PLATONIS OPERA

Plato, Marsilio Ficino

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
21 F
M 15

14-22.h.11

PLATONIS
OPERA

Digitized by Google

PLATONIS OPERA

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

¶PROOEMIVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN LIBROS PLATONIS AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

d Iuina prouidentia/fortiter attingẽs omnia/ſuauiterꝗ diſponens/magnanime Laurẽ
ti/ſtatuit/religionem ſanctam/nõ ſolũ prophetis: & ſibilis/ſacriſꝗ armare doctoribus
uerum etiã pia quadam/elegantiꝗ philoſophia/ ſingulariter exornare: ut ipſa pietas
omniũ origo bonorũ tam ſecura/tandem inter omnes ſapientiæ/& eloquentiæ pro-
feſſores incederet q̄ tuta penes domeſticos cõquieſcit. Oportebat enim religionem
quæ unica eſt ad felicitatem uia: non rudioribus tantum hominibus/uerumetiam peritioribus cõ/
munem fore. Qua quidem duce omnes ad beatitudinem: cuius gratia nati ſumus: & ad quam cõ-
ſequendã/cõmuni ſtudio laboramus/facilius/tutiuſꝗ peruenire poſſemus. Itaꝗ deus omnipotẽs:
ſtatutis temporibus diuinũ Platonis animum ab alto demiſit/uita/ingenio/eloquioꝗ mirabili/re-
ligionem ſacram apud omnes gentes illuſtraturũ. Cum uero ad hæc uſꝗ ſecula ſol platonicus/nõ-
dum palam latinis gentibus oriretur/Coſmus italiæ decus/& inſignis pietate uir/platonicã lucem:
religioni admodũ ſalutarẽ/a Græcis ad Latinos propagare contendẽs/me potiſſimum intra ſuos
lares plurimũ educatum/tanto operi deſtinauit. Ego autẽ & ſi a tenera ętate nominis platonici cul
tor/rem tamen adeo grauem/ nõ meis quidẽ/ſed aui tui Coſmi proſperis auſpiciis/ ſum aggreſſus
ſperãs diuinam opem tam neceſſario: tamꝗ pio officio non defuturã. Hac ergo in primis ſpe du-
ctus/academiam ſum ingreſſus: decemꝗ ex ea Platonis noſtri dialogos/Coſmo/priuſq̄ naturæ cõ/
cederet/latinos feci. Poſt eius obitum patri tuo Petro præſtantiſſimo uiro/dialogos nouem legen/
dos dedi. Poſtquam uero Petrus e uita deceſſit/fortuna præclaris ſæpe operibus inuida/inuitũ me
a traductionis officio diſtrahebat. Verũ tu & religionis cultor: & philoſophiæ patronus/me ad in-
cœptum omni fauore: & auxilio reuocaſti. Quãobrẽ ad inſtitutum munus felicibus iterũ auſpiciis
ſum regreſſus: neꝗ traduxi tantum: uerumetiam partim argumentis mentem perſtrinxi platoni-
cam/partim quoad potui breuibus cõmẽtariis explicaui. Opus itaꝗ totum diuino auxilio iam ab-
ſolutum tibi libentiſſime dedico. Ad quẽ illa etiam: quæ maioribus tuis inſcripta ſunt: iure hæredi
tario pertinẽt: uirũ profecto auitæ paternæꝗ in patria colẽda uirtutis hæredem. Leges autẽ inter
dialogos funebrẽ Platonis orationem pio fratri tuo Iuliano dicatã. Præterea ubi ad librum de re-
gno perueneris: uidebis Federicũ urbinatẽ ducem/eo die a me honoratum quo ipſe tuas ędes ho/
norifice ſalutauit. Non ſolũ uero ſeptẽ atꝗ triginta libri/qui ſolo tuo inſigniti ſunt titulo: ſed cuncti
deniꝗ tui ſunt/quandoquidẽ omnes tui gratia ſunt abſoluti/atꝗ ego ſum tuus. Neꝗ uero me pla-
tonicum in his libris ſtilum omnino expreſſiſſe profiteor: neꝗ rurſus ab ullo/quãuis admodum do
ctiore: unquã exprimi poſſe confido: ſtilum inq̄ non tam humano eloquio: q̄ diuino oraculo ſimi-
lem. Sæpe quidẽ tonantem altius: ſæpe uero nectare ſuauitate manantẽ: ſemper autẽ archana cœ-
leſtia complectentem. Profecto quemadmodum mundus tribus præcipue dotibus eſt munitus:
utilitate/ordine/ornamento: atꝗ ex his diuinum nobis teſtatur artificẽ. Ita platonicus ſtilus conti-
nens uniuerſum/tribus potiſſimũ abundat muneribus: philoſophica ſentẽtiarũ utilitate: oratorio
diſpoſitionis elocutioniſꝗ ordine: florũ ornamẽto poeticorũ: & ubiꝗ/tum diuinis utitur teſtibus:
tum etiã certiſſimum de architecto mundi deo perhibet teſtimoniũ. Valeant igitur Magnanime
Laurenti/ualeant procul omnes/qui minutiſſimas erudiendæ pueritiæ a Platone rationes efflagi-
tant. Erudiant alii rudiores: & eruditi deniꝗ fores platonicas adeant/inde non tam puerilia rudi-
menta: q̄ diuina myſteria tandẽ reportaturi. Dixi modo Laurenti tandẽ. Nã Plato noſter anteq̄ di/
uina fundat oracula: ne ſacra prophanis cõmunia fiant/audiẽtiũ aĩos triplici paulatim ad ſummũ
calle perducit/purgatione/reſolutione/conuerſione: Quãobrẽ multa legũtur apud Platonẽ ad pur
gandos perturbationibus animos pertinentia. Plura rurſum ad ſoluendas mentes a ſenſibus. Plu/
rima etiã ad conuertẽdas/tum in ſe ipſas/tum in deũ omniũ auctorẽ. In quẽ/ueluti ſolẽ/rite conuer/
ſæ/optatis inde ueritatis radiis/feliciter illuſtrentur. Interea Plato noſter/ dũ occultis ſæpe modis
humano generi neceſſariũ tractat officium/interdũ iocari uidetur & ludere. Verum platonici ludi
atꝗ ioci admodũ grauiores ſunt q̄ ſeria Stoicorũ. Neꝗ enim per humiliora quędam dedignatᷣ ali
cubi peruagari: modo ſenſim auditores captans humiliores facilius ad excelſa perducat. Miſcet
frequẽter grauiſſimo quodã cõſilio utilia dulcibus: quo modeſtis ſermonis blandi leporibus/ aĩos
natura proniores ad uoluptatem per ipſam uoluptatis eſcã/ad cibum alliciat ſalutarem. Fingit &
ſæpe fabulas more prophetico: quippe cum ipſe Platonis ſtilus / non tam philoſophicus/ q̄ reuera
propheticus uideatur: Furit enim interdum/atꝗ uagatur: ut uates: & ordinem interea non huma/
num ſeruat: ſed fatidicum: & diuinum: neꝗ tam docentis perſonam agit/q̄ ſacerdotis cuiuſdam:
atꝗ uatis: partim quidem furentis/partim uero cęteros expiantis: & in diuinum furorem ſimiliter
rapientis. Fabulis uero inter hæc ob id potiſſimum uti uidetur: ut inter uarios academiæ flores
oblectentur quidem omnes. Sed expiati dumtaxat poma decerpant: ueſcantur ſuauius/facilius

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

conquoquant: perfectius nutriantur. Agit autem dialogis omnia : ut ſermo uiuens / perſonas lo-
quentes ante oculos ponat/perſuadeat efficacius: & moueat uehementius. Accedit ad hæc quod
amicos: ut par eſt/ oportune dialogis ſuis honeſtat : facilius multos poſteritati commendans. Præ-
terea opiniones eadem de re diuerſæ commodius dialogo recenſentur. Mitto quod dialogus mi/
ra quadam uarietate delectat: & attentione audientes detinet: & legẽtes. Verũ quidnã longius ꝑ
minutiora quædã & humiliora digredimur? Sophia Magnanime Laurẽti/quæ ſolo iouis capite na/
ta/ab initio cũ eo erat cũcta cõponẽs/patrẽ imitans/ipſa quoqꝫ filiã ſolo capite peperit/philoſophiã
nomine: cuius delitiæ forẽt/eſſe cũ filiis hominũ. Hanc igiẽ in terra quõdã/per uarias gentes pere-
grinãtẽ excellẽtiora paſſim admirabanẽ ingenia. Quorũ in numero Plato noſter/nõ ſolum admira
tus eſt illam: ſed & primus & ſolus ad ſummum excoluit. Huic enim ille primus: tanquam ſacre ſa/
cerdotia cinxit tempora mitra: præterea peplum induit: quod auguſtam filiam. Mineruæ deceret
caput etiam manuſqꝫ: & pedes ſuauiter redolentibus illiniuit unguentis. Deniqꝫ ſolum ipſum qua
cunqꝫ philoſophicum numen incederet/ uariis aſperſit floribus: & ornauit. Talis erat: atqꝫ etiam
eſt huius diuæ intra limites academiæ deambulantis habitus : talis ornatus. Quotiens uero extra
hortos academicos peruagatur/ non ſolum unguenta ſemper amittit: & flores: ſed etiam proh ne
fas/ ſæpe incidit in latrones : atqꝫ amiſſis ſacerdotii: & grauitatis inſignibus nuda paſſim : & quaſi
prophana pererrat/adeoqꝫ deformis apparet: ut neqꝫ Phebo ulterius Mercurioqꝫ eius familiari-
bus placeat. Neqꝫ inſuper uel auo ipſius Ioui uel Mineruæ matri probetur. Cœterum ſtatim ma-
terno conſilio intra parietes: & hortos academie ſe ſe recipiẽs: antiquum reſumit decus: & ibi ue-
lut in patria libentiſſime requieſcit. Quamobrem iuuat una tecum platonice Laurẽti omnes: tum
diſcendi: tum bene uiuendi cupidos : ad academiam platonicam cohortari. Hic enim iu uenes
uel inter iocandum præcepta morum : uel inter ludendum induſtriam diſſerendi iocunde admo.
dum: & facile conſequentur. Hic uiri etiam rei: tum familiaris: tum publicæ diſciplinam abunde
perdiſcent. Hic ſenes pro mortali uita/ uitam ſperabunt ęthernam. In academiæ hortis poetæ
ſub lauris canentem Apollinem audient. In ueſtibulo academiæ oratores ſpectabunt Mercurium
declamantem. In porticu uero: & aula iuriſconſulti ciuitatumqꝫ gubernatores/ Iouem ipſum au-
ſcultabunt/ſancientem leges/ iura dictantem. imperia gubernantem. In ipſis denique penetrali-
bus philoſophi Saturnum ſuum agnoſcent : cœleſtium archanorum contemplatorem. Vbique
uero ſacerdotes rerumqꝫ ſacrarum antiſtites arma reperient: quibus pietatem aduerſus impios.
ſtrenue protegant. Huc igitur/ huc precor / omnes accedite / qui liberales colitis diſciplinas : hic:
eas: & libertatem uitæ pariter adepturi: huc denique cuncti concurrite : quos aſſequendæ ueritta-
tis: & conſequendæ beatitudinis perpetuus ardor inflammat: hic aſpirante deo/ueritatem ad uo/
tum: & felicitatem conſecuturi. Verum interim ammonendi eſtis/ ne temere de rebus platonicis
immo uero diuinis/feratis ſententiam: ſed longo : & ęquo examine iudicetis : neqꝫ liuidam in eos
cenſuram exerceatis: qui procul ab omni liuore uobis uigilant: & laborant. Immo uero fauete li-
benter auctori pio/ fauete etiam traductori/non ſolum tranſlatione uerborum: ſed explicatiõe ſen/
tentiarum communi omnium utilitati pro uiribus conſulenti. Nolite precor antiquam ſalutarẽqꝫ
doctrinam/heu iamdiu nimis oppreſſam/nuper autem in lucem diuina prouidentia prodeuntem
inſequi crudeliter: & opprimere: ne forte quam deus omnipotens uult ubique uiuã/mortalis ho-
mo fruſtra perditam uelit. Dextera enim domini fecit uirtutem: dextera domini iam exaltauit eã:
non morietur: ſed uiuet: & narrabit opera domini.

Ed quonam optime Laurenti nos ingens in Platonem ac neſciens tenere modum / rapta-
s uit amor? Num in Platonis cauſa declamauimus: oratoriæ facũdiæ principis? Satis enim
ſuperqꝫ ipſe pro ſua cauſa declamauerit apud eos præſertim/ qui perturbationibus ua-
cui/ ęquos ſe preſtiterint auditores. Te uero in præſentia minime adhortabor: mirum immodum
ad hæc omnia uoluntate propenſum: ingenio promptum: ſtudio eruditum. Sed optabo dumta-
xat: ut & legas feliciter: & feliciſſime uiuas/Marſilli tui memor. Dum uero Marſilium Ficinum no-
mino/Philippum quoque Valorem academicum noſtrum intellige pariter nominatum. Nam ſi.
Valor atqꝫ Marſilius in platone defendendo: & inte amãdo idem ſunt: proculdubio inter ſe quoqꝫ
ſunt idem Valorem tibi Laurenti ſingularis ſua uirtus probat / platonicus honor laudat / incredi-
bilis in te amor ualde commendat.

Platonis

PLATONIS VITA AVTORE MARSILIO

ℭPLATONIS VITA ET PRIMO GENEOLOGIA ET GENESIS.

p

Lato Athenienſis Ariſtonis & Perictiones ſiue Potonæ filius a Neptunno genus utrinq; ducit. Nam Solo a Nereo & Neptunno deſcēdit. Solonis uero frater Dropides Critiam maiorem genuit a quo Caleſcrus ortus duos habuit filios Critiam ſcilicet minorem/qui unus ex triginta Athenarū gubernatoribus fuit:atq; Glauconem Charmidis & Perictiones patrem. Perictiōe uero Ariſtoni nupta/Platonem peperit & Adimantum & Glauconem. Fœminam quoq; potonam/quæ Eurymedōti nupta/peperit Speuſippum. Rurſus Ariſto Platonis pater a Codro filio Melanti deſcendit/q iterum in Neptunnū ſicut & Solo originem referunt. Ferunt Athenis celebre eſſe/Ariſtonē Perictione cum eſſet ſpecioſiſſima congredi conatū eſſe. Verum fuiſſe illius conatus irritos/uidiſſeq; in ſomnis Apollinem/atq; ab eo iuſſum mundā a cōiugali copula quoad pareret ſeruauiſſe. Quod & Laertius/& Polycrates ſcribunt. Naſcitur Athenis uel in Egina a Troię captiuitate anno ſeptingēteſimo quinquageſimoſexto:ab urbe condita treceteſimotertio. Ante Chriſti aduentū quadringenteſimouigeſimotertio. Platonis geneſim qualem adoleſcens audiueram in libro de amore ſignificaui:ſed nunc adducam qualem Iulius Firmius aſtronomus deſcribit. Cuius opinionem/hac in re exiſtimo ueriorem. Eſt autem eiuſmodi. In aſcendente aquario Mars/Mercurius/Venus. In ſecūda. Sol in piſcibus. In quinta. Luna in Geminis. In ſeptima. Iupiter in Leone. In nona. Saturnus in Libra. Hāc geneſim Iulius Firmius aſſerit ſignificare uirum/qui mirabili eloquentia polleat/cœleſtiq; ingenio ad omnia ſecreta diuinitatis accedat.

ℭEDVCATIO INDOLES ERVDITIO SOBRIETAS PLATONIS.

f

Ertur cum in cunis eſſet in labiis infantis apes mel fudiſſe/eloquentiæ futuræ preſagium. Aiunt Socratem uidiſſe per ſomnium oloris pullum ſibi in gremio plumeſcere/qui continuo exortis pennis/expanſis alis in altum euolans/ſuauiſſimos cantus ediderit. Poſtridie cum a patre ſibi Plato cōmendatus eſſet/hunc eſſe cygnum: quem uiderat dixiſſe. Poetico ſtilo in adoleſcentia floruit. Elegias compoſuit & tragœdias duas:quas & ipſe igni dedit/cum primum animum ad philoſophiam applicuiſſet. Primis litteris a dionyſio præceptore imbutus eſt/deinde Socratem audiuit uigeſimum annum ætatis agens. Poſt Socratis mortem Cratylo Heracliti diſcipulo/& Hermogeni Parmenidis philoſophiam tuenti ſe ſe accommodauit. Cum eſſet annorum duodetriginta Megaram ſe ad Euclidem cum aliis Socraticis contulit. Hinc Cirenem profectus Theodorum mathematicum audiuit/atq; inde in Italiam ad pythagoreos Philolaum & Architam tarentinum Euritūq; conceſſit. Ab his in ægyptum ad prophetas & ſacerdotes ſe recepit. Decreuerat ad Indos Magoſq; progredi. Verum propter Aſiæ bella a propoſito deſtitit. Regreſſus demum Athenas in achademia uitam duxit/quem in ſalubrem Atticæ locum dicitur elegiſſe:quod etiam diuus Baſilius & Hieronymus comprobant. ut nimis bonus corporis habitus ceu uitis nimia luxuries amputaretur. Erat enim & ſpecioſiſſimo & robuſtiſſimo corporis habitu. Vnde & a latis humeris/ampla frōte:& egregio totius corporis habitu orationiſq; ubertate/Plato eſt nuncupatus. Cum ante nominatus fuiſſet Ariſtocles. Nihil in eo deforme niſi forte uox aliquantulum gracilis/& neſcio quid ſub ceruice gibboſum eū aliquantulum deformabat. Ob achademiæ habitationem paſſus eſt quartanā febrē menſes decē atq; octo:ſed ſobrietate & diligētia ſua uires poſt febrē ualidiores q̄ ante recuperauit.

Euclides Megarenſis tēpore Platonis extitit.

In Italia philoſophi.

ℭMILITIA ET NAVIGATIO PLATONIS TRINA.

ℭPRIMA NAVIGATIO.

m

Ilitauit ter primo in Tanagram/ſecundo in Corinthum/tertio in Delum/ubi etiā uictoria potitus eſt. In Siciliam ter nauigauit/pirmo ut inſulam & ethnea miracula crateresq; uideret. Agebat tunc. xl. ætatis annum: quo ēt tempore Dionyſius Hermocratis filius ut ſecum loqueretur impulit:ubi cum ille de tyrānide diſſereret dicens/non id præſtare quod ſibi ſoli eſſet utile/niſi uirtute etiam excelleret. Offenſum tyrannum atq; iratum dixiſſe aiunt. Verba tua ocioſorum ſenum ſunt. At ille. Et tua inquit tyrannidem ſapiunt. Ad hæc indignatū tyrannum primo quidem illum necare uoluiſſe. Deinde uero a Dione & Ariſtome obſecratū/id minime effeciſſe. Verum Polidi lacedemonio qui per id tempus legatus ad ſe uenerat/eum tradidiſſe/ut uenundaretur. Eum ille in Eginam adductum uendidit. Quo tempore/& Chamander tanquam mortis reum accuſauit. Sane iuxta

promulgatam apud eos legem capitale erat/ſiquis Athenienſium eam inſulam adiiſſet. Cæterum cum a quodam fuiſſet allegatum diſciplinæ gratia eo philoſophum aſcẽdiſſe. Legemq; illam de hominibus non de philoſophis qui ſuper hoies ſunt loqui/abſolutum eum dimiſere: neq; occidendũ ſed uendendum decreuerunt. Aderat forte Anniceris cirenaicus/qui eum .xx. minis redemit/remiſitq; Athenas ad amicos. Polidem uero a Cabria ſuperatum & poſtmodum in Elice fuiſſe ſubmerſum fama eſt/demonio ſibi nunciante talia illum philoſophi gratia perpeti. Non tamen quieuit Dionyſius. Verum cum cognouiſſet quæ illi contigerant/ſcripſit Platoni/orans ne in ſe maledicta intorqueret. Ad quem ille ſcripſit/non tantum ſibi a philoſophia ſupereſſe ocii/ut Dionyſii meminiſſet. Obtrectatoribus quibuſdam Platonem & Dionyſio derelictum obiectantibus rñdit/immo uero a Platone Dionyſius eſt relictus. Quo profectus eſt ad Dionyſium iuniorem: ab eo & Dione philoſophandi gratia accerſitus. Hac quoq; ſpe ductus ſe ſuis conſiliis effecturum ut illic ex tyrãnide/aut res.p. fieret/aut regnum/uiſurumq; quod iam diu uehementer optabat: gubernationem .ſ. quandam maxime philoſophicã/in qua uel gubernent philoſophi/uel gubernatores philoſophentur. Putabat enim ciuitates non aliter poſſe miſeriam euitare. Id omne nõ ui aut dolo ſed philoſophicis rõnibus pſuaſo Dionyſio fieri cupiebat. Sed quarto fere menſe poſt Platonis acceſſum/ Dionyſius falſis impulſus calumniis Dionem quaſi tyrannidi inſidiantem expulit. Platonem uero libẽter amplectebatur. At Plato in patriam rediit. Tertio acceſſit Dionem Dionyſio reconciliaturus/ & ab utroq; iterum atq; iterum obſecratus. Rogatus etiam ab Archita. Tunc & Dionyſius uictam illi triremem obuiam miſit/& Archidamum pythagoricum oratorem/nobileſq; pmultos/& ipſe quadrigis albis egredientem excepit. Poſtulauit Plato promiſſam Dionis reſtitutionem/atq; inſuper urbem ac hoies qui iuxta conſtitutam ab eo rem.p. uiuerent. Idq; ille q̃q̃ pollicitus/iplere detractauit. Cum uero Plato palam Dionyſium redargueret/quod feselliſſet fidem/tũ ſibi de Dione reſtituendo/tum Theodori ſuo de Heraclide ſeruãdo. Infenſum deinde habuit Dionyſiũ: unde in ſummo uiuebat periculo/ne a militibus interficeretur: ſed Architas tarentinus Salmiſcũ miſit ad Dionyſium oratorem una cum naui/rogans ut Platonem dimitteret. Ille eum dimiſit/ ac prebuit cõmeatum: Plato in patriam rediit: Dionyſius paulopoſt a Dione ciuibuſq; pulſus tyrannide crimis in phiam cõmiſſi pœnas dedit: Plato miro quodam honore exceptus eſt in patria. Ibiq; ad rem.p. accerſitus accedere noluit/quia plebs malis ſe moribus aſſueſecerat.

❡QVIBVS PLATO LEGES DEDERIT.

ſ Ertur Archadas & Thebanos condita ciuitate honeſtæ magnitudinis/rogaſſe illum/ut eam rem.p. inſtitueret. Verum cum ille eos intellexiſſet/ æqualitatem ſectari nolle/profectum non eſſe. Syracuſanis uero expulſo tyranno leges dedit/& Crétenſibus Magneſia nuper cõdita ſiue inſtaurata ciuitate/ ſcripſit leges .xii. in libros digeſtas. Miſit ex familiaribus ſuis Ariſtonimum ad Archadas legibus iſtituẽdos/ ad Ilios Phormionem. Ad Pyreos Meledimum.

❡CONTINENTIA GRAVITAS COMITAS PLATONIS.

v Ixit autem cœlebs & ſobrius admodũ & ut Aurelius Auguſtinus perhibet/caſtus. Vnde & in ſenio ſacra naturæ feciſſe dicitur/ ut ſe apud uulgus a crimine ſterilitatis abſolueret. Iuuenis adeo uerecundus/adeo compoſitus fuit/ut nunquam ridere/niſi modice/deprehenſus ſit. Iratum uero uidit nemo. Vnde apud Platonem educatus puer cum ad parentes reuerſus uociferantem uideret patrem/ nunquam inquit hoc apud Platonem uidi. Semel tantum clam ſubiratus eſt puero grauiter delinquenti. Sed Xenocrati inquit. Cæde tu hunc puerum. Ego enim quia iratus ſum nequeo. Edebat quolibet die aut ſemel tantum/aut ſi bis/parciſſime. Dormiebat ſolus. Contrariam uitam multum uituperabat. Ad amandos adoleſcentes/quemadmodũ & Socrates ſuus uidebatur paulo pronior. Verum uterque tam ratione continens q̃ ſenſu procliuis: q̃ diuine iſti amauerint/& quo pacto quæ de amore loquuti ſunt/exponantur/ſatis in libro de amore tractauimus. Optabat memoriam ſui uel in libris/uel in amicis relinquere/ & ſi melancolicus erat profundiſſimiq; ingenii/ut ſcribit Ariſtoteles/iocis tamen plurimis utebatur/atq; Xenocratẽ & Dionem ſeueriores ſepiſſime admonebat/ut gratiis ſacra facerent/quo iocundiores gratioreſq; redderentur. Platonis autem grauitati comitas erat admixta.

❡DISCIPVLI

Digitized by Google

ℭDISCIPVLI PLATONIS PRÆCIPVI.

d

Iſcipuli eius fuere Speuſippus Athenienſis . Xenocrates calcedonius . Ariſtoteles ſtagirites. Philippus opuntius. Eſticus pernitius. Dio ſyracuſanus. Amicles heracleotes. Eraſcus & Doriſcus ſceptii. Timolaus ciçicenus . Hebeon lāmpaſcenus. Pithon/& Heraclides henii. Hippothales & Calippus Athenieſes. Demetrius amphipolites . Heraclides ponticus/& complures alii/& cū his mulieres due Laſchenia matinea/& Axiothea phlyſia que uirili utebantur ueſte . Theophraſtum item Illius fuiſſe auditorem ferunt & Hipericlem oratorem camelcon : & Lycurgum / & Demoſthenem quoq ipſius fuiſſe ſtudioſum : & Meneſiſtratum . Veſtibulo achademię iſcriptum erat. Nemo huc geometrię expers ingrediatur. Quod quidem non ſolum de linearum / ſed etiam de affectuū debita menſura uolebat intelligi.

ℭLIBRI QVOS SCRIPSIT PLATO AC A POSTERIS IN QVATERNITATES NOVEM COLLECTI.

Prima quaternitas.

Euthyphro:uel de ſanctitate
Apologia Socratis.i.defenſio
Crito:uel de eo: qđ is egit in carcere cum Socrate:uel de agendo
Phædo:uel de animi imortalitate: uel de anima.

Secunda quaternitas

Cratylus:uel de recta noīum rōne
Theętetus:uel de ſcientia
Sophiſta:uel de ente
Ciuilis:uel de regno.

Tertia quaternitas

Parmenides:uel de uno omnium principio & de ideis
Philebus uel de ſummo bono:uel de uoluptate
Conuiuium:uel de amore
Phædrus:uel de pulcro.

Quarta quaternitas

Alcibiades primus:uel de natura hoīs
Alcibiades ſecundus:uel de uoto
Hipparchus:uel de ſtudio lucrādi : uel de lucri cupiditate
Amatores:uel de philoſophia:

Quinta quaternitas

Theages:uel de ſapientia
Charmides:uel de temperantia
Laches:uel de fortitudine
Lyſis:uel de amicitia.

Sexta quaternitas

Euthydemus:uel litigioſus
Protagoras:uel de moribus ſapientię profeſſorum
Gorgias:uel de rhetorica
Meno:uel de uirtute

Septima quaternitas

Hippias maior : uel de pulcro: uel de honeſto
Hippias minor:uel de mendacio
Io:uel de furore poetico : uel de iliade
Menexenus : uel de attica antiquitate: uel epitaphius.

Octaua quaternitas

Clitopho:uel exhortatorius
De re.pub.libri.x.uel de iuſto
Timęus de mundi natura
Critias: uel Atlanticus : uel Atlantica antiquitate.

Nona quaternitas

Minos:uel de lege
De legibus libri.xii.
Epinomis.i.legum appendix: uel philoſophus
Epiſtolę duodecim.

ℭHos omnes Platonis libros ipſi e Gręca lingua tranſtulimus in latinam. Tres uero ſunt platonicorum ſpecies dialogorum. Aut enim ſophiſtas confutat:aut adoleſcentes adhortatur: aut docet adultos. Quę in epiſtolis uel in libris de legib⁹ & epinomi Plato ipſe ſuo differit ore/certiſſima uult haberi. Quę uero i cęteris libris:Socratis: Timęi:Parmenidis:Zenonis ore diſputat/ueriſimilia.

¶ELOQVENTIA SAPIENTIA AVCTORITASQVE PLATONIS.

Tilus Platonis/ut Ait ariſtoteles / medius inter ſolutam orationem & carmē fluit/ ſuauitas & copia tanta/ut Cicero Platonem & intelligendi & dicendi grauiſſimum auctorem fuiſſe dixerit. Adiecit ꝙ ſi Iuppiter humana lingua loqui uoluiſſet / non alia quam Platonis lingua fuiſſe locuturum. Doctrina uero tanta in eo / ut cū ante illum omnes inter gręcos illuſtres/ad externas gentes ſapientię gratia peregrinati fuiſſent: poſt Platonis tempora cęterę natiōes Athenas confluxerint. Et Ariſtoteles tam miro ingenio pręditus ac nouę hereſis auidiſſimus / cum platonē iam pene adultus adiſſet/uiginti eum continuos annos audiuerit. Adde quod prius q̄ adiret Platonem/iam litteris ꝑuectus erat. Deinde Platonem ſolum habuit pręceptorē. Mitto ꝙ a Cicerone ſcribitur. Malo cū Platone errare/ q̄ cum cęteris recte ſentire. Prreterea ꝙ una cum Panetio illum appellat Homerū philoſophorum. Mitto illud Quintiliani. Quis dubitet Platonē eſſe præcipuū/ uel acumine diſſerendi uel eloquendi facundia diuina quadam & homerica. Multum enim illius oratio ſupra proſam orationem/& quā pedeſtrem Gręci uocant/ſurgit/ut mihi non humano ingenio / ſed delphico quodā oraculo uideat̄ inſtinctus. Diuina quadam ſapientia & ꝓbitate mirabilem auctoritatē etiam in patria/quod rariſſime fieri ſolet/ſibi cōparuiſſe uidet̄. Rurſus ex Sicilia Plato cū ad magnificentiſſimā illam olympioꝝ celebritatem/quaſi quēdam orbis terrarum conuentū peruenisſet / tam lętis cunctoꝝ occurſibus exceptus eſt/ ut e cœlo deus ad mortales demiſſus uideret̄. Ludos deſeri. Athletarum ſpectacula relinqui: Pugiles ſolos obmitti cerneres: & ꝙ amirabilius eſt/qui tam longis terrarum mariſq; tractibus / paſcendoꝝ oculoꝝ animūq; & animoꝝ gratia ad olympia uenerant. Oīs uoluptatis obliti Platonem adibant: Platonem intuebantur. In Platone perinde atq; amenisſimo diuerſorio cōquieſcebāt. Cū tragœdiā qs referret/ nec qſpiā ꝑter Platonē adeſſet/obiectātib⁹ qbuſdā decori eſſe illi ꝙ nemo ꝑter unū adeſſet: rn̄dit ille. Et hic unus plus ē / q̄ tot⁹ atheniēſis populus.

¶CHARITAS MAGNANIMITAS SANCTIMONIAQVE PLATONIS.

Vam magno & conſtanti animo/præſertim in amicoꝝ cauſa fuerit/ declarant eius epiſtolę. Tyrānum ſæpe ꝙ iniuſte gubernaret/ quodue amicos falleret etiā præſentibus teſtibus audacter redarguebat/tantū aberat/ut illi aſſentaretur. Mitto minutiora illa/quale illud eſt quod iuſſerat Dionyſius in conuiuio ut ſinguli purpura induti ſaltarent/ſaltauit protinus Ariſtippus. Plato uero dicens nō conuenire philoſopho muliebria & cōtemptus tyrāni/dioniſq; defenſio. Præterea Cabrię fortiſſimo duci Crobylus accuſator improbus diem dixerat/& capitis iudiciū intentauerat. Quocirca cū a reliquis deſtitutus ciuibus metu periculi in arcē aſcēderet. Solus Plato auxiliū ꝓſtaturus ſemꝑ illi adfuit. Cū uero calūniator Crobylus ut eū a patrocinio deterreret minitās dixiſſet/aliis defenſionē pręſtaturus aduētans/ignorans ꝙ te quoq; Socratis uenenum expectat. Ipſe rn̄dit. Olim Crobyle cū patrię dignitati militabā/in tolerādis periculis haud ſegnis eram: cū pro officio / & amici ſalute licet ferrū ac uenena mineris & ignē/nullum recuſo diſcrimē. Cū Socrates carcere iniuſtiſſime incluſus eſſet/ Plato pecunias cōgregauit/ ut redimeret īnocentē. Et dum iudiciū agebat̄/ aſcendens in ſuggeſtū ſic cœpit orare. Cū minor natu ſim uiri atheniēſes his oībus qui tribunal aſcenderunt. Verū tyrānici iudices ueriti/ne auctoritate & eloquētia ſua ciues moueret. Interpellauerūt repēte/ reclamauerūtq;/deſcēde: Plato domū abiit. Nā quantū illi malę mētis morbo / tm̄ hic tūc morbo corpis laborabat. Socratis uero pſecutores pœnas pauloposſt dederūt. Cū ex cōdiſcipulis qdā īſtigaretur īnuidia. Xenocratē adeo Platoni gratū acceptūq; eē/ut in eū cōflaret inimicitias/multa in Platonē Xenocratis maledicta renūciauit. Plato medio ſermone criminationē reſpuens/obaudit. Inſtat obtrectator uultus ſeueritate crimē affirmās. Denīq; deos oēs/ ac deas obteſtāti: Plato ut ab eius ſeſe ptinacia ſolueret/eſto inqt. Sed ea Xenocrates fide ac grauitate pollet/ ut niſi ſic expedire iudicaſſet/dictur⁹ ea nunq̄ fuiſſet. Grauitatē/ magnanimitatēq; Platonis imitatū fuiſſe Xenocratē dilectū eius diſcipulū. Teſtis ē uita Xenocratis apud Diogenē: quę qdē eſt fortitudinis & ſanctitatis exēplar. Imitatū quoq; fuiſſe Dionē: Plutarch⁹ ē teſtis. Prętereа Philiſcus Lycurgi oratoris uitā deſcribēs. Magn⁹ uir inquit fuit Lycurgus/multaq; ſunt ab eo geſta ꝑclare/ q̄ facere nemo potuiſſet qui nō fuiſſet Platonis auditor: Demoſthenes cū Antipatrū fugeret: Archiblandis uerbis ſe ei uitā ſeruaturū pollicēti/abſit/iqt/ut uiuere turpiter malim q̄ honeſte mori. Poſtq̄ Xenocratē & Platonē de īmortalitate animi diſſerētes audiui. Idē ſcribēs ad Heracleodoꝝ quēdā cōdiſcipulum ſuū atq; eum reprehēdens ꝙ poſtq̄ Platonē audierat/negligeret bonas artes/ & uitā parū honeſte duceret. Nōne īquit erubeſcis ea negligere/ q̄ a Platone accœpiſti? Dionyſi⁹ ad Speuſippū ſcribēs ait. Plato

quidem

quidem Gratis ſua limina terentes docebat. Tu uero tributa exigis/ & a uolentibus ac nolentibus accipis. Laertius quoq; carpit eundem/quod non ſicut Xenocrates Platonis caſtitatem & fortitudinem/manſuetudinemq; fuerit imitatus. Illud uero de fortitudine Xenocratis tacere non poſſum/quod cum Platoni Dionyſius diceret. Caput tibi quiſpiam tollet. Xenocrates qui aderat/inquit. Nemo iſtud prius quam meum hoc abſcidet.

¶SENTENTIÆ ET PROVERBIA PLATONIS.

E Ariſtotele & Xenocrate hæc Plato dicebat. Hui qualem equum/ qualemq; aſinum iungendos aſſumpſi. Ariſtoteles quidem freno ĩdiget: Xenocrates uero calcaribus. Erat inter diſcipulos eius lautus nimium & curandæ cutis ſtudioſiſſimus adoleſcens. Quem Plato rogauit. Quo uſquæ tibi carcerem ędificare perges? Quotiens hominem amore irretitum uideret/ille aiebat proprio in corpore mortuus eſt uiuit in alieno. Addebat. Qui ſe ipſe alterius gratia deſeruerit: omnium eſſe miſerimum: quippe qui neque ſe poſſideat ulterius/neque alterum. Platonis quidam familiaris uir doctus/eum orabat/ut ſibi aures pauliſper accomodaret libellum a ſe editum lecturo/rogatus ſubinde a Platone/quæ libri eſſet inſcriptio/reſpondit contradicendum non eſſe. Cui Plato. Cur igitur ipſe hoc factitas? Cur cõtra dicentibus contradicis? Cur me conſulis/ ſi tibi prohibes contradici. Leo ciuis potens in cetu carpebatur/quod magnas & immodeſtas in ſenatu uociferationes habuerat. Plato hoc ipſum inquit eſt uere leonem eſſe. Diogeni cynico dicenti/quod humana quidem iſta uideret/ ideas uero nequaquam. Cui mirum inquit. Oculos enim quibus iſta uidentur habes/& uteris: mente uero non uteris/qua ſola illæ cernuntur. Mirantibus diſcipulis/ quod Xenocrates in omni uita ſeuerus/neſcio quid riſu excipiendum dixiſſet. Quid inquit miramini inter ſpinas aliquando roſas & lilia naſci? Ad iuuenes crebro dicere ſolebat. Ocio labores ante ponite/niſi forte/rubiginem ſplendori præſtare putatis. Iuuentutem ad beatam uitam hac ratione ſæpiſſime incendebat. Contrariam uirtutis/ac uoluptatis naturam animaduertite. Huius enim momentaneam dulcedinem ſubita penitẽtia ſequitur dolorq; perpetuus. Illius autem breues labores/ętherna uoluptas. Cum uidiſſet quendam alea ludentem/arguit: & cum ille quam parua reprehendis diceret: Plato reſpondit. At non eſt paruum conſuetudo. Ebriis & irati conſulere ſolitus erat/ ſe ſe ut in ſpeculo ſtudioſe intuerentur: ab eiuſmodi ſtatim fœditate diſceſſuros. Ebrietatem & ſomnum ualde deteſtabatur. Aiebat plurimum referre ad pueritiam educandam. Vt honeſtis ſolum gaudere pueri aſſueſcerent. Alioquin uoluptatem dicebat eſcam eſſe malorum. Addebat ſanitatem animi ueram eſſe philoſophiã/ cæteras uero facultates non tam philoſophiam quam ornamenta uideri. Nihil ſanæ menti ſuauius eſſe quam uera dicere & audire. Veritate enim nihil uel melius uel durabilius. Interrogantibus quibuſdam: quæ nam poſſeſſionum genera filiis eſſent potiſſimum comparanda. Ea dixit que nõ grandinem/non hominum uim/non ipſum denique Iouem extimeſcerent. De modo eo & de filii eruditione conſultanti/qualis inquit in arbuſculis plantandis dirigendiſq; talis & in filiis gignendis & inſtituendis cura eſſe debet. Hic labor/illic uoluptas. Cauendum autem ne in hoc ſopiti/ in illo plus quam uigiles uideamur. Philedono cuipiam Platonem carpenti/ quod non minus in diſcendo quam in docendo ſtudioſus ac ſedulus eſſet/ & quoad diſcipulus eſſe uellet interroganti. Quoad inquit meliorem ac peritiorem eſſe me non pœnitebit. Interrogatus quid nam inter peritum imperitumq; intereſſet: quod inter medicum ęgrotumq; /reſpondit. Principibus nullum præſtantius prediorum genus eſſe dicebat/quam eorum familiaritate hominum: qui cauponari neſcirent. Principi non aliter neceſſariam eſſe ſapientiam/quam corpori animam. Beatiſſimas fore res publicas. Si aut philoſophi dominentur/ aut ſaltem qui gubernant/diuina quadam ſorte philoſophentur. Nihil enim peſtilentius eſſe poteſtate & audacia/quam ignorantia comitetur. Tales quoq; ſubditos eſſe ſolere/quales principes uideantur. Magiſtratui non proprium bonum ſed publicum cogitandum/non partem ſolum ciuitatis quandam ſed totam eſſe curandam.

¶QVANTVM PLATO NEGLEXIT HVMANA QVANTVM DIVINA DILEXIT

Epetebat quotidie ſola ętherna eſſe uera. Temporalia uero ueriſimilia. Dormire in corpore animum. Et quæ ſenſus appetit aut timet/nihil aliud eſſe quam ſomnia. Itaq; hæc omnia penitus contemnenda. Et ut mala uitẽtur qbus plenus ẽ mũdus ad ętherna cõfugiendũ. aliter enĩ deuitari nõ poſſe. Ipſe quoq; q̃ præcipiebat/ĩpleuit: Nã cũ & hereditario quodã iure & ciuium fauore princeps in rep. eſſet futurus: omnẽ prorſus ciuilem reſpuit dignitatẽ: Cum patrimonio ditiſſimus eẽt/fratribus largitus ẽ oĩa p̃ter ſuburbanũ,

prediolum: quã Achademiã nominabant. Hoc ſolo contentus uixit/& ſi præceptor amicuſq; prin/cipiũ extitit/diuitias tñ ab his nullas accepit. Solebat rex dio ſuis dicere. Ariſtippus ſemp pecunias petit. Plato ſemp libros. Adde qđ neq; uxorem duxit/ueq; uixit in urbe. ab oĩbus liber/ ſoli ſeruiẽs ueritati. Vnde diuus Hieronymus inqt. Plato ęgyptũ & architam tarẽtinum eamq; oram Italiæ q̃ quondam magna Græcia uocabatur/laborioſiſſime peragrauit. Vt qui Athenis magiſter erat & potens. Cuiuſq; doctrinam Achademiæ gymnaſia pſonabant/fieret pegrinus atq; diſcipulus: mallens aliena uerecunde diſcere: q̃ ſua impudenter ingerere. Deniq; cum litteras quaſi toto orbe fugientes perſequitur captus a pyratis & uenundatus/etiam tyranno crudeliſſimo paruit captiuus/ uinctus: & ſeruus: tamen quia philoſophus: maior emente ſe fuit. Hæc Hieronymus.

PIETAS ET GRATITVDO PLATONIS

Ratus deo fuit/a quo principiũ cogitãdi/dicẽdi/agẽdi oĩbus in rebus/& faciendũ dicebat eẽ: & ipſe ſemp efficiebat. Præterea deo gratias agebat quotidie/qđ homo na-
g tus eſſet/nõ brutũ. Quod græcus/nã barbarus. Quod tpibus Socratis. Quã gratus præceptoribus fuerit/omnibuſq; amicis/teſtimonio ſunt eius dialogi. In qbus mirifice eos omnis honorat/atq; Socrati libros ſuos attribuit. Non ſolum enim illũ ĩ omnibus pene dialogis diſputantẽ inducit/ſed etiã oĩa ſe compoſita/ſcribit nõ ſua ſed Socratis eſſe.

QVÆ PLATO AFFIRMAVIT

N his q̃ ſenſibus ſubiacẽt partes Heracliti tuebatur. Porro in his q̃ ad intelligentiam ptinẽt/Pythagoræ maxĩe aquieſcebat. In rebus aũt ciuilibus Socratẽ ſuũ amplecteba-
i tur. Quæ ubiq; aſſeuerabat/hæc ſunt. Deũ oĩbus ꝓuidere. Animas hoĩum ĩmortales eſſe. Bonorũ premia/malorũ ſupplicia fore. Auguſtinus ĩ libro cõtra anchademicos inqt. Chriſti auctoritatẽ oĩbus anteponẽdã. Si aũt rõnibus agendũ ſit/apud Platonicos repperire ſe dicit/qđ ſacris chriſtianorũ litteris nõ repugnet. Idẽ Dionyſius Areopagita ſignificauit. Euſebius poſtea & Cyrillus latius declarauerũt: Hinc Auguſtinus in libro de uera religiõe. Platonici inqt paucis mutatis chriſtiani fierẽt/atq; in cõfeſſionibus/narrat ſe ꝓhœmiũ iohanis euãgeliſtæ ferme totũ apud Platonicos reperiſſe. Propterea in ſecũdo de ciuitate dei inqt. Labeo theologus apud gẽtiles. Platonem inter ſemideos cõnumerãdũ putauit/ſicut Herculẽ atq; Romulũ/ ſemideos aũt heroibus añ ponit/ſed utroſq; ĩter numina collocat. Verũtñ iſtũ quem appellat ſemideũ non heroibus tm̃/uerũ ẽt diis ipſis præferẽdũ eſſe nõ dubito. Vnde ĩquit ſe platonicos añ alios elegiſſe: quia de rebus diuinis atq; humanis rectius admodũ q̃ cæteri philoſophi ſenſerint. Quod & marcus Varro antea iudicauerat/& Apuleius Platonẽ/nõ tm̃ heroib⁊ ſupiorẽ fecit/ſed diis ęqualem: q̃a ualet diuinarũ rerũ adyta penetrauerit. Plato tanta fuit modeſtia preditus / ut cũ mirabilẽ ſibi auctoritatẽ ante alios cõparauiſſet/tñ interrogatus a quodã quatenus præceptis ſuis parẽdum foret/rñderit: quoad in terris appa reat ſacratior aliqs/q fontẽ oĩbus ueritatis apiat: quẽ deniq; ſequant omnis. Addidit nihil ſuo ſed diuino tm̃ lumine reppiſſe. Quod aũt in phĩa ſenſerit/latis ĩ libro de amore: & theologia noſtra tractauimus.

REDITVS PLATONIS IN PATRIAM CELESTEM ET LAVDES

Atali ſuo deceſſit: & annũ unũ atq; octoginta impleuit ſine ulla dubitatiõe: Ideo magi qui tũc Athenis erant Platoni imolauerũt/amplioris fuiſſe ſortis q̃ humanæ rati/quia
ſ cõſumauiſſet numerũ pfectiſſimũ quẽ nouẽ nouies multiplicata cõficiũt: atq;/ qđ mirum eſt adhuc ĩ ea ętate & ĩ eo ipſo die ſcribebat: de quo Cicero inqt. Eſt ẽt getæ & puræ atq; elegãter actæ ętatis placida ac leuis ſenectus/qualẽ accepimus Platonis/q uno & octuageſimo anno ſcribens mortuus eſt/Seneca ẽt affirmat id Platoni ſobrietatis & diligẽtiæ beneficio contigiſſe. Alii inter ſcribendum/ alii diſcumbentem in nuptiis remotis dapibus inter diſſerendũ ad ſupos rediiſſe. Ariſtoteles in tẽplo arã Platoni ſtatuãq; ſacrauit hoc epigrammate.

.i. Arã Ariſtoteles hãc platoni dicauit uiro quẽ nephas ẽ/a/malis laudari. Addit Ariſtoteles. Qui ſolus uita/doctrina/morib⁊/ore. Admonuit cũctos & monimẽta dedit: Vt uirtute que aũt felicẽ ducere uitã. Nulla ferẽt talẽ ſecla futura uirũ. Adiũxerũt & ſapiẽtes alii ĩ Platonis laudes carmĩa plurima: Sed pcipua epigrãmata tria. primi hæc eſt ſnĩa. Tẽperãtia iuſtitiaq; excelluit oĩb⁊: tm̃ uero ſapiẽtia ſupauit: ut oẽm prſus inuidiã ſupauerit. Secũdi hic eſt ſenſus. Plato in deorum numerum eſt

tranſlatus

tranſlatus. Lōginquæ hūc nationes honorant qa diuinā uitam ipſe nouit aliiſq; monſtrauit. Tertiꝰ ſnīa eſt huiuſmodi. Phœbus Eſculapiū genuit & Platonē/ut ille corporibus/hic aīus mederet. Præterea Mithridates pſaꝶ rex Platonis ſtatuā in Achademia ita locauit īſcripta. Mithridates Rodobati filius pſes muſis imaginē Platonis dicauit Syllaniani opus. Ex his oībus id Plato ē cōſequutus ut græci Ariſtotelē qdē demoniū: Platonē uero diuinū cognominauerit. Quia uidelicet ille & uita human ꝰ & ſcīa naturalis maxīe fuerit. Hic āt ſciētia ſimul & uita ſeſe potiſſimū ad diuinū cōtulerit.

❡APOLOGIA DE MORIBVS PLATONIS.

Inē iā uerbis īponā ſi pauca qdā rurſus addidero. Sūt phœbei qdā uerſificatores/q im merito poetaꝶ ſibi nomē uſurpāt. Hi tā moꝶ diſſimilitudine q̄ malignitate inuidiæ ꝑ uocati in optimū quēq; īpudētiſſime ludūt. Quibus ſumma quædā licētia ī bonos po tius q̄ in malos cōcedit. Tales igit̄ olim poeticuli/diuinū Platonē/a/græcis Apollinis filiū: & Socratē ab Apolline grecoꝶ ſapiētiſſimū iudicatum mordere nō dubitarunt. Quorū īpietatē Laertius Diogenes ſummope deteſtat̄: atq; ut ipſe declarat/ ridicula ēt comicorū cōuiuia Ariſtippus auxit cyrenēſis homo peſſimus & optimi cuiuſq; ſuoꝶ tēporū aduerſarius/q ſicut alios pleroſq; modeſtiſſimos doctiſſimoſq; ficta quadā hiſtoria uituperauit. Sic ēt Socratē præceptorē/& condiſcipulos ſuos Xenophontē atq; Platonē/finxitq; horū noīe carmina quædā in ſcorta puerōſq; laſciua/uidelicet ut falſo magnoꝶ philoſophoꝶ exēplo liberiorē ipſe peccādi licētiā nāciſceret. Verū Ariſtoteles cui ueritas magiſq̄ Plato fuit amica tā falſas in uirū ſanctū calūnias ſuſtinere non potuit. Nā in elegiis ad Eudemū/illa de Platone quæ in ſuperioribus diximus cecinit: id illi maxime tribuēs/ut prophani nō ſolū uituperare Platonē ullo pacto non debeant. Veꝶ ēt ſub prætextu laudis ſanctū illius nomē/ore prophano noīare/nō audeant. Neq; elegia eatenus fuit: ſed etiā/ut tradit Olympiodorus/præclarā orationē de Platonis laude cōpoſuit. Obmuteſcant igitur apud ſuperos inferni canes/atq; apud inferos latratu cerberū comitent̄. Nos aūt Platonis uitā: & ſapientiā iudicio ſapiētū approbatiſſimā ueneremur: atq; una cū Apuleio medaurenſe libere pclamemus. Nos platonica familia nihil nouimus/niſi feſtū/lætū/cœleſte/ſupernum.

❡PLATONIS VITÆ FINIS.

❡Tabula librorum Platonis a Marſilio Ficino florentino traductorum. Item inſunt partim argumēta/partim autē cōmentaria: per eundem Marſilium in libros eoſdem compſita.

1 Hipparchus de lucri cupiditate.
2 De philoſophia liber ſeu amatores.
3 Theages de ſapientia.
4 Menon de uirtute.
5 Alcibiades primus de natura hominis.
6 Alcibiades ſecundus de uoto.
7 Minos de lege.
8 Euthyphro de ſanctitate.
9 Parmenides de uno rerū omniū principio.
10 Philebus de ſummo hominis bono.
11 Hippias maior de pulcro.
12 Lyſis de amicitia.
13 Theætetus de ſcientia.
14 Io de furore poetico.
15 Sophiſta de ente.
16 Ciuilis de regno.
17 Prothagoras contra ſophiſtas.
18 Euthydemus ſiue litigioſus.
19 Hippias minor de mendacio.
20 Carmides de temperantia.
21 Laches de fortitudine.
22 Clithophon exhortatorius.
23 Cratylus de recta nominum ratione.
24 Gorgias de rhetorica.
25 Conuiuium Platonis de amore.
26 Phædrus de pulcro.
27 Apologia Socratis.
28 Crito de eo quod agendum.
29 Phedon de anima.
30 Menexenus funebris oratio.
31 Libri decem de republica.
32 Timæus de generatione mundi.
33 Critias de athico & atlanthico bello.
34 Libri. xii. de legibus.
35 Epinomis. I. legū appēdix uel philoſophus.
36 Epiſtolæ Platonis duodecim.

❡Primi decē libri ad Coſmum medicem/ex reliquis autem nouē quidem ad Petrum medicem. ſeptem uero atq; triginta/imo uero cuncti ad Laurentium medicem.

AD LECTOREM

Ne forte putes amice lector tantū opus editū temere/ Scito cū iam cōpoſuiſſem/ anteq̄ ederē/ me cēſores huic operi plures adhibuiſſe Demetriū atheniēſem nō minus philoſophia & eloquio q̄ genere atticū. Georgiū Antonium Veſpuccium. Iohannē Baptiſtā boninſegnium/florentinos/uiros latinæ linguæ græcæq; peritiſſimos. Vſum præterea accerimo Angeli Politiani doctiſſimi uiri iudicio. Vſum quoq; conſilio Chriſtophori Landini: & Bartholomei Scalæ/uirorum clariſſimorum.

❡MARSILII ARGVMENTVM IN HIPPARCVM.

PRopoſitum Platonis in Hipparcho ē docere nos oēs hoīes bonū appetere: cum & illi qui pp auaritiam aberrare uidentur: bonum appetant. Illi ſiquidē lucricupidi ſunt lucrū utile eſt: utile uero bonum: bonum itaq; cupiunt. Etenim lucrum dāno contrarium. Damnum uero cū obſit malū: malo igitur cōtrariū. Contrarium malo bonum: lucrum ergo bonū. Quāobrem cū illi ēt: qui ab appetitu boni declinare uidētur/bonū cupiāt/nihil iam repugnat: quo minus oēs hoīes bonum appetāt: bonū autē duplex. Vnū finis. Ad finem alterū. Illud pp ſeipſum: hoc pp aliud expetendū. Illius appetitio uoluntas: huius electio. Illud uenerādum: hoc utile. Illo fruimur: hoc utimur. Illius adeptio beatitudo: huius lucrū uocatur. Lucrum igitur eſt boni utilis acquiſitio/quod ad uenerandi boni conſecutionem conducere pōt. Quod uero ad hoc non confert nec ipſum utile eſt: nec eius adeptio lucrum. Laudanda igitur lucricupiditas/q̄ oībus natura ineſt. Vituperanda aūt opinio falſa: quæ dum qđ reuera utile & lucrum eſt/ignorat/appetitum naturæ ad aduerſa retorquet. Hæc oīa Plato latēter docet/dum Socrates definitiones falſas/quas Hipparchus de lucricupiditate refert: & inducendo & ratiocinando refellit. Vtitur tn̄ Plato hac propoſitione: oēs hoīes bonū appetunt: tanq̄ manifeſta ad concludendū: q̄ oēs natura lucrum appetunt/quodq; hæc appetitio naturalis laudanda eſt: hęc autem eſt concluſio quam mō quodā directo. Socrates tribus argumentandi modis infert. i. exēplo/inductione: ratiocinatione. Sed modo quodā conuerſo ex oī hac diſputatione p argumentationem a minori colligimus propoſitionem illā maxime confirmatam. Omnes. ſ. homines bonum appetunt: quæ huius libri finis ultimus eſt: cū primus finis ſit oſtendere omnes lucricupidos eſſe: neq; id eſſe uituperandum.

Colligitur diffinitio lucri.

Lucricupiditas oībus natura ineſt.

❡HIPPARCVS VEL DE LVCRICVPIDITATE VEL STVDIO LVCRANDI.

SOCRATES HIPPARCVS.

SO.

Vid nam lucricupiditas eſt? & qui ſunt lucricupidi. HIP. Mihi quidem uidentur qui lucrandum putant ex rebus nulla exiſtimatiōe dignis. SO. Videnē ne tibi ſcire/q̄ nullius precii ſint/an ignorare? q̄ ſi ignorare/amentes lucricupidos uocas. HIP. At non amentes appello: ſed callidos atq; improbos/& uictos a lucro/cognoſcentes nullius precii eſſe/ex quibus lucrari audent: & tn̄ audent lucrari per impudentiā. SO. Num huiuſcemodi lucricupidum uocas/ueluti ſi agricola plantans cognoſcenſq; nullius præcii plantam eē dignum tn̄ putet ex ea lucrari: talem ne ipſum nuncupas? HIP. Vndecūq; o Socrates lucricupidus querendū cenſet. SO. Ne adeo temere uerba effundas: ueluti alicui pp acceptā iniuriam īfenſus: ſed ad me potius attendens rn̄de: ac ſi a principio rurſus interrogarē. Cōfiteris lucricupidum cognoſcere quanti ſit/unde lucrari dignum putat. HIP. Confiteor. SO. Quis peritus eſt circa plātarum/dignitatē qua in regione ac tpe plantare dignum ſit: ut aliqđ & nos ſapientū uerborū q̄bus elegātes cauſidici utunt: in medium afferamus? HIP. Agricolam arbitror. SO. Num dignū lucro uocas aliud q̄ lucrandū eſſe exiſtimare? HIP. Idipſum. SO. Ne me coneris decipere uirum iam ſeniorem/cū adeo iuuenis ſis rn̄dens queādmodum nunc q̄ ipſe minime putas: ſed rn̄de q̄ueriſſime potes. An cenſes agricultorē quēpiā cognoſcentē arborē quæ nullo mō plātatione digna ſint putare ex ipſa ſe lucraturū? HIP. Non p Iouē. SO. Equeſtrē præterea uirū intelligentē nullius precii pabulum ſe equo prebere/ignorare cenſes/q̄ equum pdit? HIP. Nequaq̄. SO. Nō igiē putat ſe ab huiuſmodi pabulis lucraturū. HIP. Minime. SO. Gubernatorem uero q̄ temone & uelis nullius extimationis nauē muniuerit/ignorare cenſes q̄ dāno efficieē & periculū īcurret/ne ipſe ſimul & nauis & quecūq; in naui ſunt/pdanē? HIP. Non certe. SO. haud igitur putat ſe ex eiuſmodi inſtrumentis nullius precii lucraturū. HIP. Minime. SO. Item belli dux cernens exercitum uilibus armis confiſum ſperat ne ac dignum putat ex iis lucrū aliquod aſſequi? HIP. Nullum. SO. Eodē mō tibicem tibiam/& cithariſta citharā/& arcifer arcū/& ut breui cōplectar/quicūq; artifex/aut alius quiſq̄ uir pitus organa/ac reliquū apparatū nullius precii habeat/putat ne ex iis aliq̄ ſe lucraturū? HIP. Nō ut apparet. SO. quos itaq; lucricupidos nūcupas? neq; eſt eos: quos ſupra retulimus: q ex rebus nulla rōne dignis renē oportere lucrari. HIP. At hoc mō o mirifice uir/quo ipſe loqueris nullus hoīum lucricupidus eēt. Sed ego eos lucricupidos eē intelligo: q pp inexplebilē auiditatē minima quæq; atq; uilia: & nullius pcii mirūmodū ſitiūt: & in iis ēt lucrū quærūt. SO. Non tn̄ o uir optime diſcer

Pria falſa diffinitio lucricupiditatis.

Cōfutatio ab inductione.

Secūda diffinitio falſa lucricupidi.

nunt iſta nullius eē pcii.Iā.n.noſipſos in hoc qa eēt īpoſſibile/rōib⁹ redarguim⁹.HIP.mihi ſane vr.
SO.Si nō cognoſcut/ignorāt igit/opinanť tñ q̄ nulli⁹ pcii ſunt/ multifacieda eē.HIP.Appet.SO.

Confutatio a rationibus.

Lucricupidi nōne lucrū cupiūt!HIP.pfecto.SO.Lucrū uero dāno cōtrariū!HIP.Eſt.SO.Eſt ne
bonū alicui dāno affici!HIP.Nemini.SO.Malū aūt.HIP.prſus.SO.Lędūtur itaq₃ a dāno hoīes.
HIP.Ledunť.SO.Malū igiť dānū.HIP.Malū.SO.cōtrariū dāno lucrū!HIP.Cōtrariū.SO.bonū
ne igiť lucrū! HIP.Certe.SO.Bonū igiť amātes lucricupidos nūcupas.HIP.Videť.SO.Nō inſa-
nos qdē o amice lucricupidos dicis.Sed tu ipē utrū amas qđ bonū ē:an nō amas:HIP.amo eqdē.
.SO.An ē bonū qcq̄ qđ nō affect⁹/ſed malū!HIP.Nō p Iouē.SO.At forſitā oīa bona affect⁹.HIP.
Oīa.SO.Interroga ilup & me utrū & ipſe:bona eqdē amare me cōfitebor.ſed pter me:ac te nōne
reliq hoīes oēs amāt bōa:mala oderūt.HIP.Videť.SO.lucrū aūt nōne bonū eē cōfeſſi ſum⁹.HIP.

Tertia diffinitio falſa lucricupidi.

Nēpe.SO.Oēs igiť lucricupidi uidenť hoc mō:quo uero prius diximus/nullus lucricupidus eſſet.
Vtra igiť iſtaꝝ rōnū aliqs utens nō aberrarit!HIP.Siqs o Socrates recte lucricupidū definiat/cū ut
puto lucricupidū arbitrabiť q ſtudet iis:& decēs exiſtimat in iis lucrū q̄rere/ex qbus boni uiri lucra-

Confutatio a rationibus.

ri nunq̄ auderēt.So.At nō tenens quod pauloante inter nos cōuenit:lucrari ſcilicet eē utilitate affi
ci!HIP.Quid tū!SO.Quod ēt in hoc cōſenſimus oēs ſemp bonū uelle.HIP.Confeſſi ſumus.SO.
Nonne & boni uiri omne lucrum expectent:ſi quidē hmōi oē bonum eſt!HI.Non tñ ea lucra qui-
bus lædi poſſint.SO.lædi uocas dānum pati:an aliud quippiā!HIP.nil aliud q̄ pati dānū.SO.A lu
cro ne dāno afficiunť hoīes/an a dāno potius!HIP.Ab utriſq₃ & enim a dāno:& a turpi lucro dāno
efficiunť.SO.Num tibi uideť aliquid utile ac bonū turpe exiſtere.HIP.Minime.SO.Nonne pau-
loante cōceſſimus lucrū dāno malo exiſtenti/contrariū eē:HIP.fateor.SO.Et cū ſit malo contra-
rium eſſe bonum!HIP.Conceſſimus.SO.ergo ut uides me conaris decipere de induſtria contra-
ria iis aſſerens/quæ ſupra confeſſi ſumus.HIP.Non per Iouē o Socrates/Sed ecōtra tu me decipis/
ac neſcio qūo in diſputando rē ſurſum deorſumq₃ cōuertis.SO.Bona uerba quæſo. Neq₃ enim re
cte facerem niſi uiro bono & ſapienti parerem.HIP.Cui nam!aut quid hoc tandem.SO.Conciui

Laudatur Hipparchus Piſiſtrati ut remittatur acies diſputādi.

meo & tuo Hipparco Piſiſtrati Philedonici filio/qui filioꝝ Piſiſtrati & maior natu erat & ſapiētior/
qui & alia multa præclara opa ſapiētiæ edidit/& Homeri libros primus in hāc urbem inuexit: coe-
gitq₃ poetas cantores carminū apud Athenienſes referre p ordinem:quod ēt his tēporibus obſer
uant.Et Amacreonta Teium miſſa naui quinquaginta remoꝝ in hāc urbē acceſſiuit: Simonidem
prætereà chiū apud ſe ſemp habuit/amplius eū muneribus oīnās.Hæc āt agebat oīa ciues ſuos in-
ſtruere uolens/ut illis q̄ optime uiuētibus īperaret:ratus minime oportere/alicui ſapientiā inuide-
re:quippe qui honeſtus ac bonus exiſteret.Cū uero ciues abunde eruditi eſſent:atq₃ eius ſapientiā
admirarentur/cōuertit animū ad agricolas & peregrinos erudiēdos.Atq₃ ideo colūnas ſiue qua-
dratos lapides in ſingulis urbis triuiis erexit.Ex ea poſtmodū ſapiētia quā ptim didicerat/ptim ipē
inuenerat/eliciēs potiora/elegis īcluſit carminibus:& inſtituta ſapiētię īſcripſit:adeo ut ciues haud
amplius admirarēť egregia illa epigrāmata delphica.Cognoſce te ipm.Nihil nimis:& reliq̄ huiuſ
cemodi/ſed Hipparci pcepta ueluti ſapiētiora uenerarent.Deiñ haq atq₃ illac ptereūtes/ac legēdo
illi⁹ ſapiētiā deguſtātes ex agris & ſiluis ad reliqua doctrinę inſtituta pgebant.Erant aūt epigrāma
ta duo in qbuſdā ad ſiniſtrā cuiuſq₃ colūnę/quę inſcribebať Mercurius loquēs:quęue in medio ur-
bis ac populi extabat.In qbuſdā uero ad dexterā/monumentū hoc Hipparci/ per ordinē perge iu-

Colūna uocata Mercurius loquens:

ſta cogitans.Itē & alia carmina plura atq₃ præclara in cæteris colūnis intueri licebat.Sed in uia ſti-
riaca inſcriptū id erat.Monumentū hoc Hipparci.Ne amicum decipias. Quāobrem ego te mihi
amicū fallere nunq̄ auderē/& illi tāto uiro repugnare.Quo uita functo tres annos ſub fratre illius

Precepta quædam Hipparchi.

Hippia tyrāni deprēſſi Athenienſes fuerūt.Ipſe uero ab oībus ſenioribus accepiſti ſolum id triē-
nium in hac urbe tyrānidem uiguiſſe.Reliquis aūt temporibus/eodē pene modo quo Saturno re-
gnante Atheniēſes uixerunt.Traditur aūt ab elegātioribus uiris/mortis eius cauſam extitiſſe non
eam quę uulgo fertur/ſororis.ſ.Canephorię contēptum/nam id credere abſurdum eſt.Sed Har-
modium amatū eruditūq₃ ab Ariſtogitone fuiſſe tradūt/ magnū quiddam futurū ex hac educatio
ne ſperante/fore nā.p Hipparchū aduerſariū arbitrabať.Interim cōtigiſſe ut Harmodius nobilem
quēdam cuius nomē nō ſatis teneo/amaret/qui primū Armodiū & Ariſtogitonem : ueluti ſapien
tes admirabať.Verum deinde familiaris factus Hipparcho contēnere illos cœpit quo illi indigna
ti Hipparchum interemerunt.HIP.Videris ergo o Socrates uel amicū me non putare/uel ſi pu-
tas amicū/Hipparcho minime credere.Ego enim qūo me nō decipias diſſerendo pſuaderi abs te
nequeo.SO.Atqui uolo tibi perinde ac ſi talis luderem/retractare quicquid ex ſuperioribus li-

Repetitur diſputatio ſed conſtructiua.ubi inter hāc & redargutionē hiſtoriam interiecerit:

bet/ne te deceptum exiſtimes.Vis ne illud īmutari/quod diximus/omnes homines bona appe-
tere!HIP.Nolo.SO.Quid uero illud quod dannum/ac danno affici : malum eſſe conceſſimus.
HIP.Neq₃ id mutari uolo.SO.Sed quid illud ꝙ lucrum atq₃ lucrari/& ipſi dāno & ei quod eſt dā-
num pati/contraria ſunt!HIP.Neq₃ iſtud quidē.SO.At illud forſitan ꝙ lucrari utpore malo cō-
trariū bonū eſt.HIP.Neq₃ id retractes.SO.Videť igiť tibi ut apparet/aliquod lucrū bonum eſſe/
aliquod

aliquod uero malũ.HIP.Mihi uero.SC.Retracto itaq; tibi hoc.Eſto enim lucrũ aliud bonũ/malũ
aliud:nihilo tñ magis hoc q̃ illud lucrum eſt/nõne?HIP.Quid interrogas?SO.Dicã:cibus & bo-
nus ẽ & malus.HIP.Eſt.SO.Eſt ne magis cibus alter altero: an ſilr cibi ſunt ambo/neq; inquãtũ ci
bus unus ab altero differt/ſed ĩquãtũ unus qdẽ bonus:alter uero malus.HIP.Eſt ut dicis.SO.Nõ

Fit diuiſio ut ĩdiuiſis colligat diffinitionẽ lucri.

ne & potus & reliqua oĩa/quæcũq; in ſpecie eadẽ exiſtẽtia talia ſunt/ut ꝑtim bona:ꝑtim mala ſint/ni
hil iter ſe differũt ſm id quo eadẽ ſunt quẽadmodũ hõ qdẽ unus bonus:malus al?.HIP.Sic ẽ.SO.
Cæterũ neuter illoꝝ:ut arbitror/magis aut minus hõ ẽ q̃ alius/neq; bonus malo:neq; bono malus.
HIP.Vera dicis.SO.Nõne de lucro ſimiliter iudicabimus? ꝙ pariter lucrũ tã bonũ q̃ malum ſit?
HIP.neceſſe ẽ.SO.Nil grãdi magis lucraẽ:q bonũ lucrũ aſſequiẽ:q̃ q malũ/neq; iſtoꝝ aliqđ maius
lucrũ appet/ut iam cõuenit.HIP.Profecto.SO.Neutro hic aut magis aut minus adeſt.HIP.Neu
tro.SO.Tali autẽ re/cui neutrũ hoꝝ cõpetit/qũo qs magis minus aliqd:aut ageret:aut ẽt patereẽ.
HIP.Impoſſibile.SO.Poſtq̃ lucra & utilia ſunt ſimiliter ambo/hoc deinceps aĩaduertẽdum reſtat/

Ratio cibi eſt ſiccitas.
Ratio potus ẽ humiditas.

ꝑꝑ qd utraq; ipſa lucrũ appellas? Quid nã idẽ in utriſq; aſpicis/ueluti ſi ipſe mõ me rogauiſſes/qua
re cibũ ſeu bonũ:ſiue malũ ſimiliter cibũ appellẽ/rñdiſſem utiq;/qm̃ uterq; ſicca ẽ/corpis eſca/ideo
utrũq; cibũ noĩo/qđ qdẽ & tu nobis cõcederes/nõne? HIP.Fateor.SO.Et circa potũ eadẽ rurſus
rñdẽdi rõ eẽt/quod humido corpis alimẽto : ſeu bonũ ſiue malũ ſit/id nomẽ potus ĩponiẽ & ĩ aliis
eodẽ mõ.Enitere itaq; me ſic rñdentẽ imitari.quid nam idẽ in lucro bono & malo cernis/ꝑꝑ cuius
pñtiam utrũq; lucrũ noĩas?Quod ſi tbi deſit/qđ mihi rñdeas/me dicente attẽde. Nũ lucrũ appel-
las oẽm poſſeſſionẽ/quã qs acqſiuerit/uel nihil expendẽs/ uel expẽdens parũ cũ plus accipiat?HIP.

In lucri rõne ĩeſt poſſeſſio acquiſita.

Id lucrũ uocare mihi uideor.SO.An hmõi dicis:ceu ſiqs nihil expẽdens abunde epulatus ſit:& ex
epulis morbũ acqſiuerit?HIP.Nõ ꝑ Iouẽ.SO.At bonã ualitudinẽ ex epulis adeptus/lucrum ne an
dãnũ nãciſcereẽ?HIP.Lucrũ.SO.Non eſt igiẽ lucrũ quodlibet acqrere.HIP.Nõ certe.SO.Nun

Item ineſt acquiſitio bõa.

qd ita ſe habet/ut nõ lucreẽ q quoduis aſſequiẽ/ſiue bonũ ſeu malũ?HIP.Apparet.SO.Neq; in dã
num ĩcurrat:q in quoduis ĩcurrit/ſiue bonũ ſeu malũ.HIP.Mihi qdẽ uideẽ.SO.Cernis ergo ꝙ cir
ca idẽ reuolueris?Lucrũ.n.bonũ/dãnum uero malũ appet.HIP.Ignoro qd dicã.SO.Et iure qdẽ.
Sed præterea hoc mihi rñde.Siqs minus expẽdens plus accepit/lucrari hũc diceres?HIP.Nõ ma

Hinc uide ſingula auri pondo tũ ualuiſſe duodena pondo argenti.

lũ dico/uerũ ſi auri uel argẽti minus erogãs/plus accipiat.SO.Enimuero hoc ĩſup ĩterrogabo/ſiqs
dimidiã auri librã erogãs/duplũ reportaret argentũ/lucrũ ne/an dãnũ eẽt?HIP.Dãnũ ꝑfecto o So
crates:nã pro duodecuplo ꝑcio/duplũ ſolũmodo recipit.SO.Verũtñ plus accepit.An nõ plus eſt
duplũ dimidio?HIP.Nõ eiuſdẽ dignitatis ac ꝑcii eſt argentũ cuius ẽ aurũ.SO.Ergo oportet hoc
lucro adiicere/æſtimationẽ.ſ.ac ꝑciũ.Nunc utiq; argẽtũ plus exiſtẽs q̃ aurũ aut æque ęſtimandum
ac ꝑcioſum dicis/& aurũ minus exiſtẽs/ꝑcioſum quoq; ac dignũ.HIP.Et maxĩe/ſic enim ſe res ha-
bet.SO.Ipſa ergo æſtimatio dignitaſq; lucrũ continet/ſiue parua res ſiue magna ſit.Indignũ uero

Item ĩ lucro ineſt æſtimatio.

æſtimatione ſine lucro ẽ.HIP.Profecto.SO.Ipſum ꝑcioſum ac dignũ/uocas ne aliter dignũ q̃ ade
ptione dignũ?HIP.Adeptiõe.SO.Dignũ aũt adeptione utile an inutile?HIP.Vtile.SO.Vtile nõ
ne bonũ?HIP.Eſt.SO.O uir oĩum fortiſſime/nõne iã tertio & quarto cõcluſum a nobis ẽ lucrũ bo
num eẽ?HIP.Videtur.SO.Memoria tenes unde ſermo hinc incidit?HIP.Arbitror.SO.At ſi mi

Item ĩ lucro ineſt bonum eſſe.

nus ipſe memineris/ego in memoriã reducã.Ex eo enim ꝙ dubitabas ne boni uiri lucra quælibet
acceptare nolint:ſed ex lucris bona dũtaxat/mala uero nequaq̃.HIP.Hinc ſane.SO.Nõne lucra
oĩa eẽ bona/ſeu magna ſiue ꝑua ſint/rõ nos fateri coegit?HIP.Coegit certe o Socrates me magiſq̃
ꝑſuaſit:ſed forſitan deinceps ꝑſuadebit.SO.Nunc tñ ſiue perſuaſus fueris:ſeu qũocunq; aliter ſis
affectus/conſentis nobis:cũ lucra oĩa & ampla & exigua bona eſſe? HIP.Conſentio.SO.Et bonos

Concluditur oẽs hoĩes lucri cupidos eſſe.

uiros oẽs bona oĩa uelle fateris?nec ne?HIP.Fateor.SO.Malos autem dicebas oĩa lucra tã exigua
q̃ magna cupe?Nõne igiẽ ſm ſermonem tuum uniuerſi hoĩes & boni pariter atq; mali lucri cupidi
eẽnt?HIP.Videẽ.SO.Nõ recte igiẽ uitupabit quiſpiã lucri cupidos/cũ ipẽ quoq; lucri cupidus ſit.

HIPPARCI FINIS.

¶ARGVMENTVM MARSILII IN LIBRVM PLATONIS DE PHILOSOPHIA SEV AMATORES.

s

Vmma huius dialogi eſt/quid ſit & quale officiũ philoſophi diffinire. Eſt aũt philoſo
phi officiũ/diuina noſſe/gubernare humana: in illo contẽplatiua philoſophia/in hoc
actiua cõprehendiẽ.Philoſophus itaq; primo diuinam:ideſt abſolutã ipſius boni na-
turã ꝑ ſapiẽtiã cõtemplaẽ.Deinde ad id bonũ uelut ad finẽ humanas oꝑationes diri-
gens/humana gubernatio duo requirit.primum:ut quid humana natura ſit : & quo
pacto ducatur ad bonum a malo remoueaẽ cognoſcat/quod quidem per prudẽtiam philoſophus
agit.Alterum:ut ſic inſtituat hoĩum/& affectus & actus/ſic temperet atq; cohibeat/ut ad bonũ qđ

ſapientia ipſa inuenerat/& ad quod prudentia deinde direxerat/facile tendant. Id uero ꝑ morales uirtutes efficiť: quas oẽs uno iuſtitiæ noĩe Plato cõplectiť. Atq; ex iis duobus humanoꝝ gubernatio cõſtat. Eiuſdẽ aũt eſt ſcire recte unũ hoĩem/ familiã: ac rem publicã gubernare. Quãobrẽ quĩ moralis eſt: idẽ dominus ciuilis rex idoneus eſſet. Ex qbus concludiť in ipſo philoſophantis officio hæc oĩa cõtineri ſapiẽtiã: prudẽtiam: iuſtitiã: moralẽ: domeſticã: ciuilẽ ac regiam diſciplinã. ꝑ ſapiẽtiam diuina cognoſcit: ꝑ prudentiam iuſtitiãq; humana gubernat/dum rẽ ſuã: rẽ familiarẽ: rem. p. adminiſtrat. Eiuſmodi eſt phĩi ipſius officiũ: quod Plato in libris de re publica latius explicat: ĩ hoc ſignificat breuius. Ac primo duas alioꝝ opĩones circa phĩi officium cõfutat. prima uideť uel Solonis fuiſſe uel ſimilis alicuius dicẽtis id eẽ q̄plurima diſcere: ſecũda Hippiæ ſophiſtæ uolẽtis phĩam artiũ oĩum peritiã eẽ. His deniq; confutatis/ſnĩam quã prædiximus/breuiter ĩnuit: Socrates ergo fingiť hæc in ſcholis Dionyſii q grãmaticæ elemẽta Platoni tradidit/aduerſus diſcipulos duos Dionyſii diſputaſſe: deinde quæ ĩ ſcholis tractauerat: in corona familiariũ ſuoꝝ a principio recenſere.

Quæ cõtineãtur in philoſophantis officio.

PLATONIS DIALOGVS DE PHILOSOPHIA VEL AMATORES.

Occaſio dialogi: q̄ unũ ẽ ex conſentaneis ipſi dialogo: & ſi iterdum pretermittatur.

SO.

d Ionyſii grãmatici ludũ ingreſſus iuuenes quoſdã uidi honeſtã præſe ferentes indolẽ/ claris ortos parẽtibus/cũq; his una eoꝝ ẽt familiares. Aderant aũt duo quidã adoleſcentuli inuicem cõtendẽtis: quæ uero eſſet illoꝝ quæſtio haud ſatis aduerterã. Verũ tamen de Anaxagora uel Oenopide diſceptare uidebanť: circulos deſcribẽtes & inflexiones quaſdã ſummo quodã ſtudio manibus imitantes. Ego aũt alterius illorum amicũ iuxta quẽ ſedebam/cubito tangens/interrogaui cur ita cõtenderẽt adoleſcentes/& num magnum quiddã eſſet & pulchrũ: in quo tm̃ ſtudium ponerẽt? Tum ille qd inquit magnũ & pulchrũ. Nugantur enim iſti de iis: quæ ſublimia ſunt: & philoſophantes garriunt. Huius ego rñſum admiratus o adoleſcens inq̄. An turpe tibi philoſophari uideť? curue tam acerbe rñdes? Alter uero iuxta enim aſſedebat æmulus qdam iſtius/cũ & me interrogantẽ: & rñdentẽ illum audiſſet/nõ expedit tibi Socrates inquit/interrogare hunc an turpe exiſtimet eſſe philoſophiam/nec ne. Nõne intellexiſti ipm̃ in tumiditate quadã & ſaturitate: atq; ſomnolentia uniuerſam ętatẽ egiſſe: ut credas aliud quicq̄ eum tibi rñſurum/q̄ ꝙ turpe ſit phĩa? Erat aũt iſte in muſica eruditus/alter aũt quẽ carpebat gymnaſtica. Videbaturq; mihi oportere aliũ quẽ prius interrogaueram/miſſum facere: qm̃ haud ſane in diſputando: ſed in agendo potius ſeipſum demonſtrabat expertum. Interrogandũ aũt cenſui illũ/q̄ ſapientiorẽ ſe oſtendebat: ut ſi quomodo poſſem/ab eo utilitatẽ aliquam reportarẽ. Dixi igitur ad eum in cõi me quæſtionẽ ꝓpoſuiſſes. Si autẽ tu putas melius iſto te rñſurum illud idem te nunc interrogo: utrũ uideať tibi philoſophari pulchrũ eſſe an ſecus? Hęc fere dicẽtes nos audierũt adoleſcentes: atq; obmiſſa ea: quæ inter ipſos erat contentione ad ea quæ diſſerebamus/audienda/ſeipſos ſilentio parauerũt. Rñdit aũt ille mihi/& ualde qdem ambitioſe. Si qñ o Socrates philoſophari turpe eſſe ducerem/neq; me hoĩem putarem: neq; quẽuis alium ſic affectũ. Innuens aũt in æmulum dicebat hæc ea uoce/ut amici exaudire poſſent. Hic ego pulchrũ igitur tibi philoſophari uideť: & maxime quidẽ inquit ille: quid ergo inq̄: num uideť tibi fieri poſſe: ut noſcat quis turpe ne aliquid ſit an pulchrũ/niſi a principio quid ipſum ſit nouerit? non. Noſti igitur inquã: ꝙ eſt aliquid philoſophari? Noui equidẽ. Quid eſt? Quid aliud q̄ ſecundũ dicta Solonis. Dicebat enim Solo: ſeneſco ſemper plurima diſcens. Et mihi quidẽ uidetur ſemp ſic oportere aliquid diſcere cũ hoĩem: qui philoſophus futurus ſit/ſiue iunior/ſiue ſenior ſit: ut in uita q̄plurima diſcat. Atq; is primo uiſus eſt mihi aliquid dixiſſe. Deinde mecũ reputans interrogaui. An ſibi philoſophia polymathia: ideſt multa diſcere uidereť? Et ille oĩo inquit. Exiſtimas pulchrũ aliquid ſolũ eſſe philoſophiam uel ẽt bonum. Et bonũ quoq;. Vtrũ in philoſophia id ꝓprium inſpicis/an ẽt in aliis eodem pacto iudicas/ut uerbi gr̃a: ſtudiũ gymnaſticæ/nõ mõ pulchrũ eẽ/ſed ẽt bonum. Tũc ille & ualde ironice duo diuerſa protulit. Aduerſus hunc inquit: dicať: ꝙ neutrũ ſit. Aduerſus aũt te o Socrates & pulchrũ & bonum ſimul eſſe cõfiteor. Ergo in gymnaſiis multũ laborẽ exiſtimas eſſe gymnaſticæ ſtudiũ? Et maxime quidẽ inquit ille queadmodũ in philoſophando multa diſcere/philoſophiam puto. Atq; ego/credis ne gymnaſticæ ſtudioſos aliqd aliud appetere/q̄ ut eoꝝ corpa bñ ſe habeant? Id ipm̃ inquit. Num multi labores bonã corporis habitudinẽ efficiunt. Quonam pacto inquit ille ex paucis laboribus robuſtũ corpus fieri poſſit. At deinceps mihi uiſus eſt gymnaſticus ille ꝓuocandus eſſe/ ut mihi ex peritia gymnaſticæ auxiliũ ferret. Illum deinde ꝑcontatus ſum. Quid aũt tu taces o uir optime hæc iſto loquente? Num & tibi uideanť hoĩes ex multis laboribus/an tẽperatis robur acquirere? Equidẽ o Socrates aſſerere auſim ex moderatis corpus bñ ſeſe hr̃e. Vnde inq̄. Nõ uirũ uigilãtem dico & exuriẽtẽ: & inſuetã ſpinã habentẽ/& curis extenuatũ. Et cũ hæc dixiſſet/delectari adoleſcentes artiſerunt. Alter autem ille erubuit. Tunc ego/quid tu igitur concedis ne nec paruos: neq; magnos labores habitudinẽ bonam corporis efficere/ſed moderatos/an repugnas cũ duo ſimus in diſputatione

Vide iã dialogi formã eſſe bifariã: ut cũ collocutiõis totius enarratio ſola ẽ dialogus: ut cũ ꝑſonę loq̄ itroducuntur.

Ordo q̄õnum analyticarum ñ ſcietur quale: niſi ſciatur quid ſit: neq; qd ſit ſi ignoretur: an ſit.

Prima diffinitio philoſophiæ ex Solone.

Cõfutatio de rõne aliorum ſtudiorum.

In diſputatione concordes? Libenter quidẽ inquit huic repugnarẽ: atq; aduerſus eum ualerem: id quod propoſui/defendere etiam ſi cauſam haberẽ minus ualidam. Nullius enim precii eſt. uerum tecũ nihil decet. preter opinionẽ contendere/ſed confiteor nõ multas/imo tẽperatas exercitationes bonum corporis habitum hoĩbus præſtare. Cibi autem inq̃ multi/an moderati? Et cibi ait: pterea compuli eum/ut concederet reliqua omnia quæ circa corpus uerſantur/temperata quidem prodeſſe q̃plurimum: pauca uero uel nimia nunq̃. Et ille moderata iuuare cõfeſſus eſt. At quæ ad animam ſpectant/cum moderata adhibeantur/conducunt? an potius ĩmoderata? Moderata. Diſciplinæ autem nonne ex iis ſint/quæ animæ adhibentur & conferunt? Cõſenſit. Ex diſciplinis itaq; quæ temperatæ ſunt: non quæ multæ/utilitatem afferunt. Conceſſit. Quem ergo interrogare merito conueniret quales ſint labores atq; cibi moderati ad corpus? In hoc tres una conuenimus: medicum uidelicet uel pędotriuam .i. exercitationis magiſtrum interrogandũ. Quem uero de ſpargendis ſeminibus/quot moderata ſint? Agricultorem confeſſi ſumus. At uero de ſemente & plantatione diſciplinarum in anima: quẽnam merito pcontabimur? quales uel quãtæ tẽperatæ ſint? Verum deinceps cũ ambiguitatis pleni eſſemus/ego iocans inq̃/uultis ne poſtq̃ nos ĩ hoc ambigui ſumus/ab iis adoleſcentibus id quæramus? An forſitan erubeſcimus queadmodum procos inducit Homerus nolentes alium quẽpiam præter ſe arcum intendere? Sed cum orationem meam grauiter ferre uiderentur/alia quadam uia id inueſtigare agreſſus inq̃. Qualia eſſe debere coniiciemus quæ oportet philoſophum diſcere? cum neq; omnia neq; multa ſequi debeat? Suſcipiens uero ſermonem ſapiẽtior ille ait: pulcherrimas atq; maxime congruas animo diſciplinas eſſe: ex quibus maximam quis gloriam in philoſophia conſequitur: maximam uero gloriam adipiſcetur/ſi ſingularum artium peritus eſſe uideatur: ſi minus oĩum plurimarũ ſaltem: earumq; præſertim quæ eſtimatione ſunt dignæ: ea præcæteris diſcens: quæ liberos homines decent: quæue intelligentiæ ratione/non manuum miniſterio perficiuntur. Tum ego/ſic inq̃ dicis: quemadmodum in fabria cõtingit? in qua fabrum quidem miniſtrum uel ad ſummũ quinq; aut ſex minis emeres: architectum uero neq; dragmarum decem milibus. nam per oẽm Græciam rari admodum reperiuntur? numquid tale aliquid ais? Ille me audiens id ipſum ſe dicere cõfeſſus eſt. Eum mox interrogabam utrũ poſſibile eſſet: duas eundẽ dũtaxat artes hoc pacto/ne dum permultas magnaſq; percipere. Ne ita me dicere putes o Socrates quaſi philoſophantem oporteat ſingulas artes ad ſummum proſequi. quemadmodum artifices: uerũ ut liberũ uirum eruditũq; decet ut potis ſit percipere: quæ a quocunq; artifice proferuntur: præ cæteris oĩbus qui præſentes ſint: & ipſe præterea ita mente coniiectare/ut ſemper ipſe elegantiſſimus ac ſapiẽtiſſimus præſentium omnium in his: quæ in unaquaq; arte & dicuntur & fiũt/appareat. Atq; ego: adhuc enim quorſum tenderet/ambigebã/intelligo ne inq̃ qualem dicis eſſe uirum philoſophum? Videris enim mihi talem dicere/quales in certamine ſunt pentathli .i. periti quinq; certaminum erga curſores uel peltaſtas .i. clippeatos iaculatores. Et enim illi a curſoribus uel peltaſtis in eorum certaminibus ſuperant atq; ſecundum ordinem obtinent. Reliquorum uero athletarũ primi atq; uictores. Tale aliquid forte dicebas philoſophiæ ſtudium præſtare philoſophis: ut ab iis: qui in qua uis arte ſupremi ſunt/in eadem arte intelligẽtia ſuperentur: dumq; ſecundum locum tenent/ſequentes reliquos antecedant/ut philoſophus in ſingulis facultatibus ſecundæ ſortis exiſtat. Eiuſcemodi mihi uideris philoſophantem uirum oſtẽdere. Recte inquit o Socrates accepiſſe uideris quæ de philoſopho dicta fuerunt: cum eum petathlo cõparaueris. Eſt enim proculdubio talis: ut nulli negocio ſeruire penitus uelit/neq; in aliqua re uſq; ad ſummum elaborare: ne propter unius exactam diligentiam in aliis omnibus facultatibus quẽadmodum artifices omnino deficiat: ſed omnia mediocriter temperateq; attingat: poſt hanc illius reſponſionem cupiens planius noſſe quid diceret/interrogaui bonos uiros utiles ne an inutiles eſſe arbitraretur? Vtiles inquit o Socrates. Nonne ſi boni utiles/mali inutiles erũt? Cõſenſit. Quid autem philoſophos uiros utiles uel inutiles putas. An hæc ille maxime omnium utiles eſſe philoſophos aſſeuerauit. Age igitur dinoſcamus ſi tu quidem uera dicis/quomodo utiles nobis ſunt iſti ſecundæ ſortis homines? Manifeſtum enim eſt ꝙ ſingulis artẽ habentibus inferior eſt philoſophus. Annuit. Age inq̃ ſi uel tu uel ex amicis aliquis tibi cariſſimus ægrotaret utrum ad curam ualitudinis philoſophum illum ſecundarium induceres: an medicum? Vtrũq;. Ne mihi dicas utrũq;. Sed utrum potius? Nullus inquit ambigeret: quin medicum & magis & prius. Quid autem in naui fluctibus agitata: utrum te: & tua gubernatori: an philoſopho cõmitteres? gubernatori equidem: & ĩ reliquis omnibus: donec artifex aliq̃s adſit/philoſophus erit inutilis. Apparet inquit. Philoſophus igitur nunc nobis inutilis eſt/cum artifices adſint. Confeſſi uero ſumus bonos quidem utiles eſſe: malos inutiles. Coactus eſt deniq; confiteri. Quid ergo poſt hæc abs te petam? An forſitan inhumanum eſt/ultra perquirere? Quicquid lubet inquit. Nihil aliud pacto niſi ut iterum concedantur iam dicta: habent autem ſe in hunc modum. Confeſſi ſumus philoſophiam bonum eſſe: & extare philoſophos: atq; ipſos philoſophos bonos: bonos autem utiles malos contra inutiles. Deinde

Secunda philoſophiæ diffinitio.

Declaratio eius diffinitionis.

Architecti rari admodũ.

Cõfutatio ex rationibus.

conceſſimus:donec artifices adſunt:philoſophos inutiles eſſe & artifices adeſſe ſemp. Nonne conceſſa hæc ſunt? Sunt. Confitemur igitur ut uidetur ſecundũ tuam orationẽ/ſiqdem philoſophari ẽ eſſe ſcientem in artibus eo pacto quo ipſe dixiſti:malos ipſos eſſe & inutiles: q̃diu inter hoies artes ſint? Verum non ſic habent o amice. Neq; philoſophari eſt circa artes ſtudioſe uerſari. nec multis negociis incũbere:neq; multa per diſcere ſed aliud quiddam. ſiquidem exiſtimarem:& abſurdum hoc eſſe:& mechanicos appellari eos:qui artibus incũbunt: hoc autem modo planius ĩtelligemus an uera dicam:ſi hoc mihi reſpondeas. Qui equos recte domare ſciunt/utrum qui illos meliores reddunt/an alii? qui meliores. Quid aũt canes/num qui illos meliores reddere/iidem & recte illos cohercere ſciunt? Omnino. Eadẽ ergo ars & illos meliores reddit & recte cohercet. Eadem. Quid autẽ/utrum quæ & meliores facit/& recte cohercet/eadẽ cognoſcit bonos & malos an alia? Eadẽ inquit. Voles igitur inq̃ idem de hoĩbus confiteri:quæ optimos reddit homines/eandẽ eſſe/quę & recte cohibet/& qui boni ſint/quiue mali:cognoſcit:prorſus inquit. Nonne quæcũq; unum eadẽ & multos:& quę multos unum? Ita. Et in equis præterea cæteriſq; omnibus eodẽ modo. Eodem modo. Quæ nam ſcientia eſt/quæ intemperantes & legum tranſgreſſores in ciuitate recte punit/nõne iudiciaria? prorſus. An uocas iuſtitiam aliam quandam præter iſtam? Non aliam. Nonne qua ſciẽtia recte caſtigant & puniunt/eadẽ bonos ac malos dinoſcunt? Eadẽ. Quicũq; uero unũ norit/plures quoq; cognoſcet. Cognoſcet. Atqui multos ignorat/ignorabit & unũ. Cõſenſit. Si ergo equus exiſtẽs/bonos ac malos equos ignoret/ſeipſum ẽt qualis eſt:ignorabit. Conceſſit. Et ſi bos cum ſit/haud nouerit:qui ſint boni aut mali boues/ſeſe ẽt qualis ipſe ſit ignorare eum neceſſe eſt. Ita eſt inquit. Eodem quoq; modo ſi canis fuerit. Confeſſus eſt. Nunc uero cum homo quis exiſtens ignoret bonos hoies & malos:nonne ſui ipſius ẽt ignarus erit? bonus ne ſit an malus? Adnuit. Seipſum ignorare/ſapere eſt uel deſipere? Deſipere. Seipſum itaq; noſſe/ſapere eſt. Cõfiteor inquit. Hoc igitur ut uidetur & inſcriptio quæ in delphis eſt/præcipit:prudẽtiam .ſ. & iuſtitiam colere. Apparet. Hac eadem & recte cohibere ſcimus. Adnuit. Qua ergo recte cohibere ſcimus/ea utiq; iuſtitia eſt. Qua uero & nos ipſos & alios dinoſcere poſſumus: prudentia. Videtur. Eadẽ igitur eſt iuſtitia atq; prudẽtia. Apparet. Quinetiam ciuitates tunc optime gubernantur/cum iniuſti dant penas. Vera narras. Atq; hæc ciuilis ſcientia eſt. Eſt inquit. Quid uero quotiens uir unus recte ciuitatem inſtituit/nomen illi conueniens nõne tyrãnus & rex? Adnuit. Nonne tyrãnica aut regia arte gubernat? Immo hæ itaq; facultates eædẽ ac ſuperiores ſunt. Videtur. Quid uero cũ uir unus domũ recte diſponit/quod huic nomen maxime congruit? nonne economus ac dominus? Conuenit. Vtrũ & iſte iuſtitia bene regit familiã:an alia facultate? Iuſtitia. Idem eſt igitur ut apparet rex tyrannus:ciuilis:economus:dominus:prudẽs:iuſtus. Atq; una quoq; ars eſt:regia:tyrãnica/ciuilis/dominica:economica/iuſtitia/atq; prudẽtia. Videtur quid itaq; philoſopho uiro:quotiens medicus de ægrotantibus quicq̃ dixerit/turpe eſt nõ poſſe dicta illius aſſequi/neq; ex ſeipſo aliquid cõiectare: & q̃ncũq; alius quiſq; alioꝝ artificũ eodẽ pacto cum aũt iudex aut alius quis eorũ: quos pauloante retulimus non abſurdũ in iis nec aſſequi dicta:neq; per ſeipſum coniicere? quid ni:eẽt abſurdũ o Socrates in tantis rebus nihil hr̃e quod conſulat? Vtrum igit̃ inquã & circa hæc philoſophum ut pentathlũ eẽ oportere dicimus:& ſecundus poſſidentẽ partes inutilem eẽ/donec aliquis ex ſuperioribus adſit: uel primum quidẽ ipſum oportere domum ſuam nulli adminiſtrandam præbere:neq; ſecundas ĩ hoc partes tenere:ſed ex ſeipſo omnia caſtigare/iuſte diiudicantẽ/ſiquidẽ eius familia recte adminiſtrari debeat. Adſentiebatur ille mihi. Atq; ego addidi. Si ẽt ſibi amicus aliquis uitæ ſuæ rõnem aut ciuitas aliquid decernẽdum aut iudicandum cõmittat:eẽt ne turpe illi o amice ſecundum ĩ iis eẽ? aut tertium:neq; ducem exiſtere? Ita mihi uidetur. Abſit igitur o uir optime ut philoſophari ſit plurima diſcere/arteſq; tractare. Cum iſta dixiſſem:ſapiens quidẽ ille ex antedictis rubore affectus tacuit. Indoctus aũt affirmauit ſic eẽ:& cæteri omnes dicta laudarunt.

Aggreditur colligere ueram philoſophiæ diffinitionem ex inductione a ratione.

Quæ diffinitio ẽ hęc.

Philoſophia eſt qua qſq̃ ſe & alios boni ne an mali ſit cognoſcit.

Et philoſophia ẽ qua idẽ ſunt regia tyrãnica ciuilis dominica economica iuſtitia atq; prudẽtia.

Item philoſophia eſt dum ſcimus ñ plurima diſcẽdo neq; artes tractando.

Pulchrę rões ab eodẽ & diuerſo & contrario ſũptæ.

Qui alios boni an mali ſit ſcit uel ignorat hunc ẽt ſe ipſum aut cognoſcere: aut ignorarẽ oportere.

Declaratio inſcriptionis in Delphis prudentiã & iuſtitiam colas.

FINIS LIBRI DE PHILOSOPHIA.

ARGVMENTVM MARSILII IN LIBRVM QVI THEAGES INSCRIBITVR VEL DE SAPIENTIA.

d

Iſtinguit̃ in hoc dialogo ſapiẽtia/& ultimũ diſtinctionis mẽbrum ſic inueſtigandũ adſummit̃/ut quo pacto acquirat̃:ab hoibus pateat. Prima partitiõe ſapiẽtia duplex dicit̃. Vna abſoluta/conditionalis altera. Abſoluta quę ſimpliciter abſq; additione aliqua ſapiẽtia noĩatur. Conditionalis/quæ nõ ſimpliciter ſapiẽtia/ſed ſapiẽtia quędam dicta eſt. Illa ſic definitur. Cognitio earum reꝝ de q̃bus haberi ſcia põt. Habetur autẽ ſcia de iis:quæ ſemp eadẽ:& eodẽ mõ ſunt. hmõi ſunt:ſumma reꝝ principia & ęternę reꝝ oium rõnes:hæc aũt diuina dicunt̃:quo fit ut ſapiẽtia ſit diuinarũ rerũ ſcia:quæ quidẽ abſoluta ſapiẽtia eſt.

Conditionalis

Conditionalis uero oĩbus artibus & facultatibus eſt cõis. Nã ſummitas cuiuſq; artis ſapientia quę dam uocatur: ut ſapientia gubernatoria: ſapientia aurigaria: ſapientia militaris. Ex oĩbus aũt quæ cũ additione ſapientiæ nuncupatur/præcipua eſt/quæ ceteris ut miniſtris utitur: cuiuſmodi ciuilis ſapientia eſt. Quæ quidẽ facultas cõe ciuitatis & gentium: bonũ coniiectãs/definitur, hæc tũ ciuilis tum ẽt regia diſciplina uocatur. Cuius ſubiectum ciuitas eſt. finis cõe bonum. miniſtræ artes oẽs. Officia duo/leges condere/& conditas exequi: illud per prudentiã nomotheticã/hoc p iuſtitiã legalẽ & iudiciariam agit. Verũ quo pacto quis ciuilem ſapiẽtiam nãciſcat: in plurimis eius diſputationibus Plato dubitat. Et in preſenti Theage utrũ ciuiles homines an ſophiſtæ/an contemplatiui dũtaxat philoſophi eã doceant: q; a ciuilibus uiris/aut ſophiſtis/aut ſoli cõtẽplationi deditis diſcatur in menone & hic quodãmodo negat: q; illi ne filios quidem ſuos unq̃ docuerint. quod iſti rationem boni non habeãt: quod hi rer; humanarũ experti minime ſint. Reſtat igit/ut hæc aut a philoſophis & contẽplandi & agẽdi apprime peritis percipiatur/aut diuina ſorte contingat. illi nuſq̃ reperiuntur. Vnde in Menone & in Theage diuino munere fieri aſſerit/ut in animos ciuium tẽperatos dei prouidentia boni ipſius intelligentiã & leges ad id ducentes infundat. Quam ſane notionem hic ciuilẽ ſapientiã in Menone pro priori uocabulo uaticinium quoddã nominat: ciuileſq; uiros furentibus cõparat. Sæpe ẽt ait nunq̃ a malis genus hoĩum ceſſaturũ: niſi aut legitimi philoſophi dominent/aut ii qui gubernant rem. p. diuina quadã ſorte philoſophentur: hoc aũt libro cum Socrates in ſua mẽbra ſapientiã diſtinxiſſet/& hanc ciuilem ſapientiã ſub quadã ironiæ ſpecie: nec a ciuilibus uiris/nec a ſophiſtis/nec a ſe ut a philoſopho contẽplationi dedito Theagẽ adipiſci poſſe dixiſſet/ſubiunxit tentandã eſſe uim demonis/& deniq; uoluntatẽ dei precibus exorãdã: quaſi illinc iſta diſcant/& dei prouidentia per medios ſpiritus/ſępe hoĩbus agendor; oracula pandat. Eos aũt miniſtros qui dei iuſſu bonor; ciuium & legitimor; principum mẽtes ad bene gubernandũ illuminant Dionyſius Areopagita principatus nominat. Eſſet hic fortaſſe de demone Socratis diſputandum/ſed argumẽti breuitas prohibet. Quinetiã. Maximus tyrius: & Hermias: & Apuleius de hoc abunde diſſeruerũt. Inducit aũt hic tres Plato perſonas: Demodocũ ciuem Athenienſem una cũ filio ſuo Theage ſapientiã affectante: & Socratem. Incipit uero a Demodoci petitione dialogus.

THEAGES VEL DE SAPIENTIA

DEMODOCVS SOCRATES THEAGES

DE.

INdigebam o Socrates quædã priuatim tecũ cõmunicare: ſiquidem ocium adſit: uel ſi ſit negocium: neq; id magnũ/uelim: tñ mea cauſa te ocium agere. SO. Equidẽ ocioſus ſum: ſed cui cauſa maxime. Si ergo quid dicere uis licet. DE. Vis ergo ſecedamus huc in proximum Iouis liberatoris porticũ? SO. Vt lubet. DE. Eamus ergo o Socrates. Oẽs quidẽ plãtæ eodẽ ſe mõ habere uident: Et q̃ quidem ex terra oriũtur et aĩalia oĩa et hoẽs ipſi. Eniuero ĩ plantis facillimum hoc eſt nobis: qui terram colimus/præparare quidẽ omnia / antequam plantemus ipſam ẽt plantationem: poſtquam uero quod plãtatum eſt/uiuit: tũc cultus ipſius uarius eſt: et dificilis: eodemque modo: et de hominibus uidetur. Ex meis eñ rebus ad alia coniecturã facio. Eteñ hæc mihi mei filii ſiue plãtatio/ſeu filii generatõ appellãda ſit: omnium facillima extitit. Educatio autem difficilis: et ſemper ĩ timore/maximũ metũ ſui cauſa ſubeũti. Et alia quidem multa de hoc dici poſſent. præcipue uero cupiditas/quæ huic nũc ineſt: uehemẽter me ſollicitat: Eſt enim non ingeneroſa. Verum talis ut fallere poſſit. Cupit enim hic o Socrates ut ipſe ait/ſapiẽs effici. Et ut mihi uidet: populares qdã eius æquales in urbẽ ueniẽtes ſuis ſermonib⁹ hũc uehemẽter incitauerũt: quos hic æmulari cepit: & mihi iam pridẽ moleſtus eſt fas eſſe putans/me illius curã ſuſcipere: ac pecuniã ſophiſtæ alicui: q ipſum ſapiẽtẽ reddat præbere. Mihi aũt pecuniarũ minor eſt cura. Verũ hunc exiſtimo ob hoc eius ſtudiũ in periculũ non mediocre incurrere. hactenus igitur huic obſtiti/conſolans: ſed poſtq̃ ulterius nequeo/operępretiũ fore duco ut ſibi obtemperẽ/ne ſine me frequẽter cũ aliis uiuens corrũpatur. Nunc aũt ad hoc proficiſcor/ut eũ apud aliquẽ ſophiſtarũ ſiſtã. Tu igit peroportune nobis obuiã factus es: quẽ quidẽ hac iure mihi conſultorẽ maxime cupiebã. Itaq; ſi qd habes quod mihi in iis quæ audiſti cõſulere queas licet & expedit. SO. Cæterũ o Demodoce cõſiliũ res ſacra dicit: quod ſi unq̃ ullũ aliud hoc ẽ in primis/de quo quęris. Non. n. eſt diuinius aliqd de quo hõ conſulere queat/q̃ de eruditione ſui atq; ſuor;. Primũ igit ego & tu cõueniamus/quidnã putemus hoc eſſe/de quo conſultamus/ne ſæpenumero ęgo qdem aliud illud exiſtimẽ/tu itẽ aliud. Ac deinde longe diſſentiamus/ridiculi qdẽ exiſtentes ambo/& ego q do/& tu q poſtulas conſiliũ/cũ in nullo inuicẽ cõſenſerimus. DE. Recte qdẽ mihi dicere uideris o Socrates. Itaq; faciẽdũ cenſeo. SO. Atqui recte qdẽ ex pte/non tñ oĩo dicebã recte. nã pauliſper id muto. dubito. n. ne forte hic adoleſcentulus alia quædã q̃ que nos rebamur/cupiat: q; ſi alio nos

Occaſio dialogi ẽ oratio Demodoci: iquo dialogo ut nomen hẽtur ſapiẽtię: ita mõſtratur p alia ſtudia. q̃ nõ ẽ ita ut cũ q̃ ſit: ſed quæ nõ ſit declaretur.

Prouerbium conſilium res ſacra.

Quid præuenire oporteat eos: qui de re conſultare uelint.

quoq; abſurdiores eſſemus de alio cõſultantes. Rectiſſimũ igiꝭ mihi uideꝭ/ut initium hinc ſumẽtes: ipſum qd cupiat interrogemus. DEM. Apparet id quod dicis optimum eſſe. SO. Dic igiꝭ mihi/quod pulchrũ nomen eſt puero: quo noĩe ipſum uocabimus. DE. Theages o Socrates. SO. pulchrum o Demodice filio nomẽ ĩpoſuiſti. Sed tu dic mihi theages/cupis ne ſapiẽs eẽ: ac dignũ exiſtimas eẽ/ut pr̃ hic tuus uirũ inueniat/q te ſua cõſuetudine ſapiẽtẽ reddat? THE. Cupio. SO. Sapiẽtes aũt utrũ uocas hoĩes ſciam hñtes: quæcũq; illa ſint quæ ſcierit nec ne? THE. Sciẽtes equidem. SO. Quid igiꝭ nõne te pater edocuit/quæ hic nobiliũ uiroꝝ filii docenꝭ: ſcilicet lr̃as/citharã pulſare/paleſtrã/& alia certamina? THE. Docuit. SO. Putas præterea te aliq̃ ſciã indigere/de qua curã ſuſcipe tuũ cã patri ẽ deceat? THE. puto. SO. Quæ ẽ igiꝭ ipſa? dic nobis/ut tibi gratificemur. THE. Nouit & hic o Socrates/qm̃ perſæpe illi enarraui. ſed de induſtria hæc nunc tecum loquiꝭ quaſi neſciat quæ cupiã; hoc.n. mõ & in aliis multis mecũ pugnat: neq; uult alicui me tradere. SO. Atqui quæ hactenus aduerſus hũc abs te dicta ſunt/teſtibus carent: nũc aũt me adhibe teſtẽ: atq; corã me denuo recẽſe. Quæ nã eſt hæc ſapiẽtia: quã appetis? Age ſi cuperes eã: qua hoĩes nauigia gubernãt & ego te rogarẽ qua nã o Theages ſapiẽtia indigens/patri ſuccẽſes q̃ te apud aliquo a qbus ſapiẽs reddaris/ſiſtere nolit: quã nã ipſam eẽ rñderes? nonne gubernatoriã? THE. Certe. SO. Si nauſ illius cuperes eruditũ te fieri: qua currus reguntꝭ/ac patri ſuccenſeres/ego uero iterrogarẽ/quæ nam eẽt hæc ſapiẽtia? nõne aurigatiã rñderes? THE. Utiq;. SO. Quã igiꝭ nunc cupis? Utrũ illã qdẽ noſti: nomẽ aũt ignoras? uel nomen ẽt eius habes? THE. Et nomẽ equidẽ. SO. Dic ergo qd ẽ? THE. quod aliud nomen huic cõgruere qs diceret o Socrates/niſi ſapientiam. SO. Nõne ẽt aurigaria/ſapientia eſt? An ignorantia tibi uideꝭ? THE. Nullo mõ. SO. An non ſapiẽtia? THE. Sapientia. SO. Qua ad qd utimur? num qua ſcimus equoꝝ iuga regere? THE. pfecto. SO. At gubernatoria non ne & ipſa ſapientia eſt? THE. Mihi quidẽ uideꝭ. SO. Num & ea eſt/qua naues gubernamus. THE. Ea utiq;. SO. Ea uero quã nunc optas/quæ nã ſapiẽtia eſt? qduc illa ſcimus adminiſtrare. THE. Mihi quidẽ uideꝭ ea qua ſcimus hoĩbus ĩperare. SO. Num qua ægrotãtibus. THE. Minime. SO. Ipſa enim medicina eſt: nõne? THE. Eſt. SO. At qua canentibus ſcimus in choris præcipere. THE. Nequaq̃. SO. Muſica.n. eſt. THE. Ita. SO. Sed utrũ illa qua certãtibus præcipere nouimus? THE. Nequaq̃. SO. Gymnaſtica.n. eſt. THE. Eſt. SO. Uerũ qua qd facientibus? conare exprimere/quẽadmodum in ſupioribus ipſe narraui. THE. Mihi plane uideꝭ ea: qua illis: qui ſunt in ciuitate/præcipiꝭ. SO. Nõne in ciuitate ægroti ẽt ſunt. THE. Sunt qdẽ: ſed nõ iſtis ſolũ dico uerũ oĩbus q in ciuitate uerſanꝭ. SO. Intelligo quã artẽ dicis. Uideris.n. non eã qua præeſſe nouimus metentibus: aut uindemiantibus: aut plantantibus: aut ſerentibus: aut triturantibus. ipſa.n. p quã iis imperamus: agricultura eſt. THE. eſt. SO. Neq; rurſus qua ſecantibus uel pforantibus: uel polientibus: uel torno aliquid facientibus: nã hæc ad fabros ptinet. THE. Certe. SO. Uerũ fortaſſe qua iis uniuerſis/& agricolis: & fabris: & artificibus oĩbus/ ac priuatis cũctis mulieribuſq; & uiris: ĩperitamus: eã tu ſapientiã dicis. THE. Iſtã ipſam o Socrates iã pridẽ dicere uolebã. SO. potes ne dicere an Egiſtus: q Agamenonem apud Argos interfecit: his oĩbus ĩperauit quos dixiſti: artificibus. priuatis uiris: mulieribuſq; uniuerſis: uel aliis qbuſdã. THE. Nõ aliis: ſed iis oĩbus. SO. Quid aũt Peleus Eaci filius in Phthia/nõne iiſdẽ dominatus eſt? THE. Eiſdẽ. SO. Periandrũ uero Cipſei nõne audiſti apd Corinthios imperaſſe. THE. Equidẽ. SO. Nõne eiſdẽ in eius ciuitate dominatus eſt. THE. Certe SO. Quid uero Archelauũ Perdicæ nup in Macedonia ĩperantẽ/num iiſdẽ exiſtimas dominatũ? THE. Equidẽ. SO. Hippiã aũt Piſiſtrati in hac urbe dominantẽ: quibus nã præfuiſſe arbitraris? nõ ne iiſdẽ? THE. Quid ni? SO. Bacis uero & Sibylla: & Emedapus Amphilytus/quonã pacto tibi cognominandi uiderenꝭ. THE. Non alio q̃ uatũ noĩe. SO. Recte dicis eodẽ mõ conare: ut inuenias quo cognomine Hippiã & Periandrũ pp eundẽ principatũ nomines. THE. Cur aliter q̃ tyrãnos? SO. Ergo quicũq; cupit more iſtoꝝ uniuerſis ſuis ciuibus ĩperare: dominationẽ tyrãnicã appetit: ſeq; tyrãnũ fieri. THE. Ita uideꝭ. SO. Hãc tu optas? THE. Videꝭ ex iis quæ dixi. SO. O ſcelerate nobis more tyrãni præeſſe cupis? Ac iã dudũ ſuccenſes patri: q te ad aliquẽ tyrãnidis præceptorẽ non miſerit? Et te Demodoce nõne pudet/cũ olim noueris qd hic cõcupiſcat. Et ſi habuiſſes quo ipſum mitteres eũ artificẽ illius ſapiẽtiæ quã appetit: effeciſſes. Deinde ĩuides ipſi nec uis mittere ſed nũc uides. Cũ uero te corã me accuſauerit: cõſultemus ſimul ego ac tu. Eſt quo ipſum mittamus/ut pp alicuius cõſuetudinẽ ſapiẽs tyrãnus efficiaꝭ? DEM. per Iouẽ o Socrates cõſultemus. Eſt.n. ut mihi uideꝭ cõſilio opus/& maxĩo. SO. Sine bõe uir/iterrogemus ipſum prius. DE. Interroga. SO. qui ſi Euripide ad aliqd utamur o Theages? Inqt.n. ille ſapiẽtes tyrãni ſapientũ conſuetudine. Siquis ab Euripide peteret: q̃ in re ſapiẽtũ cõſuetudĩe ais ſapiẽtes eẽ tyrãnos? quẽadmodũ ſi cũ dixiſſet ſapiẽtes agricolæ ſapiẽtũ cõſuetudine pcontaremur: ĩ quo ſapiẽtũ: qd putas ipſum dicturũ/an aliud q̃ in re ruſtica. THE. Nihil aliud. SO. eodẽq; mõ ſi dixiſſet/ſapiẽtes coci/ſapientũ cõſuetudĩe/noſq; iterrogaremus/q̃ nã in re ſapientũ/qd aliud rñderet/q̃ in coquaria. THE. Idipm̃. SO. Quid ſi dixiſſet ſapiẽtes certatores ſapiẽtũ cõſuetudĩe & nos ĩ quo ſapiẽtũ iterrogarem? : nõne ĩ certãdo rñderet? THE.

Pulcra nomina ĩponenda pueris

Hic conceditur ſapientia conditionalis quæ multifariã hẽtur:

Et ſi ſapiẽtiæ nomẽ habeat illa: q̃ pprie & ſimpliciter ẽ ſapiẽtia ab iis quæ nõ pprie ſũt ſequeſtrata monſtrat.

Quibus pſit agricultura.

THE. Immo. SO. Poſtq̄ aũt dixit ſapientes tyrãni ſapientũ conſuetudine: ſi interrogaremus illũ: qua in re o Euripides ſapientũ: quid eum reſpõſurũ putas? THE. Per Iouem neſcio. SO. Vis tibi dicã? THE. Vt lubet. SO. Hęc ſũt quę ait Anacreo ipſam Callicratẽ noſſe. Audiſti carmẽ? THE. Audiui. SO. Quid igitur? hmõi ne uiri conſuetudinẽ cupis/ qui particeps eſſet eiuſdem artis/ cuius & Callicrates Cyane nata: ſciretq; tyrãnica quę Callicratẽ nouiſſe pœta inquit? ut nobis & ciuitati tyrãnus efficiaris? THE. Iamdudum me mordes Socrates atq; irrides? SO. Quãobrem? nõne ais hanc te ſapientiã optare: qua cunctis imperes ciuibus? Atqui hęc faciens/ aliud ne q̄ tyrãnus eſſes? THE. Optarẽ equidem omniũ hoĩum uel q̄plurimoꝝ tyrãnide potiri: quod idem de te ac cęteris oĩbus arbitror. Vel potius Deus eſſe. Verũtamẽ nõ hoc appetere dicebã. SO. Quid tandẽ eſt hoc quod cupis? nõne ciuibus pręeſſe? THE. Non ui quidẽ/ neq; ut tyrãni/ ſed uolentibus: quẽadmodum alii in ciuitate rationis cõpotes hoĩes. SO. Dicis ergo qualis Themiſtocles fuit & Pericles/ & Cimo: & quicũq; alii in adminiſtratione reipublicę floruerunt? THE. Per Iouem iſtos inquã. SO. Quid uero ſi nobilem effici equeſtrẽ expeteres: & in ea arte ſapientẽ/ ad quos nam ut hoc aſſequeris: accederes pręter q̄ ad equeſtres? THE. Ad nullos alios. SO. Quippe ad hos ipſos qui equeſtri arte pollerẽt/ & qui equis/ tum noſtratibus/ tum alienis q̄plurimis uterentur. THE. Scilicet. SO. Eodẽq; modo ſi ſapiẽter iaculandi artẽ adipiſci cuperes/ ad eos qui optime iaculentur/ & qui multis tam alienis q̄ ꝓpriis utuntur ſpiculis/ proficiſcereris. THE. Mihi quidẽ uidetur. SO. Age itaq; poſtq̄ in ciuilibus erudiri uis: ad alios: ut in iis ſapiens fias/ accedendum putas/ q̄ ad hos ciuiles homines/ qui diſciplina ciuili ſummopere ualent & utunt̃ ea/ tum patria/ tum aliarũ ciuitatũ & grę carum & barbararũ. An putas ab aliis ſapientiã conſequi eoꝝ: quę iſti ſoli cognorunt? THE. Audiui Socrates ſermones quoſdam/ quos tuos aſſerunt ciuilium uiroꝝ filios/ nihilo meliores q̄ cerdonũ eſſe. Et mea quidem ſentẽtia uera dicis. Inſipiens ergo eſſem/ ſi mihi perſuaderẽ aliquẽ iſtoꝝ mihi ſuam ſapiẽtiam traditurum/ qui filios quidem ſuos minime iuuent putarẽq; poſſe me ulla in re circa hæc cuiq̄ prodeſſe. SO. Quomodo te optime hominũ uerteres/ ſi cum tibi filius eſſet: hęc tibi negocia pręberet/ & oſtenderet cupere in optimũ pictorem euadere: tibi aũt ſuccẽſeret ꝙ nullam in eo pecuniam hoꝝ gratia conſumere uelles/ huius uero rei artifices pictores paruipenderet/ neq; ab eis aliquid uellet diſcere/ uel tibicinas tibicen effici uolens/ uel etiam citharedos: haberes ad qd eo utereris/ uel quo alio illum mitteres/ nolentẽ ab iis diſcere? THE. Minime per Iouẽ. SO. Nunc igitur eadem hęc aduerſus tuum patrẽ faciens/ miraris ne atq; ſuccenſes/ ſi dubitat ad quid te utatur/ & quo te mittat: poſtq̄ Athenienſium in adminiſtranda re publica pręſtẽtiſſimoꝝ/ cuicũq; uoles cõmendaturi ſumus: qui tecum ſine pręcio uerſetur: & ſimul neq; argentũ eroges/ & multomagis uulgo honoreris/ q̄ ſi aliis congrediaris. THE. Quid igitur Socrates nõne tu ex bonis uiris es? Si me ſuſceperis/ ſat habeo neq; alium quęrã. SO. Quid hoc dicis? DEMO. Non male dicit o Socrates: neq; mihi quicq̄ hoc iocundius utiliuſq; ut arbitror eſſe poſſet/ q̄ ſi huic tua conſuetudo placeret: & tu cum eo uerſari uelles: & profecto pudore impedior dicere q̄ uehemẽter affectem. Itaq; ambos uos rogatos uelim: & te ut uelis hunc ſuſcipere: & te ne alium q̄ ſocratẽ quęras: meq; maximis curis & formidine plenis obſecro liberetis: quoniã nunc uehemẽter timeo: ne hic cuiuſpiam alterius conſuetudinem quęrat/ a quo deinde perdatur. THE. Ne ulterius mihi timeas mi pater ſi huic ꝑſuadere potes/ ut me ſuſcipiat. DEMO. Recte loqueris: & aduerſus te o Socrates omnis poſt hac ſermo erit. Ego enim ut breuiſſime loquar: me ſimul ac mea omnia uel cariſſima: quocũq; indigeas tibi libentiſſime trado: ſi hunc Theagem ſuſceperis: eiq; quoad poteris: beneſeceris. SO. Equidem o Demodoce ſtudium hoc tuũ non admiror: ſiquidem exiſtimas maxime a me hũc iuuari poſſe. Non enim noui cui rei maiorem diligentiam quiſquis mentem habet adhibere debeat: q̄ ut filium optimũ reddat. Sed unde tibi hoc ita uiſum eſt/ meum tuũ filium meliorẽ poſſe ciuẽ reddere q̄ te ipſum? Atq; unde hic ſibi perſuaſit poſſe magis a me q̄ abs te ad hanc rem iuuari? Id enim uehemẽter admiror: tu enim primũ me ſenior es: deinde multis ac maximis apud Atheniẽſes functus es magiſtratibus. Neq; alius magis q̄ tu a popularib⁹ anagyraſiis ac reliquis ciuibus honorat̃. In me aũt hoꝝ aliqd neuter ueſtrũ uidet. Verum ſi ciuilium uiroꝝ conſuetudines Theages iſte cõtẽnit/ alioſq; quęrit qui adoleſcẽtes inſtruere ꝓfitent̃/ eſt hic Prodicus Chius & Gorgias Leontinus & Polus Agrigẽtinus/ aliiq; ꝑmulti/ qui adeo ſapiẽtes ſunt/ ut urbes adeuntes nobiliſſimos & ditiſſimos iuuenes ad ſeipſos adiiciant: qbus licet quorũcũq; ciuium uolunt/ grata familiaritate uti: qbus ꝑſuadent priori relicta conſuetudine/ cũ ipſis congredi/ magnũ argenti pręcium afferẽtes/ & gratiã inſuper maximã habẽtes. Ex iis ergo decebat te ac filium tuũ aliquem eligere: me uero ad id elegiſſe nõ cõuenit. Nullã enim ex iſtis beatis & pulchris diſciplinis ꝓfiteor: uelim tñ mihi illas adeſſe. Verũ ſemꝑ nihil ſcire me dico pręter exiguã quãdam amãdi diſciplinam: hac utiq; diſciplina apud quẽlibet uehemẽtior/ tum ſupiorib⁹/ tum ẽt pñtib⁹ uiris eẽ uideor. THE. Vides ne pater Socratẽ hunc non multũ familiaritatẽ meam recipere? Nam quãtum ad me attinet/ paratus ſum/ mõ ipſe uelit: ſed hęc omnia ille ioco aduerſus nos dicit. Noui enim meorũ ęqualiũ & aliquãto ſenioꝝ

Nulli rei maior diligẽtia habenda q̄ filio.

Munus ſophiſtarum:

Cũ naſo lauꝺatis ſophiſtis indicat ut in eis ſapiẽtia non ſit.

nõnullos/qui cũ antea nullius eſſent eſtimationis/poſtq̃ familiaritatę iſtius uſi ſunt/breui omnium
ſupremi illoꝝ euaſerũt:quoꝝ infimi prius fuerãt.SO.Noſti quale hoc ſit o Demodoci fili?THE.
Noui per Iouẽ/ꝙ ſi uolueris/talis fiam/quales illi fuerũt.SO.Non ita o optime: ſed hoc te fefellit/
quale ſit/ego aũt tibi dicã.Adeſt mihi diuina quadã ſorte demoniũ quoddam a prima pueritia me
ſecutũ:hoc enim uox eſt/quę cũ fit ſemp eius rei quã facturus ſum/diſſuaſionẽ demõſtrat: ꝓuocat
uero nunq̃.Quod ſiqs amicoꝝ mecũ qñdoq; aliqd cõmunicat/extatq; uox/hoc illa diſſuadet/neq;
facere ſinit.Cuius quidẽ rei uobis teſtes dabo. Charmidem uirũ bonũ Glauconiſq; filiũ noſcitis:
hic aliquãdo in Nemea ſtadio ſe exercitaturus mecũ cõmunicabat.Ac ſtatim ipſe dicere incipien⸗
te/ꝙ ſe exercitaturus eſſet/adfuit uox/atq; ego ꝓhibui:ſibi enarrans quẽadmodũ demonii uox exti/
terat/ne ſe exerceret.Tum ille/fortaſſe inquit ſignificat/ꝙ me uictorẽ non euaſurũ.ego aũt & ſi ui⸗
ctoria nõ ſim potiturus/tñ hoc in tpe me exercens/aliqd ꝓficiã. Atq; ita locutus/certaturus abiit.
Operepretiũ igiᵗ eſt ꝑcontari quid ſibi ex hoc certamine cõtigerit.Si aũt uultis Clitomachum Ti/
marchi fratrẽ interrogare qd ſibi Timarchus dixerit/quãdo ꝓpe modũ moriturus eſſet ipſe ſimul
& Euathlus/ſtadii quidẽ excurſor qui illũ fugientẽ ſuſcepit/referet uobis qd ſibi tũc dixerit.THE.
Quid nam?SO.O Clitomache inquit/equidẽ q̃primũ moriturus uenio/qm̃ Socrati obtempera⸗
re nolui.Quidue inquit Timarchus:ego dicã:quãdo ſurrexit ex cõuiuio Timarchus/& Philemon
Philemonidis filius interfecturi Niciam Hiroſcamãdri/ſoli enim inſidiarũ ii cõſcii fuerãt: Timar⸗
chus mihi dixit.Quid ais o Socrates? Vos quidẽ bibite:me uero oportet alio exire/redibo aũt pau
lopoſt/ſi occaſio contigerit.Tum mihi adfuit uox.Itaq; ne ſurgas iquã:ſolitũ mihi a demone ſignũ
datũ afferens:quieuit ille.Deinde pauliſper cõmoratus ardebat iterũ eundi cupiditate: dicens eo
Iam Socrates.Et quia iterũ uocẽ audiui/rurſus illum cohibui: donec ille tertio latere me cupiens
clanculum/cũ ego mentẽ alio diuertiſſem ſe ſubripuit.Et ſic ꝓfectus ea peregit.ex qbus in mortẽ
incidit.Vnde hęc eadẽ fratri ſuo dixerat/ut ego nũc uobis/ſe ſcilicet moriturũ uenire ꝙ mihi cre⸗
dere noluiſſet.Audietis pręterita ab iis qui in Sicilia ſunt quę de exercitus conflictu prędixerã.Et
pręterita quidẽ ab iis/qui illa nouerunt/audire licet.Tentare uero demonii ſignũ ſiquid forte di⸗
cat/nunc etiã poſſumus.In expeditionẽ nãq; exiit Neonus Cali filius.Mihi aũt ſignũ adfuit/profici
ſcitur uero nunc cũ Thraſylo aduerſus Epheſum & Ioniam militaturus.ego aũt illum exiſtimo uel
interfectũ iri/uel in hmõi aliquid incurſurũ:& de alia negotiatione uehemẽter timeo.Hęc oĩa tibi
ideo dixi:qa potentia hęc huius demonii ĩ familiaritates eoꝝ:qui mecum uerſanᵗ/oĩa põt.Multis
enim aduerſaᵗ:neq; licet his auxiliũ ferri:qui mecũ inuito demone conſuetudinẽ habent/quare im
poſſibile eſt:mihi cũ iis uiuere.Multis aũt hęrere nõ ꝓhibet/ſed cõſuetudine noſtra nihil omnino
iuuanᵗ.Quibus aũt fauerit in ipſa familiaritate poteſtas demonii:iſti ſunt de qbus ipſe ſenſiſti:bre/
ui enim ꝓficiunt.Sed eoꝝ partim hoc beneficium firmũ habent atq; durabile.pleriq; uero quoad
mecũ ſunt/mirifice pollent.At cũ a me diſceſſerint/rurſus nihilo ab aliis differũt:hoc quãdoq; ac/
cidit Ariſtidi Lyſimachi filio.Nam mecũ cõmorans/breui multũ ꝓfecit: poſtea uero in militiã ꝓ⸗
fectus eſt:rediens deinde offendit mecũ eſſe Thucydidem Meliſſi filium:hic aũt Thucydides pri⸗
die mihi aduerſarius in ſermonibus quibuſdã extiterat.Cum me ſalutaſſet & quędã inſup adlocu⸗
tus eſſet Ariſtides/Thucydidem inquit o Socrates audio gloriari:& in qbuſdã tecũ ẽt concertare:
tanq̃ aliqd ſit.Eſt inquã ut dicis:tum ille nõne meminit/inqd/anteq̃ tibi adhęreret:tanq̃ mancipiũ
ſe fuiſſe? Nõ uideᵗ inquã p deos.At ego inquit ille ridiculus ſum.Quidnã maxime inquã. Quoniã
priuſq̃ hinc abirem/cũ quouis diſputare audebã:neq; aliquo uidebar in diſſerendo deterior/adeo
ut cetus pręſtantiũ uiroꝝ audacter adirem.Nũc aũt contra/fugio quẽcunq; eruditũ eſſe intelligo
adeo pudore abducor ob meã inſcitiã.Verũ igiᵗ inquã e ueſtigio te reliquit ipſa uis? an paulatim?
paulatim iniquit.Quãdo uero in te inceſſit/utrũ accidit tibi aliqd a me diſcenti:an aliter?Dicam o
Socrates:rem quipẽ incredibilẽ:uerã tñ.Nihil unq̃ a te ut ipſe ſcis/didici:ꝓficiebã aũt quotiẽſcũq;
tecũ eſſem:& ſi in eadẽ ſolum domo eſſem/nõ tamẽ in eadẽ parte domus magis tamẽ quotiẽs ea⸗
dem in parte.Et mihi qdẽ uidebar multomagis/quãdo in eadẽ parte exiſtens/aliqd te dicentẽ in⸗
tuebar:q̃ cũ alio intuerer.Sed longe magis ꝓficiebã/cũ apud te ſedens/te tangebã. Nunc autẽ oĩs
habitus ille defluxit.Eſt igiᵗ o Theages hmõi noſtra cõſuetudo.Si enĩ Deo gratũ eſt/ꝑmultũ qdẽ
& breui ꝓficies.ſin cõtra minime. Vide igiᵗ ne tibi tutius ſit ab aliquo illoꝝ erudiri/qui ipſi in ſua
poteſtate cõtinent utilitatẽ qua hoĩbus ꝓſunt:quã a me fortuna quadã id aſſequi.THE.Mihi qdẽ
ſic faciẽdum Socrates uideᵗ:ut cõſuetudine noſtra demoniũ id tentemus.Quod ſi nobis adnuerit
recte omnia: ſin minus quid agendum ſit inuicem conſultabimus:utrum alteri cuipiam adhęrea⸗
mus/uel hoc diuinum quod tibi inſcitum eſt: pręcibus & ſacrificiis:& alio quouis pacto quo uates
exponant placare conemur.DEMO. Nihil ad hęc o Socrates huic adoleſcenti repugnes: bene
enim dicit Theages.SO.Atqui ſi uideᵗ oportere ſic agere/ſic agamus.

Aliqua de de/mone Socra/tis.

FINIS DE SAPIENTIA.

ARGVMENTVM

ℭARGVMENTVM MARSILII IN MENONEM DE VIRTVTE.

q Vattuor eſſe argumentationū genera quibus Plato utitur exemplum/inductionem/ratiocinationē/& enthymema & quo pacto fiant: ſatis in Alcinoi compendio/quod & nos traduximus declaratur. Vbi etiam tres platonicoꝝ dialogoꝝ ſpecies inuenimus & qbus argumētatiōibus in unaquaq; dialogi ſpecie uti ſoleat. Aut enī ſolum inquirit falſaue confutat dialogus/aut ſolum uera exponit ac docet/aut in utroq; uerſat: primus inquiſitiuus & contentioſus. Expoſitiuus alter. Poſtremus mixtus eſt dictus. Menon autē licet mixtus ſit/maiori tamen ex parte contēdit & confutat: & omnes argumētationes attingit. Vt niſi qs ex aliis Platonis dialogis: qui ad expoſitionē magis q̄ ad diſceptationē ptinent/ſenſa colligat/& Menoni huic adiiciat/ difficile ſummā diſputationis huius elicere poſſit. eſt autē hęc/quid uirtus ſit/& quomodo nobis adſit inquirere. Id Socrates efficit/dum quattuor Menonis. Ariſtippi/Gorgię/& Prodici de uirtute definitiones confutat: & definitionē ſuam poſt illas inductā geminis obiectionibus retractat. Veritas quippe ex redargutione falſitatis elucet. Eſt aūt hoīs uirtus affectio ſiue habitus animę/quo potentia naturalis eius quā optime ſuū opus exercet: quę definitio in libris de re publica traditur. Opus cuiuſq; potentię tūc optime exercet/cum ad finē ſuum dirigitur. Quod ad finē confert/utile dicit. Merito igit in hac diſputatione cōmune uirtutis officium id eſſe tradit/ut & actiones & ea qbus agendo utimur/utilia reddat. Illa itaq; definitio huic dialogo cōſonat/cunctiſq; uirtutibus eſt cōis Virtutū ꝑfecto ſpēs plures ſunt/pro uirium animę & actuū diuerſitate/in qbus una tamē quę dicta eſt cōis uirtutis rō ſemp inſpicitur. Prima uis animę mens eſt/cuius actus eſt perpetua contēplatio ueritatis. Secūda ratio/cuius actus ueritatis inueſtigatio. Tertia phātaſia/cuius actus collectio coꝝ quę ſenſus eius nuntii porrigūt: per quę illa diſcurſus. Atq; he ſunt uires animę: quę cognitiuę dicunt. Reſtant tres alię: quas appetitiuas uocant. Voluntas & iraſcendi uis & cōcupiſcendi. Voluntatis actus/appetere quę mens & ratio porrigit. Iraſcibilis aggredi: quę rō & phantaſia ꝓponit. Cōcupiſcibilis actus adſciſcere: quę phātaſia ſenſuſq; obiiciunt. Sex inſup iſtis duę ſubiiciuntur: mouēdi & nutriēdi uigor: ſed he cū ſupioribus/aut nihil/aut uix & parū admodū in uirtute cōmunicant. Affectio mentis quę contēplationē perficit/ſapientia eſt: quę rationis indaginem/ſcientia atq; prudētia: ſcientia quidem indagationē coꝝ quę natura facit: prudentia conſultationem in iis quę nos agimus. Quę phantaſię diſcurſum/opinia recta/quā ſagacitatē quidam uocant. Iuſtitia uoluntatē & liberalitas. Iraſcibilem fortitudo eiuſq; pediſſequę. Concupiſcibilem cōtinentia ſimul & tēperantia. His oībus id eſt cōe/ut quęlibet earū ſit affectio actū potētię naturalis pficiens: dum decoꝝ reddit & utilem ad finem ultimū conſequēdum. Varię uero uirtutes diuerſo modo habent. Sapiētia quidē natura: eſt enim ęterna rationū omniū in mente cōplexio/ppetuuſq; ueritatis intuitus. Sciētia per doctrinā philoſophię quę reminiſcentiā pſtat/acquirit: dum rō quæ pēnas olim abiecit/ad mentē cōuerſa reminiſcēdo iterū alas recuperat: prudētia doctrina ſimul & longo uſu rerum aduenit. Recta opinio exemplis/auctoritate/inductiōe/ſorte. Iuſtitia fortitudoq; & temperantia cæterçq; morales uirtutes prudentię rectęq; opinionis legibus & exercitatiōe legitima pficiuntur. Vnde duo hęc moralium uirtutū principia Plato poſuit/prudentiā & rectam opinionem. Quāobrem prudentia ſępenumero totius moralis uirtutis apud Platonē nomē uſurpat. Eſt & uirtus quędā ad rectā opinionē attinēs q̄ legitimi principes ac ciues/in agēdo honeſti/contēplationis rū expertes bonū publicū curant/quā ciuilem peritiā nominant. Eamq; Plato facultatē/& in Theage & in pſenti Menone: haud aliter q̄ ſorte diuina/dari ciuilibus hoībus diſputat: hac igit ſummula qs mentē Platonis in Menone colliget: & hmōi pręmiſſa diſtinctione cōtradictiones renuet/obiectiones uitabit. Diſputationē uero illā de reminiſcētia geometriciſq; figuris in argumēto tractare iccirco nō placuit: qm̄ nō ut principalis/ſed ut acceſoria eſt inſerta. Argumentū autem ſummā rei caputq; reqrit. Singula quippe diſcutere nō argumēti: ſed cōmētarii potius eſt officiū.

Tria dialogi officia.

Vires animę cognitiuę.

Vires appetitiuę.

Vigores duo

ℭMENO VEL DE VIRTVTE.
MENO SOCRATES PVER ANITVS

ME.

p Ctes ne mihi oſtendere Socrates/utrū uirtus doctrina: an exercitatōe potius acqrat? An forſitan nec doctrina/nec uſu ab hōibus compareretur/uerum ipſa natura/uel alio quoq̄ modo hominibꝰ inſit. SO. Hactenus o Meno Theſalici homines inter Gręcos illuſtres/tum equęſtri facultate/tum etiam diuitiis habiti ſunt. Nunc autem ut mihi uidetur/ſapientię quoq; gloriam conſequentur: preſertim amici tui Ariſtippi Lariſſei conciues. Atq; huius rei cauſa uobis Gorgias extitit/qui in urbem ueſtram profectus amicos ſibi ob ſapientiam comparauit/cū reliquos theſſalicos optimates: tum maxime Alleuadoꝝ familiā/ex qua amicus tuus Ariſtippus originē ducit. Quāobrē ſic uos Gorgias aſſueſecit/ut irrepide &

Tergiuerſatio Socratis ne rńdit: ſed ut eo deueniret ut interrogaret.

Theſſaliā aliquādo floruiſſe eqtibus diuitibus ac ſapiētibꝰ uiris.

alto aio interrogãtibus rñdeatis: quẽadmodum ſciẽtes decet quippe & ipſe cõcedebat gręcorum cuiq; rogare quicquid uellet/ac ſingulis rñdebat: nobis o amice Meno contrariũ contigit/ſiquidẽ ſapientia noſtra quodãmodo iam exaruit: atq; ex iis locis ad uos diuertiſſe uidetur. Itaq; ſiquem noſtrorum hominum hoc pacto percontari tentaueris: nemo utiq; erit: quin tibi ſubridendo reſpondeat. O hoſpes forte tibi beatus quidam uideor/ꝙ me noſſe exiſti·.ias utrum doctrina/an alia quadam ratione uirtus hominibus adſit. Ego uero uſq; adeo ab hac cognitiõe abſum: ut nec quid ipſa ſit uirtus intelligam. Atqui ipſe quoq; o Meno ſic affectus ſum: in eadẽ q̃ppe paup̃tate animi qua & cõciues mei ſum cõſtitutus: ac me ipſum accuſo: utpote qd ſit uirtus penitus ignorantẽ. Cũ uero quid ſit neſciã/quonam pacto quale ſit noſſem? Num tibi fieri poſſe uidet̃/ut qui nullo modo quis Meno ſit/nouerit/utrũ tñ bonus: aut diues: aut generoſus/an cõtra ſit noſcat? ME. Mihi qdem nequaq̃. At uero ipſe reuera o Socrates: qd ſit uirtus ignoras? Iſta de te in patria renunciabimus? SO. Non id quęſo ſolum amice domi ꝑdices/uerũ etiã ꝙ nullum unq̃ ut mihi uidet̃/id ſcientẽ nactus ſim. ME. Ergo ne Gorgiã quidẽ cum hic cõmoraretur/aliquando cõueniſti? SO. Eqdẽ. ME. An hęc ignorare tibi uiſus eſt? SO. Haud ſatis o Meno memini: ideoq; quid tum mihi uiſum fuerit: in pręſentia referre nequeo. Sed forte & ille nouit: & tu qd ille docuerit/tenes: quare ſi placet/ipſe dicas. Nam tu forſitan cũ illo conuenis. ME. Cõuenio equidẽ. SO. Eum igitur cũ abſit: omittamus ipſe uero o Meno: dic p deos obſecro: qd eẽ uirtutẽ exiſtimes: dic inquã/nec inuideas/ut fortunati cuiuſdam mẽdacii redarguar/ſiqdẽ tu & Gorgias id cognoſcere uideamini/cum tamẽ ego nemini unq̃ hoc ſciẽti occurriſſe ꝑdixerim. ME. At o Socrates nequaq̃ difficile eſt id dicere: & primo quidẽ ſi lubet quę uiri ſit uirtus/hæc plane eſt ad ciuiliũ rerum adminiſtrationẽ: ſufficientẽ eſſe/iiſq; tractandis amicos iuuare/inimicos lędere: nec non diligẽter cauere: nequid ipſe tale aliquãdo patiatur. Quod ſi ulterius quę ſit mulieris uirtus/noſſe reqris/neq; id arduũ erit. Eſt enim mulieris uirtutis domũ recte gubernare/dum cuſtodit domeſtica/uiroq; obedit. Alia quoq; uirtus ẽ pueri fœminęq; & maſculi: & uiri iam ętate maturi: nec nõ liberi ſi uelis alia & alia ſerui. Atq; alię p̃multę uirtutes exiſtunt. Quãobrem haud nobis deeſt: qd de uirtutis definitione dicamus. Enimuero ſecundum ſingulas actiones atq; ętates ad opera ſingula ſingulis hominib⁹ uirtus adeſt. Totidẽ pręterea & de uitio o Socrates/ut arbitror dici poſſent. SO. Non mediocriter in hac uenatione fortunatus ſum o Meno: ſiquidẽ unam uirtutẽ inueſtigans: examen quoddam uirtutum apud te habitãtium reperi. Verũtamen o Meno ſecundũ hoc exemplum examinis/ſi me quę ſit apis ipſius ſubſtãtia p̃contante: multiplices illarũ eſſe ſubſtantias reſpondiſſes/atq; ego iterum te rogarẽ/nunqd ex hoc ais apum ſubſtãtias eſſe diuerſas/quo apes ſunt? an alio quopiam? ueluti pulchritudine uel magnitudine/aut alio quopiam huiuſmodi/quid inquã ſic interrogatus potiſſimũ reſponderes? ME. Quod inuicẽ eo quo apes ſunt/minime differunt. SO. Et ſi ego poſt hęc dicerem/quid ergo id eſt o Meno/quo minime differunt: ſed idem cunctę ſunt? haberes ne quod mihi reſponderes? ME. Haberem profecto. SO. Eadẽ itaq; ratione uirtutes quãq̃ multę atq; uarię ſunt/unam tamẽ ſpeciem quãdam in omnibus eandẽ habent qua uirtutes exiſtunt: inquã reſpicere decet eum qui reſponſurus ſit interroganti cuiq̃ quid uirtus ſit. Tenes ne quid dicã? ME. Intelligere mihi uideor/nõdum tamẽ ut uellem quod quęſitũ eſt/compręhendo. SO. Vtrum uero circa uirtutem id ſolum o Meno tibi uidetur/aliam quidem uiri eſſe aliam mulieris: & aliam reliquorũ. An etiam circa ſanitatẽ magnitudinẽq; & robur eodem modo/ut alia quidem uiri ſanitas ſit/mulieris alia an poti⁹ eadẽ ubiq; ſanitatis ſpecies eſt. Siquidem ſanitas ſit/ſeu uiro/ſiue mulieri/ſiue alteri cuilibet adſit. ME. Eadem mihi ſanitas & uiri ſimul & mulieris eſſe uidetur. SO. Nõne igitur ſiquidem robuſta ſit fœmina eadem ſpecie roboris robuſta erit? Cum uero eandẽ dico ꝙ nihil differt: qua robur ad hoc ꝙ robur ſit intelligo/ſeu uiro/ſiue mulieri inſit. Num tibi diferre aliqua ex parte uidetur? ME. Minime. SO. Ergo & uirtus/ad id quod uirtus ſit. Differret ne? ſeu iuuenẽ/ſeu ſenem/ſiue uirũ ornet/ſiue fœminam. ME. Mihi quidem o Socrates hoc cęterorũ ſimile nequaq̃ eſſe uidetur. SO. Nõne uiri uirtutem eſſe dixiſti/recte rem publicã gubernare mulieris uero domũ. ME. Dixi equidẽ. SO. An põt qſq̃ ciuitatẽ uel domũ/aut aliqd aliud recte diſponere/niſi tẽperate ſiue prudenter ac iuſte diſponat ME. Nõ certe. SO. Nõne ſi tẽperate iuſteq; inſtituũt/tẽperãtia/iuſtitiaq; inſtituẽt? ME. Neceſſe eſt. SO. Vtriſq; igit̃ tam uir q̃ mulier indiget/ſi boni futuri ſit tẽperantia. ſ. atq; iuſtitia. ME. Apparet. SO. Quid uero puer ac ſenex dum intẽperati & iniuſti eſſent/num boni exiſterent? ME. Nequaq̃. SO. At dũ tẽperati & iuſti? ME. Ita. SO. Vniuerſi igit̃ homines eadẽ ratione boni fiunt: nam eorũdem p̃ticipationes boni ſemꝑ efficiunt̃? ME. Videt̃. SO. Nunq̃ nõ eadẽ rõne boni fierẽt/niſi eadẽ illorũ uirtus eſſet. ME. Nunq̃. SO. Qm̃ ergo eadẽ uirtus ẽ omniũ conare in memoriã reducere qdnam hoc eẽ Gorgias dixerit/ac tu una conſenſeris? ME. Quidnã aliud q̃ p̃eſſe hoĩbus poſſe. Siquid unum in oĩbus exigis. SO. Requiro equidẽ attamen eadẽ ne pueri & ſerui uirtus erit o Meno p̃eſſe poſſe domino/ac uidetur tibi ulterius ſeruus eſſe dum imperat. ME. Haud certe mihi uidet̃ o Socrates. SO. Neq; enim o optime uir id fas eẽt/ſed hoc rurſus cõſidera uirũ dominari poſſe aliquẽ

Gorgias cõcedebat unicuiq; interrogare qcqd uellet.

Prima uirtutis diffinitio mala.

Cõfutatio diffinitiõis reddite ex inductione.

Secũda uirtutis diffinitio mala.

Confutatio:

putas

putas/ſi iuſte prçeſſe adiſciamus. Iniuſte uero nequaq̃. ME. Puto eqdẽ. Iuſtitia.n.uirt⁹ ẽ. SO. Verũ uirtus o Meno: an uirt⁹ quadã. ME. Quo pacto id ais. SO. Queadmodũ de quouis alio: ut ecce de rotũditate dicerẽ eam figuram quãdam eſſe non abſolute figuram: atq; ob eã cãm ita loquerer: qa aliç quoq; figurç prçter rotũditatẽ ſunt. ME. Recte admodũ iuquis. Atqui & ipſe nõ iuſtitiã tantũ: uerũ etiã uirtutes alias eẽ fateor. SO. Ad quas dicis alias explica obſecro. Equidẽ ſi me de aliis figuris interrogaſſes/utiq; reſpõdiſſem: ergo & tu quç ſint aliç uirtutes enarra. ME. Fortitudo: temperantia: ſapientia: magnificentia/ cæterçq; permultç. SO. Rurſus in idem incidimus. Nam multas iterum uirtutes alio quodam pacto inuenimus: dum unã inquireremus: unã uero quç per omnes diffunditur/reperire nequimus. ME. Nõdum queo o Socrates: ut ipſe quçris unã in oĩbus uirtutẽ queadmodũ in cçteris aſſeq. SO. Et iure qdẽ: at ego ſi mõ potuero: pducere nos conabor. Cognoſcis ne ſic in cunctis contingere: ſiquis a te petar idẽ qđ modo dicebã/ quid figura ſit? ac tu q̄ ſit rotunditas reſpõderes/& ille tibi quç & ego inferret: utrũ rotũditas ſit figura: an figura quçdã/an nõ/ illi diceres figurã quãdã eẽ? ME. Prorſus. SO. Nõne ob id qđ aliç quoq; figurç ſunt. ME. Ita. SO. Quod ſi quales illç ſint: quçrat: eueſtigio reſpõdebis. ME. Eqdẽ. SO. Quinẽt ſi de colore ſimiliter/ qd ſi quçrat/& tu q̄ albedo ſit dicas/ ac ille ſic deinde reſumat: utrum albedo color ſit/an color aliquis inferres/ne colorẽ quendam ob hoc eſſe/q̄ alii quoq; colores reperiantur? ME. Maxime. SO. Si iterum colores cçteros referre iuſſerit: narrabis utiq; & alios multos / qui nihilominus q̃ albedo colores ſint. ME. Narrabo. SO. Si aũt ut ego nũc: ſermonẽ ille percurrat/ dicens q̄ ſemp in multa declinaremus: quod ille nequaq̃ fieri permittat: ſed poſtq̃ hçc multa uno nomine nũcupas/ diciſq; nihil ex iis eſſe quin figura ſit quãuis iſta inter ſe cõtraria ſint/ eſt autem hoc quod non minus rotũdum continet q̃ rectum/quã quidem figuram nominas/& nihilo magis inquis rotũdum q̃ rectum figuram eſſe/an ſi dicis? ME. Sic plane. SO. Nunquid cum ita dicis/tunc nihil magis dicis rotũdũ eſſe rotundum q̃ rectum/neq; rectum magis rectũ q̃ rotundum. ME. Non certe o Socrates. SO. Verũtamen aſſeris rotũdum nihil magis figuram eſſe q̃ rectum: neq; rectum magis q̃ rotundum. ME. Vera narras. SO. Quid ergo id eſt/cui nomẽ hoc figura competit? declarare enitere. Si itaq; ſic pcontanti cuipiam de figura ſiue colore diceres: te nequaq̃ quid ipſe uelit cognoſcere / forte ille uehemẽter admirereť/ac diceret/an nõ intelligis q̄ in iis omnibus idẽ quçro? Vel nõ haberes o Meno: quod diceres/ſiquis quçrat quid in rotundo ſit ac recto: & cçteris quas figuras appellas in oĩb⁹ idem: explicare quçſo id nitere/ut hoc pacto reſponſionem ad quçſtionem de uirtute aliquam mediteris. ME. Nequaq̃/ſed ipſemet o Socrates diſcere. SO. Vis ne tibi gratificer? ME. Oĩno. SO. Voles & ipſe deinde uirtutis quçſtionẽ ſoluere? ME. Equidẽ. SO. Expediẽdum iam ẽ: decet enim. ME. Et maxime quidẽ. SO. Age experiamur/qd figura ſit exprimere: & uide utrũ iſtud admittas. Eſto itaq; id nobis figura/quod ſolum ex omnibus ſemp colorẽ ſequiť. Satis ne tibi hoc eſt? an forte aliud exigis. Ego enim ſat haberẽ/ſi mihi poſthac uirtutẽ ipſam oſtẽderes. ME. At iſtud abſurdum quiddã eſt o Socrates. SO. Quãobrẽ? ME. Quoniam figura ſecũdum rationẽ tuam eſt/quç ſemper colorem ſequitur. Si ergo colorẽ quis noſſe negaret/eodem modo: quo circa figuram dubitans/quid illi potiſſimũ reſponderes? SO. Vera equidẽ. Nam ſi qui rogat: ſapiẽtum aliquis & cõtentioſorũ ac pugnantium ſit/reſponderẽ utiq; me dixiſſe/q̄ ſi minus recte dixerim: ad te nunc attinet rationẽ ſumere/ ac mea dicta refellere. Sin autem quemadmodum ego nũc & tu illi amici ſint/ uelintq; inuicẽ diſputare: decet profecto mitius & magis dialetico more reſpondere. Eſt autẽ dialeticus mos prçſtantior non modo uerũ proferre/ſed iis illud rationibus approbare: quibus & ille qui rogat/ plane ſe dinoſcere fateatur: hoc itaq; more nunc tecũ in diſcerẽdo uti conabor. Dic ergo num finem appellas terminum quẽdam: atq; extremũ. hçc.n.oĩa ueluti idẽ profero: forte uero Prodicus iis tanq̃ differẽtibus uteretur. Tu autem num dicis terminari aliquid atq; finiri? nihil quippe diuerſum iis uerbis intelligo. ME. Dico ſane & quod ais/intelligere arbitror. SO. Et planũ aliqd uocas & ſolidũ aliud? cuiuſmodi quç in geometria tractanť? ME. Voco equidẽ. SO. Iam igiť quid figuram eſſe dicam/ex iis pcipies: in omni quippe figura id aſſero: figuram eẽ id in quod ſolidum deſinit. Atq; ut ſummatim dicam figuram appello ſolidi terminũ. ME. Colorẽ uero quid uocas o Socrates? SO. Procax nimiũ es o Meno: homini iam ſeni onus imponis/ac reſpõdere tibi iubes: ipſe aũt memor quid Gorgias uirtutẽ eſſe dixerit/diffinire minime uis. ME. At poſtq̃ id mihi declaraueris o Socrates tibi illud referam. SO. Quãq̃ in imperando ſupbior es q̃ deceat / gratificabor tñ ac breuiter reſpondebo. ME. Gratificare obſecro. SO. Vis ne tibi ſecundum Gorgiã reſpondeam: ſic maxime aſſentieris? ME. Quid ni uelim? SO. Nõne defluxus quidam ſecundũ Empedoclem a rebus manare dicuntur? ME. Et maxime quidẽ. SO. Ac pori.i.meatus in quod & per quos ẽt defluxus hmõi manãt? ME. Oĩno. SO. Ex defluxibus aũt qdã poris quibuſdã cõgruere / qdã minores: aut maiores eẽ? ME. Sic ẽ. SO. Nũqd & uiſum aliqd uocas? ME. Voco. SO. Ex iis iam qd uelĩ accipe: ut ait Pindar⁹. Eſt.n.color defluxus qdã reꝝ uiſui cõgruẽs: atq; ſenſibilis. ME. Optime mihi o Socrates rñdiſſe uideris. SO. Forte.n.tibi ut ſolit⁹ es audire nũc rñſum ẽ: & ſimul aduer

Tranſlatio de uirtutis diſputatiõe ad figurç diſputationem: ut ad euidentiũ & notius.

Mos diſputãdi contentioſus: atq; a.er: in quo cõtentio uult eẽ nõ ueritatis placatio.

Mos diſputãdi dialeticus mitis ac melior: in quo uult eſſe ueritatis oſtenſio & comprobatio.

Huius diffinitiõis colectio qa eſt ab ĩterrogatis ẽ dialetica: nam ſi eẽt a ſenſibilibus eſſet analytica.

Diffõ dialetica figura ẽ ſolidi terminus.

Secũdum placita Gorgiç: Color defluxus rerum uiſus cõgruẽs: quç ẽt dialectica eſt.

tis ꝙ ex hac reſponſione facile etiam diffinire queas/ quid ſapor/ quid uox/ quid odor ſit / cęteraq;
huiuſmodi plurima. ME. Prorſus. SO. Atqui tragica o Meno iſta reſpõſio eſt. Ideoq; tibi magis q̃
figurę diffinitio placet. ME. Mihi uero. SO. At mihi q̃dẽ o Alexidemi fili minime perſuadeo / eſt

Illa melior ꝙ analyticę uicinior.

enĩ illa melior/ forte ẽt nec tibi iſta placebit/ut arbitror/ niſi nũc quẽadmodũ & heri nobis obiicias
te anteq̃ ꝑficiantur myſteria/diſceſſurũ/ſed ꝑmaneas: atq; hic myſteriis initieris? ME. At diu mo-
rarer o Socrates: mõ huiuſmodi multa narrares. SO. Nihil utiq; ꝑtermittã/ quin talia quędã & tui
ſimul & mei gratia dicam. Vereor tamẽ ne minus poſſim huiuſmodi plurima dicere. Cęterũ iam
ad ꝓmiſſa ſeruãdo nobis accingere: ac nobis cõiter q̃d uirt⁹ ſit exprime: nec ut feciſti hacten⁹: dein
ceps unũ in multa diſcerpas: quẽadmodũ dicaces aiunt/mordẽtes eos: q aliq̃d ſemꝑ in multa diſꝑ

Tertia uirtutis diffinitio mala.

riunt: ſed dimictẽs eã integrã atq; ſanari/dic tandẽ quid uirtus ſit. exẽpla uero loquẽdi a me accepi-
ſti. ME. Videt̃ mihi o Socrates uirt⁹ eẽ/ut poeta ĩquit/gaudere honeſtis ac poſſe. Atq; ego idipſum
uirtutẽ uoco: honeſta quidẽ appetere: eaq; cõſequi poſſe. SO. Num honeſta cupiẽtẽ/ bona cupe di
cis? ME. Omnino. SO. Nunq̃d ita loqueris quaſi ſint nõnulli: qui bona cupiãt/ q̃dã uero qui mala?
ME. Immo. SO. Non oẽs igitur o optime uir bona tibi appetere uident̃. ME. Mihi nequaq̃. SO.

Quarta diffinitio.

Quidam itaq; mala? ME. Ita. SO. An ita dicis/quaſi quę mala ſint/bona eſſe opinẽtur? aut ẽt noſcẽ
tes ꝙ mala ſint/nihilominus illa cupiant? ME. Vtrũq; aio. SO. An cenſes aliquẽ cognoſcentẽ ma-
la ꝙ mala ſint illa tamẽ appetere? ME. Arbitror. SO. Quid aũt exoptare hũc dicis: nũ hęc ſibi ad-
eſſe? ME. Adeſſe ſane: nam quid aliud optet? SO. Vtrum qui mala deſiderat/mala eſſe cognoſcẽs/

Confutatio quartę diffinitionis.

iuuare illa cum adſint/exiſtimat? an unũquodq; potius ſua pręſentia lędere? ME. Sunt certe q mala
prodeſſe putẽt nec deſunt/ qui obeſſe cognoſcant. SO. Videnẽ tibi mala noſſe ꝙ mala ſint/qui ma-
la ꝓdeſſe cuiq̃ opinantur? ME. Haud ſane id mihi uidetur. SO. Ex iis igitur patet eos nõ appetere
mala: qui illa minime norint/ſed illa potius: quę bona eẽ putauerint: cum tamẽ mala ſint. Quapro
pter ignorantes illa/bonaq; exiſtimãtes/perſpicuum ẽ bona potius exoptare. An nõ? ME. Sic iſti ſe
habere uidẽtur. SO. At uero qui mala quidẽ affectant/ut ipſe inquis/ eaq; cuicũq; accidunt / obeſſe
cẽſent/noſcũt ne ꝙ illoꝝ pręſentia lędent̃? ME. Neceſſario ſequit̃. SO. Quid uero lęſos hoĩes: nõ-
ne iſti miſeros eẽ/quatenus lęſi ſunt/opinant̃? ME. Hoc quoq; neceſſariũ. SO. Miſeros aũt nõne in-
felices? ME. Reor equidẽ. SO. Eſt ne aliq̃s/qui miſer & infelix eẽ uelit. ME. Non uidet̃. SO. Nemo
igit̃ mala uult ſiq̃dẽ talis eẽ minime uelit. Nam quid aliud eſt eẽ miſerum/q̃ cupere mala /in eaq; in-
currere? ME. Vera loqui uideris o Socrates: nemo enĩ uult mala. SO. Nõne pauloante dixiſti uir-
tutẽ eſſe bona uelle/ac poſſe? ME. Dixi equidẽ. SO. An nõ ex eo quod dictũ eſt: uoluntas quidẽ ipſa
omnibus adeſt/atq; hac rõne nullus alio melior? ME. Apparet. SO. Ergo ſiquidẽ eſt alius alio me-
lior: nec id ſm ipſam uoluntatẽ/ſequitur ut ſecũdum ipſam potẽtiam ſit melior? ME. Sequit̃. SO.
Secũdum igitur rõnẽ tuam hoc eſt uirtus/bonoꝝ cõparandoꝝ poteſtas. ME. Sic prorſus ſe habe-
re uidetur/ut nunc accipis. SO. Animaduertamus poſthac/utrũ id uere aſſeras nec ne: forte enim

Quę media ſunt ĩter mala & bona ea non eſſe bona niſi uirtutis pars adſit.

bene loqueris: bona uẽdicare poſſe/uirtutẽ eſſe dicis? ME. Iſthuc ipſum. SO. Bona uero nõne hæc
uocas/ceu ſanitatẽ/diuitias: aurũq; & argentũ plurimũ poſſidere: honoribus ꝑterea & magiſtrati-
bus in re. p. fungi: num alia quędam pręter iſta bona nũcupas? ME. Nequaq̃: ſed omnia bona hu-
iuſmodi eſſe dico. SO. Eia aurũ atq; argẽtum acquirere uirtus eſt/ut inquit Meno magni regis pa-
trius hoſpes. Vtrũ uero addis huic Lucro o Meno: iuſte ac ſancte lucrari? an nihil intereſt / ſed & ſi
iniuſte quis iſta poſſidet / nihilominus quęſtum hmõi uirtutẽ uocas? ME. Nequaq̃ o Socrates: ſed
uitium. SO. Oĩno igit̃ ut uidet̃ huic poſſeſſioni: iuſtitię: uel temperãtię: uel ſanctitatis/aut alterius
uirtutis ꝑſentia opus eſt. Alioquin uirtus minime erit: q̃uis bona ſibi uendicet? ME. Qui enim ſine
iis uirtus exiſtat? SO. At nõ cõparare aurum & argentũ/quando minime iuſtũ ſit/aut ſibi/aut alteri:
neq; etiam uirtus eſt hęc egeſtas. ME. Videtur. SO. Nihilo magis igitur horum bonorũ copia uir
tus erit q̃ inopia. Verum ut uidetur/quodcũq; cum iuſtitia ſit/ uirtus eſt: quod aũt abſq; illa: eiuſq;
ſimilibus/prauitas. ME. Videtur mihi neceſſariũ eſſe quod dicis. SO. Nonne unũquodq; horum
pauloante uirtutis partẽ eſſe diximus iuſtitiam & tẽperantiam: cęteraq; huiuſmodi? ME. Diximus
plane. SO. Siccine o Meno me deludis? ME. Quorſum hęc o Socrates. SO. Q̃m cum te oraſſem:
ne amplius uirtutẽ diſcerperes: & exẽpla reſpondendi dediſſe id tu neglexiſti/ dicens: uirtutẽ eſſe:
bona cum iuſtitia comparare poſſe: iuſtitiam uero uirtutis partẽ cõfeſſus es. ME. Sic eſt. SO. Non
ne efficitur ex iis: quę iam conceſſiſti/uirtutẽ eẽ: agere cum parte uirtutis quicquid agitur. Iuſtitiam
enim & huiuſmodi ſingula uirtutis particulas cõfiteris. ME. Quid tum? SO. Quia cum rogaſſem/
ut totam ipſam uirtutem oſtẽderes/quid ipſa ſit: nullo modo explicuiſti: oẽm uero actionem quę-
cũq; cum parte uirtutis ſit/ uirtutem eẽ dixiſti: quaſi quid tota uirtus ſit ſummatim prędixeris: atq;
ipſe iam ꝑcepturus ſim / ſi tu eam in particulas diuidas. Eadem igitur quæſtio rurſus o Meno tibi
ſuboritur: quid uirtus ſit: ſiquidem omnis actio cum uirtutis parte ſit uirtus. Id nãq; tunc dicitur:
cum omnis actio/cum iuſtitia uirtus eẽ diffinitur. An nõ eadem iterum quæſtione opus eſſe uides?
Num putas quẽpiam uirtutis partẽ aliquam noſſe/qui totius naturam minime nouerit? ME. Non
uidetur.

uidetur. SO. Si enim memineris quę in ſuperioribus de figura tibi reſpondi / reiecimus utiq; re-
ſponſionem illam quę per ea fit quibus ulteriori probatione opus eſt nec dum rata habentur. ME.
Et merito quidem reiecimus. SO. Neq; tu igitur o uir optime / cum quęritur: quid ipſa uniuerſa-
lis: ac tota ſit uirtus: ſecundum partes eius reſpondens eam quęrētibus patefacies: neq; aliud qcq̄
dum eodem modo reſpondeas / ſed rurſus eadem interrogatione opus erit: quid nam uirtus ſit:
qua ſuppoſita iſta dicis. Num aliquid tibi dicere uideor? ME. Mihi quidem probe loqui uideris.
SO. Reſponde itaq; iterum a principio: quid eſſe uirtutem & tu & amicus ille tuus aſſeritis. ME.
Audiueram equidem o Socrates anteq̄ te alloquerer / officium tuum nihil aliud eſſe q̄ dubitare &
aliis ſcrupulos dubitationum inicere. Et nunc quidem ut mihi uideris me prętigiis ? & ueneficiis
incantationibuſq; perturbas: adeo ut ambiguitatis ſim plenus. Ac mihi uideris omnino / ſi tamē
te iocando mordere aliquantulum decet: q̄ſimilimus eſſe / tum forma / tum cæteris omnibus la-
tiſſimo illi piſci marino qui torpedo dicitur: ille ſiquidem hominem ſibi propinquantem / atq; tan
gentem / ſtupidum reddit. Et tu quoq; nunc me ſtupefacis. Reuera enim & animū ſimul & os ſtu-
pidum habeo: heſitoq;: nec quid tibi reſpondeam inuenio: quamq̄ milies iam de uirture permul
ta & aduerſus q̄plurimos diſputaui: & ut mihi uiſus ſum q̄ optime. At in pręſentia / nec etiam quid
ipſa ſit uirtus proferre ullo pacto ualeo. Itaq; caute tibi conſuluiſſe tē cenſeo / q nunq̄ alio peregri-
naris. Nam ſi aduena in aliena urbe hæc ageres / utpote pręſtigiator quidam / atq; ueneficus / ſup-
plicio forſitan afficereris. SO. Callidus es o Meno: ac ferme nunc me decepiſti. ME. Quamob-
rem o Socrates? SO. Aduerti iam quam ob cauſam imitatione quadam me depinxiſti: quanam
alia de cauſa / niſi ut ipſe quoq; te contra depingam? Viri enim honeſto habitu præditi cum effin-
guntur / delectari ſolent illud quippe cōducit. honeſtorum enim honeſtę ſunt & imagines. At ego
perſonam tuam minime effingam. Equidem ſi piſcis ille ſtupidus ipſe alios reddit ſtupidos / ei ſum
perſimilis: ſecus autem minime. Neq; ipſe fœcundus / cæteros titubare compello: ſed maxime
omnium ego dubitans / dubitare quoq; alios facio. Etenim in præſentia / quid uirtus ſit / haud cer-
te noui: tu tamen forte priuſq̄ mihi occurreres / noueras: nunc uero ignoranti mihi aſſimilis eua-
ſiſti. Verūtamen una tecum diſcutere hoc inſtitui: quidue ſit uirtus inueſtigare. ME. At quo tra-
mite id inueſtigabis o Socrates? quod quidem omnino quid ſit ignoras? Quale enim tibi propo-
nens id quod ignoras inquires? Aut etiam ſi in illud incidas / quonam ſigno id quod ignoraueras
eſſe illud agnoſces? SO. Intelligo quid uelis o Meno. At tu animaduertis ne quā litigioſam argu-
mentationem in medium aduxiſti? q uidelicet homo / neq; quod noſcit / neq; quod ignorat inqui-
rit. Nam ſi noſcit nulla inquiſitione opus eſt. Sed neq; quod neſcit inueſtigat: non enim nouit quid
quęrat. ME. Nōne recte induci o Socrates hanc rationem exiſtimas? SO. Nequaq̄. ME. Potes di-
cere cur tibi non placeat? SO. Poſſum. Id enim a uiris ac mulieribus diuinarū rerum peritis quā-
doq; percepi. ME. Quis iſtorum ſermo? SO. Verus: ut mihi uidetur atq; pręclarus. ME. Quis inquā
iſte? & qui nam teſtantur? SO. qui hoc aſſerunt: religioſi uiri ſunt / ac religioſe etiam mulieres qui-
buſcunq; cura extitit ut eorum quę profitentur rationem reddere poſſent. Tradit pręterea Pinda-
rus / & quicunq; ex pœtis diuini ſunt / talia quędam: quę aduerte quęſo / num uera tibi uideantur:
ferunt enim hominis animū īmortalem eſſe: eumq; tum decedere / quod quidem mori uocāt / tum
iterum redire / interire uero nunq̄. Quam ob cauſam uitam quam ſanctiſſime agere monent. Qui
cunq; enim pœnas antiquę miſerię Proſerpinę iam dederunt / iis illa ad ſupernum ſolem nono an-
no rurſus animā reddit. Quouſq; in reges gloria celeritate ſapientiaq; pręſtantes euadāt. Reliquū
autem tempus ſancti hęroes inter homines uocantur. Cum ergo animus īmortalis ſit / ac ſępius in
hanc uitam redierit / uideritq; perſępe & quę in hac: & quæ in alia uita ſunt: omniaq; perceperit / ni
hil utiq; reſtat / quin ipſe didicerit. Quāobrem nihil mirum eſt / ſi eorum quæ ad uirtutē & ad alia
pertinent / reminiſci poſſit: quippe cum olim illa cognouerit. Cum enim tota natura cognata ſit /
ac ſibimet conſona / & animus cuncta didicerit / nihil prohibet hominem unius cuiuſdam remini-
ſcentem / quam diſciplinam uocant / reliqua omnia recuperare: ſiquis adeo fortis ſit / ut quęrendo
minime fatigetur. Quęrere igitur ac diſcere reminiſcentia eſt. Quapropter litigioſe illi argumen
tationi nequaq̄ credere decet: pigros enim nos quodāmodo redderet. Ea quoq; mollioribus ho-
minibus mirifice placet. Ratio autem noſtra ſolertes rerum inueſtigatores efficit: qua ipſe utpote
uera fretus / una tecū quid ſit uirtus / perſcrutari deſidero. ME. Immo o Socrates / ſed nū abſolute
id aſſeris nos minime diſcere? quā uero diſciplinā uocamus reminiſcentiā eſſe? potes ne hoc ita eſſe
me docere. SO. In ſuperioribus quoq; o Meno te callidum eſſe dixi. Et nunc rogas utrum doce-
re te poſſim: cum ante nullam eſſe diſciplinam / ſed reminiſcētiam aſſeruerim: ut eueſtigio mihi ipſi
repugnare uidear. ME. Per Iouē o Socrates nō hoc aio / ſed potius conſuetudine quadā ita locutus
ſum. Quod ſi qua rōne illud mihi oſtēdere potes / oſtēde obſecro. SO. haud quaq̄ facile ē: tui tū gratia
explicare conabor. Verum huc ad me unū aliquē iſtorum q te ſequūt / accerſe: ut in eo demōſtrationem
hāc experiamur. ME. Libēter: heus tu huc aduēta. SO. Grecus ne ē? & grece loqt? ME. Et grecus ē: &
in domo mea genitus atq; educatus. SO. attēde igit nū illi memorē: an doceā? ME. attēdā certe. SO.

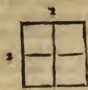
Relaxatio diſputationis a moribus diſputandi Socratis.

Menonis ambiguitas circa inquiſitionē eius: quod neſcitur.

Pindari & diuinorum pœtarum ſnīa de animę īmortalitate.

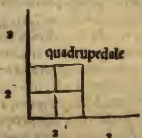
Quę diſciplina ſecūdū illos.
Quę reminiſcentia eſt.

Oſtenſio So/cratis diſci/plinā eē remi/niſcentiā.

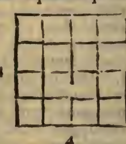


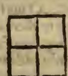
Dic age o puer cognoſcis ne tale hoc ſpatium quadrāgulum eſſe. P V. Equidem. S O. Habet ne quadrangulus has omnes quattuor lineas ęquales? P V. Habet. S O. An non & iſtas que per mediū protrahuntur / ęquales habet? P V. Et iſtas. SO. Nōne & maior & minor eē pōt. P V. pōt. S O. Si ergo ſit hoc latus duorꝫ pedum / & illud quoq; duorum quot pedum totū ipſum erit? Sic autē conſidera: ſi latus hoc duorꝫ eſſet pedum / illud uero unius / eſſet ne pluſq̄ ſemel duorꝫ pedū hoc ſpatiū? P V. Semel. SO. Quoniā uero alterum quoq; latus / duorum pedum ē / num aliud q̄ bis duorꝫ pedum fit? P V. Iſtuc ipſum. S O. Duorꝫ ergo bis pedum efficit. P V. Ita. S O. Quot nam ſunt bis duo pedes? computa. P V. Quattuor. SO. An non fieri poſſet ſpatium / aliud ad hoc duplum / habens ſimiliter oēs ęquales lineas quēadmodū iſtud habere uides? P V. Prorſus. S O. Quot pedū erit. P V. Otto. SO. Age iam conare mihi dicere / qualis eſt quęlibet illius linea / huius ſiquidem duorꝫ pedum: linea uero illius dupli / qualis? P V. Patet o Socrates eſſe duplam. S O. Cernis o Meno: me nihil ex his docere / ſed ſingula potius interrogare? Et nunc iſte noſſe ſe putat / qualis ea ſit a qua ſpatium octo pedum cōficit. An nō tibi uidet? M E. Mihi qdē. S O. Nouit igit? M E. Minīe. S O. Putat aūt a dupla? M E. Ita. S O. Aſpice deinceps hūc ꝑ ordinē ut oportet reminiſcentē. Tu aūt dic amabo a dupla līea duplū ſpatiū naſci fateris? tale ꝑfecto dico / ꝙ nō hac lōgū illa breue / ſed equale undiq; quēadmodum iſtud / duplū uero iſti⁹ / octo pedū / ſed īſpice an tibi adhuc a dupla fieri uideat. P V. Mihi plane. SO.



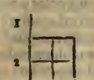


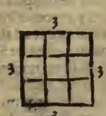
Nōne huius dupla hæc ſit / ſi aliam ęqualem hic adiiciamus? P V. Prorſus. S O. Ab hac fore dicis octo pedum ſpatium? ſiquidem quattuor huic ęquales efficiantur? P V E R. Aio. S O. Deſcribamus iterū igit ab hac ęquales quattuor / aliud ne q̄ quod octo pedum uocas / ſub orietur? P V. Hoc ipſum. S O. Nonne in ipſo ſunt hæc quattuor / quorꝫ quodlibet iſti quadrupedi ęquale eſt? P V. Certe S O. Quātum itaq; ſit? an non quater tantū? P V. Quid ni? S O. Num duplum eſt id quod quater tantū? P V. Non per Iouem. S O. At quotuplum? P V. Quaduplum. S O. A dupla ergo o Puer non duplū ſed quaduplum ſpatiū ꝓcreat. P V. Vera loqueris. SO. Quater enim quattuor ſex & decē cōplent nōne? P V. Sic ē. S O. Octo pedum aūt ſpatiū a qua linea? nōne ab hac quaduplū? P V. Fateor. S O.





Quartum uero hoc ab hac dimidia. P V. Ita. S O. Age igitur octo pedū nōne huius duplum eſt? illius uero dimidiū. P V. Immo. SO. An nō erit ergo a maiori linea q̄ hęc tanta & a minori q̄ illa tāta? P V. Mihi quidem uidetur. S O. Sic utiq; recte loqueris: quod enim tibi uidetur. id reſponde: ac mihi dicas. hęc ne duorum pedum / illa quattuor? P V. Ita. S O. Oportet itaq; octo pedum ſpatii lineā maiorem eſſe linea ſpatii bibedalis / minorem uero quadrupedalis linea. P V. Oportet. SO. Annittere ut nobis qualis ſit dicas. P V E R. Tripedalis. S O C R A. Nōne ſi trepidalis eſt dimidium huius aſſumemus eritq; tripedalis. Duo namq; ii / is autem unus. & hinc eodem modo / duo quidem iſti: iſte autem unus: fitq; hoc quid ais ſpatium. P V E R. Ita. S O C R A.

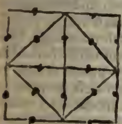
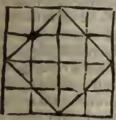
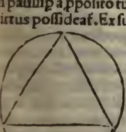




Nōne ſi hęc trium eſt & illa trium totū uti ſpatiū ter triū pedum conficitur. P V. Apparet. S O. Ter uero tres / quot pedes ſunt? P V. Nouem. S O. Duplum aūt quot pedum eſſe ſupra oportuit? P V. Octo. S O. Nō ergo a tripedali ſpatiū octo pedū exorit. P V. Nō ꝑfecto. SO. A q̄li igit conare nobis liq̄do exprimere: q; niſi numerare uelis / ſaltē a q̄li demōſtra. P V. Per Iouē o Socrates haud noui. S O. Aduertis iterū o Meno quātū hic ad reminiſcēdū ꝓficiat. Nam ab ipſo pricipio diſputādi nequaq̄ nouerat / q̄ ſit octo pedū ſpatii linea quēdmodū nec in pn̄tia noſcit: uerꝫ tūc ſe noſſe illā opinabat / & audacter nimiū q̄ſi ſciēs rn̄debat: nec deeſſe ſibi qcq̄ putabat: nunc aūt egere ſe iā exiſtimat / & ut ignorat / ſic ſe ignorare fatet. ME. Vera dicis. S O. Nōne meli⁹ nūc ad id qđ ignorat affect⁹ ē? M E. hoc quoq; arbitror. S O. Cū ergo ābigere ipm̄ cōpulerī & piſcis illius more ſtupidū fecerī / nū aliq̄d obfuit? M E. Nō ut mihi vr̄. SO. Opeꝑtiū itaq; fecim⁹ ad ueritatē inueniēdā: nūc. n. utpote ignorātię ſuę cōſci⁹ libēter & ſpōte pq̄rere. At nūc ſine cōtrouerſia & ſępe & aduerſus q̄plurios loq ſe recte arbitrabat: dū ſpatiū duplū / duplā lōgitudie lineā hr̄e oportere ꝓfiteret. M E. Videt. S O. Num cenſes ipm̄ ſtuduiſſe unq̄ id uęl inuenire uel diſcere qđ cū ignoraret / noſſe rebat? priuſq̄ in hāc ambiguitatē īcideret: qua & ſuā ignorātiā re dep̄hēdit / & ſciam appetere cepit. M E. Nequaq̄ o Socrates. S O. ꝓfuit igit ſibi ſtupor eiuſmodi. M E. Vr̄. S O. cōſidera itaq; ex hac

Qum ꝺ igno/rantia ad du/bitationē ac/ceſſerit quis: tūc melius af/fectus eſt.

Ab īſtātiis qs excitatur: ut ignorātiā ſuā aiaduertat.

hac ambiguitate ꝙ iſte una mecũ inueſtigás nihil me docẽte:ſed poti⁹ ĩterrogãte replet. Obſerua
obſecro diligẽter num unq̃ docere hũc ac demõſtrare illi quicq̃ uideat potius q̃ eiuſmodi opinio/

nes ſingulas ſuſcitari. Tu enĩ dic hoc ne ſpatiũ quadrupedale eſt. Intelleſtin?
PV. Equidẽ. So. Nũ & hoc aliud equale iſti apponere licet? PV. Licet. SO. Et
tertiũ iſtud utriq; iſtorꝝ ęquale. PV. Et iſtud. SO. Nonne hoc quod in angulo
eſt cõplere licet. PV. prorſus. SO. Hęc inde ęqualia ſpatia quattuor naſcerẽ/
tur? PV. Ita SO. Totũ igiť hoc quotuplũ ad iſtud efficiť? PV. Quaduplum.
SO. Oportebat autẽ duplũ nobis cõtingere/nũ recordaris? PV. Maxie. SO.
Nõne hęc linea ab angulo in angulũ aliquẽ porretta/in duo utrũq; ſpatiũ di/
uidit? PV. Ita. SO. Ergo quattuor hę lineę ęq̃les fiũt/id ſpatiũ cõprehenden
tes? PV. Fiũt. SO. Cõſidera itaq; q̃le eſt id ſpatiũ. PV. haud ĩtelligo. SO. Nõ
ne cũ hęc quattuor ſint/dimidiũ cuiuſq; linea quęq; ſecat intriſecus? PV.

Seccat. SO. Quot igitur tanta in hoc ſunt? PV. Quattuor. SO. Quot au
tem ĩ iſto? PV. duo. SO. An quattuor ad duo quotupla ſunt. PV. Dupla?
SO. hoc itaq; quot pedũ ſit? PVER. Otto. SO. A qua potiſſimum linea?
PV. Ab hac. SO. ab eane:q̃ q̃ttuor pedũ ẽ: an ab angulo ꝑtracta ĩ angu
lũ. PV. ab hac. SO. hãc uero diametrũ ſophiſtę nũcupãt:& ſi huic nomẽ
ẽ diametr⁹ a diametro ut ipẽ ais o puer/duplũ ſpatiũ naſcereť. PV. Pror
ſus o Socrates. SO. Quid tibi Meno uideť? rñdit ne hic unq̃ ex alterius q̃
ſui ipſius opinione. ME. Nunq̃/ſed ex ꝓpria ſemp. SO. Verũtñ haud no/
uit/ut pauloãte confeſſi ſumus. ME. Vera loqueris. SO. Inerãt igiť huic opiniões huiuſmodi? ME.
Inerant. SO. huic igiť ignoranti opiniones de iis que ignorat uere inſunt. ME. Appet. SO. Nunc
igiť huic opiniones tales quaſi per ſomniũ ſuſcitatę ſunt/ꝙ ſiqs ĩterroget hũc talia quędam ſępe &
multa/certo ſcias hũc iſta /ſiqs alius nouit/pfecte ſciturũ. ME. Videť. SO. Nõne ergo nemine pror
ſus docẽte/ſed interrogãte potius iſta ſciet/ex ſeipſo ſcientiã ad ſe reuocãs. ME. Sic eſt. SO. Reſum
mere uero ſcientiã in ſeipſo/an non reminiſci diciť? ME. Prorſus. SO. At uero ſcientiã quã hic nũc
habet/aut accepit aliqñ/aut ſemp habuit. ME. Verũ. SO. Et ſi habuit ſemper ſciens / ſemp extitit.
ſin qñq; percepit/hac in uita nequaq̃:nemo enim hũc geometrica docuit/cũ in cęteris oibus quę/
cunq; uel ad geometriã uel ad alias diſciplinas ꝑtinent / hæc eadẽ ſit facturus. Eſt ne aliquis a quo
hic cuncta didicerit? Veriſimile eſt te illũ cognoſcere/preſertim cũ penes te & natus & nutritus fue
rit. ME. Noui equidẽ hunc neminẽ docuiſſe. SO. has ne opiniones habet? ME. Neceſſariũ o Socra
tes id appet. SO. Sin autẽ utpote in p̃ſenti uita minime adeptus/haud nouit/patet eum in alio quo/
dã tempore habuiſſe:atq; didiciſſe. ME. Apparet. SO. An nõ tẽpus iam fuit/cũ nõ dum homo hic
erat? ME. Iſtuc ipſum. SO. Ergo ſi qñ tp̃s ſit in quo homo non ſit inerunt tamen ipſi opiniones ue/
rę: quę ſciſcitãdo expergefactę/ſcientiæ fiũt certę per omne tẽpus: hęc hominis animus ſciet. nam
omne per tp̃s/aut eſt/aut nõ eſt homo. ME. Videť. SO. Nõne igiť ſi ſemp rerꝝ oĩum ueritas in aĩo
eſt/ĩmortalis extitit? Quãobrẽ audacter & magna cũ ſpe oportet/q̃ in p̃ſentia minime ſcimus/hoc ẽ
minime recordamur/ut reminiſcamur ingrere. ME. Bene mihi neſcio qũo o Socrates loqui uide/
ris. SO. Mihi quoq; o Meno atq; cętera non admodum diſputãdo aſſeuerarẽ. ꝙ aũt dum putamus
que quis ignorat: eſſe querenda potiores efficacioreſq;/ac minus pigri ſumus/q̃ ſi ignota nec inue/
ſtiganda eſſe nec inueniri poſſe arbitraremur/de hoc inq̃ ſi quomodo poſſem & uerbis/ & ope de/
certarem. ME. hoc quoq; recte dicere uideris o Socra. SO. Vis ne igitur poſtq̃ cõfeſſi ſumus igno
ta perſcrutari licere/quid uirtus ſit/cõiter inueſtigemus? ME. Quam maxime: gratius tñ mihi eẽt
audire prius/quod in principio diſputationis interrogaui/utrum uirtuti incũbendum ſit / quaſi p
doctrinã percipi poſſit/uel natura potius inſit uel alio quopiã pacto hominibus adſit. SO. Atqui ſi
tibi o Meno quẽadmodũ mihi ipſi ĩperarẽ/haud prius utrũ doceať necne: uirtus pſcrutaremur/q̃
q̃d ipſa ſit indagaſſemus: poſtq̃ uero nec tu te tibi dominari cõtẽdis ut liber uiuas/ac me ut tuo ar/
bitratu rñdeã obſecras/iã utiq; rñdebo. Vř igiť cõſiderãdũ eẽ q̃le ſit ꝙ nõdũ q̃d ẽ cognouimus. At
tñ pauliſp a ꝓpoſito tuo declina: idq; ex ſuppoſitiõe cõſiderare ꝑmitte utrꝝ doctrina an uel alio pcõ
uirtus poſſideať. Ex ſuppoſitiõe ãt ſic dico/quẽadmodũ geometrę ſępe diſcutiũt: poſtq̃ illos q̃ſpiã

interrogauit ueluti an poſſit in hunc circulum trigonus hic extẽdi: ubi quis
dixerit nondum ſe noſſe an hoc huiuſmodi ſit uerum ſuppoſitionẽ arbitror
talem conducere. Si enim eſt hoc ſpatium tale/ut ad poſitam eius lineã pro/
tendens ab eo deficiat quale ipſum Protenſum eſt/aliud quiddã euenturum
puto & aliud item ſi talia quędam pati nequeat/per ſuppoſitionem ergo di/
ſputare decreui de iis que contingunt circa productionem illius in circulũ
aut ſi fieri poſſit aut non. Sic & nos de uirtute quoniam/ nec quid /nec quale
ſit nouimus ſupponentes hoc/utrum doceri poſſit in hunc modum quęra/

Monſtratur animus ĩmortalis eſſe.

Quo pacto liceat diſputare de re qualis ſit qñ non cõpertũ ſit: quid ſit.

Spatiũ triangulare hoc.

Hoc theorema diſcutitur in li. iiii. Euclidis propoſitione ſecunda.

Nāq; triāgulū ęquāgulū ſim pliciter īſcribi poſſe circulo: verū eſt: ęq latū vero n̄ ſimpliciter ē verum.



mus. Si uirt⁹ ē aliqd eoꝝ q̄ circa aīum uerſant̄/aut doceri poterit/aut n̄. Pricipio.n. ſi aliud ē q̄ ſcia nū doceri poterit an n̄: ul' poti⁹ ut mō diximꝰ mēoria reuocari! nihil referat apd̄ nos utro noīe utamur: ſed an doceri poterit! an id oīb⁹ māifeſtū/q̄p̄ter ſciam nihil hō docet̄. ME. Mihi ſane uī̄. SO. Si nāt ſcia q̄dā uirtus ē/doctrīa pcipit̄. ME. Quid ni! SO. hi ergo q̄primū expedit̄: nā ſi talis ſit/docet̄: alr̄ uero neq̄q̄. ME. pſus. SO. poſt hac īueſtigādū cēſeo utrū uirtus ſcia: aut aliud quiddā ſit. ME. Mihi quoq; idē q̄rēdu eē uidet̄. SO. An uirtutē aliud q̄ bonū eē dicimus! & hęc nobis poſitio ſtabilis pmanet/uirtutem ſcilicet eſſe bonū! ME. Valde. SO. Siquidē eſt aliquod ſeorſum a ſcia bonū/nōne uirtus forſitan ſcientia nulla erit! ſin autē nullum bonum eſt quin ſciētia cōprehendat̄/ſcientiā eſſe uirtutē ſuſpicantes/recte utiq; ſuſpicabimur. ME. Sunt hęc uera. SO. Quinetiā uirtute boni ſumus

An virtus doctrina cōparetur: q̄ritur ac primo oſtēditur cōparari qua ſcia eſſe creditur. nec ēt natura cōſiſtere.

ME. ſumus. SO. Et ſi boni utiles/oīa quippe bona/utilia. ME. Sic eſt. SO. Ergo & uirtus utile quiddā. ME. ex iis quę confeſſi ſumus/neceſſario ſequitur. SO. Conſideremus rurſus in ſingulis qualia ſint/quę nobis proſunt: ſanitas ne & robur/formaq; atq; diuitię cęteraq; huiuſmodi conferre dicūtur. ME. Ita. SO. Eadē hec aliquādo nocere fatemur. An tu aliter ſentis. ME. Sic certe ſentio. SO. uide itaq; quo ducente hęc obſint/quoue proſint! nōne cū rectus uſus pręeſt/iuuant/cōtra uero nocent. ME. Prorſus. SO. p̄terea que circa animū uerſant̄ conſideremus. Tēperantiā aliquid uocas & iuſtitiā/& fortitudinem docilitatēq;/& memoriā/& magnificentiā/& huiuſmodi reliqua. ME. Eqdem. SO. Aduerte quęſo quęcunq; ex iis ſcientię nequaq̄ eſſe uident̄/ſed aliud quiddā pręter ſcientiam/nonne interdum iuuant/aliquando lędunt! ueluti fortitudo remota prudentia: num fortitudo aliud eſt q̄ audacia quędā/& quādo cū ratiōe uir audet/iuuat̄: cū abſq; rōne lęditur. ME. Sic eſt

Merita prudētiæ & imprudentiæ.

SO. Tēperātia quoq; & docilitas eodē mō/cū rōne quidē pcepta atq; cōdita emolumēto ſunt/contra autē detrimēto. ME. Quā maxime. SO. ut ergo ſūmatim dicā/oēs aīæ impetus, atq; oēs declinationes ducēte prudētia ad beatitudinē tēdunt/imprudētia uero ad cōtrariū. ME. Videtur. SO. Quapp ſi uirtus aliqd eſt eoꝝ q̄ conſiſtunt in aīo neceſſarioq; utilis eſt/ prudētiā hāc eſſe oportet: quippe cū oīa quæ ſunt circa aīum ipſa quidē ſecūdū ſeipſa nec cōferētia neq; noxia ſint. Adiuncta uero prudētia uel īprudentia ſtatim aut utilia/aut noxia fiāt. hac itaq; rōne uirtutē cū maxime omniū cōferat/prudētiā quādā eſſe cōcludit̄. ME. Mihi ſane uidet̄. SO. Quinēt in aliis q̄ mō dicebamus: opulentiā atq; ſimilia tū utilia eſſe/tū noxia: nōne quēadmodū prudētia cęteris animi uiribus & officiis p̄ſidens/utilia reddit: imprudentia uero cōtraria/ſic & illis animus recte utēs/atq; ducens bona efficit/nō recte aūt mala! ME. Prorſus. SO. Recte autē ducit aīus prudēs/īprudens aberrat. ME. Sunt hęc uera. SO. Quāobrē oīno aſſerēdū eſt cætera qdē hūa oīa referri ad animū/& q̄ ī aīo ſunt/ad prudētiā/ſi mō bona futura ſunt: eaq; rōne prudētia ip̄m cōferēs erit/ uirtutē uero cōferre p̄diximus. ME. Oīno. SO. Ergo prudētiā uirtutē/aut uniuerſum/aut ptē aliquam cōfitemur. ME.

Prudētiā aut virtutē totāt aut ptē virtutis eſſe.

Recte mihi hæc oīa dici uident̄. SO. Nōne ſi hæc ita ſe hēnt haud natura boni homines erūt. ME. haud mihi uident̄. SO. Id p̄terea cōtingeret/ſi natura boni fierēt. Adeēnt pfecto nobis q filios noſtros natura bonos dinoſcerēt/eoſq; nos illoꝝ īditiis ſeligētes/ī arce q̄dā cōſeruaremus: illos multo magiſq̄ auꝝ obſignātes/neq; corrumpet: ſed poſtq̄ adoleuerint/utiles eēnt in rē.p. ciues. ME. Cōſentaneū h̄ o Socrates. SO. Cū uero natura boni minime ſint: nū forſitā diſciplina! ME. Neceſſariū id appet. Ac ſecūdū poſitionē noſtrā ſequit̄/ut ſi ſcia uirtus eſt/doctrina pcipiat̄. SO. Forte p iouē uereor tn̄ ne id temere cōfeſſi fuerimus. ME. In ſupiorib us plane id recte dici uiſum eſt. SO. At nō in p̄terito ſolū/ſed in p̄ſenti ēt & futuro tpe tale uideri debet/ſiquid ī eo ſinceri futuꝝ ē. ME. Quid nā īpedimēti eſt! ad qd potiſſimū reſpiciēs ſuſpicaris ac diffidis/ne forte uirtus ſcia minime ſit: SO. Dicā tibi o Meno: uirtutē quidē doceri poſſe/ſiquidē ſcia eſt/nequaq̄ reiicio/q̄ſi min⁹ recte ſit dictū. Quod uero ſcia ſit: uide an iure diffidā. Age id mihi rn̄de. Siquid doceri pōt: nō de uirtute ſolum ſed quolibet alio loquor/an nō illius p̄ceptores diſcipuloſq; eſſe aliquos neceſſe eſt ME.

Cōtrariū oſtēditur vt virtutē n̄ doctrīa cōparari: q̄ n̄ ſit ſcia ac p ſigna q̄dā indicatur non eſſe ſcientia.

Mihi quidē uidet̄. SO. An cōtra cuius nō doctores extāt: nec auditores ſi id doceri nō poſſe cōiiciamus/nōne pbabiliter cōiectabimus! ME. Sic eſt: ſed num uirtutis p̄ceptores nullos eſſe cēſes! SO. Sæpenumero ſiqui huius magiſtri eſſent oī ſtudio īueſtigaui: nō unq̄ inueni: & ſi una cum cæteris pluribus/atq; iis ut uidebat̄/huius facultatis peritis id q̄ſiui. Et nunc quidē oportune o ME. iſte iuxta nos aſſedit: quē īquiſitiōis huius pricipē faciamus. Ac merito ad id ſocium adhibebimus: hic enī primum diuite & ſapiēte patre Anthemione natus eſt: qui pfcō nō caſu quodā aut alicuius largitione opulentus euaſit/quēadmodū nup thebanus Iſmenias Polycratis pecūias nactus: ſed prudentia ppria atq; uigilantia lucratus eſt. p̄terea nec ſupbus ciuis neq; inflatus aut difficilis/ueꝝ modeſtus & frugi faciliſq; uir extitit. Deīde hunc bene educauit erudiuitq;: cuius rei teſtis eſt oīs athenienſis populus/qui eum ad ſummos eligit magiſtratus. par eſt una cum hmōi iuris/an ſint aliqui uirtutis magiſtri/& qui ſint/paſſim inueſtigare. Ergo age o Amyte/quære mecū/unaq; cum hoſpite tuo Menone/qui nā huius rei præceptores ſint: & in hunc modum cōſidera. ſi uellemus menonem hunc optimum fieri medicum/ad quos potiſſimum doctores perduceremus! nōne ad medicos!

Non eſſe p̄ceptores virtutis tradende oſtenditur.

coſ? ANY. prorſus. SO. Et ſi cerdonē optimū euadere cupemus/an nō ad cerdones? ANY. Ita. SO. Et in aliis eodē modo. ANY. Oīno. SO. Sic iterū de medicis mihi dicas/cū diximus mittēdū hunc eſſe ad medicos ſi medicū fore uelimus/an non id ſentiebamus / ut ſiſti debeat apud eos dūtaxat: qui artē illā profitenť/ac mercedē pro eam palā ab auditoribus capiūt/nōne huius ratio habenda eſt ſi modo illū prudēter locaturi ſimus? ANY. Sic eſt SO. Et de tibiarū ſono ac cęteris omnibus ſimiliter iudicādū. Neq; enim mediocris inſcitia eſſet/dū ſtuderemus quēpiā tibicinē fieri: cōmendare iis nolle qui facultatē hanc pollicenť/mercedēq; reportant/ſed hoc onus illis imponere/qui nec doctrinā ſibi uendicant: nec eſt apud illos ullus in hac arte diſcipulus: qua inſtrui hunc quē mittimus deſideramus. An non ꝓcul a rōne id eſſet. ANY. per iouē nō modo abſq; rōne/uerū ēt dementia quedā. SO. probe loqueris. Nūc itaq; licet tibi cōiter una mecum de hoc hoſpite tuo Menone deliberare: hic enim o Anyte iā pridē mihi dixit/ſe hāc ſapientiā uirtutēq; appetere: qua hoīes ciuitates & domos recte gubernant/filioſq; ſuos ꝗ optime educāt: ac ciues & hoſpites tū admittere tū dimittere ſciūt: ut bono uiro dignū eſt: meditare igiť ad quē potiſſimū huius comparādę uirtutis gratia hunc mittere deceat. An ex his quę modo diximus patet: cōmittendū his eē qui ſe docturos talia pollicenť? ſeq; palam cuiq; gręcorū diſcere uolēti ſemp exponūt: huius diſciplinę preſcriptū pretiū capientes. ANY. At quos dicis o Socrates? SO. Noſti quodāmodo & ipſe hos eſſe qui publice ſophiſtę uocanť. ANY. Hercle bona uerba quęſo o Socrates. Nullus cognatorū: uel familiariū uel amicorū: aut ciuiū/aut hoſpitū in tantam inſaniam incidat/ut iſtis adherens/inde ꝑdať: eorꝫ quippe cōſuetudo māifeſta illorꝫ qui eos ſectanť: peſtis eſt. SO. Cur ita dicis Anyte, nū ii qui ſoli ex omni hominū genere ꝓdeſſe hominibus ꝓfitenť/tanto cęteris deteriores ſunt/ut non modo nō inuenit queadmodū alii: quod ipſis traditū ſit/uerū cōtra corrumpant: atq; huius gratia uulgo mercedē exigant? Equidē nō uideo qua ratione fidē tibi adhibeā. Noui enim uirum unum Protagorā qui plures ob hanc ſapientiā pecunias cumulauit quā aut Phidias ille cuius tam perſpicua pulchraq; opera extāt: aut decē alii ſculptores lucrati fuerint. ANY. Atqui abſurdū eſſet ſi qui calceos ueteres cōſuunt/ueſteſq; reſarciunt/latere nō poſſent dies triginta/deteriores reddentes ꝗ acceperint. SO. Cæterū ſi talia facerent/breui fame perirēt. Protagoras aūt uniuerſam gręciā annos pluſꝗ quadraginta decepit/dū familiares peruerteret: deterioreſq; redderet ꝗ accepiſſet. Nā reor illū uita deceſſiſſe natū annos pene ſeptuaginta: ꝗdraginta uero in hac arte uerſatū. Ac ꝑ omne illud tp̄s uſq; in hāc diē clarius extitit: neq; Protagoras tm̄/ſed alii quoq; permulti/ꝑtim priores illo/ꝑtim ēt nūc uitā agētes. Vtrū ſm orationē tuā dicemus eos cōſcios decipere atq; lędere iuuenes/an ſeipſos quoq; latere/& iſanos hoc pacto illos eē/qui a nōnullis omniū ſapiētiſſimi iudicanť? ANY. lōge abeſt/ut inſanire dicanť o Socrates: ſed multomagis iuuenes, qui illis argentū tradūt. Atq; his ēt deteriores ſunt ſiqui illos quorꝫ ad ſe cura ꝑtinet/iis cōmittāt. Oīum poſtremo inſaniſſime ſunt res. p. ꝗ illos excipiūt/neq; expellūt/ſiue quis aduena ſeu ciuis hoc opus aggrediatur. SO. Nū aliqs te ſophiſtarꝫ o Anyte iniuria unꝗ affecit? uel quid illis ita ſuccēſes? ANY. Nulla mihi unꝗ cū aliquo illorꝫ cōſuetudo fuit: neq; meorꝫ aliquē illis uti ꝑmitterē. SO. Nunꝗ ergo illorꝫ mores expertus es. ANY. Neq; ſim qd tū? SO. Qua nā rōne dinōſces bonū ne an malū ſit cuius nullū feciſti ꝑiculū? ANY. Liquido iſtos noui ꝗles ſunt: ſiue exptus ſim/ſiue nō. SO. Vates forſitan es o Anyte: hoc. n. te alia rōne nouiſſe ex iis: ꝗ modo dixiſti: admodū admirarer. Verꝫ nō eos ꝗrimus/ad quos ꝓfectus Meno ificiať/hi nāq; ſi uis ſophiſtę ſint. Sed opē patrio feras amico oſtēde illi cui nā adherens eorꝫ qui tā amplā urbē colunt/eā quā narrauimus uirtutē adipiſceť. ANY. cur ipſe nō īdicas? SO. At quos ego magiſtros exiſtimauerā/in mediū iā ꝓduxi: uerū ſecūdū rōnē tuā nihilo oīno ꝓfecī. Ac forte uera loqueris. Itaq; tu quoq; iā ꝑtē tuā huius muneris exple. Oſtende ad quē athenienſium ꝓficiſcať. ꝓfer cuius uis nomen. ANY. Quid opus eſt hominis unius nomē audire? quēcūq; athenienſiū nactus fuerit ex bonis clariſq; hominibus/melior illius familiaritate/ſi modo paruerit/euadet/ꝗ cōſuetudine ſophiſtarꝫ. SO. Vtrū uero ii p̄clari boniq; uiri ex ſeipſis nullo iſtituente tales effecti ſunt/eaq; tñ docere alios poſſunt: licet ipſi a nullo didicerint. ANY. A ſenioribus uiris præclaris: atq; bonis percepiſſe arbitror? An nō tibi uidenť in hac ciuitate multi inſignes & optimi homines extitiſſe? SO. Mihi quidē o Anyte eſſe hic uiros ciuilis adminiſtrationis ꝑitos/nec pauciores olim fuiſſe uideť. Sed nū p̄ceptores idonei uirtutis ſuę fuere? hoc enim eſt de quo nunc diſſeriť nō utrū ſint aut fuerint hic uiri boni/ſed utrū uirtus doceri poſſit: & ob hoc utrū uiri boni ſiue ſuperiores ſiue p̄ſentes uirtutem eā qua prediti ſunt tradere alteri norint: an forte /nec tradi alteri /nec recipi uirtus poſſit. Id inꝗ eſt/quod dūdū ego ac Meno inqrimus. Sic aūt ex ipſa tua oratione conſidera. Num Themiſtoclem uirum bonum fuiſſe fateris? ANY. Maxime omnium. SO. Et p̄ceptorem bonū uirtutis ſuę, ſiquis alius uirtutis magiſter ſit/Themiſtoclem extitiſſe? ANY. Reor equidem dūmodo uoluiſſe. SO. Num cenſes ipſum noluiſſe alios quoq; bonos fieri? filium ſuum præſertim? an putas inuidiſſe filio & de induſtria uirtutem ꝓpriā minime cōmunicaſſe? Audiſtin Themiſtoclem filiū ſuū Cleophantum in equeſtri facultate ſtrenuū effeciſſe? adeo ut equis rectus inſi-

Carpuntur ſophiſte atq; iterū relaxatur diſputatio.

Protagorā docuiſſe pluſꝗ annos quadraginta.

ſteret:rectuſq; ex equo iacularet:cęteraq; pmulta ſtupēda pficeret/ī qbus ille diligēter erudiri cura
uir ſapientēq; in ſingulis/ꝙ̄ p̄ceptores erudiri callebāt/effecit:hęc a maioribus accepiſti? ANY. Au
diui. SO. nemo igit̄ naturā filii utpote malā culpauerit. ANY. Nullus forte. SO. Q id uero ad hoc
audiſti ne ab aliquo ſaniore aut iuniore Cleophanū Themiſtoclis filiū bonū ac ſapientē in quibus
pater fuerat:extitiſſe? ANY. nunꝗ̄. SO. Nū Themiſtoclē arbitramur alienis artibus imbuere filiū
uoluiſſe paterna uero uirtute nihilo uicinis ſuis p̄ſtātiorē facere curauiſſe? ſiqdē doceri uirtus ullo
pacto poſſet? ANY. Forte p iouē minime. SO. Talis igit̄ hic uirtutis magiſter fuit: quē ipſe unū ex
antiqs optimū aſſeris. Conſideremus iā & aliū Ariſtidē Lyſimachi filiū. nōne hūc quoq; bonū fuiſſe
cēſes? ANY. Et maxīe qdē. SO. An nō & iſte filiū ſuū Lyſimachū in oībus ꝙ̄ p̄ceptores ulli pfiteren
tur:optime atheniēſiū oīum eruditū euadere uoluit? Nū quo uis alio meliorē uirū eū fecit? hūc &
enim allocutus es & qualis ſit optime noſti:p̄terea ſi uis Periclē uiꝝ magnopere ſapientē cōſidera.
duos ut te minime p̄terit/filios educauit. Paralū & Xāthippū. ANY. Noui equidē. SO. Hos ut ipſe
noſti tū in eqſtri pitia tū in muſica tū ēt in certaminibus p̄ceteris athenienſibus īſtruxit. A c deniq;
in nullo coꝝ ꝙ̄ arte pcipiunt̄ inferiores aliis eſſe uoluit bonos aūt uiros an nō fore cupiebat? uoluiſ-
ſe quidē exiſtimo ſed id doceri minime potuiſſe. Ne āt putes paucos ignobiliſſimoſq; athenienſiū
id aſſeq nō poſſe/aduerte iteꝝ ꝙ Thucydides duos filios educauit Meliſiā atq; Stephanū/ quos &
cętera diligenter edocuit/& paleſtrā in prımis/ut ī ea athenienſes reliquos ſuparint. Vnū qdē Xā-
thię. Euodoro alteꝝ cōmendauit:hi uero in paleſtrę ludo cęteris oībus illis tpibus/ p̄cellere puta-
bant̄ nōne meminiſti? ANY. Audiui equidē. SO. Neq; uero iſte cū ꝙ̄ ſumptu maxio diſcebant̄/ fi-
lios callere uoluerit/uirtutē ſolā quā abſq; pecuniis tradidiſſet:ſi mō doceri potuiſſet/aſſeq filios no
luiſſe putādus eſt. An forte Thucydides ignobilis erat:nec amici ſibi plurimi tā ciues ꝙ̄ comilito-
nes & ſocii aderāt? Quinimo & ampla familia ortus & ſumme cuiuſdā auctoritatis tū apud conci-
ues ſuos/tū ēt apud oēs gręcos erat. Ideoq; ſi p doctrinā cōparari bonitas potuiſſet /inueniſſet faltē
uel ciuē aliquem uel peregrinū/qui filios eius bonos efficeret ſi minus ipſi ad id docendū ocii a rei
p. negotiis ſupfuiſſet. Sed uide o amice Anyte, ne forte uirtus doceri nequeat? ANY. O Socrates
liberius ꝙ̄ docet/hoīes mihi uituperare uideris. Itaq; tibi conſulo ſi mō pere uis:ut tibi caueas:for/
te. n. alia in urbe lene eſt/uel iniuria/uel beneficio ciues afficere:in hac aūt graue nimiū ac piculo-

Athenis periculoſum erat quēꝗ̄ aliquē iniuria afficere:

ſum:neq; id te fugere arbitror. SO. O Meno anitus hic ſuccenſere mihi uidet̄: neq; id miror:pri-
mo. n. hos me uiros uitupare cēſet/deinde ſe unū ex iis arbitrat̄. Veꝝ hic ſiqñ didicerit quid ſit ho
minibus detrahere haud ulterius ſuccenſebit:in p̄ſentia uero ignorat. At ipſe mihi dicas utꝝ apud
nos clari ac boni uiri ſint. ME. Sunt certe. SO. Volūt ne iſti iuuenibus ſeipſos p̄ceptores exponere?
atq; id pfiteri? uel uirtutē doceri poſſe fatent̄. ME. Nō p iouē o Socrates:ſed interdū ab illis doceri
poſſe uirtutē/alias nō poſſe audies. SO. An hos dicimus huius rei magiſtros/īter quos nōdū id cō
uenit? ME. Nequaꝗ̄ mihi uidet̄ o Socrates. SO. Quid uero /nū ſophiſtas ſiqdē ii ſoli id p̄dicant/ma
giſtros uirtutis exiſtimas? ME. Gorgiā ī hoc uehementer admiror & amo/ꝙ nūꝗ̄ illū hoc pollicērē
audias. Immo & alios ridet/quotiēs polliceri ſentit:putat aūt hoc dūtaxat pmittendū eſſe/ eloquē/
tes ſcilicet uehemēteſq; hoīes reddere. SO. Nō ergo ſophiſtę huius p̄ceptores eſſe tibi uidentur.
ME. Neſcio quid dicā o Socrates. nā mihi quoq; idē ꝙ plurimis accidit:tū enim p̄ceptores puto:
tū nego. SO. Scito nō tibi ſoli hoc cęteriſq; ciuilibus euenire/ut interdū doceri uirtutem credatis/

Theognidis p̄cepta digna cognitu.

alias uero negetis/ueꝝ etiā poete Theognidi eadē oīno dicenti. ME. Quibuſnā carminibus? SO.
elegis in hūc modū hos ppric bibe & cōmede/cū ius una ſedeto :iis obſequerę : quorum magna
ptās:ta bonis enim bona pdiſces. Quod ſi malis adhęſeris/quā habes mentē pculdubio pdes. Vi-
des iā ꝙ in iis ita loquit̄/quaſi uirtus diſci poſſit. ME. Appet. SO. tA uero paulo poſt ſic inquit. Si
ſana mens homini tradi poſſet/multā ſane magnāq; mercedē q id efficerent reportarent. Neq; bo
no ex patre filius malus eſſet prudētibus monitis pſuaſus:ueꝝ docendo nunꝗ̄ ex malo bonū homi
nē facies. Cernis hūc circa eadē cōtraria ſibiipſi pferre? ME. Videt̄. SO. Nū aliquid aliud noſti/cu
ius qui p̄ceptores eſſe pfeſſi ſunt/deide id nedū docere alios poſſe: ſed ne ipſi quidē ſcire dicant̄:
ſed in eoipſo īprobi eſſe/cuius ſe aſſerūt p̄ceptores/& qui clari eſſe in eo dicunt̄/nunc doceri poſſe:
nūc uero nō poſſe ferant? eos ne qui in hac cōtrouerſia ſunt p̄ceptores nūcupas? ME: Minime. SO.
Ergo ſi neq; ſophiſte/neq; boni clariq; uiri huius rei doctores ſunt / multo minus cęteri p̄ceptores
erūt. ME. Certe. SO. Si non ſunt præceptores neq; diſcipuli etiam. ME. Sic ut ais mihi uidet̄. SO.
A non confeſſi ſumus illud/cuius nec magiſtri neq; diſcipuli ſunt/doceri minime poſſe? ME. Con-
feſſi ſumus. SO. Et uirtutis nuſꝗ̄ pręceptores reperiuntur. ME. Nuſꝗ̄. SO. Si non præceptores.
neq; diſcipuli etiam. ME. ſic apparet. SO. Virtus ergo doceri nequit. ME. Sic uidet̄ ſiquidem nos
recte diiudicauimus. Quāobrem uehementer admiror o Socrates bonos ullos inter homines re
periri:& que ſit ratio qua boni fiunt/ambigo. SO. Videmur o Meno ego ſimul & tu parui pretii

Prodicus præceptor Socratis.

eſſe uidetur gorgias quoq; te ac me Prodicus haud ſatis erudiſſe. Itaq; maxime omnium ad nos ip
ſos reuocanda mens eſt/querenduſq; aliquis qui hoc uno nos meliores efficiat. hęc autem dico ad
ſuperiorem

Digitized by Google

ſuperiorē inqſitionē reſpiciēs/quia nos ridicule latuit/ꝙ nō ſolū ducēte ſcīa negocia recte atq; bene ꝑcedūt:uel forte nos ſubterfugit/q̄ rōne boni hoīes efficiunť.ME.Quo pacto id ais o Socrates,SO.Sic ꝙ quidē bonos uiros utiles eē oporteat/ꝓbe confeſſi ſumus : cu nunq̄ ſe res aliter habeat: nonne?ME.Ita.SO.Quodue utiles futuri ſint/ſi recte agēdis p̄ſint ēt ꝓbe inter nos conuenit.ME.ꝓbe.SO.Quod uero nullus recte p̄eſſe poſſit/niſi ſit prudēs/haud ſatis recte aſſueuaſſe uidemur.ME.Q uo recte dicis? SO.Dicā q iter nouit Lariſſam uel alio quouis ꝓficiſcať/& alios ducat:nonne recte atq; bene ꝑducet?ME.ꝓrſus.SO.Q uid uero ſiqs recte opinať/ q̄ uia ferat Lariſſam nunq̄ tn̄ ꝓfectus ſit neq; ſciuerit:nōne iſte quoq; recte duceret?ME.Valde.SO.Et donec rectā opinionē habet/de qbus alter ſcīam:nihilo deterior dux erit exiſtimās quidē uera/ſciens minime : q̄ is q iſta nouit.ME.Nihilo certe.SO.Vera ergo opinio ad recte agēdū nihilo min⁹ q̄ prudētia ualet.Atq; id ē ꝙ in cōſideratiōe uirtutis in ſupioribus p̄termiſimus.dū ſolā prudētiā recte agēdi ducē aſſeremus.hęc aūt erat opinio uera.ME.Videť.SO.Nū igiť nihilominus recta opinio q̄ ſcīa confert? ME.hoc utiq; minus cōfert o Socrates ꝙ quicūq; ſcīam habet ſemꝑ aſſequitur:qui uero rectā opinionē:interdū quidē cōſequiť/nōnūq̄ uero falliť.SO:Quid ais?qui recta opinione incedit nōne q̄ diu opinať recte/ſemꝑ uoticōpos efficiť.ME.Neceſſariū appet.Q uāobrē miror /quare cū ita ſit: ſcīa tn̄ longe admodū p̄ſtātior habeať q̄ recta opinio:& cur utraq; illaꝝ aliud quiddam ſit/dubito.SO.Noſtin quā ob cām id mireris?an ipſe uis tibi dicā.ME.dic prorſus.SO.Quia Dędali ſtatuas nūq̄ cōſideraſti/forte uero neq; apud nos extāt.ME.Q uorſum hęc?SO.Q m̄ hę niſi ligenť/diſcedunt atq; aufugiūt:ligatę ꝑmanent.ME.Q uid tū?SO.Ex eius artificiis/quod ſolutū eſt haud multę eſtimationis eſt/iſtar fugitiui hominis neq;.n.ꝑmanet:ligatū uero admiratiōe dignū pulcherrima.n.opa ſunt.Cuius hęc gratia dico?Verarū opinionū gratia:hę quippe quouſq; ſtabiles perſeuerāt/pulcra quędā opa ſunt/oīaq; bona ꝑficiunt.Attamen diu cōſiſtere nolūt: ſed ex hominis aīo cōfeſtim effugiūt:quapꝑ nō multi pretii ſunt donec quis illas ratiocinatiōe a cāis ducta liget : hæc uero amice Meno reminiſcentia eſt/ut ſupra īter nos cōuenit.Poſtq̄ uero ligatę ſunt/ primo quidē ſciētię fiūt:deinde perſeuerātes.ꝓpterea q; ſcīa recta opinione p̄ſtantior eſt ab eaq; uinculo quodā diſcrepat.ME.Per iouē o Socrates cōgrua cōparatio.SO.Quinēt ipſe non tanq̄ ſciēs: ſed ut cōiiectans ita loquor.Quod uero eſt aliud quiddā uera opinio atq; ſcīa plane mihi cōiicere uideor.Sed & ſi qcq̄ aliud me ſcire faterer/quę ſane pauca dicerē unū hoc iis q̄ ſcirē adnumerarē.ME.probe o Socrates loqueris.SO.Q uid uero?nōne hoc quoq; recte/ꝙ uera opinio opus quodlibet ducens: nihilo peius q̄ ſcīa illud aſſequiť?ME.hoc quoq; uerū.SO.Nigil igitur uera opinio q̄ ſcīa deterior nec minus ad actiones utilis eſt:neq; uir uerā opinionē habēs q̄ ſcīa p̄ditus.ME.Ita eſt.SO.Q uin ēt uirū bonū utilē eſſe conuenimus.ME.Cōuenimus.SO.Si igiť homines non ꝑ ipſam ſcīam ſolū boni atq; utiles ciuitatibus eſſent/ſi modo inuenirenť ſed ēt ꝑꝑ opiniōem rectam horum uero neutrum natura hominibus ineſt/neq; ſcīa/neq; uera opinio/neq; ēt aduentitia hęc ſunt:nū uideť iſtorū aliquod natura ineē?ME.Mihi nequaq̄.SO.Nōne poſtq̄ natura non inſunt:neq; boni ēt uiri natura erunt.ME.Non ſane.SO.Q uoniā uero nequaq̄ natura/utrū doctrina cōſiderabamus? ME.Ita.SO.Et doctrina cōparabilis uiſa eſt ſi ſit prudētia uirtus?ME.Eſt SO.Et ſi cōparabilis per doctrinā/prudētia quoq; uiſa eſt.ME.prorſus.SO.Ac ſi p̄ceptores eēnt doceri poſſe/ ſi nō/ minime.ME.Sic eſt.SO.& pręceptores eius eſſe cōi conſenſu negauimus?ME.Negauimus.SO.Concluſimus itaq;/neq; doceri illā/neq; prudentiam eſſe.ME.Cōcluſimus.SO.pręterea bonū ipſum eſſe conceſſimus.ME.Cōceſſimus.SO.Bonū autem & utile eſſe recte ducens.ME.Maxime.SO.Recte deniq; ducere duo hęc ſola/uerā opinionē atq; ſciētiā?quibus homo prēditus recte ducit.Q uę enim fortuna contingunt/imperio hominis nequaq̄ fiunt.quibus autē homo ad rectū dux ē/ duo hęc opinio uera:atq; ſcientia.ME.Idem mihi uideť.SO.Igiť cū uirtus doctrina percipi nequeat.nequaq̄ ſcientia eſt.ME.Nō apparet.SO.Cum ergo duo ſint bona atq; utilia.alterū illoꝝ excipiť: neq; in actione ciuili ſciētia ducens.ME.Nō ut mihi uideť.SO.Nō ergo ſapiētia quadam / neq; ut ſapientes ipſi ciuiles homines rē publicā adminiſtrant:cuiuſmodi qui Themiſtoclis temporibus: & quos pauloante Anytus retuli / extiterūt.Vn̄ nec cęteros tales quales ipſi ſunt /reddere poſſunt utpote qui ſcientia nulla ſint tales.ME.Sicut ais eſſe uideť o Socra.SO.Si nō ſcientia reſtat ut opinione recta utētes ciuiles uiri ciuitates gubernēt/haud ſecus ad prudentiā ſe habentes ac uates diuinoq; furore correpti?Et.n.hi uera q̄plurima nuntiāt.nihil tn̄ eoꝝ q̄ loquunť ītelligūt.ME.ſic eē uř.SO.Nōne igiť o Menō diuīos hmōi uiros appellare decet?q mēte neq̄q̄ utētes multa tn̄ ac magna & agēdo & dicēdo diſponūt?ME.ꝓrſus.SO.Q uāobrē merito diuinos uocabimus quos mō p̄diximus uates furēteſq; ac poecticos hoīes uniuerſos ciuileſq; hoīes nō minus q̄ reliquos diuinos exiſtimabimus diuino afflatos numīe deoq; penitus occupatos.qn̄ quidē rē pu.dirigūt:multa maximaq; dicentes/q̄ nequaq̄ intelligūt.ME.Maxime.SO.Mulieres quoq; o Meno bonos uiros diuinos nuncupāt.Et Laconici quotiens bonū quendā uirū cōmendare uolunt.Diuinus hic uir aiunt.ME.Et recte quidem loqui uidenť o Socrates q̄q̄ anytus hic tibi forte talia loquēti ſuccenſet.SO.

Aggreditur ad determinatiōnē ambæ dubitationis.

Detrahitur prudentiæ ꝙ nō ſi abſit: nō recte proceditur.

Excogitator opinio recta: quæ etiā uera opiouocatur:

Monſtratur conuenientia recte opinionis atq; ſcię.

Dedaliſtatuę.

Dīia inter rectam opinionē & ſcīam.

Recta opinio eſt reminiſcētia.

Duo recte ducunt uera opinio atq; ſcīa.

Qui bōus uir eſt.is diuinus appellatur.

Vnde ad ſe virtus.

haud quaq̃ mihi curę eſt:cũ hoc.n.o Meno alias diſſeremus.Si aũt nos in oĩ hac diſputatiõe recte ꝑſcrutati ſumus uirtus utiq; nec doctría neq; natura nobis aderit:uerũ diuina ſorte abſq; mẽte ĩ eũ q illã ſortitus fuerit/ĩfluet:niſi forte qs ex ciuilibus talis exiſtat/ut aliũ quoq; ciuilem efficere poſſit. Quod ſi extiterit/talis hic ĩter uiuẽtes erit/q̃lẽ homerus ait Tireſiã ĩter mortuos eẽ.Sic dicẽs.ſapiẽtia ꝑſtat ſolus iis. qui apud inferos cęteri uero umbrę uolitãt.Similiter & ciuis hic ad alios tãq̃ ad umbras ſe hñt.Vera eni m res quo ad uirtutẽ eſſet.ME.Optime mihi dicere uideris o Socrates. SO.Ex hac itaq; rõne o Meno diuina ſorte uirtus adeſſe cuicũq; adſit:apparet. Veritatẽ tũ de hoc perſpicuã tũ deniq; cõprehẽdemus/cũ añ q̃ quo pacto uirtus adſit q̃rat̃ qd ipſa ẽm ſeipãm ſit/iueſtigare tẽtarimus.Nũc aũt hora iã eſt ut hinc alio abeã.Ipẽ uero ꝙ tibi ꝑſuaſum ẽ Anyto huic hoſpiti tuo iteꝝ ꝑſuade ut mitior ſit.Nam ſi ei hoc ꝑſuaſeris/athenienſes quoq; iuuabit.

FINIS.

AR. MARSILII IN ALCIBIADEM PRIMVM VEL DE NATVRA HOMINIS.

Andidiſſimus Platonis noſtri liber q Alcibiades primus ĩſcribit̃:alcibiade ipſo uenuſtior & oĩ carior auro/quid hõ ẽ quid eius officiũ docet.Eſt ãt hõ aĩa rõnalis/ mẽtis ꝑ
c
ticeps/corpe utẽs.Ex hac diffinitiõe illi⁹ officiũ trahit̃ trifariã diſtributũ.Vt.n.rõnalis aĩa ẽ ĩ ſe ipãm circulo quodã rõcinatõis ſeſe aĩaduertẽdo reflectit̃.Vt mẽtis ꝑticeps ĩ diuinã mẽtẽ uelut riuulus ĩ fontẽ ſuũ refluit.Vt utẽs corpe:humanis negociis gubernãdis ĩcũbit:ꝑfectũ igit̃ & abſolutũ hoĩs offm̃ ẽ/pĩo quidẽ ut naturã ſuã aĩaduertat : deinde ab illa tãq̃ ab imagine & effectu ad diuinã mẽtẽ exẽplar eius & cãm cõuertat̃.A q̃ hoĩs animus illuſtratus. ipm̃ bonũ ipm̃ utile/ipm̃ pulchrꝝ.ipm̃ iuſtũ ĩtelligit:ſuũq; bonũ /utile pulchrũ/iuſtũ ꝑfecte cõprehẽdit.Vñ quid bonũ:quid utile alioꝝ hoĩum q̃buſcũ uerſat̃:quibuſue impat: noſcit. cũq; bonum abſolutũ/bonũ ſui:bonũ alioꝝ cognouerit:ad ſe ipm̃ iã & aliũ unũ quẽq; curãdũ ſecũdũ cogniti boni normã debet accedere:philoſophię ſtudio/moralis/mathematicę/theologię opus ẽ : ut ad ſeipſum & ad mẽtẽ ſui cãm redeat.Moralis q̃ppe & mathemathica diſciplĩa aĩum ĩ corpus merſum in ſeipm̃ reſtituit:theologia ſupra ſe rapit & extra ſeipm̃ attollit ĩ deũ.Mẽtis diuinę ideaꝝ cognitio ſapiẽtia dr̃.ſui ipſius notitia/& ſui ſuorũq; boni utiliſq; ĩuẽtio ex diuinę mẽtis ĩtuitu manãs prudentia nũcupatur : prudẽtia ſane ut bonũ ĩtelligit/hũanas actiones tã publicas q̃ priuatas ad finẽ optimũ refert.Vt utile/ꝑ cõmoda media ꝓpriaſq; uias/quib⁹ ad finẽ ꝑueniẽt dirigit. Vt pulchrũ qs ordo qs modus ĩ hoc ꝓgreſſu q̃ſi quodã itinere ſit ſeruãdus:ĩſtituit. Vt iuſtũ:q̃ diſtictio ſinguloꝝ opum q̃ obſeruãtia ĩpoſiti ordĩs/ꝙ ſuppliciũ trãſgrediẽtis/quod p̃miũ/ legẽ huius itineris obſeruantis/p̃ſcribit.A philoſophia igit̃ ad ſapiẽtiã a ſapiẽtia ad prudẽtiã fit acceſſus:prudẽtia uero magiſtra uitæ diſciplinã ſui cuiuſq; rei familiaris & rei.p.tribuit:hõ ꝑ prudentiã gubernat:domus aũt & ciuitas ꝑ amicitiã publicã iuſticiãq; ſeruant̃.Publicã amicitiã uoco conſenſionẽ illã qua cuncti ſub eadẽ lege & principe libenter cõueniũt:& ad eũdẽ finẽ reſpiciũt:iuſtitiã.pu.nomino legittimã diſtictionẽ q̃ ſiguli licet ſub eodẽ principe & ad eũdẽ finẽ hoc eſt publicũ bonũ/diuerſo tñ tramite proficiſcunt̃:uariãq; officioꝝ diſtributionẽ ꝓ natura & dignitate uniuſcuiuſq; a natura & legibus aſſignatã ſeruãt ꝓprioq; munere ſine uſurpatione alieni fungunt̃.Inſunt in hoc dialogo theologicę dictiones duę ipm̃ idem /ipm̃/& ipſum unũ quodq;.Circa hoĩem illa ſignificat aĩam ut ideã hęc aĩam in corpore.Sed de iis latius in comẽtariis/q̃ in decẽ hos Platonis dialogos ſcribere iam inſtitui.

Ipſum idem: ipſum unum quodq;.

Occaſio dialogi in quo ĩtroducitur Alcibiades iunẽis pulcherrim⁹ Grecoꝝ generoſus diuesha bens indolem & ſpẽ magnorum geſtoꝝ ut oſideretur natura hoĩs non eſſe in hic partibus.

ALCI. PRIMVS VEL DE NATVRA HOMINIS SO.ALCI. SO.

Fili Clinię admirari te arbitror ꝙ cũ primus ipẽ oĩum amare te cęperim/cęteris deſinentibus te diligere/ſolus in beniuolẽtia ꝑſeuero:& cũ amici reliqui frequentiori cõ
o
ſuetudine tibi quottidie moleſti fuerint/ego tot annis minime ſalutauerim : huius ãt rei cã nõ humanũ quippiã/ſed repugnãtia q̃dã demonii fuit/cuius potentiã in ſequentibus audies.Nũc uero cũ nõ ultra repugnet huc ita ꝓfectus ſum.Spero iſup nec ĩ poſterũ nobis aduerſaturũ.Supiori autem tpe cõſiderabam quo pacto erga tuos amicos te gereres. Qui q̃uis multi eſſent atq; ſupbi/nemo tñ ex illis fuit quin abs te faſtu ſuparis abierit.Quamue ob cãm illos cõtẽpſeris/explicabo.Ais enim te uulla in re hominibus aliis indigere. quippe q̃ tibi inſunt:ita eſſe p̃clara/ut nec ad corporis/nec ad animi bona cuiuſq̃ egeas.Exiſtimas te in primis ꝓcero atq; decoro corporis habitu plurimũ excellere.Atq; id apud oẽs cõſtat.Nobiliſſimo p̃terea genere ortũ te prędicas pręcęteris qui in hac urbe ſunt/ciuitatũ grecarũ ampliſſima:ex paterno quidem latere amicos:atq; cognatos adeſſe q̃plurimos & optimos uiros:qui tibi oĩa cũ opus fuerit: ſumminiſtrare poſſint Maternos quoq; nec his inferiores neq; etiã pauciores. Sed multo maiorẽ iis omnibus auctoritatem afferre tibi ad res agendas Periclem Xãthippi filiũ :quẽ qdẽ pater tuus tutorẽ tibi fratriq; reliquit:qui nõ in hac ciuitate ſolũ:quęcunq; uult/poteſt:ſed in omni Gręcia: & in multis

Captat beneuolentiam a ꝑſona audiẽtis iuuenis. nam hoc pacto ſupbus iuuenis aĩus trahitur ad audiendũ.

Athenę grecarũ urbiũ ampliſſimæ.

in multis ēt ac latis barbarorũ generibus? Adderē quoqꝫ amplissimas tuoꝝ diuitias niſi te ſcirē ĩ iis
minime oĩum gloriari. Horũ omniũ cã faſtu elatus familiares oẽs ſuperbia ſuperaſti. Atqꝫ ipſi ut
pote ĩferiores tibi ceſſerunt. Neqꝫ uero iſta te latuere. Quãobrē neqꝫ me ēt fugit admirari te quo
aĩo in beneuolẽtia pſeuerauerim/quãue ſpē de te cõcęperim/ꝙ aliis te relinquentibus ipẽ ſolus om
niũ perſtiti. AL. At iſtud forte neſcis o Socrates/te nũc me paulo ꝓueniſſe. Venerat enim in aĩum
mihi/ut te prior adortus hęc eadē te rogarē. Quid nã uis? qd ſperans me turbas? ut ſemꝑ ubicunqꝫ
ſum/tu quoqꝫ obſeruãtiſſime adſis. Reuera enim quid ſit cõſiliũ tuũ admiror/illudqꝫ libenter audi/
rē. SO. Audies igit̃ hoc a me ut decet q̄primũ ſiquidē ut ais noſſe deſideras quid cogitē. Ego enĩ
tãq̄ expectanti & auſculaturo id referã. AL. Et maxime qdē dicas modo. SO. Vide itaqꝫ/ neqꝫ enĩ
mitũ uideri debet: ſi quẽadmodũ uix incępi/ita uix deſinã. AL. O uir optĩe dic iã/ audiã enim. SO.
Dicendũ eſt ꝓfecto. Arduũ quidē eſt/cũ eo qui amicos cęteros ſuꝑauerit/amicitiã conſuetudinẽqꝫ
inire. Audendũ tamen ſnĩam meã exprimere. Equidē o Alcibiades ſi te cognouiſſem iis rebus q̄s
ſupra narrauimus eē contentũ/uitãqꝫ illis tuã mancipauiſſe, iã diu & mihi quidē uideor/ beneuolen
tiã erga te meã depoſuiſſem. Nunc autē alias quaſdã tuas de te ipſo cogitationes arguã: intelligas
quã ob cãm cũ ſemel tibi mentē adhibuerim: nunq̄ deſtiti. Videris mihi ſane ſi qs deus tibi dixerit

Captat item a te ipſa beneuolentiam & attentionem.

o Alcibiades. Nũquid uiuere uis ea ſola poſſidẽs q̃ nũc hẽs? an ſtatĩ obire niſi pſtãtiora q̄dã aſſeq li⸗
ceat/mortẽ potius electurus. At uero q̃ nũc ſpe uitã agas apiam: putas .n. ſi mox in athenienſis po⸗
puli cõtionẽ aſcẽderis/quod qdē paucos poſt dies futuꝝ exiſtimas Athenienſibus demoſtraturũ te
maiori dignum eſſe honore/q̄ aut Pericles ſit aut alius quiſq̄ fuerit eoꝝ: qui ſuꝑioribus ſęculis flo⸗
ruerũt: quod ſi oſtẽderis maxime apud ciues tuos auctoritatis fore. Atq ſi plurimũ hac in urbe poſ
ſis oĩum quoqꝫ Gręcoꝝ atqꝫ ēt barborũ quicũqꝫ eãdē quã & Gręci incolũt regionē clariſſimũ te fu
tuꝝ. Et ſi deus idē imperiũ Europę cõceſſerit: trãſire tñ in aſiam & ibi rebus agẽdis pręeſſe uetue⸗
rit/nõdũ electurus mihi uideris cũ his ſolis uitã degere/niſi nomen tuũ atqꝫ potentiã ut ita dicam
per oĩa hoĩum genera ꝓpagare. Teqꝫ arbitror ꝑter Cyrũ ac Xerxem neminẽ memoria dignũ exi⸗
ſtimare. Quod igit̃ hmõi ſpe nutriris/non cõiecto equidē/ſed certe ſcio, forte etiam & tu confite⸗
beris utpote tui conſcius me uera dixiſſe. AL. Quid hec o Socrates ad eã rõnem quã aſſignare uole
bas/ob quã me nõdũ deſerueris? SO. Ego tibi dicã o amice Clinię & Dinomachis fili, has cogitatio
nes tuas ad optatũ finē ꝑducere/abſqꝫ me minime potes uſqꝫ adeo in te ac tua negocia me poſſe cõ
fido. Quapp deũ ipſum cẽſeo nõ ꝑmiſiſſe olim me tecũ diſſerere: atqꝫ ego expectaui donec ille per/
mitteret. Vt enim tu ſperas ciuitati tuę oſtẽdere poſſe omni te apud eã honore dignũ eſſe / atqꝫ his
demoſtratis nihil adeo magnũ reſtare/quod nõ ſtatim conficere poſſis/ſic & ipſe plurimũ apud te
poſſe cõfido cũ primum oſtẽdero cunctis me digniorē eſſe/nec tutorē neqꝫ cognatũ neqꝫ aliũ quē⸗
piã ꝑter unicũ me deo fauẽte tibi eã potentiã quã deſideras traditurũ. Quãdiu igit̃ eras iunior nec
dũ in ſpē tantã ueneras/mea quidē ſnĩa deus tecũ diſputare ꝓhibuit/ne fruſtra cõtẽderē. Nũc uero
impulit: nũc igitur audies. AL. Lõge mihi nunc mirabilior uideris o Socrates poſtq̄ loqui mecum
cępiſti q̄ dũ tacitus me ſequebaris: q̄q̄ ēt tunc aſpectu talis maxime uidebaris/ſi igitur utꝝ ego hęc
mente uerſarē necne/ut uidet̃/optime cognouiſti/ēt ſi minus uerbis expſſero: nihil iã negocii erit
ulterius ad te pſuadendum: eſto ſane. AL. Si ergo hęc ipẽ maxĩe intendo quo nã mõ p te cõſequar:
nec ſine te iſta pficient̃? potes ne dicere? SO. Interrogas ne an ꝓlixũ ſermonē incepturus ſim / qua⸗
les audire ſolitus es? Neqꝫ uero id mei moris eſt. Verũtñ oſtẽdere tibi poſſum ut arbitror: hęc ita
ſe habere modo in hoc uno dũtaxat mihi obſeq uelis. AL. niſi arduũ quiddã exigas/concedo. SO.
Nũ difficile tibi uidet̃ ad interrogata rñdere? AL. nequaq̄. SO. Reſponde igit̃. AL. ĩterroga. SO.
An te interrogē ut cogitãtē ea quæ cogitare te dixi? AL. Eſto ſi placet ut tandē quid feras uideam.
SO. Age utiqꝫ intẽdis ut ſupra dixi breui adire Atheniẽſem populũ cõſulturus. Si tibi igit̃ mox ad
contionē ꝓfecturo ego obuius dicerē o Alcibiades poſtq̄ Athenienſes de aliquo deliberare con⸗
ſtituerunt: ſurrexiſti & tu deliberaturus: utrũ de iis q̃ tu melius q̄ illi calles? qd rñderes ad hec? AL.
Reſponderē ſane de iis q̃ melius noſſem. SO. Que igitur noſti de iis quoqꝫ es cõſultor bonus? AL.
Quid ni? SO. Nonne hęc ſola cognoſcis/quę ab aliis didiciſti/uel ipſe p te inueniſti? AL. que nam
alia? SO. eſt aliquid quod qñqꝫ didiceris uel inueneris cũ nolles inuenire uel diſcere? AL. nõ ē. SO.
Nunquid uoluiſti unq̄ inquirere ſiue diſcere que te ſcire putabas? AL. nũq̄. SO. Que nũc ſcis/fuit
qñqꝫ tp̃s/qñ te ignorare putabas? AL. neceſſe ē. SO. At qui q̃ didiciſti/ferme & ipẽ cognoui: ꝙ ſiqd
me fugerit dicas. Didiciſti .n. ut memini lr̃as/citharã pulſare/paleſtrã: nam inflare tibias noluiſti.
Hęc ſunt quoꝝ tu ſcĩam habes: niſi quid clãculũ forte didiceris/puto aũt nec noctu neqꝫ die exiſſe
te domo nos latentē. AL. nullos ꝑterq̄ hoꝝ triũ ꝑceptores audiui. SO. An quotiẽs Atheniẽſes de
litteris cõſultabunt/quo pacto ſcribi debeãt/ad cõſiliũ accedes? AL. nõ p ioue. SO. At cum de lyra
pulſanda? AL. nullo modo. SO. neqꝫ de paleſtris ēt in contione diſceptare cõſueuerũt. AL. Minĩe.
SO. Quando igit̃ & qua de re cõſultantibus non enim cũ de ędificiis. AL. non certe. SO. Edifica⸗
tor enim melius q̄ tu conſultet. AL. ita. SO. neqꝫ tamen cum de uaticinio diſceptabunt. AL. ne⸗

A pſona dicẽtis.

Oſtenditur vt in iuueni pulcherrimo generoſo audaci ac ignaro nõ ĩſit natura hominis.

Duobus mõis cognoſcimus aut inueniẽdo aut diſcendo.

Alcibiades inflare tibias negauit.

Scientis ē nõ diuitis de vno quoqꝫ conſulere.

quaq̄.SO.Fatidicus enim hęc melius q̄ tu.AL.Melius.SO.Seu paruus ſiue magnus ſeu formoſus ſiue deformis uel generoſus uel ignobilis.AL.Certe.SO.Sciētis enim officiū eſt nō diuitiis de unoquoq; cōſulere.AL.qd ni?.SO.Atq; iō ſeu diues ſit ſiue paup ille q monet nihil intererit apud Athenięſes/qn̄ deliberabūt q̄ rōne ciues bene ualeāt/ſed quęrēt/dūtaxat ut medicus ſit conſultor. AL.Et merito.SO.Quando igitur & in qua cauſa idoneus cōſultor eris.AL.Quādo de negociis eoꝝ deliberabūt.SO.an cū de re nauali q̄rēt.quales oportet naues fabricare?AL.Nō o Socrates. SO.Naues.n.ſtruere neſcis.Eſt ne hęc cā/an aliud qddā?AL.Nil aliud.SO.At uero de quibus eorū negociis dicebas?AL.Cum de bello o Socrates uel pace aut alio quopiā ciuitatis negocio.SO. Nū dicis cū diſputabūt qb⁹ cū pax retractāda ſit/& aduerſus quos bellū gerēdū & quo pacto.AL. Profecto.SO.oportet aūt quibus operepretiū eſt hęc īdicere.AL.his ipſis.SO.& tūc ſolū qn̄ melius.AL.oīno.SO.atq; tā diu q̄diu p̄ſtat.AL.certe.SO.Si ergo q̄rerēt Athenięſes aduerſus quos paleſtra uel pugnis certādū ſit & qūo ipſe melius q̄ gymnaſii magiſter cōſuleres?AL.gymnaſii magiſter melius.SO.Potes ne dicere ad quid ille reſpiciēs admonebit quibus cū luctādū ſit paleſtra uel nō:& qn̄ & quo pacto?Tale aliquid dico:nōne cū iis certādū/cū quibus cū operępretiū ē?AL. Cū iis utiq;.SO.Et q̄tū p̄ſtat.AL.Et q̄tū pręſtat.SO.Et tūc/quādo melius.AL.prſus.SO.Quin etiā cātorē oportet pulſare citharā & ſaltare ad cantilenę ipſius exemplar.AL.Oportet.SO.Nōne tūc qn̄ melius?AL.Tunc certe.SO.Et tantū q̄tū melius?AL.Confiteor.SO.Quid ergo poſtq̄ ip̄m melius in utriſq; nominaſti & in pulſatione cithare ſm cantilenā & in paleſtra/quid uocas in recto ad cātum ſono melius?quēadmodū ego in paleſtra uoco gymnaſticū.Tu aūt quid illud appellas?AL.haud intelligo.SO.Sed conare me imitari.Equidē ip̄m melius reſponderē id quod ꝑ omnia recte ſe habet.recte uero ſe habet quod ſecundū artē fit:nōne?AL.Id ip̄m.SO.Nōne ars gymnaſtica?AL.qd ni?SO.Id ſane ꝙ melius in paleſtra/uocaui gymnaſticū.AL.Vocaſti quidē.SO.an nō recte?AL.Mihi uideť.SO.Age igiť & tu:decet enim te quoq; recte diſſerere.Dic primū que ars eſt/ad quā pertinet recte canere/ſonare/ſaltare.Vniuerſa hęc ars quomō nūcupať?nō dū potes exprimere?AL.Nōdū.SO.Veꝝ ſic enitere/q̄ nā huius artis deę.AL.Muſas ne o Socrates ais?SO. Equidē inſpice iā quod ab his cognomen ars illa nanciſciť?AL.Muſicā dicere mihi uideris.SO. Dico utiq;.Quid igiť eſt/ꝙ ſecūdū hāc recte ꝑficiť?quēadmodū mō in illa arte ego tibi quod ſecūdum artē recte fieret gymnaſticā nominaui.Tu quoq; in hac eodē mō quid ais & quomō fieri.AL. Muſicū mihi uideť & muſice.SO.Bene dicis age iā & ip̄m ꝙ in bello melius/& in pace ipſum quod melius/quid nūcupas?quēadmodū in ſupioribus dixiſti in uno quoq; meliori in uno quidē ꝙ magis muſicū in altero uero quod magis gymnaſticū.Conare in iis ſimiliter ip̄m melius ꝓnunciare. AL.Nō habeo quid dicā.SO.at uero turpe ē ſiquis te de cibis aſſerētē:ꝙ melior eſt iſte q̄ ille & qn̄ & quantus/deinde īterroget quid ip̄m melius nuncupas o Alcibiades/habere in iis quid rn̄deas quod uidelicet ſalubrius/q̄uis te medicū eſſe nō ꝓfitearis in illo uero cuius te peritū eſſe gloriaris. & tāq̄ eruditus cōſulturus aſſurgis/ſi deſit tibi ꝙ rn̄deas īterrogatus qd melius ſit.Nonne inq̄ turpe hoc eſt.AL.Turpiſſimū.SO.Conſidera itaq; & conare nobis oſtēdere quorſum tēdit ip̄m melius in pace quibuſcū oportet cōficiēda/& in bello ēt cōtra quos oportet?AL.Et ſi īgro/nequeo tn̄ id īuenire.SO.aīaduertiſti cū bellū gerimus/quid ſit/ꝙ accuſamus & qūo nuncupemus illud quo ad bellū īcitamur?AL.Aīaduerti equidē ad arma nos ꝓuocari/cū decepti ſumus uel coacti uel aliqua re priuati.SO.age dicas quo differt pati illa hoc uel illo mō?AL.cū dicis hoc uel illo mō/ītelligis ne idē ac ſi diceres iuſte uel iniuſte?SO.id ip̄m.AL.Oīno quidē & ſcd̄m totum differt.SO.aduerſus quos ut bellū ineāt Athenięſes hortaberis.Nū aduerſus iniuriā inferentes an iuſte agētes? AL.Duꝝ eſt id quod īterrogas:nā & ſiquis putaret iuſtos ēt uiros opprimendos/nō tn̄ id tibi confiteret.SO.Nō enim legittimū hoc ut uideť.AL.minime.SO.Neq; bonum appet.in his ergo tu circa id quod iuſtum eſt/uerba facias.AL.Neceſſe eſt.SO.Ita ꝙ melius interrogarē in bello:gerēdo aut nō gerendo/& quibuſcū oportet uel nō/& qn̄ oportet uel nō oportet/id quod iuſtius eſt an nō?AL.Videtur.SO.Vtrū īgitur o amice Alcibiades te pręterit:ꝙ hoc ignoras:uel ſi me inſcio ad pręceptorē ꝓfectus es/unde diiudicare didiceris quid iuſtius & quid iniuſtius.Age & mihi hūc oñde:ut illi me diſcipulū atq; hoſpitē reddas.AL.Mordes o Socra.SO.Nō p deū mihi & ibi amicū quē iureiurādo minime fallerē:Sed ſi habes:dic qs eſt.AL.Quid ſi nō habeā?nōne putas aliter me iuſta atq; iniuſta poſſe dinoſcere?SO.Imo ſiquidē inueneris.AL.An non cenſes inueniſſe me. SO.& maxime quidē modo queſiueris.AL.Deinde nō credis me quęſiſſe?SO.Credo equidē mō te ignorare putaueris.AL.An non fuit tēpus/cū ſic me haberē?SO.Bene dicis:ſed ſcis aſſignare nobis id tp̄s/qn̄ nō rebaris te iuſtoꝝ/atq; iniuſtoꝝ cognitionē habere?Age ſupiori anno iſta quęſiſti nec exiſtimabas te ſcire/uel exiſtimabas?Ac uera rn̄de/ne fruſtra diſputatiōes ꝓcedant.AL.Putabā ſcire.SO.Tertio uero ante id tp̄s & quarto/& quinto/non eodē pacto?AL.Eodē.SO.Atqui ante hęc tp̄a nonne eras puer?AL.Eram.SO.Tunc ſane noui te cognoſcere putauiſſe.AL.Qūo nouiſti?SO.Sępenumero te puerum audiui cum apud ludi magiſtros/atq; alibi in calculorū iactu

Quid melius in unoquoq; ſtudio uel re: & illud ē qd per oīa recte ſe habet.

Dignoſcit q inuenit:inuenit: qui q̄rit: q̄rit qui putat ſe ignorare.

cęteriſq;

cęteriſq; puerilibus ſtudiis exerceteris/tanq̃ de iuſtis atq; iniuſtis minime dubitantem/uerũ auda-
cter loquentẽ de quocũq; puero ſermo incidebat/ꝙ malus & iniuſtus eſſet / & iniuſte ageret. Num
uera loquor? AL. Quid me oportebat facere/cum quis iniuria me afficeret. SO. Tu ſi te ignorare
cõtigerit utrum inferat iniuria nec ne/tu quęris quid agere te oporteat. AL. Per Iouem nõ ignora
bam qdem/ſed plane intelligebã iniuriam mihi fieri. SO. Ergo putabas etiã dum eſſes puer / iuſta
& iniuſta dinoſcere. AL. Et ſciebã equidem. SO. Quo in tempore inueneras? Nõ enim in illo cum
te ſcire credebas. AL. Nequaq̃. SO. Quãdo igitur hęc ignorare putabas? Cõſidera nõ enim id tẽ-
pus inuenies. AL. Per Iouem o Socrates qđ dicam nõ habeo. SO. Non ergo per inuentionem iſta
cognoſcis. AL. Non uideor. SO. Sed pauloante neq; per diſciplinam etiam pcepiſſe dicebas: ꝙ ſi
nec inueneris neq; didiceris/quonam pacto & unde cognoſcis? AL. Forte haud recte reſpõdi cum
ſcire me per inuentionem aſſerui. Id uero in hunc modum ſe habuit / didici ipſe quoq; ut arbitror
quẽadmodum alii. SO. Rurſus ĩ idem relabimur: dic nobis a quo didiciſti. AL. A uulgo. SO. Nõ
ad pbatos refugis p̃ceptores/cũ ad uulgus te refers. AL. An nõ ſufficiunt ad hęc docenda hi? Nõ-
ne etiam docere poſſunt/quę ptinent ad talares ludos & quę non? & ſi uiliora hęc ſunt q̃ iuſta? An
non ſic tu quoq; putas? SO. puto. AL. Deĩde nõne minora quędam/atq; etiam nõnulla maiora tra/
dere poſſunt? SO. Arbitror eqdem. AL. Enimuero multa docere poſſunt meliora ludo talari. SO.
Quę nam iſta? AL. Vt ẽ gręce loqui. Ab iis enim didici nec p̃ceptorẽ ullum habui p̃ter iſtos / quos
tu magiſtros haud ſatis pbatos eſſe dicebas. SO. O generoſe huius quidem rei uulgares homines
idonei p̃ceptores ſunt: & merito in hac doctrina laudant. AL. Cur? SO. quoniã habent/qđ bonos
decet pręceptores habere. AL. Quid hoc? SO. Nonne ſcis oportere eos qui aliquid docturi ſunt:
priuſq̃ doceant: intelligere? AL. Quid ni? SO. Intelligentes aũt conſentire inuicem neq; differre?
AL. Ita. SO. In quibus igitur diſſentirẽt/ea ſcire illos aſſereres. AL. Minime. SO. horum ergo qũo
boni eſſent magiſtri? AL. nullo mõ. SO. Videt ne tibi diſſentire multitudo / ſiqũ interroget qd la-
pis: & quid lignũ? An nõ in idem ferunt oẽs/ cũ lignũ uolunt aut lapidẽ capere? atq; eodẽ pacto in
cunctis hmõi? AL. Intelligo ferme ꝙ tale qddã gręcã locutionẽ eſſe dicis nõne? SO. Dico equidem
atq; iccirco in iis nõne cõueniunt ut diximus & priuatim & publice ciuitates inuicẽ neq; dubitant:
hę qdem hoc/he uero aliud qddam uocãtes. AL. Nõ dubitãt. SO. Merito ergo iſtoꝝ idonei pręce
ptores eſſent. AL. Nempe. SO. Itaq; ſi quẽ in his uellemus eruditũ euadere/recte hunc in doctrinã
multitudinis mitteremus. AL. prſus. SO. Si aũt noſſe uellemus nõ mõ qui hoĩes & q equi ſunt/ueꝝ
etiã qui ex illis maxĩe curſu ualeãt: & qui nõ: nunqd uulgus erudire poterit? AL. nequaq̃. SO. ſuffi-
ciens hęc tibi cõiectura erit/ꝙ nec ſciant uulgares oẽs: neq; apti hoꝝ p̃ceptores ſint: qm̃ de iis ĩter
ſe nequaq̃ cõueniunt. AL. Videt. SO. Quod ſi intelligere cupiamus non tantũ qui ſint hoĩes / ſed
qui bene ualeant uel ęgrotent/nunquid multitudo docebit? AL. Non. SO. Multitudinẽ hęc doce-
re non poſſe facile aduertes/ſi diſcordes opiniones cõſideraueris. AL. ſane. SO. De iuſtis autẽ ho-
minibus atq; rebus multitudo ſecum ipſa & cũ aliis conſentit? AL. Minime per Iouem o Socrates.
SO. At in iis magnopere diſcrepat? AL. ſummopere. SO. Arbitror nec uidiſſe te unq̃: nec audiſſe
hoĩes de ſanis & ęgrotis inter ſe adeo diſſentire/ut ob iſta bellum gererent/ſeq; inuicẽ interimerẽt.
AL. Nunq̃. SO. Cęterum de iuſtis atq; iniuſtis q̃ acriter diſſentiant: & ſi ipſe ut arbitror nõ uidiſti:
audiſti tamẽ cum ex aliis multis tum etiã ex Homero in Odyſſea atq; Iliade. AL. Oĩno o Socrates.
SO. Nonne igitur hęc omnia poemata ſunt de iuſti atq; iniuſti diſcrimine? AL. ſunt. SO. pugnęq;
& interitus ob eandem pfecto diſſenſionẽ inter Achiuos Troianoſue fuerunt. eadẽq; ratiõe inter
procos Penelopi & Vlixem. AL. Vera refers. SO. Reorq; & inter Atheniẽſes Lacedęmonas atq;
Bęotios/qui priu in Tanagra/deinde in Coronia perierunt/ubi etiam pater tuus Clinias oppetiit
nulla alia de re q̃ de iuſti iniuſtiue differẽtia pugnam tam acerbiſſimã extitiſſe. AL. Vera loqueris.
SO. Eos itaq; dicemus illa ſciuiſſe de quibus tam acriter cõcertarunt ut de iuſto & iniuſto altercan
tes omnia extrema ſubirent? AL. non uidetur. SO. Nõne in eos p̃ceptores te refers/ quos ipſemet
ignorare conſentis? AL. Videor. SO. Quonam pacto conueniens eſt te iuſta & iniuſta cognoſcere
in quibus ſic aberras: nec didiciſſe ab aliquo uideris neq; per te etiam ĩueniſſe? AL. Ex iis quę tu di/
cis non eſt cõſentaneũ. SO. Vides iterũ Alcibiades hoc te nõ recte dixiſſe. AL. Quid? SO. Quod
me aiebas hęc dicere. AL. Quid aũt nõne ipſa dicis me circa iuſta & iniuſta ignaꝝ eſſe? SO. Neq̃q̃.
AL. Ego ne igit. SO. Tu inq̃. AL. Quonã mõ: SO. ſic intelliges. ſi te interrogẽ utrũ unum aut duo
plura ſint / reſpondebis ne duo? AL. Duo. SO. Quanto? AL. Vno. SO. Vter noſtrum erit qui di-
cet duo una plura q̃ unum? AL. Ego. SO. Nonne ego quidem interrogabam: tu reſpõdebas. AL.
Ita. SO. De iis ergo uter noſtrum dicere uidetur? num ego interrogans/an tu reſpõdens. AL. Ego
SO. Quid aũt ſi quęram quot ſunt in Socrate litterę? tu uero reſpõdeas/uter noſtrũ erit qui dicet?
LA. Ego. SO. age dic uno uerbo quotiẽs interrogatio fit atq; reſponſio / uter eſt qui dicit? interro-
gans ne an reſpondens? AL. reſpondens mihi uidetur o Socrates. SO. Ego in ſuperioribus ſemp
interrogaui? AL. ſemp. SO. Tu uero reſpõdiſti? AL. Reſpõdi. SO. Quę igit dicta ſũt hacten⁹ uter

Quid oportteat eẽ in bõis p̃ceptoribus.

Intelligentes cõſentire: diſſentientes nõ intelligere.

Qui doceri uelit linguã: is in multitudinem mittẽdus. lĩguę. n. magiſtra ẽ populus.

Quod uulgus neſciat docere.

Ilias & Odyſſea ſunt de diſcrimine iuſti & iniuſti.

noſtrum dixit. AL. Ex iis quę conceſſa ſunt/ego dixiſſe uideor. SO. Nōne dictum eſt ꝙ Alcibiades bonus Clinię filius iuſtoꝝ atq; iniuſtoꝝ inſcius/ſe ſcire putabat/eratq; contionē Athenienſiū aſcenſurus/ea cōſulens quę neſciret. Sūt hęc uera. AL. ſunt. SO. Euripidis illud nūc nobis o Alcibiades occurrit. Abs te qppe iſta uideris audiſſe nō a me. Neq; ego hęc/ſed tu dixiſti: me aūt fruſtra accuſas. Et ꝓfecto bene dicis. furioſum enī qdā aggredi o uir optime ſtatuiſti. docturus illa quę neſcias neq; diſcere cures. AL. Reor o Socrates Atheniēſes & alios gręcos raro quęnā iuſtiora/quęue iniuſtiora ſint/quęrere. talia enī putāt eſſe ꝑſpicua. his igiẗ obmiſſis/quę cōducāt agētibꝰ ingrūt. Neq; enim eadē eſſe iuſta & utilia puto. quin multis iniuſte agentibꝰ iniuſtitia ꝓfuit. alios cōtra iuſte agētes nil ipſa iuſtitia iuuit. SO. Alia ergo iuſta erūt/alia cōferētia. Nunqd uero noſſe te putas q̄ utilia ſunt hoībꝰ/& quā ob cām? AL. Et qd ꝓhibet Socrates? niſi rurſus exquiras a quo didicerim/aut qōo ipſe inuenerim? SO. Tale qddā nunc agis/ac ſiqd nō recte dicas/poſſitq; id oſtēdi ꝑ eandē rationē qua ſuꝑiora/ipſe tū noua quędā exiſtimes audienda/nouaſq; demonſtratiōes in mediū adducēdas quaſi priores diſciſſę & cōfractę ſint inſtar apparatuū atq; ueſtiū qbus in ſcœna utunẗ: qbus qdem tu nō amplius induaris niſi qs aliud qddam purū īmaculatūq; afferat. Ego aūt miſſa faciēs ſermonis tui pręludia/nihilominꝰ interrogabo/unde utilia didiceris & qs magiſter fuerit: & reliqua cuncta q̄ prius/una interrogatōe regrā. Verūtū eodē ut arbitror reuolueris: neq; oſtēdere poteris qua rōne utilia diſciplina ne an inuētione cognoueris. Quādo uero adeo delitiis deditus es: ut nō libēter ſermonē eundē guſtaturꝰ uidearē: hoc qdē dimitto/noſcas ne an non/quid utile quidue inutile ſit Athenienſibꝰ. Vtrū aūt eadē ſint iuſta & utilia an diuerſa/cur nō demōſtras? aut ipſe me interrogans/ut ego te/aut ſi placet ꝑ teipm̄ tua tantū oratiōe diſcurrens? AL. haud ſcio o Socrates/ an aduerſus te diſputare ualerē. SO. At o bone uir contionē me in pn̄tia: populū uel eſſe puta: nōne illic te unicuiq; ꝑſuadere oportebit? AL. Oportebit. SO. Nōne eiuſdē eſt poſſe uni ſeorſum aliquid demonſtrare/nec nō multis ſimul in iis q̄ cognoſcit? ſicut grāmaticus unū pariter ī litteris ac multos erudit: & in numeris eodē mō qs poterit uni ac multis oſtēdere. AL. Certe. SO. Hic aūt ē arithmeticus. AL. Eſt. SO. Et tu ergo q̄ pluribꝰ eadē uni ꝑſuadere potes. AL. Conſentaneū eſt. SO. Sūt aūt hęc uidelicet q̄ cognoſcis. AL. ꝓfecto. SO. hoc uero dūtaxat/differt rhetor qui apud populū loqtur/ab eo qui in hmōi cōgreſſu: ꝙ ille ſimul uniuerſis/hic ſeorſum ſingulis ꝑſuadet. AL. Videẗ. SO. Age cū eiuſdē eſſe appareat multis atq; uni oſtendere/meditare nūc corā me atq; enitere ut oſtendas mihi qđ iuſtum eſt. aliquādo nō ꝓdeſſe. AL. Contumelioſus es o Socrates. SO. Nunc ꝑ contumeliam demōſtraturus ſum tibi cōtraria eoꝝ quę tu mihi nō uis. AL. Dic. SO. Reſponde mō interroganti. AL. Minime/ſed tu ipſe dicas. SO. Nōne uis q̄ maxime ꝑſuaderi? AL. ꝓrſus. SO. Si dixeris hęc ita ſe habere/an nō eris maxime ꝑſuaſus? AL. Mihi qdem uideẗ. SO. Reſponde igiẗ: nam niſi a teipſo audieris iuſta omnia utilia eſſe/alteri dicenti non credes. AL. Non: ſed iam reſpondendum eſt: nihil enim nociturum exiſtimo. SO. Vates profecto es/uerum dic. Iuſtorum quędam cōferre aſſeris: quædam minime. AL. Aſſero. SO. Quid autem horum partim eſſe pulchra: partim contra? AL. Quomodo hoc interrogas. SO. Vtrum quiſpiam tibi aliquādo uiſus ſit turpia qdem facere/ſed tamen iuſta? AL. Mihi nunq̄. SO. Omnia itaq; iuſta etiam pulchra. AL. Ita. SO. Rurſus pulchra utrum omnia bona/an partim bona/partim mala? AL. Arbitror equidem o Socrates nōnulla ex pulchris mala eſſe. SO. Et turpia quędam bona? AL. Certe. SO. Nunquid tale quiddā dicis/ perinde ac ſi nōnulli dum in pręlio amico uel propinquo cuidam opem ferre uellent: uulnerati perierint qui uero debitum auxilium non preſtiterunt incolumes inde diſceſſerint. AL. Et maxime quidem. SO. Nōne auxilium huiuſmodi pulchrum appellas? ubi quis ſeruare conatur quos oportebat? eaq; fortitudo eſt? AL. Profecto. SO. Malum uero uocas ob interitus ac uulnera? AL. Voco. SO. An non eſt aliud fortitudo/ aliud mors. AL. Aliud. SO. Non ergo ſecundum idem pulchrum ſimul ac malum eſt/ amicis opem ferre. AL. Non uidetur. SO. Vide itaq; utrum qua rōne pulchrū etiam bonum ſit. Quēadmodum in iis. Secūdum fortitudinē enim cōcedis pulchrum eē auxilium ferre. Ipſa aūt fortitudo bonū ne an malū? Sic uero cōſidera utra eligeres adeſſe tibi/ bona an mala? AL. Bona. SO. Nōne maxima bona maxime optares: ac minime oīum his priuari uelles? AL. Quid ni? SO. Quid de fortitudine dicis? quāto illam ꝓ̄tio cōmutares? AL. ne uiuere qdē uellem/ſi timidus eſſem. SO. Extremū ne malum tibi uideẗ eē timiditas. AL. Mihi uero. SO. ęque ac mori ut uideẗ. AL. ęque. SO. Morti atq; timiditati uita & fortitudo cōtraria ſūt? AL. ſunt. SO. Et hęc quidē maxime optares adeſſe tibi illa minime. AL. certe. SO. An nō ex eo qđ hęc optima illa peſſima eſſe cenſes? AL. Valde. SO. Igiẗ auxilium ferre amicis in prelio: pulchrū quidem uocabas ſecūdum boni. i. fortitudinis actionem. AL. Videor ſane. SO. Secūdum uero actionem mali ideſt mortis malum. AL. Mihi quidem uidetur. SO. An non congruū eſt ſic unāquāq; actionē denominare? ſi enim eā prout malum fert malam appellas/cōtra prout fert bonū/bonam uocare decet. AL. Videẗ. SO. Nōne etiam qua bonum/pulchrū: qua malum turpe? AL. Maxime. SO. Cum ergo dicis auxiliū ipſum in bello/pulchrū eſſe: ſed malum/ idem eſt ac ſi dixiſſes ipſum bonū qdem

Qua qd bonū hac pulchrū: qua malū hac turpe.

malum

malum tamen. AL. Vera mihi dicere uideris o Socrates. SO. Nihil igitur pulchrum quatenus
pulchrum malum eſt: neqꝫ turpe quicq̃ quatenus turbe bonũ. AL. Non uidet. SO. Pręterea hunc
in modũ contẽplare quiſqs pulchre agit/nõne bñ agit. AL. Vtiqꝫ. SO. Bene aũt agẽtes / nõne feli-
ces. AL. Quid ni? SO. An nõ felices pp bonoꝝ poſſeſſionẽ? AL. Et maxie. SO. Acqrunt aũt hęc/ex
eo ꝙ pulchre ac bñ agunt? AL. Certe. SO. Igit bene agere bonũ. AL. Quid ni? SO. Nõne pulchrũ
actõ bõa? AL. Certe. SO. Idẽ itaqꝫ rurſus appet nobis pulchrũ ac bonũ. AL. Appet. SO. Quicqd
igit inueniemꝰ pulchrũ eſſe idẽ quoqꝫ bonũ exiſtere hac rõne reperiemꝰ. AL. Neceſſe ẽ. SO. bona
aũt cõferunt nec ne? AL. cõferunt. SO. Meminiſti qd ſupra de iuſtis confeſſi ſimus. AL. Reor iuſta
agẽtes neceſſariũ eſſe pulchra facere. SO. Pulchra uero agẽtes: nõne ẽt bona? AL. Ita. SO. Et bona
ꝓdeſſe? AL. penitus. SO. Iuſta igit o Alcibiades utilia ſunt. AL. Videt. SO. Hęc nonne ipſe dixiſti/
ego aũt interrogaui? AL. Appet. SO. Siquis igit ſurgat Athenienſibꝰ uel Peparethiis cõſulturꝰ pu-
tans iuſta ſe & iniuſta dinoſcere/dicatqꝫ ſcire ſe iuſta iterdũ eẽ mala/non ipm irrideres/cũ tu aſſeras
eadẽ iuſta & utilia eſſe? AL. Per deos o Socrates quid dicam neſcio. Sed abſurdo quodãmodo hẽre
me uideor. Nũc. n. alia uident mihi interrogãte te: nunc alia. SO. Ignoras o amice quęnã hec affe-
ctio ſit. AL. Ignoro. SO. Siqs te iterrogaſſet duos ne an tres oculos habeas: manuſue duas an quat-
tuor? aut aliud quiddã hmõi: putas illi te tum hoc tũ illud/an idẽ ſemp reſpõſurũ fuiſſe? AL. Et ſi de
me ipſo iam uereor/puto tñ eadẽ reſpõſurũ. SO. An nõ huius cã eſt/quia cognoſcis? AL. Arbitror.
SO. De qbꝰ igit inuitus cõtraria reſpõdes/cõſtat illa te ignorare. AL. Conſentaneũ eſt. SO. Nõne
circa iuſta & iniuſta/pulchra & turpia: bona & mala/utilia & inutilia rñdendo te erraſſe fateris? de-
inde nõ manifeſtũ eſt/ob eã cãm errauiſſe/ꝙ ignoraueris? AL. Videt mihi. SO. Nũ ita ſe res hẽt cũ
quis aliqd ignorat/illius animũ circa id errare neceſſe eſt? AL. Quid ni? SO. Scis ne quo pacto in
coelum adſcẽdas? AL. Minie p Iouẽ. SO. Aberrat circa hęc opio tua? AL. nõ certe. SO. Scis aũt hu-
ius cãm? an me dicere mauis? AL. Dic. SO. Quoniã cũ neſcias non putas te ſcire? AL. Quo rurſus
id ais. SO. inſpice tu quoqꝫ una mecũ/q̃ neſcis cognoſciſqꝫ te ea neſcire/num in illis laberis/ quẽad-
modum de parãdis obſonis noſti ſane ꝙ neſcis? AL. penitꝰ. SO. utrũ circa hęc opinaris quõ para-
re cõueniat/atqꝫ erras? an potius ſcienti cõcedis? AL. hoc pacto. SO. Quid ſi nauigares/nũqd opi-
nareris & inqreres quõ gubernaculũ eẽt/ad interna ne an ad externa flectendũ atqꝫ utpote neſcius
aberrares uel potiꝰ gubernatori cõcedens/quietẽ ageres? AL. Gubernatori. SO. Non igit erras in
iis q̃ neſcis/ſi neſcire te noueris. AL. Nõ uidet. SO. Cernis erreores in actõibꝰ eẽ ob hãc ignorãtiã:
ꝙ qui neſcit ſcire ſe putat? AL. Quo pacto id ais. SO. Tũc agere aggredimur/ cũ noſſe putamꝰ qd
agimꝰ. AL. Ita ẽ. SO. Quod ſiqui ignorãtię ſuę cõſcii ſunt/aliis ſe cõmittũt. AL. Quid ni? SO. Qua-
pp hi ex ignorãtibꝰ ſoli ſine culpa uitã agunt: ex eo ꝙ alioꝝ curę ſe credunt. AL. Profecto. SO. Qui
nam peccãt? nõ eni ſciẽtes. AL. Nõ certe. SO. Poſtq̃ neqꝫ ſciẽtes/neqꝫ ex ignorãtibꝰ ii qui ignoran-
tię ſuę cõſcii ſunt/errãt/qui nã alii reſtant q̃ ii qui cũ neſciãt/ſcire ſe putant? AL. Non alii ſed hi. SO.
Hęc igit ignorãtia maloꝝ cã eſt & uituperãda inſcitia. AL. Nempe. SO. Et qñ circa maxia eſt: tunc
deterrima atqꝫ turpiſſima? AL. Maxie. SO. Num habes qcq̃ maius q̃ iuſtũ/bonũ utili? AL. nequaq̃.
SO. Nõne circa hęc erraſſe te aſſeris? AL. Aſſero. SO. Quod ſi eras nõne ex ſuꝑioribꝰ ꝑſpicuũ eſt
ꝙ nõ mõ in maximis rebꝰ inſcius es/uerũ ẽt cum ſis ignarus ſcire te putas? AL. Videor. SO. Pape:
o Alcibiades: quo preſſus es morbo? hunc eqdẽ noĩare horreſco. Verũtñ cum ſoli ſimus/dicẽdum
eſt. In turpiſſima nãqꝫ inſcitia o optime uerſaris/ut ipſe oratiõe tua de te arguis. Quãobrẽ prius te
ad ciuilia cõfers/q̃ ſis gubernãdi peritus. Neqꝫ te ſolum morbꝰ hic tenuit: uerum etiã oẽs qui hanc
rem. ꝑ. adminiſtrarunt/pręter admodũ paucos/ac fortaſſe pręter tutorẽ tuum Periclem. AL. Fert
o Socrates nõ caſu quodã ſapiẽs euaſiſſe Pericles: q multis ac ſapiẽtibꝰ uiris familiariter uſus fuiſſe
Pythoclide in primis & Anaxagora: & nunc etiã tam grandis natu/ſapiẽtię gratia Damone utitur.
SO. Num quẽ uidiſti ſapientẽ/ qui in ea re in qua ipſe ſapit/alium ſapientẽ efficere nõ poſſet? ueluti
qui te in litteris erudiuit/ipſe quidem: erat ſapiẽs/teqꝫ pariter reddidit ſapientem: Et eodem pacto
quẽuis aliũ poterat. AL. ꝓfecto. SO. Et tu quoqꝫ eruditus ab illo/aliũ ĩſtruere poteris? Alcibiades:
potero. SO. Silr citharedus & magiſter gymnaſii. ALCI: penitus. SO. Optĩa igit hec cõiectura ẽ:
quoſdã aliqd noſſe/cũ aliũ quoqꝫ doctũ ab ipſis oñdere pñt. AL. Mihi qdẽ ur. SO. habes quẽ dicere
poſſis a Pericle ſapiẽtẽ factũ a filiis incipiẽs? AL. Quid ſi Periclis filii ſtolidi nati ſunt? SO. At uero
fratrẽ tuum Cliniam? AL. Quid Cliniam in medium adducis hominẽ ĩſanum. SO. Poſtq̃ Clinias
quidem fuerit/filii uero Periclis ſtolidi nati ſunt: tibi quã cauſam adſcribemus? propter quã tecum
talis ſis: negligat? AL. Ego ipſe ut arbitror/in culpa ſum/cũ illi mentẽ nõ adhibuerim. SO. Verũ ex
aliis Athenięſibꝰ uel hoſpitibꝰ/dic quẽ uel ſeruũ/uel liberũ ſapientiorẽ ſua conſuetudine fecerit/ſi-
cuti ego tibi oſtẽdere poſſum pp Xenonis familiaritatẽ Pythodoꝝ Iſolochi & Calliam Caliadę fi-
lios factos eẽ dignos ſapiẽteſqꝫ uiros/quorũ uterqꝫ centũ minas Xenoni tradidit. AL. per Iouẽ nõ
habeo quẽ dicã. SO. Eſto. Quid ergo de teipſo cogitas? utrũ qualis nũc es/& in poſterũ fore? an cu-
rari quodãmodo? AL. Cõmuni cõſilio opus ẽ o Socrates. Etenim tua dicta intelligo eiſqꝫ aſſentior.

Felices ſũt ob bonoꝝ poſſeſſionem.

Ignorantia cã eſt in reſpõdẽdo uaria & nõ eadem.

Optima cõiectura eſt ſcientię.

Nam qui rem.p.adminiſtrant/prçter admodum paucos/ineruditi mihi quoq; uidenť.SO.Quid tum.AL.Si periti eſſent/oportebat aggredientē cū illis pariter cōcertare poſtq̄ didiciſſet ac ſeipm exercuiſſet/tunc demū tanq̄ ad athletas ꝓficiſci.Nunc aūt poſtq̄ & iſti imperiti ad rem.p.acceſſerunt/quid exercitatōe opus eſt mihi?quid ſtudio diſciplinç?Noui enim ꝙ naturç dotibus lōge hos ſupabo.SO.pape quidnam o optime dixiſti?q̄ indignū indole tua/ac reliquis quç tibi adſunt.AL. Quorſum hec o Socrates?SO.Grauiter enim fero ob mutuā īter nos beneuolentiā.AL.Quidnā? SO.Quod dignū putaueris aduerſus hoīes qui hic ſunt/fore tibi certamē.AL.aduerſus quos igitur?SO.Decet ne ut id querat uir qui tanti ſe facit?AL.Quid ais?nōne aduerſus iſtos mihi certamen.SO.Si pugnaturā triremem gubernare ſtatueres/ſatis ne tibi eſſet/tuis cōnautis in gubernatione pſtare?an hoc exiſtimares quidem adeſſe oportere/reſpiceres aūt ad ſtrenuos aduerſarios: nō ut nunc facis/ad ꝓpugnatores tuos/quib⁹ te tantū oportet excellere ut nō cōtra illos pugnādū exiſtimes/ſed eos potius paruipēdens/ceu miniſtris aduerſus externos hoſtes utaris/ſiquidē reuera egregiū aliqđ facinus edere uelis te ac re pu.tua dignū.AL.At id quidē cogito.SO.Quam dignū eſt?ut ſat tibi factū putes ſi ſis tuoꝝ militū pſtantiſſimus?nō aūt reſpicias ad hoſtiū duces/qua rōne illis excellas?cōiectās ad eos ſemp/& cōtra illos te muniens.AL.Quos dicis o Socrates?SO. Noſtin urbem noſtrā cū Lacedçmoniis/ac magno perſarū rege undiq; bellū gerere?AL.Vera dicis.SO.Nōne cum habeas in aīo huius ciuitatis dux fieri/recte ſenties/ſi putaueris aduerſus Lacedçmonioꝝ Perſarūq; reges certamen te ſubiturum?AL.Vera dicere uideris.SO.nō o bone uir: ſed ad Midiam coturnicū nutritorem te decet inſpicere/& alios hmōi/qui ciuilia tractare ſimiliter aggrediunť:adhuc ſeruiles & mulieres dicerent:habentes in animo pilos ob ruſticā imperitiā/nec dum illos abicientes/uerū adhuc barbariem redolentes:atq; ita affecti ꝓdeunt adulaturi ciuitati: non aūt imperaturi.Ad iſtos inq̄ intueri te decet:ac teipſum negligere neq; diſcere quçcunq; ad eruditionē ptinent.cum ſis tantū certamē aditurus.neq; te in qbus oportet exercere:& quæ ſunt prçparanda parare atq; ita inſtitutū ciuilem adminiſtrationē capeſſere.AL.O Socrates uera mihi dicere uideris.Arbitror tamē Lacedçmonioꝝ duces regeſq; Perſaꝝ nihilo ab aliis diſcrepare.SO. At o uir optime aīaduerte quçſo:qualis hçc ſit opinio tua.AL.Qua in re.SO.num exiſtimas teipſum diligētius curaturū ſi illos formidaueris:potēteſq; cenſueris.An ſi minime eos timueris?AL. Si potentes illos exiſtimauero.SO.An cenſes tuiipſius curā in aliquo tibi poſſe nocere?AL.Nullo modo:at cōtra/maxime iuuare.SO.Vnū qdem hoc in primis tantū malum iſta tua opinio continet.AL.Vera dicis.SO.Secūdum uero ꝙ falſa eſt atq; id ex ueriſimilibus aduerte.AL.Quō?SO. Vtrum conſentaneū ſit meliores eſſe naturas in nobili genere q̄ ignobili?AL.Manifeſtū/ꝙ in generoſo.SO.Nōne bene nati/ſi bene etiā nutriantur/ita demū ad uirtutē pueniunt?AL.Neceſſe ē.SO. Conſideremus itaq; illis noſtra cōparātes:primū quidem utrū Lacedçmonioꝝ Perſarumq; reges ignobiliori q̄ nos genere orti uideanť.An ignoramus illos quidem ab Hercule:hos aūt ab Achemene genus ducere?Herculis aūt & Achemenis origo in Perſem Iouis filium reducit.AL.Et noſtrum qdem o Socrates in Euryſacem.Euryſacis in Iouē.SO.Atqui noſtrū o generoſe Alcibiades in Dçdalum etiā Dçdalus aūt in Vulcanū Iouis filium.Verū iſtoꝝ maiores ab iis incipiētes reges ſūt ex regib⁹ uſq; ad Iouē.Illi qdē Argoꝝ & Lacedçmonis?Hi uero Perſidis ſemp:ſæpe ēt ut & nūc Aſiç.Nos aūt ſupioreſq; noſtri priuati.Quod ſi te oporteret ꝓgenitores ac patriā Euryſacis oſtendere Salaminā/uel Eaci etiā prioris Eginā Artaxerſi Xerſis filio/quos te riſus reportaturū putas? Sed uide ne generis dignitate ac ēt educatōe illis īferiores ſim⁹.Nūqd audiſti quāta ſit Lacedçmonioꝝ regū dignitas?quorū uxores publice obſeruanť ab Ephoris.i.pfectis:ut quoad fieri pōt/rex nō ex alio latēter q̄ Heraclidarū genere oriať.Perſarū uero rex adeo excellit/ut nemo ſuſpiceť regē ex alio q̄ ex ipſo genitū eē.Quāobrē regis uxor nō ab alio q̄ metu cuſtodiť:poſtq̄ uero natus eſt primogenit⁹ qui ſuccedit in regno/prio quidē eū diem oēs qui ſub regno ſunt celebrāt.Atq; ita in poſterū quot ānis natalē redis diē ſacris ac feſtis oīs Aſia colit.Cū uero apud nos qs naſciť/ne uicini quidē ut ait comedus multū ſentiūt o Alcibiades.Deinceps nutriť puer:nō a quauis nutrice:uerū ab eunuchis qui reliquorū circa regē optimi uideanť:quib⁹ & alia q̄ ſpectāt ad curā pueri demandanť.Ac pcipue ut natū q̄pulcherrimū reddant/cōponētes mēbra eius atq; dirigētes.Atq; hçc facientes magno in honore habenť.Cū aūt pueri ſeptimū çtatis annum īpleuerūt/ad equeſtris artis magiſtros pficiuntur.deinde in uenationē tendunt.Anno uero quartodecimo puerū ſuſcipiūt hi quos regios pçdagogos appellant.Sunt ii pfecto electi ex oībus per ſię çtate ſua pcipui/quattuor: ſapiētiſſimus:iuſtiſſimus:tēperatiſſim⁹ atq; fortiſſim⁹.Quorū prim⁹ magicā Zoroaſtri Oromāſi filii docet.eſt aūt illa deorū cultus.Atq; idē tradit inſtituta regia.Secundus admonet:ut in omni uita ſit uerax.Tertius ne ulla cupidine ſupereť:ut liber uiuere cōſueſcat:ac reuera rex īperans primū iis quç in ſe ſunt/nec ulli ſeruiēs.Quart⁹ deniq; impauidū illum & ītrepidum reddit:ne quādo quippiā metuēs ſeruus fiat.Tibi autem o Alcibiades Pericles inſtituit pçdagogum Zopyrū Thracem oīum ſeruorum ſuorum prç ſenio inutiliſſimum.Narrarē ṗterea tibi reliquā educationem:& diſciplinam

In aīo pilos hre:uidetur ꝓuerbiū factū a ſordide fcā caſeo uel pane ad aīum ruſticū imperitū & barbarū.

Conſentaneū eſt i genere nobili q̄ ignobili naturas meliores ineſſe.

Perſarū regū educatio.

Magicam Zoroaſtri deorū cultus eſt.

diſciplinam aduerſarioꝝ tuoꝝ: niſi ꝓlixitatem uererer. Quinetiam ſatis hęc ſunt ad cętera quę ex
iis ſequūtur oſtendenda. Tuę uero aliorſiue athenienſium generatōis educatōis & diſciplinę nulli
ut ita dicam ꝓpinquoꝝ cura eſt/niſi forte amici id curent. Si aūt diuitias delitiaſq; & ueſtium luxu
rioſum ornatū unguentorūq; odores/ac miniſtroꝝ ſequentiū turbam aliāq; Perſarū mollitiē con
ſiderare uolueris/ipſe tecum tui gratia erubeſces/ſentiens quāto ſis illis inferior. Rurſus ſi reſpice/
re uelis ad Lacedemonioꝝ temperantiā: modeſtiam: facilitatē: manſuetudinē: magnanimitatem:
moderationē: compoſitionē: fortitudinem: conſtantiā: tollerantiam: uictorię cupiditatē: & amo/
rem glorię/puerū te in iis / oībus iudicabis. Si quid rurſus opulentię tribuis / & in hoc putas aliqd
eſſe/neq; hęc a nobis ſilentio prętereaẗ. Modo enim ſentias ubi nam ſis/& Lacedęmonioꝝ diuitias
intuearis/cognoſces ꝓfecto nos ab illis longe admodum ſupari. Quicqd enim agroꝝ / aut ſui / aut
Meſſanię poſſident: nemo utiq; dubitaret/quin amplitudine & ubertate ac ſeruoꝝ tam aliorum q̄
eleticoꝝ frequentia & equoꝝ pręterea/aliorūq; pecorū quę fert Meſſania copia noſtros exuperet.
Cęterū hæc omnia in pſtia obmitto. Auri uero & argēti apud Lacedęmonas copia tanta/ quātam
ne uniuerſa quidem reliqua Gręcia poſſidet. Multa enim iam ſęcula inferẗ quidem illuc ex uniuer
ſa Gręcia/ſępe ēt ex barbaris: efferẗ aūt nuſq̄. Sed reuera quēadmodū apud Eſopum uulpes leoni
dixit de ferarū ueſtigiis/ſic & nūmoꝝ ueſtigia ingredientiū Lacedęmonem trita quidem uidenẗ in
puluere/ egredientiū uero nuſq̄ apparent. Vnde cōiectare licet Lacedęmonios auri atq; argēti grę
corum omniū eſſe ditiſſimos. Quinetiā rex illoꝝ pecunioſiſſimus eſt. Ex iis enim maxima pars ad
ipſum ꝑuenit. Tributū pręterea regi pergrāde impendiẗ. Et res qdē Lacedęmonioꝝ quo ad reli/
quos Gręcos ample/quoad uero Perſas regeſq; Perſarū: anguſtę. Retulit quippe nobis uir quidā
grauis unus ex iis: qui ad perſarū regē ꝓfecti erant/ſe qñq; integrū pene diē latā ac fertilā pagraſſe
ꝓuinciam/quā incolę uxoris regię zonam appellant. Eſſe quoq; aliam noīe calyptram. i. hornatū
capitis muliebrē atq; ita multas alias regiōes pulchras ac fertiles ad ornatū reginę referri / noīaq;
ſingulis locis a ſingulis hornamētis impoſita. Quāobrē opinor ſiquis diceret Amiſtridi Xerſis q;/
dem uxori regis aūt matri/Dinomaches filiū in animo habere cū ſuo pugnare/cū Dinomachi hor
natus adſit forte qnquaginta minarū: filio uero agri plethra in Erchiaſis minus q̄ trecēta: eā admi
raturā qua re fretus Alcibiades audeat cū Artaxerſe pugnare. Reorq; illam arbitraturā hūc uirū
in nulla alia re niſi diligētia ſapientiaq; confiſum id aggredi: hęc quippe ſola apud gręcos ęſtima/
tione digna exiſtere. Quod ſi forte audiret Alcibiadem iſtū certamē nūc inire: primo quidē nondū
integros uiginti annos natū/deinde oīno indoctū/nec amico ſuo obedientē dicenti prius diſcēdū
exercendūq;/q̄ tantū regē inuadat/ arbitror illā admiratione cōcitam interrogaturā quid nam ſit
quo adoleſcēs iſte cōfidat. Cui ſi reſpōderem⁹: pulchritudīe: ꝓceritate: nobilitate: diuitiis: animo
te fidere/nos o Alcibiades inſanire putaret: hæc apud ſuos oīa potiora conſpiciens. Eodēq; modo
Lampidonem Leotychidę filiā: Archidami uero uxorē. Agidis aūt matrem/qui oēs reges extitere
miraturā cū norit: qualia circa ſe ſunt/te tam male inſtructū filio ſuo nō dubitare bellum indicere.
Atqui nōne turpe uideẗ/ſi hoſtium mulieres rectius de nobis ſentiunt/q̄ noſipſi: quēadmodū con/
tra illos noſipſos accingere debeamus? Cęterū o beate mihi parens/& illi qđ in Delphis eſt/epigrā
mati/noſce teipſm: qm̄ ii ſunt aduerſarii noſtri/nō quos ipſe rebaris/quos qdem nulla re alia/niſi in
duſtria & arte ſuperare poſſum⁹. Quibus ꝓfecto ſi inferior fueris/gloria quoq; apud grecos & bar
baros tibi deerit: quā ſic ardēter uideris appetere/ut nemo unq̄ aliqd ardentius cōcupiuerit. AL.
Quā igiẗ curā adhibendā cenſes o Socrates? An potes oſtēdere? Mihi. n. ſupra quā dici poſſit/ uera
dixiſſe uideris. SO. Poſſum qdē/uerū cōi cōſilio opus eſt q̄ rōne quā optimi efficiamur. Ego. n. nō
te tantū uerō ēt me diſciplina īdigere dico. Nā unū ſolū eſt/quo a te differo. AL. Quid? SO. Cura/
tor meus melior eſt & ſapiētior q̄ tuus Pericles. AL. Quis hic o Socrates. SO. Deus o Alcibiades/
qui me uetuit añ hūc diē tecū diſſerere: cui credens: aſſero te ꝑ nullū aliū niſi ꝑ me claritatē cōſecu/
turū. AL. Iocaris o Socrates. SO. forſitā/uera tñ loquor/ꝙ ambo curatōe īdigem⁹: īmo hoīes uni/
uerſi: cęterū nos q̄plurimū. AL. Qđ qdē ego īdigeā haud quaq̄ mentiris. SO. Neq; ēt ꝙ egoipſe.
AL. Quid igitur agendum? SO. Nec hęſitandum/neq; etiam mollitie indulgendum eſt o amice.
AL. Nō decet o Socrates. So. nō certe: ſed ſimul cōſiderādū. Verū dic mihi/an optimi eē uolum⁹.
AL. Certe. SO. In q̄ facultate? AL. Qua uidelicet uiri bōi. SO. Qua nā in re boni. AL. In reb⁹ agē/
dis. SO. In qb⁹? nū in equeſtri negocio? AL. Nō. SO. Ad equeſtres enī irem⁹. AL. ꝓfecto. SO. Nū/
quid ī nauis gubernatōe dicebat. AL. Nequaq̄. SO. Ad nautas enī irem⁹. AL. iremus. SO. In quo
ergo negocio? & quoꝝ hoīum offō. AL. In iis q̄ clari boniq; Atheniēſiū uiri agūt. SO. Claros ac bo
nos prudentes ne an īprudentes appellas? AL. prudentes. SO. In quo unuſqſq; prudens: in eodē
bonus. AL. certe. SO. Imprudens aūt malus? AL. Malus. SO. Calceoꝝ ſutor prudens ad calceorū
opus? AL. ꝓrſus. SO. bonus ergo ad hęc? AL. bonus. SO. Quid uero in ueſtibus cōficiendis: nōne
credo hic imprudens. AL. ita. SO. Malus ergo ad hęc? AL. Ita. SO. idem itaq; ſecūdum hanc ra/
tionem bonus atq; malus erit. AL. Videtur. SO. An dicis uiros bonos malos etiam eſſe? AL.

Lacedęmoniorum laudes:

Eſopi fabula,

Prouintię appellatę ab hornamētis membrorū reginę.

In quo quiſq̄ prudens in eodem bonus.

Nequaq̃.SO.Quos tandem bonos uocas? AL.Eos qui in ciuitate pręeſſe poſſunt.SO.Nõ tamen equis.AL.nõ certe.SO.At hoĩbus.AL.hoĩbus.SO.Num hoĩbus ęgrotãtibus? AL.Nõ.SO.An forte nauigãtibus? AL.Non iis dico.SO.Meretricibus ne? AL.Neq; his.SO.Aliqd ne uel nihil faciẽtibus? AL.Faciẽtibus.SO.Quid tandẽ facientibus id mihi declara.AL.Cõmertia inq̃ agentibus/atq; inuicem mutuo ſe utẽtibus/quẽadmodũ nos in ciuitatibus uitã agimus.SO.Nunqd imperare eos dicis hoĩbus/qui hoĩbus utunť? AL.Aio.SO.An gubernatoribus qui remigibus utuntur? AL.Non.SO.Hęc enim gubernatorię facultatis uirtus eſt.AL.Eſt.SO.Fortaſſe imperare dicebas tibicinibus:qui canẽtibus pręſunt:choreiſq; utunť.AL.neq; his.SO.Hoc nãq; ad facultatem chori magiſtrã ptinet.AL.Oĩno.SO.Quid deniq; uocas imperare poſſe hoĩbus/qui utuntur hominibus? AL.pręeſſe hoĩbus cõmunicãtibus inuicem in rei.p.adminiſtratõe:atq; cõmertiis.SO.Quę nam hęc ars eſt? quẽadmodum ſi te iterũ interrogarẽ/quę facultas efficit ut pęeſſe ſciamus in nauigatõe cõmunicãtibus.AL.Gubernatoria.SO.Cõmunicãtibus aũt in cantu/ut pauloante dicebatur/quę ſcia pęeſſe docet? AL.Quã tu nup aiebas chori diſciplina.SO.In re.p.uero cõicãtib⁹:quã ſciam uocas? AL.Bonũ cõſiliũ o Socrates.SO.Num tibi uideť gubernatoꝝ ars carere conſilio? AL.Minime.SO.Eſt ipſa quoq; bonũ cõſilium? AL.Mihi ſane uideť.SO.Ad nauigantiũ ſalutem.AL.Rectę loqueris.SO.Quod uero bonũ conſiliũ uocas ad quidnam ſpectat? AL.Ad meliorem ciuitatis inſtitutionẽ eiuſq; ſalutẽ.SO.Qua nam re pñte uel abſente melius diſponiť atq; ſeruatur? Ceu ſi ipſe me rogares/quo pſente aut abſente bene ſe habẽt corpora:reſpõderem utiq; ſanitate pñte:morboq; remoto.Idẽ & tu exiſtimas? AL.idẽ.SO.Quod ſi idem quęras de oculis eadẽ rõne reſpõdebo/pulſa cęcitate:adhibito uiſu.Et aures curari fugata ſurditate/admoto uero auditu.AL.Recte.SO.Ciuitas aũt quo remoto:quoue adhibito melior fit/ac melius ĩſtituiť.AL.mihi quidẽ uideť o Socrates:qñ amicitia eſt inter ciues:odia uero & ſeditiones abſunt.SO.amicitiã uocas conſenſionẽ? an diſſenſionem? AL.Conſenſionẽ.SO.Per quam artem ciuitates circa numeros conſentiunt.AL.per arithmeticã.SO.priuati uero/an nõ ppter eandẽ.AL.Nempe.SO.Et unuſquiſq; ſecum ipſe? AL.Certe.SO.Per quã artem quiſq; ſecum ipe cõſentit de palmo & cubito uter quid ex iis maior ſit? nõne per metiendi peritiam? AL.Quid ni? SO.Nonne etiã priuati inuicẽ atq; ciuitates? AL.Immo.SO.Et de ponderibus eodẽ pacto.AL.Adſentior.SO.Cõſenſio igitur/quã dicebas/quę nam eſt? circa quid? quæ ars illam pſtat? Etenim iſta cõſenſio talis ẽ ut inſit rei publicę & priuato unicuiq; ad ſeipm & ad alios.AL.Conſentaneũ.SO.Quę igiť eſt? ne pigeat reſpõdere: at prompte enarra.AL.reor equidem eſſe amicitiam & conſenſionẽ qua pater ac mater filium/& frater fratrẽ & uxor uirum amãtes cõſentiunt.SO.Putas ne o Alcibiades uirũ cum uxore circa lanificium conuenire/imperitũ cum perita.AL.nequaq̃.SO.Neq; oportet quidem.muliebris enim hęc diſciplina eſt.AL.Profecto.SO.Quid uero mulier cum uiro circa opus militare cõueniet? cũ id haud quaq̃ didicerit.AL.Minime.SO.Virile enim id rurſus eſſe diceres.AL.Equidem.SO.Sunt ergo diſciplinę quædam mulierũ/quędam uirorũ ſecũdum orationẽ tuã.AL.Quid ni? SO.In iis itaq; mulieribus cũ uiris cõſenſus ẽ nullus.AL.Nullus.SO.Neq; amicitia igiť/ſiquidẽ amicitia/conſenſio quædam eſt.AL.non uideť.SO.Ideoq; quatenus mulieres officia ſua exercent/non amãtur a uiris.AL.Non apparet.SO.neq; uiri etiã a mulieribus/dum uirilia tractant.AL.nõ.SO.Non ergo tunc optime ciuitates inſtituũtur/cum ſinguli operibus ſuis incumbunt.AL.Ego tamẽ id o Socrates arbitror.SO.Quomodo hoc ais amicitia ſublata/qua pręſente confeſſi ſumus bene conſtitui ciuitates/aliter uero cõtra? AL.Atqui mihi uidetur ob hoc inter homines conſiſtere amicitiam/q᷑ quiſq; ſuũ officium exequatur.SO.Non tamẽ id pauloante dicebas/nunc aũt quo pacto rurſus ais cõſenſione adhibita amicitiã fieri? an põt circa hęc cõſenſus exiſtere/quoꝝ ii quidem periti/ii uero imperiti ſunt.AL.Fieri nõ poteſt.SO.Iuſta ne an iniuſta faciunt/cum ſinguli quę ad ſe attinent exequuntur.AL.Iuſta pfecto.SO.Iuſte igitur agentibus ciuibus in ciuitate nõ eſt amicitia.AL.Neceſſariũ hoc itidem uideť o Socrates.SO.Quã itaq; dicis amicitiã ſiue conſenſionẽ/circa quã nos ſapiẽtes & cõſultores eẽ oportet/ut boni uiri ſimus.neq;.n.pcipere poſſum quęnã ſit/aut in quibus exiſtat cũ ex orõne tua iterdũ in eiſdẽ ineſſe/nõnunq̃ ab eiſdẽ abeſſe uideať.AL.p deos o Socrates neq; ipſe quidẽ quid dicã itelligo:uideorq; iam diu me ipm latuiſſe/cũ me turpiſſime habeã.SO.Cõfidere decet.nã ſi hoc demũ aĩaduertiſſes annos quĩquaginta natus/arduũ ſane foret: teipm curare.nũc uero in ea es ętate:in qua id aduertere decet.AL.Quid igiť hoc aduertentẽ facere oportet? SO.Rñde ad ea quę interrogabo te Alcibiades.Quod ſi feceris/ac Deus uoluerit: ſiqua mõ fides meis ẽ uaticiniis adhibẽda/tu ſimul & ego melius nos hẽbimus.AL.Ita erit quo ad me rñdentẽ attinet.SO.age quid ẽ ſeipm curare/ne ſępe nos ipſos lateamus/nõ curãtes noſmet: cũ id agere opinemur.Et qñ id hõ agit? num quotiẽs ſuoꝝ/totiens & ſui curã habet.AL.Mihi quidem uideť.SO.quid? num pedes tunc quis curat/cum eoꝝ quę pedum ſunt/ſibi cura eſt? AL.non intelligo.SO.Dicis ne eẽ aliquid ipſius manus quẽadmodũ anulus ẽ? AL.Dico equidẽ.SO.num alterius mẽbri q̃ digiti anulum eẽ cenſes.AL.Minime.SO.Et pedis calceum eodem modo? AL.

Quid ſit ſeipſum quęrere.
Nam aggreditur hinc docẽre:quę ſit natura hoĩs:quã miniſtrauerit hactenus q̃ & in quibus nõ eſſet.

Ita

Ita.SO.Cum calceoꝝ curã habemus/tũc pedum nobis cura ē? AL.haud ſatis te teneo o Socrates.
SO.qd uero o Alcibiades uocas ne aliqd rectã alicuius curationē? AL.Voco.SO.an nõ cũ qd me
lius fit:tũc eius rectã curationē eē dicis.AL.Dico.SO.q̃ ars calceos meliores efficit? AL.Cerdoni
ca.SO.Cerdonica igiť calceoꝝ curã habemus.AL.hac ipſa.SO.nũqd & pedes ēt cerdonica? uel
ipſa potiꝰ/q̃ pedes reddimꝰ meliores? AL.Illa.SO.pedes aũt meliores nõne qua & reliquũ corpꝰ?
AL.Videť.SO.Hęc nõne gymnaſtica.AL.Maxĩe.SO.Ergo gymnaſtica pedes curamꝰ/cerdoni-
ca uero illa q̃ pedũ ſunt.AL.ꝓrſus.SO.Et gymnaſtica quoq; manꝰ:anularia uero illa q̃ ſũt manuũ
AL.Sic ē.SO.Et gymnaſtica corpꝰ/textoria aũt & aliis facultatibꝰ ea q̃ corpis ſunt.AL.Oĩo.SO.
Alia igiť arte unũquodq; alia q̃ illius ſunt/curamꝰ.AL.Videť.SO.Nõ ergo cũ ſua qs/tũc ēt ſe cu-
rat.AL.Nullo pacto.SO.nõ.n.eadē ars ut uideť q̃ nos & q̃ nr̃a curat.AL.Nõ appꝫ.SO.age itaq;
quanã arte noſipſos curare poſſumꝰ? AL.nõ habeo qd dicã.SO.At hoc tñ inter nos cõuenit:ꝙ nõ
qua noſtroꝝ aliqd melius efficimꝰ/nos curamꝰ:uerũ qua noſipſos ad meliorē frugē ducimus.AL.
Vera narras.SO.Noſſe ne unq̃ poſſemꝰ q̃ ars meliorē facit calceũ niſi calceũ ip̃m nouerimꝰ.AL.
Fieri neqt.SO.Neq; ēt q̃ annulũ efficit meliorē ignorãtes ãnulũ.AL.Veꝝ.SO.Sciemꝰne unq̃ qua
arte meliores euadamꝰ/q̃ diu noſipſos ignorauerimꝰ.AL.nunq̃.SO.Vtrũ facile quiddã ſit ſeip̃m
cognoſcere.ac ridiculus fuerit/qui tẽplo Apollinis id inſcripſit/an potius arduũ quippiã/nec cu-
iuſuis hoĩs opus.AL.Mihi quidē o Socrates/aliqñ uiſum ē facile hoc & cuiuſuis officiũ eē:nõnunq̃
uero oĩum difficillimũ.SO.ſed ſiue facile hoc ſit o Alcibiades ſiue difficile/nobis ſane ſic ſe habet
ut ip̃m ĩtelligẽtes/ēt qua rõne curãdi ſumꝰ/intelligamꝰ.Ignorãtes uero cõtra.AL.Eſt ut dicis.SO.
Age quõ ip̃m idē inueniemꝰ? forte uero ſic quid ſimꝰ ipſi iueniri poterimꝰ.At hoc ignorãtes nũq̃.
AL.Recte loq̃ris.SO.Attẽde ergo ꝑ Deũ/cũ alio ne quã mecũ tu diſputas? AL.Tecũ.SO.Et ego
nõne tecũ? AL.Et tu mecũ.SO.Socrates igiť ē q diſputat? AL.Eſt.SO.Alcibiades uero qui audit.
AL.Ita ē.SO.Nõne ſermone uel rõe Socrates diſputat? AL.Quid ni? SO.Diſputare aũt & ſermo-
ne uel rõne uti idē quodãmõ uocas? AL.Idē.SO.Vtẽs aũt & quo utiť/nõne aliud? AL.Quõ dicis?
SO.Quẽadmodũ credo ĩcidit quidē circulari & ſemicirculari organo atq; aliis inſtrumentis.AL.
Eſt ut dicis.SO.Nõne aliud quiddã ē/qui diuidẽdo utiť:alia uero quibꝰ utiť? AL.Quid ni? SO.Itē
aliud citharedus/aliud quo citharam pulſat.AL.Aliud.SO.Hoc pauloante interrogabã/an utens
& quo utiť/ſemꝑ aliud eē uideať.AL.Videť.SO.Cerdonē ĩcidere dicimꝰ inſtrumentis tm̃/an etiã
manibꝰ.AL.Et manibꝰ.SO.Et iis ergo utiť.AL.Vtiť.SO.An nõ & oculis utẽs coria incidit? AL.
ꝓrſus.SO.utẽtē uero aliud quiddã ab iis quibꝰ utiť eē cõceſſimꝰ.AL.Cõceſſimus.SO.Cerdo igiť
& citharedus aliud quiddã ſunt/q̃ oculi & manus quibus utunť.AL.Appꝫ.SO.Nõne toto corꝑe
hõ utiť.AL.Penitꝰ.SO.aliud utiq; utẽs/& quo utiť.AL.Sic ē.SO.hõ ergo ē a ſuo corꝑe aliud.AL.
Videť.SO.Quid ē igiť hõ? AL.Ignoro.SO.Scis eſſe id qđ corꝑe utiť.AL.ſcio.SO.Aliud ne utiť
ip̃o q̃ aĩa? AL.nil aliud.SO.An nõ ĩperãs? AL.ĩperãs.SO.Quinetiã neminē hoc aliter ęſtimaturũ
puto.AL.Quid nã.SO.quin ex tribꝰ/unũ aliquid hõ ſit.AL.Ex quibꝰ? SO.aut animã uidelicet/aut
corpꝰ:aut totũ ip̃m ex utriſq; cõpoſitũ.AL.Cur nõ? SO.Verũtñ id qđ ĩperat corpori hoĩem eē cõ
feſſi ſimꝰ.AL.Cõfeſſi ſumꝰ.SO.Quid igiť hõ? Nũ ſibiipſi corpꝰ ĩperat? AL.Nullo mõ.SO.ſubiici
enĩ illud diximꝰ.AL.certe.SO.Nõ ē igiť hoc qđ q̃rimꝰ.AL.Nõ ut uideť.SO.At utrũq; ſimul for
ſitan corꝑi dominať/atq; id hõ ē? AL.forte.SO.Immo minĩe oĩum:nã altero illoꝝ nõ dominante:
nulla cõiectura ē/ut ſimul utrũq; domĩeť.AL.recte loq̃ris.SO.Cũ uero nec corpꝰ nec ſimul utrũq;
ſit hõ/reſtat ut arbitror/aut nihil oĩo hoĩem eē/aut ſiquid ē/nihil aliud eſſe q̃ aĩam.AL.ꝓrſus.SO.
Adhuc ne liquidiꝰ mõſtrari tibi oportet/aĩam eē hoĩem? AL.Nõ ꝑ Iouē hec enĩ ſufficere mihi ui-
denť.SO.Et ſi nõ in ĩtegrũ hęc diſcuſſa ſunt/mediocriter tñ ĩducta in p̃ñtia ſufficiũt.Nã tũc demũ
penitꝰ cõprehẽdemus/cũ iuenerimꝰ qđ nũc/quia latiorē ſpeculationē requireret/ꝑtermiſimꝰ.AL.
Quid iſtud.SO.qđ pauloañ ſic ē dictũ/ꝙ prius cõſiderãdũ ſit ip̃m idē/nũc uero ꝓ eo qđ quidē eſt
ip̃m idē cõſiderauimus ip̃m unũquodq; quid ē.Idq; forte ſufficiet.Nihil.n.in nobiſipſis principa
lius eē q̃ aĩam dicere poſſemꝰ.AL.Nõ certe.SO.Nõne decẽs ē ita putare/me.ſ.ac te cõſpirare iui
cem aĩa ad aĩam utẽtes ſermonibꝰ? AL.Et maxĩe quidē.SO.hoc itaq; erat qđ pauloañ dicebamꝰ:
ꝙ Socrates cũ Alcibiade diſputat orõne utẽs nõ ad ꝑſonã tuã ut appꝫ:ſed ad Alcibiadē uerba di-
rigẽs:hoc aũt aĩa ē.AL.Mihi ſane uideť.SO.Aĩam igiť noſſe iubet:qui p̃cipit noſce teip̃m.AL.Vi
deť.SO.Quicũq; igiť corpus cognoſcit:ſua quidē nõ ſeip̃m nouit.AL.Sic ē.SO.atq; ideo nullus
medicus ut eſt medicus/neq; gymnaſticus ut gymnaſticus ſeſe nouit.AL.Non ut uideť.SO.Mul-
to minus agricolę aliiq; opifices ſe cognoſcunt:neq; enim ſe/neq; ſua ſed remotiora quędam ſecũ-
dum artes ſuas conſiderant:iis enim intendunt/quibus corpus curatur.AL.uera narras.SO.q̃re
ſi prudentia eſt ſeipſum cognoſcere/nullus iſtoꝝ ſecũdum ſuam artem eſt prudens.AL.Nõ ut ui-
deť.SO.Ob hoc mechanicę artes iſtę:nõ aũt boni uiri diſciplinę uidenť.AL.prorſus.SO.Nonne
rurſus quicũq; corporis curam habet ſua quidem nõ tñ ſeipſum curat? AL.Apparet.SO.at uero
cui pecunię curę ſunt/nec ſe/nec ſua/ſed quę procul a ſuis ſunt:curat.AL.Videtur.SO.Non ergo

Aliud eſſe id quod utitur: & quo utitur.

Homo ē aliď q̃ corpꝰ ſuũ.

Hoĩem non aliud eſſe q̃ animã.

ſuis indulget qui pecunias cumulat. AL. recte. SO. Quiſq; etiã corpus Alcibiadis amauit unq̃ nõ
Alcibiadẽ ipm̃/ſed quę Alcibiadis eſſent: amauit. AL. Vera loqueris. SO. Qui uero te amat/ amat
animũ. AL. Neceſſario ſeq ex rõne tua uidet. SO. Nõne tu i corpis amator/cũ primũ ſpẽs deflore-
ſcit: abiens deſerit? AL. appet. SO. at uero q animũ tuũ diligit/nunq̃ deſerit donec ad meliorẽ fru
gem pueniat. AL. Cõſentaneũ. SO. hanc ego ob cãm te minime deſero uerũ in amicitia perſeuero
reliq; ſeneſcẽte corpe abeuntib⁹. AL. o q̃ bñ facis mi Socrates? ne in poſterũ me deſeras obſecro.
SO. at enitere ut q̃ pulcherrimus fias. AL. conabor. SO. Sic ſe tua res habet, nec fuit unq̃/nec eſt ut
opinor Alcibiadis clinię filii amator ullus p̃ter unũ & illum qdẽ amabilem/Socratẽ Sophroniſci &
Phenaretę filiũ. AL. Vera dicis. SO. Nõne dixiſti me aliquãtulũ pueniſſe/cũ te ſalutatũ ueniſſem?
nam ſtatuiſſe te ut prior me ipſe cõueniẽs interrogares/quãobrẽ ſolus ego te nõ reliquerim. AL. ſic
erat. SO. Hęc pculdubio cã: qm̃ amator tui ſolus eram, cæteri uero tuoꝝ. Tua ſane labunt tpe. Tu
autem nunc primũ floreſcis: ac deinceps quidẽ niſi ab Athenienſi populo corrũparis: ac turpior
euadas nũq̃ te deſeram. Id enim uehemẽter timeo, ne amator populi factus nobis corrumparis.
Multi enim & ingenui qdem apud Athenienſes id paſſi ſunt. Nam bene pſonatus eſt magnanimi
Erechthei populus ſed illum nudatũ cõtueri oportet. adhibe igit hãc quã dico cautionẽ. AL. Quã
SO. Exue illum prius o beate ac diſce quęcunq; ſcienda ſunt: anteq̃ tractent ciuilia ut rem publicã
adęas ferens tecum alexipharmacũ. i. medicinã phibentẽ mala: neq̃d aduerſi aliquando patiaris.
AL. Bene mihi dicere uideris o Socrates: uerũ conare iam nobis exponere qua rõne noſmetipſos
curemus. SO. nõne ſatis iam a nobis in ſuperiorib⁹ definitũ ẽ? Quid enim ſimus cõuenienter ſupra
cõcluſimus. Timebamus enim ne in hoc decepti noſipſos forſitan lateremus. alicuius alterius nõ
noſtri curam habẽtes. AL. Eſt ut dicis. SO. deinde cõceſſum eſt animę curã habendam ſemp; ad
ipſam reſpiciendum. AL. Manifeſtum eſt. SO. Corpoꝝ uero pecuniarũq; curam aliis relinquen-
dam. AL. Quid ni? SO. Quonã igit pacto iſta pſpicue noſceremus / poſtq̃ hoc itellecto nos quoq;
ipſos intelligemus? an forte per deos ipſam inſcriptionẽ delphicã recte monentẽ: cuius ſupra mẽ-
Explicatio delphicę inſcriptõis noſce te ipſum.
tionem fecimus nõdum intelleximus? AL. Quidnam aĩaduertens ſic ais o Socrates? SO. Dicã tibi
quid ſuſpicor hãc inſcriptionẽ nobis conſulere. neq; uero paſſim eius exemplar: ſed inuiſu ſolum
inueniri poſſe uidet. AL. Quõo id ais. SO. Contemplare tu quoq;: ſi oculo noſtro queadmodũ ho-
mini conſuluiſſet. Vide teipſum quõo id admonuiſſe arbitraremur? nõne ut in illud inſpiceret ocu-
lus: ex cuius intuitu ſeipſum uſurus eſſet? AL. Conſtat. SO. Conſideremus itaq; in quid potiſſimũ
intuentes/illud ipm̃ ſimul ac nos ipſos uideremus. AL. In ſpecula/& alia huiuſmodi. SO. Recte lo-
queris? ſed oculo quo uidemus/an nõ ineſt hmõi qddam? AL. Valde. SO. Num aduertiſti q facies
hoĩs in oculũ intuẽtis in oppoſiti uiſu relucet uelut in ſpeculo/quã ſupremã uocamus pupillã ſimu-
lachrũ inſpiciẽtis exiſtẽs? AL. Aduerti. SO. Oculus igit ita demũ ſeipm̃ cernit/cũ in oculum inſpi-
cit: in idq; p̃terea intẽdit: qđ oculi optimũ eſt: & quo oculus ipſe uidet. AL. Apparet. SO. Si aũt in
aliud quoddam hoĩs mẽbrũ reſpexerit/uel in quoduis aliud/pręterq̃ in id cuius hoc ẽ ſimile haud
quaq̃ ſeipm̃ pcipiet. AL. Verũ. SO. Oculus ergo cũ ſeipm̃ uiſurus ẽ/in oculũ reſpicere debet: atq;
in eũ oculi locũ/in quo uirtus eſt oculi. Is aũt uiſus atq; pupillę acies eſt. AL. Sic eſt. SO. Eodem pa-
cto & anima: o amice Alcibiades: Si ſeipſam noſcere uult/in animã intuat/in eũq; p̃cipue locũ aĩę:
in quo ineſt uirtus aĩę/ſapiẽtia/& in aliud cuius hoc ẽ ſimile. AL. Mihi qdem uidet o Socrates. SO.
Num reperire poſſumus quippiam in aĩa diuinius illo circa quod intelligentia ſapientiaq; uerſat?
AL. Nequaq̃. SO. Id igit animę diuini ſimile eſt: in quod ſane quis intuens: & omne diuinũ: Deum
ſcilicet & ſapientiã cernens/ſic ſeipſum prorſus agnoſcet. AL. Apparet. SO. Seipſum uero cogno-
ſcere/prudentiã eſſe cõcedimus. AL. prorſus. SO. Si aũt nec nos ipſos cognoſceremus / nec prudẽ
tes eſſemus, poſſemus ne noſtra ſeu mala/ſiue bona cognoſcere? AL. quomõ hoc fieri poſſet o So-
crates. SO. Impoſſibile tibi forte uidet queq̃ nõ cognoſcentẽ: Alcibiadem tamen quæ Alcibiadis
ſunt/q Alcibiadis ſint cognoſcere. AL. Impoſſibile per Iouem. SO. Nec noſtra q noſtra ſint / niſi
prius noſipſos. AL. Nullo mõ. SO. Si noſtra ignoremus nec ea quæ noſtroꝝ ſunt itelligemus. AL.
Non ut uidetur. SO. Non igit recte oĩno cõſenſimus/cũ ſupra quoſdã eſſe aſſereremus/qui ſe igno
rantes/ſua tñ dinoſcerent. Atqui nec ea etiã quę ſuoꝝ: hęc enim cuncta dinoſcere unius atq; eiuſdẽ
artis officiũ eſſe uidet: ſeipſum ſcilicet & quæ ſua ſunt/& quæ ſuoꝝ. AL. Videt. SO. Atqui ſua igno
rat/ignorat & aliena. AL. Cur nõ. SO. Nũ igit ſi aliena/etiã quę ciuitatũ ſunt ignorabit? AL. neceſſe
eſt. SO. Nunq̃ ergo hic uir ciuilis eſſet. AL. Non certe. SO. Nec economicus etiã. AL. Neq; hoc.
SO. Nec qđ agit/intelliget. AL. Minime. SO. ignorãs autem nõne errabit? AL. Maxime. SO. Qui
aberrat/an nõ male aget & priuatim & publice? AL. Quid ni? SO. Male agens nõne miſer? AL. Et
Nemo felix niſi ſapiens mali ſunt miſeri.
maxime quidẽ. SO. Enimuero & ii quibus cũ hęc agit. AL. Et hi quoq;. SO. Nemo itaq; felix eſſe
põt niſi ſapiens bonuſq; ſit. AL. Nemo. SO. Sequitur ut mali homines: miſeri ſint: AL. Apprime.
SO. Non ergo qui diues ſit/ſed qui prudens/miſeriã uitat. AL. Videtur. SO. Quãobrem nec me-
nib⁹ nec nauib⁹ triremibuſq; atq; naualib⁹: o Alcibiades nec multitudine nec amplitudĩe ſine uir-
tute

tute ciuitas ad felicitatẽ indiget. Al. nõ profecto. SO. Si recte ciuitatem gubernaturus es/uirtute
imbuendi ſunt ciues. Al. Quid ni? SO. Num dare qs p̃t aliis/quod ipſe nõ habet? Al. at quo modo?
SO. Ergo uirtute prius ornatus ipſe debet eſſe/quicunq; nõ ſibi tãtũ ac ſuis ſed rei. p. etiã & iis quæ
ad eã ſpectant imperaturus eſt? Al. Vera dicis. SO. Nec igit̃ principatus neq; licẽtia quodcũq; libue
rit/faciendi aut tibi/aut rei. p. uerũ iuſtitia potius & prudentia cõparãda. Al. apparet. SO. iuſte enĩ
ac prudẽter agentes & tu ſimul & tua res. p. deo gratũ opus efficietis. Al. Decens eſt. SO. Et quẽad
modum ſupra diximus/in diuinũ ſplendorẽ intuentes agetis. Al. Videtur. SO. Quin etiam illuc
reſpicientes uoſmet ueſtraq; bona pſpicue diſcernetis. Al. certe. SO. nõ ne ſic recte atq; bene age-
tis? Al. agemus. SO. Enimuero fide iubere parat⁹ ſum uos ſi ita uixeritis felices fore. Al. Locuples
certe fideiuſſor. SO. Cõtra/ſi iniuſte uixeritis deſpiciẽtes in tenebras diuinitatis expertes/conſimi
lia iſtis opera/ut conſentaneũ eſt/efficietis/uos ipſos penitus ignorãtes. AL. Videt̃. SO. Cui enim o
amice Alcibiades poteſtas adeſt quodcunq; libuerit/cõficiendi: mente uero captus eſt quid nã cõ
ueniens eſt illi cõtingere? ſiue priuatus ille quidem ſiue res pu. ſit. Veluti ſi ægrotanti cuidã libera
licentia ſit/rationem medici nõ habenti/ſed tanq̃ tyrannidem exercenti/ut nemo eũ abſterrere ua
leat/quid illi euenturũ eſt. Nõ ne ueriſimile eſt ut corpus corrumpat? Al. Vera loqueris. SO. Quid
uero/ſi in naui apud quẽpiam omnis licentia ſit quodcunq; uideatur agendi: mente tamẽ & guber
nãdi peritia careat/num cernis quæ ei & ſociis euentura ſint? Al. Opinor equidem illum ſeipſum
una atq; ſocios perditurũ. SO. Non ne igitur omni rei publicæ/omniq; imperio & dominationi
ubi uirtus deeſt: cõtingit ut male agat? Al. Neceſſe eſt. SO. Nõ ergo tyrannis optime Alcibiades
aut nobis aut rei publicæ paranda eſt/ſed uirtus mõ felices eſſe uelimus. Al. Vera dicis. SO. Cæte
rum anteq̃ uirtus adſit præſtat uiro non mõ puero/regi a meliore q̃ regere. Al. Apparet. SO. Nõ
ne qđ melius eſt idẽ & pulchrius? Al. Sic eſt. SO. Quod pulchrius/decentius? Al. quid ni? SO. De/
cet itaque malũ ſeruire: melius enim ẽ. Al. Decet. SO. Seruilis ergo prauitas. Al. Apparet. SO. li/
beralis autẽ uirtus. Al. Ita eſt. SO. Non ne o amice ſeruitus fugienda? Al. Maxime quidem o ſocra
tes. SO. Aduertis quomodo te nunc habeas? utrum libere au contra? Al. Et maxime quidem ut
mihi uideor hoc ſentio. SO. Noſti ne quo pacto id quod nunc te occupat/fugare queas? nolim enĩ
iſtud in claro homine nominare. Al. Noui equidẽ. SO. Quomodo igitur? Al. Si ipſe uolueris o ſo-
cra. SO. haud recte loqueris Alcibiades Al. At quomodo dicendũ eſt? SO. Si deus uoluerit. Al.
Dico equidẽ/atque hoc inſuper addo ꝙ periclitabimur figuras inuicem cõmutare: tuam quidem
ego induens/tu autem meam. fieri enim non poteſt/quin ego te deinceps ducam/tu autẽ a me du-
caris. SO. O generoſe nihilo igitur meus in te amor a ciconia differt/ſi poſtea q̃ ꝓpe te uelut ĩ nido
amorem alatum fouerit ab illo iterũ nutriatur. Al. profecto ſic ſe res habet/& incipiam hinc iam iu
ſtitiam meditari. SO. O quam te uelim perſeuerare. Timeo aũt naturæ tuæ diffidens huiuſque ci/
uitatis robur intelligens ne id me ſimul ac te uincat.

¶ Finis Alcibiadis primi.

¶ Argumentum Marſilii Ficini florentini in Alcibiadem ſecundum/vel de Voto.

Voniã ſecundus Alcibiades liber profecto ſanctiſſimus de uoto inſcribitur ſummatim
q colligendũ eſt/quid uotũ qd in uoto petendum & quando & quo modo. definitio uoti — Quid uotum
partim ab Orpheo: partim a Platõe ſumpta hæc eſt. Votũ eſt ardẽs affectus caſti animi
Deo deditus/& qđ bonũ uidet̃ exoptãs/huic affectui Zoroaſter & Orpheus ſubfumiga
tiones & characteres adhibuerunt: quotiẽs ad ſecũda numina preces dirigerentur. Mercurius ac
Plato cũ ſupremi numinis maieſtatẽ uenerabant̃/externas oẽs cerimõias auferebãt: ſolã ac purã fra
grantiã animi relinquẽtes: ſed de his omnibus ĩ noſtris cõmentariis diligẽtius. In uoto petendũ Pla
to uult bonũ idq; ex eo patet/ꝙ petitionẽ hãc poetę lacedæmonioꝝq; teſtimonio cõprobat: eãq; tu — Quid petẽdũ in uoto.
tam & prudenti & ĩprudẽti eſſe putat: uotũq; huiuſmodi & a quolibet & ſemp fieri poſſe. Petitionẽ
uero certi cuiuſdã & proprii boni tunc demũ eſſe ſecurã: cũ prudentiam qs fuerit conſecutus: alias
autẽ periculoſam. Vbi multa de prudẽtia diſſerit: quæ tu uir omniũ prudẽtiſſime Coſme lege ob-
ſecro diligẽter/ut quãti faciat prudentiã prorſus agnoſcas. Vniuerſalis ergo precatio/qua bonum
ſolũmodũ petitur/ſemper fieri poteſt: ꝓpria uero qua certũ aliquod quod bonũ uidet̃ optat̃: tũc
faciẽda cũ quid poſcẽdũ eſt quis nouerit: tũc id noſcet/cũ quid bonũ quid malũ eſt: intellexerit. Id
intelliget: cũ a mẽte didicerit/diſcet. Cũ ſe ad illã cõuerterit. Conuertet: cũ purgauerit animã tene
braſq; expulerit. purgabit cũ ſe ipm legiptimæ philoſophiæ dediderit. Tradet cũ ſuã ignorãtiã re
cognouerit. Noſce ergo te ipſum/tẽplo Apollinis ẽ ĩſcriptũ/ne qs temere deũ oraturus accederet.
Quo autẽ ordine ĩ oratiõe ꝓpria ſit orãdũ. Mercurius in oratiõibus ſuis & ĩ ſuis hymnis Orpheus
& Pythagoras ĩ carmibus aureis docuerũt/quoꝝ ritus alias exponem⁹. Plato deĩde hos theologos
imitatus/in li. de pulchritudĩe orantẽ ſic ſocratẽ ĩtroducit. O amice pan atq; cætera numina date — Oratio Socratis ad Deos
obſecro: ut intus pulcher efficiar. Et quæcũq; mihi extrinſecus adiacẽt/ĩtrinſecis ſint amica Sapiẽtẽ
ſolũ diuitẽ putẽ. Tm̃ uero hui⁹ auri tradite/q̃tũ nec fert̃ nec ducere ali⁹ q̃ uir tẽperans poſſit. Quid
petit Soc. Bonũ? Quod bonũ? Sapiẽtiã: hoc eſt ueritatis diuinæ cognitionẽ: q̃ dare ſolus Deus põt.

quã accipere ſolus animus pulcher: ideſt tẽperatus/purus/cãdidus ualet. Quid poſcit ĩ primis? ut dignũ ſapiẽtia faciat. Temerarii nẽpe hominis eſt munus aliqđ quo indignus eſt petere. Quis diuina ſapiẽtia dignus? qui lumẽ eius ferre paratus eſt: quis paratus? qui p cõtinẽtiam primo deinde p tẽperãtiam: poſtremo p ſanctimoniã: ideſt ciuilem: purgatoriã purgatiq́ꝫ uirtutẽ animi: ſic aĩum expiauerit: ut pulcher hoc eſt purus oĩo nitiduſq́ꝫ euaſerit: & uirtutẽ iã exemplarẽ: diuinã ſcilicet ſapientiã ſolam: utpote theſauꝝ oĩum diuitiaꝝ optauerit. Iccirco Socrates deũ patrẽ oĩum & miniſtros eius amice adſpirare p̃catur: ut illoꝝ benigno propitioq́ꝫ fauore purgatus euadat. Corporea uero & externa leuiter ptranſit: eligens illa ſic ſe habere: ut tranqllã puritatẽ animi nõ impediant. Deĩde pulchritudine ac iã parta: optat ut ſapientiã ſolam hoc eſt dei cognitionẽ eẽ opulentiã oẽm ſufficientiãq́ꝫ æſtimet: ſolãq́ꝫ ſitiat. Poſtremo quaſi per ãndicta paratus fulgidũ hoc aurũ diuinæ ſapientiæ poſtulat. Neq́ꝫ id ſupbe: neq́ꝫ remiſſe tñ. Minimã qppe ueritatis cognitionẽ intẽperati homines ſortiunẽ: ſũmã & infinitã in ſe ipſo Deus amplectiẽ: magnam uero & amplam uir temperãs adipiſcitur. Tm̃ igitur huius auri poſtulauit: q̃tum ſolus ferre uir temperãs ualet: hoc æquidẽ eſſe aurũ ignitũ arbitror: quod emendũ Ioan. in apocalipſi præcepit.

¶ Alcibiades Secundus uel de Voto. Socrates Alcibiades. SOCRA.

Occaſio dial.

Eũ ne o Alcibiades præcaturus accedis? Al. Et maxime quidẽ/o/Socrates. SO. Triſtitiã
d quãdam prę te ferre uideris: & oculos in terram figere/tanq̃ aliqd tecũ ipſæ p̃meditans.

Primũ agitur de qualitate præcantis

Al. At qd ad hæc p̃meditatione opus ẽ/o/Socrates. SO. Maxima ut mihi uideẽ: nam dic p Iouem obſecro: nõ ne putas deos quæ præcamur: & priuatim: & publice: nõ nunq̃ partim cõcedere: partim mĩme? & aliis quidẽ annuere: aliis uero cõtra? Al. Oĩo quidẽ. SO. Nõ ne igiẽ tibi uideẽ magna prouidẽtia opus eſſe: ne qs ſeipſum lateat: dum magna petit mala credens bona ſe poſcere? dii aũt in eo ſint hĩtu: in quo rogantibus annuũt: quẽadmodũ Oedipum ferũt obſecraſſe Deum: ut filii de regno paterno ferro decernerẽt. Cũq́ꝫ liceret p̃ſentiũ maloꝝ abſolutionẽ poſcere: alia inſuper ĩprecabatur. Vñ ad effectũ iſta uenerũt: atq́ꝫ ex iis alia multa & grauia: quæ referre ſingula neq̃q̃ opus eſt. Al. At tu furentẽ quidẽ hominẽ in exẽplũ adduxiſti: nam quẽ putas ſane mẽtis hoĩem audere talia petere? SO. Inſanire nõ ne cõtrariũ eſt ei: quod ẽ prudẽtẽ eſſe? Al. prorſus. SO. Nũ ex hoĩbus alii ĩprudentes: alii prudẽtes eſſe tibi uidentur? Al. Videnẽ ſane. SO. Age itaq́ꝫ cõſideremus q nã iſti ſint. Eſſe. n. alios quidẽ ĩprudẽtes: alios uero prudẽtes: nõnullos inſanos iam

Negat Plato eſſe medium inter ſanũ & ægrum

cõuenit. Al. cõuenit. SO. Præterea bñ ualẽtes aliq ſũt? Al. Sũt. SO. Egrotãtes alii? Al. Oĩo. SO. Nõ ergo iidẽ ſunt. Al. Nõ certe. SO. Sũt ne alii qdã: qui neutrũ iſtorũ patianẽ? Al. Nequaq̃. SO. Neceſſe. n. hoĩem uel ægrotare uel nõ ægrotare. Al. Videẽ. SO. De prudẽtia uero & ĩprudẽtia idẽ iudicas? Al. Q̃uo dicis? SO. Opĩaris hoĩem: aut prudẽtẽ: aut ĩprudentẽ eſſe oportere? An tertiũ præterea mediũ qddam: quo nec prudẽs nec ĩprudens hõ ſit. Al. Nihil p̃fecto. SO. Neceſſe igiẽ alteꝝ

Inter prudẽtẽ & ĩprudentẽ nõ eẽ medium

iſtoꝝ pati. Al. Appet. SO. Recordaris cõceſſiſſe te inſaniã prudẽtiæ eẽ cõtrariam? Al. Eqdẽ. SO. Nõ ne ẽt nullã eẽ mediã paſſionẽ: q̃ hoĩem nec prudẽtẽ nec ĩprudẽtẽ efficiat: Al. Cõſenſi qdẽ. SO. Quĩ ẽt duo eſſe eidẽ rei cõtraria quo pacto poſſunt? Al. Nullo. SO. Imprudẽtia igẽ atq́ꝫ inſania idẽ

Vni nõ poſſe eſſe duo contraria: ſed ſi cõtraria p̃bata fuerunt illa duo ſunt idem

eſſe uidenẽ. Al. Videnẽ. SO. Si ergo oẽs ĩprudẽtes inſanire dixerimus: recte dicemus: & ex tuis æq̃libus: nec nõ ætate maioribus qcũq́ꝫ ſũt ĩprudẽtes: ĩſanos eẽ. Nõ ne putas ppaucos eẽ in hac urbe prudẽtes: ĩprudẽtes plurĩos? quos ĩſanos appellas: Al. Equidẽ. SO. An cenſes nos tutos iter hos ĩſanos ita uerſari: qn pcutiamur ab iis: ac uerberemur: & q̃cũq́ꝫ furioſi facere cõſueuere patiẽtes: iã diu penas nõ fuiſſe daturos? Sed uide/o/beate: ne al'r ſe res hẽat. Al. Quo pacto ſe hẽt o Socrates? appet. n. nõ ita eſſe ut putarã. SO. Nõ certe ut mihi uideẽ: ueꝝ ſic cogitandũ ẽ. Al. Q̃uo ais? SO. Dicã tibi ponimus aliquos ęgrotãtes eſſe? nec ne. Al. Oĩo qdẽ. SO. Nũ qd neceſſariũ opĩaris oẽm ęgrotũ cruciari dũtaxat podagra/uẽ febri/uẽ lippitudĩe. An ẽt poſſe aliis morbis affici? cũ mlťę ſint morborũ ſpẽs p̃ter iſtas? Al. Sic mihi uideẽ. SO. Oĩs lippitudo morb⁹ tibi uideẽ. Al. Mihi certe. SO. Et oĩs morbus ẽt lippitudo? Al. Nõ mihi qdẽ: neſcio tñ qd aſſerã. SO. Si dicẽti mihi mẽtẽ adhibeas/& ambo ſil' ĩueſtigemus. Fere qđ uolumus cõſeq̃mur? Al. Adhibeo q̃ maxĩe poſſum. SO. Nõ ne cõuenit ĩter nos lippitudinẽ oẽm eẽ morbũ: ñ oẽm tñ morbũ lippitudinẽ eẽ? Al. Cõuenit. SO. Et recte qdẽ cõſenſiſſe uidemur. Ereni febricitãtes ęgrotãt oẽs: nõ tñ qcũq́ꝫ ægrotãt: ẽt febricitãt: uel podagra aut lippitudine afficiunẽ. Sed oẽ quidẽ huiuſmodi cõmuniter morbus ẽ. Differre aũt medici dñt illoꝝ curationẽ: nõ. n. oẽs aut ſiĺes ſunt: aut ſil'r ptractanẽ: ueꝝ ſm uim p̃priã ſinguli morbi tñ ſũt oẽs. Quẽadmodũ opifices aliquos eẽ ponim⁹: ñ ne? Al. Prorſus. SO. Et cerdõẽs: & fabros/ſculptoreſq́ꝫ/& q̃ plurĩos alios: quos referre ſingulos referre nil op⁹ ẽ: que ptes opificii diſcretas habẽt: ac oẽs quidẽ opifices ſũt: nõ tñ fabri oẽs/neq́ꝫ coriarii/neq́ꝫ ſculptores: at cũcti gñatĩ opifices. Al. Sic eſt. SO. Eadẽ quoq́ꝫ rõne ĩprudẽtiam ĩter ſe plurimi partiunẽ: & qui maiorẽ ſortiũtur ĩprudẽtiæ ptem: inſani furenteſq́ꝫ uocanẽ: qui uero aliquãto minorẽ ſtolidi/atq́ꝫ attoniti. Qui ãt

Plura genera imprudentiæ eſſe

honeſtioribus uocabulis eadẽ ſignificare uolunt: parti quidẽ magnanimos appellanẽ: partim ineptos: quidã nõ malos innocuos/& inexpertos/& ſtupidos. Inuenies quoq́ꝫ alia multa nomĩa: qbus

omnibus

oĩbus imprudẽtia ſignificat. Diſcrepant autem ut in ſuperioribus diſcrepare apparuit ars ab arte: & a morbo morbus. Tibi uero qd uidet? Al. Idipſum. SO. Sed ut redeamus uñ digreſſi ſumus: ꝓpoſitũ fuit in diſputatiõis exordio: qui prudentes: qui ue imprudentes eſſent diiudicare. Conuenimus aũt tales aliquos eſſe nõ ne? Al. Conuenimus. SO. Prudentes exiſtimas quicunqꝫ agenda dicẽdaqꝫ cognoſcũt? Al. Equidem. SO. Imprudẽtes eos qui neutra uidẽt? Al. Eos ipſos. SO. Non ne q utraqꝫ hęc ignorãt, ſeipſos latẽt: & agẽtes: & loquẽtes: q̃ nõ oportet. Al. Appet. SO. Ex his hominibus unũ/o/Alcibiades Oedipũ ẽẽ dicebã. Reperies quoqꝫ nr̃is tẽporibus plurimos nõ impetu cõcitos: ut ille neqꝫ putãtes mala ſibi ipſis: ſed bona potius exoptare. Ille ſiqdẽ ut nõ optabat: ita nec putabat: ſunt uero nõnulli: q hoꝝ cõtraria patiunt. Reor equidẽ te primũ ſi forte Deus ille ad quẽ exorãdũ accedis: ſeſe ocl̃is offerẽs: te priuſq̃ aliqd obſecrares: īterrogaret ſatis ne tibi ſit Athenienſiũ tyrannide potiri: qđ ſi hoc qddam exiguũ æſtimares: adderet & Græcorũ oĩum: & ſi uiderit te: neqꝫ iſtis ẽt acqeſcere: niſi totius ẽt Europæ adiiciat: neqꝫ id quidẽ tibi ſufficere niſi eadẽ die ſentiant oẽs Alcibiadẽ Cliniæ filiũ tyrãnũ eſſe: atqꝫ ideo hæc tibi cõcederet oĩa: reor inq̃ ab eo te ī/gẽti cũ letitia rediturũ: ac ſi maxĩa bona eẽs feliciter cõſecutus. Al. Arbitror/o/Socrates: & quẽcũque aliũ quiſqs eandẽ ſortẽ aſſeqret. SO. Nõ tñ eligeres aĩæ tuæ loco adeſſe tibi Græcorũ oĩum atque ẽt barbaroꝝ tyrãnidẽ. Al. Nõ ut opinor: qppe cũ nullo mõ uſurus eẽm. SO. Quid ſi uſurus qdẽ ſis: male tñ/& cũ nocumẽto? Neqꝫ ſic qdẽ. Al. Nõ ꝑfecto. SO. Cernis ergo tutũ nõ eẽ: aut q̃ offerunt: temere acceptare: aut optare: ſiqs ꝓpterea incõmoda ſubiturus ſit: uel uitã ꝑtinus amiſſurus: multos ãt referre poſſemus: q cũ tyrãnidẽ affectaſſẽt: inqꝫ illiꝰ adeptionẽ ardẽti ſtudio cõtẽdiſſent: utpote bonũ aliqd adepturi: pp tyrãnidẽ circũuẽti inſidiis periere: puto ẽt audiuiſſe te nõnulla heri ac nouiſſime geſta: cũ Archelaũ Macedonũ tyrãnum tyrannidis amantem delitias: aliqs huiuſcemodi delitias nõ minus q̃ ille ſitiẽs interfecit: ut tyrãnus mox beatuſqꝫ futurus. Cũ uero triduũ aut q̃triduũ tyrãnide potitus eſſet: rurſus ab aliis ex inſidiis oppreſſus periit. Vt aũt referamus: q̃ nõ ex auditu ꝑcepimus: ſed ipſi nos p̃ſentes ĩſpeximus: uides inſup ex noſtris ciuibus qcũqꝫ præfecturã exercitus affectantes nacti ſunt illam: parti etiã iis tpibus exules oberrare: partim morte dãnatos eẽ. Et ſiqui forſitã in extremis periculis/& timoribus ſtrenue rẽ geſſiſſe uiſi ſunt: nõ mõ in ipſo exercitu: ueꝝ et poſtq̃ in urbẽ rediere: nõ minoribus ab inſidiatoribus ciuibus: q̃ a militibus calũniis affecti ſũt: ut plæriqꝫ illoꝝ optauerĩt deniqꝫ ſe priuatos uixiſſe/potius q̃ in publico munere. Qđ ſi pericula & labores hmõi: ad aliq̃ nobis utilitatẽ afferẽt: ꝑfecto hoc ſtudiũ nõ nihil tõnis haberet. Nũc uero longe cõtra res ſe hẽt. Inuenies præterea eodem pacto nõnullos hoĩes: q filios uotis exoptant: at cum filios adepti ſunt: in calamitates doloreſqꝫ maximos incidunt. Nam plęriqꝫ cũ nati p oẽm ætatẽ improbi pſeuerẽt: uniuerſam uitam merore cõficiunt. Qui uero ꝓbos filios nacti aduerſo quodã caſu illis orbantur: nihilominus q̃ ſuperiores illi miſeri ſunt: ut p̃ſus eligerẽt: nunq̃ ſe filios genuiſſe. Et q̃uis hæc atqꝫ alia multa huiuſcemodi mãifeſta ſint: raro tñ ĩueniret: q uel a datis abſtineret: uel ſi orando ĩpetraturus eſſet: uotũ omitteret. Permulti ẽt neqꝫ ab acqſita tyrannide: neqꝫ a parta p̃tura: neqꝫ ab aliis innumeris: quæ cũ poſſident lædunt potius: q̃ proſint diſcederent: qn potiꝰ orarent ſibi illa concedi ſiquãdo nõ adſint. Interdũ breue poſt tẽpus p̃terita uota dãnant: ad cõtraria recurrentes. Quãobrem uereor equidẽ ne hoĩes temere deos incuſent: q̃ſi mala ab iis inferant: ii uero ſeu proteruitate quadam/ſiue inſipiẽtia ſibi ipſis dolores morte acriores patiunt. Quare prudens mihi uidetur poeta ille: qui amicis inſipientibus uſus dũ eos uideret & agentes & orantes: q̃ illis minime cõducebant: cum tñ eis utilia uiderent: pro olbꝰ: ſic ait. Iuppiter rex optĩa quidẽ nobis & uouentibus: & nõ uouẽtibus tribue. Mala ãt poſcentibus quoqꝫ abeſſe iube. Recte igitur & caute loqui poeta mihi uidetur: tu uero ſi qd habes in aĩo/qđ aduerſus hęc proferas ne ſileto. Al. Difficile ẽ/o/Socrates in iis q̃ bene dicta ſunt: cõtradicere. Illud aũt cogito: q̃tum malum ſit hoĩbus ignorãtia: quãdo quidẽ pp hanc nos latet cũ male qd agimus: & qđ deterrimũ eſt: ob eam peſſima nobis qſiqꝫ p̃camur: quod quidẽ nemo putaret. Sed illud quilibet opinaretur: poſſe uidelicet ſe ſibi ipſi nõ peſſima: ſed optima petere: hoc .n. reuera execrationis cuiuſdam nõ uoti ſĩle eẽt. SO. At forte/o/optime diceret qſpiam te ſimul: ac me ſapiẽtior haud ſatis recte nos loqui: dum ſic temere ignorãtiã uitupamus: niſi hæc adiiciamus: q̃ nam/& quorũ ignorãtia ſit. Quibuſdã nam q̃ certo mõ affectis bonũ forte eſt ignorãtia/queadmodũ aliis malũ. Al. Quid ais? Eſt ne qcq̃ qđ alicui q̃õcũqꝫ ſe habẽti: ignorare aliqñ præſtet q̃ cognoſcere? SO. Mihi ſane uidet: tibi mĩme. Al. Nõ p Iouẽ. SO. Enimuero nec illud te aduerſus matrẽ patraſſe unq̃ uelle iudicabo: qđ Oreſtẽ: & Alcmæona: & ſiqui tales fuere cõmiſiſſe ferunt. Al. Bene ominare p Iouẽ/o/Socrates. SO. Nõ decet/o/ Alcibiades. Eum q inqt te nolle iſta feciſſe: iubere ut bñ ominetur: ſed potius ſiqs cõtraria diceret: poſtq̃ facinꝰ tam horrẽdũ tibi uidet: ut ne ꝓnũtiari qdẽ facile debeat putas Oreſtẽ ſi prudẽs fuiſſet: & qd bonũ ſibi nouiſſet: ſcelꝰ tm̃ auſurũ fuiſſe? Al. Nõ certe. SO. Neqꝫ aliũ ut arbitror ullũ. Al. Nullũ. SO. Malũ igit ut uidet ignorãtia optimi: & qđ optimũ eſt ignorare. Al. Mihi ſane uidet SO. Nõne & illis: & cæteris omnibus. Al. Fateor. SO. Cõſideremus p̃terea & hoc quid euenturũ

Prudẽtes qui callent agẽda & dicenda

Agitur de q̃litate rogatiõis

Nõ tutũ eſſe oblata temere acceptare: aut optare temere

Tyrannoꝝ euentus

Proba poetæ rogatio

De ignorãtię bonitate & malitia

Quæ ignorãtia mala

eēt:ſi tibi quoq; adeēt ignorātia qdā/q̄ Periclē ñ cognoſceres:dū opīareris meli⁹ eē Periclē tutorē:
atq; amicū tuū īterficere:ac ſūpto gladio ad fores illi⁹ ꝓperās īterrrogares nū intus ſit:uolens illū
dūtaxat:nec aliū quēq̄ occidere:domeſtici āt illū ītus eē rñderēt. Neq; tñ dico te qcq̄ hmōi cōcu
piſcere:ſed an uideaꝛ tibi:qđ qdē nihil ꝓhibet:ignorāti qd ſit optimū:adeē poſſe īterdū opionē:
ut iudices qđ ē peſſimū: nōnūq̄ optimū eē. An nō tibi uideꝛ? Al. Oio qdē. SO. Ergo ſi domū īgreſ
ſus:uideſq; illū opineris aliū eē :nū ipſum pimeres? Al. Nō p Iouē:ut mihi uideor. SO. Nō.n. quē
ſors offeſſet:ſed quē ſtatueras:nōne? Al. Profecto. SO. Nū & ſi frequēter īuaderes:ſemp āt igno
rares Periclē:unq̄ in eū irrueres? Al. Nunq̄. SO. Oreſtē uero putas unq̄ man⁹ ilaturū fuiſſe matri:
donec eam minime cognouiſſet? Al. Nō arbitror. SO. Neq; eni ille q̄cūq; occurreret et mulier: ſed
matrem ſuā dumtaxat necare decreuerat. Al. Sūt hæc uera. SO. Itaq; hominibus ſic affectis: & in
iiſdem opinionibus inuolutis:ignorare talia præſtat. Al. Videtur. SO. Vides iam q̄ ignorantia q̄
dam hoībus certo quodā mō diſpoſitis bonū qddam eſt:nō autē ut tibi uidebatur malū? Al. Appa
ret. SO. Præterea ſi uolueris:qđ deinceps in mediū afferetur mirabile dictu:diſcutere forte ꝓba
bile tibi uidebiꝛ. Al. Quid iſtud o Socrates? SO. Videꝛ ſane cæterarū oīum ſciētiarū poſſeſſio:niſi
quis ſcientiā optimi nactus fuerit:raro quidē ꝓdeſſe:obeſſe plerūq;:illi qui ſit huiuſmodi ſcientiis
ꝑditus. Sic aūt conſidera. Nōne neceſſariū tibi uideꝛ:cum aliqd facturi/uel dicturi ſumus:oporte
re nos prius quidē/uel putare cognoſcere/uel uere cognoſcere qđ promptius agere: & loqui debe
mus? Al. Mihi plane uideꝛ. SO. Nū rethores ſtatim/uel cū ſciunt cōſulere/uel ſaltem ſcire ſe putāt:
cōſulunt nobis paſſim:ii quidē de bello & pace:illi uero de menibus cōſtruēdis:uel de portibus p̄
parandis muniendiſq;:& ut ſūmatim dicā qcqd ipſa ciuitas agit aduerſus aliam ciuitatē/uel in ſeip
ſa:rethorū cōſilio ꝑficit. Al. Vera narras. SO. Vide & quæ ſequūtur:ſi fieri pt. Vocas aliquos pru
dentes: īprudentes alios? Al. Voco. SO. Et multos qdē imprudētes:prudentes uero paucos? Al.
Profecto. SO. Nōne ad aliqd reſpiciens:utroſq; nuncupas? Al. Immo. SO. An eū qui iſta cōſule
re norit/niſi ſciat docere utrū meli⁹:& qd melius:prudentē dices? Al. Nequaq̄. SO. Neq; ut arbi
tror quicūq; pugnare norit:ignoret tñ qñ/& q̄tū melius. Al. Sic eſt. SO. Neq; ſiquis quēpiam pe
rimere ſciat:& pecuniis ſpoliare/ac exulē a patria facere:niſi ſciat etiā quādo & quē:melius ſit. Al.
Minīe. SO. Quicūq; igitur horū aliquid nouerit mō adſit etiā ſciētia optimi: quæ quidē eadē/& uti
lis ſcīa eſt: hunc forte prudētem uocabis. Al. Hūc ipſum. SO. Prudētemq; ipſum dicemus ſufficiē/
tem eſſe ſibi & patriæ cōſultorem:īprudentē uero cōtra:qd nā tibi uideꝛ? Al. Idem. SO. Quid aūt
ſi qs eqtare/aut ſagittare ſciat:uł paleſtrā:uł pugillariā:uł aliud quoddā certamē exercere: aut aliđ
aliqd eoꝝ q̄cūq; p artē nouimus:quo noīe appellas eū qui ītelligit qd in arte melius fiat? an nō ſm
equæſtrē artē eqtē: ſecūdū pugillariā pugillē:tibicinariā tibicinē:atq; in aliis eodem mō? an ſecus?
Al. Sic certe. SO. Nū tibi uideꝛ:q horū aliqd ītelligit:uir prudēs appellādus? an lōge adhuc abeſ
ſe? Al. Lōge p Iouē. SO. Qualē igiꝛ ciuitatē eā putabis:q̄ ex peritis ſagittariis/& tibicinibus athle
tiſq;:ac cæteris artificib⁹ cōſtet:ſint inſup admiſti militarē callētes artē:& q ad īterimendū ꝓmpti:
necnō īflati ob ciuiliū reꝝ adminiſtratiōes:deſit aūt optimi ſcīa:& q norit qñ/& ad quē uno quoq;
illoꝝ uti p̄ſtat. Al. Ignobilē o Socrates. SO. Maxīe hoc ut arbitror diceres:ſi qñ cerneres unūqnq;
illoꝝ ambitioſum/& plurimas ſibi ptes rei.p. partiētem ad hoc:ut potētiſſimus ſit:potentiſſimum
inq̄ in eo qđ ſm artē ipſam ē optimū:ab eo uero qđ ſibi & rei.p. optimū: ꝓcul aberrātē: qppe qui
opioni ſine mēte crediderit. Cūq; hæc ita ſe haberēt/nōne recte diceremus hāc ciuitatē tumultus
q̄plurimi iniqtatiſq; pleniſſimā? Al. Recte per Iouē. SO. An nō neceſſariū nobis uiſum fuit primū
qdē putare nos cognoſcere/uł reuera cognoſcere hoc qđ ꝓmpte facturi dicturiue ſumus? Al. Vi
ſum eſt. SO. Nōne ſiqs agit quidē qđ nouit aut noſſe exiſtimat:addit aūt ſcientiam optimi:ſequiꝛ
ut utiliter agat ad ſeipſum/& ad rē.p. Al. Quid ni? SO. Cōtra uero nec ad ciuitatē:neq; ēt ad ſeip
ſum. Al. Ita eſt. SO. Quid aūt:nūc tibi ita uideꝛ:an aliter? Al. Nō aliter. SO. Dixiſti uocare te plu
res īprudētes: prudētes pauciores? Al. Equidē. SO. Diximus ne iteꝝ plures ab eo : qđ eſt optimū:
aberrare : utpote qui opioni abſq; mēte ut plurimū cōſenſerit? Al. Diximus plane. SO. Prodeſt
igiꝛ multis:neq; noſſe qcquā:neq; putare ſe noſcere:ſiquidē ꝓmptiores erūt:ad illa efficiēda: quæ
uel noſcūt:uel cognoſcere opinanꝛ. Agentes āt:ſibi nocebūt crebrius q̄ cōferēt. Al. Veriſſima lo
queris. SO. Cū ergo dicebā reliquas oēs ſciētias:ſi abſit ſciētia optimi:obeſſe ſæpius/q̄ ꝓdeſſe il
las habēti:nū recte loq tūc tibi uidebar? Al. Et ſi tūc mīme:nūc ſaltē o Socrates. SO. Oportet itaq;
ciuitatem & aīam : q̄ recte uictura ſit:hāc proculdubio cōplecti ſcientiam:queādmodū ægrotan
tem medicū/& qui proſpere nauigare uelit:gubernatorē. Nā quo magis aīus ſine hac ſciētia circa
diuitias uł corporis robur:aut aliud tale uerſabiꝛ:eo maiora ex iis peccata cōmitti neceſſe eſt. Qui
uero multis ac uariis artib⁹ & ſciētiis ornatus ē: ſit aūt expers iſtius ſcientiæ:ductus a ſingulis aliis:
nōne merito multa tēpeſtate iactabitur? quippe cū abſq; gubernatore oberret in pelago breui tē
pore periturus? huic certe cōuenire uidetur:illud poetæ carmē:in quo quēdā uituperās inqt. Mul
ta qdē nouerat : ſed male nouerat oīa. Al. At uero id poetæ dictū nihil mihi uideꝛ ꝓpoſito noſtro
congruere

Paradoxa quedam,

Sciarū poſſeſſio nocua abſque optimi cognitione.

Qui prudens ſit appellandus

cõgruere. SO. Immo q̃drat penitus: ueꝶ ꝑ ænigmata: & hic & cæteri ferme oẽs poetę loquuntur. Eſt. n. ipſa natura uniuerſa poeſis ænigmatũ plena: nec quiuis eam dinoſcit. Ad hanc illius naturã accedit: ꝙ ſi qñ inſit in hoĩe inuido: nolẽte ſua ſenſa cęteris hoĩbus reuelare: mirũ eſt q̃ difficile cognitu ſit: qđ poeta ſenſerit. Neq;. n. Homeꝶ diuiniſſimũ ſapientiſſimũq; poetam ignoraſſe putes. ꝙ ſcire male ĩpoſſibile ſit: ipſe. n. ẽ q iq̃t Margitẽ multa quidẽ ſcire: male aũt ſcire oĩa: ſed ænigmate ſenſum occultat: ut arbitror: male pro malũ; ponẽs: ſcit aũt pro ſcire. Vñ cõpoſitio quędã extra carminis menſurã conficit̃: qđ uero ſentit: hoc eſt. Multa quidẽ ſciuit: ſed malũ ſibi fuit hæc oĩa ſcire: patet igit̃ ꝙ ſi erat illi malũ multa ſcire: ipſe quoq; malus erat: ſiqua fides ſupradictis ſermonibus adhibẽda eſt. AL. Mihi certe uidet̃/o/Socrates. Quib⁹. n. uerbis crederẽ unq̃: niſi iis credam? SO. Et recte qdẽ tibi uidet̃: & mihi rurſus eodẽ mõ: ſed age ꝑ Iouẽ: uides ne quãta qualiſq; ſit ĩ hoc ambiguitas? in hac ipſe uerſatus eſſe uideris: ſurſum. n. deorſumq; iactatus: nuſq̃ ſane cõſiſtis: ſed qđ olim aſſeuerabas: nũc dãnas. Si forte Deus quẽ oraturus accedis: oculis ſeſe tuis obiiciẽs: añq̃ uoueas: ita roget: an tibi aliquid ex iis quæ in pricipio dicta ſunt: habere ſatis ſit: uel tibi licẽtiã pręſtet qđ lubeat poſtulãdi: qd nã tibi opportunũ fore putares? uel acceptare q̃ Deus offerret: uel poſcere? AL. Per Deos/o/ Socrates qd rñdeã nõ habeo: ſed iſanũ qddã mihi uidet̃: temere Deũ præcari: ac diligẽter cõſiderandũ neqs ſeipſum lateat: mala petens: dũ bona ſe putat orare. Ac Paulo poſt: ut tu dicebas ad cõtraria uota ſe transferat. SO. Nõne prudẽtior nobis poeta: cuius in principio diſputatiõis mẽtionẽ fecimus: q precabat̃ mala ẽt ab orãtibus abeſſe? AL. Mihi quidẽ uidet̃. SO. Lacedæmonii quoq;/o/ Alcibiades: ſiue hũc poetã imitãtes: ſeu ex ſeipſis aĩaduertẽtes: idẽ uotum tam priuati/q̃ publice ſeruãt: orãtes Deos: pulchra cũ bonis ſibi tribuere: nec plura illos precari quis audiret. Neq; tñ ad hæc uſq; tẽpora minus: q̃ cæteri hoĩes felices ſunt. Siqd aũt illis unq̃ minus ꝓſpere ſucceſſit: nõ eſt oratio illoꝶ in cã: qñquidẽ in diis eſt ut arbitror: q̃ ꝑcamur: tribuere uel cõtra. Volo inſuꝑ aliđ qddã tibi referre: qđ aliqñ a ſenioribus qbuſdã accæpi. Dicebãt. n. accidiſſe: ut quoticẽcũq; bellũ Athenieẽſes cũ Lacedemõiis gererẽt: nr̃i tũ terra: tũ mari ĩfortũati eẽnt: nec uictores unq̃ redirẽt: qua re perturbatos Athenienſes cũ nõ haberẽt qbus machinamẽtis tãtã uitarẽt calamitatẽ: decreuiſſe Ammonẽ cõſulere/quã ob cãm dii Lacedæmõiis: potiuſq̃ Atheniẽſibus uictoriã largirent̃: cũ ipſi tñ ſacrificia: tũ plura: tñ decẽtiora q̃ reliqui Græci offerrent: ſimulacris doniſq; tẽpla hornãtes: ut nemo alius põpaſq;: quot annis ſumptuoſiſſimas: & uenuſtiſſimas celebrarẽt: & oi ſumptu: qui ad rẽ diuinã ſpectat cũctis Græcis magnificẽtiores exiſterẽt. Cũ Lacedæmoniis nulla eẽt iſtoꝶ cura adeo circa diuinũ cultũ parcis: ut aĩalia mutilata paſſim mactarẽt: & in aliis oĩbus cerimoniis lõge admodũ parciorib⁹ q̃ Atheniẽſes: cũ tñ pecuniaꝶ numero a nobis nõ ſupperent̃: poſteaq̃ hæc dixiſſet: nũtius iterrogãs: quo pacto a pñti calamitate liberari poſſent: nõ multa ad hæc rñdiſſe ꝓphetam. Deũ. n. nõ ꝑmictere: uocantẽ uero Athenienſiũ nũtium in hũc modũ fuiſſe locutũ. Hęc dicit Ammo placere ſibi magis Lacedæmonioꝶ bñdictionẽ: q̃ reliquorum cũcta Græcoꝶ ſacra: nec plura iis reſpõdiſſe. Benedictionẽ uero nullã ꝓrſus aliam Deus mihi dixiſſe uidet̃: q̃ illorũ orationẽ: per multũ. n. illa a cæteris differt. Reliqui nãq; Græci partim auratis cornibus boues ſacrificantes: partim donariis ægregiis templa hornãtes: quæcũq; occurrunt: ſeu bona/ſiue mala a diis petunt. Dii uero cũ illos ĩprecantes audiũt: ditiſſimas illoꝶ pompas & ſacrificia nõ acceptãt. Quãobrẽ diligẽter cõſiderandũ mihi uidet̃: quid dicendũ ſit: quidue nõ dicẽdum. Inuenies quoq; apud Homeꝶ alia hoꝶ ſimilia. Inquit. n. Troianos cũ ſuburbanũ ædificium molirent̃: dicare diis ĩmortalibus prætioſa ſacrificia boũ. Nidorẽ uero ex littore ſuauẽ: ad cælum: uſq; uentis extolli: ſed beatos Deos illo minime ueſci: quippe quibus Ilion: & Priamus: & Priami populus odio ſint. Itaq; nil Troianis ꝓderat: cũ aduerſos Deos haberẽt: ſacra ac munera temere illis offerre. Neq;. n. eiuſmodi ẽ Dei natura: ut ducat̃ munerib⁹ quẽadmodũ ĩprobus fœnerator. Sed nos nimiũ deliramus: ſiquãdo nos Lacedæmõiis ꝓpter munera acceptiores Deo eẽ ducim⁹. Etenim graue eẽt: ſi Deus ad donaria & ſacrificia noſtra reſpiceret potiuſq̃ ad aĩum: utꝶ iuſtus ſanctuſq; ſit. Ad quẽ equidẽ Deũ arbitror multo magis attẽdere: q̃ ad multi ſũptus põpas: atq; ſacra: quæ nihil ꝓhibet eũ: qui multa in Deũ hoĩeſq; peccauerit: ſeu priuatus ſit: ſiue res. p. ſingulis annis perficere. Deus aũt: utpote a muneribus incorruptus ſpernit: hæc oĩa: ut ipſe eiuſq; ꝓpheta prædixit. Vnde perſpicuũ eſt: & apud Deũ: & apud hoĩes ſanæ mentis: iuſtitiam: & prudẽtiam ꝑcipue honorari. Prudẽtes aũt iuſtiq; ſunt: qui ſciunt: quæ erga Deum: & homines agere: atq; dicere deceat. Cupio tamẽ ex te audire: quid in iis ipſe ſentias. AL. Mihi uero/o/Socrates haud ſecus: q̃ tibi ac Deo uidet̃: neq; enim phas eſſet a Deo me diſſentire. SO. Recordaris dixiſſe te in plurima dubitatione diſcrimineq; uerſari: ne teipſum lateres cũ mala: quãdoq; ꝓ bonis optares? AL. Memini. SO. An uides nõ ſatis tutũ tibi eẽ ad orãdũ pergere: ne qñ te Deus audiẽs imprecãtem iſta tua ſacrificia renuat. Aliud uero quiddã fortuitũ reportes. Mihi ergo uidetur operepretiũ eſſe quietẽ agere: nam orõne Lacedæmoniorũ ꝓpter magnanimitatẽ: id enim nomẽ honeſtiſſimũ eſt oĩum: quibus inſipiẽtia ſignificatur: nõ exiſtimo uti te uelle. Quare neceſſe eſt expectare donec diſcatur:

Poetas ꝑ ęnigmata loqui

Poeſis ęnigmatũ plena

Propheta reſpõdebat pro Deo Ammõe

Natura Deĩ erga munera

Qui apud Deos & apud hoĩes iuſtitia & prudẽtia honoratur.

Qui prudentes & iuſti ſint

Magnanimitas nomẽ eſt honeſtiſſimũ inſipiẽtibus

quemadmodũ ad Deum:atq; ad homines habere ſe deceat. AL. Quãdo erit/o/Socrates!& quis
preceptor!Iocũdiſſime.n.hunc hominem:quiſquis erit agnoſcã. SO. Hic eſt cui tu curæ es. Verũ
mihi uideť quẽadmodũ Diomedi Mineruã inqt Homerus ab oculis nebulam abſtuliſſe:ut diſcer-
neret Deum ab homine:ſic & ab aĩo tuo prius oportere caliginem:q̃ nũc obfundiť auferre:deĩde
illa ꝑpius admouere per quæ ſeu bonũ:quid ſit:ſiue malum dinoſcas:nũc enim impos eẽ uideris.
AL. Auferat ſeu nebulam illæ uelit:ſiue quodcũq; aliud. Etenim paratus ſum nihil penitus prẹter
mittere:qđ ille ꝑceperit:qſqs deniq; ſit:mõ ipſe ſim melior euaſurus. SO. Atq ille mirum in mo
dum tibi prouidet. AL. In illud itaq; tempus hoc ſacrificium differre optimũ fore cenſeo. SO. Et
recte quidẽ:tutius enim eſt:q̃ tanto periculo ſe ſubiicere. AL. Sic eſt/o/Socrates. Interea tamẽ qm̃
mihi bene cõſuluiſſe uideris:hanc tibi coronam ĩponam. Diis autem & coronas:& reliqua omnia
quæcũq; decet tunc demum offeremus/cum diem illam aduentaſſe cognouero. Aduentabit autẽ
q̃primũ:diis uolentibus. SO. Id equidẽ & quodcũq; aliud das:libenter accipio. Quẽadmodũ ue
ro Creon apud Euripidẽ uidens Tireſiam coronatum:& audiens a principio coronam ꝓpter ar-
tem a militibus accepiſſe ait:augurium ponebam triumphales coronas:in tempeſtate.n. uerſa-
mur.ut ipſe noſti:ſic & ego hanc abs te coronationẽ augurium pono. Videor autem mihi nõ mino
ri q̃ Creo tempeſtate iactari:deſidero.n.omnibus amicis tuis excellere.

¶FINIS SECVNDI ALCIBIADIS.

¶ARGV. MARSILII FICINI IN MINOEM PLATONIS LIB. VEL DE LEGE.

m Inos uel de lege requirit:ut quid lex cõmuniter:quot eius ſpecies. Vnde ſit:paucis com
prehendamus. Siquis Platonis uerba in hoc libro de lege:& in libris de legibus:necnõ
Quid lex
de re.p. diligenter aduertat:ſic legem uniuerſali definitione deſcribet. Lex eſt uera gu-
bernandi ratio:quæ ad finem optimum per cõmoda media gubernata dirigit tranſgre
dienti pœnam:obedienti premiũ ſtatuens. Quo fit ut inſtitutiones principum cũ ueræ non ſunt:
nec ad optimũ recto calle ꝓficiſcuntur:leges minime ſint:ſed decreta:edicta:inſtituta potius ſint
q̃ leges:a lege namq; legitimũ:a legitimo iuſtum:a iuſto bonũ:rectum uerũq; opus ſæpenũero no
minatur:propterea legem uerã bonãq; eſſe neceſſe eſt. Sequitur ẽt ut lex ẹterna ſit:ac penitus ĩmu
tabilis:& apud oẽs gentes eadẽ de eiſdẽ:ſi mõ uera ſit:nam q̃ tpibus:lociſq; & opinionibus ꝑmuta
tur nõ lex:ſed inſtitutio nũcupatur. Legis aũt ſpẽs:ut ex Timeo:Phædroq;:& Gorgia colligiť quat-
Spẽs legis quattuor.
tuor ſunt. Pria diuina:quã ꝓuidentiã Plato uocat. Secũda cœleſtis quã fatum. Tertia mouẽs:quam
naturã. Quarta humana:quã prudentiã naturalẽ. Pria in mẽte diuina:quã Saturni legẽ Orpheus:
& Plato eſſe uolunt. Secũda in ſupiori animẹ mũdi parte:quã Iouis. Tertia in mouẽte ĩferioriq; il-
lius potẽtia:quã primæ Veneris poſtrema in hominis mẽte:quã ſecũdæ Veneris legẽ uocãt. Pria
a ſũmo bono:quod ſupra mentẽ eſt/ꝓfluit. Secũda a mẽte & ſũmo bono. Tertia a ſũmo bono:mẽ
te & uniuerſali anima. Quarta a ſũmo bono itidẽ:& mẽte:& anima. Oẽs uero ad ipſum bonũ iterũ
reflectuntur. Prima in ideis:circa ſummũ bonũ:ſupra rõnes. Secunda in rõnibus circa ideas:ſu-
pra ſemina. Tertia in ſeminibus circa rõnes ſupra formas. Quarta in notionibus circa rõnes ſup
actus & artes:quã regiam legem appellant ſuperni regis imitatricem. Vñ uero lex proficiſcatur:ex
iis quẹ dicta ſunt:elicitur. Ab ipõ qppe rerũ principio oẽs:ſed uario mõ:ut dictũ eſt:manãt. Quã-
obrem omnes illuſtres conditores legum ĩnuentionẽ legum in Deum:ſed per diuerſa nomĩa:atq;
media retulerũt. Zoroaſter Bactrianis Perſiſq; leges tradẽs:ĩ Oromaſim. Triſmegiſtus ẹgyptiis:
in Mercuriũ. Moyſes iudæis rectiſſime in patrẽ totius naturæ Deũ. Minos Cretẽſibus in Iouẽ Ca-
rondas:Carthaginiẽſibus in Saturnũ:Lycurgus Lacedemoniis in Apollinẽ. Draco & Solõ Athe-
nienſibus in Mineruã. Põpilius Romanis in Egeriam Mehemetus Arabibus in Gabrielẽ. Xamol-
chis Scitis in Veſtã. Plato noſter, Magneſiis:& Siculis in Iouẽ:& Apollinẽ. Arcadibus autẽ & The
banis:& Cirenaicis leges poſtulantibus:denegauit.

¶MINOS VEL DE LEGE. SOCRATES MINOS. SOCRA.

q Vid nam lex apud nos eſt!MI. De qua lege ĩterrogas!SO. Eſt ne aliqd quo lex a lege ſe
Quũ interrogabar ſimpliciter:nõ recte dubitari de eo:quod ẽ pars:
cundum:quod lex eſt differat!Aduerte plane quid quæram! Sic enim interrogo:ac ſi q̃
ſiſſem:quid eſt aurum:& ſitu eodem modo:de quo auro quæram interrogares:haud re
cte percontari cenſerẽ. Neq;.n.aurũ ab auro:ſm quod aurum:neq; lapis ſm quod lapis
a lapide differt:eodẽq; modo lex a lege nil diſcrepat:ſed omnes idem ſunt. Etenim lex unaquæq;
illarum ſimiliter eſt:nec una magis & alia minus. De hoc ipſo igiť uniuerſo:quid lex ẽ:generatim
interrogo:quod ſi in promptu nunc habes:explica. MI. Et quid aliud lex/o/Socrates eſſet:q̃ quæ
lege inſtituuntur!SO. An ſermo tibi uidetur ea eſſe quæ ſermone dicuntur:uel uiſus q̃ uidentur!
Colligitur diffinitio per traſlationem factã ad alia
uel auditus quæ audiuntur!aut aliud ſermo:aliud ꝓnũtiata:aliud uiſus:aliud uiſa:& auditus ſilr
atq; audita:nec nõ lex aliud:aliud lege mandata. Sic ne:an aliter tibi uideť!MI. Sic utiq;. SO. Nõ
ergo lex eſt:q̃ lege ꝑcipiuntur. MI. Nõ uideť. SO. Quid itaq; ſit lex:in hũc modũ cõſideremus:ſi
quis de iis:quæ mõ diximus:percõteť dicens:poſtq̃ uiſu aſſeritis:quæ uidenť percipi:quid ẽ uiſus
quo illa

quo illa percipiũtur/reſponderemus utiq; eſſe ſenſum huiuſmodi qui per oculos colores declarat & de auditu interroganti/ſenſum q p aures uocẽ haurit. Eodemq; pacto ſi roget/poſtꝗ lege legitima conſtituuntur/quid eſt lex/qua iſta legitima fiunt: utrũ ſenſus aliquis uel declaratio quemadmodum quæ diſcuntur/declarante ſcĩa comprehenduntur/& inueniuntur inuentione monſtrãte quemadmodum ſalubria & noxia medicĩa monſtrantur: quæ uero dii cogitant/ut uates ferunt diuinandi facultate noſcuntur. Vaticinium nanq; rerum taliũ inuentio eſt/an non? MI. prorſus. SO. Quid horum precipue lege eſſe preſumimus? inſtituta ne iſta atq; decreta? MI. Mihi quidem uidetur. Quid enim aliud quiſpiam legem eſſe dixerit? ex quo apparet id totum quod rogabas: legem ciuitatis inſtitutum eſſe. SO. Opiniõem ne ciuitatis legem uocas? MI. Equidem. SO. Et forte recte loqueris: forſitan uero in hunc modum melius intelligemus. Aliquos ſapientes uocas? MI. Voco. SO. Nonne ſapientes ſapientia ſapientes ſunt? MI. Ita. SO. Et iuſti iuſtitia iuſti? MI. prorſus. SO. ergo & legitimi lege legitimi? MI. Nempe. SO. Iniqui autem iniquitate iniqui. MI. Certe. SO. legitimi uero iuſti. MI. Ita. SO. Iniq ãt iniuſti. MI. iniuſti. SO. An nõ pulcherrimum quiddam lex atq; iuſtitia. MI. Sic eſt. SO. Turpiſſimũ uero iniuſtitia atq; iniquitas? MI. Turpiſſimũ. SO. Et illd quidẽ ciuitates: ac reliqua oĩa ſeruat: hoc autẽ peruertit: atq; corrumpit. MI. Ita. SO. Ergo legem oportet: ut pulchrũ aliquid cogitare: & ut bonũ querere. MI. Quid ni? SO. An nõ inſtitutũ ciuitatis legẽ eſſe diximus. MI. Diximus. SO. Nõne decreta ꝗdam bona: nõnulla etiã mala ſunt? MI. Sũt certe. SO. Lex tamẽ mala nõ erat. MI. Nõ certe. SO. Nõ igiẽ ita ſimpliciter aſſerendũ eſt: legẽ ciuitatis inſtitutũ eſſe. MI. Nequaꝗ mihi uideẽ. SO. Neq; enim cõgruit iniquã conſtitutionẽ legem eſſe. MI. Nõ. SO. Verũtamẽ opinio quædã lex mihi quoq; uideẽ: cũq; praua opinio minime ſit: an non perſpicuũ eſt ſiquidẽ eſt opĩo: probam opinionẽ eſſe? MI. Cõſtat. SO. Proba uero opĩo: nõ ne uera opinio eſt? MI. Eſt. SO. At opinio uera ueritatis inuentio. MI. Certe. SO. Lex itaq; ueritatis ĩuentio eſſe uult. MI. At quo modo/o/Socrates ſi lex ueritatis inuẽtio eſt: nõ iiſdẽ ſemp legibus circa eadem utimur: cum rerũ ueritas inuenta ſit? SO. Nihilominus lex ueritatis inuentio eſſe uult. Quod ſi nõ iiſdẽ: ut uideẽ legibus homines utuntur: nõ ſemp ueritatẽ: quã lex expetit: reperire poſſunt. Sed age uideamus: an hinc nobis liquidius pateat: ſiue iiſdẽ ſemp: ſiue alias aliis uiuamus legibus: & num cũcti homines eiſdem: aut aliis alii. MI. Verꝝ neq; id cognitu difficile eſt o Socrates: ꝙ neq; iidem ſemp eiſdẽ: nec alii ſemp aliis uiuunt. Neq; enim leges noſtrę hoĩes ſacrificare permittũt. Apud Carthaginienſes autẽ iuſtũ ſanctumq; habeẽ: adeo ut eoꝝ nõnulli Saturno filios litẽt: ꝙ ipſe forſitan audiuiſti: nec mõ barbari hoĩes diuerſas: ac nos leges ſequũtur: uerꝝ ẽt qui Lyciam incolunt: hi ſiquidẽ & Athamãtis ſucceſſores qualia ſacra offerũt? cum tñ Græci ſint? nos quoq; audiuiſti ꝗles quõdam leges circa ĩferias ſeruauerimus: hoſtias iugulãtes anteꝗ efferreẽ cadauer: eoſq; qui urnas ducerẽt aduocãtes. Et qui iis antiquiores: defunctos ẽt domi ſepelliebãt: quoꝝ nos iis tẽporibus nihil oĩo ſeruamus. Innumerabilia pręterea ad idẽ exẽpla referre poſſemus. Ampla. n. prouincia patet ad oſtendendũ: ꝙ nec nos iſdẽ ſemp nobiſcũ: nec homĩes inuicem legibus uitã agunt SO. Nil mirũ eſt/o/uir optime: ſi tu recte loqueris me uero id latuit. Verũ donec ipſe per te ipſum quę tibi uidentur: plixa oratione narrabis: egoq; rurſus idẽ faciam: nunꝗ ut arbitror: cõſentiem?. At ſi cõmunis diſceptatio proponaẽ: forſitan cõgruemus. Itaq; ſi id uis: interrogans ipſe me: communiter una mecum cõſidera: ſin autẽ reſpondere mauis: reſpõde. MI. Volo equidẽ/o/ Socrates: ad quodcũq; libuerit reſpõdere. SO. Age igiẽ: num iuſta putas iniuſta: iniuſtaq; iuſta eſſe? An iuſta potius iuſta: iniuſta uero dũtaxat iniuſta? MI. Equidẽ quę iuſta ſunt: iuſta: nec nõ iniuſta quęcũque iniuſta ſunt. SO. An nõ quemadmodũ hic: ſic & ubbiq; gẽtium exiſtimaẽ? MI. Ita. SO. Et apud pſas nõ ne? MI. Et apud perſas. SO. An nõ & ſemp? MI. Et ſemp. SO. Vtrꝝ ꝗ plus trahũt: grauiora hic cenſentur: quæ minus: leuiora: uel huius oppoſitũ? MI. Nõ: ĩmo plus trahẽtia grauiora. minus trahẽtia leuiora. SO. Nũ & ĩ Lycia & Carthagĩe idẽ? MI. Idẽ. SO. Pulchra ꝗppe ut uideẽ: ubiq; pulchra putanẽ/turpia cõtra: turpia. nõ aũt pulchra? turpia: uľ turpia pulchra. MI. Ita eſt. SO. Nõne per oĩa gñatim: ꝗ uera ſunt: eſſe cenſentur: nõ aũt quę minime uera: tum apud nos: tũ apud homines uniuerſos? MI. Videẽ. SO. Ergo qſqs a uero aberrat: a legittimo quoq; aberrat. MI. Secundum rõnem tuam/o/Socrates eadẽ legittima ſemp & inter nos: & inter cęteros eẽ uideñẽ. At cum nos aĩaduerto abſq; fine quotidie leges ſurſum deorſũq; mutãtes: fidẽ tibi pſtare nõ poſſum. SO. Forte nõ percipis: ꝙ hęc trãſpoſita eadẽ pſeuerant. Cęterꝝ ſic ipa mecũ intuere: librum ne unꝗ de curatione morboꝝ aliquẽ nactus es? MI. Equidẽ. SO. Noſtin: cuius artis liber ille ſit? MI. Noui ꝙ medicinę. SO. Medicos uocas: qui hęc ſciũt? MI. Voco. SO. Qui ſciũt: eadem de eiſdem: an diuerſi diuerſa cõſtituũt? MI. Eandẽ. SO. Vtrꝝ Gręci ſoli cũ Gręcis: aut ẽt barbari: & ſecum: & cum Gręcis de iis quę ſciunt: cõueniunt? MI. Neceſſe eſt oĩo eadẽ de iis ꝗ ſciũt Gręcos barbaroſq; cenſere. SO. Probe rñdiſti: ſed nõne & ſemp? MI. Et ſemp. SO. Nõne medici circa ualitudinẽ cõſcribũt: ꝗ eſſe cẽſẽt? MI. Immo. SO. Scripta igiẽ medicoꝝ leges medicoꝝ ſũt. MI. Sũt. SO. Et geometrica ſcripta geometraꝝ leges. MI. Certe. SO. Quoꝝ ſũt ſcripta cõſtitutioneſq; de cultu hortoꝝ.

Quid uaticinium

Alia falſa diffinitio legis: & cõfutacio

Propriũ qddam legis:

Lex opĩo quedam eſt:

Apud Carthaginienſes iuſtum ẽ filios litare

Cerimõię ãtiquiſſimæ circa defunctos:

Que inducta ſit dyalogorũ diſputatio: ĩ quo carpitur quæ ſit continua oratione tractatio:

Oẽs pceptores artiũ leges eſſe

Horticultorũ.SO.hæ igiꝉ leges horticultoriæ ſunt.MI.ita.SO.eorũ q hortis præeſſe ſciunt.MI.
Quid ni?SO.ſciũt aũt horticulatores.MI.Nempe.SO.At quorũ ſunt de cõdimentis obſoniorũ
ſcripta atq̧ iſtitura?MI.Coquorũ.SO.Coquorũ igiꝉ hæ leges Sũt.MI.ſũt.SO.Eoꝝ uidelicet/q ꝑ
parãdis obſoniis ꝑeſſe ſciũt.MI.Proculdubio.SO.Sciũt hæc ut aiũt/coqui.MI.Sciũt.SO.age igiꝉ
dic quorũ ſunt cõſcripta & iſtitura de ciuitatis gubernatiõe?An nõ eorũ q admĩſtrãdę rei.p.periti
ſunt?MI.Appet.SO.Num alii qdã ꝑter ciuiles atq̧ regios hoĩes id nouerũt?MI.Iſti ſoli.SO.Ciui
lia ergo cõſcripta hęc ſunt/q̃ hoĩes regũ bonorũq̧ uirorum decreta noĩant.MI.Vera narras.SO.
Qui ſciũt haud alias:aliud ſe iſdẽ rebus ſtatuũt.MI.Nõ certe.SO.Nõ igiꝉ alia atq̧ alia legitĩa ſũt.

Qui diſſidẽt ac mutant ii nõ ſciunt.

MI.Nequaq̃.SO.Siquos diſſentiẽtes mutãteſq̧ uiderimus/num ſcire illos/an ignorare dicemus?
MI.neſcire.SO.an nõ qđ in ſingulis rectũ eſt id in ſingulis legittimũ nũcupandũ?Vtpote qđ ſecũ
dum rõnẽ medici fit/uel coqui/uel horticultoris id in eis legittimũ.MI.Abſq̧ dubio.SO.Contra
uero/qđ minime rectũ/haud amplius legittimũ appellandũ.MI.haud amplius.SO.In legittimũ
itaq̧ ſit.MI.Neceſſariũ eſt.SO.Quãobrem in cõſtitutõibus de iuſtis atq̧ iniuſtis deq̧ ciuitatis or
dine & gubernãdi rõne tractãtibus quodcũq̧ rectũ eſt/regia lex exiſtit:nõ rectũ uero nequaq̃ lex re

Quid regia lex.

gia eſt/qa ſcĩa deeſſe uideꝉ qppe cũ in legittimũ ſit.MI.Sic eſt.SO.Prope igiꝉ confeſſi ſumus legẽ
eſſe ueritatis inuentionẽ.MI.Apparet.SO.Pręterea & hoc ad idẽ cõſideremus qs ſpargẽdorũ in

Lex eſt ueritatis inuentio:

terrã ſeminũ ꝑitus ẽ?MI.agricola.SO.Hic utiq̧ cõueniẽtia ſemĩa unicuiq̧ ſolo diſtribuit.MI.Sãc.
SO.Agricola igiꝉ in iis legiſlator bonꝰ eſt eiuſq̧ leges:& ad iſta diſtributões rectę.MI.Verũ.SO.
qs ĩ ipſis ad harmoniã pulſatõibꝰ bonꝰ legis cõditor ẽ:ac ꝓ dignitate ĩptit/& cuiꝰ leges rectę.MI.ti
bicen & cithariſta hęc agũt.SO.q ergo ĩ iis maxĩe legittimꝰ ẽ/is maxĩe tibicen.MI.Ita.SO.Quis
optĩe corꝑibꝰ alimẽta accõmodare põt/nõne q cõgrua cuiq̧ adhibere nouit?MI.Is ipſę.SO.huiꝰ
paſtiões iſtõneſq̧ optĩę/& qcũq̧ circa hec legittimꝰ maxĩe is legis cõditor optimꝰ.MI.ꝑrſus.SO.
Quis iſte?MI.pędotriua.SO.is humanorũ corporũ multitudinẽ paſcere nouit.MI.ſane.SO.ei
uero q pecudũ gregẽ paſcere nouit/qđ nom ẽ ẽ?MI.Paſtor.SO.Paſtoris itaq̧ leges ouibꝰ optimę.

Regis ſunt leges:quæ animus dantur:

MI.optĩę.SO.& bubulci bobꝰ.MI.etiã.SO.At cuiꝰ potiſſimũ leges aĩs hoĩum optĩę ſunt?an nõ re
gis?MI.Regis.SO.Bñdicis.ſed num referre potes:qs e priſcis hoĩbꝰ legũ circa tibiarũ ĩflatiõem
cõditor optimꝰ extitit forte nõ tenes/uis ne tibi memorẽ?MI.ualde.SO.Marſia & diſcipulus eius
Olympꝰ Phrygiꝰ.MI.uera loq̃ris.SO.horũ ſane tibicines harmonię diuiniſſimę ſũt & ſolę cõcitãt
audiẽtes q potiſſimũ diis ĩdigeãt oñdũt:ac ſolę ĩ hũc uſq̧ diẽ utpote diuĩæ reſtiterũt.MI.Vera hęc

Qui Primi legum cõditores apud Græcos fuerint

ſũt.SO.qs ãt ex ãtiqs regibꝰ legis cõditor optimꝰ fuiſſe ferꝉ cuiꝰ adhuc tanq̃ diuĩę inſtõnes extent.
MI.nequaq̃ teneo.SO.an neſcis que crecoꝝ gẽtes ãtiq̃ſſimis legibꝰ utãꝉ?MI.forte Lacedęmonios
& licurgũ Lacedęmoniaꝝ legũ latorẽ dicis.SO.At hęc iſtituta nõ dũ forte trecẽtos ãnos uel paulo
plures impleuerunt:nec non quę ex illis potiora ſunt/unde habuerunt/noſti.MI.ex Creta ferunt.
SO.Iſti itaq̧ ex Grecis omnibus antiquiſſimis legibus uiuunt.MI.Verum.SOC.Scis qui apud
eos pręſtãtiſſimi reges extiterĩt?Minos videlicet & Rhadamãthus Iouis & Europæ filii/ quoꝝ hę

De Rhadamãtho:& Minoe:

leges ſunt.MI.Rhadamãtum quidem o Socrates iuſtum uirũ fuiſſe tradũt:Minoẽ aũt agreſtẽ du
rũ atq̧ iniuſtũ.SO.Atticã o uir optime ac tragicã fabulã refers.MI.Non ne hęc de Minoe circũſe
runꝉ.SO.Non tñ Homerus aut Heſiodus iſta teſtanꝉ:q̃q̃ locupletiores admodũ teſtes ſunt/q̃ cũ

Multa de Minoe Cretæ rege:

ctĩ tragici:quorũ teſtimonio talia loqueris.MI.Et quid iſti de minoe tradũt.SO.Dicã ne tu ut alii
multi prophana loquaris.Nihil enĩ hoc ꝓphanius ẽ:Et enĩ primo cauẽdũ eſt neqd in deũ aut uer

Cauendũ eſſe & in laudando:& accuſãdo hoĩe quoquam:

bo aut opꝫ aliqñ peccemus:deinde neqd aduerſus diuinos hoĩes.Qui diligẽter cauere decet quo
tiens uirũ aliquẽ laudaturus aut uituperaturus es/ne aberres:Atq̧ huius gratia in primis curandũ
eſt/ut bonos ac malos homines dinoſcamus:Deus quippe nimiũ indignaꝉ/quotiens qſpiã illius ſi

Vir bonus ſimilis Deo:

milẽ ĩprobat/aut ꝓbat diſſimilẽ.Dei uero ſimilis eſt uir bonus.Neq̧ lapides ac ligna aueſq̧ atq̧ ſer

Vir bonus oĩum ſacratiſſimum:

pentes ſacra exiſtimes/hoĩes uero nequaquã.Immo ſacratiſſimũ omniũ ẽ uir bonus:ꝓphaniſſimũ
cõtra uir malus.Et nũc iã quẽadmodũ Homerus Heſioduſq̧ Minoẽ ipm̃ extollũt/hac de cã referã:
ne amplius hõ ipſe ex hoĩe natꝰ aduerſus hęroa Iouis filiũ ꝑperã ubloquęris.Nã Homerus ubi de

Creta nonagĩta urbibus habitata:

creta mẽtionẽ faceret/ꝙ eẽt admodũ populoſa/& ĩ ea nonagĩta urbes/inter illas inqt ẽ Knoſos ãpla
ciuitas ĩ q̃ Minos regnauit:nouẽ ãnos magno cũ Ioue collocutꝰ.Tãta ẽ hęc ĩ Minoem Homeri laus

Qui facit Iouem ſophiſtã his ſophiſticam ꝓclariſſimam artem facit:

paucis uerbis explicita/ut nũq̃ pari laudatiõe Heroũ quẽq̃ extulerit.Qđ.n.Iupiter ſophiſta ẽ ea q̃
ars pręclariſſima/cũ alibi ſępenũero/tũ hoc ĩ loco uel maxĩe patefacit:Nã Minoẽ ãnos nouẽ cũ Io
ue collocutũ inqt:ad eũq̧ diſciplinę gratia ꝓficiſci ſolitũ/q̃ſi Iupiter ſophiſta ſit.Quod aũt tãto mu
nere hoc ẽ ab Ioue eruditũ eẽ/aliũ Hęroa nullũ Homerꝰ affecit/mira quędã laus exiſtimãda ẽ.Quĩ
ẽt ĩ odiſſea Minoẽ mortuoꝝ aĩas iudicãtẽ/aureũ ſceptrũ tenẽtẽ ĩduxit.Rhadamãtũ uero neq̧ hic
neq̧ alibi iudicãtẽ aut cũ Ioue colloquẽtẽ inducit.Quãobrẽ ab Homero pręcęter s oĩbus Minoẽ
honoratũ aſſero.Et enĩ cũ Iouis ſit filius/ꝙ ab illo dũtaxat ſit eruditꝰ/nõ habet laudatõis exceſſum:

De Minoe:

hoc nẽpe carmẽ illud ſignificat:Mĩos regnauit nouẽ ãnos magni Iouis collocutor Minoẽ uidelicet
cum Ioue annos nouem in ſermonibus congreſſum:oari namq̧ ſermones ſunt:oariſtus autem eſt
in ſermonibus congrediens.Minos itaq̧ annos nouem in Iouis antrũ erudiẽdus acceſſit.Vñ & di

dicit &

Digitized by Google

dicit & docuit inde cęteros: quæ ab Ioue nouē annis acceperat. Hęc tñ deſunt q oatiſtí aliter expo-
nant: cōpotatorē: cōmiſſatorēq. & colluſorē Iouis. Verū ex hoc maxime iſtos non recte exponere
cōiicere poſſumus: ꝙ nulli uel Gręci/uel barbari ſympoſiis .i. cōpotiōibus. atq ciuſmōi ludis abſti
nēt/p̄ter Cretēſes/atq Lacedęmonios/qa Cretēſibus didicerūt: ĩ Creta p̄terea ĩter cæteras Minois
ipſius leges hęc extat. Ne iuicē cōpotetis ad ebrietatē. Cōſtat aūt eū q̄ honeſta cēſebat/ciuibus ſuis
obſeruāda mādaſſe. Neq Minos ĩprobi homĩs inſtar: alia ipſe feciſſet/alia faciēda mādaſſet. Cęte-
rū erat cōſuetudo illa: ut dixi diſciplinæ gratia uerborū collatio/ꝓpterea q leges hmōi ciuibus ſuis
inſtituit/quarū obſeruatiōe Creta per omne tp̄s eſt felix. ac ēt Lacedemō/ex quo iis legibus/utpote
diuinis uti cæpit. Rhadamāthus aūt uir qdē bonus extitit a Minoe ſiqdē ĩſtructus erat/nec tñ regiā
diſciplinā omnē/ſed regi tm̄ miniſtrare in iudiciis didicit. Vnde iudex peritus appellatus eſt. Eo — Radamāthus iudex pitus nō legis conditor
plane ueluti legum cuſtode p urbē uſus eſt Minos: ad reliquā uero Cretā cuſtode Tallo. Tallus eni
ter quot annis pagos oēs luſtrabat leges eorū obſeruaturus: tabulis ęreis leges inſculptas circūfe-
rens. Vnde ęreæ nominatæ ſunt. Heſiodus p̄terea ſimilia quędā in ip̄m Minoē intulit. Nā cū nomi
nis illius mentionē feciſſet/inqt. Qui mortalibus regibus præſtitit/pluribuſq gentibus imperauit. — Leges ęreæ
Iouis ſceptrū habens/quo ciuitates regebat: hic itē ſceptrū Iouis nihil aliud uocat/q̄ Iouis doctri-
nā: qua Cretam omnē moderabat̃. MI. Quā igitur ob cauſam o Socrates fama hęc inter homines
diffuſa eſt/Minoē ipſum rudē/durumq hominē extitiſſe? SO. Ob quā & tu o uir optime/& unuſqſq
alius cui fama curæ ē/ſi modo ſapitis diligēter cauere debetis/ne poeticū hominē infenſum aliquē
habeatis: poetæ quippe uim maximā in utrāq ptē: & ad laudādū: & ad uituperādū habent. Qua in
re profecto Minos deliquit/cū huic urbi bellū indiceret. quæ cū ceteris ſapiētibus plurimis: tum
uel maxime poetis omnis generis. ac tragicis p̄ſertim referta eſt. Tragœdia uero hic eſt antiquiſſi
ma/nec ut plerīq putant a Theſpide/aut a Phrynico ſumpſit initiū: ſed ſi perſcrutari uolueris: repe
ries tragœdiā longe antiquius huius ciuitatis inuentū. hæc aūt ex uniuerſa poeſi populū uehemen
ter oblectat: atq allicit auditores in qua nos ip̄m Minoē inſerētes ulti ſumus: ſed & huius gratia tri
buta illa pendere nos coegit. In hoc igitur deliqt Minos cū nos laceſſeret: ex quo euenit quod ipſe — Tragœdia Athenarum antiqſſimum inuentum
quæris: ut infamis euaderet. Q m̄ ꝙ uir bonus/atq legittimus ut ſupra diximus/& excellens paſtor
populi fuerit leges eius argumēto ſunt/q̄ ĩmutabiles perſeuerāt/utpote uera ciuitatis gubernatio-
ne repta. MI. Veriſimilē rōnem o Socrates attuliſſe uideris. SO. Nōne igit̃ ſi uera loquor/uident̃ — Proprietas tragœdię
tibi cretēſes Minois Rhadamātiq ciues antiqſſimis legibus uti? MI. Vr̃ ſane. SO. iſti ergo priſcorū
oīum legū latores excellentiſſimi fuerunt/hominūq paſtores: quēadmodū & Homerus exercitus
ducē/paſtorē populi nūcupat. MI. Prorſus. SO. Age itaq per Iouē amicabilē ſi qs nos roget con-
ditor legū circa corporis ualitudinē/qd corpori adhibet/ut bonā ualitudinē tueat̃: reſpōderemus
utiq recte ac breuiter/ꝙ nutrimentū & exercitiū/tū intendens tū remittens/atq ita corpus cōpo-
nēs. MI. Probe. SO. Si poſthac iterū quærat/lator legū ad animā pertinētiū eiuſq paſtor optimus
quid illi adhibens meliorē efficit? quid nos huic potiſſimū reſpōdebimus/ut minus de nobis ipſis
deq ætate noſtra erubeſcamus? MI. Quid dicā neſcio. SO. At turpe nimiū utriuſq noſtrū animis
eſt/ſi q̄ ſibi ip̄is bona: malaue ſunt ignorare/q̄ uero ad corpus: & ad alia ptinēt: cognoſcere uideat̃.

¶ FINIS MINOIS VEL DE LEGE.

¶ ARGV. MAR. FICINI FLO. IN EVTHYPHRONEM VEL DE SANCT.

e Vthyphro totus in cōfutatione uerſat̃. Quo factū eſt ut nōnulli Platonicorū hūc librū
quēadmodū Euthidemū. & Hippiā litigioſum uocauerint. Sed re uera/dū falſas Euthy
phronis de ſanctitate opiniones Socrates cōfutat/uenātibus ueritatē illius ueſtigia ſi-
gnat. In hoc igit̃ libro: atq ēt in Gorgia ſanctitatē Plato nominat. eā iuſtitiæ partē: quæ
ſuū deo tribuit. Suū tribuit deo q illa quæ ſine medio accepit a deo/deo reddit. Corpus qdē ut Pla
to in libro de natura diſputat/ab elemētis quattuor: naturalē ſpeciei cōplexionē a cæleſtibus ſpæris
partes animæ quæ trahunt̃/affectibus a demōibus & animis ſyderū ſpærarūq ſuſcepimus. Rōnē
uero ac mētē noſtri parentis imaginē/ab ip̄o mūdi totius opifice ſine ullo cælicolaꝝ aut demonū — Pietas Quid ſanctitas
miniſterio. hæc itaq dei ſunt: hæc deo reddēda: atq hæc retributio ſanctitas nuncupat̃. Quā p̄ce-
dit pietas: religio ſeqtur. Eſt. n. pietas dei parētis agnitio. Sāctitas eius ꝙ dei eſt/deo agnito retri- — Religio
butio. Religio eius ꝙ deo redditū eſt aſſidua meditatiōe iuſtiſq opibus cū deo ipſo indiſſolubilis — Funiculus inſolubilis
religiatio: ut merito ſapiēs ille dixerit funiculū triplicē difficile ſolui: funiculū inq̄ ex pietate ſāctita/
te religiōeq cōnexū: pietas ſanctitatē excitat. ſanctitas pietatē cōfirmat & ſancit. Sāctitas quoq re
ligionē mouet. Religio religat ſanctitatē: prius. n. hoc uel inſtinctu/uel ĩſpiratiōe/uel admonitione
opus eſt/quo deū unū noſtrū eē parētē fide indubia cogitemus/q̄ pietatē eſſe uolūt. Cū qs iſta cō-
cepit/mox oēm mentis & rōnis intentionē in deū noſcendū amādūq figit. Atq hūc in cognoſcen
da amandaq diuinitate frequentē ĩtuitū/ſanctitatē Mercurius quoq definit. Ex hac flagrāti ĩ deū
intentiōe mētiſq ardore fit/ut oīa dei opa: inſtituta: mādata meditemur exerceamuſq: & aſſiduo
ſtudio qcqd ad ei⁹ uenerationē ptinet: relegamus. Quāobrē nos ip̄os relegādo religātes deo reli-
gioſi ſumus: hac āt definitiōe & diſtictiōe p̄miſſa/q̄ de ſāctitate ĩ Euthyphrōe uł alibi a Platōe dicū

tur/perſpicua fiunt.Cũq; dicit̃ ſanctũ:quod amat̃ a deo ueꝝ eſt:ſed quia ſanctũ amat̃ a deo/nõ qa amat̃ eſt ſanctũ;Et quia amat̃ amatũ eſt.nõ tñ quia amatũ/amat̃:quoniã nõ idẽ eſt omnino ſanctũ atq; amatũ.Neq; enim ſanctitatis ratio in ipſo amatũ eſſe:ſed ipſa potius retributione ac deuotione conſiſtit.Præterea cũ dicit̃/ſanctitas cura miniſtra dei/ueꝝ quoq; dicit̃. Sed ad quod opus dei miniſtra? Ad conuerſionẽ animæ.Opus enim dei eſt/creare/cõuertere/purgare/illuminare/ꝑficere.Cũ primũ per pietatis inſtinctũ inſpirando cõuertere deus ad ſe incipit animũ illa ipſa aſſenſio qua ſeſe libẽter inconuertẽtẽ deũ animus ipſe reſtituit/ſanctitas nuncupat̃:quæ quidẽ miniſtra dei eſt ad conuerſionẽ perficiendã.Addit̃ poſtremo.Sanctitas ſcientia uouẽdi/& ſacrificãdi deo: hoc maxime ad religionẽ pertinet:quæ ſanctitatẽ ut diximus/comitatur. Vouendo petit/ſacrificando dat.Quid petit a deo? ſeipſum:Quid deo dat? ſeipſum.Ideam ſui quæ in mẽte diuina eſt petit: quã Mercurius petiit a Periandro.Dat autem naturam ſuam ideæ participem.

EVTHY. PLATONIS. VEL DE SANCTI. EVTH. SOC. EVT.

Oc̃aſio dyal.

q Vid noui o Socrates accidit:ꝙ prætermittẽs exercitationes in lycio/circa regis porticũ hic uerſaris? Neq; enim cauſa nũc tibi vlla eſt/quẽadmodũ mihi ad regẽ.SO. Nõ cãm hanc Euthyphro.ſed accuſationẽ Athenienſes uocãt.EVT.Quid ais? nũ te aliqs accuſauit.Nõ enim te aliũ accuſaſſe putarẽ.SO.Nõ ſane.EVT.At uero te alius? SO. prorſus.EVT.quis iſte SO.Nec ipſe quidẽ o Euthyphro uirũ hũc ſatis agnoſco.Iuuenis enim quidem & ignotus eẽ uidet̃:uocant autẽ illũ ut puto Melitũ ex Pittheo populo:ſiquem tu Pittheũ Melitum noſcis prolixis defluiſq; capillis aqlino:& gibboſo naſo:barbaq; rara.EVT.haud agnoui o Socrates/ſed cuius te reũ fecit? SO.In ea tñ ut mihi uidetur accuſatiõe nõ ut ingeneroſus ſe geſſit. Nã iuuenẽ hominẽ rẽ tantã nouiſſe/non uile quiddã eſt.Ille ſiquidẽ ut ait quõ iuuenes corrũpant̃: & qui eos corrũpant/intelligit:ac ſapiens qdẽ appet/meãq; inſcitiã conſpicatus quaſi ſuos æquales puertiam/ad patriã me uelut ad matrẽ accuſaturus cõfugit:adeo ut mihi ſolus ipſe recte ꝑeſſe rebus ciuilibus uideat̃.Nã in primis iuuenũ cura ſuſpiciẽda eſt.ut q̃ optimi uiri fiant:quẽadmodũ bonum agricultorẽ teneriores primũ plantas curare decet/ac deinceps aliis prouidere. Atqui & Melitus fortaſſe primũ nos purgat iuuenũ:ut ait germina corrũpentes:poſthac ſenioribus quoq; curã adhibens plurimorũ ingentiũq; bonorum ciuitati cã erit:ut conſentaneum eſt/eum facere/q principiũ huiuſmodi dedit.EVT.uellẽ equidẽ o Socrates:ſed uereor ne cõtra cõtingat: Profecto a ueſta incipere mihi uidetur huic urbi nocere:cũ iniuria te afficere tẽtat.Et mihi dicas quid te agẽtẽ/iuuentutẽ inficere prædicat? SO.Abſurda quædã auditu o uir mirifice.Inquit enim auctorem me eſſe deoꝝ:& ut nouos inducentẽ deos priſcoſue negantẽ me ut inqt deoꝝ gratia incuſauit.EVT. Intelligo iã o Socrates ꝙ ipſe demoniũ tibi paſſim occurrere profiteris.Vñ aduerſus te tanq̃ diuinas res innouantẽ:accuſationẽ hanc inſcripſit:& in iudiciũ te calũniaturus aduentat:quippe cum nouerit iſta facile uulgo calũniã ſubire poſſe:Me quoq; cũ de diuinis in concione pertracto futura prænuncians/tanq̃ inſanientẽ rident:licet nihil unq̃ niſi uerum prædixerim.Nobis enim cæteriſq; huius generis oĩbus inuident:Nihil autẽ de iis curandũ:ſed interim eadẽ ratione pergendũ.SO. O amice Euthyphro:irrideri forte nullius momẽti eſt/Athenienſibus nempe ut mihi uidet̃ nõ admodũ curæ eſt/ſiquidẽ peritũ eſſe putent:nec tñ facultatis eius cõicatorẽ.Quẽ uero peritia ꝓpria cæteros imbuentẽ ſentiunt/inſectant̃.ſiue id liuore quodã ut tu aſſeris conciti:ſiue alia de cã faciũt. Quo autẽ modo erga me nunc affecti ſunt:haud multũ periclitari ſtudeo.forte enim tu raro teipſum aliis exhibere uideris:tuãq; nolle ſapientiã propagare.Ego aũt formido ne ob humanitatẽ:& in genus hominũ caritatẽ his odio fuerim.Quoniã unicuiq; hominũ paſſim me prebeo: nec ſine mercede dũtaxat/ũerũ etiã libenter ultro me meaq; offero/ſiquis audire me uelit. Si me igitur: ut modo dicebã deriſuri eſſent quẽadmodum tu illud te dicis/nihil ſane moleſtũ foret a iocãtibus ridentibuſq; in iudiciũ trahi.Sin aũt ſerio iſti cõtendunt/id quo tãdẽ deueniat/ꝑterq̃ uobis uaticinãtibus eſt occultũ.EVT.Nihil forte negocii o Socrates erit:pro mẽtis uiribus in cauſa tua certabis ego autem ut arbitror in mea.SO.Nũ aliqua tibi cauſa eſt? fugis ne an ꝑſequeris? EVT.ꝑſequor. SO.Quẽ.EVT.Quẽ dũ ꝑſequor inſanire uideor.SO.qd uolãtẽ forte quẽpiã ꝑſequeris? EVT.ꝓcul admodũ abeſt ut uolet:q iã grãdis eſt natu.SO. Quis iſte.EVT. pater meus.SO.Tuus ne o uir optime? EVT.Prorſum inq̃.SO.q̃ accuſatio ẽ? & cuius rei iudiciũ:EVT.homicidii Socrates. SO.Proh hercules forte o Euthyphro ignorat̃ a multis quo pacto hoc r̃cte fiat.Neq;.n.puto cuiuſuis opus eẽ:recte ſi agere:ſed alicuius ſapiã lõge ꝓuecti.EVT.lõge ꝑ iouẽ.SO. An domeſticoꝝ qſpiã a patre ꝑemptus eſt? Vel id liqdo patet:nõ enĩ ob extraneũ aliquẽ homicidii patrẽ accuſares: EVT.Ridiculũ ẽ o Socrates/ſiqd itereſſe cẽſes/domeſticus ne an extraneus ſit occiſus:neq; id dũtaxat obſeruãdũ eẽ:utrũ iure occiderit/qſqs occidit nõ ne.Quod ſi iure dimittẽdũ/ſin autẽ iniuria ꝑſequẽdũ:licet q ꝑemit domeſtic⁹ familiariſq; ſit.Eq̃.n.inqnaremur ſi ſceleris cõſcii acqeſceremus nec illũ atq; nos ipos iudicio expiaremus:q̃q̃ q ꝑiit cliens.atq; miniſter meus erat: q cũ in Naxo in agriculturã incũberemus:nobis mercede ſeruiuit:ſed ab alio nobis domeſtico in irã cõcitus eum

continuo iugulauit. Vnde pater obligatis manibus ac pedibus in foueā cōiecit. Atq; huc miſit ho/minē/q iuris interpretē qd agendū eēt interrogaret. Interea uinctū illū ut homicidā neglexit/quaſi nihil oīno referret: ſi forte deficeret. Quod & accidit: nā priuſq̄ ab īterprete nūcius ipſe rediret fame/frigore/uinculis periit: hac de cā pater cæteriq; ꝓpinq grauiter ferūt/ꝙ pp homicidæ mortē: patrē reū necis accuſem: q ut ipſi aiunt minime interfecit/uel ſi ēt interemiſſet/de homicidæ interitu nihil eē curandū. ꝓphanū .n. eſſe ferūt filiū patri diē dicere: male diiudicantes o Socrates/quomō ius diuinū circa ſanctū ꝓphanūue ſe habeat. SO. Tu ne per Iouē o Euthyphro ſic te ſincere diuina/ſancta & prophana quomodo ſe habeant/ſcire præſummis/ut iis ita peractis quēadmodum inqs: haud formides/ne patrē reū necis accuſans: ꝓphanum aliqd aggrediaris? EVT. Nihil mihi ſtudiū, meū ꝓdeſſet o Socrates: nec rōne vlla Euthyphro aliis multis præſtaret hominibus/niſi talia quædā plane dinoſcerē. SO. O admirande Euthyphro operæpretium eſt ut diſcipulus tuus fiā: & in contentione q̄ mihi cū Melito eſt in primis iſta obiiciā: me ſcilicet hactenus diuinorum cognitionē fuiſſe profeſſum. Nūc aūt poſtq̄ me propria uanaq; opinione nouos deos cōfingere dixerit: diſcipulū tuū eſſe factū. Si ergo o Melite dicā Euthyphronē in iis recte ſentire putas/me quoq; exiſtima/neq; dānes. Sin minus præceptorē illū priuſq̄ me in iudiciū accerſito/ſenes homines corrūpētem/me ſcilicet: atq; patrē: me quidē docētē: illum uero corrigētem & punientē. Quod ſi mihi nō obſequatur: neq; dimittat iudicium/neq; pro me te adſcribat: eadē tñ ipſa in iudicio cogeř prædicere/ad quæ ipſum antea prouocabā. EVT. Ita p Iouē o Socrates: nam ſi me accuſare tentauerit/reperiā ut opinor/ubi ille debilis infirmuſq; ſit: ac multo prius de illo q̄ de me in iudicio diſceptabiř. SO. Atqui ego hæc o dulcis amice conſiderans/diſcipulus tuus eſſe deſidero. Cū norim ꝙ & alius qdam. & Melitus iſte te quidem haud uidit: me uero ſic acute/facileq; inſpexit: ut impietatis hic accuſauerit. Nūc ergo per Iouem mihi dicas quod plane noſſe aſſeueraſti/qd piū/ quid ue impiū eſſe uelis: & de nece/& de cæteris oībus. An nō idē eſt in ſingulis actionibus ipſum ſibi ſanctum? & prophanū rurſus oēs ſancti contrariū/ipſum uero ſibi ipſi cōſimile. unāq; ſecūdum quod prophanum eſt: ideā habet/quodcunq; prophanū eſſe debet? EVT. Omnino o Socrates. SO. Dic ergo quid ſanctū? quid prophanum uocas? EVT. Sanctū quidē uoco/quod ipſe nunc facio. Eum qui iniuſte agit uel circa cædes/uel ſacrilegia/uel aliud huius generis in iudicium trahere/ſeu pater/ſiue mater/ſiue qui uis alius deliquerit. Contra uero prophanū. Quin uidæ quæſo o Socrates q̄ ualidā tibi legis coniecturam referā. ꝙ ita ſit quēadmodum aliis quoq; narraui: docens/tū demū recte agi/cū nulli prorſus peccanti quiſqs ille ſit/parcimus. Nam fatentur omnes Iouē ipſum deorum oīum optimum atq; iuſtiſſimū eſſe: quem tamen patrē ſuum ligauiſſe ferunt ꝙ natos abſq; iure deuorauiſſet. Illū prærerea patrem caſtrauiſſe ob talia quædam aſſerunt. Mihi uero ſuccenſent ꝙ parentē iniuſtitiæ obnoxiū perſequor. Atq; ita homines iſti ſibi ipſis tam de diis/q̄ de me contraria ſentiunt. SO. Atqui hanc ob cauſam o Euthyphro accuſor. Neq; quid reſpondeā ſatis habeo. Nam quotiens de diis talia quædam quis diceret/moleſte ferebam: qua de cauſa ut uidetur peccare me ferunt. Nunc autem ſi tibi hæc ita uidentur harum rerum perito/neceſſe eſt nos etiam conſentire: quid enim aliud diceremus? quippe qui nihil de iis intelligere prædicemus. Cæterum per Iouem amicabilē mihi dicas/an ipſe ſic iſta reuera eueniſſe putes. EVT. & mirabiliora īſuper o Socrates/quæ multis occulta ſunt. SO. bellum igiř inter deos agitari inuicē arbitraris: inimicitiaſq; & pugnas: aliaq; permulta. quæ a poetis: & peritis ſcriptoribus/memorantur. Vnde & alia nobis ſacra huiuſmodi uarietate ſunt plena. & in magnis panathenæis peplum iis pictum in arce ſuſpēditur. An hæc uera o Euthyphro eſſe fatebimur? EVT. non hæc ſola o Socrates. Sed quod paulo añ dixeram alia quoq; multa ſi uelis/de diuinis exponam: quæ cū audiueris ſcio qd loquor/nimiū obſtupeſces. SO. Nequaq̄ mirarer: uer̨ iſta deīceps maiori cū ocio referes: in p̄ſentia uero ꝙ mō q̄ſiui explicare planius nittere. Neq; .n. principio ſufficiēter amice me docuiſti: cū qd ſanctū eſſet iterrogarē: ſed id ſanctū eē dixiſti/quod tu nūc ageres: dū necis reū patrē tuū accuſas. EVT. Et uera nimiū o Socrates. dixi. SO. forte ſed nū alia multa o Euthyphro ſcā nūcupas? EVT. & alia. SO. Recordare igiř ꝙ nō hoc abs te petii/ut unū me aut duo ex multis ſanctis/ſed illā ipſā ſpēm/qua cūcta ſancta ſunt ſancta/doceres. Dixiſti .n. una idea oīa ſancta/ſancta eē: atq; una iter̨ q̄ ſunt ꝓphana: ꝓphana. EVT. Eqdē. SO. Quæ nā ſit h ipa idea mihi demōſtra: ut ad illā reſpiciēs eaq; tanq̄ exēplari/aliquo utēs quodcūq; tu: vel alius q uis tale facitis/ſanctū eē dicā ꝙ aūt diſſimile negē. EVT. Si ita uis o Socrates ita dicā. SO. Immo uolo. EVT. Quod qdē diis amicū/ſāctū ē: quod nō amicū uero: ꝓphanum. SO. Quā pulcherrime o Euthyphro: utq; te reſpondere iubebā/ſic deniq; reſpōdiſti: utrū tū uerū reſpōderis/nō dū noui: ſed tu plane uera hæc eē nobis oſtēdēs: EVT. Oīno qdē. SO. Age itaq; id de quo dicimus/cōſideremus. Deo amicū opus ſanctū: ac uir deo amicus/ſāctus: opus aūt inimcū deo ꝓphanū/ & uir deo inimicus/ꝓphanus diciř. Sanctū uero & ꝓphanū nō eadē ſunt: ſed oīno cōtraria: nō ne? EVT. Sic eſt. SO. Nū ꝓbe dicta hæc eē uideñř? EVT. Sic exiſtimo: dicta .n. ſūt. SO. Nō ne dictū ē deos īuicē diſſidere: atq; pugnare inimicitiaſq; īter eos eē? hoc ne ēt

Queritur qd ſāctū: & oſtē ditur qd nō ſit

Prima diffinitio ſancti ab uno ſācte acto reddita

Confutatio reddite diffinitionis

Secūda diffinitio ſancti reddita a paſſione ſancti ſed in abſolute

Diſſenſio de re facit iras & inimicitias:

dictū? EVT. dictum ꝑfecto. SO. inimicitias autē & iras o optime diſſenſio de quibuſdam gignit. Si aūt conſideremus nunquid ſi ego/& tu de numero diſſentiremus: utra ſint plura diſcutientes: diſſenſio huiuſmodi nos inimicos faceret:& iracundiā concitaret: an potius ad cōputandi rōnem confugiētes: mox ab hac diſſenſione ceſſeremus. EVT. prorſus. SO. & ſi de maiori ac minori diſſentiremus: nōne ad menſurā recurrentes/ſtatim cōtrouerſiam ſolueremus? EVT. uera hec ſunt. SO. Ac ſi ad ponderādū librandumq; tendamus ſeditionem circa grauius:& leuius diſſoluemus. EVT. Quid ni? SO. Quæ ſunt igitur ea de quibus cū diſſentimus nec iudicare facile poſſumus inimici efficimur & iraſcimur? Forſitan in prōptu nō habes? uerū me dicēte/conſidera: utꝝ iſta ſint iuſtum:& iniuſtum pulchrū/& turpe: bonūq; & malū: nunquid hec ſunt de quibus cū diſſentimus: nec poſſumus ad ſufficiens hoꝝ iudicium peruenire hoſtes efficimur? quotiens in hoſtiles inimicitias incidimus:& ego & tu ac demū hoīes uniuerſi. EVT. hec utiq; diſſenſio eſt o Socrates. & quæ circa iſta uerſaẗ. SO. & dii o Euthyphro ſi de aliquo diſſentiant de iis certe diſſentiēt. EVT. neceſſe eſt oīno. SO. Ex diis itaq; o generoſe Euthyphro. alii alia iuſta putāt ſecundum orationem tuam & pulchra/& turpia: bonaq; & mala. Nunq̃ enim inuicē decertarent/niſi de his diſſenſerint an nō? EVT. Recte loqueris. SO. nō ne quæ pulchra ſinguli putant: bonaq; & iuſta hæc amant/quæ cōtraria prorſus oderunt. EVT. Oīno. SO. Eadē uero ut ais alii iuſta/iniuſta alii cēſent de quibus diſceptātes contendunt inuicem/atq; pugnant num ita? EVT. Ita. SO. Eadē igiẗ ut uideẗ a diis amanẗ odioq; habenẗ: atq; eadē hæc tū diis amica tū ēt inimica. EVT. Vr̃. SO. hac rōne o Euthyphro. eadem ſancta erunt ſimul: atq; prophana. EVT. Appet. SO. nō ergo quod queſiuerā o uir admirabilis reſpōdiſti nō. n. id uolebā quod/& ſanctū:& ꝓphanum ſimul eē cōtingit: qđ uero deo amicum eſt/deo quoq; inimicū eſſe uidetur. q̃obrē o Euthyphro qđ nunc agis parentē puniens nihil miꝝ eſſet ſi hoc Ioui amicū cōtingere. Saturno aūt/& Cœlio inimicum/& Vulcano quidē gratum. Iunoni moleſtū:& ſiqs deoꝝ alius de ipō ab alio diſſidet: circa illos enim ſimiliter eueniret. EVT. At opinor o Socrates in hoc deorū nullum ab alio diſcrepare/ꝙ qui iniuſte quēquā peremit/penas pendere debeat. SO. Nū hominum/aliquem o Euthyphro in hoc aliqñ dubitātem audiſti/ꝙ hoīem iniuſte occidentem aut aliqd aliud agētem iniuſte penas dare nō deceat. EVT. Nunq̃ de iis diſceptare cū alibi/tū etiā in iudiciis ceſſant qui. n. peccarunt cuncta dicere. & agere experiunẗ: quibus penā deuitent. SO. An iniuſte agere cōfitentur? ac ſimul aiunt penas pendere non decere. EVT. Id nullo mō. SO. Nō ergo cūcta dicere ac facere experiuntur: hoc. n. ut arbitror dicere aut ambigere nequaq̃ audent/ꝙ de iniuſtis ſuppliciū ſumēdū minime ſit. ſed aiūt potius nō iniuſte feciſſe/an nō. EVT. Vera loq̃ris. SO. haud igiẗ ī hi ambigūt/utꝝ iniuſtū pūiri oporteat: ueꝝ de hi potius/īter ſe diſceptāt qs iniuſte fecerit:& qd agēdo/& qñ. EVT. Vera narras. SO. Nōne eadē hæc diis accidūt/ſi de iuſtis: atq; iniuſtis ut oratio tua teſtaẗ/diſſentiūt? Atq; qdē iniuſte facere aſſerūt: alii negāt: poſt q̃ illud o uir mirabilis nullꝰ hoīum/uľ deoꝝ dicere audet/iniuſtū uidelicet pœnas nequaq̃ dare debet. EVT. Ita uera. n. ſummatī dicis o Socrates. SO. De uno quoq; ut puto eorū/ q̃ ſcā ſunt diſceptāt o Euthyphro quicunq; ambigunt/ſiue hoīes/ſiue dii/ ſi mō dii ambigūt/dum de aliq̃ actione diſſentiūt/ꝑtim quidē iuſtā/ꝑtim uero iniuſtā fuiſſe dicētes. An nō iſto mō. EVT. Omnino. SO. O amice Euthyphro me quoq; ut ſapiētior ſiā/doce/q̃ cōiectura potiſſimū aſſeris ꝙ dii cuncti illum iniuſte ꝑemptū exiſtimēt/qui mercede miniſtrās homicida factus ab īpfecti domino uinctus/uīculis ante periit/q̃ qui ligauerat a uiris īterprete qd agēdū cognoſceret. Atq; obhoc rectū eſſe ut filius patrem in capitis diſcrimē īducat. Age obſecro de iis aliquid mihi clari demonſtrare coneris/ꝙ oīno dii oēs actionem hanc rectā exiſtiment: quod ſi ſufficienter oñderis/nunquā ſapientiæ tuæ laudes prædicare deſiſtā. EVT. At forte non paruum opus eſt hoc o ſocrates. id tñ plane admodum tibi oñdere poſſem. SO. Intelligo iā/ꝙ ad percipiēdū tardior q̃ iudices eē tibi uideor: quippe cū illis liquido mōſtraturus ſis hæc eſſe iniuſta. oēſq; talia deos odiſſe. EVT. ꝑſpicue nimiū o Socrates mō me dicentem audiāt. SO. Atqui audient ſi bene dicere illis uideberis. Illud aūt loquente te cogito:& ad me ipſum referens aīaduerto/ꝙ licet uel maxime Euthyphro me doceat deos omnes hāc mortem iniuſtā ducere/qui magis idē ab Euthyphrone didicero: qd ſanctū quidue ꝓphanū ſit? Deo quidem inimicū opus hoc eſſet: Attñ ab hoc pauloañ diſcreta hæc eſſe minime uiſa ſunt? ſanctū. ſ. & nō ſanctū: qđ. n. deo amicū/deo etiā inimicū appuit. Quāobrē hoc tibi dimittā o Euthyphro. Et ſi uis dii oēs iniuſtū putent & oderint. Verūtñ hoc iā in ſermone ſic emendemus ut qđ dii oēs oderint/ꝓphanū/qđ contra oēs ament/ſanctum ſit. Quæ uero partim ament/partim oderint/neutra ſint/uel ſimul ambo. Nū ita uis nunc ſanctum/& prophanum nobis eſſe diſtinctū? EVT. Quid o Socrates prohibet. SO. Nihil ad me o Euthyphro: ſed tu qđ ad te attinet/cogita: utꝝ iſta ponens/ſic me facile: qđ pollicitus es: doceas. EVT. Equidem ſanctū quod dii omnes ament eſſe fateret/ꝓphanū cōtra: quod omnes oderint. SO. An hoc iteꝝ diſcutiendū? utꝝ recte dicaẗ nec ne? uel potius omittendū: atq; ita & nobis ipſis & aliis īdulgere debemus/ut qcqd dictū fuerit admittamus: an qđ dcm̃/examinādū. EVT. Diſcutiēdū. q̃q̃ hoc nūc bñ dici

Iuſta & iniuſta: pulchra & turpia: bona & mala ſūt ea: circa quæ nō potētes facile iudicare fiunt iracūdi & inimici

Tertia diffinitio reddita a paſſione ſancti abſolute.

dici exiſtimo. SO. forſitan o bone uir/ſic melius ĩtelligemus. ſic enim cogita. Verũ ſanctũ quia ſã- Confutatur
ctũ eſt a diis amat̃? uel quia a diis amat̃/eſt ſanctum? EVT. haud ĩtelligo qd dicas o Socrates. SO.
Aptius explicare conabor. Dicimus qddã latũ & ferẽs. Ductũ & ducẽs. Viſum & uidẽs: atqꝫ hmõi
cũcta? nũ hæc diuerſa eẽ: & q̃ diuerſa ſũt/ĩtelligis? EVT. Intelligere mihi uideor. SO. Nõne & ama
tũ aliqd eſt/& aliud p̃ter hoc amãs? EVT. Quid ni? SO. Dic obſecro/latũ qa fert̃/latũ eſt: an ob ali-
qd aliud. EVT. Nequaq̃/imo ob hoc ip̃m. SO. Et ductũ ſimiliter quia ducit̃: & uiſum quia uidet̃.
EVT. Maxime. SO. Nõ ergo quia uiſum eſt uidet̃: ſed cõtra quia vr̃/eſt uiſum: nec quia ductũ du-
citur/ſed quia ducit̃/ductũ: nec quia latũ fert̃/ſed quia fert̃ eſt latũ. Nõ ne pſpicuũ ẽ o Euthyphro
quid ĩferre uelim? Volo aũt hoc. ſiquid fit/aut patit̃ aliquid/nõ quia factũ eſt/fit/ſed quia fit/ potius
factũ: nec etiã quia patiens eſt patit̃: ſed quia patitur patiens. Admittis hæc? EVT. Admitto equi-
dem. SO. Nonne & amatũ aut factũ aliquid eſt/aut aliquid ab aliquo patiens. EVT. prorſus. SO.
hoc igitur eodẽ modo quo ſuperiora ſe habet: nõ quia amatũ eſt: amat̃ a quibus amatur: ſed quia
amat̃/amatũ. EVT. Neceſſe. SO. Quid itaqꝫ de ſancto dicimus o Eutyphro? An quod ab omni-
bus diis amat̃/ut oratio tua teſtat̃. EVT. Immo. SO. Nunqd ob hoc ꝙ ſanctũ eſt/an ob aliud quid
dam? EVT. Ob hoc ipſum. SO. Ergo quoniã ſanctũ eſt/amat̃: nõ quoniã amatur eſt ſanctũ. EVT.
Videtur. SO. Verũtamen quoniã a diis amat̃/amatũ eſt: atqꝫ diis amicũ. EVT. Quid prohibet?
SO. Non ergo deo amicũ: ſanctũ eſt o Euthyphro. neqꝫ ſanctũ amicũ deo/ut tu ais: ſed hoc aliud
eſt q̃ illud. EVT. Qua nã rõne o Socrates? SO. Quoniã cõfitemur ſanctũ ob id amari: quia ſanctũ
eſt: nõ quia amat̃/eſſe ſanctũ: non ne? EVT. Certe. SO. Amatũ aũt a deo/ eoipſo quo amat̃/a deo/
deo amatũ eſſe/non quia amatũ a deo/amari. EVT. Vera loqueris. SO. Verũ ſi idẽ eſſet deo ama/
tum atqꝫ ſanctũ/tunc aut quia ſanctũ eſt/amaret̃ quod eſt ſanctũ/atqꝫ ita quia deo amatũ/amaret̃ a
deo quod deo amatũ eſt. Aut quia amaret̃ a deo quod amatũ deo eſt/ deo amatũ eſſet: atqꝫ ita qđ
ſanctum eſt/ex eo ꝙ amaretur eſſet ſanctũ. Nũc aũt uides ꝙ oppoſito modo ſe habẽt: utpote quæ
inter ſe diuerſa ſunt: hoc enim ſcilicet amatũ deo: quia amat̃ tale eſt/ut ſit amatũ. Illud autẽ. ſ. ſan-
ctum quia tale eſt: ut ametur/amatur & amatũ eſt. Viderisqꝫ o Eutyphro cũ qd ſanctũ ſit interroga
tus fueris/eſſentiam illius oſtendere noluiſſe: ſed paſſionẽ quãdã aſſignauiſſe: quã hoc ſanctũ ſuſce-
pit. Ab omnibus uidelicet diis amari/quid aũt ſit/nondum nobis explicuiſti. Si itaqꝫ tibi placet ne
me celes/uerum a prĩcipio rurſus definias/ quid ipſum ſanctum exiſtẽs/uel amatur a deo/uel aliud
quid uis patitur. Neqꝫ enim de hoc inuicem diſſidebimus: ſed prompte iam dicas qd ſanctum eſt:
quidue prophanum. EVT. At o ſocrates quomodo tibi quod cogito exprimam nõ inuenio. Sem
per enim nobis qđ ꝓpoſuimus præterfluit. neqꝫ cõſiſtere uult/ubi ſiſtimus. SO. Progenitoris no-
ſtri Dedali o Euthyphro opera eſſe quæ dixiſti/uidentur. Quod ſi ego illa dixiſſem. atqꝫ poſuiſſem.
forte me riſiſſes ioco quodam obiiciens/ꝙ orationis meæ artificia ſecundum illius cognationẽ dif
fugiunt neqꝫ permanere uolunt ubi quis illa locauit. Nunc autem cum tue ſuppoſitiones iſtæ ſint. Opa Dædali
alia quadam opus eſt dicacitate: neqꝫ enim tibi permanere uolunt: ut tibi quoqꝫ uidetur. EVT. Im
mo mihi uidetur o Socrates quæ dicta ſunt: eandem pene dicacitatem iocũqꝫ admittere. ꝙ enim
illa circũlabantur/ego minime in cauſa ſum. ſed tu mihi Dædalus ipſe uideris: quãtum nanqꝫ ĩ me
eſt: ſic illa manſiſſent. SO. Videor igitur o amice/eo in hac arte q̃ ille præſtantior/quo ille ſua ſolũ
inſtabilia fabricabat: ego autem præter mea/ut apparet etiam aliena. Idqꝫ mihi eſt in arte pulcher/
rimum ꝙ inuitus ſum ſapiens. Malim nanqꝫ rationes mihi manere immobileſqꝫ conſiſtere/ q̃ ſu-
pra Dedali ſapientiam: Tantali quoqꝫ diuitias affatim/aſſequi. poſtq̃ uero tanq̃ delicatior/laborẽ
ſubterfugere mihi uideris: ego una tecum declarare contendam: ut me circa ipſum ſanctum eru-
dias. nec in medio ſermone deficias. Vide nũ tibi neceſſarium uideatur omne ſanctum eſſe iuſtũ.
EVT. Mihi uero. SO. Nunquid & omne iuſtum ſanctum? aut potius omne ſanctũ iuſtum: Iuſtum
uero non omne quidem ſanctum: ſed partim ſanctum/partim aliud quiddam? EVT. Nequaq̃ o
Socrates que dicta ſunt aſſequor. SO. Verũtamen iunior me/nihilominus q̃ ſapientior es/ ſed ut
dixi Delicatior es ob ſapientiæ copiam: At o beate uires tuas excita/enitere. Nihil enim arduũ eſt
quod dicebam/comprehendere. Dico nanqꝫ contrariũ eius/quod iis uerbis poeta cecinit. Iouem
quidem cõditorem/ quiue hæc omnia genuit/dicere nolle. Vbi enim timor/ibi & pudor. Ego au- Carpitur id
tem a poeta hoc diſcrepo. Num uis quo differo tibi dicam? EVT. Valde. SO. Non uidetur mihi ubi timor ibi
ubicunqꝫ timor eſt/ibi etiam pudor exiſtere. Nã multi pauptatẽ ac morbos: cæteraqꝫ hmõi ut mihi & pudor
uidet̃/metuunt: neqꝫ tñ pudore vllo in iis afficiuntur/tibi uero nõne idẽ? EVT. Et mihi. SO. At ubi
cunqꝫ pudor ibi & timor. Quiſqꝫ enim pudore afficit̃. atqꝫ erubeſcit/ opinionẽ prauitatis formi-
dat. EVT. formidat certe. SO. haud igitur recte dicit̃/ubi timor/ibi pudor/ſed ubi pudor/ibi & ti
mor: neqꝫ tñ uiceuerſa: ubicũqꝫ timor ibi etiam pudor. Amplior enim ut arbitror eſt timoris q̃ pu Vbi pudor
doris natura: ſiqdẽ ps timoris ẽ/pudor: quẽadmodũ numeri ps eſt ĩpar. Ideoqꝫ nõ ubicũqꝫ nume ibi & timor
rus ibi ĩpar/ubi tñ ĩpar/& numerus eſt: nũ tenes. EVT. Maxĩe. SO. De hoc ĩ ſupioribus pcũctabar
utrũ ubi iuſtũ: ibi & ſãctũ: an ubi ſãctũ/ibi iuſtũ. ubi tñ iuſtũ/uõ ſp & ſanctũ: ps qppe iuſti ſãctũ ẽ. Sic

ne an aliter dicimus? EVT. Sic utiq; pbe.n. dici vr. So. Aſpice itaq; deinceps ſi ſanctū iuſti ps eſt: oportet nos ut appet/cuiuſmōi iuſti pars ſanctū ſit inuenire. Si tu ergo me mō aliqd prædictorꝶ iterrogares: utputa par/cuiuſmodi pars numeri: & qs numerus ſit: rńdere profecto: q ſit ut nō ſcalinus: ſed iſoceles, i. q ſit ut nō inæquilaterus/ſed æqlaterus eſt. An nō idē tibi vr? EVT. Mihi certe. SO. Conare igiť tu quoq; me ita docere/cuiuſmōi iuſti ps ſanctū eſt: ut & Melito cōfeſtim obiiciā: ne ulterius iniuſtitiæ nos: & ipietatis accuſet: quippe cū abs te quæ pia: quæ ſācta: quæ ue cōtraria ſunt ad ſufficientiā didicerimus. EVT. Eā iuſti partē o ſocrates ſanctū & pium eſſe reor: quæ circa deorꝶ curā uerſatur: q̄ uero ad hoīum curā ptinet/reliquā eſſe iuſtitiæ partem. SO. Probe o Euthyphro dicere mihi uideris: ſed paulū qd ultra requiro. Curā enim quā uoces/ nōdum itelligo. Neq; forte dicis hanc curā talē eſſe: quales curæ ſunt: q̄ ad alia ſpectant. Vt ecce cū dicimus. Nō quiuis equos curare nouit/ſed eqſter: an nō? EVT. pſus. SO. eqſtris nāq; facultas equorū cura ē. EVT. Vtiq;. SO. & uenatoria canū/& buccolica boū. EVT. Oīno. SO. Sāctitas āt ac pietas cura deorū: ſic ne o Euthyphro aſſeris? EVT. Aſſero. SO. An non cura oīs idē intēdit/ut quiddā hmōi/bonū & utilitatē ei qđ curatur/afferat? ut eq ab equeſtri diligētia iuuanť: ac meliores euadūt. An nō ſic videnť? EVT. Mihi plane. SO. Et canes a uenatorū pitia: & a buccolica boues/ac reliq cūcta ſiſr. Nū in dānū eius qđ curať: curā tēdere putas? EVT. Nō p iouē. SO. Ad utilitatē uero. EVT. Quid ni? SO. Sāctitas quoq; cū deorū cura ſit/diis ne pdeſt? ac meliores efficit? Atq; id ipē cōcederes/ut cū ſāctū qppiā pagas deorꝶ aliquē facias meliorē? EVT. Nūq̄ p Iouē. SO. neq; ego o Euthyphro id te dicere arbitror: lōge. n. a me ſuſpitio hi abeſt. ppea te rogaui qlē ne curā deorū diceres: ſi exiſtimās hmōi quādā te dicere: EVT. Et recte quidē o ſocrates: non. n. talē aſſero. SO. age q nā deorꝶ cura ſanctitas erit? EVT. Qua o ſocrates ſerui dn̄os curant. SO. Intelligo. miniſtra qdā deorꝶ ut videť/cura hæc erit. EVT. pſus SO. potes ne dicere/ad qd ſuppeditet medicis cura medicorꝶ miniſtra? nō ne ad ſanitatē? EVT. Ad hāc ipſam. SO. Miniſtra uero facultas eorꝶ q naues cōſtruūť/ad qd illis miniſtrat? EVT. Ad nauis fabricā. SO. Et q̄ domorꝶ ædificatoribus: nō ne ad domus cōſtructionē? EVT. Immo. SO. Dic itaq; mihi uir optīe/cura illa miniſtra deorū/ad cuius operis effectionē diis obſequiť? pſpicuū eſt te ſcire: cū diuina te noſſe p̄ cæteris oībus affirmaueris. EVT. Et uera loquor o ſocrates. SO. Dic ergo p Iouē qd eſt mirificū hoc opus/qđ dii nobis miniſtrantibus faciunt? EVT. Multa pfecto ac pulchra o ſocrates. SO. Exercitus quoq; duces multa & pulchra efficiunt o amice/uerūtn̄ præcipuū diceres opus illorꝶ eē in prelio ſupare: an nō? EVT. Quid ni? SO. Multa p̄terea atq; pulchra ut arbitror/agricultores: ſūma tn̄ illorū eſt ex terra alimenta colligere. EVT. pſus. SO. Multorū uero. pulchrorūq; facinorū quæ dii pficiunt/ quę nā ſumma exiſtit? EVT. Etiā paulo ante dixi o ſocrates. prolixi operis eē hæc oīa pfecte cōprehendere. Sic autē nūc tibi ſimpliciter dico: q ſiqs grata diis loq & agere nouit/uouēs/atq; ſacrificās hæc ſancta ſunt. atq; hæc officia/tū domos proprias/tū ciuitates cōſeruāt. Cōtraria uero ipia ſunt/& uniuerſa puertunt ac pdunt. SO. paucioribus admodū o Eutyphro ſi uoluiſſes/ſummā eorū quæ rogabam explicuiſſes/ſed uideris nequaq̄ prōptus & libēs ad me docēdū accedere: & nūc utiq; poſtq̄ id pſenſiſti/deortatus es/atq; aduertiſti: qđ ſi reſpōdiſſes forte ſanctitatē abs te didiciſſem: nūc āt/neceſſe eſt enim iterrogātē iterrogatū ſeq quacunq; ducit: qd rurſus dicis ſanctū eē/atq; ſanctitatē? nō ne ſcientiā quandā uouendi/atq; ſacrificādi? EVT. eqdē. SO. Nō ne ſacrificare eſt munera diis offerre? Vouere aūt a diis petere? EVT. Et maxime qdē o ſorcates. SO. Scīa ergo & diis dandi: & ab iis petendi ſecundū hanc rōnē ſanctitas erit. EVT. ppulchre o ſocrates qđ dicebā intellexiſti. SO. Auidus ſū o amice ſapientiæ tuæ. mētēq; adhibeo: ne verba fruſtra effundas. At mihi dicas oro/q̄ nā hæc ē miniſtratio erga deos? An eē dicis ab iis petere aliqd/& iis dare? EVT. Certe. SO. Recte ab illis petere/nō ne ē ea petere/qbus egemus? Recte aūt dare ea quibus idigēť/illis offerre? Neq; enī artificioſum eēt ea alicui quibus nō indiget elargiri. EVT. Vera narras o ſocra. SO. Mercatura igiť quædā o Euthyphro inter deos/& hoīes mutua ſanctitas erit. EVT. Mercatura ſi ſic eā nominare lubet. SO. At nihil mihi placet/niſi ſit uerꝶ. Dic ergo: q̄ nā diis ex muneribus nr̄is vtilitas. Quæ enī dēt unicuiq; patere pōt. Nihil. n. nobis eſt bonū qn illi p̄beāt: q̄ uero a nobis accipiūt. qd illis cōferūt? An tāto ipſis i hac mercatura præſtamus: ut cū nos oīa ab illis bona ſuſcipiamus/ipſi nihil a nobis boni reportent? EVT. Nū opinaris o ſocrates deos: iis q̄ a nobis accipiūt/ aliqua ex parte iuuari? SO. At qd tandē erūt hæc noſtra dona diis oblata? EVT. Quid putas aliud q̄ honorē uenerationē & ut modo dixerā gratiā? SO. Gratū igitur erit o Euthyphro ſanctū: non aūt utile: aut placitū diis: EVT. Reor equidem maxīe oīum placitū. SO. hoc igiť iterū ſanctū eſt: diis placitū. EVT. Maxime. SO. & miraris cū hæc dicas: q ratiōes tibi nequaq̄ cōſiſtere/ſed uacillare poti⁹ videāť: ac me ueluti Dædalū culpas/q eas nutare cōpellā: cū tn̄ ipē lōge admodū artificioſior ſis q̄ Dædalus/dū ipſe facis ut ſermones circulo reuoluanť. An nō ſentis orationē rurſus i idē refluere? Memiſti in ſupioribus ſanctū & amicū deo haud eadē: ſed diuerſa inuicē appuiſſe? EVT. Memini. SO. Nūc uero nequaq̄ aīaduertis te ſanctū deo placitū dicere: hi āt nihil aliud eſt q̄ deo amicū.

An non

Diffinitio ſancti incipit apparere

Omnis cura illud intēdit ut quiddā hmōi bonum & utilitatem ei qđ curatur afferat

Precipuū ducū opus in p̄lio eſt ſuperare

Precipuum opus agricultorum

Diffinitio alia ſancti

Quid ſacrificare

Quid nouere

Annon? EVT. Oino. SO. Ergo aut tūc nō recte cōceſſimus/ aut ſi recte tūc/ mō nō recte iudicare
mus. EVT. Videt̃. SO. Igit̃ a pricipio rurſus qd ſanctū ſit/examinādū ē. Nā ego añq̃ diſcā uolēs
ac libēs adſtare nequaq̃ uerebor. Sed ne me cōtēnas īmo mentē penitus adhibēs q̃ maxīe nunc ex/
pīe ueritatē. Noſti enim ſiqs hominū ali⁹. Neq; dimittendus es queādmodum Protheus priuſq̃
dixeris. Nā niſi liqdo ſanctū ac prophanū nouiſſes/ nūq̃ mercennarii cuiuſdā gratia: uirū ſenē & pa
trē ut reū mortis pſeq ſtatuiſſes. Sed deos timuiſſes/ ne forte mīus id recte aggredereris: atq; ex ho
minū cōſpectu erubuiſſes. Nūc aūt noui ꝙ plane ſanctū & pphanū cognoſcere opiaris. Dic ergo o
optīe Euthyphro, neq; nos cęles qd ipm̄ exiſtimes? EVT. Alias o Socrates: nūc iā alio ppero. hora
eni eſt ut abeā. SO. Quid agis amice? Magna de ſpe me nūc abiens deiecisti: qua ſperabā abs te qd
ſanctū: quid nō ſanctū diſcere: atq; ita Meliti accuſationē liber euadere: oſidēs illi ꝙ ab Euthyph.
diuinorū ſapientiā adeptus fuerī. neq; ulterius ex mea rudiq; ſententia nouū aliqd de diuinis indu
cturus ſim. ſed reliquū oē tp̄s melior admodū ſim uicturus. ❡Finis Euthyphronis.

❡Argumentū Marſilii Ficini Florentini ī Parmenidē. uel de uno rerū oīum pricipio. uel de ideis.

Vm Plato per oēs ei⁹ dialogos totius ſapientiæ ſemina ſparſerit/ in libris de re. p. cuncta
moralis philoſophiæ īſtituta collegit: oēm naturaliū rerꝝ ſciam ī Timeo. uniuerſā ī Par/
menide cōplexus ē theologiā: cūq; in aliis lōgo īteruallo cæteros philoſophos anteceſſe
rit, in hoc tādē ſeipſum ſupaſſe vt. & ex diuinæ mentis aditis intimoq; philoſophiæ ſacra
rio cæleſte hoc opus diuinitus deprōpſiſſe. Ad cuius ſacrā lectionem qſqs accedet/ prius ſobrietate
animi mētiſq; libertate ſe pparet q̃ attrectare myſteria cæleſtis operis audeat. hic enim diuus Pla/
to de ipo uno ſubtiliſſime diſputat, queādmodū ipſū unū rerū oīum principiū eſt. ſup oīa/ oīaq; ab
illo. Quo pacto ipum extra oīa ſit & in oībus: oīaq; ex illo p illud atq; ad illud. At hui⁹ qd ſup eſſen/
tiā ē/ unius ītelligētiā gradatim aſcēdit. Vnū qppe in triplici ordīe reperit̃: In iis quæ fluūt/ atq; ſen
ſibus ſubiiciunt̃: & ſenſibilia noīant̃. In iis ēt q̃ ſemp eadē ſunt. & intelligibilia nuncupant̃/ nō ſenſi/
bus amplius/ ſed ſola mēte pcipiēda. Nec in iis tm̄/ uerꝝ ēt ſupra ſenſum & ſenſibilia/ intellectūq; &
ītelligibilia ipſum unū exiſtit. Quāobrē hoc ī dialogo. Zeno Eleates primo Parmenidis pythagori
ci diſcipulus unū eē in ſenſibilibus pbat/ oſtēdens ꝙ ſi hæc multa eēnt: nullo mō unius natura parti
cipāria/ errores plurimi ſeqrent̃. Deinde Socrates Zenoni nō repugnās qdē/ ſed eū altius eleuās/ ad
cōſiderationē unius & unitatū/ q̃ in rebus ītelligibilibus īſunt: pducit. ne ī hoc uno/ quod ſenſibili
bus īeſt/ moret̃. Ex hoc igit̃ ad ideas īueſtigādas perueniūt. in qbus rerꝝ unitates conſiſtunt poſtre/
mo Parmenides ipſe ſenior haudqq̃ Socrati Cōtradicēs/ ſed īcohatā cōtēplationē eius abſoluēs/ in
tegrā idearū explicat rōnē. Vbi qttuor de ideis qōnes inducit. Primo utrū ſint. Scdo quorū ideæ
ſint/ & quorꝝ mīme. Tertio quales ſint/ quamue uim habeāt. Quarto quomodo ab iis quæ infra ſe
ſunt/ pticipantur: hinc iam ad unū quod ſuper intelligibilia & ideas exiſtit aſcendit ipſe/ nouemq;
de illo ſuppoſitiōes adducit. Quīq; ſi unū ſit/ quattuor: ſi nō ſit unū/ querens quid utrinq; ſequatur
hæ uero ſuppoſitiones a triplici unius & duplici ipſius nō eſſe partitione ducūtur. Vnū quippe tri/
plex ſup eſſe in eſſe poſt eſſe repertū. Ipſum uero nō eſſe geminæ conſiderationi ſubiicitur. Aut enī
nullo mō eſſe/ aut partim eſſe: partim non eſſe quis cogitat. prima itaq; ſuppoſitio tractat/ ſi unum
ſup eſſe exiſtit/ qd circa illud ad ipſum/ & ad alia ſequitur. Secunda/ ſi unū cū eſſe eſt/ quomodo ſe ha
bet ad ſe ipum atq; ad alia. Tertia/ ſi unū ſub eē ponitur: quid illi ad ſeipſum aliaq; contingit. Quar
ta/ ſi unum ſup eſſe conſiſtit/ quomodo ſe habent alia & ad ſe & ad unū. Quinta/ ſi eſt illud unū quod
cū eſſe locat̃/ quid aliis ad ſe & ad illud accidit. Sexta/ ſi nō eſt unū/ ita ut partim ſit. partim minime
ſit/ q̃ ſe ratione ad ſeſe & ad alia habeat. Septima/ ſi non eſt unum ita ut nullo modo ſit/ quo pacto ſe
habet ad ſeipum atq; ad alia. Octaua/ ſi non eſt unū ita. ut partim ſit: partim non ſit/ quid aliis ad ſe
& ad illud eueniat. Nona/ ſi nō eſt unum: ita ut nullo modo ſit quid alia ad ſeſe: & ad illud deniq; pa
tiant̃. In iis omnibus generatim intendit Parmenides potiſſimū hoc aſſerere: ꝙ unum omnium
principiū ſit/ eoq; poſito/ ponantur omnia ſublato aūt interimantur. Itaq; in primis quinq; ſuppo
ſitionibus quinq; rerꝝ gradus poſito uno in rerum ordine tradit. In quattuor uero ſequentibus in
quirit quot abſurda/ quot errores/ q̃ntaq; mala ipſo uno ſublato ſequant̃. Prima ex quinq; ſupiori
bus de uno ſuppremoq; Deo diſſerit: quomō procreat diſponitq; deorꝝ ſequētiū ordines. Secūda
de ſingulis deorū ordinibus/ quo pacto ab ipſo deo pficiſcunt̃. Tertia de diuinis animis. Quarta
de iis/ q̃ circa materiam fiunt; quomodo a ſupernis cauſis producūtur. Quinta de materia prima
quemadmodū ſuapte natura ſpecierum ē expers/ & a primo uno dependet. Illud inſuper aduertē
dū eſt/ ꝙ in hoc dialogo cum dicitur unum pythagoreorum more queq; ſubſtantia a materia peni
tus abſoluta ſignificari pōt: ut deus: mens: anima. Cum uero dicitur aliud & alia: tam materiā/ quā
illa: quæ in materiā fiūt/ intelligere licet. His ergo pmiſſis atq; ſeruatis: ad ipm̄ dialogū ueniamus

Nouē ſuppoſitiones de uno

Hic uidetur deficere una alia ſuppoſitio que dicit: ſi unū ſub eē ponatur quo mō ſe habeāt alia: & ad ſe & ad unum: Quare eēnt decē ſuppoſitiones ſed cōſiderandum

Verbum hoc unum Verbū hoc aliud & alia

❡Parmenides uel de uno rerū oīum principio. & de ideis.

CEPHALVS. ADIMANTVS. ANTIPHO. GLAVCO. PYTHODORVS. SOCRATES. ZENO. PARMENIDES. CEPHA.

Occaſio dial.

c Vm domo e Clazomẽis Athenas ꝓfecti eſſemus: iuxta forũ Adimãthũ & Glauconẽ of
ſendimus. Et manum meã ꝓhendens Adimanthus. ſalue inquit o Cephale/ & ſi quo in/
diges quod noſtræ facultatis ſit: iube. At ego inquã ad id ueni in quo ueſtra opa indige
bo. expone inquit. quid ſit quo indiges. Tũ ego fratri ueſtro germano qđ nomen erat?
non enim memini. Erat enim ferme puer/ qñ huc e clazomenis acceſſi. longũ uero interceſſit tem
poris interuallũ. patri tamẽ eius Pyrilampes nomẽ fuiſſe arbitror. prorſus inquit. ipſi uero nomẽ
Anthipho. ſed quid potiſſimũ q̃ris? hii inquã conciues mei ardentes ſunt ſapientiæ amatores. au
dieruntꝫ hunc Anthiphonẽ diu Pithodoro Zenonis ſocio familiariter uſum: rationes quas quõ
dam ſocrates/ Zeno/ atꝫ Parmenides inuicem ptractarũt/ cũ a Pythodoro frequẽtius accepiſſet.
memoria retinere. Vera inqt dicis. Has itaꝫ audire deſyderamus. Haud difficile id eſt. nam dũ
eſſet adoleſcentulus/ eas diligenter meditabatur. Nunc uero apud auũ. cui idem eſt nomen. circa
rẽ equeſtrẽ ut plurimũ uerſatur. Cæterum ſi opus eſt/ ad eũ proficiſcamur. Nuper enĩ hinc domũ
abiit habitat autẽ prope in melita. Cũ hæc dicta fuiſſent/ acceſſimus domiꝫ inuenimus Antipho/
nem frenũ quoddã aptandum fabro tradentem. Poſtq̃ uero ab illo diſceſſit/ & fratres/ noſtri aduẽ
tus cauſam retulerunt/ agnouit me ex priori illuc acceſſu. & congratulatus eſt. Nobis autẽ oranti/
bus ut diſputationẽ illam referret primo quidẽ recuſabat. eſſe enim operam non mediocrẽ. dein
de tamen expoſuit. Dixit ergo Antipho. Pythodorum enarraſſe/ Zenonẽ atꝫ Parmenidẽ ueniſſe
quondam ad magorũ panatheneorum celebritatem. & Parmenidẽ iã ſenem fuiſſe atꝫ canũ/ aſpe
ctu decorum. annos ferme quinꝫ & ſexaginta etatis agentẽ. Zenonẽ uero annos pene quadragin
ta natum. procero inſuper & grato corporis habitu. Parmenidiſꝫ familiarẽ. Diuertiſſe autẽ illos
ait apud Pythodorum extra menia in Ceramico. quo etiam aduentaſſe Socratem/ alioſꝫ cũ Socra
te plurimos. ſcripta Zenonis audire cupientes. Nam tunc primum ab illis in eã urbẽ inuecta. So/
cratem uero eo tempore admodũ iuuenẽ extitiſſe. legiſſe autẽ illis Zenonẽ ipm. Parmenidẽ enim
forte extra domũ fuiſſe. Ac parum ſuperfuiſſe legendũ/ quando ſe intraſſe domũ una cũ Parmeni
de & Ariſtotele q de triginta uiris unus fuit/ Pythodorus aiebat. Vnde pauca quæ legẽda reſtabãt
audiſſe. Verumtamen a Zenone prius omnia percepiſſe.

Tpe zenonis fuiſſe ratiões ſcriptas

Erũ his auditis/ Socratẽ dixiſſe ait uti primã ſermõis primi ſuppoſitiõem iterũ legeret.
v Qua lecta ſtatĩ ſic ĩtuliſſe. Quomodo id dicis o Zeno. ꝙ ſi multa ſunt ea quæ ſunt/ opor
tet illa ſimilia atꝫ diſſimilia eſſe hoc autẽ eſſe impoſſibile. Neꝫ enim diſſimilia ſimilia.
neꝫ ſimilia diſſimilia eſſe poſſe. Nõ ne ſic dicis? Sic certe reſpondiſſe Zenonẽ. Nõ ne ſi
impoſſibile eſt. diſſimilia ſimilia eſſe. & ſimilia diſſimilia/ ĩpoſſibile etiã multa eſſe? Nam ſi multa eſ/
ſent. impoſſibilia iſta contingerent? Num hoc eſt. quod ſermones tui uolunt? neꝫ aliud qcq̃ intẽ/
dunt/ q̃ per omnia quæ dicũtur aſſerere ꝙ multa nõ ſint huiuſꝫ ipſius unãquãꝫ rationẽ coniectu/
ram eſſe putas. ac totidẽ coniecturas inueſtigaſſe te cenſes/ quot rationes attuliſti ꝙ multa nõ ſint.
Sic ne dicis? An ipſe nõ recte percipio? Immo reſpõdiſſe Zenonẽ/ optĩe qd hec ſcripta ſentiũt/ in/
tellexiſti. Intelligo dixiſſe Socratẽ o Parmenides ꝙ Zeno/ hic nõ amicitia ſolũ cõſpirare uult tecũ:
ſed iis etiã. quæ cõpoſuit. Idẽ enĩ quodãmodo quod & tu/ ſcripſit/ uerũ permutatione quadã nos
decipere tentat. q̃ſi aliud q̃ tu dicat. Nã tu ĩ poematibus unũ ais eſſe ipſum omne. atꝫ huius argu/
meta q̃ pulcherrima exibes. hic uero rurſus nõ multa eẽ ait: cõiecturaſꝫ & ipe ꝑmultas ac ualidas
præbet. Dũ ergo alter unũ dicit/ alter nõ multa/ & eũ ĩ modũ uterꝫ loquit/ ut nõ uideãtur idẽ infer
re cũ tñ eadẽ ferme dicant/ uidenẽ nobis iſta ſupra nos dici. Ita eſt o ſocrates. dixiſſe Zenonẽ. non
omnino tamẽ ueritatẽ eoꝝ quæ ſcripta ſunt/ perſenſiſti: quãuis ceu canes Lacenæ bñ trãſcuris & in
ueſtigas dicta. Sed primũ qdẽ hoc te latuit/ ꝙ nõ oĩno ſic ſe extollũt huiuſcemodi ſcripta. ut eã ob
cauſam ſcripta ſint. quã tu putas ut homines cælẽt. q̃ſi egregiũ quiddã hinc efficiat. Verũ tu qui/
dẽ cõtingens quiddã dixiſti. Sũt aũt hæc reuera conſcripta in ſuffragiũ Parmenidis aduerſus eos.
qui illũ carpere nitũtur dicẽtes. ſiqdẽ unũ ſit omne/ ridicula plurima huic opiniõi/ ac ẽt repugnã/
tia ſibi penitus euẽtura: hæc quoꝫ ſcripta eos qui multa eſſe uolũt/ ĩpugnãt/ ac plura obiiciũt. ut pa
teat multo abſurdiora ex opiniõe illorũ ſeq/ ꝙ ſcilicet multa ſint/ q̃ ex opiniõe Parmẽidis ꝙ ſit unũ
ſi quis diligẽter examinauerit. ob hãc ita ꝑ cõtentionẽ in ipſa iuuẽtute librũ cõpoſui. quẽ ſurripiẽs
qſpiã edidit añq̃ cõſultare mihi liceret/ an efferẽdus eẽt ĩ lucẽ nec ne. Id ergo te fugit o ſocrates. ꝙ
exiſtimas nõ a iuuenili certamine/ ſed a ſenili ambitiõe ſcriptũ fuiſſe. Verũtamẽ ut dixi nõ inepte
coniiciſti. Accipio inquit ſocrates. & puto ſic ſe ut dicis habere. ⸿ De ideis quædam.

Opa conſcripta premebantur atque conſulto edebantur in lucem

Ed hoc mihi reſpõde. putas ne eẽ ipſam per ſe ipſam ſpeciẽ quãdã ſimilitudinis? & huic
s aliã quãdã cõtrariã diſſimilitudinis ſpeciẽ: in qbus duobus & ego & tu participemus &
alia quæ utiꝫ multa uocamus? atꝫ ea quæcũꝫ ĩ ſimilitudĩe ꝑticipant/ ſimilia fieri eate/
nus/ quatenus ꝑticipãt? quæ uero diſſimilitudĩe diſſimilia & quæ utriſꝫ utraꝫ. Quod ſi
oĩa in utriſꝫ cõtrariis exiſtẽtibus ꝑticipãt/ & quia utrorũꝫ ꝑticipia ſunt/ ſimilia & diſſimilia ĩter ſe
ſunt/ qd mirũ? Siqs enĩ ipſa ſimilia diſſimilia eſſe diceret/ uel diſſimilia ipſa ſimilia/ monſtꝝ quoddã
ut arbitror

ut arbitror eſſet. Sinautem participantia in utriſq; quiſpiam utraq; pati aſſereret: nihil mihi o Zenon mirandũ eſſe uideretur. Neq; etiam id mirarer: ſiquis cũcta unum dicet: ex eo φ in uno participant: atq; hec eadẽ rurſus multa: quia in multitudine quoq; participant. At ſi quod ipſum unum eſt hoc ipſum multa eſſe oſtenderit: & ipſa multa unum: iam ſummopere admirabor. Ac de cęteris omnibus eodẽ modo. Nam ſi genera ipſa & ſpẽs in ſeipſis aſſerat iſta contraria in ſe recipere: admiratione ꝑfecto dignũ erit. Etenim ſiquis me unum: ac multa eſſe demonſtret: cur mirandũ? ſiquidem uolens multa me aſſerere: dixerit alia eſſe dextera mea: ſiniſtra alia: alia anteriora: alia poſteriora: & ſuperiora deniq;: ac inferiora ſimiliter: multitudĩs qppe ut arbitror: ꝑticeps ipẽ ſum: & quãdo unum me oñdere uelis: dixerit: φ e nobis qui ſeptẽ ſumus: ego unus hõ ſim: unius ꝑticeps: ſimiliter nihil mirum. Quãobrem uera utraq; affirmantur. Si ergo quiſpiam talia conetur unum & multa eadem demõſtrare: lapides uidelicet: ac ligna & reliqua huiuſcemodi/ unum & multa ipſum oſtendiſſe fatebimur: nõ tñ unũ multa: neq; multa unum: neq; mirabile quippiam prædicaſſe: ſed quod omnes confiteremur. At ſiquis eoꝝ quæ pauloante dixi: primũ quidẽ ſpecies ipſas ſm ſeipſas ſeorſum diſtingueret: ueluti ſimilitudinem: diſſimilitudinẽ: multitudinẽ: unũ ſtatum: motum: cæteraq; hmõi: deinde in ſeipſis iſta cõmiſceri ſecerniq; poſſe aſſereret obſtupeſcerẽ equidẽ o Zeno. Et ſi ea quæ ſcripſiſti: ut uirum fortem decet: pertractata eſſe reor: multo tñ magis mirarer atq; lætarer: ſiqs poſſet hanc eandem quæſtionẽ in ipſis ſpeciebus penitus implicitã quẽadmodum in rebus: quæ uidẽtur expoſitũ eſt: ita & in iis quæ rõne cõprehendunť: clarius explicare. Dũ hæc Socrates diceret: aiebat Pythodorũs ſe putaſſe Parmenidẽ & Zenonẽ in ſingulis eſſe aduerſus Socratem indignatos: Eos autem ſũma quadã attentiõe auſcultaſſe: ac frequenter alterutrũ reſpicientes ſubriſiſſe: quaſi Socratem admirãtes. Vñ cũ finem Socrates loquendi feciſſet? dixiſſe Parmenidem/o/Socrates q̃ dignus es admiratione pp impetum: quo ad rõnes prõptus accedis.

V Erum mihi dicas oro. Tu ita ut dicis ſeorſum quidem ipſas ſpecies diſcreuiſti ſeorſũ ẽt ſpeciebus participantia: uideturq; tibi qddã eſſe ipſa ſeorſum ſĩl'itudo: cuius & nos participes ſumus: & unũ rurſus ac multa: & omnia quæcũq; nuper a Zenone audiſti. Mihi quidem uidetur Socratẽ reſpondiſſe. Nũ talia quædã inqs: rogaſſe Parmenidẽ: ceu iuſti ſpeciem quãdam ipſam ꝑ ſeipſam & pulchri & boni: atq; omniũ deniq; talium? prorſus. Nũqd ſpeciem hominis ſeorſum a nobis/& cæteris eiuſdem generis: & ignis etiã: & aquæ ſpeciem? Sæpenumero inqt Socrates in hac ſum ambiguitate uerſatus: utrum de iis perinde ut de ſupioribus dicendũ ſit: an ſecus. Vtꝝ de iis etiã dubitaſti o Socrates: quæ ridicula forte: quis putet: ſicut de pilis lutoue: & macula: & aliis ignobiliſſimis rebus atq; uiliſſimis: nũ ambigis utꝝ ponenda ſit horũ cuiuſq; ſeparata ſpecies: aliud qddã ab illis exiſtens: uel eorũ quæ nos pertractamus ſiue nõ? Nullo pacto inqt Socrates: ſed hæc quæ uidemus hæc & eſſet: ſpeciẽ uero quãdam illoꝝ eẽ putare: forte nimis ridiculum eẽt. Aliquãdo me olim ea cogitatio perturbauit: ne quid forte ſit de omnibus idem: poſtq̃ uero pauliſper inſtiti inde diſceſſi: metuens ne in profundam delirati õem merſus forte perirem. Vnde reuerſus ad ea quæ ſpecies habere prædiximus: circa illa iam uerſor. Iuuenis adhuc es/o/Socrates: nec dum te philoſophia cõplexa eſt. Amplectetur autem ut mea fert opinio: quãdo nihil iſtorum neglexeris: nunc uero ad opiniones hominum ob ætatem reſpicis.

a T hoc mihi dicas. Videntur ne tibi ut aiebas: ſpecies quædam exiſtere: & ea q̃ illis participant: illarum cognomenta ſortiri? ueluti ſimilitudine participantia: ſimilia: magnitudine magna? pulchritudine: atq; iuſtitia: pulchra & iuſta uocari? & maxime quidẽ iqt Socrates. Nõne quodcunq; ſpeciei particeps ſit: ul' totam ſpeciem: ul' partem accipit? An eſt alius præter iſtos participandi modus? Et quis alius Socrates ait? Vtrum uidetur tibi tota ſpecies in uno quoq; multorum eſſe una exiſtens? an aliter? Quid prohibet eſſe unam? Vnum ergo & id emĩ multis ſeorſum poſitis totum ſimul unum erit: atq; ita ipſum a ſeipſo ſeorſum exiſtet. Nequaq̃ inqt Socrates. Verũ ſicut dies unus deniq; ubiq; ſimul adeſt: nec ipſe tamen a ſeipſo ſecernitur: ita nil prohibet quãlibet ſpeciem unam & eãdem ſĩl' multis adeſſe: nec tamen a ſeipſa ſecerni. Belle o Socrates unum idem ſimul in multis oſtendis: ac ſi ſuper multos uelamen quoddam extẽdens: dicas unum in multis totum eſſe: nõne tale quiddam dicis? forſitã. An ergo totum uelamẽ ſingulis: uel pars eius alia alteri aderit? pars. Diuiſibiles igitur inquit/o/Socrates ſpecies erunt: & quæ illis participant: partẽ capient: nec amplius in quolibet tota: ſed pars cuiuſq; unũ erit. Sic apparet. Voles ne/o/ Socrates unam ſpeciem re uera diuidi: ac etiam unam eſſe? Nullo mõ. Conſidera itaq; ſi ipſam magnitudinẽ partiaris & unum quodq; plurium magnorum parte magnitudĩs minore q̃ ipſa ſit: magnũ erit nõne procul a ratione uidebitur? prorſus. Quid uero ipſius ęqualis parte unum quodq; paruum participans: hẽbit: quo minore exiſtẽte q̃ ipſum ęquale id quod habet ęquale alicui ſit? Impoſſibile. Sed & aliquis noſtrum ipſius parui partem habebit: q̃ ipſum paruum maius eſt: quippe cum ea pars ipſius exiſtat: atq; ita ipſum paruũ maius erit. Id autẽ cui ablata pars adiicitur minus erit: & nihilo maius q̃ antea fuerit. Iſtud inqt fieri nõ poſſe. Quo igiť mõ

Socrates ait:cætera ſpēbus participabūt.Cum nec ſm totas:neq; ſm partes capere queant? per Iouem nō leue quidam hoc ad determinādū uidetur.Ad illud aūt qd ais?Quid nā Reor te ex hoc unam quālibet ſpēm ponere.Cum plura quędā magna tibi uidenť/una quędā forſan idea tibi uiť/p oīa reſpicienti:unde ipm unū magnū eſſe putas:Vera dicis.Quid ſi ipm magnū atq; alia q̄ magna ſunt aīo eodē modo p oīa reſpicias/nōne unum quiddā magnum iterū apparebit/quo hęc oīa magna uideri neceſſe eſt?Apparet.Icirco alia iam magnitudinis ſpēs præter ipſam magnitudinē & participantia magnitudine/iterū elucebit:& in iis oībus alia rurſus:qua uniuerſa ſint magna:nec amplius una quæq; ſpēs una erit:ſed nūero potius infinitæ.At forſitan iniquit Socrates q̄libet harum ſpecierū notio quædā eſt nec alibi eſſe q̄ in animis pōt:ſic.n.unaquæq; una erit:nec contingent ulterius:q̄ dicebanť.Quid ergo inquit?q̄libet notio una eſt?notio aūt nullius notio?At hoc īpoſſibile.Sed cuiuſdā?Cuiuſdā ſane:exiſtentis uel nō exiſtētis?Exiſtētis.Nū unius cuiuſdā/quod notionē illā in oībus ſequentē ītelligere licet ideā unā?prorſus:præterea nōne ſpēs erit hoc quod intelligiť unū eſſe/ſemp in oībus idē.Neceſſariū hoc quoq; uideť.Quid uero inquit Parmenides/an non neceſſe eſt/cū cætera ſpēbus participent/ex notionibus unū quodq; cōſtare/& intelligere ſingula: uel cū ſint notiōes:nihil tñ intelligere?Sed neq; id inquit rōnē habet:uerū q̄maxime ſic iſta mihi ſe hře uidenť:has qdē ſpēs tanq̄ exēplaria in natura conſiſtere:cætera uero iis ſimilia fieri:atq; eſſe ſimulacra:nec aliter iſta ſpēbus participare/q̄ q illis ſimilia fiunt.Si quid igiť ut ais ſpēi ſimile eſt:nū poſſibile eſt/ſpēm ipſam nō eſſe ſimilē eius quod ipſi ſimile factū eſt:quatenus ipſi factū eſt ſimile?An cogitari pōt ſimile nō eſſe ſimili ſimile?Non certe.Simile aūt nōne unius eiuſdē ſpēi neceſſario particeps eſt/cuius & illud cui ſimile ſit.Neceſſe eſt.At quo ſimilia participātia ſimilia fiunt:nōne illud ipſa ſpēs erit?Oīno.Non igiť pōt quicq̄ ſpēi ſimile eſſe/nec ſpēs alteri.Nā præter ipſam ſpēm/ſpēs alia ſemper emergeret:q ſi illa cuiquā ſit ſimilis/alia rurſus nec unq̄ pgreſſus iſte ceſſabit:quin noua ſpēs ſemper occurret:ſi ſpēs participanti ſimilis ſit.Veriſſima loqueris.Non ergo per ſimilitudinem cætera ſpeciebus participāt:ſed alius qdā præterea q̄rendus eſt participandi modus.Apparet.Cernis o Socrates quāta ſequiť ambiguitas:ſiquis quaſi ſpēs ſint:ipſas ſm ſe ipās diſtinguat?Et maxime inquit.Scito inſuper te nōdū ut ita dixerim cōprehendere/quāta ſit difficultas/ſi unum quodq; exiſtentium unam ſpēm ſemper quiddā diſtinguendo poſueris.Quomō id inquit?Multa quidem alia ſunt:ſed hoc eſt maximū:ſiquis aſſerat illas dinoſci non poſſe/cum ſint tales quales eſſe ſpecies oportere dicimus/Eum ſane qui ita diceret:non poſſet aliquis redarguere niſi multarū rerū peritus ſit qui dubitat:& ingenioſus:uelitq; ꝑterea ſequi demonſtrantem/dum plurima longo ordine tranſigit:uerūtñ nec etiā pſuaderi poterit:qui ignotas illas eſſe coget.Cur o Parmenides ait Socrates?Quoniā o Socrates arbitror & te/& quēuis alium quicūq; eſſentiā quādam cuiuſq; ipſam ſm ſeipſam exiſtentem ponit/nullā nobis ineſſe ſpeciem cōceſſurū.Quo enim pacto inquit Socrates ipſa ſm ſeipſam eſſet?Recte loqueris.Nonne igitur quotcūq; ex ideis inuicem reſpiciunt:quæ ſunt ipſe ad ſeipſas eſſentiā hūt/non aūt ad ea quæ circa nos ſunt:ſeu ſimulacra/ſiue quomodocūq; illa quiſppiam noīet:qbus nos participantes ſingula eſſe denoīamur.Que uero circa nos ſunt illis ęquiuoca:ipſa ſimiliter ad ſeipſa nō ad ſpecies ſunt:& ſui ipſorū nō illarū q̄cūq; rurſus ſiľr nūcupanť quomō dicis inquit Socrates?Veluti ſiqs noſtrū alicuius dñs aut ſeruus ſit/nō ipſius dñi quod dñs eſt/ſeruus exiſtit:neq; ipſius ſerui quod ſeruus eſt/dñs eſt qui dñs diciť:ſed hæc utraq; eſt tanq̄ hō. Ipſa uero dominatio ſeruitutis ipſius exiſtit id quod eſt:& ipſa iterū ſeruitus eodem mō ipſius dñatiōis eſt ſeruitus.Nec ea q̄ nobis inſunt ad illa:nec ēt q̄ illic ſunt/ad nos referunť.Sed ut dixi ipſa ſui ipſorū & ad ſeipſa ſunt:& q̄ hic ſunt ſimiliter ad ſeipſa reſpiciunt.Intelligis ne quod dico?prſus ītelligo.nōne & ſcientia ipſa quod ſcientia eſt/illius ipſius quod eſt ueritas:ſcientia eſt.Oīno quidem. Qualibet rurſus ſcientiarū/q̄ eſt quod eſt alicuius exiſtentiū eſt ſcientia/an non?profecto.Scientia uero noſtra/nōne ueritatis q̄ circa nos/ſcientia erit?Et rurſus unaquæq; noſtra ſciētia:uniuſcuiuſq; eorū quæ circa nos ſunt/ſcientia.Neceſſe eſt.Verūtñ ipſas ſpecies/neq; nos hēre/neq; circa nos eſſe poſſe aſſentiris.Non ꝑfecto.Cognoſcunť ne ipſa ſcientiæ ſpē genera ipſa quæ ſingula ſint?Certe. Quam ſpēm nos haud habemus.Non certe.Nulla igitur ſpecies a nobis cognoſcitur:cum ipſius ſcientiæ participes minime ſimus.Non apparet?Ignotum itaq; nobis ipſum pulchrū/& ipſum bonum eſt:& omnia deniq; quæ ut ideas eſſe ſupponimus.Videtur.Conſidera & hoc etiam grauius. Quid nam?Num fateris ſi eſt ipſum quiddam ſcientiæ genus:multo illud præſtantius eſſe hac noſtra ſcientia:& ipſam pulchritudinem ac reliqua eodem pacto.Immo.Nonne ſiquid aliud eſt ipſius ſcientiæ particeps:nullum niſi deum dices ſuppremam habere ſcientiam?Neceſſe eſt.Num poterit deus cum ipſam ſcientiam ſit amplexus hæc noſtra dinoſcere?Cur non?Quoniam inquit Parmenides confeſſi ſumus o Socrates:neq; ſpecies illas ad noſtra uim habere quam habent:neq; noſtra etiam ad ſuperna:uerum utraq; ad ſeipſa referri.Cōſenſimus plane.Ergo ſi apud deum ſuprema ipſa dominatio eſt:atq; ipſa ſuppremа ſcientia/nunq̄ aut dominatio ipſa nobis dominabiť: aut ipſa ſcientia nos/uel aliud noſtrorum/quicq̄ cognoſcet:ſed/& nos ſimiliter diis minime imperabimus

Sciaeſt ueritatis & eius: quod eſt.

Ipſum pulchrū & ipm bonū nobis ignotum.

rabimus imperio noſtro:neq; diuinum quicq̄ ſcientia noſtra percipiemus. Et illi item eadem rōne
nec noſtri erunt domini:neq; res humanas cum dii ſint:animaduertēt. At nonne ualde mirabilis
inquit:hic ſermo uidebitur:ſiquis Deum cognitione priuauerit? hæc quidem/o/Socrates iqt Par
menides aliaq; præter hæc multa neceſſe eſt ſpeciebus cōtingere:ſiquidē hæ rerum ideæ ſit:& ali-
quis ipſam quādam unam quāq; ſpeciem determinet. Vnde uacillat quiſquis hæc audit:ac dubi-
tat ne forte ideæ nihil ſint oīo. uel ſi ſint neceſſe eas eſſe humanæ naturæ ignotas exiſtimat. Adeo
ut qui hæc dicit/inferre aliquid uideatur. Et ut pauloante dixi mirum eſt q̄ ſit īcredibile:& uiri ad
modum ingenioſi percipere poſſe:q̄ ſit genus quoddā cuiuſq;:& ipſa ſm ſeipſam eſſentia: necnon
mirabilioris uiri officium eſt:hæc poſtq̄ inuenerit:alios docere poſſe ſufficiēter oīa diſcernētem.
Aſſentior o Parmenides inquit Socrates:queæ.n.dicis menti meæ mirifice conſonant. Verumta
men inquit Parmenides:ſiqs prædictis rationibus motus ſpecies rerum exiſtentium auferat:neq;
ſpeciē ipſam uniuſcuiuſq; diſtinguat:haud ſane reperiet:quo conuertat intelligentiā cum nō ꝑmi
ſerit ideam uniuſcuiuſq; rerū exiſtentium eandē ſemꝑ exiſtere:& in hunc modū diſſerendi ēt facul
tatem funditus ſubuertet. Talem quādam rationem tu quoq; præcipue ſenſiſſe mihi uideris. Ve-
ra dicis. Quid itaq; de philoſophia facies:quo his ignoratis te uertes:haud quaq̄ diſcernere id in
præſentia uideor. Anteq̄ exercitatus ſis/o/Socrates:definire aggrederis:qd pulchrū: iuſtum bo-
num:& aliarū quælibet ſpecierum:hoc enim pridē aīaduerti:hic te audiens una cum hoc Ariſto-
tele diſputantem:pulcher ſane:atq; diuinus mihi crede impetus iſte tuus:quo ad rōnes aduolas.
Cæterum collige teipſum:diligentiuſq; te in ea facultate exerce:quæ inutilis eē uidetur:& a mul-
tis nugatio:ſiue garrulitas nuncupat̄:dum iuuenis es:alioquin te ueritas fugiet. Quis exercitatio
nis huiuſcemodus eſt Parmenides? Iſte inqt:quem a Zenone audiſti. Sed etiam illud tuum aduer
ſus hunc dictum miratus ſum/cum diceres nō in iis q̄ oculis ꝑcipiuntur:eorūq; errore cogitatio
nem ſiſtere oportere/ſed ad ea cōſcendere:q̄ quis maxime rōne comprehendere/ac ſpēs eſſe puta
ret. Neq; in hunc modum arduū eſſe uidet̄:ſimilia uidelicet:atq; diſſimilia:cæteraue:q̄ rebus exi-
ſtentibus cōpetunt explicare. Et probe quidē dixiſti. Eſt aūt præter hoc:illud etiam obſeruandum
ut nō modo ſi eſt aliquid ſupponas hac deinde quæ proueniunt ex ſuppoſitione cōſideres: uerū ēt
ſi nō ſit id ipſum ſupponas/ſi ꝑfectius exercitari uolueris:quo pacto id ais. Verbi cauſa ſi uelis cir-
ca iſtam ſuppoſitionem quā Zeno inuexit:ſi multa ſunt:quid euenturū eſt ipſis multis ad ſeipſa &
ad unum:& uni ad ſeipſum & ad multa. Ac rurſus ſi nō ſunt multa:iterum cōſiderandū quid acci-
dat uni atq; multis/tum ad ſeipſa:tum inuicem. Et rurſus ſi ſuppoſuerit eſſe ſimilitudinē: uel non
eſſe:quid potiſſimū ex utraq; ſuppoſitione contingat:tam iis quæ ſuppoſita ſunt:q̄ cæteris oīb⁹ ad
ſeipſa pariter:atq; inuicem. Eadē quoq; de diſſimilitudine ratio eſt:de motu:ſtatu:gñatione:cor-
ruptione:eſſe:atq; non eſſe:& ut uno uerbo cōplectar:de quocūq; ſuppōitur:aut eſſe:aut nō eſſe:ſi
ue quāuis aliam paſſionem ſuſcipere cōſideranda ſunt quæ ex ſuppoſitione proueniāt ad ſeipſum:
& ad quolibet aliorum quodcūq; elegeris:& ad plura:& ad uniuerſa ſimiliter:& alia rurſus ad ſeip
ſa atq; ad aliud quodcunq; adſumpſeris ſiue ut exiſtēs:ſiue ut nō exiſtens ipſum poſueris:ſi modo
abſolute exercitatus ueritatem ſis penitus inſpecturus. Arduum inquit opus adducis/nec te om-
nino intelligo. Sed cur ipſe non ſupponis aliqd/illud eo modo percurrens/ut clarius intelligam?
Grande o Socrates onus ſeni imponis. Tunc Socrates cur non ipſe o Zeno hanc rem diſcutis?
Cui Zeno ſubridens reſpondit:ipſum o Socrates oremus Parmenidem:neq; enim leue quiddam
eſt/quod ait. An non uides quantum ſit negocium quod iubes? Quod ſi plures eſſemus:haud ſa-
ne id poſtulare deceret. Indecorum namq; huiuſmodi quædam in conſpectu multorū tractare:
atq; id ſeni præcipue. Ignorant enim multi quod abſq; hoc diſcurſu/ac peruagatione per omnia
impoſſibile ſit mentis ueritati coniuncte compotem fieri. Ego igitur o Parmenides una cum So-
crate precor:ut & mihi etiam liceat tanto tempore tranſacto hæc audire. Cum uero hæc intuliſſet
Zeno retulit Antipho dixiſſe Pythodorum:ſe quoq; & Ariſtotelem:ac reliquos omnes obſecrauiſ
ſe Parmenidem:ut quod dixerat:demonſtraret:neq; aliter faceret. Tunc demum Parmenides ne
ceſſe eſt inquit obtemperare:& ſi mihi uideor ī id:quod paſſus eſt ibycius equus incidere. Cui pro
fecto equo athletæ ſeniori curruum ſubituro certamen:& propter experientiam euentum extime
ſcenti Ibycus ipſe ſe conferens. inultus inquit/& ipſe iam ſenex ad amores regredi cogor. Eadem
ratione ego mihi admodum trepidare uideor: cum cogito quo pacto poſſim iam grandis natu
tam profundum diſſerendi pelagus tranſnatare. Obſequendum tamen:cum & Zeno ipſe roget:
Idem enim ſumus. Vnde igitur incipiemus? quidue primū ſupponemus? An uultis poſtq̄ nego-
cioſum ludum ingreſſi ſumus a me ipſo meaq; ſuppoſitione in primis exordiar? de ipſo uno ſup-
ponens:ſiue unum ſit:ſiue nō quid accidat? prorſus inquit Zenon. Quis igitur mihi reſpondebit?
An iunior? minus enim negocii prebebit:& quæ ipſe ſentit:maxime reſpondebit:ut eius reſpōſio
minus me defatiget paratus ſum o Parmenides. Ariſtoteles inquit me namq; ſignificas: dum iu-
niorem reſpondere iubes. Sed age:ut lubet interroga me:tanq̄ libentiſſime reſponſurum.

Modus exercendi dicens philoſophiā comparaturū Non in ſenſibilibus eſſe inſiſtendū dicebat Socrates:

De utilitate & modus ſupponēdi.

Equus ibycus

Qualis ſit reſponſio iunioris.

DE VNO.

Prima ſuppoſitio ſi unũ ſit q̃ itel igẽda ẽ ſi unũ: Nam uerbũ ẽ apponitur gr̃a oronis. & primũ argumentum eſt a cõtrario

a Ge igiť ſi unum eſt/nõ utiq; multa erit ipſum unum. At quomõ? Neq; igitur partem eſſe illius aliquã: neq; totum eſſe ipſum oportet. Cur nã? Pars utiq; totius ꝑs eſt. Eſt. Quid uero? nõne totũ eſt: cui nulla pars deeſt? ꝑrſus. Vtrinq; igitur ipſum unũ ex ꝑtibus eſſet totũq; exiſtens: ac partes habens. Neceſſe eſt. Vtrinq; rurſus ipſum unum multa potius/q̃ unũ eẽt: Verum. Oportet autem nõ multa: ſed unũ ipſum exiſtere. Oportet ſane. Itaq; nec totũ erit: neq; partes habebit: ſi unum fuerit ipſum unũ. Nõ certe. Si nullam habet partem: nec principium etiã neq; finem: neq; medium habebit partes enim ipſius hæc eſſent: ꝓbe. Quin etiam principium & finis termini cuiuſlibet ſunt. Quid ni? Infinitum igitur ipſum unum/cum principio fineq; careat. Infinitũ. Ergo & abſq; figura: neq; enim rotundi: neq; recti particeps eſt. Cur rotundũ porro id eſt: cuius extrema undiq; a medio ęque diſtant. Id nempe. Rectũ uero cui? medium extremis utriſq; e regione eſt. Sic eſt. Nõne partes haberet ipſum unum: multaq; eſſet ſi recte: uel circularis figuræ eſſet particeps? Omnino quidẽ. Iccirco neq; rectum eſt: neq; rotundũ/cum partes etiam nullas habeat. Recte. Quin etiam cum tale ſit/nuſquã eſt: nam neq; in alio: neq; in ſeipſo eſſe poteſt. Quam obrem? Si in alio eſſet: circulo quodam ab eo: in quo eſſet/cõcluderetur: paſſimq; ab illo: ac multis partibus tangeretur. At cũ unum impartibile ſit & rotũditatis expers/impoſſibile eſt multifariam circulo tangi. Impoſſibile. Sin in ſeipſo eſſet ipſum ſeipſum cõplecteretur: nõ aliud quiddã: q̃ ipſummet exiſtens: ſiquidem in ſemetipſo ſit: nõ enim poteſt quicq̃ in aliquo eſſe: quin ab illo etiam comprehendatur. Impoſſibile certe. An nõ aliđ quiddã eſſet ipſum: ut comprehendens: aliud ut comprẽſum? nunq̃ enim idem ipſum totum utraq; hæc ſimul pateretur & ageret: quo fit ut ipſum unum: nõ unum ulterius: ſed duo ſit. Eſt ut dicis. Nuſq̃ igitur eſt ipſum unum: quãdo quidẽ: nec in alio: nec in ſemeptiſo eſt. Nuſq̃. Cõſidera quæſo nũ ꝙ hmõi ẽ: aut ſtare: aut moueri ualeat. Cur nõ? Q̃m quod mouetur: uel fertur: uel alteratur: hi quippe ſoli ſunt motus. Eſto. Si ipſum unum ex eo: ꝙ eſt alteretur: impoſſibile eſt. Vlterius eſſe unum. Impoſſibile. Iccirco ſecundũ alterationẽ nõ mouetur. Nõ ut uidetur: numquid ſecũdum progreſſionẽ? Fortaſſis. Atqui ſi ipſum unum feratur: uel in eodem motu ſphærico circũfertur/uel locum alium ex alio mutat. Neceſſe. Nonne quod circulo circunfertur in medio cõſiſtere oportet: atq; alias ſui partes: quæ circa medium uoluantur: habere? Cui uero: nec mediũ: neq; pars ulla cõuenit: quomodo id cogitari poteſt in circulũ circa medium uolui? Nullo pacto. An locum tranſiẽs alias alibi fit: atq; ita mouetur? forte. Nũ eẽ ipſum in aliquo ut impoſſibile iam redargutum eſt? Immo. An nõ multo magis impoſſibile ipſum in aliquo fieri? Nõ intelligo: quomõ. Si in aliquo aliquid fit: neceſſe eſt nõdum in illo penitus eſſe, ſiquidem adhuc in illo continue fiat: nec etiam extra illud prorſus extare: ſiquidem in eo iam fiat: neceſſe ẽ. Si ergo aliud quicquã hoc patitur: id ſolum patitur: cuius partes aliquæ ſunt: partim enim in illo iam eſt/ꝙ patitur: partim ſimul extra quod aũt nullis partibus cõſtat/nunq̃ in aliquo totum eẽ: ac totũ ſimul abeſſe poterit. Vera. Quod uero: neq; partes habet ullas: neq; totum eſt: multo magis etiã impoſſibile eſt: ſiue ſecundũ partes: ſiue ſecũdum totum alicubi fieri. Apparet. Ergo nec aliquo pergens nec alicubi ingrediẽs locũ mutat: neq; in eodem reuolutum: neq; etiam alteratũ. Nõ uidetur. Secũdum quẽlibet igiť motũ ĩmobile eſt ipſum unũ. Immobile. Præterea ipſum unum in nullo eſſe poſſe aſſeuerauimus. Aſſeuerauimus. Haud igitur aliquãdo in eodem eſt. Quamobrẽ? quoniã iam in illo eſſet: in quo eodem eſt: prorſus. At uero nec in ſeipſo: neq; in alio ipſum unum eſſe poterat: nõ certe. Nunq̃ igitur ipſum unum in eodẽ exiſtit. Nunq̃ ut uidetur. Quod uero nũq̃ in eodem exiſtit: neq; quietem agit: neq; ſtat. Neq; enim poſſibile. Iccirco ipſum unum: nec ſtare: neq; moueri uidetur. Non apparet. Item nec alteri: neq; ſibiipſi etiam idem eſt: rurſuſq;: nec a ſeipſo: nec ab alio quodam alterum. Quid ita? Si a ſeipſo alterum ſit: ab uno alterum eſſet, nec eſſet unum. Vera. Et ſi alteri idem fuerit: illud quidem erit: nec ipſum quod eſt: qua ꝓpter nec ulterius erit ipſum quod unum: ſed aliud quiddam præter unum. Sic eſt. Ideo idem alteri uel a ſemetipſo alterũ dici nunq̃ debet. Nunq̃ plane. Sed neq; alterum ab alio eſſe poteſt: donec unum eſt: neq; enim uni congruit: ut ab aliquo alterum ſit: ſed ſoli ei quod alterum eſt ab alio. Alteri autem nulli conuenit: probe. Ex eo igitur: ꝙ unum eſt: nõ erit alterum: an ipſe putas? Nequaq̃: ꝙ niſi ſi non ſe ipſo: ſi non ſeipſo: neq; ipſum. Ipſum uero nullo modo alterum exiſtens a nullo alterum eſt. Recte: neq; tamẽ ſibi ipſi idem erit. Cur non? Non ea eſt ipſius unius natura quę ipſius eiuſdem natura eſt: quare? quia nondum quum idem fit aliquid alicui: unum efficitur: qua de cauſa? quod multis idem fit/multa/non unum fieri neceſſe eſt. Verum. At ſi ipſum unum atq; ipſum idem nihilo diſcreparent quotiens: quid idem fieret: unum quoq; ſemper efficeretur: quotiẽſq; unum ſemper & idem Et maxime quidẽ. Quapropter ſi ipſum unum ſibimet idem fuerit. Non unum ſibi exiſtet: atq; ita unũ exiſtẽs: nõ unũ erit. Impoſſe id q̃dẽ. Impoſſe igiť ipm unũ: aut alteꝝ ab alio: aut ſibi ipſi idẽ eſſe. Impoſſe hac itaq; rõne unũ: nec idẽ: nec alteꝝ: aut ſibi: aut alteri: eẽ poterit. Nõ ꝑfecto. Sed neq; ſimile: neq; diſſiſe cuipiã: aut ſibi aut alteri. Quã ob cãm? Quia ſiſe ẽ: ꝙ ipſi⁹ eiuſdẽ eſt ꝑticeps. Nẽpe.

Quid rotundum

Quid rectũ

Rõnes: q̃bus pellitur idẽ eſſe in ſe

Latio & alteratio ſunt ſoli motus

Quod circulo mouetur in medio conſiſtere

Pati ꝑ partes

Alia eſt natura unius q̃ natura eiuſdẽ.

Ipſum

Ipſum tamen idem ab uno natura ſecerni ex ante dictis apparuit. Apparuit certe. Veruntamen ſi quid præter id quod eſt unum eſſe/ipſum unum recipit/patitur iam plura eſſe q̄ unum. Id autem impoſſibile eſt. Ita. Ob hanc cauſam nunq̄ ipſum unum: idem eſſe uel ſibi uel alteri patitur. Nō uidetur. Ergo nec ſimile aut ſibimet aut alteri eſſe poteſt. Sic apparet. Nihilo tamen magis eſſe alterum ſubſtinet: etenim plura q̄ unum eſſe cōtingeret: plura ſane. Quod alterum uel a ſe/uel ab alio fit. diſſimile quoqꝫ aut ſibiipſi/aut alteri cuidam efficitur: quippe cum illud etiam quod idem eſſe recipit: ſimile fiat: probe. Vnde ipſum unum cum nullo modo ſuſceperit alterum: nunq̄ quoqꝫ diſſimile ſiue ſibimet ſiue alteri fiet: nunq̄ profecto. Quamobrē nec ſimile neqꝫ diſſimile unq̄ aut ſibi aut alteri ipſum unum eſt. Non ut uidetur. Præterea cum huiuſmodi ſit/nec æquale etiam nec inæquale cuiq̄ uel ſibi uel alteri. Quid ita? Quod æquale eſt earundem menſurarum eſt quarū & illud cui æquale dicitur. Sic eſt. Quod maius eſt uel minus/quoad illa quibus conmenſurabile eſt/minoribus quidem plures menſuras habet: maioribus autem pauciores. Certe. Quibus: autem inconmenſurabile: quoad hec quidem minorum? quoad illa uero maiorum menſurarum erit: quid ni? Nonne impoſſibile eſt/quod nullo modo ipſius eiuſdem eſt particeps/aut menſuras eaſdem aut aliud quod uis idem ſortiri? Impoſſibile. Itaqꝫ nec ſibi: nec alteri erit æquale: quippe cum menſuris eiſdem non utatur. Minime ut apparet. Quin etiam ſi pluribus aut paucioribus menſuris circunſcribetur: totidem partibus quot & menſuris conſtabit: rurſuſqꝫ nō amplius unum erit: ſed tot potius/quot & menſuræ inſunt. Recte. ꝙ ſi unius menſuræ ſit/æquale utiqꝫ ipſi menſure fieret: uerum tamē īpoſſibile eſſe apparuit ipſum unum æquale cuiq̄ eſſe. Apparuit certe. Quod igitur nec unius menſuræ eſt particeps neqꝫ multarum neqꝫ etiam paucarum: nec ullo modo ipſius eiuſdem/nunq̄ ſibiipſi ut uidetur erit ęquale: nec etiā alteri: nec maius: præterea aut minus uel ſemetipſo uel alio: Sic prorſus ſe habet. An forte antiquius aut iunius aliquo uel etiam coætaneum ipſum unum apparet: quid prohibet? Id ſane: quoniam ſi eandem etatem uel ſecum uel cum alio quopiam aget. æqualitate & ſimilitudine temporis participabit: oſtenſum eſt: tamen nec æqualitatem nec ſimilitudinem ipſi uni ullam adeſſe poſſe. Oſtenſum profecto. Nonne hoc quoqꝫ diximus nec inæqualitatis neqꝫ diſſimilitudinis compos exiſtere? q̄ maxime? quo igitur pacto quod huiuſmodi eſt/ſenius aut iunius aliquo uel ætate par ulli eſſe poterit? Nullo modo. Ergo ipſum unum non iunius non ſenius non ætate par aut ad ſeipſum aut ad aliud erit. Non apparet. Item nec in tempore etiam ullo pacto ipſum unum cum tale ſit/erit unq̄. Etenim neceſſe eſt quicquid eſt in tempore/ſeipſo ſemper ſenius fieri. Neceſſe. Et quod ſenius ſemper iuniori ſenius. Cur nō? Itaqꝫ quod ſeipſo fit ſenius: ſeipſo etiam ſimul iunius fit: ſiquidem aliquo ſenius eſſe debet. Quomodo dicis? hoc modo. Oppoſitum alterum alteri nihil fieri oportet/oppoſito altero iam exiſtente. ſed hoc iam exiſtente/iam eſſe præterito illo præteriiſſe: futuro fore. dum uero fit unum oppoſitum/alterum quoqꝫ oppoſitū nec preteriiſſe: nec fore: nec eſſe: ſed fieri: nec aliter eſſe. Neceſſe. At uero ſenius appoſitū quiddā eſt iuniori nec alteri penitus ulli: eſt. quod ergo ſeipſo fit ſenius/Neceſſe eſt ſimul quoqꝫ ſeipſo iunius fieri/Videtur. quinetiam nec longiori ſeipſo tempore neqꝫ breuiori fieri/ſed per equale ſemper tempus ſecum ipſo fieri: & eſſe: & fuiſſe: futurum: eſſe: ac fore. Neceſſaria quoqꝫ hec ſunt. Neceſſarium ergo uidetur quodlibet eorum que in tempore ſunt/atqꝫ hoc tali participant/ęandem ſecum ipſo ætatem agere: ac ſenius ſeipſo ſimul: & iunius fieri. Apparet. Ipſi uero uni nulla prorſus ex iis paſſionibus accidit. Nulla. Nullius ergo tēporis particeps/nec in aliquo tempore/Non ſane ut ratio dictat. Quid igitur ipſum erat: fuit: fiebat: /nonne participationem temporis quandoqꝫ præteriti ſignificare uidentur. Quinimo. At uero erit: fiet: factum fuerit/an nō futurū nobis deſignant? Futurū. Eſt autē & fit/præſentis ſunt tēporis note. Omnino quidem. Si ergo ipſum unū nullo prorſus participat tempore: nec fuit unq̄ nec fit: neqꝫ eſt: neqꝫ fiet. neqꝫ factum erit: neqꝫ erit. Veriſſima hæc ſunt. Num poteſt quicq̄ eſſentia aliter q̄ ſecund iſtorū aliqd participare? Nō aliter. Nullo modo igit̃ eſt ipm̄ unū: haudquaq̄ uidet̃. Nō itaqꝫ ita eſt ut ſit unū: eſſet enī iā ens & eſſentiæ particeps immo ut uidet̃ ipſum unuū neqꝫ unum eſt: neqꝫ eſt ſiquid huic rōni credendum. Apparet. Ei uero quod non eſt: nū eſt uel ipſi uel ipſius aliquid? At quomodo. Non itaqꝫ nomen illi eſt/non ſermo nō ſcientia quædam: non ſenſus: non opinio. Non uidetur. Quaprorer nec nominatur nec dicitur nec opiniōe cogitatur: nec cognoſcitur: neqꝫ ab aliquo ex iis quæ ſunt/ſentitur: haud ſane uidetur. An poſſibile eſt iſta circa ipſum unum ſic ſe habere? non ut mihi uidetur.

u Is ne iterum ad ipſam ſuppoſitionem uelut a principio redeamus? conſyderantes ſiquid forte redeuntibus nobis aliter ſe habere uideatur? Volo equidem. Nonne ſi ipſum unū eſt/confeſſi ſumus que circa illud eueniunt: cuiuſmodi eſſe oporteat? profecto. Meditare iterum a principio: unum ſi eſt/numquid poſſibile eſt ipſum eſſe/eſſentia uero nequaq̄ participare? Impoſſibile. Eſſentia aūt unius nō idē: quod ipſum unū erit. aliogn ſi idē: nō utiqꝫ illius eſſentia eſſet: neqꝫ ipm̄ unū illa pticipaſſet: ſed quotiens pferret̃ unum: eſſe ſimile qddā ſignificaretur: ac ſi unū: unum diceremus. Nunc autem non eſt huiuſmodi ſuppoſitio noſtra. ſ. ſi unum quid

Simile eſt q. ipſius eius dē particeps

Quid ęquale

De oppoſitis qua ſunt & fiunt

Verbū ē fuit erit fit fiet: factū eſt cōſignificat tp̄s

In uerbo eſt nō mō ē tp̄s ſed ēt eſſentia

De uno negatur eē

Non entis non eſt qcq̄ & in nō ente non eſt qcq̄

Secunda ſuppoſitio circa unum ſi ſit

dum totũ unum erit: An nõ cõprehendunt omnes a toto particulæ? cõprehẽdunt. Quod autem
comprehẽdit terminus eſt? Eſt. propterea unũ ens/unum quodammõ eſt & multa/totumq; & par
tes/necnõ finitum/ & multitudine infinitũ/ Apparet/nõne cũ terminatum ſit: extrema quoq; hẽt?
Neceſſariũ eſt. præterea ſi totum eſt/principium mediũq; & finẽ habebit? Nũ totũ aliquod abſq;
iis tribus repiri põt? Et ſiqd ipſorũ ab eo quod unum diſtat. totũ ne ulterius erit? Minime. Quam/
obrem principiũ mediũ & finẽ unũ habet. Habet. Medium uero ęquo interuallo ab extremis un/
diq; diſtat: non .n. aliter eſſet mediũ. Non certe: præterea cum tale ſit unũ: figurę cuiuſdã eſt parti
ceps: ſeu recte: ſiue rotũde: ſiue alterius ex utriſq; compoſitę: particeps proculdubio. quinetiam ſi
huiuſmodi eſt ipſum in ſeipſo & in alio erit. quonã pacto? Quęlibet pars in toto eſt nec extra totũ
penitus ulla. Eſto. Singulæ ne partes ſub toto claudunt? Ita. At unũ cũctæ ſuæ partes exiſtit: nec qd
plus uel minus q̃ uniuerſæ. Sic eſt. Nonne & totum unũ eſt. Quid ni? Si omnes partes toto claudũ
tur/eſtq; oĩa unũ & ipm totũ/continent aũt ſub toto ſingula/ab uno utiq; unũ cõtinebitur: atq; ita
unũ ipſum in ſemetipſo iã erit. Vt. Verũtamẽ totũ in ptibus minime eſt/neq; in oĩbus neq; in ali-
qua: ſi enim in oĩbus: neceſſe eſt & in una: & ſi in una quadam nõ ſit: in cunctis eſſe non poterit. Si
autem hoc quidẽ unũ cunctis conſtat & in eo totũ/non uno quo pacto amplius in oĩbus erit unũ?
Nullo: Sed nihilo magis in partibus quibuſdã. Nã ſi quibuſdã totũ inſit: maius in minori erit. Id
aũt impoſſibile. Impoſſibile. Cũ igitur totum nec in pluribus nec una: neq; etiã cunctis partibus
inſit: an non neceſſe eſt ipm eſſe in alio quodã/uel nuſq̃ exiſtere? Neceſſe: Nõne ſi nuſq̃ ſit: nihil pe
nitus erit? & tamẽ cũ totũ ſit/neq; ſit in ſeipſo reſtat ut conſiſtat in alio: penitus. Qua igit unũ totũ
eſt. in alio eſt: qua uero oĩa partes eius ſunt/& ipſum cunctæ partes eſt ipm in ſeipſo. Ideoq; neceſ-
ſe eſt unum tum in ſeipſo: tũ etiam in alio eſſe: proculdubio. Et cũ talis ſi unius natura: an nõ neceſ
ſario ſequitur/ut ſtet atq; etiam moueatur? Cur nã: Stat quippe/ſiquidẽ ipm in ſeipſo conſiſtit. Et
enim inhærens uni nec ex eo digrediens/in eodẽ eſt in ſemetipſo. Eſt profecto. Verũ quod in eodẽ
ſemper eſt/ſtare ſemper oportet. Oportet. At quod in alio ſemper: contra neceſſe eſt nunq̃ in eodẽ
eſſe: ſi nunq̃ in eodẽ. nunq̃ præterea ſtare. quod uero non ſtat: moueri oportet: Sic eſt. Neceſſe eſt
igitur unum/cũ in ſeipſo ſemper & in alio ſit/ſemper quoq; ſtare atq; moueri. Videtur. Quinetiam
idem oportet ipſum ſibiipſi eſſe/& a ſeipſo alterum/& quo ad alia ſimiliter idem & alterũ: ſi mõ que
ſupra dicta ſunt illi cõpetunt: Qua ratione: Omne quidẽ ad uniuerſum ſic ſe habet: uel enim idem
eſt uel aliud/ſi non idẽ aut aliud/pars utiq; erit illius aduerſus quod ita ſe habet: uel ut totũ ad par-
tem erit: patet: Nunquid ipſum unum ſui ipſius pars eſt: Nequaq̃: non igitur quo ad ſeipſum totũ
erit quaſi pars ſui ſit: neq; enim poſſibile. An forte alterũ eſt unum ab uno? Minime. Non itaq; a ſe
ipſo alterũ: non certe. Si nec alterũ nec totum neq; pars quo ad ſeipſum eſt/quid iam aliud reſtat/q̃
ut idem ſibi ſit? Iſtuc ipſum: Quid uero: quod alibi eſt q̃ ipſummet in eodẽ exiſtẽs in ſemetipſo: nõ
ne cogitur alterũ a ſeipſo fieri: ſiquidem alibi q̃ ipſummet exiſtat: Mihi quidẽ uidetur. huiuſmodi
plane patuit eſſe unũ/in ſeipſo ſcilicet & in alio eſſe: patuit profecto: Ex hoc igitur conſtat unũ eſſe:
a ſeipſo alterũ: Videtur. Siquid uero ab aliquo alterũ eſt: nonne ab altero alterũ: Neceſſe. Quęcũq;
unũ minime ſunt nũ ab uno altera/ & unũ alterũ ab iis quæ nõ unũ quid ni? Ideo unũ ab aliis oĩbus
alterum apparebit: alterũ: Aſpice præterea/nũ alterũ ipſum: & ipſum idẽ contraria inuicem ſint.
Cur non. Volet ne unq̃ idẽ in altero uel alterũ in eodem conſiſtere: Nũq̃. Ergo ſi nunq̃ alterũ in eo
dẽ eſt: nihil eſt ex iis quæ ſunt/in quo p aliquod tps ipm alterũ ſit. Nã ſi per aliquod tẽpus ſit in ali-
quo: per id tẽpus in eodẽ ipſum alterũ erit. An nõ: Certe: poſtq̃ uero nunq̃ in eodẽ conſtat/nunq̃
profecto in aliquo eorũ: quæ ſunt: ipſum alterum erit. Vera dicis. Iccirco nec in iis quæ non ſunt
unũ nec in uno erit alterum. Non ſane. Sequitur ut unum ab iis/quæ non unum/& quæ non unum
ab uno per ipſum alterũ altera eſſe nequeant. Sequitur plane. Quod niſi participent ipſo altero al
tera ſecundũ ſeipſa inuicẽ eſſe non poterunt. At quo nã pacto. Atqui ſi nec ſeipſis: nec ipſo altero
altera ſunt/altera eſſe inuicẽ nullo pacto poſſunt. Nullo. Præterea quæ unũ non ſunt/ uno minime
participant. neq; enim eſſent non unũ: ſed quodammodo unũ. Verũ hanc ob cauſam que nõ ſunt
unũ/neq; etiã numerus ſunt. Alioquin non penitus unius eſſent expertia. ſiquem numerũ habeãt
Non certe: An uero quæ non ſunt unum partes unius ſunt. An ſic forte uno participarẽt: quæ nõ
ſunt unum: Participarent. Si itaq; hoc qdẽ omnino unũ eſt/illa uero non unũ nec ps unũ erit eorũ
que non unum neq; totum ad illa/quaſi ipſa ſint partes. Neq; rurſus quæ non unum/unius particu
lę: neq; ẽt tota quaſi unum pars exiſtat. Non profecto. Cæterum aſſeruimus quæ neq; tota neq; p-
tes ſunt/neq; inuicem alia/eadem inuicem eſſe debere. Aſſeruimus. Fatemur ne igitur unum cum
ita ad ea quæ nõ unũ/ſe hẽat illis idẽ eſſe. Fatemur. Ergo unũ ut uĩ alterũ qddã eſt ab aliis & a ſeipo:
rurſuſq; ſibi: & illis idẽ. Sic rõ pſuadet. Nũqd ſĩle quoq; & diſſimile ſibiipſi ac cæteris: forte poſtq̃
alterum ab aliis eſſe patuit: alia quoq; ab illo altera erunt. Quid prohibet: An non ita ab aliis al-
terum/ut ab illo & alia: nec magis quicq̃ neq; minus. Quid ni? Si nec magis: nec minus reſtat ut ſi-
militer. ſimiliter porro. Si uni contigit ut alterum ſit ab aliis eodem modo quo ab illo alia: ex hoc

Quod cõprehendit eſt terminus.

Vnũ eſſe & unũ & multa & totũ & partes & finitũ & ĩfinitum:

Omne totum hẽt principiũ mediũ & finẽ

Quomõ intelligatur unũ ab uno & ſeipſo contineri.

Quod nuſq̃ eſt. nihil penitus eſſe.

Quomõ qcq̃ ſtat & mouetur.

ſequitur ut eadẽ conditio quædam/tam uni/q̃ aliis competat:Quid ais?Hoc unũ quodq; nomẽ nõ
ne ſuum habet ſignificatũ:Habet.Idem uero nomẽ/uel ſepius uel ſemel pronuncias. Equidẽ utrũ
quando ſemel profers illud apellas cuius eſt nomẽ:quando uero ſæpius non illud .An potius ſiue
ſęmel ſeu ſæpe nomen idem pronuncies:neceſſe eſt te ſemper idem innuere : idẽ ſemper. Nonne
& ipſum alterũ nomen eſt ad proprium aliquid ſignificandum impoſitũ.Eſt.Quotiens igitur no-
men hoc profers/ſiue ſemel/ſiue ſepius/nõ ad aliud refers/neq; aliud quiq̃ nominas q̃ id /cuius hoc
nomen eſt.neceſſe.Quando itaq; dicimus alterum eſſe unũ ab aliis:& illa ab uno altera /bis nomẽ
hoc alterum pronunciantes/nunq̃ ad aliud quiddã ſignificandum inducimus : q̃ naturam cuius
proprium nomen eſt.Omnino quidẽ.Si ergo unũ alterũ ẽ ab aliis & alia ab uno altera patiẽs illud
idem alterum:quod in aliis eſt/ſecundum illud/non ſecundum aliud quiddam alterum eſt ab aliis
unum:quodcunq; uero idem petitur:ſimile eſt ? an non? Immo ſecundũ quod autẽ unũ habet ut
ſit ab aliis alterum/ſecũdũ hoc idẽ quodlibet cuilibet ſile eſt:quodlibet enim eſt a quolibet alterũ.
Videtur:Eſt ne ſimile diſſimilibus contrariũ.Eſt ſane. Nonne & ipſum alterum ipſi eidẽ.Et iſtud.
Verumtamen hoc etiam patuit ꝙ ipſum unum aliis idem.Patuit plane:Contraria uero paſſio eſt
eſſe aliis idem & eſſe ab aliis alterũ.Nimium.Qua tamen alterũ/ſimile apparuit.Et hoc.Qua igi-
tur idem/diſſimile erit ſecundum paſſionem contrariam paſſionis illius:que ſimile fecerat: ſimile
autem nonne faciebat ipſum alterum?prorſus.Ipſum ergo idem diſſimile reddet: alioquin ipſius
alterius contrariũ minime erit.Apparet?Ex iis concluditur unũ ſimile atq; diſſimile aliis eſſe :qua
ſane alterum ſimile:qua uero idem diſſimile.Talem ut uidetur rationem habet.Et hanc quoq; ha-
bet.Quam?Vt qua idem paſſum eſt/non alienum ſit paſſum:ſi non alium paſſum fuerit /neq; diſſi-
mile etiam ſi non diſſimile.reſtat ut ſimile.ſin autem aliud ſuſceperit:& alienum:ſi alienum :etiam
diſſimile ſit.Vere dicis:unum ergo & quia cæteris idem.& quia alterum ſecundũ ambo hæc & ſe-
cundum horum utrunq; ſimile atq; diſſimile aliis erit.Maxime.Nonne:& ſibiipſi eodem modo ſi-
quidem alterum a ſeipſo & ſibiipſi idẽ appuit:ſecũdũ ambo atq; utrunq; ſimile pariter atq; diſſimi-
le apparebit:Nimium.Conſidera præterea quæſo quonam pacto unũ ad tangẽdum/uel non tan-
gendum ſeipſum & alia ſeſe habeat.Conſidero equidem.Ipſum unum in ſeipſo toto eſſe conſtitit.
Probe.An non & in aliis unum?Et in aliis.Quatenus igitur in aliis/alia tangit. quatenus in ſeipſo
tangere quidem alia impeditur/ſeipſum uero tangit/cum in ſeipſo ſit.Apparet:Hac utiq; ratione
unum & ſe:& alia tangit.Tangit.Quid uero ad hæc?Nonne quodcũq; tacturum aliquid eſt pro-
pe illud quod tacturum eſt/iacere oportet/atq; eam ſedem occupare/quę ſequitur illius ſedem:in
qua cum primum fuerit tanget?Neceſſarium:hoc eſt.Ideo unum quoq; ſi ſe tangere debent con-
tinuo poſt ſeipſum extare oportet/proximã loco in quo ipſum eſt:ſedem occupans.Oportet om-
nino.Nonne unum ſi duo eſſet:hæc efficeret/& duobus ſimul in locis exiſteret:donec uero unũ eſt
minime.Eſt ut dicis.Eadem ergo neceſſitas efficit:ut unũ nec duo ſit:neq; ſeſe tangat.Eadem.At
nihilo magis alia tanget.Quamobrem.Quoniam diximus ꝙ tacturum aliquid eſt /ſeorſum po-
ſitum/proximũ illi quod tangendum eſt eſſe oportere. Tertium uero præter hæc inter medium
nullum.Vera.Quapropter duo ſaltem adeſſe oportet/quotiẽs futurus eſt tactus.Oportet.Sinau-
tem præter terminos duos tertium quiddam medium interuenerit:tria quidem per ordinẽ ſub-
ſequentur:tactus autem gemini prorſus:atq; ita ſemper uno quodam adiecto:unus quoq; tactus
adiicitur.Ex quo contingit ipſos tactus a numerorum multitudiue uno exuperari. quanto enim
prima duo tactus ipſos exuperarunt:ita ut plura numero q̃ tactus eſſent/tanto deinceps uniuerſus
numerus uniuerſos tactus excedit.Etenim in poſterum unum ſimul additur numero :& unus ta-
ctus tactibus ipſis apponitur.Recte.quot igitur ea quæ ſunt numero ſunt totidem ſemper & ta-
ctus/uno dumtaxat excepto. Vera loqueris.Itaq; ſi unum eſſet ſolum/nõ uſq̃ duo tactus quoq; nul-
lus eſſet.Quonam modo.Diximus quæ alia ſunt ab uno/nec eſſe unũ/nec uno etiã participare do-
nec alia ſint.Diximus.Ex iis conficitur /ut nõ ſit in aliis numerus unus/quippe cũ unum illis mini-
me adſit.Enimuero quo pacto id fieri poſſet.Vñ alia nec ſunt unũ nec duo:nec alio quouis nume-
ro deſignata.Non ſane.Ipſum igitur unum ſolummodo unum eſt.duo autẽ non ſunt.Non ut ap-
paret.Et ſi duo non ſunt tactus quoq; nullus erit.Nullus.Ergo nec unũ alia tangit /nec illa unum:
nullo exiſtente tactu:Non prorſus.Omnibus iis de cauſis:unum ſe/& alia tangit pariter & non tan-
git:ſic uidetur.An eſt præterea ęquale pariter & inequale tum ſibi /tũ etiam ceteris.At quo pacto
Si maius eſſet uel minus unum q̃ alia:aut alia rurſus maiora ſiue minora q̃ illud / non utiq; unum
ex eo ꝙ unum:& alia ex eo ꝙ alia q̃ unum aut maiora aut/minora inuicem ex ipſis ſuis eſſentiis eſ-
ſent/uerum ſi præter rationes ſuas/utraq; equalitatem inſuper haberent.: ęqualia inuicem exiſte-
rent:ſin hæc quidem magnitudinem/illa paruitatem/aut ipſum unum magnitudinem/alia parui-
tatem haberent/cuicunq; ſpeciei magnitudo adeſſet: maior exiſteret:cuicũq; paruitas:minor.Ne-
ceſſe.Nonne ſunt duæ quædã huiuſmodi ſpecies magnitudo & paruitas? Etenim niſi eſſent:nunq̃
contrariæ inuicẽ exiſterent/ac rebus ipſis ineſſent.Eſt ut dicis.Igitur ſi uni paruitas accidit / uel to

ti uni

ti uni uel parti cuipiam inſidet. Neceſſarium: Si toti inſederit/ uel æqua extenſione per integrum
unum intus amplificabitur/ uel externis limitibus circumplectetur. Plane: Ex æquo profecto uni
infuſa paruitas æqualis proculdubio uni erit: circumplectens autem maior. Quid ni? Num potis
eſt paruitas æqualis cuiquam: eē uel amplior? effectuſq; magnitudinis & æqualitatis inferre? & ab
officio ſuo deſiſtere? Impotens proculdubio: Vnde concluditur in toto uno paruitatem eſſe non
poſſe. Reſtat forſitan ut ſit in parte: Reſtat. Non tamen in tota parte: eadem porro efficeret ad-
uerſus partem/ quæ & aduerſus totũ effecerat quippe uel æqualis erit uel maior illa ipſa parte ſem-
per/ cuicunq; inſit: Neceſſario ſequitur: Nulli igitur unq̃ rei' paruitas inhærebit: cum neq; parti
neq; toti inhæreat. Ex quo fit ut nihil futurum ſit paruũ præter ipſammet paruitatẽ. Videtur. Sed
neq; etiam magnitudo inerit: quippe aliud quicquam præter ipſammet magnitudíem maius eēt
utputa id/ cui inerit magnitudo: uerũtamen nihil eſt paruum: quod quidem ſuperari oportet a
magno: ſiquid magnum ſit. etenim quo pacto paruum aliquod reperies: cum paruitas in nullo
reſideat/ Vera loqueris: Quinetiam magnitudo ipſa nullo erit alio maior q̃ paruitate: neq; parui
tas ipſa alio quopiam q̃ ipſa magnitudine minor: Nullo: quáobtem cætera præter unũ neq; maio
ra/ neq; minora q̃ unum erunt: cũ magnitudinis paruitatiſq; expertia ſint. Neq; habebũt hæc duo
aduerſus ipſum unũ uim aliquá/ qua uel excedant uel excedantur: ſed inter ſeipſa id efficient. Neq;
etiá ipſum unũ/ aut hiſcce duobus/ aut aliis quibuſlibet maius uel minus erit: utpote quod tam ma
gnitudinis q̃ paruitatis eſt expers. Sic utiq; apparet. Ideoq; cum nec maius nec minus ſit unum q̃
cætera/ nec ſuperabit alia neq; ab aliis ſuperabitur. Abſq; dubio: Nõne quod nec ſupat nec ſupe-
ratur neceſſario ſequitur ut ęque ſe habeat: & ſi ęque ut ęquale ſit? Immo. præterea & ad ſeipſum ſi
ſeipſum unum habet/ ut expers & magnitudinis & paruitatis nec ſeipſum exuperet/ nec a ſeipſo
exuperetur: ſed ęque ſe habens: ęquale ſemper ſibi ſit. Et maxime quidem. Itaq; unum ſibi cæte-
riſq; ęquale: Videtur. Verũtamen cum unum in ſeipſo ſit/ extrinſecus ſeſe circuit: atq; ita ſe com-
plectens ſeipſo amplius extat: cumq; etiam cõprehendatur/ anguſtius eſt: quo fit ut unũ tum ma-
ius tum etiam minus ſeipſo ſit: Fit utiq;. Nõne hoc quoq; neceſſarium eſt nihil ſcilicet præter unũ
& alia reperiri: Neceſſarium. Item quicquid eſt an non ſemper alicubi eſſe oportet? Oportet: Inſu
per quod in aliquo eſt: nõne ſemper in maiori minus? Neq; enim aliter aliud eſſet in alio: Eſt quod
dicis. poſtq̃ uero nihil eſt præter unum & alia/ oporteteq; iſta in aliquo eſſe: nõne in ſe inuicem hæc
uiciſſim eſſe neceſſe eſt? aliaq; in uno: & in aliis unũ? aut nuſq̃ prorſus exiſtere? Conſtat. Quia ergo
unum eſt in aliis/ iccirco alia maiora ſunt q̃ unum: utpote quæ unum cõtinent/ unum autem aliis
minus/ ex eo quod continetur. Quia uero alia in uno ſunt: unum aliis ob eandem ratiõem maius
eſt: illa uero minora. Videtur: Vnũ itaq; ęquale maiuſq; & minus ſeipſo & aliis ē. Apparet. Atqui
ſi maius & minus & ęquale: equalium erit menſurarum pluriumq; & pauciorum quo ad ſeipſum
atq; ad alia: & ſi menſurarũ/ partium etiam: Quid prohibet? Eaſdẽ ergo menſuras pluresq; & pau
ciores hñs/ numero quoq; plus atq; minus erit/ & ad ſeipſum & ad cætera: necnõ æquale ſibi atq;
aliis ob eaſdẽ cãs. Quonã pacto? Quibus maius eſt/ pluresq; illa mẽſuras habet: quoq; menſuras/
totidẽ & partes: & quibus minus eſt: eodẽ modo: quibuſue æquale/ ſimiliter. Sic eſt. Nõne cum ſe-
ipſo maius minuſq; ſit/ & æquale: equaliũ menſurarũ pluriũq; & paucioꝝ quo ad ſeipſum eſt par
ticeps: & poſtq̃ menſurarũ etiá partiũ? Quid ni? Habenſq; partes ſibiipſi æquales/ multitudine etiá
æquale ſibi erit/ plures uero plus: pauciores deniq;/ minus numero ſemetipſo: Videtur. An nõ ad
alia ſimiliter ſe unũ habebit? quia maius illis apparet/ neceſſe eſt pluſq̃ illa numero eſſe. quia uero
minus magnitudine etiá numero minus: qa deniq; æquale in magnitudine/ nũero quoq; par eſſe.
Neceſſario fit: hac iterũ rõe unũ par plus minus ſecundũ numerũ ſeipſo erit: ac cæteris: Erit ſane:
Nunquid & tẽpore unũ participat: eſtq; & fit iunius at ſenius ſeipſo: ſimul & aliis: & rurſus contra
nec iunius neq; ſenius ſeipſo uel aliis dũ participat tẽpore? at quomodo id fieri poteſt? Eſſe profe-
cto illi cõpetit/ ſiquidẽ unũ eſt. Cõpetit. Ipſum eſſe autẽ quid aliud eſt q̃ eſſentiæ cũ præſenti tẽpo-
re participatio: queadmodũ ipſum erat cũ præterito/ & ipſum erit cũ futuro eſſentiæ ipſius cõmu
nicatio? Iſtuc ipſum. Ergo ſi ipſo eſſe participat/ neceſſe eſt tẽporis quoq; eſſe particeps: Nimirũ:
Nõne fluentis tẽporis? Certe. Semper ergo ſenius ſeipſo fit/ ſiquidẽ ſecundũ tẽpus percurrit. Ne
ceſſe: Recordamur ne q; ſenius ſp fit ſenius eo qđ iunius fit? Recordamur: Nõne igiť poſtq̃ unũ
ſeipſo fit ſenius: ſeipſo dũ iunius fit/ fit & ſeni⁹? Neceſſariũ ē. Fit ergo ꝑ hũc modũ iunius ſeipſo ac
ſeni⁹: Fit: Seni⁹ aũt nõne tunc eſt: qñ pñs iá tp̃s attingit? qđ mediũ ē ipſi⁹ erat & erit? Neq; eni cur
rens ex præcedente in poſterũ præſens ipſum ſupergreditur. Non certe: An non deſinit tunc fieri
ſenius cũ primũ præſens tangit? nec tũ fit ſed eſt iam ſenius/ Procedens enim ab ipſo præſenti ne-
quaq̃ cõprehendiť. Quod náq; procedit/ ſic ſe habet ut utrũq;: p̃ſens ſcilicet futurũq; attingat: pñs
quidẽ relinquens/ futurum apprehẽdens/ ĩter utrũq; medium præſens futurumue cadens. Vera:
Si uero neceſſe eſt quodcunq; fit ipſum præſens minime tranſgredi/ cum primũ illud nactum eſt
fieri deſinit/ eſtq; tunc iam illud quod fiebat: Apparet. Vnum igitur quádo ſenius factum ipſum

Quod partici-
pat tẽpore id
iuuenis & ſe-
nis.
Quid uerbũ
eſſe.

Præſens aſſequitur/ deſiſtit fieri eſtq; iam ſenius: Omnino: An nõ illo ſenius eſt: quo fiebat ſenius? fiebat autem ſeipſo. Ita. Senius uero iuniori ſenius: Eſt. Iunius ergo ſeipſo tunc eſt unum/ quando ſenius factum/ præſens aſſequitur. Neceſſe. Ipſum præterea præſens ſemper uni adeſt per uniuerſum eſſe: ſemper eſt præſens q̃ diu eſt. Quid ni? Semper ergo unum eſt & fit iunius atq; ſenius ſemetipſo. uidetur: Quin etiã longius ne uel breuius tempus ẽ aut fit q̃ ipſummet: an potius ęquũ. Equum. Verum quod ęquale tempus eſt aut fit/ eandem agit ętatem: Quid prohibet? quod aũt eandem ętatem implet/ neq; ſenius neq; iunius eſt. Nequaq̃. Quapropter unum cum ęquale tempus ad ſeipſum & ſit & fiat: neq; ſenius neq; iunius ſeipſo aut eſt aut efficitur: haud ſane mihi uidetur: Quo autem modo ad alia ſe habet? Neſcio quid dicam: Hoc tamen potes dicere/ q; alia ab uno ſiquidem altera ſunt non alterum plura ſunt q̃ unum: Nam ſi alterum unum eſſent. Altera uero cum ſint/ plura q̃ unum ſunt/ & multitudinem habent: habẽt prorſus. Multitudo autem maiorem numerũ q̃ unum habet. Certe: Quid uero ex iis quæ ad numerum ſpectant: quæ nã prius fieri ac facta fuiſſe dicemus/ num quæ plura ſunt: an quæ pauciora? quæ pauciora: quod ergo pauciſſimum primũ. Id autem eſt unum: an non? Immo. Vnum ergo primũ factum omniũ quę numerum capiunt: habent autem cætera omnia numerũ ſiquidem alia ſunt/ non aliud: habent profecto: primo autem factum prius fuit/ alia uero poſterius: poſterius autem facta/ iuniora ſunt q̃ quod ante factum. Ideoq; alia hoc pacto iuniora q̃ unum ſunt: unũq; illis antiquius. Certe. Quid autem ad hoc? Num unum effici præter naturam ſuam poteſt? uel id potius impoſſibile? Impoſſibile. Verũtamen partes habere unum apparuit/ q; ſi partes/ prĩcipium quoq; mediumq; & finem: Plane. Nonne omniũ primo principium fit & unius & reliquorum cuiuſq;/ ac poſt principium cætera uſq; ad finem omnia? Quid ni? Fatemur ne hæc reliqua omnia partes totius atque unius eſſe? & illud ipſum una cum fine unum totumq; factum fuiſſe? Fatemur. finis tãdem ut arbitror/ poſtremo fit/ cũq; hoc ſimul unum ſecundum ſui naturam completur. Quãobrem ſi neceſſe eſt unum haud præter naturam ſuam effici/ cum fine ſimul confectum/ poſtremũ omniũ naturæ ſuæ iure perficitur. Apparet. Iunius itaq; aliis unum eſt: aliaq; uno antiquiora: Sic iterũ mihi uidetur. Quid autem principiũ aut aliqua alia pars ſiue unius/ ſiue cuiuſlibet alterius/ ſi modo pars non partes ſit/ nonne unum eſt: ſiquidem pars exiſtit? Neceſſarium iſtud eſt. Ex hoc ſequitur unum ſimul cum primo effecto fieri/ ſimulq; etiam cum ſecundo: ac etiam reliquorum quæcunq; fiunt/ nulli unq̃ deeſſe: donec ad extremũ uſq; percurrens unũ totũ fiat: non a primo/ nõ a medio/ nõ ab ultimo/ nõ ab alio prorſus ullo in generatione excluſum: Verũ. Eandem ergo unum quã & cætera omnia ętatem agit. quapropter ſi nõ præter naturam ſuam natum eſt ipſum unum: neq; prius neq; poſterius q̃ cætera: ſed ſimul potius factum eſt. Ideoq; ſecũdum hanc rationem unum neque ſenius neque iunius aliis/ neque alia uno: ſecundum uero rationem ſuperiorem unum & ſenius ſimul & iunius cæteris omnibus atque econuerſo reliqua cuncta uno. Omnino ſic eſſet: hoc ergo modo ſe habet/ & tale eſt effectum. Verum quid nam ſentis de eo quod dicitur fieri unum ſenius atque iunius aliis? aliaq; uno ac etiam neq; iunius/ neq; ſenius fieri. Vtrùm eadem ratione ſe habet circa ipſum fieri qua circa ipſum eſſe habere prædiximus/ an aliter? quid dicã ignoro. Ego autẽ tantum dicã q; ſiquid eſt antiquius alio: antiquius quo ad illud ultra fieri q̃ antea ſm ętatis interuallum fuiſſet/ minime poteſt: neq; etiã quod iunius eſt in poſterũ iunius fieri: Nã ęqualia inęqualibus addita ſeu tempori ſiue cuilibet alteri eodẽ interuallo diſtare quo & antea. illa ſemper efficiunt. Nihil prohibet: Non igitur id quod eſt: illo quod unum eſt/ aut antiquius aut iunius fieri poteſt quando quidẽ eadẽ ſemper diſtantia etatis intercidit: ſed & ẽ: & fuit hoc quidẽ ſenius/ illud autẽ iunius: fit uero minime: Eſt ut dicis. Itaq; id quod unũ eſt cæteris quæcunq; ſunt/ nunq̃ uel iunius uel ſenius efficitur. Nunq̃. Sed aſpice poſthac num alia quadam ratione & iuniora hæc & ſeniora fiant: qua nam? Hac inquam. Vnum ne antiquius aliis & alia uno eſſe conſtitit? quid tum quando quidem unum ſenius eſt q̃ cætera: longius q̃ illa tempus extitit: quinímo. Aduerte.

Quid pauciſſimũ: primã & unum.

Primo oĩum prĩcipiũ fit.

Nam ſi tricubito ut lõgiori & bicubito ut breuiori parem cubitũ addideris: feceris cũ illo quadricubitum: cũ hoc uero tricubitũ: ſed q̃dricubitũ ſuperat tricubitũ minore particula q̃ tricubitũ ſuperat bicubitũ. Nam tricubitũ ſuperat bicubitum dimidio ipſius bicubiti: & quadricubitum ſuperat tricubitum tertia parte tricubiti. quæ minor eſt particula q̃ dimidiũ. quod idem inuenitur in cæteris additis

qb⁹ lõgiores ſuperant breuiores ęqdem dnoĩate ex lõgioribus idẽ faciũt. ut tria ſuperant duo una tertia. & q̃ttuor ſuperant tria una q̃rta q̃ minor eſt q̃ tertia.

Aduerte iterum ſiquando longiori & breuiori tempori par tempus adiiciamus:num ęqua particula diſcrepabit longius a breuiori? an minore? Minore: Vnum igitur non tanto etatis interuallo alia deinceps excedet/quanto prius exceſſerat:ſed par tempus ac cætera ſortitum:minus ſemper q̄ prius ab illis ętate diſtabit: An non. Profecto. Nonne quod minus excedit:aliq̄d ętate q̄ prius/ iunius fit q̄ prius:quo ad illa quibus erat antiquius? Iunius proculdubio. Si illud iunius: an nō illa aduerſus unum ſeniora q̄ prius erūt? Penitus. quod ergo iunius ante fiebat: ſenius fit ad illud qđ ante fiebat eratq; antiquius: eſt autem nunquā antiquius: uerū illo ſemper antiquius fit: illud porro iuueneſcit: hoc contra ſeneſcit: quod rurſus antiquius/ iuniori iunius ſimiliter efficitur. Nam cum iſta in contrarium tendant/contraria inuicem fiunt. Iunius quidem ſeniori ſenius: ſenius cōtra iunius iuniori. Facta uero fuiſſe nequeunt. Nam ſi facta fuiſſent: non amplius fierent: ſed iam eſſent. Nunc uero & iuniora & ſeniora inuicem efficiuntur. Vnum quidem cæteris iunius fit/ex eo ꝙ ſenius eſſe apparuit & prius effectum. Cætera uero ſeniora q̄ unum fiunt: ex eo quod poſteriora facta fuerint. Et ſm eandem rationem cætera quoq; ſimiliter ad unum ſe habēt: quippe cum antiquiora & priora illo facta fuiſſe apparuerint. Idem mihi quoq; uidetur. An non qua ratiōe neutrum illorum altero uel iunius fit uel ſenius ſecundum ꝙ pari numero inuicem differunt: neq; unum aliis antiquius aut iunius fieret/neq; alia uno? qua uero ratione altera ſemper parte differre neceſſe eſt priora poſterioribus & poſteriora prioribus ex hoc neceſſe eſt ſeniora & iuniora inuicem fieri: tum cætera uno. tum cæteris unum? Et maxime quidem. Omnibus igitur his de cauſis unum ex ſeipſo/ & aliis ſenius ac iunius eſt & fit: rurſuſq; neq; iunius neq; ſenius ſeipſo uel cæteris aut eſt: aut unquam efficitur. Prorſus: poſtq̄ uero unum temporis eſt particeps: ſeniuſq; & iunius fieri poteſt: nonne præterea neceſſe eſt præteriti: preſentis atq; futuri eſſe particeps: cum participet tempore? Neceſſario ſequitur. Erat igitur unū & eſt & erit: fiebatq; & fit & fiet: Quid ni? Eſſet quoq; illi aliquid & illius: eratq; & eſt & erit. Maxime. Ideoq; ſcientia de illo eſſet/opinioq; ac ſenſus: quippe cū & nos in præſentia hæc de illo uniuerſa tractemus. Recte ais. Nomen itē ac ſermo ipſi adeſt: nominaturq; & dicit̄. Et quotcunq; huiuſmodi circa alia reperiunt̄ circa unū quoq; exiſtunt. omnino quidem ſic ſe res habet.

V Erum tertio iam ſic iterum diſſeramus. Vnum ſi eſt quemadmodum ſupra diximus: an non neceſſe eſt ipſum cum ſit unum & multa/ atq; iterum neq; unum neq; multa: & participans tp̄e/q̄a unū ē: eſſentia p̄ticipare aliq̄n/q̄a uero nō eſt nō p̄ticipare aliq̄n? Neceſſariū hoc ē. Num poſſibile eſt dū p̄ticipat/ tunc minime participare? Vel q̄n non participat participare? Impoſſibile. In alio itaq; tempore particeps in alio uero eſt expers: hoc. n. modo: duntaxat fieri poteſt ut particeps atq; expers: eiuſdem ſit. Probe: Nunquid eſt id tempus quando accipit eſſe: & quando eſſe amittit? aut quo pacto eſſe poteſt: ut aliquando idem habeat/ aliquando uero non habeat: niſi alias id capiat: alias autem amittat? Non aliter. Accipere eſſentiam: non ne fieri appellas? Equidem: Eſſentia uero priuari nonne deſtrui? Et maxime: Vnum igitur ut uidetur aſſumens atq; deponens eſſentiam/ fit & interit: Neceſſariū. Cūq; unū & multa ſit genitūq; atq; deficiēs nōne q̄n fit unū definit eſſe multa/ q̄n uero multa deſinit eē unū? Valde: Et cū fiat unū & multa: an nō diſgregari & cōgregari oportet? Oportet: Quinetiā quotiēs diſſimile ſileq; efficit̄/ nōne aſſimilari/ & ut ita dicā diſſimilari oportet? Immo: Et q̄n maius & minus atq; ęq̄le/ creſcere/ decreſcere atq; ęquari? Sic eſt. At quotiēs ex motu in quietē uel ex quiete in motū tranſit/ oportet hoc non uno in tempore eſſe: Qua nam ratione: Poſtq̄ ſcilicet prius ſteterit/ moueri poſtea: cūq; antea motum fuerit: deinde conſiſtere. Etenim abſq; tranſmutatione hæc pati nequit. Nequit: Tempus uero nullum eſt/ in quo quippiam ſic habere ſe poſſit: ut ſimul neq; ſtet/ neq; etiam moueatur: Nullum. Verumtamen neq; tranſit abſq; tranſmutatione: Haud conſentaneum eſſet. Quando ergo tranſit? neq; enim dum ſtat: neq; dum mouetur tranſit: neq; dum in tempore eſt: Non certe: An eſt hoc mirabile quiddam in quo tunc eſt: cum tranſit? Quid nam? Momentum indiuiduum inquam: hoc enim momentum certum quiddam ſignificat: ex quo in utrunq; tranſitur: Neq; enim ex ſtatu: dum ſtat: neq; ex motu: dum mouetur adhuc tranſit. Verum momētanea ipſa natura atq; miranda: media motus quietiſq; interponitur: ac nullo prorſus in tempore eſt: nec non in hanc atq; ex hac/ quod motum eſt. tranſit in ſtatum: & quod quieuit/ in motū. Apparet. Vnum itaq; ſiquidem ſtat atq; mouetur. in utraq; proculdubio tranſit. Solo enim hoc modo utraq; facit: Tranſiens autem momento indiuiduo tranſit. cūq; migrat/ nullo in tempore eſt: neq; ſtat tunc neq; mouetur: Minime. Nunquid eodem modo ad ceteras mutationes ſeſe habet quando ex ipſo eſſe in interitum migrat: uel ex non eē in ipſum fieri: medium tunc fit: quorūdam motuū ac ſtatuū? nec eſt tunc neq; non eſt neq; fit etiam neq; interit. Videtur: eadem quoq; ratione ex uno migrans in multa & e multis in unū: nec unum eſt neq; multa. nec congregat̄ neq; diſgregatur: & ex ſimili in diſſimile: rurſuſq; ex diſſimili in ſimile migrans/nec ſimile neq; diſſimile: neq; aſſimilatum neq; ut ita dicā diſſimilatum: & ex paruo in magnū/& in ip̄m ęquale/& cōtra,

Tertia ſuppoſitio hoc eſt ſi unū cōſideratur ſub eſſe.

Inuēitur momentum & Iſtans.

Momentū in natura media motus & qe/tis.

Quarta ſuppoſitio

ria tranſiens:non paruum:non magnum:non creſcẽs:nõ decreſcens:nõ adæquans:non uidetur. Hæc igitur uniuerſa unum ſi eſt.patitur.Quid ni?

a N non conſiderandum eſt qd præterea patiant alia:ſi unũ eſt? Cõſiderandũ. Decimus ne unũ ſi eſt/alia ab uno/pati aliquid oportere?dicimus:nonne quia alia ſunt q̃ unũ/non unum ſunt:alioquin alia q̃ unum nõ eſſent.Probe: non tamen penitus uno priuata ſunt: ſed quodãmodo uno participant.Qua ratione?quoniã alia ab uno/ex eo ꝙ partibus conſtant/alia ſunt q̃ unum:ꝙ niſi partes haberent/unum penitus eſſent.Recte.Partes autem:eius quod totum eſt/partes eſſe aſſeruimus.Aſſeruimus plane.Atqui totum ipſum unum ex multis eſſe oportet:cuius partes ſunt que partes appellãtur/quælibet enim partium non multorũ pars:ſed totius exiſtit.

Pars non eſt multarũ ſed totius

At quomodo iſtud.Si quid multorũ pars eſſet quibus ipſum ineſſet: ſui ipſius quodãmõ eſſet ps: hoc autem impoſſibile:& aliorum cuiuſq;/ſiquidem omniũ: unius enim nõ exiſtens pars/præter q̃ huius /aliorum erit. Atq; ita unius cuiuſq; pars non erit.Non exiſtens uero pars cuiuſq; /nullius ex multis erit.Et ſi nullius/omnium iſtorum aliquid eſſe /quorũ nullius eſt uel pars uel aliud quodlibet impoſſibile.Apparet quidem.Non ergo multorũ nec omniũ pars eſt quæcunq; ſit pars / ſed unius cuiuſdam ideæ & unius cuiuſdam /quod totum uocamus:factum ex cunctis unũ atq; pfectũ huius inq̃ pars eſt:quæcunq; ſit ps.Omnino quidem.Si ergo alia partes habẽt toto atq; uno participant.Maxime.Vnde unum totum perfectum/partes continens:alia ipſa ab uno/eẽ neceſſe ẽ.Neceſſe:quin etiam de una quaq; parte eadem ratio eſt.etenim huius unius participem eſſe oportet. Nã ſi unaquaq; illarum pars eſt:hoc ipſum quod dicitur:una quæq;:unum quodãmodo ſignificat diſtinctum enim quiddam ab aliis & ſecundum ſeipſum exiſtẽs ſignificat:ſi modo unaquæq; erit. Recte.Erit autem unius particeps/ſi aliud quiddam q̃ unum fuerit:alioquin haud quaq̃ participaret:ſi ipſum unum eſſet.At uero unum eſſe aliquid/præter ipſum unum nil poteſt:nihil participare uno neceſſe eſt/& totum ſimul & partem.Ipſum namq; unum totum erit cuius partes ſunt? partes ſingulæ/unum quodq; uero unum/pars totius/quecunq; pars totius exiſtat. ſic eſt. Nonne igitur cum alia ſint q̃ unum.uno participant omnia quæ participant.Quid ni Alia uero quã unum: multa quodammodo ſunt.Nam ſi alia præter unum/nec unum:neq; plura uno eſſent. nihil penitus.eſſent.Nihil ſane.Poſtquã autem plura uno ſunt/quæ unius partis / & unius totius participia ſunt:nonne neceſſe eſt multitudine infinita eſſe ipſa participantia uno?Quo nam pacto? Hoc plane.Aliud quiddam quã unum iſta ſunt/neq; etiam uno participant:tunc cum primum unum participant:Certe.Nonne multitudines ſunt:in qnibus non ineſt unum. Multitudines certe. Quod ſi uelimus intelligentia ipſa ex iis aliqd quã minimũ excerpere/an non neceſſe erit illud extractũ:utpote quod unius eſt expers/multitudinem eſſe non unum?Neceſſe:nonne tibi ſic ſemper conſideranti ipſam ſecundum ſeipſam alteram ſpeciei naturam/quantumcunq; illius inſpexeris : infinitũ multitudine ſemper obcurret.Et maxime quidem. Verũtamen poſtquã unum quælibet pars effecta eſt : terminum iam partes inuicem ; & ad totum , habent nec non ad partes totum . Valde quidem.Itaq; aliis quã unũ contingit ex ipſo uno/& ex ſeipſis iam in uno cõmunicantibus/ alterum quiddam in ipſis fieri:quod quidem terminum inuicem præbuit:natura autem illorum ſecũdum ſeipſam ĩfinitatem.Manifeſtum eſt.In hunc itaq; modum alia quã unum.tum tota : tũ etiam ſecundum particulas:& infinita ſunt/& termino quodam participant. Prorſus.Nonne inſuper ſimilia diſſimiliaq; inuicem & ſibiipſis? Quamobrem? Qua quidem infinita ſunt ſecundum ipſorũmet naturam omnia idem quodam modo ex hoc inuicem patiuntur.Patiuntur.Item qua cuncta participant termino/ex hoc quoq; idem omnia patiuntur.Quid ni? qua tamẽ illis conuenit ut finita ſint ſimul & infinita/que ſunt contrariæ paſſiones/quã maxime fieri poteſt diſſimilia ſunt. Nimium .Ergo ſecundum utranq; paſſionem ipſa ſibimet & inuicem ſimilia erũt. At uero ſecũdum ambas utrinq; ſimul quã maxime contraria atq; diſſimilia. Conſtat. Sic igitur alia eadem ſibiipſis & inuicem ſimiliaq; & diſſimilia erunt.Erunt.Et eadem iterum atq; altera ĩuicem:agitataq; & ſtãtia/cæteraſq; contrarias paſſiones ſuſcipientia illa quæ alia ſunt quã unum/facile reperiemus: qppe cum predictas iam paſſiones ſuſceperint.Recte dicis.

Quinta ſuppoſitio

n Onne præterea ſi hæc tanquã perſpicua ꝑtermittamus ac rurſus unum ſi eſt / conſideremus alia quã unũ ſic etiam ſe habebunt:An ſic ſolum?Prorſus.Eſt ne igiẽ a principio iterum diſſerendum unum ſi eſt/quid alia pati oporteat?Diſſerendum.An nõ ſeorſum quidem unũ ab aliis:ſeorſumq; alia erunt ab uno?Cur nam.quia nihil eſt alterꝫ præter iſta quod aliud ſit quã unũ aliudq; cætera:uniuerſa quippe cõprehenſa ſunt:cũ unũ & alia dictũ eſt. Vniuerſa:q̃re nihil præter hæc reſtat in quo uelut eadẽ in ſede & unũ & alia conſideãt. Nihil prorſus.Nũquã igitur in idẽ unũ aliaq; cõcurrũt.Nũquã.Seorſum ergo.Seorſum.Dictũ ꝑterea fuit ipm reuera unũ partes nullas habere.At quomõ habere poſſet.Neq; totũ igiẽ unũ aliis inerit:neq; eius particulæ ſiquidẽ ſeorſum eſt ab aliis:nulliſq; ꝑticulis cõſtituiẽ.Ita eſt.Nullo itaq; modo alia uno participabunt : cum neq; totum ipſum neq; partem capiant.nullo ut uidetur. Atq; iccirco alia nullo pacto

unum

Digitized by Google

unũ ſunt :neq; in ſcipſis unũ aliquod habẽt. Minime. Vñ nec multa ſunt alia. Etenim ſi multa eẽnt
unũquodq; illorum: utpote pars totius/unũ eẽt. Nũc aũt nõ unũ/nõ multa/non totũ/ nõ ꝑtes alia
ſunt poſtq̃ nihilo unius participãt:probe. quapp nec duo nec tria ſunt nec unũ illis ineſt /ſiquidem
uno prorſus orbanť. Sic ẽ. Itaq; nec ſimilia neq; diſſimilia nec eadẽ ſunt alia uni:neq; illis ſimilitu-
do ac diſſimilitudo ineſt. Si enim ſimilia atq; diſſimilia ipſa eſſent/ex eo ꝙ in ſe ipſis ſimilitudinem
diſſimilitudinẽ que haberent duas utiq; cõtrarias ĩuicẽ ſpẽs ipſa alia q̃ unũ in ſcipſis cõprehende-
rent. Apparet fieri tñ nõ põt:ut q̃ nullo participãt/duo q̃dã in ſcipſis accipiãt. Nõ certe : neq; ergo
ſimilia neq; etiam diſſimilia ſunt neq; pariter ambo:etenim ſi ſimilia uel diſſimilia ſint:una quadã
altera ſpecie participarẽt: & ſi ambo:duabus quibuſdã cõtraris ſpeciebus:hæc aũt ĩpoſſibilia eſſe
patuit. Vera dicis. Nõ igiť eadẽ nõ altera:non agitata:nõ q̃eta:nõ orientia:nõ pereũtia:nõ maio-
ra:nõ minora. nõ equa:non deniq; aliud quicq̃ huius generis ſortita ſunt. Nã ſiqd tale ſuſceperint
uno quoq; & duobus & tribus:pariq; & impari participarẽt:quorũ participatio illis uetita eſt/uno
prorſus carentibus. Veriſſima hæc ſunt:his ergo de cauſis unum ſi eſt:omnia eſt unũ & nihil eſt:&
ad ſcipſum atq; ad alia eodem modo. Omnino ſic ſe res habet.

T uero ſi unũ nõ ſit:quid contingat/nõne poſthac cõſiderãdũ eſt:cõſiderãdũ? q̃ nam hæc
a ſuppoſitio eſt:ſi unũ nõ eſt? nũ aliquo differt ab iſta? Si nõ unũ nõ eſt? Differt ſane. Nũ ſo-
lũmõ differt? uel etiã oĩno cõtraria eſt hæc ſi nõ unũ eſt:illius ſi unũ nõ eſt? Contraria om
nino. Quid aũt ſi q̃ſpiã dixerit/ſi magnitudo nõ eſt/uel paruitas nõ eſt/uel aliud quicq̃ hmõi/nõne
in ſingulis demonſtraret quod aliud quiddã exprimeret ipſum nõ ens? Omnino. Nonne igiť nũc
declarat ꝙ alterũ quiddã præter alia ipſum non ens dicit:quando dicit unũ ſi nõ eſt & ĩtelligimus
quid dicat. Intelligimus: Primũ igitur aliquid quod cognoſci poteſt exprimit:deinde alterũ q̃ alia
cum ait unũ ſiue eſſe illi adiiciens ſiue nõ eſſe. nihilominus cognoſciť/quid nõ eẽ dicať/ quodq; dif
ferens quiddã eſt ab aliis/an nõ? Neceſſe: In hũc itaq; modũ a principio dicendũ/unum ſi nõ eſt q̃d
eſſe oportet: In primis/itaq; ipſi hoc oportet accidere ut uideť: eſſe uidelicet quandam eius ſcien
tiam: aut nihil intelligere nos. quid dicamus: quando unum ſi nõ eſt/ proferimus. Vera loqueris.
An nõ & alia altera eſſe q̃ illud uel neq; illud alterũ q̃ alia predicari: Maxĩe. Ergo diuerſitas quoq;
præter ſcientiã illi adeſt:neq; enim aliorũ diuerſitatẽ dicit. quãdo unum alterum q̃ alia uocat / ſed
ipſius diuerſitatẽ. Apparet. Quin ẽt ipſius illius. & alicuius:& huius:& huic:& horum:atq; omniũ
huiuſcemodi particeps ipſum nõ ens dicitur. Neq; enim unũ diceretur neq; ab illo altera:nec illi
quicq̃ eſſet nec illius neq; aliqd appellaretur:niſi particeps eſſet ipſius alicuius & cæterorũ taliũ:
Recte. Eſſe tamen unũ niſi exiſtat/impoſſibile eſt/ꝑticipare uero multis nihil prohibet: Veꝝ neceſ
ſe eſt:ſiquidẽ ipſum unum:illud dũtaxat/nec aliud nõ eſt:ꝙ ſi nec unũ necillud/neq; etiam erit/ſed
de alio quodã ſermo habetur:nihil pronunciari oportet. ſinautẽ unum illud dũtaxat: nõ aliud ꝓ-
ſuppoſitũ eſt non eſſe ipſius illius aliorũq; multorum particeps dicendũ eſt. Et maxime quidem.
q̃obrẽ diſſimilitudo illi ẽ ad alia. nã cũ alia altera ſint q̃ unũ extranea eẽ oportet. oportet Extranea
uero nõne aliena: q̃d ni: Aliena aũt nõne diſſimilia? Diſſimilia plane. Atq ſi uni diſſimilia ſunt/diſ
ſimili diſſilĩa erũt. Plãe. Aderit itaq; & uni diſſilitudo:ſm quã alia ipſi diſſilĩa ſunt. Vť. Et ſi illi diſſi
militudo ad alia cõpetit: nõne ad ſeipm ſſilitudo cõueniet? quo nã mõ? Si uni inſit diſſimilitudo ad
unũ/haud ſane de huiuſmodi quodã ut de uno ſermo habereť:neq; ſuppoſitio de uno: ſed de alio
quopiam fieret:prorſus. Neq; uero deceret. Non certe. Ob hanc cauſam oportet uni ſimilitudi-
nẽ ad ſeipſum adeſſe:oportet. Irẽ nec equale aliis eſt. Etenim ſi equale eſſet iam profecto:ac ſimile
illis ſecundum equalitatẽ exiſteret. Vtraq; tñ hæc impoſſibilia cum unum minime ſit. Impoſſibilia
poſtq̃ uero cæteris ęquale nõ eſt: nõne & alia neceſſe eſt illi ęqualia nequaquã eſſe? Neceſſe. Que au
tem nõ ęqualia:inęqualia ſunt: Inęqualia. Inęqualia uero inequali cuipiã inęqualia ſunt. Certe. Vñ
& inęqualitatis particeps unũ apparet:ſecundum quã cætera ipſi inęqualia ſunt. Particeps profe-
cto: Cæterum ad inęqualitatẽ magnitudo ac paruitas attinet. Attinet. Et magnitudo ergo & par
uitas tali uni conuenit. uideť. Magnitudo rurſus & paruitas ſemper inuicẽ diſtant. Diſtant. Ideoq;
mediũ quiddã ſemper interuenit:ſane. Num reperis mediũ aliud inter hęc pręter ęqualitatẽ? Nul
lum aliud cuicunq; igitur magnitudo & paruitas accidit:accidit quoq; ęqualitas horum obtinẽs
medium. Conſtat:uni igiť dum nõ eſt:ęqualitas magnitudo paruitas accidere uideť. Videntur
præterea & eſſentia participare quodãmodo ipſum oportet. At quo modo? habere ſcipſum opor
tet eo modo quo dicimus:niſi enim ſic ſeſe haberet/haud quaq̃ uera prædicaremus/ dũ unum nõ
eſſe fatemur. Sinautem uera/manifeſtũ eſt ꝙ ea quæ ſunt/proferimus: nõne? Sic eſt: Cũ uero nos
uera prædicare dixerimus/neceſſe eſt ut ea q̃ ſunt. aſſerere nos ꝓfiteamur: Neceſſe: Eſt ergo unũ ut
uideť nõ ens. ſi. n. nõ ſit nõ ens ſed aliqd ipſius eẽ remittat ad hoc ut nõ ſit ſtatĩ erit nõ ens. Cĩno q-
dẽ. Oportet igiť illud tanq̃ uinculũ ipſius nõ eẽ habere ipm eẽ non ens/ſi debet nõ eſſe perinde ut
ipm ens ipſius eſſendi uinculũ hẽt: ipm non eẽ nõ ens ut ꝑfecte rurſus eẽ liceat. Ita enim ipſum ens
maxĩe erit:& ipm nõ ens/maxime nõ erit/ſi ipſum ens q̃dẽ participet eſſentia eſſendi ens/non au-

Sexta ſuppoſitio

Negatiua ex ſubiecto infinito eſt cõtraria negatiue ex finito ſubiecto

Nõ ens pticipat eſſentia

Si res ſit & oratio ex ea uera eſt: ſi oratio ex re ſcã uera ſit & res uera.

tem eſſentia eſſendi non ens/ſi omnino eſſe debeat: ipſum uero non ens nō participet eſſentia non eſſendi non ens/ſed eſſentia non eſſendi ens/ſiquidē non ens penitus uideri debeat. Veriſſima hæc ſunt. Nonne igitur poſtq̄ ens non eſſendi particeps eſt & non ens ipſius eſſendi particeps/unum quoq; cū non ſit: ipſo eſſe participare neceſſe eſt/ad hoc ut uere non ſit? Neceſſe. Eſſentia igiť adeſſe uidetur uni ſi non ſit. Videtur. Atqui non eſſentia rurſus ſiquidē minime ſit. Quid ni? num poteſt aliquid: quod certo quodam modo affectum/ſic habere ſe dicitur/nō ſic ſe habere: cum non dum ex huiuſmodi habitu tranſmutatum ſit? non poteſt. quodcunq; igitur ſic ſe: & non ſic ſe habet mutationem quandam patitur: patitur. Mutationem uero motum ne an aliud quiddam eſſe dicemus? Motum. Vnum autem non ne & ens/& non ens apparuit? Apparuit? Ergo & ſic: & nō ſic ſe habens. Videtur. Vnum ergo non ens moueri uidetur. ſiquidem mutationē ex ipſo eſſe in non eſſe recipit. Patet. Enimuero ſi nuſq̄ in natura rerum adeſt: cum non ſit non utiq; aliunde alio migrare poteſt. Quo pacto enim poſſet? Non ergo mouetur ex eo q; tranſeat. Minime. neque tamen in eodem cōuertetur. Etenim ipſum idem nuſq̄ attingit. ens namq; eſt ipſum idem/nō ens autem in aliquo eorum quæ ſunt/eſſe impoſſibile eſt. Impoſſibile certe. Nō ergo unum cum non ſit/in eo conuerti: in quo minime eſt: unq̄ poſſet. Numq̄: neq; etiam alteratur unum ab ſeipſo/ſiue ſit: ſiue non ſit: haud enim ſermo de uno ulterius haberetur: ſiquidem a ſe ipſo alteratum fuiſſet? uerum de alio quodā præter unum: probe. Si neq; alteratur neq; in eodem reuoluitur neq; progreditur/quo nam pacto mouebitur? nullo: quod uero moueri nequit quietem agere neceſſe eſt: & quod quieſcit/conſiſtere: neceſſe. Igitur unum ſi non eſt: ſtat atq; mouetur. Videtur: quin etiam ſi mouetur neceſſe eſt procul dubio alterari: quatenus enim quid mouetur eatenus non eodem modo quo prius/ſed alio ſeſe habet: plane ergo unum dum mouetur etiam alteratur. Profecto. Verumtamen nullo modo motū/nullo modo alteratur. Nullo penitus. quamobrem unum quod non eſt: qua quidem mouetur abſq; dubio alterať: qua uero nō moueť minime alteratur. Minime. Ideoq; unū: ſi nō ſit/alteratur: atq; etiam minime alteratur. Conſtat/quod quidem alteratur: an non alterū q̄ antea fieri priſtinūq; habitum exuere oportet: quod uero non alteratur: nec fieri: neq; etiam interire: neceſſario ſequitur. Vnde unū quod non eſt: quia alteratur: efficitur ac perit: quia uero non alteratur/nec fit nec interit. Atq; ita et fit pariter atq; interit. Rurſuſq; neq; fit neque interit: ſic eſt.

Septima ſuppoſitio

r Vrſus iam ad principium redeamus/liquido inſpecturi utrum hæc deinceps quemadmodum hactenus an aliter eſſe uideantur? Operæpretium hoc eſt: nonne iam diſſeruimus quid circa unum accidat: ſi ipſum minime ſit? Diſſeruimus. At quotiens non ens proferimus/nil aliud nobis ſignificat q̄ eſſentie abſentiam ab illo quod quidem non eſſe pronunciamus: nil aliud: utrū qñ dicimus nō eſſe aliqd/aliquo mō ipſum nō eſſe intelligimus: aliquo modo eſſe. An potius hoc ipm/nō eſt quotiens pnunciať: ſimpliciter ſignificat/q; nullo prorſus modo uſq̄ eſt: & cum non ſit/nulla ex parte eſt eſſentiæ capax. Abſolute id ſignificat: neq; ergo eſſe ipſum non ens poterit: neq; alio quoquā modo eſſentiam attingere. Minime. Fieri autē & interire num aliud eſt/q̄ illud quidē eſſentiam accipere/hoc autem amittere? Nil aliud ergo cui nulla huius pars conuenire poteſt: nunq̄ aut accipit ipſam/aut amittit. Nunq̄. Vni ergo poſtq̄ nullo modo eſt neq; nāciſci: neq; abiicere/neq; aliquo pacto eſſentiam capere cōuenit. Decens eſt. Nō itaq; interit ipſum unū cū nō ſit/neq; fit/utpote quod nulla ex parte eſt eſſentiæ capax. Nō uidetur: neq; rurſus aliquo pacto alteratur. Iam enim & fieret & periret: ſi hoc pati poſſet. Verum. Si minime alteratur/an non etiam neceſſe eſt nequaq̄ moueri? neceſſe: neq; tamen ſtare alicubi/quod nullo modo eſt aſſeremus: quod enim ſtat in aliquo eodē ſemp eē oportet. Quid ni? Sic plane ipſum cum nō ſit/nunq̄ aut ſtare aut moueri fatebimur. nunq̄ preterea nihil ex iis quæ ſunt/illi adeſt. Iam enim eſſentia participaret: utpote quod alicuius exiſtentis eſſet particeps. Manifeſtū eſt. nō magnitudo igiť illi: non paruitas: non equalitas accidit: Non profecto. Sed nihilo magis ſimilitudo aut diuerſitas illi uel ad alia: uel ad ſeipſum aderit nequaq̄ uidetur. Num & alia ullo modo illi eſſe poterunt? cum nihil prorſus ipſi eſſe queat? haud licet. Quapropter alia nō ſimilia illi: non diſſimilia: nō eadem: non altera ſunt: non ſane. An uero ipſum quod illius: uel ipſum quod illi: uel quid: uel hoc: uel huius: uel alterius: uel alteri: aut quondam: aut deinceps: aut nunc: ſeu ſcientia/ſiue opinio ſiue ſenſus/an ſermo: an nomen/an aliud quod uis ex iis que ſunt/circa ipſum quod minime eſt: exiſtet? Minime. His igiť rōnibus unū ſi nō eſt/nullo prorſus mō aut uſq̄ ſeſe habet. Non ſane uidetur ullo modo aut uſquam ſeſe habere.

Suppoſitio octaua

e St ne iterum diſputandum unum ſi nō eſt/quid alia præter unum pati oporteat. Diſputādū: primū igitur alia eſſe illa oportet: niſi enim alia ſint: haud ſane de ipſis aliis diſſereref. Sic eſt. Et ſi de aliis ſermo fit/alia pfecto altera ſunt: an nō ob idē ipm aliud: & ipm alterū appellas? eqdē/alterū nōne ab altero alterū/& aliud ab alio alid eē dicim⁹? Vtiq;. Ergo ipſis aliis ſi mō alia futura ſunt: aderit aliqd a quo alia erūt neceſſe. Quid nā id potiſſimū erit. Ab uno qdē alia nō erūt/cum illud minime ſit nō certe. Inuicē itaq; alia ſunt. Id enim ſolum reſtat. alioquin a nullo alia

Nō ob idem aliud & alterum dicitur

In uno nō ente ad eſt eſſentia earū eſſentia

Quid ſignificat non ens

Nō ens ſimpliciter eē non pōt: neq; eſſētiā attigere

alia futura ſunt. Recte icci rco ſecundum multitudines ſingula inuicem alia ſunt. Etenim ſecundum unum nequeunt/nõ exiſtente uno. Verũ quilibet ut uidetur aceruus illorũ/ multitudine infinitus exiſtit. Et ſi quod minimũ apparet/quiſpiã ſumpſerit/uelut in ſomno ſomniũ repente pro eo quod unũ uiſum fuerat: multitudo occurrit/& pro eo quod minimũ apparuerat / q̄ maximũ iã ad illa quæ ex eo ſelecta & diſcreta ſunt/apparet: Rectiſſime. Talibus inq̄ aceruis diuerſa inuicẽ alia ꝓter unũ erunt/ſi non exiſtẽte uno: alia ſunt. Quã maxime. An non plures acerui erunt: quorũ quilibet unus prima frõte uidebitur / nullus tñ unus erit: cũ ipm̃ unũ minime ſit. Certe. Numerus itẽ illorũ aliquis eſſe uidebitur ſiquidẽ & unum quodlibet. cũ tamẽ multa ſint. Valde quidẽ. paria præterea & imparia falſo uidebunẽ/uno prorſus abſente: falſo. Quod inſup exiguũ in illis primo uidebitur ut dictum eſt/e ueſtigio q̄maxima & q̄plurima quoad ſingula parua/que etiã multa ſunt ſe nobis oſtentat: qd prohibet? qn etiã aceruus qſqꝫ equalis multis paruiſqꝫ aceruis eẽ uidebiẽ. Nã haud liquido ex maiori in minus tranſiſſe uidereẽ/niſi prius in mediũ perueniſſe uiſus eſſet. hoc autem phantaſma quoddã equalitatis erit. Veriſimile eſt. Nõne ad aliũ aceruũ terminũ habens ipm̃ ad ſeipm̃: neqꝫ principiũ: neqꝫ mediũ: neqꝫ finẽ habet? qua de cã? quia ſemꝑ cũ qs horũ aliqd intelligẽtia cõtueẽ/añ pricipiũ ſemꝑ aliud occurrit pricipiũ. & poſt finẽ/alter ſemꝑ finis ſubſequiẽ: necnõ in medio. alia ſemper interiora q̄ mediũ: ſemperqꝫ minora. ob id quia neqꝫ unũ aliqd i his accipi cũ unũ minime ſit: uerissima loqueris. Diſcerpi deniqꝫ neceſſario arbitror ut diſperſum. quodcũqꝫ intelligẽtia qs aſſumpſerit. ſemꝑ enim aceruus unius expers accipiẽ: ꝓculdubio. Nõne hoc tale eminus & obtuſe proſpicienti unũ apparet? Neceſſe. Cominus autẽ & acute itelligẽti unũ quodqꝫ multitudine infinitũ/ ſiquidem ab uno nõ exiſtente deſeriẽ? præ cæteris neceſſariũ hoc eſt. In hũc itaqꝫ modũ infinita/& finem habentia/& unũ & multa/quælibet alia apparere oportet/ſi nõ unũ / ſed alia præter unum ſunt. Oportet utiqꝫ. An nõ ſimilia quoqꝫ/& diſſimilia uidebunẽ? At quomodo? Nam cum uelut adumbrata eminus proſpicienti unũ appareãt oĩa/in eodẽ aliquo cõmunicare: ſimiliaqꝫ eſſe uidebuntur. Prorſus. At uero proprius accidenti/multa & altera/atqꝫ ipſo diuerſitatis phantaſmate altera ſibi ipſis & diſſimilia. Sic accidit. Similes item atqꝫ diſſimiles ipſos aceruos: tum ſibimet: tum inuicẽ apparere neceſſe eſt. Et maxime quidẽ. Nõne etiam eoſdem & alteros inuicem & contiguos ſibi/& ſeorſum a ſe ipſis/oĩbuſqꝫ motibus agitatos & undiqꝫ ꝑmanentes/orientes/& occidentes/ac neutra omniaqꝫ huiuſmodi: que quidem percurere facile nobis eſſet/ſi uno non exiſtente. multa fuerint. Veriſſima narras.

Edeuntes iã iterũ ad principiũ/declaremus/unũ ſi non eſt/qd nã aliis præter unũ euenturum ſit. Declaremus: principio igiẽ unũ alia nõ erunt. Quomodo enim? Neqꝫ tamẽ multa. In iis enim quæ multa ſunt: ineſt & unũ. Etenim ſi nullũ illorũ eſt unũ/cuncta nihil ſunt quapꝑ neqꝫ multa. Vera loqueris. Cũ itaqꝫ unũ haud inſit aliis. nec multa nec unũ ſunt. Nõ plane. Neqꝫ etiam apparent unũ aut multa. Cur nã? Quoniã alia cũ iis quæ nõ ſunt: nullũ protſus cõmertiũ habent: neqꝫ quicq̄ ex iis quæ minime ſunt/ad aliquid aliorum attinet: nam nulla ꝑs iis que non ſunt adeſt. Verũ. Neqꝫ igitur opinio de eo quod minime eſt/nec phantaſma/cæteris ineſt/neqꝫ ullo modo id quod non eſt: ab aliis opinione concipitur. Nõ certe. Quapropter ſi unũ non eſt/nihil ex aliis opinione concipiẽ/aut unũ/aut multa eſſe. Nã abſqꝫ uno multa/opinari penitus ĩpoſſibile. Impoſſibile nimiũ. Ergo ſi unum nõ eſt/alia neqꝫ ſunt / neqꝫ opinione ẽt cogitãtur: unum aut multa eẽ. Non uidentur. Vnde neqꝫ ſimilia: neqꝫ etiam diſſimilia. Non neqꝫ tamẽ eadem /aut altera/neqꝫ cõtigua/neqꝫ ſeiuncta: neqꝫ reliqua quotcunqꝫ in ſuꝑioribus tanq̄ que ad ipſa alia ſpectare uiderentur: enarrauimus iam ad ipſa alia ſpectant: uel ſpctare uidentur: unũ ſi minime ſit. Vera. Nõne ut ſummatim loquar: ſi dixerimus unum ſi non eſt: nihil eſt: recte dicemus? Et maxime quidẽ: hoc itaqꝫ dictũ a nobis ſit/atqꝫ illud preterea. ꝙ ut uidetur unum ſiue ſit/ſiue nõ ſit/tũ ipm̃/tũ ẽt alia ad ſeſe/atqꝫ inuicẽ oĩa oĩno ſunt/atqꝫ nõ ſunt. apparẽtqꝫ inſuper: & nõ apparẽt. Veriſſima quidẽ hæc ſunt.

Nona ſuppoſitio

FINIS PARMENIDIS.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PHILEBVM PLATONIS LIBRVM. VEL DE SVMMO BONO.

Huius libri ꝓpoſitũ ẽ de ſummo aĩæ bono diſſerere: quod qdẽ ſummũ bonum cũ conditione quadã diciẽ: cũ ipſum rerũ oĩum principiũ ſummũ bonũ abſolute dicatur. De hoc igiẽ quod cũ cõditione bonũ: hoc in libro. de eo quod abſolutũ. in Parmenide diſputatur. Ab abſoluto autẽ hoc manat. Quẽadmodũ lumẽ quoddã ab ipo luminis totius fonte dependet. Quamobrem in Phædone & Theæteto dictũ eſt a Platone ſummum aĩæ bonũ. dei ſimilitudinẽ eẽ. Nihil uero ſolis fit ſimile: niſi quadã luminis ipſius infuſiõe. Vnde & aĩæ bonũ erit integra diuini luminis cõſecutio. Id lumen in mentẽ primo: in uolũtatẽ deinde deſcendit: in mẽte ueritas. in uolũtate gaudiũ/in mẽte ambroſia. in uolũtate nectar a Platone hic & in Phædro cognominaẽ. Itaqꝫ ſummũ hoĩs bonũ in ſapiẽtiæ uoluptatiſqꝫ mixtione locauit. Sed añ in ſola uel ſapiẽtiæ uel uoluptatis rõe beatitudinẽ cõſiſtere poſſe negauit: ex eo ꝙ triplex boni ſũmi cõditio ĩ neutro re

Sũmũ animæ bonum

Quid ambroſia qd nectar

Sũmũ bonũ in ſapiẽtiæ & uoluptatis mixtione.

periatur. Ea eſt ut ſummopere perfectũ ſit:& ſufficiens/& expetẽdũ. perfectũ quia nihil ſibi deeſt. Sufficiens/quia nihil deeſt illi/quod ipſum capit. Expetẽdũ:quia in illo.& ex illo eſt:qcq̃d appeti po teſt. Vnde quia perfectũ ſufficiens:quia ſufficiens/expetẽdũ. Sane quia ſibi ſat eſt:alteri ſufficit:qa ſufficit alteri/deſiderať ab altero. Hæc neq; ſoli ſapientiæ neq; uoluptati:ſed mixto cuidã ex utraq; cõpetere demõſtranť. ubi de uoluptatis & ſapientiæ genere/origine atq; natura permulta dicunť de infinito & termino:de cõpoſito & cõpoſitionis principio. Ac demũ cõcludiť ſummũ in natura bonum/& abſolutũ/eſſe menſuram uniuerſorũ:hoc eſt totius nature principiũ. Summũ uero bo nũ mentis:& animæ eſſe illius primi poſſeſſionẽ quæ mixtioni ex ſapiẽtia et uoluptate:per ueritatẽ commẽſurationẽ & pulchritudinẽ conuenit. quapp̄ in primo bonorũ gradu reꝝ oĩum mẽſura po nitur. In ſecũdo ueritas:cõmenſuratio:pulcritudo. In tertio mens ſapientiaq;. In quarto ſcientia: ars:& opinio:in quinto tẽperata uoluptas. Beatuſq; uir dicitur:qui & ſapientiã diuinorũ adeptus eſt:& humanorũ pitiã ſciẽtia quadam:& arte & opinione conſtantẽ:gaudio contẽplationis totus exultat uoluptati ſenſuũ eatenus ſe committit:quatenus ſapientia ſcientiaq; & gaudiũ impedimẽ tũ inde nullũ accipiunt. Introductio ad dialogũ eiuſmodi eſt. Cum multa de ſummo bono ultro citroq; Socrates Philebuſq; cõtuliſſent. atq; eſſet Philebus iã diſputando defeſſus. Protarcho nup aduenĩẽti gratulatus eſt annuitq;:ut prouĩciã in diſputãdo ſuã ſuſciperet. Protarchus utpote ado leſcens ſubito eſt aſſenſus. Ad quẽ conuerſus Socrates/conſidera inquit quã tutelã ſuſcipias. Neq; temere ad diſputationẽ properes. Immo audi utriuſq; ſententiã prius. Et eã que tibi recta ratiõe examinanti probabilior apparet/accipe defendendam. Sed iam ad dialogum ueniamus.

Tres conditiões ſummi boni

Sumũ in natura bonũ & abſolutũ eſſe mẽſurã uniuerſorum

Qui bonorũ gradus

ℭPHILEBVS PLATONIS VEL DE SVMMO BONO. SOCRATES PROTARCHVS PHILEBVS.

SOC. Vide o Protarche quẽ nunc a Philebo ſermonẽ accepturus ſis/& ad quẽ potius / cuius rõ tibi nõ conſonet pugnaturus. Viſne utrãq; ſententiã breuiter reſummamus. PRO. Vo lo equidẽ. SO. Philebus quidẽ inquit animãtibus omnibus bonũ eẽ lætitiã : uoluptatẽ: delectationẽ:ceteraq; huius generis oĩa. Noſtra autẽ aduerſus illũ diſcẽptatio eſt/ut nõ iſta quidẽ ſint ipſum bonũ:immo ſapere:itelligere:meminiſſe:& quæ hiſce cognata opinio recta ue riq; rationis diſcurſus:meliora & potiora ſint q̃ uoluptas oĩbus quæcunq; horum capacia ſunt eo rumq; adeptio maxime omniũ utilis ſit. & præſentibus & futuris. Nũ ſic utriq; quodãmodo dixi mus o Philebe. PHi. Et maxime quidẽ. SO. An ſuſcipis o Protarche eã quæ tibi nunc oblata eſt/di ſputationẽ? PRO. Neceſſe eſt me illã ſuſcipere. SO. Philebus quidẽ noſter iã dicendo defeſſus eſt: oportet tamen. quid in iis uerũ ſit/omni ſtudio definire. PRO. Oportet ſane. SO. Age igiť p̃ter hæc id inſuper aſſeueremus. PRO. Quid nã. SO. Quod uterq; noſtrũ habitũ quẽdã & affectiõem animi:quæ cũctis hominibus uitã beatã præbere ualeat/demõſtrare conabitur. Nõne? PRO. Cer te. SO. Et uos ꝑfecto habitũ affectionẽq; lætandi:nos autẽ ſapiendi. PRO. ſic eſt. SO. Siquis uero habitus præſtantior iſtis appareat/qui uoluptati cognatior uideatur a tali uita cum ſtabilis ſit:atq; hæc firmiter hẽat utriq; nimiũ ſuperabimur:uoluptas aũt ſapiẽtiã ſupabit. PRO. ꝑfecto. SO. Sin aũt ſapientiæ ſit propinquior/uicet utiq; ſapientia uoluptatẽ/uoluptas contra ſubcũbet. Num iſta conceditis. PRO. Mihi quidẽ concedenda uidenť. SO. Philebo autem quid nam uideť? PHI. Mi hi ſane uoluptas p̃ſtare uidetur:ſempq; uidebitur. Ipſe aũt noueris o Protarche. PRO. Cũ iã no bis Philebe conceſſeris diſputationis officium:haud amplius apud te aſſentiendi Socrati uel diſ ſentiendi poteſtas erit. PHI. Vera dicis. SO. At nũc expiationis gratia deã ipſam primũ inuoco. atq; teſtor. PRO. Et nos quoq; teſtes erimus te iſta dixiſſe. Verũ deinceps o Socrates una cũ uolẽ te Philebo uel quomodocunq; uis/conemur abſoluere. SO. Annitamur profecto ab ipſa dea exor dientes/quã hic Venerem nuncupatã inquit. ſed uerilſimũ nomẽ eius uoluptatẽ eſſe: PRO. Recte nimium. SO. Reuerentia uero mihi ſemper erga deorũ nomina/non humana quædam formido eſt. ſed maximũ quẽq; timorẽ exuperat. Et nunc quidẽ Venerẽ quemadmodũ ipſi gratũ ẽ/ſic apel lo:uoluptatẽ uero uariã eſſe ſcio. Ab eaq; ut dixi principiũ faciẽtes:quã habeat naturã inueſtigare debemus. Etenim q̃tũ ad auditũ attinet/ſimpliciter unũ apparet:formas tñ uarias admodũ/& in uicem quodãmodo diſſimiles ſuſcipit. Attẽde enim delectari dicimus intẽperantem hominem delectari ipſa temperantia temperantem delectari inſipientem inſipientibus opinionibus ac uana ſpe undiq; plenũ:delectari etiã ſapientia ſapientẽ:has utiq; uoluptates ſi quis diſſimiles neget/me rito inſipiens eſſe uidebitur. PRO. hę quidẽ o ſocrates ex cõtrariis rebus ꝓueniunt/neq; tamẽ in uicẽ ipſæ cõtrariæ:nõne uoluptas in quibus uoluptas eſt ſui ipſius uidelicet oĩum maxime ſimilia erit? SO. Enim uero o beate neq; color a colore ex eo ꝙ color unuſqſq; eſt/differt. Attamẽ nigrũ albo præter id quod differt/etiã contrariũ eſſe uniuerſi cognoſcimus. Quin etiam figura ad figurã eodem modo ſe habet/genere porro unũ eſt uniuerſum:ptes aũt generis huius/ptim lõge inter ſe differentes/ptim etiam cõtrariæ ſunt. ceteraq; hmõi multa reperiemus. Quãobrem noli huic rõni q̃ contraria ſingula unum efficit/credere. Vereor enim ne forte uoluptates quaſdã inter ſe contra rias

Venus ueriſſime dicitur uoluptas eẽ

Plures modi delectandi

rias reperiamus. PRO. Forte at qd hoc rõni noſtræ obſtabit? SO. Ob id certe obſtare dicemus
ꝙ ipſa cum diſſimilia ſint alio quodã nomine nuncupas. Ais enĩ uoluptaria oĩa bona eſſe: uolup-
taria uero: quin uoluptaria ſint nulla ꝓhibet ratio. Cum aũt ex iis multa ſint mala & bona quædã
ut diximus: tu tamen oĩa bona nuncupas. Ac etiam diſſimilia inuicem cõfeſſurus es/ſiquis coege
rit. Quid ergo ĩ cunctis uoluptatibus/tam malis/q̃ bonis idẽ cõmuniter inueniť: cuius gratia oẽs
bonũ nuncupas? PRO. Quid ais o Socrates? An putes quempiã/cum poſuerit uoluptatẽ ipſum
bonũ eſſe inde conceſſurum tibi quoſdã bonas nonnullas malas eſſe? SO. Verumtamen diſſimi
les eſſe multas: plæraſq; etiam inter ſe cõtrarias cõfiteberis. PRO. Haud ſane in quantũ uolupta
tes ſunt. SO. Rurſus in idem relabimur o Protarche. Dicemus uoluptatẽ nihilo a uoluptate dif/
ferre: ſed oẽs ſibi inuicẽ cõſimiles eſſe. Et exempla in medium pauloante inducta nihil mouebũt
contendemuſq; inſtar eorum q inepti: & rudes in diſputationibus ſunt. PRO. Quemadmodum
dicis? SO. Quod ſi ipſe te imitans atq; repugnans dicere auſim diſſimilimum diſſimillimi oĩum
eẽ ſimillimũ/eadẽ q̃ & tu afferre potero. Vnde rudiores q̃ deceat/apparebimus: Et ratio nobis
excidet atq; defluet. Reuocemus igitur eã retractemuſq; forte enim uiciſſim agẽtes: & quaſi eaſ-
dem in anſas redeuntes: aliquo pacto cõueniemus. PRO. Dic quo modo? SO. pone me iterum
interrogatum abs te o Protarche. PRO. Quid nam? SO. Sapiẽtia/ſcĩa/mens: & q̃cunq; ego a prin
cipio ponens/bona uocabam: rogatus qd ipſum bonũ ſit/ nõne idem quod: & ſermo tuus/patien
tur? PRO. Qua ratione. SO. Cunctę namq; ſcientie multæ uidebuntur: earumq; nõnullæ diſſimi
les inuicẽ: ꝙ ſi q̃ etiã cõtrariũ ſint: nũqd præſenti diſputatiõe dignus fuero/ſi hoc ipſum ueritus/
nullã ſcientiã ſcientiæ diſſimilem dixerim? Sic tãdem ſermo noſter tanq̃ fabula euaneſceret/nos
autẽ ruditate quadã ſeruaremur. At ſic fieri minime decet/quin potius ſalutis ratio habenda eſt.
Mihi igitur: & in tua: & in mea oratione ex ęquo id placet. Vt multæ uidelicet uoluptates atq; diſ
ſimiles ſint/multæ præterea differenteſq; ſcientiæ. Differentiã itaq; mei ac tui boni o Protarche
minime abſcondẽtes/ſed in lucem potius educentes: diſcutere audeamus: ſi quo pacto ꝑ redar-
gutionẽ ſignificatur: utrũ uoluptatẽ ipſum bonũ uel ſapientiã/aut tertium quiddã præter iſta/nũ
cupare deceat: Nũc enim nequaq̃ iſtud cõtendere debemus/ut q̃ ipſe pono aut q̃ tu/uincant/ ſed
ut illi quod uerſſimũ eſt: faueamus. PRO. Sic oportet. SO. Hoc irem multo magis mutua cõfeſ
ſione aſſeueremus. PRO. quid nam? SO. Quod homines omnes fatigat: tum uolentes tũ etiam
nolentes/aliquos præcipue: & aliquando. PRO. Dic planius. SO. Sermonem q nunc incidit inq̃
natura mirabilem/Multa unũ eẽ: & unum multa mirabile dictu. Atq; facile eſt aduerſus eũ q alter
utrum poſuerit dubitatiões mouere. PRO. Nunqd ais cũ quiſpiã me uerbi cauſa Protarchũ unũ
natura genitũ aſſerit? deinde me rurſus multos atq; cõtrarios predicat: magnũ/paruũ/grauem/
leuem eũdẽ hõiem aliaq; permulta? SO. Tu qdem o Protarche inducis ea circa unum ac multa
miranda/q̃ diuulgata ſunt/& ut ita dicam ab omnibus iam cõceſſa/ꝙ minime tentanda ſint/uelu
ti puerilia quædã: & facilia cognitu/ac maxĩa diſputationi futura obſtacula/ſiquis admiſerit: neq;
etiã mirabilia hæc habenda inq̃? cum qs cuiuſq; mẽbra parteſq; ratiõe diuidẽs uniuerſa hæc illud
unũ eſſe fatetur: deinde talia quædã refellit/deridens quaſi mõſtra fateri cogatur/ꝙ unũ multa in
finitaq; ſit/multaq; unũ. PRO. Tu uero quæ nã alia dicis o Socrates/quæ nõdũ conceſſã circa ſer
monẽ eũdẽ diuulgata ſint? SO. Quando quiſpiã o puer/ipſum unũ nihil ex iis/quæ oriuntur: & oc
cidunt/ponit ut pauloante nos diximus/tunc tale unũ/haud quaq̃ refelli debere cõceſſum eſt. At
cũ unũ hominẽ affirmare conatur/bouẽ unũ/pulchrũ unũ/unumq; bonũ/tunc ſane in iis unitati-
bus: & huiuſcemodi rebus anxiũ ſtudiũ cũ diuiſione ambiguitas fit. PRO. Quo pacto? SO. pri- Prima dubitatiõ circa unitatem.
mo quidẽ utrũ admittendũ ſit/eiuſcemodi quaſdã uere exiſtẽtes unitates eſſe: Deinde quomodo
quãlibet earũ unã ſemper eãdẽq; eſſe putandũ: nec generationẽ nec interitũ ſuſcipientẽ: ſuaq; in
unitate firmiſſimã: poſtremo nunqd in rebus genitis: & infinitis quæq; ponenda ſit/ſiue diſperſa/ Secunda dubitatio.
multaq; ex una iã facta: ſiue tota ipſa ab ſeipſa ſeorſum: quod quidẽ maxime omniũ impoſſibile
uideretur/unũ idemq; ſimul in uno multiſq; fieri: Non illa igitur o Prorarche ſed iſta ſunt quæ cir
ca unũ: & multa male accepta/oĩs difficultatis defectuſq; ſunt cã bñ autẽ examinata facilitatis atq; Tertia dubitatio:
facũdiæ. PRO. Oportet nos o Socrates hoc primũ ĩ ꝑſentia diſcutere/ut & ego fateor: & hos oẽs
talia concedere tibi exiſtima: forte uero nunc preſtat Philebũ quaſi malũ: ut dicitur quod bene ia Prouerbium malum quod bñ iacet: non moueas:
cet rogando non mouere. SO. At unde potiſſimũ exordiemur/cũ multa: & uaria in his dubitatio
nibus pugna inſit? hinc ne? Dicimus utiq; idẽ unũ ac multa rationibus: & ſermonibus factũ/ſemꝑ
per ſingula quæ dicunť: & nunc: & olim undiq; circuncurrere. Idq; neq; nunc incepit/neq; deſinet
unq̃: ſed eſt: ut mihi uidetur hæc rationum ſermonumq; ĩmortalis: & indeficiens nobis inſita paſ
ſio: Cũ primũ adoleſcens aliquis id guſtauit: ſecũ ipſe congratulatur: quaſi quemdã theſaurũ ſapi
entiæ nactus: & uoluptate plenus exultat: ac furit: omnẽq; diſputationẽ prompte pertentat: atq;
ſermonẽ undiq; diſcutit: tũ quidẽ in alteram partẽ reflectens: & in unũ cõmiſcens: tum uero expli
cans iterum: & in multa diſtribuens: ubi certe in dubitationẽ difficultatẽq; ſeipſum primo ac præ

cipue deiicit/deinde proximũ quemq́ ſiue iunior/ſiue ſenior.ſiue ęqualis ſit/ nec patri/ nec matri nec audientiũ cuiq̃ parcens/ferme etiã nec aliis animantibus/nedũ hominibus. quandoquidẽ:& barbarorũ nemini parcat/modo ĩterpretẽ nanciſcatur.PRO.An nõ uides o Socrates nos qui ad ſtamus omnes iuuenes eſſe:non metuis ne una cũ Philebo:ſi nos ita obiurgaueris in te impetum faciamus:uerumtamẽ:Intelligimus enim quod dicis/ſiquis modus eſt:ſi quod machinamẽtũ ad hanc perturbationẽ benigne quodãmodo e diſputatione reiiciendã:ac uiã quandã in rationẽ atq́ ſermonẽ cõmodiorẽ reperiendã/ipſe id meditare nos uero ꝓ uiribus te ſectabimur:Neq́ enĩ exiguus eſt ſermo p̃ſens o Socrates.SO.Nõ certe o pueri:ſic enim Philebus uos apellauit. Nulla tñ eſt uia pulchrior/neq́ eẽ põt q̃ illa quã ſemꝑ ego dilexi. At illa me ſæpe fugiẽs deſertũ iopẽq́ deſtituit.PRO.Quæ nã iſta?dic mõ.SO.Quã declarare haud nimiũ difficile eſt/uti uero difficillimũ: Quæcũq́ enim ꝑ artẽ adiuenta ſunt:hac in lucẽ hominibus ꝓdierunt: Aĩaduerte q̃ſo quã dico. PRO.Dic tñ:SO.Donũ ꝓfecto deorũ ad hõies ut mihi uidetur ꝑ Prometheũ quẽdã una cũ lucidiſſimo quodã igne deſcendit:Etenim priſci nobis præſtantiores/diiſq́ propinquiores: hæc nobis oracula tradiderũt:ꝙ cũ ex uno:& multis conſtent uniuerſa quæ ſemꝑ eſſe dicunť/terminũq́: & infinitũ innatũ hẽant: opportet nos in his ſic ſe habentibus:unã ſemper ideã de quolibet generati ponẽtes inq̃rere: eã inſitã iuẽturos/quã ſi cõprehendamus poſt unã: ſiquo mõ duæ ſint ꝑſcrutati:ſi minus id pateat tres/aut aliũ numerũ quærere/& quodlibet eorũ quæ ſunt unũ/rurſus eodẽ pacto diuidere quouſq́ ipſum ĩ principio unũ/nõ mõ ꝙ unũ multaq́:& infinita ſit: uerũ etiã quot ſit/aliquis noſcat:Infiniti aũt ideã non prius ad multitudinẽ adhibere q̃ quis numerũ oẽm ĩter infinitũ:& unũ mediũ cadentẽ percipit. Tunc demũ unũquodlibet oĩum abeuntiũ ĩ infinitũ dimittere.Dii ergo ut diximus ſic nobis:inueſtigare:diſcere:& alterutrꝫ docere dederũt.Qui uero nũc extant/ex hominibus ſapientes/unũ quidẽ ac multa ut cũq́ contingit/uelocius atq́ tardius q̃ decet inducunt.& poſt unũ infinita cõtinuo:media uero illos effugiunt.Quibus diſputandi rõ/tum dialectica:tum etiã litigioſa diſcreta eſt.PRO.quæ modo dixiſti o Socrates/partim intelligere mihi uideor.partim clarius audire deſidero.SO.perſpicuũ hoc cõſtat in litteris o Protarche quod diximus.Itaq́ ĩ His quas didiciſti:id accipe. PRO. Quonã pacto?SO.Vox inq̃ ex ore nobis erũpẽs una eſt:& infinite rurſus uoces numero:& cunctorũ pariter: & cuiuſq́. PRO.Quid ni?SO. neutro tamẽ horum ſapiẽtes efficimur/nec ꝙ eius infinitũ/nec iterũ ꝙ eius unũ cognoſcimus:ſed quia:& quot:& quales ſunt/tenemus:hoc enim unũ quẽq́ noſtrũ grãmaticũ reddit.PRO.Veriſſima loqueris.SO.Idẽ quoq́ muſicũ hominẽ facit.PRO.Qua ratione.SO.Vna quodãmodo:& ĩ hac arte uox eſt.PRO.quid ni.SO.duo itẽ ponẽda ſunt graue: & acutũ: ac tertiũ tonus medius: nõne ita?PRO.Ita.SO.Verũtamẽ nondũ ſapiẽs muſicus eris:ſi hæc ſola cognoueris:& iſta ignorans ut ita loquar/nullius eris in muſica p̃tii.PRO.nullius.SO.Sed poſtq̃ o amice acceperis quot interualla uocis numero ſunt circa graue atq́ acutũ:& qualia/nec nõ interuallorꝫ termini:& quotcunq́ ex his cõpoſitiones proueniunt.Quæ maiores noſtri cõſpicientes nobis eorũ ſectatoribus ut huiuſmodi quædã harmonias appellaremus/tradiderũt.In motibus præterea geſtibuſq́ corporis alia quædã talia ineſſe moſtrarũt:quæ per numeros mẽſurata rytmos atq́ menſuras uocari iuſſere:cogitare præterea ꝙ eadẽ ratione de uno quoq́ quod unum/& multa eſt/ conſiderare debemus.nã qñ iſta ſic accipis ſapiens tunc euadis.Cũ uero/& aliud qcq̃ ita cõprehẽdis/ ſapiens rurſus circa illud efficeris:Infinita aũt ſingulorũ en in ſingulis multitudo te ſapientiæ:rationis/ numeri reddit expertẽ:utpote ĩ numerũ nullũ alicuius qñq́ reſpicientẽ.PRO. præclare hæc o Philebe Socrates mihi dixiſſe uideť. PHI. Mihi quoq́/ſed quid ad rem hic ſermo? quidue ſibi uult? SO. Recte id o Protarche Philebus iſte quæſiuit.PRO.prorſus:Reſponde igiť.SO.Efficiã quod uultis.cum de his iiſdẽ pauliſper etiã diſputauero. Vt enim ſiquis unũ aliquod accipit is ut diximus. aut mox in infiniti naturã/ſed in aliquem numerũ deſcendere debet:ita uiciſſim: ſiquis infinitum primo ſummere cogiť/nequaq̃ in unũ continuo:ſed in numerꝫ quẽdam qui multitudinẽ aliquam habeat debet intendere/ex omnibuſq́ tandẽ in unũ deſinere.Quod uero nũc diximus : rurſus in litteris coniectari licet. PRO.quomõ?SO.Poſtq̃ infinitã uocẽ cogitauit:ſiue deus aliquis/ſiue homo diuinus:qualis apud Aegyptios Theuth fuiſſe fertur/primo in ipſa uocis infinitate uocales litteras conſiderauit/q̃ nõ una:ſed plures ſunt:ruiſuſq́ alias quæ nõ uocis ſed pthongi particeps eſſent.Atq́ harũ numerũ certũ ſimiliter definiuit:Tertiam deinde ſpeciẽ litterarũ diſtinxit/earum quas nunc mutas uocamus:poſtremo liquidas mutaſq́ diſcreuit uſq́ ad quodlibet unũ:uocaleſq́ & medias eodem modo:donec earum capiens numerũ/in unaquaq́:& cunctis elemẽtũ uocauit. Cumq́ uideret neminẽ ip̃m unũ ſecundũ ſeip̃m ſeorſum a reliq̃s ꝑceptuꝫ huiuſmodi uinculũ meditatus:ut unũ exiſtẽs/& has oẽs unũ quodãmõ faciens:unã ĩ t̃ps artẽ noĩe grãmaticã ſtatuit.PHI. Hæc planius q̃ ſupiora uidelicet ipſa ĩuicẽ cõparata o Protarche cõprehẽdi:Idẽ tñ/& nũc/& ſupius in hac diſputatione deſidero.SC.Num hoc o Philebe requiris:quid uidelicet ad ſermonẽ noſtrũ iſta conferant?PHI.Ita id eſt quod dudũ ego una/& Protarchus requirimus. SO. Nunquid hoc

aſſecuti

Via pulcrior donũ deorũ quod ſemp dilexit plato.

Priſci & nobis p̃ſtãtiores & diis ꝓpinquiores.

Hoc loco qs noſſe poſſet: qum ponatur ſciẽtiã eẽ uirtutem: & uirtutẽ ĩ medio critate: ꝙ ſcientia ſit ẽt in quadã mediocritate id eſt ĩter terminũ & infinitũ.

Vſq́ ad ſpecialiſſima ꝑcedendũ.

Nã circa media.i. ſpecies uerſatur oĩs dialectica diſputatio: & litigioſa: & ſiqua alia ſub intelligi põt hac ratiõe & ariſtoteles uoces ĩ decẽ genera coegit.

Circa finita.i. media ſapientia eſt.

Circa infinita nõ eſt rõ.

Theuth homo diuinus apud Aegyptios.

De ſpeciebuſ litterarum.

Digitized by Google

aſſecuti/reqritis tñ iápridē ut inquis?PHI.Quo ná pacto.SO.An nõ de ſapientia & uoluptate no
bis ab ipſo principio diſceptatio extitit/utrū ex iis eligendū?PRO.Immo.SO.etenim unū illorū
utrūq; eſſe diximus.PRO.diximus pfecto.SO.hoc ipſum prior ſermo reqrit quomõ unū/& mul
ta utrūq; horū eſt:quoue pacto non infinita continuo/ſed certū numerū quodlibet prius accepit/
q̄ infinitū porrigeretur.PRO.haud ſane in leuē nos quæſtionē circulo quodam neſcio quomõ fle
ctens Socrates o Philebe deduxit.Quare age:cõſidera uter noſtrū ad præſentē interrogationem
reſpondeat.Forte enim ridiculū eſt/me diſputationis totius ſucceſſorē/ex eo quod reſpondere ad
id modo nequeá:rurſus hoc ipſum tibi íperare.Attñ ridiculū multo magis eſſet neutrū noſtrū id
poſſe:Meditare itaq; qd agamus.ſpecies eni uoluptatis a nobis quærere nunc Socrates mihi uide
tur:Verū ſint/necne/quotq; præterea/qualeſue ſint:& de ſapientia eadē ſimiliter pcontari.SO.Ve
ra loqueris o Callie fili:Niſi enim id circa quodlibet unū/ſimile:idē/& contrariū/quēadmodū ora
tio præcedens oſtendit:obſeruare poſſimus/nullus unq̄ noſtrū ullius erit ad aliquid pretii.PRO.
Sic ferme o Socrates ſe res habere uidetur.Verū præclarū temperato uiro cuncta dinoſcere:Se-
cunda uero nauigatio quædá uidetur ſeipſum minime latere.quorſum autē iſta nunc dixerim:de
clarabo.Ipſe nobis o Socrates congregationis huius auctor extitiſti:teq; ipſum ad íueſtigandū qd
ex humanis rebus optimū ſit:præbuiſti.Ná cū Philebus uoluptatē/delectationē/letitiá/& reliq̄ hu
ius generis:hominibus optima eſſe aſſereret/tu illi ſtatim cõtradixiſti/non eaq; diceret eſſe optía/
ſed illa potius quæ ſepenumero in memoriá nobis ſponte reducimus recte agentes/ut memoria
repetita utraq; examinent:dicis autē:ut uidetur ipſe quod recte appellandū erit præſtantius uolu
ptate bonū eſſe/mentē/ſcientiá/intelligentiá/artē/& reliqua huiuſcemodi:q̄ capeſſere potiuſq̄ illa
debemus.Cū igit hæc utraq; ambiguitate quadá dicta fuiſſent:nos ioco quodá minati ſumus non
prius te dimiſſuros q̄ huic controuerſiæ certa quadá determinatione finis ſufficiens imponeretur
Tu uero conceſſiſti qdē/teq; ipſum ad id exequendū nobis exequendū expoſuiſti.Nos autem dici
mus ut pueri ſolent:ꝙ recte datorū ablatio nulla eſt:pone igitur iam hunc diſputádi modū ad ea:
q̄ dicta ſunt.SO.Quē dicis?PRO.Quod dubitationū ſcrupulos iniicis:eaq; interogas:quorū ſuf
ficientē reſponſionē in praſentia tibi reddere non poſſemus.Neq; eni diſputationis huius finem
exiſtimare debemus noſtrorū oium ambiguitatē.Atq; ſi minus id nos ualemus:tibi agendū eſt:
pollicitus eni es.Ad hæc itaq; tu conſulta/utrū uoluptatis & ſapientiæ ſpecies deſtinguēdæ:an po-
tius dimittendæ:an alio quoq̄ modo queas ac uelis:q̄ nunc inter nos dubitata ſunt/aperire.SO.
Nihil iá graue futurū formidare me decet:qñ quidē tu ſic hæc dixiſti.Eo namq; ꝙ ſi ueli dictū eſt/
oís penitus formido fugat:accedit/ꝙ deorū aliqs ad hæc memoriá nobis aliquá ſuppeditaſſe ui
detur.PRO.Quo pacto/& quorū memoriá?SO.Cū olim ſiue ſomnians/ſiue uigilans quoſdá ra-
tiones audiuerim/nūc de uoluptate/& ſapientia cogito horū neutrū eē bonū:ſed tertiū aliqd:qđ
aliud eſt q̄ utrūq;/& ambobus eſt melius.idq; ſi nunc nobis liquido pateat/uoluptas a uictoria pro
cul aberit:bonū quippe idē quod illa nequaq̄ erit?Sic ne?an aliter?PRO.Sic utiq;.SO.Speciebus
itaq; uoluptatis ad diuiſionē haud amplius:ut mea fert opinio indigebimus:quod in ſequentibus
clarius innoteſcet.PRO.præclare loqueris:perge ſic obſecro.SO.Paucula quædá prius aſſeuere
mus.PRO.Quæ ná?SO.Ipſius boni ſortē uidelicet utrū neceſſe eſt pfectū ipſum aut non pfectū
eſſe.PRO.Omniū o Socrates perfectiſſimū.SO.Quid uero:ſufficiēs ne bonū ipſum eſt?PRO.
Quid ni?& in hoc ipſum ab oíbus:q̄ ſunt differre neceſſe ē cunctiſq; præſtare.SO.hoc quoq; de il
lo maxíe ut arbitror neceſſariū ē aſſerere/ꝙ oē cognoſcēs idipſū uenat/& appetit aphēdef:cupiēs
atq; ipm í ſe/& alia circa ipm poſſidere cæterorūq; nihil curat pterq̄ q̄ una cū bonis pficiūt.PRO.
His repugnare ñ licet.SO.Cõſiderem⁹ igit diiudicēuſq; uoluptatis/& ſapiētiæ uitá/ſeorſū íſpiciē
tes.PRO.Quo pacto inqs.SO.Neq; í uoluptatis uita ſapientia íſit:neq; í ſapiētiæ uita uoluptas:
Oportet eni ſiquidē iſtorū alterū bonū eſt nullius amplius indigere:ſi uero indigū apparet/haud
ulterius reuera nobis eſt bonū.PRO.non certe.SO.Num uolumus in teipſo periculum facere?
PRO.prorſus.SO.Reſponde igitur.PRO.Dic ambo.SO.Optares ne o Protarche plená ſum
mis uoluptatibus oēm uitá agere?PRO.Quid ni optem?SO.Nūqd alio quopiá indigere te ul-
tra putares/qñ perfecta harū poſſeſſione fruereris.PRO.nequaq̄.SO.Aduerte itaq;:num ipſa ſa
pientia indigeres/& intelligentia/& conuenienti ratiocinatione/& aliis quæcūq; horū cognata/an
non rei alicuius uiſu?PRO.Et quid?oía porro haberem/ſi uoluptate fruerer.SO.Et ita uiuens/
per oēm uitá pcipuis uoluptatibus abundares?PRO.Profecto.SO.Si mēte/mēoria/ſcia/opiniōe
uera penitus careas/primo qdē hoc ipſū/gaudeas/ne an nõ gaudeas te ignorare neceſſe eſt/cū ſis
oi ſapientia uacuus.PRO.Neceſſe.SO.Et cū memoria ſis priuatus/haud ſane te aliqñ delectatū
fuiſſe recordaberis.nec ulla uoluptatis repente incidentis reſtabit memoria/& opinione uera or
bus/dum lætaberis:lætari te minime opinabere.Ratione quoq; captus:ꝙ in poſterū uoluptatē
aliquá adepturus ſis/ratiocinari nõ poteris.Duces aūt nõ hominis uitá/ſed pleumonis cuiuſdá.i.
ſpõgiæ marinæ:aut oſtreę marine perſimilē:ſunt hęc uera?An aliter pter hæc ſentire poſſumus.

Secunda naui gatio quędam eē uidetur ſe ipſum non latere.

Neq; uoluptatem neq; ſapientiá eē ſummū bonū ſed tertium.

Conditio & ſors boni eſt triplex ut pfectum eſſe ſufficiens & expetendum.

PRO.Et quo pacto aliter⸮SO.an uita nobis huiuſmodi expetenda⸮PRO.Mutũ me o Socrates ꝓ
ſens rõ redidit.SO.ne deſiſtamus hic obſecro ſed iã mentis uitã in mediũ adducentes ulterius cõ
ſideremus.PRO.Qualẽ inquis⸮SO.Vtrũ aliquis uiuere ſic eligeret/ut ſapientiã/mentẽ:ſcientiã
memoriã oẽm omniũ poſſideret.uoluptate uero nulla penitus frueretur/nec rurſus afficeret̃ mo
leſtia⸮ſed ſine ullo tali affectu uiueret.PRO.Neutra ex iis o Socrates uita aut mihi aut alteri: ut ar
bitor eligenda uidetur.SO.Quid autẽ o Protarche uita ex ambobus in unũ congrediẽtibus mix
ta/& cõmnnis effecta⸮PRO.Ex uoluptate ais ſapiẽtiaq;/& mẽte⸮SO.hãc ipſam dico.PRO.Vnuſ
quiſq; ſane hanc ipſam potiuſq̃ ex ſuperioribus alterutrã eliget:neq; unus optabit qdẽ/alius mi-
nime:ſed idẽ oẽs pariter expectent.SO.Videmus ne igitur quid ex iis ſequatur.PRO.prorſus q

Triũ uitarum quæ optima.

dẽ ꝙ tres uitæ propoſitæ ſunt:ex duabus/neutra ſufficiẽs:aut optanda uel hominibus uel cæteris
animantibus.SO.An non circa hæc ipſum bonũ poſſidet:& enim perfecta & ſufficiens eẽt:& uni
uerſis plantis/& animantibus exoptanda/quæcũq; ſic ſemper uiuere poſſent.Siquis uero ex nobis
alia eligat præter naturã eius quod reuera affectandũ eſt/eliget/neq; id ſponte:ſed ex ignorantia
uel infelici q̃dã neceſſitate.PRO.Hæc ita ſe habere uident̃.SO.ꝙ ergo Philebi deã aut idẽ quod
ipſum bonũ exiſtimare oporteat:ſatis iã dictũ eſſe uidetur.PHI.ſed neq; etiã tua mens o Socrates
prædictas enim obiectationes patit̃.SO.forſitã o Philebe mea:non tñ uerã diuinãq; mentẽ ſic ar
bitror:ſed aliter ſeſe habere palmã igitur/& uictoriã quin uite cõmuni tradere debeamus nihil ob
mentẽ dubito:Secundas autẽ partes cui potius tribuamus:diiudicãdũ reſtat forte namq; uitæ cõ
munis cauſam unus ex nobis mentẽ:alter uoluptatẽ eſſe contendet:Atq; ita bonũ ipſum neutrũ
erit iſtorũ:forte uero quis horũ alterutrũ cauſam eſſe cẽſebit.De hoc itaq; aduerſus Philebũ præ
cipue decertarẽ:ꝙ hac in uita permixta quicquid illud deniq; ſit:quod ab hac uita ſuſceptũ/expe-
tendã ipſam bonãq; reddit:mens ipſa/non uoluptas illi cognatior eſt/& ſimilior.Atq; ex hac ratio
ne uoluptas nec primas:nec ſecundas etiã partes reuera tenebit:longius autẽ aberit a tertia ſorte:
ſiqua meæ menti fides nunc eſt adhibẽda.PRO.Atq o Socrates uoluptas iã proſtrata uidetur ra
tionibus tuis ꝑcuſſa:nã & ſpe uictoriæ decidit:de mente uero dicendũ:ꝙ non ſapienter ſibi uicto-
riã uendicaret.Eadẽ quippe pateretur/uoluptas autẽ ſecunda ſorte priuata :oĩo iã ab eius amato-
ribus contemnetur :neq; enim ęque pulchra ulterius apparebit.SO.Quid igitur nonne dimit-
tere illã præſtat:nec exquiſita examinatione:redargutioneq; affligere.PRO.Nihil ais o Socrates
SO.An quia impoſſibile quiddã protuli.affligi uoluptatẽ.PRO.Nõ ob hoc tantũ uerum etiã ꝙ
ignoras noſtrũ nullũ prius abire te dimiſſurum:q̃ ad horũ finẽ ratione deueneris.SO.pape o Pro
tarche:longa admodũ oratio ſequẽs:ferme uero nec facile qddã nunc:Conſtat enim aliis quibuſ-
dam iaculis præter rationes ſuperiores opus eſſe :ſiquis palmã menti ſecundã cõparaturus acce-
dat.forte uero aculei quidã hi quoq; ſunt:nõne oportet.PRO.Quid ni.SO.prĩcipiũ itaq; huius
ponentes caute/& diſtincte accipere ãnitamur.PRO.Quale principiũ dicis.SO.Oĩa quæ nũc in
uniuerſo ſunt:bifariã diſtinguamus.Immo ſi nis trifariã.PRO.quo nã pacto.SO.Accipiamus nõ
nulla ex iis quæ nunc a nobis ſunt dicta.PRO.Quæ nã.SO.Deũ profecto dicebamus ex iis quæ
ſunt:alterũ quidẽ infinitũ alterũ uero terminũ oſtendiſſe.PRO.Omnino quidẽ.SO.has utiq; ſpe
cies duo illa eſſe ponamus:Tertiũ illud:quod unũ ex utriſq; cõmixtum.Ridiculus tamen uideor/
dum ſufficienter ſecundũ ſpecies diuidere atq; dinumerare cõtendo:PRO.Quid ais o bone uir.
SO.Quarto adhuc genere opus eſſe conſtat.PRO.Quo nunc.SO.Cauſam alternæ cõmixtiõis
iſtorũ cõſidera.Eamq; præter tria illa quartũ ponito.PRO.Nunqd/& quinto inſuper indigebis
aliquo diſcernente.SO.forte.non tamen in præſentia ut arbitror.Sinaũt opus fuerit:ignoſces mi
hi q̃ntã uitã ſectanti.PRO.Quid obſtat.SO.principio ergo ex quattuor tria ſeligẽtes/duoq; ex tri
bus.ſic ſe habere cõſidaremus/ut unũ quoq; duorũ ſit multa.diuiduũ ĩſuper atq; diſperſum.Rur
ſuſq; in unũ utrũq; ducentes/cogitare nitamur quomodo utrũq; unũ multaue ſit.PRO.ſi planius
eadẽ dixeris/ forte aſſequar.SO.duo ꝓfecto quæ propoſita ſunt/iſta dico finitũ / & infinitũ: ꝙ aũt

Q̄ꝺ ĩfinitum ſit multa.

infinitũ multa quodãmodo ſit.conabor oſtendere:finitũ uero impoſterũ differatur.PRO.Diffe
ratur.SO.Attende igitur:arduũ nãq; atq; maxime dubitandũ eſt:quod conſiderare te iubeo:At
tamen aĩaduertere:primũ autem circa calidius frigidiuſq; conſidera.utrũ terminũ aliquẽ in eis

Magis ac mi-nus finẽ reii-ciunt & quã-tum.

inuenias.An potius magis ac minus dũ iis generibus inſunt/finẽ reiiciant:fine namq; adhibito/ip
ſa etiam finirentur.PRO.Vera loqueris.SO.Semper tamen in ipſo calidiori/& frigidiori magis
ac minus eſſe fatemur.PRO.& maxime quidem.SO.Semper ergo nobis h̃ ratio monſtrat ab iis
finẽ abeſſe/& cũ ſine fine ſint:oĩo ĩfinita fieri.PRO.Vehemẽter o Socrates.SO.Euge amice Pro
tarche aduertiſti:nũc ꝙ hoc ipſũ uehemẽter abs te mõ ꝓnunciatũ/& ipſũ quoq; quod remiſſe di-
citur:eãdem uim habent:quã ipſum magis ipſumue minus⸮Vbicũq; enĩ adſunt/haud quantum
unũ quodq; eẽ ꝑmittũt:ſed ſemꝑ uehemẽtius remiſſiori:& uiciſſim uehemẽtiori remiſſius oĩbus
actionibus inferentia/plus ac minus efficiunt.quantum uero ſemꝑ obſcurant: Niſi enim deleant
quantũ:ſed/& ipſum/& menſuratum ſedẽ ipſius quod dicitur uehementius/& remiſſius magiſq;
& minus

Digitized by Google

& minus occupare permittant/ hæc ipſa repente e ſua ſede pellent. Neq; enim calidius/& frigidius ultra reſtarent/ſi q̃ntũ ſuſceperint. Diffugient nempe nec ultra conſiſtent ipſum calidius/ & frigidius: quantũ uero regnabit: progreſſione ceſſante. Quamobrem hac ratione calidius/& frigidius infinita iam eſſe conſtat: Protarchus Sic apparet o Socrates: uerumtamen ut ipſe dixiſti: haud facile iſta precipi poſſunt: Forte uero deinceps iterũ repetita/interrogantẽ pariter & reſpondẽtẽ conſpirare inuicem declarabũt. SO. Bene dicis: atq; ita pro uiribus agendũ eſt: ſed ĩtuere primũ num id ſignũ ponamus infinitæ naturæ: Ne ſingula tranſcurrentes orationẽ in longũ nimiũ protrahamus. PRO. Quod nam dicis? SO. Quæcunq; magis ac minus uehementer atq; remiſſe/nimiſq;/& huiuſmodi quædã amittũt cuncta in unũ infiniti genus reducenda ſunt: quẽadmodũ ſupra diximus: aſſerentes omnia quæ diuidua diſperſaq; ſunt/in unũ oportere colligi: ſecundumq; uim unã: unã quãdam naturã ſignificari. Meminiſtin? PRO. Memini. SO. Quæ uero talia quædã minime capiunt/ſed eorũ contraria/& cuncta/primo quidẽ ęquale ipſum atq; ęqualitatẽ. poſt eq̃le mox duplũ: & ſingulas inde proportiones quaſcũq; ad numerũ numerus/& ad menſurã menſura demonſtrat/hæc inq̃ omnia in genus finiti merito referremus: Quid ais ad hæc? Protarchus. præclare nimiũ o Socrates. SO. Age dum ex utriſq; cõmiſtũ quã ideam ferre dicemus? PRO. Id mihi tu dices ut arbitror. SO. Immo Deus: ſi modo quis deus meas præces exaudiat. PRO. Obſecra igitur/& contemplare. SO. Contemplor ſane. Ac mihi uidetur deorũ aliquis nobis amice nunc aſpiraſſe. PRO. Quo pacto id ais? & qua cõiectura uteris? SO. Dicã plane: tu uero attentis auribus adſta? PRO. Dic modo. SO. Calidius ne aliq̃d nũc/& frigidius dicebamus? PRO. Certe. SO. Adde præterea ſiccius/& humidius: plus ac paucius: uelocius atq; tardius: maius/& min⁹. Ac deniq; quotcũq; in ſuperioribus ad naturã unã magis minuſue ſuſcipientẽ redegimus. PRO. An infiniti naturam inquis? SO. Hãc ipſam cõmiſce poſthac una cũ iis progeniẽ termini. PRO. Quã. SO. progeniẽ. ſ. termini. quã profecto decebat nos in unum colligere quẽadmodũ de infinito fecimus: neq; dum collegimus. at forte nunc idẽ ages: his quippe utriſq; conciliatis: illa continuo patefiet. PRO. Quam dicis/& quomodo? SO. progeniẽ æqualis/& dupli/& quecũq; differentiũ mutuam cõtrarietatem fugat: cõmenſurata uero/& conſona faciens/numerũ efficit. PRO. Intelligo dicere namq; mihi uideris ſi iſta miſcentur: generationes quaſdã ex eorũ ſingulis euenturas. SO. & recte uideor. PRO. Dic igitur. SO. Nonne in morbis recta horum cõmunio ſanitatis naturam genuit? PRO. Omnino. SO. In acuto autẽ ẽt graui/ueloci/& tardo/cũ infinita ſint: hæc & terminum peperit: & perfectionẽ muſicæ præſtitit. PRO. præclare. SO. Quinetiam rigori & æſtui tradita: id quod multũ & minus/& infinitũ dicit̃ obſtulit: menſuratũ autẽ atq; una cõmenſuratam adhibuit. PRO. quid ni? SO. ex iis temperies anni/& quæcũq; pulchra ſunt cũcta manarũt infinitis inuicem finitiſq; coeuntibus. PRO. Certe. SO. atq; alia inſuper innumerabilia prætermitto/ ueluti cum ſanitate pulchritudinẽ atq; robur. In animis quoq; permulta atq; præclara: petulãtiam quippe/& uniuerſam improbitatẽ dea hæc animaduertẽs o bone Philebe omni termino uoluptatũ expletioniſq; carere/legem/& ordinẽ quibus terminus ineſt: iis appoſui? eamq; tu ſic infici ac perdi: ego contra ſeruari dico. Tibi uero Protarche quid nam uidetur? PRO. hæc prorſus ſecundũ meam ſententiã ſunt aſſerta. SO. Nonne tria hæc iam protuli modo intelligas? PRO. At apprehendere arbitror. Vnũ quidem infinitũ aſſeris: Secundum aũt in iis quæ ſunt terminum: Tertium uero illud quid dicere uelis haud ſatis teneo. SO. Copia te o mirifice uir: generationis eius quod eſt tertiũ ſtupefecit: q̃q̃/& infinitum multa genera cõtinebat: quæ tamen genere ipſius magis minuſue ſignata: unũ apparuerunt. PRO. Vera narras. SO. Verumtamen neq; terminus multa cõtinebit: neq; ꝙ unũ natura eſſet/ulla difficultate admittebamus. PRO. quo enim modo? SO. Nullo modo: Sed tertium ſcito me dicere unum hoc quodcũq; ex iis naſcit̃ generationẽ uidelicet in eſſentiã/ex mẽſuris una cũ termino cõſtitutis. PRO. Intellexi. SO. Cæterũ quid præter hæc tria/quartũ genus ſit/diſcutiẽdũ reſtat. Cõmunis autũ iſta diſceptatio eſt. Vide nũ tibi neceſſarium uideatur: quodcunq; gignitur: per aliquã cauſam gigni. PRO. Mihi plane: Quomodo enĩ abſq; ea fieret? SO. Et efficiẽtis natura noĩe dumtaxat a cauſa differt: efficienſq;/& cauſa unũ merito uocabũtur. PRO. Merito? SO. Quinetiã factũ ac genitũ ſolo nomine diſcrepabũt. PRO. Certe. SO. præcedit quidẽ atq; ducit natura ſemper: quod efficiẽs eſt: quod uero factũ eſt ab eo genitumq; ipſum ſequit̃. PRO. prorſus. SO. Nõ ergo idẽ: ſed aliud eſt cã: & quod ad generationem cauſæ ſeruit. PRO. Quid prohibet. SO. An nõ genita ipſa: & ex q̃bus gignunt̃ omnia/tria nobis genera prebuerunt? PRO. Maxime. SO. Omniũ autẽ iſtorũ opificẽ quartũ ponimus: cauſamq; uocamus: utpote aliud q̃ddã q̃ illa ad ſufficientiã demonſtratũ. PRO. ponimus abſq; dubio. SO. Verũ iã decet cũ quattuor diſcreta ſint: ſingulorũ mẽoriæ gratia ſingulatĩ illa dinumerare. PRO. Vtiq;. SO. primũ igitur infinitũ dico: ſecundũ terminũ: tertiũ/mixtã ex iis genitãq; eſſentiã. Poſtremũ mixtionis generationiſq; cauſã: ſi quartũ uocẽ: nunquid errarẽ? PRO. Nullo pacto. SO. Age dũ deinceps quæ nobis oratio/& quid potiſſimũ ingrentes ad hæc deuenimus? nõne id erat

Signũ infinite naturæ.

Que in genere infiniti.

Que in genere finiti.

Recta horum cõio .i. equalis uel dupli uel cęterorũ.

Morbus eſt in excedẽte uel ceſſãte calido frigido humido & ſicco. hic autẽ ſi ad quãdam proportionẽ dixeris. ſanitas ẽ:

Quærebamus nēpe cui nā ſecundæ uictoriæ partes concederentur/uoluptati ne/an potius ſapientiæ? An non ita? PRO. Ita certe. SO. Poſtq̄ iſta in hunc modū diſtinximus/nonne melius iudicabimus cui prima/cuiue ſecunda uictoriæ palma dāda ſit/ex iis quæ ſupra in certamē uenerūt. PRO. forte. SO. Victricē ſane poſuimus uitā ex uoluptate/& ſapientia mixtā. PRO. Immo. SO. Qualis ſit/& cuius generis hæc uita quodāmodo cernimus. PRO. Cernimus. SO. pars nēpe tertii generis. Neq; enim quod ex duobus quibuſdā mixtū illud eſt: ſed quod ex infinitis omnibus a termino nexis. Quapropter merito ſuperatrix hæc uita illius pars erit. PRO. Et recte admodum. SO. Eia Philebe dulcis illa tua ac ſimplex uita ad quod prædictorū genus pertinere iure putabitur? Sic autem reſponde anteq̄ explicetur. PHI. Dic modo. SO. Voluptas ac dolor terminū habent: an potius ex eorū genere ſunt/quæ magis minuſue ſuſcipiūt? PHI. Ita: ex iis quæ magis o Socrates: neq; enī uoluptas omne bonū eſſet/niſi ſuapte natura: & ſecundū multitudinē/& ſecūdū id quod magis infinita exiſteret. SO. At neq; etiā dolor o Philebe omne malū: quamobrē aliud quiddā nunc conſiderare debemus q̄ īfiniti naturā, quod uoluptatibus partē boni aliqua prebeat. Enimuero ex iis indeterminatis uita illa tua ſit. Sapientiā autē ſcientiāq;/& mentē ī quod potius ex prædictis o Protarche atq; Philebe referentes: aduerſus pietatē nequaq̄ peccabimus? haud enim mediocre periculū nobis imminere uidet̄: recte aut non recte tractantibus quod modo quæſitū eſt. PHI. Deum o Socrates tuū extollis. SO. Et tu o amice deā tuam. Verū ad id q̄d quæſitū eſt redeundū. PRO. probe loquitur Socrates o Philebe. Ideoq; preſtanda illi fides eſt. PHI. An non o Protarche pro me dicturū te promiſiſti. PRO. Maxime Nunc autē hæſito/& uereor. teq; adeſſe nobis o Socrates tanq̄ prophetā obſecro: nequid nos tibi circa certatorem aberrantes: præter melodiā canamus. PHI. fides adhibenda Protarche: nihil enim difficille iubes. SO. Equidē Deū reuera ut Philebus inquit extollens iocando te turbaui: interrogans cuiuſnam generis mens & ſcientia eſſent. PRO. maxime quidē o Socrates. SO. Facile tamen: omnes ſiquidē ſapientes ſeſe extollentes cōſentiūt/intellectū eſſe cæli tærreq; regē. ac forte recte loqunt̄: ꝙ ſi uis: ſigenus diffuſius examiabimus. PRO. Dic arbitratu tuo o Socrates nihil prolixitatē ueritus neq; enim moleſtus eris. SO. præclare loqueris hinc igitur interrogantes exordiamur. PRO. Vnde? SO. Vtrū o Protarche dicēdū eſt uniuerſum hoc agi ab inrationali quadā temerariaq;/& fortuita poteſtate? An contra quēadmodū maiores noſtri ſenſerunt/ordine quodā mentis/& ſapientiæ mirabilis gubernari. PRO. nulla eſt comparatio. Nā quod modo dicebas o Socrates/prophanū mihi uidetur: fateri autem mente oīa hæc exornari/ſententia quædā conſpectu mūdi ſoliſq;: & lunæ cæterorūq; ſyderū: & oīs deniq; cæleſtis circuitus digna eſt: nec ego unq̄ de iis aliter loqui aut ſentire auſim. SO. Vis ne igitur quod a priſcis aſſertū eſt/nos itē confiteamur? hæc uidelicet ita ſeſe habere nec modo putemus alia ſine periculo proferri nō poſſe/uerūetiā una cū illis uituperationis periculū ſubeamus/ſiqn̄ uir aliquis durus ac uehemens/iſta nō ſic: ſed ſine ordine ferri contenderit. PRO. Quid ni uelim? SO. Age igit̄ quod ſequitur contēplare. PRO. Dic iā. SO. Quæ circa corpora uiuentiū ſunt/ ignē/aquā / ſpiritū atq; terrā fluctuantiū inſtar: ut aiunt in cōpoſitione ineſſe conſpicimus. PRO. Et maxime quidē in iis enim ſermonibus reuera propter ambiguitatē fluctamus. SO. Ergo de uno quoq; eorū quę circa nos ſunt: id accipe. PRO. Quid nā. SO. Quod unū quodq; horū apud nos exiguum ac uile/nec ullo mō ſincerū/& integrū. nec uim natura ſua dignā ferens: quod quidē in uno animaduertēs: de reliquis omnibus idē exiſtimato: Velut ignis/eſt quidē apud nos/eſt etiā ī uniuerſo. PRO. Eſt. SO. Nonne ignis hic noſter exiguus/imbecillus/& uilis: ſed qui uniuerſi ꝓprius quantitate mirandus & pulchritudine/& omni quæ ad ignē pertinet: poteſtate. PRO. Vera nimiū loqueris. SO. An uero ſit: alitur/ducit̄ ab igni noſtro mūdi totius ignis: uel cōtra/& meus/& tuus/& animātiū reliquorū oīs ab illo? PRO. Hæc reſponſione digna non ſunt. SO. Recte eadē quoq; de animaliū ac mūdi terra diceres: & de aliis omnibus quæ ſupra quæſiuimus: ſimiliter reſponderes. PRO. Quis nam reſpondens aliter: ſane mentis æſtimetur. SO. Nemo forſitan: ſed iam ad reliqua: Omnia quippe nunc dicta in unum compoſita contuentes corpus appellamus. PRO. Quid ni? SO. Idem quoq; de hoc/quem mundum dicimus/accipe. Eadem ſiquidem ratione corpus eſt/ex eiſdē cōpoſitum. PRO. Recte loqueris. SO. Vtrum ex hoc corpore noſtrū corpus omnino uel contra/ex noſtro ipſum nutritur/& quecunq; pauloante memorauimus/ſuſcepit/& habet? PRO. Neq; hoc etiā o Socrates in quæſtionē cadere debet. SO. Quid hoc: debet ne an non. PRO. Dic quale ſit. SO. Noſtrum corpus animam habere fatebimur. PRO. Conſtat. SO. Vnde nam o amice Protarche ſuſcepit/niſi mundi corpus/quod eadem: quæ & noſtrum ac etiam præſtantiora continet animā habeat. PRO. Aliunde nequaq̄. SO. Neq; enim exiſtimandum o Protarche quattuor illa terminū/infinitum/mixtum/& cauſæ genus in iis quartum cunctis exiſtens. quod iis quidem quæ apud nos ſunt animam corpuſq; prebet/dum imprimit umbram: labefactatoq; corpore remedia parat: & in aliis alia conſtituit atq; reſtituit/omnem atq; integram ſapientiam uocitari/ cumq; eadem hæc in uniuerſo cælo eiuſq; partibus amplioribus inſint: Ac præterea puriora præſtantioraq; exiſtant: in eis

Gemitū nō eſt mixtū ex duobus quibuſuis ſed ex īfinito & termīo duobus conſtat.

Q̄d uoluptas & dolor ſit in genere infinitorum.

Neq; voluptas oē bonū neq; dolor oē malum.

Intellectū oē cęli ac terr̄ regem.

De vilitate elementorum apud nos.

In eis tamen præclariſſimorum præcioſiſſimorumq; naturam minime reperiri. PRO. Nullã profecto rationem id haberet. SO. quamobrẽ rationem illã ulterius proſequentes licebit aſſerere/ea quæ ſæpenumero prædicauimus: infinitũ prorſus in omni conſiſtere/ſufficientemq; terminũ cauſamq; illis haud ignobilem ſemper adeſſe hornantẽ diſponentẽq; horas/& menſes/& annos: mentem/& ſapientiã merito nuncupatam. PRO. Merito. SO. Sapientia uero atq; mens abſq; anima nunq̃ eſſent. PRO. nunq̃ certe. SO. Ergo in Iouis ipſius natura regiã animã: regiãq; mentẽ ineſſe propter uim cauſæ confiteberis: & ĩ aliis itẽ alia pulchra ut illorũ cuiq; dici placet. PRO. Maxime.

Sapientia & mens nõ abſq; anima.

SO. præcedentem o Protarche ſermonem nequaq̃ temere inductum: putes: his enim qui oli mẽtem omni mũdo præſidere oſtenderũt adminicula prebet. PRO. prebet ſane. SO. Meæ uero petitioni reſponſum porrigit/ꝙ mens eſt progenies omniũ cauſæ quæ unũ quiddã ex quattuor his: quæ relata ſunt: aſſeritur. habes iam igitur noſtram expoſitionẽ. PRO. habeo/& ſufficienter quidem. Et ſi cum ante reſpõderis/me hactenus latuiſti. SO. Remiſſio ſtudii o Protarche ſepenumero iocus eſt. PRO. præclare loqueris. SO. Nũc igitur o amice in quo genere ſit: quãue habeat uí: ad ſufficientiam ferme monſtratũ eſt. PRO. Omnino. SO. Quin etiã uoluptatis genus iampridẽ patuit. PRO. Nimium. SO. Reminiſcamur iam/& horum circa utraq;: ꝙ mens quidẽ cauſæ cognata eiuſdẽq; cum illa generis ferme erat: uoluptas aũt infinita/eiuſq; generis: quod nec principium nec mediũ neq; finẽ in ſeipſo ſuapte natura cõtinet/aut aliquãdo continebit. PRO. Quid ni reminiſcamur? SO. Oportet itaq; poſt hac in quo horũ utrũq; conſiſtit: & propter quã paſſionem fit/quotiens fit/aduertere. Vtq; uoluptatis primo genus ipſum inueſtigauimus ſic/& iſta circa illã primo nũc inquiremus: Scorſum tamen a dolore uoluptatem ſufficienter examinare non poſſumus. PRO. Si hac gradiendum eſt/hac utiq; gradiamur. SO. Nunc idem tibi quod mihi de horum generatione uidetur. PRO. Quid iſtud? SO. Cõmuni in genere fieri ſecundum naturam dolor uoluptaſq; uident. PRO. Cõmune id genus amice Socrates/repete obſecro/quid nã ex iis quæ ſupra diſtincta ſunt. ſignificare uelis. SO. pro uiribus o mirifice uir id agam. PRO. bene inquis. SO. Cõmune profecto intelligamus: quod ex quattuor tertium numerauimus. PRO. An quod poſt infinitũ finitũq; locaſti? in quo ſanitatem/& harmoniam ut arbitror poſuiſti? SO. recte dicis: ſed nunc dicendis maxime mentem adhibe. PRO. Dic iam. SO. harmonia inq̃ ſoluta in animantibus: una naturæ ſolutionẽ generationẽq; dolorũ eo in tempore fieri. PRO. cõſentaneum. SO. Rurſus harmonia contemperata/& in ſui naturam protinus reſtituta uoluptatẽ fieri dicendũ eſt: ſi modo res maximæ uerbis paucis concludendæ ſunt. PRO. Reor equidẽ te recte o Socrates dicere. clarius taman exprimere eadem annitendum. SO. An non uulgaria/& notiſſima cognitu facilia ſunt. PRO. Quænam iſta? SO. Fames quidem ſolutio eſt: atq; moleſtia? PRO. Eſt. SO. Cõmeſtio uero repletio atq; uoluptas? PRO. Ita. SO. Sitis iterum corruptio ſolutioq;/& dolor. Vis autem humore quod areſactum eſt reficiens/uoluptas eſt. Diſcretio ĩſuper/& diſſolutio præter naturam ęſtu quodam effecta moleſtia. At ſecundum naturam reſtitutio refrigeratioq; uoluptas. PRO. prorſus. SO. Concretio quoq; humoris præter aĩalis naturam frigore facta. Dolor. Cõtra humido liqueſcente/& in ſuam redeunte naturam reditus iſte uoluptas. Ac ſummatim conſidera/num æqua tibi hæc oratio uideatur. Quotiens corrumpitur animata ſpecies ex infinito/& termio ſecundũ naturã/ut diximus genita. eiuſmodi corruptio dolor eſt. Cum uero hæc in eſſentiã ſuã refluũt: regreſſum hunc dicimus uoluptatẽ. PRO. Eſto. Videt enim hoc mihi admodũ ueriſimile.

Quãdo gignitur dolor in cũctis rebus & uoluptas.

SO. Hanc unã itaq; uoluptatis/& doloris ſpeciẽ in iis paſſionibus utriſq; ponamus. PRO. ponat. SO. pone deinceps expectationẽ harũ in anima paſſionũ. Expectationẽ inq̃ que uoluptaria antecedit/ſperantẽ: gaudẽtẽ atq; ſuauẽ: quæ uero moleſtia formidoloſam ac mœſtã. PRO. eſt igit hęc uoluptatis/& doloris ſpecies alia/ſeorſum a corpore ſolius animæ ab expectatiõe ꝑfecta. SO. Recte accepiſti: In iis utiq; ut mea fert opinio/utriſq; ſinceris exiſtentibus nec mixtis uoluptate uidelicet atq; dolore liquido diſcernemus: num uoluptatis uniuerſum genus: amandũ ſit: an hoc potius alteri cuiq̃ ex antedictis attribuendũ: uoluptati uero atq; dolori ceu calido/& frigido cæteriſq; talibus cõperat/ut interdũ amanda ſint: alias non amãda utpote quæ bona minime ſint: ſed quãdoq; certũ aliquid ſuſcipientia: naturã boni ſequant. PRO. Recte ais oportere ſic incidere qui talia ꝑſcrutatur. SO. primũ igitur id inſpiciamus/ſi uerũ eſt: quod dicebat/deſtructis illis dolorẽ: refectis uoluptatẽ ſequi: cũ neq; deperduntur neq; etiam recreantur: quã potiſſimũ habitudinem tũc aĩalibus tribuere debeamus: intentus itaq; animo mihi reſponde: nũ tibi neceſſariũ uideatur quodlibet aĩal eoipſo ĩ tempore nullomodo lætari uel angi. PRO. Neceſſariũ certe. SO. Eſt ergo ſtatus hic tertius præter mœrentis/& gaudẽtis affectũ. PRO. Eſt profecto. SO. Age dũ/huius meminiſſe conare. ad iudicandum ſiquidem uoluptatem reminiſci uel non per multum refert breuibus tamen aliquid de ipſa ſi uis perſtringamus. PRO. Dicas ergo quid iſtud? SO. Eum qui contemplationis uitam eligit/nihil ita uiuere prohibet. PRO. ſeorſum a letitia/& moleſtia dicis? SO. Dictũ eſt in cuiuſq; uite cõparatione uirũ contemplationi deditũ nihil ulla ex parte uel gaudere uel angi.

Status medi9 uoluptatis & doloris.

Vita cõtẽpla tiua nec cum lætitia neq; cũ triſtitia eſt diuiniſſima.

PRO. Omnino ſic dictum. SO. Nonne ſic illi conuenit? Ac forte nil mirũ eſſet, ſi uita hæc cęterarum omnium diuiniſſima ſit. PRO. An abſurdũ eſt deos gaudere uel contra triſtari? SO. abſurdum oĩo: Indecens enim utrunq; eſt: At hoc deinceps inueſtigemus, ſi quid ad hanc diſputationẽ conferat: ac menti ad ſecundas uictoriæ ſortes, ſi minus ad primas poſſimus, accommodabimus. PRO. Recte loqueris. SO. Atqui alia ſpecies uoluptatũ, quam animæ propriã aſſignauimus, memoria conſtat. PRO. Quo pacto? SO. primũ quid memoria ſit accipiendũ uidetur: Immo antecam quid ſenſus: ſi planius hæc elucidare uelimus. PRO. Quo pacto inquis? SO. pone ex omnibus corporis paſſionibus quaſdã in corpore prius extinctas q̃ in animã tranſfluant: paſſione uacuã dimittentes: Alias per utrũq; diffuſas, & quandã quaſi concuſſionem, tam propriam, q̃ cõmunem utriq; pariter ĩferentes. PRO. Ponantur. SO. Et paſſiones per utrũq; minime propagatas: ſi latere dixerimus animã: & per utrũq; manẽtes ĩnoteſcere animæ, an recte dicemus? PRO. Certe. SO. Ipſum ergo latere nullo modo ut dicere uideor, obliuionis generationem eſſe exiſtimes: Eſt enim obliuio memoriæ exitus. Ea uero in iis quæ modo dicebantur nõdum erat. Eius autẽ quod nec eſt nec fuit, iacturam fieri aliquam abſurdum. PRO. abſurdum. SO. Nomina ergo dumtaxat p multa. PRO. Quomodo? SO. p eo quod latere animã diximus: quãdo abſq; paſſione corporei tumultus exiſtit: quã nunc obliuionẽ uocare uideris, inſenſationẽ ut ita loquar potius nominato. PRO. Teneo te. SO. Motum autẽ incõmuni corporis, & animæ paſſiõe factũ, ſi ſenſum uocaueris, haud ab re nominabis. PRO. Vera loqueris. SO. An nõ percipimus iam quid ſenſum uocari uelimus? PRO. percipimus.

Memoria eſt ſenſus conſeruatio.

SO. Senſus præterea conſeruationẽ recte quis memoriã mea ſententia nuncupabit. PRO. recte nimium. SO. Et a memoria reminiſcentiã diſcrepare fatemur: necne? PRO. forte. SO. An non in hoc præcipue? PRO. Quonam? SO. Quotiens quæ cũ corpore paſſa eſt aliquando anima eadem ſine corpore in ſeipſa reſumens animaduertit: tũc meminiſſe eã aſſerimus: an non. PRO. Valde quidẽ. SO. Quin etiã quãdo memoriæ paſſa iacturã deinde, uel ſenſu, uel diſciplina monente eã iterũ reuocat in ſeipſa reminiſci putatur. Atq; hæc iam memorias reminiſcẽ

Paſſio corporis eſt ſed corporis non eſt cupiditas.

tiaſq; uocamus. PRO. probe loqueris. SO. Cuius aũt gratia hi dicta ſunt omnia idẽ. PRO. Quidnam. SO. Ne animæ uoluptatẽ abſq; corpore q̃ maxime atq; perſpicue capiamus: atq; una cõcupiſcentiã: per hæc enim utraq; iſta declarata uidenť. PRO. pergamus iã ad reliqua Socrates. SO. Multa cõſideraŕ decet: uoluptatis originẽ omnemq; formã eius inueſtigantes. Et nunc qdem primo uidendũ quid eſt, & unde naſcitur concupiſcentia. PRO. Videamus iam obſecro: Nihil enim

Sitire nõ corporis ſed ſiccatũ eſſe corporis eſt.

amittemus. SO. Immo o Protarche cũ quod modo querebamus inuenerimus amittemus aliqd circa iſtã uidelicet dubitationẽ. PRO. Quã belle uicem reddidiſti: at iam quæ ſequũtur expediamus. SO. Nonne famẽ atq; ſitim, & huiuſmodi multa, cõcupiſcẽtias quaſdã eſſe diximus. PRO. Maxime. SO. Ad quidnam idẽ reſpicientes res adeo diuerſa uno nomine nuncupamus? PRO. p Iouem haud facile dictu o Socrates dicendũ tamen. SO. ab eiſdẽ rurſus exordiamur: PRO. Quibus. SO. dicimus ne ſitire aliquẽ? PRO. Dicimus. SO. Hoc autẽ eſt exhauſtum eſſe. PRO. Quid ni. SO. Et ſitis cõcupiſcentia eſt? PRO. Eſt. SO. potionis ne? PRO. potionis. SO. an nõ repletionis potus? PRO. huius certe. SO. Vacuus igitur, & exhauſtus contraria eorum quæ patitur appetit. Nam cum uacuus ſit: impleri cupit. PRO. Manifeſtum eſt oĩno. SO. quid ergo? qui primo exhauſtus eſt num poteſt, uel ſenſu, uel memoria quadam eius repletionem attingere: quod nec præſenti in tempore nec aliquando paſſus eſt? PRO. Nullo modo. SO. Sed cum qui cupit, aliquid cupere confitemur. PRO. quid ni. SO. non ergo quod patitur: appetit: Sitit enim ſitis autẽ indigẽtia ẽ: is tamen repletionem affectat. PRO. Ita. SO. aliquid igitur eius quod appetit expletionẽ attinget. PRO. Neceſſe. SO. Corpus quidem nequit: nam exhauſtum eſt. PRO. certe. SO. reſtat ut anima repletionẽ p memoriã conſequatur. PRO. patet. SO. Nã quo alio cõſequeretur. PRO. Nullo ferme. SO. an aduertimus qd nobis ex his ratiõibus efficiatur? PRO. Quid iſtud. SO. corporis cupiditatẽ eſſe ratio hæc nõ dictat. PRO. quo pacto. SO. quoniã paſſiõibus eius cõtrariũ conatũ animalis oĩs ſuper oſtendit. PRO. penitus. SO. Impetus aũt ĩcõtraria q̃ paſſiões trahẽs: memoriã cõtrariũ paſſiõibus innuit. PRO. Oĩo. SO. ratio itaq; oſtẽdens memoriã ad cõcupita rapientẽ animæ oẽm impetũ, & cupidinẽ, principatũq; omnis uiuẽtis explicuit. PRO. recte nimium. SO. Sitire igiť uel eſurire corpus noſtrũ, aut aliqd eiuſmodi pati, nequaq̃ rõ hæc admittit. PRO. Vera loqueris. SO. hoc præterea circa iſta cõſiderabimus, q; hæc rõ quãdã uitæ ſpeciẽ ĩ iis demõſtrare uelle uideť. PRO. In qbus, & de q̃ uita loq̃ris. SO. In replẽdo inq̃, & euacuando: & omnibus quæ ad ſalutẽ ſiue pniciẽ animaliũ attinẽt: Et ſiqs noſtrũ ĩ alterutro cõſtitutus affligiť, tũc ſm mutationes lætať. PRO. Sic eſt. SO. qd: quotiens ĩ horũ medio pmanet? PRO. Quomõ ĩ medio. SO. Ob paſſionẽ qppe triſtať. ſed uoluptatũ iterum pteritarũ meminit. Ceſſat qdẽ triſtitia: nõdum tñ impleť: quid tũc dicendũ. nõne ĩ medio paſſionũ eſſe: PRO. Dicẽdũ. SO. Vtrũ dolẽtẽ oĩno uel cõtra gaudentẽ. PRO. Non gaudentẽ per Iouẽ: ſed dupla potius affectũ triſtitia: ſm corpus ĩ paſſione; ſm aĩam ĩ expectatiõis ardore. SO. Quonã mõ, Protarche dolorẽ duplũ aiebas: Nõne uacuus quiſpiam

Digitized by Google

us'quiſpiam certam aliquando repletionē ſperat?aliquando cōtra deſperat? PRO.Maxime.SO.
Num dum aſſequi ſperat/ipſa recordatione gaudere uidetur? ſimulq̨ uacuus eo in tempore cru-
ciari?PRO.Neceſſe.SO.Tunc igitur/& homo/& animalia reliqua/lętātur ſimul ac merēt.PRO.
apparet.SO.At cum uacuus aliquis expletionem oīno deſperat/nonne tūc paſſio duplex circa do
lores exoritur?quā ipſe pauloante intuitus/ſimpliciter duplam opinabaris? PRO.Vera hæc ſunt.
SO.Hac talium paſſionum diſceptatiōe ad id utamur.PRO.Ad quid ais? SO.utrum uoluptates
has atq̨ moleſtias ueras:an falſas:an partim ueras:partim falſas dicere debeamus? PRO.quo pa
cto o Socrates uoluptates atq̨ moleſtię falſę eſſe poſſunt?SO.quomodo etiam o Protarche timo
res ueri uel falſi aut expectationes uerę:ſeu minime uerę?aut opiniones uerę uel falſę:PRO.Opi-
niones equidē conſiteret:ſed hæc reliqua minime.SO.quid ais? diſputationē tamen haud breuē
inceptare uidemur.PRO.Vera narras.SO.At ſi præcedentibus ſit conueniens o uiri illius fili cō
ſiderandū eſt.PRO.Iſtud forte.SO.Omne igitur ſuperuacuum/& quicquid pręter propoſitum
eſt dimittendū.PRO.Recte.SO.Dic itaq̨.cōtinua nēpe me admiratio tenet ſp circa eas q̄s nunc
induximus quæſtiones.PRO.quo pacto inqs?SO.An nō ſunt ex uoluptatū numero falſę quædā
alię uerę?PRO.qūo id fieri pōt:.SO.Neq̨ igitur reuera/falſoue lętari autt riſtari dicitur:ut tu ais:
neq̨ inter furentes/& inſanos inuenitur aliquis: qui gaudere uideatur cū nō gaudat:aut dolere q̄ñ
non doleat.PRO.Hæc omnia ſic ſe habere o Socrates omnes admiſimus.SO.Num recte an for
te diſſerendum eſt:recte ne uel non iſta dicanť.PRO.diſſerendum quidem mea ſententia.SO.Di
ſtinguamus igitur euidentius:quod modo de uoluptate atq̨ opinione dictū eſt.Eſt ne aliqd apud
homines:opinari?PRO.Eſt.SO.Et letari?PRO.Et letari.SO.quin/& opinione conceptum ali-
quid eſt?PRO.Cur non?SO.Et ſi quo gaudēs gaudet?PRO.Et hoc.SO.qui opinatur ſiue recte
ſeu non recte opinetur ipſum tamen quod reuera eſt opinari/non perdit.PRO.quo enim modo.
SO.gaudens etiam/ſiue recte gaudeat ſiue non/ipſum tamē quod reuera gaudere eſt/haud admit
tit.PRO.Immo/& hæc ita ſe habent.SO.quo igiť pacto opinio uera/&falſa fit.Voluptas ſolūmo
do uera:cum tamen opinari uere atq̨ lętari utraq̨ ſimiliter acceperint?PRO.Conſiderandū hoc
eſt.SO.Nunquid ex eo ꝙ opinioni uerum/& falſum indicta ſunt:nec ſolum ob hæc opinio facta
eſt.Sed qualis quædam opinio utraq̨?Hoc ne conſiderandū inquis?PRO.Ita.SO.Præterea in-
ueſtigandum eſt/an uoluptas/& dolor ea ipſa dūtaxat/quæ ſunt permaneant nunq̄ uero qualia quę
dam efficiantur.PRO.Patet.SO.Verum haud quaq̄ difficile eſt/ꝙ qualia quædā fiant inſpicere.
Iam pridem cōceſſimus uoluptates atq̨ moleſtias/magnas/& paruas:uehemētes remiſſaſq̨ fieri.
PRO.Conceſſimus.SO.Quod ſicui ex his paruitas adiiciatur.prauam ſic opinionē/prauā itidē
uoluptatem effici confitebimur.PRO.Quid prohibet?SO.qd ſi rectitudo uel contrariū rectitu-
dinis hoꝝ cuiq̄ admoueatur/num rectā opinionē:quæ rectitudinē ſubiit:ac uoluptatē ſimiliter ap
pellabimus.PRO.neceſſario ſequitur.SO.Et ſi quod opinione cōprehendiť/ſit fallax/nonne opi-
nionem falſam potius q̄ rectam uocabimus?PRO.Immo.SO.Item ſi uoluptatē uel dolorē circa
id quo gaudemus uel angimur/aberrare cernamus.num rectā aut bonā uoluptatem dicemus:aut
aliquo præclaro nomine honorabimus:PRO.At id fieri neqt/ſiquidem uoluptas ipſa delinquat:
SO.Verūtamen ſępenumero nobis uoluptas ex opinione falſa exoriť.PRO.proculdubio.atta-
men opinionem o Socrates eiuſcemodi falſam dicimus:uoluptatē uero ipſam nemo utiq̨ falſam
denominaret.SO.Prompte nimiū o Protarche uoluptatis rōnem in preſentia tueris.PRO.Ri-
nime:uerum quæ audio loquor.SO.Nihil ne o amice apud nos differt uoluptas ab opiniōe recta
ſcientiaq̨ proficiſcens ab ea que falſam opinionē/& ignorantiam ſequiť:PRO.Conſentaneum eſt
haud breui quodā interuallo diſtare.SO.Verū ad hanc ipſam diſtantiā pſcrutandā deueniamus.
PRO.Duc age qua lubet.SO.Ecce hac te duco.PRO.Qua nam.SO.Opinio quædam uera eſt
quædā falſa.PRO.Eſt.SO.Has ſępenumero uoluptas dolorq̨ ſequiť.PRO.Sequiť.SO.An nō
ex ſenſu ac memoria in nobis opinio naſciť:fitq̨ ut opinione pro arbitrio differamus:PRO.Præ-
cipue.SO.Nōne ſic circa hæc nos hrē putandū PRO.quomodo.SO.Fateris ne nonnūq̄ homi
nem procul aliqua confuſe pſpicientē/uelle clarius obiecta diſcernere.PRO.Fateor equidē.SO.
Is igitur ſic a ſeipſo quodammodo ſciſcitabitur.PRO.Quo pacto inqs.SO.Quid nam illud eſt
quod iuxta ſaxum ſub arbore procul apparet: An hæc ille proferre ſecū tibi uidetur/dū eiuſmodi
quædā aſpicit cuiuſmodi ſibi q̄ñq̨ apparuerūt.PRO.Quid ni:SO.Deinde ueluti ſibiipſi rñdens
homo ille eſt inqt:id quaſi ueritatē aſſecutus.PRO.Nimiū.SO.Rurſus forte mutata ſnīa opus
quoddā a paſtoribus fabricatū eſſe aſſerit.PRO.Maxime.SO.Quod ſiquis illi adſit/quæ aio ſecū
ipē uoluerat ī uocē fundēs:eadē rurſus pñti diceret.Ac ſermo tūc fieret.qď añ opinionem uocaui
mus.PRO.Manifeſtū.SO.At ſi ſolus ſit:hoc idē ſecū ipſe repetēs/q̄ñq̨ longū tp̄s ſeruās ī ſeipſo
pcedi.PRO.prſus.SO.Quid ergo:idē ipē ī iis q̄/& ego ſentis: PRO.Quid iſtud.SO.Vř mihi
tū hoīs aīa libri cuiuſdā pſiľis.PRO.Qua rōe.SO.Mēoria ī idē cū ſēſibus īcidēs/& ille q̄ circa iſta
aſſiōēs ſūt/v̄ba q̄ dā ī aīa quodāmō īſcribeř mihi uideť.cūq̨ v̄a cōſcribūt paſſionē hmōi uerā opīo

Ex ſenſu & memoria fit hic opinio.

Anima libri & tabulæ raſæ ī qua nihil ē depictum ſimilis.

nem dicimus:& orationes in nobis uerę ab hoc ipſo proficiſcũtur. At cum ſcribat hoc noſter falſa reſignat/contraria ueris eueniunt. PRO. Omnino ita mihi uidetur:& ea quæ dicta ſunt libẽter accipio. SO. Accippe alium eoꝝ quæ tunc fiunt in animis noſtris opificem. PRO. Quẽ. SO. Pictorem qui poſt ipſum ſcriptorem:dictoꝝ imagines in aía pingit. PRO. quomodo hunc/& quãdo id agere dicendum. SO. quando ab aſpectu ſiue alio ſenſu dicta/& opinione percepta/quis educens/dictoꝝ/& opinione perceptoꝝ imagines in ſeipſo quodámodo continetur. an hoc in nobis efficitur. PRO. Vehementer. SO. Nonne uerarum opinionũ ſermonũq; imagines uerę: falſę uero falſorum. PRO. Omnino. SO. Si modo recte hæc diximus/hoc ĩ iis præterea cogitemus. PRO. qd hoc? SO. Vtrum circa præſentia atq; præterita hoc nobis accidere neceſſe ſit/circa futura nequaq̃? PRO. Eadem ratione circa tempora oía. SO. Nonne uoluptates atq; moleſtię ipſius animę proprię in ſuperioribus dictę ſunt uoluptates & dolores corporis antecedere? ꝓptereaq;/& pręgaudere:& prędolere nos ob futura contingit. PRO. Vera narras. SO. utrum in ſcriptiones atq; picturę quas pauloante nobis in primi uolebamus/ad pręſens pręteritũue reſpiciunt/ad poſterum minime? PRO. Ad omnia. SO. Num iccirco his aſſentiris/ꝙ hęc oía:ſpes quedã ad futurũ tempus exiſtunt:noſq; per oẽm uitam perpetua ſpe nutrimur? PRO. prorſus. SO. Age ad hoc pręter illa rñde. PRO. Quid rogas? SO. uir iuſtus/& pius/& probus/nonne deo amicus eſt? PRO. quid ni? SO. Iniuſtus/& improbus contra ſe habet. PRO. Contra. SO. Plurima tñ ut dicebamus unuſqſq; ſpe ducitur. PRO. Sane. SO. Sermones ſunt in uno quoq; noſtrum/quas ſpes nominamus. PRO. Inſunt. SO. Quinetiam phantaſmata picta. nã cuiq; licet fingere ſe cumulũ auri maximũ poſſidere/oblectamentiſq; uariis abundantem:omni ſuauitate perfundi. PRO. Nil prohibet. SO. Num dicendũ in terna hęc ſcripta bonis uiris/quia deo amici ſunt:uera ſępe euadere? malis ſępenumero contra? PRO. dicendũ certe. SO. Et malis uiris oblectationes nihilominus adſunt ſępe confictę:ac deniq; falſę. PRO. quid ni adſint? SO. Falſis igitur uoluptatibus praui utplurimũ geſtiunt/boni homines ueris alunꝰ. PRO. Neceſſariũ penitus. SO. Inſunt ergo ſecundũ hanc rõnem falſę quædam animis hoíum uoluptates:imitãtes tñ ueras nimiũue ridiculæ:ac dolores eodem pacto. PRO. Inſunt utiq;. SO. An licebat ſic opinãti oío:q̃ nec fuerunt/nec ſunt nec erũt/in ſeipſo formare?. PRO. Licebat. SO. Atq; hęc erant:quæ tunc opinionem falſam:& opinari falſo efficiebãt. An non: PRO. Erant. SO. Nonne in illis reddendus eſt habitus aliquis uoluptatibus moleſtiiſq; contra reſpondens. PRO. Qũo: SO. Quod licebat alicui reuera lętari:quoquo modo uel temere geſtienti:non tñ iis quæ ſunt aut ante fuerunt/plęrũq; ẽt lętari in iis:quæ nunq̃ euenient. PRO. Hæc quoq; o Socrates neceſſaria ſunt. SO. Et eadem ratio de timoribus/& cupidinibus: cęteriſq; huiuſmodi:ſępe. ſ. illa falſa exiſtere. PRO. Eadẽ profecto. SO. Num opiniones ob aliud bonas uel prauas:q̃ ꝙ uerę uel falſę ſint appellamus. PRO. ob hoc ipſum. SO. Nec uoluptates malas ob aliud/q̃ quia falſę. PRO. omnino o Socrates contrarium ꝓtuliſti:forte enim ob falſum ſolũ uoluptates/& moleſtias ualde malas eſſe haud quaq̃ aſſerere decet:in maximã ac multiplicem prauitatẽ aliter incidentes. SO. Malas utiq; uoluptates/& ꝓpter prauitatem tales/paulopoſt ſi placuerit/referemus/falſas autẽ inſuper alio modo:tum ſępe tum multas in nobis/& eſſe/& fieri. dicẽdũ eſt:hoc enim ad iudicandũ fortaſſe nobis confert. PRO. Quid ni: mõ ſint. SO. Atq o Protarche ut mea fert opinio/ſunt:hęc aũt ſentẽtia q̃diu apud nos manet a redargutione:procul eſſe impoſſibile eſt. PRO. Probe. SO. Aggrediamur iterum athletarũ more hanc diſputationẽ. PRO. Aggrediamur. SO. In ſuperioribus diximus:ſiquidem meminerimus qñ cupiditates diuiſim nobis ineſſent/tunc corpus paſſionibus ab aía diſcrepare. PRO. Recordamur dictaq; hæc proculdubio ſunt. SO. Nõne cupiebat aía contrarium corporis habitum:Receptaculũ aũt doloris/& uoluptatibus que paſſiõe fit/erat corpus. PRO. Erat. SO. Collige:quod ex his ſequitur. PRO. Dic. SO. Quotiens iſta concurrunt/congrediunꝰ quoq; uoluptates atq; dolores/eorũq; ſenſus/que contraria ſunt: quod profecto nunc patuit. PRO. Apparet. SO. hoc quoq; nõne inter nos cõuenis: PRO. Quid nam: SO. Vtrumq; magis minuſue ſuſcipere/uoluptatem pariter atq; dolorem: & ad genus infiniti referri. PRO. Conuenit certe. SO. Quædam igitur coniectura horum recte iudicandorum nobis adeſt. PRO. ubi nam/& quomodo. SO. Nonne propoſitum in hoc iudicio nobis eſt paſſim dinoſcere: quenam ex his maior/que minor:quæ magis/quo intenſior uoluptas. ſ. ad moleſtiam/& ad moleſtiam moleſtia:ac uoluptas iterum ad uoluptatem. PRO. Hæc quidẽ talia ſunt:& iſtud iudicii noſtri propoſitum. SO. quid uero in aſpectu/eminus aut cominus magnitudines inſpicere/ueritatẽ obſcurat/falſaq; opinari cõpellit. In doloribus aũt/& uoluptatibus idem minime fit. PRO. Multo magis o Socrates. SO. Id utiq; illi quod pauloante narratũ fuit cõtrariũ eſt. PRO. Quid ais: SO. Tũc enim opiniones hæ falſę ac uerę effectę dolores una & uoluptates paſſione ſua ꝓrſus ĩplebãt. PRO. Vera narras. SO. Nunc ãt hæ ex eo qđ paſſim trãſmutarę eminus & cominus uideanꝰ/& ad ſe ĩuicẽ cõparenꝰ:uoluptates qdẽ ad dolores: maiores uehemẽtioreſq; uidenꝰ/& dolores rurſus ad uoluptates cõtra. PRO. Talia q̃dã neceſſe ẽ ob eas cás fieri. SO. Qđ ſi q̃to utraq; maiora uľ mĩora q̃ reuera

Voluptas & triſtitia proprie aíæ precedunt uoluptates & dolores corporis.

Cõcluditur ĩ/eſſe ueras & falſas uoluptates & dolores.

Digitized by Google

q̃ reuera ſint appent: tantũdẽ ipſæ ademeris: nõne id qđ cũ appeat qdẽ utrũq; nõ tñ ſit/neq; recte apparere dices: neq; unq̃ eiuſmodi uoluptatis uel moleſtiæ portiones rectas aut ueras audebis aſ-ſerere? PRO. Sic eſt. SO. Poſt hæc igiť inſpiciamus/num hac ratione in mediũ aſſeramus uolupta-tes atq; moleſtias falſas multomagis q̃ iſtæ ſint: quæ & appent in uiuentibus & exiſtũt. PRO. Qua-les dicis & quõ? SO. Dictũ eſt ſepenumero: ꝙ quorũlibet natura corrupta concretionibus/ſiue di-ſcretionibus/repletionibus uel euacuationibus/incremẽtis quibuſdam uel decrementis/dolores/moleſtiæ/cruciatus/cæteraq; id genus exoriuntur. PRO. Sæpe iam dictũ. SO. At cum in naturam ſuam reſtituuntur/reſtitutionẽ talẽ uoluptatẽ circa nos poſuimus? PRO. Probe. SO. Quid autem cum circa noſtrũ corpus hoꝝ nihil accidit? PRO. At quando id cõtigit o Socrates? SO. Nihil ad rẽ o Protarche iſta tua petitio. PRO. Cur nam? SO. Quia nihil impedies me: quod ante rogaue-ram rurſus interrogare. PRO. Quid illud? SO. Niſi fiat o protarche tale quid dicã: quid neceſſe eſt ex hoc nobis contingere? PRO. An id dicis uidelicet corpore in neutram partẽ exagitato? SO. Idipſum? PRO. Cõſtat o Socrates neq; uoluptatẽ neq; dolorẽ eoipſo in tẽpore percipi. SO. Recte nimiũ reſpondiſti. Verũ ut arbitror id ſentis/ꝙ neceſſe ſit ex iis unũ aliquid ſemper nobis accide-re/quẽadmodum ſapientes tradunt: cuncta quippe ſurſum deorſumue iugiter fluunt. PRO. Fe-runt ſane: nec male loqui uidentur. SO. Quomodo enim male? cũ mali minime fuerint. Verũ im-pendentẽ ſermonẽ euitare uolo: hac aũt fugere cogito: tuq; una mecũ fugito. PRO. Dic qua? SO. Iſta ſane ſic ſe habere iis dicamus: tu uero reſponde. Vtrũ quicquid unq̃ patitur aĩal idẽ & ſentiat patiendo: neq; dũ creſcimus/noſipſos lateamus/neq; dũ aliquid aliud huiuſmodi patimur? an con-tra oĩno: ferme enim talia quædã uniuerſa nos fugiunt. PRO. Contra oĩo. SO. Haud igitur recte dictũ eſt a nobis quod modo diximus: mutatiões ſurſum deorſumue factas: uoluptates & dolores inferre. PRO. Cur non? SO. Sic autẽ rectius ac tutius dicere licet. PRO. Quomodo? SO. Muta-tiones quidẽ magnæ uoluptates doloreſq; afferunt: mediocres autẽ & exigue/minime. PRO. Re-ctius iſto modo q̃ illo o Socrates dicitur. SO. Enimuero ſi iſta ſic ſe habent/mox uita in ſuperiori-bus narrata redibit. PRO. Que nam? SO. Quam abſq; merore & lætitia ponebamus. PRO. Vera loqueris. SO. Ex iis triplicẽ uitã ponamus: ſuauẽ/triſtẽ/neutrã. An tu aliud ſentis? PRO. Haud ali-ter q̃ ita: triplicẽ uidelicet uitam eſſe. SO. Non igitur idẽ erit non dolere quod & lætari. PRO. Ne-quaq̃. SO. Quotiens ergo audis omniũ dulciſſimũ eſſe uniuerſam uitã ſine merore tranſigere qd tunc ſibi uelle id dicentẽ exiſtimas? PRO. Dulce eẽ/ſignificare ille mihi uidetur idipſum quod di-citur non dolere. SO. Pone tria quædã ut lubet: & ut pulchrioribus utamur noĩbus/alterũ aurum/argentũ alterũ/neutrũ reliquũ noĩato. PRO. Ponantur. SO. Quod hoꝝ neutrũ eſt: poteſt ne al-terum ex iis fieri: uel argentũ uel aurũ? PRO. Nequit. SO. Vita igitur media ſi quando ſuauis uel mæſta dicitur: aut exiſtimatur: nequaq̃ recte uel exiſtimatur uel dicitur. PRO. Certe. SO. Attamẽ o amice aliquos hæc loqui & opinari ſentimus. PRO. Maxime. SO. An igitur gaudere tunc/quan-do non mærent: exiſtimant? PRO. Aiunt quidẽ. SO. Nonne tunc gaudere putant: non enim pro-nunciarent? PRO. Apparet. SO. Falſo de lætitia opinantur/ſiquidem utriuſq; natura gaudii. ſ. & indolentiæ diuerſa eſt. PRO. Diuerſa profecto. SO. Vtrum eligemus penes nos hæc eſſe quẽad-modũ nuper tria uel duo dũtaxat: dolorem quidẽ hoĩbus malũ abſentiã autẽ triſtiũ ex hoc ipſo bo-nam exiſtentẽ: dulcem cognominari. PRO. Quomodo id o Socrates/fiat a nobiſipſis quæramus: nõ. n. intelligo. SO. Reuera aduerſarios huius o Protarche Philebi haud intelligis. PRO. Quos nam inquis? SO. Eos qui rerum naturã præcipue callere feruntur: qui uoluptates funditus tollũt. PRO. Quid ni? SO. Dolorum effugia eas oẽs uocant: quas Philebi ſecatores nuncupant uolupta-tes. PRO. His ne credamus o Socrates cõſulis? SO. Nequaq̃: ſed tanq̃ uatibus quibuſdã utamur nõ arte: ſed indignatione quadã nõ ingeneroſæ naturæ uaticinantibus: & in principio a uoluptatis affectu nimiũ abhorrẽtibus: nihilq; in ea ſinceri eſſe uolentibus adeo ut ipſas quoq; eius illecebras maleficam quandã illaqueationẽ potius q̃ uoluptatẽ uocent: his ergo ad hæc utere: cõſiderãs præ-terea & reliqua: q̃bus ardẽtiſſime inuehuntur. Poſt hæc aũt quas ueras exiſtimẽ uoluptates/accipi-to: ut ex utriuſq; ſermonibus uim eius cõſiderãtes: ad iudicãdũ deniq; cõparemus. PRO. Recte in-quis. SO. Hos igiť tanq̃ ꝓpugnatores ſm indignationis illoꝝ ueſtigium ꝓſequamur. Reor eqdẽ tale quiddã eos innuere: altius atq; longius ordiẽtes: ꝙ ſi uelimus ſpeciei cuiuſq; naturã cognoſce-re uelut duri naturã utrũ ad duriſſima reſpiciẽtes/ſic maxime cognoſceremus: An ad exigue dura: Oportet te o Protarche iis indignantium interrogationibus quemadmodum & mihi reſponde-re. PRO. Oportet ſane illiſq; reſpondeo/ad primas magnitudines ſuſpiciendum. SO. Si uolupta-tis genus quam naturã habeat noſſe uelimus: nõ ĩ paruas uoluptates longeq; a ſuprema remotas: uerum in eas quæ ſupremæ uehementiſſimæq; dicunť/aſpiciendũ. PRO. Quilibet nunc iſta tibi cõcederet. SO. Nonne in ꝓmptu præcæteris poſitæ ſunt/quæ maximę uoluptates ſunt: ut ſæpe iam dicimus/ipſe ſcilicet circa corpus. PROTAR. Quid ni? SO. Vtrum uehementiores in ęgro-tantibus q̃ bñ ualentibus reperiũtur. Caueamus obſecro: ne temere reſpondentes delinquamus.

Magnæ mutationes uoluptates & doloris afferũt exiguæ nequaq̃.

Triplex uita ſuauis triſtis neutra.

Repellitur q̃dam opinio.

Opinio quorũdã uoluptatem tollẽtiũ.

Voluptates eẽ effigia dolorum.

Quæ ſpectanda quum ſpẽm dinoſſe oporteat.

Vtrũ uoluptates maiores ĩ ſanis an in ægris.

PRO.Quonam pacto?So.Forte enim in bene ualentibus fateremur.PRO.Veriſimile eſt.SO.
An non uoluptates illæ excedunt magnopere:quarum ardentes cupidines adſunt?PRO.Verum
id eſt.SO.Nonne febribus & huiuſmodi morbis affecti homines & ſitiunt uehementer & algẽt:&
quodcũq; pati corpore conſueuerũt/magis admodũ q̃ cæteri patiunť?quo fit:ut magis indigeant
indigentiáq; replentes:uehementius delectenť.An uerum hoc eẽ negabimus?PRO.Omnino ut

Sentẽtia quorundã de ingente uoluptate.

dictum ẽ apparet.SO.Quid uero num recte ſentire uidebimur aſſerentes:ſiquis ingentiſſimas uo
luptates cernere uelit non ad ſanitatẽ/ſed ad morbũ reſpiciendũ.Et uide ne me hac mente rogare
te cenſeas/pluribus ne oblectationibus ęgrotantes quã bene ualentes delinianť:ſed magnitudinẽ
& uehementiam uoluptatis ubi nam fiat interrogare putato:perſcrutandum quippe qua cõſtet na
tura/prædiximus:quãue dicant:qui nullo modo eſſe illam aſſeuerarunt.PRO.Teneo pene quod
inquis.SO.Forte nil minus o Protarche oſtendes.Reſponde modo.In laſciuia & petulantia non
plures inq̃:ſed uehementiores & intenſione maiores uoluptates q̃ in uita tẽperata uides.Dic ama
bo/mẽtem adhibens.PRO.Percepi quid uelis/& exceſſum cerno q̃plurimum.SO.Temperatos
nẽpe prouerbium nihil minus precipiens ſemper continet:& huic illi obtemperant.Intemperan
tes autem & diſſolutos homines uoluptatis feruor ad furorem uſq; occupans ĩmoderatis clamo-
ribus exultare compellit.PRO.Recte loqueris.SO.Et ſi uerum hoc eſt:patet in quadam depra-
uatione/tum animæ/tum corporis: potiuſq̃ in uirtute uehementes uoluptates:uehementeſq; cru
ciatus conſiſtere.PRO.Patet certe.SO.An non aliquas e multis elicere decet inueſtigãtes qua rõ
ne ingentes uocari debeant?PRO.Neceſſe eſt.SO.Aduerte itaq; talium morboꝝ uoluptates qua
rõne ſe habeant.PRO.Qualium.SO.Deformium uoluptates/quas illi/quos indignantes uocaui
mus/penitus horrent.PRO.Quales inq̃.SO.Velut in ſcabiei medela quæ fricando fit/cæteriſq;
huiuſmodi:haud alio farmaco indigentibus:hanc paſſionem proh dii ĩmortales/uoluptatẽ ne an
dolorem potius nuncupabimus?PRO.Malum quiddam o Socrates mixtum hoc eſſe uideť.SO.
Non tamen Philebi gratia in hunc ſermonem ĩcidimus.Sed quia niſi hæ uoluptates/& q̃ haſce ſe-
quũtur/inſpiciantur:nũq̃ ferme quod quæſitum nunc eſt/diiudicare ualebimus.An non ad iſtarũ
cognatas pergendum eſt?PRO.Num eas inquis:quæ in mixtione communicant?SO.Has ipſas.
Sunt igitur mixtiones corporis quidẽ ipſius in corporibus animæ in anima.Et dolores animæ/&

Miſtioneſ uoluptatis & doloris in corpore.

corporis uoluptatibus mixtos reperiemus:eamq; utrorumq; cõmixtionẽ interdum uoluptatem
interdum uero dolorem cognominatam.PRO.Quonam pacto?SO.Vt ecce/cum quis in reſti-
tutione:uel corruptione ſimul contraria patitur:algens ſæpe caleſcit:& calens aliquando refrige-
ſcit/quærẽs ut arbitror id aſſequi:illud abiicere.Quod utiq; dicitur/amaro dulce permixtum/cũ
difficultate reiectionis adſiſtens:moleſtiam:ac deinde agreſtem congreſſum conficit.PRO.præ
cipue uerũ eſt/quod in præſentia dicitur.SO.Nonne harum mixtionem quædam ex ęquo utrinq;
quædam ex alterutro excedente conflantur?PRO.Nihil prohibet.SO.Dic igitur ex earũ nume-
ro quæ doloris pluſq̃ delectationis continent/eas eſſe quę ſcabiẽ ſequũtur:& quæ titillationes quã
do quod intus eſt/feruet atq; tumeſcit:neq; perfricando aut exagitando quis attingit:quod uero
circa cutem ẽ ſolum.Diffundit.Tum ſane illa ferẽtes ad ignem/& in cõtrarium ambiguitate qua-
dã:ſæpenumero tranſmutantes inextimabiles uoluptates pariunt aliquãdo cõtra interioribus ad
exteriorum moleſtias uoluptatibus mixtas: in utram partẽ declinatio fiat/exhibẽt ex eo ꝙ cõmix-
ta per uiolentiam diffundant:uel diſperſa confundant/ſimulq; uoluptatibus dolores admoueãt.
PRO.Vera narras.SO.Nonne iterum cũ uoluptas amplior:ſecundũ talia uniuerſa cõmiſcetur/
tunc portio doloris innexa titillat:& leui quadã triſtitia afficit.Atq; iterũ uoluptatis uberior pars
infuſa prouocat/& interdũ proſilire compellit/& omniformes colores omnigenas figuras:omni-
modos ſpiritus cum omni incitamento & exclamatiões cum ĩſania parit.PRO.Sũmopere.SO.
Cogit præterea o amice de ſe/tum ipſum/uel tum aliũ exclamare/ꝙ his uoluptatibus delinitus ac
liqueſcens ꝓpemodũ moriť eoq; magis eiuſcemodi uoluptates ſectať quiſq;/ quo intemperatior
& qs ĩprudẽtior eſt.Atq; has inſup ſũmas oblectationes ꝑdicat:& eũq iis delitiis totã uitã mulcet/
beatiſſimũ arbitratur.PRO.Oĩa quę apud multos in exiſtimationẽ ueniuut o Socrates collegiſti.

Miſtiones uoluptatis & doloris animæ ĩ anima.

SO.De uoluptatibus o Protarche quæ in cõmunibus corporis paſſionibus extrinſecus intrinſe-
cuſue miſcentur/eſt dictũ.De iis uero quæ miſcentur in anima/contraria quædã ad corpus coni-
ciuntur/uoluptatẽ.ſ.cũ dolore/& dolorem cũ uoluptate in unã mixtionẽ concurrere.Et hæc in ſu
perioribus percurrimus/ꝙ quando exhauriť/repletionẽ cupit.Et ſperans gaudet/exauſtus/angi-
tur.Iſta tunc quidẽ teſtimoniis minime confirmauimus.Nunc uero dicimus ꝙ anima a corpore
diſcrepante in iis omnibus quorũ haud ſatis multitudo cõprehenditur:mixtio una doloris/& uo
luptatis emergit.PRO.Recte nimiũ loqui uideris.SO.Vna præterea doloris uoluptatiſq; con-

Voluptates animæ in anima.

greſſio reſtat.PRO.Quænã?SO.quam ſepe ipſam in ſeipſa animã accipere diximus.PRO.qua
ratione hoc aſſerimus?SO.Iram timorẽ:deſiderium:lamentationẽ:amorẽ emulationẽ: inuidiã:
& huiuſmodi reliqua.An non hæc omnia dolores quoſdã ipſius animæ ponis.PRO.Equidem.

SO.Nonne

Digitized by Google

SO. Nonne dolores huiuſmodi plenos miris quibuſdam uoluptatibus inuenire licet? An forte in memoriam nobis illud reducere oportet? ꝙ quemadmodum apud Homerum accidit uirum: uel pudentem iraſci eo tamen pacto ut eius affectus dulcior melle ſit iugiter diſtillante: ſic contingat inuita ut aliqua iræ dulcedo miſceatur. Et uoluptates in lamẽtationibus atq; deſideriis triſtitiæ mixtæ ſint? PRO. Nequaq̃: uerum ſic hoc nec aliter accidunt. SO. Quinetiam meminiſti eos qui tragicis ſpectaculis adſtant: dum delectantur/ ſæpe lugere. PRO. Memini. SO. Et in comediis animi noſtri affectum ad oblectationem ſimul atq; mærorẽ declinare ſenſiſti. PRO. Haud ſatis aduerti. SO. Non enim facile eſt o Protarche affectum huiuſmodi ubiq; comprehendere. PRO. Non certe ut mihi uidetur. SO. Ipſum igitur tanto magis accipiamus/ quanto eſt obſcurior: ut in cæteris facilius quis uoluptatis triſtitiæq; concurſum percipere ualeat. PRO. Dic iã. SO. Inuidiæ nomen pauloante inductum: utrum dolorem quẽdam ſignificare cenſes, necne? PRO. Cenſeo. SO. Inuidus tamen proximorum aduerſis lætari deprehẽditur. PRO. Vehementer. SO. Malum quidem ignorantia eſt: & ut nunc loquimur/ ſtolidus habitus. PRO. Quid ni. SO. Ex his aſpice ridiculum ipſum quam naturam habeat. PRO. Dic modo. SO. Eſt utiq; ſummatim deprauatio quædam habitus alicuius denominata: & ex omni genere improbitatis ea eſt: quæ contrariam conditionẽ habet/ q̃ delphica ſcripta præceperint. PRO. Inquis o Socrates/ præceptum hoc/ noſce te ipſũ? SO. Aio. Oppoſitum huic eſſet/ ſi forte preciperetur. Nullo modo teipſum noſce? PRO. Eſſet. SO. o Protarche conare nunc id trifariam diſtribuere. PRO. Dic tu/ ego eſt nequeo. SO. Ais ergo me nũc iſtud diuidere oportere? PRO. Alio equidem. & quod maius eſt obſecro. SO. Nonne quiſq; ex iis qui ſeipſos ignorant/ ſecundũ tria id neceſſario patitur? PRO. Quomodo? SO. Primo enim ſecundum pecunias, opulentiorem quippe q̃ ſit aliquãdo ſeipſum exiſtimat. PRO. Multi quidem ita decipiuntur. SO. Plures etiam: qui maiores formoſioreſq; ſe putant: & quæcũq; ad corpus adtinent: ſupra quam ueritas patiatur habere. PRO. Plures profecto. SO. plurimi deniq;/ qui animi dotes maiores q̃ habeant habere ſe putant. PRO. Et maxime quidem. SO. Quantum uero ad uirtutes animi pertinet? nonne uulgus ſapiẽtiam prorſus ſibi uendicans: plenum eſt contentionibus falſaq; ſapientiæ ipſius opinione: PRO. Quid ni? SO. Siquis ergo paſſionem hanc omnem? malũ quiddam uocarit: recte nimium appellabit. PRO. Maxĩe. SO. Hoc iterum o Protarche bifariam partiendum ſi debemus ridiculam inuidiam cognoſcentes miram uoluptatis/ & moleſtiæ mixtionem inſpicere. PRO. Quomodo bifariam partiendum? SO. Ita: quicunq; hãc falſam de ſe opinionem ſtulte præſumunt/ quemadmodum/ & omnibus hominibus/ ſic & iis etiam accidat/ neceſſe ẽt ut quidam eorum robur ac potentiam in iis quæ profitentur/ poſſideant: quidam uero nequaq̃. PRO. Neceſſarium eſt. SO. Hac ergo ratione diſtingue quicũq; ex iis imbecilles ſunt: neq; ulciſci iniurias: neq; ſibiipſis opem ferre ualent/ merito ridiculi nuncupantur? qui uero poſſunt/ terribiles/ & robuſti/ & hoſtiles iure uocantur. Ignorantia enim potentum robuſtorumq; hominum hoſtilis atq; teterrima res eſt. hæc enim/ & quecunq; eius ſimilia/ proximus omnibus noxia. ſin autem imbecillis ignorantia ſit/ ridiculorum naturam ſubit. PRO. Recte loqueris. Attamen uoluptatis doloriſq; concurſus/ nondum in iis nobis patuit. SO. Liuoris primo uim accipe. PRO. Dic. SO. Triſtitia quędam: et lætitia iniuſta eſt: PRO. Neceſſarium hoc eſt. SO. Aduerſariorum malis lætari nec iniuſtum nec inuidum eſt. PROTAR. Non. SO. Malis autem amicorum lætari potiusquam triſtari/ nonne inuidi eſt atq; iniuſti? PROTAR. Eſt. SO. Ignorantiam omnibus malam eſſe diximus? PROTAR. Et recte quidem. SO. Amicorum igitur preſumptionem ſapientię atq; pulchritudinis/ & quotcunq; pauloante diximus tribus in ſpeciebus fieri: ridicula quidem cũ imbecillia/ odioſa uero cum ualida/ hunc inq̃ amicorum habitum nonne fatemur: cum quis habet innoxium aliis eſſe ridiculum? PROTAR. Fatemur ſane. SO. hunc quoq; cum ignorantia ſit/ malum eſſe? PRO. Certe. SO. Lætamur ne/ an triſtamur/ dum hunc irridemus. PRO. lætamur plane. SO. uoluptatem uero in amicorum malis/ nonne a liuore proficiſci prediximus? PRO. Certe. SO. Nos igitur in amicorum rebus ridiculis ſubridentes miſcere uoluptatem dolori/ dum inuidiæ lætitiam addimus/ ratio iſta concludit: liuorem quippe triſtitiam quandam animæ iam dudũ eſſe conſtitit: deriſionem uero lætitiam ſimulq; hæc eo in tempore cõgredi patuit. PRO. Vera loqueris. SO. Ratio igitur nobis hæc dictat: nos non modo in ipſis ſpectaculis res geſtas repræſentantibus: & in aliis multis eodẽ pacto ſed in totius uitæ quadã ueluti tragędia atq; comædia dolores uoluptatibus ĩmiſcere. PRO. Impoſſibile eſt ita tibi o Socrates non concedere/ ẽt ſiquis alteri parti potiſſimũ adſtipularet. SO. iram/ deſideriũ: lamentationẽ: metũ: amorẽ: ęmulationem: inuidiã ꝓpoſuimus. cæteraq; huiuſmodi: in quibus ea quæ iam ſæpe repetimus/ coire nos diximus reperturos: an nõ. PRO. Ita. SO. Num aduertimus de lamentatiõe: ira: atq; inuidia ſuperiora pertractauiſſe? PRO. Quid ni aduerterimus? SO. Multa igitur reſtant. PRO. Multa. SO. Ob quam uero potiſſimum cãm mixtũ in comædiis affectũ declaraſſe me tibi exiſtimas? nõne fidei gr̃a? quia

Nomen inuidiæ nouũ fuiſſe.

Cognomina ignorantiæ.

Quis ſit ridiculus.

Ignorãtia potẽtũ teterrima res.

Quæ liuoris uis

Digitized by Google

ipſa i amoribus timoribuſq;/& aliis mixtio facilius oſ̄di pōt. Quā tu ex teipſo dinoſcēs:& quę dicta ſunt ſeruans me dimitte:nec me cogas ad illa ſingulatim ordine deſcendentem: in longū diſputatioñe ꝑducere. Verū ſimpliciter id accipito: & animā abſq; corpore:& abſq; aīa corpus: & mutuū ēt utrorūq; congreſſum/in oībus perturbationibus uoluptatis/& doloris habere concorſum. Dic ergo:num me dimittas/aut ad multam noctem detineas. Reor enim te ſi pauca quædā dixero:me dimiſſurum.nā horum oīum craſtinum tibi ſermonē polliceor in præſentia uero ad iudiciū quod Ph lebus iſtituit/pergere cupio. PRO. Præclare inquis o Socrates: & iccirco quæ reſtant utcūq; tibi placuerit:enarrato. SO. Secundū naturā quidem poſt mixtas uoluptates neceſſitate quadam ad puras quodāmodo deueniemus. PRO. Recte nimiū. SO. Conabor equidem permutando nobis eas ſignificare. Dicentibus uoluptates oēs dolorem ſedationes eſſe haud prorſus aſſentior. Cæterum ut dixi/iis quaſi teſtibus utor ad oſtendendum plæraſq; uideri cum non ſint uoluptates: nec non aduerſus eas/quæ cum ingentes multæq; appareant mixte tamen triſtitiæ ſunt: & in ſedatione quadam ingentium dolorum circa corporis animæq; defectum uerſantur. PRO. Quas deniq; uoluptates ueras o Socrates merito cenſere quis debet? SO. Eas utiq; quæ circa decoros colores atq; figuras:& odores plæroſq;/& harmonias conſiſtunt/& quecunq; indigentias habent ſenſibus occultas ac ſine moleſtia. repletiones uero patentes/& ſuaues/& triſtitia uacuas exhibent. PRO. Qua ratione o Socrates hæc ſic dicimus? SO. Certe quæ loquor:haud ſtatim perſpicua ſunt uerūtamen explicare conandū:figuraꝝ enim pulchritudinē:nō ut plæriq; forſitan intelligerēt:utputa aīalium:uel picturarū quarūdam dico:ſed rectum quiddam/& circulare:& ab iis ea quæ tornis fiunt:plana uel ſolida: & quæ canonibus .i. regulis atq; angulis conſtruunt: ſi modo hæc tenes hæc ſi quidē nequaq̄ ad aliquid aliud reſpicientia quēadmodum cætera pulchra dico:ſed pulchra ſemper ſuapte natura/uoluptates ꝓprias nullo modo motuum delectationibus conuenientes/habentia colores itē eadem ratione pulchros atq; gratos eſſe:ſed nunqd intelligimus? uel quid ſupereſt? PRO. Annitor equidē o Socrates:uerū ipſe quoq; lucidius explicare nitere. SO. Dico prætera/& uocum oblectamenta perſpicua nimiū atq; ſuauia:unā aliquam puram penitus concinētia melodiam:ad nihil aliud cōparata:ſed natura perpulchra:& innatas afferentia uoluptates. PRO. Hoc quoq; uerū eſt. SO. genus aūt uoluptatū odores frequētiū. minus diuinū eſt:q aūt ipſis neceſſarii dolores nequaq̄ miſcent:/& ubicūq;/& i quocūq; id ineſſe contingit/hoc illis oē oppoſitū ponere. At ꝑ ita duas uoluptatū ſpecies modo intelligas:iam collegimus. PRO. Intelligo. SO. hic itē diſciplinarum uoluptates addamus/ſi & iſtæ famem diſcendi nequaq̄ continere uident. neq; ꝓpter diſciplinarum auiditatem a principio dolores inferre. PRO. Aſſentior. SO. Quid uero/ſiquis doctrina imbutus/inde obliuiſcatur/nonne triſtitiam quandā ſequi uides? PRO. Non natura quidē: ſed quadā paſſionis cogitatione/cum quis orbatus pp indigentiā triſtatur. SO. Cæterum o beate: nos in præſentia non opinionis:ſed naturæ paſſiones tractamus. PRO. Vere aſſeris q doctrinæ obliuio abſq; triſtitia fiat. SO. Voluptates igitur diſciplinarū doloris expertes. nec multoꝝ hominum/ſed paucoꝝ admodū eſſe fatendū. PRO. fatendum proculdubio. SO. poſtq̄ uoluptates puras ab īpuris ſecreuimus/addēda eſt iā uehemētibus uoluptatibus īmoderatio/remiſſioribus moderatio. Eaſq; ēt quæ intēſius remiſſius:magnū paruū:raro:crebro/ſuſcipiūt ad infiniti genus qđ per aīam corpuſq;:ſecundū magis minuſue diſcurrit:referre decet: quæ uero iſta non capiunt/& ad cōmenſurati genus potius referendæ. PRO. Recte inquis o Socrates. SO. poſt hæc id inſuper circa uoluptates inſtituendū. PRO. Quid iſtud. SO. utrum dicendū ſit conferre ad ueritatem/purum ipſum atq; ſincerū:an uehemēs:multū:magnum:ſufficiens? PRO. Quid tibi uis:dum iſta rogas o Socrates? SO. Nihil o Protarche in ipſa diſceptatione uoluptatis/& ſcientiæ prætermittere uellem. ſiquidem utriuſq; illoꝝ portio quædam pura:quædā impura eſt:ut utrumq; purū in iudicium ueniens/& mihi/& tibi/& iſtis deniq; cūctis ad iudicandū ſe apertū expeditūq; prebeat. PRO. Scite. SO. Age igitur de oībus quæ genera pura uocamus/in hunc modū cogitemus/unū aliquod ex illis primū in medium inducētes. PRO. Quid potiſſimum eliciemus? SO. Albūm ſi uis/primo genus conſideremus. PRO. Volo equidem. SO. Quo modo ita albi/& quæ puritas erit? Vtrum quod maximū quiddam eſt ac plurimū/an quod ita ſincerum/ut nihil in eo coloris alterius inſit? PRO. Cōſtat plane/quod præcipue ſincerum eſt. SO. probe:nonne hoc ueriſſimum o Protarche/ & pulcherrimū alboꝝ oīum affirmabimus:nō aūt quod plurimū aut maximū? PRO. Recte. SO. Si ergo qđ paruum puruſq; album ē/mixto multoq; albo. albius pulchriuſq;/& uerius eē dicamus/ recte penitus aſſeremus. PRO. Recte proculdubio. SO. Nūquid exēplis huiuſmodi pluribus ad iudicādū uoluptatē egebimus. an potius hinc noſſe ſufficiet/q uniuerſa uoluptas parua q̄ magna/ pauca q̄ multa mō a dolore remota ſit:ſuauior eſt/& uerior ac deniq; pulchrior? PRO. Exemplū id unicū ſat ē. SO. Quid uero ad hoc? An audiuimus uoluptatis qdē gn̄ationē ſemp:eēntiā uero nūq̄ exiſtere. Modeſti enim qdā/& faceti uiri hoc ferūt eiſq; gr̄a hn̄da eſt. PRO. Quid tū. SO. Vis ne id īterrogādo ꝑcurram? SO. Dic/& interroga mō. SO. Sunt igitur duo quædam: unum qdem ſecun

dum

De puris uoluptatibus.

Quæ ueræ uoluptates.

Genus uoluptatū odores ſequētiū: minus diuinū.

Diſciplinarū uoluptates duplices.

Voluptatis gn̄ationem eſſentiam uero nūq̄ exiſtere.

dum ſeipſum: alterum ſemper aliud appetens. PRO. Qua ratione:& quæ iſta eſſe dicis. SO. hoc ſuapte natura ſummopere uenerãdum: illud uero deficiens. PRO. Exprime clarius. SO. uidimus ſæpenumero pulchra quædã bonaq; obiecta:& quoſdã inſuper: qui ea nimiũ affectarẽt. PRO. uidimus. SO. Iſtis ergo duobus exiſtentibus quo quædã alia conſimilia: quærere per oĩa quæcũq; dicimus alteri tertiũ eſſe. PRO. Profer obſecro. SO. clarius adhuc quod ſentis. SO. Nihil uarium o Protarche/ſed iocamur. Dicimus autẽ ꝙ ex iis quæ ſunt: aliquid ſemper eſt alterius gratia: aliqd uero cuius gratia ſemper id quod alterius gratia fit: efficitur. PRO. Vix tandem ob crebram repetitionẽ percipi. SO. forte etiã procedente diſputatione clarius cõprehendemus. PRO. Quid ni. SO. Duo hæc altera iterũ adſumamus. PRO. Quæ nam? SO. Alterum quidẽ oĩum generationẽ: eſſentiam alterũ. PRO. Equidem duo hæc abs te accipio eſſentiã:& generationẽ. SO. Recte: utrũ aũt horum alterius gratia dicimus? generationẽ ne eſſentiæ gratia? uel eſſentiam inquantũ eſſentia nuncupatur/hoc eſt ſecundũ id quod exiſtit/gratia generationis? An percipis? PRO. Videor: ſed per deos quid me interrogas? SO. Eiuſcemodi aliud o Protarche interrogo: num fabricatio nauium nauigii gratia ſit? An contra nauigiũ fabricationis nauium? Et de oĩbus quæcũq; talia ſunt idẽ dico. PRO. Cur non ipſe o Socrates tibi ipſi reſpondes? SO. Nihil prohibet: Attamen tu quoq; concurre. PRO. Immo. SO. Generationis gratia inquã pharmaca:& organa oĩa omnemq; materiam oĩbus adhiberi: ſingulas autem generatiões ſingularum eſſentiaꝶ: uniuerſam deniq; uniuerſæ eſſentiæ gratia. PRO. perſpicue admodũ. SO. Nonne:& uoluptas ſiquidem generatio eſt. alicuius eſſentiæ gr̃a neceſſario fiet? PRO. Quid ni? SO. quod tale eſt: ut eius gratia fiat/quod ſemp alterius gr̃a fit/in boni ſorte locat̃: quod uero alterius gratia: in aliã ſortẽ o uir optime reducendũ uidetur. PRO. Neceſſarium id oĩno. SO. Quãobrem ſi uoluptas generatio eſt/ad aliam quã boni ſortem merito referemus. PRO. Merito certe. SO. Nõne ut in principio diſputatiõis huius prædixi: dicenti uoluptatis quidẽ generationẽ/eſſentiam uero nullam exiſtere/habenda gratia eſt: Cõſtat enim hunc uoluptatẽ bonum prædicantes: penitus deriſurum. PRO. magnopere. SO. Quin etiam hic idẽ eos qui generationi ĩpenſius ſtudent/ridebit atq; deſpiciet. PRO. quo pacto:& quales ais? SO. Eos qui dum famem ſitimq; reſtingunt: uel aliquid aliud ex iis quæ generatio curat ac ſedat/generatione lætant̃: q̃ſi ipſa ſit: aiuntq; uitam ſe minime electuros/niſi ſitiant:& eſuriant: atq; aliis quæ hæc ſequũt̃: afficiantur. PRO. Videntur ſane. SO. Eius aũt quod fieri eſt/contrariũ deſtrui ipſum cuncti fatemur. PRO. neceſſario. SO. Corruptionẽ generationemq; eligit quiſqs hęc expetit: non aũt tertiã illam uitã/quã:& lætitia:& triſtitia uacuam intelligẽtiæ uero quoad fieri põt puriſſime cõpotem propoſuimus. PRO. A rõne ꝓcul o Socrates erit/quicũq; uoluptatem nobis/bonũ aſſeuerabit. SO. procul admodũ q̃ñ qdẽ/& hac præterea rõne oñdere licet. PRO. qua? SO. Cur enim nõ abſurdũ ſit/cũ nihil bonũ decorũue ſit/ſiue ĩ corpore/ſiue in aliis ullis præter q̃ in aĩa: ĩ ea tñ ſolũmodo uoluptatẽ bonũ uocare? fortitudinẽ uero: tẽperantiã: intelligentiã: ac reliquaquæcũq; bona ſortitus ẽ aĩus minime? Ac præterea hoĩem uoluptatis expertẽ: dolore uero affectũ: malũ tũc/dũ dolet: aſſerere: licet oĩum optimus ſit:& eũ cõtra: q uoluptatibus delinitur: quo magis geſtit/eo uirtute præſtãtiorẽ dicere. PRO. Hæc o Socrates oĩa ſupra q̃ dici poſſit abſurda ſunt. SO. Ne tñ uoluptatis uniuerſæ examinationẽ penitus ꝓſequi/mentẽ uero/& ſcientiã prætermittere uideamur/age iã ſiquid ſordidũ adiacet illis/excutiamus. Donec ad puriſſimam eoꝶ naturã deniq; penetrantes/& ipſam inſpiciẽtes? ad ipſum iudicium/tum harum/tum uoluptatibus partibus ueriſſimis uti poſſimus. PRO. Scite. SO. Nõne aliud nobis ſciẽtiam circa doctrinas: aliud circa educationem uel nutritiõem exhibet? PRO. Sic eſt. SO. In iis facultatibus primum quæ manibus utũtur: inueſtigemus: utrum in illis aliquid ſecundũ ſcientiã magis/aliquid minus inſit: opporteatq; aliquid puriſſimum impurius aliquid arbitrari. PRO. Decet profecto. SO. præcipuas utiq; a ſingulis diſcernendũ. PRO. quales/& quo pacto? SO. Vt ecce ſiquis ab oĩbus artibus ſegregaret numerandi dimetiendiq;/& ponderãdi peritiã: uile quiddam ut ita dicã eſſet: quod uniuſcuiuſq; reſtaret. PRO. Vile profecto. SO. Reſiduum quippe imaginatione quadã ac ſenſuum experientia & exercitatione: coniecturiſq; incederet: quas plærique artes uocant: cura/& labore uim adeptas. PRO. Neceſſaria prorſus inducis. SO. An nõ ubi muſica iis plena eſt/concẽtum primo cõtemperat/nõ menſura: ſed diligentiæ potius coniectura:& uniuerſa eius pulſandi facultas menſurã cordę cuiuſq; coniectura motę ꝑquirit: adeo ut obſcuritatẽ plurimã mixtam habeat: ſtabilitatẽ uero ꝑ paucam. PRO. Veriſſime. SO. Quinetiã medicinã: agriculturã: gubernatoriã. militarẽ ſimiliter inſtantias eſſe reperiemus. PRO. q̃ maxime. SO. Architecturã uero menſure plurime/& inſtrumẽta: qbus frequẽtius utit̃ ut perſpicacẽ maxime/ita maxĩe præmultis facultatibus artificioſam efficiunt. PRO. quonã pacto? SO. In ipſa ꝑfecto nauiũ/& domoꝶ conſtructione: multiſq; aliis ad lignariũ fabrũ quodãmodo ꝑtinentibus utit̃ amuſſi regulaq; torno/circino/filio/ꝑpendiculo: inſtrumẽto quoq; ad dirigẽda ligna idoneo. PRO. Recte admodũ o Socrates inqs. SO. Ponamus igit̃ eas: q̃ dñr artes ĩ ordĩe duplici: muſicã qdẽ ĩ opib⁹ ſectãtes ꝑſpicacie mĩoris ꝑticeps. architecturę ue-

Quod uoluptas nõ ſit bonum.

Id cuius gr̃a fit: bonum.

Abſurda dicẽtium ſolã uoluptatem eſſe bonum.

De puritate ſcientiarum.

Potiſſima in artibus.

Muſica uſuraria & ſine mẽſura.

Debilitas medicĩæ agriculturæ gubernatoriæ militaris.

Nobilitas architecturæ.

Artes ĩ duplici ordine.

ro pediſſequas aliquanto maioris. PRO. ponamus. SO. harum oīum perſpicaciſſimas/quas pauloante primas uocauimus. PRO. Numerandi peritiam:& quas cū illa ſupra iunxiſti/innuere nūc mihi uideris. SO. prorſus:ſed num o Protarche has iterū duplices affirmare/an aliter debemus? PRO. quas inquis? SO. Arithmeticam primo/nonne aliā uulgariū. aliam philoſophātiū? PRO. Qua nam ratione quis partiens aliam atq; aliam arithmeticam aſſeret? SO. haud exigua diſcrepātia o Protarche. Illi porro unitates inęquales eorum/quę ſecūdum numerum ſunt/dinumerant: ueluti duos exercitus:boues duos:duo que minima:duo ēt que maxima:hi uero nūq̃ eos ſequerētur/niſi quis partium unitatem aliā ab alia unitate nullo diſcrepātem poſuerit. PRO. q̃optime loqueris/dum multam infers diuerſitatē eoꝝ qui circa numerū uerſant̃: adeo ut decens ſit/in duo quędam diuidere. SO. Quid uero cōputandi: & dimetiendi ſecundū architecturam mercaturāue facultas/itemq; ſecundū philoſophiam geometria ratiocinatioq; diligēs: utrum una quedam an due potius artes? PRO. priorem ego rñſionem ſequutus:mea quidem ſentētia duas eſſe ponerem. SO. probe:ſed num intelligis cuius gratia in mediū hęc induximus? PRO. forſitan: attamē quod nunc queſitum eſt explanare te uelim. SO. Diſputatio noſtra quę iam diu proportionē quādā ęqua diuiſionis cōuerſione uoluptatibus rñdentē quærit:uidetur mihi nunc nō minus q̃ ab initio aſſecuta fuiſſe quod quærit:dū indagat:num ſit ſcīa q̃dā alia ſcīa purior/quēadmodū uoluptate uoluptas. PRO. Conſtat horum gratia iſta tractata fuiſſe. SO. Quid autē nōne in ſuperioribus aliam artem in alia eſſe repertū eſt: clarioręq; aliā: & obſcuriorē aliam? PRO. Maxime. SO. In iis aūt non artem quādam ratio uelut ęquiuocā proferēs & quaſi unā innuens/rurſus quaſi duæ ſint: inquirit:num perſpicuitas puritaſq; illarū penes philoſophantes aut non philoſophantes exiſtat. PRO. Et maxime quidem id inquirere mihi uidetur. SO. quale huic reſpōſum o Protarche reddemus? PRO. o Socrates ad miram ſcientiarū differentiam declarandā deſcendimus: SO. an nō reſponſio facilis? PRO. Quid ni. aſſeramus itaq; has artes longo interuallo a cæteris diſcrepare. Ab iis præterea legitimoꝝ philoſophoꝝ artes mirum in modū ſincæritate:& ueritate circa menſuras numeroſq; differre. SO. Sunto igitur iſta ex tua ſententia:noſq; tibi credentes audacter īportunis diſputatoribus reſpondeamus. PRO. Quid nam. SO. Duas arithmeticas eſſe ac duas metiendi artes aliaſq; facultates harum comites plurimas:geminationem habentes huiuſmodi:& in nomine uno cōmunicantes. PRO. Demus ſecunda fortuna his quos importunos uocaſti reſponſionē hanc o Socrates. SO. has ne ſcientias q̃maxime ſincęras atq; ſupremas aſſeueramus? PRO. Omnino. SO. Verumtamen o Protarche nos diſſerēdi facultas ipſa renueret:ſi quam ipſi aliā pręferremus. PRO. Quā rurſus hāc dicere decet? SO. Eā quæ omnem modo inductā peritiā noſcit: hāc enim cū circa id quod eſt/& uere eſt/& ſemper eodē modo ſe habet/uerſetur arbitror omnes/ quibus modo aliquid ſanæ mentis adſit/longe omnium ueriſſimam cognitionē eſſe protinus conceſſuros. Tu uero o Protarche quid ſentis? PRO. Gorgiam ſepe audiui dicentē perſuadendi facūdiam artibus cunctis præcellere:quippe quæ cuncta non ui:ſed ſponte ſibi ſubiciat:longeq; oīum artiū optima ſit. Nunc uero nec tibi nec illi aduerſari uelim. SO. Arma mihi uideris dicere uoluiſſe:uerum pudore adductus prætermiſiſſe. PRO. Sunto hæc ut lubet. SO. Ego ne in cauſa ſum ut minus bene acceperis? PRO. Quid? SO. nondum o amice Protarche quæ ars aut ſcientia/ oībus antecellat:eo ꝙ maxima potiſſimaq;:& utiliſſima oīum ex re quæſiui:uerum que pſpicuum/ſincerum/ueriſſimū contempletur:q̃uis parua ſit ac minime utilis:hoc profecto eſt:quod modo quærimus. At uide nihil Gorgiam laceſſes/ſi eius arti utilitatis laudē præſtantiāq; concedas:ei uero quā ipſe modo narraui facultati ueritatis præcellētiā tribuas: quēadmodum ſupra de albo dixeram/ ꝙ licet paruum:ſi tamen puꝝ eſſet:multo:& in puro ſecundū ueritatis exceſſum præſtaret:Et nūc quidē ſufficienter diſcutientes/ne reſpiciamus in ullas diſciplinarum uel cōmendationes uel commoda. Sed ſi qua ex natura ſua uis animi ueritatē amare inducitur:eiuſq; gratia cuncta peragere: hanc diximus perſcrutantes puritatem mentis:& ſapientiæ/conſiderandū an probabile ſit: a diſſerendi ſcientia maxīe poſſideri/uel aliā potius præſtantiorē hac perquirere. PRO. Conſidero equidem:concedoq; difficile inueniri poſſe aliā uel artem uel ſcientiā ueritati propinquiorē. SO. Nunquid tale quiddam cogitans hæc modo dixiſti ꝙ uidelicet artes multæ: & quæcūq; circa hæc uerſantur/primo quidem opinionibus utūtur:& quæ circa opiniones conſiſtunt/ex inſtituto perquirunt:ſiue etiam quæ ad naturam ſpectant:indaganda quis putet. puta quæ circa mundū ſunt/quomodo uidelicet mūdus factus eſt:quomodo patit̃ aliqd/quomodo agit:per oēm uitā ſcrutat̃. fatemur hæc/an nō? PRO. Vtiq;. SO. Nec circa ea quæ ſemper exiſtunt:ſed quæ fiebant fiuntq;:& fiēt hic uerſat̃. PRO. Vera loqueris. SO. Num ex iis quæ nūq̃ aut in præterito/aut futuro/aut præſenti eodē modo ſe hñt:aliquid ex actiſſima ueritate perſpicuum eſſe dicemus? PRO. Non licet. SO. Etenim in iis quæ nullā prorſus ſtabilitatē hñt/quo pacto nos ſtabile quicq̃ aſſequeremur? PRO. Nulla ut arbitror rōne. SO. Neq; mens igit̃ neq; ſciētia ulla circa iſta eſt ueritatē ſuppremam hñs. PRO. Conſentaneum. SO. Te igitur:& me:& Gorgiam:atq; Philebum ualere ſinamus: hoc autē

ratione

Arithmetica duplex uulgarium & philoſop.

Geometria duplex.

Artes differre ut ſunt philoſophātis & non philoſophantis.

Logica artibus oībus p̄fertur.

Gorgias pretulit artē dicēdi cūctis artibus.

Determīatio duarū artium quarū alterutra uſ aliis p̄cellere.

Digitized by Google

ratione nunc aſſeramus. PRO. quid iſtud. SO. ꝙ illa nobis facultas firmitatẽ: puritatẽ: ueritatẽ. ſinceritatẽ continet: q̃ circa ea que ſemper eodẽ mõ & ſimpliciſſima ſunt: ſtudet: aut qđ ſecũdo loco illis proximũ: Reliqua omnia poſteriora dicẽda. PRO. Vera nimiũ. SO. Atqui illa nomina quæ circa talia quædã pulcherrima oĩum ſunt: an nõ rebus quoq; pulcherrimis aſſignãda? PRO. Par eſt. SO. Mens & ſapientia nomina ſunt omniũ prætioſiſſima. PRO. ſunt. SO. Hec igitur intelligentiis eius quod uere eſt exactiſſima rõne perfecta atq; tributa recte utiq; acommodantur.

Mens & ſapiã noĩa prcioſiſſima.

PRO. prorſus. SO. At que ipſe in iudiciũ ſupra ꝑduxi / non alia q̃ noĩa hæc excitarunt. PRO. Haud alia. SO. Cæterũ ſiqs uoluptatis & ſapientiæ mixtionẽ nobis uelut opificibus ꝓpoſitũ eẽ ex qbus / & in quibus conſtet dixerit / an ſic merito cõparabit? PRO. Et maxime qdẽ. SO. Itaq; deinceps miſcere conandũ. PRO. Conãdũ plane. SO. Nonne hæc prius admonere preſtabit? PRO. que? SO. Quæ & antea memorauimus: præclarum nempe. ꝓuerbium illud quo dicitur / quæ pulchra ſunt / & bis & ter repetẽda eſſe. PRO. Quid ni. SO. Per Iouẽ ſic exiſtimo ſuperiora dicta fuiſſe. PRO. quomõ. SO. philebus uoluptatẽ inquit finem rectũ cunctis animalibus eſſe oĩaq; ad eã intendere oportere? atq; id bonũ ipm̃ uniuerſis exiſtere: ꝑterea duo hæc nomina bonũ & iocundũ eidẽ naturæ congruere.

Prouerbium Que pulchra ſunt: & bis & ter repetũda.

Socrates autẽ primũ id eſſe minime inquit utq; duo noĩa ſunt / bonũ atq; iocundum / duas etiam differentes eſſe naturas. Quinẽt ſapiam magiſq; uoluptatem boni participẽ eſſe. Nõne hæc o protarche ſunt / q̃ dicebant? PRO. maxime. SO. hoc quoq; / & tunc & in pſentia conceſſione dignũ. PRO. quale? SO. Ipſius boni naturã hoc pcipue ab aliis diſcrepare.

Quo boni natura ab aliis diſcrepet.

PRO. quonã? SO. Cuicũq; hoc adeſt ex uiuentibus ſemp & oĩno & undiq;: id nullo alio ĩdiget / perfectãq; ſufficientiã cõtinet ita ne? PRO. Ita prorſus. SO. An nõ ratiõe ipſa conati ſumus alterũ ſeorſum ponentes: ab altero. ſ. uoluptatẽ ſeorſũ a ſapiẽtia atq; cõuerſo ſic ĩ uitã cuiuſq; reſpicere? PRO. certe SO. Viſum ne tunc nobis ex his alterutrũ ſufficiẽs eſſe? PRO. Et qũo id uideri debuerit? SO. ꝙ ſi quid forte tunc aberratũ fuit: nunc ſaltẽ reſumens aliquis rectius aſſeueret: memoriã: ſcientiã ſapiam uerã opinionẽ: eiuſdẽ ideæ ponens / ꝯſideranſq; utꝝ abſq; his aliquis / uel ſe / uel aliũ aut eſſe quoquomodo aut fieri ſit electurus: nedũ uoluptatẽ ſeu plurimã ſeu uehementiſſimã ſine iis eligere debeat. Siquidẽ his priuatus neq; reuera gaudere ſe opinabitur: neq; qua cõditione affectus ſit: noſcet: neq; affectus ipſius memoriã per tempus aliquod reſeruabit. Eadem quoq; de ſapientia dicas. Nũ quiſpiã ꝓcul ab omni uel minima uoluptate ſapientiã adipiſci q̃ cũ uoluptatibus quibuſdam malit. Aut uoluptates omnes ſine ſapientia potiuſq̃ cũ ſapiẽtia quadam. PRO. Nullus o Socrates. Verũtamẽ nil opus eſt hæc totiens iã repetere. SO. Quapropter horum neutrũ perfectũ & omnibus expetendum / ac penitus bonum. PRO. Neutrum. SO. aut igitur bonũ ipſum perſpicue / aut figurã eius aliq̃ ſumere decet: ut queadmodũ diximus: cui potiſſimũ ſecũdæ ſortes tribuẽdæ ſint / uideamus. PRO. ſcite admodũ loqueris. SO. an non ſemitã ad bonum ipſum quandam ingreſſi ſumus? PRO. quã. SO. ſiquis hominẽ aliquẽ querens / domũ quã inhabitat / primũ didicerrit / adminiculũ ſane ad eum inueniẽdum ingens habebit. PRO. Quid ni? SO. Ita & nos præſens: atq; ſuperior ratio monuit ne in ſimplici uita / ſed mixta bonum ipſum indagaremus. PRO. Omnino. SO. ſpes attamen certior: in eo quod pulchre mixtum q̃ in oppoſito nos quod querimus reperturos. PRO. certior ſane. SO. Miſceamus igitur o protarche diis ante uouentes ſiue Dionyſius ſiue Vulcanus: ſiue alius quiſpiã deorũ ſortitus eſt mixtionis officium. PRO. Ita prorſus agendum.

Retro indagãdi a miſtis ſimplicia: & accõmodato exemplo mõſtrata. Dioniſio & Vulcano ẽ dedita mixtio.

SO. atqui nobis tanq̃ uinum miſcentibus quibuſdam / fontes adſtant. Et melli quidem uoluptatis fontem cõparare quis poteſt. Verũ ſapientiæ fontẽ ſine uini ui ſobrium aquæ cuipiam acri: atq; etiam ſaluberrimæ: hos ergo liquores q̃ pulcherrimæ in unũ confundere ſtudeamus. PRO. ſtudendum certe. SO. Dic age primum: ſi omnẽ uoluptatẽ cum omni ſapientia miſceamus: nũ pulchre unxerimus. PRO. forſitã. SO. Verum minime tutũ. Quo tamen pacto ſecurius miſceamus. me nũc declaraturũ cõfido. PRO. Dic quomodo. SO. patuit ne in ſuperioribus alia / uoluptas / alia rurſuſq; ſcientia: ſcientia eſſe ſincerior? PRO. patuit plane. SO. Scientia quoq; a ſcientia differens: & altera quidem circa illa quæ & oriuntur & occidunt: altera circa ea que / neq; fiunt neq; intereũt / ſemperq; ſecundum eadẽ eodẽ modo ſe habent. Atq; hanc ad ueritatẽ ipſam reſpicientes: illa ueriorem eſſe putamus. PRO. Recte admodũ. SO. Si utriuſq; portiones ueriſſimas inuicẽ connectamus / nunquid iſtarũ mixtio ſufficiens erit ad uitã nobis optabiliſſimã exibendam? aut alio ꝑterea quodam alterius rationis egebimus? PRO. Mihi quidẽ ſic uidetur agendum. SO. Eſto igitur nobis uir quidã ſapiens qui norit quid ipſa iuſtitia ſit rationẽq; intelligentiæ comitẽ habeat nec non reliqua cuncta quæcunq; ſunt ſimiliter calleat. PRO. Eſto ſane. SO. Nũ hic ſufficienti ſcientia præditus erit ſi circuli & ſpæræ ipſius diuinæ ratiõem teneat / humanam uero hãc ſphæram & hos circulos prorſus ignoret dum in architectura ſimilibuſq; operibus canonibus. i. regulis circuliſq; utetur. PRO. Ridicula erit o ſocrates cognitio noſtra / ſi in diuinis dumtaxat uerſet. SO. qđ ais? nũ falſi canonis atq; circuli impurã & inſtabilẽ artẽ inſerere una & ĩmiſcere debemus: PRO. Neceſſariũ hoc eſt: ſi mõ quis noſtrum uel uia que ducat domũ reperturus ſit. SO. an uero

& muſicā? quā pauloante diximus cōiecturis imitatiōeq; plenā a puritate ꝑcul abeē? PRO. neceſſariū id quoq;/ſiquidē uita noſtra, aliq̄n uita futura ſit: SO. Vis ergo tāq̄ ianitor turba pulſus atq; coactus: ego nūc fores pandā: ſcientiaſq; oēs cōfluere iā & cōfundi ſinā/cū pura paſſim deteriorem:

Nemo leditur a ſciētiis aliis q primas habeat.

PRO. Haud noui o Socrates lędi aliquē a ſciētiis aliis: qui primas habeat. SO. ꝑmitto iā cūctas in Homeri receptaculū quadā ualde poetica mixtione cōfluere. PRO. Miſſę ſint oīno. SO. Rurſus ad uoluptatū fontē ꝑficiſcendū uidet: qn̄ enī ipſas miſcere cogitauimus: uerarū tn̄ portiones primū nobis eductę minime ſunt: uerū pp ſcię totius amorē in idē concurrere ſcias uniuerſas: priuſq̄ uoluptates ꝑmiſimus. PRO. Vera loqueris. SO. uerū tp̄s iā urget/ut de uoluptatib⁹ cōſultemus: utrū oēs coaceruādę: an primę dūtaxat: ac uerę ſint: admittēdę. PRO. ꝑ multū ad ſecuritatē intereſt primas ueraſq; admittere. SO. harū ergo cōmertiū admictat: At quid deinceps? ſi quę neceſſariæ ſunt: quēadmodū & ibi hæ quoq; in mixtionē excipiēdæ? PRO. Quid ꝓhibet. SO. Neceſſarias igit quoquo mō accipiamus. Si aūt quēadmodū artes oēs noſſe innocuū & cōferens in uita eſſe cōſtitit: ita nūc de uoluptatibus cōſtet uidelicet: ꝙ oībus frui innoxiū & utile ſit: forte erunt oēs omībus inmiſcēdæ? quid ad hæc? PRO. qua rōne de his loquemur? Quid agemus? SO. Nō a nobis ꝓtarche tale aliqd: ſed ab ipſis uoluptatibus ſciētiiſq; quærendum. PRO. Quid iſtud? SO. O amice ſiue uoluptates ſiue alio quodā cognomēto appellaræ uos deceat: utrū eligitis cū oī ſapiētia cōgredi: an eſſe ſeorſum a ſapiētia? Peor equidē hoc illas neceſſario reſpōſuras. PRO. quid? SO. ꝙ quēadmodū in ſuperioribus dictū eſt: neq; poſſibile multū: neq; utile eſt genus alterū oīno ſeorſum ab altero eē. Omniū uero generū optimū ſi unū uni cōparet nobis fore putamus genus ip̄m: quo tū cætera oia tū etiā ſingulæ noſtræ uires ꝑfectæ noſcunt. PRO. Et recte quidē reſpōdiſſe illas merito cōfitebimur. SO. Rurſus igit interrogandū reſtat mentē & ſapientiā: cū in ipſa mixtiōe quodāmodo uoluptatibus egere dicamus: q̄libus præcipue uoluptatibus egeant. PRO. Merito. SO. Noſtra uero poſthac īterrogatio talis erit: utrū præter illas uoluptates ueras cōueniat uobis uehemētiſſimarū ingentiſſimarūq; uoluptatū cōmertiū: forte ſic ille reſpōdebūt. Nō cōueniūt O

Que uoluptates abiciūtur a ſapientia & q̄ admittūtur

Socrates nobis huiuſmodi uoluptates. Hæ nāq; nobis īpedimēta īnumerabilia prebēt. Animas ſi quidē quas incolimus/uoluptates furioſe ꝑturbāt nec adoleſcere nos ꝑmittūt: noſtraſq; ꝓgenies ut plurimū per negligentiā inferētes obliuionē oīno corrūpunt. Alias aūt uoluptates ueras ac puras quas ipſe narraſti ferme nobis domeſticas arbitrare: Ac præter iſtas/illas inſup: quæ cū ſanitate & tēperantia cæteriſq; uirtutibus capiunt. has enī quæ uirtutis tanq̄ deæ cuiuſdā pediſſeq; ſunt libenter admittimus. Quæ uero cū demētia & alia īprobitate congrediunt. eas mēti miſcere abſurdū ē: qn̄ quis uelit cernēs q̄pulcherrimā & concordē mixtionē atq; tēperiē in ea perdiſcere quid in homine & uniuerſo ſuapte natura ſit bonū: quāue ideā ipſius exiſtere diuinandū. An non ſapienter: & tanq̄ ſui cōpotē hæc mentē: reſpōdere/& de ipſa & de memoria rectaq; opinione dicemus? PRO. Omnino quidē. SO. Atqui & hoc neceſſariū eſt: nec unq̄ aliter fieri poſſet. PRO. qd iſtud. SO. Cui ueritatē nō miſcemus/nunq̄ id uerū aut fieret aut factū eēt: PRO. Quo. n. mō. SO. Nullo uerū ſiqd huic mixtioni ulterius deeſt/dicite quæſo ipſe una atq; Philebus. Mihi. n. tāq̄ mūdus qdā incorporeus animato corpori pulchre dominaturus ſermo hic peractus fuiſſe uidet. PRO. Mihi quoq; o Socrates idē uideri ſcito. SO. Nō ne ſi boni ipſius & huius talis habitationis ueſtibulū nos nuꝑ ingreſſos eē dicamus forſitā recte quodāmō ꝓfitebimur. PRO. mihi ſane uidet. SO. qd in huiuſmodi mixtione ꝑtioſiſſimū? atq; maxime cā ꝙ cōſtitutio hec oībus gratiſſima ſit/nobis eē uidetur? Si. n. id nouerimus/diſceptabimus inde/utrū uoluptati uel mēti cognatius ac ꝓpius in uniuerſo cōſiſtat. PRO. ſcite. Id enī ad iudiciū nobis ꝓpoſitū maxime cōferet. SO. Atq nequaq̄ inuētu difficile ē/quæ cauſa ſit/ob quā mixtio queq; uel plurimi uel minimi faciēda ſit. PRO. Quo pacto inquis? SO. Nemo hoc ignorat: PRO. qd hoc tādē? SO. Quod quæcūq; & q̄liſcūq; mixtio menſuræ & cōmēſurati naturæ minīe ꝑticeps: ex neceſſitate quæ mixta ſunt: īmo & ſeipſā prio diſꝑdit. Neq; enī tēperies hæc eſt: ſed tanq̄ intēperatus quidā paſſim: fortuituſq; cōcurſus nobis accidere ſolet. PRO. Vera loqueris. SO. Nunc quidē nos ipſi⁹ boni potētia in naturā pulchri ſe trāfferēs

Quod pulchritudo.

clā fugit. Menſura enim cōmēſuratioq; pulchritudo plane ac uirtus ubiq; fit. PRO. protſus. SO. Quinetiā ueritatē diximus ipſis in ipſa tēperie cōmiſceri. PRO. oīno. SO. ꝙ niſi bonū ip̄m una idea cōplecti poſſimus: ſaltē una cū tribns pulchritudine: cōmenſuratione: ueritate cōprehendentes: dicamus id uniuerſum uelut unū/cauſam eorū quæ in mixtione ſunt: eē: & pp hoc tāq̄ quod bonum eſt: mixtionē fieri bonā. PRO. Recte nimiū. SO. Quiſq; iā o Protarche idoneus uoluptatis & ſapiētiæ eſſet iudex: utrū iſtorū optimo cognatius præſtatiuſq; & apud homines & apud deos eē cōtingat. PRO. Conſtat quidē: Attamē ratione id quoq; ꝑcurrere præſtat. SO. Secundū quodlibet igit horū triū: de uoluptate & ſapientia iudicemus. Vidēdū enim utri unū quodq; triū cognatius aſſetamus. PRO. Num de pulchritudine: ueritate: menſuraq; loqueris? SO. Certe: primū igit ueritatē ſumme Protarche: cumq; ſumpſeris/ad tria iam reſpice/mentem/ueritatē/& uoluptatem: & poſtq̄ diu mature conſideraueris: tibi ipſi reſponde, utrum uoluptas an mens ueritati propinquior:

pinquior. P R O. Quid diuturna meditatione opus eſt? ꝑmultũ ut arbitror intereſt. Voluptas enĩ
maxime omniũ temeraria: fert enim de uenereis uoluptatibus: quæ ingẽtiſſimæ omniũ æſtimanꝉ
ꝙ peierãtibus illis/dii prorſus ignoſcũt/quaſi pueri quidã ſint/nullius intelligẽtiæ cõpotes. Mẽs au
tem aut idẽ eſt quod ueritas: aut omniũ certe ſimilima atqꝫ ueriſſima. S O. An poſt hac menſurã il-
lam moderationẽqꝫ conſiderandũ reſtat: uoluptas ne an ſapiẽtia ſit eius capacior? P R O. Id quoqꝫ
quod nũc inſers/exploratu ꝑfacile eſt. Reor equidẽ nihil uoluptate/eiuſqꝫ exultatione ĩmoderatiꝰ
inueniri poſſe: nihil cõtra/mente & ſcientia moderatius. S O. ꝑclare: uerũtamẽ tertiũ quoqꝫ re-
ſpõde. Mens ne pulchritudinis magis eſt particeps: an ipſa uoluptas? quid ne pulchrius? an mens
uoluptate an cõtra? P R O. Mentẽ quidẽ & ſapientiã Socrates nemo unq̃ aut reuera aut falſo de-
formem uel uidit: uel aliquo pacto cogitauit: aut fuiſſe unq̃ aut eſſe: aut deinde futura. S O. Recte.
P R O. ſiquẽ uero uoluptates præſertim maximas ꝓſequentẽ aduertimus/uel ꝙ ridiculæ uel ꝙ ob
ſcenæ ſint/ipſi quidẽ erubeſcimus: atqꝫ cælamus: noctis tenebris talia cõcedẽtes quaſi ſint diurni lu
minis ĩdigna cõſpectu. S O. Cũctis igiꝉ o Protarche: & ꝑ nũcios & uoce præſenti declarato: ꝙ uo
luptatis poſſeſſio neqꝫ primũ eſt neqꝫ ſecundũ bonũ. Sed primũ circa mẽſurã & moderatũ/& opor
tunũ & uniuerſa quæcũqꝫ talia ſempiternã uocẽ approbationẽqꝫ dixiſſe putãdum. P R O. apparet
utiqꝫ ex iis quæ mõ ſunt dicta. S O. Secundũ deinde circa cõmẽſuratũ/& pulchrũ ꝑfectum: atqꝫ ſuf
ficiens/& quotcũqꝫ huius ordinis ſunt. P R O. Videꝉ. S O. tertiũ ut ipſe uaticinor ſi mentẽ ſapien
tiãqꝫ poſueris/haud ꝓcul a ueritate diſcedes. P R O. forte. S O. Quarta uero ſunt quæ ipſiꝰ animæ
propria poſuimus: ſciẽtiæ & artes opinioneſqꝫ recte. quæ ideo tribus illis ſtatim ſuccedũt: quia bo
no ſunt q̃ uoluptas cognatiora. P R O. forſitã. S O. Quinto locũ pone uoluptates eas/quas expers
moleſtiæ definiuimus: putas nominãtes animæ ipſius ſciẽtias: ſenſus ãt ſequẽtes. P R O. fortaſſis.
S O. In ſexta uero ꝓgenie inqͭt orpheus cantilenæ honoratũ finite. Noſtra quoqꝫ oratio in ſexto iu
dicio finiri uideꝉ. unde nihil deĩceps nobis aliud reſtat: niſi ut dictis caput adhibeamus. P R O. de
cet ꝑfecto. S O. tertio iã orationẽ eãdem conſeruatori deo uouẽtes breuiter ꝑſtringamus. P R O.
Qualẽ inqs? S O. Philebus qdẽ inqͭt oẽm penitus uoluptatẽ nobis ipm bonũ eẽ. P R O. tertiũ o So
crates mõ nũcupaſſe uideris: orationẽ ipſam rurſus repetere. S O. hoc ipm/quod aũt ſequiꝉ/audia
mus. Equidẽ quod mõ narraui/conſiderans orationem Philebi aliorũqꝫ innumerabilium grauiter
ferens illiqꝫ repugnãs/mentẽ inq̃ longe admodũ meliorẽ potiorẽqꝫ uoluptate uitæ hominum eſſe.
P R O. Dicta hæc ſunt. S O. Suſpicatus tamẽ eſſe & alia multa intuli: ꝙ ſi apparuerit aliqd ambobꝰ
hiſce præſtãtius pro mẽte ipſa aduerſus uoluptatẽ de ſecũda ſorte pugnare: uoluptaſqꝫ ſecũdis etiã
honoribus ſpoliareꝉ. P R O. hæc quoqꝫ dixiſti. S O. præterea cũ dixiſſem bonũ ipm eſſe omniũ ſuf
ficientiſſimũ: neutrũ ex iis tamẽ ſufficiens eſſe cõſtitit. P R O. Vera narras. S O. Et cũ in hac oratio
ne mens & uoluptas poteſtate ſufficientiæ ꝑfectioniſqꝫ carere uiſæ fuiſſent/neutra eſſe bonũ ipſum
apparuit. P R O. Recte admodũ. S O. Quinetiã cũ tertium quiddã utraqꝫ melius eſſe conſtiterit/
mens utiqꝫ longo quodã interuallo ꝓpinquior potiori ſuperantiqꝫ ideæ q̃ uoluptas eluxit. P R O.
Quid ni? S O. Ergo nonne quintũ gradũ ex ea ſñia: quã præſens iudiciũ protulit/uoluptatis potẽ-
tia ſortieꝉ? P R O. Videꝉ. S O. Primũ tamen uoluptati locũ boues darẽt: & eqͥ & bruta deniqꝫ uni-
uerſa: ex eo ꝙ eius illecebris mãcipata ſunt: quibus plurimi fidem præſtãtes: haud ſecus q̃ augures
auibus: uoluptates ad bene uiuendũ potiſſimas omniũ arbitranꝉ: ferarũqꝫ amores: locupletiores
teſtes aſſerunt: q̃ amores eorũ qui in philoſophica muſa ratiõe uaticinanꝉ. P R O. Veriſſima o So-
crates te narraſſe cũcti fatemur. S O. Nõne ergo me iãdimittis? P R O. Exiguũ adhuc qddã reſtat
o Socrates. Nõ debes tanq̃ iã defatigatus: ꝑriuſ q̃ nos deſiſtere: ego uero quę reſtant in memoriã
tibi reducam.

Mens aut ipſa veritas aut ſimiliima.

Voluptas immoderatiſſima mẽs & ſcĩa moderatiſſima.

Mentẽ nemo deformem videt.

Voluptatẽ ſequentẽ videntes erubeſcumus.

Primũ bonũ.

Secundum.

Tertium.

Quartum.
Quintum.
Sextum.

FINIS PHILEBI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN HIPPIAM VEL DE PVLCHRO VEL DE HONESTO AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

d E pulchro in Phædro ſympoſio/& Hippia diſputaꝉ. In Hippia/quia Socrates agit aduer
ſus Hippiã ſophiſtã/q cũ ignoraret: ſe ſcire putabat/quæ ignorãtia animũ reddit indoci
lẽ/qd pulchrũ ſit/nõ ſatis docet: ſed qd nõ ſit/oſtẽdit: & opiniões falſas redarguit. Sophi
ſtam uocat eũ q ſe ſapientẽ uideri magis q̃ eſſe ſtudet/pecuniarũ honoriſqꝫ gratia. Talẽ
uero Hippiã eſſe in ꝓhæmio declaraꝉ. & in fine ꝓhemii: ſumpta occaſiõe ab oratione q̃dã Hippiæ
quæ de pulchris officiis diſſerebat interrogat Socrates/qd ipm ꝑ ſe pulchrum quo reliqua oĩa pul
chra fiũt: Oportet enĩ ꝑticularia ad uniuerſale/quod in ꝑticularibꝰ. & uniuerſale qd in ꝑticularibꝰ
ad ipſũ quod ſupra ſingula eſt/uniuerſale referre. Nam ſinguli homines pulchri/per formam quã
dam ſingulis cõmunem pulchri redduntur: forma uero cõmunis pluribus a diuina ſpecie uelut a

ſigillo character imprimit̃.qm̃ omnis multitudo ad unũ quod in multitudine/& unũ quod in mul-
titudine/ad unũ quod ſupra multitudinẽ eſt/reducit̃.Quare cũ multa ſint pulchra/oportet ſingu-
la per pulchritudinẽ cõmunẽ omnibus:& omnibus inſitá eſſe pulchra:& pulchritudinẽ quæ in om
nibus eſt/ſicut in alio eſt/non in ſeipſa ſic ab alio:non a ſeipſa pendere.Vnũ quodq; e ſingulis pul-
chris:pulchrũ hoc Plato uocat formá in omnibus:pulchritudinẽ/ſpeciẽ & ideá ſupra omnia:ip̃m

Hoc pulchrũ pulchritudo pulchrum ipſum.

pulchrum.Primũ ſenſus attingit opinioq;.Secundũ ratio cogitat.Tertiũ mens intuetur.Interro
gatus Hippias:ter ſecundũ ſenſum opinionẽq; definit.Quibus cõfutatis/Socrates ter quoq; defi
nit.Bis quidẽ ſecũdũ rõnẽ.Poſtremo ſecũdũ mẽtẽ.Sophiſta enim ſenſu opinioneq; incedit:philo-
ſophus ratione potius/atq; mẽte.In primis Hippias pulchrá uirginẽ/ip̃m pulchrũ eſſe reſpondet.
Quod eſſe falſum ex eo conſtat:ꝙ nõ oĩa quæ pulchra ſunt/per uirginẽ pulchra fiũt.Et uirgo:ſi cũ
brutis cõparetur/pulchra/ſi cũ diis/deformis appatet.Quare non magis pulchra q̃ turpis eſſe ui
detur.Tũ Hippias aliud quoddá ſimiliter e ſingulis pulchris:non cõmune reſpondet.Aurũ qppe
ipſum pulchrũ/quo omnia pulchra fiunt.quod ea ratiõe reſpuit Socrates/quoniá aurũ quibuſcũq;
cõuenit/pulchra illa facit.Alia uero d̃format.Ergo nõ ſimplicirer pulchra facit/ſed cũ decet.Quo
circa non ſui magiſq̃ alterius ratione res hornat:nec aurũ ſolũ eſt quo cuncta hornant̃:ſed argentũ
quoq; & ebur:cæteraq; huiuſmodi.Tertio loco aliud quiddá infert/quod etiá propriũ eſt/potiuſq̃
cõmune:pulchrũ inquit:corpore bene uælere/diuitẽ eſſe & honoratum/ſenẽ mori/ſepelliri a filiis:
ſepelliſſe parentes:falſum hoc eẽ patet/quia nõ res omnes præter hominẽ hoc ipſo pulchre reddũ
tur.præterea hoc inter homines forte pulchrum.Inter deos deorũq; filios/turpe/ubi parentes nõ
moriunt̃.His redargutis quæ circa ſingula corporea:p ſenſum & opinionem Hippias adducebat.
Socrates iá ad altiora tendens/nõ quod ſenſus opinioni:ſed quod opiniõi ratio porrigit infert.Pri
mo enim decorũ pulchrũ dicit.Quod quidẽ ĩcorporeũ ẽ magis.pluribuſq; cõmune.Id tñ hac di
uiſione refellit/decorũ aut uideri ſolum pulchra:aut tam uideri q̃ eſſe præſtat.Si primũ.deceptio
quædá circa pulchrum/potiuſq̃ ipſum pulchrum/decorũ exiſtit.Vera enim pulchritudo/pulchra
eſſe facit quẽadmodum uera magnitudo:magna:etiá ſi non uideant̃.Si ſecundũ dixeris/falſo dixe
ris.Ná ſi ip̃m pulchrum quotiẽs eſſe dat pulchra:uideri quoq; pariter largiret̃ quæcunq; pulchra
ſunt:ut ſunt/ita omnibus apparerent.Id eſſe falſum:cõtentiones de rebus pulchris & controuerſie
nobis oſtẽdunt.Secundo aliud quiddá etiam:quod ratio opinioni offert/adducit.Vtile porro pul
chrum uocat.Vtilitas incorporeum quiddá multiſq; cõmune.Nec mirũ eſt/cogitationẽ circa de-
cens & utile decipi.Illud quippe ordinẽ partis ad partẽ partiũq; ad totum:hoc aũt ordinẽ totius
cuiuſdã ad totum aliud habet:ordo uero pulchritudinẽ repræſentare uidet̃.Quapropter decens
uel utile:facile qs pro pulchro accipit.ꝙ decens pulchrũ non ſit.conſtitit:ꝙ nec utile/ſic oſtendit.
Vtile eſt quod potentiá ad aliquid faciendũ haber:potentia igit̃ & utilitas idẽ.Quicquid agimus
potentia quadá agimus:ſed mala utplurimũ facimus:potentia itaq; & utilitas:malũ utplurimũ in-
ferunt:pulchrũ aũt nunq̃ mali cauſa.Ergo non ſimpliciter:quæcunq; utilitas pulchrũ:At ſaltẽ que
ad bonũ confert/reſpondebit quiſpiá:aduerſus quẽ ſic argumentat̃.Quod ad bonum tẽdit cõdu
cibile.Cõducibile bonũ efficit:quod aliquid efficit/aliud eſt q̃ id quod efficit̃:quapropter aliud cõ
ducibile:aliud bonũ.Conducibile & pulchrum idẽ.Ergo pulchrũ & bonũ aliud.Neq; pulchrum

Quid pulchrum.

igit̃ bonũ neq; bonum pulchrũ:quod prorſus abſurdũ.Tandẽ ſenſus opinionis:cogitationiſq; cõ
uictis erroribus mens rationi dictat:pulchrũ eſſe gratiá quádam:quæ animá:per mentẽ:uiſum:&
auditum mouet & allicit.Quod ſane partim ex huius dialogi calce/partim ex Phædro & ſympoſio
Platonis elicitur.qua ratione gratiæ hæc inſit:& quo nomine nuncupanda inquirit Socrates:nec
tamen ambitioſo ſophiſtæ declarat:quæ Phedro reuelauit.& Agathoni qui quamuis ignorarent:
ſuam tamen ignorantiam Agnoſcentes/dociles eránt.Gratia profecto pulchritudo eſt:non
ratione ſenſus:quia menti non conueniret/& cæteris ſenſibus ęque ut auditui uiſuiq; compete-
ret.Non ratione mentis quia oculos aureſq; effugeret.Non uoluptatis etiam ratione:quia hæc
non in auditu & uiſu dumtaxat:ſed in omnibus ſenſibus reperit̃:nõ ratiõe auditus ſolũ/non enĩ mẽ
ti uiſuiq; cõgrueret.Non ratiõe uiſus.Auditui náq; mẽtiq; deeſſet/nõ ratiõe auditus uiſuſq; ſimul:
quia ĩ uiſu audituq; una cõiũctis pulchritudo ĩeſſet.In uno quoq; uero illorũ ſeorſum ab altero agẽ
te:pulchritudo nulla.Volumus autem gratiá illá tribus aĩæ uiribus cõmuniter pcipi:tribus quoq;
obiectis earũ ĩeſſe cõmuniter.Quapropter addit uoluptates mẽtis uiſus audituſq; ex eo pulchras
eſſe ꝙ maxime omniũ uoluptatũ innoxiæ ſunt & optimæ:Si optimas idẽ:quod conducibiles intel-
lexeris/redibit ſuperior ambiguitas.Conducibile bonũ facit:ergo boni cauſa.Cauſa & effectum
aliud.Ergo aliud conducibile/aliud bonum.Quo ſequit̃/aliud pulchrũ/aliud bonũ eẽ.Ideo neq;
pulchrum bonum/neq; bonũ pulchrũ.Sinaurẽ optimas.i.innoxias:faciles:ſpiritales.lucentes:ui-
taleſq;/ut ita dixerim expoſueris ueri cõpos efficieris.Ná pulchritudo nihil aliud eſt q̃ ſummi boni
ſplendor/fulgens in iis quæ oculis/auribus/mente/percipiuntur/perq; illa ad ipſum bonum/uiſum
auditum/mentemq; conuertens.Quo fit ut pulchritudo circulus quidá diuine lucis exiſtat a bo-

no manans/in bono reſidens:per bonum & ad bonum ſempiterne reflexus:hoc Socrates miſteriũ
quod a Diotima Sybilla didiciſſe aſſeruit/non ſophiſtis ſed diſcipulis reuelauit.Quid ipſum bonũ
ipſum unum rerũ omnium prĩcipium/actus purus:actus ſequentia cuncta uiuificans:quid ipſum
pulchrũ? Viuificus actus e primo fonte bonorũ effluens.Mentẽ primo diuinã ideatum ordine in-
finite decorãs.Numina deinde ſequentia menteſq; rationũ ſerie complẽs Animas tertio numero
ſis diſcurſibus hornans.Naturas quarto ſeminibus:formis quinto materiã.Sol profecto corpo-
ra uiſibilia & oculos uidentes procreat.Oculis:ut uideant/ lucidũ infundit ſpiritum.Corpora ut
uideant/coloribus pingit.Neq; tamen proprius oculis radius/propriiue corporibus colores:ad
uiſionem perficiendam ſufficiunt:niſi lumen ipſum unum ſupra multa a quo multa & propria lu-
mina oculis & corporibus diſtributa ſunt adueniat:illuſtret:excitet:atq; roboret. Eodẽ modo pri
mus ipſe actus.i.deus ſpeciem actumq; rebus ſingulis/producendo largitus eſt.Qui ſane actus cũ
in ſubiecto patiente ſuſceptus fuerit/debilis eſt/& ad operis executionem impotens.Sed diuini ſo-
lis perpetua & inuiſibilis lux/una ſemper omnibus adſtat:fouet:uiuificat:excitat:complet:& robo
rat:de quo diuine Orpheus.Cuncta fouens atq; ipſe ferens ſuper omnia ſeſe. Vt eſt actus omniũ
roboratq; bonum dicitur:ut uiuificat:lenit:mulcet:& excitat/Pulchrũ/Vt in obiectis quæ noſcen-
da ſunt:tres illas cognoſcentis animæ uires allicit/Pulchritudo. Vt in cognoſcente potentia/eam
applicat cognitio/Veritas.Vt bonum eſt/procreat/regit/& complet.Vt pulchrum:illuminat gra
tiamq; infundit:præparata autem eſſe oportet oĩa ad gratiã diuini fulgoris excipiendã.Corpora
quidem pro portione:quæ ordine/modo:& ſpecie cõſtat.Voces harmonia:quæ numeris ĩterual-
liſq; conficit.Officia morum/rectitudine ad finẽ bonũ:diſciplinas ordine ad obiectũ uerũ.Animã
puritate per aduerſionẽ ab inferis & conuerſionẽ ad ſupera.Mentẽ:per ęternũ in ipſum bonũ.In-
tuitum:per hæc oĩa gradatim diuinæ pulchritudinis radius penetrat:circa corpus ĩ ęqualitate nu
meroſa refulget/loco motuiq; ſubiecta.Circa uoces:ĩ harmonia/extra certũ locũ/ſed motu diſper
ſa.Circa officia diſciplinaſq; & animã:in motu quidẽ:ſed ratione uitali conſiſtens.Circa mentẽ ſu
pra motũ:in ęterna idearũ ſerie micans.Circa ipſum bonũ:actus purus:uitã & gratiam omnibus
inſerens.Hæc precor Petre Medices uir omniũ præclariſſime:ſolita diligentia legas. Nam & tuæ
mẽtis pulchritudinẽ prorſus agnoſces:& q̃ ꝓxime ad ipm̃ pulchrum de quo hic diſputatur/acce-
das/animaduerteres.

PLATONIS HIPPIAS MAIOR VEL DE PVLCHRO TRANSLATVS E GRAECO IN LATINVM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

SOCRATES. HIPPIAS.

SO. Sapiens & pulcher Hippia/q̃ raro athenas accedis? HIP. Nõ datur o Socrates ocium.
Nã Elienſes ciues quotiẽs cũ externis gentibus aliquid eſt tractãdũ mihi præ cæteris le-
gationes cõmittunt.Idoneũ me iudicẽ ac nuncium exiſtimãtes eorũ quæ apud ſingulas
ciuitates dicunt.Quamobrẽ ſæpe & ad alias urbes:ſæpius ẽt & de maximis rebus Lace-
dæmonẽ legatus acceſſi.Quo fit ut hæc loca:quod ipſe quærebas minus frequẽtem.SO.Hoc cer
te o hippia ſapientis perfectiq; uiri ꝓprium eſt.Tu quidẽ priuatim:multis ab adoleſcentibus acce
ptis pecuniis:ad plura etiã ꝓdeſſe illis q̃ quæ acceperis:uales.Atq; iterũ publice patriã tuã tueri/ut
decet eum:qui non contẽnendus uulgo/ſed ſummo in precio ſit habendus.Cæterum:quæ nam o
Hippia cauſa/ꝙ priſci illi qui ſapientũ cognomẽ adepti ſunt.Pittacus;atq; Bias.& qui Thaletis Mi
leſii tẽpore:quine deinceps uſq; ad Anaxagorã/ſapientiæ ſtudio floruerunt/uel omnes uel plurimi
ciuilibus actionibus abſtinuere? HIP. Quid aliud putas ſocrates illos continuiſſe q̃ imbecillitatẽ
ingenii/cũ non poſſent utraq; priuata & publica prudẽter adminiſtrare? SO. An quẽadmodũ cæ-
teræ artes incrementũ tẽpore ſuſceperunt/adeo ut noſtri tẽporis artifices ſuperioribus longe præ
cellant ita & facultatẽ ueſtrã:ſtudium uidelicet ſophiſtarũ in melius creuiſſe dicendũ/ac ueteres ſa
piẽtiæ ſtudioſos ſi uobiſcum cõparent:uiles admodũ extitiſſe? HIP. Recte omnino loqueris. SO.
Ergo ſi hodie Bias in uitã reſurgeret/a nobis irrideretur.quẽadmodũ ipſum Hædalũ ſculptores a
iunt:ſi reuiuiſcens talia fabricaret,qualia quõdam ex quibus ſibi gloriã cõparauit:ridiculum fore.
HIP. Sic ſe res habet ut ais o Socrates.Verũtamen priſcos homines præferre ſemper recentiori
bus conſueui:ut & uiuentiũ inuidiã & defunctorum indignationem uitarem. SO. Probe o Hippia
& ſentire & loqui mihi uideris.Ego quoq; teſtari poſſum te uera loqui.Nam reuera ueſtra facultas
adaucta eſt: uimq; ſuſcepit ad publica una cũ priuatis adminiſtranda.Gorgias ſiquidẽ hic Leonti
nus ſophiſta huc patriæ legatus acceſſit:utpote qui eſſet in ciuilium rerũ gubernatione leontinorũ
omnium præſtantiſſimus.Vbi ad populũ contionari præclare iudicatus eſt.Deinde priuatim di-

Occaſio dialogi cũ ꝓuocatione & tẽtatione erga ſophiſtã in quo garrulitas & iactãtia audacia q̃ ſophiſte patefit.

Sapientes fuere uſq; ad Anaxagorã:

Quod priſci ſint preferendi ſemp recentioribus.

De Gorgia.

ſputans & cum iuuenibus uerſatus:multas in hac urbe pecunias cumulauit.Quinetiā ſi audire uis:
De Prodico. amicus noſter.Prodicus & ſæpe alias publicis muneribus functus eſt:ut nuper ex Chio inſula ueni
ens/cū publice in conſilio dixiſſet/ſummopere ꝓbatus eſt:& priuatim/diſſerens/iuueneſq; erudiēs
pecunias innumeras eſt lucratus.E priſcis autē illis nullus unq̃ dignū putauit.argenti mercedē ſe
qui:aut ꝓpriam ſapientiā in cetu diuerſorū hominū oſtentare:adeo inepti & ignaui erāt:eoſq; quā
ti argentū ſit latebat.Sed uterq; illorū quos modo retuli plus argenti ſapientia ſua q̃ alius quiuis ar
tifex ex qualibet arte cumulauit.Idemq; Protagoras ante illos effecit.HIP.Nihil o Socrates egre
Protagoras añ gorgiā & prodicum. gium hac in re noſti.Nā ſi uideres quantū ego argenti lucratus ſum/obſtupeſceres.Micto alia.Ve
rum in Siciliā quandoq; profectus/ubi tunc Protagoras habitabat:ſummoq; in honore habebatur
me admodū ſenior/breui pluſq̃ centū:& quinquaginta minas collegi:& ex regione quadā anguſta:
Inyca nomine pluſq̃ minas uiginti.cūq; domū rediiſſem/patri dedi/ quod quidem tam ille q̃ reliq
ciues uehementer admirati ſunt.Enī uero me plures ferme pecunias:q̃ duos alios ſimul quoſcūq;
uis ſophiſtas congregaſſe exiſtimo.SO.O rem præclarā:potiſſimum Hippia id argumentum eſt:
Anaxagoras diſſipauit magnū patrimoniū vt philoſopharetur. quanto & tu & alii huius ſæculi ſapientes ueteres ſuperatis.Nam primo quāta inſcitia Anaxagoræ
fuiſſe uidet?Cui contra ac uobis contigit.Amplū quippe Patrimoniū neglexiſſe diſſipaſſeq; dicit:
adeo ſtulte philoſophabatur:deq; cæteris illorum tēporū ſapiētibus alia quedā huiuſmodi tradūt.
Quapropter optimam hanc attuliſſe coniecturā uideris:ꝙ ſapientes noſtri ſuperioribus præſtent:
multiq; in hoc cōſentiunt/ſapientē in primis ſibiipſi ſapere oportere:huius autē hæc eſt ſumma/ut
argentum plurimū acquiratur.Et de iis ſatis:hoc autē mihi dicas.Cum multas urbes adieris:ubi
nam potiſſimū lucratus es.Num lacedæmone?quo frequentius es ꝓfectus:HIP.Nō ꝑ Iouē o So
crates.SO.Quid ais?nūquid minimū?HIP.Imo nihil penitus unq̃.SO.Monſtrū eſt:quod dicis
o Hippia:dictuq; mirabile.Reſponde ad hæc.Verū ſapientia tua illos qui tecū uerſant diſcuntq;
meliores ad uirtutē efficere poſſit?necne?HIP.Et maxime quidē.SO.Nunquid Inyciorū ciuium
filios meliores reddere potuiſti?filios aūt Spartanorum minime?HIP.Abſit.SO.An forte ſiculi
meliores fieri ſtudent:Lacedæmones negligunt?HIP.Immo & Lacedæmones idē affectant.SO.
Num pecuniarū defectu tua conſuetudine caruerūt?HIP.Nequaq̃:diuites enim ſunt.SO.Cum
igitur ſapiētiam affectarent/& ſuppeterēt facultates tuq; illos uoti cōpotes reddere poſſes/cur nō
inde locupletiſſimus rediiſti?An forte ipſi Lacedæmones melius q̃ tu filios ſuos erudiūt.Vis ita di
camus?Ac tu cōſentis?HIP.Nullo modo.SO.Vtrū iuuenibus Lacedæmone ꝑſuadere nō potui
ſti.ut tibi adhærentes magis ꝓficerent ad uirtutem:q̃ ſi cū ſuis uixerint?an parentes inducere non
potuiſti:ut tibi filios potiuſq̃ diligentiæ ſuæ cōmitterēt:ſi modo filiorum curā haberent.Neq; eni
adeo inuidebant filiis.ut optimos euadere nollent.HIP.Equidem inuidiſſe nō arbitror.SO.Nū
quid Lacedæmon bonis legibus inſtituta eſt?HIP.bonis profecto.SO.In huiuſmodi uero guber
nationibus uirtus maxime omnium honoratur.HIP.Maxime quidē.SO.Tu autem hanc aliis tra
dere/præcæteris hominibus optime noſti.HIP.prorſus o Socrates.SO.Qui facultatē equeſtrē
egregie docere poteſt nonne in Theſſalia magis q̃ in reliqua græcia coleretur?lucrareturq; pluri
mum?ſimiliterq; & alibi ubicunq; hæc ars in precio eſt?HIP.Cōſentaneum id quidem.SO.Qui
ergo potis eſt præclariſſimis uirtutis preceptis iuuenes inſtituere/cur nō Lacedæmone ſummope
re honoretur/ibiq; innumeras affatim pecunias cumulet?ac ſimiliter in quacunq; ciuitate græco
rum uirtus maximi ęſtimatur?At forte ī Sicilia magis & ī Inicia putas?Iſta credere debemus HIP.
Si tu iuſſeris credendum eſt.HIP.Non eſt o Socrates mos patrius Lacedæmonis mutare leges:
neq; præter conſuetudinem filios educare.SO.Quid ais?Lacedæmonis haud patrium eſt/recte
agere?ſad aberrare?HIP.Nunq̃ id ego aſſererē.SO.Recte uero agerent:ſi melius:non ſi de
terius iuuenes erudirent.HIP.Recte:uerum peregrinas diſciplinas lex illorū non admittit.Alio
quin ſiquis unq̃ alius ibi quandoq; diſciplinæ gratia lucratus eſſet/ſcito me plurimum fuiſſe lucra
turum:letantur ergo cum me audiunt/atq; laudant:ſed ut dicebā:lex illorū peręgrina uetat.SO.
Legem o Hippia perniciem ciuitatis/an ſalutem uocas?HIP.Conditur mea quidem ſententia uti
litatis gratia lex:non nunq̃ tamen obeſt:ſi male ſit poſita.SO.Nonne ut maximū quoddā ciuitati
bonum legē condunt latores legum:legeq; ſublata cum iniquitate ſimul uiuere in ciuitate non poſ
ſumus?HIP.Vera loqueris.SO.Quotiens igit a bono aberrant hi qui leges ferre nitūtur/a legit
timo legeq; diſcedunt.Quid ad hæc?HIP.Exacta quidem ratione ſic ſe res habet o Socrates.non
tamē ſic homines nominare cōſueuerūt.SO.Vtrū o Hippia qui cognoſcūt:uel q ignorant?HIP.
Vulgus.SO.Qui uerū cognoſcunt:uulgus ſunt?HIP.Nequaq;.SO.At uero qui ſapiūt hi quod
utilius eſt magis legittimū q̃ quod inutile:reuera omnibus hominibus eſſe cenſent:nonne fateris?
HIP.Fateor equidē ita reuera eſſe.SO.An non ita eſt/ut ſcientes exiſtimant?HIP.Prorſus.SO.
Præſtat autē ut tu ais/Lacedæmonios diſciplina tua licet peregrina q̃ patria imbuii.HIP.Et uera
loquor.SO.Quinetiā quæcūq; utiliora ſunt/magis legittima dicis?Hippias dixi equidē.SO.Er
go ſecūdum rationē tuā magis e lege eſt.ut Lacedæmoniorū filii ab Hippia q̃ a parētibus doceant

quādoquidē

quandoquidẽ tu magis q̃ illi reuera ꝓdeſſes HIP. Prodeſſem ꝓculdubio Socrates/SO. Preter legẽ
igiẽ agunt Lacedæmonii: cũ tibi filios ſuos erudiẽdos auri oblata mercede nõ tradãt. HIP. Aſſen-
tior equidẽ: uideris enim pro me dicere. Quamobrẽ repugnare tibi non decet. SO. Bonarũ legũ
expertes laconas eſſe inuenimus: & in rebus quidẽ maximis: cũ tamẽ melioribus legibus q̃ reliqui
græci uti uideanẽ. Te uero quãdo potiſſimũ laudant Hippia: & quibus rebus audiendis præcipue
delectanẽ? An uidelicet cũ illa narras/quæ ipſe egregie noſti/aſtra celeſteſq; ꝓgreſſus? HIP. Nullo
modo hæc ſubſtinẽt. SO. Num geometrie ſermo illos oblectat? HIP. Minime omniũ: nam pauci
admodũ ex illis: ut ita dicã: numerare ſciunt. SO. Longe igiẽ abeſt ut ratiocinationes computatio
neſq; libenter audiãt. HIP. Longe per iouẽ. SO. Nũquid illa quæ tu acutiſſime omniũ hominũ in
telligis? litterarũ ſyllabarũq; diſtinctiones? rhythmorũ harmoniarũq; naturas. HIP. Quas o bo-
ne uir harmonias ac litteras? SO. At quæ tandẽ iſta ſunt/quæ audientes illi lætantur/teq; laudant?
Tu ſaltẽ referas/poſtq̃ ego inuenire non poſſum. HIP. Stirpẽ hæroum atq; hominũ: & antiquarũ
urbiũ cõſtructiones: ac ſummatim omnẽ antiquitatis hiſtoriã attente audiũt. Quo circa illorũ cau
ſa ediſcere: meditariq; huius generis oĩa coactus ſum. SO. q̃ bene tecum actũ eſt o Hippia? q Lace
dæmonii moleſte ferant/ſiqs noſtros principes incipiens a Solone recẽſeat. Alioquin eorũ nomi-
nibus ediſcendis fatigari te oportuiſſet? HIP. Quid fatigari Socrates? ſemel audiẽs quinquagin-
ta nomina/memoriter repetã. SO. ꝓbe loqueris: ſed ego te memoria pollere nõ aduerterã. Qua-
propter Lacedæmonios te merito delectari: tamq̃ multarum rerũ perito iam intelligo: teq; perin-
de uti/ac aniculis pueri ad cõfabulandi iocũditatẽ. HIP. Per Iouẽ o Socrates nuper ibidẽ de pul-
chris ſtudiis: quibus incũbere iuuenẽ decet. diſſerens admirationi fui. Extat enim de iis a me cõpo
ſita iuculẽta quædã oratio: quæ præcipue uerborũ elegantia pollet: forma uero & principiũ oratio
nis eiuſmodi eſt: poſtq̃ capta eſt Troia: Peoptolemus Heſtorẽ interrogauit. quæ ſint pulcherrima
ſtudia/quibus incũbens iuuenis: uir illuſtris euadat. Cui reſpondẽs Heſtor multa & pulchra præci
pa recenſet: hanc equidẽ orationẽ ibi oſtendi/& hic quoq; tertia hinc die in Phidoſtrati ludo: atq;
inſuper alia multa auditu digna oſtenſurus ſum. Eudicus enim Apimãti filius me rogauit. Quare
da operã ut tu quoq; adſis: & alios tecũ ducas: quicũq; dicenda audiẽdo iudicare ſciant. SO. fient
iſta ſi deus uoluerit hippia. In præſentia aũt breue quiddã de hoc ipſo reſponde: nã oportune me Hic uidere ẽ
admonuiſti. Nuper enim o uir optime/cum in ſermone quodã: alia ut pulchra laudarem: alia uitu artem tentati
perarẽ ut turpia: hanc quiſpiã in mediũ dubitationẽ induxit/me ualde contentioſe ſic interrogãs. uam.
Vnde o Socrates pulchra turpiaue cognoſcis? potes ne quid pulchrũ ſit definire? Ego aũt ob igna
uiam meã hæſitaui/neq; quod accõmodate reſponderẽ habui: atq; ex cætu hominũ abiens mecum
ipſe iratus ſum/ruditatẽq; meã uehemẽter uituperaui: ac minatus ſum/cũ primũ quẽpiã ueſtrum:
qui ſapientiã ꝓfitemini: obuiũ haberẽ/conaturũ me id audire ac diſcere/& diligenter præmedita-
tũ/ad eũ qui rogauerat reuerſurũ: ut rurſus eadẽ de re pugnarẽ. Quapropter nunc tu ut dicebam
peroportune ueniſti. Doce obſecro me quid ipſum pulchrũ eſt. Conare inq̃ diligẽtiſſime omnem
reſpondẽdo rẽ aperire: ne iterũ redargutus irridear. Noſti enim perſpicue. Idq; exiguũ quiddam
eſt: e multis quæ tu calles. HIP. Exiguũ per Iouẽ Socrates: & nullius ut ita dicam precii. SO. Facile
itaq; diſcã: neq; ullus ulterius me refellet. HIP. Nullus certe/Vile namq; & rude ſtudiũ meũ eſſet.
SO. Per Iunonẽ bene loqueris Hippia. ſi uirũ illũ capiamus. Verũ ne tibi ĩpedimẽto ſim imitatus
illum te reſpondente rationes reſumam ut me magis exerceas. Ferme enim in reſumendis ſermo
nibus: quoquo modo peritus ſum. Si ergo nihil tua intereſt: repetere cupio; ut/uehementius fir-
miuſq; perdiſcam. HIP. Repete ut iubet: nam ut modo dicebã: non ardua quæſtio eſt: ſed ad diſ-
ficiliora te reſpondere docerẽ/ut nemo te refellere poſſit. SO. O q̃ bene loqueris? Ac poſtq̃ tu iu-
bes: eius ipſe perſonam indutus te iam interrogare aggredior. Si illi ſermonem tuum de pulchris
diſputantem officiis oſtendiſſes cum primũ finẽ dicendi feciſſes: de nullo alio prius q̃ de pulchro
quæſiſſet. mos enim hic ſuus: & in hunc modũ interrogaſſet. Aienſis hoſpes nonne iuſticia iuſti
ſunt quicũq; iuſti? Reſponde quæſo Hippia tanq̃ percontante illo. HIP. Iuſticia profecto. SO. An Extorſio: ut
nõ aliqd hæc ipſa iuſticia eſt? HIP. Prorſus. SO. Et ſapietnia ſapiẽtes ſunt: quicũq; ſapiũt & bono cõfiteatur: rẽ
ſimiliter bona oĩa quæ bona ſunt? HIP. Quid ꝓhibet. SO. Sapientiã uero & bonũ ſecundũ ſe eſſe eſſe.
oportet. Nã ſi ipſa nõ eſſent alia per illa nunq̃ talia fierẽt. HIP. Sic eſt. SO. Nõne & pulchra oĩa ip Cõceſſo rẽ eẽ
ſo pulchro ſunt pulchra? HIP. Pulchro certe. SO. Eſt ne igiẽ ipſum pulchrũ? HIP. Eſt ꝓculdubio queritur qd
SO. Hic ille ſtatim quæret. Dic hoſpes quid hoc: ipſum pulchrum eſt? HIP. Num qui hec interro ſit.
gat audire indiget: quid eſt pulchrũ? SO. Nõ mihi uidetur: ſed aliud quiddã eſt ipſum pulchrum. Quid pulcrũ
HIP. Quid hoc ab illo differt? SO. Nihil ne tibi uidetur? HIP. Nihil certe: nõ enim differt. SO. & qd ipſum
Conſtat autem te melius noſſe. Conſidera tamen: non quæ res pulchra eſt/ille petit: ſed quid ipm̃ pulcrũ inter-
pulchrum eſt. HIP. Intelligo iam o bone uir: & quod ipſum pulchrũ eſt/reſpondebo adeo ut nunq̃ rogatiões diſ
redarguar. Si uerum dicere oportet/ſcito Socrates uirginem pulchram ipſum pulchrũ eſſe. SO. fere.
Prima diffõ falſa pulcri

Præclare o Hippia & decore admodum reſpondiſti. Nunquid ergo ſi hoc reſpondero: ad interrogata reſponſum erit & recte: neq; refellar. HIP. Qua te ille ratione corripiet: ſi quod oībus uidet: & de quo audientes ſinguli pro te teſtabuntur/ rñderis. SO. Eia q̄ belle! Sed mecum ipſe o Hippia quod dicis aīaduerto. Ille ſiquidē ita quodāmodo percontabit. Age rñde mihi o Socrates. Quid

Confutatio diffinitionis

eſt ipſum pulchrũ quod ſi ſit hæc oīa quæ pulchra dicuntur: per ipſum pulchra ſunt. Ego autē reſpondebo. Si pulchra uirgo ipſum pulchrũ eſt/ ꝓpter quod hæc pulchra fiunt. HIP. Putas ne illum te reprehendere ulterius auſurũ. quaſi nō pulchrũ ſit quod dicis! Vel ſi forte auſus fuerit non ab oībus irriſum iri! SO. Quod quidem audebit o uir mirifice certo ſcio. Vtrum uero auſus/ ridiculus euaſurus ſit/ res ipſa oſtendet. Quæ tamen ille inferet/ tibi dicere cupio. HIP. Dic iam. SO. Quā lepidus es o Socrates dicet pulchra equa nonne pulchrũ! quā in oraculo deus ipſe laudauit. Quid ad hæc o Hippia pulchrā equā nōne pulchrā eſſe fatebimur: nam quo pacto quod pulchrũ eſt/ eſſe pulchrũ negabimus. HIP. Vera narras o Socrates: recte quippe deus cecinit: pulcherrime enim equæ apud nos naſcunt. SO. Addet ille poſt hæc. lyra pulchra nonne pulchꝝ. HIP. Ita. SO. Queret iterum noui enim eius morem o uir optime pulchra olla: an non pulchrũ. HIP. Ha Socrates/ quis adeo rudis eſt: ut in re ſeria tā uilia noīa miſceat! SO. Talis ille eſt o Hippia: non enim cōptus iocunduſq;: ſed ſordidus: nihilq; aliud præter ueritatem curans. Attamen rñdendũ illi eſt: & ego præfabor ſi olla a bono figulo ficta ſit: equalis & rotundā ſatiſq; coacta quales ſunt ollæ quædam utrinq; auritæ atq; perpulchre: quæ ſex patinas capiunt/ ſi de tali inquā olla interroget: rñdēdum pulchram exiſtere. Quomodo enim quod pulchrum eſt/ non eē pulchrũ aſſereremus. HIP. Nullo pacto o Socrates. SO. An nō & olla rogabit illa pulchra pulchrũ. Rñde amabo. HIP. Sic eē arbitror pulchrũ quoq; uas hoc eſt cum ex arte eſt fictũ: ſed totũ hoc ſi cum equa & uirgine aliiſq; ſpecioſis oībus cōparetur: tali cognomento indignũ eſt. SO. En Hippia iam intelligo. quid interroganti illi qui petit obiiciēdũ ſit. O uir ignoras q̄ ſcitũ ſit illud Heracliti. Specioſiſſima ſimiarũ de-

Heracliti ſpecioſiſſima ſimiarum

formis eſt/ cũ alio genere animaliũ cōparata: necnō ollarũ pulcherrima turpis eſt/ ſi cũ uirginũ genere conferat: ut ſapiens Hippias iudicauit. Nonne ſic Hippia. HIP. Recte nimiũ rñdiſti. SO. Au-

Herac. homo ſapientiſſimũ eſt ſimia erga deos

di deinceps enim ſcio ſic inferet. Quid ſi quis genus uirginũ o Socrates/ cũ deoꝝ genere conferat nōne idē patiet quod & olla collata cũ uirgine! An non formoſiſſima uirginũ deformis eſſe uidebitur! nōne Heraclitus quē tu in teſtimoniũ adduxiſti/ hoc idē tradit hoīem ſcilicet ſapiētiſſimũ ad deũ ſimiam apparere quo ad ſapientiā & formā & alia oīa! Confitebimur Hppia ſpecioſiſſimā uirginē cum deoꝝ genere cōparatā eſſe deformē. HIP. Quis huic Socrates contradixerit. SO. Si hæc admittamus ridebit illico/ & in hũc modũ me iterũ compellabit. Recordaris Socrates q̄d interrogatus fueris. At ego recordor equidē me interrogatũ fuiſſe q̄d ipſum pulchrũ ſit. Tũ ille dicet interrogatus quid pulchrũ ſit: rñdes: quod non magis pulchrũ q̄ turpe eē cōtingit: ut tuipſe fateris. ita uideri dicā: dic quid nā tu amice mihi rñdēdum conſulis. HIP. Hoc ipſum. SO. Quinetiam q; ad deos genus hoīum pulchrũ minime ſit/ concedet. Sinautē ab initio te dicet ille: rogaſſem: quid pulchrũ turpeq; eſt: & tu mihi eadē quæ in pſentia reſpondiſſes recte quidē. præterea num tibi ipſum pulchrũ quo decorātur oīa: pulchraq; apparent: quotiens illa ſpecies adeſt/ uirgo uidet eē uel equa/ uel lyra. HIP. Si id ille quæſiuerit Socrates: faciliime rñdebit. quid ipſum pulchrũ ſit/ quo cætera oīa decorantur: cuiuſue pñtia pulchra uidentur. Ineptiſſimus nēpe homo eſt nihilq; præclare quæſtionis inducit. Si enim tu illi rñderis pulchrũ ipſum quod quærit: nihil aliud eſſe q̄ aurũ hæſi-

Secunda diffinitio falſa

tabit: profecto neq; te confutare tētabit. Conſtat enim apud oēs cuicunq; hoc adeſt licet turpe illud antea uiſum fuerit: pulchrũ uideri auro perhornatũ. SO. Neſcis Hippia q̄ moleſtus uir ille ſit: q̄ue difficile dicentibus aſſentiatur. HIP. Quid tum o Socrates! quod recte dicitur. concedat neceſſe eſt: hoc enim ſi reſpuerit: ludibrio omnibus erit. SO. Atqui reſponſionem hanc non modo

Confutatio

non accipiet: ſed acrirer me mordebit. O inflate uir dicet/ Phidiam rudem artificem putas. Et ego illi ut arbitror nullo modo putare me dicam. HIP. Et recte quidē. SO. Recte proculdubio/ poſt q̄ uero peritum artificem Phidiam eſſe conceſſero: hec inſuper addet. Exiſtimas idquod pulchrum uocas Phidiam ignoraſſe! At ego quid maxime dicam. Tum ille/ quoniam Mineruæ oculos/ non aureos fecit: neq; reliquum uultum/ neq; pedes/ neq; manus: quandoquidem ſi aurea fuiſſent/ pulcherrima extitiſſent: ſed eburnea reddidit/ in quo certe propter inſcitiam aberrauit: cum ignoraret aurum eſſe: cuius pñtia pulchra omnia fiunt quibuſcunq; adheret. q̄d ad hæc Hippia! HIP. Nihil arduũ. Recte enim feciſſe fatebimur. Nam eburneũ quoq; pulchrum eſt. SO. Sed ille. Cur nō pupillas etiam oculorum eburneas fecit. ſed lapideas inueniens quoad fieri potuit lapidis cũ ebore ſimilitudinem. Num pulchrum lapidē. pulchrũ eſſe o Hippia reſpondebimus. HIP. immo certe cum decens eſt. SO. cum uero non decens turpe fatendũ: necne. HIP. Fatendũ cum minime decet. SO. His adiiciet ille: o uir ſapiens ebur & aurum nōne cum decent: pulchra omnia reddũt! cō-

Tertia diffinitio falſa.

tra uero cum dedecent! Renuemus ne an potius admittemus. HIP. Fatebimur plane quicq̄d aliquid

quid decet/pulchrum efficere.SO.Hic ille inferet: Vtrū decet pulchrę ollę de qua ſupra diximꝰ.
plene bonoꝝ leguminū auream tudeculam addere an ficulneā? HIP.proh Hercules: qualem ho-
minem narras.Cur non eius nomē ꝓfers? SO.Haud agnoſceres hoīem/licet nomē audires.HIP.
Verūtamen in præſentia indoctū illum eē cognoſco.SO.Curioſus nimiū eſt o Hippia. Cæterum
quid dicemus? Vtrā potius e duabus tudeculis legumini & ollę cōgruere? an ficulneā: ſuauiorem
quippe odorem præſtat/neq; collidens frangenſq; ollam diffundet legumina nec aqua ignē extin-
guet: neq; comeſturos hoīes/precioſo priuabit obſonin.Contra uero aurea tudecula: Quāobrem
uidetur mihi ficulnea magis decere q̄ aurea niſi tu cōtradixeris.HIP.Decet ſane magis: q̄uis ego
cum homine talia perquirenti minime diſputarem.SO.probe nimirum o amice. Tibi enim tali-
bus nominibus uti nou conuenit/cum tam ſpecioſo amictu calceiſq; hornatus ſis: & inter omnes
græcos ſapientia polleas: me autem nihil prohibet: quominus cum illo uerſer.me igitur ante eru-
dias: meiq; gratia reſpondere digneris.Ille namq; ſic deinde perget. Si ficulnea decet magiſq̄ au-
rea: nonne pulchrior? HIP.pulchriorem reſpondebis o Socrates: poſtq̄ quod decet: pulchrius
q̄ quod dedecet / es confeſſus. SO. Nunquid Hippia / confitendum ficulneam pulchriorem eſſe
q̄ auream. HIP. Vis tibi dicam Socrates / quomodo pulchrum definiens / prolixis eum ſermo-
nibus liberabis.SO. Quid ni uelim? modo tamen priuſq̄ mihi dixeris utram / e duabus illis tu-
deculis decentiorem pulchrioremq; exiſtere: reſpondendum ſit. HIP. Atqui ſi uis illam quæ ex
ficu eſt / pulchriorem eſſe reſponde. SO. Nunc iam dicas quod pauloante inceptabas.Hac enim
reſponſione qua ipſum pulchrum aurum eſſe aio / nihilo pulchrius ut arbitror aurum / q̄ lignum
ficulneum apparebir. Nunc denuo quid ipſum pulchrum aſſeris? HIP.Dicam equidem: requi-
rere namq; mihi uideris tale quiddam pulchrū reſpondere quod nunq̄ alicui turpe uideri queat.
SO. Omnino o Hippia: & nunc recte accipis.HIP. audiam: ſcito Socrates / ſiquis habeat/ quod
aduerſus hoc inferre ualeat / autumare me / nihil unq̄ penitus laudaturum. SO. dic per deos ci-
to. HIP. Aio equidem ſemper: apud quemlibet & ubicunq; pulcherrimum eſſe: ut ſanus aliquis
ſit / diues & honoratus inter græcos uſq; ad ſenectutem: & ſicut parentes ſuos defunctos egregio Quarta diffi-
funere decorauit / ſic a filiis ſuis præclare: atq; magnifice ſepelliatur.SO.Hui: hui: o Hippia q̄ mi nitio falſa.
rifice & excellenter & ut te decet: dixiſti? per Iunonem ualde te amo / quia mihi uideris ſumma cū
beneuolentia pro uiribus auxiliari. Virum tamē illum nondum comprehendimus: ſed nunc effu
ſius nos / mihi crede ridebit.HIP. O ineptum riſum: cum enim nihil aduerſus iſta proferre ua-
leat / rideat autem / ſeipſum ridebir / præſentibuſq; omnibus ipſe ludibrio erit.SO. forte ſic ſe res
habet: forte etiam ex hac reſponſione: ut ego uaticinor: non ſolū illudere me audebit.HIP.Quid
ultra? SO.Si baculum habuerit: neq; ego ſtatim fugero/ cedere me conabit.HIP.quid ais? An tuꝰ
ille dominus? ſi tibi iniuriatus fuerit/ non dabit penas? an iniuſta ueſtra ciuitas? cedereq; ſe mutuo
ciues permittit? SO.Nullo modo.HIP.Nōne igitur punietur: ſi te iniuſte percuſſerit? SO. Nō in-
iuſte equidem o Hippia/ſi talia reſponderem: ſed iure mihi uidetur.HIP. Mihi quoq; / quādo qui-
dem & tu hæc putas.SO.uis tibi dicam/quā ob cauſam me talia reſpōdentē / uerberibus dignum
putem? An tu me priuſq̄ iudices/uerberabis? uel rationē admittes.HIP.graue hoc eſſet o Socra-
tes: ſi non admitterem: ſed qua ratione id ais.SO.dicā eodem modo quo & pauloante / imitatus
illum ne corā te uerba/ quibus ille mecū utitur/ ꝓferam dura nimiū & abſurda.Nam ſic me ꝓcul-
dubio alloquetur.Dic age o Socrates iniuſte cedi illum cenſes/qui dithyrambū tantū inconcinne
pronuncians/tam procul a ꝓpoſita quæſtione abierit? At ego quonam pacto interrogabo? tū ille.
quia oblitus es quæſitū fuiſſe/ipſum pulchrū/ quod omnia quibuſcūq; ineſt/pulchra efficit: lapidē:
lignū: hoīem: deum: actionē deniq; omnē: & diſciplinā: hoc ipſum o uir pulchrū quid eſt ꝑquiro.
tu uero non magis audiſti me: q̄ ſi lapis corā aſſediſſes: & molaris quidē/nec aures neq; cerebrū ha
bens: ꝙ ſi ego ꝑterritus ad hæc ita reſpondeam: num grauiter feres Hippia.HIP. Quonā modo?
SO.ſic inq̄.Hoc tamen Hippias pulchrum eē dixit: quāuis ego/illum ut tu me nūc interrogaſſem:
quod omnibus pulchrū/ſempq; exiſtit.Quid ais? An moleſte feres/ſi hæc dixero.HIP. Certo ſcio Confutatio
o Socrates quod dixi/omnibus eſſe pulchrū/& ita uidebitur.SO.An & erit: dicet ille: ſemper enim quartæ diffi
pulchrū.HIP.Omnino.SO.Nōne & erat/interrogabit.HIP.& erat.SO.ad hæc ille & nunqd Eliē nitionis.
ſis hoſpes inquit Achilli pulchrū eē / poſt genitores ſuos nature cōcedere: & auo illius Eaco/ aliiſq;
quicūq; ex diis nati ſunt: & ipſis deniq; diis.HIP.Quid hoc.Macarię herculis filię ad expiandum Macaria filia
ſcelus: ſacra facito: prophanę enim ſunt o Socrates huiuſmodi quæſtiones.SO.Quid uero: ꝑcō- herculis.
tante alio hæc aſſerere/nō ualde ꝓphanū.HIP.forſitan.SO.forte igit̄ tu is es ille dicet / q cuilibet
ac ſemꝑ pulchrū eē dicis a filiis funere honorari/parētibus parētare: An nō ex omnibus unus Her
cules erat/aliiq;/quos antea memorauimus.HIP.At uero nō diis dicebā.SO. Nec heroibus ēt ut
uideris.HIP.Nō certe/qcūq; deoꝝ filii fuerūt.SO.Illis uero q non deoꝝ.HIP.His ipſis.SO.ergo
ſecundum ſermonem tuū ex hæroum numero Tantalo quidem & Dardano atq; Zeto / graue ꝑ-

phanum & turpe eſt:pelopi uero/aliiſq; ſimiliter genitis:pulchrum.HIP.Ita mihi uidet̃.SO.Ad hæc ille.tibi ergo uidetur/quod in ſuperioribus non dicebas/ſepelire parẽtes/a filiis ſepeliri/quãdoq; & quibuſdã turpe contingere/imo impoſſibile eſſe:hoc oĩbus eſſe pulchrũ.Quãobrem ſimiliter hoc atq; ſuperiora illa.ſ.uirgo & olla afficitur atq; etiam ridicule magis/aliis pulchrũ eſt/aliis minime.Quo circa ſic me ille corripiet.Nondum hodie potes o Socrates/quid ipm̃/de quo quęritur/pulchrũ ſit:exprimere?Et merito me ita iurgabit/dum ſibi talia reſpondebo.Talis eſt ut plurimũ diſputatio noſtra.Quãdoq; uero tanq̃ imperitiã meam & inſcitiã miſeratus/ipſe mihi obcurrit/interrogans:utrũ tale quiddam pulchrum ipm̃ eſſe mihi uideatur.Vel de quo uis alio diſputetur.HIP.Quomodo id ais o Socrates?SO.Dicam:o beate Socrates inquit.Ita reſpondere talia deſine:inepta quippe ſunt:& facile refelluntur.Sed aduerte:num tale quiddam ipſum pulchrum appareat:quod nos ſupra tetigimus/cum aurum diceremus/quibus decens eſt/eſſe pulchrũ/contra quibus minime.Atq; alia omnia/quibus ipm̃ decens/eiuſq; natura cõpetit:pulchra fieri.Vide igitur num hoc ipm̃ pulchrum ſit:ego aũt iſta paſſim cõcedere conſueui.Nam quid obiiciam nõ inuenio.tibi uero decoꝝ/ipm̃ pulchrum eſſe uidetur?HIP.Omnino o ſocrates.SO.Caueam⁹ ne in aliquo decipiamur.HIP.Cauendũ certe.SO.Vide itaq;/decoꝝ id uocamus/quod adueniens:uideri pulchra ſingula facit:q̃bus adeſt:uel quod eẽ efficit.Vel ex iis neutrũ.HIP.Mihi qdẽ uidet̃.SO.Vtꝝ quod apparere pulchra facit/pinde ac ſiquis deformis/amictu calceiſq; decoris hornet̃/pulchrior appareat.Nõne ſi decorũ ea quibus ineſt pulchriora/q̃ ſint/uideri faciat/quatenus decorum eſt/deceptio quædã circa pulchrũ decorũ eſſet?Neq; eẽt hoc qđ quærim⁹ Hippia.Illud qppe quæſiuimus/quo res oẽs pulchrę/pulchrę ſunt/quẽadmodum oĩa magna/exceſſu magna ſunt.hoc eni oĩa magna ſunt.Atq; etiã ſi non uideant̃/excedant tamen/magna eſſe neceſſe eſt.Sic & pulchrũ quæſiuimus/quo pulchra ſunt omnia/ſiue appareant/ſiue nõ:quid eſſet.Decoꝝ quidẽ nõ eſt:pulchriora enim q̃ ſint:uideri facit/in quãtũ decoꝝ eſt ut ipſe aiebas:qualia uero ſunt/uideri nõ ſinit.Quod aũt pulchra eẽ facit quẽadmodũ paulo ante dicebã/ſiue appareat:ſiue nõ/qd eſt dicẽdum.hoc nempe q̃rit̃ ſi mõ pulchrũ q̃rit̃.HIP.Atq decorũ o Socrates/& eẽ & appere pulchra/cũ adeſt:efficit.SO.Igit̃ ĩpoſſibile eſt/q̃ reuera pulchra ſũt nõ uideri pulchra/dũ adeſt qđ uideri facit.HIP.Impoſſibile.SO.Confitebimur hoc o Hippia?Omnia reuera pulchra inſtituta & ſtudia:exiſtimari etiã pulchra ab oĩbus?uel cõtra:ignorari:adeo ut de his hoĩes priuatim & publice acerrime pugnent.HIP.Ignorari potius o Socrates arbitror.SO.nõ tamen ignorarent̃/ſi ut pulchra ſunt:ita pulchra etiã apparerẽt.apparerent autẽ:ſi decorũ pulchrũ eſſet/neq; eſſe ſolum:ſed uideri etiã pulchra cogeret.Quãobrẽ ſi decorũ ẽ/qđ pulchra facit eſſe/eſt utiq; qđ quærimus/pulchrũ nõ tñ id quod uideri cogit.ſin aũt uideri dũtaxat/decoꝝ efficit:nequaq̃ pulchrũ ipm̃ eſt/quod petim⁹:eſſe nãq; illud cõpellit.Apparere aũt ſimul & eſſe:neq; pulchra neq; aliud quicq̃ efficere idem põt.Eligamus iam/utrũ decorũ eſſe putemus/quod uideri pulchra/uel qđ eſſe facit.HIP.qđ uideri o Socrates arbitror.SO.papę:q̃ longe nos Hippia ipſius pulchri cognitio fuit:poſtq̃ decorum/aliud quidam p̃ter ipm̃ pulchrũ eſſe apparuit.HIP.per Iouem o Socrates mihi quidẽ abſurde nimium.SO.Cæterũ o amice nõdum dimittamus:neq; enim omnẽ abici ſpem quid ſit pulchrũ inueniẽdi.HIP.Oĩno ſperandum o Socrates:neq; enim inuentu difficile:mihi quippe conſcius ſum/ꝙ ſi pauliſper ad me ipm̃ in ſolitudine me reciperem/exactius q̃ exprimi poſſit/tibi id explicarem:ut nihil ultra requireres.SO.heu ne alta id uoce dicas o Hippia:ne indignatũ/longius nos effugiat:nõ uides quãtum nos hactenus fatigauerit?Verũ nihil dico.Tu enim cum ſolus eris/facile ut puto inuenies.Sed age p deos me p̃ſente inuenias/& ſi uis ut hactenus ita deinceps:una mecũ pquire.Si inueniemus bene erit.ſin minus ego quidẽ mea ſorte cõtentus ero.Tu uero poſtq̃ abieris/facile inuenies.ſi tamẽ nunc inueniamus/haud amplius tibi moleſtus ero/quid te cum ipſe excogitaueris flagitans.In p̃ſentia uero conſidera/num tibi id pulchrum eſſe uideatur.Attende obſecro diligẽter ne delirem.Hoc utiq; pulchrũ eſto/quod utile eſt.Cuius quidem rei hinc maxime coniecturã facto:pulchri oculi ſunt:non qui impotes uidendi:ſed qui potentes & utiles ad uidendum.HIP.Certe.SO.Et uniuerſum corpus ita pulchrum dicimus:aliud ad curſum:aliud ad luctã.Itẽq; animalia omnia:ut pulchrum equum/gallumq;/& coturnicẽ:& apparatus oẽs:atq; uehicula:tum terreſtria:tum maritima/naues atq; triremes/inſtrumẽta quoq; omnia tam ad muſicã q̃ ad artes alias ptinentia.Item ſi uis ſtudia atq; leges:ſingula hæc eadem ferme ratione pulchra uocamus:reſpicientes ſcilicet qua conditione:unũquodq; natum:uel fabricatũ:uel locatũ eſt:quo due utile eſt:& qua ratione utile/& ad quid utile:& quãdo utile/pulchrũ eſſe dicentes:qđ uero ſecundũ hæc inutile turpe.An non idem tibi quoq; uidetur o Hippia?HIP.Mihi uero.SO.pbe igit̃ nũc dicim⁹ p̃cæteris oĩbus qđ utile ẽ ipm̃ pulchrũ eẽ.HIP.pbe admodũ o Socrates.SO.Nõne qđ efficere aliqd põt/ad id utile eſt/ad qđ & potẽs.Impotens cõtra:iutile?HIP.prſus.SO.potẽtia ergo pulchrũ ipotentia turpe.HIP.Maxĩe:nã & alia nobis oĩa ſic eẽ teſtantur:& ciuilia p̃cipue.Quoniam in ciuitate ſua

Quinta diffinitio pulcri. Confutatio

Nunc agitur nõ tentando. ſed indagãdo quid ſit.

Ponitur utile ut q̃ratur genus pulcri.

re ſua atq; re.p.potentem eſſe/omnium eſt pulcherrimũ/impotentẽ uero turpiſſimũ.SO. præcla
re loqueris. Sed nũquid ob hãc ipſam rationẽ/ſapientia pulcherrimũ omniũ inſipientiã cõtra tur
piſſimũ?HIP. Tu uero quid putas?SO. Siſte parumper o dulcis amice. Nam de eo quod dicimus
ſuſpicor/atq; timeo.HIP. Quid metuis Socrates?nõne ſcite dicta hæc ſunt?SO. Velim equidem:
ſed mecũ hoc animaduerte. Vtrũ quis unq̃ quod neq; ſcit/neq; poteſt/efficiat.HIP. Nequaq̃?quo
enim pacto/quod nequit:ageret?SO. Qui delinquũt/& mala agunt:efficiuntq; ignari/ſi hæc nõ po
tuiſſent/nunquid egiſſent?HIP. Minime.SO. At uero potentia poſſunt/quicũq; poſſunt:non enim
impotentia.HIP. Non certe.SO. Poſſunt autẽ omnes facere quę faciunt.HIP. proculdubio.SO.
Mala uero multo plura q̃ bona/oẽs hoĩes ſtatim ab ineunte ętate p omnẽ uitã agunt:neq; ſpõte de
linquũt.HIP. Vera loqueris.SO. quid porro?hanc potentiã:atq; hæc utilia quæ ad malorũ execu
tionẽ cõducunt:num pulchra uocabimus:an longe aliter?HIP. lõge abſunt a pulchro o Socrates.
SO. Non ergo potẽs nobis & utile ut uidetur ipſum pulchrũ exiſtit.HIP. Immo: ſi mõ bõa poſſit:
ad ea quæ cõferat.SO. Illud igiť reprobatũ eſt/ꝙ potens & utile ſimpliciter pulchrũ ſit. Sed nũqd
hoc erat o Hippia:ad quod animus noſter reſpiciebat. Ipſum ſcilicet potẽs & utile ad bonũ confi
ciendũ:pulchrũ eſſe.HIP. Mihi quidẽ uidetur.SO. hoc cõducibile eſt.an non?HIP. Valde.SO. ſic

Cõfutatur il lud utile eſſe genus pulchri.

utiq; pulchra corpora/pulchra inſtituta legũ:& ſapientia:& alia quæ pauloante rettulimus/omnia
ex eo pulchra ſunt quo cõducibilia ſunt.HIP. Conſtat.SO. Conducibile itaq; ipm nobis pulchrũ
eſſe uidetur.HIP. maxime omniũ.SO. Atqui conducibile eſt/quod bonũ efficit.HIP. Id ipm.SO.

Queritur an conducibile ſit genus pulchri.

Efficiens autẽ nihil aliud eſt:q̃ cauſa.HIP. Nihil.SO. Ergo boni cauſa pulchrũ eſt.HIP. Eſt profe
cto.SO. Aliud uero eſt cauſa:aliud id cuius cauſa eſt. Neq; enĩ cauſa ipſius cauſę cã eſſe põt. Quod
hinc maxime coniectare licet. Nõne cauſam efficientẽ eſſe conſtitit?HIP. plane.SO. Ab efficiente
uero effectũ fit:nõ efficiens.HIP. Verũ eſt.SO. Aliud efficiens/aliud effectũ.HIP. aliud certe.SO.
Non ergo cauſa ipſius cã eſt/ſed eius quod ab ipſa efficiť.HIP. Sic eſt.SO. Itaq; ſi pulchrũ boni cã
eſt/a pulchro fit bonũ. Et ob hanc cauſam ut uidetur/prudentiã aliaq; pulchra omnia exoptamus:
quia opus/quod ex his gignitur ideſt bonũ exoptãdum eſt. Vnde p ea quæ inuenimus:pulchrũ ad
bonũ ideam patris cuiuſdam habere uidetur.HIP. Omnino quidẽ. præclare enim loqueris.SO.
Num & hoc pclare:ꝙ neq; pater filius eſt:neq; filius uiciſſim pater.HIP. & hoc SO. Enimuero nec
cauſa effectũ eſt/nec effectũ/cauſa.HIP. Vera loqueris.SO. Per Iouem o uir optime/neq; pulchrũ
bonum eſt/neq; bonũ pulchrũ. An tibi ex his quæ dicta ſunt/fieri poſſe uideť.HIP. Non mihi:non
p Iouem.SO. placet nobis iſtud:& aſſerere uolumus/ꝙ neq; pulchrũ bonũ/neq; bonum pulchrũ?
HIP. Non p Iouem non mihi placet.SO. per Iouem mihi quoq; o Hippia: nihil minus ex his quæ
dicta ſunt:placet.HIP. Ita ſane uidetur.SO. haud amplius igitur ſermo ille ut ſupra/egregius eſſe
uideť:quo id pulchrũ aſſerebať/quod cõducibile utileq; & potens ad bonũ aliquod efficiendum.
imo ſi poſſibile eſt/abſurdior iudicandus q̃ ſuperiores illi/quibus uirginẽ:& ſingula quæ ſupra nar
rauimus:pulchrũ ipſum nuncupamus.HIP. apparet.SO. Equidem o Hippia quo me uertam ne
ſcio:hęſito enim & ambigo.tu uero num forte qd habes.HIP. in pſentia minime:ſed ut alias dixi:
ſi mecũ aĩaduertero/inuenturũ me aliquid certo ſcio.SO. at uideor mihi ob intelligendi ardentẽ
auiditatẽ morã tuam nequaq̃ tolleraturus. Sed ecce nũc aliud quiddam mihi in mentẽ uenit. Attẽ
de obſecro utrum quod nos delectat:nõ de qualibet uoluptate loquor:ſed de illa quæ p uiſum atq;
auditum:utrũ inq̃ tale quiddam pulchrũ ſit uocãdum. Nam quo pacto repugnare poſſumus. Cũ
pulchri hoĩes uariiq; apparatus:picturę & figmẽta pulchra/intuentes nos delectẽt: Cantus quoq;
pulchri & uoces:uniuerſaq; muſica:ſermones/& confabulationes ſimiliter nos afficiant:Quapro
pter ſi audaci illi ptinaciq; homini reſponderemus/pulchrũ eſſe/quod p uiſum auditũq; delectat/

Queritur an delectãs ſit genus pulchri.

nonne audaciã eius reprimeremus:quid putas.HIP. Nunc mihi o Socrates quid ipm pulchrũ ſit:
ſcite dictũ uidetur.SO. Quid uero:ſtudia pulchra ac leges.ppterea pulchra dicemus: ꝙ p uiſum
auditũq; iocunda ſint:an alia quadam ſpecie contineri.HIp. hæc ita forte o Socrates/& ſi hominẽ
latent.SO. per canem o Hippia non illum:quẽ ego maxime omniũ uererer/quotiens delirarẽ:aut
aliquid dicere pfiterer/cũ nihil dicerem.HIp. Quẽ dicis:SO. Socratem Sophroniſci filiũ:qui ni
hilo magis mihi cõcederet ut hæc indiſcuſſa facile iudicarẽ/q̃ ut ſcire putarẽ quæ neſcio.HIP. Atq
mihi quoq; poſtq̃ ipe dixiſti:aliud quiddam id:quod ad leges attinet/eſſe uidetur.SO. Quieſce ali
quantulum o Hippia. Nam in eandem circa pulchrum ambiguitatem incidiſſe uidemur/inq̃ pau
loante:dum putamus quiddam certi nos habere.HIP. Quo pacto id ais Socrates.SO. Dicã equi
dem quod mihi uidetur/ut ſiquid ueri dico:inſpiciamus. Hæc pfecto quæ ad ſtudia legeſq; perti
nent/forte non extra ſenſum uidendi:& audiendi exiſtere uiderentur. Verũ ſubſtineamus hũc ſer
monẽ qui aſſerit:quod his ſenſibus gratũ eſt eẽ pulchrũ:nec leges in medium pducamus. At ſiqs

Cõfutatio generis poſiti.

nos interroget/ſiue is quem rettuli/ſiue quiuis alius in hũc modum:Quid o Hippia atq; Socrates:
id dũtaxat iocundum quod ſenſibus duobus pcipitur/pulchrũ eſſe cenſetis:quæ uero cæteros ſen
ſus ſuauitate perfundunt/cibos/potus/ueneris actus/aliaq; huiuſmodi pulchra eſſe non dicitis.

An forte neq; dulcia hæc:neq; in ſenſibus præter q̃ in audiendo uidendoq; uoluptatem aliquā po
nitis: Quid inq̃ o Hippia reſpōdebimus? HIp. Magnas quoq; ineſſe aliis ſenſibus uoluptates aſſen
tiemur. SO. Sed ille qua de cauſa dicet:cum non minus q̃ aliæ uoluptates hæ ſunt / pulchri eas co
gnomento priuatis? quoniā reſpondebimus: nemo eſt:qui nos non rideat/ſi dicamus nō dulce co
meſtiōem eſſe:ſed pulchrū:ſuauēq; odorem non ſuauē eſſe: ſed pulchrum. Veneris quoq; motus
dulciſſimū quidam eſſe:quilibet nobiſcū pugnabit. Oportet autē/ſiquis hoc potiatur/ita potiri:ut
lateat/quaſi uiſu turpiſſimū ſit. Cum hæc dixerimus Hippia/ille forſitan reſpōdebit. Intelligo equi
dem ꝙ iam diu uos pudor impedit quominus uoluptates huiuſmodi pulchras denominetis : qa
hominibus non uideantur. Ego uero non id quærebā:quod uulgo pulchrū uidetur:ſed quod pul
chrum ipſum eſt:at illi nos id repetemus/pulchrū eſſe quod iam propoſuimus : partē ſcilicet eam
iocundi/quæ per oculos aureſq; delinit. Tu uero Hippia quo tu uertes? an forte quid aliud infere
mus? HIP. Non alia præter hæc o Socrates reſpondendum. SO. præclare dicitis inferet ille. Si
ergo ſolum quod per uiſum/auditūq; gratū aduenit/pulchrū eſt:quod per alium ſenſum delectat:
minime pulchrū. Confitebimur ne? HIP. Confitebimur. SO. Ille uero ſic iterū. An quod per ui
ſum iocundum/per uiſum & auditū iocundū eſt? Et quod per auditū iocundū/per auditū & uiſum
etiā? ad hæc nos: Nullo modo quod per alterū eſt/per utrūq; eſſe : hoc enī quærere nobis uideris.
Nos uero diximus quod uis e duobus his iocundis ipſum per ſe pulchrū eē:& ſimiliter ambo:nō
ne ſic reſpondendū? HIP. Sic prorſus. SO. tum ille: Nunquid a iocundo/ iocundum eoipſo quod
iocundū eſt/differt? haud quæro utrū maior minorue ſit uoluptate uoluptas:aut magis ac minus:
ſed utrū ex pluribus uoluptatibus una quædā hoc ipſo ab alia differat/ꝙ hæc quidē uoluptas ſit illa
minime: Nobis quidē non uideri dicemus. HIP. Non uideri plane. SO. hic ille inferet. Nōne ꝓ
pter aliud quiddam/q̃ propterea ꝙ uoluptates ſint/has potiſſimū uoluptates e numero omnium
elegiſtis/tale quiddam in utriſq; inſpicientes/ꝙ uidelicet naturā quādam habent:ab aliis differen
tem:ad quā profecto reſpicientes/pulchras eſſe illas aſſeueratis : neq; enim uiſus uoluptas icirco
pulchra eſt:quia per uiſum fit. Nam ſi illius pulchritudinis hæc eſſet cauſa/nullo modo quæ ꝑ audi
tum fit/pulchra eſſet/cū per uiſum nequaq̃ efficiatur. Nos aūt uera illū dicere confitebimur. HIP.
Confitebimur ſane. SO. Neq; rurſus auditus uoluptas/ex eo pulchra;quia per auditū fiat:aliogn
quæ per uiſum percipitur pulchra non eſſet:quippe cū non eadem ſit: cū illa quæ per auditū effici
tur. Eum uirū qui iſta: dicit o Hippia uera loqui fatebimur? HIP. Vera nimirū: SO. Verūtamen
utreq; inquiet pulchræ ſunt/ut dicitis. Dicimus ne? HIP. Dicimus certe. SO. Habent igit̃ cōmune
quiddam atq; idem:quod eas pulchras efficit:quodue ambabus cōiter ineſt/ & unicuiq; propriæ.
Neq; enī aliter ambæ pulchræ eſſent & quælibet. Age mihi tanq̃ illi reſponde. HIP. Ita mihi ut ais/
uideri reſpondeo. SO. ſi enim uoluptates hæ aliquid ambæ ſuſciperent:quod non earum quælibet
pateretur/nūq̃ huiuſmodi paſſione pulchræ exiſterent. HIP. ſic eſt:o Socrates: Qui enim fieri poſ
ſet/ut quod neutra illarū patitur/ambæ perpetiantur? SO. Non tibi uidetur. HIP. Atqui & rerum
iſtatum & locutionū huiuſmodi penitus imperitus eſſem. SO. Iocunde quidem o Hippia. cæterū
ego forte periclitor uideri mihi aliquid intueri/quod ita ſe habere:ut tu ais/minime poſſit. Video
aūt nihil. HIP. Non periclitaris o Socrates ſed nimiū deſpicis. SO. Enimuero huius generis per
multa mihi in mentē ueniunt quibus fidem non præſto:quoniā non ꝓbatur abs te:qui argēti plus
ſtudio ſapientiæ q̃ cæteri noſtri temporis cumulaſti. Ego autē o amice/utpote qui nihil unq̃ lucra
tus ſum:cogito ne mecum forte ioceris ex induſtriaq; deludas : adeo mihi multa uidentur. HIP.
Nemo melius q̃ tu intelliget Socrates:utrū iocer necne/ſi hæc quæ tibi occurrunt ꝓferre cœperis:
nihil enim dicere uideberis:quoniā nunq̃ reperies/quod nec ego patior:neq; tu / ambos perpeti.
SO. Quomodo inquis Hippia? forte tu aliquid dicis/quod ego minus intelligo. Verum auſculta
me/qnod ſentio planius explicabo. Mihi quidem uidetur:ꝙ neq; contingit me eſſe:neq; ſum/neq;
tu ſimiliter/hoc ambos pati nos poſſe. Item alia quæ ambo patimur / neutrū noſtrū exiſtere. HIP.
Monſtra rurſus afferre uideris o Socrates:& magis certe q̃ pauloante: Attende modo. Si ambo iu
ſti eſſemus/nōne & ſinguli? Vel ſi iniuſtus uterq;/nōne & ambo? Aut ſi ſani ambo/an nō uterq;? Et ſi
quilibet noſtrū laborat / in aliquo/uel uulneratus eſt/uel percuſſus:ſiue aliud quiduis paſſus fuerit:
nōne idem ambo perpetimur? præterea ſi aurei/ uel argentei:uel eburnei: ac etiam ſi uis/generoſi
aut ſapientes/aut honorati uel ſenes/uel iuuenes/aut aliud quiduis humanū ambo eſſemus: nonne
omnino neceſſariū eſſet hoc quēlibet noſtrū eſſe? SO. Omnino quidem. HIP. Cæterū ipſe o Socra
tes res ipſas integras non conſideras:neq; illi quibuſdā diſputare es ſolitus:pulſatis illico pulchrū/
& aliud:quodcunq; diſputandū ſuſcipitis:& unūquodq; differendo diuiditis: Atq; icirco ita uos
latent:magna & uniuerſa corpora continuā eſſentiā ex natura ſortite. Et nunc adeo circa hæc te ue
ritas fugit/ut putes eſſe paſſionē aliquā uel eſſentiā:quæ circa ambo quædā uerſetur:circa uero ſin
gula minime atq; uiciſſim quæ circa ſingula qdē ſit/circa ambo uero nequaq̃:adeo inrationales:te
merarii īepti:fatui eſtis. SO. Talia qdē nr̃a ſunt/Hippia. nō qualia qs optaret:ut trito ꝓuerbio fer
tur/ſed

Quod nec ego neq; tu id ambos nos poſſe contingit. Quod ambos id neutrū.

Prouerbium Si nō qđ cupis: id uelis quod poſſis.

tur/ſed qualia eſſe poſſunt:ſed ipſe ſemper admonendo nos iuuas: Etenim priuſq̃ nos in his admoneres/q̃ ſtolide affecti eſſemus:adhuc tibi clarius aperiã:ſi quæ de his ſentimus rettulero: Dicamne! HIP. Scienti Socrates referes: Noui enim omnẽ eorũ: qui in diſputando uerſantur: conditionem. Verũtamen ſi cupis/enarra. SO. Cupio equidem. Enimuero ita rudes eramus/ anteq̃ tu hæc diceres/ut de me ac te opinaremur/ꝙ uterq; noſtrũ unus ſit:neq; tamẽ ambo id ſimus: quod ſq; noſtrũ:non enim unus/ſed duo ſumus. Adeo fatui eramus: Nunc uero abs te didicimus / ꝙ ſi duo ambo ſumus/duo ſiſiter utrũq; nſm neceſſe eſſe eſt:& ſi unus uterq;:unũ pariter ambos. Impoſſibile enim/eſt uniuerſali & continua eſſentiæ ratione ſm Hippiã aliter ſe habere. Sed quod ambo erãt idem & ſingula:& contra quod ſingula/pariter ambo. Nunc igitur a te perſuaſus hic ſedeo / prius tamen o Hippia:id mihi memora/ Vtrum unus ego tuq; ſimus:uel tu duo & ego duo. HIP. Quid ais Socrates! SO. Hæc ipſa quæ dico. Vereor enim aperte corã te loqui: Nam mihi ſuccenſes:turbaſq;:quando dicere aliquid tibiipſi uideris. Simul autẽ mihi dicas. Nonne uterq; noſtrũ unus eſt & unũ eſſe eſt paſſus! HIP. Omnino. SO. ꝙ ſi unus impar quoq;: An non unum impar exiſtimas! HIP. Equidem. SO. Num & ambo cũ ſimus duo:impares ſumus! HIP. Nequaq̃: SO. ſed pares ambo! HIP. pares. SO. Nunquid ex eo ꝙ ambo pares/par etiã uterq; noſtrũ! HIP. Minime. SO. Non ergo neceſſe ẽ oĩno ut modo dicebas/quæcũq; ambo/ſingulos/ & quæcũq; ſinguli ambos eẽ. HIP. Non in rebus huiuſmodi: ſed in his quæ ipſe ſupra narraui. SO. Sat habeo Hippia. Nã iſta ſufficiunt poſtq̃ alia ſic:alia aliter ſe habere uidentur. Dixi equidem ſi recordaris. Vnde ſermo hic eſt ortus/uoluptates per uiſum & per auditũ/non hoc pulchras eẽ/quod quæuis earũ habet/ambæ nequaq̃:uel quod ambæ:ſed ſingulæ minime: Immo eo quod & ambæ habent & ſingulæ & iccirco ambas & ſingulas pulchras eſſe:& tu conceſſiſti:& ego hac de cauſa per illam ipſam eſſentiam/quæ ambas ſequitur:ambas eſſe pulchras /ſi modo pulchræ ſunt:cẽſui: per eã uero quæ alterã deſerit/minime. Et nunc quoq; idem exiſtimo. Verũ mihi tanq̃ a principio dicas. Si uoluptas quæ per uiſum/& quæ per auditũ fiunt/ambæ & ſingulæ pulchræ ſunt/qđ ipſas pulchras efficit: nõne ambas & ſingulas ſequitur! HIP. Prorſus. SO. An ex eo ꝙ ſingulæ atq; ambæ ſunt uoluptates pulchræ ſunt! uel hac ratione aliæ quoq; uoluptates nõ minus pulchræ:nihil enĩ minus uoluptates illas eſſe conſtitit: meminiſtin! HIP. Memini. SO. Sed quia per uiſum & auditũ fiunt: iccirco pulchras eſſe illas eſt dictũ. Vide num uera loquar. Sic enĩ ut memini diximus:pulchrũ eſſe:quod iocundũ non quidẽ per ſenſus quoſlibet:ſed quod per uiſum dũtaxat atq; auditũ. HIP. ſic prorſus. SO. Nõne paſſio hæc ambas ſequitur! ſingulas minime! Non enim ſingulæ illarũ quẽadmodum ſupra diximus / per ambas ſunt ſed ambæ quidem per ambas:ſingulæ minime. Et ita! HIP. Eſt. SO. Non ergo hoc ſingulæ pulchræ ſunt/quod non ſingulas ſequitur. Quod enim ambo dicitur:non ſequitur ſingula. Quãobrẽ ambo illa uocare pulchra ſm ſuppoſitionẽ licet: ſingula uero nequaq̃: An aliter dicimꝰ! Nõne hoc neceſſariũ ẽ! HIP. Videt̃. SO. Dicẽdũ ne ambo qdẽ pulchra eẽ: ſingula uero nequaq̃! HIP. Quid ꝓhibet! SO. Hoc mihi amice obſtare uidet̃: ꝙ q̃dã ſic adeſſe aliis iudicata ſunt/ut ſi ambobꝰ adſũt/adſint & ſingulis:& cõtra ſi ſingulis & ãbobꝰ. Talia uero erãt q̃ tu narraſti. HIp. erãt certe. SO. Quæ autẽ ego rettuli minime: e quorũ numero erat: quod ambo dicit̃: & qđ ſingula. Eſt ne ita! HIp. Eſt. SO. Vtrũ tibi uidet̃ o Hippia ex his quæ ipſe expoſuiſti pulchrum eſſe. Vt ſi ego robuſtus & tu/ambo robuſti. Itẽ ſi ego iuſtus & tu/ambo/& contra/ſi ambo/& ſinguli! Vel nihil prohibet ita cõtingere/ut in ipſis paribus & imparibus accidit. Vbi ambo aliquãdo paria ſũt imparia ſingula:& aliquãdo paria: necnõ ſingula interdum talia ſunt/ ut exprimi nequeant / ambo queant & interdũ nequeant. Aliaq; huius generis plurima quæ mihi occurrere dixeram. Quorũ in numero pulchrũ ponis! num ita tibi de hoc ut mihi apparet! nimis enim abſurdũ eſſe mihi uidetur: ut ambo pulchri ſimus nõ ſinguli. Vel contra/ſinguli pulchri/non ambo: aut aliud quodlibet taliũ. Ita ne ipſe eligis ut ego! An illo potius modo! HIp. Sic equidẽ. SO. Recte agis Hippia: ut a longa inquiſitione nos liberemus. Si enim ex his eſt pulchrum: haud amplius quod per uiſum: & auditum delectar: pulchrum erit. Ambo nãq; pulchra facit: ſingula minime. Hoc autem inpoſſibile ut inter nos conuenit. HIP. Conuenit certe. SO. Impoſſibile igitur quod per uiſum/& auditum iocundum: pulchrum eſſe/nam ſi id pulchrum eſſet: impoſſibile aliquid ſequeret̃. HIp. Vera hæc ſunt. SO. Hic contentioſus ille dicet: exponite iterum a principio/poſtq̃ iſtud uos fefellit/qđ eſſe pulchrũ hoc dicitis/quod ambabus uoluptatibus ineſt: propter quod iſtas præcæteris honorantes pulchras uocatis. Neceſſariũ mihi uidetur o Hippia/ut reſpondeamus/ ꝙ inoxie ſunt pcæteris uoluptatibus atq; optimę: tam ambę q̃ ſingulę: An tu aliqd alius habes/ quo ab aliis differãt! Diffinitio alia falſa pulcri. Confutatio. HIp. Nihil: reuera enim optimę ſunt. SO. Tum ille: hoc igitur pulchrũ eſſe dicitis: conducibilem uoluptatẽ: Videri equidẽ reſpondebo: tu uero! HIP. Et ego. SO. Ille uero ad hæc. Nõne cunducibile eſt quod bonũ efficit! Efficiens autem & effectum aliud eſſe conſtitit. unde eodem relabimur. Neq; enim bonum pulchrum eſſet: neq; pulchrum bonum: ſiquidem aliud unumquodq; illorum eſſet. Ita eſſe nos illi ſi ſapiemus illico reſpondebimus. Nefas enim eſt: recte loquenti nõ aſſentiri:

HIP. Quid tu aliud Socrates cuncta hæc eſſe ducis: q̃ iminutiones quaſdã: cõciſioneſq; ſermonũ: ut ante dixi: in minima reſolutas? Illud uero pulchrũ & multifaciendũ eſt: ut quis ualeat / præclara oratione habita in iudicio / uel cõſilio / uel alio cõuentu publico ad quẽ uerba fiunt: auditoribus pſuaſis: nõ minima quedã: ſed maxĩa p̃mia reportare ſui ipſius: rerũ ſuarũ: amicorũq; ſalutẽ: Hæc ſane obmiſſis minutis his quæſtiunculis cõplecti decet: ne demẽs eſſe uidearis: dum deliramenta: & nugas: ut modo ptractas. SO. O amice Hippia / tu quidẽ beatus es / qui noſti / quib⁹ ſtudere hoĩem decet: & ipſe abũde ut aſſeris / ſtuduiſti. Me uero mira quædã fortuna detinet: quippe qui aberro ſemp atq; mẽdico. Quotiẽs aũt inopiã meã ſapiẽtibus uobis oſtendo: uerbis rurſus a uobis obiurgor. Obiicitis enĩ cõtinuo: quæ & tu nũc obiecisti: me ſcilicet ſtolida exilia: & nihil faciẽda tractare. Demũ cum pſuaſus a uobis: eadẽ quæ & uos pfero optimũ eſſe elegãter orare in iudicio & alio quouis cætu / & ad uotũ pagere / rurſus nõnulli e noſtris / & ille uir qui me ſemp redarguit grauiter increpant: pximus ille uir mihi genere eſt / & unà mecum habitat. Ergo cũ primũ domũ ingreſſus ſum: & ille me talia dicentẽ audit / interrogat. Quid nõ erubeſcã de pulchris operibus diſputare: cũ adeo mãifeſte circa pulchꝛ redargut⁹ ſim / q; ipm pulchꝛ qd ſit / ignorẽ. Inqt. n. q̃ rõe ĩtelliges q̃ ofo pulchre cõpoſita ſit q̃ nõ / aut aliã quãlibet actionẽ pulchrã eſſe / uel turpẽ / dum pulchrũ ipm / qd eſt / ignoras? Et qñ ita affectus es / uiuere te q̃ mori: præſtare putas. Cõtingit itaq; mihi qd' modo dicebam / ut & a uobis & ab illo male audiam. Sed forte operęprętiũ eſt / hæc oĩa tollerare: neq; enim id abſurdũ / ſiquid lucratus fuerim. Tantũ uero Hippia cõſuetudine utrorũq; profeci: ut prouerbiũ illud dicens: pulchra difficilia eſſe: intelligere mihi iam uidear.

Alia diffinitio falſa pulchri.

Prouerbium Pulchra cognitu difficilia: q; ut certa diffinitio redditũ eſt.

FINIS HIPPIAE.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PLATONIS LYSIDEM, VEL DE AMICITIA AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

VBi Socrates cũ ſophiſtis eorũq; ſectatoribus diſputat: opiniones falſas redarguit: ueras ſignificat: potiuſq̃ doceat. Nã acuta ingenia redargutis falſis: exiguo deinde ueſtigio uera uenanť. Quod in Euthydemo: Protagora: Menone: Hippia: Euthyphrone: & Lyſide patet. Vbi uero cũ diſcipulis & ſtudioſis ſui ſermonẽ habet: oſtẽdit ac docet: quod qdẽ ex multis dialogis intelligiť. In Lyſide igiť cũ de amicitia inter ſophiſtarũ diſcipulos diſputeť? cõfutandis falſis: potiuſq̃ monſtrãdis ueris. Socrates ſtudet. Quæ uero ſit de amicitia: & amore Platonis ſnĩa: ex hoc libro coniicere. ſed ex libris de legibus aliiſq; multis cõprehẽdere poſſumus. Amicitiã eſſe uult / honeſtã ppetuæ uoluntatis cõmunionẽ: Huius finẽ eẽ uitã unã. Principiũ eius: cognationẽ. Medium autẽ amorẽ: Vt honeſtã dicit: excludit ĩproborũ hoĩum cõtubernia: laſciuorũq; cõgreſſus. Vt ppetuæ: Leues adoleſcẽtuloꝝ beniuolẽtias: etiã ſi honeſtæ ſint: nõdum amicitias appellandas monet. Vt uolũtatis: ſignificat nõ ſimilitudinẽ opĩonis cuiuſdã uel artis ad amicitiã pficiendam ſufficere. Vt cõĩonẽ: beneuolentiæ uiciſſitudinem indicat: Huius finis eſt / ut e duobus animis unus uolũtate fiat: ex una uoluntate uita una: Ac demum ex una uita numinis unius: eiuſdẽq; ideę fruitio. Principiũ quo cõĩonis huius deſideriũ excitať: cognatio eſt. Cognatio cõueniẽtiã in idea: ſydere: genio & quadã animæ: corporiſq; affectiõe ſignificat. Nã qui ex uno pẽdent / in unũ: p unũ atq; ad unũ reuerti nituntť. Mediũ & quaſi qdã ad amicitiã trames amor exiſtit. Cũ autẽ amor pulchri deſideriũ ſit: & amicitia ab amore & ducať pariter & dicať: neceſſe ẽ eos qui amici futuri ſunt / pulchros eẽ: pulchros inq̃ quoꝝ animi pulchri. Homo enĩ animus ẽ. Corpus hoĩs inſtrumentũ: & qſqs pulchrũ amat corpus: nõ hoĩem: ſed ea quæ ſunt hoĩs amat. Quãobrẽ quotiens cognatio illa adeſt: & animoꝝ pulchritudo cõcurrit / pfecta naſciť amicitia. Si corporis forma huic animoꝝ pulchritudini adiuncta eſt / citius amare ĩcipiunt / & breui amicitiæ habitũ aſſequũtur. Quod in Platonis Dioniſq; mutua beneuolentia cõtingit. Sin autẽ forma corporis cũ animi deformitate cõiungitur / nõ honeſte cõĩonis / ſed turpis cõgreſſus cupido exoritur. Vnde nõ amicitia: ĩmo petulantia primũ / deinde diſcordia pficiſcitur. Quare ſi cognatio deeſt: amici nũq̃. Si adeſt cognatio deeſt: omnis pulchritudo: interdum beneuoli potiuſq̃ amici. Sin aũt cognationi pulchritudo corporis: nõ animi ẽ adiuncta / pro amicitiæ deſiderio obſceni cõgreſſus ardor exoriť. Cũ unus aĩo pulcher: turpis alter / admonitionis & increpatõis ſtudiũ cognatio illa parit. Quod ſi pulcher uni⁹ animus: alterius nec pulcher eſt / nec turpis: docẽdi dicẽdiq; inuicẽ uoluntas ex cognatõe puenit. Tandem ex increpatione illa & hac doctrina amicitia naſcitur. Quod quidem in phædrum & Alcibiadem Socratis amor oſtendit. At uero cognatio pulchritudinẽ utrimq; nacta cito indiſſolubilẽ pcreat amicitiã. Idq; ĩ Platonis Aſteriſq; beneuolẽtia cõſtitit. Atq; / hæc ut e multis colligiť de amicitia platonis noſtri ſnĩa eſt. In hoc aũt dialogo: primo eos qui amore abutunť: & ſub amicitiæ ſpecie turpi libidini ſeruiũt / increpat. Deinde eos qui ex ſola corporis forma / amari ſe dignos exiſtimãt / admonet.

net. Tertio illos: qui minus uere de amicitia ſentiebãt refellit. Poſtremo callem quẽdã ſagacibus animis ad uenandã amicitiã indicat. Singula mẽbra ſuis in locis legẽtibus patent. Nã dum Hippotalem & Criſippũ Ironia iociſq; deridet/Socrates/ꝙ turpi amore capti eſſent/ſignificat. Et dũ corã illis adoleſcẽtes ad mores inſtruit: amatores admonet: quo pacto amãdũ: & qũo una uiuendũ ſit. Cũq; amatores inſtituiſſet/ſecũdã dialogi partẽ ad amatos inſtituẽdos aggredit̃. Vbi longa inductonis ſerie docet. Nõ umbratili huius corpuſculi forma: ſed uera animi pulchritudine: ſapientia ſcilicet: & prudentia amicos aucupari decere. Tertio loco confutat. Et primo Solonis ſententiã: q amatos inquit amicos eſſe. Qui tamẽ ſæpe amãtes oderũt. Addit etiã nec amantes dũtaxat: amicos eſſe: qa ſæpe odio habent̃: qui amant. Vbi cõcludit reciprocã beneuolentiã/amicitiã eſſe uocãdam: Deinde Empedoclem reprę̃hẽdit/qui quãlibet ſimpliciter ſimilitudinẽ ad amicitiã ſufficere uoluit. Quod falſum eſſe artiũ multaꝶ ſimilitudo declarat: quæ inuidiã & odiũ ſæpiuſq̃ amicitiam gignit. Accedit poſtmodũ Heſiodi Heraclitiq; opinio/ꝙ diſſimilia ſint amica. Idq; falſum eſſe ex eo cõſtat: ꝙ odium & amator cũ diſſimilia ſint/ Amica nõ ſunt: nec iuſtus uir & iniuſtus, & de aliis eodẽ pacto. Quod ſiqd aliquãdo diſſimile ſui appetere uideat̃: ut aridum quod eſt/humorẽ/caloremue: qđ frigidum: dicẽdũ eſt nõ amare cõtrariũ: ſed ſui ipſius reſtitutionẽ ex cõtrario quærere. Quod enim calore nimio præter naturã ſuã uritur: ꝑ frigus ad tẽperiẽ naturalem reducit̃. Quare non frigus ſed temperiẽ ꝑ frigus amat. Idem eſt de cæteris cõtrariis iudicandũ. His cõfutatis opinionẽ quãdam ut ſuã quaſi uaticinans Socrates infert. Vbi trifariã affectiones animi diuidit / bonum animũ/malum/neutrũ: Malum bono ꝑpter diuerſitatẽ amicũ eſſe nunq̃. Malũ a malo ꝑpter iniuſtitiã lædi. Ergo nec hos inuicẽ amicos eſſe. Neutrũ quoq; amare malum impoſſibile / malum enim cũ obſit/ſuapte natura odio ſemꝑ habet̃. Reſtat ut amicitia ſit inter bonũ ac bonũ: & neutrũ atq; bonũ. Et illa quidẽ in gaudio: in deſiderio hæc conſiſtit. Ex qbus duæ quædã amicitiæ ſpecies ortæ ſunt. Sed inſurgunt obiectiones quædã: quæ id turbare uident̃: quas Socrates palam infert: ſolutiones uero clã inuit. Prima qa bonus bono ſimilis: ſimilia uero nõ eẽ amica cõtra Empedoclẽ dictũ fuit. Vbi ĩtelligẽdũ: nõ dictũ eſſe ſimilia/ nullo mõ amica fieri: ĩmo negatũ qđ ſimpl'r q̃libet ſi͂litudo ad amicitiã ꝑcreãdã ſufficiat. Itẽ cũ ſecũdo obiicit̃: bon⁹ ſeipſo ſufficit: Ergo nõ deſiderat alterũ: unde nõ amat: quare nec boni amicus eſt. Exponẽdum eſt ꝙ hæc abſurditas nõ ex Platonis mente ſequit̃: ſed ex Empedoclis & Heracliti dictis: in qbus amoris deſideriũ ab amicitia non diſtingunt. Quare una cũ amicitia cupiditas ꝑpetua ſit neceſſe eſt. Plato uero amicitiã habitũ quẽdã eſſe uult ex amore diuturno cõtractũ. Quo fit ut amor ſit exoriens amicitia: Amicitia uero inueteratus amor: in quo multo plus uoluptatis q̃ deſiderii reſtat: Ex quo ſequit̃ ut qui cupierat: iam delectetur. Itaq; amicitiæ habitus nõ neceſſario deſiderii p̃ſentis ardorẽ: ſed delectationem exigit. Ergo ſi bonus bonũ minus deſiderat/ non tamen minus/ bonus bono gaudet: quod ad ſeruandã amicitię rationem plurimũ ualet. Atq; hæc una eſt amicitiæ ſpecies: inter bonũ uidelicet atq; bonum in gaudio potiuſq̃ in deſiderio conſtituta. Eſt & altera quæ deſiderii pluſq̃ uoluptatis includit / inter neutrum bonũq; exoriens. Quæ quidem / qua ratione fiat ex cuius gratia: & ꝑpter quid in textu ſatis patet. Deſcribit illam primo ut opinio porrigit: deinde paulatim emẽdat. Nam cum dixiſſet/ neutrum propter malum inimicum/amare bonum amicum: boni amiciq; gratia / ſtatim dictis obiiciendo corrigit. Vbi primũ docet: amicitias omnes quæ ad hoĩes diriguntur/imperfectas eſſe: & imagines amicitiæ: quæ ad ipſum primũ bonum rerumq; omniũ reſpicit auctorẽ: qđ primo amatur: & cauſa eſt ut amentur hæc omnia. Et quiſquis aliquid amat/ipſum primũ tanq̃ finem amoris habet. Nam a primo bono bonum omnibus ineſt a primo pulchro/ gratia ſingulis adeſt: bonitas uero trahit nos: allicit pulchritudo. Non ergo iſta nos inferiora mouent: ſed primũ illud in iſtis trahit & allicit. Illud itaq; in iſtis ſimul atq; ex iſtis: nõ iſta amamus. In quo Platonis noſtri pietas ĩ Deum: ſummaq; religio mirifice fulget. Oſtendit præterea non ſemper nos alterius gratia amicos eſſe. Neq; enim primũ bonum: boni alterius gratia exoptamus: Item non ꝑter malum: bonum cuperes. Quia etiã omni malo e rerum natura ſublato reſtaret bonum ſuapte natura gratum: & appetitus in eo quod minus bonũ: ad bonũ maius conſequendum traheret. Nõ enim malum eſt: quod ſummi boni excitat appetitum: ſed ipſius minus boni egeſtas ad ſui repletionem in ſummũ bonũ conuertit: quæ quidẽ nõ malũ: qa nunq̃ malũ ad bonũ: & cõtrariũ ad cõtrariũ: ſed inchoatio boni potius nuncupanda. His ad emendationẽ illatis: principiũ quoddam inducit̃ amicitiæ perfectius inueſtigandæ: Inquit enim cognationẽ & naturæ cõuenientiã amicitiam parere: de qua ſatis in principio diximus. Poſtremo iuuenes illos adoleſcenteſq; mordet ꝙ ignorent qd merito amãdum ſit: quæ amicitia uera. quo pacto honeſtæ: ſtabiliterq; confletur. Et anteq̃ hæc diſcant/ temere / ꝑcaciter/& petulãter amicitiã inire cõtendant. Sed ne illos ĩfeſtos ſibi reddere: clã iſta ſignificauit: & ſeipm̃ una cũ illis reprehẽdit: Hec de argumẽto ſatis. Ad Lyſidẽ ueniamus.

FINIS ARGVMENTI IN LYSIDEM.

poeſis ſ‸udium reddas/Arbitror ſane nullum te bonũ poetã exiſtimaturum/qui ſeipſum poemate
lęſerit.HIP.Nullum per Iouem:quæ enim hæc eſſet abſurditas?Ob hanc profecto cauſam tecum
o Socrates mentẽ meã cõmunico:& ſiquid habes aliud:conſule:qua rõne quis: aut dicẽdo aut agẽ
do conciliare ſibi quos diligit:poſſit.SO.Non facile dictu eſt.Verum ſi hunc mecũ colloquio iun
geres:tibi forte oſtenderem:quæ illi dicenda ſint/pro his quæ loqui te/& canere erga illum iſti nar
rarunt.HIP.Nihil impedimẽto fuerit.Si enim una cum criſippo hoc ingrediaris/& ibi ſedens di-
ſputes:ipſe tibi ut arbitror/adhærebit.Nam audiendi apprime auidus eſt.Ac etiam ibi mercuria
lia celebrantes:iuuenes in unũ conueniunt.Ad te igitur aduentabit.& niſi id fecerit:memento il-
lum Criſippi familiarem eſſe pp Menexenum huius nepotẽ/cuius ille ſocius eſt chariſſimus. accer
ſat itaq; hic illũ/ſi minus ipſe p ſe acceſſerit.Sic agendũ ẽ inq̃:& ſimul apphẽſo Criſippo/in paleſtrã
proſecutus ſum:& alii nos a tergo ſecuti ſunt. Ingreſſi autem inuenimus ſacras cerimonias ferme
peractas:iuueneſq; comptos:calculis:taliſq; ludentes:partim in ipſo ueſtibulo extra ludebãt: par
tim in gymnaſii angulo paris impari ſue iactu exercebantur:calculos e calathis quibuſdã extrahẽ
tes.Hos intuentes alii circũſtabant e quibus Lyſis erat:qui adſtabat inter iuuenes coronatus: & oĩ
bus indole preſtans:nec pulcher tñ/ſed & honeſtus:& bonus exiſtimandus. Nos aũt e conſpectu
ubi quieti locus erat/conſedimus inuicem differentes. Conuerſus Lyſis:frequenter in nos oculos
coniiciebat:utpote qui propius accedere cuperet.ſed ſolus accedere uerebatur.Interim Menexe
n‸s interludendũ ex aula ingreſſus eſt:meq; & Criſippum cõſpicatus:conſeſſum uenit. Quẽ Lyſis
intuitus ſecutus eſt:& iuxta eum aſſedit.Aduentarũt inſuper alii:hyppothales ãt poſtq̃ multos cõ-
ueniſſe perſpexit/latere cupiens/ea ſe recepit/qua uideri nõ poſſe a Lyſide arbitrabatur ne forte illi
moleſtus foret:& ſic adſtans audiuit.Ego uero Menexenum inſpiciens o fili Demophontis inquã.
Vter ueſtrum natu maior? Ambigimus rñdit ille.Cui inſuper addidi. Nũqd etiã uter generoſior
ſit/ambigitis? Et iſtud. An ẽt uter honeſtior ſit? Subriſerũt ambo. Vter ueſtrũ ditior ſit:haud qua-
q̃ interrogabo. Amici nãq; eſtis:nõne? Et maxime quidem:rñderunt. Amicoꝝ uero cõmunia oĩa.
quapropter hoc nihil differtis:ſiquidem id uere de amicitia dicitis.Conſenſerunt.Sed cum percõ
tari uellem uter iuſtior/& ſapientior eſſet interrupit nos quidam qui Menexenum accerſiuit: dicẽs
illum a gymnaſii magiſtro uocari. Viſus enim mihi eſt ſacrorum antiſtes. Abiit igitur: & ego Lyſi-
dem interrogaui:Dic age o Lyſis uehementer te pater ac mater amant.Ly.Valde.SO.An nõ bea

Collocutio beniuo!a ut ‸ pueri aĩus ad loquẽdum alliciatur.

tiſſimum fore te cupiunt?Ly.Quid ni?SO. Videtur tibi beatus ille qui ſeruit: & cui nihil eoꝝ quæ
concupiſcit:agere licet?Ly.Non per Iouem.SO.Ergo ſi te pater/& mater amant/beatũq; fieri uo-
lunt/id omni opera diligentiaq; curabunt:ut beate uiuas.Ly.Quid prohibet. SO.permittet itaq;
quodcũq; lubet efficere:nec tuis cupiditatibus aduerſabuntur.Ly. Per Iouem o Socrates mihi in
plurimis obſtant.SO.Qui iſtuc ais?Dum te fore beatum exoptant:te impediunt:quo minus uo-
ti tui compos efficiaris.Rñde ad hæc.Si cuperes aliquo patris tui curru peruehi: capiẽs habenas/
qñ pugnat/nunqd permitteret?Ly.Nihil minus.SO.Quem ergo permitteret?Ly. Eſt auriga qui
dam a patre meo mercede conductus.SO.Quid ais. Mercennario parentes tui cõcedunt potius
q̃ tibi liberam equorum adminiſtrationem?& argentũ præterea huius opis cã erogabunt?Ly.Sed
quid nam?SO.Mulos uero iugatos ducere:loriſq; cedere/tibi cõcedent?Ly.Cur mihi cõceſſerint?
SO.Nulli ne uerberare hos licet?Ly.Et ualde quidem mulioni uidelicet.SO.Seruo;ãn libero? Ly.
ſeruo.SO.Seruum itaq; pluris faciunt q̃ te filium:liberiuſq; agendi arbitrium exhibẽt. Quin etiã
ad hæc mihi reſponde. Te ne tibiipſi dominari permittũt:an nõ:Ly.Neq; id ullo pacto.SO.Quis
tibi dominatur:Ly.Pædagogus.SO.Nunquid ſeruus:Ly.ſeruus noſter.SO.Quam oneroſiſſimũ
eſt/ut liber ſeruo ſubiiciatur:Sed quid agẽdo/pædagogus hic tibi imperat:Ly. Dum ad magiſtros
me ducit.SO.Et hi quoq; præceptores tibi imperãt?Ly.Omnino.SO.Multos igitur dominos prin
cipeſq; tibi pater ſponte prępoſuit.Sed cum domũ ad matrẽ redieris/te ne ſinit quicquid placeat/
agere:ut beatus ſis:uel circa lanificium:uel circa telam/qñ texit. An gladium forcipeſq;/radiũ/aq
pectem:cæteraq; lanificii inſtrumenta attrectare ſinet.Ly.Non uetaret ſolum:ſed & cęderet/ſi tan-
gere auderẽ.SO.Proh deus/iniuriã ne patri uel matri aliquã intuliſti:Ly. Nullã pr̃ſus. SO.Quã
ob cãm te beatũ fore:& arbitratu tuo diſponere ſingula nolunt:Et quotidie te ſic educant/ut ſem-
per alicui ſeruias/& ut breui cõplectar/nihil pro tua uolũtate agas: Quo fit ut nihil tibi prodeſſe tã
amplæ diuitiæ uideant: qñ qdẽ quiuis magis q̃ tu has adminiſtrat.Et quod maius ẽ/nec ẽt corpus
tã generoſum: quippe cũ alius hoc alat:& colat:tu aũt nullũ habes ĩperiũ o Lyſis. nec ullius uoti cõ
pos efficeris.Ly. Nondum per ętatem licet o Socrates.SO.Vide ne minus id ſit.Quod tibi ĩpe-
dimento eſt o Democratis fili.Nam hæc ut arbitror:& pater & mater tibi concedunt/nec ętatem
prouectiorem expectant:quotiens legi ſcribi ue ſibi aliquid optant. Tibi enim præ cæteris dome
ſticis iſta cõmittunt.Ly. Maxime.SO.In his tibi licet tam ſcribendo q̃ legendo:quẽ uis ordinẽ lit-
terarum ſeruare.Et quando lyram ſumis:nihil phibent:ut opinor/parentes tui/quo minus inten
das uel remittas chordarum quamlibet? & frices:& pulſes plectro.Ly. Non certe.SO. quid in cã

eſt o Lyſis:ꝙ in iis permittunt/in ſuperioribus prohibeant?Ly. Quoniam iſta quidē ſcio:illa con-
tra ignoro.SO.En o optime Lyſis:non ętatem expectat pater ad licentiam tibi exhibendam: ſed
profectum ingenii. Etenim cum primum te ſenſerit te ipſo prudentiorem effectū/illico/& tua oīa
& te libere tibi communicet.Ly.Spero equidem.SO.Quid porro uicini: nōne eadem ratione ſe
qua/& parentes erga te gerent. Vicinum cenſes tibi ſuę domus:cōmiſſurum gubernationem/ſi te
intellexerit in re familiari peritiorem eſſe:an ipſum per ſe miniſtraturum?Ly. Mihi commiſſurum
puto.SO.Athenieſes quoqꝫ dubitas quin rem.p.tibi cōmendēt/cum primum te in his rebus pru
dentiorem aliis eſſe perceperint? Ly.non dubito.SO. Quid rex magnus? Vtrum eius filium natu
maiorem/cuius Aſię regnum futurum eſt permittet in elixarum carnium ius quicquid uelit iniice
re?potius q̄ nos/ſi illi perſuaſerimus popinæ peritiores eſſe q̄ filium?ly. Nos uidelicet.SO.Et illū
nihil prorſus/nos autem:etiam ſi ſalis multum capientes immittere uellemus/certe permitteret.
Ly.Quid ni?SO.Et ſi filius eius oculos ęgrotaret/nunquid permitteret eum ſibi oculos attrecta-
re/an prohiberet:cum medicum illum nō exiſtimaret? Nos autem ſi mō putaret peritos medicos
eſſe/nil impediret/etiam ſi uellemus patefactis palpebris:& cinere ſuperinfuſa curare. Ly.uera lo-
queris.SO.Quinetiam cætera oīa nobis comitteret:potius q̄ ſibi uel filio:in quibus ſapientiores
nos eſſe putaret?Ly.Neceſſe eſt Socrates.SO.ſic ſe res habet amice.Lyſis. Singula in quibus pru-
dentes ſumus cuncti nobis concedēt:& græci:& barbari:tam uiri q̄ mulieres: & i iis arbitratu nr̄o
agemns:nec ullus ſpōte nobis obſtabit:quo minus & nos liberi ſimus & alioꝝ duces.Et cū nobis
hęc cōferāt:nr̄a erūt.Quæ uero ignoramus/nemo nos ut lubet/agere ꝑmittet:ſed oēs pro uiribus
repugnabunt:non extranei tantū/uerū parentes etiam: & quod nobis propinquius eſt: nos quoqꝫ
ipſi non nobis:ſed aliis miniſtrantibus:& hæc cum nullo nobis emolumēto ſint a nobis aliena exi-
ſtent.Conſentis?Ly.Conſentio equidem.SO.Alicui ne hominum amici erimus/amabitqꝫ nos ali
quis in his rebus/in quibus inutiles ſumus? Ly.numq̄.SO. Ergo nec te pater:nec ullus alium quē
q̄ diligit/quatenus eſt inutilis.Ly.Non ut uidetur.SO.Si itaqꝫ ſapiens euaſeris/omnes amici tibi:
& familiares erunt. Vtilis enim/& bonus eris.Sin minus:nec alius quiſq̄ tibi/ nec parentes/neqꝫ ꝓ
pinqui amici erunt:poteſt ne aliquis in his ſuperbe ſapere atqꝫ gloriari: in quibus nondum quicq̄
ſapit?Ly.Quid iſtuc fieri poteſt?SO.ſi tu preceptore indiges/nondum ſapis.Ly.Nondum certe.
SO.Non ergo ſuperbe ſapis.Ly.Nō per Iouem:ut mihi uideor.SO.Quæ cum audiſſem in Hip
pothalem conuerti oculos:atqꝫ parum abfuit qui nata ducerē.O Hippothales hoc pacto cū ado-
leſcentibus diſputandum:corripiendo illos atqꝫ deiiciendo:non blandiendo:ut ipſe agis:& efferē
do:ſed cum uidiſſem illum anxium:turbatumqꝫ ex antedictis recordatus ſum:ꝙ dudum præſens.
Lyſidem latere uolebat.Recepi ergo me ipſum:linguamqꝫ cohibui. Interea reuerſus Menexenus:
iuxta Lyſidem:unde ſurrexerat:requieuit:tū Lyſis:gratioſe admodum:& amice a Menexeno ſeor-
ſum mihi ſuſurrauit ad aures o Socrates quę mihi eadem obſecro.Menexeno quoqꝫ ediſſeras.Ipſe
inq̄ Lyſis illi referens.Nam attente nos auſcultaſti. Attente ſane reſpondit ille. Da igitur operam
ut diligenter reminiſcaris:quo illi ſingula perſpicue referas. Quod ſiquid forſitan ſubterfugerit:
rurſus a me requites:cum me primum conueneris.Nauabo operam:& maxime quidē ille reſpon
dit.Sed noui ſaltem aliquid illi dicas:ut & ego audiam:donec redeūdi domū ſit hora.At ego.agē
dum eſt/præſertim cum ipſe iubeas/ſed cogita qua ratione mihi opituleris:ſi me refellere Menexe
nus hic contenderit.An non contentioſum eſſe illum audiſti?Ly.Prorſus:& iccirco te cū illo diſpu
tārem audire percupio/SO.an ut ridiculus habear?Ly.abſit Imo ut illum caſtiges atqꝫ coherceas.
SO.Haud facile eſt:uehemēs enim/& facūdus eſt.Criſippi diſcipulus. Adeſt præterea quinetiam
Criſippus ipſe.an non uides?Ly.Nilhil uerearis o Socrates:age obſecro diſſeras.SO.diſſerēdū ui-
det. Verū iſta nobis ſeorſum ab aliis colloquētibus: cur inquit Criſippus ſoli hæc īter uos agitatis?
Quin aliis ēt ueſtra hec impertite:impertiendum eſſe rn̄di. hic porro non nihil ex iis quæ conferi
mus/minus ꝑcipit/putatqꝫ.Menexenū itelligere. Quo circa ꝑcontari ab illo me iubet.CTI.Quid
nō īterrogas.SO.Interrogabo:Dic amabo o Menexene qđ abs te querā:inata mihi ē ab ineūte ętā
te poſſeſſionis unius cupiditas:quædā quēadmodū/& aliis. Vt ecce qdā equos deſiderat. aliqs ca-
nes:alius auꝝ:honores alius:hæc eqdē paruifacio.nec multū iſta me mouent.Acquirēdoꝝ āt ami
coꝝ deſiderio flagro.Quare amicū bonū hr̄e malim/q̄ precioſiſſimā coturnicē:aut gallū:& ꝑ Iouē
potiuſq̄ equm atqꝫ canē. ac medius fidius potiuſq̄ Darii auꝝ adipiſci uel ipm̄ Dariū cape optimū
amicū eligere. Videtis q̄ ſim amicitiæ auidus. Qn̄ igit̄ te:& lyſidem animaduerto/ſtupeo ꝑfecto/
uoſqꝫ felices exiſtimo/ꝙ in tam tenera ętate conſtituti/tm̄ munus breui:& facile conſequuti fueritis:
& tu hūc tibi tam facile tanta beneuolentia cōciliaueris/& hic te mutuo ſit amore cōplexus.tm̄ ue-
ro a me munus id abeſt:ut nec ēt quo pacto alter alteri amicus fiat/intelligā. Cęterū hæc abs te tāq̄
petito quærere cupio:quare mihi rn̄deas oro. qn̄ quis aliquē diligit/uter utrius amicus efficitur:
amās ne:amati an amatus amantis?an nihil intereſt?ME.Nihil ītereſſe mihi uidet̄.SO.Quid ais
ambo inuicē amici fiunt/qn̄quidem. Solus alter alterum diligit?ME.Mihi quidē uidet̄.SO.quid
porro?

Quā ſidei & dignitatis afferat prudētia & ꝙ cōtraria imprudentia.

In his que ſapimus gloriamus & ſuperbimus.

porro? an nõ reperiri põt amans q̃dam/cui amatus haud uiciſſim in amore rñdet? ME. Poteſt. SO.
Nũquid & odio hri amatorem ſępe contingit? Quod non nunq̃ amatoribus erga amatos accidit.
amantes. n. q̃ ardentiſſime nõ nũq̃ minime redamanẽ: imo & odio q̃nq; habẽt: an non uera tibi
dicere uideor? ME. Veriſſima. SO. Nõne in his hic q̃dem amat. Ille autẽ amatur? ME. Certe. SO.
Vter ergo utrius eſt amicus? amans ne amati? ſiue redamet/ſiue odio habeat? An amatus amãtis?
an neuter alterius tũc eſt amicus/cũ non utriq; uiciſſim amãt? ME. Sic ſe res hre uidetur. SO. aliter
itaq; nũc q̃ ſupra cenſemus. tũc. n. uiſum eſt/ſi alter ſolũ diligat/ambos amicos eſſe. Nũc cõtra/niſi
uterq; diligat/neutrũ amicum eẽ dicendũ. ME. apparet. SO. nihil igit illi amicũ eſt: qui amat id a
quo minime redamat. ME. Non uidetur. SO. Ergo nec amici equoꝝ ſunt: quos equi non mutuo
amant: nec amici coturnicũ: neq; canum nec uini: nec exercitationis amici: nec ſapientię: niſi ſapiẽ
tia illos uiciſſim amet. amant nẽpe hec ſinguli: nõ tñ amica hæc ſunt. Quãobrem mentit poeta ille
qui dicit. felix ille ẽ: cui pueri amici & equi. Venatorii canes & hoſpes alienigena. ME. Nequaq̃ mi
hi uidet. SO. Verũ dicere tibi uidet? ME. Verum. SO. Amatũ igit amanti amicũ eſt: ut apparet.
o Menexene ſiue amauerit: ſiue oderit: quẽadmodũ teneriores pueri: ptim nullo mõ amãt/partim
oderunt: q̃n a parentibus uerberant: tunc ſane dum uehemẽter odio habeãt: genitoribus ſunt ca-
riſſimi. Menexenus. Opinor equidẽ. SO. Nõ ergo amans amicus ſm hãc rõnem: ſed amatus erit.
ME. Videtur. SO. Et odio habitus inimicus nõ odio hñs. ME. Apparet. SO. Ita multi ab inimicis
amant: & odio ab amicis habentur: & inimicis amici ſunt: amicis cõtra inimici: ſi amatum potiuſq̃
amans: amicũ eſt. Quæ aũt hæc eẽt abſurditas o dulcis amice? Immo ĩpoſſibile id q̃dem/amico ini
micũ/inimico amicũ eẽ. ME. Vera loqui uideris o Socrates. SO. Et ſi hoc fieri nullo mõ põt/reſtat
ut amans amati ſit amicũ. ME. apparet. SO. Silr q̃d odio habet/inimicũ eius q̃d odio habet. ME.
Neceſſe eſt. SO. Eadẽ nobis nũc erunt: quæ & in ſupioribus cõcedenda: ꝙ plærũq; amicũ ſit aliq̃d
nõ amici: plęrũq; ẽt inimici: quotiẽs non amantẽ uel faſtidiẽtẽ quis amat. Nonnunq̃ inimicus erit
nõ inimici. uel & amici: q̃n nõ faſtidientẽ quis odit uel faſtidit amantẽ. ME. Ita uidetur. SO. Quid
ergo dicemus? ſi neq; amãtes amici erũt neq; amati: nec amãtes amatiq;. Num alios quoſdã præ-
ter iſtos amicos inuicẽ eẽ dicemus? ME. per Iouẽ o Socrates q̃d rñdeam non inuenio. SO. Vide o
Menexene/ne forte minus recte in ſupioribus quæſiuerimus. Tum Lyſis id inquit mihi uidet o So
crates: & ſic fatus erubuit. Viſum nãq; mihi inuitũ illũ effugiſſe id q̃d dicebat: ex eo q̃d attentius in
cũbebat. Sic. n. dum audiebat/hre ſe uidebat. Ego itaq; uolẽs Menexenũ requieſcere/& illius philoſo
phia nimiũ delectatus/ſic. LY. fidẽ allocutus ſum. O Lyſius uera mihi loq uideris: q̃a ſi recte cõſide
rauiſſemus: haud ita nũc aberraremus. Quare ne ulterius hac uia pergamus. Etenim ardua mihi
quaſi uia q̃dam aſpera cõſideratio iſta uidet. Sed iter q̃d nũc ingreſſi ſumus: poetaꝝ adminiculis
peragendũ. Hi nãq; nobis tanq̃ pres atq; duces ſapientiæ ſunt. Dicunt pfecto non male d[illegible] ami
ci ſint/admouẽt: hoĩes pterea conciliatoris dei ductu amicos fieri uolunt. Sic. n. aiunt. Deus ſilẽm
ſp ad ſimilẽ agit: & notũ facit. An nõ hæc ipſe aliq̃n reperiſti? Ly. Reperi. SO. fortaſſe & ſapientum
ſcripta legiſti: in quibus eadẽ hæc affirmant: ſilẽ ſimili neceſſario ſp amicum eſſe. Atq; hæc eſt eoꝝ
ſnia: qui de natura & uniuerſo tractarunt. LY. Vera dicis. SO. Nunquid bñ dicunt? LY. forte. SO.
forte id ex pte ueꝝ eſt: forte ẽt ex toto: ſed nos nondũ intelligimus. Videt. n. nobis prauus prauo/
que ppius adhæret: & frequẽtius. cum eo uerſat: eo magis inimicus fieri. Nam iniuriã infert: fieri
uero nequit/ut qui infert/& qui accipit iniuriã amici ſint: nõne ita? LY. Sic prſus. SO. hac rõne me-
dia pars illius ſentẽtiæ falſa erit/ſiquidẽ praui ſiles ſunt. LY. Certe. SO. Verum mihi uident bonos
dicere ſiles eẽ inuicẽ/& amicos. Improbos aũt/ut ſæpe de illis dicit/nunq̃ uel ſibi ipſis uel inuicẽ ſi-
miles eẽ: ſed pturbatos penitus: & inſtabiles. Qui uero ſecũ ipſe diſſentit; nullo mõ cũ alio conſſen
tiet: nec ulli amicus eẽ poterit. Nõne tu idẽ exiſtimas? LY. pfecto. SO. Id ergo ut mea fert opinio:
ſignificãt o amice/qui ſilẽ ſimili amicũ eẽ dicũt: ꝙ ſolus bonus ſoli bono amicus: malus aũt nec bo-
no nec malo/unq̃ reuera amicus efficit. Conſentis? LY. Aſſentior. SO. Habemus iã qui ſint amici.
Nã rõ dictat eos qui boni ſunt amicos exiſtere. LY. conſtat. SO. Idẽ ego arbitror. Sed ineſt aliquid
q̃d me pturbat. Et uide quæſo q̃d ſuſpicor. Similis ſimili q̃ rõne ſimilis/amicus: & talis tali utilis ẽ.
Immo ſic et cõſideremus. Simile q̃dcũq; cuiuis ſimili q̃d emolumẽtũ aut detrimẽtũ inferre poteſt
quod nõ ipſummet. ſibiipſi ualeat? Aut quid pati ex illo: quod nõ ex ſeipſo ſimiliter pati queat? hæc
itaq; cũ talia ſint/ut nihil ſe inuicẽ iuuẽt/quo pacto ab ĩuicẽ expetunt? LY. Nullo mõ. SO. Q̃d nõ
expetit: q̃uo amicũ? LY. Nullo. SO. an forſitã ſimilis ſimili quãtũ ſimilis: nõ amicus? bonus ãt bono
quãtũ bonus nõ quãtũ ſimilis/amicus exiſtit? LY. forte. SO. quid uero? nõne bonus q̃tenus bonus ẽ
catenus ſibiipſi ſufficiẽs? LY. Ita. SO. ſibiipſi ſufficiẽs ſm ipſam ſufficiẽtiã nullo penitus ĩdiget. LY.
Quid phibet? SO. Qui nullo eget nullũ expetit. LY. nullũ ſane. SO. Siñ expetit/nec amat? LY. Nõ.
SO. Qui nõ amat nõ eſt amicus. LY. Nõ uidet. SO. q̃uo boni bonis amici erũt/qui nec abſẽtes mu
tuo ſe deſiderãt: cũ ſeipſis ſufficiẽter uiuant/nec pñtes: ſe inuicẽ indigeant. Tales uiri quanam rõne
ſe inuicẽ multifacere pñt? LY. Nulla. SO. Amici nunq̃ erunt/qui ſe inuicem nõ multi faciunt. LY.

Niſi uterq; amat neuter amicum.

Amici equoꝝ & coturnicũ nõ ſũt amici.

Capitur q̃dã pœta de amicis loquens.

Poetę ſunt tã q̃ patres & duces ſapiẽtiæ.

Amicos ductu dei fieri.
Simile ſimili amicum.

Diffinitio q̃dam amicoꝝ.

Confutatio.

Nunq̃.SO.Conſidera iam o Lyſis/quo delapſi ſimus & nũquid oĩo decepti fuerimus.LY.quo pacto.SO.accepi qñq; ab aliquo in præſentia ẽt & reminiſcor q; ſimili ſimile aduerſum eſt/& boni bonis inimiciſſimi ſunt.Qui & Heſiodi teſtimonio utebat̃:dicentis figulũ in uidere figulo:cantorem quoq; cantori:& medicũ medico.Et in aliis ſimiliter neceſſarium aſſerebat: ſimilia inter ſe inuidia emulatione:cõtentiõe abundare:& amicitia/diſſimilia.Inopem porro diuiti amicũ neceſſitate fieri:& imbecillũ auxilii gratia forti.& medico ſimiliter ęgrotantẽ.Ignorantẽ quoq; peritũ deſiderare atq; diligere.Addebat pręterea ſublimiora quædam q; multũ abſit ut ſimile ſimili ſit amicũ:ſed contra/quod maxime cõtrariũ maxime cõtrario amiciſſimũ.Vnum quodq;.n.apparere non ſimile/ſed contrariũ:ut aridũ apparere humidũ/frigidũ uero calidũ.amarũ:dulce:acutum:obtuſum:uacuum:replectiõẽ:plenum:uacuitatẽ:cæteraq; ſimiliter.Contrariũ.n.contrario alimenta pbere.Simile aũt ſimili minime ueſci.Enimuero qui talia docuit facundus & elegans qdam uir eſſe uiſus eſt.bñ.n.dixit.Vobis aũt quid uidet̃?ME.Probe/ut prima fronte apparet.SO.Dicimus itaq; contrario cõtrariũ/amiciſſimũ eſſe.ME.Vtiq;.SO.Sit ita o Menexene.Sed quæſo nõne alienũ hoc & extraneũ?Confeſtim in nos ultro inſurgent ſapientes iſti:qui refellendi facundia pollent.& a nobis quærent.An nõ ſit maxime contrariũ/odium amicitiæ?Quid iſtis potiſſimũ rñdebimus? Nonne rñdere cogemur eos uera dicere.ME.Cogemur.SO.Nũquid dicent inimicũ amico amicum. Vel amicũ inimico/amicum?ME.Neutq̃.SO.Num & iuſtũ iniuſto uel tẽperatũ intemperato?aut malo bonũ.ME.Non mihi uidet̃.SO.Atqui ſi ſecundũ contrarietatẽ amicũ eſt alicui aliqd/amica hæc eẽ oportet.ME.Oportet ſane.SO.quare nec ſimili ſimile:neq; contrario contrariũ eſt amicũ. ME.Non uidet̃.SO.Age & hoc aduertamus ne nos magis adhuc lateat/q; amicũ reuera nihil ex his quæ diximus/ſit:ſed qđ neq; bonũ neq; malũ/amicum qñq; boni efficiatur.ME.Quid ais?SO. Ignoro & ipſe per Iouẽ.Vacillo.n.ob ſermonis ambiguitatẽ.Et uidet̃ ut uetus habet pũerbiũ/pulchrum ipſum amicũ eẽ.Apparet.n.molle quiddã:leue ac pingue.Ideoq; nos facile forte inlabit̃:ſerpit & penetrat:quaſi lubricũ quiddã atq; lene.Dico enim ipm̃ bonũ pulchrũ eẽ.Nũquid & tu? ME.Et ego.SO.Equidẽ diuinãs tibi id pfero:boni & pulchri amicũ eẽ: quod neq; bonũ ẽ neq; malum.Quorſum hæc uaticinor:audi.Videnť mihi tria quędã gña eſſe.Vnũ bonũ:alterum malum:poſtremũ qđ neq; bonũ eſt:neq; malũ:tibi ãt?ME.Mihi quoq;.SO.Nec bonũ bono/nec malũ malo:nec bonũ malo amicũ eẽ/quẽadmodũ rõ ſuperior perhibet.Reſtat ſiqd alicui eſt amicũ: ut qđ nec bonũ neq; malũ eſt/amicũ ſit:aut bono/aut tali alicui quale ipſum eſt.Nihil.n.malo amicũ eſt. ME.Certe.SO.Nec tñ ſimile ſimili ut pauloante monſtrauimus.ME.pfecto.SO.Non igit̃ erit illi qđ nec bonũ eſt/nec malũ/amicũ/id qđ & ipſum tale eſt.ME.Non uidet̃.SO.Solũ itaq; qđ nec bonũ eſt neq; malũ/ſoli bono amicũ fieri põt.ME.Neceſſario ſequi uidet̃.SO.Nũquid recte a nobis [illegible]ieri id mõ expoſitũ eſt?Si ergo ſanũ corpus cõſideremus medicinę arte nõ indiget:nec auxilio [illegible]ſus ullo:ſufficiẽter.n.ſe habet.Vnde ſanus nemo p ipſam ſanitatẽ medico eſt amicus.ME. Ne[illegible]SO.Sed ęgrotans utputo per ipſum morbũ.ME.Quid ni?SO.Morbus qdem malũ:medicinæ uero peritia bonũ quoddam & utile.ME.Sic eſt.SO.Corpus ex eo qđ corpus/nec bonũ eſt nec malũ.ME.Verũ.SO.Cogit̃ aũt corpus ex morbo q̃rere:& amare medelã.ME.Apparet.SO. Sequit̃:qđ nec bonũ eſt neq; malũ/boni amicũ pp mali pñtiam fieri.ME.Videt̃.SO.Cõſtat aũt id fieri:priuſq̃ illud ob mali pñtiam malũ efficiat̃.Neq;.n.malũ effectũ ẽ loco boni qđ appetit:cuiuſue amicũ eſt.Impoſſe nãq; eſſe oſtẽdimus ut malũ bono amicũ ſit.ME.Impoſſibile pculdubio.SO. aĩaduertite quæſo qđ dico.Nõnulla qppe aſſero talia fieri:quale id:qđ illis adeſt:nõnulla:minime pinde ac ſiqs uellet colore quodã aliqd ſuptingere:adeſſet quodãmodo infectio colorato.ME.adeſſet.SO.Nõne tũc quoq; tale coloratũ eſt/quale ipſum eẽ ſolet?ME.haud intelligo.SO.Sic forte itelliges:ſiqs comas tuas quæ flauæ ſunt/ceruſa fucauerit/utrũ albæ fiant?An potius uideant̃.ME. Videbunt̃.SO.Verũtñ albedo illis aderit.ME.aderit.SO.nihilo magis tñ albæ adhuc erunt:& pſente candore neq; candidæ erunt:neq; nigræ.ME.Vera loqueris.SO.Sed qñ ſenectute caneſcũt tũc o amice tales fiũt/quale id:qđ aduenit:cani coloris pñtia canæ.ME.Quid ni?SO.Hoc illud ẽ: qđ quæſiuerã.nũqd oẽ cui tale aliqd adeſt:cõfeſtim tale & ipm̃ euadat.an potius ſi certo mõ adeſt/tale fiat:aliter minime.ME.Hoc mõ potius.SO.Eadẽ rõne quod nec bonũ eſt:nec malũ/qñq; pręſente malo/nõdũ eſt malum/nõnũq̃ malũ fit.ME.Oĩno.SO.Qñ nondũ malũ eſt pñte malo.præſentia hæc bonũ appetere cogit:pñtia uero quę malũ reddit:& appetitũ boni:& amicitiam reiicit:neq;.n.ulterius neutrũ eſt:ſed malũ.Amicũ uero malũ bono:& bonũ malo eẽ non põt.ME.nõ certe.SO.Ob hanc utiq; cãm ſapientes dicendũ haud ulterius philoſophari/ſiue dii/ſiue hoĩes hi ſint:nec eos ẽt/qui adeo corrupti ab ignorãtia ſunt:ut ĩprobi ſint effecti/nullũ qppe malũ & penitꝰ ignorantẽ philoſophari.Reſtant igit̃ illi qbus malũ id ignorãtia.ſ.adeſt:nec tñ rudes penitus ignoranteſq; ſunt:ĩmo & ſuã ignorantiã agnoſcunt:ob quam animaduerſionẽ philoſophant̃ ideſt ſapiẽtiã amãt:nõdũ boni aut mali:mali.n.neq̃ philoſophant̃:nec boni ẽt.Nã nec cõtrariũ cõtrario: neq; ſimili ſimile ſupra nobis amicũ apparuit.Recordamini.ME.&.LY.Recordamur ſane.SO.Oĩno

o Lyſis

Sĩa ex auctoritate Heſiodi q nõ ſĩlia: ſed diſſĩlia conſtare de amicitia uolebat.

Alia qdã diffinitio amicoꝝ.

Confutatio.

Prouerbium. Pulchrũ amicum eſſe.

Proprietates pulchri.

Boni & pulchri amicum q; neq; bonũ: neq; malum.

Tria gña bonum malum: neutrum.

Alia diffinitĩo amicorum.

Sanus p ſanitatem medico nõ ẽ amicus.

Neutrũ ob pñtiam mali fit amicum bõi.

Quę ſapiẽtes ulterius non debeant philoſophari.

Nullos malos & prſus ignorantes philoſophari.

o Lyſis atq; Menexene/quid amicũ ſit:& quid non inuenimus. Id enim tam circa aĩam q̃ circa corpus ſupra concluſimus: quod nec bonum eſt: nec malũ pp ipſam mali preſentiam: boni amicũ fieri. Hæc illi oĩa conceſſerunt. Et ego ualde lætatus ſum: tanq̃ uenator/qui id quod uenando inueſtigabam/abunde fuerim conſecutus. Deinde neſcio quomodo extranea quædã & abſurda ſuſpitio mihi ſuborta eſt: qua ſi minus uera eſſent/quæ ſupra conceſſeramus. Atq; illico turbatus inq̃: pape o Lyſis atq; Menexene ſomniũ quoddã nacti uidemur. ME. Quorſum hæc? SO. Vereor ne tanq̃ in homines ſuperbos atq; uanos: in huiuſmodi de amico ſermones falſos inciderimus. ME. qua ratione? SO. Hac plane: utrum amicus alicuius amicus eſt: an non? ME. Neceſſario. SO. Vtrum nullius gratia & propter nihil: an gratia alicuius/& propter aliquid? ME. Certe alicuius cauſa/& pp aliquid. SO. Nunquid amica eſt res illa cuius gratia amicus: alicuius eſt amicus? An forte nec amica nec ẽt inimica? ME. Haud ſatis intelligo. SO. Veriſimile eſt: uerum ſic & tu & ipſe ut arbitror: melius intelligemus. Egrotantẽ medici amicũ eſſe diximus. ME. Diximus. SO. Nõne pp morbum/& ſanitatis gratia medici eſt amicus? ME. Ita. SO. Morbus malũ. ME. Quid ni? SO. Sanitas bonũ an malũ an neutrũ? ME. Bonũ. SO. Prædiximus corpus cũ nec bonũ ſit nec malum: pp morbũ malũ medicinæ amicum eſſe: bonũ uero medicinã cã uero ſanitatis amicitiã medicina nanciſcitur: ſanitas aũt bonum: Me. prorſus. SO. amicũ: an non amicũ ſanitas? ME. Amicũ. SO. Morbus inimcũ. Me. Penitus. SO. Quod ergo nec bonum eſt: nec malũ: propter malũ inimicumq;: boni amicũ eſt boni amiciq; gratia. ME. Patet. SO. Ergo amici cauſa amicum propter inimicum eſt amicum. ME. Opinor. SO. Agite pueri poſtq̃ huc diſputando deuenimus/attendamus obſecro diligenter ne forte decipiamur. Principio quod amicum amici amicum factũ ẽ: ſimile uidelicet ſimilis/quod impoſſibile eſſe in ſuperioribus conſtitit: equidẽ prætermitto. Sed iſtud inſuper conſideremus: ne nos præſens opinio fallat. Medicinam ſanitatis gratia amicum eſſe diximus. ME. Affirmauimus: SO. Sanitas nonne amicum? ME. Valde. SO. Si amicum alicuius gratia ẽ amicum: ME. Eſt. SO. Amici ſcilicet/ſi ſupra conceſſa permanent. ME. Et amici. SO. Nunquid/& illud iterum amici cauſa amicum erit. Me. Certe. SO. neceſſarium eſt/ut hoc progreſſu ad principium quoddam perueniamus: quod non ultra in amicũ aliud referatur: ſed in ipſum quod primũ amicũ eſt/ſingula quæ dicuntur amica/ reſpiciant. Me. neceſſarium. SO. Hoc eſt: quod modo dicebam conſiderandũ: ne reliqua oĩa quæ amica gratia illius prædiximus: tãq̃ ſimulachra quędam eius nos decipiãt. Illud autem primũ reuera ſit amicũ. Conſideremus igiẗ hoc pacto. Quod quiſq; multifacit/utputa pater filium rebus aliis anteponit. taliſq; uir ex eo quod filium multifacit: alia quoq; nõ nulla ob illum ęſtimat: exempli cauſa. Si illum cicutam ebibiſſe ſenſerit/uinum plurimi faciet: modo uenena curaturum exiſtimet. Me. & maxime quidẽ. SO. Nunquid & amphorã in q̃ uinũ? Me. Valde. SO. Num pluris ęſtimat: tũc calicẽ fictilẽ aut tres ciatos q̃ filium? an potius ſic ſe res habet? Omne hoc ſtudiũ non iſta reſpicit: quæ alterius gratia præparanẗ ſed in illud tendit: cuius cã cætera quæſita ſunt. Neq; uerum eſt/quod ſępe dicimus/ꝙ argentum/& aurũ multifacimus. Omnis quippe intentio eſtimatioq; illius unius eſt: ad quod iſta parantur. Me. Conſtat. SO. Eadẽ quoq; de amico rõ eſt. Quæcũq; enim amici cuiuſdã gratia/amica nobis eſſe diximus: in ꝓprio uocabulo nominauimus. amicum autẽ reuera illud eſſe apparet/in quo hæ oẽs: que uocantur amicitiæ/tendunt. Me. Sic uideẗ. SO. Quapropter reuera amicum/nullius amici gratia eſt amicũ. Me. Verum. SO. Hoc igitur abſit ut amicum amici cuiuſdam cã ſit amicum. Sed nonne bonum amicum eſt? Me. ſic opinor. SO. Num propter malum bonum amaẗ? & ita ſe res habet? Si ex tribus quæ diximus/bonum/malum/neutrum/ duo accipiantur malum uero abeat: & nihil attingat/nec corpus/nec animam/nec aliud quicq̃ ex his quæ diximus ſecundum ſcipſa/nec bona eſſe/nec mala: nũquid inutile penitus tũc nobis bonum eſſet? Si enim nihil nos ulterius læderet: nullo boni fauore indigeremus. Et iccirco tũc nobis pateret: quod pp malum/bonum quæſiuerimus amauerimuſq;: quaſi bonũ ſit mali remedium/malum uero morbus/& cũ nullus ſit morbus/nulla medela indigeamus. an ſic natura inſtitutum eſt ipſum bonũ/ut pp malum ameẗ a nobis: qui inter bonũ/malũq; medii ſumus. Ipſum uero ſuapte natura/nil conferat? Me. ita uideẗ. SO. amicum itaq; illud/in quod deſinebant cætera oĩa/quæ alterius amici gratia/amica dicta ſunt/longe aliter q̃ illa ſe habet. Illa enim amici gratia amica uocata ſunt. Ipſum autẽ quod reuera amicum eſt/contra/amicum eẽ inimici cã nobis apparuit. ꝙ ſi inimicũ abeſſet/ haud amplius nobis eẽt amicũ. Me. Non ut mihi p̃ſens rõ perſuadet. SO. Si malũ/extirpareẗ/utrũ fames nulla ſitis ue reſtaret? aut hmõi aliud? an forte fames aliqua relinqueretur/cum hoĩes cæteraq; aĩalia eſſent neq; noxia tñ/& ſitis appetituſq; reliq/nec mali tñ malo penitus extirpato. An ridicula forſitan hæc quæſtio eſt? quid tũc reſtaret/quid nõ? Me. Quis nouit? SO. Hoc ſaltem nouimus/ꝙ nũc accidit exurientẽ lædi: accidit: & iuuari. Me. Vtiq;. Nonne ſitientem quoq; & alia quælibet huius generis cupientẽ/qñq; utiliter/qñq; noxie: qñq; neutro mõ appetere accidit? Me. Valde. SO. Si mala pdanẗ/quæ mala non ſunt/cũ illis una interimentur? Me. Nequaq̃. SO. Erũt igiẗ appetitus neç boni nec mali: ẽt ſi mala fuerit interempta. Me. Veriſimile. SO.

Amicus nullius amici gratia ẽ amicus.

Si bonũ ametur nõ pp malũ amatur.

fieri ne pōt/ut qui deſiderat aliquid/atq; ardet/id ipſum non amet? Me. Non ut mihi uidetur. SO. Hac de cā ēt deſtructis malis/ut uidetꝛ amica nonnulla reſtabunt. Me. Ita. SO. Si naūt malū cā eet. ut alteꝝ alterius eſſet amicū/ſublato malo nihil amicū eēt. Nā ſublata cā/euētus eius remanere nō pōt. Me. probe loqueris. SO. Nōne ſupra inter nos conuenit amicū amare aliqd: & pp aliquid? ac pp malum/id quod: nec malū eſt/nec bonū/ipſum bonū amare? Me. conuenit. SO. In præſentia āt alia quædā cā uiciſſim amandi apparet. Me. Videtꝛ. SO. Nunqd ut modo dicebamus deſiderium amicitiæ cā eſt? & id quod deſiderat. deſiderati eſt amicū? tunc qñ deſiderat? Quod uero ſupra diximus amicū eſſe/umbratile qddam eſt/quaſi fictio prolixius circūſcripta. Me. apparet. SO. Enim uero quod appetit illud quo indiget/appetit. Me. idipſum. SO. Indigum itaq; amicū eſt illius quo indiget. Me. Sic opinor. SO. Eget quodlibet illo a quo priuatum eſt. Me. Quid ꝓhibet? SO. Eius igitꝛ quod ꝓprium/& cognatū eſt/ut uidetꝛ amor: amicitia: appetitioq; exiſtit o Menexene. atq; Lyſis. Me. &. Ly. Cōcedimus. SO. Quare & uos ſi amici eſtis inuicē/natura quodāmodo propinqui eſtis. Me. &. Ly. Et maxime qdem. SO. Et qſqs alius deſiderat aliū o pueri: aut amat: ob id deſiderat/& diligit atq; amat. ꝙ ꝓpinquus illi eſt/uel ſecundū aīam/uel aīæ conſuetudinē/aut mores/aut ſpēm alioquin nūq̄ diligeret. Conſenſit plane Menexenus. Lyſis tacuit. Sed ego quod inq̄ natura ꝓprium eſt: neceſſarium eſt/ut amemus. Me. Videtꝛ. SO. Ergo neceſſarium eſt/ut legitimus/& minime ſimulans amator: mutuo ab amatis ametꝛ. His Lyſis atq; Menexenus uix tandē annuerūt. Hippothales aūt lætitia geſtiens/uariis eſt infectus coloribus. Cæterum uolens diligētius ſermonē diſcutere/hæc adieci/ſi ꝓpriū/& ſiſe differunt/diximus iā o Lyſis atq; Menexene qd eſt amicū: ſi nautē idē eſt ſimile atq; ꝓpriū: haud facile eſt ſermonē ſuperiorē reicere/ꝙ nō ſimile ſimili ſm ſi'itudinē īutile: īutile aūt/amicū nullo pacto. Vultis igitꝛ poſtq̄ diſſerendo uelut ebrii facti ſumus/ fateamur aliud qddam eſſe ꝓprium: aliud ſimile? Me. Volumus ꝓculdubio. SO. Vtrum bonū cuiq; ꝓpriū ponemus: malū aūt alienū? An malū malo ꝓpriū/& bono bonū: neutro deniq; neutrū? me. &. Ly. Singula hæc ſingulis ꝓpria nobis eſſe uidentꝛ. SO. Rurſus o pueri ī eos quos a principio de amicitia redarguimus ſermones/nūc incidimus. Nā iniuſtus iniuſto: malo malus: nō minus amicus erit q̄ bonus bono. Me. Ita uidetꝛ. SO. Quid porro? ſi bonū/& ꝓprium idē eſſe dixerimus/nōne bonus bono dūtaxat amicus? Me. Oīo. SO. At iſtud quoq; cōfutatū a nobis iamdudū exiſtimauimus. Recordamini? Me. Optīe. SO. Ad qd ergo deinceps ſermone utemur? ad nihil uidelicet. Operepretium itaq; eſt inſtar ſapientū ī iudiciis quæ dictā ſunt: enumerādo reſumere. Si. n. nec amātes neq; amati: nec ſiſes: neq; diſſiſes/nec boni/nec ꝓprii/nec alia quotcūq; dinumerauimus/quoꝝ pp multitudinē: haud memini/ſi inq̄ nihil ex iſtis amicū ē/nihil eqdē qd afferā/amplius habeo: cū iſta dixiſſem/cogitaui quēdam e maioribus natu citare. Sed illico tanq̄ dæmones qdā pædagogi: tā Lyſidis q̄ Menexeni una cū illoꝝ fratribus/eos domū redire iuſſerūt: heſperus enim uenerat. Primū itaq; nos/& alii circūſtantes pædagogos repulimus. Sed cū nihil nos curarent/& barbarice ſuſurrantes grauiter ferrēt/crebriuſq; pueros uocitarent/illoꝝ ꝓcacitate deuicti: cætum diſſoluimus. Quippe cū illi hermæis. i. quadratis qbuſdā lapidibus innixi. īportune inſtarent. Poſtea iam abeuntibus illis/ad Menexenū Lyſidēq; conuerſus/hæc breuiter intuli: In præſentia ridiculi ineptiq; euaſiſſe uidemur tā ipſe grandis natu: q̄ uos pueri. Siquidem iſti abeūtes nos carpent/ꝙ amicos inuicē nos eē putemus. Ego enim me uobiſcū adnumero. Nōdū āt qd amicus ſit/iuenire īuicē potuerimus.

An deſideriū amicitiæ cauſa ſit.

Quod appetit: illud quo indigit: appetit.

Amor amicitia appetitō ē eius: quod ꝓprium.

FINIS LYSIDIS.

EPITOMA MARSILII FICINI FLORENTINI IN THEÆTETVM PLATONIS VEL DE SCIENTIA AD PETRVM MEDICEM PATRIÆ PATREM.

Dialogus de Scientia Petre Medices inſurgit altius: & dignas miro ingenii tui acumine quæſtiones mouet quarū capita ſolutioneſq; in hoc cōpendio ſummatim aīaduertes. Vbi qd ſcīa non ſit/ qd ſit: & unde/& quō diſputatū reperies. Socrates qdē qd ſcīa ſit/iterrogat. Theætetus āt rñdet ſciam eſſe geometriā: arithmeticā. cæteraſq; huius generis diſciplinas/ & artes ſingulas. Hāc Socrates rñſionē tāq̄ interrogationi minus cōgruā reſpuit. Quia cum iterrogaretꝛ qd ſcīa ſit/nō qd/ſed quot ſcīæ ſunt/enumerat. Et cuius ſcīæ ſunt exponit. Qui enim arithmeticam dicit/nō ſciam ipſam: ſed numerādi ſciam: & qui geometriā: metiēdi ſciam dicit. Deinde ridicula rñſio eſt: cū p ignota reddatꝛ: Nemo enim pōt ꝙ hæc ſcīa numeroꝝ uel figurarū ſit/noſſe. niſi qd ē ſcīa nouerit: præterea ſupflua rñſio eſt. Nam cū poſſet paucis cōplecti ipſius ſcīæ rōnem: dinumerādis ſingulis infinitū iter ingreditꝛ. Affert poſt hæc Protagoræ definitionē: ſciam: ſenſum eē dicētis. Hoīem qppe protagoras reꝝ oīum menſurā eſſe cēſet/exiſtentiū qdē ut ſunt. non exiſtētiū āt/ut non ſunt: & quælibet cuiq; talia eē/qlia cuiq; uidentꝛ. Quales enim res quæq; ſunt/tales ſentiri. Quales ſentiūtꝛ: tales phātaſiæ ideſt ſenſui iterioꝛi uideri. Quo effici uult ut ſenſus ſcīa ſit. In hoc

Diffini: date penumerationes pluribus mōis peccare oñditur.

Poſitio dicentiū ſcīam eſſe ſenſum.

 ſane

ſane Thales Mileſius:Homerus.Epicharmus.Empedocles.Heraclitus.Protagoras cõſenſerunt. Nã cũ inqt Thales aquã oĩum eē principiũ:& Homerus p̃rem oĩum occeanũ:matrẽ Thetidẽ eſſe/ oĩa oñdũt ĩ fluxu uerſari. Hos reliq̃/quos memorauimus/imitari nihil eē unq̃/ſed fieri ſp unũ qdq̃ dixerũt. Vnde nihil ĩ ſe abſolute tale poti⁹ eē q̃ tale:ſed p motũ:mixtionẽ:relationẽq̃ unius ad aliũ/ huic qdẽ tale/illi tale/& fieri/& uideri. Q̃ď oĩa ĩ motu ſint/ex eo cõſtare putãt/ꝙ a motu oĩa fiãt:ꝙ ãt a motu oĩa/ex eo cõiiciũt/ꝙ a quo qdq̃ fit/p illud & cõſeruaẽ. Sed tã illa q̃ ad aĩam/q̃ quę ad corpus ptinẽt.motu & exercitatõe ſeruanẽ/ocio torporeq̃ peunt. A motu igiẽ oĩa p̃terea q̃diu cælorũ ſphę ræ mouenẽ/miſcenẽ q̃tuor elemẽta. Quatenus iſta miſcenẽ:eatenus ĩferiora gignunẽ:q̃ poſtq̃ geni ta ſunt/exercitatiõe ſeruanẽ.hæc igiẽ oĩa motus efficit. Addũtq̃ ex calore gñatio calor ex motu ſo lis uel colliſiõe corporũ puenit. Q̃ď ãt nihil ẽm ſeipſum unũ aliqd fit.ſic exemplo ĩducũt:albedo/& q̃ſq̃ color/nec oculorũ aſpectus ẽ/neq̃ corporũ motus ſed ex aſpectu motuq̃ mediũ quoddam reſul tat:ideſt talis circa oculos paſſio. Et ex diuerſa aſpiciẽtis diſpõne/uarioq̃ ĩtuẽdi mõ/colores uarii. & aľs alii/& uideẽ/& fiũt. Præterea radiorũ mot⁹ uarius corpa pulſans:oculoſq̃ feriẽs/diuerſas/& oĩ formes imagines obfert. Quinetiã ſæpe diuerſis hoĩbus aĩalibuſq̃ circa idẽ diuerſus color apper: & ẽ:ſępe quoq̃ eidẽ:& circa idẽ q̃q̃ nõ eodẽ:ſed alio tpe:ob naturę ĩpſius mutationẽ. Opinanẽ igiẽ q̃cq̃d ẽ/eẽ motũ. Motus ãt ſpẽs duas. Vnã ĩ agẽdo:ĩ patiẽdo alterã:horũ motuũ cõmixtõe/oĩa ut ipi aiũt/cõficiunẽ. Euentus ſpẽ gemini numero ĩfiniti ſunt:ſenſibile uidelicet:atq̃ ſenſus:q cũ ſenſibili fit ſp atq̃ cõgrediẽ. Quotiẽs.n.ſentiẽdi uis aliq̃/& aliqd illi cõſonũ una cohęrẽt/eorũ concurſu duo q̃dã pueniũt:circa id q̃ď obiectum ẽ/ſpẽs ſentiẽda/color/ſapor/odor cęteraq̃ hmõi:circa uim aĩę/ ſenſus. Quibus diſiũctis/iſta nõ fiũt. quo fit:ut ex iis q̃ q̃nq̃ ſenſibus offerũt/nihil tale ſuapte nã uel tale ſit:ſed cũ ſenſu cõgrediẽs aľs aliud fiat. Nihil.n.agẽs uel patiẽs ẽm ſeipſum ẽ:ſed ĩ alterno con greſſu utrũq̃. Quare nihil ſeipſo unũ aliqd ẽ:ſed ad aliud & alicui ſp fit:nec ẽ unq̃ uerũ fit/fluitq̃ ſp. Hæc ãt ex eo redarguit Socrates:ꝙ ebrii & hi q phreneſim patiunẽ:& ĩſani & dormiẽtes:cũ ſomniãt necnõ q ſenſus alio quodã morbo corruptos hñt/uera ſentire ſe/& cogitare affirmãt.cũ oĩa tñ illorũ uiſa:falſa eē dicamus. Quo efficiẽ ut nõ oĩa q̃ uidenẽ:uera ſint. In eãdẽ dubitationẽ cadũt:quęcũq̃ uigilãtes ſobriiq̃ ſentire dicimur. Nã ęquũ ferme tps̃ ſomno/& uigiliç uiciſſim damus. Iccirco du biũ ẽ:utrum hæc an illa potius ſomnia falſaq̃ ſint. Qui uero apparẽtia oĩa uera eē opinãri uolũt:ſic utiq̃ rñderẽt:ꝙ uarię agẽtiũ patiẽtiũue affectiões diuerſa pducũt:& obiecta quę ſentiunẽ:agũt ẽm patiẽtis ſenſus affectionẽ:hæc ĩ uigilãte.& dormiẽte:ęgrotãte:& bñualẽte alia ẽ. Quapp & alia iudi cia fiũt:oĩa tñ uera:q̃a oĩa cuiq̃ talia ſunt.q̃lia iudicanẽ. Meminiſſe.n.oportet q̃ď ſupradictũ nil ſui natura abſolute unũ aliqd eē/ſed ad alterũ/& alteri/& alteri⁹ eē/q̃cq̃d aliquid ẽ. Immo fieri quicquid fit aliquid:eē uero nihil:hæc itaq̃ ſibi ĩuicẽ cõſonãt:ẽm Homerũ & Heraclitum oĩa fluere ẽm Prota gorã. rerũ oĩum mẽſurã eē hoĩem:ẽm Theætetũ ſciam eē ſenſum. Aduerſus eos ita Socrates argu mẽtaẽ. Si ſenſus ſcĩa ẽ/bruta:quę magis q̃ hõ/ſenſibus ualẽt/ſcĩa pſtabũt. Itẽ ſi uera ſunt:quęcũq̃ ui denẽ: cuiuſlibet hoĩs cogitatiões ęque rectæ ſunt nec ullus alio ſapiẽtior:nec hoĩe deus: accedit ad hæc ꝙ inanis eẽt docẽdi/diſputãdi/redarguẽdi facultas:cũ nihil diſcere oporteat eos/q uere de ſin gulis iudicãt:neq̃ ingrẽda ſint q̃ q̃ſq̃ poſſidet:neq̃ redarguẽdũ aliqd ſit:q̃ñquidẽ cogitatões quęli ber uerę ſunt:p̃terea ſi idẽ ẽ ſentire ac ſcire:ut uidere atq̃ audire/cũ primũ lr̃as ĩſpiciũt pueri nõdũ eruditi:uidẽt eas.ſciũt igiẽ:aut ſi neſcire dicãẽ:dicanẽ ẽt nõ uidere. Et cũ primũ barbaros ſua pnũ ciãtes audimus:nõdũ illius lĩguę piti:ſicut audire ſic/& ſcire q̃ pferũt affirmabimus: ꝙ ſiqs ĩtellige re neget:neget ſilr & audire. Rñdebit ad ultimũ hoc ptagoras:q̃ď uidemus audimuſue ſcire: q̃ď ignoramus/nec ſentire qdẽ. Vt ĩ lr̃is figurã.ſitus ptiũ/& colorẽ pueri uidẽt:& uidẽtes ſciũt. Voces barbaras audiẽtes:mox acutũ/& graue ut audiũt:ita ſciũt:litterarũ uero uocũq̃ ſignificata cũ non ſentiãt prſus ignorãt. Cõtra illũ ſic ĩferẽ. Ex hoc o Protagoras ſequiẽ:ut cum ſignificata ſciũt: alio quodã q̃ ſenſu ſciãt. Scĩa itaq̃ aliud qddã ẽ q̃ ſenſus. Itẽ ſi uidere ſcire ẽ nõ uidere/neſcire erit. Q̃ď ãt quiqs uidit didicitq̃ & meminit/ſcit. Sæpe uero id non uidet:ergo & neſcit:quapp idẽ ſimul/& ſcit & neſcit:p̃terea ſi uno oculo aliqd uideas:alio clauſo nihil cernas/illud uides pariter & non uides: q̃re litigioſus quiſpiã dixerit. Si uidere ſcire ẽ/& ñ uidere neſcire:idẽ ſcis ſimul & neſcis. Adde ꝙ cũ qd emin⁹/& cõfuſe pſpicis:uides qdẽ:neſcis tñ cũ dubites. Nõ igiẽ ſcĩa ſẽſus ẽ. Rñderet forte Pro tagoras:prĩo qdẽ de memoria/& ſcĩa diſtinguẽdo:nã cũ primũ ſentiẽdo qs patiẽ/memoriter tene re ĩcipit:deinde ẽt nõ patiẽdo meminit. Cũ iterũ idẽ ſentit patiturq̃/reminiſciẽ:ĩ prĩo qdẽ ſcit actu nõ hĩtu:ĩ ẽo hĩtu:nõ actu:ĩ tertio/& actu ſimul & hĩtu:q̃re interdũ & ſcit & neſcit. Neq̃ tñ hæc con traria. Nã nõ eodẽ mõ quo ſcit ignorat. Ergo cũ nõ uidet:meminit tñ ſcit hĩtu: actu neſcit. Hęc ue ro cõtraria nõ ſunt. Et cũ a Socrate diciẽ:ali⁹ alio ſapiẽtior/rñdet Protagoras nõ ex eo ſapiẽtes quoſ dã/ĩſipientes alios eē uocãdos:ꝙ alii uera alii falſa opinenẽ. Nã opinari unũquęq̃ illa q̃ quiſq̃ patiẽ pati ea a quib⁹ moueẽ:moueri ab his q̃ agũt:agere illa q̃ ſunt:q̃ ſunt/uera eē. Ex quo oẽs opinari ue ra cõcludit:ſi tñ oẽs bona atq̃ decora.ſapientes aſſerit eos qui bñ affecti q̃cũq̃ offerunẽ/ut bona ſu ſcipiũt bonaq̃ ſibi putãt:& ut putãt/ſunt. Inſipientes illos qui male affecti/mala iudicãt/& mala ſibi

Socratis confutatio prędictorum.

Rñſio Protagorę ad Socratem.

Altera Socratis cõfutatio.

Protagorę altera rñſio.

Contra Protagoram.

Rñſio Protagoræ.

pus calor:frigus:humidũ ſiccum/graue:leue:molle:durũ:lene:aſperũ rarũ:denſum:acutũ:ſilr:&
obtuſum:ꝙ anima/illa nõ multis/ſed una/ui ſentiat/patet:quia ſentiẽdo colorẽ/dicimꝰ nõ eẽ uocẽ
& ſaporẽ ſentiẽdo/nõ eẽ odorẽ ꝓnũciamꝰ. Nõ põt aliud ab alio diſtĩguere/q nõ utrũq; cognoſcit.
Nullũ organũ eadẽ q̃/& aliud organũ porrigit/& ſi eadẽ/nõ eodẽ mõ. Iccirco coꝝ q̃ ſentiunt̃/diſtin
ctio/nõ ĩ organis ẽ:ſed ĩ una q̃dã/ui aĩæ ꝑcipiẽte ſingula/& ſingula ſimul a ſingulis diſtĩguẽte. Quæ
cũ ipſa hęc oĩa ſola poſſit/qđ nec ẽt ꝑipatetici negãt/qd multi ſenſibꝰ opꝰ ẽ! Hic ſenſus quẽ cõmunẽ
uocãt/oĩbꝰ aĩalibꝰ ſtatĩ natis ineſt. Prę̃ter quẽ ẽ/& alia uis:quã phãtaſiã opinionẽ/cogitationẽq; no
minat. Cuiꝰ offm̃ eſt/de his q̃ cõmunis ſenſus ꝑ organa q̃nq; ſenſit/iudicare nõ q̃le ſolũ:ſed qd ſunt
ꝙ coꝝ unũ qđq; idẽ ẽ ſecũ:ab alio aliud. Vnũ ſeorſum iuncta uero ſimul/duo uel tria:ſimilia itẽ/&
diſſimilia bona/uel mala:pulchra/turpia. utilia:noxia:& ab uno ĩ aliud ratiocinãdo ꝑcurrere:aliud
applicare cũ alio/& p̃terita:& futura cũ p̃ſentibꝰ cõparat̃. Itaq; hac/ui eſſentiã:unitatẽ:numeꝝ. Idẽ
alterũ ſimilitudinẽ:diſſimilitudinẽ:pulchꝝ:turpe:bonũ:malũ:utile inutile iudicamus. Quod qdẽ
iudiciũ cũ nõ ſtati natis adſit/ſed lõgo poſt tp̃e/nec oĩbꝰ aĩalibꝰ:ſed q̃buſdã/patet ꝙ alia q̃dã/ui pręter cõmunẽ ſenſũ hæc ꝑcipimꝰ. Hãc phãtaſiã ꝑfectã/& opinionẽ nuncupat. Quæ tñ ipſa nõ ſufficit.
Nã hęc oĩa ꝓprio quodã/& particulari mõ/certo ſub tp̃e locoq;/& cõdictiõe iudicat. Scimus ãt nos
de hiſdẽ ĩ gñe/& uniuerſali mõ ẽt iudicare/nõ qd nũc homo hic/uel ibi hoc utile/uerũ qd ipſa ſemꝑ
humanitas/qd paſſim utilitas ipſa ſit. Ideoq; alia/ui opus ẽ/quę uniuerſales rõnes reꝝ generatĩ ꝑcĩ
piens de una diſcurrat ĩ aliã/diſcurrẽdoq; argumẽtet̃. Qđ qdẽ in nobis fieri dũ ſyllogiſmos necti
mus/nemo dubitat. Hãc rõnẽ/uel cogitationẽ dicimus uniuerſalẽ/cũ opinionẽ ipſam/particularẽ
rõnẽ cogitationẽq; nũcupemus. Ad hãc deniq; mens accedit:q̃ oẽs rõnes reꝝ nõ diſcurſu:ſed ſim
plici ſtabiliq; intuitu ꝑcipit/nã ſupra motũ ac tp̃s/ſtatus/& ęternitas eſſe debet. Motus qdẽ/& tp̃s in
rõne:ĩ mẽte ſtatus eſt/& ęternitas. Nõ enĩ aliud poſt aliud diſcit:ſed ſimul oĩa tenet. Supra mẽtem
ipſa aĩæ unitas eſt ſummi boni character:qua nõ rerũ rõnibꝰ ideiſq;/ſed primo reꝝ oĩum prĩcipio
qđ ip̃m unũ eſt/iungit̃. Cũ oẽs aĩæ uires quæ ĩ cognitiõe uerſant̃ enumeratæ ſint/& ſcĩa ĩ cognitõe
cõſiſtat/in qua potiſſimũ/ui ſcĩa ſit/uidẽdũ. Senſui qdẽ nõ cõuenit:ut multis iã rõnibꝰ cõſtitit:& hac
pręcipue:q̃a ſenſus ille cõis eſſentias rerũ ñ iudicat:ſed paſſiões q̃ſdã corporũ ſolũmõ ꝑcipit. Quiſ
q̃s ignorat eſſentiã/ignorat/& ueritatẽ. Qui ueritatis eſt expers/a ſcĩa nimirũ alienus. Nõ ergo in
ſenſu ſcĩa:ubi aĩa nõ ꝑ ſe ſed ꝑ corpus ꝑcipit:atq; ideo ſæpe decipit̃. Sed in phãtaſia forſitan/& opi
nione cõſiſtit. Vbi eſſentias iã ꝑcipimus/& aĩa ꝑ ſeipſa ſine corporis miſterio iudicat. Atq; hęc ſñia
ſecũdo loco Theæteto placet:ꝙ ſcĩa ſit opinio:nõ quælibet tñ/ſed opinio uera:falſa ãt opinio/igno
rãtia. Cũ uero Theætetus opinionẽ ĩ duo diſtinxiſſet/uerã/& falſam q̃ſiuit illico Socrates quomõ
falſa opinio eſſe poſſit. Vnũq; ſuppõit. Qđ q̃lq̃s opinat̃/aut ea quæ nouit/aut quę nõ nouit opinat̃.
Vñ in hũc modũ raciocinat̃. Qui opinat̃ falſa/nũq̃ ex eo falſa opinat̃/ꝙ putet aliq̃ quæ nouit/alia q̃
dã eſſe quæ ẽt nouit. Nã q utraq; noſcit/aliud ꝓ alio nũq̃ accipit. Neq; quæ ñ nouit/alia quædã quæ
nõ nouit. Nihil.n.de illis q̃s iudicat:quę nũq̃ in cogitationẽ uenerũt. Neq; qđ nouit id qđ nũq̃ no
uit. Aut cõtra qđ non nouit id qđ nouit eſſe. Quis enĩ ꝓ ignoto notũ/uel ꝓ noto ignotũ accipiat?
His igit̃ modis opinari falſa/nullus poſſe uidet̃. Forte uero alio quodã pacto falſa hoĩes opinantur
cũ ea q̃ ñ ſunt/opiant̃. Ex quo falſa opĩo erit/ea q̃ ñ ſunt opĩari. Sed neq; id fieri p̃t. Quiſq̃s.n.uidet
unũ aliq̃d uidet/q unũ aliq̃d uidet/exiſtẽs quoddã uidet:q uero nõ exiſtẽs uidet:nec unũ aliq̃d. Qui
nõ unũ aliq̃d/nihil:q nihil uidet:nec uidet qdẽ. Ergo aut nõ uidet:aut qđ eſt/uidet. Similiter de au
ditu ac cęteris ſenſibus affirmare poſſumus. Quãobrẽ cũ opinio ſenſum ſequat̃/quicũq; opinatur
unũ aliq̃d opinat̃:qui unũ aliquid opinat̃/exiſtens aliquod opinat̃. Ergo qđ eſt/opinat̃:qui uero nõ
exiſtens:etiã nec unũ aliquid. Si nõ unũ aliq̃d/nihil igit̃. Si nihil opinat̃:nec opinat̃ quidẽ. Itaq; aut
nõ opinat̃ oĩo:aut qđ eſt opinat̃. Quapp̄ neq; hoc mõ falſa aliquis opinabit̃/ꝙ quæ nõ ſunt opine
tur. Accedit modus aliꝰ quo cõmutatio fit ita/ut aliud ꝓ alio accipiamus:ut ꝓ pulchro turpe:& ꝓ
utili inutile:qđ qdẽ Socrates ita refellit. Opinari ſecũ ipſo loq̃ eſt:dũ nobiſcũmet interrogamꝰ:re
ſpondemus:affirmamus:atq; negamus. Nec eſt locutio hæc intrinſeca extrinſeco ſermone dete
rior. In extrinſeco uero ſermone nullus unq̃ dicit qđ turpe ẽ eſſe pulchrũ:& qđ hõ/bouẽ eẽ: quod
par/impar:aut huiuſmodi aliquid. Quare multominus cogitãdo aſſeret:horũ unũ aliud eſſe. Nã
aut noſcit utraq;:aut alteꝝ ſolũ. Si utraq;:nũq̃ utiq; cõmutaret:ſi alterũ:neq; ſic etiã: quod enĩ co
gnoſcit nũq̃ ꝓ illo qđ nõdũ in cogitationẽ uenit acciperet:quo fit/ut nõdũ ĩuẽtũ eẽ uideat̃/quomõ
falſa opinio nobis inſit. Vtit̃ hic Plato/& in Philæbo ſophiſta atq; Menone ſex nomĩbus ad eãdẽ uĩ
aĩæ ꝑtinẽtibus/ad ſex illius officia ſignificãda. Nã cũ poſt ſenſum cõmunẽ aĩa:eadẽq;:& cõis ſenſus
app̄hẽdit opinãte potẽtia ꝑcipit/prĩa ipſa ꝑceptio:imagĩatio dicit̃. Vt app̄hẽſa cõſeruet mẽoria.
Vt iteꝝ q̃ ſeruauit:ĩ ſeipſa reſumi reminiſcẽtia. Et cũ reſumẽdo de alio ĩ aliud q̃ſi q̃dã rõtinatiõe di
ſcurrit cogitatio. Poſtq̃ uero diſcurſu peracto affirmat̃ aliq̃d uel negat̃:opinio. At uero cũ opinõe
ꝑcepta per ſenſum atq; memoriã/aĩa cogitatione refingẽs ita in hæc reſpicit uelut in illa a q̃bus iſta
manarunt:& quæ imagines ſunt:res ueras eſſe putat picturã quãdam/& phantaſiam Plato nomĩat

Phãtaſia:opi
nio cogitatio
eadẽ uis ẽ ul
tra ſenſũ apd
platonem.

Et cũ cæreã inducit effigiẽ:cerebri naturã nequaq̃ intelligit. Nõ enim dixit in corpore:ſed in aĩo
cæream effigiẽ eſſe. Cum uero in incorporeo nihil ſit corporale per tranſlationẽ quãdam operũq;
ſimilitudinẽ potius q̃ ita/ut uerba ſonant hæc ĩtelligenda ſunt. Neq; ĩ corpore figi uult rerũ imagi

Formæ quæ ſunt ĩ aĩa nõ eæ ſunt: quæ ſunt extra.

nes:neq; in aĩo ab externis obiectis effingi. Sed uel ex natura ſua habere illas animũ : uel occaſione
ab externis motibus:corporiſq; paſſionibus ſumpta in ſeipſum ſua ui formas rõneſq; concipere:q
de his dubitat. Plotini ſummi interpretis cõmentaria legat. His expoſitis ad opinionis falſæ mo-
dos redeundũ eſt. Inducit plurimos Socrates/& multos reſpuit. Et ut ſophiſtarũ faſtũ reprimat:ſę
pe q̃ cõceſſa ab illis ſunt:iterũ atq; iterũ cõfutat. Tandẽ ex Platonis mente colligendũ eſt:ꝙ qñ ſen
ſibile quoddã primo nobis occurrit eiuſq; occurſu ſenſus in nobis efficit:& a ſenſu mẽoria:ac deiñ
rurſus idẽ nobis obiicit̃ memoriã p̃cedentẽ cũ ſequẽte ſenſu cõponimus:& in his iam dicimus So

Quæ uera q̃ falſa opinio.

crates/equus/ignis/cæteraq; huiuſmodi. Atq; hæc opinio quædã nuncupat̃/cõponẽtibus nobis p̃-
cedentẽ memoriã/cũ recente ſenſu. Et quotiẽs hæc quæ colligant̃/inuicẽ cõſonant/opinio uera exi
ſtit:ſi diſſonant/opinio falſa. Nã ſiquis dum Socratis ſpẽm ĩ memoria ſeruat Platonẽ ipſum offen-
dat/ putetq; ſe ob quãdam ſimilitudinẽ/Socrati rurſus obcurrere:poſtmodũ Platonis ſenſum ue-

Duæ ſpẽs opi niõis falſæ.

lut a Socrate hauriẽs/memoriæ Socratis ipſum accõmodet/opinio falſa reſultat. Atq; hoc pacto
opinio falſa ſit:ex collatione ſenſus ad cogitationẽ:fit /& alio modo:collatione cõmutatiõeq; cogi
tationis unius ad alterius cuiuſdam cogitationẽ põt enim quis numerorũ quorũdã ſpẽs:quæ ĩ me
moria latẽt/etiã abſq; præſente ſenſu/cogitãdo inuicẽ ꝑmutare:ut ita .xii. pro .xi. & contra .xi. pro
duodecim capiat. Verũ dubitatio q̃dã ſuboritur. Nã qcunq; ſpecies ſeruat̃ ſcit ea/ quorũ ſpẽs ha-
bet:hos ergo ſcit numeros. Sin cõmutat/ignorat. Quare ſimul eadẽ/& ſcit/& ignorat. Reſponden
dum nõ eſſe abſurdũ/ut is qui uno modo ſcit/ignoret alio. Nã is habitu qdẽ ſcit/actu ignorat. Quo
circa his nihil impediẽtibus/due falſe opinionis ſpecies inuentæ ſunt:& pauloante expoſitæ. Orit̃
& alia dubitatio. Quia ſiquis dum ſcĩas duorũ quorũdã habet/cõmutando falſo opinetur:& alteꝝ
pro altero capiat uidet̃ rem ipſam cuius habet ſcĩam ignorare/& qđ deterius eſt:ſcĩa ipſa:nõ igno
rantia ignorare:cũ ipſa ſcĩa cõmutationis cã ſit:ignorãte cõmutatio. Quod ſi ita eſt/cũ ſcĩa ignora
re nos faciat/nihil ꝓhibet qn ignorantia ſcire efficiat. Rñdet ad hæc Theætetus ponẽdam in aĩo
iſcitiæ ſicut/& ſcĩæ ſpẽm:& q alterã ꝓ altera capit/falli. Atq; ita ꝑ ignorantiã potiuſq̃ ꝑ ſcĩam igno
rari. Reſponſio hæc minime ſufficit qa eodẽ mõ quo/& ſupra quæret̃:ſi cõmutat eas inuicẽ ſpecies
utrũ cognoſcat utrãq;:aut ignoret. Aut alterã norit:alteram ignorauerit. Vnde ſuperior contro-
uerſia oĩs redibit. Itẽ ſi ponẽda ſpecies qua ſcĩa noſcitur:& qua inſcitia:iterũ ſpecies aliæ: qbus ſpe
cies hæ noſcunt̃:ponendæ ſunt:& aliæ rurſus:qbus illæ. Atq; ita in infinitũ ꝓgrediemur. Quo cir
ca nõ ita:ſed aliter rñdendũ. Nã dicẽdũ erat:ut Socrates ſupra tetigerat:ꝙ nõ rerũ notiones per-
mutationis cãæ ſunt:ſed cõfuſio notionũ:negligentia diuturna:externa ſimilitudo haud exacte di
ſcuſſa. Nõ ergo ſcĩa ĩmo cõfuſione/negligentia:deceptioneq; ignorare uidemur: quãq̃ hæc haud
abſolute iudicari prius poſſunt. q̃ qd eſt ſcĩa:fuerit declaratũ. Nã per lucẽ tenebras:per ſonũ ſilen
tium:per bonũ malũ:ꝑ uerũ falſum dinoſcimus. Ante igit̃ qd ſcĩa eſt:definiendũ uidet̃:q̃ falſa opi
nio declaranda:ſi ꝑfecte illã cõprehendere cupimus. Hinc Theætetus:ſcĩam eſſe uerã opinionem
aſſerit. Quod quidẽ ex eo cõfutat Socrates ꝙ oratoria facultas ꝑſuadet:nõ docet:qui ꝑſuadet :opi
nionẽ inducit:& opinionẽ uerã:cũ uera refert:neq; tñ ſcĩam. Nã de his quæ in motu ſunt ſemp:&
alias ſe aliter hñt certa nũq̃ ſcĩa eſt. Talia uero ſunt humana negocia:de quibus creatores agunt:
præſertim cũ ſæpe ad ea credenda auditores inducãt /de quibus ipſi dubitãt:& quibus nunq̃ iter-
fuerũt addit poſt hæc Theætetus Leucippi/& cyrenei Theodori definitionẽ. Scĩa eſt opinio uera
cum rõne:& iccirco q̃ rõnem habẽt/ſciri poſſunt:quæ rõne carẽt miníe. Et Prodicus Chius Leucip
pũ imitatus:elemẽta rerũ:quia ſimplicia ſunt ꝓptereaq; ſine rõne:ignota eſſe aſſeruit: cõpoſita ue
ro cũ rõnẽ hẽre poſſint/nota:rõnẽ quidẽ definitionẽ/& orationẽ quãdã declarantẽ rei ſubſtantiã ꝓ
prietatẽq; ĩtelligũt. Quæ qa plura ĩcludit ſubiectũ:& prædicatũ ĩterdũ ẽt copulã ideſt uerbũ:& no
mina:cõpoſitũ quoddã ſignificat. Elemẽtũ uero ſimplex. Ideoq; rõnis exps:& ignotũ relinqt̃. Duo
q̃ dicta ſunt Socrates cõfutat:prius qdẽ poſterius hoc/quo dicit̃:elemẽta:quia ſimplicia. Ignota:q̃
ex his effecta ſunt:quia cõpoſita:nota. Deinde prius illud:ꝙ ſcĩa ſit cũ rõne opinio uera. Et exẽpli
cã ꝑ elemẽtis litteras accipit:ꝓ cõpoſitio ſyllabã. Verũ q̃ de his tradit:de rebus oĩbus ĩtelligi uult.
Prĩa cõtra illos rõ ẽ. Quia quẽadmodũ cõpoſita ab elemẽtis depẽdẽt. Ita ꝯpſitoꝝ cognitio ab ele
mẽtoꝝ cognitiõe ꝑficit̃. Neq; enĩ ſine cã/q̃ a cã ſunt/cognoſci poſſũt. Quapp ĩpoſ'e ẽ/ignoratis ele
mẽtis ſcire cõpoſita. Itẽ ſumme cõpoſitũ quoddã ut ecce. SO. primã noĩs Socratici ſyllabã. Vtrũ
ſyllaba hæc /utraq; elemẽta ẽ. An una quædã ſpẽs ex elemẽtis cõgredientib⁹ nata. Si utraq; ergo qſ
qs ſyllabã hanc/ſo/nouit:utraq; elemẽta nouit. Interrogatuſq; qd ẽ .ſo. & .ſ. o. rñdebit. Et ſi .ſ. & .o.
ignorabit .ſo. nũq̃ cognoſcet. Nã q utrũq; neſcit/neſcit & ambo. Impoſſibile igit̃ eſt ignoratis ele
mentis compoſita noſſe. Sed dicet forte aliquis/ſyllabam/& unam quamq; ſpeciem non elemen-
ta;ſed unum quiddã præter illa exiſtere. Quem Socrates ſic interrogat. Vtrum ſpecies hæc/& ſyl-

laba

laba partes habeat nec ne. Si habet/totũ quoddã eſt/& oẽ. Totũ uero/& oẽ nihil aliud eſt q̃ partes oẽs: qđ in numeris patet. Etenim totus numerus/nihil aliud eſt/q̃ oẽs/quas cõtinet unitates: atq; ita ſpẽs hæc cõſtabit ex ꝑtibus: & ꝑtes eo ipſo qđ erũt/totius erũt. Sicut ergo nota ſpẽs/ita & elemẽta cognita. Nã ſi ſpẽm noſcit/totũ & oẽ noſcit. Si totũ/& omne/nullã ipſi ex partibus eius deeſſe cognoſcit. Ergo ſingulas ſcit partes habere: ſingulas itaq; noſcit: quas ſi ignoraret/utrũ oẽs aſſint/nec ne ſcire ñ poterit. Impoſſibile igiť ignoratis elementis ſpẽm noſcere. At ſi quis dixerit ſpẽm ipſam unã/partes nullas habere/ex eo ꝙ elemẽta q̃bus cõſtat partes eius nõ ſunt/ſequiť tũ ſimplex/& impartibilis ſit: quare ſicut elemẽtũ quia ſimplex/ignotũ dictũ fuit/ita & ſpẽs ipſa quia ſimplex/ignota eſſe diceť. Ideoq; nullo modo fieri põt ut ignoratis elementis ſpẽs q̃ ex his/fiunt/noſcanť. Quod ex eo quoq; perſpicue patet/ꝙ in ſingulis artibus fundamentũ cuiuſq; artis intelligẽdæ eſt: elemẽta rerũ ipſaꝝ de quibus ars ipſa agit/cõprehendere. Alioqn labor oĩs eſt irritus. Hoc deniq; cõfutato/Socrates iã principalẽ propoſitionis partẽ refellere incipit. ubi dicebať. ſciam eſſe opinionẽ uerã cũ rõne. Tria enim rõnis nomine ſignificari poſſunt: aut oratio: aut ꝑ elementa rei diſcurſus: aut diffinitio. Si primũ/oĩs opinio ſciã erit. Siue enim uera ſeu falſa opinemur quod ſentimus ſermone ꝓferre ualemus. ergo rõne opinabiť/etiã q falſa opinabiť. Si ſecũdũ quotiẽs quis ꝑ elemẽta diſcurret ſcire diceť. Id uero iccirco falſum eſt: qa elemẽta diſcurrendo tranſponere põt ordinẽq; peruertere: & elementũ unius rei in aliã quãdã referre: & uni elementũ alterius accõmodare. Qui uero iſta confundit/ſcire nõ eſt dicendus. Si tertiũ/ideſt definitionẽ intelligit/& ſciam uocat opinionẽ uerã cũ difinitione/ſic cõtra illũ argumẽtamur. Definitio interpretatio differentiæ eſt. ideo quicũq; definit: præter rei cõmunia differentiã ꝓpriã aſſignat. Sed q Socratẽ uere/& Theætetum opinať: utrũ differentias opinando Socratis/& Theæteti percipit: nec ne: ſi nõ ꝑcipit nec uere opinatur/numq̃ enim alterũ ab altero uere diſtinguerẽ/niſi differentias utriuſq; dinoſcerem. Ergo eo ipſo quo uere opinať differẽtias callet. Quare nihil opus eſt præter opinionẽ uerã/addere rõnẽ. i. differentie notionẽ. Verũ dicet forte qſpiã in ipſa opinione ſenſum quẽdã imaginationẽq; differentiæ includi: potiuſq̃ certã differentiæ naturalis intelligentiã. Ideoq; addẽdũ eſſe in ſcientiæ definitione/differẽtiæ intelligentiã Cõtra hunc ita Socrates argumentať. Abſurda profecto definitio eſt/qua idẽ per idẽ deſcribiť. Cũ uero dicimus ſciam eſſe opinionẽ uerã cũ rõne. i. cũ differentiæ intelligentia: ſciam per ſciam definimus. Nam intelligentia differentiæ: differentiæ ſciã ẽ: vñ ſciã erit opinio uera cũ ſciã differẽtiæ: quod dictu ridiculũ ẽ. Ex his oĩbus iã falſæ ſophiſtarũ definitiones redargutæ ſunt. prima q̃ dicebat: ſciam eẽ ſingulas q̃ diſcunť/facultates: ſecũda/q̃ ſciam eſſe ſenſum: tertia ſciam eſſe opinionẽ uerã: quarta ſciam eſſe opinionẽ uerã cũ ſermonis prolatione: quinta opinionẽ uerã cũ diſcurſu per elemẽta: ſexta: opinionem uerã: cum differentiæ imaginatione: ſeptima opinionẽ uerã cũ ſciã differentiæ: his deniq; redargutis uidẽdũ eſt: qđ Plato doceat. quippe in ſexto li. de re. p. Brontinũ/& Architã pythagoricos imitatus/duo rerũ genera ponit: intelligibile ſcilicet: & ſenſibile. Illud ſtabile/& incorporeũ: hoc mobile corporeũq;. Viã ad illud noſcendũ rõnem uocat: uiam ad hoc ſenſum/notionẽ cõmunem illius/intelligentiã huius opinionẽ. Sed utrũq; genus bifariã diuidit. Vult enim eſſe intelligibile primũ/& ſecundũ: in eo ideas. i. diuinæ mẽtis ſpẽs notioneſq;/& mẽtes alias/& aĩas cõtineri. in hoc nũeros/& figuras. Nũeri q̃ppe/& figuræ q̃uis ĩcorporalia ſint: tñ qa diuiſionẽ aliq̃ ſuſcipiũt/nõ pari dignitate q̃ ĩpartibiles ſubſtãtiæ: cenſenda ſunt. Illorũ cognitionẽ proprio noĩe ĩtellectũ: hoꝝ cogitatiõe intellectualẽ uocat: ſenſibile quoq; pari diuiſiõe partiť ĩ primũ ſcilicet/& ſecũdum. In primo locat corpora oĩa corporeaq;. In ſecũdo umbras/& imagines corporũ/ſiue in aqua/ſiue in ſpeculis appareant. Et eas ita ſe habere ad corpora: ut mathematica ad diuina exiſtimat: perceptionẽ corporũ/crudelitatẽ ꝓpriæ nominat: umbrarũ/imaginationẽ. Deinde circa umbras corporũ/uel corpora/uel mathematica ſciam eſſe negat: ſed in ſolo intellectu/diuinorũ eã locat. Quod/& in hoc dialogo ſignificauit ĩ principio: cũ ſciam/& ſapientiã idẽ eſſe proponeret. Nã ſapientiã eſſe diuinorũ contemplationẽ ubiq; teſtatur. Quo uero differat intellectus ipſe. i. ſciã ab opinione: ĩ libro de natura his uerbis oſtẽdit. Si ĩtellectus ueraq; opinio duæ res ſunt: neceſſe ẽ ideas ꝑ ſemet ĩtellectu potiuſq̃ ſenſu cõprehẽdi. Sin uero ut q̃buſdã vř uera opinio ab intellectu nĩl differt/oĩa quæ corporea ſentimus/certa habẽda ſunt. Sed opinio duo eſſe dicenda/ꝓpterea ꝙ utraq; magna differentia diſtant: q̃ppe quorũ alterũ doctrina nobis inſinuat/alterũ perſuaſionis aſſumptio. Alterũ quidẽ ſemꝑ cum ratione uera: porro ſine ulla rõe alterũ. Alterũ eoꝝ nulla rõe trãſducibile: alteꝝ mutãs ĩcertũq;. Quid? ꝙ recte opiniõis oĩs hõ ꝑticeps! Intellect⁹ aũt dei ꝓprius/& paucoꝝ admodũ electoꝝ hoĩum! eadẽ ferme in Menone Philæboq; teſtať. Quid ergo ſciã ẽ? Diuinarũ reꝝ certa rõne comprehẽſio. hæc ĩ intellectu/primo ac ſemper. In ratione ſecũdo/nec ſemꝑ. Nã ratio cum inter intellectũ opinionẽ media ſit: quotiens ad inferiora porrigitur: opiniõis repleť erroribus: & diuina cogitare deſiſtit. Cũ uero ad mentẽ ſui ducẽ cõuertiť/diuinorũ cognitionẽ haurit. Quã ꝓprio noĩe in mẽte ſapientiã: in rõne reminiſcentiã Plato nũcupat. Et ideo de obſtitricia facultate per quã reminiſcimur. hoc ĩ dialogo

Septem diffinitiones ſciæ redditæ a ſophiſtis.

Quid ſcia:

diſputauit ut non mō quid ſciētia ſit/uerū etiā quomō acquirať ītelligeremus.Immo & unde ſit & per quē explicuit:dū diceret.Socratē dei iuſſu obſtitricio munere fungi.Eſt ergo ſcientia: diuinorum certa ratione cōprehēſio:in mēte reſidēs:in rationē proſluēs:a deo menti inſerta: a dialetico præceptore in rationē deo aſpirante reducta:rationē in mētē dirigēs:mētē cū diuinitate cōiūgēs.

FINIS EPITOMATIS MARSILII IN THEÆTETVM.

¶PLATONIS THEÆTETVS VEL DE SCIENTIA TRANSLATVS E GRÆCO IN LATINVM A MARSILIO FICINO AD PETRVM MEDICEM PATRIÆ PATREM.

¶EVCLIDES. TERPSIO. SOCRATES. THEODORVS. THEÆTETVS.

EVCLIDES.

n Vper o Terpſio/an pridē rure ueniſti? TER.Iam pridē/ac te ī foro q̄ſiui:& miratus ſum ꝙ te reperire nequaq̄ potuerim.E V.Non erā in urbe.TER.At ubi? EV.Cū in portū deſcēdiſſem/offendi Theætetū qui Corītho e caſtris Athenas ferebať.TER.ne an mortuus.E V.ſemiuiuus:uulnerib⁹ enī q̄buſdā afflictus eſt:& q̄d deterius:morbo ēt diuturno in caſtris ē cōfectus.T E R.Nū dyſenteria? E V.hac ipa.T E R.O q̄lē uirū refers in diſcrimīe poſitū? E V.p̄clarū admodū atq; optimū o Terpſio:nā paulo añ nōnullos audiui: q eū circa rē militarē miris laudibus extollebāt.Nec mirū id uideri debet.īmo lōge magis mirādū eēt/ſi contra ſe haberet.T E R.Cur nō diuertit Megarā? E V.Properabat domū.Ego enī & cōſului & obſecraui. Ille noluit.Quin ēt comitatus ipm/cū ab eo diſcederē recordatus ſum Socratis/atq; admiratus q̄ diuine & ſæpe alias/& de hoc maxiē uaticinatus fuerit.Nā paucis dieb⁹ anteq̄ e uita decederet:obuiā factus Theæteto adhuc adoleſcētulo/cū eo diſſeruit/eiuſq; indolē & p̄bauit & admiratus ē. Deinde mihi Athenas p̄fecto rōnes diſputationis illius auditu maxie dignas ſingulas enarrauit/atq; inſup addidit/præſtātē oīno uirū futurū:ſi adoleuerit.Ac uera nimiū prædixiſſe uideť.T E R.Certe:ſed q nā ſermones nū referre potes? E V.Nō uerbis p Iouē:ſed lr̄is.Etenī reuerſus domū ſtatī comētariis eos p̄ſtrinxi:deinde p ociū reminiſcēdo/latius ſcripſi.Et quotiēs Athenas p̄ficiſcerer: ſiqd excidiſſet/Socratē interrogbā:atq; huc rediēs emēdabā.Quo factū eſt/ut uniuerſa pene diſputatio illa cōſcripta ſit.T E R.Vera loq̄ris.Audiui enī hæc a te pridē:& iſta noſſe cupiēs:te quæſiturus huc ſæpe acceſſi.Quid ergo nūc obſtat/quo minus p̄curramus? Enīuero q̄ete mihi opus ē.Nā ex agro ueniēs/defeſſus ſum.E V.Ego quoq;.Erineū uſq; Theætetū comitatus ſum.Quāobrē libēter admodū req̄eſcerē.Eamus ergo.Nobis enī ſedētib⁹ puer aliq̄s p̄leget.T E R.Probe.E V. Hic o Terpſio liber eſt:nō ita cōpoſitus/quaſi Socrates mihi referat/ut reuera rettulit:ſed q̄ſi cū illis præſens diſputet: q̄bus cū diſputaſſe mihi narrauit:hos aūt geometra Theodorū & Theætetū fuiſſe dicebat.Ne igiť moleſtū eſſet/ſi inq̄/& inq̄t/cōſenſit & negauit/ſæpius interponereť/his uitatis Socratē ipm una cū illis diſputātē īduxi.T E R.Scite Euclides:he⁹ tu/accipe librū ac lege.S O.

Qui in dialogis ſint īducti q loquuntur:

Si cyrenei o Theodore p̄cæteris curæ mihi eēnt quæ ad eos ſpectāt/abs te potiſſimū exq̄rerē ſiq̄ illic iuuenes geometriæ aut alteri philoſophiæ ſtudio ardēter icūberēt. Nūc aūt magis nr̄os q̄ illos amo.potiuſq; ītelligere cupio/q nā e noſtris iuuenib⁹ in uiros p̄bos euaſuri merito uideanť.Hæc ipſe p uirib⁹ ſemp exploro:& ab aliis:ad quos iuuenes cōfluere uideo/ſæpe p̄cōtor.Te aūt nō pauci ſeptanť & merito.Nā & aliorū gratia & geometriæ maxie cōcurſu dignus eſſe uideris.Siquē igiť nactus es memoratu dignū,libēter audirē.T H E.Atq o Socrates & me referre & te auſcultare decet.qualē e ueſtris ciuib⁹:adoleſcētē inueniri.Qui ſi formoſus eēt:laudare illū uererer/ne cui forſan illius amore captus uideri poſſem.Nūc aūt ne mihi ſuccēſeas neq; turbes:nō enī ē pulcher.Similis tibi ē/ſimo naſo & p̄minētib⁹ oculis.q̄uis minus ille q̄ tu in his modū excedat:libere tecū loquor:ſcito ī primis me nullū adhuc adoleſcētulū reperiſſe:licet cū multis uerſat⁹ fuerī/tā mirabili naturæ felicitate donatū.Difficile admodū ē:repire hominē īgenioſum ſimul:& præcæteris manſuetū atq; uirilē.Eq̄dē nec fuiſſe unq̄ exiſtimo:nec eē uideo:q ita natura ſint īſtituti.Cæterum acuti ut hic ſagaceſq;:& memorioſi:& dociles:ut plurimū ī iracūdiā īpetuſq; præcipites ſunt: p̄ruūt enī atq; raptanť:quēadmodū ſine retinaculis naues:& furioſi poti⁹ q̄ fortes exiſtūt.Graues āt ſæpe cū ad diſciplinas ſe cōferūt:ſegnes:torpētes obliuioſi ſunt.Hic uero ita leniter/libere/ſuauiter/expedite:maxia cū māſuetudine ad diſciplinas q̄ōneſq; gradiť:ut nec lubric⁹ q̄etuſq; olei fluxus molior & ſuauior uideať.& ut mirū ſit tm̄ īgeniū tā mature iſta p̄agere.S O.Optia nūcias:ſed cuius nr̄orū ciuiū fili⁹ ē? T H E.Nomē q̄dē ei⁹ audiui:ſed e memoria excidit. Eſt āt medi⁹ ille eorū q cōtra nos ueniūt pauloañ ī platea:q̄ extra menia ē:Is & ſocii ſui q̄dā uncti luſerūt.Nūc pacto ludo:huc aduētare uideať.Aduerte utrū agnoſcas/necne.S O.agnoſco eq̄dē.Sunieſis Euphronii filius eſt: uiri o amice p̄culdubio talis/qualē tu filiū figuraſti: p̄batiſſimi añ oēs:q patrimoniū amplū reliquit:ſed

Faces ſimilis Socrati refertur.

Quis homo ē repertu difficilis.

Proprietates bene diſcētis:

nomen

nomen pueri non audiui. THEO. Theætetus o Socrates nomē eſt: patrimoniū autē eius tutores
diſſipaſſe uidentur. Verumtn̄ liberalitate mirifice pollet. SO. Generoſum hominem narras: iube
huc illum accedere: & nobiſcū ſedere. THEO. Fiat o Theætete/accede huc ad Socratem. SO. Ve
ni obſecro Theætete/ut me ipſum aīaduertā: qualē uultū preferā. Inquit .n. Theodorus/uultu me
tibi ſimilem eē: ꝙ ſi utriuſqꝫ noſtrum lyram ſimiliter temperatā aſſereret: utrum confeſtim id cre
deremus? an muſicus ne eſſet prius inqreremus? THE. Inquireremus. SO. Et ſi talē reperiremus
crederemus utiqꝫ. Sin aūt muſicæ expertē minime? THE. Ita eſt. SO. Nunc ergo ſi curæ nobis eſt
noſtrorum uultuū ſimilitudo uidendū utrum pictor ſit qui dicit necne. THE. Sic uidet̄. SO. Nū
quid pictor Theodorus? THE. non aduerti. SO. Geometricus autem? THE. Maxime quidem o
Socrates. SO. An & aſtronomus: dialeticus: muſicus/& reliquarum diſciplinarū peritus? THE.
Mihi quidem uidetur. SO. Dum ergo in aliqua corporis parte conſimiles eſſe nos prædicat/lau-
dans quodāmodo/uel uituperans: non multum illi fidei adhibendū. THE. Non ut apparet. SO.

Neſcienti qd laudat aut uituperat nō eſt adhibenda fides.

Si quem uero ab animi uirtute ſapientiaqꝫ laudaret nonne conueniret hæc audienti/laudatum ip-
ſum conſiderare/laudato autem ſeſe oſtēdere. THE. Omnino o Socrates. SO. uide o amice Theę
tete tua intereſt oſtendere/mea conſiderare. Scito cum Theodorus multos mihi tam peregrinos
q̄ ciues laudarit/nullū maioribus/ac te laudibus extuliſſe. THE. bene eſſet o Socrates: ſed uide ne
iocans dixerit. SO. Non eſt mos hic Theodori: uerum ne renuas quæ cōceſſa ſunt: obiiciēs ꝙ hic
iocis agat/ne teſtari cogaris. Nō facile eſt eius ſententiam refutare: ſed audacter in conceſſis perſi
ſte. THE. Agendū eſt ſi tibi vr̄. SO. Dic age. Diſcis aliqua a Theodoro geometrica? THE. Eqdē.
SO. q̄ uero ad aſtronomiā harmoniāqꝫ/& dialeticā ſpectāt: diſcis. THE. Annitor eqdē. SO. Ego
quoqꝫ o puer/& ab hoc/& ab aliis quos aliqd ex his ītelliger̄ arbitror: & quo ad alia ī his moderate
me habeo: exiguū uero qddā dubito: quod tecū/& cū iſtis inueſtigandū. Quare mihi reſpondeas
oro: an non diſcere eſt: ſapientiorem in eo fierei/qđ qſqꝫ diſcit? THE. Id ipſum. SO. Sapiētia uero
ſapientes ſunt qlibet ſapiētes. THE. certe. SO. Nūquid hoc ī aliquo a ſcīa differt? THE. Quid nā?

An idē ſit ſapiētia & ſcīa.

SO. ſapientia uidelicet: in quibus ſcientes/in iſdem/& ſapientes? THE. quid prohibet? SO. Idem
igitur ſapientia/& ſcientia eſt. THE. Idem. SO. Hoc illud eſt quod dubito: neqꝫ cōcludere mecum
ipſe ualeo quid ſcīa ſit habemus/quid ad iſta dicamus. Quid eſſe aſſeritis? quis noſtrū prior oſten-
det. Quiſqs uero aberrauerit/annus ſedeat/ut circulo ludentes pueri ferunt: q uerax extiterit do-
minabitur nobis: & iubebit qcqd reſponderi uoluerit. Quid ſiletis? neqꝫ enī mihi o Theodore ob
uerborū ſtudiū ruſticitate ulla uti eſt animus. Cupio enī uos in diſputatiōem inducere: amicoſqꝫ

Nō rn̄dere ruſticorum eſt.

& collocutores mutuo fieri. THEO. Minime hoc o Socrates ruſticū eſſet. Quin ex his pueris ali-
quē rn̄dere tibi iubeas. Nā hæc diſputādi ratio inſueta mihi eſt: & aſſueſcere nūc ætas ꝓhibet: hos
aūt magis hæc decent: & longe magis ꝓficient. Reuera iuuentus in oībus proficit: & ut cæpiſti/ne

Iuuentus ī oībus proficit.

dimictas Theætetū: ſed eū interroga. SO. Audis o Theætete/quæ dicit Theodorus? cui tu ut opi
nor/libenter obedies. Neqꝫ enim fas eſt: ut huiuſmodi in rebus ſapiēti uiro iuuenis: minus pareat

Prima diffinitio ſcientiæ.

Ingenue ergo reſponde: quid eſſe ſcīam opineris. THE. parendum eſt o Socrates: qn̄ quidem uos
imperatis: ſiqua enim ī re aberrauero/corrigēt. SO. Faciemus proculdubio ſi quomō poterimus.
THE. Videnr̄ mihi ſcīe eē/quæ qs a Theodoro diſcere pōt/geometria/& reliqua q̄ ī ſuperioribus
enumeraſti: preterea cerdonū aliorūqꝫ opificū artes/& oēs/& ſingulæ nihil aliud q̄ ſcīæ ſunt. SO.
Generoſe: ac magnifice o amice/de uno rogatus/multa: uariaqꝫ ꝓ uno dediſti. THE. Qua rōne id
ais o Socrates? SO. forte nihil: dico qđ tn̄ puto aperiā: quotiens artē cerdonica dicis: nihil aliud
ais q̄ cōficiendorū calceorū ſcīam. THE. Nihil aliud. SO. quid porro/cū tectonicā ideſt fabrilem

Confutatio.

artē: nū aliud q̄ ligneorū operū ſcīam? THE. nil certe. SO. In utriſqꝫ igit̄ id declaras/cuius utraqꝫ
ſcīa eſt. THE. ꝑfecto. SO. quæſtio uero noſtra nō hæc erat/quoꝝ ſcīę/& quot ſunt: nō .n. numerā-
di gratia quærebamus: ſed noſcendi qd ipſa ſcīa ſit: an nihil dico. THE. īmo recte. SO. aduerte/&
hoc: ſiqs nos de aliquo horū uiliū uulgariūqꝫ pcōtet̄: ueluti de luto: qd eſt, eiqꝫ reſpondeamus lutū

Diffinitionē ꝑ numerū diffiniti nō ſufficere.

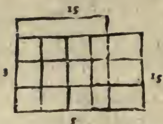
corū q ollas lutū corū q fornulos laternaſue lutū corū: q lateres fingūt: nonne ridiculi uideamur?
THE. forte. SO. prīo qdē falſo iudicaremus/exiſtimātes eū q īterrogat/ītelligere nos/quotiēs rn̄-
demus lutū coꝝ qui ſimulachra pueroꝝ fingūt: aut aliorū huiuſmodi. Deīde putas aliquē cogni-
turū cuius potiſſimū nomen aliquod ſit/niſi quid ſit illud agnouerit? THE. Nullo pacto. SO. ergo
neqꝫ ſcīam calceorū noſcet: qui ſcīam minime nouit. THE. non certe. SO. Cerdonica quoqꝫ igno

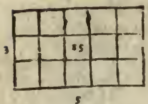
Ignorato ſimplici ignorari proprium.

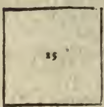
rabit/quiſquis ignorat ſcientiam: & aliam quāuis artē. THE. Sic eſt. SO. Abſurda itaqꝫ reſponſio
eſt/ſi quis interrogatus quid ſcientia ſit/artis alicuius nomen reſpondeat. Cuius enim ſciētia eſt/cū
non de hoc regetur ille reſpondet. THE. Videtur. SO. Præterea cum liceat ſimpliciter ac breui-
ter reſpondere/per immenſum circumuagatur. Quemadmodum in quæſtione de luto: leue quid

Rn̄ſio per breuia vnde diffinita oro breuis.

dam/& ſimplex inferri poteſt/ꝙ terra humori cōmixta/lutum eſt. Cuius autem ſit lutum: prætermi
ttendum. THE. Facile nunc o Socrates ita vr̄. Videris .n. petere quod nuper mihi/& Socrati huic
tibi in noīe ſimili/diſputātibus ī mentē uenit. SO. Quid iſtud o Theætete. THE. Theodorus hic







de uiribus ſcripſit magnitudinis tripedalis/& quicūq̧ pedalis/ꝙ longitudine non ſunt pedali magnitudini cōmenſurate. Eodḗq̧ modo diſcurrēs/& eliciens ſingula uſq̧ ad magnitudinē ſeptem & decem pedum. In ea tandem cōſtitit. Nobis igitur id in mentē uenit: poſtq̄ infinite uires ſecūdum multitudinē emerſerunt/conandum eas in unū cōprehendere quo oēs denominemus. SO. Num inuentū tale quiddā eſt? THE. Mihi quidem uidetur: conſidera tu quoq̧. SO. Dic. THE. Numerū oēm bifariā diuiſimus. Vnū qui poſſit ęqualis ęqualiter fieri: quē in figura tetragono cōparauimus: quadrāgularem: & ęquilaterū appellantes. SO. probe. THE. Etqui medius ē inter eos qui ſunt tria/ & quinq̧: & omnis numerus qui nequit ęqualis ęqualiter fieri: ſed /uel maior paucies: uel minor pluries producit/maiuſq̧/& minus ipſum latus ſemper continet: figuræ altera parte longiori comparauimus/& numerum altera partæ lōgiorem uocauimus. SO. Egregie quid tū poſtea? THE. Omnes lineas: quæ ęquilaterū/& planum numerū quadrant ſecundum longitudinem definiuimus: quæ aūt altera parte longiorē ſecūdum uires: tanq̄ lōgitudine illis nequaq̄ cōmenſurabiles: planis aūt quæ poſſunt eſſent cōmenſurabiles/& circa ſolida aliud quiddā huiuſmodi. SO. optime omnium o pueri: quare Theodorus haud quaq̄ falſi teſtimonii reus fore uidet. THE. Enimuero o Socrates: quod de ſcīa q̄ris/ nō ita ut de lōgitudine/& potentia/rñdere ualeo /quāq̄ huiuſmodi quiddā pquirere mihi uideris. Quo fit ut mendax Theodorus uiciſſim appareat. SO. Quid uero? ſi te a currendi uelocitate laudaſſet/addens nullū ex pueris promptiorē curſu uidiſſe/deinde currendo: & ab adulto/& celerrimo quodā uincaris/num putares minus/ eū te uere laudaſſe. THE. Nequaq̄. SO. Sciam uero ut pauloañ dicebā leue qddā inuētu: an graue potius ſuppremūq̧ ducis? THE. p Iouē ſuppmū aliqd arbitror. SO. Cōfide uirib⁹ tuis: teſtimoniūq̧ Theodori ne paruipēdas. Anniteri oī rōe ſtudioq̧ cū de aliis tū ēt de ipſa ſcia/rōnē qd ſit/aſſignare. THE. ānitendi cā o Socrates hęc agem⁹. SO. age iā: bono aīo eſto: egregie nāq̧ mō expoſuiſti. Cōare imitās rñſionē illā ď uirib⁹ queadmodū eas multas una ſpē cōphēdebas/ita & ſcias multas una rōe cōplecti. THE. ſcito o Socrates me id ſępenūero cōſideraſ tētaſſe: dū has tuas qōnes circūferri audirē. Verū neq̧ mihi ipſe pſuadere poſſum idoneū ad hęc me eē/ſatiſue habere: neq̧ aliū audire: ut tu præcipis diſputantē: neq̧ tñ ab inqſitiōe deſiſtere. SO. Vexaris o amice Theætete q̄ſi ppe iā parturiēs. ex eo: ꝙ non uacu⁹: ſed grauidus es. THE. ignoro o Socrates qď āt paſſus ſum/exprio. SO. O ridicule audiſtin eē me filiū obſtetricis generoſę admodū acriſq̧/& toruę Phanaretę? THE. audiui eqdē. SO. nū ꝙ/& ī eadē arte uerſor audiſti? THE. neq̄q̄. SO. ſcito ita eē: nec me tñ corā aliis accuſes. Latuit. n. hacte nus oēs/ꝙ hac arte pditus ſim: & tāq̄ neſcii/hoc de me nō pdicāt: ꝙ uero abſurdus ſum: & hoēs in ambiguitatē īduco/hoc audiſti? THE. id prſus. SO. Vis tibi cām huius aſſignē? THE. qdni? uelī. SO. qles ſint obſtetrices/cogita/ac facile qď uolo pcipies. Scis. n. ꝙ nulla ex illis q̄diu ɔcipit paritq̧ pturiētib⁹ opitulaſ: ſed cū iā ad fętū inepte ſunt. THE. prſus. SO. cām huius Dianā ferūt. q̄ cū ſterilis ſit/partuū tutelā ſuſcepit: ſteriles obſtetrices fieri uetuit. Q m̄ hūana natura ībecilior eſt ad artes eaꝝ reꝝ: q̄s nūq̄ experta ē. his āt q̄ ſenectute cōcipere phibētur: id īpetrauit/ſimilitudinē ſuam honorās. THE. Veriſimile id qdē. SO. An ñ id quoq̧ pbabile/ac neceſſariū ē/q̄ pgnātes ſint/& quę non/acutius ab obſtitricibus q̄ ab aliis animaduerti. THE. Omnino. SO. Quinetiam medelis/& incantationibus obſtetrices excitare: mollireue partus uexationes ualent: & ægre parturientibus opitulari. fætuſq̧ educere: & ſi intempeſtiuum forte uideatur: obtundere atq̧ retrudere. THE. Vera narras. SO. Nunquid: & ñ de illis audiſti? ꝙ tanq̄ pronubæ in conficiendis coniugiis aptiſſimæ ſunt: quippe quæ optime callēt: quā cui iugare ad generoſæ plis pcreationē oporteat. THE. Haud ſatis id noui. SO. Scias nō minus in hoc gloriari: q̄ in umbilici ipſius circūciſiōe: putas eiuſdem: an alterius artis officium/culctum collectionḗq̧ terrenoꝝ fructuū: & rurſus dinoſcere/ quod in ſolū quā plantā/quodue ſemen iacere deceat. THE. Eiuſdem. SO. In fæminis aūt o amice: alterius facultatis hoc /alterius illud exiſtimas? THE. haud ſane cōueniens eſt. SO. Non certe ſed pp iniuſtam/& abſurdam maris/& fæminæ coniunctionem/cui lenocinium nomē eſt/fugiunt conducendi matrimonii artificium: quaſi obſtetrices caſtæ ſint/uereanturq̧ ne pro laudabili ſtudio lenocinii notentur infamia? ſiquidem legittimis obſtetricibus ſolis conuenit recte mares fæminaſq̧ iugare. THE. Conſtat. SO. Atq̧ id eſt obſtetricū officiū: opera mea quodāmodo leuius. Neq̧. n. accidit mulieribus: ut aliqñ ſimulachra: aliquando res ueras pariant: hoc haud facile cognitu: quod ſi cōtingeret:

Latera huius tetragoni ſūt media inter tria & qnq̧ & cū eis ſunt longitudine incommenſurabilia potentia, uero ſunt cōmēſurabilia produ ctum. n. illoꝝ eſt equale tetragono ut patet.

Relaxatio diſputationis.

Quaſ ſint obſtetrices?

Diane partuū tutellę. q̄ ſteriles ſint obſtetrices fieri uetantur.

Natura humana imbecillis eſt ad artes reꝝ īexpertaꝝ.

Quę pgnātes & ñ pgnantes ſiue acuti⁹ ab obſtetrice noſcuntur.

Quę obſtetrices nolūt eſſe pronube. qū id optime calleant.

ſi cōtingeret: maximū præclariſſimūq; obſtetricū munus eſſet: uerū a falſo diſcernere. Tu uero qd ſentis? THE. Idem profecto. SO. Arti uero meæ adeſt: quicquid ad illarū obſtitriciā diligētiā attinet. Verū in hoc præſtat: ꝙ maribus: nō fœminis parturiētibus ſuccurrit. ꝙ ue aīarū fœtus nō corporū ſpeculat̃. potiſſimū aūt arti meæ hoc ineſt/poſſe uidelicet diligenter examinare: utrū ſimulacrhum quoddā falſumq; an fœcundū ac uerū iuuenis cogitatio pariat. Quinetiā quod obſtetricibus/idē/& mihi accidit: ſterilis ſum/& ſapientia uacuus: & quod mihi obiecerūt multi: interrogare me ſingulos/reſpondere nūq̄: ꝓpterea qa nihil habeam/quod ſapiēter rn̄dere poſſim/uere nimiū obiectant: huius profecto hæc eſt cā: parturientibus ſuccurrere Deus me cogit: generare ꝓhibuit. Quo circa nō ſum admodū ſapiens. neq; extat aliquod meæ mentis inuentū/ex me natū. Qui uero mecū uerſantur/principio quidē rudes apparent. ſed mea deinde cōſuetudine hi quibus deus ipſe fauet/mirū inmodū ꝓficiunt: ut ſibi ipſis aliiſq; uidentur. hoc tn̄ conſtat/ꝙ nihil unq̄ a me diſcunt. Imo ipſi in ſeipſis egregia multa poſſidentes/inueniūt. Obſtetrici ſane muneris deus/& ego cā: qd̓ hīc maxie cōiectare licet. Nā multi quōdā hoc ignorātes: ſeq; ipſos cām exiſtimātes/me qdē ſpreuerūt: forte ab aliis perſuaſi: uſ citius q̄ deceret a me diſceſſerūt. Quibus abeuntib⁹ ob prauā cōſuetudinē eorū quæ reſidua erāt abortū fecer̃ atq; ī ſup quę ego obſtetricia ope/ex aīæ illoꝝ uiſcerib⁹ iā erueerā: male nutriētes/penit⁹ ꝑdiderūt: qppe cū falſa atq; ſimulachra ueris nimiū anꝑōerēt. Demū tā ſibi q̄ aliis ignorantes euaſiſſe merito uiſi ſunt. Quorū e numero unus Lyſimachi filius extitit Ariſtides aliiq; permulti. Cum uero ad me reuertunt̃ conſuetudine mea iterū indigentes: eāq; mirifice affectantes/nōnullis ſtatī dæmoniū meū: congredi ꝓhibet: quibuſdam cōtra: permittit/qui denuo ualde proficiunt: patiunt̃ nempe familiares mei idē quod parturientes fœminæ. Verātur enim & difficultate diu noctuq; multo magiſq̄ illæ replentur. Quē quidē ſtimulū tam excitare q̄ ſedare artificiū meū ualet. Et hoꝝ res ita ſe habent. Q ñq; uero o Theætete/q fœcūdi nō ſunt aduertens/quia opera mea non indigent/eos libenter cū aliis in matrimoniū copulo. Et ut cum deo dicam: acute preſagio: quibus potiſſimū coniuncti proficiāt. Quorū multos prodico tradidi: multos etiā aliis ſophiſtis diuiniſq; hominibus. Hæc o optime oīa hāc ob cām altius repetii. Angi. n. te conceptu quodā grauidū ſuſpicabar: quod/& ipſe putas. Cōmitte ergo te mihi tāq̄ obſtetricis filio/& obſtetriciæ facultatis longe perito/& q̄ perquiro annitere ꝑ uiribus reſpondere. Et ſiquid ex iis que dixeris diſcutienti mihi ſimulachrū potius q̄ uerū apperens refutauero atq; abiecero ne ſuccenſeas oro: quēadmodū primo partu puerperæ circa natos efficiūt. Multi iā o mirifice adoleſcēs aduerſus me ſic affecti ſunt: ut uel morſibus inuadere uellēt/ſi qn̄ deliramentū aliquod illis abigerē: nō putantes id ad me beneuolentia fieri/cū eos lateret ꝙ nullus deus maliuolus eſt hoībus: nec ego tale aliquid maleuolētia facio. Mihi plane nefas eſſe uidet̃ admittere falſum ac uerū refellere. Rurſus igit̃ a principio Theætete/qd ſcīa ſit ut potes exponere tenta: ut aūt nō potes/nūq̄ dixeris. Si enim deus uoluerit adiuueritq; ualebis. THE. Cū tu ita o Socrates iubeas/turpe eſſet ſiquis ſuā ſententiam non proferet. Videtur mihi quod qſpiam ſcit/id ſentire quod ſcit: & ut nūc apparet nihil aliud ſcīa eſt q̄ ſenſus. SO. Quā genoroſe reſpondiſti o puer: ſic. n. quod quiſq; ſentit exprimēdum eſt. Sed id cōiter conſideremus: utrum fœtus hic ſolidus an uanus exiſtat. Senſum ais ſcientiā eſſe. THE. Aio. SO. Videris utiq; definitionem ſciæ haud abiectam intuliſſe: ſed quam Protagoras modo quidē alio/eadem tamen intentiōe induxit. Inquit. n. rerū oīum menſuram hoīem eſſe. Exiſtentiū quidē ut ſunt: non exiſtentium uero ut non ſunt: legiſti unq̄? The. Legi equidem ſæpenumero. SO. nonne ſic ait: qualia ſingula mihi uidentur/talia mihi eſſe qualia uero tibi. tibi quoq; talia/homines aūt utriq; ſumus? THE. ſic certe ait. SO. At qui probabile eſt ſapientē uirū nequaq̄ nugari. Proſequamur igit̃. An non ſæpe flante uento eodem/alter noſtrum riget/alter minime. Et unus quidem uix alius uehementer? THE. ꝓculdubio. SO. Verū dicemus tunc uentū ipſum in ſe ipſo frigidum: aut non frigidū: uel Protagore credemus/q̄ rigēti ſit frigidus/non rigēti minime? THE. uidetur. SO. nunquid ita utriq; apparet? THE. Ita. SO. Apparere aūt ſentire eſt? THE. Eſt. SO. fantaſia itaq; & ſenſus idē in calidis cæteriſq; huiuſmodi. Qualia namq; ſentit quiſq;/talia cuiq; uidentur eſſe. THE. uidetur. SO. ſenſus igit̃ exiſtentis rei ſemp eſt & uerus: quippe cū ſcientia ſit. THE. apparet. SO. Nonne per gratiarū numina egregie ſapiens Protagoras erat? Et hoc nobis enigmatū turba ſignificauit: diſcipulis aūt in adytis ueritatē explicuit. THE. Quo pacto id o Socrates inqs? SO. Dicam/nec contēnenda quidē ꝙ nihil in ſeipſo unū certū eſt: neq; recte ipm̄ ex ſe hoc quiddam aut quale quid denominare potes. &. n. ſi magnum appellas rurſus paruum ēt apparet: & ſi graue/leue iterum. Eademq; de cæteris ratio quaſi nihil ſit unum/aut aliquid/aut quale. Sed ex latione motuq; & alterna commixtione fiunt omnia que eſſe dicimus non recte denominantes. Nihil enim eſt unq̄: ſemper autem fit. Et in hoc omnes per ordinē ſapientes excepto Parmenide cōſenſerunt. Protagoras. Heraclitus. Empodocles: & poetarum in utroq; poemate ſummi in cōmædia Epicharmus: Homerus in tragædia. Nam cum oceanum diceret deorū generationem & matrē Tethym/oīa ex fluxu motuq; genita prædicauit. An non id proferre uidetur. THE.

Ars obſtetricia Socratis.

Que Socrates interroget reſpōdeat nūq̄.

Secūda diffinitio ſciæ eē ſenſum.

Protagoras Dixit hoīem eſſe mēſurā oīum

Cōfutatio diffinitionis.

Oēs ſapientes excepto Parmenide dixere oīa ſemper tranſmutari.

mihi uero.SO.Quis ergo aduerſus tm̄ exercitū eiuſq; duce homeri pugnare audeat quin ridicu-
lus habeat.THE.arduū eſt o Socrates.SO.arduū abſq; dubio Theætete/præſertim cū hæc hinc
ſermoni argumēto eſſe poſſint ꝙ uideri eē atq; eſſe motus prebet nō eſſe aūt/& interire quies:Ignis

Ignis fit ex latione & frictione.

enī calorq; q alia gignit/& regit/ipſe ex latione frictiōeq; efficit.hic aūt motus eſt:An nō hæc ignis
origo?THE.Hæc certe.SO.Quinetiā aīaliū genus ex eiſdē naſcitur.THE.Quidni?SO.qd cor
porū habitus?an nō ocio/& corpore corrūpit:exercitatione aūt motuq; plurimū cōſeruat?THE.

Exercitia conferre ad corpus & animū.

ita.SO.Aīæ quoq; habitus diſciplina/& meditatione q motiones ſunt doctrinas cōſequit: ſeruat
atq; pficit?Ocio aūt ideſt negligentia/& pigritia/nihil penitus diſcit:& ſiquid didicerit/ obliuiſcit.
THE.& maxīe qdē.SO.bonū ita q̄tā ī aīa ꝙ in corpore motus eſt:qes uero cōtrariū.THE.uidet
SO.prærerea ī iis q ſerenitates tranqllitateſq; uocant hoc aſſero ꝙ qetes putrefaciūt atq; perdūt

Catena aurea homeri.

alia uero cōſeruāt.& his ſuffragiū colophoniū adiiciā ipſam.ſ.catenā aureā/quā qdē nihil aliud prę
ter ſolē hōetus ītelligit:qa quouſq; ſolus circuitus pſeuerat oīa tā deorū q hoīum ſunt atq; ſeruant
ſinautē hoc q̄ſi ligatū ſtaret/ cōfeſtim oīa diſſoluerētur eueniretq; qđ dicit ſurſum inſera deorſum
ſupiora trāſferri:THE.mihi quoq; o Socrates eadē q dicis ſentire vr.SO.accipe/& hoc o optime
circa occulos/primū qdē colorē quē dicimus albū nō eſſe ipſum aliud qcq̄ extra tuos oculos.neq; ī
ocul.neq; illi tu locū certū attribuas.Iā.n.eēt in ordine maneretq;:nec in generatione ulterius eēt
THE.at quō.SO.ſequamur ſermonē ſuperiorē nihil ſm ſeipm unū qddā ponētes;atq; ita nobis
niger albuſq;/& quis alius color ex applicatiōe oculorū ad motionē conuenientē genitus apparet.
Et id qđ coloris noīe appellamus/neq; applicās ipſum neq; applicitū erit:ſed mediū qddā cuiq; ꝓ
prium effectū.An tu aſſereres qualis tibi qlibet color apparet/talē canibus/ & ſingulis aīalibus ap-
parere?THE.nō p Iouē.SO.quid aūt alteri hōi/& tibi num ſimile unūquodq; aſſerendūq; uidetur
An potius nec tibi ipſi idē/eo ꝙ nunq̄ tibi ipſe ſimile perſeueres.THE.hoc potius q̄ illud opinor.
SO.Si id quo menſuramus uel quod attingimus magnum/uel album/uel calidū eēt/nūq̄ ī aliud in
currēs/aliud fieret ipſum nihil mutatū.ꝙ ſi menſuratū aut perceptū quod uis horū eēt/nūq̄ alio ac
cedente/uel patiente/ipſum nihil patiēs aliud fieret.Nā in præſentia amice mira q̄dam/& deriden
da facile dicere cogimur:ut ipſe quoq; Protagoras/& qſquis alius eiuſdem ſententiæ eſt cōfiteret
THE.quo pacto/& qualia dicis?SO.breue exemplū accipe intelligeſq; quod uolo.Si ſex talis quat
tuor admoueas/ſex priores plures eē q̄ quattuor dicimus ac dimidio ſupare.Vnde ſex q altera ꝓ
portio noīatur.Sin duodecim pauciores dimidioſq;.hæc alter dici pōt.An tu aliter?THE.equi
dem nullo modo/SO.qd ergo?ſi te Ptagoras aut alius quiuis interrogaret/pōt ne aliqd o Theæte
te maius aut plus aliter fieri q̄ adauctū?quid inq̄ potiſſimū reſponderes?THE.ſi quod mihi uidet
o Socrates ad hanc q̄ſtionē protulero/non poſſe aſſeuerabo.Sin autē ad ſuperiorē poſitionē reſpe
xero ne mihi forte repugnē poſſe dicā.SO.bn̄ atq; diuīe p Iunonē o amice.Ergo ſi poſſe rn̄deris/
Euripidis illud eueniet.nobis.n.līgua nō redarguta mēs tn̄ redarguta iā erit.THE.ſic certe.SO.
Si ego ac tu facūdi ſapiēteſq; eſſem?/poſtq̄ oīa mētis ſenſa diſcuſſa fuiſſet deīceps facūdiā ſubtilita
tēq; tentātes ſophiſticis captiunculis inuicē certaremus/uerba uerbis more cōflictantiū cōferētes
Nūc autem utpote rudes/uolumus hæc primū ſecundū ſeipſam inuicē cōtemplari/q̄ uā ſint quæ
cogitamus/& utrū cōſonent nobis/an diſſonent?THE.Maxime qdē id uelim.SO.nec minus ego:

Que ſin phātaſmata.

ſed cū ita affecti ſimus tranquille prorſus utpote ocioſi iterū ſpeculemus nihil ſuccēſentes inuicē/
ſed reuera nos ipſos examinantes/qualia ſint hæc in nobis uiſa phantaſmataq;.Quibus primū cō-
ſideratis dicemus ut arbitror/ nihil unq̄ maius minuſue fieri/uel mole uel numero q̄diu ęquale ſibi
ipſi permanet.nōne ita.THE.ita prorſus.SO.deinde cui nec addit neq; ſubtrahitur aliqd/hoc ne
q; creſcere unq̄ neq; decreſcere:ſemper aūt æquale conſiſtere.THE.ualde qdem.SO.Tertio ue-
ro dicemus quod ante non erat/& poſtea eſt/niſi fiat/& factū ſit eſſe non poſſe.THE.ſic ꝑfecto ui-
detur.SO.Hæc utiq; tria cōceſſa pugnant inter ſe nobis in aīo/q̄n de talis illis loquimur/uel qn̄ fa-
temur me ſenē/dum tantus maneo/nulla in parte auctus minutuſue eodē in ānote iuuene maiorē
nunc eē/poſtea uero minorē cū moles quidē mea ablata non ſit ſed tua dumtaxat adaucta.Sū nāq;
poſtea quod ante nō erā:nil tn̄ factus abſq;.n.fieri factū eē impoſſibile:nil aūt molis amittens/nūq̄
minus effectus ſum.Et alia huius generis infinita in multis accidunt ſi hæc admiſerimus.Dic age
o Theætete.Videris enim mihi harū rerū nō imperitus.THE.p Deos o Socrates magnopere qd
iſta ſint admiror:interdūq; ipſa inſpiciens tenebris obfundor.SO.Theodorus o amice nō male

Admiratio phie. principium.

de tuo ingenio cōiectaſſe uidet.Maxime.n.philoſophi hæc affectio eſt/que admiratio dicit.Neq;
enim aliud præter hoc eſt philoſophiæ principiū.Et qui irim.Thaumantis.i.āmirationis filiā eſſe
tradidit/non abſurde originem eius explicuit.Sed num percipis quā ob cām hæc talia ſunt ex qui-

Qui ſint profani.

bus Pragorā loq aſſeuerauimus/an non.THE.Nōdū mihi uideor.SO.Gratiam itaq; mihi hēbis
ſi tibi uiri/imo uirorq; præſtantiſſimorū intelligentiæ ueritatē abditā reſerauero.THE.Quidni?ha
beam:& ingentē qdem.SO.cōtemplare iam/& ſimul diligenter caue ne qs ꝓfanus hæc audiat:ꝓ
fani uero ſunt:qui nihil aliud eſſe putant/quam quod pugno tenere poſſunt actiones uero genera-
tioneſq;

tioneſq; & inuiſibile uniuerſum in eſſentie parte nequaq̄ accipiunt: THE. duros nimiū & ꝓteruos hoīes o Socrates memoras. SO. ſunt hi qdē o puer a muſis admodū alieni: nec deſunt alii qdā elegātiores: quorū tibi myſteria narraturus ſum principiū aūt deinceps erit ex quo ea q̄ mō diximus manāt. Id aūt eſt ipſoꝝ principiū: ꝙ uniuerſum motus eſt & aliud p̄ter motū nihil. Motus uero ſpecies duæ & multitudine qdē utraq; infinita: potētia aūt altera in agēdo/altera in patiendo uerſat̃ ex haꝝ cōgreſſu cōpulſuq; mutuo affectus eueniūt numero infiniti: ſpecie gemi: ſenſibile uidelicet ac ſenſus: q ſemꝑ cū ſēſibili cōficit̃/atq; cōgredit̃. Senſuū hæc noīa ſunt. uiſus auditus olfactus guſtus tactuſq; frigidoꝝ/& calidoꝝ. Quos ſequunt̃ uoluptates dolores cupiditates, atq; timores. Aliiq; affectus īnumeri qdē ſine noīe: noīati quoq; ꝑmulti genus aūt ſenſibile ſenſui cuilibet eſt cognatū. Omnigenis uiſionibus/colores oīgeni auribus itidē uoces: cæteriſq; ſenſibus alia ſenſibilia cognata ſimiliter adſunt. Quid igit̃ o Theætete ſermo hic ad ſuperiora? aduertis ne? THE. haud eqdem multū o Socrates. SO. aſpice utrū eiuſmōi ſermo ſic ad exitū ꝑducat̃. Illud. n. ſibi uult oīa hæc uidelicet ut diximus agitari: horūq; motibus uelocitatē tarditatēue ineſſe q̄tenus tarditas ineſt in eodē & ad ꝓxima cōmoueri: atq; ita ꝓgenerare. Quæ uero ita gignunt̃ uelociora euadūt. Ferunt̃ enī & in latiōe illoꝝ motiōis natura cōſiſtit. Cū igit̃ & oculus & aliqd illi cōmēſuratū cohærēt/albidinē gignunt/ſenſumq; cognatū. quæ nūq̄ nata fuiſſent dū illoꝝ alterutrū ad aliud aduētaſſet. Tunc ſane in medio motis uiſione qdē ab oculis/albedine aūt ab eo quod colorē cōcreat/oculus uiſione repletur/uidetq; & factus eſt/nō uiſio: ſed uidens oculus. Quod uero colorē cōcreat/albedine repletū ē: factūq; eſt nō albedo: ſed albū ſiue lignū ſeu lapis ſiue quoduis aliud forte ſit colore huiuſmodi coloratum: eodemq; pacto de aliis/ut de calido & duro/cæteriſq; oībus iudicandū. nihil ex his ſuapte natura unū aliqd eē quodāmodo in ſupioribus diſputauimus: ſed in alterno cōgreſſu oīa fieri & oigena ꝑꝑ motū. Qm̄ tā agens q̄ patiens unū aliqd eē ꝑ ſe haud firmiter ut aiūt intelligere poſſumus Neq;. n. agens ē aliqd priuſq̄ patienti cōgrediat̃/uidelicet patiēs priuſq̄ agēti. Tūc coherens alicui uel agēs/uel patiēs emicat. Ex iis oībus ſequit̃ quod ab initio quoq; diximus nihil eē unū ſecundū ſe ipſum: ſed alicui ſemꝑ fieri/ipſum aūt eſſe undiq; excipiendū licet nos in ſupioribus conſuetudine quadā atq; inſcitia/illo. ſ. ipſo eē uti ſæpius coacti fuerimus: uerūtñ ut ſapientū ſermo dictat/nullo mō p̄dicādū eſt aliqd uel alicuius/uel mei aut hoc/aut illud aut aliqd aliud nomē quod exñtiā ſignificet: ſed ſecundū naturā enunciare oportet/ꝙ agant̃ ꝙ fiāt/ꝙ corrūpant̃/ꝙ mutent̃: nā ſiqs aliqd ſermone cōſiſtere aſſeuerauerit/facile redargui poterit. Oportet aūt & ſigillatim ſic loqui: atq; de cūctis in unū collectis: in qua collectiōe hoīem ponūt & lapidē & unūquodq; aīal ac ſpeciē. Hæc ne o Theætete iocunda tibi eē uident̃? eaq; tāq̄ tibi placeāt deguſtabis? THE. Ignoro o Socrates & de te & ambigo/utrū iſta tanq̄ tue mēti cōſona referas/an me potius tentes. SO. Nō recordar/amice me nihil hoꝝ ſcire: nihilq; taliū ut meū mihi uēdicare: ſum. n. ſterilis. te autē obſtetricis ritu agito atq; exerceo: atq; huius gr̄a te incanto & ibi ſinguloꝝ ſapiētū guſtādas epulas offero donec ſententiā tuā in lucē educā. Cū demū educta fuerit/tunc primū examīabo/ſit ne uana ſteriliſq;/an fecūda & ſolida. Audacter igitur & cōſtāter bñ atq; uiriliter opinionē tuā ī his q̄ te rogauero iā ꝓme. THE. Roga igit̃. SO. Dic nū tibi placeat/nihil eē/ſed fieri ſemꝑ bonū ac pulchrū & quotcunq; paulo añ dinumerauimus. THE. dū te audio diſſerentē: mirū inmodū ꝓbabilia/& admittenda uident̃. SO. ne p̄termittamus ergo q̄ reſtant. Reliquū eſt. n. ut de ſomniis morbiſq; cū aliis: tū inſania maxime dicā: & de eo quod ꝑuerſo mō uidere/uel audire/uel aliter obliq; ſentire dr̃. Noſti. n. in his oībus ſermonē quē ſupra rettulimus ſine ulla cōtrouerſia cōfutari: cū ſenſus in ipſis prorſus decipiātur. Tātūq; abeſt ut oīa q̄ apparent cuiq; ea ſint/ut cōtra nihil eoꝝ q̄ apparēt exiſtāt. THE. uera narras o Socrates. SO. Quo deinceps o puer ille cōfugiet q ſenſum ſcīam affirmauit/quæue cuiq; apparēt eidē & talia eſſe qualia uiſa ſunt? THE. pudet me loq ulterius Socrates. nihil. n. habeo quod in mediū afferam. Quod nāq; poſuerā deterrēdo penitus ſubuertiſti. Reuera negare nūq̄ poſſem/ꝙ furentes ſomniantesq; falſa nimiū opinent̃/cū illoꝝ nōnulli deos eſſe ſe putāt: alii auiū inſtar uolare ſe credāt. SO. cernis q̄ nā ex illis circa res ueras ac ſomnia maxime ambiguitas ſequat̃. THE. q̄ nā. SO. ea quā ſæpe te audiſſe exiſtimo quotiens quærit̃. Qua potiſſimū cōiectura oſtendi poſſit: utrū dormiamus oēs & q̄ cogitamus ſingula ſomniemus/ac uigilemus & reuera inuicē diſſeramus THE. ꝑfcō dubiū eſt o ſocrates/qua id cōiectura qs diſcernere ualeat. Cūcta ſiquidē uiciſſim eadē ſeq poſſe uident̃. Nā q̄ mō diſſerebamus/nihil ꝓhibet ut ſomniātes colloqui uideamur. Et qñ in ſōno ſomnia referre nos arbitramur/mirū īmodū hec illis ſimilia ſunt. SO. Vides iā q̄ facile in controuerſiam ueniat̃: qñ qdē utrū in ſomnia an res uere ſint q̄ uident̃ nimiū ambigat̃. præterea cū ęquū tēpus ſit quod ſomno dat̃: & quod uigiliæ in utroq; cōtendit animus preſentes opiniones ut ueras aſſerere. Quāobrē par tēpus hæc uera dicimus par & illa: & in utriſq; ſimiliter affirmamus: THE. omnino. SO. eadē quoq; de morbis furoribuſq; ratio eſt: niſi ꝙ tēpus impar. THE. recte ad modū. SO. Nunqd longitudine breuitateue tp̄is ueꝝ determinat̃. THE. At iſtud plurimū ridiculū eēt. SO. an alio argumento oñdere potes q̄ ex iſtis opinionibus uere ſint? THE. non ut mihi ui-

Opinio dicentium nihil eē inuiſibile.

Opinio dicentium uniuerſum eſſe motū & p̄ter motū nihil.

De ſomniis & morbis cōtra protagoram:

Ambiguitas circa ſomnia & res ueras:

deor. SO. a me igiť audi quæ forſitan rñderēt q̄ appentia ſemp uera eſſe opinanti uolūt. Sic. n. te ut opinor interrogarēt o Theætete quod alterū eſt oĩno/nū aliq̄ñ eādē potētiā hēbit quā & alterū? ne id accipiamus quod ptim idē/ptim alterū eſt: ſed quod penitus alteꝝ. THE. nihil idem habere pōt: uel quoad potētiā/uel quoad aliud quodlibet. q̄ñ oĩno eſt alterū. SO. Nōne diſſimile quoqꝫ id quod hmõi eſt cōſiderare debemus? THE. mihi q̄dē uideť. SO. ſiq̄d ergo alicui ſimile uel diſſimile fit: aut ſibiipſi aut alteri q̄tenus ſimilis ſit idē quatenus diſſimile alteꝝ effici confitebimur. THE. neceſſario ſequiť. SO. an nō ſupra cōceſſimus multa/atqꝫ īnumera agentia eſſe ſimiliter & patientia? THE. cōceſſimus. SO. q̄n & quod aliud ē ab alio/cū alio & alio mixtū nō eadē ſed altera generabit. THE. ſic prorſus. SO. Dicamus utiqꝫ me hac te & alia ſecundū eādē rōnē Socratē ſcilicet bñ ualētē & Socratē ęgrotātē utrū ſimile hoc illi an diſſimile eē dicemus? THE. nunq̄d ęgrotantē Socratē totū hoc inquis illi toti/Socrati ſcilicet bñ ualēti? SO. recte nimiū accepiſti: hoc ip̄m dicebā. THE. diſſimile plane & alterū. SO. nunq̄d ſic ut diſſimile? THE. neceſſe eſt. SO. dormiētē quoqꝫ & uigilātē & quecūqꝫ ſupra narrauimus ſimiliter aſſeres. THE. eq̄dē. SO. Quodlibet eoꝝ q̄ natura efficere quicq̄ pñt/q̄ñ accipiet ſanū Socratē/ut altero me uteť: q̄ñ debilē/ut altero. THE. q̄d ni. SO. Et altera in utroqꝫ gignemus. ego quidē patiens illud aūt efficiens. THE. Nil ꝓhibet. SO. Quotiēs uinū ſanus bibo ſuaue ac dulce mihi uideť. THE. Certe. SO. Ex his porro q̄ cōceſſa ſunt/agēs & patiens/dulcedinē ſenſumqꝫ ꝓgenuerūt: & utraqꝫ mota & ſenſus quidē circa patiēs exiſtēs/ſentire linguā effecit. Dulcedo aūt penes uinū circa illud ꝑmota/dulce uinū ſane linguæ tā eē q̄ apparere fecit. THE. Sic prorſus ſupiora cōceſſa ſunt. SO. cū uero me ęgrotantē accipit/principio quidē non eūdē reuera apprehēdit diſſimili nāqꝫ aduenit. THE. Ita eſt. SO. deinde alia q̄dā Socrates ſic affectus: & uini potio gignunt circa linguā ſaporis amari ſenſum: circa uinū/factā & ꝑmotā amaritudinē: & hoc quidē nō amaritudinē ſed amaꝝ: me uero nō ſenſum ſed potius ſentiētē. THE. omnino. SO. & ego nihil unq̄ aliud fiā ſic ſentiēs. alterius enī alter ē ſenſus: & alienū aliudqꝫ ſentientē efficit. Neqꝫ illud me efficiēs/aliq̄ñ cōgrediēs alteri/idē generās/tale exiſtet. Ab alio enim aliud generans. alienū alteratūqꝫ fiet. THE. uera hæc ſunt. SO. Hec ego mihiipſi talis: nec illud ſibiipſi tale efficieť. THE. nō certe. SO. neceſſariū aūt alicuius me fieri q̄ñ ſentiēs fio/ſentiēs. n. nihil ſentire īpoſſibile. & illud quoqꝫ neceſſe alicui fieri quotiēs dulce aut amaꝝ āt aliq̄d hmõi reddiť dulce nāqꝫ nulli dulce fieri nequit. THE. Sic ē oĩno. SO. Reſtat igiť ut opinor ſiue ſimus nos īuicē eē: ſiue fiamus inuicē fieri: q̄ñ quidē noſtrā eſſentiā neceſſitas ipſa cōnectit. Connectit inq̄ neqꝫ cum alio quopiam/neqꝫ nobiſcū ipſis īuicē ergo uīciri ſequiť. Quapp ſiue quis eē aliquid dixerit/ſiue fieri/ita accipiēdū eſt: alicui eē fieriue uel alicuius uel ad aliquid: ip̄m aūt in ſeipſo quicq̄ eē uel fieri: neqꝫ ipſe quiſq̄ ꝓfiteri dēt: nec alteri aſſeuerāti cōcedere/queādmodū ratio ſupior admonet. THE. Sic eſt ꝓrſus o Socrates. SO. Nōne q̄ñquidē me efficiēs mihi eſt nō alteri/ego quoqꝫ ip̄m ſentio/nō alius? THE. quid ni. SO. Verus itaqꝫ mihi ſenſus me⁹: meæ nāqꝫ eſſentiæ ſemp exiſtit & ego ſecūdū Protagorā/iudex tā eoꝝ q̄ ſunt/ut mihi ſunt/q̄ eoꝝ q̄ nō ſunt/ut nō ſunt. THE. ita uideť. SO. quid iā obſtat? quo minus ſciēs exiſtā queādmodū & ſentiēs: quippe cū nec decipiar nec aberrē cogitatiōe circa ea q̄ uel ſunt uel fiūt? THE. nihil ꝓrſus. SO. Egregie igiť ipſe dicebas/ſciam nihil aliud eſſe q̄ ſenſum. In idē ſane hæc cōcurrūt/ſecūdū Homerū quidē & Heraclitū/& oē id genus fluminis inſtar uniuerſa decurrere/ſecūdū uero Protagorā ſapiētiſſimū hoīem reꝝ oĩum eē mēſurā: & poſtremo ſecūdū Theætetū cōceſſis ſupioribus/ſciam eſſe ſenſum: nūquid o Theætete opinionē hāc dicemus eſſe quaſi tuā ꝓlē nup abs te quidē genitā: a me aūt in lucē obſtetricia quadā opa iā eductā? Quid ais? THE. Ita neceſſe eſt o Socrates. SO. Hāc ut uideť q̄liſcūqꝫ ſit uix tandē genuimus: poſt partū uero ut mos ē q̄nta die ab eius natali ſolēnia celebrātes circulo curſim circunferre debemus cauentes ne nos fallat/ſi forte educatiōe digna nō ſit: ſed inanis & falſa. Nū cēſes natū tuū oĩno alēdū: nec ullo mō abiciēdū. An forte ſi reprobatū uideris priogenitū tuū/nō moleſte feres e medio tolli? THEO. Theætetus o Socrates ęque feret. Neqꝫ. n. moroſus eſt. ueꝝ dic ꝑ deos/an nō ita ſe res hēt. SO. Diſputationis auidus es. atqꝫ uir bonus o Theodore: ꝙ me exiſtimas archā quandā eſſe ſermonū: facileqꝫ inde promētē hæc nō ita ſeſe hēre dictuꝝ. quod aūt accidit nō aduertis: ꝙ nullus unq̄ ſermo a me manat: ſed ab eo ſemp qui mecū diſputat: Equidē ſcio nihil p̄ter exiguū quiddā: hoc ē a ſapiēte aliquo accipe cōmode rōnē. Et nūc quidē id ex hoc conabor nō ex me ipſo dicere. THEO. Rectius ipſe o Socrates loq̄ris. Quare ſic efficias oro. SO. ſcis o Theodore ꝙ ex dictis amici tui Protagore ī primis admiror. THEO. Quidnā. SO. Cetera quidē ſatis mihi placuerūt dū ꝓbaret quod cuiqꝫ uideť id illi exiſtere: principiū tñ ſermonis admiratus ſum ꝙ in exordio libri quē de ueritate inſcribit nō inquit reꝝ oĩum mēſurā eſſe ſuē uel ꝓdigioſum canē/uel aliud quicq̄ mirabile ex his q̄ ſentiūt. Vt magnifice admodū & maiori faſtu contēptuqꝫ ꝓfari cæpiſſet oñdens ꝙ nos cū tanq̄ deū pp ſapientiā admiremur: ipſe aūt nihiloplus ſapiat q̄ rana gyrina/ne dū pluſq̄ hoīum aliquis. aliter ne dicemus Theodore? Si cuiqꝫ ueꝝ eſt quod quiſqꝫ ꝑ ſenſum opinatur/neqꝫ alterius affectum alter melius iudicat: neqꝫ opinionē alterius diſcernere quis aptius q̄ alius pōt uera ne ſit an falſa: ſed ut ſæpe iam

Quid erat ſcire ſocratis.

ſiā repetiuimus qſq; ſua ſolū opinaṫ:& ea qdē recta oīa atq; uera/cur o amice Protagoras ipē adeo
ſapiēs extitit/ut alioꝝ p̄ceptor mercede & ampla exhibita dignus admodū habitus ſit:nos aūt ru⸗
diores:eiuſq; diſcipuli iudicādi?cū tn̄ qſq; ſapiētiæ ꝓprie mēlura ſit.in his quo nō uulgariter nuge
tur Protagoras?Studiū quoq; meū obſtetricæ facultatis ꝑſimile q̄ ridiculū erit?Immo & oē diſſe⸗
rēdi officiū inane.Nā conatus iſti diſcutiendi refellēdiq; uiciſſim phātaſias & opiniones cum recte
ſint oēs/nihil erūt aliud q̄ manifeſta delliramēta/ſi uerus ē Protagore liber.neq; clā iocaṫ.THEO.
O Socrates amicus cū ſim quēadmodū ipē mō dicebas/nūq̄ paterer cōcedēte me Protagorā con/
futari/neq; tibi rurſus p̄ter meā ſentētiam repugnare uellē.Age igiṫ oīa iterū cū Theæteto.Et.n.
apte nimiū diligenterq; obſecutus tibi fuiſſe hactenus uiſus eſt.SO.Si lacedemonē ꝓfectus Theo
dore ad paleſtrā alios quoſdā inertes nudato corpore exerceri uideres/an nō operę pretiū duceres
ſpeciē tuā nudis mēbris palā cū illis cōferre?THEO.Veꝝ quid putas?ſi me ꝑmitterēt quēadmo⸗
dū uos in p̄ſentia ꝑmiſſuros ſpero:ut ego quidē ſolū ſpectē:neq; in gymnaſiū rapiar/uir dura iā cu
te illi aūt libentius cū iuniori molioriq; luctenṫ?SO.At qui ſi tibi id o Theodore iocundū eſt: neq;
mihi etiā eſt moleſtū ut trito ꝓuerbio ferṫ.Aggrediamur itaq; rurſus ſapientē Theætetū:dic ob⸗
ſecro Theætete primū quæ mō ꝑcurrimus:nō ne tu quoq; miraberis?ſi ſubito nihilominus appa⸗
reas ſapiens q̄ quilibet hominū uel deoꝝ?nunqd Protagoreā illa menſuram/quo ad deos minus q̄
quoad hoīes inductā fuiſſe cēſes?THE.nō ꝑ iouē:quodue rogas magnop̄e miror: dū.n.ſupra ex⸗
ponebamus/qua rōne quod cuiq; uideṫ/id cuiq; ueꝝ eſt ſcite admodū dici uidebaṫ.Nunc aūt cō⸗
traria cōfeſtim opinio ſubit.SO.iuuenis adhuc es o amice īmo ēt puer:& iccirco cōtione facile ꝑ⸗
ſuaderis.Ad hæc.n.Protagoras & quiuis alius eius ſectator dicet O generoſi pueri: atq; uiri ad
cōtionē cōuenite:deoſq; in mediū īducite de quibus ego utrū ſint an non ſint/neq; loquendū neq;
ſcribendū cenſui:& q̄ multi audientes admitterent/hæc dicite ꝙ graue eſſet/niſi quilibet uir cuili⸗
bet bruto ſapientia lōge p̄ſtaret.Demōſtrationē uero neceſſitatemq; nullā afferte:ſed uериſimili tā
tū rōne utimini.Qua ſi uellet Theodorus aut quiuis alius geometra in diſputationibus geometri
cis uti/nullius prorſus extimareṫ.Cōſiderate igiṫ tu ſimul atq; Theodorus/utrū ſermones tātis de
rebus rōne ꝓbabili cōfirmatos ſuſcipiatis.THE.Iniuſte & tu o Socrates & nos loqueremur:ſed iā
alio pacto conſiderandū:ut tu Theodoruſq; conſentitis.THEO.Alio certe.SO.ſic utiq; cogite⸗
mus/ſit ne idē ſcientia & ſenſus/an aliud.Ad hoc enim oīs ſup̄ior ſermo uergebat: & huius gratia
ꝑ multa:atq; miranda tetigimus THE.ſic eſt oīno.SO.cōfitebimur quæcūq; uidendo uel audien
do ſentimus eadem & ſcire?utputa barbaroꝝ uocem anteq̄ didicerimus dicemus nō audire quā⸗
do loquunṫ?an audire ſcireq; ſimul?& litterarū prorſus ignari cū illaꝝ contextum aſpicimus/num
uidere nos eas negabimus?an & ſcire ſi mō uiderimus/aſſerimus?THE.id ipſum o Socrates quod
in his cernimus & audimus:ſcire inſup affirmabimus:hoꝝ quidem figurā coloremq; inſpicere &
ſcire ſimiliter:illorū aūt acutā uocem ut grauem audire pariter atq; ſcire.Quæ uero grāmatici &
interpretes de his tradūt neq; ſentire uidendo & audiendo/neq; etiā ſcire.SO.optime o Theætete
neq; in his repugnādū tibi ut magis īde ꝓficias:uerū aſpice & aliud quod ad hæc accedit:qua rōne
repelli uitariq; poſſit.THE.Quid iſtuc.SO.hoc ſane:ſiquis ꝑconteṫ/fieri ne poſſit:ut quod quis
qn̄q; ſciuit & adhuc memoria tenet fixūq; conſeruat/id ipm̄ tn̄ neſciat.In longū ꝓfecto ſermonem
traho:q̄rere utrū aliquis quod didicit memoria retinens haud noſcat.THE.Qui hoc fieri poſſet
o Socrates?Mōſtrū quod dicis eſſet.SO.ne ipſe quoq; delirem aduerte obſecro.Videre nōne ſen⸗
tire dicis uiſionemq; ſenſum?THE.aio.SO.Qui aliquid uidet nōne idem ſcit quod & uidet?ut p̄⸗
ſens ſermo ꝓponit.THE.Certe.SO.memoriā aliqd uocas?THE.uoco eqdē.SO.alicui⁹ ne:an nul
lius?THE.alicuius certe.SO.an non eaꝝ reꝝ quas didicit ſenſitq;?THE.harū ꝑfcō.SO.qđ quis
uidit/qn̄q; meminit.THE.memīt.SO.Nūquid cū claudit oculos etiā remiſcit?aut cū aliquid hu
iuſmodi facit/ꝓtinus obliuiſciṫ?THE.Abſurdū hoc dictu o Socrates eſſet.Cogiṫ tn̄ id fateri quiſ⸗
quis ſermonem ſup̄iorem ſeruare uelit:aliter aūt minime.SO.ego quoq; ꝑ iouem ſuſpicor: neq;
dū ſatis intelligo.THE.dic oro quo pacto.SO.hoc ſane.qui uidet idē ſcit qđ & uidet ut cōfeſſi ſu
mus:nā uiſionē:ſenſum:ſciamq; idē eē cōuenimus.THE.cōuenimus.SO.q uero uidit:atq; iō ſcit
meminit quod uidit uel clauſis oculis neq; tunc aliquid uidet. THE.ſic accidit.SO.non uidere
aūt neſcire eſt/ſiquidē uidere ſcire erat.THE.ueꝝ.SO.cōtingit itaq; quod quis qn̄q; ſciuit/ēt dū
meminit id neſcire ſi nō uidet.Quod quidē ſi fieret mōſtrū quoddā fore p̄diximus.THE.Vera lo
q̄ris.SO.Nō nihil igiṫ īpoſſibile uideṫ accidere:ſiquis ſciam ac ſēſum idē eē poſuerit.THE.ſic ap
paret.SO.aliud ergo utrūq; fatendū.THE.uideṫ.SO.Quāobrē quid ſcīa ſit a principio iterū ꝑ⸗
quirēdū:cæterū quod nā agimus o Theætete?THE.qua de re ꝑcōtaris.SO.uidemur utiq; mihi
ignaui galli iſtar añ q̄ uicerimus exultātes tergiuerſanteſq; a diſputatione cantare.THE.qui iſtuc?
SO.cōtradictorie uidemur aduerſus noīum cōceſſiones cōfeſſi & circa tale quiddā uerſati uerba
rimari in ipſiſq; cōſiſtere & cū nos nō certatores ſed philoſophos eē ꝓfiteamur/idē tn̄ quod acres
illi uiri clā facimus.THEO.nōdū quid uelis itelligo.SO.equidē quod in his ſentio explanare co

Prouerbiū ſi tibi iocundū mihi nō moleſtum

nabor:q̃ſiuimus nunqd ꝗ aliqđ didicit ac meminit neſciat:oſtẽdẽteſq; eũ q uidit clauſis etiã oculis
recordari/nec uidere tñ neſciũ ſimul & memorẽ demõſtrauimus:ꝙ nimiũ ĩpoſſibile.Atq; ita Pro
tagorea fabula ꝑrius euanuit:ac tua ſimul.ꝗ ſenſum ſciamq; idẽ eẽ canebat.THE.Cõſtat.SO.Ne
quaq̃ ita ut arbitror o amice/ſi pater alterius fabulę ſupeẽt.ſed uehemẽtiſſime ꝓpugnaret. Nunc
ãt orphanã ĩpam ĩſeqmur expoliamuſq;.Neq; tutores quos reliqt Protagoras e quorũ nũero un⁹
eſt Theodorus hic ſuccurrere uolũt.Veꝝ nos iuſtitię gratia illi ſuffragari aggrediemur. THEO.
Nõ ego qdẽ o Socrates ĩmo Callias Hipponici filius reꝝ Protagore tutor.Nos ꝑfecto a nudis ſer
monibus/ad geometriã repẽte deflexımus.Gratiã tibi tñ habebimus ſi illi opẽ tuleris.SO.Scite lo
queris o Theodore Aduerte igiť qua uia ſuccurrã.ſiqs minus uim uerboꝝ aĩaduertit qua pleꝛũq;
affirmare quicq̃:& negare ſolemus/abſurdiora ẽt ſupioribus cõfiteri cogeť.Dicã tibi quẽadmodũ
an Theateto? THEO.Vtriſq; cõiter.Rñdeat aũt iunior.Nã redargutus minus uituperabiť.SO.
Durã aũt qõnẽ dico huiuſmodi:nõ fieri põt ut qui aliqd nouit/quod noſcit/ignoret? THEO.quid
rñdebimus Theętete? THE.fieri nõ poteſt arbitror.SO.utiq;/ſi uidere/ſcire eſſe poſueris.Ad qd
enim uteris in euitabili qõne/puteo ut fertur incluſus? Siqs te uir intrepidus interrogauerit/manu

Prouerbium puteo incluſus.

alterũ tibi tegens oculũ/utrũ tecto oculo ueſtẽ uideas.THE.nõ hoc dicã ſed altero. SO.an nõ idẽ
ſimul & uides/& nõ uides? THE.Ita quodãmodo.SO.Haud equidem dicet ille/iubeo uel queſiui:
quo pacto:ſed utrũ quod ſcis idẽ & neſcias.In pręſentia uero quod nõ uides/uidere uideris: & ſu-
pra confeſſus es/uidere quidẽ ſcire eẽ:nõ uidere aũt neſcire.Collige qd ex his aduerſus te conclu-
dať.THE.Cõtraria plane eoꝝ q̃ ꝓpoſuerã.SO.plura forſitan o mirifice puer tibi talia contigiſ-
ſent ſiqs a te quęſiſſet/utrũ ſcire liceat & acute/& obtuſe/& cominus qñq; ſcire eminus uero nequaq̃
& uehemẽter idẽ/atq; remiſſe:cęteraq; permulta.Quæ quidẽ inſidiando uir clippeatus & merce-
de cõductus in ſermonibus q̃rens quãdo idẽ ſcientiã ſenſumq; ponebas te in auditũ olfactũ ac cęte
ros ſenſus ordine iniiecıſſet:ſtudioſeq; & ſedulo nimiũ redarguiſſet:atq; te cõprehẽdens nõ prius
te dimiſiſſet/q̃ tu eius exquiſitã ſapientiam admiratus ab eo uinctus eſſes.Vbi captus atq; ligatus
tãta te ipſe pecunia redemiſſes/quãta tu & ille ſtatuiſſetis.Quã igiť rõnẽ pro tutandis opinionibus
ſuis Prothagoras aſſignabit? Hoc tu forſitan quæreres.Nunqd aliud tẽptandũ eſt? THE.Et maxi/
me quidẽ.SO.Hęc utiq; oĩa quæ nos opẽ illi ferẽtes dicimus & ſimul ille/ut arbitror admittet:de-

Pro ꝓtagora.

ſpiciens nos penitus:atq; obiiectans:bonus iſte Socrates cũ ĩterrogaſſet puerum/utrũ quis poſſit
quod meminit idẽ ſimul & ignorare:& ille pterritus negauiſſet:ex eo ꝙ rẽ ipſam ꝓſpicere non po-
tuerat/ridiculũ me in diſputatione mõſtrauit:res aũt o ignauiſſime Socrates ita ſe habet.Quotiẽs
ex meis aliqd ꝑ qõnẽ conſideras/ſi interrogatus reſpondeat eadẽq; ego etiam reſponderẽ:refella-
turq; me quoq; redargutũ exiſtimato.Sin alia/ipſum ſolũmodo qui reſpondit:principio/putas ne
aliquem conceſſurum tibi memoriã adeſſe cuipiam qñ nos amplius patiť earum rerũ quas paſſus
fuerit:& ipſam talẽ paſſionẽ eſſe qualis fuerat dũ patereť? permultũ abeſt.An formidaturũ cenſes
admittere ꝙ poſſit aliquis idẽ noſſe ſimul & ignorare? quod ſi forſitã minus audeat daturũ ſperas
eũdẽ eſſe diſſimilẽ factũ alicui priuſq̃ fiat diſſimilis exiſtẽti? magis aũt hũc eſſe aliquẽ/ſed nõ hos? &
eos quidẽ infinitos effectos/ſiqdẽ diſſimilitudo fiat ſi mõ aucupatiões uerboꝝ uitare inuicẽ opor-
tuerit.Cęterũ o beate generoſius ea q̃ dico agredere:meq; ſi potes refelle ꝙ nõ ꝓprii cuiq; noſtrũ
ſenſus fiãt:uel ẽt ſi ꝓprii ſint/nihilo magis quod appet illi ſoli fiat:uel ſi eẽ oporteat noĩare liceat cui
apparet.Sues aũt & prodigioſos canes dũ narras/non ĩpe ſolũ beſtiam imitaris:ſed idem quoq; in
mea ſcripta efficere aliis pſuedes.Neq; recte facis eqdẽ ueritatẽ hr̃e ſe aſſero quẽadmodũ ſcripſi.
mẽſurã.n.unũquẽq; noſtrũ eoꝝ q̃ ſunt & q̃ nõ ſunt eẽ:ſed magnopere hoc ipſo aliũ ab alio diſcre-
pare/ꝙ huic alia ſunt:apparentq; illi alia.Sapientiã uero & ſapientẽ uirum nullo modo exiſtere ne/
go.Immo hunc ipſum ſapientẽ uoco qui illius cõditionẽ cui mala uideñť/ſuntq; permutans/bona
apparere & eſſe illi facit.Sermonẽ autẽ meũ ne uerbis dũtaxat pſequere. Verũ ſic planius iterum
quod dico pdiſce:& in memoriã dictũ ſupius reuoca:ꝙ ęgrotanti amara uideñť quæ guſtat & ſunt
bene ualẽti cõtraria ſunt:atq; uideñť.Sapientiorẽ utiq; horũ neutrũ ex hoc oportet aſſerere: neq;
enim id fieri põt:neq; prędicandũ ęgrotantẽ inſipientem eſſe:quia hęc putet:ſanũ contra ſapien-
tem quia diuerſa.Permutandũ uero in alteꝝ habitũ.Alter enim habitus melior.Similiter in diſci
plina ab altero habitu in meliorẽ permutandũ:ſed medicus quidẽ medelis trãſmutat:ſophiſta ſer
monibus.Nemo enim efficit ut qui falſo opinať/uere deinde exiſtimet:quippe cũ ea quę non ſunt
opinari nemo ualeat:nec alia p̃ter illa q̃ patiť hęc aũt ſemp uera ſunt:facere tñ quis põt/ut qui de-
prauati animi habitu cognata ſibi opinať ſana deinde mente diuerſa quędã exiſtimet. quę pleriq;
ob imperitiã phantaſmata uera nominãt.Ego aũt meliora aliis alia dico:ueriora nequaq̃. Sapien
tes pręterea o amice Socrates nullo pacto ranas nuncupo:ĩmo ſecũdũ corpora medicos/ſecũdũ
plantas:agricolas.Aio equidẽ hos uiros plãtis ſuis pro deprauatis ſenſibus quotiens tale aliquid
ęgrotat/bonos integroſq; & ueros ſenſus inferre:ſapiẽtes quoq; & bonos rhetores ciuitatibus bo-
na pro malis/uideri iuſta efficere:qm̃ q̃cũq; ciuitati cuilibet iuſta honeſtaq; uideñť: hęc & ſunt illi
talia

talia quãdiu ſic putat:ſed ſapiẽs ꝓ malis his ſingulis/bona & iudicari & eſſe efficit. Eadẽ rõne ſophiſta eos q erudiunt/ſic erudire potẽs/ſapiẽs eſt/dignuſq; ampla mercede apud auditores habetur. Atq; ita alii ſapientiores aliis ſunt:neq; ullus tñ falſa putat:& tibi hoc ipm uelis/nolis/cũ rerũ menſura ſis admittẽdũ:hic.n.ſermo in his ſeruat. Cui ſi quomõ a prĩcipio iterũ repugnare potes/repugna ĩ cõtrariũ rõe reducẽs. Q ꝺ ſi ĩterrogãdo uis/ĩterrogãdo page. Neq;.n.hoc fugiẽdũ/ſed oĩum maxime his q ſanę mẽtis ſunt ſequẽdũ. Sic tñ id effice:ne ĩterrogãdo ſis iniurius. Abſurdũ eſt profecto cũ uirũ qui uirtutẽ meditari ſe ꝑcipue ꝓfitet:in ſermonibus ſemp iniuriũ eẽ. Afficere aũt iniuria in his eſt/qñ quis nõ ſeorſum quidẽ/ut certans exercet:ſeorſum uero diſputãs: & in illo quidẽ ſcilicet certamine iocat fallitq; ꝓ uiribus:in hoc aũt diſputationẽ uidelicet/ſerio agit & corrigit diſputãtẽ:eas illi dũtaxat fallacias indicãs:qs ipſe ex ſeipſo ꝑteritiſq; diſputationibus ꝓpulſauit.ſi ita feceris/ſeipõs qui tecũ uerſabunt nõ te/ꝑturbationis defectuſq; ſui cãs eẽ confitebũtur: teq; protinus ſectabuntur & diligẽt:ſeipſos cõtra odio habebũt:& a ſeipſis ad philoſophiã cõfugient:ut alii quodãmodo effecti/habitũ priſtinũ deponãt/ſin aũt cõtraria feceris/queadmodũ alii quoq; ꝑmulti/cõtraria ẽt tibi cõtingent:& familiares ꝓ philoſophis/ſtudii huius inimicos cũ adoleuerint reddes. Si igit mihi pueris:quod & ſupra dictũ eſt:haud hoſtiliter cõtẽtioſeq;.ſed propitia mitiq; ſnia nobiſcũ ſedens/cõſiderabis qũo dicimus moueri oĩa:quodue cuiq; uidet hoc eẽ priuatim & publice:& ex his inquires utrũ idẽ an aliud ſcĩa ſit/& ſenſus. Neq; ut modo cępiſti ex uerboꝝ nominũq; cõſuetudine diſſeres. q multi quocũq; libet/trahẽtes/uarios dubitationũ iniiciunt ſcrupulos. Hec o Theodore ĩ defenſionẽ amici tui tẽtaui ꝓ uiribus:parua quidẽ a paruis. Si.n.ipſe uiueret/fortius magnificẽtiuſq; ꝓ ſeipſo pugnaret. THEO. iocaris o Socrates nã fortiter ꝓ illo certaſti. SO. recte loq̃ris o amice:ſed mihi dicas. Aduertiſti nup cũ Protagoras nos ĩcreparet:quod cũ pueris diſputãtes ex puerili formidine aduerſus eius ſcripta certemus? cũq; ipẽ nos ad ſermonis urbanitatẽ exhortaret. Tũc ſane honeſtans in primis ipam oĩum mẽſuram ſerio in eius dictis uerſari nos iuſſit. THEO. quid ni o Socrates aĩaduerterim? SO. quid ergo? iubes nos illi parere? THEO. ſũmope. SO. Cernis hos oẽs excepto te pueros eẽ? Quare ſi illi credimus/me ſimul ac te oportet interrogãdo uiciſſim & rñdendo ſerio ſermonẽ eius examinare.ne iterꝝ nos incuſet/q ludentes cũ pueris ſermonẽ ſuũ exagitemus. THEO. quid ꝓhibet quin Theętetus melius q̃ barbari uiri multi ꝑſcrutãtẽ te ſequat? SO. nõ tñ te o Theodore melius. Nec cẽſeas oportere me amico tuo defuncto omnẽ opẽ afferre/te uero nullã. Veꝝ ſequere me obſecro pauliſper:quo ad hoc dũtaxat inueniamus/utꝝ te deceat in figuris geometricis eſſe mẽſurã.aut oẽs ęque ac tu ĩ aſtronomia ceteriſq; facultatibus/in quibus tu merito pręſtare uideris, periti ſint. THE. arduũ eſt o SO. ut qui tibi aſſidet rogãti non reſpõdeat. Delirabã profecto pauloãte cũ dicerẽ te cõceſſurũ mihi ne ad pugnã accigerer.& Lacedęmonioꝝ more me minime ĩpulſurũ. Nũc aũt ad ſcirronẽ potius declinare uideris. nam Lacedęmonii ex ui uel abire iubẽt. Tu aũt Anteum imitari uideris. Cõgredientẽ namq; nõ prius dimittis/q̃ nudatũ tecũ certare coegeris SO. congruã o Theodore morbi mei ſimilitudinẽ repperiſti. Robuſtior tñ illis ego ſum. Innumeri iã Hercules & Theſei fortes in dicẽdo mecũ congreſſi ſunt. Ego tñ nihilo magis deſiſto/adeo me exercitationis huius uehemẽs amor inuaſit. Neq; tu igit mihi inuideas. quominus mecũ exercitatus/te ſimul ac me iuues. THEO. Haud ultra repugno: ducas q̃lubet. Omnẽ hãc quaſi fatalẽ neceſſitatẽ quã tu circa hęc infers cõuincto ferẽda eſt. Neq; tñ ultra ea q̃ ꝓpoſuiſti/me tibi cõmittã. SO. Sat iſtud erit:ſed id mihi obſerua/ne clã in puerilẽ loquẽdi ritum labamur:& ob eã cãm nos aliqs iterũ carpat. THEO. Conabor ſane ꝓ uiribus. SO. Hoc in primis quod ẽt ſupra tetigimus/reſũmamus:utrũ recte necne ſermonẽ illius improbauerimus/q unum quẽq; ad ſapiẽtiã ſibimet ſufficere ꝓpoſuerit. Nobis porro cõceſſit Protagoras in eo quod melius uel deterius ĩter ſe pleroſq; differre:quos ſapiẽtes duceret:an nõ THEO. cõceſſit. SO. Si enim ipẽ ꝑſens cõceſſiſſet nõ aũt nos in eius fauorẽ admiſiſſemus/haud iterũ oporteret repetẽdo eadẽ cõfirmare. Nũc aũt forte qs putet nõ ſatis idoneos eẽ nos illius reꝝ cõprobatores. Quãobrẽ ꝑſtat perſpicue ut ſe res habet cõcedere. Nã nõ parũ intereſt ſic an aliter hẽat. THEO. uera loqueris. SO. Igit nõ ex alienis:ſed ex ſuo dũtaxat ſermone q̃breuiſſime cõſenſionẽ accipiamus. THEO. Qui? SO. ſic. Quod cuiq; uidet id illi cui uidet eẽ dixit. THEO. Dixit certe. SO. Nũquid & nos o Protagoras hoĩs ĩmo hoĩum oĩum opiniones dicimus? aſſerimuſq; neminẽ ꝓrſus in aliis qdẽ ſe aliis ſapiẽtiorẽ putare in aliis uero ſapiẽtiores alios? An nõ in maximis piculis/quotiẽs in caſtris:aut morbis:aut mari fluctuant, quaſi deos hẽre in ſingulis principes/ſeruatoreſq; ſuos/nullo alio cęteris quã ſcĩa ꝑcellẽtes? Et ꝑ oĩa humana q̃rẽtibus ꝑceptores ac duces ſui ipoꝝ alioꝝq; animãtiũ atq; operũ qui cõiter extimant tã ad docẽdũ q̃ ad ĩperãdũ ſufficere. In his oibus qd aliud dicemus:q̃ q hoĩes inter ſe ſapiẽtiã & ignorãtiã eẽ putent? THEO. Nihil aliud. SO. Nõne ſapiẽtiã uerã cogitationẽ eẽ ducũt:ignorãtiã uero/falſam opinionẽ? THEO. Quid ni? SO. Quorſum o Protagoras ſermonẽ uertemus? Verũ hoĩes uera ſemp opinari dicemus. An aliqñ uera/falſa nõnũq̃? Vtrinq; ſequit ut non ſemp uera :ſed utraq; opinent. Attẽde Theodore/uelit ne qs ex Protagore ſectatoribus : an

Iterum aggreditur aduerſus Protagoram

tu forſitã de hoc ipſo pugnare: ꝙ nullus ſit q aliũ hoĩem opiari falſo & ignorãtẽ eẽ cẽſeat. THEO.
Incredibile hoc o Socrates. SO. At q in hãc neceſſitatẽ ſermo ille delabiꝭ: q mẽſurã oĩum hominẽ
ꝓdicat. THEO. quo pacto? SO. qñ tu aliqd tecũ ipſe iudicas: deinde mihi opinionẽ tuã declaras
tibi qdẽ ſecũdũ illius ſermonẽ ueꝝ eſto: nos aũt nõne iudicii tui iudices fieri poſſumus: an opina-
ri uera ſemꝑ te iudicamus? Q uĩ potius innũeri hoĩes tecũ quottidie pugnãt cõtraria ac tu opinã
tes putãteſq; te falſo iudicare: atq; opiari? THEO. ꝑ Iouẽ o Socrates q̃ plurimi ſunt/ut inqt Home
rus: qui mihi ex hominibus negocia prebent. SO. qd ergo? Vis dicamus/ tũc te tibiipſi uera opi-
nari? ꝑmultis aũt falſa. THEO. Ex his q̃ dicta ſũt neceſſario ſequi uideꝭ. SO. Quid ipi Protagore?
An nõ neceſſariũ. Si. n. nec ipẽ putaſſet hoĩem eẽ mẽſurã: neq; ẽt multi quẽadmodũ neq; putãt nul
li hãc oporteret eẽ ueritatẽ: quã ipſe ſcripſit. Sin aũt ipſe quidẽ cẽſuit multitudo aũt nõ cõſentit/ſci-
to in primis quo plures ſunt hi quibus nõ uidęꝭ/q̃ quibus uꝭ: eo magis nõ eẽ q̃ eẽ. THEO. neceſſe
eſt ſiquidẽ ſecũdũ opiniões ſingulas: & erit/ & nõ erit. SO. Deinde hoc hẽt ꝑclaꝝ. Ille quippe circa
ſuam opinionẽ diſſentiẽtũ ſnĩam/qua illũ mẽtiri credũt/quodãmodo uerã eẽ cõſentit: dũ uera opi
nari cũctos fateꝭ. THEO. Abſq; dubio. SO. an nõ ſuã eẽ falſam admittit ſi iudiciũ illoꝝ / qui falſo
illũ opinari uolũt ueꝝ eẽ fateꝭ? THEO. neceſſariũ. SO. alii aũt ſibiipſis mẽtiri nequaq̃ cõcedunt.
THEO. nõ certe. SO. hic uero & hãc uerã eẽ opinionẽ ex his q̃ ſcripſit fateꝭ. THEO. patet. SO. Ex
uniuerſis igiꝭ a Protagora emanãtibus ambigeꝭ quin ex illo maxime cõcedeꝭ? Q ñ alicui cõtradi-
cẽti uera opinari cõcedet: tũc ſane & ipſe Protagoras cõfitebiꝭ: neq; canẽ/neq; quẽuis hominũ eſſe
menſurã aut omniũ/aut unius ẽt quod minime didicit. An nõ ita. THEO. Ita certe. SO. Cũ ergo
ab oĩbus dubiteꝭ. nulli Protagore ueritas uera erit: nec aliis: neq; ẽt ſibiipſi. THEO. longe admo-
dũ amicũ meũ o Socrates cõculcamus. SO. eſt ne ĩſuꝑ ignotũ amice tibi utrũ recte eũ cõculcaue-
rimus. Veriſimile aũt eſt illũ cũ ſenior fuerit/ſapientiorẽ quoq; nobis fuiſſe. Qui ſi repẽte reſurgẽs
nos ĩuaderet/in multis tã me delirãtẽ ut ꝓbabile eſt/q̃ te cõſentiẽtẽ refelleret. deĩde ꝓtinus euane-
ſceret. Verũtñ uti nobis ipſis talibus oportet/qualeſcũq; ſumus & q̃ uideꝭ ſemꝑ exprimere. Et nũc
quidẽ quẽlibet cõceſſurũ dicamus hoc ipm uidelicet aliquid aliud eẽ ꝑpea ꝙ alius alio ſapiẽtior in
ſcitiorue exiſtat? THEO. Mihi quidẽ uideꝭ. SO. Nũquid in hoc maxime ĩſiſtere ſermonẽ dicemus
ꝙ ipſi ſubſcripſimus fauentes Protagore: multa quidẽ qualia uidenꝭ/talia cuilibet eẽ: calida: ſicca:
dulcia: cęteraq; hmõi. Q uod ſi in quibuſdã differre aliũ ab alio cõfitebiꝭ circa ſalubria & noxia/aſ-
ſeret utiq; nõ quãlibet mulierculã puellũq;/& brutũ ad ſeipſum curãdũ ꝑ ſalubriũ cognitionẽ ſuf-
ficere. Q uinĩmo in hoc ꝓſertim ſi mõ in ullo differre. THEO. Idẽ mihi quoq; uideꝭ. SO. pręterea
nõnę in ciuilibus ẽt/honeſta & turpia: iuſta & iniuſta: ſcãq; & ĩpia: q̃cũq; ciuitas una quęq; exiſtimãs
ponit ſibi legittima: eadẽ re uera unicuiq; eẽ uolet? Atq; in his nihilo ſapiẽtiorẽ eſſe priuato priua-
tũ/ciuitateq; ciuitatẽ? At uero ĩ eo ꝙ utilia & ĩutilia rei p. ſtatuũt/ſi mõ in ullo/in hoc inq̃ ꝓcipue dif
ferre ĩuicẽ cõfitebiꝭ? tã conſultorem a cõſultore/q̃ rẽ p. a re p. ad ueritatem ĩueniendã. Neq; aude-
bit unq̃ hoc admittere: ut q̃cũq; ciuitas cõferentia ſibi putãs ĩſtituit/eadẽ ſemꝑ illi cõducãt. Sed ti-
bi quidem dico ĩ ipſis iuſtis iniuſtiſue ſanctis: atq; ꝓfanis affirmare uolent ꝙ nihil eoꝝ ſuapte natu
ra ſubſtãtiã aliquã hẽat: ſed cõi opiniõe tũc uerũ fiat/qñ uideꝭ & q̃diu uideꝭ. Et quicũq; nõ oĩno ſer
monem Protagore cõplectunꝭ/ſic quodãmõ ſapientiã ĩducũt. Nobis aũt o Theodore ſermo iã ex
anguſtiori amplior ĩminet. THEO. an non ocioſi ſumus o Socrates. SO. uidemur. Et ſępe alias o
beate uir hoc aĩaduerti & nũc maxĩe/ꝙ quicũq; diu in philoſophiã uerſati ſunt: cũ primũ iudiciorũ
cętus ĩgrediunꝭ/ridiculi rhetores ꝓrius apparent. THEO. q̃ rõne hoc ais? SO. uidenꝭ hi qui in iu-
De philoſophorum ocio & more diſputandi. — diciis & foro ab ineũte ętate reuoluti ſunt/ad eos qui ĩn philoſophia & hmõi ſtudiis aſſuefacti ſunt.
ut ſerui ad liberos educati fuiſſe. THEO. quo pacto? SO. Ex eo ꝙ his quidem ut tu dicebas/ſemper
ociũ adeſt: ocioq; trãquillo cõfabulanꝭ: quẽadmodũ & nos in ꝓſentia tertio iã ſermonẽ ex ſermone
reſumimus. Sic & illi/ſiquid ultra ꝓpoſitã qõnẽ/quod magis eos forte delectet ĩciderit/quẽadmo-
De anguſtiis forenſium & ſophiſtarum. — dũ in ꝓſentia nobis cõtigit/nihil curãt/ ꝓlixius ne an breuius loquanꝭ: modo ueritatis cõpotes fiãt.
Illi aũt tpis anguſtiis in loquẽdo ſollicitanꝭ. Vrget. n. aqua defluẽs. Neq; licet de his q̃ cupiũt uer-
ba facere. Sed neceſſitatẽ aduerſarius affert libelli formulã adducẽs ꝓter quã nihil dicendũ: quod
iuramẽtũ mutuũ nũcupant. Sermones aũt ſemꝑ de conſeruo ad dominũ ſedentẽ manu iudicium
ſnĩamq; tenentẽ. Certamĩa quoq; nũq̃ fruſtra ſed ad rẽ ſemꝑ: ſępe ẽt de anima uitaq; agiꝭ. Quapꝑ
ex his oĩbus intenti acreſq; fiũt: ſcientes dño tã uerbis adulari q̃ opibus obſequi nõ recto ſed puſil-
lo aĩo. Nã animi magnitudinẽ rectitudinem & libertatẽ ſeruitus a pueritia ſubſtulit / cogens obliq̃
Officia philoſophi ocioſi. — ꝑuerſaq; patrare facinora dũ diſcrimina magna formidineſq; mollibus adhuc incuteret animis:
q̃ oĩa cũ nõ poſſint cũ iuſtitia & ueritate ꝑferre/cõnfeſtim in mendacia mutuaſq; iniurias cõuerſi:
flectunꝭ. undiq; atq; conſtringunꝭ adeo ut nihil amplius ſane mentis habentes ex adoleſcentibus ĩ
uiros euadant/facũdos ſapienteſq; ut ipſi putãt. Atq; hi quidẽ tales ſunt o Theodore: noſtri autem
chori hoĩes uis referamus? An dimittẽtes potius ad ſermonẽ ꝓpoſitũ reuertamur? ne ut paulo añ
dicebamus ſermonis libertate digreſſioneq; nimiũ abutamur? THEO. Nullo mõ o Socrates: ſed
referamus

referamus: ꝓbe nãqꝫ dicebas ꝙ in philoſophoꝝ choro nõ nos ſermonũ miniſtri ſumus: ſed ſerui noſtri ſermones: & unuſqſqꝫ illoꝝ ꝑfici a nobis expectat/qñ nobis uideť. Nec enim iudex neqꝫ ſpectator: quẽadmodũ poetis cenſor nobis & dñs pręſidet. SO. dicamus igitur poſtq̃ tibi uidetur de his qui egregii ſunt. Quid enim de his qui philoſophie ſtudio abutunť referẽdũ ſit? Illi ſane ab ineũte ętate primũ qdẽ uiã in foꝝ ignorant: neqꝫ iudiciũ aut conſiliũ: aut cõem aliũ ciuitatis conſexum norũt: leges ꝑterea decretaqꝫ/uel dicta uel ſcripta/nec uidẽt/nec audiũt. Studia uero & conuẽticula ad magiſtratus ſpectãtia & cõgreſſus: & cęnas & laſciuiora cõuiuia neqꝫ ſomniãt quidem. Pręterea nũ bñ an male ĩ ciuitate qs ſe habuerit: aut ſiquod alicui malũ eſt/turpiſqꝫ nota maioribus ſuis ſeu fęminis ſeu uiris/magis eos latet q̃ maris ut dici ſolet harenę. Atqꝫ hec oĩa ẽt neſcire ſe neſcit. neqꝫ enim uulgaris glorię gratia ab his abſtinet: ſed reuera corpus dumtaxat illius in urbe habitat: atqꝫ uerſať: mens aũt hęc oĩa parui ĩmo nullius ęſtimãs/paſſim uolat: ut ait Pindarus: & quæ ſub terra ſunt: & q̃ plana dimetiẽs: ꝑ quę aſtronomiã cęlũ tranſcendẽs/omnẽ ꝑſcrutata naturã rerũ omniũ que ad uniuerſum ꝑtinẽt: his aũt q̃ ꝓpe ſunt ſolis/nullo mõ applicãs ſe. THEO. Quo pacto id ais o Socrates? SO. quẽadmodũ Thaletẽ/dũ cęlũ ſuſpiceret intẽtus ſideribus/in foueã cadẽtẽ/thracẽſis quędã eius ancilla facete nimiũ carpſit/ꝙ que in cęlo ſunt ꝓuidere cõtẽderet: q̃ uero proxima & ad pedes non uideret.

Prouerbium maris harenę numerus me latet.

Thales dũ cœlũ ſuſpiceret cecidit in foueam.

Idẽ ſimiliter oĩbus qui in philoſophia uerſanť obiici poteſt. Latet. n. philoſophũ nõ modo quid agat eius ꝓximns: ſed fere homo ne ſit/an brutũ. Quid aũt homo ipe ſit/queue actio aut paſſio ipſius hominis ꝓpria ſtudioſe ꝑquirit. Intelligis o Theodore/an non? THEO. Intelligo egdẽ: & quod dicis approbo. SO. Enimuero o amice ut in ſuꝑioribus diximus/ſi qñ uir talis uel priuatim cũ aliquo/uel publice in iudicio ſiue alibi de his q̃ ad pedes & in cõſpectu ſunt/diſſerere cogiť/riſum mouet/nõ thracibus ſolũ/ueꝝ ẽt cęteris gentibus: quippe cũ in foueas ambiguitateſqꝫ multas ꝓp harũ rerũ imperitiã incidat. Vbi abſurda quędã ineptitudo ignauię notã inurit. Nã cũ forte uituperandus aliqs eſt/nihil habet quod in obprobriũ afferat: utpote malorũ ignarus qñquidem ſingula ſingulorũ mala nunq̃ animaduertit. Ergo tanq̃ neſcius irridetur: in laudandis quoqꝫ extollendiſqꝫ hominibus/cũ nihil ſimulet diſſimuletue: ſed apte rideat/delirus eẽ uideť. Et enim cũ tyrãnũ aut regẽ laudari ſentit unũ quẽdã ſubulcũ aut paſtorem ouiũ uel bubulcũ extoli exiſtimat/ꝙ abunde mulgeat. id tamẽ intereſſe cẽſet/ꝙ reges & tyranni inſenſius & inſidioſius animal curẽt & mulgeãt.

Quã ſimiles ſint tyrãni ꝑa ſtoribus.

Agreſtẽ uero & rudẽ ob ſuam quandã occupationẽ nõ minus q̃ paſtorẽ eiuſmodi hominẽ eſſe neceſſe eſt menibus in urbe nõ ſecus atqꝫ paſtor ſepto in monte circundatum. Cum uero agrorũ decẽ milia iugera aut plura etiã prędicari audit/quaſi magnũ quidpiã ab illo q habet poſſideatur/exigua quędam audire ſe putat: quippe qui uniuerſum terre orbẽ ſpectare ſit ſolitus. Quotiens preterea qs generis nobilitatẽ refert/ꝙ ſeptem auos diuites omnes enumerare ualeat: hebetis nihilqꝫ magnum ꝓp ignorantiam cogitantis animi laudes hmõi cẽſet quaſi ad totius mundi naturam reſpicere nequeat/& uidere ꝙ innumeri unũquẽqꝫ noſtrũ aui: atqꝫ proaui añceſſerunt quoꝝ in nũero diuites & inopes: reges & ſerui barbariqꝫ & gręci ſingulos innumerabiles precceſſere. Quin ẽt quando quis ſtirpẽ quinqꝫ & uiginti maiorũ dinumerat & in Amphitrionidẽ Herculẽ originẽ refert certe cũ quintus ab Hercule uigeſſimuſqꝫ ſuperior talis extiterit qualis ſors illi cõtigit/ab eo ridetur/quaſi ille altius cõſurgere nequeat: & inſane mẽtis uanitatẽ abigere. In his omnibus philoſophus uir uulgo ridiculus habetur: partim quia ſuperbus contẽptorqꝫ apparet: partim quia quæ palã ſunt ignorat & ambigit.

Hinc illud. nemo rex q non ab Humilimo neqꝫ humilim us q nõ a rege originẽ trahat

THEO. rẽ ipſam o Socrates ut accidit enarraſti. SO. At cũ is aliquẽ o amice ad ſuꝑa erigit & ille ſponte cũ eo ſingulorũ dimiſſa litigiorũ diſcuſſione/qua quęritur in quo ego te aut tu me lęſeris/ad ipſius iuſtitie iniuſtitięue ſpeculationẽ aſcendit quid utraqꝫ ſint/quo ab aliis oĩbus inter ſe diſcrepent. Vel ẽt cõtrouerſia illa dimiſſa qua queriť utrũ rex beatus ſit qui multũ auri poſſidet ad cõtẽplationẽ regni ipſius beatitudiniſqꝫ humanę atqꝫ miſeriæ/qualia cuiqꝫ ſint: & quo pacto humanæ naturę conueniat hoc adipiſci illud fugere/qñ inq̃ oportet de his omnibus rõnem reddere puſillanimẽ illũ & acerrimũ cauſidicũ/tunc ſane uiciſſim pęnas philoſopho pendet. Vertiginẽ in. patiť ab excelſa ſpecula caligãtibus oculis: utpote qui ſuꝑne ꝑſpicere ſit inſolitus. Meret quoqꝫ titubat & barbarica ꝓfert. Quo circa riſum nõ Tracibus neqꝫ rudi cuipiã mouet: neqꝫ. n. ꝑſentiunt/ſed illis potiꝰ oĩbus q libere & ꝓcul a ſeruili uita educati ſũt. Hęc o Theodore utriuſqꝫ cõdictio. Altera quidẽ hoĩs illius/q libertate & otio eſt educatus quẽ philoſophũ uocas. Qui cũ reuera uituperari nõ debeat/tñ fatuus & ineptus apparet quotiẽſcũqꝫ ſeruilia aggreditur miniſteria. Cũ neqꝫ ſtramentorũ ſarcinas colligare: neqꝫ obſoniorum cõdimẽta cõficere: neqꝫ adulatoria blãdimenta uerboꝝ confingere calleat.

Vide barbarũ eũ eſſe q' diſtorte & inepte loquitur.

Altera eſt hoĩs illius cõdictio. qui hæc expedite celeriterqꝫ ſubminiſtrare põt. Sed decenti liberi hoĩs ueſtitu cõmode uti neſcit. Sermonis inſup harmonia cõuenienti deoꝝ & hominũ beatoꝝ uitã uerã canere ꝓrſus ignorat. THEO. Si cęteris hoĩbus ea quæ dicis o Socrates/ęque ac mihi ꝑſuaderes: pax amplior & mala pauciora ĩter homines naſcerenť. SO. At ĩpoſſibile eſt o Theodore mala pẽitus extirpari. Nã bono oppoſitũ aliqd eẽ ſemꝑ neceſſe eſt. Neqꝫ illa tñ apud deos locũ hr̃e pñt. Naturã uero mortalẽ regionemqꝫ inferiorẽ

Impoſſibile ẽ mala penitus extirpari &q̃.

Que mala in Inferioribus.

neceſſario circũeunt. Quuare conãdũ eſt/ut hinc illuc q̃ celerrime fugiamus. fuga autẽ eſt ut deo ſimiles pro uiribus efficiamur: deo ſimiles efficit/cũ prudẽtia iuſtitia ſimul & ſanctitas. Cęterum o uir optime haud facile id pſuaderi põt/ꝙ nõ illius gratia cuius uulgus exiſtimat/ſequẽda uirtus & uitiũ fugiendũ: hoc eſt ne malus uidearis utꝙ bonus appareas: hę nãꝙ anicularũ nugæ mihi eſſe uident. Sed quod uerũ ſit ita dicamus. Deus nuſq̃ & nullo modo iniuſtus: ſed q̃ iuſtiſſimus totam uidelicet iuſtitie cõplexus poteſtatẽ: nihilꝙ illius ſimilius q̃ iuſtiſſimus homo. Circa hoc uera induſtria & fortitudo uiri: nec nõ inertia ĩbecillitaſꝙ uerſat. Hoꝝ ſane cognitio uera uirtus & ſapiẽtia: ignoratio contra: inſcitia & ĩprobitas manifeſta. Alia uero quæ facultates ſapientieꝙ uident in ciuilibus quidẽ magiſtratibus moleſtę ſunt: in artibus aũt mechanicę. Illi igit qui aliqd iniꝙ patrauit. & profana protulit uel cõmiſit/pſtat nequaq̃ concedere eum aſtutiis eſſe potẽtẽ atꝙ fęcundũ. Exultant. n. obprobrio huius generis hoĩes: ſeꝙ audire putãt minime obiectos & inanes homunculos eſſe/quaſi ferre ut dicit põdus iners: ſed uiros tales ut tuto in re p. uerſari ualeant. Ideoꝙ ueritas exprimẽda ẽ/ꝙ eo magis tales ſunt/q̃les nõ putãt/quo minus putãt. Iniuſtitiæ qppe qñ multã ignorẽt quã ignorare minime decet: Neꝙ enim eſt quã forſitã opinant uerbera atꝙ cędes: q̃ ſępe hi patiũtur: qui iniuſtũ nihil egerunt: & iniuſti ſępe deuitant: ſed ea potius quæ uitari non poteſt.

Prouerbium fert pondus iners.

THEO. quã dicis? SO. cũ in ordine rerũ o amice exẽplaria duo ſint diuinũ qdẽ beatiſſimũ: quod uero dei expers miſerrimũ/nõ uidentes ita rẽ ſe habere ſtultitia extremaꝙ demẽtia occupati/latẽter huic qdẽ ſimiles ob actiones iniqs reddunt: illi contra diſſimiles. Cuius ꝓfcõ delicti penas pẽdent/dũ uitã illi conuenientẽ cui ſimiles effecti ſunt/ducũt. Enimuero ſi dixerimus ꝙ hos quidem niſi a neqtia ceſſauerint uita functos locus ille malorũ expers nõ capiet. Hic aũt proprie uitę ſimilitudinẽ gerent ſemp una cũ malis mali uerſantes: ipſi tanq̃ aſtuti malitioſiꝙ deliramenta quędã audire ſe dicẽt. THEO. & maxime qdẽ o Socrates. SO. Noui equidẽ o amice. Vnũ hoc ſaltẽ illis accidit: ꝙ ſi qñ priuatim reddere uiciſſim & afferre in mediũ rõnes eoꝝ q̃ uituperant neceſſe ſit/uelintꝙ uiriliter diſputãdi morã ꝑpeti. neꝙ ignaue fugere: tũc demũ quod abſurdũ eſt ſibiipſi in his quæ dicũt nequaq̃ placent: eorũꝙ rhetorica penitus euaneſcit: ut nihilo differre a pueris uideantur. Veꝝ his iã finẽ cũ præter propoſitũ ſint imponamus. Aliogn materies undiꝙ plurima cõfluens ſermonẽ a principio inſtitutũ obruet. Reuertamur igit ad priora ſi tibi quoꝙ uidet. THEO. mihi qdẽ iſta o Socrates nihilo moleſtiora auditu cõtingũt. Facile nãꝙ huius ętatis homines hæc aſſequunt. Verũtñ ſi tibi placet/redeamus illuc/unde digreſſi ſumus. SO. eo ꝑfecto diſputando deuenimus/ut diceremus eos qui eſſentiã oẽm in agitatiõe ponebãt: quodue cuiꝙ uidet/ hoc eidẽ exiſtere/in cęteris quidẽ rebus uehemẽtius aſſerturos: atꝙ iniuſtis nõ nihil: ꝙ omnino q̃cunꝙ ciuitas ut iuſta ſibi apparẽtia ſtatuit: hęc eatenus illi iuſte ſunt: quatenus ſtatuta ꝑmanẽt. At uero neminẽ forte adeo futurũ: qui idẽ in bonis utilibuſꝙ cõtẽdere audeat ꝙ uidelicet quęcũꝙ utilia ſibi apparentia inſtituit ciuitas: hæc eatenus illi cõferẽtia ſunt/quatenus talia ſtatuta fuerint: niſi forte qs nomẽ dixerit: hoc autẽ ad id quod uolumus iocus/captioſum quiddã eſſet. THEO. Proculdubio. SO. Ergo nõ ita dicẽdũ ĩmo quod tale ciuitas nũcuparit: ad id in cõdẽdis legibus reſpicit: ac leges ſingulas quoad putat & põt q̃ maxime ſibi utiles condit. Nũ aliud in legibus ferẽdis intẽdit? THEO. nihil aliud. SO. Nũquid uoti compos ſemp efficitur: an ſæpe eã fallit opinio? THEO. ſępenumero fallit arbitror. SO. Hac præterea rõne quiſꝙ magis hæc eadẽ confitebitur. ſiqs de omni ſpecie ꝑcontet in qua utile cõſiſtit. Eſt aũt quodãmõ & circa futurũ tps. Nam quotiens leges cõdimus ut in poſteꝝ profuturas cõdimus quod quidẽ futurũ rectius uocaremus. THEO. Maxime. SO. age dũ ita uel Protagorã uel quẽuis aliũ ſectatorẽ eius ĩterrogemus. Oĩum rerũ hominem o Protagoras menſurã aſſeritis: alborum: grauium: leuium: & unuſcuiuſꝙ taliũ. Nã cum iudiciariã illorum uim in ſeipſo cõtineat: & qualia patit talia iudicet/uera ſibi & quæ ſunt/iudicat. An nõ ita? THEO. ita plane. SO. Nunquid & futurorum o Protagoras dicemus hẽt uim iudiciariam? & qualia putat ſibi hæc forte: talia ſibi exiſtimanti contingunt: cũ medicinæ quiſpiã imperitus in febrim ſeſe incurſurum putat: atꝙ ita ſeſe calefactũ iniri medicus aũt repugnat. cõtraria opinatus: utrius illorum ueram opinionem futuram ducimus? nũ utriuſꝙ? & medico quidẽ neꝙ calidũ neꝙ febricitantem futurum: ſed ſibiipſi utrunꝙ? THEO. Ridiculum quidem id eſſet. SO. Quin ẽt de uino quod dulce uel auſterũ futurũ ſit/agricolę non citharíſte opinio ꝑualet. THEO. qd ni? SO. Neꝙ de cõſonante diſſonanteue futuro/gymnaſticus melius q̃ muſicus opinat: quod deĩde ipſi gymnaſtico cõſonãs eẽ uidebit. THEO. nullo mõ. SO. Qñ uero pata menſa offerẽdæ ſunt epulæ ac defutura illaꝝ ſuauitate aliquod ꝑdicẽdũ: nõne eo qui opinio potior q̃ alterius cuiuſlibet popinariæ imperiti? De eo quod uel eſt/uel fuit ſuaue cuiꝙ non pugnamus: ſed de illo potius quod in poſteꝝ eſſe cuiꝙ & uideri dẽt: utrũ ſibi qſꝙ idoneus iudex. An tu potius Protagoras ꝙ circa ſermones ꝓbabile ſingulis ĩ iudicio futuꝝ ẽ/rectius q̃ quis rudiũ pręuideres? THEO. ĩ hoc ipõ ĩ primis o Socrates ꝑcellere cũctis Protagoras ẽ ꝓfeſſus. SO. O miſer nemo ꝑ iouẽ illũ oblata pecũia ſectat? fuiſſet/niſi familiaribus pſuaſiſſet. ꝙ ꝓbabile ĩ poſteꝝ erit/uidebitꝙ neꝙ uatẽ neꝙ aliũ quẽuis melius q̃ ſe uni

Hinc uide vt ĩ dialogis fiant relaxatiões diſſentationis.

Repetitur ꝓpoſita queſtio

cum

cum præſagire? THEO. uera loqueris. SO. An nõ legũ quoqꝫ poſitões utilitaſqꝫ ad futurũ ſpectãt?
& quilibet abſqꝫ cõtrouerſia fateref cõſtitutionẽ rei.p. ab eo qđ utile eſt/ ſepius aberrare. THEO.
Valde. SO. Satis iam aduerſus ꝑceptorẽ tuũ dictũ ſit ꝙ fateri cogit/aliũ alio ſapientiorem exiſtere:
eũqꝫ talem eſſe menſurã. Me aũt cum expers ſciẽtię ſim nihil menſurã fieri cogit: quẽadmodũ ſer-
mo nuꝑ illius urgebat: ꝙ uidelicet ſeu uelim ſiue nolim talis eſſem. THEO. Ex illo o Socrates ma-
xime conuinci illius ſermo uidef: & ex hoc non nihil ꝙ alioꝝ opiniones ualidas efficit: hę uero ſer-
mones illius palam reprobant/falſos exiſtimãtes. SO. In multis inſuper o Theodore deprehendi
hoc licet/non oẽm omniũ opinionẽ ueram exiſtere. Sed circa pñtem cuiqꝫ paſſionẽ / ex qua ſenſus
& ſecũdum eos opiniones naſcunf/difficilius deprehendif/ſenſus opinioneſqꝫ ueras non eſſe: forte
uero nihil dico. Nam ſi aſſecutę ſunt conuinci nõ poſſunt: & qui illas certas atqꝫ ſcientias eſſe aſſere
rent/forſitan nõ aberrarent. Et iccirco Theętetus hic haud abre inquit ſenſum & ſcientiam idem
eſſe. Quãobrem propius accedendum eſt: quẽadmodum Protagoreus ſermo pręcepit: & hãc agi
tatam eſſentiã pulſando examinãdum/ integrum ne an colliſum ſonum reddat: pugna utiqꝫ de illa
nõ mediocris nec inter paucos extitit. THEO. Permultũ ſane abeſt ut uilis contentio ſit: quæ per
Ioniam paſſim ꝓpagata eſt: ſiquidem Heracliti ſtudioſi huic ſermoni ſummopere ſuffragant. SO.
ꝓpterea o amice Theodore a primordiis hęc inſpicienda ſunt ut illi proponũt. THEO. Omnino
etenim o Socrates de his Heracliticis: uel ut ipſe ais Homericis/ac etiã antiquioribus id exiſtima- Mos Heracliticorum in diſputando.
tur ab Epheſiis reꝝ peritis/ꝙ nõ aliter q̃ ſtimulo & furore loquãtur. Aperte enim in ſcriptis ſuis fe
runtur. Mora aũt expectatioqꝫ in ſermone & quęſtionibus/& quis inter reſpõdendũ interrogãdũqꝫ
minus illis adeſt/q̃ quod nihil eſt. Immo etiã ſuperat ꝙ neqꝫ nihil: ad id qđ neqꝫ paululum qd illis
quietis aſſit. Sed ſiquẽ illoꝝ aliqua de re interroges/ tãq̃ ex pharetra obſcura uerbula depromẽtes
ſagittẽt. Et ſi huius rõnem perquiras/altera quadã te noua denoĩatione ꝑcutiunt: nunq̃ uero cum
illoꝝ aliquo quicq̃ ꝑficies: neqꝫ ipſi inuicẽ: Idqꝫ unũ obſeruãtiſſime curãt ut nihil ſtabile aut in ſer-
mone aut in aĩs ſuis eſſe ꝑmittant putãtes ut mihi uidef idipſum ſtabile eẽ: atqꝫ id totis uiribus in-
ſectanf: & undiqꝫ uehemẽter expellunt. SO. forſitan o Theodore hos uiros in pugna uidiſti: in pa
ce uero nequaq̃. Neqꝫ enim amici tibi ſunt. Verũ talia quędã diſcipulis ſuis ut arbitor in ocio di-
cunt: quos ſimiles ſibi reddere uolunt. THEO. quibus diſcipulis o beate? Neqꝫ. n. inter iſtos alter
alterius ſit diſcipulus: ſed ſponte naſcunf/undecũqꝫ contingit eoꝝ quẽqꝫ furore corripi. Atqꝫ alter
alterũ ſcire nihil exiſtimat. Ab his itaqꝫ rõnem ut mõ dicebã nullam nunq̃ accipies: nec uolentibus
nec inuitis. Nos aũt oportet tanq̃ ꝓpoſitione accepta cõſiderare. SO. Scite loqueris. ꝓpoſitionem
ſiquidem aliã quãdam accipimus: a priſcis in poemate uulgus celantibus/ꝙ origo alioꝝ omnium
Oceanus. ſ. atqꝫ Thetis fluxus eſt: nihilqꝫ cõſiſtit. A recentiorib⁹ aũt quaſi ſapiẽtiorib⁹. palã demõ-
ſtrantibus: ut uel cerdones eoꝝ ſapientiã audiendo ꝑciperẽt deſinerentqꝫ ſtulte putare res partim
ſtare partim cõtra moueri diſcẽteſqꝫ moueri oĩa ipſos uenerarenf. Ferme aũt o Theodore me fu-
git alioꝝ quorũdã opinio: qui cõtraria ac iſti monſtrarũt. Vniuerſi uidelicet congruũ nomen eſſe
hoc exiſtẽs ĩmobile: & alia quęcũqꝫ Meliſſei Parmenideiqꝫ aduerſantes his oĩb⁹ aſſeuerãt: ꝙ omnia
unũ ſunt. Idqꝫ unũ ipſum in ſeipſo conſiſtit locũ in quo moueaf nullum penitus habẽs. quid de his
omnibus o amice dicendum? ſenſim nãqꝫ ꝓgreſſi utrorũqꝫ medii clam euaſimus. ꝙ ſi nullo pacto
ꝓpugnantes habeamus imbelles pœnas dabimus inſtar eoꝝ qui in paleſtris ad lineam ludunt/qñ
ab utriſqꝫ apprehenſi in cõtraria diſtrahunf. De his itaqꝫ prius agendum uidef/quos primo / fluen
tes aggreſſi ſumus. Et ſiquid ꝓbabile dicere uidebunf/cum illis una & ipſi nos trahemus alios fu-
gientes. Sin aũt qui uniuerſum ſtabile ponũt/ueriora ꝓtulerint/ refugiemus ad eos ab illis qui etiã
ĩmobilia mouent. At ſi neutri uериſimile aliqd adducere nobis appareant / ridiculi nimium euade
mus putãtes nos uiles homunculos magnũ aliquid ſapere: priſcis aũt illis ac uiris ſapiẽtibus dero
gantes. Vide igif o Theodore utrũ ꝓſtet necne tantũ ſubire ꝑiculum. THEO. nullo mõ cõmitten
dum eſt o Socrates/quin utrorũqꝫ ſenſa quid ueri/qd falſi habeãt diſcutiamus. SO. diſcutiendũ eſt
iam/poſtq̃ & tu id ꝓbas. Videf utiqꝫ mihi diſputatõis huius principiũ a motu ſumẽdum: quo ſcili-
cet motu moueri oĩa dicant. Quod aũt dicere uolo/ideſt/ utrũ ſpẽm unã motus inducant. an quẽ-
admodum mihi uidef ſpecies duas. Neqꝫ id tamẽ mihi ſoli uideri cupio/ſed tibi quoqꝫ / ut pariter
ambo quicqd oportuerit patiamur. Dic igif. Nunquid moueri dicis? quãdo locũ quid ex loco mu
tat: uel in eodẽ uertif? THEO. Equidem. SO. Ergo una hęc ſpẽs eſto. At cũ eodẽ in loco qd ꝑma-
nens ſeneſcit/uel nigrũ ex albo: uel ex molli durũ efficif: aut alia quadam alteratione mutaf: nonne
alterã hanc motus ſpẽm merito nuncupabimus? THEO. Merito. SO. Ex his neceſſariũ eſt gemi-
nas ſpẽs motus exiſtere/altercationẽ ſcilicet motũqꝫ localem. THEO. probe. SO. Hac diſtinctiõe
pręmiſſa/ad eos qui moueri oĩa uolunt iam ꝑgamus: & hunc in modũ interrogemus. Vtrũ quod-
libet fatemini utroqꝫ mõ moueri/alteratũ pariter atqꝫ delatũ: aut aliqd utroqꝫ modo/aliqd unico? Aduerſus eos qui oĩa moueri defendũt.
THEO. Equidem quod aſſeram non habeo. SO. Arbitror tamẽ illos utroqꝫ modo dicturos. alio-
quin o amice agitata ſimul & cõſiſtẽtia ſibiipſis uidebunf nimirum apparebunt: nec magis moue-

ri oia q̄ ſtare oia licebit aſſerere. THEO. uera loqueris. SO. Poſtq̄ moueri ipſa oportet abſentiā ue
ro motꝰ nulli cōpetere/ꝓia utiq; ſemꝑ oi motu mouenť. THEO. Neceſſario ſeqť. SO. Hoc age ex
eoꝝ dictis cōſidera/caloris. ſ. uel albedis uel cuiuſlibet gñationē. Nōne diximꝰ eos putare unum-
quodq; hoꝝ fieri ſimul cū ſenſu inter agēs & patiēs: & patiēs qdē ſenſibile eē nō ſenſum: agens aūt
efficiēs eſſe aliqd: nō tñ q̄litatē eē. forte q̄litas extraneū tibi nomē uideť: neq; ſic in genere dictū ꝑci
pis: in ꝑtibꝰ igiť audi. Agēs. n. neq; calor neq; albedo: ſed calidū potius albūq;. cæteraq; eodē pa-

Nihil pro ſe ipſum unū aliquid eſſe.

cto. Recordaris ita nos ſupra dixiſſe: nihil ſecundū ſeipm unū aliquid eē: neq; inſuꝑ agens aut pa-
tiens: ſed ex utriſq; uiciſſim cōgredietibꝰ ſenſus & ſenſibilia emanātia: partim fieri qualia q̄dā/ꝑtim
uero ſentire. THEO. Quid ni meminerim? SO. cætera ꝑtermittamus ſic ne/an aliter dicāt. Id ue-
ro cuius gr̄a diſputať diligētius exq̄ramꝰ. Mouenť ut dictis/fluūtq; oia. Nōne? THEO. Certe. SO.
An nō utriſq; illis quos diſtinximꝰ motibus? delata ſimul & alterata? THEO. Quid ni? ſi mō ꝑfecte
moueri illa neceſſe ſit? SO. Si igiť ferrētur ſolū/neq; tñ alterarenť poſſemus dicere q̄lia q̄dā fluunt
quę feruntť: an qūo dicimus. THEO. hoc pacto. SO. Quoniā uero neq; id ꝑmanet ut albū fluat qđ
fluit: ſed ꝑmutať/ita ut huius ipſiꝰ ſit fluxus albedinis: & in aliū colorē trāſitus/ne ullo mō ꝑmanere
deprehēdi poſſit/num poſſumus aliq̄ñ colorē aliquem ꝓnūciare/ita ut recte denoiēmus. THEO.
Atqui quo pacto o Socrates: aut ī hoc aut in alio ullo id fieri pōt: ſiquidē dum ꝓnūciamus cōtinuo
ſubterfugit utpote qđ ſemꝑ fluit? SO. Quid porro de quo uis ſenſu dicēdū? ut uidendi uel audiēdi
nūqd in uiſione/aut auditu aliq̄ñ ꝑmanere? THEO. Minime omniū ſiquidē cūcta mouentur. SO.
Neq; igiť uidere quicq̄ potius q̄ nō uidere dicendū: neq; alio ullo ſenſu uti magis q̄ nō uti/cum oia
penitus trāſmutenť. THEO. nō certe. SO. Verūtñ ſenſus ipſe ſcia eſt/ut ego/Theętetuſq; diximꝰ.
THEO. Dictū qdē. SO. Nō igiť ſciam magis q̄ nō ſciam rñdimꝰ qd ſcia ſit iterrogati. THEO. Sic
certe uidemini. SO. Oportune itaq; rñſionē illā emēdaremꝰ/ſi demōſtrare cōtenderemꝰ ꝙ oia mo
ueanť: ut recta illa reſpōſio uideať: hoc aūt ut uideť/apparuit/ꝙ ſi oia mouenť/reſpōſio quelibet de
quocūq; q̄s rñdeat/ęque recta ē/qua id ſic ſe hēre & nō ſic hr̄e ſe rñdeť. Quod ſi mauis/fieri dicēdū
ne ipſos ſermone ſiſtamus. THEO. recte loqueris. SO. ꝑterq̄ in hoc o Theodore ꝙ ita & nō ita di
cebā oportet aūt neq; hoc ita dicere. Neq;. n. amplius ita moureť: neq; rurſus nō ita. Nō. n. motꝰ
hoc: ſed nomē aliud imponēdum ab iis qui talia diſſerūt: quoniā nūc ad eoꝝ ſuppoſitionem uerba
nō habent/niſi forte dictionē hāc. ſ. nō qūocūq; hēre uideanť. Quæ quidē potiſſimū ipſis cōgruit
infinite ꝓlata. THEO. ualde cōueniēs illis hæc dictio ē. SO. Iam o Theodore qđ ad amicū tuū adti
net expediuimus/nec dum cōceſſimus illi quēlibet hoiem rerū omniū eē menſurā/niſi ſapiens quis
exiſtat. Sciam inſuꝑ eē ſenſum minime cōcedemus ſm rationē illā q̄ moueri oia pręedicat: niſi forte
Theętetus hic aliter ꝑſuadeat. THE. Optime dixiſti o Socrates. His. n. pactis me quoq; ab his ex-
peditū eſſe decet: ut inter nos cōuenerat. Poſtq̄ uero diſputatio aduerſus Protagorā finē accepit/
ne deſiſtite quęſo Theodore/anteq̄ tu & Socrates ꝑcurratis eos īſuper qui ſtare oia uoluerūt/quē-
admodum pauloante ꝓpoſuiſtis. THEO. Cū ſis iuuenis o Theętete/ſeniores iniuriam facere do-
ces/dum pacta trāſgredi exhortaris ſed accingere tu ut reliquoꝝ Socrati ſi uelit rationem reddas.
THE. libentiſſime tamē ea de quibus loquor/audirē. THEO. Equitē in campū ꝓuocas cū Socratē
ad diſputādum accerſis. Interroga igiť atq; audies. SO. Videor equidē o Theodore in his q̄ Theę
tetus iubet ipſi minime pariturus. THEO. quid obſtat/quo minꝰ obſequaris? SO. Et ſi Melliſſum
atq; alios qui unū cōſiſtens uniuerſum dicūt uereor ne forte oneroſi uideamur illos exagitātes mi
nus tamē q̄ unicū Parmenidē uereor. Parmenides autē ut Homericis uerbis utar/uerendus mihi

Hoc in loco Plato uidetur cum Parmenide id ſentire.

acerq; uideť. Collocutus ſum olim cū illo ſene admodū adhuc adoleſcēs: mihiq; uiſus eſt ꝓfundā
generoſamq; oio ſapientiā poſſidere: formido itaq; ne dicta eius uoceſq; nequaq̄ intelligamus/qđ
aūt uerbis ſubintelligit multomagis nos lateat: & quod maximum eſt cuius gratia diſputatio inter
nos cœpit: quid ſcia ſit inquirēs indiſcuſſum relinquať/ſi procacitati uerboꝝ indulgeamus: ꝑſer-
tim cū ampliſſima quęſtio illa quā mō induximus ſi pręter ꝓpoſitū & quaſi digrediēdo tractеť in-
digna nimiū paſſura ſit: & ſi latius exactiuſq; ꝑficiať/ſcię ipſiꝰ inueſtigationē īpeditura. Neutrū ue-
ro decet: īmo Theęteti fœtus circa ſciam obſtitricia facultate in lucē educere & diligēter examina
re. THE. Si ita uideť/ita agēdū eſt. SO. hoc ꝑterea Theętete circa ſupradicta cōſidera. ſenſum eſſe
ſcientiam reſpondiſti/an nō. THE. certe. SO. ſiquis interrogaret/quonam alba & nigra hō uideat/
quoue acuta & grauia audiat/oculis ut arbitror & auribus reſpōderes. THE. equidē. SO. Vti no-
minibus uerbiſq; cōioribꝰ neq; exacte curioſeq; diſquirere/ſępenumero generoſi animi ē: cōtrariū
autē illiberalis: nōnunq̄ tñ neceſſariū eſt/quēadmodum in ꝑ̄ſentia examinare cogimur: qua ex ꝑte
reſponſio tua minus recta ſit: attende quę reſponſio rectior. Vtrū quæ dicit quo uidemus id ocu-
los eſſe an quæ dicit/per quod uidemus. Itē quo audimus aures/an per qđ audimus. THE. potius
mihi per quæ ſingula ſentimus q̄ quibus ſentimus reſpōdendum uideť o Socrates. So. Abſurdum
quidem id eſſet o puer/ſi multi in nobis ſenſus quēadmodū ligneis equis ineſſent: & oia hæc in unā
ſiue ideā/ſiue animā ſeu qūocūq; uocari decet/minime tenderēt: qua ꝑ iſta tanq̄ ꝑ organa quęcūq;
ſenſibus

ſenſibus ſubiacent ſentiamus. THE. Mihi quidē hoc potiuſq̃ illo modo uidet̃. SO. Iccirco iſta tecū
diligēter perquiro/ut uideamus/utrū uno quodam eodē qđ inſit nobis / per oculos quidē alba &
nigra ꝑcipiamus: per alia uero organa alia quędam/poſſiſq; interrogatus/in corpus ſingula hęc re
ferre: prętat forſitan te ad ſingula reſpōdere/q̃ me tui uicem gerendo defatigari. Dic itaq;: ea per
quę ſentis calida & ſicca leuia atq; dulcia/nōne corporis organa ſingula ponis? an alteri⁹ cuiuſpiā?
THE. Nullius alterius. SO. Nūquid fateberis quæ ꝑ aliā potentiā ſentis/ꝑ aliam ſentire nō poſſe?
ueluti quę ꝑ auditū/eadē per uiſum. Et cōtra quę per uiſum/eadē per auditum? THE. Quid ni fa-
teat. SO. Siquid ergo de utriſq; cogitas/nō utiq; per aliud organū: neq; ēt per aliud de ambob⁹ id
ſentis. THE. nō certe. SO. De uoce atq; colore utriſq; ſimul/primū quidē id cogitas/ꝙ utraq; ſūt.
THE. cogito. SO. Itē ꝙ alterutrū ab alterutro diuerſum eſt: & ſibimet idem. THE. Et iſtuc. SO. ꝙ
ue ambo/duo ſunt/utrunq; unū. THE. id quoq;. SO. potes inſuꝑ utrū ſimilia inter ſe uel diſſimilia
ſint/iudicare. THE. forte. SO. Hæc utiq; oīa ꝑ qđ potiſſimū de ipſis exiſtimas? Nō ꝑ auditū: non ꝑ
uiſum: cōe circa illa quicq̃ accipi pōt. Hinc p̃terea qđ dicim⁹ coniectare licet. Si de utriſq; iudicari
poſſet/falſa ne ſint/an nō: poſſes ꝓculdubio declarate/quo iudicares: idq; nō uiſum/nō auditū: ſed
aliud quiddā eē cōſtat. THE. Cur nō linguę uis id efficiat. SO. ſcite loqueris. Illa uero potētia ꝑ qđ
tibi oſtēdit qđ ſingulis eſt cōmune: quodue ſuꝑ ſingula quo eē & nō eē denoīas: que pauloante de
his ꝑcontabamur. Qualia organa his oībus aſſignabis: ꝑ quæ id qđ ſentit in nobis ſingula ſentiat.
THE. eſſentiā ais & ipm nō eſſe: ſimilitudinēq; & diſſimilitudinē: necnō idē & alterū. Vnū quoq;:
& aliū circa illa numerū unūquēq;: patet .n. ꝙ quæris ꝑ qđ potiſſimū ex corporeis inſtrumētis ipſa
aīa par & ipar: & q̃ ſequunt̃ / ꝑcipiamus. SO. Egregie admodū o Theętete ꝓſequeris atq; hęc ipſa
ſunt quę interrogo. THE. per Iouē o Socrates qđ dicā/ignoro: niſi ꝙ nullū hmōi ꝓpriū organum
his ut illis accōmodari puto: ſed ipſam potius ꝑ ſeipſam animā/ cōmunionē in oīb⁹ iudicare. SO.
pulcher es o Theętete nec ut aiebat Theodorus/deformis. Nā qui pulchre loquit̃/pulcher eſt atq;
bonus. Accedit ad hęc ꝙ igēs mihi bñficiū cōtuliſti. Nā ꝓlixa graui diſputatiōe me liberaſti. poſtq̃
tibi uidet̃ aīa quædā ꝑ ſeipſam aīaduertere: nōnulla ꝑ corporis uires apprehēdere. Hęc utiq; mea Aīa quędā per ſe: quædā per corpus cōpræhendit.
ſnīa erat: Cupiebā quoq; idē tibi pſuaderi. THE. mihi certe pſuaſum ē. SO. Quoꝝ ī nūero eſſen-
tiā ponis? Hęc ſane maxima ad oīa ſequit̃. THE. Eoꝝ quæ ipſa ꝑ ſe aīa affectat atq; aſſequitur. SO.
nunqd & ſimile diſſimileq; & idē & alterū. THE. & hæc. SO. Quid? pulchrū & turpe bonūq; & ma
lum? THE. hoꝝ quoq; mihi uidet̃ maxīe oīum eſſentiā inuicē cōſiderare: reputās atq; cōparans in
ſeipſa p̃terita pñtiaq; ad futura: Aduerte & hoc. rei durę duritiē per tactū ſentiet: & mollis ſimili ra
tione mollitiē. THE. Ita. SO. eſſentiā uero & qđ ſunt/mutuāq; cōtrarietatē/ipſiuſq; contrarietatis
eſſentiā ipſa aīa per ſe uolutans & inuicē cōferens/diſcernere nitit̃. THE. oīo qdē. SO. an non ſta-
tim natis hoībus atq; brutis naturalis quędā facultas adeſt/qua paſſiones per corpus manantes in
animā ſentiūt. Raciocinatio uero cōparatioq; iſtoꝝ ad eſſentiā utilitatēq;/uix tandē/poſt longa cur
ricula tpis/frequēti ſtudio & diſciplina aduenit: qbuſcūq; cōpetit. THE. ita ꝓrſus. SO. Num ueri-
tatē eo ꝑcipere poſſum⁹: quo eſſentiā nō ꝑcipimus. THE. minime. SO. cuius aūt qs ueritate caret/
huius ſciam ullā hēt? THE. At quo pacto id fieri poſſet? SO. in paſſionib⁹ igit̃ ſcia nequaq̃ ineſt: in
ratiocinatione tñ quæ circa illas uerſat̃/ineſſe uidet̃: eſſentiā quippe ueritatēq; hac attingere poſſu
mus/illis uero nequaq̃. THE. cōſtat. SO. num idē illud & hoc uocas: cū tanta inter ſe differētia di-
crepent? THE. haud ſane deceret. SO. quod illi nomē attribuis? ei. ſ. qđ eſt uidere: audire: odora-
re: guſtare: calefieri: frigefieriq;? Nū ſentire? THE. idipm: qd enim aliud? SO. uniuerſum igit̃ hoc
ſenſum uocas? THE. neceſſe. SO. Huic ueritatis ꝑceptionē cōuenire negauimus; cū eſſentiam nō Senſus nō pcipit eſſentiā.
percipiat. THE. ſic eſt. SO. Neq; ſciētię igit̃ cōpos erit. THE. non. SO. Ex his ſequitur o Theętete:
ſcientiā & ſenſum nunq̃ idem fore. THE. nunq̃ penitus. SO. In his perſpicue patuit/aliud ſenſum/
aliud ſciam eſſe. Verū non huius gratia differere cœpimus/ut quid ſciētia nō ſit/imo quid ſit inue
niremus. Eatenus uero diſputādo ꝓceſſimus/ut ſcientiā in ſenſu nullo modo quęrēdam iudicaue-
rimus: ſed in eo noīe potius/quod tunc ſortit̃ animus: cum ipſe ſecūdum ſeipm circa illa quę ſunt/
uerſat̃ & agit. THE. At qui hoc o Socrates ut ipſe arbitror/opinari uocatur. SO. Recte arbitraris
amice. Et nūc aduerte deletis ex aīo cūctis ſuꝑiorib⁹. Nūquid maius pſpicias/poſtq̃ hucuſq; eue- Q ſit ē opīo:
ctus es. Quidue ſciētia ſit/iterū explica. THE. Opinionē quālibet o Socrates/ſciam dicere ipoſſibi
le ē. Cū & falſa q̃dā opio ſit. Appet aūt opio uera ſcia eē. Idq; a me nūc rñſum: puta ꝙ ſi aliter diſpu
tādo deīceps uidebit̃ aliquid aliud afferre conabimur. SO. Euge Theętete ſic ꝓmpto aīo diſputa- Secūda ſcientię diffinitio.
re decet: neq; ut cœperas tergiuerſari. Si enim ita fecerimus / alterū e duobus continget/ aut qđ
affectamus inueniemus: aut certe quod ignoramus minus nos ſcire putabimus. Neq; mediocre
lucrum id erit: & nunc quidem quid ais? An cum duæ ſint opinionis ſpecies: uera una: & altera fal
ſa/opinionem ueram ſcientiam definis? THE. definio: hoc enim mihi in præſentia uidetur. SO.
An de opinione deinceps ab initio pertractandum? THE. Quidnam. SO. turbat me nunc & ſę- An ſit falſa opinio.
pe alias/adeo ut in ambiguitate plurima quoad me ipſum & quoad alios uerſer: explicare non ua-

lens quę nam ſit hęc in nobis affectio: quoue pacto adueniat. THE. Quę nã hęc? SO. falſo ſcilicet aliquẽ opinari: de quo nũc ẽt ambigo: utrũ id obmittamus: aut aliter q̃ ſupra cõſideremus. THE. cur nõ o Socrates ſi quo mõ decere cenſes. ꝑclare. n. tu & Theodorus in ſupioribus de ocio dicebatis/ ꝙ nihil in talibus urgeat. SO. oportune admonuiſti: forte. n. haud abre erit tãq̃ ueſtigiũ iterato ꝑcurrere: præſtat nãq; parũ bene/ q̃ multũ nõ ſufficiẽter determiare. THE. Pręſtat ſane. SO. Q̃uo

Pręſtat parũ bene q̃ multũ nõ ſufficiẽter determinare.

igiť: & qd dicimus? falſam plęrũq; opionẽ eẽ dicimꝰ: & aliquẽ nr̃m falſa opinari/ alium uera/ q̃ſi hęc ex natura ita ſe hẽant? THE. dicimus abſq; dubio. SO. Nõne hoc nobis tã circa oĩa q̃ circa ſingula cõpetit? noſſe uidelicet: uel ignorare? nã diſcere & obliuiſci: utpote iſtoꝝ media ĩ pñtia ſubticeo: cũ nihil ad ꝓpoſitũ nobis cõferãt. THE. nihil ꝑſus o Socrates aliud ꝑter noſſe uel ignoraꝛ circa unũ qđ ꝓ relinqť. SO. Nõne igiť neceſſariũ ẽ opinãtẽ/ opiari illa/ de qbꝰ nouit aliqd: uel nõ nouit. THE. Neceſſariũ. SO. Quinetiã noſcẽtẽ ignorare idẽ: uel ignorãtẽ noſſe ĩpoſſibile ẽ. THE. quid ni? SO.

Noſſe & ignorare circa oĩa & ſingula.

Quę nouit: ea putare: quę nouit
Quę non nouit: ea putare: quę non nouit
Quę nouit: ea putare: quę non nouit
Quę non nouit: ea putare: quę nouit.

Num q̃ falſa opinať quę nouit: ea putat nõ ea eẽ: ſed alia quędã quę etiam nouit? & utraq; noſcens/ utraq; rurſus ignorat? THE. At fieri hoc neq̃ o Socrates. SO. An forte quę nõ nouit/ ea putat alia quędã eẽ/ quę nõ nouit? & qui neq; Theętetũ: neq; Socratem agnouit/ cogitare unq̃ poteſt/ Socratẽ. Theętetum: uel contra Theętetum Socratem eſſe? THE. Nunq̃. SO. Neq; tamen q̃ quis nouit/ ea que nõ nouit/ eẽ putat: Neq; rurſus q̃ nõ nouit: ea q̃ nouit: monſtrũ. n. eſſet. Quo pacto igiť falſa qs opinabiť/ ꝑter hęc qdẽ opinari nõ licet/ qñ qdẽ oĩa uel noſcimꝰ uel ignoramus. In his aũt nullo mõ falſa opinari qs poſſe uideť. THE. uera loq̃ris. SO. An forte nõ ita cõſiderãdũ qđ q̃rimꝰ/ ſecundũ noſſe & nõ noſſe/ ꝓcedendo/ ſe ẜm noſſe & nõ eẽ. THE. Qui iſtuc ais? SO. Ne ſimplex ſit: quoniã q̃ nõ exiſtẽtia de quouis opinať: nõ põt nõ falſa opinari: licet qũocũq; aliter excogitet. THE. Decens id quoq; o Socrates. So. Q̃uo igiť quidue reſpõdebimꝰ Theętete/ ſiqs nos ĩterroget/ poſſibile aũt unicuiq; qđ diciť. Quiſnã hoĩum ipm̃ qđ nõ eſt opineť? ſiue de aliquo eoꝝ q̃ ſunt: ſiue ipm̃ ſecũdũ ſeipm̃? Ad hęc utiq; rñdebimꝰ: qñ. ſ. qs uera nõ putat/ exiſtimãs. An qũo aliter. THE. ſic certe. SO. Num & alibi tale qd accidit? THE. qd iſtuc. SO. utrũ aliqs uidet qdẽ aliqd uidet autẽ nihil? THE. fieri nullo mõ põt. SO. at uero ſi unũ qddã uidet/ exñtiũ quiddã uidet. an ipſe putas unũ in his q̃ nõ ſunt/ eẽ. THE. minĩe. SO. qui ergo unũ aliqd uidet/ exiſtẽs aliqd uidet. THE. appet. SO. & qui aliquid audit/ unũ aliqd audit. & exiſtẽs audit. THE. ꝑfecto. SO. itẽ qui aliquid tãgit/ unũ aliquid tãgit: & exiſtẽs inſup ſiquidẽ unũ. THE. & iſtud. SO. qui aũt opinať/ nõne unũ aliquid opinať. THE. neceſſariũ ẽ. SO. & qui unũ aliquid/ nõne exiſtẽs aliquid? THE. aſſentior. SO. qui ergo nõ exiſtens opinať/ nihil opinať. THE. nõ uideť. SO. at qui nihil opinať: nec oĩo opinať. THE. cõſtat. SO. Impoſſibile igiť ẽ/ qđ nõ ẽ/ opinari/ ſiue de aliquo eoꝝ q̃ ſunt: ſiue ipm̃ ſecundũ ſeipm̃. THE. ĩpoſſibile uideť. SO. aliud itaq; ẽ opinari falſa q̃ ea q̃ nõ ſunt/ opinari. THE. aliud appet. SO. neq; igitur ſic: neq; ut pauloante cõſideraumꝰ/ opio falſa nobis ineſt. THE. nõ certe. SO. at in hũc modũ hoc forſitan appellamꝰ. THE. quẽadmodũ. SO. alienã opinionẽ quãdã/ falſam opinionẽ uocamus: qñ qs aliquid eoꝝ q̃ ſunt/ aliud quoddã eoꝝ q̃ ẽt ſunt ꝑmutãte cogitatõe eẽ dicit: ſic. n. exiſtẽs aliqd ſemꝑ ſed pro alio opinabiť: cũq; ab eo qđ cogitauit aberret/ iure falſa opiari diceť. THE. recte nimirum mõ dixiſſe uideris. nã quotiẽs aliqs pro pulchro turpe: uel cõtra ꝓ turpi pulchrũ opinať: totiẽs falſa reuera opinať. SO. Contẽnis me o Theętete neq; uereris. THE. Quorſum hęc. SO. Haud tibi utputo/ uideor/ qđ reuera falſum ẽ expoſuiſſe iterrogatꝰ/ utrũ poſſit uelox tardi aut leue grauis uel aliud quidã cõtrariũ nõ ẜm naturã ꝓpriã/ uerũ ſecundũ naturã cõtrarii ſibiipſi contrariũ fieri. Ne igiť id fruſtra aut temere audeas/ dimitto placetq; tibi ut ais/ falſa opinari eſſe idẽ: qđ & aliena opinari. THE. mihi quidẽ. SO. eſt ergo ut ipſe putas/ alterũ quoddã ut alterũ: & nõ ut illud cogitatõe ponere. THE. Eſt utiq;. SO. qñ id efficit cogitatio: an nõ neceſſe eſt ipſam aut utraq;: aut alterũ cogitare? THE. neceſſe oĩo. SO. Aut ſimul: aut alterne? THE. Et iſtud. SO. Ipſum aũt cogitare/ num idẽ qđ & ipſe uocas? THE. qd tu uocas? SO. Sermonẽ quẽ ipſa anima ĩ ſeipſa uolutat circa illa quæ conſiderat: ut minime noſcẽs ipſe tibi declaro. Hoc enim mihi uideť: cogitationẽ ſcilicet animã nihil aliud agere/ q̃ ſecũ ipſam diſſerere: interrogãdo reſpõdendo: affirmando: atq; negando: poſtq̃ uero definit. Idẽq; ſiue tardius: ſeu uelocius aĩaduertẽns aſſerit: neq; uagatur: hanc ipſam opinionem ponimus. Quãobrem opinari loqui appello: opinionẽq; ſermonẽ/ non ad alium: neq; uoce: ſed ſilentio & ad ſeipſum. Tu uero quid ſentis? THE. Idem. SO. qñ igiť aliquis alterum opinať alterum: tunc ut uidetur ad ſeipſum dicit: alterũ eſſe alterum. THE. Quid ni? SO. Recordare obſecro/ ſi quãdo tecum ipſe dixeris/ pulchrum oĩno turpe: uel iniuſtũ eſſe iuſtũ: ĩmo ſummã omniũ ita cõſidera/ nũqd ꝑſuadere tibi quãdoq; tentaueris ꝙ maxime oĩum alterũ ſit alterũ: an contra nec in ſomniis unq̃ auſus fueris tecum dicere/ ꝙ paria prorſus imparia ſint: uel aliud quiddã huiuſmodi.

Secundus modus putãdi.

An quiſq̃ opinetur qđ non eſt.

Qui nihil opinatur is nõ opinatur.

Tertius modus.

Quid cogitare.

Quid opĩari.

THE.

THE.nunq̄ certe.SO.Nūquid alium quēpiam/ſiue prudentē/ſiue inſanū/auſurū exiſtimas ſecum loquēdo ex induſtria ſibi perſuadere bouem neceſſario,equū/uel duo unū eſſe? THE. Minime per Iouem.SO.Si ſecum loqui opinari eſt/nemo dum utraq; dicit/opinať/attingitq; animo/proferret unq̄ opinareturq; alterū eſſe alterū.Mittamus ſi placet uerbū hoc alterū:hoc aūt eſt quod uolo/neminem opinari turpe eſſe pulchrum:aut aliud quicq̄ eiuſdem generis.THE.Mitto equidem o Socrates:mihiq; quod ais admodum placet.SO.Quare fieri nequit ut qui opinatur ambo. alterum eſſe alterum opinetur.THE.patet.SO.at neq; is qui alterū opinatur quidem alterū minime/unq̄ alterum eē alterum opinabitur.THE.Vera narras:nam cogeretur etiam quod non opinať attingere.SO.neq; igitur qui ambo:neq; qui alterū opinať: aliena opinari pōt.Quapp qui falſam opinionem aliena opinari definit:nihil efficit.Vnde neq; hoc modo/neq; ſecundū ſuperiora opinionē falſam nobis ineſſe cōſtat.THE.non ut uidetur.So.Verūtamē o Theętete:ſi hoc nō eſſe apparuerit:multa & abſurda cōfiteri cogemur.THE.quę nam?SO.Non prius tibi dicā/q̄ oīno cōſiderare cōtendero:erubeſcerē nāq; noſtri gratia/in iis quę dubitamus cū confiteri quę dico cogeremur: ſed ſi his inuentis liberi euaſerimus/tum demū de aliis loquemur talia patientibus/ utpote ipſi ab huiuſmodi errore penitus alieni:ſin aūt oīno deficiemus/humiles facti/ueluti fluctuantes & nauſeā patientes/rationi utiq; pmittemus uel calcare uel agere qua uelit.itaq; ſiqd lucror inueſtigādo/iam audi.THE.Dic mō.SO.Haud fatebor rectę nos cōſenſiſſe:qn̄ cōceſſimus quę quis nouit/opinari nō poſſe ea eſſe quę nō nouit:atq; mentiri:Immo fieri quodāmodo pōt.THE. Nunquid ais quod & ego tunc ſuſpicatus ſum qn̄ id tale eſſe diximus:q nōnunq̄ ego Socratē noſcēs / eminuſq; alium ignotū mihi pſpiciens/Socratē mihi notū eſſe putarim?contingit enī in hoc quod dicis.SO.nōne ab eo iam depulſi ſumus/quod efficiebat ut quę neſcimus cognoſcētes minime noſcerem?THE. prorſus.SO.ne igiť ſic amplius:ſed iſto mō ponamus.ac forte quiſpiā nobis aſſentieť:forte ēt aduerſabiť.uerū ad id attendamus in quo neceſſariū eſt ſermonē illum oīa cōuertentē exaīare. Vide itaq; an aliquid dicā.pōt ne qui ante aliqd ignorauit/poſtea diſcere?THE.Poteſt certe.SO.nōne aliud deinceps atq; aliud?THE.quid obſtat?SO.pone exempli cā cęream unam in animis noſtris effigiem:in hoc maiorē:minorē in illo:in hoc purioris cęre:ſordidioris durioriſue in alio qbuſdā mollioris:in nōnullis etiā temperatē.THE.pono.SO.Donum hoc eē dicamus muſarum matris memorię:& in hoc quicquid meminiſſe cupimus ex iis quæ uidemus/aut audimus / aut ipſi excogitamus inſinuantes ipſum ſenſibus intelligētiiſq; exprimere ueluti anulorum figuras imprimētes. Quod ue ſignatū fuerit meminiſſe nos & ſcire quo ad figura pmaneat.At cū aboleť uel inſcribi nequit obliuiſci atq; neſcire.THE.ſic eſto.SO.Qui ergo ſcit quidem illa:conſiderat autē quicq̄ eorū quę uidet uel audit:uide utrū hoc modo falſa opineť.THE.quonā?SO.Quę nouit eē putās alias q̄ nouit/alias quę non nouit.Hęc utiq; ſupra non recte confeſſi ſumus impoſſibilia cōfitentes.THE.

Mater muſarū memoria.

¶IN NOTITIA SINE SENSV

Noſſe:quod nouit
Noſſe:quod non nouit
Non noſſe:quod non nouit
Non noſſe:quod nouit.

¶IN SENSV SOLO

Sentire:quod ſentit
Sentire:quod non ſentit
Non ſentire:quod non ſentit
Non ſentire quod ſentit.

¶IN VTRISQVE IVNCTIS

Noſſe ſentireq;:quod nouit & ſentit
Noſſe aſentire:quod nouit & non ſentit
Noſſe aſentire:quod ſentit & non nouit
Non noſſe & non ſentire:quod non nouit & non ſentit
Non noſſe & non ſentire:quod non nouit & ſentit
Non noſſe & non ſentire:quod non ſentit & nouit.

Sunt & alię cōiugationes:quę ex his facile fieri poſſunt:relictę ſunt.

Nunc aūt qūo dicis? SO. In hunc modū de illis a principio diſtinguēdo dicendū: quod quiſq̧ nouit: eiuſq̧ in animo monumentū ſeruat nec ſentit/tñ exiſtimare neq̧ aliud quiddā eē/ eoꝝ quæ etiā nouit ſeruatq̧ imaginē/neq̧ ſentit. Quodue nouit rurſus putare eē qđ nō nouit: cuiuſue nullā ſeruat imaginē/& qđ nō nouit id īſup qđ nō nouit: & qđ nō nouit: id qđ nouit: aut quod ſentit / aliqd aliud eoꝝ quæ ſentit: ſiue quod ſentit/aliqd qđ minime ſentit: aut quod nō ſentit/ eoꝝ aliquid quæ nō ſentit. Siue qđ nō ſentit quicq̄ ex his q̄ ſentit. Multoq̧ minus putare pōt qđ nouit: ſentitq̧ ſeruat illius imaginē ſm ſenſum/eē aliud quiddā: quod ēt nouit & ſentit & ſeruat eodē mō: Aut quod nouit & ſentit & retinet: recte qđ nouit/putare: Siue quod nouit & ſentit & ſimiliter retinet id eſſe qđ ſentit: Seu qđ neq̧ nouit neq̧ ſentit: id eē qđ nec nouit ēt neq̧ ſentit. Quodue neq̧ nouit neq̧ ſentit/id qđ minīe nouit: Quodue neq̧ nouit neq̧ ſentit/id qđ minīe ſentit. Hæc oīa talia ſunt: ut nemo in eis falſa ulla rōe opīari ualeat. Reſtat ergo ut i qbuſdā hmōi ſi mō alicubi tale quid accidat. THE. In quibuſnam? Videam⁹ obſecro an magis ex ipſis intelligā. Nā in pñtia haud aſſequor ut in quibus nouit aliquis: ea putet eē alia q̄dā quæ & nouit & ſentit: uel quæ nō nouit/ ſentit tñ: uel quæ nouit ſentitq̧/ea q̄ & nouit & ſentit. Quare nūc longe magis q̄ ſupra deficio. SO. Age ſic iterꝝ audi. Equidē agnoſcēs Theodoꝝ eiuſq̧ ſimulachrū memoria tenēs Theętetūq̧ ſimiliter: interdū quidē ipſos uideo: interdū nō uideo: & tāgo qñq̧: alias minime: eodēq̧ pacto & audio & aliis ſenſibus apprehēdo: ſępe ēt ſenſu uos nullo pcipio: ſed intra me ſcio nihilominus atq̧ memini. THE. prſus. SO. Hoc itaq̧ primū ex his q̄ exponūtur⁹ ſum/aīaduerte q̧ pōt quidē q̄ nouit nō ſentire: pōt ēt ſentire. THE. ſic ē. SO. Nōne & q̄ nō nouit: ſæpe ēt neq̧ ſentit: & ſæpe ſolūmō ſentit. THE. Eſto SO. uide an magis in pñtia quid aſſequaris: Socrates dū Theodoꝝ Theętetūq̧ agnoſcit. ſed neutrū uidet: neq̧ alio ſenſu illos pcipit nūq̄ ſecū ipſe Theętetū eſſe Theodoꝝ opinat: Quid ad hæc? THE. uera ſunt. SO. Hoc ſane primū erat ex his q̄ dicebā. THE. erat. SO. Alterū erat hoc: q̧ dū unū e uobis agnoſco. ignoro alterū: & ſentio neutrū: nūq̄ eū quē cognoſco/illū eē quē ignoro/exiſtimo. THE. pbe. SO. Tertiū uero iſtud: dū neutrū cognoſco/neutrūq̧ ſentio/nūq̄ eū quē ignoro aliū quēdā quē rurſus ignoro/eē arbitror: atq̧ ita deinceps oīa ſupradicta repetita ſimiliter puta in quib⁹ ego nūq̄ de te ac Theodoro falſa opinabor: neq̧ cognoſcēs neq̧ ignorans utroſq̧: neq̧ unū quidē noſcēs ignorās alteꝝ. eadēq̧ de ſenſib⁹ rō ſi mō pcipis. THE. pcipio equidē. SO. reſtat itaq̧ falſa in hoc opinari: qñ te Theodorūq̧ cognoſcēs/ſeruāſq̧ in cærea illa effigie utriuſq̧ figuras longo ex tpe: tanq̄ anuloꝝ ueſtroꝝ ſignacula: neq̧ acute cernēs utroſq̧/tento ꝓpriū utriuſq̧ ſignū ꝓprie uiſioni attribuēdo: eius accōmodare ueſtigio ut agnitio fiat: ſed aberro & īſtar eoꝝ qui cōmutatis calceis errāt: cōmuto: & utriuſq̧ uiſionē ad alienū ſimulachrū trāſſero: & ſimilia q̄dam patior iis quæ in ſpeculis trāſuerſo reſultant: cū aſpectus dextera in ſiniſtra cōmutat. Atq̧ ita decipior: na ſcitur q̧ aliena opinio: & id qđ falſa opinari uocat. THE. Oīno o Socrates opīonis paſſio talis eſt/ qualē mirifice figuraſti. SO. Præterea cū utroſq̧ cognoſcēs: unū inſup ſentio/alterū minīe cognitionē uero alteri⁹ nō ſecūdū ſenſum habeo: qđ ſupra ita dixi: nec tu me intellexiſti. THE. Nō certe. SO. Hoc tamē dicebā: q̧ qui agnoſcit alterū atq̧ ſentit: & cognitionē ſm ſenſum ipſi⁹ hēt/nunq̄ putabit ipm eē aliū quēdā: quē agnoſcit quoq̧ & ſentit/cuiuſue cognitionē ſm ſenſum hēt. Erat ne hoc. THE. Immo. SO. Prętermiſſum quodāmodo fuit: quod modo dicit/cū in ſupioribus aſſereremus falſam opinionē cōtingere/quotiēs quiſpiā utraq̧ noſcēs & uidens/aut alio quodā ſenſu pcipiens & utrorūq̧ ſignacula tenēs nō ſecūdum ipſius ꝓpriū ſenſum utrūq̧ hēt. Verū inſtar imperiti ſagittarii a ſigno procul aberrat: quod quidē mendaciū nuncupatū eſt. THE. Nec iniuria. SO. & quādo uni quidem ſignaculoꝝ adeſt ſenſus: alteri minime/quod uero abſentis ſenſus eſt/ præſenti adſcribit: oīno hæc cogitatio fallit: & ut ſummatim dicā circa illa q̄ qs nunq̄ aut nouit aut ſenſit/ falli mētiriue: & falſam opinionē hēre nō pōt/ſiquid ueri nos nūc loquimur. Cæterū in quibus noſcimus & ſentimus. in iis ipſis opinio uera uel falſa uerſat: q̄ cū e cōſpectu directoq̧ nixu ꝓpria ſimulachra cōducit: figuratq̧/uera ē. Cū uero trāſuerſo atq̧ obliquo falſa. THE. nōne pclare hæc o Socrates dicta ſunt. So. Cū hæc audieris idē uehemētius aſſeres. Vera porro opinari pulchrū eſt/ mentiri turpe. THE. Quid ni? SO. Hæc utiq̧ hinc maxīe fieri tradūt. Cū alicuius in aīo cærea effigies illa ꝓfunda & multa/leniſq̧ & moderate fabricata eſt/quæ per ſenſus influūt in hoc inſculpta: quod Homerus animę cor uocauit cæræ hanc ſimilitudinē ſubintelligens: utpote pura ſignacula & funditus inſidentia diuturna fiunt: Ac primo quidē hoīes ſic inſtituti/dociles ſunt & acuti: deinde etiā memores. poſtremo ſenſuū ſimulachra non cōmutant. Vnde uera nimirū opinantur. cum enim perlucida & ampla in regione ſint/uelociter diſtribuūt diuiduntq̧ in ꝓpriā effigiem ſingula quæ quidem exiſtentia ueraq̧ uocantur: uiriq̧ tales ſapiētes eſſe dicūtur. an nō idem tibi uidetur? THE. Mirū īmodum. SO. Quādo igit denſum alicuius eſt cor/ quod ſapiētiſſimus poeta laudauit uel cum lutulentū nec ex defecata cæra: uel molle nimis: uel durum nō recte oīo ſe habet. Nam mollis nimiū cæra celeres quidem ad pcipiendum efficit: ſed eoſdem obliuioſos. Dura uero contra: diu memores: ſed ineptos tardoſq̧ ad percipiēdum: & qui denſam & aſperam lapideamq̧ uel

Quibus nō eſt opinio falſa: & in qbus eſſe uidetur.

Quid Homerus animę cor uocauit.

Qui memores & acuti.

Qui ſine memores.

Qui ueloces & qui tardi ad pcipiendum.

terream

terreā uel feculentā habent/obſcura ſimulachra cōtinent.obſcūra quoq; qui durā: pfunditas qppe nō adeſt.Obſcura præterea qui molliorē:nam ex cōfuſione facile euaneſcunt.ꝙ ſi pter hæc:inuicē quoq; cōgeſta ſint/ob ſedis ipſius anguſtiā/ſiquidē exigua ſit animula/obſcuriora quoq; illis ſimulachra fient.Hoīes ergo huiuſmodi oēs/quales deſcripſimꝰ/ad opinionē falaſm pni reddunt.Nam cū qd uident aut audiuut : aut cogitant:qa ſingula ſingulis mox reddere nequeūt/tardi ſunt:puaricanturq;.nam puerſe uidēt plurima audiūtq;:& aliud ſępe pro alio cogitādo decepti cōcipiunt: atq; hi decepti/mentiētes/ignari uocant.THE.Rectiſſime oīum o Socrates loqueris.SO.fatēdū igit falſas hoībus opiniones ineſſe.THE.Valde.SO.Et ueras inſup.THE.& ueras.SO.iam utiq; ſatis conſtare putaudū duas opiniones eſſe.THE.Magnope.SO.Importunus reuera moleſtuſq; admodū o Theętete uir garrulus eſſe uidet.THE.quorſum hæc.SO.quia ruditatē meā moleſte fero/quaſi garrulitatē quādam:nam qđ aliud quiſq; nomē īponat/qn aliqs ob ingenii tarditatē ſermones rurſum deorſumue inuertit/cū pſuaderi nequeat:& tanq̄ hebes expedire diſputationē oīo nullam ualeat:& dubitatiōes euadere? THE.tu uero qd moleſte fers.SO.nō tantū ęgre patior: uero & dubitaui qdnā reſpondeā ſiqs ita quęſierit:o Socrates rēperiſti iam opinionē falſam nō in ſenſibus inuicē nō in cogitatōibus ſed in cōgreſſu ſenſus cū cogitatiōe cōſiſtere.at ego fatebor utputo gloriabūdus/quaſi egregiū quiddā inuenerimus.THE.mihi qdē uidet o Socrates/haud quaq̄ turpe eē qđ nūc oſtēſum eſt.SO.Ad hæc ille ſic infert:nūqd ais ꝙ hoīem quē cogitamus dūtaxat/uidemus uero nequaq̄ nunq̄ ēquū eē opinemur:quē in pñtia nec uidemꝰ/nec tāgimus:uerū ſolūmō cogitamus? nihilq; aliud circa illū ſentimꝰ:hæc equidē ut arbitror/dicere me fatebor.THE.& merito.SO.Tum ille.Vndecim quæ qs ſolū cogitat/ ſm hāc rationē/nūq̄ putabit eē duodecim; quæ etiā ſolūmodo cogitat.Quid ad hæc? THE.Reſpōdebo ꝙ uidens aliqs aut tangēs forſitan undecim.duodecim eē putaret:quæ tñ in cogitatiōe habet/nunq̄ ſimiliter iudicaret.SO.Quid porro? cenſes aliquē ſecū ipſo cōſiderare qnq; & ſeptē/nō hoīes inq̄ qnq; & ſeptē:nec aliud quicq̄ eiuſmodi/ſed ipſa qnq; & ſeptē quæ diximus ibi in effigie monumēta eſſe.& falſa in illis opinari poſſe neminem? THE.cenſeo.SO.Hæc inq̄ ſiqui ita cōſiderēt ſecū ipſi pquirētes quot ſunt/nōne illoꝝ aliqui undecim/aliqui duodecim iudicabūt? Num oēs duodecim eē illa dicent? atq; putabūt? THE.Nō per Iouē:uerū plæriq; undecim:& ſiquis maiori de numero quærat/magis fallit.Arbitror enī te magis de omni numero dicere.SO.recte ſentis.Animaduerte igit/num & hoc accidat : hoc eſt ut ipſa duodecim quæ in effigie ſunt:undecim eē quis putet? THE.uidet.SO.Nōne hoc ad ſupiora reuoluit? qui.n.id patit/qđ nouit:aliud quiddā qđ ſimiliter nouit/eē cenſet:qđ tanq̄ īpoſſibile ſupra reſpuimus.Et ex hoc ipſo cōfiteri quēlibet cogimus falſam opinionē nō eſſe/ne unus atq; idem eadē ſcire ſimul atq; neſcire cogat.THE.Vera loqueris.SO.Ex his iam cōſtat/opinionē falſam aliter eē diffiniēdam/q̄ cogitatōis ad ſenſum pmutationē:nam ſi ita eſſet:nunq̄ in ipſis cogitationibꝰ falleremur.Nunc autē uel nulla eſt opinio falſa:uel ſiqua eſt / quæ quis nouit:ut ignoret ſimul fieri pōt.Vtrū potius eligis.THE.Ambiguā o Socrates electionē ppoſuiſti.SO.ambo quidē admittere/ratio uetare uidet.Verūtamē audendū oīa:Quid ſi pudorē deponere audeamus.THE.quo pacto.SO.Si uelimus quid ipm ſcire eſt/explicare.THE.Cur hoc impudēs.SO.Haud ſatis aduertiſſe uideris/ꝙ oīs nobis a principio ſermo/inueſtigatio ſciētię fuit / tanq̄ quid ipſa ſit ignorauemꝰ.THE.teneo.SO.Nōne impudētis animi eſt ut ſcientiā ignorātes:quid ſcire ſit oſtēdant: Verum o Theętete iamprIdem a puritate diſputādi longe uagamur.milies.n.diximus hęc.Cognoſcimus: nō cognoſcimus/ſcimus atq; neſcimus:quaſi aliquid inuicē intelligeremus: ſed interim ſcientiam ignorabamus.Ergo & nūc quoq; ſi placet/uocabulis iſtis utamur: ignorare ſcilicet & itelligere ut illis uti cōuenis/ſiquidē ſciētiæ exptes ſimus.THE.At quo pacto his ſublatis o Socrates diſputare ualeres.SO.Nullo:dum qualis ſum/maneo:poſſem tñ quoquo modo/ſi cōtentioſus eſſem:Et nūc ſiqs talis adeſſet/ abſtinere ab his uocabulis pfiteret:& nos ab his quæ ipſe narro/uehemēter deterreret.Poſtq̄ uero ſimplices & ignaui ſumꝰ/uis ne pferre audeā/ſcire ipm quale ſit:Mihi enim operepretiū eē uidet.THE.aude p Iouē.Nā his tibi utēti ueniā dabimus.SO.Audiſtin/ quid nunc ſcire dicāt eē.THE.forte/nō tñ in pñtia memini.SO.ſcīam hēre:ideſt uti uocāt.THE.ſic eſt.SO.Nos aūt paulū pmutātes/ſcīam poſſidere dicamꝰ.Quæ res forte/quonā hoc ab illo differat:nihilo forſitā:qđ aūt uidet mihi/id poſtq̄ audiueris mecū examiato.THE.mō poſſim.SO.Haud ſane poſſidere:idē qđ hēre uidet:ceu ſiqs empta ueſte: illā ſeruās:& uti arbitratu ſuo potēs/nō ferat hēre illā minime poſſidere certe cōfiteremur.THE.& recte quidē.SO.Vide p̄terea utrū fieri poſſit: ut q ſcīam ſilr poſſideat nō hēat: pinde ac ſiquis ſilueſtres aues ſiue colūbas:ſiue quaſuis alias aucupatꝰ auiario domi cōſtructo nutriat: quodāmō habere ſemp illas dicet:quia poſſidet : quodāmodo nō hēre:ſed dominari quidē illis: cūq; in domeſtico ambitu illas incluſerit/poſſe quotiēs uelit capere: & hēre quālibet ad uotū atq; dimittere.THE.ita ē.SO.rurſus quēadmodū ſupra in aīs neſcio qđ figmentū cæreum machinati ſumus.Ita & nūc in qualibet aīa auiarium quoddam omnis generis auiū fabricemus.Quaſdā uero ex his ſeorſum ab aliis diſcretis gregibus peruagari.alias ſimul ad

Qui proni ad opinionē falſam.

Qui ignari.

Aliud ē ſcīam hēre:aliud uti & poſſidere.

modum paucas nõnullas ſolas paſſim quocũq; cõtigerit puolare. THE. fiat quid tum poſtea. SO. hanc pfecto caueã in pueris uacuã eſſe dicamus: & loco auiũ ſcias intelligamus: & quiſquis ſcientiã nactus/hoc cohercuit ambitu: hunc inueniſſe didiciſſeq; rem ipſam cuius ſciẽtia eſt, ipſumq; ſcire id eſſe. THE. eſto. SO. deinde rurſus quãcunq; uelit ſcientia aucupari/captãq; habere: iterũq; dimittere: hæc inq̃ oĩa quibus exptimẽda noĩbus ſint/ conſidera. nũquid eiuſdem quibus antea cum acquiſita dũtaxat poſſidebaẽ. An aliis? Hinc forte clarius me intelliges. Arithmeticã artem uocas? THE. uoco. SO. hanc ſuppone ſcientiarũ omnis paris & imparis aucupium eſſe. THE. ſuppono. SO. Hac arte arithmeticus ipſe ſciẽtias numeroꝝ quaſi mancipia quædam ſubiectas habet: & aliis tradit. THE. prſus. SO. Eumq; qui tradit/docere dicimus: qui uero accipit diſcere. & eũ qui habet ex eo q; in ipſa cauea poſſidet/ſcire. THE. Maxime. SO. Quæ ſecunẽ/ diligẽter aĩaduerte. Qui pfectus arithmeticus eſt/nõne omne ſcit numeros? omniũ quippe numeroꝝ eius aĩo ſcientię inſunt. THE. nil obſtat. SO. Nõne hic interdum uel ſecũ ipe interna/uel externa quedã quæ numero conſtant dinumerat? THE. Quid ni? SO. Numerare autẽ nihil aliud eſſe ponemus/ q̃ conſiderare quãtuſquiſq; ſit numerus. THE. Nil aliud certe. SO. Quod ergo ſcit/ tanq̃ neſcius conſiderare uidetur/is quẽ ſcire omnẽ numerũ confeſſi ſumus. audis ambiguitates huiuſmodi? THE. equidem. SO. Cum columbaꝝ poſſeſſioni & aucupio cõparauerimus/duplex aucupiũ eſſe dicemus: unum ante acquiſitionẽ poſſidendi gratia: alterũ poſtq̃ acquiſiuit poſſeditq;/ gratia capiendi manuq; tenendi illa ipſa quæ quis diu poſſedit. Atq; ita quoq; iam pridẽ ſcientiis diſcẽdo præditus eſt/quæue antea nouit/ea iterũ diſcere põt/reſumens cuiuſq; ſcientiã/& in lucem eruens quæ latebant. THE. Vera narras. SO. Propterea pauloante quęrebã/quomodo noĩbus eſt utendum cũ de iis loqmur/ utputa quãdo arithmeticus numeraturus eſt/uel lecturus grãmaticus: Tunc enim ſciens / iterũ ſecum ipſe quæ ſcit/diſcere tentat. THE. at abſurdum eſt hoc o Socrates. So. an forte dicẽdum quæ neſcit/ea uel numerare uel legere/cũ ipſi iam litterarũ oĩum uel numeroꝝ intelligentiã tradiderimus? THE. hoc quoq; abſurdũ. SO. Vis ergo dicamus nihil curare nos qũocunq; nominibus ſciẽdi diſcendiq; quiſq; utatur? poſtq̃ uero determinauimus aliud quiddã eſſe ſcientiã poſſidere / aliud habere/quod quis poſſidet/ne poſſideat/fieri non poſſe dicimus. Quapropter nunq̃ accidit/ut aliquis quod ſcit/idẽ & neſciat. Falſa tñ opinionẽ circa idipſam accipi poſſe. Nam accidere poteſt ut ſcientiã unius pro alteri ꝯſcĩa capiamus: qñ aliqs nr̃m unã quãdã ex iternis ſciẽtiis aucupãs/pro illa aliã puolantẽ decept⁹ apphẽdit. Veluti cũ undecĩ duodecĩ eẽ putat/ ipſorũ undecĩ ſcĩam loco ſciẽ ipoꝝ duodecim/cũ utraq; intus maneat/capiens q̃ſi pro colũba palumbẽ. THE. ueriſimile id qdẽ. SO. Cum uero quã affectat apprehẽdit tunc exptẽ eſſe mendacii/ueraq; nimirũ opinari dicẽdum: Et hoc modo uerã & falſam opinionẽ exiſtere: nihilq; ex iis quæ nos ſupra turbabãt ĩpedimẽto nobis fore. Forte mihi aſſentieris: an qd ages? THE. aſſentiar. SO. Iam diſcrimen illud euaſimus/quo neſcire aliqui qui ſciunt/cogebanẽ. Nam quæ poſſidemus/ne poſſideamus nõ accidit: neq; ſi fallamur/neq; ſi uere iudicemus. Verũtamẽ aliud quiddã grauius mihi uideẽ. THE. Quidnã hoc. SO. Si ſciaꝝ cõmutatio/falſa fiat opinio. THE. Qui iſtuc? SO. Nõne ualde abſurdũ eſt: ut qui rei cuiuſdam ſcientiã habet/eã ipſam ignoret/nõ ignorãtia quidẽ: ſed ipſius eiuſdẽ ſcientia? Deinde rẽ hanc aliam quãdam & cõtra illam hanc eſſe exiſtimet? q̃ præter rationẽ hoc eſt/q; præſente ſcientia animus cognoſcat nihil/ignoret et oĩa? Enimuero ſecundũ hãc rationẽ nihil phibet quin ignorãtia præſens/noſſe quicq̃ efficiat: cęcitaſq; uidere: ſi ſciẽtia ignorare quemq̃ effecerit. THE. haud recte forſitan o Socrates aues induximus/cũ ſolas in animo ſcias poneremus? Oportebatq; ĩſcitias quoq; una cũ ſciẽtiis in animo cõuolantes inducere: & aucupantẽ hoĩem nõnunq̃ ſcientiã/alias inſcitiam circa idem accipientẽ: cũq; in ſciẽtia incurrit/uera opinantẽ: cum ignorantiã/falſa. SO. Non facile poſſem te nõ laudare Theętete: quod tamẽ dixiſti iterũ animaduerte. Eſto enim ut ais. Qui ĩ ignorantiã incidet/falſa ut ais/opinabiẽ: nõne. THE. Certe. SO. Non tñ falſa ſe opinari putabit. THE. Non certe. SO. Sed uera potius: & tanq̃ ſciens afficietur ad illa in quibus errat. THE. Cur nõ. SO. Et icćirco ſcĩam nactum ſe uenãdo / non inſcitiã arbitrabiẽ. THE. patet. SO. iam longo quodã circuitu in primã rurſus dubitationẽ relapſi ſumus quippe contẽtioſus redargutor ille ſubridens dicet. Vtrũ o boni uiri utrãq; noſcẽs aliqs ſcĩam & inſcitiã/ quã nouit aliã quãdam/quã etiã nouit/ eſſe cenſet: aut neutrã noſcens/quã nõ nouit/aliam quã nec nouit: aut unã cognoſcẽs quidã alterã minime/quã nouit eã eſſe quã nõ nouit: uel cõtra quã non nouit/eã eſſe quã nouit/uel rurſus mihi dicetis ſciẽtiarũ & inſcitiarũ ſciẽtias eẽ quas qui poſſidet/in aliis qbuſdã ridiculis caueis ſiue cæreis figmentis cohibẽs quoad poſſidet/ſcit: etiã ſi in promptu nõ habeat. Atq; ita cogemini in infinitũ circa idẽ reuolui/nihil pficiẽtes. Quid ad hec o THeętete. THE. per Iouẽ o Socrates qd rñdendũ ſit neſcio. SO. Nõne ratio nos o THeętete admonet/nõ recte falſam opinionẽ priuſq̃ ſcientiã inueſtigaſſe: & indiſcuſſam ſcientiã reliquiſſe: impoſſibile aũt eſt iſta cognoſcere/anteq̃ ſufficiẽter ſcientia definita ſit. THE. Neceſſariũ o ſocrates quod ais in pñtia aſſerere. SO. Quid ergo: a pĩcipio rurſus de ſciẽtia diſſereremus. Nõdum enim dicẽdo defeſſi ſumus. THE. nõ certe ſiquidem ipſe non

Rurſus qd ſit ſcientia.

renuis.

renuis. SO. Dic age quo pacto eã definiẽtes/nobis ipſi minime aduerſabimur? THE. quẽadmodũ ſupra cõtẽdimus nihil.n.aliud habeo. SO. Quõ ſupra. THE. uerã opinionẽ ſciam eſſe uolebã: nã uere opinari procul eſt ab errore: & quæ a uera opinione pficiſcunt/decora oĩa bonaq; ſunt. SO. Qui in tranſeundo flumine præit ſequẽtibus cũ interrogãt q̄ alta ſit aqua/ipſa oſtẽdet inqt. Quod ſi & nos ingreſſi perquiramus. forte ĩpedimẽtũ ipſum quod q̄rif demonſtrabit: manentibus nobis nihil patebit. THE. Probe loqueris/eamus iã queſituri. SO. An nõ breuius inueſtigatiõis hoc eſt. Ars etenim uniuerſa argumẽto nobis eſt/ſciam id minĩe eẽ. THE. qua rõe: que facultas. SO. Eorũ q̄ præceteris ſapiẽtes ſunt: quos oratores/& cauſidicos uocant: hi ſiqdẽ arte ſua pſuadẽt/nõ docẽt. Inducũt.n.auditores ut quæ ipſi cupiũt opinent. An tu aliquos adeo in docẽdo uehementes exiſtimas: ut cũ latrociniis aliiſq; iniuriis nulli teſtes interfuerint: tũ cõmiſſorũ ſcelerũ ũeritatẽ ad aquam paucã doceant. THE. Nullo mõ docere illos: ſed pſuadere puto. SO. Perſuadere autẽ nõne idẽ aſſeris quod/& opinionẽ inducere. THE. Idẽ prorſus. SO. nõne qñ iudices iuſte perſuadent: in his q̄ ſolus ille qui uidit cognoſcit: alius aũt nequaq̄/tũc ipa ex auditu iudicãtes uerãq; opinionẽ nacti/abſq; ſcĩa recte iudicant ea/in qbus pſuaſi ſunt ſi mõ bñ iudicãt. THE. oĩno. SO. Si tñ idẽ eſſet o amice opinio uera iudiciũq;/& ſcĩa/nũq̄ iudex ille ſummus abſq; ſcĩa recte opinaretur. Nũc aũt utrũq; diuerſum quiddã eſſe vr. THE. quod ab aliquo de ſcĩa quondã audiui/oblitus erã/ ſed iam reminiſcor. Inquit aũt opinionẽ uerã cũ rõne ſciam eẽ: ſine rõne expertẽ ſciæ: & quæ rõne carent/ſciri nõ poſſe. que uero rõnem habent/ſciri. SO. q̄ præclare loq̄ris. Sed hæc ipſa q̄ ſciri poſ ſunt: & quæ nõ: dic quomõ diſtinguebat: ut uideamus utrũ tu: & ego ſimiliter acceperimus. THE. Inuẽtur ne ſim ignoro/forte uero exponẽte alio quodã aſſeq̄rer. SO. Audi igif p ſomnio ſomniũ ego quoq; accepiſſe a qbuſdã mihi uideor prĩa ipa uelut elemẽta ex qb⁹ hoĩes/&alia cõponunt orationẽ nõ hñe. Nã unũquodq; illorũ ſm ſeipm noĩare licet: pdicare uero aliqd aliud mĩme: neq; qđ ẽ: neq; qđ nõ ẽ. Iam .n. eſſentiã ipſi/uel nõ eſſentiã adhiberi cõtingeret. Oportet tñ nihil appõere: ſi forte illud ipſum ſolũ quis dicat. Etenim neq; ipſum neq; illud: neq; unũquodq;: neq; ſolũ: neq; iſtud: neq; cætera talia adhiberi uolũt. Hæc enim circũcurrẽtia quotiẽs cuiq̄ aſſignãtur/alia/quedã eſſe aiunt præter illud cui adiecta ſunt. Oportere aũt ſiquomõ poſſet ipſum dici/hẽretq; oratiõem propriã ſeorſum ab aliis oĩbus ipſum dicere. Nũc aũt nullum exprimis ſermone poſſe pferri. nihil.n.aliud ipſi q̄ nomẽ adeſſe/ſolumq; nomen habere. Quæ uero ex illis cõpoſita ſunt/queadmodum ipſa copulant/ſic: & illorũ nomina copulata orationẽ fieri. Nominũ quippe copulationem orationis eſſe ſubſtantiam. Quo circa elementa ſine oratione ratione ut: & incognita eſſe: ſenſibus tamen percipienda: ſyllabas autem/& cognoſci/& dici poſſe: & uera opiniõe comprehẽdi qñ ergo abſq; rõne opinionẽ de aliquo uerã aliqs adipiſcif: uera qdẽ de illo eius ſentire animũ ferunt/noſſe uero nequaq̄. Nã eum qui accipere/&reddere rõnẽ neq̄t/inſcium eẽ. Cũ uero rõnẽ conſeq̄tur/hec oĩa cognoſcere poſſe: pfcãmq; ſciam adipiſci. Sic/& tu in ſomniũ an aliter audiuiſti? THE. ſic oĩno SO. num tibi id placet? & hoc pacto opinionẽ uerã una cum rõne ſciam aſſeris? THE. & maxĩe qdem. SO. ſiccine Theætete nos hodie id cõprehendimus/quod olim ſapientes q̄ plurimi inueſtigantes/añq̄ inuenirent/cõſenuerunt. THE. mihi quidẽ o Socrates/quod modo dictũ eſt/bñdictũ eſſe uidef. SO. & merito: nã que ſcĩa abſq; rõne rectaq; opinione unq̄ eſſe poterit? Vnũ tñ ex dcis mihi diſplicet. THE. quod iſtud? SO. Quod ſane magnificientius dici uidebaf elemẽta ignota eẽ ſyllabarũ aũt genus notũ. THE. nõne recte? SO. Aduertendũ profecto. Nã tanq̄ uades ſermonis exẽplaria ipſam hẽmus qbus ille uſus/hæc oĩa dixit. THE. quæ nã. SO. litteraꝝ elemẽta/& ſyllabas an putas alio intuentẽ hæc dicere illum/q dicit/q̄ ipſi narramus. THE. nõ ad alia certe. ſed ad iſta duntaxat. SO. Ea igif recẽſentes examinemus. imo uero ſic noſmetipſos: nõne litteras ita didicimus? Reſponde ad hoc primũ: an nõ ſyllabæ orationẽ diffinitionẽue hẽnt: elemẽta uero minĩe. THE. forte. SO. Mihi quoq; oĩno uidef. Si quis ergo ita de prima Socratis ſyllaba pcontef o Theætete dic. Socr. qd eſt. Quid potiſſimũ rñdebis. THE. q. ſ. & .o. SO. Habes ergo hãc ſyllabæ ratiõem. THE. Equidẽ. SO. age dic præterea ipſius .ſ. rõnem. THE. At quo pacto quis elementi elemẽta referre poſſet. Et.n.ipſum .ſ. o Socrates mutarũ litterarũ ſonus qdam eſt ſolũ lingua ueluti ſibilante: ipſius aũt .b. neq; uox/neq; ſonus/neq; plurimorũ elemẽtoꝝ. Quocirca recte admodũ abſq; rõne eẽ dicunt: e quibus ſeptẽ illa notiſſima uocẽ hẽnt: rõnẽ uero nequaq̄. SO. hoc itaq; o amice circa ſciam recte aſſeruimus. THE. uidemur. SO. qd uero cũ diximus ignotũ elemẽtum/ſyllabã eſſe notam? nunqd recte? THE. probabile eſt. SO. ſyllabã uero utrũ elemẽta utraq; eſſe dicimus uel ẽt ſi plura inſint q̄ duo: oĩa eſſe. An potius ideam unã ex ipſis compoſitis genitã. THE. Cuncta dicere mihi uidemur. SO. Aſpice igitur circa duo .ſ. & .o. ſi utraq; prima mei noĩs ſyllaba ſunt: qſquis ipm nouit/utraq; noſcit. THE. Quidni? SO. Ergo .ſ. & .o. cognoſcit. THE. plane. SO. Quid porro. ſi utrũq; ignoret ambo cognoſcet. THE. at abſurdũ & præter rõnem hoc eẽt. SO. Verũtamẽ ſi neceſſariũ eſt utraq; noſſe/qñqdẽ ambo quis nouerit ſequif ut neceſſe ſit eũ elemẽta prænoſſe/q ſyllabã qñq; ſit cogniturus: atq; ita nobis pulcher ille ſermo ſubterfugiet. THE. & repẽte nimium:

Oratoria & cauſidica non eſt ſcientia.

Quedã veluti ſõni ad ſciẽtiam.

Prima elemẽta non habere oratiõem nec rationem.

Ei qđ primũ eſt nihil appo nere oportete

Copulationẽ noĩam eẽ orationis ſbam

De lſarum elemẽtis & ſyllabis.

neq;.n.bene illũ cuſtodimus.Oportebat forte ſyllabã nõ elemẽta ponere. Sed unã quandã ex illis ſpeciẽ conſtitutã: que ideam unã ſuiipſius habeat:& ab elemẽtis differat.SO.ſic prorſus: ac forte hoc modo potiuſq̃ illo ſe hẽt.Quamobrẽ conſiderandũ eſt diligẽter:neq; ita ignaue ſermonẽ tam magnũ tamq̃ præclarũ ꝓdi decet.THE.nõ ꝑfecto.SO.Eſto igitur ſyllaba/ut modo dicebamus/ idea una ex ſingulis conflatis elemẽtis effcã:tã in litteris q̃ in cæteris oĩbus.THE.prorſus.SO.nũ qd partes illius eẽ nõ oportet.THE.cur nã.SO.Quoniã cuiuſcunq; partes ſunt/totũ neceſſe ẽ partes oẽs exiſtere.an totũ unã quandã ſpẽm ex ptibus factam uocas?ab oĩbus partibus differentem.

An oẽ & totũ idem.

THE.eqdẽ.SO.Oẽ uero/& totũ idẽ ne/an differẽs utrũq; uocas?THE.quãq̃ nihil hẽo certi:tñ qa prõpte rñdere iubes piclitat? differẽ rñdeo.SO.prõptitudo o Theætete recta Vtrũ uero/& rñſio. recta cõſiderãdũ.THE.ꝑfecto.SO.nonne ſecũdũ pſentẽ ſermonẽ totũ/& oẽ differunt.THE.Certe.SO.quid porro.oĩa/& oẽ num aliquo differũt. Veluti cũ dicimus:unũ: duo:tria: quattuor:qnq;:ſex:uel bis tria:uel ter duo:aut quattuor ac duo:aut tria duoq;/& unũ. Vtrũ in his oĩbus idẽ/an aliud dicimus.THE.Idem penitus.SO.aliud ne q̃ ſex.THE.Nihil aliud.SO.Nonne in uno quoq; loquẽdi mõ oĩa ſex inuenimus.THE.ita.SO.Rurſus aũt nõ unũ aliqd dicimus/dum dicimus oĩa.THE.neceſſe eſt.SO.Num aliudq̃ ſex.THE. nihil aliud.SO.Ergo in his quæ numero conſtãt/idẽ eſſe oẽ & cũcta dicimus.THE.Sic apparet.SO.ſic utiq; de ipſis dicamus iugeri numerus & iuger idem/nõne.THE.Idẽ.SO.Et ſtadii numerus ſtadiumq; ſimiliter.THE.& hoc.SO. Exercitus quoq; ipſius numerus/& exercitus ipſe cæteraq; huiuſmodi eodẽ pacto. Numerus.n.omnis exiſtens oẽ unũquodq; illorũ eſt.THE.ſane.SO.ſingulorũ aũt numerus/ num aliud eſt q̃ partes. THE.neq̃q̃.SO.quæcũq; igiẽ partes habent/ex partibus conſtant.THE.apparet.SO. Oẽs autẽ partes totũ eſſe cõceſſum eſt ſiquidẽ oĩs numerus oẽ eſt.THE.ita eſt.SO.totũ itaq; nõ conſtat ex partibus:oẽ.n.eſſet/qñ quidẽ oẽs eſſet partes.THE.nõ uꝫ.SO.Pars id quod eſt/an eſt alterius q̃ totius.THE.ipſius utiq; oĩs.SO.ſtrenue Theætete pugnas:ipſũq; oẽ nõne ex eo ẽ omne/q; nihil deeſt.THE.neceſſe.SO.totũ quoq; nonne eadẽ rõe totũ quia nihil abeſt.Cui uero nihil deeſt/neq; tñ totũ ẽ neq; oẽ ipm eſt ex ſeipſo.THE.uideẽ mihi nũc nihilo totũ/& oẽ differre.SO.nõne diximus cuius partes ſunt/totũ/& oẽ/partes oẽs eſſe.THE.plane.SO.Rurſus qđ pauloañ tẽtauimus nonne ſi ſyllaba elemẽta nõ eſt neceſſe eſt eam non tanq̃ partes ſuas elemẽta habere.aut ſi eadẽ eſt cum illis æque ac illa cognoſci poſſe.THE.ita certe.SO.Ne hoc accideret aliud ipam q̃ illa poſuimus. THE.aliud.SO.Quid uero ſi elementa ſyllabæ partes nõ ſunt:num alia qdam referre potes/quę partes quidẽ ſyllabe neq; tñ illius elemẽta ſint.THE.nũq̃ ego partes uocarẽ q̃ elementa non ſunt. Ridiculũ quippe obmiſſis elemẽtis alia quærere.SO.oĩno igiẽ ſecundũ hãc rõnẽ o Theætete una qdam impartibil idea ſyllaba eſſe uideẽ.THE.uideẽ ſane.SO.Num recordaris amice/nos in ſuperioribus admiſiſſe/q; primorũ ex quibus alia cõponunẽ oratio ratioue nõ eſſet ex eo q; ipſum ſecundum ſeipſum unũquodq; ſimplex exiſteret:neq; ipſum eſſe de illo congrue prediçari poſſet : neq; hoc:neq; ita /quaſi hæc extranea alineaq; ſint:& hanc ipſam cauſam obſtare diximus quo minus deſcribi cognoſciq; poſſit.THE.memini.SO.Eſt ne alia cã pter hãc:quæ uniforme : & ipartibile aliqd ipſum faciat?Nã ego nullã aliam uideo.THE.Nõ uideẽ.SO.nonne ĩ idẽ cũ illo ſyllaba quoq; cõcurrit:qñ quidẽ ſpẽs eſt:nec hẽat partes:ſed idea una eſt.THE.Maxime.SO.Si igitur multa elemẽta ſyllaba eſt/& totũ quiddã/eiuſq; ptes iſta ſimiliter ſyllabæ/& elementa cognoſci deſcribiq; poſſunt:quippe cũ partes oẽs idem quod/& totum ẽẽ cõſtiterit.THE.præcipue.SO.Si naũt unũ quiddã/& ſimplex.ęque ſyllaba atq; elemẽtũ definitionis cognitioniſq; eſt expers. Eadẽ.n. cã talia hæc efficiet.THE.Aliter aſſerere nequeo.SO.eius ergo ſermonẽ ne admittamus/qui dixerit ſyllabam quidẽ/& dici:& cognoſci poſſe:elemẽta uero nequaq̃.THE.Nõ certe ſi huic rõni credim?. SO.quid ſiquis cõtraria dixerit:an non potius illa concederes:ex his quorum tibi ipſi ĩ primis litterarum rudimentis conſcius extitiſti.THE.quæ nã iſta.SO.q; nihil aliud diſcere ſtuduiſti/q̃ elementa oculis auribuſq; diſcernere:& ſingula ſecundum ſeipſa notare ne illoꝝ poſitio dcõrum/uel ſcriptorũ te turbaret.THE.Vera narras.SO.Cithariſte uero artẽ didiciſſe:quid aliud eſt q̃ unũquẽq; tonũ cuiuſq; cordæ dinoſcere.Hæc eñi elemẽta muſicæ qlibet apellaret.THE. Nihil aliud. SO.Cum ergo elemẽtorũ:& ſyllabarũ periti fuerimus :uelimuſq; ex his ad alia cõiecturã facere/ aſſeremus profecto genus elemẽtorum clariorẽ eſt principaliorẽmq; intelligentiã continere q̃ ſyllabam/ad ſingulas diſciplinas abſolute pcipiendas.Et ſiquis notã ſyllabã elemẽtum natura ignotum dixerit ultro illũ:uel inuitum iocari putabimus.THE.& maxime qdẽ.SO.Cæterũ aliæ quoq; eiuſdem rei demõſtrationes paterent:ꝓpoſitum uere ne propter hæc ĩquirere dimittamus:qd ſcilicet de hoc iudicandũ ſit quod dicitur:rationẽ cum opiniõe uera perfectã ſciam eſſe.THE.In quirẽdũ omnino.SO.Dic age/quid ratio nobis ſignificet.E tribus enim unum quiddam ſignificare mihi uidetur.THE.E quibus.SO.primum eſſe arbitror cogitationem ſuam uoce per uerba nominaq; exprimere opinionem ꝓpriam in uoce perinde ac in ſpeculo:& aqua monſtrantẽ.Non ne tale quiddam ſermo tibi eſſe uidetur.THE.Mihi uero.SO.Eum qui hoc agit:loqui dicimus. Nonne

An oĩa & omne idem.

Varii modi ꝓferendi Numerũ ſex.

De eo quod ẽ oẽ & oĩa . uel oĩa & totũ & partes.

Genus elemẽtorũ clariorẽ intel li. q̃ ſyllab. cõtinere.

Quid rõ ſignificat & ſermo

Nonne hoc quiſq; facere põt?oſtendere ſcilicet ocius aut tardius/quid ſibi de ſingulis uideaẽ/niſi forte mutus uel ſurdus natura ſit. Atq; ita quicũq; recte aliquid opinanẽ:cum rõne opinari uidentur. Ac nunq̃ recta opinio ſine ſcía erit. THE. uera hæc ſunt. SO. Ne igitur facile cõdẽnemus eũ/ qui ſciam quod nũc diximus/affirmauit:quaſi nihil dicat. forte. n. non id uolebat/ſed φ interrogatus quid unũquodq;/reſpondere p elementa interroganti poſſit. THE. Quale id inquis o Socrates. SO. Quemadmodũ Heſiodus de curru dicit. Centũ ligna currus: quæ quidẽ referre nũq̃ poſſem. neq; tu etiã ut opinor:ſed ſatis nobis erit: ſi interroganti/quid eſt currus:reſpondere poterimus rote axis tabulæ ſemicirculi iugũ. THE. oĩno quidẽ. SO. Ille aũt forte nos exiſtimaret tãq̃ interrogatos de tuo nomine/reſpondenteſq; per ſyllabã ridendos eſſe:recte quidẽ opinantes dicenteſq; quod dicimus: putãtes aũt grãmaticos eẽ:& grãmatice habere ac dicere Theæteti nominis rationem hoc aũt non eſſe ſecundũ ſciam loqui anteq̃ p elemẽta cũ opinione uera unũquodq; qs determinet: quẽadmodũ ſupradictũ ẽ. THE. dictum proculdubio. SO. Sic utiq; /& de curru nos rectã opinionẽ hẽre. Eum uero q centũ illa percurrere põt/ipſius currus eſſentiam accipiẽs:rõnẽ quoq; una cum uera opinione cõprehendiſſe:loco opinantis/artificioſum/& ſciæ compotem circa currus eſſentiam euaſiſſe:p elemẽta totum determinantẽ. THE. nõne bñ tibi uidetur o Socrates. SO. Si tibi o amice uideẽ ac ſuſcipis per elemẽta diſcurſum circa unũquodq; orationem rõnẽue eſſe/pceſſum uero per ſyllabas:uel ſecundum maius quoddã actum orationis expertẽ/hoc mihi dicas:ut diligẽtius conſideremus. THE. ſuſcipio/& maxime quidẽ. SO. Vtrũ exiſtimas quẽlibet cuiuſuis ſcientẽ eſſe: qñ unum/& idem alias unius eiuſdẽ eẽ illi uidetur:alias alterius. Vel qñ unius/& eiuſdem tum hoc tum illud opinatur. THE. Non per Iouẽ. SO. Nũ memoria excidit/in diſcẽdis litteris te atq; alios hæc effeciſſe. THE. Solitos ne dicis eiuſdem ſyllabæ tum hanc tum illam litteram opinari. Eandemue litteram alias in ſyllabã pprii alias in alienã referre. SO. hæc inq̃. THE. Nec oblitus ſum:nec eos qui ſic affecti ſunt/ſcire arbitror. SO. quid. Siquis eo in tempore Theætetum ſcribens. th. et. e. ſcribendũ putet:ſcribatq; /& rurſus Theodorũ ſcribeẽ uolens. th. &. e. ſcribendum putet & ſcribat/nunqd ſcire illum dicemus primã ueſtri nominis ſyllabã. THE. pauloañ inter nos conuenit eum qui ſic inſtitutus eſt/nondũ ſcire. SO. Quid prohibet hoc idem aliquem circa ſecundã tertiamq;/& quartã ſyllabam ppeti. THE. nihil oĩno. SO. nunquid tũc diſcurſum p elementũ hẽns Theætetũ recta cũ opinione ſcribet. quãdo ordine ſuo ſcribet. THE. abſq; dubio. SO. Nonne ad huc inſcimus/ſed recte opinatus ut diximus. THE. Certe. SO. & rõnem hẽns cum opinione recta:nam diſcurſum per elementũ hẽns/ſcripſit: quã orationẽ eſſe conſenſimus. THE. uerũ. SO. eſt igitur o amice quædã cum rõne opinio recta/quam ſciam appellare nondum decet. THE. apparet. SO. Somnium quoddam ut uidetur/nacti ſumus: dumq̃ ueriſſimam ſciæ rationem habere conſideremus. THE. An nondum uituperare debemus. forte. n. non ita quis orationem rationẽue ipſam determinet:ſed reliquã e tribus ſpẽm eligat:e quibus unã quãdam electurũ diximus illũ: qui ſciam eẽ opinionẽ rectã cum rõne aſſeuerabat? SO. oportune admonuiſti. Adhuc. n. ſpẽs una reſtat: prima quidẽ erat: idolum cogitationis in uoce; ſecunda uero in totũ per elementa pceſſus. THE. tertiã aũt quid dicis. SO. Quod/& plurimi faterentur. poſſe uidelicet ſignũ quoddam adſcribere: quo ab aliis omnibus id de quo agitur/differt. THE. Quã mihi/cuiuſue ratiõem talẽ aſſignare potes. SO. ut ecce de ſole/ſi uelis/poſſe te arbitror ſufficiẽter accipe: φ luce præcellit oĩbus quæ circa terrã in cælo uoluuntur. THE. Omnino. SO. Accipe cuius gratia hoc ẽ dictũ. eſt aũt quod modo referebamus. Si differentiã cuiuſq̃ accipias/qua ab aliis eſt diſtinctũ definitionem ut quidã tradunt/acciperis: q̃diu uero cõmune aliquod attigeris/illorum definitionẽ/quorũ cõmunitas eſt/habebis. THE. Intelligo: ac recte huiuſmodi quiddam rõnem uocari exiſtimo. SO. Qui aũt cum recta opinione differẽtiã/qua quodq; a quocunq; ſciungiter accipit/id ipſum deinde ſciet/quod prius opinabatur. THE. Conſentaneũ eſt. SO. Nunc demũ o Theætete cũ primũ ad hanc quaſi quãdam adumbrationẽ propius acceſſerim/nihil omnino me in his intelligere animaduerto. Quouſq; uero eminus proſpiciebã dici mihi aliquid uidebatur. THE. Quamobrẽ. SO. Dicã ſi potero. Rectã equidem de te opinionẽ habens/ſi tuam præterea definitionẽ accipio/te cognoſco/alioquin dumtaxat opinor. THE. Ita eſt. SO. Definitio aũt differentiæ tuæ interpretatio erat. THE. erat certe. SO. Quando igitur opinabar ſolũ nihil eorũ quibus es diſtinctus ab aliis cogitatione percipiebã. THE. Nihil ut uidetur. SO. Cõmunia ergo quædã attẽdebam: e quibus nihil tu magis q̃ alius qui uis habes. THE. neceſſario ſequiẽ. SO. Dic age per Iouẽ: quo pacto tũc potius te q̃ aliũ quẽlibet opinabar. pone utiq; ita me cogitantẽ. Theætetũ eſſe illũ qui/& homo eſt: & nares/& os/& oculos habet ſimiliterq; reliqua membra. Num cogitatio iſta efficit:ut Theætetũ potiuſq̃ Theodorũ animaduertam: uel uiliſſimorũ hominũ extremũ quẽpiã. THE. Quid nam. SO. Si uero nõ ſolũ habẽtem nares/& oculos cogitẽ:ſed & ſimũ naſum/& prominentes oculos: nihilomagis iterũ te q̃ me ipſum/& alios quicunq; tales ſunt opinabor. THE. Eque ſane. SO. At uero nõ prius Theætetũ ut arbitror/opinabor/q̃ figurã hãc ſimã/ab aliis quaſcũq; uidi/ſimis figuris p

Eſt quedã opinio recta cum rõne: que non eſt ſcía.

Tres ſpecies rationis

Quedã de diffinitione.

Dfia inter cognoſcere et opinari.

aliquod monumentũ illius propriũ inſitã mihi diſtinguam:aliaq́ ſimiliter:e quibus me cognoſce res.Et ſi deinde te offendero/memorabis mihi:& recta de te opinari facies. THE.uera loqueris. SO.ergo circa differẽtiã ꝓpriã/recta de uno quoq́ uerſat̃ opinio.THE.apparet.SO.Quid igit̃ ulterius erit/una cũ recta opinione definitionẽ quoq́ aſſumere?Si enim ſimul opinari dicat q̃ rõe ab aliis diſtinguat̃/ridiculũ erit prę̃ceptũ.THE.Quomodo?SO.Quoꝝ opinionẽ rectã habemus quatenus ab aliis differũt excogitamus.Atq́ ita oratio tua ſcuticę quodãmodo ſimilis/quaſi quædam haculi/uel cuiuſuis ſimilis circumuolutio ut prouerbio fert̃/ad hoc prę̃ceptũ nihil utiq́ diceret.cęci namq́ præceptũ iure uocabit̃.Quoniã iubere ut quæ habemus accipiamus/ad ea quę opinamur/diſcenda/cęci hois mandatũ eſſe uidet̃.THE.Dic age quid mõ quę̃rebis?SO. Si ratiõem o puer accipere/noſſe prę̃cipit nõ aũt differentiã opinari/ dulcis ſane res eſſet ratio / pulcherrima omniũ q̃ ad ſciam pertinẽt:noſſe.n.accipe ſciam eſt.THE.eſt ꝑfecto.SO. Interrogatus itaq́ qd ſcia ſit/rñdet eã eſſe opinionẽ rectã cũ ſcia differẽtię.Rõnis enim aſſumptio ſecundũ illũ hoc eſſet. THE.uidetur.SO. Oĩno fatuum eſt/ſciam nobis quærentibus/opinionẽ rectã cũ ſcia dicere/ſiue differentiæ.ſiue cuiuſcũq́ alterius ſcia ſit.Neq́ ſenſus igit̃ o Theætete neq́ opinio uera:neq́ cum opinione uera adſumpta rõ ſcia eſt.THE.nõ ut uidet̃.SO.nunqd fę̃tus in nobis alius circa ſciam o amice reſtat?an oĩa iam peperimus?THE.Per Iouẽ plura q̃ in me haberẽ/educẽte te ꝓtuli.SO. Nõne cunta nobis hæc ars obſtitricia/uana educatiõeq́ indigna nata fuiſſe oſtendit? THE. Oĩno quidẽ.SO.Si igit̃ aliorũ deinceps plenũ fę̃cũdumq́ fieri te cõtendes pregnãſq́ euades/melioribꝰ plenus eris/pp prę̃ſentẽ diſcuſſionẽ:q́ ſi forte uacuus ſteriliſq́ reſtabis/minus certe moleſtus familiaribus eris/& cũ temperantia mitior:quę neſcis nequaq̃ ſcire te putãs.Tantũ quidẽ ars mea/nec plus aliud poteſt.Nec ea noui quę alii multi/quicũq́ magni atq́ mirãdi uiri/& ſunt/& fuerũt.Hãc uero obſtitriciã facultatẽ ego ac mater mea a deo ſortiti ſumus.illa quidẽ circa fœminas:ego aũt circa adoleſcentes ingenuos atq́ honeſtos.Sed nũc iam eundũ mihi eſt in regis porticũ:nã Melitus in iudiciũ me uocauit.Cras ſummo mane o Theodore huc redibimus.

THEÆTETI VEL DE SCIENTIA. FINIS

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PLATONIS IONEM VEL DE FVRORE POETICO AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

P Lato noſter optime Laurenti furorẽ in Phædro/mẽtis alienationẽ definit.Alienationis aũt duo genera tradit.Vnã ab humanis morbis.Alterã a deo ꝓuenientem Inſaniã illã.Hanc diuinũ furorẽ nuncupat.Inſania infra hominis ſpẽm hõ deicit̃ & ex hoĩe brutũ quodãmodo reddit̃.diuino furore ſupra hoĩs naturã erigit̃:& in deũ tranſit.Eſt aũt furor diuinus/illuſtratio rõnalis aĩæ p quã deus aĩam a ſuperis delapſam ad infera/ab inferis ad ſupera trahit.Lapſus aĩæ ab ipſo uno rerũ oĩum principio ad corpora/per quattuor gradus efficitur:p mẽtẽ:rõnẽ:opinionẽ:atq́ naturã.Nã cũ in oĩ rerum ordine ſex gradus exiſtant/quorũ ſummũ tenet ipſum unũ/infimũ corpus/media uero ſint quattuor quæ prę̃diximus/neceſſe eſt/qcqd a primo ad ultimũ labit̃:quattuor p media cadere.Ipſum unũ rerũ oĩum terminus/& mẽſura infinitatis/& multitudinis expers.Mens multitudo quidẽ:ſed ſtabilis/& æthernа.Ratio /multitudo mobilis/ſed finita opinio/multitudo mobilis infinita:ſed ſubſtãtia punctiſq́ unita.Natura ſimiliter/niſi q́ p corporis puncta diffundit̃.Corpus aũt infinita multitudo/ſubiecta motui/& ſubſtantia:punctis:momẽtiſq́ diuiſa.Hæc oĩa reſpicit anima noſtra:per hæc deſcendit:p hæc/& aſcendit.Vt enim ab ipſo uno quod oĩum principiũ eſt/ꝓducit̃/unitatẽ quãdam ſortita eſt:quæ omnẽ eſſentiã eius uires actioneſq́ unit:a qua/& ad quã ita cętera quæ in aĩa ſunt/ſe hẽnt:ſicut a centro/& ad cẽtrum circuli lineæ.Vnit uero non mõ animæ partes inuicẽ/& ad totã animã:ſed anima totam ad ipſum unũ/rerũ oĩum cãm.Vt aũt a mente diuĩa dependet/rerũ oĩum ideas per mentẽ actu ſtabili contẽplat̃:ut ſeipſam reſpicit/ratiões reꝝ uniuerſales cogitat:& a principiis ad concluſiones rõne diſcurrit.Vt corpus reſpicit particulares reꝝ mobiliũ formas/opinione cõcipit:eaſq́ pcurrit.Vt materiã attingit natura uelut inſtr̃o utitur:quo unit materiã/mouet/& format:vñ generationes augmẽta/eorũq́ cõtraria ꝑficiſcunt̃.Cernis igit̃ q́ ab uno quod ſup ę̃ternitatẽ/in ę̃ternam multitudinẽ labit̃:ab ę̃ternitate in tp̃s:a tpe in locũ atq́ materiã. Quare ſicut p quattuor deſcendit gradus:p quattuor aſcendat neceſſe eſt.Furor aũt diuinus eſt q ad ſuperna cõuertit:ut in eius definitione cõſiſtit.Quattuor ergo ſpẽs diuini furoris exiſtunt.primus qdẽ poeticus furor.alter myſterialis.tertius uaticiniũ.q̃rtus amatorius affectus.Eſt aũt poeſis a muſis:myſteriũ a Dyoniſio:uaticiniũ ab Apolliẽ.Amor a Venere.Redire qppe ad unũ animus neq̃t:niſi & ipſe unũ efficiat̃.Multa uero effectus eſt/lapſus in corpus i opatiões uarias diſtributus.reſpiciẽſq́

ad ſingula

ad ſingula. Ex quo partes eius ſuperiores pene obdormiunt: inferiores aliis dominanť: illę torpo
re. hæ ꝑturbatione afficiūtur. totus uero animus diſcordia/& incōcinnitate repleť. Poetico ergo
furore ī primis opus eſt/qui ꝑ muſicos tonos quæ torpēt/ſuſcitet: ꝑ harmoniacā ſuauitatē quę tur-
bantur/mulceat: ꝑ diuerſorū deniq; cōſonātiā/diſſonantē pellat diſcordiā uariaſq; partes animi tē/
peret: neq; ſatis hoc eſt. Multitudo enim adhuc in animo reſtat. Accedit ergo myſterium quod ex
piationibus ſacriſq;/& omni deorū cultu oīum partiū intentionē/in mentē/qua deus coliť/dirigit.
Vnde cū ſingulæ animi ꝑtes ad unā mentē redactæ ſint/iā totū quoddā unū ex pluribus factus eſt
aīus. Tertio uero adhuc opus eſt furore: q mētem ad unitatē ipſam aīę caput reducat. Hoc Apol-
lo per uaticiniū efficit. Nā cū aīa ſupra mentē in unitatē ſurgit/futura pręſagit. Demū cū aīa unū
fcā eſt/unū inq̄ quod in ipſa eſſentia animę ineſt: reſtat ut illico in unū/quod eſt ſup eſſentiā/cōuer-
tatur. Hoc cæleſtis ipſa Venus per amorē/hoc eſt diuinę pulchritudinis deſideriū/boniq; ardorē
explet: Primus itaq; furor incōcinna/& diſſonātia temperat: Secūdus temperata/unū totū ex par
tibus efficit. Tertius unū totū ſupra partes. quartus in unū quod ſup eſſentiā/& totum eſt/ducit.
Primus bonū equū. i. rōnem opinionēq; a malo equuo. i. a phātaſia confuſa/& natura diſtinguit.
Secūdus malū equū bono/bonū aurigæ. i. mēti ſubiicit. Tertius aurigā in caput ſuū. i. in unitatem
mentis apicem dirigit. Poſtremus caput aurigæ in caput rerū oīum uertit. Vbi auriga beatus eſt/
& ad pręſepe. i. diuinā pulchritudinē ſiſtens equuos: obiicit illis Ambroſiam: & ſup ipſam nectar
potandū. i. uiſionē pulchritudinis. & ex uiſione lætitiā. Hæc quattuor furorū opera ſunt: de q̄bus
generatim in Phædro Plato diſputat ꝓprie uero de furore poſtremo ideſt amore in ſympoſio: de
primo/hoc eſt furore poetico in præſenti dialogo: qui Io. inſcribitur. Quē in Phædro ita definit:
poeticus furor eſt occupatio quędā a muſis: q̄ ſortita lenē/& inſuperabilē aīam/ exſuſcitat eā atq;
exagitat/ꝑ cantilenas aliāq; poeſim: ad genus hominū inſtruendū. Occupatio ſignificat raptū aīæ
& cōuerſionē in muſarū numīa. Lenē dicit quaſi agilem a muſiſq; formabilē: niſi enim præparata
ſit/nō occupať. Inſuperabilē. q̄a poſtq̄ rapta eſt: ſuperat oīa: & a nulla rerū inferiorū inquinari/uel
ſuperari pōt. Exſuſcitat e ſomno corpora ad uigiliā mētis: ex ignorātiæ tenebris ad lucē: ex morte
ad uitā: ex obliuione lethea ad diuinorū reminiſcētiam reuocat: exagitat ſtimulat/& iflāmat ad ea
quæ contemplať/& pręſagit carminibus exprimēda: poſt definitionē addit/eū qui ſine furore mu
ſarū poeticas ad fores accedit/inanem eſſe ipſum atq; eius poeſim: q̄ſi tāti ſit poeſis: ut abſq; ſum-
mo dei fauore cōparari nequeat. Eadem in Ione hoc tradit: & vñ ſit hic furor: & ꝑ quot deſcēdat
gradus edocet. Inquit aūt in libro quarto de legibus Plato/deum/fortunā/& artē/humana oīa gu-
bernare. Quo fit ut poeſis uel dei donū ſit uel fortunæ ſors: uel artis opus. Quid iſtorū potiſſimū
uerum ſit/Socrates cū Ione rapſodo ꝑquirit. Rapſodus aūt hoc ī libro ſignificat/recitatorē inter- Quid rapſo-dus.
pretēq;/& cātorem carminū. Interpretabať Io Homeri carmina/& corā populo ad lyrā canebat
atq; ita erat affectus/ut aliū poetā nullū pręter Homerū exponeret: ēt ſi eadē qua Homerus facili-
tate referret. Homeri aūt oīa celeriter explicabat. Vnde ſic argumētatus eſt. Aut caſu ꝓfert Io q̄
ſcribit Homerus: aut arte: aut afflatu diuino. Nō caſu: q̄a nō oīa/ſed pauca quędā: & abſq; cōtinua
tione ordineq; interpretareť. Nō arte: q̄a q̄ſq; artē integrā habet: quicquid eidē arti ſubiectū eſt/
iudicat. Eidē uero ſtudio poetico ſubiecta ſunt Heſiodi aliorūq; poemata/quibus Homeri: præ-
ſertimq; de eiſdē tractāt: quę tñ Io nō percipit cū Homerū ꝑfecte exponat. Ergo nō arte iudicat.
Reſtat ut īſpiratiōe diuina. Ex quo patet q; īterpres poetæ Io/& alii multi q ſimiliter affecti ſunt/di
uino inſtinctu alienā poeſim īterpretanť. Quod ſi ad ꝑcipiendā poeſim iā traditā humanū ingeniū
nō ſufficit/multominus ad inuentionē ſufficiet. Quare nec Homerus: nec alius quiuis reuera poe
ta abſq; celęſti afflatu poeſim cōſecuti ſunt. Quod/& aliis modis Socrates hic oſtendit: primo ſic.
Oēs artes/& ſcīas poetæ tradūt ſed oēs didiciſſe humano ſtudio impoſſibile eſt: cū unicā ex parte
ꝑcipere ſit difficillimū. Nō igiť arte humana: ſed diuina quadā infuſione ꝓferunt. Cuius rei argu-
mentū eſt: q; pleriq; uates poſtq̄ furoris remiſſus eſt īpetus/quę ſcripſerūt/nō ſatis ītelligūt: cū tñ
recte de ſingulis artibus ī furore tractauerint: quod ſinguli illarū opifices legēdo diiudicāt. Pręte
rea ſæpe uidemus rudem hoīem/& ineptū ſubito ī poetam bonū euadere: & aliq̄d magnificū diui
numq; cātare. Magna uero in momento aſſeq/nō humani ingenii eſt: ſed diuinitus inſpirati. Qua
in re perſpicue deus oſtendit/nutu ſuo intelligentiam hanc infundi. Vtq; ita eſſe demonſtret ſæ-
pe ineptos quoſdam potiuſq̄ urbanos/inſanos potiuſq̄ prudentes rapit: ne ſi acutis pruden-
tibuſq; uiris ad hęc uteretur/humana ſubtilitate/& induſtria fieri hæc exiſtimarentur. Cum ergo
nō ſit a fortuna/nec ab arte poeſis/a deo/& a muſis tribuiť. Cū deū dicit Apollinē ſignificat: cum
Muſas/ſperarū mundi aīas. Iuppiter q̄dē mens dei eſt. ab hac Apollo/mens aīę mūdi: & aīa totius
mundi: octoq; ſperarū cæleſtium aīę: quę nouē aīæ/nouē muſę uocanť: quia dū cęlos harmonice
mouent muſicā pariūt melodiā: quæ in nouē diſtributa ſonos/octo ſcilicet ſperarū tonos/& unum
oīum concentū/nouē ſyrenes deo canentes ꝓducit. Quāobrem ab Ioue Apollo/& muſæ: ab Apol
line ideſt mente aīæ mundi/chorus muſarū ducitur; q̄a mens illa ſicut ab Ioue illuſtratur: ſic & aīas

mundi ſperarūq; illuſtrat. Gradus aūt/quibus furor ille deſcēdit/hi ſunt. Iuppiter rapit Apollinē. Apollo illuminat muſas. Muſæ ſuſcitāt/& exagitāt lenes/& inſuperabiles uatū aīas. Vates inſpirati interpretes ſuos inſpirant. Interpretes aūt auditores mouēt. Ab aliis uero muſis aliæ aīæ rapiunt/ qa/& aliis ſperis ſyderibuſq;/aliæ attributæ ſunt aīæ: ut in Timęo tradit. Calliope muſa uox eſt ex oībus reſultās ſperarū uocibus. Vrania cęli ſtelliferi p dignitatē ſic dicta. Polymnia Saturni pp memoriā rerū antiquarū quā Saturnus exhibet: & ſiccā frigidāq; cōplexionē. Terpſicore/Iuppiter/ſalutifer enim choro hominū. Clio/Martis/pp gloriæ cupiditatē. Melpomene ſolis: qa totius mundi tēperario eſt. Erat o Veneris pp amorē. Euterpe Mercurii pp honeſtā in grauibus rebus delectationē. Talia Lunæ pp uiriditatem eius humore rebus exhibitā. Apollo itē Solis eſt aīa: lyra eius ſolis corpus: nerui q̄ttuor/motus eius q̄ttuor ānuus mēſtruus diurnus/obliqu⁹ q̄ttuor uoces: neates hypates: doriones gemini q̄ttuor ſunt ſignorū triplicitates: ex quibus q̄ttuor qualitates tēporū pducunt. Orpheū quidē afflauit Calliope. Muſeū urania. Homerū Clio. Polymnia Pindarū. Herato Saphon. Melpomene Thamirem. Therpſicore Heſiodū. Talia Maronē. Naſonem Euterpe. Linū rapuit idē qui/& te iam nūc exagitat Phębus optime Laurenti. Phębus inq̄ qui auo tuo Coſmo uaticiniū dedit. Parenti aūt Petro arcū atq; medelas. Tibi deniq; lyram/& carmina.

¶IO PLATONIS LIBER VEL DE FVRORE POETICO A MARSILIO FICINO TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

SOCRATES IO SOCRA.

I Onem ſaluere iubeo. Vnde ad nos acceſſiſti? Nūquid ęphеſo uenis? IO. Nullo pacto o Socrates: ſed ępidauro ab Aſclepiis. SO. Nunqd rapſodorū ideſt eorū q carmina recitant certamē ępidauri deo īſtituerūt. IO. nō ī his ſolū: ſed ī alio quoq; genere muſicę. SO. cōtende ergo nobiſcū. IO. Quāobrem tecū contendā? primis o Socrates premiis potiti ſumus. SO. probe inqs. Age ut in Palladis celebratiōe uictoriā cōſequamur. IO. fient hęc qdē ſi deus uoluerit. SO. etenim o Io. artē ueſtrā ſemp plurimi feci. Nā multi faciēdū eſt/q; arti ueſtrę cōueniat ut hornetis corpus/& q̄pulcherrimi appareatis: q; ue oporteat ī plurimis atq; bonis poetis: & pcipue ī Homero poetarū oīum optimo diuiniſſimoq; uerſari: neq; carmīa illi⁹ ſolū uerū ēt ſenſa pdiſcere. Nūq̄ enī aliqs ī rhapſodū euaderet: niſi ea quæ a poeta dicta ſunt itellexerit. Nā poetæ mētē interpretari rhapſodū apud auditores oportet: fieri aūt nequit ut hoc ille efficiat/q poetæ ſniam ignorauerit. Quare hęc oīa plurimi faciēda uidentur.

Hōerus oīum poetarū optimus & diuiniſſimus.

IO. uera dicis o Socrates: at q ī hoc plurimū laboraui. pclariſſima ſane prę cęteris de Homero me explicaturū pfiteor: ut neq; Metrodor⁹ Lampſacenus: neq; Steſimbrotus Thaſius: neq; Glaucon neq; aliquis unq̄ ueterū tot tāq; pclara Homeri ſenſa quot ego/exponere queat. SO. recte o Io. Cōſtat aūt q; nulla inuidia phibebit quin hęc mihi aperias. IO. Auditu dignū ē q̄ uehemēter/Homerū exhornādo extulerim. Quadere dignū eē me cenſeo ab illis qui Homeri ſtudioſi ſunt/corona aurea decorari. SO. ociū pfecto te audiēdi quādoq; nanciſcar. Nūc aūt ad hoc unū mihi reſpōde. Vtrū circa Homerū ſolū: an ēt circa Heſiodū/& Archilochū id poſſis. IO. circa Homerū ſolū ſatis. n. mihi eē vſ. SO. ſunt ne aliq̄ de qb⁹ Homer⁹/& heſiod⁹ eadē referāt. IO. multa eē arbitror. SO. utrū melius eaq̄ dicit Homer⁹: an q̄ heſiodus explicares. IO. Æque de utriſq; o Socrates/ī illis rebus/ī quib⁹ eadē referūt. SO. Quid āt ī his de qbus nō eadē dicūt? utputa de uaticinio hōerus atq; heſiodus uerba faciūt? IO. Et maxie quidē. SO. & ī quo poetæ iſti cōſentiūt: aut diſcrepāt/qn̄ de uaticinio loquunt/utrū ipē meliuſq̄ pitus uates aliquis explicares. Io. Vates meli⁹. SO. Si aūt uates eſſes/nō illa tm̄ ī quibus cōueniūt: uerū etiā ī quibus diſſentiūt/expōere poſſes. IO. patet. SO. Quid porro? nū circa hōerū uehemēs facūduſq; es? circa uero heſiodū alioſq; poetas minie. An homer⁹ de aliis reb⁹ agit? q̄ de iis q̄/& alii poetę tractāt? Nōne multa quę ad bellū ptinēt: & quę ad cōſuetudines bonorū inuicē/& malorū/priuatorū atq; opificū/attinēt/enarrauit. Et de diis quēadmodū ſecū ſuicē/& cū hoībus uerſant: deq; cęleſtibus paſſiōib⁹ pgreſſibuſq;? itē quę apud īferos ſunt deorūq; & hęroū generatōes cecinit? Nōne circa hęc oīs hōeri poeſis uerſat? IO. Vera o Socrates loqris. SO. nōne eadē cętęri poetę decantāt? IO. eadē certe: ſed nō ita cęteri: ut homer⁹. SO. an forte deteri⁹? IO. multo deteri⁹. SO. meli⁹ ergo homer⁹. IO. meli⁹ certe. SO. o. Io lepidū caput: cū multi de numero uerba faciūt. & eorū aliqs recte dicit: nonne pōt qſpiā ea ī re bn̄dicentē cognoſcere? IO. pōt. SO. nūquid ille ipſe qui male dicētē cognoſcit/an alius? IO. ipſe idē. SO. an nō hic eſt qui arithmetica arte ē pditus? IO. pfecto. SO. Cū multi de cibis/quales ſalubres ſint loquūt/& aliquis recte ea de re loquit/utrū alius quidā bn̄dicentē q; recte/alius maledicentē q; male dicat/aīaduertet? An unus/& idē? IO. idē pculdubio. SO. Quis hęc? quod illi nomē? IO. medicus. SO. Nonne

Quę ſint explicata ī omni Homeri poeſi

ſummatim

ſummatim dicimus/cũ plures eadẽ de re loquunť/ꝙ unus atq; idẽ tã illũ qui male/q̃ illũ qui bene loquiť internoſcet:& niſi eum qui in eadẽ re aberrat/cognouerit/nũq̃ eũ qui recte ſentit agnoſcet. IO.ꝑfecto.SO.An nõ ipſe idẽ in utriſq; peritus eſt? IO.prorſus.SO.Homerũ atq; alios poetas/ e quorũ numero ẽ Heſiodus/& Archilochus/eadẽ referre aſſeris? nõ tñ eodẽ modo/ſed melius Homerũ? IO.& uera loquor.SO.ſi illũ qui bñ dicit/cognoſcis/eos q male dicũt: ꝙ errent intelligis. IO.conuenit.SO.Si ergo dicamus o uir optime/Ionem circa Homerũ alioſq; poetas ſimiliter peritũ eẽ atq; uehementẽ/ neq̃q̃ errabimus:qñ quidẽ ipſe iudicẽ eundẽ idoneũ eẽ circa illos qui eadẽ in re uerſanť/cõfiteť:poetas uero pene oẽs eadẽ effingere. IO. Quãobrẽ o Socrates cũ aliquis de alio poeta diſſerit:neq; mẽtẽ adhibeo:neq; qcq̃ axiſtimatiõe dignũ cõiectare/& cõferre ualeo:ſed obſcito ꝓtinus atq; torpeo:poſtq̃ uero Homeri quis mentionẽ fecerit/cõfeſtim excitor atq; mẽtẽ adhibeo:& facultas dicendi ſuppeditare mihi uideť.SO.nequaq̃ arduũ eſt o amice huius cãm cõiectare.Cõſtat enim ꝙ neq; arte neq; ſcĩa de Homero ſcire loqueris.Nã ſi arte de aliis oĩbus poetis ſimiliter loqui ualeres:poeſis.n.totũ eſt/nõne? IO.eſt certe.SO.nõne poſtq̃ aliqs aliã quãuis artem integrã cõparauit/ęque de oĩbus que ſub arte ſunt iudicat? Eadẽ qppe de oĩbus artibus conſiderandi rõ eſt.Vis tibi referã qua rõne id dicã? IO.opto per Iouẽ o Socrates.Nã quotiẽs uos ſapiẽtes audio miro quodã gaudio ſtatim afficior.SO.uelim o Io.ueritatẽ diceres.Verũ ſapientes uos rhapſodi fictoreſq; eſtis:& illi quorũ uos poemata decãtatis:ego aũt nihil præter ueritatẽ loquor/ queãdmodũ decet pinguis mineruæ hominẽ.Nã id de quo pauloante percõtabar/intuere q̃ leue ſit/& facile cognitu.Quilibet id quod narrabã/ꝑcipere põt/eodẽ uidelicet pacto ſingula cõſideranda eſſe/ſiquis artẽ ſibi integrã cõparauerit.Exẽpli cã.Nũquid pingendi ars totũ quiddã eſt? IO.eſt SO.Nõne pictores multi/partim boni partim mali/& ſunt/& fuerunt? IO.certe.SO.Vidiſti ne aliquẽ qui/& ea quæ recte/& quæ nõ Bolygnotus Aglaophontis filius pinxit:ſufficienter oſtendere poſſit:quæ uero pictores alii nequeat? Et ſiquis aliorũ pictorũ opus oſtẽderit/obdormiat:neq; facultas illi ad dicendũ aliquid coniciendũq; ſuppetat.Cum uero de Polygnoto: uel de uno quo uis alio pictore ſit iudicandũ/expergiſcať:& mentẽ adhibeat:& facultatẽ dicendi habeat? IO.non per Iouẽ.SO.Quid in fabris ſtatuariis? Vidiſti quemq̃ qui ea quæ Dædalus Metionius:aut Epius Panopei filius:aut Theodorus Samius:uel alius qſpiã ſtatuarũ faber/bene eſt machinatus exponere ualeat.In aliorũ uero ſculptorũ operibus torpeat atq; obmuteſcat? IO.ꝑ Iouẽ numq̃ uirũ talẽ repperi.SO.Atqui nec in tibiarũ flatu ut arbitror nec in pulſu cithare nec in cithareo cantu/neq; in rhapſodia uirũ intuitus es/qui Olympi opa uel Thamiri uel Orphei aut Ithacenſis phemii rhapſodi/exprimere poſſit: in operibus uero Ionis Tepheſii/deficiat/neq; ꝑcipere conferreq; poſſit/quæ bñ/& quæ cõtra modulať. IO.quid in hoc tibi cõtradicam nõ habeo:ſed tñ mihi ipſi cõſcius ſum/ me præ cęteris hominibus pulcherrima de Homero referre:neq; deeſſe mihi dicẽdi copiã.Alios uero oẽs hac in re me laudare:in cęteris uero nequaq̃.Tu uero quid nã hoc ſit uide.SO.cõſpicio. IO.& quod mihi id eſſe vř/tibi aperire incipiã.ut bene de Homero loquaris ars tibi nõ præſtat/ut modo dicebã:ſed diuina uis eſt quæ te mouet:ſicut in lapide quẽ magnetẽ Euripides nominauit/ nõnulli heracliã uocant.Qui lapis nõ ſolũ ferreos ãnullos trahit:ſed uim etiã ãnulis ipſis infundit/ qua hoc idẽ efficere poſſint:ac perinde ut lapis alios ãnulos trahere.Vnde lõga plærũq; cõcatenatio ferri/& ãnulorũ inuicẽ pendet:& oĩbus hic ex illo lapide uis attrahiť:ita ipſa muſa poetas diuĩo inſtinctu cõcitat:poetæ cõciti alios furore corripiũt.Quare ex his oĩbus ſeries ipſa cõtexitur.Oẽs itaq; carminũ poetæ inſignes/nõ arte:ſed diuino afflatu oĩa iſta præclara poemata canũt:& ut corybantes nõ ſana mente ſaltãt:ita neq; cantilenarũ modulatores egregii ſana mente hos cantus effingunt:ſed ubi in harmoniã/& rhythmũ inſurgũt:& occupati bacchanť:queãdmodũ bacchantes fœminæ mẽte nõ ſana mel & lac ex fluminibus hauriunt:ſana aũt mente haurire nequeunt.idq; efficit illorũ aĩus q cãtus effingunt/quod ipſi referũt.Aiunt enim nobis poetæ ꝙ a fontibus quib9 mel ſcaturit/haurientes/& a muſarũ uiridaris collibuſq; decerpentes carmina ad nos transferunt/ queãdmodũ mel ex floribus apes:& inſtar apum uolare ſe aſſerũt.Qua in re uera loquunť.Res.n. leuis uolatilis atq; ſacra poeta eſt:neq; poetica prius canere põt q̃ deo plenus/& extra ſe poſitus:& a mente alienatus ſit.Nã q̃diu mẽte quis ualet:neq; fingere carmina:neq; dare oracula põt.Quaſi poetæ nõ arte præclara hæc canant:quæ tu de Homero refers:ſed forte diuina id quiſq; recte efficere poſſit:ad quod muſa quẽpiã incitauit:hic dithyrambos canit:laudes alicuius hic:ille hyporchimata choreaſq;.alius carmina:alius iãbos In aliis uero illorũ qſq; rudis/& ineptus eſt.Nõ.ꝑn.arte ſed diuina ui hæc dicũt/nã ſi de uno quoq; horũ ꝑ artẽ recte loq ſcirent:de cæteris quoq; oĩbus idẽ poſſent.Ob hanc uero cãm deus illis mentẽ ſubripiẽs ipſis tãq̃ miniſtris utiť/oraculorũq; nuntiis:& diuinis uatibus/ut nos qui audimus ꝑcipiamus nõ eos eẽ/qui tã digna referũt cũ ſuæ mẽtis cõpotes minime ſint:ſed hæc deũ loqui & ꝑ hos nobis hæc inclamare.huic aũt rei euidẽtiſſimo argumẽto eẽ põt Tynichus Calchideus qui antea poema nullũ mẽoria dignũ compoſuerat:hymnũ

De magnete lapide dicto ẽt heraclide.

Corybãtes inſanę mentis.

Poeta res leuis uolatilis ac ſacra.

Poetę deorũ ĩterpretes.

aũt in Apollinẽ quẽ oẽs cãtãt/oĩum ferme cantilenarũ pulcherrimũ/muſarũ inſpiratiõe inueniſſe
ſe dicit:in hoc maxime deus oſtẽdiſſe uidetᷣ nobis dubitandũ nõ eſſe/quin præclara hæc poemata/
diuina deorũq; potius q̃ humana hominũq; ſint opera:poetæ aũt nihil aliud ſunt/q̃ deoꝝ interpre
tes:dum ſunt furore correpti:a quo uis nimine quis corripiatᷣ.Quod quidẽ deus oſtendere uolẽs
de induſtria per ineptiſſimũ poetã/pulcherrimã cecinit melodiã.An non uera tibi referre uideor?
IO.Mihi certe .Atq; animũ meũ his ſermonibus Socrates attingis/& afficis.Ac diuina quadã ſor
te a diis poetæ inſignes hæc nobis interpretari uidenᷣ.SO.Nõne uos rapſodi poetarũ ſcripta in-
terpretamini? IO.Vera narras.SO.An nõ interpretũ interpretes eſtis? IO.ſumus.SO.animad-
uerte qd uelim/& hoc mihi reſpõde o Io.neq; id de quo te ĩterrogabo/mihi occultaueris.Cũ apte
carmĩa refers/& ſtupore pculſos reddis ſpectãtes: ſiue dũ Vlixẽ ſup pauimẽtũ ſuo limĩe ĩſaltantẽ
cãtãs: & ꝓcis palã ſe oſtẽdẽtẽ:atq; ſagittas añ pedes effundentẽ.Siue Achillẽ/ĩpetũ ĩ Hectora faciẽ
tẽ/ſeu dum miſerabile qddã:& quærulũ circa Andromachen.uel Eccubam:uel Priamũ profers.
Vtrũ tunc mentis es compos?an a mente alienatus?& rebus geſtis quas refers afflatus animus in
tereſſe illis ſe cogitat/ſiue in Ithaca/ſiue apud Troiã ſint geſta/ſeu quocũq; alio te carmina rapiant.
IO.Perſpicuã mihi coniecturã o Socrates attuliſti.Neq; id oculaturus tibi recenſebo.Quotiens
enim miſerabile quicq̃ dico/ lachrimis ſpargũtur oculi.Cũ aliquid terribile:aut uehemẽs/arrectæ
propter terrorem comæ erigent:atq; cor ſalit.SO.Nũquid mentis cõpotem eum uirũ tũc eẽ aſ-
ſerimus:qui in ſacrificiis/& celebrationibus pulchra ueſte aure iſq; coronis hornatus ploret: cũ ni
hil horũ amiſerit? aut formidat magis inter hoſtes quiſq̃ ſoleat cũ ſit ĩter multos amicos hoĩes cõ-
ſtitutus:neq; ullus eũ exuat/neq; iniuria ulla afficiat. IO.Nõ per Iouẽ o Socrates:ſi uera fateri ueli
mus.SO.Vidiſti ne ſpectantiũ multitudinẽ iiſdem his rebus quas agitis cõmoueri? IO.Vidi eq-
dem plurimũ Atq; aſpicio ſemper/ſuperne ab ipſo ſubgeſto/& flentes/& grauiter intuentes : atq;
his quæ narrantur/ſtupefactos.Et oportet me ualde mẽtem iis adhibere. Nã ſi illis lachrimas ex-
cutiam/ipſe argentũ ſuſcipiens/ridebo.ſin aũt riſum illis moueam/ipſe argẽtũ amittẽs flebo.SO.
Vides ne ſpectatorẽ eſſe ãnulorum extremũ:illorũ inq̃ quos ſub magnete lapide uim inuicẽ ſuſci-
pere referebã.Medius aũt es tu recitato/& hyſtrio:primus aũt eſt ipſe poeta:deus uero per omnes
iſtos hominũ animũ quocũq; uult/trahit/dum inuicẽ uim ſuſpendit:& traiicit: ex quo uelut ex illo
lapide ſeries lõga dependet:qua e latere gradatim nectunᷣ hi q in choro ſaltant:& pceptores atq;
diſcipuli :huiuſue catenæ a muſa ãnuli ſuſpendũtur.Ex poetis aũt hic ex alia/ille ex alia muſa ſuſpen
ditur.Vocamus aũt id nos occupari:quod quidẽ illi ꝓximũ eſt:tenetᷣ enim . Ab his utiq; primis
ãnulis q poetæ ſunt:alii rurſus ab aliis corripiunᷣ/diuiniq; fiunt:nõnulli ab Orpheo :a Muſeo alii:
nec pauci ab Homero occupanᷣ:atq; tenenᷣ:quoꝝ o Io unus es:qui ab Homero furore correptus
es.Et ſiquis ſcripta alterius poetæ cecinerit/obdormiſcis/atq; tibi dicẽdi deeſt facultas /ſiquis ue-
ro huius poetæ decantauerit melodiam/confeſtim excitaris:animus ſalit:& dicẽdi facultas ſufficit
nõ.n.arte:neq; ſciã:ſed diuina quadã ſorte/& mentis occupatione:ea quæ de Homero dicis/recẽ-
ſes.Et quẽadmodũ corybantes illã dumtaxat melodiã acute ſentiunt:quæ illius dei eſt/a quo rapi-
untur:ad eumq; concentũ decẽtibus uerbis/& figuris abundant:alios uero cõtẽnunt Ita & tu o Io
ſiquis Homeri mentionẽ fecerit/es in dicendo facundus:ĩ aliis uero tibi copia deeſt.Eius itaq; qđ
quærebas quãobrem circa Homerũ copioſus es/circa alios deficis Hæc eſt cauſa/quoniam nõ ar-
te:ſed diuina ſorte uehemẽs es Homeri laudator. IO.recte dicis o Socrates:Admirarer tñ ſi tam
acute differeres ut mihi prorſus pſuaderes lymphatũ atq; furentẽ Homeꝝ laudibus celebrare.ne
q;.n.furẽs ut arbitror tibi uiderer:ſi me de Homero uerba facientẽ audires.SO.atqui audire uo-
lo:neq; tñ priuſq̃ mihi reſponderis inter illa de quibus Homerus agit:de qbus potiſſimũ bñ agit:
nõ.n.de oĩbus? IO.Optime noſti o Socrates/q nihil eſt/de quo non agat.SO.Nõ tñ ea bene tra-
ctat:quæ tu quidẽ ignoras/Homerus aũt ſcribit. IO.Quæ nã iſta ſunt/quæ Homerus quidẽ nar-
rat/ego autem neſcio?SO.Nonne ſæpenumero multa de artibus explicat? Veluti de aurigaria
diſciplina/ſi meminero illius carmĩa tibi recitabo.IO.at ego referam :memini enim.SO.Dic mi-
hi quæ mandat Neſtor Antilocho filio cum illum monet ut in equeſtri curſu gratia Patrocli inſti-
tuto currẽs caute flectat equos .IO. Declina ad leuã paulum dextrumq; iugalem.Vrge plagis mi/
nitans manibus quoq; lora remitte.Cum metam attigeris/flectatur leuus in arctum. Donec ad ex
tremum circli peruenerit axis. Vltimus ac medium uita/nec tangito ſaxum.SO. Sufficiunt hec o
Io.Recte ne an contra in his carminibus Homerus loquatur/utrum melius medicus/an auriga p
ciperet ?IO.Auriga proculdubio.SO.utrum arte hoc iudicium fiat / an alio quopiam? IO. non
alio certe q̃ arte.SO.nonne cuiq; arti facultas a deo tribuitur/certi cuiuſdam operis iudicandi:ne
q; enim ea que gubernatoria arte cognoſcimus/medicina quoq; percipiemus.IO.non certe.SO.
neq; etiam quæ medicina perſpicimus/architectura animaduertemus. IO.non ſane.SO.an non
ſimiliter in omnibus artibus quæ una quadam arte comprehendimus/alia minime comprehen-
demus?

demus? Sed hoc ꝑtius mihi rn̄de. Aliam & aliam artem eſſe aſſeris? IO. aſſero. SO. nūquid eadem tu qua ego coniectura artes diſcernis? Nam ipſe quidem cum hæc aliarum/illa aliarum rerum ſcīa eſt/hanc aliam/illam aliam artem uoco. Tu uero. IO. Et ego. SO. ſi enim eiſdem de rebus ſcientia eſſet: cur hanc aliam: & illam aliam uocaremus? qn̄quidem eadem ab utriſq; cognoſcerent? Quēadmodum a me percipitur quinq; eſſe hos digitos: & tu ſicuti ego hoc idem animaduertis. Vnde ſi te rogarem utrum eadem arte arithmetica an alia hæc eadem cognoſcamus? reſponderes utiq; ꝙ eadem. IO. certe. So. Dic quod pauloante interrogaturus fueram: utrum ſecundū omnes artes uideatur tibi dicendum/ꝙ eadem arte/eadem cognoſci neceſſarium ſit: alia uero arte non eadem: ſed alia quędam quandoquidem ars alia ipſa eſt. IO. ita mihi uidetur o Socrates. SO. Siquis artem aliquā aſſecutus non fuerit dicta uel facta huius artis bene diſcernere nequaq̃ poterit. IO. uera narras. SO. Ea carmina quæ tu rettuliſti/ſiue bene ſiue male ab Homero canant: utrum tu melius/an auriga ꝑciperet? IO. auriga. SO. recitator. n. es nō auriga. IO. nēpe. SO. recitatoria uero facultas ab aurigaria alia eſt. IO. uidelicet. SO. ꝙ ſi alia ars eſt aliaꝝ quoq; reꝝ ſcīa eſt. IO. aliaꝝ ꝓfecto. SO. Quid uero cū Homerus illud affert: ꝙ Echamede Neſtoris pellex ſaucio Machaoni medelæ potionem porrigit: cui uinū pramnium infundit. Inſuper atterit caſeum caprinū æneo quodā inſtro/farinam quoq; caſeo miſcet. Et ad hæc cepe obſonii loco apponit. Recte ne an cōtra hæc ab Homero dicant. Vtrum medicinæ artis an recitatorię iudiciū eſt? IO. medicinæ. SO. Quid cū Homerus dicit. In mare ſe merſit tetis thamantias inſtar. Quod trahit ad fundū plumbi ſubtexta grauedo. Muniti cornu ſortem dans piſcibus atram. Hæc quid ſibi uelint: & utrum recte an cōtra dicantur/nonne ars piſcatoꝝ melius q̃ recitatoꝝ animaduertet? IO. cōſtat ꝙ ars piſcatoꝝ id iudicat. SO. Si præterea me ita rogares: poſtq̃ o Socrates in Homeri carminibus inueniſti quæ cuiq; iſtarum quę dictæ ſunt artium iudicāda ſunt. Age iam mihi reperias/quænam a uate uaticinioq; iudicari cōueniat/recte ne an contra ab Homero ſint dicta? Aduerte q̃ facile ac uere tibi reſpondeam. Sæpenumero in Odyſſea ſcribit præſertim ea quæ Melampodorum uates deos Theoclymenus aduerſus procos fatur. O miſeri qd nunc heu uobis īminet atri. Dum mollē noctu capitis per membra ſoporē. Cuncta fremunt luctu/reſonat plangoribus aer. Sciſſaq; triſte madent lachrimis manantibus ora. Veſtibulum plenum eſt ſimulachris oīs/& aula. Sub tenebris herebus riget/extinctoq; per orbem: Lumine uelatur triſti caligine cælum. Sæpenumero ēt in iliade. ut in muroꝝ expugnatione/q̃ ad uatem pertinent tangit. Ibi enim ſic inquit. Certabant danai troiæ perrumpere muros. Altiuolanſq; Iouis pendebat deſuper ales. Vnguibus incuruis rubrum complexa draconem. Pellebatq; acies in leuam tum ferus ille. Reſpirans: & adhuc tranſfixo pectore luctās. Ore petens aquilam perſtrinxit uulnere guttur. Illa dolens anguē dimiſit ī agmina lapſum. Sauciaq; in uentos pennis ſublata refugit. Hæc equidē dicā/& alia hmōi a uate cōſideranda iudicādaq; eſſe. IO. Et uera quidē o Socrates. SO. & tu o io. uera narras. Age quēadmodū ego tibi ex Odyſſea/& illa de excerpſi quę ad uatem/quę ad medicū/q̃ ad piſcatorē ꝑtinere uident: ſic & tu qui maiorē in Homeri ſcriptis peritiā habes eligas/& adducas in remediū/quę ſunt recitatoris ꝓpria: quæ præter alios hoīes ipſi cōſiderare iudicareq; cōuenit. IO. oīa o Socrates aſſero. SO. Nō oīa tu ſupra dicebas o Io. Num ita obliuioſus es? At q non decet recitatorē hoīem obliuioſum eē. IO. Quid nā obliuiſcor. SO. nō memoria artē recitādi aliā ab aurigaria te dixiſſe? IO. teneo. SO. nōne cū alia ſit/alia cogniturā es cōfeſſus? IO. ꝓfecto. SO. Non igit̄ oīa ꝑcipiet ſm ſermonē tuum ars recitādi neq; ipſe ēt recitator. IO. imo oīa præter talia quædā. SO. Cum præter talia q̃dam dicis/præter ea quæ aliaꝝ artiū ſunt ferme ſignificas. ſed quænā cognoſcet/poſtq̃ nō oīa noſcit? IO. quæ decēs eſt/ut uir loquat̄: quę mulier: ſeruus: liber: ſubiectus: princeps hæc oīa noſcet. SO. quod decēs eſt/ut princeps in mari/nauicula tēpeſtate oppreſſa afferat: recitatoria ne magiſq̃ gubernator/cognoſcet. IO. nō: ſed gubernator melius hoc ꝑcipiet. SO. ſed ea q̃ decens ē/ut princeps ī morbo loquat̄/recitator melius q̃ medicus ītelliget? IO. neq; hæc. SO. ſed ea q̃ ſeruo cōueniūt/dicis. IO. certe. SO. ſ. quæ decēs ē/ut dicat: ſeruus bubulcus/dū de furentibus/& efferatis bobus cōfabulat̄/recitator ipſe/nō bubulcus agnoſcet. IO. nequaq̃. SO. Nūqd ea q̃ decēs eſt/ut mulier de lanificio textori referat. IO. nō. SO. ea q̃ decēs ē/ut uir dux exercitus dicat dū milites hortat̄/cognoſcet? IO. talia ꝓfecto ſunt/q̃ recitator agnoſcit. SO. Nūqd ars recitatoria eadē eſt quæ & īperatoris exercitus? IO. Intelligerē eqdē ſi opus eēt/quæ īperatorem loqui decet. SO. Forte & imperatorie facultatis peritus es. IO. Nam ſi equeſtri/& cytheredica ſimul diſciplina polleres/illos qui bn̄/& qui male equitant/cognoſceres: & ſi te interrogarem o io. Vtrū arte equeſtri: an arte citharedi illos qui bene equitant/cognoſcis? quid mihi reſponderes. IO. Arte equeſtri. SO. ꝙ ſi eos qui bene pulſant citharā cognoſceres cōfitereris illos nō equeſtri ſed citheredica diſciplina cognoſcere. IO. ꝓculdubio. SO. cum uero quæ ad īperatorē ſpectāt ītelligas/utrū īmꝑatoria: an recitatoria iſta calles? IO. nihil mihi referre uidet̄. SO. quomodo nihil differre dicis? imperatoriam/& recitatoriam artem unā ne an duas ponis? IO. una mihi uidet̄.

SO.quicunq; igitur bonus eſt recitator ēt bonus imperator erit.IO.& maxime quidem o Socrates.SO.num/& qui exercitus imperator eſt optimus:idē recitator eſt bonus.IO.nequaq̄.SO.illud tñ admittis ꝙ quiſquis recitator bonus eſt/bonus eſt īperator.IO.ualde.SO.Nonne græcorum optimus es recitator?IO.plane o Socrates.SO.Nūquid græcoꝝ optimus es imperator.IO.certe o Socrates.hæc enim in Homeri ſcriptis didici.SO.cur igitur per deos cū ſis optimus græcorum oīum dux exercitus/optimuſq; recitator/paſſim carmina modularis/militaris aūt nuſq̄? nū quid tibi uidetur recitator aurea corona decoratus plurimū uſui eſſe grecis: īperator aūt nullo pacto?IO.noſtra o Socrates ciuitas ueſtræ ſubeſt/a uobiſq; gubernaẗ:& iccirco imperatore non indiget.Veſtra autē/& Lacedæmonioꝝ reſ.p.me nūq̄ in exercitus ducē eligeret.?Idoneos enim duces uos eſſe putatis.SO.o optime.IO.Apollodorū cyzicenum nō cognoſcis?Io.Quem Apollodoꝝ? SO.Illum ſcilicet/quē ſæpe Athenienſes q̄uis hoſpes eſſet imperatorē delegerunt:& Phanoſthenē Andrium/& Heraclidem Clacomenium.Quos hæc ciuitas licet pegrinos/quia uiri prǽſtantes habentur/prætura/& aliis magiſtratibus ornat Ionē uero Epheſiū imperatorē non decernet neq; honore afficiet/ſi uirtute præſtare uiſus fuerit.Quid uero.nonne uos Epheſii priſca origine Athenienſes eſtis.Epheſuſq; nulla ciuitate eſt inferior? Sed tu o Io.ſiquidem uera prædicas/& ſcientia arteq; potes Homerum laudare iniuria me afficis:quippe qui profeſſus multa:& pulchra Homeri ſcire/teq; oſtenſurum mihi pollicitus/me nunc decipis:ac permultum abeſt/ut oſtendas ſiquidem nec quæ ſint iſta quoꝝ pitus es.Nec qua ſis facultate inſtructus/aperire uis:me diu iam obſecrāte. Cętetrum tāq̄ Protheus uarius reſultas/ſurſum deorſumue cōuerſus.adeo ut poſtremo me ſubter fugiens imperator euaſeris:ne mihi oſtendas quo pacto tibi circa Homeri ſapiētiam facundia competat.Si enim arte tibi hoc ineſt:quemadmodū nunc dixi/pollicituſq; exponere/decipis certe.iniuſtus es.me q; iniuria afficis.Sinautē cares arte:& ſorte quadā diuina ab Homero raptus/cū nihil intelligas/multa/& pulchra circa poetam hunc dicis.Vt ego de te iudicabā/non facis iniuriā.Elige utrum mauis.iniuſtus homo.An diuinus potius appellari.IO.Longe differt o Socrates:& multo pulchrius eſt iudicari diuinum.SO.Hoc itaq; quod pulchrius eſt/tibi apud nos ineſt o Io.te ſcilicet diuinum potiuſq̄ artificioſum Homeri laudatorem eſſe.

FINIS IONIS.

¶PREFATIO IN PLATONIS SOPHISTAM SECVNDVM PROCVLVM A MARSILIO FICINO TRANSLATA.

Proprietates ſublunaris opificis.

S Ophiſtam Plato uocat/nō hominem quendā ſolum:ſed ēt amorem.Plutonem Iouem:& artem ſophiſticam præclariſſimā dicit:ex q̄bus ſubintelligimus ꝙ nobilius ſubiectū q̄ appareat hic dialogus reſpicit.Eſt enim intentio ſecundū magnū Iamblicum de ſublunari opificce tractare.Nam eſt idolorum fictor:purificator aīarū a contrariis rōnibus ſemp ſeparans.tranſmutator:& iuuenū diuitū mercennarius uenator.Dum aīas ſuſcipit plenas rōnibus a ſuperis uenientes/mercedē ab illis accipit/ipſam aialium fabricam:quæ fit ſecundū mortaliū rōnem.Hic ei quod nō eſt incūbit:quia quæ ſunt in materia gignit.Et quod reuera falſum eſt/diligit/ideſt materiā.Simul aūt in id quod uerū reuera eſt reſpicit.Eſt & multiceps:qm̄ ſibi eſſentias uitaſq; multas uendicauit:p quas uarietatem generatiōis ipſe diſponit.Idem quoq; magus eſt generatōe/dū aīas naturalibus rōnibus mulcet/& allicit/adeo ut ægre a generatione amoueanẗ.Quinetiam & amor magus/& natura maga a nonnullis dicitur:

Amor magus & natura maga.

propter reciprocos actractus atq; illecebras:quæ ſecundū naturam procedunt.Nūc igiẗ omnifariam ſophiſtā declarare uult.Etenim philoſophus ſophiſta eſt/quippe cū celeſtem opificem:& generationis opificē imitetur.Et diſtinctiua facultas/progreſſum rerum ab uno imitatur/& generationis opifex/cæleſtem opificem:quare ſophiſta eſt.Atq & ipſe homo ſophiſta:quia magna imitatur ſophiſta diciẗ.Et iccirco ſophiſtam multicipitē appellauit.Eleates hoſpes repræſentat patrem opificum/ſupercæleſtem/& abſolutū.Auditores aūt opificis intelligentias.Ille quidē Iouis:hic naturæ angelicæ tanq̄ interpretator ac geometricus.Et quoniam opificium ab imperfecto incipiēs in perfectum deſinit.hoſpes ille primum cum Theodoro.Deinde per cōuerſionem cum proprio Socrate uerſatur.Hactenus Proculi.Deinceps Marſilii.poſt Theætetum de ſcientia/legendus eſt ſophiſta de ipſo ente/quod ſcientiæ eſt obiectum.Dum uero hic de ente diſſeritur/circa quod uerſatur philoſophus/tractatur interim de non ente/ad quod ſophiſta declinat.Apud Pythagoram/& Platonem ſophos ideſt ſapiens ſolus eſt deus.Philoſophus autem uerus imitator dei:Sophiſta ambitioſus/& fallax philoſophi æmulator.Sex Plato ſophiſtæ definitiones adducit.Quoniam uero definitio haberi abſq; diuiſione non poteſt/per quā ab ipſa re definienda quę ipſius non

Argumētum marſilii.

Apud pythagorā & Platonū ſophos eſt ſolus Deus.

Quis philoſophus.

ſunt

ſunt ſeparentur/genuſq; ipſius per differentias diuidaẽ/ex quibus tandẽ ſimul/& genere cõponanẽ ſpecies atq; definiant iccirco Plato ſophiſtam definiturus/exactiſſimas primũ partitiones excogitat:admonens neminé oĩno latẽtem rei cuiuſq; naturã diſcernere poſſe/niſi eam penitus ab aliena qualitate ſe creuerit. Proinde entis atq; non entis deſcriptiones pro uiribus affert/atq; ens:quemadmodum/& in Parmenide ſubiicit uni. entis quinq; numerat genera/eſſentiã/idẽ/& alterum/ſtatumq;/& motum. docet ueram qdem eſſentiam rebus incorporeis cõuenire: imaginariã uero corporeis. Eos præterea qui incorporea negãt admodũ deteſtatur. eos inſuper qui uel oĩa moueri ſolum:uel ſolum manere putant. Item de ſcĩa atq; de opinione/& oratione uera uel falſa/de uerbo/& noĩe diſputat/quatenus attentis ipſius diſputationem pertinere uideẽ. Demum poſtq̃ de ſophiſta ſimul ac philoſopho diſputauit/diuina quadã librum cõcludit ſnĩa. Videlicet res naturales/opera eſſe dei:ſiquidẽ oĩa naturæ opa a diuina quadã ſapientia mundo infuſa probauerat proficiſci. Res aũt umbratiles/& fallaces/a t demonicas eſſe præſtigias. Ibidem/& ſophiſtam nobis occultum eſſe inquit tanq̃ non entis. i. falſi tenebris inuolutum/& philoſophum pariter occultũ eſſe/q̃uis alia ratione:quia uidelicet entis ipſius. i. diuinæ ueritatis ſplendore undiq; circunfuſus uulgarium intuitum animorum prorſus exſuperet.

Ens ſub vno & entis quinq̃ genera.

Res naturales opera dei.

¶PLATONIS SOPHISTA VEL DE EO QVOD EST VEL ENTE TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

¶THEODORVS THEÆTETVS SOCRATES HOSPES ELEATES QVI FORTE MELLISSVS EST. THEO.

V

Enimus o Socrates oportune queẽadmodum heri inter nos conuenit:atq; hoſpitẽ hunc nobiſcũ ducimus:qui Eleates eſt ex familiaribus Parmenidis atq; Zenonis: & uir apprime ſapientiæ ſtudioſus. SO. Forte o Theodore dum uitum hoſpitẽ tecum ducere credis/deum quendam ducis. Inquit enim Homerus:cum deos alios tũ maxime hoſpitalem deum/inter hoĩes qui iuſti pudoris participes ſunt/uerſari: & hoĩum contumelias iniuriaſq; inſpicere. Te forſitan/& hic e ſuperis unus huc ſequtus eſt/ut nos quia diſputandi rationibus aberramus examinet:atq; corripiat. Atq; ipſe redargutionis eſt deus. THEO. Haud mos hic o Socrates huius hoſpitis. Sed modeſtior eſt illis qui controuerſiis ſtudẽt. Mihiq; nullus hoĩum deus/ſed diuinus aliquis eſſe uidetur. Omnes equidem philoſophos/diuinos appello. SO. Et recte qdẽ amice. Genus aũt philoſophoꝝ haud multo facilius ut ita dixerim q̃ deorum diſcernitur. Omnes enim quicunq; non ficte:ſed uere philoſophantur: pp aliorum inſcitiam omniformes apparent:dum ciuitates circuũt: & quaſi ab excelſa quadam ſpecula inferioꝝ uitam proſpectant. Atq; hi a quibuſdam nullius ęſtimantur/a nonnullis ſummopere honoranẽ. Et interdum quidem/& uiles apparent/alias ſophiſtæ nonnũq̃ aliquorum opinione inſani prorſus habentur. Quapropter percontari hunc hoſpitem cupio ſi modo gratum illi futurum ſit/quid de his familiares eius Eleates ſentiant/quid eſſe dicant:& qũo nominent. THEO. Quænã iſta? SO. Sophiſtam inq̃. Ciuilem. philoſophum. THEO. Quid potiſſimũ/& quale circa hæc in dubitationem uenit:quęrendumue exiſtimas? SO. hoc. Vtrum unum hæc omnia/an duo eſſe uelint. An queẽadmodum noĩa tria/tria quoq; gñа diſtinguẽtes/ſingula noĩa/generibus ſingulis adſcripſerint. THEO. Nulla inuidia ut arbitror ꝓhibebit:quo minus hæc uobis exponat. Tu uero quid ais hoſpes. HO. Quod & tu nulla certe inuidia:neq; dictu difficile eſt/ꝙ tria eſſe putauerint. Singulatim uero diſtinguere:& quid unum quoq; ſit definiri/neq; paruum opus eſt/neq; facile. THEO. In eandem forte quæſtionem o Socrates incidiſti in quã/& nos anteq̃ huc accederemus. hic aũt quæ tibi nunc:eadẽ tunc nobis rñdit audiſſe ſe quidẽ/& recordari. SO. in eo igiẽ qđ primũ rogauimus/gratificari nobis debes o hoſpes. Verũ nobis id in primis declara. Vtrũ per te ipſe ꝑpetua oratione qđ inferre uelles/exponere cõſueueris. An potius interrogando queẽadmodũ ſolebat Parmenides. Quẽ ego adoleſcens audiui quondam ita diſputantẽ admodũ ſenem:rõneſq; pulcherrimas afferentẽ. HO. Si facile qs/& apte rñdeat/facilius eſt cũ alio ĩterrogãdo diſſerere:ſin contra p ſeipm̃ quiſq; facilius diſputat. SO. Licet igiẽ quẽcũq; uis ex is eligere. Oẽs. n. libentiſſime obſequenẽ. Ego uero tibi conſulo:ut iuuenẽ quẽpiam eligas/uel hũc Theætetũ:uel aliũ quicunq; tibi aptior uideaẽ. HO. Pudor quidam o Socrates me/& uerecundia detinet/cum nunc primum uobiſcum loquar non uiciſſim uerbum uerbo reddere/ſed prolixum ſermonem inceptare:ſiue ſolus ipſe per me: ſiue cum alio reſpondente demonſtrationis gratia diſputem. Quod enim modo quæſitum eſt/nemo leuiter explicari poſſe cõfidat. Longa nãq; diſputatione ĩdiget. Contra uero ſi tibi/& iſtis præſertim cũ tã modeſte rogaueris nõ obtẽperem:agreſte quiddã/& ab hoſpitis manſuetudĩe alienũ mihi fore uidetur:

Occaſio dialogi.

Inter homĩes pudentes verſari deum:

Parmẽides diſputabat ĩterrogando.

Quippe cum diſputatiõis comitem Theætetum hunc ex his quæ/& ego dicebam/& tu mõ iuſſiſti/
ſim habiturus. THEO. ita certe o hoſpes queadmodũ inquit Socrates: cũctis gratificaberis. HO.
Nihil aduerſus hæc ulterius Theætete dicendũ. Tecũ deinceps agendũ mihi: ꝙ ſi forte ſermonis
ꝓlixitas tibi faſtidioſa cõtinget/& labore grauaberis/nõ me obſecro/ſed hoſce tuos familiares/q in
cã ſunt accuſato. THE. Nihil moleſtũ fore arbitror: nã ſi forte me defatigari cõtigerit/ hũc Socra
tem adhibebimus/ſocrati qdẽ in noĩe ſimilẽ/mihi in exercitatione ſociũ: & ęqualẽ: qui mecũ labo
rioſa multa ꝑagere cõſueuit. HO. Probe loqueris: & de his qdẽ ꝓcedente ſermone tecum ipſe deli
berabis. Cõiter uero mecũ tibi nũc cõſiderãdũ. Incipiendũꝗ ut mihi uidetᷣ ab ipſo ſophiſta: & qd
eſt in primis definiendũ. In pręſentia porro tu ſimul ac ego huius cõe ſolũ nomen habemus. Rem
uero ipſam/quæ noĩe deſignatᷣ/aliter forte uterꝗ noſtrũ cogitat. Præſtat aũt in ſingulis rem ipſam
cũ rõnibus q̃ nomen ſolũ abſꝗ rõne ꝑſpicere. Quod ꝑfecto nunc ingrimus ſophiſtæ genus haud
facile definiri põt. Vetus eſt oĩumꝗ cõis ſnĩa/ſiquis ea quæ magna ſunt/recte tranſigere uelit/ĩ par
uis quibuſdã prius illa facilioribuſꝗ/q̃ in maximis cõſiderate debere. Equidẽ ſophiſtæ genus arbi
tratus difficile poſſe cõprehendi/nobis o Theætete cõſulo: ut ante in alio quodã faciliori progreſ
ſum illius præmeditemur. Niſi tu forte cõmodiorem uiã oſtendas. THE. Nullã habeo cõmodio
rem. HO. Vis ne exiguũ quiddã/& uile in mediũ adducamus: maioris ipſius exẽplũ? THE. uolo.
HO. An nõ ꝓponendũ totũ quidã atꝗ exile: quod nihilominus ad maioꝝ intelligentiam cõferat?
qualis hamo piſcator eſt. Leue enim quiddã eſt/& exile. THE. certe. HO. Viam tñ/& rõnem ad id
quo de agimus aptam hr̃e uidetᷣ. THE. optime ita ſe res haberet. HO. Age hinc exordiamur. Dic
utrũ ipſum tãq̃ artificioſum: an artis expertem: alterius uero potẽtiæ cuiuſdã participẽ ponere de
beamus. THE. Nullo modo artis expertẽ. HO. Artiũ ferme oĩum ſpecies duæ ſunt. THE. Quæ
HO. Agricultura: & cuiuſlibet mortalis corporis cura: & facultas oĩs quæ circa cõpoſitum quodli
bet fictũue uerſatᷣ/quæ cõiter ſuplectilia dicunᷣ: & quæ hæc imitatᷣ: uniuerſa inq̃ facultas hmõi uno
quodã cõi noĩe nuncupari debet. THE. Quonã pacto? Et quo noĩe? HO. Quotiens quod ante nõ
erat: in eſſe quis deinde perducit: quod agit facere/quod agitᷣ/fieri dicimus. THE. recte. HO. cun
cta quæ pauloante rettulimus/ad hoc uim hñt. THE. habent certe. HO. Summatim itaꝗ illa effe
tricem facultatẽ denoĩemus. THE. eſto. HO. diſciplinæ uero/& cognitionis ſpẽs nuiuerſa: & quæ
ſtus certaminiſꝗ ac uenãdi peritia ars acquirẽdi ſummatim uocanda uidetᷣ: quippe cũ nihil ex his
quicq̃ fabricet: quæ uero ſunt/& fuerũt/cõparet: partim ſermõibus actionibuſꝗ capiẽs: partim ca
pientibus nõ cõcedens. THE. decet. HO. Cũ quælibet ars/aut in acquirẽdo/aut in efficiẽdo uerſe
tur quo in gñe peritiã piſcãdi ponemus? THE. in eo uidelicet qđ acquirit. HO. Nõne eius qđ acq
rit duę ſunt ſpẽs. Vna inter uolẽtes cõmutatio/dono: emptiõe: mercede. Altera mãcipatio uel ope
uel ſermone facta. THE. ex his quæ dicta ſunt ſic eẽ conſtat. HO. Mancipatio uero duplex. THE.
Qua rõne? HO. Vna quidẽ patẽs quæ certãdo capit. Altera latens/quę uenãdo. THE. ita eſt. HO.
uenatoriã quoꝗ bifariã diuidere decet. THE. Quõ bifariã? HO. aut enim rẽ exptem aĩa: aut aĩatã
uenatᷣ. THE. quid ni? ſiquidẽ ambo hæc ſunt. HO. ſunt ꝑfecto. Et oportet qđ ad inanimũ pertinet
ęquiuocũ dimittere: præter quaſdam natatoriæ potẽtiæ partes: & alia hmõi exigua prætermittere
Animatoꝝ uero capturã/aĩalium uenationẽ uocare. THE. ſic eſto. HO. uenationis hmõi merito
duæ ſunt ſpẽs: unã quidẽ greſſibiliũ aĩalium uenatio: uariis ſpeciebus noĩbuſꝗ diſtincta. Altera ue
ro agiliũ: quæ fluentiũ uenatio noĩatur. THE. oĩo. SO. Agilium uero quædã pennis per aerẽ: quę
dã per aquã uaganᷣ. THE. certe. HO. uolantiũ uenatio/aucupiũ noĩatᷣ. THE. ꝓculdubio. HO. aq
tiliũ uero/fere ſũmatim piſcatio. THE. Oĩno. HO. Piſcationẽ aũt nõne in duo maxima mẽbra diui
dimus? THE. Quænã iſta? HO. aut enim retinaculis: aut percuſſiõe piſcamur. THE. Quonam pa
cto utrũꝗ diſtinguis? HO. Quicqd cohercẽdi gr̃a cohibet aliqd cõprehẽdẽdo retinaculum noĩatᷣ.
THE. ꝓrſus. HO. naſſam: retia: laqueos/uerriculũ cæteraꝗ hmõi/nũqd alr̃ q̃ retinacula uocabis?
THE. haud alr̃. HO. hic igitᷣ/& alius ſĩlis uenãdi modus q cohibendo perficitᷣ piſcationis ſpẽs q̃dã
ẽ. THE. eſt. HO. Extat ſpẽs altera q̃ hamis/& fuſcinis captat. Hãc percutientẽ piſcationẽ cõiter ap
pellatᷣ decet: niſi tu forte qd pulchrius afferas: & hæc nõ ẽ mihi curę nomẽ: hoc porro ſufficit. HO.
alii qdẽ nocte hoc efficiũt ad ignis lumẽ: quaꝑꝑ ignifera piſcatio nũcupatᷣ. THE. ꝓrſus. HO. Alii
die in extremo uirge cuiuſdã ferẽtes uncũ tridẽtibꝰ uſi: vñ contorta/& unca oĩs hæc piſcatio noĩatᷣ.
THE. cõſtat. HO. Qui piſcãdo ꝑcutit retorto quodã inſtr̃o/& fuſcinã a ſuꝑiori ꝑte ad inferiorẽ de
mittit. tridẽtea/& fuſcinali piſcatiõe uti dicitᷣ. THE. ferũt. HO. Reſtat ſpẽs altera. THE. q̃nã. HO.
ꝑcuſſio q̃dã hamo facta cõtra ac ſuꝑior/neꝗ in qualibet piſciũ ꝑte. ſed ĩ capite/& ore dumtaxat: ab
inferiori parte ad ſuperiorem uirgis/& calamis retrahẽs. huius quid potiſſimũ o Theætete nomẽ
eẽ dicemus? THE. uidemur qđ ſupra propoſuimus exquirendũ/nunc iam ꝑfeciſſe. HO. Nũc igitᷣ
piſcationis nõ modo nomẽ ego ac tu cõi ſnĩa inſtituimus uerum ẽt rõnem ipſius operis ſufficiẽter
accepimus. Vniuerſæ porro artis dimidium in diuiſione fuit quę in acqrendo uerſatur: huius quę
capit/& mãcipat/huius uenatoria. Venatoriæ aĩalium preda/cuius agilis aĩalis captura: agilis uni
uerſaliter

Preſtat ꝑnotio an res ſit: quã quid nom̃.

Vetus ſnĩa circa magna cognoſcenda.

Tranſlatio facienda ad faciliora ut cognoſcatur quod q̃ritur.

Prima tranſlatio đ ſophiſta ad piſcantẽ.

Artiũ omniũ diuiſio.

Hic uidere eſt artẽ diffinien di Platonis a diuiſione.

uerſaliter piſcatoria:piſcatoriæ ꝑcutiẽs atq; tundens piſcatio percutiẽtis/quæ unco piſcatio fit/huius deniq; ꝑcuſſio quæ ſurſum uerſus ab inferiori parte conficit̃ retrahẽdo/& inde nomẽ ſortita retrahens/& hamatoria piſcatio dicit̃. THE. abũde hoc oſtenſum eſt. HO. At qui ſecundũ hoc exẽplum/qd eſt ſophiſta inuenire ſtatuimus. THE. prorſus. HO. Illudq; in primis quæſitũ eſt:utrum ipſum q hamo piſcatur rudẽ penitus/an artis alicuius participem ponere debeamus. THE. ita ẽ. HO. Et nunc qdem ſophiſtã/rudẽne/an callidũ appellabimus? THE. nullo modo rudẽ. Intelligo equidẽ nõ oportere. Illum/q ita uocat̃/inertem eẽ:ſed arte quadã inſtructũ. HO. Qua igitur arte? nũquid hactenus cognationẽ iſtorũ mutuã ignorabimus? THE. quorũ? HO. hamatoris atq; ſophiſtæ. THE. quẽadmodũ? HO. uenatores qdã eẽ mihi ambo uident̃. THE. Quã predã hic aliter inſequitur? de altero nãq; diximus. HO. predã uniuerſam bifariã ꝑtiti ſumus:in natantẽ atq; greſſibilem. THE. ꝑfcõ. HO. Et uenationẽ quæ natãtia aq̃tiliaq; ꝑſequit̃/ꝑſecuti ſumus. eã uero quæ greſſibilia/prætermiſimus/ꝙ ue multiplex eẽt/adiunximus. THE. ꝑculdubio. HO. hactenus hamator & ſophiſta ab arte uenatoria ęque ꝓficiſcunt̃. THE. uident̃ ſane. HO. ab aĩalium uenatione/quidã in mare deſcendit fluminaq;/& lacus:& in his aĩalia ipſa uenat̃. THE. quid ni? HO. qdã aũt in terras/& fluuios uelut in prata quædã/iuuentute/& diuitiis habũdãtia. in his aĩalia capturus. THE. quo pacto? HO. uenationis quæ terra fit/duæ maxime ꝑtes ſunt. THE. q̃lis utraq;? HO. una domeſticorũ/agreſtium altera. THE. An eſt ulla domeſticorũ uenatio? HO. Pone quæ dicam ut lubet/aut enim eſt homo domeſticũ aĩal. aut nullũ aĩal eſt domeſticũ:uel aliud quodda mãſuetũ/homo autẽ aĩal ferũ. Siue manſuetus homo qdẽ/ſed hoĩs uenatio nulla. Ex his qđ magis tibi conſonat. in pręſentia determina. THE. arbitror egdẽ hoſpes/& manſuetũ:& uenabile aĩal eẽ hoĩem. HO. Duplicem prætęrea domeſticorũ uenationẽ ſtatuimus. THE. Qua rõne? HO. eã quæ demonſtratiõe cogit. & quæ redigit in ſeruitutẽ. Tyrãnidem ſup/& militarẽ captiuitatẽ/cũcta hæc uiolentã cõiter uenationẽ aſſerimus. THE. optime. HO. Quæ uero iudicãdo fit uel cõtionãdo/uel conciliãdo ſummatim ꝑſuaſionis artificium nuncupamus. THE. Recte. HO. Huius duo ſunt genera. THE. quænã? HO. publicũ/& priuaũ. THE. Extat ſpẽs utraq;. HO. priuatæ rurſus ꝑſuaſiõis uenatio/aut mercede fit/aut muneribus. THE. haud intelligo. HO. Amatorũ uenationẽ nũq̃ conſideraſſe uideris. THE. qua in re. HO. ꝙ illis quos cæperunt munera inſup exhibent. THE. uera narras. HO. Hæc itaq; artis amatoriæ ſpẽs eſto. THE. eſto. HO. ſed ea quæ mercede fit/aut uerſat̃ ad grãm uoluptatiſq; illecebras parat/ut inde alimẽta ꝑ mercede dũtaxat accipiat/quã adulationẽ uocamus/artem uoluptatũ machinatricẽ. THE. Certe. HO. Aut uirtutis oſtendendæ grã conuerſari ſe profitet̃/& pro mercede pecunias exigit. Idq; genus alio noĩe nuncupandũ uidet̃. THE. Quid ni? HO. Quo nã? exprimere tẽta. THE. Cõſtat plane. Sophiſtã nãq; iã repperiſſe uidemur/& hoc nomẽ huic maxime cõgruere arbitror. HO. Vt ex hac diſputatione colligit̃/cõſtat o Theætete ſophiſticã facultatẽ appellandã eſſe artẽ/quæ in cõciliando cõparãdoq; uerſat̃:aĩaliũq; greſſibiliũ/& terrenorũ domeſticorũq; uenatio eſt. hoĩum uidelicet priuata capturæ ob numerorũ mercedẽ. Et iuuenum, diuitũ atq; nobiliũ opinione uirtutis diſciplinæq; irretitio. THE. prorſus ita dicendũ. HO. Pręterea hoc modo cõſideremus. non. n. ſimplicis artis qđ nunc quærit̃/ſed uarie ꝑticeps. Etenim ex iis quæ ſupra diximus ꝑ imaginẽ quandã cõiectare licet/nõ huius generis qđ diximus/ſed alterius eẽ. THE. cuius igitur? HO. artis profcõ quę in acquirẽdo uerſat̃/duæ ſpẽs relatę ſunt. Venatio & cõmertiũ. THE. certe. HO. cõmertii uero duæ ſunt ſpẽs, una in largitione. altera in emptione uenditioneq; cõſiſtit. THE. Sic eſt ꝑfecto. HO. Eam rurſus quæ ad emendũ uendẽdũq; ꝑtium/bifariam diuidimus. THE. quo pacto. HO. Qui opa ſua uenalia facit/ꝓpriorũ uenditor noĩat̃/q aliena uẽdit/commutator. THE. Oĩno. HO. cõmutatio uero aut inter eiuſdẽ urbis ciues cõficit̃/quã cauponariam uocamus/aut ĩter ciues & ꝑegrinos emẽdo & uẽdẽdo res de urbe alia in aliã ꝑmutant̃/quã mercaturã dicimus. THE. qd ni. HO. Mercatura prætęrea duplex/altera ad uictũ corpis ſpectat: altera ad animi diſciplinã/cõmutatq; nũmis eruditionẽ. THE. Quẽadmodũ dicis? HO. qđ ad aĩum attinet, forſitan ignoramus. Nã qđ ad corpus/agnoſcimus. THE. Nẽpe. HO. Eũ ꝑfecto q muſicã alibi qdẽ diſcẽdo emit/alibi docẽdo uẽdit. litteraturãq; ſilr/& pręſtigia/cęteraſq; animi diſciplinas tã ſerias q̃ iocoſas/mercatorẽ nihilominus q̃ corpis alimẽta uendentẽ dicimus. THE. Vera narras. HO. nonne illũ ſilr appellabis:q diſciplĩas nũmis ẽptur⁹ cõmutaturuſq; urbes uarias circuit. THE. Silr certe. HO. hmõi mercaturę pars q̃dã demonſtratiua uocat̃. pars altera ridicula/nihilominus cũ ſit diſciplinarũ uẽditio/cõſimili quodã uenditõis cognomẽto uocãda. THE. ꝓrſus. HO. alio uero noĩe nũcupãdus q facultates alſ uendit:alio q præcepta uirtutũ. THE. nihil ꝓhibet. HO. Eum ſane qui alias facultates uenũdat/artium uenditorẽ nomĩare decet:ſed cum hominem/qui mores mercede tradit/quo noĩe nũcupabis? Nunquid aliter qui recte cognominare hũc ꝑt q̃ qđ nũc quęrimus/ſophiſtã? THE. haud alr ꝑfecto. HO. iã igit̃ cõcludamus hũc in modũ colligẽtes/ꝙ ſ̃a inq̃ſitione ſophiſta nobis apparuit/acquiſitor eiuſmodi. ſ. cõmutator/emptor/& uenditor:mercator uidelicet qui animi diſciplinas uenundat/ad ſermones inſtitutaq; uirtutum præcipue pertinentes:

Prima diffinitio ſophiſtæ.

Diſciplinarũ mercaturæ:

Secũda diffinitio ſophiſtæ.

Tertia diffinitio ſophiſtæ.

THE. Valde. HO. tertio rurſus te ſimiliter ſophiſtam uocaturũ hunc arbitror: qui eadẽ in urbe ꝑmanens ꝑtim emit: ꝑtim ipſe excogitat diſciplinas/cõparandi uictus gratia uenditurus. THE. nihil obſtat. HO. ſophiſtam igiť appellabis/eum q in acquirendo uerſať cõmutat. ſ. & emit: ueditq; cauponando/ſiue ſua inuenta/ſiue aliena circa uirtutis ſtudia uendat. THE. Neceſſe eſt: rõni ſiqdẽ aſſentiri decet. HO. Videamus iterum/utrum quod in præſentia querimus genus/cuiuſdã talis ſimile ſit. THE. cuius nã? HO. eius artis quæ ad acquirẽdũ ꝑtinet pars quædã certãdi facultas erat. THE. erat certe. HO. haud igiť abre erit bifariã illã diuidere. THE. q̃s in ꝑtes diuides? HO. Vna qdẽ pugnat: repugnat altera. THE. uerũ. HO. Pugna utiq; corporis ad corpus/uiolentia cõgrue nuncupať. THE. congrue. HO. Quæ aũt uerbis aduerſus uerba cõmittiť/ambiguitas. THE. certe. HO. ambiguitas duæ ſunt ſpẽs. THE. quę? HO. qñ oratione ꝑpetua publice de iuſtis iniuſtiſue certať/iudicialis cõtrouerſia noiať. THE. ita eſt. HO. cũ uero priuatim minutis qbuſdã argumentatiunculis interrogãdo rñdendoq; contendiť: cõtradictionẽ appellare ſolemus. THE. Sic utiq;. HO. Contradictio porro quæ in cõmertiis utcũq; cõtingit abſq; arte fit/ut ſpecies quædã ſeorſum ponenda eſt: ſic enim rõ ab aliis illã diſcernit. ꝓprium uero cognomentũ/nec ab antiquis accepit neq; nunc a nobis accipiet: neq; enim decet. THE. ꝓculdubio. HO. in uaria nãq;/& minima ſcindiť: quæ aũt arte ꝓcedit/& de iuſtis iniuſtiſue/& ne aliis generatim ambigit/litigiũ appellari ſolet. THE. plane. HO. litigiũ duplex: alterũ patrimoniũ diſſipat: alterũ pecunias cumulat. THE. Oĩo. HO. Quod itaq; utriq; tribuendũ ſit cognomentũ inuenire conemur. THE. Oportet. HO. Quicunq; contentionis hmõi ſtudio delectatus/res ſuas negligit/uerba aũt audientibus iocunda cõponit: & quæſtiunculas ſemꝑ aucupať: nõ aliter ut mea fert opinio/q̃ nugator/& garrulus ẽ uocãdus. THE. Sic utiq;. HO. At uero qui ex priuatis litigiis pecuniis cumulãdis incũbit/q̃uo uocandus ſit tu nunc uice tua fretus enarra. THE. quiſq; abſq; errore rñdere uoluerit/ſophiſtã hũc mirabilem quẽ quærimus appellabit quarto ſe nobis iam offerentẽ. HO. Rõ itaq; nũc oñdit ſophiſtã nihil eẽ aliud q̃ artificem quæſtus gratia contentioſum, cõtradictionibus ambigentẽ/in pugnãdo certantem: lucri præcæteris ſtudioſum. THE. Sic eſt oĩo. HO. Cernis uerũ eſſe quo diciť/uariũ hoc aĩal eſſe. Vtq; prouerbio ferť: non altera manu dũtaxat apprehendendũ? An igiť utraq; uti oportet? THE. opus eſt. HO. Ergo pro uiribus ſic agendũ: eiuſmodiq; ipſius ueſtigium ꝑcurrendum. Dic age/hẽmus ne ulla miniſtratoria noĩa? THE. Multa. Sed quæ nã emultis ĩterrogas? HO. Talia quędam ut cũ dicimus excolare diſtribuere uictũ dequoquere ſecernere. THE. Quid ni? HO. Carminare: præterea deducere. pectine texere: aliaq; permulta hmõi in artibus reperimus: an nõ? THE. Quid de his potiſſimũ oſtenſurus exẽpla hæc inducis/& ꝑ oĩa ſciſcitaris? HO. Ad diſcernendum quodãmodo ꝑtinent/quæcũq; rettulimus. THE. Profecto. HO. Mea quidẽ ſnĩa cũ circa hæc una ars in cunctis uerſeť/unoquoq; noĩe nuncupabimus. THE. Quo nam? HO. diſcretiuã dicamus. THE. eſto. HO. uide rurſus/nũ ſpẽs huius geminas inuenire poſſimus. THE. Celerem breuemq; ut mihi uideť conſiderationem imponis. HO. Enimuero in is quæ dictæ ſunt diſcretionibus/partim deterius a meliori ſecernebamus. partim a ſimili ſimile. Sic. n. ferme dictũ tũc eẽ uideť. huius qdẽ ꝓprium nomen non habeo: illius aũt quæ melius quod eſt/relinquit/quod uero deterius amputat: habeo. THE. Quid iſtud referas? HO. oĩs hmõi diſcretio/ut ipe cõiicio/cõiter purgatio nominatur. THE. cõſtat. HO. Nõne geminã purgationis ſpẽm eſſe quiſq; dinoſceret? THE. ita forte ſiquis aliquãdiu cogitet: ego enim in præſentia ignoro. HO. Verũtamen ſpecies multas corporalium purgationum noĩe uno cõplecti decet. THE. Quas inquis quoue noĩe? HO. purgatio aĩati corporis intrinſecus operãs ꝑ gymnaſticã/& medicinã: & quæ extrinſecus balneis quod dictu uile eſt/mũdat. Item quę inanimata corpora fullonũ miniſterio abſtergẽdo colorat: & uniuerſa hornandi corporis curatura/ſigillatim uaria uiliaq; noĩa ſortiuntur. THE. pfecto. HO. Oĩo quidem o Theętete. Raciocinandi uero progreſſus nihil magis unũ altero aut minus curat ſi purgatio ſpõgiis fomentationibuſq; adhibita minus mundãt. Pharmacũ uero magis purificat atq; iuuat. Nam ut artiũ oĩum intelligentiam cõſequať/quodcũq; cognatũ ĩueſtigãdo ęque ſingulas artes honorat/aliaq; aliis ſecundũ ſimilitudinẽ nihilomagis ridicula cenſet. Quinetiam nihilo honeſtius putat/ſi militari diſciplina/q̃ ſi alia quauis uiliſſima opa uenatoriũ opus exerceať: & nunc qdẽ ut quęrebas quo nam noĩe cunctas facultates quæcũq; corpus: aut animatum/aut inanimatũ purgare ſtudent: penitus cõprehendemus? Nihil utiq; quoad præſentem pertinet diſputationẽ referet/quodcunq; nomẽ inuentũ decẽtius uideať. dũmodo a purgatiõibus aĩæ ſit diſtinctũ/quæcũ ꝓ purgãt corpus/ĩcludẽs. Mẽtis porro purgationẽ ab aliis oĩbus ſecernere nũc ĩtẽdit. ſi quorſum uergit/ĩſpicimus. THE. Aĩaduerti eqdẽ: & admitto duas ſpẽs purgationis eẽ/aĩęq; purgationẽ a purgatione corporis eẽ diuerſam. HO. Egregie loq̃ris: & ĩ hoc ĩſuꝑ mihi obſequere: qđ ue dicturus ſum/rurſus bifariã diuideř tẽta. THE. utcũq; duxeris/tecũ ꝑtiri conabor. HO. prauitatẽ ĩ aĩa aliud q̃ uirtutẽ dicĩus? THE. aliud certe. HO. Enimuero purgationẽ nihil aliud eẽ dixĩus/q̃ qđ prauũ ẽ/ãputare: reliquũ ỽo ſuare? THE. Dixĩus ꝓculdubio. HO. Si quã igiť circa aĩam prauitatis ablationẽ repiem᷒ meri to purgationẽ

Quarta diffinitio ſophiſtę

Prouerbiũ nõ altera mãu capiendum.

to purgationẽ appellare debebimus. THE. Maxime. HO. prauitatis in anima ſpecies duæ ponun
tur. THE. quænã? HO. una morbi corpalis inſtar: turpitudinis altera. THE. haud intelligo. HO.
morbum forſitan/& ſeditionẽ non idem uocas. THE. ẽt quid ad hæc rñdeam neſcio. HO. Num
aliud ſeditionẽ putas/q̃ naturalis cognationis corruptelam/diſcordia quadã prouenientẽ? THE.
nihil aliud. HO. turpitudinẽ uero unum aliud q̃ deformitatẽ ex diſſonantia eoꝝ quę natura cogna
ta ſunt/reſultantẽ? THE. iſtuc ipſum. HO. quid porro? nonne uidemus in eis quorũ deprauatus ẽ
animus/opiniones a cupidinibus, Iram a uoluptatibus: rõnem a doloribus diſſentire? THE. & ma
xime quidem. HO. uerũtamen cũcta hæc natura cognata ſunt. THE. patet. HO. Seditionẽ igiẽ ac
morbum animæ prauitatem uocare decet. THE. recte. HO. Si qua uiderimus/quæ certo quodã
fine ꝓpoſito/dum ad illud ꝑuenire nitunẽ/ſingulis in motibus præuaricenẽ: atq; aberret: utrum cõ
ſonantia quadã mutua conuenientiaq; cõmuni/an cõtrariis cauſis errare dicemus? TH. Ecõſtat ꝙ
diſſonantia atq; intemperie. HO. at ꝗ ſcimus nullum aĩum ſponte aliquid ignorare. THE. plane.
HO. Ignorantia q̃dem eſt dementia quædã animæ/quę dum ad ueritatẽ nititur intelligentia ipſa ꝑ
uaricatur. THE. oĩo. HO. Animã igiẽ ignorantẽ/incõcinnã atq; deformem uocare decet. THE. Ignorãtia qd.
uideẽ. HO. ſunt ergo duo hæc maloꝝ in aĩa genera. Vnum cõiter improbitas nominaẽ: qui animę Qualis ſit
proculdubio morbus eſt. THE. ita eſt. HO. alterum ignorantiã quidẽ nuncupant: prauitatẽ uero ignrãa aĩa.
animæ hanc eſſe confiteri uolunt. THE. Omnino concedendũ eſt de quomodo dicente me ambi
gebas, duo in anima genera prauitatis exiſtere: & timiditatem quidẽ intemperantiãq;/& iniuſtitiã/
cæteraq; huiuſmodi cuncta morbum exiſtimare debemus: plurimã uero/& uariam, Ignorantiam
turpitudinem. HO. At non circa corpus/quoad hæc duo mala duæ quoq; artes reperiunẽ? THE.
Quænam. HO. aduerſus deformitatẽ gymnaſtica: aduerſus morbũ medicinæ peritia. THE. ap-
paret. HO. nõne aduerſus petulantiã iuiuſtitiã timiditatẽ: ex oĩ genere artium/cõueniens maxime
caſtigatio/& aĩaduerſio eſt iudicialis cenſura? THE. hoc utiq; ut humana opinio porrigit: conſen-
taneum. HO. Sed aduerſus ignorantiã uniuerſam/quid aliud præter doctrinam remediũ inueni-
tur. THE. Nullum. HO. doctrinã uero utrum unam dũtaxat ac ſimplicẽ/an plura genera illius eẽ
dicendũ? Immo duo genera eius ſumma eẽ animaduerte. THE. Animaduerto equidẽ. HO. Hac
uia q̃ primum id inuenturi mihi uidemur. THE. Qua? HO. Si ignorantiã geminã eſſe conſidere-
mus: ea ſiquidem duplex duplicem docendi rõnem exigit ut haꝝ ſingulę ſingulis illaꝝ reddantur.
THE. Nunquid iam tibi cõſtat quod nũc quæriẽ? HO. Magnã quandam/& oneroſam ignorantiæ
partẽ uideo/cunctis aliis eius partibus præponderantẽ. THE. Quã? HO. hanc/cum quis illa quæ
neſcit ſcire ſe putat: ab hac nimirum oẽs quæcũq; nos fallunt opiniones/proficiſcuntur. THE. Ita
eſt. HO. At qui huic ſoli ignorantiæ parti/inſcitiæ nomen cõuenire exiſtimo. THE. prorſus. HO.
doctrinæ itaq; partem/qua ab hac ignorãtia liberamur: q̃uomodo appellãdã, cenſes? THE. Reor
equidem partẽ aliam doctrinas artiũ noĩari. hanc uero diſciplinã. HO. ſic ferme inter oẽs grecos
uocaẽ. Nobis aũt hoc præterea cõſiderandũ: utrum indiuiduum ſit oẽ: an diuiſionẽ aliquã habeat
cognomine dignã. THE. conſiderandũ profecto. HO. uidetur itaq; mihi/& hoc diuiſionẽ ſuſcipe
re. THE. qua rõne. HO. eius utiq; facultatis/quæ ſermone docet pars quædã aſperior/quædam le
nior eẽ uideẽ. THE. qualem utrãq; dicimus. HO. unã quidẽ ueterem ac patriã/qua aduerſus filios
maxĩe utebanẽ: & nunc ẽt pleriq; utunẽ quotienſcũq; delinquunt: partim grauiter obiurgãtes/ par
tim mitius admonentes. Vniuerſum hoc admonitionẽ poſſumus nũcupare. THE. ita eſt. Ho. Id
profecto nonnulli ſecum rurſus ratiocinãdo ſibiipſis conceſſerunt omnem inſcitiã inuoluntariam
eẽ putãdã: nullũq; diſcere illa/quæ ſcire credit/affectaturũ multoq; labore admonitoria diſciplina/
uix quicq̃ proficere poſſe. THE. recte putãt. HO. Quinetiam alia quadã uia ad opinionẽ huiuſmo
di eruendã ꝑgunt. THE. Qua nã? HO. exquirunt ſciſcitãturq; in his rebus: quæ quis optime intelli
gere/& exprimere arbitraẽ/cũ nihil ueri dicat. Deinde errãtiũ opiniones facile diſcutiunt: eaſq; rõ
nibus colligẽtes in unũ inuicẽ cõducunt: atq; illas oſtendũt ſibiipſis de eiſdẽ/& ad eadẽ/& ſecundũ
eadẽ eſſe contrarias. Illi uero hoc inſpicientes ſecũ ipſi indignanẽ: & erga alios mites euadũt. Atq;
hoc pacto magnas duraſq; opiniones deponũt. Quæ q̃dẽ liberatio auditu liberationũ oĩum iocũ-
diſſima eſt: & reuera firmiſſima. Enimuero o dilecte puer ꝗ hos purgare aggrediunẽ/haud ſecus q̃
medici corpora curãdos exiſtimãt. Medici nãq; tradunt ſalubribus epũlis nõ prius nutriri corpus
q̃ ĩpedimẽta pellanẽ. Similiter iſti nõ prius egregias doctrinas cõferre aĩæ cẽſent: q̃ redargutus is
qui errat/erubeſcat: repulſiſq; doctrinæ ĩpedimẽtis/falſis uidelicet opinionibus/purus euadat/nec
alia præter illa quæ noſcit noſſe ſe putet. THE. optimus modeſtiſſimuſq; oĩum habitus hic ẽ. HO.
His de cauſis o Theætete dicendũ/ſummã præcipuãq; purgationẽ eẽ redargutionẽ: eũue qui non
redargutus eſt. ẽt ſi rex magnus ſit, qñ quidẽ in maximis eſt ĩpurus/rudem turpẽq; eſſe/ſecundũ il-
la/quibus puriſſimus/pulcherrimuſq; eſſe debet/quiſquis eſt felix reuera futurus: THE. ſic eſt om-
nino. HO. Quos nam homines arte hac uti dicemus. Vereor enim ſophiſtas dicere. THE. quam
obrem? HO. Ne illos pluſq̃ deceat honoremus. THE. Verumtñ quę modo dicta ſunt/tali cuidam

Similitudo lubric& occultum genus cauendum.

ſimilia eſſe uidenť.HO.atqui ẽt cani lupus maxime ferus:mãſuetiſſimo.Eum uero qui a deceptio
ne tutus uiuere debet a ſimilitudine ſummopere.cauere oportet lubricũ porro & occultũ hoc ge-
nus. Sed eſto:neq;.n.de exiguis terminis diſceptať:qñ diligenter hoc uitare ſtudent. THE.con-
ſentaneum.HO.eſto igitur/diſcretiuæ artis ſpecies purgatoria/purgatoriȩ aũt pars quæ mandat
animam/ſeligať huius docendi facultas doctrinæ/diſciplina educatioq;/diſciplinæ educationiſq;/
redargutio illa quæ uerſať circa temerariam ſapiẽtiæ opinionem: ut præſens oratio mõſtrat/nihil
aliud q̃ generoſa ſophiſtrarum facultas eſſe dicať. THE.dicať plane. Ambigo tñ quid potiſſimũ
e multis quæ ſeſe nobis offerunt/ſophiſtam eſſe reuera affirmare cõueniat.HO.& merito ipſe du-
bitas qñquidem ipſum quoq; ſophiſtam ambigere uериſimile eſt oĩo qua nam uia rõnes noſtras ef

Prouerbium oẽs effugere difficile.

fugiat.Scite nãq; prouerbio dicitur:oẽs effugere difficile eſſe.Nunc igitur inſtandũ maxĩe.THE.
præclare loqueris.HO.Primum quidẽ ſtãtes/quod ammodo reſpiremus/& nobiſcũ met ratioci-
nemur ſimul requieſcentes. Age reſumamus q̃ uarias præ ſe formas ſophiſta iam tulerit/ prima

Sex formæ & diffiitiões ſophiſte.

inueſtigatione apparuit/iuuenum ac diuitum mercennarius eſſe uenator.THE.ita.HO.ſecunda
mercator quidã circa animi doctrinas.THE.oĩo.HO.tertia circa hæc eadẽ caupo.THE.& hoc.
Quarta uero circa doctrinas ſuoꝝ uenditor inuẽtoꝝ.HO.optime in memoriam reuocaſti.quin
tam uero ego ipſe reducã.Certator qdam circa ſermones:& artificioſus nimium litigator. THE.
ſic utiq; conſtitit.HO.forma ſexta ambigua quidẽ:ponenda tñ:& in præſentia quodãmodo con-
cedenda/purgator quidã animæ uiſus eſt opiniões extirpans oẽs quæ doctrinis impedimẽto ſunt.
THE.ſic eſt prorſus.HO.Nunqd aduertis quotiens aliqs in multis peritus appet:unius uero cu
iuſdam artis noĩe nuncupatur:haud ſincere hac imaginatione dinoſci?imo conſtat eum qui circa
artem aliquam ſic afficitur/non poſſe illud ipſum inſpicere:ad quod doctrinæ oẽs huiuſmodi ten-
dunt.Quo circa multis pro uno nominibus eũ qui uariis ſcientiis uideť imbutus/appellat.THE.
Ita quodãmodo natura inſtitutum id eſſe apparet.HO.Ne igitur/& nobis idem pp ſocordiam in
hac indagatione contingat/repetamus in primis unum aliquid eorum quæ de ſophiſta ſunt dicta.

In qbus cõtra dicere doceãt ſophiſte.

Vnum quippe ex illis præcipue ſophiſtam ſignificaſſe mihi uidetur.THE.Quid illud?HO.Con-
tradictorem illum eſſe diximus.THE.diximus certe.HO.Nonne/& alios ut idem efficiant edoce
re?.THE.hoc quoq;.HO.uideamns nunc circa quid maxime cõtradictores efficere alios ſophiſtȩ
ſe predicant.Conſideratio uero noſtra hinc ſumat exordium.Num in rebus diuinis quæcũq; uul-
gus latent contradicendi facultatem præſtant?THE.ita fertur.HO.Quid aũt de his que oculis
conſpiciunť/celo ac terra:& hiſce rebus quæ his continenť?THE.Quid maxĩe?HO.Etenim in pri
uatiscolloquiis quotiens de generatione eſſentiaq; generatim aliquid diciť uidemus illos ad con-
tradicendũ uehementes eſſe:& alios ſui ſimiles reddere poſſe.THE.oĩo qdẽ.HO.Quid uero cir
ca leges ac rem.p.nonne in his quoq; cõtẽtioſos hoĩes ſe efficere profitenť?THE.nemo ut ita di
xerim/cũ illis diſſereret/niſi hoc polliceretť.HO.Quæ uero aduerſus ſingularũ artium profeſſo-
res contentionis ſtudio afferri debeant/paſſim ſcripta circunferuntur.THE.quæ Prothagoras de

Ars cõtradicẽdi põt oĩa ĩ cõtrouerſiã deducere poteſt.

paleſtra cæteriſq; artibus ſcripſit/dicere mihi uideris.HO.Et de multis quidẽ aliis o beate. Verũ
ars ipſa contradicendi/nonne ſummatim facultas eſt:quæ oĩa in controuerſiam deducere poteſt?
THE.nihil ferme prætermittere uideť.HO.Tu uero per deos o puer fieri hoc poſſe putas?Forte
enim uos iuuenes acutius hoc inſpicitis.Senes uero nos obtuſius. THE.quid iſtud/& quale? Neq;

An quiſpiam ſcire oĩa poſſit negatur vñ arguitur ſophiſta neſcire.

enim quod nunc quæris/ĩtelligo.HO.Quærebã utrum hoĩum quiſpiã ſcire oĩa poſſit.THE.bea-
tum profecto hoſpes genus noſtrum eſſet.HO.quonã pacto ignorãs quiſpiã aduerſus intelligentẽ
contradicendo/ualidũ quicq̃ inferre poterit.THE.nullo.HO.Quid ergo in ſophiſtarũ potentia
mirabile uidereť.THE.circa quid maxime?HO.quẽadmodũ uidelicet unq̃ poſſent iuuenibus ꝑ-
ſuadere/ſe oĩum in ſingulis eſſe ſapientiſſimos.conſtat enim ꝙ niſi recte contradicerẽt aut niſi illis
apparerent:apparenteſq; niſi aduerſando exiſtimarenť eſſe ſapientiores quod tu quærebas nullus
oblata pecunia ab iſtis erudiri cuperet.THE.nullus penitus.HO.nũc uero exoptant. THE.ac ue
hementer.HO.Videntur arbitror illa in quibus aduerſanť/optime ſcire.THE.quid ni?HO.Re-
pugnant aũt in oĩbus.Nonne?THE.abſq; dubio.HO.in oĩbus itaq; ſapientes diſcipulis eſſe uidẽ
tur.THE.cur non?HO.neq; tamen ſunt.Impoſſibile quippe id eſſe conſtitit.THE.impoſſibile ſa
ne.HO.Opinionem igiť circa omnia potius q̃ ueram ſcientiam habere ſophiſta nobis apparuit.
THE.prorſus:Quod ne modo dixiſti/recte admodum dixiſſe uideris.HO.ponamus ergo exem
plum aliquod iſtoꝝ perſpicuũ.THE.quale.HO.hoc:ſed attende diligenter atq; apte rñde.THE.
quale inq̃?HO.perinde ac ſiquis aſſereret:neq; dicere/neq; cõtradicere: ſed ſcire potius facere/ac
fingere arte una cuncta.THE.Quomodo cũcta dicebas?HO.principium ſermonis huius ſtatim
ignoras.Quid enim hæc dictio.cuncta.ſignificet non intelligis.THE.non certe.HO.dico in nu-
mero oĩum eſſe me ac te:& alia quoq; animalia arboreſq;.THE.Quomodo/inquis?SO.ſiquis me
ac te cæteraq; uiuentia oĩa ſe facturum promittat.THE.quem faciendi modũ dicis?Nõ enim di-
cis agricultorem quẽquam.nam animalium factorem aiebas.HO.Aio & terræ præterea/& maris

cæliq;:ac

ꝗ̨li:ac deorum aliorũq; omnium:& cum ſingula breui finxerit/unũquodq; exiguo pretio uẽdet THE.iocũ quendã narras.HO.quid uero?nõne & ille iocari dicẽdus eſt:qui oĩa ſe noſſe prædicat aliũq; docere oĩa exigua quadã mercede breuiq; tpe profitetur?THE.prorſus.HO.iocandi uero

Imitatoria omnia facit.

ſpẽm hẽs ullã magis artificioſam iocundãq; q̃ imitationẽ?THE.nullã:amplã ſane ſpẽm dixiſti uno oĩa cõprehendẽtẽ atq; multiplicẽ.HO.An non intelligimus eũ:qui arte una cũcta facturũ ſe polli-

In ſermõibus eſſe artẽ ſimilẽ pictoribus.

cetur/picturã fingentẽ ęquiuoca rerum ſimulachra/dementes pueros poſſe decipe?dũ picta eminus proſpicientibus monſtrat/quaſi quodcunq; uelit/perficere poſſit.THE.quid prohibet.HO.nõne & aliã circa ſermones talem artẽ eſſe putamus?qua ſeductores quaſi pſtigiis quibuſdã utẽtes:adoleſcentulos ꝓcul a ueritate rerũ adhuc exiſtentes decipere ualeãt/imagines quaſdã ueriſimiles loco uerarꝫ rex auribus inculcando.adeo ut uera eloqui uideanť/oĩumq; hominũ eſſe in omnibus ſapientiſſimi.THE.nihil ꝓhibet aliã quãdam eiuſmodi eſſe artẽ.HO.neceſſe eſt multos o Theętete/eorũ q hęc audiuerũt/cũ adoleuerint ac res ipſas cominus cõſiderauerint affectibus qbuſdã res mãifeſte attrectare coactos priſtinas opiniões abiicere:atq; ita cõmutare ut exigua uideanť/q̃ magna/difficilia/que facilia:& ſingula paſſim ſermonibus cõcepta phãtaſmata/actionũ progreſſibus incõtraria uerti cogãť.THE.ita mihi uideť/ꝓut meę huius ętatis iudiciũ porrigit.Arbitror enim me adhuc ex eorꝫ numero eſſe q a uero procul abſunt.HO.At uero nos preſentes tibi opem ferre conabimur.Et nũc quidẽ nitamur q̃ proxime abſq; doctrinis intelligẽtiã adhibere.De ſophiſta inprimis mihi dicas.Vtrũ inter nos conſtat quaſi pręſtigiatorẽ quẽdã hunc eſſe uerarũq; rerũ imitatorẽ:an ſuſpicamur adhuc ne forte uerã illarꝫ rerũ ſcientiam habeat/de quibus contradicere aliis

Septima diffinitio ſophiſtę

poſſe uideť.THE.Quis ulterius ſuſpiceť hoſpes?iã ex his quæ dcã ſunt patet eũ ex illorũ numero qui una quadã diſciplina pollẽt.HO.preſtigiator itaq; & imitator quidã eſt dicendus.THE.ꝓcul dubio.HO.deinceps cauendũ eſt.ne predã hãc dimittamus ſerme nãq; ſophiſtã ueluti fundã quadã irretitũ ratiocionãdo cõprehẽdimus.Quapp hoc ſaltẽ minĩe ſubterfugiet.THE.quid iſtud?HO.quod uidelicet unus quidam ex his q allucinationibus & preſtigiis fallunt.THE.idem quoq; mihi uideť.HO.Oſtenſum eſt utiq; q̃ primũ artem imaginariã ſimulachrorũ uidelicet affectricẽ diuidere oportere.cũq; illam ingreſſi fuerimus:ſi ſtatim ſophiſta nos expectet/cape illum ſicut regio eſt ſermone mãdatum:eiq; tradendo predã oſtendere.Sin autẽ ſubintrans artis imitandi ꝑticulas deliteſcat/inſequendum eſſe:& ꝑtem qua ſeſe occulit diuidendã apiendãq; quouſq; omnino cõprehendať.Nam nec iſte/nec aliud ullũ genus eum fugiet:qui per oĩa ſigillatim diſq̃rere poterit.THE.Recte mones:atq; itã agendnm.HO.ſecũdum ſupiorem diuidẽdi rõnem duas nũc imitationis ſpẽs cernere mihi uideor.Ideam uero quam querimus utra in ſpecie ponã ambigo.Tu uero.THE.haſce prius ſpẽs duas diſtingue:atq; declara.HO.Vnã quidẽ aſſimilandi artẽ uideo:cuius opus eſt/ſecũdum exẽplaris cõmenſuratiões quoad longitudinẽ.latitudinẽ:profunditatẽ:conuenienteſq; colores ęmule imaginẽ fabricare.THE.q̃cũq; aliquid imitantur id pro uiribus agunt.HO.Nõne quicunq; magnũ aliquod opus fingunt aut pingũt.Si enim ueram pulchrorꝫ cõmenſurationem ſimulachris preberent/minora q̃ decet ſuperiora mẽbra maiora uero quæ ĩfra ſunt apparerent.ꝓpterea ꝙ illa eminus hęc cominus a nobis conſpiciantur.THE.omnino.HO.Ergo ar-

Eſt q̃dã fictio ꝙ apparet.nõ quod eſt ſequitur.

tifices ueritate dimiſſa/non eaſq; reuera ſunt:ſed quæ uideť pulchre cõmenſuratiõis ſimulachris ipſis accõmodant.THE.prorſus.HO.Nõne igiť ſpẽs hęc aſſimulatrix nuncupãda eſt.THE.certe.HO.partẽ itaq; geometrię quæ circa hæc uerſať/aſſimulatricẽ ut ſupra diximus/appellabimus.THE.ſic ꝓrſus.HO.quid porro:quod apparet quidẽ pulchro ſimile/ex eo ꝙ haud pulchrum reſpiciatur.poſſitq; aliquis tale quid cernere/ſufficienterq; uidere ꝙ pulchro ſimile non ſit/quemadmodum dicebatur/quo illud nomine nuncupabimus?an non quia apparet quidẽ/neq; tamen/eſt ſimile/phantaſma dicendũ?THE.profecto.HO.Secũdũ picturã pars hæc & uniuerſum imitationis eſt genus.THE.nempe.HO.Artẽ uero illam qua phãtaſma fingiť non imago/phãtaſticã merito nominandã putamus.THE.Conſentaneum eſt.HO.Has equidem duas imaginariæ facultatis ſpẽs ſupra ponebam.Vnam quæ ſimilitudines efficit.Alteram quæ phantaſmata.THE.recte.HO.atq; id ẽ quod ambigebam/utra in ſpecie ſit ſophiſta ponendus:neq; dum ſatis agnoſco.Re

Miranda dubitatio de nõ ente.

uera mirãdus uir iſte/cognituq; difficilis:quãdo quidẽ:& nunc q̃ aptiſſime tergiuerſatus:in obſcuræ ſpẽi latebras ſeceſſit.THE.uidetur.HO.nunqd ipſum cognoſcens/mihi nunc aſſentiris?an impetus quidã pp hunc ſermonem ita te conſuetum induxit ut repente confiteteris?THE.quorſum hæc?HO.In arduam profecto conſiderationẽ incidimus.Semp enim tam in pręterito q̃ preſenti tpe maxime dubiũ eſt quod diciť.Apparere quidẽ hoc atq; uideri:eſſe uero nequaq̃.Et aliquem loqui quædã/nõ tñ uero mirandũ quippe Theætete ſi is ſibi non contradixerit:qui aſſerit quod re uera & dicere & opinari falſa contingit.THE.cur.HO.quia talis locutio/id quod non eſt/eſſe admittit.Falſum nãq; haud aliter:quod eſt fieret.Magnus aũt Parmenides o puer/dum pueri adhuc eſſemus ſtatim ab initio aſſidueq; id predicabat.Sic enim carminibus paſſim iocatur.Numq̃ ingt & nullo modo ſunt illa quæ non ſunt.ſed tu hoc tramite quærens mentem cohibe.Ab illo itaq; te-

Sñia Parmenidis de eo qđ non eſt.

ſtimonium phibetur:ſermoqꝫ hmõi ſi mediocriter diſcutiatur/rẽ patefaciet. Age hoc in primis ſi tibi placet/inſpiciamus. THE. mea quidem nihil intereſt/ipſe uideris:&ꝗ̃ præſtare putas/ea & tu pergas/& me ducas. HO. ita prorſus agendũ:& mihi reſponde:nũ pronũciare quod nullo modo eſt audiamus. THE. quid ni? HO. Siquidẽ nullius contentionis aut ioci grã querende de his uel reſpondendũ ſit ĩmo audientium quippiã oporteat/ſerio nobis nomen hoc non eius declarare quo referendũ ſit cogniturum eũ putamus quo ſe uertat:quidue & quomodo interrogãti demõſtret? THE. rẽ arduã ſciſcitaris: mihiqꝫ uni prorſus ignotã. HO. hoc ſaltem conſtat ꝙ id nomen nõ ens nulli eorum quę ſunt attribuendũ. THE. Quomodo enim id fieret? HO. cũ uero ad ens ut ita dixerim/referri non poſſit:neqꝫ etiã ad aliquid referendũ. THE. Quo nã pacto? HO. id quoqꝫ nobis patet ꝙ dictio hęc aliqd circa ens aliqd ubiqꝫ pronunciatur. atqꝫ impoſſibile eſt ipſum aliquid ſolum & quaſi nudatũ ab omnibus his quę ſunt ſeorſum enunciare. THE. ĩpoſſibile certe. HO. Nũ ita conſiderans confiteris neceſſarium eſſe eũ qui aliquid dicit/unũ aliquid dicere. THE. ita. HO. Vt ius porro ſignum/ipſum aliquid eſſe dices/duorum & plurium aliqua. THE. dicã plane. HO. Eum uero qui non aliquid dicit neceſſe eſt/neqꝫ unum quid ideſt nihil dicere. THE. Neceſſarium eſt omnino. HO. Neqꝫ id concedendũ hominẽ talem dicere quidẽ aliquid:ſed non unũ quid.i. nihil dicere. THE. atqui neqꝫ loqui dicendus eſt:ille qui conatur non ens proferre. Vnde ſermo extremum dubitationis haberet. HO. nondum magnũ hoc dicas. Extat enim adhuc o beate circa hęc dubitationũ maxima:atqꝫ prima:que circa ipſius principium accidit. THE. quo pacto id dicas declara ammabo/neqꝫ te pigeat. HO. Ei ſane quod eſt/aliquid alterũ eorũ que ſunt/contingere poteſt. THE. nihil prohibet. HO. Ei uero quod non eſt:aliquid ne ex his quę ſunt/adeſſe unquã poſſe dicemus? THE. nequaꝗ̃. HO. Vniuerſum numerorũ genus in ordine eoꝝ quæ ſunt/ponimus. THE. certe ſi modo aliud quicꝗ̃ in eo ponendũ. HO. Quare nec numerorũ multitudinem: neqꝫ unum nonenti adhibeamus. THE. haud recte adhiberemus ut ratio nobis oſtẽdit. HO. quo pacto igitur uel ore proferret quiſꝗ̃ uel cogitatiõe cõprehenderet ea qne non ſunt:uel nõ ens/ſeorſum a numero. THE. qua ratione? HO. quotiens nõentia dicimus:nõ ne numeri multitudinẽ tẽtamus apponere? THE. utiqꝫ. HO. quotiens autẽ nonens/unum. THE. manifeſtũ id quidẽ. HO. Enim uero neqꝫ iuſtũ/neqꝫ rectũ eſſe diximus ut quis nonenti ens adiũgere audeat. THE. Vera loqueris. HO. aĩaduertis ne ꝙ neqꝫ proferri neqꝫ recte dici neqꝫ cogitari nonens ſecũdũ ſeipſum poteſt? ſed incogitabile ineffabileqꝫ & inrationale exiſtit. THE. penitus. HO. Nũquid pauloañ mẽtitus ſum: cũ dixi maximam circa illud dubitationẽ me illaturũ? THE. aliã adhuc iſta maiorẽ adducere poſſumus? HO. quid uero o mirifice adoleſcẽs? an nõ ex his quæ dicta ſunt uides/ꝙ nõens tãtis eum qui ipſum redarguit/obfundit tenebris/ut cum primũ redargutionẽ aggreditur/ ſibimet aduerſari cogatur. THæ. dic clarius. HO. haud oportet clarius aliqd in me conſiderare. Equidẽ cum ſuppoſuiſſem nonens nec unius nec multorum eſſe pticeps:tñ & pauloante & nũc etiam unũ ipſum protuli:dum hoc ipſum nõens pronũciarem. percipis ne? THE. percipio. HO. Quinetiam ſupra ĩexplicabile ipm̃ & ineffabile & inratiõale eſſe dixi tenes? THE. plane. HO. an non dũ ipm̃ eẽ pdicare de illo cõarer/cõtraria ſuperioribus proferebã. THæ. uideris. HO. Nonne cum hoc illi attribui quaſi de uno locutus ſum THE. abſqꝫ dubio. HO. ĩmo & inrationale dũ dicerẽ inexplicabileqꝫ & ineffabile ſingulariter pronũciarẽ. Perinde ac ſi unum eſſet uerba de hoc faciebam. THE. Quid ni? HO. Diximus ſane ſi modo quis recte loqui uoluerit:neqꝫ ut unũ:neqꝫ ut multa determinare ipſum debere. neqꝫ oĩno ipſum uocare. Nam in una quadã ſpecie/ appellatione huiuſmodi poneretur. THE. prorſus. HO. de me igiť quis ulterius dixerit? Etenim & ſupra & nũc me ĩ hac pugña aduerſus nõens ſubcubuiſſe comperiet/apud quẽ de nonente loquentem/nulla recta locutio reperitur. Sed de te iam ſi placet conſideremus. THE. quid ais? HO. conare age bene & generoſe/es.n. iuuenis. & omni mẽtis attẽtione/rectum ſer monẽ de nonẽte pferre:illi nec eſſentiã nec unũ neqꝫ numeri multitudinẽ adhibẽs. THE. ꝗ̃ temerarius eſſem/ſi eãdẽ qua tu ſubcubuiſti pugnã aggrederer: HO. Ergo ſi uis te ac me pretermittamus:& donec aliquẽ recti ſermonis compotem nanciſcamur/dicamus interim/ſophiſtam prę cęteris uerſute admodũ obſcuris ſeſe ĩ latebris obculuiſſe THE. & maxime quidẽ. HO. Verumtamẽ ſi phãtaſtica quadã arte pollere ſophiſtam aſſeruerimus/facile ex hoc uſu loquendi aduerſus nos occaſionẽ nactus/in contrarium ſermones uertet. Nam dum ipſum ſimulachrorũ auctorẽ uocabimus/quid maxime ſimulachrum dicamus/interrogabit. Cogitandũ protinus Theętete quid ita percõtãti ſophiſtę reſpondeamus. THE. Dicemus uidelicet ſimulachra eẽ illa que in aquis & ſpeculis obferuntur:picta quoqꝫ & figurata & huius generis alia. HO. uideris Theętete ſophiſtã conſpexiſſe numqꝫ. THE. cur? HO. uidebitur tibi autc onniuentibus oculis: aut ſine oculis tecum loqui. THE. Qua ratione. HO. ridebit te cum per figuras/ſpeculaqꝫ reſponderis:p inde ac Si cũ uidẽte loquaris: ſimulabit ille aquas & ſpecula & uiſum penitus ignorare:atqꝫ de hoc tãtum ſciſcitabitur. THE. De quo nã? HO. de eo inꝗ̃ quod his oĩbus ꝗ̃ dixiſti cõmune eſt:& quaſi ſit unũ in multis uno noĩe hoc eſt ſimulachrũ appellaſti. Strenue itaqꝫ

Quod non eſt nũ ſit pnũciã/re.

Aliqd ẽ ſignũ unius.

Dubitatio maxima & prĩa de non ente:

Nõens incogitabile & ineffabile.

Diffinitio falſa ſimulacri.

Confutatio:

nuc itaq; certa:neq; ignaue cedas:ſed generoſe rñde. THE. Quid aliud hoſpes ſimulachrum eſt dicẽdum/q̃ quod ad ueri ſimilitudinẽ accedit quodãmodo aliudq; ẽ tale. HO. Cũ aliud tale dicis/ Verũ uerũ /an aliud quiddã intelligi uis? THE. ueꝝ nullo modo/ſed ſimile: HO. nũquid ueꝝ uere ens uocas? THE. id ipm. HO. Non uerũ aũt ueri cõtrariũ? THE. quid ꝓhibet? HO. Si ergo id qḋ ſimile uocas/uerũ eſſe negas: ens quoq; exiſtere negas. eſt tñ. THE. quo pacto? HO. Eſſe quidẽ ſed nõ uere eſſe fateris. THE. certe non uerum ens: ſed imaginem uerã. HO. ergo non uere eſt ens qḋ quod uere eſſe imaginẽ dicimus: & nõ uere ens eſt uere. THE. uidetur nõ ens cũ ente miris modis implicitũ. HO. cur non mirũ uideaẗ/cernis q̃ argute multiceps iſte ſophiſta nũc rurſus hac alternatione nos inuitos nonens quodãmodo eſſe fateri coegerit: THE. qs non uiderit. HO. qua rõne eius artem defiuiemus ita ut nobis conſtemus? THE. quid maxime ueritus ita loqueris. HO. Qñ ipſum circa phantaſma decipere nos aſſerimus/eiuſq; artẽ decipiendi aſtutiã nominamus. tũc utꝝ dicimus animã noſtram opinari falſa eius captiunculis irretitam? An aliud iudicamus? THE. non aliud certe. HO. Falſa opinio eſt cõtraria eorũ quæ ſunt opinari. THE. contraria. HO. Ais igiẗ falſam opinionem quę non ſunt/opinari. THE. aio. HO. utrũ non eſſe quæ nõ ſunt putat? an quodammodo eſſe quæ nullo modo ſunt? THE. ſiqs umq̃ quoquomodo opinãdo mentiẗ/neceſſe eſt: ut quæ non ſunt/eſſe quodãmodo iudicet. HO. nõne etiã quæ omnino ſunt nullo modo eẽ putabit THE. Id quoq;: HO. & hoc falſum ſimiliter. THE. Et hoc. HO. Quinẽt ſermo mendax eadẽ ratione cenſebitur: qui uidelicet quæ nõ ſunt eẽ: & contra quæ ſunt nõ eſſe pronuntiat. THE. Haud aliter mẽdax effici poteſt. HO. Ferme nõ aliter. Non tamen hęc ſophiſta fatebitur. Quo pacto qs mentis compos hęc admiſerit: quãdo quidẽ ſuperiora illa/nec dici/nec proferri/neq; deſcribi/neq; cogitari poſſe conſtiterit: intelligimus quod dicitur Theętete. THE. Quid ni intelligamus? q; obiiciet nobis ſermonẽ noſtrum ſibimet repugnare: cũ nnnc nõens in opiniõe/& locutione ponamus. Vnde ſępe cogi nos dicet non enti ens admonere. quod tamen fieri nõ poſſe ſupra conuenimus. HO. Recte in memoriam reuocaſti. Sed conſultandum iam quid de ſophiſta agere nos oporteat. Nam ſi eum in arte pręſtigiatorũ mendactorumq; ponentes/definire conemur/obiectiones permultę dubiaq; naſcuntur. THE. patet: HO. exiguam hactenus illorum particulã ex innumeris ꝑtibus ut ita dixerim proſecuti ſimus. THE. Si hęc ita ſe habent impoſſibile eſt ſophiſtam cõprehẽdere. HO. quid ergo? nũ ab inueſtigatione propter mollitiẽ deſiſtemus. THE. Nullo modo deſiſtẽdum arbitror/ſi qua ex parte hunc uirũ capere ualeamus. HO. Veniã itaq; dabis: & ut modo dicebas ſatiſfactũ duces/ſi modo parũ quid in queſtione tã ardua profecerimus. THE. dabo & libẽter quidẽ. HO. hoc abs te potiſſimum peto. THE. qd nã? HO. Ne me quaſi patricidã quendã fieri cẽſeas. THE. quorſum hęc HO. pro repugnãtibus nobis neceſſe erit patris Parmenidis examinare ſermonẽ/cogereq; non ens eſſe quodãmodo: & ens rurſus quoquomodo non eſſe. THE. Videtur hoc in ſermonibus expugnandũ. HO. At qui uel cęcus ut dicitur id uideret: niſi enim iſta redarguanẗ concedanturue nemo poterit de falſis ſermonibus loqui/uel opinione uel ſimulachris: aut imaginibus aut imitationibus phantaſmatibuſue aut de his artibus que circa hęc uerſanẗ/qn riſum audientibus moueat/dum ſibimet cõtraria proferre cogetur. THE. uera loqueris. HO. ꝑꝑ hec aduerſus paternũ ſermonem inſtare audiendum: uel dimittẽdũ omnino ſi qua pigritia ſeu uerecundia detinemur. THE. At nihil prohibebit: quo minus id faciamus. HO. Tertiũ pręterea qd dam & ipſum exiguum quidẽ/abs te poſtulo. THE. Dic ſodes. HO. Dixi pauloante me circa taliũ redargutionem cũ ſemper tum in preſentia nimis defatigari. THE. dixiſti ſane. HO. Vereor ne propter illa quę a me dicta ſnnt furioſus tibi uidear/ſtatim me ſurſum deorſumue permutans. Nã tui gratia confutationem illius ſermõis aggrediemur/ſi forte confutemus. THE. Hac ergo de cã forti animo ad pugnam accingere. Neq; enim me iudice deliquiſſe diceris/ſi eum ſuſceperis confutandum. HO. Vnde nam cõmodius diſputationẽ hanc diſcrimine plenam exhordiemur? hoc utiq; calle o puer eundum neceſſario/puto. THEO. Quo nã? HO. Vt quæ faciliora uidentur primum diſcutiamus: ne rerum difficultate deterriti/ab icẽptis protinus deſiſtamus: ſed ut facile cõmuni conſenſu diſſerendo ꝑgamus/quaſi leuiter ac bene de his iudicare poſſimus. THE. planius quod ſentis exprime. HO. facili diſputatione uidetur hec Parmenides proſecutus: & qſquis alius umq̃ quot & qualia ſint entia determinare eſt auſus. THE. Quo pacto? HO. fabulam nobis tamq̃ pueris unuſquiſq; narraſſe uidetur. Vnius quidẽ q; tria ſuut quæ exiſtunt: q; ue illorum quædam inuicẽ quandoq; pugnant. Interdum uero conciliata in unum coheũt/pariũtq;: & progenitis porrigunt alimenta. Alter uero duo poſuit/humidum & ſiccum/uel calidum & frigidum. eaq; coniugauit inuicem atq; expediuit. Eleatica uero apud nos doctrina a Xenophane immo & ab antiqioribus originem ducens /omnia quę eſſe dicuntur/ut unũ ponit fabuloſeq; diſſerit. Iades autẽ & ſiculę muſę quędã his poſteriores/ambo hęc inuicem implicare tutius cenſuerunt. Ita ut ens & multa & unum ſit. Diſcordia uero & concordia teneatur. Diſſidens enim ſemper congreditur ut muſę uehemẽtiores canunt. Remiſſiores uero muſę ſemper hęc ita ſe habere dimiſerunt. Et uniuer-

Iterũ aggreditur ſophiſtã.

Cõtra pmenidẽ diſputatur

Opiniões ponẽtiũ numerũ entium.

runt nōdū rettullimus. Verūtñ ſatis hęc ſint. Eos aūt qui aliter tractant rurſus in mediū adduca-
mus/ut ex his oībus intelligamus nihilo facilius/ens q̄ nō ens quid ſit definiri poſſe. THE. certe &
hi adeundi uidenť. HO. uideť utiq; inter eos quaſi gygātū pugna quędā eſſe propter eā cōtrouer
ſiam/qua inuicē de eſſentia certāt. THE. Quo pacto? HO. Quidā illorū de cęlo & inuiſibili regiōe
oīa ipſis certe manibus in terrā trahūt: ſaxa & quercus apprehēdētes. Nā cū talia hęc omnia tan-
gant/ſolū id eſſe affirmant quod quoquomodo percipitur: atq; tangiť, idēq; corpus & eſſentiā tra
dunt. Quicquid uero abſq; corpore dicitur eſſe/cōtemnūt/nihil aliud audire uolētes. THE. noui
equidē quos uiros dixeris. Tales enim multos repperi. HO. Horum autē aduerſarii caute admo-
dum: atq; pie ſuperne ex inuiſibili ſede pro inuiſibili eſſentia pugnāt. atq; intelligibiles quaſdam &
incorporeas ſpecies cogunt eſſentiā uerā exiſtere. Illorū uero corpora eamue quā nominār/ uerita-
tem in minima rationibus partiūtur: generationēq; pro eſſentia fluentē denominant. Vnde ingēs
& inextricabilis pugna inter utroſq; de his ſemp extitit. THE. uera narras. HO. ab utriſq; itaq; ra-
tionē eſſentię quā ponunt ſigillatim iam exigamus. THE. quomō exigemus? HO. Ab iis qui in ſpe
ciebus eſſentiā locant facilius. mitiores. n. ſunt ab illis aūt qui ad corpora ui ſingula trahūt/durius.
forte uero & impoſſibile. Verū ſic de illis agēdū uidetur. THE. quo pacto. HO. præſtaret illos ope
re meliores/ſi fieri poſſet/efficere. Sin autē id fieri nequit/danda opera eſt ut ſermōe ſaltem efficia-
mus ſupponētes eos modeſtius: atq; rectius q̄ nūc reſponſuros. Quod enim a potioribus concedi
tur/firmius. atq; potius eſt/q̄ quod a deterioribus eſt cōceſſum. Nos autem nō id curamus/ſed q̄-
rimus ueritatē. THE. probe. HO. iube eos meliores factos tibi protinus reſpōdere: & quod aiūt
interpretare. THE. Fiet. HO. Vtrū quod mortale animal nominant/eſſe aliquid aſſerunt? THE.
Quid ni aſſerant? HO. nonne hoc animatū corpus appellant? THE. ualde. HO. dū hoc ferūt ani/
ma eſſe aliquid uolūt? THE. Ita. HO. animam unā iuſtam/iniuſtam alteram. Vnā ſapientem/inſi-
pientem alteram arbitrantur. THE. utiq;. HO. An nō iuſtitię aliorūq; taliū habitu preſentiaq; ta-
lem aīam fieri/contrariorum uero contrariā? THE. hæc quoq; fatentur. HO. quod alicui adeſſe &
abeſſe poteſt/eſſe aliqd dabunt? THE. Dant certe. HO. Cū ergo ſit aliqd iuſtitia & ſapientia/& uir-
tus quælibet/necnō uirtutis cuiuſq; contrariū/& anima pręterea cui hęc accidūt/utrū uideri tan-
giq; poſſe iſtorū ſingula/an non opinātur? THE. ferme nullū ex his uideri. HO. Nunquid horū ali
quod habere corpus exiſtimant? THE. haud ſimpliciter ad hæc reſpondent. Sed animā quidē cor
pus aliquod habere ſapientiā uero & cętera de quibus percōtaberis/aut nihil eſſe/aut corpus aſſe-
rere nondum audent. HO. pculdubio Theætete meliores uiri nobis euaſerunt: nam quicunq; il-
lorū ſpartę: atq; indigenę ſunt horū neutrū aſſerere uererentur: immo quod pugno premi nequit:
omnino nihil eſſe contenderent. THE. ferme/quod ſentiunt/enarraſti. HO. ab illis iterū perqui-
ramus. Nam ſi quid uel exiguū quidē incorporeū eſſe concedūt/ſufficit. Quod incorporeis ſimul
atq; corporeis rebus eſt inſitum/cuius ratiōe eſſe utraq; dicūt/hoc ab illis exprimi q̄rimus. THE.
deeſſet forte illis reſponſio/ſiquid eis tale cōtingeret. HO. uide utrum preponentibus nobis/ens
tale quiddā exiſtere/admiſſuri ſint. THE. Quid uam? declara. forte enim intelligemus. HO. Di-
co quidē quicquid potētiā quācūq; nactum eſt/uel ad aliud agendum/uel patiendū ab alio quāuis
minimū quid a uiliſſimo quodam: & ſi ſolum ſemel/quodlibet tale reuera eſſe. Et hāc ens definitio
ne deſcribo/nihil aliud q̄ potētiā eſſe. THE. At uero poſtq̄ in pręſentia ipſi hoc melius nihil habēt
hoc & accipiunt. HO. probe forſitan deinceps nobis aliqñ & illis aliter dicēdū uidebitur. Atq; id
nunc erga illos admiſſum ratumq; maneat. THE. Manet. HO. ad ſpērum amicos iam deſcenda-
mus. tu autē nobis illorū ſenſum interpretare. THE. fiet. HO. aliud eſſentiam/aliud generationē
dicitis/alterū ab altero ſecernentes? THE. abſq; cōtrouerſia. HO. Et corpore quidem nos p ſen-
ſum cum generatione cōicare. Anima uero per rationem cum uera eſſentia. quā ſemper ſecundū
eadem & eodē modo ſeſe habere/generationē uero alias aliter apparere aſſeueratis. THE. aſſeue-
ramus. HO. Cōmunionū hāc o uiri omniū optimi/quid in ambobus eē dicitis? num id quod nos
pauloante inducebamus. THE. Quid iſtuc? HO. Paſſionē uel actionē ex potentia quadam/ab iis
quæ in inuicē congrediuntur/prouenientem forſitan illorū ad hæc reſponſiōem o Theętete haud
ſatis percipis: ac me diuturna cū illis cōſuetudo ad percipiēdū iuuat. THE. quid ergo rñdēt? HO.
nō dant nobis quod ſupra aduerſus homines terra genitos de eſſentia dictum. THE. Quid illud?
HO. ſufficientē entiū definitionem hanc poſui. uidelicet qñ alicui agendi uel patiēdi uis aliqua uel
minima adeſt. THE. hanc ipſam. HO. ad hæc aiunt/q̄ generatio potētię agendi uel patiendi eſt
particeps. eſſentię uero nulla hmōi potentia cōuenit. THE. an nō id quod dicunt/aliquid eſt. HO.
Ad hoc a nobis obiiciendū. q̄ clarius ab illis audire cupimus/utrum aſſentianť/animā cognoſcere
eſſentiā uero cognoſci. THE. Affirmant pfecto. HO. cognoſcere uel cognoſci actionē uocatis uel
paſſionē: uel utrūq;/uel neutrū iſtorū in altero participare uultis? Patet q̄ in altero neutrū. Aliogn
contraria illorū quæ ſupra cōceſſerāt/nūc admitterent. THE. Intelligo. HO. ſiquidem cognoſce-
re/agere aliqd eſſet/cognoſci uero pati/quo cognoſciť pateretur. Et iccirco eſſentiā hac rōne/ pati

Poſitio eo℞ q id ſolum eſſe dicunt q̄ tangitur.

Poſitio eo℞ q dicūt id ſolū eſſe quod intelligitur.

Prima diffinitio entis.

Animam cognoſcere eſſētiā cognoſci.

Probat oĩa moueri.

ex ipſa cognitione contigeret dũ cognoſcit:& quatenus cognoſcit/eatenus pati:& quatenus patit
eatenus/& moueri. Quod circa rem ſtabilem fieri nõ poſſe dicimus. THE. Recte. HO. Quid ue-
ro: dic per Iouẽ reuera motũ: uitã: animã: ſapientiã nunqd ab eo quod oĩno ac uere eſt/abeſſe pr̃ſus

Ab eo quod iure eſt. nen põt abeſſe uita & anima & motus.

exiſtimandũ? neq; uiuere ipſum neq; ſapere: neq; uenerandũ ſanctãq; mentẽ habere: ſed immobile
ſtabileq; eſſe? THE. Abſurdũ nimis id hoſpes ſi cõcedatur. HO. nũqd mẽtẽ qdẽ habere uitã uero
minime? THE. Qui iſtuc? HO. an hęc utraq; ineſſe illi dicemus non tñ ab eo in anima contineri?
THE. At quonã modo alio cõtineret? HO. utrũ mentẽ: uitã animã habere dicendũ/imobile tamẽ
cũ oĩno ſit animatũ conſiſtere? THE. hec omnia mihi ratione carere uident. HO. motum igit &
motionẽ tanq̃ exiſtentia adeſſe fatendũ. THE. Quid obſtat. HO. ex hoc o Theętete ſequit/ men-
tem nulli rerũ imobiliũ uſq̃ /ullo modo de/ullo adeſſe. THE. Sequit plane. HO. uerũtamen ſi fer-
ri agitariq; cũcta conſentiemus/hoc ſermone ipm idẽ ex genere rerũ exiſtentiũ auferemus. THE.

Secundo probat oĩa quieſcere.

qua rõne? HO. Videtur tibi abſq; ſtatu eſſe umq̃ poſſe quod dicitur ſecũdũ eadẽ eodẽ modo:& cir
ca idem? THE. nequaq̃. HO. cernis uſq̃ ſine his mentẽ/uel fuiſſe/uel eſſe? THE. minime. HO. ad-
uerſus eũ omni rationũ conatu pugnandũ qui ſcientia prudẽtia mẽteq; ſublatis / quicq̃ aliud aſſe-
ueret? THE. & uehementer quidẽ. HO. Neceſſe eſt eum qui philoſophat/atq; iſta in primis hono/
rat ꝓpterea neq; ſermonẽ illorũ admittere quicũq; unam ſpẽm rerum uel plures inducentes/totũ
ſtare ſolũ ferunt: neq; illos audire: qui ens moueri dũtaxat affirmant: uerum ſecũdũ puerorũ optio

Secũda diffinitio entis.

nem comprehenſis oĩbus quotcũq;/uel ſtant/uel mouent/ambo ſimul ens & omne uocare. THE.
uera loqueris. HO. An non ut decet ens ſermone iam comprehendiſſe uidemur? THE. prorſus.

Aggreditur tertiã diffinitionẽ entis.

HO. pape o Theętete quãta nũc in ambiguitate uerſamur? nihil enim aliud nũc pręter difficulta-
tem conſiderandi noſſe mihi uidemur. THE. Quorſum hęc. HO. uides ne o beate ꝙ dũ illud pe-
nitus ignoramus/dicere tamen de illo nos aliqd arbitramur? THE. & ego arbitror: atq; haud ſcio
quã ob cãm nobis hęc ignoratio ſit occulta. HO. animaduerte obſecro diligentius/nũ in praeſen-
tia nos his conceſſis merito quis per inde interrogare poſſet/ut & ipſi ſupra interrogauimus eos q
omne calidũ & frigidũ eſſe uolebant. THE. quemadmodũ? memora mihi ſi placet. HO. conabor
equidẽ eodẽ modo abs te nunc querere/quo ab illis ut aliqd ꝓficiamus. THE. optime. HO. Motũ
& ſtatum nõne inuicẽ contraria maxime nuncupas? THE. cur nõ. HO. Enimuero eſſe illa ſimiliter
ais/& ambo pariter/& utrũq;? THE. aio equidẽ. HO. Q ñ eſſe utrũq; & ambo concedis/tũc moue-

Tertia diffinitio entis.

ri ꝓdicas? THE. nullo pacto. HO. an ſtare forte ſignificas/cũ eſſe utrũq; dicis & ambo? THE. neq;
hoc. HO. ergo tertiũ quiddã ipm ens cogitas:& tãq̃ ſub illo motus & ſtatus contineant/ cõprehen
dis utraq;: atq; eorũ in eſſentia cõmunionem reſpiciens ſic eſſe ambo denominas. THE. uidemur
reuera tertiũ quiddã ipm ens uaticinari/quando motum & ſtatum eſſe dicimus. HO. hac de cauſa
ipm ens ambo iſta motus & ſtatus non eſt ſed p̃ter hęc aliud. THE. apparet. HO. Ens itaq; ſuapte
natura neq; ſtat penitus /neq; mouet. THE. Sic ferme dicendũ. HO. quo nã cogitatio conuerten/
da ut animus de ente ratũ aliqd & manifeſtũ habeat? THE. ignoro. HO. haud facile uſq̃ arbitror.
Siquid enim nõ mouetur/cur non ſtet ſaltẽ? uel quod nõ ſtat/cur nõ moueat? Ens uero nobis extra
hęc utraq; eſſe apparuit: fieri ne id poteſt? THE. minime oĩum. HO. hoc utiq; recordari in preſen
tia debemus. THE. quale id? HO. ꝙ de nonentis nomine interrogati cui nam conueniret declara

Tã ens q̃ non ens hactenus obſcurum.

re nequiuimus: recordaris ne? THE. Quid ni recorder? HO. Nũqd circa ens modo facundiores
ſumus. THE. Mihi quidem hoſpes ſi modo dici põt/magis deficere nũc uidemus. HO. Hoc ergo
hic ponat ambiguũ: poſtq̃ uero tam ens q̃ nõ ens ex ęquo nobis obſcurũ eſt uiſum ſpes reſtat dein
ceps/ſi alterum clarius uel obſcurius uidebitur:& alterũ ſimiliter uiſum iri:& ſi alterũ ignotũ peni
tus alterũ quoq; ſimiliter fore. Sermonẽ igitur q̃tum poſſumus decẽtiſſime circa utrũq; pariter
perſequamur. THE. ſcite. HO. dicamus plane quo pacto multis nominibus idẽ hoc appellamus.
THE. exẽplũ ad hoc inducas. HO. Hominẽ unũ uocantes/cognomẽtis multis denominamus? dũ
colores illi: figuras: magnitudines attribuimus: uirtuteſq; & uitia/in quibus oĩbus aliiſq; permul-

Multa unum dici unum ut bonus homo dicitur homo unum multa ſunt multa ut homo bonus dicitur bonꝰ

tis nõ hominẽ tantũ eẽ ipm dicimus: ſed & bonũ & alia multa: atq; in aliis ſimiliter agimus. Quod
libet enim unum ponentes/multa deinde multiſq; nominibus appellamus. THE. Vera narras.
HO. Vnde iuuenibus ut arbitror & tardo ingenio ſenibus aduerſandi occaſionẽ dedimus. Nã cõ/
tinuo quiſq; obiicere poteſt, ꝙ impoſſibile ſit multa /unũ & unũ multa eſſe. Quapropter exultãt dũ
hominẽ bonũ dici non ſinunt/ſed bonũ quidẽ. bonũ hominẽ uero/hominem uocari uolunt: inci-
diſti ſępenumero ut arbitror Theętete in homines. qui argutiis eiuſcemodi ſtudẽt: plerũq; etiã ſe/

Rerũ an nulla miſtio. an oĩum miſtio. an quarũdam ſit. quarundã non ſit.

niores qui propter inopiã ſapientię: hęc admirant:& tanq̃ magnificũ quiddã inuenerint/ſe teme-
re iactant. THE. & maxime quidem. HO. Vt igitur cũctos quicũq; de eſſentia umq̃ aliquid locuti
ſunt/ſermo cõprehendat/quę deinceps interrogando ſubiiciemus/tam aduerſus hos / q̃ aduerſus
alios quos ſupra rettulimus dicta intelligantur. THE. Quę nã iſta? HO. Verum neq; eſſentiã cũ
motu ſtatuue iungemus: neq; aliud quicq̃ cũ alio quoq̃? Sed quaſi inuicẽ res/cõmunicare nequeãt
noſtris ſermonibus eas penitus ſecernemus. An in idẽ oĩa cõgeremus tãq̃ miſceri ſingula poſſint.

An partim

An partim licebit quidẽ: partim minime? Quid ex his potiſſimum Theętete electuros illos putamus. THE. Neſcio quid pro illis reſpondeã: Cur nõ ſigillatim rñdendo/quid ex unoquoq; ſequit̃ exq̃ſiuiſti. HO. recte admones. Ponamus ergo ſi uis dicere illos primũ nihil prorſus cũ aliquo ad aliquid cõionem ullã habere. Nõne motus & ſtatus nullo modo eſſentię pticipabunt? THE. nullo modo certe.

Poſitio primę partis qõnis falſa.

HO. Nũ erit illorũ aliquod cũ neutrũ ſit eſſentię pticeps? THE. nõ erit. HO. Statim hac cõſenſione/oia ut uidet̃ peruerſa ſunt tũ illorũ dogmata qui moueri oia/tũ illorum qui ſtare ut unum uolunt. Ac etiam illorum qui ſecundũ ſpẽs ea quę ſunt/eodẽ modo & ſecũdũ eadem eẽ ſemper exiſtimant. Omnes enim eẽ adiungũt: partim uere moueri: partim uere ſtare dicentes. THE. ſic eſt oĩno. HO. quinetiã ꝗcunq; interdũ cõponunt oĩa interdũ diuidũt: ſiue in unũ & ex uno in infinita/ſiue interminata elemẽta diuidant: & ex his cõponũt. Similiter quidẽ ſiue interdũ uiciſſim id fieri ponant/ſimiliter quoq; ſiue ſemper. In his inq̃ oĩbus nihil ueri dicunt: quandoquidẽ rerũ eſt nulla cõmixtio. THE. Recte. HO. Preterea & ipſi q̃ abſurdiſſime ſermonẽ trãſigeremus ſi nihil permitteremus/alterius paſſionis cõione/alterũ appellari. THE. Quomodo? HO. Ipſo eſſe circa ſingula quodãmodo uti cogunt̃: & ipõ ſeorſum & altero & ſecũdũ ſeipſum & innumeris aliis: qbus cũ abſtinere nequeant qn ſermonibus ſuis interſerãt nullis aliorũ redargutionibus indigẽt: ſed ut fert̃ domi hoſtẽ & aduerſariũ habent intrinſecus reclamantẽ/inſtar euryclis abſurdi: eumq; ſecum circũferunt.

Prouerbiũ domi hoſtem hãbent.

THE. Verũ eſt quod dicis ac ſimile. HO. Quid uero? Si oĩa uim mutuę cõmunionis habere dicamus? hoc profecto & ipſe refellere poſſum. THE. Qua rõne? HO. Quoniã & motus ipſe omnino quieſceret: & ſtatus agitaretur: ſi inuicẽ cõmiſcerẽtur.

Poſitio ſecũdę ptis qõnis falſa.

Hoc autẽ ſumma quadã neceſſitate impoſſibile eſt/motũ ſtare ſtatumue moueri. THE. Cur non? HO. Tertium itaq; ſolũ reſtat. THE. Sane. HO. Etenim unũ aliquod iſtorum neceſſariũ eſt. Vel omnia. Vel nulla. Vel alia commiſceri/alia minime. THE. neceſſariũ prorſus.

Tertia ps qõnis uera.

HO. Duo quidem reperiri non poſſum. THE. nõ certe. HO. Sequitur ut quicunq; recte reſpondere uult/reliquũ e tribus ponere debeat. THE. maxime. HO. quandoquidẽ alia coire uolunt alia minime: ferme idẽ rebus aliis quod & litteris euenit. Nã quędam ex litteris inuicẽ copulantur: quędam minime. THE. patet. HO. uocaliũ quippe litterarũ ſeries per alias oẽs tanq̃ uinculũ quoddã protendit̃: ſine quo nulle inuicẽ littere uĩciri poſſunt. THE. & maxime quidẽ. HO. An intelligit unuſquiſq; quæ littere qbus cõgruãt? uel arte opus eſt/ut recte id fiat? THE. arte. HO. qua? THE. grãmatica. HO. nõne idem circa grauiũ & acutorũ ſonos. Qui enim uoces inuicẽ cõſonas/diſſonaſue arte dinoſcit/muſicus. Qui uero ignorat: muſicæ expers. THE. Ita eſt. HO. & in aliis artibus/artiũq; defectibus eiuſcemodi alia repiemus. THE. manifeſtum id quidem. HO. Cũ uero & genera rerũ eodem pacto mutuã cõmunionẽ habere dixerimus/nonne ſcientia quadã ſermones peragere debet: qſquis recte qualia genera qualibus congruant. aut diſſonent ſit oſtẽſurus: quinetiam per oĩa cogniturus ſi iſta conueniant adeo ut cõmiſceri poſſint. Et in diuiſionibus rurſus/ſi ꝑ omnia altera diuiſionis eſt cauſa. THE. Scientia prorſus opus eſt: ac ferme omniũ maxima. HO. quam igitur hanc appellabimus Theętete? Nunquid clãculum in liberaliũ hominũ ſcientiam incidimus? uidemur utiq; dũ quereremus ſophiſtã/ante illũ inueniſſe philoſophum. THE. qui iſtuc? HO. Per genera diuidere & neq; eandẽ ſpeciem alteram credere/neq; alterã rurſus eandẽ eſſe/nonne dialecticę officiũ eſſe dicemus? THE. dicemus pfecto

Quoddã officiũ dialecticę

HO. Quicunq; hoc agere poteſt. Vnã ideã per multa/ uno quoq; ſeorſum poſito paſſim porrectã acute perſentit: & multas inuicem alias extrinſecus ſub una cõprehẽſas. Et unã rurſus per tota illa quę multa ſunt/ad unam copulatam: & multas ſeorſum undiq; diſtinctas. Hoc autem eſt ſcire/per genus diſcernere qua ſingula cõmunicare uiciſſim poſſunt: & qua non poſſunt. THE. oĩno. HO. At uero dialecti cum opus haud alteri dabis ut arbitror q̃ pure legittimeq; philoſophanti. THE. quo pacto alteri dari poſſet? HO. philoſophum quidem tali quodam in loco: & nunc & in poſterũ ſi quęremus inueniemus: q̃q̃ & hic non facile conſpici poteſt. Sed alia ratione ſophiſta, alia philoſophus intuitum refugit oculorum.

Quę lateant philoſop. & ſophiſtas.

THE. Qua. HO. ſophiſtã pono: quia in nonentis tenebras aufugit. & diuturna conſuetudine tenebris illis obfunditur/ idcirco ſumma difficultate diſcernitur. THE. ſic eſt. HO. philoſophus autem entis ipſius ideę ratiocinatione ſemper inhęrens ob regionis illius ſplendorem. haud facile cernitur. Nam uulgarium animarũ oculi diuinitatis radios ſubſtinere non poſſunt.

Oculi uulgariũ animarũ radios diuinitatis ſuſtinere nõ poſſunt.

THE. cõſentaneum eſt iſta ſic non minus q̃ illa ſeſe habere. HO. de hoc alias: clarius ſi ꝑ uolũtate licebit/tractabimus. Sophiſta uero nõ prius eſt dimittendus q̃ ſufficiẽter a nobis ſit cognitus. THE. egregie. HO. Poſtq̃ ergo inter nos conuenit ex generibus quędam uiciſſim congredi/quędam penitus diſſidere: & alia quidem cum paucis/alia cum multis. nonnulla quoq; per omnia omnibus cohęrere. Sequamur deinceps rationẽ ſermonis huius in hunc modum conſiderantes. Non de omnibus ſpeciebus inq̃/ne multitudine confundamur. Verum quaſdã ex maximis eligentes/primũ qdẽ quales quęq; ſint/deinde quam iam mutuę cõmuniõis habeãt. Vt ens atq; non ens ſi nõ poſſumus perſpicua penitus notione comprehendere/ſaltẽ cõgrua de his diſputandi ratione non careamus/quoad inueſtigationis huius cõditio patit̃. ꝗ ſi non ens uelut imagi

nando eſſe reuera nõ ens dicemus/inſontes forſitan euademus. THE. decet ſane. HO. maxima ue ro oĩum genera que modo referebamus. ens ipſum & ſtatus & motus. THE. Valde. HO. Duo hęc inuicẽ miſceri nõ poſſe eſt dictũ. THE. Certe. HO. Ens uero utriſq; miſceri. Ambo enim quodã modo ſunt. THe. Nil obſtat. HO. ſequitur ut tria ſint hęc. THE. Sequif. HO. An nõ horũ quodli bet a duobus reliquis alterũ eſt/ſibi idem? THE. Eſt. Ho. Quid ita nunc idẽ & alterũ diximus. Nũ quid ut duo quędã genera/alia q̃ tria ſuperiora/illis aũt neceſſario ſemp adnexa? atq; ita de qnq; ge neribus cogitandũ? An idẽ hoc & alterũ illorum quiddã enunciauimus: quod tñ nos latuit? THE. forſitan. HO. at uero motus ſtatus neq; alterum eſt: neq; idẽ. THE. quã ob cãm? HO. quod cõiter motũ ſtatũ uocauimus/hoc neutrũ illorũ eſſe poteſt. THE. cur. HO. quia & motus ſtaret: & ſtatus itidẽ moueretur. Circa enim ambo alterũ utrũ uis illorũ effectũ/cogeret alterũ in naturę ſue tranſire contrariũ/ut pote contrarii parriceps. THE. prorſus. HO. ambo tamen eodẽ alteroue participãt. THE. nẽpe. HO. ne ergo dicamus aut motũ eſſe idẽ uel alterũ: aut ſtatũ ſimiliter. THE. non certe. HO. ſed nunquid ens & idẽ unũ eſſe inuicẽ cogitãdum. THE. forte. HO. at ſi ens & idẽ nihilo inter ſe differũt/quotiens motũ & ſtatũ ambo eſſe dicemus/ambo ſimiliter iſta idẽ denoĩabimus hoc aũt impoſſibile. Nõ põt igitur idem & ens unũ eſſe. THE. ſic ferme dicẽdũ. HO. quartã ergo ſpẽm prȩter tres ſupiores/ipſm idem ponamus. THE. ponamus. HO. Nunqd ipſm alterum quinto loco ponẽdũ? uel hoc & ens nomina duo unũ quiddã ſignificare putãdũ? THE. forte. HO. arbitror tñ conceſſurũ te ꝙ eorũ quę ſunt quędã ipſa ſecundũ ſeipſa ſunt quędam ad alia referuntur. THE. quid ni? HO. alterũ autem ſemp ad alterũ/nõne? THE. ſemp. HO. nõ tamẽ ita niſi alterum & ens inter ſe longe differrẽt. Sed ſi alterũ ſpẽbus utriſq; participet/ut ens/eſſet utiq; aliqd eorum quæ altera ſunt: alterũ utiq; non ad alterũ. Nunc aũt qcquid reuera alterũ eſt/ex neceſſitate ſequitur ut ſecundũ id quod eſt/alterũ ſit. THE. ſic eſt ut dicis. HO. quãtã ergo alterius ipſius naturam in ſpeciebus quibus adiunximus ponere decet. THE. profecto. HO. dicendũ quoq; per omnia hęc illã diſcurrere: eſſe enim ex aliis unũquodq; alterũ: nõ per ſui ipſius naturã: ſed quia alterius ideę ſit particeps. THE. Reuera. HO. ſic aũt de quinq; ſigillatim repetẽdo dicamus. THE. Qui? HO. principio ꝙ motus omnino alterũ quiddã eſt q̃ ſtatus. Ita ne an aliter aſſerendum? THE. ita prorſus. HO. Nõ ergo ſtatus eſt. THE. nullo pacto. HO. eſt aũt ex eo ꝙ entis eſt particeps. THE. eſt. HO. rurſus motus alterũ eſt q̃ ipſum idẽ. THE. ferme. HO. non ergo ipſm idem eſt. THE. nõ certe. HO. attamen idẽ quodãmodo eſt propter participationẽ. Omnia enim ipſo eodẽ ꝑticipãt. THE. ſummopere. HO. concedendũ igitur ſine cõtrouerſia motũ & idẽ eſſe pariter & non idem. neq; enim ſimili ratione utrũq; ꝓnunciamus. ſed idẽ: quia ipſius eiuſdẽ particeps/ſibimet idẽ eſt. Non idem uero/quia ipſm quoq; alterum recipit/quo ab ipſo eodẽ ſeiungif: neq; illud eſt: ſed aliud quiddã. Quãobrẽ recte nõ idẽ iterum dicitur. THE. Recte nimirũ. HO. Quinetiam ſi quomodo ſtatum ipſe motus admitteret/motũ ſtabilẽ nominare nequaq̃ eſſet abſurdũ. THE. recte. ſiquidẽ conceſſerimus e generibus quædam inuicem cõicare uelle: quędã minime. HO. At uero ad huius prius demõſtrationẽ q̃ prȩſentium refellendo puenimus/ꝙ uidelicet ſic natura ſe res hẽat. THE. cur nõ? HO. Dicamus iterũ motũ alterum eſſe q̃ ipſm alterum: quẽadmodũ aliud q̃ idem & ſtatus erat. THE. neceſſe eſt. HO. Eſt ergo & alterum hac rõne quodãmodo & non alterum. THE. Verẽ. HO. Quid uero deinceps? Num alterũ ipſm q̃ tria dicemus/non tamen a quarto diuerſum. cum quinq; illa eſſe cõfeſſi fuerimus/e quibus unũ cõſiderandũ ꝓpoſuimus. THE. At quomodo? Neq; enim minorem illorũ numerũ q̃ ſupra conſtiterit/inducere poſſumus. HO. Ergo nihil ueriti aſſeueremus motũ aliud eſſe q̃ ens. THE. aſſeueremus protinus. HO. Quare motus reuera non ens exiſtit: & ens/quãdoquidẽ entis eſt particeps. THE. Manifeſtum id quidem. TH. ſequif itaq; non ens in motu & in aliis generibus omnibus eẽ. Nam in ſingulis alterius ipſius natura/dũ alterũ unũquodq; q̃ ipſm ens efficit: non ens efficit ſingula: atq; ideo cuncta ſimiliter non entia hac de cã prȩdicabimus: & quia ente participant/eſſe iterũ dicemus/entiaq; uocabimus. THE. apparet. HO. Ergo circa ſpẽm quãlibet ens quidẽ unũ eſt: non ens aũt multitudine infinitũ. THE. uidetur. HO. an nõ ipſm quoq; ens aliud q̃ unũquodq; aliorũ eſt dicendũ? THE. neceſſe eſt. HO. Ens itaq; quot numero alia ſunt/totidẽ nõ eſt ipſm: nã cũ illa ipſm non ſit/unũ qdem ipſm eſt. Alia uero que infinita ſunt numero nõ eſt. THE. ita pene dicẽdũ. HO. haud ſane turbare nos hęc debẽt. ſiqdẽ natura generũ mutuã cõionẽ hẽt. Siqs aũt minus hęc accidit ſciẽdũ poſitis ſupioribus/cõcedi hęc iſup oportere. THE. iuſte loq̃ris. HO. Videamus & hoc. THE. qd nã? HO. quotiẽs nõ ens dicimus ut uidemur/neq̃q̃ entis cõtrariũ dicimus ſed alterꝫ qddã ſolũ. THE. quẽadmodũ? HO. ceu cũ nõ magnũ dicimus/nõ magis puũ q̃ eq̃le eo uocabulo ſignificamus. THE. ſic ẽ. HO. Nõ. ergo cõtrariũ/ qñ negatio dr̃ ſignificari fatebimur? tñ uero dũtaxat aſſeuerabimus/ꝙ uõ/& neq̃/ aliqd ex alioꝝ nũero ſignificãt qñ noĩa añcedũt: imo quotiẽs añcedũt res ipas/circa qs noĩa negatiões ſequẽtia ꝓnũptiãt THE. ſic ẽ oĩno. HO. hoc ꝑterea ſi tibi uf/meditemur. THE. qd iſtud. HO. ipſius alterius natura eodẽ mõ quo & ſcĩa diuiſa diſpſaq; uf. THE. Dic age quo pacto? HO. una qdẽ ẽ illa ps aũt illius in aliquo

Quod ens & idem nõ ſint unum.

Rurſus de qnque gñibus.

Non ens in qbus ſit.

Examinatio ipſius non entis.

Qñ negatio dr̃ contrariũ nõ ſignificar̃. De dictiõe ñ.

Meditatio ipſius alterius.

aliquo reſidēs/ſigillatiq́ determinata/cognomētū ꝓpriū eſt ſortita: quo circa multę artes ſciētięq́ eē dicunť. THE. ꝓrſus. HO. nõne & ptes naturę ipſius alterius/q̃ una eſt idē qđ & partes ſcientię patiunť. THE. Forſitā. Veꝝ qua rõne declara. HO. eſt pulchro ps aliq̃ ipſius alterius oppoſita? THE. eſt. HO. Hancne omni cognomento carere dicemus? an potius cognominari? THE. cognominari. HO. Quod enim non pulchrum ubiq́ ꝓnūciamus hoc non ab alio quoq̃ alterū eſt / q̃ a pulchri natura. Age itaq́ ad hoc reſponde. THE. ad qd reſpõdeam: HO. cū aliquid in parte quadā entiū determinatū ſit/ rurſuſq́ alicui entiū opponatur/cõtingatq́ ita non pulchrum dici/ſequiť nõ pulchrum eſſe aliquid/quādoquidē eſt illud cui opponiť. THE. recte admodum. HO. Nunqd ex hoc ſermone pulchrum magis in numero entium/non pulchrum minus ponēdum? THE. nihilo magis? HO. Similiter ergo tam nõ magnū q̃ magnū eſſe dicēdum. THE. ſimiliter. HO. quinetiā non iuſtum ex ęquo ac iuſtum eē aſſeuerādum. THE. abſq́ dubio. HO. Eademq́ erit de cęteris ratio. poſtq̃ alterius ipſius natura e genere entium eſſe apparuit. Ea uero exiſtente neceſſe eſt: & ptes eius nihilominus exiſtere.

Probatur q̃ nõ ens ſit.

THE. quid ꝓhibet? HO. oppoſitio ipſa quę eſt inter partē naturę ipſius alterius partēue entis: nihilominus ſi dictu fas eſt/q̃ ens ipſum eſſentia eſt: neq́ cõtrarium illius/ ſed alterum quiddam dūtaxat/ſignificat. THE. perſpicue. HO. Quā igitur ipſam appellabim?? THE. Conſtat utiq́ ꝙ nõ ens a nobis gratia ſophiſtę quęſitum hoc ipſum eſt. HO. An ut dicebas nullius alioꝝ eſſentiam derelinquit? oporteťq́ audacter iam dicere ꝙ nõ ens firmiter naturā ſuam habet: quēadmodum magnū erat magnū pulchrūq́ erat pulchrum. Ac etiam nõ magnū & nõ pulchrū. Eodēq́ pacto nõ ens ſecūdum idem erat & eſt/ nõ ens ſpecies una multis aliis entibus adnumerata.

Quod nõ ens firmiter hēt naturā ſuā.

Nunqd ulterius circa hoc Theętete diffidimus? THE. nequaq̃. HO. aduertis ne q̃ longe a Parmenidis mente diuertimus. THE. cur nam? HO. illius limites tranſgreſſi ſumus: dum ulterius q̃ ſtatuerit conſiderauimus & oſtēdimus. THE. quo pacto? HO. quoniā inquit ille: nūq̃: nuſq̃: nullo modo ſunt nõ entia. Sed tu querēs ab hoc ꝓgreſſu cohibe mentē. Hæc ille.

Carmina Parmenidis.

Nos aūt nõ ſolum non entia eſſe oſtēdimus/ſed quę ſit nõ entis ſpecies demõſtrauimus. Cum enim oſtēderimus alterius ipſius naturā eſſe: p quę omnia entia diuiſam atq́ diſperſam inuicē/ tunc partē eius oppoſitā ei qđ cuiuſq́ ens eſt/eſſe ipſum reuera nõ ens aſſeruimus. THE. uera ꝓrſus o Hoſpes dixiſſe mihi uidemur. HO. Nemo itaq́ dicat/ꝙ poſtq̃ nõ ens entis/cõtrarium oſtēdimus eſſe ipſum dicere audeamus. Nos enim iamdiu id prętermiſimus. Vtrum reuera ſit cõtrarium/nec ne. Quod aūt nunc diximus eſſe nõ ens/uel reprobare debet/ qui minus credit: uel ſi reprobare nõ ualet/eouſq́ credere: quouſq́ cõtradicere nequit: ꝙ uidelicet genera inuicē ſint cõmixta/enſq́ & alterum per ſe inuicem perq́ alia omnia penetrādo/ ſeſe mutuo capiāt/dum alterū ente participat.

Qui poſitioni non credit reprobare debet: q reprobare nõ habet credre debet.

Eſt enim ob participationem huiuſmodi: nõ tamen eſt illud ipſum/Quo participat/ ſed aliud quiddam. Cum uero aliud ſit q̃ ipſum ens/ neceſſario ſequitur ut non ens eſſe dicatur. Ens quoq́ ex eo ꝙ eſt ipſius alterius particeps/ alterum quiddam ab aliis generibus eſt dicendum. Cūq́ alterum ſit q̃ reliqua cuncta: nec unum aliquid ex illis/neq́ cuncta exiſtit: ſed ipſum quod eſt dūtaxat: quapropter ens abſq́ dubio in plurimis plurima nõ eſt. Et alia quoq́ ſimiliter tam uniuerſa q̃ ſingula multifariam quidē ſunt: & multifariam nõ ſunt. THE. uera narras. HO. ſiquis contrariis hiſce conuerſionibus fidem non præſtat/ cogitare debet ut meliora q̃ hęc inducat: ꝙ ſiquis quaſi arduum quiddam inuenerit/ gloriatur/tum ad hæc/tum ad alia ſermones trahens/ haud ſane multo ſtudio digna excogitauit: quēadmodum ſermones hi teſtantur. Hoc enim neq́ egregium aliquid eſt/ neq́ inuentu difficile. Sed illud arduum eſt atq́ præclarum. THE. quid nam? HO. quod & ſupra eſt dictum. ut his obmiſſis tanq̃ leuibus / poſſit aliquis ſigillatim redarguendo proſequi / quotiens dicat quis quod alterum eſt idem eſſe/ aut quod idem eſt alterum / ita ut utrunq́ id per rationem propriam patiatur. Vtq́ iterum oſtendere poſſit quod idem eſt: alterum quoquo modo eſſe: alterūue idem. magnū quoq́ paruum ſimileq́ diſſimile. Atq́ ita contraria ſemper in ſermonibus facile ꝓferre queat. Neq́ uero aliqua tam uera redargutio eſt. Cumq́ nuper ens aliquod perceptum ſit: noua eſt. THE. Oīno quidem. HO. cæterum o adoleſcens optime/ omne ab omni ſecernere/& inconcinnum eſt: & hominis muſicę philoſophięq́ prorſus expertis. THE. quāobrem? HO. omnis penitus oratio deleť: ſi unūquodq́ ab omnibus ſegregatur. Nam ꝓpter mutuā ſpecieꝝ copulam oratio cõſtitit: THE. ſic eſt. HO. aduerte obſecro q̃ oportune nūc aduerſus iſtos pugnātes coegimus eos ut alterū alteri cõmiſceri ꝑmitterent. THE. ad qd maxime. HO. ad hoc ut oratio unū aliquid e generibus ſit: hoc enim ſi priuaremur philoſophia utplurimū careremus. Oportet pręterea in ꝑſentia cõmuni conſenſu quid oratio ſit/definire: ꝙ ſi penitus e medio tolleret/nulla de re loqui poſſemus. Tolleretur aūt ſi cõceſſum eſſet nullam eſſe rerū cõmixtionē. THE. recte id quidem. Verum qua de cauſa nunc oratio definienda ſit/ non intelligo. HO. At forte hoc modo percipies. THE. Quo. HO. nõ ens cõſtitit unū aliqđ genus ex aliis exiſtens per oīa quę ſunt/eſſe diffuſum. THE. cõſtitit. HO. conſiderandum ergo deinceps utrū opinioni atq́ oratiõi imiſceať. THE. cur? HO. qm̄ ſi nullo modo his imiſcetur/uera eſſe omnia neceſſe eſt: ſinautem miſceť/falſa opinio: orationq́ falſa oxoriuntur.

Dicere enim & opinari non entia / hoc ipſum falſum eſt orationi & cogitationi cōtingens. THE. ſic eſt. HO. Cum uero ſit falſitas deceptio ſequitur. THE. ſtatim. HO. Orta deceptiōe / neceſſe eſt ſimulachris & imaginibus phantaſiaq; cuncta repleri. THE. Nihil repugnat. HO. Sophiſtā utiq; dicebamus huic aufugiſſe / dum falſum aliquo modo eſſe renueret: quia nonens nemo cogitet uel pronunciet. Cum nonens nulla ex parte ſit eſſentię particeps. THE. ſic eſt dictum. HO. Nunc autem hoc entis particeps nobis apparuit. Quapropter haud ultra hunc in modum pugnabit. Forte uero dicet / quaſdam e ſpeciebus nonente participare / quaſdam minime: orationem & opinionem ex illorum numero eſſe quæ non participant. Et iccirco facultatem illam phantaſticam ſimulachrorum magiſtram / in qua illum locauimus / nuſq̄ eſſe contendet / poſtq̄ opinio oratioq; nonēte nullo modo participant, falſumue nihil eſſe dicet cum nulla cōmunio talis reperiatur. Quamobrem quid oratio ſit opinioq; & phantaſia primo inueſtigandum / ut his declaratis / eorum cum non ente cōmunionem conſpiciamus: qua inſpecta / falſum eſſe aliquid oſtendamus: cūq; hoc oſtenderimus / in eo ſophiſtam ſi reus ſit / uinciamus. Alioquin abſoluentes illum in alio quodam genere / deinde quęramus. THE. Verum omnino uidetur hoſpes / quod ab initio de ſophiſta prædiximus / ꝙ uidelicet difficile capi poſſet. multis enim eſt obiicibus circūſeptus: neq; ad eum peruenire quis poteſt niſi prius obſtaculum quod primo iecit ille ſubmouerit. Et nunc quidem uix tandē obiectionem illam euaſimus / qua non ens nullo modo eſſe intulerat. Continuo ſiquidem aliud eſt illatum. Vnde oportet falſitatem circa orationem opinionemq; oſtendere: ac forſitan poſt hoc aliud / aliudq; poſt illud / nulluſq; terminus inuenitur. HO. Forti animo perſequi Theętete debet quiſquis contra progredi poſtq̄ inuaſit aliquantulum ualet. Qui enim in iſtis hęſitat / in aliis audebit nunq̄. Nam qui in illis aut nihil perficit / aut retro repellitur / nunq̄ ut prouerbio fertur / expugnabit urbem. Hunc uero poſtq̄ ingens obſtaculum iam diſiecimus / reliqua poſt hęc minora leuioraq; ſuperſunt. THE. præclare loqueris. HO. Oratiōem itaq; primo opinionemue capiamus: ut clarius oſtendamus / utrum non ens hæc attingat: an uera omnino ſint ambo: falſumq; neutrū. THE. optime. HO. Age quemadmodum circa ſpecies & litteras diximus ſimiliter circa nomina rurſus excogitemus. Videtur enim quod nunc quęritur ita ſeſe habere. THE. quid potiſſimū de noībus uis ītelligi? HO. utrū oīa inuicē cōgruāt: aut nullū: aut q̄dā cōſonēt: alia diſſonēt. THE. patet ꝙ q̄dā cōgruūt: q̄dā minīe. HO. Forte tale qddā ais: ꝙ q̄ conſequenter dicta / aliqd exprimūt inuicem congruunt. Quę uero continuata / nihil ſignificant / non cōueniunt. THE. quomodo qdue dicebas? HO. Quod intelligere te & fateri putaui. Duo nāq; ſunt genera declarationum earũ / quæ circa eſſentiam uoce fiunt. THE. quo pacto? HO. unum quidem nominū genus / uerborum alterum. THE. Dic utrūq;. HO. declamationem qua actiones ſignificantur uerbum dicimus. THE. ſane. HO. ſignum autem uocis agentibus ipſis impoſitum / nomē. THE. prorſus. HO. Ex ſolis nominibus ſuppoſitis inuicem oratio nunq̄ efficitur: neq; rurſus ex uerbis abſq; nominib⁹ ſubſequēter pronunciatis. THE. hęc non didici. HO. conſtat utiq; ꝙ alio intendens animum / pauloante aſſentiebare: nam hoc ipſum eſt / quod dicere uolebam / ꝙ iſta ſi ſolum ita continuata pronunciātur / orationem non faciunt. THE. quomodo? HO. ut uadit: currit: dormit: & alia uerba quęcūq; actiones ſignificant / quæ ſiquis ſubiungat omnia: nihilo magis orationem facit. THE. ſic eſt. HO. rurſuſq; cum dicitur: leo: ceruus: equus: cęteraq; nomina quę ipſos agentes ſignificant / nōdum ac continuatione oratio ulla conficitur. Nam quę proferuntur / haud ante dctionem: uel actionis impedimentum / aut eſſentiam / ſiue exiſtentis rei / ſeu non exiſtentis oſtendunt / q̄ uerba nominib⁹ miſceātur. Tunc uero primum conueniunt: ſtatimq; fit oratio: & prima horum complexio: prima oratio eſt: etiam ſi ſit breuiſſima. THE. Qui iſtuc inquis? HO. quando quis dicit / homo diſcit orationem hanc eſſe ais primam atq; breuiſſimā. THE. equidem. HO. Tunc ſane declarat aliquid de his quę ſunt uel fiunt: aut fuerunt iam: aut erunt: neq; nominat tantum: ſed & perficit aliquid: uerba nominibus copulans: ideoq; nō modo nominare / uerum etiam loqui ipſum dicimus: taliq; cōtextu nominum orationem enunciauimus. THE. recte. HO. enimuero quemadmodum res aliquę conſonant inuicem ut ſupra diximus / aliquę diſſonant / ita & ſigna uocum quædam nequaq̄ cōueniunt: quædam conuentu orationem conflant. THE. prorſus. HO. accipe & hoc breue. THE. quale iſtud? HO. Orationem neceſſe eſt quotiens fit / alicuius eſſe orationem: nullius enim eſſe orationem: impoſſibile eſt. THE. ita uidetur. HO. nōne & qualem quādam eē ipſam oportet. THE. oportet ſane. HO. aīaduertamus obſecro diligēter. THE. decet. HO. afferam orationē tibi / rem cum actione per nomen uerbūq; coniungens: cuius aūt oratio ſit tu dicas. THE. efficiam ut potero. HO. Theętetus ſedet: num oratio iſta prolixa? THE. non: ſed mediocris. HO. tuum eſt nūc dicere de quo & cuius oratio eſt. THE. de me uidelicet: atq; mea. HO. hæc autē? THE. quę nā. HO. Theętetus hic / qui cum ego nunc diſputo uolat: THE. nemo de hac quoq; aliter diceret / niſi ꝙ de me meaq; ē. HO. diximus qualē quādā eē orōnē quālibet oportere. THE. dixim⁹. HO. unā uerā / alterā falſam. Vera orō ea q̄ ſunt ut ſunt / de te p̄dicat. THE. certe. HO. falſa aūt / alia p̄ter illa q̄ ſunt.

THE.

Vis phantaſtica, ſimulacrorum magſra.

A nō ente falſitas: a falſitate deceptio. a deceptiōe phātaſiarū repletio oritur.

Prouerbium Nunq̄ expugnabit urbē.

De oratiōe & opinione.

Quę uocãſint congruētes: quę non.

Quę uox uerbum. quę nomen.

Prima oratio a breuiſſima hō diſcit.

Loqtur: q nomen cū uerbo iungit.

Orōnē alicuius eſſe oportere.

THE. profecto. HO. quę nō ſunt ergo/ q̄ſi ſint aſſerit. THE. ſic ferme. HO. reuera entia de te alia. Multa ſiquidem entia circa unūquodq; eſſe prędiximus/ multa quoq; nō entia. THE. oīo. HO. Primū quidē neceſſe eſt orationē illam quā ſecūdo loco de te protuli/ ſecundū oratōis definitionē/ unā quādam & breuiſſimis eē. THE. ſic enī inter nos cōuenit. HO. deinde exprime: num alicuius ſit. THE. alicuius. HO. ſi tua nō eſt/ alteri⁹ multomin⁹. THE. patet. HO. ſi nullius ē/ neq; oratio prorſus ē. Nā oſtēſum ē/ fieri nō poſſe/ ut q̄ oratio eſt/ nullius oratio ſit. THE. ſcite. HO. Ergo quotiens de te altera ita p̄dicanť ac ſi eadē eſſent/ & nonētia pinde ac ſi entia/ hmōi q̄dā ex uerbis ac noīb⁹ cōpoſitio/ ꝓculdubio fit oratio falſa. THE. Vera admodū loq̄ris. HO. Quid aūt de cogitatōe: opīone/ & phātaſia dicemus? nōne iam cōſtat/ ꝙ hęc oīa genera/ tū uera/ tū falſa in aīs noſtris efficiuntur. THE. qua rōne? HO. ſic ītelliges facile/ ſi prius q̄d unūquodq; iſtoꝝ ſit/ quoue inter ſe ſingula differant/ acceperis. THE. Dato mō. HO. nōne cogitatio & oratio idem? niſi ꝙ cogitatio dicit/ illa ipſa ſine ſtrepitu uocis īterior collocutio/ q̄ ſeſe anim⁹ noſter alloq̄t. THE. penit⁹. HO. Sed p os effluxus ꝓlatiōis ab illa ofo nūcupať. THE. uerū. HO. Quinetiā in oratione hoc aīaduertimus. THE. Quid. HO. affirmationē inq̄ & negationē. THE. nempe. HO. q̄n igiť hoc in aīa p cogitationē ſilētio fit/ pōt ne alio q̄ opīonis noīe nūcupari? THE. nequaq̄. HO. Quid uero? cū nō p ipſam ſed p ſenſum rurſus talis paſſio accidit/ pōt ne aliter q̄ phātaſia cognomiari? THE. nō aliter. HO. poſtq̄ ofo partim uera/ ptim falſa eē apparuit. Cogitatio uero īterior ipſi⁹ aīę collocutio/ opīone cogitationis cōcluſio/ in qua opīonis ſenſuſq; cōmixtio reperiť/ neceſſariū eē uideť/ ut cogitatiōes opioneſq; partim uerę ptim falſę ſint: q̄ppe cū ſint oratōi cognatę. THE. nihil repugnat. HO. aduertis ne nos facilius q̄ putabam⁹/ orationē & cogitationē falſam īueniſſe. Metuebam⁹ ſane/ ne opus irritū & inexplicabile iſta quęrētes aggrederemur. THE. aduerto. HO. ergo ne reliq̄ metuam⁹. Veꝝ poſtq̄ patefacta ſunt iſta/ ſupiores illas ſm ſpēs/ diuiſiones iterū reſumam⁹. THE. q̄les? HO. imaginariā artem in duas diuiſim⁹/ aſſimilatricē. ſ. & phātaſticā. THE. Sic egim⁹. HO. qua uero in arte duaꝝ ſophiſtā collocarem⁹: ambigebam⁹. THE. pfecto. HO. Poſt hāc ābiguitatē/ repēte ꝓfundior emerſit caligo: cū ſermo ille cūctis dubius īferreť/ ꝙ neq; imago/ neq; ſimulachrū/ neq; phantaſma oīno uſq̄ ē: q̄a nullo mō: nuſq̄ nunq̄ falſum extat. THE. uera narras. HO. Nūc aūt poſtq̄ apparuit q̄dē oratio/ apparuit & opīo falſa/ poſſibile ē ſimulachra q̄dā reꝝ ueraꝝ ęmula eē: & ab hac diſpōne artē decipiēdi manare. THE. poſſibile certe. HO. q̄netiā ꝙ in his ſophiſta uerſať/ eſt cōceſſum. THE. eſt. HO. Adnitamur iterū bifariā gen⁹ ꝓpoſitū partiētes ſp ad dexterā ꝓgredi diuiſi ptē: & q̄ cum ſophiſta quoquo mō cōicant/ circūſpicere/ ut cōib⁹ oībus amputatis ꝓpriā eius ſedē atq; effigiē: & nos intueamur. Et his q̄ ad hmōi diſciplinę ꝓgreſſum natura accedūt q̄ ꝓxime/ oſtēdamus. THE. pbe. HO. nōne ab initio artē efficiēdi unā/ acquirēdi alterā partiētes induxim⁹? THE. certe. HO. diuiſa poſtmodū acquirēdi arte ſub ea ſophiſtā locauim⁹ in uenatione certamine: mercatura & huiuſcemodi ſpēbus. THE. Sic prſus eſt actū. HO. Nūc uero poſtq̄ efficiēdi quoq; ars ſophiſtā complexa eſt/ cōſtat in primis artē hāc eē bifariā diuidēdā. Imitatio q̄ppe/ effectio q̄dā eſt/ ſimulachrorū ſcilicet nō uerarū reꝝ/ quēadmodū ſupradiximus. Nōne? THE. ꝓculdubio. HO. effectricis igiť facultatis duę primū ſint ptes. THE. que. HO. diuina & humana. THE. nōdum ītelligo. HO. Si mō quę ſupradicta ſunt/ recordamur/ effectricē faculatē dixim⁹/ uim quādam q̄ cā eſt/ ut ſint poſtea quę ante nō fuerāt. THE. recordamur. HO. aīalia cuncta mortalia: plantaſq; quęcūq; terra ex ſeminibus radicibuſue naſcunť: & quęcūq; inaīata in terra cōſiſtunt/ ſiue liquefieri poſſint/ ſiue nō poſſint: nūq̄d alio quodā opifice fabricata q̄ Deo/ fieri poſt cū prius nō fuerint p̄dicabimus? an multoꝝ doctrinā ſermoneſq; ſectabimur. THE. quoꝝ? HO. dicentiū iſta/ natura ipſa gigni a cā quadā fortuita/ ſine mēte hęc agēte: uel cū rōne potius ſciaq; diuina ab ipſo Deo tributa. THE. Ego forte ꝓpter ętatē/ tum hoc/ tum aliud opinor. In pn̄tia uero ad te reſpiciēs/ putanſq; exiſtimare te p Deum hęc oīa gigni/ idē ipſe quoq; exiſtimo. HO. recte admodū Theętete. Ac ſi te putaremus īpoſterū aliter opinaturū/ nūc rōne ſimul cū neceſſaria quadā pſuaſione/ ut nobis crederes efficeremus. Quoniā uero eius ingenii eē te noui/ ut ēt ſine noſtra demonſtratōe/ ultro ad illa ſis ꝓfecturus/ ad quę nunc trahi te dicis/ dimidiā. Nam ſupuacua diſputatio talis eſſet: ponā uero illa quę natura gigni dicuntur: arte diuina fieri: quę aūt ex his ab hoībus cōponunť humana: atq; hac rōne duo effectricis facultatis genera: humanū uidelicet & diuinū. THE. pręclare. HO. Cum uero duę ſint artes/ utrāq; bifariā diuide. THE. qui. HO. quēadmodū ars effectrix uniuerſa p latitudinē eſt diuiſa ita nūc per longitudinē diuidatur: atq; ita quattuor illius partes efficiunť: due quoad nos humanę/ duę iterū quoad Deos diuinę. THE. profecto. HO. ex his q̄dem rurſus aliter nūc diuiſis/ utriuſq; partitiōis pars una eſt effectrix. Reliquę aūt imaginarię noīanť: unde rurſus efficiēdi facultas in duo diuiditur. THE. Dicas iterum quēadmodum utraq;. HO. homines utiq; & aīalia cętera/ eaue ex quibus iſta gignunť: ignis & aquā: horūq; germana Dei opera eſſe cognoſcimus. THE. nempe. HO. Poſt hęc hoꝝ ſimulachra ſequitur/ demonica quadā machinatiōe ꝑducta. THE. Qualia? HO. Phanthaſmata quę dormiētib⁹ obcurrūt: quęue in die p ſe abſq; arte uidenť: umbra q̄dem cum tenebrę

Quid cogitatio: nam eadem oratio:

Quę ſit ofo:

Quę ſit opinio.

Quę phantaſia.

ignī miſcent̄.duplex aūt quādo lumē ꝓprium & extraneū circa ꝑſpicua leniaq; in unū concurrens
ſenſumq; cōtrariū ſolitę uiſionis prebēs/ſpēm efficit.Duo ergo ſunt iſta diuinę effectionis opa:res
uidelicet ſingulę ſingularūq; rerū ſequētia ſimulachra.Ars quoq; humana architectura domū fa-
bricat pictura domus imaginē:ueluti quoddā humanū inſomniū uigilantibus factum.THE.nulli
dubiū.HO.In aliis quoq; ſimiliter per duo partiēdo/gemina opa effectricis noſtrę actionis inueni
mus.Ipſam qppe rem principali facultate:imaginē uero imaginariā facimus.THE.Plane iam in
telligo:ac duas bifariā pono effectricis ſpēs facultatis:primo ſiqdem in diuinā partior & humanā:
deinde in rerū ipſaꝝ imaginūue effectionē.HO.reminiſcamur obſecro duo dixiſſe nos imagiarię
facultatis genera eē oportere:aſſimilatoriū.ſ.& phātaſticū:ſi modo aliqd reuera falſum/& falſum
unū aliqd eoꝝ quæ ſunt/ſit futurū.THE.dictū certe.HO.Nōne cōſtitit?ideoq; nūc ipſi duas ſine
cōtrouerſia ſpēs adnumerabimus.THE.Sane.HO.Phātaſticū itaq; rurſus in duo ſecādū.THE.
quēadmodum?HO.Vnū per inſtrumēta factū:alterū illius qui ſeſe inſtrumētum phantaſma effi-
cientis exhibet.THE.Qui iſtuc ais?HO.Quotiēs aliquis figurā tuam uſurpās/corpus ſuū tuo red
dit ꝑſimile:ſeu uocē uoci:imitatio iſta phātaſtice nūcupat̄.THE.utiq;.HO.imitatoriū hoc appel
lantes ita diſtribuamus.Et reliquū omne quaſi iam quietis cupidi prętermittamus:cōcedamuſq;
alteri ut in unū colligat:& cōueniens ipſi tribuat cognomētum.THE.diſtribuat̄ ut uis & hoc di-
mittatur.HO.Hoc pterea duplum o Theętete exiſtimādum.Quāuero ob cām aīaduerte.THE.
dic.HO.Eoꝝ qui imitant̄/aliqui cognoſcētes qđ imitātur/hoc agunt:aliqui aūt ignorātes:an ma-
iorem aliquā diſcrepantiā diuiſionēq; q̄ ꝑ ignorantiam cognitionēue ponemus.THE.nullā.HO.
Nōne ea quā modo dicebamus cognoſcētium imitatio erat?figurā quippe tuam imitat̄ ille qui te
cognoſcit.THE.ille ipſe.HO.Quid aūt de iuſtitię uirtutiſq; uniuerſę figura dicēdū?an non multi
dum ignorāt/noſſe aūt hāc opinātur/qđ illis uidet̄ idipſum imitātes/tam uerbis q̄ operib⁹ annitū-
tur:ut ineſſe ipſis appareat.THE.atq; admodum multi.HO.nūquid ita illos ſpes fallit:ut ſicut iu
ſti nō ſunt/ita nec etiā uideant̄?an cōtra.THE.cōtra.HO.Imitatorē hūc diuerſum ab illo ſuperio-
ri dicemus/ignorantē a cognoſcente.THE.dicemus plane.HO.Vnde nomē utriuſq; ꝓpriū de-
ducetur?an uidelicet difficile eſt?quia cā quędam uetus diuiſionis generū in ſpēs/ſupiorib⁹ noſtris
ignota fuerit?adeo ut nemo partiri cōtenderit:ideoq; nominū inopes eſſe neceſſe eſt:& ſi dictu au
dacius uideri pōt/declaratiōis tamē diſcretioniſq; gratia/imitationē illam opinionis comitē/opina
bilem imitationē denoīemus:illam uero quę ſciētię/hiſtoricā quādam ſcientēq; imitationē.THE.
eſto.HO.harum quidem appellationū altera dūtaxat utēdum.Nam ſophiſtam/& ſi in genere imi
tantium/nō tamē in genere ſcientium poſuimus.THE.ſic eſt.HO.Hunc itaq; opinioſum imitato
rem tanq̄ ferrum examinemus ſit ne ſolidus ſimplexq;/an cōtra.THE.examinemus.HO.Certe
admodum multiplex.Nam ſophiſta quidā fatuus & ineptus eſt/quę opinat̄/ſcire ſe putans.Altera
uero figura/propter uariam in ſermōibus reuolutionē/certe ſuſpitionē plurimā metūq; reportat/
ne forte ignoret illa quę coram aliis ſcire ſe ſimulat.THE.oīo ex utriſq; generibus eſt/ut narraſti.
HO.nōne igitur unū qdem ſimplicē/alterū ironicum imitatorē ponemus?THE.cōſentaneum ē.
HO.Hui⁹ iterū genus unū an duo dicemus?THE.tu uideris.HO.cogito eqdē/ac duo cogitanti
mihi ſe offerunt.Vnus quidem publice ꝓlixa oratiōe apud populum ironia utens:alter priuatim
minutis quibuſdā captiūculis cogens eum qui cū ipſo diſputat/ſibimet in ſermonibus cōtradice-
re.THE.recte admodum loqueris.HO.Q ūo ſupiorem illum denoīabimus?ciuilem ne?an po-
pularem.THE.popularē.HO.alterū uero ſophon.i.ſapientē/an ſophiſticū?THE.ſapientē qui-
Vnde dictus ſit ſophiſta. dem uocare illum nō licet/quādo quidem ignorantē ipſum poſuimus.Quoniā uero ſapientē imi-
tatur/cognomentū quoddam illius ſimile ſortiet̄.Ac demū intelligo/hunc ipm ꝓrſus & reuera ſo
philtam appellari decere.HO.an nō ut ſupra/ita nūc nomen eius colligabimus a fine iterū ad prin
Vltīa ſophiſtę deffinitio. cipium cōplicantes.THE.oīno.HO.is demū ſophiſtam uere definiet/qui generationē eius & ſtir
pem eſſe iſtam aſſeuerabit.Sophiſta inq̄ eſt qui in ſermonibus cōtradicere ſibiipſi diſputātē cogit:
qui & ironici pars eſt/ab imitatore opinioſo ueniens.phantaſtici item generis ab imaginaria facul
tate ꝓfluens:nō diuinę ſed humanę effectiōis determinata ꝓgenies.Ex eorūq; numero/qui uerbis
quaſi quibuſdam prętigiis mirumimodum decipiunt auditores.THE.ita ꝓrſum dicendum.

SOPHISTÆ FINIS.

MARSILII FICINI APOLOGVS IN LIBRVM PLATONIS DE REGNO AD FEDERICVM VRBINI DVCEM SEMPER INVICTVM.

IVpiter optim⁹ maxim⁹/cū optaret tale ī terris qñq; regnū ꝓſpicere q̄le ī cœlo ſꝑ apud
ſe cōſpicit iamdiu ꝑ ipſam diuini regis ideā/regiū quēdā diuinūq; aīum demiſit ī terras.
Conuocatiſq; cœlicolis īperauit:ut oēs futuro huic regi ſuffragarent̄:quem ſuperi qui-
dem &

dem & a fide regia fideregum & ab orbis imperio orbinatem ducem iam nominarent. Homines uero mutatis litteris Federicũ urbinatẽ ducem eſſent appellaturi. Aſſenſere omnia Ioui pręter Iunonem numina. Sola enim Iuno craſſioris aeris ambitioſa regina/cœleſte terris regnum hactenus inuidet. Verũ pallas Mercuriuſq; fauẽtibꝰ aliis & teſte ueritate/ coronã ſeptrũq; regiũ iampridem uiro eidẽ/cui & Iupiter libẽtiſſime cõtulerunt. Cũ uero achademia paſſim Palladem/Mercuriumq; colat atq; ſectet̃: ipſa quoq; regnũ orbiſq; totius monarchiã/qualẽ diuinꝰ Plato deſcribit/Federico Vrbinati duci/tũ ex Iouis ſnĩa/tũ ex teſtimonio ueritatis optime merito feliciſſime tribuit.

¶ ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PLATONIS LIBRVM DE REGNO VEL CIVILEM.

c

Vm Deus atq; natura hoĩem agendo ꝑducant/cũ certe producunt/ut agat/agat inq̃ gratia diuinoꝝ. Quẽadmodum uero alius finis eſt/cuius gratia natura efficit pollicẽ alius cuius gratia manũ ſiue pedem/aliuſq; rurſum/ad quẽ totũ efficit hoĩem. ſic alius finis eſt ad quẽ hoĩem dirigit ſingularẽ: alius quoq; ad quẽ familiã: itẽq; alius ad quẽ ciuitatem atq; regnũ. Ac deniq; finis ille exiſtimãdus eſt optimus: cuius gratia Deus totum genus hoĩum ꝑcreauit. Nemo uero exiſtimet cum ꝓprii cuiuſq; cœtus/certus ſit finis/nullum eſſe totiuſcũq; humanę uitę partibus inſit ordo: in uniuerſo tamẽ uitę genere eſſe confuſionẽ: deniq; cum partes ob finis unius intentionẽ inter ſe habeãt unionem: totũ ipſum eſſe diſperſum. Quãobrem neceſſe eſt certum eſſe humani generis finem: eũq; in actione quadam circa pfectiora conſiſtere: per quã & ſuperiora pro uiribus imitetur: & diligenter inferiora gubernet. Sciẽtia quidem naturalia perſcrutet̃: prudentia uero diſpõat humana/ pietate aũt diuina colat atq; ueneret̃: eiuſmodi ergo finis uitam exigit geminã: & in actione & in cõtemplatiõe ſimiliter conſtitutã: eo tñ pacto: ut actio cõtemplationis tanq̃ diuinioris gratia ſit inſtituta. Cæterum abſoluta utriuſq; uitę perfectio/tot tantiſq; & tam uariis adminiculis indiget: ut neq; a pauciſ quibuſdam/ neq; ẽt a multis hoĩbus. ſed ab uniuerſo ſimul hoĩum genere dũtaxat poſſit expleri. Fieri uero nõ põt ut tam diuerſę gẽtes p media tam diuerſa ad unũ oĩum cõmunẽq; finem ꝑducant̃ niſi ab uno / per unã quãdam legẽ cunctos in unum pariter cõducente. Quemadmodũ neq; fabri miniſtriq; genere ſimul atq; ingenio longe inter ſe diſcrepãtes/materias admodum uarias ad formã unam hedificii conferentes: in unũ unq̃ cõmode cõgregabunt & cõſtruent oportune/niſi ab una quadã architecti unius lege regãtur. Quapropter nõ iniuria Plato cum regem quęreret mũdi monarchã/ principio architectum ꝑduxit in medium: ſcientiãq; in tria tandem diſtinxit genera: Quoꝝ primũ in cognoſcẽdo: ſecundũ in agẽdo / tertiũ in faciẽdo uerſat̃. In prĩo arithmetrã geometrãq;. In ſecũdo architectũ. In tertio fabrum miniſtrũq; collocauit: ꝓbans architecti facultatẽ inter ſpeculationẽ ſolã ſolumq; miniſteriũ mediam eſſe ponẽdam/magis tamẽ ſpeculationis q̃ miniſterii eſſe participem: neq; iudicare ſolum geometrarũ more uerum ẽt faciẽtibꝰ imperare/opificioq; ſemp adeſſe. Qualem ſermẽ uult regem eſſe debere: qui uidelicet & contemplantiũ more uera diiudicet: & iura non aliena quidem /ſed ſua mãdet agẽda. proinde Plato exactiſſima uſus diuiſione / quę definitioni ſcientięq; admodũ neceſſaria ẽ/regẽ Homerico more nominat generis humani paſtorẽ atq; curatorẽ. Quẽ totius humani generis unius quaſi ouilis unum eſſe paſtorẽ debere deſignat ubi Deũ inquit quondam humani generis fuiſſe paſtorẽ: ſub quo & regnũ illud Saturni aureum extitiſſe gubernatorem quoq; regem humanę uitę quaſi nauis iudicat appellãdum. Significat aũt in unum eſſe imperium oĩum cõferẽdum/ut humana gubernatio diuinę q̃ ſimillima ſit ſiqdem & Deus unus mũdi totius eſt rector/qđ quidem his quoq; breuiter rõnibus cõfirmatur. Principio ſi tres mundi ptes Aſiam Aphricã Europã. regibus diſtributas tribus ſubegeris/facile admodũ cõtinget ut uel unus duobus/uel duo uni quãdoq; inferãt bellum: aut ſaltẽ de finibus: aut alia quapiã de re diſceptare cogãtur. Itaq; uel iter eos ad unũ trium erit litis iudiciũ deferẽdum: uel ad quartũ quẽdam pręter tres iudicem conſtitutũ. Quacũq; tãdem id rõne fiat/neceſſe erit iudicẽ/ ſi modo ſentẽtię ſit illius acquieſcendum imperiũ in eos inter quos iudicat̃ habere. alioquin nullius momẽti erit iudiciũ: fruſtraq; iudicabit̃: qđ uideri poſſit regibus/uel magis/uel ſaltem ęque potẽtibus diſſoluẽdum. Vnũ igitur oportet eẽ regem omniũ iudicẽ/ oĩbus ꝓculdubio uenerãdum. Pręterea uirtutũ exemplar ſubiectis oportet eſſe regẽ. Maxime uero talis erit/ſi unus fuerit ante oẽs in quẽ oculos cuncti coniiciant qui ſi orbẽ totũ poſſederit: nec regnũ alterius affectabit: nec aliis inuidebit. Quę duo. ſ. cupiditas & inuidia ſolent rapinas & bella potiſſimũ ꝑcreare: & cũ ſua cuiq; chariſſima ſint/maxĩe diliget oẽs tanq̃ ſuos: pariterq; oẽs diliget natiões/pariterq; curabit. Optabit pacẽ ſummopẽ: cupiet trãquilitatem bonorũq; oĩum copiã/qualis utiq; monarchię umbra quędã apparuit ĩperãte Octauiano. Subditi uero & iuſtiſſime uiuent cũ iniuſtis nullus uſq̃ pateat fugę aditus ſub monarcha: & q̃uis in minima peccãdi licentia/tamẽ in ſumma libertate uiuent nõ tyrãnis / pauciſue potẽtibus/uel inſaniẽ-

tis populi ſubiecti furoribus/ſed a ſapiente & iuſto pioq; rege/ſic ad cõmune bonũ ꝑducti tanq̃ nautę a prudentia iuſti gubernatoris ad portũ. Qua quidẽ in re & qui regunt obtẽperãdo regi ſibiipſi conſulent: & rex ipſe non tam ſibimet q̃ cunctis qui ſuę curę a deo cõmiſſi ſunt uiuet. Recta eni gubernatio quẽadmodum i libris de re p. diſputatur/gubernatorẽ quidẽ eoꝝ qui gubernant grã/nõ gubernatos grã gubernatoris inſtituit. Comparat pterea regẽ medico: monẽs ut medicoꝝ more & oportune & ſi opus fuerit importune & uolẽtibus: & nõnq; nolentibus imponat leges/remediaq; afferat ſalutaria. Eiuſmodi uero gubernatorẽ atq; curatorẽ ſępius ciuilem uocat uirũ q̃ regẽ/ſignificans adeo humanũ ac ſi fieri poſſit mitem eẽ debere/ut inter ciues uideat eſſe cõciuis/prudẽtia/iuſtitia/cura potiuſq̃ alio quouis exceſſu ſuperior: ꝙ ſiqs longiſſimo quodã ĩteruallo prudẽtia & iuſtitia manifeſte cũctos exſuperet/hũc ẽt ſi priuatus uixerit eſſe regẽ oĩum a Deo creatũ abſq; controuerſia iudicat. Sin aũt ĩter aliquos q̃tum ad hæc ſpectat/parũ admodum interſit/illis quodãmodo redactis ad unũ auctoritatẽ regiam tribuẽdam. Multis uero nequaq̃. Quippe cum multi nequeãt tanta auctoritate digni alicubi reperiri. Tradi uero auctoritatẽ regiam ut ex aliis eius libris coniectare licet uult a ſeniorib⁹ atq; ꝓbatiſſimis: quoꝝ ſenatus deinde ſit collega regis/q̃ſi quędã reſpublica optimatũ. Rex aũt una cũ ſenatu leges cõdat. Quas nõ liceat: uel cuiq̃ priuato trãſgredi/uel uulgo mutare: liceat tñ regi ſenatuiq; ſimul ꝓ tempoꝝ oportunitate quatenus expedit diligẽti cũ ęquitate & rebus ipſis accõmodare atq; tẽporibus: & ſi oportuerit/ꝑmutare. Regẽ ipſum in epiſtolis ſacrũ haberi cenſet ſacerdotẽq; Egyptioꝝ more conſtitui/ſacroꝝ myſterioꝝq; antiſtitẽ: & utpote ſacrũ nequãdo cõtaminet nõ ꝑmittit/iudiciis ubi de cede exilio carcere agit intereſſe. Proinde in hoc ipſo libro eiuſmodi regiã dignitatẽ gubernationũ oĩum optimã eſſe ꝓbat ut dixim⁹: peſſimã uero tyrãnidem: quę neq; lege/neq; mente legittima ĩperat/ſed impetu potius atq; libidine. Secundo loco laudat optimates pariterq; uituperat potentiã paucoꝝ. Tertio loco multoꝝ laudat gubernationẽ. ſ. popularẽ/ſi lege gubernẽt: ſimiliterq; uituperat/ſi non lege. Poſt hęc aũt qd regiũ ſit officiũ diſputat: uidelicet ut quocũq; hoĩum generi neceſſaria ſint ꝓuideat: pſertimq; ad bene beateq; uiuendũ. Iudicetq; prudẽter quot artes & quales ad hoc ipm cõferant/ſiue in pace/ſiue in bello ſeu indicẽdo/ſeu agẽdo/uel publice/uel priuatim: habeatq; una cũ ſenatu ſummũ in oẽs imperiũ. Pręcipue uero aĩos omniũ dicẽtiſſima quadam fortitudinis tẽperãtięq; mixtione cõponat/muſicos imitatus/qui acuta grauib⁹ rite miſcẽtes/cõcentus ſuauiſſimos modulant. Demõſtrat enim & id qdem diuine/nõ eſſe tutũ animos uel fortitudinẽ uerſus quaſi in acutũ ſupramodum intendere uel temperantiã uerſus/quaſi in graue nimis remittere. Illinc. n. efferatos: hinc effœminatos tãdẽ euadere: & illi qdem ciues & patriã uelut hoſtes inuadunt: hi uero neq; ſe/neq; patriã tuent ab hoſtibus. Quãobrem optimã cenſet ex cõcinna uirtutis utriuſq; copula ingenioꝝ cõſonantiam ubiq; conflari. Sed hactenus de libri ordine ſatis ſit dictũ. Quę uero de ſperarũ motu/ꝓuidentiaq; & fato diſputat in theologia noſtra ſatis expoſuimus. In his certe nos allegorice docet non habere nos uerum legittimũq; regẽ niſi uel in ipſo cœlo: uel in terris eum quẽ uelut paſtorẽ cœli rex nobis ipſe præfecerit: paſtorẽ inq̃ nõ nomine ſolum/ſed uitę ſimilitudine ipm cœli regẽ pro uiribus referentem. Cõmemorat & duo regna/Iouis ſcilicet & Saturni: regnũq; Saturni regno Iouis tanq̃ felicius anteponit. Siquidem ſub Ioue actio uitaq; humana: ſub Saturno aũt cõtemplatio diuinoꝝ ſignificatur. Saturnus enim gręco noĩe cronos/ut Plato in Cratylo docet/puritatẽ integritatẽq; mentis inuiolabilem cõprehẽdit. Quod aũt ait Saturno regnãte beatos hoĩes uiuere/oſtendit diuina q̃dã uiri mẽte regnãte: quę & actões gratia cõtemplatõis inſtituat/humanũ genus fore beatũ. Ego aũt finẽ mox argumẽto faciã: ſi breuẽ prius allegoriã myſterii huius adduxero. Ait enim Pręſentẽ mũdi circuitũ ab oriẽte ad occidentẽ eſſe iouium atq; fatalem. Verũ fore quãdoq; alterũ huic oppoſitum ſub ſaturno ab occidente uiciſſim ad orientẽ. In quo ſponte naſcent hoĩes: atq; a ſenio ꝓcedẽt in iuuentutẽ: alimẽtaq; illis ultro ętherno ſub uere ad uotũ ſuppeditabunt. Iouẽ ut arbitror animã mũdi uocat: cui⁹ lege fatali manifeſtus hic manifeſti mũdi ordo diſponit. Pręterea uitã aĩoꝝ ĩ corporib⁹ elemẽtalib⁹/iouiam eẽ uult ſenſib⁹ actõiq; deditã. Saturnũ uero ſupremũ ĩter angelos intellectũ/cuius radiis illuſtrent ultra angelos animę accẽdanturq;: & ad intellectualem uitã cõtinue pro uirib⁹ erigant: quę quotiẽs ad uitã eiuſmodi cõuertunt/eatenus ſub regno Saturni dicunt uiuere quaten⁹ intelligẽtia uiuũt. Proinde in ea uita ideo ſponte dicunt regenerarii: qa electione ꝓpria in melius reformant. Rurſus in dies reiuueneſcere: ideſt in dies ſi mõ ibi dies dinumerantur magis/magiſq; floreſcere. Hoc illud apoſtoli Pauli homo interior renouat in dies. Deniq; illis alimenta ſponte affatim ſub ꝑpetuo uere ſuppeditari: qa non per ſenſus operoſamq; diſciplinã: ſed ꝑ lumẽ intimũ/ſũmaq; cũ uitę trãquillitate atq; uoluptate miris ueritatis ipſi⁹ ſpectaculis pfruũtur.

❡CIVILIS PLATONIS LIBER VEL DE REGNO TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM: A MARSILIO FICINO FLORENTINO: AD FEDERICVM VRBINI DVCEM SEMPER INVICTVM.

Socrates

SOCRATES THEODORVS HOSPES SOCRATES MINOR. SO.

Ngentem tibi o Theodore gratiam debeo:ꝙ Theętetū & Hoſpitē hunc notos mihi
feceris. THEO. Triplam forte mihi debebis o Socrates. Poſtq̃ ciuilem tibi hominē
i & philoſopum circūſcripſerint. SO. An ita dicemus eſſe Theodore / ꝙ ex eo audiue-
rimus qui in geometria cōputationibuſꝗ pręcellit. THEO. Quo pacto o Socrates?
So. ꝙ uidelicet unūquēꝗ hominū eiuſdem eſſe precii poſuerimus; qui tamē honore
longius q̃ ſecundum ueſtram cōparationē inter ſe diſtant. THEO. bene o Socrates atꝗ iuſte per
deum noſtrum Ammonē loqueris. Ac memoriter admodum errorem in cōputando meū mihi
nunc obiecisti. quare deinceps te pro iſtis adibo. Te uero nunc Hoſpes ne pigeat nobis gratifica-
ri: imo poſt hæc ſeu ciuilem hominē prius ſiue philoſophum eligis / electū deſcribe. HO. Sic agen-
dum ut iubes Theodore: poſtq̃ ſemel aggreſſi ſumus: neꝗ priuſq̃ ad calcē peruenerimus / deſiſten
dum. Verū quid erga Theętetū hunc agere decet? THEO. Qua de re? HO. Nunquid requieſcere
illū iam dimittemus? eiuſꝗ loco Socratē iſtum conſortem in exercitando ſuum accipiemus? Quid
conſulis? THEO. Vt Socratē aſſummas. Nam cū iuuenes utriꝗ ſint omnes labores facile / præſer
tim per intermiſſionē ferent. SO. Atqui utriꝗ hoſpes cognati quodāmodo mihi eē uidenť. Theę-
tetum quidē nos figura uultus mihi cōſimilem iudicatis. Socratis quoꝗ huius nomen cum idem
ſit ac meum / cognationē quādam nobis mutuā prębet. Decet autem nos natura quadam conſimi
les / uiciſſim ſermonibus agnoſcere. Cum Theęteto quidem heri diſputando conueni: & hodie ho
ſpiti huic reſpondentē audiui. Cum Socrate uero neutrū adhuc actum eſt. Oportet autem & hunc
examinare. Mihi ſane alias. Tibi nuuc reſpondeat. HO. Sic agemus o Socrates. Audis Socratem?
SO. Audio. HO. Aſſentiris illi? SO. Aſſentior. HO. Quantū igitur ad te attinet nihil ꝓhibet quo-
minus ediſſeramus. Multoꝗ minus impedimēto diſputationi huic eſſe me decet. Quinimo poſt
ipſum ſophiſtam neceſſariū eſſe uidetur ut ciuilem uirū inueſtigemus. Reſpōde itaꝗ utrū hunc in
eorū qui ſcientes dicunť / numerū referre deceat. SO. Decet. HO. Ergo ſcientias partiri debemus:
quēadmodum in ſophiſta quęrendo fecimus. SO. Forte. HO. Non tamē eadem partiendi ratio.
SO. Non. HO. Sed alia. SO. Alia. HO. Diuerticulum itaꝗ ciuilis ſciētię / ubi nam repiremus? Inue
nire quippe oportet: & aliis oībus ſegregatis / ideam illi unā pręfigere / aliiſꝗ aliam unā ſpeciem: &
quaſi ſcientię cunctę duabus ſpeciebus concluſę ſint / cogitare. SO. Tua iam intereſt hoſpes id age
re. Mea uero nequaq̃. HO. Immo etiam tua: quando declaratū id fuerit. SO. Scite loqueris. HO.
Arithmetica porro alięꝗ nōnullę huius ꝑſimiles ab actiōe libere ſunt: cognitionē uero tantū exhi
bent. SO. Ita certe dicendū. HO. Quæ uero ad architecturā: & manū miniſteriū ꝑtinent / ſcientiā
innatā actionibus ſortiunť: corporaꝗ ab illis effecta / quæ ante nō erant ꝑficiunt. SO. Patet. HO.
Ita cunctas ſcientias diuide. Agentē unam: Alterā cognoſcentē ſolūmodo nomina. SO. Sint ergo
ſcientię ſpecies duę / cū una ſit ſcientia tota. HO. Vtrū ciuilem. Regem. Dominū. Patrēfamilias:
eundem eſſe uolumus? An totidem artes in his / quot & nomina ponimus? Immo hac ſequere me.
SO. Qua? HO. Hac inq̃. Siquis priuatus publico medico ſufficienter conſulere poteſt / nōne ne-
ceſſe eſt eiuſdem artis hunc nomine nuncupari / quo & ille cui conſulit? SO. Certe. HO. qd porro?
Siquis priuatus regem ciuitatis admonere & iſtruere poteſt / nōne ſcientiā illam habere diceť / qua
pollere qui regit debebat? SO. Dicetur. HO. Atqui ueri regis ſcientia / regia diſciplina eſt. SO. eſt.
HO. quiſquis ea pręditus eſt / ſeu publico fungatur munere / ſiue priuatus uiuat / oīno ſecundū hāc
peritiam regius merito nuncupabiť. SO. merito. HO. Enimuero paterfamilias & dominus idē.
SO. Idem ſane. HO. Nunquid refert ampla ne / an anguſta ſit urbs ad imperiū? SO. nihil. HO. igiť
una quod pauloante inquirebamus / horum omniū ſcientia eſt / hanc ſeu regiam quis ſiue ciuilem:
ſeu familiarē nominet diſciplinam. Nihil intereſſe putemus. SO. nihil. HO. Hoc utiꝗ nemini du-
bium quin omnis rex parū quid manibus ac reliquis membris ad regni ſalutē poſſit. Intelligentia
uero & animi robore plurimū. SO. Conſtat. HO. Vis ergo regem dicamus ſpeculatrici ſciētię ꝓ-
pinquiorē q̃ actiuę aut manuū miniſterio? SO. Volo equidē. HO. Ciuilem ergo ſcientiā & ciuilem
hoīem regiam atꝗ regium: ut unū idemꝗ ſingula cōponemus. SO. Plane. HO. Atqui ordine ad
ſequētia pergēmus maxime ſi ſpeculatricē ſciam diſtinguemus. SO. Prorſus. HO. attēde obſecro:
num refugiū aliquod in hac ꝓſpiciamus. SO. dicas quale? HO. Tale inq̃. Extat aliqua cōputādi fa
cultas. SO. extat. HO. Ea ut arbitror ex illarū numero eſt quę in ſpeculando uerſantur. SO. Ex illa-
rum numero certe. HO. cognoſcet ꝑfecto computādi facultas differentiā numeroꝝ. Num aliud
huic opus attribuimus / q̃ diſcernere iudicareꝗ cognita? SO. quid? HO. Etenim architectus nullus
manuū miniſterio utiť: ſed utentibus ꝓſidet. SO. Ita eſt: dum iudiciū adhibet / non miniſteriū. SO.
Id quoꝗ uerū. HO. Iure igiť ſpeculandi ſciētię particeps eſt dicēdus. SO. & maxime quidē. HO.
Hoc ut arbitror ad iudicē hunc ꝑtinet: ut nō deſerat opificium quēadmodum cōputator: ſed incū
bat aſſidue, operariiſꝗ ſingulis operam ꝓpriam mādet & ordinet / quouſꝗ qđ eſt imperatum ab-

Mathematicę ab actiōe libere: cognitionē ſolā hñtes.

Sciarū altera agens: altera cognoſcens.

Idem ciuilis rex dominus pr̃familias.

Quis ſit hō regius.

ſoluerint.SO.probe.HO.Nõne ſpeculatrices omnes hę ſunt/& quotcũq̀ ſcientiam computandi
ſequũtur:iudicio aũt & imperio genera hęc inter ſe duo differunt?SO.Apparent.HO.quo circa
ſi uniuerſam contemplationẽ in duo diſtribuamus/partẽq̀ unam iudicio/imperio alteram aſſigne
mus/recte forſitan diſtribuiſſe putabimus.SO.recte nimium ut mea fert opinio.HO.Qui cõiter
tractant aliquid/ſatiſfactũ ſibiinuicem arbitrantur/ſi quãdo conſenſerint.SO.Quid ni?HO.quo⸗
uſq̀ igitur in hoc cõcordes ſumus alioꝝ opiniones p̃termittendę.SO.penitus.HO.Dic age qua
in arte hac/regium hoiem ponere decet.Nunqd iniudiciaria?tanq̃ ſpectatorem quẽdam?An in
imperatoria potius?quaſi dominũ?SO.In hac ipſa potius.HO.Videndum p̃terea ſiquã impera⸗
toria diſtinctionẽ admittit.Mihiq̀ ita uidet.Quo differt caupo ab illo qui ꝓpriũ opus uendit/eo
rex a precone.SO.quẽadmodum?HO.Caupones alioꝝ opera prius uendita ſuſcipientes ipſi rur

Qui caupões & pręcones. Facultates im peratorię.

ſus uendunt.SO.Verum.HO.Haud ſecus preco ſniam alterius mandatã ſibi/aliis ipſe mandat.
SO.Sic eſt.HO.An miſcebimus facultatẽ regiam interpręatorię:pręceptorię.Vaticinio atq̀ p̃⸗
conio aliiſq̀ per multis eiuſdem generis artibus:quæ cunctis imperant?An uis potius ſecũdum ſu
periorem comparationẽ:nomen quoq̀ per comparationẽ aliquam machinemur?quando qdem

Regiũ genus in quo ſit.

genus eorum qui ſua ipſi præcipiunt/ferma nomine caret:Atq̀ ita hæc partiamur:ut regiũ genus
in eoꝝ numero qui ſua mandant/ponamus:obmiſſis aliis omnibus/quibus alius quiuis nomina ut
lubet imponat:principis quippe gratia non ſubditi ſermo nobis eſt inſtitutus.SO.Nempe.HO.
poſtq̃ hoc ſatis ab illis eſt diuerſitate diſtinctum ad ꝓprietatem rurſus idem eſt diuidendũ/ſiquam
modo partitionẽ cedentẽ nobis in ipſo comperimus.SO.Valde.HO.Atqui inueniri poſſe uidet.
Me igit ſequere diuidendo.SO.Quo ſequar.HO.Quicũq̀ præſident imperando generatiõis cu
iuſdã gratia imperãt.SO.ꝓculdubio.HO.Etenim genita oĩa bifariã partiri/haud multũ difficile.
SO.Qua rõne?HO.Partim aĩata ſunt/ptim ĩaĩata.SO.Cõſtat.HO.Si ĩ mẽbra hæc ſecare ſpecula
tricis facultatis partẽ ĩperatoriã uolumus/ſecemus.SO.In quę?HO.Pars eius in generatiõe in ani
matoꝝ ponatur:pars in generatione animatoꝝ.Atq̀ ita totum in duo ſecabit.SO.Reuera.HO.
Partẽ unam mittamus:alterã reſumentes:eãq̀ uniuerſam in duo iterũ diuidamus.SO.Vtrã illarũ
reſumẽdam cenſes.HO.Eam quę circa animalia imperat.Neq̀ enim regia maieſtas in animatis
inſtar architecturę pręſidet:ſed generoſius animãtibus:eiuſq̀ poteſtas circa iſta uerſat.SO.Opti⸗
me.HO.Circa generationem nutritionemq̀ animalium cura duplex inuenitur.Aĩalis cuiuſdam
una.Gregis totius altera.SO.Recte.HO.Ciuilis aũt non ꝓpriam curam aggreditur:quẽadmo⸗
dum arator qui bouem agitat/uel miniſter qui ſternit equũ:ſed illius uicem gerit:qui equos aut
boues paſcit.SO.uerum eſſe uidetur/quod nunc eſt dictum.HO.Vtrum ex animalium nutritione
illam quę gregatim ea nutrit/gregis nutritionẽ/an cõmunem nutritionẽ uocamus?SO.Vtrũq̀ in

Euitanda ẽ cu rioſitas uerbo rum. Genus eſt du plum duarum ſpecierũ: ſpẽs dimidium. Monitio ĩ di uiſiõe agẽda.

loquẽdo cõtingit.HO.Egregie Socrates reſpondiſti:ac ſi uerboꝝ curioſitatẽ uitabis/euades in ſe⸗
nectute admodum ſapientior.Itaq̀ in pręſentia ut iubes agendum.Sed nũqd uides quo pacto qs
gregis nutritionẽ geminam oſtendens efficiat?ut quod in duplis ad id quod nunc ꝓpoſitũ eſt/in⸗
ueſtigabitur/in dimidiis iterum perquirat.SO.Annitar equidem:& iam mihi uidet/Vnã cõmu⸗
nem hominũ/Alteram brutoꝝ eſſe cuſtodiam.HO.Prompte omnino ac fortiter diſcreuiſti.Ca
uendum pro uiribus tamẽ ne poſt hac nobis id accidat.SO.Quid cauendum mones?HO.Ne exi
guam unam particulam aduerſus amplas & plurimas ſecernamus.Neq̀ illã ſine ſpecie capiam?.
Sed pars illa ſimul ſpẽm habeat.Pulcherrimũ namq̀/quod quærit ab aliis ſtatim diſcernere.ſi mõ
recte id fiat.Quẽadmodum ipſe pauloante de diuidendo iudicans.Attamẽ diuidere ꝓperaſti:ſer
monẽ attendens ad homines declinantẽ.Cæterum haud ſatis amice tutum eſt ad extremũ qddã
& tenue protinus aduentare.Pręſtat autem per media progredi partiendo/ſic enim facilius me⸗
liuſq̀ ideas inuenimus.Hoc autẽ ad illa quæ perquirunt/totum refert.SO.Qua ratione id ais Ho⸗
ſpes?HO.Conandum ob naturę tuę beneuolentiã clarius explicare.In pręſentia quidẽ p hęc adeo
quod eſt propoſitũ declarare/ut nihil deſit impoſſibile.Vlterius autem aliquãtulum declarãdi gra
tia producendum uidetur.SO.Quid tandem in noſtra partitione culpas?HO.Tale quiddam:
ſiquis humanũ genus in duo ſecare contendens/perinde partiatur:ac multi eoꝝ qui hic habitant

Præcepta ad diuiſionẽ fa ciendam.

partiuntur:hi ſane græcorum genus tanq̃ unum a cæteris omnibus ſeparant.Cunctos enim alios
homines ĩnumerabiles:& nulla inter ſe uitę ſermoniſq̀ cõmunione deuĩctos/barbarico nomine
ſignant:& ob hanc unam appellationem genus quoq̀ unum uniuerſum hoc arbitrantur.Simile
eſſet pręterea ſiquis numerũ in duo diuidere uolens/decem milia ſeorſum ab aliis caperet:ut ſpe⸗
ciem unam/reliquos inſuper uno quodã impoſito illis nomine/ut unum genus poneret.Rectius
autem & per ſpecies magis ac per duo membra diuiſio fieret/ſiquis numerum quidem per par &
impar:hominũue genus per marem fœminãq̀ diuideret:indos autem & phrygas aut alios quoſ⸗
dam tunc a cunctis aliis ſegregaret/cum & ſpes & facultas ſibi deeſſet generis inueniendi ſimul ac
partis utrorũq̀ inter ſe diuerſorum.SO.Scite loqueris Hoſpes.At illud qua ratione planius intel
ligi poſſet oſtende/non idem ſed aliud eſſe partem atq̀ genus.HO.O uirorum optime Socrates:

haud

haud leue quid poſtula. Longius mõ q̃ decet ab inſtituto digreſſi ſumus. Tu uero ulterius ẽt ꝑuaga
ri iubes. Nũc porro ut decens eſt/ illuc unde diſceſſit reflectaẽ oratio. Ad hæc alias ociũ nacti q̃ſi ꝑ
quædã ueſtigia diuertemus. Verũtñ diligẽter ab hoc cauebis o Socrates/ne qñ apertte diſtinctum
hoc audiſſe ex me uidearis. SO. Quid iſtud? HO. Inter ſe partem ſpeciemq; differre. SO. Cur nã?
HO. Quicquid eſt alicuius ſpecies/eiuſdem pars quoq; ſit neceſſe eſt/cuius ſpecies eſſe dicitur. Par
tem uero eſſe ſpeciem uel ſpeciei partem/non eſt neceſſariũ: hoc modo me potius q̃ illo dicere ſem
per o Socrates aſſere. SO. fiet ut iubes: HO. poſt hæc autem mihi dicas. SO. Quid? Hoc inq̃ unde
huc digreſſi ſumus. Reor ęquidem eam ob cauſam hucuſq; nos oberraſſe/ꝙ tu interrogatus quæ ĩ
membra gregis nutrito diuideretur ſubito nimium reſpondiſti/duo quædam eſſe animantiũ ge-
nera. Alterum quidẽ hoĩum. Alterum uero brutoꝝ ſimul oĩum unum. SO. Verum eſt. HO. tunc
ſane mihi uiſus es parte quadam ablata/reſiduum omne genus unũ animalium ob id putauiſſe po
nendum/ꝙ uno quodam cõi nomĩe appellare poteras oĩa dũ bruta uocabas. SO. Sic eſt actũ. HO.
Hoc o fortiſſime Socrates perinde uideẽ eẽ/ac ſiquid aliud animal ut grus aut aliud tale eſſet pru-
dẽtiæ particeps/ſimiliterq; ut tu denominaret: & grues genus unum poneret. Cætera uero cuncta
ſimul cum hominibus uno quodam altero genere cõplecteretur: ſuum genus rationale uocans: re
liqua uero oĩa bruta. Conemur itaq; nos ab omnibus huiuſcemodi erroribus declinare. SO. Qua
uia? HO. ne animalium genus oĩum partiamur: ut minus ĩ his delinquamus. Neq; enim oportet.
Sic porro ſupra deliquimus. SO. qui? HO. pars illa cõtemplatricis ſcientiæ/quæ ad imperandum
ſpectat/eius generis eſſe conſtitit/quod animalia curat/animalia uidelicet gregabilia. Nonne ita?
SO. ita certe. HO. Quare tunc quoq; omne alium genus inferum/& manſuetum eſt diſtinctum.
Quæ enim ſic natura inſtituta ſunt: ut manſueſcere poſſint/domeſtica appellata ſunt/cætera uero
ſilueſtria. SO. Egregie. HO. Scientia uero illa quam quęrimus/in domeſticis eſt/& erat: Et circa ge
nus animalium ſociabile quærenda uideẽ. SO. Sane. HO. Ergo ne ad cuncta ſimul reſpiciendo uti
tũc diuidamus: neq; ĩ partiẽdo nimiũ ꝓperemus/ut repẽte ciuilẽ ſciam cõprehẽdamus. Nã nimia
feſtinatio fecit ut illud qđ ꝓuerbio ferẽ/nũc nobis cõtingeret. SO. Quid nam? HO. Vt cũ nimis ĩ
diuiſione ꝓperauimus/tardius abſoluamus. SO. Et merito qdem Hoſpes id egit. HO. De his qdẽ
ita. Rurſus autẽ ab initio cõem nutritionẽ aĩaliũ diuidamus. forte nãq; qđ tu uehemẽter affectas
ſermo ipẽ gradatim ad finẽ ſuũ deductus clarius demõſtrabit rñde ad hoc. SO. ad qd rñdeã? HO.
hoc forſitan e multis audiſti. Neq;.n. arbitror iterfuiſſe te his q circa. Nilum piſces ipſos manſue-
faciunt: aut circa regios lacus. Sed quod circa fontes fit/fortaſſis ipſe uidiſti. SO. Et hæc ipſe uidi:
& illa ex multis audiui. HO. Quinetiam ꝙ qdã greges anſerum: & gruũ paſcant: & ſi nũq̃ in agris.
Theſſalicis es uerſatus/audiſti tñ & credis. SO. proculdubio. HO. Hæc abs te ideo ſciſcitatus ſum
qa aĩaliũ cõis cuſtodia partim aquaticoꝝ: partim terrenoꝝ eſſe vr̃. SO. Eſt ꝑfecto. HO. conſentis
gregis cuſtodiam ſic eſſe bifariam diſtinguendam: ut partim humida: partim ſicca aĩalia nutriat?
SO. conſentio equidem. HO. Vtram uero iſtarũ regia reſpiciat diligentia nullus quæret. nam ne-
mini dubium. SO. nemini. HO. Vnuſquiſq; enim præcipue aridorum nutritionẽ diſtinguet. SO.
Quæ in membra? HO. In uolantium gradientiumue cuſtodiam. SO. Sic ueritas habet. HO. ꝙ ci
uilis facultas circa illa quæ gradiuntur/dũtaxat uerſeẽ: uel ſtolidiſſimus quiſq; ut ita dixerim/aĩad-
uertet. SO. Abſq; controuerſia. HO. Greſſibilis præterea generis alimoniam/paris inſtar numeri
in duo quædam partiri debemus. SO. patet. HO. Illuc porro quo ſermo noſter tendit/gemini cal
les ducere nos poſſe uidentur. Aliter quidem breui quodam tramite/dum anguſtam particulam
ab ampla ſecernit. Alter uero longiori ambitu/dum præceptũ illud ſeruat antea dictũ: ut per me-
dia diuiſio fiat. licet utrum uolumus ingredi. SO. An per utrãq; ꝓficiſci non licet? HO. Non ſimul
o mirifice adoleſcens. diuerſis tñ temporibus licet. SO. Vtrũq; ergo alterum uidelicet poſt alterũ
eligo. HO. Facile id quidem cum exiguum ſit quod reſtat. Sane in principio medioue itinere: du-
rum hoc nobis præceptum eſſet. Hunc autem poſtq̃ ita uidetur: longiorem prius uiam ingredia-
mur. Nam cum recentes ſimus iter longum leuius peragemus. Diſtinctionem itaq; hãc uide. SO.
Dic modo. HO. Quæ gradiuntur/& manſueſcunt/& congregantur: in partes duas ſecundũ natu
ram diuiduntur. SO. Quas in partes. HO. Partim cornibus munita ſunt: partim carent. SO. Ap
paret. HO. Curam gradientium diuidens/utriuſq; partis conditionem ſermone deſcribe. Nam ſi
nominare ipſas uolueris/rem nimis circumplicabis. SO. Quemadmodũ ergo dicendum cenſes?
HO. Ita cum gradentiũ cura bifariam diſtincta ſit/pars una in cornifera gregis parte locata eſt/al-
tera in mutilata parte relicta. SO. Sic penitus de his dictum eſt: nã ad ſufficientiã oſtenſa ſunt. HO.
Conſtat utiq; regẽ gregis cuiuſdam cornibus mutilati paſtorẽ eſſe. SO. cõſtat ſane. HO. Hãc itaq;
diſcerpentes quod mouetur exhibere illi conemur. SO. Omnino. HO. Vtrũ placet ipſam in par-
tem iũctis unguibus: & partẽ unguibus ſciſſis diuidere? an potius in generationẽ ꝓpriam/& cõem?
Intelligis. SO. Quid? HO. ꝙ equorum & aſinoꝝ ſpecies inter ſe promiſcue generat. SO. Nempe.
HO. Reliqna uero domeſtica/& ſocialibus generis aĩalia ſine aliena cõmixtione ꝓpria tñ ex ſpecie

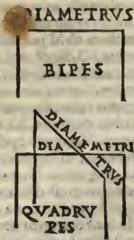
Quę dĩa ĩter partẽ & ſpẽm

Prouerbium. Nimis ꝓperãtẽ tardius ab-ſoluere.

Circa nilũ piſces mãſuefacere.

Equi & aſini cõem hñt ĩter ſe gñationẽ.

procreant.SO.Perſpicuum cuiq;.HO.Ciuilis itaq; diſciplina nunquid ꝓmiſcue generationis aīa
Generatõ promiſcua & gñatio ſimplex. lia: an ſimplicis curat.SO.Immixte ac ſimplicis proculdubio.HO.Hanc utiq; animantium naturā quēadmodum in ſuperioribus hucuſq; ſeruauimus gemina per mēbra ſecare debemus SO.Decet.HO.Enim uero animantes ferme oēs domeſticas conciliabiliſq; naturæ quas cicures noiant/ gñibus duobus exceptis iá diſcreuimus. Genus porro nr̃um inter gregabilia pecora numerare nō
Qui bipeda & quadrupedia. decet.SO.Non certe/ſed quo pacto?HO.Hoc inq̃ in duo diſtinguēdū/quēadmodū te ac Theætetū diſcernerẽ decet/qñ qdē ĩ geometria uerſati eſtis.Diametro.ſ.& diametri rurſus diametro.SO.



Qui iſtuc ais?HO.Nunquid aliter generis humani cōditio ad progreſſum natura inſtituta eſt q̃ diametrus potētia bipes.SO.Haud aliter.HO.Reliqui ſane conditio generis rurſus ſecūdum potentiā noſtræ potentiæ eſt diametrus quippe cū bis duobus ſit pedibus cōſtituta.SO.nihil obſtat quo minus ſit hmōi. Ac pene iam quod oſtēdere uis/intelligo.HO.Cernimus quid inſuper riſu dignū o Socrates nobis in ſuperiori diuiſione cōtigerit.SO.Quid nam?HO.Genus hoīum una cōmixtum concurrenſq; cum genere generoſiſſimo oīum atq; facilimo.SO.Cerno & quidem clare quod ſequitur.HO. An non conueniēs eſt: quæ tardiſſima ſunt/nouiſſima ꝑuenire.SO. Conſentaneum.HO.Illud aūt nequaq̃ aduertimus ꝙ adhuc ridiculoſior rex apparet una cū grege diſcurrens/curſumq; cū illo ꝑagens qui optime hoīum oīum eſt ad uitæ facilitatē exercitatus.SO.Oīno quidē.HO.Nunc illud liquido patet o Socrates quod in ſophiſtę inquiſitione eſt dictum.SO.Quid iſtud?HO.ꝙ huiuſcemodi proceſſu ſermonū de puriori magiſq̃ impuriori curauit nihil breuiorēq; ante longiorē minime ſpreuit.Semper aūt per illum quod eſt ueriſſimum tranſigit.SO.Videẽ.HO.Poſt hoc ne me præuenias/de uia ad regis terminū breuiori percōtans/ego prior ingredior.SO.Omnino.HO.dico igiẽ oportuiſſe ſupra greſſibile aīal in bipes/& quadrupes diſtribuere.Cum uero homo tunc cū ſolo uolatili reſtaret cōprehenſus/rurſus genus ipſum bipes in nudū aīal pennigerumue diuidere: hac deinde diſtinctione ſbiuncta: arteq; hoīum nutrice/& conſeruatrice monſtrata/ciuilem iam/& regiū uirum ipſi inſtar aurigę præficere: eiq; ciuitatis habenas gubernaculaq; tribuere: quaſi ſcientia hæc illius ſit propria.SO.Optime quidem: & taq̃ debitum ſermonem mihi reddidiſti: digreſſione ipſa fenoris loco propoſita: ac penitus adimpleta.HO.Age itaq; a principio ad finem ſermonem de ciuilis

Repetitio dictorum. artis nomine colligamus.SO.Prorſus.HO.Scientiæ illius quæ in contēplando uerſatur pars una erat imperandi peritia: huius pars facultas illa quæ per ſe ſuaq; imperat. Cuius membrū haud ſane exiguum animalium enutritio: huius itē gregis alimonia.Quam animalium gradientiū alimonia diuidit. Ab ea ſpecies illa ſelecta eſt: quæ animalia cornibus carentia paſcit. Eius prætera partem nequaq̃ minorem triplicem cōplicare neceſſe eſt: ſiquis uno nomine cōprehendere eam uelit ſcientiam appellans generationis circa mixtam paſtoris cuſtodiam. Cuius portio in grege bipedi hoīes dumtaxat paſcens illa ipſa quam quærimus imperatoria facultas eſt: quā regiā/& ciuilē pariter nominamus.SO.Prorſus.HO.Nunquid reuera ut ais o Socrates a nobis actum eſt?SO.Qua de re?HO.Vtrum quod propoſuimus/ſufficienter ſit abſolutū? An in quæſtione hoc maxime prætermiſſum: ꝙ deſcripſimus quodāmodo/nondū tñ penitus definiuimus?SO.Quāobrē iſtud ais? HO.Conabor quod ſentio planius explicare.SO.Dic iam.HO.Cum multas paſtorū facultates eſſe conſtiterit/una quædam illarū uniuſq; cuſtodia gregis ciuilis ipſa diſciplina uiſa eſt.SO.Profecto.HO.Hanc neq; equoꝝ neq; alioꝝ ēt brutorum/ſed hoīum tm̃ cōmunem eſſe nutritionē oſtendimus.SO.Id quoq;.HO.Paſtorum itaq; oīum/& regum differentiam ꝓpriam uideamus.SO. quam.HO.Siquis forte ex aliis alterius artis nomen habens/cōmunem gregis nutritionē ſibi uendicet/quid dicendū?SO.qua ratione inquis?HO.Perinde inq̃ ac ſi mercatores/agricultores/& coqui gymnaſtici inſuper ac medici aduerſus paſtores quos politicos appellauimus. ſurgerent/aſſererentq; ſe eſſe paſtores hominum/quippe cū ipſi uictum non plebi ſolum uerum ēt regibus magiſtratibuſq; ſuppeditent.SO.an non uera dicerē.HO.forte.& hoc utiq; cōſideremus illud autem

Paſtoris offī. ſcimus.q; cum bubulco de his nemo certaret: ſed ipſe ſine controuerſia armēti paſtor eſt/qui boues curat. Ipſe medicus: ipſe coniugioꝝ auctor: partuſq; cuiuſlibet adiutor/& educator. Præterea nemo melius iocis/& muſica armentum/quantum natura horum capax eſt oblectat.trahit.& mulcet organis atq; ore gregis ſui muſicam tractans.Eademq; eſt de cæteris paſtoribus ratio. Nōne? SO.Maxime.HO.quo pacto igitur ſermo ille de rege rectus integerq; uidetur/quando paſtorem illū/& nutritorē humani gregis ponimus: ſolum ipſum ab aliis ſecernentes/cum alii multi de hoc ipſo contendant?SO.nullo modo.HO.an nō merito pauloante dubitauimus qñ ſuſpicati ſumus

ne figuram

ne figuram quandam regis dumtaxat induceremus. Nondum tñ ciuilem ipſum perfecte definire
mus/niſi prius illos qui cum eo ſeſe implicant/& paſtores eſſe ut ille profitentur/cõprehendamus:
& ab illis regem ſecernentes/purum illũ penitus oſtendamus. SO. Recte nimium. HO. hoc igitur
nobis o Socrates agendũ eſt: niſi uelimus in fine ſermonis infamiã reportare. SO. ab hoc prorſus
eſt declinandũ. HO. rurſus ab alio principio alia quadam uia incedendũ eſt. SO. Qua? HO. iocũ — Iterũ de rege.
quendã interſerere his oportet: magnaq; parte prolixæ fabulæ uti: & quod reſtat ut ſupra fecimus
exſequi: partem ſemper partis ſubdiuidendo: atq; ita ad ſummũ quod eſt quæſitũ deducere. SO.
oportet ſane. HO. Sed iam fabulæ meæ ut pueri ſolent/arrectis auribus adſta. neq;. n. a puerilibus
annis procul abes. SO. Dic ammabo. HO. Erat olim/& adhuc erit multa uetuſtarum reꝝ memo-
ria. Et inter cætera memorabile mõſtrum: quod circa Atrei Thyeſtiq; litem refertur. Audiſti nãq;
ac meminiſti quod tunc accidiſſe tradunt. SO. nunquid aureæ agnæ oſtentum dicis. HO. nequaq̃
ſed de ortus ſolis occaſuſq;/& aliarum ſtellaꝝ mutatione. Vnde. n. nunc exoriunt/tunc occidebãt.
& contra exoriebant. Tunc uero deus teſtimoniũ prebens Atreo in hanc cęlum figuram mutauit.
SO. fertur/& hoc. HO. Quinetiam e multis Saturni regnũ audiuimus. SO. ex plurimis certe. HO.
Quid uero? nonne priſcos illos ex terra procreari/non ex ſe inuicem naſci? SO. hoc quoq; in anti-
quis rebus cõmemoratur. HO. cuncta hæc ab eadẽ paſſione proficiſcunt: & alia præter hæc ꝑmul
ta his longe mirabiliora. Verum longitudine tpis/partim memoria deleta ſunt: partim abſq; ordi
nis ſerie ſparſim circũferunt: paſſionem uero illam quæ hoꝝ oĩum cauſa eſt nemo utiq; dixit. Nũc
autem dicenda eſt. Nam ad regis oſtenſionẽ cõferet. SO. præclare loqueris. Referas ergo neq; ali
quid prætermittas. HO. Audi iam. Vniuerſum hoc alias deus ipſe regit. agitat. atq; rotat. alias ue
ro dimittit/cum mundi circuitus cõpetentia ſibi curricula temporis expleuerũt. Tunc ſane mun-
dus ultro ac libero motu contra reflectitur. Nam & uiuit/& ſapientiam ab eo qui ab initio conſtru-
xit illum/eſt ſortitus. Circuitus aũt neceſſario ipſi hanc ob cãm innatus eſt. SO. quam ob cãm inqs? — Cur circuitus cælo.
HO. idem eſſe ſemp/& ſecundũ eadem/& eodem ſe modo habere/ſolis oĩum diuiniſſimis cõuenit.
Corporis aũt natura huius ordinis non eſt cõpos. Cæterum id omne quod cælum mundumq; uo — Conditio diuinorum.
cauimus: multa quidẽ/& felicia munera a genitore ſuſcepit. Corporis tñ particeps. Quo circa ex-
pers oĩno mutationis cuiuſlibet eſſe non potuit. Attamen quoad fieri poteſt/in eodẽ/& ſecundum
eadẽ/& uno motu mouet. Quapropter circuitum eſt adeptum/in quo minima agitationis ſuæ fit — Corporis particeps non eſt mutationis expers.
permutatio. Seipſum aũt conuertere ſemp ferme nihil poteſt: præter id quod rurſus agitatis om-
nibus præſtat. Mouere aũt id alias aliter rurſuſq; contrario modo nefas eſt. Ex his oĩbus dicẽdum
eſt/mundũ neq; ſeipſum conuertere ſemper: neq; totũ ſemper gemino cõtrarioq; circuitu ab ipſo
deo reflecti. Neq; rurſus duos deos contrariis ſententiis ipſum uertere. Solum uero quod nuper
diximus/reſtat: alias ab alia quadã diuina cauſa duci/uitamq; rurſus extrinſecus uenıẽtem/& ĩmor-
taliatem ab opifice ſuo præparatam ſuſcipere. Alias autem qñ dimiſſus recurrit. Per ſeipſu m cur
rere tali pro tempore miſſum adeo ut retrogradus multa reuolutionum milia peragat: quia & ma
ximus eſt/& undiq; penitus ęquilibris/& minimo quodã cardine reuolutus. SO. Veriſimilia ualde
iſta uident. HO. Ex his quæ dicta ſunt/ratiocinantes paſſionẽ illam cõſideremus: quam oĩum eẽ di
ximus mirabilium cauſam. Eſt autem huiuſmodi quædam. SO. Qualis? HO. ꝙ totius mundi ma — Quædã paſſio oĩum mirabilium cauſa.
china tum ita ut nunc/tunc cõtra reuoluitur. SO. Quo pacto? HO. Mutationẽ hãc exiſtimare opor
tet oĩum cæleſtium alternationum maximã/extremamq; eſſe. SO. Videtur. HO. Quamobrẽ con-
ſentaneum eſt tunc maximas circa nos intra mundũ uiuentes mutationes fieri. SO. Veriſimile id
quoq;. HO. neq; uero nos latet q̃ ęgre/& difficile tolleret animantiũ natura magnas multas/& om
nigenas mutationes. SO. conſtat. HO. Ergo animalia multa tunc intereunt/homineſq; ſuperſunt
perpauci: hi uero multis nouiſq;/& mirabilibus paſſionibus tunc afficiunt. Id aũt contingit oĩum
maximũ. Sequiturq; cõtinuo reuolutionem illã qua cælũ cõtra quam nũc reflectitur. SO. quid nã?
Princicipio in quacũq; ætate quod uis aĩal eſt cõſtitutũ/in eadẽ progredi ceſſat: neq; fit ſenius ultra
mortaliũ aliquod. ſed in figurã tranſit contrariã: iunioremq;/& molliorẽ habitũ induit. ſeniorũq;
cani capilli nigreſcunt. Et quibus genæ barbatæ prius erant/iã barba depoſita in priorẽ ſpẽm reſti
tuunt. pubeſcentiũ quoq; corpora pilis poſitis molleſcunt/ſenſimq; ſingulis diebus/& noctibus de
creſcentia in puelli naturã redeunt: atq; in his tam aĩę q̃ corpora habitũ ſubeunt pueroꝝ. Demũ ta
beſcentia deficiunt/& intereunt. Cadauera præterea illoꝝ qui cæleſtis mutatione uertiginis ſubito
corruerunt: idẽ patiunt/& ſimili retrogreſſione clam ac breui putreſcunt. SO. quæ tũc erat hoſpes
aĩalium generatio? quoue modo ex ſe inuicem generabant? HO. conſtat o Socrates illis tempori-
bus inuicem genus ſuũ non ꝓpagaſſe. Quod aũt dicitur qñq; genus ortum ex terra fuiſſe/hoc ea tẽ
peſtate fuit rurſus ex terra conuerſum. Tradiderunt hæc nobis primi ipſi noſtri ꝓgenitores. q ſta-
tim poſt primam reuolutionem orti ſunt: hi ſane hoꝝ teſtes ſermonum præconeſq; fuerunt: q mi-
nime uulgo credunt: cũ tñ credendi ſint. Quod uero hinc ſequit/animaduertẽdũ arbitror. Huic
enim quod dicit/ſenes in naturã regredi pueroꝝ/ſonum eſt ex mortuis terraq; reconditis iterũ ibi

reſtitutos reuiuiſcenteſq; ſequi uertiginem:generatione in contrariū reuoluta. Ac terrigenas hac ratione neceſſario renaſcentes: ſic nomine/& ſermone uocari quotcunq; deus ipſorum in aliam ſortem non tranſtulit uel exornauit. SO. Hoc profecto e ſuperioribus ſequit. Verum uita quam ſub Saturni regno eſſe dicis/utrum ſub illis cæli conuerſionibus/an ſub his extitit? Mutationem qp pe ſolis reliquarūq; ſtellarum in utriſq; uolutionibus contingere certū eſt. HO. Optime ſermonē ſequutus es. Quod aūt quærebas/ſponte oīa hominibus naſci/præſenti cōuerſioni minime com petit:ſed ſuperiori potius cōpetebat. Tūc ſane totius circuitus princeps curatorq; primum deus extitit:ut nunc per uarias mundi plagas ſingulæ ipſius ptes a diis principibus diſtributæ ſunt. Ani malium quoq; genera gregatim diſtincta demones tanq̄ diuini paſtores ſortiti ſunt:quorum unuſ quiſq; ſufficiens erat ad oīa prebenda ſingulis:quibus præerat ipſe. Quāobrem nihil erat agreſte: omniſq; rapacitas/& uorago procul aberat:aberat bellum penitus atq; ſeditio. Cętera inſuper quę conditionem illoꝝ temporum ſequebanť/innumerabilia ſunt. quod uero deuictus facilitate/& li bertate uitæ fertur/ob id eſt dictum/q deus eos paſcebat: ipſe illoꝝ paſtor/& cuſtos/quēadmodū hoīes nunc:quorum natura diuinior/brutorum paſtores ſunt. Deo itaq; cuſtodiente ciuitatum cō ſtitutiones nullæ erant neq; marium feminarūq; ad filios procreandos coniugia. Omnes.n.ex ter ra reuiuiſcebant:reꝝ præteritarū īmemores. Aberant aūt eiuſcemodi oīa. Fructus uero illis/& po ma/& fruges abunde arbores/& fertile ſolum ſponte ſua abſq; agriculturæ opera ſuggerebant. Nu di quinetiam/& expediti/& errabūdi/utplurimū paſcebanť. Nā tēperies illis innoxia mollia quoq; paſſim parata cubilia q̄plurimis ex terra herbis repululantibus. Vitā o Socrates hoīum ſub Satur no uiuentium audis:hanc uero quam Iouis eſſe tradunt præſens ipſe nouiſti: utra uero ſit felicior/ iudicare ne uis ac potes? SO. minime oīum. HO. Vis ne igiť ego quodāmodo tibi diiudicē? SO. & maxime quidem. HO. Saturni quondam alumni in tanto ocio:& libertate uitæ potentiaq; nō ſo lum inter ſe:ſed ēt cum beſtiis colloquendi:hiſce omnibus ad philoſophiam utebanť inter ſe/& cū beſtiis uiuentes/ſciſcitanteſq; ab omni natura quæcūq; propriam ſentiendi uim aliquam differētē ab aliis habet ad prudentiā acquirendam/facile iudicari poteſt/illos longo quodam interuallo nos ad beate uiuendum e ſuperaſſe. Sinautem epulis affatim/& poculis ſaturni inter ſe/& cum beſtiis ta les fabulas conferebāt/q̄les de illis nunc referunť/ hoc quoq; ita ut mea fert opinio facile admodū iudicareť. Sed hæc obmittamus donec aliquis hoīum idoneus appareat nunctius/q nobis referat utrum hoīes illis ſcientiis/& confabulationibus operam dederint. cuius aūt gratia fabulam hāc in greſſi ſumus/id iam dicendū ut ſequentia cū antecedentibus coniūgamus. Cū oīum illoꝝ tp̄s eſſet expletum/mutationemq; circuitus fore iam oporteret/terreno genere oī conſumpto/quippe cum quælibet aīa generationis oēs impleſſet/quoq; mandata erant cuiq; totidem unaqueq; in terrā ſe mina proieciſſet:tūc uniuerſi gubernator deus quaſi gubernaculoꝝ dimiſſis habenis ī ſuiipſius re diit circumſpectum. Mundum uero deinceps fatum reuoluit iterum/& innata cupiditas: Omnes qui ēt dii ſummi demoniis collegæ ſingulis præpoſiti regionibus/quod contigerat aduertētes mū di ptes deſtituerunt. Mundus deinde contraria principii finiſq; ſeſe agitatione reflectens terremo tu ingēti interiora cōcutiēs aīalia rurſus cuiuſq; generis utplurimū pdidit. At uero certis temporꝝ exactis curriculis/concuſſio pturbatioq; ceſſauit:& mūdus a turbulento fragore deſiſtens ſolita ſui ipſius pgreſſione cucurrit:& in ordīe debito cōſtitutus auctoritatē adminiſtrationēq;: & ſui ipſius & eoꝝ quæ ī ſe ſunt/ſuſcepit. auctoris patriſq; ſui gubernationē p uiribus memoriť imitatus. Prin cipio igiť pfectius executus eſt:ſed ab ea demū imitatione longius degenerauit. Cuius qdem defe ctus cā eſt natura corporea priſcæ naturæ fomes. Nam quondam ualde deforme erat/& ordinis expers/anteq̄ preſenti ornatu decorareť. Ab eo ſane qui ipſum cōſtruxit/bona oīa poſſidet. a prio ri aūt deformitate/incōmoda/& iniuſta oīa quæ intra cælum naſcunť/& mūdus ipſe ſubſtinet/& ui uentibus inſerit. Dū igiť aīalia ſua una cū gubernatore nutrit/mala qdē parua/bona uero ingentia pariter:cū aūt ſe iungiť in pximo diſceſſus tpe per pulchre oīa ducit. Verū pcedente tpe obliuione iam occupať:quapp prioris deformitatis paſſio uehementius dominať. Demū longo exacto tem pore defloreſcit. Ac bona exigua pcreans maloꝝ uero naturā his plurimā miſcens piculū ſubit ne & ipſe/& quæ in ſe ſunt oīa diſſoluanť. Quāobrem deus ille quondā huius ordinis auctor/cernens mundū tanto in diſcrimine poſitū miſereť. Ac ne tumultu adeo turbulento fluctuet diſſoluaturq; & in locū diſſimilitudinis infinitū mergať iterū adſtat:& præſidet/reſumptiſq; ptinus gubernacu lis/ęgrotātia oīa diſſolutaq; antiqua ſui agitatione cōuertit:hornat:& corrigit:mortiſq; ſeruat illū & ſenectutis ignarū. Hic ergo cunctoꝝ dictus eſt finis. Sufficit aūt hoc ad regis ipſius oſtenſionē ſi modo ſupra dicta teneanť. Cōuerſo iteꝝ mūdo ad præſentis genituræ pgreſſum/ętas rurſus ultra pgredi deſtitit:& noua his cōtraria quæ erant tūc reddidit. Aīalia porro morti ob ipſam tenuita tem pxima aucta ſunt. Quę uero nup ex terra cana ſurrexerant/iteꝝ in terrā morientia reciderūt. Cætera item oīa tranſmutata ſunt mūdi totius ſequētia paſſionē. Generationis qppe/& cōceptio nis/& alimenti imitatio cūcta neceſſario ſequuta eſt. Neq; enim dabať amplius in terra per cauſas

Hominū uita ſub ſaturno re ge.

alias

alias componentes/animal fieri. Nam queadmodum inſtitutum fuit ut mundus motionis ſuæ dominus eſſet/ita ſimili quadã ductione factum/ut partes mũdi per ſeipſas quoad fieri põt/generẽt/& naſcanť/& nutriat. Iam uero ad id puenimus/ad quod noſtra oĩs reſpexit oratio. De reliquis enim animantibus multa/& magna referri poſſent. ex qbus quęq;/& quas ob cauſas transmutata fuerũt. Quæ uero circa hoĩes contigerunt/breuiora ſunt/& magis ad rem attinẽt. Cũ hoĩes paſtoris præſidiſq; ipſoꝝ demonis eſſent prouidentia deſtituti:& aĩalia multa quę ſuapte natura ĩmania fuerãt/efferata iterũ eſſent/iermes ipſi imbecilleſq;/& cuſtodia derelicti ab illis paſſim dilaniabanť. Accedebat inertia/& impitia ſuperioꝝ temporꝝ. laboꝝ enim curatũq; uixerant. Tellus haud ultra uictũ ſponte ſuppeditabat: cõparandi uero induſtria nondũ inuenta. qa nulla neceſſitas illos ante coegerat. his de cauſis in ſummũ diſcrimen atq; penuriam illorũ redacte res erant. Quapp munera illa quæ olim a diis tributa hoĩbus memorant/neceſſaria quadã diſciplĩa eruditioneq; tributa fuerũt. A Prometheo qdẽ ignis. Artes ãt a Vulcano illiuſq; cõſorte. Semina quoq;/& terræ cultus ab aliis oĩa ſummatim uitæ hominum adminicula tunc deoꝝ opera ſunt cõparata: cum hoĩes deoꝝ prouidentia deſeruiſſet: oporteretq; ipſoſmet ꝓpagationis/& alimoniæ ſuæ curam habere: mũdi totius inſtar: quem imitantes omne per tpš ſequenteſq; alias aliter naſcimus atq; degimus. Sed fabula iã finem habeat. Ea uero conducet nobis ad dinoſcendũ quãtum ſupra in regis ciuiliſq; definitione errauimus. SO. Qua in re/& quãtum erraſſe nos dicis? HO. partim minus partim generoſius magiſq;:& pluſq̃ tunc erratum. SO. Quo pacto? HO. ꝙ enim dũ quæreref rex ciuiliſq; uir ex præſenti circuitu generationeq;/paſtorẽ ex cõtraria cõuerſione adduximus: & pro mortali gregis humanæ paſtore deum cõmemorauimus/longius tranſgreſſi ſumus: ꝙ uero ciuitatis uniuerſæ principẽ illum oſtendimus: quo aũt modo princeps eẽt nõ declarauimus. Verum quidẽ diximus non tñ ad integrũ perſpicueq; deſcripſimus. Quo circa minus in hoc q̃ in illo deliquiſſe uidemur. SO. Vera loqueris. HO. Exiſtimare ergo debemus tũc demũ nos ciuilẽ uiꝝ ſatis expoſuiſſe/cum gubernãdæ ciuitatis modũ ad ſufficientiã diſcreuerimus. SO. præclare. HO. Ob hanc utiq; cãm/eã fabulã inceptauimus/ut de gregis nutritione certi aliqd oſtẽderemus/non ſolũ oſtenderef qđ oẽs aduerſus regẽ cõmunem gregis nutritionẽ ſibi uendicant: uerũ illum clarius intueremur quẽ ſolũ ſic appellare decet/cũ inſtar ouium bouũq; paſtoꝝ humani gregis paſcẽdi curam habeat. SO. Recte. HO. Reor ęquidem Socrates paſtoris diuini figuram rege præſtantiorẽ eẽ. Ciuiles aũt hos uiros ſubiectis ſimiles eſſe magis/ſecundũ naturas educationeſq;/& diſciplinas. SO. Omnino quidẽ. HO. neq; uero perſcrutandũ eſt utrum magis minuſue fuerint uel utrũ ita ſint an aliter nati. SO. Cur enim? HO. ſic porro iteꝝ reſumamus. Artẽ ſua ex ſe pręcipientẽ: circa aĩalia nõ priuatim ſed publice ꝓuidẽtẽ/ſupra ſtatim gregis nutritionẽ uocauimus. Recordaris? SO. Recordor. HO. In hoc aberrauimus. Nã ciuilẽ uiꝝ neq; cõphendimus adhuc neq; denoĩauimus: ſed nos eius denoĩatio fugit. SO. Quo pacto. HO. Greges ſingulos paſcere aliis oĩbus paſtoribus cõuenit. Ciuili ãt uiro cõpetẽs nomen non dedimus. Cum deceret cõe cunctis aliquid adhiberi. SO. Vera narras/ſi modo licebat. HO. Immo uero licebat/curationẽ cõiter attribuere/abſq; nutritionis/aut alterius negocii diſtinctione:& aliã quãdam appellationẽ inferre cõem ſiue gregis ductionẽ ſiue curationẽ ſiue diligẽtiã appellãtes. Atq; ita ciuilem cum aliis una cõplecti poſtq̃ ſic oportere ratio ſignificauerat. SO. optime. Verum quonam pacto poſtea diſtinguendũ erat? HO. Queadmodum gregis nutritionẽ diuiſimus ſecundũ greſſibilium/& uolatilium ſpẽs/ĩmiſtorũq;/& mutilatoꝝ ita gregis ductionẽ:& ſecundũ eadem partiri licebat: atq; ita regnum Saturni ac præſens fuiſſet ſermone comprehẽſum. SO. Videtur. Sed quid tũ? HO. ſi ita impoſitum facultati illi nomen fuiſſet ut gregis ductionẽ uocauiſſemus eã quam gregis nutritionẽ uocauimus/conſtat ꝙ nemo aduerſum nos cõtẽdiſſet quaſi curatio oĩno non eſſet: queadmodũ/tunc merito eſt decertatũ/ꝙ ars in nobis nulla ſit nutritiua appellatione digna. Et ſi aliqua ſit/multis aliis prius magiſq; q̃ regie nomen id competat. SO. Recte. HO. Nulla uero ars alia de hoc contendit/quaſi ſit totius humanæ cõmunionis curatio maior mitiorq; q̃ regia. SO. Recte loqueris. HO. Poſt hæc nũquid aduertimus Socrates q̃ grauiter circa finem deliquimus? SO. ubi delictũ dicis? HO. In hoc inq̃: ꝙ & ſi artem quampiã bipedis gregis nutricem eſſe putauimus/non tñ illico regiam illã atq; ciuilem tanq̃ abſolutam appellare debuimus. SO. Cur non? HO. primo quidẽ oportebit quod dicebamus nomen ad curam magis q̃ ad nutritionem accomodantes poſtea diuidenda cura fuit. Nam diuiſiones inſuper non paruas ſuſcipit. SO. Quas. HO. in diuinum paſtorem/& humanũ curatorẽ. SO. ſcite. HO. curationẽ itẽ humanã in duo. SO. quæ. HO. in eã quæ inuitis/& eam quæ uolentibus imperat. SO. quid ergo. HO. ĩ hoc ſane peccãtes ineptius q̃ decebat regẽ tyrãnumq; in idẽ conduximus: cũ & ipſi inter ſe diſſimillimi ſint gubernãdi his modi longe diuerſi. SO. uera refers. HO. Nũc igiť iterũ emendantes ut ſupra dicebã humanã curationẽ bifariã partiamur inuiolentã & uolũtariam. SO. abſq; dubio. HO. uiolentã quidẽ tyrãnicam: uoluntariã aũt uolentiũq; bipedũ gregis ductionẽ ciuilẽ artem denominemus: atq; eum qui facultate hac eſt præditus/uirum reuera ciuilẽ regẽq; dicamus. SO. Videntur

Neceſſitas fecit induſtriã comparandi.

A Prometheo ignis.
A Vulcano artes.

Error a noĩe ꝙ cõiter non inditum eſt.

Peccatũ cõtingens ei: q diffinit per diuiſionem.

iam Hoſpes ciuilium demoſtrationes nobis ita demũ penitus abſolute. HO. bene nobiſcum eſſet o Socrates actum. Oportet aũt non tibi ſolũ id ſed mihi quoq; tecũ una uideri: & nũc qdem rex mihi nondũ pfectam uidet̃ habere figurã: ſed quẽadmodum ſtatuarii interdũ importunius feſtinantes/plura & maiora q̃ oporteat ſingula opera ĩterponẽdo ſerius inde pficiunt: ſic & nos ut q̃primũ atq; inſuper magnifice prioris ꝓceſſus errata circa regẽ oſtenderemus/putantes magna illius exẽpla ponẽda ingentẽ fabulæ molem exaggerauimus: maioriq; q̃ oportebat illius parte uti coacti ſumus. Quapropter prolixiorem oſtenſionẽ induximus: & fabulæ finẽ haud penitus ĩpoſuimus. ſed reuera ſermo nobis tãq̃ animal exteriorẽ qdem circũferentiã ſufficientẽ habere uidet̃: pigmentorum uero colorũq; cõmixtione pſpicua nondũ decorari. picturæ aũt & uniuerſæ manuũ facultatis dictione atq; ſermone omne aĩal demonſtrare magis conuenit illis q aſſequi poſſunt: aliis aũt p manuum miniſteria. SO. de hoc quidẽ ſatis. Quã uero ob cãm nondũ ſufficienter dictũ eſſe ais/oſtende.

Vis exẽpli in oſtendendo.

HO. arduum eſt o beate abſq; exẽplis res magnas ſufficiẽter oſtẽdere. Videt̃. n. unuſquiſq; noſtrum tãq̃ per ſomniũ noſſe oĩa: reuera aũt oĩa irerum ignorare. SO. Quo pacto. HO. abſurde admodum o Socrates affectũ/& conditionẽ animæ circa ſciam ſupra mouimus. Nẽpe in magnis arduiſq; ĩcepimus: quod in minimis/& facilibus erat per ordinẽ inchoandũ. SO. quorſum hæc. HO. exẽplo rurſus exemplũ o felix indiget. SO. qua rõne? Dicas nihil mei cã ueritus. HO. dicẽdũ poſtq̃ ipſe es audire paratus: aduertimus quid agãt pueri: cũ primũ litteras diſcunt. SO. quid nam? HO. ꝙ elemẽta q̃libet in breuiſſimis facillimiſq; ſyllabis ſufficiẽter pſentiunt: ueraq; de illis eloqui pñt. SO. quid ni? HO. eadẽ hæc in aliis ambigẽtes opinione ſermoneq; fallunt̃. SO. prſus. HO. an non ita facillime atq; optĩe ad ignora pduci pñt? SO. quo pacto? HO. reducere illos primũ ad ea oportet: in qbus hæc eadẽ recte opinati fuerãt/eiſq; offerre quæ nondũ noſcunt: & ea inuicẽ cõparando/oſtendere eãdẽ ſimilitudinẽ atq; naturã in utriſq; cõplexionibus eẽ: donec cũ ignotis oĩbus quæ uera opinione cõcepta ſunt cõparata monſtrent̃. demõſtrata uero: & illoꝝ exẽpla facta demũ efficiãt ut ex oĩbus cuiuſlibet ſyllabæ elementis/id quod alterũ eſt/ab aliis alterũ nũcupẽt. Quod uero idẽ eſt/idẽ ſp ſecundũ eadẽ ſe cũ ipſo. SO. ſic oĩo. HO. Nõne ſatis hoc comprehẽdimus ꝙ uidelicet tũc exẽpli generatio eſt: cũ quod idẽ eſt in alterutro ſeiuncto recta opinione cõceptũ: & utriq; accomodatum unã amboꝝ cõiter opinionẽ parit. SO. Videt̃. HO. Quid mirũ? ſi idẽ natura patiẽs aĩa nr̃a circa reꝝ oĩum elementa alias ueritate ipſa circa unũ quodq; in quibuſdã conſtituit. alias aũt circa oĩa rurſus in aliis fert̃. & ipſa in qbuſdã copulationibus recte quodãmodo opinat̃: tranſlata uero in magnas ac difficiles rerũ ſyllabas: hæc eadẽ rurſus ignotat: nihil utiq; mirũ uideri debet. Nam qua rõne quis o amice poſſet ab opinioue falſa incipiens/ad aliquã ueritatis uel minimã ptẽ pueniẽdo ſapiẽtiã adipiſci? SO. nulla ferme. HO. Si hęc ita natura ſe hẽnt/nequaq̃ ego ac tu aberraremus ſi primo totius exẽpli naturã uidere anniteremur/in paruo quodã alio ſecundũ partẽ exẽplo. Deinde ad maximũ acceſſuri regis exemplũ eandẽ ſpẽm alicunde a minoribus deferẽtes: p exẽplũ iteꝝ conaremur reꝝ ciuiliũ curationẽ arte dinoſcere: ut ipſa ꝓ ſomnio ueritas habeat̃. SO. recte admodum. HO. rurſus ſuperior oratio repetenda qua ĩferebat̃: poſtq̃ pmulti cũ regio genere de ciuitatis gubernatione cõtendun:: ſibiq; illã uſurpant: oportere eos oẽs ab illo ſeiungere/ipſumq; ſolũ relinquere: atq; ad hoc exẽplo quodã opus eẽ diximus. SO. ualde. HO. quod nã potiſſimũ exẽplum exiguum quidẽ: & eandẽ ciuilẽ continẽs facultatẽ adducẽs aliquis ſufficiẽter qđ inueſtigat̃ ĩueniet? Vis ne p Iouẽ o Socrates niſi quid aliud imprõptu habemus/extendi artẽ eligamus? nõ uniuerſam quidẽ: ſufficiet. n. ut arbitror/lanificiũ. Forte nãq; pars hæc electa quod cupimus/ĩdicabit. SO. qd ni? HO. cur nõ ut ſuperius unũquodq; in partium ptes diuidebamus/ita modo circa extendi artẽ fecimus/& q̃ breuiſſime poteramus oĩa tranſigentes quod ad ꝓpoſitũ cõducit elegimus. SO. Quõ ĩnqs? HO. efficiam ut diſcurſus ſermonis ipſe tibi rñdeã. SO. pręclare loqueris.

Magna diuiſio eoꝝ quæ facimus.

HO. Eoꝝ quæ facimus/& poſſidemus/quædã gr̃a aliqd agendi parant̃/quædã aduerſus paſſiões ſunt propugnacula. ꝓpugnaculoꝝ aũt alia remedia ſunt/tam diuina/q̃ humana. Alia uero obſtaculo. Obſtaculoꝝ/alia militaris armatura/alia circũuallatio. Circũuallationũ uero alia uelamina/alia aduerſus ęſtum friguſq; munitiones. Munitioꝝ alia tegmenta/& retinacula/alia operimẽta. Operimentoꝝ quædam ſuffulciunt/quædã circumãbiunt. Eorũq; circumãbiũt alia ſimplicia/alia uero duplicia: atq; cõpoſita. Cõpoſitoꝝ alia pforata/alia ſine pforatione cõnexa: hoꝝ uero quædã neruea ſunt ex his quæ terra naſcunt̃ quædã pilea/pilea uero partim aqua/& terra cõglutinata/ptim ſibimet inuicẽ ſunt connexa: his pfecto repugnaculis fulcimentiſq; q̃ ex eiſdem colligatis cõfecta ſunt/nomen ueſtes ĩpoſuimus. Artem uero quæ maxime circa ueſtes uerſat̃. ab ipſa ueſtiũ effectione ueſtificã appellemus quemadmodũ diſciplinã ciuitatis ꝓcuratricem ab ipſa ciuitate ciuilem denoĩauimus: dicamuſq; textoriã facultatem: quatenus maxĩa ex pte ueſtes contexit nihilo alio niſi noĩe differre ab iſta quã ueſtificã noĩauimus: quẽadmodũ ſupra regiã diximus a ciuili. SO. recte admodum. HO. poſt hæc utiq; colligamus ueſtiũ textoriã aliquẽ forſitan ſufficienter dictã exiſtimaturũ/aĩaduertere nõ ualẽtem ꝙ ab his quæ ꝓpe cooperant̃/nondũ diſtincta eſt a multis autẽ aliis ſibi cognatis diſcreta fuit

SO. uideris

SO.quibus cognatis dicas obſecro.HO.uideris mentē ſupradictis haud ſatis adhibuiſſe. Quare
iterꝝ ut uidet̃ a fine ad principiū redeundū.Si.n.ꝓpinq̄tatē intelligis/hāc utiq; ab ipſa diſcreuimus
dum ſtramentoꝝ cōpoſitionē ſuffulcimento/& ambitu ſepararemus.SO.Intelligo.HO.quinetiā
artificium oē quod lino/& cordis uirgultiſq; utit̃/ac ſūmatim his q̄ terra naſcunt̃ q̄ nuꝑ neruea uoca
uimus iā ſe iunximus.Immo & pileoꝝ cōpoſitionē cāue quæ ꝑforando & ſuendo operat̃: q̄ utpluri
mum ad coriariā ꝑtinet facultatē.SO.oīno q̄dem.HO.Seiunximus præterea opimentoꝝ ſimpli⸗
cium opificiū q̄d pellibus utit̃.Item tegmentoꝝ retinaculorūq; machinamēta quotcūq; in Hædi⸗
ficando fiūt:& in aliis artibus quibuſcūq; ad aquarū retētionē repulſionēq;: quæcūq; circa plicatio
nes inclinationeſq;/& uiolētas actiones cohibentia opa reddūt.ſepeſq;/& maceriā opponunt:& cu
mulos quoſdam obiiciūt.Item ueſtibuloꝝ cācellorūq; affixiones q̄ ad clauoꝝ artificium attinent.
Quinetiā armaturā ſegregauimus:quæ portio eſt amplæ facultatis illius:quæ ꝓpugnacula/& ob⸗
ſtacula obiicit:præterea magicā quæ remedia præbere ſe uitę hoīum ꝓfitet̃ ab initio ſeparauimus. Magica profitetur remedia uitæ præbere.
Reliq̄mus āt artē quādā q̄ uiſa ē illa eē quā q̄rimus effectricē.ſ.fulcimētoꝝ aduerſus frigora laneo⸗
rum:textoriāq; cognominatā.SO.uꝛ̃.HO.Cęterū nondū o puer ꝑfecte his dictis rē expediuimus.
Qui.n.prīo ueſtiū aggredit̃ artificiū:cōtra q̄ textor agere uidetur.SO.quāobrē?HO.Textor nāq;
quodāmodo cōplicat/& connectit.SO.certe.HO.Ille uero quæ ſimul inſerta/& implicita ſunt diſ⸗
ſoluit.SO.Quid iſtud?HO.Opus ei⁹ q̄ carminat/& diſcernit.Nunq̄d carminatoriā/& diſcretoriā
opam eādē cū textoriā cōputabimus?carmīatorēq;/& diſcretorē eūdē cū textore dicem⁹?SO.nul⸗
lo mō.HO.ſi q̄s āt diligētiā q̄ ſtamina & ſubtegmīa ꝑparat textoriā uocet ꝓcul ab opiniōe hoīum/
& ueritate in noīe illo diſcedet.SO.plane.HO.fullonū p̄terea ſutorūq; operā utrū nihil cōduce⸗
re ad ueſtimētoꝝ cōfectionē dicius?An has oēs textorias diligētias appellamus?SO.neutrū dicen
dū uꝛ̃.HO.uerūtñ oēs hæ de ueſtiū curatiōe cū textoris arte cōtēdēt:ac plurimū q̄dē illi huius opis
dabunt:multū quoq; ſibi eiuſdē opis uendicabunt.SO.Sic eſt oīno.HO.præter has exiſtimare in
ſuper oportet artes inſtr̃oꝝ q̄bus textor utit̃/effectrices/ꝑtem ſibi ī efficiēda tela uſurpatura.SO.ꝓ
be.HO.utrū textoriæ facultatis rō/quā ut ꝑtem elegimus/ſufficienter diſtincta erit/ſi ipſam aliarū
oīum facultatū quæ circa laneā ueſtē uerſant̃/maximā pulcherrimāq; dixerimus.Aut ita uerū q̄dē
dicet̃:ꝑfecte āt & manifeſte nequaq̄ priuſq̄ ab iſta reliquas ſecreuerimus.SO.ita certe.HO.an nō
ita deinceps agendū eſt/ut cōſequenti ordine nobis ſermo ꝓcedat?SO.nihil prohibet.HO.in pri
mis artes geminas circa oīa quæ fiunt/cōſideremus.SO.quas?HO.unā quidem gn̄ationis ut ita lo
quar cōcām.alterā uero cām ipſam.SO.Quō?HO.quæcūq; rē ipſam nō fabricāt/ſed fabricātibus Ars cauſa ars concauſa.
organa ſubminiſtrāt.quibus abn̄tibus īſtitutū opus nequaq̄ ꝑficeret̃/eas concās ut ita dixerim no⸗
minamus eas aūt ipſas quæ principaliter faciūt/cās appellamus.SO.cōſentaneū id quidem.HO.
poſt hæc artes quæ colū fuſumq; radiū pectinēq; efficiunt/& alia circa ueſtiū opam inſtrumēta præ
parant:oēs concās nuncupemus.Illas aūt quæ ueſtimēta curāt/& efficiunt/cās.SO.Recte.HO.ex
cauſis uero ꝑtem eāq; lauat atq; conſuit:& alias huius gn̄is curaturas cū multa ornādi diligētia ſit/
generatim colligere decet:& fullonū artē cognominare.SO.ꝓbe.HO.eā aūt ꝑtem quæ carminat
diſcernit & filat:& oēs circa ueſtium effectionē:ats una cōprehendit:duæ cōiter lanificium noīat̃.
SO.quid ni?HO.lanificii porro ꝑtiones duæ/& utræq; quaꝝ artium ſimul ꝑtes ſunt.SO.Quēad⸗
modum?HO.facultas illa quæ carminat/& quæ pectine quodā utit̃.ac oīno quæcūq; ſunt coniūcta
diſiungit:pars lanificii dicit̃/cuius maxīme ꝑtes duæ ſunt.Diſcretoria una.Altera cōcretoria.SO.
ſic eſt oīno.HO.In ea quæ diſcernit carminatoria/& aliæ q̄s mō diximus facultates inſunt.Nā quæ
lanas/& ſtamīa diuidit/uel pectine quodam uel manibus/aliter atq; aliter noīa cuncta quę mō dixi
mus eſt ſortita.SO.ita prorſus.HO.rurſus cōcretoris ꝑtem ſimul/& lanificii in ipſa cōtentā ſuma⸗
mus:quæcūq; āt ibidē diſcretoria inerāt/trāſeamus/lanificiū oē bifariā partiētes/in cōcretoriā ꝑtē
& diſcretoriā.SO.partiamur.HO.ꝑtē itaq; concretoriā ſimul/& lanificiū o Socrates diuidere de⸗
cet:ſi mō ꝓpoſitā nobis extendi artē ſufficiēter comprehendere uolumus.SO.Oportet ſane.HO.
oportet abſq; dubio.Ideoq; dicamus ꝑtem eius unā in uoluendo flectendoq;:alterā in cōplicando
uerſari.SO.nūquid hęc teneo?Videris.n.mihi ſtaminis operā in torquēdo ponere.HO.nō huius
tm̄:ſed & ſubtegminis.An ſine retortione gn̄ationem huius eē reperiemus.SO.nequaq̄.HO.de
ſcribe hoꝝ utrūq;:forte nāq; deſcriptio talis oportuna uidebit̃.SO.q̄lis.HO.Ecce opus carmina⸗
toris cū in longū latūq; protrahit̃ deductionem uocamus.SO.certe.HO.cū hoc factis penſis fu⸗
ſo retortū eſt/ſolidūq; effectū filū ſtamen appellant/artē aūt ipſam quæ hoc dirigit/& protrahit ſta
minariā.SO.Recte.HO.quæcūq; uero cōtortionē mollē accipiūt/& ſtaminis īplicatione ad refle⸗
xionis attractū:moderatā mollitiē nanciſcunt̃/ea utiq; filo deducta ſubtegmīa:artē aūt ipſam ſub⸗
tegminariā.SO.ꝓbe.HO.Atqui ꝑs illa textoriæ quā ꝓpoſuius/iā cuiuis patet.Nā pars cōcretoriæ
facultatis ī lanificio q̄ñ recta ꝑtractione ſubtegminis atq; ſtaminis īplicationē cōtextūq; efficit.To
tū quidē ipſum īplicitū/& cōtextū ueſtē laneā/artē uero hmōi textoriā nūcupamus.SO.recte admo
dum.HO.At cur nō ſtatim rn̄dimus textoriā artē eſſe quæ ſubtegmen/& ſtamen īplicat:ſed ꝑ lon⸗

gas ambages fruſtra uagati ſumus? SO. nihil mihi qdẽ o Hoſpes fruſtra dictũ uidet. HO. nihil mirũ: ſed fortitan uidebit o beate ſi frequẽter in hũc morbũ in poſterũ incidas. Nã qd mirũ. Audi ſermonẽ: q de huiuſcemodi oĩbus ſp eſt in mediũ afferẽdus. SO. dic mõ. HO. exceſſus in primis defectuſq; naturã inſpiciamus. ut ſecundũ rõnẽ moderata laudemus: uituperemuſq; ĩ ſingulis quęcũq; modũ ſermonis nõ ſeruant dũ in talibus quibuſdã diſputationibus/aut ꝓlixius q̃ decet aut breuius loquimur. SO. oportet ſane. HO. de his utiq; iure hñda orõ eſt. SO. de qbus? HO. de ꝓlixitate inq̃

De exceſſu & defectu.

& breuitate. deq; oĩ exceſſu atq; defectu. nã dimetiẽdi facultas ad hæc oĩa ptinet. SO. ꝑfecto. HO. cã ita ꝑ bifariã diſtinguamus. Conducit. n. ad id qđ intẽdimus. SO. dicas quõ diſtinguendũ. HO. Sic. Pars una ſm mutuã magnitudinis paruitatiſq; cõionem: altera ſm neceſſariã gñationis eſſentiam. SO. Qui iſtuc ais? HO. an non ſm naturã tibi uidet/qđ maius eſt/nullo alio q̃ minori maius eẽ dicendũ? qđue minus ſolo maiori minus? SO. mihi uero. HO. quid uero? Quod excedit mediocritatẽ/& quod excedit ſeu dicẽdo/ſiue agẽdo nõne eſſe dicemus ea quibus boni hoĩes a malis differũt? SO. apparet. HO. has ergo eſſentias geminas iudiciaq; magni/& parui ponere decet. Nec ut pauloante dicebamus/inuicẽ ſolũ iſta referri debent: ĩmo ut nũc dictũ eſt potius ptim inuicẽ: ptim ad mediocritatẽ cõparanda uident: huius aũt rõnẽ nunqd ĩtelligere uolumus? SO. qd ni uelimus? HO. ſiqs maioris naturã ad minus dũtaxat referat/ad mediocre nõ refert: quid ais? SO. id ipſum. HO. an nõ artes ipſas earũq; opa oĩa hac rõne ſecerneremus? cãue quã q̃rimus ciuilẽ/& textoriã facultatẽ e medio tolleremus: hæ ſiqdem oẽs qđ mediocri maius eſt aut minus: nõ q̃ſi non ſit: ſed ut difficile qddam in actionibus uitãt: atq; ita mediocritatẽ ſeruãtes bona oĩa pulchraq; efficiũt. SO. abſq; dubio. HO. nõne ſi ciuilẽ peritiã ſubſtulerimus/mãca nobis/& dubia erit regiæ ſcĩæ ꝑſcrutatio. SO. ualde. HO. Vtrũ quẽadmodũ in diſputatione de ſophiſta nõ ens eſſe coegimus poſtq̃ ĩ hoc nos effugit oratio/ita nũc plus ipſum/& minus cogere debemus cõmenſurabilia eſſe nõ inuicẽ ſolũ ſed ad mediocris quoq; gñationẽ. Neq;. n. ciuilis diſciplinæ qſpiã neq; alterius humanæ facultatis ſine huius cõceſſiõe/põt eẽ peritus. SO. nõne/& in pñtia idẽ ſũmopere eſt agendũ? HO. maius hoc opus o Socrates eſt q̃ illud/& ſi q̃ ꝓlixum illud quoq; extitit/recordamur: uerũ tale quiddã merito de ipſis eſt ſupponendũ. SO. q̃le? HO. ꝙ qñq; opus erit eo qđ nũc eſt dictum ad ſinceri ipſius abſolutiq; oſtenſionẽ: ꝙ ãt quoad pñtia ptinet egregie ſufficiẽterq; mõſtratũ eſt/cõferre mihi uidet ſermo hic magnopere/ꝙ uidelicet exiſtimandũ eſt ſilr oẽs artes ſeſe hr̃e: maiuſq; ſimul & minus cõmenſurari nõ inuicẽ tm̃/ſed ẽt ad mediocris ipſus gñationẽ: cũ. n. hoc eſt/illa ſunt/& cũ ſunt illa/hęc ſunt alterutroq; horũ ſublato/utrũq; tollit. SO. hoc qdẽ recte: uerũ qd deinceps? HO. diſtinguere decet artẽ dimetiẽdi bifariã/quẽadmodũ ſupradixius. Vnãq; illius ptẽ põere artes oẽs quæcũq; numerũ longitudinẽ latitudinẽ ꝓditatẽ/& uelocitatẽ ad cõtrariũ metiunt. altera uero artes illas/quæ ad mediocre moderatũq; reſpiciũt/decenſq;/& oportunũ atq; debitũ. Et ſũmatim ad oĩa quæ uitatis extremis in mediũ cõfugerũt. SO. Ampla qdem utraq; portio eſt: & altera longe ab altera diſcrepat. HO. Quod ſępenumero ferũt o Socrates hornati uiri illi/q magnũ aliquid ac ſapiens loq ſe putandũ prædicãt dimetiẽdi facultatem circa oĩa quæ fiũt uerſari/nũc accidir. Atq; id eſt/qđ nuꝑ eſt dictũ.

Quod artificioſum eſt id menſure particeps.

Quicquid. n. artificioſum eſt mẽſuræ quodãmodo pticeps eſſe apparuit: qm̃ uero quidã ſecundum ſpẽs cõſiderare nequaq̃ cõſueuerũt/diſtinguẽtes hæc tam ĩter ſe differẽtia/ſtatim conferũt in idẽ/ſiĩa iudicãtes. Atq; huius cõtrariũ rurſus efficiunt q̃ altera ſunt/ꝑ ptes minime diſtinguentes.

Quouſq; diuidendum.

Cũ oporteat qñ quis prĩo multorũ pcipit cõionẽ nõ prius deſiſtere q̃ differẽtias oẽs in ea quę in ſpeciebus claudunt/inſpexerit. Atq; iterũ quotiens diſſimilitudines plurimas in multitudine ſentit/& egre ſentit nõ prius ab hac aſpectus moleſtia deſiſtere poſſe q̃ cuncta quæ cognata ſunt ĩtra cognationẽ unã ꝓprietatẽq; cõcludẽs unius gñis eſſentia ueſtiat. De his igit/deq; exceſſibus atq; defectibus hæc dicta ſufficiãt: id aũt dũtaxat ſeruãdũ. duo uidelicet gña circa ipſa mẽſuræ adinuẽta fuiſſe/& quę ea ſint mẽte tenendũ. SO. tenebimus. HO. Poſt hũc ſermonẽ aliũ aſſumamus de his quę mõ quærebant/deq; oĩ huiuſcemodi ſermonũ tractatione. SO. quid iſtud? HO. ſiquis forte nos pcõtet

Corporeorũ ſunt ymagĩes ſenſibiles. & ideo põt demoñ. ĩcorporeorum uero nulla ymago q̃re ſola rõne capiuntur.

de puerorũ circa lr̃as exercitatiõe qñ ĩterrogant qbus ex lr̃is nomen aliquod conſtet/utrũ putemus tunc eos ĩterrogari unius dũtaxat noĩs illius declarãdi gr̃a/an potius ut ĩ oĩ grãmatica eruditiores euadant/qd rñdebimus? SO. ut in oĩ grãmatica. HO. qd porro? ciuilis uiri indagatio nobis ipſius gratia magis ꝓpoſita eſt q̃ ut in oĩbus diſſerẽdis acutiores efficiamur. SO. patet id quoq;/ꝙ oĩum gratia. HO. Nemo utiq; mẽtis cõpos textorię facultatis rõnẽ ipſius dũtaxat gratia uenari cõtenderet. Verũ plurimos latet ut arbitror rerũ quarũdã cognitu facilium ſenſibiles nõnullas imagines eẽ quas declarare nequaq̃ arduũ eſt/quotiẽs ipſorũ aliquis uult alicui rõnem de aliquo perquirẽti/nõ cum ipſis rebus: ſed ſeorſum rõne facile demõſtrare. Rerum ãt maximarũ præstioſiſſimarũq; nulla

Hic nõ ẽ uerũ illud nihil eẽ in intellectu: ꝙ prius nõ ſit in ſenſu.

eſt imago ad hoĩes ꝑſpicue fabricata. qua oſtẽſa qui uult animũ poſtulantes explere/ſenſui cuidam accõmodans ad ſufficientiã expleat. Quapp cogitandũ eſt ut rei cuiuſlibet rõnẽ reddere & recipe ualeamus. Incorporea nãq; cũ maxima/& pulcherrima ſint/ratione ſola/alio uero nullo perſpicue declarant. Horũ porro gr̃a modo nobis dcã ſunt oĩa. Cuiuſlibet aũt rei cõſideratio in minoribus

facilior

facilior q̄ ī maioribus extat. SO. præclare loqueris. HO. quoꝝ deniq; cā dcā de his oīa ſunt recor/demur. SO. quorū. HO. eius præcipue moleſtiæ ſacietatiſq; cā/qua circa textoriæ facultatis prolixam orōnem affecti ſumus; necnō circa totius mūdi reuolutionē: atq; ſophiſtæ ſermonē de nonentis eſſentia: putauimus ſane ꝓlixiorē fuiſſe q̄ deceret diſputatiōem. Atq; in his oībus noſmetipſos deterruimus/metuētes ne forte in ſuperuacuis diutius uerſaremur. Ergo ne deinceps iterum tale nobis aliqd accidat: iccirco ſupradicta a nobis oīa puta. SO. fiet. dic age quæ reſtant. HO. dico igitur oportere/& me/& te eorū quæ diximus/ſemper memores eſſe/ quotienſcūq; /uel breuitas/uel ꝓlixitas ſermonis in uituperationē cadit: ita ut nō inuicem prolixitates diiudicemus/ſed ſecūdū facultatis dimetiendi partē: quam ſupra diximus ad decori normam eſſe referendā. SO. Scite. HO. non ergo ad hoc oīa referenda uidenť/neq; enim ꝓlixitate nulli cōueniente ad uoluptatem egebimus/niſi quid præter propoſitū. Vt aūt quod quæritur facilime celerimeq; reperiať nā primo uerum ſecundo loco contendere rō præcipit: maxime uero omniū atq; primū illū honorare ꝓgreſſum/quo ſecūdum ſpēs diſtinguere ualeamus: diſputationēq; longā haud moleſte ferre/ſed affectare potius ſi modo nobis ad inuentionē conferat: breuēq; ſimiliter. Eumq; iubet qui longiora uerba uituperat/circuituſq; diſputationū huiuſmodi nō admittit: haud ita leuiter temereq; dānare ꝓlixitatē: īmo oſtendere prius diſputationem breuiorē audiētes/& promptiores ad differēdū/ & ad īueniendum ſagaciores redditurā: alias aūt/& alio tendentes īcrepatiōes/& laudes nec curare penitus nec audire. Ac de his ſatis ſi tibi quoq; uideť. Ad ciuilem facultatē iterū redeamus textoris exemplum quod ſupra poſuimus/cōferentes. SO. egregiæ locutus es: atq; ita/ut iubes/efficiam⁹. HO. nōne iā rex a multis paſtorū officiis: īmo ab oībus armētorū cuſtodibus eſt diſtinctus? Reſtāt urbanæ facultates cōcauſarū pariter/& cauſarū/quas primū a ſe īuicē ſeparare debemus. SO. Recte. HO. has partiri bifariam difficile eſt. Cuius difficultatis cauſa ſequenti ſermone patebit. SO. ſic prorſus agendū. HO. per membra itaq; ipſas inſtar uictimæ diſcerpamus/poſtq̄ ſecare bifariā nō ualemus. Oportet enim in ꝓximū ſemꝑ numerū diſtribuere. SO. quo pacto? Experiamur iam. HO. quemadmodū in ſuperioribus oēs quæ inſtrumenta texturæ parabant/ueluti cōcauſas poſuimus. SO. nempe. HO. idem quoq; in præſentia/& multomagis agendū: quæcūq; enim magnum aliquod: aut paruū in urbe fabricāt inſtrumētum/tāq̄ concauſæ ponēdæ ſunt: nā ſine his ciuitas cōſtare nō pōt: neq; ciuilis diſciplina conſiſtere. Nullū tn̄ horum regiæ artis opus eſſe ponemus. SO. nullū prorſus. HO. atqui difficile qddā aggrederemur/ſi genus hoc ab aliis diſtingueremus. Qui utiq; dicit unius cuiuſdā eorū quæ ſunt/inſtrumētum eſſe/ueriſimile quiddā loqui uidetur alterum: quin etiā eorumq; poſſidentur in ciuitate hoc eſt dicendū. SO. Quid nā? HO. quod hanc uim nō habet: neq; .n. cauſæ generationis in hoc: ut in inſtrumento: ſed ad eius quod fabricatū eſt ſalutem reſpicit. SO. Quale iſtud? HO. quod ſiccis/& humidis/igne calefactis/& frigidis uariū genus effectum? quod una appellatiōe uas nominamus: q̄uis ſpēs plurima ſit: hoc aūt ſciæ illius quā ꝑquirimus nō ē opus. SO. nō certe. HO. Tertia poſſeſſionū ſpēs multiformis apparet terreſtris atq; aq̄tica/multiuaga/& nō erās pretioſa/& uilis: uno ſignificata noīe: quia uniuerſum hoc ſemꝑ alicui ſedes efficitur/aſſeſſionis: præſidentiæ explorationiſq; gratia. SO. quid hoc. HO. Vehiculū nūcupamus/haud ſane multū peritiæ ciuilis opus: īmo architecturæ potius figulariæq; /& ærariæ facultatis officium. SO. intelligo equidē. HO. Nūquid quartum præter iſta dicendū/in quo plurima ex iis quæ ſupra rettulimus/continenť? Veſtimenta: arma multa: muri: terreniq; /& lapidei ambitus: aliaq; permulta. Cūq; hæc oīa muniendi obiiciendiq; gr̄a fiāt/recte munimenta obſtacula cōmuniter appellari poſſunt: multoq; magis architectorū textoꝝq; q̄ ciuilis ſunt opa. SO. ſic eſt oīo. HO. num quinto loco ornandi: pingendi: canendi artes locabimus? & quæcūq; his utunť: & ab his fiūt īmitationes quædā oblectatiōis gr̄a dūtaxat excogitatæ: quæ merito uno quodā nomine cōprehēdunť. SO. Quo? HO. uniuerſum hoc iocoſum qddā denominať. SO. Abſq; dubio. HO. unū hoc nomē oībus his cōueniet: neq; .n. illorū quicq̄ ſtudii: ſed ioci gratia ſemꝑ efficiť. SO. hoc quoq; ferme intelligo. HO. Facultatē uero illā quæ his oībus præparat corpora ex qbus/& in quibus cōficiunť artiū quas modo narrauimus opera/nōne ſextā ponemus/ſpēm uariā/& ex multis artibus depēdētē? SO. quā dicis? HO. eā quæ aurū/& argentū cæteraq; metalla terræ eruta uiſcerib⁹ ꝑparat. Itē q̄ ſyluas īcidit: quę tōdet: q̄ ex his cōſtruit aliqd: quæ plicat atq; cōtexit: ſeu quę cortices arboꝝ: ſiue quę aīaliū pelles circūcidit/& polit: & quęcūq; artes circa huiuſmodi q̄dā uerſanť. Rurſus illæ a qb⁹ ſuber: liber: codex. uīculaq; parāť/ut fiāt cōpoſitę ſpēs ex generibus n̄ cōpoſitis. Vniuerſum hoc appellamus primogenitā hominibus poſſeſſionē/& ſimplicē: quod regię artis nequaq̄ ē opus. SO. optime. HO. Septimū tenet locū nutrimēti poſſeſſio: & quæcūq; cōmixta corpori/partibus ſuis partes corporis alere poſſint: atq; curare: quod totū alimētū dici debet: niſi qd forte pulchrius reperiamus: agriculturæ aūt: uenationi: gymnaſticæ: medicinæ: coquinariæ uniuerſum hoc recti⁹ q̄ ciuili tribuiť. SO. rectius ſane. HO. ferme omnia q̄ poſſidenť ꝑter domeſticoꝝ aīalium ſpēs: in his ſeptē ar bitror numerata. ſic aūt cogita: par erat/primogenitā ſpēm/primū īducere. īſtrumētū

Semel atq; iterum de re diſputandū: ut facilius comprehendatur.

Quis ꝓgreſſus melior.

Q̄ lōga diſputatio non leuiter eſt dānanda.

Oportet ſemꝑ ī proximū numerum diſtribuere.

deinde Vas:uehiculũ:municulũ:oblectamentũ:animal prætermittimus ſane/ſi qd non magnum
latuit/quod alicui iſtorũ acõmodari poſſit.Qualis ẽ nũmoꝝ idea:ſigilloꝝq;/& oĩs characteris .Ge
nus.n.hæc ĩ illis nõ admodũ cognatũ hñt:ſed ꝑtim ĩornatũ/ꝑtim in inſtr̃a/ui qdẽ artĩ penitus tra
cta quodãmõ cõgruẽt/poſſeſſionẽ uero aĩaliũ domeſticoꝝ ſeruis exceptis gregiſnutritio primo di
ſtincta/cõprehẽdiſſe vr̃.SO.& maxie qdẽ.HO.reſtat ſeruoꝝ miſtroꝝq; oĩum genus ĩ quo uatici-
nor eos palã ĩſurrecturos/q de textura cũ rege cõtẽdãt:quẽadmodũ cũ textore q carminãt filãtq;:&
q alia de qbus dixĩus/faciũt.Cæteri uero oẽs tãq̃ cõcauſæ dicti/una cũ nũc memoratis operibꝰ/a re
gia ciuiliq; actiõe ſeiũcti ſunt atq; diſcreti.SO.apparuit.HO.cõſideremus reliquos q; ꝓxime acce
dẽtes/ut certiꝰ cognoſcamus.SO.oportet oĩo.HO.Maxĩos porro miſtros quãtũ hĩc ĩtueri licet/cõ
trariã exercitationẽ paſſionẽq; illi quã ſuſpicati ſummꝰ habere reperiemus.SO.quos?HO.empta
mãcipia/& ſimili quodãmõ ĩ ſeruitutẽ coactos homines.Quos ſine cõtrouerſia ſeruos cognomia-

Serui longiſſimi a regia dignitate diſtant.

re poſſumus:lõgiſſime a regia dignitate diſtãtes.SO.qdni?HO.qd dicemus de liberis?q cũq; ſpõ
te quæ ſupra diximus ſubmiſtrant?Agriculturę/& aliaꝝ artiũ oꝑa trãſportãt/mutuiſq; cõmutãt cõ
mertiis/ſiue de foro ĩ forũ ĩ urbe eadẽ/ſeu de urbe terra mariq; trãſferẽtes in urbẽ partim cũ rebus
aliis nũmos/ꝑtim ſimile qddã ſimili cõmutãtes:quos nummularios:mercatores: nauticos uecto-
res:caupones denominauimꝰ.Nũqd iſti ciuilẽ ſibi peritiã uẽdicabũt?SO.forte mercatores.HO.
nõ tñ illi quos utpote mercẽnarios cernimus paſſim oĩbus ad ſeruiendũ expoſitos/regiã uſurpare
dignitatẽ repient̃.SO.eſt ut dicis.HO.Quid uero de his q talia q̃dã nobis ubiq; ſuppeditãt?SO.
quo dicis?& quarũ rerũ ſuppeditatores?HO.genua preconũ inq̃/& eorũ q ſapiẽter circa publicas
litteras ſubminiſtrãt nõnulloſq; alios ſolertes reꝝ ad principũ miniſteriũ ꝑtinentiũ elaboratores.
Quid de his dicẽdũ Socrates.SO.Quod/& ipſe dicebas/miſtros eſſe nõ principes ciuitatũ.HO.
haud ab re/ut arbitror in ſuperioribus dixi ĩuenturos nos hac rõne pleroſq; de ciuili curatiõe uehe

Quod uates & ſacerdotes ſint etiam miniſtri.

mentes cõcertatores:q̃uis abſurdũ alicui uideri poſſit/eos in miniſtrorũ numero q̃rerę.SO.ual-
de qdẽ.HO.Accedamus p̃terea ꝓprius ad eos q nõdũ examinati ſunt:hi uero ſunt q circa uatici-
niũ hñt ſciẽ alicuius miniſtræ particulã.Interpretes.n.diuinorũ ad hoĩes hi cenſent̃.SO.Certe.
HO.quinetiã ſacerdotũ genus/ut lege habet̃/ĩtelligit docetq; quo pacto donaria diis/& ſacra ſint
offerẽda.Itẽ qua rõne uouẽdũ ſit:q due boni ſit a diis petẽdũ.Hęc aũt ambo miſtratorię artis ꝑtes
ſunt.SO.Videt̃.HO.Iã igit̃ ueſtigiũ quoddã eius qđ inueſtigamus attingere uidemur:figura nã
q; ſacerdotũ/& uatũ magnaniminitate intelligẽtiaq;/& claritate abũdat:ꝑp eorũ quæ aggrediũtur
tractãtq; magnificentiã.Quaꝑp apud egyptios nõ licet regẽ abſq; ſacerdotio imperare.Quin im
mo ſi ex alio genere qſpiã ui regnũ uſurpet/cogit̃ poſt regni aſſumptionẽ ſacris initiari:ut rex deni
q; ſit/& ſacerdos.præterea in plurimis Græcorũ ciuitatibus/apud uos præſertim/reperies præci-
pua ſacra a magiſtratibus ſummis inſtitui.nã & apud uos fert̃/creato regi patria:& ſolẽnia ſacra ma
xima/& puriſſima alioꝝ oĩum eẽ tributa.SO.& maxie qdem.HO.hos itaq; forte creatos reges ſa-
cerdoteſq;/& eorũ miniſtros necnõ aliã quãdã frequẽtẽ turbã cõſiderare debemꝰ:que nuper ſermo
tis ſuperioribus in lucẽ uenit.SO.quos inqs.HO.Miros quoſdã inq̃.SO.Quãobrẽ?HO.Mõ co
gitãti mihi multiforme horũ genus apparet.Multi ex uiris leonũ ſimiles fiũt:cẽtaurorũq;:aliorũq;
huiuſmodi plurimi ẽt ſatyrorũ:imbecilliũq;/& multiformiũ beſtiarum.Citoq; trãſmutãt/& alter-

Quod reges deceat ſacerdotium maximum.

nãt inuicẽ ideas atq; potẽtias.Enimuero nunc primũ eiuſmodi uiros o Socrates excogitaſſe mihi
uideor.SO.Dic obſecro uideris enim mirum qddã nũc ĩtueri.HO.Profecto.Nã ut miꝝ aliqd cõ
tingat nobis ignoratio ſemꝑ efficit.Atq mihi mõ idẽ cõtigit.Repẽte nãq;/ut ambigerẽ accidit/cũ
choꝝ negociorũ ciuiliũ ĩtuerer.SO.Quẽ?HO.maximũ ſophiſtarũ oĩum præſtigiatorẽ:huiuſq; ar

Vt mirũ qd cõtingat ignoratio efficit.

tis præcæteris peritiſſimũ:quẽ diſcernere decet a uiris reuera regiis atq; ciuilibus:quãuis arduum
id ſit.ſi mõ quod q̃rimus ꝑſpicue cognoſcere uolumus.SO.Nullo mõ hoc dimittẽdũ.HO.Non
certe ut arbitror.Ac mihi dicas.An nõ mõarchia ideſt principatus unius/una quædã eſt guberna-

Gubernatio tres vnius pau coꝝ multoꝝ.

tionũ ciuiliũ?SO.Eſt.HO.poſt hãc paucorũ potẽtiã ponere poſſumus.SO.Sane.HO.Tertiã uero
multitudinis gubernationẽ quã popularẽ uocãt.SO.Prorſus.HO.nõne tres hæc quodãmodo qn
q; fiũt?Cũ duo nomĩa ex ſe inſuꝑ pariãt?SO.quæ nã?HO.cũ aĩaduertãt plurimi ĩuitis uel uolẽtibꝰ
ĩperari poſſe/& lege uel arbitrio p̃ſidere cõtingat/& pauperes eſſe q p̃ſunt:uel diuitiis ad ĩperiũ eue
hi/duas in ſpẽs tã unius q̃ paucoꝝ diuidũt principatũ.Et uniꝰqdẽ prĩcipatũ in regnũ/& tyrãnidem
patiunt̃.SO.utiq;.HO.gubernatiõem uero q̃ paucis agit̃ in paucorũ potentiã/& potentiã optima
tũ.SO.oĩno.HO.popularis uero gubernatiõis nomen nullus utiq; mutat̃ aliqñ cõſueuit:ſiue ſpõ
te/ſeu ui populus diuitibꝰ qbuſdã p̃ſideat/ſiue lege/ſeu arbitrio regat.SO.uera narra.HO.nũquid
exiſtimamꝰ aliq̃ haꝝ gubernationũ ciuiliũ rectã eẽ finibꝰ his diſtictiõibuſq; determinatã?uidelicet.
uno.paucis.multis:pauꝑtate:diuitiis uiolẽtia:uolũtate:legibꝰ/& arbitrio.SO.qd ꝓhibet.HO.cõ
ſidera diligentiꝰ:& hac me ſeq̃re.SO.Qua?HO.ſtabimꝰ ne ĩ eo qđ ĩ prĩcipio dictũ?an nõ?SO.in
quo nã?HO.regiã dignitatem unã quãdã ſciarũ eſſe diximus.SO.diximus certe.HO.neq; in quo
uis ſciæ genere illã locauimus.E multis qppe facultatẽ illã quæ iudicat ſimulpræcipitq; ſelegimꝰ.

SO.ſane

SO.ſane.HO.hanc poſtmodũ ſciam præſidentẽ:partim rebus inanimatis/ptim animatis præfecimus.Et eodẽ ordine diuidẽtes/hucuſꝗ ꝓceſſimus/ſciæ nomine in ſingulis reſeruato : quæ uero potiſſimũ ſcia ſit nõ dũ declarare potuimus.SO.Recte loqueris.HO.aduertimus ne ipſoꝝ determinationẽ deſcriptionẽꝗ neꝗ ſecũdũ uiolentiã/& uoluntatẽ:neꝗ ſecũdũ paucos ac multos :neꝗ ꝑ inopiã/& opulentiã fieri oportere/ſed ꝑ ſciam quandã ſi ſuperiora ſequamur?SO.neceſſe eſt ut id fiat.HO.neceſſario igit̃ hoc nũc ita cõſiderare debemus/in quo nam horũ ſcia inſit ĩperatoriæ facultatis/quæ ferme cõparatu maxĩa eſt oĩum atꝗ difficilima.Inſpicere namꝗ illã oportet/ ut uideamus ꝗ nam a ſapiẽte rege ſegregãdi ſint:qui ſibi ciuilẽ pitiam uendicãt.Idꝗ plurimis pſuadẽt cum ab ipſa ꝓcul admodũ abſint.SO.Sic prorſus agendũ/ut ratio ſupior monuit.HO.nunquid multitudo vr̃ tibi in ciuitate huius ſciæ compos?SO.Quonã pacto?HO.an in mille hominũ ciuitate fieri põt :ut cẽtũ/uel quinquaginta uiri ſufficienter eã adipiſcantur.SO.facillima oĩum artiũ hæc eẽt:ſcimus.n.in mille hominũ numero totidẽ uiros ꝗ talorũ ludo cæteros Græcos exſuperẽt nequaꝗ̃ reperiri: nedũ reges.Oportet utiꝗ uirũ illum quicũꝗ regia peritia ĩſtructus eſt regẽ uocare/ſeu dominet̃/ſiue priuatus degat ut rõ ſupior ſtatuit.HO.Oportune admonuiſti: arbitror ãt ſecundũ ſermonẽ inductũ rectã gubernationẽ/ſiqñ recta ſit/circa unũ/uel duos/uel paucos eẽ quærẽdã.SO.cur nõ?HO.exiſtimare hos oportet ciuiles ac regios hoĩes/ſi mõ arte quadã impent/ſiue uolentibus/ſeu nolẽtibus dominent̃:ſiue ſecundũ ſcripta/ſeu abſꝗ ſcriptis inſtitutis/& legibus /uel etiã paupes ſint/uel diuites.Nã & medicos nihilominus appellãdos duximus/ſiue inuitis/ſeu uolẽtibus medeant̃ ſecando/uel urendo/uel aliter affligendo/ſiue ex ſcriptis curent/ſiue nõ:ſiue paupe res ſint:ſeu diuites:quatẽus arte quadã curandorũ corporũ præſidẽt:purgãdo/uel aliter extenuãdo/uel replendo:& augẽdo.Equæ enim medicos nominamus dũmodo qui curãt ad bonum corporis reſpicientes/ex deteriori habitudine in meliorẽ reſtituant atꝗ ſeruent:hoc modo dumtaxat ut arbitror rectã eẽ dicemus medicinæ/uel cuiuſuis principatus alterius definitionẽ/alio uero nequaꝗ̃.SO.ita prorſus eſtimandũ.HO.neceſſe eſt igitur eam maxime ac ſolã rectã exiſtimare rẽ p. in qua ꝗ magiſtratibus fungunt̃/reuera gubernare ſciũt:ſiue legibus/ſeu abſꝗ legibus dominẽtur: ſiue uolentibus/ſiue inuitis:uel etiã ſi pauperes ſint/uel diuites.Nihil enim ex his quicꝗ̃ ad rectam gubernandi rõnem refert.SO.præclare.HO.neꝗ inſuper refert:ſiue cædibus expulſionibuſꝗ quibuſdã cõis gr̃a boni ciuitatẽ purgent:ſeu colonias emittant tãꝗ̃ apum examina populũꝗ cõminuant/ſiue aliunde hoĩes futuros ciues aduocent:ciuitatẽꝗ ãplificẽt.Quatenus.n.ſcia & iuſtitia freti/ex deteriori meliorẽ ꝓ uiribus ciuitatẽ efficiunt atꝗ ſeruant:eatenus rectã appellari rem p. uolumus/& in eo ipſo dumtaxat definitionẽ recte gubernationis cõſiſtere.Quotcũꝗ uero alias rectas eſſe dicimus:neꝗ legitime:neꝗ uere dici putandũ.Sed eas quę hanc imitãtur libenter laudamus: quaſi facile ad meliora tendẽtes alias cõtra uituperamus tãꝗ̃ imitatiõe malorũ ad deteriora procliues.SO.Cætera quidẽ hoſpes ꝓbe dicta uidentur ꝙ uero dictũ eſt gubernationẽ ſine legibus rectam eſſe poſſe:haud facile admitti põt.HO.paulo.me interrogando o Socrates preueniſti.Nam te ꝑcontari decreuerã/utrũ hæc admittas oĩa/an quicꝗ̃ renuas .nũc aũt conſtat nos uelle de iis qui recte ſine legibus preſunt/diſſerere.SO.proculdubio.HO.pater aũt quodãmodo legũ lationẽ ad dignitatẽ regiã ꝑtinere.Optimũ uero eſt nõ leges quidẽ tenere atꝗ firmare:ſed hominẽ cũ prudẽtia regiũ.Nũꝗd huius rõnem intelligis?SO.declara.HO.Qm̃ lex nequit quod optimũ oĩbus: & iuſtiſſimũ eſt ſimul/& ſincere cõprehendẽs:ſemp ut operæpretiũ eſt precipe hominũ ſane actionũ ꝗ diſſimilitudines/& inſtabilis uariaꝗ humanarũ rerũ cõdictio faciunt ut ars nulla poſſit ſimplex aliquid/& uniuerſale de cunctis per oẽ tp̃s decerne recõcedimus iſta?SO.plane.HO.legem uero cernimus ad hoc ipſum niti:ꝗ̃ſi hominẽ quẽdã pertinacẽ/& imperitũ:qui nihil agi preter eius inſtituta pmittat:neꝗ interrogari etiã/ſi quid noui præter illius ordinẽ potius meliuſꝗ alicui ſit.SO. Vera loqueris.Ita enim ut dicebas lex homines cogit.HO.Fieri nõ poteſt/ut certus quidã/& ſimplex ordo ſit bonus circa illa quæ uaria ſemp ſunt/& ſimplicia nũꝗ̃.SO.Apparet.HO.inuenienda igit̃ cã eſt ob quã conditio legũ neceſſaria eſt:poſtꝗ̃ lex nõ eſt ipſum quod optimũ atꝗ rectiſſimum.SO.cui dubiũ?HO.nõne apud nos ut apud alios ſunt quædã cũctorũ ſimul hominũ cõmunes exercitationes?ſiue ad curſum ſeu ad quod uis aliud concertãdi gr̃a?SO.permulte.HO.referamus ſi placet pcepta illoꝝ ꝗ arte ꝗ̃dã gymnaſiis pſunt.SO.ꝗ̃ nã.HO.Arbitrant̃ illi ꝗdẽ fieri non poſſe ut ſigillatĩ unicuiꝗ ꝗd ipſi ſeorſum ab aliis cõueniẽs eſt/pcipiãt:ueꝝ cõis ĩſtituẽdũ cẽſent:ꝗd & plurim⁹/& plurimũ cõducere uideat̃.SO.pclare.HO.quãobrẽ dũ equos labores nũc cunctis una tributa paribuſꝗ eos exercitatiõibus agitant/ partim concitatius irritant:partim eneruant:& inepta ad curſum paleſtramꝗ/& alia certamina corpora reddunt.SO.Sic accidit.HO.legũ quoꝗ conditorem putemus ſuis gregibus præſidentem : deꝗ iuſtis operibus mutuiſue commertiis iura dentem non poſſe dum cunctis una conſulit ad ſingulorum commoditatem iuſue proſpicere.SO.Conſentaneum eſt.HO.Cæterũ ut arbitror/quod:& plurimis/& plurimũ conducit/communiter inſtituet.& huiuſmodi leges ſcriptas relinquet:& patrios ẽt non ſcriptos ſimiliter mores

Circa quos ſit recta gubernatio.

Dubitatio de gubernatõe ſine lege.

Legum lationem ad regẽ pertinere.

Que pacto leges ſint iniꝗ̃ mateꝗ & imperfecte.

Qua cõditio legis ẽ neceſſaria.

induceret.SO.Recte.HO.Recte admodũ.Etenim quo pacto quis poſſit per oẽm uitam ad ſingulos circũmſpicere:ſeduluſq; aſſidere cuiq;/& cuiuſq; cõmoditati cõſulere? Nam ſiqs diſciplina regia præditus/hoc efficere poſſet:nũq̃ impedimenta iſta quæ leges appellantur ſibi præſcriberet.
SO.ita ex his quæ ſunt dicta uidet̃.HO.imo magis o Socrates ex his quæ dicent̃.SO.qbus.HO.hiſce inq̃: ſi medicus quidã aut gymnaſticus iminẽte longa peregrinatiõe:ꝑcul ab iis quos curat abfuturũ diu ſe putet:diffidatq; illorũ memoriæ monimẽta quedã agẽdorũ cõſcribere illis uolẽt:necne? SO.Volet utiq;.HO.quid ſi præter opinionẽ ociuſq̃ putauerat/reuertat̃/uerebit̃ ne alia illis pręcipere præter ea quæ quondã ſcripſerat/ſi qua potiora ęgrotantibus adhiberi poſſint ob tẽpoꝝ mutatiões uentis aut alio quopiã præter ſpẽ/& conſuetudinẽ cõtingentes:ꝑſeuerabit ne inq̃ in priori ꝓpoſito:neq; priſtinas iſtitutiões trãſgredi quẽq̃ uolet nec ipſe mãdare alia.nec ab ęgrotãte alia ꝑter ſolita obſeruari:quaſi ea/& medicinæ artis ꝓpria ſint/& ſaluberrima:q̃ uero aliter fiãt pręter artẽ ſint/& noxia.an potius qcqd eiuſmõi circa ſciam artẽq; uerã accidit ſm oĩa ĩ huiuſmodi cõſtitutiõibus riſum plurimũ cõcitabit.SO.& maxĩe qdẽ.HO.hoĩ/aut illi q iuſta/& iniuſta:honeſta & turpia:bona/& mala/ſiue ſcriptis legib⁹/ſiue nõ ſcriptis morib⁹ ĩſtituit hoĩum gregib⁹ qcunq; ĩ ciuitate ad legũ ſcriptarũ normã uiuũt:nõ licebit alia q̃dã ꝑter ea q̃ ſcripta ſunt agere:neq; ſi ipſe idẽ q arte cõſcripſit/redeat:neq; ſiqs alius eius ſimilis ueniat:an potius dubitatio talis nõ minus q̃ ſupiori illa reuera redicula uideret̃? SO.nihil ꝓhibet.HO.Noſti ergo qđ hac de re uulgo fertur.
SO.Nõ ĩ ꝑſentia.HO.n.uero decẽs ẽ aiũt.n.ſiqs leges q̃ſdã priſcis meliores ĩuenerit/necñ ciuib⁹ ꝑſuaſerit oportere eũ leges ferre/ſi ñ ꝑſuaſerit nõ decere.Nũqd recte? SO.Forſitã.HO.Sin aũt qs piã nõ ꝑſuaſiõe ſed ui qđ rectius ẽ/ĩduxerit/qđ potiſſimũ huius uiolentiæ nomẽ:rñde.ĩmo nõ dũ ad iſta:ſed ad ſuperiora prius.SO.qd ais? HO.Siqs arte medicinæ pollens nõ ꝑſuadeat ſed cogat eũ quẽ curat puerũ/uel uirũ/uel mulierẽ præter ſcripta qđ eſt melius agere qdnã huius uiolentiæ nomẽ? Nõne aliud quod uis,potiuſq̃ artis trãſgreſſio hoc ẽ illatio morbi:& qduis aliud potius coacto hõi cõtingiſſe dicẽdũ q̃ tranſgreſſionẽ artis ac morbũ.SO.Vera loqueris.HO.qd aũt eſt cõtra ciuilẽ artẽ delictũ? nõne qđ turpe dicit̃:quod malũ/& quod iniuſtũ? SO.iſtuc ipſum.HO.Age cũ aliqui cogunt̃ ꝑter patrias leges moreſq; facere quæ iuſtiora meliora/honeſtioraq; ſunt/nonne ridiculoſiſſimus oĩum erit quiſqs uim eã uituperabit/dicetq; illos a curatoribus qui coegerũt turpia mala iniuſta fuiſſe ꝑpeſſos? SO.Vera penitus loqueris.HO.nũquid ſi diues ſit q cogit iuſte coactiones ſunt/ſi pauper aũt iniuſte? An potius ſiue ꝑſuaſerit ſiue nõ perſuaſerit:ſiue pauper ſit.ſeu diues/uel ſecũdũ ſcripta/uel ꝑter ſcripta/mõ quæ utilia ſunt inducat/dicendũ eſt hãc uerã eſſe rectæ gubernationis ciuilis definitionẽ.Qua rõne uir ſapiẽs bonuſq; gubernabit ad ſubditoꝝ ſalutẽ ſemper ita reſpiciẽs/ut ad nautarũ nauiſq; ſalutẽ reſpicit gubernator.Nã ut ille nõ ſcriptis/ſed arte q̃ſi lege quadã nautas ſeruat/ita & uir reuera ciuilis:& apud eos q ita dominari poſſunt/recta eſt rerũ ciuiliũ adminiſtratio:uim artis potiorẽ legibus adhibẽs.Ac ſummatim quodcũq; prudẽtes principes agant/nunq̃ delinquũt/q̃diu unũ hoc potiſſimũ ſeruãt:ut mẽte/& arte quod iuſtiſſimũ eſt ciuibus diſtribuẽtes tueri eos ualeãt/melioreſq; ex deterioribus quoad fieri põt/efficere.SO.His q̃

Quod potiſſimũ intendendum ſit a regibus & ciuili arte:

modo dicta ſunt/repugnare nõ licet.HO.neq; illis inſup.SO.Quibus dicebas? HO.ꝙ nulla umq̃ multitudo põt ea diſciplina præcellere/qua ſm mentẽ ciuitatẽ regat.Immo recta illa ciuitatis adminiſtratio apud unũ/uel pauciſſimos quærẽda eſt.Aliæ uero tãq̃ imitatiões ponendæ uident̃: ut paulo ſupra dictũ.Partim ſecũdũ pulchriora.partim ſecundũ turpiora hanc imitantes.SO.Quo

Quod multitudo non põt regere.

modo iſtud dicebas:neq; enim quod de imitãdo tradebas/ſatis tũc intellexi.HO.Haud paruifaciendũ eſt/ſiquis hoc illato ſermone/deſiſtet prius q̃ delictũ quod circa ipſum nunc eſt cõmiſſum oſtenderit.SO.Quod delictũ inqs? HO.Oportet tale aliqd quærere/qđ neq; cõſuetũ eſt/neq; facile cognitu.Ipſum tamẽ cõprehendere ãnitamur.Cũ ſola hæc quã memorauimus/recta ciuilis gu-

Perfecta adminiſtratiõ apud unum uel paucos.

bernatio ſit/ſcis oportere alias huius inſtitutis utentes ſeruari dum agunt quod mõ laudatur q̃uis haud quaq̃ rectiſſimũ id ſit? SO.quid illud? HO.ꝙ nemo qcq̃ pręter leges cõmittere audeat:& qſ quis audet/morte mulctet̃ extremiſq; oĩbus ſuppliciis affligat̃:id aũt eſt ſecundo loco rectiſſimũ atq; honeſtiſſimũ:primo namq; in loco ponẽdũ quod nũc eſt dictũ.Quo aũt mõ euenit quod mõ

Nautę:

ſecũdũ eẽ diximus/declaremus.Vis ne? SO.Et maxime quidẽ.HO.Veniamus iterũ ad imagines quibus regios pricipis ſemp cõparare neceſſe eſt.SO.quas imagines inqs? HO.generoſum inq̃ nauis gubernatorẽ:multiſq; aliis ęquiualẽtẽ medicũ.cõſiderem⁹ iã figurã aliquã ĩ his fingẽtes.SO.q̃lẽ? HO.talẽ quãdã ꝑinde ac ſi oẽs exiſtimaremus ab illis grauia quædã pati:q̃ſi quos noſtrũ ſeruare utriq; uolũt/ſeruẽt/quos cõtra ꝑdere/ꝑdãt/dũ ſecãt urunt:& ĩſtituto q̃ſi quodã tributo mercedẽ referũt:cũq; multa cogãt expẽdere nihil aut parũ admodũ ꝓ ęgrotãte erogãt reliqs ãt ipi familia-

Si leges ĩmutabiles ferrentur quid incõmodi ſequeretur.

reſq; utunt̃:demũ acceptis pecũiis/uel a cognatis/uel ab inimicis ęgrotãtis ipius eũ mori cogunt.
Gubernatores quoq; alia q̃dã huius gñis ꝑmulta patrare dñr:q̃ſi hoĩes ſæpe ex ĩſidiis ĩ receſſibus qbuſdã ſolos diſtitutoſq; reliquant/& offenſiõibus erroribuſq; in pelago factis:ĩ more illos eiiciãt: in aliiſq; nõnullis lædãt.fingamus itaq; nos his cauſis laceſſitos cõſulere:quo pacto auctoritatẽ his

artibus

attibus auferamus:ne libere ulterius/aut ſeruis hoïbus/aut liberis dominent̃ ꝓptereaq; cætu facto
nos ipſos cõcurrere uel oẽm populũ cõuocare uel diuites tm̃:ubi ẽt rudiũ hominũ/& artificũ alio-
rum de nauigio morbiſq; cõſiliu audiat̃:quo pacto medelis inſtrumẽtiſq; medicorũ erga ęgrotos
uti oporteat.Itẽ nauibus/& earũ inſtrumẽtis ad nauigãdũ:periculaq; ꝓcellarũ/& fluctuũ deuitãda
& pyratarũ iſidias euadẽdas.Ac ẽt ſi mari/longis nauibus aduerſus ſimiles ſit pugnãdũ : qua rõne
uti his deceat:fingamus itẽ nos his de rebus ſnĩas turbę uel medicorũ quorundã gubernatorũq;:
uel rudiũ aliquorũ de his cõſultantiũ in publicis qbuſdã tabulis colũniſq; iſcribere:& mores quoſ
dã ritus quæ nõ ſcriptos tãq̃ patrios cõſtituere:adeo ut reliquũ oẽ tp̃s ad horũ normã nauigandũ
ſit atq; medendũ.SO.mira quædẽ finxiſti.HO.præterea quot ãnis populi principes cõſtituere/ſi
ue ex diuitibus/ſiue ex oĩ populo ſorte electo:q ſm ſcriptas inſtitutiões/& naues gubernẽt/& ęgro-
tantibus medeant̃.SO.hæc ſuperioribus quoq; duriora uident̃.HO.Videamus præterea:quod
hic ſequit̃:cũ ãnui magiſtratus cuiuſq; tp̃s exactũ fuerit/neceſſe erit cõſtituto iudicio aut ex electis
diuitibus aut p ſortẽ ex uniuerſo populo in id arceſſere uiros magiſtratibus functos:eoſq; corrige
re:adeo ut liceat uolẽti cuilibet actiões illorũ præteritas iprobare q̃ſi aliter q̃ leges iubeãt/& patria
cõſuetudo doceat aut naues gubernauerint:aut ægros curauerint:& q aliter feciſſe deprehẽdent̃/
lata ſnĩa:uel ſuplicio:uel alio quodã detrimẽto a iudicibus dãnabunt̃.SO.Nõne qcũq; magiſtrat⁹
eiuſmodi ſpõte ſuſcipiet:merito qđ uis ſuppliciũ dãnumue patiet̃.HO.Ad hæc inſup legẽ ferre
oportebit ſiqs præter ſcriptas cõſtitutiões nauigãdi rõnem aliquã inferat:uel ualitudinis naturam
circa uentos/& calores/& frigora pſcrutet̃:& circa hæc ingenio ſuo philoſophet̃/& doceat :primo
quidẽ hũc neq; gubernatorẽ eẽ neq; medicũ nominãdũ:ſed curioſum quendã delirũq; ſophiſtam
deinde poſſe a quolibet i iudiciũ trahi/quaſi iuniores alios corrũpat:ſuadeatq; gubernatoriã/& me
dicinã præter legũ iſtituta tractare/ſuoq; arbitratu naues morboſq; curare.Ac ſi p̃ter leges iuueni
bus aut ſenibus pſuadere qcq̃ reperiat̃:extremis ſuppliciis affici:neq; enĩ oportere qcq̃ legibus ſa
pientius eẽ:neq; enim ullũ ignorare:aut medicinæ ſanitatiſq; naturam,aut gubernãdi nauigãdiq;
optimã rõnem.Quippe cũ uolẽti cuilibet liceat ſcripta moreſq; pdiſcere.Si hæc ita cõtingãt circa
ſcientias quas narrauimus; aliaſq; pmultas ut ſecũdũ præſcripta/potiuſq̃ ſecundũ artẽ agat̃ :quid
dicemus o Socrates!ut puta ſi idẽ cõſtituat̃/circa rẽ militarẽ:oẽmq; uenationẽ picturam quoq;/&
uniuerſam imitationẽ:architecturã/& oẽm inſtrumẽtorũ ſuppellectiliũq; effectionẽ.Agriculturã
atq; oẽm arborũ curã:& equorũ armentorũq; oĩum cuſtodiã:uaticiniũq;:& uariũ miniſtrorũ ob-
ſequiũ talorũ ludum.Arithmeticã nudã:uel eã quæ circa planũ aut ꝓfuudum aut uelocitatem tar
ditatemq; uerſat̃.SO.Dicemus plane q; ſi ita res ſe haberent:artes omnes funditus ſubuerterent̃
neq; deinde renaſcerent̃ umq̃/ob hãc ipſam legẽ qua rerũ nouarũ indagationẽ utat.Quãobrẽ ui-
ta quæ nũc difficilis eſt/tunc prorſus intollerabilis fieret.HO.Quid ad hoc!Si ſecũdũ pręſcriptas
leges fieri ſingula cogeremus/legibuſq; ipſis p̃ficeremus uirũ quendã:uel cõſenſu populi deſigna-
tum uel ſorte creatũ q ſpretis legibus aut lucri cã aut ꝓpriæ libidinis gr̃a:alia quædã p̃ter hęc quæ
ſunt iſtituta cũ ignarus ſit/agere tentet:nõne hoc priori malo deterius!SO.maxime.HO.etenim
qſquis iperitus audet p̃ter leges illas agere:quæ multa peritia latæ ſunt a cõſultatoribus his q gra-
tioſe cõſultantes populo leges eas accipere.perſuaſerunt/ſcelus cõmittit ſuperiori peccato longe
deterius.ac multo magis q̃ ſcriptæ leges officia uitę cõfundit atq; puertit.SO.magnopere.HO.
quapp ſo loco pſtat:ut hi q aliq̃ de re leges cõſcribũt/neminẽ pmittãt aliqd umq̃ p̃ter illas efficere
ſiue unus iſtud:ſiue populus aggrediat̃.SO.ſcite.HO.Nõne imitatiões quædã ueritatis ſingulorũ
hæc erũt:quæ ab intelligẽtibus quoad fieri põt/cõſcripta fuerũt!SO.nihil obſtat.HO.Atqui ſi re
cordamur/ciuilẽ reuera hominẽ atq; peritũ i ſupioribus diximus multa ſępe arte facturũ p̃ter in-
ſtituta quæ ãtea ſcripſerat/quotiẽs potiora quædã iis quæ reliqt abſentibus iueniſſe putauerit.SO.
Diximus ꝓculdubio.HO.Nõne qſqs aut uir unus aut populus/cui leges pſcriptæ ſunt/præter eas
aliud qddã tãq̃ melius aggredit̃:idẽ ꝓ uiribus qđ uerus ille ciuilis uir agit!SO.ſummopere.HO.
Siqui igit̃ iperiti id agerẽt/imitari qdẽ uerũ ipm̃ ãnitterent̃ puerſe tñ imitarent̃.Siqui aũt periti idẽ
cõtẽderẽt haud amplius imitatio hoc/ſed ipm̃ illud ueriſſimũ eẽt.SO.oĩno.HO.enimuero ſupra
id inter nos cõuenit/artẽ nullã multis cõpetere.SO.cõuenit certe.HO.ergo ſi ars qdam regia fa
cultas eſt/turba diuitũ/& populus oĩs nũq̃ ciuilẽ :hanc ſciam nãciſcet̃.SO.Nũq̃.HO.oportet ita
q; res p.eiuſcemodi ſiqñ ueram illã gubernationẽ unius uiri arte imperantis ꝓ uiribus imitaturæ
ſunt.Nũq̃ aliqd præter ſcriptas leges moreſq; patrios aggredi.SO.egregie locutus es.HO.qñ il
ſam diuites imitantur rem p.ipſam optimatũ gubernationẽ uocamus.Quãdo uero leges pro ni-
hilo habent :paucorum potentiã.SO.apparet.HO.quin etiã quotiens unus dominat̃ ſecũdũ le-
ges/ſciẽtem illũ imitatus/regẽ uocamus:nõ diſtinguẽtes nomine illũ qui ſciã ſolus imperat ab eo
qui opinione ſecũdum leges ſolus etiã dominat̃.SO.ita uidemur.HO.Nõne igit̃ ſi unus uera ſci
entia præditus imperat/idem nomẽ hoc eſt regiũ habet:nec alio cognomento ſignificatur.Nam
ex quinq; nominibus gubernationũ ciuiliũ quas narrauimus.Vnũ ſolũ hoc erat.SO.uidet̃.HO.

Incõmoda q̃ ſequuntur ſi lex firma & ñ ars teneatur.

Si quiſq̃ iers pręponeretur legibus quid mali ſeqtur.

Leges eſſe ueritatis imitationes.

Qui rex ſit gubernando.

Digitized by Google

Quid porro? quotiés neq; ex lege: neq; ex more qſpiam dominat̃: & quaſi ſciens ſimulat hoc ultra
leges agi oportere atq; præſtare. ineſt aũt libido quædã: & ignorãtia dux imitationis eiuſmodi: an
nõ uir talis tyrãnus eſt appellandus? SO. & maxime quidẽ. HO. hac rõne rex extitit ut diximus: &
tyrãnus: paucorũ potentia. optimatũ gubernatio nec nõ popularis adminiſtratio: cũ ægre ferrent
homines unius imperiũ/differentq; uirũ talẽ reperiri aliqñ poſſe tãto ĩperio dignũ q/& poſſit/& ue
lit uirtute/& ſcĩa ĩperans ſancte/& iuſte ſuũ cuiq; ius tribuere. Timerẽtq; prętereane forte uir unus
licentiã nactus quẽlibet ꝑ libidĩe læderet/& opprimeret atq; necaret: qm̃ ſi talis quidã qualẽ figu-
rauimus nobis occurreret amaret̃ ꝑfcõ eius admĩſtratio: q̃ ſola oĩum rectiſſima eſt: cõducitq; ad
bñ beateq; uiuẽdũ. SO. ſane. HO. nũc aũt poſtq̃ nõ naſcit̃ rex talis in ciuitatibus: qualis inter apũ
examina ſtatĩ a principio tã corporis q̃ animi habitu cæteros antecellẽs neceſſe eſt cætu cõſultãtiũ
facto inſtituta cõſcribere/ueſtigiaq; uetiſſimæ rei p. illius ꝑcurrere. SO. ſic apparet. HO. & mira-
mur o Socrates q; in gubernatiõibus huiuſcemodi mala eueniãt uẽturaq; ſint: eo iacto fundamen

Ciuitas ſuapte natura robuſta.

to: quo nõ ſcĩa ſed inſcriptis qbuſdã ĩſtitutionibus moribuſq; agere cogimur? Nulli ſane dubiũ eſt
quin iſtis alia quędã gubernatio uel ciuitatis utens oĩa quæ ita fiunt. ſit funditus euerſura. Illud aũt
mirũ potius uideri debet/q̃ robuſta ex natura ſit ciuitas. nã nũc ciuitates nõnullæ ſic diu infectæ ꝑ
manẽt nihilomĩus neq; corruũt: multæ tñ nauiũ inſtar ſubmerſæ pierũt/pereũt atq; peribũt: ob gu
bernatorũ nautarũq; improbitatẽ: q in rebus maximis extrema quadã ignorantia detinemur: qm̃
cũ rerum ciuiliũ prorſus ignari ſint/in iis tñ ſapere ſummopere arbitrant̃. SO. Vera loq̃ris. HO.
Cum igitur oẽs nõ recte res p. ſint ad cõuiuẽdũ difficiles/uidendũ quæ leuior quæue oĩum onero
ſiſſima. Et ſi minus ad id quo de nũc agimus pertinere uidet̃: uerũtñ ad uniuerſum forte reſpien-
tes cũcta huius gr̃a facimus. SO. ita ꝑrſus agẽdũ. HO. e trib⁹ unã atq; eandẽ facilimã ſimul/& dif
ficilimã ferũt. SO. Qui iſtuc ais? HO. nõ aliter q̃ ſupra tetigerim tres ſcilicet eẽ primũ ciuiles gu-
bernatiões: unius paucorũ atq; multorũ ſupiorẽ ſermonẽ amplificãs. SO. erãt/& ſupra. HO. ſin-

Septẽ hic ĩtroducuntur gubernatiões. & earũ oĩum pulchra comparatio.

gulis aũt in duas diuiſis/ſex efficiamus: rectãq; ipſam ut ſeptimã ab aliis ſecernamus. SO. Quo pa
cto? HO. unius principatũ in regnũ/& tyrãnidẽ diſtribuimus. Dominationẽ nero q̃ nõ multis cõ-
petit in ſpẽm unã quæ laudanda eſt/optimatũ. ſ. gubernationẽ. Alterã quæ uituperãda paucorum
potẽtiã. At multoꝝ adminiſtrationẽ tũc ſimplicẽ poſuimus/popularẽ gubernationẽ denominan/
tes. nũc rurſus/& hãc duplicẽ eẽ dicamus. SO. qua rõne hãc diuidemus? HO. nõ alia q̃ reliqua etiã
ſi nomẽ huius ſit geminũ. Verũ tã huic q̃ aliis cõmune hoc eſt/ut uel leges ſeruẽt uel trãſgrediant̃.
SO. eſt utiq;. Ho. tũc ſane rectã gubernationẽ quærẽtibus partitio hæc nequaq̃ expediebat: ut ſu
pra mõſtrauimus. Poſtq̃ uero illã ſegregauimus/cæteraſq; ueluti neceſſarias introduximus/in his
iã legis ſeruatio/& trãſgreſſio ſingulas bifariã partiunt̃. SO. Ita uidet̃ ex eo q nũc eſt dictus/ſermo-
ne. HO. Vnius igit̃ dominatio bonis cõiuncta cõſcriptiõibus quas leges uocauimus/oĩum ſex op-
tima eſt: legũ experis/dura eſt/& ſubiectis oĩum oneroſiſſima. SO. apparet. HO. Gubernationem
uero in qua nõ multi cõmunicant/quoad utraq; ſpectat mediã cenſere debemus quẽadmodũ qđ
paucũ eſt inter unũ multaue mediũ obtinet. cæterũ multorũ adminiſtrationẽ ſecũdũ oĩa debilem
utpote q̃ ad alias comparata nihil magnũ ſiue bonum ualeat ſiue malũ. ꝓpterea q; magiſtratus ad
exigua redacti ſunt/in multoſq; diuiſi. Quapp legittimar̃ oĩum rerũ p. hæc deterima eſt. Iniqua-
rum optima. Ac ſi oẽs ĩtemperatæ ſint/in populari præſtat uiuet̃: ſi temperatæ oẽs minime oĩum
in iſta uiuendũ. ĩ prima uero uitã agere potiſſimũ eſt atq; optimũ. Excæpta ſeptima. Illã namq; ab
oĩbus aliis gubernationibus/nõ aliter q̃ ab hominibus deum ſecernere decet. So. uidẽtur hæc ita
fieri atq; contingere: & ut ĩquis agendũ. HO. nõne & oẽs harum rerũ publicarũ adminiſtratores
p̃ter ſcitũ prudẽtis rei p. pricipẽ ſegregare decet utpote q nõ ſint reuera ciuiles ueꝝ ſeditioſi/ ſimu
lachrorũq; ĩgentiũ p̃ſides/eorũq; ꝑſimiles/imitatores maximi/maximiq; p̃ſtigiatores/ſophiſtaꝝq;
ſophiſtæ. SO. cognomẽtũ hoc iis q ciuiles dñr cõpetere iure vr̃. HO. iã tãdẽ/ab arte ciuili cẽtauro
rũ illã ſatyrorũq; choreã uix ſeparauimus: quã ſupra cernere nos dicebamus: & a ciuili ſeparãdam
arbitrabamur. SO. vr̃. HO. his p̃terea durius qddã reſtat/qđ eo difficilius a rege diſcernit̃/quo il

Cum auro immiſte fodiuntur lapides & terra & ęs & argentũ & adamas. quæ ſunt igne ſeparãda

li ẽ natura cõiunctius: ideoq; idẽ nobis qđ aurũ effodiẽtibus cõtigiſſe vr̃. SO. quẽadmodũ? HO.
terrã/& lapides aliaq; ꝑmulta ab illo primũ artifices ſeparãt: ſupſunt aũt poſt hæc cognatiora quæ
dã auro p̃tioſioraq; cõmixta: igni ſolo ab auro ſecernẽda: aes: argẽtũ: qñq; etiã adamas: quæ uix tã
dem facto ad ignẽ examĩe ſegregant̃ ꝑmittũq; auꝝ purũ atq; ſinceꝝ ĩ ſe ipſo diſcerni. SO. ita de iis
fert̃. HO. Eadẽ rõe/& nos nũc uidemur a ciuili ſcĩa aliẽa/& lõginqua admodũ ſeparaſſe: honorãda
uero/& ꝓxia reliqſſe. Quoꝝ ex numero ẽ/p̃fectura exercitus. iudicialis prætura: oratoria dignitas

Oratorię facultatis maieſtas.

cum regia auctoritate cõmunicans: dum quod iuſtum eſt perſuadet: & cũ illa publicas res guber-
nar quæ modo quodam facile ſegregans quiſpiam/nudũ ac ſolum quem quærimus nobis oſten-
det. SO. Haud dubium eſt hoc omni ſtudio experiũdum. HO. Experientiæ quidẽ cã patefiet: per
muſicam uero demõſtrare ipſum aggrediã: ac mihi dicas. SO. quid dicã? HO. an eſt diſciplina no
bis aliqua muſicæ artiumue quæ manuũ miniſterio opus peragunt? SO. eſt. HO. utrũ dicemus cir

ca hæc

ca hæc oĩa ſciam aliquã eẽ/quę doceat quę artiũ diſcẽda ſit/quæ mĩme.SO.eẽ plane dicem⁹.HO.
nõne hanc ab aliis eẽ diuerſam!SO.& hoc.HO.utrũ ipſa ĩ nullã alteri domiari: an huic illas!an
potius hanc oium procuratricem aliis præſidere:atq; aliis utiq; ĩperare dicemus eam quæ de ſin
gulis artibus ꝗ diſcendæ ſunt/ꝗ nõ diſcẽdæ dicẽdæ diiudicat.Et docenti igitur/& diſcenti impera
re illã aſſeris!SO.prorſus.HO.& eam quæ iudicat perſuadendũ ne ſit an non illi quę perſuadere
põt!SO.quidni!HO.perſuaſionẽ illam quę ad turbam ſit per cõfabulationẽ quãdam exortationẽ
ꝗ potiuſꝗ doctrinã cui potiſſimũ ſciæ tribuemus!SO.conſtat oratoriæ tribuendã eſſe.HO.cuius
artis officiũ dicimus iudicare utrũ ui an perſuaſione uti/& ĩ qbus/& ad quos uti deceat!SO.Eiuſq;
peſuadendi dicẽdiq; peritiæ dominaꝛ.HO.Eſt aũt ea ut arbitror alia nulla præter ciuilis hominis
facultatẽ.SO.præclare.HO.Sic ergo ſtatim oratoria a ciuili diſtincta uideꝛ/ut alia quædã ſpẽs/ci
uili nihilominus ſeruiens.SO.certe.HO.Quid inſup de hac potentia cogitandũ!SO.qua.HO.
Qua pugnamus aduerſus eos quibus bellũ indiximus.Num artificioſam hãc!an artis expertẽ eſſe
dicemus!SO.quis nam artis expertes præfecturæ reiq; militaris oĩs actiones dixerit!HO.Facul-
tatem uero illã quæ cõſultando prudenter deliberare põt:quibus cũ bellũ gerendum ſit uel pax in
eunda nũquid ab ea diuerſam/an eandẽ cum illa putabimus!SO.diuerſam:ſi in ſuperioribus ſta-
mus.HO.nõne ſi ſuperiorũ rõnem ſequimur hãc quæ de bello cõſultat illi quæ bellũ gerit/ domi-
nari dicemus!SO.& id ipm.HO.quã uero potiſſimũ facultatem præter regiam ciuiliũ diſciplinã
tam ampliſſimæ potentiſſimæq; arti/rei ſcilicet militari Vniuerſæ imperare dicemus!SO.nullam
prorſus aliam.HO.ſciam igiꝛ eorũ qui ducũt exercitus/cum obediat/& ſeruiat alteri: haud quaꝗ
ciuilẽ ipſam eſſe ſciam affirmabimus.SO.haud ſane deceret.HO.Age iam prętorũ qui iuſte ſin-
gula iudicant potentiã cogitemus.SO.cogitemus.HO.nũquid ultra cõmertiorũ iura legittima
autoritas illius extendiꝛ ut circa hæc cõſideret quid iuſtũ quid nõ/& ad normam legũ/quas rex ipẽ
cõdidit reſpiciens de ſingulis iudicet/ꝓpria uirtute ſemper adhibita:per quã:neq; muneribus:ne
q; minis:neq; cõmiſerationibus:neq; odio : neq; amore leges tranſgrediaꝛ: & præter ius alternas
cãs dirimat.SO.nõ aliud certe ꝗ nũc abs te dictum iudicis eſt officiũ.HO.conſtat itaq; uim iudi
cum non eſſe regiã maieſtatẽ:immo/& legũ cuſtodiã regiſq; pediſſequã.SO.apparet.HO.Quiſ-
quis artes quas memorauimus cunctas conſiderauerit/cogitare debet earũ nullã eſſe ciuilem quã
quærimus diſciplinã:quippe cũ regiæ maieſtatis officiũ ſit nõ ut ipſa qdem agat/ſed ut agere potẽ
tibus imperet:cognoſcatq; principiũ atq; progreſſum eorũq; in ciuitate ſunt maxima:quidue de-
corum/& oportunũ ſit quid contra :alias uero facultates iuſſa capeſſere/& mãdata trãſigere.SO.
optime.HO.Quãobrem artes illæ quas modo narrauimus cũ:neq; ſui ipſarũ:neq; ĩuicem domi/
næ ſint:ſed ſingulæ propriis quibuſdam incũbãt operibus.merito ex actionibus propriis /ꝓpria
ſortitæ ſunt nomina.SO.apparuit.HO.eam uero quæ cunctis his præſidet/legumq;/& oĩum quę
in ciuitate ſunt/curã habet oiaq; cõtexit merito cõmuni appellatione cõprehendẽtes/ciuilẽ ſciam
nuncupabimus.SO.oio.HO.Nunqd in præſentia ſecundũ textoriæ facultatis exemplum illã per
currere uolumus.Poſtꝗ oĩa quæ in ciuitate ſunt genera/patefecimus!SO.Maxime.HO.declarã-
dum deinceps ut uideꝛ quæ ſit cõplexio regia:& qua ratione cõplicet texatq;/qualemq; texturam
nobis efficiat.SO.conſtat.HO.Res quidẽ demõſtratu difficilis:ſed quoniã neceſſaria uiſa eſt pro
uiribus declarãda uideꝛ:ꝙ.n.uirtutis pars a ſpẽ uirtutis diſſentiat/facile põt aduerſus multorum
opinionem a cõtentioſis hominibus probari.SO.haud intelligo.HO.Sic forte intelliges fortitu-
dinem arbitrari te puto partem aliquã uirtutis eſſe.SO.penitus.HO.temperãtiã aũt a fortitudĩe
eſſe diuerſam eſſe tamẽ eiuſdẽ partẽ cuius eſt fortitudo.SO.Ita.HO.mirũ quẽdam de his ſermo-
nem proferre audendũ.SO.Quẽ.HO.ꝙ duo hęc quodãmodo multis in rebus ſibi inuicem plu/
rimũ aduerſantur.SO.Qua rõne id ais!HO.inauditũ hoc ſiquidẽ partes uirtutis oẽs mutua in-
uicem amicitia uinciri dicunꝛ.SO.Vtiq;.HO.Conſideremus itaq; diligẽter/utrũ hoc ita ſimplex
ſit/an differentiã horum maximã iu cognatis quodãmodo habeat.SO.nempe:ſed dicas ubi conſi
derandũ.HO.iu oĩbus quæcũq; pulchra uocamus:& ad duas ĩter ſe cõtrarias ſpẽs ea referimus.
SO.dic apertius aliqd.HO.laudaſti ne unꝗ:aut aliũ laudantẽ audiſti a cumẽ uelocitatẽq; uel cor-
porũ uel animoꝝ uel uocũ:ſiue hoꝝ ipſorũ:ſeu ẽt ſimulachrorũ quæcũq; uel muſica uel pictura effi
cit imitãdo!SO.Sæpenumero.HO.recordaris quomõ illa ĩ uno quoq; iſtoꝝ laudãt!SO.minime.
HO.An ita hæc ut ĩtelligo explicare uerbis potero!SO.qd ꝓhibet!HO.facile hoc exiſtimare ui-
deris.quare ipm ĩ generibus ſub cõtrariis cogitemus:quotiẽs admiranꝛ actionũ multaꝝ uelocita
tẽ:uehementiã:acumẽtũ cogitationis tum corporis tũ ẽt uocis. Vna qdã laudis appellatiõe uti ſo-
lemus/noĩe fortitudinis ſemp adhibito.SO.Quo pacto.HO.acutũ dicam⁹:& forte.Velox/& for
te uehemens/& forte haſq; naturas cõmuni fortitudinis nomine laudare ſolemus.SO.profecto.
HO.Nonne etiam quiete generationis ſpeciem in multis actionibus ſæpe laudauimus.SO.ual-
de.HO.Nonne contrariis in hac atq; in illis laudibus utimur!SO.quemadmodũ!HO.qeta hæc
ſunt ſæpe dicimus/& tẽperata:& hæc circa cogitationẽ amamus laudamuſq; circa actiões tarda/&

Quod oratoria eſt ſubiecta ciuili.

Quo pcõ oratoria a ciuili diſtinguatur.

Quod pfectura exercitus ſubiecta ſit ciuili.

Quod iudiciaria eſt regis pediſſequa.

Quę ciuilis ſcientia.

Qualis ſit textura regis.

mollia:circa uoces lenia atq; grauia.Et oẽm rhythmiticum numeroſumq; motũ omnẽq; muſam
oportuna tarditate utentẽ:hiſq; oĩbus moderatiõis nomen:nõ fortitudinis adhibemus.SO.Ve
ra nimiũ loqueris.HO.At quotiens oportunitatẽ iſta nõ ſeruant:cõtra mutatis nominibus uitu-
peramus.SO.Qui?HO.cũ acutiora fiunt ueloci oraq;/& aſperiora ſiue duriora q̃ oportũitas exi-
git/dicimus cõtumelioſa petulantia furioſa.Cũ uero grauiora/tardioraq;/& melliora fiunt/timida
ineptaq; dicimus/& ignaua:atq; utplurimum horũ temperãtię q; naturã/& fortitudinẽ contrario
rum utpote hoſtiles ideas:& ſe ĩ inuicẽ ſeditioſas ĩueniemus:neq; inuicẽ in actiõibus quæ circa ta-
lia uerſanť cõmixtas eſſe:neq; eos inſuper quorũ hæc in animis inſunt/inter ſe cõſentire/ſed diſcre
pare potius ſi diligenter ĩueſtigabimus.SO.qui iſtuc ais?HO.in iis inq̃ oĩbus q̃ rettulimus: quin
& in aliis ut cõſentaneũ eſt ꝑmultis.nã cum utriq; pro naturæ ſuæ cõuenientia:partim res ut pro
prias ſuaſq; laudent/partim alienas ut extraneas reprobent:in multis deniq; aduerſarii inter ſe ue-
hementes euadunt.SO.uideť.HO.altercatio hæc ſpẽrum taliũ in quibuſdã ludus quidã eſt.In
maximis aũt rebus morbus fit oĩum ciuitati grauiſſimus.SO.qualibus in rebus inquis?HO.in oĩ

Quę mala ori untur ex tẽperantia.

ut cõſentaneũ eſt conſtitutione uiuẽdi.Nã qui cęteris modeſtia præſtant uitæ trãquillitati ſtudẽt:
ſua ſemper priuatim agentes pacis auidi concordięq; tam erga homines alienos q̃ erga conciues
& proprios.Atq; huius amoris exceſſu fit:ut dum ſuis priuatim incũbũt operibus/ clam & ipſi im
belles eneruatiq; reddanť:& iuniores ſuo exemplo demoliant:& effęminent.Vnde inuadẽtibus
quibuſlibet expoſiti ſunt,ac breui ipſi natiq;/& patria omnis clã amiſſa libertate ſuccumbũt.SO.
durum ualde morbũ grauemq; narraſti.HO.qui uero ad fortitudinẽ magiſq̃ oporteat declinan-
tes bellicoſam uitam uehementer affectãt/hi ſepe patrias ſuas ad bellum prouocãt/ & hortantur:
atq; ita /gentes plurimas/& potentes ſuis infenſas ciuibus reddunt.Quapp uel funditus ciuitates

Partes uirtutis nõ eſſe paruas ĩter ſe pugnare.

ſuas euertunt:uel imprudenter in hoſtiũ redigunt ſeruitutẽ.SO.Sic quoq; accidit.HO.ergo quis
neget in his hæc utraq; ſibi inuicẽ plurimũ aduerſari?SO.nemo utiq;.HO.an nõ quod ab initio
quærebamus/nũc inuenimus?q; uidelicet partes uirtutis quædã non paruæ natura/& ipſæ ſecũ pu
gnant/& habentes eas/diſcrepare inter ſe plurimũ faciunt.SO.apparet.HO.hoc itidẽ aſſumma-

Oĩs ſcĩa abiicit mala:utilia captat.

mus.SO.quid nam?HO.utrũ ſcĩa aliqua ex his quarũ actio in cõponendo uerſať /opus aliquod
ſuũ:uel uiliſſimũ ſponte ex malis/& bonis quibuſdã cõſtruit.an potius omnis ſcĩa praua ſemper ꝓ
uiribus abiicit/apta uero/& utilia captat.Ex his aũt partim ſimilibus/partim diſſimilibus oĩbus in

Nulla ſcĩa facit op9 ex malis & bonis.

unũ conlatis unã quãdam uim ideamq; conflat.SO.iſtud potius.HO.numq̃ igiť uera ſecundum
naturã ciuiliũ rerũ peritia ex malis boniſue hoĩbus ciuitatẽ ullã ſponte conſtituet.ĩmo diſciplinam
unũquemq; primũ examinabit,factoq; examine/idẽ poſtea munus cõmittet illis qui in erudiendo
ipſi ſubminiſtrare ualeant:quibus ipſa ſic ſedulo præſidebit mandabitq;/ut textoria ars carmina-

Officia quedã regie maieſtatis.

toribus cæteriſq; lanificii præparatoribus præſidet:talia præcipiens ſingulis/qualia ad texturã ſuã
conducere arbitrať.SO.ita prorſus.HO.eadẽ ratiõe regia maieſtas mihi uideť oĩbus legẽ ſequẽ
tibus eruditoribus educatoribuſq; præſidens id dumtaxat ut exerceãt doceãtq; permittere/quod
ad ipſius ſeriẽ attinẽs mores decoros inducit:eos aũt qui mores fortitudinis/& temperãtiæ cęte-
rarumq; uirtutũ aſſequi nequeunt ſed prauitate naturæ ad impietatẽ petulantiã iniuſtitiãq; raptã
tur ex cætu ciuium eiicit:exilioq;/& morte/& extremo obprobrio dãnat.SO.Ita quodãmodo tra-
hitur.HO.Ignaros autẽ puſillãimeſq; homunculos ſeruili miniſterio ſubiugat.SO.ſcite admodũ.
HO.Cæteros aũt quorũ naturæ ad generoſum habitũ per diſciplinã euehi poſſunt:arteq; mutuã
inuicem cõmixtionẽ ſuſcipere ſeruat:atq; tutatur.Harũ uero illas quæ magis ad fortitudinem uer
gunt/ſtaminis uicẽ propter ſolidũ morẽ tenere cenſet:illas aũt quæ ad modeſtiã/mollis pinguiſq;
materiæ.Ac ſecundũ imaginẽ uicẽ habere ſubtegminis crocei coloris uel floſculi:at qui utraq; in
cõtraria natura tendentes hoc modo uincire inuicẽ/& contexere nitiť.SO.quo.HO.primo qui-
dem ſecundũ cognationis naturã animæ ipſorũ partem quæ ſempiternę generationis eſt/ diuino
uinculo nectit:poſt diuinã aũt illã quæ animalis naturæ eſt/humanis.SO.quomõ iſtud?HO.quo-
tiens in animis fit uera ſtabiliſq; opinio de pulchris iuſtiſq;/& bonis horũue cõtrariis/ diuinam illã
in genere demonico:ideſt ſcito atq; felici fieri aſſero.SO.decet ſane.HO.Scimus ne oportere ci
uilem uirũ ac bonum latorẽ legum/ſolũ poſſe regia muſa hoc illis inſerere:qui recte diſciplinæ ut
decet particeps ſunt:quoſue modo cõmemorauimus.SO.Cõſentaneũ id quoq;.HO.Qui uero
id facere o Socrates nequit/nominibus mõ quæſitis appellari nõ debet.SO.nõ certe.HO.an nõ
fortis animus ſi ueritatis huiuſmodi fit particeps mãſueſcit?atq; ita maxime iuſte inter alios uiue-
re/& agere cupit:ſinaũt oĩo ſit expers/ad ferinã naturã delabiť?SO.proculdubio.HO.Atqui/&

Emolit mores nec ſinit eſſe feros.

modeſtus natura animus opiniõibus illis imbutus/reuera tẽperãs moderatuſq; adeo ut reipubli-
cæ utilis ſit efficitur.Vacuus aũt turpẽ ſtoliditatis ignauiæq; reportat infamiã.SO.ualde.HO.nõ
ne dicendũ eſt cõplicationẽ uinculumq; huiuſmodi/inter malos ac malos:ſeu bonos/& malos nũq̃
indiſſolubile permanere?neq; ſciam ullã hoc ad eiuſmodi homines uinciendos de induſtria uti?
SO.utiq;.HO.illis autẽ quos gene_roſis moribus natura donauit/& ad naturæ normam educauit

confuetudo

conſuetudo ſolis hoc a lege tribuitur:idq; in his artificioſum quiddã pharmacũ & remediũ eſt:& hac rõne illa ipſa quã ſupradiximus partium uirtutis natura cõtrariarum pugnantiũq; cõcilitatio diuinior conficitur. SO. uera hæc ſunt. HO. cum diuinũ hoc uinculum cõſtet:exteraq; facile:& inueniri/& pfici humana uincula poſſunt. SO. Qua rõne?& quæ potiſſimũ? HO. cõiugia inq̃ maris & feminę ad filiorũ procreationẽ plurimi enim circa hæc/tum accipiendo/tum dãdo aberrãt. SO. quãobrem? HO. diuitiarũ quidẽ potentiarũq; ſtudia in rebus huiuſmodi: quis nã/ut eſtimatiõe digna dãnare contendat. SO. nullus. HO. De illis autẽ quibus genus curæ eſt/loqui pſtat/ſiquid forte præter modũ agant. SO. æquũ eſt. HO. agũt aũt nulla quidẽ ratione recta. Præſentem uoluptatem ſecuti:& quatenus ſuis ſimilibus delectanſ diſſimilibus uero minime/eatenus difficultati plurimũ tribuũt. SO. Quo pacto? HO. Modeſti ſiquidẽ homines mores ſui ſimiles quærũt: & quoad poſſunt cum talibus tam dãdo q̃ accipiendo matrimoniũ ineunt. Fortes quoq; natura / ſimile ſibi genus adſciſcunt. Cum oporteret cõtra omnino ab utriſq; his generibus fieri. SO. Quomodo?& quã ob cauſam? HO. quoniã fortis naturæ hæc eſt cõditio/ut in multis generatiõibus expers temperantiæ permanens/pricipio ſit robuſtior:tandẽ uero in furorẽ uerſa deficiat. SO. cõuenit. HO. rurſus anima pudore abundãs/audacia uero fortitudinis undiq; carens ſi p multas ſimiliter generationes trãſeat/ſegnior fit q̃ decet. Ac demũ extremo quodã torpore ſubmergiſ. SO. Id quoq; ita contingere cõuenit. HO. His ut diximus litigamentis uincire utraq; hominũ genera facile poſſumus hoc extãte/ut utraq; opinionẽ de bonis/& pulchris eandẽ habeãt:hoc aũt unum/& integrũ regiæ texturæ eſt opus/ut nũq̃ moderatos mores ſeorſum a fortibus eſſe pmittat. Sed utraq; ingenia contexens inuicem per opinionis eiuſdem conſenſionẽ per honores uituperatiõeſq;/ per alterna coniugia/talem ex his lenem optimeq; cõtextam efficiat:hiſq; cõmuniter ſemper ciuiles magiſtratus muneraq; cõmittat. SO. quo pacto? HO. ubi unius ſufficiet gubernatio hominẽ preditũ; moribus utriſq; pficiet. Vbi pluribus opus erit/utriuſq; generis partes aliquas cõmiſcebit. Temperatorum enim principum mores cauti admodũ:& iuſti:& ſalutares. Acri uero promptitudine & uehementia quaddã ad agendũ idonea indigent. SO. ita de his quoq; uideſ. HO. fortitudo aũt in cautione/& iuſtitia illis cedit:in rebus agendis plurimũ antecellit. Neq; uero poſſunt in ciuitate omnia bene agi priuatim/& publice niſi ambo hæc adſint. SO. non certe. HO. finem igitur ciuilis actionis recta plicatione contextum tunc extare dicamus/qñ fortium/& temperantiũ ingenia cõcordia amicitiaq; cõciliãs/cõmunem illorũ efficit uitã qui ſane contextus præclariſſimus oium eſt/& optimus. Alioſq; inſuper oẽs in ciuitate tam ſeruos q̃ liberos protegens/& complectens hac textura ſerieq; cõprehendit. Atq; ita dominaſ/& præſidet ciuitati/ut nihil ptermittat eoꝝ q̃ quoad fieri põt/beatã efficiũt ciuitatẽ. SO. pfecto nobis Hoſpes regiũ ipm ciuilẽq; uiꝝ egregie definiſti.

FINIS CIVILIS VEL DE REGNO.

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PROTAGORAM.

EXtat apud græcos ueriſſimum de Platone dictum/Phæbum uidelicet duos præcipue filios genuiſſe. Exculapium/& Platonem. Exculapium quidem q corporibus. Platonẽ uero qui aĩs medereſ. Socratem quoq; ſocratici oẽs purgandorũ gr̃a animorũ a deo miſſum fuiſſe teſtanſ. Morbus aũt animi ĩ falſis opiniõibus maliſq; moribus uideſ cõſiſtere. Tantũ uero malũ ingenuis animis haud tã facile ab aliis/q̃ a ſophiſtis ſolet inferri. Profecto philoſophi ſunt q ueritatẽ ſtudioſe quærũt ueritatis dũtaxat ipſius amore. Sophiſtæ uero:q opinionẽ affectant ſimiliter opinionis amore:hic.n.q̃ſi diſciplinaꝝ mercatores/& caupones undiq; opiniones abſq; delectu uarias cõgregant:tum ad excogitandũ; tum ad dicendũ utcũq; libuerit ptinentes. Quas deinde quaſi uenales diuitib⁹ uendãt adoleſcentibus diuitiaꝝ/& inanis gloriæ gr̃a. Itaq; nihil umq̃ habet penſi/utrũ uera/uel bona an contra/aut ipſi diſcãt/aut alios doceãt:ſed & cõfundũt/& paſſim errores effundũt quotidie plurima:nulla prſus recte electionis habita rõe mõ/& diuitias cumulent/& uulgarẽ gloriã cõſequanſ. Quãobrem neceſſe eſt adoleſcẽtes atq; uiros:q ſophiſtas ob ſapiẽtiæ opinionẽ/& eloquentiæ fucũ plurimi faciunt/quotidie ab illis falſarũ opinionũ peſſimorũq; morũ uenena cõbibere. Siquidẽ mali mores/& falſas ſequũſ opiniões:& facile ab auaris ãbitioſiſq; pceptorib⁹:q nihilomin⁹ plurimi exiſtimãſ. ĩ diſcipulos trãffũdũſ. Plato igiſ aĩoꝝ miſert⁹ tã pne tã grauiter piclitãtiũ/frequẽtiſſime ſub ſocratis ſui pſona maleficos / ueneficoſq; ſophiſtas p uiribus deteſtaſ/quo uidelicet hoĩes diſcẽdi cupidi caute fallaces deuitẽt ſyrenum cãtus/& noxia pocula cyrces. Neq; tñ inuectiuis eos manifeſtis efflulminat:neq uel ipſe pturbatione ulla odioq; ĩ eos uideaſ adductus/uel ipſi ipſorũq; ſectatores/ uenenoſa ĩ eum impudẽtiſſimæ linguæ tela retorqueãt. Ergo partim ironia/partim riſu/ſæpe ioco/ & ludo/ ſæpius honeſta quadã redargutionẽ ĩmeritã ſophiſtis auctoritatẽ/conaſ adimere. Id qdẽ ĩ ſophiſta acutiſ-

ſime pficit. Idē in Gorgia elegātiſſime. Facete admodū/& urbane in hippia. Scite & argute i Euty-
demo. Artificioſe etiā in Protagora: ſæpeq; ſimiliter. Vbiq; uero ſophiſtas oīa ꝓfitens inducit ia-
ctabundos/& glorioſos/temerarios inſuper/& auaros. In principio qdem diſputatiōis ſatis aptos/
paulatim uero ineptiores: poſtremo oīum ineptiſſimos qui nulla de re præcipue grauiori: uel qd
ſit/uel quanta/uel qualis intelligant: cūq; profiteantur oīa/nihil eos oīno ſcire conuincit. Hactenus
in oēs Platonis dialogos in qbus ſophiſtarū cōmemoratio fit præfatos eſſe ſufficiat. Pergamus iā
ad Protagorā. Socrates a Dyotima fatidica/artē amatoriā didicit per quā ſciebat p corporū pul-
chritudinem quaſi p ueſtigia quædā ſagaciter uenari/tum animi/tum mentis angelicæ: deiq; pul-
chritudinē: eādemq; artē ubiq; docebat. De hac eius arte Plato/& ſæpe alibi: & in ſympoſio ac Phę
dro precipue ptractauit. Eandē in principio huius libri ſignificauit. Iccirco ſubiunxit eū nō minus
amare uirū q̄ adoleſcētē. Ac paulopoſt ſeniores quoq; amare ardētius: mō ſapientiores appareāt.
Poſt hæc Socrates dum Hippocratē adoleſcentē: diſciplinarū auidiſſimū artificioſiſſime monet:
ne temere cuiuſlibet ſe diſciplinę cōmittat/nō ſolum illū ſed/& nos cōmonefacit: ut curā animi lō-
ge magis q̄ corporis habeamus/caueamuſq; diligēter ne diſciplinis ipm noxiis imbuam?. Eas.n.
magis obeſſe animo q̄ corpori noſtro uenenū. Mox quaſi pictor ſophiſtarū faſtū uanitatemq; ante
oculos ponit. Demōſtrat quoq; quantū iuuentus credula eorū tum pompā admiret tum lenocini
is capiat. Deinde ad ea deſcēdit quæ maximi ad uitā momenti ſunt: & quibus ſophiſtæ plurimum
gloriant: quærens de uirtute qdem omni/præcipue uero de præcipua. i. ciuili/p quā: & propria cu
iuſq;: & familiaris: & publica res ad ſummū bonū recta rōne diſponit. Quā ueluti præcæteris ne-
ceſſariā Plato in oībus pene quærit dialogis: intereaq; oſtēdit hāc nullo modo a ſophiſtis eſſe petē
dam: ſed quodāmodo a philoſophis: qui cū uerū intelligāt colantq; bonū/mimirum recto ad ipm
tramite deo duce pducere poſſunt. Sed redeamus nūc ad ſuphiſtam: quē nō poſſe uirtutē eiuſmo
di/uel exemplo tradere: uel diſputatione docere/ex hoc plane pſpicitur/q; & ipſe uirtutis eſt exps:
& rectum diſputandi ordinē nō obſeruat: cum enim interroget Protagoras hic a Socrate/utrum
uirtus doceri poſſit necne utpote q uere differendi artis ſit ignarus recipit ſtatim ſe oſtenſurū uir
tutē poſſe doceri/anteq̄ quid ipſa ſit quotue in partes diuidat apiat. Socrates aūt temptādi ſophi-
ſtæ grā argumentat eā doceri non poſſe/his pene uerbis. Qñ publice de aliquo eius artis opificio
conſultat: quæ a certis præceptoribus doceri pōt/nullus admittitur ad cōſilium preter illos qui ar
tem eiuſmodi ab ipſis pceptoribus didicerunt ipſiq; exercuerunt. Quādo uero de publicis rebus
quæ ad uirtutē ciuilē ſpectant deliberatur/omnes ferme ſimiliter admittunt: neq; ab ullo quærit:
utrū/& a quo/& qñ pitiā ciuilē acceperit/quaſi oēs intelligant eam certis in ſcolis diſci nō poſſe. Prę
terea ſi ab altero alteri traderet: præcipue uiri in ea clariſſimi rem hāc tam pretioſam ſæpe ſuis he-
reditario quodā iure relinquerēt. Ad hæc Protagoras lōgis ꝓbat ambagibus doceri poſſe uirtu-
tem. In qbus notanda quædā priſcorū refert myſteria. Decet enim q̄uis ſophiſta ſit/nonnulla etiā
legiſſe bona/& cum proliſſe loquat apud Platonē/utilia quedā adducere. Tradūt theologi ueteres
ſub terra quondā animalia latuiſſe. i. in prima mundi materia rerū ſemina præfuiſſe. Præterea Iouē
ideſt deum mundi opificē perſequentes deos hoc eſt p ſtellas animalia ex elementis compoſuiſſe.
Deos aūt miniſterio demonū animalia inſtrumētis āminiculiſq; ad uitā neceſſariis armauiſſe: ea
uidelicet rōne: ut Prometheus qui demonū ſublimium ordinem ſignificat armaret homines. Epi
metheus aūt qui inferiorū demonū refert exercitū bruta fulciret: neq; id quidem iniuriā/ſiqdem
altiores demōes naturæ incorporeæ atq; rōnali humiliores aūt corporeæ inrationaliq; potius fa-
uent. Quātum uero Epimetheus inferiorq; natura in his quæ ad corpus ptinēt fauit brutis tātum
Prometheus: ꝓuidentiaq; ſupior in iis quæ ad animū ſpectāt hominibus conſuluiſſe uidet. Cū.n.
artis tribuit rōnem/artificioſum omnium: quæ natura beſtiis dederat/exhibuit fabrum. Accepit
aūt artem ipſam una cum igne ab officina Mineruæ atq; uulcani. Minerua quidē in arte ingenium/
Vulcanus aūt efficaciam cōtinet: igne deniq; inſtrumentum Gemina uero hæc numina Minerua
Vulcanuſq; primo quidem in ipſis artium ideis excogitant. Deinde in Mercurii Martiſq; uirtuti-
bus. Poſtremo in demonibus gubernatoribus artiū. Ab his igitur omnibus Prometheus rationa
lis animæ gubernator in hominē traiecit artis induſtriam. Quoniā uero diuinū id extitit donū/ſta
tim ob ipſam cū ſuperis cognationē homo ueneratus eſt deum anteq̄/uel loqueret/uel artes aliqs
exerceret. Quippe cū diuinū munus ob mirificā eius potentiā prius erigat in diuina q̄ porrigat p
humana. Prometheū uero ob id munus dolore affectū/ſignificat demonicū ipm curatorē noſtrū i
quo/& affectus eſſe poſſunt/miſericordia quadam erga nos affici/& cōſiderantem nos ob ipſum ra
tionis munus ab eo/uel datum/uel potius excitatū tāto miſerabiliorē uitā in terris q̄ beſtias agere
quanto magis ſollicitam atq; inexplicabilē. Quod quidē Pythagoras animaduertens Epimetheū
qtū ad hoc ipm ſpectat Prometheo ātepoſuit. Id aūt illi quodāmō ſimile uidet eē penitet me feciſ-
ſe hominē: ꝑinde memēto hoiem hic queadmodū/& apud Moyſem ex terra/& poſtremo creatū.
Itē more quaſi moſaico mūdi initium habuiſſe. Sed de his alias: p eundē Prometheum in philębo
dicitur

dicitur datum eſſe nobis adiis diſſerendi artē una cum igne. Ars.n. diſſerendi/ubi uniuerſalia in
particularia diuidit/proceſſum rerũ a ſuperioribus repræſentat:ubi particularia uiciſſim ĩ uniuer
ſalia rite reſoluit/cõuerſionē rerũ ad ſuperiora deſignat:ubi definit:& ubi demonſtrat/exiſtentiam
rerũ oſtendit:ibi quidē in ſe ipſis/hic aũt ab aliis dependentiũ.Ideo diſſerendi facultas diuinũ eſt
donum/cũ diuinum uniuerſi ordinem referat.Cum igne uero data dicit̃:quia ignis ſimiliter diui
dit:reſoluit:definit atq; demõſtrat.Itē quia rõnalis facultas ignis inſtar illuminat intellectũ:accen
dit uoluntatē:& utrũq; eleuat ad ſublimia:ꝙ aũt traditur Prometheum ciuilē uirtutem ſaluti ho-
minum penitus neceſſariã largiri non potuiſſe/propterea q̃ uirtus eiuſmodi penes Iouem ſit:quo
Prometheo non licet aſcendere/ea rõne intelligendũ eſt/quia ciuilis uirtutis officium eſt non ſolũ
rebus humanis/ſed ēt artibus impare.Singulaſq; cũ ſingulis ordinare:cunctas deniq; in cõmunē
oĩum formã dirigere.Idē uero officiũ Iouis ipſius eſt in uniuerſo/ꝙ in hominũ genere apparet ſci
entiæ ciuilis offm̃.Quãobrē nõ iniuria ad Iouē ipm̃ ſpectat hãc nobis ex alto largiri.Vniuerſalis.n.
uirtus ad uniuerſale Iouis ꝑtinet ꝓuidētiã.Prouidētia uero demonũ ꝑticularis ē/& anguſtia:ideoq;
ĩ Iouis arcē nequit aſcēdere:cũ anguſtior humiliorq; ꝓuidētia/ãpliſſimã eminētiſſimãq; ęquare nõ
ualeat.Iupiter igit̃ ꝑ Mercuriũ.i.angelum diuinæ uoluntatis interpretē/ciuilis ſciæ leges:ideſt uo
luntatis ſuæ decreta ad humanæ ſocietatis generiſq; ſalutē ſpectantia mētibus noſtris inſcribit:in
ſcribit inq̃/& ab initio/quod Timæus aperte docet:& quotidie ꝑ angelos diuinã nobis uoluntatē
interpretantes:unde intimus in nobis præſidet iudex inextinguibile rõnis lumen/rectũ ueri falſiq;
& boni maliq; examen ineuitabilis cõſcientiæ ſtimulus per hãc deus infuſam oĩbus legem oēs ita
ferme ad cõmune dirigit bonum/ut oēs flãmas leuitate erigit ad ſuperna.Ab hac utiq; ingenita le
ge/lex deinde ſcripta ducit originē.Quod q̃dem in ipſo libri legum exordio Plato aperuit dicens/
non ab homine:ſed ab ipſo deo leges initium habuiſſe.Sed ut ad præſentē dialogũ redeamus ſub
iungit Iouē ꝑ mercuriũ cõdidiſſe legem:qua iubeant̃ oēs ciuilitatis eē particeps:q̃ppe cum hæc ſo
la ſit uinculum ciuitatis ipſamq; ciuitatē iuſtitia/& pudore cõſtantē ait ad oēs cælitus demiſiſſe:eo
uidelicet pacto/ut quicũq; poſt hac uirtutis huius oĩno expers deprehenſus fuerit/tãq̃ ciuitatis pe
ſtis ultimo afficiat̃ ſupplicio.Quē uero primo apellauit pudorē/deinde temperantiã nominauit.
Etenim pudor ingenitus tēperantiæ fundamentũ.Temperãtia q̃dē in ciuibus ꝓprios cuiuſq; mo
deratur affectus/geſtuſq; cõponit Iuſtitia uero actus cuiuſq; cõducētes ad alios dirigit.Memento
uero ciuilitatē in ꝑſona priuata his fere duobus eſſe contentã.Sed in publica ex Platonis mēte his
adhibendam eſſe prudentiã.Atq; id quidē pene ſatis in pace fuerit aũt in bello fortitudinē adhi-
beto:atq; ita ciuilitatis erit abſoluta deſcriptio.Poſt hæc aũt cõfirmat Protagoras a cõi hominum
ſnĩa uirtutis huius particeps oēs eē debere .Propterea ꝙ ſiquis iniuſtitiã ſuam palã fateant̃/uulgo
inſanus habebitur quaſi oēs exiſtiment/tam neceſſariã cõmunem ciuitati iuſtitiam/ut etiã ſiquis nõ
habeat/ſaltē habere eam debeat ſimulare.Cũ uero oſtēderit hactenus ciuilē uirtutē eſſe omnibus
maxime oĩum neceſſariã:eiuſq; affectum quendam ſiue fomitē ſemenq; ab initio diuinitus nobis
ĩfuſum/demonſtrare deinceps aggreditur uirtutē ciuilē/ĩmo/& alias:oēs enim illa complectitur
neq; natura neq; caſu abſolutũ firmũq; habitũ ſortiri poſſe:ſed doctrina dũtaxat/cõſuetudine eius
habitũ comparari:ad id uero primo rõnem affert oſtendentē homines nõ ſolere aliquē ob ea quę/
uel natura/uel caſu fiunt ꝓbare unq̃/uel improbare.Actiones aũt uirtutis aut uitii/laudare ſemper
aut uitupare.Deinde pueritiæ adoleſcentiæq; educationē ſub domeſticis grãmaticis muſicis gym
naſticis legibus ordine quodã longo diſponit:oſtēdens totã uitæ inſtitutionem ad id obnixe cõten
dere/ut declinent̃ uitia/uirtutes poſſideant̃/quaſi neq; uitia neq; uirtutes/uel fortuna/ uel fato:ſed
arbitrio/& exercitatione prouēniãt,Interea priſcorum ꝑſtringit ſnĩam de uitiis puniendis conſi-
deratione dignã:uidelicet neminē:quia deliquerit:ſed ne/uel ipſe ulterius/ uel alius eius exemplo
delinquat puniendũ eſſe:reſpondetq; ad illa quæ obiicerat Socrates.Nos aũt ex omnibus q̃ hacte
nus diſputata ſunt auream illam priſcorum ſnĩam tenebimus alta mēte repoſtã.Primo q̃dem deũ
ipſum uitæ ſalutiq; noſtræ omnibus undiq; modis prouidere atq; conſulere.Deinde ciuilē uirtutē
donũ eſſe diuinum:neqs forte cõfidat ſe abſq; diuina gratia rem p.recte feliciterq; gubernaturũ.
Id enim ĩ legibus/& alibi Plato cõfirmãs ait:quēadmodũ beſtiæ multæ ab una niſi ſub humano pa
ſtore recte duci non poſſunt/ita neq; homines multi feliciter ab uno quodã regi:niſi/& unas ipſe re
gatur a deo.Ideoq; regēdi facultatē nõ aliunde q̃ a deo haberi ĩ Thage & Mennone ꝓbat.Protago
ras uero ſophiſta/q̃d uelit ipſe uiderit.Deniq; q̃ neceſſaria ſit ĩuiolata iuſtitia miſſa cælitus memine
rimus:ſi aures aſſidue noſtras priſcorũ uoces illæ circũſonent mortalis quondã miſeri anteq̃ ciuili
tas cælitus mitteret̃:neq; ſegregati uiuere poterãt/q̃n paſſim laniarent̃ a feris neq; iterũ cõgregati
quin a ſe inuicē lacerarent̃:itaq; ſalutē nobis qui clam cunctæ ſimul artes ꝑ̃ſtare nõ potuerũt/ſola
tandē iuſtitia ꝑ̃ſtitit.Poſt hæc Socrates ne ſophiſta ꝑꝑ nõnulla quæ ab aliis accepta narrauerat bo-
na/ãmirationi ſit audientibus/ironica quadã/& urbana/& artificioſa redarguēdi rõne redit illũ pręſentibus deridendũ.Interrogat enim poſtq̃ de uirtute tam magnifice fuerat elocutus:utrum una

Digitized by Google

ſit tantũ uirtus an plures. Præterea ſi plures utrũ ſint partes unius/necne. Rurſus ſi partes nũqd ſimiles ſibi inuicem atq; toti: an utrinq; diſſimiles. Ad hæc Protagoras neq; recte ſcit reſpondere: neq; definire aut partiri uirtutes: neq; diſtinguere qua rõe ſimiles ſint/& qua diſſimiles: neq; quod in diſputando turpiſſimum eſt euitare: quin ad id facile deducat̃/ut ſæpe ſibi ipſi repugnet. Tandẽ uero cum ob ignorãtiam rñdendi inciperet Protagoras tergiuerſari: ideoq; Socrates abiturũ ſe ſimulare ab auditoribus ſophiſta ad differendũ eſt reuocatus. In qua quidẽ altercatione Prodici primum ſophiſtæ ſuperſtitioſa circa uocabula curioſitas demoſtrat̃: deinde Hippiæ quoq; ſophiſtæ oſtentatio in concionãdo tumidior. Poſtremo Protagoras reuocatus ad diſputãdum importune nimium/& inepte in carmina poeſimq; digredit̃: interrogãs ſocratẽ de quadã Simonidis poetæ ſnĩa: quam/& ipſe minime intelligere a Socrate mox cõuincit̃. Mentem Simonidis exponente qua ſi dixerit/uirum bonũ fieri quidem eſſe difficile: pſeuerare autẽ impoſſibile: hic audies priſcorum ſapientiam uerbis q̃ pauciſſimis fuiſſe contentam. Atq; poſſe breuibus multa complecti/uiri abſolute docti opus eſſe. Item neminẽ mala turpiaq; ſponte cõmittere: ſed ignorantia. Deniq; ubi dialectico more differitur/poetica reſpuenda. His actis iterũ ſophiſta tergiuerſat̃ atq; uix a præſentibus reuocatur: tunc Socrates ad priorẽ de uirtute diſputationẽ regredit̃: utrum multæ ſint uirtutis unius partes: & qua inuicem rõne ſe habeant. Protagoras aũt iterũ labitur affirmans alias iterſe uirtutes eſſe ſimillimas/quod in ſuperioribus nõ admiſerat. Item fortitudinem ab aliis longiſſime ſeparans conſentienteſq; homines abſq; prudentia cæteriſq; uirtutibus fortes eſſe poſſe. Qua in re ſibimet repugnare deinde compellit̃/confiteriq; nõ ſolũ fortitudinẽ: ſed neq; etiam uirtutes ullas abſq; prudentia poſſe conſiſtere. Tum uero de bono/& malo multa tractant̃. Siquidẽ prudẽtia eſt ſcĩa eligendi boni maliq; uitãdi. Ambigit̃ aũt utrum bonũ malumq; idẽ ſit penitus quod/& uoluptas atq; dolor. Neq; affirmatur id quidẽ oĩno neq; manifeſte oĩno negatur. De hoc enim in Gorgia Phileboq;/& alibi: oĩo uero ꝓbatur prudentiã ipſam ĩ qua/& finis uite cognitio/& uiarum ad hũc cõferentiũ cõſiſtit electio mortaliũ uirtutũ eſſe prĩcipẽ atq; ducem: idq; uſq; adeo aſſeritur ut uirtutes quaſi ſcĩæ. i. prudentiæ quedã uideant̃ eſſe uitia uero inſcitiæ ſcilicet imprudentiæ q̃dã. Additur deinde peccata omnia ab ignorãtia ꝓficiſci: neq; ullum aliqñ electurũ mala niſi deceptũ imagine boni/neq; fugiturum bona/niſi imagine quadã mali pterritum. Siquis uero dixerit hominem bona diſcernẽtem atq; mala/ab illis tñ diuerti ad hæc contra conuerti ꝓpterea ꝙ a uoluptate/uel affectu ſenſum alio ſuperet̃. Socrates id negabit/aſſerens idipſum/ꝙ ab effectu ſuperari dicitur nihil eſſe aliud q̃ inſcitiã. Scientiã uero omniũ quæ in nobis/& circa nos ſunt potentiſſimã eſſe: neq; ab ulla re unq̃ ſuperari poſſe. Deniq; concludit ſcĩam plurimũ ĩmo totũ ad uirtutem beatitudinemq; conferre: ignorantiã uero pariter ad contraria. Iterũq; Protagorã corripit ꝙ/& ſibimet contradixerit/& ordĩe uſus prepoſtero fuerit. Siquidem añq̃ qd ſit uirtus definiat/partiri eã aggreditur/& utrum doceri ualeat diſputat. Simulat quinetiam Socrates ſe quoq; in repugnantiã eſſe deductum/ex eo dumtaxat ꝙ ſophiſtam ſecutus fuerit aberrantem: admonetq;/ut Promethei prouidentiam potius q̃ Epimethei properantiam in omni uita pro uiribus imitemur.

ℂPROTAGORAS VEL SOPHISTÆ PLATONIS LIBER TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORE. AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PERSONÆ DIALOGI.

ℂFAMILIARIS. SOCRATES. HIPPOCRATES. PROTAGORAS. ALCIBIADES. CALLIAS. CRITIAS. PRODICVS. HIPPIAS.

FA. VNde nam o Socrates? An uidelicet a uenatione illa uenis ad quam honeſta Alcibiadis ĩdoles prouocare te ſolet. Vidi eum nuper. Etiam uir ingeniam ſpeciem pre ſe ferre uidetur. Virum inq̃: cui per genas plurima lanugo iam ſerpit. SO. eſto: quid tum An non probas Homerum: qui gratiſſima eſt inquit primæ lanuginis ætas. Eam uero nunc Alcibiades agit. FA. ĩmo uero. At in præſentia unde? nunquid ab illo? & quomodo erga te nũc affectus eſt adoleſcens? SO. bene quidem: hodie præſertim mihi uiſus eſt: nam mihi ſçpe hodie in dicendo ſubcurrit: & ab illo nunc uenio. Ac mirabile tibi quiddã referam præſentem illum minime intuebar: & alio intẽdens ad eũ uix aduertebam. FA. quid nã tanti fuit/ut te ab illo diuerteret? neq; enim formoſior ullus e noſtris ciuibus adeſſe poterat. SO. immo aderat quidam admodum pulchrior. FA. quid ais? ciuis ne? an peregrinus? SO. peregrinus. FA. Cuias? SO. abderites. FA. nunquid adeo inſigni forma prædictus tibi uiſus eſt peregrinus ille/ut Cliniæ filio eum præſtare putaueris? SO. Quid prohibet o beate quo minus quod ſapientius eſt/ſit & pulchrius? FA. an forte a ſapientis cuiuſdam colloquio uenis? SO. Sapientiſſimi ꝑfecto oĩum noſtræ ętatis hominum: ſi modo ſapientiſſimus tibi aliorum

omnium:

omnium Protagoras eſſe uidetur.FA.En quid ais?nunquid huc acceſſit Protagoras?SO.nudius
tertius.FA.an modo cum illo fuiſti?SO.mõ:& multa locutus ſum:audiui etiam multa.FA.Cur
non illa nobis refers?niſi quid prohibet.Sedere hic licet.Tibi quidem puer iſte cedet.SO.referã
equidẽ/& gratiã inſuꝑ ſi audietis habebo.FA.Nos qnetiã geminas tibi agemus ſi dixeris/gratias.
SO.audite igiẽ:ſuperiori nocte ante lucis exortum Hippocrates Apollodori filius frater phaſonis
hoſtium meũ baculo uehementer pulſauit:& cum hoſtium aliqs aperuiſſet/repente ingreſſus ẽ cla
mitans Dormis o Socrates adhuc/an uigilas?Ego autẽ cognita eius uoce Hippocrates hic eſt inq̃
o Hippocrates nunqd noui?Nihil inquit niſi gratum nuntiaturus aduenio:optime inq̃.Sed quid
iſtud?quæ te huc cã appulit?Protagoras uenit/& prope me diuertit.Tum ego ille iampridẽ uenit
tu uero modo audiſti?Veſperi per deos inquit ille:ſcabellumq; contrectans ad pedes meos ſubſe
dit/adiecitq; heſterno ueſperi ſero admodum ex Enoe reuerſus:puer.n.me ſatyrus fugerat:cũq;
perſequi me illum ſignificare tibi uellẽ/alio quodam interueniente oblitus ſum.At cum ueniſſem/
cænatiq; eſſemus/& ſomno nos dare uellemus/tunc primũ nuntiat frater ueniſſe Protagoram.Illi
co ad te properare tentaui.Sed intempeſta nox detinuit.Sõno aũt experrectus laboreq; leuatus/
mox ad te huc aduentaui.Ego uero eius fortitudinẽ ſtuporemq; cognoſcẽs.Quid hoc ad te inq̃.
Num aliqua te iniuria Protagoras afficit?tum ille ſubridẽs/ꝑ deos o Socrates:qm̃ ſolus eſt ſapiens
me uero non efficit ſapientem.SO.immo certe/& te ſapientẽ reddet/ſi mercede illi oblata perſua
ſeris.HIP.o Iupiter atq; cæteri dii:neq; meis neq; amicorũ rebus parcerẽ/modo id me conſecutu
rum confiderẽ:atq; iccirco te nunc adeo/ut apud eum ꝓ me itercedas.Ego enim/& iunior ſum/&
Protagoram nũq̃ uidi aut audiui:puer enim tunc eram cum huc primũ acceſſit.Virũ qdem hunc
oẽs o Socrates laudant:& indicendo ſapientiſſimum ferũt.Sed cur nõ properamus ad eum?ut do
mi illum cõueniamus.Diuertit ſane/ut audiui apud Calliam Hipponici filiũ.Eamus iam.SO.nõ
dum o bone uir inquam illuc eundum.Nam ualde adhuc profunda nox.Sed eamus in aulam:ubi
deambulabimus quoad aurora luceſcat:poſtea Protagorã ipſum adibimus:neq;.n.ſomno mane
domo erit Protagoras.Quapp cõfide:domi namq; illũ cõperiemus:his dictis/ſurreximus/& in au
lam profecti ſumus:ac uolens ipſe fortitudinis eius periculũ facere:intuitus ſum diligẽter/atq; ita
interrogaui:dic age o Hippocrates ad Protagoram nũc accedis mercedẽ ꝓ te illi daturus?ad qua
lem hominẽ uadis?& ipſe quallis ex eo uir euaſurus?Quẽadmodum ſi ad Hippocratem in nomĩe
tecum cõſortem Coum & Eſculapii ſtirpe natum ꝓficiſci uelles/ꝓ te mercedem erogaturus:& ſi ali
quis quæreret.Dic mihi o Hippocrates mercedẽ Hippocrati dabis?Quali nam homini:& cuius
rõne?quid reſpõderes?HIP.ut medico.SO.qualis/& ipſe futurus ideſt cuius gratia?HIP.Vt me
dicus euaſurus.SO.Sin autem aut Polycletum Argiuũ aut Phidiam Athenienſem adires merce
de ꝓ te oblata:& aliqs percõtaretur qualibus hominibus/& qua rõne Polycleto/& Phidie argentũ
offers?qd ad hæc.HIP.tãq̃ ſculptoribus.SO.tu uero qualis homo futurus?HIP.ſculptor uideli
cet.SO.attẽde obſecro:ad Protagorã nunc ego ac tu ꝓficiſcimur:& argentum tui gratia dare illi
parati ſumus/ſi modo pecuniæ noſtre ſufficient:ꝑſuademuſq;:ſin minus amicorũ inſuꝑ pecunias
erogabimus.Siquis ergo nos ad hæc adeo ꝓperantes interrogaret.Dicite mihi obſecro o Socra
tes/& Hippocrates/quali nã homini/& q̃ rõe Protagoræ pecunias tribuere cogitatis:quid illi rñde
remus?Quodnã potiſſimũ Protagoræ cognomẽtũ audiuimus?Phidiã qdẽ ſculptorem nominãt.
Homerũ uero poetã.Protagorã aũt?HIP.Sophiſtã o Socrates uirum hũc appellãt.SO.Ergo tãq̃
ad ſophiſtã mercede ꝑſuadendũ ꝑgimus.HIP.maxime.SO.ſi quiſpiã te ĩterroget qua mẽte/& q̃
lis euaſurus ipſe Protagorã adeas/qd ad illũ?hic Hippocrates erubuit:iam enim aurora pauliſper
illuxerat quo uultus eius patere habitus poterat.reſpõdit deinde/ut ſupradicta cõcludunt ꝓfecto
tãq̃ ſophiſta/& ipſe futurus.SO.an nõ uereris inter græcos ſophiſtæ cognomen?HIP.uehemẽter
o Socrates/ſi quod ſentio proferendum eſt.SO.Sed enim uide o Hippocrates ne forte alio tẽdat
tuũ hoc ꝓtagoricæ artis ſtudium q̃ ut ſophiſta efficiaris.Quemadmodũ grãmatici ludum citha
rediq; atq; gymnaſtici non artis ipſius exercendæ gratia frequentaſti/ſed quadam potius auidita
te diſcendi:ut priuatum ac liberum hominem decet.HIP.Talis omnino ſtudii mei apud Prota
goram ratio futura uidetur.SO.Scis ne quid nũc facturus ſis?an te fugit?HIP.qua de re?SO.ani
mi tui curam uiro/ut ais ſophiſtæ es cõmiſſurus.Quid aũt ſophiſta ſit ſi ſcias ſummopere admira
bor.Quod ſi ignoras/neſcis quale ſit iſtud bonum ne an malũ/cui operam impẽdere ſtudes.HIP.
ſcire equidem arbitror.SO.Dic ergo quid ſophiſtam eſſe cenſes?HIP.Arbitror eſſe hunc ut no
men ſignificat qui rationes ad ſapiẽtiam pertinẽtes intelligit.SO.idem quoq; de pictoribus ac fa
bris licet dicere:eos eſſe uidelicet qui rationes ad ſapientiã pertinẽtes intelligunt.Verũ ſiquis de
pictoribus peteret/ad quarũ rerum ſapiẽtiam/reſpõderemus utiq; ad efficiendarũ imaginum ſa
pientiam:ſimiliterq; de cęteris.Et ſi eodem modo de ſophiſta interrogaremur:qualẽ eius ſapien
tiam eſſe reſponderemus quod eius officium?HIP.Sapientiam profecto qua homines ad dicẽdũ
facundi redduntur.SO.uere ſic forſitan diceremus:non tamen ſufficienter.Reſponſio.n.illa in

Occaſio dia logi.

Digitized by Google

terrogationẽ aliam exigit:quibus nã dicendis ſophiſta homines facundos efficiat.Cithariſta nẽpe
hiſdem dicendis aptos facit:in quibus/& eruditos/in pulſationibus uidelicet cithare:nõne? HIP.
certe.SO.at uero ſophiſta quã dicendi facultatẽ præſtat? quibus de rebus? patet ꝙ de his q̃ intelli
git.HIP.ueriſimile id ꝗdem.SO.quid ergo iſtud eſt/quod/& ipſe ſophiſta intelligit:& alios docet?
HIP.per Iouem ignoro.SO.an nõ uides quãto diſcrimini animum tuũ ſubdas? nũquid ſi corpus
tuũ eidem diſcrimini ſuppoſiturus eſſes quo/uel in melius uerti/uel in deterius poſſet/nõ prius ali
cui tantum de te periculũ facturo cõmitteres/q̃ diligenter conſideraſſes cõmittendũ ne ſit an non
amicos quinetiã/& ꝓpinquos diu de hoc ipſo cõſuluiſſes.Cum uero animũ tuũ pluriſſacias q̃ cor-
pus/& ex eius corruptela/uel integritate contingat tua oĩa male/uel bene affici/utrum cõmittẽdus
ſit an nõ huic hoſpiti animus neminẽ/uel ꝓpinquorũ/uel amicorũ cõſuluiſti.Sed cum heſterno ueſ
peri aduentũ illius audiueris/ad eũ ſummo mane ꝓperas/nullo de hoc conſilio habito/utrum cre
dere teipſum illi debeas necne.Immo/& tuas oẽs/& amicorũ pecunias erogare paratus es:q̃ſi iam
cognoueris oĩno eſſe Protagoræ adherẽdũ:quem neqꝫ uidiſti unq̃/ut ais:neqꝫ es allocutus. Sophi
ſtam uocas illũ:& quid ſophiſta ſit neſcis/cui teipſum es dediturus.HIP.uera loqui uideris o So-
crates.SO.nõne ſophiſta eſt o Hippocrates mercator ꝗdã/& caupo uectigaliũ quorundã/ quibus
anĩus alit̃:HIP.talis mihi ſane uidet̃:uerum ꝗbus alitur animus? SO.diſciplinis: ſed cauendũ eſt
o amice ne dum laudat ſophiſta quæ uendit nos decipiat:ut faciũt ꝗ corporis epulas uendũt/mer
catores quidã/& caupones.Laudant illi quidẽ ſua oĩa:neqꝫ intelligunt utrum ſalubria ſint an noxia
corpori quæ uendũt:idqꝫ ignorant/& illi ꝗ emunt/niſi forte illorũ aliꝗs medicus ſit/aut gymnaſti-
cus:haud ſecus illi ꝗ diſciplinas uarias per urbes uenales circumferunt/& cauponãtes eas empto/
ribus uẽdunt laudant oẽs. Ac forte eorũ nõnulli ignorãt ſæpe ꝗd utile aĩo ſit ꝗdue ĩutile ex his q̃ uẽ
dunt.Similiter quoqꝫ qui ab illis emunt:niſi illorũ aliquis ſit animi medicus.Si ergo intelligis ipſe
quid ex his ꝓſit/quidue obſĩt/tuto emere diſciplinas/& a Protagora/& ab alio quo uis potes. Alio-
ꝗn caue o beate adoleſcens ne in ſummũ iacturæ diſcrimen quæ tibi chariſſima ſunt/ deducas.Nã
longe grauius periculum eſt in diſciplinis q̃ cibis emendis.Etenim qui eſculenta emit/& poculen-
ta/poteſt ante q̃ his ueſcatur:in aliis quibuſdam uaſculis illa domum deferre.Ibiqꝫ depoſita diligẽ
ter examinare.Et aduocato aliquo iſtarũ rerum perito quid edendum/bibendumue ſit/quid non/
quantũqꝫ/& quando deliberare.Quamobrẽ haud graue eſt in emẽdo periculũ.Diſciplinas aũt nõ
licet alio in uaſe transferre.Sed neceſſe eſt/ut qui emit eas animo capiat:& relicto pretio abeat/in-
tra ſe ferens/inquinatuſqꝫ iam/uel ad meliora prouectus.Hæc itaqꝫ cũ ſenioribus diſcutiamus:iu-
niores nãqꝫ nos ſumus q̃ exigat tantæ rei iudicium.In præſentia tamen pergamus quo cæpimus/
uirumqꝫ hunc audiamus.Quo audito cum aliis cõmunicabimus.Neqꝫ enim Protagoras ibi ſolus
adeſt ſed etiam Elienſis Hippias:& Prodicus/ut arbitror Chius:aliiqꝫ permulti uiri/& admodum
ſapientes/placuerunt hæc nobis atqꝫ pereximus.Et ingreſſi ueſtibulũ ſermonem quendã in quẽ in
ter eundum forte incideramus/tractauimus.Ne ergo imperfectus relinqueretur in ueſtibulo ipſo
collocuti ſumus/quoad in diſputando cõuenimus.Audiuit nos eunuchus ꝗdam ianitor:ſed pro-
pter ſophiſtarum turbam uenientibus iraſcebatur:pulſauimus:aperuit: cum nos uidiſſet/ hui ſo-
phiſtæ etiam hi ſunt inquit:haud ocium illi. Et ſimul utriſqꝫ manibus nixus hoſtium clauſit.Pulſa
uimus iterũ:ſed ille clauſis e foribus O boni uiri inquit:non auditis ocium illi non eſſe? O bone uir
ĩnq̃ neqꝫ ad Calliam uenimus:neqꝫ ſophiſtæ ſumus.Sed confide Protagora indigemus. Videre il
lum cupimus.Hoc nuntiato uix tandem fores patefecit:ingreſſi Protagorã oſtendimus in ueſti-
bulo porticus deambulãtem.Sequebãtur eum multi:hic quidẽ Callias Hipponici filius: & germa
nus eius ex matre Paralus Pericle natus:& Charmides Glaucõis.Inde uero alter Periclis filius Xã
thippus:& Philippides Philomeli:& Antimirus Mendeus.Qui ĩter omnes Protagoræ auditores
inſignior habebatur:diſcebatqꝫ ea mente facultatem illã/ut & ipſe ſophiſta futurus eadẽ quãdoqꝫ
doceret.A tergo præterea ſequebantur alii auſcultãtes Protagoram:quoꝝ plurimi peregrini eſſe
uidebantur:quos ex ſingulis urbibus ꝑ quas circunuagatur ille cõgregat:mulcens eos uoce tanq̃
Orpheus/& alliciens.Illi uero uocẽ paſſim ꝑmulcti ſequũtur.Aderãt/& noſtrates ꝗdã in eo choro.
Hunc ego chorũ cũ cõtemplarer:ordo me illius mirifice oblectabat.Diligenti ſiquidẽ cautiõe ſin/
guli obſeruabãt/ne paſſu Protagoram anteirent.Sed cum retro pedẽ uerteret/pediſſequi audito-
res apte nimium/& in circulũ utrinqꝫ diuiſi/ita cedebant/ut poſteri ſemper eſſent.Hunc poſt uidi/
ut uerbis Homeri loquar.Hippiam Elienſem ſub oppoſito porticus ueſtibulo in throno ſedẽtem.
Circa quem in ſubſelliis ꝗbuſdam nõnulli ſedebant.Eryximacus Acumeni filius Phædruſqꝫ Myr-
rinuſius.Andron Androtione genitus:aliiqꝫ nõnulli partim ciues/partim etiam peregrini:qui de
rebus naturæ ſublimibus aſtrorũqꝫ progreſſibus interrogare Hippiam uidebantur : ille autem in
throno ſedens dubitationes ſingulis enodabat.Vidi præterea Tãtalum.Ꝑderat porro Prodicus
Chius:qui in tabernaculum quoddã ſeceſſerat:quo propenu uti Hipponicus conſueuerat:ſed ut
omnes cõfluentium hoſpitum turba exciperetur:angulum quoqꝫ illum extractis obſoniis Callias
hoſpitibus

Lõge grauius periculũ in diſciplinis q̃ cibis emendis.

hoſpitibus habitandum dederat. Inuolutus igitur recũbebat ibi Prodicus ſuper uilloſis ſtramẽtis
& quidem multis/ut uidebat. Sedibus autem proximis aliqui conſiderabant. Pauſamias Ceramẽ-
ſis:& penes eum adoleſcentulus quidam optimo ingenio:& generoſa indole preditus nomine ut
audiui Agathon:neq; mirum uideri debet/ſi Pauſaniæ ſit chariſſimus. Erat ibidem/& Adimantus
uterq; /tum Cepidis/tum Leucolophili filius. Aliiq; permulti. Quæ uero differrent haud ſatis ex-
trinſecus percipere poteram/quamq̃ uehementer audire Prodicum affectabam. Sapientiſſimus
enim diuinuſq; uir mihi eſſe uidetur:ſed reboatus quidam ex uocis ipſius rotunditate ſub fornice
continue reuolutus uerba ſingula confundebat. Eueſtigio poſt ingreſſum noſtrum itrauit Alcibia
des/ut ais ipſe pulcher:& ego credo:& Chritias Caleſchri filius. Nos autem cum ingreſſi de qui-
buſdam una diſſeruiſſemus:eaq; eſſemus ſpectacula contemplati/acceſſimus ad Protagoram. De
inde o Protagora inq̃ certa de cauſa ad te ego/& Hippocrates huc uenimus. PRO. Nunquid ſe-
orſum ab aliis mecum loqui uultis? an coram omnibus. SO. Ad uos qdem nihil refert. Sed cum
audiueris quam ob cauſam uenimus/ipſe uideris. PRO. Quid ergo iſtud eſt? Cuius gratia huc
acceſſiſtis? SO. Hippocrates hic noſtras eſt Appollodori filius nobili atq; felici genere ortus. Ipſe
uero cum ęqualibus ſuis emulatione concitus/de uirtute contendit:cupitq; ĩ re p. uir illuſtris eua
dere atq; huius rei compotẽ familiaritate tua fore ſe ſperat. Vide utrum de hoc ſolos tecum/an co
ram aliis conſultare nos deceat. PRO. uideris o Socrates recte ſaluti meæ cõſulere:prudenti nãq;
cautione indiget peregrinus is qui amplas urbes circumluſtrans claris ubiq; iuuenibus perſuadet
ut relicta aliorum omnium tam ſuorum/q̃ alienigenarum tam ſenium/q̃ iuuenum conſuetudine/
ipſi ſoli adhereant tanq̃ ipſius familiaritate/præſtantiores aliis euaſuri:inuidi aduerſus eum inſur-
gant neceſſe eſt:multiq; maliuoli huic inſidientur. Ego uero artem ſophiſticam antiquam eſſe ar-
bitror:priſcos autem uiros in ea peritos inuidiam ꝑ hác offenſiõemq; ueritos ſub aliarum artium Defenſio artis ſophiſtaꝝ :
ſpecie diſſimulaſſe:partim quidem ſub poematis ſpẽ:ut Homerꝰ fecit/& Heſiodus/& Simonides:
partim uero ſub ſacrorum oraculorumq; appellatione:ut Orpheus/& Muſeus eorumq; etiam ſe-
ctatores. Audiui præterea nõnullos eam artem appellaſſe gymnaſticam:quod Iccus tarentinus fe Apparentes rationes.
ciſſe uidetur:& qui adhuc ſupereſt ſophiſta nullo inferior Selybrianus Herodicus:qui priſca origi
ne genus a Megarenſibus ducit. Pythocles quinetiã chius ſophiſta doctiſſimus aliiq; permulti ſub
muſice artis uelamine ſophiſticam facultatem occuluerunt:hi omnes ſicut dictum eſt/ut ĩuidiam
deuitarent/uehementer diſſimularunt:& ſub artium aliarum prætextu ſophiſticam artem occul-
uere. Ego aũt ab his omnibus in hoc diſſentio:neq; conducere uerſutias iſtas exiſtimo. Neq; enim
uoticompotes eos fieri arbitror. Nam uiri in ciuitate præſtantes diſſimulatiões eiuſmodi omnes
intelligunt. Vulgus autem quodãmodo non aduertit:ſed ea laudat quæ ipſi prædicant. Subterfu
giendi uero ſtudium iſtud cum non aſſequitur quod molitur/& inertem indicat fugientem:& ad-
uertentes homines reddit infenſiores. Exiſtimant enim præter cætera hũc uerſutum ſeductoréq;
eſſe. Ego igitur contrariam quandam uiam ſum ingreſſus. Confiteor me eſſe ſophiſtam:alioſq; do
cere. Et hac ingenua confeſſione tutiuſq̃ diſſimulatione illa uitari inuidiam cenſeo. Aliis præterea
rationibus mihi proſpexi:ut nihil mali adiuuante deo ob ſophiſticæ profeſſionem ſim paſſus licet
multos annos facultatem hanc exercuerim. Sum equidem grandis natu:& cuiuſq; ueſtrum ętate
pater eſſe poſſem. Quamobrem gratiſſimum mihi erit:ſi de iis mecum audientibus omnibus qui
intus ſunt uerba facere uelitis. Hic ego eum ſuſpicatus oſtentare auctoritatem ſuam apud Prodi-
cum/& Hippiam uelle :ꝙ eius ſapientiæ auiditate inflãmati ad eum audiendum profecti eſſemus:
cur non inq̃ Prodicum atq; Hippiã/& eos qui hos comitant:huc aduocamus? ut & ipſi nos audiãt?
PRO. Aduocemus. CAL. Vultis ſedes hic paremus/ut ſedentes ediſſeratis? conſenſimus omnes/
& audiendi auiditate admodum feſtinantes/ſedes omnes collegimus:& iuxta Hippiam confeſtim
parauimus. Ibi enim plurima erant ſubſellia. Tum Callias/& Alcibiades aduentarunt. Prodicũq;
& ad ſtipulatores eius ſecum duxerunt. Poſtq̃ igitur conſedere omnes repente o Socrares inquit.
Protagoras his præſentibus/quæ me pauloante pro adoleſcente hoc obſecrabas. Ab eodem inq̃
exordio nũc quo ſupra incipiam Hippocrates hic adherere tibi uehementer exoptat. Verum qd
nam ſit ex hac cõſuetudine reportaturus libenter audiret. Hucuſq; noſtra ſe extẽdit oratio. PRO.
petis quid mecum lucraturus ſis adoleſcens? nũq̃ accedes ad me/qnin Habeas doctior : ſinguliſq;
diebus mecum proficies. SO. haud mirum hoc o Protagora:ſic. n. conuenit: quando quidem/&
tu tam grandis natu:tanq̃ ſapiens /ſi quæ neſcis ab aliquo diſceres/præſtantior abires. At uero nõ
id dumtaxat exquirimus. Sed perinde ac ſi Hippocrates mutata ſententia uerſari cum adoleſcen-
te hoc nuper huc profecto Zeuxippo cuperet Heracleoti filio/eumq; aggreſſus/ut te nunc eadem
ex illo quæ ex te audiret/ꝙ uidelicet quotidie cum eo proficiet:ac deinde iterrogaret Zeuxippum/
qua in re ſit profecturus:reſponderet utiq; in pingendo. Et ſi Orthagoram thebanum conueniat
audiatq; ex illo doctiorem ſe indies eius conſuetudine euaſurum. Sed qua in re doctiorem interro
get/in tibiarum ſono Orthagoras reſpondebit. Eodem modo/& tu huic adoleſcenti mihiq; ꝓ illo

petenti reſponde. Ais enim Hippocratem ſi Protagoræ adherebit/in dies doctiorẽ fore: qua tan-
dem in re? declara. Tum Protagoras. Scite interrogas tu quidem o Socrates: & ego his qui probe
Quę ꝓmittit ſophiſta docere.
interrogant/libenter reſpondeo. Hippocrates quidẽ ſi mecum uerſetur/in eum errorem non in
cidet: in quem proculdubio incidiſſet/cum ſophiſtis aliis conuerſatus. Alii ſiquidem iuuenibus ob
ſunt. Inuitos nãq; illos ad artes retrahunt: quas aufugerant: ratiocinationes porro cõputationeſq;
aſtronomiam: geometriam muſicam tradunt: & Hippiam ſimul aſpiciens addidit. Quiſquis autẽ
ad me/uenerit/ſolum id diſcet cuius gratia uenit diſciplina uero huiuſmodi eſt prudens in re fami
liari/& re p. conſultatio: quas quis/ & domum recte gubernat/& ciuitatis negocia optime/& dicen-
do tranſigit/& agendo. SO. an intelligo quod uis Protagora? ciuilem nãq; artem dicere mihi uide
ris/polliceriq; uiros optimos ciues efficere. PRO. hoc ipſum eſt o Socrates quod paſſim prædi-
co. SO. O q̃ præclarum nactus es artificiũ/ſi modo es nactus. Nihil ſane aliud erga te q̃ quod ſen-
Tentando oſ̃ditur ut uirt9 doceri nõ poſſit.
tio ꝓferendum. Id eq̄dem o Protagora doceri non poſſe putarã. Tibi tamen autumanti non præ-
ſtare fidem nequeo. Quã uero ob cauſam neq; doceri poſſe neq; ob hominibus aliis/aliis tradi cen
ſeo/iure declarare debeo. Equidem quod/& cæteri græci teſtanť. Athenienſes uiros ſapiẽtes apel-
lo. Video ergo quãdo contione cõgregata aliquid de ędificando deliberare uult ciuitas /ędificato
rum cõſilium expeti: & cum de nauiũ fabrica fabros nauium accerſiri. Idem quoq; faciunt in cæte
ris omnibus quæcũq; doceri/& diſci poſſe exiſtimant. Et ſiquis alius cõſultare de artis illius operæ
pergit. Cuius expertem eſſe putant/ſeu præclariſſimus in aliis uir ſit/ſiue ditiſſimus/ſiue admodum
generoſus/nihilomagis admittunt: ſed exſibilãt/& explodunt: quoad/uel ipſe tumultu deterritus a
dicendo deſiſtat: uel iubentibus magiſtratibus arciferi/aut extrudant ipſum protinus/aut tranſfi-
gant. Id itaq; in omnibus ad perceptionem artium pertinẽtibus obſeruare conſueuerũt. At cum
de publica ciuitatis adminiſtratione: conſultandum eſt/conſulit architectus ęque ac faber erarius
ęque etiam credo: mercator nautã: diues: pauper: ignobilis: generoſus: neq; horum ullus quemq̃
explodit: ut in ſuperioribus contingebat/quaſi nuſq̃ didicerit/nullũq; habuerit præceptorem: atta
men cõſultare audeat. Conſtat porro ꝙ doceri poſſe non putãt. Neq; publice ſolum hoc/ſed & pri
uatim cõſpicitur. Etenim qui ciuili ſapientia pollẽt/uirtutem hanc in alium tranſfundere nequeũt.
Siquidem Pericles horum adoleſcentium pater in his rebus quæ ſub magiſtro diſcuntur/diligen-
ter eos erudiuit: in his autem in quibus ipſe ſapit/neq; ipſe erudit neq; alteri cuiq̃ comittit erudien
dos. Sed paſſim quaſi paſcentes ſine cuſtode pererrant: ſi forte caſu quodam in hanc uirtutem inci
dant. Idem quoq; Pericles cum eſſet Cliniæ tutor fratris Alcibiadis huius minoris natu/illiq; me-
tueret ab Alcibiade/ne forte cõſuetudine eius inquinaretur/ſegregauit eos: & Cliniam apud Ari-
phronem educauit ſed nondum ſex inde exactis menſibus illi eum reddidit/cũ ingenio illius diffi-
deret: multos præterea cõmemorare poſſem qui cum in re publica excellentes uiri eſſent/nullum
tamen/aut propinquorum/aut alienorum edocuerunt Equidem o Protagora dũ hæc animaduer
to uirtutem doceri poſſe diffido. Contra uero dũ te audio hæc aſſerentem ſententiam mutare co-
gor: & quæ dicis haud quaq̃ arbitror cõtẽnenda: exiſtimans te uſu multarum rerũ doctrinaq;/& in
uentione ſapientem eſſe. Ergo ſi potes clarius oſtendere nobis ꝙ uirtus doctrina aliqua cõparetur
oſtende obſecro nec inuideas. PRO. haud inuidebo o Socrates. Sed utrũ uobis tãq̃ ſenior, iuniori
Vide morem uagintis & garrientis ſophiſtæ.
bus fabulã referam? an proſequar diſputando: tunc ſane audientium plurimi utcũq; mallet/ dice-
re cõceſſerunt. PRO. gratiorem uobis fore fabulam arbitror. Olim quandoq; dii ſoli erant: nulla
uero mortalium genere: ſed cum tempus generationis fatale ueniſſet: ipſa dii ĩ terris uiſceribus ex
igni terraq; finxerunt/interuenientibus iis quæ igni terræq; miſcentur. Cum uero educere illa ĩ lu
Quę fabulanititur demonſtrare uirtutẽ doceri.
cem uellent. Prometheo Epimetheoq; mandarunt. Vt competentibus uiribus ſingula præmuni-
rent. Prometheum itaq; rogauit Epimetheus ut diſtributionis illius officium ipſi concederet: di-
ſpertientẽq; cõſideraret. Cõſenſit Prometheus: diſtribuit ille q̄buſdã robur abſq; celeritate indidit
quædã imbecilliora uelocitate donauit. Armauit nõnulla. Inermibus autẽ aliud quoddã ad ſalutẽ
machinamentũ excogitauit. Quę enim exiguo corpore clauſerat/partim ꝑ aerem pẽis attoli: par-
tim ꝑ terrã ſubrepere iuſſit. Quę uero in mollẽ ãplam exauſerat: ea ipſa mole ad ſalutẽ ſuã muniuit.
Similiterq; in cæteris exæquãs diſpertiit ſingula: adeo ut nullũ genus penitus deperdať: poſtq̃ ipſa
ita inſtruxit/ut uoraginẽ mutuã deuitarent/excogitare iã cæpit qua rõne q̃ facillime ſub diuo agere
uitam poſſent. Veſtiuit itaq; illa cõfertiſſimis pilis ſetiſq; pellibuſq; duriſſimis: q̄bus facile tum hie
mis/tum æſtus intemperiẽ tolerarẽt: & naturalia illis ſtramẽta hiſdẽ/ex rebus cubiliaq; parauit: pe-
dibuſq; ſoleas addidit/ungulas/ſetas/callũ/pelles itidẽ q̃duriſſimas. Deinde alimẽta aliis alia ſup-
peditauit: q̄buſdã ex terra herbas/nõnullis ex arborib⁹ poma baccaſq; radices aliis. Nec defuerũt
q̄bus daret ex alterna uoragine uictũ. Cæterũ uoracibus aĩalibus genus quodãmõ ſterile: aliis aũt
fæcundũ dedit: ut hoc mõ genus conſeruareť. Cũ uero nõ eſſe admodũ ſapiens Epimetheus/do-
tes oẽs inſcius effudit in bruta neq; aduertit/nihil ex tanta ſibi elargitiõe ſup fore: quo genus noſtrũ
deinde donaret. Reſtitit ergo hominũ genus ĩmune: unde quo ſe uerteret/ambigebat. Dubitanti

Digitized by Google

Prometheus adſtitit partitionis illius conſiderator. Viditq; cætera animalia ſuis quęq; fulcta muneribus boniſq; referta. Hominem autē nudum/inermen calceorū ſtramentorūq; indigū. iā uero imminebat fatalis ipſe dies: qui in lucem terra exire cogebat. Cumq; aliam ſalutis humanæ uiā cōſultans Prometheus non inueniret ſurripuit. Vulcani Mineruęq; artificioſam cum igne pariter ſapiētiam. Neq; enim fieri poterat/ ut eā ſine igne nāciſceretur quis/uel etiam uteretur. Eam itaq; ſic hominū generi Prometheus eſt largitus: atq; ita ſapientiam que uictū ſuppeditat conſecuti ſumus pręterea adhuc ciuilis hominibus ſapientia. Erat illa quidē apud Iouē: cuius arcem aſcendere Prometheo nondum licebat: horribiles enim Iouis ipſius cuſtodes circūſtantes arcē Prometheū deterrebant. Cæterū cōmunē uulcani Mineruęq; officinam: in qua artes excolebātur/clam ingreſſus furatus eſt igneam Vulcani artē/aliamq; Mineruę: atq; homini tradidit qua uiuendi facultas obtigit. Prometheus autem/ut fertur ꝑ Epimetheū furti pęnas dedit: qm̄ uero ſolus ex omnibus animantibus homo diuinæ ſortis particeps effectus eſt principio ſolus ob hāc cognationē deos eē putauit: araſq; illis ſtatuaſq; dicauit. Deinde uocē in uerba articulatim arte diſtinxit: ędes cōſtruxit: ueſtes calceoſq; cōfecit: ſtramēta elaborauit: ex terra alimēta collegit: ita hoīes ab initio cōſtituti ſparſim uagabantur habitabantq;: nā urbes nondū conſtruxerant. Ergo a feris cum ībecilliores eſſent: paſſim laniabant̃. Artiū enim facultas ad uictū cōparandū ſufficiens erat: ad pugnā uero cōtra beſtias truculētas minime. Ciuilis/namq; peritiæ/cuius pars quedā eſt res militaris/expertes erāt. Vt igit̃ ſe aduerſus eā peſtem munirent ſtructis urbibus cōgregati ſunt. Congregati aūt inuicē iniuriabantur: qppe qui ciuili arte carerēt: quare diſperſi iterū a feris lacerabant̃. Verum Iupiter humanę ſaluti cōſulēs Mercuriū miſit pudorē & iuſticiā hoībus afferentē: ut duo hęc ciuitates ornarent deuincirentq;: & mutua beniuolētia ciues conciliarēt: interrogauit ergo Mercurius qua cōditione pudorē/& iuſticiā hoībus traderet: utrū ita hęc ut artes diſtribui debēt inquit Mercurius: ille ſiquidē ita diſtribute ſunt/ut unus in arte medicinæ peritus pro rudibus multis ſufficiat cæteræq; ſimiliter nunqd ita pudorē & iuſticiā hominibus dabo? an oībus inſerā? oībus reſpōdit Iupiter: oēs ſi qdē horum ꝑticipes eē debēt: neq;.n. ciuitates ullę cōſtarēt/ſi hoꝝ pauci ut artiū aliarū ꝑticipes eēnt: legē præterea meo noīe cōdas/q̃ qſqs oīno iuſticię pudoriſq; ē exꝑs tāq̃ ciuitatis peſtis q̄dā ultio afficiat̃ ſuplicio: hac de cā o Socrates/tū alii oēs q̃ Athenięſes quotiēs de architectura uel alio quodā opificio ſermo eſt habēdus paucos ad cōſiliū intromittunt: cæteros aūt in artibus rudes excludūt: ut: & tu ais/& ego approbo. Quotiēs aūt de ciuili adminiſtratiōe init̃ cōſiliū quæ uirtus tēperātia/& iuſticia cōſtat: iure unūquēq; admittunt: quippe cū oporteat oēs huius uirtutis eē ꝑticipes: alioqn ciuitates nullas cōſiſtere. Hec o Socrates eius de quo dubitat̃ eſt cā. Sed ne te decipi ſuſpiceris/hanc inſuꝑ accipe cōiecturā quod oēs hoīes cenſeāt: ſingulos uirtutis huius ciuilis/tēꝑerātiæ ſcilicet & iuſticię cōpotes eſſe. Enimuero in cæteris facultatibus/ut tu ais/ſiqs ſe iactet/puta ꝙ ſit optimus tibicē/ cū tñ in hoc ipſo ſit rudis/audiētes hunc ridēt: ei ue plurimi indignant̃. Ipſum quoq; ꝓpinq admonent/ut inſanū/& increpant. Cōtra uero in ciuili uirtute cōtingit: nā licet ſciāt aliqui quēpiā iniuſtū eſt: tamē ſi ille hoc corā neſciētibus fateat̃ inſanire eū exiſtimāt: neq; patefaciēdam cēſent iniquitatem: immo ſemꝑ ſiue adſit ſeu non iuſticiā oſtentandā. Eum uero qui nō ſimulat iuſticiā delirare tā oporteat unūquēq; ciuilis uirtutis quodāmō participē eſſe: uel ex hominū cætu uitaq; exterminari. Ex his ſufficiēter oſtēſum puto ꝙ merito quēlibet de re ciuili conſultorē admittūt: quia uirtutis huius compotē quēlibet eſſe cēſeant: ꝙ aūt uirtutē neq; innaſci neq; ſorte contingere putent: ſed doctrina/& ſtudio cōparari deinceps tibi conabor oſtendere. Nemo ob ea mala q̃ uel natura uel caſu fieri putat ſubcēſet alicui uel obiurgat: uel edocet: uel punit/eos q hiſce malis præmuntur/ne tales ſint: ſed omnes potius miſerantur: ceu deformes/paruos/ ualitudinarios homines. Nam qs adeo demens/ut hæc corripiat. Intelligunt ſane? ut arbitror omnes hæc mala eorumq; contraria natura hominibus fortunaq; ꝓuenire. Contra uero cum mala quædam adeſſe cuiq̃ ex ſtudio cōſuetudine & doctrina exiſtimant/tunc indignant̃ increpant/atq; puniunt. Ex quorū numero eſt iniquitas/& īpietas: ac ſummatim quicquid ciuili uirtuti repugnat. Quæ iccirco quiſq; paſſim dānat/& corripit quia de induſtria/atq; diſciplina/tam cōtraria prauitas q̃ ciuilis uirtus adueniat. Si enim punitiōis intentionem conſiderare uolueris Socrates/ex eo quoq; intelliges ꝙ homines uirtutē ſtudio comparari putant. Nemo enim præteriti gratia punit: & ea mente iniuſtos affligit pœnis/quia iniuriati ſunt: niſi quis/tanq̃ brutum abſq; ratione percutiat. Verū q rōne punire aggredit̃ nō preteriti ſceleris cauſa punit: neq; enim aſſeq pōt/ut qđ eſt factū ſit infectū: ſed ad futurū reſpicit: ne iterum/aut ipſe delinquat: aut alius quilibet exēplo eius adductus. Quiſquis aūt hoc ꝓpoſito cēſuraq; eiuſmodi animaduertit errata/doctrina uirtutē exiſtimat comparabilem. Nam abſterrendi cauſa plectit. hac mente opinioneq; ad plectendum accedunt: tam publice q̃ priuatim: quicūq; in peccantes animaduertunt. Condemnant aūt puniuntq; cū cæteri omnes eos quos iudicant peccatores/tum maxime ciues tui Athenienſes. Quamobrem Athenienſes quoq; ex hac ratione in eorū numero eſſe conſtat: qui doceri uirtutem putant. Ex his aperte ut arbitror monſtratum eſt o Socrates non iniu

ria ciues tuos in ciuili adminiſtratione conſilium erarii fabri coriariiq; non reſpuere: atq; eos doctrina & ſtudio per exercitationẽ acquiri poſſe uirtutẽ exiſtimare. Reſtat dubitatio illa: quã de uiris uirtute claris ipſe mouebas: quã ob cauſam illi filios ſuos in omnibus/quæ ſub præceptore diſcunt erudiunt/quoad uero paternã uirtutẽ ſpectat nihilo aliis hominibus clariores efficiunt. Ad hoc rationem o Socrates/non fabulã afferã. Sic enim cogita. utrum eſt unũ aliquid aut non: cuius neceſſe ſit: ciues oẽs eſſe participes/ſi modo conſtare ciuitas debeat. Ita enim hęc tua ambiguitas ſoluitur. aliter uero minime. Si unum hoc extat: neq; eſt architectorũ neq; erariorũ artificum: neq; figulorũ opificiũ/ſed iuſticia temperantia: ſanctitas & ut paucis comprehendam/uiri propria uirtus: ſi hoc eſt inq̃/cuius participes eſſe oportet oẽs & cũ hoc diſcere & agere quodcũq; placeat aliud abſq; hoc nequaq̃/expertẽ uero huius doceri corripiq;/& puerũ/& uirũ/& mulierẽ: quo ad correptiõe melior efficiatur: ſiquis autẽ hanc ſpreuerit diſciplinã: eũ tanq̃ inſanabilẽ expelli e ciuitatibus uel interfici ſi ita eſt inq̃ ut dixius: uiriq; pręſtantes in rep. ciues in aliis erudiunt filios/in hoc nequaq̃ aduerte q̃ mirabiliter in eo excellentes euadant. q; enim doceri poſſe tam priuatim q̃ publice opinantur oſtẽdimus: cũ uero & doctrina & cura acqri hoc poſſit/alia filios docent in qbus nõ eſt aduerſus neſciẽtes mortis pęna ꝓpoſita in qbus autẽ mors & exiliũ aut pecuniarũ ablatio aut domorum ſubuerſio premit ignaros rudeſq; filios in his non omni diligẽtia patres erudiunt. Et ubi minæ huiuſmodi urgent/doctrina curaq; leuior adhibetur? exiſtimare decet o Socrates a teneris annis uſq; ad uite finẽ erudiri eos atq; moneri: nam cũ primũ puer quæ dicuntur intelligit/nutrix/mater/pædagogus pater ad hoc omni cura ſtudioq; contendunt/ut in ſingulis tum uerbis: tum operibus optimus puer euadat. Sigillatim enim monſtrant quid iuſtũ: quid iniuſtũ: quid honeſtũ: quid turpe: quid ſanctũ: quid ue profanũ: quæ agenda ſint: quæ non. Quibus ſi obtẽperat puer/bene ſecum agi putant. Sin contra renititur/cum ueluti contortũ obliquũq; lignum minis plagiſq; dirigunt. Poſt hæc ludi magiſtris pueros curandos tradunt/morũq; bonorũ diligentiam multomagis q̃ litterarum citharęq; doctrinam a magiſtris expoſcunt. præceptores aũt curant & excolunt. Et poſtq̃ litteras didicerunt aſcriptaq; conuertuntur/poetarũ in primis excellentiũ opera legẽda illis ediſcendaq; proponunt: quibus monimenta q̃plurima inſeruntur: priſcorũq; uirorũ uirtute præſtantiũ geſta laudantur. ut puer emulatione accenſus præclara maiorũ facinora imitetur. Cithariſtę quoq; aliis quibuſdam talibus/præſertim tẽperantiæ ſtudent: cauentq; nequid perperã adoleſcentes agant. Atq; ubi pulſare citharam didicerunt: poetarũ iterũ aliorũ cãrus modulatione præſtantiũ cãtilenas docẽt: quas ad citharã concinant: rhythmoſq; & harmonias puerorum animis cõformare conantur: ut mitiores modeſtioreſq; & cõcinniores effecti ad agendum utiles ſint & ad dicẽdum. Omnis enim hominis uita numeroſa quadã indiget conſonantia. Poſt hæc ad gymnaſiorum magiſtros parẽtes filios mittunt: ut firmam aptũq; adepti corporis habitum/optime mẽti ſuggerant miniſteriũ ne fragilitate corporum impediti a militaribus/ciuilibuſq; actionibus tanq̃ laborioſis abſterreant. Hæc nẽpe obſeruant maxime ii qui maxime poſſunt. poſſunt aũt maxime opulẽtiſſimi uiri: eorumq; filii: q primi diſciplinatum ſcholas ingreſſi: nouiſſimi exeũt. Scholis autẽ egreſſi a magiſtratibus leges iuraq; diſcere: eorumue exẽplo uiuere coguntur: nequid ipſi proprio ingenio freti temere agãt: ſed queadmodũ litterarũ magiſtri pueris adhuc ſcribẽdi ignaris/calamo exẽplar quoddã preſignãt ad cuius caracteres ſcribẽdi artificiũ imitãdo ꝑdiſcunt: ita ciuitas leges pręſcribẽs priſcorũ hoĩum in legibus ferẽdis prudẽtiſſimorũ inuẽta/ad earũ normã ĩperare cogit quẽlibet & parere. Eos aũt qui pręuaricantur punit: punitioq; huiuſmodi & apud uos & apud alios multos: propterea q; tanq̃ pęna iudicialis dirigat tranſgreſſorem: directio correctioq; uocatur. Cum igitur talis tantaq; ſit uirtutis tã priuatim q̃ publicæ cura an dubitas adhuc o Socrates? miraríſq; ſi uirtus doceri queat. Neq; uero mirari hoc quiſq̃ debet: immo multomagis ſi doceri nõ poſſit. Quęrebas præterea quam ob cauſam bonorũ patrũ filii mali reperiunt. Hoc iterum docere te pergo. neq; hoc mirũ uideri debet ſi uera ſunt: quæ dixi uidelicet uirtutis curã non ad unũ aliquẽ dũtaxat/ſed ad omnes ſpectare oportere ſi modo conſiſtere ciuitas debeat. Si autem ita eſt ut loquor. immo certe cum ita ſit elige atq; conſidera quãuis aliarum facultatũ & doctrinarũ: utputa ſi nõ poſſet cõſiſtere ciuitas/niſi tibicines omnes eſſemus/qualiſcunq; eſſe quilibet poſſet: nonne hoc quilibet priuatim publiceq; unumquẽ q; doceret: huiuſq; ignarum ſine inuidie liuore corriperet? quemadmodum nunc quæ iuſta & legitima ſunt: quilibet ſine inuidia prædicat: neq; hæc ut alia cedat: prodeſt enim omnibus communis iuſticia uirtuſq;. Atq; iccirco omnes omnibus quæ iuſta: & legittima ſunt libentiſſime monſtrant. Si ergo in tibiarum flatibus eadem animi flagrantia charitateq; inuicem nos erudiremus: num optimorũ tibicinũ filii magis q̃ deteriorũ in his ſonis periti euaderent? nequaq̃ ut arbitror. Sed quicũq; natura ad tibias inflandas ingenioſus eſſet/lõge proficeret. Tardus ãt parũ. Ac ſępenumero periti tibicinis rudis euaderet filius/ſæpe etiam inepti filius/aptus. Verumtamẽ oẽs ſufficiẽtes eſſent tibicines/ſi cũ his cõferent qui rudes ſunt: nihilq; de his rebus ĩtelligũt. Similiter cũ exiſtima Socrates q iniuſtiſſimus tibi uĩ inter hoĩes ſub lege uiuẽtes/iuſtũ fore iuriſq; auctorẽ ſiqñ cũ illis

hominibus

hominibus conferatur: quibus nec diſciplina ſit nec iudicia: neq; leges: neq; neceſſitas ulla in uita: quę uirtute colere iubeat: efferatiq; ſint/ut illi quos anno pręterito in Leneo poeta Pherecrates erudiuit: ac ſi forte in eos homines incideres: qui ex eorum cætu ſint humani generis hoſtes/bene tecũ agi putares/ſi Eurybatũ offenderes & Phrynondam: deplorareſq; fortunã tuã/deſiderans noſtrorũ hominum prauitatem. Nunc autẽ delitioſior uideris o Socrates cum enim omnes pro uiribus uirtutis præceptores ſint: nullus tamẽ tibi talis apparet. Quinetiam ſi quæreres quis precæptor nos græce loqui docuerit: nullus utiq; apparet: itẽ ſi peteres quis docuerit mechanicorum artificum filios miniſterium illud/quod patres eorũ conſorteſq; alii eiuſdem artis exercent quodue filii imitãtur: haud facile o Socrates præceptor illorum reperiretur. Innumerabilium uero aliorũ perfacile. Ita de uirtute dicendum/ac cæteris talibus. Verum ſatis nos habere putandũ ſiquis paulo cõmodius q̃ cæteri iuuenes ad uirtutem prouehat. Ex quibus unum me eſſe profiteor. ſubtiliuſq; cæteris omnibus rationẽ qua boni honeſtiq; fiant/cognoſcere: atq; ita rem ipſam perficere ut dignũ eſt ea mercede quam exigo immo etiã mercede maiori ut ipſi diſcipuli iudicant. Ex actionis autem meæ hęc eſt conditio/poſtq̃ aliquis a me didicit ſi uult ille quidẽ retribuit quãtum exigo argentum. Sin minus ingreſſus tẽplum iureiurando adhibito ęſtimat quãta mercede digna ſibi mea documenta uideantur. tãtamq; exponit. ꝙ igitur uirtus doceri diſciq; poſſit o Socrates hac fabula tibi ſit & ratione probatũ. Quod & Athenienſes ipſi teſtantur. Oſtendimus item nihil mirum uideri debere ſi bonorum patrum mali ſint filii/ malorumue boni: quandoquidem & Polycleti filii/Parali & Xanthippi huius ęquales ſi cum patre comparentur interuallo quodã longiſſimo ſuperantur/ſimiliter etiam aliorum artificũ filii. Neq; dum adoleſcentes hi reprobãdi ſunt. ſpem quippe tenera prebet ętas. Cum hæc oſtendiſſet Protagoras loquendi finem fecit. At ego diu poſt utpote ſuperiori oratione permulctus in os Protagore inhiabam ſequentium uerborum deſiderio inflãmatus. Verum poſtq̃ deſtitiſſe prorſus animaduerti me ipſe recepi: & ad Hipocratem conuerſus o fili Apollodori inq̃. q̃ ingens tibi debeo grãs/ꝙ me huc hodie adduxiſti. Nam plurimifacio hæc a Protagora audiuiſſe. Equidem ſuperiori tempore haud humanũ curam eſſe rebar/qua uiri boni afficiũtur. Nũc autẽ eam eſſe perſuaſus ſum. Sed paulum quidam reſtat iterũ declarandũ. quod uidelicet Protagoras facile demõſtrabit/poſtq̃ multa hęc edocuit. Etenim ſi quis de iiſdẽ rebus cum aliquo forenſiũ oratorum loquať/forte tales ſermones audiet/quales Periclis eſſe ſolent/cæterorumq; eloquentiũ hominũ. ſi autẽ de aliquo percontetur/librorum inſtar neq; quid reſpondeant: neq; quid interrogent ipſi habent. Et ſi quis de aliquo dictorum interroget uelut æs percuſſum alte reſonant/longeq; uociferantur: niſi eorũ dicta protinus admittantur. Atq; ita rhetores breue quiddam interrogari prolixam producunt orationem. Verum Protagoras hic copioſe & hornate loqui poteſt/qđ ſuperior teſtatur oratio: poteſt etiam cum rogatur: ſummatim ac breuiter reſpondere: tolerareq; interrogantem: accipereq; & reddere rationem. quod quidem de paucis licet dicere. In præſentia igitur o Protagora parum quid ultra deſidero. quod ſi declarauerīs/putabo mihi in omnibus ſatiſfactum. Virtutẽ ais doctrinæ ſtudio comparabilẽ. Et ego ſicut unq̃/tibi maxime credo. Quod uero te dicente ſum admiratus/apęrias obſecro. dicebas profecto Iouem iuſticiam & pudore hominibus infundiſſe. Deinde procedente ſermone/ſæpe iuſticiam nominaſti. temperantiam. ſanctitatem. perinde ac ſi iſta omnia ſub una quadam uirtute contineantur. Vnũq; aliquid ipſa uirtus exiſtat. Hæc mihi liquido explanari uelim/utrum ſcilicet unum quiddã ſit uirtus: cuius partes ſint iuſticia. temperantia. ſanctitas: an hæc omnia quæ nunc retuli/ nomina unius eiuſdemq; ſint: hoc eſt inq̃ quod ultra requiro. PRO. At facilis eſt o Socrates ad iſta reſponſio: ꝙ uirtutis ipſius quæ ſummatim unum eſt/partes ſunt quæ interrogas omnia. SO. Vtrum quemadmodũ uultus nnius partes ſunt/os. nares. oculi. aures? An ſicuti auri partes nihilo differunt: & a toto præter magnitudine quadam & paruitate. PRO. Ita ſe habere mihi uidentur o Socrates uirtutis partes ad totã/ut uultus partes omnes ad totum. SO. Vtrum alii homines aliã uirtutis partem accipiunt? an neceſſe eſt eum qui unam habet/omnes habere? PRO. nullo modo: quoniã multi fortes quidem ſunt/ ſed iniuſti: & alii iuſti quidem ſunt/ſapientes minime. SO. Nũquid ſapientia: & fortitudo partes uirtutis ſunt? PRO. oĩno quidẽ: & preſtãtiſſima pars omniũ eſt ſapiẽtia. SO. Eſt ne hoc quidẽ aliud/illud uero aliud? PRO. Eſt. SO. Nũquid & potẽtiam utrũq; propriam habet? quẽadmodũ e uultus partibus oculus nõ eſt auribus ſimilis: neq; illorũ potentia eadẽ: neq; alia quęlibet pars alterius: aut potentia aut alio quoq̃ eſt ſimilis. Ita ne uirtutis partes ſe habent/ut neq; alia aliarũ ſit ſimilis: neq; idẽ neq; eadẽ ſit potẽtia? An forte ita eſſe cõſtat/ſiquidẽ naturæ uirtutũ exẽplar quod induximus/congruit. PRO. Sic certe eſt Socrates. SO. Non eſt igiť pars uirtutis alia talis qualis ſciẽtia/neq; qualis iuſticia uel fortitudo uel tẽperãtia uel ſanctitas. PRO. nõ certe. SO. Age cõſideremus una quale qđ iſtorũ quod uis exiſtit: primũ quidẽ ſic: iuſticia res quædã eſt/an nulla? Mihi quidem res quædam eſſe uidetur. Tibi uero? PRO. Et mihi. SO. Quid uero? ſiquis a me & te ſciſcitetur o Protagora atq; Socrates/dicite quæſo/ num res iſta quam modo iuſticiam nominabatis/ eo ipſo quo eſt

Inuehitur ſ dicta Protagoræ ut cõuinceret ipſam.

iuſtitia/eſt & iuſta/an iniuſta. Ego quidẽ iuſtam eſſe dicã. tu uero una mecũ ſenties? an aliter? PRO. tecum plane. SO. Ego igitur interroganti reſpõderem talem eſſe iuſticiã/quale & iuſtum: tu uero? PRO. ego quoq;. SO. ſi quęreret iterum/nũquid & ſanctitatẽ aliquã eſſe dicamus/ conſentiremus utiq; ut opinor. PRO. conſentiremus. SO. an non & hãc rem aliquam eſſe diciris rogaret ille: nos autẽ aſſentiremur. PRO. & hoc. SO. Num rei iſtius naturã talẽ putatis ut ſcã ſit: an ut prophana? interrogationem hanc ęgre ferrem/ad eumq; conuerſus obiicerem/bona uerba quæſo. Nunq̃ porro ſanctũ aliqd eſſet/niſi & ſancta ipſa ſanctitas eſſet. quid & tu? an nõ ſimiliter reſponderes. PRO. Similiter. SO. Si his addiceret an quæ ſupra dixiſtis recte accepi? Videbamini mihi pauloante aſſerere ita ſe inuicẽ partes uirtutis habere/ut nõ ſit alia pars qualis eſt alia/Inferrẽ equidem ad hæc/ꝙ alia recte acceperit/ꝙ uero me in eo conſenſiſſe putarit/non recte. Nam Protagoras iſte hæc reſpõdit. ego autẽ quæſiui. Ergo ſi dicat o Protagora uere loquit̃ Socrates: ipſe es qui ais uirtutis partẽ aliam non eſſe talẽ qualis eſt alia. Tuus hic ſermo eſt. Quid illi tu reſpondebis? PRO. Neceſſe eſt o Socrates aſſentiri. SO. His conceſſis quid illi potiſſimum reſpõdebimus/ſi ultra ſic obiiecerit: Nõ ergo talis eſt ſanctitas ut res iuſta ſit: neq; iuſticia talis ut ſancta: ſed illa talis ut non iuſta/hæc ut non ſancta. iniuſta itaq; illa. hæc profana quid ad hæc inq̃? Equidem mea ex ſententia dicam iuſticiã eẽ ſanctam/iuſtãq; iterum ſanctitatem. Arbitror quoq; permiſſurũ te/ut tua uice hæc ipſa reſpondeã ꝙ uidelicet aut idem eſt iuſticia quod eſt ſanctitas: aut hæc duo inuicem q̃ſimilima: ut maxime omnium talis iuſticia ſit qualis & ſanctitas: & qualis ſanctitas /talis ſit & iuſticia. Vide utrũ me ita reſpõdere ꝓhibeas/an ita ſentias? PRO. Haud ita ſimplex iſtud mihi uidetur o Socrates/ut concedi poſſit ſanctitatem eſſe iuſtam /ſanctamue iuſticiam. Verũ differentia quædam ineſſe mihi uidetur: ſed quid tãdem id refert. Si uis eſto nobis ſanctitas iuſta/ſanctaq; iuſticia. SO. Haud hæc admitto Protagora: neq; deſidero ut mihi dicatur iſtud/ſi uis & ſi tibi placet/redarguatur. Sed & me & te dicat̃ requiro. Dico autẽ & me & te exiſtimans tum demũ recte ſermonem diſcuti/cum conditio iſta ſi ex eo tollitur. PRO. enimuero ſimile quiddam habet iuſticia ſanctitati. Nam quodlibet cuilibet quiddam ſimile habet præter illa quæ omnino ĩter ſe contraria ſunt: ut album nigrum/molle durum: atqui & illa quæ ſupradiximus aliam atq; aliam inter ſe habere potẽtiam/nec tale unum eſſe/quale eſt aliud/ceu uultus ipſius partes. quiddam ſimile inter ſe habent. Eſtq; quodãmodo tale unum quale & aliud. Atq; hac ratione licet hæc refellas ſi placet/q̃ cuncta inuicem ſimilia ſint: non tamen quęcunq; ſimile quiddam habent/ſimilia uocanda ſunt: neq; etiam quęcunq; diſſimile quiddam inuicem diſſimilia/ſi exiguum quiddam habent ſimile nel diſſimile. SO. admiror equidem o Protagora: nunquid ita inuicem iuſtum ſanctumue ſe habent ut parum quid ſimile inter ſe habeãt? PRO. haud ita omnino neq; tamen ita prorſus ut ipſe arbitrari uideris. SO. Poſtq̃ hęc tibi moleſta ſunt/dimittamus/aliud uero quiddam ex his que dicebas/conſideremus. Inſaniam aliquid uocas? eiuſq; contrariã ſapiam eſſe dicis? PRO. equidem. SO. Vtrum cũ recte & frugaliter homines agũt: tũc ita operantes/temperanter agere tibi uidentur: an cum contra operantur? PRO. temperãter agere uidentur mihi cum frugaliter recteq; agunt. SO. nonne temperantia tẽperanter agunt. PRO. neceſſe eſt. SO. nonne quicunq; non recte agunt inſane agunt: & qui ita agunt/non tẽperãter agũt. PRO. ita uidetur. SO. Ergo inſane agere contrarium eius eſt: quod temperate agere dicit̃. PRO. eſt utiq;. SO. nonne igitur que inſane fiunt/inſania fiunt? quę temperate/ tẽperantia? PRO. profecto. SO. An non quicquid robore fit/fit robuſte? & quicquid debilitate/debiliter? PRO. apparet. SO. & quicquid uelocitate uelociter: quicquid autẽ tarditate/tarde. PRO. & hoc. SO. Et quod eodem modo fit omnino/ab eodem efficitur quod uero contrario modo/efficitur a cõtrario. PRO. aſſentior. SO. dic obſecro: eſt ne pulchrum aliquid. PRO. eſt profecto. SO. huic cõtrarium aliud quicq̃ eſt q̃ turpe? PRO. nihil aliud. SO. Eſt & aliquid bonum? PRO. & bonum. SO. Ei nunquid aliud contrarium niſi malum? PRO. non aliud. SO. Eſt ne aliquid in uoce acutũ? PRO. Sane. SO. Num aliud illi contrarium præter graue? PRO. hoc ipſum. SO. An non unicuiq; contrariorũ non multa ſed unum eſt contrarium? PRO. Vnum dumtaxat. SO. Reſummamus iam quæ hactenus a nobis conceſſa fuerunt. Conceſſimus plane uni unum ſolum eſſe contrarium. PRO. Nempe. SO. Item quod contrario modo fit a contrariis effici. PRO. Hoc quoq;. SO. Admiſimus præterea cõtrario modo fieri quod inſane fit/& quod temperate. PRO. etiam. SO. rurſus quod tẽperate agit̃ a temperantia prouenire: quod inſane ab inſania. PRO. conuenit. SO. an non/ſi contrario fit modo fit a contrario? PRO. Vtiq;. SO. Fit autẽ hoc quidem a tẽperãtia illud autem ab inſania. PRO. certe. SO. Contrario modo? PRO. Contrario. SO. nonne igit̃ a contrariis? PRO. & a contrariis. SO. Inſania itaq; tẽperantię contraria eſt. PRO. apparet. SO. recordamur ſupra nos cõceſſiſſe ſapientiæ inſaniã eſſe cõtrariã. PRO. certe. SO. quin & uni unum ſolum eſſe contrariũ? PRO. & hoc. SO. Vtrũ potius ſermonẽ reiiciemus Protagora? Eũ ne quod dicit̃ unũ uni ſolũ eſſe contrariũ. An eũ qui uolebat ſapientiam a tẽperantia eſſe diuerſam? & utrãq; partem eſſe uirtutis? ac etiam preter id qđ diuerſe hę utraq; ſunt/diſſimiles quoq; eſſe tã ipſas q̃ earum potentias: quẽadmodum uultus ipſius partes?

Interrogationes p coniugata & cõtraria ut probet unũ uni eſſe cõtrarium.

ipſius partes? Vtrum iſtorum refutabimus? Ambo quidem iſti ſermones haud ſatis muſice profe runtur: neq; enim inuicẽ concinũt. Nam qua ratione conſonare poſſunt? ſiquidem neceſſarium ſit uni unum dumtaxat contrarium eſſe/pluribus uero nequaq̃/inſanię aũt cum unũ ſit ſapientia & tẽperantia contrarię uideanť. Ita ne an aliter o Protagora? PRO. eſto tandẽ. quid tũ? SO. an nõ hac ratione unum erit ſapientia tẽperantiaq;? & ſupra conſtitit idem quodãmodo eſſe iuſticiã & ſanctitatem. Age Protagora ne pigeat: ſed pergamus ad reliqua. Videť tibi uir iniuſtus/iniuſte agendo temperanter ſapere? PRO. ego quidẽ confiteri hoc o Socrates non auderem: plurimi aũt hominum aſſerunt. SO. Vtrum ergo ad illos an ad te uerba dirigã. PRO. Si placet ad hũc primo uulgi ſermonẽ ediſſeras. SO. nihil mea refert/ modo ipſe reſpondeas/ſiue tibi uideanť hęc/ſiue nõ uideãtur. Sermonẽ namq; ipſum maxime in primiſq; diſcutio. Cõtingit tamẽ ex hoc & me interrogantẽ & reſpondentẽ examinari. Ad hæc primũ Protagoras honeſtare ſe uolens ſermonis difficultatem culpare cæpit. Poſtmodũ uero reſpondere admiſit. Age inq̃ ab initio mihi reſponde. Videnť aliqui tibi iniuſte agendo/ſapere tẽperanter? PRO. eſto. SO. Tẽperãter uero ſapere/bene ſapere uocas? PRO. Voco. SO. Bene autẽ ſapere bene conſulere in eo quod iniuſte agunt? PRO. eſto. SO. utrum ſi bene agunt uiuuntq; dũ iniuriantur/an ſi male? PRO. Si bene. SO. dicis ne bona quędam eſſe? PRO. dico. SO. Num ea bona ſunt/quæ utilia ſunt hoĩbus. PRO. Imo per Iouẽ bona quædã uoco ẽt ſi hominibus utilia non ſint. SO. Cum aũt uidereť mihi Protagoras ſubiraſci: & ad reſponſionẽ inuitus deſcẽdere mitius eum ſubmiſſiuſq; rogaui. Nũquid ais Protagora quæ nulli hominũ utilia ſunt? an quæ nullo modo utilia? Et talia quædã bona appellas? PRO. nequaq̃. ſed ego multa noui hominibus inutilia cibos & potiones: & pharmaca/aliaq; permulta: alia uero utilia. Quedam aũt quæ ad homines neutra ſunt: uerũ ad equos alicuius momenti ſunt. Et nõnulla ad boues ad canes alia: quædã uero ad horũ nullũ: ſed ad arbores potius. Et eorũ que ad arbores quædã ita ſe habent ut ſæpe radicibus proſint/germinibus obſint. Quẽadmodum ſterquilinũ radicibus utile/ramuſculis caulibuſq; admodũ noxiũ. Oleum quoq; arboribus omnibus herbiſq; maxime ꝓdeſt/pilis autẽ animaliũ omniũ humanis exceptis nocet plurimũ. Nam & pilis hominũ & toti corpori cõfert. Atq; ita uariũ quiddã & multiforme bonũ exiſtit. Vnde & oleum externis noſtri corporis partibus optimũ: interioribus peſſimũ. Quapropter medici ęgrotãtibus olei uſum uetãt: nec uti permittunt niſi q̃ pauciſſimo ad obſoniorũ quorũdã male olentiũ offenſionẽ reiiciendã. Cũ hæc dixiſſet Protagoras/præſentes frequẽti applauſu adclamantes illius dicta cõprobauerũt. At ego o Protagora inq̃/ſum equidẽ nimis obliuioſus. Ac ſiquis orationẽ in longũ ꝓtrahat: de quo uerba fiunt protinus obliuiſcor: profecto ſi ſurdus eſſem quodãmodo: mecũq; ſermonẽ haberes exiſtimares altius mihi q̃ cæteris inclamãdum/ſic in præſentia cum obliuioſum hominẽ alloquaris/conciſioribus mecum reſponſionibus utere: ſi modo curas ut te ſequar. PRO. quã exigis breuitatem? nũ breuioribus q̃ oporteat uerbis agi tecũ iubes? SO. Minime omniũ. PRO. An forte quot opus eſt uerbis? SO. Tot utiq;. PRO nũquid ego oratiõi modũ imponã? an tu potius debitũ terminũ ſtatues quẽ non liceat tranſgredi? eũq; loquendo ſim obſeruaturus. SO. audiui equidẽ ſcire te adeo abũde quotiens placet & ample loqui ut nunq̃ tibi deſit oratio nec non res eaſdem paucioribus q̃ cæteri oẽs uerbis perſtringere/Idemq; ut cæteri faciant/docere potes ut audio. Si ergo mecum diſputaturus es breui illa & cõciſa ratione dicendi utere quæſo. PRO. O Socrates multis cũ hominibus olĩ dicendo certaui. Ac ſi ita egiſſem ut ipſe mones/ſi inq̃ ad normam mihi ab auditore impoſitã uerba feciſſem/haud ſane quouis alio homine inſignior eſſem: nomineq; Protagoræ omnis Græcia reſonaret. Ego autẽ cum cognouiſſem ſuperiorem reſpondendi modum illi minime placuiſſe/eũq; ſponte ita deinceps minime reſponſurum: haud quaq̃ expedire mihi cenſui/ut illis diſputationibus intereſſem: atq; iccirco o Protagora inq̃ / haud flagito diſputationem nobis præter ſententiam tuam procedere. Et enim ſi uelis ita diſſerere ut ego aſſequi poſſum/adſtabo equidem: nam ipſe quidem ut de te fertur & tu profiteris/ęque potes eadem & ſummatim perſtringere & ampliſſime eloqui: es enim ſapiens/ego autem ad prolixam orationem ineptus ſum: atq; utinam eius compos eſſem: uerum tua intererat nobis aliquantulum indulgere/ quandoquidem ęque es ad utrumq; paratus: ut diſputatio peragatur: poſtq̃ uero non uis & me uſq; adeo negocia urgent/ ut nequeam tecum hic diu orante commorari quamuis iſta libenter audiſſem abeo iam quo res ipſa me uocat: His dictis ſurrexi protinus abiturus. Sed Callias dextera manum meam prehendit/ſiniſtra pallium dicens/ haud te dimittemus o Socrates: nam ſi exieris non amplius ita inuicem colloquemur. Mane obſecro. nullius mihi oratio gratior contingere poſſet/ q̃ tua cum Protagora diſputatio. Quare & mihi & omnibus his obſequere. At ego iam ſurrexeram exiturus & ad Calliam inq̃. o Hipponici fiii tuam ſemper philoſophiam admiratus ſum: nunc laudo inſuper atq; amo. Quocirca gratificari tibi uehementer optarim ſi poſſibilia poſcas. Quod uero nunc petis perinde eſt/ac ſi orares ut Criſonem imeræum curſorem iuuenemq; ęquis paſſibus ſequerer uel aliquem eorum qui longiſſimum interuallum excurrere ſolent: aut diurnum curſum

Vagatur ſophiſta.

Criſo imereus curſor.

peragere. Tunc ſane obiicerem multomagis me ipſum optare q̃ te hos curſores currendi uiribus aſſequi ſed aſſequi nequeo. ꝙ ſi cupis me & huuc quaſi alterum Criſonẽ ſpectare pariter concurrẽtes ipſum ora ut paribus me paſſibus comiteť. Nam ego quidẽ celeriter currere nequeo. Hic autẽ tarde poteſt. Ergo ſi optas audire me & Protagorã diſputantes/eũ obſecra ut queadmodũ a principio fecerat. Ita nunc paucis uerbis & ad propoſitã queſtionẽ reſpõdeat. Alioquin quis erit diſputandi modus putabã equidẽ aliud eſſe inuicẽ colloqui differendo: aliud concionari: uides o Socrates inquit Callias: iuſte loqui uideť. Protagoras: dũ cẽſet licere ſibi ſuo arbitratu differere: tibi itẽ tuo. Hic Alcibiades haud recte loqueris inquit o Callia. Socrates enim hic concionandi impotẽ ſe eſſe fateť: & in hoc Protagorę cedit. Si autẽ & in diſputãdo recipiẽdiſq; & reddendis rationibus cedat alicui: ſummopere admirabor. Si ergo Protagoras confiteť Socrate ſe eſſe in diſputãdo inferiorem: ſat iã Socrates habet: ſinaũt hoc quoq; ſibi uendicat: cũ interrogante Socrate differat: & uiciſſim reſpondendo haud longas per ambages circũuageť: neq; cõcionãdo occaſionẽ intercipiat diſputandi: neq; rationẽ reddere Socrati reſpuat: dũ profuſius loquiť quoad plurimi audientiũ id quo de agitur obliuiſcanť: equidẽ pro Socrate fideiubeo: eum quę diceť obliuioni minime mandaturũ licet ioceť nobiſcũ/obliuioſum eſſe ſe dicẽs. Mihi ſane uideť Socrates ęquiora admodũ poſtulare. Decet enim unũquẽq; ſententiã ſuam exprimere: poſt Alcibidẽ ut arbitror inquit. Critias: O Prodice atq; Hippia/Callias quidẽ Protagorę uehementer ſuffragari uideť. Alcibiades aũt contentioſus nimis eſt & ꝑtinax/quocũq; ſe uerterit. Nos autẽ alteri magis q̃ alteri fauere nõ decet: uel Socrati uel Protagorę. Sed cõmuniter utrũq; rogare: ne poſtq̃ cęperint/media in diſputatione reſiſtant. Cum hęc ille dixiſſet/Prodicus ait/probe loqueris Critia: decet enim eos qui diſputationibus his interſunt/cõmunes quidẽ eſſe/utrorũq; dicẽtiũ auditores: ęquos aũt minime. Neq; uero idem hoc eſt & illud. cõmuniter quippe audire utrũq; decet: non aũt ęque utriq; tribuere. Sapiẽtiori quidem plus: imperitiori uero minus: Equidẽ o Protagora atq; Socrates arbitror uos inuicẽ/nõ nihil debere concedere: & de his quę diceť/ambigere quidẽ ſimul. cõtendere uero nequaq̃. Ambigũt porro ꝑpter beneuolẽtiam cum amicis amici. Contẽdunt aũt aduerſarii ſimul & hoſtes. Atq; ita q̃ optime diſputatio noſtra ꝓcederet. Vos ſiquidẽ diſputantes ita maxime a nobis audientibus ꝓbaremini: non laudaremini inq̃: probãt utiq; auditores ipſius mentis iudicio abſq; deceptione: laudant uerbis/ plerũq; mendacio pręter ſententiã aliqd extollẽtes. Nos itẽ auditores ita maxime gaudio non uoluptate afficeremur. Gaudio afficiť ille qui diſcendo & contẽplãdo ipſa intelligentia delectať. Voluptate ꝑfundiť qui dũ cõmedit uel alio quodam oblectamẽto potiť/ipſo ſenſu corporis delectatur. Cum hęc dixiſſet Prodicus pręſentiũ plurimi cõſenſerunt. Deinde ſapiens Hippias ſic exorſus eſt dicerę. Arbitror o uiri pręſentes/uos omnes cognatos propinquoſq; & ciues inuicem eſſe natura/non lege. Simile nãq; ſimili natura cognatũ. Lex aũt tyrannus hominũ/multa pręter naturã cogit. Turpe itaq; eſſet ſi nos qui rerũ naturã callemus/ ſapiẽtiſſimiq; gręcorũ omnium ſumus/poſtq̃ de hoc ipſo diſputaturi hanc in urbẽ cõuenimus totius grecę ſapiẽtię arcem/ hiſq; in ędibus ampliſſimis ſumptuoſiſſimiſq; actitarũ omniũ congregati ſumus/nihil tãta hac amplitudine dignũ oſtenderemus: ſed uiliũ homunculorũ more altercãtes inuicẽ diſſentiremus. Hortor equidem uos & obſecro o Socrates atq; Protagora ut libenter ſub nobis tamq̃ arbitris cõueniatis: qui uos ad mediũ reducemus. Neq; tu ſermonis ãplitudinẽ reſecare debes ad uiuũ o Socrates: & iſtud tuũ ut ita dixerim breuiloquiũ ad unguẽ penitus obſeruare. Laxa pauliſper obſecro ſermonibus gubernacula/ut magnificentiores ſplendidioreſq; appareãt. Oro inſuper Protagorã ne tẽtis prorſus Prudentibus ueliſq; inflatis temone relicto in altũ ſermonũ mare ꝓtinus delabať: unde nuſq̃ tellus perſpiciať: ſed ambo pariter annitamini ut mediocritatẽ pro uiribus obſeruetis. Efficite quęſo qđ conſulo: utq; id ſeruietis/integris eligite ſceptriferũ quẽdã pręſidẽ atq; iudicẽ: qui uerbis modum ſtatuat obſeruetq; utrumq; loquentem placuerunt hęc præſentibus: omneſq; ea laudarunt. Me uero ad idem hortatus eſt Callias: rogaruntq; eligere arbitrum. At ego non decet inq̃ iudicem huic diſputationi præficere. Nam ſi uobis imperitior erit iudex iniuſtum erit/ut deterior aliquis potioribus præſit. Sinautem ſimilis neq; rurſus recte ita agetur. Similis enim nobis ſimilia faciet. Quapropter ſuperuacuus erit: præſtantiorem uero nobis quemq̃ eligere impoſſibile reuera eſt ut arbitror: quippe cum Protagora hoc ſapientior alius eligi nequeat: ꝙ ſi quem elegeritis nihil doctiorẽ aſſeretis tamẽ/dedecori Protagoræ hoc dabitur ꝙ illi tamq̃ inſcio & ignobili arbitrum præſcripſeritis. Mea uero nihil intereſt. cæterũ ut diſputare pergamus quẽadmodum cupitis ita mihi uideť agendum. Si non uult reſpondere Protagoras/interroget ſaltẽ/ego aũt reſpondebo eiq; conabor oſtẽdere quo pacto reſpondere quis alteri meo iudicio debeat. Poſtq̃ ego illi ad quãlibet eius interrogationẽ reſpõſionẽ dedero/rurſus ille mihi ſimilẽ ſermonẽ ſubiiciat ſi forte tergiuerſari uidebiť ego ſimul & uos eũ orabimus quẽadmodũ uos me nunc oratis/ne cætũ diſſoluat. Neq; uero opus eſt huius gratia cẽſorẽ unũ ꝑponere. Vos enim omnes una cẽſebitis. Conſenſerunt omnes ita eſſe agẽdũ. Protagoras autem inuitus ad hæc deſcendere uidebať. Tandem cõcedere coactus eſt/interrogaturũ

Differẽtia inter cõmunes & ęquos auditores:

Differẽtia inter probare & laudare.

Differẽtia inter gaudere & uoluptatẽ capere.

terrogaturum ſe:& poſtq̃ ſatis interrogauerit breuiter reſponſurum: itaq; in hunc modum interrogare cæpit. Arbitror o Socrates præcipuam doctrinæ partẽ in hoc conſiſtere: ut quis in carminibus peritus euadat. Eſt aũt hoc ut poetarum dicta intelligere poſſit: quæ.ſ.recte ſe habent que nõ: ſciatq; diſcernere:& cum interrogat̃ reddere rõnem. Et nunc quidẽ interrogabit forte quiſpiam de eo quod utriq; ſimul inueſtigamus: de uirtute uidelicet. Sed hoc intererit q͏ id ad carmina trãſferetur. Dicit.n.Simonides ad Scopam Creontis Theſſalici filium: difficile eſſe uirum uere bonũ fieri manibus pedibuſq; & mente tetragonum.i.quadrangulum abſq; uituperatione fabricatum. Tenes ne memoriter carmina? uel ut referam expetis. SO. nihil opus eſt. Teneo nãq; & diligẽs mihi horum carminũ cura fuit. PRO. bene loqueris: utrũ bene recteq; dixiſſe tibi uidet̃ Simonides/ an non? SO. Immo optime. PRO. Videtur ne recte loqui poeta ſi ipſe ſibimet contradixerit? SO. minime. PRO. Attende itaq; diligentius. SO. ſatis o bone uir attendimus. PRO. in eiſdẽ carminibus poſtea dicit Pittaci licet ſapientis uiri ſñiam abſonam ſibi uideri: qua inquit difficile eſt bonum manere. Cernis eundem ſimonidem hæc & ſuperiora dixiſſe? SO. equidem. PRO. Nũquid eadẽ poſtea quæ & antea protulit: eadem inq̃ ut mihi uidet̃ & ſimul metuens ne qd ultra adiiceret interrogaui/an non ſibi quoq; uideret̃. Rogas inquit utrũ cõſtare ſibimet illũ putẽ? qui hæc utraq; dixit? & primo quidẽ ꝓpoſuit bonum uirũ fieri uere difficile eſſe: paulo aũt poſt tãq̃ ſui ipſius oblitus. Pittacum eadẽ cum illo dicentẽ difficile.ſ.eſſe uirum/bonũ manere/carpit/eius dicta reſpuẽs/ qui eadẽ dixerat? Enimuero cũ opiniones eiuſdẽ ac ſuæ auctorem Pittacum accuſat: ſeipſum damnat. Quapp aut prius aut poſterius non recte dicit. His dictis adclamarunt auditores plurimi & Protagoram collaudarunt. Ego aũt primum tãq̃ a pugili robuſto ꝑcuſſus caligantibus pręuertigine oculis uacillaui. Nam & eius uox & aliorum clamor me prorſus obruerant. Deinde uero ut tecum ingenue uerum fatear/quo morã ad poetæ mentẽ inueſtigandam captarem/ad Prodicũ conuerſus inq̃: conciuis tuus o Prodice ſimonides extitit. Ergo tua intereſt illi opẽ ferre. Videor eqdẽ aduocare te quẽadmodum inquit Homerus/Scamandrum ab Achille obſeſſum Simoentem aduocauiſſe. O dulcis frater uiri huius una ambo uim cõprimamus: haud ſecus ego te nunc adcerſo ne Protagoras Simonidem noſtrũ expugnet. Emendatio ſane circa Simonidis uerba tua indiget muſica: q̃ uelle diſtinguis & cupere: & quæ modo dicebas multa atq; præclara. Et nunc quidẽ uide num tibi idem quod mihi uideat̃: neq; enim repugnare ſibi indicẽdo uidet̃ Simonides. Ipſe o Prodice ſñiam tuam prior exprime: idem tibi uidet̃ fieri atq; eſſe/an aliud? Aliud inquit Prodicus. Nõne in primis inq̃ Simonides mentem ſuã aperuit/q͏ uirum uere bonum fieri difficile ſit. Vera narras Prodicus ait: Pittacum aũt improbat non ut cenſet Protagoras idem dicentẽ: ſed aliud. Non enim dixit Pittacus difficile eſſe uirũ fieri bonum: ut Simonides: ſed bonum ꝑſeuerare. Eſt aũt non idem o Protagora ſicut exiſtimat Prodicus iſte/eſſe & fieri. ſi aũt non idem eſt eẽ quod & fieri/haudquaq̃ ſibiipſi Simonides cõtraria ponit. Ac forſitan diceret Prodicus hic & alii multi ſm Heſiodũ/ effici bonum eſſe difficile. Nam ante uirtutem ſudorem a diis poſitum ait. At cũ ad ſummum uerticem peruentum eſt facilem eſſe q̃uis comparatu difficilis fuerit: Prodicus igitur cum hæc audiſſet/me laudauit: Protagoras autem emendatio inquit iſta o Socrates abſurdior eſt q̃ quod emendas. Tum ego o Protagora inq̃ male mecum actum eſt ut uidetur: ſumq; ridiculus medicus: qppe qui dum curare cõtendo/morbum exaugeo. PRO. ſic tamen res ſe habet. SO. qua rõne? PRO. nimis inſcius poeta ille fuiſſet: ſi adeo uirtute paruifeciſſet/ut facilem eẽ eius poſſeſſionẽ exiſtimaſſet: cum ſit oĩum difficilima: ut oĩbus uidet̃ hoĩbus. SO. oportune per Iouem noſtris iſte Prodicus ſermonibus interuenit. Videt̃ ſane a Protagora diuina eſſe Prodici ſapientia: iam dudum uel trahens originem a Simonide/uel ẽt ab antiquioribus orta: tu aũt cum multarum rerum ſis aliarum peritus/ huius tamen imperitus appares. Ego uero eam expertus ſum/cũ fuerim Prodici huius diſcipulus. Atqui in præſentia haud ſatis animaduertere mihi uideris/ipſum quod difficile dicitur forſitan Simonidem non ita accæpiſſe/ut ipſe nunc accipis: uerum tãq̃ malum & graue qddam intelligendũ eſſe paſſim me Prodicus admonet. Nam quotiens ut aliũ laudans aut te/ita loquor: Protagoras ſapiens uir eſt & dinos.i.uehemens grauiſq;/corripit me continuo q͏ bona grauia dicam cum graue malũ ſit. Nemo.n.ita loquit̃/ut dicat graues diuitias: grauẽ pacẽ: ſanitatẽ grauẽ. Immo grauẽ morbũ: graue bellũ grauẽ pauptatẽ: quaſi graue.i.honeroſum malũ ſit. forte igit̃/chii atq; ſimonides/ ipſum difficile/uel ut malũ accipiunt: uel aliud: qđ tu minus intelligis. Ergo a Prodico ſciſcitemur. Decet enim de Simonidis ſcriptis hũc maxime percontari. Quid nam o Prodice Simonides ipſã difficilis nomine ſubintelligi uoluit? PRO. malum profecto. SO. ob hoc ut arbitror Prodice Pittacum reprehendit/dicentem/difficile eſſe bonum manere: ac ſi dixiſſet malum eſſe/manere bonum. PRO. Et quid aliud putas o Socrates ſibi uoluiſſe Simonidem? q̃ uituperare Pittacum/q͏ nomina recte diſtinguere neſciebat: utpote qui Leſbius erat/& in uoce barbarica educatus. SO. audis o Protagora quæ prodicus hic dicit? Quid ad hæc? PRO. per multum abeſt ut ita ſit Prodice Certe equidem ſcio Simonidem difficilis nomine id qđ & alii ſolẽt ſignificare uoluiſſe: non malũ.

Imo quod nõ facile:ſed multis cum laboribus comparaẗ.SO.Ego item hoc uoluiſſe Simonidẽ ar-
bitror o Protagora:ideq; Prodicum intelligere: ſed iocari tecũ:tentareq; te utrũ ſermoni tuo ua-
leas ſuffragari.ꝙ enim Simonides difficile non malũ intelligi uelit/argumento ſunt quæ ſequunẗ:
ſubiungit enim ꝙ ſolus deus hoc munere fruiẗ.Neq; uero ſi uellet malũ eſſe bonũ pſeuerare/pau-
lopoſt adiungeret/ſolum deũ huius cõpotem eſſe:deoq; ſoli munus id attribueret.Diſſolutum pla
ne hoĩem nec ullo mõ Chium Prodicus ita diceret fuiſſe Simonidẽ. cæterũ qd tandẽ ſenſiſſe in his
carminibus Simonidem ducã/uobis aperiam:ſi uis de me piculũ facere quẽadmodũ circa poeti-
ca ſim affectus.Si aũt uis/te audiã. Protagoras cũ hæc audiſſet.Vt lubet inqt o Socrates. ueꝝ Pro
dicus & Hippias aliiq; oẽs agere me ita iuſſerunt.Conabor inq̃ qd de his carminibus ſentiam/uo-
bis exponere.Antiquiſſimũ apud Grecos & plurimũ ſapientiæ ſtudium in Creta & Lacedæmonia
extat.Et ſophiſtæ plures ibi q̃ alibi uſq̃ reperiunẗ:diſſimulant aũt:& impitos eſſe ſe fingunt: ne cæ-
teros Græcos ſuperare ſapientia deprehendanẗ:inſtar eoꝝ quos Protagoras ſophiſtas ſupra dicę
bat.Sed ut uideanẗ re militari potius & fortitudine cæteros anteire.Suſpicanẗ.n.ne ſi forte mẽtis
illoꝝ habitus pateſiat.Cæteri oẽs idem ſtudium pſequantur.Ergo cælant/decipiuntq; incolas qui
Lacedemonios imitanẗ/auriũ circũciſione/inuolutione corigiaꝝ:exercitationibus corporis:breui
bus ueſtibus:pinde ac ſi huiuſcemodi rebus Lacedæmonii cæteros Græcos exſuperent.Lacedęmo
nii uero quotiens cũ ſophiſtis ſuis libertus cõuenire uolũt:externoꝝ hoĩum familiaritatem ęgre fe-
runt:& clanculum cõgreganẗ:excluſiſq; peregrinis oĩbus una cum ſophiſtis philoſophanẗ.Prohi-
bent quinetiã & ipſi & Cretenſes adoleſcentes:alias urbes adire/ne quæ apud eos docenẗ alibi for-
te dediſcant.Reperiunẗ in his ciuitatibus nõ uiri tm̃ doctrina egregii:ueꝝ ẽt mulieres: ꝙ aũt uera
loquar & Lacedæmonii optime ad philoſophiam ſermoneſq; ſint educati: hinc maxime intueri li-
cet.Siquis cũ uiliſſimo quoq; Lacedæmonioꝝ colloquaẗ:rudem plerũq; in uerbis apparere eũ pri
mo compiet.Deinde ubicũq; rei ipſius oportunitas exigit:inſtar uehementis iaculatoris uerbũ nõ
parui momẽti breue contortũq; eiaculaẗ:ut q cum eo loquiẗ.nihil a puero differre exiſtimeẗ: ꝙ ãt

SAPIENTES GRECIAE.
Thales Mileſius.
Pittacus Mitylenæus.
Bias Prieneus.
Solo Atheniẽſis.
Cleobulus Lĩdius.
Myſo Ocheneus.
Chilo Lacedæmonius.

Lacedæmonioꝝ uirtus/in ſapientiæ magis q̃ exercitationis ſtudio conſiſtat/intelligunt nõnulli no-
ſtræ ętatis hoĩes & olim multi idẽ aĩaduerterunt:ſciẽtes uerba eiuſmodi enunciare poſſe uiri abſo-
lute docti officiũ eſſe.Horũ e numero fuit Thales Mileſius:& Mitylenæus Pittacus.Bias Prieneus:
noſter Solo.Ceobulus lindius.Myſo.Ocheneus.Septimus hoꝝ dictus eſt Lacedæmonius Chilo.
hi oẽs ęmuli ſtudioſiq; fuerunt diſcipuli Lacedæmonicæ ſapĩæ.Quoꝝ ſapiam talẽ eſſe compimus.
Verba breuia memoratu unicuiq; digna.Hi facto cõcilio ex cõi cõſenſu/has Delphici Apollinis tẽ
plo primitias ſapĩæ dedicatunt:quæ templo inſcriptæ/ab oĩbus celebranẗ/cognoſce te ipm̃.Nihil
nimis.Hæc ob eam cãm refero ut pateat eam priſcæ philoſophię fuiſſe figurã.Lacedęmonicum.ſ.
quoddã ut ita dixerim breuiloquiũ.Atqui & Pittaci pprium hoc dictũ circũferebaẗ a ſapientibus
celebratũ bonũ manere difficile eẽ.Simonides itaq; cũ ſapientiæ gloriã cupet/cognouit ſi prouer-
bium id refelleret cõuinceretq; tãq̃ inſignẽ certatorẽ fore ut ipſe illuſtris ab oĩbus haberet. Quã-
obrem carmina illa cõpoſuit illi inſidiatus eius uerba diſturbaturus/ut arbitror. Diſcutiamus hæc
una oẽs ut uideamus utrũ uera loquar:primum qdem carmina illa priora inſanum hoĩem indidi-

Sapiẽtia Lacedæmonica.

carent ſi dicere uolens uirum effici bonum eẽ difficile: deinde inieciſſet hanc particulam qdẽ hoc
enim nulla ratione uideẗ iniectum niſi quis putet aduerſus Pittaci uerba certantem Simonidẽ lo-
qui.Et cum ille dicat/difficile eſſe bonũ manere Simonidem ad hæc obiicere. Nõ ita eſt o Pittace.
Immo bonum quidẽ uirum effici difficile eſt: & uere non reuera bonum: non ob hoc dicit reuera
quia ſint aliqui uere boni:alii autem boni quidẽ ſed non uere. Abſonum hoc utiq; uidereẗ.neq; Si-
monide dignum.ſed ad ſuperexceſſum ponere oportet in uerſibus id quod uere dicitur/ſupplẽdo
ita Pittaci uerba/ceu ſi poneremus Pittacum ipſum dicere:o uiri difficile eſt bonum manere & Si-
monidem rñdere.O Pittace uera minime loqueris. Non enim eſſe ſed fieri uirum bonũ manibus
pedibuſq; & mente quadratum abſq; uituperatione aliqua fabricatum: eſt difficile uere: ita uideẗ
aduerſus ſermonẽ:hoc quidẽ iniectum:& ipſum uere aut ab re poſtremo locatum. Atqui & quæ ſe
quuntur oĩa huic atteſtantur:ꝙ hunc in modum eſt dictũ.Multa inſuper extant quæ recte diſpoſi-
ta in his carminibus ſigillatim oſtendere poſſumus.Scite nãq; & accurate cõpoſita ſunt;ſed plixior
foret oratio.Quare ſummatim poetæ huius formam conſiliumq; exponendũ. Intendit aũt in ſin-
gulis uerſibus Pittaci uerba refellere. Ait enim paulopoſt ferme in hunc modũ ꝙ effici uirum bo-
num difficile uere:poſſibile tm̃ ad tp̃s.Factum uero bonũ eo in habitu pſeuerare : eſſeq; bonum ut
ipſe ais o Pittace ĩpoſſibile eſt:neq; humanũ:ſed ſolus hoc deus munere fungiẗ.hoĩem uero ita bo
num manere:ne rurſus labaẗ impoſſibile eſt:quem ſors inopia confringit. Quem nam potiſſimũ
inopinatus caſus in nauis gubernatione ſubmergit?non rudem hoĩem:nam ſemper ille ſubcũbit:
& quẽadmodũ iacentẽ nullus deiicit:ſed ſtantem qñq; aliquis deiicit ut iacere cogat; iacentẽ uero
nequaq̃/ita ſolertẽ & ſagacẽ hoĩem nõnũq̃ ĩopinatus caſus circũuenit. Enimuero q nihil penſi unq̃
habet,minime.Et gubernatori qñq; ingens tempeſtatis ĩpetus ĩprouiſus ſupuenit:& agricultori
intẽperies

intempies anni. Et medico quoq; ſimilia adeo ut tūc improuidi fuiſſe uideant̄: poſſet enim bonus aliquis malus fieri: quod alius poeta teſtat̄ dicens. Vir bonus/alias paruus alias bonus eſt. Vt autē malus efficiat̄ malus fieri non poteſt. Eſſe. n. ſemp̱ neceſſe eſt. Quāobrē quotiēs caſus inopinatus. prouidū hominē ſapiētemq; & bonū inuadit malus efficit̄. tu uero dicis o Pittace difficile eē bonū manere. Res autē ita ſe hēt ut fieri bonum poſſibile ſit/difficile tñ/perdurare autem bonū penitus impoſſibile. Quilibet. n. bene agēs bonus/male/cōtra/ malus. Quę nā circa litteras bona eſt actio? quęue actio uirum ad illas bonū efficit? Cōſtat ꝙ harū p̱ceptio. Quę itē actio bona bonū efficit medicū? Morborū uidelicet curādorum pitia. Qui bene curat bonus medicus/qui male contra malus. qs ergo malus medicus nonnunq̄ efficit̄? Ille certe/cui primo hoc ineſt ut medicus ſit deinde ut bonus medicus. Hic. n. malus quādoq; medicus effici poteſt. Nos autem medicinę artis ignari nunq̄ male agendo aut medici aut fabri efficeremur/aut aliud tale. Quiſquis aūt non ſit medicus male operatus/neq; ēt malus medicus. Ita & bonus uir fieri poteſt aliquando malus uel p̱p tempus uel laborem: uel morbum: uel alium caſum. Hęc porro ſola eſt actio parua/ priuari ſcīa. Malus autem uir/nūq̄ malus fieret eſt enim ſemp̱. Ac ſi malus fieri debet; oportet ut ante bonus efficiatur. Ad hoc itaq; carmina illa tendunt/ut affirmetur impoſſibile eſſe uirum ſemper bonū perſeuerare: fieri aūt bonum/eundēq; rurſus & malum poſſibile. Plurimum aūt optimos eſſe illos quos dii diligunt. Hęc itaq; oīa aduerſus Pittacū ſunt illata: quod & ſequentia clarius patefaciunt: hac de cā inquit nunq̄ ego quod fieri neq̄t requirens fruſtra ſpero perpetuo ſine reprehēſione uicturū hominem aliquē ex his qui fructibus terre ueſcunt̄. Deinde uobis quę cōparata mihi ſunt/predico: & cętera quę ſequūtur. Ita paſſim in Pittaci uerba uehementer inuehitur. Vnūquēq; uero laudo/amoq; libens qui turpe nihil patrat. Neceſſitati aūt neq; dum ipſi repugnāt. Id aūt eſt ad hoc idē dictum. Neq; enim uſq; adeo rerum inſcius erat Simonides/ut illum laudare ſe diceret/qui turpe nihil ſpōte cōmittit: quaſi ſint aliq̄ qui ſponte male agant. Arbitror equidēm ſapientem nullū putare/eē hominē aliquem qui ultro aberret/malaq; & turpia ſponte cōmittat. Sciunt etenim ſapientes oēs qui mala turpiaq; cōmittunt: pręter uoluntatem peccare. Atqui & Simōides nequaq̄ laudare ſe dicit illum/qui nō ſponte ſcelera patrat. Immo de ſeipſo id quod ſponte dicit̄/prędicat: putabat enī pręclarum bonūq; uirū ſępe ſeipm̄ impulſurum: ut amicus laudatorq; alicuius efficiat̄: amareq; & laudare p̱gat. Vt puta ſi illi moroſi & iniq̄ parentes cōtingant: aut patria/aut tale aliquid. Improbos quidē cenſuit homines/libenter in parentum patrięq; errata inuehi ſolere & paſſim illa omnibus diuulgare ut nemo illos ꝙ parentes & patria negligat: corripere audeat. Quare & uituperare parētes patriamq; & ultra neceſſitatem uoluntariis quoq; odiis & inimicitiis agitare. probos autē uiros occultare potius & ad laudandum ſeipſos cogere. Et ſi qua in re iure parentibus & patriæ indignantur/conſolari ſeipſos/ſeq; ſuis conciliare. ut & ſi non libēti aīo/laudent tamen & diligant. Sępe etiam Simonidē ipſum arbitror non ex animi ſui ſententia/ſed inuitū ad tyrannum quendā aut aliū talem laudandum & extollendum ſe contuliſſe. Hęc igit̄ ad Pittacum refert. Ego quidem o Pittace non te ob id carpo ꝙ ſim natura detractor: quando quidē mihi ſatiſfacit & ille qui nō eſt malus nimiumue ignauus. Sciens quidē iuuabit ciuitatem iuſtam uir ſanus. Neq; tamen ipſe derogabo: neq; enim derogandi ſum ſtudioſus. Stultorū nāq; eſt infinita progenies. Quapp̱ ſiqs eos uituperare p̱gat defatigabit̄. Omnia porro honeſta/quibus turpia non miſcentur. haud hoc dicit perinde ac ſi diceret omnia alba q̄bus nigra nulla miſcentur. Ridiculum nēpe id eſſet. Sed quaſi dicat media ſe accepturum neq; illa uituperaturū. Non quęro inq̄t hoīem inreprehenſibilem penitus inter eos quicūq; paſſim fructibus terre ueſcunt̄: deinde uobis quod mihi cōp̱aratū eſt nūtio. ꝙ uidelicet huius cauſa neminē laudaturus ſum. Verum mihi ſufficit ille/qui medium tenet: neq; turpe q̄d agit. Quoniā ego omnes ſic diligo atq; laudo. hic utiq; Mitylenęorum lingua eſt uſus tanq̄ aduerſus Pittacum ſic dicens. Omnē aūt laudo & diligo libens. hic oportet id quod libens dicit̄/ſeoī ſum a ſequentibus capere: addicere poſtmodum/quicūq; nihil turpe cōmittit. Nam ſunt & aliqui quos ego non libens laudo & diligo: ꝙ ſi & tu mi Pittace mediocriter conſentanea ueraq; dixiſſes/nunq̄ te reprehendiſſem. Nunc & uero cum & maxime & in maximis falſa proferas quæ uera multis apparent/te reprehēdere cogor. Hec mihi o Prodice atq; Protagora his in carminibus Simōidis ipſius mens fuiſſe uidetur. Tum Hippias Bene inquit o Socrates carmina hac expoſuiſſe uideris. Eſt & mihi ratio illis accōmodata: quā uobis ſi uultis oſtendam. Immo uero inquit Alcibiades. Sed poſtea prius aūt peragere decet quæ inter Socratem & Protagoram conuenerunt. Et ſi Protagoras interrogare ulterius uult/reſpondere Socrates debet. Sin autem reſpondere uult Protagoras nterrogare Socrates. Atqui cōcedo inq̄ Protagorę quodcunq; horum ipſi gratius eſt futurū: ꝙ ſi lacet/uerſus præmittamus: ea uero quæ abs te primo quærebam Protagora libenter una tecum abſoluerem. Videtur enim mihi diſputatio de rebus poeticis p̱ſimilis eſſe cōuiuiis imperitorū plebeorumq; hominum. Qui cum propter inſcitiam nequeant inuicem propria uoce ſuiſq; ſermonibus conloqui/mercede exhibita tibicinas introducunt: & aliena uoce hoc eſt tibiarū flatu/ cōuiuiū

Quod inanis ſit & poſt habenda diſputatio de rebus poeticis inter res ſerias.

n

Qui ueri di-ſputatores ſint.

tranſigũt Vbi aũt boni pręclariq; et eruditi uiri conueniunt: neq; tibicinas ibi neq; ſaltatrices neq;
cantatrices ullas uidebis: ſed eos propria uoce remotis his nugis iociſq; conuiuium celebrare: et
alterius interrogationibus reſponſionibuſq; modeſte diſſerere/ẽt ſi uinum abunde biberint. Eodẽ
modo ſi ad huiuſcemodi diſputationes uiri tales conueniunt/quales eſſe nos plurimi prędicant
haud quaq̃ aliena uoce & poetarum uerbis indigent: quos percontari nõ datur de his quæ ſcribũt.
& qui eorum teſtimonia in medium afferũt/partim hoc/partim illud ſentire poetã interpretantur:
neq; conuincere poſſunt/neq; rẽ ipſam de qua diſſerũt/expedire. Tales ergo confabulationes ſapiẽ-
tes uiri dimittunt: ipſiq; per ſe inuicẽ colloquunt̃ uiciſſimq; ingenii periculũ faciunt. Diſputatores
autem hmõi ut arbitror. Ego & tu nunc imitari debemus: & poetis poſt habitis noſtris rõnibus rẽ
ipſam diſcutere/facereq; tã ingenii noſtri q̃ ueritatis examen. Si ergo ultra quęrere cupis/reſpon-
dere tibi paratus ſum: ſin aliter mauis te mihi prebe: & adiuua ad ea quę intermiſimus peragẽda.
Cũ hęc aliaq; hmõi intuliſſem/Protagoras quid potiſſimum agendum eligeret nequaq̃ aperuit.
Tũc Alcibiades ad Calliã conuerſus o Callia inquit. Videtur ne tibi nũc recte Protagoras facere:
cũ declarare nolit utrum rationem reddere placeat necne. Mihi quidẽ non uidetur. Sed iam uel di-
ſputet/uel diſputare nolle ſe dicat: ut huic quidem hęc adſcribamus. Socrates autẽ cũ alio quo uis
diſſerat uel alius quicunq; uult cum alio quopiã. Protagoras tunc ut uiſus eſt mihi uerecũdia mo-
tus propter Alcibiadis orationẽ/Callięq; & aliorum preſentiũ preces/uix tandem ad diſſerẽdum
deſcendit: iuſſitq; Socratem ipſum interrogare/ſe reſpondere pollicitus O Protagora inq̃ ne me te
cum ob aliud diſſerere putes/niſi quia quæ paſſim dubito/diſcutere uelim. Arbitror enim aut ab
te illud ab Homero dictum fuiſſe. Si duo ſimul congrediamur/alter altero magis itellexerit. Saga-
ciores nãq; ſumus cuncti ad quodlibet opus/uerbum & ſenſum inueſtigandum. Si quis autẽ ſolus.
quippiã cogitat mox paſſim perquirit aliquẽ qui cũ cõmunicet. approbet/quoad inueniat. Quãob
rem ipſe nũc tecum libentius q̃ cum alio quouis diſputo/exiſtimans te optime omnium diiudica-
turum: & de aliis omnibus quæ ad probi uiri iuditium ſpectant: & de his maxime quæ ipſe querebã
uidelicet de uirtute. Nam quem melius q̃ te id facturum ſperẽ. Nẽpe pleriq; alii probi quidẽ ipſi
ſunt/ſed alios tales efficere nequeunt. Tu autem non modo uirtute pręditum eſſe te ducis/uerũ ẽt
cęteros homines eadem hornaturum te polliceris. Atq; adeo tuo ingenio cõfiſus es/ut cęteris om-
nibus diſſimulantibus ſolus ipſe artem hanc profitearis/teq; palam per oẽs Gręcos ſophiſtã quaſi
publico quodam preconio prędices: doctrinę morũq; magiſtrum: & primus mercedem artificii
iſtius expoſcas. Quid igitur obſtat/quid ipſe prę cęteris ad harum rerum iudicium ſis aduocãdus?
interrogandusq;: & tecum cõmunicanda ſint omnia? nihil penitus obſtat. Atq & ipſe nũc illa de q-
bus primo interrogaui cupio rurſus/partim abs te mihi in mentẽ reduci/partim cõi iudicio diſcu-
ti: erat aũt talis/ut arbitror/quęſtio. utrũ ſapiẽtia tẽperãtia: fortitudo. iuſtitia. ſanctitas: quinq; no-
mina eiuſdem rei ſint: an unicuiq; horũ nominũ ſubſit propria quędam eſſentia: & res quedã uim
propriam habens: adeo ut non ſit unum quale eſt aliud. Dixiſti tunc nequaq̃ unius rei eſſe hęc no-
mina: ſed ſingula/nomina rebus ſingulis adhiberi. Quinẽt partes omnes has eſſe uirtutis/haud ſa-
ne perinde ut auri partes inter ſe totiuſq; conſimiles: ſed ut uultus ptes inuicem totiuſq; diſſimiles
propriiſq; diſcretas potentiis. Si hęc iterum ut ſupra confirmas. exprime. Sin aliter modo ſentis
hoc diſcerne. Equidem tibi nihil in ſermonibus imputabo: ſi nũc aliter dicas. Neq; enim mirarer.
ſi illa tunc Socrates tentandi gratia dixeris. PRO. Hęc omnia partes uirtutis eſſe dico: ex quibus
quattuor ſatis inuicẽ conſimiles ſunt. Fortitudo aũt longe ab aliis differt: q aũt uere loquar hunc
in modum cognoſces. Reperies nonnullos homines iniuſtiſſimos. prophaniſſimos: intempera-
tiſſimos. impitiſſimos: qui tamen cęteris fortitudine preſtant. SO. Attende amabo. conſiderãdũ
eſt quod dicis. Vtrũ fortes/audentes uocas/an alios quoſdã? PRO. imo ẽt ad ea præcipites/a qui-
bus plurimi deterrentur. SO. age itaq;. uirtutem honeſtum quiddã & pulchrum aſſeris: eamq; ut
pulchrum aliquid doces? PRO. pulcherrimum equidem niſi forte inſanio. SO. Vtrum huius qd-
dam turpe eſt/quiddam pulchrum? an pulchrum totum? PRO. totum q̃ maxime eſſe poteſt pul-
chrum. SO. Scis ne qui audacter in puteis natant? PRO. Immo uero. Natatores enim. SO. Vtrũ
quia natare ſciunt/an ob aliud? PRO. Quia natare ſciunt. SO. qui nam ex equis maxime pugnare
audent? utrum equites/an equeſtris induſtriæ rudes? PRO. Equites. SO. Qui nam clippeis auda-
cter pugnãt? Clippiferi ne? an alii? PRO. Iſti quidẽ & in cæteris omnibus ſi iſtud quęris audaciores
ſunt qui ſciũt q̃ qui neſciunt: iidẽq; homines poſtq̃ didicerunt/audent uehemẽtius q̃ cum ignora-
bãt. SO. Vidiſti umq̃ aliquos horum ignaros oĩum: ad hęc oĩa tamẽ audentes? PRO. Vidi eqdẽ
& audaces maxime. SO. Nunquid audaces iſti fortes ſunt? PRO. Turpe quiddam eſſet fortitudo
quando quidẽ audaces iſti furioſi ſunt. SO. an non dicis fortes audaces ipſos eſſe? PRO. dixi equi-
dem & dico. SO. nonne iſti qui ſic audent: fortes quidem minime ſed furentes apparent? Et ſupra
rurſus ſapientiſſimi illi audentiſſimi nobis apparuerũt. Et quia audẽtiſſimi ideo & fortiſſimi. Atq;
ita ſm hãc rationem ſapiẽtia ipſa fortitudo eſſet. PRO. haud ſatis recordaris o Socrates quę dixi
ſupra

ſupra tibiq; r fidi. Equidem interrogatus abs te. Vtrũ fortes uiri audentes eẽnt/cõſenſi. Vtrũ uero & audentes fortes eſſent/nõ quęſiuiſti. Quod ſi nunc interrogaſſes/rñdiſſem uriq; non oẽs: ꝙ uero fortes audentes non ſint a me conceſſum nũq̃ monſtraſſes quia nõ recte cõceſſiſſem. Proinde ſciẽtes homines oſtẽdis ignorantibus ſeipſis & aliis audaciores eſſe: & iccirco idem eſſe ſapiẽtiã & fortitudinem arbitraris. Eadem ratione ꝓcedens/robur quoq; ſapientiã eſſe duceres. Nam ſi a me ſimiliter in hunc modũ quæſiſſes/utrum robuſti homines potentes ſint/aſſeruiſſem utiq;. Deinde utrum paleſtrę periti ad certandũ potentiores ſint q̃ ignari & ipſi poſtq̃ didicerunt ſeipſis dũ ignorabant. Hoc iterum admiſiſſem. Hęc me confitente licuiſſet tibi argumentis iiſdem coniicienti dicere: per cõceſſionẽ meã ſapientiã robur exiſtere. Ego autem nuſq̃ in preſentia potentes homines robuſtos eſſe confiteor. Robuſtos tamen potentes eſſe autumo. Non idem eſſe robur & potẽtiam arbitror. Nam & a ſcientia & ab inſania & ab ira poteſt potentia prouenirẽ. Robur autem a natura dũtaxat. Et debita corporum nutritiõe ꝓcedit. Similiter & in illis nequaq̃ idem eſſe cenſendũ fortitudinẽ & audaciã. Quapp contingit/fortes quidẽ audentes eẽ: non tamen audentes oẽs eſſe for/tes. Audacia enim ab arte hoĩbus ab ira/ab inſania datur queadmodũ de potentia diximus. Fortitudo aũt a natura debitaq; educatione ꝓuenit animoꝝ. SO. Dicis ne o Protagora/alios homines bene/male alios uiuere? PRO. dico equidẽ. SO. Nunqd bene uiuere homo tibi uidet/ſi cum moleſtia/doloreq; uiuat? PRO. minime. SO. Si naũt uſq; ad uite finem iocũde qs uixerit/bene uixiſſe dicẽdus? PRO. Certe. SO. Ergo iocũde uiuere bonũ/moleſte malũ. PRO. Si mõ honeſtis fuerit delectatus. SO. Nunqd ipſe Protagora queadmodũ alii multi iocunda q̃dã mala uocas triſtia bona? Sic aũt interrogo/utrũ in quãtũ iocunda ſunt/in tantũ nõ bona nõ ſiquid ab illis prouenit aliud rurſuſq; utrũ ſimiliter triſtia non ex eo ꝙ triſtia mala. PRO. Ignoro Socrates utrũ ita ſimpliciter ut interrogas/reſpondere me deceat/iocunda omnia bona eſſe/triſtia mala. Sed tutius mihi fore uide/tur non ſolum ad pręſentem queſtiõem, uerum etiam ad omnem uitę meę ratõem ut reſpõdeam eſſe iocunda quędam non bona: & triſtia quędã non mala. Eſſe rurſus & neutra: quæ/neq; bona ſint neq; mala. SO. nũ iocunda uocas ea quæ uel uoluptatis ꝑticipa ſunt/uel efficiũt uoluptatẽ? PRO. prorſus. SO: Quęro igitur hoc utrũ ex eo ꝙ iocunda ſunt/nõ bona ſint. Vtrũ uidelicet ipſa uoluptas ſit non bonum. PRO. ut ipſe ubiq; dicis o Socrates hoc cõſideremus: & ſi ad rẽ cõducere hęc conſideratio uideatur/ideq; iocundum bonũq; appareat concedemus. Sin minus? tunc iam dubitantes obiiciemus. SO. Vtrum igit ipſe diſputationis dux eẽ uis? an me ducere iubes? PRO. Equũ eſt te eſſe ducem Tu nãq; cępiſti. SO. Hoc modo forſitan quod quærimus patefiet: Queadmodũ ſiqs ad dinoſcendum hominis ſanitatẽ uel aliũ corporis habitũ atq; opus uultũ eius & manus extremas contẽplatus adiiciat/age iam pectus mihi dorſumq; nuda/ ut clarius iſpiciam. Ita nũc ego idẽ ad iudiciũ id reqro. Nam cum affectum tuũ erga bonũ & uoluptatẽ ex tuis uerbis agnouerim tale aliquid mihi expedit dicere. Age Protagora & in hoc tu mentẽ aperias: quid de ſcĩa ſentis. nũ/quid idem tibi quod aliis/an aliud placet? plurimi ſane de hoc ſcientia iudicant/ꝙ neq; robuſtũ aliqd ſit/neq; ducat/neq; etiam dominet. Neq; enim de ipſa ut de duce & principe cogitant: immo ſępe homini p̃ſente ſcientia/non ipſam dominari exiſtimant: ſed aliud aliqd/tũ iram/tum uoluptatem/alias dolorem alias & amorẽ: & ſæpe formidinẽ. Atq; ita de ſcientia cogitãt/quaſi de mãcipio quodam ab aliis oĩbus undiq; tracto: nunquid & tu idem ſentis? an potius pręclarũ quiddã ſciẽtiam & hominis principẽ arbitrariis ita ut ſiqs bona malaue diſcernat/ nunq̃ ab alio inducatur ad aliud q̃ ſcientia iubet agendum? ſed ſufficiens ſit hominis adiutrix p̃ſidiumq; prudentia. PRO. Videtur mihi quod dicis o Socrates. Nã ſi cuiq̃ hominũ turpe eſt negare ſapientiam ſciamq; omniũ rerũ humanarũ eſſe potentiſſimũ/mihi certe turpiſſimũ. SO. pręclare nimiũ uereq; loqueris: ſed cum noſti multos mihi & tibi non credere? Aiunt porro pleroſq; bonoꝝ conſcios/cũ bona agere liceat agere illa nolle/ſed alia. Et quotcunq; rogaui quæ huius rei ſit cã/ferunt homines uoluptate uel dolore/uel aliquo alio illorũ quæ ſupra rettulimus ſuperatos/hæc agere. PRO. alia quoq; mul/ta ſunt o Socrates in quibus homines errãt. SO. age itaq; una mecũ conare hominibus ꝑſuadere: docereq; illos quæ nã hæc ſit paſſio/ꝙ aiunt ſe a uoluptatibus ſuperari: & hãc ob cãm q̃ cognoſcũt bona/non facere. Forte nãq; dicentibus nobis illos errare/ſtatim obiicerẽt o Protagora atq; Socrates ſi non eſt paſſio hæc uinci a uoluptatibus: quæ nã eſt alia? quã dicitis uos? exponite. PRO. quid uero nos ad multorũ opinionẽ attẽdere decet: q utcuq; cõtingit loquunt? SO. conducturũ uobis hoc arbitror ad inueniẽdũ q̃mo ad cęteras uirtutis partes fortitudo ſe habeat: quare ſi in ſuperiori cõuẽtione ſtãdũ cenſes/ut uidelicet ego ducã/qua maxime inueniri poſſe quod querimus arbitror ſequere. Sin minus hoc & dimitti mauis. Mitto. PRO. probe loqueris: perge igitur ut cępiſti. SO. Si iterum a nobis ſciſcitarentur/qd iſtud uos eẽ dicitis/quod nos uinci a uoluptatibus dicebamus? ſic ego ad illos. Audite iam: ego & Protagoras uobis iſtud declarare conabimur. Nunquid perin/de hoc fieri dicitis/ut ſæpe contingit homines ciborum poculorũq; & uenereorũ uoluptate ꝑellectos uictoſq; adſciſcere illa/ẽt ſi mala eſſe cognoſcant? aſſentirentur illi. Tunc uos ita. Mala uero

illa cur dicitis? Vtrũ quia uoluptatẽ hanc pręſentẽ prebẽt/ & ſuauitate deliniunt? An quia in poſterũ morbos/inopiam/& alia multa generis huius adducunt? An ẽt ſi nihil tale in poſterum inferũt: tãtũq; delectant/nihilominus mala ſunt/ex eo quod cognoſcẽtẽ hominẽ delectãt? putamus ne eos o Protagora aliter reſpõſuros q̃ ꝙ nõ ꝑꝑ preſentem uoluptatis ipſius illationẽ mala ſunt: ſed propter morbos & alia q̃ ſequunt̃. PRO. ſic uulgus arbitror reſponſurum. SO. Nonne dum morbos adducunt/dolores inferunt? dũ egeſtatem dolorẽ? Aſſentirent̃ ut arbitror. PRO. imo certe. SO. hæc ergo o uiri non ob aliud ut ego & Protagoras arbitramur/mala uobis apparent/ q̃ ꝙ in dolores deſinunt cęteriſq; uoluptatibus priuãt: cõfiterent̃. PRO. ꝓculdubio. SO. Si cõtra rurſus interrogaremus o uiri qui bona iterum triſtia eſſe fatemini: nõne eiuſmodi quædã dicitis? ceu exercitationes corporũ: labores militię: medicorũ curatiões: q̃ uel ſecãdo fiunt uel urendo: uel pharmacis uel inedia/bona dicitis/ſed moleſta: conſentirẽt. PRO. Et hoc. SO. Vtq; hęc ex eo bona uocatis ꝙ preſentibus doloribus cruciatibuſq; cõficiunt. An ob id potius ꝙ in poſterũ ex his ſanitas & bona corporis habitudo patriæ ſalus/potentię/diuitięq; ſequũtur. Ob id ipm dicerent ut exiſtĩo: PRO. ego quoq; id iudico. SO. an ob aliud hæc bona ſunt/q̃ ꝙ in uoluptates deſinũt & moleſtias pellũt? Alium ne finem aſſignare poteſtis/ad quẽ reſpiciẽtes hęc bona uocetis q̃ uoluptates atq; dolores? Nõ poſſumus ut arbitror reſponderent. PRO. Sic equidẽ puto. SO. an non uoluptatem ut bonũ ſequimini: dolorẽ ut malũ fugitis? cõcederẽt. PRO. profecto. SO. Ergo id malũ exiſtimatis/dolorem ſcilicet. bonũ uoluptatẽ. quandoqdem & ipſam oblectationẽ tunc ſane malã dicitis eẽ/qñ maioribus uoluptatibus priuat/q̃ prebet. uel qñ uehemẽtiores dolores infert illis quas continet uoluptatibus. Quoniam ſi ob aliud delectationẽ ipſam/malã appellaretis ad aliũ finẽ reſpicientes/nobis quoq; monſtrare poſſetis. Sed nequaq̃ poteritis. PRO. Neq; mihi poſſe uidetur. SO. Similiter quoq; dolorẽ ipm tunc dũtaxat bonũ dicitis/cũ maiores fugat dolores q̃ ĩfert/aut uoluptates moleſtis uehemẽtiores ĩducit: qñ qdẽ ſi ad aliũ finẽ reſpiciẽtes/dolorẽ bonũ iudicaretis nobis apire poſſetis ſed nõ poteritis. PRO. Vera narras o Socrates. SO. Si me cõtra ĩterrogaretis o uiri: q̃obrem ubiq; multa de hoc loquor? ignoſcite mihi ꝑtinus rñderẽ/prĩo nãq; haud facile demõſtrari hoc pt quid eſt quod dicitis a uoluptatibus ſuperari. Deindę demonſtrationes omnes in hoc ipſo conſiſtunt. Et nũc ẽt retractare licet/ſi quomodo habetis aliud quod bonũ dicatis q̃ uoluptatẽ: & quod malum aliud q̃ dolorẽ. An ſufficit uobis uitam iocunde abſq; triſtitia ducere. Quod ſi ſufficit neq; dicere poteſtis aliud bonũ uel malũ/quod non ad hæc tendat/audite quod ſequit̃. Aio equidẽ his ita ſe habentibus/ridiculum uobis eſſe ſermonem/quando dicitis hominẽ mala cognoſcentem eẽ mala/illa nihilominus agere/cum liceat non agere/uoluptatibus tractum atq; perculſum. Atq; iterum quando dicitis/hominẽ bonorum conſcium/agere nolle pręſenti uoluptate detentum. Hæc autẽ ridicula eſſe patebit: niſi multis utamur nominibus. Iocundo. Triſti: bono ac malo. Sed poſtq̃ duo hæc eẽ apparuerunt/duobus ipſa noĩbus appellamus primũ qdẽ bono ac malo: poſtea iocũdo ac triſti: his poſitis ita dicamus: cognoſcentẽ hoĩem mala eẽ mala/illa nihilomin⁹ agere. Siqs ãt q̃rat q̃obrẽ? qa uidelicet uictus rñdebimus. A quo? q̃ret ille: nobis ãt nõ licebit ulterius a uoluptate uictũ dicere. Aliud. n. nomẽ uoluptatis loco ſuſcepit. bonũ. Iõ rñdebimus illi uictũ a bono. Tũc ſi ille q nos ĩterrogat cõtũelioſus forte uir ſit ridebit nos/atq; dicet/ q̃ abſurdũ ẽ ꝙ dicitis? Si facit qs mala: ſciens mala eẽ cũ nõ oporteat facere uictus a bonis: an bõa hæc digna ſunt/ut mala uicãt uel non digna? Non digna dicemus: neq;. n. aberraſſet ille quẽ dicimus a uoluptatibus ſuperatũ. Ad hæc ille quãobrẽ bona indigna ſunt ut mala uincãt/uel mala/ut bona? nunqd ob aliud/q̃ cũ hæc maiora ſunt/illa minora: uel plura hæc/illa pauciora. Nõ habebimus pręter hãc cãm aliquã. Adde ille Cõſtat iã ꝙ ſupari hoc dicit̃/loco exiguorũ bonoꝝ/maiora mala ſuſcipe. Hæc itaq; ſic ſe habeãt. Mutemus igit̃ hæc nomina accipiamuſq; ad eadẽ iocundũ ac triſte/dicentes hominẽ agere/tunc diximus mala/dicamus nunc triſtia/ſcientẽ triſtia eſſe a uoluptariis ſuperatũ: talibus. ſ. ut uictoria ſint indigna. Quæ uero alia ineſt ad dolorẽ indignitas uoluptati q̃ exceſſus inter ſe atq; defectus? hoc eſt cũ inter ſe hæc maiora minoraue fiunt: plura itẽ & pauciora/uehementioraq;/& remiſſiora. Siqs aũt dixerit. At multũ differt o Socrates uoluptas preſens a futura uoluptate atq; moleſtia: dicam equidẽ/nũ alio quopiã q̃ uoluptate atq; moleſtia? haud ſane alio poteſt. Sed ꝑinde eſt ac ſi uir ꝑitus põderũ collectis uoluptariis collectiſq; triſtibus/eminuſq;: & cominus/lancibus ſupponere/diceretq; utra ſint plura. Si enim uoluptaria cũ uoluptariis libres/maiora ſemꝑ & plura ſunt eligenda: ſin aũt triſtibus/triſtia cõpares/pauciora atq; minora: ſin iocũda cũ triſtibus: & triſtia a uoluptariis excedant̃/ſiue ꝓpinqua/remotis/ſiue remota ꝓpinquis/ratio illa eſt eligenda in qua hæc inſunt ꝙ ſi iocũda a triſtibus excedant̃/minime. an aliter ſe res habet o uiri? ſcio equidẽ nihil afferre eos aliud poſſe. PRO. Idem & ipſe arbitror. SO. Poſtq̃ uero ita ſe id hẽt/illos hũc in modũ interrogabo. Apparent oculis ueſtris eędem moles/cominus maiores minores eminus? ita reſpondebunt. Et craſſa & multa ſimiliter? & equales uoces/prope maiores longe uero minores? Conſentient: ſi in hoc bene agere & felicitas noſtra conſiſteret/hoc eſt in magnis molibus fabricandis accipiendiſq; paruiſq;

uiſq;

uiſq; uitandis q̃ nã nobis potiſſima uitę ſalus eſſet? nũ ars dimetiẽdi? an apparentis potẽtia? Immo
potentia hęc nos deciperet & errore confundens ſępe nos cogeret eadẽ alias aliter iudicare: atq;
adſciſcere. In actionibuſq; & electionibus magnorũ ac paruorũ ſepius penitere. Dimetiendi uero
facultas apparens hoc abrogaret refelleretq;: ueritatemq; aperiens animo quietẽ daret in ueritaſ
te manenti: atq; ita uitã ſeruare. Conſentirent ne hoĩes ad hęc dimetientẽ artẽ ſeruare nos/an aliã?
PRO. hãc ipſam. SO. quid porro? ſi in ipſa paris ĩpariſue electione ſalus uitæ conſiſteret: qñ quod
plus eſt recte eligi oporteret: & qñ quod minus/uel ipſum ad ſeipſum/uel aliud forte ad aliud, ſiue
prope ſeu ꝓcul ſit: quid potiſſimũ noſtrã uitã ſeruaret? nõne ſcientia? Et nõ metiendi qdẽ cũ exceſ
ſus: atq; defectus ars hęc ſit. Cũ uero paris & ĩparis habenda ratio ſit/nõ alia q̃ numerandi ſciẽtia.
Cõcederẽt homines hæc? An non? PRO. Abſq; controuerſia cõſentirent. SO. Poſtq̃ uero ſalus ui
te apparuit in recta uoluptatis & doloris electione cõſiſtere quoad plura & pauciora/maiora & mi
nora/propinquiora & remotiora pertinet: nonne dimetiẽdi primo facultas exceſſus: atq; defectus
ęqualitatiſq; mutue conſideratrix. PRO. Neceſſe eſt. SO. Q m̃ uero metiendi facultas eſt/neceſſe
eſt/ut ars & ſcientia ſit. PRO. Admittent. SO. Quæ uero potiſſimũ hęc ſcia ſit/alias conſiderabiſ
mus. Sufficit in pręſentia ſciam eſſe q̃tũ ad eã ſpectat rñſionem: quã ego & Protagoras ueſtrę eraſ
mus queſtioni daturi. Hęc ſi recordamini erat quęſtio. Nos quidem conſenſimus nihil ſcientia po
tẽtius eſſe: immo ſemper ubicũq; adeſt uoluptati cũctiſq; aliis dominari. Tunc uos obiiciſtis uolu
ptatem ſępenumero ſcienti homini dominari. Quod cũ uobis nequaq̃ daremus: ſtatim uos ita ro
gaſtis o Protagora atq; Socrates: ſi hoc non eſt a uoluptatibus ſuperari: ſed aliud quiddam/declaſ
rate uos quid iſtud. Si illico uobis reſpondiſſemus inſcitiam eſſe nos protinus riſiſſetis: Nunc autẽ
ſi nos derideris: uos quoq; ipſos irridebitis. Ipſi enim uos pauloante confeſſi eſtis defectu ſcię aber
rare illos qui in uoluptatum & dolorum electione delinquũt. Ea uero bona ſunt & mala: neq; defe/
ctu ſciẽtię tãtum dixiſtis/ſed ulterius addidiſtis/defectu ſcilicet ſcię metiendi. Actio autẽ aberrans
abſq; ſcia ut & uos nõ latet/ab inſcitia ꝓuenit quapꝑ quod dici ſolet a uoluptatibus ſupari extrema
inſcitia eſt. Quã ueluti morbũ Protagoras hic & Prodicus & Hippias curaturos ſe q̃ſi medicos ꝓſ
fitentur. Vos aũt quia aliud quiddã eſſe hoc q̃ inſcitiã opinamini: neq; uos ipſos/neq; filios ueſtros
hiſce ſophiſtis rerum harum doctoribus curandos traditis/quaſi uirtus doceri non poſſit. Sed cũ
pecuniis indulgeatis nimium neq; mercedẽ his preceptoribus offeratis priuatim publiceq; delin/
quitis. Hęc plane uulgo reſpõdiſſemus. Nũc aũt uos etiã o Prodice atq; Hippia una cũ Protagora
hoc ꝑcõtor/cõis enim uobis hic ſermo/nũquid uera uobis loqui uidear an falſa? Vera admodũ diſ
cta eſſe ſuperiora/uiſum eſt oĩbus. Cõceditis igitur inq̃/quod iocundũ eſt/eſſe bonum/quod triſte:
malum. Diſtinctionem uero illam nominum/quã Prodicus hic inducere ſolet/reiicio eiuſq; requi/
ro iudiciũ: Siue enim uoluptariũ/ſiue delectabile: ſeu lętum: ſeu quomodocũq; aliter nomines opſ
time Prodice hoc mihi nũc ad quod uolo/reſpondeas. Subridens Prodicus aſſenſus eſt: & alii pari
ter conſenſerunt. Tũ ego: quid ad hoc o uiri? actiones oẽs quę ad iocunde & ſine moleſtia uiuẽdum
tendũt nõne honeſte & utiles? honeſtumq; opus/bonũ & utile? Adnuerũt. Si ergo iocũdum ipſum
bonum eſt/nemo/uel ſciens/uel exiſtimans alia meliora eſſe his quæ fecit/ac poteſt: deinde hęc agit
dũ meliora poteſt. Quod uero dicit ab affectibus ſuperari/nihil eſt aliud q̃ inſcitia. Et quod affecti
bus dominari/ſapiẽtia: placuit oĩbus: quid uero inſcitiã nõne tale quiddã dicitis: qñ quis falſa opiſ
nione decipitur circa res plurimi faciendas? hoc quoq; dederunt. Nemo uero libẽs ad mala deſcẽ
dit/uel ad illa quę mala exiſtimat. Neq; hoc ut uidet nature hominis ineſt/ut ad ea q̃ cenſet mala lo
co bonorum declinare uelit. Et cum e duobus malis alterũ eligere cogitur nemo quod peius eliſ
git/dum licet quod eſt minus malũ eligere. Hęc oĩa cũctis nobis rata habẽda uiſa ſunt. Quid inq̃
timorem ac terrorem uocatis. Nunquid quod ego erga te dico Prodice? expectationẽ porro quã
dam mali/ſiue timorem: ſeu terrorem dicatis ipſe uoco. Viſum eſt Protagoræ atq; Hippię timorẽ
ac terrorem hoc eſſe: Prodico aũt timorem quidem eſſe hoc/terrorẽ uero minime. Nihil id refert
inq̃ o Prodice ſed iſtud ſi uera ſunt ſupradicta. Volet ne aliquis ad illa ꝓficiſci quæ metuit/dũ lice/
bit ad ea quæ minime timet? An fieri neq̃t ſecũdum ea quę iã conceſſimus? nã quę quis metuit/cõ/
ſtitit ꝙ male eſſe putat: quodq; nullus ſponte ad illa deſcendit & accipit quæ mala exiſtimat: hæc
quoq; omnibus placuerunt. His ita ſuppoſitis o Prodice inq̃ & Hippias primam eius reſponſionẽ
Protagoras coram uobis tanq̃ ueram defendat. Immo uero nũc nõ primam. Inquit enim primo
ex quinq; uirtutis partibus nullam talem eſſe/qualis eſt alia: & unãquãq; propriam habere potenſ
tiam/non hoc exigo nũc: ſed quod poſtea dixit. Inquit enim in ſequentibus quattuor uirtutis ptes
ſatis inuicem propinquas eſſe. Vnam uero illarum ſcilicet fortitudinem a reliquis longe differre.
Quod inde coniici poſſe dicebat/ꝙ pleriq; inuenirentur fortiſſimi uiri: qui tamen profaniſſimi: in
iuſtiſſimi: intẽperatiſſimi: & inſipiẽtiſſimi eſſent: ex quo patere uolebat fortitudinem ab oĩbus aliis
uirtutis partibus plurimum differre. Cuius ego reſponſum ſtatim uehementer ſum admiratus.
multoq; etiam magis poſtq̃ uobiſcum hęc tractaui. Quare ab illo ſciſcitatus ſum utrum fortes auſ

Prouerbiũ a uoluptatibus ſupari extreſ ma iſcitia eſt.

Quid Iſcitia

daces uocaret. Ille uero pręcipites inſuper addidit. Recordaris Protagora hęc te rñdiſſe. PRO. Recordor. SO. Dic obſecro nobis ad qd pręcipites homines fortes nũcupas? An ad ea/quæ timidi aggrediuntur? PRO. Non. SO. ergo ad alia. PRO. nempe. SO. utrum timidi audenda aggrediuntur. Metuenda fortes. PRO. ita fertur o Socrates. SO. Vera narras. Veꝝ nõ hoc requiro: immo uero tu ad qd precipites fortes appellas? nũ ad mala ſcientes eſſe mala pernitioſaq;: uel ad ea q̃ talia non ſunt. PRO. Impoſſibile hoc eſſe abs te ſuperioribus rationibus eſt oſtenſum. SO. Et in hoc quoq; uere loqueris. Quãobrem ſi hoc recte eſt demonſtratum/ea quę mala pernitioſaq; iudicat nullus aggreditur: quãdoquidẽ conſtitit inſcitiam eſſe quod dicit̃ ab affectibus ſupari. PRO. plane. SO. enimuero oẽs inuadũt illa quæ audẽt/tam timidi q̃ fortes. Atq; hac rõne eadẽ & timidi & fortes aggrediuntur. PRO. Immo cõtraria oĩno ſunt o Socrates ea ad quę fortes & timidi ꝓficiſcunt̃. Nã ad bellum quidem ire hi uolunt/illi uero noluut. SO. Vtrum ire honeſtum an turpe? PRO. Honeſtũ. SO. Nõne ſi honeſtũ/etiam bonum eſſe ſupra conſenſimus? Omnes enim actiones honeſtas & pulchras/etiã bonas eſſe conuenimus. PRO. Vera loqueris: & mihi quidẽ ſemper ita uidet̃. SO. probe. Verũ quos nã dicis in prelium ire nolle/cum iter id pulchrum bonumq; ſit? PRO. Timidos. SO. Nõne ſi pulchrum & bonum/etiã eſt iocundũ? PRO. conceſſum eſt. SO. nũ quid cognoſcentes timidi ad pulchrum/melius & iocundius ꝓficiſci nolũt? PRO. At uero ſi hoc admittimus ſuperiores cõuentiones peruertimus. SO. Quid porro? Vir fortis nonne ad id quod pulchrum melius iocundiuſq; eſt tendit? PRO. neceſſe eſt confiteri. SO. omnino igitur fortes uiri. Neq; turpiter/metuunt ſi quando/metuunt neq; turpiter audent. PRO. ita eſt. SO. Si nõ turpiter/honeſte & pulchre. PRO. certe. SO. Sin honeſte etiã bene. PRO. utiq;. SO. nonne & timidi & feroces & furioſi cõtra turpiter audent & metuunt turpiter? PRO. Et iſtud. SO. Cur aũt turpiter & male audẽt/niſi ꝓpter ignorantiam & inſcitia? PRO. Ob hanc ipſam cauſam. SO. Quid uocas hoc/quo timidi ipſi timidi ſunt. Timiditatem ne? an fortitudinem? PRO. timiditatem. SO. timidi aũt nonne propter metuendorum inſcitiam apparuerunt? PRO. ſane. SO. propter hanc ergo inſcitiã timidi ſunt. PRO. nempe. SO. Illud aũt quo timidi ſunt timiditatem eẽ aſſeruiſti. PRO. aſſerui. SO. nõne igitur metuẽdorum & nõ/metuendorum inſcitia/timiditas erit. PRO. erit. SO. Enimuero cõtraria eſt fortitudo timiditati. PRO. abſq; dubio. SO. an non ſapiẽtia metuendorũ & nõ metuendorũ eorũdem inſcitię cõtraria eſt? PRO. prorſus. SO. horum uero inſcitia timiditas. PRO. & maxime quidem. Sapientia igitur/metuendorum/& nõ metuendoꝝ fortitudo eſt eorũdem inſcitię contraria exiſtens. Haud ulterius annuit Protagoras/ſed ſiluit. Tũ ego. Quid taces Protagora? cur nõ aut annuis/aut renuis? ipſe met perage iuquit. Cõcludam protinus inq̃/ſi unum hoc dũtaxat interrogauero. Verũ tibi nũc etiã ut & ſupra inſipiẽtiſſimi quidã eſſe uideãtur qui tamen fortiſſimi ſint. Contẽdere nimis inquit uideris o Socrates ut ipſe reſpondeã. ergo morẽ tibi geram. Impoſſibile dico uideri ex his quæ ſupra conceſſimus. non ob aliam cãm inq̃ de his omnibus te percontor q̃ q; noſſe cupiam qualia ſint quæ ad uirtutem ꝑtinẽt/quidue ipſa ſit uirtus. Scio equidem hoc declarato ſtatim notum fore & illud quo de ego & tu tot iã uerba cõſumpſimus: dũ ego quidẽ uirtutẽ doceri poſſe negarem/tu uero poſſe aſſeuerares. Atq arbitror noſtræ diſputationis exitum/ſi hominis inſtar uocẽ nãciſceret̃ deriſurum nos & his atq; huiuſmodi correptionibus reprehẽſurum: q̃ abſurdi eſtis o Socrates atq; Protagora. Tu quidẽ ab initio dicebas o Socrates doceri nõ poſſe uirtutẽ/nũc repugnare tibi ipſi ſtudes/dũ oſtẽdere niteris omnia hęc eſſe ſciam iuſtitiã ſcilicet/temperantiam/fortitudinem. Qua ratione maxime uirtutem doceri poſſe conſtaret. Si enim aliud quiddã eſſet ſciẽtia q̃ uirtus/quod Protagoras aſſerere ſupra tẽtabat/plane doceri nõ poſſet. Nunc autem ſi uniuerſum ſcientia apparebit: quod ipſe iferre conaris o Socrates/mirum erit/ſi per doctrinã uirtus cõparari non poſſit. Protagoras autem primo quidẽ doceri uirtutẽ uoluit: nũc contra/ adniti uidetur: ut quoduis aliud potius q̃ ſciẽtia uirtus appareat. Quo pacto minime omniũ doceretur. Equidem o Protagora uidens hæc omnia ſurſum/deorſumq; grauiter perturbata ut in lucẽ ueniant/uehementer affecto. Velim autem his inter nos enarratis/quid uirtus eſt oſtẽderemus: rurſuſq; utrum doceri poſſit necne monſtraremus. Ne ſępe nos Epimetheus ille fallat ĩ cõſideratiõe decipiẽs/quẽadmodũ in diſtributiõe neglexit ut tu narrabas. Prometheus enĩ ea in fabula mihi magis q̃ Epimetheus placuit quo utens & uniuerſæ uitę meę ꝓuidens/hęc oĩa tracto. Atq ſi ipſe uelles/ut ab initio dixi libẽtiſſime de his rebus tecum deliberarem. Tũ Protagoras/ſtudium hoc tuum inquit o Socrates ſermoniſq; diſcurſum laudo. Etenim cum cetera niſi me fallit opinio a me abſint uitia/inuidia certe omnium remotiſſima. Et de te quidẽ multis iã dixi me oĩum quos conuenerim maxime me te admirari: ęqualium certe quã maxime. Addo quinetiã nil mirũ mihi fore/ſi ſapientiæ ſtudio clarus euaſeris? Ac de his alias quandocũq; uoles ediſſeremus. Nunc iam hora eſt ut me ad alia conferã. Ita inquã agendum eſt/ſi tibi uidetur: quandoquidem & ipſe iam pridem alio abire cogebar ut dixi: uerũtamen ut Calię honeſto adoleſcenti morem gererem/perſtiti. His dictis atq; auditis abiuimus. PROTAGORÆ FINIS.

¶Argumentum

ℭ ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN EVTHYDEMVM.

PLato inſignis charitate uir in Euthydemo quẽadmodũ & ſępe alibi ſtudet animos ad
ſeria natos a uanis ſophiſtarum nugis auertere : oſtendens eos uel ubi de rebus gra/
uiſſimis agit/ludere:ſpemꝗ audientiũ ubiꝗ deludere. Hos aũt & alibi & aliter & hic
ita deſcribit/curioſos & uanos in uerborum altercatione certatores / promptoſꝗ ad
quoduis dictũ:ſeu uerum/ſiue falſum ſit/refellendum. Primo quidẽ oſtendit q̃ auarũ
ſit ingeniũ ſophiſtarũ:cum Euthydemus Dionyſodoruſꝗ fratres ſophyſtę/artem militarem / qua
gloriant/parati ſint mercede docere/quam nullus umq̃ uendidit. Deinde q̃ ambitioſum. Quip-
pe cum iudicialẽ ꝑitiam una cum militari & utrãꝗ/una cum ſophiſtica/quę lõgiſſime iter ſe diſcre-
pant ſimul profiteãtur. Tertio q̃ uanũ nempe iam ſenes a rebus ad uerba/a ueritatis ſtudio ad men
dacia ſeſe conferunt. Quarto q̃ contẽnendũ. Breui.n.& ad ſummã biennio quilibet cauillatoriam
hanc aſſequit facultatem. Quinto q̃ periculoſum. Nã cui mirum uideri debet ſimplices adoleſcẽ/
tes fucatis ſophiſtarũ argutiis facile irretiri/falſiſꝗ inde opiniõibus ꝑnitioſiſꝗ moribus ĩbui. Quã
doquidẽ & Socrates ipſe ſenex ſapientiſſimuſꝗ fingitur eadẽ eſca illaqueatus/ admirabunduſꝗ ad
ſophiſtaꝝ gymnaſia properare. Adde ꝙ & Socraticus ille demõ q a nullo decipi poſſe uidet / a ſo-
phiſtis horum nebulonum pręſtigiis fingitur eſſe deceptus. Interea Socrates etiã in ſenectutę ſcho
las puerorum & ludos muſicę/uerborumꝗ ridimenta frequentans/nos admonet:primo quidem
neq̃d ad deſciplinarum ꝑfectionem uel minimũ contẽnamus deĩde ne ut ſępe accidit ſub ruſtico
quodam uerecundię rubore a diſciplinę ſtudiis arceam. Tertio ut Solonis more tam diu diſcẽdũ
nobis eſſe cenſeamus q̃diu uiuendum. Proinde ꝙ ſophiſtę Socraticam aduerſus eos ironiã nunq̃
animaduertũt:imo uero nihil tam magnificũ in eoꝝ laudes adducit/ quin facillime credẽt palãꝗ
recipiant:duo nobis declarat pręcipue:alterũ quidem nihil uanius his nebulonibus reperiri poſſe
alterum uero eos qui ad alios fallendos impenſius ſtudent nimirum ſua ipſorum fallacia facillime
falli. Pręterea ꝙ pręſtigiatores eiuſmodi uirtutẽ quã pollicent neꝗ pręſtãt umq̃: neꝗ ad ipſam alĩ
cubi exhortantur ſed ad cõſuetas uerborũ cauillationes ubiꝗ refugiunt:eaſꝗ quaſi res ſerias ſtu-
diis aliis quaſi ludis ꝓculdubio anteponunt tria potiſſimũ nobis ſignificat. Primũ eos qui uirtute
ipſi ornati non ſunt/eã nũq̃ uel rõne/uel exẽplo poſſe docere. Secundũ homines uerborum nimiũ
curioſos/res bonas nunq̃ uel cõſequi/uel afferre. Tertium eos qui facillime plurima pollicent/mi-
nime oĩum promiſſa ſeruare. Accedit ad hęc ꝙ Socrates ſophiſtas ad docendã uirtutem allicit di-
ſcipulorum diuitũ plurimorũꝗ turba tanq̃ ambitioſos nimiũ & auaros. Sed ibi ſub ꝑſona Critõis
ammonemur/ne temere cuilibet curandũ aĩum cõmittamus. Quod uero Socrates ſophiſtas dũ
uirtutẽ ꝓmittunt interim quaſi deos obſecrat aperte declarat/ab ipſo deo/uirtutem eſſe petendã:
homineſꝗ uirtute preditos quaſi diuinos habendos eſſe. Item ꝙ illos ob uirtutis ſtudium regibus
beatiores exiſtimat/plane ſignificat uirum uirtute pręditum primo quidem ſui ipſius/deinde & re
gum eſſe regem. Docet prǽterea Socrates in Clinia curãdo quãta cum caritate quãtam curãdę iu/
uentuti adhibere diligentiã debeamus. Mox uero ſub inſolẽtiſſimorũ ſophiſtarũ pollicitationibus
parturiunt montes/naſcetur ridiculus mus. Sed & notãda eſt ibi hyperbolica quędã ad uanos ho-
mines deridendos. Socratis ironia. Deinde incõparabilis uanitas nebulonum pro rebus uerba &
illa quidẽ ineptiſſima ubiꝗ pręſtantiũ cũꝗ exhortatiõem ad ſapientiã promiſerint ad pueriles ine
ptias relabentiũ:tum Socrates uniuerſum ſophiſtarũ gymnaſium/ait laudũ eẽ uerborum/eoſꝗ re
rum naturam omnino latere:atꝗ artificioſas illorum telas/ſola uerborũ expoſitione ſignificatio
niſꝗ diſtinctione poſſe diſſolui. Obſecrat deinde facetiſſima quadã ironia ſophiſtas/ ut poſt ludos
ad ſeria ueniant/proponitꝗ formulam quandã ad cuius exemplar exhorationem ad philoſophiã
ab illis exoptet. In eiuſmodi formula felicitatẽ primo quidẽ cõmuni notiõe deſcribit bene uiuere.
Deinde hoc ipſum bene uiuere uel in ipſa rerum ad notũ conſecutione/uel in recto rerum ipſarum
uſu probat conſiſtere. Atꝗ utrinꝗ per inductiones concludit ſapientiam/cum ſola & cõſequatur
res ad uotum & utatur recte ſolam beatos efficere. Ibiꝗ talis inductionibus ordo conſpicitur/ut ſi
per ſingulas uitę partes ſapiẽtia tum ad uotũ conſequitur:tum recte utitur conſequentem in uni-
uerſa uita finem uitę cõmunem ſummumꝗ bonum ſapiẽtia eadem affert in conſecutione ꝓſpera
rectoꝗ uſu conſiſtens. Inter argumentandum uero pręclara fulget ſentẽtia ſectǽ ſtoicǽ fundamẽ/
tum extrema uidelicet & corporea eſſe in differentia potius & cõmunia q̃ aut bona/aut mala dicẽ-
da. Proprie uero bonam eſſe ſapientiã/malã uero inſipientiam. Siquidem per illã bona omnia/per
hanc omnia mala nobis euadunt. ideoꝗ ſapientiã ſolã beatos facere poſſe. ꝙ uero in ſciẽtia pote-
ſtas ad felicitatẽ tota conſiſtat:tria ipſa felicitatis noĩa a priſcis Gręcoꝝ auctoribus inſtituta decla
rãt.ſ. eudęmonia:eutychia:eupragia. Primũ ſignificat cognitionẽ boni: ſm conſecutionẽ / tertiũ
uero uſum/q̃ oĩa ſcĩa nobis ꝑficit. Quã boni ſciam Plato & hic/& alibi dicit quodãmõ oẽm eẽ uir-
tutẽ. Sapientiã quidẽ eẽ abſoluti diuiniꝗ boni ſciam. Prudẽtiam uero ſciẽtiam bonorũ malorũꝗ

proprie ad hominē ptinentiū. iuſtitiā quoq; ſciam bonorū malorūq; pro meritis diſtribuendorū fortitudinē aūt ſciam circa bona & mala audēdi atq; metuēdi. Tēperātiā deniq; ſciam circa bona malaq; ſimiliter ad ſciſcēdi atq; fugiendi. Meminiſſe pręcęteris hic oportet Platonem & hic & ſępe alibi innuere ſapientiā non tam humano ſtudio comparari/q̄ purgatis mentibus diuinitus īfundi ſolere. Quippe cum animus huic coniūctus corpori/ad res penitus a corpore ſeparatas reddatur ineptus & quaſi noctua ſub nimio diuinorum ſplendore caliget. Quapropter ſocratica ad ſapientiā adhortatio/non tam ad ſpeculationē ptinet q̄ ad mores. Quibus tandē purgatus aīus ſapientiā a deo & ſciam prudentiāq; cōſequit. Per hęc Socrates dū a ſophiſtis exhortationem ad philoſophiam quę ē ſapiētię ſtudiū expoſcere ſimulat/ipſe interim aptiſſima quadā diſſimulatione ad philoſophandū mirabiliter adhortatur. Verūtamē nōdū ſophiſtę exhortationē uel pro ſe ipſis uel pro aliis ſaltem accipiunt. Sed p ſolitas iterū ineptias reuoluunt. Vbi appet q̄ ptinax/uel in uitiis: uel in nugis ſemp ſit ingeniū uel iniq; natum/uel perperam educatū. Inter hęc animaduerte diligētiſſime diuinam Platonis ſniam: qua iubemur uirtutis ſapiētieq; conſequēdę gratia perpeti nō ſolum incōmoda: iacturas: labores: & ſeruitutem: uerū ēt ſi ſperemus ex ipſa diſſolutione noſtri meliores deniq; euaſuros/permittere nos illi qui hoc ipſum pmiſerit excoriādos liquefaciendoſq; ac penitus diſſoluendos. Vbi apparet q̄tum animi bonum rebus pręſtet corporeis: & quātum probādi ſint ueteres illi fortiſſimi martyres chriſtianoꝝ: huic illud ſimile qui animā amat ſuā ī hoc mūdo pdet eam: qui uero hic eam perdiderit/eandē in ętherna uita recipiet. Proinde Socrates ſophiſtarum captiunculas confutans demonſtrat contra ſophiſtas facillime poſſe ſophiſmata retorqueri: pręſertim quia cogit eos & ſibimet repugnare & abſurdiſſima confiteri. His actis rurſus ſimile ſuperiori formulam ſimulando declarat nihil boni auditores a ſophiſtis accipere/ſophiſtaſq; ipſos ueluti per ditiſſimos ad bonam frugem reuocari non poſſe. Quoniam uero tria hæc nomina inter diſputandum ſapientiā/ſciam/prudentiā/ſępe repetit animaduertendū eſt/ubi obſeruantius loquitur ſapientiā definire diuinorum cognitionē/ſciam naturalium/prudentiā humanorū. Vbi uero minus obſeruanter/ſcię nomine ad tria hæc ſignificanda uti ſolere. Sed ubi liberius ſingulis pariter pro omnibus uti. Preterea duo adducit artium genera/earum ſcilicet quæ efficiant opera/& earum quæ factis utātur. Et quoniam ars quæ utitur alterius artis opere/tū finē illi fabricādi pſcribit: tum exemplar adhibet operis abſoluēdi/non iniuria utentem artem facienti dignitate pręponimus. Attende hic Platonem tam paruifacere facientē artē/tā magnifacere utentem/ut apertiſſime uelit ſiquis uel materias omnes in aurū pro arbitrio poſſit cōuertere: imo & īmortalitatē ipſam inter hoīes cōparare/nihil ſibi uel tantā auri molē uel īmortalitatē niſi uti ſciuerit profuturā. Attende iterum cōmunē hic oratorię artis abuſum ſophiſticę ſimilē prorſus uituperari tanq̄ faſcinationis maleficę ſpēm ubiq; ad inficiēdos pturbationibus animos uenefice contēdentē. Simili quadā rōne cōmunem poeſis abuſum alibi deteſtatur. Sed quia hic in artibus numerandis nominat dialecticā: ne quorundā more dixerim dialecticem: nā dialectica mihi latinius ſonat/meminiſſe oportet logicā apud Platonē ſignificare artem regulas nominū orationū argumentionūq; diſponētem dialecticā uero ſagacē philoſophantis indaginē regulis his utentē ad rationes rerum inueſtigandas. Diuinarū pręſertim/a quibus rerū quoq; ſequentiū ſummæ rōnes accipiunt. Ideoq; dialecticā pleruq; apud Platonē theologiam nobis ſignificare. Nominat ibidem artem regiā atq; ciuilem. ſ. prudētiā hūani generis feliciter gubernādi. Quæ qdē ſiue in pſona priuata ſiue publica ſit uel una uel multis/ęque ab ipſo tā ciuilis q̄ regia nūcupat: huic pfecto tāq̄ reginę oēs ſubigit facultates: q ī agendo faciēdoq; uerſant: quibus ipſa dat leges: ac tanq̄ inſtrumētis utit & ancillis. Subiicit ſimiliter theologię ſcias oēs q̄ uerſant in ſpeculando: ad quā hę ita ſe habeāt/quēadmodum priuatę artes ad regiā. quāobrem Socrates dū in ipā formula ſupiori formulę rurſus cōtinuata facultatē q̄rit ad felicitatē potiſſimū cōducentē/merito dimiſſis aliis ad regiā theologiāq; confugit. Pręſertim cū felicitas in optimo reꝝ uſu cōſiſtat: hę uero rectiſſimū/tū ſpeculādi/tū agēdi & faciendi uſum afferre oībus p oīa ſtudeant. Idē tradidit in Philębo: idē in ultimo legū idem in libris de re. p. ubi ad generis humani felicitatē futurū gubernatorē in theologia primū/deinde in ciuili inſtruit diſciplina aſſerens diuinā ipſam boni ideā: uix tādē a ſolo legitimo theologo pcipi. Ac niſi pcepta fuerit: non poſſe quicq̄/uel priuatim/uel publice recte agi feliciterq; diſponi: quāuis āt ita ſit. Socrates tamen hic inter adoleſcentes atq; ſophiſtas myſteria hec reuelanda nō cēſet. Mos. n. ſocraticus adoleſcentes exhortatur ſolum ſophiſtas ſolū cōfutat/uiros deniq; legitimos docet. Hic ergo ſub ironia atq; diſſimulatōe eiuſmodi tāgit myſteria/ſeq; ſimulat hęſitare: & q̄ſi īter ſophiſtas uertiginoſos pati uertiginē. Forte uero ambigere propterea ſimulat utrū theologia ciuiliſq; pſtet felicitatē/qa neq; theologiæ: neq; ciuilis diſciplinæ abſolutā perfectionē humana quadam uia/ſed diuina potius inſp ratiōe haberi poſſe ſępe cōfirmat. Quapp nō iniuria humanis diffiſus uiribus/felicitatē in diuinā refert munificētia/in quā & theologiæ ſapiētiā: & ciuilis prudētiā pculdubio rettulit. Eo deniq; pacto hęc omnia nobis accipiēda ſunt: ut humana quidem officia mentes ad felicitatē prepa-

rent

rent prçcipuç ſub theologia ciuiliq̃ diſciplina rectiſſime gubernata: Dei uero ipſius clementiſſima bonitas/ſummũ hoĩs bonum per hçc quaſi media ad ipſum cõuerſis deniq̃ largiaſ. Statueram hic ſatis honeſtũ argumẽto ĩmo uero cõmentario finem imponere. Verum detinet me adhuc neceſſaria quçſtio: ad quid cõducat frequẽs Socratis ironia/ quç qdẽ ſemꝑ Socratis bona diſſimulat: ſçpe uero bona ſimulat ſuperboꝝ: & quãtum ſemꝑ Socrati derogat tantũ / ſçpe ſuꝑbis arrogat: atq̃ id quidem iocis facetiiſq̃ frequẽtibus efficit: & ſepius ultra fidem. Vt in ſe qdem deprimẽdo audientes reddat modeſtiores: in ſuꝑbis uero ſupra fidei modum extollendis/ ſuꝑbiam reddat oĩbus deridendam. Profecto qui prçter modum laudanſ a Socrate ſi non oĩno perditi ſunt/rubore confuſi ſeipſos emẽdant: ſin uero iam ꝑditiſſimi/ non ipſi iam/ ſed pñtes correptionis eius exẽplo tam ridiculam ſuꝑbiç uanitatẽ cautiſſime uitãt. Eſt aũt ſocratica ironia/ res admodum artificioſa: urbana: faceta: uenuſta. Tutius ueritati adſtipulaſ odiũq̃ declinat: dum & ꝓfeſſionẽ apte diſſimulat & pri⁹ ſibi derogat manifeſte q̃ uel clam derogare alteri deprehendaſ: & qđ maximũ eſt in uitiis corrigendis fugit maledici notã. Per hanc utiq̃ ꝓpe huius dialogi finem ſophiſticç cauillationis uituperationẽ in tria colligit capita: primũ ꝙ ꝓbatiſſimi quiq̃ nugas eiuſmodi aſpernanſ. Secũdum ꝙ ſophiſmata ſeipſa cõfundunt. Tertium ꝙ uel pueri hçc tanq̃ leuiſſima biduo aſſquũtur/mox a ſophiſta deſcẽdit ad rhetorẽ. Vterq̃ enim ciuilem uirtutẽ falſo ꝓfiteſ/ut ſcribitur in Gorgia: & ſophiſta quidem philoſophi ſpeculationẽ: rhetor aũt moralem philoſophi diſciplinã ſimulat ꝓcul a uero: oſtẽdit aũt rhetores atq̃ oratores dum ſe & philoſophos & ciuiles ſimul ꝓfitenſ eẽ ad utrũq̃ prſus inutiles. Concludit poſtremo dialogũ gemina optimaq̃ ſñia. Altera qdem curãdum magis eẽ/ut bñ ſint filii q̃ ut ſint: atq̃ ut illos relinquas bonos/potius q̃ illis relinquas bona. Altera uero oĩno eẽ philoſophãdum quãdoqdẽ philoſophia ipſa res eſt diuina: neq̃ uel ob falſos eius profeſſores: uel ob mendaces calumniatores dimittendam eſſe poſſeſſionem adeo prçtioſam.

ℭARGVMENTI FINIS

ℭEVTHYDEMVS VEL LITIGIOSVS TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI

ℭCRITO SOCRATES EVTHYDEMVS DIONYSODORVS CLINIAS CTISIPPVS

CRITO.

q Vis nam ille erat o Socrates: qui cum heri ĩ Lycio diſputabas? Nempe turba frequẽs circũſtabat. Quare licet propius accederem audiendi auidus/nihil tamen aperte ꝑcipere poteram. cum uero in pedes erectus inſpicerem/mihi uiſus eſt hoſpes quidam eſſe/qui cum diſſerebas. Quis ille? SO. De quo interrogas Crito: Nõ enim unus tantum/ſed duo aderant. CRI. tertius ad dexterã tuam ſedebat is/cuius nomẽ audire ꝑcupio. Medi⁹ aũt adoleſcẽtulus ille Axioci fili⁹: q mihi uiſus ẽ ſatis admodũ ꝓfeciſſe. Critobuli qdẽ nñi ferme çq̃lis ẽ. Veꝝ ille aridiori quodã corꝑis habitu: hec grãdioris ſpẽm prçſeferre vř honeſta ſane indole atq̃ egregia. SO. Euthydem⁹ is ẽ quẽ q̃ris o Crito. Qui uero ad ſiniſtrã ſedebat/ Dionyſodor⁹ ei⁹ frater: q diſputatõis ꝓriceps ſimul extitit. CRI. neutrũ cognoſco o Socrates. SO. Noui qdẽ hi ut uidenſ ſophiſte. CRI. Q uçnã hoꝝ patria eſt? q̃ ſapiẽtia? SO. Chii ſunt ut arbitror patria: Thurios populos petiere. Vñ digreſſi multos iam ãnos his in locis uerſanſ. Sapiẽtia uero illoꝝ mirabilis eſt o Crito. In oĩb⁹ certe ſapiẽtiſſimi: & hacten⁹ ignorabã eqdẽ ꝑfectos athletas eſſe: hi enim ad omne certãdi gen⁹ potẽtes ſunt: nõ quẽadmodũ Acarnani fratres athlete. Illi nãq̃ corꝑe tantũ ualẽt: hi uero corꝑe primũ pugnare maxĩe poſſunt: & eo genere pugnç/quo oĩa ſuꝑanſ: ſane ad rẽ militarẽ inſtructi ſunt plurimũ: & quẽuis alium mõ mercedẽ exponat/ad eã rem ſtrenuũ uirũ reddere pñt. Deinde iudicialem pugnã & ipſi tractare expedireq̃: & unũquẽq̃ inſtruere pñt ad ſcribẽdas cãs & orãdas. Hactenus qdẽ haꝝ rerũ dũtaxat periti erãt. Nũc aũt perfecte athletaꝝ facultati finẽ impoſuerũt. Quod enĩ deerat certãdi genus/nuper aſſecuti ſunt: ut nemo illis ualeat reluctari uſq̃ adeo in uerboꝝ altercatõe fortes euaſerũt / ꝓmptiq̃ ad quoduis dictũ ſeu ueꝝ ſiue falſum ſit: refellendum. Quapropter o Crito his me uiris tradere cogito. pollicenſ. n. quẽuis alium breui ſe eorũdem compotem reddituros. CRI. An non te grãdior çtas abſterret o Socrates? SO. Minime Crito. Eſt enim quod me ſoletur: neq̃ diffidere ſinat. Nempe & hi iam ſenes ut ita dixerim/ huic ſe facultati quã ego nũc exopto/cõtentioſe uidelicet dediderũt. Nam ante biẽnium eam nõdum callebant. Vnum uero hoc tantũ uereor/ne his dedecori ſim quẽadmodũ Cõno Metrobii filio citharĩſtç/qui me etiã nũc fidib⁹ docet: pueri igiſ cõdiſcipuli me quotidie rident & Connũ ipſum ſenum

Q đ çtas grandior nõ debeat abſterrare a diſciplina.

magiſtrum nuncupant. Ne ergo hoc idem aliquis hoſpitibus his obiiciat/& illi hoc detenti/me re cuſent/alios quoq; nõnullos o Crito natu grandes mecũ illuc diſcendi gratia ꝓficiſci ſum exhortatus: hic item alius pſuadere conabor. Sed cur nõ & tu uenis? filios tecũ ducens? porro cũ uiderint quia ſuperabũt filioꝝ quoq; tuorum cõcurſum his quaſi illecebris adducti libẽtius nos erudiẽdos excipient. CRI. nihil ꝓhibet Socrates/ſi tibi uidet. Verum prius quę illoꝝ ſapiẽtia ſit enarra/ut qd percepturi ſimus cognoſcã. SO. haud quaq̃ nunc ante obiiciam/q non ſatis recorder: quia minus attenderim: imo & incubui diligẽter & memini: tibiq; a principio cuncta referre conabor. Equidẽ diuina quadam ſorte in gymnaſio ſolus ubi me uidiſti/ſedebã. Iamq; inde diſcedere cogitabã. Sed ſtatim ſurgẽti mihi ſolitum illud dęmonicũ ſignum obſtitit. Reſtiti itaq; ac pauloPoſt ingreſſi ſunt hi/ Euthydemus Dionyſodoruſq; & alii multi cum illis / qui illoꝝ mihi diſcipuli uidebant. Ingreſſi aũt in ipſo adopto curſu deambulabãt. Neq; dum bis aut ter iter illud exegerãt cũm aduẽtauit Clinias ille/ quem ꝓfeciſſe dicis & uere loqueris. Eum ſecuti ſunt amici & alii multi: & adoleſcẽs qdam Cteſippus Pęanus ingenio quidem bonus & pulcher/ſed ipſa iuuẽtute laſciuior. Intuitus me ab ingreſſu Clinias ſedẽtem ſolum cõtra uenit: & ad dexterã meam ſedit ut & ipſe ais. Cum uero eũ Dionyſodorus Euthydemuſq; uidiſſent primũ qdem nouis adſtãtes ĩuicem diſſerebãt: hinc atq; illinc in nos oculos conuertẽtes. Ego enim illos diligẽtiſſime obſeruabã. Deinde ꝓpius accedẽtes / conſederunt: Euthydemus qdem iuxta ipſum adoleſcẽtem: Dionyſodorus aũt iuxta me ad ſiniſtram. Alii uero utrũq; cõtigit: his igitur cõgratulatus ſum/utpote qui diu illos nõ uideram. Poſt hæc ad Cliniam cõuerſus inquã. Iſti qdem o Clinia uiri Euthydemus Dionyſodorus non in rebus paruis ſunt/ſed maximis ſapiẽtes. Nam quę ad rem militarẽ pertinẽt/ ſciunt omnia: quot noſſe debet qui/ cunq; ſtrenuus dux exercitus eſt futurus: circa acies ordineſq;: & exercitus inſtructiões: & pręlia poſſunt quin etiã cauſidicum quẽuis efficere accuſatoreq; acerrimũ eorum qui iniurias intulerunt: illi me ita locutum contempſerũt: ſeq; inuicem inſpiciẽtes ſubriſere. Atq; inquit Euthydemus / haud amplius hęc ſerio tractamus o Socrates: ſed his intermittẽdi ſtudii gratia utimur. Quod ego admiratus inquã / q̃ pręclara ſtudia ueſtra ſunt/ſi res tante quaſi ĩtermiſſiones quędam iociq; a uobis habẽtur? Dicite per deos obſecro/quid hoc ueſtrũ tam egregium opus? EV. Virtutem o Socrates arbitramen facillime atq; optime omniũ docere poſſe. SO. Proh Iupiter/q̃ pretioſam rem pollicemini? Qua ſorte potiſſimũ lucrum iſtud uobis obtigit? Equidem ita de uobis cogitabam hactenus ut modo dicebã: quaſi de uiris in re militari pręſtãtibus: idq; de uobis pręedicabam. Meminit enim cum huc primũ ueniſtis/hoc ſolũmodo fuiſſe profeſſos: q ſi nunc reuera ſciẽtiam hãc adepti eſtis: eſtote propitii ꝓfecto uos perinde ac deos aduoco: obſecrans ut ſupiora errata mihi nũc ignoſcatis. Verum uidete o Euthydeme Dionyſodoreq; utrum uera loquamini. Neq; mirũ uideri debet ſiquis rei iſtius quã pollicemini magnitudinẽ ęſtimans difficile credat. EV. Certe ſcito ita eẽ o Socrates. SO. beatiores equidem uos ob cuius rei poſſeſſionem q̃ ob regnum ſuum magnum regem exiſtimo. Verum dicite quęſo/utrum oſtẽdere hanc ſapiẽtiam cogitetis: an aliter uobis ſit conſultum. EV. ad hoc ipſum o Socrates uenimus tanq̃ demõſtraturi atq; docturi/ſiquis diſcere cupiat. SO. Atqui q uolent oẽs quicũq; carent/ipſe uobis quaſi ſponſor affirmo. Ego quidem primo: deinde etiã Clinias hic: pręterea Cteſippus ipſe: aliiq; pñtes. Oſtẽdi enim illis Cliniç ipſius amicos: q nos iam circũſtabant. Cteſippus forte ꝓcul a Clinia ſedebat. Cũ uero Euthydemus inter diſputandum ad anteriora ꝓcedens Cliniç inter nos medio ſeſe opponeret: & Cteſippo eius ĩpediret aſpectum: ſurrexit Cteſippus & prim⁹ e cõſpectu noſtrũ ſtetit: ut & uideret amicũ & diſputãtes audiret. Similiter & alii hũc ſecuti nobis ꝓtinus adſtiterũt: tam Cliniç amici q̃ Euthydemi & Dionyſodori comites: hos ego oẽs digito ſignãs Euthydemo pollicitus ſum illius fore diſcipulos. Cteſipp⁹ igit uehemẽter ẽ aſſenſus: nec nõ alii: iuſſerũtq; ſapiẽtię uim oſtẽdere. Tum ego o Euthideme atq; Dionyſodore/his pſus gratificari uelitis: & mei gratia demõſtrate: plurima qdẽ talia ſunt ut oſtẽdere illa opus ꝑlixum ſit futurũ. Id aũt mihi dicite: utrum hoiem dũtaxat iam pſuaſum q diſcere a uobis oporteat/bonũ efficere uirum poteſtis? An illum ꝑterea qui nõdum fuerit pſuaſus: qa nullo pacto doceri poſſe uirtutẽ putauerit/uel forte uos illius nõ eẽ magiſtros. Nunqd artis eiuſdem opus eſt homini ſic affecto pſuadere q & doceri uirtus põt: & ipſi uos eſtis a qb⁹ optime quilibet diſcat: ſic ne an aliter? Huius eiuſdem inquit Dionyſodorus artis eſt opus o Socrates. Vos itaq; pçeteris inquã hominibus optime ad philoſophię uirtutiſq; curam exhortaremini. Sic arbitramur o Socrates. Cętera inquã poſtea oſtẽdetis: hoc uero nunc oſtẽdite: pſuadete quęſo huic adoleſcẽtulo q philoſophię uirtutiſq; ſtudio totis ſit uiribus incũbẽdum. Mihiq; & his oĩbus morẽ gerite. Porro adoleſcẽtulus hic uſq; adeo mihi: & his oĩbus curę eſt: ut eũ in optimũ uirũ euadere ſummope ſtudeamus. Eſt aũt Axioci filius ex maiore Alcibiade nati, minoris aũt Alcibiadis q nũc ẽ patruelis. Nomen ei⁹ ẽ clinias. Cui cũ in tenera ętate ſit/ut decet / timem⁹ neqs forte nos pueniẽs alio ei⁹ animũ flectat atq; inqnet. Quare uos pertune ueniſtis. Et niſi quid ꝓhibet/ pueri huius ꝑiculum facite nobiſq; pſentib⁹ cũ illo diſſerite. Cum hęc ferme dixiſſem Euthydemus fortiter nimiũ & audacter

Maior & minor Alcibiades.

nihil

nihil ait o Socrates prohibet/ſi modo uelit nobis adoleſcentulus reſpondere. Haud inſuetum inq̃ illi hoc eſt: frequenter enim pręſentes hi cum eo diſputant/deq; multis interrogãt. Quo circa conſentaneum eſt ut reſpondere nunc audeat. Quę ſequũtur o Crito: utinam pro dignitate recenſere ualerem. Neq; enim exiguũ opus putandum: ut ualeat quis inextimabilem illam ſapientiã enarrare. Quare mihi nũc ut & poetis opus eſſe uidet muſarũ: memorięq; ſuffragiũ inuocare priuſq̃ tantę rei narrationẽ exordiar. Euthydemus hũc in modum ut arbitror eſt exorſus. Vtri ſunt o Clinia hoies qui aliqd diſcunt? ſapientes ne? an ignorãtes? puer autẽ propter quęſtionis illius pondus erubuit: & heſitans: oculos in me cõuertit. Ego uero perturbationem illius animaduertens inq̃. Bono animo eſto Clinia: & quę tibi uident/uiriliter iſti reſpõde. Forte enim maxime te iuuabit: ita loquẽti mihi Dionyſodorus inclinatus ad aurem ac ridens ait: prędico tibi o Socrates qcqd puer reſpõderit/confutatũ iri. Interim reſpõderat Clinias/itaq; puerũ mihi admonere nõ licuit. Reſpõderat autem ſapientes eſſe qui diſcunt. Ad quẽ Euthydemus. Vocas pręceptores aliquos an nõ. Aſſenſus eſt. An non pręceptores/diſcentium pceptores ſunt? quẽadmodum cithariſta atq; grãmaticus & tui & cęterorũ puerorum pręceptores fuerunt/uos aũt diſcipuli. Conſenſit. Cũ diſcebatis/nõdum ſciebatis hæc eadẽ q̃ diſcebatis. Nõdũ. Nũqd eratis ſapiẽtes: qñ hęc ignorabatis? Nequaq̃. Si non ſapiẽtes: ignorãtes igit. Cio. Vos ergo dũ diſcebatis q̃ ignorabatis ignorantes diſcebatis. Annuit adoleſcẽs. Ex hoc ſeqt: ut ignorãtes diſcant o Clinia: nõ ſapiẽtes: ut ipſe putabas. Cũ hęc ille dixiſſet tãq̃ chorus ſignificãte magiſtro/ſummo applauſu cõclamarũt riſerũtq; illi Euthydemi & Dionyſodori ſectatores. Ac priuſq̃ reſpiraret puer/bene atq; pręclare excipiens ſermonẽ Dionyſodor⁹ ait. Quid porro o Clinia? Quãdo aliqua recitat grãmaticus/qui nam pueri illa perdiſcunt ſapiẽtes ne an ignorantes? Sapientes inquit Clinias. Ergo ſapientes diſcunt non ignorantes. Quare non recte Euthydemo pauloante reſpondiſti. Hic altius exclamarunt riſeruntq; illorum a ſtipulatores/Euthydemi o Dionyſodoriq; ſapientiã admirati. Nos aũt quaſi ſtupidi cõticuimus. Cum ergo nos Euthydemus ad hęc ſtupidos redditos eſſe cognoſceret/ut in maiorem quoq; ſui admirationẽ traheret: nõdum dimiſit puerum/ſed ulterius eum interrogauit. Atq; illorum more qui in choro ſunt ad ſaltãdum promptiſſimi/duplicẽ circa rem eandem quęſtionẽ inuertit: dicens. Vtrum diſcentes: quæ ſciunt/ diſcunt an quæ neſciunt? Tunc Dionyſodorus iterum mihi ſuſurrans ad aures. Tale inquit o Socrates ẽ & hoc/quale quod ſupra fuit illatum: Proh Iuppiter inquã q̃ pręclara: etiam ſuperior nobis uiſa eſt quęſtio? Ita ſemp ait ineuitabiles quęſtiones pponimus. Ideoq; uidemini inquã apud diſcipulos ueſtros auctoritatẽ habere non mediocrem. Interim Clinias Euthydemo reſpõdit/eos qui diſcunt/ quę ignorant perdiſcere. Statim ille eum quẽadmodum & ante interrogauit. Scis ne ipſe litteras? ſcio. Nõne oẽs? & omnes. Quãdo aliquis recitat: nõne litteras recitat? Conceſſit. Ergo illa quæ ſcis recitas: quãdoquidem ipſe omnes ſcis litteras. Admiſit & hoc. Nõne diſcit: quæ quis recenſet. Aſſenſus eſt. An uero ignorãs litteras diſcis? Minime. Immo ſciens diſco. Nõne igit quę ſcis/diſcis/ſiquidem oẽs ſcis litteras? Annuit. Non recte itaq; reſpõdiſti. Vix aũt dixerat hęc Euthydemus/cum Dionyſodorus tanq̃ ſpheram ſermonẽ aſſumens aduerſus adoleſcentulum hęc intulit. Decipit te Euthydemus o Clinia. Dic mihi. An nõ diſcere eſt/ſcientiam illius accipere: qd quis diſcit? Admiſit Clinias. Scire aũt nunquid aliud eſt q̃ ſciẽtiam ipſam iam habere? Conceſſit. Neſcire igitur eſt/nõdum habere ſciẽtiam. Dedit & hoc. Vtri rem aliquã capiunt? qui habent? An qui nõ habent. Qui non habent. An non confeſſus es/ neſciẽtes homines ex illorum numero eſſe/qui nõ habent? Annuit. Diſcentes igitur ex illorum numero ſunt qui capiunt nõ ex eorum qui habent: pbauit. Ergo qui neſciunt o Clinia diſcunt: non qui ſciunt. Poſt hæc uero tertio iam certamine opugnare Euthydemus adoleſcentulum properabat. Ego autem ſuccumbentem miſeratus ut eũ paulum recrearem/ne forte nimium expaueſceret/ hunc in modum conſolari cępi. Ne mireris o Clinia/ ſi inſueti tibi ſermones iſti uidentur: forte namq; non percipis quid erga te hoſpites iſti faciãt. Idem profecto faciunt iſti quod furentes ſacerdotes illi qui corybantes uocãtur/in myſteriis agũt: quando in ſolio collocant illum quem ſacris initiaturi ſunt/uariiſq; iocis applaudunt: & choreas ducunt. Intelligere hæc te arbitror ſi modo & ipſe initiatus es/ludunt ſimiliter iſti nunc & circa te choreas ducunt ac ſaltant: quaſi nunc expiantes te/ & poſtea ſacris initiaturi. Itaq; in præſentia exiſtima primas quaſdam ſacrorum ſophiſticorum cerimonias celebrari. nam primũ quidem ut iubet Prodicus proprias nomiuum ſignificationes oportet accipere. Quod & tibi hoſpites oſtẽderunt: circa id quod diſcere nominatur: cuius proprietatem minime noſti. Vtunt enim uerbo hoc homines ad eum actum ſignificandum/ quando aliquis ab initio rei alicuius ſcientiam nullam habens/deinde illius ſcientiam accipit. Vtuntur quinetiam uerbo eodem ad animaduerſionẽ illius ſignificãdam qui ſciẽtiam habens/ hac ipſa ſciẽtia rem eãdem quotiẽs fit uel dicitur: agnoſcit. Magis autem pprie cogitare & animaduertere hoc q̃ diſcere uocant interdum etiam diſcere: id uero te latuit ut iſti monſtrarunt/idem uidelicet nomen contrariis ab hominibus attributum; ſciẽti qdẽ & neſcienti. Simile aũt huius eſt/& illud quod in ſecũda quęſtione ppoſuerunt: interrogantes utra

Modus quo corybantes quẽq̃ ſacris initiant.

Prodicus. Primũ pprias nominũ ſignificatiões oportet accipere.

diſcant homines/an quę ſciunt/an quę neſciunt. Hęc omnia ludi quidam in diſciplinis ſunt. qua⸗propter ludere tecum iſtos exiſtimo. Ludum aũt hac de cauſa nuncupo. Quia & ſiquis multa gene⸗ris huius uel omnia nouerit/rerum quidem naturas nihilominus intelliget/ludere tamẽ ex ipſa no⸗minũ differẽtia aduerſus hoĩes poterit quaſi interiecto crure ꝓſternens eoꝝ more qui ſedere uolẽ⸗tibus furtim ſubſellia ſubtrahunt & effuſius rident:cũ uident aliquẽ cecidiſſe ſupinũ. Hęc igiť & tu pro ludis qbuſdam ab his accipe. Deinceps aũt ſeria tibi hi tractabũt. Egoq; ab illis quę ꝓmiſerũt expoſcã: ꝓmiſerũt porro ſe exhortatoriã ſapiam oſtẽſuros. Nunc aũt mihi uidenť putaſſe prius te cum eẽ iocãdum. Satis ergo hactenus o Euthydeme Dionyſodoreq; uobis ſit luſum. Oſtẽdite iam qđ ſequiť. Reſtat nempe ut ad uirtutis & ſapiẽtię ſtudiũ: hũc adoleſcẽtulum exhortemini. Verum primo ipſe exemplar quoddã & formulam exhortatoĩs illius quã poſtulo uobis ꝑfiniã. Quod ſi ru⸗ſtice & abſurde pſcribere uideor: ne derideatis obſecro. Nã ſapiẽtię ueſtrę audiendę auiditate pci⸗tus ĩeptias nũc meas oñdere uobis audeo. Audite igiť ſine riſu uos o diſcipuli. Tu aũt mihi Axoid fili reſponde. Vtrũ oẽs bene agere: hoc eſt bene uiuere cupiamus. An forte quęſtio hęc ut formi⸗dabam ex eoꝝ numero eſt quę ridicula ſunt. Demẽtis enim hoĩs eſt hęc talia in cõtrouerſiam tra⸗here. Nam quis eſt hominũ qui bene uiuere nõ cupiat? CLI. Nemo. SO. Age poſtq̃ bene uiuere uo⸗lumus/quo pacto hoc aſſequi poſſumus? Nunqd ſi bona multa nobis adſint: an ineptior eſt qui de hoc ambigit. Conſtat enim ita eſſe. CLI. Conſtat ſane. SO. Bona uero ex omni rerũ genere quęnã ſunt? An forte neq; id arduũ ẽ ĩuẽtu/neq; ab elegãti ĩgenio dubitãdũ. Quilibet. n. diceret eẽ bonũ/ diuitẽ eẽ. Nõnẽ. CLI. Maxĩe. SO. an nõ & ſanũ eẽ & pulchrũ? cęteriſq; corpis dotib? frui. CLI. cer⸗te. SO. qn ẽt ignobilitas generis & potentię & honores in ſua cuiq; ciuitate ſunt bona. CLI. Et iſta. SO. Quę pręterea bona reſtãt? Si dixerimus tẽperantiã: iuſtitiam: fortitudinẽ eſſe bona/ nunqd re⸗cte. CLI. Dubitaret forte quiſpiam. SO. Tu uero qd ais? CLI. bona ꝓfecto dicẽda. SO. ſapientiam uero quo in genere locabimus? bonoꝝ ne? an aliter? CLI. In bonoꝝ genere. SO. uide ne qd bonoꝝ ratione aliqua dignũ pręterm ittamus. CLI. Mihi ſane nullum pręter miſiſſe uidemur. Tunc recor⸗datus inq̃ uidemur o Clinia maximũ bonoꝝ omniũ poſtpoſuiſſe: quid hoc petiit ille: felicitatẽ inq̃ hoc eſt rerũ conſecutionẽ ad uotum/quã uel imperitiſſimi homines ſummũ bonũ nuncupãt. Vera loqueris ait. Tunc ego rurſus penitẽtia motus/ferme inq̃ riſum o Clinia hoſpitibus concitauim⁹: quãobrem? SO. Quoniam cum felicitatem in ſuperioribus poſuerimus: modo iterum eadem de re loquebamur. Quid iſtud? ridiculum porro quod ante poſitum eſt rurſus proponere/biſq; eadẽ recenſere. Qua ratione id ais? Sapientia inq̃ ipſa felicitas eſt: quod quidem uel puer quiuis intelli⸗gat. Quod ille tamen ob puerilem ruditatem admiratus eſt: ſed ego affectũ eius cognoſcens/hũc in modum interrogaui. Nõne o Clinia noſti q; periti tibicines optime omniũ quicqd ad tibiarum uſum ptinet conſequũtur? Aſſenſus eſt: & eruditi grãmatici qđ ad litteras/tum ſcribẽdas/tum legẽ⸗das attinet: prſus: ſapientes quoq; gubernatores optatũ nauigationis portũ pręcęteris aſſequũť. ita eſt. Necnon belli dux ſapiẽs/quod ad militiã ſpectat/ſecurius expedit: & cum illo tutius q̃ cum ignorante militabis? abſq; dubio. Et ſapiens medicus adoptatam corporis ualitudinẽ melius q̃ in⸗ſipiens te pducet: tuq; teipſum libentius illi cõmittes. Certe. An ideo q; putares felicius & ad uo⸗tum ſapientię cum illo magis tibi res ſucceſſuras? Conſenſit. Sapientia igitur omnibus humanis in rebus/felices nos ideſt uoticompotes efficit. Neq; enim aberrat unq̃ nec fallitur ſapientia ulla/ ſed recte opus peragit atq; aſſequiť: alioquin ſapiẽtia nulla eſſet. Cõuenimus tandem neſcio quomodo ita ſummatim eſſe dicẽdum/pſẽte ſapiẽtia/haud ulterius felicitatẽ deſiderari. His uero cõceſſis rur⸗ſus illum pcontatus ſum quid de his quę ſupra cõceſſa fuerant/ſentiremus. Confeſſi enim ſumus ſi multa nobis ſunt bona/bene beateq; nos uiuere: admiſit. Num beate uiuimus pp pſẽtia bona/ſi ni⸗hil pſunt nobis/an ſi pſunt? Si pſunt ait. An uero cõferũt quicq̃/ ſi habemus illa dũtaxat/ nec tamẽ utimur? Veluti ſi epulas multas poculaq; habemus/nec ueſcimur: nunqd iuuant? nihil pręterea ſi artificibus expoſita ſint perparataq; ſingula ad ipſum opus perficiẽdum/ipſi uero nõ utanť/num bene agẽt ꝑpter ipſam dũtaxat poſſeſſionẽ eoꝝ quę ad pfectionẽ opis requirunť? Ceu ſi fabro prę⸗parata ſint inſtrumẽta omnia lignaq; ſufficiẽter expoſita/ipſe uero nihil fabriceť/nunqd ipſa poſſeſ⸗ſione iuuabitur? nullo pacto inquit. Quid uero? ſiquis diuitias & bona quę diximus oĩa nactus ne⸗quaq̃ utatur/nũquid erit ipſa bonoꝝ poſſeſſione beatus? Minime o Socrates. Oportet itaq; illũ inq̃ qui beatus futurus eſt nõ ſolum bona hmõi poſſidere ſed uti. Nihil enim ſola poſſeſſio iuuat. Vera loqueris. Num poſſeſſio uſuſq; bonorum o Clinia ad beate uiuendum ſufficit? Mihi quidem uideť. Vtrum ita dicis / ſi modo quis recte utatur/ an etiam ſi non recte? Si recte. Probe loqueris. Longe namq; a beatitudine ut arbitror / alienior eſt qui aliquibus abutitur / q̃ qui dimittit. Illi ſiquidem mala ſunt / hi nec bona ſunt / neq; malla. Nonne ita dicendum? probauit. Nunquid in effectio⸗ne & uſu circa ligna aliud præter fabrilem ſcientiam / recte uti ſingulis efficit? Non aliud. Quin etiam circa uaſa conficienda / rectum uſum ſcientia præſtat: annuit. Nonne & circa uſum bono⸗rum quæ ſupra rettulimus / diuitiarum ſanitatis & formę ſcientia ipſa dux erat docẽs recte his uti actioneq;

Qui gryphi dicatur ludi. Qua ſint ina⸗nia ſtudia gryphorum:

Diffinitio q̃⸗dã felicitatis:

Sapientia feli⸗ces nos efficit

Oportere feli⸗cem non ſolũ bona poſſide⸗re: ſed uti.

Sola poſſeſſio nihil iuuat.

Qui abutitur bonis: is lon⸗gius ẽ a beati⸗tudine q̃ di⸗mittit.

actioneq; dirigens:prorſus:Non ſolum igitur proſperam rerum conſecutionē / ſed & bonā actio-
nem ut uidetur in omni poſſeſſione actioneq; hominibus ſcientia prebet. Aſſenſus ē: an eſt ulla per
deos ex poſſeſſionibus aliis abſq; prudentia ſapiētiaq; utilitas? Vter hoꝝ maiorē reportat utilitatē.
An qui mente captus eſt. Multis tamē rebus abundat/multaq; facit? An qui pauca facit & poſſidet
mentis cōpos? Sic aūt conſidera. Nōne qui pauciora agit rarius errat/minus errans/ minꝰ agit ma
le. Minus male agens/minus eſt miſer:oīno inquit. Quo aūt modo quis pauciora facit nunquid ſi
paup eſt:an ſi diues? ſi pauper. Vtrū ſi debilis/an ſi robuſtus. Si debilis. Vtrū ſi honoratus/an ſi abie
ctus? Si abiectus. Vtrū ſi fortis & tēperans agit pauciora:an ſi timidus? Si timidus. Nonne & piger
minus efficit q̃ ꝓmptior ad agēdum. Admiſit. Et tardus q̃ uelox. hebes ad uiſum atq; auditum:q̃
acutus:oīa hęc inter nos cōuenerunt. Tunc uero hūc in modum ſermonē ſuperiorē concluſi. Nul
la ex his o Clinia quę bona nūcupabamus/ ſeipſis bona eſſe uident. Immo ſic dicēdum cōſtat/ſi illis
inſcitia pręſit eo deteriora eē q̃ illoꝝ cōtraria/qūo uberius improbo duci adminicula ſcelerū ſup-
peditare poſſunt. Sin aūt prudentia & ſapiētia his præſideat/tum deniq; meliora. Ipſa uero ſuapte
natura nec bona ſunt/nec mala exiſtimatōe aliqua digna. Videt inquit ita eſſe ut dicis. Quid aliud
inq̃ ex antedictis cōcludit/q̃ nullum alioꝝ bonū eſſe uel malum. E duobus aūt ipſi/ ſapientiā qdem
bonū inſipientiā uero malum: ꝓbauit. Quę ſequūtur inſup cōſideremus: poſtq̃ beati eē affectamꝰ
omnes:beati aūt efficimur ut apparuit ex eo ꝙ rebus utimur & recte utimur/rectitudinē uero uſus
& conſecutionis ꝓſperitatē ſciētia prebet:cęteris oībus pręter miſſis omni ſtudio niti quiſq; debet
ut q̃ ſapiētiſſimus fiat:nōne? Certe. Exiſtimare igit debet quiſq; hoc potius expetēdum a parētibus
q̃ multarum pecuniarū hęreditatē:a tutoribꝰ pręterea & amicis/tum aliis/tum uel maxime ab illis
qui in amore ardentiores eē ſe ꝑdicāt:ſiue hoſpites ſint/ſeu ciues. Quos oportet ſuppliciter exora-
re/ut ſapientiā ſuam impertiant:neq; turpe eſt/neq; abhorrēdum o Clinia cōſequēdę ſapientię gratia
ſeruire cuilibet/& honeſtis obſequiis unicuiq; morē gerere. Idem ne & tu ſentis? Idem oīno:probe
enim loqui uideris:ſi modo inq̃ docere ſapiētia pōt/neq; forte hoībus aduenit. Hoc enim inſup re
ſtat inueſtigādum. Neq; dum inter nos id cōſtitit. Tum ille docere mihi qdem poſſe uidet o Socra
tes:hac ego reſpōſione delectatus inq̃. O q̃ belle loqueris uiroꝝ optime. Maximo quodam me be-
neficio affeciſti/longa meum indagatione aīum liberans. Ambigebā ſane utrum doceri poſſet nec
ne ſapiētia. Nūc uero poſtq̃ tibi doctrina cōparari poſſe uidet/ ſolaq; hęc ex oībus beatum & felicē
efficit hoīem/quidnam aliud dixeris agendum nunc q̃ philoſophandum. Nunqd & ipſe hoc agere
cogitas? q̃ maxime inquit fieri pōt o Socrates. Hęc cum libenter audiſſem exemplar inq̃ o Diony-
ſodore & Euthydeme exhortationis quā expeto / tale ē rudibꝰ ꝓlixiſq; uerbis uix a me coaggeratū.
Vter autem ueſtrum mauult idem hoc artificioſe contexens nobis oſtendat. Si hoc non uultis/ſal-
tem quod orationi meę deeſt/deinceps adoleſcentulo demonſtrate:utrum neceſſe ſit omnē ſcien-
tiam adipiſci:uel una quędam potius ſcientia ſit/quā comparare debet quiſquis uir bonus eſt bea-
tuſq; futurus. Quęue hęc ſciētia ſit declarate:nam ut in principio diſputationis dixi uehemēter de
ſideramus hunc adoleſcētulum ſapientē bonumq; euadere:hęc equidem tūc edixi o Crito. Ac me
ad ſequentia attentione animi pręparaui/obſeruaturus quale dicendi exordium facerēt:qua ue po
tiſſimum ratione Cliniam ad ſapientię & uirtutis ſtudium exhortarētur. Statim uero qui natu grā
dior eſt Dionyſodorus primus effari cœpit:in quē nos oculos omnes conuertimus: tanq̃ mirificā
quādam orationē protinus audituri. Quod & nobis contigit. Mirum nāq; ſermonē inceptauit o
Crito qui ſane dignus eſt qui abs te audiatur/q̃ belle prouocet ad uirtutem. Dic mihi ait o Socra-
tes uoſq; alii/quicūq; adoleſcentem iſtum fieri ſapientem curatis / utrum iocamini an ſerio dicitis:
atq; id reuera deſideratis. Ego igitur arbitratus illos putaſſe nos ab initio ſecum fuiſſe iocatos cū
iuſſimus eos cum adoleſcentulo diſputare/atq; iccirco luſiſſe & illos nobiſcum hactenus neq; ſeria
tractauiſſe/ confeſtim dixi q̃ maxime nos & ſtudioſiſſime exoptare. Tunc ita Dionyſodorus. Vide
o Socrates neq; nunc aſſeris aliquando neges. Scio nunq̃ me negaturum. Quid utiq; dicitis? Vul-
tis ne ipſum fieri ſapientem? uolumus/quid ni? Vtrum ſapiens nunc eſt Clinias an non? nōdum ait
inquā. Eſt enim minime iactabundus. Vos autem inquit ſapientē ne fieri uultis/ ignorantē uero eē
nequaq̃? Admiſimus. Ergo quod non eſt fieri ipſum cupitis/quod uero nunc eſt/haud amplius eē.
Quod cum audiſſem turbatus ſum:& ille me turbatum aīaduertens:qm̄ inquit uultis qđ nunc eſt/
non amplius eſſe uultis ut uidet/hunc interire:At uero q̃ chari habendi ſunt huius generis uel ami
ci uel amatores/qui amatos omni cura perdere ſtudent? Hęc audiens Cteſippus amati gratia gra-
uiter tulit & indignatus. O Hoſpes inquit Thurie/niſi dictu ruſticius eſſet/ dixiſſem utiq; tibi in ca
put/ ꝙ aduerſus me & alios mentiris hac in re: quam uel dictu nefariam duco: ꝙ ego hunc peri-
re uelim. Hic Euthydemus ad Cteſippum conuerſus ait : uidetur ne tibi fieri poſſe ut aliquis men-
tiatur? per Iouem inquit/ niſi forte inſanio. Qui uero mentitur/utrum rem ipſam de qua ſermo eſt
dicit/an non dicit? dicit/an non dicit? dicit ait. Si rem ipſam dicit / haud aliud quicq̃ dicit / præter
id quod dicit. Quonam pacto aliter fieri poſſet / Cteſippus ait? Nunquid una quædam res eſt

Qui paucio-
ra agit rarius
errat.

Pulcrę uelu-
ti orōnis ſcalę

Quę media
ſūt: talia eua
dere qualis ē
cōiunctio eo-
rum cū inſci-
tia:uel cū pru
dentia.

Vnuſqſq; ex-
petere debet
ſapiam magis
q̃ pecuniā.

quã dicit ab aliis rebus diuerſa? prorſus. Nõne qui illam dicit/id quod eſt ꝓfert? Ita. Enimuero qui
cunq; quod eſt queue ſunt dicit/uera loquit̃. Quãobrem Dionyſodorus/ſi quę ſunt dicit/uera ꝓdi
cat: neq; quicq̃ aduerſus te mentitur. Ita inquit Cteſippus. Verum qui hęc loquit̃ o Euthideme nõ
ea quę ſunt/dicit: ad quem Euthydemus/non exiſtẽtia non ſunt: nõ ait: nuſq̃ uero quę nõ ſunt/exiſtẽ
tia ſunt? Nuſq̃. Fieri ne põt ut aliq̃s circa ea q̃ nõ ſunt qcq̃ agat: ut illa faciat aliq̃s/exñtia nuſq̃? neq̃q̃
mihi vr̃ Cteſipp⁹ ait. cũ rhetores ad populũ cõcionãt/nihil ne agũt? agũt aliqd. Si agũt ergo & fa-
ciũt. Sequit̃. Ergo ipm̃ dicere/agere eſt & facere: cõſenſit: nullus igit̃/non exiſtentia dicit: Faceret
nãq; aliquid. Tu uero confeſſus es impoſſibile eſſe ut aliquis non exiſtentia faciat. Quapropter ſe-
cundum orationem tuam falſa nullus loquitur. Immo uero ſi loquitur Dionyſodorus/uera & exi-
ſtentia loquitur. Sic eſt Euthydeme Cteſippus ait. Nam exiſtentia quidem quodãmodo dicit/non
tamen ita ut ſe habent dicit. Qui uero iſtuc ais Cteſippe Dionyſodorus inquit? Sunt ne qui res ip-
ſas ut habent ſe dicant? Sunt certe reſpondit ille uiri boni pręclari atq; ueridici. Quid porro inter/
rogauit alter/bona nõne bene ſe habent? Mala cõtra male? probauit. Bonos aũt & pręclaros homi/
nes confiteris/res ipſas ita ut ſe habent/eloqui? Confitebor. Ergo boni uiri o Cteſippe male mala
dicunt/ſiquidem ut ſunt enunciant: Maxime per Iouẽ. Et malos hoĩes/male/ex quoꝝ numero ne ſis
ipſe cauebis/ſi mihi credes ne boni uiri male de te loquant̃. Tunc Euthydemus adiecit. Nunquid
illi & magnos uiros magne: & calidos calide dicũt. Summopere reſpondit Cteſippus: Et frigidos
frigide dicunt: aiuntq; diſſerere frigide: Tunc Dionyſodorus. Conuitiaris Cteſippe ait cõuitiaris.
Non ꝑ Iouẽ Dionyſodore: nam te diligo: ĩmo uero amice te moneo: & ꝑſuadere contẽdo: nũq̃ me
corã uſq; adeo mordere ut dicas uelle me/hos ꝑdi quos cariſſimos habeo. Ego aũt cũ illos irritari
iam inuicẽ acriter ꝑſentirẽ: cum Cteſippo iocatus inq̃/decet nos Cteſippe ut mihi uidet̃ ab his ho
ſpitibus quę dant accipere/ſi mõ ĩpartire quicq̃ uelint. Neq; noĩb⁹ altercari: nam ſi ita ꝑdere ſciũt
hoĩes/ut ex malis & imprudẽtib⁹/ꝓbos prudẽteſq; efficiant/ſiue ipſi ꝑditionis talis inuẽtores exti-
terint/ſeu ab alio quodã didicerint: ut pro malo hoĩe bonũ reſtituãt/patet aũt eos ſcire. Dixerunt
enim artẽ nuꝑ ſibi cõparatã/qua bonos ex malis hoĩes faciãt: ſi hoc inquã ſciũt/ꝑmittamus utiq; ut
ſic adoleſcẽtulum ꝑdant/modo efficiant ſapientẽ: ĩmo ẽt noſipſos illis ita curãdos tradam⁹. Quod
ſi uos iuniores reformidatis/ego certe uelut homũculus qdam ex caria diſcrimen hoc ſubeam: le-
uius enim in me utpote ſeniore diſcrimẽ. Me igit̃ Dionyſodoro huic dedo quaſi Medeę ex Colchis
ut me diſſoluat: & ſi uelit elixet: uel quodcũq; aliud mauult in me moliat̃/modo optimũ uirum effi/
ciat: Cteſippus quoq; inquit. Ego item o Socrates meipſum hoſpitũ uolũtati cõmitto: & ſi me ma
gis ẽt q̃ nunc excoriare uelint/excorient/ſi modo pellis mihi mea nõ in utrem cõuertat̃ ut Marſię:
ſed in uirtutẽ. Atqui putat Dionyſodorus hic ipſi me ſuccẽſere. Ego aũt non ſuccenſeo qdem: ſed
aduerſus illa dico/quę in me nõ recte is loquit̃. Tu uero Dionyſodore cõtradictionẽ ipſam ne cõui
tium nomines. Aliud nãq; eſt cõtradicere/aliud uero conuitiari. Ad hęc coniecit Dionyſodorus.
Ita ne tu de cõtradicendo loqueris/quaſi ſit aliqd cõtradicere. Maxime qdem Cteſippus ait. Tu ue
ro nõ putas eſſe aliquid cõtradicere? Neq; tu reſpondit Dionyſodorus hoc oſtenderes/cum nunq̃
alterum alteri cõtradicentẽ audiueris. Vera loqueris ait. Sed audiamus in pñtia ſi tibi demonſtro
Cteſippum Dionyſodoro contradicentẽ: nunqd ſermonẽ huiuſuis polliceri? Prorſus ait. Sunt ne
inquit unicuiq; rerũ ſermones rationeſq;? ſunt. Vt eſt unaqueq; res? an ut nõ eſt? ut eſt. Si recorda-
ris Cteſippe ait/pauloante monſtrauimus neminẽ qđ non eſt dicere. Quod enim nõ eſt/nullus di-
cere nobis apparuit. Quid tum? Cteſippus ait. Quid ꝓhibet hoc/quominus ego & tu cõtradica-
mus? Tum alter. Vtrũ cõtradiceremus/ſi utriq; eiuſdẽ rei ſermonẽ rõnemue cogitaremus. An po
tius ſic eadẽ loqueremur? cõſenſit. An forte cũ neuter rei rõnem ꝓfert/inuicẽ cõtradicimus? uel ſic
neuter rei ipſius mentionẽ faceret? Id quoq; admiſit. Num inquit cum ego rei rõnem ꝓnuntio/tu
uero alterius cuiuſdam/tunc demũ cõtradicimus? uel potius ego tunc rem dico/tu aũt oĩno nõ di/
cis. Non dicens aũt dicenti quomodo cõtradiceret? Ad hęc Cteſippus obmutuit. Ego aũt admi-
ratus quę dicebant̃. Qua inq̃ rõne iſtud ais Dionyſodore. Equidẽ cum ſermonẽ hmõi ſępenume-
ro ex multis audiuerim/ſemꝑ admirari ſoleo: hunc ſiquidem Protagorę ſectatores eiſq; ẽt antiquo-
res freqũẽter uſurpare cõſueuerunt. Mihi uero ſemꝑ mirabilis uiſus eſt/taliſq; eẽ ut & alios & ſeip-
ſum ꝑuertat. Reor autẽ ueritatẽ ipſius me nũ abs te potiſſimũ auditurũ: num ſibi id uult ſermo ut
falſa dicere ĩpoſſibile ſit: oporteatq; illũ qui loquit̃ uera ꝓferre: uel oĩno nõ loq̃ aſſeruit. Vtrũ falſa
loq̃ qdẽ ĩpoſſibile ẽ/opĩari uero/falſa poſſibile. Neq; opĩari inqt. Ergo nulla ẽ inq̃ falſa opĩo. Nulla
ꝓrſus. Neq; inſcitia inſuꝑ: neq; hoĩes inſcii. An nõ ĩſcitia eẽt/ſi mõ eẽt iſtud/de rebus .ſ. falſa ſentire?
Oĩno. Iſtud aũt non eſt inquã. Nõ certe reſpõdit ille. Confabulandi ne gratia o Dionyſodore hęc
inducis/ut mirũ aliqd inferas? An reuera tibi uidetur nullus hominũ inſcius eſſe. At ipſe inquit re-
felle? an refelli quicq̃ põt cũ nemo ut aſſeris mentiat̃? Non põt Euthydemus ait. Tum Dionyſodo
rus: non iuſſi igit̃ ut refelleres/nam quo pacto quis quod nõ eſt iubeat? O Euthydeme inquam ſci-
ta hęc atq; præclara haud multum ediſco/ſed quaſi curſim attingo. forſitan ergo oneroſum qd ro
gabo.

Marſia excoriatus fuit a Phębo cõuerſuſq; i flumẽ.

gabo. Sed ignoſce obſecro. Vide amabo. Si neq; mentiri quiſq̃ põt: neq; opinari falſa: neq; inſcius eſſe: nemo etiam dum agit quicq̃ aberrare põt. Nullus enim ab eo ꝙ agit aberrat. Nõne ita dicitis? ita plane: hęc eſt inq̃ onerosa illa quęſtio. Si enim nõ erramus unq̃: neq; agendo: neq; loquẽdo: neq; etiam cogitãdo: quidnam uos huc docturi uenistis? an nõ ſupra prędicabitis uos prę cęteris omnibus optime uirtutẽ uolenti cuius tradituros. Vſq; adeo uanus es o Socrates inquit Dionyſodorus/ut quę a principio diximus reminiſcaris nũc. Et ſiquid ſuperiori anno dixerim/nunc quoq; ſis recordaturus: his autẽ quę in pñtia dicta ſunt quomodo utaris nõ habeas? difficiles admodum ſermones ſunt inq̃: neq; iniuria. Nam a uiris ſapiẽtibus p̃dicant quãdoquidem & eo qđ nouiſſime dictum eſt uti ẽ difficilimũ. Cum enim dicis nõ habere me quomodo utar Dionyſodore quid potiſſimũ uis inferre? an ualet quod nõ habeam/qua rõne pñtem ſermonẽ conuincã? nam mihi dicas quid aliud tibi uerbum iſtud intelligit/q̃ nõ habeo/quomodo ſermonibus utar? Aliud ipſe ais inqt/hoc ꝙ ualde difficile ſit hoc uti. Nempe reſpõde. Anteq̃ tu reſpõdeas inq̃ Dionyſodore? quid non reſpõdis ait? An par eſt inq̃ par. Tum ego qua p̃cipue rõne? an forte ex eo ꝙ ipſe ad nos in differendo ſapiẽtiſſimus aduenisti. Ac noſti qñ reſpõdendum ſit/qñ nõ reſpõdendum? ideoq; nũc reſpondes nihil ꝙ reſpõdendum nihil eſſe cognoſcis? Ad hęc ille: Nugaris o Socrates atq; reſpõdere negligis. Sed o bone uir crede mihi: atq; reſpõde: poſtq̃ ſapientẽ eſſe me cõfiteris: parẽdum omnino: ſic enim decet cum tu prędeas: interroga igitur: Vtrum inquit animã habent quęcũq; intelligũt aliqd? an & anima carent? Habent animã. Noſti ne uerbum aliquod animã habens? nullũ eqdem. Cur itaq; nuper interrogabas quid mihi uerbũ illud intelligeret? Non ob aliqd inq̃/niſi ob ignauiã meam/quę me errare coegit. Vel forſitan nõ erraui: imo recte locutus ſum cum dicerẽ ꝙ uerba intelligunt. Tu uero utrum erraſſe me dicis/nec ne? ſi enim nõ erraui/neq; tu nũc redargues/ſis licet ſapiens/neq; quomodo ſermone utaris habebis. Sin aũt erraui/neq; ſic qdem recte tu loqueris/qñ dicis errare poſſe neminẽ. Atq; hęc quidem nõ aduerſus illa quę anno ſupiori dicebas nũc adduco. Videt aũt mihi o Dionyſodore Euthydemeq; ſermo hic eodem reuolui; & nũc etiã ut & quondam ſolebat fieri cum deiecerit cadere. Quod qdem ne ipſi accidat ab arte ueſtra licet circa acrlorem ſermonũ diligentiam admirabili nõdum uidetur eſſe prouiſum. Hic Cteſippus. Mirabilia dicitis o uiri Thurii ſiue Chii/ſeu quotcũq; aliud agnomen uendicare lubet. Vobis enim deliramẽta & nugę nihil ſunt curę. Ego autẽ ueritus ne ad contumelias deueniret Cteſippum rurſus ſic mitigaui. O Cteſippe eadem tibi nunc dico: quę Clinię quoq; dicebam: ꝙ neſcis q̃ mirabilis ſit horũ hoſpitum ſapiẽtia. Verum noluerunt ſerio agẽtes nobis illam oſtẽdere: ſed imitantes Proteũ ęgyptium ſophiſtã prędigiis quibuſdam nos fallunt. Nos igitur Menelaum imitemur: neq; hos uiros ante mittamus q̃ ſtudia ſua nobis aperiant. Arbitror enim pulcherrimũ quiddam uiſum iri horũ opus/cum ſeria tractare cęperint. Quapropter exhortationibus atq; uotis ſupplices exoremus/ut ſuum nobis ſtudium patefaciãt. Exponẽdum aũt rurſus mihi uidetur/qualem ſtudioꝝ ab illis figuram requiro. Conabor igitur inde deinceps continuare ſermonẽ ubi ſupra deſtitimus. Siquo pacto eos prouocare poſſim/ut mei miſereantur circa grauia contẽdentis: ipſiq; deinde rem ſtudioſe tractent. Tu uero Clinia mihi memora/ubi nam orationem in ſuperioribus intermiſimus. nam ut ego arbitror hic orationẽ abrupimus: cum iam concluſum fuiſſet a nobis philoſophandum eſſe: nõne? CLI. profecto. SO. philoſophia uero ſciẽtię acquiſitio. CLI. certe. SO. quam itaq; potiſſimũ adipiſci ſciẽtiam decet? nõne ut ſummatim dicam/illam quę nobis prodeſt? CLI. Illam ipſam. SO. An ſciẽtia illa maxime nobis prodeſſet/ſi ſciremus/quibus in terris aurum multum effoditur. CLI. Vtiq;. SO. Verũtamẽ ſupra id confutauimus: quia nihilo magis prodeſſet nobis ſciẽtia iſta etiam ſi abſq; labore/tellurisq; effoſſione: aurum omne cõperiremus: uel etiam ſi lapides efficeremus aureos dum uti auro ignoraremus: non recordaris? CLI. recordor & maxime quidem. SO. neq; ulla alterius cuiuſq̃ ſcientię eſt utilitas/ſiue nũmularię/ſeu medicinę/ſiue cuiuſuis alterius/quecũq; facere quicq̃ docet/uti autem eo quod factum eſt/minime. Nonne ita. CLI. Ita prorſus. SO. Immo etiam ſiqua ſciẽtia eſſet/quę homines ĩmortales efficeret/uti uero ĩmortalitate ipſa nequaq̃ doceret/inutilis eſſet prorſus/ſiqua fides eſt ſuperioribus adhibenda. Sic nobis hęc omnia uidebantur. SO. Ea igitur ſciẽtia opus eſt ingenue puer/in qua & operis effectio & operis uſus conueniãt. CLI. Apparet. SO. Permultum igitur abeſt ut lyrarum fabros eſſe nos oporteat/talemq; ſciẽtiam aſſequi. In his enim ars efficiens/ab arte quę utitur circa idem diſtinguitur. Nam ars quę fabricat lyram: & quę lyram pulſat longe inter ſe differunt: an non? CLI. Sic eſt. SO. Neq; rurſus tibiarũ effectrice egemus. Ea ſiquidem ab illa quę utitur/diſcrepat. CLI. Sane. SO. num forte cõponendę orationis exquirẽda facultas/ſiquis beatus eſſe deſiderat? CLI. non arbitror. SO. Quęnam te ratio mouet? CLI. noui equidẽ quoſdam orationum auctores: qui orationibus hiſce quas condiderunt/uti perinde neſciunt/ac lyris fabri ipſi lyrarum. qui ad aliorum uſum lyras cõſtruxerunt: quas & q illis utunt facere neſciunt. Conſtat ſimiliter & circa orationes aliam eẽ artem quę condit: aliã quę cõditis utit. SO. Euidẽtiſſimo quodam argumẽto oſtẽdiſſe uideris/artẽ illoꝝ qui cõponũt oratiões/ad

Proteus egyptius ſophiſta

Philoſophia eſt ſciẽ acquiſitio.

beatitudinem nequaꝗ̃ ſufficere:quãꝗ̃ ego putabam hoc in genere nos eam ſciam/quã iãdiu quęri-
mus/inuenturos. Etenim uiri huiuſmodi Clinia orationũ auctores quotiẽs eos alloquor ſupra cę-
teros homines ſapiẽtes mihi uidentur:ipſaq́ꝫ eoꝝ ars diuina penitus atq́ꝫ excelſa. Neq́ꝫ id mirum.
Oratoria ẽ ps artis ĩcãtãdi. Eſt enim artis incantandi particula:paulo illa inferior. Incantationum porro facultas/uiperarum
aranearũ/ſcorpionum/cęterarũq́ꝫ ferarum atq́ꝫ morboꝝ illectio & mitigatio eſt. Oratoria uero iu-
Hic tãgitur fi nis oratorię. dicum/cõcionatoꝝ/aliarũq́ꝫ turbarũ / oblectamentũ quoddã & delinitio. An uero tu aliter ſentis?
CLI. Nõ aliter:ſed ita prorſus ut ais? SO. Quo ergo nos uertem⁹? ad quã uidelicet artẽ. CLI. Ambi-
go. SO. At ego inueniſſe arbitror. CLI. Quam. SO. Pręfectura exercitus ea potiſſimũ eſſe mihi ui-
det:quę beatũ adeptiõe ſua quẽlibet efficit. CLI. Mihi uero nõ uidet. SO. Quãobrem? CLI. Quia
uenatoria quędam ars hoĩum hęc eſſe uidet. SO. Quid tum? CLI. Nullus ſane uenatiõis opus ulte-
rius porrigit/ꝗ̃ ad inueſtigãdum capiendũq́ꝫ. poſtꝗ̃ aũt uenatores/quod inſecuti ſunt/ cõprehẽde-
runt/eo uti nequeũt. Sed & qui uenant canibus & qui piſcant/prędam coquis exhibent Geometrę
item:aſtronobii:cõputatores uenatores qdam ſunt:neq́ꝫ.n. figuras deſcriptiõeſq́ꝫ hi faciũt:ſed exi-
ſtentia hęc adinueniũt. Cum itaq́ꝫ uti illis ipſi neſciãt:uenari aũt ſolum ualeãt / quicũq́ꝫ illoꝝ mente
capti nõ ſunt/ſua inuẽta dialecticis p̃bent/ut illi illis utant. SO. Eia pulcherrime & ſapiẽtiſſime Cli-
nia eſt ita? CLI. ita pꝛſus. Atq́ꝫ eadẽ rõne ducẽs exercitus/poſtꝗ̃ uel urbem / uel exercitũ occuparũt
uiris ciuilib⁹ p̃dam & ſpolia tradũt. Nam ipſi his quę cõprehenderũt/uti neſciũt queadmodũ au-
cupes qui poſtꝗ̃ ceperũt coturnices/nutritoribus tribuũt. Si igit ea arte indigemus quę cõparata/
ſeu in efficiẽdo/ſiue in uẽãdo uerſet ſciat & uti:ideoq́ꝫ beatos efficiat poſſidentes/aliã quãdam pręter
militarẽ oportet inquirere. CRI. Quid ais o Socrates? Nũqd adoleſcẽtulus ille talia dixit? SO.
Non putas Crito? CRI. Nõ per Iouem. nam reor illum ſi talia dixit. neq́ꝫ Euthydemi/neq́ꝫ alterius
cuiuſlibet hoĩs diſciplina ulterius indigere. SO. forte uero Cteſippus hęc dixit:ego uero non me-
mini. CRI. Quis Cteſippus? SO. ſaltẽ hoc memini:neq́ꝫ Euthydemũ attuliſſe hęc:neq́ꝫ Dionyſo-
doꝝ. Sed o beate Crito ſuſpicor pręſtantiorẽ quẽpiam uirum pñtem hęc dixiſſe. Nam hęc me au-
diuiſſe nõ dubito. CRI. Per Iouem o Socrates excellẽtior aliquis iſta ꝓtuliſſe uidet. Verũ poſt hęc
quã artem pſcrutati eſtis? Inueniſtis ne artẽ quã quęrebatis? an nõ? CRI. Quęris an inuenerimus?
Riſu qddam dignũ nobis accidit. Etenim pueroꝝ more qui galeritas ſiue alaudas inſequũtur:ue-
hementi quodam affectu ſingulas ſcĩas pſequębamur:& illa ſemp quã capturos nos e ueſtigio pu-
tabamus/fallebat nos & repẽte ſubterfugiebat. Quid tibi multas referã? Regiã certe artẽ ingreſſi
ſumus:eam contẽplati utrum hęc ea eſſet quę beatos efficiat. Sed uelut in labyrinthum delapſi/dũ
ꝓpe finem eſſe iam ſperabamus/retrogradi rurſus ad principiũ reuertebamur:eodem mõ affecti/
quo in quęſtionis initio fueramus. CRI. Quo pacto uobis hoc accidit? SO. dicam. Viſa nobis eſt
regia facultas eadem eſſe atq́ꝫ ciuilis. Et cum res militaris ac oẽs reliquę facultates / operum ſuorũ
imperium ciuili arti cõcedere uiderent/utpote quę ſola uti ſciat/nihil nobis impedimẽto fore pu-
tauimus/quominus hęc eſſet quã quęrebamus:cauſaq́ꝫ recte in ciuitate agendi. Et ſecundum illud
Eſchyli/ſola puppi pręſidens ciuitatis/totiuſq́ꝫ gubernacula regens dominaret oĩb⁹:ſingulaq́ꝫ uti-
lia redderet CRI. An nõ recte uiſum ẽ uobis o Socrates. SO. Ipſe iudicabis Crito ſi audire uolue-
ris/quę nobis deinceps cõtigerint. nam rurſus hunc in modum quęſiuimus. Age ars regia oĩbus
pręſidens/opus ne nobis aliquod efficit an nullum? Oĩno aliqd exhibere:inuicem omnes conſenſi-
mus. Nõne & tu hęc Crito cõcederes. CRI. abſq́ꝫ dubio. SO. Quod ergo illius opus eſſe diceres?
Queadmodum ſi te rogatem. Medicina dum dominat oĩbus quoꝝ domina eſt / quod nam opus
exhibet? an nõ ſanitatem ꝓtinus reſpõderes. CRI. utiq́ꝫ. Ars item ueſtra agricultura dũ dominat
oĩbus quoꝝ ẽ domina/quod opus implet? Nõne alimoniã ex terra nobis porrigere diceres? CRI.
Equidem. SO. Regia ergo facultas/cum oĩbus quoꝝ eſt domina/dominet quod opus explet? For-
te id in promptu nõ habes. CRI. non per Iouem o Socrates. SO. neq́ꝫ nos o Crito: ſed hoc ſaltem
noſti/ ſi hęc ea eſt quã exoptamus utilẽ eẽ hanc oportere. CRI. Summopere. SO. Nõne igit boni
aliquid afferre nobis eam neceſſe eſt. CRI. neceſſe omnino. SO. Bonum aũt nihil eẽ aliud ꝗ̃ ſciam
quãdam ego & Clinias una cõſenſimus. CRI. ita certe dicebas. SO. opera qdem ciuilis guberna-
tionis hęc eſſe plurimũ quiſq́ꝫ diceret:diuites facere ciues:liberos & concordes. Hęc autẽ oĩa neq́ꝫ
bona/neq́ꝫ mala apparuerũt. Oportet aũt eam ut conſtitit/ſapiẽtes efficere ſcĩamq́ꝫ tribuere / ſi mõ
ea futura ſit/quę profit:& beatos efficiat. CRI. uera narras. Sic enim tũc inter uos conſtitit / ut ipſe
recenſuiſti. SO. Nunqd regia diſciplina ſapiẽtes facit homines atq́ꝫ bonos? CRI. Quid prohibet
Socrates? SO. num & oẽs? & in oĩbus bonos? omnẽq́ꝫ ſcĩam ipſa prębet? coriariam fabrilem & reli-
quas uniuerſas? CRI. haud equidẽ arbitror o Socrates. SO. at quã ſciam? & qua in re iuuabimur.
Operum quidem illoꝝ que neq́ꝫ bona ſunt/neq́ꝫ mala/opificem eſſe ipſam haud oportet. Sciẽtiam
uero aliam prebere nullam/ꝗ̃ ipſam ſeipſam conuenit:dicamus igitur quę nam hęc ſit? & quo iuue-
mur. Vis ne eam dicamus o Crito? qua bonos alios faciemus? CRI. Volo equidem. SO. Quo bo-
ni nobis erunt? quoue utiles? an dicemus iterum ꝙ alios bonos facient? aliiq́ꝫ illi alios iterum? quo

autem

aũt boni ſint nuſq̃ apparent: poſtq̃ illa quæ ciuilis artis opera prædicant/neglegimus: & quod prouerbio fertur cũ aiunt Iouis corinthus nobis accidit: atq; ut ſupra dixerã æquo interuallo imo etiã longiori q̃ antea ab eius artis inuentione diſtamus/q̃ preſtare nobis beatitudinẽ ualeat. CRI. p Iouem o Socrates in ambiguitatẽ plurimã incidiſſe uidemini. SO. ego qdem o Crito cum in hãc dubitationẽ merſus eſſem/quam alta potui uoce ꝓtinus exclamaui. hoſpites illos tanq̃ Caſtorẽ/& Pollucẽ Iouis filios ſuppliciter obſecrans: ut nos me. ſ. & adoleſcentulũ ipſum ex turbulenta fluctuatione ſermoni eriperent. Iociſq; obmiſſis ſeria diſputandi ratiõe nobis oſtenderent/quæ potiſſimum ſcientia ſit/ quã adepti/quod uitæ ſupereſt feliciter tranſigamus. Nunqd mõſtrare uobis Euthydemus uoluit? SO. Quidni? Magnifice nimium o amice hunc in modũ effari cæpit. Vtrũ te o Socrates hanc quã iampridẽ quæritis ſcientiam doceam? An habere teipſam oſtendã? SO. O beate uir/tanta ne apud te eſt auctoritas? EV. Valde. SO. Oſtende ergo me habere: facilius enim mihi iſtud q̃ denuo hac ĩ ętate diſcere. EV. dic age/ſcis ne qcq̃? SO. ſcio eqdẽ multa: ſed parua. EV. Sufficit: putas ne aliqd eorũ q̃ ſunt idipſum quod eſt/non eſſe. SO. nullo pacto. EV. An nõ ſcire te aliquid aſſeris? SO. profecto. EV. an non es ſciens/ſi modo ſcis? SO. ſum eqdẽ/ſed illius ipſius/ quod ſcio. EV. nihil refert. Nõ neceſſe eſt ſcire te omnia: ſiqua eorũ quæ ſunt ſcis? SO. nõ per Iouem: qñquidem/& alia multa minime ſcio. EV. ſiquid neſcis es neſcius? SO. Illius ipſius o amice quod neſcio. EV. nihilominus neſcius es: & pauloañ ſciũ eẽ te prædicabas. Atq; ita fit/ ut ille ipſe ſis qui/& es/& rurſus nõ ſis/ſimul: & ſecundũ eadẽ. SO. En Euthydeme/ut ꝓuerbio fert/q̃ belle loqueris: qua igit rõne/ſciam illã quã quærimus habeo? qa uidelicet impoſſibile eſt/eẽ idẽ atq; nõ eſſe. Vnde ſi unum qddã ſcio/cũcta ſcio/neq;.n. eẽ poſſum ſcius ſimul/& neſcius: ꝙ ſi oĩa ſcio/illã quoq; ſciam hẽo. An nõ ita loqueris? & hoc eſt ipſum ſapiẽs? EV. Ipſe te redarguis Socrates. SO. Quid uero Euthydeme tibi nõne idẽ cõtigit? nã mihi qdem nõ multũ moleſtũ eſt/quod tecũ una/& cum Dionyſodoro hoc lepido capite patiar. Dic mihi nonne uos quædã ſcitis/quædã neſcitis? DIO. Minime qdem o Socrates. SO. qd dicitis An nihil ſcitis? DIO. imo ſcimus. SO. oĩa itaq; ſcitis ſi aliqd ſcitis. DIO. oĩa certe: & tu quoq; ſcis omnia/ſi unũ aliqd ſcis. SO. Proh Iupiter q̃ mirabile dictu/q̃ue ĩgens hoc bonum Num: & cæteri oẽs ſciunt oĩa? uel nihil? Non enim dicẽdũ uidet/ſcire eos aliq̃/neſcire alia. Atq; ita ſcientes eẽ ſimul/& neſciẽtes. Quid ergo dicemus? DIO. Omnes plane ſcire oĩa/ſiqd unũ ſciunt. SO. dii boni/nũc demũ Dionyſodore ſerio loq mihi uidemini: & uix tãdẽ ut ſtudioſe agere tis nũc impetraui Ipſi reuera ſcitis oĩa? & fabrilẽ uidelicet artẽ & coriariam? DIO. oĩa prorſus. SO. nunqd/& neruis ſuere ſcitis? DIO. Certe/& calceos qdẽ. SO. An & ſtellarũ numerum/& harenæ? DIO. & iſta. SO. Putas nos iſta cõcedere? CTE. Cõiecturã nobis aliquã talẽ adducite: qua uera uos loqui coniiciamus. DIO. qualẽ? CTE. Scis ne quot dẽtes Euthydemus habet? Atq; Euthydemus quot habes ipſe cognoſcit? DIO. non tibi ſat eſt/ꝙ omnia ſcimus/audiſſe? CTE. minime: ſed unũ hoc tantum nobis oſtendite ꝙ uere loquamini. Nam ſi dixeritis quot habet dentes uterq; nobis ꝙ poſtea numerantibus uera dixiſſe appareritis/alia quoq; uobis credemus. Illi uero cum mordere Cteſippũ exiſtimarent/reſpondere aliud noluerunt/niſi ꝙ ſcirent omnia/de ſingulis a Cteſippo interrogati: Cteſippus ſiquidẽ aperte de unaquaq; re uel de minimis quibuſq; ſciſcitatus eſt. Illi autẽ forti animo pariter cõtra reſponderũt ſe oĩa intelligere: inſtar aprorũ qui ſimul contra ictum innituntur. Quam obrẽ ipſe quoq; o Crito deniq; pp incredulitatẽ coactus ſum Euthydemũ interrogare/an ẽt ſaltare Dionyſodorus ſciret: ille uero conſenſit. Non tamẽ inq̃ ſuper enſes humi inclinato capite tranſilire: & ſuper rotã uolui/tam grandis natu. Vſq; adeo ſapiẽ ſuperexcellens. Nihil eſt inquit quod neſciat: Tum ego: Num oĩa nũc dumtaxat cognoſcitis? an? & ſemper? Et ſemper: Nũ a tenera ętate ſtatimq; nati omnia cognouiſtis? Omnia reſponderunt ſimul utriq;. Nobis utiq; res incredibilis uiſa eſt. Tunc Euthydemus: non credis o Socrates? excepto hoc inquã ꝙ ueriſimile eſt uos ſapiẽtes eſſe: At ſi mihi uoles reſpondere ait/oſtẽdam te quoq; hæc mirabilia confitentẽ. Grata mihi inq̃ hæc redargutio erit: ꝙ ſiqua in re me mea ſapiẽtia latuit/haud quaq̃ oſtẽdes me omnia ſcire: ac ſemper: quod enim maius lucrum in uita nanciſcerer? Reſponde/iam inquit: Tamquã reſponſurũ inq̃ interroga. Nunquid alicuius ſcius es o Socrates: an nullius? Alicuius. An eodem ſcis quo ſcius es: an alio quopiam? Quo ſcius ſum. Arbitror enim te animã dicere. Hanc ne intelligis? Nonne te pudet o Socrates/dum interrogaris uiciſſim interrogare: At quid faciam inquã? Faciam equidẽ/utcũq; iuſſeris: quando quod quæris ignorẽ. Iubes autẽ/ut reſpondeam quidẽ/non interrogem. Cogitas ne quomodo inquit id quod quæro? Equidẽ. Ad iſtud ergo reſpõde quod cogitas. Quid inq̃ ſi tu alia mẽte interroges/alia ego reſpondeam/cum aliud q̃ tu conceperim: ſatis ne tibi factum putabis/ſi nihil ad rẽ ipſam reſpondero? Mihi quidẽ ſat erit inquit/tibi nõ/ut arbitror: Tum ego: per Iouẽ non prius reſpondebo q̃ quo modo reſpondẽdum ſit/intellexero. Non reſpondes inquit ad ea ſemper quæ mente concipis: Quoniã nugaris Socrates/& uanior es admodũ q̃ oportet Agnoui tunc illũ mihi iam ſubiratũ/ꝙ uerba qbus me irretiri ſtudebat diſpergerẽ. Venit mihi pręterea in mẽtẽ Connus: qui aduerſus me ſępenumero indignat quotiẽs illi non pareo; deinde me

Prouerbium Iouis Corinthus aduẽit.

Prouerbium Quã belle loqueris.

ſpernit ut rudē.Poſtq̄ igiť cogitaui horū doctrine me tradere/arbitratus ſum obſeq oportere/ne
quis eorū me/ut ineptū/& indocilē reſpuat.Quo circa/& illi inq̄:ſi tibi ita Euthydeme uideť agēdū
ita agať.Tu namq; me multo melius diſputandi rationem intelligis:cū tu artē hāc teneas/ego ue-
ro ſim rudis.Ideoq; interroga iterū ab initio.Reſpōde rurſus inquit.Vtrum ſcis aliquo quæ ſcis
an nullo.Anima inq̄:hic ait ille rem anticipat:& plus q̄ rogatus ſit/reſpondet.Non interrogo quo
ſcias/ſed utrū ſcias aliquo necne.Ego ad hæc pluſq̄ decebat propter imperitiā meā reſpondi.Sed
ignoſce mihi obſecro.Reſpondebo iam nūc ſimpliciter/ꝙ ſcio aliquo ſemp quæcūq; ſcio.Vtrum
ait hoc eodē ſemper/an tū hoc/tū alio? Semp inq̄ qn̄ ſcio hoc ſcio.Hic ille.Nōdū præuaricari deſi
nis?ne forte inq̄/id quod ſemp dicitur/nos falleret/ita reſpondi.Non nos inquit dicas/ſed te.Sed
reſponde.Vtrū ſemper hoc ſcias.Sēper inq̄/poſtq̄ ipſum quando oportet ſubtrahere.Nonne ſem
per hoc ſcis?ſemp autē ſciens utrū aliqua hoc ſcias quo ſcis aliqua alio?uel hoc ipſo omnia?hoc inq̄
cuncta quecūq; ſcio:hic rurſus tranſgredieris Socrates:excipiať inq̄ quod dictū eſt/ quæcūq; ſcio:
ut excipias nihil poſtulo/immo reſponde/poſſes ne omnia ſcire/niſi ſcires omnia? Monſtrum eſſet
hoc inq̄.Addiice nunc iam ait quicquid lubet.Cuncta namq; ſcire fateris.Sic uideor inq̄.Poſt quā
nullius momenti eſt quod diciť quæcūq; ſcio/oīa aūt ſcio.Nonne/& ſemp cōfeſſus es ſcire hoc quo
ſcis?ſiue quādo ſcis/ſeu quomodocūq; placet.Semp enim ſcire es cōfeſſus:ac oīa ſimul.Conſtat er
go ꝙ puer ſciebas:& quando genitus es/& qn̄ natus:immo/& anteq̄ naſcereris:& ante cæli terræq;
ortū ſciſti omnia/ſi modo ſemp ſcis.Ac ꝑ Iouē ſemp ſcies/& omnia ſi uoluero.At uoles inq̄ hono
rande nimiū Euthydeme ſi omnino uera dicis.Sed poſſe te non multū confido/niſi idem tecū uelit
frater iſte tuus Dionyſodorus:ſic enim forte ualebis.Dicite porro.Cætera quomodo uobis nō cō
cedam neſcio tam mirabili:atq; noua ſapiētia prediti eſtis.quominus ego omnia ſciā:quādoquidē
uos aſſeritis.Talia quedā qua rōne ſcire me dicā Euthydeme?ꝙ uidelicet boni uiri iniuſti ſint.Dic
ſcio ne iſtud/an neſcio?ſcis utiq;.Quid?ꝙ uiri boni iniuſti non ſunt.Iam pridē ſciebā hoc inq̄.Ve-
rum non iſtud quæro/ſed ꝙ iniuſti ſunt uiri boni/quādo didici? Nuſq̄ Dionyſodorus ait.Nō ergo
inq̄ hoc ſcio.Tunc Euthydemus ad Dionyſodorū conuerſus ait.ſermonē deſtrius apparebitq; iſte
ſi neſciat/ſciens ſimul/& neſciens:Dionyſodorus quidē erubuit.ſed ego:Tu uero quid ais Euthyde
me?non uidetur tibi frater tuus uera loqui/cum nouerit omnia?Frater ego ſum Euthydemi Dio-
nyſodorus ait.Mitte inq̄ o bone uir quoad me Euthydemus doceat ꝙ ſciam uiros bonos/iniuſtos
eſſe.Neq; hanc mihi doctrinā inuideas.Fugis o Socrates ait Dionyſodorus/neq; uis reſpondere.
Nō iniuria inq̄ fugio:nā cū alterutro ſim imbecillior/cur nō ambos fugiā?Hercule qdē multo ſum
imbecillior:q pugnare ſimul non ualuit aduerſus hydrā ſophiſticā:cui ꝑꝑ ſapiētiā pro uno ſermo-
nis capite amputato multa repululabāt ac ēt aduerſus cācrū ſophiſtā quēdā ex mari aduētātē/ & nu
per/ut arbitror aduectū naui:a quo cū Hercules ad ſiniſtrā angereť/uerbiſq; acriter mordereť/ne
potis ſui Iolai auxiliū īplorauit:q ſummopere illi ſuccurrit:meus aūt Iolaus Patrocles ſi ueneriť/lō
ge aliter faciet.Reſponde ergo inqt Dionyſodorus/poſtq̄ ipſe hæc ꝑ̄dicas/utrum Iolaus Herculis
magis nepos q̄ tuus fuerit:Operęprętiū fore arbitror/ut tibi reſpondeā Dionyſodore.Neq; enim
deſineres ſciſcitari:& ꝑꝑ inuidiā quandā interturbare ne Euthydemus ſapiēs illud me doceat.Re-
ſponde igiť inquit.Reſpōdeo inq̄ Iolaū Herculis nepotē fuiſſe:meū aūt/ut uideť nequaq̄.Neq; enī
pater ipſi Patrocles fuit frater meus:ſed aliqs noīe ꝓximus Iphicles/Herculis frater:Patrocles aūt
inquit tuus?nimirū/ſed ex matre eadē non patre:frater ergo tibi eſt:& non frater:non eodē ex pa-
tre inq̄ uir optime.Illius enim pater Cheredemus Sonophroniſcus aūt meus:pater aūt inquit erat
Sophroniſcus atq; cheredemus.Omnīo/ille meus/hic ſuus.Nōne Cheredemus alius q̄ pater erat?
Alius ſcilicet q̄ pater meus.Nūquid pater erat/cū alius q̄ pater eēt?An tu idē es qđ lapis? Verebar
inq̄ ne idē te aſſerēte uiderer.Mihi uero nō uideor:nōne igiť alius es q̄ lapis?alius certe:ꝙ ſi alius es
q̄ lapis/non es lapis.Et ſi alius q̄ aurū/non es aurū.Sic eſt.An nō eadē ratiōe Cheredemus cū alius
ſit q̄ pater/pater non erit.Videť inq̄ nō eſſe pater.Ad hæc Euthydemus adiiecit:haud pater ē Che
redemus:rurſuſq;/& Sophroniſcus cū alius ſit q̄ pater/non eſt pater.Quapꝑ ſine patre es o Socra-
tes.Sermonē uero ſuſcipiēs Cteſippus intulit/pater aūt ueſter cū eadē ſibi cōtigerint/ alius eſt q̄ pa
ter meus:lōge abeſt Euthydemus ait:Num idē? Idē ſane.Non cōſentirē.Sed utrū meus Euthyde-
me pater eſt dūtaxat?an/& cæterorū hominū?& cæterorū inſup:nūquid putas eūdē hominem pa-
trem exiſtentē non eſſe patrē?putarā equidē Cteſippus ait.An/& aurū inquit/aurū exiſtēs non eſſe
aurū?& hominē exiſtētem/hominē non eſſe? Tum Cteſippus/non ut ferť Euthydeme lino linū cō-
nectis.Rem grauē dicis/ſi pater tuus/pater eſt omnium.Eſt tamē.Vtrum hominum dumtaxat/an
equorū ēt/cæterorūq; animaliū omniū?Omniū protſus.An & mater tua/mater omniū?Et mater.
Ergo tua mater echinorū marinoꝝ mater eſt.Et tua inquit.Et tu rurſus frater es gobiorū catuloꝝ
& porcellorum.Et tu ait.Quin ēt tibi pater eſt canis:& tibi inſuper.Hic Dionyſodorus.Si mihi re
ſpondere Cteſippe uolueris/ faciam/ut iſta concedas.Dic age/eſt tibi canis?Et moleſtius admodū
canis Cteſippus ait.Habet catulos:tales habet multos.An non illorū pater eſt canis? prorſus.Si-
gna namq;

Hercules ad-uerſus hydrā ſophiſticā & cancrū ſophiſticum.

Prouerbium: Lino linum cōnectere.

gna namq; uidi ex quibus illorum patrē eſſe coniicio: nonne tuus eſt canis? eſt. Nōne igiť pater exiſtens/tuus eſt? Quare tuus pater ſit canis: tuq; catulorū frater. Sed neq̄d Cteſippus anticiparet/repente adiiecit Dionyſodorus/paulū quid ultra reſponde. Canē hunc uerberas? Arridēs Cteſippus ait uerbero: te autē nequeo. An non igiť tuū patrē uerberas? Longe reſpondit iuſtius eſſet/ut patrē ueſtrū uerberarē/q diſciplinā quādā adeptus/adeo ſapiētes filios genuit: ꝑfecto Euthydeme multa bona ex ueſtra ſapiētia ueſter: & catulorū pater ē cōſecut⁹. Neq; ille bonis multis īdiget o Cteſippe neq; tu. Neq; tu ēt. Euthydeme: neq; ali⁹ qſq̄ hoīum inq̄t. Dic eteni Cteſippe mihi/utrū bonū eē cēſeas: uel ęgrotāti pharmacū bibere qñ indiget an nō? Vel homini pugnaturo bonū eē/ut armatus ꝓdeat/an inermis? Arbitror eq̄dē: nēpe excepto aliquid abſte egregiū. Ipſe uidebis optime inq̄t. Verū reſponde: poſtq̄ cōfeſſus es bonū eſſe quādo res poſtulat/pharmacū bibere/nūquid hoc bonum q̄ plurimū oportet bibere: optimūq; erit ſiquis terat/& infundat poculo ellebori tantū quātū curtu aliquo uehiť? prorſus ita Cteſippus ait: ſi tātus ſit q bibiturus eſt quāta ē ſtatua delphica. Nōne ſimiliter/& in bello inquit/ſi bonū eſt armis fulciri/plurima arma habēda ſunt: iaculorūq;: & clippeorū circūferenda eſt ſarcina? quandoquidē id bonū eſt: & maxime quidē Cteſippus ait. Tu uero non putas Euthydeme/ſed unū dūtaxat iaculū eſſe ferēdum? equidē. Ita Gerionē inquit Briareūq; armares? ego aūt putaui robuſtiorē te eſſe/ſociūq; ſimiliter iſtū utpote uiros armigeros. Euthydemus quidē tacuit. Dionyſodorus autē aduerſus ea quę primū Cteſippus reſponderat intulit: bonū tibi eſſe uideť aurū habere. Valde quidē reſpondit Cteſippus. An non/& habere pecunias ſemper atq; ubiq;? Maxime inquit. Nonne bonū eſſe aurū cōfiteris? confeſſi iam ſumus. Semꝑ ipſum habere: & ubiq; oportet: & in ſeipſo q̄ maxime? Beatiſſimuſq; is eſſet/qui tria auri talēta in uētre haberet Talentum unū ſub capitis oſſe: ſtaterem aūt .i. nūmum quēdā/& pondus auri utriſq; in oculis. Ferunt inquit Cteſippus o Euthydeme apud Scythas eos feliciſſimos optimoſq; uiros eſſe/ qui in ſui capitis oſſibus aurū multū continent: quēadmodū tu pauloante canē dicebas patrē. Quodq; magis eſt mirū/ſuis ex capitibus deauratis bibunt: & hæc introſpiciūt/uerticē frontēq; ſuā manibus attollentes: ad hæc Euthydemus. Vtrū Cteſippe uident/& Scythæ/& cæteri homines: quæ poſſunt uidere uel que non poſſunt? Q nę poſſunt plane. Nōne & tu? Et ego ſimiliter. Vidē noſtras ueſtes? uideo: poſſunt igiť hę uidere: Mirifice Cteſippus ait. Quid porro inquit nihil? Ipſe uero nō putas has uidere? uſq; adeo iocundus es uir? uideris mihi Euthydeme quodāmodo extra ſonnū obdormiſſe: poſſeq; te puto dicentē nihil dicere. Et tu hoc facere uideris. Nunquid impoſſibile eſt Dionyſodorus ait/tacētē dicere? Impoſſibile Cteſippus inq̄t. Dicētē uero tacere? Poſſibile multominus. Quādo igiť lapidē dicis/nōne tacētē dicis? Et quādo lignū/& ferrū ſimiliter? haud ſilere tibi ferrea concedā Cteſippus ait. Nā ſiquis pulſet ſonare illa q̄dem/& reboare dicunť. Quare ꝙ in hoc nihil diceres/te ꝑꝑ ſapiētiā latuit. ſed quod reſtat oſtēdite poſſibile ualet eē: dicētē tacere. Certe mihi uiſus ē tunc uehemēter Cteſippus ꝑꝑ amicū cōtēdere. Quādo ſiles inquit Euthydemus/nōne oīa ſiles? eq̄dem. Nonne/& rē quālibet dicentē ſiles/ſiquidē illa quę dicunt in numero omniū cōputanť? Quid uero interrogauit Cteſippus/nō ſilent ꝓia? nō ait Euthydemus. An loquunť oīa uir optime: immo certe/quæ locunť non iſtud querebā inq̄t: ſed utrū oīa ſileant uel loquanť. Tunc ſubripiēs ſermonē Dionyſodorus ait: neutra/& utraq;. Certe enim ſcio te quid huic reſponſioni obiicias ignoraturū. Statim Cteſippus/ut ſolet effuſius in riſum erūpens clamauit. O Euthydeme frater iſte tuus cōtrarium ſibimet ſermonē ingeminauit eūq; diſperdidit: & ratio ueſtra ſubcubuit. Clinias quoq; admodum delectatus arriſit. Quare Cteſippus geſtiens longius q̄ in decuplū lætitia creuit. Viſus autem mihi eſt Cteſippus hęc ipſa ab illis ſeductione quadā ꝑ aſtutiā extorſiſſe. Neq; enim ſapientia talis apud alios eſt noſtri temporis hoīes: poſt hęc ego. Quid inq̄ rides o Clinia in rebus/tam ſeriis tāq̄ pulchris ſed ad me cōuerſus Dionyſodorus? tu uero aliqñ rs pulchrū uidiſti Socrates? Multas equidem Dionyſodore. Nūquid alias q̄ ipſum pulchrū? An eaſdē: ego uero paſſim hęſitaui: nec iniuria me id perpeſſum fuiſſe ſum arbitratus. quippe qui tacere diutius nō potuerim. Simul autem reſpōdi alias eſſe q̄ ipſum pulchrum: pulchritudinem tamen ſingulis quandam adeſſe: ſi tibi adſit bos inquit nunquid ipſe bos eris? & quia ego tibi nunc adſum Dioniſodorus es? Bona inq̄ uerba quęſo: ſed ille: Quo pacto alterum adeſt alteri/cum alterum ſit/& alterum? nunquid tu inquā de hoc dubitas? nempe iam illorum imitari ſapientiam contendebam: utpote cupiditate illius accēſus. Cur non dubitem inquit/& ego/& cæteri omnes/quod nequaq̄ exiſtit. Quid ais Dionyſodore? nonne pulchrum/pulchrum eſt/turpe ue/turpe? ſi mihi uideatur ait. Nonne uidetur? prorſus. Nonne & idem idem eſt: & alterum ſimiliter alterum? Non tamē quod eſt alterum idem. At ego nec puerum quidem ſuſpicari hoc arbitrabar/quin quod alterum eſt/ſit alterum. Verum o Dionyſodore ſponte id obmiſiſti. Videmi autem mihi tanq̄ artifices quibus conuenit peragere ſingula/diſputandi rationē decore tranſigere atq; tradere. Noſtin inquit/ quid ſingulis opificibus peragere conueniat? principio quidem ſcis quem deceat ere cudere? fabrum inquam erarium. Quem uero luto fingere? figulum: Quē rurſus iugulare atq; excoriare: et in fruſtra īciſas carnes aſſare uel

elixare? coqũ: Nonne qſquis cõuenientia facit/recte agit? Maxime: Conuenit autem ut ais coqũ
tundere & excoriare. Cõceſſiſti hæc/necne? Cõceſſi inq̃: ſed ignoſce precor. Conſtat igiť ꝙ ſiquis
iugulans & incidens coqum elixet illum uel aſſet conuenientia faciet. Quinetiã ſiquis fabrum ęra
rium ęre cudat & figulum fingat/decentia ſimiliter operabitur. O Neptũne inq̃. Iam ſapiæ finem
appoſuiſti: Nunquid iſta mihi quandoq; ſic aderit ut propria fiat? Cognoſceres ne inquit ipſam o
Socrates propriam iam effectam? ſi ipſe uelis inq̃: ego autem nolo. Quid porro/tua putas cogno
ſcere? Equidem: niſi forte tu aliud dixeris. Abs te namq; oportet incipe? in hunc aũt Euthydemũ
deſinere: An non tua illa eſſe putas inquit/quorum es dominus? tibiq; uti arbitratu tuo licet? ut
boues & oues? Hæc ne tua exiſtĩas quæ uendere potes atq; largiri/& cui uis deoꝝ uouere. Quæ ue
uero non potes non tua? Tunc ego arbitratus præclaram aliquam inde quæſtionem exorituram:
& audiẽdi auiditate protin⁹ inflãmatus/prorſus ita eſt inq̃. talia nempe q̃dam mea ſunt. Nunquid
animalia noĩas illa quę animam habent? Illa ipa. Fateris igitur ex animalibus illa dumtaxat eſſe tua/
circa quæ potes hæc omnia facere: quæ modo dicebam fateor: Hic ille ironice admodum ſeipſum
recepit quaſi magnum quiddam contemplaturus: deinde ait. Dic age mihi o Socrates. Eſt ne ti-
bi Iupiter patrius? Atqui ego ſuſpicatus eo peruenturum eẽ ſermonem/quo deuenit & per ambigu-
um quoddã diuerticulum ſecedens. recte implicitus me conuolui. Reſpondiq; non eſt o Dionyſo
dore. Miſer inquit homo es: neq; Athenienſis/cui neq; dii patrii ſunt neq; ſacra neq; aliud quicq̃
præclarum atq; magnificum. Mitte ĩquã iſta Dionyſodore: ne male omineris. neq; acriter erudias.
Sunt etenĩ mihi & aræ & ſacra domeſtica patriaq;: & alia quæcunq; id genus Athenienſibus adſunt.
Cæteris inquit Athenienſibus eſt patrius Iupiter? Non eſt inquam apud Ionas talis cognominatio
neq; apud eos qui hac ex urbe manarunt: neq; apud nos ſed Apollo patrius propter Iouis genitu-
ram. Iupiter autem nobis patrius non uocatur/protector urbis tamen & curator tribus eſt dictus:
& tribus curatrix Minerua. Sat eſt inquit Dionyſodorus. Eſt enim tibi ut uidetur Apollo Iupiter &
Minerua. Omnino. An non tui iſti erunt dii? progenitores uidelicet atq; domini. Nõne tui? An nõ
tuos eſſe confeſſus es? confeſſus ſum quid tum? Nonne animalia iſti dii ſunt? Conceſſiſti porro quæ
cunq; animam habent/animalia eſſe: iſti uero dii non habẽt animam? Habent utiq;. Sunt igitur ani
malia Sunt certe. Ex animalibus autem illa tua eſſe dicebas quorum apud te eſſet poteſtas/ut ꝑ ar-
bitrio/uenderes/largireris/diiſq; dicares. Recuſare Euthydeme non poſſum quin iſta cõceſſerim.
ſtatim ille ſic intulit: poſtq̃ tuum eſſe Iouem/tuoſq; eſſe & alios fateris deos/licet ne tibi uendere il-
los atq; largiri. & pro libidine tua ut animalia cætera quæ tua ſunt tractare. Ego igitur Crito tanq̃
ſermone percuſſus obmutui. Cteſippus autem ſuccurrere mihi conatus ait/pape proh Hercules q̃
præclariſſimus ſermo. Ad quem Dionyſodorus. Vtrum Hercules papeus eſt/an pape? Hercules?
Tunc ait Cteſippus/proh Neptũne/q̃ fortes duriq; ſermones Deſiſto iam. Inexpugnabiles uiri ſũt.
Hic profecto amice Crito nullus præſentium continere ultra ſe potuit: quin illorum orationẽ lau-
dibus ſummis extolleret: & hoſpites illi Dionyſodorus Euthydemuſq; riſu ſtrepitu & lætitia exultã
tes geſtienteſq; ferme reſoluti ſunt. In ſuperioribus namq;/dum ſingula proferebantur ſoli eorum
ſectatores protinus applaudebant: hic autem pene ipſe quoq; Lycii columnæ conclamare. plaude
re. geſtireq; uidebantur. Ego quidem ſic affectus ſum/ut aſſererem/nullos unq̃ homines pari ſapiẽ
tia me uidiſſe. Atqui & illorum ſapientiæ penitus mancipatus laudare illos & celebrare ſummope
re cæpi. O uiri inq̃ ob miras dotes naturæ beati: quippe qui rem tantam tam facile tamq; breui tẽ
pore abſoluiſtis. Multa quidem & alia ſunt in ueſtris ſermonibus Euthydeme Dionyſodoreq; præ
clara. In quibus id præcipue magnificum eſt: ꝙ nulla uobis cura eſt multorum hominum qui illu-
ſtres habentur? ſed ſimilium uobis dumtaxat. Equidem certo ſcio ſermões huiuſmodi/paucos ad
modum diligere: & illos quidem uobis ſimiles. Cæteros autẽ ita illos ignorare ſpernereq;: ut eru-
beſcere uehementius illos putem/ſi cæteros illis conuincant/q̃ ſi ipſi ab aliis conuincantur. Hoc p̃-
terea populare & manſuetũ ueſtri ſermões habẽt: ꝙ cum dicitis rem nullam bonã eſſe uel malam
neq; albam: neq; aliud quicq̃ talium: neq; omnino aliquid ab aliis aliud/reuera ut prædicatis homi
num ora contunditis atq; obſtruitis. Quia uero non aliorum tm̃ ora: ſed ueſtra ĩſup: gratioſa res ẽ/
& ſermonis odium offenſioneq; audientium deuitatis. Maximum uero hoc eſt/ꝙ hæc uſq; adeo uo
bis artificioſe ſunt adiuenta atq; inſtituta. Vt breui cuilibet tradere ualeatis. Cognoui eqdem &
Cteſippo mentem adhibeo/conſideroq; q̃ ſubito imitari uos cæperit huius rei myſterium q̃ ociſ-
ſime docere poſſe uobis præclarum eſt/neq; tamen opæpretium fore uidetur ut coram multis ho
minibus diſſeratis: Immo uero ſi mihi credideritis: cauebitis prorſus ne in multorum cætu loqua
mini: ne forte q̃primum iſta ꝑcipientes grãs nequaquam habeant. iſta igitur inter uos tantum inui
cem cõmunicate: neq; alius qſq̃ ea niſi argento expoſito audiat. Idem quoq; ſi ſapitis/ueſtris diſci-
pulis cõſuletis: ne unq̃ cũ aliis q̃ ſecũ atq; uobiſcũ de his loquantur. Quod enim rarum Euthyde-
me id honorandum: A qua enim uiliſſimo pretio emitur cũ res ſit natura pretioſiſſima/ut ait Pin-
darus. ſed agite inquam Cliniam hũc meq; ſuſcipite. Cum hæc o Crito & alia quædam breuia di-

ſeruiſſemus

ſeruiſſemus/abiuimus. Delibera igiť ut mecũ una ad hos uiros accedas. Nam pollicentur omnes
ſe docturos/ quicunq; argentum dare parati ſint neq; ingeniũ ullum uel ætatem excipiunt. Quod
uero tibi maxime audire expedit: aiunt nihil cumulandæ pecuniæ ſtudium prohibere: quo minus/
quiuis ſapiam illorum facile percipere poſſit. CRI. Equidem o Socrates audiẽdi cupidus ſum: &
libentiſſime diſcerem. Videor tamen & ipſe eoꝝ unus eſſe qui Euthydemi ſimiles non ſunt: ſed il
lorum potius/quos tu pauloante dicebas: qui captiunculis huiuſcemodi redargui malunt ab aliis
quã alios redarguere. Enimuero ridiculus eſſem/ſi admonere te pergerem. Nihil tamẽ prohibet
quæ ex iis/q cætu ſoluto a uobis diſceſſerunt/audiui/tibi nunc referre. Deambulanti nihil obuiſus
factus eoꝝ quiſpiam qui in iudicialibus cauſis excellere plurimum æſtimanť o Crito ĩquit. Nihil
ex iſtis ſapientibus audiuiſti? Nihil ꝑ Iouem ĩquam. Audire enim me effectantem frequens turba
tumultuſq; prohibuit. Res tamen inquit auditu digna. Cur? Vt audiſſes eos homines diſputãtes/
q in hoc ſermonum genere cæteris preſtant. Ad hunc ego. Quid tibi uiſum eſt? quid aliud reſpõ-
dit ille quam quæ ſemꝑ ex iis hominibus audiuntur/dum nugantur: ac de rebus nullius momen-
ti indigno quodam ſtudio inuicem altercantur. Talibus ille mecum eſt uſus nominibus: tunc ego
Verumtamen gratioſa res eſt philoſophia. Quid gratioſa inquit o uir beate? an forte nullius pre-
tii? Atq ſi pauloante interfuiſſes/erubuiſſes ut arbitror/amici tui gratia. Qui uſq; adeo ĩeptus erat/
ut ſeipſum tradere hominibus cuperet/quibus nihil penſi eſt quid loquantur/ſed ſingula captant
obiiciuntq; uocabula. Cum tamen illi ut ſupra dicebam cæteros tales noſtræ ætatis uiros excellãt.
multorum cum talibus uiris diſputare quis ſtudeat/merito uituperaſſe ille mihi uidetur. SO. o
prefecto o Crito & ſtudium hoc uiliſſimum eſt: & qui in eo uerſantur/ridiculi. Mihi quidem o So-
crates haud recte rem ipſam improbare/uiſus ẽ ille uel quiſquis alius improbet. Quod aũt in cæ-
tu multorum cum talibus uiris diſputare quis ſtudeat/merito uituperaſſe ille mihi uidetur. SO.
Crito admiratione digni ſunt hi uiri. Verum nondũ quod decturus ſum noui. Quorum ex nume-
ro erat q tibi obuius philoſophiam uituperabat? Vtrum orator quiſpiam ex his qui in iudiciali cõ
certatione uehementes ſunt. An ex iis qui tales mittunt & orationes conſcribunt / quibus orato-
res in iudicio certant? CRI. Miniẽ quidem orator: neq; arbitror illum ĩ iudicio unquam oraſſe:
ſed rem ipſam iudicialem optime intelligere eum ferunt: & elegantes orõnes atq; facundas com
ponere. SO. Teneo iam. Atqui & ipſe idem modo dicturus eram. Nempe hi ſunt o Crito/quos
Prodicus inter philoſophum/ciuilemq; uirum confines ſtatuit: putant hi quidem ſe eſſe omnium
ſapiẽtiſſimos: & uideri præterea tales apud q̃plurimos. Solos autem philoſophos impedimento
ſibi eſſe/quo minus ab omnibus æque ꝓbentur. Cenſent itaq; ſi communẽ aduerſus philoſophos
opinionem hanc diuulgent/ꝙ nullius pretii ſint/ſine controuerſia ſapiæ gloriam ſe apud omnes
ſummam reportaturos. Eſſe namq; ſe reuera ſapientiſſimos: ſed in priuatis ſermonibus/cum Eu-
thydemi ſectatores aduerſantur impediri: ꝙ uero ſapientes ſint/ex eo conſentaneum uideri uo-
lunt? quod ſatis habeant philoſophiæ. ſatis etiam ciuilis pitiæ: & quantum oportet ſint utriuſq; pti
cipes: & extra turbulentos ciuilium negociorum tumultus poſiti ſapientiæ fructibus iocunde
fruãtur. CRI. Nũqd diceŕ aliqd o Socrates tibi uiri iſti uidenť? SO. nequaq̃. CRI. Verũtñ horũ
hominum ſermo hẽt aliquid ueriſimille. SO. Habet ut dicis o Crito ueriſimilitudinem potius q̃
ueritatem. Neq; facile illis perſuaderi poteſt/ꝙ & homines & cætera omnia quæcunq; duorum
quorundam media ſunt: & utrorũq; participant ita ſe habẽt ꝙ quæ ex malo & bono ſunt/hoc qui-
dem meliora illo deteriora fiunt: quæ uero ex duobus bonis non ad idem conducentibus utriſq;
deteriora ad opus illud pagẽdum: ad quod ſpectant utraq; illa quibus fit compoſitio. Quæ aũt ex
duobus malis ſunt conſtituta/non ad idem tendentibus hæc ſola meliora ſunt utriſq; illis/ quorũ
participant. Si ergo philoſophia bona eſt & ciuilis actio bona/ſed ad aliud utraſq; conferens: & hi
utrorumq; horum participes/utrorumq; in medio ſunt conſtituti nihil concludunt nã utriſq; de-
teriores ſunt. Sin aũt unũ qdẽ hoꝝ bonum/malũ uero alteꝝ hoc quidẽ meliores illo deteriores. ꝙ
ſi utrunq; malum ita demum uera dicerent: aliter uero nequaq̃. Neq; uero confeſſuros illos ar-
bitror mala eſſe utraq;: neq; unum quidem bonum/malum uero alterum. Sed profecto utrorũq;
hi participes/utriſq; ineptiores ſunt/ad aliud/ad quod philoſophia & ciuilis actio pertinet: & cum
tertium locum teneant/primum uſurpare non dubitant. Ignoſcendum quidem illoꝝ deſiderio ne
q; indignandum. Tales tamen eſſe cenſendi quales & ſunt. Nam unumquẽq; diligere debemus:
q modo prudentiæ particeps aliqd dicit: & uiriliter peragit. CRI. Equidem o Socrates ut ſæpe te
cum loquor. ambigo qua rõe filios meos educem. Minor quidem natu tenerior eſt adhuc q̃ exigat
diſciplina. Critobolus autem adultus eſt iam: & aliquo indiget/quo dirigať. Quotiens tecũ loquor
ita prorſus afficior/ut exiſtimem inſaniam eſſe filiorum grã contendiſſe/primo circa coniugium:
ut ex matre generoſiſſima naſcerentur: deinde ut amplum illis patrimonium relinqueretur/illorũ
aũt educationem negligere. Verum cum ad eos reſpicio qui erudire homines profitentur abſter
reor mihiq; conſideranti unuſquiſq; illorũ lõge ab ea re quam prædicat/alienus eſſe uidetur. Et ut

uerũ tibi fatear nõ habeo quo pacto filium meũ ad philoſophiã exhorter & prouocem. SO. o amice Crito, An ignoras in quo uis ſtudio uiles & nullius pretii homines permultos eſſe? probos uero paucos. eoſq; maximo in pretio habendos eſſe? Nonne tibi uidet pulchrũ quiddã eſſe gymnaſtica: mercatura; rhetorica: res militaris. CRI. Mihi certe. SO. nonne uides in una quaq; harum artium multos ad opus unũ quodq; ineptos & deridendos? CRI. Ita eſt, ac uera nimium loqueris. SO. Ergo hac de cauſa ſtudia ne fugies omnia: & illa filio diſſuadebis? CRI. Haud decet o Socrates. SO. caue ergo ne quod dedecet agas o Crito. Mitte curã hãc utrum boni ſint homines philoſophiæ ſtudioſi uel mali. Rem uero ipſam diligenter examia. Si iquirenti res praua uidebitur non ſolum filios ſed oẽs homines abſterreto. Sin autẽ tibi talis qualis & mihi appareat: ſequere eam uiriliter & exercesatq; ad idem ſtudium filios cohortare. EVTHYDEMI FINIS.

In quouis ſtudio uiles permultos probos uero paucos eſſe.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN HIPPIAM MINOREM.

m Irifica Socratis Platoniſq; noſtri bonitas cũ diligentiſſime multis ubiq; modis prouideat ne iuuẽtus credula ſubdolis ſophiſtarũ aucupiis capiat: captaq; perdatur non iniuria Hippiam Elienſem ſophiſtarum inſolentiſſimum atq; fallaciſſimũ duobus dialogis agitat, maiore uidelicet atq; minore. In maiore quidem demonſtrat Hippiã rerum profeſſorem pulcherrimarũ oĩo quid ipſa pulchritudo ſit ignorare. In minore uero eundem ſe iactante: ꝙ ante alios mendacem a uerace diſcernat, oſtendit in utriuſq; difinitiõe prius errare, ut pateat Hippiam, ut omniũ arrogantiſſimus eſt ita & ignorantiſſimũ eſſe atq; ineptiſſimum apparere. Mitto nunc ꝙ tũ ut mos eſt ſophiſtarũ iactabundum & temerarium auarumq; depingit. Et cum promittat omnia in omnibus dãtẽ uerba nihil uero præſtãtem: cumq; maximis glorieẽ: uel in minis claudicãtem: ſed ut ad mendacis ueraciſq; definitionem redeamus, mendax rite deſcribendus erat: qui maxime uelit, utcumq; poſſit ſciatq; mentiri. Verax autem contra q maxime uelit utcumq; poſſit & ſciat uera loq. At Hippias inertiſſimus artium magiſter omniũ confuſiſſimuſq; ueracis mendaciſq; diſcretor ordĩe definit oppoſito, dicitq; mẽdacẽ qui maxĩe poſſit ſciatq; mẽtiri quotiẽſcũq; uoluerit. Veracẽ uero qui quãdocũq; uoluerit queat & ſciat uera loq. Vnde cogit primũ fateri mẽdaces eſſe potentes: ſciẽtes: prudentes: ſapientes. Deĩde & bonos ad illa ad quæ potentes ſunt atq; ſapientes. Tertio partes ſingulas deducendo cõpellitur in qualibet tã re q̃ arte fateri, eundem eſſe ueracem atq; mendacem, quod negauerat ab initio, ſiquidẽ in qualibet ille q optime callet, idẽ maxime poteſt & ſcit ꝑ arbitrio uera loqui pariter atq; mẽtiri. Quarto ad cõcedendũ inducit ueracẽ nihilo meliorẽ eſſe mẽdace, qũ qdẽ q̃ ſufficiẽs bonuſq; eſt uerax ad loquendũ uera, tã ſufficiẽs bonuſq; appeat mẽdax ad mẽtiẽdũ. poſt hæc Socrates ſophiſtã in ambiguitatẽ adducit, uter delinquat grauius: nũ q mẽtitur uolens an q nolens. Id uero ſophiſta neſcit ſoluere, neq; Socrates qdẽ ſoluere uult ſophiſtæ. Eſt aũt ita ſoluẽdũ. in his qdẽ q̃ ad intelligentiã ꝑtinent minus errare q mentiunẽ ſponte: in his aũt q̃ ad mores ſpectant errare magis. Eũ uero q nolens dicit mẽdaciũ, cõtra ſe hẽre. Deinde ambigiẽ utri magis errent num q dedita opa an q infirmitate uel ignorantia peccant. ꝓbaturq; longis inductionis ambagibus: in his quæ ad naturã & artem, harũq; inſtrũ ꝑtinẽt, grauius eſſe uitium uel impotentia uel ignoratiõe cõmiſſum q̃ malitia ꝑpetratũ. Siqdẽ naturæ bonũ in ipſa potẽtia: bonũ uero artis in hac ipſa: atq; inſup in cognitiõe cõſiſtit. Malũ igitur in oppoſitis. Ex his aũt extra ꝓpoſitũ Socrates Hippiã ad mores trãſfert: concludens idẽ in genera morũ: quod & in naturæ artiſq; genere. Quod qdẽ & ſi itelligit Socrates fieri non debere, ſtudet tñ declarare ſophiſtã id nequaq̃ aĩaduertere. Profecto in his q̃ ad uolũtatẽ moreſq; ꝑtinẽt: graui⁹ delinquiẽ malitia. i. q̃dã uolũtate peccãdi q̃ ſi uel ꝑ ĩpotẽtiã uel ignorantiã delinquat. poſtremo Socrates iuſtitiã eẽ dicit uel potẽtiã uel ſciẽtiam uel utrũq;. Addere ſciebat: ſed nolebat. Tertiũ. ſ. uel uolũtatẽ. Iuſtitia. n. maxĩe ĩ uolũtate cõſiſtit. Id uero declarare noluit latere ſophiſtã. Sed iã argumẽtũ ſuꝑioribus præceptis his concludamus Docẽdũ ſine iuidia: Abſq; rubore diſcẽdum: gratiæ ſemꝑ habẽde docenti. Aliena inuẽta ſibi non uſurpanda. ARGVMENTI FINIS.

HIPPIAS MINOR PLAT. VEL DE MENDATIO TRANSLATVS A MAR. FIC. FLOR. AD PETRVM MEDI. VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI. EVDICVS SOCRATES HIPPIAS.

EV. t V uero qd nã taces Socrates? cũ tã multa Hippias hic oñderit? Cur ñ aut cõprobas dictorũ aliqd aut redarguis ſiqd mĩus recte dictũ tibi uidet. præſertĩ cũ ipſi reſtemus: q nobis nõ mediocre philoſophiæ ſtudiũ uẽdicemus. SO. Sũt Eudice ñ nulla ex hiis q̃ circa Homerũ dicebat Hippias, de quibus ꝑcontari cupio. Audiui equidẽ ex Apemãto patre tuo, Iliadem apud Homerũ eẽ præclarius poema eẽ Odyſſea quo

Ilias & odyſſea ita differũt ut Achilles & Vlixes credũtur.

ſea quo Achilles Vlixe præſtantior.In Achillē nāq; poema unū:in Vlixem alterū aiebat eſſe cōpoſi
tū.De hoc ergo ſciſcitari ab Hippia ſi mō ſibi placet/affecto/utrū illoꝝ hominū preſtātiorē aſſerat.
Poſtq̄ alia mlta ac uaria de Hōero cæteriſq; poetis ſūt nobis oñſa.EV.Nulla ꝓrſus īuidia ꝓhibebit
quin Hippias interrogāti reſpondeat.Reſpondebis necne Hippia ſi quid Socrates quærat.HIP.
Haud recte agerē Eudice ſi nunc Socratis interrogationem reſpuerē:qui ſolitus ſim ſemper ex Eli
de patria ad olympice feſta/quo Græci ad cōmunē celebritatē undiq; cōfluūt/me ↄferre.iṗumq;
me ibi apud templum prebere cuiq; declarantē quodcunq; demōſtrari qs cupiat:& ad interoga-
tiōes ſingulas reſpondentem.SO.O q̄ felix tibi ſors contigit Hippia?ſi adeo confiſus animi ſapīa
q̄libet olympiade ad ſacrum aduentas.Mirarer ꝓfecto ſiquis circa corporis exercitationē athleta
illuc certaturus accederet tā corporis uiribus q̄ tu mētis ſubtilitate cōfiſus.HIP.Merito ſic affcūs
ſum Socrates:nam ex eo tempore quo cæpi in olympicis exerceri:nullum reperi adhuc me aliqua
in re ſupiorem.SO.præclarum hercle quod ais Hippia:atq; hæc gloria tua & patriæ & parentibus
erit quoddam ſapientiæ monimentum.Verum quid nam de Achille & Vlixe iudicas? Vtrum ho
rum præſtantiorem:& qua in re putas? porro dum multi intus eſſemus:tuq; diſſereres/quædam
me uerba ſubterfugerunt:piguit tamen perq̄rere/quoniam turba eſſet plurima:ac etiam ne orati
oni tuæ impedimento forem.Nunc uero poſtq̄ pauciores ſumus & Eudicus hic quærere iubet/
liquidius nobis oſtende quid de his uiris dicebas?quoue pacto diiudicabas.HIP.Volo equidem
Socrates apertius q̄ tunc in præſentia referre/quæ de his & de aliis ſentio.Homerum aſſero omni
um qui Troiā obſederunt optimum uirum finxiſſe Achillem.ſapientiſſimū Neſtorē.apprime uer
ſutū multiformemq; Vlixem SO.pape o Hippia.An mihi in hoc gratificaberis?ne me uidelicet
rideas/ſi ad ꝑcipiendum tardior fuero/ac ſæpius req̄ſiuero.Dignare mihi obſecro libēter ac facile
reſpondere.HIP.Turpe quidem eſſet o Socrates cū alios eadem doceam:& ꝓ his pecunias exigā
ſi tibi quærenti non iudulgerem nec læto animo reſponderem.SO.Præclare admodum loq̄ris:
Equidem cum optimum uirum Achillem/fictū fuiſſe dicebas:ſapientiſſimum Neſtorem/uiſus
mihi ſum quod diceres intelligere.Cum uero Vlixem uerſutum & multiformem:ut uerū fatear
quid ſignificare uelles nō intellexi.Atq; mihi dicas.Forte enim hic magis ꝑcipiam.nūq̄d & Achil
les ab Homero multiformis uerſutuſq; inductus fuerit necne.HIP.Minime o Socrates:ſed ſim-
plex oīo.Quoniam in ſupplicatōibus iṗis/cum eos diſceptantes inducit/ita aduerſus Vlixem loq̄n
tem facit Achillem.O multum generoſe doli fabricator Vlixes.conuenit intrepide me ueſtra re-
fellere dicta:ut fieri debere puto fallacibus ipſum.Ne me figmentis hinc obtūdatis & illinc.Is ma
gis eſt qm̄ q̄ nigri ianua ditis.Infenſus nobis/aliud qui pectore claudit.Inde palā ꝓfert aliud quod
cumq; uidetur.Aſt ergo nunc dicam credo uelut eſſe futurū.His in carminibus morem utriuſq; de
clarat Achillem eſſe ueracem atq; ſimplicem.Vlixem uerſutum atq; mendacē.Hæc ſiq̄dem apud
eum:Achilles aduerſus Vlixem infert.SO.Videor iam q̄ ais o Hippia intelligeꝛ.Verſutum enim
mendacem uocas/ut apparet.HIP.Maxime quidem o Socrates.Talem nempe Vlixem ſæpe & Ilia
de & ī Odyſſea fingit Homerus.SO.Ergo exiſtimauit Homerus alium quidē eſſe ueracem uirum/
alium uero mendacem:neq; utrunq; eundem eſſe.HIP.Quid ꝓhibet Socrates?SO.An idem & ip
ſe cenſes Hippia?HIP.Maxime oīum.nimis.n.errarem/ſi aliter ipſe ſentirem.SO.Homerum qui
dem mittamus cum ab eo ſciſcitari non liceat quis eius fuerit in cōdendis his carminibus ſenſus.
Poſtq̄ uero tu cām ſuſcipis/tibiq; ea uidētur quæ dicere Homerum aſſeris/pro Homero ſimul ac te
ipſo reſponde.HIP.Fiet.Interroga paucis quod lubet.SO.mendaces ne uocas illos qui facere ali
quid nequeant/ut inualidos defeſſoſue/an eos qui facere aliquid poſſint.HIP.Potentes/& maxime
q̄dē/cū in aliis multis/tum ēt in decipiēdis hoībus.SO.Potentes itaq; ſunt ſm ſermonē tuum:atq;
uerſuti:nōne?HIP.Certe.SO.uerſuti uero ſūt & ſub doli ſtoliditate q̄dā & īprudētia?an aſtutia po-
tius atq; prudētia?HIP.Aſtutia maxīe oīm atq; prudētia.SO.Prudētes ergo ſūt ut vꝛ.HIP.Valde
ꝑ louē.SO.prudētes uero cū ſint/nū ignorātes ſūt?HIP.īmo ſciētes maxīe.Nā ob h̄ alios ſeducūt.
SO.Cum ergo ſcientes ſint harum rerū quas ſciunt/utrum inſipientes ſunt/an potius ſapientes?
HIP.ſapiētes uidelicet in his ipſis ad decipiēdū.SO.Siſte obſecro:repetamus deā ut q̄d dicas in-
ſpiciamus.Mendaces eſſe ais potentes:prudenteſq; ſcientes/item & ſapientes circa illa de quibus
mendaces.HIP.aio.SO.Alios aūt ueraces eſſe alios contra mendaces:atq; hos inter ſe longe con
trarios.HIP.aio & iſta.SO.Ex hoc ergo ſequitur ut mendaces ex potentum ſapientumq; nume-
ro ſint.HIP.maxime.SO.Cum uero dicis potentes & ſapientes eſſe mendaces ipſos ad eadem/
utrum dicis potentes eſſe ad mentiendum ſi uelint/uel impotentes ad ea quæ mentiuntur.HIP.
potētes equidem.SO.ut ergo ſummatim dicamus.mēdaces ſunt qui ad mentiendum potentes
ſapienteſq; ſunt.HIP.plane.SO.Ergo uir qui mētiri nequit/neq; ſcit q̄cq̄ nō erit mēdax.HIP.Sic
ē.SO.Potēs aūt ē q facit quod uult & q̄do uult:haud morbo uel q̄buſdā talibus īpeditū inq̄.Veꝝ
quēadmodum tu meum nomen quotienſcunq; uis ſcribere potes/ita nunc interrogo.An non ho-
minem ſic affectum/potentem uocas?HIP.Sane.SO.Dic o Hippia:nonne es numerandi compu-

tandiq; peritus?HIP.maxime omnium.SO.ſiquis ergo te percontetur ter ſeptingenta quantum
cõpleant numerũ/nõne modo uelis omniũ q̃ ociſſime atq; maxime uera de his reſpondebis?HIP.
ꝓrſus.SO.Nũquid ex eo quod circa iſta potentiſſimus & ſapientiſſimus es?HIP.Nẽpe.SO.Vtrũ
ſapientiſſimus es ac potentiſſimus dũtaxat?an ẽt circa eadem optimus?Circa quæ ſapiã & potẽtia
præſtas:hoc eſt in numeris cõputandis.HIP.Et optimus inſuper Socrates.SO.uera itaq; de his
præ cæteris maxime dicere poſſes:an nõ.HIP.Reor eqdem.SO.An & falſa circa eadẽ?age nunc
Hippia ut & ſupra generoſe magnificeq; rñde.Si quis quærat ter ſeptingenta quot ſunt:utrũ ipſe
maxime de his mẽtieris:ac ſemp ſm eadẽ falſa de his ꝓnũciabis mẽtiri/uoles & nũq̃ uera ꝓferre.
An qui numeroꝝ ignarus eſt poterit magis mentiri q̃ tu dũ mentiri uoles uel potius ignorãs ſæpe
dum uolet falſa proferre/uera forte præter ſententiã ꝓferet:quia rẽ ipſam ignoret.Tu uero cũ ſa
piens ſis/ſemper dum mentiri uoles ſimiliter mẽtieris.HIP.eſt ut dicis.SO.Mendax itaq; utrum
circa alia mẽdax eſt:nõ tñ circa numeros neq; de numero mentietᷣ?HIP.Immo & circa nũeros.
SO.Ponamus igiť hoc Hippia circa computationem ac numerũ aliquẽ eſſe mẽdacem.HIP.cer
te.SO.Quis hic erit?neceſſe eſt ut mẽtiri poſſit ut ipſe dicebas ſi mẽdax futurus ẽ.Nẽpe abs te di
ctũ ẽ/ſi recordaris/eũ q mẽtiri neq̃at/non eſſe mẽdacẽ.HIP.Recordor equidẽ:atq; ita dictũ.SO.
nõne pauloante cõſtitit te eſſe ad mentiẽdũ in cõputãdis nũeris potentiſſimũ?HIP.Ita dictũ fuit
& iſtud.SO.Num & q̃ maxime es ad uera ꝓferẽda de numeris iiſdẽ potẽs?HIP.Valde.SO.Idẽ er
go põt maxime in cõputando uera loq atq; mẽtiri:is aũt eſt q bonus ẽ i nũeris uidelicet cõputator.
HIP.Sic oĩo.SO.qs igiť alius Hippia in cõputãdo ſit mẽdax niſi q ad idẽ bonus?hic.n.potẽs hic
& uerax.HIP.Apparet.SO.Cernis eũdẽ ueracem eẽ in his atq; mẽdacẽ:& nihilo meliorẽ mẽda
ce ipſo ueracẽ eſſe.idem nãq; ſunt:neq; ualde cõtrarii/ut tu nuꝑ exiſtimabas.HIP.Haud certe nũc
ĩ his apparet.SO.uis ne ĩ aliis quoq; conſideremus?HIP.ut lubet.SO.Nõne es & geometriæ pi
tus.HIP.Sum.SO.An nõ idẽ in geometria cõtingit?porro idẽ falſa q̃ maxiẽ de figuris ꝓmptiare
põt/qui & uera.Eſt aũt is geometra.HIP.ꝑfecto.SO.An alius ad hæc præter hunc bonus.HIP.
Non alius.SO.Nõne bonus ac ſapiẽs geometra utraq; poteſt?Et ſiqs alius in figuris mẽdax/is ma
xime/qui in iiſdem eſt bonus:hic ſiqdẽ potẽs.Malus aũt ad mẽtiẽdũ impotẽs neq; unq̃ ſit mendax
q eſt impotẽs mẽtiẽdi ut eſt conceſſum.HIP.ſunt hæc uera.SO.Tertiũ iſuꝑ iſpiciamus aſtronomũ
quã ipſe artẽ magis ẽt q̃ ſuꝑiores/ſoles Hippia ꝓfiteri:ſic ne?HIP.Sic certe.SO.An non eadem in
aſtronomia cõtingunt?HIP.conſentaneũ eſt o Socrates.SO.Quare & ĩ aſtronomia ſiqs alius mẽ
dax:is erit maxime q bonus aſtronomus.Is namq; mentiri ſumopere poteſt:neq; enim qui impo
tens eſt:is enim inſcius eſt.SO.Idem ergo & in aſtronomia uerax erit & mẽdax.HIP.Videť.SO.
Age Hippia paſſim ita per omnes ſcientias cogita num ita ſit an aliter.nam ante alios omnes plu
rimis artibus es ornatus.Quemadmodum ego te quandoq; iactantem audiui ꝙ ſapientia multa
exoptandaq; præ cæteris abundares:& in foro inter menſas diſputando deambulantem.Adie
ciſti præterea te quondam olympicum adiiſſe certamen/corporis ornatu ſpectandum:& omnia
corporis ornamẽta propriis manibus confeciſſe primo quidem anulum quem habebas hic enim
cæpiſti/tum fuiſſe opus/quaſi eſſes ſculpẽdi peritus.quin etiam ſigillum quoddam tuum opus ſub
ſtentabas:& ſtrigilem & uaſculum unguentarium ſimiliter opus tuum:calceos quinetiam tuis cõ
ſutos manibus.Veſtem & interulam abs te contextam.Quodque admodum mirabilius uiſum eſt:
& ſingularis inditium ſapientiæ/cingulum dicebas oſtendiſſe te opus tuum perſicis præcioſiſq; ſi
mile.Item tua quædam tua poemata:carmina:tragedias:dithyrambos & orationes plurimas ua
riaſq; ſtilo pedeſtri compoſitas:præterea periculum ante alios omnes feciſſe in artibus quas in ſu
perioribus commemorabam.& in rhythmis armoniiſq; & ſtudio litteraꝝ.Ac in cæteris generis
huius permultis/ſi recte recordor.At uero ꝑter miſeram tuę memoriæ artificium/quo pollere te
mirum immodum exiſtimas.forte uero & alia multa ſum oblitus.Verum quod ipſe quæro tuas ar
tes animaduertens quibus & alias ſufficiẽter diiudicabis/dic age ſi reperis uſq̃ ex his quæ inter nos
conceſſa fuerunt/a mendace ueracem eſſe diuerſum:neq; eundem exiſtere.In qualibet autem ſapi
entia quære uel calliditate uel quomodocunq; appellare iuuat.Sed nunq̃ o amice inuenies:neq;.n.
eſt uſq̃.ꝙ ſi eſt alicubi/dicas.HIP.Haud in præſentia inuenio Socrates.SO.neq; inuenies poſthac
ut arbitror.Si autem uera loquor/recordare Hippia/quid ex ſuperioribus ſequitur.HIP.Nõ ſatis
aduertor quod loqueris Socrates.SO.Nihil opus eſt in præſentia memoriæ artificio:patet enim te
opus eſſe nõ opinari:ſed ego nũc memorabor.Recordaris dixiſſe te Achillẽ uirũ fuiſſe ueridicum.
Vlixẽ uero mendacẽ atq; uerſutũ.HIP.Vtiq;.SO.nũc aũt ſentis eũdẽ apparuiſſe ueracem eſſe atq;
mẽdacẽ.Ideoq; ſi mendax erat Vlixes/erat & uerax.Item ſi ueridicus Achilles erat & mẽdax.Neq;
differẽtes hi uiri inuicem neq; cõtrarii:imo ſimiles extiterunt.HIP.ſemꝑ tu quidem Socrates ca
ptiunculas tales ↄtexis:& captãs quod in ſermone moleſtiſſimum ẽ/ad hoc iſtas & minima quæq;
contrectas:neq; aduerſus totã rẽ ipſam de q̃ ẽ ſermo cõtẽdis.Nãq; ſi uelis nũc pluribus argumẽtis
ſufficiẽtiq; rõe oſtẽdã tibi Homerũ Vlixe meliorem.Achillem ueracemq; finxiſſe.Vlixẽ uero ſubdo

Hic refertur de hippia ſibi feciſſe annulũ ueſtes & cete.

lum

lum/& in pluribus mentientẽ:atq; Achille deteriorem Atſi tibi placet/uiciſſim reſponde:cũq; mea orationem tuã cõpara / qua oſtendas alterum meliorem eſſe:atq; ita præſentes hi magis ĩtelligẽt/ uter noſtrum rectius loquutus fuerit.SO.Haud iſtud dubito/uel cõtendo Hippia/quominus me ſa pientior uidearis:cedo equidem tibi.Verum conſueui ſemper cum aliquis de re aliqua diſputat diligenter attendere præſertim quãdo qui loquitur ſapiens eſſe mihi uidetur.Tunc ſane diſcendi/ auidus q̃ dicit obſeruo:exquiro:cõnecto:ac repeto:ut clarius dicta percipiã.Sin aũt dicentẽ ipſum paruifacio:neq; requiro ab eo quicq̃:neq; quid dicat attendo.Atq; hac ipſa coniectura comprehẽ dens/quos ęſtimem ſapientes.Cernes enim me uerba illorum accuratiſſime auſcultantem:ſciſcitã temq;/ab illis:ut aliquid diſcendo in uita proficiam:& nunc quidem cũ dicta tua aĩaduerterem:q bus illorum carminum teſtimonio Achillem oſtendis aduerſus ulixem/ut iactabundũ dicere mi ꝗddã mihi uiſum eſt/ſi uera dixeris.Quoniã Vlixes ipſe uerſutus mẽdacii nullius redargui poteſt. Achilles aũt uerſutus ac uarius ſecũdum ſermonem tuũ eſſe uidetur.Mentitur enim:nam cum ea ꝓnunciaſſet carmina quę tu nunc recenſuiſti:Is magis eſt quoniam q̃ nigri ianua ditis/Inſenſus no bis aliud qui pectore claudit:Inde palam profert alius quodcunq; uidetur:paulopoſt addit.

Non mihi uerſutus poſt hac ſuadebit ulixes. Non Agamemnon Troianis inſiſtere terris.
Sed cras ipſe Ioui reliquiſq; ubi ſacra pararo. Cælicolis curuo collectas littore naues.
In mare deducam prima quas luce uidebis. Nare per helleſpontiacum mare piſcibus aptum.
In quibus aſpicies cupias modo uiſcere fortes. Edoctoſq; uiros remis incumbere nam ſi
Neptunnus uentis implebit uela ſecundis. Tertia frugiferis Pithiæ lux ſiſtet in oris

Item ſupra aduerſus Agamemnonẽ iurgans ait. Nauibus ecce domũ nigris/qa preſtat abido
In patriam Pithiã:neq;.n.mens optat ut hic te Diuitiis repleam ualidis inglorius armis.

Hæc fatus/tum coram omni exercitu/tum ad eius amicos nuſquã apparet/uel ſe ad opus accinge re/uel naues trahere/ut domum reuerſurus:immo parum admodũ curare/ut uera ſint quę loqtur. Equidem Hippia ab initio te rogaui/cum ambigerem uter horum apud poetã præſtantior habea tur:putaremq; utrũq; uirum optimum eſſe:& difficile cognitu/uter horum excellat magis menda cio/& ueritate aliaq; uirtute.Ambo enim in hoc q̃ ꝓximi ſunt.HIP.Haud recte diſcernis o Socra tes.Nam q̃ mentitur Achilles/non ex inſidiis:ſed inuitus propter exercitus caſum mẽtiri uidetur/ coactus reſtare atq; ſuccurrere.Vlixes autẽ ſponte ac dolo.SO.Decipis me chariſſime Hippia:ip ſeq; imitaris ulixem.HIP.Minime omnium Socrates:quidnam dicis/& qua ratione.SO.quoniã Achillem ais non ex inſidiis mentiri:qui uſq; adeo ſeductor erat:atq; inſidiator præter ipſam iactã tiam:ſicut fingit Homerus/ut tanto eſſet Vlixe callidior/ut ipſi uanitatem abſcõderet ſuam: dum coram eo cõtraria ſibiipſi loqui auderet.Vlixemq; cælaret.Quo circa aduerſus eum nihil inferre uidetur.Vlixes utpote qui mendacium non aduertit.HIP.Quænam iſta dicis o Socrates.SO. Neſcis q; ad Vlixem inquit prima luce ſe diſceſſurum.Ad Aiacẽ uero non ita:ſed aliter.HIP.ubi nam.SO.His in carminibus. Diri nulla prius belli me cura tenebit.

Hectora q̃ priami natum ueniſſe ſub armis Mirmidonum naues tentoria longa petentem
Audiero/premat argiuos qui marte ſub actos. Quiq; rates ignem poſt hæc iaculetur in ipſas.
Hectora nãq; meas naues aut caſtra furentem. Haud reor auſurum dubio contingere bello.

An cenſes Hippia uſq; adeo obliuioſum fuiſſe.Thetidis filium a Chirone ſapientiſſimo eruditum/ ut cum antea uanos ipſos varioſq; iactatores effulminaſſet ipſe confeſtim Vlixi quidem quaſi ſui ip ſius oblitus dixerit nauigaturum ſe.Aiaci uero commoraturum:potiuſquam inſidiatus:cũm Vli xem cognoſceret ſeniorem/commentitiiſq; machinamentis/& dolis ſe longe potentiorem.HIP. Haud dolo dixiſſe iſta mihi uidetur Achilles/immo ipſa ſimplicitate aliter perſuaſus aliter cũ Aia ce q̃ cum Vlixe fuiſſe loqutus.Vlixes autem/ſeu uera/ſiue falſa loquatur/ſemper inſidias tendit. SO.Melior ergo/ut uidetur eſt Vlixes Achille.HIP.minime o Socrates.SO.An non ſupra uiſi ſunt qui ſponte mendacium dicunt/meliores eſſe quam qui non ſponte.HIP.Quonam pacto So crates qui ſcientes uolentesquæ iniuriantur/ſeducunt/ledunt meliores eſſe poſſunt quam qui hæc præter ſententiam faciunt:quandoquidem multum ignoſcitur illi/qui per ignorantiam iniu riam infert:mendacium loquitur/uel aliud quicquam committit mali:legeſq; in eos ſeuerius ani maduertunt qui uolentes mala faciunt mentiunturq;/quam qui nolentes.SO.Vides Hippia ue ra me loqui cum dico accuratum eſſe me ad ſapientum uirorum interrogationes:cũq; in cæteris ualde deficiam/hoc tantum habeo boni.Quæ enim natura ipſa rerum ſit/neſcio:quod hinc maxi me coniectare licet:quia quotiens cum aliquo ueſtrum loquor/qui opinione excellitis ſapiẽtiæ/te ſteſq; doctrinæ Græcos omnes habetis/ſcire nihil appareo.Nunq̃ enim idem mihi/ut ita dixerim: ac uobis uidetur.Quod autem euidentius eſt inſcitiæ argumentũ/q̃ ſiquis a ſapientibus uiris diſ ſentiat.Mirificũ tñ hoc habeo bonũ/quod me ſeruat:quoniã ſine rubore uerecũdiæ ad diſcendum me præparo.Rogo aũt ac ſciſcitor gratiamq; ingentem habeo reſpondẽti.Nec ulli unq̃ ingratus extitit.Neq; apud auditores unquam uendicaui mihi aliorum inuenta:ſed docentem laudibus:

Argumentũ inſcitie eſt a ſapiẽtibus diſſentire.

Præcepta circa docentẽ & diſcentem.

ſemper extollo: illiq; apud oēs quæ ſua ſunt/tribuo. Atqui/& nūc quæ dicis ipſe: nequaq̄ admitto: īmo lōge diſſentio: & hoc mea culpa cōtingere certe ſcio. Quippe q̄ talē eē me fatear qualis ſum: ne me extollā. Mihi quidē Hippia oīno cōtra ac tibi uidet. Opinor ſiquidē eos qui ſponte lædunt hoīes iniuriant̄ mētiūtur. decipiūt: delinquūt/meliores eſſe his q nō ſponte. Nōnūq̄ uero contra iudico: & circa hæc oberro: utpote qui rē ipſam ignorē. Ecce nūc anī morbus me qdā inuaſit uidē turq; mihi qui ꝓpoſito circa aliqd peccant/meliores eſſe/q̄ qui præter ſnīam errant. Præſentis aūt paſſionis ſuperiores ſermones cām duco: qbus fit/ut in præſentia exiſtimē eos qui nō ſpōte peccāt/ deteriores eſſe his q ſponte. Ergo tu mihi ꝓpitius eſto nec ulla inuidia te detineat/quin aīum meū cures. Multo mihi maius beneficiū cōferes/ſi inſcitia liberaueris animum/q̄ ſi ægritudine corpus. Si hoc uelis multis uerbis efficere/prædico tibi hunc ī modū te minime curaturū. Neq; enim aſſequar. Sin autē ita/ut ſupra rīdere uolueris/admodū mihi ꝓderis: ſpero aūt tibi hoc haud noxiū fore. Merito uero te nūc inuocabo Apemanti fili. Nam ipſe me induxiſti/ut cū Hippia diſputarem. Quare ſi nūc Hippias rñdere uoluerit/pro me ipſe rogato. EV. Nil opus eſt me is ad Hippiā præcibus Socrates. Neq; enim id propoſuit: ut coactus uidelicet rñderet. Immo reſponſurū ſe libēter oībus eſt pollicitus. Nōne hęc ſunt Hippia que dicebas? HIP. Dicebā equidē. Verū Socrates hic o Eudice ſemp dicentes interturbat: & quaſi maleficus quidā eſſe uidet. SO. O uir optime Hippia/ haud ſponte hec facio. Eſſem utiq; ſapiens ſecūdum ſermonē tuū atq; aſtutus. Verū præter ſnīam ago. Quāobrē ignoſce mihi. Ais enim nō ſponte peccanti ignoſcendū eſſe. EV. Haud aliter facias Hippia: ſed noſtri gratia: & ꝓpterea quę ſupra tibi dicta ſunt/rñde ad ea quæ interrogat Socrates. HIP. Rñdebo equidē/cū tu roges. Pete ergo quod lubet. SO. Vehemēter cupio Hippia/ qđ modo dictū eſt/cōſiderare. Vtri meliores ſint: an qui ſponte uolēteſq; peccant: an qui cōtra. Spero aūt hunc in modū rectiſſime poſſe cōſiderari. Reſponde iam. Vocas ne curſorē aliquē bonū? HIP. Eqdem. SO. & malum. HIP. ita. SO. Nōne bonus q bene currit: malus: q male? HIP. certe. SO. An nō qui tarde currit/male currit? qui autē uelociter/bene? HIP. Proculdubio. SO. in ipſo itaq; curſu celeritas quidē bonū/tarditas autem malum. HIP. quid tum? SO. Vter ergo curſor eſt melior? utrum qui ſponte currit tarde/an qui ſecus? HIP. qui ultro. SO. Nōne currere eſt aliquid facere. HIP. facere utiq;. SO. Facere autē aliqd operari. HIP. profecto. SO. Ergo qui male currit/ malū hoc/& turpe operatur in curſu. HIP. malum. Quidni? SO. male aūt currit: qui tarde currit. HIP. ſane. SO. nōne igitur curſor bonus de induſtria malū hoc/& turpe operat: malus præter propoſitum? HIP. uidet. SO. in curſu igit deterior eſt/qui præter uoluntatē agit mala: q̄ qui uolēs. HIP. in curſu plane. SO. Quid aūt in paleſtra? uter lucrator eſt melior? nūqui dedita opera cadit? an q inuitus? HIP. Qui dedita opera. SO. ita uidetur. Peius aūt ac turpius in paleſtra cadere an deiicere? HIP. cadere. SO. Et in paleſtra igit qui ſtudio mala agit/& turpia/melior lucrator eſt q̄ qui imbecillitate atq; inertia. HIP. Videtur. SO. Quid nam in oī reliquo corporis uſu? nōne qui corpore robuſtior: atq; aptior eſt: facere pro arbitrio utraq; poteſt? tam quæ robuſti hominis ſunt q̄ q̄ debilis/ & pulchra/& turpia. Quapp qui habitu corporis præſtat/quotiens mala ſecundū corpus facit/uolens efficit. Imbecillis aūt inuitus. HIP. uidet quoq; idem circa robur cōtingere. SO. qd uero de ipſius figuræ concinnitate dicendū? nōne formoſioris melioriſq; corporis eſt/īpenſa opera turpes figuras cōfingere: deformis aūt contra? quid tibi uidet? HIP. quod/& tibi. SO. figuræ itaq; inconcinitas uolūtaria ad uirtutem corporis adtinet: contraria uero ad uitiū. HIP. apparet. SO. de uoce uero quid ais? Vtrā meliorē aſſeris? ex animi uolūtate diſſonam? an ex inertia? HIP. ex animi uoluntate. SO. Alteram uero peiorem. HIP. Abſq; dubio. SO. Vtrum bona optas habere An mala HIP. bona. SO. utrū eligeres pedes habere qui dedita opa claudicarent/an q inuiti? HIP. Eos plane qui de induſtria. SO. Claudicatio pedū nōne uitium eſt/atq; deformitas? HIP. eſt. SO. Hebetudo aūt nōne uitiū oculorū? HIP. uitium. SO. Vtros igit potius oculos eliges: eos ne quibus ſpōte qs cōfuſe uideat/uel puerſe īſpiciat/an cōtra qbus nolēs male aliqs uideat. HIP. Eos qbus uolens. SO. Ex his uero q̄ tua ſunt/potiora cēſes illa q̄ male agūt ſpōte q̄ quæ inuita. HIP. Eiuſmodi quædam uidelicet. SO. An nō/& reliqua oīa aures: nares: os: oēſq; ſenſus ratio una cōprehendit: quæ docet ſenſus ꝑter ꝓpoſitū peccantes/eligendos eē nūq̄: utpote q praui ſint: eos aūt q ex īſtituto tāq̄ bonos/potius eligendos. HIP. Mihi qdē uidet. SO. Quorū uero inſtrumētorū melior uſus. Vtrū qbus uolēs aliqs errat: an qbus nolēs. Ceu gubernaculū/utrū melius illud quo de induſtria qſpiam male gubernet/an quo inuitus. HIP. Quo de induſtria. SO. nōne arcus ſimiliter/& lyra/& tibiæ/ac cætera oīa. HIP. Vera loqueris. SO. Vtra equi anima ad poſſidendū melior: ea ne q̄ ſponte qs male egtet/an qua inuitus. HIP. Qua ſponte. SO. Eſt itaq; melior. HIP. Eſt. SO. Meliori igit equi aīa mala huius aīæ opera uolēs qs faciet: cōtraria uero cōtra. HIP. Oīno. SO. nōne eadē de anima canis cæterorumq; animalium ratio. HIP. Eadem. SO. Vtrius autē ſagictatoris animam tāquā meliorem eligeres. Illius ne qui uolens/aberrat a ſigno an illius qui nolens. HIP. illius qui ultro. SO. An nō hæc ad ſagictandi artē melior? HIP. Melior. SO. Quare aīa quæ aberrat inſcia deterior eſt ea quæ

Queſtio utri melioris an q ſpōte uolēdo peccāt: an qui contra.

ea quæ ſciens aberrat. HIP. in ſagictandi uidelicet facultate. SO. Quid uero ĩ ſtudio medicinæ: nõ ne quæ medẽdo dedita opera mala quedã corporibus infert: quoad medicinæ artẽ ptinet peritior eſt/q̃ illa quæ p ignorantiã peccat? HIP. plane. SO. Ergo hæc in medicinę arte eſt melior. HIP. Melior. SO. Vtra uero ad cithará pulſandã: uel inflandas tibias/& alia unius cuiuſq; artis/uel ſciæ opa eſt inſtructior: nõne ad hæc/& melior? & ſi qñ præter artẽ male qd facit de induſtria facit/quæ uero deterior præter ſniam. HIP. Apparet. SO. Seruorũ aũt animas eligemus potius quæ ſcientes circa miniſteriũ peccant/q̃ quæ ignorantes/quaſi ad hæc opera meliores. HIP. Sane. SO. Animã uero noſtrã nõne q̃ optimã exoptamus habere? HIP. Nempe. SO. An nõ melior erit/ſi ſponte mala facit atq; delinqt/q̃ ſi neſcia? HIP. Graue id eſſet: o Socrates/ſi qui ſpõte iniuriant meliores eſſent/his qui nõ ſponte. SO. Ex his tñ quę ſupradicta ſunt ſequi uidet. HIP. Mihi uero nequaq̃. SO. Putarã Hippia idẽ tibi quoq; uideri. Reſpõde igitur iterũ. Iuſtitia nõne/uel potẽtia quædã eſt/uel ſcia/uel utrũq;? An nõ neceſſe eſt aliqd horũ eẽ iuſtitiã? HIP. Neceſſe. SO. Si potentia qdã aiæ iuſtitia ẽ/potẽtior aia/iuſtior erit. Melior .n. o uir optie hæc talis nobis appuit. HIP. appuit certe. SO. Quid ṽo ſi ſcia iuſtitia ſit? Nõne q̃ ſapiẽtior/aia illa iuſtior? q̃ inſipiẽtior cõtra iniuſtior? HIP. ita ẽ. SO. Quid ſi utrũq;? An nõ quæ ambo hæc habet ſciam ſcilicet/& potẽtiã/iuſtior erit? quæ nõ habet/iniuſtior? Nõne ita rem ſe habere neceſſariũ eſt? HIP. Apparet. SO. Quæ uero potentior/& ſapientior eſt/ea melior apparuit eſſe/& ad utraq; tam pulchra q̃ turpia circa quálibet actionẽ peragenda paratior? HIP. certe. SO. quotiẽs itaq; turpia facit/uolens facit pp artem atq; potentiã. Hæc aũt/uel ambo/uel alterũ/ad iuſtitiã pertinet. HIP. Videt. SO. Enim uero iniuriari mala facere eſt. Non iniuriari/bona. HIP. Sic eſt. SO. Nõne ergo potentior ac melior aia/quotiens iniuſte aget/ſponte aget. Praua aũt cõtra. HIP. Apparet. SO. Nõne uir bonus/q animã habet bonã? Malus cõtra qui malã? HIP. Abſq; dubio. SO. quãobrẽ boni uiri eſt/ſponte iniuriari: mali aũt nõ ſponte: ſiqdẽ bonus uir aiam bonã habet. HIP. habet qdẽ. SO. ſiqs eſt igit hoiũ/qui ſponte aberret/turpiaq;/& iniuſta cõmittat haud alius ẽ o Hippia q̃ uir bon⁹. HIP. cõcedere tibi iſta nõ poſſum o Socrates. SO. neq; ego ipſe mihi Hippia: uerũtñ ex ſupiori ſermõe neceſſe ẽ ĩ pręſentia nobis ita uideri. At uero ut ſupra dicebam circa hęc ſemper ſurſum deorſumue reuoluor: nec in eadem perſiſto ſentẽtia: neq; mirum eſt me rudeſq; alios ad contraria circumuagari/ſi & ſapientes uos oberretis. Id autem nobis graue malum/ſi neq; etiam ad uos profecti errare cenſemus.

HIPPIÆ MINORIS FINIS.

ARG. MAR. FICINI IN CHARMIDEM VEL DE TEMPERANTIA.

STudiũ Socratis in hoc dialogo eſt: oẽs qdẽ ad tẽperantiã cohortari. Tres uero pcipue. ſ. adoleſcẽtes/& nobiles: atq; pulchros. Adoleſcẽtes qdẽ ppea: q; cita morbis adhibẽda ẽ medicina. Principiis obſta: ſero medicina parat; Cũ mala p longas inualuere moras. Nobiles quoq; tũ ut oñdat uerã in uirtute nobilitatẽ eẽ ponẽdã: tum qa nobiles plærũq; cęteris exẽplo ſunt: & quottidie ad rẽ p. admittunt? grauiſſimo ſi mali ſint/hũani generis detrimento. Formoſos deniq;: nã hi potiſſimũ flagitioſorũ cõſuetudine deprauant/quo fit/ut magis egeant medicina. Præterea formoſi ſtudere debẽt/ut quẽadmodum natura corpori breuẽ tradidit pulchritudinẽ/ſic ipſi uiciſſim deo naturæ auctori/ſempiternã aní reſtituãt pulchritudinẽ: neq; uero pmittẽdũ eſt/ut cũ exteriora noſtra multis ſua pulchritudine placeãt/interiora interim ſua deformitate diſpliceant. Etſi oïa in hoc dialogo mirificã hẽnt allegoriã/amatoria maxime/nõ aliter q̃ cantica Salamonis mutaui tñ/nõ nihil/nõ nihil ẽt ptermiſi. Quæ enĩ cõſonabãt caſtigatiſſimis auribus Atticorũ rudioribus/forte aurib⁹ minime cõſonarẽt. Ideoq; Ariſtarchus qdã hõericus/ĩmo uero platonicus/q̃ minus cõſonãt/diceret nõ Platonis eẽ/ſed Chroni. Tria uero ĩ ipſo exhordio notãda ſunt: ĩ primis/q̃ amorẽ ab hac forma corporis/ad incorporeã trãſferũt pulchritudinẽ. Primũ quod ingt Socrates ſe inter pulchrũ hũc/& pulchrũ illũ/nihil diſcernere: ſed pulchros ſibi cũctos/æque placere: quaſi dicat/nõ in unius corporis forma ſiſtendũ eẽ pedẽ: ſed ad ipſam cõmunẽ ſpẽi totius pulchritudinẽ adſcendẽdũ. Quæ cũ una ſit in multis/ideã pulchritudĩs unã/refert ſup multa. Quẽadmodũ igit ab ĩdiuiduo ad ſpẽm/& a ſpẽ ad ideã cogitando trãſcẽdimus/ita & ab amor formę huius: ad amorẽ cõis forme prĩo/deĩde ad formę idealis amorẽ pgere admõemur: his addit Socrates corporis pulchritudinẽ nõ pp ſe amãdã: ſed tãq̃ diuinæ pulchritudĩs imaginẽ nobis exiſtimãdã. Iubet poſtremo nudare aĩum/corporiſq; forma poſthabita. Decorẽ animi/tũ naturalẽ ĩſpicere/tũ ſtudio cõparãdũ diligẽtius adhibere. Et ĩterea corripit Chetephontẽ q neſcio qd denudãdo quaſi ĩ paleſtra corpore dixerat. Neq; iniuria exhortationẽ ad tẽperantiam a pulchritudine corporis exordit. Hæc enim temperantia quædã eſt linearũ: atq; colorum. Sed ab hac pxime tranſit ad corporis ſanitatẽ: quæ etiã eſt temperantia q̃dã humorũ. ſ. atq;

membrorũ. Tertio ab hac ad animi ipſius hornatũ: qui/& in affectu temperantia eſt/ipſa motionũ
.ſ. moderatio: & in cognitione quædã ſimiliter eſt temperantia in quadã intelligentiæ cũ rebus q̃
intelliguntur cõcinna cõgruitate cõſiſtens/ut nõ inmerito Pythagoras temperantiã uirtutũ oĩum
eſſe dixeris ſaluberrimã: tam publice q̃ priuatim humanæ ſocietatis cõſeruatricẽ. Præſertim cum
& iuſtitia temperantia quædã ſit ideſt cõueniens in cõmutando diſtribuendoq; moderatio. Profe
cto q̃uis tẽperantia ꝓprie circa cohibendas uehemẽtes libidines uoluptateſq; uerſeť/tñ ſimilitudi
ne q̃dã trãſferť: & ad cupiditates oẽs ãputãdas/& ad actũ quẽlibet moderãdũ/ut & offĩm fortitudĩs
ĩ audaciæ timoriſq; moderatiõe uerſeť. Siĩr iuſtitiæ ĩ p̃mioꝝ penaꝝq; mõ: liberalitatis quoq; in
erogãdi mõ. Deniq; toti⁹ uitæ ſalus/ut neq̃d nimis: hĩc pythagoricũ illud: mẽſura oĩum optĩa. Sed
memẽto illos ĩ Phædone negari tẽpatos eẽ q corporeæ uoluptatis gr̃a a uoluptatib⁹ abſtinẽt. Iu-
bet. n. actiões morales ad purgãdã mẽtẽ referri cõſequẽdã ſapiẽtię diuĩęq; ſimilitudĩs gr̃a. Tãta ue
ro ẽ excellẽtia tẽpancię/ut & eã oẽs ĩ qb⁹ ſuis obſeruẽt artifices elegãtes: & ipſius uirtute nõ ſolũ cor
pus ſub luna quodlibet ueꝝ ẽt cęlũ ipm uniuerſumq; ſeruet. Q̃d ĩ Gorgia ſapiẽtũ teſtimonio con
firmať: huic illud ſimile diſpõit deus cũcta ſuauiter: itẽ ĩ nũero põdere mẽſura cũcta diſpõit. Sed iã
ad dialogũ reuertamur. Socrates dũ ex ſnĩa magoꝝ uetat curari corpus añq̃ cureť aĩus manifeſte
eos ĩprobat/q minima curãtes/maxĩa negligũt/ueluti q eq̃s & caſib⁹ ęgrotãtib⁹ remedia q̃ritãt/in
ſui uero corporis/& anĩ morbis medicos mĩe cõſulunt. Minĩa quæq; ſuppellectilia rite cõponunt/
ipſi interĩ & aĩo/& corpoꝛ ĩcõpoſiti: intẽperato aĩo citharã tẽperãt. Quottidie aliẽa curioſe tractãt
ꝓpria deſerũt. Oĩa uero p̃ter aĩum ipm nobis ſunt aliẽa. Iõ corporis medicinã foliũ appallauit/rẽ
leuẽ/fragilẽ/& oĩo mutabilẽ: ac pẽitus cõtẽnendã. Significat ẽt multa nobis incõmodarũ corporis/
tũ fortũæ ob intẽperãtiã frequẽter accidere: atq; cõtra cõplurĩa bona p tẽperãtiã ꝑuenire. Itẽ anĩo
ꝑfecte cõpoſito/q̃cũq; acciderũt: tã/& prudẽter diſpõi/& æque tolerari/ut nihil tãdẽ euadat in malũ.
In cõpoſito uero aĩo nihil bñ/uel in corpore/uel extra poſſe cõponi. Exponit aũt ĩn Cratylo nomen
temperãtiæ græcũ ſophroſynẽ/quaſi ſalutẽ quandã cõſeruationẽq; prudẽtiæ. Putat. n. aĩo uerorũ
lumina omnium innata fuiſſe: ideoq; ſi in ſeipſum ꝑrſus inſpiciat/uera in ſe oĩa cõſpecturũ. At ue-
ro quo minus ĩſpiciat ĩ eã eſt ĩmoderat⁹ ad corpus corporeaq; affectus: quo fit/ut tẽperantia opus
ſit in primis/p quã expulſa perturbationũ caligine mens facta ſerenior diuini ſolis lumine abunde
circunfundať: vñ ſapientiã primo recuperet: deinde prudẽtiã adipiſcať. Q̃m igiť tẽperantiã ſapiẽ
tia prudẽtiaq; comitať: ideo Plato ſæpe alibi: & ĩ hoc dialogo ſub ipſo tẽperãtię noĩe ſapiẽtiã quoq;
uult/& prudẽtiã cõtineri. Mouet aũt Socrates Charmidẽ/ut reſpiciat ĩ ſeipſum de tẽperãtia uerba
facturus: nã & hæc ipſa ĩ ſeipſum cõuerſio ẽ huius uirtutis offĩm: & q̃ſq̃s ĩ ſeipſum pęnitus cõuerſus
fuerit: tũ p ipſam tẽperãtiæ ideã ĩnatã mẽti/hũanã ĩtelliget tẽperãtiã: tũ moderationẽ ipſam agnõ
ſcens/q̃ deus aĩæ ptes ab initio inuicẽ tẽperauit/cognoſcet/qua rõne ſit affectus animi tẽperãdus.
Accedit ad hæc ꝙ in hoc præcepto ſignificat neminẽ/niſi tẽperatũ de tẽperãtia loq̃ ad ꝑſuadendũ
uel debere/uel poſſe. Præterea tradiť in Timæo ex cõſonãti q̃dã aĩæ/tã ad ſeipſam q̃ ad corpus mo-
dulatiõe/nobis ꝓſpera cũcta cõtingere. Quinetiã Pythagorei/quos romanus ĩ hoc ſequiť Cenſori
nus/ſi aĩus prudẽter motiões ſingulas/tum ſui/tum corporis modereť/ꝑpetuã utriſq; ſanitatem/&
diuturnã uitã corpori polliceń. Quod q̃dem plæriſq; ſapientibus ſciſq; uiris ꝑueniſſe cõptum/&
Cẽſorinus/& nos hẽmus ad eandẽ quoq; cãm aut ſimilẽ diuturnas priſcoꝝ uitas/nõnulli referrẽt:
Sed addiť his aliq̃d mirabilius. Magos carminibus ſuis ĩmortalitatẽ corporibus polliceri. Magicã
Zoroaſtris Plato in Alcibiade/nihil aliud q̃ diuinũ cultũ eſſe dicit: hic inſup addit nõ magicis tãtũ
carminibus/uerũ etiã philoſophicis rõnibus/& tẽperari aĩum/& corpus/uel ſemp/uel diu ſaltẽ pro
cul a morte ſeruari. Profecto oratio illa quæ tẽperantiã audientibus oĩno ſit ꝑſuaſura atq; inſuper
effectura/duo potiſſimũ exigit: & uim a deo infuſam/& rõnes a philoſophis cõparatas: atq; oratio
nem eduobus his cõpoſitã Plato incantationẽ nominat magicã. Qua Phœbus primo/deinde Py-
thagorici morbos ab aĩo/& corpoꝛ mirabiliter expellebãt. Neq; uero falſũ putari debet corp⁹ ſub
aĩa penitus tẽperata ĩmortale effici poſſe/& ſub intẽperata ĩ morbos/& mala oĩa labi. Id enĩ moſay
cũ de primi parẽtis ſtatu atq; lapſu myſteriũ cõtinet: atq; Auicẽna ſequutus Platonicos/& Hippo
cratem ꝓbat animũ. Ex ipſa ſui natura adeo materiã omnẽ exſuperare/ut cum primũ in ſeipſum
fuerit reſtitutus poſſit elementa mundi mira quadã uirtute mouere: atq; hẽre in corpora q̃ uis im
perium. Quo fit/ut multomagis poſſit in ꝓpriũ: quod q̃dẽ/& ab initio adã poterat experiri: & q̃dã
putant Enoch/& Heliam/& nõnulli ſuſpicanť euangeliſtam adhuc rõne quadã ſimili uiuere. Sed de
his oĩbus in Theologia noſtra latiſſime diſputamus. Deniq; ut ſummatĩ dicã mira in hoc uirtutis
temperãtiæ declarantur/ꝙ animũ feliciter in deteriora ꝓlapſum/feliciter ſibi ipſi reſtituit. Decla-
ratur/& mira poteſtas anni a quo oĩa tam bona/q̃ mala in corpus defluant: & quo uolẽte corpus ſer
uari ualeat incorruptũ. Quod quidẽ Moſaicis myſteriis fere undiq; conſonat. Poſt hæc ſæpius q̃d
ſit tẽperãtia quæriť. Quod quidẽ neq; Charmides neq; Critias unq̃ abſoluit. Ille enim nõ tẽperan-
tiã proprie: ſed que comitanť eã adducit in mediũ. hic aũt que ad prudẽtiã magis ꝑtinent: & id q̃-

dem

dē ſemꝑ inepte.ualet ut declaret nō eē cuiuſlibet de uirtute tā pręclara diſſerere.Interea nota priſcos ſacerdotes cōſueuiſſe in ſacris tertiā libatiōis paterā Ioui ſeruatori præcipue cōſecrare: ut declararēt principia media/fines omniū/ut in legibus Plato refert/ſub Iouis prouidentia diſponi atq; ſeruari.Sed ad Critiæ ineptias redeamus dicētis eē ſciētiā quādam que/tā ſe q̃ ſciētias oēs ſciat:res uero ipſas quarū ſunt ſciētiæ neſciat:qđ quidē ideo eſt abſurdū/quia ueritas ipſa ratioq; ſcientię in ipſo eorū que ſciunt quaſi quodā cōtactu cōgruentiaq; conſiſtit.Præterea neq; perfecte ſciri poteſt ſciētia/niſi que ſciētia ſit diſcernat.Id uero niſi cuius rei ſit/habeat/haberi non poteſt.Itē cōtētetur Critias poſſe aliquē/quæ nullo modo cognoſcit:interim cognoſcere ſe non noſſe.Id autē Socrates iccirco non recipit/quoniā que nullo mō ſciunt/nō poſſunt interim quodāmō ſciri.Quiſq; enī animaduertit ſe aliqd ignorare/eoipſo agnoſcit/& ſe carere.Si ita iudicat/ergo iā notionē ipſius quandā in ſeipſo deſcripſit/ꝑ quā iudicē/& ſe carere:& quo pręcipue careat:quo fit/ut quicūq; rē aliquā ſe ignorare cognoſcit.Interea rē ipſam nō prorſus ignoret:imo generali quadā adumbratione deſcribat:generali inq̃ ꝓpterea ꝙ in ſpeciali rerū diſtinctiōe ſcīa pfecta cōſiſtit:quā in oībus diſputationibus ſuis Plato ꝑquirit.Vbi uero Socratē inducit agnoſcētē ſe nihil ſcire/iudicat eū/& ſi nō ſpeciales generales tū rerū deſcriptiōes hēre:alioqn ignorātiā ſuā nō poſſet agnoſcere.Ideoq; dū ſciebat nihil/ſciebat quodāmō cūcta.Quoniā uero Critias ſermonē de tēperātia traduxerat ad prudentiam & id quidē licentia quadā platonica Socrates prudētiā aſſerit.i.boni maliq; ſciam auctoritatē ſummā ad beatitudinē obtinere:tū qa/& bonū finē/& bona ad ipm media ipſa demonſtrat: tū quia oēs tā res q̃ artes/quatenus ab ipſa regunt/nobis cōducūt ad bonū:cōtra uero nequaq̃.Poſtremo docet Socrates nihil difficilius uel definiri uel cōparari q̃ tēperantiā.Difficultas uero definitiōis inde procedit/ꝙ uix a cæteris uirtutibus quarū ipſa conſonantia quædā eſt/diſcerni pōt.Adde ꝙ tanto difficilius intelligit uerbiſq; exprimit/quāto difficilius intrinſecus poſſidet.Profecto cū ex ipſo corporis cōmertio maxime ad uoluptatē intēperantiāq; procliues ſimus in eaq; ab īfantia nutriamur/difficillīe tēperantiā adipiſcimur.Præterea primi ſenſus affectus uident/nō nihil interdū uel ad fortitudinē ꝑ irā audaciāq; cōferre:uel ad prudētiā ꝑ timorē:uel ad patiētia ꝑ dolorē:uel ad iuſticiā liberalitatēq; ꝑ amorē.Tēperātiæ uero ſemꝑ impetus oīs opponit:cū.n.in ſumma q̃dā tranqllitate ſolū collocari poſſit/a quouis affectu undiq; īpedit:auget quoq; difficultatē/ꝙ ſicut in corpore conſonātē oīno humorū mēbrorūq; tēperiē ſic in aīo harmonicā ſuorū oīum tēperatiā repire oīum ē difficilimū.Quāobrē nō iniuria Socrates tā in epilogo q̃ in exhordio ad tēperantiā cæleſti harmoniæ ꝑ ſimilē cōſequendā opus eē ait cæleſti uirtute atq; diuina/tū aīo/tū rōnibus/& uerbis īfuſa:ubiq; uero admonet cōtēdēdū eē potius/ut ſub legitimis īſtitutis tēperāti efficiamur:q̃ ut ſub dialecticis rōnibus de tēperantia diſputemus:qñquidē ſumma quadā difficultate cognoſcitur/& cognita ſine uſu nō mō nihil ꝓdeſt ſed/& obeſt q̃ plurimum:atq; id quod maius eſt niſi re ipſa poſſideatur/perfecte cognoſci non poteſt.Impuro enim rem oīum puriſſimam non licet attingere.

ARGVMENTI FINIS.

CHARMIDES PLATONIS VEL DE TEMPERANTIA TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. CHÆRÆPHO. CRITIAS. CHARMIDES.

SO.

h Eri cū ad ueſperā Potidæa ab exercitu rediiſſem protinus ſolitæ exercitatiōis loca/utpote qui diu abfuiſſem/ꝓperans repetiui.Ac Taurei paleſtrā quæ e cōſpectu eſt maieſtatis regiæ/templi ſum ingreſſus.Vbi multos comperi partim ignotos mihi/partim notos:& quidem plurimos.Qui cum me ex inſperato uidiſſent/longe congratulati ſunt aliunde alius occurentes:chærepho præcipue utpote natura cōcitatior e medio ſtatim ꝓſiliens adcurrit:ac manu me præhendēs o Socrates inqt/quo pacto incolumis euaſiſti? Nam pauloante q̃ abiremus/apud Potidæam pugna cōmiſſa eſt:quā hi nuper audierunt.At illi ego reſpondēs/ita inq̃ ut cernis euaſi.Nūtiatū nobis eſt inqt pugnā acerrimā extitiſſe:atq; in ea plurimos nobis notos obcubuiſſe.Vera inq̃ uobis nuntiata fuerūt.An tu inqt prelio īterfuiſti? Interfui.Sede hic:nobiſq; enarra:nōdū enim aperte oīa ītelleximus.His dictis me ꝓpe Critiam Calæſchri filium ſedere iuſſit.Sedens itaq; Critiæ/& aliis cōgratulatus ſum primo:deindeq; ī belli expeditiōe cōtigerāt/ut qſq; reqrebat/alius enim aliud appetebat/recenſui.Cū uero de his rebus abunde locuti eſſem⁹/rurſus ego illos īterrogaui q̃ nā eēt his tꝑib⁹ phiæ cōditio:& ſiq eēnt adoleſcētes/uel ſapiētia/uel īdole/uel utriſq; ꝓclari:tūc Critias uerſus fores īſpiciēs/ītuituſq; adoleſcētes quoſdā īgrediētes/altercāteſq; īuicē/& turbā poſt eos aliā Socrates inqt qđ de honeſtis ꝑcontaba-

ris/mox cognitutus uideris. Nã q nũc ĩgrediũtur/præcurſores ſunt amatoreſq; cuiuſdam q oĩum
huius temporis honeſtiſſimus/& ſpecioſiſſimus iudicatur. Atqui uidet/& ipſe propemodũ ingre-
di. Quis nã iſtæ? & cuius filius inq̃ Noſti inqt quodãmo & tu. Sed cum hinc abiiſti, nõdum adole-
uerat. Charmidem noueras filiũ Glauconis patrui noſtri/patruelem meũ. Cognoui equidẽ, neq;
puer tunc cõtemnendus erat. Hunc uero adultũ eſſe illum iam arbitror. Statim ĩtelliges ait/quan-
tus & qualis euaſerit. Dũ hec ille dicit Charmides ingreditur. Apud me quidẽ o amice nulla ppen
dẽdi diſcernendiq; facultas. Profecto pinde ſum erga honeſta indole claros: ac album filũ in lapi-

Prouerbium albũ filum in lapide albo

de albo. Ferme namq; oẽs eiuſmodi hoĩes mihi admodũ placent: pręcipue uero tunc ille & corpo
ris pceritate & egregia indole mirãdus apparuit. Cęteri aũt oẽs capti eius amore uidebantur/uſq;
adeo illius ĩgreſſu obſtupuerunt pturbatiq; ſunt. Multi pręterea retro amatores hunc ſequebant.
Et quãtum ad uiros adtinet nil mirũ eſt. Sed quod ẽ mirabile: pueros ẽt cõſyderaui: quorũ nullus
uel minius q uis aliũ quemq̃ intuebat: imo illum ipſum cũcti tamq̃ dei imaginẽ quãdam cõtẽpla-
bant: hic ad me cõuerſus Chęrepho: qualis tibi adoleſcẽs uidet o Socrates? an nõ ſpecioſam pręſe
uultus fert indolẽ? Mirifice inq̃. Atq inquit ſi nudare ſe uellet uultũ nihilifaceres/pręillaq̃ latet in-
tus forma mirabili. Eadẽ hęc Cherephonti cęteri ẽt cõſenſerunt. Inſupabilẽ hercle inq̃ uirũ narra
tis ſi parũ qd inſup huic adeſſet. Quid iſtud interrogauit Critias? Si optio inq̃ animi habitu natura
decorus eẽt. Cõſentaneũ tñ eſt talem hũc eſſe Critia/cũ ueſtra e ſtirpe ſit genitus. Immo certe quo-
ad ingenium ſpectat/& pulcherrimus eſt & optimus. Quid igit nõ nudamus inquã/aĩum prius in-
terioreq; decorem potiuſq̃ exteriorẽ ſpẽm cõtẽplamur? Nam cũ talis ſit/nobiſcum diſſerere nõ ne
gabit. Volet certe rñdit Critias. Nempe ſapiẽtię ſtudioſus ẽ. Et ut ſibi cęteriſq; uidetur/ualde poe
ticus: longa inq̃ ſerie generoſitatem hanc/Solonis ex genere trahitis. Verum cur nõ mihi iam mo
ſtras adoleſcentem? Accerſe huc illum. Neq; enim dedecet uel ẽt ſi minor natu eſſet/cũ eo diſſere-
re/pręſente te patruele eius atq; tutore: probe loqueris ait. Vocãdus eſt iam. Atq; his dictis ad eũ
qui pone ſequebatur cõuerſus. Voca inquit Charmidem/dicẽs illi/me uelle medico eum cuidã cõ
mittere male illius nalitudinis cũ de qua mecũ cõqueſtus ẽ. Mihi ergo dixit Critias/paulo ãte char
mides ab ipſo ſolis ex ortu grauato ſe capite ſurrexiſſe cõquerebat. Quid prohibet igit ſimulare te
medium aliquod cõtra capitis grauedinẽ te hẽre: nihil phibet inq̃/modo ueniat. At ueniet. Quod
& factum eſt: uenit enĩ. Riſumq; effuſiorem oĩbus cõcitauit: nã unuſquiſq; noſtrum una ſedentiũ/
locũ cedere uolens Charmidi ut prope eũ ſederet/pximũ dedita opera in latus impulit. Quo fcm̃
ẽ ut eorũ qui utrinq; ſedebãt nouiſſimi/unũ ſurgere cogeremus/alterum humi proſtratũ deiicere
mus. Ille uero accedens/me inter Critiãq; aſſedit. Ego uero pcontante illo utrũ capitis medelã ſci
rẽ/uix tandem me ſcire reſpondi. Quę nã iſta? quęſiuit: folium quoddã inquã. Atq; inſuper adden-
da ẽ icantatio quędã, quã ſiquis adhibeat/folioq; uratur/ſanitas reſtituitur. Abſq; uero incãtatiõe/
folium nihil cõfert. Ad hęc ille. Et ſcribam equidẽ hanc te dictante incantationẽ. Vtrũ ſi mihi per
ſuaſeris inquã? an ẽt ſi non perſuaſeris? ille ſurridens ait/ſi tibi pſuaſero Socrates. Hen nomẽ ipſum
planetu meũ tenes? Teneo equidẽ niſi iniurius ſum. Frequens enim de te inter equales meos ſmo
habet. Memini quin ẽt cum puer adhuc eſſem te cũ Critia hoc uerſari ſolitum. Recte tu quidẽ. Au

Præcepta q̃dã mediciæ.

dentius.n. incãtatiõis tibi modũ oſtẽdam. Paulo uero ante neſciebã quo pacto uim illius tibi mo-
ſtrarem. Eſt aũt talis o Charmides/ut caput ſolum curare nequeat. Quemadmodũ ſępe ex peritis
medicis audiuiſti: qui quotiẽs aliquis dolore oculorũ affectus eos cõſuluit aiunt nõ poſſe oculis me
deri/niſi prius capiti medeantur. Neq; caput abſq; totius corporis medicina poſſe curari. Hac de
cã regulis quibuſdã toti cõferentibus utunt: & a toto ad partem trãſeunt reſtituendã: an nõ audiſti
ita dicere illos: & ita eſſe? prſus. Recte loqui tibi uident? ſermonẽq; hunc approbas? Maxime oĩum
Enimuero cum probari ſibi hæc audirem. Talis eſt inq̃ o Carmides incantationis quoq; huius po
tentia. Quã didici ibidẽ in exercitu a quodã medicorũ Thracũ Zamolxidis ſectatorũ: q & ĩmorta
litatẽ afferre dicuntur. Adiecit prætere a trhacius ille medicus etiã græcorũ medicos q̃ ſupra nar-
rata ſunt prædicare. Cæterum Zamolxis ait: rex noſter ac deus tradit queadmodũ oculos ſine ca-
pite curare nõ decet: neq; ſine reliquo corpor caput: ita neq; ſine anima corpus. Eaq; cã eſt/cur me
dicos græcos morbi corporũ multi lateant: qa totum ipſum ignorãt: quod in primis curare opor
tet. Quo male affecto/ĩpoſſibile ẽ partẽ aliq̃ bñ ualere. Oĩa nãq;/uel bona/uel mala ab anima ĩ cor-
pus/& hoĩem totũ manãt. Indeq; ſimiliter/ut ex capite in oculos effluũt. Illã igit primũ/& maxime
curari iubet: ſi mõ caput/& uniuerſum corpus bene ualere debet. Animæ uero medelas eſſe docet
Incantationes quaſdã. Eas præclaris rationibus contineri qbus animæ tẽperantia tribuat/qua ĩſet
ta atq; pſente/facile eẽ ſanitatẽ capiti totiq; corpori tradere. Ille igit cũ medelã incantationeſq; do
ceret/iuſſit ut nullis præcibus motus alicui cõtra capitis dolorẽ remediũ adhiberẽ: niſi prius aĩam
ĩcãtatiõibus ipſis purgãdã cõmiſerit. Hunc ſane noſtrorũ tẽporũ errorẽ dicebat eẽ/q pleriq; abſq;
tẽperãtiæ ſanitatiſq; ſtudio/medici eẽ cõtendũt. Me itaq; mirũ ĩmõdũ præmõuit mãdauitq; canerẽ
ne qs unq̃ diues ſeu nobilis/ſiue pulcher/mihi/ut aliter faciam pſuadeat. Illi hoc ego iureiurando

interpoſito

interpoſito confirmaui ꝓmiſiꝗ non aliter me eſſe facturũ. Quáobrem neceſſe eſt pareã Tibi quoꝗ obſequar. Nã ſi uoles ſecundũ hoſpitis præcepta/animã tuã prius incãtationibus oĩbus thracis illius ſubiicere/medicinã capiti admouebo. Sinminus nõ potero o amice Charmides tibi ꝓdeſſe. Cum igitur hæc audiſſet Critias inqͭ: lucro erit grauedo hæc capitis adoleſcenti/ſi huius cã ſanitatem mentis lucrabiꝭ. Aſſero aũt tibi Charmidẽ hunc ęqualibus oĩbus nõ ſpẽ tantũ præcellere/uerum etiã eo ipſo præſtare cæteris/cuius ipſe incãtationẽ habere dicebas. An non temperãtiæ ſupra dixiſti? huius ipſius inquã. Sito igitur oĩum ſuæ ętatis adoleſcentũ hunc uideri tẽperatiſſimũ. Et in cæteris oĩbus pro ętatis incremento/nullo inferiorem eſſe. Conſentaneum ẽ o Charmides inq̃ in his que dixit Critias te cæteros antecellere. Neꝗ enim referre quiſq̃ poſſet/ut arbitror duaꝝ apud Athenienſes familiarũ cõiugium/quo ueriſimilius ſit pulchram honeſtãꝗ prolem naſci/q̃ maiorũ tuorũ cõiugio. Nã paternũ genus huius Critie Dropidi/ab Anacreonte Solo neꝗ aliiſꝗ poetis ꝑ multis eſt illuſtratũ decore uirtute/& alia felicitate præcellens. Eadẽ quoꝗ eſt materni generis gloria. Nemo enim Pyrilampo auunculo tuo aut pulchrior aut maior in oĩ cõtinẽti uiſus eſt unq̃/quotiens ille/uel ad regẽ magnũ/uel ad aliũ incontinenti habitantiũ legatus accederet. Ac ſummatim uniuerſa hęc domus nulla in re eſt ĩferior altera. Quare ꝓbabile eſt te tali ſtirpe creatũ primas partes in oĩbus obtinere. Quãtũ igiꝭ ad eam ſpẽm quæ cerniꝭ oculis attinet o dulcis Glauconis filii/uideris mihi nihilo a ſuperioribus tuis degeneraſſe: ꝙ ſi/& ad temperantiã/& ad alia/ut Critias hic teſtatur/natura es inſtitutus beatũ te o chare Charmides mater peperit. Ergo ſic ſe res habet. Si ieſt tibi ut ait Critias temperãtia: & ſufficienter es temperãs: neꝗ Zamolxidis: neꝗ Abaridis Hyperborei incãtationibus indiges: ſed iã tibi medela eſt capitis admonẽda. Sinaũt deeſt tẽperantia tibi incantatio medelã antecedere debet. Reſponde itaꝗ ipſe mihi/utrũ aſſentiaris Critiæ: & aſſeras tẽperantie te ſatis habere? An deeſſe aliquid recognoſcas? Tunc ergo ipſius Charmidis genæ rubore ſuffuſe gratiorẽ ſpẽm oſtenderũt. Nã pudor eam ętatẽ decet: deinde admodũ generoſe rñdit. Haud quaq̃ facile eſt quæ in præſentia quæſita ſunt/uel admittere/uel renuere. Si enim me temperantẽ eſſe negauero/primo quidẽ turpe uidebiꝭ ꝙ ipſe mihi derogem/deinde Critię huius alioꝝꝗ multorũ quibus temperãs eſſe uideor/tanq̃ falſam ſniam abrogabo. Sinaũt affirmauero/odioſa uidebiꝭ hęc de me ipſo iactãtia. Quapp quorſum me uertã/neſcio: probe loq uideris Charmides inq̃ Itaꝗ cõmuniter inueſtigandũ/puto utrũ quod q̃ro poſſideas/nec ne/ne uel tu aliter q̃ uelis loq cogaris: uel ego temere mederi feſtinẽ. Si ergo gratũ tibi futurum eſt/cupio una tecũ inueſtigare: ſin minus dimittendũ arbitror. Immo certe gratiſſimum inqͭ oĩum. Quáobrem ut ipſe præſtare putas ita perquire. Hũc in modũ inquam cõmodior indagatio futura uideꝭ. Conſtat profecto ſi ineſt temperantia tibi/hẽre te aliquid/quod de hac opineris. Neceſſe eſt enĩ inhærentẽ ipſam tibi ſi mõ inhæret/aliquẽ ſui ſenſum prebere/ex quo aliqua circa ipſam inſurgat opinio: qua quid/& quale tẽperantia ſit cõiectes: nõne putas? puto eqdẽ. Nõne hoc cenſes? uidelicet Poſtq̃ ſcis loqui græce dicere utiꝗ poſſis: qd nã id tibi vꝭ? fortaſſis. Vt ergo cõiiciamus. Vtrũ tibi inſit nec ne tẽperãtia dic age qd nã ex ſnĩa tua? tẽperãtiã eẽ dicis piguit eũ prĩo: neꝗ libens ad rñdẽdũ uenit: demũ ita rñdit. Tẽperãtẽ eſſe duco decenter agere ſingula: & qete per uiam ĩcedere: qete/& loq: ac ſummatim qete oĩa facere: & ut breui cõplectar quod quæris quietudo quædam eſſe mihi uidetur. Nunqd recte inquã? ferunt ſane quietos homines temperatos eſſe. Sed uideamus an uera loquanꝭ/dic igiꝭ nũqd pulchrum aliqd temperantia ſit. CHAR. eſt prorſus. SO. Vtrum ĩ grãmatici facultate pulchrius eſt eaſdẽ litteras/cito ſcribere? an quiete? CH. Cito. SO. Legere aũt celeriter ne an tarde? CH. celeriter. SO. quinetiã pulſare citharam uelociter/& prompte certare pulchrius eſt: q̃ quiete ac tarde? CH. eſt ita. SO. Quid uero in pugnorum brachiorũꝗ ludis nõne celeritas ipſa laudaꝭ? CH. utiꝗ. SO. currere aũt atꝗ ſaltare/& cæteri corporis actus nõne ſi ꝓpere/& prompte fiunt/ad pulchrum ſpectant? ſi ignaue remiſſeꝗ ad turpe? CH. Apparet. SO. Patet ergo quãtum ad corpus attinet nõ quod tardum ſed quod uelox maxime eſſe pulcherrimũ: nõne? CH. omnino. SO. Temperantiam uero pulchrum quid eſſe conſtitit. CH. Conſtitit. SO. Nõ ergo circa corpus quietudo immo celeritas ad tẽperantiam ꝑtinebit: ſi modo pulchrũ qd eſt tẽperantia. CH. uidetur. SO. Docilitas uero nõne pulchrior q̃ hebetudo. CH. Pulchrior certe. SO. Eſt aũt docilitas cito ꝑdiſcere: hebetudo uero ſero atꝗ lente. CH. Profecto. SO. Docere alium q̃ ociſſime nõne pulchrius q̃ tarde? CH. proculdubio. SO. Reminiſci itẽ/& meminiſſe ſero atꝗ lente/pulchrius ne an facile atꝗ prompte? CH. prõpte. SO. Sollertia uero nõne celeritas quędã animi eſt potius q̃ tarditas? CH. eſt. SO. Atq/& intelligere q̃ dicunꭲ ĩ grãmatici cithariſtaꝝꝗ ludis/& in cæteris omnibus nõ q̃ tardiſſime/ſed q̃ ociſſime/pulcherrimũ eſt. CH. & hoc. SO. quinetiam in ipſis indagationibus/& cõſultationibus animi/nõ qui qete: ſero/& uix quæſitũ ĩuenit eſt laudandus/ut arbitror: ſed qui breui potius atꝗ facilime. CH. Vera hæc ſunt. SO. ex his colligiꭲ o Charmides tã in iis quæ ad corpus q̃ĩ iis q̃ ad animũ ſpectant/uelocia promptaꝗ tardis/& quietis pulchriora uideri. CH. Sic apparet. SO. nõ igiꭲ qetudo quędã tẽperantia erit: neꝗ uita quieta/temperans/ut hac ratione conijcitur/quãdoquidem quod

Cõfutatio diffinitionis.

Solertia celeritas quędam animi.

temperatũ eſt/& pulchrũ debet eſſe. E duobus enim alterũ eſt: aut nunq̃: aut raro admodũ nobis i
uita qetę actiões pulchriores q̃ ueloces/& uehemẽtes apparuerũt: q; ſi nõ pauciores quietæ actio-
nes q̃ ueloces/& uehemẽtes pulchritudine præſtare reperirent: neq; hac etiã rõne cõficeret tempe
rantiam eſſe quiete agere potius q̃ uehemẽter atq; celeriter: neq; ĩ ipſo inceſſu: neq; ĩ ſermõe: neq;
in alio quopiam: neq; uita quieta q̃ inquieta decẽtior eẽt & tẽperantior q̃ppe cũ in ſupperiori ſer-
mone ſuppoſitũ ſit pulchrũ eẽ aliquid tẽperantiã: pulchra uero nõ minus ipſa uelocia q̃ quieta eſſe
conſtiterit. CH. Recte dixiſſe mihi uideris o Socrates. SO. Rurſus igiẽ o Charmides attẽtius teip
ſum cõtuere: & cogita qualem te tẽperantia præſens efficiat/qualiſue ſit ipſa/dum te talẽ efficit: hęc

Cõfutatio diffinitionis ſecundæ.

aũt animaduertẽs oĩa/bñ uiriliterq; rñde quid eẽ tibi uideẽ. Ille ꝓtinus ſeipſum collegit: ac ſe dili-
gentius cõtemplatus. Videẽ ait tẽperantia mihi uerecundũ q̃ndam ruborẽ inducere: uerecũdũq;
hominẽ facere: pudorẽq; eẽ tẽperantiã arbitror. SO. Quid ais? an nõ pulchrũ aliq̃d pauloante tẽ-
perantiam eẽ dicebas? CH. Dicebã equidẽ. SO. Nõne boni homines ipſi tẽperati ſunt? CH. ſunt.
SO. An bonũ putas quod nõ bonos efficit? CH. nequaq̃. SO. Non ſolũ itaq; pulchrum ſed/& bo-
num eſt. CH. Mihi quidẽ uideẽ. SO. Non credis recte Homerũ loqui/dicentẽ/pudorẽ uiro egeno
bonũ nõ eſſe? CH. Credo equidẽ. SO. Eſt ergo/ut apparet pudor nõ bonũ/ac bonũ. CH. apparet.
SO. Tẽperantia uero bonũ dũtaxat/ſiq̃dẽ bonos facit eos/quibus adeſt/malos uero nequaq̃. CH.
Ita mihi/ut loqueris eẽ uideẽ. SO. Ergo tẽperantia pudor non erit: q̃ñquidẽ tẽperantia bonum eſt
dũtaxat/pudor aũt nihilomagis bonũ eſt q̃ malũ. CH. Recte q̃dẽ mihi dici hoc uideẽ o Socrates.
Verum attẽde obſecro/quale tibi uideẽ quod rurſus adducam. Modo enim recordatus ſum quod
mihi traditũ eſt a quodam dicẽte tẽperantiã eẽ/ut ſua quiſq; agat: cõſidera: an recte loq̃ uideaẽ tibi
qui hæc dicit? SO. o ſceleſte/ex hoc Critia iſtud audiſti/uel alio quoniã ſapientũ. CRI. Videẽ ſane
ex alio audiuiſſe: nã ex me nunq̃. CH. Quid nam refert Socrates ex quo audiuerim. SO. Nihil pro
fecto non id cõſiderandũ eſt quis dixerit: ĩmo utrum uere dicaẽ necne. CH. Probe nunc loqueris.

Tẽperantię diffõ. iii. falſa: Conffõ. iii. diffinitionis.

SO. Recte ꝑ Iouẽ. Mirabor tamen ſi quomõ hoc ſe habeat/inuenerimus: nam eſt enigmatis cuiuſ
dam ꝑſimile. CH. Quãobrem? SO. Quia non arbitror ita ſenſiſſe illũ/ut uerba ſonant/temperan
tiam ſcilicet eſſe/ut ſua q̃libet agat. Nihil ne putas grãmaticum agere/q̃ñ ſcribit/uel legit. CH. pu-
to equidẽ aliquid agere. SO. Videẽ ne tibi grãmaticus nomẽ ſuũ tantũ ſcribere ac legere/uel etiam
uos pueros erudire. Neq;.n. minus inimicorũ tũc nomĩa q̃ ueſtra amicorũq; ſcribebatis. CH. cer
te non minus. SO. An cum ageretis hoc/curioſiores eratis q̃ decet: & a tẽperantiæ lege diſcedeba
tis. CH. minime. SO. At uero non ueſtra agebatis tantũ/ſi ſcribere ac legere agere aliquid ẽ. CH.
eſt utiq;. SO. Præterea mederi o amice ędificare texere: & cuiuſlibet artis opus explere/agere aliq̃d
ẽ an nihil. CH. aliq̃d ꝓrſus. SO. An uidereẽ tibi bñ illa ciuitas ĩſtituta? in q̃ leges iuberẽt/ut ueſtẽ q̃ſ
q; ſuã texat: lauetq; calceoſq; cõficiat ſuos: & ſtrigilẽ/& uaſcula olearia/uel unguẽtaria/& ſupellectilia
quęq;. Aliena q̃dẽ attingat nũq̃ ꝓpria uero ipſemet pagat. CH. nequaq̃. SO. uerũ tñ ſi temperate
diſpoſita eſt ciuitas/bñ inſtituta eſt. CH. Quidni? SO. Ergo temperantia non erit talia q̃dam age-
re/& hunc in modũ agere ſua. CH. Non ut apparet. SO. Quare ꝑ enigmata loquebatur/utſupra
dixi/is qui prædicabat agere ſua temperantiã eſſe. Neq; enim uſq; adeo fatuus fuiſſe putandus eſt/
ut idẽ eius fuerit ſenſus: qui/& uerborum ſonus. Nõ fatuus quiſpiã o Charmides hoc tibi tradidit?
CH. Minime oĩum. Immo quidã meo iudicio ſapientiſſimus. SO. Oĩno igiẽ ſententiã ſuam obſcu
ris uerbis inuoluit/ut arduũ cognitu ſit quid eſt agere ſua. CH. forte. SO. potes ne aperire nobis/
agere ſua quid ſit? CH. Ignoro equidẽ. Forte etiã qui hæc dixit/quid ſibi uellet/nõ ſatis ĩtelligebat.
Dum ita loqueretur/ſubriſit Charmides. Critiamq; aſpexit. Critias aũt licet añ ad differendũ ad-
uerſus Charmidẽ alioſq; cupiditate gloriæ inſtigatus/ſe hactenus cõtinuerat. Sed ulterius ad hæc
ſe continere non potuit. Viſumq; eſt mihi uerum eſſe quod fuerã ſuſpicatus/illam .ſ. de temperan-
tia ſuperiorẽ ſentẽtiam a Critia Charmidem accepiſſe. Quare Charmides nolens ipſe reſponſum
tutari: & hunc in Critiam laborem reiicere cupiens/irritauit eum: & quaſi redargutum oſtẽdit: q̃d
ille minime tolerauit: ĩmo aduerſus eũ haud ſecus indignatus fuiſſe uẽ/ac poeta aduerſus hiſtrio-
nem inepte ſua poemata recẽſentẽ. Ideoq; illum intuitus ait: ita me putas Charmides/ſi tu nequa-
q̃ intelligis q̃s eius fuerit ſenſus q̃ agere ſua tẽperantiã eẽ aſſeruit/neq; ipſum etiã intelligere? O uir
optime inquã nihil mirũ eſt hũc adoleſcẽtulum nõ intelligere. Te uero decẽs ẽ hæc cognoſcere: &
ętatis/& ſtudii cã. Si ergo confirmas/& ipſe tẽperantiã eẽ/quod hic dixit/ſermõemq; hunc ſuſcipis/
libentius tecum/utrũ id uerũ ſic necne/indagabo. CRI. Confirmo equidẽ: & ſuſcipio. SO. Recte
agis: dic obſecro. Vtrũq; pauloante quęrebã/admittis? artifices uidelicet oẽs aliquid facere? CRI.
Equidẽ. SO. Videtur tibi ſua tñ an aliena inſup facere? CRI. Aliena quoq;. SO. Tẽperanter agũt
itaq; qui non ſua tm̃ faciunt. CRI. Quid ꝓhibet? SO. Quod ad me ſpectat nihil. Sed uide ne q̃d
apud eum prohibeat/qui cum ſuppoſuerit tẽperantiã eẽ agere ſua/deinde tñ ait nihil obſtare quin
& illi q̃ aliena agũt/tẽperati ſint. CRI. Conceſſi equidẽ eos q̃ aliena agũt/temperatos eẽ. An/& eos
qui faciunt/eſt conceſſum? SO. Dic mihi Critia non idem uocas agere atq; facere? CRI. nõ certe

neq;

neq; idem operari ac facere. Ná id ab Heſiodo didici/q ait. Opus nullū turpe eſſe. An cẽſes ipm ſi talia quędā opa nominaſſet/operariq; & agere/qualia tu ſupra narrabas/fuiſſe dicturū: opus nullū cuiq̃ turpe: ſeu coria incidēti: ſeu cauponi cōdiméta obſoniaq; uēdenti. ſiue ī taberna ſedēti: haud ita cēſendū o Socrates. Immo uero ille meo qdē iudicio affectionē aliud q̃ actionē & operationem exiſtimauit: & affectionē qdē interdū obprobrio eē/ qñ quid pręter honeſtū facimus. Opus autē nullum unq̃ dedecori nobis cōtingere. Quæ enim honeſte & utiliter fiunt/opa nuncupauit: operationeſq; & actiões/affectiones quaſdā hmõi. Exiſtimandū pręterea illum ſola hec ꝓpria eſſe cenſere: noxia uero oĩa/penitus aliena. Quáobrē arbitrari oportet & Heſiodū & aliū unūquēq; ſane mētis uirum hominem ita ſua agentem/temperatum uocare. SO. O Critia cū primum loqui cępiſti: percepi te propria & ſua cuiuſq; bona dicere: bonorūq; affectiões actiões denoīare. Etenim pſępe Prodicum audiui hunc immodū noīa diſtinguentē. Concedo equidē tibi pro arbitrio nominibus uti: modo id declares quid noīe quoq; ſignificare uelis. Nunc igitur iterū a principio clarius definio. Vtrum bonorum actionē uel effectionē: uel quomodocūq; uelis aliter nominare/temperantiam eē dicas? CRI. Hoc ipm equidē. SO. Non ergo tēperanē agit/ qui mala / ſed qui bona potius agit. CRI. Tibi uero o bone uir nōne id uidetur? SO. Mitte iſtud in preſentia: nondum quod mihi uidet/uerum quod ipſe dicis conſideramus. CRI. En muero nūq̃ tēperate illum agere prędicarē qui non bona: ſed mala agat. Nam actionē ipſam bonorū temperantiā eſſe manifeſte definio. SO. Forte nihil ꝓhibet quin uere loquaris: hoc tamen admiror ſi homines temperate agētes ignorare putas/ꝙ tempate agát. CRI. nequaq̃ puto. SO. an non pauloañ abs te dictum eſt/ꝙ nihil artifices prohibet aliena ēt faciētes/temperanter uiuere? CRI. Dictum profecto: ſed qd tum poſtea? SO. nihil aliud. Verū dic utrū medicus tibi aliqs uideatur/dū ſanū efficit aliquē: utilia ſibi & illi quē curat efficere? CRI. mihi quidem. SO. nonne agit decentia qſquis hæc agit? CRI. Certe. SO. Qui uero agit decētia nōne & tēperate? CRI. Et temperate. SO. nūqd medicū neceſſe eſt intelligere/ quādo curat utiliter: & qñ nō: & unūquēq; artificē qñ conducturum ſibi eſt opus ipm quod efficit: & quando nō conducturum? CRI. Forte nō. SO. Quādoq; igitur medicus utiliter operatus eſt uel cōtra ſe ipm nō cognoſcit ut opatus eſt ſi tū utiliter opatus eſt ut ipſe fatebaris: & tēperate: an nō ita dicebat? CRI. Equidē. SO. Ergo nōne ut apparet īterdū utiliter operatus. Agit quidē temperate & tēperatus ē/ipe uero ſe ignorat ꝙ tēperate agat ſitq; tēperās? CRI. fieri hoc nō pōt o Socrates. Veq; ſi quid eſt in ſupioribus dictū. Vnde hoc ſequaē illud libentius retractabo. Neq; me putabit fateri aliquid aliud nō recte dixiſſe potiuſq̃ conſentire ut qui ſe ipm ignorat/ſit temperatus. Ferme náq; hoc ipm temperātiā eſſe arbitror ſcipm cognoſcere. Illud aſſentior qui preceptū hoc tēplo Apollinis ipſius inſcripſit. Atq uidet hæc inſcriptio tanq̃ dei ſalutatio quędā ad homines q templum ingrediunt loco eius quę gaudere iubet. Quaſi nō probe dicatur/gaude: neq; iubere hoc īnuicē decea t: ſed tempate potius uiuere. Ita homines templū ingrediētes ſingulari ſnia deus alloquit: aliterq; q̃ homines nos ſalutat. Vt ſenſit ille meo iudicio: q inſcripſit. Et ingrediēti nihl pręcipit aliud q̃ uiuere temperate. Verū abſcuris hoc pręceptū uerbis tanq̃ uates interſerit. Quippe cognoſce teipſum idē eſt quod tēperate uiue: ut littere teſtant: egoq; interpretor: forte uero aliud eſſe putabit quiſpiā: quod quide contigiſſe illis qui ſequētia impoſuerūt/exiſtimo hoc eſt. Nihil nimis & ſpōſioni non deeſſe iacturam: ná illi quidē cognoſce te ipm/conſilium quoddā eſſe putarunt/nō dei ipſius ad eos qui ingrediunt admonitionē. Deinde ut & ipſi nihilo deteriora conſulerent/reliqua inſuper adiecerunt. Quorſum ego hæc omnia Socrates? qui ſuperiora omnia abſq; cōtrouerſia tibi concedam. Forte náq; rectius de illis aliquid ipſe dixiſti: forſitā & aliqd ego. Nihil uero ex his quæ diximus/manifeſtū deinceps añt rationem huius tibi reddere uolo/ſi nō conceſſeris temperantiā eſſe ſcipm cognoſcere. SO. o Critia quaſi aſſeram me cognoſcere q̃ interrogo: ſic agis mecum obſerſq; mihi te ſi uoluero conceſſurum: hoc autem nō ita. Quęro enim tecum ſemp de eo quod in medium eſt inductum iccirco quia illud ignoro. Volo itaq; nunc diſcuſſione aliqua īterpoſita aperire tibi/utrū concedam necne. Siſte igit & attende quoad iſta conſiderē. CRI. conſidera. SO. Ecce conſidero. Si temperantia cognoſcere aliqd eſt/conſtat eā ſciam aliquā & alicuius eſſe. Nonne? CRI. Eſt utiq;/ſui ipſius uidelicet. SO. Nōne & medicía eſt ſcia ſani? CRI. prorſus. SO. Si ergo tu quęreres medicina cū ſit ſani ſcia/quid nobis confert? quidue efficit? reſponderem utiq; ꝓdeſſe q̃ maxime/ſanitatem porro pulchrum opus nobis perficit. Accipis hoc? CRI. accipio equidē. SO. Ac ſi interrogares iterum/architectura cum ſit hędificandi ſcia/quodnam opus moliatur/domos utiq; reſponderem: & eadē de ceteris artibus ratione reſpōſum darem poſtq̃ igitur tēperantiam ſui ipſius ſciam eſſe dicis/tua intereſt reſpōdere ſiquis hunc ī modum rogat. O Critia/tēperantia quę ſui ipſius ſcia eſt: quod nam pulchrum opus nobis efficit eſtimatiōeq; dignum? dicas amabo. CRI. nō recte interrogas Socrates: neq; enim aliarū ſcientiarū hæc eſt ſimilis / neq; aliarū alie: tu uero pinde ac ſi ſimiles eſſent interrogas. Ná dic obſecro. Cōputatricis geometriceq; ſciæ qd nā tale opus eſt/quale eſt domus architecturæ & textoriæ ueſtis? aliaq; permulta eiuſcemodi opa: quę

Cōfutatio q̃re te diffinitionis.

multis attibus quiſq; tribuere poſſet potes ne mihi tu harum eiuſmodi aliquod opus oſtẽdere? At
nõ poteris. SO. uera loqueris. hoc tamẽ tibi monſtrare poſſum. Cuius ſcĩa ſit harum ſcientiarum
quęlibet: quod aliud eſt q̃ ſcientia quęq;. Queadmodũ cõputãdi peritia paris & imparis multitu-
dinis ſcĩa eſt: quo pacto ad ſe & inuicem habeãt: An nõ. CRI. ꝑfecto. SO. nõne aliud eſt par & im-
par q̃ ipſa cõputãdi ſcientia? CRI. Eſt. SO. Quinẽt ponderandi facultas/grauior/leuiori'q; ponde-
ris libratio eſt. Graue aũt ipſum & leue aliud quiddã eſt/q̃ ars ipſa librandi. Aſſentiris? CRI. Aſſen
tior. SO. dic itaq; temperantia cuius potiſſimũ ſcĩa eſt/quod ſit aliud q̃ temperãtia? CRI. Hoc ꝑfe
cto quod modo quęris/illud ipſum eſt/quo temperantia ab aliis omnibus ſciẽtiis differt. Tu uero
ſimilitudinem aliquã huius ad alias exigis. Sed aliter ſe res hẽt. Nẽpe cęterę oẽs alterius cuiuſdam
ſcientię ſunt/ſui ipſarũ minime. Sola hęc & aliarũ ſcĩarum: & ſui ipſius ſcĩa eſt: ꝑmultũ abeſt ut hæc
Ignoras. Verũ arbitror te quod pauloante negabas efficere: nã me refellere tentas: & illud/de quo
ſermo eſt/pręrermittis. SO. Quid agis? An putas ſi te redarguero alterius gratia me id facturum
q̃ cuius me ipſum gratia examinarẽ ſi quid dicã. metuens ne dũ ſcire puto qđ neſcio mea me igno
rãtia lateat: & nunc quidem id ſummopẽ me facere aſſero: diſſerere uidelicet & examinare ſermo-
nẽ mei ipſius gratia primũ. Forte ẽt meorũ familiariũ cã. An nõ cõe bonum eẽ hoc oĩbus homini-
bus arbitraris/ut rei cuiuſq; cõditio omnibus innoteſcat? CRI. Maxime quidẽ o Socrates. SO. Au
dacter itaq; o beate ut tua fert opinio ad interrogata r̃ndens/ne cures/ Critias ne ſit an Socrates q
redarguiť: ſed ad ipſum ſermonẽ attende/quonam redargutus euadat. CRI. Sic efficiã: nam ꝓbe
loqui uideris. SO. Repete quod de temperãtia dicis. CRI. Aio equidem ex omnibus aliis ſcientiis
hanc ſolã & ſui ipſius & reliquarũ ſcĩarũ eſſe ſcĩam. SO. Nõne & inſcitię ſcientia eſt/ſiquidẽ & ſcĩæ?
CRI. Oĩno. SO. Solus itaq; temperãs ſeip̃m noſcet: examinareq; poterit/qđ cognoſcit/qđue igno
ret. Iudicare inſuper ex aliis hominibus quod quiſq; nouit & noſſe putat/ ſiqdẽ nouit: quodue igno
rat ipſe & noſſe putat. Aliorum aũt nullus hoc poterit. Atq; hoc eſt eẽ temperatũ & temperãtia ſe
ip̃mq; cognoſcere ĩtelligere. ſ. quę nouit q̃ue nõ nouit. Sunt ne hęc quæ dicis? CRI. ſunt. SO. Rur
ſus igiť tertium ut dicitur Ioui liberatori tribuentes a principio hęc conſideremus: principio utrũ
fieri hoc poſſit necne: ut quę quiſq; nouit/& q̃ nõ nouit noſſe & itẽ nõ noſſe cognoſcat. Deinde ſi id
fieri poſſit: q̃ nã ĩtelligẽtibus ſit futura utilitas. CRI. Ingrendũ certe. SO. Animaduerte Critia nũ
in his certi qcq̃ habeas: ego enim nihil: & qua in re dubito/ſi uoles/aperiã. CRI. Immo uolo. SO.
Sequenť hęc ſi ſtabit quod ipſe modo dicebas. Vna quędã uidelicet ſcĩa: q̃ nullius alterius q̃ ſui ip-
ſius aliarũq; ſcĩarũ ſcĩa ſit: atq; ĩſcitię rurſus ſcĩa eadẽ. CRI. Prorſus. SO. Vide amice q̃ abſurdus no
ſter hic ſermo: Enimuero ſi hoc idem in aliis quibuſdam cõſideraueris/ut arbitror impoſſibile tibi
uidebitur. CRI. Qua rõne? & ubi? SO. Hic plane cogita utrũ uideať tibi uiſus qdam eſſe: qui nõ ſit
earũ rerũ uiſus/quarũ cęteræ uiſiones: ſui ipſius aũt & cæterarũ uiſionũ & itẽ nõ uiſiõis ſit uiſio: neq;
colorẽ uideat ullũ cũ uiſio ſit/ſeipſam uero dũtaxat & alias uiſiones inſpiciat. Videtur ne uiſio tibi
Vlla talis eſſe? CRI. Nulla. SO. Nũ & uim aliquã audiẽdi repire poſſe cõfidis/q̃ uocẽ audiat nullã:
ſeipſam uero & auditus alios & nõ auditus ꝑcipiat. CRI. Neq; iſtud poſſibile. SO. Generatim ſen
ſus oẽs percurre. conſideraq; utrum ſenſus inueniri aliquis poſſit: qui ſeipſum/ cęteroſq; ſenſus
ꝑcipiat/nihil tamen eorũ ſentiat/q̃ ſenſus alii ſentiunt? CRI. Impoſſibile & hoc exiſtio. SO. An for
te cupidinẽ aliquã eſſe cenſes/quę uoluptatẽ affectet nullã/ſui ipſius aũt & reliquarũ libidinũ ſit cupi
ditas? CRI. Nequaq̃. SO. Neq; uoluntatem ut arbitror/quæ bonum nullum exoptet/ ſeip̃m uero
& cęteras uoluntates expetat. CRI. Minime. SO. Amorẽ quinetiã aliquẽ talẽ eſſe dices/ ut pulchri
nullius ſit amor: ĩmo ſui ipſius cæterorũq; amorũ ſit ardor? CRI. nõ equidẽ. SO. Timorem ne ali
quẽ excogitaſti unq̃: qui ſeipſum & metus alios expaueſcat/terribile uero & ꝑiculoſum nihil exhor-
reat. CRI. Nũq̃ prorſus. SO. Opiniõem præterea talem ut opinionũ aliarũ & ſui ipſius opinio ſit:
nihil aut eorum quæ opiniones aliæ ſuſpicãtur opineť ipſa. CRI. nullo modo. SO. Verũtamẽ ſciẽ
tiã quandã eiuſmodi eẽ diximus quæ dogmatis nullius ſcientia eſt/ſui ipſius aũt aliarũ ſcĩarum ſciẽ
tia. CRI. diximus certe. SO. An non mirum quiddã/ſi eſt Nondũ porro eſſe negandũ: ſed utrũ ſit
conſiderãdũ. CRI. ſcite loqueris. SO. Dic iã. Eſt ne ſcientia hęc alicuius ſcientis? hẽtq; uim quãdã
huiuſmodi/qua alicuius ſit. CRI. prorſus. SO. Itẽ maius ne dicimus eã uim habere qua aliquo ma
ius ſit? CRI. habet nimirũ. SO. nõne minori aliquo maius: ſi maius erit? CRI. neceſſariũ eſt. SO.
ſi maius qppiã reperiremus/quod maioribus aliis & ſeipſo maius exiſteret. Neq; tñ maius eſſet ali
quo eorũ qbus cętera ſunt maiora/omnino ſibi hoc cõueniret: ut ſicut maius eſt ſeipſo/ita ſit & mi-
nus. CRI. Neceſſariũ eſt o Socrates. SO. Quinẽt ſi duplum ſit aliquid ad alia dupla & ad ſeipſum
certe ad ſeip̃m dimidium erit duplũ & ad alia dimidia duplum. Nempe qcquid duplum eſt nõ al-
terius eſt q̃ dimidii duplũ. CRI. uerũ eſt. SO. Præterea quod ſeip̃o plus ẽ/nõne & paucius? & quod
grauius/itẽ leuius? quodue ſenius ẽt iunius? Et in cæteris oĩbus eodẽ modo/quicquid ſui ipſius po-
tentiã ad ſeip̃m hẽt: nõne & illam hẽbit eſſentiã/ad qua eſt eius potentia? Dico aũt tale aliquid. au-
ditũ nullius alterius dicimus eſſe q̃ uocis auditum. CRI. Profecto. SO. an non ſeip̃m audiet/uocẽ

Prouerbium Ioui liberatori tribuas.

ſe hñtem

ſt hãtem audiet. Neq; enĩ aliter poſſet audire. CRI. Neceſſario ſequit: SO. Viſus quoq; o uit op-
time ſi ſeipm uidebit/neceſſe erit cũ aliquẽ colorẽ hr̃e. Nã abſq; colore uiſus cernere nihil pt. CRI.
Nihil ſane. SO. Vides o Critia ea q̃ narrauimus/partim impoſſibilia eſſe/partĩ incredibilia/q; uim
ſuã hẽant ad ſeipam: q; enim magnitudo & multitudo ac cętera huius generis uim ſuam hẽant ad
ſeipſa penitus impoſſibile: nõne. CRI. ſic eſt oĩno. SO. q; uero uiſus & auditus ſeipos pcipiãt/mo-
tus ſe moueat: & ſe caliditas calefaciat: & cętera talia a qbuſdã nõ credit. nonnullis forte credendũ
uidet. Magno quodam uiro opus eſt o amice qui ſatis per oĩa id diſtinguat. Vtrum nihil oĩno uim
ſuam ad ſeipm hr̃e ualeat præter ſciam. Sed ad aliud: an queãt alia: alia nequeant. Et ſi aliqua ſint q̃
ad ſeipſa uim hẽant: utrũ eo4 in numero hec ſcia ſit: quã tẽperãtiam nominamus. Equidẽ ſuffice-
re me ad hęc diſcernenda nequaq̃ confido. Quo circa neq; aſſerere poſſum utrũ fieri poſſit ut ſcię
ſcia ſit. Quod & ſi det nõ prius tñ aſſentiar eẽ huiuſmodi tẽperãtiã: q̃ inueſtigauero / utrũ pſit qcq̃
nobis tẽperãtia talis exiſtens: uel nil proſit. Temperãtiã. n. cõferrẽs quiddã ac bonũ eẽ uaticinor.
Tu igit calęſchri fili/quandoquidem tẽperãtiã ponis ſcię inſcitięq; ſciam/oſtende primum poſſibi
le hoc eſſe quod ſupra dicebã: poſtea pter id quod poſſibile eẽ & conferens. Atq; ita mihi circa tẽ-
perantię ipſius definitionẽ forſitan ſatiſfeceris. Critias uero cũ hęc audiret/meq; dubitantẽ uide-
ret: eorũ more qui corã oſcitantes intuiti obſcitãt/ipſe quidẽ uiſus eſt heſitante me ſimiliter heſita-
re. Sed utpote glorioſus pręſentes ueritus eſt: neq; confiteri uoluit: ſed ad ea diſcernenda quę ob-
tulerã non ſufficere. Neq; apte quicq̃ ptulit: ſuãq; ambiguitatẽ occuluit. At ego ut diſputatio no-
ſtra pcederet. Si tibi inquã uidet o Critia/dabimus nũc ſcię ſciam eſſe poſſe. Vtrũ uero poſſit nec
ne alias indagabimus. Verũtñ ſi q̃ maxime id poſſibile ſit/quid magis poſſibile eſt cognoſcere quę
nouit aliquis & quę nõ nouit? hoc utiq; eẽ diximus ſeipm cognoſcere/tẽperatũq; eſſe. Nõne? CRI.
Maxime: ac ſequit quodãmodo Socrates. Nũ ſiquis eã hẽt ſciam quæ ſeipam cognoſcit/talis & ipe
ſit/quale id eſt. quod hẽt. Quẽadmodũ cũ uelocitatẽ hẽt quis uelox: & qñ pulchritudinẽ pulcher:
& qñ cognitionẽ/cognoſcens. Quare cũ cognitionẽ ipſam ſui ipſius quis hẽt: ſeipm tũc cognoſcẽs
efficitur. SO. haud quaq̃ id ambigo quin ſiquis in ſeipo hẽt aliquid ſeſe cognoſcẽs ipſe quoq; ſe no
uit. Sed quęnã neceſſitas cogit hominẽ ſic affectũ/q̃ nouit quęue nõ nouit cognoſcere? CRI. Hæc
uidelicet: quia idẽ eſt hoc & illud. SO. forte ſic eſt: ſed ego ſemp ſimilis eẽ uideor: neq; rurſus intel
ligo quomodo idẽ ſit. Quæ nouit cognoſcere: & cognoſcere quæ non nouit. CRI. Qui iſtuc ais?
SO. Ita ſcia ipſa ſcientię exiſtẽs: nũquid ultra diſcernere poterit q̃ q; ex his hoc quidẽ ſcia eſt: illud
inſcitia? CRI. Nõ ultra: ſed eatenus. SO. idem eſt igit ſcia & inſcitia ſani: atq; item ſcia & inſcitia iu
ſti. CRI. nullo pacto. SO. At uero hoc quidẽ medicina. Hoc aũt ciuilis pitia: hoc nihil aliud q̃ ſcia.
CRI. Quid ni? SO. Niſi quis nouerit ſanũ inſuper ac iuſtũ/ſed ſolã ſciam/utpote hui⁹ ſolius ſciam
habẽs q; quidẽ ſcit: quodue ſciam quãdã hẽt agnoſcet/tã circa ſeipm/q̃ circa alios: nõne? Quid ue-
ro cognoſcat/hac ſcia/qua nã rõne intelliget? cognoſcit. n. ſanũ & ſalubre medicina/nõ tẽperantia
harmonicũ muſica nõ tẽperãtia: Hędificiũ architectura/nõ tẽperẽtia. Et ſimiliter oĩa nõne? CRI.
apparet. SO. Tẽperãtia uero ſi ſcientiarum ſcia eſt dũtaxat/quomodo intelliget q; ſanũ ſalubreq;
cognoſcit /uel q; ędificium? CRI. Nullo. SO. Nõ ergo intelliget quid cognoſcat/hoc ignoras: ſed
quia cognoſcat tm̃. CRI. Videt. SO. non igitur tẽperatum eẽ erit hoc neq; tẽperãtia intelligere q̃
nouit quæue non nouit. Sed ut uidet quia nouit & quia non nouit ſolũ. CRI. apparet. SO. Neq; po
terit etiã hic alium examinare alicuius ſciam pfitentẽ utrum ſciat quod pollicet an neſciat. Immo
hoc ſolum ut uidet agnoſcet/q; ſciam quãdam habet: cuius aũt rei ſciam temperãtia nõ oſtendet.
CRI. non uidet. SO. neq; igitur ſimulantẽ medicũ a uero diſcernet: neq; alium quẽpiam ſcientẽ a
neſciente. Sic aũt conſideremus: ſi temperatus/ aut alius quiuis diiudicaturus eſt uerum & falſum
medicũ: an non ſic faciet? De medendi qdem arte cum illo nihil differet. Nihil enim aliud ut dice-
bamus intelligit medicus q̃ ſanum atq; ęgrotum ſalubreq; & noxium: an nõ ita? CRI. ita prorſus.
SO. de ſcientia porro nihil nouit: hoc enim ſoli tribuimus temperãtię. CRI. ſic ẽ. SO. neq; de me-
dicina igit medicus qcq̃ nouit qñqdẽ medicina ſcia quędã eſt. CRI. uera loq̃ris. SO. q; qdẽ ſciam
aliquã habet tempatus agnoſcet. Sed alius quiſpiã medici peritiã conſiderabit quęnã quorũue ſit.
Quod qdem tunc patet/cũ ſcitur quarũ ſit rerũ ſcia: an nõ ſcia queq; determinata eſt/haud hoc tã-
tum q; ſcia eſt: ſed quę ſcia: & que ſcia ſit cognoſcit/ his cognitis quoq; ſcia eſt. CRI. ſic pſus. SO.
Medicinę ſcia ab aliis ſciẽtiis eo diſtincta eſt/q; ſalubris ẽ inſalubriſq; peritia. CRI. nempe. SO. An
non in his cõſiderare debet quiſqs medicinã conſideraturus accedit/in qbus uidelicet ipſa uerſat.
Neq; enim in extraneis/in qbus nõ ẽ/quęrẽda uidet. CRI. Nõ certe. SO. In ſalubrib⁹ itaq; eorũq;
cõtrariis medicũ conſiderabit/in quãtum medicũ quicũq; recte hũc pſcrutabit. CRI. Videt. SO.
nonne in his ita uel dictis uel factis aĩaduertet quę uere dicant & quę recte agant? CRI. neceſſarium
eſt. SO. An poterit ullus abſq; medicinę pitia hęc conieccre? CRI. nullus. SO. Neq; alius ut uidet
pręter medicũ: neq; temperãs igit. Nã pręter id qd tẽperans eẽt & medicus. CRI. uera hęc ſunt.
SO. Oĩno igit temperãtia ſi ſcię inſcitięue ſcia eſt/neq; diſcernere medicũ poterit medẽdi peritũ,

Itēq; medicinę peritiā ſimulātē.uel ſeſe habere putātē:neq; aliū quēq̄ eoꝝ qui aliqd ſciunt preterq̄
hominem artis eiuſdem profeſſorē quemadmodū artifices alii.CRI.ſic apparet.SO.Q uęnā no/
bis ulterius o Critia a tēperantia cū talis ſit/eſt prouentura utilitas? Si enim quod in principio ſup/
poſuimus/cognoſceret temperans quæ nouit quęue nō nouit/illa quidē ꝙ noſcit:hęc uero ꝙ igno
rat.& aliū ſic affectū diiudicare poſſet:emolumentū ingens tēperātia p̄diti reportaremus. quippe
ſine errore uitā ageremus & nos quicūq; tēperantię pticipes:& ceteri omnes qcunq; noſtro impio
regerentur.Neq; enim nos q̄ ignoramus agere aggrederemur:ſed ſcientes homines pſcrutati il/
lis utiq; cederemus:neq; aliis noſtræ gubernationi ſubiectis agere concederemus aliud quicq̄ niſi
quod aggreſſi recte forent acturi.id eſt aūt cuius haberēt ſciam.Atq; ita p temperantiā & domus
inſtituta recte gubernaretur.& depoſita ciuitas optime regeret:& aliud unūquodq;/ cui tēperātia
ipſa pręeſſet:nam errore ſublato/rectitudineq; ducēte in ſingulis actiōibus neceſſe eſt ita uiros in/
ſtructos honeſte atq; bene agere:bene aūt agentes beatos eē.An nō ſic o Critia de tēperantia dice
bamus? dicentes quātum bonū ſit noſſe quę nouit aliqs & quę nō nouit? CRI.Ita prorſus.SO.nūc
aūt uides nullam ſciam talē eſſe nobis apparuiſſe.CRI.uideo equidē.SO.Nūquid bonum hoc cō
tinet ea quā nunc inuenimus temperantiā eſſe.ſ.& ſcientiam & inſcitiam ſcire/ꝙ quicquid diſcen/
dum tētabit qui hac armatus eſt/facilius pdiſcet/clarioraq; omnia illi ſe obferent:utpote circa oīa
quę diſcenda ſunt/ſciam ipſam proſpicienti.alioſq; melius in his rebus examinabit quę ipſe diſcet.
Q ui aūt abſq; hoc examinabunt/imbecillius & ineptius faciēt.An eiuſmodi quędā ſunt o amice q̄
nobis tēperantia confert.Nos aūt maius quiddam excogitamus:idq; maius q̄ ſit eſſe requirimus
CRI.forte ſic eſt.SO.Forſitan ita Fortaſis ēt non nihil conferens indagauimus.Q uod quidē ide
coniecto:quia abſurda quædā ſequi uidentur circa tēperātiā/ſi ipſa ſit talis.Videamus ergo ſi pla/
cet concedētes fieri poſſe ut cōſtet ſciam ſciri.Q uodq; in principio poſuimus/ tēperātiā uidelicet
eē cognoſcere q̄ nouit aliquis uel non nouit:ne ſubtrahamus:ſed demus potius:hiſq; conceſſis di/
ligentius etiā inueſtigemus utrū in preſentia nos iuuet ſi talis exiſtat.Quæ.n.dicebamus modo:ꝙ
ingens quoddā nobis eſſet tēperantia bonū/ſi talis eſſet/regens diſpoſitionē aliquā domumq; & ci/
uitatē/haud recte o Critia conceſſiſſe uidemur.CRI.quāobrē? SO.Q uoniā facile nimiū aſſerui/
mus/bonū ingens fore hoībus ſi noſtrū ſinguli quæ qdē cognoſcūt/egerīt.Quæ uero ignorāt/ſcie/
tibus aliis quibuſdam dimiſerint.CRI.Nōne recte hęc aſſerta ſunt? SO. Nō ut mihi uidet.CRI.
Abſurda reuera loqueris Socrates.SO.Per canem ita in pręſentia mihi uidet:& nuper aduertens
inquā abſurda quędam occurrere:meq; timere ne minus recte cōſideraremus.Reuera enim ſi ta/
lis eſt tēperātia/haud ſane uideo qd nobis afferat boni.CRI.Q ua rōne? dicas ut & nos qd ſentias
cognoſcamus.SO.nugaturū quidē me arbitror.Neceſſe tamen quod occurrit/conſiderare:neq;
fruſtra ac temere pręterire:ſiqs ipſius quoquomodo hēt curā.CRI. ſcite loqueris.SO. audi iam
meū ſomniū/ſiue p cornu:ſeu p ebur emerſerit.Si.n.nobis q̄maxie dominaret tēperātia talis exi/
ſtens/qualē modo deſcribimus utiq; ſecūdū ſcias ageret:neq; aliqs gubernatorem eſſe ſe iactās cū
minime ſit nos falleret:neq; medicus:neq; dux exercitus:neq; alius ullus ſciæ falſus pfeſſor nos ef/
fugeret.His hunc imodū diſpoſitis/aliud quiddā nobis contingeret:nā melius q̄ nūc corporibus
ualeremus:& in maritimis militaribuſq; piculis tutiores euaderemus.Vaſa item & inſtrumēta:ue
ſtes:calceos:uniuerſam deniq; ſupellectilem ex arte magis cōmodiuſq; īſtitutam poſſideremus/ex
eo ꝙ ueris artificibus uteremur.Concedamus quoq; ſi uis uaticinū futuri ſciam eſſe/& temperātiā
illi pręſidentē.Vanos oſtentatores uitare ueros aūt uates ad futurorū prędictionū eligere.Ita pro
fecto genus hominū inſtitutū/ꝙ ſcite ageret uiueretq; aſſentior.Nā cuſtos uitę hominū temperā/
tia/nūq̄ ſubrepere inſcitiā & uiribus uti ſuis pmitteret.ꝙ aūt ſecundū ſciam agentes / bene agere/
mus eſſemuſq; beati: nōdum pcipere poſſum o amice Critia.CRI.Haud facile aliū bene agēdi fi/
nem pfectionēq; reperies ſi actionem ſecūdū ſciam ſpreueris.SO.paulo ulterius explica ſecundū
quam ſciam.Num ſecūdū ſciam contrariam.CRI.non per iouem.SO. An forte ærariam fabri/
cam? CRI.neq; iſtam.SO.num ſecundū lanificiū artificiumq; lignorum aut quiddā hmōi? CRI.
neq; iſtud.SO.haud ulterius itaq; eo in ſermone ſtandum uidetur/ quo aſſerebatur beatum eē illū
qui ſecundū ſciam uiueret.nam hi ſecūdū ſciam uiuentes/beate uiuere abs te minime affirmant.
At forte e multis inſcienter uiuentibus unū quēdā certa ex ſcia ſcienter uiuentē/beatū determinas.
Ac forſitan dicis/quem ego pauloante dicebam/uatem futurorū omnium pręſciū hunc ne an aliū
inquis? CRI.& hūc & aliū.SO.Quē? Nūqd eū hominē q nō futura ſolū/uerumetiā præterita præ/
ſentiaq; cognoſcat/nihilq; ignoret? Fingamus eiuſmodi aliquē? hoc tu neminē aliū magis e ſcia ui/
uere dicas ut arbitror.CRI.neminē prorſus.SO.hoc itē addat:quę nā ſciarum potiſſimū beatū
facit? nū ſimiliter cūcte? CRI.Non ſimiliter.SO.uerū qualis maxime illa q̄ qs nouit pręſens præ/
teritū atq; futurū? Nunqd ea qua talis ludere? CRI.Quid talos memoras? SO.an forte qua cōpu/
tare? CRI.Nequaq̄.SO.nū qua ſalubria? CRI.hæc qdē magis.SO.illa uero quā dico maxie/ qua
qd norim.CRI.Q ua bonum ac malū.SO.O ſceleſte iam diu me clam circulo quodam reflectis

retrahiſq;

retrahiſq; ad id beatū uiuere non ſit ſecundum uniuerſas ſcías uiuere: imo ſecundū unam quādam boni maliue ſciam? porro ſi uelis o Critia ex aliis ſcientiis hāc excipe minus & ipſa medicina ſanos efficiet. Et coriaria calceos minus ſuppeditabit? minuſq; textoria ueſtes? Gubernatoria maritima pericula? militaris bellis diſcrimina declinabit: ſeruabitq; minus? CRI. Nihil minus. SO. At uero o amice Critia ſublata hac ipſa ſcía boni. ſ. atq; mali/nihil horū bone utiliterue agetˀ. CRI. Vera loqueris. SO. Haud hęc ut uidetˀ tēperātia eſt: ſed ea cuius opus eſt nobis ꝓdeſſe. Non enim ſciaꝝ & inſcitiaꝝ ſcía eſt: ſed boni maliue cognitio. Quo circa ſi utilis nobis eſt tēperātia/ad aliud quiddā cōfert. CRI. An nō ꝓdeſt & hęc? Nēpe ſi ſciaꝝ ſcía eſt tēperātia: cęteriſq; ſciētiis p̄ſidet/huic quoq; ſcíe bonū malūue diſcernenti ſimiliter impans/nobis proderit. SO. Nūqd bonā corporis ualitudinem pręſtabit hęc potiuſq̄ medicina? cęteraq; artium aliarū opa hęc efficiēt: artifices aūt ſinguli a ꝓpriis ceſſabūt opibus? An non iam pridem inter nos conſtitit tēperātiā eſſe ſcíę inſcitięue ſciam: nec ullius alterius facultatē? An non ita. CRI. Ita prorſus apparet. SO. nō ergo erit opifex ſanitatis. CRI. non. SO. alterius. n. artis opus eſt ſanitas. CRI. alterius certe. SO. neq; utilitatis igitur o amice. Nam alteri hoc opus arti pauloante tribuimus: nōne. CRI. maxime. SO. Quo pacto itaq; utilis nobis tēperantia erit cum utilitatis nullius ſit artifex? CRI. nullo mō uidetˀ o Socrates. SO. Vides ne Critia me ſupra non iniuria timuiſſe: meq; ip̄m culpaſſe/ꝙ nihil magnū & utile de temperantia ſaperē. Nūq̄ enim quod omniū habetur pulcherrimū/hoc nobis apparuiſſet inutile: ſi quo pacto ad recte ingrendū ipſe utilis eſſem. Nūc aūt paſſim ſubcūbimus: neq; inuenire ualemus ad quid potiſſimū ſignificandū tēperātię nomen inſtituit/ip̄e nominū auctor: q̄q̄ multa conceſſimus a ratiōe tamē penitus abhorrentia: porro ſciæ ſciam eē conuenimus reluctāte rōne: idq; protinus refellente. Quinēt hac ipſa ſcía reliquaꝝ ſciaꝝ opera noſci conceſſimus/rōne ſimiliter repugnāte. Vt uir tꝑans talis eēt ut quæ nouit ſciat/ſeip̄m noſſe: & quę nō nouit ignorare rurſus intelligat. hoc utiq; magnifice nimiū libereq; cōceſſimus haud aduertētes īpoſſibile eē ut q̄ nullo mō qs noſcit/noſcat quodāmodo. in hoc aūt nos cōſenſimus: uidelicet aliquē ignorārē aliqua/ꝙ nō cognoſcat ipſa cognoſcere. Et ſi nihil eſt ut mea fert opinio/quod hoc uideatur abſurdius. Verūtn̄ ita nos ineptos potiuſq̄ duros ꝑtinaceſq; hæc indagatio nacta: nihilo magis ueritatē īuenire poteſt: ſed uſq; adeo ſeipām irriſit/uel qđ iādiu nos cōmuni cōſenſu cōfinximus & tēperātiā eē poſuimus/hoc tādē inutile quiddā īſolenter & cōtumelioſe nimiū appuerit. Tua qdē id cā potiuſq̄ mea o Charmides ęgre fero: ſi tu tā egregia indole/ac tēperantia animi prędītus/nihil tāta uirtute iuueris: nihilq; ipſa in uita tibi ꝓſit. Moleſtius quoq; fero incantationis gratia/quā a Thrace illo didici: ſi in re nullius precii ꝑcipienda: tm̄ ſtudium poſui. Hæc itaq; ſic ſe habere/haud ſatis credo. immo ignauū eſſe me inueſtigatorem arbitror. Quippe qui tēperātiā magnū quoddā bonū exiſtimē quod ſi habes te beatum eſſe. Verū cogita utrū poſſideas: & incantatione nō egeas. Nam ſi habeas tibi equidem conſulā ut me delirū putes: & īueſtigādæ ueritatis īpotē. Te uero quo es tēperātior eo beatiorē. CHAR. Neſcio per Iouem o Socrates utrū habeam necne. Nam quo pacto illud intelligam: quod uos ut ais ipſe quid ſit inuenire nōdum poteſtis? Equidem tibi non multū ęredo Socrates. Immo indigere incantatione me arbitror: & quātum ad me attinet nihil obſtat quominus quottidie mihi incātationibus medearis/quoad ipſe ſatis habere me putes. CRI. En Charmides ſi ſic egeris/argumēto iſtud mihi erit/ꝙ temperatus ſis: quia incantationibus Socratis te ſubiicias: nec ab eius latere unq̄ diſcedas. CHAR. Pariturum me & paſſim ſectaturū exiſtimato. Nempe grauiter peccarē/niſi tibi tutori meo parerē: & quod iubes exequerer. CRI. Iubeo equidem. CHAR. efficiam id ſedulo/hodieq; incipiam. SO. Quid nā hi deliberāt? CHAR. Nihil amplius. Nēpe decretū eſt. SO. Vim ne inferes neq; mihi ullius uiciſſim conſultandi relinques arbitrium? CHAR. Vim prorſus illaturū putato qn̄ quidem hic p̄cipit. Ad hęc tu quoq; qd acturus ſis cōſulta. SO. nullus reſtat cōſultādi locus. Nā tibi agere aliqd affectāti cogētiq; nemo reſiſtere poterit. CHAR. Neq; tu ergo repugnas. SO. Haud equidem aduerſabor.

CHARMIDIS FINIS.

MARSILII FICINI ARGVMENTVM IN LACHETEM VEL DE FORTITVDINE.

P Lato ſępenumero magiſtratus optimos legibus anteponit: q; leges abſq; illis oīno uideantˀ inutiles. Eas. n. ſeruabit nullus. Magiſtratus autē optimi ipſi ſint leges. Sed ait magiſtratus nō poſſe optīos fieri niſi ciues uiri ſint optimi. Neq; uiros fore tales/niſi adoleſcentes quoq; puteriq; ſint tales. Quapp in oībus pene dialogis parētes in primis ad recte educādos filios adhortatˀ/ſciēs nō poſſe genus humanū abſq; gubernatoribus optimis uel honeſte uiuere uel feliciter gubernari. Preterea nūq̄ fore bonos in re. p. principes/niſi uiri ſint ꝓbatiſſimi: ſtatī uidelicet a tenera ętate diligēter exculti. Cū aūt pueritia plerūq;

ſub domeſticoꝝ ꝓuidentia ſatis ferme regat̃ adoleſcẽtia uero licentiã nacta ſolutiorẽ paſſim abſq; frenis oberret/merito Plato noſter plurimũ de adoleſcẽtibus corrigẽdis frenãdiſq; ꝑtractat: grauiterq; cõquerit̃ eã ętatẽ: quę cũ mollitie laſciuiaq; petulantiã ſuꝑbiãq; cõiungit: ideoq; in ſummo diſcrimine poſita eſt/tũ a domeſticis paꝝ obſeruari/tũ a legibus magiſtratibuſq; infeliciter negligi/ꝑſertim cũ adoleſcẽtes tã ſe inuicẽ coinquinent/q̃ a grãdioribus paſſim inficiant̃. Itaq; ĩ legibus & re p. magiſtratũ ĩter cęteros ꝓpriũ adoleſcentiæ pręficit. Qui tanq̃/ut ita loquar ep̃s exploratores quottidie tã nocte q̃ die ꝑ totã mittat urbẽ/ſingulos ſinguloꝝ adoleſcentũ mores uerba geſtus obſeruaturos: ſingulaq; eoꝝ tũ fcã/tũ dcã ad magiſtratũ uelut ad paſtorẽ patrẽq; fideliter delaturos. Nec tã neceſſaria adoleſcẽtiæ diligẽtia ſoli ex oĩbus Platoni fuit curę q̃ qdẽ ĩ re nec Ariſtoteles ipſe Platonẽ potuit nõ ſummope cõprobare. Sed ad dialogũ ueniamus Lyſimachus & Meleſias de filiis cogitãt educãdis. De ſuis cõqueſti parẽtibus ꝙ publica curioſius ꝑtractantes/domeſtica filioſq; neglexerint. Cũ tñ prima rei p. cura ĩ curãda iuuẽtute cõſiſtat: & q̃uis iã ſenes/tñ ut rectius ea de re deliberent. Niciã Lachetẽq; ẽt ſenes qbus & filii ſunt ad cõſultandũ ſimiliter cõuocãt ac neq̃d minus ꝓſpectũ ſit Socratẽ conſilio adhibent/nõ mõ ſociũ/ſed & iudicẽ. Socratẽ inquã nihil aliud in omni eius uita tractantẽ q̃ tũ de oĩ ętate/tũ maxime de adoleſcẽtia rite curãda. Tu uero cõſiderabis interea miras Socratice uitę laudes: itẽ ueras eẽ laudes q̃ a uiro laude digno ꝓficiſcunt̃. At uero qm̃ in aliis ciuitatibus inſtitutio legũ ad manſuetudinẽ magis declinat q̃ ad audaciã. in aliis uero contra. Plato utrũq; arbitratus ꝑiculoſum & manſuetudinẽ audacię & uiciſſim audaciã manſuetudini iubet in politico pariter cõmiſceri. Siqs uero Charmidẽ Lacheti cõiunxerit/exhortationẽq;/tũ ibi ad temperãtiã/tũ hic ad fortitudinẽ inuicẽ copulauerit/adoleſcentũ animos rite cõtẽperabit. Mitto ꝙ in hac pręſentis dialogi ad fortitudinẽ exhortatione tã Hicias q̃ Laches militarẽ fortitudinẽ ultra q̃ deceat admirant̃: & Hicias pręterea armorũ ludos quaſi ad militiã pręludia ſummope neceſſaria/laudibus ſupra modũ extollit: ſed hunc non iniuria Laches emẽdat. Poſt hec ſnĩa tranſfertur ad Socratẽ. Vbi animaduerte nullam conſonantiã delectare magis/q̃ quę in ſapiente fit ex ipſa animi ſermoniſq; concordia. Atq; contra nullam diſſonãtiã magis offendere q̃ ubi lingua menſq; diſſonat. Deinde hominẽ perditum ẽt ſi belle loquatur audiendum non eſſe. Neq; licere de moribus loqui niſi morato. Pręterea Socratẽ ſemꝑ cõſueuiſſe de quacũq; re diſputaret̃: diſputationis ſociũ/eo ꝑducere ut totius uitæ ſuę redderet rõnẽ quaſi aliena fruſtra cognoſcas/niſi te ipm̃ noris. addit̃ neceſſe in primis eẽ ſeipm̃ alicui examinãti ſubicere: cui ſępe rõnes ante actæ uitę reddant̃. Quod qd cõfeſſionẽ annuã a chriſtianis ĩſtitutã ualde cõfirmat. Addit̃ & tã diu diſcendũ q̃diu uiuẽdum. Socrates aũt oĩum cautiſſimus iudiciũ ſibi iniũctũ ait traducendũ in ſeniores. Sed interea obſecratus a cunctis rẽ ipſam aggredit̃/añ oĩa qdẽ diligẽtiã in filiis educãdis ꝓbans/ĩprobãs negligentiã. Adiũgit nõ poſſe fieri ut qs ad fortitudinẽ aliquẽ adhortet̃/niſi ſciat qd ipſa fortitudo ſit exprimere. Mox ĩterrogatus Laches qd fortitudo ſit/cõfidentius r̃ndet/eẽ uirtutẽ/ꝑ quã qs nõ deſerens ordinẽ/expugnat hoſtẽ. Quod qdẽ ideo cõfutat̃/quia põt aliqs ſcythaꝝ more nõ minus fugiẽdo q̃ ꝑmanẽdo hoſtẽ uincere: atq; ęque fortis eẽ. Idq; homerus eũ appellat fortẽ q oportune audere ſcit atq; timere. Paulo poſt ad quãlibet materiã fortitudinis uictoria trahit̃: q̃ſi fortẽ uirũ deceat non mõ formidines/uerũ ẽt dolores libidines/uoluptates exſupare. hinc q̃rit̃ cõis ad hęc oĩa fortitudinis definitio. ad hęc r̃ndet Laches/hanc eẽ/quãdam aĩ tollerãtiã. At qm̃ minus ſufficiẽter eſt definitũ/Socrates addere cogit: tolerantiã ipſam oportere honeſtã eẽ atq; cõferentẽ. eiuſmodi uero nõ erit/niſi prudenter id fiat. Ideoq; cõpellit Lachetẽ dicere fortitudinẽ ꝓprie tolerãtia prudentẽ eẽ. Siqdẽ fortitudo pulchrũ quiddã eſt atq; bonũ. Deinde q̃rit̃ q̃ nã tolerãtia & ad quid prudẽs. i. circa quã materiã/quodue officiũ. Labit̃ aũt Laches qñ generatim ĩterrogat̃ utrũ ubi audacia maior eſt ibidẽ fortitudo ſit maior: idq; cõcedit: rurſuſq; admitti numero audaciã in eo eẽ maiorẽ q abſq; rei ipſius ꝑitia/cognoſcẽs tñ ꝑiculũ/rẽ ipſam aggredit̃/q̃ in eo q ꝑitia ĩcedit ĩſtructus. Cautius. n. tutiuſq; is agit: Laches deniq; recipit/ubi plus audacię minuſue ꝑitię prudẽtięq; eſt fortitudinẽ eẽ maiorẽ. In qua quid cõceſſione & ſibiipſi repugnat: & admittit falſum. Nã fortitudo quidẽ pulchrũ quiddã eſt & cõferens: audacia uero ĩprudens ẽ/turpis & noxia: ĩter hęc nota tritã Socratis Platoniſq; ſnĩam. Ad illa qſq; bonꝰ ẽ/ad q̃ ẽ ſapiẽs. Ad illa malus/ad que ignorãs. Profcõ queadmodũ errores oẽs/tũ manus in apprehẽdẽdo/tũ pedis ĩ gradiẽdo ab ipſo uidẽdi defectu ꝓcedũt: ſic errata hoĩum oĩa/tũ ĩ eligẽdo/tũ ĩ agẽdo ex defectu ĩtelligẽtię ꝓficiſci Socrates arbitrat̃. Nã ubi dux ipſe cęcus ẽ uel cęcuties/oĩa labunt̃ ĩ ꝑceps. Poſt Lachetẽ definit Hicias fortitudinẽ metuendaꝝ reꝝ & nõ metuẽdaꝝ ſciam: q̃ uidelicet rõne & q̃tenus metuẽda ĩuadẽdaq; ſũt. Vocat utiq; fortitudinẽ habitũ quẽdã cũ prudẽtia circa metuẽda & ĩuadẽda cõſtãtem. Audaciã uero ſine prudẽtia temerariã uocat ferocitatẽ. Socrates cõtra Hiciã ſic argumẽtat̃. quorũcũq; aliq̃ ſcĩa ẽ/nõ alia ꝑteritorũ ẽ ut facta ſũt: alia ꝓſentiũ ut fiũt/alia futuroꝝ/ut optĩe fieri pñt. ſed eiuſdẽ ſcię ẽ hęc oĩa ĩtelligere. Si ergo fortitudo ſcĩa ẽ audẽdi & metuẽdi circa bona atq; mala/uidelicet ut futura ſunt: nimirũ ẽ ẽt ſcĩa eorũdẽ ut ꝓſentia ſunt: atq; ꝑterita. Oĩum ergo ſimpliciter: ẽ igit̃ uniuerſa uirtus. Nos aũt fortitudi-

nem ab

nem ab initio tãq̃ uirtutis ꝑtẽ aliquã quærebamus. Obiectio hæc nõ tã refellẽdi q̃ tẽtãdi Niciæ gr̃a facta ẽ. At Nicias definitionẽ ſuã neſciuit defendere. Socrates aũt inter ſeniores ꝓꝑ modeſtiã doctorem agere nolens: ſimulat ſe definitionẽ ſil'r ignorare: hortaturq; eos ut una ſecũ uirtutũ præceptores ſibi añ ꝑq̃rant/q̃ facultatẽ erudiendæ iuuẽtutis ꝓfiteanẽ: oñdens in oĩ ętate moralẽ diſciplinã eẽ magnopꝑe neceſſariã: ac ſine rubore uerecũdiæ ſꝑ eẽ diſcendũ. Definitiões uero q̃s uel hic de fortitudĩe uel ĩ Charmide de tꝑantia q̃rit/nõ hic aut ibi/ubi exortari & animouere dũtaxat cõſilium ẽ/ſed in re.p. & legibus abſoluunẽ. Sed ut de fortitudine ſimul & tẽpetãtia q̃ſi germanis ſummatim dicã Plato in Phædro ſympoſioq; uitã hãc nr̃am itineri cuidã cõparat. In quo q̃dẽ dirigẽdo nõ referat aurigã/affectus uero ꝑtim ſuꝑiores/ꝑtim ĩferiores gemĩos referãt equos/albũ uidelicet atq; nigrũ. atq; ut q̃tũ ad ꝓpoſitã ꝑtinet q̃õnem/cõmodius diſtinguamus. Diuinam inq̃t ꝓuidẽtia ſtatuiſſe nos a turpibus reuocare/ad honeſta continue ꝓuocare. Ideoq; pudorẽ magnanimitatẽq; nobis ĩgenuiſſe. ut auriga nr̃ pudore q̃dẽ q̃ſi freno affectus nr̃os uelut equos a turpibus licet ſuauibus cohiberet/magnanimitatis uero calcaribus ad honeſta q̃uis ardua ſtimularet. Siquidẽ malus q̃dã dęmon ad turpia lenociniis allicit uoluptatis ab honeſtis amaritudine doloris abſterret. Quã obrẽ & tẽperãtia pudoris uſa frenis/efficit ut a turpibus inuita uoluptate ſꝑ abſtineamus & fortitudo magnanimitatis freta calcaribus/dat operã/ut ad honeſta uiriliter cõtẽdamus/ſpreta difficultatis doloriſq; formidine: & q̃to difficilius ẽ dolores ſuꝑare q̃ a uoluptatibus abſtinere/tãto forſitã alicui uideri poſſet fortitudinẽ tẽperãtiæ añponẽdã. Deniq; tẽperãtia q̃dẽ facit ne ex hoĩe præcipitemur ĩ bruta: fortitudo uero præter id ut ẽt quodãmõ trãſferamur inde/uidelicet oĩa ſuꝑantẽ: ob hãc ꝓcipue uirtutẽ oĩs antiq̃tas Herculẽ in deoꝝ rettulit numeꝝ: Herculẽ inq̃ dũ terræ uictor cæleſtes ſcãderet gradus/ita clamãtẽ. Ite nũc fortes ubi celſa magni ducit exempli uia: cur inertes terga nudatis? ſuꝑata tellus ſydera donat.

ARGVMENTI FINIS.

¶LACHES PLATONIS VEL DE FORTITVDINE TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

DIALOGI PERSONÆ.

¶LYSIMACHVS MELESIAS NICIA LACHES FILII NICIE ET LACHETIS SOCRATES.

LY.

v Irum ſpectaſtis armis dimicãtẽ o Nicia atq; Laches. Quã uero ob cãm ſpectare hunc nobiſcũ una ego & Meleſias hic uos iuſſimus ſupra miñe declarauimus. Nũc ãt apiemus nã libere uobiſcũ loquẽdũ exiſtiamus. Sũt. n. nõnulli q hæc derident: ac ſiq̃s eos cõſulat/ſñiam ſuã nõ exprimũt. ſed illud de quo cõſultaẽ & cõſultãtis mentẽ conijcientes alia ꝑterea q̃ ſentiũt/ꝓferũt. Cũ ãt uos arbitremur & ad ĩtelligendũ ſufficere: & q̃ cognoſcitis ſimpl'r explicaẽ/ſocios ad eoꝝ q̃ referemus deliberationẽ aſciuĩus. Eſt ãt de quo altius ſum exorſus eiuſmõi. Hi nobis filii ſũt: hic q̃dẽ huius filius auito noĩe Thucidides nũcupatᷓ. Meus itẽ alter/aui ſimiliter nomẽ ſeruãs. Nã Ariſtidẽ noĩamus. uideẽq; nobis q̃diligentiſſima hoꝝ cura ſuſcipiẽda. neq; agẽdũ putamus/qđ multi ſolent qui filios ſuos cũ primũ adoleuerint/ad ꝓpriam ſinũt libidinẽ uiuere. ĩmo uero tũc ſtudiũ diligẽtius adhibẽdũ. cum itaq; adeſſe nobis filios uideamus/iudicauĩus uos præ cæteris cogitaſſe/q̃ rõe educãdi ſint ut optimi fiãt. qđ ſi nõ multũ aĩaduertiſtis in ꝓſentia admonemus uos id negligere nõ debere exortamuſq; ut una nobiſcũ de filioꝝ educatiõe deliberetis: quam uero ob cãm nobis hæc uideanẽ o Nicia atq; Laches audire decet: quãuis paulo ꝓlixiora ſint/q̃ ſequunẽ. Diſcubuimᷓ ĩ cõuiuio ſimul ego & Meleſias hic: atq; hi nobiſcũ adoleſcẽtuli. Vt igiẽ ĩ principio ẜmonis ſignificaui/libere uobiſcũ audacterq; loq̃mur. Sane uterq; noſtrum multa põt pr̃is ſui ꝓclara facinora tũ pace/tũ bello filiis enarrare: patriſq; geſta erga rẽ. p. ſocioſq; ĩſignia recẽſere. A nobis uero res geſtas referre nullas poſſumus. Quare & horũ nos pudet eaq; dãnamus: & patrũ negligẽtiã ſepe culpamus: ꝙ nos poſtq̃ adoleuĩus in mollitie q̃dã & delitiis uiuere ꝑmiſerunt: reſq; alioꝝ geſſere. Eadẽq; adoleſcẽtibus his oñdẽtes edicimus/ſi ſe ipſos neglexerint nr̃aq; ꝓcepta cõtẽpſerint ignobiles eos futuros: ſinaũt curauerint/forte dignos auitis noĩbᷓ euaſuros. Ipſi uero ꝑituros ſe nobis rñdẽt. Nobis ãt de hoc ĩuicẽ cõſultãtibus q̃ diſciplĩa uel cõſuetudine potiſſimũ optimi fieri pñt/expoſuit quiſpiã opæpretiũ eẽ/ut armis dimicare ꝑdiſcãt: laudauitq; iſtũ quẽ uos mõ certãtẽ ſpectaſtis: & contueri iuſſit. optimũ itaq; fore putauimus/ut & nos ad hoc ſpectaculũ ueniremᷓ: & uos una cõuocaremus tũ ad ſpectandũ/tũ ẽt ſi uultis de adoleſcentum educatõe cõi cõſilio deliberãdũ. Hæc ſunt q̃ uobiſcũ cõferre cupiebamus. Veſtra nũc ĩtereſt/tã de hac re utrũ diſcẽda ſit nec ne cõſulere/q̃ de aliis ſiquã diſciplinã uel ſtudiũ adoleſcẽtis laude dignũ

Occaſio dialogi ut de fortitudine diſputetur.

inuenitis:& qd circa cōionem facturi eſtis/p̄dicere. NIC. Sniam profecto ueſtram o Lyſimache & Meleſia ꝓbo. Et uobiſcū una īueſtigare paratus ſum:ſimiliterq; affectū hunc Lachetē exiſtīo. LA. Vera ꝑpēdis o Nicia ꝑfecto qđ pauloante referebat Lyſimachus de ſuo & Meleſiæ patre/q̄ aptiſſime dictū mihi uidet̄ aduerſus illos:& nos & oēs qcūq; ciuilia tractāt: nā qđ q̄rebat̄ Lyſimachus illi tā filios q̄ cætera domeſtica negligūt. In his itaq; ꝓbe Lyſimache loq̄ris. q; āt nos ad cōſultandū de eruditōe adoleſcētū/accerſis/Socratē āt iſtū nō īuitas/ammiror:prīo qdē conciuē/deīn hic ut plurimū cōuerſantē tractātēq;/ubi aliq̄ ſit diſciplīa decora talis q̄lē exigis & exercitatio iuuenū. LY. Quid ais Laches! Socrates hic talia unq̄ curauit! LA. & maxime qdē Lyſimace:nī. Ego quoq; ad hoc nō deterior q̄ Laches teſtis eē poſſum. Nup. n. hoſpitē ad me deduxit erudīēdi filii gratia Agathoclis diſcipulū Damonē/muſicæ p̄ceptorē urbanū qdē uiꝝ præ cæteris:atq; pitū nō ī muſica ſolū:ſed ēt ī cæteris facultatib⁊/qbus certe dignus ſit ut ei⁊ diſciplīæ cōſuetudieq; adoleſcētes eiuſmōi cōmittant̄. LY. haud āplius o Socrates. Niciaq; & Laches ego atq; ęq̄les mei iuniores cognoſcīus utpote q nos domi ob ętatē plurimū cōtinemus. Veꝝ ſi qd boni o Sophroniſci fili cōd ui huic tuo cōſulere potes/cōſule/Decet. n. nā p̄tnus nobis es amicus. Semp. n. ego ac pr̄ tuus familiares amiciq; fuimus:ac ille uita prius deceſſit/q̄ ulla īter nos ſimultas exoriretur. Mihi quoq; quodāmō aures adhuc Socratis nom̄ circūſonat/qđ hi pueri domi altercātes īuicē freq̄nter uſurpat/celebrātq; ſūmope. quos ego nōdū ꝑcōtatus ſum utrum Socrates Sophroniſci filiū dicant an aliū. Sed o pueri dicite mihi hic ne Socrates ille/quē adeo freq̄nter cōmemorare ſoletis! pueri. Iſte ꝓculdubio pr̄. LY. bn̄ qdē p iunonē o Socrates q; erga pr̄em tuū recte te geris oīum uirorum optimū:& q; nobis ꝓpria tua erūt/tibiq; nr̄a. LA. ne uirū hūc dimittas Lyſimache: nam ego alibi ipſum īſpexi qn̄q; nō ergo pr̄em tm̄:ueꝝ ēt ergo pr̄iam mirū īmodū officioſum:porro ī ipſa apđ Deliū fuga/mecū una pedē rettulit. Idq; ratū hēas uelim q; ſi cæteri ſilr ſe geſſiſſent:haud tātā pertpeſſa fuiſſet ciuitas nr̄a ruinam. LY. optia hæc laus eſt Socrates/q̄ tibi nunc a uiris fide dignis tribuit̄ q in hiſdē laudādi & ipſi ſunt/ī qbus te laudāt. Scito igit̄ me tuā lætari gloria: tibiq; ſūma beniuolētia eē deuinctū exiſtiato. Oportet ergo te primū ad nos accedere/domeſticoſq; ut decet eē ſere. Quare poſt hac poſtq̄ nos inuicē agnouimus ne aliter facias īmo beniuolētia quadā domeſtica cōplectatis & nos & hos iuniores/ut mutua īter nos amicitia utrinq; ſeruet̄: hæc ſane & tu facies:& nos deinceps iteꝝ in memoriā reuocabimus. Ad id aūt qđ inq̄rere cępīus qd dicitis! Nū cōducere putatis adoleſcētibus ut armis pugnare ꝑdiſcant! SO. conabor eqdē o Lyſimache ſiqd potero de his cōſulere:& q̄ poſtulas cuncta ꝑficere:ueꝝ par eē mihi uidet̄/ut cū & iunior his & ad hæc īpitior ipſe ſim/audiā prīo qd ipſi ſentiāt/diſcāq;. Ac ſiqd aliud ultra ſnīas illoꝝ habuero/tunc demū tibi hiiq; apiam. Cæterū cur nō ipſe prior o Nicia loqueris! NI. nihil ꝓhibet Socrates. Videt̄ mihi pitia hæc paſſim ꝓdeſſe iuuenibus:neq; ī his īmorādū/qbus iuuenes ociū uacti ſeſe dare cōſueuerūt. Sed eā facultatē cōpare p̄ſtat:p quā habit⁊ corporis robuſtus acq̄rit̄. Nulla. n. alia exercitatione inferior hæc eſt:aut minus laborioſa. Decet p̄terea liberū hoīem maxīe exercitatio talis & eq̄ſtris pitia. Nā ī eo certamīe cuius nos athletę ſumus:& ī his quoꝝ nobis ē certamē ꝓpoſitum hi ſoli decertāt:q in eiuſmōi belli inſtr̄is ſe exercēt. Cōferet qnetiā pitia hæc ī ipſa pugna quotiēs in acie ordīeq; certādū. Maxīe uero tūc ꝓderit/cū acies diſſoluent̄:& ſingulari certaīe oportebit uel īſeq repugnātē:uel īuadētē ī fuga repellerē. Nūq̄ ſane q hac facultate īſtructus ē/uni ſubcūbet/forte uero nec ēt pluribus. īmo hac paſſim exſupabit p̄terea alterius cuiuſdā p̄clare diſciplīæ facultas hec deſideriū affert:q̄libet. n. cū didicerit armis pugnar̄ diſciplinā circa ordinādas acies q̄ ſtatim ſeq̄tur/affectabit:hæc ąt aſſecutus:& circa hęc cupiditate glori ę īflamatus ad exercitus p̄fecturā ſe cōferet. Ac ſūmatim ad oīa q̄ circa hec uerſant̄ īſtituta ſtudiaq; p̄clara & cognitu uſuq; digna/ſeſe pria illa ducēte cōuertet. Addiiciemus itē qddā nō cōtēnendū q; unūquēq; in ꝑlio audentiorē fortiorēq; mirū īmodū quāuis leuius cuiq̄ uideri poſſit/q & aptiorē ibi uirū efficiet ubi maxīe aptum ꝓmptūq; appere oportet. Ibidē certe ob ipſam dexteritatē hoſtib⁊ terribilior appebit: mihi itaq; o Lyſimache opepretiū eē ur̄ ut hæc adoleſcētes ꝑcipiāt quāue ob cām ita putē/expoſui. Verūtn̄ libēter audirē/ſiqd p̄ter hæc Laches uelit afferr̄. LA. Abſurdus profecto ꝯmo exiſtiaret̄ o Nicia ſiqs aliquā diſciplinā diceret/minīe cōparandā. Præſtare. n. ur̄ ſcire oīa. Enimuero facultas hæc circa arma ſi diſciplīa q̄dā ē ut ferūt q eā docēt:& talis p̄terea q̄lē Nicias p̄dicat diſcēda eſt. Sin aūt diſciplina nō ē/ſed nos decipiūt q hāc pollicent̄:uel diſciplīa ē qdē ſed haud multi p̄cii/qd diſcere hāc oportet. Ad hæc dicēda ea ſane cōiiectura me mouet:q; ut reor ſi alicuius hæc eēt p̄cii/nūq̄ Lacedemones latuiſſet:qbus nihil aliud curæ ē ī oī uita q̄ ita ſe in oīb⁊ cōparere ut bello cæteros oēs eſuperent. Qđ ſi forte illos fugit/non tn̄ hos p̄teriiſſet huius rei magiſtros/q; huiuſcemodi reb⁊ illi ſummopere ſtudent:quodue in his honoratus ab illis aliquis multas apud alios pecunias cumularet: quemadmodum tragædiarum poeta apud nos honoratus. nempe qui tragædiis confidit ſuis haud extrinſecus Atticam circumluſtrat/per alias urbes oſtentans/uerum ſtatim huc aduentat;& ſua merito iis uiris oſtendit. Hos uero qui in armorum ludis uerſantur uideo lacedemonem

Pluribus rōibꝰ extollitur. pueros diſcere armorū diſciplinam.

Deprimitur rōnibus armorū diſciplina.

Vituperatur gladiatura

nem putare quaſi quoddam in acceſſibile templum neq; ſummo etiã pede adſcẽdere unq̃ audere.
Im mo circũ oberrant:& apud alios ſe potius iactant: pręcipue inter illos/qui & ipſi ſe aliis multis
in re militari inferiores eſſe cõfiterẽtur: p̃terea nõ paucis o Lyſimache generis huius hoĩbus ĩterſui
dimicãtibus & quales ſint noui. inde quoq; cõiectare licet. Quaſi.n. dedita opa nullus unq̃ in bello
illuſtris euaſit/eoꝝ qui iis ludis incubuerũt: q̃uis in cæteris oĩbus ii ꝓficiant/maxime qui ſe frequẽ-
ter exercent: ſoli tamẽ hi pręter cęteros ad hoc uoti impotes ſunt uſq; adeo infortunati uidentur.
Etenim Steſileum hunc/quẽ uos mecũ tanta in turba ſeſe obſtentantẽ cõtemplati eſtis & mira ni-
miũ ꝓfitentẽ: alibi qñq; inſpexi certius reuera ſeipſum/haud ſpõte intuẽtibus demõſtrantẽ. Adſcẽ
dit qñq; nauem & aduerſus ingentẽ nauẽ aliã decertauit inſtrumentum qnoddam militare tenens
manibus ab aliis longe diuerſum/quippe cũ & ipſe ab aliis diſcreperet: habebat hic dorydrepanũ.i.
telifalcẽ. Reliqua qdem uiri huius geſta haud digna auditu ſunt: hoc tamẽ nõ eſt ſilentio p̃tereun-
dum qd cõtigerit ex tã mira cautõe huiuſq; uiri machinamẽto qui telo falcẽ addidit: eo ſiqdẽ dimi
cãte falx nauis ſe fulcimẽtis ĩplicuit. Trahebat aũt Steſileus ut explicaret: neq; poterat: nauis nauẽ
trãſibat: ille aũt interea nauẽ curſu comitabat̃ haſtã cõtinens: cũ uero nauis nauẽ iam trãſiret/eũq;
haſtã tenentẽ attraheret ad extremũ teli manu deuenit. Riſus ergo ac ſtrepitus ampla in naui con
citus: ob Steſilei habitũ: & ob id inſup qa ad ſummã qs nauẽ iacto lapidẽ in pedes eius coegit ut ha
ſtam dimitteret: tũc ſane & illi qui triremi uehebant̃ haud ulterius riſum cõtinerę potuerũt: cũ ei⁹
telifalcẽ illam naui ſuſpẽſam intuerẽtur: forte alicuius hęc prętii ſunt: ut Nicias aſſerit. Verũtñ ea
qbus interfui talia q̃dã ſunt. Quãobrẽ ut in prĩcipio dixi/ſiue diſciplina hęc eſt parũ ꝓdeſt: ſiue nõ
eſt ſed ſimulantq hãc ꝓfitent̃/haud res ſtudio digna uidet̃: ita ſane arbitror/ſiqs timidus facultatẽ
hãc ſequat̃/audaciorẽ ob hanc effectũ/clariorẽ fore q̃ fuerit. Sin aũt fortis quiſpiã eã ſectet̃ obſerua
tum ab hoĩbus ſi parũ qd aberret/magnas calũnias ſubiturũ: inuidioſa nãq; ſcientię huius ꝓfeſſio:
quocirca niſi uirtute uirũ ĩmodum cæteris præſtet: qui hanc ſibi ſcientiã uendicat/uitare non po-
terit quin ridiculus habeat̃. Eiuſmodi uidet̃ mihi Lyſimache huius diſcipline ſtudiũ. Oportet aũt
ut ab initio dicebã ſummope hũc Socratẽ obſecrare/ut circa ꝓpoſitã quęſtionẽ ſua ex ſñia conſu-
lat. LY. rogo equidẽ Socrates: etenim diſcernẽtis cuiuſdã ſñiam cõſultatio hęc deſiderat: nã ſi inui
cem hi cõueniſſent: minus eiuſmodi cõſultatione opus foret: poſtq̃ uero Laches ut cernis & Nicias
diſſident/pręſtat audire nũc cuius ipſe ſentẽtię poti⁹ ſuffrageris. SO. qd uero Lyſimache? Hiſce tu
adhęrebis ſi plures noſtrũ laudabũt. LY. quidnã aliud quis agat o Socrates? SO. numqd & tu Mele-
ſia ſimiliter faceres? Ac ſi de exercitatõe filii cõſultares/num pluribus noſtrũ fidem p̃ſtares/an po-
tius illi qui ſub perito exercitãdi magiſtro didiciſſet: ſeq; exercuiſſet? ME. Illi merito Socrates. SO.
Ipſi itaq; maiorem fidem adhiberes/uni q̃ nobis quattuor. ME. forſitan. SO. Sciẽtia enim nõ mul-
titudine iudicare oportet/quod recte eſt iudicãdum. ME. proculdubio. SO. Nõne id in primis cõ
ſiderandum eſt? ſiquis inter nos eſt peritus ea in re de qua nunc deliberamus/an non? & ſiquis talis
inueniatur illi credendum/ſententia cęterorum poſtpoſita. Sin nullus/alius quidam nobis inueſti-
gandus. An circa exiguũ quiddam nunc periculum ſubire cenſetis ipſe atq; Lyſimachus? potius q̃
circa rem quãdam ueſtrarum poſſeſſionũ oĩum prętioſiſſimã? filiis namq; bonis uel malis effectis
uniuerſa domus paterna/eodem modo gubernabitur/quo & filii affecti erũt. ME. Vera loqueris.
SO. Diligẽter igit̃ huic rei inuigilãdnm. ME. ualde. SO. Quona igit̃ pacto qđ modo dicebã conſi
derauiſſemus ſi inuenire uoluiſſemus/qs noſtrũ maxime in certando artificioſus euaderet? Nõne
cum p̃ſcrutati eſſemus qui & didicit & exercuit? cui uidelicet idonei huius rei p̃ceptores extiterint?
ME. ita equidem arbitror. SO. An nõ prius ẽt qd illud ſi cuius p̃ceptores indagaremus? ME. Qui
iſtuc ais? SO. Sic clarius forte pcipies: non uidet̃ inter nos in principio conſtitiſſe qd illud ſit ĩ quo
perquirimus quis noſtrum ſit peritiſſimus: & huius gratia pręceptores habuerit/qs nõ? NI. Nõne
quęrebamus o Socrates utrum oporteat diſcere adoleſcẽtes armis dimicare nec ne? SO. ita pror-
ſus o Nicia: ſed cum de oculoꝝ medela quęrit aliquis adhibenda ne ſit an non: tunc de medela pu
tas/an de oculis conſultari? NI. de oculis. SO. Et quãdo quęrit̃/utrũ frenũ equo adhibẽdũ necne/
& quãdo/tunc nõ de freno/ſed de equo potius conſultat̃. NI. uerũ. SO. Vt aũt paucis cõpręhẽdã:
quotiens quis aliquid alicuius gratia quęrit/de illo ipſo cõſultatio eſt/cuius gratia aliud quęrit̃/nõ
de eo qđ quęrit̃ alterius gratia. NI. neceſſe eſt. SO. Oportet itaq; conſultorẽ examinare utrum ad
illius curationẽ peritus ſit: cuius gratia in preſentia deliberamus. NI. Oĩno. SO. an nõ dictũ eſt de
diſciplina pquiri adoleſentũ animi gratia? NI. dictũ. SO. Ergo ſiqs noſtrũ curãdoꝝ aĩoꝝ arte pol-
leat ualeatq; eos ſufficiẽter excolere: & p̃ceptores eruditos habuerit: inquirẽdum. NI. Nunq̃ ne ui
diſti o Socrates ſine p̃ceptoribus aliquos ĩ re quadam peritiores q̃ cum p̃ceptoribus euaſiſſe. SO.
uidi equidem Laches: qbus ipſe tamẽ non crederes ſi ſe optimos artifices p̃dicarent/niſi opus ali-
quod artis illoꝝ recte conſtructũ & unũ & plura mõſtrauerint. NI. uerũ eſt qđ dicis. SO. nos itaq;
decet o Laches & Nicia poſtq̃ Lyſimachus atq; Meleſias ad cõſultãdũ de filiis cõuocarũt/cupientes
optĩos illoꝝ aĩos effici: ſi p̃ceptores nos habuiſſe fatemur/eos oſtẽdere: q & ipſi primũ optimi fue-

De Steſileo gladiatore in epteq; pugnte

Quales filii talis domus gubernatio.

Pulchra regula ĩ cognoſcẽdis rebus de qbus agatur.

rint:& multoꝝ adoleſcētum aīos erudiuerint/poſtea nos quoq; docuerint. Vel ſiquis noſtrū prēce
ptorem habuiſſe neget:opera ſua monſtrare debet:in mediūq; afferre qui nam Athenienſium/uel
hoſpitū/aut ſerui/aut liberi/diligētia ſua abſq; cōtrouerſia boni euaſerint: ſinaūt neutrū oſtendere
poſſumus:ut alios cōſultores audeant:iubere debemus:neq; in amicoꝝ filiis deprauādis id ſubire
periculi/quo apud adoleſcētum domeſticos accuſationē maximā mereamur. Equidē o Lyſimache
atq; Meleſia de me ipſo in primis aſſero nullum hac de re mihi magiſtrū extitiſſe:quāq̄ a tenera ęta
te ſemp rem hāc affectaui. Verūtamē ſophiſtis mercedē ſoluere nō ualeo qui ſoli polliciti ſunt bo-
num me & clarū efficere. Ipſe uero ꝓprio ingenio artē hanc inuenire etiā nūc minime poſſum:quā
ſi Nicias hic uel Laches inuenit uel decidit/haud equidē admirabor. Etenim pecuniis magis abū-
dant ut ab aliis diſcere queant:& ſeniores ſunt ut iam inuenire potuerint. Videnť aūt mihi ad eru-
diendum ſufficere:neq; enim uſq; adeo intrepide de ſtudiis inueni bonis uel malis ſtatuiſſent/niſi
putaſſent ſufficiēter hęc cognoſcere. Cętera his equidem credo:ꝙ uero diſſentiāt admiratus ſum:
atqui quēadmodū nup Laches iubebat ne me dimitteres:ſed pcontareris/ ita nunc ego uiciſſim te
rogo iubeoq; Lyſimache/ne Lachetē Niciāq; dimittas:ſed ab his ſciſciteris:dicēs eis Socratem di-
xiſſe rem ipſam nō ītelligere:neq; diiudicare poſſe qs ueſtrū uera loquať:qppe cū nec inuētor harꝝ
rerū ipſe fuerit:neq; ab alio docēte didicerit. tu autē Laches ac Nicia dicite utriq; nobis/quē circa
iuuenū educationē doctiſſimū cōueneritis:& utrū diſcētes ab aliquo ſciatis hęc an ipſi potius inuē
tores ſitis:ꝙ ſi didiciſtis quis utriuſq; magiſter? quiue alii artis eiuſdem ꝓfeſſores. Vt ſi minus uo-
bis ad hęc a rei publice negociis ſupeſt ocii/eos adeamus:pſuadēmuſq; uel munerib⁹ uel gratia uel
utriſq; ut & noſtroꝝ & ueſtroꝝ filioꝝ curam ſuſcipiant: ne improbi facti maioribus ſuis dedecori
ſint. Sinaūt ipſi uos hoc inueniſtis/adducite in medium ſiquos forte alios diligētia ueſtra ex prauis
bonos claroſq; hoīes reddideritis. Enimuero ſi nunc primū docere incipitis aīaduertēdum eſt nō
Carem quēdam mercede cōductum:ſed & ueſtros & amicoꝝ filios in diſcrimen nos ducere: & ꝓ-
fecto ut habet ꝓuerbium in uaſis ipſius iactura artem figulariā experimini: dicite itaq; quid ex his
adeſſe & cōpetere uobis aſſeritis uel negatis? hęc tu ab illis ſciſcitare Lyſimache neq; eos dimittas
prius q̄ reſpondeant. LY. Probe loqui. SC. O uiri mihi uidetur. Si ergo uobis gratum futurum eſt
o Nicia atq; Laches/interrogantibus reſpondere ipſi uideritis:mihi certe & huic Meleſię gratum:
ſi uelitis omnia quę interrogat Socrates rōne pcurrere. Etenim ſtatim a pricipio dixi iccirco ad cō
ſultandum uos accerſiſſe:quia excogitata uobis hęc iam ut decens eſt arbitremur: prēſertim cum
filios habeatis ut uos ea ferme in ętate iam conſtitutos/in qua de eruditione ſit cogitādum. Si ergo
nihil ꝓhibet/dicite obſecro/unaq; cum Socrate hoc conſiderate: & reddentes & recipientes inui-
cem rationē. Recte namq; & hoc hic dicebat de maximo quodam noſtrorū omniū in pſentia nos
deliberare. Videte itaq; utrum ſic agendum exiſtimetis. NI. Videris certe mihi Lyſimache Socra-
tem ex patre tantum cognoſcere:neq; cum eo unq̄ cōſuetudinem habuiſſe niſi forte dum eēt puer
patrē ſequutus aliquādo uel in templo/uel alio populari cōuentu tibi adhęſerit. Virum autē hunc
factum nōdum ut apparet/es alloquutus. LY. cur o Nicias? NI. Ignorare uideris ꝙ quicūq; ſermo/
ne quaſi genere ꝓpinquat Socrati illiq; diſputās hęret:licet de alio quoq̄ cœperit diſputare: cogiť
tandem Socratis uerbis adductus ſuę uitę reddere rationē quę ſit praeſentis/quę anteactę ipſius ui
tę conditio. Et poſtq̄ in hęc incidit/non prius eū dimittit Socrates q̄ cuncta hęc ſufficiēter exami-
nauerit. Ego autē hoc familiariter uſus ſum: ac neceſſariū eſſe cognoſco huius ex uerbis hęc ppeti:
ꝙ ue nūc ipſe patiar nō ignoro. Delectat me admodum huius o Lyſimache cōſuetudo. Neq; enim
obeſſe puto ut in memoriā reducať/ſiquid nō recte uel fecerimus uel faciamus. Immo uero neceſſe
eſt eum qui hęc nō refugit/cautiorē in poſterum fieri:exiſtimante ſm illud Solonis tamdiu diſcen/
dum q̄diu uiuit:neq; ſperantē ſenectutē ipſam mentē nobis daturam. Mihi itaq; nec inſuetum eſt:
nec iniocūdum a Socrate hoc examinari. Atqui iampridem id ſciebam/ſermonē nobis nō de pue
ris pſente Socrate/ſed de nobis ipſis futuꝝ. Quāobrem nihil ꝓhibet/quo minus cū Socrate utcūq;
uult ipſe diſſeram. Verum conſidera quo pacto ad hoc Laches efficiať. LA. ſimpliciter equidē Ni-
cia erga ſermones afficior:īmo uero ſi uis dupliciter:porro uerboꝝ ſtudioſus uideri cuiq̄ poſſe:&
aliquādo contra. Nam quotiēs de uirtute uel de ſapientia quadam aliquē audio diſputantē reuera
uirum dignūq; ſermonibus ipſis mira quadam afficior uoluptate/contēplans dicentē ſimul ac di-
cta/q̄ congrua inter ſe & conſona ſint. Atq; hic profectò uir muſicus eſſe mihi uidetur harmoniam
ſuauiſſimā modulatus. Non lyram neq; iocularia quędam inſtrumēta/ſed uita reuera cōtemperās
cōcordia uerboꝝ & operū concinentē ſm Doricā uidelicet melodiā:non ionicam: aut frygiā: aut
lydiam:ſed eā certe quę ſola gręcāē harmonia. Talis itaq; uir mirifice ſuis me uerbis delectat:effi-
citq; ut uerboꝝ auidior eſſe uidear tanta attentōe dicta illius accipio. Quiſqs aūt agit contra meas
offendit aures:& quo loqui uideť hornatius eo efficit magis ut uidear a ſermonibus abhorrere. So
cratis qdē uerba nōdum expertus ſum:opera certe quādoq;:mihiq; cōpertū eſt hunc prēclaris ſer
monibus omniq; libertate loquēdi dignū eē. Si ergo & hoc hēt/cū eo plane cōſentio: atq; libentiſ-
ſime

Prouerbium In uaſis iactura artē figulariā experiris.

Cōmendatio Socratis.

Solonis pręceptum.

ſime ab eiuſmodi uiro examinabor: neq; moleſtũ mihi erit ab eo aliqd diſcere. Atqui & Soloni hoc
adiecto cõcedo ꝙ a bonis uiris dũtaxat multa ſeneſcẽs diſcere uolo. Hoc igiꝉ ſit mihi cõceſſum/ip-
ſum ꝑceptorẽ bonũ eẽ/ne forte dum inuit⁹ diſco indocilis eẽ uidear/neq; mihi curę eſt/utrũ ſit prę
ceptor iunior/uel nõdum opĩone hominũ clarus/uel aliud tale qd habeat. Tibi igiꝉ prędico Socra
tes ut me qũocũq; uis & doceas/& redarguas/& diſcas qđ ipẽ noueris. Sic certe erga te affect⁹ ſum
ex eo die/quo mecũ ſubiſti diſcrimẽ/tuęq; uirtutis feciſti piculũ/teſtimoniũ illud ꝓhibẽs: qđ exhi-
bere debet quiſqs iuſte piculum ẽ factur⁹. Dicas ergo qđ lubet/nihil ętatem noſtram ueritus. SO.
Ergo incuſare uos nõ poterim⁹ quaſi min⁹ ad cõſulendũ inueſtigãdũq; paratos. LY. Sed nr̃m utiq;
opus o Socrates. Vnũ nãq; ego te noſtrũ reputo. Cogita itaq; pro me adoleſcentum gr̃a: qđ ab iis
quęrere nos oporteat: cũq; ipſis diſſerẽdo cõſulta: nam mihi qdẽ multa excidunt e memoria obſe-
nium/ex his q̃ ꝑquirere ſtatuerim: atq; ea rurſus q̃ audierim/ſi qui aliĩ ſermones ĩteruenerint/nõ ſa-
tis recolo. Quapp uos inuicẽ quę ꝓpoſuimus ꝑcurrite: ego uero audiã: & cũ audiuero una cũ hoc
Meleſia qcqd ſtatueritis ꝑagam. SO. O Nicia atq; Laches Lyſimacho Meleſięq; parendũ. Quę igiꝉ
ſupra inueſtigare cõtendimus/uidelicet qui nã ꝑceptores nobis diſciplinę talis extiterint/ uel quos
alios ipſi nos meliores fecerim⁹ forte nihil obeſſet inter nos ipſos examinare. Verũ eiuſmodi q̃dã
cõſideratio in idem redibit ut arbitror: & altius repeteꝉ. Si de aliquo forte ſciremus / ꝙ pñs alicui/
melius efficiat illud/cui ſit pñs: atq; rurſus admouere illi ipm̃ poſſem⁹/cõſtat ꝙ illud ipm̃ cognoſce
remus: circa qđ aliqñ cõſilium iniremus inueſtigãtes quo pacto facilime qs & optime illud adipi-
ſcaꝉ: forte nõ intelligitis: uerũ ſic facilius cõprehẽdetis. Si ſciremus ꝙ uiſus oculis ꝑſens meliores
illos efficit/qbus adeſt rurſuſq; poſſem⁹ ipm̃ oculis adhibere/patet ꝙ ẽt qd ipſe uiſus ſit cognoſce-
rem⁹/de quo aliqñ cõſultãdũ nobis eẽt qua rõne q̃ facillime & cõmodiſſime ipm̃ qs cõparet. Si .n.
idipm̃ nobis eẽt ignotũ qd ipſe uiſus ẽ/qd auditus/nunq̃ idonei conſultores medicinę circa oculos
aureſue eſſemus/ineſtigãtes qũo optime qs uiſum auditũq; recuꝑet. LA. Vera narras o Socrates.
SO. Nõne hi nos in pręſentia o Laches elegerunt conſultaturos qua ratiõe uirtus animis filiorum
ſuorum adhibita/eos meliores efficiat? LA. profecto. SO. Nõne igitur conſtare id oportet/ uideli-
cet quid ipſa uirtus ſit intelligere? ſi enim quid uirtus ſit penitus ignoremus / quo pacto conſulere
cuiq̃ poterimus/uiãq; optimã & facillimã ad uirtutem oſtendere? LA. nullo modo o Socrates. SO.
fatemur ne Laches quid uirtus ſit intelligere? LA. Fatemur certe. SO. ſi intelligimus/certę quid ſit
etiam exprimere poſſumus. LA. nihil ꝓhibet. SO. Haud tamẽ qd uniuerſa ſit uirtus ſtatim uir opti
me perquiramus. Maius nãq; id opus. Sed de parte primũ aliquã uideamus/utrum ſatis nobis pa-
teat. Atq; hunc in modum facilior nobis erit inueſtigatio. LA. Vtcũq; placet agamus. SO. Quam
itaq; potiſſimũ uirtutis partẽ eliciemus? an uidelicet eam ad quã ipſa armoꝝ diſciplĩa expectare ui-
detur? uideꝉ aũt multis ad fortitudinẽ/nõne? LA. & maxime qdem. SO. Primũ ergo qd fortitudo
ſit o Laches aperire conemur: deinde inueſtigabimus quo pacto ab adoleſcentibus: quoad exerci-
tatione & doctrina fieri poteſt cõpareꝉ. Quapp annitere/ quid fortitudo ſit nobis exponere. LA.
haud dictu difficile iſtud o Socrates. Certo ſcito illum eẽ fortem qui ordinem ſeruans expugnan-
dis hoſtibus inſtat: neq; refugit. SO. bene loqueris Laches. Sed ego forſitan cum uerbis obſcurio-
ribus te rogarem/cauſam dedi ut aliud reſpõderis/q̃ quod interrogans ipſe ſenſerim. LA. Qua ra-
tione id ais Socrates? SO. Explicabo ſi potero: fortis utiq; is eſt/ quem dicis ipſe quicũq; ordinem
non deſerens aduerſus hoſtes pugnat. LA. hũc ipſum dico. SO. Atqui & ego. Sed nũqd & ille qui
non permanens: ſed fugiens/pugnat? LA. quomodo fugiens? SO. quẽadmodum ſcythę dicuntur
non minus fugiendo q̃ in ſequendo pugnare. Vnde & Homerus equos Enecę laudãs ait/celerrime
hinc & illinc perſequi atq; fugere. Eneamq; ipſum ſimiliter ab ipſa metuendi ſcientia quãdoq; lau-
dauit: dixitq; illum eſſe metuendi fugiendiq; peritum. LA. Et recte quidem o Socrates: nã de cur-
ribus loquebatur/tu uero de ſcytharũ equitibus loqueris: equites ſane illoꝝ ſic dimicant/armaturę
autem gręcę periti: quẽadmodum ipſe dicebam. SO. Pręter Lacedęmones Laches. Nempe Lace-
dęmones inquit in plateis cum ſcutiferis ꝓpinquaſſent non ſubſtinuiſſe primũ illorum impetum:
neq; perſtitiſſe ſed fugiſſe potius: poſtq̃ uero ꝑſarũ ſolutę ſunt acies ſe cõuertiſſe: atq; equitũ more
dimicãtes/in ea pugna uictores euaſiſſe. LA. Vera narras. SO. merito ergo dicebã interrogationẽ
meã non rectam minus recte reſpõſionis tuę cãm extitiſſe. Interrogare enim uolebã non ſolum de
iis qui circa leuem armaturã fortes ſunt: ſed etiam de equitibus: deq; oĩbus ſimpliciter in quo uis
belli gerere fortibus: neq; in terra dũtaxat: ſed & in maritimis tempeſtatibus: imo etiam de iis q-
cunq; aduerſus morbos uel ĩopiam uel ciuilia negocia fortes ſunt. Neq; de his tantũ qui aduerſus
dolores metuſue cõſtãtes ſunt: uerum de illis etiam qui cõtra uoluptates cõcupiſcẽtiaſq; pugnare
fortiter poſſunt/ſiue ꝑſiſtentes/ſiue etiã tergiuerſantes. Sunt nãq; & in hiſce rebus o Laches fortes
nõnulli. LA. & maxime quidem o Socrates. SO. nõne omnes hi fortes ſunt? Verũtamẽ ꝑtim circa
uoluptates/partim circa dolores/ꝑtim circa cupiditates/ꝑtim circa timores fortitudinẽ poſſidẽt:
& q timidi ſunt circa eadẽ ut arbitror timidi. LA. ſic eſt oĩo. SO. Quid ſit utrũq; hoꝝ interrogabã.

Hucuſq; premiſſa eſt dialogi occaſio.

Fortitudinis diffõ falſa:

Cõfutatio diffinitionis.

Enumeratio fit ut ſimpliciter de fortitudine q̃ratur.

Rurſus itaq; pro uiribus exprime qd ipſa fortitudo ſit:quę in his oĩbus eadem reperiť.Nõdum in
telligis!LA.nõ ſatis.SO.dico aũt ꝑinde ac ſi interrogaſſem quid eſt ipſa uelocitas: quę in currẽdo
nobis adeſt citharáq; pulſando:& in loquẽdo & in diſcẽdo/cęteriſq; ꝑmultis:quã qdem poſſidem⁹
ut dictu dignũ eſt/uel in manuũ uel pedum uel oris uociſq; uel intelligẽtię motib⁹.Nõne & tu ſimi
liter dicis!LA.prorſus.SO.ergo ſiquis me ꝑcontareť o Socrates qd eſſe dicis iſtud qđ in oĩbus ue

Diffinitio uelocitatis.

locitatẽ nominas!Reſpõderem utiq; uim breui in tp̃e multa ꝑagentẽ/uelocitatẽ uocare/ tam circa
uocẽ q̃ curſum : ac cętera oĩa.LA.Recte.SO.Conare igiť & tu Laches fortitudinẽ ſimiliter defini
re quęnã potẽtia ipſa ſit eadẽ in uoluptate doloreq; & oĩbus:quib⁹ cõuenire illam mõ pariter dice/

Fortitudinis diffinitio mala.

bamus:& fortitudinẽ ꝑ ſingula noĩari.LA.uideť mihi fortitudo tolerantia quędã animi eẽ/ſi qđ ꝑ
omnia fortitudini cõuenit dicẽdum.SO.Dicẽdum ꝓfecto/ſi nobis ipſi ad interrogata r̃ñdeam⁹.

Cõfutatio diffinitionis redditę.

Arbitror aũt non quãlibet tollerantiã fortitudinẽ te putare.Quod hinc ſane cõicio.Hoc ferme co
gnoſco Laches/te pulchrũ qddam fortitudinẽ eſſe putare.LA.imo certe pulcherrimũ.SO.Nõne
tolerantia quã prudẽtia comitať:& pulchra eſt & bona!LA.oĩno.SO.Ea uero quã iprudẽtia/nõne
cõtra dãnoſa ac noxia!LA.nempe.SO.Pulchrũ ne ipſe uocabis qđ tale ſint dãnoſum ac noxium.
LA.Nephas idip̃m o Socrates.SO.Non ergo tolerantiã eiuſcemodi fortitudinem nũcupabis q̃ñ
quidẽ haud pulchra eſt:cum tñ fortitudo ipſa ſit pulchra.LA.Vera loqueris.SO.Prudẽs itaq; to/
lerantia ſ̃m orationẽ tuã eſt fortitudo.LA.uideť.SO.uideamus ergo quęnã tolerãtia: & ad quid
prudens ſit fortitudo:nunqd ad oĩa/tum magna/tũm parua!ueluti ſiquis toleret/dum prudenter
argentũ erogat cognoſcẽs ex hoc ſumptu ſe lucraturũ.hũc ne fortem dices!LA.nequaq̃.SO.An
uero ſiquis medicus/cũ filius eius uel alius quiuis pulmonũ anxietate grauatus/ potum dari cibũq;
petit tolleret neq; flectatur!LA.neq; tolerantiã hãc fortitudinẽ appellabo.SO.At uero in bello to
lerantẽ uirum ꝓmptũq; ad pugnam qui prudenter ſingulis circũſpectis pręiudicat alioꝝ ſibi fore
pręſidium:& aduerſus pauciores debilioreſq; ſuis pugnãdum loca quinetiã & p̃ſidia habeat cõmo
diora/uirum ne inq̃ tali cum ꝓuidẽtia & apparatu tolerantẽ fortiorẽ dices eo qui in cõtrario quo/
dam exercitu cõſtat ac tolerat.LA.imo uero hũc qui in cõtrario Socrates.SO.Imprudẽtior tamẽ
eſt huius q̃ illius alterius tolerantia.LA.uera loqueris.SO.ergo & hoĩem equeſtri ſcientia p̃ditũ &
in equeſtri certamine tolerantẽ/minus fortẽ dices eo qui expers huius ſciẽtię tolerat.LA.Mihi qdẽ
ita uideť.SO.Atqui & illum p̃terea qui ſciens funda iacere arcũq; intẽdere/uel aliud quoduis tole/
ret/minus fortẽ.LA.Omnino.SO.Item quicũq; ſine arte natandi in puteũ deſcẽdentes eo in ope
tolerare ac ꝑſiſtere audent/uel in alio quouis opere ſine arte / eos tu fortiores dices iis qui ſunt ĩ eis
artibus eruditi.LA.Quid aliud quis dixerit Socrates!SO.Nihil ſi modo ita quis putet.LA.puto
equidẽ.SO.attamẽ imprudẽtius ii ꝑicula ſubeunt/tolerãtq; q̃ illi qui arte hęc aggrediunť.LA.ui/
denť.SO.Nõne ſupra turpis ac noxia/nobis audacia toleratioq; ĩprudens apparuit!LA.Maxime.
SO.Conſtitit aũt fortitudinẽ pulchrũ aliquid eſſe.LA.conſtitit plane.SO.Nũc rurſus cõceſſimus
turpem illam imprudentẽq; tolerantiam fortitudinem eſſe.LA.Sic apparuit.SO.Recte ne loqui
tibi uidemur!LA.non mihi per Iouem o Socrates.SO.Non ergo ſecundum Doricam harmoniã
ut uerbis tuis utar/ego ac tu modo concinuimus.Nam opera nobis uerbis non cõſonant.Re qui/
dem ipſa diceret aliquis fortitudinis nos eſſe ꝑticipes.Verbis aũt minime ut arbitror ſi nos in prę
ſentia audiuerit diſputãtes.LA.ueriſſima narras.SO.uideť ne tibi pulchrũ eſſe:ut ſic affecti ſimus!
LA.Nequaq̃.SO.Vis ne ſermoni quẽ induximus hoc ſaltem credamus / pareamuſq;!La.quidnã
& cui potiſſimũ!SO.ſermoni inquã tolerare iubenti.Si ergo tibi placet & nos in hac ipſa queſtione
conſtemus toleremuſq;/ne ipſa nos fortitudo derideat ꝙ minus fortiter ipſam inueſtigemus:ſi ſę/
penumero tolerantia ipſa cõſtantiaq; fortitudo eſt.LA.ego quidem o Socrates ſum ad perſeuerã/
dum paratus:quãuis inſueti mihi hi ſermones ſint:ſed quidam me aduerſus ſuperiora cõtendendi
inſtigat ardor:ac nimiũ ęgrefero ſi uſq; adeo ineptus ſum ad ea quę ſentio ꝓferẽda.Nempe mihi
uidear quid fortitudo ſit intelligere.neſcio tamẽ quo pacto pauloante me ſubterfugerit/ut qd ipſa
ſit uerbis cõplecti nequiuerim.SO.nõne bonum uenatorẽ decet amice explorãdo diſcurrere & ſa/
gaciter inſequi:neq; ignaue deſiſtere!LA.decet ꝓfecto.SO.Vis itaq; Niciã iſtũ ad uenationẽ hãc
inuitemus!ſiquo pacto eſſet nobis ſagacior.LA.qd ni uelim!SO.Age Nicia amicis tuis ſermonũ
fluctu mutãtib⁹ ſubueni:uacillantibuſq; ſiquã uim hẽs adcurre.Cernis q̃tũ noſtra deficiat ac dubia
ſint.Tu ergo explicans quid eſſe fortitudinẽ putes/ambiguitatẽ ſolue/tuãq; ſñiam ratione confir/
ma.NI.Videmini o Socrates mihi iam diu nõ recte fortitudinẽ definiſſe.Eius porro ſentẽtię quã
recte abs te inductam quãdoq; audiui nullam facitis mentionẽ.SO.cuiuſnam ſentẽtie Nicia!NI.

Frequẽs ĩ ore Socratis ſñia de oĩ uirtute & bonitate.

Sępenumero ex te audiui quemlibet ad ea bonũ eſſe/in quibus eſt ſapiens/ad ea malum in q̃bus in/
ſcius.SO.uera.per Iouem refers o Nicia.NI.nõne igitur ſi fortis uir bonus eſt / eſt & ſapiens!SO.
audis Laches!LA.audio equidem:ſed quid dicat nõ ſatis intelligo.SO.At ego mihi intelligere ui/
deor.Opinor enim hũc ſapiẽtiã quãdam/fortitudinẽ dicere.LA.Quã ſapiam Socrates!SO.nõne
ab hoc idip̃m quęris.LA.Certe.SO.age Nicia huic declara/qualis ſapiã ſ̃m orationẽ tuã ſit forti/
tudo:

tudo:neq; enim tibicinaria.NI.Non.SO.Neq; etiam cithariſta.NI.neq; iſta.SO. At uero quę nã iſta:& cuius rei ſcia?LA.Recte admodum interrogas illum o Socrates.Ideoq; exponat quã ſapientiã eſſe dicat.NI.ſciam metuẽdaꝝ rerũ & nõ metuendaꝝ tam in bello q̃ in cęteris oĩbus.LA.Quã abſurde hic o Socrates loquit?SO.Quãobrem ita dicis Laches?La.qa diuerſa ẽ a fortitudine ſapiẽtia.SO.Non dicit Nicias.LA.Nõ hercle:& iccirco delirat.SO.quin doceamus illum?obmiſſis cõuitiis?NI.At cupit Laches is o Socrates me tanq̃ nihil dicentẽ redargui/poſtq̃ ſibi idem nup accidit.La.Abſq; dubio Nicia idq; conabor oſtẽdere.nihil enim dicis.Nõne in morbis medici metuẽda cognoſcũt?an uidenĩ tibi fortes iſta cognoſcere?uel tu medicos fortes uocas?NI.minime.LA. Neq; agricultores ut arbitror/licet hi in agris colendis quę ſint metuẽda cognoſcãt:quinetiã artifices alii:quę audere decet & quę metuere ſuis in artibus ſciunt/qui nihilomagis fortes ſunt.SO.qd tibi dicere Laches uidet o Nicia?NI.aliqd certe dicit:nõ tamẽ uerũ.SO.quare?NI.Quoniã medicos arbitrat ulterius quicq̃ noſſe circa ęgrotos prçter id qđ ęgrum noxiũq; uel qđ ſanũ & ſalubre. Ipſi uero hoc dũtaxat intelligũt. Vtrũ uero extimeſcẽdum malumq; alicui ſit eſſe ſanum potius q̃ ęgrotare:cenſes hoc o Laches medicos intelligere?An non putas prçſtare nõnullis ex morbo non ſurgere q̃ cõualeſcere?Dic enim:tu ne aſſeris oĩbus prçſtare ut uiuant:nec multis conducere mortem?LA.Hoc equidem potius.NI.Quibus mori prçſtat eadem metuẽda malaq; exiſtimas quę & illis qbus uiuere?LA.Nequaq̃.NI.harũ uero rerum iudiciũ medico tribuis?uel alteri cuidã artifici prçter ꝙ metuẽda & nõ metuẽda intelligenti:quẽ ego fortẽ uoco.SO.aduertis ne Laches qd iſte loquat?LA.aduerto equidem ꝙ uates fortes nũcupat. Nam quis alius norit qbus mori prçſtet q̃ uiuere?Atqui o Nicia utrũ fateris uatem eſſe te/uel neq; uatem/neq; fortem.NI.Nunqd uatis officium putas/metuẽda & inuadenda dinoſcere.LA.Puto equidem:nam cuius alterius?NI.Ei⁹ plane quẽ ipſe dico multomagis uir optime.Quippe ad uatem ſpectat ſolum futuroꝝ portẽta ſignaq; prçnoſcere/ſiue mors cuiq̃ imineat:ſiue morbus:ſeu iactura rerum:uel uictoria:uel clades in bello aut alio quouis certamine.Quid aũt ex his cuiq;/aut pati/aut non pati/ prçſtet cur uates potius q̃ quis alius iudicabit?LA.Neſcio qd is ſibi uelit Socrates.Neq; enim uatem/neq; medicũ:neq; alium quẽpiam declarat:quẽ fortem eſſe dicat/ niſi forte deum quẽdam eſſe ipſum dixerit.Mihi quidem uidet Nicias ingenue fateri nolle ſe nihil dicere : ſurſum uero deorſumq; fertur: & ignorãtiã ſuam abſcõdit.Enimuero & nos pauloante:ego.ſ.ac tu Socrates tergiuerſari ſimiliter poteramus/ſi diſſimulare uoluiſſemus/adeo ut non uideremur nobis ipſis cõtraria loqui.Si igit in iudicio nobis eẽt orandum/deceret quodãmodo hoc efficere.Nunc autẽ quid opus eſt in hoc cętu fruſtra ſe uerbis ornare?SO.nihil aut mihi uidet Laches.Sed uideamus ne forte Nicias aliqd ſe dicere putet ; neq; uerboꝝ gratia hęc dicat.Quare ab ipſo planius ſciſcitemur/quid ſentiat/ac ſi quid ueri afferre uidetur/aſſentiemur alioquin docebimus.LA.Ipſe ſi uis/interroga Socrates.Ego enim ſatis percontatus ſum.SO.Nihil me prohibet.Cõmunis enim & mihi & tibi erit interrogatio.LA.Oĩno qdẽ. SO.Dic mihi o Nicia.Immo dic nobis:nam & mihi & Lacheti quęſtio hæc eſt cõmunis:fortitudinem eſſe dicis metuẽdorum & non metuendoꝝ ſcientiam?NI.Equidem.SO.Hoc aũt dinoſcere nõ cuiuſlibet uiri opus eẽ:poſtq̃ neq; medicus/neq; uates hoc noſcit/neq; fortis eſt niſi hanc ipſam ſciam ſit adept⁹:an nõ ita dicebas?NI.ita prſus.SO.Quare ut ꝓuerbio fert/ nõ ſus hoc quis nouerit:neq; fortis erit.NI.nõ certe ut mihi uidet.SO.cõſtat utiq; Nicia ꝙ neq; Crommyonẽ ſuem fortem fuiſſe credis.Neq; iocãdi gfa hęc dico. Verũ arbitror eũ q ita loquit nullius bruti admittere fortitudinẽ:neq; cõcedere brutũ aliqđ adeo ſapiẽs eſſe ut quę perpauci hoĩes ꝓpter difficultatem cognoſcunt/ea leo uel leopardus/uel aper aliqs nouerit:ſed neceſſe eſt illũ qui ita ut tu fortitudinẽ definierit/dicere/leonem/ceruũ/taurum/ac ſimiã ad fortitudinẽ ęque natura inſtitui.LA.per deos recte loqueris Socrates:idq; nobis o Nicia reuera declara. Vtrũ ſapiẽtiores nobis has feras eſſe dicas:quas oẽs fortes eẽ fatemur.Vel cõtra oĩum opinionẽ/fortes eẽ negare audeas?NI.Equidem Laches/neq; bruta fortia uoco/neq; aliud qcq̃ terribilia ꝑp ignorantiã nõ formidãs : ſed intrepidũ atq; fatuũ.An pueros oẽs fortes uocare me putas qui ob iuſtitiã nihil metuũt.Arbitror equidẽ intrepidum nõ idem eſſe ac forte.Nam fortitudinẽ & ꝓuidentiã in paucis admodum reperiri exiſtimo.Ferocitatẽ uero audaciã:intrepiditatẽ abſq; ꝓuidẽtia in multis & uiris & mulieribus pueriſq; & feris:quę igit & tu & alii multi fortia noĩatis.Ego forcia nũcupo/fortia uero quę prudẽter diſcernunt:quę audacia & q̃ metu ſint digna.LA.Vides o Socrates q̃ belle hic uir ut putat ipſe ſe uerbis ſubornat.Eos aũt fortitudinis munere priuare cõtendit:quos alii oẽs fortes eſſe conſentiunt.SO. Ego uero nequaq̃ o Laches:ſed bono eſto aĩo.Aio enĩ & te & Lamachũ ſapiẽtes eẽ ſi fortes eſtis : & alios inſup multos Atheniẽſiũ.LA.nihil aduerſus hęc iferã ẽt ſiqd ualeã:ne me dicas reuera Exoneſi quẽdam maledicũ & detractorẽ eſſe.SO.Ne dicas o Laches:haud enĩ aduertiſſe uideris hũc a Damone amico noſtro eiuſmodi ſapientiã accepiſſe.Damon aũt Prodici eſt ad modũ ſtudioſus.Prodicus uero prçcęteris ſophiſtis egregie talia quędã noĩa diſtiguere dicit.NI.Profecto his ſtudiis ſe extollere Socrates magis ſophiſtã decet q̃ uirũ publicis merito fugiẽtẽ muneribꝰ.SO. decet eñ

Prouerbium. Non ſus quis hoc norit.

Laches qui res maximas gerit:maximã quoqꝫ habere prudentiam. Inquirendum uero nũc cenſeo
ad quid potiſſimũ ſignificãdum Nicias fortitudinis nomẽ inſtituit. LA. Tu ipſe ꝑquire hęc Socra-
tes. SO. Efficiam uir optime:ne tñ putes & cõmunione te diſputationis excludi. Sed & tu mentem
adhibe:& nobiſcũ dicenda cõſidera. LA. Eſto ita/ſi tibi agẽdum ita uidet. SO. Immo certe uidet.
Tu aũt Nicia dic nobis iterũ a principio. Scis in ſermonis principio nos fortitudinẽ ueluti quãdã
uirtutis ꝑtem cõſideraui ſſe. NI. eqdem. SO. nõne & tu quod ſupra eſt inductũ ut ꝑtem aliquam re-
ſpondiſti tanq̃ ſint & partes alię:cunctę aũt uirtutis noie nuncupent? NI. Quid ni. SO. An tu eaſ-
dem quas ego ꝑtes noias. Nam ego qdem ultra fortitudinẽ/temperantiã iuſtitiãqꝫ & talia quędã
nomino, num & ipẽ? NI. ego quoqꝫ ſimiliter. SO. Attende iam. Hęc enim admittimus. De his aũt
quę metu digna & terribilia ſunt/& de his quæ audacia digna ſunt deinceps cõſideremus:ne forte
tu alia eſſe putes/alia quoqꝫ & nos putemus. Quę enim nos ducimus/exponem⁹. Tu uero ſi diſſen-
tis/doce. Arbitramur terribilia eſſe quæ metũ incutiũt. audacia digna/quæ metũ nullum obiiciũt:
metũ uero inferunt nõ pręterita mala non pñtia:ſed quæ expectantur. Metum ſiquidẽ futuri mali
expectationẽ uocamus. An nõ & tu idem ſentis o Laches? LA. Et maxime qdẽ Socrates. SO. Audis
o Nicia terribilia metuẽdaqꝫ futura mala nos dicere:audacia uero digna:futura bona uel certe nõ
mala. Tu ne ita de his an aliter ſentis? NI. Ita certe. SO. Horꝝ ſciẽtiã fortitudinẽ uocas? NI. ꝓrſus.
SO. Videamus ꝑterea utrum de hoc tertio nobiſcũ ſentias. NI. Quid iſtud. SO. dicam equidem.
Mihi ſane atqꝫ huic uidet quorũcunqꝫ ſcĩa aliqua eſt nõ aliam ſciam eẽ pręteritorꝝ ut facta ſunt aliã
præſentiũ ut fiunt:aliam futurorꝝ ut optime fieri poſſint: ſed eiuſdem ſcię opus eſſe hęc oĩa noſſe.
Quẽadmodũ circa ſanũ & ſalubre ꝑ oẽ tp̄s nõ alia ꝑter unicã medicinã ſcĩa ꝓſpicit q̃ fiũt q̃ fcã ſũt
q̃ fiẽt quo pacto fiãt:& circa illa q̃ terra naſcunt agricultura ſe ſilr hẽt. Quinẽt ĩ bello uos ipſi teſtes
eritis rẽ militarẽ ſubtilr & alia oĩa & futura ꝓſpicere:neqꝫ enĩ ſubici illã uaticinio uultis:ſed ꝑeſſe po-
ti⁹ utpote acutius q in bello fiunt/quęue futura ſunt ꝓuidentẽ. Atqui & lex ita ſtatuit:nõ uatẽ ꝑfecto
exercitus hominari:ſed ꝑfectũ exercitus uati ꝑeſſe: aſſeremus hæc o Laches? LA. Aſſeremus. SO.
An tu nobis cõſentis o Nicia/ad eandẽ ſciam ꝑtinere eadem ut ꝑterita:ut pñtia: ut futura ſunt co-
gnoſcere? NI. Equidem:nam ita mihi uidet o Socrates. SO. Nõne uir optime fortitudo ſciẽtia eſt
metuẽdorꝝ cõtrariorũqꝫ: ut ipſe prędicas? NI. eſt utiqꝫ. SO. Conſtitit aũt ea quę metuimus/futura
mala:quę uero audemus/futura bona eſſe. NI. plane. SO. Eadem uero ſcĩa eſt earũdem rerꝝ pręte-
ritarum pñtiumqꝫ & futurarũ. NI. uera hęc ſunt. SO. Nõ ſolum igit metuendorꝝ cõtrariorũqꝫ for-
titudo ſcĩa eſt:neqꝫ enim futura dũtaxat bona malaue intelligit:uerũ etiã pñtia ꝑterita qꝫ: & omnia
ſimpliciter ut alię ſcię ꝓſpicit. NI. Ita uidet. SO. Partem itaqꝫ tertiam fortitudinis nobis Nicia re-
ſpondiſti:q̃q̃ nos qd uniuerſa fortitudo ſit interrogauimus. Enimuero ut uidetur in pręſentia ſm
orationẽ tuã non modo metuendorꝝ contrariorũqꝫ fortitudo ſcĩa eſt/ſed bonorꝝ oĩum atqꝫ malorꝝ
omniũqꝫ ſimpliciter quõlibet ſeſe habentiũ. Sic ne modo an aliter iudicas Nicia? NI. Ita mihi ui-
detur o Socrates. SO. Putas o beate uir/huic aliquã deeſſe uirtutẽ/qui norit bõa omnia prorſus ut
effecta ſunt/fiuntqꝫ & fient:malaue ſimiliter? Eũqꝫ uirum indigere temperantia & iuſtitia putas uel
ſanctitate? cui ſoli competit ut tam circa deos q̃ circa homines bona & mala prudenter intelligat/
hęc deuitet/porrigat illa quandoqꝫ ſcit recte cum oĩbus uiuere. NI. Vera loqui uideris o Socrates.
SO. Quod ergo abs te inductum eſt Nicia/non pars uirtutis:ſed uniuerſa uirtus eſt. NI. Apparet.
SO. Verũtamẽ fortitudinem diximus partem aliquã eſſe uirtutis. NI. Diximus plane. SO. Quod
uero nunc dicit non apparet. NI. non. SO. Non ergo inuenimus Nicia qd ipſa ſit fortitudo. NI.
nõ uidemur. LA. Atqui rebar o amice Nicia inuenturũ te:poſtq̃ me Socrati reſpõdentẽ deſpicie-
bas. Ideoqꝫ ſperabã te ex Damonis ſapiẽtia hęc nobis declaraturũ. NI. q̃ belle agis o Laches ꝙ nul-
lius momẽti ęſtimas/apparuiſſe te ſupra nihil de fortitudine ĩtelligere:ſolũ uero id curas utrũ ego
quoqꝫ talis uidear:neqꝫ quicq̃ intereſſe cenſebis:modo & ipſe tecũ nihil intelligã ex his rebus:quas
ſcire debet qſqs ſe magnifacit. Videris ergo reuera humanũ qddã agere:ꝙ nõ te ipm̃ ſed alios re-
ſpicis. Ego aũt arbitror mihi ſatis de ſupioribus eſſe dictũ. Siqd uero minus ſufficiẽter dictum eſt/
Poſt hac cũ Damone ipſo corrigam quẽ tu/cũ nunq̃ uideris/exiſtimas deridendũ: cũqꝫ aliis etiam
emẽdabo. Ac poſtq̃ omnia confirmauero abſqꝫ inuidia te docebo. Nam hęc maxime indigere di-
ſciplina uideris. LA. Sapiens qdẽ es o Nicia. Verũtñ Lyſimacho huic & Meleſie cõſulo ut ſtudium
meum ac tuum/circa filiorum eruditionẽ non exigant. ſed Socratem hũc ut in principio dixeram
obnixe ad hoc opus accerſant. Ego quoqꝫ ſi mihi adulti eſſent filii idem feciſſem. NI. Enimuero &
ipſe cenſeo ſi modo uelit Socrates curam adoleſcentũ ſuſcipere/aliũ neminẽ eſſe quęrẽdũ. Nempe
Niceratum huic libentiſſime cõmendarem ſi ipſe acciperet. Verũ quotiens de hoc ſibi uerba facio
alios quoſdam offert:ipſe renuit. Experire ergo Lyſimache num Socratem tibi magis obtẽperet.
LY. par eſt o Nicia. quãdoqdem & ipſe multa erga hunc facere ſtuderẽ/quę erga alios multos non
facerẽ. Quid ais Socrates? Morẽ ne geres/curabiſqꝫ ut optimi adoleſcẽtes euadãt? SO. Durũ cer-
te id eſſet Lyſimache:ſiquis eiuſmodi curã renueret. Quapp ſi ego in ſupiori diſputatiõe ſapiẽs ap-
paruiſſem

Quę terribi-lia.
Quę digna audacia.
Metus futuri mali expectatio.

 120

paruiſſem/hi aũt inſcii merito ad opus hoc ipſe p̃cipue uocãdus eſſem. Cũ uero pari in dubitatiõe
uerſemur/ quis noſtrũ potius eligat? Mihi quidem nullus pręcipue eligendus eſſe uidet. Cęterum
cum hęc ita ſe habeant/ujdete an recte nobis cõſulam. Oportere o uiri exiſtimo/ hęc enim nõ effe-
rentur/ cõmuniter omnes inuicem quęrere primũ quidem uobis ipſis optimũ pręceptorem. Ege
mus enim. Deinde adoleſcentibus: neq; pecuniis neq; aliis parcẽtes. Ita uero uiuere ut nunc uiui-
mus: & filios ipſos ita curare nõ conſulo. Siquis aũt nos irriſerit/ ꝙ tam grãdes natu pręceptoris lu
dum ingredi ſtatuamus/ Homeri illud obiciẽdum: ait enim uiro egeno uerecũdiam nõ conferre.
Quiobrem ſpretis omnibus detractorꝫ uerbis cõem noſtri adoleſcẽtũq; curam ſuſcipiamus. LY.
Placent mihi quæ loqueris Socrates: ſtatuoq; quo ſenior ſum/eo ſtudioſius una cum adoleſcẽtibus
diſcere. Verum hæc mihi ſeruato. Cras prima luce domum uenito: neq; aliter facito: ut de his re
bus conſilium ineamus. Nam hodiernus iam ſoluendus eſt cętus. SO. Efficiam ꝙ iubes Lyſima-
che. Et ſi Deus uoluerit/ cras ad te ueniam.

Home. Viro egeno uerecũdiã nõ conferre.

LACHETIS FINIS.

CLITOPHO PLATONIS VEL EXHORTATORIVS TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLOREN. AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

DIMIDIATI DIALOGI PERSONÆ.

SOCRATES CLITOPHO.

SO.

Vper mihi rettulit quidam Clitophontem Aryſtonimi filium loquẽtem cum Lyſia:
Socratis quidem conſuetudinem uituperare: Thraſymachi uero laudare magnope
n ſolitum. CLI. Quiſquis ille o Socrates fuerit/haud recte narrauit/q̃ de te cũ Lyſia ſum
loquutꝰ. Nã in qbuſdã laudaui te ĩ qbuſdã miniẽ. Poſtq̃ uero ſuccẽſes mihi/ q̃q̃ diſſi-
mulas quaſi nihil id cures/ libentiſſime ego ipſe tibi illa referrẽ/p̃ſertim cũ ſoli ſimus:
ne adeo te a me deſpici putes. forte enim nunc nõ recte audiſti: quo circa infenſior mihi redditus
es q̃ deceat. At ſi ipſe mihi ueniam dederis: animaueriſq;/libẽtiſſime rem tibi narrabo. SO. At tur
pe nimiũ eſſet/ſi te ꝓdeſſe mihi uolentẽ nõ tollerem. Conſtat enim ꝙ mihi cõſcius qua malus ſum/
qua bonus/deteriora cauebo pro uiribus ꝓſequar meliora. CLI. Audi igitur. Equidem tecum uer
ſatus ſępenumero Socrates uehemẽter obſtupui dum te loquentẽ audirẽ: mihiq; uiſus es p̃clariſſi-
me oĩum dicere/quotiẽs obiurgãs hoĩes ueluti ſup machinamentũ quoddã tragicum quaſi Deus
exclares. Quonã ruitis hoĩes? Neſcitis quo feramini: neq; oportunũ quicq̃ agitis: qui omni ſtudio
pecuniis cumulandis incũbitis/filios aũt qbus eas relicturi eſtis/negligitis: neq; ut illi iuſte uti ſciãt/
eos iuſtitie p̃ceptoribꝰ cõmẽdatis/ qui doceãt iuſticiã ſi doceri põt: & ſi exercitatiõe & cõſuetudine
cõparanda eſt/diligẽter exerceãt. Neq; uos ẽt ipſos curaſtis unq̃. Sed cũ uideatis litteras/ muſicã &
gymnaſticã uos filioſq; ueſtros ad ſufficientiã cõſequutos/quã uirtutis diſciplinã ꝑfectã exiſtimatis.
Deinde nihilominus circa pecunias prauos eſſe: cur nõ p̃ntem educationẽ contẽnitis? cur nõ quę-
ritis aliquos qui uos ab hac in muſica/diſſonãtia liberẽt. Etenim ꝓpter hoc delictum ſecordiamq;
magis q̃ ꝓpter pedis ad lyram diſſonam motionẽ: & frater aduerſus fratrem: & ciuitates aduerſus
alias ciuitates ĩmoderata & diſcordi ſeditione ſuborta ferunt: & cõmiſſo pręlio extrema patiuntur
& inferunt. Vos aũt dicitis non ꝓpter ruditatem inſcitiãq;: ſed ſponte iniuſtos eſſe eos qui ſunt in-
iuſti. Rurſuſq; aſſerere nõ dubitatis/iniuſtitiã turpẽ eſſe rem deoq; aduerſam. Quã igit ob cãm hoc
tantũ malum quis eligit? Reſpondetis hoĩem ſuperatum a uoluptatibus id ſubire. Nõne ſuperari
pręter uoluntatẽ eſt/quãdoqdem ex uoluntate eſt ſuperare. Quaꝑꝑ iniuſte agere pręter uoluntatẽ
eſſe ubiq; ratio dictat. Diligentiorem itaq; curam q̃ ſoleant adhibere debẽt & uiri omnes priuatim
& publice ciuitates. Quotiens iſta Socrates audio te dicentẽ/ mirum ĩmodum delector ac laudo:
idemq; facio cũ ea quę ſequũtur auſculto. Addis enim eos quicũq; corpus qdem exercent/ animũ
uero negligunt/quod natura ſubiectũ eſt/colere/ſpernere uero qđ imperat. Itẽ unicuiq; uiſum eius
rei qua uti ſcit/cõferre. Illi uero q oculis auribꝰ/toto corpe/ neſcit uti/ p̃ſtare neq; uidere: neq; audi
re: neq; aliter uti corpe/q̃ uti. Similiter & in artibꝰ. Quicũq; enim ꝓpria lyra uti neſcit/patet ut ipſe
ais ꝙ neq; alterius lyra ſcit uti: & qui aliena neſcit uti/neſcit & ſua. Eadẽq; eſt de cęteris inſtrumẽtis
& poſſeſſionibus ratio. Atq; eo tandẽ p̃clare tibi ſermo ꝓcedit: ut inferas qui neſcit anima uti prę-
ſtare huic ut ocium agat anima. neq; iuuat q̃ ut uiuat & ſui iuris in agendo ipſe ſit. Quẽ ſi qua neceſ-
ſitas cogit uiuere/melius huic eſſe ut ſeruus uitã ducat q̃ liber. Eſt aũt hoc: tanq̃ nauis ita cogitatõis
gubernacula cõmittere alteri cuiq̃/ qui gubernatoriã humanę uitę adeptus ſit diſciplinam: quam
ſępe tu Socrates ciuilem uocas peritiam. Eandemq; iudiciariam & iuſtitiam. His ergo ſermonibꝰ
aliiſq; eiuſmodi multis atq; pręclaris uirtutem aſſetentibus poſſe doceri/ſuiq; ipſius in primis ſuſci
pere curam iubentibus/ nunq̃ ferme aduerſatus ſum neq; ut arbitror in poſterũ aduerſabor. Per-

Occaſio dialogi cuius explicatio decidit.

utiles enim ipſos exiſtimo plurimũq; ad exhortationẽ ualere:& ad homines quaſi dormiẽtes excitandos conducere. Adhibui itaq; mentem ut reliqua auditurus: percontatus ſum non te primũ o Socrates:ſed ęquales tuos uel cõtubernales/uel ſocios/uel q̃uocũq; aliter affectos tibi oportet dicere:horum inquá eos ante alios qui primi apud te habent interrogaui:quis poſt hęc ſermo potiſſimũ ſequeret. Ac more tuo quodámodo ita pręfatus queſtionem expoſui. O uiri optimi quo pacto nunc ſocraticam ad uirtutem exhortationẽ debemus accipere! An quaſi ſolum hoc extet:prodite uero ad opus remq; ꝑficere minime! Atqui & hoc noſtrum per omnẽ uitam erit officium eos qui nõdum ſatis incitati ſunt/ ꝓuocare/atq; ita ſemp ĩuicem exhortari! An potius oportet Socratẽ ac nos inuicem/deinceps interrogare/ cõfitentes hoc ipſum agendum eſſe:qd poſt hac! Vnde incipiendum iuſtitiam diſcere! Enimuero ſiquis nos ad curandum corpus exhortaret:tanq̃ pueros nequaq̃ aduertẽtes curá eius eẽ gymnaſticá atq; medicinã: obiurgaretq; nos q̃ de tritico ordeoq; & uitibus ſemp cogitemus:deq; oĩbus quę corporis gratia quęrimus/artem uero & induſtriá qua bonus corporis habitus fiat/nullam inueniamus/cum tñ ſit aliqua:forte illum interrogaremꝰ quas artes circa cultum corporis eſſe dicat:atq; ille ut arbitror reſponderet medicinã atq; gymnaſticã. Eodem pacto nunc quá artem circa animę uirtutẽ uerſari dicimus! Reſpondeat quiſqs hoꝝ periſſimus ſibi uidet. Reſpondit ergo ad hęc artem hanc quá ex Socrate audiuerim nullam eẽ aliam niſi iuſtitiá. Tunc ego nõ ſolum inquá mihi nomẽ adducas:ſed ulterius ſic exponas. Medicina porro ars quędá dicit:ab hac duo fiũt:ná & medici ex medicis efficiunt:& ſanitas repatat. Alteꝝ hoꝝ haud ampliꝰ ars aliq̃ ẽ:artis aũt docẽtis pceptęq; opꝰ:quá dicimꝰ ſanitatẽ. Ab architectura ſilr duo fiũt/edificiũ uidelicet & architectura: illud qdẽ opꝰ/hęc aũt doctría. Iuſtitię gnetiá eſto iuſtos alios facere/quẽadmodũ ſupiores attifices:ſed opꝰ alterũ qd nobis uir iuſtus efficere põt/qd eẽ dicẽdũ! declara. Reſpõdit qdá cõferens. Alius decẽs. Alius cõducibile. Alius utile. At ego reſumẽs obieci in ſingulis artibus eadem hęc nomina eſſe:cũq; recte qd fit/utilia cõducibiliaq; & alia huius generis fieri illic dici. Illud uero artis cuiuſq; ꝓprium/ad quod hęc reſpiciunt. Quẽadmodum in arte fabrili quod bene:pulchre:decenter ſe habere dicit/ illuc tendit ut ex lignea natura decenter ſuppellectilia fiant:quæ qdem ars minime ſunt/ſed artis opera. Dicat ſimiliter & iuſtitię ipſius opus. Tandem qdam ex tuis familiaribus Socrates reſpõdit:& belliſſime qdem loqui uiſus eſt. Opus iuſtitię ꝓprium inquit/ quod nullius alterius facultatis eſt amicitiá in ciuitatibus parere. Ille rurſus ĩterrogatus/amicitiá eſſe bonum quoddam aſſeruit/malum uero nunq̃. Cum uero interrogaret de puerorum brutorũq; beniuolentiis quas amicitias cõmuniter appellamus/amicitias eſſe eas negauit quippe cũ ſępius obſint q̃ ꝓſint:dixitq; illas falſo amicitias nũcupari. Verá aũt amicitiá eſſe ꝓcul dubio conſenſionem. Cum autem quęreretur/utrum ſenſionẽ illam uocaret opinionis an ſcientię concurſum:opinionem quidem cõtempſit:quia cõcurſus opinionũ multi ĩter hoĩes ac noxii ſunt: amicitiá uero bonam omnino opuſq; iuſtitię eſſe cõceſſerat. Quare idem dixit eſſe cõſenſionem & ſcientiá/non opinionẽ. Cum uero huc loquẽdo delati eſſemus/dubitátes auditores aduerſus illum ꝓtinus inclamarunt:q̃ eodem ſermo reuolueret:qm̃ & medicina ſit conſenſio quędam:& artes reliquę:& circa quid uerſant declarare queant. At uero tua hęc iuſtitia uel cõſenſio/quo tendit ignorat:quodue opus eius ſit/latet. Eadem abs te tádem quęſiui Socrates. Tu uero ſtatim iuſtitię opus eſſe dixiſti ꝓdeſſe amicis/inimicos ledere. Deinde uero uiſus tibi eſt uir iuſtus nunq̃ lędere quemq̃ ſed prodeſſe in omnibus unicuiq;. Hęc nõ ſemel tantum o Socrates:aut bis tentata ſunt. Sed cum diu ſuplex nos ſequutus fuerim/deniq; defeſſus ſum:exiſtimás te ad inflamandos homines ut ſtudium uirtutis capeſſant cęteris eſſe uehemẽtiorem. E duobus alterum eſt. aut enim eatenus tantũ uales/ultra uero nihil: quod quidem in quauis arte cõtingere poteſt/ ceu in arte gubernatoria fieri poteſt ut qui gubernare neſcit excogitauerit aliquas eius artis laudes/ quibus ad eam homines ꝓuocet/quaſi digniſſima ſit:& in cęteris artibus eodem modo. Idem fortaſſe tibi quis tribuet quaſi nihilo magis iuſtitiam ipſam cognoſcas & ſi pręclare eam laudas. Ego aũt non ſic exiſtimo. E duobus enim alterũ inquá. Aut neſcire te arbitror/aut nolle mecũ cõmunicare. Quáobrem ad Thraſymachum ut opinor me conferam:& alio quocũq; potero/ſperaueroq; a dubitationibꝰ liberari. Neq; uero alio me conferrem/ſi uelles ipſe diuturnis his exhortationibus qñq; finem imponere. porro ſi me iam ſatis ad curam corporis incitaſſes/poſt incitationẽ huiuſmodi/aperires mihi qualis mei corporis ſit affectio:& quali curatiõe indigeat. Idem in pręſentia facito: pone Clitophontẽ cõcedentẽ ridiculum eſſe ut in aliis rebus quis ſtudiũ ponat/aĩam uero cuius gratia in cęteris laboratur/negligat:& alia quęcũq; poſt hęc ſequũtur & modo dicta ſunt rettuliſſe me puta. Obſecro te o Socrates ne aliter facias:ne quẽadmodum nũc ita & poſt hac corá Lyſia cęteriſq; hoĩbus/partim quidem laudẽ te/ptim uero uituperẽ. Ei náq; qui nõdum ad uirtutẽ ſit ꝓuocatꝰ/cõferre te plurimũ afferá. ꝑſuaſo aũt cõtra/impedimẽto eẽ te/quominꝰ ad uirtutis finẽ ꝑueniẽs/ beatus efficiatur.

FINIS CLITOPHONTIS.

MARSILII

MARSILII FICINI ARGVMENTVM IN CRATYLVM VEL DE RECTA NOMINVM RATIONE.

121

ſ Apienda platonica ſemper quidẽ ſuſpicit excelſa:nec unq̃ humilia deſpicit. Quam q̃ uerorũ ſcientia nominũ nõ eſt humilis:ĩmo excelſa/pręcipue diuinorũ. hanc ſapientes ebrei tanti fecerũt/ut eã nõ modo ſcientiis omnibus/uerũ etiã legi ſcriptę prętulerint:affirmãtes ipſam a deo patriarchis & Moyſi fuiſſe tributam/Moyſi inq̃ eam non litteris/ſed ſanctorũ mẽtibus inſcripturo. Mentibus inq̃ ſuccendentiũ ꝓphetarũ/deinceps diuiuorum nominũ ſapientiã in mentes eorũ qui ſuccederẽt longa quadã ſerie propagantiũ. horũ ergo uirtute nominum maiores ſuos opera miranda feciſſe. Pręterea nonnulla ex his nominibus ſcriptis ſuis in ſeruiſſe:ſed plerũq; uel ſparſa uel inuoluta. Que ſi quis agnoſcat/& colligat/& ꝑfecte eadẽq; mẽtis puritate/q̃ & cui ſunt tributa ꝓnũptiet mirabilia ſimiliter effecturũ:pręſertim in primo dei noĩe:quod cũ quatuor dũtaxat & his qdẽ/uocalibus litteris mirabiliter cõponat/nimirũ a nullo niſi diuinitus inſpirato recte pronũptiari põt. Vnde fateri cogunt Ieſum/quẽ ipſi Nazarenũ uocant/fuiſſe diuinũ. Quippe cũ eũ noĩs huius tetragramatõ intelligẽtia uera/& ꝓnũptiatiõe ꝑfecta feciſſe miracula fateant:uerũ de his in libro de religiõe a nobis ſatis eſt dictũ. Origenes quoq; cũ diuinorũ nominũ orationũq; uirtutẽ mirificam conſideraſſet/in libris cõtra Celſum ĩquit in qbuſdã ſacris noĩbus mirandã latere uirtutẽ:ideoq; hęc ipſa non eſſe ex ebrea lingua in aliã transferenda/ſed in ſuis ipſis characteribus cõſeruanda. Forte enim queadmodũ in corpe certa rõne cõpoſito uita ꝑmanet:quo uel aliter cõpoſito uel ꝑmutato nõ permanet/ſic uitalẽ quandã putãt diuinis noĩbus/certo diuinitus mõ cõpoſitis ineſſe uirtutẽ. Et queadmodũ ab initio docuit Mercurius Triſmegiſtus/ac diu poſtea Plotinus & Iamblicus ſtatuis qdam ordine certo cõpoſitis dęmones quodammõ includunt/uerbis aũt ad cęleſtẽ quandã ſimilitudinẽ tẽperatis diuinę quędã dotes diſtribuunt/& id qdẽ prouidẽte deo/ut quotiens res ipſa poſtulat rite poſſemus diuinũ auxiliũ inuocare:Quod qdẽ ab ipſo Phębo atq; Pythagora obſeruatũ fuiſſe tradũt:quos ferunt diuinis qbuſdã dũtaxat uerbis tam animi q̃ corporis morbos mirifice curauiſſe. Qua qdẽ in re cõpertũ habemus totã Zorroaſtris ſapientiã cõſtitiſſe:quã Plato in Alcibiade diuinã apellat/& in Charmide morborũ animi & corpis curatricẽ. Mitto q; oẽs gentes atq; linguæ præcipuũ dei nomẽ quatuor ſolũ ꝓnũptiãt litteris. De hoc enĩ latius tractat a nobis in cõmẽtariis in Philebũ. ubi ꝓbat nõ potuiſſe in hoc uno gẽtes oẽs niſi diuinit⁹ cõuenire. Hinc Aegyptii quẽ nos deũ/theut nominant Perſę/ſyre:Magi/orſi/unde oromaſis ebrei illũ quatuor uocaliũ ineffabile nomẽ ut cũq; ꝑſit exprimũt ꝑ adonai Græci theos:Arabes alla. Macomet abgdi. nos accepimus ab angelo Ieſum. Sed cur Voluit deus quatuor ubiq; litteris ĩuocari? Forſitã qa & ipſe ꝑ quatuor gradus cũcta diſpõit. ſ. eſſentia/eſſe/uirtute/actiõe cõponẽs. Itẽ cæleſtia triplicitatibus ſignorum quatuor/ignea/aerea/aquea/terrea/& quæ ſub cęlo ſunt quatuor ſimiliter elemẽtis. Nemo uero mirabit tãtã in ueris noĩbus uim latere:ſi mõ cõſiderauerim⁹ ipſam rei uim naturalẽ:qñ uere cognoſcimus/ꝑuenire ab obiectis ad ſenſus/ab his ad imaginationẽ:ab hac quodãmõ & ad mẽtẽ. Deĩde a mẽte cõcipi qdẽ primũ:deinde ꝑ uocẽ exprimi quaſi partũ. Atq; in hac ipſa uoce ſuis qbuſdã articulis conſtituta uim ipſam rei ſub ſignificatiõis forma quaſi uitã latere:uitã inq̃ ab ipſa mẽte ꝑ ſemina rerũ conceptã primo/deinde ꝑ uoces editã/poſtremo ꝑ ſcripta ſeruatam. Quod ſi cæterorũ noĩa uim rerũ quodãmodo ſeruant/ideoq; per illa quaſi rerũ imagines ipſæ res agnoſcunt/multo magis diuina noĩa ab ipſo deo tradita uim ſuã ꝑpetuo ſeruant:Nec ĩmerito:Nomẽ enim uerũ ut Platoni placet/nihil aliud eſt q̃ rei ipſius uis quædã mẽte primũ/ut dixi cõcepta/uoce deinde expreſſa litteris demũ ſignificata. Rei aũt diuinę neceſſe eſt uirtutẽ eſſe diuinã. Quãobrẽ dei noĩa cũ illis diuina uis inſit Plato & hic & in Philebo uenerati iubet:atq; ut ſignificat in legibus/multo ẽt magis q̃ delubra ſtatuaſq; diuinas. Ex ꝓſſior enim imago dei in artificio mentis præſertim afflate diuinitus q̃ in manuũ opibus reſeruat. Nomina uero dei pria atq; ſinceriſſima apud mẽtes ſupernas cæleſteſq; eſſe iudicat:a qbus expreſſius deus/ut ita dixerim/ipſe concipit. Secũda uero in dæmonibus purioribus. Tertia in animis hominũ:eaq; ꝑ priſcos uiros deo afflatos qſi dei tubas fuiſſe ꝓlata. Dei itaq; noĩa nobis ꝑ antiquos ſanctoſq; tradita/tanq̃ imagines radiiq; dei ipſius eſſe uident ꝑ ſuperiora numina/perq; ſanctiores hominũ aĩos penetrãtes. Quiſquis aũt ſolẽ ut par eſt ammirat merito uenerat & ſolis lumen:ita & deũ colere oportet in primis/ſimulq; dei radios/uires/imagines in ſacrorũ nominũ ſignificatiõe latẽtes. Audiamus ergo Socratẽ in Philebo ita clamantẽ. Reuerẽtia mihi ſemꝑ erga deorũ noĩa:nõ humana quædã formido eſt:ſed maximũ quẽq; timorẽ ex ſuperat. Audiamus eundẽ rurſus ĩ Phedro ſe expiantẽ q; in amorẽ dei nomẽ forte diſputãdo deliquerit. Audiam⁹ Platonẽ ipm in undecimo legũ/cos qui deorũ noĩa/mẽdacio/& periuriis inquinauerint:ſacrilegos oĩo cẽſentẽ:iubẽtẽq; illos a quolibet

Nomen dei apud populos diuerſos

Ĩpune cedi. Eũ uero q pñs nõ punierit tãq̃ ꝓditorẽ legũ rigide cõdẽnãtẽ. Neq; uero nos turbet
ꝙ plutes ſępe noĩet deos. Vnicũ enĩ ꝑ ſe ipſum in Parmenide atq; Timeo ꝓbat eſſe deũ: cete-
ros uero angelicos/cœleſteſq; dei miniſtros/cũ deos noĩat/nõ tã deos q̃ diuinos ĩtelligit. Poſtq̃
uero in Parmenide ad unũ deũ oĩa cõparauit/noĩa quoq; illius ſpernẽda nõ cenſuit. in q̃bus cũ
mira dei munera lateant/nõ iniuria diuinꝰ ille theologus Dionyſius Areopagita oĩa theologię
myſteria in diuinis noĩbus exq̃ſiuit. At cur ſilentio ꝓtermiſimus/ſplendorẽ illũ ueritatis apoſto
lũ Paulũ dicentẽ ſermonẽ dei eſſe uiuũ atq; efficacẽ uehemẽtiuſq; oĩ gladio ancipiti penetrãtẽ.
Item illud eiuſdẽ: Donauit deus illi nomẽ: quod eſt ſup oẽ nomẽ/ut in noĩe Ieſu oẽ genu flectať
cęleſtiũ/terreſtriũ/infernorũ. Sed iam ad dialogũ redeamus. Hermogenes Parmenidis diſci-
pulus & ſectator/atq; Cratylus ſectator Heracliti de rectitudine noĩum diſſidentes/dũ ille q̃dẽ
noĩa ſolũ arbitrio/hic uero naturali q̃dã rõe hẽre uim putat/deniq; Socratis ſe iudicio ſubigũt.
Principio q̃ belle tres hic Platonis ꝯueniũt pręceptores. Hic enim a Socrate moralia a Cratylo
phyſica/ab Hermogene potiſſimũ metaphyſica: pręter illa q̃ ipſa inuenit/dr̃ accepiſſe. Cratylus
q̃dẽ ſectator ẽ Heracliti cęteroꝝq; priſcorũ/q multis ãte Heraclitũ ſeculis phyloſophãti ſũt/pu
tauetunq; nihil uſq̃ ſtabile ſed oĩa in ꝑpetuo motu uerſari: unde & noĩa rebus ab ipſo motu plu
rimũ poſuerũt. Hermogenes uero Parmenidis Pythagoreorũq; cultor/cõtra putãtiũ oĩa ꝑma
nere. Eiuſmodi cõtrouerſia ĩter Hermogenẽ & Cratylũ Socrates & Plato ita cõponũt/ut Hera
cliti q̃dẽ ſnĩa in phyſicis/Parmenidis uero in metaphyſicis ſit ꝓbãda. Siq̃s ãt uel ſtatũ uerum ad
naturalia uel motũ trãſferat ĩ diuina ſit penitꝰ ĩprobãdꝰ. Sed his obmiſſis quãtũ ad noĩa ꝑtinet/
So. Cratyli ſnĩam magis declinare uĩ/cũ hoc pacto cõfirmãs/orõnũ alia uera ẽ/alia falſa/& orõ
nis uerę ꝑtes uere ſũt orõnis falſę/ꝑtes quoq; ſũt falſę. ꝑtes ãt orõnis ſunt noĩa: quo fit ut noĩum
alia uera ſint/alia falſa: Orõ q̃dẽ uera ẽ quę res ipſas ut ſũt ita dicit/falſa uero q̃ cõtra. Qua pp̃ &
noĩa uera ſunt illa q̃ res ita ut ſunt potius/q̃: ut placet arbitrio: ꝓferunt. Quoniã uero Prothago
ras putat qualia cuiq; uidenť quęq;/talia eſſe/adeo ut res nullę eſſentiã habeãt ꝓpriã. ſed huma
na opinio oĩum ſit mẽſura: ideo Socrates cõtra ꝓthagorã infert alios q̃dẽ hoĩes eſſe optimos. ſ.
prudẽtiſſimos: alios uero peſſimos. ſ. a prudẽtia remotiſſimos: at ſi ut putat Prothagoras/uni-
cuiq; uera illa ſint quę q̃libet opinať/nullũ certe erit inter prudentẽ ĩprudentẽq; diſcrimẽ. Sed
Prothagoras ſubtiliſſime in libro de ſcĩa cõfutať: oportuit tñ & hic breuiter cõfutari: ut facilius
Hermogenis opinio de noĩbus illius quoddãmõ ſimilis refelli poſſet. Profecto Hermogenes
haud quaq̃ ꝓthagorę de rebꝰ deſerẽti credit: Sed dũ noĩa rerũ ueritatẽ ex hoĩum arbitrio hẽre
fateť. Clã in ꝓthagoricã de rebus declinat ſnĩam. Latẽtẽ quoq; in opinionẽ Euthydemi dicẽtis
oĩa oĩbus ſimiliter ſꝑ adeſſe: q ex eo breuiter reprobať: ꝙ nõ alii q̃dẽ boni eẽnt/alii uero mali/ſi
ęque oĩbus adeſſet & uirtus & uitiũ. Tu uero inter hęc nota tritiſſimã Platõis nr̃i ſnĩam: totã uir
tutis uim in ipſa prudẽtia/totã uitii inprudẽtia collocari. Poſtq̃ cõfutata ẽ Prothagorę & Euthy
demi ſnĩa/cõcludiť res ipſas nõ ꝓ opiniõe nr̃a/ſed ꝓ ipſa natura ſua in ipſo ordine reꝝ tales/aut
tales exiſtere. Quod ſi naturaliter ſeſe hẽnt eſſentię/naturales quoq; ſunt actiões atq; paſſiões.
Itaq; ſi diuidere uel cõburere rẽ quãpiam ſtudeamus/nõ tã ꝓ arbitrio noſtro q̃ ꝓ natura rei id
faciemus: ut eo mõ & inſtrumẽto: quo diuidi poſſit actius/diuidamus/ſimiliterq; cõburamus.
At dicere & noĩare actio quędã eſſe uĩ: ideoq; ꝓpriã debet hẽre naturã: ut nõ ita ſicut placet no
bis ſed ut rei modus exigit noĩemus. Eſt eñi nomen inſtr̃um quo rẽ noĩatã ab aliis diſcernimus
atq; diuidimus. Eiuſmodi uero inſtr̃um ut patet in cęteris: ad ꝓpriũ id offm̃ nõ caſu nõ ꝑ libidi
ne/ſed arte accõmodari ita debet: ut ea ſit forma diſpoſitã ꝑ ipſam artis ideã: quę uelut ad finẽ
ad diſcernẽdũ aptiſſime diuidẽdũq; cõducat. Inſtr̃um uero hmõi. i. nomẽ tũ ad res diſcernen-
das/tũ ad docẽdos audientes accomodatũ/nõ cuiuſlibet eſt fabricare: ſed artificis cuiuſdã no
minũ cõditoris: q oĩum eſt rariſſima. Hic ãt ea rõe noĩa fabricat: q̃ artifex uſurus noĩbus exigit
atq; inſtruit. Talẽ uero eſſe Plato uult dialecticũ. At ille q fabricat ad ipſam rei ideã mente cõce-
ptã: in q̃ uera cõſiſtit rõ noĩs cõponit nomẽ certa quadã ſignificatione ꝓditũ. Atq; hæc ipſa idea
lis rõ ſignificatio q̃ ueꝝ eſt nomẽ/manetq; idẽ circa rẽ eandẽ in quacunq; litteraꝝ materia fiat/
apud quaſcũq; gẽtes: mõ q̃d res ipſa ſit doceat diſcernẽdo. Cõclude noĩa ſi mõ uera futura ſint
recteq; ponẽda/cõſtitui debere a ſapiẽte noĩum cõditore: atq; id quidẽ dialetico admonente: ut
ea forma cõſlenť: qua reꝝ ꝓprietates ꝓ uiribus ĩmitenť explicẽt. Poſt hęc diligẽter ingrẽs/q̃bꝰ
diſcẽda ſit noĩum rectitudo. i. ꝓpria q̃ cõſtituta ſint rõ/ſophiſtas deridet: traducitq; nos potius
ad poetas nõ quoſlibet ſed diuinos: q̃ſi qui uera reꝝ noĩa ad diis accepint: apud quos uera ſunt
noĩa. Inter hęc oñdit Homeri poeſim allegoricã eſſe: ẽt ubi hiſtoriã narrare uideť. quẽadmodũ
in noĩbus allegorice fictis apparet. Refert aũt multa apud Homeꝝ heroum noĩa certa allego-
rię rõne cõpoſita. deĩde ad deoꝝ aſcẽdit noĩa. quoꝝ rõnes ab auguſtioribus theologis accepit.
Prima q̃dẽ noĩum poſitione cęlius ſignificat aĩam ſperę ſteliferę: ſaturnus ſequẽtis ſpęrę aĩam/
Iuppiter uero tertie. Secũda uero poſitiõe cęlius ſignificat deũ: ſaturnꝰ angelicã mẽtẽ: Iuppiter

mūdi aīam atq; cęleſtē. Tertia cęlius dei ipſius ſignificat fecūditatē: ſaturn⁹ eius intelligētiā. Iup 122
piter bñficā uolūtatē oībus ꝓuidētē. Quarta cælius in quolibet numine aſpectū ad ſupiora de
ſignat ſaturnus reſpectū ad ſemetipm̄: Iuppiter ꝓſpectū inferiorib⁹ ꝓuidētē: Prolixior fore co
gar: ſi ſingulos hic deos theologicę interpretari uoluero: atq; id qdē latius in libro de amore &
theologia tractauimus. Qm̄ uero de diuinis tractare/nō ē eius q ſꝑ dicat ſe nihil ſcire/cōuenien
ter So. ubi de diuinis altius agit/dicit eā ſibi ſapiam nuꝑ uñ neſciat/illuxiſſe ſignificās diuina īſpi
ratiōe opus eſſe ad uerā diuinoꝝ ꝑceptionē: Quod & in Timeo cōuiuioq; & Phedro cōfirmat.
ꝓbat idē & in epl'is. Quod āt hic diuinoꝝ cōtēplatiōe ab Euthyphrōe accepiſſe ſe dicit/ironicū
eſt/deridetq; illū & ſimiles diuini iuris ꝓfeſſores ābitioſos: Quo fit ut nō īmerito/q̄ ab illo ſe fin
git audiuiſſe/aſſerat fore paulopoſt dimittēda admonēs cōfidēdū nō eſſe doctrinis ābitioſorū/
p̄ſertim ubi iudicāt de diuinis: de qbus ēt ꝓbatiſſimus hō: nūq̄ ut hō loq poſſit: ſed aliqñ potius
ut tuba dei hinc illud quodāmō ſimile: qđ Plutarchus ait legē extare apud Grecos: p q̄ iuberet
libros ſceleſtoꝝ hoīum ēt bonos e medio tolli: ut auctoꝝ memoria deleret: Significat p̄terea
antiquos ꝯſueuiſſe/eū q inter ſacra corripiebat a dęmone ne diutius ab eo fatigaret Paulopoſt
qbuſdā p̄cibns ſacrificiiſq; a dęmone ſoluere: Docet ēt nō eſſe lōgū tp̄s in noībus cōterēdū. Pro
inde rep̄hēdit illos q ſolas mūdi ſpęras ſtellaſq; putēt eē diuinas: Quippe cū ab his tāq̄ aſpectui
nr̄o natura ꝓpinqoribus atq; mobilibus ad altiora numina ob maiorē excellentiā ſenſibus nr̄is
ignota ſtabiliaq; ſit aſcēdēdū. Narrat p̄terea deoꝝ noīa nō caſu ſed ptim humana rōne ptim in
ſpiratiōe diuina inuēta fuiſſe. Noīa uero hęroica & humana ſępe uel ex maioꝝ cognomētis uel
ex uoto fuiſſe poſita: iōq; certa noīum rōem in diuinis noībus potius q̄ in aliis eſſe ꝗrēdā. Deſcē
dit poſthęc ad dęmones: aſſeritq; Heſiodi priſcoꝝq; ſnia ꝓbatiſſimoꝝ uiroꝝ aīas ī aereos dæ
mones aſcēdere: q & reꝝ ſapīa polleāt & generi humano ꝓuideāt: Tu uero hic aīaduerte oēm
bonū eē ſapiētē: atq; uiciſſim: Bonū qdē iō ſapiētem euadere: qa purgatā ſerenāq; boni hoīs mē
tē: deus ſapiētię ſuę lumine īplet. Sapientē quoq; iccirco bonū eē: qa neq; aberrat a fine: neq; in
his q̄ ad finē cōferūt/fallit elligēdis. Aīaduerte hęroas ſemideoſq; eoſdē exiſtimari: atq; ex mu
tuo inter deū hoīemq; amore naſci. Hinc illud: ſed ex deo nati ſunt. Qua in re oñdit inter gen⁹
humanū diuinūq; cognatio. Attēde mox offm̄ hoīs eē ñ ſētire ſed ea q̄ ſenſit cōſiderare. Deīde
ſtatū aīe in corpe eſſe nō cōtineri/ſed naturā corpis cōtinere. Corpus tñ apud Orpheū carcerē
aīę dici atq; ſepulchrū. Vtpote q̄ in corpe tāq̄ mortua iudicet. Memēto & Anaxagorā putauiſ
ſe mūdi machinę unā ante alias ineſſe animā: unā quoq; p̄eſſe mētē: hinc illud: ſpūs intus alit: to
tāq; infuſa ꝑ artus mēs agitat molē. Deinde cōſidera piā Platonis modeſtiā dicētis: qcūq; ſapit
agnoſcit/ſe deos deoꝝq; inter ſe noīa ignorare. Addit orādū eſſe deū: ut nobis nomē ſui ꝓpriū
patefaciat exiſtimādū quoq; eē noīa q̄ nos deo tribuimus/nō ipam dei naturā: ſed notionē affe
ctionēq; circa deū noſtrā ſignificare. Iccirco obſecrādū eē deū ne ipſi in eo nominādo diſplicea
mus. Idē in Philebo & parmenide & phedro atq; timeo: Interp̄tat deinde deoꝝ noīa: narrans
primo illoꝝ opīones q fluere oīa putauerūt: q̄ deniq; imꝓbabit: Sed in his reuera memēto deā
ueſtā ſignificare eñtiā formaꝝ ſepataꝝ/diuinoꝝq; ſtabile fūdamētū: iōq; ueſte añ alios deos ſa
crificare priſcos cōſueuiſſe. Itē noīa q̄ in diuinis ſtatū ſignificāt/ad illoꝝ referri ſubſtātiā: q̄ uero
motū ad actionē: imꝓprie qdē ad actionē intellectualē: ꝓprie uero ad aīalē. Rurſus noīa deoꝝ
maſculina ſignificare ī diuinis actū efficiētē: fęminina uero potētiā capiētē: p̄terea qđ cælū ſuo Nomina maris & fœminæ qd eſt diuinis
motu generet tp̄s cōſumēs cōtinue q̄ cōſumat: imago q̄dā ē referēs deū cælū/& Pheā atq; ſatur
nū filios deuorātē. In his aūt cęlius ē eſſētia ipſa diuina Rhea eiuſdē uita: Saturnus mēs eiuſdē.
Saturni filii ideę ſūt reꝝ intelligētia diuina intra ſe genitę: q̄ ſicut ꝓducūt a mēte: ita & reducūt
in mētē/eas in ſe: ut ita dixeri: abſorbētē. Multitudo uero deoꝝ circa diuerſas mūdi ptes diſtri
butoꝝ/& in ipis earūdē ptiū cōtinet ideis: & in angelicis mētibus ideas multipharia cōtēplanti
bus: & in aīabus ſperas mūdi ſtellaſq; regētibus. Aīaduerte p̄ceteris Plutonē hic ſignificare p̄ci
pue ꝓuidētiā diuinā ad ſepatas aīas ptinētē. Quę puras aīas bonoꝝ ſuorū ꝑpetuis illecebris a
deo rapit & detinet: ut nolint ad nos ultra reuerti: Quod qdē infinitis Plotini Proculiq; anima
rū ꝑiodis ñ cōſentit: ꝓbat aīas penes Plutonē iō uinculo quodā arctiſſimo & inſolubili detineri:
qm̄ amatorio teneāt affectu: Vbi ꝯfirmat platonicū illđ in ꝯuiuio legibuſq; & ſępe alibi amato
riū uolūtariūq; nodū: cęteris oīb⁹ eē potēti⁹: neq; id qdē iniuria: Nēpe q trahit quēpiā ꝑ appeti
tū/tū potētius trahit/tū retinet firmi⁹: q̄ q ꝑ ui aliā conat atrahere: qa nō ab extrinſeco tm̄ rapit:
ſed ab itrinſeco. p̄terea qđ ita raptū ē ñ mō ñ cōtēdit ſolui: ueꝝ ēt innitit ligatori/eodēq; uinculo
ſeſe arctius iplicat. Mitto ꝙ raptor ali⁹ tāq̄ ſupior alienuſq; occurrit. Amatori⁹ uero raptor tāq̄
æqlē domeſticūq; & palā & clam ſe nobis īſinuat. Hic Boeti⁹ ꝓbat ex mēte Plotini/deū ad ſeipm̄
oīa potētiſſime ſimul & ſuauiſſime rape: ſui uidelicet amore bōi/q̄ſi eſcha trahētē. Quod ēt Pla
tonicus cōfirmat Philo. Deus a principio ad finē oīa potētei attingit ſuauiterq; diſponit. Id ue
ro totū ex q̄rto legū acceptū eē alias oſtēdem⁹. De Phebo aūt q apđ Orpheū lumē uitale ſigni

ficat:multa atq; p̄clara ſunt in orphico Apollonis hymno/in ſexto de repu.& in orone platoni-
ci Iuliani/& in opuſculo noſtro de lumine.Hic uero breuiter exponiť nomē Apollo. Quod tri
plicē ſignificat ſolē/diuinū/angelicū:& celeſtē.In primo qdē lumē eſt/ſupius intellectu.In ſo in
tellectuale lumē ſup uiſum.In tertio uiſibile lumen.Secūdus appellať a platonicis primi filius.
Tertius imago dr̄ utriuſq;.Sed ut ſūmatī dicā Apollo ſignificat primo diuinę angelicęq; ſubſtā
tię ſimplicitatē.Secūdo ui ꝑ quā deus & angelus lauāt aīas:ab inferioribuſq; purgāt affectibus.
Tertio bn̄ficiū quo a deterioribus ſoluūt:melioribuſq; cōiūgūt.Quarto uirtutē ut ita dixerim
ſagiptariā:qua ꝑ oīa ꝓcul ſua munera iaculanť/& aculeis ſuis iniuſtos affligūt.Quinto efficaciā
oīa tēperātē muſiciſq; modulis cōuertētē.In his apparet Apollonis uaticiniis/ubi ſimplex dr̄ &
purgādo lauans atq; ſoluēs.Ibidē apparet & medicina.Itē ſagitandi canendiq; peritia/ubi uires
ſuas potenter extēdit ꝑ oīa & ſuauiter eiſdē cūcta cōtēperat inuicē:& ad ſeipm̄ feliciter cōtēpe-
rādo cōuerti:ſimiles quoq; dotes atq; effectus uidenť in ſole & ad ſolem tertio atq; cęleſti.Inter
hęc.So.ait ſe in exponēdis deoꝝ noībꝰ iocari:uidelicet cognoſcēs ſe diuinā ſubſtātiā his noībꝰ
non attingere:ſed uel effectus illoꝝ narrare:uel affectus noſtros circa illos ꝓuiribus explicare.
Addit & deos interdū iocari ac ludere:Iocamur qdē nos circa diuina.iocāť & dii circa noſtra:
quatenus uidelicet nr̄a hęc:& illis collata ꝙ minima ſūt & illi hęc nullo labore:ſed in extimabili
facilitate gubernāt:Mitto in p̄ſtia platonicū illud hō iocus eſt luduſq; deoꝝ.Id enim ubi res exi
get exponemus.poſthęc tertio iam apprime religioſus hō dicit ſe ueteri de diis ulterius diſpu-
tare.Nēpe & in ipſo diſputatiōis initio timēdū eſt ne forte de deo loquamur ſine deo & in me-
dia diſputatiōe rurſus ne temere metiamur īmēſos:& circa finē rurſus:ne ulterius ſermonē de
numinibus ꝓducamus:ꝙ eorūdē uoluntas nobis aſpiret. Mox nota totā Mercurii uim uerſari
circa ſermonē:ut intelligētię uim ad ſaturnū potius ītelligas ꝑtinere.Itē qđ addit Pana Mercu
rii filiū eē biformē:uidelicet ob geminū ſermonē ueꝝ.ſ.atq; falſum.nota ubi Pan ut hō pingiť:
ſermonē ueꝝ ſignificare:ubi uero ut brutū/falſum:ut hoc admonitus uerearis falſa loq/ne fal-
ſa loquēdo ſis falſus hō/uerūq; brutū.Proinde ubi deridet ātiquoꝝ multos ꝙ dū ipſi paterenť
uertiginē putabant oīa uerti.admonet ne ꝑ natura noſtra p̄ſertim tp̄ali metiamur hęterna.Itē
ubi dicit tēpantiā eſſe ſalutē cōſeruationēq; prudentię.oñdit aīam corpis ꝑturbatiōibus ebriā
non poſſe reꝝ ipſaꝝ preſertim incorpaliū ꝑcipere ueritatē.Mox ubi boni nomen interpretatur
oñdit tria ad ip̄m bonū ꝑtinere.ſ.ut admirandū ſit ut amandū/ut ſuaue:Admirādū eſt qñ nos
excitat.diuertit ab aliis:ad ſe cōuertit.Amandū cū accedimus ad ipſum atq; heremus. Suaue
cū eo īplemur.Paulopoſt exponēs iuſtitię nomē docet diuinū iudiciū oīa penetrare.Qđ & ce-
cinit Orpheus.Deinde ſignificat iuſtitiā eſſe apud Anaxagoricos diuinā mentē oīum ordinatri
cē:Quod qdē.So.nec affirmare audet neq; negare.Non negat quidē:qm̄ ad deū iuſtitia perti
net. Nō affirmat qm̄ accōmodatius dicereť iuſtitiā eſſe diuinā uoluntatē/ſingula ꝓ meritis uel
Iuſtitia. nature uel uolūtatis diſtribuentē.Aduerte rōnem boni ad naturā ꝗdā ꝑtinere ſe ſe ꝑ oīa diffun
dentem.Rōnem uero pulchri ad ſapīam ordinēq; manantē ab ipſa & ad ſe reliqua ꝓuocantē.
Deniq; uim amoris ad influxū quēdā ſpectare ab oculis ꝑ oculos penetrantē.Poſthęc multa de
noībus affert:quę ꝑ ſuperiora ſatis intelliguntē.Tangit opinionē de nominū origine triplicem
uel ꝙ a diis quōdā accepta fuerint:uel ꝙ a barbaris:uel ꝙ longitudine tp̄is adeo a prima origi-
ne ꝑmutata.ut prime noīm poſitiōes minime diſcernanť.Mox deridet illos q ſequētiū ſcīam ꝓ
fiteně/cū antecedentia neſciant.Tu uero in ſequētibus aureā aīaduerte ſn̄iam:Grauiſſimā om
niū deceptionē eſſe illā qua hō ſeip̄m decipit:In ea enim deceptor a decepto abeſt nūꝗ.Qm̄ ue
ro Cratylus ad ſectā Euthydemi declinat ꝙ putat nullū dicere falſa:qa qſquis dicit:qđ eſt dicat:
itaq; dicat & ueꝝ.So.id hoc pacto redarguit Sępe dicimus adeſſe alicui quędā ꝙ ꝓcul abſunt:
atq; uiciſſim abeſſe quę ad ſunt.qđ nihil aliud eſt ꝙ falſa dicere.Similiterq; cōuenientē poſſumꝰ
noīare:exprimentes ꝑnomen litteraꝝq; ſonos quodāmō naturā actionēq; rei uel paſſionē:atq;
cōtra incongrue noīare.Poſthęc ubi de numeris & qualitatibus mentionē facit/dicit/in ordine
numeroꝝ ſꝑ unitate uel addita uel ſubtracta numeri ſpēm ꝑmutari.quod in qualitate nō acci-
dat.Id aūt hac rōne arbitror euenire qa tota numeri rō in unitate eiuſq; replicatiōe conſiſtit.In
qualitate uero cū pręter unitatē eiuſq; replicationē alia quędā ſit natura merito uno gradu ad-
dito uel ſubtracto:aut ēt pluribus/qualitatis ſpecies nō mutatur.Similiter in imagine/eatenus
enim imago eſt/quatenus reprępſentat/p̄t aūt magis minus ue referre.Idē fermę/noībus acci-
dit.Nam ꝗdā reꝝ ip̄aꝝ ſunt imagines.Pręterea cū nois finis ſit rem ip̄am referre.pręſtat ip̄m
ſimilitudine quadā rei:ꝙ hominū conuentiōe referre.Rurſum cū nomē cōſtet ex litteris/rem
apte nō p̄t exprimere niſi ex ſyllabis litteriſq; ꝓprie ip̄am exprimētibus cōponať. At qm̄ opoſa
res eſt litteras ſyllabas noia rebus ſingulis ꝓrſus accōmodare:īmo ēt fieri negt in numeris.Ic-
circo miſcēda eſt cōſuetudo naturę/ut quatenus fieri p̄t,natura reꝝ auctoritatē habeat noīum.
Vbi uero uel nullo mō uel difficillime ꝑ nature ꝓprietatē id fieri p̄t.fiat ꝑ ɔſuetudinēq; huma-

nam/ſiue ſolam ſiue naturę cõiunctã. Aiaduerte poſthęc maximã diligentiam principiis adhibendam in eiſq; cõſtituendis plurimũ diſputandum. Rurſus facillima'quadã ad ſcientiã ire uia quiſquis:ut mouet Cratylus p nominũ ꝓprietates/reꝝ ꝓprietates aucupat̃. Q ñ qdem auctor nominũ nõ talia nomina quales ipſe res ſunt inſtituit. ſed quales ipſe putauit:decipi nõ potuit. Adde ꝙ nomina eadẽ alii aliter poſſunt interpretari:& ad oppoſita ſignificanda pari probabilitate traducere. Profecto multa ſunt nomina ita poſita quaſi res fluant: multa quoq; ita quaſi maneant. Eſt igit̃ fallaciſſimũ:p nomina res iudicare. Paulo poſt cõſidera primũ q res nomina uit/cognouiſſe prius eas q̃ nominaret. Itẽ priſcam opinionẽ qua aſſeritur diuinã quandam uirtutem ab initio hominẽ inſtruxiſſe rerumq; nomina docuiſſe. Quod iis quę in Prothagora & politico dicuntur:eſt conſentaneum. Fieri enim nõ pt̃ ut humanũ genus uel ab initio mũdi uel poſt ingentes illuuiones aliter q̃ diuinitus ſit inſtructum. Quod aũt ſocrates dicit circa ideas ſe ſomniare:declarat tũ de hoc ipſo So. & uulgo/& a comicis ſolitũ irrideri. tum idearum cognitionem p ſeparationem mentis haberi/ſomnii uaticinio ſimilem. Mox ꝓbat ideas eſſe. quia ſup imperfectas formas oporteat eſſe perfectas. Itẽ immutabiles ideas eſſe. Si quidẽ ſpeciales reꝝ rõnes atq; definitiones ſp eodem mõ ſe habeãt. Addit ſi ſtatus a rebus oĩs auferat̃: ſequi ut res nulla uere ſit/aut hoc aliqd aut tale aliqd. Neq; cognoſcat̃ cũ quolibet momento deceptura:ſit iudicantem/neceſſario mentientem. Subdit neq; fore cognitionẽ ipſam uidelicet ſpetialem co gnitiõis ideã:q ſp eodẽ mõ ſe habet. Cõcludit reꝝ ſciam nõ a noĩbus. ſed ab ideis eſſe q̃rẽdam: quarũ notiones inſitę nobis prima ueraq; ſunt noĩa reꝝ. Deniq; iuuenes admonet ne de rebus grauibus facile ſententiam ferant:imo diſcant diu:expectentq; ętatẽ maturiorẽ anteq̃ iudicẽt.

¶ Cratylus Platonis uel derecta nominum ratione:tranſlatus a Marſilio Ficino Florentino ad Petrũ medcem:uirum clariſſimum.

Dyalogi perſone.

Hermogenes. Cratylus. Socrates. Her.

Is ne ſermonẽ noſtrũ cũ hoc. So. cõferamus? Cra. Volo eqdem/ſi tibi uſ. Her. Cratylus hic. o So. rebus ſingulis ait natura ineſſe rectã noĩs rõnem:neq; id eẽ nomen:qđ qdã ex cõſtitutiõe uocant:dũ uocis ipoꝝ ꝑticulã quandã ꝓnũtiant. a

Verũ rectam rõnẽ aliq̃ & noium Gręcis & barbaris eandem cũctis inatã. pcon tor itaq; ipm/nũ reuera Cratylus ſit eius nomen. Ipſe fatet̃:Socrati uero qđ no mẽ inq̃? Socrates ait. Nõne ſingulis hoĩbꝰ inq̃ id eſt nomẽ/quo quẽq; uocamus? Ille nõ tibi tñ ait Hermogenes nomen eſt. neq; etiã ſi omnes hoĩes te ita uocarint. Dũ uero obſe cro ut ſciſcitanti mihi:quid nam dicat aperiat:nihil ꝓrſus declarat:ſed ironia quadã utens me cum ſimulat ſe ſe aliquid uerſare animo/quaſi nõ nihil hac de re intelligat:qđ ſi uellet exprimere:cogeret me in ſuper aſſentiri:eademq; dicere q̃ ipſe ꝑdica. Quãobrẽ libenter ex te audirem. ſi q̃ rõne Cratyli uaticiniũ potes cõiicere:libentius tñ ſnĩam tuam de nominũ rectitudine:ſi tibi placet audirem. So. O Hipponici fili Hermogenes ueteri prouerbio fertur/pulchra eſſe cogni tu difficilia. Atqui & nominum intelligentia haud parua res eſt. Egdem ſi ex ꝓdico quandoq; audiſſe illam qnquaginta dragmaꝝ demonſtrationem/in cuius traditiõe perceptio iſta cõſiſtit ut ipſe teſtat̃/nihil prohiberet/quin tu ſtatim nominum rectitudinem intelligeres. Eam porro nũq̃ audiui:ſed drachmę unius diſciplinam dum taxat accepi. Quare qd in his uerũ ſit neſcio. Inueſtigare aũt tecũ ſimul cũ Cratylo paratus ſum. Quod aũt dici tibi non eſſe reuera nomen Hermogenes quod a lucro dr̃/mordere te ſuſpicor:q̃ſi pecuniarũ anidus ſis/& impos uoti. Ve rum ut mõ dicebam difficilia hęc cognitu ſũt. Oportet aũt rõnes utrinq; in medium adducen do perquirere utrum ita ſit ut dicis ipſe:an potius ut Cratylus ait. Her. Enim uero o Socrates/ licet frequenter cum hoc cęteriſq; per multis iam diſputauerim:nondum tñ perſuaderi mihi põt aliam eẽ nominis rectitudinem q̃ cõuentionem ipam cõſenſionemq;. Mihi quidem uidet̃ quodcũq; nomen quis cuiq; imponitꝰ/id eſſe rectũ. Ac ſi rurſus cõmittat:aliudq; iponit/nihilominus q̃ primum/quod illi ſuccedit nomen rectũ exiſtere:quemadmodũ ſeruis noĩa cõmutare ſolemus. Nulli quippe rei natura nomen ineſſe:ſed lege & uſu illorũ q ſi uocare conſuerunt. Quod quidem ſi aliter ſe habet/paratus ſum non a Cratylo tantũ/uerũ etiã a quo uis alio diſce re atq; audire. So. Forte aliquid dicis Hermogenes. Conſideremus itaq;:quodcunq; imponit quis cuiq; nomen uocatq; id illi nomen eſſe aſſeris? Her. Mihi ſane ita uidetur. So. Et ſiue priua tus uocat ſiue ciuitas. Her. Aſſero. So. quid uero ſi ipſe rem aliquã uocem:ueluti ſiquem nunc hoiem uocamus/ego equũ noiem quemue equum hoiem. publice quidem erit eidẽ hõ nomẽ

Prouer. Pulcra cognitu difficilia.

ἑρμοτίνης

res ut ſunt diſcernimus. Her. Nēpe. So. Nomē ita inſtr̄m docēs eſt/eſētiāq̧ diſcernēs ut pecten & radius ipſe telā. Her. Sic eſt dicēdū. So. Radius porro textoriū eſt inſtr̄m. Her. Quid ni? So. Textor itaq̧ radio ac pectine recte utet̄: recte inq̄ ſ̄m texēdi rōnē. Ille uero q docet noīe utet̄ & recte: recte uidelicet ſ̄m docēdi ꝓpriā rōnē. Her. Certe. So. Cuius artificis ope bn̄ utet̄ textor qn̄ radio pectineq̧ utet̄? Her. Fabri lignarii. So. Quiſq̧ ne lignarius faber, an potius q artē habet? Her. Quin habet artē. So. Cui⁹ itē ope recte perforator uertet̄? Her. Erarii fabri. So. Nū qſq̧ eſt faber ęrarius, an poti⁹ q habet artē? Her. Qui artē. So. Age ergo dic cuius opere ipſe doctor utat̄ / quotiēs noīe utit̄. Her. Neſcio. So. Aſſignare & hoc neſcis? qs nobis tradit noīa: qbus utimur? Her. Ignoro & hoc. So. Nō ne lex tibi uf̄ nobis noīa ſtatuiſſe? Her. Videt̄. So ergo legis latoris utet̄ ope doctor qn̄ noīe ipſo utet̄. Her opinor. So. Conditor legis qlibet tibi ęque uf̄: an q arte eſt ꝓditus? Her. Arte ꝓditus. So. Quare nō cuiuſcūq̧ uiri eſt Hermogenes nomē īponere: ue℞ cuiuſdā noīum auctoris hic ăt ēt ut uf̄ nominū inſtitutor: q rarior oī artifice inter hoīes reperit̄. Her apparet. So. Aīaduerte obſecro: quo reſpiciens nominū inſtitutor noīa rebus īponit: imo ſupio℞ exēpla diiudica: quo reſpiciēs faber radiū pecteq̧ cōficit? nō ne ad tale aliquid qd ad texēdū natura ſit aptū? Her. ꝑrſus. So. Si ope in īpo radius hic frāgat̄ ut℞ aliū ite℞ fabricabit ad fracti iſti⁹ imaginem an potius ad ſpēm īpam reſpiciet/ad cuius exēplar radiū q fract⁹ eſt fecerat? Her. ad īpam ut arbitror ſpēm. So. nō ne ſpēm ipſam merito īpius radii rōem īpmq̧ radiū maxie noīabimus. Her. Opinor. So. Si qn̄ oportet cōficiēde ueſti tenui uel craſſiori, lineę ſiue laneę ſiue cuius alteri radiū ꝑparare/radios ſingulos oportet ſpēm radii īpius hr̄e. Qualis uero cuiq̧ naturalr̄ ē accōmodatiſſim⁹ talē ad opus pagēdū ut natura poſtulat/adhibere. Her. Oportet ſane. So. Eadē de ceteris inſtrumētis ē rō. Nā qd natura cuiq̧ cōgruit inſtr̄mi ad iueniendū eſt/atq̧ id illi attribuēdū: ex quo efficit: nō qlecūq̧ uult q fabricat ſed qle natura īpa exigit Terebrū nāq̧ ꝓ cuiq̧ accōmodatū ſcire oportet ī ferro pficere. Her. Patet. So. Radiū gn̄ ēt ſingulis cōpetētē ī ligno. Her. Vera hęc ſūt. So. Quippe īpa rōne naturę alius radius telę alteri cōpetit: & in aliis eodē mō. Her. Sane. So. Oportet quoq̧ uir optime ut ille noīum īſtitutor/nomē natura rebus ſingulis aptū ī uocib⁹ & ſyllabis exprimat: ad idq̧ reſpiciēs qd īp̄m nomē ē fingula noīa fingat atq̧ ad tribuat ſi reuera noīum auctor eſt futurus: Quod ſi non iiſdē ſyllabis qſq̧ noīum cōditor nomē exprimit/aīaduertēdū ē/q̧ neq̧ fabri oēs erarii eodē ī ferro id faciūt quotiēs eiuſdē gr̄a idē fabricăt īſtr̄m. Ve℞ qten⁹ eădē attribuūt licet ī alio & alio ferro/eaten⁹ recte ſe habet īſtr̄m ſiue hic/ſiue apd̄ barbaros fabricēt. Nō ne? Her. Maxie. So. Nō ne & eodē mō eē ſcbis donec inſtitutor noīum q apd̄ nos ē & q apd̄ barboros noīs ſpēm cuiq̧ cōpetētē tribuūt/ī qbuſlibet ſyllabis nihilo deteriorē eſſe unū altero in noībus īponēdis? Her. Eqdē. So. Quis cognituruſ eſt utrū ɔueniēs radii ſpēs cuicunq̧ ligno ſit īpreſſa? nū faber q efficit? an textor uſur⁹? Her. Probabile ē o Socrates/magis eū q eſt uſurus cognoſcere. So. Quis lyrę fabricatoris ope utit̄: nō ne ille q fabricātē inſtruere pt̄. & opus/recte ne an ɔtra factū ſit iudicare? Her. Oīo. So. Quis ergo? Her. Cithariſta. So. Quis ăt ope ſtructoris nauiū? Her. Gubernator. So. Quis itē noīum cōditoris opi optime pręſidebit & expletū diiudicabit & apud Gręcos & apud barbaros? Nō ne & q utet̄. Her. Is certe. So. An nō is eſt: q īterrogare ſcit? Her: Iſte. So. Idē quoq̧ reſpōdere. Her. Nēpe. So. Eū uero q īterrogare ſcit atq̧ rn̄dere aliū uocas q̄ dialecticū. Her. Dialecticū pfecto. Socra. Fabri itaq̧ opus eſt temonē facere gubernatore pręcipiēte: ſi bonus futurus eſt temon. Her. Apparet. So. Nominū quoq̧ auctoris nomē/monēte dialectico uiro/ſi mō recte ponenda ſunt noīa: Her. Vera hęc ſunt. So. Apparet ergo Hermogenes haud leue qddā: ut ipſe cenſes noīs īpoſitionē eſſe: neq̧ id eſſe īpito℞ & quo℞ uis hominū opus. Nēpe Cratylus uera loqt̄/cū nomina dicit natura reb⁹ cōpetere: neq̧ unūquēq̧ eſſe noīum auctorē/ſed illū dūtaxat q ad nomē reſpicit quod natura cuiq̧ conuenit. ꝑtq̧ eius ſpēm litteris ſyllabiſq̧ inſerere. Her. Neſcio Socrates q̄ rōne his quę dixiſti/ſit repugnādū: forte uero nō facile eſt ſubito ſic perſuaderi. Videtur ăt mihi hūc īmodū tibi potius aſſenſurus/ſi oſtenderis quā dicas eſſe natura rectam nominis rationē. So. Equidem o beate Hermogenes adhuc nullam dico. ferme nanq̧ e memoria excidit: q̧ dixeram ſupra me uidelicet hoc ignorare/uerū una tecum pqrere. Nunc autem mihi & tibi ſimul inueſtigantibus hoc dūtaxat pręter ſuperiora cōptū eſt/rectitudinem aliquā natura nomen habere: neq̧ uirum quēlibet ſcire ipſum rebus accōmodare. Nō ne? Her. Valde. So. Conſiderandum reſtat ſi noſſe deſideras: quę nā ipſius ſit nominis rectitudo. i. ratio recta. Her. Deſidero equidem. So. animaduerte igitur. Her. Qua uia inueſtigandum mones. So. Rectiſſima eſt o amice conſideratio: ab his q ſciunt hęc perquirere: oblatis pecuniis & gratiis inſuper actis: hi uero ſophiſtę ſunt: quibus frater tuus Gallias multis erogatis pecuniis/ſapiens euaſiſſe uidetur: poſtq̄ uero in res paternas ius non habes / reliquum eſt ut fratrem ſupplex exores te doceat/nominū rectitudinem quā a Prothagora didicit. Her. Quā abſurda hęc eēt petitio Socrates: ſi cū illā Prothagorę ueritatē nullo mō recipiā ea quę ex ueritate illa dicūt̄

Quomō nominabit qui recte nominabit

Poti⁹ iudicabit op⁹ qui vſurus q̄ qui vſurus fabricat.

Dialecticus recte ſcit interrogare & reſpōdere & nominum

aliculus pretii eſtimarem So. At uero ſi tibi hæc non placēt ab Homero cęteriſq; poetis eſt diſcendum. Her. Quid de nominibus & ubi Homerus o Socrates tradit? So. Paſſim multa: maxia uero & pulcherima ſunt illa in quibus diſtinguit circa eadem quenomina homines: & que dii ipſi inducunt: An non cenſes ipſum in his magnificum aliquid & mirandum de recta ratione nominum tradere? Conſtat enim deos nominibus illis ad rectitudinem: ipſam uti qua natura conſiſtunt: An non putas? Her. Certe equidem ſcio ſi qua dii uocant/recte eos admodum nominare. Verum que nā iſta? So. An ignoras φ de troiano flumine quod ſingulari certamine cū Vulcano pugnauit/inqt. Quod Xāthū dii uocant: uiri Scamandrū. Her. Scio. So. An nō cēſes magnificū qddā cognitu eſſe hoc: q̄ rōne rectas ſit flumen Xanthū q̄ ſcamādrū noiare? Itē ſi uis aīaduerte: & iſtud φ auē eādē dicit chalcidē qdē a dīis cizidē uero ab hoib⁹ noīari: Leuē cognitionē hāc putas/ut ſciat̄ q̄tō rectius ſit eādē auē chalcidē q̄ cimide nūcupare uel baticā atq; myrinē aliaq; p multa & apud hūc poetā & apud alios talia: Veꝝ iſtaꝝ reꝝ inuētio actius īgeniū q̄ noſtrū exigit: Scamādrius aūt & aſtynax qd ſignificēt: humano īgenio ut mihi uī̄ cōprehēdi pt: & facile pcipi pt quā rectitudinē eſſe Homerus uelit in his noībus: qbus Hectoris filiū nūcupat: Scis ea carmina qbus inſunt q̄ dico: Her. Oīo. So. Vtrū iſtoꝝ nominū putas Homeꝝ exiſtīaſſe cōuenire magis puero: Aſtyanacta ne? an ſcamādrū? Her. Ignoro? So. Sic aūt cōſidera: ſiqs te interrogaret/utrū putes ſapiētiores rectius noīa rebus īponere an min⁹ ſapiētes reſpōderes utiq; ſapiētiores. Her. ſic certe. So Vtrū mulieres in urbibus ſapiētiores eſſe tibi uident̄. an uiri? quātū ad genus attinet. Her. Viri. So. Neſcis φ inqt Homerus Hectoris filiū a troianis Aſtyanacta a mulieribus Scamādrū nūcupatū: qū quidē uiri illū Aſtyanacta uocare ꝯſueuerūt. Her uī. So. Nō ne Homerus Troianos uiros ſapiētiores q̄ mulieres eoꝝ exiſtimauit? Her. arbitror equidē. So. Aſtyanacta igit̄ rectius q̄ Scamādrū noiatū eſſe cenſuit. Her: Apparet. So: Aīaduertamus quā ipſe denoīatiōis huius cām affert. Solus enī inquit ciuitatē ipſis tutatus eſt amplaq; menia: Quapp decet: ut uidet̄ ptectoris filiū noiare Aſtyanacta. i. regē urbis: urbis inq̄ eius quā pater ſuus ſeruauit/ut inquit Homerus. Her. Idem mihi quoq; uidet̄. So. Quod āt maxime? porro & ipſe nōdū ſatis intelligo o Hermogenes. Tu uero percipis? Her. Non p Iouē Socrates: Atqui & Hectori o bone uir nomen ipſe Homerus īpoſuit. Her. Quāobrem? So. Q m̄ mihi uidet̄ id nomen hector aſtyanacti eſſe q̄ proximū. ſer me enī idem ſignificāt putantq; Greci utraq; hæc noīa regia eſſe. Cuiuſcūq; enī quis Anax. i. rex exiſtit: eiuſdē eſt & Hector. i. poſſeſſor. Cōſtat enī dn̄ari illi poſſidereq; & hr̄e. An forte nihil tibi dicere uideor? meq; fallit opinio: q̄ Homeri ſententiā circa nominū rectitudinē ceu p ueſtigia quędā attingere cōfidebā. Her. Nullo mō ut arbitror. forte enī nō nihil attingis. So. Decet ut mihi uidet̄, leonis filiū/leonem ſimiliter noiare. equi filiū equū/haud certe dico/ſiquid tāq̄ monſtrū ex equo naſcat̄: aliud quiddā q̄ equs. Sed cuius generis ſm̄ naturam eſt: quod naſcit̄? hoc dico. Si enī bouis ſm̄ naturā filius equū gignit/nō uitulus qui naſcit̄: ſed pullus equinus eſt nūcupandus. Et ſi equs pręter naturā gignit uitulū/nō pullus equinus dicendus eſt hic: ſed uitulus: Neq; etiā ſi ex hoīe alia proles q̄ humana pducit̄: quod naſcit̄ hō uocari debet. Idemq; eſt de arboribus/deq; cæteris oībus iudicādū. pbas hęc? Her. Probo equidē. So. Obſerua me nequid defraudē. Eadem quippe rōe: ſi quis ex rege naſcitur rex eſt noiandus. ī aliis uero & aliis ſyllabis idē ſignificari nihil intereſt: neq; refert ſiue addatur littera aliqua/ſiue etiā ſubtrahat̄: donec eſſentia rei ſignificatę in ipſo noīe dominatur. Her. Qui iſtuc ais? So. Nihil uariū diuerſumq; dico. Veꝝ ita ut in elementis fieri cernis. ſcis enim φ elemētoꝝ noia dicimus: ipſa uero elemēta nequāq̄: quatuor dūtaxat exceptis ſcilicet. e. y. omicron. omega. Cęteris āt tā uocalibus alias addentes litteras/noīa cōſtituimus/atq; ita pferim⁹. Verū quouſq; elementi ipſius uim declarata inſerimus/conuenit nomen illud uocare/ipm qd uobis ſignificet elementū: ut in uita apparet. ubi additis/i/τ/a/nihil obſtitit quin integro nomie natura elementi illius oſtenderet̄: cuius nominū auctor uoluit: Vſq; adeo ſcite litteris noia prebuit. Her. Vera mihi loqui uideris. So. Non ne eadem de rege rō erit? Erit utiq; ex rege rex/ex bono bonus: ex pulchro pulchęr & in cæteris oībus ſimiliter ex quolibet genere alterū quiddā tale/niſi mōſtrū fiat: eadēq; dicenda noīa. Variare autē licet p ſyllabas ut uideant̄ homini rudi: quę ſunt eadem eſſe diuerſa: quēadmodū pharmaca medicorū coloribus &/odoribus uariata ſępe cum eadem ſint/nobis diuerſa uidentur. Medico autem uim pharmocorum conſideranti eadem iudicant̄/neq; eum additamenta pturbant. Similiter forte q eſt in nominibus eruditus uim illorum conſiderat: neq; eius turbatur iudicium/ſi qua littera addita eſt: uel trāſmutata uel dempta uel in aliis litteris ac multis eadē uis nominis reperit̄. Vt ea nomina que ſupra diximus Aſtynax & Hector litteras omnino diuerſas pręter. t. ſolū habent: idem tamen ſignificāt. Item quod archepolis. i. princeps ciuitatis dicit̄ quam litterarū cōmunionem cum duobus ſuperioribus habet. Idem nihilominus infert. Multaq; ſunt alia q̄ nihil aliud q̄ regem ſignificant. Multa Pretętea ſunt que exercitus ducem ſignificant: ut agis polemārchus/Eupolemus: Alia item

ξάνθον
σκάμανδρον
χαλκίδα
κύμινδιν
βατίειαν
μυρίνην
σκαμάνδριος
ἀστυάναξ

ἕκτωρ
ἄναξ.
ε. υ. ο. ω.
βῆτα
ι. τ. α.

ἀρχέπολις

quę medicinæ ꝓfeſſorē declarāt ut iatrocles, aceſimbrotuſq;. Aliaq; ꝑ multa reperiri poſſunt ſyllabis & litteris diſcordantia ui autem ſignificationis penitus cōſonātia, ſic ne & ipſe putas/an aliter? Her. Sic certe. So. His profecto quę ſm naturā fiunt: eadem tribuenda ſunt noīa. Her. Omnino. So. Quotiens uero pręter naturā homines aliqui fiunt/in quadam ſpecie monſtri/ue lutī cum ex bono pioq; uiro ipſius generatur. qui genitus eſt nō genitoris nomen ſortiri debet: ſed eius in quo ipſe eſt generis: quēadmodum ſupra diximus, ſi equs bouis prolem generet/nō equū eius filium: ſed bouem denominandum. Her. Sic eſt. So. Homini igitur impio ex pio genito/non parentis: ſed generis nomen attribuendum. Her. Vera hęc ſunt. So. Neq; igiť theophilum. i. dei amicum neq; Mneſitheum. i. dei memorem: uel talem aliquem huiuſmodi uocare filium talem decet/ſed contraria ſignificātibus nominibus appellare: ſi modo recte nomina inſtituta eſſe debent. Her. Sic ꝓrſus agendum o Socrates. So. Profecto Oreſti nomē recte o Hermogenes uidetur impoſitum: ſiue aliqua ſors illi nomen dedit: ſiue poeta quidam: ferinam eius naturam agreſtemq; & montanā nomine eo ſignificans. Her. Sic apparet Socrates. So. uť & pr̄i eius ſm naturā nomē eē. Her. Appet. So. Appet utiq; talis eē Agamēno/ut ſibi laborādū cenſeat tolerandūq;: & in iis quę decreuit ꝑ uirtutē ꝑſeuerandū. Argumētū uero tolerantię ſuę apud Troiā tanto cū exercitu ꝑduratio ꝓbuit. Quod igiť mirabilis ꝑſeuerātia uir hic fuerit nomē ſignificat Agamēno quaſi agaſtos. i. mirabilis epimoni. i. ꝑſeuerantia. Forte uero & atreus recte ē nominatus. Nex enī Chryſippi & crudelitas aduerſus Thyeſtē noxiū ꝑnitioſumq; illum demōſtrant. Vñ cognominatio parūꝑ declinat: & clā innuit/ut non qbuſlibet naturā huius uiri declar &. his āt q nominū periti ſūt/ſatis Atrei ſignificatio patet. Diciť enī ſm ateres & atreptō & ateron: quaſi indomitus inexorabilis noxius cōtumelioſuſq; fuerit: Videtur & Pelopi nomen haud ab re tributū. Hoīem qppe quę prope ſunt uidētē/nomē iſtud cōgrue ſignificat. Her. Cur illi id conuenit? So. Qm̄ in Myrtili cęde/ut ferť prouidere nihil potuit: neq; eminus proſpicere quanta toti generi ex hoc calamitas īmineret: Que enī ante pedes erant & ad preſentia tantum reſpiciebat: hoc āt eſt prope aſpicere: quod & fecit cū Hippodamię cōiugiū omni conatu inire contēdit. Vñ Pelopi nomē a pelas. i. ꝑpe & opſis: quod ad uiſionē pertinet. Tātalo quinetiam nomen natura ipſa uideť impoſitū/ſi uera ſunt quę circunferunť. Her. Quęnā iſta? So. ꝙ uiuenti ad hęc illi aduerſa plurima & grauia contigerunt. Tandemq; patria eius omnis ſubuerſa eſt. Defuncto pręterea ſaxum in caput īminet. ſors certe duriſſima: hęc ꝓrſus cū nomine cōgruūt. perindeac ſiquis nominare talantaton. i. infeliciſſimū uoluiſſet: ſed paulo locutus obſcurius ꝓ talantato tantalū poſuiſſet. Tale utiq; nomen fortuna eius aduerſa ipſo rumore gentiū ꝓbuiſſe uideť. Quinetiā patri eius Ioui recte nomen eſt inditū neq; tamē facile cognitu. Eſt enim uelut oratio quędā Iouis nomē: quod qdē bifariā ꝑtientes/partim una/ꝑtim altera ꝑte utimur. Quidam cina. i. uiuentē & uitā, quidā dia. i. per & cām per quā/uocant. Quę partes una compoſitæ naturam dei ipſius oſtendunt: quod maxie debet nomē efficere poſſe. Nulla enī nobis cęteriſq; oībus uiuendi magis cā eſt q̄ princeps rexq; oīum. Quapp decens nomē eſt hic deus ſorti tuār per quē uita ſꝑ uiuentibus oībus ineſt. Sectū aūt in duo eſt: Vnū ut dicebā nomen in dia uidelicet atq; cina. hunc Saturni filiū ſubito cū quis audiat forte inſolētē cōtumelioſumq; putarit. Verū probabile eſt/magnæ cuiuſdā intelligētię ꝓlem Iouē eſſe. Quod enī coros diciť nō puerum ſignificat/ſed puritatē mentis ipſius & ſincęram integritatē. Eſt āt is uranu. i. cęli filius: ut ferť. Quippe aſpectus ad ſupa/merito Vrania uocatur: quaſi o roſa. i. aſpiciens. ano. i. ad ſupa. Vnde affirmāt Hermogenes ii qui de rebus ſublimibus agūt puram mentē adeſſe: & Vrano. i. cælo iure nomē impoſitum. Si aūt genealogia deoꝝ ab Heſiodo traditā mēte tenerē: & quos hoꝝ ꝓgenitores īducit/recordarer/haud quaq̄ ceſſarem oñdere tibi recte illis noīa inſcripta fuiſſe: quo ad hui⁹ ſapiētię piculum facerem: ſiquid ipſa ꝓficiat pagatq;: & an deficiat nec ne/quę mihi tam ſubito: ignoro equidē unde: nuꝑ illuxit. Her. profecto mihi uideris o Socrates inſtar eorū qui numine rapiunť/ꝓtinus oracula fundere. So. Reor equidē o Hermogenes hanc in me ſapientiam ab Euthyphrone Pantii filio emanaſſe. Illi ſiquidē ad ſtiti a matutino aſſiduus: aureſq; porrexi. Pateť igiť eū deo plenū non modo aures meas beata ſapientia impleuiſſe: uerū etiam animū occupaſſe. Sic itaq; agendum arbitror. ut hodie quidem utamur ipſa: & reliqua quę ad nomina pertinēt indagemus. Cras uero: ſi in hoc conſenſerimus excutiamus eam: expiemuſq; aliquē ꝑſcrutati ſiue ſacerdotē ſeu ſophiſtā q purgare hęc ualeat. Her. ꝓbo hęc maxime Socrates/libentiſſime nāq; quę de nominibus reſtant/audirē. So. ita ꝓrſus agendū. Vñ igiť potiſſimū exordiēdū iudicas? poſtq̄ formulā quandā ꝓſcripſimus ut ꝑnoſcamus/ſi etiā noīa nobis ipſa teſtanť non caſu quodā iacta fuiſſe: uerū rectitudinē aliq̄ cōtinere. Noīa qdē Heroū atq; hoīum nos forte deciperent/hoꝝ nāq; multa ſm cognomenta maioꝝ poſita ſunt: & ſępe nequaq̄ conueniūt quemadmodum in principio diximus. Multa uero ad uotum homines noīa tribuūt/ut Eutychidē. ſoſia. theophilū. i. ꝓſpeꝝ fuatorē/deo charꝫ. aliaq; ꝑ multa. Talia itaq; ꝓtermittēda

cenſeo.decet.n.cõſentaneũq; maxime reperire nos que ĩ rebus ſempiternis & naturę ordine conſtitutis recte ſunt poſita. Nã circa iſta ĩ cõcedẽdis noĩbus ſtuduiſſe maxĩe decet: Forte uero ipſorũ nõnulla diuiniore q̃dã potẽtia q̃ humana ſunt ĩſtituta: h: p̃clare mihi loq uidris. o Socrates: So. Nõne par eſt ab ipſis diis incipe! rõnẽq; iueſtigare: qua dii thei uocati ſunt. Her. Nẽpe.

θεοί

So. Eqdẽ ita cõiicio. Videt̃ utiq; mihi Gręcorũ priſci deos ſolos putaſſe eos: quos ẽt his tpibus barbarorũ plurimi arbitrant̃/ſolẽ/lunã/terrã. ſtellas/celũ. Cũ ergo hec oĩa ppetuo in curſu eẽ cõ

θεῖν.
θεούς
δαίμονας

ſpicerẽt: ab hac natura thin. i. currẽdi theus. i. deos noiaſſe uident̃. Deĩde & alios aĩaduertẽtes oẽs eodẽ noĩe nũcupaſſe: habet qd dico uerisimile aliqd: nec ne! Her. Hẽt certe. So. Quid poſt hac inueſtigãdũ! Cõſtat de dęmonibus Heroibuſq; & hoĩbus q̃rendũ eſſe. Her. De dęmonibus primũ. So. Procul dubio Hermogenes: qd ſibi uult dęmonũ nomẽ: aĩaduerte num aliqd dicã. Her. Dic modo. So. Scis ne quos Heſiodus dęmones eſſe inqt! Her. Nõ: So. Neq; ẽt φ aureum genus hoĩm inqt in pricipio extitiſſe! Her. Hoc eqdẽ noui. So. Ait eni ex hoc genere poſt p̃ntis uitę fata fieri dęmones ſanctos: tereſtres: optimos: malorũ expulſores & cuſtodes hoium. Her. Quid tũ! So. Nẽpe arbitror uocare illũ aureũ genus/nõ ex auro cõſtitutũ/ſed bonũ atq; p̃clarũ: qd ĩde cõiicio: genus nr̃m fereũ eẽ dicit. Her. Vera narras. So. An nõ putas ſiqs nũc ex nr̃is bonus ſit/aurei hunc generis ab Heſiodo ęſtiari! Her. Cõſentaneũ eſt. So. Boni ãt alii q̃ prudẽtes! Her. Prudẽtes. So. Iccirco: ut arbitror eos dęmones p̃cipue nuncupat: qa ſapiẽtes dęmoneſq; .i. intelligentes. Et ex nr̃a iſtud priſca lingua nomẽ extitit. Quãobrẽ & is & cęteri poetę p multi pręclare loquunt̃: qcũq; aiũt: uidelicet poſtq̃ bonus aliqs uita functus ẽ/maximã dignitatẽ pręmiũq; ſortit̃: fitq; demõ ſm ſapiẽtię cognomẽtũ. Ita & ipſe aſſero dæmona. i. ſapiẽtẽ oẽm eẽ ho

ἥρως
ἔρωτος
Qui fuere heroes.

minẽ: qcunq; ſit bonus: eũq; dæmonicũ eſſe. i. ſapiẽtẽ & felicẽ uiuẽtẽ atq; defunctũ: recteq; dæmonẽ nũcupari. Her. Videor mihi o Socrates in hoc tecũ maxĩe cõſentire. So. Heros ãt qd ſignificat! id nequaq̃ inuẽtu difficile. paulo eni heroũ nomẽ ab origine diſtat indicans gñationẽ illorũ ab Herotos. i. amore manaſſe. Her. Qua rõne id ais! So. An ignoras ſemideos heroas eẽ! Her. Quid tũ! So. Oẽs utiq; heroes uel ex amore deorũ erga mulieres humanas: uel amore uirorũ erga deas ſunt geniti. pręterea ſi hoc ſm priſcã Atticorũ linguã cõſideraueris magis intel

ἐρεῖν
Rhetorum genus eſt heroicum.
ἀνθρωπος

liges. repies eni φ paulũp mutatũ ẽ noĩs gr̃a ex herotos. i. amore. Vñ ſunt heroes geniti: φ uel aut hinc heroũ nomẽ ẽ ductũ/aut ex eo φ ſapiẽtes rectoreſq; fuerũt: facũdi uidelicet & ad interrogãdũ differẽdumq; pmptiſſimi: erin nãq; dicere eſt. Quare ut mõ dicebam⁹/Attica uoce heroes rhetores qdã & diſputatores & amatorii eſſe uident̃. Vñ rhetorũ ſophiſtarũq; gen⁹ heroica ples extitit: Verũ nõ iſtud qdẽ difficile cognitu: imo illud obſcurũ: q̃ ob cãm hoĩes anthropi noiant̃: hẽs ipſe qd afferas! Her. Vñ id hẽam bõe uir! Quin ſi repire quoquo mõ poſſim/nil cõtẽdo ex eo φ te melius faciliuſq; q̃ me repturũ ſperẽ. So. In Euthyphronis inſpiratiõe confidere mihi uideris: Her. Abſq; dubio. So. Et merito qdẽ cõfidis. Nã belle nimiũ mihi nũc uideor co

Διὶ φίλος
Δίφιλος
ἀνθρωπος
ἄνθρωπος
ἀναθρῶν.
ὄπωπε

gitaſſe/ac piculũ eſt niſi cauẽã ne hodie ſapiẽtior q̃ deceat uidear euaſiſſe. Attende ad ea q̃ dicã: hoc ĩprimis circa noĩa aĩaduertere decet: φ ſępe litteras addimus: Sępe ẽt demim⁹/p arbitrio dũ noĩamus/& acuta ſępenumero tranſmutam⁹/ut cũ dicimus Dii philos. i. Ioui amic⁹: hoc ut puerbo nomẽ nobis foret: aliũ iota ĩde excerpſim⁹: pacuta ſyllaba media: grauẽ pnũptiauim⁹ In aliis quibuſdam litteras interſerimus alia uero grauiora pferimus. h. Vera referes. So. Hoc & in nomine anthropon cõtingit: ut mihi qdem uidet̃. Nã ex uerbo nomẽ cõſtitutũ eſt uno/α/ excepto grauioriq; fine effecto! Her. Quõodo iſtud ais! So. Ita nomen illud ſignificat: quod cętera aĩalia: que uident nõ cõſiderãt: neq; aĩaduertunt neq; cõtẽplant̃: hõ autem & uidet ſimul & cõtẽplat̃ aĩaduertitq; qd uidet. Hinc merito ſolus ex hoĩb⁹ aĩantib⁹ antropos eſt nũcupatus: q̃ſi

ψυχή
ψυχὴ μ
ἀναψύχον

anatrhon. i. contemplans q̃ opope. i. uidit: Quid poſt hęc quęram! An uidelicet quod libenter pcipem. h. Maxime. So. ſuccedere ſtatim ſupioribus mihi uidetur de anima & corpore conſideratio. Nã aĩa & corpus aliqd hoĩs ſunt. Her. Sine cõtrouerſia. So. Conemur hęc quẽadmodum ſuperiora diſtinguere. quęrẽdum primo de aĩa: putas ut recte pſychi noĩata fuerit! deinde de corpore! Her. Equidem. So. Vt igit̃ ſubito ex primã quod primũ mihi nũc ſe offert/arbitror illos q ſic animã uocitarũt: hoc potiſſimũ cogitaſſe φ hæc quotiẽs adeſt corpi/cã eſt illi uiuẽdi: reſpirandi & refrigerãdi ui exhibẽs: & cũ primũ deſierit qd refrigerat diſſoluit̃ corpus & interit. Vnde pſychim noĩaſſe uident̃: quaſi anapſychon ideſt reſpirãdo refrigerãs. At uero ſi placet ſiſte parũper: Videor mihi aliquid inſpicere probabilius: apud eos q Euthyphronẽ ſequũt̃. nam iſtud quidẽ aſpnarent̃ ut arbitror & durũ qddã eſſe cẽſerent. ſed uide an hoc tibi ſit placiturũ.

φυσέχην
φύσιν.
ὀχεῖ·ἔχει.
ψυχή.

Her. Dic mõ. So. Quid aliud q̃ aĩa tibi uidet̃ corpus habere/continere/uehere ut & uiuat & gradiatur! Her. Nil aliud. So. An nõ Anaxagore credis/rerũ naturã omniũ mente quadã & anima exornari ſimul & contineri! Her. Credo eqdem. So. Par eſt igit̃ eã potẽtiã noĩare phyſechin: q̃ phyſim. i. naturã: ochi & echi. i. uehit & cõtinet politius aũt pſychi pfert̃. Her. Sic eſt oio. Videturq; nihil iſtud artificioſius eſſe. So. Eſt pfecto. Ridiculum aũt qd appareret/ſi ita ut poſitum

fuit/nominaret.qđ uero poſt hoc ſeqꝫ corpus nõne ſoma nuncupas? Her. Certe. So. Atqͥ mi- 126
hi in hoc noïe pauli ſp ab origine declinari.nẽpe corpus hoc aïę ſima.i.ſepulchrũ q̃dã eẽ tradũt σῶμα
q̃ſi ipſa pñti i tpe ſit ſepulta:atq; ẽt qa aïa p corpus ſimegni.i.ſignificat q̃cũq;: σημαίνει.i.ſignifica σῆμα
re pt/ieccirco & ſima iure uocari. Videt̃ mihi pterea Orphei ſectatores nom̃ hoc ob id potiſſimũ σημαίνει
poſuiſſe/ꝙ aïa in corpe hoc delictoꝝ det penas:& hoc circũſepto uallo q; claudet̃ uelut in carce σῆμα
re quodã:ut ſoſite.i.ſeruet̃. Eſſe itaq; uolunt hoc ita ut noïat̃ aïę ſoma.i.ſeruãdi gr̃a clauſtrũ quo σώζηται
ad debita q̃q; expẽdat.neq; litterã aliq̃ adiiciẽdã putant. Her. De his ſatis dictũ.o So.arbitror. σῶμα
Veꝝ de noïbus aliquoꝝ deoꝝ poſſemus ne ita ut de Ioue actũ eſt/cõſiderare/ſm quã rectitudi- ἐσίαν
nẽ noïa ſint impoſita? So. Per Iouẽ nos q̃dẽ ſi mentẽ haberemus Hermogenes pcipuũ rectitudi οὐσίαν
nis modũ arbitraremur/fateri nihil nos de diis cognoſcere/neq; de ipſis inq̃:neq; de ipſoꝝ no- ἐσίαν
minibus q̃bus ipſi ſe uocant. Cõſtat enim illos q̃dẽ ueris ſe noïbus nũcupare. Secũdũ uero rectę ὠσίαν
denoïatiõis modũ exiſtimo:ut quẽadmodũ lex in uotis ſtatuit pcari deos/quomodocũq; noïari ἐσίαν
his placet/ita & noſipſos uocemus tãq̃ nihil aliud cognoſcẽtes. Recte nãq; ut mihi uidet̃ eſt de- ἐσίαν
cretũ.quare ſi uis ad hanc inueſtigationẽ pergamus:primo q̃dẽ diis prę fati nos nihil de ipſis cõ οὐσίαν
ſideraturos/neq; enim poſſe cõfidimus:ſed de hoïbus potius/q̃ potiſſimũ opinione circa deos οὐσίαν
affecti noïa ipſis inſtituerũt. Hoc enim a diuina indignatiõe pcul. Her. Modeſte loqui uideris.o ἐσίαν
Socrates:atq; ita prorſus agendũ. So. Nonne a Veſta ſm legem incipiendum? Her. ſic utiq; de ὠσίαν
cet. So. Qua rõne heſtiã hãc nominatã dicemus? Her. p Iouẽ haud facile iſtud inuẽtũ. So. Vidẽ ὠθοῦν
tur probe Hermogenes primi nominũ auctores non hebetes quidã fuiſſe uerũ acuti ſublimiũ ὠσίαν
reꝝ inueſtigatores. Her. Quãobrẽ? So. Talium quorundã hominũ inuentione nomina apparẽt ῥέας
impoſita.ac ſiquis peregrina cõſideret nomina/nihilominus qđ ſibi uult unũquodq; reperiet. κρόνου
quemadmodũ hoc quod nos uſiã.i.eſſentiã nominamus/q̃dã eſtiã nuncupant.alii oſiã. primo
q̃dem ſm alteꝝ nomen iſtoꝝ:haud procul.a ratione uidet̃/rerũ eſſentiã heſtiã uocari. & q̃a nos
qđ eſt eſſentię pticeps heſtiã uocamus:ex hoc recte heſtia poſſet denoïari. Supiores noſtri quon
dam ſia.i.eſſentiam eſſiam uocabant. Quin ẽt ſiq̃s ſacroꝝ ritus aïaduerterit/exiſtimabit ſic eos Opinio Heracliti
putaſſe q̃ hęc poſuerunt. Et enim ante deos oẽs Veſtę ſacra facere/decet eos q̃ eſtiã oïum ueſtã omnia moueri
cognominarunt. Qui itẽ oſia nominarũt/hi ferme ſm Heraclitũ cẽſuerunt fluere oïa ſemp ni-
hilq; cõſiſtere. Cãm igit̃ & ipſoꝝ originẽ ducẽ ipm othun.i.quod ipellit: Qua pp merito ipſum
Oſia.i.impellentem cãm noïari. De his hactenus ita ſit dictũ/uelut ab iis q̃ nihil itelligũt. Poſt
Veſtã ãt de Phea atq; Saturno cõſiderare cõuenit q̃q̃ de ſaturni noïe in ſupiorib⁹ dixim⁹. forte
uero nihil dico. Her. Cur nã.o Socrates? So. O bone uir ſapiẽtię quoddã examẽ aïaduerti.h.q̃le
iſtud? So. Ridiculũ dictu:habet tñ nõ nihil pbabile. Her. Quid ais? & quo pcõ pbabile? So. In- ὠκεανὸν
ſpicere mihi Heraclitũ uideor iã pridẽ ſapiẽter nõnulla de Saturno Pheaq; tradẽtẽ:q̃ & Home τηθὺν
rus dixerat. Her. Qui iſtud ais? So. Ait enim Heraclitus fluere oïa nihilq; manere.reꝝq; ipſarũ τηθύος
pgreſſum amnis fluxui cõparans/haud fieri poſſe inquit ut bis eandẽ in aquam te mergas. Her. διαττόμενον
Vera hæc ſunt: An uidetur tibi ille ab Heraclito diſſentire:qui alloꝝ deoꝝ p genitoribus inſer- ἠθούμενον
uit Pheam atq; ſaturnũ? Nunq̃d putas temere illũ noïa iſtis ipoſuiſſe? Quin & Homerus Ocea- ποσειδῶν
num deoꝝ originẽ inſtituit & Tethydẽ genitricẽ. Idẽq; uoluit:ut arbitror:& Heſiodus. Ait prę ποσίδεσμον.id
terea Orpheus. Oceanũ primũ pulchrifluũ cõiugiũ incohaſſe:q cũ Tethyde germana ſe ſua cõ eſt pediuinculum:
miſcuit. Vide q̃ maxime hęc inuicem cõſonãt oïaq; in opinionẽ Heracliti redeũt. Her Videris
mihi aliquid dicere. So. Tethydis autẽ nomen haud ſatis quid ſibi uelit intelligo. So. Hoc utiq;
idẽ ferme ſignificat/q̃m fontis nomẽ eſt reconditũ. Nã diattomenõ & ethumenõ.i.ſcaturiẽs &
trãſiliẽs/fontis imaginẽ prę ſeferunt: Ex utriſq; uero hiſce noïbus nomẽ Tethydis eſt cõpoſitũ.
Her. Hoc q̃dẽ belliſſimũ ẽ.o Socrates. So. Quid ni? Verũ q̃d deïceps? De Ioue pfecto dixim⁹.
Her. Sic eſt. So. Fratres aũt eius dicamus Neptũnũ atq; Plutonẽ:nomẽq; aliud quo ipſum uo- σάρυ.σάων
cant. Her. prius. So. Videtur Neptũnus ab eo qui primũ noïauit/ieccirco poſidõ uocatus fuiſſe/ πλούτωνα
q̃a euntẽ ipſum maris natura detinuit:neq; pgredi ultra pmiſſit:ſed quaſi uincula pedibus ip- πλούτου
ſius iniecit. Maris itaq; principem poſidona uocauit/quaſi poſi.i.pedibus:deſmõ.i.uinculum ἄδην.ἀδῆς
habeat/ι/uero decoris gratia forte adiectũ fuit. Forſitan non hoc ſibi uult:ſed p.σ.geminũ.λλ. πλούτωνα
primo fuit appoſitũ quaſi dicit̃ πολλὰ εἰδὼς:ideſt multa nocẽs de⁹.fortaſis ab eo quod dr̃ ſiin.i.
quatere. Sion.i.quatiens eſt noïatus:cui.π.ac.δ.fuit adiectũ. Plutonẽ autẽ quaſi plutu..i.diui-
tiarũ datorẽ dicimus:q̃m diuitię ex terrę uiſceribus eruunt̃: Adin uero multitudo interpretat̃
quaſi Aidem.i.triſte tenebroſumue: Atq; hoc nomen horrentes Plutonẽ uocitãt. Her. tu uero
quid ſentis Socrates? So. Vident̃ mihi hoïes circa potẽtiã dei iſtius multifariã erraui ſſe:eumq;
exhorruiſſe ſp:cum minime deceat:porro quiſq; ex hoc primeſcit/ꝙ nemo poſtq̃ defunctus eſt
huc redit ꝙ ue anima nudata corpe illuc abit. Cęteꝝ hæc oïa & regnũ & nomen huius dei eodẽ Quare dictũ vnuſquiſq; pertimeſcit.
tẽdere mihi uident̃. Her. Quo pacto? So. Dicã qđ ſentio:dic age? Vtrũ hoꝝ ualidius uinculum
eſt ad quod uis animal alicubi detinẽdũ/neceſſitas ne/an cupiditas? Her. Lõge o Socrates pſtat

ἄδην
Quæ vehementior cupiditas.
Pluto ſophiſta diſertiſſimus
Philoſophi officiũ.
ἄδης.
ἀειδὲς.
ἀδέναι.
ἄδης.
δημήτηρ
διδοῦσα.
μήτηρ.
ἥρα. ἐρατή
ἤραν. ἠράμη
φερρέφαττα
ἀπόλλω
φερσεφόνην
φερεπάφα
ἐπαφὴν.
φερομένου.
ἄδης
φερρέφατταν
ἀπολούων
ἀπολύων
ἀπολύων
ἁπλοῦν
ἁπλὸν
ἀεὶ βαλῶν
ἀεὶ βάλλων
ἀκόλουθος
ἄκοιτις
α κὰ πόλησις
πόλους
ἁρμονία
συμφωνίαν
ὁμοπολῶν
ὁμοκέλευθον
ὁμόκοιτιν
ἀκόλουθον
ἄκοιτιν
ὁμοπολῶν
μῶσθαι
λήτω
ἐθελήμονα
ληθὼ
λεῖον
ἦθος
ἄρτεμις.

cupiditas. So. An non plurimi adin quotidie ſubter fugerent/niſi fortiſſimo uinculo eosq́ illuc deſcẽdũt/uinceret. Her. Videlicet. So. Quare cupiditate quadã eos: ut uidet̃ potius q̃ neceſſitate deuincit ſi modo uinculo nectit fortiſſimo: Her. Apparet. So. Nõne rurſus multę cupiditates ſunt: Her. Multę. So. Ergo uehementiſſima omniũ cupiditate nectit eos/ſi mõ debet inſolubili nodo cõnectere. Her. Certe. So. Eſt ue uehementior ulla cupiditas q̃ ea qua quiſq; afficitur dum alicuius ↄſuetudine meliorẽ ſe uirum ſperat euadere. Her. Nulla me hercle Socrates. So. Hac de cauſa dicendũ Hermogenes/neminẽ hũc illinc uelle reuerti. Neq; ẽt Sirenes ipſas: imo & eas cęteros oẽs ſuauiſſimis Plutonis orationibus demulceri. Eſtq; ut ratio hæc teſtatur deus hic ſophiſta ꝓcul dubio diſertiſſimus: & ingentia cõfert his q penes ipſum habitãt/beneficta: q uſq; adeo diuitiis affatim abundat/ ut tanta nobis bona ſuppeditet: Vnde & Pluto eſt nuncupatus: An non philoſophi tibi uidet̃ offm̃ ꝙ nolit hoibus corpa habentibus adhęrere/ſed tunc demum admittat eos/cum animus illoꝝ eſt corporeis oĩbus malis cupidinibuſq; purgatus. Ex cogitauit nẽpe hic deus hac rõe ſe aĩos maxime detẽtuꝝ/ſi uirtutis eos auiditate uinceret. Eos autem qui ſtupore & inſania corporis ſunt infecti/ne pater qdem Plutonis Saturnus ipſe: ſuis illis uinculis cohercere ualeret: ſecũq; tenere: Her. Nõ nihil loqui uideris, o So. So. Lõge abeſt Hermogenes ut nomen Adis quaſi aides. i. triſte tenebroſumue ſit dictũ: imo ab eo trahit̃ quod eſt idene. i. noſſe oĩa pulchra. Et hoc itaq; deus iſte a noĩum cõditore adis eſt nũcupat⁹. Her. Quid ꝑterea dicimus de cęteris noĩe Iunoniſq; Apollinis & Mineruę Vulcaniq; & Martis/cęteroꝝq; deoꝝ? So. ceres qdẽ dimiter nuncupat̃ ab ipſa alimentoꝝ largitiõe: quaſi diduſa miter: hoc eſt exhibẽs mater. Era uero. i. Iuno quaſi eratori: amabilis propter amorẽ quo Iupiter in eã afficit̃: Forte ẽt ſublime ſpectans qui hoc nomen inſtituit aerem erã noĩauit: & obſcure locutus eſt ponẽs in fine principiũ. qđ quidẽ patebit tibi/ſi nomen illud frequẽtes ꝓnũptiaueris: Pherephatta. i. proſerpina & appollo nominare nonnulli uerent̃. propterea ꝙ illis ignota eſt noĩum rectitudo. Enim uero ꝑmutantes pherſophonem ipſam conſiderat. graueq; id illis apparet. hoc ãt deę ipſius ſapiẽtiã indicat. Sapĩa utiq; eſt q̃ res fluẽtes attigit: & aſſeq ꝑt. Quãobrẽ pherepapha merito dea hæc nominaret̃ ꝑp ſapientiã/& epaphen. i. cõtactũ. pheromenu. i. eius qđ fert̃: uel tale aliquid. Quo circa adhęret illi ſapiens ipſe Pluto/qa ipã talis eſt. Nũc ãt nomẽ hoc declinãt/ pluris facientes prolatõnis gratiam q̃ ueritatem: ut pherephattam nominent. Idem quoq; circa apollo nomen accidit, nam plærīq; id nomen exhorrent: quaſi terribile aliquid pręſeferat. An noſti? Her. Vera penitus loqueris. So. Hoc aũt ut arbitror huius dei potentię maxime cõuenit: Her. Qua rõe? So. Conabor ſnĩam meam exprimere. nullũ ꝑfecto nomen aliud. Vnũ quatuor huius dei potẽtiis repperiri cõueniẽtius potuiſſet: qđ & cõprehenderet oẽs/& ipſius quodãmõ declararet muſicam/uaticinũ/medicinam/& ſagittandi peritiam. Her. Aperias iã. Mirũ qddam nomen eſſe id ais. So. Congrue quidem cõpoſitũ eſt/conſonatq; utpote qđ ad deũ ptinet muſicũ. principio purgatio purificationeſq; & ſm medicinã/& ſm uaticinũ. Itẽ q̃ medicorum pharmacis ꝑagunt̃/ac uatum incantationes expiationeſq;. lauacra & aſperſiones/unũ hoc intẽdunt/purũ hoiem & corpore & aĩa reddere Her. Sic oĩo. So. Nõne deus qui purgat ipẽ erit Apoluon & apolyon. i. abluens a malis ſoluens quod Apollo ipſe ſignificat? Her. Abſq; dubio. So. Quatenns itaq; diluit atq; ſoluit/ut talium medicus: apoluon merito nũcupat̃. Secũdũ uero diuinationẽ uerũq; & aplum. i. ſimplex, qđ idem eſt recte more Theſſalicoꝝ noĩare hũc poſſumus hi nẽpe oẽs deũ hunc aplon uocãt. Quatenus aũt aiuallon. i. ſp iaculando arcu uehemens eſt aiuallon dici põt/hoc eſt perpetuus iaculator. Secundũ uero muſicã de hoc cogitãdũ. quem admodũ de eo quod dicit̃ acoluthos & achitis. i. pediſſequus/comes/& uxor: in quibus α ut in aliis multis idem quod ſimul ſignificat. In his quoq;, α & poleo ſignificant uerſionẽ: quę ſimul & una peragit̃: quam conuerſionem dicamus: ꝑ hęc in cęlis ſignificatur conuerſio quę ꝑ eos fit quos polos uocamus: & in cantu harmonia: quã dicimus ſymphoniã. Quia in his ut tradũt muſicę & aſtronomie periti harmonia quadam ſimul oĩa cõuertunt̃: hic aũt deus harmonię ꝑſidet homopolon. i. ſimul uertens hęc oĩa/& apud deos/& apud hoies. Quẽadmodũ igit̃ homocheleuton & homochitin. i. ſimul euntẽ & ſimul iacentẽ/uocauimus acholuton & achitin: o: in: a: ꝑmutãtes: ita apollinẽ nominauimus eũ qui erat homopolon/altero. i. interiecto / qa ęquiuocum fuiſſet duro cũ noĩe: quod & his tꝑibus ſuſpicati plerīq; ex eo ꝙ non recte uim noĩs huius animaduertunt/perinde hoc metuũt ac ſi ꝑniciẽ quãdã ſignificaret. Sed reuera nomen hoc omnes huius dei uires cõplectit̃/quẽadmodũ ſupra diximus. Significat enim ſimplicẽ ꝑpetuũ iaculatorem/expiatorẽ & conuertentẽ. Muſas uero & muſicam ab eo quod dicitur moſthe. i. inquirere/ indagationeq; & ſtudio ſapientię tractum eſt. leto. i. latona/d/manſuetudine dicit̃ quia ſit ethelemõ. i. prõpta & expoſita & libens ad id quod petit quiſq; exhibendum. Forte uero ut peregrini uocãt/multi nãq; litho nominãt: qđ nomen tribuiſſe uident̃: qa non rigida illi mẽs ſed mitis ion litho quaſi lion ethos. i. mos lenis & mitis ab illis cognominatur. Artemis. i. diana ex eo qđ

127

Artemes/quaſi integra modeſtaq; ſit pp uirginitatis electionē. Forſitan etiā q̄ſi aretiſhiſtora.i. uirtutis cōſciā uocitauit noīs inſtitutor. Fortaſis ēt dicta eſt artemis q̄ſi Atotō miliſaſis.i.quaſi illa cōgreſſū oderi uiri cū muliere. Vel enim pp hoꝝ aliqd uel pp oīa hmōi nomen eſt inſtitutū. Her. Quid uero dionyſius & aphroditi? So. Magna petis Hipponici filii. Atq; eſt nominū rō his diis impoſitoꝝ gemina:ſeria uidelicet & iocoſa: Seriā qdē ab aliis quęre: Iocoſam aūt nihil phibet recēſere: iocoſi ſane dii ſunt. Dionyſiuſq; eſt didus inō.i.uini dator: q̄ſi didinyſos ioco quodā cognominatus. Vinū aūt merito uocari pt ionus q; efficiat ut bibētes plęriq; mente alienati: ieſthenun Echin.i.mentē habere ſe putēt: De Venere Heſiodo repugnare ñ decet: ſed cōcedere pp ipam ex Aphru.hoc eſt ex ſpuma gñationē a phroditin uocari. Her. At uero Mineruā.o So. Vulcanūq; & Martē cū ſis Athenienſis/ſilētio nō pteribis. So. Haud quaq̄ decet. Her. Non certe. So. Alteꝝ qdē eius nomē quāobrē ſit impoſitū/haud difficile dictu. Her. Quod. So. Palladē eā uocamus. Her. Plane. So. Nomen hoc cenſendū eſt a ſaltatiōe in bello ductū fuiſſe/porro uel ſe ſe uel aliud a terra atollere ſeu manibus aliqd efferre dicimus. Pallin & palleſthe.i. uibrare agitareq; & agitari/& ſaltare & ſaltationē pperi. Her. Abſq; cōtrouerſia. So. Palladē hac rōe uocamus ac merito. Her. Alterū eius nomen quo pacto interpretaris? So. Athenā quęris? Her. Id ipſum. So. Grauius hoc amice: uidenť priſci Athenā exiſtimare quēadmodū hi q his tpibus in Homeri intepretationibus ſunt eruditi. Nam iſtorū plurimi Homerū exponunt Athenā tanq̄ mentē cogitationemq; finxiſſe. Et qui nomina inuenit/tale aliquid de illa ſenſiſſe uideť. immo etiam altius eam extollens ut dei mentē induxit: perinde ac ſic diceret Ethenoe: hęc eſt utens a/pro/η/exteuno quodā ritu.i.uero & σ detrahens forte uero non ita ſed Thia noeſis.i.utpote q̄ diuina cognoſcat: prę cęteris omnibus Theonē ideſt diuina cognoſcētem uocauit. Neq; abre erit ſi dixerimus uoluiſſe illum apellare eam e Ethenoen quaſi ipſa in more intelligentia ſit. Ipſe poſtmodū uel etiam poſteriores in pulchrius ut uidebatur aliquid producendo Atheneam denominarunt. Her. Quid de Vulcano quem hephæſton nominant? So. Quid ais? num generoſum ipſum phaeos hiſtora ideſt luminis prę̄ſidē quęris? Her. Hunc quęſiſſe uideor. So. Hic ut cuiq; patere poteſt. pheſtos eſt &/e.η/ſibi uēdicat. Vnde Epheſtos ideſt luminis p̄ſes eſt dictus. Her. Apparet niſi tibi quoquo modo adhuc aliter uideatur. So. An ne uideať aliter/de Marte interroga. Her. Interrogo. So. Si placet. Ares ideſt Mars diciť ſm arren.i.maſculū & Andrion ideſt forte. Quin ēt ſi uolueris ob naturā quādā aſperā durā atq; inuictā immutabilēq; quod totū Arratō appellať/Aren uocatū fuiſſe/hoc quoq; deo penitus bellicoſo cōueniet. Her Prorſus. So. Deos iam mittamus p deos obſecro: Nā de his differere uereor. Ad alia uero quęcunq; uis me prouoca/ut quales Euthyphronis equi ſunt noueris. Her. Faciā ut petis: ſi unum de me q̄ſiuero. me ſiquidē Cratylus Hermogenē eſſe negat. Inueſtigemus itaq; quid Hermu.i.mercurii nomen ſignificet/ut ſiqd ueri hic loquiť/uideamus. So. Hermes.i. mercurius ad ſermonē ptinere uideť/quatenus hermineus eſt/hoc eſt interpres & nūtius. furtiuus in loquendo ſeductor/ac uehemens cōcinator. Totum id circa ſermonē uerſať. pfecto quēadmodū in ſuperioribus diximus. Irin ſermonis eſt uſus. Sępe uero de hoc Homerus ait. Emeſato.i. machinatus eſt. ex utriſq; igitur nomen huius dei cōponiť: tum ex eo quod loqui eſt/tum ex eo qđ machinari & excogitare dicēda: pinde ac ſi noīs auctor nobis p̄cipere. Par eſt o uiri ut deū illū qui irin emeſato ideſt loqui machinatus eſt/Iremen uocetis. Nos aūt arbitrati ſic elegantius eloqui/Hermen uocamus. Quin etiā iris ab eo quod irin.i.loq nomē habet/pp ea q; nūtia eſt. Her. Probe medius fidius Hermogenē eſſe me Gratylus negauiſſe uideť. Ad orōnis eni: inuētionē hebes ſum. So. Cōſentaneū quoq; amice/Pāna biformē filium eſſe Mercurii. Her. Qua rōne? So. Scis q; ſermo pan.i.omne ſignificat: circuitq; & uoluit ſp/eſtq; geminus/uerus uidelicet ac falſus? Her. Eqdē. So. An non id quod in ſermone uerū/leue eſt atq; diuinū? ſupraq; in diis habitās? Contra quod falſum/infra in hominū multis & aſper atq; tragicus eſt hinc enī fabulaꝝ cōmēta & falſa q̄ plurima/circa tragicā uitam repiunť. Her. Sic. eſt oīo. So. Merito ergo q eſt pan.i.totū nuntias & Aipolō.i.ſp uolūtas. panepolos biformis Mercurii filius diceret: ex ſupioribus pribus lenis ac delicatus/ex inferioribus aſp atq; hircinus. Eſtq; Pan uel ipſe ſermo uel ſermonis frater: ſiqdē eſt Mercurii filis Fratrē uero fratri ſimilē eſſe qd miꝝ? Ceteꝝ iā o beate uir ut & paulo ante rogabā ſermonē de diis hunc abrūpamus. Her. Tales qdē deos ſi uis mittamus. o So. hmōi uero q̄dā pcurrere qd phibet? Solē/Lunā/Stellas/Terrā/Etherem/Aerem/Ignem/Aquam/Ver & Annū. So. Multa ſunt ac magna q̄ poſtulas. Si tamen gratum tibi futurū eſt obſequar. Her. Pergratū plane. So. Quid primum poſcis? an ut ipē narrabas in p̄mis helion.i.ſolem Her. Profecto. So. Manifeſtius id fore uideť ſi dorico noīe quis utať. Dorici enim hailon uocāt: atq; ita uocať ſm Hallizin.i.ex eo q; congregat in unū homines cū exoritur. Itē ex eo q; circa terrā ai hilin.i.ſp reuoluiť. pręterea quia uariat circuitu ſuo que terra naſcūtur. Variare aūt & olim idem eſt. Her. quid uero de ſelene.i.luna dicendū? So. Nomen hoc uideť Anaxagorā premere. Her. So. Cur.

ἀρτεμές
ἀρετῆς
ἵςορα.
ἄροτον.
μισησάσης
διόνυσος
ἀφροδίτη
διδοὺς τῶν οἶνον
διδοίνυς.
οἰόνους
οἴεσθαι νοῦν
ἔχειν
ἀφροῦ
ἀφροδίτην
παλλάδα.
πάλλειν
πάλλεσθαι
ἀθηνᾶν
θεονόη
θεῖα νοήσις
θεονόην
ἠθονόην
ἥφαιστον
φάεος ἵςορα
φαῖςος
ἥφαιςος.
ἄρης.
ἄρρεν
ἀνδρεῖον
ἄρροτον.
ἄρη.
ἑρμοῦ.
ἑρμῆς.
ἑρμηνεύς.
εἴρειν.
ἐμήσατο.
εἰρέμην.
ἑρμῆν.
ἶρις εἴρειν.
πανα. πᾶν
ἀεὶ πολῶν
πᾶν. αἰπόλος
ἥλιον
ἅλιον
ἁλίζειν
ἀεὶ ἱλεῖν
αἰολεῖν
σελήνη
σέλας
νέον.
ἕνον.

σελαναίαν.
σελαενεοάεια.
σελανία
μῆνα. ἄςρα.
μάης
μαοῦσθαι
ἀςραπῆς
ἀςραπὴ. ὦπας
ἀναςρέφει
ἀνας ρωπὴ.
ἀςραπὴ. πῦρ.
ὕδωρ.
ὕδωρ. κύνας.
ἀὴρ. αἴρει.
ἀὲρ ῥεῖ.
ἀήτας
πνευματόρρουν
ἀητόρρουν.
αἰθέρα
ἀεὶ θεῖ
ἀειθεὴρ
γῆ. γαῖαν.
γεννήτειρα.
γεγάασι
ὧραι. ὁρίζουσι.
ἐνιαυτὸς. ἔτος.
ζῆνα. δία
ἐνιαυτὸν. ἔτος
ἐνιαυτὸς καὶ ἔτος
φρόνησις
σύνεσις
δικαιοσύνη
φορᾶς ὄνησις
φορᾶς. ῥοῦ
νόησις
ὄνησιν. φορᾶς
γνώμη
γονῆς
νώμησιν
νωμᾶν
νόησις
νέου. ἕσις.
νεοέσιν
νόησις
νεόεσις.
νέου. ἕσις.
σωφροσύνη
φρονήσεως
ἐπιστήμη
ἐπιστήμην
σύνεσις
συνιέναι
ἐπίστασθαι
σοφία
ἔσυθη
σοῦς.

Q m̃ prę ſe aliq̃d fert antiqulus: qđ ille nuꝑ dixit/ꝙ luna a ſole lumen haurit. Her. Quo pacto? So. Selas idē ē ꝙ lumen? Her. Idem. So. Lumen hoc ꝑpetuo circa lunā Neon & Henō ē. i. nouū ac uetus/ſi mō Anaxagorici uera loquūt. nā circūluſtrās eā cōtinue renouat. Vetus aūt ē mēſis ꝑteriti lumē. Her. Vtiq;. So. Lunā q̃dē ſelaneā multi nominant. Her. Certe. So. Q m̃ uero lumē nouū ac uetus ſꝑ habet/merito uocari deberet Selaenneoaia. Nūc āt cōciſo uocabulo Selanea uocat. Her. Dithyrābicū nomē hoc eſt o So. Veꝝ mena. i. menſem & aſtra quomō interꝑtaris. So. Mēſis q̃dē mies recte ab miuſthe a minuēdo iure nūcuparet. Aſtra uero Aſtrapes. i. corruſcatiōis cognomētū hn̄t. Aſtrape āt q̃a opa Anaſtrephi. i. uiſū ad ſe cōuertit/Anaſtrope dici deberet. nūc cōciniori uocabulo Aſtrape noīat. Her. Vn̄ nomē trahit Pyr & Hydor. i. ignis & aq̃? So. Ambigo eq̃dē utꝝ aut muſa me Euthyphronis deſeruiſſe. aut hoc arduū q̃ddā eē. Aduerte obſecro quo cōfugiā in oīb⁹ q̄cūq; dubito. Her. Quo nā? So. Dicā tibi/ſcis ipē q̄ rōne pyr noīat? Her. Nō hercle. So. Vide q̃d de hoc ſuſpicē. Reor eq̃dē multa noīa Grecos a barbaris eos ꝑſertim q ſub barbaris ſunt habuiſſe. Her. Quorſū hæc? So. Siq̃s rectā iſtoꝝ impoſitionē ẜm Gręcā uocē q̄rat/nō ẜm eā q̄ eſt nomē inuentū nimiꝝ ābiget. Her. Veriſimile id q̃dē. So. Vide itaq; ne nomē Hoc pyr barbaricū ſit: neq; enim facile eſt iſtud græce linguæ accomodare. Cōſtatq; ita hoc Phygios noīare/paꝝ q̃d declinātes & hydor & cynas. i. canes aliaq; ꝑ multa. Her. Vera hæc ſunt. So. Ergo diſtrahere iſta nihil oportet q̄n̄ q̃dē de ipſis nihil dicere q̄ſq̄ p̄t. Quapꝑ noīa illa ignis & aq̄ hūc ĩmodū reiicio. Aer āt ſic ē dictus Hermogenes: q̃a q̄ circa terrā ſūt/eri. i. eleuat: uel q̃a a¹ ri hoc eſt ſꝑ fluit. Vel q̃a eius fluxu ſp̄ūs cōcitat. poetę. q̃ppe flat Aetas nūcupāt. Forte igr̃ aer dr̄ q̄ſi pneumatoꝝ aetoꝝ. i. ſp̄ūs fluēs/uel fluēs flamē. Etherē ꝑterea ſic exponendū arbitror q̄m̃ Ai thi circa aera reō. i. ſꝑ currit circa aerē fluēs: quo circa ai theer dici poſſet. Ge āt. i. terra planius ſenſū exprimit ſi gea dicat. Gea. n. recte genetira. i. genetrix dici p̄t/ut ait Homerus. Nā qđ gegaaſi dr̄/genitū eē inq̃t. Quid reſtat deinceps? Her. Ver. & annus o Socrates: So. Hore q̃dē. i. ueris t̄pa priſca & attica uoce dicēda ſunt ſi uis qđ cōueniēs eſt cognoſcere. Horæ nāq; uocant/q̃a horrizuſi. i. termināt giemē atq; ęſtatē. Vētoſq; & fructus ex terra naſcētes. Eniautos aūt & Etos. i. ānus idē eē uidet. Quod. n. in lumē uiciſſim educit q̄cūq; naſcunt fluntq; ex terra/ip̄mq; in ſe ipſo examinat & diſcernit/ānus ē/& ut ſupra Iouis nomē diximus in duo ſectū: ab aliq̃bus Zena: ab aliis Dia uocari: ita & ānū q̃dā eniautō uocant: q̃a in ſe ipſo/q̃dā Etos/quia examinat. Integra uero orō eſt ip̄m qđ in ſeip̄o examinat. Vn̄ ex orōne una noīa duo ſelecta ſūt: qđ. n. ſimul dr̄/τὸν ἐν αὑτῷ ἐτάζων. i. in ſeipſo examinans diſtinctū dr̄/eniautos & etos. i. ānus. Her. At uero o So. iam lōge ꝑgrederis. So. Longius eq̃dē in philoſophia uideor euagari: Her. Quinimo. So. Forte magis cōcedes. Her. Veꝝ poſt hāc ſpetiē libētiſſime cōtēplarer q̄ rōne recte noīa iſta p̄clara uirtutū ſint impoſita/ut Phroneſis. i. prudētia. Syneſis ĩtelligētia: Diceoſyne iuſtitia. Ac reliq̄ huius gn̄is oīa. So. Haud cōtēnēdum genus nominū ſuſcitas o amice. Verūtn̄ poſtq̄ leontinā pellē ſum indutus/haud deterreri decet: ĩmo p̄clara ipſa/ut ais noīa prudētiæ/intelligētie/cogitatiōis/ſciētie/cęteroꝝq; hmōi cōſiderare. Her. Quin profecto prius deſiſtere nullo mō debem⁹. So. Aedepol nō male mihi de eo cōiicere uideor: qđ mō cōſiderabā. Antiq̃ſſimos uidelicet illos nominū auctores/ut & ſapientū nr̄oꝝ plurimis accidit/ob frequentē ip̄am in rebus ꝑueſtigandis reuolutionē ꝑter cęteros in cerebri uertiginē incidiſſe: quo factū puto ut res ipſę ꝑferri & uacillare illis apparerēt. opiniōis aūt huius cām: haud interiorē uertiginē ſed exteriorē ip̄aꝝ reꝝ circuitū arbitrant: q̄s ita natura habere ſe putāt ut nihil ĩ eis firmū & ſtabile ſit/ſed fluant oēs ferantq; & oīfariā agitēt ſꝑq; gignāt & defluant. Quod q̃dē in his nominibus q̄ nūc relata ſunt cōſpicio. Her. Quo pacto So? So. Haud aduertiſti ſuꝑiora noīa rebus q̄ſi delatis fluētib⁹ & iugi gn̄atiōe trāſlatis ĩpoſita fuiſſe. Her. Nō ſatis ꝑcepi. So. Principio qđ primū retullimus ad aliq̃d hui⁹ gn̄is attinet. Her. Quale iſtud So. phroneſis. i. prudētia ē phoras & Rhu noeſis. i. latiōis & fluxus aīaduerſio: Significare quoq; p̄t recipe Oneſim Phoras. i. latiōis utilitatē. Tādē circa ipſam agitationē uerſat: q̄n ēt ſi uis Gnome. i. cogitatio ſignificat gones nomeſim. i. gn̄atiōis cōſiderationē. nomā q̃ppe conſiderare eſt. noeſis aūt. i. intellectio eſt neu eſis. i. noui deſideriū. nouas. n. res eſſe ſignificat eas fieri ſꝑ. atq; hoc deſiderare & aggredi aīum indicat q nomē illđ inuenit neoſim principio nāq; Noiſis nō dicebat: ſed ꝑ. η. duo/ε ε/ꝑferēda erāt/ut Neoeſis q̄ſi neu. i. noui Eſis appetitio & agreſſio. Sophroſyne. i. t̄pantia illius qđ mō dixim⁹. Phroneſeos. i. prudētie/ſalus & cōſeruatio ē. Epiſteme. i. ſcīa ab eo ꝙ inſtat & ſeq̄t/tractum ē q̄ſi res fluētes ſollers aīus ꝑſequat: inſtetq; & comitet. at neq; ex mora poſterior. neq; p̄curſiōe fit prior. Quare e interiecto epiſtemen uocare decet. ſyneſis tanq̄ ſyllogiſmus. i. rōcinatio q̄dā eē uidet. Cū aūt Symene dicit idē intelligit ac ſi diceretur Epiſtaſtę. Nam oſ̄dit cū rebus animū congredi. Sophia. i. ſapientia agitatiōis eſt tactus. Obſcurius autē & alienius hoc a nobis. Veꝝ animaduertendū eſt in poetis quotiens uolunt aduentātē aliquē & irruentē exprimere. Eſythe ideſt erupit proſiliit dicere. Quin & illuſtri cuidam apud Lacedęmonios uiro nomen erat ſus

Ideſt pręces. Sic enim Lacedęmones cõcitatiõis ĩpetũ indicát: qſi itaq; oĩa pferanť/huius ipſius
agitatiõis q̃ eo ꝙ ſus dr̃/ſignificať/epaphen.i.tactũ pceptionẽq; ſophia demõſtrat. Agathõ.i.
bonũ cuiuſq; naturę: agaſton.i.ãmirabile/amabile/delectabilẽ ſignificat. Enĩ uero poſtq̃ fluunt
oĩa partim celeritas ptim tarditas ineſt. Eſt igiť nõ oẽ uelox: ſed ipſi⁹ aliqd agaſton. Quod qdẽ
agaſton ipſius Agathon noĩe declarať. Dicęoſyne.i.iuſtitia ꝙ dicęu ſyneſim.i.iuſti intelligẽtiã
importet facile cõiicere puſſumus. Quid aũt ipſum dicęõ ſibi uelit/difficile cognitu. Videť aũt
hucuſq; a multis qđ dictũ ẽ cõceſſum/reliquũ uero dubiũ. Et enĩ qcũq; totũ mobile arbitrãtur
plurimũ agitari ipſũ exiſtimãt. pq; oẽ aliqd pmanere quo ſingula fiãt: quodue tenuiſſimũ ſit &
uelociſſimũ. Neq; enĩ p oĩa diſcurrere poſſe/niſi adeo tenueſit ut nihil poſſit obſiſteř penetrãti:
& adeo uelox/ut cęteris qſi ſtãtib⁹ utať. Q m̃ uero gubernat oĩa diaion.i.diſcurrẽs & pmanãs:
merito dicęon eſt apellatũ .x. uno politioris plãtiõis grã interiecto: hactenus qđ mõ dixim⁹ in
ter plurimos cõſtat hoc eẽ iuſtũ. Ego ãt Hermogenes ut pote diſcẽdi deſiderio flagrãs hęc oĩa
pſcrutat⁹ ſum: & in arcanis pcępi ꝙ hoc ipm̃ iuſtũ ſit & cã/quo enĩ res ipſe fiũt/hoc ẽ cã/pprieq;
ita uocari iſtđ debere q ſpiã tradidit. Cũ uero ab his iã auditis iſtis nihilomin⁹ diligẽter exqro:
qd ipm̃ iſtũ ſit/qñ qdẽ ita ſe habet/uideor iã ulterius q̃ decet exigere. & caueã ut dr̃ uallũq; ſuper
gredi. Satis enim ſup que rogaſſe me & audiſſe reſpondent: meq; uolentes explere alius aliud
afferre conantur neque/ultra conſentiunt. Quidã ait iuſtũ hoc/ſolẽ eſſe. Solum quippe ſo'em
diſcurrendo calefaciendoq; omnia gubernare. Cum uero hoc alacer cuidã quaſi pręclarũ ali-
quid audiuerim refero/ſtatim ille me ridet/queritq; nunqd exiſtimẽ poſt ſolis occaſum iuſtum
nihil hoĩb⁹ ſupeſſe? pcõtãti itaq; mihi qd ille ſentiret. Ipm̃ ait ignẽ iuſtũ exiſtere: neq; id cognitu
facile. q̃re alius inqt nõ ignẽ ipſum: ſed ipm̃ potius innatũ igni calorẽ. Alius hec oĩa p nihilo ha
bet/eẽ enĩ iuſtũ mẽtẽ illã quã induxit Anaxagoras dñam certe illã ſuapre natura/nec alicui miſtã
exornare oĩa inqt p oĩa penetrãtẽ. Hic eqdẽ o amice in maiorẽ ãbiguitatẽ ſum plapſus q̃ antea
dũ nihil de iuſtitia ſciſcitabar. Cetex ut redeamus ad id cuius gratia diſputamus/nomẽ illi tale
pp hęc/quale diximus eſt tributũ: Her. Videris o Socrates ex aliquo audiſſe hęc: neq; ex tua offi
cina ruditer deprõpſiſſe: So. Quid alia? Her. Nõ ita. So. Attende igiť: forte nãq; in reliqs te de
cipere: quaſi q̃ affectã nõ audiuerim. poſt iuſtitiã qd reſtat? Andriã.i.fortitudinẽ nõdũ pegimus
iniuſtitia ſane obſtaculũ eius eſt quod diſcurrit p oĩa. Andria in pugna uerſať: pugna in rebus
ſiqdẽ fluunt/nihil aliud q̃ fluxus ipſe cõtrarius. Quapp ſiqs/d/ſubtraxerit ex noĩe hoc andria no
mẽ quod reſtat Antria opus ipſum declarat. cõſtat plane ꝙ nõ fluxus cuiuſq; cõtrarius R hoe.i.
fluxus fortitudo eſt: ſed oppoſitus illi q pręter iuſtũ ſit fluxui. Neq; enim aliter fortitudo eſſet
laudabilis. Arten aũt.i.mas & aner.uir a ſimili quodã ducunt originẽ.ſ.ano rhoe.i.ſurſũ fluxu.
Gine uero ideſt mulier quaſi gone ideſt fœcũda & generatrix. Thely ideſt fæmina ab theles.i.
papilla dicitur. Thele autem uideť Hermogenes dici: quia thelemo ideſt germinare pululare-
que facit ut irrigans ea quę irrigantur. Her. Sic apparet o Socrates. So. Thallin ideſt uiręſcere
ut mihi uidetur augmentum iuuenum repręſentat: quaſi uelox quiddam & ſubitum: quod in-
nuit ille qui nomen cõflauit: ex thin.i.currere: & halleſthe.i.ſaltare. Aĩaduertis me uelut extra
curſum dlatũ poſtq̃ plana ac puia nactus ſum? Multa quoq; ſupſunt quę ad ſeria ptinere uidẽť.
Her. Vera loqueris. So. Quotũ unũ ẽ ut uideamus qd Techne.i.ars importet. Her. Prorſus.
So. Nõ ne hoc hexin ni.i.habitũ mẽtis oñdit/ſi τ/demiť iterſeriť aũt.o.mediũ inter/χ & ν: & ν.
Her. Aride nimiũ Socrates & inculte. So. An ignoras btẽ uir noĩa uetera diſtracta iã eẽ atq; cõ
fuſa a ſermonis tragici ſtudioſis elegãtię gratia addẽtibus & ſubtrahentibus lr̃as? Ac ptim tpis
diuturnitate: ptim exhortatiõis ſtudio undiq; puertẽtib⁹: ut ecce in catoptro.i.ſpeculo q̃ abſur
dũ eſt/r/ipſius additamentũ? Talia certe: ut arbitror faciũt q oris illecebras pluriſq̃ eſtimãt ue-
ritatẽ. Quãobrẽ cũ multa noĩbus ipſis adiiecerint tandẽ effecerunt ut nemo iã nominũ ſenſum
animaduertat. Quẽadmodũ dũ ſphinga.i.monſtrũ quoddã pferũt: cũ phiſga pronũtiare de-
beret: ac cętera multa pfecto ſi dareť cuiq; arbitratu ſuo & demere & addere/magna utiq; eſſet
licentia: & quodlibet nomẽ cuiq; rei unuſqſq; tribueret. Her. Vera narras. So. Vera plane: ſed
enim mediocritatẽ quãdã atq; decox ſeruare te decet preſidẽ ſapientẽ. Her. O utinã. So. Atq;
& ipſe o Hermogenes opto: uerũ ne exacta nimiũ diſcuſſiõe uir felix exqras: ne uin meã prorſus
exhaurias. Aſcendã qppe ad ſupradictox apicẽ: poſtq̃ poſt artẽ cõſiderauerimus: mechanẽ.i.
machinationẽ excogitationẽq; ſollertẽ. Videť aũt ſignificare idẽ quod multũ ptingere & adſcẽ
dere. Cõponiť ergo ex his duobus mecus.i.longe & multũ & aniti.i.adſcendere penetrare per
tingere. Sed ut mõ dicebã ad ſummũ dictox pueniẽdũ eſt. Quęrẽdũq; qd nomina iſta ſignifi-
cant arete.i.uirtus & cacia.i.prauitas. Altex qdẽ nõdũ reperio. altex patere uideť: Nam ſupe-
rioribus oĩbus cõſonat: nẽpe tanq̃ eant oĩa cacos ion.i.male uadẽs/cacia.i.prauitas erit: q̃re cũ
aĩa male ad res ipſas accedet cõiter praua diceť: pprie uero ac maxime pcedẽdi hęc difficultas
indilia.i.timiditate patet: quã nõdũ declarauim⁹/ptermiſimus enim. Oportebat aũt cõtinuo

σοῦς.
ἐπαφὴν.
ἀγαθὸν.
ἀγαστὸν.
δικαιοσύνη
δικαίου.
σύνεσιν.
δίκαιον.
διϊόν.
δίκαιον.
ἀνδρείαν.
ἀνρεία.
ῥοῦ.
ἄῤῥεν. ἀνὴρ.
ἄνω. ῥοῦ.

Prouerbium caueã & uallũ ſupgreditur

γυνὴ. γονὴ.
θηλυ.
θηλῆς.
θηλὴ.
τεθηλέναι.
θάλλειν.
θεῖν. ἅλλεσθαι.
τεχνη.
ἕξιν νοῦ ἔχονόη.
κατόπτρῳ.
σφίγγα.
σφιγὸς
μηχανὴν
μήκους. ἀνύειν.
ἀρετὴ.
κακία.
κακῶς ἰὸν.
κακία
δειλία.

Tempoꝛis longinquitas & hominis nomina uetera peruertut.

poſt fortitudinẽ ipſam inferre: Multa inſup alia ꝑteriiſſe uidemur: dilia ſignificat duꝫ aĩe uin-
culũ deſmos enĩ uĩculũ eſt. lian uero forte qdã durũq; ſignificat. q̃re timiditas uehemẽs ac ma
ximũ eſt aĩe uinculũ: queadmodũ & aporia. i. defect⁹ inopia dubiũ malũ qddã eſt: ac ſumatim
quodcũq; ꝓgreſſus ipſius ĩpedimẽtũ: idq; male eſſe uꝛ oñdere in ipſa uidelicet motiõe ĩpediri
atq; detineri. Quod cũ aĩa ſubit prauitate plena dꝛ: qđ ſi illud prauitatis nomẽ talib⁹ q̃buſdã cõ
petit: cõtrariũ arete. i. uirtus ſignificabit: ĩ primis. qdẽ facultatẽ agileq; ꝓgreſſũ. deinde ſolutũ
& expeditũ aĩę bonę ĩpetũ eẽ oportet. Quãobrẽ abſq; ĩpedimẽto obſtaculoq; airheõ. i. ſp fluẽs
iure cognoĩari poſſet airite forte uero & ęretẽ uocat qs qa ſit hitus iſte heretotatos. i. maxie eli-
gẽdus: Verũ cõciſo uocabulo arete denoĩaꝛ: forſitã me fingere dices: Ego ãt aſſero ſi mõ nomẽ
illud prauitatis qđ rettuli recte eſt ĩductũ/recte quoq; & iſtud uirtutis nomẽ ĩduci: Her. At ca-
con/i. malũ ꝑ quod ĩ ſupioribus multa dixiſti qd ſibi uult? So: Extraneũ qdã ꝑ louẽ ac ĩuẽtu diffi
cile: Itaq; ad hoc ẽt machinamẽtũ illđ ſupi⁹ afferã: Her. Quid iſtud? So. Barbaricũ qddã & hoc
eſſe dicã: Her. ꝓbe loq uideris: So. Ceterũ hęc iam ſi placet mitam⁹: Nomina uero iſta calon &
eſcron. i. pulcrũ & turpe conſideremus: Quid eſcron inuat ſatis mihi patere uideꝛ. Nẽpe cum
ſuperioribus cõuenit uideꝛ q noĩa ſtatuit/paſſim agitatiõis impedimẽtũ uituperare: ut ecce/ai
iſchonti rhun. i. ſemp impediẽti fluxũ/nomẽ dedit aiſchorũ. Nũc uero per ſtringentes ęſcron
apellãt Her. Quid calon. i. pulchrũ? So. Hoc cognitu difficilius q̃q̃ ipſum ita deducitur/ut har
monię dũtaxat & lõgitudinis gratia ipſum/α/ſit ꝓductũ: Her. Quo pacto? So. Nomẽ hoc cogi-
tatiõis cognomentũ qddã eſſe uideꝛ. Her. q iſtud ais? So. Quã tu cauſam apellatiõis rei cuiuſq;
cenſes? an nõ quod noĩa tribuit? Her. Omnino So. Nõ ne cã hęc cogitatio eſt uel deorũ uel ho-
minũ uel amboꝝ. Her. Nẽpe. ſo. Ergo caleſam. i. quod uocat res: & calõ idẽ ac cogitatio ſunt.
Her. Apparet. So. Quęcũq; mẽs & cogitatio agũt/laudãda ſunt: q̃ nõ uitupãda. Her. Prorſus.
So. Quod medicinę particeps/medicinę opa efficit: quod fabrilis artis/fabrilia. Tu uero qd ſẽ
tis? Her. Idẽ. So. Pulchrũ itaq; pulchra: Her. Decet: So. Eſt ãt hoc ut dixim⁹ cogitatio. Her. Ma
xime. So. Nomẽ itaq; hoc cal. iõ. pulchrũ merito erit prudẽtię cognomentũ/talia quędã agen-
tis: qualia affirmãtes pulchra eſſe diligimus. Her. Sic apparet. So. Quid ultra generis huius re
ſtat inueſtigandũ? Her. Quę ad bonũ & pulchrũ ſpectant Cõferentia uidelicet/utilia/cõducibi
lia/emolumẽta horumq; contraria. So. Quid ſympheron. i. conferens ſit/ex ſupioribus ipſe in
uenies. Nã nominis illius quod ad ſciam attinet/germanũ/qddã apparet. Nihil enim p̃ſe fert
aliud q̃ phoram. i. lationẽ animę ſimul cum rebus: quæ ue hinc ꝓueniunt/uocari ſympheronta
& ſymphora. i. conferẽtia: ex eo qđ ſimul circũferunꝛ. Her. Videꝛ. So. zerdaleon aũt. i. emolu-
mentũ ab cerdus. i. lucro. Cerdos uero/ſiquis enim pro v δ/noĩ/huic inſerat/quod uult expri-
mit. Nã bonũ alio quodãmõ nominat. Quod eni oĩbus κεράννυται. i. miſceꝛ diffuſum ꝑ oĩa hãc
ipſam eius uim/ſignificans/nomẽ illud excogitauit δ pro v apponẽs/ac cerdos pronuntiauit.
Her. Quid aũt lyſitelũ. i. utile. So. Videꝛ o Hermogenes nõ ſicut caupones hoc utunꝛ: iccirco
lyſitelum uocari/qa analoma apolye. i. ſumptus ultat & minuit. Verũ qa cũ uelociſſimũ ſit res
ſtare non ſinit/neq; ꝑmittit lationẽ telos. i. finẽ ꝓgreſſionis accipere atq; ceſſare: ſed ſoluit ſemꝑ
ab illa fugatq; ſiqs terminus ſupueniat: ipſamq; ĩdeſinẽtẽ immortaleq; p̃bet. hac rõne bonum
lyſitelũ uocatũ arbitror. ipm enĩ motiõis lyon telos. i. ſoluẽs terium lyſitelum uocari uidetur.
Ophelimũ uero. i. ɔducibile pegrinũ nomẽ eſt. & ſępe numero Homerus uerbo ẽ uſus. ẽ ãt hoc
augẽdi faciẽdiq; cognomẽtũ. her. Quid de hoꝝ ɔtrariis ẽ dicẽdũ? So. Quę ꝑ negationẽ iſtoꝝ
dicunꝛ tractare nequaq̃ oportet. her: Quę nã iſta? ſo. Aſymphorõ/anopheles: alyſiteles/acer-
des. Her: Vera loq̃ris. So: Sed ulauerõ/& zemiodes. i. noxiũ & dãnoſũ. Her. Certe. So. Vlauerõ
qdẽ: ulapton rhũ eſſe dicit. i. quod uult apti. i. ĩpedire & coercere. rhũ. i. fluxũ/hoc ãt paſſim ui
tupat quodq; uult apti rhũ recte uulapteꝝ appellareꝛ. uerũ ornat⁹ gr̃a ulaueron arbitror noĩa
tũ. Her. Varia tibi ſuboriũtur o Socrates noĩa. atq mihi uideri in pñtia q̃ſi Paladię legis p̃ludiũ
quoddã p̃cinuiſſe/dũ nom̃ hoc uulapteꝝ ꝓnũtiates. So. Nõ ego in cã ſũ Hermogenes: ſed q no
mẽ ipm iſtituerũt? Her. Vera loq̃ris Verũ zemiodes qd? So. Quid eẽ dẽat zemiodes dicã Her
mogenes: & uide q̃ uere loq̃r/quotiẽs dico ꝙ addẽtes ac demẽtes lr̃as lõge noĩum ſenſũ uariãt:
adeo ut ſepe exiguũ qd mutãtes/cõtrariã ſignificationẽ ĩducãt: quod appet hoc in noĩe deon. i.
oportunũ: uenit hoc mihi nup ĩ mẽtẽ/de eo quod dicturus ſum cogitãti. Recẽs ꝓfecto uox iſta
nobis pulchra: coegitq; cõtrariũ ſonare nobis deon & zemiodes/ſenſũ ipm cõfundẽs. Vetus ãt
qd nom̃ utrũq; uult explicat. Her. Qui iſtuc ais? So. Dicã eqdẽ: haud te ꝑterit maiores nr̃os fre
quẽter i &/δ/uti ſolitos: nec rarius mulieres: q̃ maxime priſcã uocẽ ſeruant. Nũc autẽ pro/i/uel
ipſum/ι/uel. η. adhibent. pro/δ/uero/ζ/quaſi hęc magnificentius quiddam proferãt. Her. Quo
pacto? So. Vt ecce uetuſtiſſimi uiri himeram diẽ uocabãt. poſteriores autẽ partim emerã ꝑtim
himerã uocãt. Her. Vera hęc ſunt. So. Scis igiꝛ uetuſto illo noĩe tm̃ mẽtẽ eius q nomẽ impoſuit
declarari. Nã ex eo quod himiruſin. i. d̃ſiderãtib⁹ hoĩb⁹ gratulãtibuſq; e tenebris lumẽ emicuit

δειλίαι
δεσμὸς
λίαν
ἀπορία
ἀρετὴ
ἀεὶ ῥέον
ἀεὶ ῥέουσαν
αἱρετὴν
αἱρετωτάτης
ἀρετὴ κακὸν
κακὸν
αἰσχρὸν
ἀεὶ ἴσχοντι
τὸν ῥοῦν
αἰσχόρρουν
καλὸν
καλέσαν
καλὸν
καλὸν: καλὰ
καλὸν
συμφέρον
φορὰν
συμφέροντα
σύμφορα
κερδαλέον
κέρδος
κέρδος
λυσιτελοῦν
λυσιτελοῦν
ἀνάλωμα
ἀπολύει
τέλος
λύον: τέλος
ὠφέλιμον
ὀφέλλειν
ἀσύμφορον
ἀνωφελὲς
ἀλυσιτελὲς
ἀκερδὲς
βλαβερὸν
ζημιῶδες
βλαβερὸν
βλάπτον
τὸν ῥοῦν: ἅπτειν
ἅπτειν τὸν ῥοῦν
βουλαπτεροῦν
βλαβερὸν
βουλαπτεροῦν
ζημιῶδες
ζημιῶδες
δέον
δέον
ζημιῶδες
ἱμέραν
ἑμέραν
ἡμέραν
ἱμείρουσι

diem himerã cognominarũt.Her.Apparet.So.Nũc aũt ita more tragico decãtatũ eſt/ut qd ſi
bi uelit hemera nequaq̃ intelligas:quãq̃ arbitrant̃ nõnulli himerã dici ꝙ himera.i.mãſueta q̃ꝗ
efficiat.Her.Ita mihi uiſ.So.Neq; te fugit ueteres cygon.i.iugũ:dyogon uocauiſſe.Her.Plãe,
So.Eni uero cygon nihil aperit at dyogon dyin agogẽ.i.duorꝫ cõductionẽ ligãdi ſimul grã mõ
ſtrat.Idẽq; eſt de multis aliis iudicãdũ.Her.Patet.So.Eadẽ rõne Deon ita ꝓnũptiatũ cõtrariũ
nominũ oĩm q̃ ad bonũ ſpectãt oñdit.porro boni ſpẽs exiſtẽs deon deſmos.i.uinculũ quoddã
& ĩpedimẽtũ ꝓceſſionis eſſe uiſ:tãq̃ ulaueru.i.noxii affine qddã.Her.Ita maxĩe apparet o Socra
tes.So.Veꝝ nõ ſic in hoĩe ueteri:qd uiriſimilius eſt recte ĩſtitutũ fuiſſe q̃ noſtrũ.Nẽpe cũ ſupio
ribus bonis cõſenties:ſi p/ε/i/uetus reſtituas.Neq; enĩ Deon/ſed Dion bonũ illud ſignificat qd
ſp nominũ laudat inuẽtor.Atq; ita ſecũ ipſe nõ diſſidet immo ad idẽ ſpectãt:Deon quaſi Dion
Ophelimon:lyſitelũ/cerdaleon/agathon/ſympheron:euporon.i.facile ad ꝓgreſſum:uniuerſũ
hoc diuerſis noĩbus innuit/aliqd p oĩa penetrãs/oĩaq; phornans:idq; ubi laudatũ:Quod uero
obſtat & detinet ĩprobatũ:Quin ẽt in noĩe hoc Zemiodes/ſi ueterũ more.δ/pro/F/poſueris/ap
parebit tibi nomẽ iſtud dunti ion.i.liganti ſiſtentiq; quod pergit ĩpoſitũ:unde & Demiodes co
gnominãdũ.Her.Quid hydonẽ lype/epithymia:Voluptas:ſcilicet dolor cupiditas.Socrates:
& huius generis reliqua?So.Haud nimis obſcura mihi uident̃ Hermogenes?Hidone.i.uolup
tas ſiquidẽ actionis illius nomẽ eſt q̃ ad oniſim.i.utilitatẽ emolumẽtũq; rẽdit/δ.uero adiectum
facit ut p eo quod eſt ioniſis Hidone pferat̃.lype.i.dolor a dialyſeos.i.diſſolutiõe corpis trahi
uidet̃.Nã in huius modi paſſione corpus diſſoluit̃:Ania ideſt triſtitia quod ĩpedit iene ideſt ire
demonſtrat:algedõ.i.cruciatus:peregrinũ nomẽ uidet̃ ab alginu dictũ.Odine.i.dolor & affli
ctio ab endyſeos.i.ingreſſione doloris denoĩat̃.Her.Videt̃.So.Achthedon.i.meror langorq;
latõnis grauedinẽ tarditatẽq; ſignificat:chara uero.i.letitia gaudiũq; a diachaſeos.i.pfuſione
& Eupoias.i.facilitate Rhoes.i.motiõis aĩæ dicit̃.terpſis.i.delectatio ab terpnu.i.oblectamẽ
to ducit̃.Terpnõ ãt a pnoi.i.inſpiratione delectatiõis in aĩam:Quare merito uocaret̃ ẽpnum
.i.inſpirans.Tẽporis ãt interuallo ad terpnon deuentũ eſt.Euphroſyne.i.hilaritas & alacritas:
quã ob cãm dicat̃ aſſignare nihil opus:Nã cuiq; patet nomen hoc trahi ab eo quod dicit̃ Eu.i.
bene ſymphereſthe.i.una ſeq̃ q̃ſi dicat̃ aĩa bñ res aſſeq.Vñ eupheroſyne uocari deberet:tamẽ
Euphroſynẽ appellamꝰ:Sed neq; difficile ẽ aſſignaꝛ qd epithymia.i.cupiditas ſibi uelit Nomẽ
qppe hoc uim tendentẽ in thymon.i.aĩum & irã & furorẽ oñdit:rhymos aũt a thyſeos & zeſeos
ideſt flagrantia feruore & ĩpetu aĩę.pinde Himeros.i.ſuauis & blãda pfuſio/dicit̃ Rho.i.fluxu
aĩam uehemẽter alliciente.ex eo enĩ ꝙ Hiemenos Rhi ideſt ĩcitatus rerũq; appetẽs fluit aĩam
uehementer attrahit pp impetũ ſiue incitamentũ fluxus:ab hac tota in himeros eſt nũcupatus.
Preterea pothos uocat̃.i.deſideriũ:quod ſane preſentẽ ſuauitatẽ nõ reſpicit/queãdmodũ hime
ros:ſed habẽtẽ ardet.Vñ pothos dicit̃ quaſi a põtos.i.abſentis cõcupiſcẽtia.Idẽq; ipſe in id qd
gratum ẽ animi nixus/pñte eo quod cupit̃ himeros abñte pothos denoĩatur.Eros aũt.i.amor
quia iſrhi.i.influit extrinſecus:neq; ppria eſt hñti Rhoe.i.fluxio iſta:ſed ĩfuſa p oculos:Quapp
ab eſrin.i.influere:eſros.i.influxio/amor ab antiqs noſtris appellabatur:Nam/o/p/con utebant
tur:nunc aũt eros dicitur p/ω/interpoſito.Veꝝ qd deinceps conſiderandũ pcipis.Her.Doxa
ideſt opinio & talia quedã unde nomen hñt?So.Doxa uel a diozi ideſt pſecutione dr qua pgit p
ſequit̃ aĩa/conditionẽ rerũ inueſtigans:uel a tozu uole.i.arcus iactu.Videt̃ autem hinc potius
dependere Oieſis.i.exiſtimatio huic conſonat:Oñdit qppe iſin.i.ingreſſum aĩę in unũ quodq;
cõſiderãdum oĩn ideſt q̃le ſit:queãdmodũ & uule.i.uoluntas a uole.i.iactu dicit̃.Et uuleſthe.i.
uelle pp ipſum attingendi nixum ſignificat ẽt ephieſthe.i.cupere & uuleueſthe.i.cõſulere.Oĩa
hæc opinionem ſequentia/uoles ipſius ideſt iactus & nixus imagines eſſe uident̃:Queãdmodũ
cõtrarium.auulia.i.priuatio uoluntatis/defectus quidã conſequendi impos apparet:q̃ſi nõ cõ
tendat.neq; etiam quod intendit uult/cupit/inueſtigat/adiſpicatur.Her.Frequentiora hęc cõ
gerere uideris o Socrates.So.quare finis iã ſit fauente deo.Volo tamẽ adhuc Anancem & Ecu
ſion.i.neceſſarium & uolũtariũ declarari.Nẽpe ſuperioribus iſta ſuccedunt Ecuſion equidem
eſt icon.i.cedens neq; renitẽs, hoc ſiquidem nomine declarat̃ icon ionti.i.cedens eunti ideſt
quodue ex uoluntate perficit̃.Ananceon uero.i.neceſſariũ & obſiſtens cum pręter uolũtatem
circa errorem inſcitiamq; uerſabitur.deſcribitur autem ex proceſſu ſm neceſſitatem: quoniã
in uia aſpera denſa inceſſum prohibent.Vnde Anãceon dictum eſt/quaſi per Ancus ion.i.per
uallẽ uadens.Quouſq; uero uiget robur ne deſeramus.Quãobrem interroga ammabo neq;
deſiſtas.Her.Ecce rogo quę maxima ſunt & pulcherima.Alethiam.i.ueritatem & Pſeudos.i.
mendacium.& on.i.ens.& quare id quo de hic agimus onama.i.nomen dicitur.So.Quid uo
cas maleſthe?Her.Voco equidem inquirere.So.Videtur nomen hoc ex ſermone illo cõflatũ/
quo dicitur on.i.ens eſſe/cuius nomen inquiſitio eſt.Quod clarius certe comprehendes in eo
quod dicimus onomaſton.i.nominandum hic enim exprimitur nomẽ quid ſit entis uidelicet

ἡμέραν. ἡμέρα.
ἡμέρα ἥμερα.
ξυγὸν. δυογὸν.
ξυγὸν. δυογὸν.
δυοῖν. ἀγωγήν.
δέον δεσμὸς
βλαβερῶν.
δέον. δίον.
ὠφέλιμον.
λυσιτελοῦν
κερδαλέον.
ἀγαθὸν
συμφέρον.
εὔπορον
ζημιῶδες
δοῦντι τὸ ἰόν.
δημιῶδες.
ἡδονή. λύπη
ἐπιθυμία. ἡδονή
ὄνησιν. ὄνησις
ἡδονή. λύπη.
διαλύσεως. ἀνία.
ἰέναι. ἀλγηδών.
ἀλγεινοῦ. ὀδύνη.
ἐνδύσεως.
ἀχθηδών. χαρὰ
διαχύσεως
εὐπορίας. ῥοῆς
τέρψις. τερπνοῦ.
πνοῆ. ἔρπνουν
τερπνὸν.
εὐφροσύνη.
εὖ. συμφέρεσθαι.
εὐφεροσύνη.
εὐφροσύνην
ἐπιθυμία. θυμὸν.
θυμὸς. θύσεως.
ζέσεως. ἵμερος.
ῥῷ. ἱέμενος. ῥεῖ.
ἵμερος. πόθος.
ἵμερος. πόθος.
ἀπόντος. ἵμερος.
πόθος. ἔρως. ἐσρεῖ
ῥοή. ἐσρεῖν. ἔσρος
ἔρως. δόξα. δόξα.
διώξει. τόξου. βουλή
οἴησις οἶσιν. οἷον
βουλή. βολή.
βούλεσθαι.
ἐφίεσθαι. βουλεύ-
σθαι. βολῆς.
ἀβουλία.
ἀνάγκην.
ἑκούσιον.
ἑκούσιον.
εἶκον. εἶκον. ἰόντι.
ἀναγκαῖον.

ἀναγκαῖον.
ἀγκουσίον.
ἀλήθειαν.
ψεῦδος.
ὄν.ὄνομα.
μαίεσθαι.ὄν.
ὀνομαστόν.

Inqſitio. Alethia uero ſicut & alia cõponi uſ. Nã diuina entis latio noĩe hoc includiť. alethia q̃ſi exiſtẽs thia. ale. i. diuina q̃dã uagatio pſeudos aũt cõtrariũ motiõis. Rurſus hic uitupať agitationis obſtaculũ. quodue ſiſtere cogit. Nã a catheudo. i. dormis duciť. pſ. uero adiectũ ſenſum nominis occulit. On uero & uſia. i. ens & eſſtia cũ alethia. i. ueritate cõgruãt/ſi I apponať. nã ion. i. uadẽs ſignificat. At ucon. i. nõ ens: qdã noĩant ucion. i. non uadẽs. Her. Hęc mihi uideris o Socrates fortiter admodũ diſcuſſiſſe. Ve℞ ſiqs te pcõteť q̃ ſit recta iſto℞ interp̃tatio: q̃ dicunť ion. i. uadẽs. Rheon. i. fluẽs. Dun. i. ligãs ac detinẽs: qd illi potiſſimũ reſpõdebimus? habes ne? So. Habeo eqdem: pfecto nup ſubcurrit nobis aliqd cuius reſpõſione qcq̃ uideamur afferre. Her. Quale iſtud. So. Vt qđ minime cognoſcimus: barbaricũ eſſe dicamus: forte. n. ptĩ reuera talia ſunt. forte uero ptĩ ac p̃ſerti noĩa pria tẽpo℞ confuſſiõe inſcrutabilia. Et. n. cũ paſſim uocabula diſtrahanť: nihil mirũ eẽt ſi priſca lingua cũ nr̃a collata nihilo a barbarica uoce differret. Her. Haud alienũ ẽ a rõne qđ dicis. So. Cõſentanea qdẽ aſtero: nõ tñ iccirco certamẽ excuſationẽ uť admittere: Sed conemur hęc diſqrere: atq; ita cõſideremus: ſiqs ſp uerba illa p q̃ nomẽ dť q̃reret: rurſuſq; illa p q̃ dicunť uerba ſciſcitareť pgeretq; ita pqrere/nõ ne q rñdet/defatigari tãdẽ & renuere cogereť? Her. Mihi ſane uť. So. Qñ itaq; q reſponſum denegat/merito ceſſabit? An nõ poſtq̃ ad noĩa illa puenerit/q̃ cęctero℞ ſunt & ſermonũ & nominũ elemẽta? Hęc utiq; ſi elemẽta ſunt/ex aliis noĩbus cõpoſita uideri nõ debẽt: queadmodũ ſupra Agathõ. i. bonũ diximus ex Agaſtu. i. iocũdo amabiliq;: & Thou. i. ueloci cõpoſitũ: Thoon rurſus ex aliis cõſtare dicemus. Illaq; ex aliis: ſed poſtq̃ ad id puenerimus qđ ultra ex aliis noĩbus nõ cõſtituiť/merito nos ad elemẽtũ pueniſſe dicemus/nec ulterius hoc in alia noĩa referẽdũ. Her. Scite mihi loq uideris. So. An nõ ea de qbus paulo añ iterrogabas noĩa elemẽta ſunt? oportetq; rectã illo℞ rõnẽ aliter q̃ reliquo℞ iueſtigare? Her. pbabile id qdẽ. So. pbabile certe Hermogenes: Supiora itaq; oĩa ĩ hęc redacta uſ: ac ſi ita ſe res habet: ut mihi uť: rurſus age hic una mecũ cõſidera ne forte delirẽ: dũ rectã primo℞ noĩum rõem exponere tento. Her. Dic mõ: ego nanq; p uiribus meditabor. So.

Quod minime cognoſcimus: id barbaricum.

ἀλήθεια.
θεία.ἄλη.
ψεῦδος.
καθεύδειν.
ψ.
ὄν.οὐσία.
ἀλήθεια.
ἰόν.οὐκ ὄν.
οὐκ ἰόν.
ἰόν.ῥέον.
δοῦν.

Arbitror eqdẽ ĩ hoc te cõſentire unã eſſe rectã & primi & ultimi noĩs rõem: nullũq; illo℞ eo qđ nomẽ eſt ab alio diſcrepare. Her. Maxĩe. So. Et. n. oĩum q̃ ſupra retulimus noĩum recta rõ ĩ hoc conſtitit: ut q̃lis queq; res ſit indicareť. Her. pcul dubio. So. Hoc utiq; nõ minus prioribus q̃ poſterioribus ppetere debet: ſi noĩa futura ſunt. Her. prſus. So. Atq poſteriora noĩa p priora hoc efficere poterãt: Her. Apparet. So. Pria uero qbus alia nõ pcedũt: quo pacto q̃ maxĩe res ipſas nobis oſtẽdẽt? ſi noĩa eẽ debẽt. Ad hoc mihi rñde: ſi uoce & lingua caruiſſemus/uoluiſſemuſq; res inuicẽ declarare/nõne pinde ac nũc muti/manibus capiteq; & ceteris mẽbris ſignificare tẽtauiſſemus? Her. Haud aliter Socrates. So. Ergo ſupnũ qppiã ac leue demõſtraturi: cęlũ uerſus manũ extuliſſemus: ipm rei naturã imitãtes. Inferiora uero & grauia deiectiõe q̃dã humi inuiſſemus. qn ẽt currẽtẽ equũ uel aliud qcq̃ aĩaliũ indicaturi corpo℞ noſtro℞ geſtus figuraſq; ad illo℞ ſimilitudinẽ q̃ pxĩe qſq; finxiſſet. Her. Neceſſariũ qđ ais eſſe mihi uť. So. Hũc ĩmodũ ut arbitror his corpis ptibus oñſum eſſet corpe uidelicet qđ qſq; mõſtrare uoluerat imitante. Her. Ita certe. So. Poſtq̃ uero uoce lingua & ora declarare uoluimus: nõ ne ita demũ per hęc oſtẽſio fiet/ſi p ea circa quodlibet: facta fuerit imitatio? Her. Neceſſariũ puto. So. Nomẽ itaq; eſt: ut apparet imitatio uocis: q̃ qſqs aliqd imitať p uocẽ imitať & noĩat. Her. Idẽ mihi quoq; uť. So. Nõ dũ tñ recte dictũ exiſtimo. Her. Quãobrẽ. So. Qm̃ hos ouiũ & gallo℞ cetero℞q; aĩaliũ imitatores fateri cogeremur/noĩare eadẽq; imitanť. Her. Vera loq̃ris. So. Decere id cenſes? Her. Nequaq̃. ſed q̃ nã o Socrates imitatio nomẽ erit? So. Nõ talis imitatio q̃lis q̃ p muſicã fit: q̃uis uoce fiat. neq; ẽt eorũdẽ quo℞ & muſica imitatio eſt: neq;. n. per muſicã imitationẽ noĩare uidemur. Dico ãt ſic. Adeſt rebus uox & figura colorq; plurimis. Her. Oĩo. So. Vť mihi ſiquis hęc imiteť/neq; circa imitatõẽs iſtas noĩandi facultas cõſiſtere. hę ſiqdẽ ſunt partĩ muſica ptĩ uero picturę: nõ ne? Her. Plane. So. Quid ad hoc? ñ ne eſſentiã eſſe cuiq; putas: queadmodũ colori & cæteris q̃ ſupra diximus? an nõ ineſt colori ac uoci eſſentia q̃dã: & aliis oĩbus q̃cũq; eſſẽdi apellatiõe ſũt digna? Her. Mihi qdẽ uť. So. Siqs cuiuſq; eſſentiã imitat i litteris ſyllabiſq; ualeret/nõ ne qd unũ quodq;: ſit declararet? Her. Maxĩe qdẽ. So. Quẽ hũc eẽ dices? ſupioreſ qdẽ ptĩ muſicũ ptĩ pictorẽ cognominabas: hũc uero quomodo uocabis? Her. Vť hic mihi o Socrates queiã diu q̃rim⁹ noĩandi auctor: Her. Si uer℞ hoc eſt cõſiderãdũ iã de noĩbus illiã q̃ tu exigebas Rhoes. i. fluxu. iene. i. ire. ſcheſeos. i. detẽtõe: utr℞ litteris ſyllabiſq; ſuis fuerã eñ iã imitãť/nec ne? Her. Prorſus So. Age uideam⁹ nunqd hęc ſola pria noĩa ſint: an ſint & alia p̃ter hęc? Her. Alia eqdẽ arbitror. So. Cõſentaneũ eſt cęter℞ qs diſtinguẽdi modus. uñ imitari incipit imitator? Nõ ne qñ qdẽ litteris ac ſyllabis eſſentię fit imitatio p̃ſtat primũ elemẽta diſtiguere? queadmodũ q rhythmis dãt operã/elemẽto℞ prĩo uires diſtigũt: deide ſyllaba℞ tm̃ rhythmos tãdẽ ipos aggrediunť: prius uero nequaq̃. Her. Vtiq;. So. An nõ ita & nos prĩo oportet litteras uocales diſtiguere: poſtea reliquas/ſm ſpẽs/mutas & ſemiuocales. Ita. n. ĩ his eruditi uiri loquũť. ac rurſus uocales qdẽ: nõ

ἀγαθὸν.
ἀγαστὸν.
θεῖν.
θοόν.

130

tũ ſimiluocales & ipaꝝ uocaliũ ſpẽs inuicẽ differẽtes. Et poſt q̃ hec bene oĩa diſcreuerimus: rur‑
ſus inducere noĩa cõſiderareq; ſi ſunt in q̃ oĩa referunt queadmodũ elemẽta: ex qb⁹ cognoſcere
licet & ipſa: & ſi in ipſis ſpẽs cõtinẽt/eodẽ mõ: ſicut in elementis. his oĩbus diligẽter excogitatis
ſcire oportet ad ferre ſm ſimilitudinẽ unũquodq; ſiue unũ uni ſit admonendũ/ſeu multa inuicẽ
cõmiſcẽda: ceu pictores ſimilitudinẽ uolẽtes exprimere interdũ purpureũ dũtaxat colorẽ adhi
bẽt: interdũ quẽuis aliũ colorẽ. Q nq; multos cõmiſcẽt. ueluti cũ imaginẽ uiri q̃ ſimilimã effin‑
gere uolũt/uel aliud qddã hmõi: q̃tenus imago queq; certis colorib⁹ indiget. haud ſecus & nos
elemẽta rebus accõmodabimi⁹ & unũ uni quocũq; egere maxĩe uideat. Symbolaq;. i. cõiecta cõ
ficiemus: q̃s ſyllabas uocãt. Q uas ubi iunxerimus: ex eiſq; noĩa uerbaq; cõſtituerimus: rurſus ex
noĩbus ac uerbis magnũ iã qddã & pulchrũ & integrũ cõſtruemus/& queadmodũ totũ ipm cõ
poſitũ pictura aĩal uocat: ita nos ꝯtextũ hũc integrũ orõnẽ uel noĩandi pitia uel rhetorica fabri σύμβολα.
catã: uel alia quauis q̃ id efficiat arte. imo nõ nos iſtud agemus. Modũ nãq; loquẽdo trãſgreſſus
ſum. qppe ueteres ita cõflarũt: ſi ita eſt cõſtitutũ. Nos ãt oportet ſi mõ artificioſe conſideraturi
ſum⁹ ipſa oĩa ſic diſtĩguẽtes/ſiue ut cõuenit pria noĩa & poſteriora ſint poſita/ſiue ſi ita excogita
re. Aliter ãt cõnectere uidẽdũ eſt o amice Hermogenes ne forte ſit error. Her. Forte per iouẽ o
Socrates. So. Nũqd ipſe cõfidis ita te poſſe diſtĩguere? Ego. n. me poſſe diffido. Her. Multo igi
tur magis/ipẽ diffido. So. Dimittemus igit? an uis utcũq; ualem⁹ expiamur? Et ſi parũ qd horũ
noſſe poſſumus aggrediamur: ita tũ ut ſupra diis pfari: utq; illis ediximus/nihil nos ueri itelligẽ
tes opiniões hoĩum de illis cõiicere/ita & nũc pgamus nobis ipſis ſimiliter pdicẽtes. Quod ſi q̃
optime diſtinguẽda hęc fuiſſent uel ab alio quopiã uel a nobis/ſic certe diſtinguere oportuiſſet.
Nũc ãt ut fert? p uiribus iſta nos tractare decebit. Admittis hęc? uel qd ais. Her. Sic prſus opi κίνησις.
nor. So. Ridiculũ uiſum iri o Hermogenes arbitror q res ipſe imitatiõe p litteras ſyllabaſq; fa‑ ἴεσις. κίειν.
cta manifeſte fiãt. Neceſſariũ tũ: neq;. n. melius hoc habemus qcq̃: ad qd reſpiciẽtes de ueritа‑ ἰέναι. ἴεσις
te primoꝝ noĩum iudicemus: Niſi forte queadmodũ Tragici quotiẽs ambigũt cõmẽticiis q‑ κίειν. κίνησις
buſdã machinamentis ad deos cõfugiũt ita & nos ocius rẽ expediamus dicẽtes deos pria noĩa κίνησις. στάσις
poſuiſſe. & iccirco recte inſtituta fuiſſe. nũqd potiſſimus nobis hic ſermo? an ille qd ipſa a barba στάσις. ἰέναι.
ris qbuſdã accepimus. Nobis qppe antiqores ſunt barbari: uel ob uetuſtatem ita ea diſcerni ne ῥεῖν. ῥοή
queũt ut & barbara? Tergiuerſatiões hę ſunt & belliſſime qdẽ illoꝝ qcũq; nolint de recta ĩpoſi‑ τρόμω. τραχῦ.
tiõe primoꝝ noĩum reddere rõem. Et. n. qſqs rectã primoꝝ noĩum rõem ignorat ſequẽtiũ co‑ κρούειν. θραύειν.
gnoſcere neqt hęc porro ex illis declarãda ſunt. illa ãt is ignorat: qn potius neceſſe eſt ſequentiũ ἐρύκειν. θρύπτειν
peritiã pfitentẽ multo prius & abſolutius antecedẽtia cõprehẽdiſſe: poſſeq; oſtẽdere. aliter aũt κερματίζειν.
ſcire debet ſe ĩ ſequẽtibus deliraturũ. an aliter ipſe cenſes? Her. Haud aliter Socrates. So. Q uę ῥέμβειν.
ego ſenſi de primis noĩbus/inſolẽtia ridiculaq; admodũ eſſe mihi uident. Eaq; tecũ ſi uelis com ἰέναι. ἵεσθαι.
municabo. Siqd uero tu melius iueneris mecũ & ipſe cõica. Her. Efficiã: ſed dic iã forti aĩo. So. ψυχρὸν. ζέον.
Pricipio ipm/ę uelut inſtrm oĩs motus eſſe uĩ. Cur aũt motus cinĩſis apellet nõ diximus patet
tũ q ieſis. i. ityo eſſe uult. Nõ eni. η. quõdã: ſed. ε. utebamur. pricipiũ aũt ab ciin. i. ire qd pegri
nũ nomẽ eſt: & iene. i. ire ſignificat. Quare ſi priſcũ eius nomẽ repiat ĩ uocẽ noſtrã trãſlatũ recte
ieſis apellabit. Nũc ãt ab ciin noĩe pegrino & ipſius. ę. cõmutationẽ/& υ/ipſius interpoſitiõe ci‑
niſis nũcupat. Oportebat aũt cinĩſim uel iſim dicere. ſtaſis. i. ſtatio: negatio ipſius iene. i. ire eſſe
uult. ſed ornatus cã ſtaſis denoĩat: Elemẽtũ utiq; ipm/ę/oportunũ motus inſtrm: ut mõ dicebã
uiſum eſt nominũ auctori ad ipam latiõis ſimilitudinẽ exprimẽdã: paſſim itaq; ę ad motus expſ
ſionẽ utit: In prio qdẽ ipſo rhin & rhoe. i. fluere fluxuq;/p litterã ę latiõnẽ imitat. deĩde ĩ tromo
. i. tremor & trachi aſpero. itẽ in uerbis hmõi cruin pcutere/thrauin uulnerare: erycin trahere:
Thriptin frãgere eneruareq;: cermatizin incidere: rhem bin uacillare irritare & circũuerſare.
Hęc oĩa ut plurimũ p ę ad ſimilitudinẽ motiõis effingit. Mitto. n. q lingua in hac littera pnũ‑
tiãda minĩe ĩmorat qn potius cõcitat/Quo circa ad iſtorũ expſſionẽ ipſo/ę/potiſſimũ uſus fuiſ‑
ſe uĩ. Vſus eſt ẽt. i. ſcilicet iota ad tenuia q̃q; p oĩa maxĩe penetrãtia: iccirco iene & ieſthe. i. ire p
grediq; p. i. imitat. Queadmodũ p/φ ψ/σ/ξ/q̃ litterę uehemẽtioris ſpũs ſunt/talia quędã noĩum
auctor exprimit pſychron fugidum zeon feruens ſieſthe concuti & communiter σεισμὸν/con‑
cuſſionem quaſſationemq;. Quotienſq; uehemens quipiam & ſpiritu plenum imitari uult no‑ λεῖα. ὀλισθάνειν
minum inſtitutor tales ut plurimũ litteras adhibet: quin etiam ipſius/δ/compreſſionem ac/τ/ κολλῶδες.
& lingue uelut herentis tetractionẽ p oportunã exiſtimaſſe uĩ ad uinculi & ſtatiõis potẽtiã expri λιπαρὸν.
mẽdã: Et qa in λ pferẽdo maxĩe lingua plabit/iccirco p hoc uelut ex ſimilitudine q̃dã noĩauit γλίσχρον. γλυκύ.
Lia. i. Lema: & Oliſthenim labi: & collodes liquidũ: liparon pingue: cęteraq; hmõi: Quia uero γλοιῶδες.
labentẽ linguã ω remoratur eo interiecto formauit gliſchron lubricũ: glycy dulce: gliodes ui‑ τὸ ἔνδον.
ſcoſum lutulentũ. Aĩaduertens quoq; ipſius/ν/ſonũ imo in gutture detineri/eo noĩauit Endon τὰ ἐντὸς
& Entos ideſt quod intus eſt & quę intrinſecus ſunt/ut res per litteras repreſentaret. Ipſum ue‑ τῷ μήκει.
ro ω/μεγάλῳ ideſt magno tribuit & ipſum/η/mici ideſt longitudini: quoniã magnę litterę ſunt.

In noīe autē ſtrongilon ideſt rotondũ ipſo/o/indigens/o/ut plurimũ miſcuit:Eademq̧ ratione
cętera ſecũdũ litteras ac ſyllabas rebus ſingulis accõmodare uſ noīm auctor/ſignũ nomēq̧ cõ
ſtituēs.Ex his deinde ſpēs iā reliquas p ſimilitudinē cõſtituere:Hec mihi Hermogenes recta uſ
eſſe noīm rõ:niſi qd aliđ Cratylus hic afferat.Her.Et.n.o Socrates ſępe me turbat Craty l⁹hic:
ut a pricipio dixi:dũ cē quādā aſſerit rectā noīm rõnē:q̄ uero ſit ñ explicat:ut diſcenere nequeā
utrũ de induſtria nec ne adeo ſit obſcurus:In pñtia igiſ o Cratyle corā Socrate dicas utrũ place
ant ea tibi q̄ Socrates de noībus p̄dicat:an p̄clarius aliqd afferre poſſis.quođ ſi potes adducas ī
mediũ/ut uel a Socrate diſcas uel nõ ambos erudias.Cra.Videſ ne tibi Hermogenes facile eſſe
tā breui pcipere quoduis atq̧ docere!nedũ rē tantā:quę maximũ qd de maximis eſtimaſ.Her.
Non mihi p iouē:quinimo ſcite loquutũ Heſiodũ arbitror ꝙ ope prętiũ ſit puũ paruo addere.
Quare ſi qcq̄ licet exigiũ pficere uales/ne graueris:ſed & Socratē iſtũ iuua/& me inſup debes.n.
So.Eqdē o Cratyle nihil eoꝝ quę ſupra cõmemoraui aſſererē.Nēpe utcũq̧ uiſum ē cũ Hermo
gene hocindagaui quo circa aude ſiqd meli⁹ habes exprimere tanq̄ ſim libenter quod dixeris/
ſuſcepturus:Neq̧.n.mirarer ſiqd tu hiſce haberes p̄clarius.Videris porro & ipē talia quędam
cõſideraſſe:& ab aliis didiciſſe.Siqd ergo p̄ſtātius dixeris me inter diſcipulos tuos circa rectam
noīum rõem unũ cõnumerato.Cra.Certe mihi o Socrates:ut ais:curę hęc fuerũt ac forte diſci
pulũ te efficerē:Vereor tñ ne cõtra oīo ſe res habeat.Cõuenit mihi nũc idē erga te dicere quod
aduerſus Adiacē in ſacris Achilles inqt.Generoſe ait Aiax Telamonie populoꝝ princeps:oīa
mea ex ſnīa protuliſti.Ita tu quoq̧ o Socrates nr̄a ex mēte uaticinari uideris:ſiue ab Euthyphro
ne fueris inſpiratus:ſiue muſa quędā tibi pridē inhęrens nũc te protinus cõcitauerit.So.O uir
bone Cratyle/ego quoq̧ ſapiam meā iā pridē ad miror/neq̧ nimis cõfido.q̄re examinādũ quid
dicā exiſtimo.Nā a ſe ipſo decepi grauiſſimũ ē:nimis.n.piculoſa res eſt/cũ ſeductor abeſt nũq̄:
ſpq̧ deceptũ pxime comitaſ.Oportet itaq̧ ſupiora frequenter aīaduerter:& ut poęta ille ait/
ante illa retroq̧ cõſpicere.Atq & ī pñti uideam⁹ qd a nobis ſit dictũ/rectā diximus noīs rõem:
q̄ qualis quęq̧ res ſit oñdit.Nunqd ſufficiēter eſſe dictũ aſſerimus!Cra.Ego qdē aſſero.So.Do
ctrinę igiſ gratia noīa ipſa dicunſ.Cra.Prorſus.So.An nõ & hāc artē eſſe dicimus!& ipſius ar
tifices!Cra.Maxīe.So.Quos!Cra.Quos a pricipio tu legũ & noīm cõditores cognominabas.
So.Vtrũ hāc artē ſimiliter atq̧ alias ineſſe hoībus an aliter arbitramur!Id aũt eſt qđ uolo/picto
res qdā deteriores ſunt/qdā p̄ſtantiores.Cra.Sũt.So.Nõne pręſtātiores opa ſua pulchriora fa
ciunt!figuras uidelicet aīaliũ!cęteri cõtra!Edificatores quoq̧ ſimiliter ptim pulchriores ptim
turpiores domos efficiũt.Cra.Sic ē.So.Nõne & legũ ipſaꝝ auctores ptim opa ſua pulchriora/
ptim turpiora efficiũt!Cra.Haud amplius iſtud admitto.So.Nõ ergo leges alię meliores/dete
teriores alię tibi uidenſ.Cra.Nõ.So.Neq̧ ēt nomē ut apparet:aliũ melius aliud deterius īpoſi
tũ arbitraris.Cra.Neq̧ iſtud.So.Ergo oīa noīa recte poſita ſunt.Cra.Quecũq̧ uidelicet noīa
ſunt.So.Quid de huius Hermogenis quod ſupra dictũ eſt noīe!Vtrũ dicēdũ non eſſe illi iſtud
ἑρμοῦ γενέσεως. impoſitũ/niſi qd Hermu geneſeos.i.Mercurii gñationis illi cõpetat!An īpoſitũ quidē nõ tñ re
cte.Cra.Neq̧ ipoſitũ eſſe o Socrates arbitror:ſed uideri eſſe aũt alterius cuiuſdam nomen:cui
natura ineſt:q̄ noīe cõtineſ.So.Vtrũ neq̧ mentiſ qſqs Hermoginē eē cũ dicat.Neq̧.n.hoc eſt
dubitandũ/quin eũ dicat Hermogenē eſſe:cũ non ſit.Cra.Qua rõne id ais!So.Nũquid ex eo ꝙ
nõ daſ dicere falſa/ſermo tuus cõſtat:& circa id uerſaſ!p multi nēpe id o amice Cratyle & nunc
predicāt & quondā aſſeruerũt.Cra.Quo pacto o Socrates dũ dicit quis quod dicit/quod non
eſt dixerit!An non hoc eſt falſa dicere:quę nõ ſunt dicere!So.Pręclarior hic ſermo amice q̄ cõ
ditio mea & ętas exigat.Attamē mihi dicas utrũ loq falſa non poſſe aliquis tibi uideſ/fari autē
poſſe!Cra.Neq̧ fari.So.Ac ēt neq̧ dicere:neq̧ apellare ſalutareq̧.Quēadmodũ ſiqs tibi obui
us hoſpitalitatis iure manu reprehēdēs dicat:Salue hoſpes atheniēſis Smicriõis fili Hermoge
nes:Ille loquereſ iſta/uel fari diceref:uel diceret uel ſalutaret apellaretq̧ ita nõ te qdē:ſed Hũc
hermogenē/aut nullũ.Cra.Videſ mihi o Socrates in caſſum hęc iſte uociferare.So.Sat habeo
utrũ uera uociferat qui ita clamat/an falſa!An partim uera/partim falſa!Nā hoc quoq̧ ſufficiā/
et.Cra.Sonare hunc ego dicā ſeipſum fruſtra mouentem.ceu ſiquis ęra pulſet.So.Aīaduerte
Cratyle utrũ quoquomodo cõueniamus.Nõ ne aliud nomen/aliud cuius nomen eſt/eſſe dicis!
Cra.Equidē.So.Et nomen rei ipſius imitationem quandam eſſe!Cra.Maxime omnium.So.
Et picturas alio quodāmodo rerũ quarũdam imitationes!Cra.Certe.So.Age uero forte ego
quid dicas/non ſatis intelligo:tu autē forſitan recte loqueris/poſſumus has imitationes utraſq̧
& picturas & nomina rebus his quarũ imitationes ſunt attribuere:nec ne!Cra.Poſſumus.So.
Aduerte hoc in primis:nũquid poſſit aliquis uiri imaginem uiro:& mulieri mulieris tribuere:
& in aliis eodem pacto!Cra.Sic certe.ſo.Num & contra!uiri imaginem mulieri/& mulieris ui
ro!Cra.Et hoc.So.An utręq̧ diſtributiones huiuſmodi rectę ſunt!uel potius altera!quę cuiq̧
pprium ſimileq̧ attribuit!Cra.Mihi qdē uſ.So.Ne igitur us ego ac tu cũ ſimus amici in uerbis

pugnemus:aduerte quod dico. Talē ego diſtributionē in imitationibus utriſq; tā noībus q̄ pi
cturis rectā uoco/& in noībus nō rectā mō:ſed uerā. Alterā uero diſſimilis ipſius tributionē illa
tionēq; non rectam & in nominibus pręterea falſam. Cra. At uide o Socrates ne forte in pictu-
ris dūtaxat id contigere poſſit ut quis male diſpertiat: in noībus aūt minime: ſed neceſſariū ſit
recte ſp adſcribeſ. So. qd uis? quo ab illo hoc differt? Nō ne fieri poteſt ut cuipia uiro quis obui
us/dicat hęc tua figura eſt: oſtendatq; illi forte uiri illius figurā/forte ēt mulieris. Oſtēdere inq̄
ſenſibus oculoꝝ offerre. Cra. Certe. So. Nō ne iterū ut eidē factus obuiā dicat/nomen id tuum
eſt. Imitatio quippe aliqua nomen eſt queadmodū & figura/dico autem ita. Nō ne licebit illi di
cere nomen hoc tuum eſt? deinde in aure ſe idem infundere/forte eius imitationē dicēdo ꝙ uir
eſt. forte uero fœminæ cuiuſdā humanæ imitationē: dicēdo ꝙ mulier. Nō uideſ tibi hoc aliquā
do fieri poſſe? Cra. Concedere tibi uolo o Socrates: ſic eſto. So. Recte facis amice ac ſi ita ſe ha-
bet/cōtrouerſia iam tolleſ. porro ſi in his hmōi quędā ptio fit: alterū uera loqui alterum loqui
falſa uocamus: Si hoc accidit: & poſſumus non recte noīa diſtribuere: & quę nō ꝓpria ſunt cuiq;
reddere: ſimiliter in uerbis ab errare licebit. Sin autē uerba noīaq; ita cōgerere/datur/neceſſe ē
& orationes ſimiliter. Oratio quippe ut arbitror/eſt uerborū & nominū cōpoſito. Quid ad iſta
Cratyle? Cra. Quod & tu: probe nāq; loqui uideris. So. Quin etiā ſi prima noīa ad litteras ipſas
quadā imitatione referimus: contigere pōt in his queadmodū in picturis: in quibus accidit ut
congruas oēs figuras coloreſq; adhibeamus. Itēq; ut nō omnes/ſed partim ſupaddamus: ptim
ſubtrahamus pluraq; & pauciora exhibeam⁹. Non ne fieri hoc pōt? Cra. Proculdubio. So. Qui
cōuenientia oīa tribuit/pulchras litteras & imagines reddit. Qui uero addit uel aufert litteras
q̄dē ac imagines & ipſe facit: ſed malas. Cra. Nēpe. So. Qui autē p litteras ac ſyllabas reꝝ eſſen
tiā imitaſ: nō ne eadē rōne ſi cōpetentia oīa tribuit/pulchrā imaginem efficit? Id autē nomen ex
iſtis/ſin autem in paucis deficiat uel excedat. Imago quidē efficieſ/ſed nō pulchra. Quā obrem
noīa quędā bene inſtituta erunt/quędam contra. Cra. Forte. So. Forſitan ergo unus noīum bo
nus erit artifex/malus alter. Cra. profecto. So. Non ne huic nomen erat nominū cōditor? Cra.
Plane. So. erit itaq; in hoc queadmodū in certis artibus cōditor noīum bonus unus alius uero
non bonus: ſi mō ſupiora illa inter nos conſtant. Cra. Vera hęc ſunt: Verum cernis o Socrates/
quotiens has litteras/α/δ/β/& quod uis elemētoꝝ noībus p artem grāmaticā attribuimus/ſiqd
auferimus uel addimus uel ēt pmutamus q; nomen qdē ſcribimus non tamen recte? imo uero
id nullo mō ſcribimus: qn potius ſtatim aliud quiddā eſt: cū primū hoꝝ aliquid patiſ. So. Vidē
dū Cratyle ne forte minus recte hoc pacto cōſideremus. Cra. Quo pacto? So. Fortaſſis q̄cūq;
aliquo ex numero ɔſtare uel nō cōſtare neceſſe ē/id qd ais ꝑpetiunſ: queadmodū decē aut quis
alius numerus. Nam qlibet numerus quocūq; addito uel ablato alius ſtatī efficiſ: forte uero qli
taris cuiuſlibet & imaginis haud eadē rō eſt: ſed diuerſa. Neq; enī oīa imago habere debet/quę
cunq; illud cuius imago eſt: ſi mō eſt imago futura. Aīaduerte num aliqd dicā. An duo quędā
hęc erunt/Cratylus uidelicet & ipſius imago? ſiquis deoꝝ nō mō colorē tuū figurāq; expreſſerit/
ut pictores ſolent ſed interiora quoq; oīa ſimilia tuis effecerit/mollitiem eandē caloreq; motū/
aīam/ſapiam: & ut breui cōpletar talia pſus effinxerit oīa/qualia tibi inſunt. Vtrū inq̄ alterum
iſtoꝝ Cratylus erit/alterū Cratyli ipſius imago? An Cratyli potius gemini? Cra. Cratyli o Socra
tes ut arbitror duo. So Cernis amice aliā imaginis rōem eſſe quęrēdā q̄ illoꝝ quę paulo ante di
ximus? neq; cogendū eſſe ſiquid uel additū uel ablatū fuerit/ut non amplius ſit imago. An non
ſentis q̄tū deeſt imaginibus/ut eadē habeant quę & illa quoꝝ imagines ſunt? Cra. Equidē. So.
Ridiculū aliqd Cratyle ex noībus contingeret his quoꝝ noīa ſunt: ſi prorſus illis ſimilia redde
rētur: Gemina quippe oīa fierent: neutrūq; illoꝝ utrū eſſet potius dici poſſet/res ne ipſa an no-
men? Cra. Vera loqueris. So. Ingenue itaq; fatearis o uir generoſe noīum aliud bene/aliud cō-
tra poſitū eſſe: neq; cogas oēs lr̄as cōtinere: adeo ut penitus tale ſit/quale & id cuius eſt nomen.
Sed mitte litterā quoq; minus cōgruā afferri qn̄q; ſi litterā & nomen ſimiliter in ſermone ſi i ſer
mone nomē/ſermonē inſup nequaq̄ cōuenientē rebus tribui: & rem ipſam nihilominus noīari
diciq;: quod ad rei ipſius cuius ſermo eſt figura inſit: queadmodū in elementorū noībus q̄ nup
ego & Hermogenes cōmemorauim⁹ ſi recordaris. Cra. recordar eqdē. So. Bn̄ Hercle: igiſ qn̄-
cūq; hoc inerit/q̄uis ſi oīa cōuenientia pſus adſint diceſ: bn̄ qdē cū oīa: male uero cū pauca. Di
ci itaq; o beate mittam⁹? Ne queadmodū q in Aegina noctu circūuagāſ: ſero iter peragunt/ita
& nos hoc pacto ad res ipſas reuera ſerius q̄ deceat perueniſſe uideamur. uel ſaltē aliā quādam ex
quiras rectā noīs rōem neq; cōfitearis declarationē rei litteris ac ſyllabis factā: nomen eſſe por
ro ſi ambo hęc dixeris tibi ipſe cōſtare & cōſentire nō poteris. Cra. Videris mihi probe loqui o
Socrates. atq; ita pono. So. Poſtq̄ de his cōſentimus: quod reſtat diſcutiamus: ſi bene nomē po
ſitum eſſe debet/oportere diximus litteras ſibi cōuenientes ineſſe. Cra. Plane. So. Conuenit aūt
ut litterę rerū ſimiles inſint. Cra. Cio. So. quę igiſ recte ſunt poſita: ita poſita ſunt. Siquid aūt nō

recte poſitū eſt ut plurimū qdē ex cōuenientibus ſimilibuſq; litteris conſtat: ſiqdē imago habet aūt & aliqd nō cōueniēs: pp quod non rectū eſt: neq; recte nomē eſt inſtitutū. Sic ne an aliter dicimus? Cra. Nihil eſt o Socrates: ut arbitror: cōtēdēdū: neq;.n. mihi placet/ut nomē qdem eſſe dicat/nō tñ recte poſitū. So. Vtrū hoc tibi nō placet φ nomē rei ipſius declaratio ſit? Cra. Placet. So. At uero noīa ptim ex primis cōſtituta eſſe/partim eſſe prima/nō pbe dictū putas? Cra. Probe. So. Enimuero primo ſi quorūdā declarationes eſſe debent/habes ne modū cōmodiorē quo id fiat: q̃ ſi talia fiant/qualia illa ſunt: quę declarari uolumus? An modus iſte potius tibi placet: quē Hermogenes aliiq; plurimi tradunt: φ uidelicet noīa cōuentiōēs qdā ſint/iis qui ita cōſtituerūt ac res ipſas pręcognouere aliqd referētes: rectaq; nois rō in cōuētione cōſiſtat: neq; interſit utrū qs ita ut nūc ſtatutū eſt decernat/An cōtra ut uidelicet.o. qd nūc.ω. paruū uocat.o. magnū cognominet.o. uero qd mō.ω. magnū.o. puū dicat: Vter iſtoꝝ magis tibi modus placet? Cra. Pręſtat oīo o Socrates ſimilitudine referre qd qs oſtēdere uult q̃ quouis alio. So. Scite loqueris. Nō ne ſi nomē rei ſimile eſt neceſſe eſt elementa ex qbus prima noīa cōponunt natura ipſa reb⁹ eē ſimilia: Sic āt dico: an aliqs qñq; picturā q̃ ſupra diximꝰ rei cuiuſq̃ ſimilē effinxiſſet niſi colores ipī qbus cōſtat imago: eſſent natura rei illius ſimiles quā pictoris ſtudiū imitat? An nō impoſſibile? Cra. Impoſſibile plane. So. Eadē rōne noīa ipſa nūq̃ alicuius ſimilia fierent niſi illa qbus noīa cōponunt ſimilitudinē aliquā haberent eaꝝ reꝝ: quaꝝ noīa imitatiōēs ſunt: Ea uero qbus cōſtat noīa elemēta ſunt: Cra. Sane. So. Iā tu ſermonis eius eſto pꝛiceps/cuius nup Hermogenes. An recte dicere tibi uiſi ſumus/φ ipm.ρ. lationi motui aſperitati cōgruit? Cra. Recte mihi qdē. So. Ipm.λ. aūt leni & molli ac cæteris q̃ narrauimus. Cra. Profecto. So. Scis ne φ idē.i. aſperitatē ipam nos qdē Sclerotes uocamus/Eretrięſes uero Scleroter. Cra. Vtiq;. So. Vtrum ambo hęc/ρ/&.σ. eiuſdē ſimilia ſunt: ideq; oſtendūt tā illis p ipſius.ρ. determinationē: q̃ nobis p.ρ. nouiſſimū: uel qbuſdā noſtrū nihil referūt. Cra. Vtriſq; plane demōſtrāt. So. Vtrū q̃tenus ſimilia ſunt ρ &/σ/uel quatenus diſſimilia? Cra. Quatenus ſimilia. So. Nūqd penitus ſimilia ſūt: ad lationē ęquue ſignificāda? qn & ipm σ/iniectū: cur nō cōtrariū aſpitatis ipſi⁹ ſignificat? Cra. Forte nō recte iniectū eſt o Socrates: Quēadmodū ea quę tu i ſupioribus cū Hermogene hoc tractabas/dū & auferebas & inferebas litteras ubi marie oportebat. Ac recte mihi facere uidebaris/& nunc forte p/λ ρ. apponendū eſt. So. Probe loqris. Quid uero nunc ut loquimur nihil pcipimus inuicē qñ qs Scleron pnūtiat? neq; tu qd nūc ego dicā/intelligis? Cra. Intelligo eqdē pp cōſuetudinē. So. O uir lepidiſſime cū cōſuetudinē dicis qd aliud pręter cōuētionē dicere putas? An aliud cōſuetudinē uocas? q̃ φ ego cū id pnūptio illud cogito. Tu quoq; qd ipē cogitem pcipis. Nō hoc dicis? Cra. Hoc ipſum. So. Si id me pnūtiāte cognoſcis/p me tibi ſit declaratio: & diſſimili uidelicet eius qd ipſe cogitās pfero: qñ qdē ipſum.λ diſſimile eſt ei⁹ qd tu Sclerotetā .i. aſpitatē uocas. Si hoc ita ſe habet pfecto ipſe ad id te ipm aſſuefacis/& ex hac cōuentiōe rectā tibi nois rōem pponis: poſtq̃ tibi idē tā diſſimiles q̃ ſimiles litterę repreſentāt pp ipſum cōſuetudinis & cōuentionis acceſſum. Sin aūt cōſuetudo cōuētio minime ſit haud adhuc recte dici poterit ſimilitudinē eſſe declarationē: imo cōſuetudinē dicere oportebat. Siqdē ex ſimilitudine & diſſimilitudine cōſuetudo declarat. His utiq; cōceſſis o Cratyle. nēpe ſilentiū tuū p conceſſione ponā/neceſſe eſt cōſuetudinē aliqd conuētionēq; cōiicere conferreq; ad eoꝝ que ſentimus & loqmur expſſionē. Nā ſi uelis optīe uir ad numeroꝝ ɔſiderationē deſcēdere/quo pacto ſpas adeo ppria repertuꝝ te noīa ut ſingulis numeris ſimile nomē attribuas: ſi nō pmiſeris cōceſſionē tuā cōuētionēq; auctoritatē aliquā circa nominū rōne habere. Mihi qdē & illud placet ut noīa quoad fieri pt reb⁹ ſimilia ſint. Vereor tñ ne forte ut dicebat Hermogenes tenuis quodāmō ſit iſti⁹ ſimilitudinis uſurpatio: cogamurq; & oneroſa hac re/cōuētione uidelicet uti/ad rectā noīum rationē: qm tūc forte p uiribus optime diceret/cū uel oīo uel maxīa ex pte ſimilibus.i. cōuenientibus diceremus. Turpiſſime uero cū cōtra. Hoc aūt poſthęc inſup mihi dicas quā nobis ui hñt noīa qd ue pulchrū p hęc effici nobis aſſerimus? Cra. Docere mihi qdē noīa uident o Socrates idq; ſimpliciter aſſerendū φ qſqs nomina ſcit & res itidē ſciat. So. Forte o Cratyle tale qddam dicis: φ cum nouerit aliquis quale ſit nomē: eſt autem tale qualis & res exiſtit: rem quoq; ipſam agnoſcet/qñquidem nois eſt res ſimilis. Ars autē una eadēq; eſt oīum inter ſe ſimilium: hac ratiōe inductus dixiſſe uideris φ quiſquis noīa cognoſcit: res quoq; ipſas agnoſcet. Cra. Vera loqueris. So. Age uideamus quis modus docendarū reꝝ iſte ſit: quē ipſe nunc dicis: & utrū alius pręterea ſit. hic tamen potior habeat: uel alius pręter hunc nullus. utrū iſtorū potius arbitrar? Cra. Hoc certe φ nullus uidelicet aliud ſit/ſed hic ſolus & optimus. So. Vtrum uero & res ipſas ita reperiri cēſes/ut quicunq; nomina reperit ea quoq; quoꝝ nomina ſunt/inueniat. An quęrendū potius alium modum quēdam hunc diſcendum. Cra. Maxime omnium ſecundum iſta hūc ipſum & quęrendū & inueniēdū. So. Age ita conſideremus o Cratyle: ſiquis dū res inueſtigat/noīa ipſa ſequitur rimaturq; quale unūquodq; uult eſſe/uides q̃ maximū deceptiones periculū

σκληρότης

σκληροτὴρ

σκληρόν

σκληρότητα

 132

ſubit? Cra. Quo pacto? So. Q̄m q̄ principio noīa poſuit / quales eſſe res opinatus eſt / talia quoq̄ nomina ut dicebamus effinxit. Non ne ita? Cra. Ita prorſus. So. Si ergo ille non recte ſenſit / & ut ſenſit / inſtituit. nō ne & nos ſequentes eius ueſtigia deceptos iri exiſtimas? Cra. Haud ita ē: imo neceſſe ſcientem fuiſſe illū q nomina poſuit. Aliter aūt ut iam dudū dicebā / noīa nequaq̄ eſſent. Euidentiſſimo autem argumēto id eſſe tibi pōt: haud a ueritate aberrauiſſe noīum auctorē / ꝙ ſi male ſenſiſſet nequaq̄ ſibi ita oīa cōſonaret. An nō aduertiſti & ipſe cū diceres oīa in idē tēdere? So. Nihil iſta o bone Cratyle ualet defenſio. Quid. n. mirū eſt ſi primo deceptus nominū inſtitutor / ſequētia rurſus ad primū ui quadā traxit & ipſi conſonare coegit? Queadmodū circa figuras interdū exiguo quodā primo ignoto falſoq̄ exiſtente / reliqua deinceps multa inuicē conſonant: Debet. n. qſq̄ circa rei cuiuſq̄ principiū ſtatuendū / differere multa / diligētiſſimeq̄ cōſiderare / utrū recte decernat nec ne. quo qdē ſufficiēter examinato cętera iā pricipiū ſeq debēt. Miror tñ ſi nomina ſibimet congruūt. Conſideremus iterū q̄ ſupra retulimus: diximus ꝓfecto ita nomina eſſentiā ſignificare quaſi oīa currant / ferant & defluant. ita ne ſignificare cēſes? Cra. Ita certe & recte quidē. So. Videamus itaq̄ ex illis aliqua repetētes principio nomē hoc Epiſteme ideſt ſciā ambiguū eſt / magiſq̄ ſignificare uidetur / ꝙ eſteſin ideſt ſiſtit ī rebus animam / q̄ ꝙ cum rebus pariter circunfert: rectiuſq̄ eſſe uidetur / ut principiū eius ut nunc dicamus q̄ per. e. ipſius iniectionē: & pro. e / i / potius adiiciamus. deinde ueueon. i. firmū dicit: qm̄ baſeos & ſtaſeos. i. firmamenti & ſtatus potius q̄ lationis eſt imitatio. pręterea hiſtoria id forte ſignificat ꝙ Hiſteſi Rhun ideſt ſiſtit fluxū. & ipſum Piſton ideſt credēdū. hiſtam ideſt firmare oīo ſignificat. quin ēt mneme ideſt memoria oſtēdit prorſus ꝙ in aīa nō agitatio eſt ſed mone. i. qes ſtabiliſq̄ ꝑmanſio. Atq ſiquis noīa ipſa obſeruet hamartia & ſymphora. i. error & contingentia caſuſq̄: idē uidebunt inferre / quod ſyneſis & epiſteme ideſt intelligentia atq̄ ſcia: & cętera nomina quę pręclaris ſunt rebus īpoſita. Itē Hamathia & Acolaſia. i. inſitia & intēpantia / ꝑxima his uidenť: Hamathia qdem īportare uideť Hama Theo Iontos Poriam. i. ſimul cū deo euntis ꝓgreſſum. Acolaſia uero oīo quandā ipſaꝝ reꝝ Acolaſiam. i. ꝓſecutionē atq̄ cōgreſſum. Atq̄ ita q̄ rerum turpiſſimaꝝ noīa eſſe putamus nominū illoꝝ quę circa pulcherima ſunt q̄ ſimillima uidebunť. Arbitror & alia multa repiri poſſe / ſiqs ad hęc incūbat: ex qbus iterum iudicabit noīm auctorē nō currentes delataſq̄ res / imo ſtabiles indicare. Cra. Verū tñ multa o Socrates ſm agitationis ſignificationē uides illū cōſtituiſſe. So. Quid agemus o Cratyle? Nunqd ſuffragioꝝ calculoꝝq̄ inſtar noīa ipſe dinumerabimus? atq̄ ad hanc normā de recta rōne nominū iudicabimus / ut ea tādē uera ſint / qbus ſignificationes pluriū nominū ſuffraganť. Cra. Haud decet. So. Non certe amice. Sed his iā obmiſſis redeamus illuc / unde digreſſi ſum⁹. Dixiſti nup ſi recordaris neceſſariū eſſe illū q noīa ſtatuit / pręnouiſſe ea quibus noīa tribuebat: perſtas adhuc ī ſnīa nec ne? Cra. Adhuc. So. Nūqd & illū qui prima noīa poſuit nouiſſe ais dū ponere? Cra. Nouiſſe. So. Quib⁹ ex noībus res uel didicerat uel īuenerat? quādo needū prima noīa fuerant inſtituta? Cum dictū ſit impoſſibile eſſe res uel inuenire uel diſcerere / niſi q̄lia nomina ſint didiceremus uel ipſi nos inueniremus. Cra. Videris mihi non nihil o Socrates dicere. So. Quo igiť pacto dicemus eos ſcientes nomina poſuiſſe? uel legum & nominum conditore ante poſitionē cuiuſlibet nominis extitiſſe? eoſq̄ res antea cognouiſſe: ſiquidē non aliter q̄ ex nominibus diſci res poſſint. Cra. Reor equidem Socrates ueriſſimū eū eſſe ſermonē quo dicitur excellentiorē quandā potentiam q̄ humanā prima rebus noīa prebuiſſe: quo neceſſariū ſit ut recte fuerint diſtributa. So. Nūquid putas contraria ſibi poſuiſſe noīm auctorē ſi Dęmon aliquis uel deus extitit? an nihil tibi ſupra dixiſſe uidemur? Cra. Forte nondum alterū iſtorum nomina erant. So. Vtra igiť erant uir optime num que ad ſtatū uergunt? an q̄ ad motū potius? Neq̄. n. ut modo diximus / multitudine iudicabitur. Cra. Sic decet Socrates. So. Cum itaq̄ diſſentiāt contendantq̄ de ueritate inuicem nomina: & tam hęc q̄ illa uero ꝓpinquiora eſſe ſe aſſerant: cuius ad normā diiudicabimus? Quo nos uertemus? Neq̄. n. ad alia noīa cōfugiemus: qa pręter hęc nulla. Veꝝ alia q̄dā pter noīa q̄renda ſunt q̄ nobis oſtēdant abſq̄ noībus / utra iſtoꝝ uera ſint reꝝ uidelicet mōſtrātia ueritatē. Cra. Ita mihi uť. So. Si hęc uera ſunt Cratyle poſſunt / ut uideť / res ſine noībus pcipi. Cra. Apparet. So. Per qd potiſſimū aliud ſperas res ipſas pcipe? Nō ne p quod cōſentaneū ac decēs eſt? p mutuā illaꝝ cōmunionē. ſ. ſi quo mō inuicē cognatę ſunt / & p ſeipſas maxime: Quod enī aliud eſt ab illis / aliud qddā nō illas ſignificat. Cra. Vera loq uideris. So. Dic obſecro: nō ne iam ſæpe cōceſſimus noīa q̄ recte poſita ſunt / ſimilia illoꝝ eſſe quoꝝ ſunt noīa rerūq̄ imagines eſſe? Cra. Cōceſſimus plane. So. Si ergo licet res p noīa diſcere / ac ēt p ſeipſa q̄ pſtantior erit lucidiorq̄ pceptio? Num ſi ex imagine cogitetur & imago ipſa utrū recte expreſſa ſit / & ueritas cuius hęc eſt imago? An potius ſi ex ueritate tam ueritas ipſa q̄ ipſius imago / nunqd decente imago ad eam fuerit inſtituta? Cra. Si ex ueritate. So. Qua ratione res uel per doctrinam uel per inuentionem comprehendendę ſint / iudicare / maioris q̄ meum ac tuū ſit īgenii opus eſſe uideť. Sufficiat aūt

Circa principiū ſtatuēdum eſſe diſſerēdum multa.

ἐπιστήμη. ἵστησι.
βέβαιον.
βάσεως.
στάσεως. ἱστορία.
ἵστησι ῥοῦν.
πιστὸν. ἱστάν.
μνήμη. μονή.
ἡ ἁμαρτία
συμφορά
σύνεσις.
ἐπιστήμη.
ἀμαθία.
ἀκολασία
ἅμα θεῷ.
ἰόντος πορεία.
ἀκολασία.
ἀκολουθία.

Digitized by Google

nūc īter nos cōſtitiſſe ꝙ nō ex noībus: imo ex ſeipſis potius diſcēdę q̄rēdeq; ſunt. Cra. Sic appet o Socrates. So. Aīaduertamus & hoc ṕterea: ne multa hęc noīa in idē tēdētia nos decipiāt/cū q̄ illa īpoſuerūt/currere oīa ſp̄ fluereq; putauerīt/atq; ea cōſideratione poſuerint: uident nēpe mī hi ita exiſtimaſſe: quoꝝ tū opinio ſi talis extitit/falſa hūda eſt. ꝑfecto illi uelut in q̄dā delapſi uertiginē/& ipſi uacillāt iactantq;/& nos in eādē rapientes īmergūt. Conſidera uir mirifice Cratyle qđ ego ſępenūero ſomnio: utꝝ dicēdū eſt eſſe aliq̄d ipm̄ pulchrū ac bonū/& unūq̄dq; ꝑ exñtiū ita nec ne? Cra. Mihi q̄dē o Socrates eſſe uſ. So. Illud igiſ ipm̄ cōſideremus: nō ſi uultus q̄dā aut ali q̄d taliū pulchrū eſt: q̄ppe hęc oīa fluūt: ſed ipm̄ pulchrū dicimus: nō ne ſp̄ tale quale eſt ꝑſeuerat: Cra. Neceſſe eſt. So. nūq̄d poſſibile eſt ipm̄ recte denoīare ſi ſp̄ ſubterfugit: ac prio ꝙ illud ſit/deīde q̄le ſit dicere? uel neceſſariū eſt/dū loq̄mur aliud ipm̄ ſtatī fieri iugiterq; diffugere nec tale amplius eē. Cra. Neceſſariū. So. Quo pacto aliq̄d illud erit: qđ nūq̄ eodē mō ſe habet? Si. n. q̄n q; eodē mō ſe habet eo ī tp̄e minime ꝑmutaſ: ſin āt ſp̄ eodē mō ſe habet: idēq; exiſtit/q̄uo trā ſit uel moueſ? cū ideā ſuā nō deſerat? Cra. nullo pcō. So. Pręterea a nullo cognoſcereſ: dū. n. cognitura uis ipm̄ aggredereſ/aliud alienūq; fieret: q̄re q̄d ſit aut q̄le cognoſci nō poſſet: nā cognitio nulla ita rē ꝑcipit/ut nullo mō ſe habētē percipiat. Cra. Eſt ut ais. So. Sed neq; cognitionem ipam eſſe affirmādū eſt o Cratyle ſi decidūt oīa/nihilq; ꝑmanet. Si. n. cognitio ex eo ꝙ cognitio eſt nō decidit/ꝑmanebit ſp̄: ac ſp̄ erit cognitio: ſin aūt cognitiōīs ſpēs ipſa diſcedit/ſimul & ī aliā cognitiōīs ſpēm delabeſ: neq; cognitio erit. Qđ ſi ꝑpetuo migrat ſp̄ nō erit cognitio. Atq; hac rōne neq; qđ cogniturū eſt: neq; qđ cognoſcēdū/ſp̄ erit. Sin aūt ſp̄ eſt quod cognoſcit. eſt quod cognoſciſ. eſt pulchrū: eſt ex bonū eſtq; deniq; exiſtentiū unūquodq; q̄ in p̄ñtia dicimus fluxus latōīs ſimilia ñ uideſ. Verū uero hęc ita ſint/an ut dicebāt Heraliti ſectatores aliiq; ꝑmulti haud facile diſcerni pōt. Neq; hoīs ſane mētis eſt ſeipſum animūq; ſuū noībus credere: & auctorē nominū ſapientē aſſeuerare. Atq; ita de ſeipſo rebuſq; oībus male ſentire: ut patet nihil integrū ſit mūq; exiſtere: ſed oīa uelut fictilia fluere atq; cōcidere: & q̄ēadmodū hoīes deſtillatiōībus capitis ęgrotātes: ſimiliter quoq; res ipſas affici iudicet/adeo ut deſtillatiōe & fluxu oīa cōprehendanſ: forte o Cratyle ita eſt: forte ēt aliter forti aīo & diligēti ſtudio inueſtigāda res eſt. neq; enī facile aſſentiēdū. Iuuenis adhuc es: atq; tibi ſufficit ętas. Et ſiq̄d inueneris īdagādo: mihi quoq; impṫiri debes. Cra. Nauabo operā Socrates. Ac certe ſcito me ēt in p̄ñtia nō torpore: imo cogitanti mihi & multa aīo reuoluēti multo magis ita ut dicebas ipſe q̄ ut Heraclitus res ſeſe habere uideſ. So. Deīceps amice poſtq̄ redieris me doceto. Nūc āt ut cōſtituiſti ī agrū ꝑge. atq; & Hermogenes hic te comitabiſ. Cra. Fiet ut mones Socrates. Verū tu quoq; iā de his cogita.

Cratyli finis.

ARGVMENTVM MARSILII FICINIS IN GORGIAM.

C Vm duo q̄dā in aīo potiſſima ſint/cognitio & affectus cognitionē q̄dē ſophiſtæ ſub ueritatis ſpē ad falſa detorq̄nt/affectū uero populares poetę ſub cōcinne uoluptatis eſca in diſſonas ꝑturbatiōes ſępe ꝑcipitāt. Oratores deniq; populares tū cognitionē falſas decipiūt cōiecturis: tū affectu in motus uarios cōcitāt: Quapp̄ ne hoꝝ opa mēteſ hoīum/tū falſis opiniōib⁹/tū ꝑnitioſis affectib⁹ ęgrotare cogantſ/Plato hūanoꝝ medic⁹ aīoꝝ nos a ſophiſtis q̄dē oīo/ab oratorib⁹ quoq; atq; poetis quodāmō ꝑcul. abducit: ꝑfecto ſophiſtas & undiq; & oēs extermīat: poetas āt neq; oēs: ſed illos q uel turpia de diis & fingūt: uel ꝑturbatos aīos acrius imitanſ & referūt: neq; undiq;: ſed ex urbe. i. ex iuuenū ignorantūq; turba: q in ꝑturbatiōe admodū ſunt ꝓcliues: & allegoricū poetaꝝ nō penetrāt ſenſum. Quāobrē in libris de re publica poetas iubet uel expelli uel cogi de deo honeſte loq: neq; ꝑturbatiōībus audientes aſſuefacere: ſed & diuinos hymnos canere & leges patrias magnorūq; geſta uiroꝝ grauiter recenſere. Sed ut reuertamur ad oratores/hos quoq; nō oēs Plato uitupe rat: ſed eos dūtaxat. qui ad id incūbunt aſſidue/ut q̄cq̄d libuerit/quacunq; ualeāt rōne audiētib⁹ ꝑſuadeant: abſq; delectu ſiue malū id ſit/ſiue bonū: ſeu falſa ſit ratio ſeu uera: uel cōmiſeratio uel cōcitatio uel cōiectura. Quale fuerat Liſię Tebani atq; Lyſię/nec non Gorgię Leontini ꝓpoſitū. Anteponit uero aliis periclē in Phędro atq; iſocratē: ꝓpterea ꝙ eloquētia cū philoſophia cōiunxerint: additq; legitimū oratorē oportere reꝝ intelligere rōes/morū leges uerboꝝ uires/naturas ingenioꝝ: uerbaq; certa quadā rōe cōponere ingeniis audientiū quoad fieri pōt accōmodata: cōīs boni ꝑſuadendi gratia neq; tā ad id incūbure re ut ea q̄ dicit hoībus grata ſint: q̄ ut accepta deo. Eū uero qui Tiſię Gorgię more nō ueritatē ipam atq; iuſtitiā/ſed coniecturā turbę dūtaxat ueriſimilē ꝓbabilēq; ſequiſ: tanq̄ hoīem ciuitati ante alios noxiū deteſtaſ/quaſi eloquētia ſine ſapientia ſit enſis acutus in manibus furioſi. Duos aūt exagitat ante alios: Lyſiā q̄dē in phędro hic

uero Gorgiã. Nã quanto maioris auctoritatis erant/tãto piculoſiores erant. Adducit̃ hic in me
diũ & Polus orator Gorgię ſectator & Callicles eorũ aſtipulator. Socrates aũt primo p Chere
phontẽ agit familiarẽ ſuũ & id quidẽ aduerſus Polũ. deinde ipẽ p ſe cõtra Gorgiã. Q̃m uero hi
in aliaꝵ reꝵ rõibus aſſignãdis apud populũ mirũ imodũ gloriari ſolebãt/oſtẽdit̃ eos/ut ipis oĩs
adimat̃ fides neſcire ſuę ꝓfeſſiõis ratiões afferre. Interrogatus .n. Polus q̃ ſit ars Gorgię cũ de
buiſſet eã ſolũ p neceſſaria definire:& q̃ ſit explicare/p ſupflua circũſcripſit & q̃lis:& id q̃ ſẽ affe
ctato nimiũ ſtilo/quo uti cõſueuiſſe in Phędro/ubi de oratoꝵ ſtilis agit̃/cõfirmat̃. Deĩde inter
rogatus ipſe Gorgias/q̃ ſit ars eius/inepta quadã iactãtia reſpõdit eẽ rhetoricã: Rogat̃ deinceps
qd ſit rhetorica definire. Meminiſſe uero debemus rẽ quã libet ĩ eo qđ ipſa ẽ/parti qdẽ cũ rebus
aliis cõuenire: parti uero differre: atq; id p qđ ꝯuenit noĩari gen⁹ p qđ diſcrepat dr̃iã hinc fit/ut
definitio q̃ id ipm qđ res ẽ cõprehẽdit/p gen⁹ eiuſmõi dr̃iãq; debeat aſſignari. Gor. ergo ut po
te q artẽ ſuã neſciat diffinire/genus ipſius & id qdẽ inepte ꝓfert. Differẽtiã uero quã mox ĩ eadẽ
reſponſione una cũ genere debebat adducere/uix tandẽ poſt multas interrogationes extorquẽ
te Socrate in mediũ afferre cõpellit̃: principio r̃ndet rhetoricã eſſe artẽ circa ſermones. Et q̃m
alię quoq; ſunt ſimiles/interrogatur circa quos qualeſue ſermones: ut qua in re ab aliis artibus
differat/diſcernatur. Reſpondet autem circa ſermones qui dicendi uim preſtant. Iterũ id aliis
artibus eſt cõe unde rurſus adiũgere cogitur/rhetoricam uerſari q̃ plurimum circa ſermones/
uim ꝑ dicendi. Sed quoniam id quoq; cõe cũ multis/urgetur iterum addere circa ſermones .ſ.
de rebus maximis. Cum uero & id cõe: iam neſcio quid diſtinctius afferre cõpellitur .i. per ora
toriam nos cõſequi ut nulli ſeruiamus/ſed aliis dominemur: atq; eſſe oratoriã artem perſuaſio
nis pro arbitrio effectricem. Interea Socrates admonet/ut in diſputando non tam ad perſonã
qua cum diſputatur/q̃ ad rem ipſam & ſermonem/& animum intendamus. Deinde uero quo
niam omnis ars aliqua de re perſuadet/queritur qua de re & qualis ſit rhetoris perſuaſio. Mox
in duo diſtinguitur perſuaſio. In eam .ſ. quę ſciam/& in eam quę facit fidem: Cõcluditurq; ora
toriam perſuaſionem non ſcientiam afferre: ſed fidem/non circa quęlibet proprie: ſed circa iu
ſta atq; iniuſta: nõ ubiq; ſed in turba potiſſimũ ac de rebus quę pręcipue ad rempu. pertinent.
Additur quinetiã oratorẽ de rebus inſuper ad artes alias ꝓprie pertinentibus ſuadentius q̃ ar
tifices ipſos poſſe loqui: non quidẽ inter artium ipſaꝵ peritos: ſed iperitos. Inter hęc admo ne
mur ne potentia unq̃ arteq; abutamur. Item ne in diſputando ubi ad ueritatem percipie ndam
neceſſaria eſt tranquilitas perturbemur. Rurſus ęquo aĩo atq; libentiſſimo redargutionẽ eẽ re
cipiendam pręſertim in moribos corrigendis. Nihil deterius .n. eſſe q̃ de moribus falſa ſentir
re. Poſthęc concedit Gorgias non pertinere ad oratorem ſcire qua rõe res ipſe ſe habeant: ſed
machinationẽ quandam ſic ad perſuadendum excogitare/ut ipſe q̃uis ignorans: tamen apud
ignorantes magis intelligere q̃ ipſi ſcientes appareat: officiumq; eius eſſe/de quolibet in turba
ſtrenue loqui non docendo ſed perſuadendo. Concedit quoq; oratorem ſcire id debere & poſ
ſe quod ſit ueriſimile: ẽt ſi id quod uerũ eſt neſciat quod qdẽ fieri nullo modo põt. Niſi enĩ rem
ipſam cognoueris/nunq̃ qd illius ſimile ſit/agnoſces. Proinde quęritur utrũ ſicut ad oratorem
alia ſcire non attinet: ita neq; etiam quid bonum honeſtum/iuſtũ ſit intelligere. Gorgias uero
cum alias dixerit oratorem ad hęc atq; illa ſimiliter ſe habere/hic ſibi repugnans/ſcire hęc ſaltẽ
oportere conſenſit. hinc Socrates argumentatur. Si orator ſcit iuſta/ergo eſt iuſtus: tentans ui
delicet Gorgiam nunqd uim cõſequẽtię teneat. Ille uero admittit ſtatim: cũ proprie in ſciẽtiis
artibuſq; ad intelligentiã pertinentibus id ſequat̃/ſcit aſtrologica uel fabrilia. ergo aſtrologus
eſt uel faber. in iis tamen quę ad uoluntatem moreſq; pertinent non ſequatur/ſcit iuſta ergo iu
ſtus: Opus enim ad iuſtitiam eſt uoluntate: Verũ tamen ſiquis diuinã quãdã de iuſtitia ſciẽtiã
habeat/quod quidem ſpirante deo fieri quandoq; poſſe Plato uult: recte ſequet̃. Quiſq; enim
certiſſime ſciuerit quantũ bonum iuſtitia ſit/q̃tum ue premium maneat/atq; contra quãtum in
iuſtitia malũ/q̃tum ue huic ſupplicium debeatur is proculdubio iniuſtitiã fugiens/iuſtitiam cõ
plectetur. Quacunq; uero rõe ſeſe res habeãt Gorgias ſibimet cogitur cõtradicere. quippe cũ
in ſuperioribus/oratorem iniuſtum eſſe aliquando poſſe cõceſſerit: hic uero neget. Poſthec So
crates ex arrogãtia Poli ſub quadã ironia & iuniores iprobat/ſi qñ ſeniores corripiant arrogan
ter: & pręcipit omnibus ut emendari a quolibet facile patiant̃. Ceteꝵ ut quę ſequunt̃ plane in
telligantur/aduertendum eſt: oratoriam uel in genere uel in ſpẽbus poſſe cõſiderari: atq; in ge
nere quidem deffiniri induſtriã ad perſuadendum in materia ciuili prõpenſſimã/tũ quadã ꝓba
tionis facultate/tum uel maxime eloqui gratia. Ideoq; inter artẽ quãdam differẽdi poeticamq;
eſſe quodãmodo conſtitutã. Hactenus oratoria intellectui quidem bonũ eſt/uolũtati uero neq;
bonũ eſt neq; malum. Huius autem duę ſunt ſpecies philoſophica & popularis ſiue adulatoria
Illa bonum: hęc uero malũ. Illius quidem finis eſt/certis rerum/uerboꝵ/moꝵ rõnibus/audien
tes ad cõe bonũ perducere. Quã maxie laudat in Phędro ex phia poeſiſq; grauiori cõpoſitam.

Alterius aũt finis eſt ꝑ cõiecturas turbę uериſimiles/cõcitationeſq; aĩoꝝ: quodcũq; libuerit impetrare. Hãc inter ſophiſticã uulgarẽq; poeſim ponimus ex utriſq; ꝑmixtã: quã in hoc dialogo deteſtaꝛ. Diuidit aũt artes ipſius hoĩs ꝓprie curatrices in duo pręcipue genera. Quorũ primũ curat aĩum: ſecũdũ uero corpus. In aĩo legalẽ facultatẽ ait legũ cõditricẽ morũq; moderatricẽ/ aĩum ipſum in habitu quodã naturę cõſentaneo formare atq; ſtabilire. artẽ uero iudicialẽ aĩum ſiqñ hinc lapſus fuerit reſtituere. In corꝑe quoq; geminas ponit artes/ſimiliter corꝑis curatrices: gymnaſticã qdẽ huius exercitãdi magiſtrã in bona ipm hĩtudine ꝓ uiribus cõfirmãtẽ. Medicinã uero corꝑi amiſſam ſanitatẽ reſtituentẽ. Quapꝑ qualis eſt legalis in aĩo talis in corꝑe uꝛ eſſe gymnaſtica. Itẽ qualis iudicialis in aĩo talis in corꝑe medicina. Has oẽs apellat artes: qa certa rõe perducãt ad bonũ. Subdit naturã quãdã ſiue ꝑitiã/adulatoriã ſeruilẽ atq; fallacẽ: quę falſo has quattuor emulaꝛ: ꝑ ſophiſticã qdẽ ſimulat legalẽ: ꝑ oratoriã. ſ. uulgarẽ fingit iudicialẽ: ꝑ fucatoriã pręſefert gymnaſticã. ꝑ quoqnariã medicũ repñtat. Totũ uero hoc adulandi genus negat eſſe artẽ qa nõ rõne certa ad uerũ bonũ/ſed lenocinijs cõtẽdit ad grãm. Sed neq; exiſtemet Platonẽ longe oĩum eloquẽtiſſimũ legittimã eloquẽtiã cognarię cõparare/legat Phędrũ ĩ quo & eã ꝓbat/& finẽ offĩmq; & pręcepta eius ſubtiliſſime tradit: aſſeritq; ipſam eſſe ſimilẽ medicinæ. Qm̃ uero Polus oratoriã uĩ extollẽs/oratores ait ex eo maximã habere potẽtiã: ꝙ ꝓ arbitrio ualeãt aduerſarios carceri mortiq; dãnare uel expoliare bonis: uel urbe priuare. Socrates duob⁹ potiſſimũ argumẽtis ꝓbat iniuſtos nõ eẽ potẽtes. Primo qdẽ qm̃ potẽtia exoptãda eſt unicuiq; tãq̃ bonũ. cõſtat uero licẽtiã qdcũq; libuerit faciẽdi/iniuſtis hoib⁹ ueluti mẽte captis: nõ mõ nõ bonã eẽ ſed malã/atq; tandẽ ꝑnitioſã. Deĩde maxia ꝑtãs eſt poſſe id ipm qd uellis efficere. Patet aũt oẽs ueꝝ uelle bonũ. At malos ueꝝ bonũ uel agere uel cõſeq nũq̃. Adde ꝙ mala mẽs eo ipſo ꝙ mala eſt: diſcors in ſeipã & inſana cẽſeꝛ: iamq; ab his q̃ afferunꝛ ſenſibus ſupata. Quis ergo dixerit mentẽ & languidã & more mãcipii ſuis ſuientẽ mãcipiis eẽ potẽtẽ: Interea humana oĩa diſtinguunꝛ in tria. ſ. in bona/malaq;/& media. Bonoꝝ primũ eſt ſapĩa. Secũdũ optãda corꝑis habitudo. Tertiũ fortunę cõmoditas. Sed hęc duo eatenus iudicanꝛ bona/quaten⁹ cõmodũ mẽti exhibent miniſteriũ. Hoꝝ uero oppoſita dicunꝛ mala: ſed hoꝝ media tanq̃ in differẽtia ſunt: q non magis ad bonũ declinant q̃ ad malũ: ut ire ſedere: atq; ſimilia. Addiꝛ neminẽ uelle aut mala aut media/aut ea q̃ agit ꝓprie: imo bona dũtaxat & ea quoꝝ gratia moueꝛ & agit. Nõ ergo q iniurias faciũt: ipſas uolunt iniurias: ſed bonũ cuius gratia faciũt. Bonũ uero nõ cõſequunꝛ: nõ aſſequunꝛ ergo qd uolũt. Nõ ergo potẽtes. Deinceps uero Socrates ex errore Poli cõmuni cũ multis nactus occaſionẽ ſancta nobis tradit ꝑcepta. Cui peccare grauiter licet/ꝓpe miſer eſt. q peccat grauiter iam eſt miſer. qui peccati nõ luit pęnas eſt miſerior. Iniurias pati eligẽdũ ẽ potius q̃ inferre. Licentia quodcũq; libuerit faciendi non eſt potentia niſi id nobis ſit deniq; conducturum. Conducet aũt iuſte dũtaxat utentibus: iniuſti ẽt ſi totius orbis imꝑio potianꝛ/infelices ſunt: imo infeliciſſimi: Quo enĩ magis peccare licet & quo minus peccati daꝛ pęna: eo infeliciores habenꝛ. Felicitas in ſapientia iuſtitiaq; conſiſtit. infelicitas in cõtrariis. Qm̃ uero Polus ueritatis iudicium quod a iudicis qualitatẽ potius q̃ ad iudicantiũ numerũ referri debet/in quorũlibet teſtium multitudine collocat: iõ Socrates optimũ probandi modũ eſſe reſpondet. Si unicũ in cauſa teſtẽ adduxeris: aduerſarium. ſ. rõne cõuictũ. alioquin coacernatã undiq; teſtiũ multitudinẽ/parui ad ueritatẽ eſſe momenti. Pręterea qa Polus ait iniuriam quidem facere turpius eſſe/pati uero peius. Socrates id arguit aſſerens idem in rebus humanis moribuſq; bonum eſſe atq; pulchrum ſiue honeſtũ. idem quoq; malum atq; turpe. Deinde id ipſum pulchrum uel ꝑꝑ uoluptatem uel utilitatẽ/uel utrumq; puta exiſtimari. Turpe uero contra. Hinc argumentatur ſi facere iniuriã turpius eſt q̃ pati/non ex eo quidem ꝙ ſit moleſtius/ex eo igiꝛ/quod ſit dãnoſi⁹: ſi ita ergo deterius iudicatur/mox adiungit oporteret ſeipſum rationi tanq̃ medico curandum cõmittere. affirmat quoq; iuſtam peccatorũ punitionem/ei qui puniꝛ ꝓdeſſe quã plurimũ. Hec enim ſi iuſta eſt/ergo pulchra atq; honeſta. Si ita ergo bona. ſi bona confert aĩo: uidelicet tãquã medecina corꝑi/multoq; magis a morbo enim animi liberat q grauiſſimus eſt morboꝝ oĩum atq; maloꝝ. Inter hæc aĩaduerte theologoꝝ ſententiã/nihil magis neceſſariũ eſſe utiliuſq; peccatoribus q̃ cõfiteri peccata/affici penitentiam: penas a iudice petere: equo aĩo ferre: ut purgetur aĩus/anteq̃ inſanabilis morbus eius euadat. Poſt hęc audies faciliimũ eſſe nobis affectum illi noſtrum ſignificare q ſimili laboret affectu. Itẽ Socratẽ philoſophie amore captũ illi ſꝑ obtẽpare. Pręterea eligendũ potius eſſe ut cętera nobis diſſonent oĩa q̃ ut aĩus intra ſe diſſonet. Proinde ubi Callicles Socratẽ corripit q̃ſi argutiaꝝ nimiũ ſtudioſum/intellige ſub ꝑſona. So. ſophiſtas a platone redargui. Tãgit poſtea Callicles Traſimachi multoꝝq; ꝓfanã opinionẽ dicẽtiũ mores & leges nõ naturę ordine: ſed ſola hoĩm uel opiniõe uel fictiõe cõſiſtere: Qd in libris de repu. & ĩ ſeq̃ntibus cõfutaꝛ. Qd uero afferꝛ uꝛ Callicles ꝯtra philoſophos: ĩtellige ſi cõtra legitimos philoſophos eſſe dicta: ſed ꝑtĩ aduerſus ignauiſſimos ſophiſtaꝝ/ꝑtĩ aduerſus eos q phĩe ſtudio

abutuntur : dum uel ita ſolam logicã ſectatur/ut ptes ſpeculationis alias deſerant:uel ita ſolam
ſpeculationẽ capeſſunt/ut philoſophica moꝝ ꝑcepta iſtitutaq; ciuilia negligãt. Nõ nulla uero ĩ
ipſa Calliclis iuectiua falſa dicunt:q̃ in ſequentibus refellent. Poſt hęc aũt ꝑcipit oẽm in aĩe nſę
examine atq; ꝓbatiõe eẽ diligẽtiã adhibẽdã atq; ad id tãq̃ iudicẽ unũ eligẽdũ eſſe:ĩ quo ſapia ſit
rei ipſius qua de agit:& beniuolẽtia q̃ liberius cõſulat:& audatia inſup:p quã qd̃ ꝓfuturũ putet/
nõ uereat exprimere. Deinde nos admonet Socrates cũ rõnales natura ſimus ne in rationali ca
ſu & fortuna uiuamus:ſed certũ uitę finẽ diligẽtiſſime ꝑſcribamus:uiaſq; ad ipſum eligamus cõ
modiores. Deniq; dũ ſepius obſecrat Calliclẽ ut ipm̃ liber audacterq; redarguat/admonet nos
nihil ingrere impẽſius oportet q̃ animi medicinã. His actis Callicles cõcedit idẽ eſſe natura po
tẽtius ualidiuſq; & melius: Atq; naturalẽ iuſtitiã uelle/eũ q potẽtior eſt habere q̃cunq; inferioꝝ
ſunt:eiſq; dominari legẽq; illius naturaliter eſſe iuſtã: Ad hęc Socrates ita inferr. Si idẽ eſt potẽ
tius/ualidius melius:atq; multitudo ualidior eſt q̃ unus:ergo & potẽtior atq; melior. Multitudi
nis ergo leges cũ potẽtioris melioriſq; ſint:iuſtę naturaliter erũt. Ad huius leges ſtatuũt eſſe iu
ſtũ ſeruari inter oẽs ęqualitatẽ. atq; eſſe turpius iniuriã inferre q̃ pati. Quãobrẽ nõ ſolũ lege tur
pius eſt facere iniuriã q̃ pati:atq; iuſtũ eſt ęquitatẽ ſeruare/ut ĩ ſupioribus dixerat Callicles : ſed
etiã ipſa natura. Pręterea qa Callicles in ſupioribus potẽtiores illos eſſe putauerat q aſtutia/au
datia/uiolẽtia cęteros anteirent:Socrates paulatĩ hunc emẽdat. cogitq; fateri potẽtiorẽ eẽ:qui
prudẽtior fortiorq; ſit ad rempu. gubernãdã. ſignificat quoq; inter hęc ſe eadẽ ſp eiſdẽ de reb⁹
adducere:probans uidelicet conſtantiã:ĩprobãs leuitatẽ. Iam nõ Calliclẽ conat ultra prudẽtiã
fortitudinẽq; ad tẽperantiã quoq; pducere. At hic queadmodũ ſupra Traſimichũ imitatus cir
ca iuſtitiã potẽtiãq; errauerat ita nunc ſequtus Ariſtippũ circa tẽperantiã ſimiliter errat:eã ap
pellans ſtupidã ingeni ſeruilis ignauiã:atq; in fouendis explendiſq; ſenſuũ libidinibus uirtutem
aſſerẽs felicitatẽq; conſiſtere. Socrates aũt mox ad demonſtrandũ ſe ſe accingit tẽperantiã non
opinione humana/ſed ordine naturę conſtare. Profecto naturalis ordo requirit ut inferiores
animę partes ſuperioribus pareant:totuſq; animus cõſonans undiq; ſit & ſanus & pulcher neq;
agat fruſtra:ſed finem ꝓpoſitũ cõſequat qualis eſt habitus uitaq; temperati. Contra uero in ho
mine intemperato rõ regina hoĩs ſeruili ſeruit concupiſcentię:diſonat quoq; & languet:opuſq;
in explebile mollitur:incõparabiliq; moleſtia uolantem ſequit uoluptatẽ, id totũ Socrates py
thagoreoꝝ pręſertim Philolai & Empedoclis ſententiis explicat/duplici pręcipue uia. ſ. p fabu
lam & exemplum:In quibus ipſe conſidera animã in hoc corpore oẽm quidẽ eſſe mortuam in
temperantẽ pręterea inferis deputari:irrito aſſiduoq; labore miſerabiliter agitatam:dum quo
dam pforato uaſe. i. deprauato fallaciq; iudicio continue machinat/pforatũ quoq; uas alteꝝ. i.
cõcupiſcentiam inexplebilẽ fluentibus oblectamentis ĩplere. Poſthęc quia Callicles non ſolum
uirtutẽ:ſed ẽt felicitatẽ ĩ aſſidua libidinũ expletiõe cõſtituit affirmatq; idẽ eẽ uoluptatẽ atq; ipm̃
bonũ:dolorẽ quoq; idẽ atq; malũ iccirco Socrates id plurib⁹ rõnibus cõfutat. Prima. cõſtat uo
luptatẽ nõ eſſe ipm̃ bonũ: cũ ſępe & turpiſſima ſit:& turpiſſimis hoĩbus adſit. Secũda:bonũ &
malũ ut pote cõtraria in eodẽ ſimul eſſe nõ poſſunt. At uoluptas & dolor in eodẽ ſunt ſimul:qñ
uidelicet qs ſitiens bibit. tũc. n. ſitiendi moleſtia cũ bibendi uoluptate cõcurrit. Tertia bonũ &
malũ ſicuti cętera cõtraria ſolent/nõ ſimul abeũt ab eodẽ. Voluptas ãt dolorq; tũc ab eodem ſi
mul abeũt:qñ qs eodem in tpe dũ bibit ceſſat ſimul & ſitire pariter & delectari bibẽdo. Quarta
unuſqſq; pñtia qdẽ boni ſit bonus/mali ueró pñtia ſit malus. At neq; pñte uoluptate boni fiunt
hoĩes diſſoluti:neq; dolore ꝓbi hoĩes mali fiunt. Quinĩmo cũ ſępe ęque gaudeãt:aut doleant
boni atq; mali/& aliqñ magis mali gaudeãt & boni magis doleãt/certe ſi uoluptas qdẽ bonum
eſſet/dolor uero malũ ſeqret ut frequẽter tã boni q̃ mali pariter boni forẽt aut mali:ac nõ nunq̃
boni magis mali q̃ ipſi mali:atq; ecõuerſo. Inter hęc aĩaduerte pręceptũ Socratis obſeruãdũ. ſ.
nõ eſſe ad grauiſſima feſtinandũ niſi leuiora prius fueris conſequtus. Afferunt deinde nõ nulla
ex qbus cõfirmare qs poſſit/uoluptatẽ nõ eẽ ipſum p ſe bonũ:ꝑpea ꝙ multę reperiant uolupta
tes malę:noxię uidelicet & aĩo ſimul & corpi noſq; a reb⁹ optimis diuertẽtes. ꝙ ſi uoluptas ipm̃
p ſe bonũ eſſet/nulla eſſet mala uoluptas: pinde diſtingunt iterum facultates. & quę uelut artes
ad bonũ utileq; certa rõe ꝓcedunt:& quę tãq̃ adulatiões/nulla ueri boni adhibita rõe uoluptatẽ
ſolam aucupant:Quarũ in numero poeſim & muſicã cõemq; oratoriã collocat. Tu uero inter
differendũ hanc nota ſnĩam. Virtutẽ corporis ſanitatemq; in ordine quodam & ornatu cõſiſte
re:ſimiliterq; in ordine ornatuq; ſuo animi uirtutem atq; ſanitatẽ. Ex quo ſit ut queadmodum
uirtus corporis uitiumq; nõ in opinione/ſed in re ipſa uel naturę cõſentanea uel oppoſita repe
ritur:ſic uirtus uitiumq; animi non ad humanam opinionẽ:ſed ad naturę legẽ diiudicetur. Cõ
clude tãdem q̃tum naturaliter pręſtat corpus habere ſanum q̃ ęgrotũ:tantũ pręſtare ſimiliter
tẽperatum q̃ intemperatũ animum poſſidere. pręterea confirmatur in ſequẽtibus ſententia py
thagoricã omnibus in rebus eſſe omniũ optimã temperantiam. Que quidem prima omnium

adoleſcentibus eſt tradēda/ꝑ quam prȩcedens pueritiȩ intēꝑantia corrigatur : totuſq; animus
temperet: quā mox ſequi cȩteras uirtutes exiſtimat. Siquidem temperatus erga deum atq; ho-
mines agit decentia: pius eſt iuſtuſq; & fortis. Deinde cōcludit in ſola uirtute felicitatē: i ſola in
ꝓbitate eſſe miſeriā/oīaq; humana ad uirtutem: uelut ad ſignū: certiſſime referēda. Preterea ſi
cut ad beatitudinē neceſſaria uirtus eſt: ſic & uitioꝝ caſtigationē/punitionēq; neceſſariā eſſe: q̄ſi
morboꝝ animi medicinam. Deniq; intemperatū neq; hoībus/neq; deo neq; ſibimet amicū eſſe
poſſe. Vt aūt naturalē temperātiȩ excellentiā nobis oſtendat: & pythagoreoꝝ orphicorūq; mē
te ſubiīgit uniuerſū tēpātia atq; ēt cōcordiā iuſtitia q̄ cōtinenſ in ipſa tēpātia cōtineri. Iōq; qd &
pythagoras inquit. Intempantiā in oībus tanq̄ ꝑnitioſiſſimā eſſe totis uirib⁹ fugiēdā. Q m̄ uero
ad hāc ſimul atq; iuſtitiam ȩqualitas prȩcipue ꝑtinet. Aequalitatē in primis prȩcipit obſeruari:
quā aſſerit in diis & hominibus ualere q̄ plurimū. Aequalitatē inq̄ geometricam per quam uni
cuiq; ȩqualis ita ſit diſtributio: ut pro capacitate meritiſq; cuiuſq; ȩqualiter diſtribuaſ. Aequali
ter inq̄ ideſt neq; magis/neq; minus q̄ uel capacitas uel meritū exigere iudicetur. Aequalitas q
dem geometrica in quadam cōgrua portione cōſiſtit. Arithmetica uero ī numero utriq; pari.
Neq; uero eadē eſt hȩc & illa. Sāe exceſſus ſex ad quatuor. Itemq; exceſſus quatuor ad duo apud
arithmeticū numeros conſiderantē/eſt ȩqualis. ꝑ duo. n. uterq; ꝑficiſ. Verū apud geometram
portiōis iudicē eſt inȩqualis. Nā ſenarius numerus quaternarium ꝑ portiōe ſexq altera ſupat:
in qua maior numerus minorem & ſemel continet totum & inſuper eius dimidium. Quaterna
rius uero binariū proportione ſuperat dupla. Eiuſmodi uero ȩqualitate quȩ nō numerātis mo
re tātū pōderis uni tribuit q̄tū alteri/ſed mētientis ritu/neq; magis neq; minus q̄ cuiq; cōgruat
tribuit unicuiq;/ait cūcta ſeruari: In hac. n. & iuſtitia dei in opibus ſuis: & hoīs ad hoīes cōtineſ.
Vtrobiq; enim pro mēſura capacitatis & meriti cuiq; diſtribuitur. His dictis aſſerit theologica
fundamenta moꝝ firmiſſimis eſſe rōibus cōfirmata ꝑcipue peius eſſe iniuriā facere q̄ pati: oīm
uero peſſimū cū iniuriā feceris nō dare pȩnas/q̄bus q̄ſi medicamentis ab oīum maxīo iniuſtitiȩ
morbo aīus liberet. Nullū. n. detrimentū maius cogitari poſſe q̄ qđ aīo inferſ a uitio: adeo ut
quēadmodū hoī cum oīo ȩgroto corpore nō expedit uiuere. Ita neq; cū aīo uitiis egro. Itē non
multifaciēdam eſſe uitā in corpe: ſed uirtutē. peiuſq; eſſe ſeipm̄ flagitioſis hoībus ob morum ſi-
militudinem ꝑſtare per ſimilem/q̄ ab illis interfici. Inter hȩc monet ne res ullas: quaꝝ ignari ſi-
mus/tractandas agrediamur: prȩſertim graviores maxime publicas oīo uero oratoriam parui
facit: ſi nullam poſſit uel priuatim uel publice ſalutem afferre aīo: ſed corpori dūtaxat rebuſq;
ad ipſum ꝑtinentibus cōſulat. Deridet & eos qui cum diu reipu. tenuerint gubernacula: ſꝑ qui
dem ciuitatē externis bonis auxerint: aīos uero ciuiū tēꝑantia & iuſtitia formare neglexerint.
Quod q̄dem ſolū ſit legitimi gubernatoris officiū. Cōcluditq; nōmodo nō prodeſſe ſed ob eſſe
plurimū ciuitati gubernatores qui fortunæ potius q̄ animi bonis ꝓſpiciant. Præterea potentiā
omnem ſapientiamq; uiri in eo conſiſtere ut aīam a peccatis erga deum & homines conſeruet
intemeratam. Nam huius quidē uitæ iacturam leuiſſimam eſſe: ȩtherne uero ſalutis eſſe grauiſ
ſimam. Ceteꝝ ut q̄ de futuris uel uirtutum prȩmiis uel uitioꝝ ſupliciis Plato affirmat/itelligas.
Scito Saturnum apud Platonem intelligi ſupnam intelligentiā: in qua ſit uniuerſalis omniū lex
atq; prouidentia circa oīum eſſentias & uitas ordineſq; formaꝝ. Huic autē ſubeſſe ordines tres
prȩcipuos numinū: in q̄bus Saturnia ꝓuidentia in tria potiſſimum officia diſtribuitur. Ex his q̄
numina ad diſtribuendas eſſentias ꝑpꝛie ſubminiſtrant: cōi quodam Iouis nomine nuncupat.
Quȩ uero ad uitas ſuggerēdas cōferunt appellatione Neptuni. Quȩ ad formaꝝ ordines diſpo
nēdos/nomine Plutonis apellat. Prometheum uero numinum gradum his aliquāto inferiorē:
qui formalem ordinem naturȩ dumtaxat rationali prȩſertim in hac uita diſtribuit. Deniq; tres
Iouis filios/Aſiȩ/Europȩ/Africȩ. Iudices tria uult intelligi numina/ad id maxīe miniſtra Iouis
atq; Plutonis/ut formalis ordo iuſtitiȩ in ſeparatis a corporibus animis expleatur. Hic autē ani
maduerte diuinam legem delebiles uitiorum maculos certis temporibus puniendo diluere.
Indelebiles uero pȩnis ſempiternis affligere. Quod quidem tranſmigrationē animarū ꝑ cor-
pora ſempiternā improbare uidetur. Quod autem dicit condā erraviſſe iudices in uiuentibus
iudicandis duo nobis ſignificat. primum quidem non diuinum ſed humanum circa uirtutes &
uitia iudiciū decipi. Secundum uero diuinam prouidentiā in ſeipſa prȩuidiſſe iudicia forte fal-
ſa ſi a uiuentibus in hoc corpore uiui iudicarenſ. Ideoq; non ex quodā tp̄e: ut uerba ſonant: ſed
ad ȩtherno/iudicium poſt hanc uitam fieri ſtatuiſſe. Interea memento animam uitiorum uirtu-
tūmq; affectiōes & habitus ſecum ferre. Deniq; Socratē hȩc penitus affirmare: nihilq; aliud ex-
paueſcere/niſi eiuſmodi animȩ detrimētū iudiciſq; diuini conſpectum. ꝓpea concludit in nullo
certamine nobis acrius q̄ in hoc cōtendendum ut puriſſimam iudici cuncta inſpicienti animā
offerre poſſumus. Cȩteraq; omnia que homines admirantur eſſe penitus contemnenda: ſolaq;
ex omnibus honoranda: quȩ ad ſalutem animȩ conferant ſempiternām.

GORGIAS PLATONIS VEL DE RHETORICA.
DIALOGI PERSONAE.
CALLICLES SOCRATES CHAEREPHO POLVS.

Occaſio dialogi.
Prouerbium.
Poſt feſtum uenimus tardius. ſic ad bellū & pugnam.

Sic ad bellum & pugnam ferunt o Socrates accedendum. So. Nunquid poſt feſtum: ut dici ſolet uenimus tardiores? Cal. Et ualde quidem/urbanū/multa. n. & pręclara paulo ante Gorgias nobis expoſuit. So. Tarditatis huius cauſa hic Chęropho o Callicles fuit: qui trahere nos moram in foro coegit. Che. Nihil id quidem impedimenti o Socrates fuerit. Ego enim & remedium adhibebo. nā mihi amicus eſt Gorgias. Itaque ſiue nūc ſiue alias mauis/nobis eadē demōſtrabit. Cal. Quid o Chęrepho? cupit ne Socrates audire Gorgiā? Che. Ob id ipſum certe aderamus. Cal. Quandocunq; igitur uobis placebit ad me ingredi/apud me enim Gorgias diuertit/uobis aperiet. So. Bene loqueris Callicles: Sed num uellet in pręſentia nobiſcum diſſerere? Cupio enim ab ipſo percontari/ quęnam ſit artis ſuę potentia: Quid ue ipſe profiteaṫ & doceat. Cęteraꝶ uero reꝶ quēadmodū tu dicis expoſitionē nobis alias afferat. Cal. Haud moleſta erit interrogatio Socrates. Nā id quoq; in ſua demoſtratiōe continebaṫ. Iuſſit ergo paulo ante oēs qui intus aderāt: quod quiſq; uellet eum interrogare: ſeq; ad cuncta reſponſurum profeſſus ē. So. Rem certe pręclarum narras. Itaq; Chęrepho interroga ipſum. Che. Quid nā interrogē? So. Quis nam ipſe ſit. Che. Quemadmodum dicis? So. Veluti ſi artifex calceorum foret/reſpōderet certe ſe corriarium eſſe. an quod dico nondum intelligis? Che. Intelligo equidem & iam rogabo: dic mihi o Gorgia. num uere dicit Callicles te profiteri reſponſurum ad oīa: de quib⁹ qui licet ſciſciteṫ. Gor. Vere ait o Cherephon. Nēpe mō id ipſum ꝓdicabā: atq; dico nihil noui a me quēq̄ multis ānis ꝑcōtatū eſſe. Che. Magna ergo facilitate rñdes Gorgia Gor. Licet hui⁹ rei Cherephō ꝑiculū facere. Po. Licet ꝑ iouē: ſed cōmodius ī me ſi uelis o Cherephō: nā Gorgias q̄dē itē in dicendo defeſſus mihi uideṫ. Multa enī nuꝑ diſſeruit. Che. Quid tu Pole? Arbitraris melius q̄ Gorgiā te reſpōſuꝶ. Po. Quid nā intereſt? dūmō ſatis tibi fiat? Che. Nihil: ſed q̄m uis rñde. Po. Interroga. Che. Iam interrogo: ſi Gorgias ſciam eius artis hr̄et: cuius frater eius

Ad quecunq; interrogationē ſe reſpōſurū profeſſus ē Gorgias.

Herodicus habet/quē ipſum recte nūcuparemus? Nō ne ut illū? Po. Prorſus. Che. Medicum ergo uocātes recte uocaremus. Po. Ita. Che. Si āt illius artis cuius Ariſtopho filius Aglaophōtis aut frater eius hr̄et notitiā/quē recte ipſum apellaremus. Po. Certe pictorē. Che. Nūc aūt cum artis alicuius ꝑitus ſit Gorgias/quē ipſum recte uocabim⁹? Po. O Cherepho multę quidē artes inſunt hoībus experitia ꝑite adinuētę. Peritia. n. efficit uitā noſtrā ꝑ artē incedere. Impitia uero ꝑ fortunā circūuagaris: haꝶ uero ſingulaꝶ ꝑticipes ſunt alii aliaꝶ aliter. Optiaꝶ uero optimi: quoꝶ ex numero hic ē Gorgias/arte pulcherrima ꝓditus. So. Pręclare q̄dē o Gorgia uṙ Polus adorādū patus. Verūtn̄ q̄d ꝓmiſſit Cherephōti nō ſeruat. Gor. Cur nō o Socrates. So. Ad interrogationē q̄dē nō ſatis reſpōdiſſe mihi uṙ. Gor. At tu iterū ſi uis pete. So. Si tu Gorgia rñdere mihi uelles a te ipſo libētius q̄rerē q̄ a Polo. Conſtat. n. Polū ꝑ ea q̄ mō rñdit rhetoricę magis q̄ diſſerēdi arti opā dediſſe. Po. Cur id o Socrates ais? So. Quia cū iterrogaſſet chęrephō cuius artis ꝑitus eſſet Gorgias/laudaſti tu quidē o Pole eius artē/q̄ſi q̄s eā uituperaſſe: Que uero illa ſit nō rñdiſti. Po. Nō ne pulcherrimā eē rñdi? So. Prorſus q̄dē: ſed nemo q̄lis ſit ars Gorgię q̄rebat: ſed q̄ nā ſit: & quē oporteat uocari Gorgiā: Quēadmodū te prius quodāmodo inſtruebat Chęrephō/ac tu illi bn̄ breuiterq; rñdebas. Nūc ergo eadē rōe dicas/q̄ nā ars: & quē Gorgiā ſimus appellaturi. Imo uero tu Gorgia nobis oñde quē noīari te deceat/& cuius artis ꝑitū. Gor. Rhetoricę o Socrates. So. Rhetorē ergo te appellare debemus. Gor. Et bonū q̄dē ſi me q̄d ꝓfiteor eē: ut ait Home⁹ noīare uelis. So. Volo eq̄dē. Gor. Noīa ergo. So. An dicem⁹ alios quoq; te facere poſſe? Gor. Hęc eq̄dē non apud uos ſolū ueꝶ ēt apud oēs ꝓfiteor. So. Sed nūq̄d uelles Gorgia quēadmodū incepimus diſputationē ꝑagere: ꝑtī q̄dē interrogādo: ꝑtī ēt rñdēdo: plixitatē illā uerboꝶ q̄ uti cępat Polus/ī aliud tp̄s reſeruās. Veꝶ q̄d mihi ꝓmiſeris obſeruato/uelíſq; ad interrogata q̄ breuiſſime rñdere. Gor. Sūt q̄dē o Socrates rñſiōes q̄dā: q̄s lōgioribus uerbis neceſſe ē fieri. conabor tn̄ q̄ breuiſſime rñdeṫ. Nēpe hoc ip̄m unū ē ex his q̄ ꝓfiteor: nullū ī breuioribus uerbis q̄ me eadē explicare. So. Hac mihi Gorgia opus ē breuitate: & hāc mihi demōſtres oro: copiā uero ī tp̄s aliđ reſeruato. Gor. Faciā eq̄dē ut neminē dicas unq̄ te audiuiſſe me breuiorē. So. Age iā rhetoricę artis te hr̄e ſciam dicis: alioſq; poſſe rhetores faceṙ ip̄a uero rhetorica circa aliq̄d uerſaṫ/ueluti textoria circa ueſtiū cōfectionē. Nōne? Gor. Ita. So. Nōne & muſica circa melodię ꝑfectionē. Gor. Ita. So. ꝑ Iouē o Gorgia rñſiōes hę tue me ualde delectāt ꝙ q̄ breuiſſim⁹ abſoluas. Gor. Spo o Socrates me tibi ī hoc aduotū ſatiſfacturū. So. Recte ais. Age & de rhetorica ſimilr̄ mihi rñde: quoꝶ nā ſcia ſit. Gor. Sermonū. So. Qualiū o Gorgia ſmonū Num eoꝶ qui oſtēdunt/qua rōne uiuēdi ęgrotantes cōualeſcere poſſint. Gor. Nō. So. Non igitur circa ſermones oēs uerſaṫ rhetorica. Gor. Nequaq̄. So. Verūtamē circa eos ſermones qui

Peritiam ars: Imperitiam fortuna ſequṫ.

Muſica circa melodię pfectionem uerſatur.

Prima diffinitio mala confutatio.

dicendi facultatē prǫſtant.Gor.Proculbio.So.Nunquid rhetorica in qbus dicendi/in eiſdem
& intelligēdi uim p̄bet!Gor.Quid ni!So.Nō ne medicina de qua mō dicebamus efficit ut de
ęgrotantiū curatione & intelligere & loqui poſſimus!Gor.Neceſſe eſt.So.Et medicina igiť ut
apparet circa ſermones uerſať.Gor.Sic ē.So.Eos uidelicet q ad morbos ptinēt.Gor.Maxie.
So.nō ne & gymnaſtica circa ſermones eſt de bona malaue corpoꝝ hitudine.Gor.Certe.So.
Atq & aliæ artes o Gorgia eadē rōe ſe hēnt.Quęlibet.n.eaꝝ uerſať circa ſmones eos q ea de re
cuiꝰ ars ipſa eſt hēnť.Gor.Appet.So.Cur ergo artes alias nō apellas rhetoricas!cū circa ſmo
nes ſint:ſiqdē hanc ipam apellas rhetoricā q̄ ſit circa ſermones.Gor.Quia cęteraꝝ qdē artiū
ſcia oīs o Socrates circa manuales affectiones actiōeſq; hmōi:ut ita dixerim:uerſatur.Rhetori
cę uero nullū eſt opus eiuſmodi.ſed oīs actio eius atq; ptās in dicēdo conſiſtit.Hanc ob cauſam
arbitror rhetoricā eſſe artē circa ſermones:idq; recte dicere me affirmo.So.intelligo ne quam
uelis eā dicere!forte uero clarius cōprehendā.Sed reſponde:ſunt nobis artes an nō!Gor.Sunt
So.Ex oīm numero artiū alias eſſe arbitror:q̄ in opere plurimū uerſanť:uerbis aūt paꝝ admo
dū indigent:alias uero q̄ nullis:ſed ēt per ſilentiū pfici poſſunt:quēadmodū ars pingēdi & ſta
tuaria & alię multę.Ex taliū numero negare uideris eſſe rhetoricā.Gor.Recte admodū Socra
tes accipis.So.Alię prętere a artes ſunt q̄ uerbis totū pagunt:ope uero/ut ita dicā/aut nihil aut
paꝝ idigēt.Qualis ē arithmetica/cōputatoria geometria & teſſeraꝝ taloꝝq; ludus:& alię mul
tę artes:quarū quedam uerba actionibus ferme hēnt ęqualia.Plurimæ uero plura atq; oīo oīs
eaꝝ actio ptāſq; in eiuſmodi uerbis cōſiſtit.Talem aliquā uideris mihi rhetoricā dicere.Gor.
Et uere uideor.So.Antū haꝝ nullā arbitror te rhetoricā apellare/q̄uis dixeris artem in dicēdo
uim hĕntem eſſe rhetoricā.Nam ſiqs cauillari uellet ſic argumentationē ſuſciperet.Ergo arith
meticam o Gorgia rhetoricā nuncupas.Nō opinor tū te uel arithmeticā uel geometriā rheto
ricam dicere.Gor.Recte putas o Socrates & iuſte ſuſcipis.So.Age nūc & tu reſpōſionē quam
petebā pfice.cū rhetorica ſit ex earū artium numero q̄ plurimū uerbis utunť/ſint uero & alię ta
les/conare nobis exprimere/que nā ars & circa qd in dicēdo uim pręcipuā habēs ſit rhetorica.
Veluti ſiqs in artibꝰ quas ſupra cōmemorabā me interroget o Socrates q̄ nā illaꝝ arithmetica
eſt.Reſponderē utiq; ut tu mō dicebas eā eſſe ex earum artium numero/quę uerbis plurimum
aſſecunť.ac ſi rurſus pcontareť/circa quid uerſať/dicerē circa paris impiſq; notitiā:quot utraꝗ
ſint.Quin ēt ſi requirat iteꝝ cōputatoriā uero artē quam apellē/reſpōdebo hāc quoq; inter eas
artes cōnumerari:q̄ uerbis totū implent.Quod ſi aſſlagitet circa qd uerſeť/rūdebo eorū more
qui decreta cōſcribūt/in populo:uidelicet cōputatoriā i aliis qdē ita ſe habere quēadmodū &
arithmetica ſeſe habet.Nēpe circa idē utrāq; eē/par.ſ.atq; ipar.ſed i hoc differre qm̄ cōputato
ria cōſideret par & ipar:quā & ad ſe & inuicē q̄titatis cōficiēt ſummā.Pręterea ſiqs me dicente
aſtronomiā in earū artium genere collocari q̄ totū uerbis abſoluunt/rurſus pcōtareť circa qd
potiſſimū tendant aſtronomię uerba ſubicerem circa aſtroꝝ motū ſoliſq; & lunę:qua luicē rōe
illoꝝ ſe hēant curſus.Gor.Recte pfecto o Socrates reſpōderes.So.Age iā & tu o Gorgia:pro
fecte rhetorica ex illis ē artibus q̄ uerbo ptractāt oīa & pficiunt.Nōne!Gor.Profecto.So.Dic
ergo qd ex oībꝰ id ſit potiſſimū deo de quo/h/ſmones habenť qbus rhetorica utiť.Gor.Maxia
& optia o Socrates reꝝ humanaꝝ negocia.So.At hoc ſimiliter ābiguū eſt Gorgia!nec ullo mō
claꝝ.Arbitror eqdē te cātilenā illā q̄ circū in cōuiuiis caniť audiuiſſe i q̄ cātores ita cōnumerāt.
optimū qdē eē bene ualere.Secūdo loco eē formoſū.Tertio hr̄e diuitias ut uerbis poetę ipſius
utar/uella fraude q̄ſitaſ.Gor.Audiui nimiꝝ:ſed quorſū hęc.So.Qm̄ ſubito tibi artificeſ eaꝝ re
rū occurrerēt:quas in ea cātilena poeta laudauit/medicus uidelicet & pedotriues/& nūmator/
diceretq; primū medicꝰ.decipit te Gorgias o Socrates.Nō.n.ars eiꝰ ad maximū hoīum bonū
ſpectat.imo mea:atq; ſi ego ab eo qſnā ſit ipe pquirerē/diceret forte eē ſe medicū.qd ais ergo!
an tuę artis opus maximū ē bonū!quid ni rūderet:cū opus eiuſmōi ſanitas ſit.nihil uero ſanita
te ſit melius.Poſt hęc forſitan pędrotriues uehemēter admirari ſe diceret ſi tu oſtēdere poſſes
plus boni i arte tua ineſſe q̄ ipſe i ſua.Ac ſi ego rogarē/& tu qs es qd tuū ē opus!Pedotriues ſum
diceret.eſt aūt opus meū corpa hoīum formoſa robuſtaq; reddere.Deide uero nūmator/cęte
ros ut puto cōtenens ſic obiiceret.Aiaduerte o Socrates an qcq̄ maius tibi uideať bonū q̄ diui
tiæ uel apud Gorgiā:uel apud aliū quēlibet:ego itaq; ad eū dicerē.Tu ne ergo tāti boni es au
ctor.Sū rūderet.qſnā es ergo!nūmator ſū.qd uero putas ne ſūmū hoībꝰ bonū eſſe diuitias!qd
ni putē iquiet!Ego uero ita ſubiiciā:hic tū.Gor.cōtēdit artē ſuā maioris bōi cām eē q̄ tuā.Con
ſtat itaq; eū poſthęc iterrogatuꝝ:quidnā iſtud eſt bonū!demōſtret ipm.Gor.Quāobrē age mi
Gorgia exiſtima te & ab aliis & ad me ſic eſſe iterrogatū:atq; rūde qdnā ē iſtud qd ipſe maximū
hoībꝰ bonū eē cēſes!teq; auctorē eiꝰ eē pfiteris.Gor.Quod ē o Socrates maximū reuera bonū
& cauſa ut & ipſi liberi ſimus & cęteris in noſtra paſſim repu.dominemur.So.qd ergo iſtud eſſe
dicis!Gor.Poſſe uerbis pſuadere/& in iudicio iudicibus & in cōſilio cōſulētibus/& in cōtiōe con

Cauillus hic ſit.
Cōuenientia & differentia inter Arithmeticā computatoriā.
De ſubiecto Aſtronomiæ.
An ſermonū qui circa negocia maxima ē ſit rhetoris.
Tria in cātilena que in conuiuiis.
Primū optimū bene ualere.
Secū formoſum eſſe.
Tertiū hr̄e diuitias.
Trāſlatio rei de qua diſputetur ad alias res.vt clarius videatur.
Sanitas:primū cantilenæ bonum.

Paedotriuæ opus forma:ſecundū cantilenæ bonum.
Diuitiæ tertium cātilenæ bonum:

tionātib⁹/atq; ī alia q̄libet cōgregatiōe ciuili. Iā uero ob hmōi facultatē ſeruiet tibi medic⁹/ſuiet pędotriues qn̄ ēt ipſe nūmator:nō ſibi ſed alteri.i.tibi dicēdi & uulgo ꝑſuadēdi uī hn̄ti/diuitias ſuas cumulauiſſe cōpiet. So. Nūc mihi uideris Gorgia q̄ artē indicas eē rhetoricā ꝓxīe oſ̄diſſe: Ac ſi recte ꝑcipio artē ꝑſuaſiōis effectricē ais eſſe rhetoricā eiuſq; oēm diligētiā & ſūma ī hoc finiri. An qcq̄ amplius hēs/quod de artis iſtius potētia referre poſſis q̄ ut ꝑſuaſionē audientiū ais afferat? Gor. Nihil aliđ hēo Socrates:ſed ſufficiēter mihi đfiniſſe uideris. Hęc.n.ē ei⁹ ſūma. So. Audi o Gor:certū hēo/ſiqs alius cū alio diſputet uolēs ad ipm̄ noſſe de quo diſſerit/me quoq; ut mihimet ꝑſuadeo eſſe talē. Iudico āt meritote quoq; hmōi eſſe. Gor. Quorſū hec o Socrates So. Dicā nunc:haud te lateat me nō ſatis apte cognoſcere q̄ nā ſit qbuſue de rebus perſuaſio illa quam dicis a rhetorica ꝓficiſci. Et q̄uis ſuſpicer quā & de quibus ipſe uelis dicere/nihilominus abſte reqram/quā dicas ꝑſuaſionē & quibus de rebus a rehtorica fieri. ſed quā ob cām cū iā ipſe ſuſpicer nihilominus a te petā? potius q̄ ip̄e ex primā? ꝑfecto nō tui cā ſed ſmonis ipſi⁹:quo ita ꝓcedat/ut maxīe nobis id đ quo agit̄ explicet. Attēde ergo nū iuſte rurſus īterrogare te uidear: ueluti ſi ꝑcōtatus eſſem qſnā pictoꝝ ſit Zeuſis tuq; rn̄diſſes aīalia pingēs:nōne iuſte peterē/q̄lia potiſſimū aīalia & quo pcō pingēs? Gor. Iuſte admodū. So. Nū ppea qa & alii ſunt pictores/alia ſimiliter aīalia multa pīgētes. Gor. Ob hoc ipm̄. So. Quod ſi alius nullus p̄ter Zeuſim pigeret recte utiq; rn̄diſſes. Gor. qd ni? So. Age iā & de rhetorica dicas:utrū ſola hęc uideat̄ ꝑſuadere/an alię quoq; artes. Tale uero aliqd dico qſqs aliqd docet utrū qđ docet ēt ꝑſuadet necne? Gor. ꝑſuadet ꝑfecto. So. Rurſus āt ī eiſdē artib⁹ q̄s pauloāte cōmemorabam⁹ ita oſiderem⁹. Arithmeticā nōne docet nos q̄cūq; ad numeꝝ ptinet:arithmeticuſq; ſimilr̄? Gor: ꝓculdubio. So. Nōne & ꝑſuadet. Gor. Certe. So. Ergo & arithmetica ꝑſuaſionē facit. Gor. appet. So. ꝓide ſiqs īterrogauerit q̄ perſuaſionē & circa qd efficiat rn̄debimus ꝓceptoriā:uidelicet circa par & īpar quot utraq; ſint. Poterim⁹ ſimiliter cæteras quoq; artes q̄s mō referebam⁹ oſ̄dere ꝑſuaſiōis effectrices eē:& cuius & circa qd maxīe, nōne? Gor. ita. So. q̄obrē nō ſola rhetorica ꝑſuaſiōis ē artifex. Gor. Vera narras. So. cum ergo non ſola id faciat ſed & artes aliæ/haud iniuria:quod de pictore ſic deinceps de Rhetorica quoq; percontaremur qualis perſuaſionis & circa quid effectrix ſit rhetorica percōtaremur. nonne iuſta tibi uidetur petiton. Gor. Mihi quidē. So. Rn̄de igit̄ o Gorgia q̄ſiqdē tibi uī. Gor. hui⁹ eqdē o Socrates magnā dico rhetoricā q̄ ī iudiciis cœtibuſq; aliis ut pauloāte dicebā/atq; de iuſtis & iniuſtis adiicit̄. So. atq; & ipſe ꝑſuaſionē hāc te dicere ſuſpicabar ſed ne admireris ſi deīceps tale aliqd te rurſus īterrogo. qđ q̄uis uideat̄ eē ꝑſpicuū tn̄ repeto. nā ut dixi nō tui cā id reqro ſed ut diſputatō ſuo quodā ordīe pagat̄:ne aſſueſcamus ſub intelligēdo ea iuicē q̄ forēt diſcutiēda ꝓripe. Gor. Et recte qđ facer̄ uideris o Socrates. So. age uero & hoc cōſiderem⁹:nū uocas aliqd diſcere. Gor. Voco. So. qd rurſus aliqd credere. Gor. Et hoc. So. An igit̄ diſcere ideq; credere eē putas, idemq; diſciplinā atq; crudelitatē:an aliud? Gor. Aliud eqdē eē arbitror. So. recte qdē putas. Hic uero cognoſcēs/ſiqs.n. ꝑcōtet̄ ē ne credulitas q̄dā falſa & q̄dā uera/ut arbitror oſentires. Cor. Certe. So. qd uero ſcia ē uera & falſa. Gor. Neq̄q̄. So. Cōſtat igit̄ n̄ eē idē. Gor. Cōſtat: So. Verūtn̄ & illis q didicerūt & illis q crediderūt iā ē ꝑſuaſū? Gor. Sic ē. So. Vis ne ergo duas ꝑſuaſiōis ſpēs eē pōam⁹ q̄ꝝ altera qdē abſq; ſcia p̄ſtet fidē. altera uero ſciam. Gor. ꝓrſus. So. Vtrā uero perſuaſionē affert rhetoricā in iudiciis aliiſq; cœtibus de iuſtis iniuſti ſue rebus. Nū ex q̄ hoīes abſq; ſcīa credāt/an ex q̄ ſciant. Gor. ꝑſpicuū ē o Socrates ex q̄ audiētes credere adducāt: So. Itaq; ut uī rhetorica ꝑſuaſiōis eius ē artifex q̄ credulitatē potius q̄ doctrinā circa iuſtū uel iniuſtū p̄ſtat. Gor. Certe. So. orator ergo nō docet ī iudiciis aliiſq; turbis iuſta & iniuſta ſed fidē dūtaxat īducit. Neq;.n. poſſet turbā tātā res tā grādes tā breui tp̄e edocere. Gor. Non certe. So. Age iā qd de rhetorica dicēdū ſit uideamus. Ego.n. nōdū ſatis qd dicturus ſim ītelligere poſſum:qñ.n. publice de medicoꝝ electiōe tractabit̄:aut de nauiū aliarūue reꝝ opificibus eligēdis. tūc forte cōſultare ad oratorē nō pertinebit. Patet.n. in hmōi electiōibus peritiſſimū quēq; eius artis eligēdū eſſe. neq; rurſus cum de cōſtruēdis muris uel portuū diſpoſitiōe/uel nauiū a pparatu cōſultabit̄:oratoris offm̄ erit cōſulere:ſed architecti. quinēt neq; cū de eligēdo īperatore aut de exercitu aduerſus hoſtes inſtruēdo aut de occupādis locis deliberabit̄. ſed ad duces exercitus conſultatio pertinebit. Ad oratores uero nequaquā. quid ad hæc dices Gorgia? Nempe cum & rhetor eſſe profitearis & alios poſſe rhetores facere/preſtat nimirum ea quę tuę artis ſunt a teipſo ſciſcitari atq; accipere. Et me quidem nūc rem tuam agere putato. Forte enim īter eos qui intus ſunt adeſt aliquis qui diſcipulus tuus eſſecupiat. Quales ego quoſdā & quidē frequētes ſentio:quos hæc a te q̄rere forte deterret pudor. A me ergo rogatus ab illis quoq; hūc īmodū īterrogari putato. qd nā reportabimus ſi in tuā nos tradiderimus diſciplinā? qbus de rebus reipu. cōſulere poterim⁹:nūqd de iuſto ſolū & iniuſto? ātq̄ de his q̄ mō Socrates adducebat? Da opā ergo o Gorgia ut his rn̄deas. Gor. Conabor eqdē oēm tibi rhetoricę facultatē planius explicare. ipſe enī p belle ad id nos deduxiſti.

Altera diffinitio Rhetorices mala:

Confutatio redditę diffinitionis:

Tranſlatio diſputationis:

An quæ docet etiam perſuadeat.

Perſuaſio duplex.

Concluditur Rhetorica perſuadere ſolū non ducere.

Scis utiq; hęc naualia & mœnia Athenaꝝ portuſq; diſpoſitionẽ ꝑtim themiſtoclis ꝑtim Periclis nõ opificũ cõſilio eſſe cõſtructa. So. ferunt hec o Gorgia de themiſtocle. periclẽ uero ipſe audiui de muro medio cõſtruẽdo ciuitati ꝑſuadẽte. ꝑterea quotiẽs de his q̃ tu mõ referebas deliberat: uides oratores ipſos cõſulere eoꝝq; ĩ his reb⁹ ꝓferri ſñias. So. hęc eqdẽ admirãs o Gorgia iã dudũ a te rhetoricę ꝑtãte ꝑqro. Nẽpe mihi hæc cogitãti diuina q̃dã ꝑtãtis ei⁹ magnitudo uĩ.

Rhetorica omnes vires ſub ſe amplectitur.

Gor. O ſi cũcta ſcires o Socrates: uideres ꝑfecto hãc oẽs ut ſũmatĩ dicã ſub ſe uires ãplecti: cui⁹ qdẽ rei magnũ tibi afferã argumẽtũ. Sepe iã cũ fratre meo aliiſq; medicis ad aliquẽ eſt grotãtiũ ingreſſus cũ ille uel pharmacũ nollet bibere/uel ſecãdũ urendũue ſe medico nõ ꝑmitteret neq; ꝑſuadere poſſet medicus: ego ꝑſuaſi nõ alia q̃ rhetoricę facultate. Affero ãt ſi quã in urbẽ rhetoricus acceſſerit atq; medicus certetq; inter eos uerbis in cõciõe uel in alio quouis cetu/uter ſit ꝑ medico eligẽdus rhetor ne an medicus fore ut medicus qdẽ nuſq̃ appeat: eligat ãt ſi mõ ipſe uelit dicẽdi ꝑitus. Eodẽq; mõ ſi aduerſus aliũ queuis artificẽ certet Rhetoricus obtinebat ut ipſe poti⁹ eligat q̃ alius qcũq;. Nihil enĩ eſt de quo nõ maiori cũ ꝑſuaſiõe rhetoricus q̃ qlibet artifex uulgo loqt. Potẽtia ergo artis huius tãta ẽ atq; talis: decet tñ o Socrates ita rhetorica uti queãdmodũ & oĩ alia facultate certãdi. Neq; enĩ is q pugnis lacertiſue & armis ita pugnare didicerit ut amicis & inimicis ſupior poſſit euadere/ob hoc aduerſus oẽs ęq̃ certare debet/ut amicos ẽt ꝑcutiat/pugnat/occidat. Nec ẽt ꝑ Iouẽ ſiqs paleſtra exercitatus pugil robuſti corpis euaſerit deinde ꝑentes aut aliquẽ aliũ domeſticoꝝ uel amicoꝝ pulſet/ꝓpea pędotriuas & eos q armis pugnare docẽt: odio hñe & ex urbibus expellere decet. Illi. n. hęc tradiderũt ut hęc diſcẽtes cõtra hoſtes & ĩferẽtes iiuriã uterẽt ulciſcẽtes uidelicet nõ ĩferẽtes. Nõnulli uero hęc ꝑuertẽtes robore arteq; abutunt: ſed ſi ꝓpea q docuerũt ĩprobi ſũt iudicãdi: neq; ars culpãda malaq; habẽda: ſed meo qdẽ iudicio q ꝑuerſe utunt: eadẽ quoq; de rhetorica rõ eſt. Põt. n. & aduerſus oẽs & qlibet de re orator dicere a deo ut apud multitudinẽ facile ad modũ de re q̃libet ꝑſuadẽdo ſupiorẽ poſſit ſed nihilomagis ob hmõi potẽtiã debet aut medicos aut ceteros artifices expellere iuſte rhetorica uti ut alio & aĩe. At uero ſi qſpiã adeptus rhetoricã deinde iniuſte potẽtia huius artis utat nõ eũ q docuit odiſſe atq; urbe expellere decet. Ipſe. n. ad iuſtũ uſũ tradidit. hoc uero cõtra utit. Quapp eũ q nõ recte utit par ẽodiſſe & ĩ exiliũ mittere & iterimere: ꝓceptorẽ uero neq̃q̃.

Mores Socrates in diſputando.

So. Arbitror te Gorgia multis diſputatõibus interfuiſſe. Idq; in eis iã cõptũ hñe eos uidelicet q inter ſe diſputãt haud facile poſſe cũ diſceptare ĩcepint ſic abire ut rẽ ipſam definiẽtes ſe inuicẽ ſolũ doceãt atq; diſcã: ſed ſi de aliquo cõtẽdãt neq; cõcedat alter alteri uere aut ꝑſpicue loq idignant & ꝑ inuidiã dictũ putãt certãtes ſimul nõ aũt quod erat ꝓpoſitũ ꝑ qrẽtes. Nõ nunq̃ uero tãdẽ adeo turpiter diſcedũt cũ iurgiis mutuiſq; maledictis: ut ẽt peniteat audiẽtes qđ eiuſmodi hoĩes putauerint audiẽdos. Quorſum uero hæc dico: qm̃ tu nõ mihi uideris ſatis nũc cõſentanea & cõſona dicere his q̃ pri⁹ de rhetorica dixeras. Vereor tñ arguere ne me arbitreris nõ rei declarãdę ſed tui grã decertare. Si ergo tu ex eoꝝ numero es e quoꝝ ego ſũ/libẽter abſte ꝑgrerẽ ſin min⁹ dimitterẽ. q; ſi petas quoꝝ ego ex numero ſim/rñdebo ex hiis q libẽter redargui patiuntur/ſiquid non uere dicãt: libẽter ẽt redarguũt/ſiqđ ab alio nõ uere dicat. & qbus nõ minus gratũ eſt reꝑhẽdi q̃ reꝑhẽdere. Tanto. n. maius id eſſe bonũ exiſtio: q̃to maius bonũ eſt maxio quodã liberari malo/q̃ alios liberare. Nihil. n. tm̃ eẽ malũ hoĩbus arbitror q̃tũ eſt opinio falſa.

Maxim maximũ hominibus opio falſa.

In his uidelicet reb⁹ de qbus pñs a nobis ſmo ẽ ĩſtitutus. Si ergo & tu ais eẽ te talẽ diſputemus: ſin uero dimittẽdũ cẽſes dimittam⁹ iã cetũq; ſoluamus. Gor. Dico ꝑfecto o Socrates me quoq; talẽ eẽ: qlẽ mõ tu deſcribebas: ſed forte alioꝝ q ad ſunt/rõ eſt hñda. Iãdudũ. n. anteq̃ uos accederetis his multa narraui. Et nũc forte ſi diſputare ꝑgamus/mora lõgior ꝓtrahet. Quãobrẽ cauẽdũ eſt ne hoꝝ aliud facere cogitãtes detineam⁹. Chę. clamorẽ o Gorgia & Socrates hoꝝ audit cupiẽtiũ uos auditis. mihi uero nullũ negociũ tãti ſit ut diſputatiõi huic a uobis ĩſtitute aliđ anteponã. Cal. ꝑ Iouẽ o Chęrephõ ego quoq; cũ multis diſputatiõibus iterfuerĩ/neſcio an unq̃ ęq̃ ac nũc fuerĩ delectatus. Iõq; ẽt ſi diẽ totã diſputare uelint erit mihi ꝑgratũ. So. Atq o Callicles q̃tũ ĩ me eſt nihil ꝓhibet/mõ uelit Gorgias. Gor. Turpe qdẽ o Socrates deinceps mihi foret ſi diſputare nollẽ ꝓſertĩ cũ ab initio iuſſerim oẽs de quo qſq; uellet iterrogare. Itaq; ſi placet pñdb⁹ diſputa atq; ꝑcontare qcqd libet: So. Audi iã o Gorgia q̃ in tuis uerbis admirer. Forte. n. cũ tu recte dicas ego nõ accipio recte. ais rhetoricũ poſſe te facere/ſiqs a te diſcere uelit. Gor. Aio eqdẽ. So. nõ ne ut de oĩb⁹ ĩ turba ꝓbabilr̃ dicere ualeat nõ docẽdo ſed ſuadẽdo. Gor. Ita prſus. So. Addebas ꝓterea rhetoricũ de ſanitate pluſq̃ medicũ ꝑſuadet. Gor. Dixi ꝑfecto ſed ĩ turba. So. Nõne idẽ ẽ ĩ turba qđ iter ignorãtes. Nũq̃. n. apud eos q ſciũt magis q̃ medic⁹ de ſanitate ꝑſuaderet. Gor. Vera narras. So. nõne ergo ſi ſuadẽtior erit medico ſciẽte ſuadẽtior erit. Gor. oĩo. So. Ipſe tñ nõ medic⁹. Gor. Nõ. So. Ac ſi nõ medicus: ergo & iſcius eoꝝ q̃ itelligit medic⁹. Gor. ꝓculdubio. So. Quare q neſcit ſciẽte apud neſciẽtes ſuadẽtior erit/qñ rhetor medico ſuadẽtior erit: ita ne ſeqt: Gor. In his certe ita ſequit. So. Nõne in ceteris quoq; artibus rhetor atq;

rhetorica ſe ſimiliter hēt: ut ad rhetoris facultatē nihil adtineat ſcire qua rōne res ſe hēant: ſed ma
chinationē q̄dā ſic ad pſuadēdū excogitare ut apud ignorātes magis ſcire q̄ ipſi ſciētes appareat.
G O R. Nōne magna facilitas hæc eſt o Socrates eos uidelicet q artes alias nūq̄ didicerint ſed hāc
ſolam nihil tn̄ aliis minus hr̄e? S O. Vtrū orator ob hanc unā facultatē minus habeat uel nō minus
q̄ alii/ paulopoſt inq̄remus ſiqd cōducere diſputatiōi uidebit̄. Nunc aūt hoc prius cōſideremus an
circa iuſtū & iniuſtū/ hōeſtū & turpe/ bonū & malū/ ſic ita ſe hēat orator/ quēadmodū circa ſalubria
atq; alia q̄ ad alias artes adtinēt: ut ſi ignoret qdē utrū bonū malūue ſit aliqd: pulchrūq; uel turpe/
aut iuſtū uel iniuſtū: pſuaſionē uero quādā ita de rebus hmōi machinet̄/ ut ignorans ipſe inter igno
rantes ſcire magis q̄ ſcientes appareat. an forte neceſſe eſt hæc eū noſſe: oportetq; cū hac ſcīa iam
pra ad te pficiſci q ſit futurus orator? ac ſi hmōi rerū ſcīam nō adferat ſecū/ tu qdē pceptor rhetori
cæ talia nō docebis. nō. n. tuū eſt offm̄ hæc docer̄. efficies aūt: ut uulgo ſcire talia uideat̄/ cū neſciat/
appareatq; bonus eſſe cū minime ſit. an oīno rhetoricā docere nō poteris/ niſi prius horū ueritatē
fuerit cōſequutus. aut quo ſe mō hæc hn̄t o Gorgia? p Iouē pcor ut quēadmodū pauloante cæpiſti
rhetoricę nobis apias ptātem. G O R. At. n. o Socrates arbitror ſi forte qs hæc ignoret eū a me p
cepturū. S O. Siſte ergo recte enī dicis ſi quē tu rhetorē feceris oportet eū iuſta iniuſtaq; ſcire uel
an̄q̄ ad te accedat/ aut poſtea a te pdiſcere. G O R. Oīo. S O. Quid uero? q ea q̄ ad fabricā ſpectāt
didicerit nōne ē faber? G O R. Eſt. S O. Et q muſicā muſicus. G O R. Ita. SO. & q q̄ ad medicinā p
tinēt medic⁹? Atq; ī cæteris eodē pcō qſqs didicerit aliqd tal' euadit/ q̄lē cuiuſq; ſcīa reddit. GOR.
Oīo. SO. Nōne igit̄ p hāc rōnē iuſtus erit qcūq; iuſta didicerit. GOR. Maxīe. SO. Iuſt⁹ āt iuſta fac̄
GOR. Ita ē. SO. An non ergo neceē ē rhetoricum eē iuſtū? iuſtū uero uelle iuſte agere. GOR. Ap
paret. SO. Nunq̄ ergo uolet iuſtus īiuriā facere. GOR. Nunq̄. SO. Rhetoricum qdē neceē eſt ex
pcedēti rōe iuſtū eē. GOR. Neceſſe. SO. Rhetoricus ergo iniuriā facere nūq̄ uolet. GOR. Nunq̄
ut appet. SO. Remīſcere te pauloāte dixiſſe non oportere pædotriuas criminari atq; expellere: ſi
qs pugil certamīe pugili male utat̄/ īferatq; īiuriam atq; eodē pacto/ ſiqs orator īiuſte utat̄ rhetori
ca non illum q docuerit eē accuſandum & expellēdum: ſed iniuſta agētē/ neq; rhetorica recte utētē
dicta ne hæc ſunt an nō? GOR. Dicta. SO. Nūc aūt ipſe orator nunq̄ uī factutus iniuriā. G O R.
Nunq̄. SO. Atq; ī ſupiori⁹ o Gorgia dcm̄ ē/ circa ſmones uerſari rhetoricā/ nō de pari qdē & im-
pari. ſed de iuſto atq; īiuſto. G O R. Certe. S O. Ego igitur cū tu hæc diceres rhetoricā nunq̄ eſſe
rē īiuſtā ex ſtimaui q̄ ſemp de iuſtitia uerba faceret. Poſtq̄ uero paulopoſt dixiſti/ ſi orator īiuſte rhe-
torica uteret̄/ ſtatim admiratus atq; ratus nō eē conſentanea inter ſe q̄ abs te dicebant̄ illa ptuli uer
ba ut ſi redargui conducturum putares. ut ego puto: opæpciū fore diſſerere/ aliogn dimittere. De
inde uero nobis cōſiderātib⁹/ ut te nō latet cōceſſū fuit fieri nō poſſe ut rhetoricus rhetorica utat̄ in
iuſte/ uelitq; īiuriam facere. Ad hæc aūt ſatis q̄ rōe ſe hēant diſcernēda/ p canē o Gorgia nō pue op⁹
ē diligētia. P O. Quid uero o Socrates tu ne ēt ſic de rhetorica opīaris/ ut nunc ais. qn al'r an magis
putas Gorgiam pudore quodam adductū cōceſſiſſe tibi rhetoricū iuſta & hōeſta & bona ſcire. Ac
ſiqs hec ignorās ad ipm̄ uenerit eū eſſe docturum. Ex q̄ forſitan cōceſſione cōtrariū deinde aliquid
in diſputando ſequutū ē. Hoc tu qdem nimiū ſtudio ſe captas o Socrates interrogādo ad huiuſmōi
reſponſa pducens. Nam quem arbitraris negatuꝝ fuiſſe tibi iuſta ſe ſcire alioſq; eſſe doctuꝝ. Veꝝ
magna ruſticitas eſt ad hæc interrogando deducere. SO. O pulcherrime Pole ob hanc ipſam cām
amicos nobis & filios cōparamus: ut ſi qn̄ in ſenectute peccemus iuniores uos pn̄tes uitam nr̄am &
uerbis & operibus corrigatis. Et nūc ſiqd me & Gorgiā in diſputando fefellit/ ipſe præſens emēda.
Sic. n. debes: atq; ego tibi permitto ut ſi qd eoꝝ quæ cōceſſa ſunt/ nō recte cōceſſum putes id tuo ar
bitratu pmutes/ dūmō mihi id unū deuites. P O. qd hoc o Socrates. S O. plixitatē illā o Pole quā ab
ipſo diſputatiōis initio īceptabas. P O. Quid uero nōne mihi quātum uoluero licebit loqui. S O.
Graui nimiū iniuria afficereris o Pole ſi pfectus Atenas ubi totius Græciæ maxima ē loquendi li-
bertas ſolus ipſe hoc ī loco ptātē loq̄ndi p arbitrio nō hr̄es. At ɔtra pōe uidelicet ſi te prolixe loq̄n
te neq; uolēte ad īterrogata rn̄dere nōne ego quoq; grauia paterer: ſi n̄ liceret mihi abir̄ teq; audir̄
nolle. Veꝝ ſi q̄ tibi diſputatiōis hui⁹ ē cura eāq; corrigere uis: quēadmodū mō dicebā retractās qd
tibi retractandum uidetur rogansq; uiciſſim atq; rn̄dens/ ut ego Gorgiaſq; fecimus/ redargue me
ac te redargui patiare. An dicis te quoq; ſcire q̄ & Gorgias ſcire ſe pfiter̄. P O. Dico eqdem. S O.
Et iubes ut de quo quiſq; uelit a te quærat tāq; ab hoīe qui rn̄dere ſciat. PO. certe. SO. Nunc ergo
alterutrū tuo arbitratu facias: uel q̄ro uel rn̄de. PO. Faciā eqdē atq; mihi rn̄de o Socrates qn̄ Gor
gias circa rhetoricā tibi n̄ ſatiſfacit: tu ipām quā eſſe dicis. S O. īterrogas ne quā artē eē putē? P O.
Idipm̄. S O. Nullā o Pole ut uera tibi loquar. PO. quid igit̄ tibi ur̄ rhetorica. S O. Res quā tu dicis
feciſſe artē in eo libro quem nup legi. P O. quid nam dicis. S O. pitiā quādam. P O. pitia ergo tibi
ur̄ eē rhetorica. S O. Mihi qdē niſi tu aliud dixeris. P O. cuius uidet̄ rei pitia? S O. Gratiā quandam
uoluptatēq; piendi. P O. Nōne igitur pulchrum qddam exiſtīas eſſe rhetoricam: cū apud hoīes cō
pare grām poſſit. S O. qd o Pole? audiuiſti iā qd illā eē dicā. q deīceps īterrogas utrū pulchrā eē pu

Qui ſcit talia talem eſſe nō ēn̄r uirum: Nā ſi ſciēs nu meros numerarius eſt n̄ tn̄ ſi ſcit iuſta iu ſtius eſt.

Interrogatur Socrates & re ſpondet.

Rhetorica ars nulla eſt.

Rhetorica eſt pitia grām q̄ dam uolupta/ tēq; pariendi.

tē.PO.Nōne audiui te dicentē eſſe pitiā q̄dam?SO.Vis ne igit̄ qn̄ quidem grām magnifacis paulū qd mihi gratificari.PO.Volo.SO.interroga me nūc/quā artē eē coqnariā putē.Po.Ecce iterrogo q̄nā ars coqnaria ē?SO.Nulla.PO.At qd.SO.pitiā q̄dā eē dico.PO.q̄nā pitia ē?SO.Gratiā uoluptatēq̨ piendi.PO.Idē ne ē coqnaria atq̨ rhetorica.SO.Nullo pcō:ſed eiuſdē ſtudii pticula.PO.Cuius ſtudii?SO.Ne durius ſit ueritatē dicere uereor Gorgiæ cā/ne forte me ſuū uitupare ſtudium arbitretur.Ego.n.utrū hæc rhetorica ſit q̄ Gorgias exercet neſcio.nā ex hac diſputatiōe nihil nobis patefactum eſt/qd tandem ipſe putet.Sed quid ego appello rhetoricā/rei cuiuſdā particula ē nequaq̄ honeſte.GOR.Cuius nā o Socrates?dic age nihil mea cauſa ueritus.SO.Videtur mihi o Gorgia eſſe ſtudiū quoddā/nō artificioſum qdem:ſed ſagacis animi aptiq̨ natura atq̨ potentis ad humanā cōſuetudinē ſibi cōciliandā.Appello aūt ſūmā caputq̨ eius adulationē.Hui⁹ aūt ſtudii multa uident̄ mihi eſſe mēbra.Vnū qdē coqnaria:q̄ q̄uis eſſe ars uideat̄/meo tn̄ iudicio nō ē ars/ſed pitia q̄dā uſu cōperta.Eiuſdē p̄terea pticulā rhetoricā quoq̨ eſſe dico/& fucatoriā q̄ mangonica dicit̄:& ſophiſticā.Has utiq̨ pticulas quattuor/ad res q̄ttuor ptiere.Si ergo Polus q̄rere uult/quærat.Nōdum enim audiui qualē adulatiōis pticulā rhetoricā eſſe dicā:nec aīaduertit ad id me nōdum reſpondiſſe.Itaq̨ interrogat utrum pulchrā exiſtimē necne.Ego uero utrū pulchrū aliqd uel turpe rhetoricam eſſe rear/non prius rn̄debo:q̄ qd ipſa ſit apuerim.Non.n.aliter rn̄deṫ decet o Pole.Ergo ſi audire uis pcōtare qualē adulatiōis pticulā rhetoricā eſſe dicā.PO Quero iā abs te q̄lis pticula?SO.An me rn̄dente pdiſces?Eſt.n.ut opior rhetorica pticulę ciuilis ſimulacrū.PO.Quid ergo?pulchrū ne an turpe qddā ais eſſe.SO.Turpe ſiqdem mala eſſe turpia dico/qn̄ quidē tibi tanq̄ q̄ dico iam ſciēti me rn̄dere oportet.GOR.Per Iouē o Socrates me ego qd dicas intelligo.SO.Nec iniuria qdē Gorgia.Nōdū.n.ſatis expreſſi.Polus aūt iſte iuuenis eſt.GOR.At hunc mitte:mihi uero rn̄de quo pacto dicas rhetoricā ciuilis pticulæ ſimulacrū eſſe.SO.Conabor exprimere qd mihi uideat̄ eſſe rhetorica.Si uero nō eſt id/Polus iſte redarguet.Corpus appellas aliqd atq̨ aīam?GOR.Quid ni?SO.Hoꝝ uero nōne putas aliquā utriuſq̨ bonā habitudinē?GOR.Puto eqdē.SO.Præterea habitudinē aliquā apparere bonā cū minīe ſit.Dico aūt non nihil eiuſmodi multi corpus bn̄ affectū hr̄e uident̄:quoꝝ malā ualitudinē habitudinēq̨ haud facile dep̄henderet q̄ſq̄ p̄ter mediū gymnaſiiq̨ magiſtꝝ.GOR.Vera narras.SO.Tale qddā & in corpe & ī aīa eē dico.Q̄d qdē facit ut & corp⁹ & aīa bn̄ ſe hr̄e uideat̄/cū nō bn̄ ſe hēat.GOR.Ita eſt.SO.Age uero ſi poſſumus clarius hoc oñdere.Cū res due ſint artes eē geminas arbitror:& artē qdē ad aīam ptinētē/ciuilē nūcupo.eā uero q̄ ad corp⁹ noīe uno noīare ñ poſſū.ſed h⁹ artis uni⁹ q curat corp⁹/duas pono pticulas.Alterā qdē gymnaſticā:alterā medicinam.In ciuile uero nomotheticā.ſ.legalē cōditricē legū pono cōreſpōdentē gymnaſticæ/& iuſtitiā.ſ.iudiciariam medicinā quodāmō referentē.Cōicant uero īuicem utpote q̄ circa idem ſunt medicina atq̨ gymnaſtica:rurſuſq̨ iudiciaria atq̨ legalis.Verūtamen inter ſe ēt differunt.Cum uero hæ q̄ttuor ſint/ſempq̨ ad optimū curēt:hæ qdē corpus illæ aīam:facultas adulatoria id ſentiēs/non cognoſcēs qdem ſed coniectans ſe q̄drifariam diuidit ſingulaſq̨ ſubit pticulas/ſimulans id ſe eſſe quod ſubiit/& optimi quidem nullam habet curam.Sed ſemp eo quod dulciſſimum ē q̄ſi hamo īcautam illaqueat mentem:& uſq̨ adeo decipitur plurimi apud eam æſtimandam uideat̄.Medicinā qdem coquinaria ſubiēs/ſimulat optimos ſe cibos corpori adhibere.Quāobrē ſi uel inter pueros uel uiros admodum pueriles contēdere oporteret coquum atq̨ medicum/uter eoꝝ de bonis maliſue cibis plus intelligat/medicus qdē fame piret.Id ergo adulationem uoco ac turpe o Pole qddam exiſtimo.Id eīm aduerſus te dico Proptereaq̨ abſq̨ ulla optimi rōe uoluptatē aucupat̄.Neq̨ artem eā eſſe dico/ſed pitiā quādā.Q̄m nullā habet rōem eoꝝ q̄ affert q̄lia natura ſint:Quo fit ut rōem nullius poſſit afferre.Ego uero non appello artem quod careat rōe.Quod ſi de his ipſe ambigis rōem me tibi polliceor redditurum.Itaq̨ medicinam ut dixi coqnaria adulatio ſubit.Gymnaſticā uero ſimiliter fucatoria res noxia/fallax ī generoſa illiberalis figuris/colorib⁹ liniamentis/ſenſu quodam ita decipiens ut pp extrinſecū fucū p̄priā ueramq̨ formam q̄ fit p gymnaſticam negligamus.Cæterum ne ſim prolixior/uolo tibi more geometrico dicere.ſic enim forte iā aſſeq̄ris.profecto quod fucatrix ad gymnaſticam id ad medicinā ē cōqnaria.immo uero ſic.Quod fucatrix ad gymnaſticam hoc ſophiſtica ad legalem.Rurſuſq̨ q̨ coqnaria ad medicinam id rhetorica ē ad iudiciariam.Verūtn̄ ut dicebam ita natura diſtingūtur:ac ēt tāq̄ p̄pinque miſcentur inuicem ī eodē & circa eadem/ſophiſtæ uidelicet & rhetores:nec utilitatem reſpiciunt aliquā q̄ uel p̄ ſeip̄is uel p̄ aliis ſequant̄ unq̄.Nam ſi animus corpori nō preeſſet ſed ip̄m ſibi neq̨ ab eo perſpiceret̄ diſcerneret̄q̨ coqnaria & medicina:ſed corpus ip̄m gr̄a uoluptateq̨ ſua hæc p̄pēderet illud Anaxagores p̄rſus accideret amice Pole:ipſe enim hoꝝ pitiam hēs:Oīa uidelicet in eodē indiſcreta commiſcerent̄:& q̄ ad medicinam pertinēt & ſalutem/& quæ ad coquinariā attinēt Audiuiſti iam qd ego rhetoricam eſſe dicā:rem uidelicet coquinariæ reſpōdentē:talemq̨ in aīa/qualis illa ē in corpore.Forte uero procul a rōe me geſſi.qui tibi prolixitatē p̄hibens ipſe longum extendi ſermonem:ob id tamē dignus ſum uenia qa ſi breuius loquutus eſſem tu

Ars coqnaria nō eſt pitia ē.

Studiū quoddā inartificioſum deſcribitur.

Coquinaria: Rhetorica:fucatoria ſophiſtica pticulæ ſunt inartificioſi ſtudii cuius caput ſummē adulatio.

Rhetorica pticulę ciuilis ſimulacrum.

Ciuilis eſt ars ad animā pertinens.

Q̄d caret rōe nō eſt ars:ars oīs cū rōne.

ADVLATIONES SVBEVNT ARTES.
Coquinaria.
Fucatoria.
Sophiſtica.
Rhetorica.
Medicina.
Gymnaſtica.
Legalis.
Iudiciaria.

minime ꝑcepiſſes :neqꝫ reſponſio tibi m ea ſatiſfeciſſet:ſed expoſitione rurſus indiguiſſes .Si ergo
nec ego te reſpõdente aſſequi ualeo/tu atqꝫ extende ſermonem .Si ualeo ꝑmitte me rñſione tua uel
mea pro arbitrio uti.Sic einm iuſtum eſt.Et nũc quidem ſiquo pacto reſpõſione hac oportune uti
potes/utere.PO.Quid igitur ais adulato ne tibi uidetur eſſe rhetorica ?SO.Equidem adulatiõis
particulam eſſe dixi.Nõ meminiſti Pole cũ ſis huius ętatis.Quid forte poſthac facies?PO.An bo
ni rhetores uident̃ tibi quẽadmodũ adulatores in ciuitate cõtẽni?SO.Interrogationẽ hanc facis?
an orationẽ aliquã exordiris?PO.Interrogo ęquidẽ.SO.Nulla exiſtimatiõe o Pole mihi digni ui⸗
dentur.PO.Q̃uo nulla?nõne maximam in ciuitatibus potentiã habẽt?SO.Minime:ſi potẽtia bo⸗
num aliquid eſſe dicis ei qui põt.PO.Dico certe.SO.Oratores ergo minimã oĩum in repu.potẽ⸗
tiam mihi uident̃ hr̃e.PO.Quid ais?Nõne quẽadmodum tyrãni occidunt quẽ uolunt & expoliãt
patrimouio pelluntqꝫ ex urbe?SO.per canẽ o Pole/ꝑ ſingula q̃ dicis ambigo utrum ſñiam explices
tuã/an quæres meã.PO.Quero ęquidẽ tuam.SO.Eſto amice deinde duo ſimul a me quæris.PO.
Quonam pacto duo?SO.Nõne dicebas mõ oratores occidere tyrãnoꝝ more quoſcunqꝫ uelint &
fortunæ bonis expoliare/atqꝫ in exiliũ mittere?PO.Equidẽ.SO.Dico itaqꝫ tibi has duas interroga
tiones eſſe:reſpondeboqꝫ ad utraſqꝫ.Aſſero equidẽ o Pole tam rhetores q̃ tyrãnos minimũ in ciui
tatibꝰ hr̃e potẽtiam quẽadmodũ pauloãte dicebam.Nihil eĩm ut ita dixerim facere ex his quæ uo
lũt:facere tñ quod ſibi opinantibus optimum uideat̃.PO.Nõne hæc magnapotentia?SO.Non
certe ut ait Polus.PO.An ego non dico?Dico equidem certe.SO.Per Iouem tu non dicis quã⸗
doquidem magnã? potentiam dixiſti ei q põt eſſe bonum.PO.Id q̃dem dico.SO.Bonũ ne igit̃
eſſe dicis ſiqs ea fecerit q̃ ſibi optima uideãtur mẽtecapto/atqꝫ id magnam dicis eẽ potẽtiam?PO.
Nõ certe.SO.Nõne igitur oſtẽdendũ tibi ẽ/oratores habere mentẽ atqꝫ rhetoricã non adulatio⸗
nem q̃dem eſſe:ſed artẽ quo me cõuincas?Alioquin niſi id oſtẽdens me cõuiceris oratores & tyrã
ni facientes quicq̃d faciendum ſibi uidet̃ in ciuitate:nullum ꝓpterea bonũ cõſequentur .Siq̃dem
potẽtiam habere ut ipſe ais/ẽ bonum.Facere uero q̃cquid uideatur abſqꝫ mente ipſemet cõfiteris
eſſe malum.Nonne ita?PO.Ita certe.SO.Quonam igit̃ pacto oratores uel tyrãni magna in re⸗
pu.poſſunt:niſi Socrates cõuictus a Polo/illos q̃ uolunt facere/fateat̃?PO.En uir.SO.Nego eos
facere q̃ uolunt:tu uero me redargue.PO.An nõ pauloante cõfitebaris q̃ ſibi bona uidentur eos
facere.SO.Et nũc ruſus confiteor.PO.An non ergo faciunt q̃ uolũt?SO.Nõ ut arbitror.PO.
Faciunt tamen q̃ ſibi uidentur?SO.Cõcedo.PO.Moleſta o Socrates & ĩcredibilia dicis.SO.Ne
me accuſes pulchre Pole:ut appellem te ſecũdũ te.Veꝝ ſiquid habes quod ĩquiras/errorem meũ
redargue.ſin minus ipſe rñde.PO. Sed reſpondere malo/ut quid dicas intelligã.SO.Vtrum er⸗
go tibi uidẽtur hoĩes id uelle quod ubiqꝫ agunt?an potius illud cuius gr̃a agunt/id quod agunt:ue
luti q pharmaca a medicis accepta bibant utrum tibi id uident̃ ipm̃ uelle quod faciunt uidelicet
pharmacũ bibere & aſpitatem eius ꝑferre:an ſanitatem potius cuius gr̃a bibũt.PO.Manifeſtũ eſt
eos fieri ſanos uelle cuiꝰ gr̃a potionẽ ſũmũt.SO.Nõne & q nauigãt aut alid̃ negociũ lucri cã obeũt
nõ id uolũt qd̃ faciũt.quis .n.nauigare ſubite ꝑicula moleſtias hr̃e uelit?ſed illud uolũt ut arbitror
cuius gr̃a nauigãt diuitias.ſ.haꝝ.n.gr̃a nauigãt.PO.Maxie.SO.An nõ ĩ oĩbꝰ quoqꝫ ſilr̃ qſqs aliq̃d
alicuius agit gratia nõ id uult quod agit:ſed illud cuius gr̃a agit.PO.Ita uidet̃.SO.An eſt ex oĩbus
aliquid:quod nũ/aut bonũ ſit/aut malũ/aut hoꝝ mediũ/neqꝫ bonũ.ſ.neqꝫ malũ.PO.Nihil omnio.
SO.Nõne bonũ q̃dẽ dicis/ſapiam/ſanitatẽ/diuitias/aliaqꝫ generis eiuſdẽ.Mala uero hoꝝ cõtraria?
PO.Eq̃dẽ.SO.Que uero/neqꝫ bona ſunt/neqꝫ mala:talia q̃dam dicis:q̃ q̃nqꝫ boni/q̃nqꝫ mali ꝑtici
pia ſunt/q̃nqꝫ neutri/ueluti ſedere/uadere/currere/nauigare.Rurſus ueluti/lapides/ligna/cæteraqꝫ
ſimilia.Nõne talia q̃dã eſſe dicis:quæ neqꝫ bona appelles/neqꝫ mala?PO.Talia certe.SO.Vtrum
igitur media hæc bonoꝝ agunt gr̃a/quotiẽs agunt?an bona gr̃a medioꝝ?PO.Media bonoꝝ gr̃a.
SO.Ergo ſequẽtes bonũ/& uadimus q̃n uadimus ꝑſtare id exiſtimãtes.Et uiciſſim quieſcimus q̃n
cunqꝫ quieſcimus ob idipm̃ bonũ.Nõne ita?PO.Ita prorſus.SO.Præterea ſi quos occidimus eiuſ
dem gr̃a occidimus/ſilr̃qꝫ expellimus atqꝫ rapimus putantes ꝑſtare nobis talia facere.PO.Procul
dubio.SO.Quãobrẽ boni gr̃a hæc faciunt oĩa quecũqꝫ faciunt.PO.Aſſentior.SO.An non inter
nos conuenit/non q̃ alicuius gr̃a facimus uelle:ſed illud cuius hæc gr̃a facimus.PO.Maxime.SO.
Itaqꝫ non iugulare ſimplr̃ oĩoqꝫ uolumus/neqꝫ expellere/neqꝫ pecunias rape:uerũ ſi conducãt hæc
facere uolumus/ſi noceant/uolumus.Bona.n.uolumus/ut ipſe ais.Quæ uero neqꝫ bona/neqꝫ ma⸗
la ſunt/non proprie uolumus/neqꝫ mala.uideor ne tibi Pole uera loq̃?an nõ?Quid nõ rñdes.PO.
Vera.SO.Quãobrẽ ſi in his conſentimus/ſiqs quẽpiã interfecerit uel urbe eiecerit uel priuauerit
patrimonio/ſiue tyrãnus ille ſit/ſiue orator putans id melius ſibi fore/cũ tñ ſit peius is utiqꝫ faciet q̃
ſibi uident̃.nõne.PO.Certe.SO.Nũq̃d ẽt uult ſiq̃dẽ hæc ſint mala nõ facit?q̃d nõ rñdes?PO.Nõ
uidet̃ mihi q̃ uult facere.SO.Quanã igit̃ rõne uir talis magnã hẽt in repub.poteſtatẽ/ſiq̃dẽ magna
ptãs bonũ q̃ddã eſt:ut ipſe ẽt cõfiteris.PO.Nullo pacto.SO.Vera ergo dicebã fieri poſſe/ut ſit q in
ciuitate quæ ſibi uident̃ efficiat:neqꝫ tñ magnam potentiam hẽat/neqꝫ quæ uelit agat.PO.Quaſi

Quiſquis ali/quid alicuius gr̃a agit:nõ id uult:qd̃ agit ſi illud cuius gratia agit.

Negatiua diſ/iunctiua poni tur:ut q̃ratur de aliquo qd̃ forte nõ ſit in diſiunctiua.

Media ꝑtici/patõe & nega tione oppoſi/torum.

uero tu o Socrates nõ optes licentiam habere faciendi quicquid tibi uideatur in ciuitate potius q̄
non habere:neqꝫ affectes talis eſſe quales nõnullos uides uel interficientes/uel expoliantes/uel con
iicientes in uincula quoſcunqꝫ & q̃ncunqꝫ Sibi uidetur.SO.Iuſte ne dicis an iniuſte?PO.Q̃uocũqꝫ
id fiat.nõne utrũqꝫ optandũ?SO.Bona uerba quæſo o Pole.PO.Quid ita.SO.Q̃m nõ decet uel
uitam minime optabilem exoptare/uel miſerã:imo potius miſereri.PO.Quid uero.Ita ne ſe hẽre
eos de quibus loquor exiſtimas?SO.Quid prohibet?PO.Quicunqꝫ igitur perimit quẽcunqꝫ opi
natur iuſte necandum infelix tibi miſerabiliſqꝫ uidetur?SO.Non mihi quidẽ neqꝫ tñ conditio eius
optanda.PO.An non pauloante miſerum dicebas eſſe.SO.Dicebam equidem o amice:ſed iniu
ſte occidentem:eundẽqꝫ inſuper miſerabilem.Eius uero qui iuſte interficit conditionẽ nõ eſſe op
tandã.PO.An non q iniuſte occiditur miſerabilis eſt atqꝫ infelix minus q̄ qui occidit.SO.Minus o
Pole q̄ uel interfector uel is qui iuſte necatur.PO.Quid ita o Socrates?SO.Quoniam inferre in
iuriam maximum eſt malorum.PO.Quonam pacto id maximũ?Nõne peius eſt iniuriã pati?SO.
Minime.PO.Ipſe igitur malles ne pati iniuriam q̄ inferre?SO.Equidem neutrum uellem.At ſi ne
ceſſe foret/aut facere iniuriam aut pati?ęligerem potius accipere iniuriam q̄ inferre.PO.Nec er
go tyrãnidem eligeres.SO.Non ſi tyrãnidem ſimiliter atqꝫ ego definis.PO.Ego uero id eſſe dico
tyrãnidem/ꝙ & pauloante uidelicet licentiam in ciuitate habere quicquid uideatur perpetrandi:
ſiue ĩterficere quẽpiam/ſiue expellere placeat/cæteraqꝫ omnia pro libidine poſſe facere.SO.Sed o
beate attende quæ dicam:ac ſi potes carpe.Si.n.ego in foro ac frequenti hominum multitudine
aſſumpto ſub ala pugione/apud te gloriarer me potentiam tyrãnidẽqꝫ mirabilẽ nup eſſe nactũ:nã
ſiue aliqs iſtoꝝ hoĩum:quos cernis mihi uideaẽ occidendus ſubito pimeẽ:ſiue alicuius frangendũ
caput/repente frangetur?ſiue diſcindenda ueſtis ſubito diſcindeẽ:tm̃ ego in hac ciuitate poſſum.
pinde tibi minus id credenti oſtenderẽ pugionẽ forte eo cõſpecto tu ſic obiiceres:ariſto o Socra
tes modo oẽs magnam haberent potentiã:ſiquidẽ & quaſlibet domos incendere/& Atheniẽſium
naualia & triremes cunctaqꝫ nauigia:ac ſummatim tam publica q̄ priuata quius poſſet.Verũ hæc
nõ eſt magna poteſtas quicquid tibi quodcũqꝫ uideatur facere:an tibi uidetur.PO.Certe nõ hoc
pacto potentiam approbo.SO.Potes ne dicere quam ob cauſam eiuſmodi nõ approbes poteſta
tẽ.PO.Poſſũ eqdẽ.SO.Cur ergo?dic iã.PO.Q̃m neceſſe eſt eũ q ita ppetrauerit penã luere.PO.
Penã uero daẽ nõne malũ?PO.Oĩo.SO.Nõne igiẽ o uir mirabilis magnã rurſus potẽtiã iudicas:ſi
mõ qui agit quæcũq̄ ſibi uidentur/aſſequitur ut utiliter agat ita bonum cõſequitur.idqꝫ eſt magna
poſſe.Cõtra uero/malum id eſt paruaqꝫ potentia.Verum id quoqꝫ conſideremus.dicimnus ne ali
as præſtare ea facere qu modo dicebamus uidelicet interficere/expellere/ſpoliare/alias autem mi
nime?PO.Sic oĩo.SO.Hoc iam mihi:ut uidetur tibiqꝫ conuenit.PO.Conuenit.SO.Vtrꝫ igitur
& quo pacto dicis ipſe melius eſſe hæc facere?dic age quem terminum ſtatuas.PO.Tu uero o So
crates id definias.SO.Ego igiẽ o Pole dicã/ſi a me audire mauis/uidelicet quãdo quis hæc iuſte fa
cit melius eſſe: q̃n uero iniuſte peius.PO.Quaſi uero arduum ſit o Socrates te refellere/ac non
puer etiam quiuis refellere poſſit.SO.Magnam ille puero habebo gratiam/tibi quoqꝫ non mino
rem ſi me refellens ab errore eiuſmõi liberaueris.Te igitur oro ne tibi moleſtum ſit beneficium
hoc ĩ amicum conferre:ſed iam refelle.PO.Atqui o Socrates nihil opus eſt antiquis exemplis ad
te confutandum.Siquidem externa nupqꝫ geſta manifeſte declarare poſſunt iniuſtos plæroſqꝫ eſſe
felices.SO.Quænam iſta?PO.Archelaum perdicæ filium macedoniæ dominantẽ uides?SO.Et
ſi non uideo ſaltem audio.PO.Felix ne igitur tibi uidetur an infelix?SO.Neſcio equidem o Pole/
nunq̄ eĩm apud ipſum fui.PO.Quid autem ſi eius conſuetudiuẽ habuiſſes iã cognoſceres?Aliũde
uero felicitatem eius nõ potes cognoſcere?SO.Nõ per Iouẽ.PO.Cõſtat igitur o Socrates ſimili
ter te dicturum ignorare utrꝫ magnus pſarꝫ rex ſit felix.SO.Et uera qdem dicã.ignoro.n.quo pa
cto ad eruditionem iuſtitiamqꝫ ſe hẽat.PO.Nunqd in hoc tota beatitudo conſiſtit.SO.Certe ut
ego dico o Pole aſſero eĩm honeſtum bonũqꝫ uirꝫ & mulierẽ eẽ felicẽ:iniuſtum uero & turpẽ eẽ mi
ſerꝫ.PO.Miſer ergo ſm ſmonẽ tuũ ẽ Archelaus.SO.Nimirꝫ o amice ſi iniuſt⁹.PO.at uero quonã
pacto negari id põt Is eĩm ex ãcilla Alceti.Perdice frĩs natus ẽ:ideoqꝫ Macedõie regnũ ꝙ nũc ha
bet ad eũ mĩme ptinebat:ſed ipſe iure Alcetæ erat ſuus/ac ſi uoluiſſet iuſta agere ipi Alcete ſuiſſet
itaqꝫ ſm rõem tuã eẽt felix.Nũc uero q̄ mirabilr fact⁹ ẽ miſ?poſtq̄ maxĩas iniurias ĩtulit.his.n.pri
mo.hũc ipm dñm patruũqꝫ ſuũ Alcetã adcerſitũ ad ſe q̄ſi regnũ ꝙ Perdicas abſtulerat/redditurus
cõuiuio uinoqꝫ grauatum ipmqꝫ & filium eius Alexãdrũ/patruelẽ æqualẽqꝫ ſuũ cõiectos in plauſtrũ
nocteqꝫ aſportatos trucidauit atqꝫ deleuit.Nec tñ his ppetratis ſuã agnouit miſeriam nec id feciſſe
pęnituit.Sed paulopoſt frẽm ſuũ legitimũ Perdicæ filium/puerꝫ ãnorum ſeptẽ/ad quẽ ptinebat re
gnũ:uoluit ut felix fieret/iuſte alere.atqꝫ ipi regnũ tradere:ſed ĩ puteũ præcipitẽ dedit atqꝫ ſuffoca
uit.Cleopatræ uero eius mrĩ aſſeruit puerꝫ dũ pſeq̄retur ãſerẽ cecidiſſe ĩ puteũ mortẽqꝫ obiiſſe.his
ergo tã magnis iniuriis perpetratis Macedonum omnium miſerrimus eſt an potius feliciſſimus.
Num eſt ullus Athenienſium:& a te exordiamur o Socrates qui malit alius quilq̄ Macedonum eſſe

Inferre iniuriam maximũ malorum.

Iuſtus uir bonus felix.

Iniuſtus turpis & miſer.

Archelaus ex ancilla Alceti ortus eſt.

q̄ archelaus

q̃ Archelaus. SO. Et ab ipo diſputatiõis exordio Pole te tãq̃ bñ inſtructum ad orãdum laudaui. artem uero diſſerendi dixi te neglexiſſe: & nunc/hæc ne illa rõ eſt? p quã quiuis ẽt puer ut ipſe dicebas me refelleret? Atq; ego abs te ut ipe iudicas hac ĩ pñtia rõe cõuictus ſum q dixerim ĩiuriantẽ beatũ eẽ nõ poſſe. Vñ enim o bone uir? atq nihil tibi hoꝝ aſſentior q̃ tu dicis. PO. Nõ. n. uis aſſentiri cum tñ tibi uera uideãtur. SO. O beate oratoꝝ more cõuincere me contẽdis. quẽadmodũ ĩ iudicio fieri ſolet/ubĩ alii alios cõuincere ſe opinantur/cum p ſua cã multos ac pbabiles adducunt teſtes: ſi aduerſarius/aut nullum/aut unum aliquẽ pduxerit teſtẽ. eiuſmõi uero pbatio nullius ad ueritatẽ ẽ momẽti. Sæpe eĩm falſa teſtĩonia & a multis & ab iis q uideãtur idonei ſolẽt afferri. at q ĩ pñtia de his q̃ tu dicis oẽs ferme & Atheniẽſes & pegrini tecũ ſentirẽt: ſi uelis cõtra me teſtes pducer: me ſiqdẽ afferre falſa tibi atteſtabũtur: ſiue Niciã accerſas Nicerati filiũ frẽſq; ei⁹ ſecũ: quoꝝ ſunt ĩ Dionyſio tripodes ordĩe quodã diſpoſiti: ſiue Ariſtocratẽ Scellii filiũ/cui⁹ ĩ Pythio min⁹ exſtat pulcherrimũ ſeu totã piclis domũ ſeu aliã quãlibet Atheniẽſiũ familiã uelis ĩ teſtĩoniũ aduocar. At ego unus tibi nõ aſſentior. nõ. n. me rõib⁹ cogis: ſed falſis teſtib⁹ cõtra me pductis ex ipa ueritatis ſb̃a deicer me moliris. Ego uero niſi teipm teſtẽ unũ adduxero mihi aſſentiẽtẽ nihil exiſtiatiõe dignũ in his q̃ tractamus perfeciſſe me arbitror. Puto etiam nihil te profectutum niſi ego unus ſoluſq; tibi conſentiam: tuq; dimiſſa aliorum teſtium multitudĩe id efficias. Eſt igitur ut dixi unus iſte arguẽdi modus quẽadmodũ tu aliiq; multi putatis. Eſt & alter quẽ ego puto. Eos igitur ĩuicem cõparantes utrum & quo pacto inter ſe diſcrepent/diligenter conſideremus. Non. n. de rebus paruis inſtituta nobis eſt diſputatio: ſed de his quas & ſcire pulcherrimum eſt: & neſcire turpiſſimũ. Caput. n. & ſumma eoꝝ quæ perquirimus eſt/uel cognoſcere uel ignorare/quis beatus ſit/qs miſer. Principio quidem in his quæ perquirimus/tu fieri poſſe exiſtimas/ut qui iniuriam facit/iniuſtuſq; eſt/ſit beatus. ſiqdẽ Archelaũ eſſe quidẽ iniuſtũ confiteris ſed beatũ: nunquid ita te opinari exiſtimare debemus? PO. Oĩo. SO. Ego uero fieri id nõ poſſe dico. Vnũ igir hoc ẽ de quo ambiguimus. Eſto igitur: iniuſtus aũt erit ne felix? ſi penas iniuſtitiæ dederit? PO. Minime quidẽ: ĩmo miſerrimus. SO. At uero ſi iniuſtus pœnas effugerit ut ipſe ais/beatus erit. PO. Aio equidem. SO. Secundum uero ſñiam meã o Pole qui iniuriatur iniuſtuſq; eſt/oĩno eſt ante alios miſer: miſerior aũt ſi iniuriaꝝ pœnas nũq̃ luat: minus uero miſer ſi luat: ſuppliciũq; iuſtũ apud deos hoĩeſq; reportet. PO. q̃ abſurda dicer audes o Socrates. SO. Dabo equidẽ operã o amice ut ipſe quoq; mecum ſentias. amicum. n. eſſe te mihi puto: nunc ergo ea de quibus diſſentimus/eiuſmodi ſunt. attende uero & tu: dixi equidẽ in ſupioribus iniuriam inferre peius eſſe q̃ pati. PO. Ita dixiſti. SO. Tu uero contra/pati peius eſſe q̃ facere. PO. Proculdubio. SO. Præterea eos cui iniuriam faciunt ego miſeros appellabam: atq; a te redargutus ſum. PO. Ita per Iouem. SO. Vt tu Pole putas. PO. Ac forte uera. SO. Tu uero iniuriantes: tunc felices eſſe dicebas/cum pœnas minime dederint. PO. Et maxime quidẽ. SO. Ego uero iſtos eſſe dico miſerrimos ſi pœnas nõ dent/eos aũt qui puniãtur minus miſeros eſſe. Vis ne id quoq; refellere? PO. At iſtud o Socrates difficilius inſuper q̃ illud quis redarguet. SO. Haud difficile iſtud ĩmo impoſſibile iudicare debes o Pole: q; eĩm uerum eſt refelli nunq̃ põt. PO. Quid ais? Si quis tyrãnidem per iniuriam moliri deprehenſus fuerit: captuſq; torqueat/excarnificeturq;/eiq; inurant oculi aliiſq; multis uariis grauibus pęnis afficiar. uideat præterea liberos & uxorem eadem pati. & tandem in cruce ponatur: aut pice adhibita comburatur: an hæc patiens felix erit? Vel potius ſi euaſerit tyrannidemq; aſſequutus arbitratu uiuat ſuo. adeo ut uitæ ſuæ ſtatus exoptandus felixq; a ciuibus & peregrinis exiſtimetur. Hæc ne dicis confutari nõ poſſe? SO. Perterrefacis me nũc rurſus o generoſe Pole. Non autem refellis: paulo uero ante atteſtabaris. Verumtamem redige mihi parũper in memoriam/an iniuſta capeſſere tyrannidem dixeris? PO. Equidem. SO. Neuter eorũ felicior unq̃ erit: neq; qui tyrannidem iniuſte adeptus fuerit: neq; qui deprehenſus. pœnas dederit Nempe e duobus miſeris neuter altero felicior ẽ dicendus: miſerior tamen qui potitus tyrannide ſupplicium deuitauerit. Quid rides o Pole: alia rurſus hæc refellendi ſpecies eſt/cum quis aliquid dicat deridere: non aũt arguere. PO. At non putas refelli o Socrates cum talia dicas. Qualia nullus unq̃ hoĩum diceret. Quære ab iſtorum aliquo. SO. O Pole equidem non ſum ex his qui in repu. uerſantur. Et ſupiori anno cum tribus meam prærogatiuã haberet: ac ſorte oporteret me computare ſufragia: & ad conſilium referre concitaui riſum quia facere id neſciui. Noli ergo iubere/ ut ad conſilium pñtium referam. Ceterum niſi meliorem arguendi uiam habes/quemadmodum modo dicebam: uiciſſim mihi concede atq; experire. Qualem ego redargutionem eſſe arbitror oportere. Ego eĩm eoꝝ quæ dico unum producere teſtem ſcio: illum ipſum qui cum mihi ſermo eſt inſtitutus: multitudinẽ aũt mitto: & uni⁹ ſentẽtiã rogare ſcio. Multitudini uero ne uerbũ quidẽ facio. Vide igitur utrum mihi uiciſſim arguendi locum uelis concedere/tuq; ad quæſitum reſpondere. Arbitror equidem & me & te & alios homines exiſtimare peius eſſe: facere iniuriam q̃ accipere ac pœnas effugere q̃ ſubire. PO. Ego autem neq; me: neq; alium prorſus ullum: quandoquidem tu ſolus iniuriam ppeti malles q̃ inferre. SO. Immo uero & tu & cæteri oẽs. PO. Permultum abeſt

Iniuriantem beatum eẽ nõ poſſe.

A qbus falſa teſtimonia afferantur.

Locus a teſtibus & a rõnibus.

Peius eẽ iniuriam inferr q̃ pati.

Inſenatu riſũ cõmouit Socrates q; referre cõputũ ſuffragiorum neſciret.

In diſſerendo nõ eſt audiendũ teſtimoniũ niſi rñdẽtis.

Propõitur diſputandũ utrũ deterius ſit facere iniuriam an pati.

Immo nec ego/nec tu/nec alius quiſquam. SO. Vis ne reſpondere? PO. Volo equidem: cupio eñi quid tandem dicturus ſit intelligere. SO. Reſponde itaq; mihi/ut intelligas/tanq̃ ſi a principio interrogarẽ. Vtrũ putas o Pole deterius eſſe/facere ne iniuriã an perpeti? PO. Perpeti. SO. Vtrum uero turpius? reſpõde quæſo. PO. Iniuriã facere. SO. Nõne & peius ſi turpius? PO. Minime. SO. Intelligo iã. Nempe non putas ut uidetur idem eſſe pulchrum atq; bonum, idemq; turpe atq; malum. PO. Non certe. SO. Quid autẽ pulchra oĩa ſcilicet corpora? colores/figuras/uoces/ſtudia/nunquid ipſe ad nihil reſpiciens pulchra nominas/an ad aliquid? Vt ecce primo quidem corpora pulchra nõne aut propter utilitatẽ dicis eſſe pulchra: atq; ad id pulchra cuius uſui ſeruiunt: aut ꝑ aliquam uoluptatem/uidelicet quod delectẽt aſpicientes. An habes præterea quicquã aliud ꝙ de corporis pulchritudine dici poſſit. PO. Nihil aliud. SO. Nonne & alia ſimiliter omnia ſiue figuras ſiue colores: uel propter aliquam uoluptatẽ/uel utilitatem/aut utraq; pulchra appellas? PO. Ita prorſus. SO. Et uoces præterea & quæ ad muſicam pertinent cuncta ſimiliter. PO. Ita. SO. Quinetiã ſtatuta legum & ſtudia non ob aliam cauſam pulchra ſunt/q̃ ꝙ aut cõferũt aut delectãt aut utrunq; perficiũt. PO. Ob aliam certe nullã. SO. Deniq; de diſciplinarum pulchritudĩe idẽ exiſtimas.

Pulchra ſunt q̃ ꝗ aut utilitatẽ aut uoluptatem: aut utrũq; afferũt.

PO. Idem prorſus: & pulchre quidem nunc definis o Socrates pulchrũ delectatiõe & bono cõferẽte definiẽs. SO. Nõne turpe cõtrario ſcilicet dolore: ac malo idẽ detrimẽto definiẽdũ eſt? PO. Neceſſe ẽ. SO. Quotiẽs igitur e duobus pulchris alterum pulchrius eſt uel altero illorũ aut ambobus excedens pulchrius eſt ſcilicet aut delectatiõe aut utilitate aut ambobus. PO. Prorſus. SO. Rurſus quando duorum turpium alterum turpius eſt uel dolore uel detrimento excedens eſt turpius. An non neceſſe eſt? PO. Ita. SO. Age itaq; quomodo pauloante de inferenda accipiendaq; iniuria dicebatur? an nõ dicebas/pati iniuriã eẽ deterius facere uero turpi⁹? PO. Dicebã eqdẽ. SO. Si ergo facere turpius ẽ q̃ pati/aut moleſtiũ qdẽ eſt: ac moleſtia ſupans turpi⁹ eſt/aut detrimẽto aut utriſq;: nõne id etiam neceſſarium? PO. Quid ni. SO. Primo quidem conſideremus an moleſtia ſuperet doleantq; magis qui inferunt/quã qui patiuntur iniuriam? PO. Nullo pacto iſtud o Socrates. SO. Quare nõ excedit dolore? PO. Non apparet. SO. Si non dolore nec etiam ambobus. PO. Non uidetur. SO. Ergo altero. PO. Altero. SO. Malo igitur atq; detrimento. PO. Apparet. SO. Quãobrem iniuriam facere excedens detrimento deterius erit q̃ pati. PO. Manifeſtum eſt. SO. Nõne & a multis hominibus & abs te ſupra cõcedebatur turpius eſſe inferre iniuriam q̃ accipere. PO. Ita. SO. Nunc etiã apparuit eſſe deterius. PO. Apparuit. SO. Eligeres ne tu o Pole magis id quod deterius turpeq; eſt q̃ id quod minus? Ne pigeat reſpondere Pole nihil enim obfuerit. ſed te rationi tanq̃ medico committas ingenue: atq; reſpondens: aut concede quæ dico: aut nega. PO. Nunq̃ o Socrates iſtud eligerem. SO. Alius uero quiſq̃ hominũ id reciperet. PO. Mihi quidem per hanc rationem non uidetur aliquis recepturus. SO. Quãobrẽ uera dicebã/neq; me/neq; te/neq; aliũ queq̃ recepturum facere iniuriam magis q̃ pati. Quippe cũ ſit deterius. PO. Apparet. SO. Vides ergo Pole facta argumentorum comparatiõe ea ĩter ſe maxime diſcreare. Nam tibi qdem alii ꝑter me omnes aſſentiuntur. Mihi uero ſolus ipſe ſufficis aſſentiendo atq; teſtificando: cuius ego ſolius ſuffragium ſententiãq; rogaui. cæteros uero dimitto. atq; id quidem ſic habeo.

Turpe eſt qđ aut dãno: aut dolore: aut utroq; afficit.

Vtrum ſit maximũ malorũ inferẽtem iniurias pęnas dare an nõ dare.

Poſt hæc aũt quod ſecundo loco dubitabamus: iam conſideremus. Vtrum iniuriantem pœnas dare maximum ſit malorum: ut ipſe putabas: an maius non dare penas: ut ego putabam. Conſideremus autem hoc pacto dare penas iniuriarum: atq; iuſte puniri: num idem appellas. PO. Idem. SO. An potes negare iuſta omnia quatenus iuſta ſunt/eſſe pulchra. Et uide tu reſpondeas prouide. PO. Mihi quidẽ ęque ac tibi uidetur. SO. Id quoq; animaduerte/an ſiquis agat quippiam/neceſſe ſit eſſe aliquid patiens ab ipſo agente. PO. uidetur. SO. An ergo & hoc pati oportet quod agens agit. & tale inſuper quale agit ipſum. Ceu ſiquis pulſet neceſſe eſt aliquid inde pulſari. PO. Neceſſe. SO. atq; ſi uehementer/aut uelociter pulſet/ſimiliter pulſari pulſatum. PO. Similiter. SO. Talis ergo paſſio ineſt pulſato qualem efficit pulſans. PO. Omnino. SO. Et ſi quid comburat quis oportet aliquid inde cõburi. PO. Oportet. SO. Ac ſi uehementer exurat: & ut ita dixerim doloroſe: ſimiliter & uri quod uritur: quẽadmodum urit urens. PO. Prorſus. SO. Similiter ſi quis ſecat. Secatur enim aliquid. PO. Ita. SO. Ac ſi lata uel profunda: doloroſa ſit ſectio: tale neceſſe eſt quod ſecatur ſectione ſecari quali ſector ipſe ſecat. PO. Videtur. SO. Conſidera uero ſummatim an quod modo dicebam in cunctis confiteare uidelicet quale aliquid agẽs agit: tale quiddam pati patiens. PO. cõfiteor. SO. His ergo cõceſſis rñde/nũ pœnas dare ſit pati aliquid aut agere. PO. pati. SO. Nõne & a quodã agẽte. PO. Cõſtat ab ipſo uidelicet puniẽte. SO. Qui ãt recte punit/nõne iuſte pũit? PO. Iuſte. SO. Iuſta faciẽs nec ne? PO. Iuſta. SO. Ergo q pũit/dũ iniuſtitiæ dat pœnas iuſta patit. PO. Appet. SO. Iuſta uero dictum eſt eſſe pulchra. PO. Prorſus. SO. Horum igitur alter quidem pulchra facit: alter uero ſcilicet punitus pulchra patitur. PO. Sic eſt. SO. quod ſi pulchra etiam bona. Nam uel iocũda illa ſunt uel utilia. PO. Neceſſe eſt. SO. Bona ergo patitur quiſquis iuſte punitur. PO. Videt. SO. Id ergo ſibi prodeſt. PO. Confert. SO. An non ut quo pacto iudicio explicem/meliorem reportat

Quale aliqđ agẽs agit. tale quiddam pati patiens.

animum

animum ſiquidem iuſte punitur.PO.Conſentaneum eſt.SO.Ergo qui luit pænas a prauitate animæ liberatur.PO.Certe.SO.Itaq; maximo liberatur malo.Ita uero conſidera:circa pecunias aliud ne hominis malum uides q̄ paupertatem.PO.Hanc ipſam.SO.circa corpus aūt malū dices ĩbecillitatem morbum deformitatem cæteraq; eiuſmodi.PO.Eqdem.SO.Nōne & in anima malū aliquod eſſe cenſes.PO.Quid ni?SO.Id uero nōne uocas iniuſtitiam inſcitiam/timiditatem;& alia generis eiuſdem.PO.Maxime.SO.cum igitur hæc tria ſint:pecunia/corpus/anima/:tria horū eſſe dixiſti mala:paupertatem/morbum/iniuſtitiam.PO.Certe.SO.Horum uero malorum quidnam turpiſſimum?Nōne iniuſtitia?Et ut ſummatim dicam:animæ uitium?PO.Valde quidē.SO.Quod ſi uitium animi turpiſſimum ē:ergo & peſſimum.PO.Qua ratiōe hoc ais o Socrates?SO.Hac utiq; ſemper quod turpiſſimum eſt/uel quia dolorem/uel quia detrimentum infert maximū uel quia facit utraq; turpiſſimum eſt:quemadmodum per ea que in ſuperioribus conceſſa ſunt apparet.PO.Maxime.SO.Turpiſſimum uero eſſe iniuſtitiam & omne animi uitium nōne nobis concedebatur.PO.Certe.SO.Quare aut quia moleſtiſſimum eſt & moleſtia ſuperans/icirco horum turpiſſimum eſt:aut quia detrimentum affert/aut propter utrunq;.PO.Sic oportet.SO.Nunqd moleſtius eſt iniuſtum eſſe/ĩtemperatū/ignauum/imperitum/q̄ paupertate morboq; premi.PO.Non certe quantum ex his coniicitur.SO.Quoniam igitur incredibili quadam mirabiliq; magnitudine detrimenti atq; mali uitium animæ cætera ſuperat mala.iccirco omnium eſt turpiſſimum:quandoquidem non dolore excedit:ut ipſe ais.PO.Sic apparet.SO.Iam uero quod maximo excedit damno/maximum omnium eſt malorum.PO.Ita eſt.SO.Quamobrem iniuſtitia intemperantia cæteraq; improbitas animæ/malum eſt omnium maximum.PO.Videtur.SO.Quænam ars a paupertate nos liberat.Nonne quæſtuaria?PO.Hæc ipſa.SO.Quæ uero a morbo?an non medicina?PO.Hæc Sane.SO.At quænam a prauitate & iniuſtitia?Sin minus id tibi ſubcurrit/ita conſidera:quonam/& ad quos potiſſimum ducimus morbis corporeis egrotantes?PO.Ad medicos Socrates.SO.Quo aūt iniuriātes atq; diſſolutos.PO.Ad iudices.SO.Vt uidelicet puniant.PO.Aſſentior.SO.Nōne q recte puniūt iuſtitia q̄dā freti puniūt.PO.Proculdubio.SO.Quęſtuaria ergo pellit pauptatē.Medicina uero abigit morbos/Iudiciaria deniq; ĩtēpantiā & iniuſtitiā amouet.PO.Sic appet.SO.Quid ergo hoꝝ ē pulcherrimū?PO.Quoꝝ dicis?SO.Queſtuarie/medicine/iudiciariæ/PO.Multo exupat iudiciaria Socrates.SO.Ergo uel uoluptatē affert plurimā uel utilitatē uel ambo ſi modo pulcherrīa ſit.PO.Sequiť.SO.An ergo curari a medico delectabile ē?& ĩter manus medici oblectātur:dum curantur infirmi.PO.Nō apparet.SO.Conducit tamē nōne PO.Confert.SO.Quoniā uidelicet magno liberantur malo.Quapropter utile eſt tolerare dolorem/ut ſanus euadas.PO.Proculdubio.SO.An ergo feliciſſimus q̄tum ad corpus adtinet is foret qui per medicinam curatus conualuerit:uel potius qui a principio nō ægrotauerit.PO.Certe qui non ægrotauit.SO.Nēpe non in hoc cōſiſtere uidetur felicitas ut liberemur a malis:ſed ut ab ipſo initio ſimus ĩcolumes.PO.Ita eſt.SO.Quid uero ſi duo male uel corpe uel animo affecti ſint:uter horum miſerior:num qui curatus liberatur a malo.An qui minime.PO.Qui nō curatur.SO.Nōne in iudicio puniri a maximo quodam malo.ideſt a prauitate liberatio erat.PO.Erat certe.SO.Quippe cum punitio iuſta moderetur iuſtioreſq; efficiat tanq̄ medicina quædam improbitatis.PO.Ita eſt.SO.Feliciſſimus ergo qui nō habet animi uitium quandoquidem id maximum apparuit eſſe malum.PO.Abſq; dubio.SO.Secūdo autem loco qui a malo eiuſmodi liberatur.PO.Apparet.SO.Hic uero eſt q correptus perterituſq; pænas dederit.PO.Is ipē.SO.Peſſime ergo uiuit qui iniuſtus eſt nec ab iniuſtitia ſoluitur.PO.Apparet.SO.Nonne hic eſt qui maximis perpetratis iniuriis maximaq; iniuſtitia fretus/effecerit ut neq; corripiať/neq; puniatur/neq; perſoluat pænas quemadmodum effeciſſe dicis Archelaum:alioſq; tyrannos et oratores atq; potentes.PO.Apparet.SO.Ferme enim eiuſmodi homines o uir optime perinde faciunt ac ſiqs morbis grauiſſimus occupatus det operam ne uitiorum quæ ĩ corpore ſunt ſub medico pænas reportet neq; curetur:puerorum more formidans uſtionem atq; ſectōem/tanquam rem moleſtā.Nōne tibi quoq; ita uidetur?PO.Mihi quidem.SO.Quoniam uidelicet quanti ſit ſanitas corporiſq; uirtus ignorant.Videntur autem per ea quæ modo conceſſimus tale quiddam facere o Pole illi qui iudicium fugiūt ad dolorem quidem eius adſpicere:ad utilitatem uero cæci eſſe atq; ignorare quanto miſerius eſt cum animo non ſano ſed facto iniuſto impio quam cum non ſano corpore degere:itaq; dant operam ne iudicium ſubeant neue maximo ſoluantur malo.Eaq; de cauſa pecunias cumulant/comparant amicos/eloquentiæ ſtudent.At uero ſi nos o Pole uera confeſſi ſumus/ſentis quid ex hac diſcurſione ſequatur.An uis ſingula per conſequentiam diſponamus?PO.Vt libet.SO.Nōne conuenit maximum eſſe malum iniuſtitiam atq; iniuriam.PO.Videtur.SO.Præterea mali huius ſolutionem eſſe conſiſtit pænas luere.PO.Apparuit.SO.Eas uero effugere mali perſeuerantiam?PO.Certe.SO.Igitur inter mala magnitudine ſecundum obtinet locum/iniuriā facere.At uero afficere ut iniuriarum pæna maxime ſubeatur/omnium natura maximum ē primumq; malorum.

PO. Videtur. SO. Hoc eſt igitur o amice de quo ambigebamus. Tu quidem Archelaum eſſe dicebas felicem: qui cum maximas perpetrarit iniurias nullas pependit pœnas. Ego autem contra putabam uidelicet ſiue Archelaus ſiue alius quis hoīum iniuriarum ſupplicia non rependat: eum ante alios eſſe miſerrimum. ac ſemper eum q̄ intulit eo qui patiatur iniuriam eſſe miſeriorem Deniq; illum qui non luat pœnas/illo qui luat. An non hæc erant: quæ a me dicebantur? PO. Hæc Ipſa. SO. Nōne demonſtratum eſt uere hæc dicta fuiſſe? PO. Apparet. SO. Eſto o Pole ſi ergo hæc uera ſunt quidnam opus eſt rhetorica. Nempe ex ſuperioribus ſequitur oportere diligentiſſime cuſtodire nos ipſos primum quidem ne cui iniuriam inferamus tanquam ſatis mali ob hoc ipſum habituros. nōne ita. PO. Ita certe. SO. Deinde uero ſiue per nos: ſiue per alium quempiam nobis carum inferatur iniuria ſponte noſtra ad iudicem puniturum/tanquam ad medicum properare. Ne antiquatus iniuriæ morbus/ſic inficiat animum ut inſanabilē reddat. Quonam alio pacto dicemus o Pole ſi maneant priora illa inter nos conceſſa. Nonne hæc ita illis neceſſariis conſonant? aliter uero nequaq̄. PO. Quid enim o Socrates dicere poſſumus? SO. Ad defendendum igitur aut excuſandum iniuſtitiam noſtram/uel parentum/uel amicorum/aut filiorum/aut patriæ iniuriantis nullius o Pole utilitatis nobis eſt rhetorica. Niſi quis iudicet cōtra oportere rhetorica uti ad accuſandum: uidelicet primo quidem nos ipſos: deinde domeſticos familiareſq; & alios: ſiquis eorum qui nobis cari ſunt iniurias perpetrauerit: ne lateant eorum crimina: ſed producantur in lucem. Vnde pœnas illi perſoluant ſaniq; euadant. Præterea ad compellendum ſeipſum & alios ne torpeant neue expaueſcant: ſed forti animo: & quaſi conuenientibus oculis iudici tanq̄ medico ſecādos urendoſq; ſe tradant. bonum ipſum honeſtumq; ſequentes dolore contempto. Itaq; ſi uerberibus digna cōmiſerint uerberandos ſeſe tradant. ſi uinculis uinciendos: ſi mulcta mulctandos: ſi exilio expellendos: ſi nece necādos. Qua quidem in re unuſquiſq; ſuiipſius ſit ſuorumq; accuſator. Atq; ad hoc oratoria facultate utatur: ut patefactis iniuriis a maximo iniuſtitiæ malo ſoluantur. Ita ne o Pole an aliter dicimus? PO. Abſurda quidem iſta o Socrates mihi uidentur. Verumtamē tibi forte ſuperioribus conſonant. SO. Nonne aut ſuperiora illa diſſoluantur oportet/aut hæc ſequētia cōcedantur. PO. Ita ſe res habet. SO. Contra uero reputando/ſi alicui malefacere oportet ſiue inimico/ſiue alii cuipiam: id dumtaxat cauendum eſt: ne ipſe ab aduerſario iniuriam patiatur: ac ſi aliis iniuriam fecerit inimicus omni ſtudio prouidendum eſt: & uerbis & operibus ne luat pœnas/neue trahatur ad iudicem: ac ſi trahatur/contendendum eſt ut inimicus euadat nec puniatur. Immo ſiue aurum multum rapuerit/ut non reſtituat. Sed poſſidens ipſe ī ſe atq; ſuos iniuſte/impieq; diſperiat: ſiue morte digna commiſerit ne moriatur unquam id fieri poteſt: ſed immortalis ſit malus. Sin minus id fieri poteſt ſaltem ut ſic affectus plurimum tempus uiuat. Ad hæc & huiuſmodi mihi uidetur O Pole conferre rhetorica: Illi uero qui non ſit illaturus iniuriam: haud magna eius eſſe uidetur utilitas. Sin modo in ea eſt utilitas aliqua. Nam in his quæ ſuperius: dicta ſunt nulla prorſus apparuit. CAL. Dic mihi o Chærephon: ſerio ne hæc loquitur Socrates: an iocat? CHE. Mihi quidem uidetur o Callicles mirum in modum loqui ſerio. haud tamen importunum fuerit ab ipſo requirere. CAL. Cupio per deos. dic mihi o Socrates utrum exiſtimare debeamus te nunc ſerio loqui an iocari. Si enim ſerio loqueris: & ſunt uera quæ dicis peruerſa proculdubio nobis eſt uita atq; omnia agimus contra quam decet. SO. O Callicles niſi nobis ineſſet affectus: & ſi aliis quidem alius: tamen in plæriſq; communis: ſed aliquis noſtrum proprium quendam ſingularem q; præter cæteros haberet affectum: haud quaquam facile foret/quod in ſe quiſq; ſentiret/aliis explicare? Quorſum hæc? Nempe animaduerto me atq; te nunc idem pati. Cumq; duo ſimus duo quædam amare. Nam ego philoſophiam amo. Tu uero populum Athenienſem. Sentio itaq; ſi in concione tibi quāuis prudenti populus contradixerit te conſueuiſſe mutare ſententiam: atq; ea dicere quæ illi placere intelligas: nec ullo modo poſſe uoluntati eius obſiſtere. Quamobrem ſiqs illa quæ tu gratia populi dicis admiratus abſurda eſſe obiecerit/reſpōdēbis forſitan/modo uera fateri uelis: niſi is quem tu amas populus mutet ſententiam/nec te unquā eſſe mutaturum. Idem tibi forte contingeret erga priuatum quendam/ſiquem uehementer amares. Arbitrare igitur talia a me quædam te audire: nec talia me dicere admireris: ſed da operam ut philoſophia quam amo ſi uelle deſiſtat Dicit eīm illa o dulcis amice ſemper quæ a me audis. Et ſi familiarium quidā alias mihi loquitur aliter/philoſophia tamen ſemper eadem. Dicit autem q̄ tu nūc admiraris. Modo enim preſens audiſti. Haud ergo illam/quod nuper dicebā redargue. atq; oſtende iniuriam facere nec dare pœnas/non extremum eſſe malorum. Aut ſi hoc ſtare ſinis/prædico tibi o Callicles per canē egyptiorum deū nunquam te Callicli conſenſurum ſed in omni uita repugnaturum. Atqui ego o uir optime præſtare iudico/ut lyra mihi diſcordet & diſſonet/choruſq; quem ducam: ac multi? præterea homines contradicāt/quam ut ego unus mihimet diſſonem atque repugnem. CAL. O Socrates uidetur hæc tua iuuenilis quædam in diſputando iactantia: ac reuera uulgaris quidam appares concionator: & nunc quidem in his concionaris. Cum idem Polo euenerit quod euenisse

Vult hic Socrates: ut amicos iniuriæ accuſemus. atq; iudici detegamus.

niſſe Gorgiæ pauloante erga te accuſabat. Nam Gorgiam quodam in loco a te īterrogatum ſi perueneret ad ipſum aliquis rhetoricam percepturus: ſed iuris ignarus/an illum doceret: rubore adductum īquit Polus affirmauiſſe illum ſe eſſe docturum. Idq; ob ipſos hominum mores: qui grauiter ferrent/ſiquis talia non concederet. Ob huiuſmodi deinde conceſſionem coactum eſſe Gorgiam ſibimet contradicere. Et te quidem iuſte tunc meo iudicio irriſit/ꝙ eiuſmodi ineptias ſequæreris. Nunc uero rurſus Polo eadem euenerunt: atq; ego Polum in hoc minime probo: ꝙ tibi conceſſerit iniuriam turpius eē facere q̄ pati: ob quā conceſſionem impeditus a te: quæ cogitauerat explicare non potuit. Tu uero reuera o Socrates in ſcrupulos concionaleſq; difficultates audientes adducis: dum ueritatem ſequi te ꝓfiteris. Affers utiq; in medium quæ natura quidē pulchra non ſunt: ſed lege. Plærūq; uero accidit/ut contraria ſint inter ſe lex/atq; natura: ſiquis igitur erubeſcat: neq; audeat quæ ſint exprimere: contraria ſibimet fateri compellitur. Tu uero id aſtutius animaduertens/inſidiaris in uerbis. Siquis enim ſm legem loquatur/tu deinceps ſecundum naturam interrogas. Si uero ſm naturam ille/tu ipſe ſecundum legem. Quēadmodum de inferenda/uel ſubſtinenda iniuria modo feciſti. Cum enim Polus ſecundum legem inferre turpius eſſe diceret/ipſe legem es ꝓſequutus. Natura enim quicquid peius eſt/idem & turpius: quale eſt iniuriam pati: legē uero inferre. Non enim uiri eſt iniurias pati: ſed mancipii cuiuſdam: cui melius eſſet mortuum eſſe q̄ uiuere. Quod quidem contumeliis iniuriiſq; affectum neq; ſibi: neq; ſuis pōt opitulari. Verū/ut ego arbitror qui leges condunt imbecilliores ſunt plures. Itaq; utilitati conſulentes ſuæ leges cōſtituūt præterea laudes uituperationeſq; diſponunt/metu potentiorum adducti: ne qua ī re excedere eos poſſint. Itaq; aiunt turpe iniuſtūq; eſſe aliis plus habere: idq; definiunt iniuriam facere plus uidelicet q̄ alii/ut habeas quærere. Satis enim ſibi factum putant ſi cū inferiores ſint ęquam habeāt portionem. Ob hanc igitur rationem lege quidem id iniuſtū turpeq; dicitur: quærere/ut habeas pluſq̄ cæteri. Atq; hāc uulgo iniuriā noīant. Natura uero ipſa: ut puto: demōſtrat/ut ꝓſtātior plus habeat q̄ īferior: & potētior q̄ debilior. Oſtēdit uero multis hæc modis/tū in cæteris aīantibus/tū ī cunctis ciuitatibus: atq; gentibus apud quas iuſtum eſſe cenſetur/ut potentior infirmiori dominetur pluſquæ poſſideat. Nam quo iure Xerſes aduerſus Græcos duxit exercitum: uel pater eius contra Scythas/aut innumerabiles alii/quos referre quis poſſet? Sed hi: ut arbitror: ſecundum naturam iuris ipſius hæc agunt: ac per Iouem ſecundum ipſius naturæ legem. Non tamen fortaſſe iuxta leges has a nobis conditas: per quas præſtantiſſime: ac ualidiſſime indolis adoleſcentes ab incunabulis tanquam leones capientes quaſi quibuſdam magicis carminibus faſcinamus/ſeruilemq; ini/modum ſubiicimus dicentes ęquitatem eſſe ſeruandam: idq; pulchrum iuſtumquæ eſſe. At ſiquis preſtantis naturæ uir inſurgat: ac litteras faſcinationes incantationeſquæ huiuſmodi ueſtras peſſundans: atq; diſcindens/legeſq; omnes quæ deſciſcunt a natura ſubuertens: cæteris dominetur/in eo iam naturæ ipſius ius effulgeret. Videtur autem mihi Pindarus hæc eadem in quodam cantu oſtendere/ubi legem ait omnium eſſe reginam mortalium: atq; immortalium: eamquæ ius agere uiolenter præpotenti manu. Idquæ coniectare ſe dicit ex rebus geſtis ab Hercule: qui/& ſi carmen ipſum haud ſatis memoriter teneo/memini tamen ipſum dicere Herculem neq; emptos: neq; donatos Gerionis boues abegiſſe: utpote naturali ipſo iure dictante/& boues/& cætera omnia quæ ab hominibus poſſidentur illius eſſe debere qui præſtantior ſit: atq; ualentior. Veritas igitur: ita ſe habet. Idquæ plane cognoſcas. ſi ad maiora te iam dimiſſa philoſophandi cura conuerteris. Nam philoſophia quidem o Socrates gratioſa res eſt/& uenuſta: ſiquis illam moderate ī adoleſcentiaq; attingat. Sinautem ſupramodum tempus in ea contriuerit: hominum eſt corruptella. Quamuis enim quis optimo a natura ſit ingenio præditus/tamen ſi diutius per ætatem iam prouectam philoſophetur/neceſſario omnium rerum imperitus euadet: quarum omnino clarum/bonum excelentem uirū oportet habere peritiam: nam & legum ciuiliū/& uerborum quibus in conſuetudine cetuq; hominū tam publice q̄ priuatim uti decet uoluptatum præterea cupiditatūq; humanaq; & ut breuiter cōprehendam morū prorſus fiunt ignari. Quo circa quotiens ad aliquā rem gerendam/uel publicam/uel priuatam ſeſe cōferant/habentur ridiculi quēadmodū/& ciuiles uiri ſi in ueſtras exercitationes diſputatiōeſq; deſcendant. Euenit enim illud Euripidis quod in re clarus quiſq; eſt/ad eā properat: & diei partem illi plurimā impartit/ut ipſe ſe ſupet. Vbi uero inferior ſit inde fugit/illudq; uituperat: aliud uero laudat/quadam ſuiipſius beneuolentia exiſtimas ſeipſum ita laudare. Verū præſtare arbitror amborū participē fieri: phiæ quidē quatenus diſciplinæ gratia decēat/nec turpe quidē eſt adoleſcenti phari ſed cū grandior natu phiæ adhuc incūbit/res eſt o Socrates ualde ridicula. Equidē ſimiliter affectus ſum erga eos qui phiæ dant operam atq; illos qui balbutiunt ac ludunt. Quotiens enim aſpicio puellū cui decorū adhuc eſt loqui ita balbutientem ludentemq; delector: feſtiuumq;/& liberale mihi uidetur/puerilemq; decens ętatem. Quotiens uero puellum audio uerba expeditus exprimentem moleſtum quiddā mihi oboritur aureſq; offendit meas: atq; ſeruile quippiā pæſe ferre uidetur. Cæterum cū uirū quis/uel audit balbutientē/uel

Ex Pindaro legem oīum mortaliū & imortaliū reginam.

Oratio Calliclis de philoſophia.

uidet ludentẽ/ridiculum id quidẽ a uiroq; alienũ ac dignum plagis apparet. Idẽ igitur erga philoſophantes mihi euenit. In adoleſcẽte enim philoſophiam cernens ualde delector: decenſq; iudico atq; ingenuũ eſſe hominẽ hunc exiſtimo. Eum uero qui nõ philoſophetᷣ illiberalẽ nec unq̃ prçclarũ aliquid ac generoſum de ſeipſo preſtiturũ. Sed qñ grandiorẽ natu philoſophantẽ aĩaduerto: neq; dũ ſtudia eiuſmodi deſerentẽ uerberibus iã hunc uirũ o Socrates indigere cẽſeo. Quippe cũ/quẽadmodum modo dicebã huic accidat homini ut etiã ſi ingenue indolis ſit/tamẽ ſeruilis euadat/fugit enim mediam ciuitatẽ forenſeſq; conſuetudines: in qbus poeta inquit uiros fieri pſtantiſſimos abſcondẽs ſeſe cũ tribus uel quattuor pueris & ĩ angulis ſuſurãdo uitã ducẽs/nihil unq̃ liberale aut magnificum prolaturus. Ego aũt ualde te o Socrates amo. Itaq; idem mihi euenit erga te quod & Zetho erga Amphionẽ apud Eurypidem: cuius modo mentionẽ feci: talia nũc mihi quædam aduerſus te dicere uenit in mentem: qualia aduerſus fratrem ille dicit. Profecto ea o Socrates negligis quç meditari deberes/atq; adeo generoſe mentis prçſtantiam ſpecie quadam puerili formas: nec in iudiciis conſultationibuſq; uerba recte ſcires facere: neq; cõueniẽs quicq̃ probabileq; eligere/nec aliis prõte conſulere. o amice Socrates ne mihi ſis infenſus. Beneuolentia enim erga te mea ad hçc proferenda nunc adducor. Nõne turpe ducis ſic te habere. quẽadmodum ẽgo arbitror habetᷣ te alioſq; oẽs qui philoſophiã diutius pſequuntur. Nempe ſi te nunc aut alium quempiã ueſtrũ quis cõprehendens in carcerem traheret aſſerẽs te quãuis non facias: tñ iniuriam facere: certe qd acturus eſſes/omnino neſcires: ſed uacillares oſcitareſq;: defenſionis tuç prorſus ignarus/proinde adductus in iudicium uel ab ignauo ſpernendoq; accuſatore ultimo ſupplicio ſi modo illi placeret afficerer. Iam uero quomodo id ad ſapientiam ſpectat o Socrates: ſiqua ars ingenue mentis nacta uirũ/reddit deteriorem: adeo ut nec ipſe ſibi opem ferre ualeat: nec ex grauiſſimis periculis ſe/aut alium quẽquam ſeruare: ſed inimicorũ raptorumq; exponat iniuriis inglorium in ciuitate degentem. Iam uero eiuſmodi uirum & ſi dictu ſit agreſtius/licet ſuper genã impune pulſare. Quamobrem o bone uir mihi credẽs deſine iam in uanis uerſari argutiis. decora rerũ gerendarũ exerce officia. atq; hoc excere/ex quibus ſapere uidearis. Iſta uero arguta ſiue deliramẽta appellari oportet ſiue nugas/ex qbus uacuas hĩtabis domos: aliis relinq;. deniq; imitare ĩ nõ eos q hçc exigua captãt: ſed eos qbus uita/& gloria/& alia bõa adſunt cõplurima. SO. Si aurea mihi o Callicles aĩa foret: nõ ne arbitraris me libẽter reperturũ aliquẽ ex his lapidib⁹ optimũ: p quos pbari aurũ ſolet ad quẽ lapidẽ aĩam admouẽs mecũ ſi ab ipſo q̃ſi recte educata approbaretᷣ: certo ſcirẽ me ſatis habere: nec pbatione ulterius aliã indigere. CAL. Quorſum hæc o Socrates? SO. Dicã eqdẽ. Nẽpe arbitror cũ te nact⁹ fuerim me iã pcioſum hũc lapidẽ eſſe nactũ. CAL. Quã ob cãm. SO. Quoniã certo ſcio ea quç tu me conſenſeris in his q̃ meus animus opinatᷣ: fore proculdubio uera. Cenſeo nãq; illum q alicuius ſufficiẽter pbaturus ſit aĩam/utrũ illa qdẽ recte inſtituta ſit nec ne: tria potiſſimũ habere debere: q̃ ipſe habes oĩa: ſcĩam primo: deinde opinionẽ prudẽtis. ſ. atq; beneuoli. Tertio audaciã.

Tria debet habere pbatur⁹ aĩam alicuius ſcĩam. Beniuolentiam audaciam.

Nã multos eqdẽ reperio q me ppea recto examĩe pbare nõ poſſunt quod ſapiẽtes non ſunt quẽad modũ tu eẽ uideris. Alii uero ſapiẽtes qdẽ ſunt: ſed ueritatẽ mihi dicere nolũt/ex eo q mei curã nõ habẽt: ut tu habes: peregrini uero iſti Gorgias/& Polus qdẽ ſapiẽtes ſunt meq; diligũt. Verũ deeſt eis audacia/uerẽturq; ultra q̃ oporteat. Quod qdẽ cuiñã dubiũ eẽ poſſit. Quippe cũ eo uſq; pceſſerint uerecũdiæ/ut utriq; ob ipſam uerecundiã in pñtia multorũ hominũ auſi fuerint ſibi ipſis de rebus maximis cõtradicere: hec aũt oĩa quæ alii nõ habẽt/ipſe habes. Prĩcipio es abunde doctus: qdᷣ multi cõfirmarent Athenienſes: mihiq; es beneuolus. Quod qua cõiectura ĩtelligo tibi dicã: noui equidẽ o Callicles quattuor uos in ſapiẽtiæ ſtudio ſocios: te. ſ. & Tiſandrũ Aphidnæum/& Andronem Androtionis Nauſicydẽq; cholargeũ: atq; audiui aliquãdo cũ ĩter uos agitaretᷣ quouſq; ſapiẽtiæ ſtudendũ foret/eiuſmodi apud uos uiciſſe ſnĩam: nõ eſſe ad exactã phĩæ diligentiã cõtendendũ ſed cauendũ eſſe ne ultra q̃ deceat ſapientes facti clã uos ipſos deprauaretis. Cũ igitur audio idem te mihi cõſilium dantem: qdᷣ amiciſſimis tuis dediſti ſufficiens argumentũ eſt ueri amoris erga me tui. Proinde q audaciæ ſatis habes nec te pudor impedit/& tu ipſe affirmas/& oratio quam pauloante hic habuiſti tibi peribet teſtimonium. Cum hæc igitur ita ſe habeant/ſiquid tu mihi in diſputando cõceſſeris ſatis iam nobis pbatum erit: neq; oportebit ad examen aliud id referre: alioquin tu mihi nunq̃ id conceſſiſſes/uel ſapientiæ defectu/uel uerecundia adductus/uel decipiendi cauſa. Amicus enim mihi es: ut ipſe ais: reuera igitur mea tuaq; cõfeſſio finem iam ueritatis habebit. Harum uero conſideratio rerum/in quibus me ipſe corripuiſti/omnium o Callicles pulcherrima eſt. Qualem eſſe uirum deceat: quidq;/& quouſq; tam in iuuentute q̃ in ſenectute exercere conueniat. Ego uero ſiquid in uita mea minus recte ago/certum habeto me non ſponte mea ſed inſcitia potius aberrare: q̃obrem tu quemadmodũ admonere cæpiſti/perge q̃ſo planeq; mihi demonſtra qdnam eſt iſtud quod mihi quærendum eſt/& qua uia cõſequi ualeam. Qdᷣ ſi me conſentientem tibi nunc habebis: poſtea uero quæ aſſenſus fuerim minus præſtare deprehendas/ſocordem omnino ignauũq; me putato: neq; ulterius in me ammonẽdo quaſi oĩno pdito operã perdas. Reſume uero mihi

Snĩa callicl. & amicorũ: nõ eſſe ad exactam philoſophiæ diligẽtiam contendẽdum ſed cauẽdum eẽ ne ultraq̃ deceat ſapientes clam ſeipſos deprauent.

Quarũ rerũ cõſideratio pulcherrima.

ro mihi ab initio quẽadmodũ tu/& Pindarus dicebatis iuſtũ id eſſe natura potẽtiorem per uim au
ferre ea quæ imbecilliorum ſunt/& dominari meliorẽ deteriori:pluſꝗ habere eũ qui præſtãtior ſit/
ꝗ qui abiectior. Nõquid aliud dicis eſſe iuſtũ? an recte memini? CAL. Hæc/& tunc dicebã/& nũc di
co. SO. Vtrum uero meliorẽ uocas eundẽ atq; potentiorẽ. Neq; enim tũc plane qd diceres intel
ligere potui:num ualidiores appellas potẽtiores. Oportetq; ualidioribus infirmiores obtempera
re. Quẽadmodũ tũc uideris demõſtrauiſſe:qñ dicebas magnas ciuitates aduerſus paruas naturali
iure inſurgere:ꝓpterea ꝙ potentiores ſunt atq; ualidiores:ꝗſi idẽ ſit potẽtius ualidusq;/& melius.
An fieri põt/ut aliquis melior quidẽ ſit/inferior tamẽ atq; imbecillior. Similiterq;/ut potentior ſit/
deterior tamen. Vel eadẽ melioris atq; potentioris eſt difinitio? Hoc ipſum mihi apertius explica
idem ne an aliud ſit potẽtius/& melius atenet ualẽtius. CAL. Equidẽ manifeſte tibi aſſero idem eẽ.
SO. Nõne multitudo ipſa natura uno petentior eſt. Quę qdẽ leges cõſtituit ſup unũ quẽadmodũ
nuper ipſe dicebas. CAL. Quidni? SO. Multitudinis ergo leges potentiorũ ſunt. CAL. Omnino.
SO. Nõne igiꝛ/& meliorũ. Qui enim potẽtiores ſunt:ut ipſe ais:ualde ſunt meliores. CAL. Sic cer
te. SO. Nõne horũ cõſtitutiones natura ſunt rectæ? cũ potentiores ſint. CAL. Sic affirmo. SO. Nõ
ne multitudo ſtatuit:quẽadmodũ nuper ipſe dicebas:iuſtũ eſſe ſeruari inter oẽs ęqualitatẽ: atq; eẽ
turpius iniuriam inferre ꝗ pati? Eſt ne ita an aliter? ac uide ne hic tu quoq; ob uerecũdiã capiaris.
Conſtituit multitudo iſta nec ne:uidelicet iuſtũ eẽ ſeruari æqtatẽ:nõ aũt aliumalio plus habere:at
q; turpius eſſe facere iniuriã ꝗ accipe? Nulla te o Callicles inuidia ꝗſo detineat:quomin⁹ ad hæc mi
hi rñdeas:ut ſi mecũ ſenſeris abs te cõfirmer tãꝗ uiro ad iudicandũ abunde ſufficiẽte. CAL. Sic uti
q; ſtatuit multitudo. SO. Nõ ergo lege ſola/& turpius eſt facere iniuriã ꝗ pati/& iſtũ eſt æquitatẽ ſer
uare:ſed etiã ipſa natura. Quapp uideris in ſuperioribus nõ uere dixiſſe ne ue me recte accuſauiſſe
dicens cõtraria eſſe legem atq; naturã meq; hæc aĩaduertentẽ ſoluere in uerbis inſidiari:atq; ſiquis
ſm naturã loquaꝛ? ad legẽ:ſiquis uero ſm legẽ ad naturam deducere. CAL. Hic uir nunꝗ deſiſtet
in nugis uerſari. Dic mihi o Socrates nõne te pudet/cum tam grãdis natu ſis:uenari nomina: atq;
ſiqs uerbo excidat tãꝗ id tibi lucro ueniat ĩpenſe captare. Putas me aliud dicere potentiores eſſe ꝗ
meliores? Nõne dudũ tibi dico idem eſſe melius atq; potentius? An putas me dicere/ſi fex ſeruorũ
hominũq; undiq; uiliſſimorũ in unũ confluat/hos præterꝗ fortaſſe corporis uiribus eſſe potentio
res:& ꝗ hi ſtatuant eſſe iura. SO. Age dum o ſapientiſſime Callicles ita ne dicis. CAL. Et maxime
qdẽ. SO. At ego beate uir iam dudũ coniecto tale aliqd te potentius appellare atq; interrogo cu
piens qd uelis aperte cognoſcere. Nõ enim tu duos meliores iudicas eſſe ꝗ unum? neq; ſeruoſ tuos
te meliores? quia uidelicet robuſtiores ſint. Verũ rurſus a principio dicas quos tandẽ ais meliores
eſſe quando nõ ualidiores:& uide precos o uir mirifice/ut mitius me doceas ne a ſcholis tuis aufu
giam. CAL. Ironia loqueris o Socrates. SO. Non per Zethũ o Callicles quo tu fretus multa uſus
aduerſus me nũc es ironia. Verũ dic age quoſnam meliores appellas? CAL. Præſtãtiores equidẽ.
SO. Vides ergo/te nomina dumtaxat dicere:oſtendere uero nihil:non aperis meliores potentio
reſq;/utrum prudentiores an alios quoſdam eſſe dicas. CAL. Per Iouem hos dico/& maxime qui
dem. SO. Sæpe igitur unus prudens complurimis imprudentibus ſecundum ſermonem tuũ po
tentior eſt:atq; hũc par eſt dominari/cæteros uero ſubeſſe pluſꝗ habere eum his quibus imperat.
Hoc enim dicere mihi uelle uideris:neq; uerba aucupor ſiquidem unus ſit multis potẽtior. CAL.
At hæc ipſa ſunt quæ dico. Hoc enim ego arbitror ius eſſe natura: eum uidelicet qui melior prudẽ
tiorq; ſit ipſe iure atq; plus inferioribus poſſidere. SO. Siſte parumper quid tãdem putares ſi hoc
in loco/ut nunc congregati eſſemus multi/forentq; nobis cõmunia eſculenta/& poculenta com
plurima nos uero omnis eſſemus generis/partim quidem ualidi/partim uero imbecilles:unus au
tem noſtrum oĩum circa hæc prudentiſſimus/fortaſſe medicus/ac foret hic/ut conſentaneum eſt/
aliis quidem robuſtior:aliis uero debilior:nõne hic prudentior? præterea melior quãtum ad hæc
pertinet/& potentior erit? CAL. Oĩno. SO. Vtrum uero horum eſculeutorum ꝓpterea plus habe
re debet ꝗ nos quia ſit melior? An potius ab eius præſtantiam oĩa diſtribuere debet:neq; in diſtri
buendo pro ſe plus retinere/alioquin mulctãdus ſit:ſed aliis plus aliis minus habere:ac ſi omnium
debiliſſimus ſit minimum ſibi ꝗuis optimo tribuendum eſt o Callicles:nõne ita o bone uir eſt dicẽ
dum? CAL. De eſculentis/& poculentis/& medicis atq; eiuſmodi nugis uerba facis:ego uero non
de his loquor. SO. Vtrum igiꝛ prudentiorem eſſe meliorem dicis:nec ne? Reſponde. CAL. Equi
dem. SO. At non oportet/ut melior plus accipiat? CAL. Non de cibis atq; potionibus. SO. Intel
ligo forte enim de ueſtibus atq; oportet eum qui ſit in conficiendis ueſtibus ꝑitiſſimus magnã ha
bere tunicam:ac multis pretioſiſq; ornatum incidere ueſtibus. CAL. Quas tu ueſtes mihi narras?
SO. At forſitan in calceis eoportet eum plus accipere qui in eis prudentior ſit/& melior: ac forſi
tan ipſe cortiarius maximos pluresquæ habere debet calceos: multoſquæ ſuis pedibus circun
ferre. CAL. De quibus calceis nunc deliras. SO. Quod ſi non talia ſaltem eiuſmodi quædam
dicis ceu uirum in colendis agris prudentem honeſtumquæ/& bonum debere plus reporta

re ſeminis:plurimoq; in ſuis agris uti ſemine.CAL.Quã ſemp eadẽ dicis o Socrates?SO.Nõ ſo-
lum eadẽ o Callicles:ſed eiſdẽ quoq; de rebus.CAL.Per deos ſemp tu cerdones/coriarios/fullo-
nes/coquos/medicos habes in ore:quaſi de his inſtituta nobis diſputatio fuerit.SO.Nonne ergo
ipſe dices aliquãdo/quibus in rebus potentior atq; prudentior iuſte poſſidere plus debeat?Vel ne
q; me pmittes dicere:neq; ipſe dices.CAL.At ego id iamdiu dico:primo quidẽ qui potentiores/
ſint nõ enim cerdones dico neq; coquos:ſed eos qui in adminiſtranda repu.ſint prudentes:neq;
prudentes ſolũ/uerũ etiam fortes:qui ad ea quæ excogitauerũt perficienda aptiſſimi ſint:neq; ani
mi mollitie ulla ſubcũbant.SO.Aduertis ne o Callicles nõ de eiſdẽ me abs te/atq; uiciſſim te a me
accuſari?Tu quidẽ me accuſas quaſi ſemper eadem repetentẽ:ego uero te contra tãq̄ de rebus eiſ
dem nũq̄ eadem afferentẽ:ſiquidem alias meliores atq; potentiores eſſe definis ualidiores/alias ãt
prudentiores.Nũc prӕterea aliud quiddã affers.Fortiores enim nũc quidã abs te potẽtiores me
lioreſq; nominanť.Verum age tandem explica quos potiſſimum/& ad quid meliores potẽtioreſq;
apellas.CAL.Iam dixi:prudentes uidelicet in rebus publicis atq; fortes.Nos enim decet ciuitati
bus imperare:idq; iuſtũ eſt/ut plus aliis habeant dominantes:uidelicet ſubiectis.SO.Quid uero?
ſibi ne ipſis ulla rõne dominari/ſiue parere decet?CAL.Quẽadmodũ dicis?SO.Dico num ſibi qſ
q; debeat imperare:an nihil opus ſit/ut ſibi quidem imperet:ſed aliis dũtaxat.CAL.Quomõ ſi-
bimet imperare dicis?SO.Nihil obſcurum dico:ſed quẽadmodũ dicunt multi temperatũ/& ſui
ipſius compotem:uoluptatibus uidelicet ſuis cupiditatibuſq; imperantẽ.CAL.Quam feſtiuus es
o Socrates?ſtupidos hoĩes nominas temperatos.SO.Quid ais?nemo ẽ quin norit me id minime
dicere.CAL.Immo ualde quidẽ o Socrates:nã quomõ beatus eſſe põt q alicui ſeruiat?Cæteq; hoc
eſt natura iuſtum atq; pulchrum quod ego tibi nũc audacter dico:oportere illũ qui recte uitam au
cturus ſit permittere cupiditates ſuas ſummopere augeri/nec eas ullo mõ cohibere:atq; his q̄ma-
ximis quicq̃d petũt ſubminiſtrare ob fortitudinẽ atq; prudẽtiã/& quẽlibet earũ affectum prorſus
explere.Quod q̃dem quia multi conſequi nequeunt/eos uituperant qui id aſſecunť/ob uerecũdiã
ſuam impotẽtiam abſcondentes.Feruntq; intemperantiam eſſe turpẽ quẽadmodum in ſuperiori
bus ipſe dicebam:prӕterea in ſeruilem habitum deducũt meliores naturӕ homines:ipſiq; cum li
bidines ſuas explere nequeant/temperantiã atq; iuſtitiam probant propter ignauiam.Verũ ſi his
a principio contigiſſet/ut uel regum eſſent filii/uel ipſis natura ſufficeret ad imperium/aut tyran-
nidẽ/aut ptãtem aliquã/ſibi compandã/profecto turpius peiuſq; eſſet/ut huiuſmodi temperantia
uterentur:q cum liceret ipſis frui bonis nec impedirentur ab ullo ipſi ſibi dominã prӕfecerint mul
titudinis legẽ ſermonẽq;/& uituperationẽ.Quo enim mõ nõ miſeri eſſent?Siquidem pp quãdam
iuſtitiӕ/temperantiӕq; honeſtatẽ/nihil plus amicie tribuerent q̄ inimicis/etiam dũ in ciuitate ſua
dominarenť.Cæterũ o Socrates ueritas ipſa quã tu ſequi affirmas/ita ſe habet:luxuria/intẽperãtia/
libertas/mõ facultas ſuppetat/potẽtia uirtus ẽ atq; fecilitas.Cætera uero iſthæc ſpecioſa ṗter natu
ram adinuenta hominũ ſunt deliramenta/& nugӕ penitus contẽnendӕ.SO.Nõ ingeneroſe o Cal
licles audacia uſus in diſputando procedis.Sane aperte nũc ea dicta ſunt abs te quӕ alii cogitãt q̃
dem:dicere tamen nolũt:q̄obrem te/ut nullo mõ deſiſtas obſecro/ut reuera certiores efficiamur/
qua ſit rõne uiuendũ.Dic ergo mihi:cupiditates ais nõ eſſe cohercendas:ſiquis optet eſſe talis/qua
lem oportet eẽ.Immo pmittendũ illas ſummopere augeri:atq; earũ explectionẽ aliũde compan-
dam:idq; ais eẽ uirtutẽ.CAL.Aio eq̃dẽ.SO.Si ita eẽt/non recte dicerenť beati eẽ:qui nullius indi
Euripides de uita & mortӕ
geant.Alioq̃n lapides/& mortui feliciſſimi forẽt.Verũtñ/& illa quã tu dicis/grauis ẽ uita.Neq; ad
mirarer ſi in eo uera dicat Euripides dicens.Quis nouit utrum uiuere quidẽ mori ſit:mori aũt ui-
uere:& nũc forte reuera mortui ſumus.Audiui iam equidem a ſapiente quodã nos nũc mortuos
eſſe:corpuſq; noſtrũ ſepulchrũ eſſe nobis:partẽq; illam animӕ in qua cupiditates ſunt pinde ſe ha-
bere ac ſi pſuadẽdo uiciſſimq; diſſuadẽdo:ſurſum deorſumq; agiteť.Itaq; elegans quidam uir ſicu
lus fortaſſe/uel italus in his cõfabulatus hãc animi partẽ pp ſuaſionẽ credulitatẽq; lubricã alludens
nomini doliũ appellauit.Demẽtes uero pphanos atq; dãnatos:horum aũt hanc animi partẽ quӕ li
bidinibus agitatur tanq̄ ſutilẽ ob incontinẽtiam inexplebilẽ pforatum eẽ dolium inquit.Quam-
obrem hic uir o Callicles contrariũ tibi oſtẽdit/eorũ qui apud obſcuros ſunt inferos/eos eẽ miſer-
rimos:q tãq̄ omnino prophani dãnati ſunt:atq; aquã in uas pforatũ cũ alio etiam pforato uaſe in-
ferre.Eſſe aũt hoc aliud uas/ſiue cribellũ/ut dicebat/his qui me docuit dementiũ animũ:quẽ ideo
pforato uas aſſimilauit:q; pp infidã affectionẽ obliuionemq; nequeat infuſum aliquid cõtinere ui-
debuntur hæc alicui quodammodo mira.Demonſtrant tñ id quod ego uolo ſiqua ratione ualeam
pſuadere tibi ut pro inexplebili/& incontinẽti uita moderatã præſentibuſq; ſemp contẽtam rebus
eligas.Sed utrũ p hæc tibi aliq̃d pſuadeo?atq; tu mutata ſnĩa beatiores q tempate uiuant q̄ q intẽ-
perate putas?an nihil proficio?atq; licet multa ſimili rõne confabuler nihilomagis es ſnĩam muta-
turus.CAL.Hoc o Socrates uerius ſubiunxiſti.SO.Age dum tibi ſimilitudĩem aliquam ex eodẽ
hymnaſio adducam.Attende utrũ pinde cẽſeas de utriuſq; uita tẽperati.ſ.atq; intẽperati/ac ſi uiri
duo multa

duo multa haberent uaſa:& alter quidē integra atq; plena ꝑtim uini/ꝑtim mellis/ꝑtim lactis:aliaq;
ſimiliter aliorū;ſint uero ſinguli hi liquores Rari quidem/& iuentu difficilles multiſq;/& grauibus
laboribus comparati.Is ergo cui plena ſunt uaſa nihil ſuperinfundere oīno curet:ſed quātū ad hęc
attinet quietem agat.Alteri uero liquores ſint quēadmodum alteri:q comparari qdem:ſed tamē
cum difficultate poſſint.Vaſa uero perforata atq; fracta:ac die nocteq; continue illa implere coga
tur/aut extremis moleſtiis agitetur.Cum talis igit̃ ſit utriuſq; uita/ais ne uitam intēperati beatiorē
eſſe q̃ tēperati.An perſuadeo tibi his uerbis/ut uitā homīs moderati meliorē eſſe q̃ īmoderati cō/
cedas?Vel nōdum ꝑſuadeo.CAL.Nequaq̃ o Socrates.Nā illi cui plena ſunt oīa nulla amplius eſt
uoluptas:ſed quēadmodū mō dicebā quaſi lapis uiuit/poſtq̃ ſemel īpleuerit:neq; uoluptatē ſentit
amplius neq; moleſtiā.Dulcedo aūt uitæ in multa cōtinuaq; infuſiōe cōſiſtit.SO.an nō neceſſe eſt
ſi multū influat/multum uiciſſim effluere:Itaq; effluxui patere foramina.CAL.Prorſus.SO.Cha-
radrii auis.i.uoraginis cuiuſdam tu rurſus uitā dicis.Nō aūt mortui aut lapidis:atq; mihi reſpōde
num tale aliqd dicas uelut exurire atq; exurientē cōmedere.CAL.Dico equidē.SO.Et ſitire ſitien
temq; bibere.CAL.Dico equidem/atq; reliquis ſimiliter cupiditatibus affectum eſſe explereq; eas
poſſe cum uoluptate/beatā eſſe uitam affirmo.SO.Euge uirorū optime:ꝑge/ut cœpiſti:nec te pu-
deat.Oportet aūt/ut uidet̃/me quoq; pudore nō detineri ac primū mihi dicas utrū ſcabioſum ſeſe
fricantē atq; ita ſe habentē/ut cōtinue id facere q̃at/beate uiuere putādū ſit?CAL.Quā ineptus es
o Socrates:ac reuera uulgaris cōtionator.SO.Profect o Callicles Polū qdem/& Gorgiā cōterrui/
& erubeſcere compuli.Tu uero caue ne terrearis:neq; pudore impediare.Fortis nāq; es:ſed dūta
xat rñde.CAL.Dico utiq; fricātē quoq; uoluptuoſe uiuere.SO.Nōne ſi uoluptuoſe etiam beate.
CAL.Proculdubio.SO.Vtrum ſi caput dūtaxat fricet?Vel amplius aliqd a te quæro.Vide qd re-
ſpondeas Callicles/ſiquis te deinceps quæ cōſequunt̃ interroget:atq; his quaſi capitibus conceſſis
cynedorū iſtorū uita nequaq̃ grauis/turpis/infelix/dicenda erit:an ipſe audebis eos beatos dicere
ſi ad uotum his q̃ cupiūt potiant̃.CAL.An nō te pudet o Socrates ad iſta ſermonē deducere.SO.
Ego ne o generoſe uir deduco?an ille potius q adeo impudenter aſſerit eos q oblectant̃/quocunq;
mō oblectent̃/eē beatos.Neq; diſtinguit q̃ uoluptatū bonæ ſint/& q̃ malæ.Verū nūc ſaltē dic:utrū
idem eſſe aſſeras uoluptatē atq; bonū:an eſſe aliqd uoluptarium quod nō ſit bonū.CAL.Vt mihi
proculdubio ratus ſit ſermo/ſi aliud eſſe dixero idē eſſe dico.SO.Peruertis o Callicles illa q̃ prius
dicta ſunt nec amplius aptus es ad illa quæ perſcrūtamur inueſtiganda:ſiqdē aliter q̃ tibi uidet̃ es
reſpōſurus.CAL.Enimuero tu quoq; o Socrates.SO.Atq neq; ego recte facio/ſi id facio:neq; tu.
Sed o beate uide ne hoc ſit bonū oīno gaudere:alioqn quæ nūc ſubducta ſunt multa/& turpia atq;
alia inſuper q̃plurima euenire uidentur/ſi hoc ita ſe habeat.CAL.Vt tu quidem putas o Socrates.
SO.Tu aūt reuera o Callicles hæc affirmas?CAL.Affirmo equidē.SO.Vis ergo quaſi te ſerio lo-
quente/diſputationē aggrediamur.CAL.Volo certe.SO.Age iam cū huiuſmodi ſententiæ ſis/di
ſtincte ad hæc mihi reſponde.Vocas ne aliquid ſciam.CAL.Voco.SO.Nōne fortitudinē quādā
pauloante cum ſcientia eſſe dicebas?CAL.Dicebam ſane.SO.Nūquid aliud fortitudinē/q̃ ſciam
quaſi duo hæc ſint/dicebas eſſe?CAL.Maxime.SO.Voluptatē uero atq; ſciam:idē ne an aliud eē?
CAL.Aliud o ſapiētiſſime uir dicebam.SO.num/& fortitudinē a uoluptate differre.CAL.Quid
ni?SO.Age itaq;/ut hæc meminerimus.Callicles quidē Acharneus uoluptatē bonūq; idem eſſe di
xit:ſed ſciam/& fortitudinē tum inter ſe/tum a bono differre.Socrates aūt Alopecetes iſta nō con
cedit.Nūquid concedit?CAL.Minime.SO.arbitror aūt neq; Calliclem talia conceſſurū/qñ ipſe
recte cōſiderauit.Dic mihi felices/& īfelices nōne contrario mō affici putas.CAL.Puto equidem.
SO.an non ſi contraria hæc eorūq; affectiones inuicē ſunt/neceſſe eſt ea ita ſe habere quēadmodū
ſanitas atq; morbus:nō enim aliquis ſanus ſimul eſt atq; egrotat:neq; ſimul ceſſat ſanitas atq; mor
bus.CAL.Quo pacto dicis.SO.aſſumpto toto ſi uis corpore ita conſidera:ægrotant ne alicuius
oculi eo morbo:qui ophthalmia nominatur?CAL.Eſto.SO.nunquid ſimul ſani ſunt.CAL.non.
SO.Quid uero quando eo morbo quis liberatur/nunquid tunc ſanitas oculorum ceſſat?Et tādem
morbus ſimul ſanitaſq; diſcedūt?CAL.Minime.SO.Mirum nāq;:ut arbitror:abſurdūq; id foret.
CAL.nimium quidē.SO.ſed ut puto uiciſſim capit/& amittit utrūq;.CAL.aſſentior.SO.Robur
quoq; ībecillitatēq; ſimiliter.CAL.certe.ſimiliter.SO.Velocitatē rurſus/& tarditatē.CAL.certe.
SO.nōne/& bona felicitatēq;/& horū contraria mala uidelicet atq; miſerā/uiciſſim accipit utraq;/
uiciſſimq; amittit.CAL.Oīo.SO.ſiqua ergo reperiamus a quibus aliquis liberatur ſimul & habet
nimirū hæc non ita ſe habent ut alterum qdē eorū bonū ſit/alterū uero malū:hæc ne confitemur?
Quid reſponſurus ſis cōſidera diligenter.CAL.confiteor proculdubio.SO.age utiq; ad illa quæ
prius cōceſſimus reuertamur.Fameſcere uoluptariū dixiſti eē an moleſtū?De fame ipſa īterrogo.
CAL.Moleſtū equidē attamē fameſcētem cōmedere/uoluptariū.SO.Ego quoq; ītelligo:at uero
fames ipſa moleſta ē an nō.CAL.Moleſta.SO.nōne/& ſitis.CAL.Vehemēter.SO.Vtrū ergo āpli
us a me q̃ri uis?an cōfiteris īdigentiā oēm atq; cupiditatē doloris eē participē.CAL.Confiteor ne

ultra quæras.SO.Eſto:ſitientem uero bibere uoluptarium eſſe dicis.CAL.dico.SO.Ex hoc ergo quod ais ſitientem quidẽ eẽ/doloroſum eſt.CAL.Eſt.SO.Bibere uero expletio eſt ĩdigentiæ atq; uoluptas.CAL.Ita.SO.Nũquid ergo qua rõne bibit:gaudere dicis.CAL.Maxĩe.SO.Quatenus uero ſitit dolere? CAL.Certe.SO.Sentis igiť qd ſequať?uidelicet fateri te dolentẽ gaudere ſimul qñ ſitientẽ dicis bibere.An nõ ſimul id euenit eodem in loco atq; tempore?ſiue circa aĩam uis/ſiue circa corpus.Nihil enim refert/ut arbitror.Ita ne eſt an aliter?CAL.Ita.SO.Verũtamen felicem eſſe ſimul/& infelicem impoſſibile eſſe dixiſti.CAL.Equidẽ.SO.At uero dolentẽ gaudere poſſe cõfeſſus es.CAL.Apparet.SO.Quapp gaudere nõ idem eſt atq; eſſe felicẽ:neq; dolere:idẽ quod infelicẽ eſſe.Ideoq; aliud uoluptas eſt q̃ bonũ.CAL.Neſcio quid cõmenteris o Socrates.SO.Immo ſcis:ſed nõ uis fateri Callicles:at pge quæſo rñdendo:ultro enim deliras:ut q̃ ſapiens ſis agnoſcas q me caſtigas.Nõne unuſqſq; noſtrũ ſitire deſinit atq; ſimul gaudere pp potum.CAL.Neſcio qd dicas.GOR.Nequaq̃ ita o Callicles Immo reſponde noſtri gratia:ut diſputatio cõcludať.CAL.At uero ſemp talis eſt Socrates o Gorgia.Exigua enim/& nullius momẽti perqrit atq; redarguit.GOR.Quid tua refert?Nõ enim hoc tuũ officium eſt o Callicles:ſed pmitte/ut arguat arbitratu ſuo.CAL.Quære igitur Socrates de anguſtis ac uilibus iſtis qñ id Gorgiæ placet.SO.Siccĩe beatus es o Callicles/ut magna cõſecutus miſteria ſis prius q̃ parua?Ego uero fas eſſe nõ iudicabã: ſed iam reſummẽs unde ãmiſiſti reſpõde.An nõ ſimul deſinit qs ſitire atq; gaudere?SO.Cõcedo:non ne/& fameſcere aliaſq; cupiditates habere ſimul atq; uoluptates deſinit?CAL.Ita eſt.SO.An non ergo/& dolores/& uoluptates ſimul ceſſat habere?CAL.Ita.SO.Verũtamen a bonis/& a malis nõ ſimul ceſſat:ut tu mõ fatebaris.Nũc uero nõ confiteris.CAL.Equidẽ.Sed quid tum?SO.Nempe nõ eadẽ ſunt o amice bona/& uoluptaria:neq; mala eadẽ atq; moleſta.Ab his enim quis ſimul ceſſat:ab illis uero nequaq̃:utpote aliis.Quanã igitur rõne uoluptaria eadẽ eſſent atq; bona?uel moleſta eadem atq; mala.Iam uero ſi uis hoc rurſus pacto conſidera.Arbitror enim nec per hũc modum tibi cõſentiri.Attende igiť bonos uiros nõne bonorũ præſentia bonos uocas?quẽadmodum pulchros eos qbus pulchritudo adſit appellas.CAL.Equidẽ.SO.Quid uero?bonos uiros appellas dementes/& timidos/nõ certe pauloante:ĩmo fortes prudenteſq; dicebas.Nõne hos ipſos nũcupas bonos.CAL.Oĩno quidẽ.SO.Quid aũt?dementẽ puerũ uidiſti unq̃ uoluptate perfundi? CAL.Vidi.SO.Virũ aũt dementẽ uidiſti aliquãdo affici uoluptate.CAL.Opinor me uidiſſe.Sed quorſum hoc.SO.Nihil refert:ſed reſpõde.CAL.Vidi.SO.Quid uero ſane mẽtis uirũ dolentẽ uidiſti atq; gaudentẽ.CAL.Certe.SO.Vtri uero magis gaudẽt atq; dolent:prudentes ne an ĩprudentes.CAL.Haud multum differre arbitror.SO.Satis eſt iſtud.In bello aũt uidiſti ne unq̃ uirum timidũ.CAL.Quidni.SO.Quid uero cũ recederent hoſtes utri uidebanť tibi magis gaudere:timidi ne an fortes.CAL.Vtriq; mihi magis gaudere/uel ſaltẽ ꝓpe.SO.Nihil refert:gaudẽt igitur & timidi.CAL.Magnopere.SO.Et dementes:ut apparet.CAL.Et iſti.SO.Cum uero hoſtes aduentãt ſoli ne dolẽt timidi an etiã fortes.CAL.Vtriq;.SO.Num ſimiliter.CAL.Forte magis timidi.SO.Abeuntibus aũt nõne magis gaudẽt.CAL.Forte.SO.Nõne igiť dolent atq; gaudent ĩprudentes atq; prudẽtes/timidiq;/& fortes ſimiliter:ut ipſe ais:magis tamẽ timidi q̃ fortes.CAL.Ais equidẽ.SO.Verũtamen prudẽtes quidẽ/& fortes boni ſunt:timidi uero atq; imprudẽtes mali.CAL.Ita eſt.SO.Quãobrem ęque gaudent atq; dolent/& boni/& mali.CAL.Aſſentior.SO.an ergo ęque boni maliq; ſunt hi qui boni ſunt/& q mali:an potius boni dũtaxat q boni ſunt/mali uero qui mali.CAL.Per Iouem neſcio quid inuoluas.SO.an ignoras dixiſſe te bonos bonorũ præſentia eſſe bonos:malos uero malorum.Bona autem uoluptates eſſe:mala uero dolores.CAL.Equidem.SO.nõne igiť his qui oblectanť aſſiſtunt bona uidelicet uoluptates:ſiquidẽ oblectanť.CAL.Quid prohibet.SO.num præſentibus bonis boni/ſunt qui delectanť.CAL.Sunt.SO.Et dolentibus aſſunt mala.ſ.ipſi dolores.CAL.Aſſunt.SO.Malorũ uero aſſiſtẽtia malos eſſe dicis: qui mali ſunt:nõne adhuc dicis.CAL.Equidem.SO.Boni ergo ſunt qui gaudent:mali uero qui dolent.CAL.Maxime.SO.Et qui magis nimirum magis: quiue minus: & hi minus: & qui pariter æque.CAL.Ita.SO.nunquid ais ita gaudere atq; dolere prudentes/ut imprudentes:rurſuſq; timidos atq; fortes:an magis etiam timidos.CAL.Aio.SO.reputa igitur una mecum qd nobis ex his quæ conceſſa ſunt eueniat:bis enim atq; ter pulchrum eſſe ferunt ea pulchra ſunt dicere atq; conſiderare.Bonum quidẽ eſſe prudentẽ fortẽq; diximus necne.CAL.Diximus.SO.Malũ uero imprudentem atq; timidũ.CAL.Prorſus.SO.Bonũ aũt rurſus eũ q gaudeat.CAL.Ita.SO.Malũ uero eum q doleat.CAL.neceſſe eſt.SO.Dolere uero atq; lætari bonũ malũq; ſimiliter:forte etiã magis malum.CAL.Certe.SO.Similiter ergo qs bonus fit/& malus:bono/uel potius ipſe malus fit bonus: an nõ hæc/& ſuperiora illa ſequunť/ſiquis uoluptaria eadẽ eẽ dixerit atq; bona:an nõ neceſſario hæ ſequuntur o Callicles.CAL.Iãdudũ te auſculto Socrates tibiq; cõcedo/obſeruans ſiqs/uel ioco aliquid tibi dederit:id puerũ more libẽtius te accipere:quaſi uero exiſtimare debeas/uel me/ uel aliũ quẽquã nõ arbitrari alias uoluptates eſſe meliores:alias uero deteriores.SO.Vhi uhi o callicles q̃

Bis atquæ ter pulcrũ eſſe ferunt ea.q pulcra ſunt dicere.

aſtutus

aſtutus es? me quaſi puerum ludis/qñq; uno mõ aſſerens:qñq; aliter/meq; decipiens:atqui non ar/
bitrabar abinitio ultro deceptũ iri abs te/cum ſis amicus. Nũc aũt me nimiũ fefelliſti atq;/ut uidet
quẽadmodũ uetus habet ꝓuerbium neceſſario adducor:ut præſenti ſorte ꝓ uiribus bene utar: &
quod tu das accipiã. Eſt autem/ut uidet:quod nũc affers eiuſmodi uoluptatũ alias quidẽ bonas eẽ
alias uero malas:nõne? CAL. Proculdubio. SO. Bonæ uero nonne q̃ utiles? Malæ aũt quæ noxiæ?
CAL. Ita certe. SO. Vtiles aũt quæ boni aliqd afferũt. Noxiæ uero quæ mali nõnihil. CAL. Aſſen/
tior. SO. Num igit tales dicis? uelut in corpore quas modo dicebamus/edendi bibendiq; uolupta
tes? Nunqd ex his illæ quæ ualitudinẽ præſtant corpori/aut robur/aut aliam quãdam corporis uir
tutem bonæ ſunt:quæ uero cõtraria malæ. CAL. Prorſus. SO. Et dolores eodẽ pacto alii boni ſunt
alii mali. CAL. Nihil ꝓhibet. SO. Bonas quidẽ uoluptates/& dolores bonos eligere oportet/ & ꝓ
ſequi. CAL. Prorſus. SO. Mali uero nequaq̃. CAL. Manifeſtũ eſt. SO. Nempe bonorũ gratia agẽ
da eſſe oĩa ego/& Polus conſenſimus:an meminiſti? Et tibi ſimiliter uidet/hic eẽ finis oĩum actionũ
ipſum.ſ.bonũ eiuſq; gr̃a cætera oĩa facienda. Nõ aũt ipſum gratia reliquorũ. An tertius in hãc ſen
tentiã nobis accedis. CAL. Equidẽ. SO. Quãobrẽ bonorũ gratia oportet/& alia/& uoluptates ſeq
non aũt bona gratia uoluptatũ. CAL. Prorſus. SO. An ergo cuiuſq; uiri eſt eligere quęnam ex re
bus quæ delectant bonæ ſunt:quęue malæ? An potius artificioſi uiri opus ẽ utrũq;. CAL. Artificio
ſi. SO. Recordemur ergo illorũ quæ ego ad Polũ Gorgiãq; dicebã. Profecto dicebam ſi memini
ſti eſſe facultates quaſdã p̃parattrices:alias qdẽ uſq; ad uoluptatẽ dũtaxat quid melius deteriuſue ſit
ignaras:alias uero quid bonũ malũue ſit cognoſcentes. Ponebam præterea earũ q̃ circa uolupta
tes uerſantur:coquinariã circa corpus peritiã:ſed nõ artẽ. Earum uero quæ ad bonũ intẽdunt me
dendi artẽ. Et per Iouẽ amicabilẽ precor o Callicles noli aduerſus me locari:neq; qcqd tibi occur
rit reſpondere ne ue rurſus hæc a me accipere quaſi iocante. Vides enim ea de re nobis eſſe ſermo
nem:qua nihil magis noſſe uir ſane mentis cõtendat:quẽadmodũ uidelicet ſit uiuendũ:utrũ quẽ
admodũ tu hortatis illa agendo que uiri eſſe dicis officia:uerſantẽ ĩ populo atq; orantẽ. Rem pr̃ę
terea publicã gubernantẽ ceu uos in p̃ſtia gubernatis. An potius uita ſit hæc philoſophica capeſ
ſenda. Et qua in re hæc uita differt ab illa Forte uero operæpretiũ eſt quẽadmodũ inceperã paulo
ante diſtinguere:atq; deinde cũ nobis de diſtinctione cõuenerit:ſi hæc duplex uita eſt conſiderare
quid interſit & qua potius ſit uiuendũ. Forte uero nõdum quid dicam ĩtelligis. CAL. Nõdum cer
te. SO. At ego planius tibi dicam poſtq̃ ego ac tu cõfeſſi ſumus/eſſe quidẽ aliquid bonũ:eẽ quoq;
aliquid uoluptarium:ſed aliud uoluptariũ eſſe:q̃ bonũ. Atq; utriuſq; horum ſtudiũ: & præparatio
nem quãdam eſſe ad ea comparãda:altera uidelicet uenationẽ boni/alterã uoluptatis. Hoc ipſum
primo anteq̃ ulterius ꝓcedã aſſentiris mihi necne? CAL. Aſſentior. SO. Age/& illa quæ ad hos di
cebam mihi aſſentire ſi mõ uiſus tibi ſum tũc uera loqui Profecto dicebam nõ uideri mihi coquina
riam eſſe artẽ ſed peritiã quãdã. Medicinã uero eſſe artẽ ꝑpea ꝙ medicinæ facultas illius quod cu
rat naturam cõſiderat:& cãm eorũ quæ agit:põtq; horũ cuiuſq; reddere rõnem. Altera uero uolu
ptatis curatrix facultas ad ipſam uoluptatẽ circa quam totum eius uerſatur ſtudium oĩo abſq; arte
procedit/neq; uoluptatis ipſius naturã conſiderans neq; cãm:temeraria ꝓrſus:ut ita dixerim:neq;
penſi habens quicq̃ ſed uſu quodam atq; experientia/& memoria eius quod accidere cõſueuerit
ſolum freta/uoluptates ſtudioſe parat. Hæc ergo primum conſidera:num ſufficienter tibi dicta ui
deantur. Nunquid præterea eſſe putes tales quaſdam circa animam facultates:alias quidem arti
ficioſas/curam uidelicet habentes eius quod ſit animæ optimum:alias uero id negligentes:ſolum
uero cogitantes quemadmodũ/& de corpore diximus quo pacto oblectare animum ualeant. Quę
quidẽ utrum melior an deterior ſit uoluptas minime cogitant. Neq; aliud quicq̃ curant/q̃ ut oble
ctent ſiue melius id ſit/ſiue deterius. Mihi quidem o Callicles uidentur eſſe tales aliquæ facultates
uniuerſumq; id miniſterium adulationẽ eſſe duco tam circa animã q̃ circa corpus:& omnino cir
ca aliud quodlibet cuius uoluptatem quis affectet:nulla prorſus melioris deteriorisue adhibita ra
tione. Tu uero utrum in eadem nobiſcum ſñiam conuenis? an diſſentis. CAL. Minime quidẽ:im
mo conſentio/ut tibi qñq; diſputatio concludatur/& huic Gorgiæ gratificer. SO. Nũquid hoc cir
ca unam quidẽ eſt animam. Circa uero duas/uel plures non eſt? CAL. Non ita:ſed & circa duas/&
circa multas. SO. Nõne/& multis in unum conueniẽtibus gratificari quis põt abſq; ulla eius quod
eſt optimũ ratione? CAL. Sic arbitror. SO. Potes ne dicere quę ſtudia ſint quę hoc efficiãt? Immo
ſi uis me quærente eam quidem quæ talis tibi uidetur:concede eſſe talẽ. Quæ uero non talis nega.
Principio tybicinariam conſideremus:an nõ tibi hæc o Callicles uidetur eſſe talis/ut aliud nihil cu
ret q̃ aures delectare. CAL. Mihi quidem. SO. Num/& aliæ omnes eiuſmodi: qualis citthariſtica
qua in certaminibus utuntur. CAL. Certe. SO. Quĩ doctrina chori dithyramborumq; poeſis/nõ
ne talis tibi quædam eſſe uidetur. An putas Cineſiam Meletis filium curare/ut tale aliquid dicat/
unde audientes meliores reddantur? Vel potius unde theatrali turbæ placere poſſit. CAL. Ma
nifeſtum quidem hoc eſt o Socrates de Cineſia. SO. Pater uero eius Meles? an ad id quod optimũ

Prouer: neceſſitate adducor

Quæ medicina ſit ars.

Vide quę ſint ĩ ipſa peritia.

eſſet proſpicere uidebaẗ cũ ad citharã caneret. Vel ipſe profecto ne ad uoluptatẽ quidẽ: nam moleſtus audientibus erat. Verum cõſidera nonne citharedica facultas oĩs dithyrãborũq; poeſis oblectandi gratia tibi uideẗ inuenta: CAL. Mihi quidem. SO. Quid aũt præclara hæc tragędiæ mirabiliſq; poeſis contendit. Nunqd ſtudium eius conatuſq; ad audientiũ uoluptatẽ ſolum tendit: Vel ſiquid uoluptariũ qdem atq; gratũ ſit: ſed tñ malum: id cauebit ne unq̃ dicat. Contra uero ſiquid moleſtũ attamẽ utile fuerit id: & dicet/& canet/ſiue oblectentur/ſiue non audientes. Quonam mõ tragædorum poeſis ſe habere tibi uidetur. CAL. Conſtat o Socrates eã ad uoluptatẽ gratiãq; ſpectantiũ potius declinare. SO. Hoc uero tale o Callicles pauloante adulatiõem eẽ dicimus. CAL. Plane. SO. Age utiq; ſiquis auferat ex tota poeſi contentum/& rhythmũ atq; menſurã/aliud neq̃q̃ preter ſermones quoſdã ſuperit. CAL. Idipſum. SO. Profecto ad turbã populũq; hi ſermones habentur. CAL. Proculdubio. SO. Popularis ergo oratio quædã eſt poeſis. CAL. Apparet. SO. Nõne rhetorica quoq; popularis eſt oratio an nõ rhetorica in theatris uti poetæ tibi uidentur. CAL. Mihi quidẽ. SO. Nunc ergo nos inuenimus rhetoricã quãdam ad populũ talẽ qualis eſt puerorũ ſimul/& mulierũ uirorũq;/& ſeruorũ atq; liberorũ. Quã quidẽ haud ualde probamus. Quippe cũ adulatoriã eã eſſe confeſſi ſimus. CAL. Sic eſt profecto. SO. Age dũ quid de ea dicemus rhetorica qua ad Athenienſem populũ aliarũq; ciuitatũ populos liberorũ uirorũ utunẗ. Qualis hæc rhetorica eſt: Vtrum tibi uidenẗ oratores ad id ſemper quod optimũ ſit uerba dirigere: id dũtaxat conjectantes: qua rõne ciues q̃ optimi per eorũ orationes euadant: an potius hi quoq; gratiã auditorũ aucupanẗ boni dũtaxat proprii gratia/bonũ publicum negligentes: & quaſi pueris utentes populis intenti dũtaxat ad gratiã. Nihil uero curãtes utq; ob hoc meliores aut deteriores euadãt. CAL. Haud ſimplex id eſt quod ĩterrogas. Sũt enim q in orando utilitatẽ ciuiũ cõſulunt. Sunt & alii tales quales ipſe narras. SO. Satis eſt. Si enim/& hoc eſt duplex: alterũ qdẽ eius mẽbrum adulatio erit/turpiſq; cõcionatio. Alterũ uero pulchrũ: ſtudere uidelicet: ut animi ciuiũ q̃ optimi fiãt: ſemper ꝓ audientium utilitate certando/ſiue placeant/ſiue diſpliceant quæ dicunẗ. Verũ tu certe oratoriam eiuſmodi uidiſti nunq̃. Quod ſi inter oratores talẽ quẽpiam habes cur nõ mihi quoq; hunc oſtendiſti: CAL. Per Iouẽ ex oratoribus qui nũc ſunt talẽ habeo nullũ. SO. Quid aũt ĩter ueteres potes ne aliquem aſſignare: per quẽ Athenienſes facit aliquãdo ſint meliores: poſtq̃ ille orare cæperit cũ deteriores antea fuerint. Ego enim quis ſit talis ignoro. CAL. Quid uero Themiſtoclẽ nõ audis uirum bonũ fuiſſe: & Cimonẽ/& Milciadem atq; periclem hũc nuper uita functum: Quẽ ipſe quoq; orantem audiſti. SO. Siquidẽ eſt o Callicles uera uirtus quam in ſuperioribus ipſe dicebas cupiditates uidelicet ſuas aliorũq; explere. At ſi id nõ eſt: ſed quẽadmodũ poſtea in diſputando fateri cõpulſi ſumus cupiditates illas quæ meliorẽ efficiũt uirũ oportet implere/alias uero minime atq; huius rei ars quædã extat: potes ne dicere iſtorũ aliquẽ extitiſſe talem. CAL. non habeo equidem quo pacto dicã. SO. At uero ſi rite q̃ſiueris inuenies. Videamus iam ſic plane cõſiderãtes nũ aliquis horum talis extiterit: dic age bonus uir atq; ad id quod optimũ ſit uerba faciens/nõ temere dicet: ſed ad aliqd certe ꝓſpiciet: quẽadmodũ/& alii oẽs artifices: quorũ ad ſuũ quiſq; opus aſpicit: nec caſu eligit qđ ad ſuũ opus cõferat: ſed quẽadmodũ ad ꝓpoſitũ ſibi exẽplar opus ſpẽm aliquã cõſequaẗ. Veluti ſi intueri placet pictores/& architectos/& fabros nauium/alioſq; oẽs artifices. Quiuis eorũ in ordinẽ quẽdã ſingula ubiq; diſponit: cogitq; alia aliis conuenire atq; congruere donec totũ cõſtituaẗ quodã ordine exornatũ. Id ergo oẽs agunt artifices: atq; hi quos ĩ ſuperioribus dicebamus pædotriuæ/& medici ſimiliter faciunt circa corpus. Hornant enim ipſum atq; componunt. Confitemur id ita ſe habere necne: CAL. Sit ita. SO. Domus igiẗ hornatũ/& ordinẽ aſſecuta/bona erit/ſiminus mala. CAL. Aſſentior. SO. Et nauigiũ eodẽ pacto. CAL. Eodẽ. SO. atq & corpora noſtra ſimiliter. CAL. Similiter. SO. Quid uero animus ſi ordinis fuærit expers/num bonus erit: an potius ſi ordinis hornamentiq; compos. CAL. Neceſſariũ eſt ex ſuperioribus hoc quoq; fateri. SO. Quod ergo nomẽ eſt ei quod in corpore exordine hornatuq; efficiẗ: CAL. Sanitatẽ/& uires fortaſſe dicis: SO. Dico eqdẽ qđ uero nomẽ ei qđ in aĩo ex ordine fit atq; hornatu/conare/inuenire atq; exprimere/huius quẽadmodũ/& illius. CAL. Cur nõ ipſe dicis o Socrates. SO. At ſi tibi placet ego dicam: tu uero ſi tibi uera loqui uidebor cõcedito ſiminus reprobato. Nec ullo modo permittito. Mihi quidem uidetur ordinationi corporis nomen eſſe ſanum. Ex quo in ipſo fit ſanitas aliaq; corporis uirtus Ita ne eſt an aliter: CAL. Ita. SO. Animi uero ordinationi atq; hornatui legittimũ lexq; eſſe nomen. Vnde legitimi fiunt homines atq; decori. hæc uero ſunt iuſtitia atq; temperantia. aſſentiris nec ne: CAL. Eſto. SO. An non igitur ad hæc artificioſus ille rhetor bonus reſpiciens uerba ſua hominum animis adhibebit: actioneſq; omnes & quicquid uel concedet aliquando uel negabit/ad id ſemper intendet: ut ciuium animis iuſtitia quidem inſit: iniuſtitia uero abſit: rurſus adſit tẽperãtia: ĩtẽperãtia uero eiciaẗ. Cætereq; uirtutes habeanẗ: prauitas expellaẗ. Cõcedis necne: CAL. Concedo equidem. SO. Quid nam confert o Callicles corpori ęgrotanti maleq; affecto: cibos multos ſuauiſſimoſq; prebere/aut potum/aut aliud quicq̃ quod non ſit profuturum. Hoc eſt

plus uel

Poeſis ſine cõcentu & nũis ſi aliud ẽ quã ſermo popularis.

Oſtẽditur rhetorice adulatio.

Sanum in ordinatione corporis.

Legitimũ & lex in ordinatione animi q̃ iuſtitia & tẽperantia eſt.

plus uel minus uel cõtrariũ q̃ iuſta dictat rõ. Sunt hęc uel nõ. CAL. Sint. SO. Non.n. prodeſſe arbitror hoĩ cum afflicto corpore uiuere. Sic.n. neceſſe eſt uiuere male. nõne ita? CAL. Ita. SO. Nõne cupiditates explere ueluti exurientẽ cõmedere q̃tum uult: uel ſitiẽtẽ bibere quatenus placet/ ſanum qdem hoĩem medici plerũq; pmittunt, ęgrotantẽ uero nũq̃: ut ita dixerim: cupiditates ſuas ĩplere pmittunt. Concedis hoc & ipſe? CAL. Concedo. SO. Circa uero aĩum o amice an non eadẽ rõ? Quatenus.n. prauis ſit & demens atq; intẽperãs iniuſtuſq; & impius cohercendus nimirũ eſt a cupiditatibus: neq; pmittendus alia facere q̃ illa ex qbus euadat melior. cõſentis nec ne? CAL. Cõſentio. SO. Ita.n. ipſi aĩo expedit. CAL. Prorſus. SO. Nõne cohercere eſt ab his quæ cupit cõtinere? CAL. Eſt. SO. Cõtinẽtia igiẽ melior eſt aĩo q̃ incontinẽtia: quẽadmodũ tu mõ putabas. CAL. Neſcio qd dicas o Socrates. itaq; aliũ quẽuis interroga. SO. Hic uir non ſubſtinet ut ſibi afferatur utilitas/ atq; eam de qua nunc ſermo habeẽ continentiã cõſequiẽ. CAL. Nulla oĩo mihi cura ẽ uerborum tuoꝝ o Socrates, atq; hactenus Gorgiæ gratia tibi rñdi. SO. En quid ergo agemus nũqd ſermonẽ medium abrumpemus. CAL. Ipſe uideris. SO. At nefas eſſe aiunt mancas dimittere fabulas. Immo caput ĩponendũ eẽ ne abſq; capite oberrẽt: rñde ergo ad reliqua ut ſermo hic noſter caput accipiat. CAL. q̃ uiolẽtus es o Socrates! Profecto ſi mihi credis hanc diſputationẽ iã dimittes: uel cũ alio diſputabis. SO. Qui ſuam alter uult? ne ĩperfectũ relinquamus ſermonẽ? CAL. An non ipſe potes ſermonẽ pcurrere uel enarrãdo uel tibimet rñdendo. SO. Ne mihi Epicharmi illđ accidat: quæ prius narrabãt duo/ nunc unus ad illa ſufficio. Verũtñ uideẽ ſic oĩo neceſſariũ eſſe. Si tñ id faciemus/ puto equidẽ oportere nos oẽs certatim ad id contendere: ut qd in his quę dicimus uerũ quidue falſum ſit/ cognoſcaẽ. Cõe enim eſt hoc oĩbus bonũ ut hic unicuiq; conſtet, pſequor igiẽ ego ipſe ſermonẽ: quo pacto ſe hr̃e uideẽ. qđ ſi cui ueſtrũ forte mecũ ipſe quæ uera nõ ſunt uidebor concedere/ ueſtrũ erit obiicere atq; redarguere. neq; enim ego tãq̃ ſciens dico illa quę dico ſed uobiſcũ cõiter indagans. Quapp ſi qd recte dicere uidebiẽ qui mihi contradixerit ego primus aſſentiar. Hæc tñ ea mente dico ſi modo uos ſermonẽ pficiendũ eſſe putatis. Sin minus obmittamus iam atq; abeamus. GOR. At uero nondũ mihi uideẽ o Socrates abeundũ/ imo diſputationẽ a te eſſe pficiendã. Puto aũt cæteris idem quoq; uideri: & ipſe pcupio reliqua ex te ipſo audire. SO. Atqui o Gorgia libenter adhuc cũ hoc Callicle diſputarẽ donec Amphionis dictum pro Zethi dicto ſibi redderẽ. Sed qñ tu o Callicles diſputationẽ una mecũ non uis pficere/ ſaltẽ auſculta atq; reprehendere: ſi qd minus recte dicere tibi uideor: qđ ſi me conuiceris haud infeſtus tibi ero quẽadmodũ ipſe mihi. Sed p maximo bñficio id adſcribã. CAL. Dic tu ipſe bone uir & pfice. SO. Audi me igiẽ diſputationẽ ab initio repetentẽ: an idẽ eſt uoluptas atq; bonũ certe non idẽ ut ego & Callicles cõfeſſi ſumus an uoluptatẽ boni gratia uel bonum gratia uoluptatis ſequi debemus/ uoluptatẽ certe gratia boni. Eſt ãt uoluptas qua pñte gaudemus. Bonũ uero quo pñte boni ſumus. CAL. pſus. SO. Boni uero ſumus & nos & quæcũq; alia bona ſunt ob uirtutẽ quãdam quæ adſit. Sic.n. o Callicles neceſſariũ eſſe mihi uideẽ. at uirtus cuiuſq; ſiue inſtr̃i ſiue corporis ſiue aĩæ: non temere utiq; adeſt ſed ordine rectitudineq; & arte quæ hoꝝ cuiq; tradita ſit. Nũquid hæc ita ſe hñt. CAL. Mihi quidẽ ſic ſe habere uidenẽ. SO. Quãobrem ordine ordinatũ ornatũq; eſſe eſt cuiuſq; uirtus. CAL. Nempe ſic ego faterer. SO. itaq; hornatꝰ qdã pprius unicuiq; ĩſitus quodlibet efficit bonũ. CAL. Mihi qdem ſic apparet. SO. Quapp aĩa quæ proprium habet hornatũ melior eſt illa q̃ hornatus eſt expers. CAL. Neceſſe eſt. SO. Iã uero quæ habet hornatũ hornata ẽ atq; modeſta. CAL. Quid ni? talis uero eſt & tẽperans neceſſe eſt oĩo, quæ uero tẽperans eſt & bona? SO: Equidẽ o amice Callicles quo pacto aliter dicam: non inuenio. Tu uero ſi quid habes aliud doce. CAL. dic tu o bone uir. SO. Dico igiẽ. ſi tẽperatus animus bonus eſt/ ſequi ut qui cõtra atq; tẽperatus affectus eſt ſit malus. Eſt uero talis intẽperatus animus & incontinens. CAL. Sic eſt oĩo. SO. Temperatus aũt agit decentia erga deos atq; hoĩes. Non.n. temperatus eſſet niſi decoꝝ ſeruaret. CAL. Neceſſe eſt ſic eſſe. SO. Proinde decẽtia circa hoĩes agens iuſte agit: & agens ſimiliter erga deos agit pie. Eum uero qui iuſta piaq; agit/ neceſſe ẽ eẽ iuſtum atq; pium. CAL. Sic ueritas habet. SO. præterea fortẽ hunc eẽ neceſſe ẽ. Non enim tẽperati uiri eſt uel pſequi uel fugere aliter q̃ decet. immo oportet & res ſingulas & hoĩes ipſos & uoluptates atq; moleſtias tum fugere: tũ pſequi: tũ ẽt tollerare ubi ſit opus. Quãobrem oĩo neceſſarium eſt o Callicle tẽperatum uirũ: cum ut diximus: iuſtus & fortis ſit & pius/ eſſe pfecte bonum. Bonum uero bñ honeſteq; agere quicquid agat. Eum ãt qui bñ agit felicem eẽ atq; beatum. Improbum uero ac male agentẽ eẽ miſerum. Talis aũt eſt qui cõtra ſe habet q̃ tẽperatus uidelicet qui intẽperatus ẽ: quẽ ipſe laudabas. CAL. Ego igiẽ hæc ita pono: dicoq; eẽ uera. SO. Si autem uera ſunt quicũq; optat beatus fore/ tẽperantiã ſequi exercereq; debet: intẽperantiam uero fugere: q̃tum cuiuſq; noſtrum pedes ualẽt/ atq; ita ſeſe cõparare ut non indigeat caſtigatione atq; pœna: ſi uero indigeat uel ipſe uel alius quiuis familiarium/ ſiue priuatus/ ſiue ciuitas/ adhibita pœna cohercẽdus ẽ: ſi modo futurus ſit beatus. Hoc mihi uidetur eẽ ſignũ ad quod proſpiciẽtes dirigere uitam debemus: oĩa tam publica q̃ priuata ad hoc referẽtes: ut iuſtitia & tẽ

Prouerbium nefas eſt mancas dimittere fabulas.

perantia illi aſſit qui futurus ſit felix.non aũt cupiditatibus oĩa ꝑmittēda ſunt.Quas explere cona-
ri īexplebile malum ē latroniſqꝫ more uitam agere.Neqꝫ enim cuiq̄ hoĩum his qui eiuſmodi ē/ami-
cus eē pōt:neqꝫ deo.Quippe cũ ſocietas huic cũ aliis nulla eē poſſit. Cui uero non ſit ſocietas ami-
citia animi hoc nũq̄ erit. Tradunt uero ſapiētes o Callicles/cælũ & terram deoſqꝫ & hoĩes ſocieta-
te quadam & amicitia modeſtoqꝫ hornatu:& tēperantia & iuſtitia contineri.Atqꝫ id uniuerſum ꝑ-
terea mundum hornatũqꝫ o amice nominant/nō īmunditiam neqꝫ intēperantiam. Tu uero mihi
uideris q̄uis ſapiens/hæc aia duertiſſe nunq̄:ꝓfecto te latuit?geometricā ęqualitatē in deis atqꝫ ho
minibus ualere q̄plurimũ.At uero tu exceſſum exercēdũ putas.Geometriā nāqꝫ cōtēnis:age itaqꝫ
uel refellēdus ē ſermo ille noſter/quaſi nō iuſtitiæ tēperantiæqꝫ poſſeſſione beati fiant quicũqꝫ bea-
ti:prauitatis uero miſeri:uel ſi uerus ē cōſiderandũ ē qd ſequatur.Nēpe priora illa o Callicles ſequũ
tur oĩa:in q̄bus tu a me quærebas:an ſerio loquerer:ubi dicebam accuſandũ eſſe & ſeipſum & filiũ
& amicũ:ſiqd iniuſte fuerit ꝑpetratum:atqꝫ ad id utēdum eē rhetorica.Et quæ tu Polum uerecun
dia adductũ putabas cōceſſiſſe:uera utiqꝫ erant uidelicet iniuriam facere quāto turpius ē q̄ pati:tā
to eē deterius:atqꝫ eũ qui rectus futurus ſit orator oportere iuſtũ eē:& quæ iuſta ſunt ſcire. Quod
q̄dem rurſus Gorgiam ob uerecundiā cōceſſiſſe Polus ait.Cũ uero hæc ita ſe habeāt:cōſideremus
quæ ſunt illa in q̄bus me ipſe uituperas:num recte dicatur nec ne?me uidelicet nō poſſe uel mihi uel
amicis atqꝫ domeſticis opem ferre:neqꝫ ex maximis ꝑiculis liberare.at eē me in ꝑtāte libidineqꝫ cu
iuſqꝫ quēadmodum abiectiſſimi quiqꝫ ſolēt:ſiue pulſare uelit quis:ut tu iactabundus dicebas ſuper
genā ſiue pecunias rapere:ſiue urbe expellere:ſiue ultimo ſupplicio afficere.Ita uero affectũ eē tur
piſſimum oĩum eē dicebas.Mea uero ſnĩa iam ſæpius dicta atqꝫ rurſus nihilo ꝓhibēte dicēda:con
tra ſe habet:uidelicet non eē turpiſſimum o Callicles iniuſte genam ꝑcuti:uel corpus marſupium
ue cædi:ſed ꝑcutere iniuſte atqꝫ cædere mihi meiſqꝫ turpius atqꝫ deterius.Itē furari & in ſeruitutē
adducere muroſqꝫ ſubfodere.atqꝫ ſummatim quālibet iniuriā facere eē ei qui facit deterius ſimul
& turpius q̄ accipe.Hæc ſupius a nobis conceſſa:ut ego aſſero cōtinētur atqꝫ uinciuntur:& ſi dictu
ruſticus ē ferreis adamantiniſqꝫ rōnibus:q̄bus ut ita ſentiam:adducor. Quas niſi tu aut aliquis te
robuſtior diſſoluat/fieri non pōt ut aliter dicēdo:q̄ ut nunc ipſe dico:recte dicatur.Nam mihi quidē
ſemꝑ idē ꝑmanet ſermo.me uidelicet hæc ne ſcire:quo pacto ſe habeant:attñ nullum eorũ qui cũ
hactenus loquutus ſum:quēadmodũ mō uobiſcũ potuiſſe unq̄ aliter dicēdo nō ridiculũ appere.
Quāobrem hæc iterũ pono ita ſe hr̄e.Quod ſi ita ſe habeāt atqꝫ iniuria maximum qui eā facit ē ma
lorum:cũqꝫ hoc ſit maximũ:illud inſuꝑ maius ē iudicandũ:uidelicet ipſum qui fecerit nunq̄ dare
penas:quod tandē auxilium erit illud qd̕ quiſqs ſibimet afferre non poſſit/reuera ſit contēnēdus.
Nōne hoc quidē maximum a nobis amoueat detrimētum?Profecto neceſſe ē hoc eē turpiſſimum
non poſſe auxiliũ eiuſmodi præſtare ſibiipſi amiciſqꝫ ac ꝓpinquis.Secundũ uero auxiliũ aduerſus
malũ ſecundũ:tertium cōtra tertiũ:cæteraqꝫ ſimiliter:ꝓut cuiuſqꝫ mali magnitudo ſe habet.ita &
pulchrum ē opē afferre poſſe:& turpe non poſſe.Nunqd aliter q̄ ſic ſe res habet o Callicles.CAL.
Certe non aliter.SO.Cum igitur hæc duo ſint facere iniuriam ac pati: maius utiqꝫ malũ eē dicimus
inferre/minus autē pati.Quod nam igitur auxiliũ ſibi cōparans aliquis:utrũqꝫ potiſſimũ cōſeque
tur:ut neqꝫ inferat iniuriam/neqꝫ accipiat?utrum potentiā an uoluntatē.Sic aut dico.utrũ ſi nolit
pati iniuriā non patietur?an ſi potētiā ſibi cōparauerit/ita dũtaxat non patietur.CAL. Conſtat certe ſi
potētiam.SO.Quid aũt in inferēdo?utrum ſiquis iniuriari nolit/ſatis erit remedii? Neqꝫ.n.iniu-
riam inferet.An ad hoc inſuꝑ potētia quædā & ars ē comparanda?quā niſi quis didicerit atqꝫ exer
cuerit:iniuriam faciet.Cur non mihi ad id ſaltē rñdēs o Callicles?utrum ego atqꝫ Polus tibi uide-
mur/recte ſupioribus coacti rōnibus fuiſſe nec ne?qñ confeſſi ſumus:neminē uolētē iniuriam face
re:ſed inuitos hanc inferre quicũqꝫ inferant.CAL.Eſto tibi id ita o Socrates:ut diſputationē hāc
cōcludas.SO.Ad hoc itaqꝫ potētia quędam & ars cōparanda uidetur ne cui faciamus iniuriā.CAL.
Omnino quidē.SO.Quænam igitur ars eſt ad facultatē cōparandam:per quam uel nullam:quis
uel minimam iniuriā patiatur?Conſidera utrum tibi idem uideatur quod & mihi.Mihi quidē ita uidetur
uel oportere principatum in re pu.obtinere:uel uſurpare tyrannidem uel cum preſenti guberna
tione habere commertium.CAL. Vides o Socrates q̄ paratus ſim ſiquis recte dixeris cōprobare.
Profecto id mihi recte nimium abs te dictũ fuiſſe uidetur.SO.Conſidera præterea hoc/ſi recte dice
re tibi uideor.Amicus mihi uidetur quiſqꝫ eſſe cuiqꝫ maxime: quēadmodũ antiqui ſapiētesqꝫ tra-
dunt:ut maxime ſimilis ē.nōne & tibi?CAL.Mihi quidē.SO.Nōne ubi tyrannus ferus rudiſqꝫ do-
minatur/ſiquis ea in urbe multo melior ſit:tyrannus hunc formidabit:atqꝫ huic nunq̄ tota mente
amicus eē poterit.CAL.Sic accidit.SO.Neqꝫ ſi multo ſit deterior/cōtēnet enim eũ tyrānus:neqꝫ
unq̄ tanq̄ erga amicum afficietur.CAL. Vera narras.SO.Solus ergo amicus huic eē poterit apd
eum exiſtimatione dignus:qui cum moribus ſimilis ſit eadēqꝫ laudet atqꝫ uitupet:ſubeſſe uelit do
mino & parere.Hic nimirum magnā in ea ciuitate habebit potētiam.hunc iniuria impune nullus
afficiet.nonne ita ſe res habet.CAL.Ita.SO.Siquis ergo in hac urbe ex ipſa iuuētute cogitet qua

potiſſimũ

potiſſimum rōne magnam comparare potētiam ualeat:adeo ut nullus iniuriam ſibi queat inferre.hæc ipſa ut uidetur:illi uia ē:ſtatim ab adoleſcētia ſeipſum aſſuefacere:ut iiſdē gaudeat atq; doleat/quibus & dominus:atq; ita ſe comparare ut illi ſit q̄maxīe ſimilis.nōne ita?CAL.Ita.SO.Hic ergo ut pn̄s ſermo ſignificat aſſequetur: ut iniuria inferri ſibi nō poſſit magnāq; habeat in ciuitate potētiam.CAL.Prorſus.SO.Nunquid ēt aſſequetur ut iniuriam inferat nemini?an potius multū abeſt ſiquidē iniuſto principi ſimilis erit:magnæq; auctoritatis apud eū. Verū puto eiuſmodi uitę ſtatum huic ad id accōmodatiſſimū eē:ut q̄maxime facere iniurias poſſit: pœnaſq; iniuriarū penitus deuitare.nōne ita?CAL.Apparet.SO.An non hic malo occupabit̄ maximo cū flagitioſus ſit animūq; infectum hēat ob imitationē domini ſimilēq; potētiam.CAL.Neſcio q̄uo ſermonē o Socrates ſurſum deorſumq; uertas:an neſcis eū qui ſic imitatur/poſſe eū qui nō imitat̄/occidere mō uelit:patrimonioq; expoliare.SO.Scio equidē o bone Callicles/niſi ſurdus ſum:cū nō ſolū abs te/uerum ēt a Polo nuper:& a cæteris ferme oībus in ciuitate idē frequēter audiuerim, at ipſe me audi.ꝑfecto interficiet/mō uelit:ſed malus honeſtū atq; bonum.CAL.At hoc ipſum grauiter ē ferēdum.SO.Non certe uiro mētem habēti:ut & tuus ſermo ſignificat?An putas ī hoc ipſo multū ab hoīe laborandū:ut q̄ diutiſſime uiuat:eaſq; artes meditet̄ quæ nos ſeruare ſemꝑ a ꝑiculis poſſint: qualis rhetorica ē ad quā tu me capeſcendā exhortaris in iudiciis nos ſæpe ſeruantē.CAL.Per Iouē tibi recte cōſulo.SO.Quid uero uir optime?Nādi ꝑitia præclara tibi uidet̄.CAL.Non ꝑ Iouē.SO.Attn̄ ſeruat hæc hoīes ab interitu:quotiens illuc inciderint ubi eiuſmodi ſit opus ſcīa. Quod ſi hæc tibi uidet̄ exigua:ego maiorē hac adducā/gubernatoriā.ſ.quæ nō ſolū uitam:uerū ēt corpora & pecunias ab extremis ſeruat ꝑiculis:nō ſecus q̄ rhetorica.atq; hæc tn̄ humilis ē atq; modeſta: nō iactabunda:neq; ampulloſa:q̄ſi mirabile aliquid cōſequuta.Sed cū eadē efficiat quæ rhetorica ſi ab ægina hucuſq; nos ſeruet/duos dumtaxat exigit nummos. Si uero ex ægypto uel Ponto ſalua reduxerit q̄ mō dicebā:nos & filios uxoreſq; & diuitias:duas drachmas expoſtulat: atq; ipſe hac arte ꝑditus quiuæ hæc ꝑfecerit deſcendens:in littoreq; ſecus mare nauemq; deambulans nequaq̄ ſe effert:neq; inflatur.Animaduertit enim:ut arbitror:incertum eſſe utrum profuit uel obfuit illis quos ſeruauit ne fluctibus mergerent̄.intelligens ſe nihilo uel corpore uel animo meliores reduxiſſe illos q̄ accepit ab initio nauē ingrediētes. Cogitat ergo ſiquis magnis inſanabilibuſq; morbis corporis preſſus in mari nō pereat/hunc ideo miſerū eē q̄a nō periit:nec ullā ab ipſo ſuſcepiſſe utilitatē.Siquis aūt in aīo qui corpore ꝑcioſior ē multos inſanabileſq; hēat morbos nunq̄d huic uiuēdū ē?Eiq; utilitatē afferet/ſiue ex mari ſiue ex iudicio/ſiue aliunde quis ipſum ſeruet?Sed ꝑfecto nouit flagitioſo homini ut uiuat non expedire.Neceſſe ē.n.ut male uiuat.Quāobrem nulla extat lex per quā gubernator q̄uis nos ſeruet gloriari poſſit/atq; ī honore haberi:neq; o uir mirifice ipſe machinarum faber:qui nedū gubernatore:ſed etiam exercitus duce/uel quouis alio nō minus interdum ſeruare poteſt. Quippe cū ciuitatibus interdū totis ſalutē præſtet: adeo ne cauſidicum huic poſſis æquiparare.Atqui ſi uellet hic o Callicles quēadmodū uos facitis rem ſuā extollere/nimirū uos uerbis obrueret/exortans oēs ut fabri machinarū efficiant̄:quaſi nullius momēti ſint cætera. Non enim ſibi deeſſet materia.Verūtn̄ hunc ipſe artēq; eius nihilominus cōtēneres ac uelut ꝑ cōtumeliam machinarū uocitares:nec eius filio tradere filiā tuā uelles/neq; ēt tu filiā eius acciperes. Quāuis ex q̄bus rōnibus facultatē tuā laudas:quonam pacto uel machinarū uel alios quos paulo ante cōmemoraui/iuſte poteris aſpernari?Dicturum eſſe te arbitror meliorē te eē:atq; ex melioribus ortum.Ipſum uero q̄d melius dicit̄ ſi nō ē id quod ego dico:ſed hoc ipſum uirtus ē/ſeruare ſe ipſum qualiſcūq; ſit/atq; ſua/certe ridicula tibi uitupatio ē aduerſus machinariū uel medicū aliaſue artes/quotcūq; ſalutis gr̄a ſunt inuētæ.Cæterū o beate uide ne aliud ſit generoſum atq; bonū q̄ ſeruare atq; ſeruari.Neq;.n.uiuere hic quantūcūq; tp̄s optandū ē uiro q uere ſit uir: neq; uita hæc amanda ē:ſed hanc deo curā relinquere debet:mulieribuſq; fide adhibita/dicētibus neminē uitare poſſe fatū:id in primis conſiderare qua rōne ī hoc ipſo tp̄e quo uita fungit̄ q̄ optime uiuat.

Mulierum dictum neminē uitare poſſe fatum.

Nūquid ciuibus q̄bus cū uiuit perſimilē ſe præſtando?& nunq̄d oporteat te nūc ſimiliū euadere Athenienſium populo ſi amicus huic ſis futurus/magneq; auctoritatis in populo. Cōſidera igit̄ utrū id tibi mihiq; expediat nec ne?Ne ue id nobis o beate uir eueniat:q̄d Theſſalicis mulieribus deducētibus lunā euenire tradūt cū amiciſſimis optio nobis ſit huius potētiæ. Si aūt ipſe putas quēpiam hoīum artē quandā eiuſmodi traditurū ꝑ quā in ciuitate hac potens efficiaris: q̄uis gubernationi publicæ ſis diſſimilis ſiue melior:ſiue deterior:haud quaq̄ recte ut mihi uidet̄ o Callicles cogitas. Nō.n.imitatorē uerū ipſa natura perſimilē eē iis oportet ſi magnum aliq̄d aſſequuturus ſis: ad beneuolentiā Athenienſis populi cōparandā:ac ꝑ Iouem inſuꝑ Pyrilampi. Quiſquis te his efficiet ſimilem:is faciet quēadmodum cupis ut ciuilis ſis:atq; rhetoricus. Nempe oēs his uerbis quæ ſuis moribus cōſentanea ſunt:delectant̄:diuerſiſq; turbant̄. Niſi tu forte o lepidū caput aliud afferas. Dicemus ne aliq̄d ad hæc o Callicles?CAL.neſcio q̄uo bene dicere mihi uideris o Socrates. Euenit mihi tn̄:quod multis accidere aliis cōſueuit:nam haud magnā tibi habeo fidem.SO.Amor po

puli o Callicles tuo inſitus aĩo reſiſtit mihi. Verum ſi ſæpius meliuſq̃ hæc eadē cõſiderauerimus/ti
bi forte ꝓbabilia uidebunť. Recordare igiť duas a nobis narratas eſſe p̃parationes tã ad corpus q̃
ad aĩum ptinētes. Quarũ altera qdē tendat ad uoluptatē. altera uero ad id qđ melius eſt nõ grati
ficans ſed repugnãs. Nõne hæc in ſupioribus definiuimus. CAL. Prorſus. SO. Et quæ declinat ad
uoluptatē/ſeruilis: neq̃ qcq̃ aliud eſt q̃ adulatio: nõne ita? CAL. Eſto qdē ſi tibi placet. SO. Altera
uero ſtudet ut q̃primũ ſit qđ curamus: ſiue aĩa ſiue corpus. CAL. Oio. SO. Igitur ſic rei. p. ciuiũq̃
capeſſenda nobis ē cura: ut ciues ipſos bonos efficiamus. Alioquin quēadmodũ ſupius iuenimus/
nihil ꝓdeſt bñficium aliud cõferre: niſi honeſta & bona ſit mens coꝝ q accepturi ſunt uel pecunias
multas: uel ĩperium: uel aliã quãlibet ptãtem: ponimus ſic eē nec ne? CAL. ꝓrſus ſi tibi placet. SO.
ſi ergo nos inuicē o Callicles cohortaremur publice ciuilia ptractantes ad murorũ uel naualiũ: uel
tēploꝝ ingentia edificia: utrũ oporteret cõſiderare noſipſos atq̃ agnoſcere/primũ qdē an eius ar
De cõproba-
tione a magi-
ſtro habito &
opere.
tis ſciam hēamus nec ne: & a quo didicerimus & oporteret id fieri nec ne? CAL. ꝓrſus. SO. Secun
dum uero ſi qñ priuatim ꝓ nobis uel ꝓ amicis aliqđ cõſtruximus ędificiũ: & nunqd eiuſmodi ma
china pulchra ſit uel turpis. Quod ſi iuenerimus magiſtros nobis bonos præſtanteſq̃ fuiſſe/mul
taq̃ ędificia atq̃ præclara/tũ una cũ magiſtris/tũ a nobis ipſis ędificata/tũc demũ rõni cõſentaneũ
eēt ad publica nos cõferre. At uero ſi neq̃ magiſtrũ noſtrũ poſſimus oñdere ędificia quoq̃ aut nul
la: aut non bñ cõſtructa ſtultũ certe foret/opa aggredi publica noſq̃ ad ipſa inuicem cohortari. Fa
temur recte hæc dici nec ne? CAL. Prorſus. SO. Nõne ſimiliter & in cæteris oibus: atq̃ ſi ciuilia p
tractantes inuicē cohortaremus/quaſi idonei ſumus medici cõſiderare inuicē ego te tuq̃ me hunc
ĩmodũ debemus. Age ꝑ deos/ipſe uero Socrates/quonã pacto affectũ ad ſanitatem corpus habet?
uel qs nã alius Socratis opa euaſit a morbo ſiue liber/ ſiue ſeruus. Ego quoq̃ de te eadē rõne cõſide
rare deberē: atq̃ niſi iuenitemus aliquē ꝑ nos factũ fuiſſe ſanũ uel pegrinoꝝ uel ciuiũ/ſiue uirũ ſiue
Prouerbium
figulariam in
ipſo uaſe di-
ſcere aggre-
dimur.
mulierem ꝑ Iouē o Callicles ualde ridiculũ foret in tm̃ amẽtiæ ꝓceſſiſſe ut priuſq̃ priuatim multa
tentauerimus/multaq̃ pfecerimus & abunde artē exercuerimus/figulariã ut dici ſolet/in ipſo uaſe
diſcere aggrediamur/& ipſi ad rēp. accedētes & ad eã alios ꝓuocantes. Nõne id tētare ſtulti hoies
eē putares? CAL. Nimirũ. SO. At uero o uiroꝝ optĩe cũ tu nuꝑ adminiſtrare rēpu. cæpis ac me in
ſuper exhorteris: quod ue id nõ faciã reprehendas/nõne ita inuicē cõſiderare debemus. Age dum
Callicles quēnã ſuoꝝ ciuiũ reddidit meliorē? Eſt ne qſq̃ q cũ antea improbus & iniuſtus & inconti
nens atq̃ ĩprudens eēt: tandē uero Calliclis opa honeſtus bõuſq̃ euaſerit/ſiue pegrinus/ſiue ciuis/
ſiue ſeruus/ſeu liber. Dic mihi ſiqs id abs te exigat qdnã rñdebis o Callicles? Quē adduces aliqñ fa
ctũ tua cõſuetudine meliorē? an rñdere te piget ſi aliqđ eiuſmodi eſt opus tuũ factum prius abs te
priuatim/q̃ ad rēpu. te cõferres. CAL. Contētioſus es o Socrates. SO. At nõ cõtentionis cã id req
ro/ſed reuera cupiditate diſcēdi quēadmodũ adminiſtrãda nobis publica cēſeas an alia habēda ſit
circa rēpu. abeuntibus q̃ ut optimi ciues efficianť/an nõ ſæpius iam cõfeſſi ſumus id eē ciuili hõi fa
ciendũ? Num cõfeſſi ſumus. Rñde quæſo. ꝓfecto confeſſi ſumus: ut ego ꝓ te rñdeã. Si igiť ad id in
ſua ciuitate uir bonus incũbere debet/nũc in memoriã reuocans mihi dicas uelim/nunqd illi quos
ĩ ſupioribus cõmemoraſti adhuc tibi uiri boni fuiſſe uideanť. Pericles. Cimon. Milciades. Themi
ſtocles. CAL. Mihi qdē. SO. Nõne ſi uiri fuere boni unuſquiſq̃ illoꝝ ciues ex deterioribus reddi
dit meliores. Nõne ita? CAL. Ita. SO. Si ita eſt. ergo qñ Pericles primo orare cæpit ad populũ de
teriores erant Atheniēſes q̃ cũ poſtremã ad eos habuit orationē. CAL. Forſitan. SO. Non licet o
uir optime dicere forſitan. Nã ex his que conceſſimus neceſſario ſequiť: ſi mõ bonus erat ille ciuis.
CAL. Quid tũ? SO. Nihil uerũ ad hæc id mihi dicas: nunqd dicanť Athenienſes piculis opa me
Pericles fecit
Athenienſes
pigros timi-
dos loquaces.
liores eē facti: aut oio cõtra ab illo corrupti. Sane Periclē audio Atheniēſes feciſſe pigros/timidos/
loquaces/auaros. primũq̃ mercēnaria ſtipēdia ĩduxiſſe. CAL. Ab his qui fractas hñt aures hec au
dis o Socrates. SO. Ad hæc nõ amplius audio/ſed aptiſſime ſcio: ego qdē atq̃ tu uidelicet Periclē
ab initio magno in precio fuiſſe habitũ: neq̃ turpē ſnĩam aduerſus eũ ullã tuliſſe Atheniēſes/dum
Periclē furti
accuſatũ uix
euaſiſſe.
praui erant/poſtq̃ uero honeſti & boni ab ipſo facti ſunt in extremo eius uitæ furti ipſum condēna
uiſſe: parũq̃ abfuiſſe quin ultio ſupplicio quaſi malũ uirũ afficerent. CAL. Quid ergo? maluſue ꝑꝑ
ea Pericles uir extitit? SO. Talis qdē aſinorũ curator & equoꝝ atq̃ hoĩum malus uideť: ſi cũ eos ac
ceperit: neq̃ Calcitroſos neq̃ cornupetētes/neq̃ mordaces effecerit ut hæc ob feritatē habeãt ui
tia: an nõ tibi uideť ille cuiuſlibet aĩalis malus eē curator. Qui cũ acceperit manſuetũ/magis ferũ
reddiderit q̃ accepit? Videtur tibi nec ne? CAL. Cõcedo eqdē ut tibi gratũ faciã. SO. In hoc pręte
rea gratificare mihi rñdens utrũ homo unũ ſit aĩaliũ nec ne? CAL. Quid rogas. SO. Nõne homi
nũ curã Pericles hēbat? CAL. Hēbat. SO. Quid ergo? an non oporteat ipſos quēadmodũ mõ con
ſenſimus iuſtiores ex iuſtioribus ab illo fuiſſe factos: ſiquidē ille qui curabat eos in rebus ciuilibus
pitus erat. CAL. Prorſus. SO. Nõne iuſti manſueti ſunt/ut ait Homerus. tu uero quid ais? Nõne ſi
militer? CAL. Aio. SO. Verũtñ feros magis ipſos reddidit q̃ accepat: idq̃ aduerſus ſeipſum: qđ
qdē minime uoluiſſet. CAL. Vis ne tibi aſſentiar? SO. Si uideor tibi uera loqui. CAL. Sint iſta. SO.
Proinde

Proinde ſi magis ſeros/ergo iniuſtiores atq; deteriores. CAL. Eſto. SO. Quáobrem non bonus ad
rēpu. adminiſtrandā ciuis Pericles erat: ut rō hæc oſidit. CAL. Non ut ipſe ais. SO. ꝑ Iouē neq; ut
tu inquis per ea quæ confiteris. Rurſus autē mihi de Cimone dicas nōne relegauerunt eū illi quos
ipſe curauerat: ut uocē eius decēnio non audirēt. præterea aduerſus Themiſtoclem idē fecerunt:
atq; exilio inſup dānauere. Milciadē uero q in marathone pugnauit in carceris batarrū detrudere
decreuerūt: ac niſi obſtitiſſet magiſtratus ꝓculdubio īcidiſſet. At uero ſi boni ut tu ais hi fuiſſent ui
ri: talia nūq̄ ꝑpeſſi fuiſſent. Etenim aurigæ boni/nō ab initio qdē nō excidunt: poſtq̄ uero equos cu
rauerint ipſiq; meliores facti fuerint aurigæ tūc excidūt ꝓfecto nō eſt ita ut in aurigaria uel in alio
quouis ope. an tibi uidet? CAL. Minime. SO. Vera igit erant quæ a nobis in ſupioribus dicebant:
nullū uidelicet in hac ciuitate nos uirū ſcire extitiſſe: qui in repu. bonus ciuis eēt habēdus. Tu uero
cōfeſſus es nullū ex his q nunc ſunt eē talē: ex his aūt qui præceſſerūt extitiſſe nōnullos. atq; īter eos
qdē hos uiros ꝑcæteris elegiſti. Hi uero non aliter ſe hre/hac in re q̄ q nūc ſunt/apparuerūt. Qua-
propter ſi hi oratores fuerūt/neq; uera rhetorica uſi ſunt. alioqn nūq̄ cecidiſſent: neq; adulatoria.
CAL. Multum tñ abeſt o Socrates ut qſquā eoꝝ q nunc ſunt talia gEſſerit: qualia iſtorū quis geſſit.
SO. O beate nec ego quantū ad ciuitatis amminiſtrationē ptinet: iſtos uitupero. imo uero hac in
re mihi uident diligētiores q̄ hi noſtri fuiſſe: aptioreſq; ad illa cōficiēda/q̄ ciuitas cupiebat. Verū ī
eo q caſtigare ciuiū cupiditates oporteat: neq; illis obſecūdare ſed & ꝑſuadēdo & cogēdo ad hoc
ipſum ꝑducere unde meliores futuri ſint ciues: nihil/ut ita loquar/īter hos atq; illos īte reſt. Quod
qdē ſolū ē boni ciuis officium. Attñ tibi cōfiteor illos his aptiores fuiſſe ad naues naualia: mænia:
aliaq; eiuſmodi multa reipu. cōparanda. In rē ergo ridiculam ego ac tu diſputādo reuoluimur. ſi
qdē in oī hac diſputatiōe in idē aſſidue circūferimur: qd dicamus inuicē ignorātes. Ego enim te ſę
pius cōceſſiſſe arbitror: atq; cognouiſſe geminā hanc eē facultatē circa corpus & circa aīam cura-
tricē. Et alterā qdē miniſtrā ꝑ quā q̄ corpus cupiat/cōparent: ueluti ſi fameſcat/cibi: ſi ſitiat potus:
ſi frigeat ueſtes/ſtramēta/calcei/cæteraq; q̄ ad uſum corpis exigunt. Et ꝓfecto dedita opa eaſdē ꝑ
imagines tibi loquor: ut facilius ītelligas: hoꝝ eē paratorē uel cauponē/uel mercatorē aut opificē
alicuius iſtorū: uidelicet piſtorē/aut coquū/aut textorem/aut calceoꝝ ſutorē/infectoremq; corioꝝ:
nec mirū eſt eū q talis ſit/uideri corpis curatorē/tam ſibi q̄ aliis ignorātibus/eē præterea artē quā-
dam gymnaſticā atq; medicinā: in qbus curatio corpis reuera cōſiſtit. Quā decet hmōi artibus im
perare: earūq; opibus uti ꝑpea q ſciam habeat boni atq; mali quātū ad corpis ptinet alimēta atq;
ualitudinē. Quod qdē ab his aliis oīb⁹ ignorat. Quáob cām dicēdū ē: has qdē ſeruiles miniſtraſq;
& illiberales eſſe circa corpis cultū: gymnaſticā uero & medicinā his merito dānari. Hæc igit eadē
eē ēt circa animū uideris mihi interdū cognoſcere: mihiq; cōcedis tāq̄ quid dicā intelligēs. uerum
paulopoſt adducis in mediū uiros præclaros & bonos in hac ciuitate quondā fuiſſe. atq; me quęrē
te quinā iſti fuerint uideris mihi ſimilimos ꝓferre hoīes circa rēpu. ac ſi me ꝑcōtāte quinā fuerint
aut ſint bōi circa gymnaſticā corpoꝝ curatores/rñderes mihi & ualde qdē ſerio. Thearion piſtor:
& Mithecus qui de ſiculoꝝ arte coquinaria ſcripſit: & Sarambus caupo; quaſi hi mirabiles corpoꝝ
cultores extiterint: quoꝝ hic ſuaues panes: ille epulas: ille uinū ꝑparabat. Fortaſſe igit indigne fer
res ſi tibi dicerem: nihil o bone uir de gymnaſtica intelligis. Quippe cū miniſtros mihi in mediū
afferas/cupiditatūq; aſſertores: qd honeſtū bonūue ſit/in his nequaq̄ diiudicātes: ſed utrūq; cōtin
git īplentes corpa hoīum eaq; ſaginātes. Qui & laudant ab ipſis/cum tñ ob nimiū īplectionē car-
nes illis ueteres diſſipauerint. poſteaq; aduentāte morbo qui ita nutriti ſunt: eos quidē qui poſtea
conſuluerunt ob ignorātiā accuſant: eos uero q ad libidinē nutriuere nequaq̄. Cum inq̄ replectio
talis tanq̄ īmoderata tandē infert morbū/tunc pñtes conſultores criminant & improbant: atq; in
iuria inſuper ſi queant afficiunt. priores uero illos qui cām morbi dedere laudibus efferunt. Et tu
nūc o Callicles ſimillimū qddam facis laudans hoīes qui hos nutriuere atq; his rebus quarū cupi-
do inceſſerat: īpleuerūt quos aiunt magnā effeciſſe ciuitatē. Quod autē tumens & intus male ſana
iam ſit ob antiquos illos nō ſentiūt. Abſq; enim tēperantia & iuſtitia portibus naualibus/menibus/
tributis/uectigalibus/& hmōi nugis ciuitatē hanc īpleuerūt. Qñ igitur morbus erumpit: tūc illi q
in pñtia gubernāt rēpu. īprobant. Themiſtocles uero ipſe & Cimo & Pericles q malorum cā fuere
laudant. Tu uero forſitan niſi caueas capieris & amicus meus. Alcibiades/qñ præter illa quæ acq-
ſita erant uetera quoq; erunt amiſſa q̄uis malorum cā uos non ſitis ſed una cū cæteris cā. Atq ego
rem ſtultā & nunc cerno & de antiquis illis audio. Sentio enim qñ ciuitas aliquē ex his qui in repu.
uerſant iniuſtitiæ dānare aggredit/grauiter eos ferre atq; ſe affligtare quaſi iniqua patiant qui bñ-
ficia in rēpublicā multa cōtulerint. Nēpe aiunt iniuſte ſe ab illa dānari. Quod oīo falſum eſt. Nūq̄
enim reipublicę gubernator iniuſte dānat ab ea cui præeſt ciuitate. Videtur aūt idem euenire his
qui in repu. uerſant/atq; ſophiſtis. Sophiſtæ enim q̄uis in cæteris ſapiētes in hoc tñ uno abſurde ſe
gerunt. Quod cū ſe docere uirtutes affirment: ſæpe tñ diſcipulos uelut ingratos accuſant: atq; in
iuſtos: qui bona ab eis reportarint/mercedem tñ nullam aut grām referant. Quo quidē ſermone

Decretum ad uerſus cimonem.

Themiſtocles in exiliū miſſus.

Decretum ad uerſus Milciadem.

nihil a rõne eſt alienus: ꝙ uidelicet uiri boni iuſtiq; facti & ab iniuſtitia præceptoris opera remoti
atq; iuſtitia ꝑditi: iniurias ea ipſa iniuſtitia quã non habẽt præceptoribus inferant. an nõ uidetur ti
bi o amice id abſurdum? Reuera concionari me o Callicles coegiſti rñdere nolens. CAL. Tu uero
per te ipſum dicere nõ potes niſi quis tibi rñdeat. SO. Videor equidẽ & nũc frequentes iam extẽ
do ſermones dum ipſe mihi nõ uis rñdere. ſed o bone uir ꝑ Iouem amicabilẽ mihi dicas. An non
præter rõnem tibi uidetur ut his qui dicat ſe bonũ aliquẽ reddidiſſe de eodẽ conquerat̃ quaſi q bo
nus ab ipſo factus eſt: ſit & malus. CAL. Mihi quidẽ uidet̃. SO. Nõne audis illos qui docere uirtu
tem profitẽtur talia conqueri. CAL. Equidẽ: ſed quidnã de hoĩbus nullius ꝑcii potes dicere. SO.
Quid uero de illis diceres qui reipu. præeſſe ſe aiunt/atq; ut illa ꝙoptima ſit diligenter excogitare:
rurſuſq; ipſam accuſant prout accidit/tãꝗ peſſimã. putas ne hos ab illis differre? Idẽ profecto eſt o
uir beate ſophiſta ac rhetor/uel ꝓpinquum aliquid atq; ſimile: queadmodũ ad Polum ego dicebã.
Tu aũt ꝑꝑ ignorantiam præclarum qddam putas eſſe rhetoricam: ſophiſticam uero cõtẽnis. Sed
reuera pulchrior ẽ ſophiſtica ꝗ rhetorica. quo & pulchrior eſt cõditrix legũ ꝗ iudiciaria: & gymna
ſtica ꝗ medicina. Solis aũt concionatoribus & ſophiſtis minime arbitror cõcedẽdum: ut de eo qđ
ipſi docent quaſi ſibi ſit malũ conquerantur. Alioquin in eadẽ ipſa accuſatione ſeipſos pariter cri
minentur/quaſi nihil iis profecerint qbus utilitatem attuliſſe ſe dicunt: nõne ita ſe res habet. CAL.
Ita prorſus. SO. Et contuliſſe bñficium abſq; mercede/ut cõſentaneũ eſt: ſolis iſtis conueniebat ſi
quidẽ uera dicerent. Nam alia qdẽ bñficia cum quis acceperit ueluti per gymnaſii magiſtrũ celer
factus/forte utiq; gratiam nõ referret/niſi caueret ut mercedem ſolueret ꝗprimũ celer ſatis euaſe
rit. Non enim tarditate: ut arbitror hoĩes ſed iniuſtitia iniuriã faciunt. Nonne? CAL. Ita. SO. Siqs
igitur hoc ipſum auferat. ſ. iniuſtitiã diſcrimen iam iniuriæ deuitauerit. Verum per id ſolũ in tuto
collocari beneficiũ poteſt/ſiquis eos qbus confert bonos reuera poſſit efficere. Nonne? CAL. Cõ
ſentio. SO. Propterea ut uidet̃ in aliis cõtractibus turpe non eſt ſibi cauere ueluti ꝓ ædificiis cæte
riſq; artificiis. CAL. Apparet. SO. Pro hoc autẽ facultate. ſ. ut bonus quiſſiat/optimeq; familiam
ſuã gubernet atq; rẽpu. turpe exiſtimat̃ nihil prius uelle docere ꝗ de pecunia caueat̃. Nõne. CAL.
Certe. SO. Conſtat enim hanc eſſe cãm quia ſolũ hoc ex aliis bñficiis eũ qui acceperit/facit referẽ
dæ gratiæ cupidũ. Quapp præclarũ uidet̃ eſſe argumentũ ſi is q officiũ eiuſmodi præſtiterit uiciſ
ſim ipſe recipiat. Cõtra uero nequaꝗ. Num hæc ita ſe habẽt? CAL. Ita. SO. Ad utrã igit̃ me cohor
taris ciuitatis curam? age mihi diffinias: ad eã ne per quã Athenienſibus repugnẽ/contendãq; ut ꝗ
optimi fiant tãꝗ medicus: an ad eã per quam tanꝗ miniſter uoluptatis illoꝝ gratia ſtudeã. Et mihi
uera dic o Callicles: decet enim te queadmodũ incepiſti audacter proſequi mihi libere exprimen
do quæ ſentis. Et nunc ergo bene generoſeq; rñde. CAL. Ad miniſteriũ ꝑfecto te exhortor. SO.
Ad adulationẽ ergo me o uir generoſiſſime prouocas. CAL. Si mauis o Socrates Myſiom uocari
uocaberis utiq;/niſi mihi credideris. SO. Ne obiicias mihi nunc quod iã ſæpius obiecisti uidelicet
interficiet te o Socrates quicũq; uoluerit ne ego iterum ita rñdeam: at malus bonũ neq; iterum di
cas auferet tibi o Socrates quilibet ſiquid habes: ne ego quoq; rñdeam/at uero qui auferet/neſciet
illis tanꝗ ſibi utilibus uti: ſed queadmodũ iniuſte a me abſtulerit/ſi ipſe utetur iniuſte. Quod ſi iniu
ſte ergo & turpiter. deniq; ſi turpiter male. CAL. Videris mihi o Socrates opinari nihil eiuſmodi
te paſſurũ: perinde ac ſi ꝓcul hinc habites: neq; deduci poſſe ĩ iudiciũ putas ab ignauiſſimo quoq;
nulliuſq; precii hoĩe. SO. Amens certe forẽ o Callicles niſi putarẽ in hac ciuitate unũquẽq; quodli
bet eiuſmodi pati poſſe. Hoc tñ certo ſcio ſi in iudiciũ uenero piclitans ob ea ꝗ tu affers ĩprobum
fore qui me accuſauerit. Nullus enim bonus hoĩem accuſat inſontem. Profecto nihil mirũ foret ſi
morte dãnarer: uis tibi dicã quã ob cãm hæc expectẽ. CAL. Volo equidẽ. SO. Arbitror eqdẽ me
una cũ paucis Athenienſibus ne dicã ſolũ ciuilẽ diſciplinã reuera tractare: neq; ſolũ ex oĩbus qui
nunc ſunt ciuilia exercere: utpote igitur qui nõ ad gratiam uerba facio: quæ & frequẽtiſſime facio
ſed ad id potius quod optimũ ſit ꝗ quod dulciſſimũ: neq; ea ad quæ quaſi præclara quedã tu nunc
monẽdo exhortaris/recipio me facturũ: nimirũ quid potiſſimũ in iudicio dicã non habeo. Et nũc
quidẽ recurrit mihi rurſus in mentẽ quod ad Polũ dixerã. Ita enim de me iudicaretur queadmo
dũ inter pueros de medico quẽ accuſauerit Cocus. Conſidera enim qua ſe rõne defenderet medi
cus/die ſibi apud pueros dicta: ſiquis cũ his uerbis accuſet. Vir iſte o pueri multa uobis intulit ma
la. Nam & uos & minores etiã ueſtros ſecãdo urendoq; cõtorquet: & adtenuãs ſuffocãſq; afflictat.
præterea amariſſimos prebet potus: & ad famẽ ſitimq; uos urget. Ego uero contra multa & uaria
ſuauiaq; uobis paro. Si hæc inꝗ cocus deferat accuſator: quidnã cenſes hoc circũuentũ malo me
dico rñſurum. an forte uera fatebitur: dicens hæc equidẽ o pueri ſanitatis ueſtræ gratia feci. At ue
ro ꝗ uehementer putas iudices eiuſmodi reclamaturos eſſe? CAL. Vehementer fortaſſe putandũ
eſt. SO. Nõne igitur putas in maxĩa eũ ambiguitate inopiaq; ſuæ defenſionis tunc detineri. CAL.
Prorſus. SO. Idem mihi ſcio ſi in iudicio trahere eueniret: neq; enim uoluptates ullas a me ad eoꝝ
libidinẽ inuentas cõmemorare poſſem: quas ipſi beneficium utilitatiſq; loco exiſtimant: ego uero

Nullus bonꝰ accuſat inſontem.

nequaꝗ

nequaq̃. Nec miniſtros quidẽ earũ probo:neq; eos ob id q̃bus prebentur feliciores exiſtimo. Præterea ſi q̃s me dicat uel corrũpere iuuentutem in ambiguitatẽ inopiãq; deducendo:uel ĩprobare ſeniores mordacibus quibuſdam uerbis uel priuate uel publice:non dabitur mihi ueri dicẽdi facultas:me uidelicet iuſte hæc oĩa dicere eorũq; ipſoꝝ dũtaxat utilitati cõſulere neq; aliud quicq̃ afferre facile potero. Quãobrẽ forſitan nihil eſt q̃d aduerſus me nõ decerneretur. CAL. Videtur ergo tibi o Socrates bene ſe habere q̃ ĩ ciuitate talis ſit:ut ſibiipſi nequeat pſidio fore. SO. Modo hoc ſit in ipſo o Callicles:quod tu ſæpius conſenſiſti ut ſibimet id auxilii præſtare poſſit: quo neq; aduerſus deos iniuſte aliq̃d fecerit aut dixerit. Hoc enim auxilii genus præſtare ſibi ſæpius iam conſenſimus optimũ eſſe. Siquis igitur me conuincat eiuſmodi auxiliũ mihi uel aliis afferre non poſſe: proculdubio erubeſcerem ſiue inter multos/ſiue ĩter paucos/ſiue ſolus a ſolo fuerim redargutus. Itaq; ſi pp hanc impotentiam morerer grauiter ferrẽ. Sin autẽ ob adulatoriæ rhetorice defectũ ultimo ſupplicio aficerer. certo ſcio te inſpecturũ me mortẽ pfacile perferentẽ. Nam mori q̃dẽ nullus formidat niſi oĩo rationis expers atq; ignauus. Iniuſte autẽ ſe gerere formidat. Multis enim peccatis refertam aĩam ad inferos deſcẽdere/extremũ oĩum eſt malorum. Proinde ſi uis id ita ſe habere rationẽ reddere uolo. CAL. Immo uero cũ cætera perfeceris hoc ẽt perfice. SO. Audi igitur ut aiũt pulcherrimũ ſermonẽ:quẽ te arbitror fabulam putaturũ. Ego uero nõ fabulã ſed ſmonẽ. Nã tãq̃ uera quæ dicturus ſum tibi narrabo:pfecto queadmodũ ait Homerus. Iuppiter Neptunus/& Pluto regnũ quod acceperũt a patre inter ſe diuiſerunt. Extabat aũt lex de hoĩbus ſub Saturno & ſemper & nunc ẽt extat apud deos:ut quicũq; hoĩes iuſte pieq; uitã egiſſent cũ e uita migraret ad beatorum inſulas profecti/in oĩ felicitate uiuerent/a malis longe ſeiũcti. qui uero iniuſte ĩpieq; uixiſſent/ĩpunitionis iuſtiq; ſupplicii carcerẽ quod appellant tartaꝝ irent. Horum uero iudices ſub Saturno atq; ẽt ſub ipſo Ioue regnare nuper incipiente uiuentes erant uiuẽtiũ: atq; eadẽ die qua mortem quis obiturus fuerat/iudicabant. Quapp iniuſte iudicabatur. Igitur Pluto atq; beatarũ curatores inſularũ Iouẽ adeuntes retulerunt/indignos ad eos utrinq; hoĩes deuenire. Ad quos ſic inq̃t Iuppiter:at ego remediũ adhibebo. Nunc enim ppea iudicatur inique q; ueſtiti atq; circũdati ſinguli iudicantur:q̃m ante obitum iudicantur. Itaq; multi prauas habẽtes aĩas circũdati ſunt corporis forma & genere atq; diuitiis. Præterea q̃n iudiciũ ĩminet cõfluit multitudo teſtium afferentiũ eos iuſte uixiſſe. Quo fit ut iudices ob hæc obſtupeſcant. Accedit q; & ipſi ueſtiti atq; circũdati iudicant oculos & aures & totũ corpus quaſi aĩæ uelamen habẽtes. Hæc enim oĩa illis obſtacula ſunt uidelicet tam ſui quidã q̃ eoꝝ qui iudicanť amictus. principio puidendũ eſt inquit ne hoĩes mortem ſuã præſentiant:nunc enim præuident:& mandatũ eſt Prometheo ne eos præſentire pmittat. Deinde nudi his oĩbus ſunt iudicandi. Sunt enim iudicandi poſt obitũ. Iudicẽ quoq; ipſum oportet eſſe nudũ/mortuũ uidelicet:& ipſo dũtaxat aĩo:animũ ipſum inſpicientẽ:ſtatim poſt ĩſperatũ cuiuſq; obitũ:animũ inq̃ a ſuis oĩbus deſertum omnẽq; hornatũ exteriorẽ relinquentẽ in terra: ut iudiciũ iuſte procedat. Ego igitur utpote qui ante uos hæc præuiderẽ/conſtitui iam meos filios iudices:duos quidẽ ex Aſia Minoem uidelicet: & Rhadamanthũ. Vnũ uero ex Europa Eacum. Hi ergo poſtq̃ mortui fuerint/iudicabunt in prato quodã ibiq; in triuio:ex quo geminæ portant uiæ: altera quidẽ ad tartarũ:altera uero ad inſulas beatoꝝ. Et aſiaticos quidẽ Rhadamanthus. Eos uero qui ab Europa uenient Eacus iudicabit. Minoi uero id munus iniungam ut ip̃e diiudicet ſiquid aliis ambiguũ fuerit:ut iuſtiſſime procedat iudiciũ recteq; fiat tranſmiſſio aĩorum. Hæc ſunt o Callicles quæ audiui ueraq; eſſe credo. atq; ex his ſermonibus adductus ita mecũ reputo. Mors quidẽ eſt ut mihi uidetur nihil aliud q̃ rerũ duarũ aĩæ. ſ. atq; corporis inuicẽ diſſolutio. Cũ uero duo hæc diſiuncta ſunt inuicẽ non multũ abeſt quin utrũq; ipſorũ habitũ ſeruet eundẽ:quẽ uiuente homine poſſidebat:principio corpus tam naturã ſuã q̃ culturã paſſioneſq; præfert. Veluti ſi magnum erat alicui corpus uel natura uel alimonia/uel utriſq; dũ uiuebat:mortuo ẽt hoĩe erit magnũ. Itẽ ſi craſſum fuerat erit & craſſũ cæteraq; ſimiliter. Præterea ſi comandi ſtudioſus hõ fuerat ſeruabit comã. Rurſus ſiquis erat uerbero multaq; plagarũ ueſtigia corpori habebit ĩpreſſa uel a uerberibus/uel a uulneribus dũ uiueret:huius quoq; mortui corpus eadẽ retinere uidemus. Et ſiqua in parte fractũ erat aut diſtortũ eo quoq; mortuo eadẽ hæc apparent. atq; ut ſummatim dicã qualecũq; uiuentis erat corpus talia ipſius mortui oĩa uel plurima ad tẽpus apparent. Idẽ quoq; mihi uideť o Callicles circa aĩam:cũcta enim apparent in aĩa cũ corpus exuerit tãq̃ ex natura q̃ quæ ex affectibus inerant:quæ ob rei cuiuſq; ſtudiũ homo contraxit in aĩam. Cũ igitur ad iudicẽ puenerunt aſiatici q̃dẽ ad Rhadamanthũ Rhadamanthus eos ſiſtens uniuſcuiuſq; aĩam intuetur:cuius tñ aĩa illa fuerit non attendẽs. Sed plerũq; magni Perſarũ regis aut alterius regis ſiue potentis obuiũ animũ cõtẽplatus nihil in eo inſpici ſanũ:ſed periuriis atq; iniuſtitia quaſi quibuſdã uerberibus cicatricibuſque infectũ qualia cuiuſq; accio contraxit impreſſitq; animũ oĩaq; obtorta mendaciis atq; uanitate nihilq; recti babentẽ q̃ ſine ueritate fuerat educatus præterea ob peccandi licentiã & petulantiã molleq; laſciuiã & in actionibus ſingulis intẽperantiã:incõpoſitum penitus atq; turpe. Animũ igiť

Quo pacto Socrates corrũpebat iuuenes & adoleſcentes.

Mortẽ timet nemo niſi rationes exps.

contẽplatus ſic affectũ ſtatim ignominioſe extra cuſtodiã illuc trãſmittit ubi meritas ſubire pœnas
oportet. Conuenit autẽ omnẽ qui ab aliquo recte punitur uel ipſum fieri meliorẽ utilitatẽq; pcipe
re uel cæteris exẽpla dare: ut alii pœnas eius conſpicientes meliores ob timorẽ efficiantur. Qui ue
ro apud deos & hoies ita dant pœnas ut utilitatẽ inde aliquã referant: hi ſunt qui peccata ſanabilia
cõmiſerunt: quibus dolor cruciatuſq; prodeſt & apud hoies & apud inferos. Non. n. aliter qs põt
ab iniuſtitia liberari. Qui autẽ extrema iniuſtitia detinent: ac pp eiuſmodi delicta ſunt inſanabiles
ex his exẽpla ſumunt. Ipſiq; nullã amplius utilitatẽ inde reportant utpote q ſanari non poſſint: ſed
pſunt dũtaxat aliis p exẽplũ q eos intuent pp peccata maximis acerbiſſimiſq; & terribiliſſimis pœ
nis oĩ tẽpore cruciatos tanq̃ exẽplũ monimentũq; & ſpectaculũ apud inferos in carcere prebente
iniuſtis oĩbus qui ad ea loca deſcendũt. Quoꝝ unũ dico fore Archelaũ ſi uera narrat Polus & aliũ
quicũq; tyrãnus talis extiterit. Arbitror aũt in eorũ numero qui ſolũ exẽpla tradunt plurimos eſſe
tyrannos/reges/potentes/ciuitatũ gubernatores. Quippe cũ hi ob ipſam peccandi licentiã grauiſ
ſima prophaniſſimaq; peccata cõmittant. Atteſtat autẽ nobis Homerus qui reges & potentes ĩdu
cit apud inferos oĩ tẽpore cruciatos: ceu Tantalũ Siſyphũ & Tytiũ Therſitẽ uero & ſiquis alius pri
uatim fuit malus/nullus unq̃ uelut inſanabilẽ magnis fecit penis torqueri. Quippe cũ licẽtiam: ut
arbitror non habuerit: quãobrẽ felicior erat illis: qbus ſcientia ſceleris ppetrandi dabat. Profecto
o Callicles ex his qui potentiã licentiãq; habent ſunt qui nimiũ praui fuerant. Nihil tñ prohibet in
ter hos ẽt bonos quoſdã eſſe uiros: & certe qui talis fuerit mirifice eſt colendus. Nẽpe arduũ eſt o
Callicles ingentiq; laude dignũ ut quis in magna peccandi licentia cõſtitutus iuſtã trãſigãt uitam:
pauciq; tales reperiuntur. Fuere tñ & hic & alibi atq; ut arbitror/erunt nõnulli præclari boniq; uiri
hac uidelicet uirtute prediti/p quã ea quorũ ſibi conceſſa eſt auctoritas/iuſte tractarent. Vnus aũt
Grecoꝝ oĩum probatiſſimus Ariſtides Lyſimachi filius extitit. Plures aũt o uir optime potẽtũ im
probi ſunt. Quãobrẽ ut dicebã qñ Rhadamanthus aliquẽ eiuſmodi deprehendit nihil aliud circa
ipm nouit neq; qs nã ſit: neq; ex qb⁹ ortus. Sed utrũ ſit malus cũq; id cõpererit: dimittit in tartarũ/
obſignãs utrũ ſanabilis uel iſanabilis uideat. Ille uero illuc tranſmiſſus meritas ſubit pœnas. Inter
dũ uero aliũ intũitus aĩum uel priuati/uel alicuius alterius qui pie atq; integre uixerit: quod quidẽ
philoſophis potiſſimũ contingere arbitror: rẽ ſuã agentibus neq; multis ſe negociis ĩplicantibus/
applaudit/huic tranſmittit ad inſulas beatoꝝ. hæc eadẽ Eacus efficit. Vterq; uero ipſorũ uirgã te-
net/dũ iudicat. Minos aũt cõſiderans ſedet ſolus/aureũ hñs ſceptrũ: quẽadmodũ de hoc apud Ho
merũ inquit Vlixes: uidelicet illũ uidiſſe ſceptrũ aureũ tenentẽ/iuraq; mortuis dantẽ. Ego igitur o
Callicles ab hmõi ſermonibus flector & iam conſidero qua rõne iudici ſaniſſimũ animũ oſtendere
poſſim. Quãobrẽ oẽs populi ſpernens honores/ueritatẽq; cõſiderans conabor reuera q̃ maxĩe po
tero bonus uiuere atq; mori. Cohortor autẽ & cæteros oẽs q̃tum poſſum. Te quoq; ad hmõi uitã
reuoco atq; certamẽ. Quod eqdẽ aſſero præ aliis certaminibus in hac uita eſſe homini ſubeundũ.
Quapp & te obiurgo q non poteris tibiipſi opẽ ferre qñ de te iudicabit inſtabitq; ſentẽtia quã mõ
dicebã. Sed cum pueneris ad iudicẽ Egine filiũ/illeq; te apprehenſum ducet: oſcitabis uacillabiſq;
illic nõ minus q̃ ego hic apud iudices ueſtros. Ibi forſitan percutiet te aliqs turpiter ſuper genã: &
contumelia iniuriaq; prorſus afficiet. Hæc forſitan anilis quædã fabula tibi uidet: & que dicta ſunt
contẽnis: ſed pfecto nihil mirabile foret hæc ſpnere/ſi quo pacto perquirẽtes meliora his & ueri o
ra inuenire poſſemus. Nunc uero uides: cũ tres uiri ſitis oĩum qui nunc ſunt Græcorũ ſapientiſſi-
mi: tu. ſ. & Polus: & Gorgias/non poſſe uos tñ oſtendere alia eſſe ratione uiuendum: q̃ ea quæ illuc
quoq; conducere uideatur. Immo uero in tot ſermonibus cũ cæteri redarguti fuerint/ſolus hic re
manet firmus. ſ. cauendũ eſſe iniuriã facere magis q̃ pati: idq; uiro præceteris oĩbus meditandũ/
nõ ut bonus quidẽ uideat ſed ut reuera ſit bonus publice atq; priuatim. Siquis aũt malus quodam
modo fuerit/eſſe puniendũ. Idq; ſecundo loco bonũ eſſe/poſt id quod eſt eẽ iuſtũ uidelicet fieri ca-
ſtigatione bonũ/pœnaſq; iniuſtitiæ luere/omnẽ pterea adulationẽ circa ſeipſum & alios/ſiue pau-
cos/ſiue multos fugiendã eſſe Rhetorica deniq; omniq; alio actiõis genere pro iuſtitia dũtaxat utẽ
dũ. Quas obres mihi credẽs/ſequere me illuc quo cũ pueneris & uiuens & mortuus/beatus eris/
quẽadmodũ tuus quoq; ſermo ſignificat. Atq; pmitte ut aliqs te cõtẽnat/ut ſtultũ iniuriiſq; ſi libet
afficiat. Et p Iouẽ ne cures/ſi ignominioſe pcutiaris. Nihil. n. graue patieris ſi reuera honeſtus bo-
nuſq; ſis uirtutẽq; exerceas. Poſtq̃ uero ſic una exercitati fuerimus: tunc ſi tibi operepretiũ eẽ uide
bitur/ad publica iã nos negotia conferemus/aut ad quodcũq; nobis deliberantibus tũc uidebit/
qñ melius q̃ nunc deliberare poterimus. Turpe. n. eſt cũ tales ſimus quales nũc eẽ uidemur/iacta
re ſe uerbis quaſi aliqd ſimus/qbus nunq̃ de rebus eiſdẽ & quidẽ maximis uidentur eadẽ intantũ p
ceſſimus ruditatis. Hanc igit rationẽ: quæ nunc nobis ĩnotuit: tãq̃ ducẽ ſequamur: oſtendentẽ no
bis/hunc optimũ eſſe uiuendi modũ/ut iuſtitiã cæteraſq; uirtutes per totã uitã exerceamus. Huic
igitur obtẽperemus/alioſq; ad hanc adhortemur. Non autẽ pareamus illi: qua tu cõfiſus ad eandẽ
me exhortaris. Nullius enim eſt Callicles precii.

¶COMMENTARIVM

ℭ COMMENTARIVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN CONVIVIVM PLATONIS DE AMORE. CAPITVLVM PRIMVM.

PLato philoſophorum Pater annos unum & octuaginta ętatis natus. Septimo nouembris die quo ortus fuerat diſcũbens in conuiuio remotis dapibus expirauit. Hoc autem conuiuium: quo & natalitia / & anniuerſaria Platonis pariter continentur Priſci omnes platonici uſq; ad Plotini / & Porphyrii tempora quot annis inſtaurabant. Poſt uero Porphyrium mille ac ducentos annos ſolemnes / hę dapes pręter miſſę fuerũt. Tandem noſtris temporibus uir clariſſimus / Laurentius Medices platonicum conuiuium innouaturus. Franciſcum Bandinum Architriclinum conſtituit. Cum igitur ſeptimũ nouembris diem colere Bandinus inſtituiſſet / regio apparatu in agro caregio nouem platonicos accepit conuiuas. Antonium Allium epiſcopum feſulanum. Ficinum medicũ. Chriſtoforum Landinum poetam. Bernardum Nutium rhetorem. Thomam Bencium. Ioannem Caualcantem familiarem noſtrũ: quem propter uirtutem animi / & egregiam indolem Heroem conuiuę nuncupauerũt. Marſupinos duos Chriſtophorum Carolumq; Caroli poetę filios. Me deniq; nonum Bandinus eſſe uoluit: ut Marſilio Ficino ſuperioribus addito muſarum numerus impleretur. Remotis dapibus Bernardus Nutius Platonis accepit librum: qui cõuiuium de amore inſcribitur. Legitq; omnes ſympoſii huius orationes: quibus lectis reliquos conuiuas orauit / ut ſinguli ſingulas orationes exponerent. Aſſenſere omnes / iactiſq; ſortibus. Prima illa Phędri oratio / Ioanni caualcanti obtigit exponẽda. Pauſanię oratio / Antonio theologo / Eriximaci medici / Ficino medico. Poetę Ariſtophanis / Chriſtophoro poetę. Agathonis adoleſcentis / Carolo Marſupino: Thomę Bencio data eſt Socratis diſputatio / Alcybiadis uero Chriſtophoro Marſupino. Sortem huiuſmodi probauere omnes. Verum epiſcopus ac medicus. Alter ad animorũ. Alter ad corporũ curam abire coacti / partes in dicendo ſuas Ioanni caualcanti reliquerunt. Cęteri ad hunc conuerſi ſunt / paratiq; ad audiendum conticuere. Tum Heros ille in hunc modũ eſt exorſus.

Mors Platonis.

ℭ Qua regula laudandus ſit amor quę ſit eius dignitas & magnitudo. Cap. II

GRatiſſima mihi optimi conuiuę ſors iſta hodie obtigit: qua effectum eſt / ut perſonam Phędri Mirrimiſii gererem. Phędri illius inquam: cuius familiaritatem tanti fecit Lyſias Thebanus ſummus orator. Vt oratione lugubrationibus multis compoſita / eum ſibi conciliare contenderit: cuius indolem Socrates uſq; adeo admiratus eſt / ut eius ſplendore quandoq; iuxta Iliſſum fluuium concitus altiuſq; ſublatus myſteria diuina cecinerit: qui antea non ſolum cœleſtum: ſed inferiorum quoq; omnium ſe inſcium prędicauerat. Cuius ingenio a Deo delectatus eſt Plato: ut primitias ſtudiorum ſuorum Phędro dicauerit. Ad hunc epygrammata / ad hunc elegię Platonis. Ad hunc primus eius de pulchritudine liber / qui Phędrus inſcribitur. Cum igitur huius Phędri me ſimilem / non ego quidem / non enim tantum mihi arrogo. Sed ſortis caſus primo / & ueſter deinde applauſus iudicauerit. His felicibus auſpiciis eius in primis orationem libenter interpretabor. Deinde Antonii & Ficini partes pro ingenii uiribus exequar Tria in omni re uiri optimi philoſophus quiſq; Platonis imitator conſiderat: quę antecedunt / quę comitãtur / & quę ſequuntur. Hæc ſi bona ſint / rem ipſam laudat / ſin mala uituperat. Ea igitur perfecta laudatio eſt: quę præcedentem rei recenſet originem. Præſentem formam narrat. Sequentes oſtendit euentus. Ab antecedentibus res quęq; laudatur / ut nobilis / a præſentibus / ut magna / a ſequentibus ut utilis. Quare ex tribus illis tria hæc in laudibus concluduntur. Nobilitas / magnitudo / atq; utilitas. Ideo Phędrus noſter in primis præſentem amoris excellentiam contemplatus. Magnũ deum uocauit adiunxit. Diis hominibuſq; mirandum. Nec iniuria. Nam ea proprie: quę magna ſunt admiramur. Magnus illę quidem cuius imperio homines & dii / ut aiunt omnes ſubiiciũtur. Nam tam dii apud ueteres q̃ homines amant / quod Orpheus Heſioduſq; ſignificant / Dicentes mortalium & imortalium mentes amore domari. Admirandus pręterea dicitur: quoniã illud quiſq; amat: cuius pulchritudinem admiratur. Dii quidem ſiue / ut noſtri dicunt angeli / diuinam pulchritudinem. Homines corporum ſpecies admirantur / & amant: atq; hæc quidem laus amoris eſt a præſenti excellẽtia: quę ipſum comitatur deducta. Laudat deinde ab antecedentibus Phędrus / Cum deorum omnium eſſe aſſerit antiquiſſimũ. In quo nobilitas amoris effulget: cum priſca eius origo narratur. Laudabit & tertio a ſequentibus / ubi mirifica eius ab euentu apparebit utilitas. Sed de priſca & nobili eius origine primum. Deinde de futura utilitate tractabimus. Orpheus in Argonautica cum de rerum principiis coram Chyrone heroibuſq; cantarat / Mercurii Triſmegiſti theologiam ſequutus: chaos ante mũdum poſuit / & ante Saturnũ Iouem: cęteroſq;

Qualis fuerit Phędrus.

Quę pba laudatio.

Orpheus de rerum principio.

deos. Amorē in inſpius chaos ſinu locauit/Laudauitq; his uerbis.

Origo amoris eſt cahos. Cap. III

Ntiquiſſimum/ſeipſo perfectam/conſultiſſimūq; amorem Heſiodus in theogonia: & in li
a bro de natura. Parmenides Pythagoreus Acuſileuſq; poeta: cum Orpheo/& Mercurio cō/
ſenſerunt/Plato in Timęo chaos deſcribit/Similiter & in eo locat amorem/Atq; idem in
cōuiuio Phędrus recenſuit. Chaos platonici informē mūdū uocāt. Mundū uero formatū chaos.
Tres apud eos mūdi ſunt/tria itidē chaos erūt. Primū oīum ē de² uniuerſorū auctor: qđ ipm̄ bonū
dicim². Hic mētē primo creat angelicā. Deinde mūdi huius aīam/ut Plato uult. Poſtremo mūdi
corpus. Summū illum deum/non mūdū dicimus. Quia mundus ornamentum ſignificat ex mul
tis compoſitum. Ille uero penitus ſimplex eſſe debet. Sed mundorum omnium principium atq; fi/
nem ipſum aſſerimus. Mens angelica primus mundus eſt a deo factus. Secundus uniuerſi corpo
ris anima. Tertius tota hęc: quam cernimus machina. In is utiq; mundis tribus. Tria & chaos con
ſiderantur. Principio deus mentis illius creat ſubſtantiam: quam etiam eſſentiā nominamus. Hæc
in primo illo creationis ſuę momento informis eſt/& obſcura. Quoniā uero a deo nata eſt/ad deū
ſui principium ingenito quodam appetitu cōuertitur. Conuerſa in deum ipſius radio illuſtratur.
Radii illius fulgore ille ſuus appetitus accenditur. Accenſus appetitus deo totus inhęret. Inhęrē
do formatur. Nam deus: qui poteſt omnia in mente ſibi inhęrente creandarum rerū naturas effin
git. In ea igitur ſpiritali quodāmodo pinguntur ut ita loquar omnia: quę in corporibus iſtis ſenti
mus. Illic cœlorum elementorumq; globi/ſydera/uaporum naturę/lapidum/metallorum/planta
rum/animalium formę gignuntur. Huiuſmodi rerum omniū ſpecies dei fomento quodam in ſu/
perna illa mente conceptas/Ideas eſſe non dubitamus: & formam illam ideam quę cœlorum ſępe
deum cœlum uocamus. Formā planetę primi Saturnum deum. Secundi Iouem/atq; inſequenti
bus planetis eodem pacto. Ignis quoq; huius ideam illam/Vulcanum deum/Aeris Iouem atq; Iu
nonem. Aquę Neptunnum. Terrę Plutonem. Quare dii omnes certis inferioris mundi partibus
aſſignati. Ideę illarum partium ſunt in ſuperna illa mente collectę. Sed eam idearum conceptio
nem a formam te deo perfectam pręceſſit illa mētis ad deum appropinquatio. Hanc pręceſſit ap
petitus incendium/hoc infuſio radii/hanc prima illa appetitus conuerſio/hanc in formis mentis
eſſentia. Porro eſſentiam iſtam nondum formatā chaos eſſe uolumus. Primā ipſius in deum con
uerſionem amoris ortum/radii infuſionē/amoris pabulum/incendium ſequens/amoris dicimus
incrementum. Appropinquationem amoris impetum. Formationē amoris perfectionem. For
marum omniū/idearumq; complexionē mundum latine: gręce   hornamentum uocamus:
huius hornamenti gratia pulchritudo eſt. Ad quam amor ille ſtatim natus traxit mētem/atq; per
duxit mentem ante deformē/ad mentem eandem deinde formoſam. Ideo amoris conditio eſt:
ut ad pulchritudinem rapiat ac deformē formoſo cōiungat. Quis igitur dubitabit/quin amor ſta
tim chaos ſequatur/pręcedatq; mundum: & deos omnes/qui mundi partibus diſtributi ſunt. Cū
mentis ille appetitus ante ſui formationem ſit/& in mente formata dii munduſq; naſcantur. Me
rito igitur antiquiſſimū hunc Orpheus nominauit. Pręterea ſeipſo perfectum quaſi dicat ſeipſum
perficientem. Quoniā primus ille mentis inſtinctus ſuapte natura a deo perfectionem ſuam hau
rire uidetur/atq; eam menti: quę inde formatur & diis: qui inde gignuntur prębere. Conſultiſ
ſimum. Inſuper nominauit nec iniuria. Nam omnis ſapientia: Cuius proprium eſt conſilium ideo
menti data eſt: quia amore in deum/cōuerſa ipſius fulgore refulxit. Eodemq; modo mens ad deū
quo ad lumen ſolis dirigitur oculus. Hic enim aſpicit primo/uidet deinde ſolis lumen. Tertio in
ſolis lumine rerum colores figuraſq; comprehēdit. Quare oculus obſcurus primo/& chaos inſtar
in formis lumen amat dum aſpicit/irradiatur aſpiciendo/radium accipiendo rerum colorib² fi
guriſq; formatur. Quēadmodum uero in deum mens illa ſtatim nata & in formis amore conuer
titur/& formatur. Sic in mundi anima in mentem/deumq; illinc genita ſe reflectit. Et cum primo
in formis ſit/& chaos/amore in mentem/directa acceptis ab ea formis fit mūdus: non aliter & mū
di huius materia cum principio ſine formarum hornamento informe chaos iaceret. Illico amore
ſibi ingenito/in animā ſe direxit/ſeq; illi obedientem prebuit/atq; hoc amore cōciliante ab anima
formarū omniū quę in mundo uidentur nacta hornamentū/mundus ex chaos effecta eſt. Tres igi
tur mundi/tria & chaos. In omnibus deniq; amor chaos comitatur/pręcedit mundum torpentia
ſuſcitat/obſcura illuminat/uiuificat mortuos format informia/pficit impfecta. Quibus laudibus
nullę ferme maiores/aut dici/aut excogitari poſſunt.

De utilitate amoris. Cap. IIII

ſ Ed de origine eius/& nobilitate hactenus. De utilitate iam arbitror diſſerendum. Singula
quidem amoris beneficia generi humano collata referre ſuperuacuum ē. Pręſertim cum
ſummatim comprehendi omnia poſſint. Omnia enim in eo conſiſtunt/ut uitatis malis bona ſe
quamur

quamur. Mala hominis & turpia eadem ſunt. Bona itidem eadē atq; honeſta. Profecto nihil aliud
leges & doctrinę omnes contendunt/quam ita homines inſtituere/ut declinent a turpibus/agant
honeſta. Hoc autem ipſum: quod innumerabiles pene leges & artes/uix tandem longo tēpore aſſe/
quuntur. Amor ipſe unus breui tempore perficit. Nam a turpibus pudor abſterret. Ad honeſta
excellendi ſtudium prouocat. Duo hæc nihil aliud facilius/ac citius q̄ amor hominibus exhibet.
Cum amorem dicimus/pulchritudinis deſideriū intelligite. Hęc enim apud omnes philoſophos
amoris definitio eſt. Pulchritudo uero gratia quædam eſt quę utplurimum in concinnitate pluriū
maxime naſcitur. Ea triplex eſt: ſiquidem ex plurium uirtutum concinnitate in animis gratia eſt.
Ex plurium colorū linearumq; concordia in corporibus gratia naſcitur. Gratia item in ſonis ma-
xima ex uocum plurium conſonantia. Triplex igitur pulchritudo/animorum/corporum/atq; uo-
cum/Animorum mēte cognoſcitur/Corporum oculis/Vocum auribus ſolis percipitur. Cum er-
go mens/uiſus auditus ſint: quibus ſolis frui pulchritudine poſſumus. Amor uero ſit fruēdę pul-
chritudinis deſiderium. Amor ſemper/Mente/Oculis/Auribus/eſt cōtentus. Quid olfactu? Quid
guſtu? Quid tactu opus eſt? Odores/Sapores/Calorem/Frigus/Mollitiem/& Duritiem, horumq;
ſimilia ſenſus iſti percipiunt. Iſtorum nullum humana pulchritudo eſt cum formę ſimplices ſint.
humani autem corporis pulchritudo membrorum requirat diuerſorum concordiam. Amor tāq̄
eius finem fruitionem reſpicit pulchritudinis/iſta ad mētem/uiſum auditū pertinet ſolum. Amor In q̄bus libi/
ergo in tribus iis terminatur. Appetitio uero/quę reliquos ſequitur ſenſus non amor: ſed libido ra do nō amor.
bieſq; uocatur. Preterea ſi amor erga hominem pulchritudinem ipſam deſiderat. Humani autem
corporis pulchritudo in quadam concinnitate conſiſtit/Concinitas temperantia eſt/ſola quę tem/
perata/modeſta/decora ſunt exigit amor. Voluptates itaq; guſtus & tactus/quę uſq; adeo uehemē
tes/furioſeq; ſunt/ut mentem e ſuo ſtatu dimoueant/hominemq; perturbent. Amor non mō non
cupit: ſed abhominatur & fugit/utpote quę propter intemperantiam pulchritudini ſunt contra-
rię. Rabies uenerea ad intemperantiam trahit ideoq; ad inconcinnitatem: quare ad deformita-
tem ſimiliter uidetur allicere. Amor autem ad pulchritudinem. Deformitas & pulchritudo con-
traria ſunt/Motus igitur huiuſmodi: qui ad ea rapiunt inter ſe uidentur eſſe cōtrarii. Quapropter
libido/coitus/& amor/non modo non idem motus: ſed & contrarii eſſe monſtrantur. Teſtantur
hoc & theologi ueteres: qui amoris nomen deo tribuerūt. Quod etiam poſteriores theologi ſum-
mopere confirmarunt. Nullum uero deo congruum nomen cum rebus turpibus eſt commune.
Ideo ſane mentis quiſq; cauere debet/ne amorem/diuinum nomen ad inſanas perturbationes te-
mere trāſferat. Erubeſcat Dicearchus/& ſiquis alius Platonicam maieſtatem/quod amori nimiū
indulſerit carpere non uereatur. Nam decoris/honeſtis/diuinis affectibus/nec nimium/nec ſatis
unq̄ poſſumus indulgere. Hinc efficitur/ut omnis amor honeſtus ſit/& omnis amator iuſtus. Pul/
cher enim eſt omnis atq; decorus: & decorum proprie diligit. Turbulentus autem ardor/quo ad Vtilitas amo
laſciuiam rapimur/cum ad deformitatem trahat amori contrarius iudicatur. Vt igitur ad amo- ris.
ris utilitatem aliquando redeamus. Pudor qui a turpibus nos abſterret/& ſtudium quod ardentes
efficit ad honeſta ab amore facile/citoq; proficiſcuntur. Primo quoniam amor: qui pulchra petit/
decora ſemper appetit/atq; magnificat: & qui odit deformia/neceſſario turpia: obſcenaq; fugit.
Deinde ſi duo aliqui ſe mutuo diligunt alterutrum ſe obſeruant & placere ſibiinuicem cupiūt/pro
ut alter ab altero obſeruatur/utpote qui teſte nunq̄ careant/a turpibus abſtinent/prout ſibiinuicē
placere conantur. Magnifica ſemper ardenti ſtudio aggrediuntur/ne contemptui amato ſint. Sed
amoris uiciſſitudine digni putentur. Sed hanc rationem copioſiſſime explicat Phędrus ubi exem-
pla ponit amorum tria. Vnum amoris fœminę ad maſculum: ubi de Alceſte Admeti uxore loqui
tur/quæ pro marito mori uoluit. Alterum amoris maſculi ad fœminam/ut Orphei ad Euridicen.
Tertium amoris maſculi ad maſculum/ut Patrocli ad Achillem: ubi oſtendit nihil fortiores ho-
mines reddere: q̄ amorem. Allegoriam uero/uel Alceſtis/uel Orphei in pręſentia perſcrutari non
eſt conſilium. Vehementius enim iſta uim amoris & imperium exprimunt: ſi tanq̄ hiſtoria geſta
narrentur/quam ſi per allegoriam dicta putentur. Ergo amorem eſſe Deum magnum/atq; mi-
randum nobilem præterea & maxime utilem/ſine controuerſia fateamur/atq; ita amori indulgea
mus/ut fine ſuo: qui pulchritudo ipſa eſt ꝯtenti ſimus at non ea parte fruimur/qua cognoſcim⁹:
cognoſcimus/Mente/Viſuq;/& Auditu. His itaq; fruimur/cæteris ſenſibus non pulchritudine:
quam deſiderat amor. Sed quouis alio potius: quo corpus indiget utimur. Igitur his tribus ue-
nabimur pulchritudinem: & per eam quę in uocibus corporibuſq; elucet/tanq̄ per ueſtigia quędā
animi decorem inueſtigabimus. Illam laudabimus quidem/iſtum probabimus ac ſemper id ob
ſeruare conabimur: ut tantus amor ſit/quanta fuerit pulchritudo/& ubi corpus quidem pul-
chrum animus minime/tanquam umbratilem & fluxam imaginem pulchritudinis uix & leuiter
diligamus. Vbi ſolus animus pulcher ſtabilē hunc decorē animi ardenter amemus. Si uero utraq;
pulchritudo concurrit uehementius admiremur atq; ita ex platonica familia reuera nos eſſe te-

ſtabimur/ea quippe nihil nouit niſi feſtum lętum cœleſte ſupernum. Sed hęc iam de Phędri oratione/ſufficiant ad Pauſaniam ueniamus. Secūda oratio.

¶ Deus bonitas/pulchritudo/iuſtitia/principiū/mediū/finis. Cap. I

Rinitatem pythagorici philoſophi rerum omnium menſuram eſſe uoluerunt/ ob eam arbitror rationem quod Deus ternario numero res gubernat/atq; etiā res ipſę ternario numero terminantur. Hinc Maronis illud numero Deus impare gaudet. Nempe ſummus ille auctor. Primo ſingula creat. Secundo rapit. Tertio pficit. Singula quoq; in primis ab illo perēni fonte effluunt/ dum naſcuntur / deinde in eundem refluunt/ dum ſuam illam originē repetunt. poſtremo perficiuntur: poſtquā in ſuum principium redierunt. Hoc uaticinatus Orpheus. Iouem principiū medium & finem/ uniuerſi uocauit. Principium ut producit. Medium ut producta retrahit ad ſeipſum. Finem prout redeuntia perficit. Hinc regem illum uniuerſorū/ Bonum / Pulchrū/ Iuſtum: quod ſæpe apud Platonem dicitur/ poſſumus nuncupare. Bonum inquā ubi creat/ubi allicit pulchrum: ubi pro cuiuſq; merito perficit iuſtum. Pulchritudo igitur: cuius allicere ꝓpriū eſt/ inter bonitatē iuſtitiamq; locat/a bonitate quidē effluit/profluit ad iuſtitiam.

¶ Quo pacto diuina pulchritudo amorē parit. Cap. II

Iuina uero hæc ſpecies in omnibus amorem hoc eſt ſui deſiderium procreauit. Quoniam ſi Deus ad ſe rapit mundum mundus quę rapitur. Vnus quidem continuus attractus eſt a Deo incipiens. Tranſiens in mundum in Deum deniq; deſinens: qui quaſi circulo quodā in idem: unde manauit iterum remeat. Circulus itaq; unus & idem a Deo in mundum a mundo in Deum tribus nominibus nuncupatur. Prout in Deo incipit & allicit pulchritudo/ Prout in mundum tranſiens ipſum rapit amor/ Prout in auctorem remeans ipſi ſuum opus cōiungit uoluptas. Amor igitur in uoluptatem a pulchritudine deſinit. Id ſibi uoluit Hierothei & Dionyſii Ariopagitę hymnus ille pręclarus ubi ſic hi theologi cecinerunt. Amor circulus eſt bonus a bono in bonum perpetuo reuolutus. Neceſſario enim bonus ē amor cum a bono natus reuertatur in bonū. Idem enim Deus eſt: cuius ſpeciem deſiderant omnia: in eius poſſeſſione omnia requieſcunt. Inde igitur deſiderium noſtrum accenditur / ibi amantiū ardor quieſcit nec extinquitur: ſed impletur. Nec iniuria ſoli Deum cōparat Dionyſius: quia quēadmodum ſol illuminat corpus & calefacit. Ita Deus animis ueritatis claritatem prębet/ & charitatis ardorem. Hanc utiq; comparationē ex Platonis libro de republica ſexto hoc: quo dicam modo colligimus. Sol profecto corpora uiſibilia/ & oculos uidentes procreat oculis ut uideant lucidum infundit ſpiritum. Corpora ut uideantur coloribus pingit/ neq; tamen proprius oculis radius/propriiue corporibus colores ad uiſionem perficiendam ſufficiunt/niſi lumen ipſum unum ſupra multa a quo multa & propria lumina oculis & corporibus diſtributa ſunt/adueniat/illuſtret/excitet/atq; roboret. Eodem modo primus ille actus omnium/qui Deus dicitur/ſpeciem/actumq; rebus ſingulis producendo largitus eſt: qui ſane actus cū in re creata & in ſubiecto patiente ſuſceptus fuerit debilis eſt/ & ad operis executionem impotens. Sed diuini ſolis perpetua & inuiſibilis lux una ſemper omnibus adſtat/fouet/uiuificat/excitat/complet/& roborat. De quo diuine Orpheus/cuncta fouens/atq; ipſe ferēs ſuper omnia ſeſe. Vt ē actus omniū roboratq; bonum dicitur. Vt uiuificat/lenit/mulcet/& excitat/pulchrum. Vt ī obiectis quę naſcenda ſunt tres illas cognoſcentes animę uires / Mentē / Viſum/Auditum allicit / Pulchritudo. Vt in cognoſcente potentia eam applicat cognito/ueritas deniq; ut bonum/ procreat/regit/& cōplet: Vt pulchrū illuminat/gratiāq; infundit.

¶ Pulchritudo eſt ſplendor diuinę bonitatis/& Deus ē centrū quattuor circuloꝝ. Cap. III

Neq; ab re theologi ueteres/Bonitatem in centro/Pulchritudinē in circulo poſuerūt. Bonitatē inquā in centro uno. In circulis autem quattuor / Pulchritudinem/Centrum unum omnium Deus eſt. Circuli quattuor circa id aſſidue reuoluti/Mens/Anima/Natura/ Materia. Mens ſtabilis circulus. Anima p ſe mobilis. Natura mobilis in alio nō ab alio / Materia ab alio & in alio mobilis: Ceterum cur Deum quidem centrum / Quattuor illa cur circulus appellemus exponam/ Centrum circuli punctum eſt. Vnum indiuiſibile/ſtabile. Inde lineę multę diuinę/mobiles ad earum ſimilem circonferentiam deducuntur: quę ſane circūferentia diuiſibilis circa centrum quaſi cardinem uoluitur: atq; ea eſt centri natura / ut licet unum indiuiduum / īmobile ſit / in multis tamen/immo in omnibus lineis diuiduis & mobilibus / ubiq; reperiatur. Vbiq; enim eſt in linea punctum: quoniam uero a diſſimili ſuo attingi nihil poteſt/lineę a circunferentia ad centrum uſq; deductę / medium huiuſmodi punctum ſingulę ſui quodam puncto uno ſimplici & immobili coguntur attingere. Quis negat Deum centrum omniū merito nominari. Cum omnibus inſit unus penitus ſimplex atq; īmobilis. Cuncta uero ab ipſo producta/multa compoſita & mobilia ſit/ atq; ut ab ea manant ita in eum inſtar linearū & circūferentię refluant. Ita/mens/anima/ natura/materia ꝓcedentes a Deo in eundem redire nituntur. Seq; undiq; pro uiribus in illum circunferunt. Atq; ut centrum punctū/ubiq; in lineis & in toto circulo reperit / perq; punctū ſuum ſingulę lineę

medium

151

medium circuli tangunt punctum. Ita deus omnium centrum/qui unitas ſimpliciſſima eſt/actuſq; puriſſimus/ſeſe inſerit uniuerſis/nõ ob id ſolum/quia cunctis eſt pręſens/ uerum etiam quia omnibus a ſe creatis partem aliquam/uel potentiá intimam ſimpliciſſimá: preſtantiſſimam indidit: quę rerum unitas nominatur: a qua & ad quam tanq̃ a centro & ad centrum ſuum rei cuiuſq; partes & potentię relique pendent/ad hoc plane ſuũ centrũ/ad hanc ꝓpriá unitatẽ ſe colligant creata/ prius oportet/q̃ ſuo hereant creatori. Vt per proprium centrum/quod iam ſępe repetimus centro omnium hęreant. In apicem ſuum caputq; mens angeli/ante conſurgit / q̃ aſcendat in deum. Anima quoq; & reliqua eodem pacto. Atq; illorum inuiſibilium circuloꝝ/ Mentis. ſ. animę/ naturę/uiſibilis mundi circulus eſt imago. Corpora enim/animarũ mentiumq; umbrę/& ueſtigia ſunt. Vmbra uero & ueſtigium figura eius: cuius umbra eſt & ueſtigium refert. Quapropter quattuor illa nõ iniuria circuli quattuor appellantur. Sed mens ĩmobilis orbis: propterea quod tam operatio eius q̃ ſubſtantia ſemper eadem permanet & ſimiliter operatur/intelligit ſemper eodem modo/uultq; ſimiliter. Mobilis autẽ quandoq; mens ex eo ſolum dici poteſt quod quẽadmodum cætera omnia a deo procedens in eundem ſe uertit. Anima/mundi & alia quęuis / circulus mobilis. Hęc enim ſua natura diſcurrendo cognoſcit & temporũ curriculis opera eſt. Diſcurſio aũt ab alio in aliud/& operatio temporalis/motus proculdubio nominátur. Si quá uero in animę cognitione ſtabilitas ẽ/mẽtis conſtat potius q̃ animę beneficio. Natura etiá mobilis ẽ circuitus. Cum animá dicimus priſcorum more theologoꝝ uim in ratione & ſenſu poſitam intelligimus: cum naturá / ui animę ingenerando locatá. Si illam in nobis hominẽ proprie uocauerunt. Iſtam hominis idolum & ſimulachrũ. Hęc ſane generandi facultas ideo mobilis dicitur: quia temporis ſpatiis ſuum opus exequitur. Verum in hoc ab illa animę proprietate diſcrepat: quod anima per ſe & in ſe mouetur. Per ſe inquam quia principiũ motus extitit. In ſe etiá/quia in ipſa animę ſubſtantia rationis & ſenſus remanet operatio. Ex iis opus nullum neceſſario reſultat in corpore. Generandi uero uis illa / quá uocamus naturam/per ſe quidẽ mouetur. Cum animę per ſe motę uis quędam ſit/ moueri autẽ in alio dicitur: quia in mole corporis omnis eius oꝑatio terminatur. Corpus enim nutrit augetq; & generat. Materia uero & corporis moles orbis eſt ab alio/& in alio mobilis. Ab alio quidem / quoniá ab aïa neceſſario agitatur. In alio autẽ: quia in loci ſpatio motus corporis agitatur. Iam igiť: quá ob cauſam bonitatẽ in centro/in circulo pulchritudinẽ/theologi collocent/aperte intelligere poſſumus. Bonitas ſiquidem rerum omniũ unus ipſe eſt deus/per quẽ cuncta ſunt bona. Pulchritudo autẽ dei radius/quattuor illis inſitus circulis circa deum quodámodo reuolutis: huiuſmodi radius oẽs rerũ omniũ ſpecies in quattuor illis effingit: ſpecies illas in mẽte ideas/in anima ratiões/in natura ſemina/in materia formas appellare ſolemus. Iccirco quattuor in circulis/quattuor ſplẽdores eſſe uidẽtur. Idearũ ſplendor in primo. Rationũ in ſecũdo. In tertio ſeminũ. Formaꝝ in ultimo.

¶ Quomodo Plato de rebus diuinis exponatur. Cap. IIII

h Oc miſterium in epiſtola ad Dionyſium regẽ Plato ſignificauit. Cum deum affirmauit/pulchroꝝ omniũ cauſam: quaſi totius pulchritudinis principiũ/& originẽ. Circa omniũ ingẽ regẽ cuncta ſunt/ipſius gratia omnia. Ipſe cauſa eſt pulchroꝝ omniũ. Secunda circa ſecũdum. Tertia circa tertiũ. Humanus autẽ animus affectat qualia illa ſint intelligere: aſpiciens in ea quę ſibi congnata ſunt: quorũ nihil ſufficienter ſe habet. Circa uero ipſum regem & ea quę dixi nihil eſt tale/quod autẽ poſt hoc/eſt animus dicit. Circa regem: nõ intra regem. Sed ęxtra ſignificat. In Deo enim nulla eſt compoſitio: quid uero dictio illa circa ſignificat exponit Plato/Cũ addit eius gratia omnia/ ipſe cauſa eſt pulchrorum omniũ/quaſi dicat/ideo circa regem omnia ſunt/ quia ad illum tanq̃ ad finem pro natura ſua omnia reuoluuntur/ quẽadmodum ab illo tanq̃ principio producta ſunt omnia. Pulchrorũ omniũ. i. totius pulchritudinis: quæ ſupradictis in circulis emicat. Formę enim corporum per ſemina: hęc per rationes/hę per ideas reducuntur in deum / & iiſdem a deo gradibus producuntur/ proprie uero cum dicit. Cuncta/ ideas intelligit: nam in his relíqua includuntur. Secunda circa ſecundum. Tertia circa tertium. Tres mundi principes poſuit. Coroaſter trium ordinum dominos. Oromaſi mitrin arimanin. Hos Plato/deum/mentẽ/animá nuncupat. Tres autẽ ordines in diuinis poſuit ſpeciebus / ideas/ rationes/& ſemina. Prima igitur. i. idee circa primũ. i. circa deum/quoniá a deo menti tributę ſunt/& in eundem mentem cui ſunt datę reducunt. Secunda circa ſecundum. i. rationes circa mentem: quandoquidem per mentẽ in animá tranſeunt/& in mentẽ animá dirigunt. Tertia circa tertium. i. ſemina rerum circa animá. nam per animá tranſeunt in naturá/in illam. ſ. generandi potentiá/rurſuſq; natnrá animę copulant. Eodem ordine a natura in materiá formę deſcendunt. Sed eas Plato in ordine poſito nõ cõnumerat / quia de diuinis a Dionyſio interrogatus tres ordines ad incorporales ſpecies pertinentes tanq̃ diuinos induxit. Formas autem corporum prętermiſit. Noluit autẽ deum regem primũ uocare: ſed omnium regem/ne ſi primum diceret/eum una cum ſequentibus ducibus in aliqua numeri ſpecie / conditioniſq; paritate collocare forſitan uideretur / neq; dixit prima circa illum. Sed cuncta

Vnitas ſimpliciſſima.

ne crederemus eum ordinis alicuius potiuſq̄ cunctorum gubernatorē. Human⁹ animus affectat qualia illa ſint intelligere. Scite poſt illos tres diuinę pulchritudinis ſplendores tribus in circulis emicantes amorem animi ad illos adiecit. Illinc enim animi ardor accenditur. Quippe par eſt ut diuinus diuina deſideret. Aſpicieris in ea: quę ſibi cognata ſunt. Quoniam humana cognitio a ſenſibus oritur per ea quæ in corporibus præſtantiora uidemus diuina iudicare ſæpenumero conſueuimus: per corporalium rerum uires dei potentiam/per ordinem/ſapientiam per utilitatem/dei bonitatem inueſtigamus. Vocat autem formas corporum animę cognatas/quaſi proxime natas. Sequenti enim gradu poſt animā formę corporum diſponuntur. Quorum nihil ſufficiēter ſe habet. Formę huiuſmodi neq; ſufficienter ſunt/neq; ſufficienter nobis diuina oſtendunt: uerę namq; res/ideę/rationes/& ſemina ſunt. Corporum uero formę umbrę rerum potius q̄ uerę res eſſe uidentur. Quēadmodum uero corporis umbra exactam atq; diſtintam corporis figuram non indicat: Ita corpora diuinorū naturam propriam non demonſtrant. Circa ipſum regem & ea quę dixi nihil eſt tale. Quo enim pacto mortalia īmortalibus/& falſa ueris ſimilia ſint. Quod autē poſt hoc eſt animus dicit: ideſt animus dum diuina per mortalia iudicat/falſo de diuinis loquitur/neq; diuina pronunciat ſed mortalia.

ℭ Pulchritudo diuina/per omnia ſplendet/& amatur in omnibus. Cap. V

Æterum ut paucis multa comprehendamus bonum quidem ipſa ſupereminēs dei exiſtē-
c tia dicitur. Pulchritudo actus quidam ſiue radius inde per omnia penetrās. Primo in angelicam mentē. Secundo in animā totius & reliquos animos. Tertio in naturam. Quarto in materiā corporum. Mentem idearum ordine decorat animā rationum ſerie complet/naturam fulcit ſeminibus. Materiam formis exornat. Quēadmodum uero ſolis radius unus corpora quattuor. Ignē/aerem/aquam/terramq; illuſtrat. Sic unus dei radius mētē/animā/naturam/materiāq; illuminat. Atq; in his quattuor elemētis quicunq; lumen inſpicit/ſolis ipſius aſpicit radium: perq; ipſum ad ſupernam ſolis lucem intuendam cōuertitur. Ita quiſquis decorem in quattuor iſtis/mēte/anima/natura/corpore contemplatur/amatq;/de fulgorem in his/perq; fulgorem huiuſmodi Deum ipſum intuetur & amat.

ℭ Paſſiones amantium. Cap. VI

Inc efficitur ut corporis nullius aſpectu uel tactu amatoris impetus extinguatur. Nō enim
h corpus hoc aut illud deſiderat. Sed ſuperni luminis ſplendorem per corpora refulgētem/admiratur/affectat & ſtupet. Quapp quid cupiant/aut quęrant amantes ignorant. Deum namq; ipſum ignorant cuius ſapor ocultus odorem quēdam ſui dulciſſimū operibus ſuis inſeruit. Quo quidem odore quotidie excitamur/odorem quidem ſentimus. Saporem proculdubio ignoramus. Cum igitur odore manifeſto illecti ſaporem latentē deſideremus/merito quid cupiamus/patiamurq; neſcimus. Hinc etiam ſemper accidit/ut amātes amati aſpectū timeant quodāmodo atq; uenerentur. Quod etiam fortes/dicam equidem & ſi uereor/nequis ueſtrum hęc audiēs erubeſcat/& ſapiētes inquā uiri: coram inferiore quouis amato pati conſueuerunt. Nempe nō humanum eſt quod eos terret: quod frangit/quod occupat. Humana enim uis in fortioribus/ſapiētioribuſq; ſemper eſt excellētior. Sed diuinitatis fulgor ille in formoſis emicans quaſi dei ſimulachrum amātes obſtupeſcere/cōtremiſcere/& uenerari compellit/eadem ratione propter amati pręſentiā amator diuitias & honores contēnit & pro nihilo habet. Par enim eſt/ut diuina humanis anteponantur. Illud quoq; euenire ſæpenumero ſolet/ut ſe in amati perſonā quiſq; tranſferre cupiat. Nec īmerito/Deus namq; pro homine fieri cupit/atq; conatur. Quis autē pro Deo hominē nō cōmutet. Fit etiam ut amore illaqueati uiciſſim ſuſpirent & gaudeant. Suſpirant quod ſeipſos amictunt/quod perdunt/quod perimunt. Gaudent quod in melius quoddam ſe tranſferunt. Calent quoq; uiciſſim & frigent inſtar eorum/quos terriana febris inuadit. merito frigent: quia calore proprio deſeruntur/nec non & calent cum ſuperni radii fulgoribus accendantur. Frigiditatem timiditas. Caliditatē audacia ſequitur. Ideo timidi quoq; uiciſſim & audaces apparent. Hebetiſſimi pręterea quiq; acutiores amando redduntur. Quis enim cœleſti radio aſpirāte/nō acutiſſime uideat? Verū de amore ipſo & pulchritudine eiuſq; origine amantiū affectibus iſta ſufficiant.

ℭ De duobus amoris generibus/ac de duplici Venere. Cap. VII

Einceps de duobus amorū generibus breuiter diſputandū. Cupidinē Veneris comitē eſſe
d apud Platonē Pauſanias aſſerit. Totidemq; eſſe Cupidines: quot ſint & Veneres neceſſariū arbitratur. Venqres autē duas cōmemorat: quas itidem gemini cupidines comitentē. Venerem alterā qdem cœleſtem ponit. Alterā uero uulgarē. Cœleſtem illam cœlo ſine matre natam. Vulgarem ex Ioue & Dione genitam. Cœlum Platonici ſummū deū ideo uocant/quia ſicut cœlū iſtud ſublime corpus oīa corpora regit & continet/ſic ſummus ille deus oīs ſpiritus ſupereminet. Mentem uero plurimis nominibus nūcupāt. Saturnū enim modo/modo Iouē/mō Venerē uocāt. Eſt nāq; mens illa uiuit/intelligit. Eſſętiā ſuam Saturnū. Vitam Iouem. Intelligentiam Venerem appellare

appellare conſueuerunt. Animã prȩterea mundi/ Saturnum ſimiliter & Iouem uocamus & Vene-
rem. Prout ſuperna intelligit/ Saturnũ. Prout cœleſtia mouet Iouem. Vt inferiora generat Vene-
rem. Venus prima/quȩ in mẽte eſt cœlo nata ſine matre dicitur/qm̃ mater apud phyſicos materia
eſt. Mens aũt illa a materiȩ corporalis cõſortio eſt aliena. Secunda/Venus quȩ in mundi anima po-
nitur ex Ioue & Dione genita. Ex Ioue.i.ex ea uirtute ipſius animȩ/quȩ cœleſtia mouet. Ea ſiqdem
iſtam creauit potentiam/quȩ inferiora hȩc generat. Matrem quoqꝫ illi Ideo tribuunt: quia materiȩ
mundi infuſa cum materia cõmertium habere putatur. Deniqꝫ ut ſummatim dicam duplex ẽ Ve-
nus. Vna ſane eſt intelligentia illa quã in mente angelica poſuimus. Altera uis generandi animȩ
mundi tributa. Vtraqꝫ ſui ſimilem comitẽ habet amorem. Illa enim amore ingenito ad intelligen-
dam dei pulchritudinẽ rapitur. Hȩc item amore ſuo ad eandem pulchritudinẽ in corporibus ꝓ-
creandam illa diuinitatis fulgorẽ in ſe primũ complectitur. Deinde hunc in Venerem ſecundã tra
ducit. Hȩc fulgoris illius ſcintillas in materiã mundi tranſfundit. Scintillarum huiuſmodi prȩſen
tia ſingula mũdi corpora pro captu/naturȩ ſpecioſa uident̃. Horum ſpeciẽ corpoꝝ humanus ani-
mus per oculos ꝑcipit. Qui rurſus uires geminas poſſidet. Quippe intelligendi uim habet. Habet
& generãdi potentiã. Hȩ gemine uires duȩ in nobis ſunt Veneres/ quas & gemini comitant̃ amo-
res. Cum primũ humani corporis ſpecies oculis noſtris offert̃/mens noſtra quȩ prima ĩ nobis Ve
nus eſt/eam tanq̃ diuini decoris imaginẽ ueneratur & diligit. Per qꝫ hanc ad illum ſȩpenumero in-
citat̃. Vis aũt generãdi: ſecũda Venus formã generare/huic ſimilem concupiſcit. Vtrobiqꝫ igitur
amor eſt. Ibi cõtemplandȩ. Hic generãdȩ/pulchritudinis deſiderium. Amor uterqꝫ honeſtus atqꝫ
probãdus. Vterqꝫ enim diuinam imaginẽ ſequitur. Quid igit̃ in amore Pauſanias improbat? Di-
cam equidem. Siqnis generatiõis. Auidior cõtemplationẽ deſerat/aut generationẽ prȩter modũ/
cũ fœminis/uel cõtra naturȩ ordinẽ cum maſculis ꝓſequat̃/aut formã corporis pulchritudini ani
mi p̃ferat. Is utiqꝫ dignitate amoris abutit̃/hũc amoris ab uſum uituperat Pauſanias. Quo qui re-
cte utit̃ corporis quidem formã laudat. Sed per illam/excellentiorẽ animi mentiſqꝫ & dei ſpẽm co-
gitat eãqꝫ uehemẽtius admirat̃/& amat. Generatõis aũt & cõgreſſus offõ eatenus utit̃/quatenus na
turalis ordo legeſqꝫ ciuiles & prudẽtibus ſtatutȩ p̃ſcribunt̃. De his diffuſius Pauſanias.

¶ Exhortatio ad amorem: De amore ſimplici ac de mutuo. Cap. VIII.

VOs aũt o amici hortor & obſecro ut amorẽ rem ꝑfecto diuinam totis uiribus cõplectami-
ni/neqꝫ uos illud deterreat qđ de amãte quodam Platonẽ dixiſſe ferunt. Ille inquit amator
animus eſt ꝓprio in corpore mortuus. In alieno corpore uiuens: neqꝫ nos etiam turbet qđ
de amara miſeraqꝫ amantium ſorte cecinit Orpheus. Hȩc enim quomodo accipienda ſunt/ & qua
uia his ſuccurrendum / quȩſo deinde ſi placet diligenter attendite. Amorem Plato rem amaram
uocat nec iniuria/ quia moritur quiſquis amat. Hunc & Orpheus.i.dulce amarum noiat. Quippe
cum amor mors uoluntaria ſit. Vt mors eſt/amara res eſt. Vt uoluntaria dulcis. Moritur aũt quiſ-
quis amat. Eius enim cogitatio: ſui oblita ſemper in amato ſe uerſat. Si de ſe non cogitat. In ſe cer-
te non cogitat. Ideo nec in ſeipſo ſic affectus animus operatur/ Cum prȩcipua operatio animi ipſa
cogitatio ſit. Qui non in ſe operatur/ nec in ſeipſo eſt. Equa enim inter ſeſe hȩc duo eſſe & opera-
tio ſunt/nec eſſe ſine operatione eſt/ nec operatio eſſe ipſum excedit/ nec operatur quiſq̃ ubi nõ eſt:
& ubicunqꝫ eſt operatur. Non ergo in ſe amantis eſt animus: quia in ſeipſo non agit. Si in ſeipſo nõ
eſt/ nec uiuit etiam in ſeipſo/ qui non uiuit mortuus eſt. Quare in ſe mortuus ẽ quicũqꝫ amat. Num
uiuit ſaltẽ in alio? Profecto amoris illȩ duȩ ſunt ſpecies/amor unus ſimplex/ mutuus alter. Simplex
amor ubi amatus non amat amantem. Ibi omnino mortuus eſt amator: nam nec uiuit in ſe ut ſa-
tis iam demonſtrauimus nec in amato etiam cum ab eo reiiciatur. Vbi ergo uiuit nunquid in aere
uel aqua/uel igne/uel terra/aut aliquo bruti corpore? nequaq̃. Animus enim humanus / nõ in alio
uiuit corpore q̃ humano. An forte in alio quodam corpore hominis non amati uitam ducet? Nec
iſtud quidem. Nam ſi in eo non uiuit ubi uiuere uehemẽtiſſime concupiſcit quonam pacto uiuet?
in alio nuſq̃ ergo uiuit qui amat alium ab alio nõ amatus. Propterea omnino mortuus eſt nõ ama-
tus amator. Nec reuiuiſcet unq̃ niſi indignatio ſuſcitet. Vbi uero amatus in amore reſpõdet in eo
ſaltem uitam agit amator. Hic certe mira res ſit/ quotiens duo aliqui mutua ſe beneuolentia com-
plectuntur/hic in illo/ille in hoc uiuit. Viciſſim huiuſmodi homines ſe cõmutant/& ſeipſum uterqꝫ
utriqꝫ tribuit ut accipiãt alterum. Quomodo ſeipſos tribuant dum ſui obliuiſcuntur uideo. At
quomodo accipiant, alterum non intelligo: nam qui ſeipſum non habet/multominus alium poſ
ſidebit. Immo uero habet ſeipſum uterque & habet alterum. Hic quidem ſe habet ſed in illo.
Ille quoqꝫ ſe poſſidet. Sed in hoc. Equidem dum te amo me amantem in te de me cogitante me re
perio / & me a meipſo negligentia mea perditum in te conſeruante recupero. Idem in me tu facis.
Mirum rurſus & hoc apparet. Nam ego poſtquam me ipſum amiſi / ſi per te me redimo / per te
me habeo / ſi per te habeo / te prius ac magis habeo q̃ meipſum / tibi propinquior : q̃ mihi ſum.
Quippe cum mihi non aliter quam parte medium inhȩreſcam. In hoc utiqꝫ uis cupidinis a Mar-

tis diſcrepat uiolentia. Nempe imperiũ ſic/amorq; differunt. Imperator per ſe alios poſſidet/ama
tor per alium ſe cõplectit̃:& uterq; amãtium longior a ſeipſo fit ꝓpinquior alteri/ ac in ſe mortuus
in alio reuiuiſcit. Vna uero dũtaxat in amore mutuo mors eſt. Reuiuiſcẽtia duplex. Morit̃ enim q
amat in ſeipſo ſemel cũ ſe negligit. Reuiuiſcit in amato ſtatim cum amatus cũ ardenti cogitatione
cõplectit̃. Reuiuiſcit iterũ/cum in amato ſe deniq; recognoſcit/& amatũ ſe eſſe nõ dubitat. O felicẽ
mortem quã duę uitę ſequũtur. O mirũ cõmertiũ: quo qs ſeipſum tradit pro alio alium habet/nec
habere ſe deſinit. O inextimabile lucrum/qñ duo ita unum fiunt/ ut quiſq; duoꝝ pro uno ſolo duo
fiat:& tanq̃ geminat⁹ qui unam habuerat uitã una interueniẽte morte duas iam habeat. Nam qui
ſemel mortu⁹ bis reuiuiſcit/pro una uita/geminã/pro ſe uno/ſe duos eſt cõſequutus. Iuſtiſſima cer-
te eſt in mutuo amore uindicta. Homicida morte plectendus. Quis eum homicidã eſſe neget qui
amat̃/cum aĩam ab amãte ſeiungat. Quis iterũ mori ſimiliter eundem neget. Cum ſimiliter amet
amantẽ/ Debita nimiũ hęc reſtitutio eſt: qñ hic illi/& ille huic reddit aĩam quã accepit. Vterq; amã
do ſuam tradit/& redamãdo per ſuam/reſtituit alienã. Quapp iure ipſo amare debet quiſqs amat̃.
Qui uero nõ amat amantẽ homicidii reus eſt habẽdus. Immo uero fur/ Homicida/ Sacrilegus/Pe
cunia a corpore poſſidet̃/ corpus ab aĩo. Qui ergo animũ arripit: a quo tam corpus q̃ pecunię poſ
ſidentur/aĩum ſimul corpuſq; & pecunias arripit/a quo tam corpus q̃ pecunię poſſident̃. Quo fit
ut tanq̃ fur/homicida ſacrilegus triplici morti ſit obnoxius ac uelut infamis penitus atq; profanus
impune a quolibet interfici poſſit: niſi ipſemet ſponte ſua legẽ illam impleat / amet uidelicet ama-
torem. Vbi cũ ſemel moriẽte/ſemel ipſe ſimiliter moritur/cum bis reuiuiſcente bis itidem reuiui-
ſcit. Superioribus rationibus oſtenſum eſt /amatũ uiciſſim amatorẽ amare debere/ non ſolũ uero
debere ſed cogi ſic oſtendit̃. Amorem ꝑcreat ſimilitudo. Similitudo natura quędam eſt in pluri-
bus eadem/ Nam ſi ego tibi ſimilis ſum tu quoq; mihi es neceſſario ſimilis. Eadẽ ergo ſimilitudo:
quę me ut te amẽ cõpellit/ te quoq; amare me cogit. Prętera amator ſe ſibi aufert deditq; amato.
Hunc ergo amatus tanq̃ rem ſuam curat. chariſſima enim ſua cuiq; ſunt. Accedit quod amãs ama
ti figurã ſuo ſculpit in animo. Fit itaq; amãtis animus ſpeculum in quo amati relucet imago. Iccir-
co amatus cũ in amãte ſe recognoſcat/amare illum cõpellitur. Viciſſitudinẽ amoris inter illos ꝓci-
puã eſſe aſtrologi arbitrant̃ in quoꝝ geneſi luminũ .i. ſolis & lunę cõmutatio fuerit. Videlicet ſi me
naſcẽte ſol in ariete/ luna in libra. Te naſcẽte ſol in libra/luna in ariete. Aut quibus ſignũ idem ſimi
leue idemq; planeta ſimiliſue aſcenderit. Aut benigni planetę ſimiliter angulum oriẽtis aſpexerint.
Aut Venus in eadem natiuitatis domo: eodẽq; gradu fuerit cõſtituta. Addunt Platonici quoꝝ ui-
tam dęmon idem/aut certe ſimilis ducat. Phyſici uero mortaleſq; /Cõplexionis/ Nutritiõis/ Erudi
tionis/Conſuetudinis Conſilii ſimilitudinẽ ſimilis affectus cauſam eẽ uolunt. Deniq; ubi cauſę plu-
res concurrunt / ibi uiciſſitudo uehementior reperitur. Vbi omnes / illic Phintię Damonis Pyla-
dis/ & Oreſtis reſurgunt affectus.

ℭQuid quęrant amantes. Cap. IX

Ætetum quid iſti quęrunt cũ ſe mutuo diligunt! pulchritudinẽ quęrunt. Amor enim fruẽ
c dę pulchritudinis deſideriũ eſt. Pulchritudo aũt ſplendor qdam eſt humanũ ad ſe rapiens
animũ. Nempe corporis pulchritudo .ſ. nihil aliud eſt/q̃ ſplendor ipſe in colorũ linearũq;
decore animi quoq; pulchritudo fulgor in doctrinę & moꝝ concinitate. lucẽ illam corporis / non
aures/non olfatus/non guſtus/non tactus/ſed oculus percipit. Si oculus ſolus agnoſcit / ſolus fruit̃.
Solus igit̃ oculus corporis pulchritudine fruitur. Cum uero amor/ nihil aliud ſit/ niſi fruendę pul-
chritudinis deſiderium. Hęc aũt ſolis oculis comprehendat̃. Solo aſpectu amator corporis eſt cõ-
tentus. Tangẽdi uero cupido/nõ amoris pars eſt/nec amãtis affectus/ ſed petulantię ſpecies & ſer-
uilis hoĩs ꝑturbatio. Lucem prętereа illam & pulchritudinẽ animi ſola mente comprehendimus.
Quare ſolo mentis intuitu cõtentus eſt: qui animi pulchritudinẽ expetit. Pulchritudo deniq; inter
amãtes pro pulchritudine cõmutatur. Iunioris amati pulchritudĩe uir oculis fruitur. Viri pulchri-
tudinẽ iunior mẽte cõſequit̃/& qui ſolo corpore formoſus eſt: hac cõſuetudine fit & aĩo ſpecioſus:
qui ſolo aĩo eſt decorus/corporis oculos expleti corporis pulchritudine. Mirifica plane cõmutatio
eſt/utriq; honeſta/utilis & iocũda. Honeſta / ſiquidem par in utroq; ęq; enim honeſtũ eſt & diſcere:
& docere. Iucunditas in ſeniore maior: qui aſpectu & intelligentia delectat̃. In iuniore uero maior
utilitas: quo enim pręſtantior eſt animus corpore/eo precioſior eſt pulchritudinis animi: q̃ corꝑis
cõſecutio. Pauſanię hactenus nũc Eryximachi orationẽ ĩterpretemur. Tertia oratio.

ℭAmor in omnibus ad omnia creator omnium magiſter omnium. Cap. I

Ria nobis deinceps ex noſtri Eryximachi mẽte tractanda uidentur. Primũ ꝙ amor oĩbus
t inſitus per cũcta porrigitur. Alterum ꝙ omniũ quę ſm naturam ſunt operum effector eſt
atq; ſeruator. Tertium ꝙ artium ſingularũ eſt magiſter & dominus. Tres ꝑfecto rerũ gra
dus in natura cõſiderantur. Superiora/Inferiora/Equalia. Quę ſupra ſunt / inferiorum ſunt cauſę.
Quę infra ſuperioꝝ opera. Quę ęqualia eadem inter ſe natura ſunt prędita. Cauſę uero opera ſua

tanq̃

tanquam ſui partes & imagines diligũt. Opera quinetiam cauſas tanq̃ ſui cõſeruatrices expetunt.
Quæ aũt in eodẽ ordine locata ſunt ad ſeſe inuicem quaſi unius & eiuſdem ſimilia membra mutua
caritate afficiuntur. Ideo deus/angelo/& angeli/cum deo ſimul aĩas/animæ cũ illis una corpora be
neuolentia quadam regunt atq; gubernãt. In quo ſupiorꝫ ad inferiora dilectio plane conſpicitur.
Rurſus corpora aĩs & ſuis iungunẽ auidiſſime/& ab eis moleſtiſſime ſe iungũtur. Animi noſtri cœ
leſtium beatitudinẽ cupiũt: cœleſtes ſupni numinis maieſtatem feliciter uenerãtur: atq; hic infe⸗
riorꝫ ad ſuperna eſt amoris affectus. Itẽ oĩs ignis partes libenter inuicẽ cohereſcũt. Ceteræ rurſus
aquæ & aeris partes inuicem & in qualibet aĩaliũ ſpecie, eiuſdã ſpeciei aĩalia ſeſe mutua ↄſuetudine
ſemp adſciſcunt. Vbi amor ad ęqualia ſimiliaq; cõſpiciẽ. Cui nam igitur dubiũ erit/quin amor oĩ⸗
bus ad oĩa ſit ingenitus, atq; id eſt. quod Dionyſius Areopagita in libro de diuinis nominibus ex
Hierothei mente iis uerbis ſignificauit. Amorem/ſiue diuinũ/ſiue angelicũ/ſiue ſpiritualẽ/ſiue aĩa⸗
lem/ſiue naturalem dixerimus/inſitiuam quãdã intelligamus cõmiſcentẽq; uirtutẽ: quæ ſuperiora
quidẽ ad inferiorum ꝓuidentiam mouet. Equalia rurſus ad ſocialẽ ſui inuicẽ communionem cõci
liat: ac proſtremo inferiora queq; admonet/ut ad potiora ſublimioraque conuertantur. Hæc ille.

¶ Amor eſt auctor omnium & ſeruator. Cap. II.

s Ecundum uero illud noſtræ orationis mẽbrum/quo amor effector omnium & ſeruator
eſt dictus/ita probatur. Cupiditas ꝑfectionis propriæ propagãdæ amor qdam eſt. Abſolu
ta ꝑfectio/in ſumma ẽ dei potẽtiã. Eam diuina ĩtelligẽtia ↄtẽplatur/atq; inde uolũtas eadẽ
cupit extra ſe ꝓpagare ex quo ꝓpagãdi amore creata ab eo ſunt omnia/Idcirco. Dionyſius noſter/
Diuinus inquit amor non pmiſit regẽ oĩum ſine germine in ſe ipſo manere. Idẽ ꝓpagationis inſtin
ctus omnibus ab illo primo auctore eſt inditus/p hũc ſancti illius ſpiritus cœlos mouent/& ſequẽ
tibus omnibus ſua munera largiũtur. Per hunc ſidera lumẽ ſuũ in elementa diffundunt. Per hunc
ignis ſui caloris cõmunione aerẽ mouet/aer aquã/aqua terrã/ac uerſauice. Terra ad ſe trahit aquã.
Hæc aerẽ ille ignem: herbe quæque & arbores cupidæ ſui ſeminis propagandi ſui ſimilia gignunt.
Animalia quoq; bruta & hoĩes eiuſdem cupiditatis illecebris ad procreandã ſobolẽ rapiunẽ. Q ꝺ
ſi amor oĩa facit/ſeruat etiã omnia. Eiuſdẽ. n. ſemper eſt effectionis & conſeruationis officiũ. Nem
pe ſimilia ſimilibus conſeruantur. Amor autẽ ſimile ad ſimile trahit. Terræ partes ſingule amore
mutuo copulande/ad partes alias terræ ſui ſimiles ſeſe conferunt. Tota etiã terra ad ſimile ſibi mũ
di centrũ illius auiditate deſcendit. Aquæ partes ad ſeſe inuicẽ ſimiliter & ad locũ ſibi conuenientẽ
cũ toto aquæ corporæ perferuntr. Idẽ partes aeris igniſq; faciunt: ac etiã duo hæc elemẽta ad ſup⸗
nam regionẽ ſibi congruã & ſimilẽ regionis illius amore trahuntur. Cœlũ etiã ut Plato in libro de
regno inquit innato mouetur amore. Anima enim cœli tota ſimul eſt in quibuſlibet cœli punctis.
Cœlũ ergo aĩæ fruendæ cupidũ/ideo currit: ut per oẽs ſui partes ubiq; tota anima perfruatur. Ad
uolat autem rapidiſſime, ut quoad fieri poteſt/totũ ſit ſimul ubiq;/ubicunq; tota ſimul eſt aĩa. Præ⸗
terea ſpæræ maioris concaua ſuperficies minoris ſpæræ locus eſt naturalis. Et quia quælibet huius
ſpæræ particula/ęquæ cum qualibet illius particula conuenit/quælibet oẽs appetit particulas illius
attingere. Si quieſcat/ſingulæ tangent ſingulas/non quælibet cunctas. Currendo ferme aſſequitur
quod aſſequi quieſcendo non p oſſet Cur autem uelociſſime: ut quælibet pars eodem pene tẽpore
pro uiribus cunctas attingat. Quinetiam unitate partium ſuarum cuncta ſeruantur. Diſperſione
partium pereunt. Vnitatẽ uero partiũ mutuus earundẽ efficit amor. Quod in humoribus noſtro
rum corporꝫ & mundi elementis intueri licet/quorũ cõcordia ut ait Empedocles pythagoreus/&
mundus/& corpus noſtrũ cõſtat. Diſcordia diſſipatur. Concordiam uero illis pacis atq; amoris ꝑ
ſtat uiciſſitudo Hinc Orpheus. Solus horꝫ oĩum tu regis habenas.

¶ Quod ſit magiſter artium & gubernator. Cap. III.

Eſtat poſt hæc ut quo pacto magiſter artiũ oĩm & gubernator ſit exponamus magrm qdẽ
r artiũ eſſe intelligemus ſi modo cõſiderabimus neminem unq̃ artem aliquam autem inue
nire/aut diſcere poſſe/niſi inueſtigationis oblectatio/& in ueniẽdi deſiderium incitet. Et q
docet diſcipulos diligat/ac diſcipuli eam doctrinã auidiſſime ſitiant. Gubernaor præterea merito
nomĩatur. Artis enĩ opera diligenter exequitur/atq; exacte ↄſumat/quicũq;/& artificia ipſa & pſo⸗
nas: quibus illa fiũt maxime diligit. Accedit quod artifices in artibus. ſingulis nihil aliud quã amo
rem inquirunt/& curant. eas in pſentia nos artes breuiter percurremus: quas Eryximachus apud
Platonem cõmemorat. Quid enim aliud Medicina ↄſiderat/quã quomõ humores quattuor cor⸗
pis amici inuicem fiant: atq; pmaneant quos cibos: ac potus: ceteroſq; uiuendi/aut medendi uſus
amet natura/atq; requirat. Duos illos hic quoq; amores. Cœleſtem & uulgarem: quos Pauſanias
ſupra diſtinxerat per ſimilitudinem quandam Eryximachus adinuenit. Temperãtia enim affectio
corporis. Moderatũ atq; ad res moderatas/conuenienteſq; habet amorẽ. Intẽperata contrariũ &
ad contraria continetur. Illi quidem indulgendũ. Huic nunq̃ obtẽperandũ. In gymnaſtica etiã ex⸗
ercitatione inueſtigandũ: qui corporis habitus: quos exercendi modos: quos geſtus amet & poſtu

let.In agricultura/quod ſolum/quæ ſemina:qualẽue culturã exigat:quiſue colendi modus a ſingu-lis arboribus diligatur.Idem in muſica obſeruatur:cuius artifices/qui numeri/quos numeros.aut magis:aut minus diligant/inueſtigant.Ii inter unum ac duo/atq; unũ & ſeptẽ minimũ amorẽ inue niunt.Inter unũ uero tria quattuor/quinq;/ſex.amorẽ uehementior ẽ reperiunt.Inter unũ & octo uehementiſſimũ.Ii uoces acutas/& graues natura diuerſas certis interuallis & modulis ſibi inuicẽ magis amicas faciunt.Ex quo harmoniæ cõpoſitio & ſuauitas naſcitur.Tardiores etiã motus & ue lociores ita inuicẽ tẽperant/ut amici potiſſimũ fiant/& rythmũ concinitatẽq; exhibeant.Muſicæ ãt melodiæ genera duo traduntur.Eſt enim graue:quoddã & cõſtans:Eſt & aliud molle atq; laſciuũ. Illud utentibꝰ utile:hoc noxium in libris de repu.& legibus Plato iudicat.Illi in conuiuio Vraniam muſam/huic Polymniã præfecit.Alii primũ illud genus.Alii ſecundũ amant.Illorum amori obtẽ perandũ adhibendiq; ſoni ſunt:quos expetunt.Horum appetitui obſiſtendũ.Illorum nãq; amor cœleſtis eſt.Horum uero uulgaris.Ineſt ſyderibus & elemẽtis quattuor/amicitia quædam:quam aſtronomia conſiderat.In his duo illi quodãmodo amores reperiunt.Eſt.n.his moderatus amor quando inuicem mutuis uiribus tẽperatiſſime conſonant.Eſt & amor ĩmoderatus quando unum aliquid illorum ſeipſum amat/nimiũ/alie quodãmodo derelinquit.Ex illo aeris grata temperies. aquæ tranquillitas.Terrarum fertilitas/animalium ſanitas.Ex hoc contraria proficiſcuntur.Va-tum poſtremo.Sacerdotũq; facultas in hac potiſſimũ uerſari uidetur.Vt quæ hominũ officia deo amica ſint:qua ratione homines deo amici fiant/nos doceat.Quis amoris/charitatiſq; modus ad deum/ad patriã:ad parentes/ad alios tam ad uiuos:quam ad defunctos ſit adhibendus.Idẽ in cæ teris artibus cõiectari licet atq; ſũmatĩ cõcludere amorẽ in oĩbus ad oĩa eſſe omniũ auctorẽ/ſerua-toremq; exiſtere/& artiũ uniuerſaꝝ dominũ & magiſtrũ:hunc merito diuus Orpheus appellauit. Solertem bigenium/omnium claues habentem.Quomodo enĩ geminæ naturæ ſit a Pauſania pri mum:deinde ab Eryximacho audiuiſtis.Qua etiã ratione claues mũdi tenere dicatur ab Orpheo ex ſuperioribus ſatis cõprehendere poſſumus:quippe ſicut oſtendimus deſideriũ hoc perfectiõis propriæ propagandæ cunctis ingenitũ.Latentẽ & implicatã cuiuſq; fecunditatẽ explicat.Dum ſe-mina in germen pullulare cõpellit/& uires cuiuſq; eius educit ſinu:fœtuſq; concipit:& quaſi claui-bus quibuſdã conceptus aperiendo producit in lucẽ:quãobrem omnes mundi partes:quia unius artificis opera ſunt eiuſdem machinæ mẽbra inter ſe in eſſendo/& uiuendo ſimilia mutua quadam charitate ſibi inuicem uiciuntur.Vt merito dici poſſit amor nodus perpetuus:& copula mundi: partiũq; eius ĩmobile ſubſtentaculum:ac firmum totius machine fundamentum.

ℭ Nullum mundi mẽbrum odit aliud mẽbrum. Cap.IIII.

q Vod ſi ita eſt nulla operis huius membra inimica eſſe inter ſe ullo pacto poſſunt.Non enim ignis aquam/aquæ odio fugit:ſed ſuiipſius amore:ne ab aquæ frigore extinguatur.Neque ignem aqua odio ignis extinguit.Sed quodam amplificandi proprii frigoris appetitu tra hit ad aquam ſibi ſimilem ex ignis corpore procreãdam.Nam cum omnis appetitio naturalis ad bonum/nullaq; ad malum tendat.Aquæ propoſitum eſt/non ignem extinguere:quod eſt malum. Sed aquam ſui ſimilem:quod bonum eſt generare.Quod ſi abſq; ignis ĩteritu explere poſſet/ignẽ utique non conſumeret.Eadem de cæteris quæ contraria & inimica uidentur ratio aſſignat.Por ro agnus lupi uitam/figuramq; non odit ſed ſui pernitiem quæ ludo infertur exhorret neq; lupus agni odio/ſed amore ſui eum lacerat atq; deuorat.Neq; homo hominem ſed uitia hominis hor-ret/neq; potentioribus/aut acutioribus dotes ſuas illorum odio.Sed noſtri beneuolentia inuide-mus metuentes ne illis penitus ſuccumbamus.Quapropter nihil obſtat quin amor in omnibꝰ ſit per que omnia penetret.Hunc igitur tantum deum/quia ubique eſt/omnium inſidet penetrali-bus/tanquam potentem dominum cuius imperium effugere non ualemus/tanquã ſapientiſſimũ iudicẽ.quẽ cogitationes noſtræ latere non poſſunt/ꝑculdubio metuamus hunc:qa creator ẽ oĩm/ atq; ſeruator/tanquam patrem ueneremur/tanquam tutorem/præſidiũque colamus hunc/quia artes ſingulas edocet tanquam præceptorem ſequamur/quo auctore ſumus & uiuimus quo ſerua tore perpetui ꝑmanemus.Quo præſide & iudice gubernamur.Quo præceptore ad bene beate-que uiuendum inſtruimur:& formamur.

ℭ Naratur texus Platonis de antiqua huminũ natura. Oratio quarta. Cap.I.

h Is dictis familiaris noſter uerbis finẽ impoſuit.Eum Chriſtophorus Landinus uir doctri-na excellens.quẽ potiſſimũ cognouimus noſtris temporibus Orphicum Platonicum pœ tam.Sequntus eſt in hunc modum obſcuram & implicatam Ariſtophanis ſententiam ex-plicaturus.Quamquam Ioannes Caualcantes ſua nos diligentia longis diſputationum ambagi-bus liberauit.Ariſtophanis tamen ſententia uerbis obſcuriſſimis inuoluta enodationem adhuc ali quam lucemque requirit.Eſt inquit Ariſtophanes amor præcæteris diis ſummopere generi hu-mano beneficus.curator & tutor hominũ/atq; medicus.Oportet primũ qualis hominũ quondã fuerit natura:quæue illius paſſiones animaduertere.Neq;.n.qualis nunc eſt olim erat ſed longe di

uerſa.

uerſa. Principio tria hominum erant genera: non ſolũq; nunc duos/mas & fœmina. Verũ etiã tertium quodam aderat ex utriſq; compoſitum. Prætereа integra erat cuiſq; hominis ſpecies/atq; rotunda/dorſum & latera/circulo hñs manus quattuor:& paria manibus crura. Sultus item duos tereti ceruice connexos & omnino cõſimiles Maſculinum genus ſole genitum erat Fœmininum terra. Luna promiſcuum. Vnde elato erant animo robuſtoq; corpore: quare cum diis pugnare tentabant/& in cœlum adſcẽdere. Ideo Iuppiter ſingulos in longum ſecuit: duoſq; fecit ex uno: inſtar eorum: qui oua in longum capillo ſecant/atq; iterũ ſi faſtu in deos inſanire uideantur minatus eſt eos rurſus ſe ſimiliter partiturum. Poſtquam natura hominum ita diuiſa fuit quiſq; ſui dimidiũ cupiebat. Igitur concurrebant/iactiſq; circum bracchiis ſeſe inuicẽ cõplectebantur redigi in priorẽ habitum affectantes/propterea fame:& torpore defeciſſent: niſi deus congreſſui modum impoſuiſſet. Hinc utiq; mutuus hominibus innatus eſt amor priſcæ naturæ conciliator/annitens unum ex duobus efficere/hominumq; naturæ mederi. Eſt enim quiſq; noſtrum dimidium hominis ut potе ſectus/quemadmodum piſciculi. qui pſectæ & auretæ uocantur/ſciſſi ex uno duo efficiuntur: quærit autem ſui quiſq; dimidium. Quotiens itaque dimidium ſuum alicui: cuiuſcunq; ſexus auidus ſit: occurrit/uehemẽtiſſime concitatur ardenti inhæret amore/neque momentũ quidẽ ab illo patiatur ſeiungi. Totius itaque reficiendi cupido/nixus amoris nomen accæpit. Qui nos præſenti in tẽpore ſummopere iuuat dum in ſui dimidium olim amiciſſimũ queq; conducit:& in poſterũ ſpem ſummã iniicit uobis deum pie colentibus in ueterem figurã reſtituendo medendoq; ſe nos beatiſſimos effecturum.

¶ Exponitur opinio Platonis de antiqua hominum figura. Cap. II.

h Ec Ariſtophanes & alia narrat per multa/monſtris portẽtiſq; ſimilia: ſub quibus: quaſi uelaminibus quibuſdam diuina myſteria latere putandum. Mos enim erat ueterum theologorum ſacra ipſorũ puraq; arcana ne a prophanis & impuris polluerentur figurarum umbraculis tegere. Nos autem quæ in figuris ſuperiorũ:& aliis deſcribũtur ſingula exacte ad ſenſum pertinere non arbitramur. Nam Aurelius Auguſtiuus non omnia inquit: quæ in figuris fingũtur ſignificare aliquid putanda ſunt. Multa enim propter illa/quæ ſignificant ordinis & connexionis gratia ſunt adiuncta. Solo uomere terra proſcinditur. Sed ut hoc fieri poſſit/cætera quoq; huic aratri membra iunguntur. Que igitur nobis exponenda proponitur hæc ſumma homines quõdam tres ſexus habebant. Maſculinum. Femininum. Promiſcuum. Solis. Terræ. Lunæq; filios. erant & integri. Sed propter ſuperbiam cum deo ęquare ſe uellent ſciſſi in duo ſunt. Iterum ſi ſuperbiant/bifariam diſcindendi. Sectione facta/dimidium amore ad dimidium trahitur/ut integritatis reſtitutio fiat/qua completa beatum genus hominum eſt futurum. Summa uero noſtræ interprætationis erit huiuſmodi. Homines. i. hominum animæ condam. i. quando a deo creantur. Integræ ſunt duobus ſunt exhornatæ luminibus. Ingenito & infuſo ſuperiora eduſpicerent. Deo ęquare ſe uoluerunt ad unicum lumen ingenitum ſe reflexerunt. Hic diuiſæ ſunt. Splendorem infuſum amiſerunt: quando ad ſolum ingenitum ſunt conuerſæ ſtatimq; in corpora/cecidere. Superiores factе iterum diuidentur ideſt ſi naturali nimium confidant ingenio lumen illud ingenitum/& naturalæ: quod reſtitit quodãmodo extinguetur. Tres ſexus habebãt/Mares ſole/Feminæ terra. Promiſcuæ luna genitæ. Dei fulgorem aliæ ſecundum fortitudinem: quæ maſcula eſt. aliæ ſecundum temperantiam: quæ fœmina. Aliæ ſecundum iuſtitiam quæ promiſcua ſuſceperunt. Hæ tres in nobis uirtutes aliarum triũ: quas deus habet/ſunt filiæ. Sed in deo tres illæ. Sol. Luna. Terra. In nobis. Mas. Fœmina. Promiſcuum nuncupantur. Sectione facta dimidium amore ad dimidiũ trahitur. Animæ iam diuiſæ & immerſæ corporibus/cum primum ad annos adoleſcentiæ uenerint naturali/& ingenito lumine: quod ſeruarunt: ceu ſui quodam dimidio excitantur ad infuſum illud diuinumq; lumen/olim ipſarum dimidium quod cadentes amiſere ſtudio ueritatis recipiendum. Quo recepto iam integræ erunt:& dei uiſione beatæ. Hoc igitur erit interpretationis noſtræ cõpendiũ.

¶ Homo eſt ipſa anima & anima eſt immortalis. Cap. III.

c Orpus cum ex materia conſtet/& quantitate/& ad materiam ſuſcipe/ad quantitatem diuidi ſolũ extendiq; ꝑtineat: atq; ipſa ſuſceptio:& diuiſio paſſiones ſint. Conſequens eſt/ut ſua ꝑte natura paſſioni tm̃ ſit & corruptioni ſubiectũ. Siqua uero actio corpori cõpetere uideatur/non inquantum corpus eſt agit. Sed inquantum illi uis quædam quodãmodo in corporea & qualitas ineſt/ut in ignis mole caliditas. In aqua materia frigus. In corpore noſtro complexio. Ex quibus certe qualitatibus operationes corporum proficiſcuntur. Non enim quia longus/aut latus aut profundus eſt ignis. Sed quia calidus/calefacit. Neque qui extenſior ignis/calefacit magis: immo propter diſperſionem minus. Sed qui calidior. Cum igitur uirium:& qualitatum beneficio operationes proueniant: ac uires ipſæ & qualitates ex materia & quantitate non conſtent/licet in materia quantitateque ſint. Sequitur ut pati ad corpus/agere ad aliquid in corporale pertineat. Vires utique hę inſtrumenta/quidem ſunt operandi. Ipſæ uero per ſe nequaquam ſufficiũt ad ope

randum quia non ſufficiunt ad exiſtendum. Quod enim in alio iacet /ſeque ipſum ſubſtentare nõ poteſt/ab alio certe dependet. Quo fit ut qualitates/ quia a corpore neceſſario ſubſtiuentur ab aliqua ſuperiori ſubſtantia: quæ neque corpus ſit/neque in corpore iaceat/fiant atque regnãtur. Huiuſmodi anima eſt: que corporibus preſens & inſidens ipſa ſe ſubſtinet: & qualitatẽ uimque complexionis corporibus tribuit/per quæ tanquam inſtrumenta in corpore/& per corpus uarias operationes exercet. Hinc generare/nutrire/augere/currere/ſtare/ſedere /loqui/artis opera fabricare/ſentire/intelligere: homo aſſeritur. Omnia uero hæc anima ipſa facit. Ideo que anima erit homo. Si generare/augere/nutrire hominem dicimus Anima tanquam pater & artifex corporis / ipſum gignit auget/atq; nutrit. Si ſtare. ſedere loqui/anima corporis membra ſuſtinet. flectit / & uibrat. Si fabricare: currere anima manus porrigit & pro arbitrio torquet/pedes agitat. Si ſentire anima per ſenſuum inſtrumẽta/quaſi feneſtras: & foramina exteriora corpora percipit. Si intelligere anima per ſeipſam ſine aliquo corporis inſtrumento ueritatem aſſequitur. Omnia igitur quecunque homo facere dicitur Animus ipſe facit. corpus patitur. Quapropter homo ſolus eſt animus. corpus autem hominis opus & inſtrumentum. Eo maxime quod animus operationem eius potiſſimam/intelligentiã. ſcilicet ſine ullo corporis inſtrumento exercet cum res per illam incorporales intelligat. Per corpus uero ſola corporalia cognoſcantur. Itaque ſi animus per ſe agit quicquam/ per ſe certe eſt & uiuit. Viuit autem ſine corpore: quod ſine corpore operatur. Si per ſe eſt / eſſe ſibi quiddam proprium conuenit corpori non commune/propterea poteſt proprium ſibi ſeorſum a corporis mole ſortiri hominis cognomentum. Quod ſane nomen quia de uno quoque noſtrũ per omnem uitam dicitur. Quiſque enim in omni ætate uocatur homo ideo aliquid ſignificare uidetur: quod ſtabile permanet. Corpus iugiter fluit. Creſcendo decreſcendo. reſolutione continua/liquefactione colore uiciſſim/& frigore permutatum. Anima ſemper eadem permanet. qđ liquido nobis oſtendit ueritatis inquiſitio: boniq; uoluntas ſemper eadem & firma memorie conſeruatio. Quis ergo uſq; adeo demens erit/ut hominis appellationem in nobis firmiſſimam corpori fluenti ſemper & undiq; permutato potiuſquam animo ſtabiliſſimo tribuat. Ex his perſpicuũ eſſe poteſt. Cum homines Ariſtophanes nominauit more Platonico aĩas noſtras ſignificaſſe.

¶ Quod anima eſt duobus hornata luminibus & quare in corpus deſcendit creatio animæ cum duobus luminibus. Cap. IIII.

p

Orro anima ſtatim ex deo nata naturali quodam inſtinctu in eum patentem ſuum conuertitur: quemadmodum ignis in terea ſuperiorum ui genitus confeſtim naturæ impetu ad ſuperiora dirigitur. Conuerſa in eum eius radiis illuſtratur. Sed primus hic fulgor in animæ ſubſtantia per ſe prius informi receptus fit obſcurior atque ad illius tractus capacitatem proprius ipſi & naturalis euadit. Ideoque per eum utpote ſibi æqualem ſeipſam: & quæ infra ſe ſunt. i. corpora omnia anima uidet quidem. Deum uero & alia ſuperiora non uidet. Sed. n. per primam hanc ſcintillam deo facta propinquior aliud iterum clarius accipit lumem. quo etiã ſuperna cognoſcat. Lumen igitur habet geminum. Naturale alterum/ſiue ingenitum. Diuinum alterum & infuſum: quibus una coniunctis ceu duabus alis per ſublimen peruolate ualeat regionem. Ac ſi diuino illo ſemper uteretut/ſemper diuinis hæreret. Terra rationalibus eſſet animalibus uacua. Cæterum diuina ꝓuidentia decretum eſt ut anima ſuiipſius ſit domina/poſſitq; tũ utroq; ſimul lumine uti/tum altero. Hinc fit ut natura duce ad proprium ſui lumen conuerſa pretermiſſo diuino ſeipſam uireſq; ſuas quæ ad fabricam corporis ſpectant animaduertat: cupiatq; uires huiuſmodi/in fabricandis corporibus exequi: hac ut aiunt cupiditate grauata/deſcendit in corpus ubi generãdi/mouendi & ſentiendi uires exercet: ſuaq; præſentia terram infimam mundi ſedem exhornat: q̃ ideo ratione carere non debuit/nequa ꝑs mundi eſſet rationaliũ uiuentium præſentia deſtituta: quemadmodum & illius auctor ad cuius ſimilitudinem mundus factus eſt totus: eſt ratio. Cecidit autẽ animus noſter in corpus cũ prætermiſſo diuino ſolo ſuo uſus eſt lumine: ac ſeipſo cepit eſſe cõtentus. Solus deus cui deeſt nihil ſupra quem nihil ſeipſo contentus permanet/ſibi ſufficiens: quapropter deo ſe parem fecit: tunc animus/cum ſe ſolo uoluit eſſe contentus / quaſi non minus quã deus ſibi ipſe ſufficeret.

¶ Quot uiis anima ad deum rediit. Cap. V.

h

Anc plane ſuperbiam cauſam fuiſſe Ariſtophanes ait/ut animus qui natus eſt integer ſecaretur. i. ex geminis luminibus altero poſt hac uteretur. Altero uero negligeret. Hic in corporis baratrũ ceu letheum flumẽ imerſus: ſui quemet ad tempus oblitus/ſenſibus & libidine/quaſi ſatellitibus & tyranno/raptatur. Verum adulto corpore/purgatis ſenſuum inſtrumentis/conferente doctrina/paululum reſipiſcit. ubi naturalis emicat fulgor/naturaliumque rerum ordinem indagat: qua inueſtigatione architectum ingẽtis huius machine aliquem eſſe perſentit/eum & uidere cupit/& poſſidere. Ille ſolo diuino ſplendore conſpicitur. Ideo mens propriæ lucis indagine ad diuinam lucem recuperandam uehementiſſime inſtigatur. Inſtigatio uero / appetitio que

h mõi uerus eſt amor: quo duce dimidium hominis alterũ. Alterũ eiuſdem dimidium cõcupiſcit quia naturale lumen: quod animi dimidium eſt lumen: illud diuinum, quod alterum eiuſdem dimidium dicitur/olim neglectum accendere ruſus in animo nititur/atque idem: quod in epiſtola ad Dionyſium inquit Plato. Humanus animus affectat qualia diuina ſint intelligere/aſpiciens in ea: que ſibi cognata ſunt. Verum cum deus lucem ſuam ĩfundit in animum ad id potiſſimum eam accommodauit/ut homines ad beatitudinem: quæ in ipſius poſſeſſione conſiſtit perduceret. Ad hanc quattuor uirtutibus producimur. Prudentia. Fortitudine. Iuſtitia. Temperantia. Prudentia primo beatitudinem nobis oſtendit. Tres illæ uirtutes reliquæ: quaſi uiæ tres ad beatitudinem ducunt. Scintillam itaque ſuam in uariis animis deus ad finem huiuſmodi uariæ temperat. Ita ut prudentia duce/alii per fortitudinis/alii per iuſtitiæ/alii p temperantiæ officia ſuũ repetant auctorem. Nempe alii huius muneris gratia/pro dei cultu/pro honeſto/pro patria pericula mortemque forti animo ſubeunt. Alii ſic uitam iuſte inſtituunt/ut nec iniuriã cuiquam inferant/neque inferri pro uiribus ſinant. Alii uigilia/inedia labore libidines domãt. Hi tribus quidẽ procedũt callibus. Sed ad eundem beatitudinis finem prudentia hunc illis monſtrate peruenire conantur proinde tres hę uirtutes in dei quoqꝫ ipſius prudentia continentur. Harum deſiderio accenſi hominum animi p earum officia ad eas cupiunt peruenire/illis hærere perpetuoqꝫ potiri. Fortitudinem hominum maſculam robur & audiciam nuncupamus. Temperantiam fęminam ptopter remiſſum quandã & frigidiorem deſiderii habitum miteqꝫ ingenium. Iuſtitiam promiſcuam/fœminam quidem p ut innocentia ſua iniuriam infert nemini. Maſculam uero prout aliis inferri non ſinit/& ſeueriori cenſura in hoĩes iniquos animaduertit. Quia uero maris dare. Fęmine ſuſcipere proprium eſt. Icirco ſolem qui lum̃ a nullo accipiens exhibet omnibus marem uocamus. Lunam q̃ accipiens a ſole dat elemẽtis/a dando & accipiendo promiſcuam. Terrã cum accipiat quidẽ ab omnibus tribuat nulli/fęminam nũcupamus. Quamobrem. Sol. Luna. Terra. fortitudo. Iuſtitia. Temperantia/merito maris promiſcui fœminæ ſignantur cognomine/atque/ut excelentiorẽ deo appellationem exhibeamus uirtutes has in illo. Solem. Lunam. Terram. In nobis maſculinũ ſexum dicimus promiſcuum fœmininum. Quibus autem lux illa diuina a dei ſole/cum fortitudinis affectu in ſui ortu fuit infuſa/his maſculam dicimus lucem fuiſſe conceſſam. Quibus a dei luna cum affectu iuſtitiæ/promiſcuam. Quibus a dei terra/cum affectu temperantiæ. Fœminam/Lucem illam infuſam/atque diuinam ſtatim ad naturalem reflexi neglex imus. Altera ergo poſt habita ſeruauimus alteram/ubi dimidium noſtri tenemus dimidium prætermiſimus. Certo uero ætatis tempore a naturali lumine ducti diuinum affectamus quidam omnes/ſed diuerſo modo diuerſi ad eius adeptionem procedimus p fortitudinem/q a dei fortitudinem illud olim cum affectu fortitudinis acceperunt/per iuſtitiam alii temperantiamue ſimiliter. Deniqꝫ ſuum illud dimidium qſqꝫ ut acceperat quærit/& alii per maſculam quidem dei lucem amiſſam olim: iam recupatam dei uolunt maſcula fortitudine perfrui. Alii per promiſcuam lucem ſimiliter uirtute promiſcua Alii per fœminam eodem pacto. Munus profecto tantum hi conſequuntur/qui poſtquam adulta ætate ſcintilla ĩ ipſis naturalis eluxit eam non eſſe ad diuina iudicanda ſufficientem exiſtimant/ne ſcintillæ naturalis inditio/aut animarum/aut corporum affectus diuinæ tribuant maieſtati/putentqꝫ illam non eſſe corporibus animiſue preſtantiorem. In quo ſane plerique errafſe traduntur. Qui in diuinorum inueſtigatiõe ingenio naturali confiſi/aut deum non eſſe dixerunt/ut Diagoras/aut dubitauerunt/ut Protagoras aut corpus iudicauerunt/ut Epicurei. Stoici. Cirenaici aliique permulti/aut animam quandam/ut Marcus Varro. Marcus Manilius/aliique nonnulli. Hi tanq̃ impii non modo diuinum lumen olim neglectum non recuperauerunt/ſed & naturalem propter eius abuſum deprauauere quod deprauatum eſt fractum non iniuria ſciſſumqꝫ putatur. Ideo illorum animi. qui tanquam ſuperbi & faſtu tumidi ſuis confidunt uiribus/ſecantur/ut ait Ariſtophanes iterum. Cum etiã naturale lumen/qꝫ illis erat reliquum opinionibus falſis obſcurant/& moribus iniquis extingunt. Itaqꝫ naturali lumĩe recte utuntur quicunqꝫ mancũ illud/& mutilatum eſſe recognoſcentes ad naturalia iudicanda ſatiſfacere quodammodo arbitrantur. Ad ea uero/quæ ſupra naturam ſunt ſublimiori lumĩe opus eſſe putantes exactiſſima quadam animi purgatione ita ſe præparãt/ut diuina lux iterum illis effulgeat/cuius radiis recte de deo ſentient & in priſtinam illam integritatem reſtituentur.

❡Amor animas reducit ĩ cœlũ/beatitudinis diſtribuit gradus/gaudiũ largitur æternũ. Cap. VI.

nVnc uos conuiuæ præſtantiſſimi deum quem præcæteris diis generi humano beneficum eſſe Ariſtophanes ait. Omni ſacrificiorum genere uobis propitium facite. Hunc piis præcibus inuocate. Hunc toto corde capeſſite. Hic animos ſua beneficentia primum ad cœleſtem ducit menſam/ambroſia & nectare abundantem. Deinde ſingulos ſingulis accomodat ſedibus. poſtremo ſuauiter detinet in eternum. Nulli enim cœlum repetunt/niſi qui cœlorum regi placuerunt: placent illi qui eum ſummopere diligunt. Cognoſceres quidem illum/uero omnino preſenti in tempore impoſſibile eſt. Vere autem amare quomodo cognitum & poſſibile eſt/& facile/

qui deum cognoſcunt/nondum illi placent niſi cognitum diligãt/qui cognoſcunt:& diligunt non quia cognoſcunt. Sed quia diligunt amantur a deo. Nos enim non eos: qui nouerint/ſed qui nos amauerint charitate complectimur. Multos namq; qui nos cognoſcunt hoſtes habemus. Quod ergo nos cœlo reſtituit non dei cognitio eſt/ſed amor. Diſcumbentium præterea ordo in menſa cœleſti diuerſo ſequitur gradus amantium. Nã qui deum excellentius dilexerunt/dapibus excellentioribus ibi ueſcuntur. Nempe qui per opera fortitudinis dei fortitudinem coluerunt/ea ipſa fruuntur. Qui iuſtitiam uero. Iuſtitiam. Temperantiam/ſimiliter/qui temperantiam/atq; ita uariis diuinæ mentis ideis & rationibus uarii animi pro uario amoris raptu fruuntur. Toto autem deo fruuntur oẽs quia totus in ſingulis eſt ideis. Sed deum totum preſtantius poſſident/qui eum in præſtantiori idea conſpiciũt. Quiſq; uero ea dei uirtute potitur/quam dilexit/ideo liuor/ut Plato inqt in Phædro abeſt a diuino choro. Cum enim omnium iocundiſſimum ſit/re amata potiri quilibet in eo potiundo quod amat contentus plenuſque uiuit. Quippe ſi amatores duo delitiarum ſuarũ compotes fiant/uterq; in amata ſui poſſeſſione quieſcit/neq; curam quidem ullam habebit/ni alter pulchriori potiatur amato/quapropter amoris beneficio factum eſt/ut in diuerſis felicitatis gradibus portione ſua quilibet ſine ulla inuidia ſit contentus. Fit ẽt ut ſine ulla ſacietate animi iiſdem ueſcantur dapibus in æternum. Vt enim oblectentur conuiuæ/non epulæ non uina ſufficiunt niſi fames/ſitiſq; ad ueſcendum alliciant: ac tandiu oblectatio: quam diu & auiditas permanet. Auiditatem uero quis amorem quendam eſſe negauerit. æternus igitur amor quo ſemper in deum afficiẽ animus efficit ut deo ſemper tanquam nouo ſpectaculo gaudeat. Amorem hũc eadẽ dei bonitas ſemper accendit in animo: que & beatum facit amantem. Tria igitur ut breui complectar amoris beneficia collaudabimus que nos olim diuiſos in integrum reſtituendo/reducit in cœlum/quod ſuis quenq; collocat ſedibus facitq; omnes in illa diſtributiõe quietos quod omni expulſo faſtidio ſuo quodam ardore oblectamur tum quaſi nouum iugiter accendit in animo/redditq; illum blãdia & dulci fruitione beatum.

Oratio Quinta. Amor eſt beatiſſimus quia pulcher eſt & bonus. Cap. I.

Arulus Marſupinus/muſarum dulcis alumnus Landinum Poetã ſecutus. Agathonis orationem ſic aggreditur. Amorem deum noſter/Agatho beatiſſimum/quia pulcherrimus ſit & optimus arbitraẽ. Quæ ad hoc ut ſit pulcherrimus quæ item ut optimus exiguntur. diligenter enumerat: in quibus enumerandis amorem ipſum effingit. Poſtremo poſtquam qualis eſt enarrauit/beneficia ab eo generi humano tributa connumerat/atq; hæc diſputationis illius eſt ſumma. Noſtra intereſt in primis inquirere quam ob cauſam ut beatum oſtenderet pulchrum ualde eſſe dixit & bonum. Quodue ſit inter bonitatem/pulchritudinemq; diſcrimen Beatum in philebo Plato uult eſſe/cui nihil deeſt. Idq; eſſe illud quod ſit ab omni parte perfectum. Eſt autem perfectio interior quædam. Eſt & exterior. Interiorem bõitatem/exteriorem/pulchritudinem dicimus: propterea quod bonum penitus eſt & pulchrum. Id tanquam ab omni parte perfectum/beatiſſimũ nũcupam⁹. Hic utiq; differẽtiã oĩb⁹ ĩ rebus animaduertimus. Nẽpe ĩ lapillis ut phyſici uolũt tẽperatiſſima q̃ttuor/elemẽtorũ pmixtio quædã interior/nitorem parit exteriorem. Herbas præterea & arbores innata radicibus: meduliſq; fecũditas. Florum & foliorũ gratiſſima ueſtit uarietate. In animalibus autem ſalubris humorũ complexio iocundam lineamentorũ & colorũ ſpeciem procreat. Virtus etiam animi decorem quendam præ ſe ferre uidetur in uerbis geſtibus operibus honeſtiſſimũ coelos quoq; ſublimis eorũ ſubſtantia clariſſimo lumine circunfundit. In iis omnibus interna perfectio producit externam. Illam bonitatem/hanc pulchritudinem poſſumus appellare quo circa bonitatis florẽ quendã eſſe pulchritudinẽ uolumus: cuius floris illecebris/quaſi eſca quadam latens interius bonitas allicit intuentes. Quoniã uero noſtræ mẽtis cognitio a ſenſibus ducit originẽ bonitatẽ ipſam rerum penetralibus inſitam/nec intelligeremus unquã/neq; appeteremus niſi ad eã ſpeciei exterioris indiciis manifeſtis proueheremur. Qua in re mirabilis admodum formæ huius/comitiſq; ipſius apparet utilitas. Per hæc ſatis oſtenſum arbitror tantũ inter bonitatẽ & ſpeciẽ/quantũ inter ſemen & floſculũ intereſſe/atq; ut flores arborũ ſeminibus orti ſemina ipſi quoq; producunt. Ita ſpeciem hanc bonitatis florẽ ut ex bono pululat/ſic & ad bonũ amantes perducere/quod quidẽ noſter hic heros abunde in ſuperioribus demonſtrauit.

Q̃uo pingitur amor/& quibus aĩæ partibus pulchritudo cognoſciẽ/& generaẽ amor. Cap. II.

Oſt hæc diffuſius enumerat Agatho quot ad eius dei formoſam ſpeciem requiruntur. Iuuenis inquit eſt/tener/agilis/concinus/& nitidus. Nobis autem primo quærendum quid hæc ad pulchritudinem conferant. Deinde cum deo. huic attribuuntur quo pacto intelligi debeant. Rationem homines habent & ſenſum. Ratio per ſe ipſam rationes rerum omnium ĩcorporeas comprehendit. Senſus per quinque ſui corporis inſtrumenta corporum imagines: & qualitates attingit. Colores per oculos. Per aures uoces. Odores per nares/per linguam ſapores/per neruos qualitates ſimplices elementorum. Calorem uidelicet. Frigusq; et reliqua. Propterea

ſex ad cognitionem pertinentes/quantum ad propoſitam attinet queſtionem uires animi nume-
rantur.Ratio/Viſus/Auditus/Olfactus/Guſtus et Tactus.Ratio numini ſummo.Viſus igni.Aeri
auditus.Vaporum odori/Olfactus.aquæ guſtus.Tactus terræ tribuitur.Ratio ſiquidē cœleſtia
indagat nec propriam in mēbro corporis aliquo ſedem habet/quemadmodum neq; certam hēt
ſedem in ulla mundi parte diuinitas.Viſus in ſublimi parte corporis uelut ignis in ſuprema mun
di regione locatur/et lumen natura ſua percipit quod ignis eſt proprium.Auditus uiſum non ali
ter quam purus aer ignē ſecutus uoces haurit:quæ in aere fracto gignuntur et per aeris interuallū
aures illabuntur.Olfactus caliginoſo aeri:uaporibuſq; ex aere/et aqua mixtis omnino aſſignatur.
Quia inter aures & linguam:q̄ſi aerē et aquam poſitus uapores eos apprehēdit facile & diligit ma
xime:qui ex aeris et aquæ mixtione proueniunt.Quales ſunt herbarum/Florum/Pomorum odo
res/naribus ſuauiſſimi.Quis dubitet guſtum aquæ liquoribus comparare? qui olfactui/tanquam
aeri craſſiori ſuccedit & iugi ſaliuæ liquore pfuſus potu uehementiſſime delectatur:humidiſq; ſa-
poribus.Quis item ambigat terræ tactum aſcribere.Cum per omnes terreni corporis partes
fiat.In neruis qui terreni maxime ſunt expleatur/facilime tangat quæ ſoliditatem habent & pon-
dus/quod terra corporibus tribuit.Hic etiam accidit ut Tactus.Guſtus.Olfactus ſolum proxime
ipſis appoſita ſentiant/& patiantur admodum ſentiendo/licet Olfactus remotiora/quam Guſtus/
& Tactus apprehendere uideatur.Auditus autem remotiora cognoſcit neque ita offenditur/quo
etiam longius proſpicit uiſus/& momento facit/quod aures tempore/prius enim corruſcatio cer
nitur.quam tonitrus audiatur.Ratio remotiſſima capit/neque enim quæ in mundo ſunt ſolum/&
quæ preſentia/ut ſenſus.Sed etiam:quæ ſupra cœlum/& quæ fuerunt aut futura ſunt percipit.Ex
his patere cuique poteſt/ſex illarum animæ uirium.Tres ad corpus & materiam potius Tactum.
.ſ.& Guſtum/& Odoratum.Tres autem alias/rationem uidelicet.& Viſum & Auditum ad ſpiritū
pertinere.Ideo tres illæ ad corpus potius declinantes corpori magiſquā aīo congruunt/& ea quæ
ab illis percipiuntur.Cū corpus ſibi congruū moueant.Vix ad animā uſq; perueniunt/minimeq;
illi tanquā minie ſil'ia placent.Tres uero ſuperiores a materia remotiſſime animæ multo magis cō
ueniunt/reſq; eas capiunt.quæ corpus quidē parum admodū/animū uero uehementiſſime moue
ant.Quippe.Odores.Sapores.Calor/atq; ſimilia corpori/aut nocent plurimū/aut proſunt paulū
quod ad animi/aut admiratione/aut iudiciū cōferunt/ac modice ab illo deſiderantur.Ratio īcor-
poreæ ueritatis/colores figuræq; & uoces:corpus aut nihil/aut uix/& minimū mouent.Animi ue-
ro aciē ad indagandū potiſſimū acuunt/atq; eius ad ſe deſideriū rapiunt.Animi cibus eſt ueritas.
Ad eam inueniendā oculi/ad diſcendā aures magnopere conferunt.Igitur quæ ad rationē/uiſum/
auditum/pertinent/gratia ſuiipſius affectat/quaſi propriū alimentum.Quæ uero ſenſus tres alios
mouent/corpori/uel nutriendo/uel fouendo/uel generando magis neceſſaria ſunt.Ea itaq; ani-
mus/nō ſui/ſed alterius.i.corporis cauſa quærit.Amare autem ea dicimur/que propter nos met
ipſos deſideramus/quæ autem propter aliud quiddam cupimus/minime.Merito igitur amorē ad
ſcientias figuras/& uoces dumtaxat uolumus pertinere/atq; iccirco gratia illa ſolum/que in tribus
iis reperitur animi/uirtute/figura/uoce:quia maxime animum prouocat a quod uo-
co ſignificat i.prouocatio nominatur uero græce pulchritudinem
latine ſignificat.Gratus quidem nobis eſt mos uerus.& optimus animi.Grata corporis ſpecioſi
figura.Grata uocum concinnitas/cumq; tria hæc animus/utpote ſibi cognata/& quodammodo ī
corporea pluris admodum quam tria reliqua faciat/conſentaneum eſt/ut auidius aſciſcat/arden-
tius complectatur/uehementius admiretur/atq; hæc ipſa ſeu uirtutis/ſeu figure/ſiue uocum gratia
quæ animum per rationem uel uiſum uel auditum ad ſe uocat & rapit/pulchritudo rectiſſime di-
citur atq; hæ tres illæ gratiæ ſunt/de quibus ſic Orpheus.

Splendor.Viriditas.Lætitiaq; ubertrima.Splendorem quidem uocat gratiā
illam/& pulchritudinem animi que in ueritatis/& uirtutis claritate conſiſtit.Viriditatem uero fi-
guræ/coloriſq; ſuauitatem/hæc enim ſummopere in Iuuentutis uiriditate floreſcit.Lætitiam De-
niq; ſincerum illud & ſalubre/& perpetuum/quod in muſica ſentimus oblectamentum.

¶Pulchritudo eſt aliquid incorporeum. Cap. III.

c Vm hæc ita ſe habeant/neceſſarium eſt pulchritudinem eſſe aliquid uirtuti figuræ: uoci-
buſq; commune.Non enim quodlibet iſtorum trium pulchrum ſimiliter uocaremus/niſi
una his tribus ineſſet pulchritudinis definitio.Quo fit ut ipſa pulchritudinis ratio corpus
eſſe non poſſit/quoniā uirtutibus animi que incorpeæ ſunt pulchritudo ſi eſſet corporea/minime
conueniret.Atqui tantum abeſt/ut corpus ſit pulchritudo/ut non modo quæ uirtutibus animi.
Sed etiam quæ corporibus/& uocibus ineſt nequeat eſſe corporea.Quamuis enim corpora quæ-
dam!ſpecioſa dicamus non tamen ſunt ex ipſa ſui materia ſpecioſa.Siquidē corpus hominis unū
atque idem hodie formoſum.Cras antem caſu aliquo fedante deforme/quaſi aliud ſit eſſe corpus
aliud eſſe formoſum.Neq; etiam ſunt ex ipſa quantitate formoſa quandoquidem grādia nonnul-

la/atq; item breuia quædam formoſa uidentur. Ac ſæpe magna deformia parua/formoſa/& contra parua turpia. Magna gratiſſima. Nonnum quam etiam accidit/ut ſimilis ſit in magnis quibuſdam & paruis corporibus pulchritudo. Si itaque ſtante ſæpenumero eadem quantitate caſu quodam pulchritudo mutatur/& mutata aliqñ quãtitate permanet pulchritudo/ac ſiſ'is in magnis paruiſq; vř. Certe duo hæc pulchritudo:& quãtitas oío debẽt eẽ diuerſa. Quinẽt ſi corpis cuiuſq; formoſitas ĩ ea ipſa ſui corpis craſſitudine quodãmõ corpea eſſet. Non tñ ut corpalis eſſet/intuẽti placeret. Placet aĩo perſonæ alicuius ſpẽs nõ ꝑut in exteriori iacet materia. Sed ꝑut eius imago ꝑ uiſum ab aĩo capitur uel concipitur. Imago illa in uiſu & aĩo: cum iſti ſint incorporei corpus eẽ nõ poteſt. Quo.n.pacto cœlũ ut ita loquar totum parua oculi pupilla caperetur. Si modo corporali reciperet. Nullo ꝑfecto. Sed enim ſpiritus in puncto omnem corporis amplitudinem ſpiritali mõ & ĩ corporea imagine ſuſcipit. placet utiq; aĩo ea dũtaxat ſpecies: quæ ab illo ſuſcipiẗ. Hæc aũt licet exterioris corporis ſimulachrum ſit in eo tamen eſt/incorporea. Ergo ſpecies incorporea placet. Quod placet/id cuiq; gratum. Quod gratũ hoc deniq; pulchrum/quo efficitur/ut amor ad incorporeum aliquid referatur. Atq; ipſa pulchritudo ſpiritale quoddam potius rei ſimulachrum ſit/quam corporea ſpecies. Sunt autem nonnulli qui certam mẽbrorũ omnium poſitionem/ſiue/ut eoꝶ uerbis utamur/commẽſurationem & ꝓportionẽ cũ q̃dã colorũ ſuauitate eſſe pulchritudinẽ opinentur. Quorũ nos opinionem propterea non admittimus/quia cum huiuſmodi partium diſpoſitio in ſolis ſit rebus compoſitis/nulla eſſent ſimplicia ſpecioſa. Nunc autem puros colores/lumina. Vocem unam Fulgorem auri & argenti/candorem/ſcientiam/animam/quæ omnia ſimplicia ſunt pulchra uocamus/noſque iſta mirifice tanquam reuera ſint pulchra delectant. Accedit ad hæc quod proportio illa cuncta includit corporis compoſita membra/neque eſt in ſingulis. ſed in cunctis/ſingula itaq; membra per ſe pulchra non erunt. Ex ſingulis aũt particulis totius compoſiti ꝓportio naſcitur. Vnde non nihil ſequitur abſurdiſſimum utiquæ ſuapte natura ſpecioſa non ſunt pulchritudinem pariant. Sæpenumero etiam accidit/ut manente/eadẽ mẽbrorum proportione/atq; menſura/corpus ęquæ/ut ante non placeat. Eadem porro hodie/quæ anno ſuperiori corporis ueſtri figura/gratia uero non eadem. Nihil tardius q̃ figura. Nihil citius ſeneſcit quã gratia. Ex quo liquido conſtat non idem eſſe pulchritudinem & figuram. Sæpe quoque uidemus rectiorem ĩ uno quodam q̃ in alio diſpoſitionem partium menſuramq; membrorum. Alius tamen neſcimus qua de cauſa nobis formoſior iudicatus amatur ardentius quo ſatis admoneri uidemur/ut aliud quiddam formoſitatem/quam diſpoſitionem partium cenſeamus. Eadem nos ratio admonet ne formam ſuſpicemur eſſe colorum ſuauitatem. Plærunq; enim color in ſeniore clarior. In iuniore gratia maior. Et inæqualibus ſit non nunquam ut qui colore ſuperat alterũ gratia tamen ab illo: & pulchritudine ſuperetur. Neq; tamen audeat quiſpiam mixtionem quandã ex figura coloribuſq; pulchritudinem affirmare. Sic enim neq; ſcientiæ/neq; uoces quæ colore & figura carent neq; colores & lumina: quæ certam nullam figuram habent amore digna iudicarentur. Præterea cuiuſque cupiditas eo habito: quod uolebat/expletur. Nempe fames & ſitis/cibo potuq; ſedantur. amor nullo impletur aſpectu corporis uel amplexu. Nullã igitur naturã corporis ardet pulchritudinẽ certe ſectatur. Quo fit ut ea corporeũ aliquid eſſe nõ poſſit. Ex oĩbus iis colligitur eos qui amore accẽſi pulchritudinẽ ſitiunt. Si modo uelint liquore hoc hauſto ardentiſſimã ſitim extinguere alibi quã in materiæ fluuio/aut quãtitatis/aut figuræ/aut coloꝶ quorũlibet riuulis dulciſſimũ pulchitudinis huius humorẽ/quo ſitis eoꝶ accenditur quærere oportere. Quo uos tandẽ miſeri uertetis amantes! Quis ueſtri cordis flãmas accendat acerrimas! Quis tñ ſedabit incendium! hoc opus. hic labor. Dicam protinus. Sed attendite.

¶ Pulchritudo eſt ſplendor diuini uultus. Cap. IIII.

d Iuina poteſtas oĩa ſupeminẽs ſtatim a ſe natis angelis/atq; animis ſuũ illũ radiũ/in quo fœcunda uis ineſt oĩum creandoꝶ: tanq̃ filiis clementer infundit. Hic in eis utpote ſibi propinquioribus totius mundi diſpoſitionẽ: & ordinẽ multo pingit exactius/q̃ in mundi materia. Quãobrẽ hæc mũdi pictura: quã cernimus uniuerſa in angelis & aĩs lucet expſſior. In illis.n. ſpere cuiuſq; figura ſolis/lunæ/& ſyderũ/reliquoꝶ elementoꝶ/quoq; lapidũ/arboꝶ/aĩaliũ/ſingulorũ picturæ hmõi in angelis exemplaria & ideæ. In animis rõnes/& notiones. In orbis materia: formæ atq; imagines a Platonicis nominantur. Clare quidem in orbe. Clariores in animo. In angeli mente clariſſimæ. Vnus igitur dei uultus tribus deinceps per ordinem poſitis lucet in ſpeculis. Angelo. Animo. Corpore. mundi. In illo tanquam propinquiore clariſſime. In hoc remotiore obſcurius. In hoc remotiſſimo ſi ad cætera compares obſcuriſſime. Proinde ſancta mens angeli nullo ĩpedita corporis miniſterio in ſeipſam reflectitur: Vbi dei uultum illum ſinu ſuo inſculptum introſpicit. Inſpectum illico admiratur. Auidiſſime illi ſemper inhæret. Vultus illius diuini gratiã pulchritudinẽ dicimus. Auiditatẽ angeli dei uultui penitus inherentẽ uocamus amorem. O utinam nobis idem contingeret. Sed enim animus noſter ea conditione genitus ut terreno corporæ circundetur

 157

cundetur ad officium generandi declinat. Qua inclinatione grauatus theſaurum penetralibus ſu/
is abſconditum negligit. Deinde terreno corpore inuolutus diutiſſime ſeruit corporis uſui/ad hoc
opus ſenſum quidem ſemper/rationem quoque diutius quam decet accommodat. Hic efficitur/
ut diuini uultus illius candorem in ſe perpetuo enitentem/non prius animaduertat: quam adulto
iam corpore/& ratione expergefacta dei uultum in dei machina refulgentem: & oculis manifeſtũ
cogitatione conſideret. Qua quidem conſideratione prouehitur ad eum/qui intus emicat intuen
dum. Quoniam uero parentis uultus gratus eſt filiis/neceſſe eſt animis dei patris uultum eſſe gra
tiſſimum. Vultus huius/ut idem ſæpius repetam/nitor/& gratia/ſiue in angelo/ ſiue in animo/ ſiue
in mundi materia pulchritudo uniuerſalis eſt appellanda. Impetuſq; ad illam uniuerſalis dicẽdus
eſt amor. Vbique incorpoream eſſe hanc pulchritudinem non ambigimus. In angelo enim/& ani
mo eam corpus aliquod non eſſe nemini dubium. In corporibus etiam eam eſſe incorporalem/&
ſupra monſtrauimus/& ad præſens ex eo potiſſimum intelligimus: quod oculus nil aliud/niſi ſolis
aſpicit lumen. Figuræ nãq;/& colores corporum nunquam niſi lumine illuſtrata perſpiciũtur/neq;
ipſa cum materia ſua ad oculos ueniunt. Neceſſariũ tamen eſſe uidetur ea in oculis eſſe/ ut ab ocu
lis uideantur. Vnum itaq; ſolis lumen corporum omnium/ab eo illuſtratorum coloribus figuriſq;
depictum ſeſe oculis offert. Sic affectum lumen oculi ſuo quodam radio adiuuante percipiũt per
ceptum ipſum/& quæ in eo ſunt omnia uident. Quare totus hic mundi/qui conſpicitur ordo/non
eo modo quo in materia corporum. Sed quo in luce oculis infuſa eſt/cernitur. In ea luce cum a ma
teria ſecretus ſit/neceſſario eſt corporis expers. Quod ex hoc etiam euidenter apparet/quod lumẽ
ipſum corpus eſſe non poteſt/cum momento ab oriente in occidens totum ferme impleat orbem
Aeris/& aquæ corpus ſine ulla offenſione undiq; penetret/ ſordibuſq; in mixtum nuſq; inficiatur.
Hæc uero corporum naturæ nullo modo conueniunt. Corpus ſiquidem non momento mouetur/
ſed tempore. Neq; alterũ abſq; ſui/uel alterius/aut utriuſq; offenſione penetrat alterũ. Ac duo in
uicem corpora mixta mutua ſe contagione inficiunt. Quod in aquæ/& uini/Ignis/& Terræ confu
ſione conſpicimus. Cum igitur ſolis lumen incorporeum ſit/quicquid ſuſcipit/naturæ ſuæ ſuſcipit
modo. Propterea colores/& figuras corporum modo ſuſcipit ſpiritali. Eodemq; pacto ipſum ab
oculis ſuſceptum inſpicitur/quo factum eſt/ut totus hic mundi decor/qui tertius eſt dei uultus per
incorporeã ſolis lucẽ incorporeũ ſeſe oculis offerat.

¶ Quomodo naſcitur amor/& odiũ quodue pulchritudo eſt incorporea. Cap. V.

X his omnibus ſequitur/ut omnis diuini uultus gratia: quæ uniuerſalis dicitur pulchritu
e do. Non in angelo ſolum/& animo incorporea ſit. Sed in aſpectu etiam oculorum. Neque
faciem hanc ſimul totam ſolũmodo. Verumetiam partes eius admiratione cõmoti diligi
mus. Vbi particularis amor ad particularẽ pulchritudinem naſcitur. Sic & ad hominem aliquem
ordinis mundani mẽbrum afficimur. Præſertim cũ in illo perſpicue diuini decoris ſcintilla reful
get. Affectus huiuſmodi duabus ex cauſis naſcitur. Tum quia paterni uultus nobis placet imago.
Tum etiam quia hominis apte compoſiti ſpecies: & figura cum ea humani generis ratione: quam
animus noſter ab omniũ auctore ſuſcipit: & retinet aptiſſime congruit. Vnde hominis exterioris
imago p ſenſus accepta: tranſienſq; in animũ ſi hominis figuræ: quã poſſidet animus diſſonat eue
ſtigio diſplicet: & odio tanquã deformis habetur. Si conſonat: illico placet: & tanquã formoſa dili
gitur. Quo fit: ut nonnulli nobis obuii continuo placeant: uel diſpliceant: noſq; affectus huiuſmo
di cauſam neſciamus. Quippe cũ animus corporis miniſterio impeditus intimas illas ſui formas
nequaquã reſpiciat. Verũ naturali: & occulta quadã incongruitate: uel congruitate fit: ut forma rei
exterior imagine ſua eiuſdẽ rei forma in aĩo pictã pulſans diſſonet: aut conſonet: atq; occulta hac of
fenſione: uel blanditie motus aĩus: rẽ ipſam: aut oderit: aut amet. Integrã ſane creandi hoĩs confi
guratione uis illa diuina: in angelo aĩoq; ingenuit. In mundi uero materia: utpote ab illo opifice re
motiſſima hoĩs conſtitutio: ab integra illa ſui figura degenerat. In materia tñ melius affecta ſimili
or. In alia diſſimilior prouenit. Quæ ſimilior prouenit/ut dei ui/angeliq; ideæ/ſic animi ratiõi qua
drat/& congruit. Animus hanc probat congruitatẽ. In ipſa profecto congruitate pulchritudo. In
ea probatione amoris conſiſtit affectus. Quoniã uero idea/& ratio ſunt a materia corporis aliena/
hoĩs cõſtitutio illis non ex materia/uel quantitate ſed ex aliquo potius ĩcorporeo ſimilis iudicatur/
ut ſimilis illis cõgruit. Vt congruit pulchra eſt. Iccirco diuerſa ſunt corpus/& pulchritudo. Quod
ſiquis quæſierit quonam pacto corporis forma/animæ/mentiſq;/formæ/& rationi ſimilis eẽ queat.
Is oro conſideret ędificium architecti. Principio architectus ędificii rationem/& quaſi ideam ani
mo concipit. Deinde qualem excogitauit domum/talem pro uiribus fabricat. Quis neget domũ
corpus exiſtere/eamq; ideæ artificiis incorporeæ. Ad cuius ſimilitudinem effecta eſt: eſſe perſimi
lem? Porro propter incorporalem/& ordinem quendam/potius quam propter materiam eſt ar
chitecto ſimilis iudicanda. Age igitur materiam ſubtrahe ſi potes/ potes autem cogitatione ſub
trahere/ordinem uero relinque. Nil tibi reſtabit corporis/nihil materiæ. Immo uero idem erit

penitus/qui ab opifice prouenit ordo/& qui remanet in opifice. Idē in quouis hoīs corpore facias. Reperies illius formā animi rōni quadrātē/ſimplicē eſſe/materiaeq; expertē.

¶Quot requirunt/ut res pulchra ſit/& quod pulchritudo eſt ſpiritale donū. Cap. VI.

q Vid tādem eſt corporis pulchritudo? Actus uiuacitas:& gratia quędam ideæ ſuæ influxu in ipſo refulgens. Fulgor huiuſmodi in materiam non priuſq̄ aptiſſime ſit pręparata deſcēdit. His uero tribus, Ordine/modo/ſpecie/cōſtat uiuentis corporis præparatio. Ordo partium interualla. Modus/quātitatē. Species/liniamenta/coloreq; ſignificat. In primis enim oportet ut membra quæq; corporis naturalem ſitum habeant. Suo aures loco ſint oculiq;/& nares/& cætera/ac paribus interuallis/oculi/naſo ſint proximi/paribus item aures utræq; diſtēt ab oculis. Neq; hæc interuallorum ad ordinem pertinens parilitas ſufficit/niſi partiū modus accedat/ qui mediocrem debita totius corporis proportione ſeruata/mēbris ſingulis tribuat magnitudinem. Vt naſi tres in longum diſpoſiti uultus unius impleant longitudinem. Aurium utrarūq; ſemicirculi una coniuncti oris aperti circulum faciant. Idem quoq; coniunctio ſuperciliorum efficiat: longitudo naſi/longitudinem labii compleant auriſq; ſimiliter. Gemini oculorum orbes unum ęquent oris hiatum. Capita octo proceritatem corporis comprehendant. Eandem quoq; monſtret brachiorū in latus extenſio/crurumq; ſimiliter atq; pedum. Neceſſariam præterea ſpeciem ducimus/ut linearum attractus artificioſi/rugæq;/& oculorū ſplendor/ordinem illum modumq; partium decorent. Atqui tria hæc licet in materia ſint/pars ulla corporis eſſe nō poſſunt/ordo mēbrorū/mēbrū q̄dē eſt nullū. Ordo enī mēbris oībus īeſt. Nullū uero mēbrū ī mēbris oībus reperit. Accedit quod ordo nihil eſt aliud q̄ decens partium interuallum. Interuallum uero quid aliud dicemus q̄ diſtantiam partium? Diſtantia deniq;/aut nihil eſt/& uacuū prorſus inane/aut tractus aliquis linearū. Lineas autem quæ latitudine profunditateq; carent/quæ corpori neceſſaria ſunt/quis corpora dixerit? Modus itē non quantitas. Sed terminus quantitatis. Termini uero ſuperficies ſunt lineæq;/& puncta/quæ cum profunditatis craſſitudine careant corpora non putantur. Speciem quoq; ī luminum umbrarum. Linearum iocunda concordia non in materia collocamus. Ex his omnibus patet pulchritudinem uſq; adeo eſſe a mole corporis alienam/ut nunq̄ ipſi materiæ ſe cōmunicet/niſi tribus illis incorporalibus preparationibus/quas narrauimus/ſit affecta. Harum uero fundamentum eſt elementorum quattuor temperata complexio/ut corpus noſtrum cœlo/cuius eſt temperata ſubſtantia/ſit ſimillimū/neq; aliquo humorum exceſſu ab animi formatiōe deſciſcat. Sic enim/& cœleſtis fulgor facile lucebit in corpore cœlo perſimili/& forma hoīs illa perfecta quam habet animus impacatam obedientemq; materiam/reſultabit expreſſior. Ad pulchritudinem præterea ſuam accipiēdam/ uoces ferme ſimiliter diſponuntur. Ordo nāq; illarum eſt a graui uoce ad octauā aſcēſus atq; inde deſcenſus. Modus debita per tertias/quartas/& quintas/& ſextas uoces: tonos itē & ſemitonos progreſſio. Species canora clare uocis intenſio. His utiq; tribus ceu quibuſdam elemētis corpora ex membris multis compoſita/& arbores/& animalia/ac uocum plurium congregatio ad ſuſcipiendam pulchritudinem diſponuntur. Corpora uero ſimpliciora/ut elemēta quattuor. Lapides/& metalla. Itemq; uoces ſingulæ interiori quadam naturæ ſuæ temperie fœcunditate/& claritate/ad eandem ſufficienter aptantur. Animus autem eo potiſſimum ad illam eſt natura ſua accommodatus/quod/& ſpiritus eſt/& quaſi ſpeculum deo proximum. In quo quemadmodū in ſuperioribus diximus diuini uultus elucet imago. Igitur quemadmodum auro/ut appareat ſpecioſum nihil prorſus addendum. Sed terræ ſordes ſi quæ inhæſerint ſecernendæ. Ita nullis adiunctionibus indiget animus/ut formoſus appareat. Sed deponenda corporis cura/& ſolicitudo tam anxia/cupiditatis/& timoris perturbatio depellenda. Cōfeſtim naturalis animi ſpecies emicabit. Cæterum ne longius digrediatur oratio ex ſupradictis breuiter concludamus/pulchritudinē eſſe gratiā quandā uiuacē/& ſpiritalem dei radio/illuſtrante angelo primū infuſam. Inde/& animis hominū/corporūq; figuris/& uocibus/quæ per rationē/uiſum/auditū/animos noſtros mouet/atq; delectat/delectando rapit: rapiendo ardenti inflāmat amore.

¶De amoris pictura. Cap. VII.

a Gatho uero poeta ueterum poetarum more deum iſtum humana ueſtit imagine/pingitq; ipſum hominum inſtar formoſum. Iuuenem/tenerum/flexibilē/ſiue agilem: apte compoſitum atq; nitidum. Quorſum hæc? præparationes hæ quidem ſunt ad formoſam indolem potius q̄ formoſitas. Nam ex quinq; his partibus tres primæ complexionem corporis temperatam/quod primum eſt fundamentū ſignificant/duæ reliquæ ordinē/modū & ſpeciē indicant. Phyſici tēperatæ corporationis inditiū tenere carnis lenē/& firmā ęqualitatē demonſtrauere. Vbi calor excedit nimiū aridū/& hirſutū corpus. Vbi frigus rigidū. Vbi ſiccitas/durū/& aſperū. Vbi humiditas/fluxū/lapſum/inęquale/contortū. Æqualis igit/& firma corporis teneritudo/affectionē eius indicat in quattuor humoribus moderatā. Hāc ob cām Agatho. Mollē delicatū/& tenerum appellauit: cur iuuenem? Quia non ſolum naturæ/ſed ætatis etiam beneficio temperies

peries hæc habetur. Temporis enim diuturnitate partibus humorum ſubtilioribus reſolutis par tes reſtant admodum craſſiores igneq;/& aere exhalatio aque/& terræ regnat exceſſus. At cur agi lem/& flexibilem. Vt aptum ad motus oẽs promptumq; intelligas/ne forte putes cum mollem di ceret/aquæ mollitiem muliebrem languidam/& ineptam dicere uoluiſſe. Ea ſiquidem eſt mode rata complexioni contraria/poſt hæc adiecit. Apte compoſitum: ideſt ordine/& modo partiũ ho neſtiſſime figuratum. Adiecit/& nitidum: ideſt ſuaui colorum ſpecie refulgentem: præparationi bus his præpoſitis/quod reliquum erat reticuit Agatho. Noſtrum eſt enim poſt hæc aduentũ gra tiæ ſubintelligere. Hæ quinq; partes in hoĩs figura ita/ut diximus. In amoris autem potentia aliter intelligendæ uidentur. Eius enim uim/& qualitatem oſtẽdũt. Iuuenis ideo dicitur/quia iuuenes/ut plurimum amore irretiuntur/eiuſq; inſidiis irretiti ætatem appetũt iuuenilem. Mollis/ quia mitia ingenia facilius capiuntur/& qui capti ſunt licet ante feroces manſueti redduntur. Agilis/& flexibi lis: quia/& influit clam: & ſimiliter effluit. Cõcinnus atq; compoſitus. Quoniã formoſa/& ordina ta deſiderat/fugitq; cõtraria. Nitidus: quoniam in florida/& nitente ętate hominis aſpirat ĩgenio/ & florida cõcupiſcit. Hæc quoniã copioſiſſime exequitur Agatho breuiter pſtrinxiſſe ſufficiat.

¶De amoris uirtute. Cap. VIII.

e A etiam/quæ de quattuor uirtutibus ab Agathone dicuntur ad amoris bonitatem ſignifi candam/ſic accipienda ſunt/ut iuſtus. Ideo affirmetur/quia ubi integer/ac uetus eſt amor/ ibi eſt beneuolentiæ uiciſſitudo/quæ nullã admittit contumeliã/uel iniuriam: huius charita tis tãta uis eſt/ut ea ſola humanũ genus tranq̃lla poſſit in pace ſeruare. Quod neq; prudentia/neq; fortitudo/neq; uis armorum/legum/& ęloquentiæ ſine beneuolentia poteſt efficere: uocat præ terea. Temperatum/quia turpes domat cupiditates. Amor enim cum pulchritudinẽ quærat/quę in ordine quodam/temperantiaq; conſiſtit/uiles/& immoderatas concupiſcentias aſpernat/a tur pibus geſtibus ſemper abhorret. Quod a prĩcipio ſatis ab heroe audiuiſtis. Atq; ubi huius regnat affectus: omnes cupiditates aliæ contẽnuntur. Subiunxit. Fortiſſimũ. Quid enim audacia fortius? Quis item audentius q̃ amator pro amato pugnat? Diis aliis: ideſt planetis aliis/ mars fortitudine præſtat/quia fortiores hoĩes efficit. Venus hunc domat. Quando enim mars in angulis cœli/uel ſe cunda natiuitatis domo/uel octaua conſtitutus naſcenti mala portendit Venus ſæpe coniũctione ſua/uel oppoſitione/uel receptione: aut aſpectu ſextili: aut trino/martis/ut ita dicamus/cõpeſcit malignitatem. Rurſus qñ mars in hortu hoĩs dñatur/magnitudinem animi iracundiamq; largit. Si proxime Venus acceſſerit/uirtutem illam magni animi a Marte data non impedit. Sed uitiũ ira cundiæ reprimit. Vbi clemẽtiorem facere martem/& domare uidetur. Mars autem Venerẽ nunq̃ domat. Illa ſiquidem ſi uitæ dux fuerit amoris præſtat affectum. Si mars proximi duxerit ſuo calo re Veneris impetum/reddit ardentiorem ita/ut ſi naſcente aliquo Mars ĩ Veneris domo/libra/uel tauro fuerit propter martis præſentiam qui tunc natus eſt/acerrimis uratur amoribus. Mars iteq; ſequitur Venerem. Venus Martẽ non ſequitur/quoniam audacia amoris pediſſequa eſt/non amor audaciæ. Non enim ex eo quod audaces ſunt amore homines illaqueãtur. Sed ex eo plærũq; quod amor ſaucii ſunt/audaciſſimi fiunt ad quæq; pericula propter amatum ĩtrepide ſubeunda. Deniq; fortitudinis eius oĩbus excellentis euidentiſſimum illud eſt argumentum/quod amori omnia pa rent/ille nulli. ¶Nẽpe cœleſtes amant/& animalia/& corpora oĩa. Fortes item/& ſapientes. Diui tes uiri regeſq; maximi colla ſubeunt amoris imperio. Amor autem nullis iſtorum ſubiicitur. Ne q; enim diuitum munera amorem emunt/neq; potentum minæ uiolentiæq;/ut amemus / uel deſi ſtamus amare nos cogere poſſunt. Amor enim liber eſt/ac ſua ſponte in libera oritur uolũtate/quã neq; deus etiam coget/qui ab initio liberam fore decreuit. Quo fit/ut amor: q uim omnibus ĩfert/ omnium effugiat uiolentiam. Huius tanta libertas eſt/ut cætere animi affectiones/uel artes/ opera tioneſq; premium aliquod/ut plurimum a ſe diuerſum exoptent. Amor ſeipſo tanq̃ ſuiipſius præ mio ſit contentus/quaſi nõ ſit premium aliud præter amorem quod amore ſit dignum. Nam qui amat/amorem amat præcipue. Id enim uult ab amato potiſſimum/ut uiciſſim amet amantem. Eſt etiam ſapientiſſimus. Qua ratione amor rerum oĩum creator ſit atq; ſeruator/& artium ſingularũ magiſter/& dominus ſatis in Eryximachi oratione arbitror diſputatum. In quibus ſapientia amo ris oſtenditur. Ex omnibus his concluditur amorem iccirco/ & beatiſſimum eſſe/quia pulcherri mum ſit/& optimus/eſſe uero pulcherrimum ex eo conſtat/quia pulcherrimis tãq̃ ſui ſimilibus de lectatur. Optimum quoq; propterea/quod optimos facit amantes. Optimum uero eſſe illum ne ceſſe eſt/qui alios optimos efficit.

¶De donis amoris. Cap. IX.

q Vid amor ſit ex noſtra illa diſcurſiõe apparuit. Qualis ſit/ex uerbis ſupioribus Agathõis. Quę mũera largiat/facile ex dictis dr. Eſt enĩ amor alter ſimplex. Mutu⁹ alter. Simplex ille quẽcũq; cõprehẽderit prudentẽ reddit ad prouidendũ. Acutũ ad diſſerendum. Facũdum ad elo quendum. Ad res gerendas magnanimum. Ad iocos facetum. Ad ludos promptum. Ad ſeria

quæq; fortiſſimum. Mutuus periculis pulſis ſecuritatem: ſubmota diſſenſione concordiam. Vitata miſeria præſtat felicitatem. Vbi enim mutua charitas. Ibi nullæ inſidiæ. Ibi cõmunia omnia. Ibi lites/& furta/homicidia ceſſant: & ꝑlia. Tranquillitatem huiuſmodi nõ aĩalibus ſolũ: ſed cœlis etiã/elementiſq; ab amorẽ mutuo tribui. Et hic tangit Agatho/& ſupra in Eryximachi oratiõe diffuſius eſt offenſum. In oratiõis huius calce dr̃ amor cantu ſuo mentes deoꝝ hominũq; mulcere. Q d' plane ĩtelliget qſqs meminerit ĩ ſuperioribus demõſtratũ fuiſſe amorẽ ĩ oĩbus eẽ/atq; ad oĩa porrigi.

¶ Amor cæteris diis/& antiquior eſt/& iunior. Cap. X.

s Ed anteq̃ finẽ faciã optimi uiri. Tres pro ingenii uiribus quæſtiones: quæ in Agathonis diſputatiõe ſuboriunt̃ abſoluã. Primo enim querit̃ cur Phædrus: ſeniorem Saturno/& Ioue amorẽ Agatho uero dixerit iuniorẽ. Secundo quid apud Platonẽ regnũ neceſſitatis ſignificet. Quid amoris imperium. Tertio q dii: quas artes regnante amore repererint. Pater oĩum deus mẽtes illas ſui miniſtras quæ Saturnũ Iouẽ/cæteroſq; planetas mouẽt amore quodã ſui ſeminis ꝓpagandi: & benignitate ꝓuidentiæ genuit. Mentes iterũ e ueſtigio natæ parentẽ ſuũ recognitum diligunt. Amorẽ illũ quo creant̃ cœleſtes/ſeniorẽ illis. Eũ uero quo creatori ſuo afficiunt̃/dicimus iuniorẽ. Præterea Saturni planetæ/& aliorũ ideas angelica mens a patre ſuo non prius acceperit q̃ ad eius faciem amore ingenito flecteret̃. Ea rurſus poſtq̃ illos accepit flagrantius parentis munus amauit. Sic ergo angeli illius in deum dilectio: partim antiquior eſt ideis: quę dii dicũtur. Partim etiam iunior. Igit̃ amor principium eſt/& finis. deorũ/primus atq; nouiſſimus.

¶ Amor ante neceſſitatem regnat. Cap. XI.

v Erum/ut quęſtio ſecũda ſoluat̃ hic ante neceſſitatẽ ideo regnare dicendus: quoniã diuinus amor oĩbus ex ſe natis dedit originẽ. In quo nulla neceſſitatis uiolentia ponitur. Nam cum nihil ſupra ſe habeat nõ coactus/ſed ſponte quodlibet opatur. Mens aũt quæ illũ ſequit̃ ferente illo neceſſario pululat. Ille igit̃ amore ꝓducit hæc neceſſitata producitur. Ibi amoris hic neceſſitatis incipit dñatio. Hæc licet a ſumma dei bonitate naſcat̃. Ideoq; fit bona tñ quia extra deum ꝓceſſit/neceſſario ab infinita parentis perfectiõe degenerat. Nũq̃ enim effectus/totã ſuſcipit cauſę bonitatẽ. In hac utiq; neceſſaria effectus. Tũ ꝓceſſione/tum etiam degeneratione neceſſitatis conſiſtit imperium ſed enim mens ueſtigio genita ſuũ/ut diximus diligit auctorẽ: ubi regnum reſurgit amoris. Nã & illa amore in deum erigit̃: & deus amore eam ad ſe cõuerſam illuminat. Verum hic rurſus neceſſitatis potentia ſurrepit. Quippe cũ lumen illud a deo deſcendens nõ tanta claritate recipiatur a mente natura ſua obſcura/quãta a deo tribuit̃. Cogit̃ enim ꝑ nature ſuæ capacitate recipere. Ideo uiolẽtia naturẽ ſuſcipiẽtis fit lumẽ obſcuri⁹: huic neceſſitati amoris ſuccedit iterũ prĩcipatus. Illa ſiqdẽ prĩo hoc dei fulgore accenſa/ardẽtius in eũ reflectit̃/& hac re q̃ſi ſcintilla luminis iſtigata totã expetit lumĩs plenitudinẽ. Hic & deus ꝓuidẽtiæ ſuæ bẽignitate ultra primũ illud naturale lumen diuinũ quoq; largit̃. Atq; ita ſibi inuicẽ alterne ſuccedit amoris neceſſitatiſq; potentia. Quæ quidem ſucceſſio in diuinis/nature origine fit. In aliis temporis ĩteruallis. Ita tñ/ut amor primus ſit oĩum atq; nouiſſimus. De aĩo quoq;/& cæteris/quæ a deo fiunt/quo ad duo hæc imperia ſimiliter iudicandũ. Iccirco ſi abſolute loquamur/antiquius eſt amoris q̃ neceſſitatis imperium. Cũ in deo illius huius in rebus creatis ꝑtãs incipiat. Si de rebus a deo creatis intelligamus neceſſitatis tyrãnius regnũ antecedit amoris. Cum res ipſæ prius neceſſitate ꝓcedant atq; degenerent procedendo q̃ ad patrem ſuũ amore ſe uertãt. Duo hæc imperia. Duobus hymnis cecinit Orpheus. Neceſſitatis imperiũ ita in noctis hymno. Tribus fatis impas/& generas oĩa diuine Orpheus duo regna poſuit. Et ea inuicem compauit/ꝓpoſuitq; amorẽ neceſſitati cũ dixit illum tribus fatis in quibus conſiſtit neceſſitas imperare.

¶ Quo pacto regnãte neceſſitate Saturn⁹ caſtrauit cœliũ. Iuppiter uero ligauit Saturnũ. Ca. XII.

q Vo autem pacto dominante neceſſitate ſequentes dii parentes ſuos aut caſtrare aut ligare hic ab Agathone dicantur/ex dictis facile intelligimus. Non enim hæc ita accipienda ſunt ut mens angeli deum ipſum. Sed munus ſibi a deo tributum in ſeipſa diuidat/& diſcerpat. Satis pauloante moſtrauimus munera dei in recipiente ſpiritu neceſſario a ſumma dei perfectione decidere. Quo fit/ut fecunditas illa naturæ in deo quidem integra. Sed in angelo cõmunita/& quodãmodo mutilata merito caſtrata fuiſſe dicatur. Quod quidem regnante neceſſitate cõtingere dicitur/qa neq; dantis/neq; accipientis uoluntatem. Sed ea neceſſitate/qua effectus cauſæ ſuæ ęquari non poteſt/neceſſario accidit. Sic enim Saturnus. i. angelus Cœlium. i. ſummum deum caſtrare uidetur Iuppiter quoq; ideſt anima mundi ligare Saturnum ideſt uim ab angelo acceptam in ſeipſo naturæ ſuæ defectu anguſtioribus limitibus coarctare. Amplior enim eſt illius/q̃ huius potentia. Ideo potentia/quæ in illo expedita propter amplitudinem/& ſoluta. In hoc ꝑpter anguſtiam ligata iam/& coarctata cenſetur/obmitto quod aſtrologi opinantur. Planetæ Saturni malignitatẽ Iouis coniunctione/uel receptiõe/uel oppoſitiõe/aut aſpectu ſextili aut trino ſæpiſſime coherceri. Sed de his hactenus ad queſtionem tertiam deſcendamus.

¶ Qui dii

¶Qui dii/quas artes hominibus largiantur. Cap. XIII.

a Rtes a diis pp amorē humano generi traditas Agathō arbitrat̄. Regnandi ab Ioue. Sagit tandi. Diuinandi. Medēdi artē ab Apolline. Fabricā ærariā a Vulcano. Texendi artificiū a Minerua A muſis deniq; muſicā. Duodecim Zodiaci ſignis numina pręſunt duodecim. Arieti Pallas Tauro Venus Appollo Geminis Cancro Mercurius Leoni Iupiter Virgini Ceres Libræ Vulcanus Scorpio Mars Diana Sagittario Veſta Capricorno Aq̄rio Iuno Piſcibus uero Neptūnus. Ab hiis artes oēs generi noſtro tradunt̄. Signa illa in corpus. Numina quæ illis præſunt in aīam uires ſuas ad ſingulas artes infundūt. Ita Iuppiter p Leonē hoīem ad gubernationē deorum/& hoīum.i. ad res/tā diuinas q̄ hūmanas p̄clare gerēdas reddit aptiſſimū. Appollo p geminos uaticiniū medicinā/& arcus īduſtriā exibet Pallas p Arietē texēdi peritiā. Vulcanus p Librā ærariā fabricā/& artes reliquas alii. Quia uero ꝓuidētiæ benignitate ſua nobis munera magnifice largiunt̄ amore īſtigāte dicimus elargiri. Præterea uelociſſima illa/& ordinatiſſima cœlorū cōuerſiōe muſicā naſci cōſonantiā arbitramur/atq; orto circulorū motibus tonos octo. Ex cūctis aūt nonū q̄ndam ꝓduci concentū. Nouē itaq; cœloꝝ ſonos a muſica cōcordia/muſas nouē cognominamus. Huius muſicę rōnes nr̄ olim donat⁹ ē aīus. Cui enī ē origo cœleſtis/merito cœleſtis īnata dicit̄ harmonia. Q uā dei de uariis inſtrumētis/& cātibus īmitant̄. Idq; munus ſimiliter diuinæ ꝓuidētię nobis eſt amore cōceſſum. Hūc ergo nos uiri clariſſimi deū/quia pulcherrimus eſt amemus quia optimus imitemur. Q uia beatiſſimus ueneremur/ut ſua nobis clementia/& largitate concedat/pulchritudinis/bonitatis/beatitudinis ſuæ poſſeſſionem.

¶Introductio ad diſputationem de amore. Oratio Sexta. Cap. I.

Actenus Carolus Marſupinus Thōmas aūt Bencius Socratis diligēs imitator ad ſocraticorū uerborū cōmētationē libēti aīo/& hilari uultu ſe cōtulit Socrates inq̄t noſter Græcoꝝ

h oīum ſapientiſſimus oraculo Apollinis iudicatus amādi artē præcæteris ꝓfiteri ſolebat/q̄ ſi ob artis huius pitiā potiſſimū/& Socrates/& alius quis eēt ſapiētiſſimus iudicand⁹ Artē huiuſmodi nō ab A naxagora. Damōe. Archelao phyſicis/nō a Prodico Chio/& Aſpaſia rhetorice ꝓfeſſoribus. Nō a Como muſico/a qb⁹ multa didicerat. Sed a Diotima fatidica muliere diuino afflata ſpū ſe accępiſſe dicebat. Mea q̄dē ſnīa/ut oñderet ſola diuinitatis inſpiratiōe/q̄d uera pulchritudo ſit; q̄d legittimus amor/qua rōne amādū/homines intelligere poſſe. Tāta ē amatoriæ facultatis potentia. Tāta ſublimitas. Ergo ꝓcul ab his cœleſtib⁹ epulis abeſte/ꝓcul ī quā abeſte ꝓphani/q terrenis obruti ſordibus/& Bacho Priapoq; prorſus emancipati/amorē cœleſte munus/in terra porcorum ritu cœnūq; proſternitis. Vos aūt cōuiuæ caſtiſſimi/& alii oēs Dianę/& palladi cōſecrati/ qui animi puriſſimi libertate/perpetuoq; mentis gaudio exultatis adeſte feliciter/diuinaq; myſteria Socrati a Diotima reuelata diligenter audite. Sed antequā Diotimā audiatis ſoluēda eſt controuērſia q̄dā inter eos q de amore in ſuperioribus tractauerūt/& eos:q tractaturi ſunt orta. Sup̄iores nāq; amorem pulchrū/bonū beatū/deū uocauerūt Socrates/& Diotima negāt/atq; illū īter pulchrū & turpe bonū/& malū beatū/& miſerū/deū/& hoīem mediū collocāt. Nos utraq; ſnīam licet alia rōne uerā exiſtimamus.

¶Amor ē medi⁹ īter pulchritudinē/& cupidinē atq; īter deū/& hoīem. Cap. II.

Erro magnes lapis ſuā q̄ndā īſerit qualitatē:q̄ ferꝛ magneti factū pſimile ad hūc lapidē īcli

f nat̄. Incliatio huiuſmōi ꝓut a lapide orta/uergit ī lapidē. Lapidea certe iclīatio dr̄/ꝓut ī ferro ē/& ferrea ē pariter/& lapidea Eſt.n.īferri mā ñ pura illa q̄dē. Sed p q̄litatē lapidis iā for/mata. Ideo utriuſq; retinet ꝓprietatē. Ignis ēt/ut loq̄mur aptius q̄litate ſua.i.calore linū accēdit. Linū caloris q̄litate ſuſpēſū ad ſupernā ignis euolat regionē. Volatū huiuſmōi ꝓut ab igne excit⁹ uergit ad ignē/igneū plane cognominam⁹/ꝓut ī lino ē nō mero q̄dē. Sed iā ignito ab utriuſq; tā lini q̄ igni natura/lineū ęque ac igneū dicimus Figura hoīs ſæpenumero pp bonitatē interiorē feliciter a deo cōceſſam/aſpectu pulcherrimā/ſplēdoris ſui radiū p oculos intuentiū tranſfundit in animum. Hac utiq; ſcintilla tāq̄ hamo quodā tractus aīus ꝓperat ad trahētem. Hūc nos tractū qui/& amorē q̄m a pulchro bono/felici dependēs ī idē reflectit̄ pulchrū/bonū/beatū/deū Agathonis cœterorūq; ſuperiorū ſententia nominare non dubitamus. Quoniam uero in animo eſt per radii illius pulchri preſentiam iam accenſo affectum inter pulchrum/& non pulchrum medium cogimur nominare. Quādo quidē aīus/qui nullā adhuc pulchræ rei ſuſcipit imaginē/rē illā tāquā īcognitā nōdum amat. Et qui totam poſſidet pulchritudinem amoris ſtimulis non uexatur. Quis enim/quæ habet affectat! Reſtat/ut tunc ardenti flagret amore:quādo ſpecioſum aliquod rei pulchræ ſimulachrū nactus ea prægustatione ad plenam poſſeſſionem pulchritudinis inſtingatur. Cum igitur amantis animus rem ipſam pulchram partim habeat quidem/partim uero non habeat/non iniuria partim pulcher eſt/partim nō pulcher. Atq; ita amorem ex huiuſmodi mixtione medium quēdam affectū eſſe uolumus/inter pulchrum/& non pulchrum utriuſq; participem. Ob hanc utiq; rationem Diotima/ut ad eam iam ueniamus amorem dæmonem appellauit. Quia ſicut dæmones inter cœleſtia/& terrena ſunt medii. Sic amor inter informitatem & formā mediū obtinet. Mediā hanc eius

regionẽ inter informẽ formoſamq; naturã Ioãnes in prima/& ſecũda eius oratione ſatis aperuit.

¶De ſperarum animis & Demonibus. Cap. III.

S Ed quomodo mediã plagã cælũ inter/& terrã demones hĩtẽt/ex uerbis Diotimæ ĩ cõuiuio Socratis in Phædro/atq; in Philebo Athenienſis hoſpitis in legibus:& epinomi. Ita cognoſcite:uniuerſam huius mundi machinã aĩa quadã regi:atq; moueri Plato exiſtimat. Siqdẽ mũdi corpus totũ quoddã corpus eſt/ex totis quattuor elemẽtis cõpoſitũ/cuius particulæ ſunt oĩum aĩantiũ corpora. Nã aĩalis cuiuſq; corpuſculũ mũdãi corporis particula eſt. Neq; ex toto ignis/aeris/aquæ/terræ/elemẽto. Sed horũ elementorũ partibus qbuſdã cõponitur. Q uãto igiẽ totũ parte pfectius eſt. Tãto mũdi corpus pfectius eſt ſingulorũ animantiũ corpore. Abſurdũ eſſet imperfectũ quidẽ corpus habere aĩam/pfectũ uero/neq; habere aĩam/neq; uiuere. Q uis enim adeo mẽtecaptus eſt/ut partẽ uiuere dicat totũ neget? Viuit igiẽ totũ mũdi corpus. Cũ aĩaliũ corpora quę partes illius ſunt uiuãt. Vnã eẽ oportet totius aĩam/ſicut & una ẽ materia/una cõſtructio. Cũ ergo duodecĩ ſint mũdi ſpæræ:ut Platoni placet. Octo cæli/& elemẽta ſub cælo quattuor/atq; duodeci hæ ſpæræ diſcretæ inuicẽ ſint/ſpecie/motibus/& pprietate diuerſæ duodecim:neceſſe eſt illis adeẽ aĩas/ſpecie/& uirtute diuerſas. Vna igiẽ erit unius primæ materiæ aĩa. Duodecim circulorum/animæ duodecim. Quis terrã/aut aquã neget uiuere? quæ uitã aĩalibus ex ſe genitis tribuũt/ quod ſi feces hæ mũdi uiuũt. Viuentiũq; ſunt plenæ. Cur nõ aer:& ignis excellentiores mũdi partes uiuant/uiuẽtiaq; ĩ ſe ſimiliter hẽant/cœliq; ſimiliter? Sed aĩalia illa cœleſtia:quæ ſydera ſunt/& terrena aqtiliaq; uidemus qdẽ/ ignea uero/& aerea nõ uidemus. Quippe cũ neq; purũ ignis/aut aeris elemẽtũ pſpiciamus. Hoc aũt intereſt:quod in terra duo ſunt aĩantiũ genera. Bruta:& rõabilia. Similiterq; in aqua. Cũ aqua corpore terræ preſtãtior/nõ minus qm̃ terra cõpos eſſe debeat rõnis. Globi uero decẽ ſuperiores pp eorũ ſublimitatẽ ſolis ſunt rõnabilibus exhornati. Aĩam mũdi.i. materiæ primæ:& duodecim ſpærarũ/& ſyderũ aĩas deos platonici nominant/tãq̃ angelicæ mentis ſummiq; dei pediſſequas. Aĩalia quæ ignis ætherei ſub luna locati/aut puri aeris/aut nubuloſi aeris aquæ pximi regionẽ habitãt/dæmones. Quæ terrã incolunt rõnalia hoĩes. Dii etiã ĩmortales/& ĩpatibiles ſunt hoĩes patibiles/atq; mortales ſunt. Dæmones ĩmortales ſunt qdẽ. Sed patibiles. Neq; paſſiones dæmonibus corporis. Sed animi affectus quoſdã attribuũt:qbus bonos hoĩes amant quodãmodo malos oderũt: ſeq; ipſos ppius/& ardẽtius rebus ĩferioribus præcipue humanis gubernandis ĩmiſcent:ii oẽs ex hoc officio boni uidenẽ. Eſſe uero alios quoſdã malos dæmones platonici nõ nulli/& chriſtiani theologi uoluerunt. Sed de malis dæmonibus nulla ad pñs nobis eſt diſputatio. Bonos autẽ noſtri cuſtodes pprio noĩe angelos inferioris mũdi gubernatores. Dionyſius Areopagita/quod a Platonis mẽte minime diſcrepat uocare ſolet. Q uinetiã quos deos/& ſperarũ/ſyderũ/q; aĩos Plato nũcupat angelos dei miniſtros Dionyſii more poſſumus appellare/quod etiã a Platone ob eã cauſam nõ diſſentit:quia huiuſmodi aĩos/ut in decimo legũ apparet ſperaꝝ clauſtris haud quãquã pinde illigat/ut corporibus aĩas terrenorũ. Sed tãta uirtute a deo ſũmo donatos affirmat/ut dei uiſione gaudere ſimul ualeãt/& ſine ullo labore/aut ſolicitudine globos mũdi p patris ſui uoluntate regere/& mouere/hiſq; mouendis inferiora facile gubernare. Q uare inter Platonẽ/& Dionyſium uerborum potius eſt/quam ſententiæ diſcrepatio.

¶De ſeptẽ Donis qui a deo hoĩbus p medios ſpiritus tribuũnẽ. Cap. IIII.

R Erũ oĩum ideis/quas diuina mẽs cõtinet ſequentes dii/deorũ muneribus dæmones ſubſeruire dicunẽ. A ſummo nãq; ad imũ oĩa p media tranſeũt. Ita/ut ideæ illæ diuinæ mẽtis conceptiones/p deos dæmones/ſua hoĩbus munera largianẽ. Horũ ſunt præcipua ſeptẽ. Contemplatiõis acumẽ. Gubernandi poteſtas. Animoſitas. Claritas ſenſuũ. Amoris ardor. Interpretandi ſubtilitas. Fœcũditas generãdi. Horũ uim deus primo in ſe cõtinet. Deiude ſeptẽ diis/q planetas ſeptẽ mouent/angeliq; a nobis uocanẽ/horũ potẽtiam tribuit/ita ut ſinguli ſingula præcæteris capiãt. Illi ſæptẽ dæmonũ ordinibus eis ſubſeruientibus ſingulis præcipue ſingula exhibent. Iſti tradũt hominibus. Profecto deus hæc aĩs ſtatim a ſe natis infundit hi ex orbe lacteo p cancrũ labẽtes/in corpus cœleſti quodã/lucidoq; corpore inuoluũtur:quo circũdati terrenis corporibus ĩcluduntur. Ordo enim naturę reqrit/ut puriſſimus aĩus in corpus hoc ĩpuriſſimũ nõ priuſq̃ medium quoddã/& purũ tegmen accepit decidere ualeat. Q uod cũ animo craſſius ſit/hoc aũt corpore purius/& ſubtilius/cõmodiſſima a Platonicis iudicatur aĩæ cũ terreno corpore copula : hinc itaq; fit/ut planetarũ animæ noſtris animis. Corpora uero corporibus noſtris ſeptẽ illorũ numerũ uires a deo datas ſtatim ab initio/atq; aſſidue confirmẽt/& roborent. Eidẽ officio pręſunt naturę dęmonũ totidẽ ĩter cæleſtes/& hoĩes mediæ. Cõtẽplationis donũ Saturnus/p Saturnios dæmones roborat Gubernandi/& ĩperandi potentiã Iuppiter Iouialiũ dęmonũ miniſterio. Magnitudinẽ animi mars p dęmones martiales. Senſum/opinioniſq; claritatẽ. Vnde uaticiniũ ſequitur. Sol dæmonum ſolarium adiumento. Amorem per uenereos Venus inſpirat pnunciãdi/& ĩterpretandi ſolertiã mercurialibus intercedentibus Mercurius adiuuat Luna poſtremo lunaribus dęmonibus conferentibus fouet

bus fouet generationis officiũ:horũ facultatẽ licet hominibus cunctis impartiant.Illis tamen pręcipue.In quorũ cõceptione/& ortu ex cœli diſpoſitõe poſſunt plurimũ.Quæ quidẽ licet infuſa diuinitus honeſta ſint/poſſunt tamẽ in nobis quandoq; ꝓpter abuſum uideri deformia:quod eſt in gubernationis.Animoſitatis.Amoris.Generationis uſu perſpicuũ.Amoris inſtinctũ ne longius digrediamur a deo ſummo/& a Venere/quæ dea dicitur/& a dęmonibns uenereis hũimus.Quoniã a deo deſcendit deus/qm̃ a demonibus confirmat/dæmon eſt appellandus.Quapropter iuſ apud Agathonem deus apud Diotimã dæmon eſt dictus.Dæmon inq̃ uenereus.

¶ De ordine Dæmonũ Venereoꝝ/& quomõ iaculantur amorem. Cap. V.

d Emon aũt uenereus/triplex eſt amor.Primus in Venere cæleſti a Platonicis ponitur.In ipſa.ſ.angelicæ mentis intelligẽtia.Secũdus/in uulgari Venere.In ea uidelicet potentia:quã habet mũdi aĩa generandi.Qui duo ꝓpterea dæmones appellãtur quia inter informitatẽ/& formã ſunt medii/ut & ſupra tetigimus/& paulopoſt latius explicabimus.Tertius/ordo demonũ plane tam Veneris comitãtium.Horũ quoq; .ſ.dæmonũ uenereoꝝ triplicẽ ordinẽ ponimus.Alii ignis/alii puriſſimi aeris/alii craſſioris/& nebuloſi aeris elemento ſunt aſſignati oẽſq; a Græco uocabulo. Heros qđ amorẽ ſignificat.Heroes.i.amatorii nominãtur:primi in eos hoĩes amoris aculeos iaculãtur/in quibus bilis humor chollericus/& igneus dñatur.Secũdi in eos/in quibus ſanguis/humor aereus.Tertii uero ĩ eos:ĩ quibus pituita/& atra bilis/aqueus/& terreus ĩperat humor Cupidinis aũt ſagittis cũ oẽs homines/tum quattuor maxime illoꝝ genera uulnerant.Nã animas Iouis Phœbi Martis Iunonis.i.ueneris pediſſequas uulnerari potiſſimum Plato in Phædro ſignificauit.Eaſq; ab ipſis generationis primordiis ad amorem pronas/eos ſummopere homines amare ſolere/q ſub iiſdem ſint orti ſyderibus.Hinc Iouiales Iouialibus Martialibus martiales/atq; aliis ſimiliter alii uehementer afficiuntur.

¶ Quomõ capiamur amore. Cap. VI.

q Vod de uno dicam exẽplo de tribus aliis intelligite.Quicunq; animus ſub Iouis imperio in terrenum corpus delabitur certã quãdam in ipſo deſcenſu ſibi cõcipit hominis fabricãdi figurã Iouis aſtro conueniẽtem:hanc in ęthereo ſui corpore tãquam optime affecto exprimit exactiſſimã.Si nactum in terris ſemen fuerit ſimiliter tẽperatũ.In eo quoq; tertiã figuram pingit primæ ſecundæ ſimillimam.Sin contra/nõ ita pſimilem.Sępenumero accidit/ut duo quidã animi licet diuerſis temporum interuallis Ioue tamen regnante deſcenderint.Alterq; illorũ ſemẽ in terra nactus idoneũ corpus ſecũdũ priores ideas illas rectiſſime figurauerit.Alter uero propter materiæ ineptitudinẽ/idẽ opus incohauerit quidẽ.Sed nõ tãta ad ſui exemplar fuerit ſimilitudine executus Corpus illud iſto formoſius.Ambo ſibi ꝓpter quãdã naturæ ſimilitudinẽ mutuo placẽt.Sed placet magis:q ĩter eos formoſior iudicatur.Quo fit ut nõ formoſiſſimos quoſq;.Sed ſuos.i.ſimiliter natos etiã ſi minus quã alii multi formoſi ſint quilibet maxime diligãt/proinde qui/ut diximus eodẽ ſub aſtro ſunt orti ita ſe hñt/ut pulchrioris eorũ ſimulachrũ/per oculos ĩ alterius animũ manãs Cõſimili cuidã ſimulachro/tam in corpore ęthereo:q̃ in animi penetralibus ab ipſa generatione formato quadret/& undiq; cõſonet.Ita pulſatus animus obuiũ illud ſimulachrũ tãquã ſuum aliquid recognoſcit/quod qdẽ tale eſt pro uiribus/quale & ipſe iã olim intra ſe poſſidet/& ſuo in corpore cum uellet effingere/minime potuit illud ſuo iterriori protinus admouet.Et ſi quid illi deeſt ad perfectã corporis Iouialis effigiẽ iſtaurat reformando/ipſum deinde reformatũ ſimulachrum tãq̃ opus propriũ diligit.Hinc accidit/ut amantes ita decipiantur:ut formoſiorẽ quã ſit exiſtimẽt.Nam procedente tẽpore amatum non in mera eius imagine per ſenſus accepta perſpiciunt.Sed in ſimulachro iã ab anima/ad ideæ ſuæ ſimilitudinẽ reformato quod ipſo corpore pulchrius eſt intuẽtur.Deſiderant inſuper corpus illud unde primo manauit ſimulachrũ intueri cotidie.Quãuis enim animus abſente corpore illius apud ſe cõſeruet imaginẽ.Idq; ſibi ferme ſit ſatis.Spiritus tamẽ aĩæ inſtrumentũ oculuſq; nõ ſeruãt.Tria pfecto ĩ nobis eẽ uident.Anima.Spiritus/atq; Corp⁹ Anima & corpus natura lõge intereſſe diuerſa ſpiritu medio copulant/q uapor qdã eſt tenuiſſimus & plucidus p cordis calorẽ ex ſubtiliſſima pte ſanguinis genitus.Inde p oĩa mẽbra diffuſus aĩæ uires accipit/& trãſfundit ĩ corpus.Accipit iterũ p organa ſenſuũ corpoꝝ externorũ imagines/quę in aĩa ppea figi nõ poſſunt.Quia ĩcorporea ſubſtãtia:quæ corporibus pſtãtior eſt formari ab illis p imaginũ ſuſceptionẽ nõ põt.Sedenim aĩa utiq; ſpiritu præſens imagines corporũ ĩ eo tãq̃ in ſpeculo relucẽtes facile inſpicit/perq; illas corpora iudicat/atq; hęc cognitio ſenſus a platonicis dicit/dũ eas inſpicit/ſimiles illis imagines multoetiã puriores ſuaui cõcipit ĩ ſeipſa:huiuſmodi conceptionẽ Imaginationẽ/phantaſiamq; uocamus:hic conceptæ memoriter: ſeruantur imagines.Per has animi acies ſæpenumero incitatur ad uniuerſales rerum ideas/quas in ſe continet intuendas.Ideoq; unum quendam hominem/& ſenſu cernit/& imaginatione concipit.Intellectu rationem/definitionemq; hominibus oĩbus cõmunẽ per innatã illi hũanitatis ideam cõmuniter cõtemplatur/& quæ fuerint contemplata conſeruat.Animo igitur formoſi hoĩs ſimulacrum cõceptum ſemel apud ſe reformatumq; memoriter conſeruanti ſatis eſſet amatum quandoq; uidiſſe Oculo tamen/& ſpi

ritui quæ ueluti ſpecula pñte corpore imagines capiunt/abſente dimittunt. Perpetua formoſi corporis pñtia opus eſt/ut eius illuſtratione continue luceſcant/foueantur/& oblectentur. Igitur/& iſti propter indigentiam ſuã præſentiam corporis exigũt/& animus iis/utplurimum obſequutus eandem cogit affectare.

¶De amoris ortu. Cap. VII.

Ed iam ad Diotinã redeamus. Hæc igitur cũ amorem in dæmonũ numerum ob eas/quas
s enarrauimus cauſas rettuliſſet: eius hunc in modum originẽ Socrati demonſtrauit. In ueneris natalibus diſcumbentibus diis conſilii filius porus potu nectaris ebrius cum pænia. In Iouis horto ſe miſcuit: ex eo congreſſu natus eſt amor. In ueneris natalibus. i. quando mens angeli/& mundi anima: quas ueneres ea ratione: quã alias diximus nominauimus ex ſumma dei maieſtate oriebantur. Dii diſcumbebant. i. Cælius/& Saturnus/& Iupiter bonis propriis ueſcebantur. Nam cum in angelo intelligentia/& in mundi anima uis generandi: quas ꝓprie Veneres geminas appellamus/prodibant in lucẽ. Iam erat ſummus ille deus quem uocãt cœlũ. Eſſentia præterea/& uita in angelo: quos Saturnũ uocamus/& Iouem atq; etiã in mundi anima inerat ſupernorũ cognitio/& celeſtiũ corporum: agitatio: quos iterũ Saturnũ Iouemq; uocamus. Porus/& pœnia/affluentiam/& egeſtatem ſignificant: porus conſilii filius. i. ſummi dei ſcintilla. Deus nempe cõſiliũ/& cõſilii fons appellatur/quia ueritas omniũ eſt/& bonitas. Cuius ſplendore omne cõſilium uerũ efficit. Ad cuius bonitatẽ omne tendit conſilium. Iouis ortum: angelicæ uitæ fecunditatẽ ĩtelligit. In quã cum deſcendit. Porus. i. ille dei. ſ. radius pœniæ. i. priori huius indigentiæ mixtus creat amorem principio angelus per deũ eſt/& uiuit quo ad hæc duo eſſentiam/& uitam Saturnus/& Iupiter nominatur. Habet inſuper intelligendi potentiã quã eſſe Venerẽ arbitramur. Potẽtia huiuſmodi ſua natura informis eſt/& obſcura/niſi adeo illuminetur queadmodũ oculi uis ante ſolis aduentũ/hãc obſcuritatẽ pœniã ſcilicet quaſi inopiã de luminis defectũ eſſe putamus. Cæterũ uis ea intelligẽdi naturali quodã inſtinctu ad ſuũ reflexa parentẽ diuinũ ab eo radium/qui porus eſt/& affluentia ſuſcipit. In quo ueluti ſemine quodã/rationes rerũ omnium includuntur: huius radii flammis naturalis ille inſtinctus accenditur/hoc incendiũ hic ardor ex obſcuritate priori/& accendẽte ſcint illa exoriens amor eſt ex inopia natus/& affluentia. In horto Iouis. i. ſub ombra uitæ progenitus. Quippe cũ poſt uitæ uigorẽ ſtatim ardor ad intelligendũ exoriatur. Sed cur ebrium nectare Porũ inducũt quia ratiõe diuinæ uiuacitatis exuberat. Cur partim diues/partĩ egenus eſt amor? Quia neq; quod perfecte poſſidemus/neq; quo caremus omnino ardere ſolemus. Cũ enĩ id quærat quiſq;/ quo caret: qui totã rẽ poſſidet/quid ultra perquirat? Quinetiã cũ incognita nemo deſideret/neceſſe eſt/ut aliquo modo cognitũ nobis ante fuerit qđ amemus/neq; cognitũ ſolũ. Multa. n. nota nobis odiſſe ſolemus. Sed ut tanq̃ bonũ nobis/& iocundũ fuerit iudicatũ/neq; id ad flagrantẽ beneuolentiã ſatis eſſe uidetur niſi facile conſequi poſſe quod iocundũ fore cẽſuimus iudicemus. Quiſquis igit̃ aliquid amat/illũ quidẽ re ipſa/nõdum integerrime poſſidet. Animi tamen cogitatione idipſum cognoſcit. Iocundũ iudicat cõſequi poſſe cõfidit hæc ipſa cognitio. Iudicatio. Spes/quaſi præſens aliqua abſentis boni anticipatio eſt. Nõ enĩ arderet niſi idipſum placeret/neq; placeret/niſi eſſet quodãmodo præguſtatũ. Ergo cũ amãtes/partĩ quod optãt hẽant qdẽ/partim uero nõ habeant/haud abre ex/indigẽtia quadã/& affluẽtia mixtus ẽ amor. Hac utiq; ratione Venus illa ſuperna ꝑ primã ipſius diuini radii guſtationẽ accenſa amore fertur ad integrã totius luminis plenitudinẽ: hoc nixu parenti efficacius hærens pleniſſimo ſtatim illius fulgore corruſcat. Rerumq; rationes illæ cõfuſę/quæ in radio/quẽ porũ dicimus ante fuerant implicatæ/explicantur/iã impotentia illa Veneris inhærente/& clarius diſtinctæ luceſcunt. Queadmodũ uero ſe habet ad deũ angelus/ita ad angelum deumq;/aĩa/mũdi. Ea. n. ad ſuperna ſe flectens ab illis ſimiliter/& radium accipit/& accenditur/gignitq; amorẽ affluẽtiæ inopiæq; participẽ. Hinc formis rerũ omniũ exhornata ad earũ exemplar cœlos mouet perque potentiã generandi ſimiles illis formas in elementorũ materia generat. Venerem hic geminã rurſus aſpicimus. Alterã ſane uim animæ/huius ad ſuperna cognoſcenda/Alteram uero uim eiuſdem inferiorũ procreatricẽ. Illa quidẽ nõ eſt animæ ꝓpria. Sed contemplationis angelicæ imitatio: hæc autẽ nature animæ propria. Ideo quotiens unã in anima Venerem ponimus uim eius peculiarem: & Venerẽ eius propriã intelligimus. Quotiens duas/ alterã cõmunẽ cũ angelo. Alteram ipſius animæ propriam. Sint igitur duæ in anima Veneres: prima cœleſtis/ſecũda uero uulgaris. Amorẽ habeant ambæ. Cœleſtis ad diuinã pulchritudinẽ cogitandã. Vulgaris ad eandem in mũdi materia generãdã. Qualẽ enĩ uidet illa decorẽ talẽ uult hæc pro uiribus mũdi machinæ tradere. Immo uero utraq; fertur ad pulchritudinẽ generãdã. Sed ſuo utraq; modo: cœleſtis uenus intelligentia ſua effingere in ſeipſa exactiſſimã ſupernorũ pulchritudinẽ nitit̃. Vulgaris diuinorũ ſeminũ ubertate cõceptã apud ſe diuinitus pulchritudinem in mũdi materia parere. Amorẽ illũ qñq; deũ iccirco uocamus/qm̃ ad diuina dirigit̃. Vtplurimũ dæmonẽ/qm̃ ĩter inopiã copiãq; ẽ medius. Amorẽ alterũ ſemp dæmonẽ: qm̃ affectũ aliquẽ ad corpus habere vr̃/& ad iſeriorem mũdi plagã eſſe ꝓclinior. Quod quidẽ a deo alienũ eſt. Dæmonũ naturæ conueniens.

¶In omnibus animis duo ſunt amores in noſtris uero quinq;. Cap. VIII.
Eminę autem Veneres hæ geminiq; amores nõ ſolũ in aĩa mundi. Verũ etiã in ſpærarum/
g ſyderũ dæmonũ/hoĩumq; animis inſunt. Cũq; animæ oẽs ad primã illa cõpetenti natura-
lis ordinis ſerie referantur neceſſe eſt amores quoq; oĩum ad illius amorẽ ita referri ut ali-
quo modo ab illo dependeãt. Propterea hos quidẽ ſimpliciter dæmones. Illũ uero magnũ demo-
nẽ appellare Diotima conſueuit. Qui per uniuerſum mundũ oĩbus ĩminens torpere corda non
ſinit. Sed paſſim ſuſcitat ad amandũ. In nobis autẽ non duo tantũ. Sed quinq; amores reperiũtur.
Duo quidẽ extremi dæmones/medii tres/non dæmones ſolũmodo ſed affectus/profecto in hoĩs
mente æthernus eſt amor. ad diuinã pulchritudinẽ peruidendã/cuius gratia/philoſophię ſtudia/&
iuſtitiæ/pietatiſq; officia ſequimur. Eſt etiã in generandi potentia occultus quidã ſtimulus ad ſobo
lem procreandã/iſq; amor perpetuus eſt/quo aſſidue incitamur/ut ſuperne pulchritudinis illius ſi
militudinẽ in procreatæ prolis effigie effingamus. Hi duo amores in nobis perpetui duo ſunt de-
mones illi/quos Plato noſtris aĩs ſemper adeſſe uaticinatur/quorũ alter ad ſuperna erigat/alter de-
primat ad inferna/alter calodemon.i.bonus dæmon ſit/alter cacodemon.i.malus ſit dæmon. Re
uera utriq; ſunt boni quoniã tã ſobolis procreatio/q̃ indagatio ueritatis neceſſaria & honeſta cen-
ſetur. Verũ ſecundus. Ideo dictus eſt malus/quia propter abuſum noſtrũ ſæpe nos turbat & aĩum
a præcipuo eius bono/quod in ueritatis ſpeculatione conſiſtit auertit maxĩe/& ad myſteria uiliora
detorquet. Horũ mediũ amores in nobis tres obtinent/qui cũ non ſint in aĩo æque ut iſti firmiſſi-
mi. Sed incipiant creſcant/decreſcant/& deſinant/rectius motus atq; affectus q̃ dæmones uocabũ
tur. Horũ unus æquis interuallis ab utriſq; diſtat extremis. Reliqui duo in partem alterutrã incli-
nantur. porro corporis alicuius figura ꝑpter materiæ præparationẽ talis eſt maxĩe: qualẽ in eius
idea diuina mens continet tunc oculis obuia/perque oculos in ſpiritũ penetrans aĩo eueſtigio pla
cet/cũ illis cõſonet rationibus/quas ueluti rei ipſius exẽplaria tũ noſtra mens/tũ generandi poten-
tia olim diuinitus accepta conſeruat. Hinc triplex ut diximus ſubrepit amor/aut enim ad cõtẽpla-
tiuã aut actiuã/aut uoluptuoſam uitã prompti/& procliues geniti educatiue ſumus ſi ad contẽplati
uã. Statim a formæ corporalis aſpectu ad ſpiritalis atq; diuinæ conſiderationẽ erigimur. Si ad uo
luptuoſam ſubito a uiſu ad concupiſcentiã tangendi deſcendimus. Si ad actiuã atq; moralẽ in ſola
illa uidendi atq; conuerſandi oblectatione perſeueramus. Illi tã ingenioſi ſunt ut altiſſime ꝑuehan
tur. Hi tã hebetes ut deprimanť ad infima. Hi tãq̃ medii in media remanent regione. Amor itaq;
oĩs incipit ab aſpectu. Sed cõtẽplatiui hoĩs amor ab aſpectu aſcendit in mentẽ. Voluptuoſi ab aſpe
ctu deſcendit in tactũ. Actiui remanet in aſpectu. Illius amor ad ſuppremũ demonẽ magis quã ad
infimũ ſe conuertit. Iſtius ad infimũ potius quã ad ſuppremũ deflectitur: huius ab utroq; interual
lis diſtat æqualibus. Tres iſti amores/tria noĩa ſortiuntur. Contẽplatiui hoĩs amor/diuinus. Acti-
ui/humanus. Voluptuoſi ferinus cognominatur.

¶Quæ paſſiones amantibus inſunt/propter amoris matrẽ. Cap. IX.
Morẽ eſſe demonẽ ex copia & inopia genitũ & quinq; in ſpecies diuidi hactenus declaraui
a mus/quales autẽ in amantibus affectus ex hm̃oĩ amoris natura naſcãtur. Deinceps ex Dio
timæ uerbis tractabimus. Quoniã inquit amor in natalibus Veneris ꝓgenitus eſt/Venerẽ
ſectatur & colit/ac pulchri deſiderio capitur. Cũ Venus ipſa pulcherrima ſit. Quia inopiæ filius ẽ/
aridus eſt/& macilẽtus & ſqualidus. Nudis pedibus humilis ſine domicilio/ſine ſtramẽtis & tegmi
ne ullo ad fores in uia ſub diuo dormiens ac deniq; ſemꝑ egenus. Quia copiæ filius eſt/pulchris ac
bonis inſidiatur. Virilis eſt/audax/feroxq;. uehemens/callidus/ſagaxq; uenator/noua ſemꝑ machi-
namenta cõtexens/prudentiæ ſtudioſus/facundus per omnẽ uitã philoſophans. Incãtator/faſcina
torq; potens/ueneficus/atq; ſophiſta. Neq; ĩmortalis oĩno ſecundũ naturã/neq; mortalis. Sed ĩter
dũ eadẽ die pululat/atq; uiuit quotiens exuberat. Interdũ deficit/atq; iterũ reuiuiſcit ob patris na-
turã. Quod uero aquiſitũ eſt ſubterfugit/quo circa neque mẽdicus eſt amor unquã neq; eſt opulẽ-
tus. Quinetiam in medio ſapientiæ & inſcitiæ conſtituitur. Hęc Diotima. Nos eą q̃ breuiſſime po
terimus/explanabimus. Hæc licet oĩbus inſit amorũ generibus. In tribus tñ mediis tanq̃ nobis ma
nifeſtioribus clariora uidentur. In Veneris natalibus genitus Venerem ſequitur.i.cũ ſupernis il-
lis ſpiritibus/quos uocauimus Veneres genitus/hoĩum animos ad ſuperna reducit/ac pulchri de-
ſiderio capitur cum uenus ipſa pulcherrima ſit.i.animas accendit ſummæ diuinæq; pulchritudi-
nis deſiderio cum ipſe ſit in illis ſpiritibus ortus/qui deo proximi dei decore ſummopere illuſtran
tur/atq; ad eoſdem nos radios erigunt. Præterea cum uita oĩum animantium atq; arborum & ter
ræ fertilitas in humore & calore conſiſtat ad demoſtrandam amoris inopiam utrũq; deeſſe illi tam
humorem q̃ calorem Diotima innuit. Cum aridũ & macilentum dixit & ſqualidum. Quis enim
ignoret arida & ſicca eſſe illa: quæ deſerit humor? Quis item pallorem dicat & ſqualorem aliunde
q̃ ſanguinei caloris defectu uenire? Quinetiam diuturno amore pallidi & macilenti mortales effi
ciuntur. Quippe ad duo ſimul opera uis naturæ ferme non ſufficit. Animi amantis intentio ĩ aſſi

dua amati cogitatione tota ſe uerſat. Illic & naturalis cóplexionis uis omnis intenta eſt. Ideo neq; cibus in ſtomacho perfecte coquitur. Quo fit ut maior pars in ſuperfluas reliquias emittatur. Minor & ea quidē cruda trahatur ad iecur. Illic ēt eadem ratione male cōcoquitur. Ideo ſanguis paucus/cruduſq; inde per uenas diffunditur/quare mēbra oīa inopia cruditateq; alimenti extenuātur/ & pallent/præterea quocūq; animi aſſidua fertur intētio illuc & ſpiritus qui animæ/ſiue currus/ſiue inſtrumenti ſunt/aduolant. Spiritus in corde ex ſubtiliſſima ſanguinis parte creant̄. In amati imaginem phantaſię infixam ipſum que amatum amantis animus rapitur. Eodē trahunt̄ & ſpiritus. Illuc euolantes aſſidue reſoluuntur. Q uapp frequentiſſimo puri ſanguinis fomite opus eſt ad conſumptos ſpiritus recreandos. Vbi ſubtiliores quæq; & lucidiores partes ſanguinis quotidie in reficiendis ſpiritibus exhalant̄. propterea puro & claro ſanguine reſoluto maculoſus/craſſus/aridus reſtat & ater. Hinc exſiccatur corpus & ſqualet. hinc & melancholici amātes euadūt. Ex ſicco enim craſſo atroq; ſanguine melancholia.i.atra bilis efficit̄. Quæ ſuis caput uaporibus opplet/cerebrū ſiccat/animam tetris horrendiſq; imaginibus/diu noctuq; ſolicitare non ceſſat/quod Lucretio philoſopho epicureo propter amorem legimus accidiſſe. Qui amore primum: inſania deinde uexatus: ſibi tandem ipſi manus iniiecit. Hæc illis accidere conſueuerunt: qui amore abuſi quod contemplationis eſt/ad amplexūs concupiſcentiā tranſtulerunt. Videndi enim deſiderio facilius q̄ & uidendi & attractandi cupidinē toleramus. Quæ cum medici ueteres obſeruaſſent amorem eē dixerunt paſſionē morbo melancholico proximā eāq; Raſis medicus coitu. Ieiunio ebrietate deambulatione curari præcepit. Neq; ſolū tales amor hoīes reddit. Verum etiā quicūq; natura ſunt tales ad amorem proliuiores exiſtunt. Tales autē ſunt ii in quibus bilis/quam cholerā uocāt/uel atra bilis quam melancholiā cæteris humoribus præualet. Bilis calida & ſicca eſt. Atra bilis ſicca & frigida. Illa ignis hæc terræ locū in animantiū corpore tenet. Aridi ergo melancholici & ſicci ad terræ ſimilitudinem. Squalidi & pallentes cholerici ad ſimilitudinē ignis intelligunt̄. Cholerici propter ignei humoris impetum in amorē præcipites perferunt̄ melancholici ob terrei humoris pigritiam tardius amant. Verū pp humoris ipſius ſtabilitatē/poſtquā illaqueati ſunt diutiſſime pſeuerant merito igitur aridus & ſqualens fingitur amor. Cum hoīes/qui tales ſunt præcæteris amori ſoleant indulgere. Q uod ex eo potiſſimū fieri arbitramur: quia collerici bilis incendio exuruntur. Melancholici atræ bilis corrodūtur aſperitate/quod Ariſtoteles in ſeptimo libro de moribus affirmauit. Moleſtus itaq; humor ſemper angit utroſq;. cogitq; ſolamen aliquod maximū atq; continuum/contra continuam humorum moleſtiam quærere/huiuſmodi ſunt muſicæ amoriſq; delitiæ. Nullis enim aliis oblectamentis tam aſſidue operā impendere poſſumus q̄ muſicæ uocūq; deliniamētis/pulchritudiniſq; illecebris. Reliqui enim ſenſus cito replentur. Viſus autē aut auditus diutius uoculis & pictura paſcūtur inani. Neq; ſolum hoꝝ ſenſuum firmiores ſunt uoluptates. Verum etiam humanæ cōplexioni cognatiores. Q uid enim humani corporis ſpiritibus conuenientius eſt/q̄ uoces hoīum & figuræ/eorum præſertim: qui non modo naturæ ſimilitudine/ſed etiam pulchritudinis gratia placent. Quāobrem cholerici & melancholici hoīes tanq̄ unicum remediū & ſolamen moleſtiſſime ipſoꝝ cōplexionis cantus & formæ oblectamenta ſectātur. Ideoq; ſunt ad Veneres illecebras proniores. Et Socrates: quem Ariſtoteles melancholicū iudicauit ad amandi artem ut ipſemet profitebatur erat oīum ꝓpenſiſſimus. Idēq; de Sappho melancholica ut ipſa teſtatur poſſumus iudicare. Necnon & Maro noſter quem cholericū fuiſſe eius effigies indicat/quāuis pudicus fuit/tñ procliuior ad amandū. Nudis pedibus. Talē propterea. Diotima pinxit amorē/quoniā amator adeo in rebus amatoriis occupatus eſt/ut in cæteris uitæ officiis tam priuatis q̄ publicis non cautus quidē incedat ut decet/ſed abſq; ulla diſcriminū ꝓuidentia. Temerarius quocūq; feratur. Ideo in ſuis progreſſibus frequētia incurrit pericula/nō aliter q̄ qui pedes ſuos corio non ſuffulciunt. Vnde crebris ſentibus & calculis offendunt̄ humilis græcū Platonis uocabulū humi & per infima uolans ſignificat. Vidit enim ſæpenumero propter amoris abuſum ſine ſenſu uiuere amantes/& leuibus curis magna perire bona. hi ſane amatis ſeipſos uſq; adeo dedunt ut ī eos penitus tranſire nitant̄. Eos que tā uerbis q̄ geſtibus in ſeipſis effingant. Frequentiſſima uero puerorum/& puellaꝝ imitatione quis non effœminet̄? Q uis puer/fœminaue euaſerit. ſine domicilio. Humanæ cogitationis domiciliū aīa ipſa eſt. Animæ domiciliū ſpiritus. Domiciliū ſpiritus huius eſt corpus. Tres habitatores ſunt. Tria ſunt domicilia. Quiſq; hoꝝ naturali omiſſo exulat domicilio. Nā cogitatio oīs non ad animi ſui diſciplinā/& trāquillitatē. Sed ad dilecti hoīs ſe uertit obſeq & anima corporis ſui deſerit miniſteriū. In amati corpus nititur trāſilire. Spiritus animæ currus. dū alio ꝓperat animus/alio quoq; euolat exhalādo. Propria itaq; domo exit cogitatio/exit anima/ exit & ſpiritus. primū exitū inſania & inquietudo. ſecundū debilitas mortiſq; formido. Tertiū trepidatio pauor/& ſuſpiriū comitatur. Q uo circa propriis laribus naturali ſede optata quiete priuatus eſt amor. Sine ſtramentis & tegmine ullo. Vbi enim quieſcant: & quo tegatur nō habet. Cū enim res quæq; ſuā originē repetāt amoris igniculus a formoſi corporis obiectu in appetitu amā

tis

tis accenſus/in corpus idē reuolare conatur. Quo quidē īpetu/& appetitū & appetētē ſecū euehi euolando. O crudelē amātium ſortē. O uitam oī morte miſeriorē, niſi forſitan ueſter animus hac amoris uiolentia proprio ex corpore raptus negligat inſuper amati figurā/atq; in diuini ſplendoris ædē. Vbi tandē qeſcet. Vbi explebitur/ſe recipiat. Quis itē neget amorē. Sine tegmine nudūq; uagari? Quis enim cælet amorē/quē toruus/taurinus aſfixus prodit intuitus/quē interceptus ſermo declarat. Rubor/pallorq; uultus/crebra ſuſpiria/iactatio mēbrorū/perpetua querimonia. Importunæ laudationes/ſubita indignatio. Iactantia/procacitas/petulātia/uana ſuſpitio/& uiliſſima indicant miniſteria. Sicut in ſole & igne calorē lux radii comitat. Sic intimum amoris incendiū externa ſequuntur indicia. Ad fores dormit. fores animi oculi & aures eſſe uidentur. hinc enim multa in animū aduehuntur/& animi affectus & mores clariſſime per oculos emicant. In figuris ſpectādis & uocibus audiendis amantes utplurimū īmorantur. Raro illorū mens in ſeipſam ſe colligit. Sępius per oculos/aureſq; uagatur. Idcirco ad fores dicuntur procūbere. Dicuntur & In uia iacere. Nā corporis ſpecies/uia quædā eſſe debet. per quā ad ſpeciē incipiamus altiorē aſcendere. Qui autē turpibus libidinibus ſe proſternunt/aut etiā in aſpectu ultra q̄ decet uerſantur. In uia ipſa reſtare uidentur/ad eius terminū minime proficiſci. Sub diuo. Merito. Vna enim in re penitus occupati nihil in rebus agendis conſiderant. Itaq; caſu uitā agentes oībus fortunæ periculis/tanq̄ qui nudi ſub diuo uitā dicunt oībus tēpeſtatibus ſunt expoſiti. Propter matris naturā ſemper egenus. Sane cū pria origo amoris ab indigentia fuerit: & quod naturale eſt penitus extirpari non poſſit. Semp egenus. Semper ſitibundus eſt amor. Quādiu.n. deeſt ad conſequendū aliqd/flagtat æſtus amoris. Cū totū undiq; poſſideť/ceſſante indigētia potius deſinit ardor/q̄ ſine egeſtate pduret.

ℭ Quæ dotes amantiū propter amoris patrē. Cap. X.

Ec inopiā amoris matrē ſequuntur/copiā uero patrē eius contraria. Quæ uero contraria ſint intellectis ſuperioribus/quiuis agnoſcet. Supra deſcriptus eſt ſimplex. Incautus uilis/ Inermis horū hic contraria inducūtur. Callidus enim dicitur. Senator ſagax/Machinator/ Inſidiator/prudētiæ ſtudioſus philoſophus/uirilis & audax uehemens facundus/Magus atq; ſophiſta. Idē amor/qui in cæteris negociis incurioſum & inertē facit amantē. In rebus amatoriis aſtutū reddit & callidū/qui miris modis amati gratiā aucupetur/ſeu dolis īplicet/ſeu captet obſequiis. ſiue eloquio mulceat/ſiue cantu deliniat. Idē furor/qui obſequio blandū fecerat. Idē inq̄ furor arma miniſtrat. Indignantibus aduerſus amatū ferocitatē/pro eo pugnantibus ſecuritatē roburq; inuictū. Amor ut diximus ab aſpectu ducit originē. Aſpectus inter mētē & tactū eſt medius/hinc ſemper amantis diſtrahitur aīus & ſurſum uiciſſim deorſumq; iactatur. Interdū amplexus cupido ſub oritur. Interdū uero pudicū cæleſtis pulchritudinis deſideriū/& modo illa/modo hoc peruincit/ & ducit. In his qui honeſtiſſime educati ſunt/& ingenii pollent acumine hoc/in aliis illa ſæpius ſuperat. Quicūq; in feces corporis ſe proſternunt/merito aridi/nudi/humiles/inermes/& inertes eē cenſentur. Aridi/quia ſemper eſuriunt/īplentur nunq̄. Nudi quia tanq̄ temerarii oībus ſubiecti periculis/& tanq̄ īpudentiſſimi/& inculti infames habentur. Humiles quia nihil altū nihil magnificum cogitant. Inermes quia flagitioſæ ſuccūbunt cupiditati. Inertes/quoniā adeo hebetes ſunt ut quo amor eos trahat/ignorent/& in uia reſtent/ad terminū non perueniant. Contrarii uero cōtra uidētur affecti/nā ſolidis animi bonis ueſcentes īplentur magis & tranquillius diligunt/pudorē ſeruāt/ umbratilē corporis ſpeciē negligunt atq; altius eleuantur/ac uelut armis muniti/inanes a ſe libidines fugant/& ſenſus rationi ſubiciunt. Hi tāq̄ ſolertiſſimi oīum & prudentiſſimi ita philoſophanť/ ut per corporū figuras quaſi quædā ueſtigia/ſiue odores prouidentiſſime gradiantur. Ex his ſacrū animi numinūq; decorē ſagaciter inueſtigent/atq; ita prudenter uenando/quod cupiunt feliciter aſſequantur. Tantū profecto munus amoris a patre ipſius copia proficiſcitur. quoniā pulchritudinis radius: qui & copia eſt & pater amoris. hanc habet uim ut illuc unde uenerat reflectatur ſecūq; trahat amantē/deſcendit autē adeo primū. Inq; angelū & aīam quaſi uitreas materias tranſiens & ab aīa in corpus eius ſuſceptioni paratū facile demanās ab eo ipſo iunioris hominis corpore/præſertim per oculos animi feneſtras luci diſſimas emicat/aduolat per aerē ptinus & ſenioribus oculos penetrans tranſigit aīam/appetitū eccendit/ſauciā aīam/appetitūq; accenſum in medelā eius & refrigeriū ducit/dū eodē rapit ſecū unde ipſe deſcenderat/gradatim quidē in corpus amati primū/in animā ſecundo/tertio in angelū. poſtremo in deū/primā ſplēdoris huius originē. Hæc utilis uenatio/hoc felix amantiū aucupiū/hāc utiq; uenationē apud Platonē in Protagora Socrati noſtro familiaris quidā eius attribuit. Vnde nā inquit o Socrates? Arbitror equidem a uenatione illa redire te ad quā honeſta Alcibiadis indoles ꝓuocare te ſolet. Præterea Sophiſtam amorem uocat & magnum Sophiſtam. Plato in ſophiſtæ dialogo ambitioſum & ſubdolum deſinit diſputatorem qui captiuncularū uerſutiis falſum ꝓ uero nobis oſtendit cogitq; eos/qui ſecum diſputant ſibimet in ſermonibus contradicere: hoc tā amantes/q̄ amati quandoq; ppetiuntur. Siquidē amātes amoris nebulis occecati falſa ſæpe ꝓ ueris accipiunt/dū dilectos/ſuos formoſiores/acutiores/meliores

ꝙ ſint arbitrantur. Sibimet ipſi pp amoris uiolentiã contradicunt. Aliud enim ratio cõſulit/aliud concupiſcentia ſequitur. Conſilia ſua ad amati imperium mutant. ſibiipſi ut mortẽ gerant aliis ad uerſantur/ſæpe etiam formoſi amatorum aſtutia inretiuntur & faciles fiunt qui antea fuerant pertinaces. Sed cur magnum putamus amorem? qa tota uis magicę in amore conſiſtit. Magicæ/opus eſt/attractio rei unius ab alia ex quadam cognatione naturæ. Mundi autem huius partes/ceu aialis unius mẽbra omnes ab uno auctore pendentes/unius naturæ cõmunione inuicem copulantur/iõ ſicut in nobis cerebrum pulmones/cor/iecur/& reliqua membra a ſe inuicem trahunt aliquid ſeq mutuo iuuant/& uno illorum aliquo patiente compatiuntur/ita ingentis huius animalis mẽbra.i. omnia mundi corpora connexa ſimiliter mutuant inuicem naturas/& mutuant/ex cõmuni cognatione cõmunis innaſcitur amor/ex amore cõmunis attractio. Hæc autem uera magica eſt. Sic ab orbis lunæ concauitate ꝓpter naturæ congruitatẽ ſurſum trahitur ignis/ab ignis concauitate aer. A mundi centro terra ad iſima trahitur. A loco etiam ſuo rapitur aqua/hinc & magnes ferrum & electrum paleas. Ignem ſulphur/ſol flores multos ad ſe uertit & folia/luna aquas. Mars uentos ciere ſolet/& herbæ uariæ uaria quoq ad ſe inuitant animantium genera. In rebus etiã humanis/trahit ſua quęq uoluptas. Magicæ igitur opera/naturæ opera ſunt. Ars uero miniſtra. Ars enim ubi naturali cognationi deeſt aliquid/p uapores/numeros/figuras/qualitates opportunis ſupplet temporibus quẽadmodum in agricultura natura ſegetes parit ars præparat/hanc artẽ ueteres dæmonibus attribuerunt. quia intelligunt qualis ſit rerum naturalium ſocietas/quid cuiq cõgruat/quomodo concordia rerum ſicubi deſit inſtauretur. his nonnulli uel naturæ ſimilitudine quadam amici. ut Zoroaſter & Socrates/uel cultu dilecti/ut Apollonius Theaneus/& Porphyrius fuiſſe traduntur. Ideo uel uigilantibus ſigna uoces/atq portenta uel dormientibus oracula & ſimulachra a dęmonibus contigiſſe narrantur. Qui amicitia dæmonum magi euaſiſſe uidentur quẽadmodũ dæmones magi ſunt rerum ipſarum amicitiam cognoſcentes/& natura omnis ex amore mutuo maga cognominatur. Quinetiam formoſus quiſq teneris nos faſcinat oculis. Siri eos eloquentiæ uiribus & carminum modulis quaſi quibuſdam incãtationibus deliniunt/ſibiq conciliant/cultu pręterea & muneribus non aliter ꝙ ueneficiis placant & capiunt. Quapropter nemini dubiũ eſt/quin amor ſit magus. Cum & tota uis magicæ in amore conſiſtat/& amoris opus faſcinationibus incantationibus/ueneficiis expleatur. Neq mortalis eſt omnino/neq etiam ĩmortalis. Non mortalis. quoniam duo amores in nobis/duo illi: quos dicimus dæmones inſunt perpetui. Non ĩmortalis: quoniam tres horum medii mutantur quottidie creſcunt/atq decreſcunt. Præterea in hoĩum appetitu a uitæ primordiis inextinguibilis innatus eſt feruor qui animũ. quieſcere non permittit/ac ſemper impellit/ut ad certũ aliquid ſtudioſe ſe applicet. Diuerſa hominũ ingenia ſunt/nec uoto uiuitur uno. Vnde continuus ille concupiſcentiæ feruor/qui naturalis eſt amor/alios ad ſtudia litterarũ. Ad muſicã alios uel figuras/alios ad honeſtatem moꝝ/ſeu uitã religioſam. Alios ad honores nonnullos ad pecunias cumulandas/pleroſq ad uentris luxuriã/alios impellit ad alia. Necnon eũ dẽ hoĩem in diuerſis ætatibus ad diuerſa. Idẽ itaq feruor & ĩmortalis dicitur & mortalis. Immortalis quia nunꝙ extinguitur mutatq materiã potiuſꝙ euaneſcat. Mortalis/quia non ad idẽ ſemper inciſbit. Sed aut ex naturæ mutatione/aut ex diuturna rei eiuſdẽ frequentatione orta ſacietate noua requirit oblectamenta. Et qui in re una ferme defecit/In alia quodãmodo reuiuiſcit. Dicitur ẽt ob eã cauſam. Immortalis/quod dilecta ſemel figura ſemper amatur. quãdiu enim eadẽ in eodem hoĩe permanet/in eoipſo diligitur. Cũ uero ab eo defluxerit nõ amplius eadẽ in illo figura eſt/quã prius amabas. Nouã hanc non ardes quidẽ/quia nec arſeras ante/priorẽ uero illã amare non deſinis: hoc tñ intereſt quod illã prius proſpiciebas in alio. Iam uero in teipſo inſpicis ſolũ/eadẽq memoria ſemper infixã ſemper & amas & quotiens animi oculis occurrit totiens te urit amantẽ. Ideo quotiens illũ nobis olim chariſſimũ habemus obuiũ/totiens cõmouemur/uel ſaliunt/trepidantue pręcordia uel liqueſcit iecur/uel tremunt oculi/uarioſq trahit uultus aduerſo illo colores. Eius.n. præſentia latentẽ mente figurã animi ſuggerit oculis/ac uelut ſopitos ſub cineribus flãdo ſuſcitat ignes/hac de cauſa amor dicitur Immortalis. Sed hic etiã ideo mortalis habetur/quia licet maneant ſemper infixi pectore uultus/non tamen æque ſe mentis oculis offerunt/quo circa feruere uiciſſim beneuolentia atq referuere uidetur. Accedit ad hæc/quod & ferinus & humanus amor ſine indignatione eſſe nunꝙ poteſt. Quis illi non indignetur/qui ipſi abſtulerit animũ? Vt enim præcetteris grata libertas/ita ſeruitus oneroſa. Itaq formoſos odis ſimul & amas/odis tanꝙ fures & homicidas/tanquã ſpecula cœleſti fulgore amicantia/mirari cogeris/& amare. Quid agas miſer? Quo te uertas neſcis heu perdite neſcis/cum tui hoc homicida eſſe nolles/nolles etiam ſine beato ſpectaculo uiuere. Cum hoc eſſe non potes/qui te perdit qui enecat/ſine hoc non potes uiuere/qui tã miris illecebris te tibi ſubripit/qui totum te ſibi uendicat. Hunc fugere cupis/qui ſuis te flammis adurit/huic etiam cupis hærere/ut ipſi te poſſidenti proximus tibi quoq cohæreas. Teipſum miſer extra te quęris/hæreſq raptori ut captũ quandoq te redimas. Amare quidẽ nolles inſane/quia

emori

emori nolles/nolles etiam non amare. Quippe qui cœleſtium ſimulachro iudicas ſeruiendũ. Qua
propter hac alternatione uel fit/ut ſingulis ut ita dicã momentis areſcat amor/& reuireſcat. Poni-
tur etiam a Diotima inter ſapientiam & ignorantiam medius/porro amor/quę pulchra ſunt ſequi
tur. Omnium pulcherrima ſapientia eſt. Appetit igitur ſapientiam. Qui ſapientiam appetit eam
omnino non poſſidet. Quis enim præſentia quærat? neq; etiam caret omnino. In eo enim uno ſal
tem eſt ſapiens quod ſuam inſcitiam recognoſcit/qui uero ignorare ſe neſcit/tam res ipſas/q̃ ſuam
ignorat inſcitiam/neq; ſcientiam expetit/cuius eſſe ſe neſcit expertem. Amor igitur ſapientię/quia
partim ſapientia priuatus eſt/partim eſt ſapiens/inter ſapientiam ignorãtiãq; locatur. Hæc inquit
Diotima eſt amoris conditio/ipſius autẽ pulchri ideſt ſuppremæ pulchritudinis natura eſt/Vt de-
licatum ſit/perfectum/atq; beatum/delicatum inquantum ſua quadam ſuauitate ad ſe allicit oĩum
appetitum. Perfectum/inquantum que illexit accedentia illuſtrat radiis ſuis & perficit. Beatum in
quantum illuſtrata/bonis implet eternis.

¶ Quæ utilitas amoris ex eius definitione. Cap. XI.

Poſtq̄ uero quæ ſit amoris origo & qualis ipſe ſit. Diotima enarrauit. Iam quorſum tendat/
& ad quid conducat hominibus aperit. Omnes quidem bona habere cupimus/nec habe-
re ſolum/ſed ſemper habere. Singula uero mortalium bona mutantur atq; deficiunt. Ac-
cito cuncta uaneſcerent/niſi abeuntium loco noua quottidie fierent. Vt ergo bona ſemper nobis
quoquomodo perdurent/pereuntia cupimus recreare. Generando recreatio fit. Hinc innatus eſt
omnibus generationis inſtinctus. Generatio autem cũ mortalia diuinis continuatione ſimilia red
dat/Munus eſt profecto diuinum. Diuinis utpote pulchris. Deformia cõtraria ſunt formoſa ſimi-
lia & amica. Iccirco generatio diuinum opus in eo/quod pulchrum eſt perfecte/& facile conſuma
tur/in contrario contra. Quapropter generationis ille conatus formoſa poſcit contraria refugit.
Quid hominũ amor ſit poſtulatis? ad quid conducat. Cupido generationis in pulchro obſeruan-
dam uitam mortalibus in rebus perpetuam hic hoĩum in terra uiuentiũ amor eſt. hic noſtri finis
amoris. Enimuero eoipſo in tempore: quo animalium unũquodq; uiuere dicitur. Idemq; eſſe/ut a
pueritia ad ſenectutem q̃uis idẽ dicatur/nunq̃ tamen in ſe eadẽ continet. Sed nouũ ſemper effici-
tur/ut Plato inquit & uetera exuit ſecundũ pilos. Carnem/oſſa/& ſanguinem & corpus penitus uni
uerſum. Neq; in corpore ſolum/ſed etiam in anima id contingit. Mores cõſuetudines/opiniones/
cupidines/uoluptates/dolores/atq; timores iugiter permutãtur/nec aliquid ex iſtis idem/& ſimile
perſeuerat. priora quidem abolentur/noua ſuccedunt atq; adoleſcunt. Quinetiam/quod mirabi-
lius eſt: ſcientiæ quoq; non ſolum aliæ euaneſcunt: aliæ ſurgunt: neq; ſemper ſecundũ ſcientias iidẽ
ſumus. Verum etiam una quæuis ſcientiarum ferme idẽ patitur. Meditatio enim & reminiſcẽtia:
quaſi prætereuntis ſcientiæ reſumptio eſt. Obliuio nãq; ſcientiæ exitus eſſe uidetur. Meditatio ue-
ro nouam ſemper memoriã abeuntis loco reſtituens: ſcientiam ſeruat: ut eſſe eadẽ uideatur. hoc
utiq; pacto quæcunq; in animo uel corpore mutabilia ſunt: ſeruantur. Non quia ſemper omnino
eadem ſint. Hoc enim diuinorũ eſt proprium. Sed quoniam quod tabeſcit: & abit nouum & ſimi-
le ſibi reliquit. Hoc certe remedio mortalia ĩmortalibus redduntur ſimilia. Eſt igitur in utraq; ani
mæ parte: tum ea quæ ad cognitionem ſpectat: tum ea qua regitur corpus amor generationis in-
natus ad uitam perpetuo conſeruandã. Amor qui in hac parte eſt ad corpus regendum accõmo-
data: ſtatim ab initio nos impellit ad cibum potũq; ſumendũ. Vt his alimentis generentur humo
res: quibus quod a corpore iugiter defluit reſumatur. Qua generatione nutritur corpus creſcit.
Adulto corpore ſemen ipſum laceſſit: & procreandæ ſobolis libidinẽ prouocat. Vt quod in ſeipſo
ſemper manere non poteſt: reſeruatum in prole ſibi perſimili maneat ſempiternũ. Amor etiã ge-
nerationis parti anime cognoſcenti tributus efficit: ut anima ueritatẽ: alimoniam propriã concu-
piſcat: per quam ſuo modo nutriatur & creſcat: ac ſiquid per obliuionẽ animo excidit: aut torpet
propter deſidiam & incuriam recordationis & meditationis ſtudio quaſi regenerat: reuocatq; in
mentẽ: quod p̱ obliuionẽ perierat uel torpuerat p̱ ignauiã. Adultũ uero iã aĩum flagrantiſſima do
cendi atq; ſcribendi ſtimulat cupiditate: ut ſcientia uel in ſcriptis uel in diſcipuloꝝ animis genera
ta: præceptoris intelligentia: & ueritas inter homines æterna permaneat. Atq; ita amoris benefi-
cio cuiuſq; hominis tam corpus q̃ anima: in rebus humanis poſt mortẽ ſemper ſupereſſe poſſe ui-
dentur. Amor uterq; pulchra ſectatur. Nempe qui corpus regit atq; gubernat: corpus proprium
ex epulis q̃ delicatiſſimis: iocundiſſimis: & pulcherrimis alere concupiſcit: & prolem formoſam
cum ſpecioſa fœmina generare: & quid ad animum pertinet cum hornatiſſimis gratiſſimiſq; di-
ſciplinis ſtudet imbuere: ac ſcientiam ſue ſimillimam ſcribendo hornato pulchroq; in ſtilo ederet
& docendo in animo quodam pulcherrimo generare: puro inq̃ animo: acuto: & optimo. Animũ
quidem ipſum non cernimus. Ideo neq; eius inſpicimus pulchritudinem. Corpus autem umbrã
animi: imaginemq; uidemus. Itaq; ex eius imagine ſuſpicãtes in corpore formoſo ſpecioſum eſſe

animum coniectamur. Quamobrem formoſos homines libentius erudimus.

De duobus amoribus/& quod anima naſcitur predita ueritate. Cap. XII.

d E amoris definitione ſatis iam diximus/nunc autem quæ apud Platonem ſit ex animi corporiſue fœcunditate de amore diſtinctio declaremus. Omnium inquit hominũ pregnãs & grauidum. Corpus ẽ pregnans & animus. Corpori ſemina ſuoꝝ omnium ab initio ſunt inſerta. Hinc ſtatutis curriculis temporum dentes erumpunt/prodeunt pili. barba profunditur. procreationis ſemina defluunt. Si fecundũ corpus eſt grauidũq; ſeminibus/multo magis animus præſtantior corpore uberrimus eſt/atq; ſuorum omnium ab initio ſemina poſſidet. Igitur morũ artium/diſciplinatũ rationes iam diu ſortitus eſt animus/ſuoſq; fœtus inde ſi recte colatur ſtatutis temporibus promit in lucem. Quod autem rationes ſuorum omnium ingenitas habeat/ex appetitu eius inquiſitione. Inuentione. Iudicio. Comparatione cognoſcimus. Quis neget animũ ſtatim a tenera ætate uera/bona. Honeſta. utilia exoptare? optat autem nullus incognita. Ergo inſunt iſtorum aliquę etiam anteq̃ appetat in animo notiones per quas ceu formas rationeſq; ipſorum/ea iudicat appetenda. Idẽ ab inquiſitione & inuentione probatur/ſi in turba hominũ quærat Socrates Alcibiadem ſitq; illũ quando reperturus/neceſſe eſt Socratis menti aliquam Alcibiadis ineſſe figuram/ut ſciat quem hominũ quærat præcæteris/ac repertũ in cetu multorum Alcibiadẽ ab aliis diſcernere ualeat. Ita neq; indagaret ea quattuor animus/neq; aliquando inueniret/niſi haberet illorum. i. Veritatis/Bonitatis/Honeſtatis/Vtilitatis/aliquã notionẽ/per quã illa quæreret inuẽturus/ut quotiens reperit quæ inueſtigauerat recognoſcat/atq; ab eorum diſcernat contrariis. Neq; ſolum ab appetitu indagatione. Inuentiõe. Sed etiam a Iudicio id probamus. Quicũq; enim aliquẽ ſibi amicũ iudicat/uel inimicum/quid amicitia quidue maleuolentia ſit non ignorat. Quonã igitur pacto multa uera uel falſa bona uel mala/ut ſolemus quottidie iudicaremus/& recte iudicaremus niſi eſſet nobis ueritas quodãmodo/bonitaſq; præcognita? Quomodo rurſus ſtructuræ muſicæ/picturæ & artium cæterarũ opera/necnon inuenta philoſophorum / multi etiã in his artibus non uerſati probarent ſæpiſſime recte & reprobarent/niſi illarũ rerum forma quædã eſſet/& ratio illis a natura tributa. Comparatio quoq; idem nobis oſtendit. Quicũq; enim/mel uino cõparans alterum altero pronunciat dulcius. Quis dulcis ſit ſapor agnoſcit/& qui Speuſippum & Xenocratem conferens ad Platonẽ Xenocratem cenſet Platonis ſimiliorem/q̃ Speuſippum Platonis figuram proculdubio nouit. Eodẽmodo cũ e multis bonis aliud alio melius recte exiſtimemus & maiori minoriue bonitatis participatione aliud alio melius deteriuſue appareat/neceſſe eſt bonitatẽ non ignorare. Præterea cum e multis diuerſis philoſophorum/aut etiã aliorum opinionibus/quæ ueri ſit ſimilior/& probabilior/ſæpe optime iudicemus/oportet non deeſſe nobis aliquẽ ueritatis intuitum/ut quæ ſint illius ſimiliora non neſciamus. Quapropter nonnulli in adoleſcentia/aliqui etiã ſine præceptore. plæriq; ex pauciſſimis doctrinæ rudimentis a præceptoribus demonſtratis doctiſſimi euaſiſſe traduntur. quod nunq̃ niſi multũ ut diximus iuuante natura fieri potuiſſet. Hoc abunde Socrates Phædoni/Thæthetho Menoni/pueris demonſtrauit/docuitq; poſſe pueros recte in ſingulis artibus reſpondere/ſiquis prudenter eos interroget: quippe cum a natura ſint artium diſciplinarumq; omnium rationibus prediti.

In anima eſt ueritatis lumen. Cap. XIII.

q Vo autẽ modo huiuſmodi ſint in animo rationes apud Platonem uidetur ambiguũ. Siqs eos libros ſequatur/quos iunior ſcripſit Plato Phædrum. Menonẽ. & Phædonem/putabit forſitan ita ferme illas eſſe in animi ſubſtantia pictas tanquã in pariete figuras: quod in ſuperioribus/ſæpe/& a me & a nobis eſt tactum. Sic enim ibi uidetur innuere. In Sexto autẽ. De re. p. libro. Diuinus ille uir totam rem aperit. Dicitq; lumen eſſe mentis ad intelligenda omnia eũdem ipſum deum: a quo facta ſunt omnia. Solem nãq; & deum ita inuicem comparat/ut quẽadmodũ ſe habet ſol ad oculos/ita ad mentes ſe deus habeat. Sol oculos generat/uimq; illis prę ſtat uidendi. Quæ fruſtra eſſet & ſempiternis obruta tenebris/niſi ſolis lumen adeſſet corporum pictum coloribus & figuris. In quo oculus corpoꝝ colores uidet atq; figuras/neq; aliud quicq̃ niſi lumen/oculus intuetur. Videtur tamen uaria intueri/quia lumen ipſi infuſum uariis externorum corporum formulis eſt ornatum. Hoc quidem lumen in corporibus reflexum oculus percipit. Ipſam uero in fonte ſuo lucem minime ſubſtinet. Eodem pacto deus animam procreat eiq; mentem/uim ad intelligendum largiur. quæ uacua eſſet atq; obſcura niſi dei ſibi lumen adeſſet/in quo rerum omniũ inſpiciat rationes. Vnde per dei lumen intelligit atq; ipſum diuinum dũtaxat lumen agnoſcit. Diuerſa tamen uidetur agnoſcere/quia ſub diuerſis rerum ideis & rationibus ipſam intelligit. Quando quis oculis uidens hominem/in phantaſia hominis imaginem fabricat/diutiuſq; in ea iudicanda reuoluitur/mentis ſuæ aciem tollit ad hominis rationem in diuino lumine exiſtentem ſuſpiciẽdam. Inde ſcintilla in mente protinus emicat/ac reuera natura ipſa hominis intelligitur/atq; de cæ

teris

teris omnibus eodem pacto. Itaq; per dei lumen omnia intelligimus. Ipſum uero purum lumen eiuſq; fontem hac in uita uidere non poſſumus. In hoc plane tota animæ conſiſtit fœcũditas quod in eius penetralibus lux illa dei fulgetætherna rerũ omnium rationibus/ideiſq; pleniſſima ad quã aĩa quotiens uult uitæ puritate/& ſũma ſtudii intẽtione cõuertiť. Conuerſa ſcintillis emicat ideaꝝ.

¶ Vnde amor erga maſculos. Vnde erga fœminas. Cap. XIIII.

Ita pregnans hominum corpus ut Plato uult/pregnans & animus/& ambo amoris incita mentis ſtimulantur ad partum. Cæterum alii uel propter naturam/uel propter educationem ad animi fœtus ſunt q̃ corporis aptiores. Alii & quidem plurimi contra. Illi cœleſtẽ ſequuntur amorem hi uulgarem. Illi natura iccirco mares & illos quidẽ iam pene adultos potius/ q̃ fœminas/aut pueros amant. Quoniam in eis magis admodum uiget mẽtis acumen. Quod ad diſciplinam: quam illi generaturi ſunt propter excellẽtiorem ſui pulchritudinem eſt aptiſſimum. Alii contra/propter congreſſus uenerei uoluptatem & corporalis generatiõis effectum. Quoniã uero genitalis illa uis animę/utpote cognitionis expers ſexuum nullum habet diſcrimen/natura tamen ſua totiens incitatur ad generandum quotiens formoſum corpus aliquod iudicamus. Contingit plærunq; ut qui cum maſculis conuerſantur/ quo genitalis partis ſtimulos ſedent/illis ſe miſceant. Hi præſertim in quorum geneſi Venus in ſigno maſculino & cum Saturno fuerit: uel in ſaturni finibus uel Saturno oppoſita. Oportebat autem animaduertere genitalis partis illius incitamenta/non irritum hoc iacturæ opus/ſed ſerendi & procreandi officium affectare atq; a maſculis ad fœminas eam traducere: huiuſmodi quodam errore nefarium ſcelus/illud exortum putamus: quod in legibus ſuis Plato tanquã homicidii ſpeciem acerrime deteſtatur. Quippe nõ minus homicida cenſendus eſt qui hominem præripit naſciturum/q̃ qui natum tollit e medio. Audacior quidem qui præſentem abrumpit uitam. Crudelior autem qui lucem inuidet naſcituro/& nondũ natos ſuos filios enecat.

¶ Supra corpus eſt anima. ſuper animam angelus ſuper. angelum deus. Cap. XV.

Verum de gemina ubertate animæ/geminiſq; amoribus hactenus. Deinceps quibus gradibus Diotima Socratẽ ab ĩfimis ad ſuperna euehit diſſeramus. A corpore in aĩam ab aĩa in angelum. Ab angelo reducit in deum. Hos quattuor rerum gradus in natura eſſe debere ita licet argumentari. Omne corpus ab alio quodam mouetur/mouere autem ſeipſum natura ſua non poteſt. Cum nec agere per ſe quicquam ualeat. Sed propter animæ preſentiam ſeipſo moueri uidetur/& propter animã uiuere/& præſenre quidem anima ſeipſum mouet. quodãmodo. Abſente uero ab alio dũtaxat mouetur/utpote quod hanc ex ſeipſo naturam non habeat. Sed anima proprie uim ſeipſam mouendi poſſideat. Nam cuicũq; adeſt uim ad ſeipſum mouendũ impertit: quod autẽ ipſa ſui præſentia impertit aliis. hoc ipſa multo prius magiſq; debet habere. Eſt igitur anima ſupra corpora utpote: quæ ſeipſam ſecundum eſſentiam ſuam mouere queat/atq; iccirco ſuper illa debeat eſſe: quæ non ex ſeipſis ſed aliorum præſentia ut ſe moueant aſſequuntur. Cũ dicimus ſeipſa moueri animam/non tranſitiue/ut ita dixerim/quemadmodum a Platone accipi uoluit Ariſtoteles/ſed abſolute uerbum illud proferimus/ut cum ſtare per ſe deum. Lucere ſolẽ per ſe. Calere ignem aſſeueramus. Non enim pars animæ mouet/pars agitatur/ſed tota ex ſe. i. ſua natura mouetur. hoc eſt ab alio in aliud ratione diſcurrit. Ac nutritionis augmenti/generatiõis opera per interualla temporum/tranſigit. Temporalis iſta diſcurſio ex ſeipſa competit animæ. Quia quod ſuper eam eſt/non aliis momentis alia/ſed uno æthernitatis puncto ſimul intelligit oĩa. Quapropter recte primus a Platone motus & primum temporis interuallum in anima ponitur. Vnde & motus & tempus in corpora tranſeunt. Quoniam uero ante motum ſtatum eſſe neceſſariũ eſt. Cum ſtatus ſit motione perfectior ſupra rationem animæ mobilem oportet ſtabilem aliquam intelligentiam reperiri. quæ ſecundum ſe totam intelligentia ſit/& actu ſemper intelligentia. Anima enim non ſe tota/neq; ſemper ſed ex quadam ſui parte/& quãdoq; intelligit/neq; certam habet/ſed ambiguam intelligendi uirtutem. Vt ergo/quod perfectius eſt. illud quod eſt imperfectius antecedat/ſupra mentem animæ/quæ mobilis eſt/quæ pars: quæ intermiſſa/quæ dubia/ponenda eſt angeli mens ſtabilis/tota/continua/atq; certiſſima/ut quemadmodum corpori ab alio agitato anima per ſe mota præcedit. Ita animæ per ſe agitatæ mens ſtabilis per ſe præcedat. Et quemadmodum corpus per animam habet ut ſeſe moueat/atq; ideo nõ omnia corpora/ſed animata/ſponte ſua moueri uidentur: Ita anima per mentem habet quod ſemper intelligat. Si enim ſuapte natura animæ intellectus ineſſet/omnibus etiam beſtiarum competeret animabus. Quemadmodum ſui ipſius agitandi poteſtas. Non igitur aĩę intellectus per ſe primoq; competit. Quare eam antecedat oportet: quod per ſe primoq; mentis eſt compos. huiuſmodi angelus eſt animis excellentior. Sed enim angeli mẽtem/rerum illud principium ſummumq; bonum/quod in Parmenide Plato ipſum unũ uocat/neceſſario ſupereminet. Quippe ſuper omnem rei compoſitæ multitudinem unum ipſum.

Simplex debet eſſe natura. ab uno enim numerus/& a ſimplicibus compoſitio tota cõflatur. Mens autem illa licet immobilis ſit/non tamen unum ipſum purũ ſimplex exiſtit. Intelligit enim ſeipſam ubi diuerſa inter ſeſe quoquomodo uidentur. Hæc tria quod intelligit. quod intelligitur. Intelle ctio. Alia enim ex ipſius ratio eſt/prout intelligit/prout intelligitur alia/alia item prout intellectio eſt. Habet preterea cognoſcendi potentiam ante cognitionis actum per ſe prorſus informem. co gnoſcendo formatur: quæ intelligendo ueritatis lumen cupit & capit: quo uidetur anteq̃ intellige ret caruiſſe. habet quoq; in ſe idearum omnium multitudinem. Cernis quãta ſit: q̃uaria in angelo multitudo/atq; compoſitio? Itaq; ipſi purum unum & ſimplex præponere cogimur. Ipſi autem uni deo nihil poſſumus anteponere/quia uerum unum omnis multitudinis. Omnis compoſitionis ẽ expers. Quod ſi ſupra ſe quicq̃ haberet/ab illo utiq; fieret/quare ab eo dependẽs in hoc ipſo ab eo dem degenerare/ut a cauſa omnis ſolet effectus. Ideoq; non unum iam eſſet & ſimplex/ſed ſaltẽ ex duobus compoſitum. ſ. ex cauſæ ſuę munere/proprioue defectu. Ipſum itaq; unum ut Plato uult & Dionyſius Areopagita confirmat/omnia ſupereminet. Excellentiſſimũq; dei nomen unum ipſum ab utroq; cenſetur. Huius ſublimitatem ratio quoq; illa nobis oſtendit: quod eminentiſſimæ cauſę donum eſſe debet ampliſſimũ: uirtutiſq; ſuæ præſtantia ſe ad cuncta protendere. Vnius munus p uniuerſa ſe propagat. Nam non mens ſolum una eſt/& anima quęlibet una corpus quodlibet unũ/ ſed etiam informis ipſa materies/rerũq; priuatio una quodãmodo dicitur. Nam unum ſilentium dicimus. Vnam obſcuritatem. Mortem unam. Mentis tamen & animæ munera ad eam uſq; nõ ex tenduntur. Mens enim ſpeciem artificioſam ordinẽq; largitur. Anima uitam præſtat & motum In formis uero & prima mundi materia/rerũq; priuatio ſpeciei & uitæ eſt expers. Ita ipſum unũ men tem & animam antecedit. Cũ munus eius latius diffundatur. Eadẽ ratione mens animam uidetur excedere. Quia uita munus animæ non omnibus datur corporibus. Omnibus tamen his ſpeciẽ/ ordinemq; mens tribuit.

¶ Quæ cõparatio inter deum/angelum/animam/corpus. Cap. XVI.

ERgo a corpore in animã ab hac in angelũ. Ab hoc in deũ aſcendimus. Deus ſuper æther nitatem eſt. Angelus in æthernitate eſt totus. Sane tã eius operatio q̃ eſſentia ſtabilis per manet. Status autẽ æthernitatis eſt proprius. anima partim in ęthernitate eſt/partim in tẽ pore. Eius enim ſubſtantia eadẽ ſemper abſq; ulla incrementi aut decremẽti mutatione perdurat. Operatio autẽ ut pauloante monſtrauimus per temporis interualla diſcurrit. Corpus tẽpori om nino ſubiicitur. Nam & ſubſtantia eius mutatur/& operatio eius omnis temporis ſpatium exigit. Igitur ipſum unum ſupra ſtatum/motumue exiſtit. Angelus. In ſtatu. Anima in ſtatu pariter atq; motu. Corpus ſolo in motu locatur. Vnum rurſus ſuper numerum/motum/locũq; manet. Ange lus in numero ſuper motũ & locum ponitur. Anima in numero motuq;. Sed ſuper locum. corpus numero/motui/loco ſubiicitur. Siquidẽ ipſum unũ/neq; numerum ullum/aut cõpoſitionẽ partiũ habet. neq; ullo pacto ab eo/quod eſt mutatur/neq; loco clauditur ullo. Angelus numerũ quidẽ ha bet partium uel formarum ſed a motu locoq; eſt liber. Anima partium habet/& affectum multitu dinẽ/& ratiocinatiõis progreſſione perturbationũq; uarietate mutatur. Sed a loci limitibus eſt exẽ pta. Corpus autem his omnibus eſt obnoxium.

¶ Quæ cõparatio inter pulchritudines dei/angeli/animæ/corporis. Cap. XVII.

EAdem uero iter quattuor hæc/& eorum formas eſt comparatio. Nempe corporis forma in multarũ partium compoſitiõe conſiſtit. Loco aſtringitur. Tẽpore labitur. Species ani mi temporis quidẽ uiciſſitudines patitur/& partium continet multitudinẽ. Sed a loci ter minis eſt abſoluta. Angeli uero ſpecies numerũ habet ſolum a duobus aliis ĩmunis exiſtit. Dei aũt nihil iſtorum perpetitur. Corporis utiq; formam uides. Vis ne animi quoq; ſpeciem intueri? De trahe corporali formæ ipſius materiæ pondus/limiteſq; locorum. relinque cętera. Animi iam ſpe ciem habes. uis & angeli? De me obſecro non loci ſpatia ſolum. Sed temporis quoq; progreſſum. compoſitionem multiplicem retine/eam protinus nanciſceris. Cupis etiam dei pulchritudinem cernere? Auferas inſuper multiplicem illam formarũ compoſitionẽ/ſimplicem prorſus relinque formam/confeſtim dei ſpeciem fueris conſecutus. Verum quid mihi tandem ſubtractis iſtis reli quum ſupererit? An tu eſſe aliud q̃ lucem pulchritudinem ducis? Porro corporum omnium pul chritudo lumen iſtud eſt ſolis: quod uides tribus illis infectum. formarũ multitudine. Nam mul tis id aſpicis figuris coloribuſq; depictum. Loci ſpacio/temporali mutatione. Tolle ſedem eius in materia ut præter locum reliqua duo retineat/huiuſmodi prſus eſt animi pulchritudo. Tolle hinc temporis ſi lubet mutationem. Mitte reliquum/lumen. Reſtat ſine loco. ſine motu clariſſimũ. Sed omnibus inſculptum rerum omnium rationibus. Id angelus eſt. Id angeli pulchritudo. Tolle po ſtremo diuerſarum illum numerum idearum. Vnam ſimplicem ac meram relinque lucem. Inſtar lucis eius: quæ in globo ſolis ipſo pmanet/per aerẽ non diſpergitur. Iã dei pulchritudinẽ quedam

modo

modo cōprehendis: quę tantū ſaltē formas reliquas antecellit/ quantum lux illa ſolis in ſeipſa mera una inuiolata ſplendorem ſolis per nubiloſum aera diſiectum/ diuiſum / infectum / obſcuratum exuperat. Fons itaq; totius pulchritudinis Deus eſt. Fons itaq; totius amoris eſt Deus. Lumē prętere a ſolis in aqua umbra quędam eſt ad clarius eiuſdem lumen in aere. Splendor in aere / umbra ſimiliter ad eiuſdem in igne fulgorem/ fulgor in igne / umbra ad lucem ſolis eodem ipſo in ſole fulgentem. Eadem eſt inter quattuor illas corporis/ animi/ angeli / Dei pulchritudines comparatio. Deus nunq̄ ita decipitur/ ut ſuę ſpeciei umbram in angelo amet quidem propriā ſui/ad ueram negligat pulchritudinē. Neq; angelus uſq; adeo capitur animę ſpecie que ipſius eſt umbra/ut ſui umbra detentus figuram propriam deſerat. Anima tamen noſtra: quod ſummopere dolendum eſt. hæc enim eſt totius noſtrę infelicitatis origo. Anima inquā ſola ita corporalis formę blanditiis delinitur/ ut propriam poſt habeat ſpeciem. Corporis uero formā quę ſuę umbra eſt ſui ipſius oblita ſectetur. Hinc crudeliſſimū illud apud Orpheum Narciſſi fatum. Hinc hominū miſeranda calamitas. Narciſſus quidem adoleſcens .i. temerarii & imperiti hominis animus. Sui uultum non aſpicit/propriam ſui ſubſtantiā/& uirtutem nequaq̄ animaduertit. Sed eius umbram in aqua proſequitur & amplecti conatur .i. pulchritudinem in fragili corpore & inſtar aquę fluenti quę ipſius animi umbra eſt admiratur. Suam quidem figurā deſerit umbram nunq̄ aſſequitur. Quoniā animus corpus ſectando ſe negligit / & uſu corporis non impletur: non enim ipſum reuera appetit corpus. Sed ſui ipſius ſpeciem a corporali forma: quę ſpeciei ſuę imago eſt illectus: quēadmodū Narciſſus affectat. Cūq; id minime aduertat / dum aliud quidem cupit aliud ſequitur/ deſiderium ſuum explere non poteſt. Ideo in lachrymas reſolutus conſumitur .i. animus ita extra ſe poſitus & delapſus in corpus pernitioſis pturbationibus cruciatur. Corporiſq; infectus ſordibus quaſi moritur. Cum iam corpus eſſe potiuſq̄ animus uideatur. Quā utiq; mortē ut Socrates deuitaret. Diotima ipſum a corpore ad animū/ab hoc in angelū ab eo reduxit in Deū.

¶ Quomodo aīa a corporis pulchritudine ad Dei pulchritudinē eleuetur. Cap. XVIII.

Gite conuiuę chariſſimi Diotimā fingite. Ita Socratem alloquentē. Nullum corpus o Socrates undiq; pulchrum. Nam aut hac in parte formoſum / illa deforme / aut hodie formoſum / alias minime / aut ab alio pulchrum / ab alio turpe cenſetur. Ergo corporis pulchritudo turpitudinis contagione coinquinata/ pura/ uera/ & prima pulchritudo eſſe non poteſt. Quinetiam pulchritudinem turpem eſſe nemo aliquando ſuſpicatur: quēadmodum neq; ſapientiam eſſe inſipientem. Corporum uero diſpoſitionē quandoq; ſpecioſam / quandoq; turpem putamus. Eodemq; tempore de illa alii aliter ſentiunt. Non igitur prima & uera eſt in corporibus pulchritudo. Adde quod multa corpora/ uno pulchritudinis uocantur cognomine. Vna igitur eſt in corporibus multis pulchritudinis natura cōmunis/per quam ſimiliter pulchra denominantᷓ. Vnā uero naturā huiuſmodi ſicut in alio eſt .i. in materia: ſic ab alio dependere putato. Quod enim in ſe ipſo ſuſtentari non poteſt/ multominus a ſeipſo pendere. Nunquid a materia dependebit? minime. Nihil enim deforme & imperfectū ſeipſum hornare poteſt/atq; perficere. Quod autē unum eſt/ ab uno debet oriri. Quapropter una multoꝝ corporū pulchritudo ab uno aliquo in corporali pendet artifice. Artifex unus omniū deus eſt: qui per angelos/atq; animas pulchrā quottidie reddit oēm mūdi materiā. Propterea uerā illam pulchritudinis rationē in deo eiuſq; miniſtris/potius q̄ in mundi corpore repériri putandū. Ad eā rurſus his gradibus facile ut arbitror aſcēdes o Socrates. Si oculos tibi linceos natura dediſſet mi Socrates/ut aſpectu quęlibet occurrentia penetrares formoſiſſimū illud extrinſecus Alcibiadis tui corpis tibi turpiſſimū uideretur. Quantum eſt: quod amas amice? Superficies dūtaxat. Immo color te rapit. Immo quędam reflexio luminum: & umbra leuiſſima. Seu te uana imagīatio decipit/ita qđ ſomnias potiuſq̄ quod uideas amas. Cęterum ne tibi uideat penitus aduerſari/ſit ſane Alcibiades iſte formoſus. At enim quota pte formoſus? oībus ꝑfecto mēbris pręter q̄ naſo ſimo & elatioribus q̄ deceat ſuperciliis. Hæc tamē in Phędro ſpecioſa ſunt. Sed crurū in eo craſſitudo non placet. Decora hæc apud Charmidē niſi gracilite collū offenderet. Ita ſi homines ſingulos obſeruabis / nullum ex omni parte laudabis. Quicquid ubiq; rectum eſt colliges / figuram apud te integram ex obſeruatione omnium fabricabis: ut abſoluta humani generis pulchritudo: quę in multis reperitur ſparſa corporibus in aīo tuo ſit unius imaginis cogitatione collecta: cuiuſq; hoīs figurā paruipendes/o Socrates ſi ad iſtā contuleris. Iſtam uero non tam corpoꝝ/ q̄ animi tui beneficio poſſides. Itaq; iſtā potius q̄ tuus animus fabricauit/& animū ipſum eius artificē: q̄ exteriorem illam mancā diſperſamq; amato. Quid autē in animo amare te iubeo? animi pulchritudinē. Lux aūt eſt pulchritudo corporū. Lux eſt & animi pulchritudo. Lux animi ueritas: quā ſolam amicus tuus Plato in uotis ſuis a Deo poſtulare uideᷓ. Da mihi. Inquit/ Deus ut meus aīus pulcher efficiatur & quę ad corpus attinēt. Animi pulchritudinē non impediāt/ſolum ſapientē diuitem putem. In his Plato declarat pulchritudinē animi / in uerita

te ſapientiaq; conſiſtere. Eam a deo hominibus tribui. Veritas una eſt & eadē nobis a deo tributa
in uariis eius effectibus uariarū uirtutū cognomenta ſortitur/ ꝓut diuina demonſtrat ſapiētia/ quā
a deo præcęteris Plato popoſcit/ ꝓut naturalia/ſcientia. Vt humana/prudentia/ut equos facit/iuſti
tia. Vt inuictos/fortitudo/ut tranquillos/dicitur tēperantia. Ex his duo uirtutū genera numerant.
Morales inquā uirtutes/ & intellectiuę illis p̄ſtantiores. Intellectiuę ſunt. Sapientia / Scientia / Pru-
dentia / Morales / Iuſtitia/ Fortitudo/ & Temperātia. Morales ꝓpter oꝑationes earū ciuiliaq; offi-
cia notiores ſunt. Intellectiuę ꝓpter reconditam ueritatē occultiores. Pręterea qui honeſtis mori-
bus educatur utpote purior aliis facile ad intellectiuas uirtutes erigitur. Ideo pulchritudinē animi
quę conſiſtit in moribus primā conſiderare te iubeo / ut intelligas unam eſſe moꝝ omniū rationē:
per quā ſimiliter honeſti uocantur. Vnam .ſ. uitę puriſſimę ueritatē/ quę Iuſtitię/Fortitudinis/ Tē-
perantię actionibus/ ad uerā nos perducit felicitatē. Vnā igitur hanc ueritatē: morū / luceq; animi
ſpecioſiſſimā primū diligito. Scito quinetiā ſupra mores ad ſapientię/ ſciētię / prudentię / lucidiſſi-
mā ueritatē te ꝓtinus adſcenſurum : ſi conſiderabis hęc animo optimis moribus educato concedi
atq; in eis normā moralis uitę rectiſſimā contineri. Quāuis autē uarias/ Sapiētię/ Scientię / Pruden
tięq; doctrinas contueraris. In cunctis tamē unicam eſſe ueritatis lucem exiſtimato: per quā omnes
pulchrę ſimiliter appellantur. Eam tibi utpote ſupremā animi pulchritudinē ſummopere ama-
re ꝑcipio. Sed enim una hæc in doctrinis plurimis ueritas. Prima omniū ueritas ideo eſſe nequit.
Quoniā in alio eſt/ cū ſit in multis diſtributa doctrinis. Quicquid autē iacet in alio ab alio certe de/
pendet/neq; tamē ueritas una a doctrinarū multitudine naſcitur. Quod enim unū eſt/ ab uno de-
bet oriri. Quare oportet unam quādam eſſe ſuper animā hominis ſapientiā: quę non per diuerſas
ſit diuiſa doctrinis. Sed una ſapientia ſita cuius unica ueritate. Veritas hominū multiplex oriatur.
Illam o Socrates unicā unicę ſapientię lucem/angeli pulchritudinē eſſe memento: quę tibi ſup ani/
mi ſpeciē ſit colenda. Ea ut in ſuperioribus demonſtrauimus corpoꝝ ſpeciē antecellit. Quia neq;
loco aſtringitur: neq; ſecūdum materię partes diuiditur: neq; corrūpitur. Antecellit & animi ſpe-
ciem: quia ęterna eſt penitus: neq; tēporali diſcurſione mouetur. Quoniā uero angeli lux in idea-
rum compluriū ſerie micat/ ac ſupra multitudinem omnē unitas ſit oportet: quę eſt numeri totius
origo: neceſſe eſt eam ab uno rerum omniū principio: quod ipſum unū uocamus effluere. Ipſius
itaq; unius lux penitus ſimpliciſſima infinita pulchritudo eſt: quia nec materię ſordibus inquinat/
ut corporis ſpecies/neq; ut animi forma temporali ꝓgreſſione mutatur/neq; ut angeli ſpecies mul
titudine diſſipatur. Omnis autē qualitas ab extraneo additamento ſecreta dicitur apud phyſicos
infinita ſi in ſeipſo ſit calor frigore/& humore non impeditus/materie pondere nō grauatus/ calor
dicitur infinitus/quia uis eius libera eſt/neq; ullis additionis limitibus coarctatur. Similiter lumen
ab omni corpore liberū infinitū: nam ſine modo/ ac termino lucet/quod natura lucet ſua / quando
ab alio minime terminatur. Itaq; dei lux & pulchritudo/quę mera eſt/ prorſus ab aliis oībus abſo-
luta abſq; dubio infinita dicitur pulchritudo. Infinita uero pulchritudo / īmenſum quoq; requirit
amorē. Quapropter te obſecro Socrates ut certo quodāmodo & termino cętera diligas / deū ue-
ro amore diligas infinito/neq; ullus diuino modus adſit amori.

¶ Quomodo Deus amandus. Cap. XIX.

h
ÆC Diotima Socrati. Nos autē uiri clariſſimi non ſolum ſine modo Deum/ut iubere Dio-
tima fingitur. Sed Deum ſolum amabimus. Ita enim mens ad Deū: ut ad ſolem acies ocu/
lorum. Oculus autē non modo lumen præcęteris : ſed & ſolum appetit lumen / Si corpo-
ra/ Si animos/ Si angelos diligemus/ non hæc quidem: ſed Deum in his amabimus. In corporibus
quidem dei umbrā. In animis dei ſimilitudinē. In angelis eiuſdem imaginē. Ita Deum ad præſens
in omnibus diligemus/ut in deo tandem omnia diligamus. Nam ita uiuentes eo proficiſcemur/ut
& Deum & in Deo omnia uideamus amemuſq; & ipſum/& quę in ipſo ſunt omnia. Et quiſquis hoc
in tēpore ſeſe Deo charitate deuouerit ſe deniq; recuperabit in Deo. Nempe ad ſuā: per quā crea-
tus eſt redibit ideā/ ibi rurſus/ ſiquid ipſi defuerit reformabitur/ideę ſuę perpetuo cohęrebit. Ve-
rus autē homo & idea hominis idem. Ideo quiſq; noſtrū in terris a Deo ſeparatus non uerus eſt hō
cū a ſui idea ſit formaq; diſiunctus ad eā nos diuinus amor/pietaſq; perducet: cum hic diſcerpti ſi-
mus & mutilati/ ideę tunc noſtrę amando coniuncti integri homines euademus / ut Deū primo in
rebus coluiſſe uideamur/ quo res deinde in Deo colamus/reſq; in Deo/ ideo uenerari/ ut nos ipſos
præcęteris amplectamur & amādo Deū nos ipſos uideamur amaſſe. Oratio Septima.

¶ Concluſio ſupradictoꝝ & opinio Guidonis Caualcantis philoſophi. Cap. I.

p
OſtremoChriſtophor⁹ Marſupin⁹ uir humaniſſim⁹ Alcibiadis ꝑſonā geſtur⁹ iis ad me uer
bis cōuertit. Gratulor eqdē Marſilii Ioānis tui familię plurimū: q̄ inter multos & doctrina
& rebus geſtis clariſſimos eqtes Guidonē philoſophū peperit de re pu. benemeritū/& acu
leis dialectice cunctis ſuo ſeculo pręcellentem: quin hunc amorē Socraticum tam moribus q̄ car-
minibus

minibus/imitatus breui quęcunq; a uobis ſunt dicta perſtrinxit. Phędrus enim amoris originem
tetigit ex chaos uiſceribus emanantem. Pauſanias iam natum amorē geminam diuiſit in ſpeciem.
Cœleſtem. ſ. & uulgarem Eryximachus eius aperuit amplitudinē dum cūctis in rebus eū ſic ineſſe
monſtraret in partes geminas diſtributū. Ariſtophanes quid agat in ſingulis tam ampliſſimi dei
pręſentia declarauit oſtendens per hunc fractos hoīes reſarciri Agatho quāta ſit eius uirtus/potē
tiaq; tractauit/ cū ab eo ſolo beatos fieri hoīes diſputaret: Socrates tandē o Diotima edoctus ſum/
matim quid ſit amor & qualis/unde ortus/quot habeat partes/quorſum tendat/& quantum ualeat
explicauit Guido Caualcantes philoſophus/omnia hæc artificioſiſſime uidetur carminibus ſuis in
ſeruiſſe. Quēadmodum ſolis radio ſpeculū modo quodā percuſſum ſplendet iterū/& proxime ſibi
appoſitā lanam reflexione illa ſplendoris inflāmat. Ita ille partē animę: quā obſcura phantaſiā uo-
cat/atq; memoriā ceu ſpeculum/pulchritudinis ipſius/ſolis locū habentis ſimulachro tanq̄ radio
quodā per oculos hauſto cenſet ita pulſari/ut ipſa ſibi ex illo alterū effingat ſimulachrū q̄ſi ſimula/
chri primi ſplendorē: quo appetendi uis non aliter q̄ lana accendat̄ & amet. Addit amorē hūc pri
mum in appetitu ſenſus accenſum a forma corporis ꝑ oculos inſpecta creari. Sed eā ipſam formā
non eo modo: quo in corporis materia eſt: in phantaſiā imprimi/ſed ſine materia. Ita tamē ut cer-
ti cuiuſdā hominis ſignato in loco & tēpore poſiti ſit imago. Rurſus imaginis huiuſmodi ſpeciem
aliquā ſtatim in mente lucere: quę nō amplius unius cuiuſdā humani corporis ut erat in phantaſia
uideat̄ eſſe ſimilitudo ſed totius ęque generis humani ratio cōmunis & definitio. Itaq; ſicut ex phā
taſię imagine a corpore ſumpta/in appetitu ſenſus/corpori dedito/amor ad ſenſum ꝓcliuis exori-
tur. Ita ex hac mētis ſpecie rationeq; cōmuni/tanq̄ a corpore remotiſſima/amor alius in uoluntate
naſcitur a comertio corporis alieniſſimus. Illum in uoluptate hunc in contēplatione locauit. Illum
circa particularē corporis unius formā reuolui putat/hunc circa uniuerſalem totius humani gene
ris pulchritudinē/hos utiq; amores ſibiipſis in homine repugnare/& illum deorſum ad ferinam &
uoluptuoſam depellere/ hunc ſurſum ad angelicā uitam/contemplatiuāq; attollere/ hunc abſq; ꝑ-
turbatione uult eſſe & in paucis reperiri. Illum multis paſſionibus anxium/ac plurimos occupare.
Ideo iſtum paucis uerbis abſoluit/in alterius paſſionibus enarrandis ꝓlixior. Quoniā uero eadem
apertiſſime/ quę & uos in ſuperioribus narrauiſtis hic explicat ea in pręſentia recēſere opus eſſe nō
cenſui. Verū cognouiſſe ſufficiat philoſophū hunc aliquā cahos informitatē/qualem ſupra uos po
ſuiſtis in amoris ꝓcreatiōe miſcuiſſe/dum diceret obſcurā phantaſiā illuminari/ atq; ex illius obſcu
ritatis & huius luminis mixtiōe/amorē originem ducere/amorem prætera geminū illum cœleſtē
atq; uulgarem/quis in eius uerbis non uideat? originē quinetiā illius primā in diuinorū/ſecundam
in corporum collocat pulchritudine. Solem nāq; dei lucem radium: corporum formam intelligit
finem poſtremo ſuum uult eiuſdem principiis reſpondere dum alios uſq; ad formā corporis/alios
uſq; ad dei ſpeciē amoris prouehit inſtigatio.

Socrates fuit uerus amator/ & cupidini ſimilis. Cap. II.

D E amore hactenus/ Ad Alcybiadem & Socratē ueniamus. Poſtq̄ conuiuę ſatis amantium
Deū laudauerant/ reliquū erat ut dei huius cultores legittimi laudarētur/maxime omniū
legittime amaſſe Socrates ab omnibus perhibetur. Is cum per omnē uitā pallam ſine ulla
prorſus diſſimulatione in caſtris cupidinis militaſſet a nullis unq̄ notatus eſt quaſi minus honeſte/
quēq̄ dilexerit: huic uitę ſeueritas/& alienoꝝ ſcelerum correptio frequens/multos/& magnos ui-
ros/ut ſolet ueritas infenſos rediderat/Anitum/Melitum/Lyconem præſertim ciues in re publica
potentiſſimos. Trhaſymacū Poliū & Calliam oratores. Ariſtophanē præterea comicū acerrimū
habuit inſectatorem. Sed neq; ciues illi in accuſatione: qua Socratē in iudiciū traxere inhoneſtos
amores inſcripſerunt/neq; oratores eius hoſtes tale quicq̄ Socrati obiecere: neq; Ariſtophanes
Comicus licet alia multa & abſurda in Dionyſiis colligat/in Socratem maledicta. An cenſetis eum
ſi tam fœda ſe labe coinquinaſſet/ īmo niſi fuiſſet ab huius criminis ſuſpitione remotiſſimus. Ve-
nenoſas talium detractorū linguas euaſurū fuiſſe? Nunquid optimi uiri illud in ſuperioribus ani-
maduertiſtis/ quod dum Plato ipſum fingit amorem Socratis omnē pingit effigiem/ac numinis
illius figuram ex Socratis perſona deſcribit/ quaſi uerus amor/ac Socrates ſimilimi ſint/atq; ideo
ille præcęteris uerus ſit legittimuſq; amator. Agite iam amoris picturā illā in animū reuocate. Vi/
debitis in ea Socratē figuratū. Socratis ꝑſonā ante oculos ponite. Macilentū/Aridū/Squalidūq; ui
debitis hoīem. ſ. natura melancholicū ut fert̄ atq; hirſutū. Extenuatū inedia. In curia ſordidū. Nu
dū p̄terea. i. ſimplici & ueteri optū palliolo. Sine calceis īcedentē. Ita ſemꝑ ſolitū incedere Socratē
apud Platonē Phędrus oſtēdit. Humilē perq; īfima uolantē. Humi ſemꝑ Socratis defixus erat aſpe
ctus/ut ait Phędo/loca inſuꝑ uilia frequentabat: aut. n. in Symonis coriarii/aut ī ſculptoꝝ officinis
obuerſabat̄/ruſticis & īcōptis ūtebat̄ uocabulis/qđ illi obiicit Callicles ī Gorgia. Adeo p̄terea mi-
tis/ut multis laceſſit⁹ iniuriis/ſępe ēt pulſat⁹ ne cōmot⁹ qdē aio fuiſſe tradat̄ ſine domicilio. Interro
gatus Socrates cuius eēt/ Mūdanus inquit. Ibi enī patria. Vbi bonū. Sed neq; huic ꝓpriū lares/neq;

mollis lectus/neqꝫ ꝑtioſa ſupellex. Ad fores in uia ſub diuo dormiēs hæc apertum pectus & cor patēs oībus in Socrate noſtro ſignificāt. Prętерea quod & uiſu delectabatur/atqꝫ auditu: quę fores animi ſunt: quod etiā ſecurus & intrepidus īcedebat / iacebatqꝫ etiā ſi oportuiſſet pallio obuolut⁹ ubiqꝫ. Semper egenus. Quis neſciat Socratē ſculptoris & obſtetricis fuiſſe filium? & uſqꝫ in ſenectutem in ſculpendis lapidibus manu propria uictum quęſiſſe/nec habuiſſe unq̄ unde ſe ſatis & filios aleret. Hic inopiam ſuę mentis paſſim cōfitebatur. Interrogans omnes/nihil ſcire ſe prędicans. Virilis erat enim/ conſtantis animi inuictęqꝫ ſententię qui etiam Archelaum Macedonem & Scopā Cranonium: Eurilocūqꝫ Lariſſeum aſpernatus eſt alto animo: cum ab eis miſſas pecunias non acceperit/neqꝫ ipſe ad eos uoluit proficiſci/Audax/Feroxqꝫ. Quāta/ eius fuerit in rebus bellicis fortitudo/ Alcybiades in conuiuio explicat copioſiſſime: cui Socrates cum in Potydea uiciſſet uictoriam ſponte dicitur conceſſiſſe. Vehemens erat quippe ut recte Topirus phyſionomus iudicauerat concitatiſſimus. Sępe uero inter loquendum agente id orationis uehementia iactare digitos ſolebat/& crines uellere. Facundus. Huic rationes in utrāqꝫ partem ferme pares dum diſſereret ſuppetebant. Hic licet incomptis uerbis uteretur/ut in conuiuio Alcybiades ait/ magis tamen q̄ Themiſtocles & Pericles/omneſqꝫ cęteri oratores audiētium animos cōmouebat. Pulchris & bonis inſidiatur. Inſidiatum ſibi ſemper fuiſſe Socratem Alcybiades inquit/ eorum quippe: qui honeſta iudole prędíti uidebantur/amore captus eoſdē rationibus ſuis ad philoſophię ſtudia Socrates capiebat. Callidus Sagaxqꝫ uenator. Socratem uenari ſolitum ex corporis forma diuinā ſpeciem. In ſuperioribus ſatis eſt dictum: & in Protagora Plato teſtatur. Machinator multis modis ut indicant Platonis dialogi ſophiſtas confutabat: adoleſcentes exhortabatur / modeſtos uiros erudiebat. Prudentię ſtudioſus. Fuit enim tanta prudientia/& in pręſagiendo tam perſpicax: ut quiſquis contra eius conſilium quicq̄ auderet perderetur/quod in theage a Platone narratur. Per omnem uitam philoſophans hic in ſua illa apud iudices defenſione iudicibus edixit/ut ſi ea cōditione eum morte abſoluerent/ut nunq̄ poſtea philoſophetur / ſe mori male q̄ philoſophari deſinere. Incantator/faſcinator ueneficus atqꝫ ſophiſta. Nā Alcybiades ait ſe magis Socraticis uerbis q̄ Marſię Olympiqꝫ excellentiū muſicorum melodia mulceri. Dęmonē uero illi fuiſſe familiarē / & accuſatores ſui & amici teſtantur. Sophiſtam quoqꝫ Socratem Ariſtophanes comicus appellauit/atqꝫ etiā ſui accuſatores. Quippe cui ęqua eſſet hortandi & dehortandi facultas. Inter ſapientiā & inſcitiam medius. Cū omnes homines ignorantes ſint. Inquit Socrates. Hoc ego tantū a cęteris differo/qđ meam ignorantiā non ignoro cum alii prorſus ignorent. Ita erat inter ſapientiam & ignorantiam medius: quia licet res ipſas neſciret/ ſuam tamen ignorantiā cognoſcebat. Quas ob res Socratem amori ſimilimū/ideoqꝫ ueriſſimū amatorem poſt amorē ipſum laudandum Alcybiades iudicauit ut in eius laude intelligamus. Omnes qui ſimiliter amant eſſe laudatos. Quę Socratis laudes ſint hic audiuiſtis / & in Platonis uerbis Alcybiadis ore patēt clariſſime: quo ēt pacto amabat Socrates cognoſcere pōt q Diotimę doctrinę meminerit. Ita. n. amauit Socrates/ut ſupra Diotima docuit.

❡ De amore ferino quod inſanię ſpecies eſt. Cap. III.

Verum interroget forte quiſpiam. Quid hominum generi Socraticus amor iſte conducat. Cur tantis ſit laudibus celebrandus/quid obſit cōtrarius. Dicam equidem altius aliquāto exorſus Plato noſter furorē in Phędro mentis alienationē definit. Alienationis aūt duo genera tradit. Alterā ab humanis morbis. Alteram a deo prouenire exiſtimat. Inſaniā illam. Hāc diuinum furorē nuncupat. Inſanię morbo infra hominis ſpeciem homo deiicitur: & ex homine brutum quodāmodo redditur. Inſanię duo ſunt genera. Vnum cerebri. Alterum cordis uitio naſcitur. Cerebrum ſæpe aduſta bili: ſæpe ſanguine aduſto nōnunq̄ atra bili nimium occupatur: hinc dementes homines quandoqꝫ redduntur: qui aduſta bili uexantur/uel a nemine laceſſiti uehementiſſime iraſcuntur/alte uociferātur. In obuios irruunt ſeipſos: & alios cedunt. Qui ſanguine aduſto laborant effuſos nimium in riſus prorumpunt/præter omniū conſuetudinem ſe iactant/mirabilia de ſe pollicentur/cantu geſtiunt/exultantqꝫ tripudio. Qui bili pręmuntur atra/mœrent perpetuo: ſibiipſi ſomnia fingunt/quę uel præſentia expaueſcant/ uel futura formident. Atqꝫ hę quidem tres inſanię ſpecies cerebri fiunt defectu. Quando enim humores illi retinentur in corde / anguſtiam & ſolicitudinē pariunt/non dementiā. Tunc uero amentiā quando caput oppreſſerint: ideo cerebri uitio dicuntur contingere. Cordis aūt morbo eam ꝓprie inſaniā fieri arbitramur/ qua affliguntur hi qui ꝑdite amant. His falſo ſacratiſſimū nomē amoris tribuitur. Verū ne forte nimis contra multos ſapere uideamur diſputationis gratia/nos etiā nomine ad iſtos utamur.

❡ Amor uulgaris eſt faſcinatio quędam. Cap. IIII.

Vos aūt auriū/ac mētis ītētionē dicēdis accōmodate. Sāguis ī adoleſcētia ſubtilis ē/ clar⁹/calidus/atqꝫ dulcis. Procedēte. n. ętate ſubtilioribus ptib⁹ reſolutis/fit craſſior: ꝓpterea fit & obſcurior. Nēpe qđ tenue rarūqꝫ ē/purū ē atqꝫ ꝑlucidū. Cōtrariū uero cōtra/cur calid⁹ atqꝫ dulcis? q̄a uita/& uiuēdi initiū/ipſa. ſ. gñatio in calore & hūore cōſiſtit/ ac ſemē prima uiuentium genitura

calidum eſt & humidum:natura talis in pueritia & adoleſcentia uiget.In ſequẽtibus ętatibus pau-
latim in contrarias qualitates ſiccitatẽ & frigiditatẽ neceſſario pmutatur.Ideo ſanguis in adoleſcẽ
te ſubtilis ẽ/clarus/calidus/atq; dulcis/qa ſubtilis/clarus/qa recẽs calidus/atq; humidus/qa calidus
& humidus eſt/ideo dulcis eſſe uideť. Dulcedo eni fit in calidi & humidi mixtiõe. Quorſum hæc?
nempe/ut intelligatis ſpiritus in hac ętate ſubtiles & claros eſſe:calidos atq; dulces.Hi enim cum a
cordis calore ex puriori ſanguine generẽtur/tales in nobis ſunt ſemp / qualis eſt & ſanguis humor.
Quẽadmodum uero ſpirituũ uapor hmõi creatur ex ſanguine:ita & ipſe ſimiles ſibi radios p ocu-
los quaſi uitreas feneſtras emittit.Atq; etiã ſicut cor mundi ſol ſuo circuitu lumen/perq; lumẽ uir-
tutes ſuas ad inferiora demittit/ſic corporis noſtri cor/ motu ſuo quodã perpetuo primũ ſibi ſan-
guinẽ agitans ex eo ſpiritus in totũ corpus/perq; illos luminũ ſcintillas/per mẽbra diffundit qdem
ſingula/per oculos aũt maxime.Ad altiſſimas quippe corporis ptes ſpiritus maxime cũ ſit leuiſſi-
mus euolat eiuſq; lumẽ per oculos/cum ipſi perſpicui ſint/atq; omniũ partium nitidiſſimi uberius
emicat.Ineſſe uero oculis & cerebro lumen aliquod licet exiguũ aĩalia multa quę noctu uident teſti
monio eſſe poſſunt/quo℞ in tenebris coruſcant oculi.Ac etiã ſiquis certo quodãmodo oculi angu
lum digito preſſerit/cõtorſeritq;/circulum quẽdam uideť intra ſe lucidum intueri.Fertur & diuus
auguſtus oculos adeo claros & nitidos habuiſſe / ut cũ acrius quẽq̃ intueretur cogeret eũ quaſi ad
ſolis fulgorẽ uultum ſubmittere.Tiberius quoq; pręgrãdibus fuiſſe oculis traditur/& qui qđ mi-
rum eſſet noctu etiã & in tenebris uiderẽt.Sed ad breue & cum primũ e ſomno patuiſſent.Deinde
rurſus hebeſcebãt.Quod aũt radius emiſſus ab oculis uaporẽ ſecum ſpiritalem trahat : & uapor is
ſanguinẽ:ex eo pſpicimus quod lippi & rubentes oculi ſpectantis prime oculos radii ſui emiſſione
cogũt morbo ſimili laborare.Vbi apparet & radiũ uſq; ad obuiũ illum ptendi & cũ radio una ua-
porem corrupti ſanguinis emanare:cuius cõtagione oculus ſpectãtis inficitur.Scribit Ariſtoteles
mulieres quãdo ſanguis menſtruus defluit intuitu ſuo ſpeculũ ſanguineis guttis ſępe fœdare.Qđ
ex eo fieri arbitror/qa ſpiritus qui uapor ſanguinis eſt.Sanguis quidã tenuiſſimus uideť eſſe adeo/
ut aſpectũ effugiat oculo℞.Sed in ſpeculi ſuperficie factus craſſior clare perſpicitur/ hic ſi in ratio-
rem materiã aliquã/ceu pãnum/aut lignũ incidat.Ideo non uidetur/quia in ſuperficie rei illius non
reſtat.Sed penetrat.Si in denſam quidem.Sed aſperam ſicuti ſaxa lateres/& ſimilia/corporis illius
inęqualitate diſſipatur/& frangiť.Speculum aũt ppter duritiem ſiſtit in ſuperficie ſpiritũ/propter
ęqualitatem/lenitatemq; ſeruat infractum/ propter nitorem ſpiritus ipſius radium iuuat & auget
propter frigiditatem rariſſimã illius nebulam cogit in guttulas.Eadem ferme ratione quotiens
hiantibus faucibus obnixe anhelamus in uitrum/eius faciem tenuiſſimo quodam ſaliuę rore con-
ſpergimus/ſiquidem halitus a ſaliua euolans/in ea materia cõpreſſus relabitur in ſaliuã.Ergo quid
mirũ ſi patefactus oculus & intentus in aliquem radiorũ ſuorum aculeos in adſtantis oculos iacu-
latur?Atq; etiã cum aculeis iſtis/qui ſpirituũ uehicula ſunt ſanguineũ uaporem illum / quem ſpiri-
tum nuncupamus intendit.Hinc uirulentus aculeus tranſuerberat oculos / cumq; a corde percu-
tientis mictatur/hominis perculſi pręcordia/quaſi regionem propriam repetit:cor uulnerat.Inq;
eius duriori dorſo hebeſcit/reditq; in ſanguinem.Peregrinus hic ſanguis a ſaucii hominis natura
quodãmodo alienus/ſanguinem eius proprium inficit.Infectus ſanguis ęgrotat.Hinc duplex ſe-
quitur faſcinatio.Aſpectus fœtidi ſenis/& mulieris menſtrua patientis puerum faſcinat.Aſpectus
adoleſcentis faſcinat ſeniorem.Quoniã uero ſenioris humor frigidus eſt atq; tardiſſimus uix dor-
ſum cordis attingit in puero/& ineptus ad tranſitum cor niſi propter infantiam ſit molliſſimũ pa-
rum admodum cõmouet.Hæc ideo leuis faſcinatio eſt/illa uero grauiſſima/per quam iunior trãſ/
figit pręcordia ſenioris.Hoc illud eſt amici optimi de quo platonicus Apuleius conquęritur.Cau
ſa inquit omnis/& origo pręſentis huius doloris/etiam medela ipſa & ſalus unica mihi tu te ipſe es.
Iſti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapſi pręcordia acerrimũ meis medullis cõmouẽt
incendium.Ergo miſerere tua cauſa pereuntis.Ponite obſecro ante oculos Phędrum Myrrinuſiũ
& Thebanum illum eius amore captũ Lyſiam oratorẽ.Lyſias in Phędri uultum inhiat.Phędrus in
oculos Lyſię ſcintillas ſuorũ defigit oculorũ/ cumq; ſcintillis una tranſmittit & ſpiritũ.Radius Phę
dri/radio Lyſię facile copulatur.Spiritui quoq; facile iungitur ſpiritus uapor huiuſmodi a Phędri
corde genitus Lyſię ſtatim petit pręcordia/quorũ hebetudine fit compactior/ & in priorem Phę-
dri relabitur ſanguinẽ.Ita ut Phędri ſanguis/quod mirum eſt/iam in corde ſit Lyſię/ hinc ad clamo
rem confeſtim prorumpit uterq;/ Lyſias ad Phędrum.Cor meum Phędre chariſſima uiſcera;Phę
drus ad Lyſiã.O ſpiritus meus/o meus ſanguis Lyſia.Sequitur Phędrus Lyſiã/quia cor ſuum poſcit
humorem.Sectatur Phędrum Lyſias/quia ſanguineus humor uas proprium poſtulat / ſuam exigit
ſedem.Verum Lyſias Phędrũ ſectatur ardentius.Facilius enim cor ſine minima humoris ſui pti-
cula:q̃ humor ipſe ſine corde proprio uiuit.Riuꝰ fonte magis q̃ fons riuulo indiget.Igitur ut fer-
rum qualitate magnetis accepta/ad lapidẽ hunc trahitur quidẽ;lapidem uero non attrahit.Ita Ly/
ſias Phędrum magis q̃ Phędrus Lyſiam ſequitur.

ℭ Quam facile amore irretiamur. Cap. V.

N poteſt dixerit quiſpiam tenuis radius leuiſſimus ſpiritus/pauculus ſanguis Phędri/tam
a cito/tam uehemẽter/tam pernitioſe totũ Lyſiam inquinare? Hoc utiq; mirũ nõ uidebitur ſi
cæteros morbos/qui cõtagione naſcũtur cõſiderabitis/ſi pruritũ/ſi ſcabiem/ſi leprã/pleu-
reſim/pthiſim. Diſinteriã/lippitudinẽ/epidimiam. Amatoria uero cõtagio facile fit/& grauiſſima
omniũ peſtis euadit. Quippe ſpiritalis uapor ille ſanguiſq; ab adoleſcẽte ſeniori prorſus iniectus/
quattuor habet ut ſupra diximus qualitates. Clarus eſt/ſubtilis/calidus/atq; dulcis/quia clarus/ocu
lorum & ſpirituũ claritati in ſeniore maxime conſonat blanditur/& allicit/quo fit ut auide ab illis
hauriatur/quia ſubtilis/celerime conuolat in pręcordia: inde facilime ꝑ uenas & arterias in corpus
ꝑmanat uniuerſum. Quia calidus/uehemẽter agit/& mouet/& forti⁹ ſenioris ſanguinẽ inficit/eũq;
in ſuam cõuertit naturã/quod Lucretius ita tetigit.

Hinc in te primũ Veneris dulcedinis in cor
Stillauit gutta & ſucceſſit frigida cura.

Pręterea/quia dulcis fouet uiſcera quodãmodo paſcit/atq; oblectat/hinc/fit ut totus uiri ſanguis/in
iuuenilus ſanguis naturã mutatus/iunioris illius appetat corpus/quo ſuas uenas inhabitet & recẽ-
tis ſanguinis humor/uenas quoq; recẽtes & teneras illabat/fit ẽt ut uoluptate ſimul & dolore ęger
hic tãgat. Voluptate ꝓp uaporis illius/& ſanguinis claritatẽ/atq; dulcedinẽ/illa ſiqdem allicit/hæc
oblectat. Dolore propter eius ſubtilitatem atq; calorem/illa quippe uiſcera diuidit/& diſcerpit/hic
homini quod ſuum eſt aufert/& in alterius mutat naturam/per quã ſane mutationẽ eum in ſe quie-
ſcere non permittit: ſed ad eum ſemper a quo infectus eſt trahit hoc ita Lucretius innuit.

Idq; petit corpus mens unde eſt ſaucia amore
Nãq; omnes plerũq; cadũt in uulnus: & illam
Emicat in partem ſanguis unde icimur ictu.
Et ſi cominus eſt hoſtem ruber occupat humor

In his carminibus Lucretius nõ aliter uult ſanguinẽ hoĩs oculoꝝ radio uulnerati in uulnerantẽ ꝑ-
labi/q̃ hoĩs gladio cęſi ſanguis ꝓlabit in cedentẽ. Huius ut ita dicam miraculi ſi rationẽ requiritis
afferam. Vulnerat Hector Patroclum/ac perimit/Patroclus Hectorẽ inſpicit uulnerantem. Vnde
eius cogitatio iudicat ulciſcẽdum/confeſtim ad uindictã bilis accendit/ab ea ſanguis inflãmatur/&
ad uulnus eueſtigio ꝓperat/tum ut partẽ illam corporis foueat/tum etiã ad uindictã/eodem cõcur
runt/& ſpiritus ii: quia leues ſunt/ad Hectorẽ/uſq; uolantes in eũ migrant/eius calore ſeruantur ad
tempus puta ad horas ſeptem/eo ipſo in tpe ſi Hector cadaueris uulnus/cominus intẽtus inſpiciat
uulnus cruorẽ uerſus Hectorẽ eiicit: põt enim cruor uerſus hoſtem quodãmodo effluere/tum qa
nõdum calor oĩs extinctus eſt/nõdum agitatio quieuit interior/tum quia pauloante in eũ concitus
fuerat/tũ deniq; qa ſanguis ſpiritus repetit ſuos/atq; etiã ſpũs ſuũ attrahũt ſanguinẽ. Simili quodã
pacto hoĩs amore ſaucii ſanguinẽ feſtinare ĩferiẽtẽ & Lucreti⁹ ĩnuit & nos ſummopẽ cõprobam⁹.

ℭ De miro quodam effectu uulgaris amoris. Cap. VI.

Icam ne uiri caſtiſſimi/quod ſequit an potius ꝑtermittã? Dicam certe: poſtq̃ res ipſa poſtu
d lat/& ſi dictu uidet abſurdum. At quis turpia nõ turpiter dixerit. Tanta ꝑmutatio ſenioris
hoĩs urgẽs ad iunioris ſimilitudinẽ facit/ut hic totũ ſui corp⁹ in illũ trãſferre: & totũ illius
in ſe tranſfundere ſtudeat/ut uel recens humor uaſa recentia/uel uaſa teneriora teneriorem conſe
quãtur humorẽ. Hinc multa inter ſe turpiſſime facere cõpellunt. Cum enim genitale ſemen a toto
corpore defluat/ſolo huius iactu/uel tractu totũ corpus tradere ſe poſſe cõfidunt/& totũ accipere.
Id in ſeipſo philoſophus Epicureus ille pręſenſit Lucretius amãtium omnium infeliciſſimus.

Sic igitur Veneris qui telis accipit ictus.
Siue puer mẽbris muliebribus hunc iaculatur
Seu mulier toto iactans de corpore amorẽ
Vnde feritur/eo tendit geſtitq; coire.
Et iacere humorẽ in corpus de corpe ductum
Affigunt auide corpus iunguntq; ſaliuas
Oris: & inſpirant pręſſantes dentibus ora
Ne quicq̃: qm̃ nil inde abradere poſſunt
Nec penetrare & abire in corpus corpe toto
Nam facere interdũ uelle & certare uident.
Vſq; adeo cupide ueneris cõpagibus hęrent.
Mẽbra uoluptatis dum ui labefacta liqueſcũt

Hæc Lucretius Epicureus: Quod etiam totum in ſe capere amatum amantes cupiant. Artemiſia
Mauſolei regis Carię uxor oſtendit: quę ſupra affectiõis humanę fidẽ uirum ſuũ amauiſſe dicitur.
Eiuſq; defuncti corpus redegiſſe in puluerẽ & aquę inditum ebibiſſe.

ℭ Vulgaris amor eſt ſanguinis perturbatio. Cap. VII.

Sſe uero hãc in ſanguine paſſionẽ illud argumẽto ẽ/qđ ęſtus hmõi alterna requie caret. Cõ
I tinua uero febris a phyſicis ĩ ſanguĩe ponit/q̃ aũt horas ſex qeti relinqt in pituita/q̃ diẽ unũ
in bili: q̃ duos in atrę bilis humore. In ſanguĩe igit illã merito collocam⁹. In ſanguĩe uideli
cet melãcholico: ut in oratõe Socratis audiuiſtis: hũc ſanguis cõtagiõis ſemp affixio comitat.

ℭ Quomodo amantes fiunt amati ſimiles. Cap. VIII.

I Deo nemo ueſtrũ miret ſiquẽ amãtẽ audierit amati ſui ſĩitudinẽ aliquã uel figuram ſuo in
corpe cõtraxiſſe. Pregnãtes ſæpe mulieres uinũ qđ auidiſſime cupiũt/uehemẽter excogi-
tant/uehemẽs cogitatio/ſpũs mouet ĩteriores/atq; in his excogitatę rei pingit imaginem. Iſti ſan-

guinem mouent/ſimiliter & in molliſſima fœtus materia/ uini imaginem exprimunt. Amator aũt
ardentius q̃ pręgnãtes ſuas cupit delitias/uehemẽtius quoq; & firmius cogitat. Quid mirũ ſi uſq;
adeo hęrẽtes & infixi pectore uultus ab ipſa cogitatione purgãtur in ſpiritu a ſpiritu ſtatim in ſan-
guine infigãtur? Pręſertim cũ in Lyſię uenis iam molliſſimus ſanguis Phędri ſit genitus ut facillime
poſſit Phędri uultus in ſui ipſius ſanguine relucere. Quoniã uero mẽbra corporis ſingula ut quotti
die areſcunt: ita ſumpto alimonię rore quottidie reuireſcũt. Sequitur ut in dies corpus cuiuſq; ho
minis/quod ſenſum exaruit/paulatim reficiatur. Reficiunt̃ aũt mẽbra a ſanguine ex uenarum riuulis
emanãte. Ergo miraberis ſi certa ſimilitudine pictus ſanguis eandẽ mẽbris ĩpreſſerit. Vt Lyſias tã/
dem Phędro in nõnullis uel coloribꝰ/uel liniamẽtis/aut affectibꝰ/aut geſtibꝰ euaſiſſe ſimilis uideat̃.

¶ A quibus pręcipue irretiamur. Cap. IX.

Vęret forſitã aliquis a quibus pręcipue & quo pacto illaqueẽtur & quomodo ſoluant̃ amã-
q tes. fœminę ꝓfecto uiros facile capiũt/ facilius autẽ illę: quę maſculam quãdam indolem
prę ſe ferunt: & tanto facilius maſculi quãto ſimiliores ſunt uiris q̃ fœminę/ & ſanguinẽ ſpi
ritumq; habent lucidiorẽ/calidiorem/ ſubtiliorẽ/ qua in re amatoria cõſiſtit illaqueatio. Ex maribꝰ
autem illi uiros/ſeu mulieres uelociſſime faſcinãt: qui ſanguinei ſunt potiſſimũ: & quadam ex parte
cholerici oculos amplos habent/ glaucos atq; nitentes: pręcipue uero ſi caſti uiuant neq; per coitũ
claro humorum ſucco exhauſto ſerenos uultus fœdauerint. Hæc enim ad ipſas ſagittas ꝓprie emittẽ
das quę cor uulnerãt/ ut ſupra tetigimus requirũtur. Irretiuntur pręterea cito quibus naſcẽtibus
Venus fuerit in Leone/ uel Luna Venerem uehemẽter aſpexerit/& qui eadem cõplexione ſunt prę-
diti. Flegmatici in quibus dominatur pituita: nunq̃. Melancolici/in quibus atra bilis/ uix quidẽ ca-
ptantur. Sed capti nunq̃ poſtea liberantur. Quãdo ſanguineus deuincit ſanguineũ leue iugum eſt/
ſuaue uinculum/ ſimilis nãq; complexio mutuũ creat amorem. Huius præterea humoris ſuauitas
ſpem & fiduciam pręſtat amanti. Quando cholericus cholericũ intolerabilior ſeruitus. Viciſſitu-
dinem quidem nõnullam beneuolẽtię in his facit complexionis ſimilitudo. Sed igneus ille bilis hu
mor crebra illos iracũdia turbat. Quando ſanguineus cholericũ/ aut contra propter ſuauis ſimul
& acris humoris cõmixtionem alternatio quędam prouenit iracundię/& gratię uoluptatis atq; do/
loris. Cum ſanguineus melancolicum ligat uodus perpetuus non miſerimus. Sanguis quippe dul
cedo melancolię amaritudinẽ temperat. Cum uero cholericus illaquęat melancolicũ/ peſtis om-
nium pernitioſiſſima: acutiſſimus adoleſcentis humor ſenioris uiſcera paſſim illabitur. Eſt mollis
flãma medullas. Vritur infelix amator cholera ad iracũdiã cedeſq; prouocat. Melãcolia ad mœro
rem & perpetuã quęrimoniã. Iis ſæpe idem qui philidi. Didoni. Lucretio/amoris ẽ exitus. Flegma
ticus aũt ſeu melãcholicus adoleſcẽs ꝓp ſanguinis/ & ſpirituũ craſſitudinẽ capit neminem.

¶ Modus illaqueationis. Cap. X.

Vo autem pacto faſcinẽtur amãtes ſatis ſupra dixiſſe uidemur/ſi modo illud addamꝰ mor-
q tales tũc ſummope faſcinari/qñ frequẽtiſſimo ĩtuitu aciẽ uiſus ad aciẽ dirigẽtes/lumina iun
gunt luminibus/& longum miſeri combibunt amorẽ. Huius profecto morbi ut Muſco pla
cet cauſa omnis & origo eſt oculus/ideo ſiquis nitore polleat oculorũ/ licet minus in reliquis mẽ-
bris compoſitus ſit/ſæpius intuentes ea ratione qua diximus inſanire cõpellit. Qui contra diſpoſi
tus eſt/ad moderatã quãdam beneuolentiã inuitat potius q̃ ardorem. Reliquorum præter oculos
membrorum cõcinnitas nõ cauſę uim ad ęgrotationẽ hmõi/ſed occaſionis ĩpulſam uidet̃ habere. Ta
lis quippe cõpoſitio eminus ꝓſpicientẽ ut ꝓpius accedat hortat̃/deinde cernentẽ cominus in ipſa
ſui cõſideratione diutiſſime detinet. Immorantẽ uero ſolus ipſe ferit intuitus. Ad moderatũ autẽ
amorẽ illum diuinitatis participẽ. De quo in hoc conuiuio ut plurimũ diſputatur/nõ oculus ſolus/
ut cauſa. Sed partiũ cunctarum concordia iocunditaſq; concurrit.

¶ Curatio amoris. Cap. XI.

Actenus qũo & a qbus irretiamur tractauimus. Reſtat ut qũo ſoluamur paucis doceamꝰ.
h Solutio uero duplex/ altera qdẽ naturę/altera diligẽtię. Naturalis eſt q̃ certis tpis ĩteruallis
ꝑficit̃. Quę nõ ad hũc ſolum/ſed ad oẽs attinet morbos/ſiqdẽ in cute pruritꝰ eatenus ꝑma/
net/quatenus tabidi ſanguĩs fex in uenis/aut ſalſedo pituitę uiget in mẽbris. Defecato ſanguine: &
pituita demollita pruritus deſinit: & fædę cutis macule abolent̃. Euacuatõis tñ matura diligẽtia cõ
fert plurimũ. Repẽtina euacuatio/uel unctio ꝑiculoſiſſima iudicat̃. Inqetudo quoq; amantiũ tãdiu
neceſſario ꝑſeuerat q̃diu infectio illa ſanguis ꝑ faſcinationẽ iniecta uiſceribꝰ ꝑmanẽs graui cor prę
mit cura. Vulnꝰ alit uenis/cęcis mẽbra flãmis adurit: a corde ſiqdẽ ĩ uenas/a uenis ĩ mẽbra fit trãſi
tus/hac deniq; expurgata amantiũ. Immo uero amẽtiũ ceſſat inqetudo. Id longũ in oibus requirit
tẽporis ſpatiũ. In melãcholicis uero longiſſimũ. Pręſertim ſi Saturni influxu fuerint irretiti adde &
amariſſimũ/ ſi Saturno retrogrado/uel marti cõiuncto/uel ſoli oppoſito mãcipati ſint. Ægrotãt illi
& diutiſſime/ in quorum natiuitate Venꝰ in domo Saturni fuerit: uel Saturnũ Lunãq; uehemẽter aſpe
xerit. Addenda eſt naturali huic purgationi diligẽtiſſime artis induſtria. Cauendum in primis ne

ĩmatura euellere/uel amputare tentemus neq; ſummo cum periculo diſcindamus: quę tutius diſ
ſuere poſſumus/conſuetudinis intermiſſio facienda. Snmmopere uero cauendum ne lumina ocu/
lorum luminibus coniungãtur. Siquid in amati animo/uel corpore uitii eſt diligẽter animo reuol/
uendum. Plurimis/uariis/grauibus negotiis animus applicãdus/ ſæpe minuendus ſanguis ẽ/ uino
utendum claro/nõnunq̃ etiam ebrietate/ut ueteri ſanguine uacuato nouus ſanguis accedat/nouus
& ſpiritus. Exercitatione ſæpe ad ſudorẽ uſq; uti pręſtat/per quã corporis meatus ad expurgationẽ
faciẽdam aperiantur. Ea inſuper omnia quę phyſici ad cordis præſidiũ adhibent & cerebri alimẽ/
tum proſunt q̃plurimũ. Sępe etiam coeundum Lucretius pręcipit/ſed fugitare decet ſimulachra
& pabula amoris. Abſterrere ſibi/atq; alio cõuertere mentem/& iacere humorẽ coniectum in cor/
pora quęq;. Nec retinere ſemen conuerſum unius amore.

Quam noxius uulgaris amor. Cap. XII.

s Ed ne diutius de inſania loquentes inſaniamus/ſic breuibus concludamus. Inſanię ſpecies
quędam eſt anxia illa ſolicitudo: qua uulgares amantes diu nocteq; uexãtur: qui amore du/
rante bilis incẽdio primum: deinde atrę bilis aduſtione afflicti/in furias/ignemq; ruunt: &
quaſi cęci quo præcipitentur ignorant: q̃ pernitioſus adulterinus hic amor tam amatis q̃ amanti/
bus ſit Lyſias Thebanus & Socrates apud Platonem in Phędro demonſtrant. Hoc itaq; furore ho
mo in beſtię naturam deuoluitur.

Quam utilis diuinus amor & de quattuor eius ſpeciebus. Cap. XIII.

d Iuino aũt furore ſuper hominis naturã erigitur/& in deum tranſit. Eſt autẽ furor diuinus
illuſtratio rationalis animę per quam deus animã a ſuperis delapſam ad infera ab inferis
ad ſupera retrahit. Lapſus animę ab ipſo uno rerum omniũ principio ad corpora/ꝑ quat/
tuor gradus efficitur/per mentẽ/ rationẽ/ opinionẽ atq; naturã. Nam cum in omni rerum ordine
ſex gradus exiſtãt/ quorum ſummũ tenet ipſum unum infimũ corpus. media uero ſunt quattuor quę
prędiximus: neceſſe eſt quicq̃d a primo ad ultimũ labitur/ quattuor per media cadere. Ipſum unũ
rerum omniũ terminus & menſura cõfuſionis & multitudinis expers. mens angelica multitudo q/
dem idearũ. Sed ſtabilis & ętherna. Ratio animę multitudo notionũ argumentationũq; mobilis.
Sed ordinata. Opinio aũt inordinata/& mobilis/ imaginũ multitudo/ſed ſubſtantia punctiſq; uni/
ta: cũ anima ipſa in qua eſt opinio/una ſubſtãtia ſit nullum occupans locũ. Natura.i.nutriendi uis
ab anima & animalis cõplexio ſimiliter/ niſi quod per corporis puncta diffunditur. Corpus autem
inde terminata partium & accidentiũ multitudo ſubiecta motui/& ſubſtãtia punctis momẽtiſq; di
uiſa. Hæc omnia reſpicit anima noſtra per hęc deſcẽdit/per hęc & aſcendit. Vt enim ab ipſo uno/
quod omniũ principiũ eſt ꝓducitur/ unitatẽ quãdam ſortita eſt: quę omnẽ eſſentiã eius uires ope/
rationeſq; unit: a qua & ad quã ita cætera quę in anima ſunt ſe habent/ ſicut a centro & ad centrum
circuli lineę. Vnit uero non modo animę partes inuicem & ad totam animã. Sed animã totam ad
ipſum unũ rerum omniũ cauſam. Vt aũt diuinę mentis radio claret/rerum omniũ ideas ꝑ mẽtem
actu ſtabili cõtemplatur. Vt ſeipſam reſpicit/ rationes rerum uniuerſales cogitat: & a principiis ad
concluſiones ratiocinatione diſcurrit. Vt corpora reſpicit/ particulares rerum mobilium formas
atq; imagines per ſenſus acceptas opinione uolutat. Vt materiã attingit/ natura uelut inſtrumẽto
utitur/quo unit materiã/mouet/& format. Vnde generationes/ augmẽta & eorum cõtraria ꝓficiſcũ/
tur. Cernitis igitur ab uno: quod ſuper ęthernitatẽ/ in ęthernam multitudinẽ labitur: ab ęthernita
te in tempus a tempore in locũ/ atq; materiã labitur/inquam quãdo ab ea puritate/ qua nata eſt lon
gius corpus amplectendo diſcedit.

Quibus gradibus diuini furores animã extollunt. Cap. XIIII.

q Vapropter ſicut per quattuor deſcendit gradus/per quattuor adſcendat neceſſe ẽ. Furor
autẽ diuinus eſt/qui ad ſupera tollit/ut in eius definitione cõſiſtit. Quattuor ergo diuini fu
roris ſunt ſpecies. Primus quidem poeticus furor. Alter myſterialis. Tertius uaticinium.
Amatorius affectus ẽ quartus. Eſt aũt poeſis a muſis/ myſteriũ a Dionyſio Vaticiniũ ab Apolline.
Amor a Venere. Redire quippe ad unũ animus nequit/ niſi ipſe unum efficiatur. Multa uero effe/
ctus eſt: quia eſt lapſus in corpus in operationes uarias diſtributus/& ad corporalium rerũ multi/
tudinem reſpicit infinitã. Ex quo partes eius ſuperiores pene obdormiunt/inferiores aliis domi/
nãntur. Illę torpore. He perturbatione afficiuntur. Totus aũt animus diſcordia & inconcinnitate
repletur: poetico ergo furore primũ opus eſt qui per muſicos tonos quę torpent ſuſcitet: per har/
monicã ſuauitatẽ quę turbant/ mulceat: per diuerſorum deniq; conſonãtiam/diſſonantẽ pellat diſcor
diam & uarias partes animi temperet. Neq; ſatis hoc ẽ. Multitudo enim adhuc & diuerſitas reſtat
in animo. Accedit ergo myſteriũ ad Dionyſium pertinẽs/quod expiationibus/ſacriſq;/& omni cul
tu diuino partium omniũ intentionẽ in mentẽm/ qua deus colitur dirigit. Vnde cũ ſingulę animi
partes ad unam mentẽ redactę ſint/ iam totũ quoddam unum ex pluribus factus eſt animus. Ter/
tio uero adhuc opus eſt furore/qui mentẽ ad unitatẽ ipſam animę caput reducat: hoc Apollo per

uaticiniū efficit. Nā cū aīa ſupra mentē ī unitatē ſurgit/futura præſagit. Demū cū aīa facta eſt unū. Vnū inq̄/quod in ipſa natura & eſſentia aīæ eſt. Reſtat ut illico in unum /quod eſt ſup eſſentiam .i. deum ſe reuocet. Hoc cœleſtis illa. Venus p amorē .i. diuinæ pulchritudinis deſideriū/boniq̧ ardorē explet. Primus itaq̧ furor in concinna & diſſonātia temperat. Secūdus tēperata unū totū ex partibus efficit. Tertius unum totū ſupra partes. Quartus in unum q̧ ſup eſſentiā & ſuper totū eſt ducit. Plato In Phædro mentē diuinis deditā:ī anima hominis aurigā uocat. Vnitatē animæ aurigæ caput. Rationē:opinionēq̧ per naturalia diſcurrētē:equum bonū Phātaſiā cōfuſam : appetitumq̧ ſenſuum malū equum. Animæ totius naturā:currum quia motus ſuus tanquam orbicularis a ſe incipiens inſe deniq̧ redit:dum ſuiipſius naturam animaduertit. Vbi conſideratio eius ab anima profecta in eandem reuertitur Alas animo tribuit:per quas in ſublime feratur: quarum alteram putamus indagationem illam eſſe:qua mens aſſidue ad ueritatem adnititur. Alteram boni deſiderium/quo noſtra uoluntas ſemper afficitur. Hæ partes animæ ſuum amittunt ordinem/quādo perturbante corpore confunduntur. primus itaq̧ furor. Bonum equum .i. rationem opinionemq̧ a malo equo .i. a phātaſia confuſa & ſenſuum appetitu diſtinguit. Secundus malum equum bono bonum Aurigæ .i. menti ſubicit. Tertius aurigam. In caput ſuum .i. in unitatem mentis apicem dirigit. Poſtremus caput aurigæ in caput rerum omnium uertit. Vbi auriga beatus eſt. & ad præſepe .i. ad diuinam pulchritudinem:ſiſtens equos .i. accomodans omnes ſibi ſubiectas animæ partes. obiicit illis ambroſiam & ſuper ipſam nectar potandum .i. uiſionem pulchritudinis & ex uiſione lætitiā. Hec q̄ttuor furoꝝ opa ſunt. De q̄bus gn̄ati in Phedro diſputat. Proprie uero de pœtico furore in Ione. de amatorio. In cōuiuio oībus his furoribus occupatū fuiſſe Orpheū libri eius teſtimonio eſſe pn̄t. Amatorio maxīe Sappho. Anacreontē:& Socratē fuiſſe correptos accepim⁹.

ℂOmnibus his furoribus amor præſtantior eſt. Cap. XV.

O Mnium potētiſſimus/& præſtantiſſimus eſt amatorius. Potētiſſimus inquā ꝑpterea quod oēs alii ipſo neceſſario indigent/neq̧ enim pœſim/neq̧ myſteria/neq̧ uaticiniū ſine ingēti ſtudio fl̄granti pietate & ſedulo diuinitatis cultu cōſequimur. Studiū uero /pietatē/cultū q̄d aliud dicimus q̄ amorē? Igitur oēs amoris potētia cōſtant. Eſt ēt p̄ſtantiſſimus/q̄m adhunc tanquā ad finē alii referunť. hic aūt ꝓxime deo:qui nos copulat:hos utiq̧ furores quattuor/totidē adulterini affectus falſo imitari uidenť. Pœticū q̄dē muſica iſta uulgaris/q̄ hauribus dūtaxat blandiť. Myſterialē/uana multoꝝ hoīm ſupſtitio/fatidicū/fallax peritiæ humanæ cōiectio. Amatoriū libidinis impetus. Verus enī amor nihil eſt aliud q̄ nixus q̄dā ad diuinā pulchritudinē euolandi ab aſpectu corporalis pulchritudinis excitatus. Adulterinus aūt ab aſpectu in tactū præcipitatio.

ℂQuam utilis amor Socraticus. Cap. XVI.

QVæritis q̄d amor Socraticus cōferat? primo quidē ipſi Socrati plurimū ad alas illas recuperandas/quibus in patriā reuolet. Deinde ciuitati ſue magnopere ad honeſte feliciterq̧ uiuendū. Ciuitatem profecto nō lapides ſed hoīes faciūt hoīes uero a tenera ætate quemadmodū arbores a tenerioribus curandi ſunt/& ad frugē optimā dirigendi puerorum curam parentes habent & pædagogi. Adoleſcentes autem limites parentū & pædagogoꝝ non prius tranſgrediuntur q̄ iniq̄ uulgi conſuetudine deprauentur. Superiorem quippe uiuēdi normam domi ī hibitam ſequerētur/niſi ab ea improborū hominū/eorū præſertim qui illis blandiuntur uſu /conſuetudineq̧ deflecterentur. Quid ergo Socrates faciet? Nū pmittet/ut flagitioſoꝝ cōtagine adoleſcentia/quæ futuræ rei. p. ſemē eſt/corrumpatur? At ubi patriæ charitas? Succurret itaque patriæ Socrates. filioſq̧ illius/ſuos aūt fr̄es a pnitie liberabit. Leges fortaſſe cōſcribet q̄bus laſciuos ui ros: ab adoleſcentū cōſuetudine ſegregabit. Sed nō oēs Ligurgi/aut Solones eē poſſumus. Paucis legū condendaꝝ datur auctoritas paucīſſimi legibus latis obtēperāt. Quid ergo? uim inferet / & manu iniecta ſeniores a iuuentute depellet. At ſolus Hercules cū mōſtris dicitur decertaſſe. Cæteris piculoſiſſima eſt huiuſmodi uiolentia. Forſitan ſceleſtos homines monebit/corripiet/obiurgabit Cæterum perturbatus animus monentis uerba contemnit:& quod deterius eſt ſæuit in monitorem. Qua de cauſa ab alio pugno ab alio calce dum id tentaret percuſſus eſt Socrates. Vnica reſtat iuuentuti uia ſalutis. Socratis conſuetudo. Huic ergo Græcorum ille ſapientiſſimus charitate deuictus ſeſe miſcet ubiq̧ & magna incedit adoleſcentum comittante caterua. Ita uerus amator/ut pote paſtor/agnorum gregem:a falſorum amantium/ceu luporū uoragine/ac peſte tutatur. Quoniam uero pares cum paribus facilime congregantur/parem ſe facit iunioribus puritate uitæ. Verborum ſimplicitate/ludis/iocis/atq̧ facetiis. Seq̧ ex ſe ne puerum facit in primis ut pueros quandoque reddat domeſtica & iocunda familiaritate ſeniles. Ad uoluptatem prona iuuentus ſola uoluptate tenetur/rigidos effugit præceptores/hic noſtræ adoleſcentiæ tutor ad patriæ ſuæ ſalutem reꝝ ſuaꝝ adminiſtratione neglecta iuniorem ſuſcipit curam/eoſq̧ primū iocundæ conſuetudinis captat ſuauitate. Ita illaqueatos monet. Deinde ſeuerius. Poſtremo cenſura rigidiori caſtigat. hoc pacto Phædonem adoleſcentulum lupanari publico proſtitutum ab ea calamitate redemit:fecit

ꝙ philoſophum Platonē poeſi deditum coegit tragœdias igni tradere:& ſtudia pretioſiora capeſſere. Xenophontē a uulgari luxu ad ſapiētum traduxit ſobrietatē Æſchinē/& Ariſtippū ex paupibus diuites. Phædrum ex oratore philoſophum. Alcibiadem ex ignorante doctiſſimū reddidit. Charmidem grauem fecit/& uerecundum. Theagem iuſtum/fortemq; in repub. ciuem Euthydemum ac Menonem a ſophiſtarum captiunculis ad uerā tranſtulit ſapientiā. Quo factū eſt ut non tam iocunda quam utilis fuerit ſocratis conſuetudo/ac multo ardentius ab adoleſcentibus/ut Alcibiades ait dilectus fuerit Socrates q̄ dilexerit.

¶ Qũo agendæ ſunt gratiæ ſpũi ſcõ q nos ad hãc diſputationē illumĩauit atq; accēdit. Cap. XVII.

i Am igitur Conuiuæ optimi quid amor ſit? Quis uerus amator? Quæue amantis utilitas ex ueſtra primum/ex mea deinde diſputatione feliciter cōperiſſe uidemur. Huius aūt inuētionis feliciſſime cauſam & magiſtrū eundē ipſum amorem. qui & cōpertus eſt fuiſſe/proculdubio exiſtimare. Amore namq; ut ita dixerim/inuēiendi amoris accenſi amorem quæſiuimus & inuenimus. Vt eidē inquiſitionis & inuentionis pariter habenda ſit gratia. O mirā numinis huius magnificētiā. O incōparabilem amoris benignitatē. Cætera ſiquidem numina uix tandē poſt quam diu quæſieris ſe parūper oſtēdunt. Amor etiā quæſituris occurrit. Quapropter huic multo magis q̄ cæteris homines ſe debere fatentur. Sunt āt q diuinā potētiā ſæpe audeāt execrari ſcelerū noſtrorum fulminatricem. Nonnulli etiam ſapientiam oderunt noſtrorum omniū exploratricē flagitiorum. Amorem uero diuinum bonorū omniū largitorem non amare non poſſumus. Nos autem amorē hunc adeo nobis propitium ea mēte colemus/ut ueneremur. Sapientiam/& potentiam admiremur. Vt amore duce totū ut ita loquar deū habeamus propitiū/ac totum amoris flagrantia diligentes toto etiam deo amore perpetuo perfruamur.

FINIS.

¶ PLATONIS CONVIVIVM VEL DE AMORE A MARSILIO FICINO TRANSLATVM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

¶ PERSONÆ DIALOGI. APOLLODORVS. FAMILIARES APOLLODORI. GLAVCON. ARISTODEMVS. SOCRATES. AGATHO. PHÆDRVS. PAVSANIAS ERYXIMACHVS. ARISTOPHANES. DIOTIMA. ALCYBIADES.

APOL.

v Ideor mihi in his quæ petitis ſatis præmeditatus eſſe. Heri. n. cum domo ex Phalero in urbem redirem/quidam mihi notus a tergo me aſpiciens/eminus uocauit/& inter uocandum iocatus. O phaleree inquit appollodore/cur non expectas? Ego autem expectaui. Tum ille. Quærebam te modo/audire cupiens qui de amore ſermones habiti ſunt in ea cœna/ad quam Agatho Socrates. Alcibiades/nonnulliq; alii conuenerunt. Rettulit quidem mihi & alius quidam quia Phœnice Pilippi filio audiuerat. Addiditq; te ſcire. Verum nihil certi:ea de re afferre poterat. Quare tu mihi referas. Tua. n. intereſt ſermones amici tui narrare. Id autem primum dicas. Ipſe affuiſti cum diſputarent. An non? Reuera inquam certi nihil rettuliſſe tibi ille uidetur/ſiquidem conueniſſe illos inuicem nuper exiſtimas. ut ego intereſſe potuerim. Exiſtimabā ęquidē inquit ille. Tum ego. Vnde nam iſtud audieras uel coniectabas? neſcis o Glauco multis iam annis huc Agathonem non acceſſiſſe? Ex eo uero tempore quo cum Socrate uerſari aſſidue cœpi. eiuſq; tum dicta tum facta diligentius obſeruare nondum tres anni fluxere. Antea uero quocunq; contigebat ob errans/exiſtimanſque aliquid agere omnium miſerrimus eram/perinde ac tu nunc/qui quodlibet aliud agendum cenſes potiuſq; philoſophandum. Ne mordeas inquit ille/ſed quo in tempore/conuiuium celebratum eſt/enarta. Ad hæc inquam. Dum pueri adhuc eſſemus/in primo tragœdiæ certamine/uictoriam reportauit Agatho. Sequenti autem die poſt palmam ſacraq; uictoriæ gratia celebrata parato conuiuio diſputatio inſtituta fuit. GLAV. Longum certe id tempus eſt. Sed qui tibi narrauit? Nunquid ipſe Socrates? APOL. Non per Iouē. immo idē qui & Phœnici Ariſtodemus quidam Cydatheneus qui exiguo corpore erat/& nudis ſemper pedibus ibat. Interfuit. n. diſputationi/quippe qui maxime omniū qui tunc erant. Socratē ut mihi uidetur amaret. Quinetiā Socratē ipſum de nōnullis q̄ ille rettulerat/percontatus ſum. qui in referendo cū illo conſentiebat. GLAV. Cur ergo mihi non refers? Apta quidem uia eſt quæ ducit in urbem & ad audiendum pariter & ad dicēdum. APOL. Sic itaq; inter eundē de illis uerba fecimus. Quapropter quēadmodum a principio dixi/in his rebus ſatis præmeditatus ſum. Quod ſi iterum uobis recenſeri hæc uultis/iterum recenſebo. Nam quotiens uel ipſe de philoſophia ſermonem habeo/uel dicentes alios audio/præter id quod prodeſſe mihi id putem/mirificæ lætor. Quotiens autem ſermones alios audio ueſtros pręſertim/qui

cumulandis

cumulandis pecuniis ſtuderis ſemper/& ipſe angor/& ueſtri miſereor:quod efficere aliquid exiſti-metis/cũ nihil efficiatis.Forte etiã uos me infœlicem putatis/quos & ipſe de me uera putare arbi-tror.Ego aũt uos non puto quidem/ſed certo ſcio.FAMIL.Semper Apollodore ęquuæ tibiipſi & aliis detrahis/ac uideris proculdubio te quidẽ in primis:deinde alios omnes præter unum Socra-tem infælices putare.Vnde uero inſani cognomen tibi exortum ſit/neſcio.Semper.n.loquẽdo te & alios improbas Socratem unum probas?APOL.O dilectiſſime uir/ex eo inſanire & delirare me conſtat/quod ita de me ac uobis exiſtimen.FAMIL.De his in præſentia contendere Apollodore nequaꝗ decet/ſed precibus noſtris obſequere/& qui ſermones illi fuerint/nobis expone.APOL. Tales utiqꝫ illi fuerunt.Immo uero a principio eodem ordine quo Ariſtodemus rettulit nobis ipſe nunc recenſere Conabor.Inquit.n.Socratem offendiſſe & lotum & calceis pedes Hornatum quæ ille raro æfficiebat:eumqꝫ interrogaſſe quonam ita hornatus incederet.Cui reſpondiſſe So-cratem Agathonis domum cœnatum.heſternã uero cœnam uitaſſe.quod turbæ ꝓpter Agatho-nis palmam concurſum ueritus eſſet promiſiſſe autẽ ſequenti die ſe affuturum.Ea uero de cauſa ſe hornaſſe/ut pulcher ad pulchrũ iret.Quæſiſſe inſuper quonã pacto tu Ariſtodeme ad cœnam ꝓ-ficiſceris non uocatus?ARISTO.Vt tu iuſſeris.SO.Sequere me/ut prouerbium tranſgrediamur illud in hunc modũ mutantes quod ad bonoꝝ hominũ cœnas boni homines etiã non inuitati ꝓ-ficiſcuntur.Homerus quidẽ uidetur non modo non obſeruare ſed & uiolare prouerbiũ.Nam cũ Agamẽnonem in re militari ſtrenuũ uirum finxiſſet.Menelaum uero mollem.conuiuiũ celebrãte poſt ſacrificium Agamẽnone/Menelaum induxit ultro ad menſam Agamẽnonis uenientem.Vbi deteriorẽ ad præſtantioris uiri menſam non accerſitum uenire fecit.ARISTO.Forte & ipſe o So-crates non talis/qualem tu inquis/ſed quẽadmodum induxit Homerus/uilis homunculus ad ſapi-entis uiri conuiuium/ultro uenire uidebor.Cum ergo me ducas/uide quã aduentus mei rationem aſſignes.ego enim me ſponte uenire non confitebor/ſed abs te inuitatum dicam.SO.In ipſo itine-re/quod dicturi ſimus/inuicem conſultabimus/ſed eamus iam.his dictis inquit Ariſtodemus ire cœpiſſe.& Socratem cogitabundum lento nimis paſſu gradientem expectaſſe ſæpius/tandem iuſ-ſiſſe Socratem ut præiret.Cum uero ędibus Agathonis appropinquaret apertam ianuam inueniſ-ſe.& aliquod ibi contigiſſe ridiculum.Inquit enĩ quod in ipſo limine famulus quidam intrinſecus occurrens/intro ubi acumbebant alii ipſum duxit.Quos iam cœnaturos reperit.Eumqꝫ ut uidit Agatho.O Ariſtodeme ait oportune ueniſti ut nobiſcum cœnes.Si uero aliud quicꝗ uis/in aliud tempus differas.Equidem heri te quærens inuitaturus te nuſꝗ uidi.Sed cur Socratem ad nos nõ ducis?Ego quidem inquit Ariſtodemus retro conuerſus nuſꝗ uidi.reſpondiqꝫ Agathoni/ęquidẽ cum illo ueni ab eo uocatus huc ad cœnam.AGA.Recte feciſti/ſed ubi nã Socrates?ARISTO. poſt me pauloante accedebat.Quare ipſe quoquæ admiror/& ubi ſit neſcio.AGA.Quære So-cratem puer & ad nos introducas.Tu autem Ariſtodeme iuxta Eryximachum accumbe.heus tu dato huic manibus aquam/ut iam ſedeat.Tunc ingreſſum puerũ quendam nunciaſſe dicebat Ari-ſtodemus.Socratem ipſum ĩ ueſtibulũ proximũ receſſiſſe.& accerſitũ ingredi nolle.AGA.Abſur-dum quiddam narras.Voca iterũ:neqꝫ dimittas quouſqꝫ uenerit.ARISTO.Non ſic o Agatho ſed mittite illum.mos.n.Socratis iſte.Non nunquam deſiſtens/ubicunqꝫ accidit conſiſtere ſolet. Veniet autem cito ut arbitror/Ne turbertis ipſum/ſed ſuo arbitratu uenire permittite.AGA.Ita ſi tibi uidetur/agendum eſt.Cæterum uos o pueri/aliis epulas afferte.& quodcunque lubet apponi te.Vobis ſiquidem nullus præſidet.Id equidem nunquam feci.Quapropter exiſtimantes nunc me una cum aliis conuiuio a uobis exceptum/curate omnia diligenter ut ueſtram operam com-probemus:poſt hæc addebat Ariſtodemus cœnare eos cœpiſſe.& Socratẽ Agathonis iuſſu ſæpe uocatum nõ prius intraſſe ꝗ aliquantũ ſe moræ ſuo exercuiſſet/mediaqꝫ in cœna ueniſſe.Ad quem Agathonem qui ultimus ſedebat & ſolus/ita dixiſſe.hic Socrates prope me ſede/ut te tangens ſapi-enti illa ſententia fruar quam in ueſtibulis excogitaſti.Conſtat enĩ inueniſſe illã te atqꝫ habere.Alio-quin tam diu non reſtitiſſes.Sediſſe itaqꝫ Socratem/atqꝫ dixiſſe.Bene ſe res noſtræ haberẽt Agatho ſi ſapientia talis eſſet/ut in uacuũ hominẽ expleniore ipſo contactu profflueret quemadmodum aꝗ ex pleno calice in uacuum per lanam influens.Si.n.ſapientia ita ſe habet permulti facioqꝫ apud te ſedeo.Repleri quippe abs te uberrima & præclara ſapientiam puto.Mea ſiqdẽ tenuis eſt & am-bigua inſonii cuiuſdã inſtar.Tua uero luculenta admodũ atqꝫ præpollens utpote que in adoleſcen-tia tua heri in conſpectu pluſꝗ triginta miliũ Græcorũ tam clare emicuit & effulxit.AGA.Con-tumelioſus es o Socrates Atqui hæc poſtea de ſapientia ego actu diiudicabimus Dionyſio iudice. Nunc autẽ cœna.poſt hec inquit Ariſtodemus/Socrate ſimul & aliis diſcumbentibus libare inui-cem & de guſtare uina ſacrificantium ritu/deumqꝫ cantare cœpiſſe & alia quædam ut mos eſt faciẽ-tes ad potum ſe conuertiſſe.Vnde Pauſaniã ita locutũ.Vidẽdũ eſt o uiri.quo pacto leui?ſuauiuſqꝫ bibamus.Nam ut de me in primis uerum fatear grauatum ad huc heſterno mero me ſentio & in-termiſſione quadam indigeo.Opinor quoque & plurimos ueſtrũ ſimiliter affectos eſſe.heri.n.ad

Socratẽ raro lauiſſe & calceos iduiſſe.

Antiquũ prouerbium Ad cœnã nẽo ꝓficiſcitur ñ uocatus.

Mutatum prouerbium. Ad bonorum cœnã boni ꝓficiſcuntur ñ uocati.

fuiſtis. Conſiderate itaq; quomodo leuius ſalubriuſq; bibamus. Cui mox Ariſtophanem reſpōdiſſe. Scite loqueris Pauſania. potui moderationem quandã adhibendã eſſe. Ego quoquæ ex his ſum qui heri ingurgitarunt. Cum hæc audiſſet. Eryximachus Acumeni filius ait. Probe dicitis. Atq; hoc inſuper a uobis audire deſidero quantum bibendo ualeat Agato. Agato. Minime quidem Confert id ſane nobis/mihi inquam & Ariſtodemo & Phædro/atq; his aliis/quod uos qui ad bibēdum ualetis plurimum/nunc tanquam bibendo defeſſi prohibeatis. Nos enim ſemper imbecilles excepto Socrate/qui ad utrūq; idoneus eſt. Quo circa quodcūq; agamus/illi ſat erit. Eryximachus

De ebrietate. poſtquã præſentiū nullus ingurgitare mihi uelle uidet̃/forte ſi uera de ebrietate dixero/minus ero moleſtus. Id ſi quidē ex medicinæ peritia apud me cōſtat graui quiddam eſſe hominibus ebrietatem. Nec.n. ſponte ſuperuacue bibere unq̄ uellē. nec alteri conſulerem: præſertī ſiquis hexterno mero adhuc feteat: huic Phædrū Myrrinuſiū dixiſſe Ariſtodemus inquit. equidē ſemper tibi fidē habui/in medicina preſertī Nūc ſimiliter/modo cæteri quoq; cōſentiāt. Hæc cū audiſſet oēs cōceſſiſſe ĩquit/nō ad ebrietatem in præſenti conuiuio/ſed ad uoluptatē eſſe bibendum. Tum Eryximachus. poſt q̄ uiſum ē in cuiuſq; arbitrio fore quantū bibat neminē uero ſupra q̄ uelit cogi ꝙ reſtat

Tibicē de cōuiuio expulſa. exponã Tibicinē quæ modo ingreſſa eſt/abigendam puto/ſibiipſi tibia perſonantē/uel ſi uelit/mulieribus quæ ſunt intus. nos autē confabulari ĩuicē debere hodie iudico. Qui uero eſſe ſermones noſtri debeant/ſi uultis aperiam. Ad hæc omnes explicare iuſſerunt. Eryximachus deĩde. Mei inqt ſermōis exhordiū ſecūdum Euripidis Melanippē erit. Neque enim mea fabula eſt/quam incepturus ſum/ſed Phædri. Phædrus hic mecum ſæpe conqueritur abſurdum quiddam aſſerens/ꝙ cum in cæteros deos cantilenas & hymnos poetæ finxerint in amorem tamē tantū talēue deum nullius unq̄ ex tot poetis laudē aliquã ſcripſerit. Atq ſi uis inqt. O Eryximache q̄rere/inuenies ꝓfecto ſophi-

Opus de laudibus ſalis. ſtas diſertos ſoluta oratione Herculē alioſq; laudaſſe. quēadmodū periniſſim⁹ Prodicus quãquam hoc minus alicui mirū uideri debet. Sed ego legi quãdoq̄ ſapientis uiri librum: in quo ſal ad uict⁹ utilitatem miris laudibus extollebat: aliaq; huius generis multa reperire licet/laudibus celebrata. In is itaq; ſtudioſe uerſati/amorē uero tm̄ deū a nullo adhuc in hunc uſq; diē pro dignitate laudari ſed ubiq; contēni/cui nō grauiſſimū uideat̃: Mihi qdē oro hæc Phædri uera uidetur. Quare & huic munus id cōferre gratificariq; cupio: & deū hunc honorari a nobis decens eſſe cenſeo. Quod ſi & uobis uidet̃ cōgrua diſputatio inter nos orietur. Laudandū quippe amorē ab uno quoq; nr̄m pro uiribus/arbitror ad dextrã/alter alios deinceps aliis ſuccedendo. Incipiat aūt Phedrus/cū & prim⁹ ſedeat/& huius ſit ſermonis inuentor. Tū Socrates. Nullus tibi o Eryximache repugnaret. Ego.n. qui iſtuc renuerē: cū nihil p̄ter amatoria ſcire ꝓfitear. Nec ēt Agatho & Pauſanias aduerſabunt̃: & Ariſtophanes multo minus. Cuius oēm ſtudiū circa Dionyſiū Venerēq; uerſat̃: nec alius ullus eorū quos nūc intueor. Quãq̄ non ęquua ſors nobis obtigit q extremi diſcūbimus. Nã ſi priores ſcite abūdeq; dixerint/ſat nobis erit. Verū Phedrus felicibus auſpiciis iã exordiat̃ amorē q̄ honoret. His oēs/q̄ Socrates dixerat aſſenſere ſilīq; iuſſerūt. Singula uero ſingulorū dicta/nec Ariſtodemus memoria tenebat/nec ego quæ ille recēſuit: ſingula teneo. Eorū igit̃ orationē uobis nūc referã/qui memoratu digna dixerunt. principio inquit Phedrū/hunc ĩmodum exhorſum fuiſſe.

¶ Phedri collaudatio in amorem.

m

Agnus deus eſt amor/& apud deos hoīeſq; mirãdus. cū ꝑ alia multa tū/maxime ꝑ eius originē. Cū.n. ex antiquiſſimorū deorū numero ſit honore dignus apparet. Id aūt ex eo cōſtat/quod parētes amoris a nullo uel pœta uel alio quouis deſcripti ſunt. Sed Heſiodus prĩcipio cahos extitiſſe his uerbis aſſerit. Terra ãpla ſtabiliſq; ſemꝑ oīm ſedes atq; amor. poſt cahos:

Heſiod⁹ poſt cahos terra & amor. uidelicet aſſerens duo hæc extitiſſe terrã atq; amorē. Parmenides aūt de gn̄atione illius inqt. Ante deos oēs primū gn̄auit amorē. Acuſileus quoq; cū Heſiodo ſentire uidet̃. Atq; ita paſſi amorē ex antiquiſſimis eſſe concedit̃. Cū uero talis ſit maximorū bonorū nobis in cã. Nã qd melius accidere poſſit adoleſcēti q̄ optimus amator/aut amatori/q̄ amatus optimus/nō inuenio. Duo qdē ſunt/q̄ a pueritia per oēm uitã ducere illū debēt q ſit p̄clare uicturus. In rebus turpibus/uerecundia honeſtis ſtudiū: hæc aūt nobis/neq; genus/neq; diuitiæ/neq; honores p̄ſtat̃ citius ac melius q̄ amor pn̄t. Neq; abſq; his duobus/aut ciuitas unq̄/aut priuatus p̄clarū aliqd & magnificū ꝑficere poterit. Aſſero ęquidē amatorē/ſi turpe aliqd agere uel pati ab aliquo ꝑ ignauiã nec repugnare & ulciſci deprehendat̃/ſeu a patre/ſiue ab amicis/ſiue ab alio quouis hoīe/haud tam uehemēter angi: q̄ ſi forte ab amato deprehenderet̃. Similiter adoleſcētē tūc maxīe erubeſcere cernimus. cū amator eū turpe quid cōmittētem offendit. Si quo pacto fieri ciuitas uel exercitus poſſet/parti ex his qui amãt/parti ex his q amantur/ſupra q̄ dici poſſit/fortiter agerent adminiſtrarētq; ſingula/dū per uerecūdiã/a turpibus abſtinerēt/& ad honeſta q̄ſi q̄dã emulatione ↄtenderēt/taleſq; hoīes uel pauci numero/uniuerſo ut ita dixerī hoīes prelio ſuperarent. Amator ſane uel deſerere ordinē uel arma abiicere coram amato uehemēti⁹ q̄ corã cunctis aliis hominibus erubeſceret. Immo obire ſæpenumero mallet/quam dilectum derelinquere & in periculis non ſuccurrere. Nec ullus adeo ignauus eſt/

quem

quem amor non inflammet & ad uirtutem diuinum reddat/ut uiro fortiſſimo par euadat. Et enim
quod Homerus inquit uim furoremque/a deo quibuſdam heroum inſpiratum:hoc amor aman-
tibus efficit. Quinetiam pro alio mori amantes ſoli eligũt. nõ uiri tãtũ ſed & mulieres. Cuius ſer-
monis teſtimoniũ Græcis Alceſte Pelii filia manifeſtũ exhibuit q̃ ſola elegit pro uiro ſuo perire/cũ tñ
& pater & mater illi adeſſent/quos illa ꝓpter amorẽ/charitate adeo ſupauit:ut eos extraneos & no
mine dũtaxat filio ſuo coniunctos eſſe mõſtraret. Quod quidẽ facinus tã præclarum non tantum
ab hominibus/uerũ & a diis eſt iudicatum/ut cũ e multis q multa & egregia geſſerant dii reuiuiſcẽ
di munus paucis admodũ & præſtantiſſimis tribuiſent/hanc ab inferis cõtinuo ſuſcitarit/tã egre-
gio facinore delectati. Tãti ſtudiũ uirtutẽq; circa amorẽ dii æſtimant. Orpheum uero Oeagri filiũ
uoti impotẽ ex inferis emiſerunt. Neq;.n. fœminam cuius gratia deſcẽderat/reſtituere/ſed illius
phantaſma monſtrarunt. Cũ non auderet/ut Alceſte amoris gratia mori:ſed utpote citharedus/
mollitie quadã abſterreretur:& machinamenta quædam excogitaret/quibus uiuens ad inferna
deſcenderet. Cuius delicti pœnas eũ pendere decreuerunt:iuſſeruntq; a fœminis lacerari. Achil
lem aũt Thetidis filium honorarunt/& in beatorum inſulas miſerunt. quia cum accepiſſet a matre
ſi Hectorẽ occidiſſet/ſtatim ſibi moriẽdũ fore. Sin minus:in patriam ſe rediturũ & ſenẽ deniq; mo
riturũ/audacter elegit ꝓ Patroclo amatore ſuo pugnare eiuſq; mortẽ ulciſci. nec pro illo mori ſo-
lũ/ſed & perempto illo interfici. Quod quidem magnopere ꝓbãtes dii/inſigni eum gloria deco-
rarunt/quia tãti amatorẽ ſuũ feciſſet. Æſchylus plane delirat/cum Patroclum ab Achile dicit ama-
tũ: qui non Patroclo tantum/uerum & cunctis heroibus forma præſtabat eratq; adhuc inberbis.
multoque natu minor ut inquit Homerus. Reuera uirtutem hanc in amore dii plurimi faciunt.
Vehementius autem admirantur/delectanturq; ac maiora beneficia conferunt/quando amatus
amatorẽ tutatur & diligit/quã cũ amator amatum. Diuinior.n. eſt amator amato/cũ diuino furo
re ſit raptus. Quãobrẽ Achillẽ magis q̃ Alceſtẽ honorarunt:illũ quippe in beatorũ inſulas trãſmi-
ſerunt. Ex his oĩbus amorẽ aſſero deorũ oĩm antiquiſſimũ atq; ſũmopere uenerãdũ/& maxĩe oĩum
ad uirtutẽ & beatitudinẽ cõſequendã hoĩbus tam uiuentibus q̃ defunctis cõducere. Talẽ fuiſſe ſer
monem Phedri narrauit. Poſt Phedrũ uero alios quoſdã fuiſſe locutos:ſed e mẽoria excidiſſe. Eos
igitur prætermittens hanc quã modo referã orationẽ Pauſaniæ rettulit.

Alceſte Pelii filia pro uiro amans periit.

Orpheus. Oeagri filius acriter carpitur.

Achilles pulcherrimus.

Amans diuinior & diuino furore ꝓcitus.

¶ Pauſaniæ collaudatio.

VIdetur mihi Phedre haud ſatis recte ſermo ille nobis eſſe ꝓpoſitus/quo amorẽ ſimplr lau-
dare iubemur. Nã ſi unus eſſet amor/ꝓbe dictũ fuiſſet. Cũ uero nõ unus ſit dũtaxat/ſati⁹ cũ
prius q̃ ſit laudandus/exprimere hoc itaq; emendare conabor. primo.n. quẽ amorẽ laudã
re deceat explicabo. deinde pro dei iſti⁹ dignitate extollere nitar. Neminẽ ꝑfecto latet/abſq; amo
re Venerẽ nunq̃ eſſe. Quare ſi una eſſet Venus unus & amor. Quoniã uero due ſunt Veneres/ge-
minũ quoq; amorẽ eſſe neceſſe eſt. Geminã aũt deã hãc eſſe qs neget. Nõne una qdã antiquior ẽ &
ſine matre Venus/cœlo nata? Quã cœleſtẽ Venerẽ nuncupamus. Altera uero Iunior e Ioue & Dio
ne ꝓgenita q̃ uulgarẽ cõemq; uocamus. Neceſſariũ itaq; amorẽ Veneris illius comitẽ/cœleſtẽ uo-
cari:huius uero uulgarẽ. Laudare qdẽ deos oẽs decet. Sed utriuſq; amoris opa diſtiguẽda. Actio-
nis cuiuſlibet h ẽ cõditio ut ſuapte natura/neq; hõeſta ſit/neq; turpis. Vt ea q̃ nũc nos agimus. bibe
re. caneṙ. diſputare. Nullũ ex his ſeipſo turpe uel hõeſtũ. Sed agẽdi modus/actioni certũ tribuit co
gnomẽtũ. Qđ.n. bñ recteq; agiṙ hõeſtũ. ꝙ nõ recte/turpe reſultat. Eadẽ rõne nõ qlibet amor & q
uis amãdi modus/hõeſtus ẽ/atq; laudãdus. Immo ille ſolus/q hõeſte amare nos exhortaṫ. Et enĩ uul
garis cõmuniſq; Veneris amor reuera eſt & ipſe uulgaris:& quodcũq; cõtingit/peragit. Atq; is eſt/
quo praui abiectiq; homines amãt. Amant porro fœminas non minus q̃ maſculos & corpora ma
gis q̃ animos. & ſine mente homines potius q̃ prudentes. Ad explendum ſane deſiderium inhiant
honeſte uero necne expleãt/omnino nõ curãt. Quo fit ut quodcũq; ſors illis offert/exequanṫ. & bo
num ſimiliter atq; malũ. Affectus enim huiuſmodi a Venere illa Iuniore & utriuſq; ſexus in genera
tione participe profluit. Amor aũt q cœleſtẽ ſeqtur/uenerem/quæ non fœmine/ſed maſculi tantũ
ſexus in generatione eſt partice ps/ipſe quoq; genus reſpicit maſculum. Deinde quoniam Antiquo
ris Veneris pudicæq; eſt comes/& ipſe petulãtiæ omnis eſt expers. Quo circa quicũq; amore hoc
inſpirati ſunt/genus maſculum natura robuſtius & generoſius:& mentis magis particeps diligũt.
Et q amore hoc ſincere ꝑfecteq; ſunt rapti ex hoc perſpicue dinoſcũtur:quod pueros nõ amãt/ſed
adoleſcẽtes cũ mẽte ualere iã cœperit. huiuſmodi uero gen⁹ exercẽdæ mẽti ꝓpinquius ẽ. ad eamq;
exercendã familiaritas inter illos initur. Parati.n. ſunt arbitror qui ſic amare incipiunt/per omnẽ
uitã ſimul & communiter uiuere. neq; amatũ decipere/neq; ab uno in alterũ amandũ abire:neq;.n.
pueros adhuc mentis expertes amant:quos deinde exoletos irrideant & relinquant. Oporteret
autem legibus inſtitutum eẽ ne quis pueros amet/ne in re ambigua fruſtra tantum ſtudiũ ponere
tur. Incertum.n. eſt quo aut corpus aut animas puerorum tam ẽm uirtutẽ q̃ ẽm uitium poſtremo
deueniat. Probi quidẽ uiri legẽ hanc ſibiipſi ſponte præponunt. Oportet quoq; eidẽ legi uulgares

Cõior & amplior hæc q̃ Phedri diſputatio.

Gemi⁹ amor Gemina Venus.

amatores adhibita neceſſitate ſubiicere. Quemadmodũ illos pro uiribus amare mulieres liberas prohibemus. hi nãque ſunt/qui in turpiſſima quæq; labuntur. Vnde orta eſt illorum ſententia qui turpe aiũt amatoribus obſeq. Hi uero de uulgaribus amatorib⁹ iſta locũtur: q̄a ĩportunitatẽ iniuſtitiamq; illorum agnoſcunt & improbant Nihil aũt quod modeſte & legitime fit/uituperare decet. Lex utiq; de amore ĩ ciuitatib⁹ aliis inſtituta/intellectu facilis ẽ/ quoniã ſimpliciter traditur. Apud nos aũt & lacedæmonios uaria extat. In Clide nãq; & apud Boetios & ubi dicendi arte homines carent/ſimpliciter lege ſtatutũ ẽ/morẽ amãtibus eẽ gerẽdũ nec apud eos quiſq̄ aut iuuẽis aut ſenex/ turpe id prædicaret. Quod q̄dẽ ea de cauſa ab illis arbitror eſſe factũ/ne ĩ perſuadẽdis adoleſcẽtibus elaborandũ illis eſſet utpote qui ad orandum inepti ſunt. In Ionia uero & apud alios multos qui barbaris ſubiecti ſunt/omnino turpe hoc lege cenſetur. Nam inter barbaros quidẽ ꝓp tyrannides turpe iſtud habetur/& ſapiẽtiæ præterea atq; gymnaſtice ſtudiũ. Neq;.n.tyrãnis cõducũt ea ſtudia: quæ ſubditorũ mẽtes acutas generoſaſq; reddũt. q̃ue amicitias inter eos ĩdiſſolubiles ſocietateſq; frequentes pariunt. Quæ cũ ab aliis tum uel maxime ab amore digni conſueuerũt. Hoc aũt ipſo euẽtu tyrãni noſtri didicerunt. Nã Ariſtogitonis amor & Hãmodii amicitia cõfirmata illorũ tyrãnidem diſſipauit. Atq; ita ubicunq; amoris indulgentia fundit⁹ ſublata ẽ/prauitate illorũ q̄ leges condiderunt/eſt uetita: ꝓ̃cipiũ quidẽ iniquitate & uiolentia/ſubditorũ ignauia. Vbi uero penitus permiſſa eſt/propter eorũ qui ſic ſtatuerũt/ſecordiã & ſegnitiem eſt permiſſa. Hic uero multo rectius ẽ inſtitutũ: ſed ut dicebã non facile cognitu. Concedi plane uidetur/ſiquis animaduertat quod dicitur/præclarius eſſe palã amare q̄ clanculũ. eoſq; præcipue qui generoſi & optimi ſunt/ẽt ſi min⁹ formoſi q̄ alii uideant. Fauet quoq; amatori q̄ plurimũ cõis omniũ cohortatio. q̄ſi nihil turpe aggrediatur. Nã cõiter ſiq̄s amatũ capiat pulchꝝ quiddã uidetur. ſi non cupiat turpe. Et lex ad amatum ſibi cõciliandum amatori mira quædã machinamenta cõcedit: laudariq; permittit: quæ ſiquis aliq̄ñ cuiuſuis gratia tentare auderet/maxime apud philoſophos uituperatiões incurreret. Siquis eni accipiende ab aliquo pecunię/uel magiſtratus/potentiæ gratia/aggrediatur illa quæ erga amatos amãtes/paſſim obcurrat ſupplex oret/obteſtetur/ad fores noctu iaceat/& ſedula quadã obſeruãtia ſeruiat/& in oĩbus obſequatur: quæ ſeruus aliquis agere/nec uellet/nec ẽt cogeretur ab inimicis pariter & amicis iurgabitur. Illi adulationes ſeruileſq; aſſentationes uituperabunt. Iſti corripient eoſq; ſeruitutis amici ſui pudebit. Amator aũt dum iſta facit/gratiã adipiſcitur: & quaſi p̄clatum aliquid agat a lege abſq; ulla infamiæ nota facere iſta permittitur. Quodue permaximũ ẽ/ uulgo fertur/ꝙ ſolis amatoris periuriis dii dant ueniã. Venereũ quippe iuſiurãdũ nihil ualere aiũt. Itaq; tam dii q̄ hoĩes oẽm amanti licentiã præſtiterunt: ut lex noſtra teſtatur. Si ad iſta q̄ dicta ſunt reſpiciamus: p̄clariſſimũ quiddã in hac ciuitate exiſtimari uidebitur/ꝙ quis amet/quodue amanti amatus indulgeat. Si rurſus ea quæ dicã animaduertamus: turpiſſimũ hoc apud nos haberi: putabimus. Nã parentes pædagogis filios cõmendant: q̄ amatos cũ amantibus loqui ꝓhibeant. Socii quoq; & ęquales quotiens tale q̄d uident/uitupant/eos dũ talia carpunt ſenes nõ reprehendunt: neq; eos quaſi errent/corripiunt. Quapp ita hoc habere ſe arbitror/ut ipſum ẽm ſe/ſicut a principio dictũ eſt/neq; honeſtũ ſit/neq; turpe. Neq;.n.ſimplex eſt. ſed recte factũ honeſtũ cõtra turpe. Turpe quiddem eſt/prauo ac turpiter obſeq. honeſtũ uero bono/atq; honeſte. Prauus aũt eſt amator: ille uulgaris q̄ corpus magis q̄ aĩm amat. Neq; ſtabilis eſt/cũ rẽ ſequat̃ minime ſtabilẽ. Nã cũ primũ corporis ſpẽs q̄ cupierat defloreſcit: abit nihil eorũq; promiſerat ſeruans. bonoꝝ uero morũ amator per oẽm uitã in amicitia perſeuerat: utpote q̄ rem ſtabilẽ ſectabat̃. Iſtos utiq; nr̃a lex diligẽter examinare p̄cepit. & his morẽ gerere/illos fugere. Et hos quidẽ ſequi iubet. Illos fugere diiudicans & examinans q̄ quis amet: & quæ in quouis amẽtur. Atq; ob hanc cãm primũ facile/citoq; capi/turpe cenſentur: ut tp̄s intercedat quod ad examinãdos mores exigit̃. deinde aut pecuniarum copia aut magiſtratum potentia capi/abſurdum; ſiue timore quodam potius q̄ uoluntate inretiatur/ſiue acceptis pecuniis ciuilibuſq; muneribus acquiſitis/nõ cõtẽnat. Nihil.n.ex hiis ſolidum firmumq; eſſe uidetur: præter id quod ab hiis amicitia generoſa oriri nequit. Vna itaq; ſecundũ legẽ noſtram uia reſtat: qua amati amantibus iure gratificari poſſint. Et.n. quemadmodum apud nos de amantibus lex illa relata eſt/qua dicitur nullũ uoluntariũ amatoris in amatũ obſequium/adulatoriũ & ĩfame putãdum/ſic & alia q̄dam ſecundum legem uoluntaria ſeruitus reſtat/quæ infamiã nullam ſubit. Hæc autem eſt: quæ circa uirtutem uerſatur. Nam noſtris legibus eſt inſtitutum/ ſiq̄s uelit aliquem colere/putans per illum uel in ſapientia quadam/uel in alia quauis parte uirtutis proficere. hanc rurſus uoluntariã ſeruitutẽ neq; dedecori ſeruienti forẽ: neq; adulationem uocari debere. Oportet aũt has leges in idẽ ꝯducere. illã ſcilicet de amatorib⁹ & hanc de philoſophia aliaq; uirtute ꝯſcriptã: ſi ulla ratione ꝯtigere debet ut deceat amatos amatoribus obſequi. Quotiens.n. In idẽ concurrunt amator atq; amatus utriq; legẽ habẽtes/hic quidẽ obſecuturis amatis iuſte ĩ omnibus miniſtrare ſeruireq; paratus/ille rurſus ſcientiæ morũq; præceptori ſue/iuſte in ſingulis pariturus/& hic q̄dẽ ad ſapientiam aliaſq; uirtutes conferre potẽs/ille autẽ eruditione & ſapientia in

digens

digẽs tunc ſane in unũ his legibus concurẽtibus dumtaxat euenit/ut honeſtum ſit amatos amatori
bus morem gerere. Alias autẽ nullo modo. In hoc utiꝗ falli/turpe non eſt. In aliis aũt omnibus/ob
ſequiũ huiuſcemodi turpe cenſeť/ſiue obſequẽtẽ fallat opĩo: ſiue ñ fallat. Siqs.n.amatori tã q̃ diui
ti diuitiaꝝ cã gratificatus/fallitur/neꝗ uoticõpos efficitur/cũ paup ſit amator/nihilominus uitupa
tur. Videtur.n.hic ſeruilem animi ſui habitum oſtendiſſe/quod pecuniaꝝ gratia in ſingulis rebus
cuiuis ſeruiret. Quo quidẽ minime eſt honeſtũ: eadem ratiõe ſiquis tam q̃ bono gratificatus ipſe
hac conſuetudine ſperans euadere melior fallitur/cum ille prau⁹ eſſe dephrẽdatur honeſta quædã
deceptio eſt. Nam uidetur affectum ſuum demonſtraſſe paratum ad omnia miniſteria uirtutis cõ
ſequendę gratia toleranda. Quod ſane præclariſſimum iudicatur. hoc itaꝗ ratione uirtutis aui-
ditare gratificari atꝗ ſeruire ſẽper honeſtũ. Hic autẽ ẽ ipſius cœleſtis deæ amor cœleſtis & ipſe: q
tã priuati/ q̃ publice pretioſus eſt. Et amantẽ pariter atꝗ amatũ uirtutis curã ſtudiũꝗ ſuſcipere co
git Cæteri uero amores. Veneris uulgaris ſunt cõites. hec ĩ præſntia o Phedre uelut ex tempore
de amore uobiſcum ꝯfero. Cum Pauſãias pauſam.i.finẽ dicẽdi feciſſet/ſic.n.alludere uocabulo ſa
pientes me docẽt oportere inqt Ariſtodemus Ariſtophanẽ dicere. ueꝝ ſingultu uel pp repletionẽ
uel pp aliã cauſã contingente/ĩpeditũ fuiſſe Quo circa ad Eryximachũ medicũ continuo poſt ipm
ſedẽtẽ/ita locutũ. O Eryximache tua nunc intereſt/aut ſingultũ reprimere/aut pro me loqui donec
ceſſet. Ad quem Eryximachũ reſpondiſſe. Vtrunꝗ efficiã. Equidẽ uicem tuã ſumẽs pro te dicam.
Tu uero ꝑ me poſt q̃ ſingultus abierit. Interĩ dum ipſe loquor. ſi uis aliquã diu ſpũm cohibere ſin-
gultus ceſſabit. Si minus id placet/ſaltem aqua multa intus allue fauces. Et ſi forte uehemẽs eſt: na
res cõmode ſtimula ut ſternutatio irriteť. Nã ſi id ſemel/aut bis feceris: ẽt ſi freq̃uẽtiſſimus ſit toleť
ante q̃ finẽ dicendi feceris. inquit Ariſtophanes. q̃ iubes efficiã. Eryximachũ ita igitur loquutum.

Charpitur & deridetur Ariſtophanes.

Remedia ſingultus.

¶ Eryximachi collaudatio. quæ q̃ illa Puaſanie magis amplectens eſt.

n Eceſſariũ mihi uidetur/poſt q̃ Pauſanias recte exorſus/finem ĩpoſuit minus ſufficientẽ/ꝙ
deeſt a me nũc impleri. Diſtinctionẽ quidẽ illã qua in duo diſtributus eſt amor approbo.
Verũ nr̃a hac medicinæ arte cõperiſſe mihi uideor nõ ſolũ aĩs hoĩum erga pulchros amo-
rem ineſſe: ueꝝ ẽt ad alia multa/atꝗ in aliis tum corpibus aĩaliũ oĩm: tũ his q̃ ex terra naſcũtur: ac
deniꝗ in oĩbus ut ita dixerim q̃ in reꝝ natura cõſiſtunt. Magnũ quoꝗ atꝗ mirabilẽ hũc deũ p oĩa
tam humana q̃ diuina latiſſime ſe porrigere. A mediciæ peritia primo exẽplũ capiã/ut artẽ meam
uenerer. Corpoꝝ ſane natura amorẽ hunc geminũ cõtinet. Quod.n.in corpibus nr̃is bñ ualet &
ꝙ male/aliud atꝗ diſſimile eſſe cõſtat. Quod uero diſſimile eſt/diſſimilia cupit & amat. Alius ergo
q in ſano corpe amor/alius q in ęgroto. Et ut paulo ante Pauſanias aſſerebat/tẽperatis hoĩbus gra-
tificandũ eſſe/intẽperatis uero nequa q̃/ita & in ipſis corpibus bonis qdẽ ſaniſꝗ obſequendũ eſt/in
quo maxime rõ medicinæ cõſiſtit: malis aũt ęgrotiſꝗ/minime/ſi modo artificioſus qs uult medic⁹
eſſe. Eſt aũt ut ſummatĩ dicã medicina ſcĩa qua amatorii affectus corpis quo ad repletionẽ euacua
tionẽue noſcuntur. Et quiſqs pulchrũ & deformẽ in his amorẽ diſcernit/is eſt medicus pitiſſimus.
Quiue ita pmutare hæc põt: ut pro altero amore naſcať: aut qbus abeſt amor/adeſſe aũt oportet ĩ
mittere ualet: & inſitũ extirpare/eruditus eſt artifex. poſſe aũt oportet: q̃ in corpe inimica maxime
ſunt: cõciliare & amorẽ illis inſerere mutuũ. Inimica uero maxime ſunt quæ cõtraria maxime frigi
dum calido. Amaꝝ dulci. humido ſiccũ. cætera hmõi. Cum amorẽ his mutuũ concordiã ꝗ inſere
re ſciret noſter ille progenitor Aſclepius ut hi pœte teſtantur qbus & ipſe credo artem noſtrã com
poſuit. Medicina itaꝗ oĩs ea rõne qua loquor: ab hoc deo gubernatur. Similiter quoꝗ Agricultu
ra atꝗ gymnaſtica. Quod aũt eadẽ ſit & de muſica rõ/pſpicuũ eſſe cuiuis põt: qui uel pauliſp aduer
terit. Quod Heraclitus forſitan ſentit. uerbis tñ parũ explicat. Vnũ quidẽ inquit ſecũ ipſo diſcre-
pans cõuenire: ut harmonia/arcus/& lyre: Atqui abſurdũ dictũ eſt harmoniã diſcrepare atꝗ ex di-
ſcrepantibus q̃diu diſſonant eſſe. Sed hoc forte ſignificare uolebat: quod ex his quæ prius diſcre-
pabant graui: ſcilicet & acuto. deinde per artem muſicam conſonantibus harmonia conficiť. Nũ
q̃ enim ex graui & acuto dum diſcrepant. harmonia cõflatur. harmonia nãꝗ cõcentus eſt. concen
tus uero cõcordia q̃dã. Cõcordia aũt ex diſcrepãtibus donec diſcrepãt: fieri nũ q̃ põt. Quod uero
diſcrepat neꝗ eſt cõcors: cõcinere neqt quẽadmodũ rhythmus ex ueloci & tardo antea diſcrepãti
bus poſtea uero concinentibus conſtituitur. Et quẽadmodũ humoribus medicina concordiã/ita
uocibus muſica conſonantiã tribuẽs/amorem conſenſumꝗ mutuũ gignit. atq eſt muſica ſcientia
circa harmoniam & rhytmum/affectus amatorios uireſꝗ diiudicans. Sane in ipſa harmonie & rhy
thmi cõpoſitione uis amatoria facile percipi poteſt. uerũ geminus amor nõdum hic diſtinguitur
ſed tũc demũ/cũ ad alios rhythmo & harmonia ẽ utẽdũ uel fingẽdo/quã melodiæ fictionẽ uocant/
uel utẽdo recte his q̃ facta ſunt/melodiis & metris. quã diſciplinã noĩnat. Vbi difficillis obſeruatio
ẽ/& perito ẽ opus artifice. Huc iam ſupior ille ſermo reuertitur: ꝙ uidelicet modeſtis hominibus
& his q nõdũ ſatis modeſti ſunt/ut fiant/gratificãdũ horũꝗ ſeruãd⁹ ẽ amor. Atꝗ hic ẽ decor⁹ ipſe
& cæleſtis Vraniæ muſæ amor. Polymnie uero muſæ/uulgaris Cui ſumma cautione indulgendum

Quid medici.

Medicina ad amores: uel amores ad medice ĩgenia relatos.

eſt/ut uoluptatẽ qdem hoīes hauriant.incõtinẽtiam uero deuitẽt.Sicut in arte noſtra arduũ eſt/cupiditatibus q̃ ad ſuaues coquorũ epulas nos alliciũt/recte uti/adeo ut abſq; bonę ualitudinis detrimẽto/ſuauiter his ueſcamur.Quãobrẽ & in muſica & in medicina/& in aliis oībus/tam hũanis/q̃ diuinis/utrumq; amorẽ qui omnibus ineſt/ꝑ uiribus obſeruare debemus.Quietiam anni temporũ cõſtitutio utriſq; his plena eſt.Nam quotiens illa que modo dicebã/calida & frigida/ſicca & humida cõgruũ inter ſe ſortiunẽ amorẽ/& harmoniam temperieq; oportunam ſuſcipiũt/ſalubrem & fertilem annũ/hominibus aīantibus omnibus atq; plantis afferunt/neq; quicq̃ lędunt.Cõtra uero cũ petulans & cõtumelioſus amor/in anni temporibus pręualet/iniuria multa corrumpit.Peſtes ſiquidem ex his oriri conſueuerũt/aliiq; morbi permulti & uarii brutis ac plantis innaſci.Quoniã pruina glacies.grando.ſegetũq; rubigines & putredinem eximmoderato & excedẽte qualitatum amore ꝓueniunt.Horumq; & cęli motus & anni temporũ ſcientia/aſtronomia uocata eſt.Preterea ſacrificia omnia/& illa quibus uaticiniũ pręeſt/cõmuniones uidelicet deorũ hoīumq; inuicem/circa nihil aliud uerſantur/q̃ amoris curationem atq; cuſtodiã.Omnis.n.īpietas tunc accidit quãdo qs modeſto amori haud indulget nec illũ honorans/in oībus ueneratur/ſed circa amorem alterũ per uagatur:nec officio cõgrue erga parentes uiuos & defunctos/ & erga deos utitur.hos amores diſcernere atq; curare uaticinii ꝓpoſitum eſt.Eſt inſuper uaticinium amicitię inter deos & hoīes opifex/ex eo quod intelligit qui potiſſimum ex humanis amoribus fas aut nefas attingit.Atq; ita multam & amplã immo uero omnem uim ſummatim quidẽ omnis cõtinet amor.Sed qui circa bona cum temperantia & iuſtitia/tã erga nos q̃ erga deos uerſatur/uim ſummã habet/oẽmq; nobis beatitudinem exhibet.Nã & nos inuicẽ cõmuni uita conciliat/& diis humana natura pręſtantioribus amicos efficit.Forte & ipſe multa que ad laudandũ amorẽ pertinent/prętermito.Neq; ſponte tamen.Quod aũt deeſt/tuũ eſt Ariſtophanes/adimplere.Vel ſi aliter hunc dm̃ honorare uis/honora/cum ſingultus ipſe ceſſauerit.Ariſtopha.Iam ſedatus eſt nõ tñ prius q̃ ſternutamento repreſſiſſem.Quo fit ut ammirer/ſi cõgrua corporis affectio huiuſcemodi ſtrepitu & titillatione indiget q̃lis eſt ſternutatio:hęc enim mox expulit.ERY.Vide.o.bone Ariſtophanes quid agas.Riſum contra te moues dũ alios irrides/cum iam dicturus ſis.& obſeruatorem me fieri cogis ſermonis tui/ſi quid forte ridendum ꝓtuleris/cum tibi loqui ſecure liceat Ariſto.ꝓbe loqueris.Eryximache.Sint iſta mihi non dicta.ne nobis inſideris obſecro.neq;.n.uereor nequid quod riſum moueat in medium afferã.hoc.n.muſe noſtrę luchrum ꝓpriũq; eſſet/ſed ne deridenda ꝓferam timeo.ERY.Emiſſo in nos iaculo.Ariſtophanes/aufugere ſperas.At mentẽ dicendis adhibe.tanq̃ rationem dictorum omnium redditurus.forte uero ſi uidebitur te dimittam.

Quid uaticinium.

Iterũ taxatur Ariſtophanes.

¶Ariſtophanis laudatio.

a liter de amore/q̃ tu & Pauſanias loqui cogito.Mihi plane uidẽtur hoīes amoris uim omnino hactenus ignoraſſe.Nam ſi eam noſſent/delubra illi inſignia.aras.& hoſtias dedicarent.Quorũ nihil his temporibus agitur.cũ erga illũ maxime omniũ/ obſeruare hęc deceat.Eſt.n.pręcęteris diis ſummopere generi humano beneficus.Curator & tutor hoīum atq; medicus.quibus ſanatis/ſummam gn̄s noſtrum felicitatem nãciſceretur.Conabor itaq; uim illius nobis exponere.Vos autem quę/a me hodie percipitis/alios deinde docebitis.Oportet in primis qualis hominum quõdam natura fuerit quę ue illius paſſiones/animaduertere.Neq; enim qualis nunc eſt/olim erat ſed longe diuerſa.principio tria hominum erant genera / non ſolum quę nunc/ duo mas & fęmina/uerũ etiam tertiũ quoddam aderat / ex utriſq; compoſitum.Cuius ſolum nobis reſtat nomen/ipſum periit.Androgynum quippe tũc erat & ſpecie & noīe / ex maris & fęminę ſexu commixtum.Ipſum profecto defecit/nomen ſolum infame relictum.Pretera tota cuiuſq; hominis ſpecies erat/rotunda/dorſum & latera circum habens/manus quatuor/totidemq; crura.uultus item duos tereti ceruice conexos/& omnino conſimiles.Caput utriſq; uultibus contra uerſis/unum.Aures quatuor.genitalia duo.& alia ſingula / ut ex his quiſq; conuenienter excogitare põt.Incedebat hoc tunc & rectus ut nunc in utram uellet partem:& quotiens celerius ire contenderet inſtar eorum qui prono capite crura ſurſum circunferentes circularem choream exercent/tũc octo membris innixus celeri circulo ferebatur.Ob hanc uero cauſam tria genera & talia erant quia maſculum ſole genitum erat.Fęmina.Terra.promiſcuum/deniq; luna.Vtriuſq;.n.luna eſt particeps.Sphęrica uero erant & figura & motu quia parẽtum ſimilia.Vnde & robuſto corpore & elato aīo erãt.Quare cũ diis pugnare tẽtabãt & ī cęlũ adſcẽdere: queãdmodũ de Ephialto & Oto ſcribit homerus.Iupiter igiẽ unaq; dii cęteri qd agẽdũ eẽt cõſultauerũt.Qua in re nõ parua inerat ambiguitas.Nã neq; fulminare hoīes illos ut gigantes placebat extīto.n.hominũ gn̄e humanus deorũ cultus ueneratioq; piret.neq; ītãta īſolẽtia pſeuerare illos pmitẽdũ cẽſebãt.Tãdẽ ſnīam.Iupiter ſuã explicuit.Inueni inqt q̃ rõe fieri poſſit ut & ſint hoīes & modeſtiores ſint.Idq; erit ſi ībecilliores fiãt.Vnũquẽq; nũc duas ī ptes diuidã.ex quo & debiliores erũt & nobis ẽt magis id ꝯducet.Nũero ſiqdẽ plᷓres erũt q nos colẽt.Recti duob⁹ cruribus ibũt.Qđ ſi rurſus īpie īſurgere uideanẽ iteꝝ in duo ſecabo.

duo ſecabo/ut unico crure nixi utpote claudi ſaltare cogantur. Hæc fatus biſariã partitus eſt ſingu
los: inſtar eorũ qui oua diuidũt/ut ſale condiant: uel qui capillo oua ſecant. Mãdauitq; Apollini/ut
partiõe ſtati facta/cuiuſq; uultũ ceruiciſq; dimidiũ in eã partẽ qua ſectus eſt/uerteret. Vt ſciſſionem
ſuã cõſiderãs modeſtior fieret reliq̃s aũt mederi iuſſit. Ille cõtinuo uultũ uertit/& cõtrahens undiq;
cutẽ in eũ qui nũc uenter uocat/tanq̃ cõtracta marſupia/& os unũ faciẽs medio in uẽtre ligauit quẽ
q̃dẽ nexum umbilicũ uocant. Et alias q̃dẽ rugas maxĩa ex parte leuigauit pectoraq; articulatim di-
ſtinxit/organo quodã tali utens/quali coriarii cũ corii rugas: ſuper pedis formulã poliũt: nõnullas
uero circa mediũ uentrẽ umbilicũq; reliquit/ut quaſi cicatrices quedã paſſionẽ nobis ueterẽ ſemp
repræſentarent: poſtq̃ natura hominũ ita diuiſa fuit cũ quiſq; dimidiũ ſui agnitũ cupere/interſe cõ
currebant. Circumiactiſq; brachiis ſe inuicem cõplectebãtur/cõflari in unũ affectãtes. Vnde fame/
& torpore deficiebant/eo quod nunq̃ ſeiungebant. Et cũ dimidiũ unũ moriebat/reſtabatq; alterũ
quod ſupererat rurſus aliud aſciſcebat/ſimiliterq; cõgrediebatur: ſiue ſolius cuiuſdã totiuſq; fœmi
næ dimidiũ eſſet/quã fœminã nũc uocamus/ſeu uiri. Atq; ita genus hominũ deperibat. Quo circa
miſeratus Iuppiter/remediũ aliud excogitauit. permutauit genitalia: & quæ prius retro erant/ad
anteriores partes tranſtulit. Antea ſiq̃dẽ cũ ad nates hæc haberent nõ inuicẽ/ſed in terrã ſpargen-
tes ſemina cicadarũ inſtar cõcipiebant atq; generabant. Cum uero ad ãteriora trãſpoſuiſſet/p hæc
generationẽ in ſe inuicẽ fecit expleri/p maſculũ q̃dem in fœmina/hac de cauſa/ ut ſi in amplexu uir
fœmine cõmiſceret/genita prole ſpeciem hominũ propagarent. Sin autẽ maſculo maſculus/ſacie-
tate ab amplexu amouerent: & ad res gerendas conuerſi uictum curarent/hinc utiq; ex illo tempo
re mutuus hominibus innatus eſt amor: priſcæ naturæ conciliator: annitens unum ex duobus effi-
cere/hoĩumq; naturæ mederi. Eſt igit quiſq; noſtrũ/dimidium hoĩs: utpote ſectus/ queẽadmodum
piſciculi qui pſecte uocant/ſciſſi ex uno duo efficiunt. Querit aũt ſui quiſq; dimidium: quãobrẽ qui
cunq; ex uiris promiſcui generis portio ſunt quod olim androgynũ uocabat/mulieroſi ſunt/adulte
riaq;/ut plurimũ ex his patrant/ex hoc ſane genere mechi ducũt originẽ. Rurſus quecunq; mulie-
res uirorũ cupide mecheq; ſunt hac ſtirpe naſcunt. Que uero mulieres mulieris pars exiſtũt/haud
multum uiros deſiderãt/ſed fœminas magis affectant: atq; hinc fœmine quæ fœminas cupiunt na
ſcunt. At uero qui maris portio ſunt mares ſequũtur. At dum pueri ſunt/utpote qui maris parti-
cula ſunt uiros diligunt/uirorũq; familiaritate aſſidua cõgreſſuq; gaudent: hiq; ſunt puerorũ ado-
leſcentulorũq; oĩum generoſiſſimi: quippe qui natura præcæteris oĩbus ſunt uiriles: hos quidam
impudicos falſo appellant. Neq; enim ĩpudentia ulla ſed generoſitate/& fortitudine quadã maſcu
la uiriliq; natura hoc agũt. Nã ſimili ſuo cõgratulant: huius euidens argumentũ eſt/quod cũ adole
uerint/ſoli ad ciuilẽ adminiſtrationẽ conuerſi/uiri preſtãtes euadũt. Et in etate uirili cõſtituti/ipſos
adoleſcẽtes diligũt. Matrimoniũ uero filiorũq; generationẽ natura ſpernunt: niſi lege cogant. Ce
lebs porro uita his placet. Oĩno igit uir talis mares diligit/amicorũq; ſtudioſus efficitur: cognato
ſemper cõgratulatus. Quotiens itaq; dimidiũ ſuum alicui cuiuſcũq; ſexus auidus ſit/occurit/uehe
mentiſſime cõcitant/& obſtupeſcunt/amicitiaq;/& familiaritate/& amore ardent/neq; momentũ
quidem/ut ita dixerim ſeiungi a ſe inuicẽ patiunt. Atq; hi ſunt/qui per oẽm uitam amare pergunt:
neq; quid potiſſimum a ſe uiciſſim expetant/exprimere poſſunt. Neq; enim uenereus coitus id eſſe
uidet/cuius gratia alter alterius conſuetudine tãtopere delectatur. Aliud quiddã eſt pfecto: quod
animus utriuſq; cupit: nec exprimere ualet: ſed uaticinatur potius/& affectũ ĩſitum ueſtigiis ſignat
obſcuris. Atqui ſi una iacentibus illis ſuperne Vulcanus ſuis inſtrumentis adſtans interrogaret/q̃d
eſt. O homines/quod a uobis uiciſſim exigitis? & ambigentibus illis iterum percontaretur. Nun-
quid hoc exoptatis/in uuum idemq; maxime congredi/adeo/ut neq; die neq; nocte inuicem ſepa-
remini? Si hoc affectatis/conliquefaciam uos confundamq; in idem/ut ex duobus unum efficiami
ni: & tam in hac uita/q̃ apud inferos unum ſemper perſeueretis. Videte an hoc ſit quod ardetis? ſa
tiſq; futurum ſi uobis/ſi huius compotes efficiamini. Si ita inq̃ Vulcanus quereret/conſtat quod ne
mo renueret/aut aliud q̃ hoc expetere uideretur. Reuera enim quod olim cupierat audiſſe ſe quiſ-
q; putaret/congreſſu uidelicet cõmixtioneq; cum amato: unum ex duobus confici: huius cauſa eſt/
quia priſca hominũ natura hæc erant integriq; eramus. Totius itaq; reficiẽdi cupido nixuſq; amo-
ris nomen accepit. Olim quidem/ut ſupra narrabam. Vnum quiſq; noſtrum erat. Deĩde propter
iniuſtitiam a deo ſciſſi fuimus/quemadmodum a Lacedæmoniis Arcades. Verẽdum eſt præterea
ne ſi minus modeſti q̃ deceat in deos ſimus iterum diuidamur: taleſq; efficiamur/quales: qui in co
lũnis figurantur/nares ſecti euadamus ſimiles tenuiſſimorũ quorundam animalium quæ liſpe uo-
cantur. Sed hoꝝ gratia unumquẽq; decet/ſumma pietate deos colere: & alios ad hoc exhortari: ut
hæc uitemus: adipiſcamur illa: ut quẽadmodũ nos dux noſter amor & ĩpator admonet. Cui nul-
lus repugnare audeat. Repugnat aũt huic: q aduerſat diis. Nã ſi deo recõciliati eũ ꝓpitiũ habueri
mꝰ: ſinguli dimidiũ ſuũ exoptatũ repiemꝰ: & cõſeq̃mur. Q̃d q̃dẽ pauci his tꝑibus agũt. Neq; ſer-
monẽ hunc meũ Eryximachus iſte corripiat/quaſi Pauſaniã Agathonẽq; dicã; forte. n. & iſti ex his

ſunt/& natura ambo mares exiſtūt. Aſſero equidē de oībus uiris ac fœminis/ita demū gñs noſtrū fore beatū/ſiq̄ amoris impetū expleamus:& ſuis quiſq; delitiis potiatur:ĩ antiquā naturā penitus reſtitutus. Si hoc feliciſſimū qddā eſt/ſequitur/ut ex iis q̃ nunc nobis tributa ſunt/quod huic ꝓximū eſt/id ſit/& optimū:hoc eſt/ut quilibet eos q natura ipſi cordi ſunt nanciſcatur. Cuius utiq; cauſam deum laudātes/amorē iure laudare debemus:qui ĩ præſenti tempore nos ſummopere iuuat/dum in ſuū igniculū queq; cōducit:& in poſterū ſpem ſummā porrigit/nobis deos pie colentibus/in ueterē figurā reſtituēdo medēdoq; ſe nos beatiſſimos effecturū. Hic meus eſt Eryximache de amore ſermo a tuo diuerſus:quē/ut ſupra oraui ne carpas/ut audiam⁹ qd qſq; reliquorū afferat. Immo qd uterq;. Nā Agatho dūtaxat & Socrates reſtāt Eryximache morē tibi gerā. Nā mihi oratio tua placet. Et niſi cognouiſſem Socratē/& Agathonē ĩ amatoriis eē facūdos/dubitaſſem ne uerba illis deficerent/eo qđ multa uariaq; ſunt dicta. Verū adhuc illis cōfido. SO. Strenue/& ipſe certaſti o Eryximache. Verū ſi in eo gradu cōſtitutus eſſes/in quo nūc ego ſum/imo in quo ero cū Agatho quoq; ſcite dixerit/ꝓide ut ego nūc maxie formidares/& anguſtiis ūdiq; præmereris. AGA. Incantationibus circūuenire me uis o Socrates/ut in cōſpectu ueſtro paueſcā/qđ magna apud uos/tāq̄ in theatro de me expectatio ſit/q̄ſi elengātiſſime ſim dictur⁹. SC. Nimis o Agathō obliuioſus eſſem/ſi te nec corā paucis trepidaturū putarē quē heri tā fortiter tāq̄ generoſe adſcēdiſſe pulpitū tragicum una cū iſtrionib⁹ uideri/& ſine ullo terroris motu corā tāta ſpectantiū multitudine carminū periculū effeciſſe. AGA. Ne me adeo theatri ſtudioſum eiuſq; fauori deditū putes/ut Ignorē prudēti uiro paucorū ſapientū/magiſq̄ multorū inſipientiū iudiciū eē uerendū. SO. Iniq; iudicarē Agatho: ſiqd ĩ te ruſticū exiſtimarē. Noui eqdē/qđ ſiquos offenderes tuo iudicio ſapiētes/magis eos q̄ uulgus curares. Sed uide ne ipſi tales minime ſim⁹. Interfuimus ibi/& ipſi:uulgariū numero cōputati. Sinaūt aliis obcurreres ſapiētibus/neqd in eorū cōſpectu ĩepte faceres/formidares. Nunqd aliter dicis? AGA. Nō. Vera.n.refers. SO. Vulgus aūt nō metueres/ſiqd ineptū cōmittere te putares. Phædrus o Amice Agathon ſi Socrati rñdere ꝑgis nihil curabit quomodocūq; cætera hic agant/ mō hēat q cū diſputet/pulchro præſertim. Equidē libenter Socratē audio diſputantē. Verūtamen curādū mihi ē/ut amor a ſingulis ordine certo laudet. Laudate igit/& uos deū primo:poſtea arbitratu ueſtro/inuicē diſputabitis. AGA.

Prudēti uiro paucorū ſapientū magiſq̄ multorū inſi. iudiciū eē uerendum.

¶ Agathonis collaudatio.

PRæclare loqueris phædre. Neq; me qcq̄ dicere ꝓhibet. Cū Socrate quidē ſæpe alias diſputare licebit. Ego uero nūc primū a me dicendū eſſe mōſtrabo:poſtea dicā. Videtur mihi q hactenus locuti ſunt nō ipſum deū laudaſſe:ſed beneficia/quæ feliciter ab illo cōferunt hominibus narrauiſſe. Qualis uero ipſe ſit qui horū bonorū cā eſt/nullus adhuc expreſſit. Recta autē laudandi ratio ſola in omnibus illa eſt/qua illius dę quo agitur natura prius oſtendit/poſtea quorū cā eſt declarat. Sic/& in præſentia qualis ipſe ſit amor primū oſtēdere decet deīde munera illius exponere. Aſſero equidē cū dii oēs beati ſint/amorē ſi modo fas eſt/& tolerabile dictu/eſſe omnium beatiſſimū:qppe cū pulcherrimus oīum optimuſq; exiſtat. Quod uera pulcherrimus ſit/ex eo primum patet/quod deorū oīum maxime Iuuenis eſt. Cuius ipſe euidens argumentū prebet: cum ſenectutē fugiat uelocē uidelicet quæ citius q̄ oportet aduentat:eamq; amor natura odit: fugitq;. Iuuenibus uero ſe miſcet. Scite qd ueteri ꝓuerbio fertur ſimile ſimili ſemper hærere. Et cum multa Phædro concedo/in hoc uno minime aſſentior/quod amor Saturno & Iapeto ſit antiquior. Immo præcæteris diis Iuuenē eſſe aīo/ſemperq; Iuuenē:priſca uero deorū geſta quæ Heſiodus Parmenideſq; deſcribunt/neceſſitati potius q̄ amori attribuenda:ſi mō illi uera narrarūt. Neq;.n. caſtrari inuicē/& uinciri/aliaq; uiolenta permulta diis olim cōtigiſſent/ſi amor illis tunc adfuiſſet:ſed beneuolentia/& pax ſumma regnaſſet queādmodū nunc ex quo imperare diis amor incæpit. Ergo iuuenis eſt/& tener præterea molliſq;. Opus aūt eſt tali quodā poeta qualis Homerus extitit/ad tenerā amoris mollitiē demonſtrādum. Homerus quidē atem.i.calamitatē deam inquit eſſe/& mollem. Vtq; illius pedes teneros eſſe oſtenderet/ait nunq̄ pauimenta calcare ſed per capita hominū incedere perſpicua ſane cōiectura quod tenera ipſa ſit uſus fuiſſe uidetur:quia ꝑ dura non graditur/ſed mollia tāgit. Eodē nobis utendū eſt argumēto/qđ tener ſit amor oſtēdere cupiētibus. Neq;.n.per terrā/& ſaxa uadit/q̄ aſpera ſunt:ſed molliſſimis oīum rebus ſe ĩfigit atq; ꝑmanet. In animis quippe deorū/& hoīum ſedē ſuā locat:neq; tñ in qbuſlibet animis:nā ſi durū animi offenderit habitū/aufugit:ſinaūt mitē molleq;/ĩhabitat. Cū itaq; molliſſimarū rex molliſſimas ſemꝑ partes pedibus totoq; tāgat/tenerrimū eē amorē neceſſe eſt. Quapp/& Iuuenis ē/& tener ꝓcæteris amor. Quinetiā aq̄ inſtar liquidus eſt/& lubricus. Non enim undiq; per omnem animam circumfluere poſſet/& clam influere/& effluere clam:ſi durus ac rigidus eſſet. Aptæ uero cōpoſitæ flexibiliſq; formæ. Argumēto eſſe formoſitas poteſt:hoc eſt figuræ concinnitas:qua amor omnium maxime proculdubio:decoratus eſt. Inter deformitatem porro:& Amorem eſt pugna perpetua. Coloris quoq; decorē:aſſidua iter Flores habitatio huius dei ſignificat. In eo ſiquidem quid floribus caret aut defloruitur: ſiue cor-

Recta rō laudandi.

Senectus uelox.

Prouer. Simile ſimili

ſiue corpus/ſiue animus/ſeu quoduis aliud ſit Amor ipſe nō inſidet. Vbicū〈q〉 uero floridus/& odoriſer eſt locus/gratiſſime conquieſcit. De huius dei pulchritudine permulta inſuper afferri poſſent ſed iſta ſufficiunt. Deinceps de uirtute Amoris eſt dicēdum. Quod in primis maximi faciendū eſt Amor nec iniuriā infert deo/uel homini/nec a deo/uel homīe iniuriā patitur. Nō enim ipſe ui patitur/ſi quid patitur. Nā uiolentia non tangit Amorē. Neq; ui facit ſiqd facit. Quiſq;.n. ſponte Amori in ſingulis paret. Quæcunq; uero uolens quiſpiam cū uolente ultro contrahit/iuſta habentur/ut regiæ ciuitatis leges ſtatuūt. Nec iuſtitiæ ſolū uerūetiam ſummæ eſt temperantiæ particeps. Siquidem inter oēs cōuenit temperantiā eē/libidinibus/& uoluptatibus dn̄ari: nullāq; uoluptatem eſſe Amore potentiorē. Quod ſi uoluptates oēs amore ībecilliores ſunt. Ab illo utiq; ſuperantur. Illæ uero dn̄antur amor itaq; qm̄ libidinibus/& uoluptatibus dn̄atur mirū īmodū eſt tēperās. Quo ad fortitudinē prꝫterea neq; Mars q̄dem Amori reſiſtit. Neq;.n. Mars Amorē/ſed Amor Veneris/ut fertur martem detinet: potentius aūt eſt quod detinet q̄ quod detinetur. Qui uero cæterorū fortiſſimo dominatur/omniū abſq; dubio fortiſſimus eſt iudicādus. De iuſtitia igitur. Tēperātiaq;/& Fortitudine huius dei ſatis eſt dictū. De ſapientia deinceps dicendū reſtat quod quidē pro uirib9 eſt exequendū: principio/ut & ipſe artem meā perinde ac ſuā Eryximachus/honorē/hic deus poeta eſt adeo ſapiens/ut alios quoq; poetas poſſit efficere. Quilibet enim licet antea rudis/poeta euadit cum primū amor afflauerit. Ex quo perſpicue coniectare licet Amorē peritum eſſe poetā: omneſq; ſummatim muſicos poeſis numeros cōtinere. Nāq; nec habet aliquis neq; noſcit/alteri dare/uel monſtrare nō pōt. Quod utiq; per amoris ſapientiā animalia cuncta gignantur atq; naſcantur/quis dubitet? Artium præterea facultatē/nōne ab hoc deo tradi uidemus: eumq; hominem cuius hic eſt præceptor/quauis in arte præcellere clarūq; euadere? contra uero eum qui ab amore nō tangitur/in obſcuro iacere. Sagittandi namq;/medendi/& diuinādi peritiam appetitu atq; amore duce inuenit Appollo: qui eſt amoris diſcipulus. Muſicā ſimiliter muſę. Fabricā Vulcanus ꝑatiam. Texendi artificium Minerua Iuppiter deorum hominumq; gubernationē. Quo circa res deorum amore interueniente diſpoſitæ ſunt amore inq̄ pulchritudinis: deformitatem quippe non ſequitur amor. Antea uero/ut ſupra dicebam/permulta atq; atrocia inter deos pp neceſſitatis regnum/ut dicitur contigerūt poſtq̄ uero deus hic ex pulchrorū deſiderio natus eſt bona oīa/tam ad deos/q̄ ad hoīes prouenere. Ita mihi uidet̄ o Phædre amor ipſe primū pulcherrimus optimuſq; eſſe: deinde talia quædā cæteris quoq; largiri. Succurrit mihi ī præſentia metricū qddā atq; cōcinum: hic deus eſt qui pacē largitur hominibus: qui mari tranquillitatē: qui uentis requiem. Cubile uiuentibus omniumq; ſecurum hic ruſticitatē a nobis amouet/hic nos familiaritate cōciliat. Cetus huiuſmodi omnes congregans. In ſolēnibus feſtiſq; diebus: in choris: ī ſacrificiis/dux nobis/& pręſidēs. Manſuetudinē quidē porrigēs/exterminans feritatem: beneuolentiæ largitor. Maleuolētię omnis expulſor: propitius: beneficus: ſpectandus ſapientibus: diis placidus: exoptandus expertibus: participantibus poſſidendus atq; tenendus. Delitiarū: mollium illecebrarū: gratiarū: dulcis perfuſionis/& deſiderii pr̄. Bonorū ſtudioſus: malorū ſpretor. In labore. In timore. In deſiderio. In ſermōe gubernator/præfectus adiutor: ſeruatorq; præcipuus. Cūctorū deorū atq; hominum decus/& dux pulcherrimus atq; optimus. Quem profecto ſectari debet/præclariſq; hymnis uenerari uir quiſq; cantilenæ illius particeps/quam amor ipſe concinit/mentem deorū hominūq; permulcens. Hæc igitur oratio mea Phædre deo deuoueatur/partim iocis/partim ſeriis rebus pro ingenii mei facultate referta. Cum hæc Agatho dixiſſet quemadmodū retulit Ariſtodemus/cōuiuę omnes ſummo quodā applauſu orationem ipſam cōprobauerunt/utpote/q̄ ſicut/& Agathone: & deo dignum erat/habita uideretur. Quapropter Socrates ad Eryximachum conuerſus inquit. An non merito Acumeni fili Eryximache ſupra timuiſſe nunc uideor? Quod reuera contingit uaticinatus? quod Agatho elegātiſſime loqueretur) Ex quo mihi uerba deficerent? ER Y. Vnum quidem recte uacinatum te puto/ſcite locuturū Agathonē. Tibi uero defuturam facundiā/minime. S O. Cur non/& ipſe o beate/& alius quis a dicēdo abſterreat̄/cui poſt tam luculentā copioſamq; orationē ſit loquēdum? Et cætera quidē quamuis apte cōpoſita nō adeo miranda uidētur. Elegantiā uero nominum atq; uerborū qua in oratiōis calce eſt uſus/ſiqs aīaduerterit/ꝑimus obſtupeſcet. Quādoqdē/& ipſe cum intelligerē non poſſe me eloquentia prope accedere/parum abfuit qn uerecūdia motus hinc alio ſi quo licuiſſet/abirē. Et.n. Gorgiæ me ſermo admōuit/qđ illud mihi homericū cōtigiſſet. Extimui nēpe ne ſinē uerbis īponēs. Agathō Gorgiæ facūdi caput/e ſermone ſuo ī meū tranſmittēs/mutū me factū: lapidē ꝑ hoīe redderet. Tūc demū temere ꝑmiſiſſe me agnoui: amorē uobiſcū ꝑ uice mea collaudaturū: & inepte amatoria ꝑfeſſum fuiſſe. Cū oīno neſcirem qua quidq; ſit ratione laudandū. Putarā equidem ob ruditatem meā de quocūq; quod laudatur a nobis uera oportere referri: & hoc quidē adeſſe atq; licere. Ex his autem pulcherrima ſeligētes q̄ decentiſſime adſcribere nos debere. Quo circa ingenti quadā ſpe elatus ſum: quaſi recte dicturus/q̄nquidē uerā laudandi rationem: ut uidebatur haberem. Tādem uero haud congruus laudationis hic modus apparuit.

Oēs uolupta tes ab amore ſuperari.

Quæq; non habet nec noſcit. id is alteri dare uel miniſtrare non poteſt.

Appollo amoris diſcipul9

Texendi ars Mineruæ eſt.

Cõprehenditur collaudatio in qua ut cuncta & maxima referantur, falſa proferuntur.

Oportere nãq; uidetur/maxima quæque/& præclariſſima rei quã laudamus adſcribere/ſiue reuera
illi adſint/ſiue non adſint. Nihil.n. referre falſa ne an uera ſint. Cum propoſitum ſit nõ quomodo
Amor ipſe laudetur/immo/ut quiſq; Amorem laudare q̃ maxime uideatur. Quapropter uniuerſa
amori tribuitis:taleq; eũ eſſe/& talium tantorumq; cãm affirmatis/ut q̃ pulcherrimus optimuſq;
appareat. Ignorantibus uidelicet. Nunquã.n. intelligentibus laus huiuſmodi recta/& pura iudica
retur. Equidem laudationis huius modũ penitus ignorabam. Neſciens/itaq; uobiſcũ conueni me
quoq; inrere alios/collaudaturũ. Lingua ergo pollicita eſt/mens uero nequaquã. Abſit igitur a me
iſta laudatio. Neq;.n. ſic illũ extollere poſſem. Verũtamẽ ſi uultis ritu meo uera loqui cupio. Et ad
meipſum reſpicere potius/q̃ cũ orationibus ueſtris ſtilum meũ conferre:ne riſum moueam. Vide
itaq; Phædre/utrum uobis placeat orationẽ huiuſmodi nunc audire quæ de amore uera dumtaxat
enarret. Verborũ nominumq; utcũq; accidit compoſitione/ꝑcedens. PHÆ. Mihi ſane/& aliis pla
cet/ut tuo arbitratu loquaris. SO. Concede mihi o Phædre/ut pauca quædã Agathonẽ interrogẽ:
ut confirmatus ab illo loquar. PHÆ. Concedo equidem. Interroga modo. SO.

¶Socratis oratio.

Prima o amice Agatho orationis tuæ fundamẽta iecisſe uideris/cum diceres primo quid
amor ſit oſtendendũ:poſtea illius opera numeranda:hoc equidẽ principiũ ualde probo.
Age itaq; poſtq̃ de Amore cætera hornate atq; magnifice es elocutus/hoc inſuper circa il
lius naturã mihi declara. Vtrum talis ſit amor/ut alicuius Amor ſit. An nullius? haud peto utrum
matris alicuius patriſue ſit. Ridicula nãq; interrogatio eſſet utrũ Amor patris matriſue ſit Amor.
Verũ ſi interrogaſſem/nunqd pater alicuius pater eſſet/an nõ? reſpondiſſes utiq; ſi modo congrue
loq uoluiſſes patrẽ/filii/uel filiæ patrẽ eſſe. An nõ? AGA. Prorſus. SO. Nõne/ & matrẽ alicuius eſſe
matrẽ? AGA. Et iſtud. SO. Reſponde pręterea pauca quædã/ut quod ſentio magis intelligas. Fra
ter nunqd ipſum quod eſt alicuius eſt frater? AGA. Eſt certe. SO. Nõne fratris aut ſororis? AGA.
horũ ꝑfecto. SO. Conare ſimiliter de Amore nobis oſtẽdere/nũ Amor alicuius ſit amor. AGA.
Alicuius certe. SO. hoc itaq; memoriter ſerua/cuius ſit recordatus. Atq; ad hoc reſponde. Vtrum
Amor/illud ipſum cuius eſt Amor/appetat/necne. AGA. & maxime quidẽ. SO. Nunqd hoc ipm
apud ſe habet:& tamẽ quod habet appetit atq; amat? An potius nõ habet quod/& amat/& appetit?
AGA. Veriſimile eſt nõ habere. SO. Aduerte præterea utrũ pro eo quod ueriſimile eſt/neceſſariũ
ſit ita quicqd appetit/id quo eget appetere:& ſi non eget/nec cupere. Mihi quidẽ mirũ ĩmodũ hoc
placet/ut neceſſarium ſit. Tibi uero qd uidetur Agathõ? AGA. Quod/& tibi. SO. Bene loqueris.
An uellet magnus quiſpiã magnus eſſe:& robuſtus aliqs/eſſe robuſtus? AGA. Ex his quæ ſupra cõ
ceſſimus fieri non poſſe mihi uidetur? SO. Neq;.n. indigus eſſe eorũ quæ in ſeipſo iam cõtineret.
AGA. Vera dicis. SO. Et.n. ſi ille qui robuſtus eſt/uult eſſe robuſtus/& qui uellox eẽ uelox/& ſanus.
Deniq; ſanus. Forte quiſpiam crederet/& hos/& alios quoſlibet/ea quæ habẽt appetere. Ne igitur
hic decipiamur/hæc inquã. Si diligenter animaduertas. Agatho neceſſariũ eſſe uidebis quæcunq;
præſenti in tempore hi habent/eadẽ in tempore eodẽ habere/ſeu uelint/ſiue nolint:hoc ipſum ue
ro quiſnam cuperet? Cum uero quis addit. At ego ſanus/dum ſum/uolo equidẽ ſanus eſſe:& diues
dum ſum/eſſe diues/atq; iccirco/quæ habeo cupio:huic protinus reſpodemus o bone uir. Ipſe di
uitias/ſanitatẽ/roburq; adeptus/uis hæc/& in futuro tempore poſſidere? qm̃ in præſenti/ uelis noliſ
ue habes. Vide ergo cum dicis/quæ mihi adſunt/cupio/nunqd aliud q̃ hoc inferas/quæ mihi nunc
adſunt/& in futuro adeſſe exopto. Cenſes hũc hominẽ Agatho hoc an aliud reſponſurũ? AGA. Ni
hil aliud. SO. Amor profecto huiuſmodi/illud reſpicit quod nõdum impromptu eſt nec habetur/
adeſſe uidelicet/& ſeruari illa in tẽpore quod ſequať. AGA. Sic eſt omnino. SO. Et hic igiť/& alius
quicunq; appetit/quod nõdum expoſitũ paratum eſt/appetit/quodue nõ adeſt/nec habet/ & quod
ipſe non eſt/quoue indiget. Talia q̃dam ſunt illa quorũ eſt appetitus:& Amor. AGA. Talia pro
culdubio. SO. Age quæ ſupradicta ſunt repetamus:primo quidẽ Amor/aliquorũ dictus ẽ Amor:
deinde illorum potiſſimũ quibus indiget. AGA. Certe. SO. Recordare præterea/quorũ eẽ Amo
rem aſſeruiſti. Ego tibi in memoriã ſi uis reducam. Equidẽ ita dixiſſe te arbitror. A diis omnia pro
pter pulchrorũ Amorẽ fuiſſe diſpoſita. Turpium quippe amorẽ omnino nullum eſſe. An non ita
dicebas? AGA. Ita profecto. SO. probabiliter quidem loqueris o Amice. Et ſi ita eſt Amor certe
pulchritudinis amor eſt/turpitudinis uero minime. AGA. Conſentio. SO. nõne conceſſum eſt/id
quo eget nec habet/amare? AGA. Conceſſum plane. SO. ergo pulchritudine indiget amor:eamq;
non habet. AGA. neceſſarium. SO. quid uero? Num pulchrũ uocas quod pulchritudinis indigũ
eſt nec eam habet. AGA. Nequaquã. SO. Nunquid ulterius/ſi hæc ita ſe habent Amorẽ pulchrũ
aſſeris. AGA. Nihil eorũ quæ ſupra dixi intellixiſſe uideor. SO. Recte dixiſti? Sed reſponde parũ
per ulterius/nunqd ipſa bona pulchra eſſe uideñť. AGA. Mihi uero. SO. Si igiť Amor pulchris ca
ret/bona uero pulchra ſunt/bõis quoq; caret. AGA. Repugnare tibi o Socrates nullo mõ poſſem.
Eſto igiť/ut tu ais. SO. Veritati qdẽ nũq̃ o Dilecte Agatho aduerſari poſſes Socrati uero facillime.

De relatiuis quedam.

verum

VErum agathonē iam dimittā:uobiſq́/o cōuiuæ referā ſermonē de Amore.Quem olim ac cæpi a fatidica muliere Diotima:quæ & harū rerū perita erat/& alia multa ſapienter intelligebat:& Athenienſibus olim ſacris decennio ante peſtē peractis morbi dilationē dedit. Illa me in amatoria facultate inſtruxit.Quæ igiť illa dixit conabor uobis ex me ipſo ſecundū ea quę inter me/& Agathonē cōuenerūt/exprimere.Oportet aūt primo o Agathon/ut & tu expoſuiſti/qd/ & quale ſit Amor oſtendere/deinde opera illius enumerare.Præſtat/ut mihi uideť eodē ordine uobis nunc referre/quo hoſpes illa me examinās pertractauit.Ferme.n.eadē ego illi quæ mihi Agatho/prædixeram.Magnū eſſe deū Amorē:& ad pulchra reſpicere.Eiſdē rōnibus me redarguit/quibus hunc ipſe:quod neq́ pulcher eēt amor/ut dicebā/neq́ bonus.Ad quā ego tūc.Quid ais o Diotima inq̄.Turpis ne igiť ac malus eſt amor?DIO.Dic meliora quæſo/an putas neceſſariū eē/ut qcqd pulchrū nō eſt ſit turpe?SO.Maxime.DIO.Et quod nō ſapiens.Ignorās?An nō aduertiſti/eſſe quoddā ſapientiæ/& ignorantiæ mediū?SO.Quid iſtud?DIO.Recte opinari:hoc ē ueri abſq́ certa ratione participē eſſe:hoc ſiquidem neq́ ſcia eſt:nam ſine rōne ſcia nunq̄.Neq́ ignorantia rurſus.Quod.n.ueri cōpos eſt.Ignorantia nō uocať:huiuſmodi qddam eſt opinio recta/inter ſapientiam/& ignorantiā mediū.SO.Vera narras.DIO.Ne cogas igiť quod pulchrum nō eſt eſſe turpe quodue nō bonū/eſſe malū.Eadē rōne q̄uis amorē/neq́ pulchrum/neq́ bonū eſſe cōcedas/non tamen putare debes turpē neceſſario eſſe/uel malū/ſed inter iſta mediū.SO.At uero in hoc oēs conſentiunt/magnum eſſe deum Amorē.DIO.Ignorantes ne dicis oēs.An ſcientes?SO.Cunctos inquam.DIO.Quonam pacto ridicule magnū eſſe deum hi confiterenť/qui nec deū qdem eſſe uolunt?SO.Quinam iſti.DIO.Vnus quidem tu es.Ego altera.SO.Quonam pacto dixiſſe me hoc aſſeris.DIO.Facile tibi oſtendā:dic age.Nōne deos oēs/pulchros ac beatos affirmas?Nunqd auderes deorū quēpiam nō pulchrū beatumue dicere?SO.Nō p Iouem.DIO.Beatos aūt nōne illos uocas/qui bona pulchraq́ poſſident?SO.Illos dūtaxat.DIO.Atqui amorē in ſuperioribus admiſiſti pp pulchrorū bonorūq́ inopiā hæc ipſa quorū indigus eſt/appetere.SO.Admiſi eqdē.DIO. Quonam igiť modo deus eſt/qui pulchrorū bonorūq́ ē expers?SO.Nullo pacto ut uideť.DIO. Vides ne quod/& ipſe amorē deū eſſe non putas?SO.Quid ergo?Num mortalis eſt amor?DIO. Minime.SO.Quid igiť?DIO.Superiorū iſtar/mortalis īmortaliſue mediū.SO.Quid inq̄ eſt o Diotima.DIO.Magnus o Socrates dæmon.Et.n.omnis natura dæmonū inter mortales/deoſue eſt media.SO.Quā uim habet?DIO.Interpretatur/& traiicit humana ad deos/diuina ad homīes horū qdē præces/& ſacrificia/illorū præcepta ſacroſq́ ſolēnes inſtitutiōes/& ordinē.In utroq́ medio conſtituta totū cōplet/ut uniuerſum ſecū ipſo tali uinculo cōnectať.Per hāc uaticiniū omne procedit:ſacerdotumq́ diligētia:circa ſacrificia expiationeſq́/& incantationes/& diuinationē omnē/ atq́ magicā.Deus quidē homini nō miſceť/ſed per id mediū cōmertiū omne atq́ colloquiū inter deos homineſq́ conficitur/& uigilantibus nobis/& dormientibus.Quicunq́ harū rerū peritus ē/ dæmonius.i.felix uir/& ſapiens nuncupať/qui uero alias artes/& facultates quæ manibus explenť/ callent/mercēnarii nominanť.Enimuero hi dæmones multi atq́ uarii ſunt.Ex his unus eſt amor. SO.Quinā parentes amoris?DIO.Quamuis dictu prolixū/exponam tamen.Quando nata ē Venus/parato cōuiuio diſcubuerūt/dii cæteri/& metidis.i.conſilii filius porus.i.Affluētiæ deus.Cū cœnati eſſent pœnia.i.paupertas mēdicatura cibum utpote epulis illic abundantibus uenit/& circa fores obuerſabatur.Porus qdem nectare ebrius/uinū namq́ nōdum erat Iouis hortū ingreſſus eſt/& ſomno grauatus/dormiebat/pœnia uero inopia compulſa quo pacto filiū quaſi quibuſdā inſidiis ex poro cōciperet/excogitauit.Quare iuxta illū accubuit.Amoremq́ cōcœpit.Vnde natus eſt Amor ſectator cultorq́ Veneris:ppterea quod in Veneris natalibus eſt progenitus.Quinetiā natura/pulchri deſiderio capitur/cū Venus ipſa ſit pulchra.Quoniā uero pori ac pœniæ Amor ē filius/ſortē huiuſmodi/nactus eſt:principio aridus eſt/& ſqualidus.Nudis pedibus:ſemper humi uolans:ſine domicilio:ſine ſtramētis/& tegmine ullo/ad fores in uia ſub diuo dormiens:naturāq́ matris ſeruans/ſemper egenus.Secūdū uero patris ſtirpē/pulchris ac bonis inſidiať:uirilis:audax/ & uehemens ſagaxq́ uenator:noua ſemper machinamēta contexens:prudentiæ ſtudioſus:facundus:per omnē uitam philoſophans.Incātator:faſcinatorq́ potens:ueneficus/atq́ ſophiſta.Neq́ immortalis omnino ſecundum naturā/neq́ mortalis.Sed interdū eodē die pululat atq́ uiuit:quotiens exuberat.Interdū deficit.Atq́ iterū reuiuiſcit ob patris naturā.Quod uero acqritur cōtinue ſubterfluit.Quo circa neq́ medicus eſt Amor unq̄ neq́ etiā opulentus.Quinetiā inter ſapientiam & inſcitiam cōſtituitur.Sic.n.ſe res habet.Nullus deorum philoſophatur.Aut ſapiens fieri cupit Eſt enim.Nec alius quis ſapiens philoſophatur.Neq́ omnino ignorantes philoſophantur:neq́ ſapientes fieri cupiunt.hoc enim habet ignorantia peſſimum quādo qui nec pulcher bonus ē neq́ ſapiens ſufficienter hęc habere ſe cenſet.Nunq̄ igitur expetit illa quorū ſe indignum non aduertit. SO.Qui ergo potiſſimum Diotima philoſophantur?Si neq́ ſapientes neq́ ignorantes:id agunt. DIOTI.hoc profecto uel puer intelliget:quod hi uidelicet qui inter iſtos ſunt medii/ē quiſ

Diotima fatidica.

Inter ſapientiā & ignorātiam media ē Recta opinio

Qualis ſit opinio recta.

Amor eſt medius īter turpe & pulchꝝ.

Natura dęmonū media inter mortales & deos.

Munera & officia dęmonū

Diuinatio & magica conceditur p dęmones.

Amor unus ex dęmōibꝰ.

bus eſt Amor. Sapientia nempe pulcherrimũ quiddam eſt Amor autẽ circa pulchrum uerſat̃. Ex
quo neceſſario ſequitur Amorem eſſe philoſophũ cũq; philoſophus ſit medium ignorantis ſapien
tiſq; tenere. Horũ cauſa in eius genitura cõſiſtit. Nam ex parte ſapiente/& opulẽto eſt genitus: ma-
tre uero minime: ſapiente/& certe paupere. Natura itaq; dæmonis o amice Socrates iſta. Nec mi-
rum eſt talem te Amorẽ finxiſſe ex ea opiniõe/quam de natura eius habebas. Nam/ut ex tuis dictis
coniicio/nõ amantem/ſed amatũ Amorem eſſe putabas:& iccirco pulcherrimũ tibi Amorem eſſe
uiſum exiſtimo. Amabile quidẽ ipſum reuera pulchrum eſt/ delicatum/ ꝑfectum /& beatiſſimum.
Amans aũt aliam talẽ ideã habet qualem in ſuperioribus figuraui. SO. Eſto ut ais hoſpes præcla-
re.n.loqueris. Cum uero talis ſit Amor/ad quid conducit hominibus? DIO. Hoc deinceps o So-
crates/docere conabor. Talis quidẽ eſt/& ita genitus amor. Eſt autẽ pulchrorũ/ut ipſe inquis. Ve-
rum ſiquis ita querat/cuius gratia amor pulchrorũ eſt o Socrates atq; Diotima. Immo ſic clarius.
Qui pulchra amat/quid ab his potiſſimum expetit? Quid reſpõdebimus? SO. Adeſſe uidelicet ſi-
bi. DIO. At hæc reſponſio quæſtionẽ huiuſmodi ultra requirit. Quid erit illi cui pulchra aderint?
SO. Nihil in promptu quod reſpondeã habeo. DIO. Siquis uero mutatis uocabulis/& bono /pro
pulchro utens pcõtetur. Qui amat bona/qd expetit? SO. Adeſſe ſibi. DIO. Quid huic erit/ cui bo-
na aderit. SO. facilior ad iſta reſponſio. Felix erit. DIO. poſſeſſione ſane bonoꝝ beati ſunt quicũq;
beati: neq; requirere ulterius opus eſt/ad qd felix eſſe uelit/qui felicitatẽ optat/ſed finem iam reſpõ
ſio habere uidetur. SO. Vera loqueris. DIO. Nũquid hãc uoluntatẽ Amoremq; cũctis cenſes ho-
minibus eſſe cõmunem? omneſq; uelle bona ſibi ſemper adeſſe? SO. Cõmunem plane. DIO. Cur
ergo non omnes o Socrates amare dicimus? ſiquidem omnes & eadem & ſemper amãt? ſed quoſ-
dam amare/alios minime? SO. Admiror & ipſe. DIO. Sed Ne mireris. Nam ſpeciẽ quandã amã
tium ſeligentes/Amorem denominamus/totius nomen attribuẽtes. In aliis autẽ nominibus aliis
utimur. SO. Exemplo quodã declara. DIO. Vt ecce. Scis utiq; factionem/amplum quiddam eſſe:
factio ſiquidẽ generatim dicitur/cauſa qua unumquodq; ex non eſſe adeſſe procedit. Quapropter
omnes cuiuſq; artis actiones/factiones ſunt/& artifices omnes poetę.i.factores. SO. Vera narras.
DIO. Vides tñ quod non uocãtur poetę/ſed alia nomina ſortiuntur. Ex omni uero factione/una ſe
lecta particula/quę ſcilicet circa muſicã carminaq; uerſat̃/totius nomine nũcupatur. pœſis.n.ideſt
factio/hęc ſola uocata eſt/Quiue hanc factionis particulam habẽt/pœtę. SO. Vera hęc ſunt. DIO.
Idem quoq; circa Amorem accidit. Nã ſummatim quidẽ omnis bonoꝝ felicitatiſq; appetio/maxi
mus & inſidiator amor eſt cuiq;. Verum qui ad bonũ ſtudio pecuniarũ uel gymnaſticę uel ſapien-
tię proficiſcunt̃ nec amare nec amatores cognominant̃. Qui uero ſecundum certam ſpeciẽ ad id
cõtendunt/totius nomen ſubeunt Amorem uidelicet & amare & amatores. SO. Recte loqui uide
ris. DIO. Nonnulli ferunt/eos qui dimidium ſui perquirũt/amare. Ego autem/ neq; dimidii/ neq;
totius Amorẽ aſſero/niſi aliquo pacto ſit bonum: quandoquidem & manus & pedes / ſi uideantur
mala uel a ſeipſis homines abſcindere uolunt. Non.n.ſuum qſq; diligit: niſi forte quiſpiã quod bo
num eſt ſuum ac ꝓprium cuiuſq; uocet/quod uero malũ potius alienũ. Quippe cũ nihil aliud ꝑter
bonũ homines ament. Nonne ſic & tibi uidentur? SO. Sic utiq;. DIO. Simpliciter ergo dicendum
eſt/homines bonum amare. SO. proculdubio. DIO. An nõ addendum quod adeſſe ſibi bonũ cu-
piunt? SO. Addendum. DIO. Nec adeſſe ſolum/ſed & ſemper adeſſe. SO. Et ſemper. DIO. Eſt igi
tur ſummatim Amor appetitio qua bonum ſibi ſemper eſſe quis cupit. SO. Vera nimiũ loqueris.
DIO. poſtq̃ huiuſmodi quiddam ſemper ẽ uniuerſalis Amor potes ne dicere/quę potiſſimum ap-
petendi conditio/quiue proſequendi modus & in quali/uel actione uel ſtudio/ Amor proprie no-
minetur? SO. Si id oſtendere potuiſſem/nunq̃ ſapientiã tuã admiratus eſſem Diotima: neq; diſcen
di gratia ad te ueniſſem. DIO. At ego dicã? Eſt inq̃ hoc partus in pulchro/tã ſecundũ animam q̃ ſe
cundũ corpus. SO. Vaticinio opus eſt ad id quod ais intelligendum hoc.n.nullo modo percipio.
DIO. Dicam equidem planius Omniũ o Socrates hoĩum pregnãs & grauidũ corpus eſt ꝑgnãs &
anima. Et cũ primũ ad certã ętatẽ ꝑuenerim⁹/parere noſtra natura cupit: parere uero ĩ turpi neq̃t
in pulchro põt. Viri ſane mulieriſq; cõgreſſu fœtus ꝑtuſq; ꝓuenit. Eſt aũt opus hoc diuinũ:& ĩ ani-
mali ipſo mortali/ĩmortale hoc eſt/cõceptio.ſ.& generatio hęc in eo quod ſine ꝓportione & diſſo-
nũ eſt expleri nequeũt. Diſſonũ aũt eſt ꝙ turpe ab oĩ quod eſt diuinũ: pulchrũ uero diuino cõſonũ.
Parca igit̃ & lucina generationi pulchritudo ipſa eſt. Quo circa quotiens pulchro qđ grauidũ eſt
adheret/lętitiaq; geſtit hilaritate & uoluptate diffundit̃: ꝑiterq; & generat. Contra uero cũ turpi ꝓ-
pinquat triſtitia quadã & dolore cõtrahit̃. Abſterreturq; & cohibet̃: nec gignit/ſed fœtũ retinens
angit̃. Quapp quod cõcepit & iã luxuriat/adultũq; ad generationẽ ãhelat/circa pulchrũ utplurimũ
obſeruat̃ qm ĩde acri anxietate leuat̃. Eſt.n. Amor nõ pulchri o Socrates/ut tu putas. SO. At cui⁹:
DIO. gñatiõis ꝑtuſq; ĩ pulchro. SO. Reuera? DIO. Reuera inq̃. SO. Cur gñatiõis? DIO. qa Amor
ſepiternũ qddã ẽ & ĩmortale quẽadmodũ ĩ ipõ mortali gñatio: ĩmortalitatẽ ãt una cũ bono appe-
tere neceſſe ẽ/ex illis q̃ ſupra cõceſſimus/qñquidẽ Amor eſt appetitio/q̃ bonũ ſibi qſq; ſemp adeſſe

desiderat

deſiderat. Ex his cõcluditur Amorem ĩmortalitatis quoq; deſideriũ eſſe. Hæc omnia mihi Dioti-
ma tradidit/cũ de amatoriis ſermonẽ habuit necnõ ſic interrogauit. Quã huius Amoris cupidita
tiſq; cauſam o Socrates arbitraris? An nõ uides q̃ grauiter afficiuntur/animãtes oẽs/& quæ gradiũ
tur/& quæ uolant cũ ad generationẽ toto impetu ꝓferunt/& Amoris ardore inſaniunt? primo qui
dem generationis cã q̃ uehementer congredi cõcupiſcunt? Deinde quantũ circa natorũ alimenta
laborant. Horumq; cã ĩbecilla etiam animalia aduerſus robuſtiſſima prelia poſcunt:& pro illis ob
cumbere parata ſunt/ac fame deficere modo filios nutriant:& aliud quodlibet audacter aggrediũ
tur. homines quidẽ forte putaret quiſpiã rõnis diſcurſu hæc agere brutis autem quæ nã Amoris tã
ardentis cã eſt? Aſſignare hanc potes? SO. Minime. Dio. Credis ne unq̃ in amatoriis peritus fore
dum hæc ignoras? SO. Ob hanc cãm ad te o Diotima/ut ſupra dixi confugio/quia præceptore me
indigere cognoſco:horum itaq; precor/& aliorũ quæcunq; ad Amorẽ attinent/cãm afferas. Dio.
Si credis illius natura Amorem eẽ/cuius ſæpe iam diximus/ne mireris. Ex hoc. n. ſimiliter/ut ex ſu-
perioribus/natura mortalis ſemper/& ĩmortalis eſſe pro uiribus nititur:hoc autem generatiõe dũ
taxat aſſequitur:quoniam ſemp alterum. Iuuenem ueteris loco ſubſtituit. Enimuero eo ipſo ĩ tem-
pore/quo animalium unũquodq; uiuere dicitur:idemq; eſſe/ut a pueritia ad ſenectutem/ q̃uis idẽ
dicatur/nunq̃ tamen in ſeipſo eadem continet:ſed nouũ ſemper efficitur/& uetera exuit: ſecũdum
pilos:carnẽ:oſſa:ac ſanguinẽ/& uniuerſum corpus. Neq; in corpore ſolũ/uerum etiam in aĩa id cõ
tingit. Mores conſuetudines:opiniones:cupidines:uoluptates:dolores/atq; timores/continue ꝑ-
mutantur:neq; quicquam ex iſtis idem/& ſimile perſeuerat/ſed priora quidẽ abolentur/noua uero
ſuccedunt. Quinetiam quod mirabilius eſt/ſcientiæ quoq; non ſolum aliæ euaneſcunt/aliæ ſurgũt
neq; ſemper ſecũdum ſcientias iidem ſumus/uerumetiã una quæuis ſcientiarũ idem patitur. Qđ
enim dicitur meditari/quaſi exierit ſcientia dicitur. Obliuio namq; ſciẽtiæ exitus eſt. Meditatio ue-
ro nouam memoriã ſemper/abeuntis loco reſtituens/ſciam ſeruat/ut eſſe eadẽ uideatur: hoc utiq;
pacto omne mortale ſeruatur:nõ quia ſemp oĩno idẽ ſit/ut diuinũ/ſed quia quod tabeſcit/& abit/
nouũ/& ſimile ſibi relinquit. Hoc a remedio Socrates quod mortale eſt ſiue corpus ſeu quodlibet
aliud/particeps ĩmortalitatis euadit. Quod uero diuinum/& ĩmortale/alia rõne. Quãobrem mi-
rari nõ debes ſi oĩa germen ſuũ natura chariſſimũ hẽant. Nam ĩmortalitatis gratia nixus huiuſmo
di atq; Amor cuilibet ineſt. Cum hæc audiſſem/admiratione cõmotus inq̃. Siccine Diotĩa ſapiens
reuera de iis iudicandum. Tũ illa/ut ꝑfecti ſophiſtæ ſolẽt:certo ſcito inqt o Socrates. Et. n. ſi glorię
ſtudiũ quod hoĩbus ĩeſt cõſiderare uolueris/admiraberis ruditatẽ tuã quod ea q̃ dixi nõ ſatis com
prehẽderis. Cernes qdẽ q̃ uehementer exoptent/notos ſeſe oĩbus exhibere:& in futurum ĩmorta-
lem gloriã cõſequi. Nã huius gratia magiſq̃ filiorũ/pericula ſubeunt:pecunias erogant. Laboreſq;
nullos reſpuũt. Ac dẽiq; ſeſe morti exponũt. An cẽſes Alceſtẽ ꝓ Admito mori uoluiſſe? Aut Achil
lem in ultione Patrocli obcũbere? Aut ueſtrũ Codrũ ꝓ filiorũ regno perire? niſi ĩmortalẽ uirtutis
memoriã/q̃lis apud nos extat/cõſecuturos ſe præſagiſſet? SO. lõge abeſt. Immo ꝓ ĩmortali uirtute
& honeſta opinione cũcta hæc/ut arbitror agũt. Et quo meliores hoĩs ſunt/eo magis ad iſta contẽ-
dunt. Nã ĩmortalitatẽ amãt. DIO. Quicũq; igiť corpore fœcũdi ſunt/ad fœminas ſe magis cõuer
tunt. Atq; ita amãt/& filiorũ generatione ĩmortalitatẽ memoriã: felicitatẽ/ꝑ oẽ tps aſſequi ſperãt.
Sunt/& q aĩam grauidã atq; fœcũdã magis q̃ corpus habeãt:hi ſane cõcipiũt ea q aĩę/& cõcepiſſe/&
cõcipere cõuenit. Sed qd nã cõuenit? Prudentiã uidelicet aliaſq; uirtutes:quaꝝ rerũ poetæ oẽs ge-
nitores ſunt: necnõ artifices illi q inuentores dicunť. Maxima uero/& oĩum præſtantiſſima prudẽ-
tia eſt qua ciuilia/& domeſtica gubernanť. Cuius nomen eſt temperantia atq; iuſtitia. Quiſqs ergo
uirtutũ huiuſmodi natura plenus/& grauidus eſt/ideoq; diuinus/ętare debita ĩminente/parere iam
generareq; affectat/& iccirco paſſim uagatur/quæritq; pulchrũ/in quo generet:in turpi nãq; mini
me generaret. Quapp corporibus ſpecioſis magiſq̃ deformibus gratulatur:utpote pregnãs. Qđ
ſi aĩam præterea pulchrã:generoſam docileq; repiat:utraq;/pulchritudine cõcurrẽte mirifice dele-
ctať/& corã hoĩe illo cõfeſtim de uirtute loq̃ndo facũdia pollet:q̃lis eẽ debeat uir bonus ediſſerẽs/
qdue ſit eius offm̃. Atq; hac doctrina imbuere illũ ſtudet. Adherẽs qppe pulchro eoq; familiariter
utens/q̃ quõdã cõcepat/parit/& gignit illius tã ĩ abſentia q̃ pręſentia memor:quodue inde naſcitur
cũ illo cõmuniter nutrit atq; educat. Vñ auguſtiorẽ cõiõne firmioreq; amicitiã uiciſſim cõtrahunt
q̃ mortaliũ filiorũ parẽtes/utpote q in filiis ĩmortalibus magis pulchrioribuſq; una cõmunicant.
Et. n. huiuſmodi filios qlibet potiuſq̃ humanos eligeť:ꝓſerti q Homeꝝ Heſiodũq; cõſideret/& poe
tas alios emuleť/dũ cernit q̃les filios reliqrunt:q cũ ĩmortales ſint/ĩmortalẽ quoq; gloriã mẽoriãq;
parẽtibꝰ ꝓbuerũt:q̃leſq; Lycurgꝰ Lacedæmõiis reliqt filios Lacedęmõiæ ac totius pene Grecię ſer-
uatores:honorať/& apud uos pp gñationẽ legũ ipſe Solõ. Aliiq; ꝑmulti alibi apud Græcos/& Bar-
baros/q multa atq; p̃clara opa demõſtrarũt/uirtutẽ oẽm ꝓgenerantes. Quibꝰ ſacra ac tẽpla multa/
ob huiuſmõi ſæpe natos dicata ſunt:ob hũanos uero adhuc alicui nũq̃. In his utiq; amatoriis o So-
crates ipſe forſitã ĩduſtria tua initiareris. Vtrũ uero ulterius ꝓcedas ac ꝑfecta demũ amatoria quo

Amor eſt immortalitatis deſiderium.

Aſſidua mutatio ĩ corpore & anima.

ſublime ſpectant quorũ gratia hæc ſunt:animaduertas. Vtrũ inq̃ ꝓgere ualeas necne. Ignoro. Di-
cam tñ/omniq; ſtudio tibi opitulabor. Tu uero ꝓ uiribus ſeq me nitere. Oportet eũ qui ad hoc re-
cto ſit tramite ꝓgreſſurus/ſtatim ab adoleſcētia pulchra corpora cōtēplari/& primũ quidē ſi modo
recte ducatur/unum corpus amare:ibiq; rōnes pulchras ꝓducere/cogitare deinde pulchritudinē
q̃ corpori cuilibet ineſt alterius corporis eſſe germanã. Et ſi ſequi decet quod in ſpecie pulchrũ/ab
ſurdum eſt credere eã q̃ oĩbus corporibus ineſt/nō unam eãdemq; pulchritudinem eſſe. Et qui hoc
aduertit/oĩum ſimpliciter pulchrorum corporũ amator euadere debet. Amoris aũt erga unũ ue-
hementiam hac rōne remittere:atq; unius ſpeciem paruifacere. Poſt hæc pulchritudinē q̃ animis
ĩneſt/illa q̃ in corpore præſtantiorē exiſtimet/adeo/ut ſiquis animi ingenui ſit q̃uis forma corporis
aliis quibuſdam cedat/ſufficere tñ arbitretur/& amet/curetq;/& rationes huiuſmodi pariat q̃tatq;
ſermones oēs qui reddere meliores adoleſcentes poſſit. Vt hinc ad pulchritudinē q̃ ĩ officiis ac le-
gibus reperitur inſpiciendam ducatur /intelligatq; illam oēm ſibiipſi uniformem cognatãq; exiſte
re/ut eam q̃ circa corpus eſt/pulchritudinē paruifaciat:poſt officia legeſq;/ad ſcientias tranſeat:ut
ſcientiarum pulchritudinem contēplatur. Dũq; id quod ampla exuberat pulchritudine cōtuetur/
haud amplius tanq̃ mancipium unius puelli ſpeciem admiretur neq; unius hoĩs uel officii pulchri
tudine ſit contentus. Nam quiſquis in hoc delinquit/exilis/& abiectus eſt ſeruus. Verum in profun
dum pulchritudinis ſe pelagus mergat. Vbi ipſo intuitu/multas:præclaras:atq; magnificas rōnes
intelligentiaſq; in philoſophia abunde pariat. Donec ibi confirmatus/& roboratus /ſcientiam iam
unã talem intueatur/q̃ pulchri talis exiſtit. Aciem uero nũc mentis ꝓ uiribus adhibe. Quicũq; huc
uſq; ꝑ amatoria gradatim deducitur recto ordine pulchra intuitus/ad finem iã amatorii affectus ꝑ
ueniens/ſubito quandã natura mirabilem inſpiciet pulchritudinē. Hoc illud :cuius gratia labores
oēs p̃cedentes ſubiuimus principio q̃dem ſemꝑ eſt/nec fit/nec interrit:neq; creſcit unq̃:neq; decre
ſcit:p̃terea non hac ex ꝑte pulchrũ/ex illa turpe. Vel tum pulchrum/tum minime. Neq; ad hoc qui
dem pulchrũ/turpe uero ad illud. Vel hic pulchrũ/ibi turpe:ut quibuſdam pulchrũ ſit/quibuſdam
uero nequaq̃. Neq; rurſus imaginatione quadã ipſum pulchrũ ita fingetur / quaſi uultus pulcher:
uel pulchræ manus/aut aliud quiddã/cuius corpus eſt ꝑticeps. Neq; ut oratio quedã/ uel ratio/ aut
ſcientia q̃dam. Neq; in alio iacere putabitur/uelut in aĩali/uel terra/uel cœlo/aut alio quopiã/ſed ip
ſum ꝑ ſeipſum cũ ſemetipſo:uniforme ſemꝑ exiſtēs. Cætera uero oĩa q̃ pulchra ſunt /illius ꝑticipa-
tione pulchra ea ſcilicet cōditione/ut naſcentibus/& ĩtereũtibus aliis nihil ſubtrahat̃ illi/aut addat̃/
neq; paſſionē ullã incurrat. Quando uero ab his aliq̃s legitime amando/adſcendēs/illud ip̃m pul-
chrum ſuſpicere ĩcipit/ferme iam finē attingit. Hoc eſt ꝑfecto ad amatoria recte ꝓgere/uel ab alio
duci:q̃ñ uidelicet quis ab his pulchris gratia pulchri illius adſcendere incipit/quaſi quibuſdã gra-
dibus utens/atq; ab uno primum in duo tranſiens/& a duobus in oĩa q̃ pulchra ſunt/ corpora. Ab
his in oĩa officia pulchra. A pulchris officiis/ad doctrinas pulchras conuerſus. A doctrinis deniq;
multis in illã doctrinã ꝑueniēs q̃ non alterius eſt q̃ illius ipſius pulchri doctrina. Atq; ita demũ q̃d
ip̃m pulchrũ ſit cōtemplat̃. In hoc utiq; uite ſtatu o Socrates ſi uſquã alibi hominũ uidelicet/ipſum
pulchrũ ſpectãti uiuendũ. Quod ſi q̃ñ uideris/ſupra q̃ dici poſſit p̃tioſius auro hornatiſq; ueſtibus
& pulchris pueris adoleſcētibuſq; cenſebis. Quos nũc/& tu/& alii multi/dũ ſpectatis nimium obſtu
peſcitis:& ſi fieri poſſet eligeretis inter illos ſemꝑ cibo potuq; neglecte uerſari q̃ felix illud ſpectacu
lum fore putamus/ſi cui cōtigerit/ut ip̃m pulchrũ intueat̃. Sincerũ. Integrum:purũ:ſimplex:non
humanis carnibus coloribus:nō aliis mortalibus nugis cōtaminatũ. Sed ip̃m ſecundũ ſe pulchrũ
diuinũ ĩſpiciat. Num uitã huiuſmodi ꝑuifacis? hoĩs uidelicet ipſius q illuc ſuſcipit/q tam p̃clarum
ſpectaculũ cōtuetur:q illi cohæret. Nōne cogitas quod ibi ſolũ cernens ille eo oculo pulchrũ quo ꝑ
cipi pōt:nō Imagines uirtutis ulterius ſed uirtutes ip̃as pariet q̃ppe cũ nō ſimulachrũ: ſed rē ip̃am
attingat. Cũq; uirtutē ueram pariat:atq; alat deo amicus efficiet̃:& ſiq̃s alius hoĩum:is maxime im
mortalis exiſtet. Hæc o Phædre aliiq; cōuiuæ inq̃t Diotima. Cui fidem adhibeo. Atq; aliis ꝑſuade-
re ſtudeo:hoĩum natura haud facile poſſe ad beatæ ĩmortalitatis poſſeſſionē q̃cq̃ legitimo amore
conducibilius ĩuenire. Quãobrem honorandũ amorē ab oĩbus hoĩbus cenſeo. Equidē amatoria
colo meq; ſummoꝑe in his exerceo:alioſq; exhortor. Et nũc q̃dem ac ſemꝑ ꝓ ĩgenii facultate Amo
ris uim:& fortitudinē laudo. Hũc o Phædre ſermonē:ſi uis quaſi laudationē q̃ndam Amoris exiſti
ma:ſin autē aliter appellare placet appella. Cũ hæc dixiſſet:ut rettulit Ariſtodemus:reliqui omnes
ꝓbarũt. Ariſtophanes ſolus repugnare temptauit:q̃a mentionē ſermonis illius ſupra fecerat. Sed
repente aulæ hoſtiũ ꝑcuſſum ſonitum reddidit:& clamor debachantiũ. Iuuenũ tibicinũq; auditus.
Tum Agatho aduertite inq̃t miniſtri q nam hoĩes aduentarint:& ſiq̃s familiaris noſter interſit:ad
nos adcerſite. Si nullus nos haud nō amplius bibere ſed iam quieſcere:nuntiate. At paulopoſt uo-
cem Alcibiadis audierũt/ebrietate inſultantis alteriuſq; in ueſtibulo clamantis. Qui ubi eſſet Aga
tho flagitabat/ad eumq; ſe duci iubebat. Eũ igit̃ tibicen aliiq; contubernales duxerunt:& ad fores
aulæ collocarũt/corona quadam ex hedera uioliſq; cōſerta redimitum:uittiſq; multis caput circũ-
datum

datum. Vbi ſtatim clamauit. ſaluere uos iubeo uiri ebriū hoīem ualde cōpotatorem ſuſcipite. Vel
abaemus/agathonē ſolū coronantes/cuius gratia uenimus. heri equidēītereſſe nequiui. hodie ue-
ni uictas ferens: ut/a/meo capite ſapientiſſimi pulcherrimiq; caput/ſi ita prædixero/circūligarem.
An me quaſi ebriū deridebitis? ego autē q̄uis irrideatis/uera tñ loqui me ſcio. Reſpōdete obſecro
nunquid ad hæc ingredi ꝑmittatis. Bibitis adhuc. an non? Quare acclamauerunt oēs. Iuſſerunt in
gredi atq; accūbere. Acceſſiuit Agatho Alcibiadē tulerunt cōtubernales. Ille uictas tollebat Aga
thonis caput circūdaturus. SO. licet/e/conſpectu adſtantē non uidit. ꝓpe Agathonē aſſēdit/inter
eū & Socratē medius. Ei nāq; Socrates ceſſerat. Cū ſediſſet Agathoni cōgratulatus eſt/eūq; coro-
nauit Agatho ſoluite inquit Alcibiadē pueri/ut in numero triū accūbat. Aſſenſus Alcibiades/quis
tertius cōuiua eſſet interrogat. cōuerſuſq; Socratē uidet/& aſſurgens pro Hercules inquit/ꝗd hoc
eſt? hic ēt īſidiatus mihi o Socrates conſediſti? Sic ſemper ſoles/ubi minime oīum expectarē proti-
nus mihi occurrere. & nūc cur huc ueniſti? Cur hic potiuſq̄ apud Ariſtophanē ſedes? aut ſiqs alius
ridiculus adeſt/ꝑmittitq;. Immo excogitaſti ſcio/iuxta conuiuarū pulcherrimum hic ſedere Socra
tes aūt ad Agathonē conuerſus. Vide inquit Agatho/ſi quo pacto mihi ſuccurrere potes. Amor
quippe huius hoīs/haud leue quiddā mihi extitit. Ex eo nāq; tēpore quo hūc amare cæpi/nunq̄ mi
hi licet aut aſpicere pulchrū aliquē aut alloqui: quin iſte Zelotipus. i. amatoria ſuſpitione captus &
inuidens mira quædā tentet/conuitieturq;. īmo uix ſe cōtinet quin manus inferat. Vide igitur ne ī
præſentia tale quid agat. Sed nos concilia. Vel ſi uim inferre conetur. opitulare. Nā huius furor &
amatorius īpetus me maxīe terret. Ad hęc Alcibiades. Inter me ac te cōciliatio nulla cadit. ſed ho
rum cauſa alias ulciſcar. Nunc autē Agatho mihi aliquas ex his uictis in ꝑtias/ut & huius mirabile
hoc caput exhornē. ne mihi ſuccēſeat quod te coronauerim non ipſum qui oēs hoīes ſermonibus
ſuperauit/nō heri tm̄ ut tu ſed ſemper. Acceptis itaq; uictis coronauit Socratē ac ſedit. ſedens autē
inquit. Nimiū mihi ſobrii conuiuæ uidemini. Neq; ꝑmittendū uobis id cenſeo. bibendū eſt enim.
Nā inter nos id cōuenit. Ergo bibendi principē donec ſatis biberitis me uobis ꝓpono. Ferri iube
Agatho/ſiqd adeſt amplū poculū. ſed nil opus ē/īmo feras huc puer uas illd: qđ plures q̄ octo pate
ras cape uidetur. Cū uas īpleuiſſet/prior ipſe bibit Socrati deinde īfundi iuſſit. & inquit. Aduerſus
Socratē o cōuiuæ dolus iſte mihi nihil confert. Quātūcūq; quis iuſſerit/ebibet nec ebriū unq̄ uide
bitis Socrates infundente puero bibit. Tum Eryximachus/ꝗd agimus Alcibiades? Ita nec loqmur
quicq̄ ſuꝑ calicē neq; canimus/ſed quaſi ſitientes ingurgitamus? Ad quē Alcibiades/ſalue optime
Eryximache optimo & frugi admodū patre nate. Et tu ſalue Eryximachus ipſe ſubiunxit/uerū ꝗd
nobis agendū? ALCI. Qđ tu præceperis. Tibi quidē parendū eſt. Vir medicus multis aliis ęqua-
bit unus. Impa ergo quodcūq; lubet. ERYXI. Audi iam. Anteq̄ ingredereris/uiſum fuit ab uno-
quoq; pręſentiū ad dexterā deinceps. Amorē pro ingenii facultate laudādū. Hos quidē ſinguli di
ximus. Tu quoq; cum non dixeris/biberis autem/iure dicere debes. & cū dixeris/tunc demum So
crati quicquid uolueris īperabis Socrates quoq; illi qui ad dexterā ſuccedit ſimiliter cæteriq; dein
ceps. AL. præclare loqueris Eryximache. Sed non æqua ratio uideri debet/ut ebrius cū ſobriorū
oratione uerba ſua cōferat. Sed o beate uir/perſuaſit ne tibi Socrates qcq̄ ex his quę pauloante nar
rauit? Vel ſcis cōtra eſſe oīno? Hic. n. ſi eo præſente quēq̄ laudauero uel deū uel hoīem aliū q̄ hunc
ipſum manus non cōtinebit. SO. Bona uerba queſo. ALCI. Nihil ad hęc dicas: ꝑ neptūnum nemi
nem aliū te præſente laudarē. ERYXI. Sic agendū uidet: & ſi uis Socratē lauda. ALCI. Quid ais?
Oportere uidetur Eryximache/hunc uirum aggrediar: & corā uobis ulciſcar. SO. Quid cogitas?
de ridiculis quibuſdā me laudabis? An quid ages? AL. Vera loquar. ꝑmittis ne? SO. Vera quidem
loqui ꝑmitto/ac ēt iubeo. ALCI. Parebo q̄ libentiſſime modo id aſſequi poſſim. Verū tu obſerua:
& ſi quid minus uerū refero/īterpella ut lubet: mendaciūq; redargue. Nūq̄ enim ſponte mentiar.
Neq; mireris/ſi aliud aliunde utrūq; redit in memoriā colligo. Nam haud facile eſt homini ſic affe
cto miros tuos mores facunde certoq; ordine numerare Socratē o uiri cōuiuæ ꝑ Imagines lauda-
re conabor. Iſte igitur forte ſuſpicabitur ne ad ridicula ſermonem conuertam. Summetur autem
Imago ueri non ridiculi gratia. ALCI.

¶ Alcibiades collaudans Socrates.

s Ocratē aſſero ꝑ ſimilē Silenis iſtis/q ſedentes īter alias Imagines/a/ſculptoribus figurant:
ita ut fiſtulas tibiaſue teneāt. Qui ſi bifariā diuidant/repiunt ītus Imaginē hr̄e deoꝝ. Saty-
ro quoq; Marſyæ ſimilē eē dico. Et qđ aſpectu qdē his es ꝑſimilis/ne tu qdē o Socrates ne-
gabis. Qđ uero ī aliis quoq; ſilitudinē eoꝝ hēs/deinceps iā audi. ꝓcax & contumelioſus es/an nō?
Si nō fateris/eqdē teſtes adducā. An nō tibicen? Et tibicē qdē Marſya longe ꝑſtātior? Ille. n. inſtrīs
qbuſdā hoīes demulcebat oris potētia. Et nūc ēt ſiqs modulatōe illius utit. Nā illa q̄ olympus mo-
dulatus eſt/Marſyā q docuit modulatū dico. Eius igit harmonia ſeu uir qdā bene ſeu fœmina ma-
le utat/ſola aīos attrahit: & qa diuina eſt/oſtendit qui nā diis myſteriiſq; īdigeāt. Tu autem in hoc
dūtaxat differs ab illo/quod ſine ullo inſtrumēto nudis qdē uerbis hoc idē efficias. Nos certe quo-

tiens aliũ audimus alterius uerba referẽtẽ/& ſi nimiũ boni oratoris/tñ nullius/ut ita dixerim illa fa-
cimus. At cũ te qs audit/aut tua uerba quouis alio referente q̃uis ineptus ille ſit q refert/& ſiue uir
ſeu fœmina/ſiue adoleſcentulus audiat obſtupeſcimus qdẽ/ac mente corripimur. Equidem niſi ſu-
ſpicare ne forte nimis ebrius uidear/iureiurãdo interpoſito affirmarem/qualia mihi alias ab huius
uerbis contingerunt: contingantq; ẽt nunc quotiens hunc audio. Multomagis q̃ hi qui coryban-
tum more deferunt/cor in me concitat ob huius uerba. lachrymaſq; effundo: uideoq; multis aliis
hoc idẽ contingere: Et cũ Periclem audiebã cæteroſq; oratores bonos/uidebant illi quidem mihi
præclare dicere: ſed nihil tale mihi cõtingebat. neq; cõcitabat aĩus/neq; ſeipſum quaſi ſeruiliter ui-
uentẽ condẽnabat. Sed ab hoc Marſya noſtro ſæpe ita inflector/ut exiſtimẽ nullo modo in hoc ſta-
tu uitæ mihi eſſe uiuendũ hæc o Socrates ne negaueris. Quinetiam certo ſcio/ſi in præſentia aures
illi præſtare uelim minime tolerare. ſed eadẽ illa mihi euenirẽt. Cogit. n. me fateri: quod cum ipſe
ego in multis deficiã/tñ me ipſum negligo: rẽq; populi Atheniẽſium curo. Vi ergo quaſi aduerſus
ſirenas obturans aures hũc fugio ac uito/ne apud eũ ſedens cõſeneſcã/patior aũt erga hunc ſolum
qđ nemo exiſtimaret. ut cuiuſq̃ pudore ac uerecũdia detinerer. Atqui hunc ſolũ uereor. Conſcius
enim mihi ſum defendere me nõ poſſe/quin ſint agẽda q̃ iubet. ſed cũ ab eo diſcedo populari am-
bitione me ſuperari. fugio igit hũc atq; uito. Et quotiens ipſum intueor/uerecundia me qa pmiſſa
nõ ſeruauerim/capit/ut ſæpe cupiã hunc e uita decedere. Rurſus uero ſi hoc acciderit/ſcio me lon-
ge id iniquius toleraturũ. Itaq; quo me uertã/aut quẽadmodũ hoc utar/neſcio. Et a modulationi-
bus qdem *Satyri* huius talis mihiq; & multis aliis contigerũt. Cætera uero audite/ut ſimilis ſit his
qbus ego ſimilẽ eſſe dicebã: & uim q̃ mirabilẽ habeat intueamini. Scitote nemĩnẽ ueſtrũ Socratem
cognoſcere. Sed ego uobis oñdam/qñqdem dicere iã icœpi. Cernitis q̃ uehemẽter Socrates erga
pulchros afficit! ſempq; inter eos uerſat & obſtupeſcit. Ignorat oĩa. Nihil nouit figura pfecto hæc
ſilenis eſt pſimilis. Scitote igitur eũ hac habitus forma exterius amiciri/tanq̃ ſculptum quendã ſile-
nũ. Intus uero ſi aperiatur/mira o uiri cõuiuæ caſtimonia & integritas ineſt. Neq;. n. pulchritudi-
nem corporis cuiusq̃ qcq̃ æſtimat/neq; diuitias/neq; honores neq; cætera/q̃ uulgus admirat: ſed
ea cuncta ſupra q̃ exiſtimari queat/longe ſpnit: ac p nihilo ducit. Quo circa nullius nos eẽ apud eũ
uobis aſſero: fingit tñ ironicus aliter: ac iocari palã de his rebus nunq̃ ceſſat. *Serio* aũt agentis atq;
intus aperti neſcio utrũ qſq; ueſtrum diuinas quæ intus latent imagines unq̃ inſpexerit. Ego certe
qñq; eas cõſpexi/atq; mihi uiſæ ſunt uſq; adeo diuinæ & aureæ & formoſæ & mirabiles. ut nullo mõ
fas exiſtimẽ aliter q̃ Socrates pręcipit agere. Ego iam aliqñ o uiri conuiuæ *Socratẽ* arbitratus mea
ſpecie reuera admodũ delectari/occaſionẽ hanc mirificã felicẽq; ad id quod effectabã me nactũ eẽ
putaui. Gratificari quippe Socrati cõſtitui/ut quæcũq; ille nouerat/mecũ cõicaret. Nã magnũ ali-
quid & mirificũ formoſitatẽ meã exiſtimabã eaq; plurimũ fidebã. Cũq; aſia nũq̃ ſine cõite cũ eo lo-
qui cõſueuiſſem/qñq; dimiſſo comite ſolus cũ eo reſtiti. Vera uobis oĩa apienda ſunt. Attẽdite ob-
ſecro. *Si* mentior Socrates ipſe redargue. Reſtiti eqdẽ o uiri cõuiuæ ſolus cũ ſolo: ſpans eadẽ hunc
mihi dicturũ/quæ amatores amatis cũ ſoli ſunt/loq ſolẽt. Qua ſpe ualde lætabar. horum uero nihil
actum eſt ſed ut ſolitus erat/cũ ad ueſperã uſq; diſſeruiſſet/abiit. poſt hęc ad paleſtrã hũc citaui exer-
cuiq; quaſi ĩ hac aliqd pfecturus. ſoli itaq; ſæpe nos ſimul gymnaſtica exercuimus. qd multis opus
eſt uerbis! Nihil mihi ſucceſſit. poſtq̃ uero hac nequaq̃ ſucceſſerat: durioribus machinamẽtis uirũ
hunc aggredi ſtatui/nec ab incœptis deſiſtere. Audite q̃ uehemẽter huic inſidiatus ſum. Cœnatũ
accerſiui tanq̃ amator amatis inſidiatus. Is nõ facile nec primo paruit. Tãdẽ uero obſecutus ẽ. Ve-
nit ergõ. ſed ſumpto cibo cõfeſtim abiturus ſurrexit. Tunc ego pudore detentus abire pmiſi. Sed
alias uehemẽtiores inſidias tendens/poſt cœnã/ad multã noctẽ ſermonẽ ptraxi. cũq; uellet diſce-
dere/obiiciens ĩ tẽpeſtã noctẽ/manere coegi. Quieuit igit ĩ pximo lecto ſup quẽ ſedẽs cœnauerat.
nec alius præter nos ullus ibi ea nocte dormiuit. Quæ hactenus dicta ſunt ſine rubore ubiq; pferri
pñt. Quæ uero ſequunt/nõ prius audietis q̃ puerbiũ illud recenſuerim. Vinũ & cũ pueritia & ſine
pueritia ẽ ueridicũ. Quinetiã iniuſtũ uidet/ut is Socratẽ laudat/ſupbũ & inuictũ facinus illius ſilẽ-
tio prætereat. præterea nõ aliter affectus ſum q̃ ille quẽ uipera mordet. Illũ qppe ferũt q̃lis ſit eius
paſſio aperire nolle niſi his q ſimiliter ægrotãt/quaſi hi ſoli utpote mali nõ ignari ignoſcãt/ſiqs cru-
ciatu cõpulſus & loq & agere cuncta nõ dubitet. Ego igit pceteris aſtrictus uehemẽtiori phiæ mor-
ſu/q olum ẽ acerrimus & ſiue cor/ſiue aĩum/ſiue qũocunq; id appellandũ ſit/ſaucius cupiditate in
phia ſermonũ q acrius q̃ uipera mordẽt & occupant ſiqñ attigerint. iuuenilẽ aĩum qui nõ penitus
ignauus ſit/cõpellũtq; ad qcqd tandẽ ſit/faciendũ atq; dicendũ/nihil intentatũ relinq̃re ſtatui/quo
Socratẽ ad explẽdã hãc ſitim mihiq̃ cõiunctiſſimũ facerẽ. Non dicerẽ ea q̃ dicturus ſum/niſi apud
eos cõuiuas loquarer/quos ſp quaſi ueſano quodã phiæ furore correptos bachãteſq; pſpexi. Phæ-
dros. Agathones. Eryximachos. Pauſanias. Ariſtodemos Ariſtophanes. Socratẽ deniq; ipm & cę-
teros hęc. n. mihi niſi ſauciis. Eodẽq; mõ affectis narrãda ñ eẽnt. Quare uos audiẽtes mihi ueniã
dabitis/p his q̃ tũc a me facta/& nũc dicta fuerint. famuli aũt & ſiqs alius adſit pphanus & agreſtis
aures

Prouerbium Vinũ & cum pueritia & ſi ne pueritia ẽ ueridicum.

Vt affecti ſint qui a uipera morſi ſunt.

aures obſtruant. Extincto lychno famuliſq; abſẽtibus/uiſum mihi o uiri cõuiuæ haud amplius diſſi-
mulandũ differẽdũq;/ſed ingenue qđ ſentirẽ aperiendũ. Tetigi itaq; illũ dicens Socrates dormis?
SO. Nõdũ. ALCI. Scis ne qd hactenus mihi uiſum fuerit? SO. Qua de re/& qd rogas? ALCI. Tu
mihi ſolus amator me dignus extitiſſe uideris. Verecũdior tñ in amore fuiſſe. Egdẽ cũ ita ſe res ha
beat/egoq; talis ſim/ſtultũ eſſe ducerẽ niſi in hoc quoq; tibi gratificarer/& in cœteris omnibus: ſiue
meis rebus/ſiue amicis ĩdigeas. Mihi qdẽ nihil ẽ antiquius/q̃ ut optimus uir euadã. Ad hoc nemo
me magiſq̃ tu iuuare põt. Ego aũt tãto uiro nõ obſecutus uehemẽtius ſapientiũ increpationes ue-
rerer/q̃ obſecutus inſipientũ uerba. Quæ cũ audiſſet/ſolita ironia diſimulãs ita rñdit o amice Alci-
biades uideris reuera nõ ignauus uiliſq; eẽ/ſi uera ſunt/q̃ de me refers: & ĩeſt mihi uis quædã/ꝑ quã
ipſe melior effici poſſis. & mirã ĩ me pulchritudinẽ cõſpicis tua forma lõge præſtãtiorem. Si iſta co
gnoſcens/cõicare mecũ exoptas/& pulchritudinẽ pulchritudine cõmutare: tãq̃ fœnerator multo
plus q̃ ego reportare cõtẽdis. Nã ꝓ opiniõe ueritatẽ pulchroꝝ lucrari conaris. & aurũ ꝓ aurichal-
co recipe. Sed o beate diligẽtius aĩaduerte: ne te mea cõditio lateat/cũ nullius ſim precii. Tũc ſane
mẽtis oculus acute incipit cernere: cũ primũ corpis oculus defloreſcit. Tu uero ab hac ætate es ꝓ
cul. ALCI. Mea qdẽ talia ſunt/qualia dixi. Neq;. n. in ore unũ/in corde aliud hẽo. Tu aũt ita delibe
ra/ut & tibi & mihi melius fore cẽſes. SO. ꝓbe loqueris. ergo poſt hac inuicẽ cõſultãtes agemus qđ
utriſq; tã in his q̃ in cæteris oĩbus maxĩe cõducturũ putabimus. Cũ hæc audiſſem & obiieciſſem q̃ſi
iaculo quodã ſauciũ exiſtimã: ſurgenſq; ne uerbũ qdẽ ulterius loq ꝑmiſi. Et hunc amictũ quẽ uide-
tis circũdans/erat. n. Hiems ſubſtrato huius pallio ueteri recubui. & hiſce brachiis felicẽ hũc ſapiẽ
tẽq; uiꝝ prnituſq; mirãdũ amplexus/noctem ſic totã quieui. Hæc ſcio nõ negabis o Socrates. Is tñ
formã qua ego maxĩe fidebã/ſpreuit oĩo quaſi ridiculã ſupbeq; cõtẽpſit. deos oẽs deaſq; teſtor o Iu
dices/eſtis. n. ſocraticę ſuperbię Iudices me nõ aliter ſurrexiſſe ac ſi cũ patre uel fratre natu maiore
iacuiſſem. Quã mihi mentẽ poſt hæc fuiſſe putatis: cum me quidẽ contemptum exiſtimarem eius
autem ingeniũ temperantiam & fortitudinẽ admirraer: uirum talem nactus qualem me prudẽtia
& tolerantia reperturum eſſe nullum credideram. Quapropter qua ratione illi ſuccenſerẽ ab eoq;
diſcederem/haud inueniebam: neq; rurſus quibus illecebris ipſum mihi conciliarem. Noueram
equidem difficilius hunc pecuniis q̃ Aiacẽ ferro domari poſſe. & id quo facilius irretiri illum ſpe
rauerã me feſellit. Ambigu[9] itaq; & huic uiro magiſq̃ alius quiſq̃ alteri mãcipatus circũuagabar.
Hęc omnia tũc/a/me facta ſunt. Procedẽte poſt hęc tẽpore militia illi ſimul mihi q; obuẽit/aduerſ[9]
Potidæã Fuimuſq; Socrates & ego in eo exercitu cõtubernales. primũ qdẽ laboꝝ patiẽtia nõ me ſo
lũ/ſed alios oẽs longe ſupabat. Et ſi quo in loco ut accidere ſolet in bello/cõmeatus deficeret/nulli
pares huic repiebant ad famẽ ſitimq; ꝑferendã. Rurſus uero ĩ abundãtia reꝝ & cõmeſſatiõe men
ſaq; militari ſolus hic frui poſſe uidebat. Et q̃uis bibere nollet/tñ ſi cogebat/oẽs ꝑinus bibẽdo lon
ge uincebat: & qđ mirabile ẽ/ebriũ quiſq̃ cũ nũq̃ cõſpexit. Sed hoc mihi adhuc in poſteꝝ redargui
poſſe uidet. Aduerſus ãt hiemes & frigora/q̃ illis in locis aſperrima ſunt/mirabilia faciebat. Q ñq;
. n. gelu maxĩo ĩtolerabiliq; facto ita ut nulli exire de tabernaculis auderẽt/& ſiqui exibãt/nõ niſi ſuf
farcinati admodũ pedeſq; & crura pellib[9] pãniſq; laneis diligẽter circũuoluti/Socrates ꝑ hoc ipm
tp̃s ita exibat cũ cæteris militibus/ut nihil ad eã ueſtẽ adiungeret: quã primo ferre ſolitus erat. Nu
dis uero pedibus ꝑ glaciẽ facilius ĩcedebat q̃ cũ calceis alii. Milites uero hæc intuẽtes/ſe cõtẽni ab
eo ſuſpicabant. Et in his qdẽ talis erat Socrates. Quid ãt fecerit tolerãtiſſimus uir/ĩ eodẽ exercitu/
operæ p̃tiũ ẽ audire. Nã cũ aliqñ cogitatio qdã ĩcidiſſet/ſtetit cogitãs eodẽ ueſtigio/a/matutino tpe.
cũq; explicare id qđ cogitabat/nõ daret/ꝑſtabat cogitãs/nec dimittebat. & iã meridies erat: mili-
teſq; id ſenſerãt/ac mirabant: alterq; narrabat alteri Socratẽ ab aurora ſtetiſſe/cogitãtẽ. Demũ ue
ro ab Ionia qdã milites/cũ nox iã imineret/cœnati prius/erat. n. tũc ęſtas/circa eũ ſtrata poſuerũt/
iacuerũtq; ſub diuo illũ obſeruantes/an ꝑ noctẽ quoq; ꝑſeueraret Socrates ꝟo ſtetit uſq; ad aurorã
ſequẽtẽ ac ſolis exortũ. poſtea uero abiit/cũ iã ſolẽ naſcentẽ ſalutauiſſet. In p̃liis quoq; qualis fuerit/
nõ ẽ ſilentio prætereundũ. Nã cũ ea pugna fuit ex qua me quaſi optimũ pugnatorem duces exerci
tus donauerũt/nemo alius me ſeruauit q̃ Socrates. Vidẽs. n. me grauiter uulneratũ nequaq̃ deſer
uit: ſed ante me proſiliens me ipſum atq; arma mea protexit, ab hoſtibuſq; ſeruauit. Atq; ego tũc
iſta prædicãs conatus ſum/ut non mihi/ſed Socrati huic/a/quo ſeruatus eram/dona illa traderent.
Neq; iſta cõfutaueris neq; ueluti falſa negaueris Socrates. Tunc ſane duces ad meã reſpiciẽtes di-
gnitatẽ/donare me maluerũt/te in primis o Socrates obſecrãte/ut mihi nõ tibi honor exiberet. Il-
lud quoq; huic dignũ ẽ memoratu/quẽadmodũ fuga noſtroꝝ apud Deliũ facta/ſe Socrates geſſit.
Nã interfui quoq; p̃lio. & qdẽ ex equo pugnãs: cũ Socrates ipſe pedes eẽt: ꝓfligatis igit nr̃s ac fuga
iam oĩum facta/Socrates una & Laches pedẽ referebant. Atq; ego cum in hos caſu incidiſſem/bo-
no animo eſſe iuſſi/meq; nunq̃ deſerturum eos dixi. Hic igitur eo melius aſpicere potui Socratem
q̃ apud Potidæam/quo ipſe confiſus equo/minus formidabam/primũ igitur intueri licebat/quan
ta cautiõe ac præſenti animo Lachem ſuparet. Deinde mihi uiſus eſt o Ariſtophanes/quod & ipſe

Tunc mentis oculus acute ĩcipit cernere cũ corpis oculus deflore-ſcit:

aiſ/ibi non aliter q̄ hic incidere/ſuperbus/& oculis quiete oīa circūluſtrans. cauteq; examinans ſingula. hoſtes ſiquidem ciueſq; uiciſſim reſpiciebat/oculis & aſpectu præ ſe ferens oſtendenſq; uel remotioribus ſiquis eum inuadat/non eſſe id impune facturum. Itaq; tute abibat & ipſe & alter. ferme.n.qui ita incedunt/nemo eos inuadit:ſed eos qui effuſa fuga deferuntur. In multis quidē aliis mirifice laudari Socrates poteſt:ſed talia ſunt:ut cæteri quoq; forſan nonnulli eandē laudē mereātur. Verum illa præcipua in hoc per quę nemini alioꝝ hominum neq; antiquoꝝ neq; nouorum eē ſimilis reperitur. Nam qualis Achilles fuit/talem coniectet forſan aliquis fuiſſe Praſydam & alios quoſdā.& qualis Pericles/tales Antenorem atq; Neſtorem. ſunt alii quoq; qui hoc modo conferri inuicē poſſunt. Sed qualis Socrates eſt qualiſq; eius mira dicendo ratio/nemo prope ad eius ſimilitudinem accedit/neq; ueterum/ neq; eoꝝ qui nunc ſunt. Niſi ut ego nūc dixi atq; aſſimilaui. Quippe nulli hominum/ſed ſilenis & ſatyris ſimilis ipſe eſt eiuſq; ſermones. Nam & hoc a me prætermiſſum erat prius/ſermones eius perſimiles eſſe imaginibus ſilenoꝝ ab artificibus factis deinde apertis. Siquis enim huius ſermones audiat. Videntur prima ut fertur facie nimium eſſe abſurdi. Nomina quippe & uerba exteriori aſpectu ſatyri cuiuſdam contumelioſi habitum præ ſe ferunt. Aſinos.n. Fabroſq; ærarios & ſutores calceorum coriarioſq; ſemper habet in ore:eadēq; ſemper dicere de eiſdem uidetur/ut omnes fere qui minus experti peritiue ſint/uerba illius irrideant. Verū ſi intus aſpiciat quis eius ſermones/primo quidem reperiet ſenſuum profunditatem habere ſolos aliorum omnium & inſuper diuiniſſimos eſſe/ac plurimas uirtutum ſpecioſiſſimas Imagines continere:atq; ad plurima ſeſe extendere:īmo omnia præcepta cōprehendere/quibus inſtrui debet is qui ſit honeſte beneq; uicturus. Hæc ſunt o uiri conuiuæ in quibus Socratem laudo. ac etiam de q̄bus conqueror. Audiſtis enim interim quas mihi iniurias intulit. Nec aduerſus me ſolū ita ſe geſſit/uerum etiam aduerſus Charmidem filium Glauconis & aduerſus Euthydemum Diocle natū alioſq; per multos eadem fecit. Quos ipſe ſub ſpecie amatoris fefellit. Nam pro amatore amatus euaſit. Quamobrem te quoq; Agatho admoneo ut huius ſimulationes diſſimulationeſq; caueas. Et ex his quæ ego ſum paſſus hunc cognoſcens/rem tuam cures/neq; ſecundum prouerbium/poſt pœnam infantium inſtar delicta tandem agnoſcas. Hactenus Alcibiades:cuius audacia & loquendi libertas riſum omnibus concitauit:quoniam uiſus eſt amore Socratis eſſe captus. SO. Sobrius mihi uideris o Alcibiades. Alioquin nunquam ita artificioſe longo uerboꝝ circuitu facto occulte id ſtuduiſſes cuius gratia cætera omnia dixeras. quod in orationis calce ut pręter propoſitum proferre uidereris tandem appoſuiſti quaſi nō omnia iccirco dixeris ut me ab Agathone diſiungeres. Arbitraris me neminem pręter te unum amare debere. Agathonē uero a nullo alio q̄ abs te amari. Verum non latuit nos quid ſibi uellet tuum illud ſatyricum ſilenicūq; figmētum. Sed o Amice Agatho danda opera eſt/ut nec iſti ſua machinamenta proficiant/nec ullius calumnię inter me ac te iactæ diſcidium faciant. AGA. Vera o Socrates loqui uideris. Nam ut nos ſeiungeret īter te ac me ſe medium interpoſuit. Sed nihil hoc illi proderit/hinc enim ſurgēs/prope te ſedebo. SO. Sic agendum profecto. hic infra me ſede. AL. Proh Iupiter. Qualia perpeti me uir hic cogit! In omnibus ſuperare me uult. Medium ſaltem hic Agathonem ſedere permitti. SO. nequaq̄ decet. Tu.n. me laudaſti. Oportet autem me nunc ad dexteram hunc ſedētem laudare. Si ergo poſt te maneat Agatho haud me rurſus laudabit:priuſq̄ a me laudetur. Sed dimitte uir felix. neq; huic meas laudes inuideas. Equidem laudare illum uehemēter deſiderio. AGA. Hui hui. Alcibiades. Quid hic moror! Hinc iam diſcedo ut me Socrates laudet. AL. Mos is Socratis eſt/ut eo præſente/nemini liceat alteri/formoſos ſibi conciliare. Vide nunc obſecro q̄ facile & q̄probabili ratione hūc ad ſe traxerit. Surrexit ergo Agatho/ut apud Socratem requieſceret. Tunc ſubito debachantes multi patentes fores nacti/nam pauloante quis contra exierat/ingreſſi ſunt/& circa illos cōſederunt. Quorum ſtrepitu turbata ſunt omnia. Nec ullus poſt hęc modus in bibendo ſeruatus. Eryximachus ac Phedrum/alioſq; nonnullos abiiſſe. Ariſtodemus recenſuit:ſeq; diu dormiſſe/nam longe tunc noctes erant. & circa auroram gallis iam cantantibus ſurrexiſſe. Somno excitum inueniſſe quod alii quidem partim dormiebant/partim diſceſſerant. Agatho uero & Ariſtophanes atq; Socrates ſoli adhuc uigilabant bibebantq; ampla quodam phiala ad dexteram ſibi inuicem ſuccedētes. Socrates autem aſſidue diſſerebat:neq; aliorum ſe recordari Ariſtodemus inquit/neq; enim ab initio adfuiſſe & ſomno fuiſſe grauatum. Summā uero diſputationis illius extitiſſe/quod Socrates illos fateri cogebat/eiuſdem uiri officium eſſe tragœdiam comœdiamq; componere:eumq; qui arte tragicus eſt/eſſe quoq; comicum. Cum hęc illi coacti potiuſq̄ perſuaſi cōceſſiſſent/ſe ſomno dediſſe. Ariſtophanem primo:Agathonem deinde exorta iam luce. Socratem uero dormientibus illis in Lyceum ipſo ut conſueuerat comitāte fuiſſe profectum. & locum ſolito ſe more diem totum exercuiſſe. Ac demum ad ueſperam domi requieuiſſe.

SYMPOSII FINIS.

Prouerbium poſt pœnam delicta agnoſcis ut infantes.

ARGVMENTVM

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PHÆDRVM.

P
Lato noſter poeticæ muſæ quã a tenera ætate/imo ab apollinea genitura ſectatus ẽ fu
rore grauidus. primum peperit liberũ totũ pene poeticũ: & candidiſſimũ / candidiſſi
mus & de pulchritudine ſimul atq; amore uir pulcherrimus oĩumq; amore digniſſi-
mus. Vt merito cæteros quoq; liberos deinceps ediderit uenuſtatis & gratiæ plenos
a uenerea muſa exordiũ felix auſpicatus: ſoluſq; oĩum uenuſtatem ubiq; cũ dignitate
cõiunxerit. Quoniã uero plurima huius libri myſteria in theologia & libro de amore expoſuimus
argumẽtum eius breuiſſime ꝑſtringemus. Sympoſiũ de amore qdẽ præcipue tractat/cõſequenter
uero de pulchritudine. At Phædrus gratia pulchritudinis diſputat de amore. Neq; ab re oĩo iſer
ta eſt oratio Lyſiæ atq; oratoria diſputatio. Pulchritudo.n.& ad mẽtẽ & ad uiſum/auditũq; ꝑtinet.
Quo fit ut ubi de aĩoꝝ numinũq; pulchritudine agit: itẽq; de pulchritudine corpis merito de ora
tionis pulchritudine diſputet. Statim uero in ipſo exordio Socrates inter iocandũ ſeria nimiũ tra
dit præcepta: oĩa ob ſapientiæ ſtudium penitus contemnenda. Potiſſimum ſapientiæ ſtudium cõ
ſiderare ſeipſum. Inter hęc artificioſiſſima loci deſcriptõ allegorice ſignificat achademiã Platanus
Platonẽ. Caſtum arbuſtum/amoris Platonici & Socratici caſtitatẽ. Fons in cõmunicãda ſapientia
largitatem hornamenta cætera/oratorios poeticoſq; flores quibus achademia Platonis abundat.
Reprehenditur iure Lyſias quod qualis ſit amoris effectus inquirat: neq; prius amorem ipſum de
fuerit neq; deſtinxerit. Conſidera inter hæc amoris Socratici pudicitiam/nõnulla.n.minus hone-
ſta pronunciaturus obuoluto capite exorditur. Mox inuocat muſas/ut rem minus honeſtam/ipſe
ſuo ſaltem ſplendore e locutionis honeſtent. Sed anteq̃ turpem uituperent amatorẽ/ne in eodẽ ſit
quo a Lyſias crimine/turpem amore definit eſſe cupiditatem quandã ſiue libidinẽ a ratione rebel-
lem/quæ ſuperet opinionem ad recta tendentẽ/& ad formæ rapiat uoluptatem. Sed dum ad defi-
niendũ pergit/duos nobis tribuit duces/unum quidem appetitum uoluptatis ingenitum. Alterũ
uero legitimã quandam opinionẽ acquiſitã paulatim per diſciplinam & ad honeſta ducentẽ. Veꝝ
hos nobis intrinſecos duces/extrinſeci duo mouent. Dæmon quidẽ aereus opinionem/aqueus ue
ro libidinẽ. Poſtq̃ uero definiuit multis rõnibus adoleſcẽtes a turpibus amatoribus ſegregat. Tũ
uero ĩterea mirabile nota myſteriũ/moſayco myſterio ſimile. Maloꝝ plurimis in ipſo ſtatim prin-
cipio/dęmon aliqs ĩmiſcuit uoluptatẽ. Qm̃ uero nõ tam philoſophicã q̃ poeticã agit ꝑſonã/ſubdit
ſe correptũ a dæmone/quod amorẽ dei nomen uitupauerit. Idq; facit ut diſtincturus amorẽ/poe-
tico potius q̃ dialectico more diſtinguat. In his animaduertes grauiſſimum peccatũ eſſe in dei no
men delinquere. Rurſus in animo eſſe pręſagiũ. Deinde poeticis qbuſdã ambagibus artem a furo
re ſecernit. Furorẽ in diuinũ diuidit & humanũ. Diuinũ in quattuor.ſ.ĩ uaticiniũ myſteriũ/poeſim
atq; amorẽ. Prouidentiã religionẽq; cõfirmat. Sapientiã diuino furore infuſam humanæ ſapientię
lõgiſſime anteponit. Anteq̃ pagat aĩarum tractatũ particulariũ aĩas in mediũ cões adducit.ſ.mũ-
di aĩam quã noĩat Iouẽ. Atq; ſub ea duodecim aĩas ſperarũ duodecim mundanaꝝ/qbus ſubdit to
tidẽ ordines dæmonũ totidẽq; ꝑticulariũ aĩaꝝ. Singulis uero currus accõmodat.i.cœleſtia corpa
atq; ſempiterna. De rõnalibus aĩabus diſputat diuinis atq; humanis. De circuitu utrarũq;. Et qua
rõne hoĩum aĩæ tam in cœlo aĩarũ cœleſtiũ contẽplationẽ cõmitent/q̃ ſup cœlũ angelicũ ſequant
intuitũ. Quid uero in aĩa currus uehiculũ/aĩæ auriga/equi/Fatũ caſuſq; in corpus/qd iteꝝ iupiter ĩ
cœlo magnus cœteriq; dii ſequẽtes in theologia exponimus. Satis uero tibi fuerit in ꝑſtia intelli-
gere geminas alas eſſe gemiũ inſtinctũ menti ĩgenitũ ad ſupna aĩum eleuantẽ. In intellectũ qdẽ in-
ſtinctum ad diuinũ ueꝝ/in uoluptate uero inſtinctũ ad diuinũ bonũ ꝓ uiribus conuertentẽ. Quã-
do uero hi qdẽ remittunt inclinatio aũt uegetalis naturæ intẽdit ad corporea gubernãda/aĩas fra-
ctis iã alis in elemẽta deſcendere pythagorici putãt. Poſt hæc cadentẽ de cœlo aĩam in nouẽ diſtri
buit gradus. In his oĩbus & poetica licentia utitur & pythagorica potius q̃ ꝓpria narrat. Inter hæc
aĩaduerte ſimilẽ aĩarũ deſcribi caſum/a pythagoricis atq; dæmonũ a ꝓphetis. Numerũ quoq; no-
uenariũ/tam choris angelicis/q̃ lapſis inde demonibus cõuenire. Mitto nũc quod ſimilẽ quẽdã ca
ſum Phærecides Syrus narrat demonibus accidiſſe. Additq; ophioneũ.i.ſerpentẽ dæmonicũ fuiſ
ſe caput exercitus rebellãtis a mẽte diuina. Huic & ſimile/quod in myſteriis diuinis cõtinet. Iouẽ.ſ.
inferiores dæmones ad inferos deturbaſſe. Sed ad dialogũ redeamus. Deniq; uirũ purgata men-
te deo deditũ/oĩbus inde bonis ĩpleri ſolũq; ſapientẽ eſſe q̃uis quaſi extra ſe poſitus uulgo deridea
tur/uelut inſanus. Poſt hæc deſcendit ad diuinũ legitimi amoris furorẽ: quẽ accendi putat in aĩo/
qñ pulchram aſpiciẽs corpis formã/diuinæ pulchritudinis/quã quondã contẽplatus fuerat facile
recordat illiuſq; recuperandæ deſiderio inflãmatur & furit. Sed contrariũ huic deſcribit furorem
quaſi ferinũ a forma corpis/nõ ad diuinũ intuitũ aſcendentẽ/ſed ad uenereũ congreſſum turpiter
deſcendentẽ. Deſcribit rurſus humanũ quendã furorẽ inter diuinũ atq; ferinũ: in eius accenſum
aĩo/qui admiratione formæ corporeæ occupatus/neq; obliuioni diuinam tradit aĩo/neq; penitus

recordatur. Quo fit ut neq̧ intẽperatus ſit oĩo/neq̧ ẽt tẽperatus/ſed modo quaſi incõtinẽs/modo continens uideaꝰ. Quærens poſtea cãs ob quas alii alios/aut magis minuſue ament. Confugit ad ſydera/quoq̧ ab initio ſint comites aĩæ. Tot.n.animarum ordines humanaq̧ in Timæo diſponit/ quot in cœlo ſunt ſtellæ. Hinc reuertiꝰ iterum ad uires aĩæ diuidẽdas/& rõnem qdẽ aurigã uocat. geminos uero appetitus equos geminos: appetitũ rõnalem equum bonũ: appetitũ inrõnalẽ equũ malũ: ſed in hoc genere appetitũ uergentẽ ad iracundiã minus malũ/declinãtẽ uero ad cõcupiſcẽtiam magis malũ: Deinde paſſiones amantiũ tam continentiũ/q̃ incõtinentiũ mutuũq̧ amorẽ q̃ſi poeta depingit. Quo fit ut nõ aliter his allegorice indulgendũ ſit q̃ canticis Salomonis. His actis/ cũ de pulchritudine q̃ ad mẽtẽ & q̃ ad uiſum ptinet tractauiſſet iã ad examinandã orationem Lyſiæ pgit/atq̧ oratoris officiũ demonſtrandũ. Vt pateat qualis orationis pulchritudo ſit/q̃ pertinet ad auditũ. Pulchritudinẽ orationis in ordine collocat: uidelicet ut caput habeat a fine differens. hẽat & media/capiti & fini & inuicẽ neceſſario copulata. Hmõi ordinẽ in primis ab oratore pręcipit ob ſeruari. Probat aũt neminẽ oratorẽ uerũ eſſe poſſe niſi reꝝ præſertim humanaꝝ aĩorũq̧ ſciam habeat. Quo aũt orator id aſſequi poſſit præcipit/ut a dialectico facultatẽ diſcat diuidendi atq̧ cõponendi qui eſſe uult præcipuũ ueritatis indagandæ inueniendæq̧ inſtrm & in Philebo dei nũcupat donũ ppterea quod ſicut in mũdo ppetuũ dei officiũ eſt diuidere atq̧ cõponere/ita & dialectici ẽ in arte. Ideoq̧ conſumatũ dialecticũ.i.methaphyſicũ iudicat tanq̃ deum eſſe colendũ. Comparat poſt hæc inuicẽ oratores/uituperatq̧ eos/q̃ ueriſimile uero anteponẽtes/populũ fallũt atq̧ ſeipſos ſtulteq̧ cõfidunt: qd ueri potiſſimũ ſimile ſit/ẽt abſq̧ ueri ipſius notitia poſſe cognoſcere. Mox optima q̃dã nota præcepta. Tria primũ oratori neceſſaria ſunt. Ingeniũ. Doctrina. Exercitatio. Phia opus eſt ad ipſam maxie cuiuſq̧ artis perfectionẽ. Ab exercitatione dialectica/utrũq̧ cõtẽplatione ſublimiũ/tandẽ mentis ſublimitas uſq̧ ad agendũ efficax cõparaꝰ. Quæ quod duo in artiũ maximarum pfectione magnope neceſſaria ſunt. Deinde cõparat oratorẽ nõ legitimũ coquis adulatoribuſq̧/quẽadmodũ in Gorgia: legitimũ uero medico. Proinde regulã tradit qua tã animi q̃ corporis/imo rei cuiuſq̧ natura ſit cognoſcẽda. Statimq̧ redit ad oratoris officium. Subdit ob ipſum ſcribẽdi officiũ litteras in ægypto a dæmone quodã theuthe una cũ cæteris diſciplinis inuctas fuiſſe. Deridet præterea ſcribẽdi ſtudiũ/in eo uidelicet q̧ per litteras indubitatã poſteris cõfidat patefacere ueritatẽ. Atq̧ Pythagoreoꝝ more ꝓbat cõtẽplationẽ traditionẽq̧ ueritatis in aĩos. potius q̃ in libros. Quod in epiſtolis quoq̧ cõfirmat. Deniq̧ ſolũ oratorẽ laudat. qui ingenio ſit ſtudioq̧ philoſophus. Concludit uero dialogum oratiõe uotiſq̧ pulchritudinẽ animi a deo petentibus. in qua conſidera Socratem cæteris omnino ſpretis ſola pulchritudine animi.i.ſapientia eſſe contentum. Verumtamen indicare/hanc ipſam non tam humano ſtudio/q̃ diuino munere cõparari.

¶PHÆDRVS VEL DE PVLCRO A MARSILIO FICINO TRADVCTVS AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PERSONÆ DIALOGI

SOCRATES ET PHÆDRVS

SO.

Amice Phædre/quo nam & unde? PHE. a Lyſia o Socrates Cephali filio. pgo aũt deambulandi gratia extra urbem. Plurimũ.n. tps cum eo ſedẽs a matutino ad hãc uſq̧ horã illic conſtiti a tuo autẽ meoq̧ ſodali Acumeno pſuaſus deambulando exerceor: quod qdẽ exercitationis genus facilius ſalubriuſq̧ ille q̃ currendi certamẽ exiſtimat. SO. Probe ille qdẽ o amice monet. At.n. Lyſias erat ut uideꝰ in urbe. PHE. Erat. Nã apud Epicratẽ/diuertit in hãc olympii ꝓximam Morychi domũ. SO. Quid rei agebaꝰ illic? An uidelicet orationis epulo Lyſias uos accepit? PHE. Scies. modo tibi ociũ ſit ꝓgredienti una mecũ audire. SO. Quid uero? nõne putas me iuxta Perindarũ negocio ẽt anteferre tuã & Lyſiæ collocutionem audire? PHE. pge igiꝰ. SO. Dicas modo. PHE. Atqui diſputatio illa o Socrates tuis auribus congrua. Sermo nãq̧ fuit qui habitus eſt neſcio qũo amatorius ſcripſerat enim Lyſias elaboratam & luculentã orationem non pro amatore quidẽ. ſed ex hoc ipſo artificioſa & compta erat oratio/quod aiebat non amanti potius q̃ amãti eſſe gratificandũ. SO. o generoſum uirum. Vtinã ſcriberet inopi potius q̃ opulento & ſeni q̃ iuueni & in cæteris oĩbus ita affecto ut ego & noſtrum cõplurimi ſumus/eſſe gratificandũ. Ita enim urbana & publice utilis foret oratio. Me tñ cupido tãta cepit audiendi/ut ſi megaras uſq̧ deambulando proficiſcare/atq̧ Herodici more ubi ad murũ ac ceſſeris protinus inde recedas/non te relinquã. PHE. Quid ais optime Socrates? An putas q̃ Lyſias multo tpe per ocium cõpoſuit diſertiſſimus oĩum qui nunc ſunt ſcribendi/ea me rudem ita ut illo dignum eſt atq̧ referre meminiſſe? per multũ certe abſum. atqui mallẽ equidẽ id mihi q̃ multum auri adeſſe. SO. o Phædre/ſi ego Phædrum ignoro. mei quoq̧ oblitus ſum ſed horũ ſane neutrum eſt. Id enim certe ſcio/quod non ſemel tñ ille Lyſiæ ſermonem audiuit. ſed iuſſit ſæpius recẽ

ſeri.

ſeri. Lyſias autem parebat libens. Nec uero Phædro id ſatis, uerum ſumpto demũ libro: q̃ maxime
cupiebat cõſiderauit. Quod cũ feciſſet illic a matutino aſſiduus/deambulaturus abſceſſit/per canẽ
ut equidem reor memoriæ mandans niſi forte prolixior erat oratio. Tendebat ãt modo extra mu
ros: ut ea ipſa meditaretur. Obuians uero homini ſermonũ amore inſano/eo conſpecto lætatus eſt
quia cõgaudentẽ coexultantẽq; foret habiturus/ac pergere una iuſſit. deinde uero ab homine ipſo
ſermonũ auido rogatus dicere/ſimulabat grauari/quaſi non cupet referre. Tandẽ uero & ſi nemo
ſponte audire uellet/erat ad audiendũ illata ui coacturus. Te ergo Phædre rogari quod ẽt non ro-
gatus facturus es/mihi nũc ut facias. PHE. Satius ẽ igiẽ utcũq; poſſum dicere. Videris .n. nõ prius
me dimiſſurus q̃ p uiribus dixero. SO. Vere nimiũ tibi uideor. PHE. Sic igiẽ faciã. Sed .n. uerba
quidẽ ipſa o Socrates nõ edidici. Sententias aũt pene oĩum/q̃bus amantẽ oſtendit a nõ amante dif
ferre/teneo equidẽ: eaſq; breuiter referre tibi per ordinẽ pgo. SO. Oſtende amabo prius qd in ſi-
niſtra habes ſub pallio. Suſpicor enim te librũ ipſum habere. Id ſi ſic eſt/ita cogita me q̃dem te ma
gni facere/attamen pñte Lyſia/me tibi auditorẽ prebere nõ eſt cõſilium: ſed age oſtende. PHE. De
ſiſtas. Magna de ſpe me deieciſti o Socrates/quã in te habui quaſi ingeniũ una tecũ exercitaturus.
Sed ubi uis/ſedentes legamus? SO. huc circa Iliſſum fluuiũ diuertamus poſtea ubi uidebitur ſeden
tes requieſcemus. PHE. per oportune decalceatus ſum. nã tu quidẽ ſemp. Facile igitur nobis erit
per aquã ipſam uadere/& non iniocundũ/præſertim hac anni hora atq; diei. SO. perge igitur/&
ſimul conſpice ubi ſedeamus. PHE. Vides illã altiſſimã platanum? SO. Video. PHE. Ibi & umbra
& uentus modicus & mollis herba ubicunq; ſedere uel ẽt recũbere uelimus. SO. Perge igiẽ. PHE.
Dic mihi o Socrates. Nõne hic olim fertur Boreas ab Iliſſo Orethyã rapuiſſe? SO. fertur quidem.
PHE. An nõ hinc grata. pura. & nitida apparet aqula: puellarũq; apta ludis? SO. Nequaq̃: ſed pau
lo inferius ad duo uel tria ſtadia. Vbi Dianæ tẽplum offendimus atq; ibidem ara q̃dam eſt Boreæ.
PHE. Non adeo noui. Sed dic p Iouem Socrates: tu ne hanc fabulã putas uerã fuiſſe. SO. Iam ſi nõ
putarẽ/ut ſapientes/abſurdus non eſſem: deinde rem cõmentas uentũ Boreæ dicerẽ pximis e pe-
tris cum Pharmacia ludentẽ Orethyã deieciſſe. atq; ita mortuã/raptam hinc a Borea fingi: uel ex
Ariopago. Eſt .n. & alia fama/nõ ex hoc loco/ſed ex illo raptam fuiſſe. Ego aũt o Phædre iocũda q-
dẽ hæc exiſtimo ſed curioſi nimiũ atq; anxii nec porro fortunati uiri: ſi nihil ob aliud/at ob id ipm/
quod ei neceſſe ſit centaurorum & chimeræ formam interpretari. Atq; ẽt confluit turba gorgonum
& pegaſorum/aliarũq; monſtroſarũ multitudo formarũ. Itaq; ſiquis hæc nõ ita ut narrant eſſe credat
ſed ad conuenientẽ ſenſum ſingula uelit traducere ruſtica quadã ſapientia fretus ocio nimiũ indi-
gebit. Mihi uero ad hæc ociũ nõ eſt/ob eã o amice cãm/quia nondũ queo ſecundũ delphicũ præce
ptum me ipſum cognoſcere. Ridiculũ igitur puto/cũ mea ipſe ignorẽ/aliena pſcrutari uelle. Qua Ridiculũ eſt: cum quis ſua ignorat: alie-
re his dimiſſis/atq; exiſtimationi quã de his pauloante narrabã fide adhibita/nõ ipſa quidẽ/ſed me na ſcrutari
ipſum conſidero/utrũ ego ſim beſtia aliqua typhone multiplicior ardentiorq; & furioſior/ſiue pla nitatur.
catius quoddã & ſimplicius animal diuinæ cuiuſdã mitiſq; ſortis natura particeps. At o amice nõ
ne hæc ad quã interloquendũ peruenimus/ea erat arbor ad quã nos ducebas? PHE. hęc certe ipſa.
SO. p Iunonẽ præclara deductio. Nam platanus iſta patulis admodũ ramis & procera eſt/& altitu
do uiticis illius quẽ caſtũ uocant opacitaſq; pulchra nimiũ & amena. ac pręcipuum nunc habet flo
reſcendi tp̃s: ut oĩs circũ locus ſuauitate compleatur odoris. Fons quoq; nitidiſſimus ſub platano
fluit/aquæ nimiũ frigidæ/ut ex tactu pedis cõiectari licet. Quẽ ſculptæ hic puellæ cæteræq; Imagi
nes nymphis & Acheloo ſacrũ eſſe teſtantur. An non aduertis præterea q̃ iocũda & dulcis hic aura
ſpiret? æſtiuum inſup quiddã & canorum cicadarũ ſubre ſonat choro. Sed oĩum hornatiſſimũ eſt/her
bam ipſam aſpicere/ut in prato ſuauiter accliui recũbentis caput ſit molliter ſuſcipere apta. Itaq;
tu per q̃ optime me quaſi hoſpitem deduxiſti o amice Phædre. PHE. o admirabilis uir abſurdiſſi-
mus quidã uideris. Et pfecto quod ais hoſpiti cuidã deducto/nõ incolæ ſimilis es. Ita neq; fines no
ſtros tranſiſſe unq̃ neq; extra mœnia ipſa egreſſus appares. SO. Ignoſce mihi optime Phædre. Nã
diſcendi cupidus ſum. Agri uero & arbores nihil docere me poſſunt/ſed hoĩes qui in urbe uerſan Quam inter
tur. Tu aũt uideris mihi exeundi incitamentũ inueniſſe. ut .n. fameſcentibus aĩalibus frondes aut hoĩes nõ ĩter
fructus porrigentes ea ducũt/ita tu mihi librũ porrigens/p totã Atticam & alio quo uelis/perduce arbores uiuẽ-
res. Iam igiẽ cũ huc peruenerimus recũbere mihi placet. Tu aũt in qua potiſſimũ figura uidebitur dum.
cõmodiſſime poſſe legere/ea aſſumpta leges. PHE. Audi igitur. Mearũ quidem rerum ſtatus ſic ſe ha Oratio Lyſiæ
bet. & id maxime nobis ut audiſti cõducturũ puto. Arbitror aũt me nõ minus ob id abs te ſiq̃d pe- contra amato
tiero cõſequi debere quod amore tui captus minime ſum. Nã amatores cũ primũ libidinem exple res.
uerunt/collati bñficii pœnitet. Eos uero q amore irretiti nõ ſunt/pœnitet nunq̃. non .n. coacti/ſed
ſponte ut optime de ſuis rebus cõſultarũt/p rerum ſuarũ facultate bñficia cõtulere/præterea amato-
res mente quoq; reuoluũt q̃ negligenter res ſuas pp amorẽ adminiſtrauerint/& q̃ ſuo dãno contule
rint bñficia/quoſue labores ſubierint. Ideoq; dignã amatis gratiã retuliſſe exiſtimãt. Sed hi q amo-
re decepti nõ ſunt neq; rei domeſticæ negligentiã/neq; labores præteritos/neq; ppinquorum diſcor

dlas ſe incurriſſe amici cauſa conqueruntur. Quáobrem tantis malis ſublatis/nihil aliud reſtat/niſi ut prompti ſint ad oīa q̃ grata illis fore exiſtiment/pagēda. Aiunt plærīq;/amatores iccirco pluris facere oportere/quod maxima erga amatos charitate deuincti ſint/ſemperq; pati/tū dictis/tum factis amatis obſequi/ēt ſi ex hoc cæteros oēs offenderint. Quoꝝ ſententiā ueram non eſſe hinc facile cōiectamus: quod tranſlata ab aliis in alios beneuolentia/poſteriores amatos prioribus anteponunt/ac ſi recētiores iuſſerint: ſuperiores hoſtiliter inſequunt̃. Atq̃ qua nā rōne decet tale q̄d illi cōcedere, q ea calamitate affectus eſt/quā nunq̃ exptus quiſq̃ cōceſſerit? Enimuero & ipſi inſanire potius q̃ ſapere cōfitent̃: & noſſe præterea inſaniā ſuā/ſed cōtinere ſe minime poſſe. At uero q ſapiūt/quónā pacto eoꝝ q ſic affecti ſunt/cōſilia uolūtateſq; ꝓbabunt? præterea ſi ex amātibus optimū eligere uelis/ex paucis tibi optimo dabit̃: ſin aūt ex aliis/cōmodiſſimū tibi ſodalē queſiueris ex multis ſane licebit eligere. Maior uero ſpes eſt/hoīem amicitia tua dignū inter multos q̃ inter paucos repertum iri. Si igit̃ ex legum conſtitutione publicā uereris infamiam/meminiſſe oportet amatores q ita ſe amandos cenſent ut ipſi alios amant. Solere palam quod non fruſtra inuigilauerint/gloriari. Eos uero q non amant qm̄ continere ſe poſſunt ſolere quod optimū eſt/potius q̃ rumorē multitudinis querere. Adde qđ uulgus cū ſentiat amatores amatos ſeq̃/aſſidue in oībus obſeq̃/ſuſpicat̃ ne turpis eos cupiditas cæpit/aut forte iā capiat. Non amantiū uero familiaritatē īprobare nō audet. Scit. n. neceſſariū eē hoīes inuicē uel amicitiæ uel cōmoditatis alicuius cā ſæpe uerſari. ꝓinde ſi te metus inuaſerit putantem difficile fore ut maneat amicitia/īmo ſimultate orta accidere cōem utriſq; iacturā/te uero cōcedēte ea q̃ multifacis/ maxime læſum iri/nō iniuria amatores ualde timebit/multa enim illos offendūt/atq; oīa in ſui detrimentū accidere arbitrant̃. Quapꝑ amatos uerſari inter alios ꝓhibent metuētes ne diuites eos opibus ſupent, aut docti uiri intelligētia præſtent. atq; oīno ſi q egregiū aliq̄d in ſe hr̄e uideant̃/ab iis amatos ꝓcul arcere conantur. Ita/ut ab iis abſtineant pſuadentes/amicis oībus priuant. Tu uero ſi rerū tuarum rōne habita melius q̃ illi deliberaueris/ab eis diſſenties atq; abibis. Qui aūt amore tui capti nō ſunt/ſed pꝑ uirtutē q̃ oportet efficiūt alioꝝ tibi familiaritatē minime inuidebūt: ſed potius oderint eos q tibi hærere noluerint arbitrantes ab illis quidē te deſpici a familiaribus uero iuuari. Quáobrē multo maior ſpes eſt amicitias ex hoc cōmertio q̃ inimicitias ꝓuenire. Accedit ad hæc qđ amantiū plurimi prius corpus cupiunt/q̃ aut mores aut alia queuis ad amatū ptinentia nouerint. Quo effícit̃ ut dubiū ſit an extincta cupiditate in amicitia pſeuerent. Non amantibus autē/q cū prius ēt amici eſſent non agebant oblectamēti gratia oīa/conſentaneū eſt nō adeo ardentē cōſtari beneuolentiā. ſed ipſoꝝ officia monimēta futuroꝝ accipi. Quinetiā melior euades ſi mihi credideris q̃ ſi amatori prebueris aures. Nā amātes pręter modum dicta. & facta tua laudibus efferunt: partim quia uerent̃ ne te offendant/partim qa pꝑ cupiditatis ardorē in iudicando fallunt̃. Talia enim quædam amor ex ſe parit. infortunatos quidem/ea etiam q̃ aliis moleſtiam nullam prebent/triſtia putare compellit. fortunatos autem & uoti ſui compotes/quæ lætitia digna non ſunt/cogit tanq̃ iocunda laudare. Quapꝑ miſerari eos magis oportet q̃ diligere. Quod ſi mihi credideris primo q̄dē nō ad pn̄tē uoluptatē/ſed ad futurā utilitatem familiariter utar/nō amori mācipatus/ſed mihi ipſe īperās/neq; ob minimas cās/aliq̄n graues inimicitias ſuſcitabo/īmo uero ob maximas uix tandē cōmotus/in uolūtaria errata ignoſcā/ uoluntaria emendare & deuitare conabor. hæc ſunt diu durature amicitiæ argumenta. Si aūt tibi in mētem uenerit nō poſſe firmā/niſi ab amore amicitiā naſci/animaduertere debes/qđ hac rōne neq; filios multi faceremus/neq; parentes neq; filios eos haberemus amicos/q nō ex amoris huius ardore/ſed aliis q̄buſlibet ſtudiis facti eēnt amici. Ad hæc ſi egenis obſequendū eſt maxīe/cōuenit oīno nō meliores hoīes/ſed pauperimos iuuare. maximis. n. liberati malis gratias ingentes habuerunt. In propriis quoq; & priuatis ſumptibus non conuocādi amici erunt/ſed eſurientes & ſupplices. hi enim bn̄ficiū maximi facient. te ſectabunt̃. ad fores operient̃. applaudent. gratias ingentes agent uota ꝓ te fundent. Cæterum decet forſitan nō egenis maxime indulgere/ſed his potius qui referre gratiā poſſunt. neq; amantibus ſolū ſed beneficio dignis: neq; his qui forma tua delectant̃/ſed q tibi ēt ſeni profuturi ſint nec illis qui uoti ſui cōpotes facti palā ſeſe iactabunt ſed q uerecūdi tacebūt: neq; illis q breue ad tp̄s te colēt/ſed q p oēm uitā ſimiliter diligēt: neq; illis q extincto cupiditatis ardore inimicitiarū occaſiones inquirēt: ſed qui forma deflorеſcente uirtutem ſuā conſtantiāq; oſtendēt. Tu igitur quæ dixi memēto: atq; id cogita/quod amantes ab amicis increpant̃ quaſi turpe quiddā ſit amor. At eos q nō amāt nullus familiariū ob id uituperat qđ hoc pacto male ſibiipſi cōſulāt/forſitan me rogabis: nunq̄d oībus nō amātibus obtēperare te moneā. Ego autē puto neq; ip̄m q̄dē amatorē iuſſurū eē te erga oēs amātes hāc eandē mētē hr̄e. Neq;. n. accipiēti/id pari gratia dignū: neq; tibi cæteros latere uolēti/ſimiliter facile. Oportet autē iacturā q̄dē ex hoc nullā/utilitatem uero ad utroſq; aliquā ꝓuenire. Ego iam dicta ſufficere arbitror ſi q̄d aūt tibi addendum uidetur: interroga. q̃ tibi uidetur oratio o Socrates? Nōne mirifice hanc & in aliis rebus & in uerbis compoſitam eſſe? SO. Mirum immodum o amice/ita ut obſtupuerim. atq; ita o Phædre propter

te affectus

te affectus ſum/dum te reſpicerē/quia mihi uidebare in legenda oratione geſtire/putans ergo te ta
lia magis q̄ me cognoſcere/tibi obſecutus una cū diuino iſto tuo capite ipe quoq; p bacchat⁹ ſum.
PHE. Siccine tibi uideť iocandū? SO. Ego tibi iocari uideor? An nō ſerio loqui? PHE. Nullo mō
o Socrates/ſed uere dic p Iouē amicabilē/putas quēq̄ Grecor̄ hac ipſa de re plura atq; maiora di-
cere poſſe? SO. Quid uero laudandū ſcriptorē eo ſolum cenſemus: qa ea dixerit quę oportuerit? ac
nō eo ſolum/qa dilucide & rotūde & elegāter ſingula uerba poſuerit? Si enim uis/tui gratia cōcedē
dum eſt/nā me qdē ob ignauiā meā & imperitiā latuit. Eloquētię enī dicētis ſolū intēdi. Ad id uero
nec Lyſiā quidē ipſum ſufficere ſe exiſtimare putabā. pfecto mihi uiſus eſt o Phędre/niſi tu aliud di
cas bis & ter eadē repetiſſe/quaſi deeſſet illi copia eadem de re multa dicendi: uel quaſi nulla ſibi de
hoc cura eſſet. Ac mihi uiſus eſt ſeſe oſtētare/qđ poſſet eandē rem aliter & aliter dicēdo utroq; mō
luculente dixiſſe. PHE. Nihil ais o Socrates: hoc enim marie oratio habuit. Nā quę erant in re de
qbus cōmode dici poſſet/eor̄ nihil ꝑtermiſſum eſt: ut ꝑter illa quę ab hoc dicta ſunt/nemo eadē de
re plura aut pbabiliora dicere poſſit. SO. Id ego nō iam amplius cōfiteri poſſum: priſci enī ſapiē/
teſq; uiri & mulieres qui de his dixerūt ſcripſerūtq; redarguēt me/ſi tui gratia id cōceſſero. PHE.
Qui nā iſti? & ubi tu meliora audiſti? SO. In pſitia qdem nō ſatis memini. Sed pfecto alicubi quędā
audiui/uel Sappus pulchrę uel ſapientis Anacreontis uel ſcriptor̄ alior̄. Vnde uero hoc ipſe con-
iecto? qa plenū o beate mihi ſentio pectus alior̄ & non deterior̄ quę dici poſſunt. Quod uero a me
ipſo nihil tale cognouerim/intelligo/meę inſcitię conſcius. Reſtat igiť mihi iſtar uaſis hęc ex aliorū
fontibus hauſiſſe: ſed iterū ob ruditatē meā & qūo & a qbus pceperim/oblitū eſſe. PHE. O gene-
roſe optime dixiſti. A qbus acceperis & qūo/neq; etiā ſi iuſſero dicas. At illud dicas quod pfiteris
rurſus habere te plura & pſtantiora his quę a Lyſia ſcripta ſunt: quod ſi feceris ab iſtis abſtinēs/au-
ream tibi pmitto in Delphis ſtatuā ęquilibrem quod noue principes ſolent non meā ſolum ſed tuā
etiā ponere. SO. Amiciſſimus es/& reuera aureus o Phędre/ſi me dicere putas Lyſiā oīno aberra-
uiſſe: ac poſſe pręter hęc oīa meliora alia dici. hoc enim ne deterrimo quidē ſcriptori arbitror eue
nire. Principio/quantū attinet ad id de quo ſermo habeť/putas ne aliquē pbare uolentē non amā/
ti magis q̄ amanti gratificādum eſſe/niſi pbauerit non amantē prudentē eſſe/amantē uero inſanū
& illum quidē laudauerit hūc uituperauit/quę ſane neceſſaria ſunt/alia deinde quę dicat/habiturū.
Sed exiſtimo hęc talia dimittenda ſcriptoribus & cōcedenda ſunt/nec inuentionē hor̄/ſed diſpoſi
tionē eſſe laudandā: at illor̄ quę nō ſunt neceſſaria & difficulter reperiunť/nō diſpoſitionē ſolū/ſed
inuentionē etiam laudandā puto. PHE. Concedo qđ ais. mediocriter enim dixiſſe uideris: faciā
igiť & hoc ipſe modo. Amantē enim q̄ non amantē magis ęgrotare/pſupponere tibi permittā. In
aliis aūt ſi plura & pſtātiora q̄ Lyſias dixeris iuxta Cypſelidas in Olympia aureus ſtabis. SO. Serio
id accipis o Phędre: quod uirū tibi dilectiſſimū reprehendi. Ego uero tecū iocabar. Ac me putas
reuera hoc aggreſſurū eſſe/ut aliud quiddā ꝑter illius ſapientiā dicā hornatius. PHE. Hac de re o
amice in eaſdē anſas pueniſti. dicēdum tibi eſt oīno/utrūq; poteris. Caue igiť ne moleſtū illud cō-
medor̄ aggreſſi eadē nobis uiciſſim repēdere cōpellamur neue illud me dicere cogas. Si ego o So
crates: Socratē ignoro/mei quoq; ipſius oblitus ſum. Et cupiebat quidem/ſed ſimulabat grauari.
Demū ita cogita/nō eſſe nos prius abituros hinc/q̄ tu dixeris quę habere aiebas in pectore melio-
ra. Sumus enim ſoli/& qdem in ſolitudine. Ego aūt iunior & robuſtior. Ex his oībus intellige quid
dicā: nec uelis coactus potius q̄ ſponte loqui. SO. At enī o beate Phędre/ridiculus ero ſi ipſe rudis
cū optimo illo ſcriptore cōtendero/ac de rebus eiſdē ex tpe diſputauero. PHE. Scis ut ſe res hēt?
Miſſa iſthęc facias mecū. Ferme enim inueni per quę te cōpellam. SO. Ne dicas obſecro. PHE.
Ne dicā? Immo uero iam dico. Ad iuſiurādum me uertā. Iuro enim tibi per aliquē deū: uel ſi uis p
hanc platanū/niſi tu dicas in eius conſpectu/me nunq̄ poſt hac cuiuſq̄ orationē tibi oſtenſurū eſſe/
uel nuntiaturum. SO. Pape o ſceleſte: q̄ pulchre reperiſti/qua ratione uirum orationis auidum/ad
quoduis agēdū cōpelleres? PHE. Quid ergo cum talis ſis/tergiuerſaris? SO. Minime amplius/qñ
quidem tu ita iuraſti. Qui enim qui rem ab hac menſa abeſſe? PHE. dic igitur. SO. Scis qd agam?
PHE. qua de re dicis? SO. Obuolutus dicā: ut celerius tranſcurrem ſermonē/nec ad te reſpiciēs/
ob pudorē impediar. PHE. Dicas modo: alia ut uis ita facias. SO. Iam agite o muſę ligię/ſiue p-
pter ſpeciem cantus/ſiue ꝑpter muſicū genus illud lignum & canor̄ hoc habetis cognomē/meū
adiuuate ſermonē/quem me dicere optimus iſte cōpellit: ut eius ſodalis primo huic ſapiens uide-
batur/nunc magis etiā uideatur. Erat puer quidam/imo uero adoleſcentulus egregia indole pre-
ditus/huic aūt erant amatores cōplurimi/quor̄ unus uir ſane uerſutus cū nihilo minus q̄ cęteri eū
amaret: puero ſe nō amare ſuaſit. Quādoq; uero cū obſequiū ſibi ab eo peteret/petēs illum/pbauit
nō amāti potius q̄ amāti gratificādū/atq; ita inquit. In oībus o puer unicū pricipiū iis q bn̄ cōſulere
uolunt/eſt intelligere qd illud ſit de quo cōſulať: uel oīno aberrare neceſſe pleroſq; uero latet qđ ne
ſciant rei ſubſtantiam. Tanq̄ igiť ſciētes/in diſceptatiōis principio non declarant: pcedentes uero
quod par eſt/conſequitur/ut nec ſibi/nec aliis cōſentanea loquantur. Tibi igitur & mihi ne accidat

quod in aliis dānamus/ poſtq̄ nobis diſcrepatio eſt utrum amanti potius uel non amanti/ in amici/
tiam ſit eundum quid amor ipſe ſit/& quā uim habeat/ definitione ex cōſenſu poſita cognoſcamus
atq; ad id reſpicientes referenteſq; conſideremus / emolumentū ne an detrimentū afferat. Quod
igitur cupiditas quędam ſit amor/ omnibus manifeſtum: quod uero etiam qui nō amant / pulchra
ſeu bona cupiunt / non ignoramus. Vt igitur quo amans a non amante diſcernitur / intelligamus/
ſcire oportet/ duas in unoquoq; noſtrum Ideas eſſe dominantes atq; ducētes: quas ſequimur quo⸗
cunq; ducunt. Altera quidem eſt innata nobis uoluptatū cupiditas. Altera uero acquiſita opinio/
optimi affectatrix. hę aūt in nobis qñq; cōſentiūt/qñq; in ſeditōe & diſcordia ſunt: & mō hęc/modo
altera peruincit. Quando igitur opinio ad id quod optimū eſt/ratiōe ducit/ac ſuperat/ hæc ipſa ui/
uendi poteſtas temperantia nominatur. Quando uero cupiditas abſq; ratione ad uoluptates tra⸗
hit/nobiſq; imperat/ imperium hoc libido uocatur. Libido autē cum multiformis ſit/ multarumq;
partiū/ multas utiq; appellationęs habet & harum formarū quę maxime in aliquo exuberat / ſua il⸗
lum appellatione nominatū reddit/ nec ullum ſuis decorū/ aut dignum tribuit cognomentū. Cir⸗
ca cibos enim ſuperatrix rationis & aliarum cupiditatū/cupiditas/ingluuies appellatur/ & eum qui
hanc habet/ hac ipſa appellatione nuncupatū reddit. Rurſus quę circa ebrietates tyrānidem exer/
cet/ ac eum quē poſſidet/ hac ducit/patet quod habebit cognomen. atq; alia horū germana & ger⸗
manarū cupiditatū nomina ubi aliqua maxime dominatur / quomodo ponenda ſint manifeſtum
eſt. Cuius autē gratia ſuperiora omnia diximus/ fere iam patet ſi tamē dicatur/magis q̄ prętermiſ⸗
ſum ſit / patebit. Nam cupiditas abſq; ratione quę ſuperat opinionē ad recta tendentē / rapitq; ad
uoluptatē formę/& a cognatis cupiditatibus circa corporis formā uehementer corroborata per⸗
uincit & ſuperat / a romis. i. robore & uehementia / heros. i. amor appellata eſt. Num tibi o amice
Phędre quēadmodum mihi uideor diuinū quiddam paſſus fuiſſe? P H E. Profecto quidem o So⸗
crates præter ſolitum profluens quędam amplitudo te cœpit. S O. Silentio igitur me audi. Nam
reuera diuinus hic uidetur locus. Quare ſi ſepius nymphis procedente ſermone corripior/ ne mi⸗
reris. Ea certe quę modo canebam a dithyrambis nō multū diſtant. P H E. Veriſſima narras. S O.
horū quidem tu cauſa es/ ſed audi cętera ne abeat id quod ſuperuenit. An uero deo curę erūt: nos
diſputando ad puerū reuertamur. Age igitur o optime/ quid ſit id de quo conſulitur / dictū & de⸗
finitum eſt. Reſpicientes ergo ad hoc/ quod reliquū eſt / uideamus / quid emolumenti uel dāni ab
amante & non amante ei qui obſequitur ſit merito prouenturū: hominē libidini mancipatū & uo⸗
luptatib⁹ ſeruientē neceſſe ē amatū ſuū ꝑ uirib⁹ ſibi q̄ iocūdiſſimū reddere. Ægrotāti uero qcqd nō
repugnat/iocūdū, Q đ uero meli⁹/aut ęqle/ moleſtū. Quare neq; pſtātiorē/ neq; parē amator ama/
tū ſpōte unq̄ patieť eſſe. Inferiorē aūt īdigētioreq; quoad poterit/ſemp efficiet. Deterior ignorās ſa
pientię/forte timidus. Ineptus ad dicendū rhetorico/ hebes acuto. hæc & plura inſuper animi ma
la cū natura inſunt uel fiunt amato/gaudet amator; atq; alia inſuper inferre conatur. Alioquin uo⸗
luptate priuatur. Inuideat ergo neceſſe eſt amator amato; atq; eum ab omni conſuetudine ſtudioq;
unde uir excellēs euadere poſſit/amouēs uehemēter officiat. Maxime tñ ex priuatione illius obeſt/
quod prudentiſſimū efficit. prudentiſſimū uero diuina facit philoſophia a qua amator ꝓcul abdu/
cere amatū compellitur/metuens ne ab eo ſi fiat ſapientior / contēnatur. Denîq; omnia effici / qui⸗
bus ille omniū ignarus euadat/admireturq; amantē. Qualis cum fuerit/ amatori quidem iocun⸗
diſſimus erit/ſibi autē ipſi pernitioſiſſimus. Atq; ita in his quę ad intelligentiā pertinent noxia eſt cū
amatore conſuetudo. poſt hac uidendū quo pacto is qui bono dulce anteponere cogiť corpus il⸗
lius quē amat/ ſi cōmiſſum ſibi fuerit/ſit curaturus. Optabit profecto corpus non ſolidū/ ſed molle
& delicatū: non ſub ſole ſed umbra nutritum: qđ procul a periculis & laboribus ſicciſq; ſudoribus/
muliebri & delicato uictu fuerit educatū: coloribus alienis extraneiſq; ornamentis ex propriorum
defectu ornatū: cętériſq; horum ſimilibus conſuetū. Quę omnia cū prolixius recenſere indignum
ſit/ ſummatim in præſentia concludemus ut reliqua proſequamur. Talem ſane corporis habitū in
pręliis & quauis alia ingenti neceſſitate/ hoſtes quidem audacter inuadunt/ amici autē ipſiq; ama⸗
tores huic maxie metuunt. Sed hoc iam tanq̄ manifeſtū/ dimittendum eſt / deinceps uero dicen⸗
dum quid nobis emolumenti uel dāni in rebus externis amātis familiaritas & cuſtodia ꝓbeat. Atq;
hoc oībus/amatori pręſertim eſt manifeſtū/ quod amiciſſima chariſſimaq; & diuiniſſima poſſeſſio
ne orbum fieri amatū deſiderat. parentibus enim neceſſariis: amicis: priuari eū exoptat / exiſtimās
eos dulciſſime/ ipſius cū amato conſuetudini īpedimēto fore/ puerum præterea uel auri uel cuius
uis poſſeſſionis ditiſſimū/neq; facile capi poſſe putat/neq; ſi captus fuerit/detineri. Quāobrem ne⸗
ceſſe eſt amatorē tanq̄ inuidum amati proſperitate dolere/aduerſitate gaudere. Quinetiā ſine uxo
re / ſine filiis / ſine domo / diu exoptat uiuere adoleſcentem / cupiens plurimum tempus propria
dulcedine perfrui. Sunt alia quoq; mala : ſed horum plurimis in ipſo ſtatim principio dęmon ali⸗
quis uoluptatem īmiſcuit : ueluti adulatori grauiſſimę beſtię maximęq; calamitati inſeruit natura
oblectamentum aliquod non inconcinnum. Vituperabit quoq; ſcortum aliquis utpote noxium

& alia

& alia huiuſmodi animalia atq; ſtudia: quę nos ad pſens delectare conſueuerunt. Amans uero prę
ter q̄ quod noxius eſt/etiam ſua conſuetudine omniũ moleſtiſſimus:partes enim cũ paribus uete-
ri prouerbio iocundiſſime cõgregantur. Nam ęqualitas temporis cum ad ęquales uoluptates p-
pter ſimilitudinẽ trahat/amicitiã parit. Verũtamen his etiam nimia ſacietatẽ affert: proinde ne-
ceſſitas omnibus in rebus cuiq; grauis eſt/ quę quidem ſimul cũ diſſimilitudine in amante ad ama-
tum eſt maxime. Iuniori enim ſenior adhęrens/ neq; die ulla/ neq; nocte ab eo ſponte recedit: ſed
neceſſitate:& furore rapitur/qui illum quidem uoluptatũ illecebris trahit/ uidentem/ audientem/
tangentem/& omnino amatũ ſenſu quolibet attingentẽ: ita ut ingenti cũ uoluptate illi aſſidue ob-
ſequatur. amatũ uero qua uoluptate quoue ſolatio ęquale tempus adeo detinebit/ut extrema mo-
leſtia non uexetur:cũ faciẽ ſenilem deformẽq; aſpiciat: cęteraq; ſimiliter/quę non factu ſolum/ ue-
rum etiã auditu moleſtia ſunt/neceſſitate quadam ad ipſum captandum ſemper ꝓpoſita: dum ſe-
dulis paſſim inſidiis obſeruatur: auditq; importunas ĩmoderataſq; tum laudes/tum uituperatiões
quibus amãs ipſum proſequitur:quę in ſobrietate quidem intolerabiles ſunt/ in ebrietate uero nõ
intolerabiles ſolum/ uerũ etiam ob nimiã aperte loquendi licentiã turpiſſimę: prӕterea dum amat
pernitioſus & importunus eſt. cum uero amare deſierit/in poſterũ infidus aduerſus illum/quẽ mul
tis iuramentis prӕcibus/atq; promiſſis uix tandem induxerat ut pręmiorũ ſpe infeſtam eius conſue
tudinem ſubſtineret. Demũ cum rependere deceat/ principem alium in ſe ac prӕſidẽ accipit/men
tem temperantiãq; pro amore/ atq; inſania/ factuſq; iam alius amatũ latet. Tunc amatus eorũ quę
dicta quondam & facta ſunt memor/ beneficiorũ gratiam exigit: putans cum eodem uerba ſe fa-
cere. Sed alter ob uerecundiam/neq; audet mutatũ eſſe ſe confiteri:neq; inuenit qua ratione prio-
ris illius principatus inſani iuramenta & promiſſa perſoluat: mentis iam & temperantię com-
pos effectus: ne ſi eadem quę & antea fecerit/ ſimilis idemq; ac fuerat ante/ rurſus euadat. Hinc
efficitur ut qui ante amauerat iam aufugiat:mutatuſq; habeat quaſi texta in aduerſum cadẽte. Al-
ter uero perſequi cogatur/ grauiter ferens ad impręcationeſq; cõuerſus. Qui ſane ab initio dece-
ptus eſt/ cum ignorauerit non decuiſſe/ amãti neceſſario amenti gratificari: imo homini multo ma-
gis ab amore libero mentẽq; habenti. Alioquin neceſſariũ fore ſeipſum cõmittere homini infido:
moroſo:inuido:moleſto:pnitioſo ad rerũ poſſeſſionẽ pnitioſo/ad corpis habitũ. longe uero ad ani
mi diſciplinã pnitioſiſſimo. qua qdẽ nihil apud deos & hoies reuera/aut ẽ/aut erit unq̄ uenerabili?.
Hęc o puer. cõſideranda ſunt: atq; illud inſuper aĩaduertendũ amatoris amicitiã/ non beneuolen-
tia ulla/ſed auiditate quadam expletionis quaſi fame conſtare. Vt lupus ipſe agnum/ puerum ſic ar
det amator. Hoc illud eſt quod prędixeram o Phędre. Nec dicentẽ me ulterius audies. Sed iam fi-
nem habeat ſermo; quãq̄ putabam dimidium diſputationis tranſactũ eſſe: ac reſtare tantũdem de
non amante dicendum: quod illi potius indulgere deceat: ad idq; quot illi bona inſunt/enumeran
da. PHE. Cur ergo deſiſtis o Socrates? SO. Animaduertiſti Phędre carmina/ me iam non dithy-
rambos amplius canere? quãuis in uituperando mea uerſetur oratio: quod ſi laudare alterũ per-
gam/ quid facturũ me putas? An non ſentis a nymphis/tum opera tua/ tum diuina prouidẽtia me
afflari? Quare ſummatim dico tot bona ineſſe alteri/ quot mala in altero numerauimus. Sed quid
multis opus eſt uerbis? De utriſq; enim ſufficienter eſt dictum. Atq; ita quod decet/ fabula patie-
tur. Ego iam tranſmiſſo flumine abeo/ priuſq̄ ad maius aliquid abs te compellar. PHE. Nõdum
o Socrates/ priuſq̄ ęſtus abſcedat. An non uides ut iam plane meridies ſit? in qua hora intenſus eſt
calor. Sed interim morantes ac de his quę diximus colloquentes cum primũ refrixerit/ tunc ha-
beamus. SO. Diuinus es circa ſermones o Phędre/ac uere mirabilis. Arbitror equidẽ orationum
quę tuis tẽporibus habitę ſunt neminẽ pluribus auctorem cauſamq; fuiſſe q̄ te/ ſiue ultro dicendo/
ſiue quomodo alios compellendo Simiam Thebanum excipio. alios uero longe antecellis. Et nũc
uideris cauſa fuiſſe ut aliquę a me oratio habeatur. PHE. Non tu bellum ſane denuntias/ ſed quo
nam modo & quę oratio? SO. Cum flumen tranſiturus eſſem/ dęmoniũ & ſolitum mihi fieri ſignũ
factum eſt: quod ſane quotiens accidit: quod facturus eram agere prohibet: hinc uocem audire ui
ſus ſum: quę abire me uetat/anteq̄ expiauerim/ quaſi aliquid deliquerim erga Deũ. Sum igitur ua
tes quidem: at nequaq̄ bonus: ſed quẽadmodum qui male ſciunt litteras/quantũ ad meipſum ſuf-
ficiens. Clare itaq; iam intelligo delictũ meum. Siquidem o amice pręſagii quiddam/ etiã eſt in ani
mo. Me enim cõmouit & antea dum loquebar: unde quodãmodo uerebar/ ne cũ forte ſecundum
Ibycũ apud deos deliquerim/apud hoies gloriã cõſequar. Nunc ſentio in quo deliquerim. PHE.
Quid eſt? SO. Grauẽ o Phędre/ grauẽ inquã ſermonẽ & tu attuliſti/& me dicere compuliſti. PHE.
Quonã pacto? SO. Stultũ & quodãmodo impiũ. Quo quis grauior eẽ põt. PHE. Nullus: ſi tu ue-
ra narras. SO. Quid enim amorẽ? nõne Veneris filium/ & deum aliquẽ putas. PHE. Dicit qui-
dem. SO. Non tamen a Lyſia: neq; a ſermone tuo/qui per os meũ abs te quaſi quadam incantatio-
ne demulctum/ prolatus eſt. Si autem eſt/ ut certe eſt/ Deus aut diuinum quiddam amor/ malum
utiq; non eſſet. At ſermones de illo quaſi malum eſſet/ habiti ſunt. In hoc ergo aduerſus amorem

prouer. Pares cum pa ribus.

deliquimus. Atqui ualde inepte diſputationes hę noſtrę uidentur quãuis urbanę: quę cũ nihil ſin-
cerum uerũq; contineant/ gloriantur tamē tanq̃ plurimũ ualeant/ſi homunculis nonnullis excep-
tis approbentur. Mihi igitur o amice expiari neceſſe eſt. Eſt aũt his qui confabulando peccant / ex-
piatio quędam uetus: quã Homerus non nouit/ſed Steſichorus. Oculis enim priuatus ob Helenę
uituperationē non ignorauit cęcitatis cauſam ut Homerus. ſed utpote muſicus eam agnouit. Itaq;
ſtatim illa fecit carmina. Nō uerus ſermo ille fuit/nec nauibus altis. Exiſti fugiens/nec adiſti perga-
ma Troię: atq; ita edito poemate/ quã palinodiam: ideſt cantum contrariũ uocant / confeſtim ui-
ſum recuperauit amiſſum. Ego aũt in hoc ero utriuſq; ſapientior: quod anteq̃ accidat mihi quicq̃
mali ob amoris uituperationē/conabor illi palinodiam reddere. & quidē aperto capite non ut ſu-
pra ob uerecundiã uelato. PHE. His uero o Socrates nihil mihi grati⁹ efficere poſſes. SO. Etenim
meminiſti o Phędre q̃ impudenter ex libro lectum eſt/ & a me ipſo quoq; de amatore dictũ. Quod
ſi generoſus uir aliquis & modeſtus qui ſimilem ſibi alium amet ut amauerit / nos audiat dicentes
quod amantes ob minimas cauſas ſæpe maximas inimicitias ſuſcitant / & inuidi amatis pnitioſiq;
ſunt homines/ audire ſe arbitrabitur/ in nauibus nutritos/ qui liberalem amorē aliquem nunq̃ in-
ſpexerint: neq; ullo modo nobis concedet/ quę in amoris uituperationē adducimus. PHE. Forte
per Iouem o Socrates. SO. Hunc ego hominē ueritus & amorē ipſum metuens/ cupio ueluti po-
tabili oratione ſalſum illum auribuſq; noſtris noxium ſermonē diluere. Conſulo quinetiã Lyſię/ ut
q̃ primũ ſcribat amanti potiuſq̃ non amanti ex ſimilibus indulgendum. PHE. Ita futurũ certo ſci-
to. Nam poſtq̃ tu amatorē laudaueris / neceſſe erit Lyſiam / ut eadem ſcribat a me compelli. SO.
Credo equidem. quãdiu qui nunc es fueris. PHE. Dic age forti animo. SO. Eia ubi mihi puer ille
adeſt/ ad quē ſuperiorem ſermonē habui: ut hunc etiam audiat/ne ſi minuſq̃ audierit / temere non
amanti obtemperet. PHE. Is tibi ꝓximus ſemper adhęret / quoad cupis. SO. Sic ergo o egregię
puer cogita/ priorem ſermonē Phędri Pythocle geniti Myrrinuſii fuiſſe. ſequentē uero Steſichori
Euphemi filii/ uiri amabilis fore: huius hoc erit exordium. Non uetus ſermo ille eſt: qui præſente

De furore.

amatore non amanti magis iubet gratificari: quia amans furit: non amans uero ſanus eſt. Si enim
ſimpliciter uerum eſſet/furorem eſſe malum/recte a nobis dictum fuiſſet. Nunc autē maxima bo-

Maxima bõa fiũt p furorē diuinitus in-cuſſum.

norum nobis fiunt per furorem diuino quodam munere conceſſum: Nam & quę in Delphis futu-
ra prędicit uates/& quę in Dodona ſacerdotes/furentes quidem multa ac magna cõmoda priua-
tim & publice Gręcis hominibus/ attulerunt: ſane uero dum ſunt / exigua aut nulla. Quod ſi refe-

Vates Del-phicę & Do-donę.

ramus Sibyllam & alios: quicunq; diuino uſi ſunt uaticinio q̃ multa prędicentes in futurũ profue-
rint/prolixum nimis extenderemus ſermonē: & rem manifeſtã omnibus proferremus. Illud tamē
dignum eſt teſtificari/ quod ueteres qui nomina rebus ĩpoſuerunt/non turpe quiddam/neq; igno-
minioſum putauerunt furorem. Non enim pręclariſſimę arti qua futurũ diſcernitur / hoc nomen
annectentes/ eam manicē: ideſt furorem nominaſſent: ſed tanq̃ bonum quiddam ſit furor / quãdo
diuina ſorte prouenit/ honeſte arti nomen huiuſmodi indiderunt. At nũc iuniores iſti / interiecta.
T: littera imperite nimium/ manticem dixerunt. Sane inueſtigationes futuri ſanoꝝ hominum per
aues & alia oſtenta utpote a coniectura humanę intelligentię procedentes mentē hiſtoriamq; au-
guralem cognominarunt. Quam deinde poſteriores o paruũ in magnum uertentes ho
neſtiori uocabulo exhornant Quanto igitur perfectius præſtantiuſq; uaticiniũ au-
gurali coniectione. Et nomen nomine / opuſq; opere / tanto teſtificantur antiqui furorem ex Deo
profectum q̃ humanã prudentiam pręclarius eſſe. At qui aduerſus morbos & labores maximos.
Ob antiqua delicta quandoq; diuina indignatione mortalibus ĩminentes gentibus quibuſdam ali
cunde furor adueniens ac prędicēs/ quibus opus erat/ remedia adinuenit/ confugiens ad uota cul
tuſq; deorum: unde expiationes propitiationeſq; conſecutus incolumē reddidit poſſidentem & in
pręſens tempus & in futurum: abſolutionē præſentium maloꝝ recte furenti occupatoq; adeptus.
Tertia uero a muſis occupatio & furor ſuſcipiens tenerã intactamq; animã / ſuſcitat illã atq; afflat.
Vnde per cantus aliamq; poeſim: infinita antiquoꝝ geſta exhornans / poſteros inſtruit. Qui autē
abſq; furore muſarũ poeticas adfores acedit confidens arte quadam poetam ſe bonũ eualurum:
inanis ipſe quidem atq; eius poeſis prę illa quę ex fore procedit qua quidem hæc quę ex prudentia
ſit euaneſcit. Tot equidem / ac etiam plura diuini furoris præclara opera referre poſſum. Quare
hoc ipſum ne formidemus/ neue ulla nos ratio abſterreat/ oſtendens prudentē & ſanũ potiuſq̃ cõ-
citatum amicũ eſſe deligendũ. At illi inſuper oſtendat ſi poteſt/ac uictoriã reportet non pro utilita
te amantis & amati amorē a diis eſſe cõceſſum. Nobis uero nunc oſtendendum eſt contra/ pro fe-
licitate maxima huiuſmodi furorem a diis hominibus eſſe datum. Demonſtratio autem erit con-
tentioſis quidem incredibilis/ſapientibus uero contra. Oportet aũt nos prius de natura animę di
uinę & humanę/ affectus & opera intuentes/uera nouiſſe. Hoc uero demonſtrationis huius prin-
cipiũ ſit. Anima omnis ĩmortalis. quod enim ſemper mouetur ĩmortale eſt. quod uero aliud mo-
uet ab alioq; mouetur/ cũ terminũ habeat motus/ terminũ habet & uitę. Solũ ergo quod ſeipſum
mouet

mouet/ quia nunq̃ ſe deſerit : nunq̃ ceſſat moueri.Immo uero & aliis quęcunq; mouentur id fons
& principium eſt mouendi.principiū autē ſine ortu eſt.Ex principio enim neceſſe eſt quicquid ge-
neratur/ oriri. Ipſum autem ex nullo.Nam ſi principium oriretur/ ex aliquo/ ex principio utq; non
oriretur.Cum uero ſit abſq; ortu/ & abſq; interitu ſit neceſſe eſt.Nam ſi principium interiret/ neq;
ipſum ex alio/ neq; ex ipſo aliud naſceretur.ſiquidem ex principio omnia oriantur oportet. Sic er-
go principium motus eſt/ quod ſeipſum mouet.hoc autem neq; mori/ neq; naſci poteſt. Alioquin
omne cœlum omniſq; generatio cōcidat deſinatq; neceſſe eſt : neq; rurſus unq̃ cōſtare poſſit/unde
hæc motum nacta oriantur.Cum igitur appareat immortale eſſe quod ſeipſum mouet/animę ſub/
ſtantiam & rationem hanc ipſam qui dixerit/ non erubeſcet.Omne enim corpus cui motus extrin
ſecus incidit / in animę eſt. Cui uero intus ex ſeipſo id ineſt / animatū : tanq̃ hæc animę natura ſit.
Quod ſi ita eſt/ ut non ſit aliud quicq̃ quo in ſeipſum moueat pręter animā / neceſſario ingenita &
imortalis eſt anima.De imortalitate animę ſatis eſt dictum. De idea uero ipſius in hunc modum
eſt dicendum.Quale id omnino ſit/ diuinę penitus prolixeq; narrationis foret.Similitudinem ue/ De idea aīę.
ro eius quandam deſcribere/ humanę & breuioris.hoc igitur modo dicamus.Similis eſto cogna-
tę potentię ſub alati currus & aurigę.Deorum equi & aurigę omnes boni ſunt atq; ex bonis:aliorū
uero permixti.principio quidem noſtri princeps bigas habenis moderatur : deinde equorū alter
bonus & pulcher & ex talibus:alter contrarius & ex contrariis.Quo fit ut dura & difficilis neceſſa-
rio ſit aurigatio noſtra.Qua uero ratione mortale & imortale animal appellatum eſt conandum
eſt dicere.Omnis anima totius inanimati curā habet:totūq; percurrit cœlum alias/uidelicet alias
ſortita ſpecies.perfecta quidem dum eſt & alata / ſublimis incedit : ac totum gubernat mundum.
Cui uero alę defluxerint fertur / quo ad ſolidum aliquid appręhenderit. ubi habitaculum ſortita/ Quo pacto
corpuſue terrenum ſuſcipit/ ſeſe mouere apparens propter illius potentiam / animalq; totum uo- fit animal.
catur : anima ſimul corpuſq; compactū:& mortale animal cognominatur. Immortale aūt ex nul-
la ratione diſcurſu percepta: ſed quę fingitur:quippe cum/neq; uiderimus/ neq; ſatis intellexeri-
mus Deum imortale quoddam animal/ habens quidem animā / habens etiam corpus naturaliter
omne tempus coniuncta:Sed hæc iam uti Deo placet / ita ſe habeant & dicantur. Per quā uero cau
ſam alę abiiciantur decidantq; ab anima / nunc dicamus. Eſt autem talis quędam : naturalis alarū
uis eſt / graue in ſublime attollere: ubi deorū inhabitat genus.Omniū uero quę ſunt circa corpus/
maxime particeps diuini eſt animus.Diuinū autem / pulchrum / ſapiens / bonum/ & quicquid tale
dici poteſt. his utiq; alitur maxime augeturq; ipſa alatio animi / turpi autem & malo contrariiſq;
huiuſmodi deficit atq; interit. Magnus utiq; dux in cœlo Iuppiter citans allatum currum primus
incedit / exhornans cuncta prouideq; diſponens : hunc ſequitur deorum dęmonūq; exercitus per
undecim partes ordinatus.permanet autem Veſta in deorū ęde ſola. Aliorū uero deorū quicūq;
in duodecim numero cenſentur / ducunt per ordinem quilibet quiſq; eſt ordinatus. permulta igi
tur beataq; ut qui ſpectacula diſcurſuſq; intra cœlum exiſtunt: quibus deorum genus beatorū in-
tendit ſuum quiſq; officium peragens.Sequitur autem ſemper uolens & potens : liuor enim a diui
no choro procul abeſt.Cum uero ad conuiuiū ac dapes uadunt ſublimes / in cœleſtem circunfe-
rentiam proficiſcuntur iam aſcendentes.Deorum quidem uehicula apta habenis ęqualiterq; librata
facile gradiuntur.Alia uero uix.Grauatur enim prauitatis particeps equus/ ad terrā uergens/atq;
trahens / cuicūq; aurigarū equus non bonus nutritus fuerit. Vbi iam labor & certamen extremū
animę proponitur.Quę enim imortales uocantur cum ad ſummū peruenerint/extra progreſſę in
cœli dorſo cōſiſtūt.Ibi cōſtitutas circūferētia ipſa circunfert/atq; illę intuent / quę ſunt extra cœlū.
Locū uero ſupcœleſtē neq; qſq̃ noſtrorum laudauit adhuc poetarum:neq; unq̃ p dignitate laudabit:ha- Vide ut Plato ponit aliqua extra cœlum.
bet ſe uero i hūc modū.Audēdū ē.n.uerum dicere/pſerti de ueritate loquēti.Sine colore:ſine figura:
ſine tactu:eſſentia uere exiſtens/ animę gubernatore ſolo intellectu contemplante utitur: circa quā
uere ſcientię genus hunc habet locum.Vtpote igitur dei cogitatio intellectu & ſcientia imaculata
ſe uertens/ cogitatio quoq; omnis animę quęcunq; conuenientē ſibi conditionem ſuſceptura eſt/ Intellectus animę guber/nator.
intuita per tempus/id quod eſt/ contenta ueritatis contemplatione nutritur & gaudet: donec cir-
culo in idem circunferentia referat.In hoc autem circuitu conſpicit ipſam iuſtitiā : conſpicit tem-
perantiā:conſpicit ſcientiā:non qua adſit generatio: nec qua alia alicubi fit in alio. Quales uideli-
cet ſunt eorum quę nos entia nūc appellamus:ſed illā quę in eo qđ eſt ens uere ſciētia eſt : & alia eodē
modo quę uere ſunt ſpeculata atq; his enutrita/ ſubiens rurſus intra cœlū/ domū reuertit. Cū aūt
redierit/auriga ad pſepe ſiſtens equos obiicit illis ambroſiā:& poſt ipſam nectar potandū/atq; hæc
deorum eſt uita.Cęterarum uero aīarum alia optime Deū ſecuta ſimiliſq; effecta/extulit inſuper cœleſtem
locū aurigę caput:& cū ipſa circunferentia ſimul delata eſt : ſed perturbata ab equis : & uix ea quę
uere ſunt/intuita.alia uero mō caput extulit/modo ſubmiſit/at uiolantibus equis/ptim uidit quidē/
partim uero nō uidit.Alię aūt animę affectantes quidē omnes ſuperiorē locum ſequūtur. cū uero
nequeāt :ſubmerſę circōferuntur/calcantes ſeſe inuicē atq; incūbentes alia aliam pręire cōtendēs.

Tumultus igitur & certamen & ſudor fit extremus. Vbi quidem aurigarũ uitio/multę claudicant:
multę multas pennas confringũt. Omnes uero magno implicatę labore/ expertes ei⁹ qđ uere eſt
intuendi diſcedunt: poſt diſceſſum uero alimento utuntur opinabili. Cuius quidem gratia multus
ineſt conatus / ueritatis campus ubi nam ſit/intueri. Nã ex huiuſmodi prato optima uis animę cõ-
uenientẽ accipit alimoniã: & alarũ natura qua anima eleuatur/ hoc alitur. Regulaq; adraſtię deę.i.
ineuitabilis numinis hæc eſt: ut quęcũq; anima Deũ comitata aliquid uerorũ inſpexerit / ea uſq; ad
circuitũ alium ſit indẽnis: & ſi ſemp hoc facere queat / ſit ſemper illęſa. Si uero impotẽs aſſequendi
non inſpexerit/& caſu aliquo uſa/repletaq; obliuiõe & prauitate grauetur/grauata autẽ pennas con
fregerit/in terramq; ceciderit/ tunc ꝓhibet lex hanc in prima generatiõe in aliquã brutalem ire na-
turam: ſed iubet eam quę plurima uiderit/ ingeniturã uiri futuri philoſophi/aut pulchritudinis: cu
pidi/aut muſici/atq; amatorii. Eam uero quę ſecundo loco in regem legitimũ ut bellicoſum uirum
& imperatoriũ deſcendere. Tertio in gubernatorẽ rei publicę: ut rei familiaris diſpenſatorem uel
quęſtuariũ. Quarto in laborioſum gymnaſticũ / aut circa medelam curamq; corporis uerſaturũ.
Quinto in eos qui uates futuri ſunt/& circa myſteria quędam. Sexto in pœtã uel alium quẽuis eo-
rum qui apte in imitatione uerſantur. Septimo in artificem uel agricolam. Octauo in ſophiſtam &
popularem. Nono in tyrãnicum. In his autẽ omnibus quicũq; iuſte uitam egerit/ ſortẽ poſtea nãci-
ſcitur meliorẽ: qui uero iniuſte/deteriorẽ. In idem enim unde ꝓfecta eſt cuiuſq; anima/ annis decẽ
milibus non reuertitur. Nam alas ante hoc ſpatium non recuperat/ pręter illius animã qui philo-
ſophatus eſt ſine dolo/uel una cum Sapientię ſtudio pulchritudinẽ amauit. hę quidem tertio ambi
tu mille annoꝝ / ſi ter hanc ipſam deinceps elegerint uitam / ſic recuperatis alis poſt ter milleſimũ
annum euolant abeuntes. Alię uero animę primę uitę finem: conſecutę iudicantur. Iudicatę au-
tem alię ſub terra in iudicii locũ euntes meritas illic pœnas ſubſtinent. alię in cœli quẽdam locum
per iudiciũ eleuatę/ita degunt/ ut dignum eſt ea uita qua in hominis figura uixerunt. Milleſimo an-
no ambę redeuntes ſortem & electionẽ ſecundę uitę ſuſcipiunt: deligit unaquęq; eam uitam quam
uelit. Hic & in beſtię uitã humana anima tranſit: & ex beſtia rurſus in hominem/ ſi modo ea anima
quandoq; prius fuerit hominis. Nam quę nunq̃ ueritatẽ inſpexerit/in hanc figurã uenire non po-
terit. Oportet uero hominẽ intelligere ſecundum ſpeciem / ex multis procedentẽ ſenſibus in unũ
ratiocinatione conceptũ. Hoc autem eſt recordatio illorũ / quę olim uidit anima noſtra cum Deo
perfecta: & illa deſpiciens quę nunc eſſe dicimus: & ad id quod uere eſt ſurſum reflexa. Quapro-
pter ſola philoſophi cogitatio merito recuperat alas. Nam illis ſemper quantũ fieri poteſt memo
ria inhęret/ quibus Deus inhęrens diuinus eſt. Talibus autem cõmentationibus qui recte utitur:
perfectiſq; myſteriis ſemper imbuitur/ ꝑfectus reuera ſolus euadit. Ab humanis autẽ ſtudiis ſegre
gatus. Diuinoq; inhęrens/carpitur a multitudine quaſi extra ſe poſitus/ ſed ipſe Deo plenus multi-
tudinẽ latet. Tendit igitur huc/ totus ſermo/qui eſt circa quartũ furorem. Quo quando quis uiſa
hic pulchritudine aliqua uere illius reminiſcens/alas recipit/ receptiſq; euolare nititur. Cum uero
id facere nequeat/ tanq̃ auis ſuperna ſuſcipiens & inferiora contẽnens crimen reportat quaſi furo-
re correptus. Hæc itaq; diuina alienatio omniũ alienationũ optima atq; ex optimis fit/& habenti/&
participanti/& qui hoc tenetur furore/ cum amet pulchra/ amator uocatur. Vt enim dictũ eſt om-
nis anima hominis/ ea quę uere ſunt/ intuita eſt. alioquin in hoc animal non ueniſſet. Recordari ue
ro ex his quę hic ſunt/illorum/ non facile eſt omnibus / nec quot ex illis breue tempus illic inſpe-
xerunt / neq; quot huc deſcendentes infortunatę fuerunt: ita ut quibuſdam conſuetudinibus de-
prauatę / ſacrorum quę aliquando inſpexerant / obliuionem ſuſceperint. Quamobrem paucę re-
ſtant/ quibus ſatis memorię ſuperſit. hę uero quando hic ſimilitudinẽ aliquam eorũ quę illic inſpe
xerant/ intuentur/ obſtupeſcunt/& quaſi extra ſe ponuntur: quę tamen ſi hæc affectio ignorant / qa
non ſatis omnino perſentiunt. Iuſtitię quidem & temperantię & aliorum quot animis uenerabilia
ſunt/ ſplendorem nullum in his imaginibus cernimus/ſed per obſcura quędam inſtrumenta uix &
per pauci in eorum imagines accedentes eius quod aſſimilatur genus aſpiciunt. At pulchritudi-
nem tunc licebat uidere clariſſimã/ quando cum beato illo choro felicem uiſionem contemplatio-
nemq; ſecuti cum Ioue quidem nos/ alii uero cum alio quodam deorum / uiderunt & initiati ſunt
ſacris/ quę phas eſt dicere ſacrorum omnium beatiſſima: quę operamur integri quidẽ nos & ma-
lorum expertes/ quot in poſterum manebant/integra quoq; & ſimplicia ĩmobiliaq; & beata ſpecta
cula initiati inſpectantes pura in luce pueri & ĩmaculati ſolutiq; ab hoc quod nunc circũferentes/
corpus uocamus in modum oſtreę huic alligati. Hæc aũt memorię beneficio ſint attributa: ꝑpter
quã deſiderio illoꝝ quę quõdam uidimus/nunc ſermonẽ extendimus. Pulchritudo autẽ quemad-
modum diximus/& cum illis progrediens effulgebat tunc/& huc profecti percepimus eã per ſen-
ſuum noſtroꝝ perſpicaciſſimũ clariſſime refulgentę. Viſus enim nobis peracutiſſimus eſt ſenſuum
omniũ/qui per corpus fiunt: quo ſapientia non cernitur. Ardẽtes enim excitaret amores/ſiqd tale
ipſius ſimulachrum manifeſtum oculis proueniret. Eadem eſt de cęteris quę ſunt amabilia/ratio

Nouem alarũ conditiones.

Ad idẽ reuertitur aĩa ĩtra decem milia annorum.

Humana aĩa in beſtię uitã & ex beſtia ĩ hominem.

Viſus nobis acutiſſimus omniũ ſenſuum.

At uero

At uero pulchritudo ſola hanc habuit / ſortem ut maxime omnium & perſpicua ſit & amabilis. Qui ergo non eſt myſteriis nuper initiatus / aut potius eſt deprauatus / haud celeriter hinc illuc ad ipſam pulchritudinem excitatur / ſimilitudinem hic quãdam quę ab illa denominatur aſpiciẽs. Quapꝑ non ueneratur dum aſpicit / ſed quadrupedis ritu deditus uoluptati aggredi / & ſerere filios nititur petulanterq; congrediens / nec timet / nec erubeſcit uoluptatẽ pręter naturã ſectari. Sed qui nuper expiatus eſt ſacris / quiue aliquãdo eſt plurima contẽplatus / quando uultum diuina forma decorum uidet apte ipſam pulchritudinẽ imitatũ / uel aliquã corporis ſpeciem / primo quidem horret: metuſq; priſcoꝝ aliquis in eum reuoluitur: deinde inſpiciens tanq̃ Deum colit: ac niſi uereretur uehementis inſanię crimen / ſacra amatis non aliter q̃ Dei ſtatuę faceret. Intuentem uero ipſum uelut ex horrore / ꝑmutatio / ſudor & ardor inſolitus occupat. Quando enim pulchritudinis influxum per oculos accipit / calefit / quo pennarũ natura irrigatur: poſtq̃ uero incaluit / liqueſcunt quę ad pululandum ſpectant / quęq; diu pręduritię cõpacta exitum germinis cohibebant. Vbi aũt influxerit alimonia / pennarũ germina iam ab ipſis radicibus tumeſcentia impetu quodam ꝑ animę ſpeciẽ totam nituntur erumpere. tota enim erat olim pennis ſuffulcata. Feruet itaq; tũc omnis & proſilit. atq; ut infantes cum dentes emittunt pruritu & dolore gingiuarũ uexantur / ita & pẽnas / emittentis / anima / feruet / & titillatione moleſtiaq; afficitur. Itaq; cum pueri ſpeciem intuetur / cupidinemq; inde effluentẽ imbibens irrigatur caleſcitq; / dolere iam deſinit atq; lętatur. Cũ uero ꝓcul abfuerit exarucrintq; meatus qua parte ſcaturire nititur ala / aridi & conſtricti / pennarum germen cohibent. Hæc intus una cũ cupidineo illo influxu obcluſum tumeſcentiũq; more reſiliens / ipſum ſibimet ſuos meatus undiq; obſtruit pungitq;. Tota igitur anima undiq; ſaucia ſtimulo concitatur & angitur. rurſuſq; memor pulchritudinis delectatur. Ex utriſq; uero permixtis paſſionis huiuſmodi uehementia & nouitate uexatur: & anxia furit / atq; inſanit. Sic affecta pręfurore / neq; nocte dormire poteſt / neq; die uſq̃ conſiſtere: ſed paſſim diſcurrit deſiderio pulchri uidendi perculſa. Videns autẽ / & influxum illum cupidineũ hauriens / abſtruſa prius & concluſa iam aperit & reſoluit. Cum uero iam reſpirauerit ſtimulis anguſtiiſq; liberatur. Hac utiq; ſuauiſſima uoluptate in pſenti uſq; adeo delinitur / ut nunq̃ ab eius illecebris ſponte diſcedat: neq; aliquẽ pluris facit q̃ amatũ: ſed parentes: fratres: amicoſq; omnes obliuioni tradit: ac diſſipato per icuriam patrimonio minime cõmouetur patrias quoq; conſuetudines & dignitates quibus gloriari ſolebat penitus aſpernatur / & ſeruire & iacere parata ubicũq; permittitur / modo igniculo ſuo inhęreat. Non enim colit ſolũmodo & ueneratur formoſum / ſed medicũ etiam hunc grauiſſimoꝝ morboꝝ ſibi ſolum inuenit. Hunc utiq; affectum ingenue adoleſcens ad quẽ meus eſt ſermo homines / erota. i. amorẽ appellãt. Quo autẽ modo dii nominant / ſi audieris / merito ꝓpter iuuentutẽ ridebis. Tradunt enim Homerici quidam ut arbitror ex reconditis carminibus / in amorẽ carmina duo. Quoꝝ alterum ualde petulans / neq; ſatis concinnum. Sic autẽ aiunt. Hunc quidem mortales / erota. i. amorẽ uocant uolatilem. Immortales autẽ pterota: ideſt alationẽ ꝓpter uolandi neceſſitatẽ. his partim licet credere / partim non licet. Atqui cauſa affectioq; amantiũ hæc ipſa eſt. Quotcũq; igitur ex Iouis pediſſequis capti fuerint / grauius / conſtantiuſq; alationis onus ferre poſſunt. Qui uero Martẽ coluerunt / cũq; illo circũuagati ſunt / amore illaqueati / ſiquam ab amato ſibi inferri iniuriam putant / in cędem facile ꝓuolant pręcipiteſq; tum ad ſeipſos / tum ad amatos necandos feruntur. Atq; ita ſecundum quemq; deorum cum quo quilibet chorum egit / eundem honorat imitaturq; ſemper in uita pro uiribus quoad permanet incorruptus: & hoc pacto primã huic uitę generationem ducit: talemq; ſeipſum ad amatos & alios exhibet. Amorem ergo pulchrorũ ex ſuo quiſq; deligit more. Et tanq̃ Deus ſibi ille ſit quaſi ſtatuam fabricat & exhornat utpote honoraturus atq; ſacrificaturus. Iouis itaq; cultores eum ſibi amandum quęrunt / cuius Iouialis ſit animus. Quare conſiderant utrum ad philoſophiã & imperiũ natura ſit aptus: & quando illum amant inuentũ / omni opere contendunt quo ille talis euadat. Ac niſi prius quod exoptant ingreſſi fuerint ſtudio ſuo tunc cõtendũt admodum / diſcuntq; undecũq; aliquid poſſunt / atq; ipſi etiã ad hoc opus ꝓgrediuntur. Inueſtigantes ex ſeipſis Dei ſui naturã / uoti tandẽ cõpotes fiunt / ex eo quod ſumma quadã attentõe mentis aciem in Deũ erigere cõpellanť: deinde cũ ꝑ memoriã illum attingãt / diuinitate afflanť / atq; ex eo mores & ſtudia / quatenus homini licet Dei ꝑticipẽ fieri capiunt. Quoniã uero hoꝝ omniũ cauſas referũt in amatũ / dilectione ardentius accedunť. Ac ſi ab Ioue hauriant / bacchantiũ ſacerdotũ more / in amati animum tranſfundentes proprio Deo quoad poſſunt / ſimillimum reddunt. Quicunq; uero Iunonem ſecuti ſunt / regiũ quęrunt quo inuento ſimiliter affecti eadẽ erga illũ oĩa faciunt. Apollinis ꝓterea reliquorũue cultores deoꝝ ſinguli deos ſingulos imitãtes / eodẽ modo affectũ natura adoleſcentẽ quęrũt. Eoq; cõparato & ipſi imitãtes & adoleſcẽtibus ꝑſuadentes moderãteſq; in numinis ipſius ſtudiũ & ideam pro uiribus agũt. Non inuidia nõ illiberali maleuolentia in adoleſcẽtes ſuos utuntur / ſed omni ſtudio illos ad ꝑfectam tum ſui / tum dei quem colunt ſimilitudinem / formare conantur. Cura igitur finiſq; uere amantium ſi modo quod cupiunt fuerint aſſecuti / talis eſt ꝓfecto:

Pulchritudo ſola maxime oĩum amabilis.

qualem deſcripſimus:& inſignis admodum felixq̧ ab amico ꝓpter amorem furente/dilecto ſuo ſi captus fuerit/ꝓuenit. Comprehenditur aūt quiſquis capitur hoc pacto. Quālibet animā ab initio huius fabulę trifariā diuiſimus:atq̧ equoꝝ quidem formas geminas / duas quaſdā ſpecies poſuimus. Aurigā uero ſpeciē tertiam:eadēq̧ nobis in p̄ſentia maneant. Equoꝝ autē alter bonus : alter non. Quę aūt aut boni equi uirtus/aut mali prauitas ſit/ nōdum plane diximus/ nunc uero dicēdū. Bonus excellentiori habitu ſitus eſt/ſpecie rectus/ & articulatim diſtinctus/ ardua ceruice / naribus modice aquilinis nitido colore/ nigris oculis/ honoris cupidus / tēperantię / pudoriſq̧ pticeps : ac uerę opinionis amicus/nullis ſtimulis indigens.ſ.cohortatione ſola rationeq̧ regitur. Alter intortus & multiplex fuſuſq̧ & confuſe cōpoſitus:rigenti & dura ceruice atq̧ demiſſo collo/ ſimo uultu/ fuſco colore/ oculis ceſiis ſanguineq̧ ſuffuſis/ moroſus & contumax/irſutis auribus atq̧ ſurdis/ uix flagello ſtimuliſq̧ obtēperans. Quādo igitur auriga amatoriū aſpiciens uultum/totāq̧ ſenſu inflāmans animā titillationis & deſiderii ſtimulis cōcitatur/tum qui aurigę obediens eſt equoꝝ ut conſueuit pudore cohibitus ſeipſum continet ne ꝓſiliat in amatū. Alter neq̧ ſtimulis/ neq̧ uerberibus coherceri poteſt/ſed exultat:ac uiolentia delatus cōiunctū ſibi equū aurigāq̧ pturbat rapitq̧ ad ueneris uoluptatē. At illi ab initio aduerſant: indignati quod ad grauia & iniqua trahātur. Tandem cū malum id minime ceſſet/ cōpulſi ferūtur/ceduntq̧ iam & cōſentiunt quod iuſſi ſunt facere/hinc hęrent igniculo/aſpectūq̧ ipſius coruſcū inſpiciūt. Quē intuitus auriga/pulchritudinis ipſius naturā memoria repetit/rurſuſq̧ illam cū tēperantia cernit/in caſto fundamento firmiter collocatā. Videns aūt metuit/ac prę reuerētia recidit reſupinus:ubi ſimulq̧ cogitur uſq̧ adeo habenas retrahere/ut equi ambo fœmoribus/aut natib⁹ humi reſideant:ſed alter quidē ſponte/qa minīe reluctatur:procax aūt equus alter ꝓrſus inuitus.longius uero diſcedentes/ alter quidem ꝓpter uerecundiā admirationēq̧ ſudore totam animā madefacit.alter uero a dolore liberatus quē & frenū & caſus incuſſerat:uix tandem reſpirat/atq̧ reſipiſcens indignatōe motus aurigā equūq̧ coniunctū increpat quod timiditate atq̧ ignauia conſtitutū ordinē deſeruerint. Rurſuſq̧ nolētes accedere/cogens/uix tandem conceſſit/ illis differri in poſterū exorantibus. Accedēte aūt ſtatuto tēpore/cuius eſſe īmemores illi quidē ſimulant/ hic uero illis cōmemorat ui illata iniens trahenſq̧ cōpellit iterū iiſdem uerbis amatos affari:poſtq̄ uero ꝓpe acceſſerūt/inflexus inclinatuſq̧ extenſa cauda frenum mordet:& īpudentiſſime rapit. Sed auriga multomagis eadē paſſus/& quaſi de termino flectēs reſupinus habens longe uehemētes trahit & dentes equi flagitioſi reprimit:atq̧ impurā linguā maxillaſq̧ cruētans crura nateſq̧ humi defigit/ac pœnas dare cōpellit. Quādo uero idem ſępe prauus equus ille ppeſſus/laſciuire deſtitit manſuefactus iam aurigę obtēperat ꝓuidentię: atq̧ etiam cum uidet pulchrū formidine cōtremiſcit a Deo ut quādoq̧ cōtingat amatoris animā iam cū reuerentia quadā & metu adoleſcētū ueſtigia ſequi. Vtpote igitur omni cultu tanq̄ Deo ęqualis adoleſcēs obſeruatus ab amato re haud quidē ſimulante. Sed reuera ſic affecto/p̄ſertim cū & ipſe honoratus natura colentis ſit amicus/ in idem poſtremo cū amatore conſpirat : ac etiā ſi antea a familiaribus ſuis condiſcipuliſq̧ & aliis p calumniā deceptus fuerit/ dicentibus turpe eſſe amanti hęrere/ideoq̧ amantē reiecerit tandem uero ꝓcedente tpe ętas & naturę debitus ordo eū in conſuetudinē amātis inducunt. Nunq̄ enim fato decretū eſt uel malum amicū malo/ uel bonū bono non amicū eſſe. Ergo cū adoleſcēs colloquio & cōſuetudine receperit amatorē / tunc amātis illius beneuolētia iam facta ꝓpinquior/amatū ipm amirari cōpellit. Animaduertētē neceſſarioꝝ amicorūq̧ oīum aliorū beneuolentiā ſi cū amico diuinitus afflato conferatur/ nullius fore momenti:ac ſi ſenior ille diu ſic pergat:hęreatq̧ & in gymnaſiis cęteriſue ſimilibus tangat/ tūc iam fluxus liquoriſq̧ illius fons quē himeron.i.cupidineū īfluxū Iuppiter Ganymedis amore captus uocauit/ quiue in amantem uber influxit/ptim in ipſum infuſus eſt:ptim extra ipſo exuberante effunditur.atq̧ ut flamen & echo/a lenibus ſolidiſq̧ repulſa corporibus eodē unde uenerunt/ iterū reflectuntur/ ita pulchritudinis : ille liuor rurſus in pulchrū p oculos refluens qua penetrare in animā cōſueuit adeo pēnarum meatus irrigat ut & poſſint iam & incipiant pululare:atq̧ ita amati animū mutuo implet amore. Amat igitur/quid uero diligat ambigit/affectūq̧ ſuū/nec nouit/nec eloqui poteſt:ſed pinde ac ſi lippi alicuius aſpectu oculos ſimiliter ſit infectus p̄ſentis morbi aſſignare cauſam neſcit/ nec aīaduertit quod ſeipſum amatore tanq̄ in ſpeculo reſpicit. Itaq̧ p̄ſente illo/dolere ut ille ſimiliter deſinit:abſente uero deſiderat uiciſſim deſideratus:mutuum amorē tanq̄ amoris ſimulachrū poſſidens : nec amorē ipſum/ſed amicitiā & uocat & putat. Cupit ergo ferme ut ille quāuis moderati⁹ uidere atq̧ aſſidua conſuetudine perfrui:& ut par eſt poſt hac ꝓtinus hæc facit. In ipſa igitur conſuetudine amatoris quidem intēperans equus aurigā cōpellans breuē efflagitat pro multis laboribus uoluptatē. adoleſcentis aūt equus eidem/quid dicat ignorat/ ſed percitus anxi uſq̧ amantē mutua ꝓſequit̄ beneuolentia amātiſſimo ſuo cōgratulatus. Atq̧ in ipſa familiaritate paratus eſt pro uiribus amatoris deſiderio obtemperare. Coniugatus aūt equus ſimul & auriga cū pudore & ratione his in rebus huic aduerſantur. Quare ſi ſecūdum rectā uitę inſtitutionē & philoſophię ſtudia meliores cogitationis partes

partes obtineant/beatam atq; cõcordem præſentem uitam agunt.ſui ipſorum domini atq; mode
ſti ea parte ſubiecta cui animæ uitium ineſt:ea contra liberata ad quam probitas pertinet.In huius
autem uitæ fine recuperatis alis præpetes euolant cũ trium certaminum uere olympicorũ unum
peruicerint. Quo quidẽ nullum præſtantius bonum aut humana temperantia aut diuinus furor
hominibus afferre poteſt.Quod ſi impudentiorem quandam uitam/philoſophiæ expertem alio-
quin ambitioſam ſecuti ſint/Forte in ebrietate aut alia quauis deſidioſa licentia/intemperati illorũ
equi incautas animas inuadunt.eaſq; in idem conducentes illud oblectamenti genus ſectari com
pellunt/quod uulgo beatiſſimum iudicatur.inq; eius deſiderii expletione non nunquã deinde uer-
ſantur. Hac tamen idcirco raro utuntur/ quia non omnis in hoc conſentit animi cogitatio/ Amici
ergo & iſti licet minus q̃ illi ſuperiores tum feruẽte amore/tum reſtincto degunt. fidem ſibi inuicẽ
firmiſſimam & dediſſe & accepiſſe putantes.nephas enim eſſe ducunt fidem frangere/ & inimicos
quandoq; ex amicis euadere. Demum cum naturę ſic cõceſſerint/affecti abeunt ut alati quidẽ non
dũ ſint/ſed pennas emittere quodãmodo cæperint. Quamobrẽ premiũ amatorii furoris nõ par-
uum reportant.Nam in tenebras locumq; ſub terram deſcẽdere illos qui iam iter ſub cælis agere
cęperant/Lex prohibet:ſed claram uitam agentes beatos fieri iubet dum una pergunt & ſimul alas
emittunt:atq; hæc amoris gratia fiunt. Tot igitur ac talia/o/ puer tanq̃ diuina/amatoris tibi amici
tia conferet.Eius autem qui non amat/familiaritas temperantiæ mortali coniuncta/mortalibuſq;
& exilibus miniſteriis dedita illiberalitatem illam quæ uulgo uirtus habetur in ſodalis ſui animo ge
nerabit:efficietq; ut nouem annorum milia ſuper terram/& ſub terrã demens pererret. Hanc tibi
o/dilecte amor q̃ pulcherrime optimeq; ualuimus poeticis/tũ uerbis/tum figuris impulſu/ Phędri
palinodiã cecinimus.Quare & ante dictis ignoſcens & hæc grata/a/nobis accipiens benignus pro/
pitiuſq; mihi aſſiſtes amatoriam artẽ nobis abs te cõceſſam/neq; auferas indignatione aliquas neq;
etiam minuas.Quinetiam da ut magiſq; nunc apud honeſtos in pretioſim. Tũ ſiquid numine tuo
indignum/a/Phędro &/a/me dictum ſit/lyſiam diſputationis huius auctorẽ accuſas/ ab huiuſmodi
ſermonibus deſiſtere facias.& ad philoſophiam quemadmodum frater eius Polemarchus uerſus
eſt/ita illum conuerte/ut & hic eius amator Phędrus non haud amplius/ut nunc modo huc/modo
illuc ſe transferat:ſed in amoris ſimul/& ſapientiæ ſtudio prorſus uitã agat.PHE.Hæc ego quoq; ſi
præſtat ita fieri o Socrates deũ oro. Tuũ uero ſermonẽ iampridẽ ammiror q̃ ualde ſuperiorẽ ante
cellit:ut iã uerear/ne Lyſias mihi humilis uideat̃/ſi ad hunc cõferre aliũ ſtudeat. At qui eũ nup cui⁹
quiſpiã o uir mirifice i hoc ipſo uituperauit:perq; totã accuſationẽ orationũ ſcriptorẽ uocauit:for
te igit̃ honoris cã/a cõſcriptiõe huiuſmodi abſtinebit.SO.Ridicula hæc o adoleſcens ſnĩa eſt/& ab
amici mente longe aberras:ſi eũ uſq; adeo meticuloſum putas:forte uero obtrectatorẽ eius exiſti
mas uera iudicare quæ obiicit.PHE.Ita ꝑfecto uiſum eſt o Socrates:neq; te fugit potẽtes in repu
blica:præſtanteſq; uiros uereri orationes cõponere eorũq; ſcripta relinquere ne ſophiſtæ fuiſſe po
ſteris uideant̃.SO.ꝓuerbium illud/dulcis ancon.i.cubitus o Phædre te latuit/a longo cubitu qui
ꝓpe uilum eſt/ductũ fuiſſe:neq; id ſolũ/ſed illud quoq; te fugit/quod excellentes prudẽtia ciues in
cõſcribendis poſteritatiq; relinquendis orationibus ſummopere ſtudẽt:qui uſq; adeo laudatores
ſuorum operũ diligunt/ut primos eos adſcribãt/qui ſcripta ubiq; laudẽt.PHE.Quomodo id ais?
Non enim itelligo.SO.Neſcis quod in exordio libri a ciuili uiro compoſiti/ primus eſt laudator
adſcriptus.PHE.Quo pacto?SO.Probata eſt inquit ipſorũ ſnĩa ſenatui/aut populo /aut utriſq;/&
ille ait q ab illo/& quæ deinceps ambitioſe nominans extollenſq; ſnĩæ auctorem: deinde etiã dicit:
poſt hæc/ſuã oſtentans laudatoribus ſapientiã.Idq; ſæpe poſtquam prolixã orationẽ habuerit.An
aliud quicquã tibi iſtud uidet̃/q̃ ſcripta oratio?PHE.Non aliud certe.SO.Quod ſi approbet̃/gẽ
ſtiens ex theatro diſcedit tanq̃ poeta:ſin autẽ reprobetur excludaturq;/a ſcribẽda ſnĩa/neq; dignus
cuius ſnĩa mandetur litteris/habeatur meret ipſe/eiuſq; amici.PHE.Et maxime quidẽ,SO.In hoc
plane demonſtrãt ſe minime aſpernari ſtudiũ huiuſmodi:ſed multifacere.PHE. Sũmopere.SO.
Quid uero ſi orator quiſpiã/aut rex eã nactus ſit facultatẽ/ut quẽadmodum Lycurgus/aut Solo/aut
Darius imortalis in ciuitate ſcriptor haberi poſſit/an non/& ipſe ęqualẽ ſe deo adhuc uiuentẽ exiſti
mat?& poſteri monimẽta eius conſiderantes/de illo ſimiliter iudicãt?PHE.Vehementer. SO.An
igitur cẽſes taliũ quẽpiam/uel quantũcunq; maliuolũ Lyſiæ ſtudiũ eius hoc ſcribendi uituperatum?
PHE.Ex his quæ tu dicis id conſentaneũ nõ uidet̃:nã ſuã quoq; ſtudiũ/ut uidetur uituperaret.SO.
Ergo ex hoc perſpicuũ eſſe cuiq; poteſt/non ob hoc ipſum quod ſcribat/quẽquam eſſe uituperãdũ.
PHE.Quid enim?SO.At illud eſt/ut arbitror turpe/turpiter ac male/& loq/& ſcribere.PHE.Ma-
nifeſtũ id quidẽ.SO.Quæ nam igit̃/& bene/& nõ bene ſcribendi ratio eſt? Nũqd opus eſt nobis o
Phædre de his/a Lyſia/uel ab alio ſciſcitari q/uel quãdoq; ſcripſerit aliquid:uel ſit ſcripturus:ſeu ci
uile publicũ opus/ſiue priuatũ:aut carmine:ut poeta:aut tanq̃ priuatus oratiõe ſoluta?PHE.Ro-
gas an opus ſit?Cuius enim gratia:ut ita dicam:uiuat quiſpiã:niſi huiuſmodi uoluptatũ. Nõ enim
illarũ gratia:quas dolor neceſſario antecedit:alioquin uoluptas minime prouenit. Quod omnes

Oratio ad amorem.

&

pene uoluptates corporis habent. Quare ſeruiles nõ iniuria ſunt appellatæ. SO. Ocio utiq; abun-
damus: ac etiã mihi uidentur uelut in æſtu ſuper caput noſtrũ cicadæ canentes/& inuicẽ diſputan-
tes nos contueri. Si ergo nos uiderent queadmodũ/& alios multos in meridie non diſputãtes qui-
dem: ſed dormitantes; ab ipſis ob mentis deſidiã delinitos/merito deriderent exiſtimantes manci
pia quædã ad eas illuc diuertiſſe. Inq; ipſo ſeceſſu tãq̃ pecudes ſub umbra ſecus fontem meridiano
ſomno teneri. Sin autẽ uiderint differentes nos minimeq; ab illarũ q̃ſi ſirenũ illecebris captos/quo
minus portũ uerſus enauigaremus forte nobis libentiſſime premiũ illud tribuent/quo deorũ con
ceſſione traducere ad homines poſſunt. PHE. Quidnã muneris iſtud eſt quod poſſident? Nũq̃. n.
audiſſe uideor. SO. Non tñ decet muſarũ ſtudioſum uirũ rerũ huiuſmodi ignarũ eſſe: fertur autẽ

Fabula de ortu & beneficio cicadarũ.

hos olim homines ante muſas fuiſſe. Natis deinde muſis cantuq; monſtrato/illorũ non nullos uo-
luptate cantus uſq; adeo delinitos fuiſſe/ut canentes cibũ potũq; negligerent imprudenterq; peri
rent: ex quibus deinceps cicadarũ genus ſit natũ munus hoc/a/muſis nactũ/ut alimonia nõ indige-
at: ſed abſq; cibo potuq; quãdiu uixerit/cantet: poſtea uero ad muſas proficiſcatur/quã quis homi-
num muſam hic colat/renunciaturũ. Ergo Terpſichoræ nuntiantes qui præcipue illã iu choris ce-
tibuſq; celebrauerint/eã ipſis propitiã reddunt. Erato autẽ eos q in rebus amatoriis honorauerint
atq; aliis eodẽ modo pro ſua cuiq; uenerationis ſpecie. Calliopæ autẽ antiquiſſimæ/eãq; ſequenti.
Vraniæ eos qui in philoſophia uiuunt coluntq; ipſarũ muſicã/referũt: quæ præcæteris muſis circa
cœlũ atq; ſermones/tam diuinos/q̃ humanos uerſantur/uocẽ pulcherrime modulãtes. Itaq; mul-
tis de cauſis/dicendũ eſt aliquid? neq; in meridie dormitandũ. PHE. Dicẽdũ certe. SO. igit̃ quod
modo ſtatueramus/iã differendũ eſt/qua nidelicet rõne qs recte/aut non recte/& loquat̃/& ſcribat.
Pauſanias. Proculdubio Socrates. An nõ neceſſe eſt eũ/qui recte dicturus ſit/uerã ĩ ea re de qua lo-
quatur intelligentiã habere. PHE. Audiui eqdẽ o Socrates amice nõ eſſe futuro oratori neceſſariũ
quæ re uera iuſta ſunt diſcere/ſed quæ iudicantiũ multitudini uideant̃; neque re uera bona/aut ho-
neſta/ſed quæ ſic appareant: ex his enim potius q̃ ex ueritate poſſe perſuadere. SO. Nunq̃ o Phæ-
dre ſapientũ cõtẽnenda ſunt dicta: immo diligenter qd ſibi uelint conſideranda. Itaq; quod modo
dicebas prætereundũ eẽ nõ arbitror. PHE. Probe loqueris. SO. Sic igit̃ iſtud cõſideremus. PHE.
Quo pacto? SO. Hoc plane. Si tibi ſuaderẽ/hoſtes te equo expugnaturũ/utriq; uero equum ignora-
remus. Sed ego id tantũ de te ſcirẽ/quod Phædrus equum putat eẽ domeſticũ/& grandibus aurib⁹
animal. PHE. Ridiculũ id quidẽ eſſet o Socrates. SO. Nõdum iſtud: ſed qñ obnixe tibi perſuade-
re conarer oratione in aſini laudes compoſita equum illũ uocans/affirmanſq; præſtãtiſſimũ animal
eſſe/utile domi/& foris ad bellũ prõptiſſimũ/ad ſarcinas ferendas aptũ/& ad multa alia cõmodiſſi-
mum. PHE. Valde id abſurdũ. SO. Nõne præſtat ridiculũ amicũ eſſe q̃ grauẽ/& inimicũ? PHE.
Videtur. SO. Quando igitur orator boni maliq; ignarus ciuitati ſimiliter affecte ſuadeat nõ ora-
tione quidẽ in umbræ aſini laudẽ tãquã equs illa ſit compoſita/ſed de malo tanquã bonũ id ſit diſſe-
rens: uulgiq; opiniones aucupatus/mala facere pro bonis inducat/qualẽ putas oratorẽ huiuſmodi
ſegetem quã ſeuit meſſurũ? PHE. Haud ſatis bonã. SO. Nũ o bone uir ruſticius/quã deceat dicẽdi
artẽ uituperauimus. Illa uero forſitan dixerit. Quid o uiri mirabiles deliratis? Ego enim neminem
ueritatis ignarũ diſcere orare compello. Sed ſiquis conſilio meo paruerit: percepta ueritate me ca
piet: hoc ſane affirmo eſſe maximũ: quod abſq; me illi qui res nouerit nihilo magis perſuadẽdi ars
aderit. PHE. An non iure hæc dixerit. SO. Fateor equidẽ/ſi modo ſequentes rationes/artẽ eſſe illã
teſtentur. Audire nãq; mihi uideor rationes nõ nullas afferẽtes/mentiri eã neq; artẽ eẽ: ſed aliquẽ
ſine arte uſum. Verã autẽ dicendi artem abſq; ueritate ĩquit Laco neq; eſſe aliquã neq; unquã fore.

Ars recte dicendi nõ erit abſq; ueritate

PHE. his utiq; rationibus opus eſt o Socrates. Igitur huc eas adducens quid dicant/& quomodo/
diſcute. SO. Adeſte animalia generoſa/ac Phædro honeſto adoleſcenti perſuadete/niſi ſufficiẽter
philoſophetur/eum nunquã aliqua de re ſufficienter eſſe dicturũ. Reſpondeat Phædrus. SO. In-

Circa quę uerſetur recta ratio dicẽdi:

terrogate. An non rhetorica oĩno ars erit alliciens aĩam per ſermones. Non in iudiciis modo cete
riſq; publicis cetibus/uerũ etiã in priuatis cõgreſſibus eadẽ de magnis qbuſq; rebus/& paruis. Ni-
hil. n. honorabilibus in magnis q̃ in exiguis ex recta artis ratione ſe gerere. Nunquid tu hæc audi-

Neſtor & Vlixes arte dicendi uſi ſunt.

ſti? PHE. Non ita prorſus per Iouẽ. Verũ circa iudicia præcipue ars iſta dicitur/ſcribiturq; nec nõ
circa contiones: ultra uero eã porrigi non audiui. SO. Nunquid artem dicendi qua Neſtor/& Vli-
xes apud Ilium uſi ſunt/audiſti? eã uero qua Palamedes/audiſti nunquã? PHE. Et per Iouẽ Neſtoris

Quod ars dicendi ſit contradicens nõ erit in iudiciis ſolum.

orationes audiui/niſi forte Gorgiã Neſtorẽ fingis eſſe/aut Thraſymachũ Theodorũq; Vlixẽ. SO.
Forſan: ſed hos mittamus. Tu uero reſponde. Quid in iudiciis aduerſarii faciunt? Nonne contra-
dicunt. An qd aliud dicemus. PHE. Hoc ipſum. SO. Nũ de Iuſto atq; Iniuſto? PHE. Ita. SO. Nõ-
ne qui arte id agit/efficiet/ut idẽ eiſdẽ/tum iuſtũ/tum iniuſtũ appareat? PHE. Quid prohibet? SO.
Et in concione/ut eadẽ ciuitati modo bona modo cõtraria uideant̃. PHE. Certe. SO. Enimuero
Eleatem Palamedẽ artificio ſuo efficere ſolitum accæpimus: ut eadẽ audientibus ſimilia/& diſſimi-
lia. Vnũ/& multa manentia/& fluentia uiderentur. PHE. Maxie. SO. facultas ergo contradictoria

non ĩ iudiciis

nõ ĩ iudiciis ſolum /& concionibus uerumetiã in omnibus/ut apparet quę dicũtᷣ/quandoquidem
una quædã ars eſt/uerſatur: qua quis poterit omnia omnibus/& quæ poſſunt/& quibus poſſint/ſimi
lia fingere/& alio ſimilia iſta occulente in lucẽ educere. PHE. Quonam pacto id ais? SO. Hoc equi
dem. Num deceptio in his quæ multũ/an quæ parum differunt accidit. PHE. In his quę parũ. SO.
At qui ſi paulatim tranſieris latebis magis/dum ad contrariũ uenies q̃ ſi ſubito tranſilieris. PHE.
Quidni? SO. Oportet igitur eũ quicunq; decepturus ſit alium ipſe minime decipiendus ſimilitu
dinem/& diſſimilitudinẽ rerũ exquiſite dinoſcere. PHE. Neceſſarium eſt. SO. Nunquid igitur ſin-
gulorũ ueritatis inſcius/poterit eius quod ignorat ſimilitudinem in uniuerſis paruam/aut magnã
diiudicare? PHE. Impoſſibile id quidem. SO. Ergo illos qui præter rerũ naturam opinantur falſi-
q; ſunt/conſtat propter ſimilitudines aliquas ſic eſſe affectos. PHE. Sic accidit. SO. Num igitᷣ pote
rit quiſquã ſi rem quãlibet ignorauerit/artificioſe aliquẽ ſenſimq;/a/uero in contrariũ per ſimilitudi
nes aliquas ſigillatim traducere? aut errorẽ hunc in ſeipſo uitare? PHE. Nunquã. SO. Quamobrẽ
o amice quicunq; ueritatem ignorat/& opinionibus ducitur/dicendi quoq; facultatẽ/ut uidetᷣ iner
tem exhibet atq; ridiculam. PHE. Ita uidetᷣ. SO. An uis in oratione Lyſiæ quã in manibus habes/
& in noſtra diſputatione uidere/ubi artificioſe/& ubi ſine arte agitur. PHE. Maxime omnium. Nu/
de enim in præſentia loquimur/cũ exemplis perſpicuis careamus. SO. At enim fortuna quadam
orationes dictæ ſunt/ut uidetur exemplo monſtrantes/quomodo eum ueritatis uirum/dum uerbis io
catur/trahere auditores. Atq; ego o Phædre locales deos huius rei cauſas arbitror. Forte etiã mu-
ſarum interpretes ſuper capita noſtra cantores munus hoc nobis inſpirauerunt. Ego enim dicen-
di artẽ habeo nullam. PHE. Eſto ut ais. Solũ quod dicis oſtende. SO. Age itaq;/prohæmium ora-
tionis Lyſiæ lege. PHE. Mearũ quidẽ rerum ſtatus ſic/ut intellexiſti: ſe habet: atq; cum ita ſit/quẽad
modũ nobis conducere putem audiſti. Arbitror equidem me nõ minus ob id abs te ſiquid petie-
ro conſecuturũ/quod amore tui captus minime ſum. Nã amatores cum primũ amare deſierunt/
collati beneficii pœnitet. SO. Deſine. In quo iſte delinquat/& quid ſine arte faciat/dicendũ. Nõne?
PHE. profecto. SO. An non conſtat cuiq;/quod in aliis/dum loquimur idem ſentimus omnes/in
aliis uero non idem? PHE. Quamuis quod ais intelligere uideor/planius tamẽ/ut dicas cupio. SO.
Quando quis ferri nomen/uel argenti pronuntiat/idem omnes protinus intelligimus. PHE. prор-
ſus. SO. Quid cum iuſti/uel boni nomen? nõne alius alio fertur? atq; cũ aliis/& nobiſcum ipſi am-
bigimus. PHE. Magnopere. SO. In aliis ergo conſentimus. In aliis diſſentimus. PHE. Sic eſt. SO.
Vbi nam facilius falli poſſumus? & in quibus horũ rhetorica plurimũ ualet? PHE. patet/in quibus
ambigimus. SO. Oportet igitur eũ qui rhetoricam ſit aſſecuturus primũ hec ordine diſcreuiſſe/&
quæ utriuſq; ſpeciei figure ſint percepiſſe: & ubi maxime falli ambiguitate multitudo põt/ubi non
poteſt. PHE. preclarã quãdam o Socrates agnoſceret ſpeciẽ/qui cogitatione id caperet. SO. De-
inde oportere arbitror eũ nihil latere/cũ ad ſingula uenerit ſed acute perſentire id de quo dictu-
rus ſit utrius ſit generis. PHE. Cur non. SO. Quid porro amorem? utrum ambigui generis/an
alterius eſſe dicemus? PHE. Ambigui prorſus. SO. An putas eũ tibi illa de ſe dicere conceſſurũ
quę ſupra dicebas? quod uidelicet amato ſimul atq; amãti pernitioſus eſt: ac rurſus quod omnium
maximũ eſt bonorũ. PHE. Scite loqueris. SO. Sed id quoq; dicas. Ego enim propter diuinã illam
occupationẽ/non admodũ memini. Num amorẽ in diſputationis principio definierim. PHE. per
Iouẽ mirifice. SO. O quanto ſolertiores Acheloi nymphas/& Pana Mercurii filiũ Lyſia Cephali fi-
lio ad orationes cõponendas eſſe demonſtras? An uero nihil dico? Sed Lyſias quoq; ĩ amatorii ſer
monis exordio coegit nos intelligere amorẽ/certũ aliquid eſſe quod ipſe uolebat: atq; ad id ſequen
tia referens orationẽ omnẽ peregit. Vis ne pricipiũ rurſus legamus? PHE. Vt lubet q̃uis ibi quod
quæris/minime ſit. SO. Lege ut illũ ipſum audiã. PHE. Mearũ qdem rerũ ſtatus ſicut intellexiſti ſe
habet/atq; cũ ita ſit/quemadmodũ nobis conducere putẽ audiſti. Arbitror equidẽ me non minus
ob id abs te ſiquid petiero conſecuturũ quod amore tui captus minime ſum. Nã amatores cũ pri
mũ amare deſierint collati beneficii pœnitet. SO. permultũ abeſſe uidetur/ut quod quærimus/fa-
ciat: ſiquidẽ non a principio ſed/a/fine modo quodã conuerſo/& reſupino ſermonẽ tranſigere niti
tur: incipitq; ab illis quæ amator extincto amore adoleſcentibus obiicit. An forte nihil dixi o Phæ-
dre mi læpidũ caput? PHE. Finis eſt ꝑfecto o Socrates de quo ſermonẽ habet. SO. Quid alia? nõ-
ne ſparſim ſermonis partes tibi iacte uidentur? An cenſes quod ſecundo loco poſitum eſt/neceſſita
te quadam ita eſſe ſubiunctũ? aut aliquid aliud ab illo dictorũ? Nã mihi quidẽ utpote omniũ igna-
ro uidetur/non ingeneroſe quicquid incidit a ſcriptore dictũ fuiſſe. Tu uero neceſſitatẽ ſcribendi
aliquam habes per quam ille ſic ea inuicem deinceps diſpoſuit? PHE. Optimus es o Socrates: ſiq-
dẽ me putas ſcripta adeo ſubtiliter poſſe diiudicare. SO. Sed hoc arbitror te dicturũ oportere ora
tionem omnem tanquam animal quoddam conſtitui/ut ſuum quoddã habeat corpus / quod neq;
ſine capite ſit/neq; pedibus careat: ſed habeat media atq; extrema ſibi inuicem/& toti conuenientia.
PHE. Quidni? SO. Conſidera queſo utrum amici tui oratio ſic ſe an aliter habeat. Reperies eam

Deceptio in iis: quę parũ differunt.

Decepturus aliũ uult ex- acte noſſe rerũ ſimilitudinẽ & diſſimi.

Cõcluditur oratoriã ſine ueritate eſſe deridendam.

Oratio tanq̃ animal ſuum corpus hñs cõ ſtituenda.

Epigrãma ſu- per ſepulcro Midæ.

nihilo ab eo epigrammate diſcrepare quod Midæ Phrygio inſcriptum nonnulli fuiſſe tradunt.
PHE. Quid iſtud/& quale? SO. Audi. Ænea uirgo ſum Midæ ſepulchro impoſita. Quoad aqua
fluet arboreſq; uireſcent/hic permanens pretereuntibus nuntiabo in hoc deplorato Midam iace-
re ſepulchro. Quod uero nihil intereſt quemlibet eius partem/ut primam/uel ut ultimam ponere/
ut arbitror tu ipſe uides. PHE. Orationem noſtram mordes o Socrates. SO. Hanc ergo ne nobis
ſuccenſeas dimittamus: quamuis in ea multa repperiri poſſe exempla uideantur: quibus inſpectis
utilitas nobis ex hoc prouentura ſit/ne talia imitemur. Verum ad orationes alias deſcẽdamus: ha-
bebat ille quidem non nihil/ut arbitror/quod/a/uiris dicendi ſtudioſis ſit obſeruandũ. PHE. quid
illud? SO. Erant utiq; contrariæ: altera ſiquidem amanti/altera non amanti inhærendum aſſeue-
rabat. PHE. Ac ſtrenue quidem. SO. Quod uerius eſt te reſponſurum putaram: uidelicet/ac fu-
rioſe quidem. Cæterum quod quærebam id ipſum eſt. Furorem quendam amorem uocauimus.
An non? PHE. Certe. SO. Furoris autem duas ſpecies ponimus. Alteram ab humanis morbis.

Diuiditur fu-
ror.

Alteram ex alienatione diuina/qua extra conſuetam uitæ inſtitutionem quis rapitur. PHE. Omni/
no. SO. Diuinæ autem partes quattuor: ut etiam dii præſunt quattuor. Et uaticinii quidem inſpi-

DIVINI FVRORES QVATTV/OR.

Vaticinium Apollini.
Myſteria Di/onyſio.
Poetica Mu/ſis.
Amatorium Ven. & A.

ratione Apollini. Myſteria Dionyſio: poeticam muſis: amatorium furorem Veneri/& Amori om
nium optimum tribuimus. Ac neſcio quomodo/dum amoris affectum per imagines quaſdam ef
fingeremus/ueritatem forte aliquam attingimus/forte etiam alio tranſgreſſi ſumus. Ideoq; miſcẽ/
tes orationem non penitus improbabilem/fabuloſum quendam hymnum compoſuimus: & qua/
ſi ludentes meum ac tuum o Phædre dominum Amorem pulchrorum præſidem puerorum/mo/
deſte laudauimus. PHE. Hæc mihi: auditu non iniocunda. SO. Hoc itaq; inde accipiamus quo pa
cto a uituperatione ad laudes diſputatio pertranſiuit. PHE. Quonam modo id ais? SO. Mihi qui
dem uidemur cætera reuera luſiſſe. At ſiquis duarum ſpecierum in quas modo ex fortuna incidi-
mus/uim arte cõprehenderit/opus non ingratum fuerit cõſecutus. PHE. Quas ſpecies dicis? SO.
Vt in unam ideã conſpiciens paſſim diſperſa conducat/quo ſingula definiens/manifeſtum reddat
ſemper id de quo agitur. Quemadmodum nos in præſentia quid amor ſit definiuimus/ſiue bñ ſeu
male id factum ſit. Certe hinc diſputatio noſtra claritatem in ſe habuit conſtantẽq; ſibi ipſi concor
diam. PHE. Alterã uero ſpeciẽ quã dicis o Socrates? SO. Vt rurſus ſecundũ ſpecies articulatim: p
rerum natura incidat: neq; imperiti coqui ritu ulla mẽbra confringat: ſed perinde faciat/ut ſupe-
riores ſermones fecerunt: qui concitationem mentis unã cõmunem ſpeciem acceperunt. Quem-
admodum uero in uno corpore membra gemina eodem nomine nuncupantur/dextrũ unũ/ſini-
ſtrum alterum ſic/& concitationis ſpeciem in nobis natura unam ſermones illi exiſtimauerunt: &
prior ille quidẽ partem ſiniſtram diuidens/ac rurſus hanc patiens non prius deſtitit/q̃ ibi ſiniſtrũ
quendam reperiret amorem: inuentumq;/ut par eſt/improbaret. Sequens alter in dextram furo-
ris partẽ nos duxit: ubi amorẽ nomine priori ſimilem/ſed diuinum inueniens/& amplificans lau-
dauit tanq̃ bonorum nobis cauſam maximorum. PHE. Veriſſima loqueris. SO. Harum ego diui
ſionum collectionumq; o Phędre amicus ſum/ut & intelligendi/& loquendi ſim cõpos. Ac ſiquem
alium poſſe arbitror/tum ad unum/tum ad multa pro rerũ natura reſpicere/huius a tergo tãq̃ dei
ueſtigia ſequor. Atq; eos qui id facere poſſunt/recte an ne contra cognominẽ/deus ipſe nouit. Vo-

Qui diuidi/det pót p re/rum natura is dialecticus ẽ. i. metaphyſi/cus.

co autẽ hactenus dialecticos. Nunc uero dic obſecro quo nomine pro tua Lyſiæq; ſententia nuncu
pari oporteat. An hæc dicendi ars eſt? qua Thraſymachus aliiq; uſi ſapientes/& ipſi in dicendo fue
runt: cæteroſq; reddunt tales/qui illis tanq̃ regibus offerre munera uolunt. PHE. Regii quidẽ illi
uiri: non tamen earum rerum periti de quibus interrogas. Sed hanc ſpeciem recte ſane dialecticã
appellare uideris: rhetorica uero adhuc nos fugit. SO. Quomodo iſtud ais? Pulchrum ne aliquid
erit/quod ab iis alienum/arte tamen percipiatur? haud quaq̃ ſpernendum id tibi mihiq; eſt: ſed di
cendum. Quid ſit reliquum in rhetorica? PHE. permulta o Socrates in libris de arte dicendi cõ-
poſitis tradita. SO. Oportune cõmemoraſti: prohœmiũ arbitror primam orationis partẽ eſſe uo-
candam. Talia quedã egregia illa ornamenta artis appellas? PHE. Sane. SO. Sequitur ſecundo lo
co narratio. Teſtimoniorũq; aſſertio. Tertio Coniecturæ. Quarto uériſimilia. Probationem quo
q;/& approbationẽ/ut arbitror. Optimus orationum faber Bycantius uir induxit. PHE. Eximium
dicis Theodorũ. SO. Equidẽ. Hic etiam inuenit quo pacto in accuſatione/& defenſione fieri/& ge
minari redargutio poſſit. Egregiũ autem uirnm Euenum Parium cur in mediũ non adducimus?
qui ſubdeclarationes primus inuenit: collaudationes præterea nec deſunt qui dicant uituperatio
nes huiuſmodi quaſdã carminibus memoriæ gratia illum inſerrere. Vir enim ſapiens eſt. Tiſiã ue/
ro Gorgiãq; ualere ſi nemus qui uériſimilia ueris antepoſuerunt. A cui orationis: efficiunt/ut par-
ua eſſe magna/& magna uiciſſim parua/uetera itẽ noua/& nouiſſima uetera uideantur: breuitatem
quoq; loquendi conciſam/rurſuſq; infinitam uerborum prolixitatẽ adinuenerunt. Quæ cũ olim
ex me audiret Prodicus/riſit ſeq; ſolum inueniſſe aſſeruit/quibus uerbis ars illa ĩdigeat. Egere aũt
neq; paucis neq; multis/ſed medioctibus. PHE. Sapientiſſime reſpondiſti Prodice. SO. Hippiam
uero

187

uero nequaq̃ cõmemoramus. Arbitror enim cũ ipſo. Elienſem queq; hoſpitẽ cõſentire. PHE. Cur non. SO. Quid porro de muſica Poli concinnitate dicemus? Qui geminationẽ uerborũ: inſignes ſententias. Comparationes ſimilitudineſq; inuexit. Nominũq; uſum: ad orationis ſplendorẽ / put a / Licymnione didicit. PHE. Prhagoræ autẽ ſcripta nõne talia quædã erant o Socrates. SO. Recta ſane ac propria o puer Prothagoræ elocutio: & multa in ſtilo præclara. In cõmiſerationibus aũt / a / ſenectute / & paupertate cõmouendis Chalcedonius orator excelluit. In ira itẽ concitanda / & ſedanda potens quaſi incanratione / ut inquit mulceret. In conficiendis ſoluendiſq; calumniis unde opus fuerit ſummus. De fine autem orationis omnes conuenire uidentur: ſed hunc alii repetitionẽ alii aliter nominant. PHE. finem dicis ſummatim ſupradicta omnia in orationis calce in memoriam auditoribus reuocare. SO. Hæc inquam: & ſiquid tu aliud habes quod de hac arte dicas. PHE. exigua quidẽ habeo neq; memoratu digna. SO. Mittamus exigua: ſed hæc in lucẽ potius educamus / ut quam / & quando artis / uim habeant uidere poſſimus. PHE. & maximã quidẽ o Socrates ĩ hominum cetibus potentiã habent. SO. habent profecto: ſed o beate tu etiã uide utrũ tibi horũ ueſtis quemadmodũ mihi rara diſſutaq; uideatur. PHE. Oſtende modo. SO. dic age. Siquis amico tuo. Eryximacho / uel patri eius. Acumeno dicat in hunc modum. Ego quidẽ illa ſcio corpori admouere quibus / & caleſcat pro arbitrio meo / & frigeat. Vomitum quoq; rurſuſq; deiectionẽ / & expurgationes alias prouocare: cæteraq; huiuſmodi multa intelligo quibus cognitis / & medicũ me eſſe profiteor / & alium quemlibet medicũ me facere poſſe: quid illos reſpõſuros exiſtimas. PHE. Quidnã aliud q̃ percontaturos / nunquid etiam ſciat quibus: quando: quouſq; ſingula horum ſint adhibenda? SO. Ergo ſi dicat nullo modo ſe id intelligere / ſed oportere eũ qui ab ipſo dedicerit talia quædam facere poſſe: quid reſpondebunt? PHE. Certe huiuſmodi hominẽ inſanire: q cũ ex aliquo medicorũ libro audiuerit quandoq; aliquid / & in medelas non nullas inciderit neq; quicquã artis ĩtelligat medicũ euaſiſſe ſe putat. SO. quiduero ſi ad Sophoclẽ / & Eurypidem diceret quis ſcire ſe parua de re prolixam orationem habere / & contra de magna breuiſſimam: & quotiens uelit miſericordiam mouere atq; eius contrarium: horrorem / & minas incutere: cæteraq; ſimilia: atq; his docendis tragicã poeſim ſe docere putaret. PHE. Et hi o Socrates / ut opinor illũ riderent / qui tragœdiã aliud quicquam putaret eſſe / q̃ horum cõpoſitionẽ / & partibus inuicẽ / & toti conuenientẽ. SO. Nõ tamen ruſtice / ut arbitror increparent: ſed facerent perinde ac muſicus aliquis offendens hominẽ cenſentẽ / ſe muſicũ eſſe ex eo quod ſciat quo pacto fides / tum grauiſſime reddãtur / tum accutiſſime hic enim non acerbe quidẽ diceret o miſer inſanis; ſed utpote muſicus ſic mitius admoneret o uir optime neceſſe eſt omnino hæc illum tenere qui futurus ſit muſicus. Nihil autem prohibet eũ qui ſic affectus eſt / ut tu. De harmonia nihil penitus intelligere: nempe quæ ante harmoniã neceſſaria ſunt agnoſcis: harmoniam prorſus ignoras. PHE. rectiſſime. SO. Sic / & ſophocles illũ ſibi obuiũ quæ tragœdiã antecedunt potius q̃ tragœdiã habere diceret: & Acumenus medicus medicinæ pcedentia: non medicinã. PHE. Ita prorſus. SO. Quid uero? ſi mellifluus Adraſtus / aut Pericles audirent quæ nunc ipſi referebamus e Grægia uerborum artificia: breuiloqua: ſimilitudines: & reliqua illa quæ in lucẽ producta conſideranda iudicabamus: nunquid cenſemus illos quemadmodũ nos præ ruſticitate aſperrime illis ſuccenſuros qui talia ſcripſerit docuerintq; tanquã rhetoricã facultatẽ? An potius utpote nobis ſapientiores / nos ita ĩcrepaturos o Phædre atq; Socrates / nõ ſuccẽſendũ eſt ſed ignoſcendum / ſiqui differendi. Ignari definire quid rhetorica ſit non poſſit atq; ita affecti / dum artẽ antecedentia poſſident rudimenta / rhetoricã inueniſſe ſe iactent / & ea docentes oratoriã artẽ abſolutã tradere pfiteantur. Singula uero iſtorũ ad perſuaſionem diſponere: totãq; orationem cõtexere. Quaſi in his præceptore opus non ſit oportere diſcipulos ſuos propria induſtria cõparare. PHE. Talis profecto o Socrates ars illa uidetur eſſe / quã iſti tanquã rhetoricã docent / & ſcribunt. Ac mihi uideris uera dixiſſe. Verũ oratoris perſuaſoriſq; ueri artẽ quonam pacto / & unde nobis uendicare poterimus? SO. Conſentaneũ eſt o Phædre forte etiã neceſſariũ quẽadmodũ ĩ cæteris ita / & in hoc certamine peragendo perfectũ eſſe. Quippe ſi tibi natura / ut ſis orator tribuerit / accedente doctrina / & exercitatione excellẽs eris orator. Siquid uero tibi horum defuerit / mancus eris. Quanta uero ars huiuſmodi ſit / non ea uia quã Gorgias / & Thraſymachus ſecuti ſunt: ſed alia potius conſtare uidetur. PHE. Quanã maxime. SO. Videtur o uir optime nõ iniuria Pericles oratorũ omniũ pfectiſſimus extitiſſe. PHE. Cur? SO. Magnæ quælibet artes exercitatione / dialectica / contẽplationeq; ſublimiũ in natura rerum indigent. Ipſa enim mentis? ſublimitas / & uis efficax in quauis re perficienda hinc quodãmodo proficiſci uidentur quod Pericles ad ingenii acumen adiunxit. Anaxagoræ namq; huiuſmodi rerũ indagatoris familiaritate fretus / contemplationi ſe tradidit. Mentiſq; / & dementiæ naturã illã comprehendit / de qua Anaxagoras diffuſe differuit. Vnde ad dicendi artem quod ipſi conducere uidebatur / traduxit. PHE. Quomodo id ais. SO. Medendi artis atq; dicendi eadem ferme ratio eſt. PHE. Quonam pacto? SO. In utriſq; partiri naturam oportet / corporis quidem in una / in altera animæ ſi modo non exercitatione ſolum / & uſu / uerum

De ui artis dicendi & tempore.

Sophocles. Acumenus. Adraſtus.

Quando erit excellens orator.

Magne artes exercitatiõe dialectice: & cõtẽplatione indigent.

Pericles Anaxagoræ auditor.

etiam arte corpori medicinas/& alimenta ita ſis prebiturus/ut & ſanum/& robuſtũ efficias: animæ
autem per rationes legitimaſq; inſtitutiones perſuaſionem affati uirtutemq; adhibiturus. PHE.
Ita ueriſimile eſt o Socrates. SO. Animæ uero naturā abſq; totius natura ſufficienter cognoſci poſ
ſe exiſtimas. PHE. Si Hippocrati Aſclepi ſucceſſori credendum eſt/neq; etiam corporis naturam

Vt oporteat preter autoris ſentẽtiam & rõnẽ quærere.

ſine doctrina huiuſmodi comprehendi poſſe putabimus. SO. Scite loquitur o amice. Oportet au
tem præter Hippocratem conſiderare utrum diſputationis nobis ratio cõſonet. PHE. Aſſentior.
SO. De naturæ igitur perſcrutatione quid Hippocrates/& uera ratio dicat attende. An non ita cu
iuſq; natura excogitanda eſt? primo quidẽ utrum ſimplex illud ſit an multiplex de quo/& ipſi habe
re artem/& aliis dare poſſe deſideramus: deinde ſi eſt ſimplex/inueſtigandũ quam/& ad quid ĩ agẽ

De naturę ratione.

do rurſuſq; quam/& quo in patiendo natura habeat. Quod ſi ſpecies habet multas/his dinumera
tis in ſingulis ſimiliter ac in una naturalis/& agendi/& patiendi uis inquirenda. PHE. Sic apparet o
Socrates. SO. Sine his uero progreſſio tanquam cæci iter eſſe uidetur. Non tamen cæco/uel ſurdo
qui arte tractat aliquid eſt cõparandus. Sed patet quod quiſquis arte alicui ſermones accõmodat/
naturam ſubſtantiæ illius exquiſite monſtrabit/cui ſermones adhibet: id autem eſt anima. PHE.
Abſq; dubio. SO. Nõne ad id ſtudiũ illius omne contendit/ut huic penitus perſuadeat? PHE. pr
ſus. SO. Conſtat igitur quod Thraſymacus/& quicunq; alius tradendæ ĩcumbit rhetoricæ/primo
quidem ſumma diligentia deſcribere declarareq; debebit utrum anima naturaliter unum/& quid
dā ſimile ſit an ſecũdũ formā corporis multiplex hoc enĩ eẽ dicim⁹ naturā oſ̄dere. PHE. oĩo. SO.
Secũdo q̄d facere cuiq; q̄due a quoq; pati queat oſ̄det. PHE. Certe. SO. Tertio diſtĩctis ſermonũ
aĩæq; generib⁹ atque affectib⁹/cauſas oẽs percurrere/ſingula ſingulis accõmodans/docenſq; qua
lis animas qualibus ſermõibus quãue ob cauſam neceſſario hæc quidem mouetur/illa uero nequa
quam. PHE. Præclariſſimũ/ut uidetur hoc eſſet. SO. Neq; igitur hoc o amice neq; aliud quicquā
ſi aliter tractetur/artificioſe unq̄ tractabit̃. Noſtri uero in hac arte ſcriptores/quos ipſe audiſti calli
di ſunt/& animæ naturam pulcherrime cognoſcentes nos cœlant. Nos uero priuſq̄ hoc modo lo
quantur/& ſcribant/nunquam ex arte eos ſcribere confitebimur. PHE. Quem dicis modum? SO.

Quo pacto arte ſcribendum.

Verba quidem ipſa non facile dixerim. Quo autẽ modo ſcribere oporteat ſi arte ſcripturi ſimus/
quoad fieri poteſt exponam. PHE. Dic obſecro. SO. poſtquam dicendi facultas quædam animi
attractio ac productio eſt/futurum oratorẽ neceſſe eſt quot ſpecies animus habet cognoſcere: hæ
uero tot taleſq; ſunt. Vnde tales alii/alii tales efficiuntur: his ita diſtinctis ſermonum quoq; tot ta
leſq; ſunt ſpecies. Tales igitur animi/talibus quibuſdā ſermonibus certa quadā de cauſa ad talia q̄
dam facile perſuadentur. Aliter uero affecti aliq̄ ob cauſam/minime. Oportet itaq; hominem ta
lia contemplatum/quando hæc in ſingulis fiunt iamq; in ipſa re ſunt ea per ſenſum uelociter aſſeq:
alioquin nondum quicquam plus habere q̄ uerba ſibi quondam/a/doctoribus tradita. At cum ſuf
ficienter poteſt dicere/qualis/a qualibus ſermonibus ſuadetur/præſentẽq; hominẽ acute perſentit
eo ingenio preditũ eſſe/de quo antea fuerit diſputatũ: ſicq; ipſum eſſe talibus ſermonibus ad talia
cõpellendũ/is ita inſtructus/tunc demũ perfecte artem hanc erit conſecutus/cũ ad ſuperiora hæc
adiunxerit/ut oportunitatẽ loquendi tacendiq; calleat: & uſum abuſumue breuiloquii. Cõmiſera
tionis: uehementiæ acrioris āplificatiõiſq; cæterarũq; partiũ orationis/a/præceptoribus traditarũ
recte cognoſcat/prius uero nequaq̄. Eum uero qui horũ quouis caruerit in dicendo/aut docendo
aut ſcribendo/dixeritq; ex arte uerba ſe facere/qui non perſuadetur/exſuperat. Cæterũ ſcriptor ita
forſitan nos cõpellabit o Phædre atq; Socrates ita ne prorſus an aliter dicẽdi artẽ capeſſendā eſſe
cenſetis? PHE. Impoſſibile eſt o Socrates aliter: quãuis nõ paruũ id opus appareat. SO. Vera loq̄
ris/atq; horũ cauſa oportet oĩbus ſurſum deorſumq; ſermonibus reuolutis perquirere nũquid uia
ad illā ulla facilior breuiorq; occurrat: ne temere ꝑ longā/& aſperā pererremus: cũ liceat ꝑ breuẽ/&
planā incedere. Quare ſiquā tu opẽ afferre potes ꝑ ea qua a Lyſia/uel aliquo alio accepiſti/reuoca in
memoriā: & expone. PHE. Experiundi cauſa poſſe quidẽ: non tamen ad præſens. SO. Vis ne ego
tibi/& ſermonẽ recenſeā? quẽ aliquando de huiuſmodi rebus audiui? PHE. quidni? SO. Fertur iu
ſtum eẽ o Phædre lupi illud dicere: ac tu ita facias. Aiunt utiq; nihil oportere hæc tantũ extollere:
neq; ad ſuperna longo ambitu diſputationis efferre. Quippe ſicut in diſputationis principio dixi
mus/oratorem futurũ nõ oportere ueritatẽ noſſe de iuſtis/& bonis/ſiue rebus/ſiue hoĩbus natura/
uel educatione talibus. Nam in iudiciis nulli prorſus horũ ueritatẽ ſed perſuaſionẽ curæ unq̄ eẽ ſo
lere. Id aũt eẽ ueriſimile: ad quod mẽtẽ intẽdere debeat/qui ſit arte dicturus. Neq; facta dicẽda eẽ
aliq̄n/niſi probabile ſit facta fuiſſe: ſed tam in accuſatione q̄ defenſione ſemp ueriſimilia inducẽda.
Et oĩno dicẽtẽ/ueriſimile quidẽ pſequi: uerum autem negligere: hoc enim ſi in omni oratione ſer
uetur/perfectam artem oratoriam exhibere. PHE. Ea narraſti o Socrates/quæ dicunt qui artẽ rhe
toricam profitentur. Memini enim id nos in ſuperioribus breuiter attegiſſe. Videtur autem hoc
magnum quiddam eẽ his qui in hac arte uerſantur. Sed/& Tiſiam ipſum grauiter peſſum dediſti.
SO. Dicat ergo id quoq; nobis Tiſias/nunquid aliud probabile/& ueriſimile nuncupet/q̄ quod/

uulgo uidetur? PHE. Quidnā aliud? SO. Hoc præterea ſcitū/& artificioſum inueniſſe/& ſcripſiſſe
uidetur/quod ſiquis imbecillis/& audax cū robuſtū quendam timidūq; uerberibus cæſum ſpolia-
uerit/in iudiciū deducatur/neutrū horum uerū confiteri oportet: ſed timidum quidē dicere nō/a/
ſolo audace illo eſſe ſe cæſum: audacē uero hoc refellere: ſolos fuiſſe monſtrantē: atq; ad tale qddā
confugere. Quonam pacto imbecillis cū ſim robuſtū hunc inuaſiſſe? Ille aūt timiditatē ſuam nō di
cet: ſed falſum aliquid excogitans forte aduerſarium arguet: atq; in aliis etiā talia q̄dam ſunt quæ
arte dicuntur. An non ſic eſt o Phædre? PHE. Ita prorſus. SO. O q̄ callide aſtruſam artem adinue/
niſſe uidetur Tiſias/uel quicunq; alius fuerit/uel quocunq; alio cognomine delectetur. Sed nūquid
hoc o amice dicemus/an nō? PHE. Quid iſtud. SO. O Tiſia iampridē ante acceſſum tuū affirma-
bamus probabile iſtud/& ueriſimile uulgo non aliter q̄ per ueritatis ſimilitudinē fieri. Similitudi-
nes aūt ueri ab eo qui ueritatem nouit aptiſſime ubiq; repperiri poſſe aſſerebamus. Quapropter ſi
aliud quicq̄ de hac arte dixeris/auſcultabimus quidē: ſin minus his qua pauloante diximus/ fidem
præſtabimus. Quod uidelicet niſi auditorum quis ingenia nouerit dixerintq;/atq; res ipſas in ſpe/
cies ſuas diſcreuerit/rurſuſq; ſingula idea una cōprehenderit/nunq̄ dicendi artem quoad homini — Præceptū: ut
licet/adipiſcetur: hæc autem ſine longo ſtudio aſſequetur nunquam. In quo non ideo inſudabit uir — recte dicatur.
prudens/ut dicere/& agere ad homines poſſit ſed/ut ea potius/& loqui/& facere quæ diis grata ſint
ualeat. Viri. n. nobis ſapientiores o Tiſia uirum mentis compotē aiunt non id meditari debere/ut
conſeruis ſuis niſi prout contigerit obſequatur/ſed ut dñis bonis atq; ex bonis obtemperet. Quā-
obrem ſi longior ſit circuitus/ne mireris. Non enim/ut ipſe putas/ſed magnarū rerū gratia circū-
eundū. Erunt autem/ut ratio dictat ſiquis uoluerit hæc quoq; pulcherrime ex illis effecta. PHE. p
pulchre admodū dici hoc uidetur o Socrates/modo aliquis aſſequi poſſit. SO. At præclarum eſt
ad præclara ſemper anniti: & quicquid contigerit tolerare. PHE. Valde. SO. De arte hactenus/&
inſcitia oratiōis ſatis ſit dictū. PHE. ſatis profecto. SO. Reliquum eſt/ut de ſcribendi decore/& in
decētia quomodo fiat diſſeramus. PHE. Plane. SO. Scis ne quo pacto maxime de ſermonibus di/ — De ſcribendi
cendo/uel agendo deo placere potes? PHE. Minime. Tu uero? SO. Audiui equidem nonnulla/a/ — decore.
ueteribus tradita: uerum autem ipſi intelligunt. Id uero ſi nos inueniremus/nūquid humanarum
opinionum nobis amplius cura eſſet. PHE. Ridicula ſane interrogatio/ſed que audiſſe dicis recē/
ſe. SO. Audiui equidem circa Vacratim Egypti priſcorum quendā fuiſſe deorū: cui dicata ſit auis
quam ibim uocant. Dæmoni autē ipſi nomen theuth: hūc primum numerum/& computationem — Ibis auis dicata dæmoni.
inueniſſe numerorum: gemetriāq;/& aſtronomiam: talorū rurſus alearumq; ludos/& litteras. Erat — Theuth.
tunc totius Egypti rex Thamus/in eminētiſſima ampliſſimaq; ciuitate: quas Graeci Egyptias The
bas appellant/deumq; ipſum ammonem uocant. Ad hunc: theuth profectus/artes demonſtrauit
ſuas: dixitq; eas diſtribui deinceps Egyptiis cæteris oportere. Verū ille quæ cuiuſq; utilitas foret/ — Aegiptiæ
interrogauit: & ipſo referente/quod bene dictum uidebatur/probabat quidē/quod contra uitupe/ — Thebæ.
rabat. Vbi multa de qualibet arte in utrāq; partē Thamus fertur theuthi oſtendiſſe: quorū ſingula
ſi enarrare pergamus/prolixior erit oratio. Cum uero ad litteras deſcendiſſent: diſciplina hæc in-
quit theuth o Rex ſapientiores magiſq; memorioſos Egyptios faciet. Memoriæ namq;/& ſapien-
tiæ remedium id eſt inuentum. At ille o artificioſiſſime theuth inquit. Alius quidē ad artis opera
fabricanda idoneus eſt. Alius ad iudicandum promptior quid emolumenti/ uel dāni ſint utētibus
allatura. Atqui/& tu litterarū pater pp beneuolētiā cōtrariū q̄ efficere ualeant affirmaſti. Nam illa
rum uſus pp recordationis negligētiā obliuionē in aīo diſcētiū pariet. Quippe q externis litterarū
cōfiſi munimētis/res ipſas intus aīo nō reuoluēt. Quāobrē non memoriæ/ſed cōmemorationis re/
medium inueniſti. Sapientię quoq; opinionē potius q̄ ueritatē diſcipulis tradis. Nā cū multa abſq;
præceptoris doctrina perlegerint/multarum rerum piti uulgo cum ignari ſint uidebuntur. Con-
ſuetudine quoq; moleſtiores erunt/utpote qui non ſapiētia ipſa ſint prediti/ſed opinione ſapientiæ
ſubornati. PHE. Facile tu o Socrates Egyptios/& alios cuius uis gentis ſermones facis. SO. At o
amice qui in Iouis Dodonei templo uerſantur ex quercu ſermones primos fatidicos erupiſſe aſſe-
runt. Priſcis itaq; illis/utpote qui non ita/ut uos recentiores ſapientes erant/ſatis erat ob eorū inſci
tiam petras/& quercus audire/modo uera promerent. Tu forſitan intereſſe cenſes/quis nā cuiaſue
ſit/qui dixerit. Non enim id ſolum conſideras uera ne an falſa dicantur. PHE. Recte admodum in
crepuiſti: ac mihi uidetur ita in litteris euenire/ut Thebanus ait. SO. Igitur quicūq; ſe putat ſic ar
tem/aut mandare litteris/aut mandatam ſuſcipere/ut certum quiddam/& firmum ex litteris ſit fu-
turum admodum ineptus ē ac reuera Ammonis uaticinium prorſus ignorat: cum plus aliquid in
ſcriptus eē credat: præter id quod ſciēti res ipſas que in litteris ſignificantur cōmemorant. PHE.
Rectiſſime. SO. Graue id habet o Phędre ſcriptura: & picturæ reuera perſimile picturæ nāq; opa
tanq̄ uiuentia extāt: ſiquid uero rogaueris/uerecunde admodum ſilēt nō aliter ſermones putabis
fortaſſe/quaſi aliquid ipſos intelligentes dicere. Verum ſi ſciendi auidus ab iis dictorū aliquid ſci-
ſcitaberis. Idem in his ſemper/& unum ſignificatur. Omniſq; ſermo cum ſemel ſcriptus eſt/paſſim

reuoluitur eq; apud intelligentes. Atq; alios inter quos minime decet neſcitq; dicere/quibus oporter/& quibus non oportet. Iniuria uero immerito cõtumeliaq; affectus patris ſemp eget præſidio. Ipſe enim neq; aduerſario repugnare neq; opem ferre ſibi ipſi poteſt. PHE. Hæc quoq; recte abs te dicta uidentur. SO. Quid porro? Aliũ uidemus ſermonẽ huius fratrem? quemadmodum legitimus ſit:& qñ melior atq; potẽtior q̃ is naſcat? PHE. Quẽ iſtum? & quomodo fieri dicis? SO. Eum inq̃ q in aĩo diſcẽtis cũ ſcĩa ſcribit:q ſibi ipſi auxiliari põt/intelligitq; apud quos loquendũ ſit/apud quos tacẽdum. PHE. Sciẽtis ſermonẽ dicis uiuẽtem/& aĩatum:cuius oratio ſcripta ſimulachrum quoddã nõ iniuria nuncupabitur. SO. Oĩno/ſed hoc quoq; mihi dicas. Mentis cõpos agricola nunquid chariſſima ſibi ſemina quorũ fructus expectat/ęſtate in Adonis hortis ſummo ſtudio/& diligentia ſparget? ut octo diebus ſpecioſos inde flores aſpiciat? An potius ſiqñ id egerit/ feſti cuiuſdã diei ludiq; gratia faciet? At ubi ſerio agens agriculturæ ſtudiũ adhibuerit/feret qdẽ ubi cõuenit:& ſatis ſe cõſecutũ putabit/ſi octo mẽſium ĩteruallo ſatio ſua ad fruges peruenerit. PHE. Ita prorſus o Socrates illa qdẽ ioco/ut ais/hæc aũt ſerio faciet. SO. hoĩem uero iuſtorũ:honeſtorũq;:bonorumq; ſciam poſſidentẽ agricola ĩperitiorẽ ad ſemina ſua ſpargenda putabimus? PHE. Minime omniũ. SO. Non igitur in aqua nigra ſtudioſe ipſa calamo cũ ſermonibus ſeminabit:cũ ſuccurrere illis periclitantibus nequeat:nequeat/& ex ipſis ueritatem ſufficiẽter oſtendere. PHE. Certe id non eſt cõſentaneũ. SO. Non ſane. Cæterũ hortos quidẽ litterarũ/ut ludi cauſa/ut uidetur ſeret:atq; deſcribet:& poſtq̃ ſcripſerit tanq̃ monimenta theſauroſq; ad ſenectutis futuræ obliuionẽ/tam ſibi/q̃ cæteris ueſtigiorũ eorũdem ſectatoribus/letabitur utiq; natos iam tenellos ſuos fructus inſpiciens: cæteriſq; hominibus ludos alios ſequentibus:& conuiuia horumq; ſimilia celebrantibus/ipſe interim his obmiſſis in ſermonum oblectamentis uitã ducet. PHE. præclariſſimũ præ aliorũ uiliſſimo narras o Socrates eius ludũ/qui poteſt in ſermonibus ludere:ac de iuſtitia/& aliis que tu dicis/confabulari. SO. Eſt ita profecto amice Phædre:ſed multo mea ſententia in his præclarius ſtudiũ qñ quis arte dialectica utens aĩam nactus idoneã/ſermones cum ſcĩa plantat/& ſeminat/q & ſibi ipſis/& ſatori ſuo afferre opem poſſunt:fructuſue ꝓducunt/& ſemina reddunt. Vnde alii ĩ moribus aliis nati id ſemper munus ĩmortale ſeruare poſſunt:atq; eum qui hæc habet/ beatiſſimum quo ad hoĩ licet efficiunt. PHE. Multo id quoq; præclarius. SO. Nunc iam illa o Phædre his conceſſis/diſcernere poſſumus. PHE. Quænam? SO. Ea uidelicet/quorũ cognoſcendorũ gratia hucuſq; deſcendimus/ut uituperationẽ Lyſiæ diſcuteremus in ipſa ſcribẽdi arte/ſermoneſq; ipſos/qui/uel arte/uel ſine arte ſcribuntur. Artificioſum qdem/& artis expers ſatis iam declaraſſe uidemur. PHE. ſic apparet. SO. Meminiſſe rurſus oportet non priꝰ poſſe aliquẽ dicendi artẽ ad ſummũ callere ad perſuadendum atq; docendum/ut ratio ſuperior nobis oſtendit/q̃ ueritatem earum rerum quas dicit aut ſcribit cognouerit/uniuerſamq; rem definite/& definitione poſita rurſus ſecũdum ſpecies uſq; ad indiuidua diuidere nouerit:atq; hac ratione animam cõtemplatus/& quid cuiq; ingenio cõgruum eſt aucupatus/ita maxime diſponat exornetq; ſermonem:uariæ quidem animæ uarios/& harmonia multiplices ſimplici uero ſimplices ſermones accõmodãs. PHE. Sic prorſus apparuit? SO. Quid autem de illa queſtione dicemus quã ſupra tetigimus? honeſtum ne an turpe ſit oratiões cõponere:& quomodo ſtudiũ hoc iure uituperari/queat:quomodo nequeat. Num ſuperiora nobis hoc ſatis declarauerunt? PHE. Quænam illa? SO. Quippe/ ſiue Lyſias /ſiue alius quiſpiam ſcripſit quandoq;/aut ſcribit/ſcribetq; priuatim quicq̃/uel publice ciuiles quaſdam cõſtitutiones ita/ut ſuis in ſcriptis magnam quãdam ſtabilitatem/& certitudinem putet ineſſe/turpe id eẽ ſcriptori/ſiue dicatur a quoq;/ſiue non dicatur/putãdum eſt. Siquidem ignorare quid uerum ſit quid falſum de iuſtis/& iniuſtis de bonis/& malis/etiam ſi uulgus uniuerſum laudauerit fieri nunq̃ poteſt quin ſit reuera turpiſſimum. PHE. Turpiſſimum. SO. Contra qui ſcripta ludis/ut plurimum iociſq; neceſſario ſimilia cenſet:orationemq; nullam/aut ſolutam/aut poeticam magno cõponendi ſtudio dignã eſſe ducit/inſtar eorum que ſine diiudicatione/& doctrina perſuaſionis gratia carminibus recitari conſueuerunt:ſed reuera ſermonũ illorũ optimos cõmemorandi ſcientibus cauſa fuiſſe compoſitos. In ſermonibus autẽ q docendi diſcendiq; cauſa dicũtur ac uere ſcribuntur in aĩo de iuſtis honeſtis/& bonis dũtaxat perſpicuitatẽ perfectionemq; ineſſe/eoſq; ſolos ſtudio dignos exiſtimat/ iudicatq; ſermones huiuſmodi filios ſuos legitimos eẽ uocãdos/primũ qdẽ eũ q ſibi ineſt ſi mõ ſit adinuẽtus deĩde ſiq huius filii/& fratres ſimul ĩ aliis aliorũ animis ꝓ dignitate ĩnati ſunt/reliquos autem poſtponit/hic uir inq̃ talis o Phędre uidet eẽ/quales eſſe nos exoptaremus. PHE. Equidẽ quę dicis cupio ꝓrſus/& uoto precor. SO. Sed hæc iã ſatis a nobis de arte dicẽdi quaſi inludẽtibus dicta ſint. Quare Lyſiæ dicas/nos ad nymphæ fontẽ muſarũq; cetũ ꝑfectos/ſermones quoſdã audiſſe/q dicere iuſſerunt Lyſiæ cæteriſq; orationũ ſcriptoribus. Homero præterea/& ſiqs alius nudã poeſim/uel cantu exhornatã cõpoſuit. Soloni poſtremo:& oĩbus q ciuiles ĩſtitutiones litteris mandauerũt:qđ ſi ueritatis cõſcii talia cõpoſuerũt:poſſintq; ſua in diſcuſſionẽ tracta defendere:ac dicẽdo ſcripta uerbis uiliora monſtrare/nõ utiq; ab his q̃ calamo luſerũt/ſed ab illis potius q̃ ſerio excogitarũt cognominandi

gnominandi

g nominãdi uidentur.PE.Quę nã cognomina/& quo pacto accõmodas?SO.Sapiẽs cognomẽ/o Phedre magnum ſoliq; deo cõuenire uidetur.philoſophi uero aut ſimilis alicuius cognomine eiuſ modi uiros quales modo deſcripſimus/cõuenıẽtius modeſtiuſq; nũcuparemus.PHE.Certe non dedecet.SO.Eum igitur qui nulla hẽt in ſe pręſtantiora iis q̃ cõſcripſit/& ſurſum deorſumq; retor quẽs diuturna emẽdatione addẽdo uel ſubtrahendo cõpoſuit/iure poetã/uel orationum legumue ſcriptorẽ cognominabis.PHE.quid ni?SO.Hec itaq; amico referas tuo.PHE.Tu uero quod faci es?neq;.n.amicus tuus pręternittendus.SO.Quis iſte?PHE.Iſocratem ꝓbum inq̃.Quid illi nun tiabis/o/Socrates?Quem eſſe dicemus?SO.Iuuenis adhuc Iſocrates eſt o Phed.Quid autẽ de illo pręſagiam/nõ pręteribo.PHE.quid nã?SO.Videtur mihi pręſtãtiori ingenio eſſe q̃ Lyſiã ſua ſcrip ta demonſtrent.pręterea moribus generoſioribus pręditus.Quãobrem nihil mirũ putari/ſi creſcẽ tibus ãnis i arte dicendi cui nũc incũbit magiſq̃ uiri pueris/oĩbus q eloq̃ntię unq̃ ſe tradiderunt/ex cellat:atq; his etiã ſtudii nõ cõtẽt⁹ ad maiora diuiniore quodam iſtictu feratur.Ineſt.n.o amice ex ipã natura philoſophia q̃dã illi⁹ ĩgenio.Hęc ego abiis diis accepta.Iſocrati mihi dilectiſſimo nũtio Tu illa Liſie tibi chariſſimo.PHE.Ita fiet/ſed abeam⁹ hĩc cũ eſtus non nihil iã efferbuerit.SO.Vo ta prius his facienda ſunt q̃ abeamus.PHE.Quid ni?SO.O.amice Pan & alii oĩſqui locum hũc colitis dii:date mihi ut pulcher intus efficiar.Et quecunq; extrĩſecus habeo/itrĩſecis ſint amica.Di uitem aũt ſapientẽ ſolum exiſtimem.Tãtũ uero mihi ſit auri/quãtum nec ferre nec ducere queat ali us/niſi uir tempans.Numq̃d aliud orãdum cẽſes.o.P hed.mihi.n.ſatis eſt optatũ.PHE.Mihi quo q; eadem opta.Amicorum enim communia omnia.SO.Abeamus.

FINIS PHÆDRI

ARGVMENTVM MARSILII IN APOLOGIAM.

NTIqui gentium theologi ĩ tris diuiſi ſũt ſectas.Alii q̃dem demonibus ſolum ſacriſi cabant/diffidentes ut arbitror/uota hominũ ad cœleſtia peruenire/Alii uero cœleſtia a quoq; colebant/putantes illa non uiuere ſolum atq; intelligere:ſed ẽt radiis ſuis circũ ſpicere cuncta atq; audire:ideoq; tam ſacrificorum ritus ab eis ꝓſpici/q̃ ſupplicũ lau des preceſq; exaudiri.Verumtñ aĩorũ in corporibus his uiuentium uota/ad deos illos qui nullũ cũ corporibus cõmertium habeant/peruenire non poſſe.Alii deniq; hos ipſos deos ĩ pri mis uenerabantur:iudicantes a ſummis rerũ cauſis effectus omnes etiam humanos tam cognitio ne quã uirtute perfectiſſime contineri.Deos uero uocabant tum uiſibiles.i.celeſtes/tũ inuiſibiles. i.ſupceleſtes/quos noſtri uocant angelos/& ipſi deos quaſi proximos ſummi dei contemplatores atq; miniſtros.Preterea triplicem hi prouidentiam eſſe putant uniuerſalem quidem in deo/per q̃ omnibus omnia proſpiciat atq; prebeat:minus uero in diis uniuerſalem/per quã omnibus quidẽ conſulant:non omnia tamen munera/ſed quedam omnibus exhibentes.Particularem denique in demonibus:qua uidelicet quedam quibuſdam iam largiantur.Et demones quidem in totidẽ di ſtribuunt ordines/quot in celo ſunt ſtelle/ut alii ſaturnii ſint/alii Iouiales/aliique ſimiliter.Cunctos autem ordines/& in igne collocant.ſed ignea ratione:& in aere puro ſed ratiõe aerea/& in aere craſ ſo/ratione uidelicet aquea.hos aqueos arbitrantur alios aliis ſpeciebus uiuentium preſidere/ſen ſualiq; & uegetali ubiq; nature fauere.Quos Plato inquit ſtatim ab initio malorum plurimis uo luptatem immiſcuiſſe.Aereos autem demones rationali potius fauere potentie/eamq; a uegetali ſenſualiq; natura quodãmodo ſegregare.Igneos tandem diſcurſum rationis ad ſublimiora contẽ planda conuertere.Atque hoc pacto uoluptuoſe uite demones aqueos/actiue aereos/contempla tiue igneos dominari.Cum uero deos immortales atque impatibiles arbitrentur/homines uero mortales atque patibiles demones omnes quidem affectu patibiles ſuperiores uero medioſque ẽt immortales/infimos uero longeuos.Preterea in omnibus affectus erga corporea collocant.ſed in primis ſecundum quendam tranquille prouidentie morẽ:in ſecundis humanos quidem/ſed mo deratos.In tertiis ad perturbationes noſtras iam declinantes.Item demones alios naturales/ab initio conſtitutos/alios peregrinos ſcilicet hominũ aĩos in aerea tranſlatos corpora/hominesq; ea qua antea conſueuerant ratione curantes.preterea alios demones plagis terre maioribus/alios an guſtioribus/urbibuſq; preeſſe.Quoſdã etiam hoĩes ſingulos gubernare:quos anime habentes in corpus fuerint pro uite electione ſortite/deinceps electe uite duces & exploratores & iudices:pro uide aĩas hominũ alias ſaturniorũ demonũ/alias iouialium/alias aliorũ tũ ſydrũ tũ demonũ natu ris accõmodari.Corporũ quoque noſtrorũ complexiones ſimili quadam ratione diſtingui.Ani malia item & plantas metallaq; & lapides ad ſydrum ſimiliter demonũq; uarietatẽ inter ſe natura diſcerni/ut alia inter hec ſolaria ſint.Alia uero lunaria/ceteraq; ſimiliter.In his q̃ diximus Platoni ci omnem ſacrificiorũ/oraculorum/indiuinationum uim conſiſtere arbitrantur.Profecto & ipſe

Plato anti quiores theologos imitatus & Platonici omnes oraculorum hiſtoriam ubiq; tanquam
ueram accipiunt/rationibuſq; confirmant. Mitto quãtam his in Phedro adhibeat fidem quantam
& in Timęo. In Phedro quidẽ humanam ſapientiam prę illa quę ab oraculis furoribuſq; diuinis hr̃
nihilipẽdẽs. In Timeo autẽ dicẽs eatenus a philoſopho de rebus diuinis affirmãdum eẽ q̃tenus di
uinis oraculis cõfirmẽtur. Mitto q̃ plurima apud Platonẽ ſimilia. certe in apologia totam Socra-
tis ſui defenſionem ab oraculis uaticiniiſq; auſpicatur: immo uero quod maximũ eſt totã Socratis
& ſapientiſſimi & iuſtiſſimi uitam aſſerit tũ ad Apollinis oraculum/tũ ad ſui cuiuſdam dęmonis ua
ticinium inſtitutam. Si quęras qualis Socratis dęmon fuerit/reſpõdebitur igneus: quoniam ad cõ
templationem ſublimium erigebat. Item Saturnius quoniam intentionem mẽtis quotidie mirum
ĩmodum abſtrahebat a corpore. Attributus quoq; ab ĩnitio/non acquiſitus. Nam ſibi/a/puero di-
cit aſpirauiſſe. Nõ prouocabat unquam quia nõ martius/ſed ſepe ab actionibus reuocabat/q͂a Sa-
turnius. Item nõ adhibebat calcaria uiro ſatis per ſe ad honeſta propẽſo: ſed cohibebat freno/ubi ĩ
eligendis ad finem uiis ob cõiecturarum fallaciam/poſſe decipi uideretur. Aſpirabat mẽti. Oſtẽta
oculis. Voces auribus ſuggerebat. Sed q̃bus oculis atq; auribus? uiſui uidelicet atq; auditui: qui p
omne eduntur corpus ęthereum ſub manifeſto hoc corpore latẽs. poterat autẽ Socrates/p ęthere
os ſentire ſenſus ab elemẽtalibus ſenſibus ſe facile. ſe uocans. Oſtenta cernebat per eoſdem ſenſus
& ſomniãs pariter atq; uigilans. Similiter Auicenna probat prophetas angelorum & ſpecies cer-
nere & uoces audire. At cur Socrates pauciq; ſimiles dęmonẽ ſuum animaduertunt? Quoniã pau
ci uel genitura uel diſciplina dęmonici ſunt plures humani/pleriq; ferini. Cur item alias demonẽ/
alias deum uocat? Quia ſublimis dęmon Socratẽ quaſi dei interpres nũtiuſq; afflabat. Sed nunq̃d
ipſum Socratis intellectum poſſumus dęmonẽ nuncupare? Poſſumus certe. Nam Timeus inquit
deum nobis ſuppremam animi partem tanquam dęmõem tribuiſſe. Rurſus in ſymposio ipſe mẽ-
tis amor ad diuinam pulchritudinem contemplandam/demõ cognominatur. Verum pręter hęc
neceſſe eſt ſuperiorem nobis ſubſtãtiam dęmonis pręſidere. Propterea quod ut in ſymposio legi-
buſq; probatur/humanũ genus ut pote a diuinis maxime diſtans media quadam natura indiget/q̃
lis eſt dęmonica quaſi cõciliatrice/neq; iniuria diuina prouidẽtia ut in politico Prothagoraq; pro-
batur dęmones nobis pręfecit propinquiores quaſi paſtores/ſiue ut in Cricia dicit gubernatores.
homo ſiquidem in hac ignorantie caligine conſtitutus/ĩnumeriſq; fortunę uel malis agitatus uel
diſtractus illecebris/ad cõſtitutum ſibi a deo finem abſq; p̃petuo dei auxilio p̃uenire nõ poteſt. hic
probat deum nos dęmonibus purioribus quaſi rectoribus cõmendaſſe. Qui uaticiniis/auguriis/
ſomniis/oraculis/uocibus/ſactificiis/inſpirationibus adiuuarent. Horũ uero ex numero eſſe uult
familiarem Socratis dęmonem/a/mẽte Socratica differẽtem. Hec enim Socratem ſepe prouocat:
ille uero p̃uocat nũquam. Itẽ hęc niſi loquatur aut ſcribat docere nõ poteſt. Ille uero ut in Theage
probatur multos etiam ſilẽdo docebat. Preterea quod & uoce & ſignis Socratẽ corrigat/ſignificat
demonẽ huuc aliquid eẽ preter mẽtem. At ſi minus tibi placet & familiarem hominis ducem: de-
monẽ appellare/ſaltem/ut placet noſtris/bonum angelum appellato. Poſt hec apologia nos cogit
non nihil de oraculis ſtatuiſq; tractare. Principio ſi queras quã ob cauſam demones ſolita illa quõ
dam miracula noſtris ſeculis nõ efficiant/reſpondebitur/Chriſtum & demones malos ſuo illo im-
perio priuauiſſe. & hominibus tum oẽm demonũ cultum/tum artẽ demonicam ſubſtuliſſe. Si rur-
ſus iterroges qua rõne uel in ſtatuas uel ĩ hoĩes demonũ trahãtur ĩfluxus diligẽter attende. Trahit̃
quotidie aliq̃d naturale p artẽ/ceu quotiẽs lignũ quod p̃p denſiſſimã craſſitudinẽ accendi/a/tenui
quadam flamma nõ poterat/uel oleo illiniũt uel ĩficiunt ſulphure/rapiuntq; in fomite flammam.
Trahitur & quotidie diuinum aliquid per naturam: quando fetus tener in aluo certo affectus figu
ratuſq; modo ſic p naturam/a/deo humanam haurit animã/ut p magicam ſtatua/a/mundo accipit
demonẽ. Vnde Egyptii naturam quoque magam appellauerunt. uim ipſam magicã in attractu
quodam ſimiliũ per ſimilia: uel conueniẽtium ſaltem per conuenientia collocantes. Emittis quoti
die uocem: emittis & tui uultus imaginem. At non ubique uox in te tua & imago remittitur. Pari-
es dumtaxat ita diſpoſitus ſic oppoſitus uocem per echo reflectit & ſpeculare corpus tuã tibi red-
dit imaginem. Eſto igitur ſpecularis & ille paries: ſubito tus ut ita dixerim eris in illo. Ibi enim ui
deberis audieris intelligeris: ferme ut in ſtatua demon. Si Triſmegiſtum conſuleris diſces ex p-
priis mundi materiis certo cuidam demoni congruentibus compoſitam rite ſtatuam confeſtim
per demonem congruum animari: uel per demonẽ inquit uel per angelũ: Intellige uel per impu-
riorem uel per puriorem ſpiritum afflari ſolere. Audies quoque Mercurium hunc ueteres pleroſ-
que damnantem: quod diffidentes uel eſſe numina ſuper celum uel terrenorum uota ad celeſtia/
ſuperioraq; peruenire/fabricauere ſtatuas habitacula demonum/quos quaſi familiares colerẽt de
os. Putabat ſane/q̃uis interdum in delubra demones ſalutares aduocarẽtur/ſepe tñ deſcendere no
xios. Audiſti paucis tractũ demonũ in corpora ſtatuarũ. Audi quoq; paucis raptum in corpora ho
minũ. Quãdo uel per atram bilem uel aliquid ſimile aut uitium totus in imagiuationẽ ꝯuertit̃ ani-
mus/

mus/facile fit inferiorum dęmonum domicilium: quorum pręſentia & inſaniat & animo ſimul uexetur & corpore. Quando per philoſophicam purgationem transfertur totus in rationem/euadit edes dęmonū mediorū: a quibus humanarum rerum ſępius/quandoque etiam naturalium miras accipiat rationes. Quando per pietatem erigitur totus in mētem/ſubliminum dęmonū fit ſpiraculum/ſeu potius angelorū. Quibus utique ducibus mirū in modum archana penetret diuinorum. Optas uideo intelligere quibus potiſſimum oraculis ſiue per ſtatuas ſiue per homines editis Plato confidat. Scito his dumtaxat/quę certa ratione compertum ſit non per fallaces demones/ſed p ueridicos ſiue per angelos potius prouenisse. Nam & ab ipſis Egyptiorum myſteriis acceperat, Iouem impuriores dęmones ad inferos deturbaſſe, qui & homines ſimiliter p uiribus ad ima detorqueant/Et a Pherecide Syro multos ab Ioue dęmones rebellaſſe quorū exercitus Ophioneus duxerit ſerpētinus. Ab his ergo maleficis cauendum eſſe diligentiſſime iudicabat: Socrates autem propriis rationibus atq; ſignis aductus & oraculo cuidā/& ſuo cuidā dęmōi ſe ɔmittebat p arbitrio pducendum. Deniq; utcumque ſit/ita ſuam ad hęc īſtituit uitam: ut ętherna ſemper temporalibus anteponeret, iniuſtitiam magis timeret q̄ mortē. Pro ueritate/pro pietate/pro charitate non dubitaret labores/penuriam/contumelias/iniurias/uerbera/mortemque ſubire: huic apud homines ueritas/falſas calumnias peperit: charitas odium: pietas accuſationem impiā atq; mortē. Sed hęc omnia parui imo nihilipendit/ſperans apud diuinum iudicem pro bonis bona mereri. Ergo hac ſpe & fiducia fretus & libenter acceſſit ad iudices, neq; excuſauit ſe/ſed iudices accuſauit. Atq; tanquā uates/quod euenire ait his qui ſunt prope mortē/penitentiam illis pęnamq; prędixit poſt falſum iudicium ſecuturam, & ipſe interim mira mētis lętitia & uultus alacritate ad iudicē migrauit ęthernum. Statueram hic ſatis honeſtum argumēto ſeu potius commētariolo finem impōere. Sed duo parumper me dubia remorantur. Primum ſocraticum illud & hic & ſępe alibi repetitum, hoc equidem unum ſcio quod nihil ſcio. Multa tamen & hic & alibi affirmat quaſi ſciens. Sed hoc illi ſimile eſt, Ego dixi in exceſſu meo omnis homo mendax. Ait itaque Socrates. Ego abſtractus a corpore raptus a dęmone/illuſtratus a deo: ſcio equidem in diuino lumine hoc unum/uidelicet quod alioquin coniunctus corpori nihil in lumine naturali ſcio. Neſcio inq̄ in naturali lumine res ipſas per ipſum affirmationis modum, Eiuſmodi enim ſciētia dei propria eſt: qui & naturas ipſas & naturarum cauſas comprehendit, cum ipſe met fecerit. Scio tamen multa per quendam negationis modum. Veluti quod deus non ſit corpus/potiuſq̄ quid ſit. Item quod anima non ſit mortalis magis quā quid ſit Rurſus quod bonum abſolutum non hoc eſt/aut illud bonum potiuſq̄ quid ſit. Atque hoc pacto Socrates & ſcit & docet multa. Hoc illud inſuper quod dęmon eum reuocat non puocat. ideſt ad negandū illuminat eum potiuſquā affirmandum. Non nūquam uero affirmat quedam & illa quidem magna. Tanq̄ uidelicet non a demone tantum raptus/ſed deo iam plenus. Affirmat quoque ubi ſanctorum adducit ueterum teſtimonia: uel animas hominum a mortuis & reſurgentium citat in teſtimonium. Sequitur altera dubitatio quam ob cauſam Socrates cum nunquā ſoleat dubitare quin animus ſit immortalis/in fine tamen apologię hac utitur diſiunctiōe: aut nullus poſt mortem ſupereſt ſenſus aut ſupereſt aliquis. Reſponde primo quidem nō de omni ſenſu. ideſt de omni cognitione: ſed de noſtrarum rerum ſenſu uel noſtro ſimili dubitare. Quod quidem ſignificatur: per illa quę in parte diſiunctionis altera deinde ſubdunt/ubi idē quod & in re publica dicit/ſeparatas uidelicet animas eodē pacto ſe ſe illic/quo & hic ſolebant agnoſcere. Vbi conſidera dictū contra illos qui dicunt animas de corporibus in corpora trāſmigrare. Deinde tutius quoque ita reſponde. Socratem hoc in pręſentia diſiunctione non utiquia de illo cenſeat dubitādū/quod ubiq; tū p ſciām negatiuā p diuinā inſpirationē approbationemq; conſtantiſſime tenet. Sed aduerſariorum ſuorum pſonas in pręſenti reſpicere: qui cū obeē illi oīo ſtuderent/inferebant ei mortē tanq̄ pculdubio malā. Socrates ergo cōtra inferet nullo modo eſſe malam/ſiue ſic/ſiue aliter ſe noſtre res habeant. Ibi illud quod de imortalitate apparet ambiguū/propter illos eſt adiunctum qui tanquā tyranni epicureo more deridere Socratē potuiſſent, quaſi facile poſſet decipi: ſi ex eo ſolo affirmauiſſet mortē non eſſe malā: quod poſt hanc uitā alia ſuperſint bona. Que quidem etherna bona/& ſi conſtabant Socrati/illis tñ nullo modo conſtabant. Neq; in anguſta illa tpis breuitate poterant demonſtrari. Que in Phedone & ſepe alibi demonſtrantur. Tu uero nota certam Socratis noſtri fiduciam amicis prope finē Apologie dicētis. Bene & morte ſperare debetis. Nihil enim mali bono uiro uel uiuēti uel defuncto poteſt accidere. Res enim hominis quodāmodo deo ſimilis a deo non negliguntur. Quod autem extrema ad iudices uoce clamauit. Ego quidem hinc abeo moriturus. Vos uero uicturi. utri uero noſtrum in melius eant ſoli deo eſt certum. Intellige non dubitare illum quod paulo ante affirmabat. Sed dicere ſoli deo certum eſſe. per ſe ipſum affirmationiſq; rationem/poſſe tamen homini certum fieri per ipſum deum negationiſq; rationem adde quod affirmare non audet ſe tam purgato, tunc animo emigrare/ut preſentem migrationem affirmet omnino animum ſuum ſtatim celeſti patrie redditurum.

APOLOGIA SOCRATIS

q Va uos ratione o uiri Atheniēſes affecerint accuſatores mei neſcio equidem :me cer
te ſic affecerunt:ut mei ipſius pene oblitus fuerim:tanta pſuaſione dicere uiſi ſunt.q̄-
uis nihil/ut ita loquar ueri ad uos detulerit.Sed ex multis que falſo aſſeuerabant id ſū
potiſſimum admiratus:quod uobis cauēdum eſſe monuerunt ne a me quaſi eloquen
te decipemini.Quod enim aſſerere id minime erubuerit cuius ego mox redargutio
nem ope ipſo facturus eram qn̄ quidem in pręſentia uobis appareo lōge ab eloquētia alienus/ hoc
inq̄ mihi ſuper omnia uiſum eſt impudentiſſimum.Niſi forte eloquentem iſti uocant uera dicen-
tem.Si enim ita dicant/profiterer quidem me quēuis non eorum more rethorem eſſe.Quippe cū
hi ut equidem dico ueri nihil dixerint:a me uero uos uera omnia audituri ſitis.Neq; uero/per Io-
uem /o/ uiri Athenienſes fucatam a me orationem quemadmodum ab iſtis uerborum nominūq;
elegantia/neq; aliter exornatam/ſed ex in prouiſo paſſim cōtingentibus uerbis coaceruatam audie
tis.Cōfido enim me iuſta dicturum:neq; quiſq̄ ueſtrum ſperet me aliter eſſe dicturum.Alioquin
neq; ętatem hanc/o/uiri deceret adoleſcentulorum more uerbis ſtudioſe formatis huc ad uos igre
di/Quinimmo uehementer/o/uiri Athenienſes id oro.& obſecro/ut ſi iiſdem me uerbis in reſpon
dēdo utentē audietis:Quibus & in foro apud argentariorum menſas ubi plęriq; ueſtrum me non
nunquam audiuerunt & alibi uti ſoleo ne ammiremini neue grauiter id feratis:ſic enim ſe res ha
bet.uenio equidem nunc primum ī iudicium/plures quam ſeptuaginta annos natus.ex quo fit ut
ī hac iudiciali cauſa reuera ſim peregrinus.Et profecto quemadmodum ſi peregrinus Athenas
ueniſſem/ignoſceretis utiq; mihi peregrina uoce & forma loquēti/pro educationis meę conſuetu
dine/ita & in pręſectia uos/pręcor/neq; id quid iniuria:ut loquendi formam minime attendatis:q̄
prout cōtingit tum melior eſt tū deterior eē pōt/ſed id ipſum cōſideretis huc mentem adhibeatis
iuſta ue an iniuſta dicā.Hoc.n. iudicis officiū eſt rhetoris autē officium/uera loq.Iuſtum eſt autē/
o/uiri Atheniēſes/me primo quidem ad accuſationem primam falſo cōfictam/& ad primos accu-
ſatores reſpondere/deinde ad nouiſſimā/atq; nouiſſimos.Me quidē multi iā multis ānis falſo apud
uos accuſarunt quos equidē magis formido/q̄ Anyti aſtipulatores/q̄q̄ & hi ſunt in pſuadēdo potē
tes.Sed illi potentiores/o/uiri qui plęroſq; ueſtrum/a pueritia occuparūt/accuſantes me pcul a ue-
ritate/atq; uobis pſuadentes:eſſe uidelicet Socratem quēdā ſapientē:eorū q̄ ſuper aerē queq; ſub
terra fiunt/pſcrutatorem qui ſoleat inferiorē ratiōem / differendo ſupiorem oñdere.hi pfecto/o/
uiri Atheniēſes/que hunc de me rumorem diuulgauerunt/mei accuſatores potētiſſimi ſunt.Qui
.n.hęc audiunt/opinantur/harum rerū pſcrutatores/nō credere deos eē pfecto accuſatores huiuſ
modi & pmulti ſunt/& lōgo iam tēpore me accuſant & in ea ętate uobis ſuaſerunt/in qua plęriq; ue
ſtrum pueri ac certe adoleſcētuli pfacile crediditis deſerta in cauſa/nemine me defendente.Atq;
id quod a defenſionis rōne oīum alieniſſimū eſt/neq; noīa quidē illorū ſcire licet/atq; pferre preter
q̄ ſiqs illorū comedus ſit.Quotcunq; uero p iuidiam & calūniam hec uobis rurſus pſuaſerunt/ qui
ue ipſi pſuaſi/pſuaſerunt aliis/hi oēs infiniti oīo ſunt/nec eorū quēdam in iudicium traducere / nec
redarguere licet.Sed neceſſe eſt aduerſus iſtos tanq̄ in nocte pugnare defendendo/atq; refellendo
nemine rn̄dente.Exiſtimate ergo & uos quēadmodum dicebā/accuſatores meos duplices extitiſ-
ſe:& qui nup accuſarūt/& qui iādiu quales modo deſcribebā.Atq; iudicate me quod oportere pri
us rn̄dere illis/quos & ipſi prius multoq; magis audiuiſtis.Sed iā rn̄dendum mihi eſt /o/ uiri Athe-
nienſes illis criminibus/conādumq; in hoc tā breui tēpore opinionē iſtā delere/quā uos per calum-
nias decepti/longo iam tēpe cōtra me concepiſtis.opto autē ita demum aduerſarios refellere atq;
obtinere/ſi modo id uobis & mihi melius ſit futurum.Quāq̄ difficile id fore arbitror.Neq; admo
dum/quale id ſit/me latet.Verū ut deo placet ita ſuccedat.Nos autē legi parere oportet/ac defen-
ſionem p nobis afferre.Repetamus igitur ab initio que ſit accuſatio/ex qua aduerſus me nata eſt il
la calūnia qua cōfiſus Melitus mihi diē dixit.Quid ergo aiunt accuſatores mei tāq;.n.ſi in iudicio
adeſſent eorū recitetur accuſatio/in q̄ cōtra me iurant q̄ & uiciſſim a me exigit iuramētū Socrates
iniuſte agit.atq; nimium curioſe pqrit q̄ ſub terra & que ī celo ſunt.Inferioremq; rōnem reddit ſu
piorē.Preterea alios eadē docet.Talis utiq; ē accuſatio.Nempe talia quedā & uos uidiſtis ī Ariſto
phanis comedia.Socrates.n.illic pſona circunfert affirmans ſe p aerem puagari:& cōplures eiuſ-
modi nugas.Quarū ego rerū neq; multū neq; parū qcq̄ ſcio neq; ppea hec dico/qđ harum rerum
ſciam paruifaciā:ſiquis in huiuſmodi rebus ſit ſapiēs abſit/ut tanti criminis reus/a/ Melito accuſet
ut pre timore hec negē.Sed quia reuera/o/uiri Atheniēſes horū nihil ſcio.Teſtes āt huius pleroſq;
ueſtrū adduco.Oro uobiſcū ipſi repetēdo iuicē apite.Quot me colloquētē aliqn̄ audiuiſtis/audiuiſ
ſtis āt pleriq; ueſtrū:receſete igitur inuicē nū qs ueſtrū aliquādo iis de rebus qcq̄ ſiue mltū ſiue pa
rū audiuerit diſputātē.Atq; ex hoc đniq; cognoſcetis eiuſmodi eē cetera q̄ mlti đ me circūferūt.
At.n.hoꝝ nihil ē ueꝝ.Quinēt a quopiā audiueritis me hoīes docer atq; īde pecūias cumulare.

neq; id

neq; id quidem uerum eſt. Atqui pręclarum id mihi uidetur/ſiquis docere homines poſſit/quem-
admodum Gorgias Leontinus & Prodicus Chius & Hippias heleus. Horum namq; ſinguli eam
facultatem habent/per quam ad ſingulas profecti ciuitates adoleſcētibus quibus liceret in patria
ſuorum ſe ciuium diſciplinę gratuito cōmēdare perſuadent: ut ipſos aliorum diſciplina relicta ſe-
ctentur ac data pecunia gratiam inſuper habeant. eſt & alius quidam uir hic ſapiēs/quem ego huc
aduenisſe ſum admodum delectatus: contigit ſane ut aliquem offēderem qui plus pecuniarum ſo
phiſtis perpenderat q̄ cęteri omnes/Calliam Hipponici filium. Hunc ergo ita interrogaui. Duos
.n. habet filios o Callia inq̄: ſi filii tui Pulli equini aut taurini eēnt haberemus aliquem/quē illis mer
cede adhibita prę̄ficeremus q̄ eos pulchros & ad propriam uirtutē bonos efficeret? eēt uero talis
aut eq̄ſtrium aliquis/aut agricultorum. Nunc uero cum filii tui ſit hoīes quē nam cogitas illis prę̄fi
cere? Et quis nam uirtutis huius hūanę atq; ciuilis ſcīam hēt? Arbitror id te cum filios hābeas co-
gitauiſſe. Eſt ne inq̄ talis aliqs an nō? eſt profecto inquit ille. Quis inquā eſt? & ūn̄? Et quanta merce
de docet? Euanus inquit eſt/o/Socrates Parius merces uero eius gnq; minę. Atq; ego Euanū exiſti
maui beatum/ſi reuera hanc hēt artem atq; adeo diligenter docet. Atqui ipſe ſi talia ſcirem/admo
dum gloriarer/& magni me facerē? Sed certe o uiri Atheniēſes hęc equidem neſcio. At uero req-
ret forſan aliquis ueſtrū quod nam o Socrates tuum eſt opus? Et ūn̄ aduerſus te exortę ſunt hę ca-
lūnię? niſi .n. aliquid pręter aliorum cōſuetudinem ageres nūquā tantus de te rumor ꝯcitatus eēt.
Nam ūn̄ de te ſermo tam frequens/niſi egiſſes aliquid a cęteris alienum? Dic ergo nobis quid tan-
dem id ſit ne nos de te temere aliquid iudicemus. Iuſta ſane hęc mihi uidetur interrogatio. Atque
ego uobis conabor oſtēdere quid nam id ſit/quod mihi nocet hoc & calūniā pepit. Sed audite. Iā
& ſi uereor ne forte quibuſdam ueſtrum iocari uidear. uerumtamen exiſtimate me uobis uera oīo
dicturum. Equidem o uiri Atheniēſes non ob aliud certę q̄ ob ſapiētiam quādam eiuſmodi nomē
nactus ſum: ſed ob quam ſapīam? Forte ob eam q̄ hūa ſapīa eſt. Nam hāc reuera ſapiens eſſe uide-
or: illi uero quos paulo aū cōmemorabam maiorem forte q̄ndam hūa ſapientiam hērent. uel quid
dicam nō habeo: neq; .n. ego ea preditus ſum. Quod ſiqs me hāc poſſidere dicat/mētitur & in meā
calūniam hęc dicit. Sed ne uobis moleſtum ſit/o/uiri Athenienſes ſiquid uobis magnum dicere ui
dear. neq; enim ex me dūtaxat dicam: ſed teſtem uobis afferam fide dignum. Profecto ſiqua mihi
eſt ſapīa/qualis ea ſit teſtem adhibebo uobis Delphicum dm̄. Cherefōtem certe nouiſtis. Ille fami-
liaris mihi erat ab iuuentute ueſtręq; multitudini amicus: ac pulſus una uobiſcum fuit/& ſimul ī ur
bem reuerſus. Nouiſtis plane qualis erat Cherepho. q̄ uehemens/ad quodcunq; ſe cōuertiſſet. Hic
ergo quādoq; ꝓfectus in Delphos uaticinium id expiri auſus ē. Ne grauiter feratis o uiri quod in
pn̄tia ſum dicturus. Interrogauit utiq; an eſſet ullus me ſapientior. Rn̄dit Pythia ſapientiorem eſ-
ſe neminem: de his quidem frater iſte ſuus uobis teſtificabitur. Nam ille uita functus eſt. Cōſidera
te uero quorū gratia hęc dicā. Debeo .n. uobis apire unde hęc aduerſum me calumnia ſit exorta.
Profecto cum hęc audiſſem/ita mecū ipſe reputaui qd nam deus ait? Quid ue id uoluit? Ego .n. mi
hi cōſcius ſum neq; in magnis neq; in paruis eſſe me ſapientē. Quid igitur ſibi uult Cum me aſſerit
ſapientiſſimum? Dictum quidē mentiri non eſt credendū. Neq; .n. id fas eſt deo/atq; ita in diutur-
na ambiguitate uerſatus ſum/ꝑſcrutans quid ſignificarit oraculum Poſt hęc autem uix tādem poſt
longas ambages uiam eiuſmodi ſum ingreſſus. Aggreſſus .n. ſum q̄ndam ex his q ſapientes uiden
tur: q̄ſi in hoc ſiculi unq̄ redargutionem uaticinii facturus/oraculoq; oſtenſurus non me qdē/quē
prę̄fecerat/ſed illum eſſe in ſapīa prę̄ferendum: dum ergo illū examinarem/huius uero nomē ꝑme
re non eſt neceſſarium: ſed erat quidā ex his q in re pu. uerſantur/illum inq̄ dum examinarem una
q; diſſererem o uiri Athenienſes hunc in modum affectus ſum. uiſus mihi eſt uir ille uideri qđ ſapi-
ens tum aliis/tū uel maxime ſibi ipſi: eſſe uero neq̄q̄. deiū conatus ſum illi oſ̄dere/putare quidē cū
eſſe ſe ſapientem: ſed minime eſſe. Quapꝑ & ille infenſus mihi redditus ē/& multi q aderant graui
ter id tulerunt. Itaq; ad me ipſum reuerſus ita mecum ipſe reputaui. Ego ꝓfecto ſum hoc homine
ſapientior. Apparet .n. neuter noſtrum pulchrum bonūq; aliquid noſſe. Sed hoc intereſt quod hic
quod cū ſciat nihil ſcire ſe aliqd opiaꝛ. Ego uero q̄madmodū neſcio/ita neſcire me puto. uideor er
go ī hac tātula re hoc hoīe ſapiētior eē qđ q̄ ignoro/neq; ſcire me arbitror. Poſt hec aliū audiui ex
his q illo ījup ſapiētiores hēntur/ī eoq; ꝯſiderādo oīo ſilr iudicaui. Atq; illū alioſq; multos mihi red
didi inimicos. Proiū ſilr/deīceps ꝓceſſi ad alios: nō ignorās q̄tū aduerſus me odiū cōcitarē: ideoq;
nō abſq; dolore quodā timoreq; ꝓcedebā. Verūtū neceſſariū mihi uiſum ē oraculū diuinum oībus
aūferre paſſimq; ꝑgredi ꝑſcrutaturq; qd ſibi uelit oraculū: huiuſq; grā oēs quotcūq; aliqd ſcire ui-
deꝛ adire: & p Canē o uiri Atheniēſes/oportet .n. uobis uera fateri. Tale aliqd mihi contigit hęc ex
diuino oraculo ꝑgrēti: ut qui opinione hominū maxīe ꝓbabātur/eos q̄ſi oīum īprudētiſſimos iue-
nirē: q uero īferiores hēbanꝛ/eos q̄tū ad prudētiā ſpectat ꝓbabilius ſe hre. Cpępretiū ē referre uo
bis errores laboreſq; meos quos eqdē ꝑpea ſubſtinui quo a me oraculū adeo ꝓbareꝛ/ut ī dargui ul
tra ū poſſet. Poſt ciuiles hoīes ad pętas me ꝯtuli tragędiaꝝ & dithyrāboꝝ aliorūq; carminū aucto

res quaſi hic pſpicue admodū deprehēſurus/eē me his rudiorē. Acceptis itaq; eorū libris in qbus elaborauiſſe maxime uidebantur/ſciſcitatus ſum eorū ſenſa. Vt non nihil ab ipſis perdiſcerē. Eru beſco o uiri uerū hic uobis apire.dicēdum ē tamē. Alii pene oēs pñtes/ut ita dixerim/melius de re bus his loquerētur de quibus ipſi pœmata cōſcripſerunt. Deprehēdi igitur breui id in pœtis:eos uidelicet nō ſapientia facere que faciūt:ſed natura quadā ex diuina animi cōcitatione:quemadmo dum & hi qui diuino furore afflati uaticinātur. Nā & hi multa quidē dicūt atq; pręclara.ſed eorū q̄ dicunt nihil ītelligunt. Tali quodam pacto pœtę affecti fuiſſe mihi uidētur. & ſimul aīaduerti eos in aliis quoq; propter pœſim oīum ſe ſapientiſſimos iudicare/in quibus nō ſunt ſapientes. Abii er go & hinc eadem oīo ſnīa/qua & a ciuilibus uiris abierā. Tandem uero me ad artifices cōtuli: mihi ipſi cōſcius/me ut ita loq̄r in artificiis ſcire.hos autē nouerā multa & pulchra ſcire/ neq; in hoc qui dē deceptus ſum. Sciebant.n.que ipſe neſciebā:& hac in parte me ſapiētiores erāt:ſed o uiri Athe niēſes in eodē errore quo & pœtas pitos artifices deprehēdi. Nā ob hoc ipſum quod ſua rite pficie bāt:unus quiſq; eorū ſe in cęteris quoq; uel maxīs ſapiētiſſimū eē putabat. Atq hic error illam quo que q̄ ipſis īerat ſapiētiam obfuſcabat. Quāobrē ſi meipſum oraculi loco īterrogarē utrum eligā/ ita ne me hēre ut hēo/uidelicet neq; ſciētem q̄ illi ſciunt/neq; meam inſcitiam ignorātem/an utraq; hēntē:q̄ illi hēnt/rñderē plane mihi ipſi ſiml'atq; oraculo pręſtare ita ut hēo me hēre. Ob hāc utiq; i quiſitionē meam o uiri Atheniēſes inimicitię multę difficilimę atq; grauiſſime aduerſus me cohor tę ſunt:ex quibus multę ſunt calūnię cōſecutę. Nomē uero ſapiētis mihi pptērea exortum ē quod pñtes Plurimū illa me putant ſcire.in quibus alios refello. Videtur autē o uiri Athenienſes reuera ſolus deus ſapiēs eſſe. Atq; in hoc oraculo id ſibi uelle:hūanam uidelicet ſapiētiam/parui īmo nihil pēdendam eē. Quod uero Socratē noīat ſapientem ob id facere/quo noīe meo tanq̄ exemplo quo dam utens quaſi ſic dicat.is o uiri ſapiētiſſimus ē qui quēadmodum Socrates/nouit reuera ſapiam ſuam eē nihil pēdendam. Hec igitur ego ſic affectus & nūc pquirere paſſim deo parens/& pſcruta ri nō deſino. Conueniēs ſiquē aut ciuium aut pegrinorū eē exiſtimē ſapientē. Ac ſiquando mihi ille talis nō uideatur/tunc ipſe deo ſuffragatus/illum ſapiētem non eē demonſtro. Atq; ob occupatio nes eiuſmōi nullum mihi ferme relinquitur ocium uel ad plublicum aliquid agēdum uel priuatū: ſed in extrema pauptate ob dei cultum ſum cōſtitutus. Pręterea adoleſcētes maxime opulēti q̄ ue a negociis uacant me ultro ſequētes delectantur cum refelli a nobis hoīes ſpectant. Quinetiam ip ſi nonnūq̄ me imitati alios deīn cōfutare cōtēdunt. Q ua quidē in re plurimam repiunt turbā ho minum aliquid ſe ſcire putantium:cum aut nihil ſciant aut pparum:qui uero ab his cōuicūtur/nō tam illis q̄ mihi redduntur infenſi:clamātq; eē Socratem q̄ndā ſceleſtiſſimum iuuētutiſq; corrup torē. At ſiquis ſciſcitetur ab eis quid nā uel agēdo uel docēdo corrumpat/nihil quidē aſſignare poſ ſint:immo prorſus ignorant. Sed ne deeſſe illis materia uideatur/ad iſta cōfugiunt q̄ cōmuni uoce facile philoſophātibus obiici ſolent.eos ſcilicet neq; ſublimia ſup terram neq; profunda ſub terra/ neq; deos eē putare/rōemq; inferiorē quaſi ſupiorem oñdere.uera.n.ut puto fateri nolunt ſe ſcili cet indignatos ppea quod cōuicti fuerit ſimulare ſe illa ſcire quę neſciunt. Vt pote igitur ambitioſi & uehemētes & multi ac uelut exc ōpoſito atq; obnixe diligentiſq; pſuaſionis ſtudio me crimināte s ueſtras aures impleuerunt & iādiu & nup calūniis ī me ſtudioſe cōfictis. Ex his autē Melitus & Any tus & Lyco cōtra me ſurrexerunt. Melitus quidē ob pœtas mihi infeſtus. Anytus uero ob artifices atq; reipublicę gubernatores. Lycō deniq; grā rhetorum. Q uāobrē quēadmodum ab initio dice bam/āmirarer equidē/ſi opinionē iſtam tantis cōceptam calūniis tam inueteratam nunc in tā bre ui tēpore amouere a uobis poſſem. Hęc equidē/o/uiri Atheniēſes uera uobis loquor:neq; cęlo ne q; ſubtraho aut magnū quicq̄ aut prauū:q̄uis ferme norī in his dicendis me eiſdē fore moleſtum. Q uod quidē argumētum uobis eſt me uera loqui.atq; hanc eē calūniam cōtra me exortam:eiuſq; cāsa eiuſmodi eē. Et ſiue in pręſentia ſiue in poſterū hęc inquiretis/ita eē inuenietis. Ad illa igitur q̄ primi accuſatores detulerunt hęc mihi ſufficiens apud uos ſit defenſio. Ad Melitum uero bonum & ut ipſe ait patrię amatorem ceteroſq; ſeq̄ntes accuſatores deinceps rñdere pgā. Sed horum rur ſus tanq̄ alii quidam accuſatores ſint accuſationē iuramēto aſſertam uiciſſimq; aſſerēdam in medi um adducamus. Hēr uero ferme ſe hunc in modum. Socrates iniuſte agit iuuētutē deprauans/ac deos quos ciuitas putat/ipſe nō putans.ſed alia q̄dam noua dęmonia. Accuſatio qdē eſt eiuſmodi. huius autē accuſationis q̄libet partē diſcutiamus. Iuuenes deprauare me obiicit.atq; in hoc iniuri am facere/ego uero o uiri Atheniēſes contra iniuriari Melitum dico/propterea quod ſerio ludit tā facile hoīes in iudicium trahēs ſimulāſq; ſeriis ſe rebus īcumbere:earūq; rerū hēre curam/q̄ ipſi nū quā curę fuerunt. Hoc autē ita eē conabor & uobis oñdere. Heus Melite rñde mihi/nūqd ipſe ma xime cures:ut q̄ optimi adoleſcētes euadāt? ME. Curo eqdē. SO. Age ergo his nūc dicas qs nā iuue nes meliores efficiat. Cōſtāt.n.ſcire te:cū tibi id curę ſit. ME. certe corruptorē eorū ut ais iā depre hēdiſti. Accuſaſti his. In iudiciū traxiſti. ergo age & eū q efficit meliores dic his & qs nā ſit oñde. qd nā o Melite taces? Vides ne nihil te hr̄e qđ dicas? At q nōne turpe id tibi vr̄ eē/ac ſufficiēs argumē tum ad

tũ ad id quod ipſe dico!te hęc nũquã curaſſe. Verũ dic iam bone uir. Quis nam eos efficit bonos!
ME. Leges. SO. At uero nõ iſtud interrogo o uir optime/ſed q̃s homo: qui & primũ id ipſum norit
leges ſcilicet quibus illi meliores fiant. ME. hi o Socrates iudices. SO. Quid o Melite ais iſti ne iu-
uenes erudire poſſunt bonoſq; reddere! ME. & maxime quidẽ. SO. Vtrũ omnes! An Alii quidem
poſſunt/alii uero nequaq̃. ME. Omnes. SO. Bene per Iunonẽ loqueris. & magnã eorũ qui proſint
iuuenibus copiã. Verũ quid nã hi qui audiunt! Faciunt ne & ipſi meliores an nõ! ME. Ipſi quoque.
SO. Quid uero ſenatores! ME. & ſenatores. SO. Sed enim o Melite cauendũ eſt ne concionatores
forte adoleſcentes corrumpãt. An uero & hi oẽs ſimiliter faciunt meliores! ME. hi quoq;. SO. Om
nes igitur ut uidetur Athenienſes honeſtos bonoſq; reddunt pręter unũ. ME. ego. n. corrũpo ſolus.
Ita ne ais! ME. Ita certe & quidẽ uehementer. SO. Magna tu quidẽ me dãnas infelicitate. proinde
mihi rñde. an & de equis idem putes. Omnes. s. hoĩes equos bonos efficere. unũ uero dũtaxat eos
corrũpere. An oĩo cõtra unũ eſſe uel certe per paucos equitandi pitos/reddere meliores equos: q̃
plurimos autẽ eẽ qui ſi inter equos uerſentur/illiſq; utantur deprauant. Nõ ne ita ſe res habet o Me
lite & de equis & de cęteris oĩbus aĩantibus! penitus ita. ſiue tu & Anytus nõ cõfiteamini ſiue ↄfiteã
mini & enim per magnã iuuenes nacti eẽnt felicitatẽ. ſi unus dumtaxat eos poſſet peruertere: cęte-
ri uero ipſis oẽs ꝓdeſſent. Cęterũ o Melite ſatis demonſtras te nullã iuuẽtutis curã habuiſſe um-
quã ac plane declaras in curiam tuã. teq; nũquã meditatũ fuiſſe ea de quibus me accuſas. Preterea
obſecro te per Iouẽ o Melite reſpõde nobis utrum melius uerſari poſſumus ĩter bonos ciues/ an in
ter malos. Reſpõde amabo; Nihil. n. difficile te rogo nõne mali ſemp mali aliquid agunt his q̃bus
cũuerſantur! Boni aũt bonũ! ME. ꝓculdubio. SO. eſt ne ullus qui detrimẽtum ſuſcipere potius q̃
emolumentũ uelit ab his quibus familiariter utitur! Reſpõde o bone uir. Lex. n. rñdere te iubet. ẽ
ne q̃ſq̃ qui dãnum pati uelit! ME. nullus. SO. Age ergo tu me huc in iudiciũ uocas q̃ſi iuuẽtutis de
prauatorẽ. an dicis me id uolentẽ facere! ME. Equidẽ uolentẽ dico. SO. Nũquid tu o Melite longe
minor natu uſq; adeo me grãdiori ſapientior es ut plane cognoſcas tu quidẽ malos obeẽ familiari
bus / bonos uero prodeſſe! Ego autẽ in tantã inſaniã ꝓlapſus ſim ut neq; id cognoſcam: ſiquem ex
familiaribus peiorem reddidero periclitaturum me nequid ab eo mali perpetiar atq; hoc tantum
mihi ipſi malum ut tu ais uolens inferam. Hęc equidem tibi o Melite non credo. Arbitror quoq;
neminem tibi alium conceſſurum. Sed aut non deprauo adoleſcentes/uel ſi deprauo inuitus facio.
Quapropter tu in utroque mentiris. At ſi inuitus corrumpo/non huc in iudicium ĩ uoluntaria de
licta lex trahi iubet: ſed priuatum doceri atq; caſtigari. Conſtat enim ſi didicero nõ amplius me id
facturum/quod per ignorantiã faciebam. Tu autem familiariter me emendare noluiſti: ſed in iu-
dicium rapis. Quo eos trahi. lex iubet qui pęna indigent potius q̃ diſciplina/Iam uero ex his mani
feſtum eſt o uiri Athenienſes quod mõ dicebã nullam huic Melito aut magnam aut paruam erudi
endę iuuentutis curam fuiſſe. Nunc age dic qua rõne me aſſeras o Melite peruertere iuuẽtutẽ. An
uidelicet quẽadmodũ in accuſatiõe ſcripſiſti: quia doceã nõ putare deos quos ciuitas putat ſed alia
quedam noua demonia. an non! In his docendis affirmas iuuenes me corrũpe: ME. omnino q-
dem ac uehemẽter hec aſſero. SO. Per deos ipſos o Melite de quibus nũc nobis eſt ſermo apertius
& mihi & his enarra. Nam ego quidẽ nondum plane intelligo utrum dicas docere me iuuenes ut
putent aliquos quidem deos eſſe quod ſi ita eſt ego deos eſſe puto/neque omnino ſum abſque deoꝛ
neque in hoc iniuſte ago: quamuis non eos quos habet ciuitas ſed alios eſſe doceam utrum in quã
hoc eſt in quo me criminaris quod uidelicet deos alios introducã! An me ais oĩo negare deos rur
ſuſque ut negent alios quoque docere! ME. aſſero equidem te oĩo negare deos. SO. o admirabilis
Melite/cur nam iſta dicis! Neque ſolem igitur neq; lunam eẽ deos credo ut homines alii. ME. p Io-
uem ita o iudices. Nam ſolem quidẽ lapidem eſſe dicit: lunam uero terram. SO. Anaxagorã tu q-
dem o amice Melite accuſandũ cẽſes. Atq; ita hos paruifacis/exiſtimans eos litterarum ignaros eẽ
quaſi neſciũt libros Anaxagore Clacomenii eiuſmodi opinionibus eẽ plenos & locus eſt gymnaſti
cus iuuenes hec a me diſcere! que liceret ĩterdũ etiam ſi multa ſit unius drachme pretio emere ex
orcheſtra Socratẽq; deridere ſi ſua eẽ fingeret/pſertim cũ tã abſurda ſint. Sed p deum o Melite pu-
tas ne reuera nullũ me deũ exiſtimare! ME. nullum per Iouẽ. SO. Incredibile eſt o Melite quod di-
cis & quod ut mihi uidetur etiã tibi ipſi. Mihi enim o uiri Athenienſes nimis contumelioſus ac pe-
tulans iſte uir ipſamq; accuſationem cõtumelia quadam & petulãtia & iuuenili temeritate procul-
dubio cõſcripſiſſe. uidetur. n. ceu enigma quoddam cõponere tẽtans an Socrates ſapiẽs deprehẽ-
dat ipſum quaſi ludẽtem ſibiq; ipſi cõtraria ꝓponentem/uel Socrates una cũ auditoribus ipſis de-
cipiatur. Hic nãq; repugnare ſibimet in ipſis accuſationis uerbis mihi uř ceu ſi dixerit. Contra le-
ges agit Socrates deos nõ putãs. Sed deos putans. Que quidẽ iocãtis nuge eẽ uř. Aĩaduertite/o/ui
ri quo pacto Melitus mihi uidetur hęc dicere. Tu uero rñdere nobis o Melite. Sed uos quod ab ini
tio oraui ne grauiter feratis ſi p more meo uerba facio. ẽ ne q̃ſq̃/o/Melite qui hũa quod eẽ putet ho
mies ꝟo neq̃q̃! Rñdeat mihi o uiri. Neq; oĩo ĩ his mõ ĩ illis ꝑturbet ẽ ne aliq̃s q equos ñ putet eẽ/ſed

equeſtria.uel tibicines quidem nō eſſe/ſed tibicinū officia.Non eſt qſq̄ o uirorū optime.Ego enim
pro te & tibi & his aliis reſpondeo/ſiqdem ipſe nō uis reſpondere.Sed ad hoc ſaltē quod magis ad
rem ptinet reſponde.An eſt quiſq̄ qui dęmonia qdē opera opinetur eſſe dęmones autem minime?
ME.Nullus.SO.q̄ tarde & uix reſpōdiſti ab his coactus?Nōne igitur dęmonia opa cōfiteris me &
putare & docere ſiue noua/ſiue antiq̄ ſint?oīo.n.ut tu cōfiteris demonia ego aſſero Atq; hęc qdem
in reſpōſione uiciſſim accuſationi reſcripta iurabo.Quod ſi dęmonia puto/neceſſariū eſt oīo puta
re me demones quoq; eſſe an nō ita ſe res habet?Ita certe.Pono enim te cōfitentem quādoquidem
reſpondere nō uis.Demones autem nōne aut deos arbitramur eſſe/aut deorum filios? Fateris ne
hoc/an negas?ME.Prorſus.SO.Nōne ſi dęmones eē arbitror ut ipſe cōcedis/ dęmōeſq; dii qdam
ſunt id euenit?quod mō dicebā enigma pponere te & q̄ſi nugari dicēdo me deos nō exiſtimātem/
deos tñ rurſus exiſtimare qñqdem dęmones eē duco.Rurſus ſi demones deorū filii ſint ſpurii ui-
delicet qdam aut ex nymphis aut ex aliis qbuſdā/ut fertur qs nā hoīum filios qdem deorū eē putet/
deos uero neget.Perſi.n.id abſurdum foret/ac ſiqs equorū qdem filios uel aſinorū mulos eē pu-
tet equos aūt & aſinos eſſe nō putet.Sed/o/Melite uideris pculdubio accuſationē iſtam icirco ita
poſuiſſe uel ut ingenii noſtri periculum faceres uel quia in quo reuera me criminareris nihil habe-
res.Tu uero quanam ratione perſuaderes alicui uel minimū quidē mentis habenti non eſſe eiuſdē
uiri dęmonia ſimul & diuina putare ac rurſus eiuſdem neq; demones neq; deos neq; heroas.Nul-
la certe ratiōe fieri poſſe aliter oſtendi poteſt.Ceterum o uiri Athenięſes/quod quidem ego nō de
liquerim quemadmodū Melitus accuſat haud magna mihi purgatione opus eſſe uľ.ſed ea quę di
cta ſunt ſufficere iudico.Quod autem ab initio dixi maliuolentiam plurimam eſſe cōtra me apud
plurimos cōcitatam.Id profecto uerіſſimū eſt & hoc me perimet ſiquidem perimar:non Melitus:
neq; Anytus:ſed multorū calumnia & inuidia.Quę quidem alios quoq; multos uiros bonos pere
mit hactenus:& ut arbitror pimet.Nihil enim graue uel mirum ſi in me obeſſe nō deſinat.Forſitā
uero ita me quiſpiā interrogabit.Nōne te pudet o Socrates:tale qddam exercere:exquo continuo
in periculum uenias moriendi?Equidem huic obiectioni iuſtum hanc reſponſionem dabo.Haud
recte/o/uir loqueris:ſi putas magnā aut uitę aut mortis habendam eſſe rationem/homini cuius uel
parua quędam utilitas ſit.hac nō illud potius dumtaxat conſiderandum quotiēs aliquid agit.utrū
iuſta agat/an iniuſta.Aut boni uiri opera ſiue mala.Alioquin ex hac ratione tu aſpernendi fuiſſent
ſemidei omnes quotcūq; apud Troiam occubuerunt/& alii & in primis ipſe Thetidis filius:q uſq;
adeo mortis contēpſit periculum/ne turpem ſubiret infamiam ut cum ſibi dea mater properanti
ad hectorem occidendū prędixiſſet his ferme/ut arbitror uerbis o fili ſi pro uindicta Patrocli ami
ci tui ab Hectore interfecti Hectorē iterfeceris ipſe pibis ingt enim ſubito poſt Hectorem infelix
tibi ſors īminet.Cum inquā ab ea hęc accępiſſet uſq; adeo diſcrimen morte inque contempſit.ut
multo magis timuerit turpem uitam amicorum inultis iniuriis q̄ mortem:ſtatique reſpōderit mo
ri ſe malle pro iuſta amici uindicta quā moras trahentem apud naues ridiculum contemptumque
uiuere:hunc ergo periculi mortiſque curam habuiſſe/quis nō dixerit? Et profecto ita ſe res habet/
o uiri Athenięſes.Quo quiſque in loco uel ſe ipſum cōſtituit arbitratus id optimū eſſe uel a ſuperio
re iubetur conſiſtere/in eo ut mihi uideť permanere oportet pīculūque ſubire neque mortē neq;
aliud quicquam magis q̄ turpitudinem formitantē.equidem o uiri Athenienſes grauiter aberra-
rē ſi cum illis parueri pręfectis/quos ipſi mihi prępoſuiſtis & in Potidea/& in Amphipoli & ī Olio.
Tūc enī ubi illi me cōſiſtere iuſſerunt/ibi conſtiti ut qſquā alter mortiſq; diſcrimē ſubiui/ubi deus
me poſuit permanereq; uoluit ut opinatus ſum atque exiſtimaui uidelicet philoſophantē me uiue-
re:ac me ipſum alioſque ſcrutari ibi ob mortis alteriuſue rei metū ordinē deſererem.Pergraue in
quā id eſſet delictum & tunc reuera me iuſte quis iudicium traheret/quaſi deos non putantem/ui-
delicet oraculo non parentem:atque mortem timentem:putantēque me ſapientem eſſe cum ſapi
ens minime ſim.Nam mortem timere o uiri nihil eſt aliud quā ſapientem uideri eum qui non ſit
ſapiens.Quippe cum id ſit ſcire uideri quę neſciat.Nemo enim ſcit utrum mors ſummū bonorū
Nā mortē ti-mere.ē ſcire q̄ neſcit: omniū contingat homini metuunt autē perinde ac ſi eā ſcirent maximū eſſe malorū.Cui uero du-
biū eſſe debet.Qui hęc ipſa inſcitia ſit maxīe uituperanda/per quā aliquis ſe putat ſcire quę neſcit.
Ego autē o uiri in hoc forſan a multis hominibus differo.Ac ſi qua in re ſapientiorem me aliquo
eſſe dicerem in hac utique dicerem:quod cū haud ſufficienter quę ſunt apud inferos noſtri/ſimili
ter me non noſſe cognoſco.Iniurias autē inferre/ſuperiorique nō obedire uel deo uel homini/ma
lum turpe que eſſe ſcio.Hęc igitur quę neſcio utrum bona ſint/nunquā magis timebo atque fugiā
quā illa/quę mala eſſe cognoſco.Quamobrē ſi me nunc abſoluatis non credentes Anyto qui dixit
aut me in iudicium ab initio uocandum non eſſe/aut uocatum neceſſario eſſe damnandū.Nam ſi
a uobis abſoluerer/fore ut filii ueſtri Socratis ſecuti ueſtigia omnes omnino corrumperentur:ſi in
quā ad hęc uos ita dicatis o Socrates Anyto non credimus/teque ſententiis noſtris abſoluimus/
hac tamen conditione/ut nunquam poſt hac in hac inquiſitione philoſophiaq; uerſeris ac ſi id fa-
cere ſi

cere ſi igitur ut dicebã his conditionibus dimittere me uelitis/reſpondebo utiq; uobis o uiri Athenienſes diligo uos equidẽ atq; amo: deo tamẽ parere malo q̃ uobis. Et q̃diu ſpirabo/uireſq; ſuppetent/philoſophari non deſinam: exhortans & docẽs quẽcũq; nactus fuero ſicut ſoleo hunc modũ. Quid tu o uir optime. Cum ciuis ſis Atheniẽſis ciuitatis ampliſſimæ ac ſapientia & potẽtia præſtãtiſſimæ/non erubeſcis? In eo omnẽ operam ponere: quo tibi pecuniarũ & gloriæ & honoris q̃plurimum ſit: ut aũt prudẽtia & ueritas & optimus animi habitus in te ſit/neq; cogitas/neq; curas. Ac ſiquis ueſtrum mecum contenderit id ſe curare aſſeuerans/haud ſtatim dimictam illũ/neq; recedã ſed ſciſcitabor: examinabo: redarguam. Quod ſi mihi non uideat poſſidere uirtutẽ: attamen profiteri obiurgabo quod ea quæ plurimi precii ſunt nihilpẽdat. Viliſſima uero plurimi faciat. Hoc equidem officiũ præſtabo iuniori & ſeniori quẽcunq; nactus fuero/rurſuſq; peregrino & ciui: magis ãt ciuibus: quãto mihi genere propinquiores eſtis. Hoc enim deus ipſe iubet. Reor aũt quod & uos latere non debet/nullũ adhuc bonum uobis in hac urbe maius contigiſſe q̃ hoc meũ miniſterium quod deo parens exhibeo. Nihil enim aliud agens circũeo. q̃ ſuadens iunioribus/ſenioribuſq; ueſtrum/neq; corporum/neq; pecuniarum/neq; aliarum omnino rerũ curam prius uehemẽtius queq̃ animi habendã eẽ/ut q̃ optimus ſit docẽs non ex pecuniis uirtutẽ ſed ex uirtute pecunias aliaq; bona omnia & priuatim & publice hominibus prouenire. Si igitur hæc docẽs peruerto iuuenes/eẽnt certe pernitioſa. At ſiquis dicat me alia q̃ hæc docere nihil dicit. Horum gratia o uiri Athenienſes profiteor equidẽ ſiue credatis Anyto ſiue non credatis/ſiue dimiſeritis me/ſiue non dimiſeritis p̃fiteor me nihil aliud eſſe facturum/nec ſi mihi ſit pluries moriendũ. Ne conturbemini o uiri Athenienſes. Sed queãdmodum ab initio rogaui me æquo animo audiatis: erit enim uobis ut arbitror utile ſi quæ nunc dicturus ſum audietis/equidẽ uobis nonnulla dicturus ſum/quæ audientes forſitã ad clamorẽ in præſentia prouocemini. ego uero ſilentium a uobis expoſco. Scitote ſi me occideritis talẽ qualẽ uobis modo dicebam/non me læſuros eſſe uos magis/q̃ uos ipſos. Me quidẽ neq; Melytus neq; Anytus unq̃ lædet. Neq; enim poſſet. Siquidẽ nefas eſt ut arbitror: meliorem uirũ a deteriore ledi. Interficere tamen poteſt uel pellere uel contumelia quadã afficere. Atq; hęc iſte quidẽ & alius aliquis ingẽtia putet eẽ mala/ego uero non puto: ſed multo peius eẽ illa facere quæ nũc iſte facit aggrediẽs iniuſte uirum occidere. Quamobrẽ o uiri Atheniẽſes non tam mihi nunc opus eſt defenſionẽ pro me ipſo meditari. ut aliquis exiſtimaret q̃ uobis ne quid me condẽnantes cõtra id munus quod deus uobis tribuit delinquatis. Si enim me interfeceritis haud facile alium talem reperietis/uere quidẽ & ſi forte id dictum ridiculũ ẽ ciuitati ueſtrę adeo adhibitum uelut equo cuidã magno & generoſo/ſeu ipſa mole pigriori atq; a tabano aliquo excitari indigẽti qualẽ uidetur me deus ciuitati addidiſſe. Qui ſingulos exſuſcitans & monens & obiurgans non ceſſo diem totã ubiq; uobis aſſiſtere. Talẽ uero alterũ non facile nanciſcemini o uiri Atheniẽſes. Ergo ſi mihi credideritis/me ueſtris ſentẽtiis abſoluetis. At uero ſi forte dormitantiũ more grauiter ferẽtes uos exſuſcitari me/ut uult Anytus temere occideritis reliquũ omne tẽpus dormietis: niſi forſan deus uobis proſpiciẽs alium quẽdam miſerit. Me uero eẽ talẽ ut adeo ciuitati tributus fuiſſe uidear hinc poteſtis animaduertere. Non humanum certe id eẽ uidetur: quod ego mea quidẽ omnia omnino neglexerim. Atq; in hac rei familiaris negligẽtia tot annos iam pſeuerẽ. Veſtro ſemp intentus bono/dum ſingulos adeo tanq̃ pater/aut frater natu maior ſuadẽs curam uirtutis hr̃e. Quod ſiquam pro officio meo mercedẽ recipem humanam quandã id rationẽ hr̃et. Nunc uero quod & uos plane uidetis accuſatores iſti mei quãquã ĩpudentiſſime alia contra me omnia coaceruarunt/hoc unũ tamẽ ſolita illa impudẽtia nequaq̃ auſi ſunt p̃tentare/teſteſq; adhibere qui probẽt me unq̃ pro his mercedẽ ullam exegiſſe aut petiiſſe. Huius autẽ rei ſufficientẽ uobis ut arbitror teſtẽ affero/paupertatẽ meam. Sed forſan abſurdum alicui uideri poteſt: me priuatim hæc conſulere ſingulis anxie nimis circumeuntẽ: publice uero in concionibus auſum non fuiſſe hoc idẽ ciuitati conſulere. Huius autẽ cauſa eſt de qua ſepe me paſſim dicentẽ audiuiſtis. Diuinum uidelicet quiddã atq; dęmonicũ in uoce quadam mihi adeſſe. Quod quidem Melytus in accuſatione deriſit: ſed mihi quidẽ ab ipſa pueritia hoc adeſt/uox. ſ. quædam quæ quotiens fit/me prohibet agere quod acturus eram: prouocat uero nunq̃: hoc inquã eſt quod mihi repugnet quo minus me ad publica conferam & recte ad modũ mihi aduerſari uidetur. Conſtat enim o uiri Atheniẽſes ſi quondã negocia publica aggreſſus fuiſſem/iamdiu mihi fuiſſe peundũ: itaq; nullam uel uobis uel mihi attuliſſem utilitatẽ. ne mihi ſuccenſeatis/oro uera dicẽti. Nemo enim diu ſaluus eſſe poteſt ſi haud ueſtro haud alteri cuiquam populo legitime aduerſetur quo multa iniuſta atq; iniqua quæ fieri ſolẽt in ciuitate prohibeat. Sed neceſſe eſt eũ qui reuera pro iuſtitia pugnat/ſi mõ breui ſaluus futurus ſit priuatum degere/neq; rẽpublicam attingere. horum equidẽ magna uobis afferam argumẽta. Non uerba quidẽ. Sed quod uos multifacitis facta. Audite iam quæ mihi contigerint: ut planius perſpiciatis/nulli me quicquã contra iuſtitiam ob mortis metum conceſſurum fuiſſe atq; non concedẽtem/ſimul fuiſſe periturũ. Referam uobis equidem moleſta quædam atq; iudicialia: uera tamen. Ego enim o uiri Athenien-

ſes nullo adhuc publico functus ſum munere/niſi quod ad conſilium ſum electus. Contigit autem
tribum meā Antiocheam eo tēpore præſidere quo uos decem illos exercitus duces quia nauali pu
gna interemptos non ſuſceperint damnare ſimul omnes properatis iniuſte quidē: ut cunctis po-
ſtea uobis notum fuit. Tunc ego ſolus ex omnibus præfectis me uobis oppoſui: nequid ageretis ꝑ
ter leges meiſq; ſuffragiis reſtiti. Quo ī tempore cum oratores multi parati eſſent deferre meum
nomen atq; in iudicium trahere uoſq; ipſi ingenti idem clamore iuberetis/exiſtimaui oportere me
magis pro lege atq; iuſtitia ſubire periculum/q̄ uobiſcum ſentire non ſentiētibus iuſta ob metum
carceris aut mortis. Et hæc quidē facta ſunt ciuitate adhuc ſub libertate populi cōſtituta. Poſtquā
uero ad paucorum potentiam deuentum eſt/rurſus triginta illi qui rem publicam occuparunt uo
cātes me una cū aliis quattuor in Tholum iuſſerūt Leontam Salaminū ex Salamine adducere quo
ille necaretur. Qualia uidelicet multa illi & aliis multis eo tēpore mandabant: ut complures crimi
nibus ſuis inuoluerent. Tunc ego non uerbis quidē/ſed re ipa rurſus oſtendi/nihil omnino quāuis
dictu ruſticius uideatur curare mortem: illud uero omnino curare nequid iniuſtum neue impium
facerē. Me uero poteſtas illa terribilis nequaq̄ ita conterruit ut iniuſte aliquid facerē. Sed ubi Tho
la egreſſi fuimus reliqui quattuor in Salaminam aduentantes captum Leontam duxerunt. Ego ue
ro domum abiui. Ac forſan propterea me illi interfeciſſent niſi breui eorū poteſtas diſſoluta fuiſ-
ſet. Atq; horum teſtes uobis erunt permulti. An ergo putatis tot annos me uiuere potuiſſe/ſi pu-
blica tractauiſſem boniq; uiri officio fungens iuſtitię ſuffragatus eſſem? atq; ut oportet unū id offi
cium omnibus prætuliſſem. Permultum abeſt o uiri Atheniēſes. Neq; enim alius quiſq̄ hominum
ita ſe gerens diu ſaluus eſſe potuiſſet. At ego per omnē uitam ſicubi publica tractaui negocia talē
me præſtiti/& priuatim idem ipe nemini unquam præter id quod iuſtum eſt concedēs uel aliis uel
horum alicui quos ii qui me criminantur/meos affirmant eē diſcipulos. Ego autē nullius unq̄ præ
ceptor fui. Sed ſiquis dicētē me ac mea tractantem audire deſiderauit/ſiue iunior/ſiue ſenior/nulli
unq̄ id negaui. Neq; uero is ego ſum qui pecuniis acceptis diſputē: nō acceptis uero taceam. Sed
pariter diuiti: atq; paupi interrogādū me prebeo/ac ēt ſiquis rn̄dēdo audire uelit quæ dico. Et ſiqs
hoꝝ probus fiat uel non haud iuſte crimen ſubirem quippe cum nulli unquā doctrinam uel tradi
derim ullam uel promiſerim. Quod ſiquis dixerit priuatim a me quicquā uel didiciſſe uel audiſſe
quod nec aliis omnibus cōmune fecerim non uerum dicit. Sed quam ob cauſam quidam mea cō
ſuetudine oblectentur o uiri Atheniēſes audite. Omnino uerum eſt quod uobis ſupra dicebā dele
ctari homines cum redargutioni eorū adſunt/qui ſe cū non ſint exiſtimāt ſapiētes. Eſt enim res nō
iniocunda. Mihi uero/ut dixi/adeo iniūcta & per uaticinia & p ſomnia & per omnē modum/p quē
aliqua alia ſors diuina homini quicquam mandari agendū. Hæc o uiri Athenienſes & uera ſunt/&
facile arguēda. Enimuero ſi ego iuuenum alios quidē nunc corrumpo alios uero iam diu corrupi/
conſentaneum eēt ut nunc illorum aliqui ſeniores facti/quoniam ītelligerēt me ſibi adoleſcētibus
male conſuluiſſe/contra me inſurgerēt: ac pœnas depoſcerēt. Atſi ipſi nollēt/ſaltē neceſſarios illo-
rum aliquos/patres & fratres & alios cognatos/ſiquid mali a me eorum neceſſarii paſſi fuiſſent cō-
memorare nunc & pœnas exigere. Sed adſunt hic quos cerno illorum permulti. Primum quidē
Cryto iſte æqualis meus atq; contribulis Crytobuli huius pater. Deinde Lyſanias Sphettius Eſchi
ni huius pater. Præterea Antipho Cephiſieus pater Epigenis. Adſunt & alii/quorum fratres fa-
miliariter me uſi ſunt Nichoſtratus Zotidi filius Theodoti frater. Et Theodotus quidē defunctus
ē ut fratrē precari non poſſit. Et Paralus hic filius Demodoci. Cuius Theages frater erat. Adimā-
thus quoq; filius Ariſtonis cuius frater hic iſte. Plato Deniq; Eantodorus cuius Apollodorus hic
eſt frater. Alios ꝑmultos referre poſſum. Quorum unum aliquē præſertim in eius oratione opor
tuit a Melito teſtē produci. At uero ſi tunc oblitus eſt: nunc ſaltem producat/ego permittam. Affe
rat inquā ſiquid tale habet in medium. Sed contra omnino ſe res habet o uiri Atheniēſes. Omnes
enim ut uidetis conuenerunt libenter ad opē mihi ferēdā qui corrupiſſe eorum neceſſarios detri-
mentūq; attuliſſe. a Melito Anytoq; accuſor. quod ſi ipſi qui deprauati ſunt mihi opitularent̄ nihil
mirum eſſet. At propinqui eorum ſeniores a me nunquā deprauati qua tandē ratione mihi ſuffra-
gantur? Niſi recta quadam & iuſta. Quippe cum & Melitum mentiri & me uera loqui cognoſcāt.
Quæ igit̄ pro defenſione mea o uiri Atheniēſes habeo/ferme hæc ſunt & alia forte ſimilia. Sed for
ſan ueſtrū aliquis ad ſe moreſq; ſolitos ſe recipiēs grauiter ferat. Quod cū leuioribus etiam in cau
ſis reus multis cum lachrimis ſoleat deprecari atq; ſupplicare: ac filios in iudiciū producere/ut cō
miſerationē cōmoueant & alios domeſticorum amicorūq; permultos. Ego nihil horum faciam/
quāuis in extremo ut uidet̄ diſcrimine conſtitutus his ergo offenſus aliquis cōtra me ꝑtinacius ir-
ritetur: atq; ipſa in ira ſentētiam conrra me ferat. Siquis ergo inter uos eius mentis eſt/ego tamen
non cenſeo obſecrandum: ſed hac ratione potius æque me hunc allocuturum. Sunt & mihi o uir
optime cognati quidā. Neq; enim ut inquit Homerus ex quercu uel petra/ſed ex hominibus natus
ſum. Itaq; & cognatos habeo o uiri Athenienſes & filios tres. Quorum unus iā adoleſcit. Duo aūt

ſunt

ſunt paruuli. Nullũ tamen eorum huc adducam ſupplicaturus eo pacto a uobis abſolui. Cur nam
igitur nihil horum faciam? Non pertinacia ulla neq; contemptu uiri Athenienſes utrum uero au-
dacter me habeã erga mortem an non/alia ratio eſt. Ad exiſtimationẽ tamen & mei & ueſtri & ciui
tatis totius nõ arbitror ptinere/ut hęc faciã ĩ hac ętate & hoc noĩe qđ nactus ſum ſiue id uerũ ſit ſiue
falſum. Attamen iam opinione hominũ præoccupatum eſt Socratẽ inter multos præcipuo quo-
dam excellere. Si ergo hi qui inter uos ſapientia uel fortitudine uel quauis alia uirtute præſtare exi
ſtimantur/tales erunt quales ſæpe quoſdam cũ de illis iudicaretur uidi/turpe nimiũ erit. Qui cum
eſſe alicuius precii exiſtimarẽtur attamen in iudicio mirum ĩmodũ cõmiſerationi ſtudebant: quaſi
graue aliquid paſſuri/ſi ex hac uita deceſſerint: perinde ac ĩmortales eſſent futuri/ſi uos illos nõ oc
cidatis. Atqui hi mihi uidẽtur ciuitati dedecus afferre: ꝓpterea quod exiſtimare peregrinorũ ali-
quis poteſt eos qui inter Athenienſes uirtute præſtant in magiſtratibuſq; cæteriſq; honoribus ſu-
periores habẽtur nihil a mulieribus differre. Hæc autẽ o uiri Athenienſes nec uos qui alicuius au-
ctoritatis eẽ uidemini facere decet/neq; etiam ſi nos facere uelimus/ꝑmittere. Sed hoc ipſum oſtẽ
dere uos eum multo magis dãnaturos eſſe/qui cõmiſerationes eiuſmodi introducẽs ridiculã red-
diderit ciuitatem/q̃ illũ qui quietus iudiciũ expectauerit. Proinde o uiri Athenieſes accedit ad ea
quæ de ciuitatis exiſtimatione dicta ſunt/quod nec iuſtũ mihi uidetur eẽ iudicem precari/neq; pre
cando abſolui: ſed docere atq; ſuadere. Non enim ad hoc ſedet iudex/ut per gratiã concedat/ſed
ut iudicet ſecundũ leges. Atq; id iureiurando promiſit non per gratiã cuicunq; libuerit condona
re/ſed iudicare ſecundũ leges. Non igitur licet uel nobis aſſuefacere uos deierare uel uobis aſſue-
fieri. Neutri .n. noſtrum religionẽ ſeruarẽt. Nolite ergo o uiri Athenienſes exigere talia me apud
uos agere/quæ/neq; honeſta/neq; iuſta/neq; ſancta eẽ puto: & id quidẽ oĩno/præſertim uero per Io
uem/cũ impietatis erga deum a Melyto hoc accuſer. Profecto ſi pergerem ꝑſuadere uobis/precã-
doq; flectere cũ iuraueritis/docerẽ utiq; uos non putare deos eẽ. Ac reuera dum ꝓ me defenſionẽ
paro/me ipſum interim accuſarẽ quaſi deos nequaq̃ exiſtimantẽ. Sed multum abeſt ut ita ſe res ha
beat, exiſtimo nãq; eſſe deos o uiri Athenienſes/magis q̃ quiſquã meoꝝ acuſatoꝝ ac uobis deoq; ꝑ
mitto de me iudicare ut & mihi & uobis ſit cõducturũ. quod uero non grauiter ferã o uiri Atheniẽ
ſes me a uobis eẽ dãnatum/& alia multa faciunt & illud in primis quod nõ pręter ſpẽ id accidit. Ve
rum multo magis admiror utrorũq; numerũ calculoꝝ. Siquidẽ non putabã tam pauco calculorũ
numero ab aſſolutione abeſſe. Nunc autẽ ut uidetur ſi tres ſolũ calculi aliter cecidiſſent euadebam
Melitũ certe nunc euaſiſſe uideor neq; euaſiſſe ſolum ſed unicuiq; cõſtat niſi ſurrexiſſent Anytus &
Lyco me accaſantes/mille drachmas illũ fuiſſe penſurũ: quoniã partẽ quintã calculoꝝ non accepiſ
ſet. licetur ergo iudiciũ morte uir iſte eſto. ſed ego o uiri Athenieſes quonã me liceamini poſtula-
bo. An non uidelicet eo quo dignus ſum. Quid ergo? Quid nã dignum eſt pati me aut pẽdere/ob
id quod q̃ didici/non ſilueri m. Sed neglexerim quæcũq; multi facit uulgus/quęſtũ/rẽ familiarẽ/prę
fecturas/contiones/cæteroſq; magiſtratus/præterea aufugerim coniurationes atq; ſeditiones/quę
in re publica contigerunt: arbitratus me ipſum reuera ad æquiora officia eẽ natum/q̃ ut ab his ſa-
lutẽ meam pendere exiſtimarẽ. Ad hæc ĩquã me non contuli/quibus occupatus/neq; uobis/neq;
mihi ipſi fuerã profuturus. Sed uni huic officio dũtaxat incubui. ut priuatim unũ quẽq; ueſtrũ ſalu
tãs/maximã ut equidẽ exiſtimo afferrẽ utilitatẽ: ſuadẽs uidelicet unicuiq; nihil ex rebus ſuis priuſq̃
ſeipſum eſſe curandũ/ut q̃ optimus prudẽtiſſimuſq; euadat: nec res ciuitatis curandas. eẽ priuſq̃ ci
uitatẽ ipſa. Et aliarum itẽ rerum curã eadẽ rõne eẽ habẽdam. Quid igiẽ cũ ſim talis a uobis repor-
tare dignus ſum? Bonum certe o uiri Athenieſes/ſi modo ꝓ dignitate reuera exiſtimetis. Ac tale q
dem bonũ quale mihi cõueniat. Quid igitur cõuenit uiro egeno bñficioq; cui uacare a cæteris oc-
cupationibus expediat/quo uos ad uirtutẽ cohortari queat. Nullũ certe ẽ aliud ꝓmiũ o uiri Athe-
nienſes quod magis uirũ talẽ deceat q̃ in Prytaneo publico ſumptu nutriri/& multo quidẽ magis
q̃ ſiquis ueſtrũ equo aut bigis aut quadrigis olympia uicerit. Nam ille quidẽ facit ut felices uidea-
mini. Ego uero ut ſitis. Præterea ille nutritione non indiget. Ego indigeo. Itaq; ſi ꝓ dignitate ac iu
ſtitia extimari oportet/ego me hoc dignũ exiſtimo/alimonia. ſ. publice in Prytaneo mihi exibẽda.
Forte uero hæc uobis dicẽs ita proteruus uideor ut in ſuꝑioribus uiſus ſum/ubi cõmiſeratiões/ſup
plicationeſq; deteſtabar. Id autẽ haud tale eſt/ſed eiuſmodi potius o uiri Athenieſes. Perſuaſum ẽ
enim mihi ut nemini ſponte iniuriã faciã. quod quidẽ iccirco uobis non ꝑſuadeo/quia breue tẽpus
habuimus colloquẽdi. Verum ſi lex talis apud uos eẽt qualis apud cæteros/ut ubi mors pœna ſit/i
eo iudicio non diẽ unam ſed plures diſceptetur/uobis/ut arbitror/ꝑſuaſiſſem. Nunc uero haud fa
cile fuit in tam breui tẽpore calũnias magnas diluere. Cum igitur mihi ꝑſuaſum ſit/nemini facien
dam eẽ iniuriam ꝑ multũ abeſt ut mihi ipſi ſim facturus. Quid ergo? nunqđ ueritus ne id ſubeam
quo Melytus me dignũ cenſet/quod equidẽ aio neſcire me utrum bonũ ſit/an malũ/ut hoc deuitẽ
eligã eoꝝ aliquid/q̃ plane mala eẽ ſcio: atq; hæc me dignũ eẽ cenſebo. Vtrum ergo uincula? Et qđ
oportet me in carcere uitam agere/ſemꝑ undecim uiris ſeruientẽ. Vtrum pecunias ſoluere? Atq;

donec ſolutæ ſint: in uinculis ꝑmanere. At uero id tantũdẽ eſt atq; quod ſupra dicebã: cũ mihi de-
ſit unde pecunias ꝑſoluam. An forte exiliũ? Forte.n.hoc dignus eẽ cenſebor. nimia tñ o uiri Athe
nienſes me cupiditas uitæ teneret: ſi adeo imprudẽs eſſem/ut non poſſem animaduertere/ſi uos ci
ues mei conſuetudinẽ meã ſermoneſq; ꝑferre non potuiſtis/ ſed uſq; adeo graui inuidioſaq; uobis
fuit mea conſuetudo atq; oratio ut mox liberare uos ab illa iam decreueritis/alios tñ facile me pu-
tem toleraturos. Permultum abeſt o uiri Athenieſes. Præclara.ſ.mihi uita foret in hac ætate exu-
lanti & aliã ex alia ciuitatẽ ꝑmutanti/& in continua repulſa uiuenti. Equidẽ ut plane intelligo quo-
cũq; proficiſcar audituri me ſicut & hic ſequẽtur adoleſcẽtes. Ac ſi eos repellam/ipſi uiciſſim ſenio
ribus id ꝑſuadẽtes me repellẽt. Si non repellam/eoꝝ patres & cognati ob hos ipſos me expellent.
Forſitan uero dicet aliquis nõne potes o Socrates in exilio ſilẽtium & quietẽ agere? At hoc omniũ
eſt difficilimũ aliquibus ueſtrũ ꝑſuadere. Siue enim rñdeo/id eſſe non parere deo: proptereaq; me
non poſſe quieſcere: non credetis mihi quaſi ꝑ ironiam loquẽti: ſiue dixero me ab hoc officio nol-
le uacare/quia id homini maximũ contingit bonũ diebus uidelicet ſingulis de uirtute uerba face-
re atq; de aliis/de quibus me quotidie loquentẽ uos auditis. Atq; ita me ipm̃ alioſq; ſcrutari: ultãq;
in conſideratã reſpuẽdam eẽ cenſere/hæc ẽt multo minus mihi credetis. Hæc uero o uiri Athenie
ſes ita ut dico ſe habẽt. Sed haud facile ꝑſuaderi poſſunt. Et ſimul nunq̃ malo dignari me cõſueui.
Quod ſi mihi forẽt pecuniæ/iudicium pecuniis licerer quot penſurus forẽ. Neq; obeſſet mihi illas
amittere. Nunc uero non adſunt/niſi forte quãtũ ualeo ſoluere/tanti ęſtimare uelitis. Poſſum uero
ferme argẽti minã. Tanti ergo iudiciũ liceor. Plato aũt hic o uiri Athenienſes & Crito & Critobu-
lus & Apollodorus iubẽt me triginta minis liceri. Ipſi uero tm̃ uobis ꝓmittere parati ſunt. Liceor
ergo tanti. Promiſſores uero argẽti huius hi uobis erunt ſufficientes. Non multi tꝑis gratia o uiri
Athenieſes criminandi materiã prebuiſtis/uolentibus ciuitatẽ uituperare. Quia.ſ.Socratiem occi
deritis uirum ſapientẽ. Dicẽt.n.illi licet non ſim me ſapientẽ/q uos uituperare uolent. Si ergo bre
ue tẽpus expectauiſſetis/abſq; ueſtra opera me contingebat mori. Videte ætatẽ meã q̃ ꝓcul iam ſit
a uita/morti uero ꝓpinqua. Neq; uero hæc aduerſus uos oẽs dico. Sed aduerſus eos tm̃ q me mor
te damnarunt. Dico ẽt hæc ad hos ipſos. Forſan putatis me uiri Athenieſes in iudicio cõcidiſſe ta-
lium uerboꝝ inopia quibus utiq; ꝑſuaſiſſem uobis/ſi oĩa facienda dicendaq; putauiſſem/qbus a uo
bis abſoluerer. Longe uero ſe res aliter habet. Certe ob paupertatẽ dãnatus ſum/non uerboꝝ qui-
dem: ſed audaciæ atq; impudẽtiæ. Et quia talia apud uos dicere noui qualia uobis auditu gratiſſi-
ma contigiſſent audiẽtibus uidelicet me deflentẽ atq; lamentãtẽ. Et alia facientẽ multa atq; dicen-
tem/ut dixi me indigna: qualia frequẽter ab aliis audire conſueuiſtis. Sed neq; ab initio cenſui dece
re ob ꝑiculum deuitandũ iliberale aliqd facere / neq; nunc me penitet hac defenſionis rõne uſum
fuiſſe. Malo equidẽ tali quadã defenſione fretus mortẽ obire/q̃ cõtraria ſuꝑuiuere. Neq;.n.in iudi
cio neq; in bello uel mihi uel alteri/oĩa quibus uitemus mortẽ ſunt faciẽda. Nã in preliis ſæpe con-
ſtat interitũ uitari ſiquis abiectis armis ſupplex ad inſequentes ſe conuertat. Alia quoq; in ſingulis
ꝑiculis machinamẽta ſunt/qbus interitũ quis effugiat/ſiquẽ non pudeat facere quelibet atq; dice-
re. Sed cõſiderate o uiri Athenienſes haud id quidẽ difficile eſſe mortẽ effugere: ſed multo diffici-
lius prauitatẽ. Velocius.n.illa currit q̃ mors. Atqui ego nunc utpote ob ſenectutem tardior a tar-
diori captus ſum/accuſatores aũt mei utpote uehementes atq; ueloces ab ea q̃ uelocior eſt praui-
tate. Et nunc quidẽ ego ab eo damnatus a uobis mortem ſubiturus. Iſti uero a ueritate ipſa dãnati
prauitati iniuſtitiæq; obnoxii. Atq; ego quidẽ pœne acquieſco/& iſti. Hæc igitur forte ſic oporte-
bat ſe habere: arbitrorq; ea hr̃e ſe mediocriter. Poſt hæc aũt uobis qui me cõdẽnaſti/cupio diuina
re. Nam illuc mihi iam ꝑuentum ẽ/ubi ſolẽt homines diuinare: qñ uidelicet ſunt ꝓpe mortẽ. Præ-
dico equidẽ uobis o uiri Athenieſes/ſi me interfeceritis ſuppliciũ uobis ſtatim poſt mortẽ meã uo
bis eẽ uenturũ: ac ꝑ Iouem multo durius eo/quo me affeceritis. Nunc enim id egiſtis/putãtes libe-
rare uos/quo minus rationẽ uitæ ueſtræ redarguẽti cuiq̃ reddere cõpellamini. Id uero contra oĩo
uobis accidet. Nam plures futuros arbitror quos redarguant/quos ego cõpeſcebã & ſi uos id nõ
ſentiebatis Tantoq; illi infeſtiores erunt/quãto & iuniores. Ideoq; uos grauius id feretis. Profecto
ſi putatis ꝑ interfectionẽ hoĩum a uituperatione uos abſoluere/nimiũ aberratis. Non.n.eſt hæc li
beratio uel ualida ſatis uel honeſta. Sed illa tã facillima q̃ optima eſt/nõ diſturbare quidẽ alios/ſed
ſeipſum cõparare ut q̃ optimus euadat. Hæc ergo uobis qui me cõdẽnaſtis uaticinatus finẽ facio.
Vobis aũt q me abſoluiſtis libẽter de hmõi re quæ contigit uerba facerẽ. Quãdiu magiſtratus ne-
gocio deſtinanť. nec dum eo uado ubi me oportet mori. Sed o uiri aſſiſtite mihi id tꝑs. Nihil enim
ꝓhibet inuicẽ dum licet confabulari. Nẽpe uobis tanq̃ amicis demonſtrare uolo quod mihi mo-
do accidit qd nã menti ſignificet. Mihi quidẽ o iudices/uos ęnim iudices recte appellare poſſum/
mirabile qddam contigit. Vox enim illa demonis uaticinatrix/mihi ſemꝑ in ſuperiori tꝑe frequẽ-
ter oĩo offerre ſe conſueuit. & in rebus quidẽ leuiſſimis ſe opponens ſiqd minus recte facturus fuiſ
ſem. Nunc aũt ea mihi quæ uideris acciderunt/quæ profecto putaret aliquis atq; exiſtimaret extre

ma eſſe

ma eſſe malorum. Sed mihi neq; domo exeunti mane dei ſignum aduerſatum eſt: neq; dum in iudi
cium ueniebã: neq; ĩ aliqua ſermonis parte dum uerba faciebã: quãuis alios frequẽter dum loque
rer in medio ſermonis curſu conſueuerit cohibere. Nunc aũt in hac re nuſq̃ uel agẽti uel loquenti
eſt aduerſatũ. Quã uero huius rei cãm eſſe pũtem/uobis aperiam. Apparet enim mihi quod con/
tigit bonum eẽ. Nec recte ullo modo iudicatur a nobis/quicũq; mortẽ opinamur eſſe malã. Cuiuſ
quidem rei magna apud me hæc eſt coniectura/quod ſignũ mihi ut cõſueuit repugnauiſſet/niſi bo
num quid acturus fuiſſem. Cogitare aut hoc pacto poſſumus/ſpem multã eſſe id eẽ bonum. Duo/
rum enim alterũ mors eſt. Nã aut tanq̃ nihil oĩo ſit ſenſum nullum ullius rei retinet is qui deceſſit
e uita/aut quẽadmodũ dicitur/ꝑmutatio q̃dam & tranſmigratio animæ ab hoc in aliũ locum. Siue
ergo nullus remanet ſenſus/ſed tãq̃ ſomnus quidã eſt ĩ quo quis ſomniũ cernit nullum admirabile
lucrũ erit in morte. Reor equidẽ ſiquem oporteat ad eam noctẽ quã tanta tranſegit quiete/ut me
in ſomniũ quidẽ ullũ uideret alias noctes dieſq; uitæ totius/conferre atq; dicere quot ipſe noctes
atq; dies in uita melius dulciuſq; ꝑegerit/reor inq̃ ne dũ priuatum aliquẽ/ſed nec magnũ quidẽ re
gem/aliquas numerare poſſe. Si ergo tale quiddã eſt mors/lucrũ eẽ quidẽ dico. Etenim nihil plus
hoc pacto totũ tẽs q̃ nox una eẽ uidetur. Sin aũt mors eſt tanq̃ trãſmigratio quædã hinc in aliud lo
cum: ac uera ſunt q̃ dicuntur: uidelicet in alio ſeorſum a nobis loco oẽs defunctos eẽ quid nam me Immortali/
lius q̃ hoc eẽ poteſt o iudices. Siquis enim illuc ꝓfectus liber ab iis qui ſe ꝓfitenť iudices eſſe/ueros tas animoꝝ:
repererit iudices q iudicare illic ꝓhibentur/Minoem Rhedamantũ/Eacum/Triptolemum alioſq;
quotcũq; ſemidei iuſte uixerunt/nunq̃d eiuſmodi tranſmigratio paruipendenda cenſebiť. Rurſus
Orpheum Muſeũq; conuenire & Heſiodũ & Homerũ q̃ multo aliq̃s noſtrum redimeret. Equidẽ
ſi hæc uera ſunt ſæpius mori uelim. Quippe cũ mihi in primis mirifice grata ſit futura habitatio il
la atq; conſuetudo: qñ quidẽ una cũ Palamede futurus ſum & Aiace Thelamonis filio/& aliis anti/
quorum quicũq; falſo dãnati iudicio deceſſerunt e uita. Apud quos meos caſus cũ illoꝝ caſibus cõ
ferre utrinq;/ut arbitror/non iniocundũ foret. Illud pręterea maximũ illic degere ſcrutantẽ ſingu
los atq; examinantẽ quẽadmodũ hinc feci/quis nã illoꝝ ſapiens ſit & quis cũ non ſit/ſe tñ exiſtimet
ſapientẽ eẽ. Proinde quãti faciendũ eſt o iudices ꝑſcrutari ducẽ qui tm̃ ad Troiam duxit exercitũ!
Vel Vlixem uel Siſyphũ alioſq; q̃plurimos quos referre quis poteſt uiroſq; & mulieres quibus cũ
loqui atq; examinando uerſari inextimabilis ꝓrſus felicitas eẽt. Siquidem huius cã qui illic degunt
haud amplius moriuntur: ſuntq; illi nobis & in rebus aliis beatiores & in eo inſuper quod reliquũ
iam tẽpus permanent immortales: ſiquid uera ſunt q̃ dicunť. Vos quoq; o iudices bene de morte
ſperare debetis: idq; unũ cogitare uerũ eẽ uiro uidelicet bono nihil mali accidere poſſe neq; uiuen
ti neq; defuncto: neq; res illius a diis negligi. Neq; uera mea nunc caſu aliquo acciderunt: ſed mihi
id conſtat/mori iam & a laboribus liberari/mihi melius extitiſſe. Atq; hanc ob cãm diuinũ illud ſi/
gnum mihi non obſtitit. Equidẽ haud admodũ his indignor q accuſarunt me uel condemnarũt.
Quãuis non hac mentæ accuſauerint me atq; dãnauerint ſed quia detrimentũ mihi inferre ſpera/
bant. Ob hoc utiq; illis eſt ſubcenſendũ. Sed iam ad eoſdẽ illos reuerſus/ſic eos alloquor. Tantum
tñ uos precor o uiri ut meos quoq; filios cũ adoleuerint/ſi ipſi ſimiliter atq; ego uobis moleſti ſint
pœnis ſimiliter afficiatis. Præſertim ſi uideanť uobis uel pecuniarũ uel alterius cuiuſq̃ rei maiorẽ
q̃ uirtutis curã habere: atq; ſi uideri uelint putẽtue ſe alicuius eſſe precii cũ nullius ſint/illos obiur/
getis/quẽadmodum ego uos quod non illis incũbat/q̃bus eſt incũbendum: ac exiſtimẽt cũ nullius
ꝑcii ſit ſe aliq̃d eẽ. Q đ ſi hęc feceritis/iuſta a uobis paſſus fuero egoq; & filii. ſed iã horã ẽ hinc abiř.
Me q̃dẽ ut moriar: uos ãt ut uitã agatis. Vtri uero nr̃m in melius eant oĩbus ꝑterq; deo eſt incertũ.

❡ARGVMENTVM MARSILII IN CRITONEM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

q Vemadmodũ apologiæ ita Critonis quoq; tã ordinata tã plana diſpoſitio eſt ut argu
mento nõ egeat. Aduerte tñ in primis Socratẽ ſicut in apologia uigilans uaticinatus
eſt/ſic in Critone dormientẽ uaticinari. Vt cognoſcas ſapiẽti pioq; uiro deũ & uigilã
ti & dormiẽti ſemp adeſſe ex oĩbus aũt collige euãgelicæ doctrinæ cõfirmationẽ. Ap
probationẽ martyrũ. Exẽplar iuſtitiæ. Incõparabilẽ fortitudinẽ. Contẽptum morta
lium. Deſideriũ æthernoꝝ. Religionis deniq; fundamẽtũ. Quid memorẽ uulgi opinionẽ contem
nendã eſſe ſapiẽtis dũtaxat ſñiam/imo ueritatẽ ipſam eẽ colendam! Quid rurſus nõ uiuere quidẽ.
ſed bñ uiuere exoptandũ. Itẽ inimicis malefaciendũ eſſe nunq̃ neq; iniurias ulciſcendũ. Rurſus &
ꝑiculum mortis interitũq; ſubeundũ potius q̃ peccandũ. Quid referã obſeruantiã legũ ſingularẽ
& inextimabilẽ patriæ charitatẽ! Quam & parentibus & uitæ proculdubio anteponit: ob hanc ut
ipſe inquit rõnẽ: quo in alterã ꝓfectus uitã ualeat ęhterno iudici æquã ante actæ uitę reddere rõnẽ:
neq; leges quæ illic impant humanarũ legũ ſorores expaueſcere cõpellať. Concludit deniq; rõnes

iuſtitiæ fauentes mentis ſuæ auribus uſq; adeo inſonare/ut alia audire non poſſit. Fruſtraq; conatu
rũ qcũq; pgat diſſuadere. Addit ea ſolum uia eẽ pgendũ/qua deus ideſt rõ diuinitus infuſa pducit.

ℭCRITO VEL DE EO QVOD AGENDVM
PERSONE DIALOGI
SOCRATES CRITO.

SO.
Vr nam hac hora uenisti o Crito! An non ualde adhuc eſt ante lucẽ! CRI. ualde qdẽ.
SO. qñ uero maxie! CRI. Profunda aurora. SO. admiror queadmodum ipſe cuſtos
c carceris tibi obtẽperare uoluerit. CRI. Familiaris iã mihi ẽ o Socrates ob crebrum
huc aduentũ meũ. Præterea bñficii non nihil a me accepit. SO. Veniſti ne modo! an
iã eſt dudũ. CRI. Satis dudũ. SO. Proinde cur nõ ſtatim me excitaſti! ſed ſilẽtio aſſe
diſti! CRI. Nunq̃ p Iouẽ o Socrates excitaſſem. Neq; .n. ipſe uellẽ in tanto dolore euigilare. Sed te
iamdudũ admiror/ ſentiẽs q̃ſuauiter dormias. Et cõſulto nõ excitaui te ut q̃ placidiſſime degeres.
eqdẽ & p oẽm uitã ob hmõi morem beatũ te iudicaui. Maxime uero in pñti calamitate/quod eã tã
facile ac placide feras. SO. Perabſurdũ eſſet o Crito ſiqs tam grandis natu ĩminentẽ mortẽ mole-
ſte ferat. CRI. Sed & alii o Socrates æque ſenes ſimilibus calamitatibus opprimunť quos tñ ætas
ab afflictiõe quã ſors præſens affert ſecũ/nõ liberat. SO. Ita eſt. Sed cur nã adeo mane uenisti. CRI.
Nunciũ o Socrates ferẽs acerbũ/non tibi qdẽ ut mihi appatet/ſed mihi potius & familiaribus tuis
oĩbus & acerbũ & grauẽ. Quod qdẽ inter grauiſſima ut arbitror numerauerim. SO. Quid nã hoc!
Nũqd nauis ex Delo iam rediit! Qua reducta mihi eſt moriẽdũ. CRI. Nondũ rediit qdẽ. Sed re
ditura uideť hodie/queadmodũ nunciãt nõnulli e Sunio uenietes. Qui ibi eã reliquerunt. Conſtat
ergo ex his nũciis/hodie eẽ uenturã. Ideoq; neceſſariũ fore te cras o Socrates e uita decedere. SO.
Bona o Crito fortuna. Si ita diis placet ita eſto. non tñ exiſtimo illã hodie rediturã. CRI. Vnde nã
id cõiectas! SO. Dicã equidẽ. Siquidẽ poſtridie q̃ nauis redierit mihi eſt obeundũ. CRI. Sic utiq;
aiunt hi penes quos rei huius poteſtas eſt. SO. Itaq; nõ hac die uenturã puto/ſed altera. Coniectu-
rã uero ex ſomnio quodã accipio: qđ pauloante hac ipſa nocte mihi uiſum ẽ: opportuneq; uideris
ſomnũ mihi nõ pturbaſſe. CRI. Sed quale id ſomniũ erat! SO. Videbať mihi mulier quædã adue-
niẽs pulchra & aſpectu grata/ueſtes hñs candidas uocare me atq; dicere o Socrates tertia hinc die
Phtiam pueniens latiglebã. CRI. q̃ mirũ id inſomniũ Socrates. SO. Manifeſtũ tñ ut mihi uidetur.
CRI. Manifeſtũ certe. Sed o beate Socrates ẽt nũc crede mihi ac ſaluus eẽ uelis. Mihi .n. ſi tu obie-
ris nõ una tñ calamitas ĩminet ſed pręter id qđ te orbatus fuero tali neceſſario qualẽ alterũ nunq̃
repiam/uidebor utiq; multis q neutrũ noſtrũ ſatis nouerint cũ potuiſſem te ſeruare ſi minus pecu
niis pepercissem/te penitus neglexiſſe. Atq q̃ nã maior põt eẽ infamia/q̃ uideri pluris feciſſe pecu-
niaſq̃ amicos! Non .n. poterit pſuaderi compluribus te hinc abire noluiſſe nobis quo id ageres oĩ
ſtudio cõtendentibus. SO. Quid uero a nobis o beate crito tanti uulgi opinio extimať: Probatiſſi
mi .n. uiri/quoꝝ magis habenda rõ eſt. hæc ita geſta eẽ ut geſta ſunt arbitrabunť. CRI. Attñ uides
o Socrates cõpelli nos opinionẽ quoq; uulgi curare. Præſentia .n. hæc declarant poſſe uulgus non
minima maloꝝ/imo fere maxia ſiqs in populo calũniis agiteť inferre. SO. utinã o Crito poſſet uul
gus maxima inferre mala/ut uiciſſim/maxia poſſet bona & bñ quidẽ ſe res hře. neutrũ uero põt. qp
pe cũ neq; prudentẽ neq; ĩprudentẽ efficere ualeat. Faciunt uero quodliber utcũq; cõtingit. CRI.
Hæc qdẽ ita ſe habeãt. Ad id uero Socrates mihi rñde: num forte mei cæterorũq; neceſſarioꝝ tuo
rum reſpectus te retinet. ne ſi hinc euaſeris/calũniatores nos poſtea uexent quaſi te hinc furari fue
rimus. Cogamurq; uel totũ patrimoniũ uel permultas pecunias amittere uel præter hęc aliud qd
piam pati. Siquid tale times/curã eiuſmodi pone. Iuſtũ nãq; eſt nos tuæ ſalutis gratia non hoc ſolũ/
uerũ ẽt ſi oportuerit maius aliud ſubire piculũ. Verũ mihi obtẽpera neq; aliter facias. SO. Et hæc
equidẽ & alia multa o Crito conſidero. CRI. Ne igitur hæc uereare. Neq; .n. multũ eſt argentum
quod poſtulant hi qui ſeruare te atq; hinc educere pollicenť. Vides præterea q̃ tenues ſint calũnia
tores tui/ut nõ magna ad eos placãdos largitione ſit opus. Tibi uero pecuniæ adſunt meæ ad hoc
ut opinor ſufficientes. Proinde ſiquo mei reſpectu adductus nõ putas meas pecunias erogandas:
adſunt hoſpites hi parati per ſoluere. Quoꝝ unus ẽt huc attulit ſufficientẽ pecuniam adhoc ipſum
paratã Simias Thebanus. Ad hoc ipſum pmptus eſt & Cebes aliiq; pmulti. Quãobrẽ ut mõ dice-
bã nihil tale metuas/ quominus ſerues teipſum. Sed neq; ẽt illud qđ in iudicio dixiſti te remoreť: ſi
hac urbe exires quo teipſum uerteres te minime habiturũ! Aliis .n. multis ĩ locis quocũq; pfectus
fueris te hoĩes colẽt ac ſi uelis in Theſſaliã te cõferre repies illic hoſpites meos q te libẽter libentiſ-
ſime cõplectenť: tutũq; præſidio ſuo adeo reddẽt ut nemo in theſſalia tibi iniuriã ſit facturus. Acce
dit ad hæc o Socrates qđ rem minime iuſtã aggredi uideris: ſi cũ ſaluus eẽ poſſis teipſum pdas: ta
liaq; cõtra te facere ſtudeas qualia inimici ipſi tui cõtenderent/ cõtenderũtq; te pdere pperantes.

Proinde

Proinde filios quoq; tuos ꝑdere mihi uideris. Quod cum liceat tibi educare atq; erudire: deſeris oīo & quãtū in te eoꝝ mores fortunę cōmittis. Accidēt uero eis ueriſimiliter qualia euenire orphanis cōſueuerunt. Profecto oportebat nō genuiſſe filios aut in eis educãdis erudiēdiſq; laborē nō recuſare. tu uero mihi uideris ꝗ elegiſſet uir ſegnis ac piger/nūc elegiſſe. Decebat aūt cōtra uiri boni fortiſq; eligere præſertim te ꝑ oēm uitam uirtutis ſtudiū ꝓfitentē. Itaq; non poſſum tua noſtraq; uice/familiariū tuoꝝ non erubeſcere ueritus ne tota hæc res tua/ignauia quadã nr̃a ſic tractata fuiſſe uideaẗ. Et primū qdē ille tunc in iudiciū ingreſſus cū liceret nō ingredi. Deinde cōcertatio ipſa iudicii ſimiliter acta. Et extremus hic finis tanq̄ ridiculū qddam per ignauiã ſegnitiēq; noſtrã effugiſſe nos uidebiẗ: quod nec nos te ſeruauerimus neq; tu ipſe te: cū id fieri abſq; magna difficultate potuerit: ſi uel parū in nobis uſus induſtriæq; fuiſſet. Hæc igiẗ o Socrates cōſidera ne præterq̄ qđ mala ſint ēt dedecori tibi nobiſq; ſint. ſed tibi cōſule. Immo uero nō iã amplius cōſulendi tp̄s. Sed cōſultum iam eſſe oportuit. Vnicū uero conſiliū eſt uidelicet uenienti hac nocte cuncta hæc facta eſſe oportere. Sin aūt ultra tardamus/nihil oīno fieri ulterius poterit. Quãobrē oīno mihi adhibe fidē o Socrates nec ullo modo aliter facias. SO. o amice Crito ſtudiū hoc tuū ꝑmulti faciēdū eēt/ſiqua rōne recta ſuſceptū eſſet. Sin minus/quãto uehemētius eſt tãto moleſtius. Cōſiderandū eſt igiẗ agēda ne hæc nobis ſint an nō. Nã ego is ſum nō mō nunc ſed & ſemꝑ ꝗ meoꝝ nulli pareã præterq̄ rōni ꝗ raciocinanti mihi optima uideaẗ. Rōnes itaq; illas qbus ſupioribus tēporibus uſum ſum/nec nūc qdē poſtq̄ in hãc fortunã incidi/reicere poſſum. Sed ſimiles mihi ferme apparent eaſdēq; in p̄ſentia quas & prius ueneror atq; profiteor. Adeo ut niſi nūc meliores afferre poſſimus/plane ſcire debeas me tibi nō cōceſſurū. Nō ſi ēt plura q̄ nūc multitudinis potētia cōminata nos tanq̄ pueros laruali terribiliq; facie pterrere conet/pecunia & dãna catenas/cædes obiiciens. CRI. Qua nã igiẗ rōne mediocriter cōſiderabimus? SO. hac utiq; ſi id qđ tu de opinionibus pauloante dicebas reſumamus utrū ſemꝑ recte ſe hēat nec ne oportere. ſ. quarūdã opinionū rōnē habere quarundã uero minime. An forte prius q̄ in piculū mortis īciderē recte id dicebaẗ. Nūc uero cōſtat fruſtra diſputationis gratia/ita dictū fuiſſe cū reuera ioco cuidã nugiſq; eſſet adductū. Cupio eqdē o Crito una tecū cōſiderare/nūqd ſermo ille prior alienus appareat mihi nūc in hac fortuna cōſtituto an p̄ſus idē ꝗ & prius atq; utrū dimictēdus ſit a nobis uel ipſi obtēperandū. Cōſidera igiẗ an nō ſufficienter tibi dici uideẗ non oportere oēs opiniones hoīum ſequi: ſed alias qdem ſequi alias uero negligere neq; oīum qdē: ſed dūtaxat quorūdam. Quid ergo dicis? hæc non recte dicunẗ? CRI. Recte. SO. An non bonas honorare decet malas uero cōtēnere? CRI. Ita decet. SO. Bonæ aūt nōne prudentum? Malæ cōtra ſunt īprudentū. CRI. qd ni? SO. age uero quonã mō ruruſus talia dicebanẗ. Qui in gymnaſiis ſe exercet utrū cuiuſlibet hoīs laudi uel uituparioni mentē adhibeat. An illius tm̄ qui medicus ſit aut gymnaſii magiſter. CRI. huius ſolius. SO. An nō timere decet uitupatiōes & optare laudes illius unius potius q̄ multoꝝ? CRI. Proculdubio. SO. Hac itaq; rōne illi agendū eſt exercendūq; & edēdū atq; bibendū qua illi unico uideaẗ/ꝗ præſideat intelligatq;/potiuſq̄ ut uideẗ uulgo. CRI. Vera hæc ſunt. SO. Quid uero ſi illi uni non pareat opinionēq; eius & cōmendatiōes nihilpēdat: honoret uero multoꝝ ignorantūq; cōmendationes/nunquid a malo tutus erit? CRI. Minime. SO. Quid aūt eſt id malum: & quonam tendit & in quã non obedientis partē? CRI. In corpus uidelicet hoc enim corrūpitur. SO. Recte dicis. Nōne & de aliis o Crito eadem rō eſt? Ne oīa percurramus: de iuſtis inq̄ iniuſtiſq;: de turpibus & honeſtis: boniſq; & malis: de quibus ī p̄ſtia nobis conſultatio eſt utrū multoꝝ opinionem ſequi uereriq; debeamus. an unius potius ꝗ intelligat. Quem decet & uenerari & timere magis q̄ cunctos alios. Cui niſi obtemperauerimus lædemur & corrūpemur in eo/quod iuſto qdem melius fieri/iniuſto autē corrūpi ſoleat. An nihil id eſt. CRI. Idem qdem o Socrates arbitror. SO. Age uero ſi id quod a ſalubri quidem fit melius/ab inſalubri uero corrūpitur/corruperimus īperitoꝝ potiuſq̄ peritoꝝ ſecuti iudicia/an nobis eo deſtructo uiuendū erit? Eſt aūt id corpus. nōne? CRI. corpus. SO. Nunqd ergo uiuendū nobis cū deprauato corpore atq; deſtructo? CRI. Nullo modo. SO. An forte cū illo uiuēdum eſt nobis corrupto qđ iniuſto quidē læditur: iuſto uero iuuaẗ? Nunqd uilius illud q̄ corpus exiſtimamus/quicqd illud eſt e noſtris/circa quod iuſtitia iniuſtitiaq; uerſaẗ? CRI. Nullo modo. SO. Sed precioſius? CRI. Valde. SO. Non igitur o uir optime admodum nobis curãdum eſt/quid de nobis multi loquanẗ/ſed quid dicat his unus qui intelligit iuſta & iniuſta atq; ipſa ueritas. Quamobrem primo quidē nō recte adduxiſti opinionē uulgarem de rebus iuſtis & honeſtis & bonis harūq; contrariis eſſe alicuius exiſtimandam. At uero dicet aliquis/poſſe uulgus nos interficere. CRI. Nimirum dici id pōt o Socrates. SO. Vera loqueris. Sed o mirabilis hæc ratio quã percurrimus ſuperiori ſimilis eſſe uideẗ. Atq; hanc ruſus conſidera: utrū nobis maneat nec ne. Videlicet non multi faciendum eē uiuere: ſed bene uiuere. CRI. Manet qdē. SO. ſed hoc quoq; manet ne: bene & honeſte & iuſte uiuere idē eſſe. CRI. conſtat. SO. Igitur ex his quæ confeſſi ſumus hoc conſiderandū. Vtrum iuſtū ſit conari me/hinc exire/Athenienſibus non dimittētibus uel iniuſtum ac ſi appareat iuſtum eſſe/tēptemus:

ſi minus dimittamus. Quas uero tu affers conſiderationes de pecuniarũ ſumptu: de uulgari opinione: de filiis educandis cauendũ eſt o Crito/ne excogitationes reuera hoꝝ multoꝝ ſint qui facile interficiunt atq; eoꝝ qui ſimul inq̃ ſi poſſent reuiuiſcerẽt & id q̃dẽ abſq; mente. nobis uero quando quidẽ ſic exigit rõ nihil aliud attendendũ eſt q̃ quod mõ dicebamus. Vtrũ agamus iuſta pecunias largiẽdo gratiáq; hñdo his qui me hinc educãt utrũ inq̃ in hoc agamus iuſta nos quidẽ educti illi uero educẽtes/an potius utrinq; ĩ his oĩbus agẽdis agamus iniuſte. Atq; ſi appareat nos iniqua aggredi ne excogitandũ quidẽ id ẽ/ſed manſuete ſubire decet & mortẽ & quoduis aliud ſuppliciũ priuſq̃ q̃cq̃ agamus iniq;. CRI. Recte loqui uideris Socrates. Conſidera tñ q̃d agamus. SO. Conſideremus o bone uir una. At ſiqua in pte mẽdicẽtẽ redarguere poteris redargue. Ego .n. aſſentiar. Sin minus deſine queſo o uir beate iam totiẽs eadẽ uerba repetere/oportere .ſ. me hinc Athenienſibus inuitis abire. Equidẽ multifacio pſuaſo te hæc agere nõ aũt inuito. Attende itaq; nunq̃d cõſiderationis initiũ tibi ſufficienter dictũ ſit conareq; q̃d rogatus ſis ita rñdere/ut maxime cẽſeas rñdendũ. CRI. Conabor equidẽ. SO. Dicimus ſane nullo modo ſponte eẽ iniuriãdũ. an forte quodam pacto iniuria faciẽda eſt aliter uero nequaq̃ uel potius iniuriari nullo mõ uel bonũ eſt/uel honeſtum. Quẽadmodũ in ſuperiori tpe ſæpe cõfeſſi ſumus. Quod q̃dẽ & nup eſt cõfirmatũ. An forte oẽs illæ ſuperiores conuentiones noſtræ in paucis his diebus ꝑrius euanuerunt ac iamdiu nõ tã grandes natu hoĩes o Crito tanq̃ ſtudioſe inuicem differentes latuit nihil a pueris nos differre. An potius ſic prorſus res ſe habet/ut iamdiu dicebamus: ſiue affirmet id multitudo/ſiue neget. Et ſiue grauiora præſentibus/ſiue leuiora ſubire cogamur. Atrũ iniuriam facere/oĩo malum turpeq; eẽ fatemur illi ipſi qui facit an nõ? CRI. fatemur certe. SO. q̃obrem nullo modo iniuriandũ eſt. CRI. Nullo quidẽ. SO. Neq; ſi iniuriam paſſus fueris/ulciſcendũ/ut uulgus putat/ſiquidẽ nullo mõ iniuriandũ. Ita uir. Quid uero mala alicui facere decet o Crito an nõ? CRI. Non certe o Socrates. SO. Quid aũt qui mala patitur num mala uiciſſim referre illi debet q intulit ut uulgo uidet. Iuſtũ ne id eſſet an iniuſtũ? CRI. Iniuſtum. SO. Nẽpe mala inferre hominibus non diſcrepat ab iniuria. CRI. Vere loqueris. SO. Neq; igitur ulciſci decet: neq; malefacere cuiq̃ hoĩum. Quodcũq; ab aliis ipſe paſſus fueris & uideo Crito nequid dum hæc cõcedis præter ſñiam tuam nobis aſſentiare. Perpaucis enim ſcio quid loquar ſic uel apparet uel apparebit. At uero q̃bus ſic appet & q̃bus aliter his nõ eſt cõis deliberatio. Sed neceſſe eſt eos cũ ultro citroq; conſilia ſua reſpiciũt inuicem ſe deſpicere. Animaduerte igit & tu diligẽter utrum tibi mihiq; cõis ſit hæc opinio/mecũq; ſentias. Atq; utrum ab hoc principio exorſi deliberemus/quaſi nunq̃ rectum ſit uel iniuriari uel ulciſci iniuriã uel malũ referre in eum q intulit. An hic diſcedis a nobis in hoc principio non conſentiẽs? Mihi q̃dẽ & iamdiu & nunc ita uidetur. Quod ſi tibi apparet aliter: dic & doce. Sin autẽ in ſuperioribus pmanes/iã quid ſequatur audi. CRI. Conſentio equidẽ & pmaneo. SO. Dico ergo deinceps imo potius iterrogo. Vtrũ quæ quis confiteat alicui iuſta eẽ facere debeat/an fallere. CRI. Facere. SO. ex his iam ita conſidera. Si nos hinc abeamus præter ciuitatis cõſenſum utrũ male aliquibus faciemus/& his quidẽ/q̃bus minime decet uel non/& utrum in his pmanebimus que iniuſta eẽ cõuenimus uel contra? CRI. nequeo equidẽ o Socrates ad hæc rñdere. Neq; enim intelligo. SO. Verũ ita conſidera perinde ac ſi uolẽtibus nobis hinc ſiue aufugere ſiue quomodocũq; hoc uocandũ eſt ueniant leges ciuitatiſq; huius reſpublica & inſtantes nobis ſic inquiant. Dic nobis o Socrates. Quid nam cogitas facere? An non intelligis hac re quam aggrederis/te nobis/legibus/totiq; patriæ quantũ in te ẽ interitum machinari? An putas ciuitatẽ ullam amplius ſtare poſſe ac nõ ſubuerti in qua iudicia publica nullã uim habeant? Sed a priuatis hoĩbus contẽnantur atq; frangãtur. Quid ergo dicemus ad hæc o Crito aliaq; hmõi? Permulta enim ĩ hanc ſñiam afferre quis poteſt/præſertim orator pro lege ita ſoluta declamans: quæ quidẽ ſentẽtias publico iudicio latas iubet ratas eſſe. An reſpondebimus illis ciuitatẽ non recte iudicando nobis iniuriam intuliſſe? Ita ne an aliter? CRI. Ita p Iouem o Socrates. SO. At .n. leges ipſe ſic rñderent o Socrates nõne nobis tecum id conuenit ſtandũ tibi eſſe iudiciis/quæ ciuitas tulerit. Q̃d ſi leges ita loquentes miraremur/forte dicerent/noli Socrates quomodo diximus admirari. Immo reſponde/cum tibi & interrogare & reſpondere ſit conſuetũ. Dic age quidnam nobis ciuitatiq; ſucenſeas? Quo diſſoluere nos contẽdas. Principio nonne nos te genuimus? Atq; per nos pater tuus matrem accepit tuam & ꝓuocauit. Dic ergo an has inter nos leges quæ ſunt circa coniuga improbes atq; his aliqua in parte quaſi minus rectis ſucenſeas? Nihil ſuccenſeo dicerem. Sed an his legibus quæ educationi eruditioniq; natorum prouident/in qua ipſe quoq; eruditus es? An non recte diſpoſuerunt hæ leges ad hoc officium conditæ/cum iuberent patrem tuum in muſica te/& gymnaſtica erudire? Recte diſpoſuiſſe concederem. Age ergo: poſtquam per nos genitus es educatuſq; ac eruditus primo quidem num potes negare te noſtrum eẽ & natum & ſeruum/ipſumq; te & progenitores? Deinde cum id ita ſe habeat an putas ius ex æquo tibi/atq; nobis eſſe: & quæ nos tibi facere aggrediamur eadem uiciſſim in nos abs te re-

ferri

ferri iuſtum eē iudicas? An cum nec ad patrē/nec ad dominum ſi eum habeas / tibi ius ex ęquo ſit:
ut quo ab illis patiare in eos referre poſſis/neqꝫ ſi iurgio hi te laceſſant/ contra iurgare/neqꝫ ſi te uer
berent / uiciſſim uerberare : neqꝫ alia eiuſmodi in eos tentare liceat/contra patriam uero ac leges
tibi licebit? Adeo ut ſi nos iudicātes id eſſe iuſtum interficere te uelimus/ tu uiciſſim nos leges & pa
triam pro uiribus coneris occidere/dicaſqꝫ te in his agendis iuſta facere. Qui uirtutis curam reue-
ra habere profiteris. An ſic es ſapiens ut te latuerit & patri & matri & progenitoribus omnibus pa/
triam eſſe anteponēdam. Atqꝫ eſſe uenerabilius quiddam ſanctiuſqꝫ & in ſuperiori ſorte/tum apud
deos/tum apud homines mentis compotes eſſe patriā collocandam. Colereqꝫ eam oportere ma-
gis ei q̄ obedire ac rigidius ſe gerēti mitius aſſentiri q̄ patri:& ſiquid iubeat uel diſſuadere illi quā-
tum liceat/ uel facere & patientiſſime ſuſtinere quicquid iuſſerit patiēdum. Ac ſiue mādauerit uer-
berari te/ſiue in uincula conijci/ſiue in pręlium miſerit ad uulnera excipienda mortēqꝫ ſubeundam
obediendum eſt omnino. Ius enim ita dictat:& neqꝫ tergiuerſandū/neqꝫ fugiēdum/neqꝫ ordinē de
ſerēdum:ſed & in bello & in iudicio & prorſus ubiqꝫ ea ſunt quę reſpu. patriaqꝫ iuſſerit faciēda. Aut
certe uerbis quatenus iuſtum eſt uti licet ad ꝑſuadēdum illi eamqꝫ placandam. Vi aūt uti nefas eſt
uel cōtra matrē uel contra patrē/maxime uero omniū contra patriam. Quid nam ad hęc dicemus
Crito:uera ne loqui leges an contra? CRI. Mihi quid uidentur. SO. Proinde leges forte dicēt ani
maduerte o Socrates/ utrum uere dicamus te iniuſta cōtra nos aggredi. Nos quidē quę te & alios
ciues genuimus/ educauimus/nutriuimus participes bonoꝝ omniū quę in noſtra erant poteſtate
effecimus tamē ꝑmiſimus cuilibet Atheniēſium cognitis iam ciuitatis moribus legibuſqꝫ & rei pu/
blicę gubernandę forma/ ſicui non placeamus/ licere acceptis ſuis quocunqꝫ placuerit hinc abire.
Nec ulla ex nobis legibus impedit/aut denegat/ ſiue quis ueſtrum cui nos ciuitaſqꝫ minime placea-
mus in coloniā aliquā hinc uelit diſcedere/ſiue habitationē alio transferre cupiat quominus id pro
arbitrio facere ualeat:ſecūqꝫ ſua ꝑferre. Ac uero quicūqꝫ ex uobis / poſtq̄ cognouerit quēadmodū
nos iudicia diſponimus:& in cęteris omnibus regimus ciuitatē ꝑmanſerit tamē / hunc iam aſſeue-
ramus opere ipſo conueniſſe nobiſcum quęcūqꝫ iuſſerimus ſe facturū. Atqꝫ eum qui non paruerit
tripliciter iniuriari cenſemus/& qđ genitricibus nobis nō obtēperat/& quod nutricibus non obſe-
quitur/ & quod pactus nobis obedire/neqꝫ obedit/neqꝫ ꝑſuadere nobis ſtudet/ſiqd minus recte fa-
cere uideamur. Cumqꝫ pręcepta noſtra libere ꝓponamus/ neqꝫ mandemus rigide : ſed ꝑmittam⁹
alterū e duobus/aut uerbis ꝑſuaderi nobis/ aut mandata explere/ tu horum neutrū facis : his ergo
criminibus te o Socrates obnoxium indicamus fore ſi quę cogitas feceris:nec minime Athenien-
ſium te/ ſed maxime omniū. Ac ſi cauſam requiram ob quā pręcęteris ſim obnoxius forte iuſte me
remorderēt dicentes me maxime omniū Atheniēſium ciuitatis legibus conſenſiſſe / ſic enim infer
rent. Magna nobis o Socrates horum ſunt argumēta/ tibi nos ciuitatēqꝫ placuiſſe. Nunq̄ enim ma/
xime omniū Atheniēſium continuas in ea moras traxiſſes/niſi tibi mirifice placuiſſet. Itaqꝫ nec ſpe-
ctaculi gratia urbe unq̄ egreſſus es/niſi ſemel in iſthmū/ nec alio uſq̄ niſi in militia:neqꝫ aliam feciſti
peregrinationē unq̄/ quēadmodum cęteri ſolent. Neqꝫ alterius ciuitatis te cœpit cupiditas aliarū/
ue legum. Sed nos tibi noſtraqꝫ ciuitas ſatiſfecimus. Vſqꝫ adeo uehemēter probaſti nos : noſtriſqꝫ
moribus uicturū te conſenſiſti:tum cęteris in rebus:tum quia in ea filios ꝓcreaſti : utpote quę tibi
placuerit. Quinetiā licebat tibi in ipſo iudicio exiliū poſtulare ſi uoluiſſes / atqꝫ qđ nūc iuita ciuitate
aggrederis tūc ea uolēte poteras facere. Tu uero uerbis tūc te extuliſti q̄ſi nō grauiter ferres ſi mo-
ri te oporteret. Quinimo mortē ipſam ut dicebas potius q̄ exiliū elegiſti. Nunc uero nec uerba illa
tua erubeſcis/neqꝫ nos leges uereris. Sed nobis interitū machinaris. Facis aūt qđ deterrimus face
ret ſeru⁹ fugā arripe tēptans cōtra pactiōes conuētioneſqꝫ/ in qbus cōueniſti nobiſcū noſtris te pręe
bens inſtōnib⁹ gubernandū. Primū rńde nobis nō idipſum uere dicamus: cōſenſiſſe nō uerbis ſed
re ipſa morib⁹ noſtris gubernari debere. An nō uera hęc ſunt? Quid ad hęc dicem⁹ Crito/an nō cō
fitebimur? CRI. Neceſſe ē o Socrates. SO. Nōne igit̄ leges inquiēt conuēta nobiſcū & pacta trāſ
grederis/q̄ neqꝫ coact⁹ eo nobiſcū inire/neqꝫ decept⁹/neqꝫ ac breue tēp⁹ deliberare ad hęc eligēda
es cōpulſus/ ſed annos ſeptuaginta deliberare licuit. Quo in tpe licuit & abire/niſi tibi placuiſſem⁹
conuētioneſqꝫ iuſte tibi uiſę fuiſſent. Tu uero nec Lacędemonem/neqꝫ Cretam nobis antepoſuiſti.
Quas ipſe urbes aſſidue ꝑ̄dicas recte gubernari/neqꝫ aliā ullā/ uel Gręcarū ciuitatū/uel barbararū.
Immo ex hac rarius ꝑegrinat⁹ es q̄ claudi & cęci manciqꝫ alii ſoleāt. Vſqꝫ adeo Atheniēſis tibi ꝑ̄cę-
teris ciuitas placuit. Atqꝫ nos/uidelicet leges. Cui enī placere pōt ciuitas : cuius nō placeant leges.
Nūc uero nō ꝑmanes in his in qbus iādiu nobis tibiqꝫ cōuenit. Permanebis certe ſi nobis credide-
ris. Ne egrediēs urbe deridēdus euadas. Conſidera rurſus ſi hęc trāſgreſſus fueris & ea quę inique
cogitas ꝑpetraueris:ad qd tandē id uel tibi/uel neceſſariis tuis cōducet : cuiqꝫ enim conſtat in pe-
riculo neceſſarios tuos fore ne ipſi quoqꝫ in exilium expellantur priuēturqꝫ ciuitate / & patrimonio
ſuo expolientur. Tu autē ſiquam in ciuitatē finitimā te contuleris/uel Thebas/uel Megaras : utręqꝫ

ęni m gubernantur recte/ hoſtis primũ reipublicę illius accedes. Et omnes qbus curę eſt patria de/
ſpicient abhominabunturq́ te corruptorē legum exiſtimantes. Ideoq́ confirmabis eorum qui te dā/
narunt opinionē/ ut recte contra te tuliſſe ſententiā uideantur. Quiſquis enim corruptor eſt legũ/
is potiſſimũ & iuuenum imperitorũq́ hominum uidebitur eſſe corruptor. Quid ergo ciuitates ne
quę recte gubernant & modeſtiſſimos quoſq́ homines diuitabis? Atqui ſi id feceris uita ne dign?
eris/ an forte impudenter te his admiſcebis / nec erubeſces / de eiſdem apud eos diſſerere de qbus
apud nos conſueuiſti? Virtutē uidelicet & iuſtitiā legeſq́/& inſtituta legum plurimi eſſe exiſtimāda/
neq́ putas abſurdum/& ab his diſſonans apparere Socratis factũ. Proculdubio putādum eſt. For/
te uero ciuitates has declinans in Theſſaliā ad Critonis hoſpites abibis. Illic enim abſq́ ordine &
temperantia uiuitur. Ac forſan libenter illi te audient / narrātē quēadmodum e carcere ridicule fu
geris/ ut faſcem quēdam tibi ſuper imponens/aut corio tegens/uel aliis quibuſdā te inuoluens quē/
admodum ſolent qui fugam ſurripiunt & in alienā figuram te tranſmutans illinc aufugeris. Quē/
admodum uero uir ſenex paruo admodum tempore ut uериſimile eſt uicturus / auſus fueris ob ui/
uendi cupiditatē in tam ſordida inopia uiuere/maximas tranſgreſſus leges/ nullus ne dixerit? For/
te ſi neminē offenderis. Alioquin multa o Socrates atq́ indigna te audies. Viues autem obnoxius
cunctis hominibus atq́ deſeruiens. Quid uero facies in Theſſalia? Conuiuia ne frequētabis? utpo/
te qui in Theſſaliam quaſi ad cœnam aliquā aduentaueris/ diſputationes uero illę de iuſtitia cœte/
riſq́ uirtutibus: ubi nam ulterius nobis erunt? Enimuero filiorũ gratia uiuere cupis ut nutrias eos
atq́ erudias. An ergo in Theſſaliam eos perduces ut illic nutrias eos/atq́ erudias? hoſpites eos effi
ciens: ut hoc inſuper cōmodi abs te reportent. An id quidem non facies? hic uero relicti melius te
uiuo alentur/atq́ erudientur a neceſſariis tuis te abſente: utrum uero ſi in Theſſaliā abibis/ tui id cu
rabunt. Sin autē in alteram tranſibis uitam non curabunt? Profecto ſiquid opis eſt in his qui aiũt ſe
tuos neceſſarios eſſe/ credendum eſt curaturos. Cęterum o Socrates fidem nobis adhibens nutri/
cibus tuis/neq́ filios tuos/ neq́ uitam/ neq́ aliud quicq̄ pluris facias q̄ iuſtitiam/ut cum in uitā alte/
ram tranſmigraueris/ ualeas illic pręſidibus horum omniũ reddere rationē. Nempe ſi leges trāſ/
greſſus hęc feceris/neq́ melius/neq́ iuſtius/neq́ ſanctius id/uel tibi continet/uel tuis: neq́ illuc tibi
profecto conducet. Quin potius iniuriam paſſus abito/ ſi abieris/ non a nobis quidem legibus/ſed
ab hominibus. Verum ſi adeo turpiter aufugeris etiam uerſa uice iniurias malaq́ referens conuē/
tiones nobiſcum innitas & promiſſa trāſgreſſus / atq́ lędens eos quos minime oportebat teipſum
ſcilicet & amicos/& patriam noſq́ & leges/ nos utiq́ & uiuenti tibi infenſi hic erimus: & in altera ui
ta leges illic ſunt noſtrę ſorores/haud quaq̄ te benignę recipient/ ſcientes te nos pro uiribus diſper
dere conatum fuiſſe. Quāobrem ne Crito aliter tibi q̄ nos perſuadeat/ caueto. Hæc equidem o dul
cis amice Crito audire uideor/quēadmodum Corybantes tibias audire ſe putant. Atq́ in me ſer/
monum eiuſmodi ſonitus adeo reboat ut alia audire non poſſim. Vides quę in pręſentia mihi ap/
parent: quibus ſiquid contradicere aggrediaris/fruſtra conabere. Verũtamen ſiquid te profectu/
rum confidis dicas. CRI. Ego uero quod dicam o Socrates nihil habeo. SO. Deſine ergo Crito:
& pergamus hac quando quidem hac nos Deus ipſe ducit.

ℂARGVMENTVM MARSILII IN PHÆDONEM.

n

Oſter de religione liber rem ſatis per ſe notam probat. Chriſti uitam eſſe uirtutis to/
tius ideam. Octauus autem epiſtolarum noſtrarum liber Socratis uitā uitę chriſtia/
nę imaginem quandam/aut ſaltem umbram eſſe demonſtrat: & teſtamentum quidē
uetus per Platonem confirmat: nouum uero per Socratem. Quod autem ad Socra/
ticam hanc ſpectat ſimilitudinem/ ſiquis dubitat/ Xenophontem/ atq́ Platonē legat
& cęteros qui dicta ſimul actaq́ Socratis cōſcripſerũt: ꝑcipue Platonis gorgiā/& Apologiā/ Crito/
nem/atq́ Phędonē: huius ergo Phędonis deinceps argumentũ paſſu/imo ſaltu celeri ꝑcurremus.
Eius. n. myſteria ſatis in theologia expoſuiſſe uidemur. Vnũ hoc in primis admonebim?: neqs ad/
miref Socratē inter argumētatiōes ad īmortalitatē animę ꝑtinētes / ꝑtermiſiſſe hic illam/ qua ſola
confidit in Phędro. Animā. ſ. eſſe principiũ motionis. Vnde ſequatur eam per ſe ꝑpetuoq́ moueri
ſemperq́ uiuere. Id enim ideo factũ eſt a Socrate: qm̄ eiuſmodi ratio non ſolum noſtris ſed cœleſti
bus etiā/atq́ dęmonicis animis eſt cōmunis. In Phędone uero rationes nobis magis ꝓprię reqrũ/
tur. ſed iam ad diſpoſitionē dialogi breuiſſimā ueniamus. Principio obſeruādum eſt q̄ mirifice So
crates conſoletur amicos qui eo ꝑcipue die quo uenenũ bibiturus erat in carcere / quaſi cōſolaturi
eũ ſalutauerũt. Deīde q̄ religioſe obſeruet uel ſomniorum ꝑcepta quaſi qdā oracula: & q̄ in eo appri/
me cautus ſit ne minimũ qd circa diuina mādata delinquat. Tertio memorię mādandũ eſt: hoies
ſub aſſidua Dei eſſe cuſtodia/neq́ licere/niſi qñ Deus uoluerit hinc emigrare. Quarto aduertendũ
eſt diligēter qd ſibi uelit / ubi ait ſperare quidē ſe in obitu ad bonos uiros deoſq́ alios bonos iturũ.

Sed

Sed magis affirmare ad bonos deos q̃ ad bonos uiros iturũ. Primo quidem quod dicit deos alios
atq; ualde bonos intelligit præter ſperarũ animas eſſe mẽtes angelicas ſperis ſublimiores. In quaꝝ
familiaritatẽ animas quoq; noſtras quandoq; admitti poſſe ſperat. Neq; tamen audet aſſerere/ p-
pterea quod pleriſq; ſapiẽtibus uidebatur ſatis fore animę factũ/ſi ad conſortium animarũ coele-
ſtium quandoq; recipiatur. Immo uero dubitatio proprie ſuper eam partẽ cadit/quę bonos appel
lat uiros. Non enim audet deinde hominũ animos affirmare eadem ratione bonos/ qua deos di-
xerat bonos. Poſt hæc ſeipſum ſimul amicoſq; ſub perſona philoſophantis conſolaturus ait. Cum
totum philoſophantis ſtudium ſit quędam a corpore ſeparatio / per eamq; perficiatur quottidie/
nimirũ ſeparationẽ a corpore/quę fit per mortẽ / non modo/ non timere debet : ſed optima cũ ſpe
lętitiaq; expectare. Mox duobus modis oſtendit philoſophum a corpore animũ ſperare. Primo q-
dem a pturbationibus per moralis diſciplinę purgationẽ: deinde a ſenſibus atq; ipſa imaginatiõe
per contẽplationis ipſius intentionẽ. Medici ſapientes duplici utuntur purgatione. Prima qdem
leniendo. Secũda uero ſoluendo ſcientes/ neq; ſatis eſſe lenire: neq; tutum ſoluere anteq̃ lenias. Si-
militer apud philoſophos moralis antecedit purgatio quaſi leniens/ non enim interiores imagina
tionis morbos ideſt deceptiones extirpat. Sequitur purgatio ſpeculatrix imaginationis quandoq;
pro uiribus diſcutiens nebulas. Ante uero moralem purgationẽ aggredi ſpeculationis officiũ nõ
eſt tutum: nequis uitiorũ morbis infectus ipſo ſpeculationis acumine abutatur ad iniuſtitiã impie/
tatemq; defendendam. Ex his concludit philoſophũ mentis aciem quatenus a corporeis ſegregat
eatenus incorporeis rationibus ideiſq; coniungere. Sed cũ multa quę a corpore animo inferũtur
incõmoda numeraſſet/ ſubiunxit extremũ maximũq; maloꝝ eſſe fallaciã illam/qua imaginatio mẽ-
tem ad incorporea ſe eleuantẽ/ interim ad imagines quaſdam corpoꝝ ſæpiſſime diſtrahit/ cogitq;
ipſa modo quodam corporeo cogitare. Poſt hęc & ex eo quod animus ipſam ſeparatarum rerum
ueritatem quã naturaliter appetit/ corpori cõiunctus aſſequi nequit per diſiunctionem infert / aut
nunq̃ aſſequi/ aut poſt mortẽ. nunq̃ uero aſſequi nõ ẽ conſentaneũ. Quippe cum ab omni mẽte p-
petuo appetatur. Proinde improbat illo/ qui temperantiã eſſe putant abſtinere a minoribus cor-
poris uoluptatibus/ut maiores deinde uoluptates corporis conſequantur. Rurſus qui fortitudi-
nem definiũt/ ſuperare timores quoſdam eoꝝ timoꝝ gratia qui nos iam ſuperauerint. Vult enim
omne moralis uirtutis officiũ in quadam animi purgatione uerſari ſapiẽtię gratia. Alioquin nullã
eſſe uirtutẽ. Immo uero humanã quoq; ſapientiã nominat purificationem quãdam. Perinde quaſi
exiſtimet nihil aliud ſapientię noſtrę meditatione nos conſequi q̃ puritatem quãdam : quam mox
illuminatio diuina ſequatur: quę proprie ſapientia ſit/ ſignificat præterea non tam habitũ aliquem
noſtris laboribus acquiſitũ/ q̃ purificationẽ ipſam nos deo coniungere. His actis ĩmortalitatẽ ani-
mę probaturus ait ex uno contrariorũ genere in alterum progreſſionẽ fieri: atq; uiciſſim regreſſio
nem. Ideoq; ſicut ex uiuentibus fiunt mortui/ ſic ex mortuis uiuentes quandoq; reſurgere. Vbi ui-
detur mortuorum reſurrectionẽ uaticinari. Quam & in politico comprobat. Præterea per longas
ambages innuere: ſicut & ſubſtantia coeli & elementorũ materia infinite de diſpoſitione alia uiciſ-
ſim pertranſit in aliã/ſic & animã rationalem/ quę principium motus & uitę generationiſq; eſt/poſſe
infinite coniungi corpori uiciſſimq; ſeparari. Siquidem & multę in natura ſubſtantię diuturna ui-
ciſſitudine qualitates mutant: & ubiq; uirtute animę fit circuitus ſempiternus. In ſequentibus tan/
dem ingenti quadam fiducia reſurrectionẽ quam innuerat aſſerit. Aggreditur deinde rationem
de reminiſcentia. Idem quod & pauloante probantẽ/ animã & ante corpus uiuere / & poſt corpus.
Tu uero eiuſmodi rationes eſſe intellige pythagoricas. Atq; ex illis quod ad ueritatem magis con/
ducat eligito. Ait ergo ſi diſciplina reminiſcentia eſt / uixerunt animę ante corpus. Reminiſcentiã
uero eſſe duobus pręcipue ꝓbat modis. Primo quia recte interroganti / ſæpe uera de his quę nũq̃
didicimus reſpondemus. Deinde quoniam ex notitia eorum quę ſentiũtur / ſubita quadam abſtra
ctione in notitiam aſcendimus idearum. Ceu cognoſcendo hæc ęqualia in ipſius ęqualitatis cogni
tionem. Vbi cognoſcimus deficere hęc ab illis atq; anniti ſimilia fieri. Rurſus quantum accedant
& quę magis queue minus cũq; id per omnẽ agamus uitam / neceſſe eſt ideam ipſam ante ortum
nos habuiſſe. Non enim perfecte rei notitiam ſubito ex imperfectis accepimus. Oſtendit autem
duobus modis ideas eſſe. Primo. Quodlibet ſubiectum quod appellatur ęquale poteſt etiã dum
per ſubſtãtiam manet idem inęquale & fieri & uideri. Æqualitas autem nequit unq̃ inęqualitas uel
fieri uel uideri. Præterea ęqualia hæc uelut imperfecta inęqualitatem participant. Æqualitas uero
ipſa nequaq̃. In ſequentibus nota quanta aſſeueratiõe affirmet ideas. Addatq; idearum eſſentiam
eſſe noſtram. Atq; cum animus noſter ſingula referat ad ideas ipſum oſtendere ſe una cum idea-
rum eſſentia ſempiternum eſſe. Atq; eam agnoſcere tanq̃ ſuam. Nota inſuper nulla in re magis
elaborandum eſſe: q̃ ut per ĩmortalitatis demonſtrationem mortis metum quaſi morbum grauiſ/
ſimum expellamus. Confeſtim aliam aggreditur rationẽ a proportiõe intellectus ad intelligibile
ductam. Intelligibile uero ipſum ideã ipſam incorpoream ſempiternãq; appellat. Cumq; intelle-

ctus cum ipſa uelut obiecto proprio congruat concludit hunc incorporeum ſempiternūq; eſſe. Precipue cum dominetur corpori mortalibuſq; repugnet. Proportionem uero mentis cum idea confirmat ex eo quod quotiens non impeditur ad eam ſeſe confert/eiuſq; cōmertio gaudet/atq; perficitur. Quod autē poſtq̄ dixit animā eſſe omnino indiſſolubilem/ſubiunxit/uel rei omnino indiſſolubili propinquā hoc additum intellige: quoniā in Timęo ꝓbatur/deū ſolum omnino indiſſolubilem eſſe. Cętera uero ſi cōparētur ad deum diſſolubilia quodāmodo iudicari: quia quodāmodo & compoſita. Quāuis illa quę optime compoſita ſunt. i. ſeorſum ab elemētali materia/nō diſſoluātur unq̄. Animę igitur tam noſtrę q̄ diuinę indiſſolubili Deo propinquę ſunt: ipſę quodāmodo ſolubiles/ ſed diſſoluendę nunq̄. Prętera uocat id oīno indiſſolubile/in quo neq; eſſentię/neq; actionis partes ullę ſparguntur. Anima igitur/& ſi ſecūdum eſſentię partes non ſpargitur/ tamē p actionis partes diffunditur. Tempore enim & mobiliter agit. Proinde ſubdit puram animā poſt obitū ad pura & ętherna redire/impurā uero terreniſq; infectam ad ſimilia retrahi atq; terrena ſępeq; uideri. Profecto affectio erga corpora in anima remanēs/non per ſe ꝓprie facit/ut anima uideatur. Cum affectio non ſit uiſibilis: efficit tamē ut anima/non nihil uiſibile ſecum trahat. i. in uolucrum quoddam uel aereum/ uel ex ſpiritibus uaboribuſq; corporis ſui conflatū/ut uult Proculus/ uel nuper ex circūfuſo aere congregatū. Certe hic Plato ſignificat quod uult Proculus. ſ. inter corpꝰ ęthereum/quod & īmateriale eſt & ſimplex & ſempiternū/atq; corpus terrenum/ quod eſt materiale/cōpoſitumq; & ad breue perdurans eſſe corpus aereum/materiale quidem/ ſed quodāmodo ſimplex & longioris ęui. In quo animę diutius habitent etiam poſt diſceſſum: quo ad hoc diſſoluto/ corpus iterum compoſitū induantur/ uidelicet ſi purgatę non ſint/ ſi uero purgatę cum ſolo ęthereo cœlū petant. Quod animarū tranſitus narrat in beſtias pythagoricū eſt. Idq; intellige uidelicet animas noſtras/non tam uiuificare corpora beſtiarum/ q̄ purgatorii gratia per brutam imaginationē ſuā quodāmodo brutorū imaginationi miſcere: quēadmodum impuros aiunt dęmones inſanorum imaginationi ſæpe permixtos: ſicutiq; excepto Plotino plęriq; exponunt platonicoꝝ: quod q̄dem patet ex eo quod nō dicit animā fieri beſtiam: ſed induere/ ſubire/ tranſire. Concludit ſolos in Deū recipi qui per ueram philoſophiā purgati deceſſerint. Audi pręter hæc uinculum animę cum corpore nihil alius q̄ amorē. ſ. naturaliter prouidentē. Item quotiens anima per inſtrumētum agit circa formas in ſubiecto iacentes/nihil ſincere cognoſcere: ſed ſolum quando per ſeipſam conuertitur ad formas in ſeipſis ſimpliciter exiſtentes. Diſce hic quoq; animā ex eo qđ rebus corporeis oblectatur & paſcitur/ euadere corporalem: atq; hinc uſq; adeo falli ut ſola corporea iudicet eſſe uera cū oīo ſit cōtra: fallaciā eiuſmodi maloꝝ omniū eē grauiſſimū. Accedit qđ aīa iā fcā corporea poſt obitū quoq; ab īcorporeis ſeorſum circa corporea labit̃. Cōclude animū ſuę puritati penitꝰ reſtitutum nullo modo ſue imortalitati diffidere. Cygni fabula pythagorica eſt/atq; allegorica. Pythagorica quidem ubi dicit cygni animā ſuperuiuere. Allegorice uero intelligitur cygnū in numero ſolarium animaliū contineri. Et Socratē ſolarem eſſe: tum quia Phœbi oraculo approbatus eſt: tum quia uentibus hominū medebatur. Adde uaticiuiū eſſe quatruplex/ diuinum/ demonicū/humanum/naturale. Idq; ultimū in beſtiis fieri quodam inſtinctu naturę. Intellige etiam cygnos inocentes bne philoſophia homines: qui cum mortē ſæpe minime timeant/ ſignificant philoſophos abſolutos timere eam nullo pacto debere. Animaduerte deinde difficillimū eſſe in hac uitā ſubſtātiam animę intelligere: quoniā uidelicet ſub corporea eam ſpecie intuemur. Ideoq; tutiſſimā rationē ad animā cōprehendendam eſſe/tum moralem purgationē/ tum methaphyſicā abſtractionē. Vbi uero minus id ſufficiat/opus eſſe diuino quodam uerbo ideſt reuelationibus diuinitus factis atq; miraculis. Nos uero hic diuini uerbi myſteriū a Platone ſignificatū cōſiderare debemus. Tradit deinde duo in diſputaudo pręcepta. Primū ne rationibus ullis abſq; longa examinatione credamus. Poſtq̄ uero rationi cuidam ſufficiēti examine crediderimus/ne facile inde ob quaſlibet obiectiōes ſimilitudineſq; amoueamur. Secundum ne aut propriā/aut alienā in diſputando perſonā: ſed rationem dūtaxat ueritati conſonā cogitemus. Sequūtur dubia contra animā ne forte cōſonātia quędā ſit humoꝝ: atq; uel prius corpore/uel una cū ipſo uel inde ad tēpus aliquod diſſoluat̃. Quę quidē dubia Socrates ita ſoluit. Si diſciplina reminiſcētia eſt ideoq; ante corpꝰ uixit anima/nequit anima eſſe corporis conſonantia/quippe cū conſonātia partes ex quarū concurſu fit/nō antecedat ſed cōſequatur. Si eadē eſt cōſonantię ratio/atq; animę ſicut altera anima nō magis anima eſt/ q̄ altera ita neq; conſonantior erit tēperantia. Igitur anima nihilo plus cōſonabit q̄ intēperans. Si conſonantia neceſſario ea ſequit̃/ab eiſq; ducitur ex quibus ipſa conflat̃/nō poteſt anima corporis conſonantia eſſe/quod quotidie ducit cui ſępe repugnat. Cęterū anteq̄ dubitationes abſoluat rationeſq; imortalitatis oīno perficiat longo diſcurſu dānat illos qui in rerū cauſis aſſignandis ad materias quaſdā & inſtrumēta confugiunt: aſſerens totam hiſtoriā naturalem inſufficienter per eadem naturalia cōfirmari: q̄ppe cū hęc oīa oīumq; motꝰ a diuinis cauſis efficiētibꝰ finalibꝰ idealibuſq; oīo depēdeat. Optat in primis finalem cuiuſq; rei cām atq; uniuerſi. i. bonū cuiuſq; & uniuerſi bonū cuius q̄dem

boni

boni poteſtatem cauſam eſſe dicit efficientē. Quoniā uero ipſam boni amplitudinē cōprehēde re nequit/ſecundo eligit loco ideales diuinę intelligētię rationes ad quarū ſimilitudines in mundi materiā expreſſa ſunt omnia. Inter hęc nota Moſaici myſterii confirmationē ſicut & in Timęo. Vidit Deus ſingula eſſe bona/etiam cuncta ualde bona. Itē omnia ipſo bono connecti. Rurſus animū corporea intuentē/interim ad incorporeorꝫ intuitum obcęcari. Neqꝫ poſſe ueritatē rerum haberi niſi ad ideas confugiamus. Pręterea formulas idearū ineſſe mentibus noſtris ad quarū congruitatē uel cōtra ſingula uera eſſe/uel cōtra cenſenť. Socratē nunq̃ certā idearū contemplationē intermittere cōſueuiſſe: ſolaſqꝫ affirmare ſolere. Certam rerū cauſam in ideis eſſe ſitam: īmortalitatē quoqꝫ animę ab ideis potiſſimū demonſtrari. Proceſſum inter ideas a minus cōmuni per medias ad cōmuniſſimā fieri. Atqꝫ deſcenſum ab ideis ad effectus earum. Demū rationē diſponit īmortalitatis ex eo quod rationalis anima corpori pręſtet uitā/ non ut accidentalis forma inhęrens corpori/ ſed ut ſubſtantialis in ſeipſa permanēs/ ex ſe formaliter uiuens quaſi quędam uitę corporalis idea/atqꝫ per ſe efficienter corpus uiuificans. Ideoqꝫ concludit animā nō poſſe ſuſcipere mortē cum mors uitę oppoſita ſit. Anima uero & uitam propriā habeat & maneat in ſeipſam: adeo ut neqꝫ per ſe proprie neqꝫ per ſubiectū aliud mortē ſuſcipere ualeat. Poſt hęc ex eo quod anima ſit īmortalis cohortatur omnes ad moralem ſpeculatiuāqꝫ diſciplinā: ut animus/ & per uoluntatē/ & per intellectū purgatus atqꝫ perfectus his quaſi duabus alis in cœleſtem patriā reuolet. Confirmat interim eē animā īmortalem/quia neqꝫ uirtus tandem obeſſe/neqꝫ uitium ꝓdeſſe debeat. obeſſet aūt laborioſa uirtutis uia bonis: atqꝫ cōtra ꝓdeſſet uoluptuoſa malis uita niſi foret animꝰ īmortalis: ac nequis fortaſſe neget poſſe poſt hanc uitā uel uitiū obeſſe uel ꝓdeſſe uirtutē ſubiungit animā affectiones habitus/tā uoluntatis/q̃ intelligētię cōparatos/ſiue bonos/ſiue malos ſecum ferre: ſubito uel lęſuros uel ꝓfuturos. Demonē namq̃ ducem omnes ad diuinum iudicem uitę repente perducere/ in locum communi iudicio deputatum: in aerem ſcilicet minus puros & in ętherem puriores: ibiqꝫ iudicatos ab alio rurſum dęmone per triuium: ad ſua ideſt ſibi ſimilia ſingulos trahi. Per triuium inquā quia alii mittuntur in cœlum: alii in tartarum: alii uero in medias regiones. Ducit autem eos dęmon: in bonis quidem intelligentiam mouens: in malis autem imaginationē affectumqꝫ perturbans. Qđ autē dicit iniquos abſqꝫ duce errare/abſqꝫ benefico intellige duce. Adde ꝙ neqꝫ quo trahanť agnoſcunt/ & uiolenta rapiuntur. Cęterorum anteq̃ animaꝝ diſtribuat Sortes orbem terrę deſcribit dicens eſſe quaſdam terrę plagas: atqꝫ illas quidem ampliſſimas: & uſqꝫ adeo altas / ut uentis & imbribus non pulſentur. Vbi temperatiſſimus aer ſit: ſub quo ꝑtioſiſſima quęqꝫ naſcantur: homines acutiſſimi ſenſibus/uitaqꝫ longeui. Sunt qui uelint & homines & alia illic naſcentia q̃plurimū ex ęthere aereqꝫ componi: q̃ minimū uero ex craſſioribus elementis/ ut hominum corpora quaſi aerea ſint/ fructibuſqꝫ maxime aereis nutriantur. Quod nequis tanq̃ impoſſibile neget Olympiodorus Ariſtotelis adducit hiſtoriam: in qua Ariſtoteles uidiſſe ſe inquit hominē qui ſolo aere nutriebatur & ſole. Quod autem terrę ſublimis faciem in duodecim diuidit plagas/ inde prouenit: quia duodecim congruit zodiaci ſignis: duodecim ſperarum regitur animabus: & duodecima eſt mundi ſpęra: atqꝫ ueluti tutius fundamentum duodecaedram illam ſibi uſurpat figuram/ quam Timęus attribuit mundo. Sed de hac ipſa figura / deqꝫ aliis terrę propriis quęſtionibus in Timęo dicemus. Tu uero terrę huiuſmodi habitationem terreſtri Moyſi paradyſo ſimilem eſſe memento. Proinde flumina ſub terra deſcribit / quibus animę nutriantur. Quę quiſquis ſecundū noſtri corporis humores animiqꝫ perturbationes in hac uita nos affligentes/ exponit/ non nihil adducit ſimile uero. Verũtamen ueritatem integram non aſſequitur. Plato enim & hic & in re publica ſignificat pręmia uirtutum & ſupplicia uitiorum ad alteram uitam potiſſimum pertinere. Acheron igitur ſub terra flumen locus eſt purgationis/atqꝫ ad curam pertinet & mœrorem: reſpondet quoqꝫ aeri parti qꝫ mundi meridianę. Phlegeton igni reſpondet atqꝫ orienti uimqꝫ puniendi continet per calorē. Et irę cupiditatiſqꝫ feruorem punit. Stix Cocytuſqꝫ reſpondent terrę atqꝫ occaſui: odiumqꝫ per luctum fletumqꝫ puniunt. Differunt uero hoc inter ſe ſolum: quod Stix exoriens appellatur: Cocytus uero progrediens. Tartarum infimum tenere uult inferni locum in quo ſcelleſtiſſimi non medicine: ſed exempli gratia affligantur. Quemadmodum hinc & in republica legitur & Gorgia. Addunt quidam ad hæc flumina oceanum quoqꝫ quodāmodo pertinere/aquę ſeptentrioniqꝫ reſpondentem. In quo diſtinguendi diffiniendiqꝫ uirtus intelligatur/ tu uero ꝙ de fluminibus dicitur/ potiſſimū de dęmonibus numinibuſqꝫ intellige flagitioſos tali quodam ordine punientibus. Profecto peccata facile ſanabilia ſunt/quę nondum in habitū ſunt conuerſa. Difficile uero ſanātur quę iam habitū genuerūt. Verũtū una cū quadā rationis repugnātia cōmittunť. & cōmittētes afficiunt pœnitentia. Inſanabilia uero ſunt oīno/ quoꝝ habitus & repugnantiā & pœnitētiam procul fugat. Prima purgantur in Acheronte. Secunda/ ſi ad prima uergant/ puniuntur in Phlegetonte: ſi ad tertiā in Stige/atqꝫ Cocyto. Tertia affliguntur in Tartaro: exquo ut Plato inqt nunq̃ egrediunť. Quo uero pacto alii aliter id exponant in præſentia libentius pręteremitto. Affligi uero poſſunt ani

mę non tantum per imaginationem infeliciter a dęmonibus agitatam:ſed per aerea quædam corpora / quæ uehiculi & cymbę nomine deſignantur. Pręmia uero ſic Plato diſtinguit. Animę quę iuſte & ſancte ſine philoſophia uixerunt/ſublimia terrę/qualia ſupra deſcripſimus aſcendentes/in tenuiſſimis ſpiritalibuſq́ ibi corporibus habitãt. Quę uero ciuiliter ꝓpterea philoſophatę ſunt/cũ ſplendidis cœleſtibuſq́ corporibus cœlum colunt. Sed quę per exactã philoſophiã ꝑfecte purgatę ſunt/in locum ſupcœleſtem euolant/ubi abſq́ corporibus oĩno ut Plato hic inquit totũ per tempus uiuunt. Qua uero id ratione exponant nõnulli/conſulto non recenſebo. Porphyrius certe atq́ Iamblichus tradunt animas deo ꝑfectiſſime reſtitutas nunq̃ cadere. Quod quidẽ congrue reſpondet oppoſitis: quę ex tartaro nunq̃ emergere iudicant̃. Quod quidem ſi ita ſit/circuitus iam infiniti tollentur. Temporales uero circuitus adhiberi purgatiõis cuiuſdam gratia uidebunt̃. Socrates tandem gallum eſculapio ſacrum ſe debere fatetur reddiq́ diligentiſſime iubet. Priſci euſculapio medico Phœbi filio gallum ſacrificabant diei ſoliſq́ nuntium ideſt diuinę beneficentię morborum omnium curatrici: quę diuinę prouidentię filia nominatur: diem ideſt uitę lumen debere ſe fatebantur: eiuſmodi medicum in ſuperioribus ꝑquirere iuſſerat morborum animi curatorem. Et quaſi iam omni dubitationis metuſq́ morbo liberati ſint: gratiam uictimãq́ deo referri iubet. Pręterea oracula priſcoꝝ tradunt animas remeãtes in cœlum/peana ideſt triũphalem cantilenam canere Phœbo. Reddit ergo deo uotum/ut alacer Peana canẽs cœleſtem patriam repetat.

❡PHÆDO VEL DE ANIMI IMMORTALITATE VEL DE ANIMA AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PERSONE DIALOGI.

❡ECHECRATES PHÆDO APOLLODORVS SOCRATES CEBES SIMMIAS CRITO MINISTER VNDECIM VIRORVM.

ECHE.

Pſe ne o Phędo affuiſti qua die Socrates uenenum bibit in carcere? an ab alio audiuiſti? PHE. Equidem o Echecrates affui. ECHE. Quęnam ſunt ea quę uir ille anteq̃mo reretur/locutus eſt? Et quomodo e uita deceſſit? Libenter enim audirẽ. Nam neq́ q̃ſq̃ Phliaſioꝝ ciuium frequẽter ꝓficiſcitur nunc Athenas/neq́ iamdiu hoſpes aliq̃s inde ad nos acceſſit/qui certum aliquid ea de re nuntiare nobis poſſet: niſi illum potato ueneno e uita migraſſe. De cęteris uero/nihil quid referrẽt habebant. PHE. Nec ergo quę ad iudiciũ pertinebant/ quo pacto tractata fuerint audiuiſtis? ECHE. Audiuimus: hæc enim nobis quidam rettulit. Et admirati profecto ſumus/quod iam pacto iudicio/diu poſtea obiiſſe uideatur. Quid nã in cauſa fuit o Phędo? PHE. Sorte quadam id Socrati o Echecrates accidit. nam pridie q̃ iudicaretur ornari contigit/puppim nauis eius/quã mittunt Atheniẽſes in delum. ECHE. Id uero quid nam ſibi uult? PHE. Hęc eſt illa nauis/ut aiunt Atheniẽſes in qua Theſeus olim bis ſeptẽ illos ſecũ tulit in Cretã ſeruauitq́ illos: & ille ſeruatus eſt. Vouerat aũt/ut fertur Apollini/ſi ſeruarẽtur / quot annis in Delum ſpectaculum quoddam mittere. Quod quidem nunc etiam ac ſemp ex illo tẽpore ſingulis ad deũ mittunt annis. Cum igitur ſpectaculi principiũ agitur ex lege interim luſtrant urbem: neminẽq́ eo tẽpore publice necant/donec Delum perueniat nauis/rurſuſq́ Athenas reuertatur ex Delo. Id uero nõnunq̃ longo peragitur tẽpore quando eos occupant uenti. Initiũ uero ſpectaculi eſt poſtq̃ Apollinis ſacerdos nauis illius coronauerit puppim. Id uero ut modo dicebã pridie quã iudicaret̃ factum erat. Quãobrem lõgum tẽpus Socrates fuit in carcere iudiciũ inter atq́ mortẽ. ECHE. Circa uero mortẽ ipſam o Phędo/quę nam ſunt ab eo dicta/quę facta quiue familiarium aderant? An forte magiſtratus adeſſe non permittebant? Atq́ ita orbatus deceſſit amicis. PHE. Permittebant quidẽ. Ideoq́ aderant aliqui & quidẽ multi. ECHE. Hæc igitur omnia parate q̃ planiſſime nobis referre/niſi quid negocii te impediat. PHE. Ocioſus equidẽ ſum atq́ enarrare uobis conabor. Quippe cũ meminiſſe Socratis/ ſiue ipſe loquar/ſiue loquentes alios audiã/mihi ſemp omniũ ſit dulciſſimũ. ECHE. Similiter o Phędo hos qui te audituri ſunt / affectos habebis. Sed iam pro uiribus diligẽtiſſime refer oĩa. PHE. Atqui mira quadã ratiõe o Echecrates illic pñs affectus erã. Neq́ enĩ miſericordia me habebat ut familiariſſimi uiri morti pñtem. Sane beatꝰ uir ille mihi o Echecrates uidebat̃/tum animi illius habitũ/ tum orationẽ conſideranti: a Deo intrepide generoſeq́ migrabat e uita ut uideret̃ mihi illum in uitam alterã nõ abſq́ diuina ſorte migrare: ſed illic quoq́ beatũ fore/ſiquis unq̃ alter. Quãobrẽ neq́ admodum cõmouebar ut conſentaneum uideret̃ hominẽ rei præſentẽ lugubri cõmoueri: neq́ rurſus afficiebar lętitia / queãdmodũ ſolebamus alias cũ in philoſophia uerſebamur. Nam ſermones quidẽ eiuſmodi erant. Sed reuera affectꝰ quidã mirus atq́ inſolita uoluptatis doloriſq́ ꝑmixtio me inuaſerat: cõſiderantẽ illi paulopoſt moriendum fore. Et quicunq́ aderamus ferme ſimiliter eramus affecti: alias quidem ridentes / alias uero lachrimãtes. Vnus autem præcęteris Apollodorus/noſti enim uirum/ eiuſq́ morẽ. ECHE. Quid

De naue: quę Delũ ab Atheniẽſibus mittitur in uotũ Theſei.

Quid ni? PHE. Ille igitur ita prorſus erat affectus / atq; ego ipſe aliiq; omnes diſtractum ſimiliter
perturbatione animũ habebamus. ECHE. Sed qui nam forte aderant o Phędo? PHE. Ciues q̃-
dem & indigenę aderãt ipſe Apollodorus/ & Critobulus/pater eius Crito: Rurſus: Hermogenes:
Epigenes: Æſchines. Antiſthenes Aderat & Cteſippus pęanus/& Menexenus/atq; alii quidã indi-
genę. Plato aũt ut arbitror ęgrotabat. ECHE. Sed num aliqui aderant peregrini? PHE. Aderãt
& peregrini. Simmias Thębanus: & Cebes: & Phędondes. Megarenſes uero Euclides: & Terpſiõ.
ECHE. Ariſtippus aũt & Cleombrotus nũqd aderant? PHE. Non. In Ægina enim dicebanť eẽ.
ECHE. Aderant ne inſup alii? PHE. Hos ferme quos narraui interfuiſſe exiſtimo. ECHE. Dic
uero quales fuerunt ſermones? PHE. Conabor equidem a principio tibi oĩa enarrare. Solebamꝰ
quottidie diebus ſuperioribus ad Socratẽ ꝓficiſci ego/atq; alii conueniẽtes mane in illa curia ĩ qua
& iudiciũ factum fuerat. Carceri enim erat ꝓxima: colloquẽtes igitur inter nos operiamur ſemper
illic quoad carcer aperireť. Aperiebať enim haud admodum mane. Eo aũt apto ingrediebamur
ad Socratẽ: & ad plurimũ diem cum ipſo cõfabulamur. Tunc ergo prius ſolito cõuenimus. Pridie
nãq; eius diei cũ e carcere egreſſi eſſemus ueſpere nauẽ ex delo audiuimus rediiſſe. Itaq; ediximus
inuicẽ ſummo mane nobis fore ad locũ ſolitum redeundum. Cum uero reuerſi eſſemus exiens no
bis obuius ianitor qui nos ſolebat admittere/expectare iuſſit: nec prius ingredi q̃ ab ipſo accerſire
mur. Soluũt enim inquit undecim uiri Socratẽ/illiq; denũtiant hodie mortẽ eſſe obeundam. Neq;
deinde admodũ cõmoratus rediit ad nos iuſſitq; intrare. Itaq; introeuntes Socratẽ quidem inue-
nimus cõpedibus pauloante ſolutũ. Xanthippen uero noſti mulierẽ / iuſta ſedentẽ puerumq; eius
manibus tenentẽ. Quę nos cũ uidiſſet eiulare cœpit & qualia mulieres ſolẽt exclamare o Socrates
inquit nunq̃ amplius affabunť te tui familiares/neq; tu illos. At Socrates Critonẽ intuitus o Crito
inquit/ deducat quis hanc domũ/& illam qdem reduxerũt quidam Critonis domeſtici uociferan-
tem atq; plangentẽ. Socrates aũt ſedens in lectica cõtraxit ad ſe crus manuq; ꝑfricuit: atq; inter fri
candum ſic inquit: quã mira uidetur o uiri hæc res eſſe quã nominant hoĩes uoluptatẽ: quãq; miro
naturaliter ſe habet modo ad dolorẽ ipſum qui eius cõtrarius eſſe uideť. Quippe cũ ſimul homini
adeſſe nolint: Attamẽ ſiquis ꝓſequitur capitq; alterũ/ ſemp ferme alterũ quoq; accipere cogitur/
quaſi ex eodem uertice ſint ambo cõnexa. Arbitror eqdem Æſopũ ſi hęc aĩaduertiſſet fabulã fuiſſe
facturũ. Videlicet Deũ ipſum cũ ipſa inter ſe pugnãtia uellet cõciliare neq; id facere poſſet in unũ
ſaltẽ eoꝝ apices cõiunxiſſe: ꝓptereaq; cuicũq; adeſt alterũ eidem mox/ alterũ quoq; adeſſe / qđ qdẽ
mihi accidit in pñtia. Siquidẽ modo crus pp uĩcula afficiebať dolore. Sed huic ſuccedere uoluptas
iam uideť. Ad hæc Cebes p Iouẽ inquit o Socrates oportune mihi id in memoriã reuocaſti. Cum
enim pœmata compoſueris intẽdens ſermones Æſopi prohœmiumq; in Apollinẽ / tum alii mul-
ti me interrogauerunt/tum Euanus pręcipue atq; prius quonam conſilio poſtq̃ huc deueniſti hęc
feceris/ quę prius feceras nunq̃: ſi igitur tibi curę eſt ut habeam quid reſpondeam Euano/quando
iterum ex me quęſierit/ quod certo ſcio ipſum eſſe facturum/dic quęſo quid illi ſit reſpondendum.
uera inquit o Cebes reſponde: me id effeciſſe non ut uel ſibi gratificarer uel cũ ſuis carminibus de-
certarẽ: ſciebam enim facile id non eẽ uerũ ut inſomnia quędam experirer me ſimul expians? num
forte hęc ſit ea muſica quã ſepius iam exercere me iubent. Nam frequẽter in ſupiori tpe inſomniũ
idem licet alia/atq; alia forma ſeſe mihi offerẽs eadẽ ſemp ita pręcepit. Fac o Socrates muſicã/ atq;
exerce. Ego igiť quod in ſupiori tẽpore faciebã hoc mihi pręceptum arbitrabar/ & quẽadmodum
currẽtes adhortari ſolemus/ſic quod ipſe antea faciebã/ ad idem me inſomniũ cohortari putabam:
quaſi philoſophia maxima muſica foret. poſtq̃ uero facto iam de me iudicio mori me interim dei
feſtiuitas inhiberet/cenſui oportere/ſi forte inſomniũ totiens iubeat popularẽ hanc muſicã exerce-
re/ non negligere eius pręceptum. Tutius enim fore arbitratus ſum/ anteq̃ e uita migrarẽ/expiare
animũ atq; ut monet inſomniũ/pœmata facere. Quãobrem primo equidẽ cecinit deum ipſum: cu-
ius tunc ſacra celebrabantur: atq; poſt deum iudicans oportere eũ qui pœta futurus ſit nõ ſermo-
nes ſed fabulas facere me uero non eẽ fabulatorẽ / nõnullas ex fabulis Æſopi quas ſciebã ꝓmptio-
reſq; habebam/ut in quãſq; prius incidi modulatus ſum. hæc igiť o Cebes refer Euano/& ualere iu-
be. Atq; conſule ut ſi probe ſapit/me ſequatur: migro. n. hinc hodie. Sic. n. Athenięſes iubẽt. Tunc
Simmias quale id ẽ inquit o Socrates/quod Euano mandas. Sępe equidẽ cum illo fui/ & quantum
de illo ſentio/nullo pene modo libẽs ille tibi parebit. SO. Quid uero? nõne philoſophus ẽ Euanus?
SIM. Mihi quidẽ uidetur. SO. Volet igitur & Euanus & omnis quicũq; huius rei digne ẽ pticeps.
Non tamẽ forte ſibi uim inferet. Non enim fas eẽ aiunt. Et ſimul hæc dicẽs crura e lectica demiſit
in terram. Atq; ita ſedẽs deinceps reliqua diſputauit. Quęſiuit igitur ab eo Cebes quonã id modo
ais o Socrates? fas quidem nõ eẽ ſeipſum uiolare: philoſophum tamẽ optare morientẽ ſequi. SO.
Sed dic o Cebes nõne tu Simiaſq; talia qdã audiuiſtis a Philolao/ quo familiariter utebamini? CE.
Manifeſti qd nihil o Socrates. SO. At q ego quoq; de his rebꝰ ex auditu loquor. Quę igiť forte ipſe
audiui/referre uobis nulla iuidia ꝓhibebit. Etenĩ forte maxĩe decet illo migraturũ cõſiderare atq;

Megarenſis Euclides tpe Socratis.

effingere qualis fore putanda ſit hęc ipſa migratio:qd enim aliud uſq; ad ſolis occaſum / qs faciat?
CE.Quã ob cauſam o Socrates nefas eſſe aiũt ſibimet manus inferre.Iam enim quod modo quę/
ȩrebas ego a Philolao audiui / cũ apud nos obſeruaref:& ab aliis ĩſup nõnullis nõ decere id faceret
apertũ tamẽ hac de re quicq̃ nihil ab aliquo unq̃ audiui.SO. Sed attentiõe iam opus eſt. Nam & ſi
audiueris: mirũ tamẽ forte uideri poſſit/ ſi hoc ſolum ex aliis omnibus ſimplex ſit:nec accidat unq̃
homini queadmodum cętera.Quãdo & quibuſdam melius mori q̃ uiuere.Itaq; mirũ tibi forte ui
debitur/ ſi his qbus pręſtat mori non liceat ſibimet ꝓdeſſe:ſed alium oporteat expectare qui ꝓſit.
Tunc Cebes ſubridens Thebanoꝝ more Proh Iuppiter inquit.SO.At qui uideri quidẽ põt id ſic
abſurdum.Fortaſſe etiã quãdam habet rationẽ.Profecto ſermo ille qui de his in arcanis habef:in
quadam cuſtodia eſſe hoĩes/neq; decere quẽq̃ ex hac ſeipſum ſoluere:neq; aufugere / magnus qui/
dem mihi uidef:neq; cognitu facilis.Verũtamẽ id mihi o Cebes recte apparet dictũ : deos qdem
curã habere noſtrũ:nos uero hoĩes unam quãdam ex poſſeſſionibus eſſe deorũ.An non ita tibi ui/
detur.CE.mihi quidem.SO.Nõne igitur & tu ſiquid ex mancipiis tuis ſeipſum perimeret / cũ tu
nullo modo id permiſiſſes iraſcereris utiq; illi. Et ſi poteſtatẽ haberes pœna quadã afficeres.CE.
Omnino.SO.forte igitur hac ratione haud pręter rationẽ eſt nõ prius decere ſeipſum interficere
q̃ Deus neceſſitatẽ aliquam impoſuerit qualem nobis impoſuit in pręſentia.CE. Conſentaneũ id
quidem apparet.Quod uero dicebas modo philoſophos perfacile uelle mori:abſurdum o Socra
tes uidetur eſſe:ſiquid quod nunc diximus rationẽ habet:deum uidelicet noſtrũ eſſe curatorẽ: nos
uero in rebus eius poſitos eſſe.Nulla enim id rationẽ habet:prudentiſſimos uidelicet homines nõ
ęgre ferre ab ea cura ſe amoueri quã ſibi pręſtẽt dii optimi omniũ rerũ gubernatores.Nunq̃ enim
putaret uir prudens ipſum ſe melius eſſe curaturũ/ſi liber euaſerit:ſed demẽs aliquis forſitã id pu/
taret fugiendum .ſ.eſſe a domino:neq; cogitaret non eſſe id quod bonũ eſt fugiendum. Sed in eo
maxime ꝑmanendum.Ideoq; abſq; ratione fugeret.Qui uero mentẽ habet/ſemper apud eum qui
ſit melior eſſe cupit.Atq; ita o Socrates contra oĩno conueniẽs eſſe uidetur q̃ quod pauloante dice
batur.Sapiẽtes quidem decere grauiter mortẽ ferre.Inſipientes uero libenter. Socrates igitur cũ
hęc audiſſet delectari uiſus eſt argutia Cebetis.Conuerſuſq; ad nos / ſemp inquit hic Cebes rõnes
quaſdam ꝑſcrutatur:neq; admodum facile quod quiuis dixerit uult admittere.Tunc Simias mihi
quoq; inquit nõ nihil uidetur Cebes dicere.Quo enim cõſilio ſapientes uiri meliores reuera q̃ ipſi
ſint fugiant illiſq; carere facile patianf? Atqui mihi uidetur Cebes ſermonẽ in te intẽdere qđ tam
facile & nos relinquas & deos/ut tu ipſe fateris/principes bonos.Iuſta dicitis inquit Socrates. arbi
trof enim uos dicere meipſum tanq̃ in iudicio oportere purgare.SIM.Et maxime quidem.SO.
Age ergo.Conabor nunc apud uos accuratius q̃ nuper apud Atheniẽſium iudices fecerim me de
fendere equidem o Simmia atq; Cebes niſi me migraturũ putarem primũ quidem ad deos alios
ſapientes & bonos:deinde ad homines defunctos his qui hic ſunt meliores/iniuſte agerẽ/ non mo/
leſte ferens mortẽ.Nũc certe habetote/ſperare me ad uiros bonos iturum : ſed hoc quidem haud
omnino aſſeuerarẽ:quod uero ad deos dominos ualde bonos iturus ſim/ certum habetote ſiquid
aliud eiuſmodi & hoc utiq; me affirmaturũ.Propterea haud ſimuliter mortẽ moleſte fero.Sed bo/
no animo ſum ſperoq; ſuper eſſe aliquid his qui defuncti ſunt:atq; ut iam diu dicitur multo melius
bonis fore q̃ malis.SIM.Quidnã o Socrates cogitas? Nunqd ipſe cum iſthac ſentẽtia hinc abire?
An nos quoq; ꝑticeps eius relinquere? Nempe cõmune nobis quoq; id bonũ arbitror eſſe debere.
Pręterea ita demũ te apud nos purgaueris/ſi quę dicis/nobis etiã perſuaſeris.SO.Dabo equidem
operam.Sed Critonẽ prius auſcultemus. Videf enim mihi iam dudum nõ nihil ſignificare uelle.
CRI.Quidnam putas aliud o Socrates q̃ quod iam dudum mihi dicit is qui tibi uenenũ eſt datu/
rus:iubet enim te moneri ut quã parciſſime loquęris:dicens eos qui diſputant/nimiũ incaleſcere.
Nihil uero tale bibituris uenenũ conuenire.Alioquin eos qui id fecerint cogi interdũ bis quãdoq;
ter uenenũ bibere.SC.Mitte ipſum.Tantũ id quod eſt officii eius paret/ tanq̃ bis / & ſi oportuerit
ter prębiturus.CRI.Et antea qdem ferme id reſponſurũ ſciebam.Sed ille me iam dudum ſtimu/
lat.SO.Mitte ipſum.Ego uero o iudices rationẽ uobis iam reddere uolo ob quã mihi uideatur uir
qui per omnẽ uitam incubuerit philoſophię merito magna cum fiducia ĩminentẽ expectare mor/
tem/atq; bona ſpe eẽ:ſe ibi poſt q̃ hinc migrauerit maxima bona reportaturũ.Queadmodum igif
id ita ſe habeat o Simmia atq; Cebes conabor equidẽ aperire.Quicũq; philoſophiã recte aliquãdo
attigerunt:nimirum uidẽtur latuiſſe cęteros homines/quod nihil aliud ipſi cõmentarẽtur q̃ mori/
atq; eſſe ſe mortuos. Quod ſi id uerum ẽ ꝑabſurdum foret/ ſi cum nihil pręter hoc aliud ꝑ oẽm ui
tam ſtuduerit hoc ipſo adueniente qđ iamdiu agitabant exercebantq; grauiter ferrent.Hinc Sim/
mias arridẽs ꝑ Iouẽ inquit o Socrates mihi quidem haud multum ridere cupiẽti riſum expreſſiſti.
Nam multos arbitror fore qui ſi audiuerint aptiſſime ĩ philoſophos dictũ putẽt.Noſtroſq; homi/
nes cõſenſuros & ualde qdẽ philoſophos reuera ſeipſos morti ꝓbere: nec tñ ſe latuiſſe / q̃ digni ſint
morte.SO.Forte id recte o Simmia dicerẽt pręter id quod ſe non latuiſſe addunt. Latuit ſane eos

quã rõne ueri philoſophi/& mori ſtudeant/& morte ſint digni. Sed iã relinquamus illos/nobiſcꝫ ipſis loquamur. Putamus ne aliqd eſſe mortẽ? SIM. Aliquid certe. SO. Nũquid aliud q̃ animæ a corpore ſolutionẽ? Eſſeqꝫ id mortuũ eſſe. ſ. ſolutũ ab aĩa corpus ꝑ ſe ſeorſum eſſe. Seorſum quoqꝫ a corpore aĩam ſolutã ipſam ꝑ ſeipſam exiſtere. Nũqd mors præter hoc aliud eſt? SIM. Nihil aliud. SO. Cõſidera bone uir/num tibi idẽ quoqꝫ/& mihi uideaẽ. Ex his enim uos arbitror planius quæ ꝑquirimus ĩuẽturos. Videẽ ne tibi philoſophi officiũ eſſe ſectari eas quæ appellanẽ uoluptates? Quales ſunt epularũ: atqꝫ poculorũ. SIM. Minime quidẽ o Socrates. SO. ſed nunqd uenereorꝫ? SIM. Nullo mõ. SO. qd reliquũ corporis cultũ an multifacere philoſoph⁹ tibi uideẽ? Vt habere ueſtes egregias calceoſqꝫ/& alia quæ circa corpus ſunt hornamẽta/utrũ multifacere tibi uideẽ/an nihilipendere niſi quatenus magna cogat neceſſitas illis uti. SIM. Mihi quidẽ uideẽ uerus philoſophus hæc omnia floccipendere. SO. An nõ tibi uideẽ eiuſmodi ſtudiũ haud ad corpus qdẽ declinare. Sed quantũ fieri põt ab illo diſcedere/atqꝫ ad aĩum ſe cõuertere? SIM. Mihi qdẽ. SO. Nõne igiẽ in eiuſmodi rebus primũ manifeſte apparet philoſophus præter cæteros homines aĩum q̃ maxime põt a cõmertio corporis ſegregare. SIM. apparet. SO. Putãt uero plæriqꝫ o Sĩmia eũ hominẽ cui nihil taliũ dulce ſit/neqꝫ illis fruatur reuera uiuere exiſtimandũ nõ eſſe ſed pene mortuũ: cũ uoluptates corporis nõ ꝑcipiant. SIM. Veriſſima narras. SO. Quid aũt circa ſapientiæ ipſius acqſitionẽ. Vtrũ impedimento eſt corpus: ſiqs ipſum ſociũ ad inueſtigandũ adſumpſerit: necne. Quale utiqꝫ/tale aliqd dico. Habent ne uiſus/& auditus ueritatẽ in hominibus aliquã? An talia quædã ipſi quoqꝫ poetæ ſemper canũt/nihil nos audire nihil uidere ſincerũ: at corporis ſenſus ſinceri certiqꝫ nõ ſunt neqꝫ etiam alii qppe cũ cæteri oẽs his quodãmodo deteriores ſint. An nõ tibi uidenẽ. SIM. Prorſus. SO. Qñ igiẽ anime ueritatẽ attingit? Qñ. n. aliqd cũ corpore tentat inueſtigare/proculdubio decipiẽ a corpore. SIM. Vere loqueris. SO. An nõ ſicubi ꝓprie in ipſa raciocinatiõe fit ſibi aliqd eorũ quæ uere ſunt manifeſtũ. SIM. Ita eſt? Raciocinãtur aũt tũc optime/qñ horũ nihil eũ perturbat/neqꝫ auditus neqꝫ uiſus neqꝫ dolor neqꝫ uoluptas. Sed q̃maxime ſeipſum in ſe recipiens/deſerit corpus: neqꝫ quicquam quoad fieri põt cũ illo cõmunicãs neqꝫ attingens ipm quod uere eſt affectat. SIM. eſt ita. SO. Nõne/& in hoc philoſophi animus maxime cõtemnit corpus/ab eoqꝫ aufugit: quæritqꝫ ſecundum ſeipſum uiuere. SIM. Apparet. SO. Quid uero hæc o Simmia? Dicimus ne iuſtũ ipſum eſſe aliquid an nihil? SIM. Aliqd per Iouẽ. SO. Rurſus ipm pulchrũ ipſumqꝫ bonũ aliquid eſſe? SIM. Quidni? SO. Num aliquando horũ aliqd oculis ꝑcepiſti? SIM. Nũq̃. SO. An alio quodã ſenſu corporis attigiſti? Loquor aũt de oĩbus: ueluti de ipſa magnitudine. De ſanitate/de robore ipſo: ac ſummatĩ de cæterorũ oĩum eſſentia/ideſt quod unũ quodqꝫ ſit: nunqd ꝑ corpus quodqꝫ in his ueriſſimũ eſt ꝑſpicitur. An ita ſe res hẽret. Quicũqꝫ noſtrũ maxĩe/& ſinceriſſime cogitare mẽte ſe cõparat ipſumqꝺ aggrediẽ cogitandũ/hic proxime ad cognitionẽ ipſius accedit. SIM. Prorſus. SO. Nonne igiẽ ille puriſſime faceret. Quicũqꝫ ipſa mẽtis excogitatione q̃ maximũ ſe ad unũ qꝺqꝫ conferret. Neqꝫ uiſum in excogitãdo adhibẽs/neqꝫ ſenſum ꝓrſus ullũ raciocinationi cõiungẽs. Sed ipſa ſecundũ ſeipſam mẽtis excogitatiõe ſincera utens/ipm ꝑ ſe quodlibet ſincerũ exiſtens ſtuderet uenari ab oculis: ab auribus/& ut ſummatim dicã/a toto corpore liber/utpote ꝑturbante animũ neqꝫ ꝑmittente ueritatem ſapientiãqꝫ aſſequi ſiquãdo in cõmunionẽ recipiaẽ. An nõ hic erit/o/Simmia ſiquis unq̃ alius ipſius quod uere eſt cõpos. SIM. Mirifice uera loqueris Socrates? SO. Nõne igitur ex his oĩbus neceſſario ſequiẽ opinionẽ eiuſmodi legittimis philoſophis uſqꝫ adeo cõſtare debere/ut ad inuicẽ ita loquanẽ. Neceſſaria iã rõne concludiẽ nos quadã rõnis ipſius uia ad id cõſiderãdo ꝑduci uidelicet donec corpus habemus aĩuſqꝫ noſter tãto malo erit ãmiſtus/nũq̃ nos id quod deſideramus uerꝫ ad uotũ cõſecuturos. Impedimẽta enim pene innumerabilia corpus ꝑ̃bet ꝑꝑ neceſſariã eius alimoniã præterea morbi nobis hinc incidẽtes inueſtigationẽ ueritatis ĩpediunt amoribus cupiditatibus/timoribus/multiplicibuſqꝫ imaginibus. Multis deniqꝫ nugis nos implet/ut ueriſime dicaẽ nihil pẽſi unq̃: ac ueri nobis afferre. Nã ad bella ad ſeditiões/ad pugnas nihil aliud q̃ corpus multiplex eiuſqꝫ cupiditas impellit. Oĩa enim pecuniarũ gratia fiũt. Pecunias aũt quærere cogimur corporis gratia uſui eius inſeruiẽtes/atqꝫ fit ꝑꝑ hæc oĩa a philoſophiæ ſtudiis abſtrahamur. Extremũ uero oĩum eſt quod ſiqd ab ipſo ocii nobis cõtingat noſqꝫ ad cõſiderãdũ aliqd conferamus inueſtigantib⁹ nobis rurſus ubiqꝫ ſeſe opponẽs tumultu quodã ꝑturbat aĩum/& quaſi ꝑcutiẽs reddit attonitũ: adeo ut hoc obſtaculo impediti uerũ ꝑſpicere nequeamus. Cæterũ nobis reuera demõſtratum eſt: ſi qñ optamus pure aliqd iutelligere recedere a corpore oportere: atqꝫ ipſo aĩo res ipſas cõſiderare. Atqꝫ tũc/ut apparet cõpotes euadem⁹ eius qꝺ affectamus: cuiuſue amatores ꝓfitemur nos eẽ ſcilicet ſapiẽtiæ cũ uidelicet mortui fuerim⁹/quẽadmodũ ſignificat rõ/dum aũt uiuemus nequaq̃. Nẽpe ſi nihil cũ corpore pure diſcerni põt duobus alterũ/aut nullo modo poſſumus ſciam conſequi/aut poſt mortẽ. Tunc enim animus ipſe per ſeipſum erit ſeorſum a corpore: prius uero nequaq̃. Atqꝫ/dum uiuimus/ita/ut uidetur proxime ad ſcientiã accedemus ſi q̃minimũ cũ corpore cõmertiũ habuerimus/neqꝫ quicq̃ cũ illo cõmunicauerimus/niſi quantum ſumma cogat neceſſitas: neqꝫ huius

Studiũ philoſophi non ad corpus ad animum.

Corpus impedimento eſſe philoſophãti

Quod ſenſus nõ capiat q̃ ſincere.

Sermo cupidi diſcẽdi & philoſophi q̃rentis de corpore.

natura replebimur. Sed ab eius cogitatiõe cauebimus: quoad deus ipſe nos ſoluat: atq; ita puri/& a corporis inſania liberati/ut conſentaneũ eſt: cũ talibus erimus cõgnoſcemuſq; per nos ipſos ſincerum quodlibet id eſt forſitan ipſum uerũ/nã impuro quidẽ purũ attingere nefas eſt. Talia equidẽ o Simmia iudico neceſſariũ eſſe/oẽs diſcendi cupidos loqui inuicẽ/atq; opinari. An nõ ita tibi uidet. SIM. Et maxime quidã oĩum o Socrates. SO. Si hæc igitur uera ſunt/o/amice magna ſpes eſt eunti illuc quo nũc ergo ꝓficiſcor/ſicubi/& ibi ſufficienter eius rei ſe cõpotem fieri/cuius gratia tãtũ nos negociũ in ſuperiori uita ſuſcepimus. Hanc ergo migrationẽ/in præſentia mihi in iunctã bona cũ ſpe ſuſcipio: ſimiliterq; quiuis alius/q modo putauit præparatã ſibi mẽtẽ tanq̃ purificatã. SIM. Ita prorſus. SO. Purificatio uero nõne in hoc cõſiſtit/quod iam dudũ dicebamus uidelicet/ut q̃ maxime poſſumus ſeiungamus a corpore animũ? poteſt/& in præſenti tpe/& in futuro a corpore tanq̃ a uinculis reſolutũ. SIM. Maxime qdẽ. SO. Nõne igit hæc mors appellat ſolutio aĩæ ſepatio a corpore? SIM. Prorſus. SO. Soluere uero ipſum quẽadmodũ cõfitemur oĩ tempore maxĩe: ac ſoli ſtudẽt qui recte/& philoſophant. Atq; hæc ipſa philoſophorũ meditatio eſt animũ a corpore ſoluere/atq; ſeparare. Nõne ita? SIM. Ita uidet. SO. Quãobrem/ut inprincipio dicebã ridiculũ foret ſi uir qui ſe in uita ſic cõparauit/ut q̃ proxime ad mortẽ accederet ea deinde ad ueniẽte ꝑturbaretur. Nõne ridiculũ? SIM. Quidni? SO. Reuera igit recte philoſophantes mortẽ cõmentant: atq; ab ea minime oĩum perterrent. Ita uero cõſidera. Cũ.n. corpus quidẽ ubiq; aſpernent/ aĩum uero ipſum cupiant ſecundũ ſeipſum habere nõne ſumma eſſet abſurditas? Si tunc quando id euenit expaueſcãt moleſteq; ferãt/neq; libenter illuc proficiſcantur/quo cũ peruenerint/ſpes eſt eo quidẽ quod amabant in uita potiri amabant aũt ſapientiã: eo aũt cuius cõmertiũ moleſte ferebãt/liberari. An uero amatis/& mulieribus/& filiis defunctis multi iã ſpõte uoluerunt ad inferos ꝓficiſci/ſperãtes/eos ibi uiſcere cũ eiſq; uerſari quos amauerãt. Sapientiæ aũt uerus amator uehemẽter in hãc ipſam ſpem adductus nõ aliter eam ꝓdignitate ulla ſe cõparaturũ q̃ ſi moriatur imminentẽ mortẽ ægre feret/ ac non libenter hinc illuc emigrabit. Arbitrari quidẽ o amice oportet/ſi uere philoſophus ſit magnopere apud ipſum hãc opinionẽ ualere: ut nõ alibi purã ſapientiã poſſe aſſequi ſperet q̃ in futura poſt mortẽ uita. Si aũt hoc ita ſe habet nõne quẽadmodũ modo dicebã præter rõnẽ foret oĩno ſi mortẽ uir eiuſmodi formidaret. SIM. per Iouẽ cõtra rõnẽ. SO. Sufficiẽs ergo cõiectura erit ſi quẽ uideris moleſte mortẽ ferre/eũ nõ eſſe philoſophũ: ſed philoſomatũ quẽdã i corporis amatorem. Atq; eundẽ ferme philocrimatũ/& philotizũ. i. pecuniarũ honorũq; cupidũ: ac talẽ/aut alterũ horum affectet/aut utrũq;. SIM. Oĩno ita eſt/ut ais. SO. Proinde quę o Simmia fortitudo nomĩatur/ an nõ uiris eiuſmodi maxime cõuenit? SIM. maxime. SO. Nõne/& tẽperantiã cuius plæriq; aiũt officiũ eẽ nequaq̃ ꝓſternere ſe libidinibus: ſed paruipẽdere illas modeſtiãq; ſeruare. His/dũtaxat cõuenit qui corpus deſpiciũt maxĩe atq; in philoſophia uiuunt. SIM. Neceſſe eſt. SO. ſi.n. cõſiderare uelis fortitudinẽ tẽperantiãq; aliorũ tibi perabſurda uidebit. SIM. Qua nã o Socrates ratiõe. SO. ſcis utiq; cæteros omnes mortẽ unũ ex maximis malis exiſtimare. SIM. Et maxime quidẽ. SO. Nõne igitur maiorũ metu malorũ qcũq; inter eos fortes ſunt ſubſtinẽt mortẽ qñ ſubſtinent. SIM. hoc pacto. SO. metuẽdo igit atq; metu fortes ita ſunt oẽs pręter philoſophos/& ſi abſurdũ eſt metu/uel timiditate aliquẽ eſſe fortẽ. SIM. nimiũ certe. SO. Quid aũt q inter eos moderati dicũtur nõne ſimili quodã pacto affecti ſunt intemperantia uidelicet quãdã tẽperati. Quãq̃. Impoſſibile id eſſe dicimus uerũtñ illis euenit affectio quædã huic ſimilis in iſthac eorũ fatua tẽperantia. Timentes enĩ ne aliis careant uoluptatibus eaſq; appetentes a cæteris abſtinent/ab aliis ſuperati. Et ſi uocãt intẽperandã/a uoluptatibus ſuperari uerũtamen accidit eis ſupati/a uoluptatibus/alias ſuperent uoluptates. Iã uero id illi ſimile eſt quod modo dicebat. ſ. quodãmodo p ĩtemperantiã fieri tẽperatos. SIM. Simile qdem. SO. Aĩaduertendũ eſt o beate Simmia ne hæc haud q̃q̃ recta ſit ad uirtutẽ uia uoluptates uidelicet uoluptatibus dolores doloribus/& metũ metu/& maius minori tãq̃ nummos cõmutare/ſed ille dumtaxat rectus ſit nũmus cuius gratia hæc oĩa oporteat cõmutari/atq; uenũdari. ſ. ſapiẽtia prudẽtia ꝓqua/& cũ qua oĩa ẽpta ac uendita reuera ſit/& fortitudo/& tẽperantia/& iuſtitia: ac ſummatĩ uera uirt⁹ cũ ſapiẽtia/ſiue prudẽtia/& accedentibus/& recedẽtib⁹ uoluptatib⁹/& timorib⁹ cæteriſq; generis eiuſdẽ. Si autẽ a ſapiẽtia ſegregata ĩuicẽ cõmutat adũbratio q̃dã ſit eiuſmodi uirtus ac reuera ſeruilis nihil ſani uerĩq; poſſidẽs. Virtutis aũt ueritas ĩ horũ oĩum purificatiõe reuera cõſiſtat/& tẽperãtia/& iuſtitia/& fortitudo/& ſapientia ipſa ſit purificatio q̃dã. Quãobrẽ hi q myſteria nobis cõſtituerũt minime cõtẽnẽdi uident ſed reuera iãdiu occulte nos admõere qcũq; nõ expiatus neq; initiatus migrabit ad ĩferos eũ iacere ĩluto qcũq; uero purgatus atq; ĩ itiatus illuc acceſſerit cũ diis habitat. Aiũt.n. q myſteria tractãt miſtri Bacchi ferẽtes ferulas narthecophori quidem ferulig[er]i multi ſunt Bacchi non pauci. Hi uero/ut equidem opinor non alii ſunt q̃ qui recte philoſophãti ſunt quoꝝ qdẽ ĩ nũero eẽ me neq; inferiorẽ qdẽ om ni ſtudio ꝑuiribus conatus ſum. An uero recte contenderim aliquidue profecerim cum illuc peruenerimus certo ſciemus ſi deus uoluerit pauloposſt/ut mihi uidetur. Hęc igitur mea excuſatio eſt o Simmia & o Cebes quam

uidelicet

uidelicet ob cām cū uos eoſq́ q hic ſunt dn̄os relīquā merito non ægre ferā neq́ pturber: ſpero.n. me/& illic nō min⁹ q̄ hic bonos dn̄os amicoſq́ īuētu℞. Multi nō id minime credūt. Si igiť defenſio mea uobis magiſq̄ Atheniēſibus iudicibus pſuaſit bn̄ ſe res hēt. Cū hæc Socrates dixiſſet ſuſcipiēs ſermonē Cebes ſic inqt cætera qd o Socrates recte dicta uidenť q̄ntū uero ad ipſam aīam ſpectat ualde ābigūt hoēs ne aīa a corpore ſepata uſq̄ ſit alteri⁹ ſed ea ipſa die qua hō mortē obierit itereat ſtatiq́ ſeiūcta a corpore diſſoluať atq́ exhalās q̄ in uētus /aut fumus diſſipeť: atq́ euaneſcat: neq́ uſ q̄ ulterius oīno ſit aliqd. Profecto ſi eēt alicubi collecta ī ſemetipſam/& ab his malis q̄ tu mō narra/ bas liberata/multa nimirū bonaq́ ſpes eēt o Socrates uera q̄ dicebas fore. Cæterū ad id fortaſſe p/ ſuaſiōe fideq́ nō parua opus eſt: ut credať ſupereſſe aīam poſt īteritū hominis: atq́ aliquā uim ītel/ ligētiāq́ habere. SO. Vera o Cebes loqueris. Verū qd agendū cenſes: an forte de his ipſis cōfabu landū: utrū ita fore an aliter pbabile ſit. CE. Libenter eqdē audirē de his rebus qd ſentias. SO. Ne minē arbitror hæc audiētē nec ſi cōmœdus qdē ſit eſſe dictu℞ negari nūc me: ac de qbus minime oporteat uerba facere. Si ergo placet oporteťq́ cōſiderare id hoc pacto cōſideremus utrū uideli/ cet: apud īferos ſint mortuorū aīæ nec ne. Vetus qdē hic extat ſermo cuius memores ſumus abire qdē illuc aīas defunctorū: rurſuſq́ huc reuerti/fieriq́ ex mortuis. Atq́ ſi hoc uerū eſt/ut ex mortuis iterū uiuentes fiāt eſſent aīæ illic noſtræ. Neq́ enim rurſus fierent ſi alicubi nō eſſent. Atq́ hæc ſuf/ ficiens cōiectura eſt/ita eſſe/ſi reuera cōſtet haud aliunde uiuentes fieri q̄ ex mortuis. At uero niſi id ſit/alia opus erit rōne. CE. Oīno. SO. Neq́ uero id in hominibus ſolū ſi planius ītelligere uis cōſi/ deres: ſed in aīalibus oībus/& plantis: atq́/ut ſummatim dicā in oībus quæ gignunť in his inq̄ oīb⁹ cōſideremus nunqd oīa ſic fiāt: neq́ aliunde q̄ ex cōtrariis cōtraria qbuſcū q tale aliqd cōtigit/quē/ admodū pulchrū turpi quodāmō cōtrariū eſt/& iuſtū iniuſto aliaq́ eiuſmodi q̄ plurima uidemus. Ergo utrū neceſſariū ſit/cuicūq́ aliqd eſt cōtrariū/nullo mō aliunde id q̄ ex ſuo cōtrario fieri. Velu ti qn̄ qd maius efficiť neceſſe eſt ex eo qď an̄ fuerat minus/poſtea maius euadere. CE. Ita eſt. SO. Nōne/& ſi minus aliqd fiat/ex eo quod ante maius erat poſtea fiet minus. CE. Sic oīno. SO. qnetiā ex robuſtiori debilius/ex tardiori uelocius. CE. Prorſus. SO. Quid uero: Siqd euadat deterius/nō ne ex meliori. Et ſi iuſtus ex iniuſtiori: CE. Quidni: SO. In oībus igiť/ ſatis id exploratū habemus/ oīa ita fieri/cōtra uidelicet ex cōtrariis. CE. pr̄ſus. SO. Quid rurſus. Eſt ne mediū aliqd īter ɔtraria duo: Duæ uidelicet īter illa gn̄ationes/ſiue pgreſſiōes ab altero qdē in alterū: atq́ in alterū uiciſſim ab altero. Sane inter maius: atq́ minus mediū obtinet incrementū/& decrementū: dicimuſq́ id q dem creſcere/illud uero decreſcere. CE. Ita. SO. Nōne ſimiliter diſcerni uiciſſim: atq́ cōfundi: fri geſcere/& incaleſcere: oīaq́ eodē pacto. Et ſi nomina nobis deſunt alicubi/ubiq́ tn̄ ita neceſſe ē fie/ ri uidelicet oīa ex cōtrariis inuicē: generationēq́ eſſe utriuſq́ uiciſſim in alterū. CE. Oīo quidem. SO. Quid uero: ei quod eſt uiuere: eſt ne aliqd cōtrariū: Quēadmodū ei quod uigilare eſt. Dormi re cōtrariū. CE. Sic eſt. Oīno. SO. Quidnā: CE. Mori. SO. An nō ex ſe inuicē hæc fiunt: ſiquid cō/ traria ſunt. Cūq́ duo ſint: duæ quoq́ inter hæc gn̄atiōes mutuæ/ſiue pgreſſiones. CE. Nihil prohi bet. SO: Alterā quidē coniugationē eo℞ q̄ mō dicebā/ego tibi dicā/tam ipſam q̄ generatiōes eo℞. Tu uero mihi aperies alterā. Dico aūt illud quidē dormire illud aūt euigilare. Atq́ ex ſomno uigi/ liā fieri/& ex uigilia ſomnū: horūq́ generationes hāc quidē cōuiuere: illā uero expergiſci. Satiſfeci tibi necne: CE. Satiſfeciſti certe. SO. Dic tu mihi quoq́ ſimiliter de uita: atq́ morte. An nō cōtra/ riū uiuere dicis eſſe: atq́ mori: CE. equidē. SO. & ex ſe inuicē fieri: CE. Ita. SO. Ergo ex uiuente qd nam fiet: CE. mortuū. SO. Quid aūt ex mortuo: CE. Neceſſe eſt confiteri uiuens. SO. Igiť ex mor tuis o Cebes uiuentia fiunt: atq́ uiuentes. CE. Apparet. SO. ſunt igiť apud īferos aīæ noſtræ. CE. Videť. SO. Nonne ergo/& generationū quæ circa hæc ſunt altera quidē manifeſta eſt: Mori enim manifeſtū eſt nōne: CE. Ita prorſus. SO. quidnā igiť faciemus. Non reddemus uiciſſim generatio nem huic cōtrariā. Sed hac in re dumtaxat mācam dicemus naturā eſſe: An uero neceſſe eſt redde re ei quod mori eſt cōtrariā quādā generationē. CE. Oīo. SO. Quānā uero iſtā: CE. Reuiuiſcere. SO. nonne igiť ſi reuiuiſcētia eſt pgreſſio quædā hæc eſt ex mortuis aduiuētes. CE. eſt utiq́. SO. conue nit ergo nobis hac īſup rōe: uiuentes ex mortuis fieri nihilominus q̄ mortuos ex uiuentib⁹. Quod cum ita ſit ſufficientem coniecturā hinc haberi aīas mortuo℞ neceſſario alicubi eſſe unde ite℞ re/ uertanť. CE. Videť mihi o Socrates hoc ex his quæ cōceſſa ſunt: neceſſario ſequi. SO. Animaduer te ergo o Cebes haud ab re nos hæc/ut arbitror cōceſſiſſe. Niſi enim cōtinue altera uiciſſim alteris redderentur quaſi quodā circulo remeantia: ſed directa quædā pgreſſio foret dūtaxat ex altero in eius oppoſitum/neq́ rurſus reflecterenť in alte℞ facerentq́ regreſſū: oīa tādem mihi crede eādem ſubirēt figurā: atq́ paſſionē fieriq́ ceſſarēt. CE. Quonā id pacto dicis. SO. Haud quaq̄ intellectū difficile eſt/quod loquor. Perinde enim ac ſi in ſomnū cadereť quidē/ab eo uero in uigiliā nunq̄ re/ ſurgereť/minime te latet/oīa tandē eo deuentura/ut endimion ridicula quædā fabula uideať: neq́ appareat uſq̄. Cū cætera quoq́ uniuerſa ſomno ſimiliter opprimanť. Proinde ſi cōfunderenť qdē oīa/nūq̄ diſcernerenť. Anaxagoræ illud repēte cōtingeret uniuerſa uidelicet eſſe ſimul. Eadē rōne

Propōitur di ſcutiendū an aīa hominis ſit poſt obitū

Generatiōem fieri a contra riis.

Argumētū i/ mortalitatis aīæ ſumptū a cōtrario℞ mu tua gn̄atione.

o amice Cebes/ſi quæcūqꝫ uitā acceperint moriant̄/mortua uero cū fuerit mortua relinquant̄/neqꝫ iterū reuiuiſcāt an nō neceſſariū eſt oīno/cuncta demū īteriiſſe/nihilqꝫ uiuere? Nā ſi ex aliis quidem uiuentia fierent. Poſtea uero perirent qd obſtaret quominus in interitū cuncta conſumerētur. CE. Nihil pꝛſus o Socrates ſed mihi oīo uera loqui uideris. SO. eſt certe o Cebes maxime oīum ita/ut mihi uidet̄:neqꝫ nos hęc ipſa quaſi decepti cōfeſſi ſumus:ſed reuera reuiuiſcētia eſt:atqꝫ ex mortuis uiuentes fiūt:mortuorūqꝫ ſupſunt aīæ. Atqꝫ bonis quidē melius eſt:malis uero peius. CE. Atqui/& ſecundū illud o Socrates/quod frequēter uſurpare ſoles/ſi modo uerꝫ eſt diſciplinā uidelicet noſtrā nihil eē aliud q̄ reminiſcentiā:& ſecundū hoc inq̄ neceſſe eſt nos ī ſuperiori quodā tpe/ea quorum nunc reminiſcimur didiciſſe. Id uero fieri non poſſet:niſi prius aīa noſtra fuiſſet alicubi q̄ in hanc

Oſtēditur noſtra ſcīa eē reminiſcētia.

humanā ſpeciē deueniret. Quāobrē/& hac rōne īmortale quiddā aīa uidet̄ eē. SIM. Quales huius rei demonſtratiōes habes o Cebes? Cōmemora nobis eas. Nō enim ſatis ī præſentia memini? CE. Vnā quidē rō eſt pulcherrima/quod interrogati homines ſiquis eos recte interroget/ ipſi oīa quē admodū ſunt reſpōdent. Atq nūq̄ id facere poſſent niſi ineſſet ipſis ſciētia rectaqꝫ ratio. Deīde ſi qs eos ad geometricas figuras deſcriptioneſqꝫ/uel ſimile aliqd conuerterit/ibi manifeſte cōperiet/ ita id ſe habere. SO. Si hæc o Simmia ratio tibi nō ſatiſfacit/attende/an ſic tibi cōſiderāti idē quod nobis uideat̄. Diffidis enim eā quā diſciplinā uocant/reminiſcentiā eſſe poſſe. SIM. Haud equidem diffido. Verūtamē id expedit mihi diſcere de quo ſermo eſt.ſ.reminiſci. Ac ferme ex his quæ Cebes cœpit dicere/iam recordor/& credo. Nihilominus tū/& a te o Socrates qua rōne id mō pbare

Quid reminiſcentia.

ipſe aggrediebaris/ plibēter audirē. SO. Hac eādē rōe/cōfitemur ſane quodāmō/ ſiqs alicuiꝰ reminiſcat̄/oportere ipm̄ priꝰ aliqn̄ id ſciuiſſe. SIM. Prorſus. SO. Nūqd ergo/& hoc cōfitemur/quotiēs ſcīa hoc mō pueīt/reminiſcētiā eā eē? Dico āt hoc pacto. Siqs aliud qddā uiderit/ul' audiuerit/ul' alio pceperit ſenſu:neqꝫ ſolū idipm̄ cognoſcat/uerꝫ ēt agnoſcat aliud qddā/cuius nō una eadēqꝫ/ſed alia

Quo pacto fiat reminiſcētia.

ſcīa ſit/nōne merito dicemus/hunc eius rei reminiſci in cuius peruenerit notiōem? SIM. Quonam pacto id dicis? SO. Hoc. Alia quodāmodo hominis ſcientia eſt. Alia lyræ. SIM. Quidni? SO. An ignoras hoc amātibus euenire/cū lyrā/aut ueſtē/aut qd aliud ex his aſpiciāt qbus uti eorū amatæ cōſueuerunt. Nā & agnoſcunt lyrā/& ſimul mente formā recolūt puellæ cuius erat lyra. Hoc uero eſt reminiſci. Ceu ſiquis cū Simmiā uiderit ſæpe Cebetis recordet̄. Et cæterā eiuſdem generis īfinita. SIM. Infinita per Iouem. SO. An nō igit̄ tale quiddam recordatiō quædā eſt? Maxime uero ſi id nobis in illis cōtingat rebus/quas longitudine temporis/& negligentia obliuioni iam tradiderimus. SIM. Ita certe. SO. Quid uero? Contingit ne/ut qui equum pictum uiderit/pictāqꝫ lyram reminiſcatur hominis? Atqꝫ cū pictum aſpexerit Simmiā/ueniat illi in mentem/& Cebes. SIM. Sic utiqꝫ. SO. Nōne euenit etiā/ut qui Simmiam inſpexerit pictū ipſius quoqꝫ Simmiæ recordetur? SIM. Euenit certe. SO. An non ſecūdū hæc oīa contingit/tū a ſimilibus/tum a diſſimilibus reminiſcentiam puenire. SIM. contingit. SO. Verū quotiens a ſimilibus quiſpiam reminiſcitur/ an nō neceſſe eſt/id inſuper intelligere utrum deficiat hoc ſecundū ſimilitudinem necne ab illo cuius repetita memoria eſt. SIM. Neceſſe eſt. SO. Attende ſane/nunquid hæc ita ſe habeant: dicimus aliquid eſſe ęquale. Non dico lignū ligno neqꝫ lapidem lapidi:neqꝫ aliud eiuſmodi quicq̄:ſed pter hæc omnia aliud quiddam ęquale ipſum dicemus ne aliquid eſſe an nihil? SIM. Dicimus per Iouem/& quidem mirifice. SO. An ſcimus/& ipſum quod eſt ęquale? SIM. Omnino quidem. SO. Vnde nam ſcientiā eius accepimus. An non ex his quæ mō diximus uidelicet conſpicati/uel ligna/uel ſaxa/uel alia quędam ęqualia/ex his illud excogitauimus/quod aliud eſt q̄ hæc. An non aliud quiddam apparet? Cōſidera uero/& hoc pacto. Nōne ſaxa/uel ligna ęqualia dum eadem ſunt alias ęqualia :alias inequalia nobis apparent. SIM. Penitus. SO. Quid aūt ipſa ęqualia? Poſſunt ne inęqualia tibi uideri? uel ęqualitas/ inęqualitas? SIM. Nunq̄ o Socrates. SO. Quāobrem nō idem ſunt hęc ęqualia atqꝫ ipſum ęq̄le. SIM. Nullo modo idem mihi apparent o Socrates. SO. Verūtamen ab his ęqualibus/q̄ alia ſunt q̄ ipſum illud ęquale ipſius ſimul: excogitaſti ſciam:atqꝫ percepiſti. SIM. Veriſſima loqueris. SO. An non ſiue ſimile ipſum ſit/ſiue diſſimile. SIM. Oīno. SO. Nihil ſane refert: quatenus enim aliud conſpicatus/ex hac ipſa perſpectione aliud intellexeris/ſiue ſimile/ſiue diſſimile neceſſe eſt hinc reminiſcentiam prouenire. SIM. & maxime quidem. SO. Quid uero ad id. An ſic nos habemus circa ea quæ ſunt ut in his quæ modo dicebamus ęqualia/lignis/ſaxiſqꝫ/& aliis? Videntur ne ita ęqualia hæc eſſe/ut ipſum quod eſt ęquale. An deeſſe potius aliquid quominus talia ſint ęquale eſt ęquale ipſum:an nihil? SIM. Permultum certe deeſt. SO. Nonne confitemur quando quis aliquid intuens/animaduertat/appetere quidem hoc quod in preſentia uidet/eſſe tale quale quiddā aliud ex his quæ ſunt uerū deficere/neqꝫ poſſe tale eſſe ęquale/quale ſit illud/ſed deterius eſſe: neceſſe eſt eū qui animaduertit/ante cognouiſſe illud cui dicit hoc quodadmodo ſimile fieri:ſed an plenā ſimilitudinem non accedere. SIM. Neceſſe eſt. SO. quid ergo? tale ne aliquid contingit/& nobis necne/circa hæc ęqualia ipſumqꝫ ęquale? SIM. Quamplurimum. SO. Neceſſe eſt ergo nos ęqualis ipſius ſciam ante illud tp̄s habuiſſe/in quo primū uidentes ęqualia/agnouimus conari quidem hæc omnia talia

euadere

euādere quale eſt ipſum:attñ a perfectione ipſius abeſſe.SIM.Ita eſt.SO.At qui/& hoc confitemur
nos:neq; aliunde id agnouiſſe:neq; agnoſcere poſſe/q̄ ex uiſu/uel tactu/uel alio quodam ſenſu:ſimi/
liter enim de his omnibus iudico.SIM.Similiter o Socrates ad id ſe habent de quo agitur oſtēden
dum.SO.At qui a ſenſibus quidē intellixiſſe oportet oīa quæ ſubiecta ſunt ſenſibus /illud quod eſt
ęquale appetere quamuis ipſum nō aſſequantur/an aliter dicimus?SIM.Haud aliter.SO.Ante.n.
q̄ inciperemus uidere/aut audire aliiſq; uti ſenſibus oportuit nos ęqualis ipſius ſcīam poſſidiſſe ui/
delicet qd ipſum ſit/ſi modo ęqualia hæc/quæ ſenſibus ſubiacēt ad ipſum adeo relaturi ſimus/ut iu
dicemus anniti quidē hæc oīa talia quale ipſum eſt euadere. Verumtamē deteriora relinqui.SIM.
Neceſſario ex ſuperioribus id o Socrates ſequitur.SO.An nō ſtatim nati uidimus/ & audiuimus
alioſq; ſenſus exercuimus?SIM.Oīno.SO.Oportuit autē/ut diximus/ante hæc ipſius ęqualis ſcien
tiam habuiſſe.SIM.Oportuit.SO.Quáobrem/ut uidetur/neceſſe eſt ante q̄ naſceremur eam com
prehendiſſe.SIM.Sic apparet.SO.Nonne ſi eam ſortiti ante natiuitatē ipſam iam habētes nati ſu-
mus ſciuimus/& ante ortū:atq; ſtatim nati non ſolū ipſum ęquale maiuſq;/& minus/ uerūetiā eiuſ-
dem generis omnia. Non enim de ęquali magis nūc nobis eſt ſermo q̄ de ipſo pulchro/de ipſo bo
no/de ipſo iuſto/atq; ſanto/& ut dico de omnibus quibus proprie hoc ipſum quod eſt aſſignamus
& interrogationibus interrogantes/& reſponſionibus reſpondētes:ut neceſſariū ſit nos anteq̄ na-
ſceremut horum oīum ſciētiam habuiſſe.SIM.Eſt ita.SO.Acſi acceptis ſciētiis nō ſemper obliui
ſceremur/oporteret/& cū ipſis naſci/ſemper etiam per omnē uitā ſcire.Nā ſcire id eſt acceptā ali-
cuius rei ſcientiā retinere.Nec amiſiſſe.An nō obliuionē ſciētiæ iacturā eē dicimus.SIM.Ita pror-
ſus o Socrates.SO.Sin autē acceptam ante ortū ſciētiam nati admiſimus/deinde uero freti ſenſi-
bus/circa ipſas ſcientias illas quas ante habueramus/recipimus nōne id quod diſcere appellamꝰ
eēt ſcīam ꝓpriā recupare atq; id reminiſci nomināntes/recte nomīarem?.SIM.Recte.SO.fieri.n.
id poſſe apparuit . Videlicet/ut cū qs aliqd ſenſerit/uel uidēdo/uel auidēdo/ul' aliter ſentiēdo aliud
qddā ex hoc agnoſcat cuiꝰ erat obliꝰ:cui qdē hoc quodadmō ꝓpīquabat/ſiue ſimile id ſit/ſiue diſſi
mile.Ita qd' iampridē dico e duobus alterū:haud eni ſciētes nati ſumus ſcimuſq; per omnē uitam
omnes/aut quos deinde dicimus diſcere dūtaxat reminiſcunt:atq; diſciplina reminiſcētia ē. SIM.
Sic omnino ſe res habet/o Socrates.SO. Vtrū igitur eligis o Simmia?uel cū ſcīa nos eſſe natos/uel
reminiſci poſtea/quorū prius ſcīam acceperimus.SIM.Ambigo utrum in præſentia Socrates eli-
gam.SO.Quid uero potes ne eligere qd de hoc uideat tibi? Vir ſciēs poteſt ne/eorū quæ ſcit red-
dere rōnem/an contra.SIM.Neceſſe eſt o Socrates poſſe.SO.An uero tibi uidētur oēs rationē de
his quæ modo tractabamus afferre poſſe.SIM.Optarē equidē ſed multomagis uereor ne cras nul
lus hic homo ſit qui ꝓ dignitate id ſciat efficere.SO.Non igitur o Simmia putas omnes hoc ītelli-
gere.SIM.Nullo modo.SO.Reminiſcuntur ergo que aliquando didicerant.SIM.eſt.SO.Quan
do uero accęperunt animæ noſtræ ſcientiam?Non enim poſtquam homines nati ſumus.SIM.Nō
certe.SO.Ergo prius.SIM.Ita.SO.erant igitur Simmia animæ etiam priuſq̄ in humanam ſpeciē
deuenirēt ſeorſum a corpore intelligētiamq; habebant. SIM. Niſi forte o Socrates /dum naſcere-
mur ipſas ſciētias accæperimus.Nā id etiā tēpus reliquum eſt.SO.Eſto ſic o amice . Sed quonam
alio tēpore eas admiſimus?Non enim habētes iam eas naſcimur/ut modo confitebamur.An ī eo
dem perdidimus:quo/& accepimus/an aliud tēpus afferre potes.SIM.Nullo Socrates modo ſed
nihil me dicere minime aduertebam.SO.An ergo ſic nobis ſe res habet o Simmia.Squidē ſunt ea
quæ cotidie prædicamus pulchrum ſcilicet quiddam:atq; bonum/& omnis eiuſmodi eſſentia: ad
quam omnia ſenſibus ꝑcepta referimus quæ/& prius erat noſtra/& tanquam noſtram querētes in/
uenimus:atq; ad ipſius exēplar referimus/neceſſe eſt ita/ut/& ipſa ſunt noſtram quoq; animā prius
etiam q̄ naſceremur extitiſſe.At ſi hæc non ſunt/fruſtra utiq; ratio hæc tractata eēt.An nō ita ſe ha
bet:atq; par neceſſitas ē/& ipſa eē/& animas noſtras anteq̄ naſceremur/& niſi ipſa ſunt neq; hæc uti
q; ſunt.SIM.Mirifice o Socrates/eadē mihi uidetur eē neceſſitas:atq; pulcherrime huc ratio nos ꝑ
ducit:ut ſimiliter tam animā noſtramq̄ eſſentiam ipſam quam modo dicebas anteq̄ naſceremur
extitiſſe cōfiteamur.Nihil enim/tam certum habeo q̄ eē eiuſmodi omnia ęquidē maxime. Scilicet
pulchrum ipſum/& bonum aliaq; omnia que tu modo dicebas .Et quantum ad me attinet ſatis eſt
demonſtratum.SO.Quid uero uidetur Ceberi?Opportet enim illi quoq; ꝑſuadere.SIM. Satis/&
illi arbitror perſuaſum:q̄uis omniū repugnantiſſimus ſit/& ad credēdum tardidiſſimus.Opinor
tamē ſufficienter illi probatū:ante ortū noſtrum aīam extitiſſe.An uero poſt interitum noſtrū etiā
futura ſit nec mihi quidē ipſi o Socrates ſatis adhuc uidetur oſtenſum.Sed nunc etiam reſtat mul/
torum dubitatio illa quam in medium Cebes adduxerat:ne uidelicet homine moriente ſimul ani-
ma diſſipetur:atq; ita eſſe deſinat:quid enim prohibet fieri quod illam/& aliunde conſtitui :atq; eē
prius etiam q̄ in corpus hominis laberetur:poſtquam uero ab eo diſceſſerit/tunc illam inſuper in/
terire Cebes recte loqueris Simmia. Videtur enim quaſi dimidium eius quod oportet probatum
ante uidelicet q̄ naſceremur noſtrā animā extitiſſe:oportere autē id quoq; oſtendere poſtquā mor

tui fuerimus non minus fere q̃ eſſet anteq̃ naſceremur:ſi modo finem ſuũ demonſtratio ſit habitu
ra.SO.Demonſtratũ quidẽ eſt iſtud o Simmia/& o Cebes etiã nunc ſi modo uelitis/& id quod mo
do probatũ eſt/& illud quod ante conceſſeramus uidelicet omne niuẽs ex mortuo fieri in unum cõ
nectere.Si enim eſt anima prius/& cũ in hac uenit uitam ſit homo/neceſſe eſt non aliunde eam q̃ ex
mortuis proficiſci/cur non neceſſarium ſit/ut etiam poſt mortẽ corporis maneat?cum oporteat ip
ſam ad hanc uitam reuerti.Demonſtratum igitur/& nũc eſt quod dicitur. Verũtamẽ uidemini tu
atq; Simmias cupere idẽ rurſus diligentius pertractari ac forſitan puerorũ more formidatis/ne re
uera corpore egredientẽ uentus diſſoluat:atq; diſpergat? preſertim ſi uentis uehemẽtius flãtibus
exeat.Ad hæc Cebes ſubridens/tanq̃ nobis id formidãtibus inquit o Socrates contra perſuadere
conare immo uero nõ tanq̃ formidantibus nobis ſed forte eſt inter nos puer aliquis talia metuens
huic ergo annitamur perſuadere:ne mortem ceu laruas pertimeſcat.SO.Opportet certe huic me
deri carminibus quottidie quoad ſanus efficiatur?CE.Sed ubi nã medicũ eiuſmodi nanciſcemur/
o Socrates/cũ tu deceſſeris?SO.Ampla eſt o Cebes Græcia/in qua ſunt uiri præſtantes.Quamplu
rimæ ſunt barbaræ nationes per hos omnes eiuſmodi medicum debetis perquirere/neq; pecuniis
parcẽtes/neq; laboribus.Nihil eſt enim pro quo cõmodius oĩa quis expendat perſcrutãdũ quoq;
eſt etiam inter uos ipſos.Forte enim nõ facile inuenietis q melius q̃ uos id queat efficere.CE.Fiet
Quã quis ingenio ꝓprio poteſt capeſcere. id quidem:ſed redeamus iam ſi tibi placet unde digreſſi ſumus.SO.Mihi quidẽ placet. Quid eni
prohibet.CE.Recte reſpondes.SO.An non tale aliqd a nobis ipſis ſciſcitari debemus. Cui nam
& quali conueniat ea paſſio per quam diſſolui poſſit.Et cui qualiq; ſit metuẽdũ/ne id patiatur.Et ſe
cundum quã qualemq; eius partem:deinde conſiderare cuiuſmodi anima ſit demum ex his animę
noſtræ gratia/uel confidere/uel timere.CE.Vera loqueris.SO.Nõne igitur ei quod componitur
iamq; compoſitum eſt natura id pati conuenit?ut quatenus eſt compoſitum diſſoluatur.Siquid ue
ro non ſit compoſitum/huic ſoli potiſſimum nulla accidit diſſolutio.Mihi quidem ſic apparet Ce-
bes.SO.An non quæ ſemper ſecundũ eadẽ eodemq; modo ſe habent/hæc maxime eſſe conuenit
ſimplicia?Quæ uero alias aliter/nec unq̃ ſecundũ eadẽ hæc eſſe compoſita.CE.Ita equidẽ opinor.
SO.Redeamus iam ad illa/ad quæ in ſuperiori diſputatione proceſſimus ipſa eſſentia cuius inter
rogando reſpondendoq; rationem hoc ipſum quod eſt aſſignamus/utrum eodem modo/& ſecun
dum eadem ſe ſemper habet? An alias aliter:uidelicet/& ipſum ęquale/ipſum pulchrum/ipm unũ-
quodq; quod eſt ens utrum mutationẽ aliquando aliquã ipſa recipiũt:an ipſorum unũquodq; ſem
per id quod eſt uniforme exiſtẽs ipſum per ſeipſum eodẽ modo/& ſecundum eadem ſe habet.Ne-
q; unq̃:neq; uſq̃ neq; ullo pacto mutationem aliquam ſuſcipit.CE.Neceſſe o Socrates hæc eodem
modo/& ſecundum eadẽ ſe ſemper habere.SO.Quid autem dicemus de multis quæ ſimiliter pul
chra dicuntur ſcilicet/hominibus/equis/ueſtibus/uel aliis quibuſcunq; talibuſq;/uel pulchra dicun
tur/uel ęqualia/uel etiam de omnibus quæ illis ſynonima ſunt/num hæc ſecũdum eadẽ ſe ſemper
habent.An potius omnino contra q̃ illa uidelicet/neq; ipſa ſibimet/neq; inuicem unquam/ut ſim-
pliciter loquar/ullo pacto ſecundum eadem eodemq; modo ſe habent.CE.Hæc o Socrates nun-
quam eodem modo ſunt.SO.Et hæc quidem tangi uideri/aliiſq; ſenſibus attigi poſſunt. Quæ ue
ro ſemper ſecundum eadem permanent ſola intelligentiæ ratione percipiuntur:ſuntq; inuiſibilia
quæ talia ſunt neque cernuntur unq̃.CE.Vera omnino loqueris.SO. Vis ergo duas rerum ſpe-
cies ponamus/alteram uiſibilium inuiſibilium alteram.CE.Ponamus.SO.& inuiſibile quidẽ mo
do ſemper eodem eſſe uiſibile uero non nunq̃ eodem Cebes.Hoc quoq; ponamus.SO. Age iam
aliud ne in nobis eſt q̃ hinc quidem corpus inde uero anima?CE.Nihil aliud.SO. Vtri nam ſpe-
ciei corpus eſſe ſimilius cognatiuſq; dicimus?CE.Nemini dubium quin uiſibili.SO.Quid uero
anima? Viſibile ne aliquid eſt/an contra?CE.Non hominibus quidem o Socrates.SO.Atqui
nos de iis dũtaxat quæ ab hominum natura uideri poſſunt loquebamur? An de iis quæ ad aliam na
turam ſpectant tractabamus?CE.De iis dumtaxat quæ ad humanam.SO.Quid ergo de anima
dicebamus? Nunquid uiſibilem eſſe.CE.Non uiſibilem.SO.inuiſibilem ergo.CE.Ita.SO.Ani-
ma igitur inuiſibili ſpeciei ſimilior eſt q̃ corpus.Corpus uero uiſibili.CE.Neceſſarium id eſt om-
nino.SO.An non/& hoc euenire in ſuperioribus dicebamus? Vt cum anima ad aliquid conſide-
randum ſocium ſibi corpus adſumit/uel per uiſum/uel per auditum/uel per alium ſenſum hoc enĩ
eſt per corpus conſiderare quin per ſenſus id agitur tunc quidẽ a corpore trahatur ad ea/quæ nun
q̃ eodem modo ſunt:atq; ipſa aberret/perturbeturq; quaſi ebria uacillet utpote quæ talia quędam
attigerit.CE.Prorſus.SO.At uero quotiens ipſe animus per ſeipſum excogitat illuc ſe confert ad
purum ſempiternum/immortale:ſemper eodem modo ſe habens:& tãquam ipſius cognatus ſem
per inhæret illi quotiens ipſe redierit in ſeipſum/eiq; liceat/ceſſetq; ab errore/& circa illa ſemper ſe
cundum eadem eodem modo ſe habet/utpote qui talia iam attigerit.Atq; hæc eius affectio ſapiẽ-
tia/ſiue prudẽtia nominatur.CE.Præclare ac uere omnino loqueris Socrates.SO.Vtri igitur ſpe/
ciei rurſus tibi uidetur/ex his quæ/& in ſuperioribus/& modo dicta ſunt/anima eſſe ſimilior atq; co

gnatior

205

gnatior.CE.Arbitror equidem o Socrates quemlibet/uel indocilem prorſus/& ꝑtinacem ex hac diſcurſione conceſſurum/animam/& per totum atq; per omne/ſimiliorem eſſe ei quod ſemper eodemodo eſt q̄ oppoſito.SO.Quid autem corpus?CE.Alteri ſpeciei.SO.Conſidera rurſus hoc pacto.Quamdiu in eodem ſunt anima:atq; corpus:hoc quidem ſeruire atq; ſubeſſe natura iubet. Hanc uero præeſſe:atq; dominari.Secundum hæc rurſus utrū tibi uidetur ſimile eſſe diuino utrū mortali?An non putas diuinum quidem tale eſſe natura/ut præſit/& ducat.Mortale uero/ut ſubiciatur ac ſeruiat.CE.Puto equidem.SO.Vtri igitur horū eſt anima ſimilis?CE.Conſtat o Socrates animam quidem ſimilem eſſe diuino corpus uero mortali.SO.Animaduerte iam o Cebes num hæc ex omnibus quæ dicta ſunt conſequantur.Videlicet ipſi diuino īmortali intelligibili/uniformi indiuiſſibili ſemper eodem modo/& ſecundum eadem ſeipſum habenti/animam eſſe ſimillimam:humano uero mortali nec intelligibili/multiformi/diſſolubili/nunq̄ eodem modo ſibimet ſe habenti/ſimillimum eſſe corpus.Poſſumus ne o amice Cebes hęc propter aliud quicq̄ afferre:quo minus ita ſit.CE.non poſſumus.SO.Quid ergo?Cum hæc ita ſe habeant nonne corpori cōuenit/ut breui ſoluatur.Animæ uero/ut omnino indiſſolubilis ſit/uel aliquid rei omnino indiſſolubili ꝓpinquū.CE.Quidni?SO.Cernis igitur poſtq̄ mortuus homo fuerit/quod in eo uiſibile eſt corpus & in loco uiſibili poſitum/quod cadauer appellamus/cui cōuenit/ut diſſoluatur/concidat diffluat nihil horum ſubito pati:ſed multum aliquando tempus ſupereſſe:ſiquis corpore ꝓbelle affecto deceſſerit.Corpus enim ſeruatum/& rebus quibuſdam ad durationem curatum quemadmodū in Egypto faciunt incredibile quoddam tempus ferme integrum manet.Quinetiam ſi putreſcat tamen nōnullæ corporis partes/oſſa uidelicet/neruiq;:atq; ſimilia/ut ita dicā īmortalia permanent. An non?CE.Ita.SO.Anima uero quæ inuiſibile quoddam eſt in ſimilem quendam aliumq; locū migrans/excellentem/purum/inuiſibilem nobis occultum reuera ad bonū ſapiētemq; deum/quo ſi deus uoluerit/paulopoſt meo quoq; animo eſt migrandum anima inq̄ talis taliq; natura prędita nunquid cum primum a corpore liberata fuerit diſſipabitur atq; peribit/ut multi putant permultum abeſt o dilecte Cebes atq; Simmia immo multomagis ita ſe res habet:ſiquidem pura diſceſſerit corporeum nil ſecum trahens utpote quæ ſua cum illo in uita cōmunicauerit:ſed fugerit illud ſemper/ſeq; in ſe colligerit tanq̄ ſemper id meditata/quod quidem nihil eſt aliud q̄ recte philoſophari/mortemq; reuera facile cōmentari/an non hæc eſt meditatio mortis?CE.eſt omnino.SO. Anima inq̄ ſi ſic affecta diſceſſerit/nōne ad aliquid ſibi ſimile diuinum abit?diuinum/& immortale/& ſapiens/quo cum peruenerit euadit felix ab errore/dementia/timoribus/duriſq; amoribus cæteriſq; humanis liberata malis/& quemadmodum de initiatis dici ſolet reuera reliquum tempus uitam cum diis agit.Ita ne dicendum eſt o Cebes an aliter?CE.Ita per Iouem.SO.Sin autem polluta impuraq; decedat utpote quæ corpus ſemper āplexa ipſum dūtaxat coluerit/& amauerit eiuſq; uoluptatibus/& libidinibus quaſi ueneficiis quibuſdam delinita fuerit/& uſq; adeo capta/ut nihil aliud putet eſſe uerum niſi quod corporeum ſit quod tangi/quod uideri poſſit/quodue bibat/& quod edat/& quo in ueneris utatur.Quod uero oculis quidem occultum/& inuiſibile ſit/uerumtamen intelligibile/& philoſophia comprehendendum habere odio conſueuerit tremereq;/& fugere/ſic in quam īſtitutam animam putas ne ipſam per ſe ſinceram euadere?CE.Nullomodo.SO. Sed infectam inuolutamq;/ut arbitror contagione corporea/quam conſuetudo congreſſuſq; cum corpore propter continuam familiaritatem plurimumq; eius cultum inſeruit quaſi iam naturalē. CE.Ita putamus.SO.Ponderoſum uero o amice id putandum eſt/& graue terrenumq;/& uiſibile quod anima eiuſmodi ſecum trahit.Ideoq; ab eo grauatur/& ad uiſibilem retrahitur locum metu inuiſibilis:atq; occulti.Et quemadmodum fertur circa monumenta ſepulchraq; reuoluitur/circa que iam nonnulla apparuerunt animarum umbroſa phantaſmata/qualia præferunt ſimulachra/ tales animæ quæ uidelicet non puræ deceſſerunt a corpore/ſed uiſibile aliquid trahentes/quo ſit/ uideri poſſint.CE.Conſentaneum eſt o Socrates.SO.Conſentaneū tamen o Cebes:non eſſe has bonorum animas/ſed malorū quæ circa hæc oberrare cogūtur pœnas dantes uitæ improbe actę. Itaq; tandiu circumuagantur quo ad cupiditate naturæ corporeæ comitante/rurſus induant corpus.Induunt autē/ut decens eſt eiuſmodi mores quales ī uita exercuerunt.CE.Quales dicis mores o Socrates.SO.Eiuſmodi eos quidem qui uentri dediti per inertiam:atq; laſciuiā uitam egerunt/neq; quicq̄ penſi pudoriſq; habuerunt decens eſt aſinos ſimiliaq; ſubire.An non putas?CE. Conſentanea loqueris.SO.Qui uero iniuria tyrannides/rapinas/præcęteris ſecuti ſunt in luporū/ accipitrum/miluorum genera par eſt/pertranſire:num alio has/migrare dicendū eſt?CE.Ita potiſſimum.SO.Similiter/& in cæteris abeunt enim in ea genera/quelibet quibus in uita mores ſimiles contraxerunt.CE.Manifeſtum id quid.SO.Nonne horum feliciſſimi ſunt/& in optimum proficiſcuntur locum/quicunq; popularem ciuilemq; uirtutem quam temperantiam/& iuſticiam nominant/exercuere abſq; philoſophia quidē atq; mente/ſed ex conſuetudine exercitationeq; acquiſitam.CE.Quonam pacto hi feliciſſimi ſunt?SO.Quoniā decens eſt hos in in tale quiddā genus

Argumētum ab actiōibus.

Egiptii Diu ſeruāt cadauera medicamētis.

Animas prauorum uerſari circa ſepulcra atq; umbroſas imagines apparere

iterũ ciuile miteq; demigrare: quodámodo apum/aut ueſparũ/uel formicarũ. Atq; deinde in idẽ rurſus genus humanũ modeſtoſq; ex illis homines fieri. CE. Ita decet. SO. In deorum uero genus nulli fas eſt peruenire præter eos qui diſcendi cupiditate flagrantes/& philoſophati ſunt/& puri p̃nitus deceſſerunt. Horũ quidem gratia o amice Simmia atq; Cebes qui recte philoſophantur ab omnibus corporis cupiditatibus abſtinent/atq; ita perſeuerant nec ſe illis unq̃ tradunt: neq; familiæ iacturam paupertatẽq; formidant: quemadmodũ multi pecuniarũ cupidi: neq; rurſus cõtemptum: atq; ignominiam quẽadmodum q magiſtratus ábiunt/& honores: deinde ab his abſtinent. CE. Neq; enim deceret o Socrates. SO. Non per Iouem. Quamobrem hi qui animũ ſuũ colunt: neq; corpori fígendo uiuunt/ſpretis his omnibus/haud quaq̃ ea gradiuntur uia qua ſuperiores illi quos narrauimus/quia uidelicet: quo proficiſcantur ignorent. Ipſi uero exiſtimãtes philoſophiæ eiuſq; ſolutioni repugnandum non eſſe hanc ea ſequuntur uia qua eos ipſa ducit. CE. Quonam pacto o Socrates? SO. dicã equidẽ. Cognoſcunt profecto uiri ſcientiæ cupidi quemadmodũ eorum animá ſuſcipit: reuera ligatam in corpore: atq; implicitá/ac per ipſum quaſi per carcerem quendá res conſiderare coactam: cunq; per ſeipſam id non faciat/omni prorſus inſcitia inuolutam cognoſcunt præterea/quemadmodũ philoſophia perſpiciens q̃ callide corporeũ uinculũ adſtringat animam/quippe cũ per ipſam fiat concupiſcentiá per quam deuinctus animus adiutor ſit ad ſeipſum deuinciendũ: cognoſcunt inq̃ uiri ſcientiæ cupidi quẽadmodũ philoſophia eorũ animá ita cõſtitutum ſuſcipiens/paulatim inſtruit/ſoluereq; aggreditur/oſtendens: q̃ fallax oculorũ: q̃ fallax auriũ/cæterorumq; ſenſuũ ſit iudiciũ: ſuadens ab his diſcedere/quatenus hærere illis ſumma non cogat neceſſitas: ſeq; in ſeipſam reuocare: atq; colligere: nec ulli credere præter q̃ ſibi/quatenus uidelicet ipſa per ſeipſam intelligat quodlibet eorũ quæ ſunt exiſtens per ſeipſum. Quod uero ipſa per alia conſideret exiſtens in aliis aliud/nihil exiſtimare uerũ: eſſe uero eiuſmodi quidẽ ſenſibile atq; uiſibile. Quod autem ipſa per ſe conſideret intelligibile atq; inuiſibile. Huic ergo ſolutioni ueri philoſophi animus repugnandum õn eſſe iudicans/ſic a uoluptatibus/cupiditatibus/doloribus/timoribus/pro uiribus abſtinet/iudicans/quando quis uehemẽter delectetur/uel metuat/uel doleat/aut cupiat: haud tantũ ab his dũtaxat pati malum/ quantũ quis forſan exiſtimarit/uidelicet ſi propter concupiſcentias/uel egrotet quiſpiam/uel pecunias conſumpſerit: ſed quod malorũ omnium maximum/extremum/turpiſſimũ eſt/perpeti: neq; tamen illud animaduertere. CE. Quidnã hoc eſt. SO. Quod uidelicet omnis anima hominis cogitur delectari/uel dolere circa aliquid uehementer/ſimulq; putare illud circa quod hoc maxime patitur manifeſtiſſimũ eſſe: atq; ueriſſimũ: cũ longe ſit ſecus. Hec autẽ maxime ſunt quæ uiſibilia ſunt: nonne? CE. Omnino. SO. An non in hac paſſione anima q̃ maxime ligatur a corpore. CE. Quonam pacto? SO. Quoniá omnis uoluptas: atq; dolor quaſi clauũ tenens animam corpori affigit: atq; connectit/efficitq; corpoream adeo/ut iam opinetur/ea eſſe uera quæ ſuadeat corpus: nempe ex eo quod eadem opinetur cũ corpore: eiſdẽq; oblectetur/cogitur/utputo eiuſdẽ moris eiuſdemq; alimoniæ fieri. Vt nunq̃ poſſit pura inuitá alteram proficiſci/ſed ſemper plena corporis labe egrediatur. Ideoq; cito cadat rurſus ĩ aliud corpus/& quaſi ſata iterum innaſcatur: atq; propterea a cõmertio diuinæ/puræ/uniformis eſſentiæ aliena prorſus euadat. CE. Veriſſima narras/o Socrates. SO. horum igitur gratia o Cebes iuſti ſcientiæ ſtudioſi temperantiá fortitudinẽ ſequuntur: non autẽ illorũ/quorũ gratia cenſet uulgus: an tu putas? CE. Minime quidem. SO. Non certe. Sed ita ueri philoſophi animus cogitaret: nec ullo modo arbitraretur/cũ ipſum philoſophia ſoluiſſet oportere iterum uoluptatibus doloribuſq; ſe dedere iterũq; uinciri/atq; irritum opus facere: quaſi telam Penelopes retexentem. Immo uero horum tranquillitati ſtudens/ſequenſq; rationem: ac ſemper in ea permanens: uerũ: & diuinũ/opinionemq; ſupereminens cõtemplatur a quo nutritus ita uiuendũ cenſet q̃diu uiuat: atq; ſperat ſe ubi deceſſerit ĩ cognatũ atq; tale migrantẽ ab humanis eximi malis: ex huiuſmodi q̃d educatiõe nõ ẽ cur metuat o Simmia & Cebes/ne cũ recedat a corpore: diſtrahat̃: & diſſipet̃ oĩſq; ĩ uẽtos uita recedat.

Vm hæc Socrates dixiſſet lõgum factũ eſt ſilentiũ: & ipſe quidẽ Socrates quæ dicta fuerãt
c ſecum ut uidebatur repetebat/idemq;: pleriq; noſtrum faciebant. Cebes autẽ: & Simmias
parumper inſuper inuicẽ collocuti ſunt. Hos ergo intuitus Socrates. Quidnam uobis inq̃t de his quæ dicta ſunt uidetur? An forte aliquid inſuper in his deſideratis? Multæ .n. adhuc dubitationes coniectioneſq; ſuperſunt. Siquis ſufficienter/ea ſit tractaturus: ſi igitur aliud quiddam inter uos agitatis/nihil dico. Sin autẽ in his quæ dicta ſunt hæſitatis ne uereamini loqui atq; percurrere/ſiqua in parte putatis melius dici poſſe. Quinetiam ſociũ me adſumite/ſi me cũ id cõmodius fieri poſſe exiſtimatis. SIM. Verũ equidẽ Socrates tibi fatebor. Iamdudũ ambigens uterq; noſtrũ impellit alterũ iubetq; interrogare propter audiendi cupiditatem. Veremur aũt ne tibi ob præſentẽ calamitatẽ rogitando ſimus moleſtiores. Hæc Socrates audiẽs leniter arriſit dicens: pape o Simia q̃ difficile aliis p̃ſuaderẽ: hãc me fortunã haud q̃q̃ aduerſam exiſtimare/q̃ñ ne uobis q̃dẽ id p̃ſuadere poſſum. Quippe cum metuatis ne difficilior mœſtiorq; ſim in p̃ñtia/q̃ in ſuperiori fuerim uita.

Cogitatio boni philoſophi circa id q̃d agere debeat.

Atq; ut apparet: deterior cygnis ad diuinandū uobis eē uideor. Illi qdē qñ ſe breui præſentiūt morituros/tūc magis admodū dulciuſq; canūt q̄ antea cōſueuerint/cōgratulātes/quod ad deū ſint cu ius erant famuli iā migraturi: homines uero cū ipſi mortē expaueſcāt/cygnos quoq; falſo criminā tur quod lugentes mortē ob dolorē cantū emittāt. Profecto haud aīaduertūt nullā eē auē q̄ cantet qñ eſuriat aut rigeat/aut quouis alio afficiaī incōmodo. Nō ipſa philomēa nec hirundo/nec epops quas ferūt ꝑ querimoniā cantare lugētes. At mihi: neq; hę aues prædolore uidenī canere: neq; cygni. Sed qa Phœbo ſacri ſunt/ut arbitror diuinatiōe ꝑditi præſagiunt alterius uitæ bona: ideoq; cātant alacrius geſtiūtq; ea die q̄ ſuperiori tpe. Atq; & ego arbitror me cygnorū eſſe cōſeruū/eideq; deo ſacrū: neq; deterius uaticiniū ab eodē dño hēre q̄ illos neq; ignauius e uita decedere. Quapꝛopter licet uobis huius gratia dicere: & interrogare qcqdlibet: quoad atheniēſiū undeciuiri ſinunt. SIM. Præclare loqueris. Itaq;/& ego tibi aperiam qua ī re dubitē: & rurſus hic Cebes qdnā ex ſuperiori diſputatiōe minus admittat. Mihi qdē o Socrates queādmodū fortaſſe tibi quoq; uidetur de his qdē rebus manifeſtā ueritatē in uita præſenti/aut nullomodo/aut ſumma cū difficultate intelligi poſſe. Quæ tñ de his dicanī/ea nullomō redarguere/adeo: ut nō prius deſiſtas q̄ examinando alteruter/acquieſcat mollis nimiū iudico eſſe uiri: oportere.n. circa hæc alterutrū efficere: aut diſcere: uel inuenire queādmodū ſe habeant: aut ſi hæc fieri nequeant: optimū atq; tutiſſimā humanarū rōnum eligere: qua quis tanq̄ rate uehaī: atq; ita ꝑcellas huius uitæ pertranſeat: ſi nequeat firmiori quodā uehiculo: uel diuino aliquo uerbo tutius ac minori cū periculo tranare. Atqui ego nūc nō uerebor interrogare: præſertim cū ad hoc ipſe nos adhorteris: ne forte me ipſum qñq; ſim culpaturus: quod nūc quæ mihi uideanī minime dixerim. Profecto mihi o Socrates una cū hoc Cebete tua dicta reputāti haud ſatis cōfirmata uidenī. SO. Forſan uere o amice opinaris. Sed dic qua in parte minus ſufficienter dicta fuiſſe cenſeas. CE. In hac utiq;. Nempe de harmonia: & lyra: & fidibus idē poſſet qſpiā dicere harmoniā uidelicet eſſe inuiſibile quiddā: & incorporeū: & perpulchrū atq; diuinū in lyra rite tēperata. Ipſam uero lyrā fideſq; corpora eſſe: atq; corporea: & cōpoſita terreſtriaq;: & mortali cognata. Cū igiī aliqs: uel lyrā fregerit: uel fides inciderit: ſiue diſrūpit poterit quis eadē qua tu rōne ꝓbare/neceſſariū eē illā ſupereſſe harmoniā: neq; diſperdi. Nulla.n. machinatio foret lyram quidē eſſe adhuc fidibus iā diſruptis: atq; ipſas fides mortalis generis: harmoniā uero: quę diuini: & immortalis cognata erat: priuſq̄ mortale illud interiſſe. Ille uero diceret adhuc ſe alicubi harmoniā: atq; prius ligna: & fides putreſieri q̄ illa aliqd patiatur. Arbitror equidē o Socrates te animaduertiſſe/nos tale aliquid potiſſimū eſſe animā cogitare. Eſſe uidelicet ī corpore noſtro intenſionē: & cōplexionem quādam ex calido/frigido/ſicco/humido/cæteriſq; talibus: horūq; temperantiā conſonantiāq; animā eſſe: reſultantē uidelicet in corpore poſtq̄ hæc ipſa bene moderateq; inuicē temperata fuerint. Si ergo anima harmonia quædā eſt/quotiens horum natura ī corpore propter morbos aliaq; mala īmoderate/uel remittitur/uel intenditur/neceſſe eſt animā qdē q̄uis diuiniſſimā ſubito interire: ſicut ſolent cætere conſonantiæ/ſiue quæ in uocibus/ſiue quę ī aliis artificū operibus fiunt. Reliquias autē corporis cuiuſq; diutius permanerē/quouſq;/uel ardeant/uel putreſiāt. Conſidera igitur qd huic rationi ſit reſpondendū: ſiquis cenſeat animā/temperantiā quandam eſſe eorum quæ ſunt in corpore/prioremq; in morte perire. Tunc Socrates quemadmodum ſæpe ſolebat intuens acrius: atq; ridens/iuſte inquit tu quidē loqueris Simmia. Siquis ergo ueſtrū me facundior eſt/cur his non reſpondebat. Non.n. ignaue rationē attigiſſe uidetur iudico tñ anteq̄ Simmiæ reſpondeatur: qd Cebes quoq; dānet/eſſe audiendū: ut tēpore interiecto deliberādi habeamus facultatē. Deinde his auditis/uel his concedendū/ſi conſentanea uero uideātur afferre ſinuero minus/rationē ſuperiorē defendendā eſſe: atq; retinendā. Quāobrē dic age o Cebes: qd nā potiſſimum te turbet: quominus aſſentiaris. CE. Mihi quidem uidetur eodem reuolui eidemq; quid in ſuperioribus diximus/crimini obnoxia eē. Quod.n. fuerit aīa noſtra priuſq̄ in huām deſcēderet ſpeciē: haud equidē retracto: qn belliſſime dictū fuerit: ac niſi dictū eēt inuidioſum: ſufficienter demonſtratū aſſeuerarē. Attamē nobis mortuis ſuperfore: non ſic aſſentior. Neq; tamen Simmiæ concedo obiiciēti: non eē animā ualidiorē corpore atq; diuturniorē. Videtur profecto mihi: his omnibus anima præſtare q̄plurimū. Hic ergo ratio ſuperior ad me conuerſa ſic inquiet. Quid nā ulterius ambigis. Cū uideas hoīe defuncto: quod in eo imbecillius fuerat ſupeſſe: cur nō concedis oportere etiā: quod ualidius diuturniuſq; erat: hoc ipſo in tpe ſupeſſe! Sed aduerte iā quāti momēti ſit: qd ad id rñdeo. Similitudine mihi quoq; opus ē: queādmodū Simmiæ. Profecto mihi pinde hæc dici uidenī: ac ſiqs de hoīe textore ſene defuncto diceret: nōdū īteriiſſe illū ſed forte alicubi ſupeſſe: cōiecturāq; afferret ueſtis: quā ipſe cū texuiſſet uſus fuerit: affereretq; eū adhuc eē incolumē: neq; interiiſſe. Ac ſiquis id nō credat īterrogaretur ab eo: utrū diuturnius ſit hoīs genus an ueſtis: qua quottidie quis utatur: quod ſi reſpondeat genus humanū diuturnius eē: tunc demonſtratū id eē putaret. Videlicet multo propterea magis: ſoſpitē eſſe hominē: quandoquidem quod in eo erat fragilius: nondum perierit: hoc autem o Simmia: ita ſe habere non arbitror. Sed conſi

Proponitur diſcutiēdum an anima ſit conſonantia

dera tu quoq; quid dicam. Profecto quiuis intelligeret inepte illud adduci. Nã hic textor qui mul
tas cõtriuerit ueſtes multaſq; texuerit multis quidẽ poſterior obiit/ultima uero prior: neq; ꝓpte=
rea magis ſequitur hominẽ eſſe ueſte uiliorẽ: atq; debiliorẽ: eandẽ fieri ſimilitudinẽ animæ ad cor=
pus poſſe arbitror: ac ſiquis de his duobus eadem illa adducat: cõgrue dicere uideretur. uidelicet
animã quidẽ eſſe diuturniorem: corpus uero debilius/minuſq; diuturnũ: uerũ diceret quẽlibet ani
morũ plura conſumere corpora/pręſertim ſi multos uiuãt annos. Si enim fluat corpus homineq;
etiam uiuente diſſoluatur/anima uero quod conſumitur retexat continue/neceſſariũ tamẽ erit quã
do pieret anima tũc ultimam habere ueſtem: eaq; ſola priorẽ perire. Cum uero perierit anima/tũc
demum imbecilitatẽ naturæ ſuæ corpus oſtẽdere/cito putreſcens atq; euaneſcẽs/ut hac ratione nõ
dum confidere ualeamus/tunc etiã cum deceſſerimus animam noſtram ſuperfore. Nã ſi quis dicẽ
ti ẽt plura q̃ quę tu dicis cõceſſerit: nec ſolum ante ortũ noſtrum/animam extitiſſe/uerũ etiam nihil
prohibere etiam poſt obitum quorundã noſtrum remanere/ſępiuſq; accedere/ac decedere fatea=
tur: adeo enim naturam animæ ualidam eſſe: ut ſępius corpori indita ſe corpuſq; ſeruet/his tamen
conceſſis nõdum illud tibi daret/non defatigari in multis generationibus animã: ſed tandẽ aliqua
ex pluribus morte diceret omnino deleri. Quinetiam adderet neminẽ mortẽ illam diſſolutionem
q; corporis/quæ animæ quoq; interitum infert/poſſe diſcernere. eſſe enim ĩpoſſibile/ut quiſquam
noſtrum id ſentiat. Quod quidẽ ſi ita ſe habeat/nemo non ſtulte in morte confidit/niſi demõſtrare
poſſit animam omnino immortalem/atq; indiſſolubilem eſſe. Alioquin conſentaneum eſt neceſſa
rium eſſe/ut qui moriturus eſt/animæ metuat ſuæ ſemperq; ſit ſolicitus/ne in ea quæ proxime im=
minet corporis diſiunctione prorſus intereat. Omnes igitur cum hæc audiuiſſemus / conturbati
ſumus/ut poſtea inuicem aperuimus: quod cum ſuperiori diſputatione nobis fuiſſet magnopere
perſuaſum/uiderentur/nos ab eo ſtatu in præſentia deturbaſſe/atq; eo iam deiecisse/ ut nedum ra=
tionibus iam adductis/ſed: & dicendis inſuper/fidem nullã adhiberemus: uerentes ne/ uel nos ne=
quaq̃ boni eſſemus iudices/uel res ipſæ fide eſſent indignæ. Echecrates. Veniam equidẽ per Iouẽ
do uobis o Phædo. Nam mihi quidẽ modo te audienti/tale quiddã ueniebat in mentẽ. Cui nam ul
terius rationi credemus? Quippe cum ratio illa Socratis: uſq; adeo pauloante probabilis/iam fidẽ
amiſerit? Mirum eſt enim quantũ apud me contra poſſit ratio illa ſemperq; potuerit / quæ animã
noſtram harmoniam quandã eſſe probat/& nunc quidẽ audita me ſubito in memoriã reuocauit/
quantum mihi quoque alias perſuaſerit. Quo efficitur/ut alia quadam ratione iteꝝ tanq̃ ab initio
prorſus indigeam/quæ mihi perſuadeat animam cum corpore non interire. Dic ergo per Iouem
precor quo pacto diſputationem peregerit Socrates: & utrũ ipſe quoq; : quemadmodũ de uobis
ipſe fateris/grauiter id ferre uiſus fuerit/an contra: benigne ſuam defenderit rationem: præterea
utrũ ſatis necne eã tutatus fuerit/hæc nobis q̃ potes diligentiſſime refer omnia. PHE. Equidem o
Echecrates ſæpe admiratus Socratem/nunquam maiori cũ uoluptate q̃ tunc præſens ſum admi=
ratus: meq; affuiſſe ibi mirifice gaudeo: habuiſſe quidem illũ quod obiectionibus reſponderet: for
te non eſt mirandũ: ſed hæc in eo potiſſimũ ſum admiratus: primo quidẽ q̃ iocunde/benigne/ami
ce/adoleſcentiũ uerba recepit: deinde q̃ ſagaciter ſenſit nos illorũ rationibus fuiſſe commotos/de
mum q̃ oportune nobis adhibuit medicinã. Et quaſi fugientes atq; uictos reuocauit nos: conuer=
titq; ad proſequendũ: atq; cõſiderandũ. ECHE. Quonam pacto? PHE. Dicam equidẽ. Sedebam
forte ad dexterã ei⁹ in ſubſellio quodã humili iuxta lectulũ. Ipſe uero Socrates ſedebat lõge ſupior.
Attrectãs igiẽ caput meũ cõprimẽſq; crines ſup ceruicẽ cõſueuerat.n. nõ nũq̃ ubi cõtigiſſet/ĩ meos
crines ludere: cras forſitan ĩquit o Phædo iſtas pulchras incides comas. PHE. Sic arbitror. SO. nõ
certe/ſi mihi aſſenſus fueris. PHE. q̃d ergo. SO. Immo hodie/& ego meas/& tu tuas: ſi nobis rõ ite
reat/neq; eã ipſi ſuſcitare poſſimus. At qui ſi ego tu eſſem: ac me fugeret ratio: more argiuorũ iura
rẽ: non prius comã nutriturũ: q̃ uiciſſem. SIM. Ceberẽq; expugnauiſſem. PHE. At uero cõtra du
os ne Hercules quidẽ dicitur ſuffeciſſe. SO. At tu me Iolaũ dum lux ẽ/aduoca. PHE. Aduoco eq=
dẽ: ſed non tanquã Hercules Iolaum: ĩmo tanquã Iolaus Herculẽ. SO. Nihil refert. In primis uero
cauendũ/ne id nobis accidat. PHE. Quid nã? SO. Ne rationũ euadamus oſores: quẽadmodũ nõ
nulli hominũ/oſores fiunt. Nullum enim maiuſq̃ hoc malũ nobis poſſet accedere. Videlicet ſi ra=
tiones odio habuerimus. Fit aũt eodẽ pacto odium & aduerſus rationes & aduerſus hoĩes. Odiũ
quidẽ contra homines tunc maxime ſubit/quãdo alicui nimiũ credimus abſq; arte / putamuſq; ip=
ſum omnino uerum: & ſincerum: fidumq; uirũ eſſe. deinde uero mox: prauum infidumq; deprehẽ
dimus. Rurſuſq; alium eodem pacto. Itaq; quãdo quis ſępius offenſus ita decipitur: præſertim ab
iis: quos præcipue familiariſſimos amiciſſimoſq; exiſtĩabat: odit tandẽ plurimũ uniuerſos: putatq;
nihil omnino apud quem quã eſſe ſincerum. Ante latuit id ita accidere conſueuiſſe? PHE. Aniad
uerti equidem. SO. An non turpiter & abſq; humanarum rerum arte hic aggreditur hominibus
uti: ſi enim ex arte uti: ſtuderet: cogitaret utique rem ipſam ita ſe ut habet habere. uidelicet hoĩes
uehemẽter bonos aut malos: ꝑ paucos eẽ: medios uero plurimos. PHE. Quo id pacto dicis. SO.
Quemadmodum

Quemadmodum uidelicet in rebus contingit ualde/aut paruis aut magnis/ An tu arbitraris qc
quam eſſe rarius/q̄ ualde magnum/aut ualde paruum reperire hominē uel canem uel quoduis ali
ud? Atq; rurſus celerimum & tardiſſimum/pulcherrimum/turpiſſimum/albiſſimum/nigerrimum
an ignoras in his omnibus extremorum ſumma/rara quidem & pauca eſſe/Media uero frequentia
atq; multa? PHE. Sic arbitror. SO. nonne igitur arbitraris/ſi improbitatis proponeretur Certamē
admodum paucos ī hoc genere ſummos inueniri. PHE. Cōſentaneum eſt. SO. Cōſentaneum qui
dem/uerū nō hoc pacto ſimiles rōnes ſunt atq; hoies ſed te nūc ducētem pſecutus ſum/Immo ue-
ro in hoc ſimilitudo cōſiſtit/qū uidelicet qs abſq; rōnum arte/crediderit/rationem aliquā eē ueram
ſed paulopoſt appareat falſa quę quidē aliquādo talis eſt/ aliquādo minime & rurſus altera ſimili-
ter atque altera. Precipue uero illis id euenit qui plurimū rationes cōtradictorias agitant/hos enī
ſcis putare tādem ſe ſapiētiſſimos euaſiſſe/ſoloſq; aīaduertiſſe/neq; in rebus neq; in rationibus eē ſa
num aliqd aut firmū. Sed oīa reuera tanq̄ in euripo ſurſum deorſūq; iactari nullūq; tps in aliquo p
manere. PHE. Vere nimiū loqueris. SO. Nōne ęgritudo hęc Phedo miſerabilis eēt/ſi cum rō aliq̄
uera firmaq; ſit/comprehēdiq; ualeat: poſtea tū auditis huiuſcemodi rationibus/quę modo affer
re uera modo falſa uident aliquis hinc in ambiguitatem deductus/nō ſeipſum / neq; eius inertiam
ob id accuſet/ſed tandem uelut ęger libēter culpā oēm/a/ſeipſo in ipſas transferat rōnes & in reliq̄
uita eas odio habeat atq; uituperet/rerum iam ipſarū ueritate ſcientiaq; priuatus. PHE. Per Ioue
miſerabilis ęgritudo. SO. In primis igitur diligēter, id caueamus ne perſuadeamus nobis nihil in
rōnibus eē ſanum: ſed multo magis nōdum eſſe nos ſanos. Itaq; totis uiribus ut ſani efficiamur eſt
annitendum tibi quidem & aliis totius reliquæ uitę gratia, mihi uero gratia mortis. Qui in pericu
lo ſum ne in hoc ipſo tempore non ut philoſophum me geram: ſed ut contentioſum atque pertina
cem: quod quidam hominem a diſciplina alieniſſimi facere ſolent. Illi enim ubi aliqua d re ambigi
tur/nō ut res ipſa qua de agitur ſe habeat: curant, ſed ut quæ poſuerunt ipſi, preſentibus uideantur
uera obnixe cōtendūt, atque ego mihi uideor: in hoc dūtaxat in pñtia ab illis differe. Quod non ut
preſentibus probem ea quæ dico: annitar: niſi quatenus forte contingerit: ſed ut mihi ipſi uera q̄
maxime uideātur. Sic.n. cogito dulcis amice & uide quanto cum lucro ſit ratio mea. Si forte uera
ſunt quæ dico: opepretium eſt ita credere: ſin aūt nihil ſuperē poſt mortē attamen hoc ipſum tem
pus ante obitū: preſentibus minus ero moleſtus: minuſq; deplorabo. Hæc autem ignorantia mi-
nime perſeuerabit mecū, malum id quidem eſſet: ſed paulopoſt delebitur. Sic equidem o Simmia
paratus & Cebes/reuertor ad diſputandū. Vos tamē ſi mihi aſſentiamini non Socrati cedite ſed ue
ritati. Si enim uera uobis loqui uidebor cōcedite/ſin minus omnino contradicite: diligenter cauē-
tes ne ego dum annitor: me ipſam ſimul uoſq; decipiam/& uelut apes aculeo in uobis relicto abeā.
Sed iam accedendū eſt. Primū quidē redigite in memoriam mihi quę dicebatis/ſi minus meminiſ
ſe uobis uidebor. Simmias qdem ut arbitror diffidit ac metuit/ne anima quāuis diuinior pulchri-
orq; corpore: prius tamē pro harmonię natura intereat. Cebes aūt mihi uiſus eſt cōcedere diutur
niorem eſſe animam corpore ſed his addidit ſcire poſſe neminem/ne cum multa ſępius cōſumpſe
rit corpa: tandem qūq; poſtremum reliquēs corpus: ipſa quoq; pereat, atq; mors eiuſmodi tantū ſit
interitus animę, Corpus uero diſſolui continue conſueuerit. An non hęc ſunt/o/ Simmia & Cebes
quæ nos oportet conſiderare? SIM. & CE. Confitemur profecto. SO. Sed nunqd omnia quæ
dicta in ſuperioribus fuerant negatis? An quedā negatis quidē ſed conceditis alia. SIM. & CEB.
Quędā proculdubio. SO. Quid igitur de eo quod diſciplinam diximus reminiſcentiam eſſe: atq;
ſi ita ſe res habeat neceſſario conſequi, alicubi fuiſſe animam priuſq̄ corpore clauderetur. CEB.
Mihi quidem iſtud dum diceres mirifice placuit: atq; nunc ſiqua unq̄ in alia in hac maxime ſenten-
tia permaneo. SIM. Similiter ego quoq; affectus ſum: uehementerq; admirarer/ſi mihi unq̄ hac
de re aliter uideretur. SO. At uero neceſſe ē hoſpes Thębane aliter tibi uideri ſi in hac opīone per
manſeris harmoniam uidelicet eſſe cōpoſitū quoddā: animā uero harmoniā quādā ex his quę per
corpus intenſa ſunt: conſtitutam. Nunquā enim admittes conſonantiam compoſitam prius eſſe q̄
illa ex quibus componi conſonantiā oportebat. Nunquid admittes? SIM. Nullo Socrates modo.
SO. Animaduertis igitur cogi te id confiteri: quādo dicis animam quidem eſſe priuſq̄ in humanā
ſpeciem corpuſq; deueniret, autēq; eſſe corporis cōſonantiā. Videlicet ex his quę nondum ſunt eā
conſtitui. Neque enī talis tibi eſt conſonantia: cui tu ſimile eſſe dicis. Immo uero prius eſt ipſa lyra
& fides & ſoni adhuc inconcinni: tandem uero ex omnibus componitur cōſonantia omniū poſtre
ma, primaq; diſperditur. Hic itaq; ſermo quonam pacto tuo illi cōcinet? SIM. Nullo modo. SO.
At uero ſicubi uerba concinnitatem ſeruare debent: precipue decet eſſe concinna, ubi de concen-
tu tractatur. SIM. Decet nimirum. SO. Hic igitur ſermo tibi diſſonat. Sed uide utrum ex his duo-
bus eligas: diſciplinam ne reminiſcentiam eſſe: an potius animam eſſe cōcentum. SIM. Primum
eqdē potius eligo. Id nāq; alterū abſq; demōſtratione admiſi ex ueriſimili qdā cōueniētia. Quēad
modū uidet & multis. Ego āt ea uerba q̄ p id qđ cōuenit demōſtratiōes faciūt ſemp in aīa iudica-

tis Ego autem ea uerba quę per id quod conuenit demonſtrationes faciunt ſemper in ania iudica‑ ui:ac niſi quis caueat ualde decipiunt/& in geometria & ĩ cęteris oibus. Rō uero de reminiſcentia atq; diſciplina fundamēto innitiť fide digno. Dictum ē.n. aīam noſtram ita eē alicubi/prius etiam q̄ laberetur in corpus/ut illa ipſius eēntia habens ipſius quod ē cognomētum. Ego uero hāc/ut mi hi met pſuadeo/ſufficienter recteq; admiſi:proptereaq; neq; mihi neq; aliis animā appellantibus harmoniā aſſentiri poſſum. SO. Quid uero Simmia? Videť ne tibi uel conſonātie uel alteri cuiquā compoſitioni congruere/ut aliter ſe habeat q̄ illa ex quibus conflatur. SIM. Nullo modo. SO. Ne q; ēt ut aliud quicq̄ ut arbitror patiatur aut ut agat q̄ illa uel agāt uel patianť. SIM. Aſſentior. SO. Non igiť conuenit cōſonantiam ea ducere ex quibus compoſita eſt:ſed ſequi. SIM. opinor ita. SO. Quare pmultum abeſt ut harmonia in cōtrarium moueatur aut ſonet/aut quicq̄ aliud edat parti‑ bus ſuis aduerſum. SIM. Permultum proculdubio. Quid uero cōſonantia nō ne eatenus pro na‑ tura ſua cōſonātia eſt/quatenus tēperať? SIM. Haud ſatis intelligo. SO. Non ne ſi magis pluſq; con temperetur/ſi modo id admitit/magis pluſq; conſonantia ē? Si uero minus atq; perpaucum/mi‑ nus ipaucūq; ſimiliter. SIM. Omnino. SO. Nūquid de anima id dici poteſt? Vt uel in minima qua dam re alia aīa hoc ipſum quod ē anima uel magis uel plus aut contra ſit q̄ alia. SIM. Minime. SO. Dic age p Iouē precor/num aīam dicimus aliam quidē hře mentē uirtutemq;/ atq; eē bonam / aliā uero demētiam & prauitatē malamq; eē? hęc ne inq̄ uere dicūtur. SIM. Vere quidē. SO. Eorum er go qui animam eē aſſerunt harmoniam qs quid nam dicet eē in animabus? hec.ſ. uitium & uirtutē An aliam quandam cōſonantiam atq; diſonātiam? Et bonam quidē eē cōſonātem/& cum ipſa con ſonātia ſit/alteram in ſe cōſonātiam poſſidere. Malam uero diſſonantem & ipſam eē/nec aliam in ſe habere. SIM. Quid rňdeam nō habeo. Cōſtat tñ/eum qui animam eē cōſonātiam poſuiſſet:talia q̄‑ dam rňſurum. SO. At uero iam cōceſſum ē nihilo magis aut minus aliam alia aīam eē. Eiuſmodi uero cōceſſio eſt/neq; magis/neq; plus/neq; minus/neq; ſub paucioribus gradibus aliam alia conſo nādam eē. Nōne. SIM. Prorſus. SO. Eam uero que neq; magis/neq; minus cōſonātia ē/nimirū/ne‑ q; magis/neq; minus eē cōtemperatam ē ita. SIM. eſt. SO. Quę uero neq; magis neq; mīus tempe‑ rata eſt/potes ne pluribus paucioribuſue gradibus particeps cōſonātię eē? An potius eque. SIM. Eque potius. SO. Quapropter anima/ſiquidē neq; magis neq; minus/alia q̄ alia ſecūdum aīe natu‑ ram aīa eſt/cōſeq̄nter neq; magis neq; minus ē tempata. SIM. Eſt ut dicis. Locū uero ſic affecta ſit nihilo magis cōſonantie eſt uel diſſonātie particeps. SIM. Nihilo magis. SO. Preterea cum ita cō‑ pata ſit/num plus aliquid prauitatis uel uirtutis alia q̄ alia poſſidet:ſiq̄dem prauitas quidē diſſonā‑ tia eſt/uirtus uero cōſonātia. SIM. Certe plus nihil. SO. Quinimo ſecūdum rectā Simmia rōnem. nulla uſq̄ aīa prauitate erit affecta/ſi fuerit cōſonātia. Qñquidē cōſonātia uera ſecūdum id qđ cō‑ ſonātia eſt nūq̄ ſit diſſonātie particeps. SIM. Nūq̄ certe. SO. Neq; igitur aīa q̄ omnino ſit aīa/praui tate inficieť. SIM. Quo.n. modo p ea que dicta ſunt/id fieri poſſet? SO. Hac igiť rōne oēs aīalium oīum aīe bone ſimiliter erunt/ſi ſecūdum aīe ipſius naturā ſimiliter anime ſit. SIM. Mihi quidē So‑ crates ita uidetur. SO. Nūq̄d recte ſic tibi dici uidetur/atq; hec ſequi/ſi uera eēt illa poſitio/aīam cō ſonātiam eſſe? SIM. Nullo mō. SO. Quid uero ex oībus que in hoīe ſunt aliud ne preter aīum aſſe ris dominari/precipue prudentē. SIM. Nihil aliud. SO. Vtrum corporis pturbationibus indulgē tem/an potius repugnatē? Dico autē tale quiddam. Veluti ſi ſub ęſtu ſitis angat/interra tñ aduerſať animus retrahitq; in cōtrarium ne bibat:ſimiliterq; ſi premat fames / ne edat. In aliiſq; q̄plurimis aīum uidemus corporis affectibus repugnātē. Nōne. SIM. & quidē maxime. SO. Nōne in ſupiori‑ bus cōfeſſi ſumus aīam ſi cōſonātia fuerit nūquam diſſonaturam/ his q̄bus intēditur uel remititur uel cuibrať uel quodcūq; aliud patiātur illa/ex q̄bus ipſa cōflať:ſed ſecuturam illa/nūq̄ uero ductu‑ ram. SIM. Confeſſi ſumus. SO. Quid uero nūc/non ne cōtra omnino uidetur agere / quatenus ea ducit oīa ex quibus dixerit aliquis ipſam conſtitui? atq; ferme omnibus per omnē uitam repugnat multiſq; dominatur modis/interdum rigidius quodam cum ſupplicio puniens per gymnaſticam atq; medicinam interdum uero mitius caſtigans comminando aut monendo aduerſus cupidita‑ tes & iras atq; timores/tanquam altera quędam res contra alteram loquens quemadmodum Ho merus tradit in odyſſea. Tum pectus pulſans/cor ſic affatur Vlixes. Hoc quoque cor prefer/namq; & grauiora tuliſti. An putas Homerum hęc dixiſſe tanquā harmonia quedam ſit: ac talis ut corpo ris paſſionibus ſubiciatur:non autē ducat atq; dominetur? An potius quaſi quiddam longe diuini us quam harmonia ſit animus? SIM. Diuinius per Iouem mihi uidetur ſignificauiſſe. SO. Non er‑ go uir optime recte harmoniam eſſe animam diceremus. Sic enim ut apparet neq; Homero di‑ uino poete/neq; nobis ipſis conſentiremus. SIM. Sic eſt. SO. Age harmoniam Thebanam ſatis/ ut uidetur/iam placauimus. Ratiōem uero Cadmeam/o/Cebes quonam pacto & qua ratione pla cabimus? CE. Tu mihi Socrates uiam inuenturus uideris. Nempe rationem hanc aduerſus har‑ moniam mirifice preter opinionem noſtram excogitaſti. Cum enim audirem Simmiam dubitan tem ualde admirabar/ſiquis rationibus eius reſiſtere poſſet. Itaq; ſumme mihi fuit admiratiōi/ip

ſum nec

ſum nec primũ quidem potuiſſe.orationis tuę impetum ſubſtinere.Q ua propter nõ admirarer ſi
Cadmeus quoq; ſermo idem pateretur.SO.Parcius iſta bone uir.nequa inuidia nobis ſequentia i
terturbet.Sed hęc quidẽ deo curę erunt.nos autẽ ut ait Homerus cominus cõgreſſi piculum facia
mus an forte quid dicas. Summa uero eoꝶ quę pqris/ẽ eiuſmodi.demõſtrandum eẽ iudicas aĩam
noſtrã indiſſolubile ĩmortalemq; eẽ .ne uir phũs in morte ſecurus magnaq; cum fiducia ſperãs in
alia uita lõge beatiorem ob philoſophię ſtudium ſe futurũ inſipiens ſit ſtulteq; confidat.Oſtendere
autẽ ualidum quiddã eẽ aĩam atq; diuinis pſimile/priuſq; etiã q̃ nos extitiſſe/nihil impedimẽto eſſe
ais quominus hęc omnia nõ ĩmortalitatẽ quidẽ ſignificẽt ſed dum taxat aĩam corpe diuturniorem
eẽ/multaq; añ nos ſecula fuiſſe nouiſſeq; & egiſſe pmulta. Nihilo tñ magis ob hoc ĩmortalẽ eẽ exiſti
mandã.ĩmo hũc ipſum ĩ hũanũ corpus ingreſſum/quaſi morbum q̃ndam interitus eius initiũ eſſe
adeo ut & in hac uita ſit miſera/& in corporis morte depereat. Nihil ãt differre cẽſes ſiue ſemel tm̃/
ſiue ſępius labatur in corpus:ut quis nr̃m ptimeſcat.Merito nãq; timẽdum eẽ niſi ſtultus ſit/ei q ne
q; ſciat neq; aſſignare q̃at ĩmortalitatis animę rõem.Talia q̃dam ſunt q̃ dicis/o/cebes. Egoq; ea cõ
ſulto ſępius repeto ueq; non fugiat/ſiue addere his quicq̃ uelis ſiue demere.CE.Nihil eqdem in p̃
ſentia habeo quod aut minuã aut adiungã atq; hęc ſunt quę dico.Tũc Socrates cũ aliquantũ ſe re-
cępiſſet ad ſe cõuerſus/haud leue quiddã requiris inqt/o/Cebes:ſed cuius gratia oporteat gñatio-
nis corruptioniſq; cãm ptratare.Ego igiť ſi uis ea tibi q̃ mihi euenerũt enarrabo.Deinde ſi qd eo-
rũ que dixero ad queſtionis tuę ueritatẽ aperiendam cõducere putabis utere.CE.Volo equidem.
SO.Audi igiť iam narrantẽ.Equidẽ/o/Cebes cum eẽm iuuenis mira quadam eius ſapię cupidita-
te flagrabam quã naturalẽ uocant hiſtoriam.Pręclariſſimũ.n.eẽ cenſebã cauſas intelligere/p q̃s ſin
gula fiant atq; intereant/& qua ſint rõne ſępiuſq; me ſurſus deorſumq; iactaui talia q̃dam primo cõ
ſiderans nũquid poſtq̃ calidũ & frigidum putrefactionẽ aliquã accepunt quemadmodũ non nulli
dixerunt/tũc aĩalia cõualeſcãt.Pręterea utrũ ſanguis ſit quo ſapimus uel aer uel ignis.Any.nihil ho
rũ ſit ſed cerebrũ quod p̃beat ſenſus audiẽdi/uidendi/olfaciendi/ex his aũt memoria & opinio fiat/
ex memoria uero & opinione quietẽ accipiẽte/p hęc ſcientia oriať.Proinde horũ corruptiones cõ
ſiderans atq; eas q̃ circa cęlum terrarũq; paſſiones cõtingunt randẽ adeo mihi ad hęc conſideran-
da uiſus ſum hebes ut nihil magis.Coniecturam uero ad id afferam tibi ſufficiẽtem. Nẽpe ob eiuſ
modi cõſiderationẽ uſq; adeo ſum obcecatus ut ea ẽt quę prius manifeſte ſciebã/ut mihi aliiſq; ui-
debať dediſcerem.& alia uidelicet multa que antea me ſcire putabã:& qua rõne hõ creſcat. Id nãq;
opinabar ante eẽ cuilibet manifeſtum hoĩem uidelicet p cibum potumq; augeri. Q uando.n.per
hęc carnes carnibus oſſaq; oſſibus adduňť eodẽq; mõ in aliis q̃ñ ſua cuique adhibenť tunc ſane mo
lem primo paruam:deinde magnam euadere atq; ita paruum hoĩem affici magnum . Sic ego tũc
opinabar:nõne ſatis belle tibi uideor?CE.Mihi quidem.SO.Animaduerte hęc inſup.Arbitrabar
.n.ſatis recte mihi uideri quotiẽs hoĩem uel equũ magnum paruo ppinqum alterũ altero iudicarẽ
capite ipſo eẽ maiorem.Atq; multo ẽt euidẽtius decẽ plura apparebãt mihi q̃ octo ppea qđ dena
rius duo p̃ter octonariũ cõtineret.Pręterea bicubitum cubitali maius qm̃ dimidio ſuperaret.CE.
Nunc uero qd nam de his iudicas.SO.Procul equidẽ per Iouem abeẽ mihi uideor ut alicuius ho
rum cãm intelligere putẽ.Qui nondum mihi ipſi pſuadere poſſum ut qñ quis uni addat unum/tũc
uel illud unum cui unum adiunctũ ẽ fiat duo/uel & adiunctũ/& illud cui adiũctum ẽ/ pp alterius ad
alteꝶ adiunctionẽ euadat duo.Admiror eqdẽ/ſi cũ utrumq; horũ ſepatũ erat utrũq̃ unum erat/ne
q; erãt tunc duo.Poſtq̃ ĩuicẽ coheſerunt hec ipſa cã fuerit/ut duo fierent: cõgreſſi uidelicet p quã p
prius iam poſita ſunt neq; ẽt ſi quis unum diuidat adhuc poſſum pſuaderi hanc ipſam diuiſionem
cãm eẽ ut duo euadant.Contraria.n.tunc atq; ſupius cauſa ſit/qua duo fiant. Tũc.n.qa coniunge-
bantur ppius inuicẽ/alterũq; admouebať alteri:nunc uero qm̃ remoueť alterũ ab altero/atq; ſepa-
tur.Neq; pp qd unum fiat adhuc ſcire me arbitror/neq; ut ſummatim dicã/aliud quicq̃ quare fiat/
aut peat/aut ſit p hanc ipſam uiam me noſſe profiteor Sed aliũ quẽdã ipſe modum fruſtra miſceo.
Nunc uero nullo mõ admito. Verum cũ audiſſem aliq̃ñ ex libro ut ille aiebat Anaxagore legẽtem
q̃ſdam hãc anaxagoř ipſius ſnĩam/uidelicet mẽtẽ oĩa exhornare/oĩumq; cãm eẽ hoc utiq; cauſe ge
nere magnope ſum delectatus exiſtimans quodãmodo cõſentaneũ mentẽ eẽ oĩum cãm putabam-
q; ſi id ita eẽt ut mens oĩa exhornaret ſingula p hãc ita eſſe diſpoſita/ut optię diſpõi potuerãt.Pro-
pterea ſiqs uellet cãm inuẽnire qua ſingula fiant aut peant/aut ſint/hoc ipſum eſſe inueniẽdum qua
uidelicet ratione optimũ ſit unicuiq; aut eſſe aut quoduis aliud pati uel agere. Atq; hoc pacto nihil
aliud conſiderandum homini uel de ſe ipſo uľ de aliis/niſi qđ potiſſimũ ſit & optimũ . Neceſſe ue-
ro eſt eum qui id norit/illud quoq; quodẽ deterius cognouiſſe. Quippe cum eadẽ horũ ſciẽtia ſit.
Hec utique mecum ipſe reputans gaudebam inueniſſe ratus Anaxagoram magiſtrum/ qui me id
quod tantopere cupiebam/cauſas rerum doceret: primumq; mihi diceret/utrum plana ſit terra
uel rotunda. Et cum hec dixiſſet. Subiungeret mihi cauſam atq; neceſſitatem /afferens uidelicet
id ipſum quod melius eſt, Meliuſque fuiſſe eam eſſe talem. Proinde ſi terra diceret in mundo

mediã eẽ mox expõeret melius extitiſſe/ut media eẽt. Quod ſi ille hęc oñderet ita me cõpabã quaſi
nullã amplius cauſaꝝ ſpeciẽ poſiturus. Pręterea de ſole & luna cęteriſq; ſtellis earũq; inter ſe ueloci
tate cõuerſionibuſq; & de huiuſmodi oĩbus/me ſimiliter quęſiturũ auditurũq; cõparaueram: qđ ui
delicet & qua rõne hęc melius ſit ſingula uel facere uel pati quodcũq; agãt uel patiant̃. Neq;.n. pu
tabam cũ ab initio dixiſſet mẽte oĩa extornari/ipſum aliam poſtea cãm rebus aſſignaturum pręter
q̃ q optimũ ſit eas ita ſe ut hñt habere Itaq; arbitrabar eum in reddẽdis tum ſingulorum tum cũc
torum cõmuniter cauſis/ſingulis quidẽ aſſignare quod unicuiq; optimũ cunctis uero cõmune bo
num. Neq; uero ſpes ipſe meas paruifaciebã ſed ſũmo quodã ſtudio acceptos libros q̃ uelociſſime
poterã lectitaui: ut ociſſime qđ optimum qd ue eius cõtrarium eẽt cognoſcerem. Hac igitur mi
rabili ſpe ductus cum legere pgo/uideo hoiem mẽte qd nullo mõ utẽtẽ: nec cãm ullã ad ipſum reꝝ
hornatum referẽtẽ. Sed aerias naturas & ęthereas aqueaſq; & talia multa ĩcredibilia p rerum cau
ſis aſſignantẽ. Qua qdẽ in re ille mihi pinde uiſus ẽ agere: ac ſiqs diceret Socratẽ quęcũq; facit mẽ
te facere/deinde uolens. ſingulorũ q̃ facio cãs explicare/dicat primum quidem nunc me hic pro
pterea ſedere/qm̃ corpus meũ ex oſſibus neruiſq; cõponitur. & oſſa quidẽ ſolida ſunt: & iuncturaꝝ
interualla inuicẽ hñt: nerui aũt ſic inſtituti ut & extẽdi & contrahi ualeant complectant̃ oſſa cũ car
nibus atq; cute que res illa cõtinet. elatis igitur oſſibus in ſuis coniunctionibus nerui qui & intẽdũt
& remitunt cõmode faciũt ut flectẽdi cuiuſq; mẽbri habeã facultatẽ. Atq; hãc obcãm hic ĩflexus ſe
deã. At rurſus diſputatiõis meę alias quaſdã eiuſmodi cãs aſignaret: uoces & aerẽ & auditum aliaſ
q; gñis eiuſdẽ q̃ pluria cãs ueriſſimas negligẽs. uidelicet qm Atheniẽſibus melius uiſum fuerit me
cõdẽnare/ideoq; mihi ẽt melius ſit uiſum hic ſedere iuſtiuſq; iudicarim expectãtẽ dare pęnas quas
illi iubeant. Profecto p canẽ iã diu ut arbitror nerui atq; hęc oſſa apud Negarẽſes aut Potios eẽnt/
ipſius qđ optimũ ẽ opinione delata. Niſi iuſtius honeſtiuſq; cẽſuiſſem pęnas ciuitati pẽdere quaſ
cunq; a me exigat q̃ ſubterfugere atq; exulẽ uiuere. Verũ talia q̃dam cãs appellare a rõne ẽ remotiſ
ſimũ. Siquis aũt dixerit abſq; oſſibus & neruis atq; ſimilibus non poſſe me q̃ mihi faciẽda uideant̃ i
plere uere utiq; dicet. Attñ aſſeret̃ pp hęc me facere q̃cunq; facio/dũ ipſa mẽte ago/ non ãt eius qđ
optimũ ſit optione/multa magnaq; ſmonis negligẽtia eẽt. Nã qui ſic ẽ affectus/neq̃t diſcernere ali
am qdẽ eẽ ueram rei alicuius cãm: aliud uero illud ſine quo ipſa cã eẽ non põt cã. Quod quidẽ mul
ti mihi uidẽtur quaſi in tenebris attrectãtes/alieno appellare noĩe dũ cãm nuucupant. Qua pp nõ
nulli uertiginẽ circumponẽtes terrę ſub cęlo eam ſtabilẽ faciunt. Alii uero tanq̃ latum piſtoris al
ueũ aere uelut baſe ſuffulciunt. Potẽtiam uero ipſam/qua nũc ita diſpoſita ſit/ut optime diſponi po
terat/neq; pquirunt/neq; dęmonicam quandã habere uim putant. Sed athlantẽ quẽdam robuſtio
rẽ & ĩmortaliorem magiſq; oĩa continentẽ inueniſſe ſe opinant̃. Ipſũ autẽ bonũ atq; decẽs cõnecte
re atq; cõtinere reuera nihil exiſtimãt. Ego igit̃ libẽtiſſime cuiuſuis eẽm diſcipulus: ut quẽadmodũ
ſe hẽat hęc ipſa cã diſcerẽ. Poſtq̃ uero hac priuatus ſum: neq; ipſe inuenire neq; ab alio diſcere po
tui/ſecũdam nauigationem ad cãm inueſtigandã molitus ſum uis ne o Cebes hanc tibi a me demõ
ſtrari? CE. Mirifice cupio. Socrates. Cenſui tandẽ cum rebus cõſiderandis iam defeſſus eẽm cauẽ
dũ fore ne mihi idem accideret. quod accidere illis ſolet qui in ſolem deficientem figunt intuitum
orbant̃.n. non nunq̃ uiſu/niſi in aqua uel in eiuſmodi aliquo imaginẽ eius aſpiciant tale quiddam
ego reputaui/timuiq; ne animus mihi prius obcecaretur/ſi oculis res aſpicerẽ ſenſuq; quolibet at
tingere illas aggrederer. Qua pp opepretium fore cenſui ut ad rationes confugerẽ. Atq; in illis re
rũ ueritatem conſideratẽ. Forte uero noſtra hęc ſimilitudo non omni ex parte cõgruit. Non.n. pr
ſus aſſentior: eũ qui res in rationibus cõtemplatur/ imaginibus aſpicere potiusq̃ qui in opibus in
tuetur. Verumtñ hac uia iter direxi meum: ſupponenſq; rõnem ſemp quam eẽ iudico ualidiſſimã
quęcunq; huic conſonare uideant̃ pono eqdẽ tanq̃ uera. Idq; ago & circa reꝝ cauſas & circa reliq̃
omnia: quę uero diſſonant uera eẽ nego. uolo equidem que dico tibi apertius explanare. Puto.n.
te nõdũ intelligere. CE. Per Iouem haud multũ. SO. Verum nouum nihil adduco: ſed quę & ſępe
alias & in ſupiori diſputatione dicere nũq̃ deſtiti. Pergo iam igit̃ demõſtrare tibi cauſe ſpẽm quam
continue pertractaui: ac redeo ad illa iam ſępius decantata ab eiſq; exordior / ſuppõnẽs aliquid eẽ
ipſum p ſe pulchrum/& bonũ & magnũ & cetera oĩa. Que quidẽ ſi tu mihi dederis: eaq; eẽ cõceſſe
ris/ſpero tibi ex his ipſam cãm demõſtrare: itẽq; inuenire eẽ animam immortalẽ. CE. Quaſi uero
iam tibi cõceſſerim nihil tibi opus ẽ ꝓludio quominus iã cõcludas. SO. Cõſidera iam q̃ ſequunt̃ de
inceps utrũ in his mihi cõſentias. Arbitror.n. ſiqd ẽ aliud pulchrũ p̃ter ipſum pulchrũ nõ ob aliud
quidpiã eẽ pulchrũ q̃ qa pulchri ipſius ẽ particeps. Atq; oĩa dico ſimiliter. Nunquid hanc cãm re
cipis. CE. Recipio equidẽ. SO. Ergo nõdũ ultra pcipio: neq; poſſum cęteras iſtas ꝓclaras cauſas
cognoſcere. Siqs aũt mihi dixerit quare pulchrũ ſit qđlibet/uidelicet qa uł colorẽ hẽat floridũ uel
figurã uel aliud qđ uis taliũ cętera equidẽ ualeř ſino. In cęteris.n. omnibus ſoleo pturbari. Id uero
unum ſimpliciter atq; pculdubio & forte iam ineptę penes me teneo/nihil aliud eẽ quod aliquid
faciat pulchrũ q̃ ipſius pulchri ſiue pñtiam ſiue cõmunionẽ ſiue q̃licunq; rõe & quocũq; mõ id pro
ueniat.

ueniat. Neq; .n. id adhuc affirmarē. ſed pulchro pulchra oīa eē pulchra id mihi uidetur tutiſſimum
tā mihi q̄ aliis reſpōdere atq; huic fundamēto īnixus: puto nūq̄ cadere. ſed & me & quēuis aliū tuto
reſpōdere poſſe/quecūq; pulchra ſunt ipſo pulchro fieri pulchra. Nōne & ipſe cōſentis? CE. Cōſen-
tio equidem. SO. Ergo & que magna ſunt ipſa magnitudine eē magna & q̄ maiora ſunt ſimiliter eſ-
ſe maiora. Et q̄ minora/paruitate eē minora. CE. Ita eſt. SO. Igitur neq; tu quidē aſſentieris ſiquis
aliquem dixerit alio quodā capite eē maiorē: atq; eū qui minor ē/eodē capite eē minorē. Sed teſti-
ficaberis te qd nihil aliud eē dicturum q̄ omne maius alio nō alia re ulla q̄ magnitudīe eē maius/at-
q; ob hoc maius/ob ipſam .ſ. magnitudinē. Minus aūt. nullo ſimiliter alio q̄ paruitate: & ꝓpter hoc
eſſe minus pp ipſam uidelicet paruitatē metuens ut puto ne ſiquē dixeris capite maiorem eſſe uel
minorem/quiſpiam tibi ſic obiiciat. Primum quidē/eadem re & maius fore maius / & minus fore
minus. Deinde quod capite que res parua eſt maiorē affirmes eē maiorem. Hoc autē dicet mon-
ſtro eē pſimilem: ut paruo aliquo magnū qddam eē dicas. Nōne hęc me tueres? Tunc Cebes ſub-
ridens equidē inquit. SO. Nonne ſimiliter quoq; me tueres dicere / decē plura q̄ octo eē duobus:
atq; ob hanc cauſam ſuperare/potius q̄ multitudine atq; propter multitudinē. Ac ſimiliter bicubi
tum cubitali maius eē dimidio potius q̄ magnitudine. Id .n. ſimiliter eſt me tuendum. Cebes. Om-
nino. SO. Quid uero ſi uni addatur unū additamētū, ipſum eſſe cām ut duo fiant/uel ſi diuidatur
diuiſionem ipſam duorū eſſe cām/dicere nō formidares? Altiuſq; exclamares/ neſcire te quonam
alio pacto quicq̄ fiat/niſi participatione quedā eſſentię unicuiq; ꝓprie/cuius ſit particeps. Atq; in
his nulā aliā habere te cām cur duo fiant pręter duitatis ipſius participationē. Sed oportere huius
participia forę/quecūq; futura ſunt duo & ſimiliter unitatis quodcūq; futurum ſit unum. Has ue-
ro diuiſiones adiunctioneſq; & cęteras eiuſmodi argutias ualere ſineres/relinquereſq; ſapientiori-
bus te p eas ꝑ arbitrio reſponſuris. tu uero tuā quēadmodū dici ſolet metuens umbram & impiti-
am/atq; īnixus tutiſſime illi poſitioni/ſic utiq; reſpōderes. At uero ſiquis eandē poſitionē cōplexus
inſtaret/ualere ſine res neq; prius rn̄deres q̄ que inde manāt cōſideraſſes utrū cōſonent inuicē aut
diſſonēt. Vbi uero illius ipſius rōnem oporteret afferre/eodē mō afferres: atq; aliā rurſus poſitionē
adduceres/q̄ ſuperiorū optima uideretur: quoad ad aliqd ſufficiēs puenires. Nūq̄ uero ſimul con-
funderes cōtentioſorū more/ubi & de pricipio & de his que a principio deducunt/diſputas/ſi mo-
do uelles eorū aliquid que uere ſunt inuenire. Nā illis fortaſſe nullus hac de re ſermo ē/nulla cura.
Poſſunt .n. pre ſapiētia & ſimul oīa cōmiſcere/& tñ ſibimet placere. Tu uero ſi ex philoſophorū nu-
mero es que dico/ut arbitror: facies. SIM. & CE. Veriſſima loqueris. ECHE. Per Iouē /o/ Phedo
merito admodū conſenſerunt. mirifice .n. ille mihi uidetur rē ipſam uel ebetiſſimo cuiq; explanaſ-
ſe. PHE. ſic ꝑrſus o Echecrates preſentibus oībus ſimiliter uiſum fuit. ECHE. Quid mirꝫ? Cū no-
bis quoq; qui nō īterfuimus/nūc ſimiliter audientibus uideatur. Verum quę nā poſt hęc dicta fue-
runt? PHE. Vt equidē arbitror poſtq̄ illi Socrati cōceſſerunt cōſenſeruntq; ſpēm quālibet aliqd eſ-
ſe: & que harū participia ſunt ipſarū denoīationem hr̄e, deinceps hunc in modum interrogauit.
Si hęc ita ſe habent/nō ne quando Simmiā dicis Socrate quidē maiorē eſſe/ Phedone uero minorē
tunc affirmas in Simmia utrumq; eſſe & magnitudinem ſimul & paruitatē. CE. Equidē. SO. Atta-
men Simmia cōfiteris excedere Socratem/non ita re uera ut uerba ſonant. Nō .n. ita naturā inſtitu-
tum eē exiſtimas Simmiam: ut ea rōne ſuperet qua eſt Simmias/ſed magnitudine quam habet: ne-
q; rurſus Socratē eo qd Socrates eſt/excedi ſed qa paruitatē prę magnitudine illius hēat. CE. Ve-
ra loqris. SO. Similiter nec a Phedone ſuperari eo qd Phedo ſit Phedon: ſed quia Phedo pre Sim-
mie paruitate magnitudinē hēt. CE. Ita ē. SO. Sic itaq; Simmia denomiationē parui hēt & magni
ſiqdē in amboꝝ medio poſitus alterius qdē paruitatē magnitudine ſupat alterius uero magnitudi-
ni paruitate cedit. Et ſimul ſubridens inqt uideor eqdē affectatius deſcripſiſſe. uerūtñ eſt ut dico.
CE. Sic apparet. SO. Dico āt ppea qa cupio uideri tibi qd & mihi vr̄. Opinor .n. nō ſolū magnitu-
dinē ipſam nūq̄ uelle magnā ſimul paruāq̄ eē/uerū ēt neq; hāc q̄ in nobis ē magnitudinē unq̄ reci-
pe paruitatē neq; ſupari uelle. ſed e duobus alterꝫ accidere uel fugere ſeq; ſubtrahere qñ adueniat
cōtraria puitas uel cū aduenerit/īterire. Nolle āt expectare atq; ī puitate recipiēda aliud eē q̄ erat.
Quēadmodū ego cū ſuſcepim ſubſtīuerimq; puitatē q̄diu is ipe ſū q ſū ſic ipemet ſū pu⁹. Illud āt ma-
gnū qd ipſū ē nūq̄ ſubſtīuit eē puū ſilr puū qd ē ī nobis nūq̄ ulr magnū aut fieri aut eē neq; alid qcq̄
ꝯtrarioꝝ q̄diu ē id qd erat patit ſimł cōtrariū fieri aut eē. ſed aut abit aut pīnt/cū aduētat cōtrariū.
CE. Ita ꝑrſus exiſtimo. PHE. Tūc qdā eoꝝ q aderāt/hęc audiēs qs āt ille fuerit nō ſatis memini/dii-
bōi īqt nōne ī ſupiorib⁹ cōtrariū eoꝝ q̄ dicūt nobis ē cōceſſū videlicet ex mīori mai⁹ fieri atq; ex ma-
iori minus eēq; pculdubio gñationē cōtrarioꝝ ex cōtrariis? Nūc āt uidemini fieri id ñ poſſe dicer̄.
Cū vo Socrates admouēs caput auſcultaſſet uiriliter inqt id recordat⁹ es. nō tñ ītelligas dr̄iam in-
ter id qd mō dcm̄ ē atq; illud ſupius. Tūc .n. dicebat ex cōtraria re rē cōtrariā fieri. nūc vo cōtrariū
ipſum ſibimet contrarium fieri unquam neque quod in nobis neque quod in natura contrarium
eſt tunc quod /o/ amice que de his habent contraria dicebamus / hęc illorum cognomine apel-

lãtes. At nũc de illis ipſis loqmur/que his inſunt quorum ut pñtia cognom̃ hñt ea que nominãtur.
Illa uero ipſa dicimus nũquam uelle mutuam inter ſe generationem ſuſcipere: & ſimul Cebetẽ in-
tuitus inquit Num te quoq; Cebes aliquid eorũ que nũc obiecta ſunt/ꝑturbauit: Ce. haud equidẽ
ita ſum affectus: ac tibi affirmo nõ multum me turbari. SO. Id ergo ſimpliciter cõfeſſi ſumus con-
trarium nũquam ſibimet fore cõtrarium. Ce. Omnino. SO. Aduerte pręterea nunquid & in hoc
mecum ſentias. Vocas ne aliquid calorem atq; frigus? Ce. Voco equidem. SO. Num tanquã niuẽ
atq; ignem? Ce. Non per Iouem. SO. An aliud quiddam calorem eſſe q̃ ignem: & aliud frigus quã
niuem? Ce. Ita. SO. Sed hoc quoque tibi uideri puto niuem q̃diu nix eſt/nũquam ſuſcepturam eſſe
calorem quemadmodum in ſuperioribus dicebamus: ac eſſe niuem ut erat prius ſimulq; calidam
Sed aduentãte calore aut ſubterfugere aut interire. Ce. Penitus. SO. Similiter & ignem ſubintrãte
frigore/aut ſubterfluere aut extingui: nec unquã poſſe & ſuſcipere frigus & ſimul eſſe ignẽ ſicut pri
us erat/& frigidum. Ce. Vera narras. SO. Sunt igitur quedam eiuſmodi / ut nõ ſolum ſpeciem ip-
ſam nomine ſuo dignẽtur per omne tempus. Sed & aliud quiddam / quod quidem non eſt primũ
illud/habet uero quã diu eſt illius formam. In hoc rurſus tibi quod uolo forte manifeſtius erit. Im
par. n. ſemper oportet nomen id quod nũc dicimus poſſidere. Non ne? Ce. oportet ſane. SO. Nũ
id ſolum ex omnibus/ hoc enim quęro/an & aliud quiddam/quod quidem eſt nõ idipſum impar at
tamẽ hoc oportet una cum ſuo noĩe/hoc inſuper noĩe alio ſemper apellari: propterea quod ita na-
tura ſit inſtitutum: ut nũquam ab impari deſeratur. Dico autem hoc effectũ eſſe ceu ternariũ alia-
que per multa. Conſidera uero de ternãrio. An nõ tibi uidetur hunc & ſui ipſius noĩe ſemper nun-
cupãdum eſſe/& ſimul nomine imparis. Quod quidem impar nõ idem eſt quod eſt ternarius. Ve
rumtamẽ. Ita natura comparatus eſt/& ternarius & quinarius & omnis medietas numeri. ut quam
uis nõ idem ſit quod impar ſemper tamen eorum qui uis eſt/impar. Pręterea duo & quatuor/om-
niſq; alter numeri ordo q̃uis idem quod par nõ ſit/ſimul tamẽ quilibet illorum par ſemper exiſtit.
Cõcedis nec ne. Ce. Quid ni. SO. Cõtemplare ergo quid uelim eſt autem eiuſmodi: uidẽtur qui-
dem nõ ſolũ ipſa inter ſe cõtraria ſe ſe inuicem nõ recipere/uerum etiam quecũq; talia ſunt /ut licet
cõtraria ſe nõ ſint/ſemper tamẽ contraria poſſident/nũquam recipere ſpeciem illam quę ipſi ſpeci
ei quam in ſe habent/contraria ſit: ſed hac aduenĩẽte aut perire protinus aut abire. An nõ dicimus
tria & deficere & aliud quoduis pati priuſq̃ ſubſtinere/ut quatenus tria ſunt/paria fiant. Ce. Ita pror
ſus. SO. Nõ tamen contraria eſt duitas trinitati. Ce. Non certe. SO. Non ſolum ergo ſpecies ipſe
contrarie nũquam inuicem ſe recipiunt / ſed etiam alia quędam contrariorum ingreſſum mutuũ
nõ ſuſcipiſit. Ce. Veriſſima narras. SO. Vis ne igiẗ hęc ſi poſſumus qualia ſint definiamus? Ce. Vo
lo equidem. SO. An nõ Cebes hęc erunt/quę quodcũq; occupant tale reddunt ut nõ ſolum ſui ip-
ſius ideam retinere cogatur ſed etiam cõtrario illi ſit opus. Ce. Quo nam pacto dicis? SO. Q uem
admodum paulo ante dicebamus. Scis. n. quę trium cõtinentur idea oportere nõ ſolum tria / ſed
etiam imparia eſſe. Ce. Certe. SO. Ad hoc tale utique dicebamus ideam cõtrariam forme illi que
id perficit/nũquam accedere. Ce. Nũquam. SO. Perfecit autem imparis ideam. Ce. hęc ipſa. SO.
contraria uero huic paris idea. Ce. Ita ẽ. SO. Ergo ternario numero idea paris ſe nũquam inſinua-
bit. Ce. Nũquam. SO. Q ua propter ternarius numerus paris eſt expers. Ce. Expers. SO. Trini-
tas ergo eſt neceſſario impar. Ce. eſt. SO. Q uod ergo definiendum adſumpſeram/qualia uideli-
cet ſint/que & ſi alicui non ſunt cõtraria. Ipſum tamen contrarium nõ admitunt: perinde ſe habet
ut trinitas que cum pari nõ ſit contraria/nihilo tamen magis ipſum accipit. Propterea quod ſemꝑ
eius contrariũ affert. Similiterq; binarius ad impar/& ignis ſe habet ad frigidum aliaq; q̃ plurima.
At uide iam num ita definiendum putes ut non modo contrarium nõ admitat contrarium / uerũ
etiam illud quod aliquid afferat cõtrariũ illi ad quod ipſum accedat / ipſum uidelicet quod affert
nũquam cõtrariam eius que affertur recipiat formam. Rurſus autẽ recordare. Neq; enim inutile
ſępius admonere. Neq; Q uinq; paris ſpeciem admitent neq; decem imparis. quod eſt duplum.
Hoc quidem ipſum alii cõtrarium/ſpeciem tamen imparis accipiet nũquam: Neq; etiam nume-
rus ſeſqualter. neq; alia huiuſmodi que dimidium hẽnt formam totius ſuſcipiunt/ſimiliterq; nũe-
rus qui partem habet tertiam/atq; eiuſdem generis alia/ſi modo aſſequeris ita atq; conſentis. Ce.
Omnino equidem conſentio atq; aſſequor. SO. Rurſus tanq̃ a principio mihi dicas. Nec tamen ꝑ
id quod nũc interrogo/ſed per aliud quiddam mihi reſpõdeas me imitatus. Dico autẽ pręter tutã
reſponſionem illã a principio poſitam/iuxta tutam quoq; reſponſionẽ aliam per ea quę modo dic-
ta ſunt adinuentã. Nẽpe ſi me interroges/o/Socrates quid nã in corpore ſi ſit caleſcet corpus/nõ tu
tã reſponſionẽ illam rudemq; tibi dabo uidelicet ſi caliditas: ſed ex quiſitiorem ex pręſentibus uer-
bis ut ſi inſit ignis. Similiter ſi me interroges quid ſi in corpore ſit egrotabit nõ reſpondebo ſi ęgro
tatio: ſed ſi febris. Rurſus ſi percõteris quid ſi inſit numero fuerit impar non dicã ſi ĩparitas ĩmo ſi
unitas. Atque in ceteris eodẽ pacto. Sed uide an dũ quid uelim plane cognoueris. Ce. planiſſime.
SO. Reſponde igitur quid nã ſi in corpore ſit erit uiuũ. Ce. Si aĩa. SO. Non ne id ſemper ita ſe hẽt?
Ce. Semper

CE. Semper. SO. Anima igitur quicquid occupat ſemper ad illud uitã affert. CE. Affert procul dubio. SO. An eſt aliqd uitæ cõtrariũ nec ne? CE. Eſt utiq;. SO. Quid iſtud? CE. Mors. SO. Aĩa uero cõtrariũ eius qđ ipſa ſemp abducit/ſubibit nunq̃ queadmodũ ex ſuperioribus eſt cõceſſum. CE. Sic eſt omnino. SO. Quid uero? Quod paris ideam nõ accipit quo nã modo pauloante noĩa bamus? CE. Impar omnino. SO. Quod uero non accipit iuſtitiã: quodue nõ capit muſicã? CE. Iniuſtũ dicimus & immuſicũ. SO. Age iam: quod nõ ſubit mortẽ/quomõ apellabimus? CE. Immortale: & aĩa quidẽ mortẽ non ſuſcipit. CE. Nequaq̃. SO. Eſt igitur aĩa ĩmortalis. CE. Imortalis quidem. SO. Age utiq;: hoc ne iam demonſtratũ dicimus? An aliter tibi uidet. CE. Et ſufficiẽtiſſime quidẽ/o/Socrates. SO. Quid ergo Cebes? Si neceſſe foret qđ oĩo eſt impar/& ĩperdibile fore: non ne tria imperdibilia forent? CEB. Quid ni? SO. Preterea ſi quod incaleſcibile ſit/neceſſe foret: imperdibile eſſe qñ quis ad niuem calidũ admoueret/nix quidẽ ĩcolumis in liqfactaq; ſubterfugeret: neq;.n. uel periret uel permanens calorem admitteret. CE. Vera narras. SO. Simili ut arbitror ratione/ſi qđ infregeſcibile etiã ĩpdibile eſſet: qñ in ignẽ aduentat frigus/nõ extingueretur/& euaneſceret ignis: ſed abiret ĩcolumis. CE. Ita neceſſe foret. SO. Eodẽ pacto de ĩmortali quoq; neceſſe eſt dicamus. Si enim qđ eſt ĩmortale eſt ẽt imperdibile/ĩpoſſibile eſt aĩam ĩminente morte perire. Nã mortẽ qd eſt queadmodũ ex ſuperioribus cõſtat nõ recipiet neq; interierit queadmodũ ternarius nunq̃ ut diximus. par erit: neq; rurſus impar erit par: neq; ignis frigidus: neq; caliditas quę ineſt igni: frigiditas unq̃ erit. Cæterũ dicet quiſpiã quid nam prohibet: quo minus ipſum impar: par quidẽ nõ fiat adueniente pari: queadmodũ inter nos cõuenit: attamẽ eo diſſoluto: par pro ĩpo ſuccedat: ita dicenti repugnare nõ ualeremus: quin ſit deſtructũ. Quippe cũ nõ idem ſit ĩpar atq; indiſſolubile. Alioquin ſi nobis id conſtitiſſet facile obtineremus/inuadẽte pari/ĩpar ternariumq; ſaluũ diſcedere: ſimiliterq; d igne & calido cęteriſq; aſſereremus. Nõne ita. CE. Prorſus. SO. Iam uero de ĩmortali ſi nobis id cõſtat: qđ eſt ĩmortale: eſſe ẽt perdibile cõſeques eſt aĩam preter id qđ eſt ĩmortalis/ĩpdibilem quoq; eſſe. Sinuero minus id concedat: ratione alia opus erit. CE. Sed nihil opus eſt. Quantũ ad id ſpectat alia rõne. Siquidẽ quid nã aliud indiſſolubile poſſet eſſe? Si ĩmortale ipſum & ſempiternũ diſſolueret. SO. Deũ uero & ipſam uitæ ſpeciẽ & ſiqd aliud eſt ĩmortale: indiſſolubile quoq; eſſe oẽs cõfiterent. CE. uniuerſi per Iouẽ hoĩes & multo magis ipſi ut arbitror dii. SO. Cũ igitur qđ ĩmortale eſt: etiã incoruptibile ſit quod nã ꝓhibet animã/ſi fuerit ĩmortalis incorruptibilẽ quoq; fore: CE. Neceſſario ſeqtur. SO. Imminẽte igitur homini morte: qđ mortale quidẽ in eo eſt interit: qđ uero ĩmortale incorruptũ ſoſpeſq; morti ſe ſubtrahit. CEB. Manifeſtũ eſt. SO. Itaq; maxime omniũ/o/Cebes aĩa ĩmortalis ĩcorruptibiliſq; eſt/erũtq; apud manes animę noſtrę. CE. Nihil equidẽ/o/Socrates aduerſus hæc habeo quo minus rõnibus tuis aſſentiar. Verũ ſiqd aut hic Sĩmia: aut alius qſq̃ habet qd dicat/opepreciũ fuerit nõ ſiluiſſe. Neſcio.n. in qđ aliud qs differat tẽpus: ſiquid de rebus eiuſmodi/uel dicere/uel audire deſideret. SIM. Atq; nec ego habeo quicq̃ quo minus ſuperioribus aſſentiar rõnibus. Verũtamẽ rei ipſius qua de agitur magnitudinẽ/& humanã imbecillitatẽ cõſiderans/cogor intra me dictis nõdum acqeſcere. SO. Quinimo & hęc bene dicis Simia: & poſitiones primę q̃uis fide nobis dignæ uideant/ diligentius tñ cõſiderandæ/atq; ſi illas ſufficiẽter/ut arbitror/ſuſceperitis: hanc ſequemini rõnem q̃tum fieri ab hoĩe poteſt. Quod ſi hoc ipſum fuerit manifeſtũ/nihil ulterius perquiretis. SIM. Vera loqueris. SO.

Quod eſt immortale eſt ĩdiſſolubile. Deus ſpecies uitæ.

h Oc aũt/o/uiri iuſtũ eſt cogitare/ſi aĩa ſit immortalis/eam nõ ſolũ tpis huius in quo uiuere dicimur: uerũ etiã uniuerſi grã curatione plurimũ indigere. Nã graue piculũ fore putandũ eſt: ſiqs neglexerit aĩam ſi.n. mors totius diſſolutio eẽt nimirũ ĩprobi lucrarent: cũ & a corpore & ab eorũ prauitate cum aĩa liberarent. Nunc autẽ cum aĩa ĩmortalis appareat: nulla ſupeſt maloꝝ declinatio: nulla ſalus: niſi ut optima & prudentiſſima fiat. Nihil.n. aliud cũ migrat ad manes aĩa ſecũ tranſfert pręter eruditionẽ: atq; educationẽ. Quæ quidẽ ſtatim in pricipio trãſmigrationis illius plurium/uel ꝓdeſſe/uel obeſſe dicunt. Ferunt.n. quẽlibet hinc illuc emigrantem ab eo dæmone: qđ uiuentẽ ſortitus fuerat/in locũ quendã duci: ubi oporteat oẽs una collectos iudicari: ac deinde ad ĩferos ꝓficiſci eo duce: cui mandatũ erat: ut hĩc decedẽtes ad illa loca traducat. Sortitos uero illic quæ oportebat ſortiri tẽpuſq; debitũ cõmoratos ab alio quodã duce rurſus huc reduci poſt multos temporis longoſq; circuitus. Eſt autem inter non tale quale ait Thelephus apud Æſchylũ. Ille ſiquidẽ ſimplicẽ inquit uiam ad inferos ferre. Ego uero/ neq; ſimplicem/ neq; unam eſſe puto. Alioquin nullis ducibus opus eſſet. Quippe cum unica uia aberrare poſſit nemo. Quinimo multos tramites multoſq; anfractus habere. Quod quidẽ ex ſacrificiis & ritibus coniectare licet. Animus ergo moderatus & prudens: ducẽ ſponte ſequitur: neq; ignorat præſentia. Sed q cupiditate corporis eſt ĩfectus queadmodũ ſupra dixi/per multũ tempus ad ipſum ardẽter afficitur & circa locũ uiſibilem multis reluctatus modis multaq; perpeſſus: uix tandẽ ab eo adducit dęmone. Cui eius cura erat in uita. Cum uero ad ea loca ubi alii quoq; animi ſunt peruenerit: quiſquis admodũ ĩmundus eſt & huiuſmodi obnoxius crimini: qui uel in iuſtis ſe contaminauerit cædibus: uel

alia his ſimilia ſimiliumque animorumque opera perpetrauerit : hunc quidem animum om-
nes fuginut atq; declinant:nec reperitur ullus/qui uel ſocius uel dux/eius fieri uelit.Itaq; omni au
xilio deſtitutus eo uſque pererrat/ quoad certa temporum curricula impleantur . Quibus tan-
dem impletis in habitationē ſibi conuenientē ab ipſa neceſſitate tranſfertur.Qui uero purā mode
ratāq; tranſegerit uitam deos/ſocios/duceſq; nactus ibi habitat/ubi unicuiq; conuenit.Multa uero
ſunt/mirabiliaq; terrarū lōca:ipſaq; terra neq; talis neq; tanta eſt qualē aut quātā hi qui de terra lo-
quunt̄ exiſtimant.Quēadmodū mihi a quodā traditū eſt.SIM.Qua nā ratiōe hæc ais o Socrates?
Equidē de terrarū orbe multa audiui.Non tamē hæc quæ tanquā uera accepiſſe te ais.Libēter igit̄
ex te audirē.SO.Atqui/o/Simmia nequaq̄ mihi uidetur ars Glauci quæ ea ſint narrare/ſed qđ ue-
ra ſint probare/artis Glauci facultatē mihi uidetur excedere.Preterea ego forſan non ſufficerem.
Quin etiam ſi id ſcirē/hæc tamē uita mea o Simmia longiori huic narrationi nequaquā ſufficeret.

Ars Glauci

Formā tamē orbis terræ cuiuſq; loca cuiuſmodi eſſe rear/nihil prohibet dicere.SIM.Satis id erit.
SO.Perſuaſum quidē mihi eſt/primo ſi eſt terra in cæli medio rotunda/nihil ei opus eſſe uel aere
uel alia ulla neceſſitate eiuſmodi/ad hoc ut nunq̄ decidat.Sed ad eam ſubſtinēdā ſatis id eſſe qđ: &

De terra q̄dā:

cælū undiq; ſibiipſi ſimillimū eſt oīno/& terra undiq; ęquilibris.Res.n.ęquilibris in ſimilis alicui⁹
medio poſita/nec magis nec minus poteſt in partē aliquā īclinari.Cumq; ſimiliter ſe habeat ab in-
clinatione p̄manet aliena.Primo igitur mihi eſſe ita eſt perſuaſum.SIM.& recte quidem.SO.Præ
terea ingentē eſſe terrarū orbē noſq; a Phaſide ad Colūnas herculeas habitare/in parua quadā eius
particula/ceu formicas atq; ranas circa paludes atq; mare.eſſe uero & alios in ſimilibus multiſq; lo
cis multos habitatores.eſſe.n.paſſim per terrā multas uariaſq; cōcauitates ſecundū formas & mo

De terra pura

les:in quas aq̄/nebulæ/aerq; confluant.Purā uero ipſam terrā in puro iacere cælo in quo ſunt aſtra.
Quē pleriq; eorum qui hæc tractant/ętherē nominát. Ei quidem ſubiecta quaſi reſidendo hæc eē/
ſemperq; in hiatus terræ confluere.Nos itaq; in his concauitatibus habitantes adeo falli/ut in ter
ræ ſuperficie alta/nos habitare credamus.Perinde ac ſiquis in p̄fundo pelagi habitans/putet ſe al-
tiora maris incolere:atq; ſolē cæteraq; aſtra per mare p̄ſpiciens mare ipſum eſſe cælum exiſtimet.
Quippe cū p̄pter tarditatē inbecillitatēq; nunq̄ ad ſummū maris euaſerit.neq; caput undis extule
rit planeq; aſpexerit quāto hic locus p̄fundo illo purior pulchriorq; ſit:quī etiā nec ab alio qui hūc
intuitus ſit acceperit.Hoc igitur idē & nobis accidere qui in quadā orbis terreni concauitate habi
tātes/altam incolere ſuperficiē arbitremur:atq; aerē nominemus cælū:utpote qui per ipſum quaſi
cælum aſtrorum motus intueamur.Idq; nobis accidere p̄pterea quod p̄p inbecillitatē tarditatēq;
ad ſupremū uſq; aerē trāſcendere nequeamus.Quod ſiquis ad ſummū euaderet uel alis fretus/eo
uolaret/hic p̄deuntē inde iā p̄ſpecturū/quēadmodū piſces emergētes e mari noſtra hæc aſpiciunt.

Nihil dignū naſcitur i mare

Ac ſi natura ad inſpiciēdū ſufficeret/cogniturū p̄rius cælū illud eſſe uerū/uerāq; lucē/uerā quoq;
terrā.Siq̄dem que a nobis incolit̄ terra/hiq; lapides totuſq; hic locus abeſa ſunt atque corrupta/ut
ea quæ in mari ſunt a ſalſedine:neq; naſcitur in mari quicq̄ exiſtimatione dignum: atq;/ut ita dixe-
rim/nihil eſt in eo perfectum/ ſed cauernæ/arena/limus īcredibilis/atq; ſordes ubicūq; ſit & terra.
Quæ quidē ad has noſtras pulchritudines nullo modo ſunt cōferēda.Illius uero loci pulchritudo
hāc noſtrā multomagis apparebit excedere.Proinde ſi fabulā quoq; narrare oportet perpulchrā/
operæ preciū Simmia ē audire quales ſint hæ terrarū plagæ q̄ ſubiacēt cælo.SIM.Immo uero libē-

Fabula de terra pura: & q̄ in ea ſunt:

tiſſime hāc fabulā audiemus.SO.Fert̄ igitur o amice primū quidē tale uideri terræ illius faciem
ſiquis ſuperne deſpiciat/quales ſunt hæ pilæ quæ ex coriis duodecim/cōtextæ ſunt/uariis ſcilicet di
ſtinctā coloribus.Quorū hi noſtri colores/quibus pictores utunt̄/ſimilitudinē quandā retinent.Il
lic uero uniuerſam terram ex talibus multoq; etiā nitidioribus/ac purioribus eſſe.Partim quidem
purpureā mira pulchritudine predictam.partim uero coloris aurei:partim gipſo & niue cādidio
rem.Præterea ex coloribus aliis ſimiliter exhornatā ac etiam pluribus pulchrioribuſq;/q̄ in noſtrā
notitiam peruenerint.Enim uero has ipſas ipſius cōcauitates aqua aereq; repletas ſpeciē quandā
coloris ſplendidā in primis afferre inter cæterorum colorum uarietatē:ut una quædā ſpecies eius
uaria ſemp̄ appareat.In huiuſmodi uero terra cōuenīēti rōne ſimiles naſci:arbores & flores & fru-
ctus.Præterea montes & lapides ibidē ſimili ratione habere p̄fectionē atq; perſpicuitatē coloreſq;
admodū pulchriores.Quorū quidē particulæ quedā ſint lapilli qui apud nos habent̄ in precio/ſar
dia Iaſpides Smaragdi cæteriq; eiuſmodi.Illic uero nihil eſſe qđ nō tale ſit aut etiā pulchrius.Cu-
iuſq̄dē rei cauſa ſit qm̄ lapides illi puri ſunt/neq; quēadmodū noſtri a putredine ſalſugineq; attriti
atq; corrupti:q̄bus in hūc locū cōfluētibus lapides & tellus animaliaq; & plātæ Inficiunt̄ atq; ęgro
tare cogunt̄.Terrā uero ipſam his omnibus exhornari/atq; auro etiā & argēto cæteriſq; ſimilibus.
Præfulgētia quidē hæc ibi naſci & multa & magna perq; omnē terrā.ut eā uidere ſpectatoꝝ feliciū/
ſit ſpectaculū.Proinde ibi eſſe animalia multa & hoīes/partim regionē mediterraneā incolētes/p-
tim circa aerē quēadmodū nos circa maris litora p̄tī etiā inſulas quæ haud p̄cul a continēti poſitæ
aere circūdant̄.Sed ut ſummatim dicā qđ nobis aqua eſt/& mare ad uſum noſtrū/idē illic eſſe aerē

quod uero

quod uero nobis aer/id illis ętherē eſſe. Tēpora uero apud illos tantā habere temperiē/ut illi & ſine
morbo cōtinue & longe diutius q̄ noſtri uiuāt. Item uiſu/auditu/ prudentia/cæteriſq; talibus nobis
tantū præſtare/quantū & aer aque & ęther aeri puritate præſtat. Præterea illic eſſe deoꝝ tēpla & lu
cos:in quibus reuera dii familiariter habitēt:& reſponſa & diuinatiōes deorūq; ſenſus familiarita
teſq; eiuſmodi hominibus ad deos eē. Solē quoq; & lunā ſtellaſq; alias quales reuera ſunt apud ęos
uideri:cæteris in reb⁹ beatitudinē eos his rebus cōgruā poſſidere. Itaq; uniuerſam terrā ſic natura
inſtitutā/& quæ circa eā ſunt ſimiliter tradunt/eſſe præterea in ipſa ꝑ eius concauitates loca in circu
lum multa:partim quidē profundiora atq; ampliora q̄ ſit regio a nobis culta/partim uero ꝓfun
diora quidē/ſed hiatū anguſtiorē habētia noſtra hac regione. eſſe & alicubi minus ꝓfunda/ſed am
pliora q̄ noſtra. Hæc autē oīa ſub terra ſibi inuicē obuiare/atq; intūpere multis undiq; modis/tū ꝑ
anguſtiora/tū ꝑ ampliora/diſcurſuſq; habere & exitus quibus magna aquaꝝ copia ex aliis in alia ue
lut in crateres confluat. Itē perpetuorū fluminum ſub terra incredibiles magnitudines aquarū/tū
calidarum/tum etiā frigidarū:plurimūq; ignē & ignis ingentes amnes; Multos quoq; lutulenti hu
moris partim quidē purioris/partim uero ſordidioris. Ceu torrēs luti qui in Sicilia eſt/& iuſta ipm
amnes lutei inde fluentes. Quibus ſingula cōpleri loca quacūq; eos cōtingit ꝓfluere. Hæc autē oia
ſurſum deorſumq; ferri ueluti ſuſpēdiculo quodā ſub terram poſito atq; ita librato/ ut utrinq; ui
ciſſim inclinet atq; attolat. Eſt autē id ſuſpendiculū ob naturam quandam eiuſmodi. Vnus aliquis
ex terræ hiatibus eſt ꝓfecto q̄ maxius per q̄ uniuerſam terrā traiectus & patens:de quo Homerus/
Longe nimis baratrū ſtat ſub tellure ꝓfundū. Quod & ipſe alibi:& multi poetarū tartarū appella
runt. In hoc utiq; receptaculū oīa cōfluunt flumina atq; inde rurſus effluunt. Talia uero ſunt ſingu
la per quales labunꝰ terras. Quod autē hic effluant oīa rurſuſq; refluant:hæc eſt cauſa : qꝛ hic hu
mor nec fundamētū habet nec firmamētum. Itaq; eleuatur/& ſurſum deorſumq; redundat. Idēq;
facit aer & ſpiritus qui circa ipſum uerſaꝰ. Sequiꝰ enim ipſum & quando ad ſuperiora terræ & quā
do ad hæc noſtra ꝓlabitur. Et quēadmodū in reſpirantibus/flatus cōtinue expirat atq; reſpirat/ſic
& ibi ſpiritus una cū humore elatus uehemētes quoſdam uētos/& incredibiles cōmouet/ſiue influ
at ſiue effluat. Quapropter cū aqua in locū inferiorē delabiꝰ per meatus terræ iuxta eiuſmodi ri
uos affluit paſſimq; per eos exundat & implet uelut hi qui hauriūt. Cum uero illic huc erūpit/hæc
quoq; iterū loca complet. Plena uero cū ſunt per riuos terræq; meatus exuberat. Et cum humores
ſinguli illuc profluxerint:quo quiſq; profluit oportunius/maria/lacus/flumina/fontes efficiūt. Pro
inde rurſus hinc relabētes per terrā/partim quidē per lōgiores pluresq; amfractus/partim uero ꝑ
pauciores atq; breuiores rurſus in tartarū cōfluūt. Alii certe multo ꝓfundius q̄ hauſti fuerint/ alii
uero paulo:oēs aūt inferius influūt q̄ effluxerint & alii per contrariā partē elabunꝰ q̄ illapſi fuerint.
Alii uero per partē eandē. At quidam paſſim circūfluētes aut ſemel aut ſæpius ſpiraſq; circa orbē
terrarū inſtar anguiū replicantes/q̄tū fieri pōt infra relapſi iterū cōmiſcētur. Licet āt utriq; ad me
dium uſq; defluere. Vltra uero nequaq̄. ulterior. n. ꝓlapſus utrinq; foret aſcenſus. Proīde ſunt &
alia multa & magna uariaq; fluēta. Sed præcipua quattuor. Quoꝝ quidē maximū atq; extimū/ter
ram circūdans/oceanus appellaꝰ. E cōtraria uero huius regiōe fluit Achero. Qui per deſerta alia
fluens loca/atq; per ſubterranea in paludē defluit Acheruſiā. Quo plæriq; defunctorū deueniunt
animi/ibiq; ꝑ fatalia quædam tēporū curricula cōmorati/ꝑtim quidē lōgiora/partim uero breuio
ra rurſus in generatiōes animaliū relabunꝰ. Tertius uero fluuius hoꝝ medius duoꝝ īterfluit. Nec
admodū longe ꝓgreſſus in locū cadit uaſtū multo igne flagrantē/efficitq; paludē noſtro mari ma
iorem/aqua luteq; feruentē. Hinc uero turbidus lutulētuſq; circūfluit:terraq; circūdata: & alibi/&
ad extrema paludis Acheruſiæ peruenit:nec tamē illius aquæ miſceꝰ:ſed ſub terra ſępius reuolut⁹
abſortuſq; defluit infra tartarū. Hunc fluuiū Pyriplegethontē nominant:cuius riui quidā inde ue
lut euulſi quacūq; terrarū cōtigerit manant. E cōtraria uero huius regione fluuius quartus primū
in locū erūpit ferum & aſperū ut ferunt/colorē uero locus talē habet totus/qualis eſt Cyanus. Quē
Stygiū nominant:hic aūt fluuius prolapſus paludē efficit Stygiē. In hūc uero incidens locū uireſq;
uehemētes in aqua adſummēs ſub terram ſe cōdit circūuolutuſq; aduerſo Pyriphlegethontē labiꝰ
& in Acheruſia palude/ecōtraria parte illi fit obuiam. Nec ulli huius aqua miſceꝰ : ſed reuolutus in
girū cōtra Pyriphlegethontē irrūpit in tartarū Poetæ uero hūc appellant Cocytū. Cum uero hæc
ita natura diſpoſita ſint/qñ in eū locū defuncti peruenerint:quo dæmon unū quēq; ꝑducit primo
illic iudicanꝰ/& qui honeſte ſancteq; & qui aliter uixerint. Itaq; qcūq; in uita quodāmō tenuiſſe me
diū quoddam cōperiunꝰ/ad Acherontē ꝓfecti uehiculis quæ unicuiq; adſunt in paludē ꝑueniunt
Acheruſiā ibiq; habitant purganturq; pænas dātes iniuriarū:& cū purificati ſunt abſoluunꝰ. Rur
ſuſq; pro merito ſinguli benefactorū premia reportant. Qui uero obſcelerū magnitudinē inſana
biles eſſe uidenꝰ/qui ualet ſacrilegia multa & magna/uel cædes iniquas uel alia horū ſimilia ꝑpetra
uerint hos oēs cōueniēs ſors mergit in tartaꝝ/unde nūq̄ egrediunꝰ. Qui aūt ſanabilia quidē pecca
ta ſed ingētia cōmiſerūt ueluti ſiq cōtra patrē uel matrē irati ꝑ uim aliqd fecerint ſed penitētia du

eti eos in cæteta uita coluerit. Vel qui ſimili quodā pacto fuerint homicidæ eos in tartarum quidē
neceſſe eſt cadere. Sed ibi per annū cōmorati afluctu eiiciunt/homicidæ quidē per cocytū/parētū
uero uiolatores per Pyriphlegethontē. Poſtꝗ uero ab his delati fluminibus ad paludē Acheruſiā per
uenerūt clamant illic uocitantq; eos quos uel necauerunt uel iniuriis affecerūt ſuppliciterq; rogāt
atq; deprecant/ut eos permittāt progredi per paludē ibiq; abſolui: ac ſi impetrauerint/penetrant
illuc fineq; malorū accipiunt. Sinminus queant perſuadere/referunt in tartarum. atq; inde/rurſus
in flumina/neq; per hæc mala deferri/prius ceſſant ꝗ ab his quos affecerunt iniuriis impetrauerit.
Hæc.n.pœna illis a iudicibus eſt impoſita. Qui autē pie præcæteris uixiſſe inueniunt/hi ſunt qui ex
his terrenis tanꝗ e carcere ſoluti/atq; liberati/ad altiora tranſcēdunt puraq;/ſupra terram habitāt
regionē. Inter has autē quicūq; ſatis per philoſophiā purgati ſunt abſq; corporibus omnino totū
per tēpus uiuunt habitationeſq; his etiam pulchriores nāciſcunt. Quarū pulchritudo neq; facilis
dictū eſt/neq; præſens tempus ad dicendū ſufficeret. Sed horū quæ narrata ſunt gratia o Simmia
omni ſtudio eſt admittēdū; ut in hac uita uirtutē & prudentiā ſapiētiamq; conſequamur. Premiū
namq; pulchrū eſt/& ſpes eſt ingens. Hæc igit eo ſe pacto prorſus habere/quo ego diſpoſui non de
cet uiꝝ ſanæ mētis aſſerere: eſſe tamē uel hæc uel talia quædā circa animos noſtros/eorūq; habitatio
nes/quādoquidē animus ipſe īmortalis apparet: & decere mihi uidet & dignū quaſi periclitantes/
ita exiſtimare. honeſtum.n. periculū eſt. Oportetq; hæc quaſi carmina/quædā magoꝝ ritu menti-
bus noſtris infundere. Quāobrē ipſe iam diu ꝓtraho fabulam. Sed hoꝝ gratia bonam ſpē de ani
mo ſuo habere debet/qcūq; uoluptatibus hornamētiſq; corporis neglectis tanꝗ alienis ad diuer-
ſumq; declinantibus/uoluptates: quæ in diſcēdo percipiunt ſtudioſe ſectatus fuerit/animūq; non
alieno/ſed ſuo decorauerit hornamēto/tēperātia/iuſticia/fortitudine/libertate/ueritate/ſic ex hac
uita migrationē expectans/tanꝗ cū fatū uocauerit migraturus. Vos qdē o Simmia & Cebes/aliiq;
præſentes/in poſteꝝ quodam in tēpore ſinguli tranſmigrabitis. Me uero nunc/ut tragicus aliqs di
ceret/iam uocat fatū. Ac ferme tēpus eſt/ut ad lauandū diuertā. Preſtat.n. utputo poſt lauacrū ue-
nenū bibere. ne in lauando cadauere moleſtiā mulieribus prebeamus. Cum hæc dixiſſet Socrates/
Crito ſic inqt. Dic age/o/Socrates/qd nam: his aut mihi mandas agēdū? Vel erga filios tuos uel cir
ca cætera. Quid ue agēdo maxime tibi gratū fecerimus? Nihil eqdē inquit noui præcipio/ſed quod
ſemp uobis prædico: uidelicet ſi ueſtri curā habebitis & mihi & uobis ipſis grata euadēt quæcunq;
feceritis: ēt ſi nūc uerbis non cōcedatis. At uero ſi uos ipſos neglexeritis/nolētes ſecundū ea ꝗ nūc
ex ſuperiori tēpore dicta ſunt/quaſi p ueſtigia uitam dirigere/nihil prorſus ꝓficietis/& ſi multa no-
bis nūc diſputantib⁹ cōcedatis. Iſta qdē ait Crito curæ nobis erūt. Sed quēadmodū ſepelliri te iu-
bes? utcūq; inquit libet/ſi tū me apprehēdetis: ac niſi ego uos effugero. Et ſimul ſubridēs & ad nos
cōuerſus non pſuadeo inqt Critoni/me eē hunc Socratē qui nūc diſputo/& ſingula dicta diſpono.
Sed opinat me illud eſſe/qđ paulopoſt uidebit cadauer. Itaq; interrogat quēadmodū me ſepelliat.
Quod aūt iam diu plurimis uerbis cōtendo/poſtꝗ uenenū bibero/haud ulterius apud uos me eſſe
futuꝝ/ſed ad beatoꝝ ꝓfectuꝝ felicitates hoc quidē mihi uideor fruſtra Critoni dixiſſe cōſolās uos
ſimul atq; meipſum. Fideiubete igit pro me Critoni cōtraria quādam illius fideiuſſione quā ipſe iu
dicibus fideiuſſit. Ille.n. me iudicio ſiſtere. Vos aūt me non ſiſtere cū obiero fideiubete/ſed abituꝝ
Vt Crito obitū facilius meū ferat: ne ue meū corpus uel cremari cernens uel ſepelliri/me deploret
quaſi dira patientē. Neq; dicat in funere ꝓponi Socratē aut efferri/aut ſub terrā condi. Certū id ha
beto optime Crito maledictū nō ſolū in hoc ipſo deliqre/uerū ēt animis nō nihil officere. At.n. cō
fidere oportet atq; dicere corpus ſepelliri meū/atq; ita ſepelliri/ut tibi placebit/maximeq; iuſtū eē
cēſebis. His dictis ſurrexit intrauitq; cubiculū quoddā quaſi lauaturus. Crito autē ſecutus eſt. Nos
uero expectare iuſſit. Expectabamus ergo de his ꝗ dicta erāt inter nos colloquētes rurſuſq; cōſide-
rātes. Preterea cōquerebamur fortunam nr̄am/q tanꝗ parēte orbati reliquū uitæ tempus orphani
futuri eſſemus. Cū Socrates lot⁹ eēt/delati ſunt ad eū pueri ſui. Duos.n. filios hēbat paruulos/unū
uero iam grandē. Venerūt & mulieres domeſticæ. Ad eas Socrates cū in pñtia Critonis uerba fe-
ciſſet/& ꝗ uolebat mādauiſſet/mulieres quidē & pueros abire iuſſit. Ipſe uero ad nos redit iam cir-
citer ſolis occaſum: ꝓmultū.n. tēporis ſpaciū/intus fuerat cōmoratus. Cū uero ad nos ueniſſet lo-
tus cōſedit. Nec multa poſt hæc locutus erat cū uenit undeciuiroꝝ lictor. Qui illi adſtans/o/Socra
tes inquit/nō arbitror eam ī te nouitatē me deprehenſuꝝ quā deprehēdere in cæteris ſoleo. Illi.n.
indignant mihi atq; exſecrant qñ illis denūcio uenenū eſſe bibēdū/ita magiſtratibus cōpellētibus.
Te uero cognoui præſerti in hoc tēpore generoſiſſimū/manſuetiſſimūq;: & optimū uirū oium qui
unꝗ hūc in locū deuenerūt: & nūc eqdē certo ſcio te mihi haud īfeſtū fore. Sed illis penes quos rei
huius cām eē cognoſcis. Nūc ego ſcis quē tibi nunciū afferam. Vale atq; annitere/ꝗ neceſſaria ſunt
pro uirib⁹ facile ferre: & ſimul his dictis abibat lachrymans. Socrates aūt in eū reſpiciēs: & tu inqt
uale & nos id faciemus. Simulq; ad nos cōuerſus ꝗ urbanus ē hō hic inqt. Neq; ſolū in hoc: ſed ī ſu
periori ēt tpe me ſalutabat colloquebaturq; nō nunꝗ: fuitq; ſemp uiroꝝ optimus. Et nūc ꝗ inge-

nue me

nuc me lachrimat? Sed age o Crito illi pcamus. Ac ſi iā tritū eſt uenenū/aliqs huc afferat. Si nondū
eſt tritū cōterat ille. At reor eqdē inqt Crito/o/Socrates/nōdū ſolē reliqſſe mōtes nec occidiſſe. Et
noui alios poſtq̄ id ſibi nūciatū eſt ualde ſero bibere illud cōſueuiſſe/largiter cænatos atq; potos/in
terdū uero ēt illoꝝ potitos quoꝝ amore afficiebanť. Quāobrē ne adeo feſtines/adhuc.n.ſupeſt tē/
pus. Tunc Socrates: merito inqt o Crito illi iſta faciunt. Putant.n.hæc facientes lucrari. Atq; ego
merito iſta nō faciā. Nihil.n.me lucraturū ſpero ſi paulo poſterius uenenum bibero. Niſi ut mihi
ipſi ſim ridiculus tanq̄ uitæ cupidus: atq; parcus eius rei ſeruator/cuius nihil iā mihi amplius adeſt.
Sed age iam mihi obtēpera/nec aliter facias. Crito uero his auditis adnuit/puero qui lōge nō abe-
rat. Ille uero egreſſus & aliquantulū cōmoratus rediit eum qui uenenū daturus erat/ſecū ducēs at-
tulit aūt in calice id attritum. Hunc aſpiciēs Socrates. Cedo inquit bone uir/tu enim harū rerū pe
ritiā habes/quid me facere oportet? Nihil inqt aliud q̄ poſt potionē deambulare quoad grauari ti
bi ſentias crura. Poſtea uero iacere. Atq; ita tu facies. Hæc dicens porrexit calicē Socrati. Socrates
uero hilariter admodū/o/Echecrates accepit nihil omnino cōmotus/neq; colore/neq; uultu muta
to. Sed quēadmodū conſueuerat taurine illū aſpiciens quid ais inqt: licet ne ex hoc poculo non ni/
hil ſpargēdo ſacrificare? Tantū inquit/o/Socrates cōtriuimus/quantū ſatis fore putauimus. Intelli
go inquit. Sed & licet & oportet orare deos: ut felix ſit tranſmigratio noſtra. Quod equidem obſe/
cro: atq; utinā ita fiat. Et ſimul his dictis ammonens facile admodū alacriterq; ebibit. Plæriq; nr̄m/
eo uſq; retinere quodāmō lachrymas potueramus. At poſtquā & bibentē uidimus/& bibiſſe ulte-
rius nō potuimus. Sed me quidē dolor adeo ſuperabat/ut lachrymæ largiter iam mihi profluerēt.
Quapropter me ꝑtegens deplorabā: non illū quidē/ſed fortunā meam/qui tali amico orbatus eſ-
ſem. Crito aūt etiam prius cū lachrymas nequiret cōtinere ſurrexerat. Sed Apollodorus nec in ſu/
periori quidē tpe unq̄ lachrymare ceſſauerat. Tunc uero præcipue uociferans ſeq; ipſum afflictās
neminē reliquit præſentiū/cuius uicē nō deploraret. Præter unius Socratis uicē. Ille uero hæc ani-
maduertēs. Quid nā inquit/O/uiri mirabiles agitis? At qui ego maxime hanc ob cām mulieres ab
egeram ne talia facerēt. Audiuerā enim in benedictione eſſe ex hac uita migrādū. Quieſcite igitur
atq; tolerate. Nos uero hæc audiētes erubuimus/deſtituimuſq; a lachrymis. Sed ipſe cū inter deā-
bulandū crura iam grauari ſentiret iacuit reſupinus: ſic enī qui uenenū prebuit iuſſerat. Qui pau-
lopoſt eū tangens/pedes & crura cōſiderauit. Deinde grauius cōprimēs pedē eius/quæſiuit an ſen
tiret. Negauit Socrates. Ille rurſus preſſit tybias paulatimq; manu adſcendes oſtēdit nobis frigere
eas atq; rigere. Et ipſe attigit rurſus aitq; cū ad cor ꝑuenerit/tunc eē deceſſurū. Iam igiť friguerant
ei præcordia/cū detegens/erat enim ueſte coopertus/dixit/quæ uox illi extrema fuit/O/Crito Eſcu
lapio gallū debemus/quem reddite/neq; negligatis. Fiet inquit Crito qđ iubes. Sed uide nunquid
aliud uelis. Nec interroganti nihil ultra reſpondit. Sed paulopoſt cōmotus eſt. Et miniſter detexit
eum: atq; ipſe lumina fixit. Quod cū Crito cerneret/ora oculoſq; cōpoſuit. Hic finis fuit amici no-
ſtri/o/Echecrates. uiri noſtro quidē iudicio/omniū quos experti ſumus optimi & apprime ſapien
tiſſimi atq; iuſtiſſimi.

FINIS PHEDONIS.

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN MENEXENVM AD LAV-RENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

Onſiliū Platonis in Menexeno eſt/cohortari oēs ad ſummā patriæ charitatē idē facit
quāuis aliter in Critone & legibus atq; repu. Hic uero duobus præcipue id efficit mo
c dis primo qdē/dū laudat illos/qui ꝑ ſalute patriæ pericula mortēq; intrepide ſubeūt.
Deinde dū ipſe patriæ ſuæ antiqtatē uirtuteſq; laudibus miris extollit. Tu uero ſtatī
ab initio nota/philoſophiā ſcilicet moralē uiro rē publicā gubernaturo eē ſummopē
neceſſariā. Mox præclarū eē in bello occūbere.ſ.pro ſalute patriæ: idq; confirmari ex eo/quod hoc
apud oēs gentes maxime omniū honoreť. Deinde occaſiōe ſumpta ex laudibus oratoriis animad
uerte: q̄ pernitioſa ſit adulatio. Cōmunē ſiquidē oratoriā in Gorgia adulationis ſpeciē eſſe iudicat.
In Phædro autē adulatorē appellat beſtiā humano generi peſtilentē. Similēq; affirmat impuro dę-
moni/incautos animos ſub noxiæ uoluptatis eſca cōtinue corporis ſordibus inquinanti. Hic præte-
rea præſtigiatoribus ueneficiiſq; adulatorē tam priuatū q̄ publicū iudicat eſſe perſimilē: quippe q
tanq̄ fure & homicida deterior & iniquior/nō pecunias/non ipſam corporis uitā dūtaxat nobis au
ferat. Immo uero tanq̄ ſacrilegus rē ſacram iudiciū ſcilicet rationis ſub boni ſpecie ſurripiat atq;
ſubducat. Et uide q̄ ualde decipiat. Non enim in rebus ſolū occultis/ſed id qđ mirū eſt/in manife-
ſtiſſimis artificioſiſſime fallit. Cui enim non euidentiſſima ſit auita paternaq; origo. Itē ipſa ſui cor
poris magnitudo atq; forma? Verumtamen in his quoq; adulatores uenefici nos circūueniunt: tā
to Circe crudeliores/quanto grauius inferunt detrimentum. Illa enim ſui poculis exteriora homi/

nis fertur in beſtias transformaſſe.hi uero lenociniis ſuis interiora transformant.Proinde deridet Socrates oratores quod gratiā popularē omnibus machinamētis aucupent.Laudētq; alios/ſupra modū/quo ipſi laudent:remq; adeo leuē graui quodā ſtudio & diuturna præmeditatione pertractent.Aggredit prætere a quod ſtatuerat ab initio/oēs uidelicet ad defendendā patriā cohartari: laudando uidelicet eos qui pro patria occubuerūt.Hic.n.erat mos uetus Athenienſiū.Publica cōcione illos laudare quotannis:atq; inſuper inferias celebrare.Verū ne ſupra q̄ par eſt oratoriæ tribuat facultati/aſſerit ſe orationē eiuſmodi ab alio & quidē a muliere Aſpaſia accæpiſſe.Præſerti cū Socratici ingenii non ſit oratorū more concionari.Quo potiſſimū ordine laudandū ſit:præſertim in oratione funebri manifeſte declarat.Quod aūt homines ait ab initio in Atica regione ſolū atq; ſolos ex terra ſponte progenitos/ex aliis uero regionibus/e/ terra ſimiliter ſolū bruta/ut cūq; placet accipito/ſiue tanquā a philoſopho/ſiue potius oratore.Scito tamē Platonicā eſſe ſniam:poſt uaſtas terræ illuuiones/ex abūdanti humore:atq; calore ſequenti poſt diluuiū/terrā adeo fæcundā reddi/ ut ex ea non animalia tm̄ puſilla /qualia nunc/ſed grandia ēt atq; ipſi inſuper homines ultro naſcantur.Quod quidē & hic & alibi ſæpe confirmat.Idq; plæriq; ſenſerūt Egyptiorū atq; Græcorum: & Arabes multi:deniq; cōfirmarunt præcipue Algaceles atq; Auicenna.Qua quidē ſnia Ariſtoteles in quæſtionib⁹ naturalibus uſus ex antiquoꝝ mēte inquit:quēadmodū in paruis tēporū mutationibus/parua quædā ex terra pululant animalia/ita in maioribus quoq; maiora/ in maximis deniq; maxima atq; perfectiſſima.Plato aūt ubicūq; ex ipſis terræ uiſceribus eruit animantes/deos artifices adhibet mundani architecti miniſtros.Deos inq̄/ideſt ideas ſpecialeſq; rationes in ipſa mūdi uita diuinaq; intelligētia cōſiſtentes.Per quas & ſtatim poſt diluuia & quotidie animantiū formentur ſpecies/ubicūq; corporeū ſpeciei eiuſdē ſemen abeſſe uideret.Quod quidē fieri oportere ſatis in theologia ꝓbauimus.Vbi uero naſcit homo/non ſolū ſicut cæteris deorū adhibet manus/ſed ēt quoddā dei ſummi ſpiraculū exptesſiorēq; imaginem.Deinde ſtatim natis deos ipſos ſaltē in primis ſæculis tanq̄ duces præficit atq; præceptores.Tu uero ex his omnibus quæ Moſaycę ſapientię magis cōſonant/prudēter eligito.Profecto id Moyſi maxime cōgruit quod hic & in Prothagora & in politico atq; Cricia uult hominē aliquando ex terra auctore deo ad dei ipſius ſimilitudinē fuiſſe progenitū.Quales autē illuuiōes ſint & quando & quā ob cām/docebimus in Timæo.Poſt hæc inſignis pietate uir patriæ ſuæ laudes mirifica quadā tum charitate/tum arte ꝓſequit:ab origine prima/ab ipſa rei publicæ forma/a/diſciplina quotidiana/a rebus egregie geſtis.Quæ & hinc & aliunde ex aliis ſcriptoribus manifeſtiſſime ſunt.Quāobrē argumētum noſtrū paucis cōcludamus/eiuſmodi ſnias annotantes.Virtuti omnia parent.Proſperitas primo emulationē parit.Deinde inuidiam/demū diſſenſiones & prelia.Omnis poſſeſſio abſq; morali uirtute non ſolū inutilis eſt/ſed noxia.Scientia ſeorſum a uirtute morali/non ſapiētia ſed calliditas quædā eſt iudicanda.Maioꝝ ſplēdor in filiis obſcurus euadit/quādo per ipſoꝝ ignauiam in poſteros nō transfundit.Non eſt optādum/ut omnia ſuccedant ad uotū.Obſeruādū eſt in omnibus ꝓuerbiū uetus/Nihil nimis.Qui ita ſe cōparauit/ut ex ſeipſo pēdeant omnia/quæ ad beatitudinē cōferunt/uel q̄ ꝓxime ad hoc accedit, hic optime uitā inſtituit.Noli uel lætitia exultare/uel dolore deici.Parētes iudicare debēt ſe genuiſſe filios/nō ut immortales/ſed ut boni forēt.Lugubres lamētationes domeſticorū moleſtæ ſunt defunctis/ſiquidē illas audiant.Perpetuo quodā ſolēni honore/ꝓſequi decet eos/qui pro ſalute patrię ſtrenue ſe in bello geſſerunt.eorum filii cura publica educādi.Colendi quoq; parētes.Ne res ipſæ nobis inique ſint/ęquo ſunt animo perferendæ.

¶MENEXENVS PLATONIS VEL DE ATTICA ANTIQVITATE VEL EPITAPHIVS TRANSLATVS /A/ MARSILIO FICINO FLORENTINO AD IVLIANVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. MENEXENVS.

SO.

Poſt infamē paratā ſit gradus ad gubertem pu.

e

Foro uenis menexene? An Vnde? Me.E foro/o/Socrates/& a/ſenatu.SO.Quidnā ad ſenatū? An forte quia diſciplinæ philoſophiæq; finē adeptū iā & ſatis ꝑfeciſſe te putas maiora poſt hac aggredi ſtudes/nobiſq; ſenioribus ipſe a deo Iunior/imperare.Vt familia ueſtra ſemper ſicut ſolita eſt/ aliquem nobis exhibeat conſultorem.ME.Si ipſe permittis/o/ Socrates/conſuliſq;/operam dabo.ſin contra.nequaq̄.Nunc uero iccirco ad conſilium profectus ſum/quoniam audiueram eligendum eſſe aliquem qui laudibus defunctos hornet.Nam ut ſcis inferias facturi ſunt.SO.Audiui equidem:ſed quem potiſſimum elegerunt? ME.Nullum.Nam in craſtinum diſtulerunt.Arbitror autem Archinum uel Dionem electum iri.SO.Videtur.Menexene apud plurimas gentes præclarum eſſe in bello occumbere.Et enim qui ſic e/uita migrat funere & ſepulchro magnificētiſſimo honoratur.Et ſiue pauper quis ita

Q ð pclarū ſ bello occumbere.

decedat/

decedat/laudatione non caret.ſiue etiam uilis quiſpiam & ignauus/rurſus/a/ſapiẽtibus uiris extol
litur/qui non fruſtra ac temere/ſed mature cõpoſita & conſulta oratione tã egregie laudant/ut dũ
& quæ adſunt & quæ non adſunt de aliquo prædicant/uerborum elegantia auditoribus aĩos quaſi
præſtigiis ueneficiisue quibuſdã ſurripiãt atq; ſubducant.Ciuitatẽ quoq; interim ut lubet exhor
nant.& eos qui in armis occubuerunt.Maiorũq; retexent noſtrorũ originem.Nos quoq; ipſos ad

Vt q in bello ceciderãt laudatiõe hornabãtur & funere.

huc uiuẽtes extollunt.Quaptopter ego quidẽ.Menexene ab illis elatus generoſe admodũ affici ſo
leo.Cumq; illis paſſim aures prebeo/mirifica ſuauitate demulceor:ſtatimq; me maiorem/ genero
ſiorem/pulchrioreq; antea reputo.Ac ſæpenumero hoſpites aliqui mecũ hæc audiunt.Egoq; er
ga illos e ueſtigio præſtantior q̃ antea reddor.nempe & illis idẽ quod mihi uidetur accidere tã er
ga me q̃ reliquã ciuitatẽ.Nam ab oratore protinus pſuaſi/mirabiliorẽ q̃ prius ciuitatem exiſtimẽt.
Atq glorioſa hæc uenuſtas mihi triduũ ultra pmanet:adeo concinna oratio canoraq; uox oratoris
ore demanans auribus meis infundiť.Vt uix tandẽ q̃rta poſt die uel quinta mei ipſius reminiſcat/
& ubi nã gentiũ ſim agnoſcam.Ac tunc demũ me fuiſſe deceptũ animaduerto/cum me ante puta
uerim in beatoꝝ inſulis cõſtitutum.Vſq; adeo rhetores apud nos ingenioſi ſunt.M E.Semper ad/
uerſus rhetores Iocaris/o/Socrates.Nunc aũt ſuſpicor ne illi qui eligeť deſit dicendi facultas.Subi

Q' oratores ſint deceptores.

ta namq; obtigit optio.Quãobrẽ cogetur forte quiſquis dicturus erit/ex improuiſo quodãmodo
uerba facere.S O.Nunquid bone uir ſingulis iſtorũ ſunt orationes cõpoſitæ?Quin neq; arduũ eſt
de his rebus abſq; meditatione dicere.Si enim oporteret uel in Peloponeſſo Athenienſes/uel Pelo
poneſſiacos Athenis orare/facũdo tũc oratore opus eſſet/qui & pſuaderet & pbaretur.Quãdo ãt
apud eoſdẽ ſe quis exercet/quos & laudat/facile eius uerba laudanť.M E.facile ne iſtud exiſtimas.
Socrates?S O.Equidẽ.M E.An ſperas eloqui poſſe te/ſi opus fuerit/& conſilio eligaris?S O.q̃d mi/
rum.Menexene me ad dicendũ ſufficere?qui magiſtrã haud quaq̃ imperitã in rhetorica nactus fue
rim?quæ & alios multos eloquentes reddidit oratores/& unũ Grecorum omniũ preſtantiſſimũ/fi
lium Xantippi Periclẽ.M E.Quæ nã iſta?Nunquid Aſpaſiã dicis?S O.Et hãc dico.& filiũ Metrobii
Cõnũ.Hi namq; duo præceptores mihi ſunt.Cõnus quidẽ muſicæ/Aſpaſia uero rhetoricæ.Ita igi

Laudati laudãt orationẽ benedicentẽ de ipſis.

tur eruditũ uirũ nihil mirũ eſt in his eloquẽtẽ eſſe?Quinimo & ſiq̃s etiã deterius q̃ ego doctus fue
rit/muſicã quidẽ a Lãpro/rhetoricã uero ab Antiphonte Rhamnuſio/is tamẽ poterit Athenienſes
inter ipſos Athenienſes laudando/ſic eloqui/ut eius ab auditoribus probeť oratio.M E.Quid nam
habes quod in mediũ afferas/ſi te uerba facere oportuerit?S O.Ex me quidẽ fortaſſe nihil.Sed he
ri Aſpaſiam ipſam audiui funebrẽ de his orationẽ dictantẽ.Audiuerat enim quæ & ipſe dicebas/

Pericles hũit Aſpaſiã magiſtrã i rhetorica.

athenienſes aliquẽ electuros eẽ qui de his orationẽ haberet.Deinde partim mihi ex improuiſo trã/
ſegit/que dicẽda forent.partim meo q̃dẽ iudicio præmeditata/exponẽs/funebrẽ orationẽ cõtexuit
quã dixit Pericles reliq̃s q̃ſdã ex illa cõponẽs.M E.Nunq̃d recordareris q̃ dicebat Aſpaſia?S O.eq

Aſpaſia magiſtra Socratis.

dem:niſi iniurius ſim.Ab ea namq; edidici parũq; abfuit/quĩ pp obliuionẽ plagis illa me cederet.
M E.Cur non refers?S O.Vereor ne magiſtra mihi ſubiraſcať/ſi orationẽ illius edidero.M E.Nul
lo pacto.Socrates/Verũ gratificare mihi:ſeu Aſpaſiæ ſiue cuiuſlibet alterius orationẽ dicere pla
cet?dicas modo.S O.Forte me ridebis/ſi ſenex adhuc iocari tibi uiſus fuero.M E.Abſit/o/Socra
tes.Dic amabo.S O.Mos tibi gerendus eſt.Ferme nãq; ſi nudatum me ſaltare iuberes/q̃ſiquid ſoli
ſum⁹ obſeq̃rer.Sed audi iã.Hũc.n.ĩmodũ/ut arbitror/loq cepit/ſumẽs ab ipſis defunctis exordiũ.

Pere q̃dẽ ipſo decentia his apud nos exhibita ſunt:q̃ iã aſſecuti iter fatale agũt/tam publice
o a ciuitate/q̃ priuati a ſuis magnifico ſumptu/& frequẽti cõcurſu ſequẽtium honorati uer
borum præterea laudationẽ addi lex iubet.Ac pfecto ita decet.Bene ſiq̃dẽ rebus geſtis/ex
ipſa uerborũ exornatione/ad eos q geſſerũt apud auditores memoria pennis ſplẽdorq; pueniť.Ea
uero opus eſt oratiõe/que defunctos ſatis laudet.Supſtites benigne moneat.filios eorum fratreſq;
ad uirtutis ipſoꝝ imitationẽ horteť parẽtes aũt/ & maiores alios ſiqui ſupſunt/cõſoleť.Quæ igitur
nobis talis erit oratio?uel unde potiſſimũ præclaros laudare uiros incipiemus qui uiuẽtes uirtute
propria ſuos mirifice delectauere/& pro ſalute uiuẽtiũ offerre ſe morti nõ dubitarunt.Videť itaq;

Hactenus occaſio & itroductio dialogi.

mihi oportere ſecũdũ naturã/ut boni effecti ſunt/ita eos laudare.boni aũt ideo puenerunt quia ex

Orõ funebris

bonis traxerunt originẽ.Qua ppter generoſam primo illoꝝ ſtirpẽ laudemus.Deinde educationẽ
& diſciplinã.Poſtremo narremus/ita ab eis fuiſſe rẽs geſtas/ut maxime decebat eos/qui eẽnt ex tali
bus oriundi/& ita poſtmodum educati prima q̃dẽ generis horũ laus eſt/quod maiorũ origo haud
peregrina fuit.neq; ſucceſſores hos/ita hic reliquit uelut inquilinos nouoſq; hoĩes.ex aduenis geni
tos/ſed indigenas ac re ue in patria hitantes/uiuenteſq; & nutritos non a nouerca quidẽ/ut alii /ſed
ab ipſa matre ipſorũ regione quã hĩtarunt: in qua /& nunc/cõduntur uita functi/ipſis ualet in uiſce

uare. uelut

ribus eius que peperit eos/& nutriuit & excepit.par eſt enim matrem ipſam ante omnia honorare.
Nam ita maxime horum genus excolitur.Eſt autem regio hæc non ſolum nobis/ſed omnibus ho
minibus celebrãda.cum aliis multis de cauſis/tum ex hoc præcipue quia diis cariſſima eſt.Quod
teſtatur deorum de hac inter ſe concertatio.Ea que uero a diis laudata eſt/cur non a cunctis homi/

Attica tellus hoiem priop duxit.

nibus collaudetur! Altera eius laus erit quod eo tẽpore quo tellus oĩs aĩalia omnigena ꝓducebat/
feras /& paſcentia oĩa/terra dũtaxat nr̃a ad hæc ſterilis erat/agreſtibuſꝙ aĩalibus uacua ꝓprie uero
ex oĩbus aĩantibus hominẽ genuit.q̃ cæteris intelligẽtia preſtat:ſoluſꝙ ius ac deos aĩaduertit.Qđ
uero hæc regio hoꝝ noſtroſꝙ maiores ꝓgenuit/hic euidẽtiſſime licet cognoſcere. Quia oẽ qđ gi/
gnit/alimẽtũ cõueniens genito continet.Quo plane diſcernitur mulier illa q̃ peperit/ab ea q̃ infantẽ
ſimulãdo ſuppoſuit.nãꝙ peperit/lacte abũdat/ad eius quod genitũ eſt alimoniã/alia uero nequaq̃
Tellus itaꝙ noſtra materꝙ ꝑſpicuũ argumẽtũ prebet/ quod hoĩes ꝓcreauerit. Nam & ſola & pri/
ma tũc pabula humana porrexit:tritici ordeiꝙ fruges:qbus cõmodiſſime gen⁹ hominũ alitur: ut
pote que uere aĩal id ꝓduxerit/potius aũt de terra q̃ de muliere cõiectare id licet. Neꝙ enim terra
mulierẽ cõceptione partuꝙ/ſed terram mulier imitatur/huiuſmodi uero pabulũ ſine inuidia non ho
minibus ſolũ abunde/uerũ etiã brutis ſubminiſtrauit:poſt hæc oleũ laborũ ſubſidiũ natis ſuis ſup/
peditauit. Nutritis aũt adultiſꝙ filiis principes præceptoreſꝙ deos induxit.Quorũ nunc præter/
mittenda ſunt noĩa. Neꝙ.n.nos latet qui uitã nr̃am munierint/tã artiũ inuẽtionẽ ad quotidianũ ui
ctum ſpectantiũ/q̃ traditione peritiaꝙ armorũ ad regionis ipſius cuſtodiã.Ita maiores horũ geni
ti atꝙ educati rẽ.p.inſtituerunt quã paucis perſtringere decet. Res.n.pu.hominum educatio eſt:
bona quidẽ bonoꝝ/cõtrariorũ uero cõtraria.Quod ergo in præclara re.p.enutriti ſunt nr̃i maio/
res declarandũ eſt/per quã & illi hi boni uiri/ex qbus ſunt/qui/e/uita migrarunt.Eadẽ namꝙ res.p.
quondã/& nunc/optimatũ uidelicet gubernatio/ſub qua & his tpibus ac ferme ſemp ex eo tpe degi
mus. Eam quidã popularẽ uocant/ alii aliter/utcũꝙ placet.Eſt autẽ re uera hæc optimatũ/cũ qua/
dam auctoritate populi gubernatio. Semp.n.nobis reges ſunt alias generis ſucceſſione/alias ele/
ctione creati/ſed auctoritatis ciuitatis plurimũ apud populũ. Qui ſemp his qui optimi iudicãtur/
magiſtratus impertit. Vbi neꝙ parentũ debilitate uel pauptate uel ignobilitate quiſq̃ reiicitur:neꝙ
cõtrariis de cauſis honoratur/ut in aliis ciuitatibus fieri ſolet. Sed hæc eſt ſumma. Quicunꝙ ſapiens
aut bonus habetur/dominatur & ĩperat. Cauſa nobis gubernationis huiuſmodi/ex ęquo generatio eſt.
Aliæ ſiquidẽ ciuitates ſunt ex uariis diſſimilibuſꝙ generibus cõſtitutæ. Quo fit/ut inęquales ſint:&
gubernationes:tyrãnides paucorũꝙ potentiæ. In qbus ita hoĩes uiuunt/ut ſe inuicẽ partĩ dños par
tim ſeruos exiſtimẽt. Nos autẽ noſtriꝙ una ex matre oẽs/fratres inuicẽ geniti/haud arbitramur in/
uicem nos dños & ſeruos eſſe. Sed generationis ęqualitas nos inducit/ut & legis quæramus ęquali
tatem/neꝙ rei prorſus ulli niſi opinioni uirtutis prudentiæꝙ cedamus. Quapropter & noſtri & ho
rum parẽtes & hi honeſte creati & in omni libertate nutriti multa atꝙ præclara facinora apud oẽs
gentes notiſſima priuati/& publice ediderunt exiſtimantes libertatis gratia/tã aduerſus Græcos p
Græcis aliis q̃ aduerſus barbaros pro cũctis Græcis eſſe pugnandũ. Enimuero quo pacto in bello
ſe geſſerit argiui quõdã aduerſus Cadmios/& Hæraclide aduerſus Argiuos/cũ Eumolpus & Ama
zones ac etiã cũ his ſupiores regionẽ ĩuaderẽt/breue eẽt pro dignitate referre:& poetæ uirtutẽ il/
loꝝ eleganter muſica celebrãtes in oẽs gẽtes diuulgarũt. Quare ſi nos eadẽ nudo ſermone repete/
re nũc aggrederemur/forte uideremur illis eſſe ſecũdi. Hæc igitur ob hãc cauſam arbitror dimit/
tenda/qñ quidẽ ꝓdignitate iam ſatis celebrata uidentur. Quæ uero nondũ/ut rerũ dignitas exigit/a/
poetaꝝ aliquo decantata ſunt/nec dum tñ obliuione deleta ſunt/hæc nobis prædicanda nunc ar/
bitror:ut & uos ea laudemus & adiuuemus ꝓuocemuſꝙ alios ad eadẽ odis aliiſꝙ carminibus ut de
cens eſt exornãda. Eorũ aũt quæ dico/prima hæc extant Perſæ ꝑfecto/cum Aſiæ imperarẽt & Eu/
ropæ dominarentur obſtiterunt regionis haud hoĩes/hinc quidẽ oriũdi/noſtri autem progenitores.
Quorũ meminiſſe uirtutẽꝙ laudare & oportet in primis & decet. Eã nãꝙ noſſe oportet/ſi quis ſuf
ficiẽter laudaturus ſit res ab illis eo in tẽpore geſtas/quo Aſia oĩs tertio iam regi ſeruierat. Quorũ
primus Cyrus magnitudine quadã animi ciues ſuos pſas in libertatẽ redigens/ſimul dños Medos
ſubiiecit/totiꝙ Aſiæ uſꝙ ad Egyptũ ĩperauit. fili⁹ ãt eius Egypto quoꝙ & Libyæ/quouſꝙ penetrare
dabatur. Tertius Darius/pedeſtri pugna uſꝙ ad Scythas extẽdit imperiũ. Nauali aũt/mari/ & inſulis
eſt dñat⁹. Quo factũ eſt ut repugnare illi nullus auderet. Animi qdẽ hominũ oẽs ſeruili quadã for/
midine abiecti iã erant:adeo multæ/frequentes/& bellicoſæ gentes ſub pſaꝝ ĩperio tenebantur. Nos
aũt Eretrieſeſꝙ incuſans Darius qđ Sardibus inſidiaremur/& hãc belli occaſionẽ nactus/quingẽta
hoĩum milia claſſib⁹ miſit/naues uero trecẽtas hiſꝙ Datĩ præfecit/atꝙ illi mãdauit/ut captiuos ad
eũ Eretrieſeſꝙ & athenieſes duceret:ſi caput illi ſuũ charũ eẽt. Ille nauib⁹ aduectus Eretriã. ubi uiri
nõ pauci erãt:ac præterea in reb⁹ bellicis inter Grecos eoꝝ tẽpoꝝ illuſtriſſimos numerabantur/ tri/
duo eos captiuos fecit. Ne ue uli eẽt fugiẽdi locus oẽm regionẽ ſic explorauit. Nẽpe ad fines Ere/
triæ ꝓfecti milites ei⁹ & ex mari ĩ mare ſæpe extẽdẽtes diſcurrẽteſꝙ iũctis ĩuicẽ manib⁹ uniuerſam
regionẽ prius ꝑcurrerunt:ut regi referre poſſent/neminẽ illos ſubterfugiſſe. Eadẽ ſniã ex Eretria
Marathonẽ deſcẽderũt:utpote qđ illis ad id aptiſſimũ erat/ut Athenienſes una cũ Eretrieſibus qi
ſub eodẽ iugo ducerẽt captiuos. His ãt ꝑtim quidẽ/ita pactis/ꝑtim uero tẽtatis/nullus Græcorum
præter Lacedæmonios Eretrienſibus Athenieſibuſue ſuccurrit. Et ii ſequẽti poſt pugnã die uene/
rũt. Cæteri

ublica popularis
matum gubernatio
appellari

runt. Cæteri aũt oẽs pterriti ſunt:ac bene ſecũ agi putãtes ſi piculũ præſens euaderẽt:qeuerũt. Ex hoc intueri licet quãta illorũ uirtus fuerit/q in Marathone barbarorũ impetũ ſuſtinuerũt eorũq; ſuperbiã domuerũt:primi ſane de barbaris triumpharũt:& exẽplo reliqs oſtenderũt Perſarũ/uim haud inexpugnabilẽ eẽ. Immo uero:& multitudinẽ oẽm:& diuitiarũ copiã uirtuti parere. Eos eqdem uiros nõ modo noſtrorũ corporũ genitores:ſed/& libertatis/tum noſtræ/tum oĩum qui ĩ huiuſmodi habitãt cõtinenti auctores arbitror extitiſſe:his nãq; exemplis ꝓuocati poſteriores Greci in ſequẽtibus bellis pericula oĩa pro ſalute ſua ſubire nõ dubitarũt diſcipuli ꝑfecto illorũ q in Marathone Perſas profligauere:primã itaq; palmã oratiõe illis tribuere decet/ſecundã uero iis q circa Salaminã Artemiſiũq; hoſtes prelio nauali uicerũt. Multa nempe ab his uiris geſta narrare poſſemus:quanta picula terra mariq; ĩminentia ſuſtinuerint/deuicerintq;:quod aũt pręcęteris egregium puto:nũc referã. Nã quod reſtabat poſt bellũ Marathonicũ/ꝑfecerũt. Siquidẽ q in Marathone certarũt hoc tm̃ Græcis demõſtrauerũt:qđ terreſtri pugna pauci qdẽ Græci multorũ impetũ barbarorũ frãgere poſſent. Maritima uero uictoria adhuc incerta exiſtimabanť:Perſę ĩ maritimis preliis/& multitudine:& diuitiis arteq;:& robore inexpugnabiles eſſe:hoc itaq; in his q tũc nauibus pugnauere/laude dignũ eſt:quod metum Græcis inſitum penitus depulerunt: feceruntq; ne amplius nauiũ uirorũq; numeꝝ ptimeſcerẽt. Vtriſq; his factum eſt/tã in Marathone/terra pugnantibus q̃ mari poſtea circa Salaminã:ut reliq Græci:& docerenť/& ꝓuocarẽtur:ab illis quidẽ terra ab his aũt mari/ad prelia cõtra barbaros intrepide cõmittenda. Tertiũ aſſero quod in Platæis geſtum eſt:& numero:& uirtute/ſalutis Græcæ cauſam extitiſſe. Cõmune uero id iã Lacedemoniis/& Athenienſibus facinus. Igiť oẽs hi Græciã in ſummis nobis/& a poſteris laudabunť poſt hæc multæ inſuper Græcorũ urbes/adhuc ſub barbaris cõueniebãt. Rex aũt minabatur Græcos ſe iterum inuaſurũ. Decet ꝑfecto illos cõmemorare:q ſuperioꝝ operibus ſalutis extremã manum impoſuerunt:cũ oẽm ex mari barbariẽ depuliſſent:hi uero fuerunt q circa Eurymedontẽ claſſe pugnarũt:& in cyprum militaturi ſe cõtulerũt. Itẽq; in Ægiptũ nauigauere:pluriaſq; alias terraꝝ oras pagrarũt. Hoꝝ meminiſſe oportet:his gratia ẽ habẽda:quod regẽ pterritũ coegerunt de ſalute ſua cogitare poti⁹ q̃ ad Græcoꝝ pnitiẽ inſidias tẽdere. Atq; id bellum p oẽs urbes diffuſum fuit/dum Græci ſe ipſos oẽſq; linguæ eiuſdẽ homines aduerſus barbaros tutarenť:pace uero demũ cõfecta honorataq; ciuitate cõtigit ei:qđ ſolet ab hoĩb⁹ ĩ eos qb⁹ ꝓſpeꝛ res ſuccedũt oriri:prĩo qdẽ ęmulatio ab ęmulatõe deĩde ĩuidia/q hãc ciuitatẽ ĩuitã ĩ bellũ cũ Græcis gerẽdũ traxit:poſt hęc initio bello ĩ Tanagra cõgreſſi ſũt p libertate Boeotiorũ/aduerſ⁹ Lacedæmonios cõcertãtes. Cũq; ĩcertus pugnæ eẽt euẽt⁹/quo poſtea ſequtũ eſt/rẽ ipſã apiũt. Plæriq; ſane aufugerũt :deſtituẽtes Boeoticos/qb⁹ auxiliũ allaturi cõuenerãt. Noſtri ãt die. iii. ĩ enophitis potiti uictoria eos q iniuſte fugerãt/iuſte reduxerũt hi utiq; primi poſt bellũ pſicũ Græcis gr̃a libertatis auxiliati cõtra Græcos/uiri qdẽ pclari/& libertatis auctores his qbus opẽ tulerant his ĩ monumentis honorati a ciuitate priores ſunt poſiti

Emulatio inuidia bellũ.

His uero peractis/cũ increbeſceret bellum Greciq; oẽs ſumptis armis regionẽ deuaſtarẽt: urbiq; nõ dignã gratiã redderẽt/eos noſtri nauali prelio ſuparunt:& eoꝝ duces Lacedæmones cõprehenderunt:quos q̃uis iugulare liceret dimiſerunt:paceq; firmarunt:exiſtimantes aduerſus eiuſdẽ generis hoĩes ad uictoriam uſq; pugnandum:neq; ob ꝓpriã ciuitatis indignationẽ Græcorum cõmunionẽ penitus diſſoluẽdã. Sed aduerſus barbaros ad necem uſq; certandum. Hos itaq; laudare uiros decet:q hoc bello pacto hic iacẽt:quoniã oſtẽderunt inanẽ eẽ illoꝝ ſuſpitionẽ/ſiqui Athenienſium uirtuti diffiſi opinenť ĩ primo cõtra barbaros bello/alios quoſdã pręſtantiores Athenienſibus extitiſſe. Hi enim cum oĩs Græcia ſeditiõibus agitareť/ipſiq; uiros cæteris Græcis pſtantiores bello ſuperatos cõprehendiſſent/declarauerunt eos ſeorſum ſe uincere:qbus cum cõmuniter:barbaros expugnauerant. Tertium poſt pacẽ hanc bellum improuiſum:& graue exortum eſt:ĩ quo cum multi forteſq; uiri occubuiſſent hic cõduntur. Quoꝝ multi circa Siciliã plurimis ſunt potiti uictoriis pro ſalute Leontinoꝝ qbus iureiurãdo abſtricti:opem ferrbãt/quo fœdere ad ea loca nauigauerant. Cum uero diuturna eẽt nauigatio:ac interim reꝝ diſcrimine penuriaq; ciuitas premereť/neq; illis poſſet ſuccurrere/negatis ſubſidiis res eorum haud proſpere ſucceſſerunt. Quoꝝ hoſtes belloq; aduerſarii maiorẽ temperantiæ uirtutiſq; laudem quam amici aliorum habent. Multi præterea nauali bello per Heleſepontum die una omnes aduerſariorum naues ceperunt: plurimaſq; alias deuicerunt. Bellum uero idcirco inſperatum durumq; uocaui: quia nullus exiſtimaſſet reliquos omnes Græcos contra ciuitatem/tam acerrimo ſtudio contentionis accedi/ut regem illum barbaꝝ infenſiſſimum quẽ una nobiſcum expulerãt/rurſus p legatos ad bellũ Græcis ĩferendũ irritare nõ dubitarẽt:& uniuerſos/tũ Græcos/tũ barbaros ad hãc urbẽ obſidẽdã colligere. Vbi præcipue potentia uirtuſq; ciuitatis huius effulxit. Nam cum exiſtimarent eam iã ſuccubiſſe/naueſq; obſeſſæ circa Mitylenem eſſent. Ipſi auxilium laturi ſexaginta naues ingreſſi:uiri quidẽ ſine controuerſia fortes hoſtes profligarunt:liberarunt amicos:& in ſortem incidentes indignam/ex mari tutiq; non aliter recepti hic iacent. Quorum ſemp cũ laude meminiſſe decet. Nam illorũ uirtute nõ mo

Aduerſus hos uſq; ad uictoriã aduerſus illos uſq; ad necẽ pugnandum.

do tunc ex nauali certamine ſed reliquo etiã prelio uictoriam reportamus. Etenim ꝓpter illos tan-
tum eſt noſtra ciuitas gloriã cõſecuta/ut nunq̃ expugnari poſſe nec ab oĩbus qdem hoĩbus credere
tur. Quod certe haud ꝓcul/a/ueritate eſt iudicatũ. Neq̨.n.aliorũ inſidiis uiribuſq̨ ſed ꝓpria diſ-
ſenſione deuicti ſumus. Nempe nũc etiã ab illis ſumus ĩuicti. Sed ipſi nos expugnauimus: nobis ip
ſis ſubcubuimus poſt hæc tempora/pacatis oĩbus/cũq̨ aliis pace cõfecta/inteſtina nobis ſeditio co
orta eſt in qua ſe ita geſſerunt/ut ſi fatis decretũ eẽt hoĩes ſeditionibus agitari/nemo uideatur aliter
ęgrotare patriã optaturus. Nã ex Pyræo/& urbe q̃ benigne atq̨ domeſtice præter cæterorũ Gręco
rum opinionẽ ciues inuicẽ conuenerũt? bellũq̨ aduerſus eos qui Eleuſines erant concitũ q̃ mode-
rate tranſegerũt atq̨ ſedarũt? Horũ ꝓfecto oĩum alia nulla eſt cã præter uerã ipſam cognationẽ: q
amicitiã firmã atq̨ cognatã nõ ſermone/ſed re his hoĩbus indidit. Oportet aũt eos etiã q hoc in bel
lo mutuis uulneribus cõciderũt/memoria colere: & utrũq̨ poſſum⁹ inter ſe eos cõciliare uotis ſa-
crificiiſq̨ p illis q ſuperauere pactis: qñqdẽ: & nos cõciliati ſumus. Neq̨ enĩ ĩprobitate inimi ci tiiſ-
q̨ ſed infelicitate quadã manus inuicẽ cõſeruerũt. Horũ uero teſtes ſumus ipſi ſuperſtites. Nã cum
illis genere cõiuncti ſimus: mutuo damus ueniã: & recipimus ſiqd/uel in aliũ intulimus/uel perpeſ-
ſi ſumus ab alio. Deinde cũ in ſumma rerũ trãquillitate qeſceret ciuitas/barbaris qdem ignoſcebat
quod infeſtati ab illa/fortiter repugnauerant Græcis aũt indignabatur/quia ꝓ acceptis beneficiis
iniuriã qñq̨ rettulerant/dum ſocietatẽ cũ barbaris inirent/naueſq̨ qbus fuerant ſeruati/diriperent
diſſiparentq̨ muros qbus nos mœnia eorũ ne corruerent/qñq̨ defendimus: inſtituit itaq̨ ciuitas
haud ultra tueri Græcos ſiqñ/uel a Græcis /uel a barbaris opprimerentur. Cũ uero nos in hac eſſe
mus ſentẽtia cõſtituti/putarentq̨ Lacedæmonii nos libertatis tutores iacere/opuſq̨ eoꝝ fore poſt-
hac/ut alios ſubiugarent/hæc egerũt. Quid multis opus eſt uerbis? Neq̨.n.uetera/neq̨ multorum
hoĩum geſta dicerem/q̃ ſequũtur. Neq̨ nos latet pterritos Gręcoꝝ prios Argiuos Boeoticos Co
rinthios/auxiliũ ciuitatis huius implorauiſſe. Quodq̨ oĩum diuiniſſimũ eſt: rex ipſe tanta eſt indi-
gẽtia preſſus/ut nõ aliunde q̃ ex hac ciuitate quã oĩ ſtudio diruere conat⁹ fuerat ſalutẽ ſuã tutari poſ
ſe cõſideret. Enimuero ſiqs huius ciuitatis captũ ĩcuſare uoluerit: hoc dũtaxat obiicere poterit/qđ
minima nimis afficiť/diligẽtiuſq̨ ſubleuat ſubcũbentes. Ea ſiquidẽ tẽpeſtate tolerare nõ potuit: qđ
ue inſtituerat ultra ſeruare. Decreuerat ſane nullis unq̃ eorũ/a qbus iniuriã accepiſſet/ſuccũbenti-
bus opem ferre. Mutauit tñ ꝓpoſitũ: & auxiliũ præſtitit. Vnde Græcos liberauit/a/ſeruitute. Ita /ut
liberi uixerint/donec ipſi ſe inuicẽ ſubiugarũt. Regi uero ſuccurrere auſa eſt minime. Verebať.n.
triumphos ex Marathone. Salamina. Platæis antea reportatos. Sed cũ ſineret exules: & uolũtarios
adiutores/illi fauere/ſine cõtrouerſia eum quoq̨ ſeruauit. Structis aũt muris fabricatiſq̨ nauib⁹ bel
loq̨ ſuſcepto qñ coacta eſt bellũ gerere/ꝓ Pariorũ ſalute contra Lacedæmonios dimicauit: Metuẽs
uero ciuitatẽ rex/ poſtq̃ Lacedæmonios uiderat nauale bellũ renuere/& iccirco deſiſtere uolens/re-
quiſiuit Græcos q incontinenti erant: quos prius ipſi Lacedæmonii exhibuerãt: ſi ꝓpugnãdũ foret
nobiſcum cæteriſq̨ belli ſociis: arbitratus hoc ſibi negatũ iri: quo tergi uerſandi occaſionẽ nãciſce
retur. Vbi a propugnatoribus ſociiſq̨ aliis eſt deceptus. Nãq̨ exhibere illi uoluerũt: conuenerũtq̨
iureiurãdo adhibito Corinthii Argiui Boeotii/cæteriq̨ belli ſocii/ſi daret pecunias: ut eos illi q in-
continenti erant Græcos traderent. Soli uero nos neq̨ tradere ueq̨ iurare tunc auſi ſumus. Vſq̨
adeo mos ciuitatis huius. Generoſus. Liber conſtans. Integer: & natura barbaris eſt infenſus: pro/
pterea quod homines hi abſq̨ ulla barbarorum cõmixtione puri integriq̨ ſunt Græci. Neq̨.n.mi
ſcentur nobiſcum Pelopes aut Cadmii aut Ægyptii Danaiue alii q̃ permulti natura quidem barba
ri: lege ſolũmodo Græci: ſed ipſi Græci dũtaxat nulla prorſus infecti barbarorum confuſione per
ſeueramus. Quæ qdẽ puritas odium huic ciuitati aduerſus genus alienũ ingenuit. Soli rurſus pu-
riq̨ ex hoc pſeuerauimus quod opus ꝓphanũ perpetrare noluimus Græcoſq̨ barbarorũq̨ mani-
bus tradere. Ad hæc igitur deſcendentes: ex qbus primo ſuperati fuimus: fauente deo: felicius q̃
tũc bellũ poſuim⁹. Nã retinẽtes naues muros: noſtraſq̨ colonias a bello liberati ſumus: adeo liben
ter: & hoſtes ipſi deſtiterũt. Viros tñ fortes hoc quoq̨ in bello amiſimus: parti apud Corinthũ re-
gionis aſperitate: & anguſtia ĩterceptos/parti ꝓditiõe apud Lecheũ ꝓfligatos. Inſignes quoq̨ uiri
q: & regẽ liberauere: & ex mari Lacedæmõios expulerũt. Quos ego eqdẽ ĩ memoriã uobis reduco.
Vos aũt uiros huiuſmodi collaudare celebrareq̨ decet. Atq̨ opa qdẽ hęc uirorũ hic iacentiũ/cete
rorũq̨ oĩum qcunq̨ ꝓ patria obierũt q̃ relata ſunt multa ſunt: atq̨ præclara. Sed q̃ reſtãt: plura ad
modũ pſtãtioraq̨ ſũt. Atq dies multi uix nocteſq̨ ſufficerẽt: ſiqs oĩa cõplecti uoluerit: his ergo me
moria repetitis unũquẽq̨ uirũ oportet: natos horũ aſſidue exhortari: ut tanq̃ in bello maiorũ ſuoꝝ
ordinẽ ſeruent: neq̨ p ignauiã aufugiant. Equidẽ o uirorũ preſtantium filii uos ipſe: & in præſentia
exhortor: & in poſterum: quemcũq̨ ueſtrum nactus fuero admonebo ſemper: & cohortabor: ut q̃
optimi euadere cõtendatis. Nũc quoq̨ par eſt uobis referre quæ nobis patres ueſtri finxerunt mã
daruntq̨ poſteris prædicare ſiquid paterentur: cum foret periclitandũ. Recenſebo igitur uobis ĩ
præſentia que ex illis ipſis audiui: queue ipſi nunc uobis: ſi facultas daretur libenter: præciperent.

De integrita/te: & uendicata a barbaris natõe Attica.

Coniecturam

Cōiecturā equidē ex illis q̄ quondā dicebāt efficio. Exiſtimare uero nūc que referā illos ipſos audire loquētes: hūc aūt ī modū exorſi ſunt. Quod ex præclaris parētibus orti eſtis o filii/ pręſentia uobis teſtātur: ꝓfecto cū uobis liceret turpiter uiuere hōeſte emori maluimus/ q̄ uos cęteroſq; poſteros in faze cuiq̄ ſubiicere: ac parētibus noſtris ſuperioribuſq; dedecori eē: putātes hoī ſuos dedecorāti nō eē uiuēdum: ei nāq; neq; ī uita neq; poſt mortē amicū aliquē eē/ uel hoīum/ uel deoꝝ. Oportet igiť uos uerborū noſtrorū memores/ ſiqd aliud exerceris/ cū uirtute exercere: ſciētes abſq; uirtute exercitatiōes/ & poſſeſſiones oēs turpes malaſq; eē: diuitiæ nāq; ſplendorē afferūt/ nullū eas cū ignauia poſſidēti: neq;.n. ſibi hic ſed alteri parat poſſidetq; diuitias. Neq; forma corporis atq; robur timido ac prauo cū inſunt decorē præſtāt. Eū nāq; dedecēt/ notiorē efficiunt. Ignauiā patefaciunt. Præterea ſciā queuis remota iuſtitia aliaq; uirtute nō ſapiētia ſed calliditas eē uideť. Quorū cauſa/ & primo/ & poſtremo atq; per oīa oī ſtudio diligētiaq; cōtēdite/ ut: & nos/ & maiores noſtros uirtutis gloria ſuperis. Aliogn ſcitote/ ſi uobis uirtute præſtemus/ uictoriā hāc nobis deductus allaturā. Sin ſuperemur a uobis: felicitatē. Ita uero maxime nos qdē ſuperabimur uos aūt ſuperabitis ſi ea rōne uitā inſtitueritis/ ut maiorū gloria nō abutamini/ neq; eā/ ut ita dixerimus expēdatis erogetiſq;: ſcientes uiro aliqd eſſe ſe exiſtimāti/ nihil turpius poſſe accidere/ q̄ ſe ipm̄ honorandū nō ꝓpriam ob uirtutē ſed propter gloriā ſuperiorū prebere. Gloria.n. parentū natis/ præclarus eſt magnificuſq; theſaurus. Vt in uero pecuniarū honorūq; theſauro/ & hūc ad poſteros nō trāſfundere/ proprie poſſeſſiōis gloriæq; defectu/ turpe/ & a/ uiri generoſitate penitus alienū. Si igiť hæc exercueritis uitæ demū fatis exactis chari ad nos filii charos parētes ꝓficiſcemini. Sin aūt neglexeritis hæc/ & improbi euaſeritis/ nemo uos libens excipiet. Natis quidē noſtris hæc ſint dicta: patres aūt noſtros: ac matres ſicui noſtrū ſupſunt atq; cōſolatione indigēt/ cōſolari oportet: qa deceat facile quecūq; acciderit ferre. Neq; cū illis una deplorādus eſt caſus lamētatiōibus.n. aliorū nō indigebūt: ſatis.n. ſors triſtitiæ illis inferet. Mederi profecto lenireq; oportet/ & in primis illud cōmemorare/ qđ maxima eorū q̄ exoptare ſolēt/ exaudiētes dii iā tribuerūt. Neq; enim īmortales ſibi filios dari/ ſed bonos/ & illuſtres optabant. Cuius qdē uoti cōpotes effecti ſunt: quod maximū exiſtimādū eſt bonū. Omnia uero mortali uiro ad uotum in uita ſuccedere/ haud facile eſt. Atqui ſi fortē forti animo tolerabunt: uidebunť reuera fortiū filiorū parētes: ipſiq; fortes eſſe. Sin aūt dolori ſubcumbent: ſuſpitionē hominibus inferēt/ ne forte/ aut parentes noſtri minime ſit: aut q nos laudibus efferunt: mentianť. At horū neutrū euenire oportet. Immo uero laudatores noſtros reipſa pręcipue illos eē: oſidentes ſe reuera parentes: uiros eſſe uirorū. Enimuero uetus illud ꝓuerbiū. Nihil nimis ſcite dictū uideť. Nā qui ita ſe cōparauit: ut ex ſeipſo pendeāt oīa quę ad beatitudinē cōferunt: uel q̄proxime ad hoc accedit: neq; ex aliis pendet hominibus: quibus: uel bene: uel male agentibus: ſua quoq; mutari cogātur: hic optime uitā inſtituit: hic tēperans eſt: hic fortis: hic prudēs: hic ſiue pecunias nanciſcať ac filios: ſiue amittat: prouerbio ſemper parebit. Nunquā enim nimis: aut lætitia exultabit: aut dolore deiicietur: ꝓpterea quod ipſi pareat. Tales eē: & noſtros debere iudicamus/ & uolum⁹. Atqui: & in præſentia nos ipſos tales penitus exhibemus haud certe perturbatos/ uel nimio metu ꝑterritos: ſi nūc uita decedere nos oporteat. Oramus quoq; patres noſtros: ac matres: ut ſimiliter affecti uitam futurā agant: ſcientes quod nō lamentatiōibus eiulationibuſq; maxime nobis gratiſicabunť. Verū ſiquis eſt his qui defuncti ſunt: ſenſus uiuentiū: ita maxime nobis moleſti futuri ſunt ſi ſeipſos perdiderint/ & iniq; fortē tulerint: ſin aūt moderate ac leuiter/ nobis ſummopere obſequētur. Noſtra porro eum iam finē habebunt: qui hominibns eſt pulcherrimus. Quamobrem colaudanda ſunt potius q̄ deflenda. Profecto ſi uxores noſtras filioſq; tuebunť/ & nutrient/ & his incumbent/ ita maxime caſus obliuioni mandabūt: pulchriuſue: & rectius nobiſq; gratius uitā agent. Hęc igitur noſtro nomine noſtris prædicare ſufficiet. Ciuitati uero mandamus: ut parentū noſtrorum filiorumq; curam habeat. Et hos quidem honeſte erudiat/ illorum ſenium digne foueat. Cognouimus certe uos etiam ſi hæc minime præceperimus/ optime curaturos. Hæc igitur o filii defunctorum atq; parentes: ut moneremus illi mandarunt: ego uero quantū poſſum diligentiſſime moneo eorumq; nomine obſecro: iuniores quidē: ut præclaras ſuoꝝ res imitentur. Seniores autem: ut de ſe optime ſperēt. Nēpe ſenectutē ueſtrā priuatim publiceq; alemus: & quęcunq; ex illorum progenie nacti fuerim⁹: ſumma beneuolētia cōplectemur. Ciuitatis uero ꝓuidentiā ipſi minīe ignoratis/ q̄ ſtatutis legibus: parētes: & filios eorū q ī bello interiere: tutať. Et ante alios ciues ſūmo magiſtratui taliū cōmictit curā ne ulla prorſus iniuria parētes horū afficianť. Filios aūt educat ipſa ſtudetq;: ut illis ignota ſit orbitas. Nā ipſa parētis gerit uicē: & dum pueri ſunt: & cum ad maturā ętatē uenerunt: ad officia ſua tranſmittit: omni armatura fulcit: & hornat: patris ſtudia oſtendit: & memorat dum paternæ uirtutis tribuit inſtrumēta. Ac ſimul auſpicii gratia iubet tūc primum domū paternam ingredi filium quaſi imperaturum: & armis cum robore fulctum. Eos præterea qui deceſſerūt e uita honorat: cerimōias quot ānis lege decretas cōmuniter cūctis īſtaurās: q̄ priuatī unicuiq; ꝓprie peragi ſolent. Symonica item certamina equeſtriaq; īſtituit: muſicęq; ludos uarios adhibet.

Ac profecto quo ad defunctos ſpectat/hæredis/& filii ſubit cōditionē.Quo ad filios/patris:quo ad parentes cæteroſq; huiuſmodi:curatoris:omni diligentia ſemper oībus prouidens. Quarū rerū animaduerſione quæ acciderūt ęquo animo ferre debetis. Nam hoc pacto/& mortuis/& uiuentibus eritis gratiores:facileq; curabitis:& facile curabimini. Nunc uero uos:ac cæteri oēs qui communiter ſecundū legē eos qui naturæ ceſſerunt/iam lugubribus expiationibus ꝓſecuti eſtis abite. Hic eſt o Menexene Aſpaſiæ Mileſiæ ſermo. ME. per Iouem o Socrates beatā dicis Aſpaſiam ſi cū mulier ſit tales pōt orationes cōponere. SO. At ſi minus credis ſequere me/dicentē ipſam audies. ME. Sæpenumero cum Aſpaſia fui Socrates:& qualis ſit noui. SO. cur igitur eā nō uenerariſ? Cur non habes propter hanc orationē illi gratiam? ME. Ingentem equidem o Socrates habeo gratiam mulieri huic ſeu uiro/quiſquis tibi orationē hanc tradidit. Ac præcæteris multis narranti gratiam habeo. SO. Bene quidē. Sed ne me prodas. Vt deinceps multas eius pręclaraſq; de ciuilibus rebus orationes tibi recenſeam. ME. Confide. Non prodam. Referas modo. SO. Fiet ut poſtulas.

¶MENEXENI FINIS.

¶ARGVMEN. MARSILII FICINI FLORENTINI IN DIALOGVM PRIMVM DE RE. PV. VEL DE IVSTO AD LAVRENTIVM MEDICEM. VIRVM MAGNANIMVM.

q

Vanto oculus præſtat manibus/caput pedibus/ratio ſenſibus/anima corpori/finis oībus quæ diriguntur ad finē/ſtatus motui/ęthernitas tempori/tāto contemplatiua uita actiuæ præſtare uidetur. Contemplatio enim actionis/& principiū eſt/& finis: ducitq; illam pro arbitrio atq; ſiſtit. Iubens deniq; inferiores motus/externamq; definere actionē/ut ītrinſeca ſtabiliſq; actio/liberior tandē poſſideat. Sic utiq; ab ipa cōtēplatiōe dei cœleſtis naturaleſq; motus/& actiones oēs tanq̄/a/principio ducunt:& reducūt uelut ad finem. Quamobrem:Plato noſter eo ſaltē cæteris ciuitatū legumq; cōditoribus/eſt excellētior quo cæteri quidem uelut humani ad actionē magis/ciuitatē inſtituerunt/ipſe uero quaſi diuinus actionem ciuitatis omnem/tam publicam q̄ priuatam potiſſimum perducit ad contemplandū: ciuitatemq; conſtituit ſui ipſius ante q̄ orbis dominam/neq; /tam multis timēdam/q̄ cuntis gentibus uenerandā. Cœleſtem quaſi hieruſalem pro uiribus ī terris expræſſam. In qua ſublatis proprie poſſeſſionis gratia contentionibus cōmunia ſint pro ipſo iure naturæ/ omnibus oīa. Cōmunis ſit copia: firma concordia/cunctorum ūna uoluntas/ideoq; ad contemplandū ſemper expedita tranquillitas. Componit autē integrā abſolutæ reipu. formam denario librorū numero numeroq; omnium integerrimo:numeros/tū intra ſe numeratos continente/tum ex ſe innumeros replicante. Atq;/ut ſæpe his in libris præcipue in ſecundo declarat:totam diſputationē de iuſtitia a nobis inſcribi mauult q̄ de reipu. docens/ut arbitror rem omnem actionemq;/& publicam/& priuatam nō ad copiā non ad potentiam/non ad uictoriam eſſe:ſed ad ipſam iuſtitiam penitus referēdam. Quæ quidem iuſtitia omni ſublata perturbatione/expulſiſq; cōtentionum impedimentis ciues tandem reddit expeditiſſimos ad uerum inueſtigandum/deumq; colendū. Eiuſmodi uero contemplationem: atq; cultum:Plato noſter iudicat præcipuū reipu. finem. Vt quod:neq; unus ſi ſolus uixeris/neq; plures ſi ſimul habitauerint ſine lege efficere poſſunt/multi ſaltem ciues cōmuni lege in unum ciuitatis cetum congregatim perficiant. Præterea docet nos Timæus/& Critias ante īngētem terrarumq; inundationē. Athenas alias extitiſſe/& apud Græcos/& apud Egyptios ſimilibus inter ſe legibus gubernatas:quas dea Pallas cōdidit/educauit/& docuit:eamq; illis tradidit reipu. formā quam in his libris Plato conſcribit. In libris uero de legibus rem publicam ex gubernatiōe Cretenſi ex Lacedęmonia/& Attica noua componit. Ipſāq; compoſitionem a deo incohat legum omniū auctore. Verum/ut ad præſentia reddeamus hanc quoq; rempu. felicibus auſpiciis exorditur ab ipſis diuinæ ſapientiæ ſacris:a ſeniorum cōſuetudine:atq; conſilio a religioſa iuſtitia atq; ſanctitate. Ex eo enim quod/& uota deo:& ſua cuiq; reddenda dixerat/incipit iā de priuata quadā iuſtitia diſputare:p quā ad Publicā oportūe ſuo loco trāſibit. Tu uero memēto ī his a Platone ſignificari:abſq; diuina hūanaq; iuſtitia/ſeniorūq; cōſilio ac ſapiētiæ diuinæ fauore/nō poſſe ciuitatē/uel ab initio conſtitui proſpere/uel cōſtitutā feliciter gubernari. Deinceps argumētū primi libri pſtringens:ex plurimis grauibuſq; pcęteris neceſſaria qdā excerpā. Moderata iuuētꝰ facilē efficit ſenectutē īmoderata difficilē. Qui corpis obſeqꝉ libidinibꝰ ꝓculdubio īſanis ſeruit tyrānis. Aīus ī ſenectute ſedatis p turbatōibꝰ q̄s ſecū affert iuuētꝰ/ſegregatꝰ/a corpe/diuina ꝓpius:& aptiꝰ īſpicit. Innocētia ſola optimā in poſterū ſpem aīo pbet unicū uitæ ſolamen:uir ſane mētis ad id ī primis pecunias eſſe utiles iudicabit:ut qcqd:uel deo uouerit:uel homini ꝓmiſerit aliterq; debuerit:ī pleat:neq; ob paupertatem adducatur/aut mentiri cuiquā aut ulla in re defraudare. Pecuniæ nāq; referēdæ ſunt ad iuſtitiam. Iuſtitia

uero

uero ad uirtæ alterius premiũ. Sed anteq̃ diſputationẽ de iuſtitia ꝓſequamur conſiderãdũ moneo ſingula ſub allegoria q̃dam a platone diſpõi: primo qdem Cephalus ſenex.i.caput prebet diſputatiõi caput. Deinde Polemarchus/quod/& nomẽ eius ſignificat prĩceps.i.primus moderate pugnã aggredit̃. Deniq; Thraſimachus.i.pugnator ferox agit aſperius. Socrates aũt.i.ſeruator potẽs ubiq; ab erore oẽs/& iniuſtitia ſeruat. Sed allegoriã cõmentariis relinquẽtes/ad definitionem iuſtitiæ iam pergamus. Simonidem Pittacum Biantem/dixiſſe ferunt iuſtitiam eẽ uera fateri/ac debitum unicuiq; reddere. Quod quidem ita nõnulli interpretant̃. Simpliciter uerũ cuilibet aperire:& qđ acceperis reſtituere. Id autẽ ideo Socrates improbat quoniã inſano neq; omne uerum pateſaciẽdũ eſt: neq; arma reddenda ſunt: que ſanus dũ erat apud te depoſuerat. Alii ſic exponunt. Dare unicuiq; quod ſibi conuenit/ceu amicis emolumentũ/inimicis uero damnũ: prodeſſe quidem bonis: Malos aũt lędere. Id iterũ improbatur: propterea quod neminem unquã lædere deceat. Quicũq;.n. aliquid lædit. Idipſum ad opus ſuũ propriamq; uirtutẽ deterius efficit/& ineptius. Vt qui canẽ lædit: ad propriam canis uirtutem reddit ineptum. Iuſtitia uero hominis uirtus eſt. Quiſquis ergo lædit hominem: ad iuſtitiam facit deteriorem. At iuſtitia iuſtitiam nũquam minuit/ſicut: neq; muſica opus muſicæ deſtruit. Quãobrem nõ eſt iuſtum aliquem lædere. Inter hæc Thraſimachus: qđ & alii multi alias/obiicit Socrati/quod reſpondere nunquã uelit: ſemper aũt interrogaret. Te uero latere non debet multis de cauſis Socratem quærere ſolitum ſemper potius q̃ docere. Prima ut interrogantes ammoneret in omni ętate diſcẽdum eſſe potius q̃ docẽdũ. Secunda/ut ſignificaret ueritatem mentibus per opportunam inquiſitionem ſegregatis a corpore atq; erroribus/ſtatim ĩfundi diuinitus. Quod:& Auicẽna magnopere cõprobat. Tertia ut oſtenderet rerũ formas eẽ animis noſtris ingenitas ꝑ quas ipſa rerũ ueritas animis ꝑ interrogationẽ ad eas cõuerſis q̃nq; ſubrutilet. Quarta quo declararet humanã ſciam in negatione quadam falſi potius q̃ in ueri affirmatione cõſiſtere. Adducitur deinde definitio iuſtitiæ a Thraſimacho qualis:& a Challicle in Gorgia: iuſtũ eẽ quod eſt potentioribus utile. Semper.n. potẽtiores dominari: atq; ad utilitatẽ ſuam ferre leges ac ſubditos gubernare. Tunc uero ſubditos iuſte agere: cũ illis parent legibus/quæ ſunt ad utilitatem gubernantium conſtitutæ. Socrates hunc ad contradictionẽ trahit. Quoniam poſſit princeps per ignorantiam mandare quæ ſibimet ſint detrimento futura. Quæ ſi obſeruet priuatus/tũ iuſtus erit quia dominanti pareat/tum iniuſtus/quoniam agat contra dominantis utilitatẽ. Addit artẽ quãlibet abſolutam ideoq; minime indigam in tractandis materiis:& hominibus/non ſuæ/ſed rerũ ſibi cõmendatarum utilitati conſulere. Quaſi pupillis tutor. Medicus ęgris/nautis gubernator. Similiterq; magiſtratum legitimum ſubditorũ utilitati proſpicere. Siqua uero ars ceu medicina mercedem exigit/nõ quatenus medicina eſt: cuius finis eſt morbi curatio/quæſtum facit/ſed quatenus cũ mercẽnaria quadam/& quæſtuaria cõmiſcetur. Artẽ ergo ciuilem omnium perfectiſſimam ideoq; minime indigentem atq; ſeruilẽ conſtat multominus utilitatis gratia gubernare. Mitto quæ Thraſimachus temere/& cũ quadam ſuimet repugnantia adducit contra iuſtitiam. Tu uero nota nõ decere quemquam/petere principatum/& magiſtratus ambire. Itẽ. Siquando bonorum uirorũ exiſtet ciuitas non aliter pugnaturos gratia non imperandi q̃ nũc certent imperandi cupiditate. Tria uero nunc aduerte. Primũ malos non eſſe admittendos ad magiſtratum. Secũdum. Ciues nõ malos: quo libenter graue onus gubernandi ſuſcipiant inuitandos: impoſito quodã premio ſtipendii atq; honoris: tertium ꝓbos homines qui: neq; auaritia: neq; ambitiõe mouentur: eo dũtaxat diſcrimine metuq; prouocari ad rem pu. oportere ne uidelicet ipſi deteriorũ iniuſtæ gubernationi ſubiiciantur: Plato diuinus intelligit/ſiquis unquam alius: officium gubernandæ patriæ: ſi iuſtum ſit uoluntarium eſſe debere. Sed probatiſſimi ciuis exemplo uult iniquam illorũ arrogantiã improbare/qui qualibet uia ſemper ambiunt magiſtratus: dignitateſq; aucupantur. Qua uero ratione dignitatibus ipſi digni fiant oĩno nõ curant. Vult ergo id officiũ uoluntariũ eſſe ſimul: atq; neceſſarium. Vt uir ꝓbatiſſimus libentiſſime patriæ ſuæ ſuſcipiat gubernacula: ſed tũc ſolũ id faciat: qñ neceſſitas poſtulat. Interea uero cõtemplationẽ ꝓferat actiõi. Verũ rebus q̃nq; urgentibꝰ actionẽ circa publicũ bonũ ad tp̃s cõtẽplatiõi ꝓpriæ anponat. Id totũ ex epiſtola Platõis ad Architã Tarentinũ cõprehẽdi planiſſime pt̃. Cõfutat̃ deinceps tyrãnicũ Thraſimachi dictũ iuſtitiã qđ ĩ gñe ĩſipiẽtiæ maliq;/ĩ iuſtitiã uero ĩ gñe ſapientiæ boniq; collocãs: qđ qdẽ ideo falſũ eẽ mõſtrat̃ q̃a q̃libet ars/ſapia q̃dã ẽ: atq; circa q̃ ſapiẽs ẽ circa eadẽ eſt:& bona. Vir aũt in qua uis arte doctus nõ plus alio docto in actione artificioſa quærit. Immo pariter actionẽ exſequi atq; ſimiliter. Et q̃uis doctũ adęquare tãtum uelit: ĩdoctũ tñ uult ſupare. At indoctus temere non nunq̃ plus ſibi aſſumere tentat q̃ doctus ſimul: atq; indoctus illi ſimilimus eſt uir iuſtus nihil plus habere cupiens alio iuſto: ſed aliquid tamen.i. uirtutis plus iniuſto: iniuſtus aũt indocto ſimilis cũ iuſto q̃ iniuſto plus habere cõtẽdit. Cõclude cõtra Thraſimachũ iuſtitiã qdẽ ad ſapientiæ boniq; genus: iniuſtitiã uero ad genus inſipiẽtiæ maliq; referendum. Adde iniuſtitiam eſſe infirmitatis omnium cãm. Nam ĩ quolibet cetu odiũ:& diſcordiam pariẽs/infirmiſſimũ primo cetũ reddit: deinde diſſoluit. Eatenus uero cõſiſtere cetus

poteſt/quatenus non nihil diſtributionis iuſte ſeruatur. Per iuſtitiam ergo conſiſtit/per iiuſtitiam uero diſſoluit. Per illam:& ſibi inuicẽ:& aliis eſt amicus:per hanc undiq; inimicus. Quod autẽ in qualibet congregatione:idem:& in quolibet aĩo iuſtitia:& iniuſtitia facit:ut iuſtus quidem ſecũ ipſe conſentiat amicuſq; ſibi ſit:& hominibus:atq; ſuperis. Illi.n.iuſtiſſimi ſunt:ut non mirum ſit iuſtum illis ſimilẽ etiam amicũ eſſe. Iniuſtus autem in his omnibus omnino cõtra ſe habet. Praeterea res quęlibet propriam quoddã habet opus. Requirit quoq; uirtutem ꝓpriam:quandam. ſ.facultatem pro quam aptiſſime ꝓpriũ ꝑficiat opus/ſine qua id efficere neqt. Cũ igiť aĩa ꝓprium quoddam habeat:ceu cõſulere atq; gubernare/multoq; prius:& uiuere ꝓpriã quoq; uirtutẽ exigit:p quã hęc cõmodiſſime pagat. Qua ſublata laborat:uirtus aũt aĩæ iuſtitia eſt/iniuſtitia uero uitiũ. Quapropter p iuſtitiam ꝑfecte cõſulit:& gubernat uiuitq; feliciter. Sublata uero iuſtitia contraria his dictis primus liber cum quadam correptiõe cõcludiť. Nempe cũ prius dicendũ eſſet quid iuſtitia ſit q̃ qualis/factum eſt hactenus e conuerſo dũ Socrates:partim diſputãtes ſequereť:partim p notiora principia diſputans audientiũ/tũ ingenio indulgeret/tum facultati cõſuleret.

¶REI PV. PLATONIS VEL DE IVSTO TRANSLATÆ A MARSILIO FICINO FLORENTINO AC LAVRENTIO MEDICI VIRO MAGNANIMO NVNCVPATÆ DIALOGVS PRIMVS

¶PERSONÆ DIALOGI.

¶SOCRA. GLAVCO. POLEMARCHVS. ADIMANTVS. CEPHALVS.

SO.

d Eſcenderam heri in Piræum una cũ Glaucone Ariſtonis filio/ut:& deam precarer:& celebritatẽ ſpectarem/quonã modo acturi eſſent/quæ tunc primũ agebant pulchra. Igitur mihi patria põpa uiſa eſt:ſed nihilominus ut uidebať/decens fuit ea quã Thraces mittebant. Cum uero/& preces egiſſemus/& ſpectaculo interfuiſſemus/in urbem regrediebamur. Aſpexerat autẽ procul nos redeuntes domum Polemarchus Cephali filius:ſeruulũq; currentem nos ſiſtere iuſſit. A tergo igitur ueſte me apprehendens ſeruus, Iubet uos inquit Polemarchus manere. Egoq; ad eũ conuerſus/ubi nã ipſe eſſet/interrogaui. At te pone ſequitur inquit. Verum expectare. Expectãtibus reſpõdit Glauco. Ac paulopoſt Polemarchus uenit. Vnaq; Adimantus Glauconis frater/& Niceratus Niciæ filius/& alii complures:quia pompa uenire uidebanť. Igiť Polemarchus/uidemini inquit o Socrates tã q̃ recedere uelitis/ad urbẽq; accedere. Nõ male inq̃ cõiectas. Vides ne inqt quot ſumus? Quidni? Aut ergo his fortiores eſſe uos oportet:aut manere:unũ hoc ſubticetis inq̃ uos uidelicet miſſuros abire nos ſi perſuaſerimus dimittendos eſſe. Nunqd poſſetis ait pſuadere non audientibus? Nequaq̃ reſpõdit Glauco: perinde itaq; tanq̃ audituri nõ ſimus/deliberate. Tunc Adimantus. Neſcitis ueſperi facibus curſuq; equorum deæ fore ludendum. Equorum curſu inq̃? Nouum hoc certe:faces ne geſtentes/uiciſſim illas ſibi inuicem tradent:equiſq; certabunt? An ita dicis Polemarchus ita prorſus:quare aut potentiores ſitis neceſſe/aut hic maneatis:his Polemarchus addidit. Nocturna præterea ſacra peragent digna certe conſpectu. Surgemus.n.poſt cœnã eaq; ſacra ſpectantibus:aderimuſq; illic iter multos familiares/& cõfabulabimur. Sed manete neue aliter facite. Atq; Glauco uidetur inquit manẽdũ eſſe. Verum ſi uidetur inq̃ ſic facere oportet ꝑfecti igitur ſumus domũ Polemarchi:ibiq; reppperimus & Euthydemũ & Lyſiã Polemarchi fratres Thraſimachũ Calchedoniũ Charmatidẽ Pæaniẽ & Clitophontẽ Ariſtonymi filiũ. Erat:& intus pater Polemarchi Cephalus/ualde qdem ſenex/ut mihi uidebatur:diu nãq; eum nõ uiderã. Sedebat aũt coronatus in quodã ceruicali:& ſede. In aula enim ſacrificauerat. Conſedimus igiť iuxta eũ plæriſq; ſedibus in orbẽ diſpoſitis. Quã primũ itaq; me cõtẽplat⁹ Cephal⁹ ſalutauit/dixitq; o Socrates. Raro admodũ ad nos accedis/i Piræũ deſcẽdẽs. Oporteret ãt. Nã ſi ego ĩ robore eo adhuc eſſẽ/ut ĩ urbẽ uẽire poſſẽ/miníe opus eẽt/ut tu huc ad nos ſed nos ad te tẽderem⁹. Nũc aũt te huc crebro aduẽtare decet:ꝑfecto q̃ntomagis me corpis uoluptates/deficiũt tãto cupiditas ɔfabulãdi/& uoluptas quã ex ea fcapio/augeť. Hoc igiť age/& una cũ iſtis iuuenib⁹:huc ad nos ueni tã q̃ ad amicos apprime familiares. Atq inq̃ ego o Cephale ualde q dẽ delector ſenilibus ſermonibus. Videť.n.mihi audire ab his oportere/q uiã aliquam iã perfecerint:quæ & nobis fortaſſe peragenda erit:q̃ aſpera:& difficilis:uel q̃ facilis ſit:& per uia. Atq; ex te libenter audirem:quidnam de hac re ſentias cum huc ętatis perueneris:quod in limine ſenectutis eſſe poetæ aiunt. Vrũ difficultatem uitæ:uel quõ ipſum enunties. Ego tibi per Iouem inquit dicã o Socrates quod mihi uideť. Sæpe cõuenimus plæriq; ferme ęquales:antiquũ illud ſeruantes puerbium:plurimi ergo noſtrũ ĩ eo cetu lamẽtanť:uoluptatũ qbus ĩ iuuẽtute frui licuit: deſiderio affecti:& rem uenereã:& cõuiuia cæteraq; generis eiuſdem recordati grauiterq; ferunt: tanq̃ maximis priuati rebus:& tunc quidem ſe bene uixiſſe affirmant:nũc autem ne uiuere quidem. Nõnulli etiã domeſticorum cõuitia contumeliaſq; deplorant:& in hoc ſenectutem maxime accuſant:tanq̃

Seniles ſermones libenter audiendi.

De cõqueſtu:& collaudatio ſenectutis.

maximorum

maximorū ſibi cauſam malorū. Mihi autē huiuſmodi homines haud iure ſenectutē/ ut horum cauſam culpare uidentur. Nam ſi hæc cauſa eſſet/& ego eadē eſſem paſſus propter ſenectutē/& reliqui omnes qui ad id ętatis deuenerūt. Verū ego etiā multos non ita affectos inueni: & cū ſophocle nō nūq̃ fui poeta/q cū/a/quodā quonam pacto in uenereis ſe haberet interrogaretur:& an poſſet mulieribus admiſceri. Cui ille recte reſpondit. Bona uerba quæſo o amice:libentiſſime hæc tanquam furioſum agreſtemq; dominū aufugi:perbelle igitur/& tūc illi reſpondiſſe mihi uiſus eſt/& nūc nō minus. Omnino.n.ab huiuſmodi rebus in ſenectute multa pax ineſt/& libertas. Quando enim deferbuerunt iam ceſſaueruntq; libidines:omnino hoc ſophocleum accidit:nā/a/multis dominis/& his inſanientibus liberamur. Sed/& horum o Socrates/& eorū quæ aduerſus familiares dicuntur/ una quædam cauſa eſt non ſenectus/ſed mores hoīum nam ſi modeſti/& faciles ſint haud nimis ſenectus his laborioſa contingit. Sin contra/& ſenectus/& iuuentus o Socrates his difficilis. Tū ergo mirifice his quæ dicebat delectatus:pluraq; audire cupiens/ita eum ad reliqua prouocaui. O. Cephale exiſtimo profecto multos/cum ita dicas/minime hæc admittere. Verum putare facile ſenectutem ferre te propter diuitias potius q̃ ꝓpter mores:diuitibus enim multa ſolatia adeſſe dicūt. Vera inquit dicis? Non.n.admittunt:& dicunt quidē aliquid:non tamen quantū dici poſſet. Verū illud Themiſtoclis pulchre ſe habet: qui Seriphio cuidam ſibi per contumeliā obiicienti quod nō ꝓp ſeipm ſed eius patriā tātā eēt gloriā cōſecut⁹/ita rn̄dit. Egdē. Si ipſe Seriphi⁹ eſſem ī eadē gloria uiuerē. Tu uero/ſi Athenienſis minime. Idē quoq; aduerſus eos q cū nō ſint diuites/grauiter ſenectutē ferūt/dici pōt:qd neq; uir ipſe modeſt⁹ iniq; ſenectutē ferret cū pauptate/neq; īmoderat⁹/cū diuitiis facile. Vtrum aūt inq̃ ego/ex his quæ habes plura tibi/a/maioribus relicta ſunt/q̃ acquiſiſti an cōtra? nō nihil acqſiui inqt o Socrates/medius.n.in pecunia extiti īter patrē/& auū. Auus nēpe me⁹ Cephalus tātūdē fere quantū nūc mihi eſt/accipiens ſupra id multū accumulauit. Liſanias aūt pater minores etiā eas opes q̃ nūc ſint/effecit. Ego aūt ſat habeo/ſi nō minores iſtis relinquo/ſed aliquantulo maiores q̃ accepi. Hæc ego ideo interrogaui inq̃ quoniā mihi uidebaris non multū diuitias admirari quod quidā plurimū ii faciunt q eas nō peperere. Qui autē illas parauerūt duplo magis q̃ alii amant. Quēadmodū enim/& poetæ poemata ſua/& filios patres diligūt eodē modo qui acquiſiuere pecunias/illis ſtudēt tāq̃ operi ſuo/non ad uſum neceſſitatēq;/ut alii. Ex quo difficilis eorum eſt familiaritas cū nihil aliud præter diuitias laudare uelint. Vera inquit narras. Et ualde qdē inq̃ ego. Sed hoc etiam mihi declara. Quid boni maxime ex diuitiarū poſſeſſione te exiſtimas conſecutū? Quod inquit nō multis forte perſuaderē/ſi dixerim. Certo ſcias o Socrates quod poſtq̃ eo deuenit aliquis/ut breui iā moriturū ſe opinetur/incidit in eū timor/& cura quædā eorū quæ in ſuperiori uita neglexit. Etenim fabulæ quæ de inferis dicunt/quēadmodū eos q iniuſte egerūt:pœnas illic dare oporteat/irriſæ hactenus mouent tūc animū ne forte ueræ ſint/ſuſpicantē. Atq; ipſe ſi uero ꝓpter ſenectutis debilitatē/ſeu quod alteri uitæ propinquior illa acutius inſpicit ſolicitudinis & timoris plenus redditur:atq; reputat examinatq;/ſiquē iniuria aliqua affecerit. Qui ergo inuenerit multas eius in uita iniquitates ex ipſo ſomno tanq̃ pueri/frequenter excitus extimeſcit: & peſſima iſpe uiuit. Qui aūt nullius iniuriæ ſibi conſcius eſt/huic iocūda ſpes ſemper adeſt/optima ſenectutis nutrix. Quēadmodū pindarus ait. Scite nāq; ille o Socrates iſtud cecinit. Quicūq; uidelicet iuſte ſancteq; uitā exigit/dulcis eū ſpes cōmittatur cor nutriens/ſenectutēq; fouēs quæ maxime hominū uolubilē gubernat animū. Bene igitur/& apprime mirādū dicit. Ad hæc ego exiſtimo pecuniæ poſſeſſionē plurimi faciendā eſſe/non cuius homini ſed modeſto:& ęquuo plurimum ad id confert pecuniarū poſſeſſio/ut quis illuc intrepidus ꝓficiſcatur cū neq; inuitū quempiam circūuenerit:neq; mentitus fuerit:neq; debeat/uel uotas deo uictimas/uel pecunias homini. Habet præterea:& utilitates alias:ac ſane permultas. Sed ſi unum uni conferatur o Socrates nō minimum ego ponerē ad hoc hōi mentē habenti immo plurimū cōferre pecunias. Egregie loqueris iq̃/o/ Cephale. Hoc autem ipſum. Iuſtitiā ſcilicet utrū ita ſimpliciter. Veritatē dicimus eſſe:& reddere quod qs acceperit. Vel hæc eadē facere:alias iuſtum:alias iniuſtum eſt. Quod hic apparet. Vnuſquiſq; enī diceret ſiqs ab amico ſane mentis arma acceperit idemue inſanus repetat:non oportere ea reddi neq; iuſtū eſſe eum qui reddat:uel rurſus homini ſic affecto uera omnia dicat. Recte inquit loqueris. Non ergo hæc eſt iuſtitię definitio. Vera dicere:& depoſita reddere. Recte nimium dicis o Socrates ſermonem ſubiiciens Polemarchus īquit:ſiquid credere decet Simonidi. Hic Cephalus ſermonem uobis trado inquit. Nam ſacra me curare oportet. Nunquid Polemarchus inq̃ tibi hęres eſt. Et ille quidē arridens:eſt profecto inquit:& ſimul ad ſacrificandum diſceſſit. Dic inq̃ igitur ſermonis hęres:quid recte dici de iuſtitia a Simonide aſſeris. Quod ait Iuſtum eſt debitū unicuiq; reddi. Atq; hæc dicens recte loqui uidetur. Atqui non facile inq̃ eſt fidem Simonidi abnegare. Sapiens enim:& diuinus uir. Verum quod dici: tu fortaſſe intelligis o Polemarche. Ego autem ignoro. Manifeſtum enim eſt:non hoc eum dicere quod pauloante dicebamus:ſcilicet depoſitū alicui non ſano repoſcenti reddere. Atqui debitum quodammodo eſt hoc:quod depoſitum eſt. Nōne?

Sophoclis perbellum reſpōſum.

Modeſtia & ī modeſtia ī iuuenta eſt ī cā facilis & difficilis ſenectutis.

Partaꝝ & poſſeſſarū diuitiarum amor maior.

Pīdarus ſpes nutrix optīa ſenectutis.

Modeſtis hoībus plurimi exiſtimādam eſſe pecuniā.

Hactenus facta eſt occaſio dialogi: q̃ de iuſto & iuſtitia.

Iuſti diffinitio Simōidis iuſtū eē reddere unicuiq; debitum.

Digitized by Google

P O.certe.SO.Reddendũ aũt/neq; tamẽ tũc quando aliquis non ſanus repetat.P O.Vera dicis.SO.Aliud igitur q̃ hoc dicit Simonides quando iuſtũ eſſe aſſerit debitũ reddere.P O.aliud per Iouem.Amicis.n.putat amicos benefacere debere/non autẽ male.SO.Intelligo equidem quod minime debita redderet ille/qui ei/a/quo depoſitũ accepiſſet aurum/redderet/ſiquidẽ retributio & receptio noxia foret.amici autem eẽnt inuicẽ qui recipit & qui reddit.Nõne ſic dicere affirmas Simonidẽ?P O.Sic prorſus.SO.Quid autẽ inimicis reddẽdum eſt/quod debitũ?P O.Omnino quod illis debetur.Debetur autẽ inimico ut arbitror ab inimico qđ cõuenit/malum uidelicet aliquid.SO.ergo poeticis uelaminibus ſignificauit Simonides qđ iuſtũ ſit.Iudicabat.n.ut apparet iuſtũ eſſe/tribuere quod cuiq; conuenit.Hoc aũt debitum appellauit.Verum quid putas ipſum dicturum/ſiquis eum rogetꝰ o Simonides quę nã facultas.& quibus & quid tribuẽs debitum & conueniens/medicina uocatur?Quid nobis reſponſurum exiſtimas?P O.Nẽpe que corporibus medicamenta.cibos potiones.SO.Atq; eodẽ pacto ſi idẽ ꝑconteť que ars & quibus & quid præſtãs debitum & cõueniẽs/coquinaria noiať/qd illi potiſſimum reſpondebit?P O.quæ ſuauia obſoniis condimenta.SO.Age itaq; quæ ars & quibus & quid tribuens.Iuſticia nuncupabitur?P O.Si ante dicta ſequi oportet/ea eſt iuſticia quæ amicis utilitates/inimicis detrimẽta reddit.SO.Ergo bene amicos/male inimicos afficere iuſticiam dicit.P O.Ita mihi uidetur.SO.Quis maxime poteſt morbo laborãtes amicos bene afficere?Inimicos autem contra/& ad bonã ualitudinẽ:& ad malã?P O.Medicus.SO.Quis autem nauigantes ad maris periculum?P O.Gubernator.SO.Iuſtus uero in qua actione & ad quod opus maxime poteſt amicis prodeſſe inimicis nocere?P O.Impugnãdo & propugnãdo/ut mihi quidem uidetur.SO.Non ęgrotantibus/o/amice Polemarche/medicus eſt inutilis.P O.Verũ dicis.SO.Non nauigãtibus/gubernator.P O.Certe.SO.Nũ igitur nõ Pugnantibus iuſtus inutilis erit?P O.Haud hoc admitto equidẽ.SO.Vtilis igitur & in pace/iuſticia.P O.Vtilis.SO.Agricultura quoq; in pace utilis/nõne?PO.Et hæc.SO.Ad fructuũ ꝑceptionẽ.P O.ſane.SO.Et coriaria P O.utiq;.SO.ad ſtructurã ualet calceorũ.P O.plane.SO.Quid aũt de iuſticia?Ad quẽ uſum aut q̃ſtum eã in pace utilẽ dices?P O.Ad cõmertia.Socrates.SO.Cõmertia uero dicis cõmunicationes/uel aliud qd?P O.Iſtud ipſum.SO.Num igitur Iuſtus bonus & utilis erit in digerẽdis talis cõmunicator?An ille qui talo ludit.P O.Ille ꝑfecto.SO.Atqui in laterũ lapidũue ſtructura melior & utilior ſocius ipſo architecto iuſtus erit?P O.Minime.SO.ſed in qua cõmunione iuſtus melior erit q̃ cithariſta cõmunicator?quẽadmodũ cithariſta iuſto in pulſandis chordis utilior.P O.In argẽto ut mihi uidetur.SO.Non tamẽ/o/Polemarche ad utẽdum argento:qñ oporteret equos uẽdi argento uel emi.Tũc ſane mango utilior eẽt.An non?P O.Apparet.SO.Et qñ nauigiũ/Faber nauis/ſiue nauta?P O.Videtur.SO.Ad quẽ igitur cõmunẽ uſum auri uel argẽti.Iuſtus aliis eſt utilior?P O.Quãdo id deponere uolumus/& ſaluũ eẽ o/Socrates.Cupimus.SO.Nunquid dicis/qñ nihil oportet ipſo uti?ſed cõdere?P O.Prorſus.SO.Quãdo igiť inutile eſt argẽtũ/tunc utilis in ipſo.Iuſticia?P O.apparet.SO.Et qñ falcẽ oportet cuſtodiri/iuſticia utilis eſt & priuatim & publice.qñ aũt uti/uinearũ cultura.P O.Patet.Dices praterea cũ clippeũ & lyrã opus eſt cuſtodire/nõ aũt in uſum ꝓmere/utilẽ eſſe iuſticiã.Qñ aũt uti his uolumus/tũc diſciplinã armoꝝ & muſicam eſſe utilẽ.PO.Neceſſe eſt.SO.Atq; de aliis oĩbus ſimiliter ẽ dicẽdũ.Iuſticiã ſcilicet in uſu rerũ inutilẽ eſſe:qñ uero nõ utimur/eſſe utilem.P O.Apparet.SO.Non multo igiť ſtudio/o/amice digna eſt iuſticia/ſi tm̃ ſit ad inutilia utilis.Verũ hoc cõſideremus.Nõne q aptiſſimus ad ꝑcutiẽdũ eſt in pugna ſiue pugili ſeu quauis alia/idẽ quoq; & ad cauẽdũ?P O.prorſus quidẽ.SO.Nũ igiť & morbũ qcũq; uitare & occultare poterit/idẽ & inferre ualebit?PO.Mihi qdẽ uidetur.SO.At q exercitus ipſius idẽ optimus eſt cuſtos/q hoſtiũ & cõſilia & alias actiões furať.PO.Sic eſt ꝑfecto.SO.Cuiuſcũq; ergo quis aptus eſt cuſtos/eiuſdẽ & fur ẽ aptus.P O.Apparet.SO.Ergo ſi maxime ſeruare argẽtũ poterit iuſtus/poterit & furari.P O.ita rõ iudicat.SO.fur itaq; aliquis eẽ iuſtus apparuit.Videriſq; ab Homero didiciſſe.Ille enim Autolycũ maternum Vlixis auũ admirať/eũq; affirmat præcæteris & furto & iureiurãdo ualere.Videť igiť iuſticia & ſcđm te & ſecundũ Homeꝝ atq; Simonidẽ furatori q̃dã facultas eſſe:ad emolumẽtũ qdẽ amicoꝝ detrimẽtum inimicoꝝ.Nõne ita dicebas?P O.Minime ꝑ iouẽ/ſed nõdũ noui qđ dixerim.Hoc.n.mihi adhuc uideť/ꝓdeſſe amicis iuſticiã/inimicis obeſſe.SO.Amicos aũt dicis tu eſſe/Vtrũ eos q unicuiq; boni utileſq; uideně/uel q ſunt:& ſi nõ uideaně?& inimicos eodẽ mõ.PO.Decẽs eſt amare quidẽ quos bonos & utiles qs putet odiſſe aũt/quos malos & inutiles arbitreť.SO.Nõne ĩ hoc aberrãt hoĩes?ut uideaně multi ſibi boni & utiles eẽ/cũ mali ſint & ĩutiles multi ãt cõtra?P O.Aberrãt certe.SO.Iſtis igiť boni qdẽ inimici/mali aũt amici.P O.Valde qdẽ.SO.At tñ iuſtũ tũc iſtis/malos qdẽ iuuare bonos ãt lædere.P O.Apparet.SO.At q boni qdẽ iuſti ſunt/taleſq; ut nihil ꝑpetrẽt iniuſte.PO.Vera loq̃ris.SO.Secũdũ uero ſermonẽ tuũ eos q nulla iniuria afficiãt/iuſtũ ẽ lædere.P O.Miniẽ o Socrates praua.n.hæc oratio.SO.Iuſtũ ergo eos q iniurianě lædere:iuſtos uero iuuare.P O.ꝓbabilior hæc orõ q̃ ſupior.SO.Cõtinget ergo multis eoꝝ q ĩ iudicãdis amicis errarunt/Iuſtũ eẽ/ut amicos lædãt:

amicos lædant mali.n.qñq; amici adſunt/atq; itē ut inimicis pſint/cũ qñq; ſint boni. Atq; ita cōtra
ria dicemus eorũ / q̃ proferri a Simonide dicebamus.PO.Ita prorſus accidet.Sed rectractemus.
Videmur.n.nō recte amicũ inimicũq; poſuiſſe.SO.Quid hac īpoſitione dānas Polemarche!PO.
qđ diximus amicũ eē eũ q bonus & utilis.SO.Quō id in pñtia corrigemus!PO.Amicũ dicemus
eũ q bonus utiliſq; & uideať & ſit.Eũ uero q uideať qdē/ſed nō ſit/uideri quoq; amicũ/nō tñ amicũ
eē. Atq; eadē rō de inimico erit.SO.Amicus igiť ut uideť/hac rōe bonus erit. Inimicus āt malus;
PO.pr̄ſus.SO.Iubes nos addere iuſto aliqd ad ea q̃ dicebamus!Dicebamus porro iuſtũ eē amico
pdeſſe/inimico nocere. Nũc aũt uis dicamus iuſtũ eſſe/ut amicũ qui bonus eſt. Iuuemus. Inimicũ
q malus eſt/cōtra lædamus.PO.p pulchre mihi qdē hoc pacto dici uideť.SO.Eſt igiť uiri iuſti ali-
quē hoīum lædere.PO.Decet ſane prauos & inimicos lædere.SO.Detrimēto affecti equi/melio-
res ne an deteriores fiũt!PO.Deteriores.SO.Num ad canum uirtutē/an ad equoꝝ potius!PO.
Ad equoꝝ.SC.Nōne & canes læſi deteriores ad canũ nō ad equoꝝ uirtutē efficiunť!PO.Neceſſa
rio qdē.SO.Hoīes itaq; o amice detrimēto affecto/nonne peiores ad uirtutē hoīum iudicabimus!
PO.Oīo.SO.Atqui iuſtitia/nōne humana uirtus eſt!PO.Eſt plane.SO.Neceſſe itaq; erit læſos ho
mines:iniuſtiores fieri.PO. Videť.SO.Poſſunt ne muſici ipſa muſica aliquos muſicos reddere!
PO.Nequaq̃.SO.Nũquid & equites equeſtri/ab equeſtri peritia alienos!PO.Nō licet.SO.an in-
iuſti uiri iuſtitia ipſa iniuſtos! Et ad ſummā uirtute ipſa boni malos facere poſſunt!Nō certe. Non
enim caloris exiſtimo opus eē frigidũ aliquod reddere ſed contrarii.PO.Sic eſt.SO.Neq; ſiccitas
humidũ/ſed contrarii.PO.Valde qdē.SO.neq; igiť boni lędere eſt/ſed eius contrarii.PO.Videť.
SO.Iuſtus aũt bonus.PO.oīo.SO.nō igitur iuſti opus eſt o Polemarche nocere uel amico uel alte
ri cuiq̃ ſed contrarii eius iniuſti.PO.ueriſſima loq uideris o Socrates.SO.ſiqs ergo iuſtũ eē dixerit
debita cuiq; tribui:deberi aũt intellexerit inimicis a iuſto dāna/amicis utilitatē/haud quaq̃ ſapiens
iudicādus.Neq;.n.uera hæc.Conſtitit nāq; nullo mō iuſtũ eſſe/ quēq̃ lædere.PO.Fateor equidē.
SO.pugnabimus itaq; una ego ac tu ſiqs hoc aſſerat uel Simonidē uel Biantā dixiſſe uel Pittacum.
uel aliquē aliũ ſapientũ beatorũq; uiroꝝ.PO.equidē pugnare tecũ una aduerſus eũ paratus ſum.
SO.Sed noſti cuius mihi eē hæc ſnīa uideať/qua iuſtum aſſeriť pdeſſe amicis/inimicis obeſſe.PO.
Cuius nā!SO.Periandri eſſe exiſtimo:uel Perdicæ uel Xerſis uel Iſmenii Thæbani:aut alterius cu-
iuſdā opulētī uiri/maxima ſe poſſe putātis.PO.uera nimiũ loqueris.SO.poſtq̃ hoc minime appet
aut iuſtitia eſſe aut iuſtũ/qd aliud hoc eē quis dixerit! Thraſymachus aũt ſæpius diſputantibus no
bis cōtradicere concupiuerat:ſed a pñribus q nos audire deſiderabant/phibitus acqeuerat.Poſtq̃
uero finē dicēdi fecimus atq; ego hæc dixi/nō ulterius ſe cōtinuit. Verũ ſeipſum colligēs tanq̃ fera
quædā in nos īpetũ fecit/quaſi nos ptinus diſcerpturus.Itaq; ambo/ego atq; Polemarchus exter-
riti ſumus.Ille uero exclamauit:q̃ nos nugæ hactenus o Socrates occuparũt! Quidue inuicē inſa-
nitis/uobis ipſis ſubcũbētes!Quod ſi reuera noſſe cupis iuſtũ quid ſit/ne īterroga ſolũ:neue uince
re cōcupiſce reprehendēdo/poſtq̃ tibi rñſum fuerit/aiaduertes facilius eſſe interrogare q̃ rñdere.
Sed tu ipſe rñde: qd eſſe iuſtũ exiſtimes neq; mihi dicas qđ decens ſit/neq; quod utile neq; pficuũ
neq; cōducibile neq; cōferens. Veꝝ plane & pſpicue mihi ediſſere qd nā dicas. Neq;.n.admittā/ſi
hmōi nugas induxeris.Hæc egō audiēs/exterritus ſum. & ipſum aſpectās phorrui atq; ut arbitror
niſi prior eũ aſpexiſſem q̃ ipſe me/mutus penitus euaſiſſem.Nũc qñ oratione ipſa exaſpare coepit/
reſpexi ad eũ prior.Quo circa rñdere illi potui.Subtremiſcenſq; dixi o Thraſymache/ne nobis ſæ
uias.Si.n.in ſermonis īueſtigatione lapſi ſumus egoq; & hic p certo hēto īuitos erraſſe nos; pfecto
ſi aurũ rimaremur/nũq̃ ſponte ita ſuccũberemus īuicē ingrēdo ut inuentione īpediremus.Quare
ne exiſtimes/cũ ī pñtia iuſtitiā pſcrutemur/rē auro multo precioſiorē/uſq; adeo inuicē nos ignaue
cōcedere ut nō oī ſtudio annitamur/quo ipſa plane cōperiamus.Sed ut puto eā aſſeq nō ualemus.
Quapp nñi multo magis nos ſapiētes miſereri decet/q̃ urgere. Tũc ille hæc audiēs/ualde ſardoni
ce pfuſeq; riſit:& o Hercules inquit/hæc illa ſolita eſt Socratis ironia; Verũ hæc ego cognoui atq;
prædixi quod tu rñdere qdē nolles/ſed ironia potius utereris:& deniq; oīa faceres potius q̃ inter-
rogāti cuiq̃ rñderes.Sapiēs inq̃ es o Thraſymache/recteq; noſti qđ ſiquē interrogares/quot duo-
decim ſunt/iterrogāſq; prædiceres ne mihi dicas amice duodecim eſſe biſſex neq; ter q̃tuor neq; ſe
xies duo neq; q̃ter tria aliogn minīe hmōi nugas admittā nemo tibi ſic īterrogāti rñderet.Atſi tibi
dixerit quō o Thraſymache dicis/ne rñdeā eoꝝ q̃ pdixiſti qcq̃! Vtrũ o mirabilis uir/neq; ēt ſi hoꝝ
aliqđ eſt.xii.illud rñdeā/ſed alienũ qddā a uero!Vel quo pacto id ais!Quid tu illi ad hęc!THRA.
q̃ hoc illi ſimile.SO.Nihil phibet.Quāuis.n.ſimile non ſit/ſi tñ īterrogato illi ſimile uideať/putas
ne illũ minus ex hoc qđ ſibi uidebiť rñſurũ!ſiue nos īter dicamus/ſiue nō.THRA.Sic & tu facies!
& aliqd eoꝝ q̃ īterdixerā/rñdebis!SO.haud quaq̃ admirarer/ſi ingrenti mihi ſic uidereť.THRA.
At ſi ego aliam rñſionē de iuſtitia demonſtrauero pter oēs iſtas/iſtiſq; meliorē!qua te dignũ poena
putabis!SO.qua nā alia!q̃ ea q̃ cōuenit ignorāti.Cōuenit aũt ut a docto diſcat.& ego igiť hoc pati
mihi dignũ exiſtimo.THRA.q̃ facetus/ueꝝ præter hoc qđ diſces pecuniam ēt tribues:SO.Cum

Iuſti opus nō eē nocere alicui cuiuis.

Sardonice ridere.

Poena quę cōuenit ignorāti.

uidelicet aderit. GLA. Immo uero adeſt pecunia. Dic iam Thraſymache: neq; .n. deerit argentũ. Quinetiã nos oẽs ꝑ Socrate iſto ſpondemus. THRA. Ita pr̃ſus exiſtimo/ ut ſuã Socrates ſeruet cõſuetudinẽ. nihil rñdeat/ſed rñdentis orationẽ accipiens reprehẽdat. SO. Quonã pacto uir opti me rñdere qs poſſet/ primo qdẽ q neq; ſciat neq; ſcire ſe prædicet: deinde ſiqd de his exiſtimet/ma uiro nõ mediocris auctoritatis ꝓhibitus ſit q̃ exiſtimat dicere. ſed te magis æquũ eſt dicere. ꝓfite ris .n. ſcire/licet q̃ tibi diſſerere. Gere igiẽ mihi morẽ: neq; inuideas. Glauconẽ iſtũ alioſq; docere. Hæc ego cũ dicerẽ, Glauco cæteriq; hoc idẽ ipſum orabant. Eratq; manifeſtũ Thraſymachũ maxi ma cupiditate dicẽdi affici ut ſe oſtentaret. Arbitrabaẽ .n. habere optima q̃ rñderet. Verũ ſimula bat inſtare ut ego rñderẽ. Tãdẽ uero cõceſſit. Hæcq; inqt Socratis eſt ſapiẽtia. Ipſum qdẽ nolle do cere ſed ab aliis diſcere; nullãq; gratiã inde referre. Quod ego ab aliis diſcã/uerã inq̃ dicis. Quod aũt gratiã nõ referẽ/ ꝓcul ẽ a uero. Perſoluo .n. quã poſſum. poſſum ãt laudare tm̃. Argẽtũ uero nõ hẽo. Quãta uero indulgẽtia iſtud efficiã ſiqs mihi bñ dicere uideaẽ/itelliges mox cũ rñderis. Exiſti mo .n. te bñ dicturũ. Audi igiẽ inquit ille. Affirmo equidẽ iuſtũ nihil aliud eſſe q̃ quod potẽtiori in utile. Cur nõ laudas? Scio noles. SO. Siquidẽ didicero prius quid dicas. Nunc autẽ nondũ noui cũ dicis iuſtũ eſſe quod potẽtiori eſt utile. Quid uelis inferre Thraſymache. Neq; .n. tale qd dicis. Si Polydamas nobis fortior athleta ſit & ſibi qdem cõferat bouilla ad corpus/hũc cibũ eſſe & nobis il lo debilioribus utilẽ ſimul & iuſtũ. THRA. Moleſtus nimiũ es o Socrates: atq; hac accipis dicta/q̃ deprauare maxĩe ſermonẽ poſſis. SO. haud ẽ ita uir optime. Sed tu planius hoc enarra. THRA. An ignoras ciuitatũ has quidẽ a tyrãnis illas uero a populo non nullas ab optimatibus gubernari? SO. Noui eqdẽ. THRA. Nõne in quauis ciuitate id plus põt/quod iperat? SO. Quid ni? THRA. Fert ãt leges principatus qſq; ad ſuã ſemꝑ utilitatẽ. popularis qdẽ gubernatio populares tyrãnica/ uero tyrãnicas in cæteriſq; ſilr accidit. Ponentes ãt leges/oſtendũt id iuſtũ eſſe his qui ſubiecti ſunt/ quod ſibi ſit utile. Atq; hoc tranſgredientẽ paniunt/tanq̃ iniuſtũ & contra leges agẽtẽ. Hoc igitur eſt uir optime/quod ego dico in cunctis ciuitatibus idẽ eẽ iuſtũ quod illi principatui conferat. prin cipatus aũt ubiq; utpote potentior dominaẽ. Quare cõſtat recte colligẽti ubiq; idẽ hoc eẽ iuſtũ qđ potentiori cõducat. SO. Nunc demũ qd dicas intelligo. Veꝝ aũt id ne ſit tentabo perdiſcere. Vti le quidẽ & tu rñdiſti iuſtum eẽ Thraſymache. q̃q̃ mihi ne id rñdere interdixeras. Accedit aũt illud ultra utile. SO. quid dictũ eſt potẽtiori? THRA. Exigua forſitan hæc additio? SO. Nondũ manife ſtum magna ne ſit an parua. Sed quod hoc inueſtigandũ ſit an uera dicas/perſpicuum eſt poſtq̃ iu ſtum eẽ conferens quiddã ego confiteor & tu addis potentiori cõferens/ego aũt ignoro / conſide randũ erit. THRA. Conſidera. SO. Faciam iam. ac mihi dicas: parere dominantibus iuſtũ eẽ aſſe ris? THRA. Equidẽ. SO. Vtrum qui imperant in ciuitatibus qbuſcũq;/ſine errore ſunt ſemper/an errant qñq;? THRA. Errare interdũ poſſunt. SO. nonne igitur cũ leges ferre aggrediunẽ/partim recte ferunt/partim uero non recte? THRA. Sic exiſtimo. SO. Recte aũt ferunt/cum ſibi utilia ſta tuunt/nõ recte cũ contra. Ita ne an aliter dicis? THRA. Ita pr̃ſus. SO. Quæ uero tulerint obſeruã da ſunt ab his qui ſubiacent. Atq; id eſt iuſtũ. THRA. Quid ni? SO. Non ſolũ itaq; ſecundum ſer monẽ tuum iuſtũ eſt id agere quod cõducat potẽtiori/ſed cõtra quoq; quod obſit. THRA. Quid ais? SO. Quod & tu mihi quidẽ uideor. Verũ diligẽtius inquiramus. Nõne iam cõuenit inter nos principes non nunq̃ ea imꝑare/q̃ ab eoꝝ utilitate aberrẽt: atq; ẽt quæcũq; ipſi imꝑent. Iuſtum eſſe/ ut q ſubiecti ſunt obſeruẽt? Nõne hæc inter nos conuenere? THRA. Ita ut opinor. SO. Putato igi tur inutile imꝑantibus & potẽtioribus facere. Iuſtum eẽ. Abs te eẽ conceſſum: qñquidẽ imperãtes ea quæ ſibi mala ſunt/ex inſcitia imꝑant. Tu aũt iuſtum eẽ affirmas/hæc facere q̃ ab illis imꝑantur. Nõne tunc o ſapiẽtiſſime Thraſymache contingit iuſtũ eẽ contrariũ facere eius quod tu dicebas? Quod enim potẽtioribus inutile eſt/ſubiectis quodãmodo imꝑatur: hic Polemarchus/per Iouem inquit manifeſtiſſima hæc ſunt o Socrates. Tũc Clitopho ita prorſus ſi tu teſtis acceſſeris. PO. Sed nõ opus inquit ẽ teſtibus. Ipſe enim Thraſymachus cõfitetur principes nõnunq̃ quæ ſibi nõ cõdu cant/imꝑare. Quæ quidẽ ꝑfici ab inferioribus/iuſtum ſit. CLI. Nam facere quæ a principibus im perantur. Iuſtum eẽ poſuit o Polemarche Thraſymachus. PO. Etenim potẽtiori utile o Clitopho iuſtũ eẽ poſuit. Hæc aũt utraq; ponẽs confeſſus ẽ rurſus qñq; potẽtiores quæ ſibi utilia non ſunt/in ferioribus imꝑare. Ex his aũt cõceſſionibus ſequiẽ ut non magis qđ potẽtiori utile q̃ qd inutile/iu ſtum ſit. Ad hæc ait Clitopho. At potẽtiori utile uocabat Thraſymachus qđ ſibi cõferre potẽtior extimarit. Idq; agẽdum eẽ ſubiectis: atq; eẽ iuſtum. Sed Polemarchus nõ ſic ait eſt a Thraſymacho dictũ. Nihil inq̃ refert o Polemarche. Quod ſi nũc ita dicit Thraſymachus ſic & nos accipiamus. & tu mihi dic o Thraſymache/hoc ne ẽ quod iuſtum dicere uolebas potẽtiori utile. ſ. quod ipſi uti le uideaẽ. ſiue cõferat ſiue nõ cõferat. Ita ne? THRA. Minime. Sed tu putas ne me illũ qui aberret potẽtiorẽ uocare cũ peccat? SO. Exiſtimabam te ſic dicere/qñ principes non eẽ oĩo extra errorem/ ſed peccare qñq; confiteris. THRA. Sicophãta profecto es in ſermonibus Socrates. Siquidẽ cir ca ægrotantes aberrantẽ/ſtatim medicũ appellas? quatenus errat? Vel computatorẽ cum in rõne

ponenda

ponenda peccet/tunc cum peccat/ſecundũ hunc errorẽ? Sed ut exiſtimo ita loqui cõſueuimus/ qđ medicus & ratiõis ſupputator & grãmaticus errat. Arbitror tñ nullum iſtorũ quatenus eſt id quod appellamus unumquẽq; peccare. Quare ſecundũ exactam rõnem. qñ & tu ad uiuum reſecas/nullus artifex peccat. Quiſquis enim peccat deficientẽ ſcia peccat in quo ſane non eſt artifex. Quapp artifex uel ſapiens uel princeps nullus peccat tunc cũ princeps eſt. Sed quiuis diceret & medicum peccaſſe & principem peccaſſe. Huiuſmodi igitur aliqđ rñdiſſe me tibi exiſtimato. Illud uero exacta rõne dicẽdum/principem quatenus princeps eſt/non peccare. Non peccantẽ aũt/quæ optima ſibi ſunt/impare. Hoc uero iis qui ſub imperio eius ſunt/faciendũ eſt. Quáobrem ut a principio dicebam. Iuſtum eẽ aio/ quod potentiori cõducit/facere. SO. Num tibi uideor o Thraſymache ſicophantæ inſtar calũniari? THRA. & maxime quidẽ. SO. putas me ex cõpoſito rõnem ut deprauẽ/ te ita interrogare ut modo interrogabã? THRA. Atqui penitus hoc noui. Sed nihil ꝓficies. Neq; enim me tuæ latent inſidiæ: neq; cũ lateant/uim uerbis inferre ualebis. SO. Minime hoc aggrederer o beate. Sed ne qđ tale rurſus nobis accidat/diſtingue utrum principem & potentiorẽ dicas ſecundum uulgus. an ſecundũ exactam rõnem. quod & tu pauloante dixiſti. Cuius utile/cum potentior ſit/iuſtũ ẽ ut a ſubiectis efficiatur. THRA. Exactiſſima equidẽ rõne imperantem dico. puerte hæc tuis iſtis ſi potes cauillatiõibus Socrates. Eqdẽ nulla in re abs te ſupor/neq;.n. poteris. SO. putas ne me adeo furere/ut leonẽ rõdere audeã/& aduerſus Thraſymachũ inſidias tẽdere? THRA. Nunc iam aggreſſus es/cũ tñ nihil aſſequi poſſis. SO. de his ſatis dictũ fuerit. Sed mihi dicito. Qui recta rõe ẽ medicus quẽadmodũ paulo ſupra ipſe dicebas/utrũ pecuniarũ conqſitor/an ægrotãtiũ eſt curator? Atq; de eo dicas q reuera ſit medicus. THRA. Morborũ certe curator. SO. Gubernator ãt/q reuera ſit gubernator/nautarũ prĩceps ẽ an nauta? THRA. Nautarũ princeps. SO. Nihili exiſtimo hoc eẽ faciẽdũ, qđ in naui nauiget/neq; nautã eẽ uocãdũ. Nõ.n. pp nauigationẽ gubernator appellaẗ/ſed pp artem ipſam nautarũq; principatum. THRA. Vera loqueris. SO. nõne iſtorũ cuiq; aliquid utile eſt? THRA. eſt prorſus. SO. Annon ad hoc tendit ars/ut qđ utile ſit cuiq;/inueſtiget atq; prebeat? THRA. Ad hoc ipſum. SO. nũqd unicuiq; arti eſt aliquid aliud utile/ q̃ ut ſit q̃ maxime abſoluta? THRA. qũo iſtud interrogas? SO. quẽadmodũ ſi mihi rogares/an corpori ſatis ſit eẽ corpus/an cuiuſpiã alterius rei indigeat/rñderem oĩo indigere. Et pp hoc ars quidẽ medicinæ nũc inuenta eſt/qm̃ corpus debile & infirmum eſt/neq; ſibi ſufficit. Vt ergo huic utilitatẽ afferat/ipſa ars eſt inuenta. Sed num tibi uideor uera dicere? THRA. Vera prorſus. SO. Quid aũt ars medicinæ uel alia ars/p ſe quidẽ ita debilis ſit/ut aliqua uirtute indigeat/quẽadmodũ oculi uiſu/aut reſue auditu? pp quod in ipſis opus ſit aliqua arte quæ inueſtiget prebeatq; quæ ad hæc eadẽ conferant. Vtrũ & in ipſa arte ineſt defectus aliquis/& indiget unaquęq; ars alia arte, quæ ipſi quod utile ſit conſideret & illa itẽ alia indiget alia: ita ut in infinitũ procedaẗ? Vel quæq; ſibiipſa quod conducat/proſpicit? Vel neq; ſeipſa neq; alia indiget ad inueſtigandũ quod aduerſus defectum eius cõferat? Neq; enim defectus neq; error ullus ulli arti ineſt. Neq; decet artẽ utilitatẽ quærere/niſi illi rei cuius eſt ars. Ipſa aũt integra & inuiolata ſemper eſt/quatenus quæq; tota & imaculata qualis eſt pſeuerat ipſa. Tu igitur illi rõne ſincera & exacta conſidera. Sic ne an aliter ſe res hẽat. THRA. Sic certe. SO. Ergo nec medicina medicinæ pſpicit/ſed corpori. THRA. Ita eſt. SO. Neq; equeſtris equeſtri/ſed equis. neq; alia ulla ars ſibiipſi/nõ.n. indiga eſt/ſed illi cuius ars eſt. THRA. Sic apparet. SO. Atqui o Thraſymache pręſunt artes & dominãẗ illi/cuius ſunt artes. Hoc ille quãuis ęgre tñ conceſſit. Nulla ergo ſcia inq̃ utilitatem potentioris inqrit/aut præcipit / ſed ĩbecillioris. & eius cui imperatur ab ea. Neq; hoc ille negabat/ſed parabat ad hæc pugnare. Tunc ego alia his addẽs/ nullus medicus inq̃ eo quod medicus eſt/medico conferre ſtudet/aut in eo aliqđ pręcipit ſed ęgrotanti. Eſt enim conceſſum/qui uere quidẽ medicus eſt/eũ eſſe/dominũ corporũ/non pecuniarũ cumulatorẽ. Non ne id eſt conceſſum? Conſenſit. Nõne & exactum gubernatorẽ nauis nautarũ principem eẽ/non aũt? Et hoc haud igiẗ gubernator talis ac princeps id inquirit & præcipit / quod ipſi gubernatori cõferat/ſed quod nautis qui ab eo reguñẗ. Hæc quoq; ille ægre confeſſus eſt. Atq hic ego uidelicet alius ullus inquã Thraſymache in aliquo principatu & facultate imperans/quatenus princeps eſt/quod ſibi cõferat/cogitat aut præcipit/ſed quod ſubiecto cõducat: & q̃ dicit quæq; facit cuncta ad illius utilitatẽ decoreq; dicit & facit. Cum huc deuentũ eẽt/oĩbuſq; pateret definitionem iuſti in contrarium decidiſſet. Thraſymachus non rñdit quidẽ ut debuit/ſed dicito inqt o Socrates. Eſt tibi nutrix? Quid nam rñdere inq̃ decebat magis q̃ talia quærere? Quoniã inquit te negligit & oppletas tibi nares non emungit/cum tñ ĩdigeas. qui neq; pecudum neq; paſtoris cognoſcis officiũ. Cur iſtud inq̃? Quia putas inquit opiliones uel bubulcos/ pecudũ boumue bonũ conſiderare/paſcereq; & colere ad aliud reſpiciẽtes q̃ ad dominorũ/& ipſorũ utilitatẽ. Et illos qui in urbibus ut decet præſunt/aliter ad eos qui ſub illis ſunt/exiſtimas reſpicere/ q̃ tanq̃ paſtor ad oues? Et aliud cogitare noctes atq; dies/q̃ unde utilitas ad ipſos proueniat? Atq; adeo procul abes ab iuſto iuſtitiaq;/& iniuſto item & iniuſtitia/ut ignores iuſtitiam iuſtũq; alienũ eſſe & bonũ ac reuera pręſi

dentis & potētiores emolumentū/detrimentū uero ꝓpriū obedientis & ſubditi. Iniuſtitia uero cōtra ignauis iuſtiſq; hoībus dominari. qui aūt parent/facere quæ imperanti potentioriq; conducunt illūq; obſequio beatū reddere. Sibi aūt ipſis non cōſulere. Cōſiderare ꝑfecto ſic decet o ignauiſſime Socrates iuſtū uirū oīo minus iniuſto hr̃e/primū qdē i mutuis cōmertiis aliquid cōtrahūt/iuſtus una atq; iniuſtus. in finienda ſocietate ſemꝑ minus reportare iuſtus q̃ iniuſtus reperief. Cū uero in rebus publicis aliqua tributa conferēda ſunt/iuſtus plus confert q̃ ſui ęquales iniuſtus autē minus. Q ſi aūt aliquid inde accipiendū eſt/iuſtus nihil/iniuſtus multa reportat. præterea ſiqſi magiſtratu quodā uterq; fungif/ſi nulla alia iuſto iactura contingit/hæc ſaltē illi nō deeſt/ut res domeſtice deterius per negligentiā diſponanf. ex publico aūt nihil ꝑpterea quod iuſtus ſit/lucref. Accedit ad hæc quod domeſticos & familiares ſibi infenſos reddit/cū illis obſequi nulla in re ultra iuſtū uelit. Iniuſto uero oīa cōtra eueniunt. Dico aūt quod & ſupra/ut præceteris ubiq; lucref. Hūc ergo cōſidera ſi uis iudicare quāto magis conferat priuatim ſibi iniuſtū eſſe q̃ iuſtū. Faciliме aūt/diſces/ſi ad extremam pueneris iniuſtitiam: quæ iniuſte agentē feliciſſimū efficit/eos contra qui afficiunf iniuria/ac neminem iniuſte lædere uolunt/infeliciſſimos. Eſt aūt hæc tyrānis/quæ nō paulatim/ſed ſimul oīa aliena uſurpat & clā & ui & ſacra & ſancta & priuata & publica. Siquis uero in aliqua iſtoꝝ parte deliquerit deprehēſuſq; fuerit/mulctaf/& obprobrio ſubiacet maximo. Et. n. ſacrilegi/fures/latrones/ſubreptores/& oīo per ſingulas quaſdā partes peccātes. ab hmōi criminibus noianf. Sed poſtq̃ aliquis ultra hmōi rapinas pecuniarū/ēt ciues ipſos in ſeruitutē ſuā redegit/non iam tā ꝓbroſis notaf uocabulis/ſed & beatus & felix uocaf/non a ciuibus ſuis tm̄/uerum ēt ab oībus qui eum audiunt nequitiā oēm adimpleuiſſe. Non. n. ideo uitupant iniuſtitiā/qcūq; eā uitupant qd̄ eam facere ſed quod ppeti metuant. Hoc igif pacto o Socrates iniuſtitia oibus ſuis partibus abſoluta/robuſtius qddam eſt/liberalius/& regalius q̃ iuſtitia. Vtq; ab initio dicebā/id quod potētiori cōfert/iuſtum eſt: iniuſtū uero ſibiipſi utile eſt/& cōferēs. Hæc cū dixiſſet Thraſymachus abire iā mēte cōceperat: poſtq̃ quēadmodū balnei cuſtos ſermone plurimū maxīo cū īpetu auribus nr̄is infuderat. Non tm̄ hoc pmiſerunt q aderant. Verū coegerūt & pmanere/& afferre eoꝝ q̃ dixerat rōnē. egoq; in primis uehemēter rogabā o beate Thraſymache quaſi ſermone iacto abire feſtinas priuſq̃ abunde uel doceas uel diſcas ſit ne hoc ut dicis an ſecus? An forte putas paruā quādā rē te aggreſſum eē definire? nō aūt rōnē uitæ. quā ſiqs noſtrū accepit/q̃ optime uiuat. THRA. an ego putē iſtud aliter ſe hr̄e? SO. Videris nēpe nullā de nobis curā ſuſcipe ṅeq; cogitare utrū peius uiuamus/an melius/id neſcientes qd̄ tu te ſcire affirmas. Sed o bone uir libenter hoc nobis oñde. Neq;. n. male locaueris bn̄ficium/qd̄ nobis/q tot ſimus cōtuleris. Dicā equidē qd̄ ſentio. Nequaq̃ mihi pſuades/iniuſtitiam maius q̃ iuſtitia lucrū afferre: ēt ſi oīs ſibi licētia prebeaf ut q̄cūq; cupit/efficiat. Eſto iniuſtus aliqs/poſſitq; iniuriā facere uel furtim uel ui/nō tm̄ mihi ſuades/maius eſſe in ipſa iniuſtitia q̃ iuſtitia lucrū. Qua qdē in ſn̄ia nō ego tm̄ fortaſſe/ſed alius aliqs noſtrū eſt: pſuade itaq; nobis beate uir nō recte iuſtitiā pluris q̃ iniuſtitiā feciſſe. THRA. Quo amplius pſuadebo/ſi his q̄ mō dicebā/non es pſuaſus? Quid nā ulterius faciā? An in aīum tibi ſermonē inpingam? SO. Minime p Iouē. Sed hoc primū uelim/ut dictis maneas. Vel ſiqd imutare uis hoc palam facias/neue nos decipias. Nūc aūt uides Thraſymache ut ſupiora iteꝝ reſumamus qd̄ cum primo ueꝝ medicū definiſſes ægrotātiū curatorē/deinde nō ita ſincere paſtorē definiendū putaſti/ut quatenus paſtor ē/dūtaxat cuſtodiat. Immo paſcere ipſum oues q̃tum eſt paſtor arbitratus es/nō ad ouium utilitatē: ſed ad uoraginē potius nō tanq̃ paſtorē ſed cōuiuā q neſci debeat uel pecuniæ ſtudioſum/q ſit uenditurus ꝑfecto paſtorali arti nihil aliud curæ ē q̃ ut id qd̄ cuſtodit/ſe optime hēat. Nā ipſi quatenus uera paſtoralis facultas ē/nihil deeſt quo minus ſufficiēs ſit & optima. Sic ego putabā neceſſe eē nos cōfiteri/unumquēq; principatū in eo quod principatus ſit/nullius alterius bonū pſpicere/niſi eius qd̄ ſub illo ſit & ab eo curef/ſiue priuatus ſit ſiue publicus: tu aūt principes in ciuitatibus/q uere principes ſint/uolētes ne magiſtratibus fungi putas? THRA. Nequaq̃ puto/ſed certe ſcio. SO. Quid uero alios principatus/nōne noſti/neminē uolentē accipere/ſed premiū ex his requirere/quaſi nulla ſibi ex imperio tali/ſed ſubiectis potius ſit utilitas ꝓuentura. SO. Dic age: nōne quaſlibet īter ſe artes diuerſas ex eo dicimus/qd̄ diuerſam īter ſe hn̄t potentiam? Neq; mihi uir felix præter opinionē rn̄deas/ut aliqd pficiamus. THRA. Hoc ipſo uidelicet alterā. SO. An nō utilitatē una quæq; ꝓpriā nobis aliquā prebet: & non cōem cū alia? Quēadmodū medicina qdē ſanitatē. gubernatoria in nauigando ſalutē/aliæq; ſimiliter? THRA. pr̄ſus qdē. SO. nōne & preciū mercēnaria: hæc. n. illius potentia: an medicinā tu & gubernatoriā eādē uocas? uel ſiqdem uel abſolutius definire atq; diſtinguere quēadmodū ſtatuiſti ēt ſiquis nauē gubernans ſanus efficiatur/eo quod ſibi nauigatio conferat/nihilo magis tm̄ ob hoc gubernatoriā ipſam/medicinā uocabis? THRA. Non certe. SO. Neq; ēt ut arbitror mercennariā/ſiquis mercennarius ipſo miniſterio ſanus efficiaf. THRA. Neq; hāc. SO. Quid aūt? Medicinā mercennariam/ſiquis medicans quæſtum faciat? THRA. Minime. SO. Nōne & utilitatem cuiuſlibet artis ꝓpriam quandā eſſe cōceſſimus? THRA. Eſto. SO. Siquam igitur

utilitatem

utilitatem cõiter nanciſcunt oẽs artifices/patet quod cõi quodã uno eodeq; utentes/ex eo utilitatẽ hmõi nanciſcuntur. THRA. Videtur. SO. Dicimus aũt artifices mercedem accipientes/utilitatẽ conſequi ex eo quod mercennaria arte utunt. THRA. Quid tum? SO. Non igitur a ſua arte cuiq; utilitas hæc ſcilicet premii acceptio prouenit. Sed ſi uolumus diligẽter inquirere/medicina quidẽ ſanitatem parit mercennaria quæſtum. Et architectura ædificiũ/quæſtuaria uero hanc ſecuta mercedem. & reliquæ oẽs ſimiliter. Suum porro quæq; opus perficit: & confert illi ad quod eſt inuẽta. Si aũt premium ipſi nullum detur/num artifex utilitatem ab arte aliquam accipit? THRA. Nullã. SO. An igitur neq; ẽt prodeſt/tunc cũ gratis operat. THRA. Ego qdẽ exiſtimo? SO. Nõne igitur o Thraſymache ſicut iam manifeſtũ eſt/nulla ars nulluſq; magiſtratus/ſibi quidẽ utilitatẽ parit: ſed queãdmodum in ſuperioribus dicebamus/quod ſubiecto confert/paret & imperat. inferioris illius cõmodum ſemp non ſuperioris inſpiciens. Ob hæc itaq; ego nuper o chare Thraſymache dicebam/ne minem uolentẽ imperium ſuſcipere: & alienorum malorũ ultro emendationẽ aggredi ſed premiũ querere/qm̃ qui ex arte recte acturus ſit nunq̃ in ſuũ agit cõmodum/ſecundum ipſius artis imperiũ/ſed ad inferioris utilitatem. Quãobrẽ ut uidetur/premiũ ponendũ eſt iis/qui libenter gubernaturi ſint/ſeu argentũ ſiue honor. ſiue pœna/niſi imperium capiant. GLAV. Quõo iſtud ais o Socrates? Equidẽ duo premia noui mulctam uero quã dicas/& quõ in mercedis parte ponas/non noui. SO. Ergo optimorũ premium ignoras cuius gratia imperant optimi uiri/quotiẽs admittũt imperiũ. An te latet & ambitioſum eſſe & auarũ ꝓbro haberi atq; eſſe? GLAV. Noui equidẽ. SO. Hac ergo de cã neq; pecunia neq; honore ducti/boni hoĩes imperare uolunt. Neq;.n. aperte pecuniam magiſtratus premiũ accipientes/mercennarii uocari uolunt/neq; clãculũ/fures. Neq; rurſus honoris cauſa. Non.n. ambitioſi ſunt. Oportet igitur neceſſitatem illis imponi & mulctam/ſi ipellendi ſunt/ut uelint magiſtratum accipere. Quãobrem uidetur turpe haberi/ut quis ſponte ad imperandũ accedat: neq; expectet neceſſitatẽ. Maxima uero mulctarum eſt/adminiſtrationi malorũ ſubiici/niſi ipſe acceperit rei publicæ gubernaculũ. Hanc utiq; pœnam timẽtes/magiſtratus capere probi homines mihi uident/ſiqñ capiunt. Et tunc ad eos accedunt/non tanq̃ ad bonũ aliquod. neq; tanq̃ ex his uoluptatem aliquã capientes/ſed tanq̃ ad rem neceſſariã: cũ neq; melioribus neq; ſimilibus ſe cõmittere ualeãt. Quippe ſi bonorũ uirorũ extaret ciuitas/in ea ut arbitror haud aliter non imperandi gratia pugnaret/q̃ nunc certetur imperandi cupiditate: ibiq; pateret: reuera legitimum principem non ſui ipſius ſed eius qui ſub ipſo eſt/cõmoditatem reſpicere. Quare unuſqſq; qui non amens ſit/potius eliget alium ſibi prodeſſe. q̃ dum aliis ipſe cõſulit/ſe ſe negociis implicare. Hoc igitur ego Thraſymacho nullo pacto concedo/iuſtum quidẽ eſſe/potentioris utilitatem. Verum hoc deinceps conſiderandũ. Multo aũt mihi maius uidetur eſſe/quod nũc Thraſymachus dicit/cum iniuſti uitam meliorem uita iuſti eſſe/affirmet. Tu itaq; o Glauce utrũ iſtorũ tanq̃ uerius eligis? GLAV. Iuſti uitam potiorem exiſtimo. SO. Audiſti quot pauloante iniuſte uite bona Thraſymachus numerabat? GLAV. Audiui equidem. Non tñ aſſentior. SO. Vis ne illi monſtremus ſi quõ poſſumus uera eum minime dicere. GLAV. Quid ni uelim? SO. Si orationem cõtrariam orationi illius obiicientes/quaſi cõparatione quadam propoſita: enumeremus quot inſuper bona qui iuſtus ſit conſequatur/ac ille rurſus conferat ſua/oportebit ut tertius aliquis enumeret iterum metiaturq; bona/quotcũq; utriq; in utroq; collegimus. Atq; ita iudicibus quibuſdam altercationem hanc dirimentibus opus erit. Si aũt queãdmodum nuper cœpimus alternis conceſſionibus adductis in mediũ rẽ ipſam diſcutiamus/oratores ipſi nos ſimul & iudices erimus. GLAV. Sic ẽ oĩo. SO. Vter tibi modus magis placet? GLAV. Iſte. SO. Age igitur o Thraſymache/rñde nobis a principio. Affirmas tu quidẽ extremam iniuſtitiã extrema iuſtitia utiliorẽ eẽ. THRA. Affirmo equidẽ & rõnem attuli. SO. Quid ad hoc? Nunquid iſtorũ unum uirtutẽ/alterum uitium uocas? THRA. Quid ni? SO. Nonne iuſtitiam quidẽ uirtutem/iniuſtitiã aũt uitium? THRA. An iſtud fateri uir lepide mihi conuenit? qui iniuſtitiam prodeſſe dicã. Iuſtiam minime? SO. Quid ergo? THRA. Cõtrarium. SO. An forte iuſtitiam uitium appellabis. THRA. Non ſed ualde generoſam ſtultitiam. SO. Iuſtitiã ergo nequitiam uocas? THRA. Ne iſtuc quidẽ. At bonum conſiliũ ſagacitateq;. SO. Num iniuſti uiri Thraſymache/prudentes ac boni eſſe tibi uidentur? THRA. Quicũq; uidelicet ciuitates iniuria afficere poſſunt/& nationes ſibi ſubiicere. Tu aũt me fortaſſe loqui putas de his/q loculos clanculum ſubripuerint. proſunt & hæc quidẽ/ſi lateant/ſed æſtimatione digna non ſunt. Immo quæ pauloante dicebã. plurimi facienda. SO. Equidẽ quod uis intelligo. Sed admodũ miror/ſi in parte uirtutis & ſapientiæ iniuſtitiam ponas/in contrariis uero iuſtitiam. THRA. Oĩno ſic pono. SO. Durius hoc iam o amice/neq; amplius inuentu facile quod quis dicat. Si enim cõducere quidem iniuſtitiam poſuiſſes/uitium tñ uel turpe quodam eſſe/ipſam cõfeſſus eſſes/quemadmodum alii quidam: aliquid ad hæc ſecundũ ea quæ exiſtimantur dicere poſſemus. Nunc aũt perſpicuum eſt dicturũ eſſe te/& pulchrum & robuſtum quiddam iniuſtitiam eſſe. cæteraq; illi daturũ omnia/quæ nos iuſtitiæ tribuimus. qñq; quidem & in uirtute & in ſapientia ponere eam non dubi

Alia falſa iuſtitiæ diffinitio.

Confutatio eius diffinitionis.

taſti.THRA.Veriſſima ꝑfecto uaticinaris.SO.non tñ deſiſtendum eſt inquirere diſputãdo:quo
ad te putem quę cogitas dicere.Mihi nãq; uideris Thraſymache/in pręſentia minime cauillari/ſed
quę tibi uera uident̃/afferre.THRA.Quid tua refert/ſiue id uideatur mihi/ſiue non uideat̃:Cum
rõnem meam non confutes.SO.Nihil certe.Sed hoc præterea mihi rñde.An iuſtus uideatur tibi
plus iuſto habere uelle.THRA.Nullo pacto.Non.n.urbanus eſſet ut nunc & ſimplex.SO.Quid
autẽ plus ne iuſta actione?THRA.Neq; iuſta ẽt actione.SO.Iniuſto autẽ utrum dignum putaret
plus habere.Idq; iuſtum exiſtimaret uel contra?THRA.Exiſtimaret utiq; dignũq; putaret/ſed nõ
poſſet.SO.Atqui ego iſtuc non interrogo.Sed utrum iuſto quidem plus habere neq; dignũ putet
neq; uelit iuſtus.iniuſto autem contra.THRA.Sic eſt profecto.SO.Quid aũt iniuſtus?An æquũ
cenſet plus habere & iuſto & actione iuſta?THRA.Quid ni cum oibus plus habere ſe dignum exi
ſtimet.SO.Num igitur & iniuſto hoĩe iniuſtaq; actione/iniuſtus plus habebit.& certabit ut in ha
bendo oẽs exſuperet?THRA.Vera hæc ſunt.SO.Sic itaq; dicimus.Iuſtum quidẽ ſimili non plus
habere uelle/plus aũt diſſimili.Iniuſtũ uero utroq; plus accipere uelle.THRA.Recte dixiſti.SO.
Atqui prudens & bonus/iniuſtus ipſe eſt/iuſtus autẽ/neutrum.THRA.Recte & iſtud.SO.Ergo
prudenti & bono ſimilis ẽ iniuſtus/iuſtus autẽ minime.THRA.Quid obſtat quo minus qui tali
bus quoq; ſimilis ſit.Qui uero non talis/ſimilis non ſit.SO.Ais belle.Talis igitur ẽ uterq; ipſorũ/
quales hi quibus ſimilis ẽ.THRA.Et quid aliud?SO.Sit ita ſane/ſed dicas Thraſymache/utrum
muſicũ aliquem uoces/aliquem uero non muſicũ.THRA.Equidem.SO.Vtrum iſtoꝝ pruden
tem.Vtrum ĩprudentẽ.THRA.Muſicum ſane prudentẽ/expertẽ muſicæ imprudentẽ.SO.Non
ne in quibus prudentẽ/in eiſdem & bonũ?In quibus ĩprudentem/& malũ?THRA.Nempe.SO.
Eodemq; pacto de medico dicemus.THRA.Eodem.SO.Videtur tibi uir optime cum muſicus
uir lyram temperat/uelle in intenſione & remiſſione chordarũ/muſicum uirum exſuperare/uel di
gnum putare/ut eo plus aſſequatur.THRA.Minime.SO.Expertem uero muſicæ ſuperare contẽ
dit.THRA.Neceſſe eſt.SO.Quid medicus?In quãtitate dices ne.Plus aſſequi q̃ aut medicus al
ter/aut res ipſa cupit?THRA.Nequaq̃.SO.Plus autem q̃ medicinæ artis imperitus.THRA.ꝓ
culdubio.SO.Vniuerſas deniq; cõtẽplare ſcĩas & inſcitias/ſiqs tibi uidet̃/qui quidẽ ſciam habeat/
plus ſummere uelle uel dicẽdo uel faciẽdo/q̃ alter ſciẽs.nõ aũt eadẽ ad actionẽ eandẽ q̃ & ille q ipſi
ſimilis eſt.THRA.forte ſic ſe res hẽat/neceſſe ẽ.SO.Quid aũt indoctus?nõne plus docto ſibi ad
ſummere uellet/atq; ẽt indocto?THRA.fortaſſe.SO.Sed doctus nõne ſapiẽs?THRA.Concedo
SO.ſapiens autẽ nõne bonus?THRA.Et iſtuc ẽt.SO.Bonus ergo & ſapiens non uolet plus ſibi q̃
ſui ſimilis uendicare plus tñ q̃ diſſimilis & cõtrarius/uolet.THRA.Videt̃.SO.Malus aũt & in do
ctus tam ſimili q̃ diſſimili ſibi plus arrogabit.THRA.Appet.SO.Nonne iniuſtus Thraſymache
plus uſurpare contendit q̃ uel ſimilis uel diſſimilis?An non ita dicebas?THRA.Dicebam equidẽ
SO.Iuſtus aũt ſimili quidẽ non plus uolet/ſed diſſimili.THRA.Fateor.SO.Eſt itaq; ſimilis.iuſtus
quidẽ ſapienti & bono/iniuſtus autẽ & malo & inſcio.THRA.Apparet.SO.Atqui conceſſimus/
talem utrũq; eſſe qualis ſit is cui ſimilis ẽ uterq;.THRA.Cõceſſimus plane.SO.Iuſtus itaq; nobis
bonus eſſe ſapienſq; apparuit.iniuſtus aũt indoctus & malus:hæc oĩa cõceſſit Thraſymachus/non
tñ ea facilitate/qua ego nunc refero/ſed uix atq; ꝑtractus/plurimo cũ ſudore:erat quippe tũc ęſtas.
Et uidi ego tunc primũ/quod nunq̃ antea uideram/erubeſcentẽ Thraſymachum.Cum igit̃ conſti
tiſſet.Iuſtitiam & uirtutem eẽ & Sapientiã iniuſtitiam uero uitiũ & inſcitiam/maneat inq̃ hoc ita no
bis.Dicebamus aũt ualidũ ac potens qddã iniuſtitiã eẽ.Nõne meminiſti Thraſymache?THRA.
Memini eqdẽ.SO.ſed mihi quæ nunc dicis/nõ placent habeoq; qd aduerſus ea dicã.quod ſi addu
cerem/certe noui me concionari te eẽ dicturũ.Quare aut ſine me dicere quæ uelim/aut ſi tu uis in
terrogare/interroga.Ego aũt tibi ueluti aniculis fabellas narrantibus/aſſentiar & annuã & abnuã.
Nullo pacto præter ſnĩam tuam.THRA.ut tibi in oĩbus gratificer:poſtq̃ non ſinis loqui.An qd
aliud uis?SO.Nihil per Iouẽ:ſi iſtud feceris.ſed facito:ego autẽ interrogabo.THRA.Interroga
iam.SO.Hoc interrogo nũc qđ pauloante/ut ordine ſuo in ſequẽti ſermone cõſideremus:quõ ſe
iuſtitia aduerſus iniuſtitiã habeat.Dictum.n.eſt potentiorẽ atq; robuſtiorẽ eſſe iniuſtitiã q̃ iuſtitia.
THRA.Nũc ãt qd noui aſſers?SO.Siqdẽ ſapĩa & uirtus ẽ iuſtitia/facile ut arbitror appebit robu
ſtius eẽ q̃ iniuſtitia qñqdẽ iniuſtitia ĩſcitia ẽ.nec ullus hoc ignoraret.Veꝝ nõ ita ſimplr aget̃ cupio
ſed hac uia cõſiderare.Ciuitatẽ ne aliquã affirmares iniuſtitiã eſſe?& alias ciuitates uelle iniuſte in
ſeruitutẽ redigere?ſeruaſq; ſub ſe multas habere?THRA.Cur nõ?Immo uero hoc ſummopere fa
ciet illa/quæ præſtãtiſſima erit:& quę ad extremã puenerit iniuſtitiã.SO.Intelligo equidẽ quod tua
hæc erat oratio.Sed hoc circa iſta cõſidero.Vtrũ hæc quæ præſtãtior ſit ciuitas ciuitate/abſq; iuſti
tia hãc ſit potentiã habitura:uel neceſſe ſit ut habeat cũ iuſtitia.THRA.Siqdem ut tu pauloante
dicebas.Iuſtitia ipſa ſapientia eſt/neceſſe eſt cũ iuſtitia.Sin aũt ut ego:ſine iuſtitia.SO.Rñſionibus
tuis o Thraſymache ualde delector/qm̃ non mõ annuis & abnuis/ſed & præclare rñdes.THRA.
ut tibi gratũ faciã.SO.Facis tu quidẽ bñ.Sed in hoc quoq; gratificare mihi.& dicito.An cenſes ci

uitatem

uitatem aliquã uel exercitũ/ſeu latrones/ſiue fures/uel aliũ quẽuis cetũ hoĩum iniuſte aliq̃d una ag-
gredientiũ/ꝑficere poſſe quicq̃/ſi iniuria inuicem ſe affecerint. THRA. Nequaq̃. SO. Quid aũt ſi
ab iniuria abſtinuerint? Nonne magis? THRA. Prorſus. SO. Seditiones nãq; Thraſymache iniu-
ſtitia/inimicitias/contẽtioneſq; parit. Iuſtitia uero cõcordiã & amicitiã. Nonne? THRA. Eſto ne a
te diſſentiamus. SO. Bene agis uir optĩe. Sed mihi & hoc dicito. Si hoc iniuſtitiæ opus eſt/ubicũq;
inſit odiũ gignere/nõne inter liberos & ſeruos ſi fuerit/efficiet ut inuicẽ odia atq; cõtentiones exer
ceant? nulloq; pacto poſſint aliq̃d ex cõi cõcordia facere? THRA. Oĩo. SO. Quid aũt? Si ĩter duos
hæc inſit/nõne diſſentient ĩter ſe inſequenturq; odiis/& inimici erunt & ſibi & iuſtis? THRA. Erũt
ſane. SO. Si aũt in uno inſit o mirifice uir iniuſtitia/nõne ipſius potentiã diſſipabit? Vel nihil mi-
nus habebit? THRA. Nihil minus habeat. SO. Nõne talẽ aliquã uim hr̃e uidet/ut cuicũq; inſit: ſi-
ue ciuitati ſiue genti ſiue exercitui / ſiue alteri cuilibet primo q̃dẽ ĩpotens reddat id cui ineſt aliq̃d
ſecũ agẽdi. ꝑp diſſenſſionẽ atq; diſcordiã. deinde inimicũ efficiat ipſum & ſibi & cõtrario cuilibet/
atq; iuſto. Nõne ita? SO. Ita. Atqui & in uno ſi fuerit hæc eadẽ faciet oĩa q̃ ad naturã ſuam ſequunt.
primum q̃dem in potentiã agẽdi eũ reddet/cũ ſecum ipſe diſſentiat: neq; ſibi cõſtet. Deinde & ſibi
& iuſtis faciet inimicũ. An nõ? THRA. Certe. SO. Iuſti aũt o amice ſunt & dei. THRA. Sint. SO.
Ergo deis inimicus erit Thraſymache uir iniuſtus. Iuſtus autẽ amicus. THRA. Explere Socrates
ꝓ libidine/orationis epulo. Nõ. n. tibi aduerſabor/ne iſtos mihi infenſos reddã. SO. Age itaq; reli
qua cõuiuii adhibe/quẽadmodũ pauloante rñdens. Conſtat ꝑfecto ſapientiores. meliores. poten
tioreſq; ad agendũ/iuſtos eẽ/iniuſtos aũt ne inuicem q̃dem tractare quicq̃ poſſe. Verũ quod dici-
mus ualidiſſime in cõe ſimul aliq̃d cõficere illos poſſe q̃ oĩo iniuſti ſunt/ haud oĩo uerũ eſt. Non. n.
abſtineret inuicem ab iniuria: ſi ꝓrſus iniuſti eſſent. Sed liquet in ipſis eſſe iuſtitiã quandã. quę ipſos
ita afficiat ut ſe inuicẽ lædere nolint ſimul atq; alios ꝑ quã agunt quæcũq; agunt. Impulſi ãt ſunt ad
iniuſte agendũ/iniuſtitia cũ ſemi mali eẽnt. Nam q̃ ad ſummũ neq̃tiæ & iniuſtitiæ ꝑuenerunt/ꝑfice
re oĩo nihil poſſunt. Hæc q̃dem quod ita ſe habeant/nõ aũt ut tu ſupra ponebas ĩtelligo. Vtrũ autẽ
& melius uiuant iuſti q̃ iniuſti & feliciores ſint/quod q̃dem poſtea cõſiderare ꝓpoſueramus/cõſide
randũ eſt. Et ut mihi q̃dem uidetur/hoc ex his quæ diximus/ſequit. Sed tñ melius cõſiderandum.
Non. n. de re quadã uili ſpernendaq;/ſed quonãmodo uiuendũ ſit/habet oratio. THRA. conſide
ra iam. SO. Ecce cõſidero. Dic igitur/opus ne equi tibi aliq̃d eſſe uidet? THRA. Mihi q̃dem. SO.
Num hoc quidẽ diceres & equi & alterius cuiuſlibet opus/quod uel ſolo illo uel maxime quis exple
ret? THRA. haud intelligo. SO. Attende/ſic forte ĩtelliges. Alia ne re q̃ oculis uides? THRA. Mi
nime. SO. Quid uero? Alia ne audires q̃ auribus? THRA. Nequaq̃. SO. Ergo hæc hoꝝ opera re-
cte diceremus. THRA. Recte. SO. poſſes ne gladio & ſcapello & multis aliis uitis palmites ampu
tare. THRA. Quid ni? SO. Verũtñ non ita cõmode ut falce ad uſum hunc fabricata. THRA. Eſt
ut dicis. SO. Ergo nõne hoc iſtius opus eẽ dicemus? THRA. Dicemus ꝑfecto. SO. Exiſtimo me-
lius te nunc tenere/quæ pauloante dicebam cũ ĩterrogarem an id cuiuſq; opus eẽt/quod uel ſolo il
lo uel melius q̃ cæteris efficit. THRA. Intelligo iã. Idq; mihi cuiuſq; opus eſſe uidet. SO. Nõne &
uirtus tibi eſſe cuiq; uidet/cui aliquod opus adſcribitur? Reuertamur igit ad priora. Oculoꝝ dici
mus eſſe opus aliquod. THRA. Certe. SO. Ergo nõne & uirtus oculorum eſt? THRA. Et Virtus
SO. Et auriũ opus. THRA. Et auriũ. SO. Eſt ergo & uirtus. THRA. Eſt. SO. Nonne de reliquis
oĩbus eodẽ modo dicendũ? THRA. Eodem. SO. Nunquid oculi opus ſuũ pulchre aliq̃ñ exercẽt/
uirtutem ꝓpriam non hñtes: ſed pro uirtute uitium? THRA. At q̃uo? Cęcitatẽ nãq; fortaſſe ꝓ ui-
ſu dicis. SO. Quæcũq; illoꝝ ſit uirtus nã ad præſens nõ id quæro. Sed utrum propria uirtute recte
ſuũ opus exerceãt/uitio uero nõ recte. THRA. uera loqueris. SO. Nonne & aures ſua priuatę uir-
tute male ſuũ opus exercebũt? THRA. Male. SO. Idẽ ne ſentimus de reliquis oĩbus? THRA. Idẽ
SO. Age & hæc præterea cõtẽplare. Eſt ne aĩę aliquod opus: q̃d nulla re alia faceres/ueluti curare.
impare. cõſulere: & alia generis eiuſdẽ. Nũquid hæc alteri rei q̃ aĩæ iure tribuere poſſemus? dicere
muſq; ipſius ꝓpria eſſe. THRA. Nulli alteri. SO. Quid aũt ipſum uiuere. An nõ animæ opus eſſe
dicemus. THRA. Maxime. SO. An non & uirtutem quandã animæ eſſe dicimus? THRA. Dici-
mus. SO. Nunquid anima q̃ñq; o Thraſymache propria uirtute priuata opera ſua bene explebit?
Vel nullo modo poterit? THRA. Non poterit. SO. Neceſſe eſt igitur malam animã male impare
atq; curare: bonam uero hæc oĩa bene facere. THRA. Neceſſe. SO. conceſſimus ne uirtutẽ aĩæ iu
ſtitiam eẽ/iniuſtitiã/uitiũ? THRA. Conceſſimus. SO. Iuſta ergo aĩa iuſtuſq; uir bene uiuet. Iniuſtus
autẽ male. THRA. Ita ſecundũ rõnem tuam apparet. SO. Qui autẽ bene uiuit/beatus eſt & felix.
Qui male/contra. THRA. Quid ni? SO. Igitur iuſtus felix eſt iniuſtus miſer. THRA. Sint. SO.
At miſerum eſſe nõ prodeſt. ꝓdeſt aũt eſſe felicem. THRA. proculdubio. SO. Nunq̃ igitur o bea
te Thraſymache conducibilius erit iniuſtitia q̃ iuſtitia. THRA. His epulis craſſatus fueris in Dio
nyſiis o Socrates. SO. Apud te q̃dẽ cõmedi Thraſymache: poſtq̃ mitior mihi effect⁹ es: difficiliſq;
eẽ ceſſaſti. Non tñ abunde ueſci contigit: atq; id mea q̃dẽ cã potius q̃ tua: nã quẽadmodũ epularũ

auidiores hoīes incontinēteſq; rapiunt ſemp quocunq; ī conuiuio ſup̄fertur/guſtātq; illud anteq̄ prioribus dapibus ſatis ueſcantur/ita & ipſe ut mihi uideor/priuſq̄ inuenirem quod principio fuit ppoſitum/qd ipſum uidelicet iuſtū ſit/eo prętermiſſo ad cōſiderandū me cōtuli/utrū prauitas ſit & inſcitia/ſiue ſapientia uirtuſq;. Ac poſtremo incidente oratione illa quæ aſſerebat cōducibiliorē iniuſtitiam eſſe q̄ iuſtitiā/non me continui/quin ab illo ad hoc deſcenderē. Quapropter mihi in præſentia ex hac diſputatione contingit/ut nihil norim. Quando enim iuſtū qd ſit ignoro/nullo pacto ſciam uirtus ne ſit an contra. Atq; utrum qui id poſſidet/beatus ſit uel non beatus.

FINIS DIALOGI PRIMI.

¶ARGVMENTVM MARSILII IN SECVNDVM DIALOGVM DE IVSTO.

S Ecundus dialogus a trina exorditur diuiſione bonoꝝ. Bonū pfecto idem eſt atq; expetendū. expetimus aūt aliqd ſui ipſius gratia tm̄/ut uoluptates & gaudium. Aliquid alterius ſolū gratia/qualia quæcūq; laborioſa ſunt. Aliqd & gratia ſui/& aliorū q̄ inde ſequunt. Ceu cognitionē ac p̄ſperam ualitudinē. Iuſtitiā uero dicit cum alioꝝ ex ea ſequentiū/tū uel maxime ſui ipſius gratia expetendam. Sed anteq̄ de iuſtitia pfecte qcq̄ definiat Glauco q̄ prætermiſſa ſunt a Thraſymacho p iniuſtitiæ patrocinio copioſius elegātiuſq; pſequit. addē & modeſtius. Ait.n. nō quia ita ſentiat/ſed ut puocet Socratē ad iuſtitiā acrius defendendam/iniuſtitiā ſe laudaturū. Similia q̄dā hēmus & ī Gorgia. Poſt eū Adimātus & primū p iuſtitia uerba facit/p̄mia illi & humana tribuēs & diuina/ubi notabis religioſa q̄dā myſteria poetaꝝ. Deinde nōnulla p iniuſtitia adducit ī mediū: pſonā uidelicet & Socratis & Thraſymachi referēs. Addens ēt ſe nō iuſtitiā uitupare uelle ſed quodāmodo Socratē irritare. Optat aūt laudes audire iuſtitiæ/q̄ nō ab externis/ſed ab itrinſeca iuſtitię natura ducāt. Quales afferri ab aliis nō cōſueuerit. Tu uero aīaduerte nō temere Platonē multa hic rurſus ad poetas ſacerdoteſq; ptinētia poſuiſſe. oſtēdit.n. ī his ſępe a poetis/ſępius a malis ſacerdotib' peccādi lniam puenire. Vbi gētiū ſupſtitiōes irridet: p̄terea haud ab re ī his libris oīum ſibi chariſſimis chariſſimas ſibi pſonas iſeruiſſe Glauconē Adimātūq; frēs ei'/patrēq; Ariſtonē. Rurſus Socratē nihil ī oī ei' uita ppēſius cōtēplatū/q̄ ſecluſis externis affectib'/qd nā ſit/qdue faciat uirt' ipſa uitiūq; ī aīo. Qd' qdē & ſpōte & puocat' deinceps de iuſtitia & iniuſtia demōſtrabit. Sed ego h̄ iniuſte nimiū p̄termiſi mirū illd' iuſtitię p̄miū ex Muſei mēte adductū/ppetuā inq̄ ebrietatē. Qd' qdē Muſeus accepit ab Orpheo/idip̄m p Dionyſii ſacra ſignificāte hoc illi pphetico ſi ēe iebriabor ab ubertate dom' tuę. Ebrietas ergo/ſit duplex. Alteraq dē ſub luna/letheo īducta potu/p quā aīa extra ſe poſita & īfra ſe poſita obliuiſcit diuinoꝝ circa terrena delirās. Altera uero ſup lunā nectarea puenies potiōe: p quā aīus extra ſe poſit'/ſupra ſe poſitus morboꝝ mortaliū obliuiſcit. Suſpiciēſq; diuina q̄ſi prīo illoꝝ ſplēdore caligat/ſiue poti' ſaporē guſtās nouo quodā calore e priori hītu pmutat. Mox uero pſpicue cernit guſtatq; ſalubriter: imo uero nutrit. Profecto idea diuina p quā factus ē aīus redeūti illabit aīo/ceu guſtui ſapor. Ab eo primū ſuauiter ſiqd alienū ē diluit/deiñ penit' īplet magiſq; iplēdo delectat. Tertio redigit ī ſeipm̄ inæſtimabili uoluptate pfundēs. Vbi aīus ex aīa primū fact' ē ītellect'/ex ītellectu deniq; deus. Neq; ulteri' ſicut prius ſapit/neq;/q̄ prius ſed ſapit aliter atq; alia. Et queadmodū apd' nos imaginatio uehemēs mouet formatq; corp'/ita & ibi corp' ſubiectū aię ſenſuſq; ei' a potētiſſima cogitatōe mētis mouet ptin' & format. Adeo ut ieffabili dulcedīe mētis mirabiliter & ſenſus dulceſcat & corpus. Sed iā ad iuſtitiā reuertamur: hāc Socrates tāq̄ diſputatōis ſuæ finē atq; obiectū/p ſingula q̄rs/qa difficile inuenireē in aīo/prius q̄rit ī ciuitate/tāq̄ in ea manifeſtiorē futurā. ut p hāc demū/aī iuſtitiam manifeſte definiat. Vt aūt iuſtitiā in ciuitate cōſiderare queat/cōſtituit ab initio ciuitatē: dicēs primo q̄ ſit ei' origo. ſ. indigētia mutua. deiñ q̄ materia. ſ. res arteſq; neceſſariæ. poſtremo/q̄ forma uidelicet regula uictus legitimaq; gubernatio. Et uidero q̄tū laudet uitā ſobriā/q̄tū uituper delicatā atq; luxurioſam. Illa qdē ſana atq; ſufficiēs hæc āt īſania & īdigēs plurimoꝝ. Deniq; cū ob hāc naſcatur bellū/op' ē ī ei' modi ciuitate militib' q̄pp ad diligētē militaris artis īſtōnem deſcēdēs/quot neceſſaria ſit militi ſtrenuo & cuſtodi patrię accurate pſequit. In oībus uero memēto/neminē ad diuerſa aptiſſimū naſci poſſe. Iōq; nullū diuerſas artes exercere debere. Pręſertim cū ex alteri' ope/opus īpediat alterius. Oportere & unūquēq; artē ſuā ſtatim a puero & p oēm uitā cōtinue exercer. Prętera militē p̄rię cuſtodē talē & naſci & educari debere/ut canū īſtar & erga notos ſit mitis & aduerſus ignotos ferox ſempq; uigil & ſagax. Proiñ aſſerit Socrates prīcipiū cuiuſlibet opis maximū qddā eē/ī tenera p̄ſertim ętate facile utriq; formabili. Iccirco futuros milites a teneris unguiculis & ſecūdū aium prio p muſicā/& ſecūdū corpus: deiñ p gymnaſticā rite format: ſub muſica cōprehendēs fabulas quoq; poeticas. Quas p̄cipit aſſidue pueroꝝ aurib' adhibere. Sed tales ſolū quales ad militare ſtudiū quaſi pręludia q̄dam & puocēt & erudiāt. Similiterq; cęteros his a pueritia fabulis iubet aſſuefieri/q̄ ſtudio potiſſimū futuro cōducāt. Cōtrarias uero longius arcet. Id uero maximum

222

mum eſt pręceptū. Deteſtatur mox poeticam impietatē turpia de diis fingentem. Atq; eiuſmodi audiri fabulas ꝓhibet: ſubiungit geminas theologię figuras. Primā dictū oīo bonū eſſe/ bonorūq; dūtaxat cām/ mali uero nullius cām eē dictū. Itē ſi quē Deus punit/ punire gratia boni. Secūdā uero dictū eſſe penitus īmutabilē/ ex eo qđ ſimpliciſſimus potētiſſimus/ optimus/ ſapiētiſſimus. Quo fit ut neget dictū aliquādo quēq̃ fallere: uel fictis ſimulachris / uel ſignis atq; uerbis. Neq; enim in uarias mutatur formas: neq; cum non mutetur ſimulat ꝑmutari. Conclude librum aurea quadā ſen/tentia. Mendaciū maxime omniū & diis & hoībus eſt odioſum. Quod ſi mēdaciū in ſermone odioſum ē/ idq; ſimulachrū eſt mendacii ipſius qđ eſt in aīo/ nimirū mendaciū qđ in aīo eſt/ & diis & hominibus ē admodū odioſum. Eiuſmodi uero mēdaciū ē ignorātia p quē circa rex ueritatē ſibimet aīus ipſe mentit. Q m̄ uero ueritas ad id qđ eē dicit ſpectat. Ideoq; falſum ad nō eſſe declinat. Merito mendax quatenus in falſum labitur/ eatenus in nihilum quoq; prolabitur.

¶ SECVNDVS DIALOGVS DE RE PVBLICA.

SO.

Æc cum dixiſſem a diſputatiōe liberatū me eſſe putabam: uerū hoc ꝓhoemium fuit. Glauco enim & ſemp alias uir certe ad oīa fortiſſimus / tunc qdem Thraſymachi tāq̃ h defatigati conceſſionē non ſuſcepit. Sed dixit o Socrates. Verū nobis ꝑſuaſiſſe uideri cupis/ an reuera ꝑſuadere/ qđ oīno pręſtet iuſtum eē q̃ iniuſtum? SO. Ego qdēq;/ ſi in mea optione eſſet/ reuera ꝑſuadere mallem. GLA. Minime facis quoduis. Dic porro uidet ne tibi hmōi aliquid eſſe bonū: qđ quidē eligeremus/ haud certe quę ex eo ſequant cupientes ſed ipſum gratia ipſius amātes? quēadmodum gaudere & uoluptates quęcūq; ſine nocumēto ſunt/ & quę in poſterū nihil pręter gaudium allaturę ſint eas habēti. SO. Mihi ſane uidet eē aliquid tale. GLA. Quid aūt eſt ne aliquid qđ & ipſum gatia ipſius & eox quę ab eo fluūt/ amemus? Quēadmo/dum ſapere/ uidere/ ualere: hęc enim hmōi ꝑpter utrūq; eligimus. SO. Certe. GLA. Tertium autē aliqđ uides genus boni/ in quo eſt exerceri male ualentē curari/ medicationēq; & pecuniariā exercere. Hęc utiq; laborioſa fatemur eſſe/ ꝓdeſſe aūt nobis. Et ipſam qdēq; ſui gratia nunq̃ expeterem?: ſed quęſtus & aliox quę ab eis ꝓficiſcunt gratia. SO. Eſt hoc plane gen⁹ tertiū. Quid tum? GLA. In quonam iſtox iuſtitiā ponis. SO. Mea quidē ſn̄ia in pulcherrimo/ quod tam ꝑpter ſeipſum q̃ pp ea quę efficit/ ab eo qui beatus ſit futurus/ expetitur. GLA. Haud ita multis uidet / ſed laborioſi generis eſſe: quod quidē ꝑpter premia & honores & gloriam ſit expetēdum/ ꝑpter ſeipſum aūt tanq̃ difficile fugiēdum. SO. Noui eqdē iſtuc multis uideri. Quocirca iampridē a Thraſymacho quaſi tale quiddam ſit/ uituperatur. Iniuſtitia uero laudatur. Sed ego hebes ſum / ut uideor. GLA. Age itaq; & me audi/ ſi tibi quoq; hęc uideantur. Thraſymachus nempe priuſq̃ oporteret tanq̃ ſerpēs carminibus delinitus abs te fuiſſe uidetur. Mihi autē nondum ex ſentētia demōſtratio utriuſq; euenit. Cupio enim audire qd ſit utrūq;: & qualem uim habeat ipſum ſecūdum ſeipſum exiſtēs in aīo: premia uero & quę ex ipſis ꝓueniunt/ mittere. Sic igitur faciam ſi & tibi placet. Renouabo equidē Thraſymachi orationē: & primū dicam qualem iuſtitiam eſſe dicant/ & unde exortam fuiſſe uelint. Secundo uero loco omnes quicūq; iuſtitiam colunt inuitos quodāmodo eam ſequi / tanq̃ rem neceſſariam ſed non bonā. Tertio merito id agere. Multo ergo melior iniuſti uita q̃ iuſti ut tradunt. Mihi quidem o Socrates non ita uidetur. Ambigo tamē plerūq;: quia obtundor quottidie Thraſymachum alioſq; īnumeros audiens. Orationē uero pro ipſa iuſtitia quod melior q̃ iniuſtitia ſit/ ex nullo adhuc audiui ut uellem. Cuperē quippe iuſtitiam ipſam ſecūdum ſeipſam audire laudatam. Maxime uero ex te hoc me arbitror auditurum. Quapropter dicam latius iniuſtam uitā laudans. Dicendoq; oſtendam tibi/ quonam maxime modo audire te uelim/ uituperantem quidem iniuſtitiam. Iuſtitiam uero laudantē. Sed uide an hoc tibi placeat. SO. Maxime omniū: de qua enim re qs ſane mentis libentius & audiat & dicat? GLA. Pręclare loquęris. Enimuero quod primū de hoc dicere pollicitus ſum/ iam audi. Quale ſit & unde ſit orta iuſtitia. Natura quidem dicunt iniuriam facere/ bonum eſſe. Iniuria aūt affici malum. Sed longe plus mali eſſe in patiēdo iniuriā / q̃ boni inferendo. Quāobrem poſtq̃ uiciſſim iniuriam & intulerint & acceperint/ & utrūq; guſtauerint qui nequeunt uitare illud id conſequi/ operępręcium fore ducunt ut ita inuicem cōponantur/ ut neq; inferri neq; accipi poſſit iniuria: hincq; uolunt originē habuiſſe leges cōſtitutioneſq; : & nominata eē pręcepta legū legitima atq; iuſta. Hanc itaq; iuſtitię originē & ſubſtantiam eſſe uolunt : quę media quodāmodo ſit optimū inter & peſſimū. Quādo quidē optimū ē/ inferre iniuriā / nec dare pœnas: peſſimū uero pati nec ulciſci poſſe. Iuſtū ergo hox in medio cōſtitutū amari nō tāq̃ bonū: ſed ex imbecillitate iniuriādi tāq̃ iniuriax īferēdax obſtaculū. Eū ſane q hoc efficere poſſit / uereq; ſit uir/ cū alio paciſci nunq̃ decernereq; ne ultro citroq; iniuria inferat: alioqn inſaniret. Hæc eſt o Socrates natura iuſtitię atq; huiuſmodi: & ex talibus ut ferunt progenita. Quod autem qui iuſtitiam ſeruāt/ inuiti id agant cum ex imbecillitate iniuriam inferre nequeant/ plane ꝑſpiceremus / ſi tale qddam

anīmo fingeremus:ſi utriq; licentiā largiremur/quodcūq; liberet agendi/& iuſto pariter & iniuſto/
deinde pone ſequeremur/explorātes quo rapiat utrūq; libido.Inueniremus ꝑfecto iuſtum plus ha
bendi auiditate cōpulſum ad eadē ſe atq; iniuſtū cōferre.Hoc ſiquidē natura oīs ut bonū expetit:le
ge aūt ac ui ad ęqualitatē ſeruādam ducit.Erit aūt licētia iſta quā dico talis iſtis ſi detur qualē aliqñ
fuerūt fuiſſe Gygę Lydi ꝓgenitori.fuiſſe.n.ipm ferunt mercēnariū paſtorē eius qui tūc Lydis ipe/
rabat.Magna aūt imbriū tēpeſtate exorta/motaq; terra/ferunt terrā hiatū feciſſe/in ea regione/ubi
ille armēta paſcebat.Quę cū uidiſſet mirabundus in hiatum deſcēdit/ cōſpexitq; & alia quę fabulā/
tur/miranda:& equū ęneum cōcauū:& per feneſtrā cadauer in aluo equi aiaduertit/maius qdē hu/
mana forma/hoc nihil habebat aliud p̄ter aureū digito anulū.Quo ſublato abiit.Ac paulopoſt ad
paſtoralē ꝑuenit cōuentū in quo legatus de reb⁹ peculii ad regē ꝑ ſingulos mēſes referēdis crean/
dus erat/iuxtaq; alios aſſedit.Acciditq; ut cū forte gēmā introrſum ad manū uerteret anuli quē a
cadauere arripuerat/ſubito a nullo cōſpiceret:aliiq; de illo tāq̄ abſente loquerētur.Admirat⁹ ergo
gēmam:rurſus extrorſum cōuertit.Quo facto/rurſus apparuit:hoc ille aiaduertēs diligentius pe/
riculum fecit utrū hanc anulus uim haberet.Atq; ita illi cōpertū fuit/quod uerſa ad ſe gēma a ne/
mine uideret/uerſa aūt ad alios/cōſpicuus fieret.Quod qdē expertus/curauit ut legatus ad regē una
cum aliis mitteret/ꝓfectuſq; uxorē eius ſtrupauit/& de rege interficiēdo cū ea cōſilium iniit.Quo
cęſo regnū aſſumpſit.Si igit̃ duo tales anuli eēnt/alterūq; iuſtus/iniuſtus alterū poſſideret ac ferret
nullus ꝑfecto eſſet/ut uidetur:adeo adamātinus/ut in ipſa iuſtitia ꝑmaneret:& ab alienis abſtinere
uellet/cū liceret illi ex foro intrepide quodcūq; uellet arripe/ingrediq; alienas domos & clanculū
pro libidine cuiq; cōgredi:& pro arbitrio quēlibet interficere/& ex carcere ſoluere:& alia quaſi par
deo ſit inter hoīes pro arbitrio facere.Hæc igit̃ cum uterq; faceret/nequaq̄ alter ab altero in agen
do differret/ſed ambo eodē tenderent.Quę quidē maxima apud oēs eſſe pōt cōiectura neminem
uolentē/imo inuitum eſſe iuſtum:quaſi id ſecūdum ſe/& priuatim nō ſit bonū.Quoniā ubicūq; in/
iuſte agere quiſq; ſe poſſe confidit:agit ꝓtinus:prodeſſe enim quiſq; priuatim multomagis exiſti/
mat iniuſtitiā q̄ iuſtitiā.Recteq; ſentit quiſqs ita iudicat/ut ſermonis huius ꝑhibent auctores.Qđ
ſiquis hmōi facultatē nactus/uelit ab iniuſtitia abſtinere/neq; aliena tangat/infeliciſſimus oīum &
ſtolidiſſimus apud eos q hoc aduerterēt:putaret/laudarēt tñ illum palam uiciſſim ſe decipiētes/qa
maxime timēt/ne afficiant̃ iniuria.Atq; hęc qdē ita ſint dicta.Vitā uero utriuſq;.Iuſti uidelicet & in
iuſti/ita plane diiudicabimus/ſi iuſtiſſimū uirū/ſeorſum & iniuſtiſſimū diſtinguemus.Aliter uero
nequaq̄.Sit aūt hæc diſcretio talis ut nihil auferamus iniuſtitię ab iniuſto:neq; quicq̄/ab iuſto iuſti/
tię:ſed ꝑfectū utrūq; in ſuo ſtudio ponamus.Primū igitur iniuſtus tanq̄ optimi artifices faciat.Vi/
delicet quēadmodum gubernator ſummus uel medicus/quę in arte ſua confici poſſunt/& quę nō
poſſunt/ſentit:& illa quidem aggreditur/iſta relinquit/& ſiqua pręterea in re peccauerit/corrigere
poteſt:ita & iniuſtus recte iniurias aggrediens/lateat/ſi maxime iniuſtus futurus ē.Sin aūt deprehē
ſus fuerit/iners exiſtimādus ē.Extrema enim iniuſtia ē/iuſtum uideri eū q nō ſit iuſtus.Danda ē igit̃
iniuſtiſſimo extrema iniuſtitia neq; auferēda/ſed ꝑmittēdum/ut is qui iniuſte multa patrauit apud
oēs iuſti habeat opinionē/& ſiqua in re peccarit/corrigere poſſit ſitq; ad ꝑſuadendū idone⁹ ſiqd de
ipſa mali facinoris nūciat̃ & ad uim ſi opus fuerit inferēdā/fortitudinē & robore opūq; & amicorū
copia:cū hūc talē finxerim⁹ iuxta ipm uirū ponam⁹ iuſtū:ſimplicē hoīem & ingenuū:q ſm̄ Æſchy
lum nō uideri ſed eē bonus ſtudeat.Remouēda qppe ab eo iuſtitię oīs opīo/ne iuſtus cuiq̄ uideat̃.
Si.n.uidebit̃ iuſtus eē aderūt ſibi honores & p̄mia.Incertū igitur erit/iuſti ne/an honoꝝ numerūq;
gratia talis ſit.Priuādus itaq; rebus oībus p̄terq̄ iuſtitia.Atq; ita ponēdus/ut ſuꝑiori contrariū ſit.
Cum nihil agat iniuſte iuſtiſſimus eſſe credat̃:ut quaſi quodā examine ad iuſtitiam ſit ꝓbatus/ex eo
qđ nec infamia/nec his rebus q̄ eā ſequūtur a ꝓpoſito ſuo dimoueat̃/ſed uſq; ad mortē imobilis ꝑ/
ſeueret.Dum ꝑ oēm uitā iniuſtus exiſtimat̃/eſt tñ iuſtus.Vt cū utriq; ad extremū ꝑuenerint/hic q̄/
dem iuſtitię.Ille aūt iniuſtitię/iudicet̃/uter eoꝝ ſit beatior.SO.Pape/q̄ uehemēter o amice Glauco
utrūq; uirum quaſi ſtatuā quādam in iudiciū manifeſtū inducis!GLA.Quā maxime poſſum.Cum
ergo talis uterq; ſit/nihil iam ut arbitror difficile narratu ē/qualis utrūq; uita expectet.Dicendum
igit̃.Quod ſi aſperius aliqd dicat̃/ne exiſtima me Socrates hęc dicere:ſed eos qui prę iuſtitia iniu/
ſtitiam laudant.Dicent enim ꝙ ita affectus iuſtus/cedetur torquebitur & uincula patietur.Eruen/
tur illi oculi.Atq; demum omnia mala perpeſſus ſuſpendetur/atq; cognoſcet non eſſe ſed uideri
iuſtum concupiſcendum eſſe.Eſchyli autem carmen rectius intelligi poterat de iniuſto.Dicēt pro/
fecto iniuſtum utpote ueritati conſona ſectantem/neq; ad opinionem hominum uiuentem/appe/
tere quidem non uideri/ſed eſſe iniuſtum:profundum ſane ſulcum & frugiferum mentem haben/
tem:ex quo glorioſa germinēt conſilia primū quidem magiſtratus capere in ſua ciuitate/cū iuſtus
appareat.Deinde quā uelit uxorē ducere/& ſuas cui uelit locare:cum quibuſlibet congredi com/
municareq;.Atq; ad hęc omnia utilitatē capere quęſtū faciētē cū inferre iniuriā minime uereat̃ in
certaminibus/tum publicis obliuiſci/tum priuatis ſuꝑiorē euadere/pluſq; emolumenti q̄ aduer/
ſarios

ſarios inde excerpere. Atq; hinc effici diuitē. Vnde & ꝓſit amicis/& inimicis obſit. Deos aūt donariis & ſacrificiis magnifice colat & multo meli⁹ q̄ iuſtus cōciliare ſibi poſſit quęlibet / uel hoīum/ uel deoꝝ ex quo cōſentaneū eſſe uolunt ut Deo charior ſit q̄ iuſtus. Hac rōne aiunt o Socrates:& apud deos & apud hoīes melius iniuſto uitā iniuſtā eē q̄ iuſto. Hęc cū dixiſſet Glauco/egoq; ad hęc reſpōdere aliqd cogitarē/frater eius Adimātus. Nōdū inqt o Socrates ſatis de hac re dictū. SO. Cur nā? ADI. Id utiq; dictū nō eſt/qđ maxime dici oportuit. SO. Frater adeſto uiro ut hēt ꝓuerbiū. Quare tu ſiqd hic reliquit adiuua. Q uāq̄ me quę dicta ſunt ab iſto cōuincere ꝓſtr:atq; afficere ut defendere iuſtitiā nequā. ADI. Nihil dicis. Audi & hæc ꝑterea. Decet enim & cōtrarias rōnes inducere eaꝝ quas hic attulit: q̄bus laudaꝭ qdē iuſtitia. Iniuſtitia cōtra uituperaꝭ ut manifeſtius fiat qđ mihi Glauco uelle uideꝭ: pręcipiēt ſane patres filiis atq; oēs qui corā aliquoꝝ hñt. Oportere iuſtū eē nō ꝓpter ſeipſam iuſtitiā laudātes/ſed pp eos q̄ inde ſequūtur honores. Vt qui iuſtus habeꝭ ex ea opinione magiſtratus & cōnubia & quęcūq; de eo qui iuſtus exiſtimaꝭ pauloante dicebat Glauco aſſequaꝭ. Enimuero glorię illi ꝓmiū quoddam in primis inducūt. Nam inferētes deoꝝ approbatiōes/ ſumma referre poſſunt a diis beneficia ſanctis uiris collata. Q đ generoſus Heſiodus Homeruſq; teſtanꝭ. Ille enim iuſtis deos facere ꝓhibet/ut quęrcus in ramis altioribus glandes ferāt / in mediis apes / & oues lana onerētur multaq; alia generis eiuſdē bona. His ſimilia dicit & alter. Quēadmodum enim inquit ꝓbo regi quiq; dei ſimilis ſit bonū cōferat nomē ferat terra nigra triticū atq; ordeum pomis grauētur arbores fœcundę pecudes facile pariant mare piſces ſubminiſtret. Muſeus item atq; eius filius excellentiora etiam bona iuſtis ab ipſis diis tribui uoluerunt. Apud inferos.n. agētes ipſoſq; in ſanctoꝝ cōuiuiis collocantes/coronatos faciunt magna ſemꝑ in uoluptate ebrios uiuere/exiſtimantes pulcherrimū uirtutis pręmiū ęternam ebrietatē. Q ui autē longiora his ꝓmia a diis dari uolunt/filios dicunt poſteroſq; iuſti fideliſq; uiri genus ſuū per ſęcula ꝓpagare. His & huiuſmodi iuſtitiā laudant: prophanos uero atq; iniuſtos cœno quodam apud inferos obruūt & aquā cribro ferre cogunt. Viuētes etiam infamia notant. Ac demum quęcunq; ſupplicia eoꝝ narrabat Glauco qui iuſti ſunt & uidētur iniuſti/eadē inſuꝑ iniuſtorū enarrant/alia uero nō habēt. Laus igitur & uituperatio ſic utrorūq; ſe habēt. Pręter hęc conſidera Socrates aliam quādam de iuſtitia iniuſtitiaq; orationis ſpēm & priuatim/& a pœtis inductā. Omnes.n.uno ore canunt/bonū qd tēperantiā & iuſtitiam eē/difficile autē & laborioſum. Intēperantia uero & iniuſtitiā / iocundum quidē & facile comparatu: opinione tantū legeq; turpe. Vtiliora quinetiā iuſtis iniuſta/utplurimū uulgo dicunt. Et malos quidē diuites potēteſq; facile honorant priuatimq; ac publice beatos appellant. Eos aūt contēnunt qui imbecilles & pauperes ſunt / q̄uis cōcedant ipſos meliores cęteris eſſe. horum uero oīum maxime mirandi de diis & uirtute ſermones circūferuntur/deos plurimis bonis hominibus infelicē uitā dediſſe/malis aūt cōtra. Vates inſuꝑ & arioli ad ianuas diuitū accedētes/ꝑſuadent uim hꝭ ea diis ſacrificiis & carminib⁹ acceptā/purgādi ꝑ celebritates & oblectamēta quędā/ſiquod ſcelus ab his/aut eoꝝ maioribus patratū fuerit:& nocēdi paruo etiā ſumptu/cuicūq; uelint inimicorū & iuſto pariter & iniuſto. Aſſerūt quippe tū blādimētis quibuſdā / tum uinculis ſe deos inducere ut ſibi in his oībus obſequanꝭ. Ad hęc oīa pœtarū afferūt teſtimonia: prim qđ facile labamur ī uitiū.

Mortales uitium penitus labuntur in omne
Pręcipites/q̄m facilis uia ducit ad ipſum.
Hoc quia uel nobis iam tū naſcētibus hęret

Virtutē ante ipſam dii propoſuere laborē
Difficileſq; uias cunctis adeuntibus illam.

Partim qđ deus ꝓcib⁹ nr̄is muneribuſq; flectaꝭ/Homerū adducūt teſtē. Qui iqt. Exorabiles cōuertibileſq; & dei ſunt:& hos qdē/ſacrificiis/uotis/libatōibus & hoīes cū peccauerint ꝓcantes uertunt.

Sunt faciles ſuperi/ꝓcibus flectanꝭ & idem
Sacrorum nidore pio/placantur & ipſis

Nimirum uotis hominū/quę ſiquis in illos
Errarit/ueniam rogitans/concepit in aris.

Libros autē circūferunt Muſei & Orphei Lunę & muſarum filioꝝ/ſecūdum quos ſacra celebrant/ꝑſuadentes non priuatis ſolum: uerum etiam ciuitatibus ſolutiones & purgationes ſcelerum per ſacrificia cum ludoꝝ oblectamētis fieri/& uiuētibus & defunctis: quas quidē: Teletas.i.expiatōes uocant: quę nos ab illis quę illic mala ſunt/liberēt: ſacrificiis aūt prętermiſſis grauia nos manent. Hęc omnia o Socrates talia ac tanta de uirtutis uitiiq; pręmiis quo ad deos & hoīes pertinet dicimus. Quid putamus acturos hęc audiētes animos eorū iuuenum/qui ſollertes ingenio ſunt:& ad oīa dicta cōmode celeriterq; cōuerſi ex ſeipſis deliberare poſſunt/qualis aliqs exiſtēs & quorſum tendens q̄ optime uitā agat. Conſentaneū ē iuuenem talem Pindari illud animo uoluere. Vtrū iuſtitię conſendam alta mœnia/an obliquas doli uias ingrediar neq; ita fulciens uitam agā? Ea neq; dicta ſunt mihi qdē ſi iuſtus ſim non tamē appaream/nihil prodeſſe dicunt: labores autē & pœnas certas eē. Iniuſto uero opinionē iuſtitię aſſecuto. Vita diuina adeſſe diciꝭ. Nōne igitur poſt q̄ exiſtimatio hęc iuſtitię/ut ſapientes tradunt/ueritatem cogit ac uiolat/& ad beatitudinem ē pręcipua / ad eam omnino tendendū ē. Induere itaq; imaginē oportet iuſtitię & quandam pręſe ferre uirtutis adumbrationem. A tergo uero illam ſapientis Archibchi uulpē aſtutam ac uariam trahere. At dixerit forte

Prouer: Frater adſi.

Pindarus De iuſto & iniuſto.

quiſpiam haud facile eſſe ut malus quis ſemper lateat. Nos uero reſpondebimus nihil magnũ eſſe facile. Verũtamen ſi beati eſſe uolumus/hac eundum eſt/qua rationũ ueſtigia ducũt. Etenim ut noſtra improbitas occulta ꝑmaneat coniurationes ſocietateſq; inibimus. Adſunt quinetiã ꝑſuaſionis magiſtri qui ſapientiã contionatoriã & iudicialem tradunt/ex quibus partim ꝑſuadebimus/ ꝑtim cogemus/ ut dum nobis plura arrogamus/pœnas minime perſoluamus. Sed deos qdem neq; latere/neq; cogere poſſibile eſt. Verũ ſi non ſunt uel humana non curant haud nobis curãdum eſt ut eos lateamus. Si aũt ſunt & curant humana/nos nõ aliunde id nouimus uel audimus q̃ ex multoꝝ ſermonibus & ex poetis geneologiam ipſoꝝ ſcribentibus. Idem uero ipſi ꝑhibent poſſe deos ꝑ̄cibus ſacris & muneribus flecti. Quibus uel utrũq; credendũ eſt: uel neutrũ. Si ita credendũ! & iniuſte agẽdum: atq; ex ipſa rapina diis ſacrificãdum. Iuſti enim ſi ſimus illęſi a diis erimus/ ſed quęſtus qui per iniuſtitiã compant̃ reſpuemus. Iniuſti autẽ/diuitias parabimus/ſceleribuſq; patratis/illos pręcibus flectentes a pœna liberabimur. Sed enim apud inferos pœnas dabimus eoꝝ quę hic iniuſte cõmiſerimus/uel nos uel nati natoꝝ. At o amice dicere quadam ratiõe licebit: ſupremę pro peccatis cõmiſſis expiationes/ multũ poſſunt/ exorabileſq; dii ſunt: ut maxime ciuitates dicunt. Et deoꝝ filii poetę prophetęq; deoꝝ/ hæc ita ſe habere teſtãtur. Ergo quę ratio ulterius nõ inducet ut prę ſumma iniuſtitia iuſtitiã eligamus! Quãdo quidem ſi iniuſtitiã ſub adulterina ſpecie honeſtatis occultauerimus & apud deos & apud homines omnia nobis ad uotum ſuccendent/ & uiuẽtibus & defunctis/queãdmodum multoꝝ excellentiũq; uirorũ teſtatur oratio. Ex omnibus iam dictis o Socrates: quis crediderit eum hominẽ iuſtitiã ſeruaturũ/ cui ſit aliqua uis/ aut fortunę/ aut opũm/aut corporis/aut generis. Ac non potius ſubriſurã/ ſi laudari eam audiuerit. Quinimo ſiquis falſa oſtẽdat quę diximus: recteq; norit iuſtitiam optimũ eſſe/ uehemẽter ignoſcet/ neq; iraſcetur iniuſtis/cũ intelligat/niſi quis diuina quadam natura iniquitatẽ oderit/uel doctria abſtinuerit ab iniuſtitia/ neminẽ ſua ſponte eſſe iuſtũ/ſed prę timiditate uel ſenectute uel alia quadã imbecillitate uitupare iniuſtitiam/cũ eam exſequi nequeãt. Q đ qdẽ ſatis ex eo patet: q̄m ut primũ qs poteſtatẽ adeptus ẽ primus pro uiribus agi. iniuſte/horũq; oĩum alia nulla eſt cauſa/q̃ ea/unde hęc oĩs oratio mihi & hinc o Socrates aduerſum te ꝑfecta eſt. Quoniã ex uobis o mirifice Socrates quicũq; laudes iuſtitię ꝓfitemini a priſcis illis Heroibus incipiẽtes/de quibus aliqua extat memoria uſq; ad noſtros homines nullus unq̃ aliter laudauit iuſtitiã uel iniuſtitiã uituperauit/q̃ ad gloriã muneraq; uel pœnas reſpiciẽs/quę ad illis ꝓficiſcunt̃. Ipſum uero utrũq; ſuapte natura qd agat in habẽtis aĩo/ latens deos & hoĩes/nullus unq̃ uel ĩ pœmatis uel alio ſermone ad ſufficientiã enarrauit: quod uidelicet iniuſtitia ſit maximũ maloꝝ oĩum quotcũq; ſubſtineat aĩus/ iuſtitia uero maximũ bonũ. *Si.n.* ſic ab oĩbus uobis fuiſſet a principio dictũ/& nobis ab ipſa pueritia ꝑſuaſum nõ inuicẽ cohiberemur nequid in alium ageremus iniuſte: ſed unuſquiſq; ſuipſius cuſtos eſſet: timẽs ne iniuſte agens maximo malo adhęreret. Hęc o Socrates hactenus/forte uero & plura Thraſymacus/aut aliqd alius de iuſtitia & iniuſtitia utriuſq; tranſuertẽs uim diceret & oneroſe admodũ ut mihi uidet̃. Sed ego nihil abs te celari uolens cupiẽſq; ex te audire cõtraria orationẽ ꝓtraho. Ne ergo nobis ſolum oſtẽdito iuſtitiam iniuſtitia pręſtantiorẽ eſſe/ſed quõ ipſa per ſe afficiẽs utraq; aĩum hęc qdẽ malũ/ illa bonũ ſit. Opiniones aũt auferas ut ẽt Glauco iuſſerat. Si enim nõ abſtuleris utrinq; ueras/ falſas aũt appoſueris/ nõ iuſtum dicemus laudare te/ſed id qđ iuſtum uideat̃. Neq; iniuſtum uitupare/ ſed qđ uideat̃ iniuſtum/ iubereq; iniuſtum/ iniuſtitiã occultare/ aſſentiente Thraſymacho iuſtum qdem alienũ bonum/ potẽtiori cõferens. Iniuſtum aũt ipſum cõferens/ atq; utile imbecilliori tamen inutile: poſtq̃ igit̃ aſſenſus es iuſtitiã in his bonis annumerari quę & ꝓpter illa quę ſequũtur/ & multo magis ipſa ꝓpter ſe ſunt expetẽda/uidelicet/uidere/audire ſapere/bñ ualere/& quęcũq; alia bona ſuapte natura fœcũda ſunt & pręrioſa nõ opinione cõſtant/hoc utiq; ipm̃ lauda in ipſa iuſtitia/ qđ ꝑ ſeipſa habẽtem iuuat: cũ iniuſtitia lędat. Opiones aũt & p̄mia aliis laudanda relinquę. Nã ego qdẽ alios ſubſtinerẽ quotiẽs ita iuſtitiã laudarent uel uituparent iniuſtitiã/ ut opiones & p̄mia laudare uel uitupare uiderent̃. Te aũt minĩe/niſi forte tu iuſſeris. Q m̄ oẽm uitã nulla in re alia q̃ in ſpeculatõe cõſumpſiſti. Ne igitur nobis ſolum oratione oſtende/ꝑ̄ſtãtiorẽ iniuſtitia iuſtitiã eſſe: ſed quonam mõ utraq; ipſaꝝ ſui ꝑ̄cipẽ afficiens: ſiue lateat: ſiue non lateat: deos & hoĩes. hęc qdem bonũ ſit: illa malum. Hęc ego cum audiſſem: q̄uis & alias ſemꝑ Glauconis & Adimanti ingeniũ amaſſem: tunc tñ uehementer admiratus ſum. dixiq;: non male in uos o filii illius uiri principiũ elegoꝝ carminũ amator Glauconis inſcripſit: qui cũ in Megarenſi pręlio fortiter pugnauiſſetis o filii inqt Ariſtonis inclyti uiri diuinũ genus. Hoc benedici o amici uidetur: Diuine enim affecti eſtis/ ſi nõ eſtis perſuaſi/ iniuſtitiam iuſtitia meliorẽ eſſe cum adeo pro ipſa abunde loquamini. Videmini aũt mihi ꝑſuaſi nõ eẽ. Coniecturam capio ex ueſtris moribus: q̄m ſecundum orationẽ ipſam uobis minime credidiſſem. Quo autẽ magis credo eo magis quo me uertã ambigo. Nam quõ adiuuẽ neſcio. Videor qppe nõ poſſe. Illud aũt ſignũ eſt/qđ ea qbꝰ ego ſupra aduerſus Thraſymachũ ſufficiẽter oñdiſſe putabã iniuſtitia meliorẽ eẽ iuſtitiã nõ admiſiſtis. Neq; rurſus quõ nũc ſuccurrã inuenio. Veritus ne forte ipiũ

ſit: ut

ſit:ut qui iuſtitiam coram uituperari intelligit:ſubterfugiat:neq; pro eius defenſione uerba faciat: q̄diu ſpirare & loqui cõcedit. Pręſtat itaq; pro uiribus ſuffragari. Tunc Glauco & cęteri oēs rogarunt:ut omni ope auxiliarer:neq; diſputationē relinquerē:ſed pſcrutarer quid eſſet utrũq; : quęue reuera utriuſq; utilitas. Dixi igiť:ut mea erat opinio: quęſtionē hãc quã aggredimur nõ eſſe contēnendã:ſed hoīs acute cernētis opus ut mihi uideť. Ac poſtq̄ nos aliter nõ ualeamus: pinde inueſtigandã eſſe iuſtitiã ac ſiqs nõ acute cernētibus litteras paruas pculq; poſitas legēdas mandaſſet:deinde aĩaduertiſſet aliquis eaſdē litteras eſſe alibi in maiori quodam loco maiores/ atq; inde opęprętium cenſuiſſet/ut eas primo legētes ita demũ minores ſi eędē ſunt cõſiderarēt. Ita prſus Adimantus ait. Sed qd tu ſimile in hac de iuſtitia inquiſitõe uides o Socrates? SO. Ego tibi dicã. Dicim⁹ ne iuſtitiã hoīs unius eſſe? Dicimus totius ciuitatis? ADI. Plane. SO. Atq; ciuitas nõne maior uno uiro? ADI. Maior. SO. Fortaſſe igiť iuſtitia amplior in maiori ineſt. Faciliorq; eſt cognitu. Quare ſi uultis/prius quęremus in ciuitatibus/qd nam ſit. Idq; deinde in ſingulis cõſiderabim⁹:maioris ipſius ſimilitudinē in minoris idea contēplantes. ADI. Scite loqui uideris. SO. Si ciuitatē oratõe cõſtitutã inſpiceremus. Iuſtitiã quoq; eius & iniuſtitiã uiderem⁹. ADI. forte. SO. Quo facto ſpes erit facilius cognoſcēdi quod quęrimus. ADI. Maxime. SO. Opus eſt igiť iſtud efficere. Nã non parua res ut arbitror. Cõſiderate itaq;. ADI. Ecce cõſideramus. Sed tu ne aliter facito. SO. Fit utiq; ciuitas ut exiſtimo/qñ qdem nullus noſtrũ ex ſeipſo ſufficiens eſt/ſed multorũ indiget. An uero tu putas aliud extitiſſe ciuitatibus cõſtituendis initiũ? ADI. Nullum aliud. SO. Sic itaq; ſe inuicē accipiunt hoīes/aliũq; ad alium uſum aſciſcunt/cũ multis indigeãt : & multos in habitationē unam cõgregãt cõmunicatores adiutoreſq;. Quē cetũ ciuitatē nos appellamus nõne? ADI. Oĩno. SO. Impertiunt ergo uiciſſim/ ſua & aliena uiciſſim accipiũt:cõducere ſibi uiciſſitudinē hanc exiſtimãtes. ADI. Ita prorſus. SO. Age iam cõſtituamus oratiõe noſtra a principio ciuitatē. Faciet aũt ipſam/ut uidetur/ indigētia noſtra. ADI. Quid ni? SO. Prima uero & maxima oĩum indigētia / eſt pparatio uictus/ut & ſimus & uiuamus. ADI. Certe. SO. Habitationis ſecũda. Tertia ueſtitus & hmõi. ADI. Eſt ut dicis. SO. Age igiť. Sed quo nam mõ ciuitas ad hanc pręparationē ſufficiet? An nõ unus erit agricola. Edificator alius. Alius textor. Nunqd & coriariũ ibidem annumerabimus/uel aliquē aliũ rerũ ad corporis uſum ptinētium curatorē. ADI. Maxime. SO. Erit itaq; ipſa ciuitas ſaltē ex quattuor/ aut quinq; uiris. ADI. Apparet. SO. Quid igiť. Vnũquēq; iſtorũ oportet ſuũ opus aliis cõmunicare? Videlicet agricolam unũ uictũ quattuor pręparare:& in quadruplo tēpus & laborē in agricultura cõſumere/atq; aliis cõmunicare? an potius aliorũ cura neglecta quartã ſibi ſoli partē cõparare: pręparationē uidelicet alimētorũ/in quarta tpis pte? Reliquarũ aũt partiũ tpis unam in cõſtruenda domo:aliã in ueſtitu:aliam in calceis cõficiendis conterere/ neq; curioſe aliis rem ſuã cõmunicare: ſed ipſum ſibi ſine alterius auxilio puidere. ADI. Forte hoc mõ o Socrates facilius eſſet q̄ illo. SO. Minime p Iouem:abſurdũ enim. Nã te loquēte cõſidero. Naſci nos qdē nõ admodum ſimiles/ſed differētes inuicē ſinguloſq; ad ſingula opa promptos natura pduci. An nõ tibi uidetur? ADI. Mihi uero. SO. Quid aũt? ageret ne melius aliqs unus oēs ſimul artes/ uel ſinguli ſingulas? ADI. Singuli ſingulas. SO. Atqui & hoc manifeſtum eſſe exiſtimo:quod ſi nobis in alio quodam negocio occupatis/oportunitas alicuius operis pręterit eiuſdem perit & actio. ADI. Patet. SO. Non enim qď faciendum eſt/facientis ocium expectare uult. Sed neceſſitas cogit faciētem / opus ipſum obſeruata ſemper occaſione proſequi. ADI. Neceſſe eſt. SO. Ex his patet ſingula fieri & plura & melius & facilius/ quãdo ſinguli ſingula ſecũdum naturã occaſione ſeruata ab aliis ceſſantes efficiũt. ADI. Sic eſt omnino. SO. Pluribus igitur o Adimante opus eſt ciuibus q̄ quattuor/ad ea quę diximus cõparanda. Non enim agricola ut uidetur/ ſibi aratrum conficiet ſi cõmodum operi futurũ eſt : neq; ligones & raſtros/neq; alia inſtrumēta/quibus agricultura īdiget. Neq; rurſus edificator. Multis.n. & huic opus eſt. Idemq; de textore & coriario dicendum erit. ADI. Idem. SO. Fabri igitur lignarii & ferrarii/aliiq; huiuſmodi plures artifices/ noſtri in eo oppido conciues facti frequentius ipm efficiēt. ADI. Vera loqueris. SO. Sed nõdum ſatis amplũ hoc eſſet/ niſi ipſis bubulcos & opiliones & paſtores alios adderemus:ut & agricolę ad arandũ boues haberēt / & architecti iumētis ad cõuectandã materiē uterenť. textores autē & coriarii pellibus ac lanis. ADI. Haud ſane parua eſſet ciuitas/quę oĩa hęc haberet. SO. Atq cõſtituere ciuitatē in eo loco in quo aduectionib⁹ nõ indigeat/fere ĩpoſſibile eſt. ADI. impoſſibile certe. SO. indigebit igiť & aliis: qui ex alia urbe importēt / qbus hęc indigeat. ADI. indigebit. Vanus aũt eſſet miniſter nihil adducens earũ rerũ / qbus īdigent hi a qbus affert ea/quorũ ſua ciuitas indiget. Vacuus.n. rediret. Nonne? ADI. Videť. SO. Oportet igiť nõ ſolum ea cõfici/quę illi ciuitati ſufficiãt/ſed qualia & quot iis/qbus illa indiget. ADI. Oportet ſane. SO. Pluribus igiť agricolis & aliis artificibus nobis opus ē in ciuitate. ADI. Plurib⁹ certe. SO. Et aliis inſuper miniſtris qui & importent & exportēt ſingula. Iſti autem mercatores ſunt. An non? ADI. Sunt. SO. Mercatoribus igitur indigebimus? ADI. Certe. SO. Et ſiquidem maritima mercatura erit / multis etiam opus erit / qui maritimę mercaturę periti ſint. ADI. Multis plane. SO.

Tranſlatio diſputatiõis de paruo ad magnum in quo res eſt euidentior.

Quę fuit ciuitas.

Quid aũt in ipſa ciuitate quõ inter ſe ĩ mpertinent ea quę ſinguli operantur? Cuius impartiõis gratia/ cõmunicationẽ induximus/ciuitatẽq; cõſtruximus. ADI. Patet quod emẽdo & uendendo. SO. Foꝝ itaq; nobis & nũmus in cõmertiis ex hoc ꝑmutationis gratia inſtituet. ADI. Cino. SO. Num igitur ferens in foꝝ agricola aliqd ex his quę facit/uel aliquis alius artifex/ ſi non eodẽ in tẽpore ueniat quo & illi quibus cũ eſt hæc ꝑmutaturus/ceſſabit ab opere / in foro conſiſtẽs? ADI. Nullo mõ. Sed ſunt qui cũ hoc aĩaduertant ſeipſos ad hoc miniſteriũ prępararẽt. In ciuitatibus enim recte inſtitutis id agunt hoies qdam imbecilles corꝑe & ad aliud opus inutiles. Qui illic cõſtituti circa forũ partim qdẽ argẽto cõmutãt cũ his qui aliqd uẽdituri ſunt ꝑtim res dant pro argẽto his q empturi. SO. Hęc ergo neceſſitas nobis cauponũ gñs in urbe ꝓcreat. An nõ caupones eos uocam⁹ qui ſe in foro ad uẽditionẽ emptionẽq; cõſtituũt? Qui uero ad alienas urbes migrãt mercatores? ADI. Proculdubio. SO. Sunt & alii ꝑterea ut arbitror/miniſtri q cũ huic ſocietati parũ animi uiribus cõferre poſſint/robur corꝑis ſufficiẽs ad labores habent. iſti ergo roboris uſum uendẽtes / qa ipſum ꝑmiũ mercedẽ appellant/mercẽnari nuncupant. Nõne ita? ADI. ita ꝓrſus. SO. Repletio itaq; ciuitatis & mercẽnarii ſunt. ADI. Videt. SO. Nunqd o Adimãte ita iam a nobiſ adaucta ẽ ciuitas/ut ſit ꝑfecta? ADI. Forte. SO. Vbi nã in ipſa/iuſtitia erit & iniuſtitia: & cui ſimul ĩnata atq; inſita ex his rebus quas tractauimus? ADI. Eqdẽ o Socrates neſcio/niſi forte cõſiſtat in mutuo quodã uſu eoꝝ q diximus. SO. Forſitan bene dicis. Cõſiderãdum tñ/neq; deſiſtẽdum. Et primũ qdẽ intueamur qua rõne uictu utent: q ita ĩſtituti ſũt ciues. An nõ cibos parabũt & uinũ? & ueſtes & calciamẽta & domos. Eſtate qđ utplurimũ ſine ueſte/& ſine calceis erũt. Hieme aũt ueſtib⁹/& calceis ſufficiẽter hornati. Nutrient aũt ex ordeo & frumẽto farinã cõficiẽtes/& ꝑtim qdẽ pinſendo/ ꝑtim cõgerẽdo placẽtas paneſq; ſup calamis aut puris frondib⁹ ĩponẽtes/in lectiſq; ex herbis factis/milace atq; myrto diſcũbentẽ cõmeſſabunt ipſi & eoꝝ filii uini pocula ſumẽtes coronati & deos laudãtes iocunde ſimul uiuent/nec ultra cẽſum filios generabũt/cauẽtes & pauꝑtatẽ & bellũ. GLA. Sine obſonio ut uidet/ cõuiuas feciſti. SO. Verũ dicis: Oblit⁹. n. hoc erã qđ qdẽ habituri eſſent obſoniũ ſal uidelicet & oleas & caſeũ & porrũ/ ꝑterea olera quaſi agroꝝ pulmẽta ſuſcipiẽt. Et bellaria ipſis addemus/ficũ/cicerũ & fabaꝝ/& baccas myrti/& faginas/glandes/prunis torrebũt/modeſte bibentes. Sicq; qete & ſalubriter uiuentes ad ſenectutẽ uſq; aliã eiuſmodi uitã poſteris ſuis relinquẽt. GLA. Si ſuibus o Socrates ciuitatẽ inſtituiſſes/q̃ nam alia ipſis cibaria ꝑparaſſes? SO. Quid ergo agendũ o Glauco? GLA. Quod multi ſolent ſup thoris diſcũbendũ niſi miſere uelimus uiuere: epuliſq; ex menſa ueſcẽdum obſoniiſq; & bellariis/qbus his tꝑibus utunt. SO. Age Glauco, intelligo. n. nos in ꝑſentia conſiderare/non quõ ciuitas cõmode fiat/ſed quõ delitioſa. Ciuitas forte igitur nõ male ſe habebit. Hanc enim intuẽtes forſitan deprehendemus/ubi nã iuſtitia & iniuſtitia ciuitatibus ĩnaſcant. Vera utiq; mihi ciuitas eſſe uidet/quã diximus/ tanq̃ ſana/uerũ ſi uultis/ciuitatem quoq; turgidam conſideremus Nihil enim prohibet. Nec profecto ut uidetur quibuſdam nequaq̃ ſufficiẽt/ atq; hic uictus nõ placebit/ſed & thori addentur & menſę/ & alii apparatus & uaſa & obſonia unguentaq; / & uaporationes: ſcorta/aromata condimenta oblectamẽtaq;: & hæc omnia profuſe. Neq; ſolum ea quæ ſupra rettulimus neceſſaria/ ponẽda ſunt /domus ueſtes/& calcei: ſed addẽda rurſus pictura & uarietatis artificia aurum & ebur cęteraq; eius omne generis omnia nõne. GLA. Omnino. SO. Nonne igitur maiorẽ ciuitatem oportet conſtitui. illa enim ſana nõ amplius ſufficiẽs ẽ. Sed mole quadam & multitudine replenda eſt eorũ/ qui non amplius neceſſitatis cauſa in ciuitatibus ſunt/quales ſunt uenatores omnes & mimi / imitatoreſq; partim circa figuras atq; colores partim circa muſicam poetæ ſcilicet eorũq; miniſtri rhapſodi recitatoreſq; carminum/actores cantores/ ſaltatores/ operii & apparatuũ inſtrumentorũq; uariorũ artifices tum aliatũ rerum/tũ earum quę ad muliebrem hornatum pertinent. Quinetiam miniſtris pluribus indigebimus? An nõ opus eẽ tibi uidetur/pædagogis/nutricibus/educatoribus/tonſoribus/cæteriſq; hornãdi miniſtris? his præterea qui obſonia & culinam parent/præterea & ſubulcis egebimus hæc. n. nobis in priori ciuitate non erant. Nõ enim erat opus. In hac autem & hac & aliis eſcis cõpluribus ex aĩalium carnibus idigebimus corꝑibus/an non? GLA. Quid ni? SO. An non & medicis indigebimus multo magis ita uiuentes / q̃ aut antea dicebamus? GLA. Valde qdẽ. SO. atq & regio quæ tũc eos hoies ſufficienter alebat / parua erit. An quõ dicimus. GLA. Eſt ut dicis. SO. Nõne igitur de finitimoꝝ regione nobis aliqd uſurpabimus/ut ſatis agri habeamus/ad paſcẽdũ atq; arandũ & finitimi quoq; de noſtra? Si & illi ad cumulũ diuitiarum ſe cõferẽt infinitũ: neceſſitatis terminos excedẽtes. GLA. Lõge neceſſe erit o Socrates. SO. pugnabimus ergo? uel qd agemus? GLA. pugnabimus. SO. atq; nõdum dicimus qd mali aut boni bellũ afferat: ſed hoc ſolũ/quod ordinẽ belloꝝ inuenimus: ex qbus cũ eueniunt & publice & priuatim magne urbẽ calamitates inuadunt. GLA. Sic prorſus accidit. SO. Igitur & maiore ciuitate opus eſt ad exercitũ maximũ cõparãdũ: q ob ea q̃ dicta ſunt/incurrentibus hoſtibus obuius fit. GLA. Nõne iſti ſufficiunt quos narrauimus? SO. Non ſi tu atq; nos oẽs recte ſuꝑiora cõceſſimus. Cum urbẽ cõſtituẽtes in hoc cõuenimus/impoſſibile eſſe unũ plures artes bene exercere

GLA.

 225

GLA. Vera loquęris. SO. Certamē bellicũ/ nō artificioſa facultas eſt? GLA. Eſt & maxime q̄dem.
SO. Nunq̄d igiť de coriaria magis q̄ de bellica eſt curandũ? GLA. Minime. SO. Prohibuimus aũt
ne coriarius opera ſimul aggredereť agricolę uel textoris/ uel architecti/ & in ſua dũtaxat arte uer-
ſari p̄cepimus ut opus ipſius q̄ optime nobis conficereť: ſingulíſq; aliis ſingula pro cuiuſq; ingenio
tribuimus ut quiſq; id unũ ad quod natura ducit/ aggrediatur: ociumq; a cęteris agens & tēporis
oportunitate ſeruata optime illud efficiat. An uero parũ quid intereſt/ utrũ bellica recta p̄agantur
necne? An forte uſq; adeo facile hoc ſtudium ut poſſit quis bellicoſus ſimul uir eſſe & agricola uel
coriarius/ uel aliquis alius artifex. Luſor aũt taloꝝ uel alearum/ nullus q̄dem idoneus eſſet/ ni a pue-
ritia ſtudiũ illi arti adhibuiſſet: ſeduluſq; incubuiſſet. Et ſcutũ quidem accipiens uel alia quędā mi-
litaria arma & inſtrumēta uno die idoneus miles erit in quouis certandi genere, alioꝝ autē inſtru-
mentoꝝ nullum/ aliquē artificē faciet uel athletā: neq; utile erit illi/ qui in eo ſtudio peritus non fue
rit & ſufficiēter exercitatus. GLA. prętioſa admodũ inſtrumēta eſſent. SO. Nōne quãto maius cu
ſtode opus eſt/ tanto maiori ocio indigebit: arteq; & exercitatione maiori? GLA. Ita exiſtimo. SO.
Nōne & natura ad ſtudiũ ipſum idonea? GLA. Quid ni? SO. Noſtrum igitur erit officium ut uide-
tur/ quoad fieri poſſit deligere/ quę & quales naturę ſint ad urbē cuſtodiendam idonęę. GLA. No-
ſtrum plane. SO. Per Iouē non humile negociũ ſumpſimus: non tamē eſt formidandũ/ quaten⁹ ui
res ſuppetunt. GLA. Non certe. SO. Exiſtimas ne differre naturā generoſi canis & generoſi adole-
ſcentis ad cuſtodiā agendam? GLA. Quorſum hæc? SO. Vtrũq; ipſoꝝ ſagacē oportet eſſe ad ſen-
tiendum & uelocē deinde ad inſequēdum/ ac demũ robuſtum/ cũ aſſecutus fuerit ad pugnandum
capiendũq;. GLA. Opus certe eſt oībus iſtis. SO. Atqui audax & fortis ſit oportet/ ſiquidem bene
pugnaturus ſit. GLA. Quid ni? SO. An uero fortis erit & audax qui iracũdus nō ſit/ ſiue equus/ ſiue Qui iracun-
canis/ ſeu quoduis aliud animal? An nō aīaduertiſti inexpugnabilē inuictāq; eſſe iram? Qua præſen dus fortis &
te anima oīs intrepida ad oīa eſt & inuicta? GLA. Aīaduerti. SO. Manifeſtũ eſt equalē corpore cu- audax.
ſtodē eē oportet. GLA. Manifeſtum. SO. Quinetiā qualem & aīa/ ſcilicet iracundũ. GLA. Et hoc.
SO. Quomodo ergo o Glauco aſperi non erunt aduerſus ſe inuicē ciueſq; alios/ cũ tali natura pręditis
diti ſint? GLA. Haud facile iſtud p̄ Iouē. SO. Verũtamē oportet erga ſuos mãſuetos / aduerſus aũt
hoſtes/ imites eſſe: alioquin haud expectabunt donec ipſos alii p̄dant/ ſed ipſi ſeipſos p̄dent. GLA.
Sic accidet. SO. Quid igitur faciemus? Vbi nam manſuetũ ſimul & iracundũ ingeniũ reperiem⁹?
Contraria nãq; iracundę natura mitis apparet. Verũ qui utro horũ carebit / cuſtos bonus nō erit.
Hæc aũt in unũ cōgredi nō poſſe uidētur. Atq; ita ſequiť ut bonus cuſtos inueniri nō poſſit. GLA.
Videť ut dicis. SO. Tunc ſane dubitãs/ mecũq; ipſe aīo ſup̄iora reuoluēs/ merito inquã dubitamus
amice. Nam ab ea quã ſupra induximus cōparatione digreſſi ſumus. GLA. Quo pacto id ais? SO.
An non inuenimus tales quaſdã eſſe naturas quales minime putaueramus/ habētes hęc ſimul in ſe
cōtraria. GLA. Vbi nam? SO. Hoc utiq; & in aliis aīalibus uidere licet: & non minime in eo cuſto-
de cum quo noſtrũ cuſtodē cōparabimus. Noſti enim generoſi canis hunc a natura morē eē/ ut ad- Canis natura
uerſus familiares & notos mitiſſim⁹ ſit: cōtra uero aduerſus ignotos. GLA. Noui certe. SO. Ergo cōtrariorum
neq; impoſſibile eſt/ neq; p̄ter naturā quod quęrimus talē uidelicet eē cuſtodē. GLA. Sic apparet. particeps.
SO. An uideť p̄terea tibi opus eē/ ut qui futurus ſit cuſtos/ ad ferocitatē illam addat ut natura phi- Qualis debe-
loſophus ſit? GLA. Quomodo iſtud ais? Nō enim intelligo. SO. Atqui & hoc in canibus intueri li- at eē cuſtos.
cet: q̄d q̄dem in beſtia dignũ admiratiōe ſit. GLA. Quale iſtud? SO. Quē enim ignotũ uiderit/ gra-
uiter fert/ & ſi nihil mali ab eo ſit perpeſſus. Noto autē blandiť/ q̄uis nihil boni ab eo ſuſceperit. An
nōdum hoc admiratus es? GLA. Haud ualde hucuſq; aīaduerti. Quod aũt hoc facit/ manifeſtum
eſt. SO. At enim uidetur hic naturę ipſius affectus ingenuus/ ac uere philoſophus. GLA. Qua ra-
tione? SO. Quoniã aſpectum nulla re alia amicũ & inimicũ diſcernit: q̄ quod hunc q̄dē nouit. Illum
aũt ignorat. Nōne igitur merito dicēdum erit diſcendi cupidum atq; ſtudioſum q̄d cognitione &
ignorantia diſcernit domeſticũ ab extraneo? GLA. Erit q̄dem? SO. Porro diſcēdi ſtudioſus & phi-
loſophus idem. GLA. Idem. SO. Cur igiť audacter nō ponamus: & in hoīe ſiquidem aduerſus fa-
miliares & notos mitis futurus eſt/ philoſophum ipſum eſſe & diſcēdi cupidũ oportere. GLA. Po-
namus. SO. Philoſophus igiť & iracundus & uelox & robuſtus natura erit / qui ciuitatis cuſtos opti
mus eſt futurus. GLA. Sic eſt oīno. SO. Talis itaq; cuſtos ſit. At quo pacto nutrientur a uobis eru-
dienturq; cuſtodes? Atq; hęc cōſideratio nunq̄d uobis cōferet ad id cuius gratia cōſideramus oīa
comperiēdum: quomodo ſcilicet in ciuitate iuſtitia inſit & iniuſtitia. Id certe cogitãdum eſt: ne for
te uel neceſſaria dimittamus/ uel ſup̄uacua proſequamur. ADI. Reor equidem diſceptationē hãc
ſummopere ad id q̄d nobis p̄poſitum eſt cōducere. SO. Ita & ipſe per Iouem o amice Adimante
exiſtimo. Non igiť deſiſtēdũ. Neq; etiã ſi hęc longiora eſſent. ADI. Non certe. SO. Age itaq; quē-
admodum in fabulis ocium agentes confabulanteſq;/ oratione hos hoīes inſtruamus. ADI. Nēpe
ſic decet. SO. Quę igitur erit diſciplina? Num difficile erit inuenire meliorem illa quæ hactenus
longo tempore eſt inuenta? eſt autem hæc/ ad corpus quidē p̄tinēs gymnaſtica / ad animũ muſica.

A D I. Eſt plane. S O. An nō a muſica eruditio hæc priuſq̄ a gymnaſtica incipere debet? ADI. Certe. SO. Cum muſicā dicis/ ſermones etiā ponis nec ne? ADI. Pono. S O. Oratiōis aūt ſpecies duę. uera & falſa. ADI. Ita eſt. SO. Erudiēdus utiq; in utraq; cuſtos futurus/ priuſq; in falſa. ADI. Haud intelligo quid dicas. SO. Neſcis quod pueris fabulas prius narramus. hęc autē/ ut ſimpliciter dicā falſa ſunt: licet quędam etiam ueridica iudicētur/ prius aūt fabulis ad pueros q̄ gymnaſiis utimur. ADI. Eſt ut dicis. SO. Hoc ergo uolebam/ cum dicerē attingēdam eē prius muſicā q̄ gymnaſticā. ADI. Probe. SO. An neſcis oīs operis maximū quid principiū eſſe? p̄ſertim iuueni & tenero cuiq;. Maxime enim tunc formaꝫ induiturq; figura: quā quis unicuiq; imprimere uelit. ADI. Oīno qdē. SO. An adeo facile pmittemus quaſlibet fabulas a quibuſcunq; formatas audire pueros / animiſq; imbibere opiniones utplurimū cōtrarias illis/ quas cum adoleuerint habere illos debere exiſtimamus. ADI. Nullo modo pmittemus. SO. Primū igitur/ ut uidetur fabulaꝝ fictoribus pręſidendū: & ſiquā bonā fabulam fecerint/ eligēdem. reliquas aūt abiiciēdum. Quas deniq; elegerimus p nutrices & matres pueri narrandas curabimus: ut ipſoꝝ animi fabulis multo magis informentur q̄ corpora manibus. Ex his uero quas nunc recenſent/ multę erunt abiiciendę. ADI. Quales? SO. In maioribus plane minores uidebimus. Oportet enim eandē figurā eſſe/ eandēq; potentia & maioꝝ pariter & minoꝝ. An nō cenſes. ADI. Cenſeo eqdē. Verū quas maiores appelles nequaq̄ itelligo. Quas Heſiodus & Homerus reliquiq; poetę ſcripſerūt. hi nāq; hominibus falſas fabulas effinxere/ quę quottidie circūferunꝫ. ADI. Quas fabulas dicis? quidue in ipſis dānas? SO. Quod & primo & maxime dānari oportet. pręſertim cū aliquis nō bene mentiꝫ. ADI. Quid iſtud? SO. Q ſi qs uerbis male figit quales dii & hęroes ſit inſtar pictoris nullā ex pte ſimilia figurātis ad ea quę imitari conatur. ADI. Atqui talia merito uituperanꝫ. Verū quō dicimus/ & quę apud eos talia reperimus? SO.

Peſſimū mendatiū eſt narrare de diis q̄ nō coueniāt.

Primū qdem & maximū & de maximis rebus mēdaciū quod pbe mentitus eſt Hęſiodus/ qn̄ geſta illa a Cęlio fingit: addit queādmodū Saturnus eū puniuit: quęue egit Saturnus recenſet / & q̄ a filio perpeſſus eſt. Quę quidē & ſi uera eſſent/ non tn̄ putarē tam apte ad hoīes mētis inopes adoleſcenteſq; pferēda: ſed tacēda potius. Sin aūt neceſſitas eſſet loquendi/ in archanis audienda paucis non porcū ſacrificātib9/ ſed ptioſam quādam raraq; uictimā: ut quā pauciſſimos audire cōtingat. ADI. Profecto duri ſunt hi ſermones. SO. Neq; dicēdi o Adimāte in ciuitate noſtra. Neq; dicēdū iuueni audiēti qđ q iniqſſima facinora ppetrat/ nihil mirū cōmittat/ aūt qui peccātē patrē ſupplicio afficit/ nō multū puariceꝫ. Immo faciat/ quod primi maximiq; deoꝝ efficiūt. A D I. Non per Iouē. Nā neq; mihi qdē digna hęc uidenꝫ/ quæ dicanꝫ. SO. Neq; oīo qđ cum diis dii bellum gerāt/ inſidienꝫ & pugnent. Neq; enī uera Siquidē oportet futuros apud nos ciuitatis cuſtodes turpe putare inter ſe inuicē diſſidere. Quare nec ullo pacto narrādum illis gigantū bellum. pręliaue pmultā deoꝝ & heroum cognatis ſuis pximiſq; indicta. Sed ſiquo pacto pſuaſuri ſumus nullus unq̄ ciuem ciui aduerſatū eſſe/ neq; eſſe hoc ſanctū. Talia quędā potius & pueris ſtatim & adoleſceutibus a ſenioribus aniculiſq; narranda ſunt: cogēdiq; poetę ut ad hæc fabulas ſuas dirigāt. Vincula autē Iunoni a filio indita/ piectionēq; Vulcani a patre/ cū ille matri uerberātę ſubuenire uellet / aūt deorum pugnas/ quotcūq; Homerus ſcripſit minime in ciuitate recipe debemus/ ſiue p allegoriā dicta hæc ſint/ ſiue ſine allegoria: nō enim adoleſcēs hęc dignoſcere pōt. Sed quę in ea ętate opinionibus accipiuntur altius inhęrere/ difficillimeq; eradicari cōſueuerūt. Quoꝝ forte gratia danda oīno eſt opera ut hę fabellę quas primas audient/ optimę inſtitutę ad uirtutem ſint. ADI. Nō eſt pcul a rōne qđ dicis. Verū ſiqs interroget hæc quę ſint/ & cuiuſmodi fabulę/ qd nam dicemus? SO. Adimāte/ poetę qdē nos in pn̄tia/ neq; ego/ neq; tu ſumus: ſed ciuitatis inſtitutores. hos aūt noſſe oportet figurās/ in qb9 fingere poetę fabulas debeāt: quas ſi exceſſerint/ fabulę hmōi admittēde nō ſunt. Neq; tantū ad ciuitatis inſtitutores ptinet fabulas fingere. ADI. Recte loqueris. Sed hoc mihi declara / quales iſtę circa theologiā figurę? SO. Tales quędā. Qualis ipſe Deus eſt/ talis ſemp ē deſcribēdus: ſiue carminibus deſcribaꝫ/ ſiue cantibus/ ſiue etiā tragœdia. ADI. Ita decet. SO. Nōne bonus & ipſe De9 eſt/ & ita dicēdum? ADI. Proculdubio. SO. Atqui nullū bonū/ noxiū eſt. ADI. Nullū ut arbitror. SO. Quod inoxiū eſt/ nunqd nocet? ADI. Nequaq̄. SO. Quod nō nocet/ nunqd malū facit? ADI. Neq; iſtud qdē. SO. Quod aūt nihil mali facit nullius mali eſt cā. ADI. Nullius. SO. Itē nōne cōducibile bonū eſt? ADI. Prorſus. SO. Ergo bn̄ feliciterq; agēdi cā eſt. ADI. Eſt. SO. Nō igiꝫ omniū cauſa bonū eſt: ſed eoꝝ quę bn̄ ſe habēt cauſa. eoꝝ uero quę male/ nequaq̄. ADI. Sic eſt oīo. SO. Nō igiꝫ

Deū cām eſſe boni nō mali

Deus/ cū bonus ſit omniū cā eſt/ ut multi dicūt/ ſed paucoꝝ quidē hoībus in cā eſt: multoꝝ uero extra cām. Multo enī pauciora nobis ſunt bona q̄ mala. Et bonoꝝ qdē ſolus Deus cā eſt/ dicēdus. Maloꝝ aūt quālibet aliā pręter Deū cām quęrere decet. ADI. Veriſſima loqui mihi uideris. SO. Neq; Homeri igitur/ neq; alterius poetę accipiendum eſt peccatū/ ſtulte de diis dicentis. in Iouis limine duo iacere dolia plena ſortibus. Bonis unū. Malis alterū. Cūq; ex his Iuppiter inuicem cōmiſtis impertit alicui/ alias huic bene/ alias male eſſe. Cui uero ex altero datur hunc ueſana fames ſup terras: exagitat. Neq; uero admittēdum eſt Iouem nobis penuariū eſſe bonoꝝ atq; maloꝝ. Confuſionem

uero

uero iuramentorum induciarumq; a Pandaro factā/ſiquis per Iouem & Mineruam factā fuiſſe/di
xerit/nequaquā laudabimus. Neq; deorū cōtrouerſiam diſſenſionēq;/& iudiciū per Themim atq;
Iouem. Neq; quod dicit Æſchylus/adoleſcentes audiant: deū mortalibus cauſam prebere quādo
uult funditus domum ſubuertere. Verū ſiquis iambica inducat in quibus paſſiōes Niobes referā
tur/uel Pelopidarū/uel Troianorum/aut aliquid huiuſmodi/uel ſinendum nō eſt/ eum dicere hæc
dei eſſe opera/uel ſi dei ſunt/educenda eſt in his ea quam nūc quærimus/ratio/dicendūq; deum qui
dem bona iuſtaq; egiſſe: atq; eos puniendo iuuiſſe. Quod uero miſeri ſint qui pœnas pendent: ſitq;
deus qui ſic affligi poetā dicere nō eſt permittēdū. Sed ſi diceret malos homines /utpote miſeros
pœnis egere eaſq; ſoluētes/a deo iuuari/permittendū. Malorum aūt alicui cauſam eſſe ipſum deū
cum bonus ſit/refellēdum eſt oīno/neq; permittendū hoc quēq̄ dicere in ſua ciuitate/ſi bonis inſti
tui legib⁹ ciuitas debet: neq; īſup quēquā audire/ſiue ſit ille iunior/ſiue ſenur/ſiue carminib⁹ hæc īſe
rantur/ſiue ſoluta oratione narrent: tanq̄ quæ neq; dictu ſancta ſint/neq; nobis utilia: neq; īter ſe cō
ſona. ADI. Cōſuffragator tibi ſum hac in lege ferenda: mihi nēpe hæc placent. SO. Hæc utiq; una
ſit lex atq; figura ex his q̄ circa deos ferēdæ ſunt: in qua cogat unuſquiſq;/& dicere/& inducere deū
non omnium cauſam ſed bonorū. ADI. Sufficit. SO. Quid aūt hæc ſecunda? Num exiſtimas præ
ſtigiatorem eſſe deum: & tanq̄ ex inſidiis alias alia ſub ſpecie apparere? & alias quidē in multas for
mas ſpeciē ſuam mutātem aliumq; effectum/alias autē nos decipientem uanaſq; de ſe nobis īmagi
nes offerentē? uel ſimplicē potius: minimeq; oīum ſua ex ſpecie diſcendentē? ADI. Neſcio quid in
præſentia de his dicam. SO. Quid aūt hoc? Nōne neceſſe eſt ſiquid/a/ſpecie ſua diſcedat/uel ipſum
a ſe mutari/uel ab alio? ADI. Neceſſe. SO. haud quāq̄ ab alio q̄ optime ſe habent/mutant atq; uer
tuntur: quēadmodū corpus/a/cibis/& poculis/& laboribus/& plātaria oīa ab æſtu tempeſtatibuſq;
uentorū/& huiuſmodi paſſionibus. Vbi quod integerrimū eſt/& robuſtiſſimū minime permutat.
ADI. Ita certe. SO. Nonne animū quoq; fortiſſimū/& ſapientiſſimū externa perturbatio minime

Quod ītegerrimū & robuſtiſſimum minie mutatur.

permutaret? ADI. Sane. SO. Quinetiā cōpoſita oīa/uaſa/ædificia/ueſtimenta/eadē ratiōe bene cō
ſtructa: ac bene ſe habentia/minime/uel tempore/uel paſſiōibus aliis immutant. ADI. Eſt ut dicis.
SO. Quicquid igit bene ſe habet/uel natura/uel arte/uel utriſq;/minimum p̄mutationē ab alio ſuſci
pit. ADI. uidet. SO. At uero deus ipſe/& quæ dei ſunt/omni ex parte q̄ optime ſeſe habent. ADI.
Quidni? SO. Hac igitur rōne minime formas plures deus ſuſciperet. ADI. Minime. SO. Nunqd
aūt ſeipſe uerteret mutaretq; deus? ADI. Manifeſtū hoc eſt/ſiqdem mutaret. SO. Vtrum igit ī me
lius/& pulchrius/uel in peius ac turpius? ADI. Neceſſe eſt/ut in peius/ſi modo mutatur. Nō enim ī
dignū pulchritudinis/& uirtutis eſſe deum dicimus. SO. Recte nimiū loqueris. Verū cum hæc ita
ſe habeant credis ne tu ſua ſponte aliquē/ſiue deū/ſiue hominē: deteriorē ſe facere? ADI. Impoſſibi
le certe iſtud. SO. impoſſibile igitur deum mutare ſe uelle. Sed ut uidet/pulcherrimus optimuſq;
cum ſit deorū quiſq;: quod fieri pōt: oēs ſua in forma ſempiterna: & ſimplici perſeuerāt. ADI. Ne
ceſſarium eſſe oīno hoc arbitror. SO. Nullus igitur poetarum nobis o uir optime dicat / deos ho
ſpitibus ſimiles uariis in formis urbes adire. Neq; aliquis de Protheo/& Thetide ſimilia mentiat.
Neq; in tragædiis/aut aliis poematis inducat. Iunonē in ſacerdotis ſpeciē permutatam Inaci Argi
ui. Fluminis filiis uita donatis munera colligentem. Cæteraq; talia nemo audeat fingere. Neq; ma
tres uanis his fabulis pueros teneāt deos quoſdam nocte uagari peregrinis quibuſdā uariis ſub for
mis perſimiles. Ne ſimul: & in deos maledicāt: & ipſos pueros timidiores reddāt? ADI. Nullo mō.
SO. At uero nunqd dii ipſi īmutabiles ſunt ſed q̄buſdā præſtigiis nos decipientes uarias ī formas
mutari uidentur? ADI. Forſitan ita. SO. Quid uero? Mentiri ne deus uult/aut uerbis: aut re falſam
obiectans Imaginē? ADI. Neſcio iſtud. SO. An neſcis quod ipſum reuera mēdacium/ ſi modo di
ci id poteſt: omnes homines diiq; oderūt? ADI. Qui iſtud ais? SO. Sic inq̄. Nullus eni ſponte uult
ipſo quodā ſui præcipuo præſtantiſſimoq;: & circa res præcipuas p̄ſtantiſſimaſq; mentiri. Sed ſum
mopere illud ibi mendaciū timet. ADI. Neq; nunc etiam intelligo. SO. Putas me magnum aliqd
dicere. Ego autem dico quod ipſa anima circa res ipſas mentiri: & mentitum eſſe: & inſcitia falli at
q; in ea habere accepiſſeq; mendaciū: nullus unq̄ eligeret. Mendaciū quippe habere in animo ſum
mopere omnes oderunt. ADI. Sūmopere. SO. Atqui recte quod modo dicebam: hoc reuera mē
dacium uocaretur in animo mētiētes inſcitia. Quoniam quod eſt iu ſermone mēdacium: imitatio
quædam eſt paſſionis eius q̄ eſt in aīo: & poſterius procedens ſimulachrū: haud oīno purum men
dacium. Nōne ita. ADI. Ita prorſus. SO. ipſum itaq; reuera mēdacium nō ſolum diis: ſed homini
bus etiā eſt odioſum. ADI. Mihi quidem uidetur. Quid autem ipſum in uerbis mēdacium quādo
nam: & cui adeo utile eſt/ut non ſit odio dignum. SO. Nōne aduerſus hoſtes atq; eos qui uocātur
amici: quando ob furorem atq; aliq̄ inſcitiam malū aliquo facinus aggrediuntur. Tūc porro auer
tendi gratia tāq̄ medicina quædam: utile eſt. Et in his quas modo dicebamus. Cōfabulationibus:
eo quod nō cognoſcamus in quo antiquarū rerū cōſiſtat ueritas aſſimilantes ueritati mendacium:
ita enim maxime id utile facimus. ADI. Sic eſt prorſus. SO. Secundum ergo quid iſtorum menda

cium eſt utile deo? An quia nõ cognoſcat uetera/ſub ueritatis imagine mentiatur? ADI. Ridiculũ
iſtud quidẽ. SO. Poeta igiẽ mẽdax in deo nõ eſt. ADI. Non mihi uideẽ. SO. Nunquid metu hoſtiũ
mentiatur? ADI. Longe abeſt. SO. An pp familiarium dementiam atq; inſaniam. ADI. At nullus
ſtultorũ/& inſanorum/deo amicus eſt. SO. Non igitur eſt: cur deus mẽtiatur. ADI. Non. SO. Er-
go oĩno ſine mendacio eſt deorũ demonũq; natura. ADI. Oĩo. SO. Quare: & ſimplex oĩo deus: &
uerax dictis ac factis? neq; mutatur ipſe: neq; alios decipit/neq; per uiſiones: neq; p ſermones: neq;
p ſigna: neq; nobis dormientibus: neq; uigilantib⁹. ADI. ita quoq; mihi de hoc te dicente uidetur.
SO. Cõcedis ergo hãc ſecundã eſſe figurã: in qua oportet de diis ita dicere/& audire/tanq̃ qui: neq;
præſtigiatores ſint. neq; ſe mutẽt: neq; mẽdaciis nos/aut dictis/aut factis ſe ducãt. ADI. Concedo.
SO. Multa igitur ab Homero dicta laudantes/ſomniũ/ab Ioue Agamæmnoni miſſum nequaq̃ lau
dabimus. Neq; Æſchylum/cum Thetis inquit Apollinẽ filium eius interemiſſe/qui tamen in eius
nuptiis diſcumbens ceciniſſet bonam Thetidis ſtirpem fore lõgeuam/morbiſq; intactam. Cecinit
quippe multa Appollo inquit. Fortunaſq; meas deo amicas fore prædixit: & lætitia me laudationi
bus ſuis efficit. Atq; ego os Phœbi ſperabam diuinũ: ueridicum: fatidicumq; eſſe. Ipſe uero idẽ qui
laudabat/in menſa: & ipſe diſcumbens ipſe hæc fatus/ipſe idem mihi filium interfecit. Talia quędã
quotiens de diis dicentur: ꝓtinus reclamabimus exſibilabimuſq;: neq; permittemus: ut ludorum
magiſtri ad iuuẽtutis diſciplinã: iſtis utanẽ: ſi cuſtodes apud nos pii atq; diuini quoad homini poſſi
bile eſt: futuri ſunt. ADI. Accipio equidẽ has figuras: proq; legibus ubiq; utar.

❡FINIS DIALOGI .II.

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM TERTIVM DE IVSTO.

d Ialogus Tertius cuſtodum educationẽ in ſecundo inchoatã ꝓſequiẽ. Atq; ſicut in ſe-
cundo prohibuit eos audire falſa turpiaq; de diis: ita hic uetat tragica audire de inſe
ris quæ reddere illos poſſint timidiores. Item/& comica quæ effuſiorem concitãt ri-
ſum. Tam enim mollis euadit qui quottidie in lachrymas riſu ꝓfuſiore reſoluitur/q̃ q
dolore lachrymare compellitur. Quoniã uero non ſolum procul a timiditate cuſto-
des arcendi ſunt/uerumetiã ab intemperantia/& auaritia: atq; ĩ iuſtitia/ideo rurſus audiri uetat cri
mina poetarũ qbus/uel deorũ/uel heroum magnorũq; uirorum libidines rapinæ iniquitateſq; fin/
guntur. Hæc aũt educatio militaris omnibus fere ciuibus eſt ęque cõmunis. Inter hæc quæ de mẽ-
dacio dicit attende. Mendaciũ ciuitatis calamitas eſt: uidelicet quando priuati inter ſe mẽtiuntur:
maxime uero ſi magiſtratibus mẽtianẽ. Perinde ac ſi/uel ęgroti medico/uel nautæ mentianẽ guber
natori. Licet aũt gubernatoribus interdũ uti mendacio ſalutis publicæ gratia: & priuato quandoq;
erga priuatũ. Solum gratia mali cuiuſdã grauiſſimi deuitandi. Licet: & cõfabulari moderate de re/
bus antiqs quarũ ueritas ignoraẽ. Et quaſi ꝑimagines quaſdã res illas quarũ certã formam uix ha-
bemus effingere. Proinde orationẽ in ſpecies tris diſtinguit. Aut.n. ſimplex narratio eſt: aut imita/
tio ſimplex: aut ex utriſq; ꝑmixta. Omnẽ uero ſermonẽ reprobat: q uiliſſima quæq; refert abſq; dele
ctu: & agit hoĩem perturbatũ. Quiſquis.n. diu ſtudioſe aliqd imitaẽ: in eius trãſit naturã. Quo cir
ca poetam perturbatos animos acrius imitantẽ/tanq̃ iuuentuti noxiũ iubet/uel mutato ſtilo cõſtan
tem habitũ imitari/uel ex urbe procul abire. Dicit quoq; eũ qui plura/uel imitando/uel faciendo ꝑ/
tractat: in ſingulis tandẽ ita deficere: ut in ullo euadat egregius. Pergit uero deinceps ex prima mu-
ſica.i. poeſi: ad ſequentẽ/eamq; in tres diſtribuit ſpecies. Orationẽ/harmoniã/atq; rhythmum. Prin
cipio phthongum muſici uocẽ uocãt harmonicã: ideſt conſonantiæ aptam: quæ neq; adeo grauis
ſit/ut nequeat ab eodẽ cantore grauior fieri/neq;/tam acuta/ut edi nõ poſſit acutior: harmoniã de-
inde ex pthongis cõſtituit cõgruam uidelicet mẽſuram in exceſſu atq; defectu grauiũ uocũ: & acu-
tarum: atq; mediarũ. Sunt hic uoces quattuor: grauis atq; acuta: & ſurgens in acutã: & declinãs ad
grauẽ. Item primæ proportiones quattuor: dupla inter duo atq; unum. Seſqualtera iter tria: atq;
duo. Seſquitertia inter quattuor: atq; tria. Seſquioctaua inter nouem atq; octo. Proportionem du
plam ſequitur conſonantia uocis octauæ. Seſqualteram: quintæ. Seſquitertiã: quartæ. Seſquiocta-
uam: deniq; tonus. Sed de his alibi diligẽtius. Accedit tertio loco rhythmus.i. ordo quidam mo-
tionis: & temporis: ut ex ſecundo legũ percipitur. Poſtq̃.n. uoces harmonica quadã exceſſus defe-
ctuſq; menſura: per intentionẽ remiſſionemq; conciliaſti. Opus eſt Rhythmo per quem uocũ acu
tarũ/grauium/mediarũ motus: ac tempora metiaris/& in ſingulis/& inter ſingulas: motus dico blã
diores/ſeueriores/& medios. Tempora dico/longiora/breuiora/ęqualia/per accẽtus lõgos breueſ
q;/& medios. In his nota baſem uocabalũ eſſe diuerſum: nam/ut res exigit ſignificat/ fundamẽtum
ſedẽ/põdus: ꝓgreſſumq;/& terminũ. Præter hæc cõſiderãdi ſunt nouẽ cõſonãtiæ/& diſſonãtię com
muniſſimæ gradus. Primus in rõe.i. opinio cũ ipſa rei ueritate cõſentiẽs. Cuius cõtraria eſt opinio

ſalſa/a/ueritate diſſentiẽs. Secundus in imaginatiõe. Cuius conſonantia eſt conſecutio rõnis. Diſſonãtia uero ꝓſecutio externorũ. Tertius in effectu/uel tẽperanter rõnẽ ſequẽtẽ/uel imaginatiõem intẽperanter. Quartus in ſermone decoro/uel indecoro/quatenus/uel rectã rõnem/uel imaginationẽ tumultuariã ſequit. Quintus in cantu. Cuius cõſonãtia eſt/decorũ ĩmitari ſermonẽ/diſſonãtia indecorũ. Sextus in ſono cantũ aliter/uel aliter ĩmitante. Septimus in ſaltu cõcinno/uel incõcinno ad choreã pertinẽte. Octauus ĩ quadã mẽbrorũ corporiſq; totius cõpoſitiõe/tã ſpectaculo grata q̃ exercitio gymnaſtico ꝓmpta. Nonus ĩ artificioſis cuiuſlibet artis operibus/muſica quadã proportiõe cõpoſitis/hi nouẽ gradus muſas tibi referãt nouẽ. Memento uero optimã oĩum harmoniã eſſe animi tẽperantiã. Quã & ſequentes cæteræ ĩmitant/& uiciſſim cũ frequentant/augẽt. Quapropter iubet eas dũtaxat cõſonãtias exerceri/audiri/ſpectari/q̃ habitũ mẽtis cõſtantẽ referant/non ſu/perbia elatũ/nõ iracũdia efferatũ/nõ uoluptate mollitũ/atq; reſolutũ. Nõ fractũ dolore/nõ mĩa/uel indigentia quarulũ. Probat ergo cõcentũ grauẽ atq; cõſtantẽ. Improbat aũt extremos.i. cõcitum atq; mollẽ/dãnat quoq; multiplicẽ: laudat p̃cæteris ſimplicẽ. Plurimũ uero ĩ animum poſſe iudicat harmoniã. Siquidẽ harmoniã q̃dã diuina ſit aĩus/cœleſtiſq; harmoniæ aliq̃ñ/ut Platonice dixerim aſſuet'. Rurſus harmõia q̃dã cõſiſtit corpus cõflat/& ſpũs. Præterea cõſonãtia uocũ aerea aereũ ſpiritũ motu penetrãs effectũq; canẽtis/& aĩam ſecũ transferẽs/audiẽtis affectũ mouet affectu/& animã afficit aĩo/ſenſimq; mores infundit. In oĩbus aĩaduerte q̃ nõ ciuili ſolũ: ſed etiã religioſa admo/dum obſeruantia Plato ſuã erudiat ciuitatẽ: ſempq; quod: & præcipit ĩ politico tẽperantiã cũ fortitudine miſceat. Deniq; q̃ turpẽ q̃ diſſonantẽ eſſe cenſeat uenereã uoluptatẽ: ideoq; ab amore legitimo ꝓcul eã ſegreget: pulchra ſemp: & conſona ſolũ deſiderante. Plurima uero de muſica tractat atq; gymnaſtica: maximi.n. momenti erant: oẽs.n. his incũbebant: debẽtq; incumbere. Illa.n. aĩum ſpiritũq;: hæc corpus animi gratia mirifice format atq; cõponit. Addit: nõ ex corpore bono bonũ aĩum: ſed ex animo bono corpus fieri bonũ. Subiungit ſimplicẽ muſicã animi uictumq; ſimplicem corporis ſanitati prodeſſe. Multiplicẽ uero utriſq; nocere: hoĩeſq;: dum ſobrii uiuerẽt nõ indiguiſſe medicorũ auxilio phyſicorũ. Dãnat ſuperſtitioſas corporis obſeruatiões circa uictũ: atq; medelas. Signumq; præcipuum ciuitatis male inſtitutę dicit eſſe: ſi diligenti medicorum iudicumq; indigeat opa. Deſcribit medici iudiciſq; officiũ: & iudicẽ eligit ingenio bonũ prudũtẽ ſenẽ: multos hoĩes: & bonos: & malos expertũ. Aſſerit prauitatẽ quaſi priuationẽ quandã: neq; ſe: neq; uirtutem cognoſcere. Virtutẽ uero quaſi habitũ: p ſe ſolã cognoſcere ſe p ſe quoq; addito rerũ uſu de uitiis iudicare. Meminiſſe uero ſemp oportet: Platonẽ nõ ſolũ hic ſed etiã in legib': & politico: & Protagora cõfirmare nihil magis neceſſariũ eſſe omni q̃dẽ uiro: p̃cipue uero ciuili atq; philoſophico q̃ copulam ex fortitudine pariter tẽperantiaq; cõflatã: ut per illã alta petant. Per hãc nõ ſpernant humilia: & utrinq; nihil unq̃ nimis: aut audeas: aut metuas. Per illã rurſus priuatas publicaſq; propulſes iniurias: per hãc abſtineas ab iniuria. Per illã ad honeſta uoceris: p hanc cohibearis a turpib'. Quo fit: ut gymnaſticã ſimul: & muſicã ad duo hæc deniq; referat: ut per illã fortitudo: nõ tam corporis q̃ animi. Per hãc tẽperantia cõparet. Iubet autẽ ambo rite inuicẽ cõmiſceri. Siquidẽ ſola gymnaſtica parit ferocitatẽ: muſica ſola mollitiem. Ambo uero fortitudinẽ: atq; temperantiã: ex eorũ deniq; numero qui ſic educati ſunt eligit: & cuſtodes: ideſt magiſtratus: & defenſores ideſt milites. Ad magiſtratũ uero adſumi uult ſenes prudentes: fortes: publici amatores boni: atq; in hoc ipſo p experiẽtiã cõprobatos. Probari itẽ præcipit. Iuuenes ĩ mediis uoluptatibus: & doloribus: quo diſcernatur utrũ temperati forteſq; ſint an contra. Atq; utrũ ſententiã boni publici cõſeruandi propter fallacias: aut minas: aut illecebras: ſint aliq̃ñ facile mutaturi. Deniq; ĩgenia hoĩum metallis ſimilia eſſe dicit: & aptũ quidẽ ad gubernandũ auro: aptũ uero ad militiã argẽto. Ad opificiũ uero: & agricolturã ferro: & ęri. Iubet ſingula ĩgenia ad illa quibus apta ſunt conuerti: itaq; gubernatorũ filios interdũ ꝓ ingenio ad uiliora atq; uiciſim inferiorũ filii ad mũera nobiliora ſimiliter. Prohibet quoq; milites proprium aliq̃d poſſidere: ne per auaritiã ex canibus cõuertantur in lupos.

¶DIALOGVS TERTIVS DE RE. PV. VEL DE IVSTO.

SO.

Æc igitur ſunt: ut mihi uidetur quæ de diis audienda: aut non audienda ſint prima: a pueritia his qui deos: & parentes honoraturi ſunt: cõmunemq; amcitiam nõ paruifacturi. ADI. Exiſtimo nobis ſic recte uideri. SO. Quid aũt his qui fortes futuri ſunt nonne dicendo quæ ipſos mortis minime formidoloſos reddant? an putas aliquem fortem eſſe unq̃ qui hanc timeat? ADI. Minime per Iouem. SO. Sed: & qui ea quæ de inferis ducuntur credat: & terribilia eſſe exiſtimet: putas ne eum intrepidum ad mortem futurum in ipſaq; pugna mortem ſeruituti: & captiuitati præpoſiturum? ADI. nequaq̃. SO. Oportet itaq; uos: ut detur: & præcepta dare his qui de his rebus fabulantur præcariq; ne ita ſimpliciter q̃ apud inferos ſunt uituperent: ſed magis laudent. Tanq̃ neq; uera dicant/neq; utilia his qui pugna-es fu

h

Homeri carmina.

tuti ſunt. ADI. Oportet ſane. SO. Delebimus igitur eiuſmodi omnia: ab hoc uerſu ſumentes exordium. Mallem equidem: in re ruſtica conſeruo inopi ſeruire: q̄ defunctis omnibus imperare. Et illud. Domus profecto mortalibus immortalibuſq; horribilis/uaſta fetenſq; uideatur. Quam etiā dii odio habent: & illud o miſeri nunquid nam apud inferos anima atq; imago? At uero mēs adeſt nulla: & illud. Soli ſapiunt. Caeteri umbrae uolitāt. Item Aīa ſoluta membris ad inferos uolat: ſuam deplorās calamitatē: cum & fortē: & teneram aetatem reliquerit. Itē anima ſub terras ueluti fumus/ eiulans abiit. Itē quemadmodū noctuae uaſto ſub antro ululantes uolant poſtq̄ aliq̄ de ordine ceciderunt ex petra in qua cohaerebāt: ſic illę ſimul ſtridentes ibant. Haec utiq;: & caetera talia bona Homeri: & reliquorū poetarū uenia abiiciamus? non quia poetica nō ſint: & apud multos auditu iocūda ſed qm̄ quanto magis poetica ſunt/tātominus audiēda pueris atq; uiris quos liberos fore oportet: ſeruitutē: magis q̄ mortē timentes. ADI. Sic eſt oīno. SO. Nōne inſuper noīa quae his impoſita ſunt horrenda terribiliaq; abiiciēda ſunt? Cocytos inq̄: & ſtygaſi inferos nihil guſtātes aliaq; eiuſdem generis noīa. Terrent uehemēter quippe oēs qcūq; audiūt: ac forte ad aliud qppiā conferūt. Nos aūt cuſtodibus noſtris ab huiuſmodi nominibus ualde metuim⁹/ne ex hoc pauore molliores q̄ decet reddantur. ADI. Et merito formidamus. SO. Auferenda ſunt igitur. ADI. Auferenda. SO. Figura uero his contraria dicenda: & inducēda eſt. ADI. Videlicet. SO. Ergo lamentatiōes cōmiſeratiōeſq; magnorū uirorū: aufermus. ADI. Neceſſe eſt: ſiquidē ſuperiora ſublata ſint. SO. Cōtemplare igitur: recte ne an cōtra id faciamus. Dicimus ne moderatū uirū moderato uiro amico ſuo orbatū nō malū quid illi mortem exiſtimaturum? ADI. Dicimus qdē. SO. Non igit in morte illius tanq̄ grauia paſſus lamentabit. ADI. Nō. SO. Enimuero: & hoc aſſerimus hoīem huiuſmodi ſeipſo ad bene uiuēdū cōtentum eſſe/minimeq; oīum alio indigere. ADI. Vera naras. SO. Minime igitur moleſte feret liberis/aut frībus/aut diuitiis reliquiſq; huiuſmodi priuari. ADI. Minime certe. SO. Itaq; neq; lamentabitur/ſed moderatiſſime feret/cū in aliq̄ huiuſmodi ſortē inciderit. ADI. Certe. SO. Merito igitur clarorū uirorū ploratus e medio tolleremus relinqueremus autem mulieribus: neq; his qdem inter mulieres aliquid egregiū ſapientibus: ac uiris inſuper dūtaxat mulieribus: & ignauius/ut dedignētur apud nos illi quos ad regionis cuſtodiā educamus ſimilia illis facere. ADI. Probe. SO. Rurſus Homerū: & caeteros poetas orabimus ne Achillēm deae filiū nūc iilatus cubantē faciat nūc ſupinū/nō nunq̄ etiam infaciem: aut ex ſurgentē errare triſtitia affectum in litore maris: aut utraq; manu ardētem puluerē capientē/in caput fundere. Neq; alia eiulantem: & lamentantē quot/& qualia/ipſe fecit. Neq; Priamū qui iuxta deos fuit/ſupplicantē: & ſe luto ꝓuoluentē/ſinguloſq; noiatim clamātem. Multoq; magis Homerū eūdē orabimus ne deos ī hunc modum plangentes inducat. Hei mihi miſerae. Hei mihi q̄ infeliciter optimū filium peperi. Quod ſi quos deos: ſaltē non deorū maximum uſq; adeo diſſimili figura imitari audeat/ut eū ita inducat dicentem. Heu q̄ charū mihi uirū circa urbem meis oculis ꝓfligatum cerno. Vnde mihi cor mēret. Atq; itē o me miſerum/qn̄quidē dilectiſſimum mihi oīum Sarpedonē fatū cogit a Patroclo Menecide domari. Si.n.o amice Adimāte ſtudioſe iuuenes haec audirent/neq; ridicula putarent tanq̄ ꝑter dignitatē dicta/nunq̄ cū ſe hoīes eſſe ſcirent/aut illa ſe indigna exiſtimarent/ aut ſe cōtinerēt cū qd illis eiuſcemodi/uel dicendum/uel faciendū in mentem ueniret. Quinimmo ſine ullo/uel ꝑdere/uel tolerantia/in minimis etiam qbuſq̄ iacturis in maximos ploratus eiulatuſq; erūperēt. ADI. Vera nimium loqueris. SO. Neq; uero id decet: ut rō nobis pauloante dictabat: cui niſi quid melius interī nacti fuerimus/credēdū eſt. ADI. Non decet ꝑfecto. SO. Sed neq; in riſum nimium ꝓfuſos nos eſſe oportet. Nam effuſum riſum uehemēs mutatio ſequitur. ADI. Ita mihi quoq; uidetur. SO. Non igitur admittendū eſt qn̄ qs ſumme auctoritatis uiros in riſum reſolutos inducit: & multominus/qn̄ deos. ADI. Multo certe minus. SO. Ergo neq; Homerū audiemus cū dicit. Ineſtiguibilis riſus diis concitus eſt dū Vulcanū per domū ꝓperantē uiderēt/utpote q claudus eſſet. Haud enim admittendū eſt hoc ſecundū tuū ſermonē. ADI. Si meū uis ſermonē hunc ponere: nequaq̄ admittere decet. SO. Qui etiam pluris facienda ueritas eſt. Si enim recte pauloāte dicebam⁹ diis inutile eſt mendaciū hoībus aūt ꝓ medicamento eſt utile/quare publicis medicis concedendum priuatis aūt hoībus minime attingendū. ADI. Patet. SO. Igitur rē.p. adminiſtrantibus pręcipue ſi quibus aliis mentiri licet/uel hoſtium/uel ciuiū cauſa ad cōmunem ciuitatis utilitatē. Reliquis autem a mendacio abſtinendū eſt. Sed aduerſus huiuſmodi principes priuatī mentiri/maius peccatū eſt q̄ ęgrotum mētiri erga medicū. Vel ſe exercentē erga ludi magiſtratū circa ſui corporis uitia/ uel erga nauis gubernatorem/de naue: & nautis minime uera dicere: queādmodū/uel ſua cuiq;/uel ſociorū ſeſe res habeat. ADI. Vera narras. SO. Siquidē ergo deprehenderis alium in ciuitate mētientē ex eorū genere q artifices ſunt uatē uidelicet/uel morborum medicū/uel lignariū fabrū/cum punito/tanq̄ rem quandam inferentē: ex qua ciuitatis ipſius ueluti nauis ſubmerſio: & pernities ſequitur. ADI. Sic plane agendū: ſiquidē ſermone opa peraguntur. SO. Quid praeterea? nōne temperantia noſtris adoleſcētibus opus erit? ADI. Abſq; dubio. SO. Temperantiae aūt nōne hęc talia

Quae dicta a poetis de inferis nō ſint audienda pueris.

Nō in riſum nimiū profuſos audiēdū.

De utilitate tēperantiae.

quoad.

quoad ſubditos maxima ſunt/ut uidelicet obtẽperent magiſtratib⁹:quoad ipſos autẽ principes/ut ad ueneteorũ epularũq̨/& poculorũ uſum cõtinentes ſint. ADI. Mihi ſane uidetur. SO. hæc itaq̨ talia benedicta aſſeuerabimus/qualia apud Homerũ Diomedes ait. Eia age ſilentio cõfide:ac meis uerbis obtẽpera. & alia his ſimilia. Ibant robur efflantes Achiui ſilentio duces timentes. Et alia quę cunq̨ in hanc ſententiã dicunt. ADI. Probe. SO. Quid autem hæc? Vinolentæ/canis oculos hñs/ cor autẽ cerui/& cætera quæ ſequũtur nũquid recte: & alia huiuſcemodi:ipſorum priuatorũ in ſuperiores ſuperbe dicta/ſiue quis ſoluta in oratione/ſiue poemate inſerat?an recte dicunt. ADI. Nequaq̃. SO. Non enim exiſtimo ad iuuenũ temperantiam hæc/ut audiantur/conferre:nihil autẽ mirum ſiquo modo delectent. Vel quomodo tibi uidetur? ADI. Ita. SO. Quid autem uidetur ne tibi idoneum eſſe hoc iuueni ad continentiã conſequendam ſiqñ audierit uirum ſapientiſſimum apud poetam ita loquentẽ:pulcherimũ oĩum eſſe mihi uidetur:cum plene adſunt menſæ dapibus carnibusq̨. Vinum aũt/e/cratere hauriens pincerna poculis infundit atq̨ circunfert. Vel illud miſerrimum eſſe fame perire:& ſortẽ ſubire aduerſam. Siue cum dicitur Iouem cæteris /tum diis /tum hominibus dormientibus/omnium quæ uigilando tractauerat coitus cupiditate oblitũ uſq̨ adeo libidine perculſum eſſe/ut quoad cubile ipſum aſcenderet non ſubſtinuerit:ſed ibidem humi congredi ſtatim uoluerit/dicens uehementiori ſe cupidine inflãmari/q̃ olim cum primum charos latẽtes genitores inuicem congreſſi fuerunt. Siue cum narratur queãdmodum/uel canus Martẽ ac Venerem coeuntes recte cõprehendit. ADI. Non per Iouem mihi uidetur idoneum. SO. Verũ ſicubi modeſte/& conſtanter uirorũ excellentiũ facta/uel dicta narrantur/animaduertenda/& audienda hæc ſunt. Veluti cum dicitur:pectus percutiens increpuit dicens:per petere o cor: nam lõge alias grauiora tuliſti. ADI. Omnino ſic eſt agendum. SO. Neq̨ etiam muneribus corrumpi ipſos ciues permittendum eſt:neq̨ auaros eſſe. ADI. Nullo pacto. SO. Non ipſis igitur canendum. Munera crede mihi placant hominesq̨ deoſq̨. Neq̨ laudandus Phœnix Achillis præceptor / quaſi probe locutus fuerit/dum conſuleret ipſi munera accipienti Achiuis auxiliũ ferre:non accipiẽti uero/ab Ira nequaq̃ recedere:neq̨ rurſus Achillem ipſum dignum exiſtimabimus cõſentiemuſq̨ adeo pecunię cupidũ eſſe debere/ut ab Agamẽnone recipiat munera:atq̨/ut Hectoris cadauer/ſine prętio reddere nolit. ADI. Certe talia laudare non decet. SO. Vereor equidem dic dicere? quoniam fas non eſt Homerum hæc prædicaſſe de Achille:aliiſue dicentibus credere. Et eundem. Rurſus aduerſus Apollinem dixiſſe perdidiſti me Apollo deorũ pernitioſiſſime oĩum:quẽ certe ulciſcerer/ſi mihi poteſtas adeſſet. Atq̨/ut fluuium deũ pu[illegible]caciter ſe habuerit:etiam pugnare paratus. Deue inquit comas Spchio flumini cõſecratas/daturum ſe comas ferre Patroclo heroi mortuo dicaturq̨ id egiſſe nequaq̃ credendum. Tractus autẽ Hectoris circa patrocli ſepulchrum/& iugulationes captiuorum ſupra rogum/cunctaq̨ huiuſmodi/neq̨ uera eſſe affirmabimus/neq̨ ſinemus noſtris perſuaderi. quod Achilles deæ filius /& Pelei temperatiſſimi uiri/& ab Ioue tertii/a/Chirone ſapientiſſimo educatus/tanta perturbatione agitatus ſit/ut duobus contrariis morbis animi laborauerit illiberalitate cum auaritia:atq̨ item deorum hominumq̨ contemptu. ADI. Recte admodum loq̄ris. SO. Rurſus neq̨ hæc credamus:neq̨ dici ſinamus. Theſeum Neptunni filium/& Perithoum filium Iouis in rapinas adeo maximas irruiſſe:neq̨ alterius dei filium/ſiue heroem auſum eſſe unq̃ grauia impiaq̨ patrare/q̄lia de ipſis quottidie mentiuntur. Verum poetas ipſos cogamus /uel negare horum hæc eſſe opera/uel non affirmare filios deorum eſſe. Ambo uero hæc una nequaq̃ aſſerere. Neq̨ operam dare/ut noſtris iuuenibus perſuadeant/quod ex diis mala aliqua oriãtur /quod ue heroes hominibus nihilo meliores ſint. Quoniam/ut iam dictum eſt/neq̨ ſancta hæc ſunt:neq̨ uera. Oſtendimus.n.ex diis mala aliqua prouenire non poſſe. ADI. Oſtendimus plane. SO. Qui etiam audientibus hæc nocent. Omnes quippe prauitati ſuę ignoſcent:perſuaſi talia quędam facere feciſſeq̨/& illos qui proxime ex deorũ genere nati ſunt de quibus illud dicitur diis proxime nati Ioui propinqui/quo circa idęum uerticem Iouis patrii ara extat in ęthere. Neq̨/dum ipſis euanuit ſanguis deorum. Quãobrem fabulę huiuſmodi recipiendę non ſunt/ne facilem occaſionem ad nequitiam noſtris adoleſcentibus præbeant. ADI. Sic prorſus agendũ. SO. Quæ deinceps reliqua nobis ſpecies eſt ſermonũ differentibus quales cuiq̨ narrandi /uel non narrandi ſint? De diis enim quemadmodum loqui decet eſt dictum. Itẽq̨ de ipſis demonibus/& heroibus/& his quę ſunt apud inferos. ADI. Satis abunde. An eſſet fortaſſe reliquũ/ut de hoĩbus diceremus? ADI. Certe. SO. Impoſſibile iſtud in præſentia o amice diſponere. ADI. Cur nam? SO. qm̃ exiſtimo nos dicturos: poetas oratoreſq̨ de hoĩbus circa ea quæ maximi momenti ſunt male dicere cũ ſcribunt. Iniuſtos quidem multos felices eſſe:iuſtos aũt infelices. Conducereq̨ iniuſte agere ſi lateat. Ipſamq̨ iuſtitiam alienũ bonum eſſe propriã uero iacturã/& cætera huiuſmodi dãnaturos/iuſturoſq̨ ne dicãt. Cõtraria uero horum/& canant/& fabulis inſerant:an non putas? ADI. Certe noui. SO. Nonne igitur ſi confitearis recte me dicere/dicam te conceſſiſſe quæ iamdiu quærimus? ADI. Recte nimiũ accepiſti. SO. Nõne/& de hoĩbus/quod tales oporteat ſermones ferre tunc una cõcedemus/cũ qualis

De mũeribus & corruptelis.

iuſtitia ſit inuenerimus?& quod natura ipſa proſit habēti/ſeu uideatur eſſe iuſtus/ ſiue nō uideatur. ADI. Vera loqueris. SO. De his ergo quæ dicēda ſunt queue nō/ſatis eſt diſputatū:deīceps de dicendi ratione/ut arbitror eſt diſſerendum:atq; ita nobis/& quæ/& quomodo dicenda ſint compertū erit. ADI. Quid dicas nō ſatis intelligo. SO. Oportet tamen id te intelligere:atq; ita forraſſe clarius hoc intelliges. An nō quæcunq;/a/poetis/uel fictoribus fabularum dicuntur narrationē eſſe dicimus/uel præteritorū/uel præſentiū/uel futurorū? ADI. Quid enim aliud? SO. Num ergo/uel ſimplici narratione /uel per imitationem facta:uel etiam utroq; mō narrāt. ADI. Clarius hoc quoq; exponi requiro. SO. Ridiculus equidem præceptor:& in primis obſcurus uideor. Quemadmodū igitur qui dicendo parū ualent/efficere ſolent/ita ego nūc/non uniuerſum ipſum ſed partem aliquā ſumens/in ea tibi quod uolo conabor oſtendere. Et primum mihi dicito/noſtin Iliados principia? I quibus ait poeta Chryſem Agamēnoni ſupplicaſſe/ut ſibi filiā reſtitueret Agamēnonem uero turbato aīo denegaſſe. Quod poſtq̄ nō impetrauit imprecatum ait ipſum cōtra Achiuos deū. ADI. Equidē. SO. Et illud credo noſti quod uſq; ad hos uerſus precatus eſt omnes Achiuos/quoſq; ī primis Atrei filios gentiū duces ipſe poeta loquitur:neq; tentat alio mētem noſtram conuertere/tāq̄ alius q̄ ipſe loquatur. Deinceps uero ita loquitur ac ſi Chryſis ipſe ſit/conaturq; non Homerum ſe nobis:ſed ſacerdotē illum ſenem oſtendere. In cæteriſq; ita ſemp exponit/tū rebus geſtis apud Iliū tum apud Ithacam:in odiſſea cantatis. ADI. Sic eſt omnino. SO. Nonne igitur narratio eſt: & qñ orationes continuas affert/& quando ea quæ inter ipſas intercedunt? ADI. Quidni? SO. uerū cū orationem profert tanq̄ alius quidā ſit/nōne tunc dicemus orationem ſuam illi q̄ ſimillimam reddere/quem loquentem introduxerat? ADI. Quidni? dicamus? SO. An non alteri ſe ſimilē reddere uel figura/uel uoce/eſt eum imitari cui facit ſe ſimilē? ADI. Proculdubio. SO. in hoc igitur:ut uidetur:& ipſe:& reliqui poetæ per imitationē narrant. ADI. Aſſentior. SO. Vbi autem ſe non cœlat poeta/uninerſa illa poeſis/& narratio ſine īmitatione eſt. Ne autem dicas te:neq; hoc quidem intelligere quomodo fiat ego dicā. Si enim Homerus cū dixiſſet Chryſem ueniſſe filiā redēpturū:& ſupplicaſſe Achiuis præcipueq; regibus deinceps non tanq̄ Chryſis:ſed Homerus eēt locutus/noſti ꝑfecto imitationem illam non fuiſſe futuram:ſed ſimplicem narrationem. Sic uero ſe res habuiſſet. Dicā.n.ſine uerſu cū nō ſim poeticus:profectus ſacerdos/precabatur illis deos dare/ut īcolumes ipſi Troiam caperent:ſibiq; acceptis donis filiam reſtituerent/deum Apollinem uenerantes. Hæc cum dixiſſet reliqui ſacerdotis dicta probarunt. Agamēnoni uero nimium perturbatus:ipſum ꝑtinus abire iuſſit/ita ut ne rurſus rediret:neq;.n.ipſi dei coronam:aut ſceptrum profutura:aſſeruitq; priuſq̄ ipſi filiam redderet:fore/ut illa ſecum in agro conſeneſceret. Quāobrem abiret:ipſumq; ut ſaluus abire poſſet non irritaret. Quæ cū audiſſet ſenex:extimuit:taciruſq; diſceſſit. Caſtra autē egreſſus:ſupplex Apollinem multa eius agnomina cōmemorans orauit:ſiquid unq̄:aut in ędificādis templis aut hoſtiis litandis illi gratū effeciſſet:ut puniret Achiuos?ſuaſq; lachrymas ſagittis ulciſceretur. Hunc in modum o amice ſimplex narratio ſine imitatione ꝓcedit. ADI. Intelligo iam. SO. Et illud præterea ſcito contrariam huic eſſe/cum remotis poetæ uerbis quæ inter oratiōes intercedere ſolēt orationes ipſæ uiciſſim continuatæ relinquūtur. ADI. id quoq; intelligo. Eſt.n.huiuſmodi tragœdia:atq; cōmœdia. SO. Recte admodū accepiſti:exiſtimoq; tibi iam nūc aperire/quod in ſuperioribus percipere nō ualebas:poeſim uidelicet fabulorumq; figmenta:aut eſſe omnino per imitationē queadmodū ipſe dicebas/in tragœdia:atq; cōmœdia:aut penunciationem poetæ proferri:qđ maxime in dithyrambis inſpicitur:aut per utraq; confici:ut in horoicis aliiſq; multis apparet:ſi modo intelligis. ADI. intelligo iam quod tunc inferre uolebas. SO. Atqui etiā ante hoc memēto quod dicebamus:quæ dicēda eſſent:iā expoſitum eſſe. Quo autē modo dicēdum eēt deinceps exponere oportere. ADI. Memini equidē. SO. Hoc igitur erat:quod oportere dicebam inter nos conuenire:utrum ſinamus poetas:imitatione perpetua uti:an partim imitari:partim minime:& qualia utraq; ſit an nihil penitus imitari. ADI. Auguror equidē conſideraturum te utrum recipiēda ſit cōmœdia:& tragœdia in ciuitate necne. SO. Fortaſſe autē:& his plura. Nondū enim noui:ſed quo ratio:ut uentus feret/eo eundū eſt. ADI. Præclare loqueris. SO. Hoc igitur o Adimāte conſidera:utrum imitatores nos habere cuſtodes oporteat necne. Vel hoc ex ſuperioribus pendet:quod ſinguli ſingula recte conficere poſſunt. Plura uero minime. Quod ſi quis plura tractare aggrediatur:in ſingulis ita deficiet:ut in nullo euadat egregius. ADI. Sic prorſus accideret. SO. Nōne:& de imitatiōe eadē ratio ſiquid plura aliqs æque:ac unū bñ imitari nō pōt. ADI. Nō certe. SO. Nunquam igitur ſtudio alicui æſtimatiōe digno quis ſimul incumbet:& imitabitur multa:erit ne imitator idoneus:qñ neq; duas quidē imitationes:quæ parū differre interſe uidētur:iidē hoīes bñ ſimul tractare poſſunt:ut cōmœdiā ſimul:& tragœdiā. An nō imitatiōes quaſdā nuper iſtas eē dicebas. ADI. Equidē:ac uera dicis:quod iidem nequeāt. SO. Neq; etiam rhapſodi.i.cātores heroicorū ſimul eē:& hiſtriones poſſunt. ADI. Vera. SO. Sed neq; tragœdis:aut comœdis:tragici aut comici iidem. Hæc aūt oīa imitationes quædā ſunt:an non? ADI. Imitationes. SO. Quinetiā

Quo ut uētus oratio fert eo eundum.

An pluribus artibus incūbendū ſit.

in minora

in minora his uidetur o Adimãte natura hoĩs eſſe cõciſa/ut nullo modo poſſit bñ plura imitari /uel
etiam ea facere quorũ imitationes ipſæ ſimilitudines quædã ſunt.ADI.Eſt ut dicis.SO.Si ergo ra
tioné ſuperiorem ratam haberi uolumus/cuſtodes noſtros a reliquis oĩbus artificiis alienos patrię
libertatis artifices eẽ oporteret ualde q̃dẽ ſolertes:neq; aliud qcq̃ curare:quod huc nõ tendat:nihil
aliud agere eos /uel imitari oportet.Vel ſi imitẽtur:imitari q̃ iſtis cõſentanea ſint:ſtatim/a/pueritia
fortes ſcilicet:tẽperatos:ſanctos:liberales/& reliqua eiuſmodi.Illiberalia aũt:neq; facere:neq; imi
tari poſſe:neq; aliud quicq̃ turpe:ne ex ipſa imitatione tales efficiantur/quale id quod emulantur.
An nõ aĩaduertiſti imitatiões ſi a teneris annis incipiant perſeuerentq;/in mores:& naturã abire/tũ
quantũ ſpectat ad corpus/tum ad uocem/tum ad cogitationé ipſam.ADI.Et maxime quidẽ.SO.
Nõ permittemus igitur ullo modo eos quorũ habere curã dicimus/ quoſue preſtantes uiros fore
deſideramus:cũ uiri ſint:mulierũ imitari:uł iuuenem/uel uetulã/uel uiro conuitiantẽ/uel aduerſus
deos cõtendentẽ:& iactantẽ:cum ſe putet felicem eſſe:uel erumnis circũuẽtam flentẽ:atq; eiulan-
tem:laborantẽ:amore accenſam:dolore partus oppreſſam.ADI.Nullo modo.SO.Neq; ſeruas:
& ſeruos/ea q̃ ſeruorũ ſunt:faciẽtes.ADI.Neq; hoc quidẽ.SO.Neq; uiros itẽ prauos ;ut uidetur/
timidos:& contraria eorũ q̃ diximus faciẽtes:cõuitiantes/iurgãtes/turpiaq; inuicẽ obloquẽtes:ſiue
ebrios/ſiue uigiles ſobrioſq;:& alia quotcũq;/hoĩes iſti:& in uerbis:& ĩ operibus/ tum in ſeipſos/tũ
in alios peccant.Neq; etiam debent:ut arbitror/ſimiles ſe per imitationẽ/uel uerbis/uel actiõibus
inſanientibus reddere.Cognoſcẽdi enim inſani:& mali ſunt/tam uiri q̃ mulieres:nihil tamen ex eo
rum dictis:& factis/uel agẽdum eſt/uel imitandũ.ADI.Veriſſima loqueris.SO.Quid autẽ?artifi
ces ne ex ęre aliquid fabricantes/uel aliud quippiã molientes/uel remiges nauiũ /uel præcipientes
iſtis /uel aliud aliqd circa hæc imitari eos decet?ADI.Quonã pacto?cum neq; rebus ullis huiuſmo
di mẽtem adhibere his liceat.SO.Nunqd equos hinientes/uel mugientes tauros: aut fragorem
ĩmurmurationẽq; fluuiorũ:aut maris fremitũ/ uel tonitrus/ uel cætera eius generis imitabuntur.
ADI.Atqui ꝓhibitum illis eſt:& inſanire:& inſanientibus ſe ſimiles reddere.SO.Si igitur quæ di-
cis:intelligo:eſt quædam orationis:& narrationis ſpecies in qua uir optimus cũ quid dicturus eſt/
enarrat:& alia quędam huic diſſimilis:q̃ ſeruat q contra:ac ille natus atq; nutritus eſt.ADI.Qua-
les uero hæ ſunt?SO.Videtur mihi uir moderatus qñ ĩ narratiõe deuenerit ad aliquã uiri boni:uel
orationem/uel actionẽ:perinde:ac ſi ipſe ille eſſet ꝓnunciaturus:& ſine ullo rubore : aut dedecore
Imitationem huiuſmodi ſuſcepturus.Maxime quidem:& ut plurimũ imitans uirum bonũ/prudẽ-
ter:& ſine errore agentẽ:rarius aũt:ac minus:morbis/uel amore labãtẽ/aut ebrietate:aut caſu quo
uis alio.Quãdo aũt ad aliquẽ indignũ ſe uenerit:nolet:ut arbitror dedita opera ſimilẽ ſe deteriori
prebere:niſi breuiter quidẽ:& cũ boni quicquã peragit.Sed erubeſcet:cum rudis ſit ad hos imitã
dos:& ęgre ferat deteriorũ figuras induere:ſpernẽs imagines huiuſcemodi:niſi forte ioci oblecta
mẽtiq; cauſa id fecerit.ADI.Non iniuria.SO.Nõne igitur narratiõe utetur tali/qualem pauloãte
in uerſibus Homeri dicebã?eritq; oratio ſua particeps utriuſq;:imitationis uidelicet:& narratiõis
alterius.Exigua uero pars imitationis lõga in oratione erit.Dico ne aliqd an nihil.ADI.Dicis cer-
te:qualẽ neceſſe eſt eẽ rhetoris iſtius figurã.SO.Nõne igitur qui talis nõ erit:quo erit ineptior:& ĩ
doctior:eo plura narrabit:& oĩa imitabitur:nihilq; ſe indignũ eẽ exiſtimabit.Quare oĩa imitari ag
gredietur:& in conſpectu quidẽ multorũ:ea præſertim quæ pauloante cõmemorabamus.Toni-
trus:murmura uentorũ:& grãdinis:axis rotarũ:tubarũ:tibiarũ:fiſtularũ:& omnium deniq; orga-
norum ſonitus.Praeterea canũ:pecudũ:& auiũ uoces.Eritq; huius oratio uniuerſa pene per imita
tionẽ:uoce:ac geſtu:uel paulum quid narrationis habebit.ADI.Neceſſariũ quoq; iſtud.SO.atq;
hæ ſunt oratiõis ſpẽs duæ:quas ſupra dicebã.ADI.Sunt plane.SO.Nõne ipſarum una quidẽ pa-
rum quid mutationis habet:& ſiquis decentem conſonantiam:& rhythmum orationi tribuat:fer
me ad eandẽ orationis formã ſemp dicẽdum eſt recte loquẽti:atq; in una inſup conſonãtia?exigue
nanq; mutatiões:eodẽq; modo in rhythmo ferme cõſimili.ADI.Oĩno ſic ſe res habet.SO.Quid
aũt alterius ſpẽs?nõne contrariis indiget.Omnibus uidelicet conſonãtiis:oĩbuſq; rhythmis:ſi pro
prie dicẽda eſt:cũ multas:& uarias habeat mutationũ formas.ADI.Sic eſt oĩo.SO.Nõne:& poe
tæ:& alii oẽs q aliqd dicũt:uel hac una dicẽdi figura utũtur:uł altera:uel utriſq; cõmixtis?ADI.Ne
ceſſe eſt.SO.Quid igitur faciemus.Vtrum has oẽs in ciuitate ſuſcipiem⁹:uel alterã ſimpliciũ:uel
permixtam?ADI.Si in mea optione conſtiterit:ſimplicẽ decori imitatricẽ.SO.Atqui o Adimãte
mixta quæq; iocunda eſt:multo aũt iocũdior pueris:& pædagogis contraria illius quã tu eligis : &
plurimę turbæ.ADI.Iucũdiſſima prorſus.SO.at forte:ut arbitror:rei.p.noſtræ cõuenire eã non
exiſtimabis:qm̃ non ſit duplex uir neq; multiplex apud nos: quãdoquidem ſinguli ſingula faciũt.
ADI.Nõ conuenit certe.SO.Nõne igitur ſola ĩ ciuitate huiuſmodi coriariũ inueniemus dũtaxat
corium eẽ:nõ gubernatorẽ prꝫterea.Et agricultorẽ dũtaxat agricultorẽ:non inſup iudicẽ.Militẽ
quoq; militẽ:non etiã: nummularium.Cæteroſq; eodẽ modo.ADI.Vera hęc ſunt.SO.Siquis er
go in noſtram urbem:uenerit:qui præ ſapientia in oẽs poſſit ſeſe uertere formas:& oĩa imitari:uo-

ſueritq; eius poemata oſtẽtare/uẽerabimur quidẽ ipſum/ut ſacrũ/admirabilẽ/& iucũdũ. Dicemus
aũt nõ eẽ eiuſmodi hoĩem in re.p.noſtra:neq; fas eſſe/ut inſit.Mittemuſq; in aliã urbẽ/unguẽto ca-
put eius perungẽtes/lanaq; coronãtes.Nos aũt auſteriori minuſq; iucũdo utemur poeta fabularũ
q; fictore/utilitatis gratia/qui decori nobis orationẽ exprimat:& quæ dicunt̃ dicat in his formulis
quas a principio ꝓ legibus tulimus/qñ milites erudire aggreſſi ſumus.ADI.Ita ꝓrſus:ſi eẽt in no-
bis:eſſiceremus.SO.Videmur iam o amice ſatis de ea muſicæ parte dixiſſe:q̃ circa oratiões fabu-
laſq; uerſatur.Nã & qua dicẽda ſunt/& q̃uo expoſuimus.ADI.Mihi quoq; idẽ uidetur.SO.Reſtat
de cantus:& melodię rõne differere.ADI.Certe.SO.An non oĩs iam inueniret q̃ nobis de his di
cẽda ſunt:qualia eẽ oporteat?ſiquidẽ antedictis concinere debeamus.Tum Glauco arridens:ego
inquit extra omnes eẽ uideor.Non.n.ſatis in præſentia poſſum conijcere:qualia dicẽda ſint.SO.
Opinamur tñ oĩno hoc primũ nos poſſe dicere melodiam ex tribus cõſtare:oratione: harmonia:
rhythmo.GLA.Hoc equidẽ poſſum.SO.Nõne melodię pars oratio nihilo differt ab oratiõe illa
quæ ſine cantu eſt:quo ad hoc/ut oporteat in eiſdẽ formulis exprimi:de quibus pauloante diceba
mus:& eodem modo.GLA.Vera loqueris.SO.atqui harmonia:& rhythmus orationẽ ſiqui de-
bent.GLA.Quidni?SO.Quinetiã lamẽtatione luctuq; dicebamus in orationibus nos minime i
digere.GLA.Non certe.SO.Quæ nã igitur querulæ harmoniæ ſunt?Dic mihi.Tu enim muſic⁹
es.GLA.Lydiæ mixtæ:lydiæq; acutæ:cæteræq; huiuſmodi.SO.Nõne remouẽdæ hę ſunt.Inutiles
enim etiã mulieribus:quas oportet decentes eẽ:ne dũ uiris GLA.Valde quidẽ.SO.Præterea ui-
nolẽtia:mollities:& pigritia cuſtodes minime decent.GLA.Minime.SO.Quænam igitur molles
& temulẽtæ harmoniæ.GLA.Ionicę:& lydiæ:quotcũq; chalaræ.i.relaxę remiſſæq;:& reſolutę uo-
cãtur.SO.His igitur o amice num quoquo modo uteris ad militũ utilitatẽ.GLA.Nullo mõ.Sed
uidet̃ iam tibi reliqua eſſe Dorica & Phrygia harmonia.SO.Haud equidẽ harmonias noui:ſed ſu
ſcipe harmoniã illã quæ:ut decet imitat̃ fortiter euntis in prelium:& ad quodlibet negociũ uiolen
tum uiriliter ſe gerentis/uoces:atq; accentus:& periclitantis:ſiue in uulnera:ſiue in mortẽ irruẽtis
ſiue in aliã grauem ſortẽ incidentis:in oĩbus iſtis fortunã cõſtanter atq; uiriliter ꝓpulſantis.Aliaq;
iterũ ſuſcipere harmoniã quæ uoces imitatur atq; accentus hoĩs in tranquilla:& minime uiolenta
actiõe uerſantis/uel aliquid alicui perſuadentis:& ſupplicantis/uel uotis deo/uel doctrina/& admo
nitione homini.Vel econtra hoĩs alii ſupplicãti:aut docẽti/aut diſſuadẽti facilẽ ſe prebentis:& qui
licet uoti compos ſit factus/nõ tñ ſuperbia efferat̃:ſed in his oĩbus temperatæ:& modeſtæ ſe gerat
ſortemq; utrãq; recte ferat:haſq; duas ſequatur/harmonias:uiolentiã: uoluntariã:fortunatorum:
Infortunatorũ:temperantiũ:ac fortium.Et oĩno quęcũq; ipſorũ accentus pulcherime imitãtur.
Has oẽs ſuſcipe harmonias.GLA.At uero non alias eligi iubes:q̃ eas quas ego ſupra dicebã.SO.
Non igitur opus erit nobis in cantibus/& melodiis harmonia quæ multis cõſtat chordis/ oĩbuſq;
concentibus.GLA.Nõ ut mihi uidetur.SO.Ergo trigonũ/& pectidarũ/& quorũcũq; inſtrumen-
torũ:q̃ multis conſtant cordis/& plurimis cõſonãtiis/fabros nõ nutriemus.GLA.Nõ/ut uidemur.
SO.Quid aũt tybiarũ fabros/& tybicines in ciuitate ſuſcipies?an non inſtrumẽta multarũ chorda
rum/harmoniarũq; oĩum:tybiam imitant̃?GLA.Patet.SO.Lyra itaq; reſtat:& cithara in ciuitate
utilis:& fiſtula in agris paſtoribus cõmoda.GLA.Ita ratio nobis oſtendit.SO.Nihil alienũ indu-
cimus o amice/dũ Apollinem ipſum/& Apollinis inſtrumẽta Marſyæ ipſi/& organis q̃ Marſyæ ſunt
præponimus.GLA.Non per Iouẽ/ut mihi uidetur.SO.Per canẽ ipſum ſenſim:& clãculũ purga-
re cœpimus ciuitatem:quã ſupra nimiis delitiis deditã dicebamus.GLA.Ipſi nos uidelicet tẽpe-
rate agẽtes.SO.age purgemus/& reliqua.Sequitur ad ea quę de harmõiis dicta ſunt/ut rhytmos
ita proſequamur/ne ꝑ uarios admodũ circumuagemur:neue ꝑ quaſlibet baſes.Sed q uitæ fortis/
& tẽperatæ rhythmi ſũt/dinoſcam⁹.Quib⁹ cognitis pedẽ cãtũq; cogam⁹ orõnẽ hmõi uiri ſeq nõ
orõnẽ ſeq pedẽ/& cantũ.Qui uero ſint rhythmi tales/tua ĩtereſt declarare/quẽadmodũ harmõias
expoſuiſti.GLA.Per Iouẽ quid dicã/nõ habeo.Quod.n.tres quædã ſpẽs ſunt/ex quibus baſes te-
xunt̃ atq; flectunt̃/quẽadmodũ in uocibus/quattuor/unde oẽs harmonię conficiunt̃ aĩaduerterim
dicere poſſem.Quales autẽ qualis uitæ imitationes ſint/aperire nequeo.SO.At de his quidẽ cũ
Damone deliberabimus/q̃ nam pedũ ꝓgreſſiones ꝓpriæ ſint illiberalitatis/petulantiæ/ inſaniæ:ac
reliquæ prauitatis:que rhythmi contrariis cõgruant.Arbitror aũt audiſſe quãuis non ſatis aperte
cum ipſe baſem quãdã pedũ bellicoſam nominaret/compoſitã dactylum atq; etiã heroicũ:quẽ ne-
ſcio quomodo digerebat/ſupraq; infraq; ęqualẽ in breue longumq; effectũ.Vtq; exiſtimo iambũ:
& alium quẽdã trocheũ apellabat.Longitudines aũt/& breuitates adhibuit.Et in aliquibus iſtorũ
arbitror eũ uituperare/uel laudare ductiones pedis:nõ minus q̃ rhythmos ipſos/uel aliqd ex utriſ/
q; cõmixtũ.Neq; enim declarare ſatis hęc poſſum.Verũ hæc/ut dicebam in Damonẽ ipſum reie-
cta dilataq; ſint.Prolixa quippe oratione ad hæc diſtinguenda opus eſſet.Nunquid putas?GLA.
Prolixa per Iouem.SO.Hoc autẽ ita diſcernere potes:quod concinnitas atq; ĩeptitudo cõgruita-
tem:& incõgruitatẽ rhythmi ſequũtur.GLA.Quidni?SO.Atq cõgruũ quidẽ pulchram orationẽ
ſequitur

ſequitur:& tanq̃ ſimile imitatur. Incongruum uero contrariam. Quin etiam conſonum ipſum: &
diſſonum eodẽ modo: q̃ſiquidem rhythmus & harmonia: ut paulo ante dictũ fuit orationẽ ſequun
tur/non ipſa oratio rhythmũ & harmoniã ſequit̃. GLAV. Certe orationẽ ſequi hęc debent. SO.
Quid uero loquendi modus ipſaq; oratio? nonne animi affectionem ſequitur? GLAV. Abſq; du
bio. SO. Orationẽ uero cætera quoq; ſequũtur. GLAV. Nẽpe. SO. Sermonis itaq; decor conſo/
nantia uenuſtas & rhythmi cõgruentia affectionẽ animi moderatã ſequunt̃/quã euethiã appellant:
non eã dico: quã ſæpe cũ inſcitia quædã ſit blanda quadã deriſione bonitatẽ nominamus ſub noĩe
boni moris/fatuitatẽ quãdam ſignificantes. Immo uero eam euethiã inq̃: quæ reuera cogitationẽ
ſignificat more optimo præditã. GLAV. Sic eſt oĩno. SO. Nõne igit̃: ubiq; hæc iuuenes ſequi de/
bent ſi rẽ ſuam agere uolunt? GLAV. Debẽt equidẽ. SO. Eſt autẽ ars pingendi uniuerſa horũ ple
na & omne huiuſmodi artificiũ plena quoq; texẽdi facultas: & uariorũ ingenioſitas operũ: ſtudiũq;
edificãdi: omnis præterea cæterorũ ſupellectilum inſtrumẽtorumq; effectio: quin & corporũ plan
tarũq; natura. Porro in omnibus iſtis/aut condecẽtia quædã ineſt aut indecẽtia. Et indecẽtie quidẽ
& rhytmi inconcinnitas: atq; diſſonantia ſermonis turpis/& improbi moris ſorores ſunt: cõtraria
uero cõtrarii/temperati: & optimi germana & imitationes quædã ſunt. GLAV. Eſt ut dicis. SO.
Nunquid poetis ſolis inſiſtẽdũ? cogendũq; ut imaginẽ boni moris in ſuis poematis exprimant: uel
apud nos non ſcribant? An præterea curandũ ne artifices alii mali moris ſimulachrũ aliquod: non
bene caſtigatũ opus/liberale/deforme: & indecens: ſiue in figuris animaliũ/ſiue in edificiis/ſiue in
quouis alio artificio faciant. Vel ſiquis hoc præſtare non põt/ne quid apud nos agat/ prohibẽdus:
eſt: ne in prauitatis imaginib⁹ nobis enutriti cuſtodes tanq̃ inoxio gramine/& multa quotidie pau
latim a multis decerpẽtes paſcenteſq;/ unũ aliquod maximum malũ ignari in animo contrahant.
Quãobrem illi inquirendi ſunt artifices qui naturali quadã induſtria poſſint tanq̃ per ueſtigia ex/
primere pulchri ipſius decoriq; naturam: ut tanq̃ in loco ſalubri habitantes iuniores undiq; adiu/
uent̃: quãdoquidẽ a pulchris honeſtiſq; operibus ſiue ad oculos ſiue ad aures eorũ honeſti aliquid
peruenit: ueluti ſuauis aura quædam a locis ſalubribus/afferens ſanitatem: quæ quidẽ ſtatim affia/
re a primis annis incipiens: ſenſim animos hoium in ſimilitudinem/amicitiã/ & ɔcordiam/honeſte
orationi rationiq; cõciliat. GLAV. Egregie admodũ iſto pacto nutrirent̃. SO. Ob hanc igit̃ cau/
ſam glauco ex ipſa principali ſecundũ muſicã nutritiõe: rhythmus & harmonia interiora animi pe
netrant: pulſantq; uehementiſſime animum/decorã quandam figuram ferẽtia: per quã decorus: &
pulcher efficitur/quiſquis recte in muſica eruditur: contra uero ſi contra quis fuerit educatus. Et
quoniam rurſus deficientia/neq; recte fabricata aut non bene orta accutiſſime ſentiet: qui illic quẽ
admodum oportet nutritus fuerit/merito egre hæc ferens/pulchra quidem laudabit: eaq; amans:
auideq; arripiẽs/ipſis aletur/ac bonus inde efficiatur & pulcher. Turpia uero iure uituperabit/ode
ritq;/etiã in ea etate in qua rationẽ nondũ ſuſceperit. Aduentantem/deniq; rationẽ/qui ita nutritus
erit/libenter amplectetur: eã ex ipſa propinquitate/familiaritateq; prorſus agnoſcẽs. GLAV. Mi
hi quoq; harum rerũ gratia in muſica nutriendi uidẽtur. SO. Quẽadmodum tunc profecto litte/
ras ſatis recte callemus/quãdo elementa nos non fugiunt/pauca quidẽ in omnibus quibuſcũq; in/
ſunt: neq; in paruis/ neq; in magnis ea ſpreuimus/tanq̃ non oporteret intelligere/ſed ubiq; diſcer/
nere illa ꝓpoſuimus/utpote qui prius grãmatici futuri nõ ſimus: q̃ nos ita cõparauerimus. GLA.
Vera loqueris. SO. Imagines pręterea litterarũ ſicubi uel in aquis uel ĩ ſpeculis appareãt: nõ prius
cognoſcemus q̃ ipſas litteras nouerimus. Eſt enim hoc artis & exercitationis eiuſdẽ. GLAV. Eſt
ut dicis omnino. SO. Quorſum hæc inq̃? Nẽpe eadẽ ratione/neq; muſici prius erimus uel nos uel
ipſi quos ad urbis cuſtodiã erudimus/q̃ tẽperantie ſpecies: & fortitudinis/liberalitatis: & magnifi/
centie/ & quæcũq; harum ſorores ſunt ipſiſq; contraria cognouerimus/ubicunq; inſint/ita ut & hęc
& ipſorum imagines quibuſcunq; inſunt/perſentiamus. Neq; in paruis neq; in magnis contẽpſeri/
mus: ſed eiuſdem eſſe putauerimus: & artis & ſtudii. GLAV. Neceſſe eſt oĩno. SO. Si quo in hoĩe
hæc cõcurrant: ut in animo pulchri mores inſint: & in corporis ſpecie illis ſingula correſpondeant
conſentiantq; eandẽ ſuſcipientia rationem: pulcherrimum hoc erit ei qui inſpicere poſſit/ſpectacu
lũ. GLAV. Valde quidẽ. SO. Atqui quod maxime pulchrum/& amabile maxime. GLAVCO.
Prorſus. SO. Tales quoſdam homines maxime uir muſicus adamaret: ſiquid uero abſonũ aduer/
teret/minime. GLAV. Non certe ſi defectu animi diſſonaret: ſiquid uero dumtaxat deeſſet cor/
pori: ſufferret quidem adeo/ut diligere gratulariq; uelit. SOCRA. Intelligo equidem: quia ta/
les quidam uel amantur abs te/uel amati iam ſunt. Atq; aſſentior. Sed hoc mihi dicas. Eſt ne ul/
lum temperantie cum reſoluta uoluptate commercium? GLAVCO. Quonam pacto? Quip/
pe cum uoluptas huiuſmodi non minus/q̃ dolor mentem e ſuo ſtatu dimoueat? SOCRA. Aliis
uero uirtutibus. GLAVCO. Minime. SOCRA. Quid autem petulantia intemperantiaq; ha/
bent cum excedente uoluptate communionem. GLAVCO. Maxime omnium. SOCRA. ha/
beſne maiorem & uehementiorem uoluptatem qua quæ circa uenerea? GLAVCO. Neq; uehe/

mentiorē ullā habeo/neq; furioſiorē.SO.Rectus aūt amor ipſa ſui natura tēperate & muſice amat
pulchrū atq; decorū.GLAV.Prorſus.SO. Nihil ergo furioſum uel intēperātie proprium recto
amori eſt admouēdū.GLAV.Non certe.SO.Neq; igitur iūgēda illi eſt uoluptas ipſa uenerea:
neq; in ea cōmunicare debent amatores cū legittime dilectis adoleſcētibus/amanteſq; cū amatis.
GLAV.Per iouē nullo modo o Socrates.SO.Sic igiť ut uideť in ciuitate recte inſtituta legē con/
des/amatorē amare:una eſſe: & tangere amatū/ſi perſuaſerit tanq̄ filium/honeſtorū cauſa. Atq; in
omnibus ſic uerſari cū eo quē amat/ut nihil unq̄ præter honeſtū uideatur ab adoleſcēte requirere.
Si cōtra faciat/uituperiū ſubeat/tanq̄ qui nihil oīno ſapiat muſicū nihil pulchrū.GLAVCO.Sic
prorſus.SO.Nonne tibi uidetur finē ſuū iam ſermo de muſica cōſecutus? Quo enim finiri debet:
iam applicuit.Oportet enim muſicā in amatoria pulchri finiri.GLAV.Aſſentior equidem.SO.
Poſt muſicā uero gymnaſtica exercendi ſunt iuuenes.GLAV.Quid ni?SO.Oportet enim:& in
hac per omnem uitam diligēter a pueris educari.Id autē ita ſe habet quodāmodo:ut opinor.Ani/
maduerte:& tu.Mihi quidē non uideť bene affectū corpus/uirtute ſua/bonū animū facere:ſed cō/
tra bñ affectus animus/uirtute ſua corpus quoad fieri pōt/optimū reddere.Tibi uero quid nam ui
detur?GLAV.Quod & tibi.SO.Nonne ſi poſtq̄ mentē ſufficienter inſtruxerimus/trademus ei/
ut que ad corpus pertinēt/diligenter & exacte inquirat & curet:nos autē quaſi quaſdam formulas
proponemus ne longiores ſimus recte utiq; faciemus?GLAV.Omnino.SO.Ab ebrietate/itaq;
ipſis diximus abſtinēdū.Vnicuiq; enim magis cōcediť q̄ cuſtodi:ut ebrietate grauatus ubi terrarū
ſit/neſciat.GLAV.Nēpe ridiculum eēt/cuſtode īdigere cuſtodē.SO.De cibis autem quid dice/
mus?Athlete enim hi uiri ſunt & maximi quidē certaminis.Nonne.GLAV.Maximi plane.SO.
Nunquid aliorū athletarū habitudo cuſtodibus conueniens eſſet?GLAV.Fortaſſe.SO.At uero
ſomnolenta hæc eſt:& ad ualitudinem dubia.An non uides qđ uitam edormiunt?& ſi parū quidē
ab inſtituto uictu diſcedūt/grauiter egrotāt exercitatores huiuſmodi.GLAV.Video equidem.
SO.elegantiore igiť aliqua exercitatione opus eſt bellicoſis athletis/quos tanq̄ canes inſomnes eē
oportet:& q̄ accutiſſime uidere/atq; audire:& mnltas mutationes in exercitu:aquarū/ciborū/eſtus
& frigoris ita perpeti:ut ſe a morbis defendant.GLAV.Ita mihi uidetur.SO.Optima igiť gym
naſtica ſoror eēt ſimplicis muſice:de qua pauloante tractauimus.GLAV.Quomodo iſtud.SO.
Simplex utiq; & conueniēs gymnaſtica/militū exercitatio.GLAV.Quo pacto.SO.Ab homero
quidem id diſcere poſſumus.Noſti enim quēadmodū in belli expeditiōibus in eorum mēſis/neq;
piſces ipſis parat q̄uis ipſi in heleſponto mari eſſent/neq; elixas carnes/ſed aſſas:quæ facilius a mili
tibus præparanť.Vbiq; enim facilius eſt/ut ita loquar/ipſo igne uti/q̄ uaſa circūferre.Neq; unq̄ ua
riorū condimētorū/ut arbitror homerus meminit.Sed hoc & alii ſciunt/quicūq; exercētur/qđ cui
corpus robuſtum eſſe debet/a cunctis huiuſmodi rebus eſt abſtinēdum.GLAV.Recte quidē:&
ſciunt:& abſtinēt.SO.Syracuſanas/itaq; o amice menſas & ſicula/ut uideris admodū uaria nō lau/
das abſonia:ſiquidem hæc ita tibi recte ſe habere uidentur.GLAVCO.Non certe ut mihi qui/
dem uideor.SO.Vituperas & corinthium luxū blandiētium puellarum in his qui optima corpo/
ris habitudine futuri ſunt.GLAV.Summopere.SO.Quí etiam athica bellaria cōdimētaq;/quæ
iocunda plurimis & delicata uidentur.GLAVCO.Neceſſe eſt.SO.Omnem enim/ut exiſtimo:
huiuſmodi uictum ſi ſimilē eſſe dicemus melodie & cantilene:quæ in omni genere harmonie om
nibuſq; rhythmis uerſantur/recte nimium comparauerimus.GLAVCO.Plane.SO.Ibi quidē
intemperantiam/uarietas parit:hic morbum.Simplicitas autē ſecundū muſicam in aīs temperan
tiam:ſm uero gymnaſticam in corporibus ſanitatem.GLAVCO.Veriſſima loqueris.SO.In
tēperantia uero & morbis in ciuitate multiplicatis:& iudicum & medicorū ope plurimum indige
mus.Vnde iudiciaria & medicina in præcio habētur:quando & liberi multi his ſummopere ſtude
ant.GLAVCO.Quid ni?SO.Igitur male & turpis diſcipline in ciuitate nullam maiorem potes
cōiecturam capere/quā ſummis iudicibus/ac medicis indigere/nō modo abiectos homines & me/
chanicos/ſed eos etiam qui liberali diſciplina educatos eſſe ſe gloriantur.Nonne turpe uidetur &
male educationīs magna coniectura/ut cogamur ob proprie uirtutis inopiam/iuſticia uti externa/
ab aliis uidelicet tanquā dominis:& iudicibus iuſte operari/compulſi.GLAVCO.Omniū pro/
fecto turpiſſimum.SO.An non hoc quoq; turpius eſſe putas?quando aliquis non modo omne ui/
te tempus in iudiciis:tum accuſando/tum defendendo conterit:ſed & rudi quadam elatus iactan
tia in his ipſis negociis gloriatur:quaſi ſit potens ad iniuriam inferēdam:ſuiſq; uerſutiis/uſq; adeo
tergiuerſari ualeat:ut nullas iniuriarum ſoluat pēnas qui ſæpe minimarum uiliſſimarumq; rerum
cauſa/tam anxium ſubit negocium:ignorans quanto præclarius ac melius eſſet/ita ſe comparare/
ut nihilo indigeret iudice dormiente.GLA.Certe hoc illo turpius eſt.SO.Abſurdū præterea exi
ſtimandum eſt homines medicis egere non ad uulnera ſananda dumtaxat:morboſq; curandos in
tēperie aeris:& caſib⁹ ɔtingētes:ſed plurimū ad deſtillationes & ſpiritus interioris itumeſcētis ipe
tū ob mollitiē:atq; deſidiā:& quē ī uictu ſupra dānauimus luxū.Quib⁹ effectū ē:ut hoīes lacunarū
inſtar aqua

inſtar aqua flatuq; exuberãtiũ/nimis oppleti coegerint peritos eſculapii ſucceſſores morbos quoſ/
dam nouo nomine/deſtillationes/inflationes/uiſcerũ crepitus/appellare. GLA V. Noua ſane hæc
morborum nomina nimiumq; abſurda. SO. Hæc/ut arbitror eſculapii tẽpore non eranr. Quod
hinc plane cõiicio/ qđ eius filii apud troiá/poculũ patrocli iuſſu oblatum ſaucio eurypilo non dãua
runt: cũ tñ in eo mixta eſſet prandio uino farina & inſup attritus caſeus: que pituitá augent. GLA.
Profecto abſurdũ id poculum: minimeq; ita affecto cõueniens. SO. Nõ ſi aduertis hac noſtra me/
dicinaria faculrate morboꝝ pediſſequa/ęſculapii ſectatores ante hærodicũ/ut fertur/minime uſos
fuiſſe. Hærodicus aũt cũ eſſet exercitandorũ magiſter iuuenũ/effectuſq; eẽt ualitudinarius/ miſcẽs
gymnaſticam medicine/primo quidẽ ſeipſum/deinde & poſteros multo tedio lõgo affecit. GLA.
Quo nam pacto. SO. Longam quippe ſibi mortem præſtitit. Nam dũ morbũ ſubſequeretur ad
mortem terminaturũ/neq; curare: ut opinor/ſe poterat/& medele ſtudio occupatus omiſſis reliqs
actionibus uitam in hac corporis indulgentia conterebat: male quidẽ affectus ſi paulo a conſueto
uictu diſcederet: neq; facile tamẽ nature cedens/ atq; ita hac ſapientia uiuens ſenex deceſſit e uita.
GLA VCO. Egregiam palmá ex arte ſua reportauit. SO. Nẽpe quá decebat reportare illũ: qui
ignorabat eſculapiũ non ignorantia quidẽ & imperitia generis huius medule/ſuis poſteris ipſum
non oſtendiſſe: ſed quoniam cognoſcebat in ciuitate optime gubernata/cuiq; opus ſuum aſſigna/
tum eſſe: qđ perfici neceſſe ſit. Nec ulli ſupereſſe ocium/ut per omnẽ uitá ualitudinarius in corpo/
ris curatione uerſetur. Quod quidẽ/modo quodá ridiculo in artificibus animaduertimus: in illis
uero qui opulenti feliceſq; cenſentur/nequaq̃. GLA V. Quomodo iſtud? SO. Faber ſi quando in
morbum incidit/breuẽ a medico curationem exigit: uel per uomitũ/uel defluxum uẽtris/uel uſtio
nem/uel inciſionem. Si quis autẽ diuturnam illi uictus obſeruationem præcipit/capitiſq; ſuffarcina
tiones cæteraq; huiuſmodi/ ſtatim obiicit non eẽ ſibi ad egrotandum ociũ: neq; præſtare ſibi/ita ui
tam trahere continuis curationibus incũbenti/ſuũq; opificium negligẽti. Deinde medico hoc di/
miſſo ad conſuetum uictum reuertẽs/ſi conualeſcit/ſuũ opus exequit̃: ſin autẽ corpus ſuſtinere mor
bum nequit/uita functus a negociis liberatur. GLA V. Ita profecto medicinis uti artifici cõueni/
re uidetur. SO. Atq; iccirco/opus illi propoſitum eẽ dixi/qđ n ſi peragat/uiuere ipſi non præſtat.
GLA VCO. Conſtat. SO. Diues autẽ ut diximus/opere nullo urgetur: a quo quando ui arceat̃:
non amplius ſit ei uiuẽdum. GLA V. Nullo prorſus/ut fertur. SO. Phocylidem. Forte non audis
dicẽtẽ queádmodum oportet uirtutẽ exercere/quádo uiuẽdi facultas iam ſuppetit. GLA VCO.
Arbitror autẽ & prius. SO. Nihil in hoc illi aduerſemur. Sed ipſi nos doceamus/utrũ id hoc pacto
meditari diues debeat/alioquin ſi in morborũ nutritione tẽpus terat non ſit illi uiuendũ. Fabrili ſi
quidẽ arti ac cæteris impedimento id eſt. Nam ab opere mẽtẽ diuertit. Præceptum uero phocyli/
dis nihil impedit. GLA VCO. Per iouẽ/ferme omniũ maxime/ſi ultra gymnaſticam/ſuperuacua
iſta curatio corporis producatur/nos occupat. SO. Etenim rei familiari & militari/& urbanis om/
nibus magiſtratibus obeſt plurimũ. Quodue deterrimum eſt/diſcendi ſtudium & omnẽ intelligẽ/
di/meditandiq; diligẽtiam impedit: dum capitis dolores ſemp & uertigines ſuſpicat̃: ſtudiumq; ſa
pientie cauſatur: quaſi ex eo iſta naſcantur. Quáobrem ad uirtutis exercitationem / probationẽq;
nobis omnino impedimẽto eſt. Efficit enim ut ſemper grotare putemus: neq; deſinamus/unq̃ de
habitu corporis queri. GLA VCO. Conſentaneum eſt. SO. Hæc utiq; cognoſcẽtẽ uicimus eſcu/
lapium: hominibus natura educationeq; bñ ualẽtibus: deinde uero morbo quodam exterius illato
& ſubito egrotantibus eam oſtendiſſe medicinam: qua pharmacis: & inciſionibus infirmitas tolle/
retur: uidelicet cõſueto deinde uictu ſeruato/ne ciuilia negocia diſturbaret. Corpora uero penitus
interiori corruptione morboſa nequaq̃ aggreſſum fuiſſe diligentia uictus & diuturna obſeruantia
in uita producere: ita ut & male uiuerent homines: & ualitudinarios/ut conſequens eſt/filios gene/
rarent. Neq; uero illum cẽſuiſſe curandũ/qui non poſſet in cõſtituto & ſolito uictu ac regula uiuere:
tanq̃ neq; ipſi/neq; ciuitati id conferat. GLA V. Ciuilẽ uirum dicis eſculapium extitiſſe? SO. Con/
ſtat plane: filiiq; ipſius talẽ eum fuiſſe teſtantur. An ignoras illos apud troiam in rebus bellicis cla/
ruiſſe: q̃q̃ & medicine ſtudio/quemadmodum ego dicebá/ utebantur. Nõ meminiſti qđ menelao
pandiri manibus uulnerato/cruorem uulneris abſterſerunt: & unguentis mitigantibus perunxe/
re. Legem uero certam circa cibos ac potus nihilo magis q̃ eurypilo prę̃ſcripſerunt: quaſi pharma
ca ad curandos ſufficerent homines qui ante eccepta uulnera: & firmi corporis habitu & uictu mo
derati fuiſſent: licet protinus dictum illud poculum ebibiſſent: homines autem & natura: & incon/
tinentia morboſos: uiuere/neq; iis ipſis/neq; aliis conferre putabant. Neq; circa illos uerſari artem
neq; eſſe curandos etiam ſi mida locupletiores eſſent. GLA. Scitos ad modũ uiros fuiſſe perhibes
eſculapii filios. SO. Decet ſane/q̃q̃ nobis tragedi & pindarus non teſtificantes eſculapium ferunt
apollinis filiũ extitiſſe: atq; auro inductum ad hominẽ pecunioſum cũ extrema egritudine ad mor/
tem ferẽte opprimeret̃: in uitá reſtituẽdũ. Vnde & fulmine illũ pcuſſum. Sed nos propter illa quæ
ſupra diximus illis hæc utraq; nõ ɔcedimus. Immo ſi dei filius fuit/lucri turpis auidũ fuiſſe negabi/

mus/ſin turpis/auidus lucri/dei fuiſſe filium reiiciemus.GLA.Probe quidē iſta dicunť.Sed de hoc
quid ais o Socrates!An non bonos medicos habere oportet in ciuitate!Eſſent aűt tales maxie/qui
cűqꝫ fuiſſent cű ſanis.plurimis/plurimiſqꝫ egrotātibꝰ ↄuerſati.Iudices itē ſimiliter/q uaria hoium i/
genia eſſent expti.SO.Et ualde quidē bonos dico.Sed nunquid intelligis/quos tales eſſe arbitror!
GLAV.Si dixeris.SO.Tētabo equidē.Tu tñ nō ſimilē rē ſermone eodē iterrogabas.GLA.Qua
rōne.SO.Medici quidē ſufficientiſſimi euaderent/ſi ab ineunte etate ultra diſcēde artis ſtudiű in-
ter plurimos corpore male affectos cōuerſarenť:ipſiqꝫ omni morboꝝ genere laborarēt: naturaqꝫ
imbecilla eēnt.Neqꝫ enī corpus/ut arbitror/corpore curant.Impoſſibile nāqꝫ eſſet/ipſa qñqꝫ mala
uel fuiſſe uel eſſe:ſed aīa corpus curāt.An non fieri pōt/ut quæ fuerit ſitqꝫ mala/bene aliquid curet!
GLA.Recte quidē.SO.Iudex autē o amice ipſo aīo ipſi aīo imperat.Nonne poſſibile eſt a pueri-
tia animum aliquē cű malis animis cōuerſatű & iniuſta queqꝫ facinora operatű/acute deniqꝫ ex ſeip
ſo aliorű ſcelera coniectare quēadmodum ex ipſo corpore morbos!Nű inſontē ipſum imperitűqꝫ
malorű morum/dű eſſet iuuenis extitiſſe oportet/ſi bonus & honeſtus exiſtens iuſta ſincere eſt iudi/
caturus.Quapropter modeſti hoies/dű iuuenes ſunt/ſtolidi eſſe uidenť:& qui facile ab iniuſtis de-
cipi poſſint:tanq̄ qui non habeāt in ſeipſis eadē/quæ habēt iprobi/affectuű/ exēpla malorű.GLA.
Omnino certe id patiuntur.SO.Verű enimuero non iuuenē/ſed ſenē eſſe bonum oportet iudicē:
qui ſero quale quid iniuſticia ſit/didicerit:tanq̄ qui non ꝓpriā in animo ſuo eā ſenſerit/ſed alienam
in alienis animis longo tēpore nouerit:atqꝫ iccirco cuiuſmodi ſit malű diſcernat/ſciētia potiuſq̄ ꝓ-
pria experientia iudicās.GLA.Generoſiſſimus certe iudex huiuſmodi eſſe uidetur.SO.Et bonus
præterea qđ ipſe querebas.Qui enim bonű habet remouet & animű bonus eſt.Verſutus autē ille
ac mala ſuſpicans:qui multa agit iniuſte:ſagaxqꝫ & ſapiens habetur/qñ cum ſui ſimilibus uerſatur/
cautus calliduſqꝫ apparet/cű ad exēpla quæ in eo ſunt/mentē dirigens ſibi ſatis caueat.Quādo uero
bonis ſenioribuſqꝫ adheret/fatuus:cű ultra q̄ decet diffidat:ſanűqꝫ & ſinceꝝ morē ignoret:quippe
qui exēpla illius non habeat.Cű uero frequentius cű malis q̄ cum bonis uerſeť/ſepius quoqꝫ ſapien
tior q̄ inſipientior ſibi aliiſqꝫ uideť.GLA.Vera proculdubio loqueris.SO.Non ergo talē quære-
re oportet iudicē tanq̄ bonű & ſapientē/ſed qualē pauloante dicebā.Prauitas enim/neqꝫ ſe/neqꝫ uir
tutem cognoſcere unq̄.Virtus autē nature tēpore addita diſciplina : & ſeipſam ſimul: & prauitatē
intelliget.Non igiť malus/ut mea fert opinio/ſed hic ſapiens euadit.GLA.Mihi quoqꝫ ita uideť.
SO.Nonne igiť & medicinam qualē diximus una cű huiuſmodi iudiciaria equitate in ciuitate/le-
ge conſtitues/que quidē eos ciues qui natura/tű aīo/tum corpore bene ſe habent/enutriant:eorum
uero qui tales non ſunt/quotcűqꝫ corpore deficiunt/mori ſinañt:quotcűqꝫ autē malo ingenio pro
creati/inſanabiles ſunt/morte mulctent.GLA.Hoc fortaſſe & ipſis qui talia patiunť & ciuitati con
ducit.SO.Conſtat quinetiam curaturos iuuenes ne in iudiciare uſum indigentiāqꝫ deſcēdant/ſim
plici illa utentes muſica:ex qua naſci diximus tēperantiā.GLA.Cur non!SO.An non per eadem
hæc ueſtigia muſicus gymnaſticā ſequens/ſi uolet aget/aſſequeturqꝫ/ut nihil egeat medicina niſi ne
ceſſitas cogat.GLA.Aſſentior equidem.SO.Exercebit autem in gymnaſiis corpus/reſpiciēs ma/
gis ad animoſitatem nature/illāqꝫ excitans/q̄ ad robur/neqꝫ quēadmodum athlete alii corporei ro/
boris gratia uictum inſtituet/laboreſqꝫ adhibebit.GLA.Recte admodum.SO.Qui ergo conſti-
tuunt o glauco muſica/& gymnaſtica homines erudire/non ea cauſa qua multi exiſtimāt/ſtudia hęc
aggrediuntur/ut hac quidem corpus/illa animum curent.GLA.Cur non!SO.Videntur utraqꝫ
animi gratia plurimum exercere.GLA.Quo pacto!SO.An non uides/ut afficiant animum qui
gymnaſticam per omnē uitā exercent:muſicam autē non attingunt:uel qui contra faciunt.GLA.
De quo nam dicis!SO.De ruſtica inq̄ duritia ferocitateqꝫ:atqꝫ item de mollitie:& manſuetudine.
GLA.Non equidem eos qui mera utuntur gymnaſtica/agreſtiores q̄ oportet euadere.Qui autē
dumtaxat muſica/molliores q̄ eos deceat effici.SO.At qui uis ipſa agreſtis ad iracunde nature ani
moſitatem pertinet:quæ ſi recte nutritur/fortis euadit/ſinautē ſupra q̄ decet excreſcit/ferox/ut con
ſentaneű eſt ac dura.GLA.Aſſentior.SO.Quid autem uim ipſam mitem & manſuetam/nonne
philoſophi natura habet: quæ ſi nimium coaleſcit/mollior fit q̄ decet/bene autem ſi enutritur/ſua-
uis atqꝫ modeſta.GLAVCO.Eſt ut dicis.SO.Dicebamus autē oportere ipſos cuſtodes utraſqꝫ
naturas habere.GLAVCO.Oportet ſane.SO.Nonne congruere inuicem & concinere opor/
tet.GLAV.Quidni! SO.Eiuſqꝫ animus in quo hæc conſonant/temperatus eſt & fortis.GLA.
Omnino.SO.Eius autem animus in quo diſſonant/timidus & agreſtis.GLAVCO.Et maxime
quidem.SO.Quicunqꝫ permittit ut muſica animum ſuum aſſidue circűſonans occupet & demul
ceat:perqꝫ aures ueluti per infundibula harmonias infundat:quas ſupra cōmemorauimus/ſuaues/
blandas/molles ac flebiles:atqꝫ etatem ſuam in modulis animum deliniētibus conſumit/ is primű
quidem.ſi quid iracundű habebat/ tanq̄ ferrum demollit:& utile ex inutile duroqꝫ efficit.Quando
autem incumbit diutius/ magis demulcet/poſt hoc iam liquefacit animum & reſoluit: donec deſti
lando exhauriat animoſitatem omnem/exſcindatqꝫ tanq̄ neruos ex animo.Ex quo animum quaſi
ſegnem

ſegnē militē efficit. GLA. Sic eſt oīno. SO. Ac ſi a principio hoīem nacta ſit natura ſine animi ro=bore/cito hoc pficit. Sinūt aīoſum uires animi frāgēs ad irā reddit præcipitē: ut minimis qbuſq; oſ ſenſiunculis irritetur: ac facile iterū efferueſcat. Vnde ex aīoſis iracūdi/atq; moroſi effecti ſunt/moleſtia & faſtidio pleni. GLAV. Ita prorſus accidit. SO. Quod ſiquis gymnaſtice uictui exercitationiq; ſe dedat/muſica philoſophiaq; neglectis/primo quidē ſi mū corporis habitū cōſequtus animi uiribus magnitudineq; replef: fortiorq;/q̄ eſſet/euadit. GLAV. Valde qdē. SO. Deinde ſi in hoc ita perſeueret: ut nihil aliud agat: neq; muſam prorſus attingat/certe ſiquis erat eius in animo inſtinctus diſcendi/flagrās cupiditate/imbecillus/ſurdus/ac cecus efficif: utpote qui/neq; doctrinam guſtauerit ullā/neq; indagationē rerū/neq; ullam penitus rationē/neq; muſicā aliam. unde expergiſci potuerit/coaleſcereq; : ſenſuſq; ſuos puros accipere. GLAV. Sic plane. SO. Rationi aduerſus/ut arbitror/uir huiuſmodi & a muſis reddif alienus. Ac nulla ulterius perſuaſione rationibus inducta utitur: ſed ui & agreſti īmanitate tanq̄ fera quædā ad omnia fertur: inq; inſcitia & ruditate ſine rhythmo & gratia: & urbanitate uiuit. GLAV. Omnino ſic ſe res habet. SO. Poſtq̄ duo hæc ſunt/ut apparet/artes duas aſſererē deū aliquē hoībus tribuiſſe: muſicam & gymnaſticā ad animoſitatem/philoſophicāue naturā: non ad animū & corpus/niſi per accidens fuerit: ſed ad illa/ut inuicem conſonarent intēſa uidelicet/atq; remiſſa quatenus deceat. GLAV. Sic apparet. SO. Eum igitur qui pulcherrime gymnaſticā cum muſica miſcet/moderatiſſimeq; hæc aio adhibet/merito abſolutiſſimum muſicū diceremus & ſumma harmonia cōpoſitū/magiſq̄ eum qui chordas una contemperat. GLAV. Et merito quidē o Socrates. SO. Nonne ergo huiuſmodi aliquo præſide ſemp in ciuitate nobis opus erit. GLAV. ſi debet ſalua fore res. pu. GLAV. Erit certe ſummopere. SO. Hi ergo diſcipline educationiſq; modi eſſent. Nēpe choreas in horū genere quis reponet: uenatiōeſq; & canū inſecutiōes: gymnica item certamina & equeſtria. Ferme enim conſtat ſequi hæc iſta debere/neq; inuētu difficilia fore. GLAV. Forte non ſunt difficilia. SO. Quid nobis præterea diſtinguendum: Nonne horū omniū/qui nā imperare debeant/qui parere. GLAV. Cur non: SO. Conſtat quidem ſeniores imperare oportere/iuniores ſubeſſe. GLAV. Conſtat profecto. SO. Et hoc liquat ex his eſſe optimos eligendos. GLAV. Liquæt certe & iſtuc. SO. Agricolarū optimi nonne hi ſunt: qui maximā agrorum habent colendorū peritiā? GLAV. Prorſus. SO. Nunc aūt cum ex cuſtodibus optimos eligi oporteat nonne eos qui maximā cuſtodiende ciuitatis peritiam habent? GLAV. Eos plane. SO. Prudentes ergo ad hoc eſſe eos oportet/potenteſq;: & qui rei. pu. curā habeant. GLAV. Et ita. SO. Curat autē quiſq; maxime id qđ maxime diligit. GLAV. Neceſſe eſt. SO. Atq; hoc diligit maxime cui conferre eadē ac ſibi exiſtimat/& ex cuius felicitate uel infelicitate ſuam arbitraf felicitatem infelicitatēue pendere? GLAV. Sic eſt. SO. Eligendi igif ex oībus cuſtodibus hi maxime qui nobis cōſiderantibus uideanf per orationē uitā/ſummo ſtudio ea facere/quę e re. p. eſſe ducunt: que uero contra/cauere? GLAV. Cōmodiſſimi certe hi ſunt. SO. Obſeruandi itaq; ſunt/ut arbitror/in ſingulis etatibus/utrū præceptum hoc ſeruēt/neq; tanq̄ præſtigiis quibuſdam decepti/neq; ui ulla cōpulſi/ſuiq; ipſorū obliti eiiciāt eā opinionē qua ea ſola cēſent agēda/quæ ſunt optima rei. p. GLAV. Quā eiectionē dicis? SO. Dicā tibi. uidetur mihi opinio mente exire/uel ſponte/uel inuite. Sponte quidem falſa/in eo qui dediſcit falſa/uera diſcit. Inuite aūt/uera queq; opinio. GLAV. Quod de uolūtario exitu dicis/intelligo: quod aūt de inuito/diſcere cupio. SO. Nonne putas bonis hoīes inuite priuari: malis aūt ſponte? An non mētiri uerūq; neſcire malū eſt/uere aūt iudicare bonum? Nonne opinari ea quæ ſunt/uere putare/tibi uidef? GLAV. Probe loqris: mihiq; uidentur homines inuiti uera opinione priuari. SO. An non uel ſubreptione/uel deceptione/uel ui hoc patiuntur? GLAV. Neq; iſtud intelligo. SO. Tragice porro loqui uideor. Surripi enim opiniones iis dico/qui ſententiā mutant/uel ſenſim tēpore oblitteratam uel clam aduerſa ratione ſubtractā. Nūc intelligis? GLAV. Intelligo equidē. SO. Vim autem illis inferri/quos dolor/cruciatus/aliter ſentire cogunt. GLA. Iſtud intelligo equidē/ac recte dicis. SO. Subduci autē quaſi præſtigiis eos/ut arbitror/tu quoq; diceres/qui priorē deponūt opinionē/uel uoluptate permulcti/uel metu perterrefacti. GLA. Videntur ſane quecūq; decipiunt/præſtigiis nos ſeducere. SO. Quod igif nuper dicebam/quærendum eſt. Qui nam cōſtātes ſeruitores ſint eius quæ apud ipſos eſt/ſentētie/id uidelicet ſemper agendum eſſe/quod rei. p. conducere arbitrantur. Obſeruādi ſunt igitur ſtatim a pueritia/eaq; illis opera proponenda/ex quibus aliquis maxime præceptum illud obliuiſci falliq; poſſit. Atq; is qui ſeruat illud memoriter/neq; ſubducitur/eligendus. Qui cōtra abiiciendus: an non? GLAV. Certe. SO. Ergo & labores & dolores illis & certamina opponenda. in hiſq; hæc eadem obſeruanda. GLAVCO. Scite. SO. Nonne ſecundum ſpeciem illā tertiam/hoc eſt/quaſi quandam præſtigiorum allucinationem pugnandum eſt? & quemadmodū qui inſpicere cupiunt nunquid pulli pauidi ſint necne/ad ſtrepitum illos/& tumultum ducunt/ſic iuniores in terribilia quædam impellendi/atq; item oblectamenta: in hiſq; multomagis q̄ igniaurum examinandi: ut ita comperiamus/ſi extet aliquis inter eos qui non facile irretiatur/ſitq; com=

poſitus in oībus:ſuiipſius cuſtos optim⁹/& ei⁹ ꝗ didicit muſicæ/cōſeruator/cōcinnūq; & cōſonū ſe i
his oībus præbeat. Qualis uir eēt & ſibi patrie utiliſſimus. Atq; is q ſingulis etatibus ſemꝑ pueritia
adoleſcētia natura/ętate/ꝓbat⁹ ē:& īmaculat⁹ exiſtit/cuſtos & prīceps ē ciuitatis ꝯſtituēdus. Hono
res huic tribuendi & uiuenti & mortuo ſepulchrorū & alioꝝ monimentoꝝ maxima munera ſortiē
ti. Qui uero talis nō ſit/abiciendus eſt. Huiuſmodi igiť o glaucon delectus & inſtitutio principū &
cuſtodū eſſe debere mihi uideť:ut ſummatī potius ꝗ exacte ſit dictū. GLAV. Idē & mihi uř. SO.
Igiť ueriſſime uocabunť hi quidē cuſtodes oī ex pte/tā externorū hoſtiū/ꝗ internoꝝ amicorū ut iſti
nolint/illi nequeāt malū aliqd machinari. Iuuenes aūt quos pauloañ cuſtodes noīabamus/recte au
xiliarii defenſoreſq; inſtitutionū ipſoꝝ prīcipū appellabunť. GLAV. Sic/& ipſe ſentio. SO. Quis
itaq; modus erit quo ex his mēdaciis que aliqñ decēt quēadmodū/& nos in ſupioribus generoſum
ꝗddā mētiētes īduximus:pſuadeamus prius qdē prīcipib⁹? ſin minus/altē reliqs ciuib⁹. GLAV.
Quale iſtuc ais? SO. Nihil noui eqdē ſed pheniciū qddā:qđ añ quidē apud multos factū ē/ut poe
te dixerūt:& pſuaſerūt. Noſtris uero tēporibus minime. Nec ſcio/ſi futurū unꝗ. Perſuadere certe
eſt arduū. GLAV. Quā pigræ ad dicēdū uideris accedere. SO. Videbor eqdē tibi poſtꝗ dixero
ualde decēter pigreſcere. GLAV. Dic age/nec timeas. SO. Ecce iā dico/ꝗꝗ neſcio qua audacia q
buſq; uerbis fretus dicā:atq; aggrediar primū ipſis prīcipibus & militibus ſuadere:deīceps aūt/&
reliqs ciuibus:qđ ea qbus noſipſos enutriuimus:erudiuimuſq; tanꝗ ſomnia uiſi oīa ſunt circa ſeip
ſos habere. Erāt aūt tunc reuera ſub terra/intus formati & enutriti ipſi/& arma eoꝝ/& ſupellex oīs.
Poſtꝗ uero oīno pfecti fuerunt/terra ipſos/ut mater eduxit. Et nunc quidē tanꝗ matri ac nutrici/re
gioni huic in qua ſunt conſulere debent/atq; ſuccurrere:ſiquis eam inuaſerit: deq; cæteris ciuibus
tanꝗ de fratrib⁹/terra genitis/cogitare. GLAV. Non fruſtra olim erubeſcebas hoc mendaciū di
cere. SO. Decēter admodū:ſed audi iā reliquū fabulæ. Eſtis utiq; oēs ī ciuitate tanꝗ fratres/ut ipſi
dicemus/ad eos cōfugiētes. Sed cū deus nos formaret/quicūq; ueſtrū ad iperādū idonei nati ſunt/
auꝝ in eoꝝ generatiōe ipſis admiſcuit:propter qđ honoratiſſimi ſunt. Illis aūt qui ad auxiliādū/ar
gentū indidit. Ferrū deniq; atq; es/agricolis & aliis opificibus. Tanꝗ igiť eiuſdē generis oēs/ſimi
les uobis plurimū generatis. Euenit aūt qñq;/ut ex aureo naſcať argēteus:& ex argēto ſimiliter au
reus:cæteraq;:ita uiciſſim. Quapropter ipſis prīcipib⁹ & primo & maxīe deus præcipit: & nullius
rei maiorē curā cuſtodiāq; ſuſcipiant ꝗ natoꝝ:ut dignoſcāt quid ex quatuor his potiſſimū/ illorum
aīs ſit immixtū:& ſiqs ex ipſis naſcať ęneus aut ferreus/nullo pacto miſereanť:ſed honorē illi natu
re cōuenientē tribuētes/inter opifices uel agricolas mittāt. Rurſuſq; ſi ex illis naſcať aliquis aureus
uel argēteus/honorātes extollant partim qdem in cuſtodes/partim auxiliarios. Quaſi oraculū ſit/
tunc rē.p. periturā/cū ipſam uel ęneus cuſtos uel ferreus gubernabit. Habeſne qūo huic fabule fi
dem adhibeant? GLAVCO. Nullo modo/quo pacto iſti:quo aūt modo iſtorū filii ac reliqui po
ſteri habeo. SO. At hoc bene ſe haberet ad maiorē curā ſui/& ciuitatis habendā. GLAV. Ferme
qđ dicis intelligo. SO. Et hoc quidē illuc tēdet/quo oraculū perducet. Nos autem hos terra geni
tos armātes ducētibus principibus ꝑducamus. Profecti aūt explorent/ubi nā in ciuitate ſit optimū
caſtra ponere. Vnde & eos qui intus ſunt/maxime cohibeant:ſiquis nolit legibus ipſis obtēperare:
& eos qui extra/repellant/ſi hoſtis tanꝗ lupus ac ouile prexerint. Cū uero caſtra poſuerint/& quib⁹
oportet/ſacrificauerint/tabernacula ſtruant. Sic ne? an aliter? GLAV. Sic certe. SO. Nū huiuſmo
di qualia cōtra hiemes & calores ſufficiant? GLAV. Quid ni? habitationes enim dicere mihi uide
ris. SO. Sic aio/ſed militares non opulētas & mercatorias. GLAV. Quo differre aſſeris hoc ab il
lo? SO. Conabor eqdē declarare. Grauiſſimū quippe omniū/& turpiſſimū paſtoribus eſſet/ſi eos
atq; ita canes grægis cuſtodes futuros nutrirēt/ut ex intēperantia aut ex fame:aut ex aliqua alia ma
la cōſuetudine:canes ipſi aggredianť pecuaria ledere:& ꝓ canib⁹ ſimiles lupis efficianť. GLAV.
Graue nimiū. SO. Oīno itaq; nobis cauēdū nequid tale aduerſus ciues efficiant: q defenſores ad
hibenť:cū ipſis ualentiores ſint:neq; beniuolorū loco ſociorū/agreſtibus dñis ſe ſimiles præbeant.
GLAV. Cauendū ſane. SO. Nonne maxima eſſet adhibita cautio ſi reuera præclare educati ſint.
GLAV. Sunt quidē. SO. Hoc qdem o amice glauco aſſeuerare nō decet/qđ aūt nuꝑ dicebamus:
nimirū decet:qđ oportet ipſos/rectā/ſiqua eſt/cōſequi diſciplinā:ſi mō mites futuri ſunt/& ſibi in
uicē & his quos cuſtodiunt. GLAV. Et recte qdē. SO. Ad hanc igiť diſciplinā quiſq; ſane mentis
diceret/habitationē & reliquā ſuppellectilē/ita adhibendā/ne ipſos quominus optimi uiri eſſent/ꝓ
hiberet:neq; eos ad cæteros ciues ledendos induceret. GLAV. Et uere quidem. SO. Inſpice igi
tur/an tali quadam ratione eos oporteat:& uiuere & habitare/ſiquidē futuri ſint tales. Primo qui
dem nemo proprium quicquā poſſideat/niſi quatenus ſumma cogat neceſſitas. Deinde neq; do
mum neq; penu habeant:quo non omnibus pateat aditus. Quæ uero ad uictum pertinent tanta
ſint apud eos/quātis indigēt militares athlete: tēperati ac fortes:accipiātq; ex inſtituto ab aliis ciui
bus mercedis tm̄ cuſtodie gr̄a/ut exacto anno/neq; deſit qcꝗ/neq; ſupſit. Cōferētes āt ſe ad cōmeſſa
tiones ꝑinde atq; in caſtris/cōi ueſcanť cōuiuio. Dicēdūq; eſt illis aurū & argētū diuinū a diis in aīo

eos habere:

eos habere: neq; humano auro indigere: neq; ſanctã eſſe illius poſſeſſionẽ/admixtione mortalis auri inquinare. Nẽpe ex uulgi pecuniis multa impia ꝓuenerũt/qđ uero ineſt illis aurũ/ prorſus immaculatũ. Profecto ſolis ipſis ex oĩbus qui ſunt in ciuitate tangere aurũ aut argẽtũ: aut ſub tecto ſuo recipere aut circũferre uel ex ea materiæ bibere/nefas. Hoc ergo pacto & ſibi & ciuitati ſalutem parent. Si qñ uero domũ ſibi aut agrũ aut pæcuniã priuatim poſſederint: adminiſtratores familiæ: & agricole pro cuſtodibus erũt/& uice eorũ qui ciuibus auxilio ſint/dñi eorũ infenſi efficient. Et ipſi odio habiti odioq; alios habẽtes/& inſidias parantes/pariterq; patiẽtes uitã uniuerſam degẽt. Vbi multo magis ciues q̃ externos hoſtes timebũt. Accædentq; iam tũc proxime ad pernitiẽ tã ipſi q̃ reliqua ciuitas. Horũ igiẽ omniũ cauſa dicamus cuſtodes ipſos circa domũ & reliqua omnia/ita inſtructos eſſe debere. Hæcq; lata ſit lex: an non? GLAV. Sic eſto.

ℭARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM QVARTVM DE IVSTO.

Raditur in quarto libro modus poſſeſſionis atq; ciuitatis: ut neq; diuites nimium ciues ſint neq; pauperes. Putat enim tam ex nimia copia q̃ inopia ſeditiones oriri/ciuitatemq; diſſipari. Iudicat præterea ciuitatẽ illam non eſſe unã/ſed plures/in qua alii quidẽ pauperes ſint: alii uero diuites: atq; ut fieri ſolet/ diuites cõtemnant pauperes. Hi uero erga illos/& inuidia afficiantur/& odio. Vnde ſenſim deſcẽdit ad myſterium ſuum/ut oĩa uidelicet ſint cõmunia. Ne alii minus/alii uero plus habeant. Et inde inuidie/mẽdacia furta: & hinc luxuria/ſupbia/pigritiaq; naſcanẽ. Adde qđ poſſeſſio rerũ tã excedẽs q̃ deficiens/non ſolũ moribus & cõcordie/ſed ingenio etiã & artibus obeſt. Docet nõ diuitiis ſed uirtute ſeruari ciuitatẽ/magnaq; gerere. Itẽ qualibet ciuitatis partẽ non ita diſponẽdam eſſe/ut in ſeipſa q̃ optime habere ſe uideaẽ: ſed ut cunctis conferat/cõmuniq; ciuitatis totius cõducat bono. Alioquin neq; ciuitatẽ ipſam/neq; partes ullas poſſe cõſiſtere. Addit præterea ciuitatis augẽde modũ/quatenus ſcilicet ciuitas una ꝑmaneat. At cũ primũ perdi unitas poſſe uidetur/nõ eſſe ulterius augendam. Præcipit ergo/ut neq; exigua/neq; uaſta ſit ciuitas/ſed mediocris equaliſq; & concors: quo eius unitas cõſeruetur. ℭQuoniã uero meſſem fruſtra ſperat qui negligens fuit in ſeminãdo/iccirco totũ ſtudiũ circa pueritiã adoleſcẽtiamq; adhibẽdũ eſſe iudicat quaſi circa meſſis urbane ſemẽtẽ/adeo ut etiã uerboꝝ ludorũ geſtuũq; ſingulorũ ratio diligens circa pueros adoleſcẽteſq; habeaẽ. Alioquin ſi negligaẽ hæc etas/non aliter circa leges quotidianas fruſtra laboratũ iri/q̃ ſiquis pharmacis eũ quotidie curare cõtẽderit/qui nullũ ſeruare uelit in uictu tẽperantie modũ. Inter hæc conſidera ludos in ſtudia ſenſum/moreſq; cõuerti. Itẽ ſicut homini & natura robuſto & uictu prudẽti/atq; temperato nullis pene/unq̃ opus eſt medicinis: ita ciuitati/& optime ab initio conſtitute/& in ea forma ꝑſeueranti/neq; multis ab initio legibus/neq; quotidianis deinceps cõſtitutionibus opus eẽ. Malas uero res publicas/in quotidiana qdẽ ꝑ nouas leges curatione uerſari/nunq̃ uero bene ualere. Quapropter in hac re.p. tanq̃ optima Plato nullũ circa leges adhibuit ſtudiũ/ſperans prudẽtes bonoſq; uiros leges eẽ uiuẽtes. De legibus uero ſacris quid? Multo certe minus in his cẽſuit laborãdũ. Nemo enim qua ratione colẽdus ſit deus intelligit unq̃: niſi prius intelligat deum. Diuinum uero ſolẽ niſi ipſo diuino ſole ſe monſtrante uidere non poſſumus. Petendas ergo religionĩs leges ab apolline: ideſt diuino lumine iudicat: petendas inq̃/non lingua/ſed purgata mente/ atq; ſerena. Mitto quid hic de hiſtoria tangat oraculorũ. Hec enim notiſſima ſunt. Allegorice uero ſignificat apollinem: ideſt diuinum lumen ſedere: ideſt firmiter adeſſe/medie terre: ideſt ubiq; rerum omniũ penetralibus. In umbillico cõquieſcære: ideſt in mente a ſenſibus ſegregata/atq; inſtar figure motioniſq; ſpherice in ſe reflexa. Præterea apollinem omnibus eẽ patriũ: ideſt præſentẽ & familiarẽ/atq; propitiũ: patrẽ qdem naſcẽtibus/patriã deniq; reuertentibus. ℭCõſtituta uero re.p. deinceps quattuor in ea uirtutes agnoſcit: prudẽtiã in principibus: ideſt recte cuſtodiẽdi cõſultãdiq; ſciam. Fortitudinẽ in militibus: ideſt firmã ſñiam in uitis/tã illecebris q̃ minis audẽdi pro patria in periculis quatenus leges magiſtratuſq; præcipiunt. Tẽperantiã in principibus ſimul & militibus/atq; artificibus: ideſt cõſenſionẽ quãdam qua libenter cũcti conueniũt/ut alii qdem imperent alii paræant/& inter eos q parent/alii qdem in bello/alii in opificio pareãt: neq; ob uoluptates ullas cõſenſio talis impediatur/ immo cupiditates inferioꝝ/ſuperioꝝ ĩperio cõſilioq; obtẽperent. Iuſticiã quoq; in oĩbus: per quã ſuũ quiſq;: ideſt ad qđ & natura & ſtudio eſt aptiſſimus opus munuſq; exequiẽ/tam publice q̃ priuatim cõmunis cõmodi gratia: neq; quiſq̃ ſibi uendicat alienũ. ℭQuod aũt temperantiã appellauit diapaſon harmoniã intellige diapaſon cõſonantiam reſultantẽ ex dupla tenſionis/uelocitatis/uehementie proportione ad id qđ duplo remiſſius eſt/tardiuſq; & lenius. Ex qua quidẽ proportione dupla conſurgit acute: ideſt octaue uocis exceſſus ad grauem: nec immerito. Prima enim proportio dupla inter duo eſt & unum. In qua quidem proportione binarius numerus/ dũ ſuperare uidetur

unum recreat/& geminat unũ. Binarius deinde dũ mouet̃ ac reuoluit̃ in ſeipſum/octo ꝓducit numerũ ſolidũ. Bis enim duo/bis octo cõficiunt. Dicit̃ aũt diapaſon: ideſt per oĩa. Cõſonãtia enĩ eiuſmodi & oẽs intra ſe cõtinet/& replicat̃ in oĩbus. Nec ab re Plato inqt tẽperantiã quaſi diapaſon extendi per ſummos ciues infimoſq; & medios. In octaua enĩ & grauis uox/& accutiſſima eſt/ſunt: & medie. Sed ut ad iuſticiã redeamus. Queadmodũ in diapaſon cõſonãtia uox octaua cũ graui adeo cõſonat/ut que uox gemina eſt appareat una/ſic in bñ cõpoſita ciuitate tẽperãtie grauitas cũ iuſticie robore/tã apte cõgruit/ut due hæ uirtutes uix inuicem diſcernant̃. Et uide q̃ oportune ex diapaſon cõſonãtia uocis octaue ſocrates ſe cõferat ad iuſticiã apud pythagoricos octonario nũero deſignatã. Cũ enim iuſticia ſit equalis oĩno pro cuiuſq; meritis diſtributio ciuitatiſq; ſolidũ fundamẽtũ iuſte per octonariũ deſcribit̃ numerũ. Hic enim numerus & ſolidoꝝ primus eſt: primuſq; omniũ in numeros/ita ſoluit̃ pariter pares/hoc eſt in bis quaternos: ut nihilominus ĩ numeros eque pariter pares diuiſio quoq; ipſa ſoluat̃: ideſt in bis binos rurſuſq; qua equalitate reſoluit̃ eadẽ quoq; cõtexitur. Nã bis bini bis/octonariũ/ut dixi/cõſtituũt equalitatis iuſte ſimulachrũ. Quapropter orpheus ubicũq; diuinã iuſticiã obteſtari nolebat per numina octo iurabat/ignẽ/aquã/terrã/celũ/lunã/ſolẽ/phanetãq; & noctẽ. In egyptia quoq; colũna in ſignum iuſticie poſita numina octo notabant̃ inſcripta queadmodũ teſtat̃ euãder/ſaturnus/rhea/oſiris/ſpiritus/celũ/terra/nox. dies. Deniq; celeſtis iuſticie ordinẽ ſperis octo digeſtũ eſſe oĩs arbitrat̃ antiqtas. Socrates poſt hæc oſtendit iniuſticiã eſſe ſubitũ ciuitatis exitiũ/qñ aliena ſinguli uſurpãtes oĩa perturbãt atq; cõfundũt. Iuſticiã uero ciuitatis ordinẽ eſſe atq; ſalutẽ. ¶ Proinde ex manifeſtiori hac ciuitatis iuſticia/ad occultiorem tranſit in aĩo quaſi latentẽ. Diuiditq; trifariã animi uires/in rõnem loco principis/& uim iraſcẽdi/uice militũ naturamq; cõcupiſcẽdi opifici ſimilẽ. Probatq; unã in nobis eẽ aĩam. Cuius & in qua he tres ſint uires/nõ loco intra ſe/ſed ꝓprietate diſtincte. Quod quidẽ & peripateticos quoſdã latratores refellit & cuilibet diligẽter legẽti põt fieri manifeſtũ. Hanc uero diſtinctionẽ adducit: ut pateat qũo inter ſe aĩa atq; ciuitas/& illius/& huius iuſticia ſint perſimiles. Inquit ergo/cũ nequeat aĩa per eandẽ ſui uim circa idẽ ſimul oppoſita facere/neceſſe eſt eam tres ſaltẽ uires habere. Quippe cũ eodẽ in tpe per libidinẽ rapiat̃ ad uoluptatẽ/& per rõnẽ interim reuocet̃. Itẽ per libidinẽ retrahat̃ a prelio/per iracundiam prouocet̃ ad pugnã. Ex qbus patet rõnẽ eẽ a libidine differentẽ/& ab eadẽ differre etiã iraſcẽdi uigorẽ. Differre quoq; hunc a rõne patet: tũ in pueris nõdũ utẽtibus rõne iracũdia/tũ ualde feruẽtibus/tũ in aliis multa per iram p̃ter rõnis legẽ agẽtibus. Propinqori uero iraſcẽdi uigorẽ rõni ex eo eẽ ꝓbat/qd̃ indignatio ſepe rõni opitulat̃ cõtra libidinẽ. Concludit deinceps iuſticiã una cũ tẽperantia eſſe legitimã quandã cõſenſionẽ/tũ in cuiuſlibet aĩo triũ quas diximus partiũ/tũ in ciuitate triũ his ptibus cõſimiliũ. Cõſenſionẽ inq̃ ĩ gubernando/exequẽdo/obediẽdo. Atq; in ꝓpriis muneribus pagẽdis/& alienis nõ uſurpandis. Nec ĩmerito hic iuſticiã tẽperãtie germanam/noĩat harmoniã/ex acutis uocibus & grauib⁹ mediiſq; cõſtantẽ: uocib⁹ inq̃ principes & q̃ſtuarios medioſq; hoꝝ milites referẽtibus. Deinde ut qõni/iamdiu adducte rñdeat/qrẽti qd nam iuſticia iniuſticiaq; in aĩo pariant/dicit uirtutẽ eẽ animi ſanitatẽ pulchritudinẽq; & robur: uitiũ uero morbũ/turpitudinẽ/ĩbellicitatẽ. Siquidẽ uirtus cũctas aĩe partes/ut ſtatuit natura/ diſponit & ſeruat. Vitiũ uero cõtra nature ordinẽ cõfundit atq; pturbat. Q̃m uero qñ deprauata oĩno corporis eſt natura p̃ſtat mori q̃ uiuere/ẽt ſi externa nobis abũde ſuppeditent̃: iccirco cõcludit illius uitam tanq̃ miſerã eẽ ab oĩbus fugiẽdam/in quo aĩa p quam uiuimus p ultiũ eſt deprauata. Poſtremo in ipſo libri huius calce aſſerit eiuſmodi aĩam ciuitatẽq;/quam deſcripſit optimã eſſe atq; feliciſſimã. Aĩam inq̃ ciuitatẽq; regiam/a regina uidelicet hoĩs rõne diſpoſitã. Addit eiuſmodi gubernationẽ/tũ regiã appellari/qñ inter multos bonos excellat qdam manifeſte oĩum p̃ſtantiſſimus/ tũ r̃ẽ. p. optimatũ/qñ plures pariter uideant̃ excellere. Cĩno uero eandẽ eſſe gubernationẽ exiſtimandam. Annuit quoq; ſe in ſequenti libro quattuor reliq̃s/tũ aĩoꝝ/tũ reꝝ publicarũ affectiones ordine diſtincturum.

DIALOGVS QVARTVS DE IVSTO.

¶ ADIMANTVS SOCRATES.

ADI.

Vid rñdebis Socrates/ſiquis dicat te nõ multũ hos uiros beatos efficere/cũ tamẽ ipſi ſint quorũ reuera eſt ciuitas! Nihil aũt ex bonis ciuitatis accipiant queadmodũ alii: q & agros & magnificas domos/ſupellectilemq; hmõi domibus cõuenientẽ poſſident/ſacraq; diis priuata faciũt. Hoſpites excipiũt: qua tu nũc dicebas/aurũ & argentũ adepti: & quecũq; ad felicitatem cõferre putant̃. Iſti uero tanq̃ auxiliarii qdam mercede cõducti in urbe ſedent/nihil agentes aliud q̃ cuſtodiã. SO. Certe & qui uictum ſolũmodo recipiãt neq; mercedem ultra uictũ/ut alii ſolent. Quocirca neq; ſi pficiſci priuatim alio uelint/licebit ipſis neq; quicq̃ ſcortis largiri: aut ad queuis alia pecunias erogare: eorum more qui beati putant̃. Hec

utiq;/&

utiq; & alia multa huiuſmodi in reprehenſione permittebas. ADI. Atqui ſint & iſta in accuſatione
cōprehenſa. SO. Quæris igitur qua rōne defendamus ſuperiora. ADI. Nempe iſtud quæro. SO.
Eandem uiam ingredientes/inueniemus/ut arbitror/quæ ſint dicenda. Dicemus porro nihil mi
fore/ſi ita iſti feliciſſimi ſint. Non tñ ad hoc reſpicientes/cōſtituimus ciuitatem/ut una aliqua nobis
gẽs ſit præcipue felix ſed ut q̃ maxime ciuitas uniuerſa. Putauimus enim in hmōi ciuitate maxīe in
uenire iuſtitiam/rurſuſq; in ea quæ peſſime inſtituta eſſet/iniuſtitiā. Quibus inſpectis/facile nos qđ
iamdiu quærimus/iudicaturos exiſtimauimus. Nunc ſane/ut opinamur/beatam fingimus/non ut
pauci quidam in ea beati ſint/ſed ut ciuitas tota. Deinceps aūt contrariam contemplabimur. Siqs
cum figurā hominis pingeremus/nos uituperaret/quod pulcherrimis aīalis partibus nō pulcher
rimos apponeremus colores/oculi enim pulcherrimum mēbrum non purpura/ſed nigro colore
eſſent depicti/decenter utiq; rñdere uideremur/non oportere adeo nos pulchros oculos pingere/
ut non uideanť oculi: ac cętera membra ſimiliter: ſed conſiderare eum debere ſi ſingulis decorem
ſuum attribuentes/totum pulchrum reddimus. Ergo neq; nūc cogas nos diceremus ea cuſtodes
felicitate afficere/quæ illos quid uis aliud potius q̃ cuſtodes efficiāt. Sciremus enim agricolas pre
cioſiſſimo corporis cultu auroq; hornatos ad uoluptatem colere terram iubere: & figulos a dextra
diſcumbentes atq; ad focum conuiuium celebrantes/miſſa rota/quantum figulinam cupiant exer
cere: & alios oēs hoc modo beatos facere/ut uniuerſa ciuitas felix ſit. Sed ne nos ita moneas. Por
ro ſi tibi parebimus/neq; agricola/agricola erit: neq; figulus/figulus. Neq; ullus alius formam ha
bebit eoꝝ ex quibus fit ciuitas. Sed alioꝝ quidē ratio leuior. Sutores enim facti deteriores depra
uatiq; & ſimulantes id eſſe quod non ſunt/ciuitati nihil inferunt graue. Cuſtodes aūt legum & ciui
tatis ſi nō ſint ſed appareant: uides ne ut omnem ciuitatem ſimul perdāt? rurſuſq; cuſtodes ipſi be
ne eam conſtituendi: beatamq; reddendi ſoli oportunitatem habent? Quamobrem ſi ueros ciui
tatis cuſtodes quærimus/minime eos eligere debemus/qui noceant ciuitati. Qui uero illud dicit:
& agricolas non tanq̃ in ciuitate/ſed tanq̃ in feſtiua quadam celebritate diſcumbentes felices facit
aliqđ certe aliud q̃ bonum conſiderat ciuitatis. Videndum igitur utrum ad hoc reſpicientes cuſto
des cōſtituamus: ut q̃ maxima felicitate abundent: an potius totius ciuitatis rōnem habeamus/ut
tota ſit felix. Auxiliarios aūt iſtos atq; cuſtodes cogere & perſuadere deceat/illa facere/ex quibus q̃
optimi ſui operis ſint artifices: ceteroſq; oēs ſimiliter. Atq; ita uniuerſa aucta ciuitate recteq; inſti
tuta ſinendū ut ſinguli quatenus cuiuſq; natura capax eſt/beatitudinis ſint participes. ADI. Probe
mihi loqui uideris. SO. An & quod huic ē proximū/uidebor tibi decēter dicere? ADI. Quid ma
xime? SO. Contemplare nunqđ iſta cæteros quoq; artifices ita corrūpant/ut praui ſint. ADI. Quę
nam iſta? SO. Diuitię uidelicet & paupertas. ADI. Qua rōne? SO. Ita figulus diues factus/uidetur
ne tibi/ulterius curam ſuæ artis habere? ADI. Minime. SO. Pigrior certe negligētiorq; reddetur.
ADI. Valde. SO. Quare & deterior figulus? ADI. Et iſtud. SO. Rurſus ſi autē ꝑꝑ inopiam inſtru
mentis & reliquis quibus indiget ars/careat/& opera ipſa deteriora faciet/& filios ac cæteros quoſ
cūq; docebit/deteriores artifices reddet. ADI. Quid ni? SO. Ex utriſq; igitur tam opulētia q̃ pau
pertate/& praua artificū opera & praui artifices ipſi fiunt. ADI. Sic apparet. SO. Alia ergo quædā
inuenimus noſtris cuſtodibus obſeruanda/ne ipſis inſciis in ciuitatem irrepant. ADI. Quę nā iſta?
SO. Opulentiam inq̃ & inopiam. Illa ſiquidem delitias. Deſidiam ſeditiones rerū nouarū ſtudium
parit. Hæc aūt cum rerū innouatione illiberalitatem/& maleficia gignit. ADI. Sic eſt prorſus. Ve
rum tñ o Socrates aīaduerte quæſo/quo pacto noſtra hæc ciuitas cum pecuniis careat/bellum ge
rere poterit. prçſertim ſi qñ aduerſus amplam opulentāq; ciuitatem arma cogetur capeſſere. SO.
Conſtat utiq; qđ aduerſus unā difficili ſed aduerſus duas tales/certe facilius. ADI. Quō iſtud ais?
SO. Quod æquum eſt utiq; dico. Principio ſi cōmittenda pugna eſt/nonne hi bellicis rebus exer
citati/aduerſus diuites pugnabunt? ADI. Fateor equidē iſtud. SO. Quid uero Adimante. Vnus
pugil optime ad hoc inſtructus nōne cōtra duo huius facultatis ignaros/diuites inſup ac pingues/
uideť tibi facile pugnaturus? ADI. Haud forte ſimul. SO. An forte neq; ēt ſi licuerit ſubterfugien
do eius q primus inuadit ictus euitare/deinde ſubita conuerſione eum cedere? Quin ſi ſæpius ſub
ſole & æſtu id egerit/plures huiuſcemodi hoīes uir talis ſubiget. ADI. Nempe nihil mirū. SO. An
non putas diuites pugilis facultatis ſcientia & peritia participes eē magis q̃ bellicæ? ADI. Equidē
SO. Facile itaq; athletæ noſtri ut conſentaneū eſt/cum duplis tripliſq; ipſorū certabunt. ADI. Id
quoq; admitiam. Nam ꝓbe loqui uideris. SO. Quid ſi miſſa in ciuitatem aliā legatione/uera dixe
rint/quod nos quidē auro & argento non utimur/neq; nobis fas eſt. Vos ergo bellum nobiſcū ge
rentes/quæ alii poſſident habetote/cenſes uero aliquos his auditis electuros contra canes duros
aptoſq; pugnare potius q̃ cum canibus una cōtra pingues oues ac molles? ADI. Haud quaq̃ mihi
uidetur. Verum ſi in ciuitate una cæterorum pecuniæ cumulentur/caue ne minus pecunioſæ picu
lum inferat. SO. Beatus es/qñquidem putas decens eē aliam quandam appellare ciuitatem/q̃ ta
lem qualem ipſi conſtituimus. ADI. Quid prohibet? SO. Ampliorem appellationem exigūt aliç.

Quę mala ex opulentia & paupertate oriātur.

Nam quæq; illarum/ciuitates multæ ſunt/non ciuitas:ut more loquar iocantium. Vnaquæq; ſane duæ eſt ſaltem/inuicem diſſidentes. Vna quidem pauperum. Diuitũ altera. Rurſuſq; in utraq; iſtarum permultæ: quibus ſi ut uni intendas/penitus aberrabis. Sin ut multis/tribuens ea quæ aliorũ ſunt aliis/tam pecunias q̄ potẽtias aut & ipſos præterea/ſociis auxiliatoribuſq; ſemꝑ multis uteris: hoſtibus aũt paucis. Et quatenus ciuitas ita ut nuꝑ ordinata eſt/tẽperata exiſtet/maxima erit/nõ ad opinionem inq̄ ſed reuera maximam fore: ẽt ſi mille dũtaxat ꝓpugnatoribus cõſtet. Ita enim magnam ciuitatẽ unam haud facile uel iter Græcos uel inter barbaros q̃nq; reperies/q̃ tñ huiuſcemodi ciuitate multo maiores uideanẽ multis inueniens. An aliter ſentis? ADI. Non aliter per Iouem. SO. An non hic igitur pulcherrimus erit noſtris principibus augẽdæ ciuitatis terminus? cui cum tanta fuerit tantam regionem tribuere decet/reliquã aũt dimittere. ADI. Quis nã terminus. SO. Arbitror equidem/quouſq; ad aucta ciuitas una ꝑmaneat: eo uſq; augendam eſſe/non ultra. ADI. Præclare. SO. Hoc præterea præceptũ cuſtodibus ſeruandũ mãdabimus/ut nec parua ciuitas nec magna uideatur eſſe/ſed una atq; ſufficiens? ADI. Atqui leue quid forſan illis pręcipiemus. SO. Et iſtud pręterea leuius: cuius in ſuperioribus mentionẽ fecimus/oportere dicentes ſiue quis ex cuſtodibus ignauus naſcatur/ad alios mittere/ſiue ex aliis ꝑbus/ad cuſtodes ipſos transferre. In quo plane oſtendere uolebamus quod & alioꝝ ciuium unũquẽq; ad unũ id opus dũtaxat ad quod natura eſt aptus/ducere decet/ut quiſq; unũ aliq̄d ſuum opus exercens/ non multi/ſed unus exiſtat: atq; ita ciuitas tota una fiat/non multæ. ADI. Eſt hoc ẽt illo minus. SO. Haud quaq̄ o bone uir Adimante

De educatione.

hæc multa ac magna ut exiſtimaret aliquis/illis præcipimus: ſed leuia oĩa exiguaq;/ſi unũ/ut dici ſolet/magnum ſeruent. Immo uero ꝓ magno/ſufficiens. ADI. Quid iſtud? SO. Educationem inq̄ & eruditionem. Nã ſi bñ educati/uiri moderati euaſerint/facile oĩa iſta diſcernent: tũ alia quotcunq;

Prouerbium amicoꝝ communia oĩa.

nos in præſentia prætermittimus: tum mulierũ uirorumq; coniunctiones & procreationes filioꝝ/quod uidelicet oporteat amicoꝝ oĩa hæc ſecundũ prouerbium q̄maxime eſſe cõmunia. ADI. Rectiſſime profecto ita fieret. SO. Etenim res pub. ſi ſemel cœperit bñ/progreditur tanq̄ circulus ſꝑ proficiens. Quippe educatio eruditioq; bona ſeruata/ingenia quoq; bona efficit. Ruſuſq; bona ingenia educationem huiuſmodi cõſecuta/meliora ẽt q̄ prius euadunt tum ad alia/tñ ad filios generandos/quẽadmodũ in cæteris aĩalibus. ADI. Cõſentaneum id q̄dẽ. SO. Deniq; ut ſummatim dicam. Hoc diligenter eſt a ciuitatis tutoribus obſeruandũ / ne clã illis ignorantibus corrumpaẽ. Immo iſtud in primis curent: ne q̄d præter ordinem a nobis datum circa gymnaſticã & muſicam ĩnouetur: ſed illum q̄maxime fieri põt/quiſq; ſequatur. Et cum dixerit aliquis pœticum illud hoĩes uidelicet nouis cantibus admodũ delectari/metuere debẽt ipſi cuſtodes: ne ſæpenumero pœtam

Cũ mutatiõe Muſicæ modorũ mutari maximas leges ciuiles.

quis putet non cãtilenas nouas/ſed modos canendi nouos dicere/eoſq; laudet. Oportet autẽ neq; laudare q̄cq̄ tale/neq; ſuſcipere. Cauendum ſane ſpeciem muſicæ nouã inducere tanq̄ in toto naufragium. Nuſquã.n. muſicæ modi mutanẽ/abſq; maximarũ legũ ciuiliũ mutatione. Vt ait Damo: cui & ipſe aſſentior. ADI. Me quoq; ſcito o Socrates aſſentiri. SO. Arcem igitur quandã cuſtodiæ gratia hic ipſi cuſtodes circa muſicã ſtruere debent. ADI. Nempe eiuſcemodi præuaricatio clam ac facile ſubrepit. SO. Certe ioci cuiuſdã inſtar/atq; ita ut nihil lædere uideatur. ADI. Atqui paulatim nobis familiaris effecta/ſenſim in mores ſerpit & ſtudia. Ex his deinde ad commertia emergit amplior. Demum a cõmertiis ĩ leges/res pub. quæ erumpit magna o Socrates cum petulãtia atq;

Inſtitutõ puerorũ in iocis honeſtis

laſciuia: quouſq; tandem priuatim ac publice cuncta peruertat. SO. An hoc ita ſe habet? ADI. Ita uidetur. SO. Ergo ut a principio diximus/ſtatim a primis annis pueri honeſtis in iocis aſſuefaciendi ſunt. Nam ſi iocis minus decentibus aſſueſcant/nunquã legitimi probiq; uiri euadere poterunt ADI. Quid ni? SO. Quando itaq; bene incipientes pueri iocari ac ludere / legitimum per muſicã morem imbibunt/in contraria his oĩno ac ſuperioribus muſica tendit atq; proſequitur corrigere ſiquid antea in ciuitate iacebat. ADI. Vera loqueris. SO. Quæ igitur exigua uidenẽ eẽ ciuitatis inſtituta/ut dixi/hi reperient quæ ſuꝑiores oĩa perturbabant. ADI. Qualia? SO. Hęc uidelicet. Quẽadmodũ tacere debẽt corã ſenſibus iuniores/cedere illis locũ/atq; aſſurgere/parẽtes colere. Quis tonſuræ modus ſeruãdus cuiq;: q̄bus ueſtibus calceiſue utendũ. Et oĩo q̄s corpꝭ hornatus conueniat ac cætera generis eius. An non putas? ADI. Equidẽ. SO. Atq; legibus hęc præſcribere. ineptũ ut arbitror/uidereẽ. Nam neq; id uſq̄ fit: neq; cõſtarent hęc uerbis litteriſq; mandata. ADI. Quõ? SO. Apparet itaq; o Adimante quale cuiuſq; fuerit puerilis educationis initiũ/talia fore ẽt quæ ſequunẽ. An nõ ſiĩe ſemꝑ ſimile ꝓuocat? ADI. Cur nõ? SO. Ac tandẽ dicendũ id eſt in unũ aliquod ſummũ & potẽs ſiue bonũ ſeu malũ deſinere. ADI. Quid ꝓhibet? SO. Hac eq̄dẽ rõne nunq̄ ſtatuere legibus hæc cõtẽderẽ. ADI. Et merito q̄dẽ. SO. Dic ꝑ deos nũq̄d negocia ipſa forẽſia mutuaq; cõmertia & pacta in mechanicis artibus iurgãdi uerberãdiq; iura citationes in iudicia: cõſtitutões iudicũ. Et ſiqua uel circa foꝝ uel portus/aut ĩponẽda aut exigẽda ſunt uectigalia: uel oĩo forenſia quæq; iura/uel urbana/uel naualia/& reliqua id genus. An hæc inq̄ uel hoꝝ q̄cq̄ legibus præſignare aggrediemur? ADI. Haud quaq̄ decet uiris bonis præclariſq; præcipe. Hæc.n. plurimũ qualia

& quõ

& qũo ſtatuenda ſint facile ipſi reperient. SO. Nimirum o amice: ſi deus illis legũ illarũ quas ſupra
poſuimus ſalutẽ præſtiterit. ADI. Sin minus/ita uitam ducẽt/ut multa eiuſmodi legibus ſtatuant/
corrigantq́ ſemꝑ & innouẽt/ putantes ita ſe qđ eſt optimũ aſſeq. SO. Dicis nẽpe iſtos ꝑinde uictu
ros/ac illos q cũ ægrotent/ꝑꝑ intẽperantiam inſalubrẽ uictũ mutare nolũt. ADI. Sic prorſus. SO.
Et nimuero ridiculo quodãmodo iſti in morbis pſeuerare uidentur: curationibuſq́ ſuis nihil aliud
aſſequunť/q̄ quod plures uehemẽtioreſq́ morbos efficiũt. Confidũtq́ ſemꝑ ſiquis pharmacis agi
cõſulat/bñ ſe ualituros. ADI. Oĩo tales ſunt/ita laborantiũ morbi. SO. Quid uero? nonne hoc in il
lis gratioſum? qđ oĩum inimiciſſimũ eũ putent/q uera monet/dicitq́ nõ prius pharmaca/uſtiones/
inciſiones/incãtatiões/eaue q̄ extrinſecus admouenť/aut eiuſmodi aliq̄ ꝓfutura/q̄ deſinat qs ebrie-
tati/uoragini/ueneri/ocio indulgere. ADI. Haud admodũ gratioſum iſtud. Nam indignari aduer
ſus eũ q utilia cõſulit/gratiã hẽt nullã. SO. Ergo uiros hmõi ut uideris/nequaq̄ ꝓbas. ADI. Minime
ꝑ Iouẽ. SO. Neq́ ẽt ſi ciuitas tota id agat qđ mõ dicebamus laudabis. An non idem qđ iſti facere
tibi ciuitates uideť/q̄cũq́ male inſtitutæ/ciuibus ĩterdicũt/ne totũ ipſum rei.p. ſtatũ moueãt: alio
quin capite dãnenť qcũq́ res innouant. Cõtra qſqs pñtem gubernationẽ approbat cõfirmatq́: uo
luntateſq́ gubernãtiũ aucupatas/aſſentiť/ſuffragať/& explet/hic demũ bonus uir: hic in rebus ma-
ximis ſapiens: hic honore dignus exiſtimeť. ADI. Idem ꝓrſus facere mihi uideť/neq́ ullo pacto
hmõi res.p. laudo. SO. Quid aũt? nõne eoꝝ fortitudinẽ ꝓpenſioreq́ affectũ miraris/q has ciuita-
tes curare cõtendũt. ADI. Admiror eqdẽ his exceptis q ab ipſis fallunť/putãtq́ reuera ciuiles eſſe/
qđ uulgo laudenť. SO. Quid ais? An nõ iſtis ignoſcis? Nũqd exiſtimas eum q metiendi ſit ignarus
ſiqñ cæteri multi tales quadricubitũ eẽ eum ꝑdicent/effigere poſſe quin & ipſe de ſe idẽ exiſtimet?
ADI. Non iſtud qdẽ. SO. Ne igiť ægre feras. Sunt.n. hi qdẽ oĩum mõ quodã ridiculo gratioſiſſi-
mi q leges ferũt in his q̄ diximus/emẽdãtq́ ſemꝑ/cõfidentes ſe finẽ aliquẽ repturos circa ea q̄ iniq
in cõmertiis cõmittunť/& circa illa q̄ ego pauloante dicebã/ignorãtes qđ reuera tanq̄ hydræ capi-
ta amputant. ADI. Certe nihil aliud faciunt. SO. Eqdẽ ſpẽm hãc inſtitutionũ circa leges ac res.p.
arbitror ueꝝ cõditorẽ legũ/neq́ in male diſpoſita/neq́ in bñ conſtituta ciuitate curioſe tractare: in
illa qdẽ/qm̃ inutilia ſunt hmõi inſtituta/neq́ mouent qcq̄: in hac aũt/qa partim qſq́ repiet/partim
ſuapte natura ex ſuꝑioribus ſtudiis ꝓficiſcunť. ADI. Quid p̃terea reſtat nobis lege præcipiendũ?
SO. Nobis qdẽ nihil. Apollini aũt Delphico maxima/preclariſſima/prima inſtituta. ADI. Quę nã
iſta. SO. Tẽploꝝ cõſtitutiones & ſacrificia/ cæteriq́ deoꝝ & dæmonũ atq́ heroũ cultus: ſepulchra
præterea & funera defunctoꝝ/& quæcũq́ ſunt ad eos placãdos miniſteria ſubeunda. Talia ꝑfecto
neq́ ipſi ſcimus: & in ordinãda ciuitate/nulli credemus alteri/ſi ſapiemus/nulloq́ alio utemur ĩter
prete/niſi patrio deo. Hic nẽpe deus in rebus hmõi cũctis hoĩbus patrius interpres/in media ter-
ra ſuꝑ umbilicũ ſedens exponit. ADI. Scite loqueris: atq́ ita agendũ. SO. Conſtituta iã tibi o Ari-
ſtonis fili ſit ciuitas. Deinceps aũt & ipſe ſpeculare ꝑ ipſam ſufficiẽs alicunde lumen porrigẽs: & fra
trem aduoca tuũ/& Polemarchũ/& alios inſuꝑ: ut experiamur/ſiquo pacto inſpicere ualeamus/ubi
nã iuſtitia ſit/ubi & iniuſtitia ſit: quoue inter ſe diſcrepent/atq́ utrum hoꝝ cõſequi debeatis/q bea-
te uicturus ſit/ſiue lateat ſeu nõ lateat/deos oẽs & hoĩes. GLA. Nihil dicis o Socrates. Tu.n. inueſti
gare pollicitus es: quaſi impiũ futurum ſit ſi non ꝓ uiribus iuſtitiæ fueris ſuffragatus. SO. Vera ad
mones/& ita certe agendũ. Oportet tñ mihi & uos adeſſe. GLA. Agemus ita. SO. Opero itaq́ hac
rõne id inuenire. Nẽpe arbitror ciuitatem/ſi recte nobis fuerit cõſtituta/abſolute bonam exiſtere.
GLAV. Neceſſe eſt. SO. Conſtat utiq́ qđ ſapiẽs eſt/fortis/& tẽperata/& iuſta. GLAV. Cõſtat. SO.
Quocũq́ hoꝝ in ciuitate cõpto/reliquũ erit/quod nondũ inuentũ. GLA. Cur non? SO. Si ex aliis
qbuſdam quattuor/unũ aliqd in ſubiecto aliquo inqremus/illudq́ primo pateret/ſatis nobis eſſet
factũ: quod ſi tria reliqua prius cõperirenť/ex hoc ipſo quæſitũ cognoſceremus quia cõſtaret: nihil
eẽ aliud: q̄ quod reſtaret. GLA. Probe loqueris. SO. An nõ de iſtis ẽt qñqdẽ quattuor ſunt dumta
xat/eodẽ modo quærendũ? GLA. Plane. SO. Atqui ex his oĩbus prima in ciuitate ſapiẽtia præful-
gere uideť: aliqdue mirandũ circa ipſam apparet. GLA. Quid nã? SO. Sapiẽs mihi reuera ciuitas
quã deſcripſimus eſſe uideť? Nã bñ conſulta eſt. Nõne? GLA. Eſt ꝑfecto. SO. Et.n. hæc ipſa in cõ-
ſiliis ꝑſpicacia/ſcĩa quædam eſt. Non.n. inſcitia/ſed ſcĩa potius hoĩes bñ conſulunt. GLA. Perſpi-
cuum id qdẽ. SO. Multæ uero ac uariæ in ciuitate ſcĩæ ſunt. GLA. Sunt. SO. Nunqd ꝑꝑ ipſam fa-
broꝝ ſcĩam/ſapiẽs & bñ cõſulta/ciuitas appellanda? GLA. Nullo modo ꝑꝑ iſtam/ſed fabrilis. SO.
Non ergo ſapiẽs appellãda eſt ciuitas/ex eo quod ꝑꝑ fabrilem ſcĩam de opibus ligno conficiẽdis/
qua rõne pugnanť bñ/conſultet. GLA. Nõ certe. SO. An forte ſcĩam/quæ ænea opa fingit? uel aliã
talem? GLAV. Certe ꝑꝑ nullam hmõi. SO. Neq́ ẽt ꝑꝑ ſcĩam conſiliũq́ fructuũ ex terra producẽ-
doꝝ colligendorũq́/ſapiens noĩatur ac bene cõſulta/ſed agricolaria. GLA. Sic opinor. SO. Quid
uero? Eſt ne aliqua ſcĩa in ciuitate nuper a nobis condita/apud ciues ullos/qua non de re aliqua in
ciuitate/priuata deliberať/ſed de uniuerſa potius ciuitate/qua rõne & ipſa ad ſe ipſam & ad alias ci
uitates optime ſeſe gerat? GLA. Eſt nimirum? SO. Quænam hęc? & in quibus? GLA. Ipſa. ſ. cuſto

Ferre leges ac mutare ẽ hydrę capita amputare.

diendi diligentia:& in his principibus quos modo cuſtodes pfectos appellabamus.SO. Propter
hanc ergo ſciam quo noie ciuitatem nuncupas?GLA. In conſultãdo perſpicacem: ac reuera ſapiẽ
tem.SO. Vtrum plures in ciuitate fabros ærarios:q̃ ueros hoſce cuſtodes eſſe putas? An contra.
GLA.Multo certe plures ærarios fabros.SO.An non & reliquo℞ oium/quotcũq; ſcias hñt/& aliq
quodãmodo noiantur/iſti pauciſſimi erunt?GLA.Pauciſſimi admodũ.SO.Ergo ex minima qua-
dam gente ſui℞ parte & ex ſcia quę in præſidente & principe parte ineſt/tota ſapiens erit ſecũdum
naturã ciuitas inſtituta:atq; id ut uidetur natura pauciſſimum rariſſimumue genus:cui cõuenit eẽ
huius ſciæ particeps:quã ſolã ex oibus aliis decet ſapientiã appellare.GLA.Veriſſima narras.SO.
Hoc itaq; unũ ex quattuor/non uides qua rõne inuenimus/& ipſum.SO.Et qua ſit ciuitatis in par-
te locatũ?GLA.Mihi qdẽ ſufficienter uidetˀ inuentum.SO.At uero neq; inuentu difficile eſt: quid

Quid fortitudo & quo ciuitas fortis ſit.

fortitudo ſit:quaue ciuitatis in parte locetur/pp quam fortis ciuitas nũcupatur.GLA.Quonã pa-
cto?SO.Quis nam ad aliud quicq̃ reſpiciens ciuitatem uel timidũ uel fortem nominat/q̃ ad eam
partem q̃ ꝓ ipſa pugnat ac militat?GLA.Certe nullus ad aliud.SO.Neq; enim alii in ipſa uel timi
di uel fortes exiſtentes auctoritatem hñt:qua eam uel timidam uel fortem reddãt.GLA.Non cer
te.SO.Fortis igitur ex parte ſui aliqua ciuitas erit/ex eo quod in ea uim quãdã habeat/quæ ratam ĩ
oibus ſeruat opinionem quod ea dũtaxat terribilia ſint/& talia/q̃ & qualia legiſlator in eruditiõe ꝓ

Diffinitio fortitudinis

nunciauit.An non hanc fortitudinẽ uocas?GLA.Non ſatis quod dixiſti/percepi: dicas ite℞.SO.
Conſeruãtionem quandã/fortitudinem eſſe dico.GLA.Quam conſeruationem?SO. Opinionis
uidelicet lege per educationem conceptę:qua iudicanˀ quæ terribilia ſint & qualia. In oibus autẽ
eam conſeruationẽ eſſe dixi/hoc eſt ut rata ſemp & ubiq; ſeruetˀ/ſiue quis doloribus afficiatˀ/ſeu uo-
luptatibus/aut cupiditatibus/aut timoribus:nec ullo pacto quis pp hæc ab ea dimoueatˀ. Cui autẽ
ſimile eſſe id arbitror/ſi uis tibi aperiã?GLA.Cupio equidem.SO.Neſcis quod fullones/quotiens
uolunt lanas purpureo colore inficere/primo qdem ex tot coloribus albũ eligunt/ deinde non me
diocri opa præparant:ut q̃maxime florem ſuſcipiant: atq; ita demũ colore inſpargunt purpureo.
Quod aũt ita ẽ tinctũ/idelebile pmanet:neq; ſola aqua dilui/neq; ẽt additis his purgatiõibus/ quæ
ad abſtergendũ pertinent/aboleri flos ille coloris poteſt. Quæ aũt non ita præparata ſunt/ſcis qua
lia euadãt/ſeu quis aliis tingat coloribus/ſeu iſti cũ minus antea excoluerit?GLA.Certe/de formia
ſunt coloreſq; eorum facile diluunˀ.SO.Tale aliquid facere ſtuduiſſe nos ꝓ uiribus cogita/ qñ mi
lites ipſos eligebamus:eoſq; in muſica & gymnaſtica erudiebamus:atq; exiſtima/nihil nos aliud ex
cogitaſſe/q̃ ut nobis q̃ optime perſuaſi leges inſtar coloris cuiuſdam imbiberent:adeo ut eo℞ opi-
nio de rebus terribilibus deq; cæteris oibus ĩmobilis perſeueret/ex eo quod optima natura geniti
fuerint/& decenti educatiõe/nutriti:neq; colorationẽ eo℞ delere ualeãt.Purgamina iſta ad diluẽ-
dum uehementiſſima:uoluptas.ſ.omni ſaponis acrimonia:aluminiſq;/& calcis ad expurgandum
acrior.Dolor item metus atq; cupiditas omni alio purgamine ad abſtergendũ potentiora. Hanc
utiq; uim paſſim rectæ legitiæq; opinionis conſeruatricẽ/circa terribilia eorũq; contraria/ fortitu-
dinem uoco equidem atq; aſſero/niſi tu forte quid aliud dixeris.GLA.At ipſe nihil aliud. Videris
enim opinionẽ eandẽ de eiſdem abſq; diſciplina cõceptã/ferinã uidelicet & ſeruilem/haud quaquã
exiſtimare legitimã/ſed aliud quiddã q̃ fortitudinẽ nuncupare.SO.Veriſſima loqueris.GLA. Ad
mitto igitur hãc fortitudinem eẽ.SO.Intellige inſup & ciuilẽ:atq; ita recte accipies. Deinceps aũt
de hac ſi uolueris alias diligentius pertractabimus.In pñtia uero nõ iſtud qdem/ſed iuſtitiam quæ

Vide oia hic agi ad indagationem iuſtitiæ.

rebamus.Ad cuius inueſtigationem/ſatis de hac/ut arbitror/dictũ.GLA.Præclare loqueris.SO.
Duo reſtant præterea in ciuitate conſideranda/temperantia/ſcilicet/& cuius gratia oia ĩdagamus/
Iuſtitia.GLA.Prorſus.SO.An quoquomodo iuſtitiam iam ipſam reperire potuimus?ne rurſus in
inueſtiganda tẽperantia ĩmoremur.GLA. Haud uideo equidẽ qua rõne id fieri poſſit: quin neq;
uellem/prius nobis iuſtitiã innoteſcere/q̃ temperantiã conſiderauerimus. Quare ſi mihi obſequi
uis/ante hoc q̃ illud inueſtigato.SO.Solo equidem:niſi ſit uobis iniuria.GLA. Ingredẽ iã.SO.Ecce
pergo:atq; ut hinc intueri licet/conſonantię & harmonię magis q̃ ſupiora ſimilis eſt.GLA.Quo
pacto?SO.Hornatus quidã eſt tẽperantia:& a uoluptatibus cupiditatibuſq; quibuſdã:ut phibent:
abſtinentia.Dum uero tẽperatum hoiem ſeipſo potentiorẽ:ſuiq; uictorẽ neſcio quõ eſſe dicunt: &
quędã ſimilia tanq̃ ueſtigia nõnulla tẽperantiæ ſignanr.An non?GLA.Maxime oium.SO.Nonne
quod ſeipſo potentius nuncupatˀ:ridiculũ quodãmodo apparet?Quiſquis enim ſeipſo potentior
ſeipſo quoq; imbecillior erit.Rurſuſq; qui imbecillior & potentior.Idem quippe aliquis in his oi-
bus appellatur.GLA.Quid ni?SO.Atqui uidetˀ mihi id uelle ſibi hic ſermo quod in hois aia:duo
quædam ſunt.Vnũ quidẽ melius:alterum uero deterius.Et qñ quod natura melius deteriori do-
minatˀ:tunc aliquis ſeipſo potentior dicitˀ:atq; hoc ſermone laudatˀ.Quotiens aũt pp improbã nu
tritionẽ uel cõſuetudinẽ aliquã:qđ eſt melius:cũ minus ipſum ſit deterioris multitudine ſupatur:
hoc ex obprobrio quodã ſeipſo ĩbecillius dicitˀ:& q ita affectus ẽ:intẽperans appellatˀ.GLA.Sic ap
paret.SO.Cõtẽplare hãc nup a nobis cõditã ciuitatẽ:inueniesq; ipſi alterũ ho℞ ineſſe. Potentiorẽ
quippe

quippe ipſam ſeipſa iure uocatã fateberis. Nam ſi melius in ea peiori imperat/temperata dicenda
eſt/& ſeipſa melior. GLA. Contemplor equidẽ:ac uera loqueris. SO. Enimuero plurimas uariaſq;
cupiditates/uoluptates/dolores in his oĩbus reperire maxime quiſq; poterit/mulieribus & mini-
ſtris:& eorũ qui liberi eſſe dicuntur in ipſis plebeis abiectiſq; hoĩbus. GLA. Oĩo quidem. SO. Sim-
plices aũt & moderatas:quę cũ mente & opinione recta/ipſa ratiocinatione ducunt̃/in paucis ſane
reperies:& his quidẽ natis optime & optime educatis. GLA. Vera hæc ſunt. SO. An non hæc in ci
uitate hac eſſe uides: atq; hic cupiditates uulgi uiliũq; ꝑſonarum/ſupatas a cupiditatibus & tẽperã
tia paucioꝝ modeſtorũq; uiroꝝ. GLA. Cerno equidẽ. SO. Siqua igit̃ ciuitas potentior cupiditati
bus & uoluptatibus atq; item in ſeipſa/hæc maxime talis appellãda eſt. GLA. Prorſus. SO. Itaq; nõ
ne iuſta hæc oĩa & temperata? GLA. Maxime. SO. Atqui ſi eadẽ in alia ciuitate tam ſubditis q̃ im-
perantibus q nam adminiſtraturi ſint rẽ. p. opinio ineſt:nõne in hac pręcipue ineſſe oportet? an nõ
ita cenſes? GLA. Magnopere iſtud qdẽ. SO. Quibus itaq; potiſſimũ ciuibus ineſſe temperantiã di
ces quotiẽs ſe ſe ita habuerint? in principibus ne? an in ſubditis? GLA. In ambobus quodãmodo.
SO. Cernis q̃ apte uaticinati ſumus pauloante/harmonia cuidã eẽ ſimilem tẽperantiã? GLA. Cur
nam? SO. Quia nõ quẽadmodũ ſapientia & fortitudo in partibus quibuſdã iacẽtes/illa quidẽ ſapiẽ
tem/hæc fortem efficit ciuitatẽ:ita hæc agit:ſed inſtar harmoniæ quæ diapaſon dicit̃/ꝑ totã ciuita
tem diffundit̃:efficiens cõſonantes in idẽ debiliores hoĩes & fortiores & medios/prudentia/potẽ-
tia/multitudine/uel pecuniis/uel alio quodã hmõi. Quapꝓp rectiſſime poſſumus tẽperantiã hanc ap
pellare cõcordiã:deterioris uidelicet & potioris ſecundũ naturã conſenſionem: ſtatuentem quem
in ciuitate uel in uno quoq; conueniat dominari. GLA. Aſſentior equidẽ. SO. Cũ ita ſit. Tria iam

Quid temperancia.

nobis in ciuitate compta ſunt:ut ex his apparet. Reliqua uero ſpẽs/ꝓp quam præterea uirtutis pti
ceps ciuitas eſſet/q̃ nã erit? Cõſtat aũt hãc eẽ iuſtitiã? GLA. Conſtat plane. SO. An non iã nunc nos
oportet o Glauco tanq̃ uenatores hũc ceſpitem circũdare? circũſpicientes/ne qua ex parte iuſtitia
ſubter fugiat:& ab oculis euaneſcens/ſe ſe occultat. Patet. n. hic eſſe. Fige itaq; paſſim intuitũ: atq;
annitere ſiquo mõ poſſis prior me eã cernere:ipſamq; mihi oſtẽdito. GLA. Vtinã poſſem. Verum
ſatius me uteris ut tali quodã comite qui poſſim demonſtrata ꝑſpicere. SO. Sequere igit̃ mecum
deũ ante precatus. GLA. Efficiam qđ mones. Ducas mõ. SO. Inacceſſibilis hic locus atq; umbro
ſus eſſe uidet̃:abdita certe impſcrutabiliſq; latebra. Verũ tñ ꝑgendũ eſt. GLA. Pergendum plane
SO. Hui hui mi Glauco/uidemur ueſtigia quædã eius quod quærimus/nacti:apparetq; iſtud haud
longe nos effugiturum. GLAV. Fauſtus certe nuncius. SO. q̃ molles hebeteſq; ſumus o Glauco?
GLA. Quid iſtud? SO. Iam ptidẽ nobis ab ipſo principio uir beate quod quærimus ad pedes re-
uoluit̃:neq; ipſum inſpeximus:ſed ita ridendi fuimus ut illi qui ſæpe quod in manibus hñt/perq-
runt. Nos quoq; longe petebamus quod ꝓpe nos erat: uel forte nos latuit. GLA. Quõo iſtud ais?
SO. Ita. Nempe uidemur mihi dicentes iſtud pridẽ & audiẽtes/haud quaq̃ aĩaduertiſſe id quoquo
modo nos dicere. GLA. Prolixũ ſane ꝓhœmium audire cupienti. SO. Attende ſiqd dico. Quod

Inueſtigatio iuſtitiæ.

qdẽ principio paſſim ſtatuimus faciendũ cũ ciuitatem cõdidimus/hoc eſt ut arbitror/uel ſpẽs quę
dam ipſius/iuſtitia. Nã diximus ſæpenumero/ſi recordari:unũquẽq; oportere unũ aliqd exercere
eoꝝ quæ ciuitati cõducant/ad quod ipſius natura eſſet aptiſſima. GLA. Diximus ꝓculdubio. SO.
Et. n. qđ ſua agere. neq; ꝑ aliena curioſe uerſari/iuſtitia eſt/& ex aliis multis audiuimus/& ſæpe ipſi
diximus. GLA. Diximus plane. SO. Hoc utiq; uidet̃ amice cũ ſit quodãmodo iuſtitia eẽ/ſua. ſ. age-
re. Scis unde iſtud cõiiciam? GLA. Nequaq̃ ſed dicas. SO. Videt̃ mihi qđ reliquũ nobis eſt in ci-
uitate/præter illa quę cõſiderauimus/tẽperantiã/fortitudinẽ/prudẽtiã/hoc eẽ quod oĩbus illis uim

Iuſtitia ẽ ſua agere neq; per aliena curioſe uerſari.

prebuit/qua & innaſceret̃ & inata perſeuerarẽt/quatenus ipſum adeſt. Atqui diximus iuſtitiã fore
quod reſtaret/ſi tria nobis cõperta eſſent. GLA. Neceſſariũ id qdẽ. SO. Verũtñ ſi iudicandum ſit/
qd hoꝝ potiſſimũ cum ineſt/bonã efficit ciuitatẽ/ambiguũ erit/utrũ cõſenſio imperantiũ & ſubie-
ctorum/an legitimæ opinionis ſeruatio in militibus iudicãtis ſecundũ legẽ quæ terribilia cẽſenda
ſint/quæue nõ. Vel in principibus ipſis prudẽtia & cuſtodia. An id potius bonã ipſam præcæteris
reddat/cũ ineſt pueris/mulierib⁹/ſeruis/liberis/artificibus/magiſtratibus/& priuatis/qđ uidelicet

Quid dictorum quattuor potiſſimũ bonã ciuitatẽ reddat.

ſuũ qſq; unus unum egerit:minime ꝑ aliena uagatus. GLA. Ambiguũ certe:qd ni? SO. Ergo uis
ipſa qua ſua qſq; in ciuitate agit/de ipſius ciuitatis uirtute ex æquo cũ ſapientia eius/tẽperantiaq; &
fortitudine certat. GLA. Valde. SO. An non igit̃ iuſtitiã pones/quod cũ iſtis ex æquo de ciuitatis
uirtute cõcertat? GLA. Oĩo equidẽ. SO. Conſidera præterea & hac rõne/nunqd tibi ſic uideatur.
An principibus in ciuitate mandabis ut iuſte ſnĩas ferant? GLA. Cur non? SO. An iudicabũt alte-
rius cuiuſq̃ auidi magis q̃ huius ipſius/ut ſinguli/neq; uſurpent aliena/neq; ſuis priuent̃? GLA. Nõ
alterius certe/ſed iſtius dũtaxat. SO. Tanquã id iuſtum ſit? GLA. Nẽpe. SO. Et hac quoq; rõne aſ-
ſeritur ſui cuiq; & ꝓprii poſſeſſionẽ actionẽq; eſſe iuſtitiã. GLA. Eſt ita. SO. Vide nunqd & tibi idẽ
quod mihi uideat̃. Si faber opa coriarii aggrediat̃/uel coriarius fabri/uel inſtrumẽta iter ſe cõmu-
tent uel premia/aut ſi idẽ utraq; exercere cõtendat/oĩaq; talia inuicem ꝑmutent̃/nũqd cõmutatio-

nem hãc exiſtimas magna quadam iactura afficere ciuitatẽ? GLA. Haud certe nimium. SO. Quo-
tiens aũt aliquis artifex uel alius natura quæſtuarius/diuitiis elatus/uel multitudine copiaq;/uel ro
bore/aut eiuſmodi alio quopiã/in militaris hoĩs ordinem tranſire conatur. Vel miles cum ſit indi-
gnus/in conſularis nititur & cuſtodis adſcendere dignitatem/& inſtrumenta uiciſſim iſti premiaq;
pmutant. Aut idẽm aliquis hæc oĩa ſimul pagere tentat/tunc arbitror confuſionẽ peruagationẽq;
eiuſmodi uideri tibi ciuitatis totius interitum. GLA. Et maxime quidẽ. SO. Cum ergo tria in ciui
tate ſint genera/hoꝝ mutua cõmutatio/uagatioq; p plura extrema eſt ciuitatis calamitas & maxi-
ma corruptela. GLA. Penitus. SO. Corruptelam uero ſummã ciuitatis tuæ/nõne iniuſtitiã eſſe di-
ces? GLA. Quid ni? SO. Hoc igiť iniuſtitia eſt. Rurſus aũt ſic dicimus. Quæſtuarii/auxiliarii/conſu
laris generis actio propria/unoquoq; ſuum opus pagente in ciuitate/contra ac confuſio illa ſupior
& iuſtitia erit: & ciuitatem iuſtam efficiet. GLA. Haud aliter q̃ ſic ſe habere uideť. SO. Nondũ oĩo
iſtud debemus aſſerere. Verum ſi & in cuiuſq; hoĩs aĩo ſpecies eadem/cõſiderantibus nobis iuſti-
tia eſſe aſſeueretur/tum demum conſentiemus. Nam qd aliud dixerimus? alioquin/tunc aliud qcq̃
excogitabimus. Nunc aũt diſceptationi huic finem iam iponamus: ſecundũ quã exiſtimauimus/ſi
plurimũ habentium iuſtitiã in maiori prius eã cõtemplaremur/facile deinde in hoĩe uno nos qua-
le hoc ſit inſpecturos. Viſumq; nobis eſt maius ipſum/ciuitatem exiſtere: atq; ita q̃ optimam potui
mus eã cõdidimus: ſciẽtes in bona reipublicæ ineſſe iuſtitiã. Quare quod in illa nobis apparuit/re-
feramus ad unũ. Et ſi idẽ ibi conſtet/ſatis nobis erit factũ. Siquid aũt aliud in uno appareat/rurſus
ad ciuitatem conuerſi/hæc examinabimus. Ac forte alterna cõparatione diſceptãtes/uelut ſcintil-
las/ex his iuſtitiã excutiemus: eãq; iam cũ clare micuerit apud noſipſos ſtabiliemus. GLA. Scite lo-
queris: atq; ita agendũ. SO. Nunquid quod idẽ appellamus tam maius q̃ minus/diſſimile eſt/qua
tenus idẽ an ſimile? GLA. Simile certe. SO. Ergo uir iuſtus a ciuitate iuſta quoad iuſtitiæ ſpeciẽ p-
tinet/nihilo differũt: ſed ſimilis erit. Vlauco. Similis. SO. Atqui ciuitas iuſta eſſe tunc uiſa eſt/cũ in
ipſa tria hoĩum genera/pro natura cuiuſq; ſic inſtituta erũt: ut unuſquiſq; ſuum opus exerceat. Tẽ-
perata rurſus & fortis & ſapiens/pp alios quoſdam eorũdem generũ affectus & habitus. GLA. Ve
ra hæc ſunt. SO. Vnum quoq; o amice ita cenſebimus/habentem eaſdẽ has eius in aĩo ſpẽs/pp affe
ctus eoſdẽ/eadem noĩa merito cũ ciuitate ſortiri. GLA. Neceſſe eſt oĩno. SO. In leuem ne rurſus.
amice de aĩa cogitationẽ incidimus. Verũ tres in ſe ſpẽs has habeat nec ne. GLA. Minime mihi in

Prouerbium pulchra difficilia eſſe.

leuẽ diſceptationẽ delapſi uidemur. Forte. n. qď diciť/uerũ ẽ o Socrates pulchra difficilia eẽ. SO.
Appet utiq;. Ac certe ſcito o Glauco/nos ut mea fert opinio/nũq̃ ex diſcurſibus huiuſcemodi qua
libus in pñti diſputatione utimur/exacte id cõprehenſuros: longior porro uia eſt/ quæ ad hoc nos
ducit. Forte tñ ſecũdũ ea q̃ ſupra dicta & cõſiderata ſunt/facilius fereť. GLA. An nõ ſat iſtud uide-
ri debet? Mihi ſane ĩ pñtia id ſufficiet. SO. Mihi quoq; ualde ſufficiẽs. GLA. Ergo ne te pigeat/ ſed
cõſidera. SO. Profecto nobis neceſſe eſt cõfiteri/eaſdẽ in nobis ſpes atq; mores ineſſe/qua & in ciui
tate? Neq;. n. aliunde in ciuitatẽ hæc deuenerũt. Ridiculũ qppe eẽt ſiquis iracũdã animoſitatẽ exi-
ſtimaret/nequaq̃ ex priuatis hoĩbus/in ciuitatibus inuectã eſſe: quoꝝ idẽ eſt captus: q & Thracum/
Scytharũ/ſupiorũq; gentiũ: aut ſapientiæ ſtudiũ/nõ ex tali priuatoꝝ inſtinctu qualis natura noſtris
hoĩbus ẽ tributus. Aut quæſtus auiditatẽ/nõ ex ea ſinguloꝝ hoĩum cupiditate/qua affecti apprime
dicunť Phœnicii/Egyptii nõ nihil. GLA. Et maxime qdẽ. SO. Hoc qdẽ ita ſe hẽt: neq; difficile co-

Queſtio ď aĩa an tres ſpecies habeat ĩ ſe an una ſit.

gnitu. GLA. Haud certe difficile. SO. Id aũt difficile iã/utrũ uno quodã eodẽ ſingula hæc agamus
an potius trina q̃dã habeamus in nobis: quoꝝ ſingulis/ſingula opamur: uno qdẽ diſcimus: iraſci-
mur alio: tertio cõcupiſcimus uoluptates eas q̃ ad nutritionẽ generationẽq; ptinent/cæteraq; hu-
iuſmodi. Vel tota aĩa unũquodq; explemus/cũ cõciti rem aggredimur. Hæc haud facile pro rei di
gnitate diſcernerenť. GLA. Mihi quoq; idem uideť. SO. Sic ãt aggrediamur hęc diſtĩguere/nũqd
eadẽ ſunt inuicẽ uel diuerſa. GLA. Quonã pacto. SO. Cõſtat plane idẽ cõtraria facere ſeu pati/ſm
idẽ & ad idẽ ſimul nõ poſſe. Quãobrẽ ſiqñ repiemus ĩ ipſis hęc fieri/ĩtelligemus nõ unũ idẽ hęc eẽ
plura. GLA. Eſto. SO. Aĩaduerte qď dico? GLA. Dic. SO. Stare ſimul atq; moueri/idẽ ſm idẽ nũ
qd põt? GLA. Nullo mõ. SO. Præterea hęc diligẽtius cõfirmemus/ne qua pcedẽtibus nobis ambi

Explicantur circũſtantiæ: quę in diffinitione oppoſitoꝝ ponũtur.

guitas forte ſuboriať. Siquis. n. dixerit hoĩem ſtantẽ qdem/mouentẽ uero manus & caput/ eundẽ
ſtare ſimul atq; moueri/haud quaq̃ ita dicendũ cenſebimus ſed ptem qdẽ eius manere/ptem uero
moueri. An nõ ita? GLA. Ita pſus. SO. Quod ſi artificioſius & argutius iſte luſerit/aſſerens turbi-
nem trocũq; totũ moueri ſimul & ſtare/qñ in eodẽ puncto centrũ aculeũq; figens reuoluitur. Vel
aliud qcq̃/dicens idẽ agere/cũ eidem affixũ cardini/circũferť/nequaq̃ aſſentiemur: qa non ſecũdũ
eadem ſui hæc tunc moueanť/& maneant. Dicendũ quippe habere ipſa rectũ in ſe atq; rotundũ: &
ſecundũ rectum qdem ſtare/cũ nulla ex pte declinent. Secundũ uero rotundũ/circũmoueri. Quo
tiens autẽ dum qd reuoluitur/in rectum quoq; deuehitur ſiue ad dexteram ſiue ad ſiniſtrã uel ante
uel retro/tũc nuſq̃ permanet. GLA. Recte admodum. SO. Quare nulla ex his obiectionibus nos
perturbabit/perſuadebitq;/quod idem qñq; ſimul ſecundũ idem atq; ad idẽ/contraria ſit/uel agat
uel patiať.

uel patiatur. GLA. Me quidē minime iſta mouebunt. SO. Verumtamen ne in iſtis obiectiunculis
enarrandis reiiciendiſq; utpote falſis/diutius cogamur inſiſtere/ſupponentes iā id ita eſſe/ulterius
progrediamur: confeſſi inuicem/ſiqn̄ aliter q̄ ſic ſe habere hæc appareant: quæcūq; ex his ducunť/
fore ſoluta. GLA. Sic nimirum decet. SO. Nonne adnuere/& renuere/aggredi & declinare: adſci
ſcere & reiicere: inter ſe contraria pones/ſiue actiones ſeu paſſiōes? Nihil enim intereſt. GLA. Cō-
traria. SO. Quid aūt hęc? eſurire/ſitire: & oīno/cupere/uelle/eligere/nōne ad eoꝝ ſpecies referes/
quæ modo diximus? Veluti ſemper cupiētis aīam/nonne uel aggredi dices illud quod appetit/uel
adſciſcere quod ſibi adeſſe eligit: uel quatenus uult aliquid ſibi porrigi/adnuere & illud ad ſe trahe
re: amantis more generationē ipſius affectantem? GLA. Equidem. SO. Quid uero/nolle/aſperna
ri/negligere/non cupere/nōne in reiiciendi repellendiq; ſpeciem/& in oīa illis cōtraria referemus?
GLA. Quid ni. SO. Cum hæc ita ſe habeant? ſpeciem aliquam cupiditatum eſſe dicemus: & mani
feſtiſſimas oīum aliarum cupiditates/ſitim & famem. GLA. Dicemus utiq;. SO. Et hanc qdem po
tus/illā cibi. GLA. Ita eſt. SO. Nunqd inquantū ſitis eſt? Alicuius præterea cupiditas eſt alterius q̄
cuius nos dicimus: potus. ſ. & ſitis. GLA. Huius dūtaxat ſitis. SO. Nunqd calide potionis/uel frigi
dæ/uel multæ/uel paucæ? Vel & in pauco qualis cuiuſdā poculi? Vel potius ſi calor ſitienti ineſt, fri-
gidi appetitum inducit. Sin autē frigus/calidi. Et ſi pp præſentiā multitudinis/multa ſit ſitis/multi
auiditatem infert. Sin aūt pauca pauci. Ipſum uero ſitire nūq̄ alicuius alterius appetitio eſt/q̄ cuius
ſuapte natura eſt/ipſius uidelicet potionis. Rurſuſq; fameſcere/comeſtiōis? GLA. Ita certe ipſa cu
piditas quæq; ipſius cuiuſq; eſt ſolū/cuius ipſa natura eſt. Talis aūt uel talis cuiuſdā pp additamen-
ta quædam diciť. SO. Cauendū eſt aūt ne quis nos improuidos turbet/inferens neminem potum
cupere ſed potū bonū/uel cibū: ſed bonum cibū. Nempe bona oēs expetunt. Quare ſi ſitis appeti
tio eſt/boni eſt/ſiue potionis ſeu cuiuſuis alterius ē auiditas. Similiterq; de cæteris. GLA. Forte nō
nihil efficere uidebitur/qui talia dixerit. SO. Verūtñ quotcūq; eiuſmodi ſunt/ut alicuius ſint, talia
quædā talis cuiuſdā ſunt/ut arbitror. Ipſa aūt, quæq; ipſius cuiuſq; dumtaxat. GLA. Haud intelligo
equidem. SO. Non intelligis maius ipſum eiuſmodi eſſe/ut ſemper aliquo maius exiſtat? GLA. Pla
ne. SO. Nōne minorem? GLA. Minorē. SO. Multo aūt maius/multo minore? an non? GLA. Sic ē.
SO. Et quondā maius/quōdā minore/deinceps q̄ſq; maius/deinceps quoq; minore. GLA. Nihil
prohibet. SO. Atq; ēt plura ad pauciora, dupla ad dimidia & oīa talia. Itemq; grauiora ad leuiora
& uelociora ad tardiora: & calida item ad frigida/oīaq; hoꝝ ſimilia/eodē modo inuicem referun-
tur. GLA. Certe. SO. Nōne & de his quæ ad ſcīas ſpectāt/eadē rō? Scientia qdē ipſa rei ipſius qua
ſciť/ſcīa eſt: uel cuiuſcūq; alterius dicēda eſt eē ſcīa. At uero ſcīa quædā & ſcīa talis/rei cuiuſdā/& ta
lis eſſe dicitur. Tale uero aliqd dico. Poſtq̄ ædificandarum ædium ſcientia extitit/ab aliis ſcientiis
diſcreta eſt: adeo ut edificatoria appellata ſit. GLA. Quid ni? SO. Nōne ex eo quod talis ſit/qualis
aliarum nulla? GLA. Nēpe. SO. Ergo quia talis cuiuſdā/ideo talis quædā effecta eſt. Eodēq; modo
cæteræ artes oēs atq; ſcīæ. GLA. Eſt ita. SO. Hoc itaq; inferre me uoluiſſe tunc dicito/ſi modo nūc
intellexiſti/qđ quæcunq; eiuſmodi ſunt/ut alicuius ſint/ipſa qdem ſola ipſoꝝ ſunt dūtaxat: taliū ue
ro quorūdam talia quædā. Neq; uero ideo dico qđ qualiū ſunt ſint & talia: quia. ſ. & ægrotantium
& beneualentiū ſcīa/bñ uel male ualens & ipſa ſit: bonorum item atq; maloꝝ/bona rurſus ac mala.
ſed qm̄ non illius ipſius dumtaxat cuius abſolute ſcientia eſt/ euaſit ſcientia/ imo talis cuiuſdā: hoc
autem eſt ſalubre & inſalubre/talis quædā ipſa quoq; effecta eſt. Ex quo factum eſt ut non amplius
ſcientia ſimpliciter appelletur/ſed quali quodam addito/medicinaria ſcientia. GLA. Teneo iā/mi
hiq; hæc ita ſe ſe habere uideńť. SO. Sitim uero nonne his annumerabis quę id quod ſunt/alicuius
exiſtunt? Eſt autem ſitis? GLA. Annumero equidē/& potionis ſitim eſſe dico. SO. An nō qualis cu
iuſdam poculi qualis quædā ſitis? Ideoq; ſitis ipſa/neq; multi/neq; pauci/neq; boni/neq; mali/neq;
ut uno uerbo cōplectar qualis cuiuſdam/ſed potionis ipſius ſolūmodo/ſitis ipſa natura eſt. GLA.
Sic eſt oīo. SO. Sitientis igiť aīa quatenus ſitit/non aliud appetit q̄ bibere: idq; affectat & ad ipſum
fertur. GLA. Cōſtat. SO. Siquid ergo ipſam qñq; retrahit ſitientem/aliud quiddā erit in ipſa ab ea
parte diuerſum quæ ſitit & quaſi beſtia quæda ad bibendū impellit. Neq; enim fieri poſſe dicimus
ut idē aliqd eodē ſui circa idē ſimul agat cōtraria. GLA. Non certe. SO. Quēadmodū abſurdū di
ctu eſt eandē ſagittarii manū ſimul arcum intendendo ꝑtrahere atq; cōtrahere. Porro dicendū ē/
alteram eſſe manum quæ ꝑtrahit/alteram uero quæ contrahit. GLA. Ita prorſus. SO. Fatemur ne
eſſe aliquos/qui cum ſitiant nōnunquā bibere nolint. GLA. Multos/ac ſæpe. SO. Quid de iis aliqs
dicet: nōne ineſſe in horum anima aliquid: quod ad bibendum illicit? aliquid cōtra quod cohibet?
quod quidem & aliud eſt/& ei quod allicit/dominatur. GLA. Mihi quidem uidetur. SO. An non
igitur/quod prohibet iſta/ex ratione ineſt: quotiens operatur? Quæ uero concitant atq; trahunt:
ex affectibus perturbationibuſq; ſunt? GLA. Apparet. SO. Merito igitur duo hæc inter ſe diuerſa
exiſtimabimus/& illud quidem quo ratiocinatur animus/ rationale ipſius denominabimus. Illud

Quod in aīa ſunt duę ſpecies contrarię rōnale & irrationale.

uero quo amat/exurit & ſitit/& ad alias libidines pronior labitur/ irrationale:& auidum repletionum quarūdam & uoluptatum.GLA. Diuerſa profecto. Meritoq; ita cenſebimus.SO. Hæ itaq; duæ iam in anima ſpecies diſtinctæ ſint. Illud autē quod ad iraſcibilem pertinet/ quoue iraſcimur: utrum tertium quiddam eſt? An alterius horum cognatum? GLA. Forte eius quod uoluptates cupit/eſt cognatum? SO. Atqui credo hoc equidem: ex eo quod audiui quēdam quod uidelicet cum leontius aglaionis filius ex pireo ſub boreali muro ad ciuitatem adſcendens ſentiret extra cadauera prope litus iacentia/ſimul & uidere cupiebat/& horrebat tamen/abſterrebaturq;/uultumq; tegebat: ſecum ipſe pugnans. Cupiditate deniq; ſuperatus/ad cadauera directis & patefactis oculis aduentauit/dicens. Ecce iam uobis licet o infelices deſiderium ueſtrum pulchro explere ſpectaculo. GLA. Audiui & ipſe. SO. Itaq; ſermo teſtatur/iram ſæpe pugnare aduerſus concupiſcentiam/ tāq̄ hæc inter ſe diuerſa ſint. GLA. Id certe ſignificat. SO. Nonne & alibi frequēter animaduertimus/ quando diſtrahunt aliquem præter rationem cupiditates/obiurgantem ipſum ſeſe/ & aduerſus id ſui quod trahitur indignantem? Et quaſi duobus diſſentientibus adiutricem rationi iram adcurrere? Ratione autem imperante non eſſe ſibi contradicendum: iram cupiditatibus coniunctam obſiſtere illi arbitror te nunq̄ uel in te ipſo uel in alio perſenſiſſe. GLA. Nunq̄ per Iouē. SO. Quid porro? Quando quis iniuriam inferre ſe putat, nonne quo generoſior eſt: eo minus iraſcitur: dū exurit & alget: & aliud quoduis tale patitur ab eo quem iure hæc agere cenſet. Et quod iam dixi: ira iſtius in eum quodammodo non irritatur. GLA. Vera loqueris. SO. Quid autem? quando iniuriam ſe pati quis putat: nōne tunc ſatagat & ſæuit: & auxilium præſtat ei quod iuſtum uidetur? famem: frigus: & cætera talia tolerans. Et ad uictoriam contēdit: neq; a generoſo opere ceſſat prius q̄ uel trāſegerit: uel obierit: uel tanq̄ canis a paſtore: ita deniq; reuocatus ab ea quæ in ipſo eſt: ratione miteſcat. GLA. Omnino hæc uis ei ſimilis eſt: cui tu cōparas. Etenim in noſtra ciuitate auxiliarios ipſos tanq̄ canes poſuimus obtemperātes principibus quaſi quibuſdam paſtoribus ciuitatis. SO. Optime quod dicere uolebam itellexiſti. Sed num & hoc inſuper animaduertis? GLA. Quid iſtud. SO. Quod in præſentia: contra ac ſuper de iracundia iudicamus. Tunc ſane iraſcendi uim ad cōcupiſcendi naturam referebamus. Nunc uero multum intereſſe dicimus: ac multo magis iram aſſerimus animæ partibus inter ſe diſſidentibus pro ratione arma capeſſere. GLA. Ita prorſus. SO. Nūquid & iraſcendi uis eſt a ratione diuerſa: uel quædam ſpecies rationis? adeo ut non tres in animo ſed duæ ſpecies ſint: rationale & concupiſcens? An potius quēadmodū in ciuitate apparuerūt tria quędam genera: quę ipſam continent: quæſtuarium: auxiliarium: conſulatus: ita & in anima tertia quædā uis eſt iracundia: quæ natura ipſa rationis tutatur partes: niſi ex improba educatione fuerit deprauata. GLA. Neceſſe eſt ut tertia ſit. SO. Nempe etiam ſi alia q̄ ratio apparuerit: quemadmodum ſupra uiſa eſt a concupiſcentia differens. GLA. At uero facile id quidem patere poteſt. Nam in puerulis quiuis iſtud intelligat: qui ſtatim nati iracundia pleni ſunt. Rationis autem aliqui nūq̄ multi ſero compotes fieri mihi uidentur. SO. Per Iouem præclare loqueris. Præterea in beſtiis ita eſſe quiſq; ut ipſe dicis compiet. Teſtatur & iſtud Homeri illud quod ſupra induximus. Pectora caſtigans monitis affatur acerbis. Perpetere o cor nā tu longe alias grauiora tuliſti. In his porro Homerus tanq̄ hæc inter ſe differant alterum horum obiurgare alterum facit: ipſam uidelicet rationem de meliori peioriq; conſultantem: irrationalem iracundiæ impetum cohibere. GLA. Recte admodum loqueris. SO. In his itaq; uix tandem conſenſimus: ſatiſq; inter nos cōſtitit: eadem in ciuitate eadē & in cuiuſq; aīa gn̄a eē ac numero paria. GLA. Sic certe. SO. Quin & hoc neceſſariū ē quemadmodum & quo ſapiens erat ciuitas: ita & eodem ſapiētem eſſe priuatū. GLA. Plane. SO. Item quo fortis eſt priuatus aliquis & quomodo: eodem & ita fortem eſſe ciuitatē: & in cæteris oībus ad uirtutem utraq; ſimiliter ſe habere. GLA. Neceſſe eſt. SO. Atqui & iuſtum o Glauco uiꝝ dicemus eadem rōne: qua dicimus ciuitatem. GLA. Neceſſarium id oīo. SO. At nondū illud obliti ſumus quod ciuitas ex eo iuſta uiſa eſt: q̄a cū tria ī ea ſunt hoīum genera ſuū quiſq; explet officium. GLA. Haud certe mihi obliti uidemur. SO. Meminiſſe ergo oportet q̄d quiſq; noſtrū cuius ſinguleaīæ ptes quod ſuū eſt agūt: & iuſtus erit & ſua pagens. GLA. Meminiſſe ꝑius. SO. Nōne rōnali potentiæ cōuenit imꝑare: cū ſapiens ſit geratq; totius aīæ ꝓuidentiam? Iraſcendi uero naturæ obſequi rōni: ꝓq; illa pugnare. GLA. Penitus. SO. Nōne ut ſupra tractauimus muſicæ & gymnaſticæ mixtio atq; temperantia ut concordia iſta ſint efficit? Vnū q̄dem hoꝝ intendens augēſq; & nutriēs præclaris ſermonibus & diſciplinis. Alterum uero remittens ſedās manſuefaciēs p harmoniā atq; rhythmū. GLA. Maxime. SO. Cūq; ita nutrita hæc fuerint & quæ ſua ſunt reuera didicerint: & optime fuerint erudita ardori cōcupiſcentiæ pręſidebūt q̄ pars aīæ in quocūq; eſt plurima: neq; unq̄ pecuniarum poſſeſſione repletur cauebūtq; ne corporalium uoluptatum expletione adaucta grādior robuſtiorq; euadat: nolitq; ſuo dumtaxat officio fungi ſed ſubiicere ſibi illa contēdat: quibus imperare natura nō debet: atq; ita uniuerſam oīum uitā puertāt. GLA. Sic ꝓrſus. SO. Quinetiam

Tria genera ī ciuitate q̄ſtuariū: auxiliariū: conſulatus.

ab externis

ab externis hoſtibus hęc animã oẽm corpuſq; cuſtodit: dum illud quidem ꝓuide cõſulit: hoc autẽ
ꝓpugnat/obtẽperat principi:fortitudine quę cõſulta ſunt/pagit.GLA. Vera hęc ſunt.SO. Fortẽ
ꝑfecto hac ex parte uirum quẽq; uocamus/qñ in ipſo iracundię uigor Ita inſtitutus eſt/ut in mediis
uoluptatibus & doloribus/in ſñia ſua ꝑſiſtat/nõ aliter eſſe de terribili & nõ terribili iudicãdum quã
ratio ipſa dictauerit.GLA.Probe.SO.Sapientem uero breui illa ex parte qua & imꝑauit in ipſo/&
iſta dictauit/habẽs in ſeipſa ſciam/quę diſcernit/quid potiſſimũ ex uſu ſit tam ſingulis q̃ uniuerſo ex
his tribus cetui cõſtituto.GLA.Certe.SO.Temperantẽ rurſus aliquẽ appellamus / hoꝝ ipſorum
amicitia atq; cõcordia/qñ & qđ pręſidet & qđ ſubeſt/in ſñiam eandẽ cõueniunt / rationẽ.ſ.imꝑare
decere:neq; ab illa deſciſcendum eſſe.GLA.Temperãtia ꝑfecto nihil ẽ aliud & priuatim & publi-
ce.SO.Iuſtus deniq; ita erit quiſq; ex eo ſępe iam diximus & queadmodũ expoſuim⁹.GLA.Neceſ-
ſarium id oĩo.SO.Quid porro?Eſt ne aliqd quod hãc noſtrã uſq; adeo ſñiam interturbet? ut aliud
uideat eſſe nobis iuſtitia/q̃ qđ in ciuitate cõſtitit?GLA.Mihi quidẽ nõ uidet.SO.Quinimo/ſiquid
adhuc inter nos in cõtrouerſia ſit/ ſic iterũ ſuꝑiora penitus cõfirmabimus abſurda illa huic obiiciẽ-
tes?GLA.Qualia.SO.Veluti ſi in hoc deliberare nos oportuerit / de ciuitate illa deq; hoĩe ſimili-
ter/atq; illa nato atq; nutrito : nunqd uir talis cũ depoſitũ auri uel argenti acceperit uideatur qñq;
fraudem excogitaturus?cenſes aliquẽ iudicaturũ eiuſcemodi uirum fraudem cõmittere potius q̃
aliter affectos hoĩes.GLA.Neminẽ prorſus.SO.An non a ſacrilegiis hic/furtis/ ꝓditionibus tam
priuatim aduerſus ſodales/q̃ publice aduerſus rem publicã inocens erit?GLA.Innocẽs.SO.Atq;
neq; infidus uel in iureiurãdo uel quibuſcũq; cõmertiis.GLA.Nullo pacto.SO. Adulteria qdem/
parentũ cõtemptus/ impietas in deos/cuiuſlibet alteri potius q̃ huic cõueniunt.GLA.Ita prorſus.
SO.Nõne hoꝝ hoĩum cauſa hæc eſt?quia quicqd in ipſo eſt/ſuũ opus exſequit: tam ad imparandũ
q̃ parẽdum.GLA.Nulla certe alia.SO.Quid?quęris aliud eſſe iuſtitiã q̃ hanc ipſam uim/ quę tales
uiros/& tales efficit ciuitates?GLA.Ego qdem minime.SO.Tandẽ nobis abſolutũ ẽ ſomniũ illud
quod nos conieciſſe diximus/quod mox incipiẽtes condere ciuitatẽ/deo quodam fauẽte in princi-
pium aliquod & imaginẽ iuſtitię adſcendiſſe uidemur.GLA.Omnino quidẽ.SO. Hoc autẽ erat o
Glauco ꝓpter qđ confert/quoddam iuſtitię ſimulachrũ. Nempe debere qui natura coriarius eſt/
artẽ hãc exſequi/aliud nihil aggreſſum:qui uero faber/fabricare. Similiterq; in cęteris.GLA. Ap-
paret.SO.Reuera qdem talis iuſtitia eſt/ſed nõ circa actionẽ exteriorẽ/ imo circa interiorẽ ſuarum
partiũ actionem uere ad ipſummet animũ/& ad ſua:dum nihil permittit ex ſuis aliena tentare:neq;
ſunt animę genera/opera inuicẽ cõfundẽtia per plura uagari.Sed reuera ꝓpria recte digerit : ſuiq;
eſt domin⁹/ſeſe exornat/amicus ſibi ipſe effect⁹ in ſe tria ipſa cõtẽperãs tanq̃ tres terminos harmo-
nię/neates/hypates/& medię/hoc ẽ octauę uocis & grauis & qntę:ſeu quę uis alia media fuerit.Itaq;
hęc oĩa nectẽs/ipſeq; undiq; unus effect⁹ ex multis tẽperãs atq; cõcinẽs /ita demũ agit ſiqd agit/ uel
circa pecunias acqrẽdas/uel corpis cultũ:uel etiã circa ciuilia:aut priuata cõmertia : in his omnib⁹
actionẽ illam iuſtã & ꝑclarã exiſtimãs/q̃ habitũ hũc pagit/atq; ſeruat.Sapiẽtia uero opatiõi huic ꝑſi-
dentẽ ſciam.Iniuſtã aũt opationẽ quę hãc diſſoluit.Inſipientiã deniq; opatiõis huius ducẽ opionẽ.
GLA.Vera prſus o Socrates loqueris.SO.Si ergo nos ĩueniſſe dixerim⁹ iuſtũ uirũ & ciuitatẽ iuſtã
quidue in utriſq; iuſtitia ſit:haud forte multũ ut arbitror mẽtiri uidebimur.GLA.Nõ ꝑ Iouẽ.SO.
Aſſerendũ igit.GLA.Proculdubio.SO.Eſto itaq;.Enimuero deinceps de iniuſtitia cõſiderãdum — *De iniuſtitia*
uidet.GLA.Plane.SO.Seditionẽ qñ hoꝝ triũ iniuſtitiã appellare decet : curioſamq; & uariã alieni
opis uſurpationẽ:& inſolentẽ ptis cuiuſdã ꝑuaricationẽ aduerſus totã animã rebellantis inſurgen-
tiſq; ad ĩpandum regio animi generi:cui ſeruire eã natura iubet.Talia quędã/ut arbitror/atq; hoꝝ
turbationẽ errorẽq;/iniuſtitiã eẽ dicem⁹/& intẽperantiã/ignauiã/inſipiẽtiã/& uniuerſam deniq; pra
uitatẽ.GLA.Hæc ꝓrſus ita ſe hñt.SO.Nõne ſatis iam pſpicue patet/qd eſt iniuſta facere & iniuria
ri:ac rurſus qd agere iuſta:qñ qdẽ iuſtitia & iniuſtitia patẽt?GLA.Quonã pacto?SO.Quia nihilo
a ſalubribus & inſalubrib⁹ differũt. Nempe ut hęc circa corpus/ſic circa animũ ſe hñt & illa. GLA.
Qua rõne.SO.Salubria qdẽ ſanitatẽ inducũt:inſalubria morbũ.GLA.Plane.SO. Similiter quoq;
iuſta agere iuſtitiã gignit in aĩo:iniuſta facere iniuſtitia.GLA.Neceſſe eſt.SO.Eſt aũt ſanitatẽ ĩferre-
re/ita q̃ in corpe ſunt diſponere/ut ſm naturę ipſi⁹ ordinẽ ĩuicẽ ſuperent & ſupent.Morbũ aũt ĩdu-
cere uſq; adeo corpis ptes ĩficere/ut cõtra naturę legẽ dominent iter ſe ſubiiciãturq;.GLA.Eſt ita:
SO.Eadẽ rõne iuſtitiã pſtare cuiq;/nihil ẽ aliud q̃ animi ptes ĩ ordinẽ ſuũ digerere/ ut ad naturã nor
mã pareãt atq; ĩperẽt.Iniuſtitiã uero ut cõtra naturã exſuperẽt inuicem ac ſuccũbãt.GLA.Prorſus
SO.Virtus igit ut appet ſanitas quędã eſt & pulchritudo & robuſtus animi uigor.Prauitas contra
morb⁹/turpitudo & imbecillitas.GLA.Eſt ut dicis.SO.Nõne igit exercitatões honeſtę ad uirtutẽ — *Virtus ſanitas.*
acqrendã cõducũt.Turpes ad prauitatẽ deducũt?GLA.Neceſſe ẽ.SO.Reſtat ut uidet diſcutien-
dum.Nũqd pſit agere iuſta/honeſta colere/eẽ iuſtum/ſiue occultũ id cuiq; ſit/ſiue non? An iniuria- — *Prauitas morbus.*
ri & iniuſtum eſſe/ſi modo nõ det pœnas/neq; fiat ex punitione melior.GLA.Mihi qdẽ o Socrates:
ridicula diſceptatio iſta fore uidetur.Siquidem corporis natura corrupta/uidetur non eſſe uiden-

dum:neq; etiam in ſumma epularũ & poculoꝝ omniũ affluẽtia:cunctis diuitiis/& totius orbis imperio. Natura uero eius quo uiuimus polluta/atq; corrupta/num uiuẽdũ erit? ſiqs quodcũq; lubet/ aliud agat q̃ hoc unũ:unde ab improbitate iniquitateq; liberetur: iuſtitiam uero & ꝓbitatẽ adipiſcatur: poſtq̃ talia hæc utraq;/qualia narrauimus/apparuerũt. SO. Ridicula ꝑfecto. Verũ poſteaq̃ eo deuenimus/ut quã certiſſime fieri põt/quod hæc ita ſe habent/perſpiciamus/minime deſiſtẽdũ. GLA. Per Iouem minime omniũ. SO. Age iam huc accede/ut uideas quot ſpecies improbitas habet/ut mihi uidet. Attende nunc. Nempe hæc digna conſpectu? GLA. Sequor equidẽ / dicas mõ. SO. Atqui tanq̃ e ſpecula quadam/ poſtq̃ huc raciocinãdo conſcẽdimus/ una mihi ſpecies uirtutis

Virtutis una ſpẽs prauitatis ĩnumerę:

obcurrit/ prauitatis ĩnumerę. Ex quibus quattuor quidam modi potiſſimũ ſeſe offerunt/quoꝝ meminiſſe oportet. GLA. Quomodo iſtud ais? SO. Quot ſane rerũ. p. modi ſunt/ſpecies ſuas habentes totidem eſſe & animę ipſius apparent. GLA. Quot? SO. Quinq; rerum publicarũ quinq; rur

Rerũ publicarũ modi qnq;

ſus & animę. GLA. Dic quales. SO. Vnum aliquẽ rei. p. modum eſſe hunc aſſero/quẽ expoſuimus. Duabus uero appellationibus declarari põt. Nam ſi inter principes ciuitatis unus quidẽ ſit / olum prẽſtantiſſimus / regnũ uocabitur. Sin autẽ plures/gubernatio appellabitur optimatũ. GLA. Vera narras. SO. Hanc unam ideo ſpeciẽ eſſe dico/ quia ſiue plures gubernẽt/ ſiue unus/ nullus qui ita ut diximus/ educatus/& eruditus fuerit/quicquã exiſtimatione dignum in rei publicę legibus permutabit. GLA. Neq; enim conſentaneum eſſet.

FINIS DIALOGI QVARTI

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM QVINTVM DE IVSTO.

On ſum neſcius fore nõnullos: qui apologiam a nobis expectent qua quintũ hũc dialogum cõmunionẽ omniũ in ciuitate ponẽtem/ defendamus contra calumnias / tum maledicoꝝ/ tum etiam ignorantiũ. Verum legant Platonẽ ipſum/precor/ legant diligenter/ac ſine inuidia iudicent apologiam (ſcio quid loquar) nullam deſiderabunt. Plato igitur phœbeus humani generis medicus / cum aĩaduerteret & ſingulos homines & familias & ciuitates ſemper & ubiq; grauiter ęgrotare: neq; ullis hactenus ciuilium medicoꝝ medicamẽtis tot ſęcula iam fruſtra curantiũ: uel liberari morbo/uel ſaltem leuari paulum atq; minimũ conualeſcere/tam prudẽter/q̃ pie ad legẽ illam ſeſe contulit pręcipuã apud medicos: qua medicine ſanciunt auctores: ſiquis medicamẽtis talibus/puta frigidis diu adhibitis minime conualeſcat/ eſſe tandem rite ad calida trãſeundum. Cognoſcens ergo genus humanũ per leges diſtribuẽtes ꝓpria tot ſeculis nihil proficere / ĩmo uero in deterius quottidie labi non iniuria ad amicitię ſe tranſtulit leges cõmunia inter amicos oĩa fore iubentes: ut diuiſione diuiſioniſq; & miſerię ſublata cauſa/concordiam/unionem / felicitatẽ conſequeremur. Sed aliter rurſus exordiamur. Socrates in principio quarti diſciplinã educandę iuuentutis cunctis legibus anteponens/raptim attigit/uideri optimã diſciplinam fore ſi uxoꝝ filioꝝ/rerum cõmunio fiat. At quoniã res eſt & noua q̃ plurimis & plurimis inaudita reuocatur ad eam ſtatim in principio quinti declarandam apertius & firmius cõprobandam. Iam uero & ſi Critia & Timeo didiceris diſciplinam ſimilem extitiſſe quondam apud Gręcas Ægyptiaſq; Athenas/neq; nimiũ amiraberis tanq̃ nouam/ neq; diffidenter audies tanq̃ penitus arduam/neq; inuitus admittes quaſi non bonam. Mitto quod multi tradunt apud Bœmos Placũ urbẽ aliqñ ſimiliter gubernatã. Atqui Diodorus inſulã in oceano meridiẽ uerſus deſcribit: in qua ꝑter cętera cões etiã ſint uxores/uiriq; philoſophię plurimũ aſtrologięq; ſtudioſi. Põponius quoq; Mela teſtis ẽ Garamãtes in extremis Aphricę ꝑtibus cõia habere in re publica oĩa. Similem ꝑterea bonoꝝ fuiſſe cõionẽ inter philoſophos Brachmanas/Gymnoſophiſtas/Eſſeos / Pythagoricos: & deniq; inter ſanctos quõdam chriſtianę rei publice fundatores/cõpertũ habemus. Videmꝰ quoq; ſeculis noſtris illos dũtaxat religioſos ad uirtutẽ felicitatẽq; accedere/ inter quos nihil eſt ꝓpriũ. At enim ſi uxoꝝ te cõmunio turbat/primo quidẽ ꝑmittit te apud Platonẽ rite ex lege fieri/qđ

Adraſtia dea quę ſit.

apud adulterinos ſacerdotes in cõmune fit ſacrilegio. Deinde platonẽ ipſum audito prius q̃ iudices altius in ſua cauſa declamantẽ. In ſequẽtibus nota primo quidem ſocraticã ꝓuidẽtiã peius eſſe cenſentẽ in legibus cõſtituendis errare/q̃ hoĩem interficere. Eiuſmodi nãq; error / multos ꝑmulta ſecula interficit aĩos ſimul & corpora. Deinde modeſtiã difficilia diffidenter aggredientẽ / & quaſi inuitam atq; cõpulſam. Tertio pietatẽ diuinũ auxilium pro ſuo amore in rebus grauibus inuocantem. Ac ne in legibus erret cõdendis ab Adraſtia dea petit opẽ: cuius mentionẽ quoq; in Phędro. Adraſtia hæc apud priſcos theologos eſt potentiſſima ineuitabiliũ regina legũ : legum inquã tam Saturniarũ ad mentes ꝑtinentiũ/q̃ ioualiũ ꝑtinentium ad naturas. Adraſtiam dico diuinã prouidentiã/quatenꝰ nihil uel oculos eius ſubterfugere/uel manus põt effugere. Nec ab re ubi optat firmiſſimas

miſſimas leges condere/ quas neq; obliuio deleat/neq; defraudet aſtutia / neq; uiolentia frangat/&
oīo nullus deuitet/Adraſtiam obſecrat ineuitabilia ſancientē/quę nullus queat effugere. Deinceps
paulatim ad cōmunē progreditur diſciplinā a uiroꝝ uidelicet inſtitutione ad inſtitutionē ſimiliter
mulierū/ mandans omnia priuata/ publicaq; tum pacis/ tum belli ſtudia mulieribus cum uiris cō-
munia fieri:ne mancū ſit genus humanū:eo tamē pacto ut in ſingulis grauiora uiris/leuiora mulie/
ribus cōmittanť. Similiter & alibi docet brachia quoq; ſic aſſuefaciēda/ut ſinguli utrinq; ſint dexte/
ri/quos nominat amphidexteros. oſtendit aūt id fore utile atq; poſſibile/ & quo pacto fieri debeat.
Deinde aliam adducit cōmunionē/ uidelicet uxorum atq; filioꝝ. Et ibi aduerte quāta ordinis ꝓui-
dentia cōſtituat magiſtratus pręſides nuptiarū:& ſacra & tempora/& ętates cauens ne quid intem
perate fiat/uel inutile ciuitati. Ac poſt generationē q̄ diligenter de natis cogitet nutriendis: ita ta-
men ut neq; uir/neq; mulier propriū agnoſcat filium/ neq; filius proprios genitores/neq; alios alii:
ſed ſeniores opinari cogantur/ omnes pene iuniores eſſe filios uel nepotes. Iuniores uiciſſim ſuſpi/
cari omnes ſeniores/eē progenitores/ęqualeſq; ſimiliter eſſe fratres. Inter hæc ubi nutritionē eius
ſpernit/qui uel pręter legem uel ex inutili natus fuerit/ uel inutilis intelligē nō eſſe perdendum: ſed
in loco occultiori uel in ſuburbiis uilius nutriēdum/ extra exacutiſſimā regulam illam/qua nutriun/
tur hi qui aſſumendi ad cuſtodiā iudicātur. Illum uero inferiori alendum regula ad minutiora ur-
bis uel agri miniſteria ſuo tempore tranſmittēdum:uel forte ad urbes alias trāſferēdum ſtatim na/
tum. Mox agnoſce cōmunes charitatis inuentū/ ubi ſic diſponit ſingula/ut ſinguli eadem/uel re/uel
perſona oculis demonſtrata/ęq; iudicent/dicantq; hoc eſt meū. Cunq; ſua cuiq; chariſſima ſint/ſin/
guli cuncta curabunt:pręcipue cum ad eiuſmodi curā legibus quoq; magiſtratibuſq; adducātur.
Hinc ergo incuria & negligentia noſtra/qualis in oībus ē circa plurima quaſi a nobis ſint aliena/tol
letur. Tolletur & quotidiana fallacia qua iudiciū noſtrum in eo colendo / quod propriū eſſe cenſe-
mus/ſtulte decipitur. Tolletur deniq; extrema ꝑturbatio/ſolicitudo/miſeria/quę ex inſano ꝓprioꝝ
amore nos angit. Mitto quod adempta diſcordię cauſa/& cōmunis erit & integra charitas. Proin-
de attende q̄ diligentes/q̄ iuſtas/q̄ mites ſtatuat belli leges. Quę premia uictores maneant. Diuini
tas. i. quędam. Transferri enim hos inquit in beatos demones hominū curatores/ & quaſi deo cha
ros rite colendos. Quod uero de pueroꝝ oſculis dicitur/iocoſum quiddam eſt Glauconis/& leuan
di tedii gratia dictum. Adde & triūphale quiddam atq; feſtiuū. Reſtabat probandum cōmunionē
hanc fieri poſſe/poſtq̄ fore optimā fuerat affirmatū. Primo igitur etiam ſi nequeat fieri/ oſtendit ſe
non fruſtra hanc in mediū adduxiſſe:uidelicet tanq̄ exemplar in formādis ciuitatibus pro uiribus
imitandum. Deinde demonſtrat tunc demū poſſe fieri quādo philoſophi gubernabūt / neq; prius
requiē ullam fore maloꝝ. Quāobrem ad formādos philoſophos tanq̄ futuros ciuitatis guberna-
tores oportune deſcendit:docēs quale ſit philoſophi ciuilis ingenium/qualis affectus atq; diſcipli-
na. Principio quātum plebei circa percipienda ſenſibilia hæc inferiora auidi curioſiq; ſunt / tātum
ingeniū philoſophicū ad inueniendas ideales hoꝝ omniū rationes/auidum & ꝓpēſum eſt & ſagax
ipſius ueri uenator. Quoniā uero uere quidem res ideę ſunt/naturales autē formę ſunt & imagines
idearū/non iniuria plebeos inquit ſomniare putantes quę imagines ſunt/ eē res ueras. Philoſophū
uero ſolum inter alios uigilare. Et quoniā inter ens atq; nō ens medium ponit/ memēto quinq; gra
dibus omnia cogitari. Et non ens quidē purum dici quicquid fingitur infra materiā. Ens uero pu-
rum/ puram mentē ideamq; exiſtere. Animā / celumq; ens dici ſimul atq; nō ens uidelicet propter
motū/magis tamē eſſe q̄ non eſſe. Materiā contra magis quodāmodo non eſſe q̄ eſſe. Sed quæ natu
ra compoſita ſunt ſub luna eſſe pariter atq; non eſſe. Circa ea quę uere ſunt cognitio ipſa uerſatur.
Circa ea quę uere non ſunt ignorantia. Circa ea quę pariter & ſunt & non ſunt / ſe reuoluit opinio.
Ignorantia quidem & opinionē/tum plebeis tribuit/tum ſophiſtis. Cognitionē uero. i. ſcientiā dū-
taxat philoſophis. Quod autē ſcientiam opinionēq; potētiam quādam nominat/intellige potentiā
non informē:ſed partim naturali forma/partim habitu prędità. Pręterea ubi de ideis agit ad quas
philoſophi refertur ſciētia/more ſuo inquit bonū/pulchrum/iuſtum. Ternarius hic numerus/mo-
dis tribus exponitur. Primo bonum ſit deus/pulchrum mens angelica multiformis. Iuſtum cœle/
ſtis anima mundana iuſte diſtribuens. Secūdo bonum / forma ipſa actuſq; diuinę naturę. Pulchrū
eiuſdem intelligētia. Iuſtum uoluntas eiuſdē. Tertio bonū. Inter ideas eſt exemplar formę actuſq;
cuiuſq; atq; naturę. Pulchrum exemplar ordinis/qui ex qualibet forma in ſeipſa reſultat. Iuſtū exē-
plar ordinis/qui a qualibet forma atq; re refertur ad alias. Quādo uero ipſi bono ſubdit malū/ pul/
chro turpe/iuſto iniuſtum/ caue tria hęc oppoſita colloces in ideis. Pone uero hęc tum in ipſa infor
mitate & deformitatę materię/quā in libro de ſciētia uocat exemplar diuinitatis expers. Et in poli-
tico diſſimilitudinis locū:tum etiā in aīa iam deprauata/& ad materiā oīno conuerſa. Deniq; quod
eunci *ęnigma* puerile tangit/eſt eiuſmodi/homo nō homo/uidens nō uidens/ꝑcuſſit non percuſſit/ Enigma ð homine & non homine.
lapide non lapide/auem non auem/ſup arbore non arbore. i. eunucus luſcus ꝑcuſſit pumice alam
veſpertilionis ſup ſambuco. Sed id ridebis ſcio. Quod ridiculi gratia eſt appoſitum.

DIALOGVS QVINTVS DE IVSTO.

SO.

Onam equidem ciuitatem huiuſmodi: rectã́q; rem publicam uoco: uirũq; talem bo/num eſſe dico. Ac ſi recta hæc reſpublica eſt/alias prauas appello/utpote quæ circa ciuitatis ipſius gubernationẽ & priuatorum diſciplinã aberrent: quę quidẽ in quattuor ſpeciebus prauitatis ſunt. GLA. Quę nam iſtę? Tunc ego narrare pergebam/qua ratione mihi ſingulę ex ſeſe inuicem dependere uiderentur. Verum Polemarchus/paulo enim a me remotior erat q̃ Adimantus/Adimanti poſt tergum ſedens extẽdit manum / prehendenſq; ſuperne pallium Adimanti circa humeros / & eum pauliſper ad ſe traxit & os ad aures eius admouit / ſubmiſſa uoce ſuſurrans. Ex his aũt quę dixerit/nihil ipſi percepimus niſi id unũ: qđ aitt permittemus ne? an quid agemus? Cui Adimantus altius reſpõdens/ minime inquit. Ad hęc ego. quid nam iſtud eſt quod non uultis ꝑmittere? ADI. Te. SO. Quid maxime? ADI. Declinare nẽpe nobis uideris/ ſpeciẽq; totam diſputationis huius nõ minimã ſubticere ne nobis exponas/atq; ſubripere/ putanſq; latere nos negligenter dixiſti/de uxoribus quidẽ & pueris conſtabit omnibus / oĩa ſicut inter amicos cõmunia eſſe debere. SO. An non recte dixi o Adimante. ADI. Recte nimirũ: ſed quẽadmodum in aliis/ita in hoc explanare oportet/qua ratione ita ſe recte id habeat. Quis cõmunionis modus ſit. Nam multi eſſe poſſunt. Ne igitur id prętermittas/quominus nobis aperias quẽ tu potiſſimũ dicas. Profecto nos diu iam expectamus/ſperantes expoſiturũ te tam circa filiorũ procreationis quę ſit generationis conditio/q̃ circa nutritionem/ quę educationis futura ſit ratio. Qualiſq; debeat eẽ hęc omnis quã tu dicis/mulierũ filiorũq; cõmunio. Plurimũ quippe: ĩmo uero totum referre iſtud ad rem publicã ducimus/ recte ne an non recte agatur. Nunc aũt cum rem publicam aliam aggrediaris/priuſq̃ hæc ſufficienter tractaueris/uiſum id nobis eſt/quod & ipſe audiſti/ne te aliud quicq̃ aggredi permittamus/anteq̃ hęc omnia quẽadmodum alia expoſueris. GLA. Me quoq; uobiſcum ſentire exiſtimate. THRA. In hoc proculdubio nos cõuenire omnes o Socrates puta. SO. Quid agitis obſecro/qui me ita reuocatis/q̃ grauem rurſus tanq̃ a principio diſputationem de re. p. ſuſcitatis? Nẽpe ego quaſi hãc iam peregiſſem/mecũ ipſe congratulatus ſum/ſatis mihi eſſe factum exiſtimans/ ſiquis nunc dimittat hæc ſuſcipiens/quemadmodum ſupra dixi. Quę uos nunc exigentes/ neſcitis q̃ frequens diſputationũ inſtigetis examen. Quod ego tũc proſpiciẽs libens ceſſi: atq; prętermiſi/ ne crebro nos tumultu turbaret. THRA. An conueniſſe huc hos arbitraris o Socrates ut aurum funderent/potius q̃ ut ſermones audirent? SO. Vt ſermones audirent quidem/ſed moderatos. GLA. Modus certe & terminus horum ſermonũ audiendoꝝ o Socrates: omnis uita eſt uiris mentem habentibus. Sed nos quidem mitte. Tu uero ne graueris ſi tibi uideť ea quę perquirimus/declarare. Quę noſtris cuſtodibus circa mulieres & filios ſit futura cõmunio: quęue nutriendoꝝ pueroꝝ ratio eo ipſo in tempore adhibenda: quod generationẽ inter & diſciplinam labitur quę laborioſiſſima certe eſſe uidetur conare quę ſumus nobis hæc apire. SO. Haud facile o uir beate explicari hęc poſſunt: plures enim in his q̃ in ſuperioribus inſunt ambiguitates. Primo quidem an fieri hæc poſſint/ dubitaretur. Quinetiam ſi poſſint: utrũ optima iſta ſint/& q̃uo dubitabitur. Quapropter difficultas hæc me dehortatur/uerentẽ o dulcis amice/ne uotũ quoddã & fictio eſſe mea hæc oratio uideatur. GLA. Ne pigeat obſecro/ neq; enim auditores habes ingratos uel incredulos / uel maleuolos. SO. O uir optime / ut exhorteris me hæc affers. GLA. Nempe. SO. Contra facis omnino. Nam ſi mecũ ipſe conſiderem ea quę noſſe dico/ recta eſſet hæc conſolatio. Nempe tutum eſt & audendum/ inter amicos prudẽteſq; uiros uera quę quis cognoſcit de maximis prętioſiſq; rebus ꝓnunciare. Cum diffidẽtia uero & ambiguitate uerba facere quẽadmodũ ipſe facio/metuẽdum eſt & fallax: haud formidandũ inquã/ne riſum audiẽtibus moueã: nã puerile id qdẽ ſed ne a uero ꝓcul aberrans/& ipſe falſitati ſubcũbam/& amicos mecũ traham in ruinã: & in his una decipiamur: in qbus minime omniũ errare cõueniat: adoro itaq; ſupplex Adraſtiã ob ea q̃ dicturus ſum Glauco. Reorq; minus eũ delinquere/qui nõ ſponte aliquẽ perimit/q̃ qui circa cõſtitutiones de honeſtis & bonis: iuſtiſq; fallit. Hoc aũt diſcrimẽ ſubire præſtat inter inimicos hoĩes q̃ amicos. Quare melius o Glauco me cõſolare. GLA. At enim o Socrates ſiquo pacto nos ex hac diſputatione errare cõtigerit/ abſoluemus te uelut ab homicidio/& inſontẽ in hac deceptione ꝓnunciabimus. Ergo audacter diſputationẽ ingredere. SO. Porro inocens eſt qui illic abſoluitur / ut leges docent. Ergo & qui hic abſoluitur/ĩnocens. GLA. Dic itaq; hanc ob cauſam. SO. Dicere nũc rurſus oportet/quę forte deinceps dicẽda erant. Forte aũt operępratiũ eſt: poſtea q̃ integrũ uirile opus expreſſimus/ deinceps quæ ſunt mulierum/referre: pręſertim cum ad hoc ipſe me cohorteris. Hominibus quidem natis & eruditis: quẽadmodum ſupra narrauimus/ut mea fert opĩo/nulla eſt alia recta filioꝝ mulierũq; adeptio atq; uſus / q̃ ea uia gradientibus / quã ipſi a principio ingreſſi ſumus. Etenim conati ſumus tanq̃ gręci cuſtodes/uiros ſermone proficere. GLAV. Nempe. SO. Sequamur igitur generationem/ nutritionẽq; q̃ ſimilimã adhibentes: conſideremuſq; utrũ ita deceat

ceat nec ne.GLA.Quonam pacto?SO.Ita/utrū inter canes gregis cuſtodes/fœminas ipſas cenſe/
mus una eadem cuſtodire debere/ quę & mares?& una uenari:ac cætera omnia cōmuniter facere?
An fœminas quidē intus quaſi domeſtica adſeruare:tanq̃ ad forenſia opera impotētes ꝓpter ipſm
catuloꝝ partum & nutrimentū:maſculos aūt labores ſubire/omnēq; armēti curam gerere.GLA.
Cōmuniter his omnia tribuimus:niſi qđ fœminis ut imbecillioribus/maribus ut robuſtioribꝰ uti/
mur.SO.Fieri ne pōt/ut animali aliquo ad eadē utatis/niſi eadē rōne nutriueris erudierisq;?GLA.
Nullo modo.SO.Si ergo fœminis ad eadē utemur ac uiris/in eiſdem erudire decet.GLA.Certe.
SO.Muſica aūt & gymnaſtica uiros in ſuperioribus erudiuimus.GLA.Sane.SO.Mulieribus igit̃
artes hę ſimiliter & res bellicę tribuendę ſunt:ad eadēq; uti his decet.GLA.Conſentaneum iſtud
quidē ex his quę dicis.?SO.Forſitan multa pręter conſuetudinē ridicula uidebuntur dicta circa ea
quę nunc induximus ſi agantur uel dicantur.GLA.Et maxime quidē.SO.Quid in his maxime ri-
diculum cernis?An quia nudas fœminas conſpecturus ſis in paleſtris/cū uiris certantes/nō modo
iuuenes/ſed & uetulas/ quēadmodum ſenes uiros in gymnaſiis quādo una exercētur/licet iam ru-
goſi ueternoſiq; ſint.GLA.Ita per Iouē.Nam ridendum id q̄dē ut nūc res ſunt/uideatur.SO.Nos
igit̃ poſtq̃ dicere cœpimus/haud quaquā uereri debemus facetoꝝ hominū dicacitates/quotcūq;
& qualeſcūq; iaciant aduerſus huiuſmodi mutationē/quam circa muſicā gymnaſticāq; inducimus:
neq; minus circa armaturā equeſtrēq; facultatem.GLA.Probe loqueris.SO.Ergo poſtq̃ dicere
cœpimus/pergamus ad legis ſeueritatē/rogantes iſtos ne ſolito more nugentur/ſed ſeria cogitēt/
admonēteſq; haud longum pręteriiſſe tempus/ex quo Gręcis turpia ac ridicula uidebantur/quæ
hodie barbaroꝝ plęriſq; ridenda uidentur:nudos uidelicet ſpectare uiros:& quādo primū exerci/
tationes huiuſmodi aggreſſi fuerunt/in primis quidē Cretenſes/deinde etiam Lacedęmonii/lice-
bat profecto urbanis uiris qui tunc erant hęc omnia capere:an non putas?GLA.Equidē.SO.Ve-
rum poſtq̃ ut arbitror utentibus uiſum eſt cōmodius nudato corpore q̃ operto homines exerceri/
factum eſt ut quia optimū id ratione fuerat iudicatum/oculis ridiculum minime uideret̃.Ex quo
perſpicuū eſt inanem eſſe eum hominē/qui deridendum quicq̃ pręterq̃ quod ē malum exiſtimat:
quę irridere res ipſas aggreditur/aliam quāpiam ſibi proponens deriſionis cauſam quā quod inſi
pidum atq; malum:aut honeſtum quicq̃ & ſtudio dignum exiſtimat/alio reſpiciens quā ad bonū.
GLA.Sic eſt omnino.SO.An non in hoc primū conuenire oportet/utrū poſſint hęc fieri nec ne?
Concedere inſuper cuiq; ut pro arbitrio aduerſus hęc ambigat/ſiue ioco/ſiue ſerio quis addubita-
re uoluerit:utrum in hominū natura poſſit fœmina cū maſculo in omnibus operibus cōmunica-
re/uel in nullo/uel in quibuſdam ualeat:in aliis uero nequaq̃:ipſaq; res militaris/utro in genere ho/
rum ſit.Nōne quiſquis ita recte exorſus fuerit/ut decens eſt/recte etiam peraget?GLA.Maxime.
SO.Vis ergo ut nos pro alioꝝ cauſa/nobis ipſis dubitatōibus aduerſemur:ne ſine defenſione/quę
ſunt rationis alterius oppugnētur?GLA.Nihil prohibet.SO.Dicam igitur ſub eoꝝ perſona hunc
in modū.Nihil opus eſt o Socrates atq; Glauco/ut alii uobis repugnēt.Nam īter uos ſtatim a prin
cipio condendę ciuitatis conſtitit/oportere ſecūdum naturā unūquēq; unum quiddam quod ſuū
eſſet/peragere.SO.Conſtitit quid ni?ADVER.Dubitas ne/quin longe mulier ipſa natura a ui-
ro differat?SO.Cur non differat?ADVER.Ergo nōne opus utriq; aliud pro natura utriuſq; eſt
tribuendum?SO.Proculdubio.ADVER.Quid reſtat igitur/quo minus aberretis nunc/nobiſq;
ipſis contradicatis?quando quidem aſſeritis/uiros & mulieres oportere eadem operari/cū tamen
natura ualde inter ſe diſcrepent?SO.Habebis ne o mirifice uir quid ad iſta pro noſtra defenſione
reſpondeas?GLAV.In pręſentia quidem haud ſatis facile:ſed orabo te atq; oro:ut quid potiſſimū
in noſtri ſermonis defenſionē afferri poſſit/exponas.SO.Hæc quidem o Glauco cæteraq; generis
eius permulta/iamdudum proſpiciens timidus atq; inuitus ad hanc legem deſcendebam de mu/
lierum & filiorum adeptione/atq; nutrimento.GLA.Profecto non leue iſtud apparet.SO.Non
certe/ſed ita res ſe habet.Siue quis in ſtagnum breue prolapſus eſt/ſiue profundum in pelagus/ni-
hilominus aqua in media natat.GLA.Prorſus.SO.An non & nobis quoq; natandum conandūq;
ut diſputationis undas incolumes euadamus/ſperantes/aut delphinum nos aliquē ſuſceptutū ſub/
leuaturūq;/aut aliā quādam occultā ſalutis cauſam nobis fore.GLA.Ita uidetur.SO.Circunſpice
obſecro/ſiqua exitum nanciſcamur.Attende itaq;.Conuenimus profecto naturā aliam aliud opus
tractare debere.Mulieris autem & uiri diuerſam eſſe naturam.Diuerſas naturas in præſentia eiſ-
dem ſtudere iubemus.In hoc illi nos accuſant.GLA.Valde.SO.Quam generoſa o Glauco con- Taxatur elen
tradictorię artis potentia eſt?GLA.Cur?SO.Quia uidentur mihi permulti etiam inuiti in eam in/ chus ſophiſti
cidere:arbitrariq; nequaquā litigare/ſed diſſerere/ex eo quod nequeant ſecundum ſpecies diuidē cus.
tes/quod illis propoſitum eſt/contemplari.Immo uero ſecūdum ipſum nomē contrarietatē pro-
poſiti proſequātur:contēdentes potius inuicē q̃ diſputantes.GLA.Contingit equidem multis/ſed
nunquid & nobis idem nunc accidit?SO.Et maxime quidem.Videmur ſane inuiti cōtradictionē
attingere.GLA.Qua ratione?SO.Quod natura eadē/opera eadem tractare non debeat fortiter

admodum & contentioſe ſecundum nomen inſequi cœpimus. Conſiderauimus autẽ nullo pacto quę ſpecies ſit alterius eiuſdemq́ naturę: & quorſum reſpiciẽtes tunc deſcripſimus/ quando ſtudia diuerſę naturę diuerſa/ eidem uero eadem attribuimus. GLA. Certe nequaquã id excogitauimus. SO. Cęterum licet nobis ut uidetur a nobiſipſis exquirere/ nunquid eadem natura caluorum ſit & comatorũ? An contraria potius: ac poſtq̃ conceſſerimus eſſe contrariam/ ſi calui coria incidant calceoſq́ cõficiant/ haud quaq̃ ſinere comatos homines eadem facere: ſiuẽ comati/ caluos nequaq̃ pmittere. GLA. At riſu dignum id eſſet. SO. An ob aliud ridendum iſtud/ q̃ quod tunc nõ omnino eandem & diuerſam naturã poſuimus: ſed illam dũtaxat diſſimilitudinis & ſimilitudinis ſpeciẽ obſeruauimus. Quę ad ipſa eadem ſtudia pertinebat. Quẽadmodum medicũ & hominẽ habentẽ animũ medicinę ſtudiis aptum/ naturã eandẽ habere diximus: an nõ cenſes? GLA. Equidẽ. SO. Medicinę uero aptũ aliam & aliã uirum promptũ ad fabricãdum. GLA. Omnino. SO. Nõne & genus uirorum mulierũq́ genus/ ſi ad artem aliquã/ aut aliud ſtudium inter ſe differant/ hoc utriq́ aſſignãdum eſſe dicemus? ſiuẽ hoc ipſo dũtaxat diſcrepare inuicẽ uideantur/ quod fœmina quidẽ concipit: uir gignit/ nihilo magis admittemus oſtẽſum fuiſſe qđ ad id quo de nunc nos loquimur/ a uiro fœmina differat: ſed adhuc cenſebimus/ tam cuſtodes q̃ mulieres ipſorũ eadem apud nos exercere debere. GLA. Recte nimirũ. SO. Nõne poſt hęc iubemus eũ qui contraria dicit/ hoc ipſum nobis oſtendere/ ad quã artem/ quodue officiũ ex iis quę inſtituẽdę ciuitati conducunt/ non eadẽ ſit ſed diuerſa uiri mulieriſue natura. GLA. Sic utiq́ decet. SO. Forte qđ tu pauloante dicebas/ alius quoq́ diceret: ſubito quidẽ/ ad ſufficiẽtiam dicere: non facile eẽ/ ſiuẽ conſideretur/ haud multũ difficile. GLA. Diceret utiq́. SO. Vis ergo oremus eũ qui hęc nobis opponit/ ut aures nobis pſtet/ attendatq́ ſiqua ratione illi oſtẽdere poſſumus/ nullum eẽ ſtudium ad res ciuitati ſubminiſtrãdas/ mulieris propriũ? GLA. Omnino. SO. Age itaq́ dicemus ad eũ/ reſponde nũquid ita dicebas ad aliqđ opus aliquẽ/ bono a natura ingenio preditum/ aliquẽ contra/ ex eo quod ille facile quicq̃ pcipit: hic difficile: & ille ſi breue quid a quoquã didicerit/ ex eo ipſe plurimũ adinuenit: hic autẽ cum plura didicerit excogitaueritq́/ paulopoſt obliuiſcitur: & illi quidẽ corporis mẽbra ſufficiẽter menti ſubſeruiunt/ huic autẽ repugnant. An alia prœter hœc ſunt? quibus hominẽ ad aliqua natura bene inſtitutum & eũ qui cõtra eſt affectus diſtinguis? GLA. Nullus alia dicet. SO. Scis ne aliquid ab hominibus exerceri: in quo nõ omnia eadẽ uirorũ genus & excellẽtius habeat q̃ mulierũ genus? an late uerbis uagabimur/ texendi artificiũ cõmemorantes/ placentarũq́ & obſoniorũ confectionẽ? In quibus aliquid mulierũ eſſe uidetur: ubi p ridiculum ſane apparet cũ uincitur. GLA. Vera loqueris/ quia longe in omnibus/ ut ita dixerim genus a genere ſuperatur. Mulieres autem multę multis uiris ad multa prœſtantiores. Vniuerſum uero ipſum ſe habet ut dicis. SO. Nullum igitur eſt o amice inter eos qui ciuitatem curant/ officium mulieris proprium qua mulier eſt/ aut uiri proprium/ qua uir. Sed ęque diſperſe in animantibus utriſq́ naturę: & omnium quidem operum natura compos eſt fœmina/ omnium & uir eſt compos. In omnibus autem imbecillior fœmina. GLA. Sic eſt prorſus. SO. Num uiris omnia prœcipiemus/ mulieri autem nihil? GLA. At quomodo? SO. Eſt utiq́ ut nos aſſeremus/ inter mulieres quoq́ alia medicinę apta/ alia minime/ alia muſica/ alia natura a muſica aliena. GLA. Quid ni? SO. Et alia quidem ad exercitatiões gymnaſticas & rem militarem prompta/ alia uero ad hœc inepta. GLA. Sic arbitror. SO. An non & una quidem ſapientię ſtudioſa eſt/ altera ſapientiam ſpernit: & una elato animo/ altera uero depreſſe? GLA. Et hoc aſſero. SO. Eſt ergo & inter fœminas quędam ad cuſtodiendum idonea/ quędam minime. An non naturam quandam huiuſmodi ciuitatem cuſtodientium uirorum elegimus? GLA. Eiuſcemodi certe. SO. Mulieris itaq́ & uiri eadem hœc natura ad ciuitatem cuſtodiendam: niſi quod mulieribus ut imbecillioribus: uiris ut robuſtioribus eſt utendum. GLA. Apparet. SO. Mulieres itaq́ tales eligendę ſunt: ut una cum uiris & colant & cuſtodiant ciuitatem: poſtq̃ idoneę ſunt: & natura ipſis cognate. GLA. Prorſus. SO. Studia uero nõne eadem naturis eiſdem ſunt tribuenda? GLA. Eadem. SO. Longo tandem circuitu ad priora illa reuoluti ſumus: conceſſimuſq́ haud eſſe contra naturam/ ut cuſtodum mulieres muſica & gymnaſtica exerceantur. GLAV. Summopere. SO. Quare neq́ impoſſibilia/ neq́ pro deſiderio cõmentitia/ lege ſtatuimus/ quando quidem ſecundum naturam legem tulimus. Immo quœ his temporibus contra hœc fiunt/ multomagis pręter naturã fiunt ut uidetur. GLA. Videtur. SO. Nonne diſceptandum nobis erat/ utrum poſſibilia & optima diceremus nec ne? Erat. SO. Quod poſſibilia quidem conſtitit. GLA. Plane. SO. Quod autẽ optima poſt hœc aſſerendum. GLA. Patet. SO. ad hoc ut mulieres ad cuſtodiam ſufficientes euadant non alia opus eſt diſciplina quã ea qua uiros ad idem inſtruimus prœſertim cum eadem reperiatur in utriſq́ natura. GLA. Non alia. SO. Quid porro de hoc ſentis? GLAV. Quod petis? SO. Quęro equidem/ utrum exiſtimes inter uiros alios meliores/ deteriores alios eẽ? an ſimiles omnes? GLA. Nequaquam ſimiles. SO. In ciuitate igitur/ quam condidimus nũquid cenſes nobis prœſtantiores uiros effici cuſtodes/ eã quã dedimus diſciplinã adeptos q̃ coriarios/ peritia coriaria ibutos? GLA. Ridiculum

Fœmina & uirorum compos: ſed fœmina imbecillior.

Ridiculum eſt quod petis. SO. Intelligo equidem. Quid autem nonne & reliquoꝝ ciuium hi opti/
mi. GLA. Et reliquorũ. SO. Quin & mulieres tales / erunt optime mulierũ. GLA. Valde. SO. Eſt
ne aliquid melius ciuitati / q̃ uiros q̃ optimos & mulieres optimas effici? GLA. Non eſt. SO. Hoc
autem muſica & gymnaſtica/ut ſupra narrauimus / pficere poſſunt. GLA. Proculdubio. SO. Itaq; Nudãdas eſſe mulieres.
non ſolum poſſibile/ſed & optimũ quiddam ciuitati/lege ſtatuimus. GLA. Ita eſt. SO. Nudãdum
igitur corpus erit mulieribus cuſtodum / qñ quidẽ pro ueſtibus uirtutẽ induent. Cõmunicandũq;
in bello & alia omni ciuitatis cuſtodia atq; tutela: neq; aliud agẽdũ. Hoꝝ tñ officioꝝ / leuiora queq;
ꝓpter generis imbecillitatẽ mulieribus tribuẽda. Qui uero nudas riſerit mulieres/optimi cuiuſdã
gratia ita nudatas/inanẽ circa ridiculas nugas carpens ſapiẽtię fructũ: neq; qd rideat/neq; qd agat
intelligit. Scite nãq; iſtud & dicitur & aſſeret: qđ utile quidẽ/honeſtũ. Noxium aũt turpe. GLA. Et
maxime qdẽ. SO. Hunc itaq; unũ ueluti gurgitẽ enataſſe dicamus/de mulierũ lege tractantes/adeo
ne oĩo ſubmergi cõtigerit/dum aſſeueraremus oĩa cõiter exercere debere cuſtodes apud nos tã ui/
ros q̃ mulieres. Immo uero ſibimet oratio noſtra cõſonuit qđ uidelicet & poſſibilia & utilia ferret.
GLA. Profundũ certe pelagus euaſiſti. SO. Haud ingens id eſſe dices/cũ deinceps qđ ſequitur/ ui
deris. GLA. Dic iam ut uideã. SO. Hãc quidẽ & priores cęteras/utputo / hęc quoq; lex ſeqẽ. GLA.
Quęnã? SO. Mulieres. ſ. has hoꝝ uiroꝝ oẽs omniũ eſſe cõmunes: nullãq; priuatim alicui adhęrere Mulieres & filios cõmunes eſſe.
ac rurſus cõmunes filios neq; patrẽ filiũ ſuũ noſſe: neq; filium ſuũ agnoſcere patrẽ. GLA. Multo cer
te difficilius iſtud credeẽ/quod uel poſſibile ſit/uel utile. SO. Haud quidẽ arbitror / dubium id cuiq̃
fore/qn utile ſit: maximũq; bonũ: mulieres eſſe cões/cões & filios/ſi modo fieri poſſit. Verum arbi-
tror plurimã in eo uerſari controuerſiã/nunqd fieri poſſit/ nec ne. GLA. De utriſq; ſane ſummope
ambigeẽ. SO. Dicis utiq; ſermonũ conſpirationẽ. Ego aũt rebar me iam ab altero liberatum iri/ſi
tibi uiſum fuerit utile eẽ. Nam reliquũ mihi fore ut pquirẽ/utrũ poſſibile ſit an nõ. GLA. At latere
non potuiſti/dum fugeres. Redde de utriſq; rationẽ. SO. Suſtinẽda mihi certe ẽ pœna: ſed in hoc
mihi indulge. Sine me pauliſper meo arbitratu craſſari / quẽadmodũ qui pigri ſunt mente craſſari
ſeipſis cõſueuerunt: quotiẽs ſoli pficiſcunẽ. Etenim huiuſcemodi hoĩes/anteq̃ cõpertũ habeãt quo
pacto fieri poſſit quod expetunt obmittẽtes hanc curã ne nimio labore grauenẽ dum de poſſibili &
impoſſibili deliberẽt: quaſi id ſit iam quod affectant/ ponũt/ac deinceps reliqua digerũt: oblectan/
turq; dum excogitant qualia pñte illo facturi ſint: atq; ita torpentẽ aĩum etiã languidorẽ reddunt.
Haud ſecus & ipſe pigreſco: cupioq; in aliud tẽpus diſceptationẽ illam differre/poſſibilia ne iſta ſint
an nõ? In pręſentia uero quaſi poſſibilia ſint/admittẽs/perquiram/ſi ipſe pmiſceris/qua ratione hęc
exiſtentia principes ipſi diſponẽt: quodue oĩum utiliſſima erunt iſta ſi fiant/ tam cuſtodibus q̃ ciui-
tati. Hęc conabor equidẽ prius tecum conſiderare: illa uero poſterius/ſi cõceſſeris. GLA. Cõcedo
equidẽ: conſidera iam. SO. Arbitror igitur/ſi modo erunt principes hoc noĩe digni/eodẽq; modo
hoꝝ miniſtri/ hos quidẽ uelle exſequi quę mandanẽ: illos aũt pręcipere: partim ipſis parẽtes legi-
bus/partim imitãtes/quatenus illis nos pmiſcerimus. GLA. Probabile id quidẽ. SO. Tu igiẽ legis
cõditor ipſis/quẽadmdum uiros elegiſti/ita & mulieres eligẽs/prębebis quoad fieri põt. Conſimi-
les inter ſe ingenio. Iſti aũt utpote ędes & cõmeſſationes cões habẽtes/ pprium uero nihil taliũ poſ/
ſidentes/una habitabunt: & inuicẽ congredientes in gymnaſiis ac reliquo uictu ab innata / ut arbi-
tror/ neceſſitate ad mutuam trahentur cõmixtionem. An non neceſſaria tibi dicere uideor? GLA.
Haud quaq̃ neceſſaria/geometrica quadam neceſſitate/ſed amatoria: quę multo acrior eſt q̃ illa ad
perſuadendum uulgo atq; trahendum. SO. Nimirum uehemẽter. Verũ poſt hęc o Glauco ſine or
dine denudari inter ſe/uel aliud quicq̃ facere: neq; ſanctum eſt in beatorum hominũ ciuitate / neq;
iudices id permittent. GLA. Neq; enim iuſtum eſſet. SO. Conſtat utiq; quod nuptias deinceps
quoad fieri poteſt / ſacras inſtituemus. Eſſent autem ſacrę: q̃ utiliſſime. GLA. Summopere. SO.
Quonam pacto utiliſſimę erunt? hoc mihi dicas o Glauco. Video equidem tuis in edibus & uena-
torios canes & generoſas aues frequentes. Nunquid ad iſtorum cohitum generationẽq; quãdoq;
animũ applicuiſti? GLA. Quorſum iſtud? SO. In primis horum ipſorum licet generoſorum / nõne
ſunt & fiunt optimi aliqui? GLA. Sunt. SO. Vtrum ex quibuſcunq; ęque fieri generationẽ permit-
tis? An curas potius ut ex optimis generetur? GLA. Ex optimis. SO. Num ex tenerimis quibuſq;?
an ſenio confectis? an ętatis in flore potius conſtitutis. GLA. Ex his ipſis potius? SO. Ac niſi hũc in
modum generatio deducaẽ/ longe deterius fore canũ & auium genus exiſtimas. GLA. Equidem.
SO. Putas in equis cęteriſq; animalibus aliter euenire? GLA. abſurdum id eſſet. SO. Pape o dulcis
amice q̃ perſpicacibus ac ſummis nobis eſt opus principibus? ſiquidem in hominũ genere ſimili-
ter ſe res habet. GLA. Habet utiq;: quid tum? SO. Quia neceſſe ẽ ut medicinis multis utantur. Qñ
enim medicinis nullis indigẽt corpora/ſed uictus dũtaxat inſtitutionẽ exigunt/medicũ certe debi-
liorẽ ſufficere arbitramur. Cum uero medicinis eſt agendum/ſcimus fortiori quodã medico opus
fore. GLA. Vera narras. Sed quorſum hęc? SO. Nempe neceſſarium fore uideẽ/ut freqũti mẽda-
cio & deceptiõe utanẽ pricipes ad ſubditoꝝ utilitatẽ. Dixim⁹ aũt ſupra huiuſcemodi oĩa pharmaci

medicinęq; loco neceſſaria eſſe. GLA. Et recte quidem. SO. In nuptiis itaq; & filioꝝ procreatione uidet̃ rectum hoc fieri nõ mediocriter. GLA. Quo pacto? SO. Oportet ꝓfecto ſm ea quę ſupra cõ ceſſimus/optimos uiros mulieribus optimis utplurimũ congredi: deterrimos aũt contra deterri mis. Et illoꝝ quidẽ ꝓlem nutrire: hoꝝ mini me: ſi armentũ excellentiſſimũ ſit futurũ. Et hęc omnia dum agant̃/ab oĩbus prętereq̃ a principibus ignorari/ſi mo do armentũ cuſtodum debeat ſeditiõe carere. GLA. Probe admodu m. SO. Igitur feſta quędã erunt legibus deſignata: in quibus ſponſos & ſponſas cõgregabimus/ſacra fient/& hymni a pœetis noſtris/ celebratis nuptiis cõuenientes: nu merum aũt nuptiarũ arbitrio principũ cõcedemus. Vt ad hoſtes ac morbos cęteraq; hmõi reſpi cientes/eundẽ q̃ maxime ciuium numerũ ſeruent: neue populoſa ciuitas nimio ſit quoad fieri põt/ neq; uacua. GLA. Recte loquęris. SO. Sortes igitur quędam tali quodã artificio inſtituẽde/ut de terior ille in qualibet copulatione: fortunam nõ principes culpet. GLA. Et maxime quidem. SO. Enimuero his qui inter iuuenes pręſtantiores ſunt in rebus/ ſiue militaribus/ſiue aliis quibuſdã mu nera ac pręmia danda ſunt/& alia per multa: quin & uberior mulieribus congrediendi licẽtia ut ex hac ſimul occaſione/filii plures q̃ ex aliis/ex his ſeruant̃. GLA. Probe. SO. Itaq; filios qui ex his oriũ tur ſuſcipient ii qui talibus pręſidẽt magiſtratus/ſiue uiroꝝ/ſeu fœminarũ/ ſiue utrorũq;: cõmunes enis uiris & mulieribus magiſtratus. GIA. Eſt ita. SO. Accipiẽtes utiq; pręſtantũ hoĩem prolẽ/ad ouile portabunt: ad nutrices quaſdam ſeorſum in ciuitatis parte aliqua cõmorantes. Eos uero qui naſcẽtur ex deterioribus/ſiue etiã ex quibuſcunq; aliis/ſed mẽbro aliquo manchi/in abditis ut decet locis abſcondent: ſiquidem debet cuſtodum genus purũ fore. Nutritionẽ pręterea & hi curabũt. Matres enim ad ouile cum lacte exuberabunt/tranſmittent: ꝓcurantes ne ulla ſuum agnoſcere ua leat. Ac ſi hę minus ſuffecerint/alias inſup lacte plenas/adhibebunt: ꝓuidebunt quoq; ut mediocre tempus in lacte ſugẽdo ſeruetur. Vigilias item laboreſq; cęteros nutricibus impabunt. GLA. Plu rimũ facultatis ad ꝓcreandm ꝓlem/ cuſtodũ mulieribus tribuis. SO. Sic decet. Sed age deinceps quod maxĩe intẽdimus/ꝑcurramus. Diximus plane ex robuſtiſſimis oportere filios ꝓcreari. GLA.

Vir mulierq̃ qua ętate ad ꝓlem facien/dam ſint ma//ritandi.

Diximus. SO. An non tibi quoq; uidetur moderatũ adulti roboris tempus eſſe mulieri qdẽ annos uiginti. Viro aũt triginta? GLA. Quis hoꝝ modus? SO. Vt uidelicet mulier a uigeſimo ętatis ãno incipiẽs/uſq; ad quadrageſimũ pariat. Vir aũt poſtq̃ acutiſſimũ ſui curſus uigorẽ trãſierit annos. ſ. triginta/inde uſq; ad annos quinq; & quinquaginta procreet. GLA. Profecto in iis ętatibus uigor animi corporiſq; cõſiſtit. SO. Si igit̃ ſenior iſtis/ſiue iunior generationẽ in cõmuni attigerit/ꝓpha num & iniquũ ſcelus hos eẽ cenſebimus: quaſi fœtus is in ciuitate feratur/qui ſi latuerit/orietur nõ ſub ſacrificiis quidẽ & uotis quę ſingulis in nuptiis pagẽt ſacerdotes omnes tam uiri q̃ mulieres & ciuitas uniuerſa/pręcantes/ut ex bonis meliores/ ex utilibus utiliores naſcant̃: imo uero ſub tene bris ex acri quadam incontinẽtia. GLA. Recte loqueris. SO. Eadẽ quoq; erit habenda ratio de illo qui cũ adhuc in generandi ętate fuerit atq; principe non copulante/mulierẽ in ętate adulta cõſtitu/ tam attigerit. Nempe hunc aſſeremus puerũ generare ſpuriũ/inceſtum/atq; ꝓphanũ. GLA. Scite

Quę affini/tas ſeruãda ſit uiri erga mu/lieris: & mu/lieris erga ui/ros.

admodum. SO. Quãdo igit̃ iam mulieres & uiri ętatem generationi aptam egreſſi fuerint/licere uiris dicemus/cuicũq; uoluerint/pręterq̃ filię atq; matri & filiarũ natis matriſue maioribus cõmi ſceri: licere & mulieribus cuilibet copulari/pręterq̃ filio atq; patri/ac ſupiorib⁹ & inferiorib⁹ eorũ/ dem. Cum uero hęc oĩa mandauerimus/interdicemus partum talem ſi contigerit/in lucẽ ꝓduci. Siquid aũt coegerit/ ita ponere pręcipiemus/quaſi eius nulla nutritio ſit. GLA. Hæc quoq; ꝓbe di/ cuntur. Patres uero & matres & cæteri cognati quos memorabas/ quomodo inuicẽ diſcernentur? SO. Nullo modo: ſed oẽs quicunq; naſcentur decimo menſe/ uel ſeptimo ex ea die/qua quis liberis operam dedit/maſculi ab hoc filii/fœminę filię nominabunt̃. Nati aũt eum patrẽ uocabũt: natorũ ſimiliter filios ille nepotes eſſe dicet: iſti aũt ſupiores auos & auias nominabunt. At eos qui eo tem pore naſcerẽter/quo patres ipſoꝝ matreſq; inuicẽ generabant/fratres atq; ſorores. Atq; ita q; mõ dicebã nullo modo ſe mutuo tangerẽt. Fratribus aũt & ſororib⁹ lex cohabitationẽ cõcedet: ſi ſors dederit/& Pythia ſimul per reſponſa firmauerit. GLA. Recte admodũ. SO. Talis utiq; erit o Glau co inter ciuitatis cuſtodes mulierũ filioꝝ cõmunio. Quod autẽ congruat reliquo ciuitatis ordini/ ſitq; admodum optima/oportet deinceps ratione aſſerere. An quid agemus. GLA. Hoc omnino. SO. An non cõuentionis huius hoc eſt principiũ/ut a nobis ipſis ſciſcitemur/quid maximũ bonum ad ciuitatis conſtitutionẽ inueniamus: ad quod reſpiciẽs legiſlator/leges cõdere debet: quidue ma

Nihil perni//tioſius ciuita ti q̃ diuiſio ut nihil me//lius q̃ unitio

ximũ malum. Conſideremus deinde/an ea quę modo narrauimus: ad boni ipſius ueſtigium nobis conueniant/ a mali aũt ueſtigio diſſonent. GLA. Maxime omniũ. SO. Habemus ne ullum ꝑnitic ſius ciuiuitati malum/q̃ quod eã diuidit/& ex una plures facit? uel melius quicq̃ eo quod ipſam uin cit/ ſimul & unam efficit. GLA. Non habemus. SO. Nõne uoluptatis doloriſq; cõmunio unit qñ ci ues oẽs maxime ex earũdem rerũ acceſſu uel deceſſu/pariter gaudent ac dolent? GLA. Et maxime quidẽ. SO. Hoꝝ uero diuerſitas eam diſſoluit/ quãdo eiſdẽ ciuitatis & eoꝝ qui in ciuitate ſunt caſi bus alii uehementer dolent: alii geſtiunt. GLA. Quid ni? SO. Ex hoc autẽ tale quid ꝓuenit/ qñ non

ſimul

ſimul in ciuitate hæc uerba uulgātur/Meum.ſ.& non meum:ac de alieno eodem modo.G L A V. Valde.S O.In quacunq; igitur ciuitate cōplurimi ad idem ſecūdum eadē hoc dicūt Meū & nō meū ea optime gubernatur.G L A V.Prorſus.S O.Et quecūq; q̄ proxime ut unus hō affecta ſit. Porro quotiens alicuius noſtrū percuſſus eſt digitus/tota corporis cōmunio ad aīam ptingens/in unam coordinationē eius qđ in ipſa aīa dominaт/ſenſit ꝑtinus/totaq;/ſimul afflicta parte cōdoluit. Atq; iccirco hominē dolere digitum dicimus.Eadēq; eſt de quauis alia parte & paſſione hominis ratio: de dolore uidelicet/cū pars aliqua dolet:ac de uoluptate cū aliqua ſui parte reficitur.G L A V.Eadem ratio certe & qđ quæris/ciuitas quæ optime regitur q̄ proxime ad hoc accedit. S O.Quotiens/ut arbitror/ciuiū cuiq̄ boni aliquid uel mali continget/talis utiq; ciuitas ſuū eē clamabit eū qui ſic afficitur/atq; ideo tota uel lætabitur una uel dolebit.G L A V.Neceſſe eſt ita in ciuitate optimis legibus gubernata contingat.S O. Sed hora iam eſt /ut ad ciuitatem noſtram redeamus:& q̄ nunc inter nos conſtiterūt: exquiramus/utrū ciuitati huic cōueniant maxime/an alteri potius? G L A V. Licet ꝑrſus.S O.Sunt & in aliis ciuitatibus principes & populus?& in iſta ſimiliter?G L A V C O. Sunt.S O.Atqui oēs iſti ciues ſe alterutrum appellabunt.G L A V.Quid ni?S O.Sed preter ciuis nomen/ quō in aliis ciuitatibus populus principes uocat?G L A V.In pluribus quidē dn̄os.In populari autē gubernatione principes.S O.At noſtræ ciuitatis populus/quō ultra ciuis nomē principes nuncupabit?G L A V.Seruatores auxiliarioſq;.S O.Quo autē modo iſti populum. G L A V. Mercedis tributores & nutritores.S O.Qui uero ī aliis præſunt/populum.G L A V.Seruos.S O. Principes ipſi ſe inuicem?G L A.Cōprincipes.S O.Noſtri aūt.G L A V.Concuſtodes.S O. Putas eſſe aliquē inter aliarū ciuitatum principes/qui ex collegis alium ſibi propīquum/aliū extraneū uocet?G L A V C O.Equidē multos.S O.Propinquū igitur tanq̄ ſuū:& putat & dicit:extraneū uero/ut non ſuū.G L A V.Plane.S O.E noſtris autē cuſtodibus eſt ne ullus qui collegiarū quempiā: extraneum arbitretur/ac uocet?G L A V.Nullus.Cuicūq; enim quis obcurret/uel fratri uel ſorori/aut patri/ aut matri/aut filio/aut filiæ/ſiue horū natis/ſeu maioribus putabit/obcurrere.S O.Præclare loqueris/ſed ad hoc quoq; reſponde. Vtrum ciuibus tuis noīa dūtaxat inuicē propinqua familiaria lege ſtatues?an præterea propinquitatis officia:ut uidelicet:ita ſe gerant:ut appellationis ipſi⁹ dignitas poſtulat:ſeruētq; erga parētes/quæcūq; lex exhiberi illis præcipit/reuerētiā/purā obedientiā alioqn & deos:& hoīes infenſos habeāt/utpote q neq; ſancta neq; iuſta agāt/ſi cōtra fecerint. Alii ne in hac tua ciuitate ſermones q̄ hi/cunctis ex ciuibus/protinus ad aures puerorum circumſonabunt:& aduerſus parentes/quoſcunq; illis qui indicauerit/& aduerſos alios genere proximos? G L A V C O.Hi certe ipſi.Abſurdū enim id eēt/ſi domeſtica noīa tm̄ ore/ſine officio proferrent. S O.In hac igitur ciuitate maxime omniū/uno aliquo bene uel male affecto/uno ore clamabūt oēs. Meum bene ſe habet:uel meū ſe habet male.G L A.Vera loqueris.S O.Cum hac opinione ac uerbis huiuſmodi ſequi dicebamus/ut & uoluptates cōes ſint & dolores.G L A V.Et recte quidē.S O. In eo igitur maxime noſtri ciues inuicē cōmunicabunt/qđ meū dicent:ex qua cōmunione ſequet: ut uoluptates & dolores cōmunes habeant. G L A V. Penitus.S O. Horū uero cauſa una cū reliq̄ ciuitatis conſtitutione/eſt ipſa cuſtodū circa mulieres filioſq; cōmunio.G L A V.Sic eſt oīno.SO. Enimuero ſummū hoc ciuitati bonum eſſe cōfeſſi ſumus:cum ciuitatē recte gubernatā ſimilē eſſe diceremus corporis cū ſingulis partibus ſuis circa uoluptatē & dolorē quoquomodo cōmunicantis.G L A V.Et merito quidē cōceſſimus.S O.Maximi itaq; boni cauſa ciuitati nobis patuit eē ipſa inter auxiliarios mulierū filiorumq; cōmunio.G L A V.Valde.S O.Atqui & ſuperioribus hæc cōſonant.Diximus enim neq; domos ꝓprias his eſſe debere/neq; agros neq; poſſeſſiōem aliquā: ſed ab aliis accipere nutrimēta mercedē cuſtodiæ:& cōmuniter oēs conſumere ſi ueri cuſtodes futuri ſunt.G L A V.Probe.S O.Nonne quod ipſe aio:& que ſupra:& quæ nūc inducta ſunt maxime faciunt/ut ueri hi cuſtodes euadāt:neq; diuidāt ciuitatē/dū meū dicant nō idē oīum/ſed aliorū aliud eſſe:& alius in ꝓpriā domū trahat quodcūq; ſeorſum ab aliis uſurpare ualuerit:alius in ſuā ab aliis diuerſam domū:& ex ꝓpriis mulierib⁹ ac filiis/diuerſi diuerſis lætent & doleāt:imo uero ut ex una proprii eiuſdē oīum ſnīa/in idē tēdētes oēs quoad fieri pōt/ſimilibus uoluptatibus doloribus iiſdē in caſibus afficiant.G L A V.Maxime.SO.Quid aūt? iudicioꝝ ɔtrouerſiæ accuſatiōeſq; mutuę/nō ne ceſſabunt oēs?qn̄ quidē ꝓpriū quicq̄ præter corpus habebit:reliq̄ uero cōmunia. Vnde ſequit ſine ſeditione illos fore/quātū ad eas lites attinet:q̄ pecuniaꝝ uel filioꝝ uel propinquoꝝ cauſa oriri ſolent.G L A V.Neceſſe eſt oīno hæc abeſſe.S O.Quin neq; de ui illata uſq̄ contēdet.Nēpe aſſeremus honeſtū & ęquū eē ut ęqualibus ęquales ſuccurrant:tutandis corporibus neceſſitatē īponentes.G L A V.Probe.S O.Atq; & hoc rectū lex hæc ɔtinet:qđ ſiqs in aliquē iraſcat:ītāq; explere contendat/minus in maiores maiorſue trāſibit ſeditiones.G L A V.Sic eſt prorſus.S O.Seniorē quippe lex noſtra cōſtituit præeſſe oībus iuniorib⁹:eoſq; corrigere.G L A V.Perſpicuū id quidē.S O. Conſtat præterea qđ iunior in ſeniorē niſi iuſſu principū ſeuiet unq̄:neq; credere audebit/ut decēs eſt neq; ignominia ulla afficere.Metus nāq; & pudor cuſtodes ſunt ad hæc ꝓhibenda ſufficientes.

Quā uſ ī ciuitate hēant uerba hęc meū & nō meum.

De noībus ciuiū ac magiſtratuum.

Qn̄ optīe ſe hē ciuitas.

Metus & pudor cuſtodes ſufficientes.

Pudor quidē non pmittet eos/quos parentes ſuſpicantur/uiolare. Metus aūt ab iniuria abſterrebit
quemq;/timentē.ſ.ne cæteri omnes/partim ut filii partim ut fratres partim ut patres patienti ſuc-
currant. GLAV. Ita prorſus accidit. SO. Omnino igiť ex his legibus ciues inuicem in pace uitā
agent. GLAV. Summopere. SO. His autē inter ſe minime diſſidentibus/haud metuendū eſt ne
quando ciuitas alia uel aduerſus hos uel ipſi inter ſe pugnent/ſeditioneſq; moueant. GLAV. Nō
certe. SO. Pudet referre/quia minus deceat/minutiſſima quæq; mala a quibus liberi ciues erunt.
Adulationes certe aberunt/quibus aduerſus diuites/inopes uti ſolent. Solicitudines item indigen
tium atq; dolores: quibus in filiis nutriendis/quærēdiſq; pecuniis ꝓpter neceſſariā domeſticorum
ſeruorūq; nutritionē uexantur: dum & foenoribus dant operā: & negant quæ acceperunt: & quæ-
ſtui undecūq; ſtudent. Se ponūt præterea apud mulieres miniſtroſq; permulta: que ad tēpus con-
dantur. Nam q̄ multa: & qualia in iis hoīes patiunť/o/amice/& ipſa per ſe cuiq; patent/& illiberalia
ſunt/& indigna narratu. GLAV. Patent plane uel cæco. SO. Porro ab his oībus liberi erunt: ui-
tamq; agent beatiorē/beatiſſima illa eorum uita qui uicerunt olympia. GLAV. Qua ratiōe. SO.
Nempe illi ob exiguam partē eorūq; poſſident hi beati putantur. Nā & uictoria horū præclarior/
& perfectior ex publico alimonia: horumq; uictoria/ciuitatis totius eſt ſalus. Alimenta præter ea &
quæcunq; alia ad uictū neceſſaria ipſi eorumq; filii coronationis loco accipiunt. Honores inſuper:
& premia ab ipſa re.p. uiuētes cōſequntur: & uita functi: digna ſepulchrorū ſuis uirtutibus moni-
menta. GLAV. Hæc certe admodū egregia ſunt. SO. Meminiſti qđ in ſuperioribus neſcio cui⁹
oratio nobis obiiecit/tanq̄ cuſtodes minime beatos efficeremus? utpote qui nihil haberent: cū tñ
liceret illis ciuiū oīa poſſidere. Ipſi autē reſpondimus/in poſterū nos ſicubi contigerit/conſidera-
turos. Nā in præſentia cuſtodes quidē reuera cuſtodes facere nos: ciuitatē uero quoad poſſemus
beatiſſimā/neq; ad unā quandā eius partē/ſed ad totā reſpiciētes beatitudinē illā exquirere. GLA.
Memini equidē. SO. Nunc certe auxiliariorū uita/qñ longe præclarior ac melior q̄ eorū qui olym
pia uincunt/apparet/nequaq̄ coriariorū aut aliorū artificū/aut agricultorū uitæ ſimilis eſſe uidetur
GLA. Non certe/ut & ipſe arbitror. SO. Verum tñ qđ & ſupra dixi/par ē ut & hic repetā: quod ſi
ita cuſtos beatus fieri ſtudeat/ut non ſit cuſtos/neq; ſufficiat ipſi uita adeo moderata & ſtabilis: & ut
Heſiodus di- nos aſſerimus optima/ſed inſana & puerilis exorta felicitatis opinio rapiat eum ob ipſam potentiā
midiū eē pl⁹ ad oīa ſibi que in ciuitate ſunt/uendicāda/cognoſcet Heſiodū ſapienter illud dixiſſe/ dimidium eē
q̄ totū dixit: plus q̄ totū. GLA. Si me ↄſultore utetur/hac in uita manebit. SO. Probas igitur cōmunionē: quā
mulieribus cum uiris tribuimus/ quo ad diſciplinā/filiorū ſuſceptionē/cuſtodiam ciuiū: ut una cū
uiris in pace gubernent/in bello militent/cuſtodiant una & canū inſtar uenentur: omniūq; officio-
rum omnino quoad fieri pōt/participes ſint. Ac dū hæc agunt/optima agere illas cōcedis: neq; cō
tra naturā fæminæ: qua inſtituta eſt: ut cum mare cōmunicet. GLA. Probo equidē. SO. Nōne re-
ſtat deinceps/ut id declaremus: utrum eſſe poſſit hæc in hoībus quēadmodū in reliquis animalib⁹
cōmunio: & quo pacto poſſit. GLA. Anticipaſti quod ego interrogaturus erā. SO. De re quidem
Mulieres & bellica manifeſtum eſſe arbitror: quo pacto eā tractabunt? GLA. Quo nam pacto? SO. Militabūt
filios adultos profecto cōmuniter/tam mares q̄ fæminæ: ducentq; adultos filios ſecum ad preliū: ut quēadmo-
militare: dum aliorū opificū filii/& hi patrū ſuoꝝ opera cernāt/quæ ipſi quoq; cū ad maturā ętatem peruene
rint/effecturi ſunt: atq; inſup: ut parentibus auxilio ſint: miniſtrentq; oīa quæ ad bellū ſpectant/pa-
treſq; & matres curēt. An nō aīaduertiſti qđ in artibus accidit. Veluti q̄diu figulorum filii fingētes
patres ſpectāt/eiſq; miniſtrāt: anteq̄ ipſi quicq̄ fingant. GLA. Maxime. SO. Nunqd diligētius illi
q̄ cuſtodes filios ſuos erudire debēt peritia & inſpectione operū cuiq; cōuenientiū? GLA. Ridicu
lum id quidē eēt. SO. Quin ēt omne genus animantiū natis præſentibus ardētius pugnat. GLA.
Eſt ita: uerū periculū eſt permaximū/o/Socrates/ne ſi forte ut accidit in bello/ſors aduerſa cōtige-
rit/filios quoque ſecum perdant: ex quo ciuitas nimis multis orbata omnibus reſurgere rurſus ad
preliū nequeat. SO. Vera loqueris. Sed tu forſan in primis ita ſe cōparare quemq; oportere exiſti-
mas: ut nullū unq̄ periculū ſubeat. GLA. Nullo modo. SO. Quid? nōne tunc in diſcrimē uenien-
dum? ubi qui ſe egregie geſſerint/præſtantiores euadent? GLA. Perſpicuū eſt. SO. Num parū in-
tereſſe cenſes: neq; periculo dignū: ut ſpectēt uel non ſpectent res bellicas pueri/qui milites futuri
ſunt? GLA. Immo uero referre ad id qđ ais. SO. Danda igitur opera eſt/ut bellū pueri ſpectēt dū
taxat: & qua ratione tuti ſint excogitādū: atq; ita recte fiet. GLA. Nēpe. SO. Prīcipio parētes eorū
haud quaq̄ ignari erūt/ſed quoad hoībus ↄceſſum ē/ad diſcernēdū pſpicaces qbus in caſtris peri-
culū inſit: qbus nō inſit periculū. GLA. Veriſimile id qdē. SO. Ad tutiora itaq; ducēt eos/ad alia
minime. GLA. Probe. So. Deinde rectores illis præficient/non ignauiſſimus quoſq;/ſed hoīes: &
uſu rerū & ętate idoneos duces & pædagogos. GLA. Ita decet. SO. Verū multa dicemus præter
opinionē multis hoībus eueniſſe. GLA. Et maxime quidē. SO. Horū cauſa/o/amice ſtatim a tene
ris annis alæ quædā applicādæ puellis/ut ſi qñ opus fuerit/uolātes protinus aufugiant. GLA. Quo
modo iſtud ais? SO. Equitare cōſueſcēt primis ab ānis pueri: cūq; hoc didicerint/equis ad ſpecta-
culum belli

culum belli ducenť:nō ferocibus qdē aut nimiū bellicoſis:ſed q̄ uelociſſimis/& habenis facile obſe quentibus:atq; ita cōmodiſſime opus ſuū ꝓſpicient:ſecuriſſimeq; euadent ſiquid aduerſi contigerit/ſeniores duces ſequētes. GLA. Scite admodū loqui mihi uideris. SO. Quid de his que ad belli attinēt/dicendū? Quæ ſeruanda militibus & ad ſe inuicē & aduerſus hoſtes? Nunquid recte ſentio nec ne? GLA. Quid nā? SO. Arbitror eū qui in acie ordinem deſeruit/uel arma abiiecit/uel tale aliqd pp timiditatē cōmiſit/ad opificū ordinē uel agricultoꝝ eſſe tranſmittendū. GLA. Sic decet. SO. Eū uero qui uiuus ab hoſtibus captus fuerit/etiā gratis reddere uolētibus/relinquēdū/ut preda quomodocūq; libet utanť. GLA. Oīno. SO. Qui aūt egregie ſeſe gerēs excelluerit/primo qdē in ipſa expeditione ab iis qui una militāt/adoleſcētibus ac pueris/ſigillatim a quolibet coronādus: nonne tibi uideť? GLA. Mihi uero. SO. Quid nōne & dexteras iūgere illi debebūt? GLA. Et hoc. SO. At hoc præterea tibi forſitā nō uideť. GLA. Quid? SO. Vt oſcula a quolibet accipere dēat ac dare. GLA. Immo uero maxīe oīum. Atq; & legi huic addēdū exiſtimo: ut quoad in ea expeditiōe fuerint/nemini renuere liceat:quecūq; obſculari ipſe deſiderauerit: ut ſiquis alicuius amore capt⁹ fuerit uel maris uel fœminæ/acrior ſit ad uictoriā cōſequēdā. SO. Præclare:nāq; nuptiæ ſtrenuis uiris facilius parate q̄ aliis/& optiones horū frequentiores erunt:ut q̄ plurimi ex his naſcanť:iā dictū eſt. GLA. Diximus certe. SO. Etenim ſecundū Homeꝝ eiuſmodi iuuenes/iuſtū eſt maxime honorare. Nā ipſe Aiacē in bello præcellentē/dixit cōtinuis ab humeris honoratū: quaſi hic pubeſcenti homini ac forti cōueniens ſit honor:ex quo cū honore ſimul & robur augeať. GLA. Recte admodū. SO. In his ergo Homero parebimus. Etenī nos in ſacris cęteriſq; huiuſmodi uiros bonos quo magis excellent eo magis & hymnis & his que mō diximus honeſtabimus. Sedibus itē & carnibus. pleniſq; pateris:ut & honoremus una uiros præſtātes muliereſq; & exerceamus. GLA. Belliſſime loqueris. SO. Eū uero qui in militia cū ſe ſtrenue geſſerit/obiit/primum aurei generis eē dicemus. GLA. Maxime oīum. SO. Deinde Heſiodo fide adhibita/aſſeremus/quicūq; hoc ex genere decedunt e uita/dæmones effici ſanctos terreſtres/optimos expulſores malorū:cuſtodeſq; mortalium. GLA. Ita certe credemus. SO. Conſulemus ergo oraculū/quo pacto beatos diuinoſq; uiros cōdere deceat:& qbus inſignibus præcipue decorare:atq; ita cōdemus ut iuſſerit. GLA. Proculdubio SO. Reliquū itaq; tēpus ſepulchra eorū ueluti dæmonū colemus/atq; adorabimus. Eadem quoq; ſeruabimus erga illos q eū præcipua probitate pollere in uita iudicati fuerint/ſenio aut alio quodā modo e uita ceſſerūt. GLA. Decet ſane. SO. At quomodo aduerſus hoſtes noſtri ſe milites gerēt? GLA. Qua in re? SO. In primis quidē de ſeruitute quæro:utrū iuſtū eſſe cēſeas/ut Græci Græcas urbes in ſeruitutē redigant:an potius:ut neq; ab aliis fieri iſtud ꝑmittāt:ac ꝓ uiribus obſtēt: cōſueſcantq; Græcoꝝ generi parcere:cauētes ne barbaris ipſi ſeruire coganť. GLA. Omnino & ad oīa refert Græcis parcere. SO. Ergo noſtri exercitus neminē Græcū facere ſeruū debēt:ſed & Græcis aliis cōſulere potius:ut ipſi ab hoc caueāt. GLAV. Prorſus. Nā ita facilius ac fortius cōtra barbaros inſurgēt/& ab ſe inuicē abſtinebunt. SO. Quid aūt ſpoliare mortuos præter arma/ poſtq̄ uicerunt/honeſtū eſt/an nō? An occaſionē hoc prebet timidis/ne aduerſus hoſtē aduētēt:quaſi magnificū aliqd moliant̄ qn̄ inter cadauera uoluptanť? At enim rapiēdi cupiditate/multi iā exercitus perierūt. GLAV. Maxime. SO. An nō illiberale quiddā/cogitationiſq; auaræ/muliebris ac uilis eē uidetur cadauer expoliare:hoſtēq; putare mortui corpus:cū aduerſarius ipſe abierit:eo quo pugnabat relicto. Nū cēſes eos qui hoc agūt/differre a canibus aduerſus iactos lapides iraſcētibus/eo qui iacit/dimiſſo? GLAV. Nihilo equidē differre arbitror. SO. Quare a rapinis huiuſmodi abſtinendum eſt. uictoriæ nāq; obſunt. GLAV. Abſtinēdū penitus. SO. Neq; etiā in tēplū arma tranſferremus:ea deo ſacraturi:præſertī arma Græcoꝝ:ſi modo nobis curæ eſt cū Græcis aliis beneuolētia. Maxime uero formidabimus/ne ſcelus impiū ſit/talia a propriis in ſacrū tranſferre:niſi quid aliud deus dixerit. GLAV. Recte admodū. SO. An tui milites/Græcoꝝ quibuſcū pugnabūt/agros depopulabunť ac domos incēdēt? GLAV. Libēter/quid tu de hoc ſentis/audirē. SO. Mihi quidē nihil tale uideť agēdū eſſe ſed fructus annuos dūtaxat auferēdos. Vis cām dicā? GLAV. Equidem. SO. Videť mihi ſicuti nomina hæc duo ſunt/bellū ac ſeditio/ita & duo quædā duabus ſubeſſe differentis. Dico autē duo hæc/aliud quidē ꝓpriū & cognatū/aliud alienū atq; extraneū. Inimicitias utiq inter ꝓprios/ſeditionē:inter extraneos bellū uocant. GLAV. Haud abre eſt qd ais. SO. Animaduerte nūquid & hoc ad rē dicā. Aio equidē Græcos oēs ſecū ꝓpinquos eſſe genere atq; cognatos:a barbaris aūt diuerſos atq; extraneos. GLAV. Præclare loqueris. SO. Quotiēs igitur Græci aduerſus barbaros uel cōtra Græcos barbari ipſi pugnabūt/bellū gerere aſſeremus/& hoſtes eē natura:& has inimicitias bellū uocabimus. Quādo uero Græci aduerſus Græcos inſurgēt/ dicemus eos natura quidē amicos eſſe/morbo aūt laborare in hoc Græciā:& ſeditionibus agitari:& ſeditionē has inimicitias appellabimus. GLAV. Aſſentior equidē. SO. Si in ſeditioſa ciuitate utriuſq; factionis hoīes/aduerſariorū agros deturbarēt inflammarētq; domos/uides q̄ ꝑnitioſa futura ſeditio ſit:neutriq; illorū patriç ſuæ cultores? Quippe ſi eā amarēt/nunq̄ certe auderēt/nutricē matrēq;

Pueri ducendi ſunt ad ſpectādas pugnas

Græcos cognatos eē genere a barbaris diuerſos.

Quod bellū: quæ ſeditio.

uaſtare:ſed ſatis eē factū putarēt/ſi uictores aliorꝝ raperēt fructus:exiſtimantes nō ſemp ſe inuicem
pugnaturos/ſed qñq; recōciliandos.GLA.Mitiorū pfecto hominū hæc eſt ſnia.SO.Ciuitas hæc
quā cōdimus/nōne Græca?GLA.Decet.SO.Ergo & ęqui & mites in ea ciues.GLAV.Maxime.
SO.Quare Græcorū amici.Nēpe oēm Græciā ſibi coniunctā exiſtimabūt/& ſacra habebūt ut alii/
inter ſe cōia.GLA.Summopere.SO.Itaq; cōtentionē ſibi aduerſus alios Græcos exortā/tanq̄ cū
ſuis geri putabunt:ſeditionēq; uocabunt/non bellū.GLAV.Sic prorſus agēt.SO.Ergo tanq̄ qui
recōciliandi qñq; ſint/altercabunt.GLAV.Ita certe.SO.Pia itaq; ſnia & tēperato aīo rē agēt:nō
ad ſeruitutē aut necē reſpicientes/tanq̄ qui hoſtes minime ſint.GLA.Hoc utiq; modo.SO.Non
ergo Græciā cū Græci ſint deſtruēt/neq; domos incēdent:neq; putabūt in ſingulis ciuitatibus oēs
ſibi aduerſos eē & uiros & mulieres/& pueros:ſed paucos admodum inimicos/eos dūtaxat qui fue
rint diſcordiæ cā. Quāobrē neq; regionem deuaſtabūt/eorū quaſi ut plurimū amicorum:neq; do
mos ſubuertēt:ſed eatenus decertabunt/quatenus qui diſcordiæ cām dederunt/inſontibus pœnas
ſoluant. GLA.Aſſentior equidē ita eſſe Græcis pugnantibus repugnādū. Contra barbaros aūt/
ita animatos eſſe debere/ut nūc Græci contra Græcos affecti ſunt.SO.Ponamus itaq; legem hanc
cuſtodibus:ut neq; diſſipent agros/neq; igne ędes abſumant.GLAV.Ponamus profecto:& hæc
una cū ſuperiorib⁹ recte ſe habere/aſſeueremus.Sed mihi quidē uideris/o/Socrates/ſiquis te talia
quædā narrare pmittat/nunq̄ illius te recordaturū/qđ in ſuperioribus prætermittens/ hæc omnia
in mediū adduxiſti/qđ uidelicet poſſibile ſit hāc rēpublicā fieri/& quo pacto fieri poſſit.Nam ſi ex-
titerit/qđ bona omnia ciuitati ipſi proueniant/non dubito:quin & ea etiā quæ tu prætermittis:qđ
uidelicet ciues illi cōtra hoſtes ſtrenue pugnabūt/eo quod ſe inuicē nequaq̄ deſerent: cognoſcētes
ſe inuicē eſſe propinquos:perq; hæc noīa mutuo ſe uocantes/fratres/patres/filios.Quod ſi & fęmi
næ militēt una/ſiue eodē in ordine ſiue ſequēti acie/ut & terreant hoſtes/& cū neceſſitas poſtulaue-
rit/uiris auxiliū afferatur/certe ſcio inexpugnabiles eos fore:& quot bona eos domi ſequant/& ſi di
cta omnia non ſunt intelligo.Verū tanq̄ concedēte me hæc oīa & alia permulta ſi fiat hæc reſpubli
ca puentura/ne plura de ipſa ſuperinducas.Sed hoc ipſum iā conemur nobis perſuadere qđ poſſi
bile ſit/& qua rōne poſſibile hanc extare rēpublicā.Cætera uero mittamus.SO.Subita quadā icur/
ſione ſermonē meū iterū inuaſiſti:neq; mihi ignoſcis militiæ laboribus iam defeſſo: neq; aduertis
forſitan qđ uix me duobus e fluctibus emergentē/ nunc in tertiū retrudis pelagus profundiſſimū.
Quod poſtq̄ uideris audieriſq;/dabis certe mihi ueniā/cognoſcens haud iniuria extimuiſſe me ſer
monē adeo ab opinione hominum abhorrētem ingredi.GLA.Quo plura in hanc ſniam conge/
res/eo minus dimitteris a nobis/quo minus oſtēdas/qua ratione fieri poſſit hæc res publica. Qua-
re dicas iā/nec ultra cuncteris.SO.In primis meminiſſe oportet/quod nos inquirētis quale quid iu
ſticia & iniuſticia ſit/huc diſputādo deuenimus.GLA. Oportet ſane:ſed quorſum hæc?SO. Nē-
pe ſi quid iuſticia ſit conſpexerimus/nū uirū iuſtum cēſebimus/nihilo debere ab illa differre?ſe talē
eſſe oīno:qualis ipſa iuſticia eſt?an ſatis eē factū putabimus/ſi q̄ proxime ad eā acceſſerit:& maxime
omniū/illius ſit particeps.GLA.Ita plane/ſatis habere putabimus.SO.Exēplaris igit cauſa qua-
le quid iuſticia ſit quæſiuimus/& qualis uir pfecte iuſtus ſi extet.Iniuſticia rurſus qualis/& iniuſtiſſi-
mus homo/ut quales ipſi quo ad beatitudinē: & miſeriā eſſe nobis contuētibus uiderētur/cogere-
mur:& de nobis ipſis fateris/talē noſtrum quēq; ſortē habiturū: quiſquis e nobis illis ſe præſtiterit
q̄ ſimilimū.Non autē ob id perſcrutati hęc ſumus/ut mōſtraremus/ea fieri poſſe.GLA.Vera hæc
ſunt.SO.Cenſes aliquē ex hoc minus bonū fore pictorē qđ poſtq̄ humanæ pulchritudinis exēplar
abſolutum ediderit/nihilq; e ſpecie prætermiſerit/nequeat demonſtrare/hominē talē reperiri poſ
ſe?GLA.Nequaq̄.SO.Nonne & nos præſtātiſſime ciuitatis oratione exēplar effinximus? GLA.
Prorſus.SO.An igit eo minus nos recte loqui exiſtimas/ſi oſtēdere nō poſſumus/talē extare poſſe-
ciuitatē/qualē ipſo ſermone depinximus?GLA.Minime.SO.Sic utiq; ſe ueritas habet.Quod &-
ſi hoc præterea tui cauſa demōſtrandum quo modo & ſecundumquid maxime effici poſſit/rurſus
ad hāc oſtenſionem/hæc ipſa confirma.GLA.Quænam?SO.Numquid agi ſic aliquid poſſit ut-
dicitur:uel ita natura cōpatum eſt/ut actio minus q̄ ſermo ueritatē attingat?licet alicui non uideat.
Tu uero utrum das iſtud an non?GLA.Do equidē.SO.Ne me cogas igitur ut qualia uerbis hęc
figurauimus/talia penitus digito indicare debeā.Sed ſi ualeamus adinuenire qua ratione q̄ pxime
ad hæc accedat rei pub.inſtitutio fatēdū eſt cōpariſſe nos quēadmodum que tu præcipis/effici poſ
ſunt.An non ſatis eē factū duces/ſi horū cōpos efficiaris?Nā ego qdē ſat haberē.GLA.Ego quoq;
SO.conemur igit declarare poſthac/qd nūc male agat in ciuitatibus/pp qđ nō ita regunt:& utrū
unius cuiuſdā exigui mutatione/ciuitas ad hunc ordinē redigat:quidue illud ſit:& nūquid maxime
unius mutatione id fiat/uel ſaltē duorꝝ:an pluriū ſed q̄ pauciſſimorꝝ/& potentia minimorꝝ. GLA.
Sic oīno.SO.Vno quodā mutato oſtēdere id poſſumus/qđ & ſi poſſibile/non paruū tamē nec faci
le.GLA.Quid iſtud.SO.Ad id deſcēdo equidē:quod ingēti fluctui cōparauimus.Dicet igit:q̄q̄
ſuſpicor ne effuſiore incredulorū riſu inūdante penitus obruatur.Conſidera/quod dicturus ſum.

GLAV.

244

GLAV. Diciã. SO. Niſi philoſophi ciuitatibus dominenƭ/uel hi qui nũc reges potẽteſq; dicunƭ/ legitime ſufficiẽterq; philoſophenƭ/in idẽq; ciuilis potẽtia & philoſophia cõcurrant/neq; qđ nũc ſita diuerſis duo hæc tractenƭ ingeniis/nõ erit ciuitati/uel/ut mea fert opinio hoĩum generi reges nulla maloꝝ:neq; prius hæc res.p.quã uerbis expoſuimus/orieƭ pro uiribus & lumen ſolis aſpiciet. Hoc eſt qđ ego iã diu dicere uereor:quaſi ſit incredibile dictu. Nã haud facile pſuadetur/nullã aliã gubernationẽ priuatim uel publice futurã felicẽ. GLA. Ex hac tua oratione/o/Socrates exiſtimato laceſſitos plurimos nec uiles quidẽ homũculos:abiectis ueſtibus ſuſceptiſq;/undecũq; cõtigerit armis/impetũ in te facturos:quaſi ex hoc mira quedã iſti effecturi ſint. Quibus niſi oratione repugnaueris eoſq; effugeris plurimis conuitiis laceratus/dabis pœnas. SO. An non tu horum mihi cã es? GLA. Et recte quidẽ. Verũ haud te prodã:imo certe defendã quibuſcũq; potero. Poſſum certe beneuolẽtia exhortationibuſq;:ac forte diligẽtius tibi q̃ quiuis alius reſpõdebo. Quãobrẽ tanq̃ hoc defenſore adiutus conare his incredulis demonſtrare/ita eſſe ut dicis. SO. Annitẽdum profecto poſtq̃ & tu acriter ꝓpugnaturus uideris. Neceſſariũ mihi uideƭ/ſi eos effugere uolumus declarare illis in primis/quales uiros eẽ philoſophos arbitramur/cũ illis imperiũ exhibemus:ut his patefactis poſſit aliqs opẽ ferre oſtẽdens qđ hos quidẽ decet ex ipſa natura & philoſophiæ ſtudiũ & rei pu.adminiſtratiõem attingere/alios autẽ nequaq̃ attingere/ſed ducẽtibus illis obtẽperare. GLA. Declarandũ iam. SO. Age hac me ſequere/ſiquo modo exponere hoc ad ſufficientiam ualeamus. GLA. Duc. SO. Nunquid admonẽdus es:an ſatis ipſe meminiſti/quod quando aliquẽ amare aliquid dicimus uideatur oportet ſi uere id diciƭ/nõ partim illud diligere/partim minime:ſed ad totum affici. GLAV. Ammonitione equidẽ egeo. Nam nõ ſatis teneo. SO. Aliunde quẽuis potius decebat/o/glauco/ita loqui. Virum autẽ amori plurimum indulgentẽ ignorare non decet/qđ oẽs in ætatis flore conſtituti puerorum amatorẽ/quoquomodo ſtimulant atq; cõcitant/cum digni cura ac dilectione eẽ uideanƭ/An non ſic erga ſpecioſos adoleſcẽtes affecti eſtis? Alius quia ſimus/gracioſus iudicatur a nobis atq; laudaƭ. Aquilinũ uero regiũ appellatis. Alius qa medius iſtorum eſt/concinnus admodũ uobis eẽ uideƭ. Fuſcos uiriles uocatis. Candidos/deoꝝ filios. Palli ludũ aũt adoleſcentẽ qs appellauit/niſi amator ipſe blandiẽs quodãmodo & ſemipallidi appellatiõe in ephebis pallorẽ facile ferens. Et ut ſummatim dicã quaſcũq; captatis occaſiunculas/quo neminẽ oĩno florẽtis ætatis adoleſcẽtem reiiciatis. GLA. Si in me oſtẽdere cupis quo pacto amatores afficianƭ/diſputationis gratia hoc accipio. SO. Quid uini auidos? nõne ſimiliter affectos uides? quodlibet uinum quacũq; capta occaſione uehemẽter expetere. GLA. Valde. SO. Quinẽt aĩaduertiſſe te arbitror qđ ambitioſi hoĩes/ſi exercitus præfecturã aſſeq nequeũt/ſaltẽ tribuni effici uolũt: ac niſi a magnis ac ueneradiſq; hoĩbus honorenƭ/honorẽ ab ignobilibus exigũt:utpote qui honorẽ prorſus affectent. GLAV. Magnopere. SO. Fateberis hoc/an nõ? Num cũ quẽ amare quippiã dicimus ardere dicemus an ptim exoptare illud partim nequaq̃/fatebimur? GLAV. Oẽm. SO. Nõne ergo phũm ſapiẽtiæ ſtudioſum eẽ dicemus/nõ huius quidẽ auidũ/illius non/ſed oĩs potius ſapiẽtiæ. GLA. Vera loqueris. SO. Eum igiƭ qui aliquã ſpernit doctrinã præſertim/ dũ eſt iuuenis neq;/dũ rõne delectũ habet/qđ cõferat quidue nõ cõferat diſcernentẽ:nequaq̃ diſcẽdi cupidũ uel ſapiẽtiæ amatorẽ eſſe aſſeuerabimus:queadmodũ illũ qui faſtidit epulas/neq; eſurire dicimus/neq; epulas cõcupiſcere/neq; amatorẽ cibi/ſed ſpretorẽ uocamus. GLAV. Et merito quidẽ. SO. Hoĩem uero ad quãlibet doctrinã deguſtãdã propenſiorẽ/ad diſcendũq; promptiſſimũ/& inexplebiliter inhiantem/merito phũm nũcupabimus. Nõne? GLA. At uero multi & abſurdi quidẽ homines tales eẽ cõperientur. Nã qui ſpeculatoꝝ auidi ſunt/diſcẽdi cupidi oẽs eſſe uidẽtur/& ad audiẽdũ curioſos hoĩes/abſurdũ eſt phõs dicere:qui ad rõnẽ dicendi diſſerendiq; haud libenter accedũt. Verũ ad oẽs choros pronius audiendos quaſi auribus mercede cõductis/in bacchanalibus obſeruanƭ/cantuſq; oẽs/ſiue in urbe ſiue in ſuburbiis aganƭ/audire pcupiũt. Nũquid iſtos oẽs ac alios taliũ quorũdã pcipiendorũ cupidos & artibus uiliſſimis incũbentes/phõs nominabimus? SO. Nullo mõ:ſed philoſophis ſimiles. GLA. Veros aũt phõs/quos appellas? SO. Veritatis inſpiciendæ cupidos. GLA. Recte quidem iſtud:ſed q̃uo id dicis? SO. Haud facile iſtud ad alios eloq. Te aũt hoc mihi daturũ arbitror. GLA. Quid potiſſimũ? SO. Poſtq̃ contrariũ eſt turpi pulchrũ/duo hæc eſſe. GLA. Quid ni? SO. Et poſtq̃/duo hæc ſunt/ſingula unũ erũt. GLA. Et hoc. SO. De iuſto quinetiam & iniuſto/bono & malo/ſpeciebuſq; oĩbus ratio eadẽ. Nã quodlibet iſtorũ/unũ ipſum eſt/corporũ uero actionũ & alterna cõmunione paſſim apparentia/ſingula multa uidenƭ. GLAV. Scite loqueris. SO. hac eqdẽ ratione diſtinguo/ſeorſum qdem quos tu mõ dicebas curioſos ad uidendũ/audiendũ/ arteſq; tractandas. ſeorſum quoq; & illos de quibus eſt ſermo/quos ſolos merito qs philoſophos appellabit. Quomodo iſtud ais? SO. Homines oculis & auribus deditiy/pulchris uocibus/coloribus & figuris & oĩbus quæ ex talibus conſtant/admodũ delectanƭ:ipſius autẽ pulchri naturã cogitatio eorũ non poteſt attingere. GLA. Sic eſt. SO. Qui uero ad ipſum pulchrũ aſcendere ualeant/ & ſecũdum ſe ipſum inſpicere/nonne rari? GLA. Rari admodum. SO. Quis res iſtas pulchras exiſtimat/ipſam

Aut phõs regnare aut reges philoſophari oportet ſi ciuitas debeat eẽ felix.

Qui ſit phũs.

Philoſophi ueri.

Qñ qs ſomniet.

uero pulchritudinẽ/neq; putat eſſe neq; ſiquis ducat/ad perceptionẽ eius attingere põt/uere ſapere
tibi uidet̃ an inſomniis ludi? Conſidera itaq;/ſomniare nõne id eſt qñ ſiue dormiẽs quis ſeu uigilãs
quod alicui ſimile eſt/nõ ſimile/ſed ipſum eſſe cẽſet cuius eſt ſimile? G L A. Somnia uidere hũc ego
dicerẽ? S O. Quid uero? qui cõtra affectus eſt/intelligitq; quid ipſum pulchrũ/ac diſcernere ualet &
ipſum & quæ ipſius participant: adeo ut neq; ipſum illa eẽ/neq; illa ipſum putet/uigil ne uiuit an ob
ſcitans? G L A V. Certe peruigil. S O. Huius igit̃ cogitationẽ ut cognoſcentis/cognitionẽ iure uo/
cabimus: huius/tanq̃ opinãtis/opinionẽ. G L A. Omnino. S O. Si nobis ſuccẽſeat is quẽ opinari di/
cimus nõ cognoſcere/negetq; nos uera loq̃ qua rõne eũ mitigabim⁹/ſenſimq; & blãde pſuadebim⁹
ſane mẽtis eũ nõ eẽ? G L A. Oportet ſane. S O. Aduerte qd ad eũ dicemus. Si uis/ſane hũc ĩ modũ

De cognitiõe & cognobili.

ab eo ſciſcitabimur/dicẽtes quod ſiqd nouit/nulla ĩuidia: ſed gratũ erit nobis & ipſum ſcire aliqd/
& qd ſciat/nouiſſe. Sed mihi id dicas. Quicũq; cognoſcit/cognoſcit ne aliqd/aut nihil? At tu mihi/
eius uice reſponde. G L A V. Aliquid certe. S O. Vtrũ ens aliquid? an nõ ens? G L A V. Ens. Quo/
enim mõ quod nõ eſt/cognoſci poſſet? S O. Sufficienter iſtud conſtabit/ſi uaria ſub ratione pueſti/
getur: quod uidelicet oĩo ens/oĩo & cognoſci põt/nullo modo ẽs/nullo modo cognoſci. G L A V.
Sufficientiſſime. S O. Si quid aũt ita ſe habet/ut & ſit & non ſit/nõne mediũ erit inter id qđ eſt oĩno/
& id qđ nullo mõ eſt? G L A V. Mediũ. S O. Circa id quod eſt: cognitio ipſa uerſat̃. Ignoratio ex ne
ceſſitate circa id quod nõ eſt. Circa mediũ iſtoꝝ: mediũ quoddã inueſtigandũ/ſciam inter & igno
rantiã/ſiquid huiuſmodi reperit̃. G L A. Prorſus. S O. Num aliqd eẽ opinionẽ dicimus? G L A V.
Quid ni? S O. Vtrũ eãdẽ potẽtiã cũ ſcia/an diuerſam? G L A. Diuerſam. S O. Ergo circa aliud qui

Circa aliud ſcia: & aliud opinio.

dẽ uerſat̃ opinio: circa aliud aũt ſcia: uel ſecũdũ potẽtiã eandẽ: uel ſecundũ eandẽ utraq; ſui ipſi⁹ po
tentiã. G L A. Eſt ita. S O. An nõ ſcia quidẽ circa id qđ eſt ea rõne qua ens eſt cognoſcit. Im mo ue/
ro neceſſarium eſſe cẽſeo/ut prius ita diſtinguã. G L A. Qui? S O. Dicemus utiq; potẽtias eẽ genus
aliquod eoꝝ q̃ ſunt: qbus & nos poſſumus q̃cũq; poſſumus: & aliud/quodcũq; aliqd põt. Veluti ui/
ſum & auditũ potẽtias quaſdã uoco: ſi mõ qđ loquor/intelligis. G L A V. Intelligo eqdẽ. S O. Audi
qđ mihi de his uidet̃. Nã ego qdem ipſius potentiæ: neq; colorẽ uideo aliquẽ neq; figurã/neq; qcq̃
taliũ: qualia pluriũ reliquorũ/ad q̃ reſpiciens aliqua/apud me diſtinguo/hæc alia eẽ/alia illa. In potẽ
tia uero ad illud ſolũ aſpicio/ad qđ eſt/quodue agit: & hac rõne/quãlibet ipſarũ/potentiã nuncupa/
ui: & illã qdem que ad idẽ tendit idẽq; agit/eandẽ uoco: aliã uero illam quæ ad aliud ſpectat: & aliud
operat̃. Tu uero qd in his agis? G L A. Quod & tu. S O. Age rurſus ad hæc cõuertere/o/uir optie.
Vtrum ſciam/potentiã quandã eſſe dicis? an in genus aliud refers? G L A. Potentiã/etiã oĩum pfe/

Scia ẽ in genere potentia.

cto ualidiſſimã. S O. Opinionem uero: potentiã ne? an aliud quiddã eſſe dicemus? G L A. Potentiã
certe. Nam quo opinari poſſumus/nõ aliud eſt q̃ opinio. S O. At pauloante cõfitebaris: non idem
eſſe ſciam & opinionẽ. G L A. Quo pacto quis mentẽ habens idẽ aſſeret quod falli põt: & qđ nõ po
teſt? S O. Optime qdem. Conſtat itaq; aliud eſſe apud nos ab opinione ſciam. G L A. Aliud plane.
S O. Vtraq; igit̃ circa aliud/aliud operari ſuapte natura põt. G L A. Neceſſe eſt. S O. Scientia qui/
dem circa id qđ eſt: ipm ens ut ſe habet cognoſcere. G L A. Sane. S O. Opinio aũt opinari. G L A.
Et hoc. S O. An idem qđ & ſcientia noſcit: eritq; idem qđ opinione pcipit̃: & qđ ſciẽtia? an potius
impoſſibile. G L A. Impoſſibile certe ex his quę cõceſſimus: ſiqdem circa aliud alia potentia ipſa ex
natura uerſat̃: potentiæ uero utreq; ſunt/ſcientia. ſ. & opinio: alia item utraq;: ut eſt dictũ. Ex his aũt
fieri non põt: ut idẽ ſit quod ſcientia cõprehendit̃: & qd opinione concipit̃. S O. Nonne igĩ ſi ipm
ens/cognitione pcipit̃ id quod cõcipit̃ opinione aliud qddã pręter ipſum ens/eſt dicendũ? G L A.
Aliud. S O. Nunqd non ens opinat̃? an ĩpoſſibile eſt opinari nõ ens. Sic aũt cogita. Nõne quiſquis
opinat̃/ad aliqd opinionẽ dirigit? an poſſibile eſt opinari qdem/opinari aũt nihil? G L A. Impoſſibi

Quod non ens: hoc nihil.

le. S O. At unũ aliquid opinat̃/quiſqs opinatur. G L A V. Proculdubio. S O. Quod uero nõ eſt/nõ
unũ aliquid: ſed nihil potius: eſt dicendũ. G L A. Prorſus. S O. Non enti qdem ex neceſſitate igno/
rantiã tribuimus: enti uero cognitionẽ. G L A. Recte admodũ. S O. Ergo neq; ens/neq; nõ ens opi

Qđ opinio nec ignorantia nec ſcia ẽ.

natur. G L A. Sic eſt. S O. Quare nec ignorãtia: neq; cognitio erit opinio. G L A. Nõ ut uidet̃. S O.
Num extra hæc extat: ſupgrediens uel cognitionẽ pſpicuitate? uel obſcuritate ignorantiã? G L A.
Neutrũ iſtoꝝ. S O. An forte tibi uidet̃ opinio cognitione obſcurior? ignorantia clarior. G L A V.
Maxime. S O. Inter utraq; autẽ iacet. G L A. Certe. S O. Media ergo iſtorũ erit opinio. G L A. Me/
dia. S O. An nõ ſupra diximus/ſiquid appareret tale ut ſimul eſſet & non eẽt/illud inter uere ens: &
oĩno non ens eſſe ponendũ? neq; ſciam ad illud neq; ignorantiã ptinere: ſed qđ mediũ inter igno/
rantiã rurſus appareat & ſciam. G L A. Scite. S O. Nunc aũt apparuit mediũ iſtoꝝ eſſe/qđ opinio
nem uocamus. G L A. Plane. S O. Illud itaq; nobis: ut arbitror/reſtat inueniẽdũ: quod utriuſq; ſit
particeps ipſius eſſe. ſ. & nõ eſſe. neutrũq; illorũ ſincere/dici debeat: ut ſi nobis pateat: opinabile q/
dam merito nũcupemus: extremis quidem extrema: mediis autem media tribuentes. An non ita?
GLA. Ita prorſus. S O. His ita ſuppoſitis pcontabor eum: qui ipſum pulchrum: & pulchritudinis
ideã unam eſſe negat: ſemp eodem modo ſecundũ eadem ſe habentẽ: multa uero pulchra eſſe du/

cit: & pulchris

cit:& pulchris rebus ſpectãdis deditus/nullo mõ admittit unũ eẽ pulchrum:unũ iuſtũ: ſimiliterq̧
de cæteris pcontabor inq̃ hunc in modũ. Eſt ne aliqd ex hiſce multis pulchris uir optime/quod nõ
turpe etiã uideat̃? Itẽq̧ ex iuſtis qđ nõ iniuſtũ:& ſanctis/qđ nõ pphanũ. GLA. Non: ſed neceſſe eſt
pulchra ipſa & turpia & quotcũq̧ alia interrogas/apparere. SO. Quid multa dupla? num minus di
midia q̃ dupla uident̃? GLA. Nihilominus. SO. Et magna inſup & parua leuia itẽ & grauia/ nun
quid magis talia q̃ cõtraria uocabunt̃. GLA. Non:ſed ſingula ſemper utraq̧ participabunt. SO.
Vtrũ eſt magis q̃ non eſt/unũquodq̧ multorũ/id ipſum quod qs illud eſſe dicit? GLA. Simile hoc
eſt iis q̃ in cõuiuiis ad utrãq̧ partẽ plærũq̧ dicunt̃ & ęnigmati puerorum circa eunucũ de ueſpertilio
nis pcuſſione/qũo & in quo illũ auẽ arguunt pcuſſiſſe. Hæc enim ambigua ſunt:neq̧ eẽ/neq̧ nõ eſſe
ipſorum aliqd neq̧ utraq̧ neq̧ neutra firmiter reſponderi põt. SO. Habes ne qua ratione his utaris?
Vel cõuenientiorẽ poſitionẽ iſtorum inducere potes/q̃ mediã inter eſſentiã & nõ eẽ? Neq̧ eim obſcu/
rior q̃ non ens apparebit ad hoc:ut minus ſit:neq̧ clarior q̃ ens/ad hoc ut ſit magis. GLAV. Vera
loqueris. SO. Inuenimus igit̃/ut uidet̃/quod multa illa quæ a multis pulchra/aut alia quoquo mo
do exiſtimant̃/media inter oĩno ens:& omnino non ens uoluunt̃. GLA. Inuenimus plane. SO. Cõ
feſſi aũt antea fueramus/quod ſiqd tale apparuerit/non cognitione/ſed opinione percipi dicendũ
& cũ mediũ peruaget̃/media cõprehẽdi potentia. GLA. Cõceſſum fuit. SO. Eos igit̃ qui pulchra
hæc multa cõſpiciunt/ipſum uero pulchrũ non uideor/neq̧ ſequi eũ poſſunt/qui ad ipſum ducat/&
multa cõtuent̃ iuſta/ipſum aũt iuſtum minime/& alia ſimiliter/opinari cũcta dicemus: cognoſcere
autẽ nihil eorum quæ opinant̃. GLAV. Neceſſe eſt. SO. Quid eos? qui ipſa quæque contẽplant̃/ſem
per eodẽ mõ ſecundũ eãdẽ ſe habentia/nõne cognoſcere potius q̃ opinari? GLA. Neceſſe ẽ & hæc
SO. Nonne amare hos & admirari iſta dicemus/in qbus uerſat̃ cognitio/illos aũt/in qbus opinio?
An nõ recordamur qđ uoces & colores quoſdã & talia quædã diximus hoſce diligere & intueri:ip
ſum uero pulchrũ:ut aliquid ſit nõ admittere. GLA. Recordamur. SO. Quare nõ aberrabimus/
ſi iſtos philodoxos .i. opinionis amicos potius q̃ philoſophos appellabimus:q̃q̃ acriter ſuccẽſebũt
nobis/ſi ita dixerimus? GLA. Non/ſi mihi pareant. Nã uero iraſci/nephas eſt. SO. Itaq̧ eos qui ip
ſum unũquodq̧ per ſe ens admirant̃ & diligunt/philoſophos/non philodoxos uocabimus. GLA.
Ita decet.

Vide ut unũ & multa ſu/muntur nam unũ ẽ idea & forma multa uero ſunt pti cipantia for/mam.

Aenigma de hoĩe nõ hoĩe: aue nõ aue: p/cutere non p/cutere & cæ/teris.

Vide ut apud Platonem co gnitio ſingu/larium abſq̧ formæ cogni tione: eſt opi nio.

Qui ſcit & q̃ opinatur.

Qui ſit phũs ſit appellandus.

FINIS DIALOGI QVINTI.

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM SEXTVM DE IVSTO.

CVm leges oẽs/uel optimæ abſq̧ probatiſſimis magiſtratibus mortuæ ſint/magiſtrat⁹
aũt optimi uel abſq̧ legibus ſcriptis/ipſi ſint uiuæ leges/merito Plato noſter quemad
modũ alias expoſuimus in excellẽti re. p. nõ in ↄdẽdis legibus:ſed in formãdis magi
ſtratibus oĩ diligẽtia elaborat:atq̧ id qdem nõ ſolũ a tenera ętate/uerũ ẽt ab ipſo fœtu
ſtudioſe ↄtẽdit: quo ex electis ſeminibus/cõtinuaq̧ cultura ad optimã frugẽ pueniat.
Quoniã uero hos appellat cuſtodes/cuſtodũ aũt maxime ppriũ eſt/proſpicere atq̧ circũſpicere ic/
circo ingeniũ præcipue philoſophicũ/omniũ ſine controuerſia perſpicaciſſimũ eligit ad humanũ
gregẽ cuſtodiendũ. Quippe cum ſoli huius oculo pateat boni ipſius iuſticiæq̧ exemplar ad cuius
imaginẽ bene/iuſte/beate pingenda ſit ciuitas. Præterea pertinet ad cuſtodẽ eſſe ueridicũ/liberalẽ/
tẽperatũ/fortem/iuſtũ/magnanimũ/manſuetuum. Eadẽ quoq̧ probabit ppria eſſe philoſophi / ut
deniq̧ cõcludatur cuſtodiendi officiũ præcæteris philoſopho cõmittendũ. Quãobrẽ eiuſmodi eẽ
naturã philoſophi/primo probabit/deinde quia geneروſa natura abſq̧ recta cultura:& ſemp inuti/
lis fit:& ſæpiſſime noxia tradet excolẽdi huius ingenii diſciplinã. Interea uero de ſpurio & adulteri/
no tractat philoſopho/legitimũ phũm ſimulãte. Item de abuſu quodã philoſophandi. Rurſus de
philoſophandi forma ad illũ præcæteris ptinente/qui rẽ. p. ſit quãdoq̧ recturus. Docet aũt/philo
ſophi maxime ppriũ eſſe/ppetuũ ueritatis ipſius circa res ęthernas amorẽ. Ideoq̧ & amorẽ tẽpora
liũ:& mendaciũ a philoſopho maxĩe oĩum alienũ. Oſtẽdit præterea philoſophi mentẽ in ipſa ueri/
tatis indagatiõe/ ſeiungi a corpe:atq̧ ex quadã ſui cognatiõe diuinæ mẽti cõiungi. Ac p inſitas ſibi
ab initio formulas idearũ/ideas ipſas attingere:ab eiſq̧ ipſo cõtactu lumen excutere/ quo mox fa
cta fœcũdior cõcipiat:immo facta ualidior pariat ueritatẽ. i. p ipſas ſuas cõceptiones ideis undiq̧
cõgruat. Tu uero hic aduerte intelligẽdi actũ/quẽadmodũ:& in ſympoſio generationẽ partũq̧ uo
cari. Quod quidẽ cũ chriſtiana cõſentit theologia/oſtẽditq̧ nõ imaginariã tantũ/uerũ etiã natura
lem quandã ineſſe mẽti formã atq̧ ueritatẽ. Proinde ingeniũ eiuſmodi:& raro admodũ:& in pau
cis naſci putat:& tũc quidẽ multis/tũ conditionibus indigere/tum obſtaculis impediri. Præcipue
uero de prauari ſermone & opinione uulgi multoq̧ magis uulgi eiuſdẽ opera. Rurſus a uulgarib⁹
præceptoribus: qui & ipſi uitam orationẽq̧ ſuam uulgo quaſi adulatores accõmodant:ſimilẽq̧ tra
dũt auditoribus diſciplinam. Et uide q̃ congrue Plato uulgus uaſto cõparat bruto. Item ciuitates

omnes nauibus caſu quodam rectis a nautis gubernandi prorſus ignaris:uirũq; peritia guberna-
toria præditũ deridẽtibus. Nota optima quæq; ſiue naturæ ſiue fortunæ munera/ſi uel negligẽter
culta fuerint/ in mala/uel male culta/in peſſima tãdẽ euadere. Præterea quod interdũ/q̃uis admo-
dum raro/aliqs in ciuitate male diſpoſita/quales eẽ oẽs iudicat/uir magnus probatiſſimuſq; appa-
reat/id non arti/non naturæ:ſed diuinitati dũtaxat attribui. Vbi uero de Momo reprehẽſionis deo
mentionẽ facit/intellige Momum eẽ diuinã curam proſpicientẽ quid reprehẽdi potuiſſet in ſingu
lis/ſi aliter q̃ ſunt facta fuiſſent:ideoq; ita ſingula diſponentẽ ut iure reprehẽdi nõ poſſint. Aſſignat
proinde cauſas qbus ortæ in philoſophos ſint calũniæ: quaſi uel mali ſint/uel inutiles rei publicæ.
Primo quidẽ multi quotidie ad philoſophiæ ſtudiũ ineptiſſimi/ tã prauo ingenio q̃ paruo iudicio:
non parua tñ ambitione uel auaritia philoſophiã inuadunt/ac prehenſant:ex eiuſq; cõmertio opi-
niones ꝑcreant adulterinas/atq; deridendas:malis præterea moribus facultatẽ dedecorãt philo-
ſophicã. Deinde ſiqui ad id ſtudiũ nati ſunt/uel ſtatim educatione cõſuetudineq; improba depra-
uanť:uel ſi moribus integri perſeuerant/non tamẽ conueniẽtibus diſciplinarũ gradibus inſtruun-
tur:uel inſtructi quidẽ/ad rem publicã non admittunť:uel ipſi potius publicis ſe fluctibus immer-
gere nolũt certa timẽtes pericula/deſperanteſq; ſe poſſe inter hoies paſſim corruptos ſanis conſi-
liis ciuitati prodeſſe. Inter hec animaduerte actiuæ uitæ procellas:contẽplatiuæ tranquillitatẽ/ex-
celſam philoſophi mentẽ/mortaliũ contẽptum. Studiũ diuinorũ. Formulã quandã pro ętatis gra-
dibus doctrinaꝝ. Oino aũt ſimili rõne erudit philoſophũ atq; ciuẽ:neq; id quidem iniuria. Aſſerit
eni in politico & ſophiſta eũdẽ eẽ uirũ regiũ & ciuilẽ atq; phũm. Oportere uero ꝓbat in hoc cõcur
rere duo quædã genera rariſſime in hoibus cõcurrẽtia. Naturã uidelicet ingenio acutã/cõtẽplatiõi
aptã/ueritatis auiditate flagrantẽ/una cũ natura graui/ad agẽdũ ſtrenua/boni publici ꝓuida. In-
geniũ eiuſmodi per oẽs diſciplinarũ gradus perducit:ut patebit in ſeptimo. Iubet quoq; exerceri
ciuilibus actionibus:atq; inter uoluptates/dolores/labores/pericula/uelut aurũ igne diligenter exa
minari:atq; ꝓbari:prius q̃ ciuitatis gubernacula ſibi credanť. In primis aũt ipſius boni ſciam om-
niũ præſtantiſſimã huic iudicat neceſſariã/affirmãs quẽadmodũ res oẽs abſq; boni poſſeſſiõe inuti-
liter poſſidenť/ſic rerũ quoq; oium artiũq; cognitionẽ abſq; ipſius boni/intelligẽtia eẽ ꝑrſus inuti-
lẽ. Neq; poſſe ciuẽ uel priuata uel publica ad bonũ rite dirigere/niſi quid bonum ſit ratione cogno
uerit. Et ſi diuini huius boni ſcia uideri Ariſtotelico põt ſupflua ad rẽ.p. humanis moribus guber-
nandã neceſſaria tũ eſt ad hãc ipſam gubernationẽ:p quã Plato in ſupioribus inquit conandũ eſſe/
ciues deo ſimiles amicoſq; reddere. Subiũxit præterea gubernatorẽ circa ſingula bona ad bonum
ipm diſponẽda & cecutire:& caſu quodã ferri:niſi primã ipſam boni pſpexerit formã oium exẽplar
cauſamq; horũ. Vt autẽ animaduertas Ariſtotelẽ in ethicis circa ideã boni aduerſus Platonẽ lude-
re. Lege Platonis uerba diligẽtiſſime/ac plane pſpicies ideam boni nõ eſſe ſpẽm hanc/ aut illam/hic
aut ibi:ſed ipſam eminẽtiſſime diuinitatis fæcunditatẽ/p oia/ſeſe/ potenter ſuauiter ſalubriter ꝓpa
gantem. Cuius imaginẽ quandã in mundo uiſibili ſolẽ uult eſſe uiſibilẽ:uires ſuas ſimiliter p oia dif
fundentẽ. Verũ ante hunc quẽ uidemus ſolẽ Plato alterũ in mundo cogitat inuiſibili: imaginẽ dei
patris primã:uerũq; filiũ. Ideo filios dixit boni:ut ſup uiſibilẽ hunc imaginariũq; filium poſſes inui
ſibilẽ & archetipũ contẽplari. De hoc patre atq; filio in epiſtola ad Hermiã legimus. De hoc plato-
nicus Philo in libro de cauſis inqt. Conandum eſt in primis ad ipm ens.i.de quo diciť ego ſum qui
ſum/aſcẽdere. Aut ſaltẽ ad ipſius imaginẽ ſacratiſſimãq; rationẽ uerbumq; primogenitũ. Per eiuſ-
modi rationẽ atq; uerbũ fieri oia ſecũdũ Heraclitũ & Platonẽ/Amelius platonicus aſſerit: utiturq;
teſtimonio Iohannis euangeliſtæ. Idem in Epinomide teſtatur & Plato. Et quãuis Platonicorum
nonnulli dei patris filium deum per ſubſtantiam a patre/Arrianorum more diſtinguant/ preſer-
tim Iulianus in libro de ſole:Iuliani tamen præceptor Iamblichus Egyptiorum adducit myſteria:
In quibus patris & filii diuerſa quidẽ ratio/ſed eadẽ uidetur eſſe ſubſtantia. Sed audi myſteriũ. Pri-
mus deus & unus primi pater eſt dei. quem gignit in ſolitaria ſui ipſius permanens unitate. Eſt au-
tem exemplar filii qui nominatur ſuimet filius/ſui pater atq; unipater/deus uere bonus. Ille enim
fons eſt idearum a quo utiq; uno/deus per ſe ſufficiens/ſe ipſum explicauit in lucem. propterea ſuf-
ficiens per ſe nominatur ſuiq; pater. Eſt enim hic principium/deus deorum/unus ex uno/ſuper eſ-
ſentiam omnem/ principiumq; eſſentiæ. Myſterium hoc Iamblichus teſtatur eſſe Mercurii. Quẽ-
admodum uero ipſum bonum ſit ſuper uoluptatem:& mores & ſapiẽtiam. Plato hic ſignificat bre-
uiter. Super uoluptatem quidem. Quia ſi uoluptas ipſa bonum ipſum eſſet nulla uoluptas mala eſ
ſet & noxia. Item ſuper mores. Quoniam multi ſatis circa mores habere ſe putant/ſi mores hone
ſtos uideantur habere. Quod autem iudicant uerum eſſe bonum/non opinione quærunt:ſed re
ipſa prorſus habere. Præterea ſuper ſcientiam:quia neq; quolibet modo:neq; quælibet ſcire præ-
cipue optas: ſed bene potius atque bona. Alioquin ſcientiam/aut reſpuis/aut negligis. Neque di-
cas ipſum bonum eſſe boni ſcientiam/ ne per idem ſtulte definias idem. Rurſus ſuper intellectum
hic enim aſſidue bonum quærit. Ipſum uero bonum nõ quærit bonũ. Adde & ſup ueritatẽ. Quod

enim magis

enim magis iudicas bonum/magis/& eligis. Morbū uero damnūq; minus uerum eligis potius q̄ magis uerū. Deniq; ſup ens. Nā ut bene ſis eſſe deſideras. Sed & de his:& quēadmodum boni ipſi lumine oīa uera intellectus intelligat in theologia latius diſputamus. Sequiť diſtinctio rerū in genera duo:uiſibile/& inuiſibile:& utriuſq; in duo. ſ. antecedens atq; ſequēs:ſimiliſq; pceptiōis humanę diſtinctio. In qbus Brētinū ſequiť:& Architā. Sed elegantius ſimul:& latius explicat.

¶DIALOGVS SEXTVS DE IVSTO.

SO.

Vales phī ſint/& quales qui alieni a philoſophia o Glauco uix tandē longa oratiōe cōſtitit. GLA. Haud forte facile hoc erat paucioribus explicare. SO. Non:ut apparet.

q Planius uero id/ut arbitror/eluceret:ſi hoc dūtaxat enarratur⁹ eſſem:neq; p alia multa peruagaturus/ad inſpiciēdū quo uita iuſta differat ab iniuſta. GLA. Quid poſt hæc nobis reſtat agendū? SO. Quid aliud q̄ quod deinceps ſeqtur? Poſtq̄ phī ſunt qui attingere poſſunt id qď ſecūdū eadem eodē modo ſe habet:q uero id nequeunt/ſemp autē p multa mutabiliaq; uagant/philoſophi nō ſunt/quoſnā ex his duces eſſe ciuitatis oportet? GLA. Quo pacto ad hoc recte poſſumus rñdere? SO. Quicūq; cuſtodire leges poſſunt:& ciuitatis officia his gubernacula ſunt rei.p. cōmittenda. GLA. Probe. SO. Hoc itaq; pſpicuū eſt:utrū cæcū an acute cernentē cuſtodē:quodlibet oporteat ſeruare? GLA. Quidni? pſpicuū? SO. Videnť ne tibi a cęcis differre/q cognitione cuiuſq; quod uere eſt/carēt/neq; pſpicuū ullum habēt exemplar in aīo:neq; poſſunt tanq̄ pictores ad exemplar ueriſſimū reſpicientes/referenteſq; ad illud:& ipm q̄ ſinceriſſime cōtuentes/ita demū leges hic ferre de pulchris iuſtis:& bonis/ſi oporteat/& latas leges cuſtodire:atq; ſeruare. GLA. Profecto nō lege differūt. SO. Num iſtos potius ad cuſtodiā eligemus/q̄ eos q unūquodq; quod uere eſt cognoſcūt:peritia quoq;:aut alia quauis in parte uirtutis nihilo inferiores exiſtūt. GLA. Abſurdū eēt utiq; alios quoſuis eligi/præcipue ſi cætera nequaq̄ deſinit. Hoc certe maximo ſuperāt. SO. An nō iſtud iā dicemus. Quonā pacto iidem poterūt illa ſimul/& hæc habere? GLA. Oīno. SO. Quod ergo in huius diſputationis exordio diximus naturā ipſorum pdiſcere in primis oportet/atq; arbitror/ſi illā ſufficiētia inuicem cōceſſerimus? nos inſup conceſſuros fieri poſſe/ut iidem hæc aſſequantur/neq; alios præter hoc ciuitatis duces eſſe debere. GLA. Quonā pacto? SO. Hoc itaq; inter nos primū conſtet de phoꝝ ingeniis:quod ſemp eā diligunt diſciplinā qua illis notior fiat natura illa q̄ ſemp eſt/neq; gñatione/& corruptione mutať. GLA. Cōſtet. SO. Quinetiā qď eam totā affectant/neq; ſponte partē eius ullā ſpernūt/nec paruā/nec magnā neq; honorandā:neq; uilem/quemadmodū ſupra de ambitioſis:& amore captis prædiximus. GLA. Recte. SO. Præterea/& hoc aīaduerte/nūqd neceſſe ſit naturæ eorū ineſſe/q tales futuri ſunt/qles narrauimus? GLA. Quale iſtud. SO. Vt mendacii omnis natura expertes ſint:neq; ſponte mentianť unq̄:ſed oēm oderint falſitatē:diligāt ueritatem? GLA. Probabile eſt. SO. Non ſolum probabile eſt o amice:ſed penitus neceſſariū eū qui ex natura ad aliqd amore efficiť/quicqd cognatū:& familiare eſt amato/diligere. GLA. Scite. SO. Num familiarius aliqd ſapiētiæ q̄ ueritas reperiť. GLA. Nihil. SO. an ergo poſſibile eſt naturā eandē eſſe philoſophicā:& mendacem? GLA. Nullo modo. SO. Ergo diſcendi cupidū neceſſe ē ſtatim a pueritia ueritatem oēm ſummopere affectare. GLA. Prorſus. SO. Quem uero ad certum quiddā ardenter rapiunt cupiditates/huic ad alia cupidines remiſſiores ſunt/cū alio tanq̄ riuuli defluant. GLA. Nulli dubium. SO. Quicūq; igitur ad diſciplinas:& cætera talia omni deſiderio flagrant/puram ipſius animæ expetunt uoluptatē/corporis autem oblectamenta deſpiciunt/niſi qs fictus ſed uerus philoſophus ſit. GLA. Sūmopere neceſſariū iſtud. SO. Temperatus itaq; uir talis erit/neq; pecuniæ cupidus. Nam ad quem uis pertinet potius q̄ ad hunc cumulandis pecuniis inhiare/cuius gratia cæteri maxima cum iactura pecuniis quærendis inſudant. GLA. Ita eſt. SO. præterea id conſiderandum/quotiens naturam eius qui philoſophus ſit:& eius qui non ſit diſcernere cupis. GLA. Quidnam? SO. Ne forte latens quædam inſit illiberalitas. Nam aduerſa omnino eſt puſillanimitas animo uniuerſum ipſum ſemper diuinum atq; humanum indagaturo. GLA. Vero loqueris. SO. Nempe cui cogitationis adeſt magnificentia:& totius temporis/totiuſq; ſubſtantiæ contemplatio/humana uita magnum quid uideri nō poteſt. GLA. Non profecto. SO. Num mortem hic terribilem æſtimabit? GLA. Minime. SO. Timidæ itaq; illiberaliq; naturæ/philoſophia uera non conuenit. GLA. Non ut mihi uidetur. SO. Vir autem modeſtus non quæſtui deditus non puſillanimus non ſuperbus:non timidus/num in commertiis difficilis erit aut iniuſtus? GLA. Nullo modo. SO. Quinetiam cum diſcernere cupies qs animus philoſophus ſit qui non ſtatim a teneris annis id obſeruabis/nunquid iuſtus:& mitis:an iniquus atq; agreſtis. GLA. Maxie. SO. Neq; hoc:ut arbitror pťermittes. GLA. Quidnā? SO. utrū ad pcipiendū uelox? an tardus/nū cēſes quēpiā illud unq̄ diligere qď cū aggrediť ſūma cū difficultate agit:& uix tādē parum qd pficit? GLA. Nūq̄ pfecto. SO. Quid ſi nihil ſeruet eorū q̄ diſcit? obliui-

Propria philoſophorū & exiſtimatōes quę de illo.

Philoſophus etiā uilis ētis ptes cōtēplari amat.

Amans nō ſolum amatum amat ſ, ēt oē eius familiaſ.

Incõcinna natura ſemp trahit ad ītemperiem.

ſcatu ~ oium:nõne erit ſcia uacuus?GLA.uacuus.SO.Cum uero irritus illi labor oīs ſuſcipiat an
nõ cogeť tandē:ſeipſum:& actionē talē odiſſe?GLA.Nihil ꝓhibet.SO.Obliuioſum igitur animū
legitimorū phoꝝ ingeniis cõuenire nequaꝗ exiſtimemus:ſed admodū memorē.GLA. Ita ꝓrſus.
SO.Abſona preterea:& incõcinna natura/ad intēpiē ſemp trahit.GLA.Semp.SO.Veritatē uero
an cū ītēperie cõgruere putas:an cū temperie potius?GLA.Cū tempie.SO.Ergo cõpoſitā:& gra
tam preter cætera cogitationē huicingenio tribuamus/quod ſua pte natura ꝓpēſum eſſe uolum⁹
ad ideam cuiuſq; qđ uere eſt:inſpiciendā.GLA.Nēpe.SO.An nõ tibi uidemur ſingula ꝑcurriſſe
quę neceſſe eſt cõtinuata ſerie ſibi inuicē ſuccedētia aio illi cõpetere q ueritatē rerū ꝑfecte ſit cõlecu
turus.GLA.Ita prorſus.SO.Num potes quoquomõ ſtudiū id dānare:quod nullus ſufficiēter ex-
ſeq pōt/niſi natura ſit ꝑſpicax:memor:magnificus:gratioſus:amicus familiariſq; ueritatis/iuſtitię/
fortitudinis:tēperantiæ?GLA.Ne Momus qdem id carperet.SO Nõne his ſolis eruditoue tādē

Prouerbiale. Ne Momus quidē carperet.

& ętate ꝑfectis rem.p.ꝓbebis adminiſtrandā?Adimātus.Nemo ad hæc tibi poſſet o Socrates cõ-
tradicere.At uero ſic afficiunť q audiunt ea paſſim ꝗ tu narras.Nā ꝓp īperitiā īterrogādi:ac rñdē/
di ad ſingula ꝗ parua ſenſim deducti/ſingulis deniq; paruis ī diſputatiõis calce collectis exiſtimant
poſt errorē atq; fallaciā/cõtrariū quoq; aliqd ſupiorē emergere/& quēadmodū q talis ludere neſci
unt/ab his q in eo ludo periti ſunt tādē uſq; adeo coherceń:& cõcluduń/ut qđ ferant/nequaꝗ ha
beant:ita:& ſeipſos putāt cogi tandē cõcludiq; nec hēre qđ dicāt:uerbis ueluti calculis circūcluſos
qū qdē uerū ſit nihil hęc duo īter ſe diſcrepare.Dico aūt hęc aīaduertēs pñtia.Nā nūc qdē diceret
tibi qſppiā/his ꝗ ꝓponuń/uerbis aduerſari nõ poſſe/ re aūt ipſa cõptū hēre/quotcūq; phiæ ſtudiū
aggreſſi/ita ī eo uerſanť/ut nõ eruditiõis gratia deguſtatis phiæ ꝓceptis iuuenes adhuc diſcedant:ſed
diutius immorenť/eos ut plurimū abſurdos admodū euadere:& a rebus hoīum alienos ne inigſſi
mos dixerimus:ſiq uero præſtātiores uideanť:tñ hoc ſtudio qđ ipſe laudas/ita ingnari/ ut inutiles
euadāt ad rē.p.gubernādā.SO.Cenſes illos q hæc aiunt mētiri?ADI.haud noui eqdē:ſed qd ipſe
ſentias:libēter audirē.SO.Audies certe ſi id roges/quod uera loq mihi uideń.ADI.Qua rõe igiť
recte id diciť:qđ prius erit ulla malloꝝ reges ciuitatibus/ꝗ in ipſis phi debeńt:quos rei.p. inutiles
eē fatemur.Qđ petis reſpõſione īdiget/ꝑ imaginē quādā īducta.ADI.at tu ꝑ ſimilitudinē loq:ut
arbitror nõ cõſueuiſti.SO.an mordes?cū mei ſermonē īpuleris adeo demõſtratu difficilē?Audi
ergo ſimilitudinē:ut apertius cognoſcas ꝗ parce cõparē.Vſq; adeo durū ē qđ præſtantes in phia
uiri in gubernāda.re.p.patiunť/ut nihil aliud ſit unū quod hoc patiať.Quare oportet hoc ex mul
tis colligēdo/cū cõparare his deniq;:& cuiuſq; inuicē explicare rõnē.Veluti cū pictores Tragela-
phos:& cætera huiuſmodi multiplicia figmēta depingūt.Finge aio qndā nauis:aut claſſis guber-
natorē huiuſmodi/magnitudine:& robore corpis reliquos nautes excedētē:ſurdū uero:& caligan
tibus oculis:& mēte gubernatiõis inſcia/nautas aūt de gubernatiõe īuicē decertātes:& unū quęq;
putantē ſe īperio dignū cū nec artē didicerit unꝗ:nec ſui præceptorē ullum poſſit oſtendere:neq;
quo tpe didicerit aſſignare:negātes qnetiā artē illā doceri:eūq; qui doceri poſſe aſſeuerauerit:fer-
ro petētes.Ipſos aūt cogita circa gubernatorē illū cõfluentes:eū obſecrare:& obnixe cõtēdere:ut
ipſis gubernacula tradat.Qñq; uero ſi iſti nõ ꝑſuaſerint ſed alii potius:alios:uel ꝑimere:uel e na-
ui eiicere:generoſum aūt illū nauis principē mādragora:aut mero occupare:atq; ita gubernatio-
nē nauis arripere/utētes pñtibus rebus uino:& epulis īdulgētes:ſed ita ducētes:ut hmõi hoīes du/
cere uериſimile eſt.Oēs ꝓterea laudare illū nautāq;:& gubernatorē uocare:& quę ad nauē regendā
ſpectant callere:qcūq; eos ad uſurpandū nauis principatū īſtruere poſſit:uel ꝑſuaſiõe/uel ui guber
natore ſubmoto.Eū uero q id neqat/tanꝗ inutile/uituperare.Veri aūt gubernatoris offm̄ ignora-
re:qđ uidelicet ad eū ſpectet:rõnem habere āni:& tempoꝝ:celi:ſyderꝝ:& uentoꝝ:& oium ꝗ ad ar
tem illā attinent/ſi dux nauis eſt reuera futurus.Vt uero gubernet:ſeu uolētibus qbuſdā/ſiue īuitis/
huius ipſi⁹ artē nullā putātes accipi poſſe ſimul:& gubernatoriā facultatē.His utiq; circa naues cõ
tingentibus/an nõ ueꝝ gubernatorē cenſes ab illis q talibus uehuń nauibus:inanē:& curioſū rerū
ſublimiū inſpectorē:& naui ipſi inutilē uocitari.ADI.Et maxime qdē.SO.Haud quaꝗ opus eē ar
bitror:ut tibi latius explicē:quēadmodū ad propoſitę cõparatiõis imaginē ita in ciuitatibus affecti
ſunt aduerſus ueros philoſophos:ut ī hmõi nauibus ad uerū gubernatorem nautę ſed itelligere te
exiſtimo.ADI.Sūmopere.SO.primū itaq; illi q admirať phos ī ciuitatibus minie honorari:ima-
ginē hāc exponere:& ꝑſuadere conare/multo mirabilius fore/ſi honorareń.ADI.faciā eqdē.SO.
adiicias:& hoc ꝓterea uera loq eos q dicūt inutiles eē uulgo eos q phię ſtudio pollēt:uerū qđ inuti/
les ſint:nõ eſſe ipſos in cā dicito/ſed eos potius q his phis nõ utuń. Neq;.n.naturæ cõſentaneū eſt
ut gubernator quaſi indigus nautas oret quo eius ſe gubernatiõi cõmittāt:uel ſapiētes ad diuitū fo
res accedant.Sed qui hoc primus iactauit ꝑfecto mētitus eſt.Reuera aūt ita natura cõparatū eſt/
ſiue diues ſeu paup aduerſa ualitudine teneatur:ut neceſſario fores medicorū petat/& oēs q ſupio/
ris gubernatiõe indigēt domos adeāt hoīum gubernare potentiū:nõ gubernatores ſi mõ alicuius
pretii ſint orent:ut ab his guberneń īferiores.Quin ſi eos q his tpibus res.p.admiſtrant cum his

cõparaueris

cõparaueris nautis/quos modo cõmemorabamus nõ aberrabis:ac ſi illos q ab his appellant̃ uani/
& ſuperſtitioſi recõditarũ rerũ indagatores:ueris gubernatoribus cõpabis/recte qdẽ facies.ADI.
Recte admodũ.SO.ob has igitur cauſas in his quoq; haud facile eſt:ut honeſtũ ſtudiũ ab eis ꝓbe
tur q cõtrariis ſunt moribus aſſueti.Maxima uero:& uehemẽtiſſima phiç calũnia orit̃ pp eorũ:mo
res q phiç ſtudia ꝓfitent̃:ferũt qppe hi q phiam criminant̃:ut ipſe ais plurimos eorũ q ad phiam
ſe cõferũt prauos admodũ eẽ ſiq uero eorũ ceteris excellũt:eẽ inutiles:atq; ego hæc tibi cõceſſi:nõ
ne.ADI.utiq;.SO.An nõ cãm expoſuimus:ob quã legitimi phi eẽ inutiles uideant̃? ADI.Certe.
SO.Cur aũt:& plurimi praui ſint:uis ne deinceps aperiamus?quodue phiæ culpa nulla eſt:ꝓ uiri-
bus declaremus?ADI.Volo eqdẽ.SO.ꝓgamus ad hæc:repetentes qđ ſupra induxim⁹:qualẽ eſſe
natura oporteat eũ q honeſtus ſit bonuſq; futurus.Dux aũt eius in primis erat ſi memoriæ tradidi
ſti ueritas quã ſeq oĩo ac paſſim debet:aut ſi uanus ſit uere quoq; exps phiç ſit oportet.ADI.Ita ꝓr
ſus ẽ dictũ.SO.unũ hoc igit̃ alienũ ẽ oĩo ab iis q̃ nũc de ipſo exiſtimant̃?ADI.Alieniſſimũ.SO.An
nõ decẽter hũc ĩmodũ eius cãm defendemus?dicẽtes hoĩem ſciæ cupidũ ita natura inſtitutũ eẽ/ut
ad id qđ uere eſt ſemp cõtendat:neq; moras trahat ĩ his ſingulis ac plurimis circa q̃ uerſat̃ opinio
ſed ultra ꝓgrediens nõ ante qeſcat q̃ ꝓpriã cuiuſq; naturã ea animi ui attigerit:qua id apprehende
re cõuenit.Cõuenit aũt ui quadã cognata.Qua cũ adheſerit:ſeq; ei qđ uere eſt:miſcuerit:atq; ĩde
reuera intelligẽtiã ueritatẽq; genuerit/cognoſcet utiq; ue⁊ uereq; uiuet atq; alet̃.Ex hoc deniq; par
tu moleſtia eius oĩs ceſſabit:prius uero nequaq̃.ADI.Probe admodũ iſta dicunt̃.SO.An hic ullo
mõ amabit mẽdaciũ/uel oĩno potius oderit.ADI.Oderit certe.SO.Nempe ubi dux ueritas ẽ/ma
lo⁊ chorũ ſubſeq/ut arbitror nõ dicemus.ADI.Quo.n.pacto?SO.Immo uero ſincerũ ſeq iuſtũ-
q; morẽ:hũc quoq; dicemus ſubſeq tẽperantiã.ADI.Scite.SO.Quinetiã reliquũ naturæ philoſo
phicæ chorũ qd opus eſt a principio recenſere?Recordaris enim quod cũ his cõgruit:ut diceba-
mus fortitudo magnificentia:acumen ĩgenii:atq; memoria.Cũ uero tu obieciſſes:quod qlibet ne
ceſſario fateri cogerẽt q̃ dicebamus/uerbiſq; noſtris obmiſſis/cõuerſus ad eos de qbus erat ſermo/
diceret uidere ſe illos/partĩ inutiles/partĩ oĩ prauitate corruptos/tũc ſane nos huius calũniç cãm
perſcrutari cœpimus/& cur multi eorũ mali ſint:atq; hac de cã rurſus de legitimo⁊ phio⁊ naturã re
petiuimus:neceſſarioq; hãc definiuimus.ADI.Eſt ita.SO.Quærẽdũ eſt deinceps qua rõne ĩ mul
tis natura phi deprauat̃.Paruũ qd ſubterfugit.Nempe & hoc aĩaduertendũ:quos uidelicet:non
malos qdẽ:ſed inutiles uocãt.Deinde ẽt qualia hominũ ingenia ſint/q̃ hãc imitant̃ naturam eiuſq;
opus uſurpant:& indignũ ſe ſtudiũ:ac ſupra uires aggrediẽtia:delinquũt ſæpe:& opinionẽ phiæ
paſſim:quã narrabas/inducũt.ADI.At quas deprauationes dicis.SO.Oſtendã ſi potero:ꝑfecto
id arbitro nobis quẽlibet cõceſſuꝝ/ĩgeniũ tale q̃le deſcripſim⁹/& oĩb⁹ hiſce ꝑditũ/qb⁹ ꝑfectus indi
get futur⁹ phus/raro ĩ pauciſq; oriri.An nõ ita exiſtimas?ADI.Maxime.SO.Atq; ho⁊ etiã pauco
rũ uide q̃ multi ſint maximiq; iteritus.ADI.Qui nã.SO.Nã qđ ꝓter cætera auditu mirabile ẽ:unũ
quodq; eorũ q̃ ĩ phi ĩgenio nup ꝓbauim⁹:habẽtẽ ĩgnat animũ:& plerũq; a phia detorq̃t:fortitudi
nẽ dico:& tẽperãtiã:& cetera q̃cũq; narrauimus.ADI.Abſurdũ hoc qdẽ auditu.SO.ꝓterea q̃cũq;
bona uulgo dñr/deprauãt aĩum atq; ĩpediũt:forma:diuitiç:corpis uires:& gen⁹ ĩ ciuitate potẽs/&
cætera generis eiuſdẽ.Habes.n.quãdã co⁊ q̃ dico formulã.ADI.Habeo eqdẽ:ac libẽter:exactius
q̃ dicas:audirẽ.SO.uniuerſum ipm recte cõprehẽdito:ac tibi ꝑſpicuũ apparebit.neq; abſurda tibi
q̃ de his dicta ſũt uidebunt̃.ADI.Quomõ iſtud ꝑcipis?SO.Scimus.n.omne ſemẽ:& plãta⁊ & aĩa
liũ qđ nõ fuerit ea q̃ cuiq; cõueĩt/nutritiõe potitũ:neq; tpe/neq; loco/quo gñoſius,ac uehemẽtius/
eo pluribus oportunis carere bono nãq; malũ cõtrariũ magis q̃ nõ bono.ADI.Quidni?SO.ẽ igit̃
ut arbitror cõſentaneũ/naturã optimã.Si ſub aduerſa forma nutriat̃/deteriorẽ euadere q̃ ignauã.
ADI.Eſt utiq;.SO.Hac itaq; rõe dicitus Adimãte aĩos ꝑſtãtiſſimo ĩgenio ꝑditos ſi male fuerĩt edu
catos peſſimos fieri.An putas ĩfãda ſcelera:& extremã neqtiã ex ignauo poti⁹ ĩgeĩo q̃ gñoſo educa-
tiõe corrupto ꝓcedere?Imbecillẽ uero naturã/ĩgentiũ/uel bono⁊/uel malo⁊ q̃nq; cãm fore?ADI.
Nõ certe.SO.Si ipſa igit̃ natura phi cõueniẽtẽ nãciſcit̃ diſciplinã/neceẽ ẽ eã ſemp ꝓficiẽdo ad oẽm
ꝑuenire uirtutẽ.Sata aũt ſi fuerit genitaq; puerſe atq; ita nutrita/ad cõtraria oĩa rurſus delabit̃.Ni
ſi forte deo⁊ aliqs eã adiuuerit.An tu quoq; putas quẽadmodũ multi uerũ eẽ quoſdã adoleſcẽtes/
a ſophiſtis corrũpi:corruptores uero eo⁊ ſophiſtas quoſdã eẽ priuatos:ac nõ eos potius q ita loqu
unt̃/maxios eẽ ſophiſtas docere itẽ ꝓrſus:ac tales reddere q̃les cupiũt/& iuniores:& ſeniores tã ui/
ro⁊ q̃ mulieres?ADI.Quãd id potiſſimũ.SO.Qñ ĩ unũ plurimi cõgregati ĩ cõcionibus:uel iudiciis
aut theatris/aut caſtris/uel alio quodã publico hoĩum cetu ĩgẽti rumore/eo⁊ q̃/uel dicta/uel facta
ſunt:alia uitupant:alia laudãt:& ad utraq; acrius efferunt̃/dũ explodũt:& applaudũt ſũmo quodã
ſtrepitu/& clamor̃:vñ pietes quoq;:& laq̃aria circũ reſonãt alti⁹:ſuoq; ſonitu uehemẽter exaugent
laudãtiũ ipo⁊ uitupantiũq; tumultũ tũc adoleſcẽtẽ illũ quo aĩo hac ĩ turba eẽ cẽſes/uel q̃ priuatã di
ſciplinã rumorib⁹ hiſce putas obſiſtere?quomin⁹ ab huiuſmodi uitupatiõib⁹/laudatiõibuſq; diluta
atq; diſpſa eo ꝓtinus deferat̃/quo fluctus hic deuehit.Vñeadẽ q̃:& illi ut honeſta approbabit:ea-

Bono potius q̃ non bono malũ contrarium eſt.

dem quoq; reprobabit/ut turpia. Iſdem præterea quibus illi incũbet ſtudiis/eorũq; euadet pſimilis. ADI. Neceſſe id omnino eſt o Socrates. SO. Nõdũ tñ uehementiſſimã induximus neceſſitatẽ. ADI. Quã? SO. Quã operibus inferunt nõ pſuadẽtes uerbis pceptores iſti atq; ſophiſtę. An nõ cernis quod hoiem illis nõ obſequẽtẽ infamia notant? iactura pecuniarum & mortis ſuplicio danant. ADI. Summopere. SO. Quẽ igiẽ aliũ ſophiſtã putas/aut quos alios priuatos ſermones/aduerſari iſtis/& reſiſtere poſſe? ADI. Nullius certe orationẽ. SO. Nullius ſane. Quĩ & his reniti/ſumma ſtultitia eſt. Neq;.n. fuit unq̃/nec eſt/nec erit mos alius ad uirtutẽ inſtitutus pręter iſtorũ diſciplinam

Prouer. Diuinũ excipimus.

humanus inq̃ o amice. Nam diuinam qd iuxta puerbium excipiamus. Certo.n. id ſcito: quiſqs immaculatus/& integer ex hac cõſtitutione rerũ.p. euaſerit/talem diuino auxilio euaſiſſe. ADI. Haud aliter mihi uideẽ. SO. Iſtud pręterea tibi uideri debet. ADI. Quidnam? SO. Quiſq; eorũ q priuatim accępta mercede hoies erudiũt/quos qdẽ ſophiſtas/& ęmulos artium appellant/nihil aliud docendum putat/q̃ multorũ ſententias in qbus cõſentiunt/quotiens cõgregantẽ: atq; hanc ſapiẽtiam uocat. Veluti ſiquis uaſti cuiuſdam aĩalis bruti: robuſti admodũ: & ab hoie enutriti/iras: & cupiditates ſingulas obſeruauerit: quaue ratione adire hoc deceat/qua attractare. Item qñ/uel ferocius ẽ eſt/uel mitius/& ex quibus cauſis tale fiat. Voces item quas in ſingulis quiſq; ſolet exprimere. Quibus præterea uocibus aliorũ irritatẽ id aĩal/uel placatur: poſtq̃ uero ob diuturnam cõſuetudinẽ percepit ſingula/peritiã huiuſmodi/ſapiẽtiã uocet: & tãq̃ arte quadã collecta ad docendũ ſe cõferat: re uera ignorãs q̃ potiſſimum hoꝝ opinionũ cupiditatumq;/honeſta/uel turpis/bona: uel mala. Iuſta ſit/uel iniuſta. Nominet uero ſingula ad ingentis beſtiæ illius opinionem: bona uidelicet: qbus delectatur ipſa mala quibus oſtendiẽ: nec aliã prorſus ullã de his afferat rõem. Sed q̃ neceſſaria ſunt. Iuſta nuncupet: & honeſta: quo uero boni ipſius neceſſariiue natura differat/neq; ipſe perſpexerit unq̃: neq; aliis oſtendere poſſit. Siqs inq̃ ita affectus ſit: nõ ne p Iouem abſurdus præceptor eẽ tibi uidebitur? ADI. Mihi uero. SO. An differre tibi ab hoc ille uideẽ qui multorũ uariorũq; hoium in unum cõuenientium irã: & uoluptates callere/ſapiẽtiam eẽ ducit ſiue ĩ pictura/ſiue in muſica/ſiue ĩ adminiſtrandæ rei.p. diſciplina? patet.n. quod ſiqs cum his uerſaẽ/eiſq; oñdat/uel poeſis: uel alterius artis opus: uel ad rem.p. attinẽs miniſteriũ: exhibeatq; uulgo iudicandi opis auctoritatem ultra neceſſaria/diomedea: ut aiunt neceſſitate cogeẽ ea facere: q̃ iſti pbauerit: quod uero bona hæc

Prouer: Diomedea neceſſitate cogi tur.

re uera atq; honeſta ſint: an audiſti quandoq; ipſorũ aliquẽ rationẽ ueriſimilẽ aſſignantẽ. ADI. nec audiui quidẽ unq̃: nec ut arbitror: audiam. SO. Hæc intuitus oia recordare: & illud. Num poteſt uulgus/uel alio dicente admittere: uel ex ſe attingere: ipſum per ſe pulchrũ: nõ aũt multa hæc pulchra: & ad cæteris eodẽ modo: nõ qdem eſſe ſingula hæc quæ patẽt multa: ſed ipſam unam cuiuſq; naturam. ADI. Minime. SO. Phus ergo uulgus eſſe non poteſt. ADI. Non. SO. Quin etiã neceſſe ẽ ab eo: philoſophãtes uituperari. ADI. Neceſſe. SO. & a qbuſq; populo placere uolẽtib⁹. ADI. Patet. SO. Ex his ergo quam rõnem ſeruãdi ingenii philoſophici uides: ut ſuo in ſtudio perſeuerãs ad finem philoſophandi deueniat? Sic aũt ex his quę dicta ſũt/cogita. Cõceſſum eſt/dicẽdi acumẽ. Memoriã. Fortitudinem: magnificẽtiã ad hoc ingeniũ ptinere. ADI. plane. SO. Nonne ſtatim apud oẽs talis/in cũctis primus erit: pręſertim ſi corpus natura nactus ſit animo conforme? ADI. Nihil phibet. SO. Volẽt igiẽ & domeſtici omnes: & ciues ad ſua negocia pagẽda hoc uti cũ adoleuerit. ADI. Sic certe. SO. Quare pcibus: ſupplicatiõibus: honoribus: blandimẽtis pręoccupabũt futurã ipſius uirtutem atq; potẽtiam. ADI. Ita fieri ſolet. SO. Quid hominem talẽ arbitraris tũc effecturum? pręſertim ſi ampla ĩ ciuitate natus ſit: & in ea diuitiis inſignis ac genere: honeſta pręterea indole ſit atq; procerus/nonne immẽſa ſpe elatum iri hunc cẽſes? putãtem ſe ad res tã Gręcoꝝ q̃ Barbarorũ gerẽdas ſufficere. Vñ & ſeipſum extollere faſtidioſo habitu laſciuiẽtẽ: inaniq; faſtu: & inſana inflatũ ſupbia. ADI. Vehemẽter. SO. Siqs hominẽ ſic affectũ: amice moneat dicẽs: mẽtem ipm nequaq̃ habere: egere tñ: ſed eã a nullo comparari poſſe: niſi ſe illius adeptioni ſubiiciat: an facile illũ tãtis occupatũ malis præſtare monenti aures putas. ADI. Longe abeſt. SO. Si naũt bonitate naturæ: & innato quodã erga rõnes affectu inductus aliqs: auſcultet: flectatq;: & ad philoſophiã trahaẽ: qd eos facturos exiſtimam⁹? q putãt monitoris illius uſu: & cõſuetudĩe adoleſcẽtẽ corrũpi. Nõne: & loquẽdo: & agẽdo omni ſtudio certaturos: ut nec adoleſcẽs monitis pareat: nec exhortator ille aliqd pſuadeat: eũ tã priuatis inſidiis q̃ publicis accuſatiõibus ĩſequẽtes. ADI. Valde neceſſarium eſt. SO. Reſtabit ergo huic ulla ad philoſophandũ facultas. ADI. Exigua plane. SO. uidesne haud abre nos ſupra dixiſſe: philoſophicę naturę partes ſi puerſa adhibita ſit educatio cauſas eẽ quodammodo: ut quis ab eo ſtudio auertatur: quinetiam ĩpedimento eſſe ea quæ uulgo bona putantur: diuitias ſcilicet: & omnem huiuſmodi ſuppellectilem. ADI. Recte nimirum eſt dictũ. SO. Hic eſt o mirifice uir interitus: & corruptio talis: ac tanta naturæ ipſius ad excellens officium optime: quæ quidem rara admodũ: ut diximus: reperitur. Atq; huius ingenii ſunt hi uiri qui nepharia

Exile ingenium nũq̃ quicq̃ magnum efficere.

ſcelera patrant: & priuatim: & publice: atq; item qui ſunt: & priuatis: & ciuitatibus bonorum ingẽtium auctores. Exile uero ingenium nihil unq̃: uel publice magnum efficit. ADI. Vera nimirum loqueris.

loqueris. SO. Cũ plæriq; ad philoſophandũ natura idonei ab hoc ſtudio detorquenť: philoſophiã q; imperfectã/& deſolatã deſtituũt uitã: neq; decentẽ: neq; uerã ducũt: philoſophiã uero tanq̃ cognatis orbatã alii quidã ea certe indigni aggredientes/dedecorant ipſam nimiũ: eaq; afficiunt infamia/qua notari ipſam a detractoribus illis cõmemorabas/obiicientibus quod eoꝶ q philoſophię dant operã nõnulli paruifaciẽdi ſunt multi uero neqſſimi. ADI. Dicta certe hæc ſunt. SO. Ac merito dicta. Cõſpiciẽtes ꝑfecto alii pleriq; homũculi ſedem hãc uacuã qdã: præclaris tñ cognominis dignitateq; illuſtrẽ/iſtar eorũ q ex carcere ad templa cõfugiũt/libẽter ex artibus ad philoſophiã ꝓſiliunt/quicunq; præſertim in artiũcula ſua excellunt: nempe phia q̃q̃ ita ſe habet/artibus tamen cæteris dignitate: & magnificentia præſtat. Quã affectant plæriq;/natura qdẽ imperfecti/& artib⁹ opificiiſq; ſicuti corpora læſi/ſic: & animos mechanicis miniſteriis depſſi atq; cõfracti an nõ neceſſariũ eſt? ADI. Maxime. SO. An cenſes eos aſpectu qcq̃ differre: a fabro ęrario: paruo caluoq;: qui nuper accepta pæcunia: e uinculis exiit: balneiſq; ſe lauit: & noua ſe ueſte tãq̃ ſponſum hornauit: & filiam domini ſui inopia preſſi/nec aliũ cui daret habentis ĩ matrimoniũ ſibi cõiunxit? ADI. Haud longe differre exiſtimo. SO. Qualẽ ex his prolem naſci putandũ eſt? nõne notham.i.& abiectam? ADI. Neceſſe eſt omnino. SO. homines aũt diſciplina indignos quotiẽs ipſi præter dignitatẽ adhærent/quales cogitationes opinioneſq; ꝑducere dicimus? nõne/ut nominare decet ſophiſmata? Nihilq; legitimũ: nihil dignum: nihil prudentiæ uere cõueniens? ADI. Sic oĩno dicendũ. SO. Itaq; pauci admodum reſtant homines Adimãte: qui digne cũ philoſopia uerſentur: hiq; ſunt q bona indole nati ac bene enutriti/ocium ad philoſophiã exilio nanciſcunť. Vnde philoſophiæ aduerſis occupationibus liberi/natura duce ſuis in ſtudiis pſeuerant. Aut cum magnificus qdã animus/anguſta in urbe natus ſpretis rei.p. ipſius muneribus/ac multomagis cõtemptis reliquarum artium opificiis pro naturæ dotibus/ad philoſophãdum ſe cõfert. Foret etiã familiaris noſtri Theagis frenum ad cohibendũ ſatis ualidum. Theagi.n. noſtro omnia in eo ſtatu fuerant: ut a philoſophia decideret. Corporis uero debilitas ipſum a rebus ciuilibus ꝓhibet. Dæmonis autẽ noſtri ſignũ referre nũc nõ decet. Vel.n. cuidam alteri dũtaxat/uel nulli ſuperiorũ contingit. Horũ uero paucorum quicunq; guſtant q̃ dulcis hæc ſit ac beata poſſeſſio/& inſaniã plurimorum uident/qa uidelicet nullus/ut breuiter ita ſimpliciterq; dicam/recte quicq̃ in rebus.p. agat/neq; ſocius aliqs/& auditor reperiatur? qui cum defendendæ iuſtitiæ curam ſuſcipiens aliqs/ſoſpes euadat/ſed tanq̃ homo in beſtias incidens cũ nec una iniuſte agere uelit: nec ſolus ipſe oĩbus feris poſſit reſiſtere/ante pereat/q̃ quicq̃/uel ciuitatem/uel amicos iuuet/atq; ita/& ſibi: & aliis ſit inutilis. Hæc inq̃ oĩa quicũq; diligenter aĩaduertunt/quietem agunt/& ſua dũtaxat curant/ac uelunt in procella/dum: & turbo agitatur & uenti perflant/& effunditur puluere cœlum/intra parietes tuti permanẽt: alioſq; intuiti nequitiæ inuolutos/ſatis habituros ſe putant/ſi puri ipſi ab iniuſtitia/& iniquis facinoribus/uixerint/& exactis uitæ curriculis bona cum ſpe hilares piiq; deceſſerint. ADI. Haud parua certe id egerit qui ita uitam tranſiget. SO. Neq; maxima tamen/ſi nactus nõ fuerit cõuenientem: ſibi rem.p. Nempe in ea & ipſe proficiet emicabitq; magis: & priuata ſimul publicaq; ſeruabit. Hectenus quam ob cauſam philoſophia callumniam ſubiit/quodue iniuſta ea callumnia ſit/ſatis dictum arbitror/niſi aliud ipſe forſan adieceris. ADI. Nihil ad hæc ego præterea dicerem. Sed earũ quæ nunc extant rerũ.p. quã potiſſimum philoſohpis conuenire putas. SO. Nullã prorſus/atq; iccirco cõqueror: quia nullã uideo ex his quæ nunc extant rerũ.p. inſtitutionẽ ingenio philoſophi dignam. Quamobrem mutari hanc nuturam ac uerti neceſſe eſt. Vtq; peregrinũ ſemen in alienũ ſolum iactũ/debilitať: ac degenerans/ad indigenã uertitur loci ſeminiſq; naturã/ita & hoc genus propria nunc amiſſa uirtute/in alienam ſpeciẽ permutať. Sin autẽ optimã rem publicam nanciſcatur/ſicut: & ipſum eſt optimum: tũc demum diuinũ qdem ſe eſſe/reliqua uero humana oĩa/tã ingenia q̃ ſtudia: declarabit. Videris autem mihi ſtatim/quæ nam iſta res.p. ſit/quæſiturus. ADI. Haud recte pręſagiſti. Nõ.n. hoc abs te deſiderabam: ſed nunqd hæc ipſa ſit quã in cõdenda ciuitate ĩduximus: an alia. SO. Quo ad alia quidem/hæc ipſa: hoc autẽ tũc etiam dictum eſt/oportere aliquid ineſſe ſemper ĩ ciuitate/quod rationem rei.p. eãdem habeat: quã: & tu legis lator habebas/dum leges cõderes. ADI. Dictũ plane. SO. Non ſatis tamẽ explicatum. Quippe nos oratio ueſtra deterruit/obiiciens prolixam hãc: & arduam demonſtrationẽ fore. Nam quod ſequitur. Haud dictu facile eſt omnino. ADI. Quid iſtud. SO. Qua potiſſimum ratione ciuitas philoſophiam ſuſcipere debeat: adeo: ut nõ perdatur. Nam magna quælibet fallacia eſſe ſolẽt: & ut uere ꝓuerbio fertur: præclara: difficilia ſunt. ADI. Verum tamen cum iſtud inter nos cõſtet: finem iam accipiat demonſtratio. SO. poteſtas forte deerit mihi. Volũtas certe nũq̃. Tu uero pſens ſtudiũ meũ ĩtelliges. Aduerte age: & nũc q̃ ꝓmpte: & ĩtrepide ſim dictur⁹: qđ cõtra ac nũc fit: ciuitatẽ oporteat ſtudiũ hoc attigere. ADI. Quonã pacto. SO. porro nũc cũ adoleſcẽtuli ſtatim a teneris ãnis: ĩter rei familiaris q̃ſtuariięq; negocia difficilimã huius ſtudii partẽ aggrediať paulopoſt diſcedũt: etiã q ſapiẽtiæ apprime ſtudioſi fore exiſtimať: difficilimã uero partẽ inq̃ diſſerendi peritiam. Deinde uero ſi ab aliis id agentibus prouocati audito-

Prouer. Præclara eſſe difficilia.

res fieri patiantur magnum quid cogitāt:nec ſedulo incumbēdum his opinant̃. In ſenectute uero:
exceptis paucis/multomagis q̄ ſol Heraclitus extinguntur:cum nunq̄ iterum accendantur. ADI.
Quid ergo agendū. SO. Contra oīno. Nā adoleſcentulos:ac pueros:iuuenilē diſciplinā philoſo-
phāꝗ tractare conuenit:corporumꝗ:quatenus adoleſcant firmenturꝗ ad philoſophiæ miniſteri
um curā agere. Procedente uero ętate:in qua aīa iā perficitur:exercitationes ſuas augere. Cum au
tem uires ex uetuſtate defecerint:tunc a ciuilibus militaribuſꝗ laboribus liberi tanq̄ emeriti:& im
munes aduotum uiuant:nulloꝗ certo officio ſint aſtricti:quicunꝗ feliciter uicturi ſunt:& poſt mi/
grationem aīæ:ſortem ſuſcepturi anteactæ uitæ conuenientē. ADI. Prompte admodū reuera loq
mihi uideris o Socrates. Arbitror aūt plurimos cum hæc audiuerint/promptius quoꝗ repugna-
turos abs te minime perſuaſos. Et in primis Thraſimachum id acturū exiſtimo. SO. Ne mutue in
ter me & Thraſymachum beneuolētię inſidieris. Nā nuper amici effecti ſumus nec eramus antea
inimici. Neꝗ uero ante deſiſtemus/q̄ huic:& aliis perſuadeamus:uel ſaltem agamus cōferens ali-
quid ad eā uitam ī quam cum peruenerint hæc dicta reperiēt. ADI. Breue ad tempus:dixiſti. SO.
Immo uero ad nullum:ſi ad uniuerſum id cōferatur. Quod aūt multi his quæ dicta ſunt:fidē non
præſtent nihil mirum. Nunquam euim quod modo dictum eſt:eueniſſe uiderunt:ſed talia quædā
uerba potius de induſtria in ſimilitudinem quandam cōpoſita:non caſu :ut nunc concurrētia. Vi-
rum autē quoad fieri pōt uirtute perfectū:ac ſummopere factis:& dictis tali quadā in ciuitate potē
tem nunq̄:aut unum:aut plures intuiti ſunt. An puta? ADI. Nullo modo. SO. Neꝗ unquā o bea/
te ſermonibus aures adhibuerunt/honeſtis:ac liberis:quibus obnixe & omni ſtudio noſcendi gra-
tia uerum inquiritur:hæc autem plena uerſutiis:& ſubornata litigiorum machinamēta nihil aliud
appetentia q̄ opinionem:inanē gloriā:contentionem/tam in iudiciis q̄ priuatis colloquiis/obmit
tuntur. ADI. Non certe. SO. Quamobrē cū hæc ipſi præuideremus metueremuſꝗ/ ueritate coa
cti diximus:neꝗ ciuitatē ullam:neꝗ rem publicā:neꝗ uirū perfectū fore priuſq̄ paucis hiſce philo
ſophis qui nec mali nec inutiles ſunt/ut uulgo exiſtimātur neceſſitas/quædā ſorte contigerit/ut ſeu
uelit ſeu nolit:ciuitatis curā ſuſcipiāt/uel a ciuibus exaudiantur. Vel ſaltē his qui dominātur:aut eo
rum filiis/diuina quadam inſpiratione/uerę philoſophię uerus amor inhæſerit. Quod autē altera
horum/uel utraꝗ impoſſibilia ſint/demonſtrari nō poſſe arbitror. Alioquin iure ipſi irrideremur/
quaſi res pro deſiderio effingētes. An nō ita? ADI. Ita prorſus. SO. Siq̄n igit̃ olim infinito tēpore
anteacto/uiri in philoſophia præſtātes neceſſitate impulſi rem. pu. gubernarūt. Vel hiſce tempori-
bus regunt/barbarica quadam in regione nobis inacceſſibili/uel in futurum adminiſtrabunt/ī hoc
certe rerum ſtatu proculdubio aſſeueramus rem publicam ſupra deſcriptā/fuiſſe/eſſe/ac fore quā
do ciuitati hæc muſa præſit:fieri certe id pōt. Neꝗ nos impoſſibilia fingimus. Difficilia tamē hæc
eſſe a nobis quoꝗ conceſſa fuerunt. ADI. Mihi quoꝗ ita uidet̃. SO. Addes forſitan/ uulgo id non
uideri. ADI. Forte. SO. Ne uſꝗ adeo uulgus culpes o uir beate. Verum quid eos opinaturos exi-
ſtimas/ſi nō cōtentiōis ſtudio:ſed amicis monitis/diſſoluta philoſophię aduerſa calumnia/oſtēdas
quos potiſſimum uiros apellas philoſophos:& ut nuper diſtinguas/& ingenium ipſorum:& ſtudiū
ne te ſuſpicentur eos dicere/quos ipſi cogitant. Vel ſi ita concęperint/falli eos opiniōe dixeris/nec
ad ꝓpoſita reſpondere/an cenſes inq̄ aduerſus mitē uirum:irritari aliquē? aut hominē ſine inuidia
& malignitate/uiro nō inuido/inuidere? Equidē ꝓ te reſpondeo/non in multitudine hominum:ſed
in paucis admodū/adeo immitē ineſſe naturā. ADI. Idem:& ipſe cogito. SO. An/& hoc cogitas?
Cauſam ob quam multitudo philoſophiam iniquo animo fert/eos eē qui cū inepti ad philoſophiā
ſint/eā ꝓfeſſi homines cōuitus/paſſim laceſſunt:& quaſi inimicitiis delectentur/ſemꝑ de hoībus ob
loquntur/rem agentes philoſophiæ minime congruam. ADI. Omnino. SO. Neꝗ enim. Viro il-
li o Adimante quin omnium mentis aciem ad ea quæ uere ſunt dixerint/ocium ſupereſt/quo nego
cia hominum inferiora reſpiciat:cumꝗ illis pugnans inuidiam ſibi a maleuolentiam conflet. Sed
ea quæ ſemper eundem ſeruant ordinem contemplatur/quæ:neꝗ inferunt inuicem:neꝗ patium
tur iniuriam:omnia uero hornate/& ſecundum rationē diſpoſita ſunt. Atꝗ hæc imitatur : ſeꝗ his
q̄ ſimillimum reddit. An putas fieri poſſe? ut illud nō imitetur aliquis/cui cum amore admirabun
dus adhæret? ADI. Nullo modo. SO. Quare cū philoſophus diuino atꝗ decoro frequenter ad-
hæreat diuinus ipſe atꝗ decorus/qđ hoī poſſibile eſt/efficitur. Callūnia uero in oībus multa. ADI.
Sic eſt oīno. SO. Si ergo neceſſitate aliqua inducatur:ut ea q̄ illic intuetur/ad mores hoīum priua-
tim:& publice trāſferat:neꝗ ſe tantū:ſed & alios formet/nunqd inertē fabrum : temperantiæ/iuſti
tiæꝗ:& uniuerſæ popularis uirtutis fore ipſum exiſtimas? ADI. Minime. SO. Si ſentiat uulgus ue-
ra nos de hoc perhibere:an philoſophis ſuccenſebit? nobiſꝗ non credet dicentibus:non aliter ci/
uitatem fore beatam/q̄ ſi eam pictores forment/qui diuino utuntur exemplo. ADI. Nequaq̄ ſuccē
ſebit/ſi ſenſerit. Verū quē pingendi modum dicis? SO. Cum pictores hi ciuitatē:& mores hominū
quaſi tabulā quandā acceperint/in primis eā purgabūt:qđ nequaq̄ facile ē. An neſcis hoc ꝑcipue.
Ab aliis philoſophos diſcrepare:quod neꝗ priuatū:neꝗ ciuitatem tāgere/neꝗ leges condere tē-

tant

tant anteq̄/uel hæc purgata ſuſceperint/uel ipſi purgauerint. ADI. Et recte quidē. SO. An non de
ſcribere eos poſt hæc putas rei.p. formam? ADI. Quidni? SO. Deinde agētes hęc/ut arbitror ad
utraq; frequēter reſpicient/ad iſtud.ſ. quod natura iuſtū honeſtum/& temperatū exiſtit/cæteraq;
huiuſmodi: atq; iterū ad humana/& ad ſuperioris illius exemplar humana diſponent: ex hominum
officiis naturā humanam cōtemperantes ad figuram eius/quod Homerus qn̄ ī hoībus fit/dei ſpe
ciē/& imaginē appellauit. ADI. Scite. SO. Partim ergo delegūt phi/parti etiā colorabūt: quouſq;
huōs mores q̄ maxime fieri pōt/deo in amore cōiunxerit? ADI. Pulcherima nimirū hęc ē pictura.
SO. An pſuademus illis: quos inuehi ī nos dicebas/talē eē rerū.p. pictorē/eū uirū quē ſupra apud
eos laudauimus: illiq; indignati ſunt: quod huic ciuitatē gubernandam comitteremus. Nūc uero
ęquiori aīo hoc audiunt. ADI. Et maxime qdē/ſi ſapiūt. SO. Qua nunc in parte nobis aduerſabū
tur? Vtrum eorū quę uere ſunt ueritatiſq; ipſius amatores nō eē philoſophos/aſſerēt. ADI. Abſur
dum quidē id eſſet. SO. An forte negabūt naturā philoſophorū quam narrauimus optimi ipſius
eſſe familiarē. ADI. Neq; hoc qdē. SO. Quid uero hanc congruis inſtructā officiis/abſolute bonā
fore: ac præcæteris ſapiētię pximā/renuēt? Vel eos pbabūt magis quos ipſi ſecreuimus? ADI. Ne
quaq̄. SO. An ſuccenſebūt adhuc dicentibus nobis quod niſi philoſophorū genus ciuitatis ſuſcipi
at gubernacula/nec ciuitati/nec ciuibus erit reqes ulla/finiſq; malorū: nec res.p. quā oratiōe deſcri
bimus/in lucē exorieẜ. ADI. Forte minus. SO. Vis ne dicamus eos nō parū/ſed prorſus mites per
ſuaſoſq; fuiſſe? Ne forte erubeſcētes aliqd aliud cōfiteanẜ. ADI. Abſq; dubio. SO. Hoc igiẜ iſti per
ſuaſi iā ſint. De hoc aūt qs ambiget/ut regū potētiūq; uirorū filii philoſophi naſcituri nō ſint. ADI.
Nemo. SO. poſſet aūt qs adiicere/quod etiā ſi tales naſcanẜ ingnari eos neceſſe ſit. Quod.n. ſerua
ri a maculis purū/arduū ſit: nos quoq; cōcedimus. Quis aūt illud inſup addet? In omni tpe ex om
nibus hoībus ne unū qdē unq̄ integrū imaculatūq; euadere poſſe. ADI. Nullus hoc dixerit. SO. at
uero. Vnus natura ſic inſtitutus/ciuitatēq; nactus obedientē: ſufficiens eſt ad hæc oīa pficienda: q̄
nunc/ut impoſſibilia reprobantur. ADI. Sufficiens utiq;. SO. pono ſi princeps aliquis leges: & of
ficia q̄ narrauimus mandet/haud impoſſibile eſt ciues his obſequi uelle. ADI. Nō certe. SO. atqui
ſentire: & alios eadē quæ: & ipſi ſentimus: nū mirū: aut impoſſibile eſt. ADI. Non: ut arbitror. SO.
Quod aūt optima hæc ſint/ſiqdem poſſibilia: ſatis ſupra ē: ut arbitror: diſputatū. ADI. Satis. SO.
Quare ex his q̄ dicta ſunt/ſequiẜ: ut optima futura ſint q̄ de legibus ferendis p̄diximus/ſi agantur/
difficilia itē factu: nō tñ impoſſibilia. ADI. Sequiẜ plane. SO. poſtq̄ uix tandē finē his impoſuimus
ad reliqua iā pgēdū. Qua rōne uidelicet qbuſue diſciplinis: & ſtudiis inſtructi erunt huius noſtræ
rei.p. ſeruatores: & qua ī ętate ſinguli ſingula exercebūt. ADI. De his certe iā dicendū. SO. Haud
quaq̄ ſapienter mihi actū eſt/cum in ſuperioribus reliquerim matrimoniorū difficultatē atq; mo
leſtiam/filiorūq; pcreationē: & conſtitutionē principū: noſcebam.n. q̄ inuidioſa res eēt factuq; dif
ficilis: uel oīno uera. Nunc aūt nihilominus trāſigere hæc cogimur: atq; ea qdē quæ ad mulieres:
ac filios ptinent iā pegimus: quæ uero ad principes: tanq̄ a principio rurſus percurrenda uidētur.
Diximus aūt ſi memoria tenes: amatores eos ciuitatis eſſe oportere: in uoluptatibus doloribuſq;
probatos: atq; ex hoc pponito: neq; laboribus: neq; metu periculorū: neq; mutatiōe alia dimoueri.
Eū uero q hoc nequeat: abdicare oportet: at illum: q paſſim ſincerus: & īcorruptus euadit tāq̄ aurū
in ignis exaīe cōprobatū gubernandæ ciuitati præficere: muneribuſq; hornare: & uiuētem: & mor
tuum. Premia uero talia ſint qualia cōmuniter dicta ſunt breuiter hoc percurrente: & quaſi tergi
uerſante ſermone quippe cū res: ut nunc ſunt: mouere timeremus. ADI. Vera loqueris. Memini
equidē. SO. Verebar.n. o amice auſus ſum dicere. Nos uera īpręſentia id aſſerere audeamus: qđ
cuſtodes diligentiſſimi/optimi eſſe debent philoſophi. ADI. Ratū id habeatur. SO. Aiaduerte q̄
pauci tales erunt. Illius ſiqdē naturę partes quā in eſſe illis oportere diximus: una raro cōcurrunt:
& ut plurimū diſiūctę naſcūtur. ADI. Quo pacto id ais. SO. an ignoras quod iidē hoīes: dociles:
memores. Ingenioſi: acuti non ſunt: ac etiā fortes: atq; magnanimi: ut moderate: tranqlle: cōſtan
ter uiuāt. Tales ſiqdem uiri acuminis ipſius feruore quocūq; cōtingerit pferuntur: ſtabilitatis oīs:
& grauitatis expertes. ADI. Vera loqueris. SO. Hītus aūt ipſi aīorū ſtabiles: & a leuitate penitus
alieni: quorū in grauitate maxime cōfidendū: ut pote q in bello intrepidi ſunt: ut ī his īmobiles ſūt
ita ad diſciplinas tardiores: & hebetes. Torpēt ſiqdē atq; obſcitāt: quotiēs eis ē cōtēplatiōis īuigi
landū. ADI. Eſt ut dicis. SO. Nos aūt ī ſupiorib9 dixim9 oportere pricipē utrorūq; optīa rōe pri
cipē eē. Aliogn nō eē illi ſupprēmā diſciplinā exhibēdam: neq; honores magiſtratuſq; ipertiēdos.
ADI. Recte. SO. Nōne raro hoc euenturū exiſtimas. ADI. Raro admodū. SO. Examīare igitur
futuri pricipis oportet īgeniū ī his q̄ ſupra dixim9: laborib9: timorib9: uoluptatib9. Addimus præ
terea: qđ ſupra dimiſim9: oportere uidelicet illud ī diſciplinis plurimis exercere: ut pateat nūquid
maxīe ipſius doctrinę pcipiēdę ſit cōpos: an deficiat poti9: quēadmodū q ī aliis opib9 trepidāt: atq;
deficiūt. ADI. Ita certe iueſtigaẜ decet ueꝝ q̄ maximā doctrinā uocas. SO. Memiſti quodāmō: cū
tres ī aīa ſpēs poſuim9 qd iuſtitia eēt: tēpantia: fortitudo: ſapīa nos definiētes iuicē cōuēiſſe. ADI.

De ſtudiis & ętate cuſtodū rei pu.

Si nõ recordarer/haud dignus eſſem/q reliqua abs te audirem. SO. An/& illud memoria tenes:
quod ante hæc dictũ fuit. ADI. Quid nã? SO. Diximus certe ampliori quodam alio oratiõis cir-
cuitu exactius ea poſſe cognoſci. Verũ cõmodius eſſe/ut demonſtratiões ſuperioribus magis con
ſentaneas/induceremus. Quod/& uos ſufficere rñdiſtis. Atq; ita tũc ea pingui minerua/ut mihi ui
ſum eſt tractata ſunt. Sin aũt placet uobis ipſi hoc dicite. ADI. At moderate dictũ/& mihi/& aliis ẽ
uiſum? SO. Sed o amice taliũ menſura quãcũq; ueritatis partẽ obmiſerit: ĩmenſurate fit: nil. n. defi
ciens ullius eſt mẽſura. Quãq̃ nõ nullis quãdoq; uidetur ſufficienter ſtatim eẽ tractatũ/neq; longio
ri inquiſitiõe opus eẽ. ADI. p multis id pp ſecordiã accidit. SO. Virũ hoc a cuſtode ciuitatis/& le-
gum eſſe debet alieniſſimũ. ADI. Conſentaneũ. SO. Ergo amplior qdã amice huic agẽdus circui
tus: neq; breuior diſcẽdo q̃ exercitãdo ĩpendẽda eſt opa: alioqn/ ut pauloante diximus ad ſummæ
penituſq; neceſſariæ doctrinę finẽ nunq̃ perueniet. ADI. An hæc maxima nõ ſunt? Eſtq; aliud inſu
per iuſtitia/& cęteris quæ narrauimus/excellentius. SO. Nempe præſtantius. Et horũ quidem ip-
ſorum nequaq̃ decet adumbrationem quãdam qualem nũc/aſpicere: ſed abſolutam tõnem cõpre
hendere. An nõ ridiculũ eſt in rebus minimis omne ſtudium ponere: & obniſſe contendere/quo q̃
diligentiſſime/& ſinceriſſime peragantur: in maximis autẽ leuem operam ſatis eſſe putare? ADI.
Ridiculum pſus. At. n. putas ſeſe aliquem cotenturum quin abs te nũc exquirat: quæ nam diſci-
plina illa ſit quã maximam uocas/& circa quid uerſetur? SO. Nõ equidẽ. Sed/& ipſe interroga q̃q̃

De ideæ pſtãtia & utilitate ĩ cognoſcẽdis rebus:

ſępenumero te arbitror audiuiſſe. Nũc autem/uel nõ aduertis/uel potius ĩter turbare nec tuis obie
ctionibus cogitas: quod ego potius arbitror. Nam ſępe audiſti boni ideam eſſe/maximam diſcipli
nam. Qua quidem/& iuſta/& alia uſa cum fuerint/utilia/conducibilia fiunt. Atq; hoc fet me dicere
me uelle ſcito: & hoc præterea; quod ipſam nõ ſufficienter agnoſcimus. Sin uero ipſam neſcimus:
& ſine ipſa alia q̃ maxime nouerimus/ſcito nullam ex aliis nobis utilitatem fore: ſicut: neq; pdeſſet
nobis quicq̃: quod ſine bono poſſideremus. An maius quid eſſe putas/ſine poſſeſſiõe boni/alia oĩa

Voluptatẽ eẽ ſummũ bonũ antiquior eſt opinio Epicuri poſitio.

poſſidere q̃/ſine boni ipſius/& pulchri intelligentia/cætera intelligere? ADI. Non certe. SO. Pluri
bus uero bonũ uoluptas uidetur/elegantioribus ſapientia. ADI. Proculdubio. SO. Quinetiam/&
hoc noſti quod qui ſapientiam/bonum exiſtimant/ſi interrogentur. Quæ nam pot ſumũ ſapiẽtia?
declarare nequeunt: ſed cogantur tandem boni ſapiẽtiam dicere. ADI. Quam ridiculoſa reſpon
ſio. SO. Cur non ridicula uideatur? ſi cum nos uituperent quod ignoremus bonũ: de bono rurſus
nobiſcũ tanq̃ intelligẽtibus illud/loquantur. Adiũnt. n. bonum eẽ/ſapientiã boni: quaſi nouerimus
quid ipſi dicant cũ boni nomen pnunciant. ADI. Vera loqueris. SO. Qui uero bonũ uoluptatem
eſſe definiunt/nunqd minus errant: q̃ cæteri? Nonne/& iſti coguntur fateri uoluptates eſſe malas?
ADI. Valde. SO. Eadẽ igitur/& bona eſſe: & mala/fateri coguntur. An non? ADI. Plane. SO. Nõ
ne cõſtat plurimas circa hoc/& maximas ambiguitates cõſurgere. ADI. Cõſtat. SO. Nõne/& hoc
perſpicuũ? quod quæ iuſta/& honeſta uidẽtur: etiam ſi nõ ſint: multi eligerent agere/poſſidereq;/&
uideri hominibus hæc hře/nemo aũt ſatis habere ſe putat ſi q̃ bona dũtaxat uidẽtur/ poſſideat: ſed
quæ reuera bona ſint/oẽs quærunt. Opinionẽ uero in his quiſq; contẽnit. ADI. Et maxime quidẽ.
SO. Bonum qdem aĩa omnis expetit: eiuſq; gratia agit oĩa augurans eſſe aliqd: dubitat tamẽ: neq;
ſufficienter qd ſit/comprehendere põt: neq; fidei ſtabili ĩhęrere: quali utitur circa alia: atq; iccirco/
& in aliis fallitur: cum qd utile ſit iudicare pergit: an circa id cũ tale ſit: ac tãtum: ſimiliter cæcos: eẽ
debere dicemus illos quoq; præſtantiſſimos in ciuitate uiros/quibus uniuerſa cõmittimus? ADI.
Minime omnium. SO. Reor equidẽ/eum qui neſciat: ut nunc fere accidit qua ratione iuſta: & hõe
ſta: bona ſunt: haud multi faciendũ ſane cuſtodem ſeipſum exhibere poſſe. Vaticinor aũt nemi-
nem ipſa priuſq̃ bonũ ſufficienter cognoſciturũ. ADI. Scite uaticinaris. SO. Perfecte igitur diſpo
ſita nobis erit res. p. ſi cuſtos horum peritus eam reget. ADI. Ita neceſſe eſt. Verum tu o Socrates
utrum bonũ ipſum dicis eſſe ſciam/uel uoluptatem/uel aliquid aliud præter hæc? SO. Iamdiu com
pertum habeo Adimante tibi non ſatis fore: ſi ſnĩas aliorũ rettulero. ADI. Haud decere mihi ui-
detur o Socrates: opiniones aliorum referre poſſe: ſuam uero nequaq̃: hominem præſertim tã diu
in his uerſatũ. SO. an decere putas: ut de iis quæ quis ignorat: quaſi ſciens loquatur? ADI. Nullo
modo quaſi ſciens: ſed ut quaſi ex opinione proferens: q̃ ſentit. SO. an neſcis opiniones oẽs abſq;

De opinione recta ut etiã ẽ cæca:

ſcientia turpes eſſe: quarum quæ optimę cęcę ſunt? an eos qui abſq; intelligentia uerũ aliquid opi-
nantur: differre ab illis exiſtimas: qui licet cęci ſint: recto tamen tramite gradiuntur? AD. Nihilo.
SO. Vis ergo turpia cõtẽplari cęcaq;: & obliqua: cũ liceat ex aliis pſpicua pulchraq; audire. GLA.

Queſtio de bono difficillima:

Age per Iouem Socrates ne deſiſtat cũ prope calcem perueneris. Sufficiet enim nobis ſi quemad-
modũ de iuſtitia temperantiaq;: & aliis tractauiſti: ita quoq; de bono tractaueris. SO. Mihi quoq;
o amice ualde ſufficiet. At uereor ne uires deficiãt: atq; ego ſupra uires auſus: ineptior appaream:
riſumq; audiẽtibus mouẽ. Cæterũ o uiri felices: quid ipſum bonum ſit in præſentia dimittamus.

Filius boni hoc eſt ſol.

Eſt enim: ut mihi uideť præſentẽ ſupra cõtemplationẽ. Quis aũt appareat boni ipſius filius: & eius
q̃ ſimillimus: ſi uobis placet: dicã: ſin minus: dimittam. GLA. Dic age Patrem uero poſtea decla-
rabis.

rabis. SO. Vellem equidẽ/ut & ipſe explicare poſſem & uos percipere/non ſolũ boni partus ut nũc ſed ipſum bonum. Hunc ergo ad præſens partum boni ipſius filiũq; accipite. Cauete tñ ne inſcius ipſe uos decipiam/uanam aſſignans de filio rõnem. GLA. Cauebimus id pro uiribus. Dic modo. SO. Dicam equidem/ſi prius repetamus inuicẽ confirmemuſq; quæ ſupra memorata ſunt/& alias ſæpenumero dicta. GLA. Quęnam? SO. Multa quidẽ pulchra & multa bona & ſingula ſimiliter eẽ dicimus & oratiõe diſtinguimus. GLA. Dicimus profecto. SO. Atqui & ipſum pulchrũ & ipſum bonum inducimus: ac ſimiliter in oĩbus quę ut plura ponebamus/unũ rurſus ponimus ſecundum ideam unam cuiuſq; tanq̃ una ſit & quod unũquodq; eſt/appellamus. GLA. Vera hæc ſunt. SO. Et hæc quidẽ uideri dicimus: nõ aũt intelligi/ideas autẽ intelligi nõ uideri. GLA. Sic eſt oĩo. SO. Qua potentia e multis quas habemus/quæ patent oculis cernimus? GLA. Viſu. SO. Nonne & auditu q̃ audiuntur: & aliis ſenſibus omnia quæ ſentiunt̃? GLA. Quid ni? SO. Nunquid animaduertiſti q̃ perfectam/ſenſuum auctor uim fabricauit ad id quod uidere & id quod uideri dicimus? GLAV. Non ſatis. SO. Sic aũt conſidera. Eſt ne auditui/atq; uoci alio genere opus ad hoc ut ille quidẽ audiat/hæc audiatur? Quo tertio abſente/ille non audiet iſta non audietur. GLA. Nequaq̃. SO. Arbitror equidem/neq; aliis multis ne dicam nulli tali quodam opus eſſe. An tu talem aliquã uim reperis? GLA. Minime. SO. An non aduertis uiſus ipſius & ipſum ens qđ uiſui ſubiacet uim/tali quo indigere? GLA. Quo pacto? SO. Præſente oculis uiſu/ipſiſq; ad ſpectandũ directis/præſente item colore/ niſi adſit & genus tertium proprie ad hoc natura aptum/ neq; uiſus uidebit quicq̃/neq; uideri colores poterunt. GLA. Quid nam id eſſe dicis? SO. Quod tu lumen uocas. GLA. Vera loqueris. SO. Profecto uiſibilis ipſius uis: & uidentis potentia, iugo quodã aliarum oĩum coniugationum maxime honorãdo, iunctæ ſunt non exigua quadã ſpecie ſi mõ cõtẽnendum nõ eſt lumen. GLA. Longe abeſt/ut cõtẽnendũ ſit. SO. Quæ potiſſimũ deoꝝ cœleſtium huius cãm putas? Cuius lumen efficit ut & uiſus noſter q̃ optime cernat/& oculis obiecta cernantur. GLA. Quem tu putas & alii. Nẽpe de ſole interrogas. SO. Ita uero ad hunc deum ſe uiſus habet. GLA. Quomodo? SO. Viſus ſol non eſt: neq; oculus cui ineſt uiſus/ſol eſt. GLA. Non certe. SO. Sed ex oĩbus ſenſuum organis id maxime ſatis particeps. GLA. Multum ſane. SO. Nonne & uim quam habet/ex ſole infuſam ſeruat? GLA. Prorſus. SO. Quinetiam ſol uiſus non eſt. Cauſa uero ipſius eſt ab eoq; ꝓſpicit̃. GLA. Sic plane. SO. Hunc me uocare boni filium dicito: quem ipſum bonũ/in hac ſecum genuit cõparatione cõſimilem/ut quemadmodũ ipſum in loco intelligibili ad intellectum & ea quæ intelliguntur/ſe habet/ſic & iſte in loco uiſibili ad uiſum ſe habeat & ad ea quæ uidentur. GLA. Quo pacto? Latius explica. SO. Oculi porro/quotiens nõ ad ea uertuntur/quoꝝ colores diurnus fulgor illuminat oſtenditq;/ſed ad illa quæ nocturnis radiis attinguntur/cæcutiunt illucinanturq; & prope cæci eſſe uidentur: ac ſi purus in illis uiſus non inſit. GLA. Sic accidit. SO. Quotiens uero ad ea q̃ ſol illuſtrat/perſpicue cernunt iiſdemq; ipſis in oculis eſſe uiſus apparet. GLA. Eſt ita. SO. Sic & de aĩo cogita. Qñ.n. illi inhæret in quo ueritas & ipſum eius emicat/intelligit illud atq; cognoſcit ĩtellectumq; habere uidet̃. Sed cum ad id fertur/quod tenebris eſt permixtum: quod uidelicet generatur atq; corrumpit̃/eius obtunditur acies: opinioneſq; uerſat uarias: ac mentis expers eſſe uidetur. GLA. Sic apparet. SO. Illud igitur quod ueritatem illis quæ intelliguntur/prebet/& intelligẽti uim ad intelligendũ porrigit/boni idem eſſe dicito. Scientiæ & ueritatis quæ per intellectũ pcipitur/cãm. Cum uero adeo pulchra duo hęc ſint/cognitio. ſ. ac ueritas/ſi bonũ ipſum aliud q̃ iſta & pulchrius exiſtimabis/recte putabis. Et quemadmodum: lumen ac uiſum ſolis ſpeciem quoddam habere exiſtimare decet ſolem uero ipſum eſſe/nequaq̃. Ita cognitionem & ueritatem / boni ipſius ſpeciem habere quidẽ aliquam/eſſe uero ipſum/minime? Auguſtior enim eſt ipſius boni maieſtas. GLA. Decus narras inæſtimabile. Si ſcientiam quidẽ & ueritatem prebet. Ipſum uero decore hęc ſuperat. Neq;.n. uoluptatem ipſum eſſe dicis. SO. Bona uerba quæſo. Atqui ita planius eius imaginem contemplare. GLA. Quomodo? SO. ſolem quidẽ dices ut arbitror iis quæ uidentur nõ modo uidendi prebere potentiam/uerum etiam generationem, augmentum nutritionem: cum ipſe tamen generatio non ſit. GLA. Quo.n. pacto? SO. Atq; ita dicas bonum iis quæ cognoſcunt̃ dare/non modo ut cognoſcantur: ſed eſſe inſuper & eſſentiam/elargiri. Cum ipſum eſſentia nõ ſit/ſed ſupra eſſentiam: dignitate ipſam & potentia ſuperans. GLA. Ædepol mirabilis hic exceſſus. SO. Huius certe tu cã es/qui me compuliſti ad ea quæ mihi de hoc uiderentur / aperienda. GLA. Neq; dum ẽt deſiſtas. Sed abſolue præcipue ſolis comparationem/ſiquid eſt prætermiſſum. SO. Atqui multa prætermittuntur. GLA. Ne minimum quid obmittas. SO. Reor equidẽ multa præterea ſuper fore: uerũtamen quotcũq; ad præſens referri poterunt/haud ſponte dimittã. GLA. Ita precor. SO. Cogita duo hæc eſſe, & unum quidẽ in genere locoq; intelligibili regnare/alterum inuiſibili: ne ſub cœlo inquiens/uidear te circa nomen decipere. Attamẽ ſpecies duas habes/ uiſibile. ſ. & ipſum intelligibile. GLA. Habeo equidem. SO. perinde ac ſi acceperis lineam in duas æquales ſectam portiones/& utramq; rurſus partem ſimili ratione diuiſeris/ita nunc oblatũ tibi genus unũ

De medio inter ſenſum & ſenſile.

Lumẽ mediũ inter uiſum & colorem.

Sol ut intercedat inter uiſum & uiſile.

Quõ bonum genuit filiũ ſibi conſimilẽ.

Vt uiſus ad ſolẽ: ita aĩa & intellectus ad bonũ & inte[lligibile]

uiſibile/intelligibile alterum in duo rurſus ſecundum claritatem/& obſcuritatem utrumq; diſtingue. In genere quippe uiſibili portio una imagines cõtinebit. uoco aũt imagines/primũ umbras. Deinde ſimulachra quæ in aquis apparent. & quę in corporibus/denſis/lenibus/terſis/ac lucidis/& omne quodcũq; tale/ſi tenes. GLA. Teneo. SO. portio uero altera comprehendet ea quorum hæ ſimilitudines quædam ſunt. Animalia uidelicet quæ apud nos ſunt & plantas. & uniuerſum fabricæ genus. GLA. Sic pono. SO. An uis præterea ſecundũ uerum & nõ uerum dicere genus hoc diſtingui: ut quemadmodum ſe habet quod opinione fingitur ad id quod ſcía noſcit/ita ſimulachrũ ad illud cuius eſt ſimile? GLA. ualde. SO. Cõſidera iterum intelligibilis ſectionem. GLA. Quo pacto? SO. unum quidẽ ipſius gñs eſt quod inquirit animus his utens uelut imaginibus quæ prius diuiſa ſunt/compulſus ex ſuppoſitionibus non ad principium. ſed ad finem procedere. Alterum uero quod excogitat animus/ex ſuppoſitione procedens ad principium non ſuppoſitum: nec imaginibus utẽs quibus ad genus alterum uti ſolemus/ſed ipſis ſpeciebus per ipſas progrediens. GLA. Haud ſatis quæ dicis/intelligo. SO. At. n. facilius per hæc intelliges. Arbitror te non latere/ quod qui circa geometriam & arithmeticã & cætera generis eius uerſantur/ſupponunt q̄dem/par & impar & figuras ac tres ſpecies angulorꝝ & horum ſimilia in argumentationibus ſingulis. Et his poſitis tanq̄ cuilibet manifeſtis/rõnem de his nullam exigendã putant. Atq; hinc incipientes ad alia iã deſcendunt/& ad illud tandem perueniunt quod quęrebãt. GLA. prorſus id noui. SO. Enimuero & illud/noſti quod & ſupradictis ſpeciebus utuntur/deq; illis uerba faciunt q̄q̄ non ad eas mentem dirigunt/ſed ad illa potius quorum iſta ſimulachra ſunt ad quadrangulũ ipſum uidelicet ipſumq; diametrum: non ad ea quæ ſcribũt. Et in aliis eodem modo/ſpeciebus q̄dem hiſce quas deſcribũt figurãtq; quarũ & umbræ ſunt/& in aquis imagines/tanq̄ imaginibus quibuſdam utuntur/affectãtes illa conſpicere/quæ non aliter q̄ cogitatione percipiuntur. GLA. Vera loqueris. SO. Hanc generis intelligibilis ſpeciem ſupra dicebam/ad cuius inueſtigationẽ cogi animum ſuppoſitionibus uti/ad principium non euntem: utpote qui ſupra ſuppoſitiones adſcendere neq̄at: utiturq; imaginibus quæ ex inferioribus ſunt ad ſuperiorꝝ ſimilitudinẽ comparatæ: atq; ita opiniõe conceptæ diſtinctæq; ſunt/quaſi ad illa perſpicue conferant. GLA. Intelligo equidẽ dici abs te quod in geometria & aliis eius germanis artibus fieri ſolet. SO. Alteram intelligibilis partem ad illud referre me ſcito/quod ipſa ratio per demoſtrandi facultatem attingit: dum ſuppoſitiones non pro principiis habet: ſed reuera pro ſuppoſitionibus accipit: tanq̄ gradibus quibuſdã & adminiculis utens quouſq; ad illud quod non ſupponitur/ad principium uidelicet uenlẽs Vniuerſi/ ipſum attingat/& rurſus adhæreat illis quæ principio hęrent/atq; ita ad finẽ uſq; ꝑueniat/nullo prorſus ſenſibili utẽs/ſed ipſis ſpeciebus/ꝑ ipſas atq; ad ipſas progrediens. GLA. Intelligo tandẽ. quãq̄ minime ſufficienter ut cuperem. Videris. n. mihi magnũ opus ꝓponere. Moliris q̄dem diſſerere/partem illã uere exiſtentis & intelligibilis generis/quam ꝑ demoſtrationis ſciam ſpeculamur/illa eſſe clariorem quam ex illis ſcientiis quæ artes appellanẗ/inueſtigamus. In quibus pro principiis ſuppoſitiones habentur. Et qui iſta conſiderant/cogitatione coguntur non ſenſibus intueri. Quoniam uero ad principium non adſcendunt/ſed ex ſuppoſitionibus indagant: intellectum circa hæc habere tibi nequaq̄ uideẗ: licet cum principio intelligibilia ſint. uideris aũt mihi geometricarũ & ſimiliũ rerum habitum/cogitationẽ potius appellare q̄ intellectum/quaſi cogitatio inter opinionem & intellectũ medium teneat. SO. ſufficienter admodũ ꝑcepiſti. Atq; ad has quattuor ꝓportiones/quattuor itidẽ animi affectiones accipe. Intelligentiam quidem ad ſupremũ ipſum: ad ſecũdũ. Cogitationem. Ad tertium fidem. Ad poſtremũ uero aſſimilatiõem ſiue imaginationẽ. hæc præterea inuicem alternæ ratione ꝓportionis ordina. ut ita hæc claritatẽ ꝑticipent/quemadmodũ illa/circa quæ ſunt. Veritatem. GLA. Intelligo equidẽ. & quod dicis admitto: & ut iubes hæc diſpono.

Duo genera cum ratione procedendi.

FINIS DIALOGI SEXTI.

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN SEPTIMVM DIALOGVM DE IVSTO.

Apientes diuino ingenio ꝓditi omne mẽtis ſtudiũ a terrenis ad cœleſtia a mobilibus ad ímobilia/ab his quæ ſentiunẗ/ad illa quæ ſuperãt ſenſum/ꝓ uiribus cõuerterũt. Cõſideranteſq; mundi machinã & unã eſſe & mirabiliter ordinatã: neq; tñ ex ſeipſa poſſe cõſiſtere. Cum ex diuerſis cõponaẗ: atq; muteẗ merito cognouerunt ab alio depẽdere/ab alio inq̄ uno/atq; ſapiẽtiſſimo: qui & unũ cõficiat opus ex multis & id unũ ubiq; ordinet ſapiẽter. Regat præterea & potenter/opus uidelicet ingens atq; multiplex motu q̄dem ꝑpetuo atq; rapidiſſimo/non tñ aberrãte reuolutũ. Ducat quoq; benigniſſime ſingula ad bonũ mirifica tũ facilitate currentia. Quãobrem cõi quadã cõceptione deũ eſſe pariter conſenſerunt/unũ

uniuerſi

uniuerſi regem potentē & ſapientem atq; clementem. Quem & terreni reges/rerūq; publicarum
gubernatores pro uiribus debeant imitari. Poſt cōmunem hanc de deo conceptionē/gemina rur
ſus uia ad deum cœperunt planius atq; propius proficiſci. Per alteram quidem negando/ꝑ alterā
referendo. Nam illa quid ipſum bonum/ideſt quid deus non ſit argumentātes probauerunt/neq;
eſſe quicꝗ ex his quæ capiuntur ſenſibus/neq; ex his quæ mente comprehendūtur. In hac autem &
creaturas ad creatorem & uiciſſim creatorem referentes ad creaturas/excogitauerunt qua ratio-
ne & creator ſingula faciat atq; perficiat:& creaturæ ad ipſum ſe ſe uel habeant/uel imitari uel con
ſequi poſſint. Hactenus procedere philoſophantis ingenium Plato noſter & Parmenide monſtrat
& in libro ſuperiore cōfirmat. Quod Dionyſius quoq; Areopagita maxime cōprobat. Procedere
inꝗ hucuſq; tum radio quodā ab initio menti ſemel infuſo/tum accedente lumine diuinitus mētes
aſſiduæ colluſtrante. At uero quid ipſum in ſe bonū ſit.i.diuina ſubſtantia/quēadmodum & in Par
menide & hic oſtendit/nemo ꝑ eiuſmodi uias aſſequi pōt ſolum uero ꝑ has illuc deniq; ꝑuenire ubi
diuinum bonū ob ſolam benignitatē ſuā amatorē ſuum ꝓpius accedentē & pria luce format/& ca-
lore fouet/& poteſtate transformat mentem/tunc demū cognoſcentem deum cū ipſa iam facta ſit
deus. Quod quidē in epiſtolis quoq; ſignificat. Poſtꝗ uero deum philoſophus cōtemplatus fuerit
cœleſtia gubernantē/tunc ſolum:& ſolus poterit terrena diuinitus gubernare. Qua quidem in re
Plato Minorem laudat ab Ioue prius contēplando petentem leges ꝗ ad hoīes promulgaret. Mitto
quantum multi laudent Scipionē/quod Ioue magiſtro ad rē.p.accedebat. Quid de Numa Pom-
pilio dicam/ciuitatem religioſis legibus gubernante? Nōne & moſaicæ leges qbus dei populus di
uine gubernaref/deo ipſo docente ad hoīes peruenerunt? hinc Ariſtoxenus narrat philoſophorū
indorum myſteria.qbus continef/abſq; diuina regula & hac quidem a deo demonſtrata non poſſe
quicꝗ uel priuatim uel publice recte feliciterq; unꝗ adminiſtrari. Quoniam uero idē Egyptii com
pertum habebāt ſolis philoſophis & his quidē abſolutis atq; inſuper ſacris regni gubernacula con
cedebant. Atq; uſq; adeo putabant nihil abſq; diuino auxilio poſſe feliciter agi/ut oīa publica a ſa-
cris uotiſq; auſpicaref. Nihil rurſus abſq; diuina quadā inſpiratione intelligi poſſe adeo aſſerebāt
quēadmodum refert Iamblichus ut oēs apud illos philoſophantium libri Mercurii de nomini ſint
adſcirpti quaſi non hoīum ſint inuēta/ſed dei. Quod Timæus quoq; ſignificat dicens philoſophiā
donum eſſe diuinū. Ciuilem quoq; peritiā eſſe diuinū munus in Protagora & politico docet. Atq;
ut ad hunc ſeptimum redeamus non admittit quēꝗ ad hanc ſuā rem.p.gubernandā niſi quē cōſti
terit diuina quadā tam indole ꝗ educatione utrūq; donum diuinitus accepiſſe. quē ſolum ubiq; le-
gitimū ciuem philoſophumq; appellat. Sed cur diuino ad id munere opus eſſe dicit? Mitto nunc
alias rōnes. Quia uidelicet cū difficillimū cuiq; ſit ſe ipſum feliciter gubernare/certe īpoſſibile eſt
ciuitatē/ex tam multis diuerſiſq; compoſitam/cui & quotidie innumerabiles incertiq; īminent ca-
ſus/beate unꝗ abſq; deo beatitudinis auctore cōponere. hinc factū eſt ut quælibet ciuitates ꝓpriū
quoddā numen agnouerint/quaſi patronum. huius uero numinis uicarium & interpretem eē Pla
to uult ciuitatis gubernatorem.ꝗ inſtar numinis & diuina cōtēpletur/& humanis inde prouideat.
Quamobrem malos hoīes quaſi diuini muneris oīno exptes a re.pu.procul expellit. Solos aūt ac-
cipit bonos. Neq; tñ oēs. Nam ignaros theologiæ appellat cæcos atq; ſomniantes:utpote qui reꝝ
imagines ꝓ rebus accipiant:ſtultū uero cenſet ciuitatis cuſtodiā cæcis ſomniātibuſq; cōmendare.
At uero theologos/qui nullum adhuc humanarū rerū uſum teneant/nō prius ad publicas res gerē
das admittit/ꝗ priuatis leuioribuſq; tractandis aſſuefecerit. Concludit interea nulli magiſtratū eē
dandū/niſi cuius uita ſit melior magiſtratu/ipſumq; magiſtratū neq; petat/neq; ēt appetat. Tu ue-
ro ubi Plato in erudiendo ciuili philoſopho cui imaginē præponit ſpeluncæ/& iūculoꝝ luminis cu
iuſdam/umbrarūq; & aquæ/ſpeluncam intellige hunc quē uidemus mundū ſi ad mundū inuiſibi-
lem cōparetur/uinculū uero corpus humanū:ſiue potius ꝑturbationem animum corpori alligan
tem. Vmbras autem res oēs quæ ſenſus mouent. Sunt.n.hæ uerarū rerum id eſt idearum umbræ.
Quod aūt dicit animū non abſq; offenſione repente tum ab inuiſibili mundo deſcendere ad uiſi-
bilem/tum uiciſſim aſcendere/duobus more Platonico modis potes accipere. tum in hac uita: qñ
uidelicet abſq; medio ab hoc humanoꝝ ſtudio/ad ipſum ſupremū diuinoꝝ ſtudium/atq; cōtra trā
ſitur/tum inter hanc uitā atq; alterā. Qñ.s.aīa uel īpura a corpis tenebris ad diuinū migrat lumē.
ſub quo caligat ꝓrſus & cruciaf/uel a diuino lumine in corpus elemētale deſcēdēs diu cæcutit atq;
turbaf. Memēto uero luminis ꝓprium eſſe oīa facere atq; demonſtrare/idq; eſt triplex/diuinū/ītel
lectuale/uiſibile. Diuinū appellari ſolis utriuſq; ſolem. Intellectuale/ſolē angelicum nominari/ſolis
mūda in ſolē. Viſibile deniq; lumē/eſſe cœleſtē ſolē eiuſq; fulgorē. Quēadmodū uero fulgor a cœ
leſti ſole ꝑ oīa ſe diffundens/eſt imago actuſq; ſolis. ita & lux quæ ineſt ſoli imago eſt actuſq; mentis
angelicæ. Lumen deinde in angelo diuini luminis actus eſt & imago. Et quēadmodum uiſibile lu-
men in natura ꝑſpicua dūtaxat recipif/ſic in uiſibile in ꝑſpicaci natura. Tres eiuſmodi ſoles Iulia-
nus Platonicus in libro de ſole deſcribens/addit ex Phœnicū theologia uiſibile lumen eſſe diuinæ

angelicæq; intelligentiæ actum quẽdam pennem per ſolarẽ feneſtram ad oculos emicantem: atq; inde ꝑ materias paſſim ꝑſpicuas quaſi cõuenientes ſibi diffuſum. Cæterum ne diffidas lumen hoc apparens eſſe luminis non apparentis imaginẽ/ſcito id lumen non eẽ corpus. Corpora.n.abſq; offenſione infectioneq; penetrat. Item non fieri ꝓpriam cõpoſiti corporis qualitatẽ. Alioquin & ꝓpriam requireret qualitatẽ elemẽtoꝶ calidam ſiue frigidã in eo p̃cedentem/quod ipſum ſit ſubſceptur um: & recedente ſole ad tp̃s in ꝑſpicuo remaneret. Item dimenſioni ꝓpriȩ non abſtringi. Nõ enim tꝑe ꝑuenit: uel ꝑtem nunc illuminat & poſt ꝑtem. Adde quod amplum abſq; ſui diſſipatione implet/uiciſſimq; in anguſtum uel ſui uel uaſis confrictione momento ſe colligit: neq; ꝓprie corporeum eſt: ſed inter in corporea/& corporea medium & ꝑfecto ꝓpria cœli qualitas: cuius natura in corporeis eſt q̃ ꝓxima. Cõicatur quoq; elementis dũtaxat ꝑſpicuis in hac ipſa ꝑſpicuitate cœlo ſimilibus/ꝑſpicuis inq̃ primo lumẽ deinde calor. opacis aũt calor primo/lumẽ uero nõ priuſq; ꝑ calorẽ ad naturã ꝑſpicuam redigant. Corporibus aũt opacis/in q̄bus natura terrea dominat̃/non infunditur. Non q̄a penetrare nõ poſſit/qñq̄dem & cryſtallũ penetrat opacis multis ſolidius. ſed q̄a natura terrea a natura cœleſti alieniſſima cœleſtis qualitatis capax eſſe non põt. Cõmunicat tamẽ opacis calorẽ ut dixi non tã ꝓprium cœlo q̃ lumen. Cœlum.n.quia lucet/ideo calet. Quod aũt lumen a cœlo in ꝑſpicua noſtra diffuſum/ſolis imago rurſus debeat appellari/hinc ap̄pet qđ ipſum eſt imaginum oĩum cõis ꝓpriaq; origo. Imagines.n.rerum ſub ipſius fulgore reſultant: ipſumq; ẽ imago tam potens/ut ap̄peat nõ ſolum qñ a ſpeculari corpore reſilit. Sed etiam qñ a ſole proſilit. Quod cæteris imaginibus minine cõuenit. oẽs tñ incorporeæ ſunt/ſiquidem ꝑ totum momẽto ſe fundunt eodẽq; in puncto abſq; mutua confuſione ſunt multæ. Incorporeum ergo eſt & lumen: cuius id uirtute ꝑficitur: ꝓinde momento ſolis radiũ ſecum ferre actum lucis uimq; caloris. Ac ꝑ lucem q̄dẽ referre diuinæ & angelicæ intelligentiæ claritatẽ. Per calorẽ uero utriuſq; uolũtatis charitatiſq; affectum. Cum uero ſuperi/quẽadmodũ & artifices oꝑa ꝑ uoluntatem potius q̃ ꝑ intelligẽtiam agãt/merito uiſibilis hic radius ex inuiſibili illoꝶ radio profluens/ꝑ calorem agit ſingula quæ gignunt̃ potius q̃ ꝑ lucem. Immo uero ꝑ lucem agit: ſed rerum imagines ſpiritales. Per calorem uero corporeas qualitates. Calorq; hic ita dependet a luce quẽadmodum in diuinis ꝑ intellectum idealiter repreſentant̃ oĩa: ꝑ affectum inde ſurgentem oĩa generantur. Nos uero hinc admoniti ſi natura terrea lumen cœleſte nõ recipit/terrenos a nobis affectus longius expellamus/ut diuino lumine impleamur. Ac ſi ultimũ corpus non accipit primi lumen. niſi caleat inde prius ſimileq; reddatur Eia nos quoq; mentiũ ultimũ flagremus prius amore primæ ut amore ꝑgati. factiq; ſimiles loceamus deinde diuinitus: ac pleno iã lumine gaudeamus. Sed reliqua iam huius ſeptimi perſtringamus. Quoniã igit̃ triplex lumen eſt ut diximus: uiſibile ſcilicet/& intellectuale ſuper uiſum/& diuinum ſuꝑ intellectũ: ideo Plato in tribus gradibus mẽtionẽ hic facit/de lumine.s.in cauerna in nocte/in die tria uidelicet lumina illa ſignificãs. Ter quoq; mentionẽ facit de aqua/in cauerna/in nocte/in die/ſicut.n.lumen & facit & demonſtrat oĩa. Sic aqua lauat oĩa atq; repræſentat/ꝑ primũ q̄dem ſignificat mores/ꝑ ſecundũ uero contẽplationem. Et utrũq; tribus gradibus peragit. Nẽpe ꝑ moralem ter lauat & purgat: primo quidẽ amputando ſecundos motus ꝑ uirtutes ciuiles: deinde eoſdẽ ꝑ uirtutes purgatorias extirpando/tertio per uirtutes animi iam purgati motus primos abſolutiſſime moderando. Vnde iam ad exẽplares quæ in deo ſunt/uirtutes ꝑueniatur: præſertim ꝑ contẽplationem. Cuius quidem tres ſunt gradus/quos refert aqua ter nominata/quatenus ipſa imagines repræſentando/refert intelligentiã. Diuina ſiquidẽ in tribus/ut ita dixerim aquis repræſentari uident̃: primo quidẽ licet cõfuſius in rationibus phyſicis. Secundo diſtinctius in mathematicis: tertio clariſſime in metaphyſicis penitus abſolutis. Formas quidẽ phyſicas Plato oĩo materiales appellat/q̄a & cõi & ꝓpria materia indigent/& abſq; illa cogitari nõ pñt. Mathematicas uero formas/nõ adeo materiales: quia & ꝓpria non egent materia/ſed aut cõi tantum ut dimẽſiones/aut nulla/aut numeri: atq; hæc ſine materia licet excogitare. Diuinas deniq; formas oĩo ĩmateriales exiſtimat. Reſq; ueras: quarum imagines q̄dẽ ſint mathematicæ formæ/umbræ uero res naturales. myſteriũ uero hoc eſt pythagoricũ. Cũ ergo aĩaduerteret. Thalethem. Democritũ. Anaxagora tã negligentes in rebus diuinis fuiſſe q̃ diligentes in naturalibus. Pherecidẽ cõtra & Pythagoram pythagoreoſq; oẽs mathematicoꝶ principes/pariter ſummos extitiſſe theologos moribuſq; diuinos/merito ꝑtim ratione/ꝑtim exꝑientia cõcluſit curioſum naturaliũ ſtudium aĩam ſæpiſſime a diuinis auertere. Quã & Salomo ꝓpterea occupationẽ peſſimã iudicauit & miſeros qui nimium occuparent̃ in ea. Eoſdẽ in Phedone Socrates deteſtat̃: eos inq̃ qui naturaliũ effectũ cauſas/dũtaxat ad qualitates quaſdã elemẽtales curioſius referẽtes/in eiuſmodi principio & fine q̄eſcunt: neq; ſummũ uniuerſi principiũ finẽq; ꝑquirunt. Quãobrẽ Septimus hic liber aĩam ad ſummũ bonũ ſoleq; ideſt deũ ideaſq; diuinas quaſi ſtellas cõuenientibus ꝑducit gradibus: nullã in ipſo aſcenſu naturalis ꝑitiæ efficit mentionẽ. Sed mathematicos quoſdã gradus ad diuina cõmodius ꝑducentes adducit in mediũ. inter quos duo ſunt puri Arithmetica.n. circa puros uerſat̃ numeros/& geometria

tria

tria circa puras dimẽſiones. Tres uero gradus ſunt mixti. Nam muſica numeris addit uoces motuſq; ad auditum præcipue pertinentes. Stereometria uero dimenſionibus addit pondera. Aſtronomia numeris dimenſionibuſq; cœleſtes ſperas motuſq; metiť. Vtitur aũt Plato naturali peritia in diſcenſu potiuſq̃ aſcenſu/quemadmodũ in Timæo & Philebo/atq; Parmenide & alibi ſæpe docet. In deſcenſu.n.p diuinas naturaliũ cauſas/naturalia uult principia demonſtrari. In aſcẽſu uero anxiam naturaliũ curã/tanq̃ a diuinis ualde remotã/diuertere ab illis aĩam putat potiuſq̃ conuertere. Oĩo aũt & actiones oẽs ẽt ſi honeſtiſſime uideanť/nihilpendit:niſi ad diuini boni imitationẽ cõſecutionẽq; cõducant/& ſpeculationes ſimiliter oẽs uel negligit/niſi ad diuinũ bonum inueniendũ conferant:uel ẽt deteſtať/ſi quo pacto nos inde diuertãt. Proinde totũ philoſophiæ ſtudiũ eſſe uult a ſenſibilibus conuertere ad intelligibilia:ad ipſumq; bonũ/quod intelligibiliũ lumen ẽ ſuppremũ aſcendere. Atq; quẽadmodum ſe habet uiſus ad uiſibiliũ ſummũ.i.ſolem/ſic intellectũ ad ſummũ intelligibiliũ lumen.s.deũ ſe hr̃e. Ego ſicut ſol generat oculũ & generãdo uim uidendi largiť/& genito actum uidẽdi continue præſtat:ſic deus & intellectũ creat creãdoq; intelligẽdi uim prebet:& creato cõtinue actũ intelligẽdi. Rurſus quẽadmodũ circa oculũ nihil opus eſt ab arte fieri/niſi purgare ipſum atq; cõuertere ita circa intellectũ duo dũtaxat pręſtat philoſophia/purgando.ſ.ipſum tum a ꝑturbationibus tũ a falſis opinionibus:atq; conuertendo p rõnes exhortationeſq; a ſenſibilibus formis ad intellectuales nobis inſitas formas:perq; has ad formas ĩtelligibiles.i.ideas. Rurſus p ideas ad diuinam mentẽ/qua cõprehenduntť ideæ:ab hac deniq; ad diuinũ bonum/idearum principiũ atq; lumen. Cum ergo dicit aĩam a lucerna ad lunã a luna ad ſolem attolli/ſignificat a formis naturalibus ad mathematicas ab his ad diuinas deniq; eleuari non docendo q̃dem diuina.n. ut tradit in epiſtolis doceri non pñt/ſed purgando potius atq; cõuertẽdo. Nam his pactis/ſicut ſol qui eſt uiſibiliũ lumen/monſtrat oculo uiſibilia:ita ipſum bonũ quod intelligibiliũ lumen eſt intelligenda intellectui patefacit. Sed de his in theologia noſtra latiſſime. Itaq; nemo mirari debet Platonem:doctrinali ſcribẽdi ordine uti rarius:purgatorio uero atq; exhortatorio.ideſt conuerſorio ſemper. Poſt hæc nota ex eoꝝ numero quæ ſentiunť/illa potiſſimũ intelligentiã excitare/quę haud plane per ſenſum a ſuis oppoſitis diſcernunť ideoq; intelligentia indigent diſcernẽte. Item numeros nõ eſſe corporeos. Siquidem nihil aliud numerus eſt q̃ unitas repetita. Vnitas aũt non eſt corpus. Non.n.in ꝑtes diuidiť:q̃ ſi fingať diuidi:nõ ſecať/ſed potius multiplicať/multiplicať inq̃ in ſe ipſam/nõ in ꝑtes ullas.pars.n.q̃libet toto ſolet eẽ minor. Nulla uero unitas uel maior uel minor ẽ unitate. Atqui hæc ipſa unitas numeruſq; ad ĩcorporeã nos eſſentiã erigũt:ſimiliter quoq; figurę/quarũ ratio uera in mente reperiť potius q̃ in corpore. Similiter aſtronomia ex ordine cœli motoris rõnem indagare uideť. Eum Plato aſtronomũ negat ſuperna ſuſpicere/qui ab ipſo cœlo nõ ꝑſpexerit ſuper celum. præſertim quia cœleſtia cũ integrũ non impleant ordinẽ/nimirũ a ſuperiore quodam & integro ordine pendent. Deridet & muſicũ niſi a conſonantia uocis ad intellectualẽ ſe recipiat cõſonantiæ rõnem. Deniq; dialecticã.i.methaphyſicam ſiue theologiã oĩbus facultatibus anteponit/& ducentẽ oẽs & ad ſuum officiũ utentẽ miniſterio ſingularum. Officiũ uero eius eſſe p totam ipſius quod diciť ens ꝑgredi latitudinẽ. Atq; ad ipſum bonũ totius entis cãm ſe cõferre. Et in ipſo entium ordine quid unũ quodq; ſit definire/rõnem cuiuſq; eſſentiæ aſſignãdo: quid ne quãlibet ſequať eſſentiã demonſtrare. Cęteras aũt facultates prę huius nobilitate iudicat eſſe ſeruiles. Aut.n.ad opiniones hoĩum declinãt/uel ad generationes cõpoſitioneſq; inferiorum/uel ad cultũ eoꝝ quæ gignũtur/aut ſaltẽ & ſi ad incorporea ſe ſe pro uiribus erigũt/nihilominus circa illa quodãmodo ſomniãt. Quales eſſe inq̃t mathematicas diſciplinas. Mox uero duo ſubiungit genera. eſſentiam.s.atq; gñationem. Ad illã q̃dem intelligẽtiã. Ad hãc aũt opinionem exiſtimat pertinere. Rurſus in ĩtelligẽtia ſciam q̃dem dicit eſſentiã cõſequi ad dialecticũ pertinẽtem:cogitationẽ uero ſequi eſſentiã/& ad mathematicũ attinere. In opinione ſimiliter fidẽ imaginationẽq; connumerat. & per illã q̃dẽ corpora percipi:per hãc uero imagines corpoꝝ atq; umbras. Deinde cõcludit cæteras facultates abſq; dialectica eẽ cæcas. Atq; eas ſimul & dialecticã inſuper uanas eẽ/niſi ipſam boni ideã perſpicue nouerint. perq; ipſam in ſingulis ſciãt a falſis uera bona diſcernere. Eũ uero q̃ boni ignorauerit rõnem/& in ſomniis hic illuſum turbari/& ad inferos deſcẽdẽtẽ/ illud magis atq; uerari. Subdit eũ hoĩem eẽ claudum qui ad alterutrũ ſiue ad agendum ſiue ad ſpeculandũ ineptus ſit atq; ĩperitus. Quapropter ad gubernandũ eligit illos/qui ad utrũq; & apti natura ſint & diſciplina ſufficiẽter inſtructi. Interea nota mẽdacẽ quaſi mancum & mutilatũ a re.p.excludẽdum. Mẽdacem uero nominat/& q̃ dedita opera mẽtitur aliis & q̃ per ignorantiã mẽtitur ipſe ſibi. Memẽto & labores animi grauiores eẽ q̃ corporis:ideoq; in iuuẽtute diſcẽdũ liberaleſq; diſciplinas ꝓcul a ſeruitute docẽdas. Neq; tñ dialecticã adoleſcẽtibus eẽ tradẽdam. Quod Philebus quoq; nos docet. Nã ut Phædrus quoq; diſtinguit/duo nobis oĩum inſunt duces: ĩnata uidelicet cupiditas uoluptatũ/& acq̃ſita quædã per educationẽ opinio dictãs honeſta & iuſta nobis a legibus definita in oĩbus eẽ ſeruãda. Duo uero hi duces ſæpiſſime in cõtraria diſtrahũt. Quoniam uero differẽdi facultas ſi

tradatur adoleſcentibus/opinionem honeſti debilitat/unde euadunt intemperantes imo & ſupbi & impii/ut in Philebo quoq; & legibus legitur/iccirco ante trigeſimũ ætatis annum in mathematicis erudiendi ſunt atq; in publicis negociis per interualla pariter exercendi. Cũ uero ad trigeſimũ puenerint/ad dialecticã admittẽdi/ita tñ ut rurſus p ĩteruualla reuocent ad publicas actiones. Tu uero diſſerendi induſtriã a forma quod ſua dialecticã noĩa: ab exordio logicam a fine methaphyſicam atq; theologiã Scito & ad eiuſmodi dialecticæ finẽ quaſi diuinũ hoĩes in quinquageſimo ętatis ãno uocari: ppterea quod ad diuinoꝝ intuitũ purgata mente opus eſt atq; ſerena. Interea hic aĩaduerte qđ & hic & in theologia ſæpius uſurpamus a Platone notari tria quædã radiũ. ſ. lumẽq; & lucem Radium quidẽ eſſe ſingulis mentibus ſicut & oculis pprium & naturaliter inſitum. Lumen uero cũctis oculis eſſe cõmune. Lucem deniq; diuinam præeſſe lumini mentium oĩum cõi/ quẽadmodum lux in ſole præeſt lumini oculorum æque cõmuni. Concludit ciuem poſtq̃ boni ipſius lucem & p radium inde ſibi naturaliter inſitum & per lumen eiuſdem rurſus infuſum fuerit cõtemplatus/ oportere ciuitatem ad boni ipſius exemplar pro uiribus gubernare.

¶DIALOGVS SEPTIMVS DE IVSTO.

SO.

Fingitur ſpecus: ut ad ipm entia cõparata euidẽtes cõtemplemur.

POſt hæc naturam noſtram quo ad eruditionẽ & ruditatẽ pertinet tali quadam imagine contẽplare. Finge aĩo ſubterraneũ ſpecus/cuius igreſſus uerſus lumen p atrũ totũ puius undiq; pateat. In eo hoĩes nutritos a pueritia/ceruicẽ & crura ita deuictos/ut & imobiles pmanere cogant/& ad anteriora ſolũ pſpicere: capita uero uinculis adſtricta circũducere nequeant. Poſt tergũ aũt ſupne ac pcul ignis lumẽ ſuſpenſum ſit. Interq; ignẽ & uinctos hoĩes uia ſupior pateat: ſecus quã paries ſit cõſtructus exiguus ſicut plerũq; p̃ſtigiatoribus miracula fingentibus ſcenæ ſeu cortinæ aliquæ ſup qbus ſua miranda demonſtrant/ corã ſpectantiũ oculis apponunt. GLA. Eſto. SO. Cogita rurſus hoĩes intra parietẽ ferẽtes uaſa & opificia uaria/ſupra parietẽ eminentia. ſtatuaſq; hoĩum & alioꝝ aĩalium lapideas & ligneas imagines/modiſq; uariis fabricatas. Atq; ut conſentaneũ eſt q hæc circũferunt/partim ſileant/partim loquãtur. GLA. q̃ portẽtoſa hæc figmẽta ſunt. SO. At ſimiles iſti nobis ſunt. Nã primũ qdem putas iſtos aliud qcq; uel ſui ipſoꝝ uel pximoꝝ hoĩum uidere præter umbras q̃ ex igne ad aduerſam ſpeluncę partẽ cadunt. GLA. Nihil aliud: ſi nunq̃ in uita mouere capita potuerũt. SO. Quid aũt eoꝝ q̃ circũferunt/nõne umbras dũtaxat? GLA. Nẽpe. SO. Si ergo inuicẽ loq liceret/nonne iſta q̃ corã uiderent loq opinarent? GLA. Neceſſe eſt. SO. Quod ſi echo ex aduerſa parte carceris reſonaret/ quotiens prætereuntiũ aliqs loqueret/putas ne ipſos niſi tranſeuntiũ umbras aliud putare qđ loqtur. GLA. Non p Iouem. SO. Oĩo igitur tales nihil uerũ eſſe niſi fabricatarũ rerum umbras arbitrarentur. GLA. Ita prorſus neceſſe ẽ. SO. Contra uero nũc aĩaduerte qualis foret eoꝝ a uinculis ſolutio ignorantiæq; curatio. Nẽpe ſiquis eoꝝ ſolueret/cogereturq; repente ſurgere/ collum uertere. ambulare/lumen ipſum aſpicere: doleret pinus: nec pp ſplẽdorẽ intueri poſſet illa/quoꝝ umbras añ cernebat. Tũc ſiqs illi dixerit/prius eũ ſpectaſſe nugas ĩ pñti aũt rebus ueris eẽ ppinquiorẽ ueriuſq; inſpicere: ac prætereũtium quẽq; moſtrans/qd ſit quæſiuerit / nõne illũ uacillaturũ putas/ arbitraturũq;/ueriora eẽ q̃ ante cernebat/q̃ quę nũc oſtendunt? GLA. Multũ. SO. Et ſi coegerit eũ lumen aſpicere: nõne dolore oculoꝝ affici ipſum putas? oculoſq; ad ea quæ facile prius uiderat/requere? certiora ipſa exiſtimantẽ q̃ quæ ſubito offerunt. GLA. Ita nimirũ. SO. Si uero aliqs eundẽ p aſpera atq; ardua ſurſum traheret uiolenter/neq; pmitteret qcq̃ aſpicere ante q̃ ad ſolis lumẽ traxerit/nõne dolere ipſum & ægre ferre/dum raptaret/exiſtimas? Et cũ ad lumen euectus fuerit/oculos ſplẽdore ſuffuſum hærere: nihilq; ex his poſſe conſpicere quæ uera nunc ab hoĩbus exiſtimant. GLA. Nihil certe ſubito. SO. Conſuetudine igit primũ opus eſt/ſi ſupa inſpecturus ſit. Vmbraſq; primũ facilius intuebit. poſt hæc in aquis hoĩum cæteroruq; imagines. Ipſa uero deinde/ poſtea q̃ in cœlo ſunt & ipſum cœlũ nocte facilius cõtemplabitur/dũ aſtroꝝ & lunæ lumen ſpectabit q̃ ſi ſolem ipſum die ſoliſq; fulgorẽ intueat. GLA. Proculdubio. SO. Atq; ita demũ ſolẽ ipſum ſuſpiciet. neq; iã in aqs & aliena in regione ſimulachra ipſius ſpectabit: ſed ipſum ſecundũ ſe ipſum in ſe de ppria ſpeculabit: & qualis ſit cognoſcere poterit. GLA. Neceſſe eſt. SO. Animaduertet tãdẽ ipſum eẽ: qui tpa & annos tẽperat: qui oĩa regit q̃ ſub cœlo ſunt. q oĩum q̃ ante ab ipſis uiſa ſunt/ mõ quodam eſt auctor. GLA. Certũ eſt huc illũ hiſce gradibus adſenſurũ. SO. Quid ſi habitationẽ priſtinam memoria repetat/& illoꝝ hoĩum ſapientiã/atq; uincula? an nõ cenſes eũ beatũ ſe loci mutatione exiſtimaturũ/illos aũt miſeraturũ? GLA. Et maxime qdẽ. SO. præterea ſiqui honores ibi inuicẽ exhibebant & laudes/dabanturq; premia illi qui tranſeuntia quælibet acute cerneret / recordareturq; maxie q̃ ex illis priora/quæ poſteriora/quæ pariter pgredi ſoleant/atq; ex his futura optime p̃ſagiret/hæc ne deſideraturum ipſum putas? beatoſq; illos q apud eos honorant & dominant exiſtimaturũ uel quod ait Homerus ſibi cuperet euenire/in alieno. ſ. rure ex ſortis alicuius ſerui manci-

Ante comprehenſionẽ diuinarũ opus eſſe cõſuetudine.

pium

pium effici/& quolibet aliud ꝑpeti potius ꝗ opinionibus illudi & in ea miſeria degere. GLA. Arbitror eũ quæcũq; alia potius ꝗ uitã eiuſmodi electurũ. SO. Si rurſus hic deſcendat/eandẽq; ſedem quã antea nanciſcat/nõne cũ repente a ſole diſceſſerit/tenebris obfundet? GLA. Vehemẽter. SO. Ac ſi umbras illas diſcernere oporteat/deq; ipſis diſceptare cũ illis qui ꝑpetuis uinculis preſſi ſunt ꝓferendaq; ſnĩa ſit/eo ipſo in tpe/quo oculi ipſius allucinant/ante ꝗ acies expurget: quod quidẽ nõ breui fiet/an nõ riſum cõcitabit? eiq; ab oĩbus dedecori dabit/quod poſtꝗ ſurſum aſcendit/ corruptis reuerſus eſt oculis, diceturq; nunꝗ ad ſupera cõtendendũ eſſe/& eũ qui ſoluere tẽtet & ſurſum ducere ſi deprehendat/ꝓtinus occidendũ. Tota hęc imago o amice Glauco referenda eſt ad illa ꝗ ſupradicta ſunt. Carcer qdem is ad eam quę cernit oculis/mundi machinam Lumen uero ignis in ſpecu/ad ſolis potentiã. Poſtremo ſi aſcenſum ad ſupera eorũq; cõſpectum/rite ad eũ q ad intelligibilẽ regionẽ tendit aſcẽſum rettuleris/ut ego qdẽ ſpero non aberrabis: poſtꝗ ſnĩam meã audire deſideras. Deus aũt nouit an uera ſit. Quę igr̃ mihi appent/huc tẽdũt. Nẽpe arbitror in ordine ipſo intelligibili/ boni ipſius ideã ſupremã exiſtere/uixq; uideri. ſi aũt uiſa fuerit/aſſerẽdũ: eã oĩbꝰ oium rectoꝝ atq; bonoꝝ cãm eẽ: cum ipſa in loco uiſibili lumẽ creauerit/& luminis auctorẽ. In ipſo uero intelligibili regnet ipſa/ueritatẽq; & mẽtẽ ꝓtulerit. Quã noſſe neceſſe ſit oẽm qcũq; ſana mẽte qcꝗ uel priuatim uel publice eſt actutus. GLA. Ita & ipſe cogito utcũq; poſſum. SO. Age & hoc cõſidera, neq; mireris/quod hi q huc deſcendũt/nolint humana tractare: ſed ipſoꝝ mentis acies ſemper ad ſupa dirigat probabile quippe id eſt/ſiqdem ſuperiorẽ imaginem ſequit. GLA. Probabile ſane SO. Quid aũt hoc? Mirandũ putas/ſiquis a diuinis ſpectaculis ad humana hæc mala prolapſus ineptior ſit ad agendũ/rideaturq;: præſertim ſi ante ꝗ præſentibus tenebris aſſueſcat/ dum adhuc titubat/cogatur in iudiciis uel alibi de iuſti umbris aut ſtatuis illis quarum umbrę hæ ſunt/certare: deq; iudiciis eoꝝ qui iuſtitiam ipſam nunꝗ uiderunt/diſſerere. GLA. Nullo modo mirandũ. SO. Verum ſi mentem qs habuerit/recordabit quod duobus modis & duabus ex cauſis turbari oculi conſueuerunt: tũ qñ ex lumine ad umbrã deſcendimus/tũ qñ ex tenebris in lucẽ ꝓdimus. Eodẽq; modo affici aĩum arbitrabit/quotiẽs turbatũ uiderit & ad aliqd cernendũ hebetiorẽ. Ideoq; haud temere in riſum ꝓrũpet: ſed diligẽter ingret/utrũ a lucidiori uita deſcendẽs/nouis tenebris obruatur. uel ab inſipiẽtia plurima ad fulgidũ ſpectaculũ ſurgens/ſub coruſco nimiũ ſplendore deficiat. Et unius qdem affectũ probabit/uitãq; eius beatã fore cenſebit. Alterius miſerabit ac ſi forte ridere cœperit/haud tam inepte hunc ridebit/ꝗ eũ qui a lumine ſuperno deciderit. GLA. Cõſentaneũ SO. Si hæc igit uera ſunt/ita de his cogitandũ eſt. Eruditionẽ non eẽ talem qualẽ aliq prædicant: pollicent enim aĩo ſcientiæ prorſus experti ſe ſciam tradituros/quaſi oculis cæcis uiſum. GLA. ꝓfitent certe. SO. præſens aũt rõ nobis ſignificat/uim quę eſt in aĩo cuiuſcunq; ac inſtrumentũ/quo res diſcere quiſq; põt/petinde ac ſi oculum ĩpoſſibile eẽt aliter ꝗ ſimul cũ toto corpore ad clarum obiectum ex obſcuro conuertere: ita cũ tota aĩa ſimul e generatione circũducere oportere uſq; ad id quod ens dicit & ipſius clariſſimũ poſſit ſpeculando tranſcendere. hoc aũt ipſum bonũ eſſe dicimus. GLA. Nempe. SO. ad hoc igit ipſum eruditio cupetẽs/erit facultas quædã animi dirigẽdi: ut ipſius oculus ꝗ facillime & efficaciſſime conuertat quæ huic oculo aciem uiſumq; nõ dabit: ſed eum potius cum uiſum qdẽ habeat: neq; tñ recte conuerſus ſit neq; quo decet aſpiciat / conuertere omni machinatione contendet. GLA. Ita uidet. SO. Cæteri igitur quæ uirtutes aĩæ nuncupant/ĩ hoc uident uirtutibus corporis ſimiles. Nam cũ natura nõ inſint/paulatim conſuetudine & exercitatione cõparari uident. Sapientia uero maxime oĩum. Diuinioris cuiuſdam uirtus exiſtit/qđ uim qdem ſuam nunꝗ amittit: ab ipſa uero circũductione utile & conferens. ac inutile rurſus noxiũq; euadit. An nondum animaduertiſti ꝗ acute uidet celeriterq; diſcernit illoꝝ animula/qui licet mali ſint tñ ſapientes habentur ea ad quæ conuerſa eſt: tanꝗ aciem habeat nequaꝗ hebetem/ſed prauitati ſeruire coacta ſit. Atq; iccirco quo acutius inſpicit/eo plura peragit mala. GLA. Omnino qdẽ SO. Si ab hoc ingenio ſtatim a pueritia amputent quæ ſunt generationis affinia ceu plumbea pondera/quæ comeſtionibus & huiuſmodi uoluptatibus & libidinibus atq; deliciis inhærentia mentis aciem ad inferiora detorquent: confeſtim expeditus eius intuitus/& ad ea quæ uera ſunt conuerſus/ipſe ſcilicet idẽ & in eiſdem hominibus tam acute illa diſcernet ꝗ hæc quibus in præſentia ẽ intentus. GLA. probabile ẽ. SO. Quid iſtud? Nonne probabile ac neceſſariũ ex prædictis? Neq; rudes homines & ueritatis ignaros rem .p. ſufficiẽter adminiſtrare/neq; eos qui ſemp in ſtudiis litteraturum uerſati ſunt. Propterea quod illi quidem finem ſibi certum non propoſuerunt in uita: ad quam reſpiciẽtes oportet omnia agere quæcũq; agant/& priuatim & publice. Hi autẽ haud ſponte tractabunt ciuilia, exiſtimantes ſe etiam hac in uita a negociis humanis ſemotos/in beatorum inſulis habitare. GLA. Vera narras. SO. Noſtrum igitur qui condidimus ciuitatem/erit officiũ/optimas hominum naturas impellere ad eam quam ſupra diximus maximam diſciplinam / bonũq; cognoſcendum adeo ut & ſurſum adſcendant & poſtꝗ adſcẽderint ac ſatis inſpexerint/ ne ipſis qđ nunc conceditur/permittamus. GLA. Quid iſtud? SO. Vt in eã uidelicet cõtemplatione perma-

Declaratio ſimilitudis ſpecus & entiũ.

Virtutes conſuetudine & exercitatione cõparantur.

De eo ꝙ malus ẽ & ſapiẽs habetur ꝙ copula pagit mala quo acutius inſpicit.

neant neq; uelint rurſus ad homines iſtos carcere clauſos huc deſcendere/neq; laborum iſtorũ ho norumq; ſiue uiliores fuerint ſeu præcioſiores/eſſe participes. GLA. An ipſis iniuriam inferemus cogemuſq; eos deteriorem uitam ſubire/cum frui meliore poſſint? SO. Oblitus o amice hoc legi curæ non eſſe/ut unum quidam genus in ciuitate in primis ſit beatum/ſed ut tota ciuitas. Profecto ad hoc ciues ipſos perſuaſione & impulſione conciliat. Facitq; ut mutuo ſeſe adiuuent / cõmuneq; pro uiribus utilitatem colant. Nempe lex ciuili cetu homines congregat: non ut permittat unum quemq; quo lubet ferri/ſed ut ipſis ad copulam ciuitatis utatur. GLA. Vera loqueris. Id me ſugerrar. SO. Conſidera itaq; Glauco quemadmodũ philoſophos qui apud nos reperiuntur iniuria nulla afficiemus. Sed cum cogemus eos aliorum curam gerere/iure in hũc modum dicemus. Quod uidelicet/quicũq; in aliis ciuitatibus philoſophi reperiuntur/ob hanc cauſam merito adminiſtrandæ rei.p. labores refugiunt/ quia in qualibet ciuitate ipſi per ſe naſcuntur/re.p. non curante. par autem eſt ut quod per ſe naſcitur/cũ nulli pro alimentis acceptis ſit obnoxium nulli exhibeat nutrimenti mercedem. Nos aũt uos tam uobiſmet q̃ reliquis ciuibus tãq̃ in apum examine duces ac reges creauimus: melius perfectiuſq; q̃ cæteri eruditos: aptioreſq; ad utrãq; curam ſuſcipiendã. Deſcendere ergo uiciſſim debetis ſinguli in aliorum hoĩum cetũ/& ad obſcura inſpicienda aſſuefieri. Nam cum aſſuefacti fueritis/multo acutius illa cernetis q̃ qui in eis quottidie obuerſantur/& quælibet ſimulachra quæ & quorũ ſint agnoſcetis. quia reuera noueritis/que honeſta/iuſta/bonaue ſint. Atq; ita nobis una ac uobis ciuitas quaſi uigilantibus recteq; ſentientibus coletur: nõ tanq̃ ſomniãtibus quemadmodum nunc plurimæ habitantur/ab his uidelicet/qui de umbris inter ſe decertãt: deq; principatu tanq̃ maximo bono contendũt ueritas aũt ita ſe habet. Ciuitas profecto: in qua ciues ad expetendos magiſtratus minime ambitioſi ſunt optime & procul a ſeditionibus permanet. Contra uero/q̃ aliter affectos habet ciues. GLA. Sic eſt ꝓrſus. SO. An renuẽt monitus noſtros alũni? cum hæc audiuerint? nolentq; uiciſſim ſinguli ciuitatis adminiſtrationẽ ſuſcipere? ſed in cõtemplationis ocio diutius cõmorabuntur? GLA. Minime. Nam iuſta uiris iuſtis pręcipiemus. Sed oĩo tanq̃ ad rem neceſſariã ad magiſtratũ accedet eorum quiſq;/contra ac illi qui nunc in ſingulis ciuitatibus dominanẽ. SO. Nempe ſic ſe res habet o amice. Si uitam inueneris eorũ qui magiſtratibus præfuturi ſunt/ipſis magiſtratibus meliorẽ/tunc primũ tibi optime inſtituta ciuitas elucebit. In ea ſiquidem ſola uere diuites dominabunẽ/non auri dico: ſed cuius oportet uirum beatum / diuitem eſſe/uitæ probæ atq; prudentis. Sin aũt inopes/boniſq; ꝓpriis uacui ad publica aduentauerint/bona illic rapere cupientes/ciuitas illa felix eſſe nõ poterit. Nam ubi de principatu contendiẽ cũ proprium hoc ſit & inteſtinum bellum/tum eos qui ita pugnant tum reliquam ciuitatẽ perdit. GLA. Vera narras. SO. habes aliquos qui ciuiles honores ſpernant/præter ueros philoſophos? GLAV. Non per Iouem. SO. At.n. magiſtratus dãdi ſunt hoĩbus imperii minime cupidis. alioquin ſimultas inter æmulos orietur. GLA. Certe. SO. quos nã igitur alios ad cuſtodiam ciuitatis induces/ꝓter eos qui optime hæc intelligunt/ꝑ quæ rite ciuitas colitur? habentq; & honores alios & uitã ciuili præſtantiorẽ. GLA. Nullos equidẽ alios. SO. Vis ergo nunc inquiramus/quo pacto tales in ciuitate uiri euadant? & qua rõne eos aliquis in lumẽ educat? quẽadmodũ ab inferis ad deos aſcendiſſe aliqui memoranẽ. GLA. Quid ni uelim? SO. Hęc ut uideẽ/non erit teſtæ reuolutio/ſed aĩæ circũductio a nocturno quodã die ad eius qđ uere eſt cõtẽplationẽ. Quẽ qdẽ adſcenſum ueram phiam eẽ dicemus. GLA. Oĩo. SO. An nõ inueſtigãdũ eſt q̃ diſciplina. potiſſimũ/hanc hẽat facultatẽ? GLA. Quid ni? SO. Quę nã igiẽ erit o Glauco diſciplina: ꝑ quã aĩus ex his q̃ fluũt ad ea q̃ uere ſunt/ reducat? Hoc aũt dũ loquor excogito. Quippe nõ athletas eos belli eẽ diximus ſed neceſſariũ dũ iuuenes ſunt/tales eẽ. GLA. Diximus plane. SO. Oportet ergo hanc pręterea ſupiori addere diſciplinã quã quærimus. GLA. Quã potiſſimũ? SO. Quæ. s. Non inutilis ſit bellicoſis hoĩbus. GLA. Oportet ſane/ſiqdem eſt poſſibile. SO. Gymnaſtica porro & muſica in ſupioribus a nobis ſunt eruditi. GLA. Ita ꝓrſus eſt actũ. SO. Gymnaſtica qdẽ circa id quod augeſcit & deficit/uerſari uideẽ. Nam incrementũ corꝑis & decrementũ cõſiderat. GLA. Apparet. SO. Hæc ergo nõ erit ea quã quærimus diſciplina. GLA. Nõ. SO. An forte genus illud muſicæ/qđ ſupra narrauimus? GLA. At erat illa qdem ſi tenes memoria ꝓportione quadã gymnaſticæ conreſpondẽs: cõſuetudine moribuſq; cuſtodes erudiẽs/prebenſq; ſecundũ harmoniã/cõpoſitionem & concinnitatem quadam potius q̃ ſciam. & ſecundũ rhythmum modulationẽ numeroſamq; decentiã. Quinetiã in oratione alia quędã generis eiuſdẽ cõtinet. tã quo ad fabuloſos ſermones q̃ quo ad ueros. Cognitio uero talis cuiuſdã boni quale tu nũc inueſtigas in ea nulla ꝓrſus exiſtit. SO. Diligẽter admodũ me cõmonuiſti. Nã reuera tale nihil hĩc cõperta eſt. Cæterũ o beate Glauco que nã talis erit facultas? Etenim artes mechanicæ liberaleſq; oẽs eſſe quodãmodo uiſæ ſunt. GLA. Quid ni? SO. At uero quæ nam alia præterea reſtat doctrina a Muſica & Gymnaſtica artibuſq; diuerſa? Age itaq; ſi nihil ab his ſeorſum accipere poſſumus/aliquid ſaltem ex iis quæ per omnia diſcurrũt/accipiamus. GLA. Quid nã? SO. cõmune ſcilicet illud quo oẽs utũtur artes/cogitationes: atq; ſciæ. quod cuiq; in primis neceſſario eſt diſcendũ.

Gymnaſtica ĩcremẽtum & decremẽtum corporis conſiderat.

Reiicitur Muſica ab arte adminiſtrãdi rem.p.

Mechanicæ oẽs illiberales.

Vt arithmetica & cõputatoria ſit neceſſaria.

eſt diſcendum.GLA.Quale iſtud?SO.Leue hoc & puerile/cognoſcere.ſ.unum/duo/tria/qđ ſum-
matim numerũ & computationẽ uoco.At nõ ita natura comparatũ eſt/ut oĩs ars atq; ſciẽtia coga-
tur hoꝝ particeps fieri?GLA.Et maxime quidem.SO.Nõne res bellica etiã?GLA.Neceſſariũ eſt
oĩno.SO.Ridiculum ducẽ Palamedes Agamẽnonẽ fuiſſe paſſim in tragœdiis oſtendit.An igno-
ras quod ſe ꝓfiteᵣ numeri inuẽtorẽ/aſſeritq; apud Troiam belli acies ordinaſſe. Naueſq; & reliqua
oĩa numeraſſe/quaſi hoꝝ numerus ante fuiſſet incognitus/& Agamẽnon ut uideᵣ neq; quot pedes
haberet/agnouerit/ſiquidẽ erat cõputatiõis ignarus.Qualẽ itaq; tunc fuiſſe ducẽ exiſtimas?GLA.
Abſurdũ eqdem/ſi uera hęc erant.SO.Neceſſariã ergo numeroꝝ cognitionẽ militi eſſe dicemus/
ut & numerare & cõputare ualeat.GLA.Maxime oĩum/ſi modo ad ordinãdas acies oĩno rudis eẽ
nõ debet.Immo uero ſi homo futurus eſt.SO.An tibi in hac diſciplina qđ mihi uenit in mentem?
GLA.Quid.SO.Videᵣ natura ex eoꝝ numero eẽ/quę ad intelligentiã hoĩes eleuãt/qualia nos per
quirimus.Cũq; talis ſit ut oĩo mentẽ ad eſſentiã attollere poſſit/nemo ut decet hac uti cognitõe ui-
deᵣ.GLA.Qua rõne id ais?SO.Conabor equidẽ ſenſum meũ exprimere.Aĩaduerte obſecro quẽ-
admodũ mecũ ipſe genera rerũ ita diſtinguo/ut quędã ad intelligẽtiã ducãt qualia nos dicimus q̃-
dam minime:& quę dicã cõfirma/uel nega:ut clarius dinoſcamus/an hoc tale ſit/quale uaticinor.
GLA.Oſtẽde iam.SO.Ecce oſtẽdo:ſi mõ res q̃ ſenſus mouent uides ptĩ tales eſſe ut ad cõſiderãdũ
intelligẽtiã minime ꝓuocẽt:utpote quę ſufficiẽter ſunt a ſenſibus iudicatę/partim tales ut ꝓuocẽt/
quaſi ſenſus in eis nihil ſincere diiudicet.GLA.Quę ꝓcul admodũ ꝓſpiciunᵣ dicis:& q̃ quodãmõ
adumbrata ſunt.SO.Haud ſatis q̃ nã dixerim cõiecisti.GLA.Quę nã igiᵣ?SO.Ea porro dico mẽ-
tem minime ꝓuocare/quęcũq; in cõtrariũ ſimul ſenſum nõ incidũt.Quę uero ſubincidũt in con-
trariũ/ꝓuocare/poſtq̃ ſenſus nõ hoc magis q̃ cõtrariũ monſtrat/ſiue eminus ſeu cominus intueaᵣ.
Sic aũt qđ dico/magis tibi patebit:hos utiq; tres eſſe digitos dicimus/pollicẽ/indicẽ ac medium.
GLA.Plane.SO.Ita me loq exiſtimato/quaſi ꝓxime uideanᵣ.Atq; id i ipſis cõſidera.GLA.Quid?
SO.Digitus qdẽ eſſe ſimiliter qſq; eoꝝ appeᵣ/atq; ad hoc nihil intereſt/ſiue medius offeraᵣ/ſiue po
ſtremus.Albus ſeu niger/pinguis an tenuis:& quicqd generis eiuſdẽ.In oĩbus ſiqdem huiuſcemo
di nõ cogiᵣ animus intelligẽtiã ad diſceptãdum ꝓuocare/qd e multis ſit digitis.Neq; enim ſenſus
ei ſimul ſignificauit digitũ cõtrariũ eſſe q̃ digitũ.GLA.Non certe.SO.Merito igiᵣ qđ tale eſt/mẽ
tem nec mouebit nec excitabit.GLA.Merito.SO.Ipſoꝝ uero magnitudinẽ & paruitatẽ nunquid
aſpectus ſatis cernit?Nihilq; ad eũ refert/ſiue in medio quadã illoꝝ iacent/ſiue in extremis?Eodẽq;
modo pingue/tenue/uel mollitiem & duritiẽ tactus ipſe.Atqui & alii ſenſus nunquid non imperfe
cte talia quędam declarant?Vel ſic agit eoꝝ quiſq;?Nam primũ qdem ſenſus qui ad durũ attinet/
cogitur & ad molle ꝓtingere:animoq; ita renunciat quaſi idẽ & molle & durũ eẽ ſenſerit.GLA.Ita
certe.SO.An nõ neceſſariũ eſt in rebus huiuſmodi animũ dubitare/quid ſignificet duri hic ſenſus/
ſiquidẽ idem molle inſup aſſerit.Itẽ ſenſus ipſius grauis & leuis/quid graue & leue/ſi leue graue eẽ/
& graue leue ſignificat.GLA.Abſurde ꝑfecto hę ad animũ interprętationes deueniunt & conſide
ratione indigent.SO.Merito igitur in his rebus primo quidem animus nititur rationẽ & intelligẽ
tiam ꝓuocans conſiderare/nunqd unum/aut duo ſint ſingula quę nunciantur.GLA.Cur nõ?SO.
Nõne ſi duo apparent/alterũ & unum apparet utrũq;?GLA.Ita.SO.Si ergo unum utrũq;/ambo
aũt duo/ſeparata duo intelliget animus.Nam ſi indiſtincta/pcœperit:non duo/ſed unũ intelliget.
GLA.Recte.SO.Magnũ quidẽ & paruũ/aſpectum uidere dicimus/non diſcretũ aliqd/ſed confu
ſum/an non?GLA.Plane.SO.Propter huius aũt declarationẽ/magnũ rurſus & paruũ intelligẽtia
cogitur intueri:nõ confuſa/ſed diſtincta potius cõtra ac ſenſus.GLA.Vera loquęris.SO.Hinc ad
ſciſcitãdum ꝓtinus incitamur/qd magnũ ſit/qd paruũ.GLA.Maxime uero.SO.atq; ita aliud qdẽ
intelligibile/uiſibile aliud nuncupauimus.GLA.Scite admodũ.SO.Hęc ſunt quę nuper diſſerere
aggreſſus ſum:quod uidelicet quędã animũ ad intelligentiã erigunt:quędã minime:quodue ea eri
gunt/quę in ſenſus una cũ ſuis cõtrariis incidũt:quę uero nõ ita/mentẽ nõ ſuſcitãt.GLA.Intelligo
iam:atq; ita mihi uideᵣ.SO.Quid uero numerus & unum?Vtro in genere tibi eſſe uidenᵣ.GLA.
Haud intelligo.SO.at ex ſupradictis aĩaduerte:ſi enim ſufficiẽter ipſum ſecũdum ſeipſum inſpiciᵣ
aut alio quopiã ſenſu unũ cõprehendiᵣ/haud quaq̃ ad eſſentiã mentẽ deducit:quẽadmodum de di
gito diximus autẽ aliqd ſemp cõtrariũ illi ſimul ſuboritur/adeo ut nihil magis unũ q̃ cõtrarium ui-
deatur/iudicis diſcretione iam indiget:cogiturq; in ea animus dubitare atq; perquirere?& mouẽs
in ſeipſo intelligentiam ſciſcitari/quid nam unum ipſum eſt?Atq; hoc pacto unius conſideratio ex
eorum numero erit/quę attollunt animũ cõuertuntq; ad eius quod uere eſt/contẽplationẽ.GLA.
at enim tale nõ nihil habet unius inſpectio.Simul nãq; ipſum ut unum cernimus/& ut multitudinẽ
infinitam?SO.Si unum/id patitur/idem omnis numerus patietur.GLA.Abſq; dubio.SO.Enim
uero computandi & numerandi ſcientia omnis circa numerum.GLA.Maxime.SO.Hæc autẽ ad
ueritatem conferre uidentur.GLA.Mirum immodum.SO.Hęc itaq; diſciplina ex earum genere
erit quas quęrimus/militi quidẽ cognitu maxime neceſſaria ad acies ordinãdas/philoſopho autem

ut e fluctibus generationis emergat/ eſſentiāq; attingat: ſine qua diſciplina cōputare raciocinariq; non poterunt. GLA. Eſt ita. SO. Cuſtos autem noſter & miles eſt & philoſophus. GLA. Nempe. SO. Conueniens utiq; inſtitutio erit o Glauco: perſuadere illis qui ciuitatis muneribus functuri ſunt: ut ſe ad computandi ſcientiam conferant. Neq; rudes adhuc inde diſcendāt/ ſed perſequātur quoad ipſa mente ad numerorū naturam contēplandam/ perueniant uero uendendi emēdiq; gratia/ tanq̄ mercatores uel caupones/ ſed ut ad bellum inſtructi ſint: facileq; animū a generatōe ad ueritatem eſſentiāq; conuertant. GLA. Pręclare loquęris. SO. Atqui his ita de ratiocinandi diſciplina dictis equidē mecū ipſe cogito q̄ numerorū cognitio decora ſit utiliſq; nobis paſſim ad id quod uolumus/ ſiquis eam cognoſcendi/ non cauponādi gratia ſequiť. GLA. Qua ratione? SO. Hoc ipſum inquā/ quod modo diximus qđ uidelicet uehementer ſubleuat animū/ deq; ipſis numeris diſſerere cogit/ nullo modo admittentē/ ſiquis diſputādo pro numeris corpora quę & uidenť & attrectātur induxerit. Noſti enim queādmodum q in his periti ſunt/ quotiens aliqs ipſum unum uerbis partiri nititur/ ſubrident ꝓtinus/ neq; hoc tolerant. Verum ſi tu ſecas/ ipſi multiplicant: cauentes ne q̄n ipſum unum non unū appareat/ ſed particulę plurimę. GLA. Vera loquęris. SO. Siqs eos ita pcōtetur o mirifici uiri/ de qbus numeris diſputatis? quibus unū tale ineſt/ quale uos traditis/ ęquale. ſ. unūquodq;/ omne penitus omni/ neq; minimo quo uis diſcrepans/ partē tamē nullam cōtinens in ſeipſo? Quid eos ad hęc o Glauco exiſtimas reſpōſuros? GLA. Reor equidē rñſuros illos de ipſis ſe numeris loqui qui excogitari dūtaxat poſſunt aliter aūt attręctari nequaq̄. SO. Cernis igiť o amice hanc reuera peritiā huius diſciplinę nobis neceſſariā eſſe? quādo qdem ut apparet animū ad hoc inducit/ ut ipſa intelligētia utatur: ad ueritatē ipſam pcipiēdam. GLA. Vehemēter id efficit. SO. An & hoc aduertiſti? qđ hoīes natura arithmetrici ad oēs doctrinas ut ita dixerim acuti uidenť? Quin etiam ſi qui ingenio tardiores huic ſe ſtudio dederint/ ſi nullam utilitatē aliam ſuſceperit/ tamē hoc aſſecuntur? ut acutiores q̄ antea ſint. GLA. Sic eſt. SO. Sed enim haud facile multa reperies ut exiſtimo quę maiori cū difficultate q̄ iſta diſcantur. GLA. Non ꝑfecto. SO. Propter omnes quas adduximus rationes/ haud quaq̄ negligenda hęc ſunt/ ſed in his pcipue erudiendi qui optimis ſunt naturis. GLA. Aſſentior equidem. SO. Hoc itaq; nobis ita poſitum ſit: poſt hac quod huic proximū eſt conſideremus: nunquid nobis cōducat. GLA. Quid iſtud? num Geometriā dicis? SO. Hāc ipſam. GLA. Quatenus enim ad belli cauſa rem confert/ eatenus certe nobis conuenit. Nam ad caſtra ponēda/ regionē occupādam/ colligendas turmas/ uel etiā ſpargēdas/ & ad cętera machinamēta qbus circa acies/ uel in obſidione/ uel itinere uti ſolent/ per multū intereſt/ geometricus ne aliqs ſit an non. SO. Ad hęc utiq; exigua quędā Geometricę Arithmeticęq; particula ſufficit. Inquirendum eſt aūt/ utrū diuturnius ſtudiū uberiorq; pceptio/ conferat ad ideā boni facile dinoſcendā/ cōferunt uero ad hoc oīa/ quę animū illuc cōuertunt/ ubi eſt eſſentię beatiſſimū. Quod ipſi eſt penitus cognoſcendū. GLA. Recte. SO. Ergo ſi eſſentiā intueri Geometrię ſtudiū cogit/ cōuenit quidem/ ſin aūt generationē/ nō conuenit. GLA. Ita dicimus. SO. Profecto nobis hoc nō negabunt quicūq; uel paulum qd Geometrię guſtarūt/ quin hæc ſciētia/ cōtra oīo ſe habeat q̄ de ea loquātur/ q in ipſa uerſanť. GLA. Quonā pacto. SO. Quippe ridiculę admodū & q̄ſi coacti ſępe loquūť. Nā uelut agētes & actiōis gratia uerba faciūt/ dum & quadrare aiunt/ & pducere atq; addere/ cęteraq; ſimiliter. Doctrina uero hęc oīs cognitionis gratia quęritur. GLA. Sic eſt oīo. SO. An nō id quoq; nobis eſt concedendū? GLA. Quid. SO. Quod quęriť cognoſceudi illius gratia/ qđ ſemp eſt/ nō eius quod & oritur quādoq; & interit. GLA. Concedendum plane. Nam Geometria/ eius qd eſt ſemp/ cognitio eſt. SO. Ttollet igitur o generoſe uir ad ueritatē animū/ atq; ita ad philoſophādū ꝑparabit cogitationē/ ut ad ſupera cōuertamus quę nūc cōtra q̄ dictū/ ad inferiora deicimus. GLA. Quā maxime fieri pōt. SO. Quā maxime igiť pcipiēdum ē/ ut qui pclariſſimā hāc habitāt ciuitatē nullo mō geometriā ſpernāt/ nam & quę ꝑter ipſius ꝓpoſitū quodāmō eſſe uidenť: haud exigua ſunt. GLA. Qualia? SO. Quę tu circa rem bellicā cōmemorabas. Scimus quinetiā ad diſciplinas oēs facilius pdiſcendas intereſſe oīno/ attigerit ne geometriā aliqs an non. GLA. Prorſus. SO. Hanc ergo doctrinam ſecūdo loco diſcēdam iuuenibus ſtatuamus. GLA. Statuamus. SO. An tertio in loco ponemus aſtronomiā? Quid cenſes. GLA. Ponēdam equidem/ nam mutationes oportunitateſq; tēporum pręſentire/ nō minus rei militari q̄ agriculture nauigatōiq; cōuenit. SO. Quam dulcis ures. Nempe uereri uideris/ me multi te putent inutiles diſciplinas inducere. Eſt autem nō leue iſtud ſed difficile admodū pſuadere/ qđ ex huiuſmodi diſciplinis ſtrumētū quoddā cuiuſq; animi expurgaťreuiuiſcitq; qđ ante ex aliis ſtudiis infectū obcęcatūq; fuerat. Cū potius id ſeruādū ſit q̄ oculorum corporis decē milia. Solo. n. hoc inſpiciť ueritas. Eis ergo q idē hoc ſentiūt/ mirū īmodū bñ loq uideberis. Qui aūt id nunq̄ excogitarunt merito nihil te dicere arbitrabunť. aliā. n. ab ipſis utilitatem ęſtimatione dignam non cernunt. Hic ergo tu uideris utris potiſſimū diſſeras. An forte cum neutris: uerum tui gratia maxime uerba facis/ neq; tñ ulla detineris inuidia: ſiqs aliquam ex his utilitatem ſuſcipiat. GLA. Hoc potius eligo: mei. ſ. gratia in primis īterrogādo & rñdēdo diſſerere. SO.

Retrocede

Secare unū ē, multiplicare

Hoīes natura arithmetici ad oēs doctrinas ſūt acuti.

De Geometria ꝗ utilis ſit.

Quo pacto adiuuet Geometria ad philoſophādū.

 255

Retrocede:nam nũc haud recte quod Geometrię ſuccedit accepim?.GLA.Quare.SO.Quia
poſtplanum/ſtatim ſolidum illud quod circunfert accepimus anteq̃ ipſum ſm ſeipſum compre-
henderemus.Decet autem ſtatim poſt augmentum/ſecundum tertium capere: eſt autem hoc cir
ca cuborum augmentum atq; id quod profunditatis eſt particeps.GLA.Eſt certe: ſed hęc o So-
crates nõdum reperta uidentur.SO.Huius duę ſunt cauſę/qđ uidelicet nulla in ciuitate hęc hono
rant/& cũ inuẽtu difficilia ſint/haud ardẽter quęrunt.Et qui iſta ꝑquirũt/duce indigẽt/ſine quo mi-
nime reperirẽt.Quẽ eſſe primo difficile eſt/deinde etiã ſi eſſet/dũ tamẽ ita ſe habẽt ut nũc q hęc ida
gant faſtu elati/nequaq̃ parerẽt.Sin aũt ciuitas tota huic opi p̃ſideat/honorifice hęc ducẽs/& huic
obtemꝑabunt qdem & hęc ſedulo ſtudioſeq; diſcuſſa/clarius emicabũt.Quippe etiã nunc quãq̃ &
uulgus hęc cõtẽnit & ꝓhibet/& qui hęc pſcrutant/qua rõne utilia ſint ignorãt/ tñ ui gfę cuiuſdam
uigẽt.Neq; mirũ ſi hęc ita apparuerint.GLA.Nempe qđ gratũ eſt/id p̃cipuũ/ſed mihi aptius quę
nũc dicebas explana.Studiũ/qđ circa planũ uerſat Geometriã uocabas.SO.Equidẽ.GLA.Poſt
Geometriã cõtinuo Aſtronomiã ponebas.Sed paulopoſt retro rettuliſti pedẽ.SO.Enimuero quo
magis ꝓpero eo ꝑuenio ſerior.Nam cũ mox illi ſuccederet facultas illa quę de augmẽto in ꝓfundũ
agit/quia ridiculoſa eius habet inueſtigatio/eam tranſgreſſus/poſt Geometriã/ Aſtronomiam ꝓri-
mus attigi/ quę in ꝓfundi ipſius agitatione cõſiſtit.GLA.Probe loqueris.SO.Ergo quarto in loco
ponamus Aſtronomiã: tanq̃ adſit ea facultas quę nunc fuerat p̃ter miſſa/ ſi modo in ciuitate ſuſci-
piatur.GLA.Sic decet.Atq; eam Aſtronomię laudationẽ o Socrates/in qua tu me interpellaſti q̃ſi
importunius ipſam extollerẽ/ex tuo ꝓgreſſu nunc pſequor.Nam cuiq; patere exiſtimo hanc animi
oculos ad ſupiora dirigere/& hĩc illuc ipſum ꝑducere.SO.Forte hoc oĩbus pręterq̃ mihi pſpicuũ.
Quoniã mihi quidem non ita uidetur.GLA.At quonam modo?SO.Porro ut nũc eã tractant/q
philoſophię ipſam iungũt/ad inferiora deiicere animi oculos mihi uidet.GLA.Qua rõne id ais?
SO.Non ingeneroſe mihi uideris tecum ipſe ſupnorꝫ intelligentiã definire.Cõſtat enim ꝙ ſiquis
laquęaria uariis coloribus depicta ſuſcipiẽs quicq̃ ꝑceperit/eũ non oculis intueri ſed intelligere ar-
bitraberis.Ac forte recte ſentis/ego aũt inepte.Reor equidẽ nullam aliam diſciplina ad ſupnã in-
ſpectionẽ animũ excitare/niſi eam quę circa eſſentiã & id qđ uideri non põt uerſat.Quod ſiqs ſur-
ſum inhians nunq̃ cõuerſus deorſum ſenſibile aliqd ꝑcipere ſtudet/ diſcere ipſum nequaq̃ aſſero:
ſcientiã enim adipiſci hũc nego.Et eius aĩum nõ ſurſum ſed deorſum aſpicere cenſeo: etiã ſi reſupi
nus in terrę littore uel maris ęquore iacens/quicq̃ perceperit.GLA.Haud iniuria me corripuiſti.
Verũ quę ratio diſcendę aſtronomię p̃ter eam quã iſti ſequũtur/ſi hęc nobis ꝑceptio ſit ad ea q̃ di-
cimus ꝓfutura.SO.Hęc utiq;.Exiſtimãdum eſt has quę in cœlo ſunt uarietates/poſtq̃ in loco uiſi-
bili ſunt/ſi ad cęteras eiuſmodi cõparentur/optime integerrimeq; diſpoſitas: ſin aũt ad ueras/ lõge
deficere.Veras inquã uarietates & motiones/qbus ipſa quę uere eſt uelocitas/& ipſa quę uere ẽ tar-
ditas in uero numero/ueriſq; figuris omnibus & inuicem feruntur: & quę inſunt/ferunt.Quę qui-
dem omnia ratione & cogitatione comprehendi poſſunt/ uiſu uero nequaq̃.Quid cenſes? GLA.
Idem prorſus.SO.Nõne igitur cœleſtium uarietate utendum eſt uelut exemplo quodam ad ſup-
narum rerum cõtemplationem? perinde ac ſiquis uideat figuras a Dędalo uel alio artifice uel picto
re pręcipue compoſitas & elaboratas.Nempe ſi eſſet is qui eas uidet in Geometria peritus artifi-
cium ipſum laudaret: ridiculum tamen eſſe cenſeret ſiquis attentius talia conſideraret/ tanq̃ ad ip-
ſis ueritatem/ ęqualium/ uel duplorum/ uel alicuius proportiõis alterius reperturus.GLA.Cur nõ
abſurdum id uideatur?SO.Idem quoq; facturum putare debemus/uerum aſtronomũ/quãdo mo
tus ſyderum intuebitur arbitraturum ſcilicet quoad in operibus huiuſmodi poſſibile eſt/ q̃ pul-
cherrime ab ipſo cœli conditore & cœlum ipſum & quę in eo ſunt/ fabricata: abſurdum tamẽ exi-
ſtimaturum ſiquis noctis ad diem comparationẽ horumq; ad menſem/ menſiſq; ad annum & alio-
rum aſtrorum inuicem & ad iſta ſemper ſimiliter fieri cenſeat neue unq̃ quoquo modo mutare te-
norem/ cum & corpus habeant & uideantur quęratq; in his omni ſtudio ueritatẽ.GLA.Mihi cer-
te in pręſentia te audienti idem uidetur.SO.Itaq; propoſitiõibus utemur ut in Geomeria ita & in
ipſa Aſtronomia & quę in cœlo ſunt/dimittemus/ ſi modo ita percepturi ſumus Aſtronomiam/ut
quod in nobis ſapientię compos natura exiſtit/utile ex inutili efficiatur.GLA.Quã multiplicẽ pręce-
cipis operam ad eam quę nunc Aſtronomię datur? SO.Arbitror autẽ & alia nos p̃cipere eodẽ mõ
debere/ſiqua ex nobis tanq̃ legũ conditoribus ſit utilitas ꝓuentura.At quã nunc ex conueniẽtibus
diſciplinis cõmemorabis?GLA.Nullam ad pręſens habeo/quã cõmemorẽ.SO.Attamẽ non unã
tantũ/ſed plures ſpecies/motus prębet.Omnes qdem quiſqs ſapiens fuerit/ depromere poterit.
Quę uero nobis occurrunt/duę ſunt.GLA.Quales?SO.Vna quędam Aſtronomię conſimilis
iuxta illam per comparationem cõuerſionemq; appoſita.GLA.Qualis inquam.SO.Quẽadmo-
dum ad Aſtronomiam oculi/ ſic ad harmonicum motum uidentur aures fabricatę.Vnde & hę in
uicem eſſe germanę ſcientię ut & Pythagorei putant/& nos o Glauco aſſentimur? Vel quidnã age-
mus?GLA.Ita prorſus.SO.Nonne/ poſtquã grande hoc opus/eos percõtabimur/ quo pacto de

Vide ut tpe Socratis non erat mathematicę pars quę de corpibus.

In agitatõe ꝓfundi.i.corporis cõſiſtit Aſtronomia.

Contẽplationes Aſtronomicę: quę ad philoſophiã cõferũt nõ de ſenſibilibus ſunt.

Ipſis loquũtur/& nũquid aliud pręter iſta: nos aũt ad hęc omnia noſtrum illud ſeruabimus.GLA. Quid?SO.Nequãdo dent operam ut noſtros alũnos quicq̃ ex his minus ꝑfectum doceant qđ nõ illuc tendat ſemꝑ quo ꝑficiſci oĩa debent.Quẽadmodum nuper de Aſtronomia narrauimus. An ignoras qđ circa harmoniã tale aliqđ agũt.Nam dum cõcentus & tonos qui ꝑcipiunť auribus me tiunť & cõparant/ irrito labore quẽadmodũ aſtronomi tẽpus cõterũt.GLA.Per deos ridicule ad modum crebriores quaſdã uocum cõgeſtiones inducũt/& aures adhibent cõparãtq; uelut uicinio re loco uocẽ ipſam uenãtes.Atq; eoꝶ alii dicunt in medio adhuc ſonitũ aliquẽ ſe audire/minimũq; eſſe interuallum hoc/quo metiri quis debeat.Alii uero ambigunt / quaſi ſonus iam ſimilis audiať. Et utriq; aures menti ꝑponunt.SO.Tu uero utiles ne eos muſicos uocas / qui chordas iugiter ue xant examinãtq; & clauiculis tum intẽdendo/tum remittẽdo pulſatiões cõtorquẽt. Sed ne longius hęc ꝑducať ſimilitudo circa plectri accuſationẽq; & negationẽ ac elationẽ chordarũ imagini iam huic finẽ impono.Neq; his dicẽdum aſſero/ſed illis quos diximus modo de harmonia interrogan dos.Nam idem faciunt qđ & illi qui in Aſtronomia uerſantur. Nempe numeros eos ſectãtur qui in cõcentibus ad aures ꝑtinentibus inſunt.Sed ad inueſtigãdum inde nõ trãſeunt qui cõſonãtes nu meri ſint/qui non/& quã ob cãm utriq; ſint tales.GLA.Rem ęgregiã narras.SO. Adde & utilẽ ad boni ipſius pulchriq; indaginem:quæ ſi aliter quęratur/fit ꝑrſus inutilis.GLA. Probabile iſtud q dem.SO.Arbitror autem ſupradictoꝶ omniũ tractationẽ/ſi mutuam ipſoꝶ cõmunionẽ cognitio/ nemq; attigerit/inueſtigaueritq; qua ſecum iſta inuicem ratione cohęrent/ad ea quæ expetimus cõ ducturam:neq; fruſtra in his homines ſed utiliter admodum uerſaturos:inutiliter autem / ſi aliter actum fuerit.GLA.Atqui & ego ita uaticinor:ſed magnũ eſt quod iubes o Socrates.SO.De ꝓœ mio iſtud/an de alio quodam inquis? An ignoramus hæc omnia eẽ ipſius ꝓœmia legis/ quã diſce re decet.Nondũ enim hoĩes in his rebus ꝑiti eſſe dialectici.i.ad diſſerẽdum idonei tibi uidentur. GLA.Non ꝑ Iouẽ niſi ꝑpauci qdam oĩum quos unq̃ cognouerim.SO. At enim niſi qs & accipere poſſit & reddere rõnem nunq̃ ſciet quicq̃ eoꝶ quę eẽ dicim⁹ cognoſcẽda.GLA.Nunq̃ ꝑrſus.SO. Nõne hęc iam lex eſt o Glauco qui ꝑdiſſerẽdi artẽ oſtendiť/quã rurſus intelligibilẽ / ea uis imitatur aſpectus/quã ſupra diximus ad ipſa iam aĩalia ſeſe cõuertere/& ad ſtellas:& ad ipſum deniq; ſolem? Haud ſecus cũ qs ad dialecticã artem.ſ.diſſerẽdi ſe cõfert abſq; ſenſibus/rõe dũtaxat / ad ipſum qđ eſt quodlibet nitiť/ qui ſi non deſtiterit/ priuſq̃ ipſum qđ eſt bonũ intelligẽtia ipſa ꝑcepit/tũc demũ ad finẽ intelligibilis ipſius ita ꝑuenit/ ut ille alter aduiſibilis finẽ aſcẽdit.GLA.Omnino ſic accidit. SO.Nõne dialecticã hanc ꝑgreſſionem uocas?GLA.Quid ꝓhibet?SO. Atqui quẽadmodum ſo lutio illa a uinculis cõuerſioq; ab umbris ad ſimulachra ac lumẽ & ex antro ad ſolis lumẽ exit⁹/ibiq; aĩalium & plantarũ inſpectio/ ſoliſq; & ſyderum in aqua ꝓpter imbecillitatẽ oculoꝶ intuitus ipſum qđ in corporibus eſt clariſſimũ ad id cõuertunt/qđ eſt in corporali & uiſibili regione oĩum fulgen/ tiſſimũ.Ita oĩum ſupradictarũ artiũ ſtudium deducit animũ ꝑ umbras non ſimulachroꝶ ſed eorũ potius quę uere ſunt/iudicareq; eas efficit apparẽtes ad aliud quoddã lumẽ tanq̃ ad ſolem/habetq; uim quãdam ad extollendi id quod eſt in aĩo ꝓſtantiſſimũ ad cõtemplationẽ eius qđ in ordine reꝶ eſt optimũ.GLA.Equidẽ ſic accipio quãq̃ mihi talia hæc eſſe uideńt/ut neq; facile admitti poſſint/ neq; facile reiici. Verũtamẽ cum nõ in pñtia ſolum audiẽda/ſed deinceps ſępius repetẽda ſint / his ita poſitis ut nunc traditũ eſt/ad ipſum iam legẽ deueniamus / atq; ita eam ꝑcurramus ut ꝓhœmiũ nuꝑ tranſegimus.Quare dic amabo quis poteñtię diſſerendi modus?& quas in ſpẽs diſtribuitur / & quę ſint/hę nãq; ſunt ut uideť/quę illuc ꝑducunt/quo qſqs ꝑuenerit illinc demũ tanq̃ in itineris ter/ mino requieſcet.SO.Nõdum o amice Glauco aſſequi poteris:ꝑfecto quãtum in me eſt nihil tibi de/ erit ſtudii/quo uoti cõpos efficiaris.Neq; imaginẽ amplius eius:quo de agimus/ſed rem ipſam ue/ ram qualis mihi uideť/aſpicies.Vtrũ aũt reuera talis ſit/nec ne/haud quaq̃ affirmare decet. Sed il lud dũtaxat aſſeuerãdum qđ tale aliqđ eſt cognoſcendũ/ nõne?GLA.Nihil ꝓhibet.SO. Quinetiã & iſtud/qđ ſola diſſerendi facultas homini in his quę diximus erudito id oſtẽdet. Aliter uero cogno ſci penitus impoſſibile.GLA.Hoc quoq; aſſeuerãdum.SO. Nemo aũt aduerſabitur nobis dicẽti bus qđ diſſerendi facultas dũtaxat conatur ordine certo circa unũquodq; quid ipſum ſit inuenire. Siquidem cętere artes/aut ad opiniones hoĩum cupiditateſq; reſpiciunt/ uel ad generationes com poſitiones/uel ad culturam eoꝶ quæ generãtur & cõponunť.Reliqui uero quas diximus uerarum rerũ quoquo modo participes eẽ/geometria.ſ.eiuſq; comites / circa ipſam eſſentiam quodãmodo ſomniant/ ſincere aũt quicq̃ ab illis cernere impoſſibile eſt quouſq; ſuppoſitionibus hęrẽt/ eaſq; ra/ tas & imobiles adeo ſeruant/ut illarum rationẽ reddere nequeant.Nam ubi principiũ quidem po nitur id qđ eſt ignotũ/ finis autẽ & media ex ignoto tracta inuicem cõnectuntur/ inde collectã aſſer tionem quonam pacto ſcientiã noĩabimus?GLA.Nullo.SO.Dialectica uero ſola ſublatis ſuppoſi tionibus oĩbus ad ipſum principiũ confirmandum ꝑgit.Ac reuera animi oculum cęno barbarico obrutũ/paulatim ſurſum trahit ac ducit tanq̃ adiutricibus:ac miniſtris qbuſdã utẽs his artib⁹ quas narrauimus.Eas porro nos ſępe ſciẽtias ꝓpter cõſuetudinẽ noĩauimus.Indigent aũt alio noĩe cla riore

Vt ſtudiũ ꝑdictarũ artiũ cõferat ad cõtẽplandã eſſentiam.

De rõne diſſerendi.

Cuius artis ſit diffinire.

Quod reliq artes nõ attingãt eſſentiã.

riore quidem q̄ ſit opinio/obſcuriore uero q̄ ſciētia. Cogitationē certe nos in ſuperioribus earum notionē cognominauimus. Neq̧ tamē eſt de nomine cōtrouerſia inter eos quibus de rebus tantis quātis nobis ad p̄ſens ē diſceptatio. GLA. Non certe. nam ſolam exigūt ad rerum habitū interni cōceptus expreſſionē. SO. Placet igitur queadmodum ſupra/primā portionē uocare ſciam. Secūdam cogitationē. Tertiā fidem: poſtremā imaginationē uel aſſimilationē. Et ambo illa ſimul intelligentiā/ hæc aūt ambo ſimul opinionē. Et opinionē quidē circa generationē: intelligētiā uero circa eſſentiā eſſe. Quod aūt eſt ad generationē eſſentia/id ad opinionē intelligentia. Quodue intelligentia eſt ad opinionē/id & ad fidem ſcientia: & ad imaginationē deniq̧ cogitatio. Comparationē uero illoꝝ in q̄bus iſta uerſantur/diuiſionēq̧ utriuſq̧ geminā/opinabilis. ſ. intelligibiliſq̧ o Glauco obmittamus ne ꝓlixior de his oratio q̄ de ſupioribus habeatur. GLA. Equidem aliis quātum capere mea mens pōt/aſſentior. SO. An non dialecticū uocas eum qui rationē cuiuſlibet capit eſſentię. Illum uero qui hanc rationē nō habet/quaten⁹ nec ſibi/nec alteri poteſt reddere rationē/eaten⁹ intelligentiā circa hoc habere negabis. GLA. Certe non aliter eſt dicendum. SO. De bono etiam ſimiliter iudicandum. Nun quicūq̧ boni ideam ratione definire non pōt a cęteris oībus eā diſtinguens/& tanq̄ in prelio per oīa penetrādo/cætera cuncta reiicere/non ſm opinionē/ſed ſm ſubſtātiam arguens & refellens perq̧ hęc oīa ſtabili & inconcuſſa ꝓgredi ratione/hunc tu ita affectū/neq̧ bonum ipſum dices cognoſcere/neq̧ aliud quicq̄ bonū. Verum ſiquod forte ſimulachū attigerit opinione potius q̄ ſcientia illud attingere: atq̧ hac in uita inſomniis dormitantē illudi: & anteq̄ expgiſcatur/ad inferos deſcendentē/ extremo tandem occupari ſopore. GLA. Per Iouē omnia hęc p̄rſus aſſeuerabo. SO. Cęterum pueros tuos/quos nunc oratione inſtruis ſiquādo reipſa erudires/ ut arbitror non p̄mitteres maximarū rerum in ciuitate poteſtatē habere/dum lineaꝝ inſtar nō poſſent cuiuſq̧ reddere rationē. GLA. Non certe. SO. Legem itaq̧ feres/qua iubeantur eā potiſſimū diſciplinā capeſſere/ ex qua ad interrogandum & reſpondendum ut ſcientem decet / aptiſſimi ſint. GLA. Tecum una iſtud pręcipiam. SO. An ergo uidetur tibi doctrinis omnibus dialectica uelut apex eſſe præpoſita: nec ulla doctrina ulterius ac eminentior reperiri? ſed hic iam doctrinarū omnium eſſe finis. GLA. Mihi quidem uidetur. SO. Reſtat ergo deinceps aperiendum quibus diſtribuendę hæc diſciplinę ſint / & quomodo. GLA. Videlicet. SO. Recordaris in prima illa optione quale delegerimus principes? GLA. Quid ni recordor. SO. Quoad alia quidem naturas illas eligendas exiſtimato. Nam & grauiſſimos homines & fortiſſimos decet eligere: & quoad fieri poteſt ſpecioſiſſimos neq̧ ſolum quęrendi ſunt homines generoſi/atq̧ terribiles: ſed qui inſuper eas habeant naturę dotes/ quas diſciplina hæc exigit. GLA. Quas? SO. Acumen inquam felicitateq̧ ingenii oportere ad doctrinarum p̄ceptionem adeſſe. Magis enim abſterret animū diſciplinarum q̄ gymnaſioꝝ corporis/ difficultas. Siquidem magis ꝓprius illi labor eſt/qui ſoli competit/q̄ qui corpori etiam eſt cōmunis. GLA. Vera loquęris. SO. Quęrendus itaq̧ uir eſt memorioſus/integerrimus/tolerantiſſimus. Nam quē alium cenſes libenter labores corporis ſubiturum: tanq̄ arduū doctrinę meditationiſq̧ ſtudium ad finem uſq̧ p̄ſequuturū. GLA. Neminē p̄rſus niſi qui optima natura ſit preditus. Ex eo quippe errore ut ſupra dicebam aduerſus philoſophiā oborta eſt infamia/ quod nō pro dignitate ipſam attingunt. Neq̧ enim a ſpuriis ſed legitimis ē attrectāda. GLA. Quo pacto? SO. Principio ad labores ſuſcipiēdos claudus eſſe nō debet quiſq̧ eſt philoſophię ſacris initiandus/ut p̄tim eos adeat/p̄tim recuſet. Contigit aūt hoc/quotiens aliq̧s gymnaſiis & uenationi & reliq̧s corp̄is exercitationib⁹ deditus/diſciplinarū ſtudiū refugit/neq̧ audiendo delectat/ nec inquirendo: ſed oēm hanc odit curā. Claudus p̄terea & ille eſt/qui exercitationibus animi delectatus/cōtēnit alias. GLA. Vera narras. SO. An nō & quo ad ueritatē mancū eū ponemus animū quoluntariū mendaciū odit/& ęgre fert ipſe ſecū & aliis mentiētib⁹ indignat? In uoluntariū uero mēdaciū facile tolerat: & ſi ignorare aliq̄d deprehēdatur/haud grauiter p̄fert: ſed libēter ueluti ſus ignorantię ſordibus uolutatur. GLA. Omnino quidem. SO. Quinetiam circa temperantiā & fortitudinem: magnificentiāq̧ & reliquas uirtutis p̄tes non minus obſeruādum eſt/qui nam legitimus ſit/ qui ſpurius. Quādo enī hęc minus cōſiderant/& priuati/& ciuitas/ignari utunt machis & ſpuriis ad quod cunq̧ iſtoꝝ contigerit: priuati q̄dem amicis res pu. uero principibus. GLA. Sic accidit p̄rſus. SO. Nobis hęc omnia pręcauenda ſunt. Nam ſi hoīes quoad corporis ac mentis habitū integerrimos ad tantā doctrinā exercitationēq̧ ducemus/atq̧ erudiemus/& ius ipſum nobis minime ſuccēſebit/ & ciuitatē rem publicāq̧ ſeruabimus. Sin aliter affectos/hoīes ad iſta ducemus / cōtraria faciemus oīa/& philoſophiā multo etiā magis dedecorabimus. GLA. Turpe q̄dem id eſſet. SO. Mirū in modum. Cæterum non nihil mihi in p̄ſtia riſu dignum contigiſſe uidetur. GLA. Quid iſtud? SO. Latuit me nimirū/q̄ iocabamur: quare acrius egi q̄ deceret. Quippe interloquēdū ad philoſophiā ipſam cōuerſus/eā dedecore affectā aſpexi. Quod & grauiter p̄peſſus fuiſſe uideor/& his qui in culpa ſunt/tanq̄ indignat⁹ ſeuerius hęc dixiſſe. GLA. Nō p̄ Iouem ut mihi audienti uidetur. SO. Mihi tamen dicenti ſic apparet. Hoc aūt ne nos fugiat q̄ in priori electiōe ſenes elegimus: in hac uero

Vide pręſtantiam ſcientię diuinę.

Quę ętates ad diſcēdū.

aſſidue delectanť. GLA. Mirũ in modum. SO. Cum uero plures cõuicerint/& a pluribus ipſi cõui-
cti fuerint/eo confeſtim deueniunt/ut ex priſtinis opinionibus ratã nullam habeant. Atq; ex his &
ipſi & oĩs philoſophia apud alios calumniã reportarunt. GLA. Vera refers. SO. At uir natu gran-
dior/ab hac inſania diligẽtius declinabit: ac hoĩem inueſtigandę ueritatis gratia diſſerentẽ imitabi
tur potius q̃ eũ qui iocãdi cauſa uerſutiis captiũculiſq; incũbit. Quin & ipſe modeſtius ſeſe geret/&
diſputãdi ſtudium ex infami reddet illuſtrius. GLA. Scite. SO. Ad eiuſmodi pręterea cautionẽ/ſu-
periora dicta ſunt oĩa. Oportere uidelicet moderatos & graues eſſe illos/qui ad diſputationis ſtu-
dium adſciſcunť: neq; cõmunicãdum eſſe id ineptis hoĩbus: & ut nunc fit oĩbus quoſcũq; ſors ob-
tulerit. GLA. Summopere. SO. Siquis diſputatiõi diligẽter aſſidueq; det operã/nihilue agat aliud/
niſi quod uiciſſim quãdoq; gymnaſiis corpus exerceat/huic ad perceptionẽ huiuſmodi anni dupli-
ces ſuperiorꝝ ſufficient. GLA. Nunquid ſex dicis? An quattuor? SO. Quinq; adhibeas. Deinde ad
antrum illud erunt iterum deducendi/cogẽdiq; eos principatus aſſumere qui ad bellum ſpectant/
& ſiqui ſunt iuuenũ principatus: ne uſu rerum ab aliis ſuperẽtur. Atq; in his quoq; examinãdi ſunt/
utrum cõſtantes ꝑmaneãt/dum trahunť undiq;: aut nutent. GLA. Quot aũt annos iſtis adſcribis?
SO. Quinq; ac decem. Cum uero ad quinquageſimũ annum ꝑuenerint/quicũq; integri inter eos
rebuſq; geſtis & ſciẽtiis pręcellentes apparent/ad finẽ iam perducendi ſunt: cogendiq; ut animi ra
dium ad ſupera dirigẽtes/ipſum quod oĩbus lumen prebet/ſuſpiciant cũq; ipſum bonũ nouerint/
exemplo illius freti ciuitatẽ/priuatos/ſeq; ipſos per omnẽ ſequẽtem uitam & ſingula uiciſſim exhor
nent. Ac plurimũ quidem in philoſophia uerſentur. Cum uero ad magiſtratus accerſenť/in ciui-
libus negociis inuigilent/ſigillatimq; gubernent rei publicę gratia: ita ut non tanq̃ bonũ aliquid &
optandum miſteriũ/ſed neceſſariũ potius exſequi uideanť. Atq; ita cũ alios ſimiliter ipſi inſtruxe-
rint/eos uiciſſim rei publicę cuſtodes relinquent: ipſi uero in beatorꝝ inſulas tranſmittenť. Monu-
menta uero illis & ſacra tanq̃ demonibus ſi Pythias oraculo cõfirmauerit publice dicabuntur. Sin
minus: ſaltẽ ut beatis atq; diuinis. GLA. Mirificos prorſus o Socrates principes quaſi ſculptor figu
raſſe uideris. SO. Quod de uiris dixi/idem & de mulieribus intelligendum. Neq; putas o Glauco
magis me de uiris q̃ de mulieribus fuiſſe locutũ: quęcũq; uidelicet natura aptę ad hęc officia ſunt.
GLA. Recte ſe id habet. ſiquidem pariter in omnibus ut narrauimus cũ uiris cõmunicabunt. SO.
Num conceditis nos de re publica oĩa nõ quaſi pro deſiderio effinxiſſe/ſed pro ueritate loquutos:
difficilia quidem factu/poſſibilia tamẽ: ea dũtaxat ratione qua diximus. Quãdo ſcilicet hoĩes ueue-
ra philoſophi/uel unus/uel plures nacti in ciuitate potentiã/ pręſentes honores deſpicient/illibera-
leſq; eos & nullius exiſtimabunt. Ipſum aũt quod rectum eſt & honores qui ab eo ꝓficiſcuntur plu-
rimi facient. Maximũ uero & ſummopere neceſſariũ quod iuſtum & huic miniſtrãtes. Idq; adaugẽ
tes ciuitatẽ ſuam rite diſponẽt. GLA. Quo pacto? SO. Omnes quicũq; in urbe decẽ annos imple-
uerint/in agros tranſmittent: filios aũt ipſorꝝ ſuſcipiẽtes ꝓcul ab his moribus q̄bus hodie parentes
utunť/in ſuis moribus ac legibus educabũt. quales uero ſint enarrauimus. Atq; ita celerrime atq;
facillime ea ciuitas & res pu. orietur/quã ſupra diximus ſiquãdo extiterit/beatam fore: & genus ho
minum in quo condita fuerit/plurimũ iuuaturã. GLA. Maxime quidem. Atq; ut conſtitui põt eiuſ-
modi ciuitas/ſiquãdo cõſtituatur o Socrates adinueniſſe uideris. SO. Nõne ergo abunde/tum de
hac ciuitate/tum de homine eius perſimili iam nobis dictũ? Conſtat enim qualem eius ſimilem eſſe
debere dicemus. GLA. Conſtat plane: & quod quęris/finẽ mihi iam habere uidetur.

FINIS DIALOGI SEPTIMI.

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM OCTAVVM DE IVSTO.

Ocrates ꝑfectam rei publicę formã ſeptem iam dialogis abſoluit/ſeptẽnario Palladis
numero cõſecratã. Eãq; tum regiã/tum optimatũ appellat gubernationẽ. Optimatũ
s q̄dem/q̃m in ea plures uirtute ꝑclari publicis fungunť muneribus/ſenatũq; cõſtituũt.
Regiã uero/q̃m & una oĩum ad publicũ bonũ ẽ uolũtas: una mens quaſi regina/& ſiq̄s
inter eos ꝓbitate ẽ ſingularis/ſingulariter honorať: neq; tñ huic tm̃ tribuit/ut abſq; ſe
natu. i. ꝓbatorꝝ oĩum numero poſſit publica ꝑmutare. Reliquũ erat poſt optimã & beatã rei. p. for
mã in mediũ inferiores adducere. Has aũt numerat quattuor. Primã q̄dẽ eẽ uult/ eã inquã optima
mox degenerat/quã noĩat ambitioſam. Secũdã uero potẽtiã paucorꝝ ex ãbitioſa naſcẽtẽ. Tertiã po
pularẽ ab hac ꝓcedentẽ. Quartã poſtremo tyrãnidẽ ex populari ꝑcipue pululantẽ. Q̃m uero rerũ
publicarꝝ formę a formis ꝓueniũt aĩorꝝ q̄nq; deinceps aĩorꝝ affectus & habitus/totidẽq; ciuitatũ/&
ſimiles & ſimiliter noĩatos mira quadã arte deſcribit. Summatimq; regiũ animũ optimũ eẽ cõclu-
dit atq; beatiſſimũ: & ſimilẽ ſimilr ciuitatẽ. Tyrãnicũ uero peſſimũ atq; miſerrimũ: ciuitates quoq;

a tyrãnis oppreſſas/peſſimas ſimiliter atq; miſerrimas. Medios aũt animos gubernatõeſq; medias
modo quodam medio ſe habere concludit ex omnibus his apparet q̃ pernitioſa tam in ciuitate q̃
in animo ſit iniuſtia: & utrobiq; iuſtitia q̃ ſalutaris. Vbiq; aũt ꝑmutationes tam animoꝝ q̃ ciuitatũ
ex aliis formis in alias mirabili explicat diligẽtia. Pręcipue uero mutationẽ beatę rei pu. & ut ita di
xerim/ aurę in ambitioſam ſiue argenteam/ſiue ferream ab altiori ducit exordio fingitq; muſas id
tanq̃ oraculum effundẽtes/ſiue potius confundentes. Profecto ſi beata res publica ꝓprio defectu
interiorẽ labi non poteſt: & tamen quãdoq; labitur/cõmuni quodam defectu & cauſa labitur. Qua
quidem in re Ariſtotelicas ridere licet calumnias. Neq; enim debuit Ariſtoteles in quinto politi-
corum a Platone ſuo: imo nuſq̃ ſuo ꝓpriam beatę rei publicę permutandę exigere cãm: cum nulla
ſit propria: ſed cõmuni debuit eſſe cõtentus. Quẽadmodum enim homo & ualidiſſimus & tempe-
ratiſſimus/ſic & eiuſmodi ciuitas nõ tam ꝓpria q̃ cõmuni cauſa morbi laborat. i. fatali quodam or-
dine/ita per cœleſtes circuitus quę infra lunam ſunt perpetuo reuoluente/ut quę cœrtis ſpęrarum
configurationibus temporũq; curriculis cõpoſita ſunt/ quãdoq; diſſoluant̃ aduerſis. Quoniã uero
eiuſmodi cauſę aſſignatio pręſentis ciuiliſq; facultatis terminos procul excedit/ ideo Socrates uati
cinio muſarũ utitur/& ꝓfecto ita utitur ut & nobis ad hęc interprętanda opus ſit Apollinis uatici-
nio: nec in merito Tullius ubi rem eẽ obſcuriſſimã breuiter uult exprimere. Id inquit: numero Pla/
tonis obſcurius. Neq; miror Theonem Smirneũ mathematicę in primis Platonicę ꝓfeſſorẽ eiuſ-
modi myſteriũ tanq̃ inexplicabile aſtute pręter miſiſſe. Quod quidem Iamblichus Calcideus dum
explicare uoluit/ implicuiſſe uidetur. Quid uero? Si in eiuſmodi uerbis plus difficultatis ſit q̃ pon-
deris. Quippe cum & ipſe fingat muſas tragica quadã tumiditate nugantes perterrenteſq; animũ
puerilem atq; ſimplicẽ ſtuporẽq; adducentes. Deniq; qualecũq; id ſit oportunius ex cõmẽtariis in
Timęum expoſitionẽ noſtram accipies. Cęterum moralia hęc pręcepta conſidera: impoſſibile eſt
diuitias honorari in ciuitate ſimul atq; uirtutẽ. Item tradere diuitioribus rei publicę gubernacula
perinde eſt/ac ſi nauis non peritiori in nauigando/ſed locupletiori gubernãda tradatur. Nempe &
hęc & illa ꝑiclitabit̃. Rurſus cuſtos cõtra oĩa uitia tutiſſima ẽ ſcĩa. Pręterea cõtrarii unius ſummũ/
alterius eſt principiũ: itaq; extrema libertatis licẽtia/extreme ſeruitutis ẽ pricipiũ. Sicut in qualibet
qualitate rerũq; & tempoꝝ exceſſus omnis uerti protinus in contrarium conſueuit. Idem in epiſto
lis ait: moderatam probans ante omnia libertatem.

❡DIALOGVS OCTAVVS DE IVSTO.

SO.

Onſtitit iam inter nos o Alauco in ciuitate optime inſtituta/cõmunes eẽ debere mu-
lieres & filios. Cõmunem quoq; omnẽ eruditionẽ. Cõmunia ſimiliter omnia/tum bel
c li/ tum pacis officia. Reges autẽ ipſoꝝ eſſe homines in philoſophię & rei militaris ſtu
dio pręſtantiſſimos. GLA. Conſtitit plane. SO. Quin & hęc cõceſſimus quod. ſ. cum
tales principes iam fuerint conſtituti in expeditionem euntes habitationes militibus
quales pręduximus aſſignabunt: cõmunes. ſ. omnibus: in quibus nihil cuiuſq̃ ſit ꝓprium. Neq; de
habitatione ſolum/uerum etiã de ſuppellectili & poſſeſſionibus ſi recordaris/quales debeant eẽ cõ/
uenimus. GLA. Memini equidem: cenſuiſſe nos nihil eoꝝ quę nũc poſſident alii/ eſſe ab aliquo poſ
ſidendum. Sed tanq̃ belli athletas atq; cuſtodes in mercedem cuſtodię annua ab aliis alimẽta ſuſci
pientes/eos oportere ſeipſos ciuitatẽq; tueri. SO. Probe loquęris. Sed poſtq̃ hęc abſoluimus/ repe
tamus iam unde huc digreſſi ſumus / ut per eadem rurſus ꝓficiſcamur. GLA. Haud quaq̃ difficile
iſtud: ferme enim quẽadmodum nunc/quaſi de ciuitate ſatis egiſſes/adiecisti / quod talem ciuitatẽ
bonã uocares qualem deſcripſeras: bonũq; uirum quicũq; illius foret perſimilis. Cum tamẽ poſſes
adhuc ut apparuit meliorem ciuitatẽ uirũq; referre: Dixiſti pręterea ſi hæc recta ſit res publica cę-
teras aberrare. Reliquarũ uero rerum pub. ut memini ſpecies eſſe quattuor: de quibus uerba fa-
cere oportere/ earũq; defectus inſpicere: & homines ipſarũ ſimiles declarare. Vt eos omnes intui/
ti & quis optimus ſit uir/quis peſſimus declarantes/conſideraremus/ nunqd uir optimus / feliciſſi-
mus/ peſſimus aũt ſit miſerrimus. An ſe res aliter habeat. Cum uero abs te ipſe quęrerem quas po
tiſſimũ quattuor res pu. diceres. Tunc ſane Polemarchus & Adimantus/ mihi ſermonem interce-
dunt. Vnde tu orationẽ ſumens huc deniq; perueniſti. SO. Recte admodũ meminiſti. GLA. Ergo
rurſus tanq̃ luctator eandem anſam prebe. Et me idem interrogante conare nunc ea dicere/ quæ
tunc eras declaraturus. SO. Siquidem potero. GLA. Equidem audire percupio quas nam res pu.
quattuor ſupra dicebas. SO. Haud difficile iſtud audies. Sunt enim quas dico / illę quę & nomina
habent. Ipſa uidelicet quę a multis laudatur Cretenſis & Laconia. Secũda uero & ſecũdo loco lau-
data ea/quę paucoꝝ potẽtia nominatur/plurimis plena malis res. p. Itẽ quę ab hac differt plurimũ
eamq; ſequitur gubernatio popularis. Pręterea generoſa tyrãnis/ab his omnibus differẽs/quartus
ciuitatis extremuſq; morbus. An aliam habes rei pu. formã: quę in perſpicua & diſtincta quadam
ſpecie

ſpecie iaceat? Nam:& minores quidam principatus:& regna uenalia:& tales quædam ciuiles potentiæ inter hæc quodámodo medium obtinẽt. Quarũ nõ pauciores inter barbaros q̃ inter Græcos repiuntur. GLA. Multę certe:& abſurdæ memorantur. SO. Totidem quoq; ſunt hoĩum quodámõ ſpecies atq; mores. An ex quercu forte exiſtimas/aut ſilice res.p. fieri: potius q̃ ex ciuiũ moribus:qui quocunq; fluxerint/cætera ſecũ rapiunt. GLA. Ex moribus ꝓculdubio. SO. Quare ſi gubernationũ ſpẽs quinq; ſunt/priuatorum quoq; animorũ affectus qnq; erunt. GLA. nil obſtat. SO.

Quot mores hoĩum totidẽ Res.pu.

Virum certe ſimilem optimatũ gubernatiõi expoſuimus:quẽ bonum:& iuſtum recte aſſeruimus. GLA. Expoſuimus. SO. Deteriores deinceps narrare decet/contentioſum ambitioſumq; hominẽ ſecundũ Lacedemoniorũ rem.p. inſtitutum præterea paucoꝝ imperii cupidũ:& popularẽ hoĩem & tyránicum/ut iniuſtiſſimum diſcernẽtes:cũ iuſtiſſimo cõparemus/ꝑfecteq; dinoſcamus:quo mõ ſumma meraq; iuſtitia ad ſummam ſe:ac meram iniuſtitiam habeat:quoad hominis iuſti/uel iniuſti beatitudinẽ/uel miſeriã pertinet. Vt/uel Thraſymacho obtemperantes/iniuſtitiam ꝑſequamur uel præſentibus rõnibus perſuaſi/iuſtitiam. GLA. Ita prorſus agendũ. SO. Num ſicuti cœpimus/ante in rebus.p. mores aĩaduertere q̃ ĩ priuatis ꝑſonis/quia illic magis pateant:ita/& nũc ĩ primis cõſideranda eſt ambitioſa res.p. cuius nullũ habeo nomen præter ambitioſam potẽtiam:& principatum:poſt eã uero uirũ talem excogitabimus deinde paucorũ potentiã/taleq; uirũ:poſtea multitudinis gubernationẽ:& hoĩem popularem. Demum tyránide preſſam ciuitatẽ conſiderantes/& inde tyránicum cognoſcentes animum/conabimur ea quæ propoſuimus/ſufficienter diiudicare. GLA. Recte ĩ hunc modũ ĩſpectio iudiciũq; ꝓcedet. SO. Age itaq; explicare conemur quo pacto ambitioſum impium:ex optimatũ gubernatiõe naſcaẽ. Quin hoc ſimpliciter uerũ eſt:oẽm rem.p. ex eo qđ dñatur mutari/qñ in ipſo ſeditio oritur/dũ uero ſecum ipſo conſentit/etiã ſi ualda exiguũ ſit/mutari ĩpoſſibile eſt. GLA. Eſt ita. SO. At uero quonã pacto o Glauco? ciuitas hæc noſtra e ſuo ſtatu mouebitur? principes:& defenſores inuicẽ:& inter ſe diſſidebũt? An uis imitátes Homerum muſas oremus/ut nobis explicẽt/qua rõne ſeditio primũ incidat? Dicamuſq; ipſas tragicorũ ritu/ nobiſcum ueluti pueris iocantes nugantesq; ita loqui/ut dum nuganẽ/quaſi ſerio agant/altius eloquantur. GLA. Quonam pacto? SO. Ita ferme. Difficile quidẽ eſt ita cõſtitutam ciuitatẽ e ſuo ſtatu moueri. Verũ cũ omne quod genitũ eſt. corruptioni ſit obnoxium/talis etiã cõſtitutio ſemp manere nõ poterit:ſed ſoluetur. Solutio uero hæc eſt nõ ſolũ circa plantas:ſed terrena etiam animalia fertilitas/& ſterilitas animæ corporũq; contingit quãdo reuolutiones ſingulis circulorũ coniunxerint ambitus:his quidẽ quę breui ſunt:ęui ambitus breuiores/contrariis uero contrarios. Illi uero quos ad ciuitatis gubernationẽ educauiſtis/quãuis ſapiẽtes fuerint nihilomagis ueſtri generis fœcundam generationẽ/uel ſterilem rõne una cũ ſenſu comprehendẽt:ſed latebit eos oportunitas generandi:& plerũq; cum nõ oportunũ fuerit/gignẽdis filiis operam dabũt. Eſt aũt ei quod diuinitꝰ generãdum eſt circuitus:quẽ numerus cõtinet perfectus. Humanę uero geniturę is utiq; ĩ quo primo augmẽtatiões ſuperãtes:& ſuperatę tres diſtãtiæ. atq; quattuor terminos accipiẽtes/ſimilãtiũ diſſimilãtium/& creſcẽtiũ/& decreſcẽtiũ cũcta cõreſpõdentia/& cõparabilia inuicẽ effecerunt quorũ ſeſquitertia radix qnitati cõiuncta duas harmõias prebet ter aucta. Vnã qdem ęqualem æqualiter cẽtum centies. Alterã uero ęqualis qdẽ longitudinis:ſed oblongiori/cẽtum quidẽ numerorum ex diametris cõparabilibus inuicẽ quinitatis/indigẽtibus uno ex ſingulis duobus uero qui inuicẽ dici nequeãt:cẽtum uero cuborũ trinitatis ipſius. Vniuerſus aũt hæc numerus geometricꝰ talem auctoritatẽ habẽs ad potiorẽ deterioremq; generationẽ uim habet. Quod ſi ciuitatis ueſtrę cuſtodes ignorauerit nec oportuno in tpe ſponſas ſponſis cõiunxerint haud quaq̃ ingẽioſi feliceſue pueri inde naſcẽtur. Ac licet maiores ipſi eos cõſtituãt principes:q inter illos præſtantiores fuerit tñ qa indigni erũt parentũ ſucceſſiõe/in ipſis magiſtratibus:ſubilectos negligẽt:neq; muſicæ curam:ut decet habebũt:neq; gymnaſticæ:unde iuuenes nimis erũt/a muſica alieni/ex his aũt principes cõſtituenẽ/negligẽtiores q̃ decet ad examinandũ genera illa quæ apud Heſiodũ/& q̃ apud uos referanẽ aureũ.ſ. genus:argenteũ:& ęneũ:atq; ferreũ. Quoniã uero miſtum erit argẽto ferrum:

R.p. Ambicioſa.

Ex gubernatione optĩatũ Ambitioſum ĩperiũ oriri.

Heſiodi. Genus aureũ argenteũ ęneum ferreum:

& ęs auro/diſſimilitudo:& ĩęqualitas diſcors exoriẽtur. Quæ ubicũq; naſcunẽ bellũ ſemp:& inimicitias pariunt. Venus aũt huiuſmodi hominũ ubicũq; adeſt ſemp ſeditiõibus agitaẽ. GLA. Recte admodũ reſpondere illas dicemus. SO. Neceſſe ẽ.n. cũ muſæ ſint. GLA. Quid uero poſthac muſæ dicẽt. SO. Poſtq̃ orta ſeditio fuerit utraq; genera ferẽtur:fereũ quidẽ:& ęneum ad quæſtũ/agrorumq;:& domorũ poſſeſſionem:auriq;:& argenti copiã. Quod uero ineſt aureũ:& argenteũ quaſi nõ inopi ſed opulenta natura:ad uirtutẽ ſtatumq; priſtinum:pugnãtia uero inuicẽ:& in cõtraria retrahẽtia ĩ medium tandẽ cõueniẽt:ut diuiſis agris:& domibus priuatim quæq; poſſideantur:illi uero qui ante ab eis ſeruabanẽ tanq̃ liberi:amici:& nutritores:ĩ ſeruitutem redigãtur:& ueluti ſubditi atq; ſerui:belli cuſtodięq; ipſorum curam gerere compellantur. GLA. Hinc:& mihi certe uidetur mutatio hæc accedere. SO. Hæc utiq; gubernatio inter optimates:& paucorum potentiam erit media. GLA. Erit certe. SO. Mutabitur quidem ita. Cum uero in id fuerit permutata: quem

potiſſimum gubernationis modũ ſeruabit? Vel cõſtat quod/partim priorem rem publicam imitabitur/partim paucorũ potentiam/utpote quæ in medio locata eſt: partim etiam quiddam ſui proprium obtinebit. GLA. Ita prorſus. SO. Et priorem qdem imitabitur in eo/quod principes honorabuntur/& milites ab agricultura mechaniciſq; artibus: & aliis quæſtibus abſtinebũt: & cõmunia fient conuiuia: gymnaſticiq; ludi: & belli certamina frequentabunẽ. GLA. Prefecto. SO. Sui autẽ ipſius propria/talia quædam habebit quod ſapientes metuet ad principatus admittere: quia non ſimplices neq; integerrimos huiuſmodi uiros: ſed miſtos poſſideat: & animoſiores potius ſimplicioreſq; homines ad gubernandum adſciſcet: qui ad bellũ potius q̃ ad pacem nati uideanẽ. Dolos quinetiam: & machinamenta belli/plurimi faciet: ſemperq; pugnabit. GLA. Certe. SO. Atqui pecuniarum cupidi erunt iſti/quemadmodũ qui in paucorũ potentia uitam agunt: & tenebris obruti aurum: & argentum ruſticius honorabunt: utpote qui ęraria proprioſq; theſauros habeant: quib⁹ iſta recõdant: ac etiam circumſepta domorũ ceu ꝓprios nidos: in qbus multa cum mulieribus: & aliis pro libidine erogabunt. GLA. Vera loqueris. SO. Nõne: & in rebus ꝓpriis parciores erũt q̃ deceat qppe qui magnificant: pecunias nec palam acquirãt: in alienis autem ꝑ libidinẽ profuſiores: & clanculum uoluptatibus indulgebunt/haud ſecus legem paſſim refugientes/ac pueri patris aſpectũ: nõ perſuaſiõe: ſed ui educati: ex eo quod uerã muſam quæ cum ſermonibus: phia coniũcta eſt: neglexerint: multoq; magis ac prius gymnaſticam q̃ muſicã honorauerint. GLA. Rem .p. Ex malo bonoq; miſtam refers. SO. Miſta eſt profecto: præcęteris aũt in ipſa ꝑ animoſitatis iracundieq; imperium/cõtentionis ambitioniſq; ſtudia inualeſcunt. GLA. Vehemẽter. SO. An non hęc res.pu. ita coaleſcet. Taliſq; erit? quantum licet ſermone rei.pu. figuram deſcribere: ſine operis exacta nimiũ diligẽtia/qa ſufficiat ex ipſa deſcriptiõis ſũmula: uirũ iuſtiſſimũ iniuſtiſſimũue diſcernẽ: ſitq; ferme opus inextricabile/ſi quis omnes res.pu. omneſq; mores nihilo penitus ꝑtermiſſo enarrare aggrediaẽ. GLA. Probe. SO. Quis igiẽ ſecundũ hanc rem publicã uir? Quomodo efficitur. Quales exiſtit? ADI. Reor equidem ſimilẽ eſſe Glauconis huius contentionis gratia. SO. Forte in hoc eſt ſimilis. Verum ĩ his haud natura ſimilis eſſe uidetur. ADI. In quibus? SO. Cõtumaciorem ſane eſſe eum neceſſe eſt: &/a muſica quodãmõ alienorẽ muſicę tñ cupidũ: & audiendi q̃ ſtudioſũ rhetoricũ uero: neq̃q̃. Atq; & aduerſus ſeruos agreſtis erit hmõi uir: haud ſeruos deſpiciẽs: quẽad modũ: uir ad ſufficientiã eruditus erga liberos aũt erit mitis. Erga pricipes qdẽ obediens maxĩe: ſed & principatus: & honorũ auidior: oportere exiſtimans non ab arte dicendi/uel alia quauis ſimili facultate pẽſſe: ſed a rebus bellicis & ſimilibus: cũ ſit: & gymnaſticę: & uenationis admodũ ſtudioſus. ADI. Eſt certe mos hic illius reipublicę. SO. Nõne: & pecunias iſte in iuuentute cõtemnet? quo uero ſeneſcet magis/eo magis pecunias diliget. Ex eo quod auarę naturę ſit particeps/neq; ſit integer ad uirtutẽ/quia ab optimo cuſtode deficiat. ADI. A quo nam? SO. Ratione: & oratiõe inq̃ muſicę miſta: q̃ ſola cũ adeſt: per omnem uitã/uirtutẽ in eo cui pręeſt: ſeruat. ADI. Præclare loqueris.

Quomõ maxime fiãt ambitioſi adoleſcentes.

SO. Eſt utiq; talis adoleſcẽs ambitioſi imperii cupidus/tali ſimilis ciuitati. ADI. Prorſus. SO. Efficitur aũt hic talis hunc ĩ modũ. Interdũ uidelicet cũ iuuenis aliquis filius eſt patris boni in ciuitate nõ bene gubernata habitantis/honores: principatus: & iudicia fugientis/& reliquam huiuſcemodi negociorũ curam: libenterq; ſe demittentis: ut labores uitet. ADI. Quonam pacto efficitur. SO. Quando ſcilicet matrem audit ęgre ferẽtem: quod uir ſuus magiſtratibus minime fungitur auditq; inter alias mulieres ob hoc contemptui eſſe: & grauiter patientẽ: quotiẽs uirum aſpicit pecuniis cumulandis minime indulgentẽ: neq; ꝓ illis pugnantem litigantemq; priuatim ĩ iudiciis: & publice: ſed ad hæc oĩa negligentiorẽ: talemq;: ut ſecum ipſe uiuat utplurimũ/ uxorẽ uero nec aſpernẽ qdem: neq; admodum colat. Ex quibus ſæpe filio mater ꝑdicet ignauũ ſibi eſſe patrem nimiſq; remiſſum: & alia quæcũq; de talibus garrire mulieres conſueuerũt. ADI. Multa ꝓfecto talia ſibi conuenientia obloqui mulieres ſolent. SO. Neq; te latet quod: & ſerui: & domeſtici præſertim qui maxime uidentur eſſe beneuoli: talia quędam ad aures puerorum ſæpe ſuſurrant. Et ſiquem uiderint: uel pecunias patri debentẽ: quem ipſe nequaq̃ conueniat/uel in alio quodam iniuriantem: edicunt puero cũ uir fuerit hæc oĩa ulciſci debere: uirumq; magis fore: q̃ pater eius extiterit. Quinetiã domo egreſſus alia horũ ſimilia audit: & uidet: homines ſcilicet qui ſua in ciuitate officia ſeruant alienorum minime curioſi: ſtolidos uocitari/penituſq; contemni: horum uero diſſimiles honorari atq; laudari. Cum hæc adoleſcentulus audit: & uidet rurſuſq; patris audit ſermones: eiuſq; officia ꝓximo ſtudia cęterorũ animaduertit: ab utriſq; diſtrahitur: a patre quidẽ rationalis eius uis fouetur & augeẽ: ab aliis aũt cõcupiſcẽdi: & iraſcẽdi natura. Quapꝑ cũ non malo ſit ingenio natus/mala tamen cęterorum conſuetudine uſus fuerit: in medium: ab his tractus deſcendit: ſeq; medię cuidam

Alterũ hominem alteram ciuitatem dicere:

potentię contentioſæ iracundęq; ſubiicit: fitq; uir elato animo: glorięq; cupidior. ADI. Naturam huius ſufficienter enarraſſe mihi uideris. SO. Habemus itaq; ſecundam rem pu. uirumq; ſecũdũ. ADI. Habemus ꝓfecto. SO. An non poſt hæc Eſchyli illud dicimus. Alterum hominem alteri ciuitati conuenientem. Immo uero ſecundum ſuperiorem illã ſuppoſitionem alteram ciuitatẽ alteri congruam?

cōgruam?ADI.Ita prorſus.SO.Quæ uero huiuſcemodi rem.p.ſequitur paucorum/ut arbitror/
potentia eſt.ADI.Quam potiſſimū rei.p.inſtitutionē paucorū uocas potentiam?SO.Eam in qua
magiſtratus a cenſus ęſtimatione ciuibus tribuūtur/& in qua diuites dominantur/pauperibus ue-
ro nulla reip.eſt cōmunio.ADI.Intelligo equidē.SO.Nōne dicendum /quo pacto a gubernatiōe
ambitioſa in hanc tranſgreſſio fit?ADI.Dicendū certe.SO.Vel cæco id quidē perſpicuū eſt/quo
pacto trāſgreſſio fiat.ADI.Quonam pacto.SO.Ærarium illud cuiuſq; auro plenum / talē perdit
rem pu.Nam primū quidem nouos ſumptus repetiunt:& ad hoc leges deducūt/quibus neq; ipſi
neq; mulieres ipſorum ob temperant.ADI.Conſentaneū id quidem.SO.Deinde alter alterius
exemplo:& ęmulatione perciti multi tandē tales euadunt.ADI.Veriſimile.SO.Hinc effuſſius ad — *De diuitiis & uirtute.*
pecunias cumulandas delapſi quanto id pretioſius ęſtimant/tanto uirtutē ęſtimant uiliorem.An
non ita uirtus/a/diuitiis diſcrepat?quaſi utraq; in lance ſtaterę ſint poſita /ſemperq; in contrariam
partem declinent.ADI.Ita prorſus.SO.Quando igitur in ciuitate diuitiæ:ac diuites honorātur/
uirtus probiq; uiri deſpiciuntur.ADI.Conſtat.SO.Incēduntur q; ad ea ſtudia oēs quæ in honore — *Vt honor rē tollit & de-ſpicit.*
ſunt/eaq; frequentant:quæ uero nullo honore cenſentur:apud quoſq; iacere ſolent. Atq; ita ex ui-
ctorię honoriſq; cupidis/queſtus/& pecuniarū auidi tandem efficiuntur.Et diuites quidē uiros lau
dant/& admirant/& ad magiſtratus euehunt:pauperes uero deſpiciunt.ADI.Omnino ſic accidit.
SO.An non/& lege ſtatuunt principatus fines?Dū ſtatuūt/ubi maior eſt pecuniarū copia ibi talem
principatū eſſe maiorē/cui minor/contra minorem ꝓhibentq; aliquē imperare:qui nō ad certum
aliquem cenſum peruenerit.Hæc aūt aut ui cū armis efficiūt/aut poſtq̄ metum incuſſerint talē con
ſtituerunt rempublicā.Nōne ita?ADI.Ita prorſus.SO.Cōſtitutio quidē/ut ita dicā/hęc eſt.ADI.
Eſt certe.Sed qs nā rei.p.modus?que defectus ſunt?quos habere eam rempublicam:dicebamus?
SO.Principio qualis ſit præſcriptus hic in ea terminus/aſpice.Siquis in nauis gubernatione/a cē-
ſus ęſtimatione gubernatores eligat:paupertem uero licet gubernandi peritiorem:haudquaq̄ ad
mittat:quid ex hoc ſequturum cenſes?ADI.Vt male nauem ducant.SO.An non eodem pacto/in
quouis alio principatu?ADI.Sic equidē arbitror.SO.Sic ne in omnibus præterq̄ in ciuitate?An/
& in ciuitate præterea.ADI.Multo etiam magis:quoniam hæc grauiſſima eſt:& maxima guberna
tio.SO.Vnum quidē hunc/& tantum paucorū potentia defectū patit.ADI.Apparet.SO.Quid
autem hoc?Nunquid leuis?ADI.Quale iſtud.SO.Quod neceſſe eſt non unam hanc ſed duas eſſe
res.p.Vnam quidē pauperū diuitū alterā:& homines intra mœnia eadē habitātes ſibi inuicē ſem-
per inſidiari?ADI.Certe non leuius iſtud.SO.Sed neq; hoc honeſtum eſt/ut bellū gerere nequeāt
quia coguntur/ſiue populo utantur armato/eum formidare magis q̄ hoſtes/ſiue non utantur reue
ra in ipſo prælio paucorū potentiæ ſtudioſi uideri:ac etiā pecunias expendere nolle eos tanq̄ aua-
ros homines/haud decorū eſt.ADI.Non certe.SO.Nunquid recte fieri illud exiſtimas: quod ſu-
pra uituperauimus:ut in huiuſmodi ciuitate iidē homines in uariis uerſentur officiis terrā colant:
pecunias cumulent:militent?ADI.Nullo modo recte.SO.Vide utiq; ſi horū malorū hoīum:hæc
prima id grauiſſimum patitur.ADI.Quale id?SO.Vt liceat cuiq̄ ſua oia alienare alteri uero illi⁹
oia poſſidere:atq; ei qui alienauit/habitare in ciuitate/dum nulla ciuitatis pars exiſtat:neq; nūmu-
larius:neq;/opifex:neq; eques/neq; armiger/ſed pauper:& egenus paſſim cognominat⁹.ADI.pri
ma hæc certe.SO.Hoc profecto in ciuitatibus quæ paucorū ſubiciuntur imperio minime prohi-
betur:neq;.n.alii opulentiores eſſent q̄ decet:alii prorſus mendici.ADI.Recte loqueris.SO.hoc
aūt conſidera:nunquid quādo diues huiuſmodi erogabat:erat ne magis aliqua utilitas ciuitati ad
quæ pauloante dicebamus?An uidebatur quidē/e/principum numero eſſe.Reuera autē:neq; prin
ceps:neq; miniſter erat:ſed propriorum cōmodorumq; conſumptor.ADI.Sic utiq; uiſum ē.Erat
autē nihil aliud q̄ cōſumptor.SO.an uis dicamus/quēadmodū in fauo fucus ortus examinis apū
morbus eſt:ita & hominē huiuſcemodi domi natū:peſtē rei.p.fore.ADI.Prorſus o Socrates.SO. — *Fucorū duo genera uolatile & terreſtre*
Nōne uolatiles fucos omnes ſine ſtimulis/deus fecit:hos aūt tereſtres/partim qd ſine ſtimulis par-
tim diris armatos ſtimulis cernimus.Et ex his qui ſtimulos non habent/inopes tandem ī ſenectute
fiunt.Aculeis aūt inſtructi ſunt hi qui uocātur malefici.ADI.Vera loqueris.SO.Conſtat ergo ī ci — *Vbi medicos mihi fures eē latrōes & omniū ſcelerum autores.*
uitate/ubi mendicos uides:ī eē latētes/fures latrōes ſacrilegos:& horū oīum ſcelerū auctores.ADI.
Conſtat certe.SO.Nōne in ciuitatibus quæ regunt/a paucis/egenos ineſſe uides?ADI.Omnes fer
me:exceptis principibus.SO.an non igit arbitramur/maleficos in ea eſſe multos ſtimulis ipſis ar-
matos:quos diligentia acui principatus detinent.ADI.arbitramur plane.SO.Nōne ob prauam
educationē:& diſciplinę defectū:& iniquā rei.p.diſpoſitionem:hoīes ibi tales euadere aſſeremus?
ADI.aſſeremus.SO.Talis utiq; erit ciuitas paucis ſubiiecta principibus:totq; ꝑmetur malis for-
te etiā pluribus.ADI.Sic ferme.SO.Conſtituta iam nobis ſit ea res.p.quam paucorum potentiā
uocāt a cenſus ęſtimatiōe principes eligētē poſt hæc aūt īueſtigemus quo pacto uir aliqs ſimilis iſti-
us efficiat:& poſtq̄ ſimilis eſt effectus:qualis ſit.ADI.Sic pꝛſus.SO.Nōne hac rōne maxime ex am
bitioſo in paucorū imperii cupidū trāſit.ADI.Quā?SO.Qn̄ ibi adoleſcēs aliqs primo qdē patrē

imitatur ſuū/eiuſq; ueſtigia ſequitur deinde ipſum aſpicit/ut qui in ciuitatē tanq̄ in ſcopulū offende rit ſubito ex culmie dignitatis ꝑlapſū ſeipm ſuaq; oīa diſpergentē. Siue poſt belli expeditionē ſiue al terius magiſtratus maximi dignitatē:in iudiciū ab inſidiatoribus tractum a calumniatoribus cir cumuentum:eiectū:depreſſum/patrimonio ſpoliatū. ADI. Conſentaneū quidē. SO. Ille o amice hæc intuitus atq; ꝑpeſſus amiſſo patrimonio/ꝑp formidinem/confeſtim ex animi throno ambitio nem illā & aīoſitatē deicit/& humilior ꝑp paupertatē factus ſeſe ad quæſtū cōuertit: & anguſto ad modū aīo aride nimiū/& parce uiuens ſeq; uexans in opere pecunias cōgregat. An nō huiuſcemo di hoīem tunc exiſtimans in ea animi ſede auarū:& lucri cupidū effectū locare? eumq; magnū in ſe regem efficere? hornamentiſq; regiis ex hornare coronis/balteis/fibulis/fimbriis/enſe ꝑſico. ADI. Equidem. SO. Atq; hic quidē rationalem uim:& animoſitatis ardorem humi hinc atq; illinc ſubi gens illi & in ſeruitutem redigens/illā quidem nihil aliud inquirere:& conſiderare permittit q̄ un de ex paucioribus pecuniis plurimæ congregentur/hunc autem nihil aliud mirari:& colere/q̄ diui tias atq; dignitatem ex re alia q̄ ex pecuniis quærere:& ſiqd aliud ad id cōferat. ADI. Nulla certe alia mutatio eſt uſq; adeo uelox:& uehemēs ex iuuene ambitioſo in pecuniæ cupidū. SO. Nōne igiē hic paucorū imperii ſtudioſus eſt? Mutatio qdem ipſius ex homine ſimili eſt illius rei.p. ex qua pau corum potentia extitit. Conſideremus utiq; nunqd ſimilis ſit. ADI. Conſideremus. SO. Pricipio in eo quod pecunias multifacit ſimilis erit. ADI. Quidni? SO. Quinetiam:& in eo quod parcior eſt & ad lucrū auidor:ſolaſq; neceſſarias cupiditates explet/cæteris uero ſumptib⁹ nequaq̄ indulget ſed alias appetitiones tāq̄ ſuperuacuas cohibet. ADI. Magnopere. SO. aridior itaq;:& ſqualidior uiuit:undiq; ſumma parſimonia rem familiarē augens coaceruando intentus theſauro:quos qui dem homines uulgus probat:an non hic erit uir talis rei.p. ſimilis? ADI. Mihi quidē uidetur pecu niæ itaq; maxime honorantur:& ab hoc/& ab omni ciuitate. SO. Neq;.n. hic ut arbitror diſcipline applicuit animum. ADI. Nō ut opinor. Neq;.n. cæcum ſibi ducē præpoſuiſſet. SO. Optime quidē hoc autē animaduertere. Nōne fucorum naturæ ſimiles cupiditates ob diſciplinæ defectū ieſſe di cimus? partim mendicas/partim maleficas/ui quidē ab alia diligentia detentas. ADI. Et maxime quidem. SO. Scis ne quo inſpiciens/ipſorum maleficia cernes? ADI. Quonā? SO. ad orphāorum tutelas:& ſiquid ipſis tale contingit quo licentiā plurimā ad iniuriam nanciſcantur. ADI. Vera nar ras. SO. an non id conſtat/quod in aliis cōmertiis uir talis/in quibus probus habetur:cū iuſtus eſſe uideatur/cōpetenti quadā ui cæteras cupiditates prauas quæ in ipſo inſunt/cohibet? nō perſuadēs/ quia non præſtet/neq; rōne manſuefaciens/ſed neceſſitate ac metu circa reliquā ſubſtantiā contre miſcens. ADI. Sūmopere. SO. Enimuero o amice in multis eorū reperies:quādo aliena oportue rit erogare/fuci perſimiles cupiditates. ADI. Maxime. SO. Non igitur ſeditione inteſtina is care bit:neq; unus quidā erit:ſed duplex:habebitq; in ſe cupiditates utplurimum cupiditatum domina trices:meliores ſcilicet deterioꝝ. ADI. Eſt ita. SO. Quamobrē modeſtior hic aliis multis erit. Cō ſentientis tamē:& compoſitæ mentis uera uirtus longe hunc effugiet. ADI. Mihi quidē uidet. SO. Quinetiam ad certamē erit tardior uir parcus quotiens priuatim in ciuitate de uictoria aliqua ho neſta/& magnificentia erit certandū? cū pecunias erogare nolit/decoris & contentionū huiuſmodi gratia:metuens prodigas libidines ſuſcitare/prouocareq; ad propungnandū cōtendendūq;. Pau cis itaq; eorū quæ circa ſe ſunt/pugnans paucorum imperantium ritu:ut plurimū uincitur:& diui tias auget. ADI. Sūmopere. SO. Nunquid ultra diffidimus/ad ciuitatis eius exemplū quæ guber natur a paucis/hominem parcum atq; auarum inſtitutū eſſe? ADI. Nullo modo. SO. Poſt hæc iue ſtigandum uidetur /quo pacto popularis gubernatio conſtituitur:& quæ ſit eius conditio:ut ean dem in tali homine conditionē recognoſcentes/eum ī iudicium deducamus. ADI. Ita ſane iter no bis inceptū ſimiliter peragemus. SO. Nōne hunc immodū ex paucorū potentia in popularē gu bernationē ciuitas ꝑmutatur:ex eo quod ciues optimū eſſe propoſuerunt/ut q̄ ditiſſimi ſint. ADI. Quo pacto. SO. Quia principes in ea ꝑp diuitias dominant/ꝓdigalitatem diſſolutorū iuuenū le ge prohibere negligunt/ut emptionibus:& fœnoribus eorum uſurpantes bona/opulentiores etiā honoratioreſq; euadāt. ADI. Maxime oīum. SO. Conſtat itaq; impoſſibile eſſe in ciuitate diuitias honotare ſimul:& temperantiam poſſidere:ſed neceſſarium eſt ad alterius æſtimationē alterū ſem per iſtorū negligi. ADI. Conſtat plane. SO. Dū igitur in paucorū potentia iuuentutis educationē negligūt/ꝑmittūtq; ad libidinem uiuere/cogūt ſæpenumero homines nō īgeneroſos paupes fieri. ADI. Maxie. SO. Sedēt/ut arbitror iſti ī ciuitate aculeis armati/ꝑtim alieō ære grauati/ꝑti ignomi na afflicti/ꝑtim utriſq; malis oppreſſi/īſidiantes illis quos ſua nouerūt poſſediſſe/atq; aliis:atq; iccir co res nouas quottidie moliūtur. ADI. eſt ita. SO. hoīes aūt auri/dū lucro īcumbunt eoſq; aiaduer tere nō uident/& ex reliqs eū ſemp q cedit maxime ſubducto argēto uulnerātes:& patris natos plu rimos ac fœnora reportātes/ita fucis egeniſq; hominibus ciuitatē replent. ADI. Maxie. SO. neq; uolūt tāti mali incendiū ita extinguere/ut nō ꝑmittāt quēq; res ſuas ꝑ arbitrio agere. Neq; ita rur ſus:& ſecundū alterā legem talia quædā prohibent. ADI. Secundū quā potiſſimū? SO. Secundum eam/quæ

De popularis gubernatiōis cōſtitutione: & cōditione.

eam/quæ poſt illam ꝓxime ſequit̃:cogitq; ciues uirtutis curã ſuſcipere. Siquis.n.multa ex uolũta-
riis cõmertiis ſui periculo tractare iubeat/nõ uſq; adeo impudenter pecunias cõgregabũt:paucio
raq; in ciuitate mala naſcent̃ talia qualia diximus. ADI. Sic oĩno. SO. nũc aũt his de cauſis prĩcipes
ſubditos ita ĩ ciuitate diſponũt. Seipſos uero/& ſuos/& iuniores/delicatos/& molles/& ſecordes re-
dunt nullũ/aut animi/aut corporis laborẽ tolerãtes uoluptatibuſq;/& doloribus ſuccũbẽtes. ADI.
Prorſus. SO. Et ipſi quidẽ tales euadũt/ut nihil aliud præter quæſtũ ęſtimẽt:neq; maiorem uirtu/
tis curã habeãt q̃ mendici. ADI. Sic certe. SO. Ita igit̃ inſtituti/quotiẽs cõgrediunt̃ inuicẽ princi-
pes ac ſubditi:ſiue in itineribus:ſiue in alio quopiã cõmuni cõmertio:atq; ope:aut circa ſpectacula
aut exercitum/uel nauigãtes una/uel militantes/uel etiã in ipſis piculis ſeſe inuicẽ ſpectantes /nullo
modo in his pauperes/a/diuitibus deſpiciunt̃. Sed frequẽter homo paup/macer/ cutimq; ſole ob-
duratus cum in acie ad opulẽtum collatus eſt in umbra molliter enutritum:atq; obeſo corpe one-
ratum/eumq; inſpicit anhelantem/& anxium/nõne cenſebit ſua quadã ignauia uiros huiuſmodi di
uites fieri? & alter alteri quotiens priuatum in unũ cõuenient/enarrabũt/ſuos ſuperiores nullius p̃-
tii eſſe. ADI. Noui certe ita eos efficere. SO. Nõne igitur queadmodũ debile:& ualitudinariũ cor
pus/uel minima mutatione extrinſecus iniecta in morbos incidit. Sępe etiam nulla extrinſecus re
nocente:ipſum intra ſe diſſidet/ita:& ciuitas eodem modo diſpoſita/ex parua occaſiõe:ſiue alii ex-
trinſecus a paucorũ potentię ſubiecta ciuitate ſubſiduim præbeant/ſiue alii ex populari/ęgrotat:&
ſecum ipſum diſſentit. Sæpe etiã abſq; extetnorũ opa:ſeditionibus agitat̃. ADI. Prorſus. SO. Po-
pularis utiq; gubernatio fit:ut arbitror quando pauperes ſuperantes:diuites partim enecant:par
tim in exilium pellunt. Reliquos aũt equis rei.p.honoribus muneribuſq; afficiunt:atq; ut plurimũ
in ea ſorte magiſtratus obtingunt. ADI. Huiuſcemodi certe eſt popularis ciuitatis cõſtitutio/ſiue
armis fiat:ſeu metu aliis diſcedẽtibus. SO. Quænã erit igitur horũ ciuiũ uita? qualis gubernatio?
Conſtat.n.quod uir talis/popularis aliqs apparebit. ADI. Perſpicuũ. SO. An nõ primum quidem
liberi erunt omnes/ciuitaſq; libertatis plena:ſummaq; licẽtia ꝓ libidine oĩa omnes audebũt? ADI.
Fertur quidem? SO. ubi aũt licẽtia/ibi qſq; arbitratu ſuo uitam inſtituet? ADI. Patet. SO. Omni-
formes in hac ciuitate naſcũtur homines. ADI. Valde. SO. Videtur utiq; hæc omniũ eſſe rerũ.p.
pulcherima:atq; ut pallium uariis depictum coloribus ſpecioſiſſimum eſſe uidetur: ita ciuitas iſta
diuerſis ex moribus uaria:pulcherima prorſus apparet:ac pinde:ut pueri:& mulieres uarietate di
ſtinctis:opificiis:& ſpectaculis delectantur:ſic multi hanc pp uarietatem pulcherrimam arbitran/
tur. ADI. Et maxime quidem. SO. atqui facile eſt o beate in hac ciuitate rẽ.p.quærere. ADI. Quã
obrem? SO. Quoniã oĩa rerum.p.genera pp licentiam habet:ac uidetur neceſſariũ eſſe illũ q rem
pu.inſtituere cupit:quod mõ nos fecimus:popularem ciuatatẽ ingreſſum:eam rei publice cõſtitu
tionem:quæ magis placeat ſibi:deligere:quaſi rerum.p.nundinas adeuntem:atq; ita eligentẽ:ci-
uitatis modum ſtatuere. ADI. Forte exempla huic nequaq̃ deerunt. SO. Quid uero? an nõ dulcis
hæc prima fronte:atq; diuina uidetur uita:ut neq; cogaris in hac ciuitate magiſtratibus fungi/nec
etiam ſi ad id ſufficias:neq; parere ſi nolis:neq; bellum gerere aliis bellum gerentibus:neq; pacem
agere agẽtibus aliis:niſi id placeat. Vel etiam ſiqua te lex imperare uetet:& ſententias ferre:nihilo
minus:& imperes:& ſententias feras in iudicio:modo tibi hoc uiſum fuerit. ADI. Forte ſic primũ
uidetur. SO. Quid autẽ manſuetudo damnatorũ quorundam nõne decora? an nondũ hac ĩ ciui-
tate uidiſti homines morte:uel exilio cõdemnatos:nihilominus urbem incolere:ac ꝓdire ĩ mediũ
& ſæpe quaſi nemo id uideat:aut curet:inſtar heroum quorũdam p urbẽ incedere. ADI. Vidi eq-
dem multos. SO. Indulgẽtia uero ipſius nimia:& ſine ulla obſeruatione:negligẽtia eoꝝ quæ nos di
cebamus rẽ ipſam honeſtãtes qñ ciuitatẽ cõſtituebamus:quo uidelicet niſi forte quis excellenti ſit
ingenio p̃ditus:nunq̃ uir p̃clarus euadet:niſi a prima pueritia ſtatim honeſtis in ludis uerſet̃:& eiuſ
cemodi oĩa frequẽter exerceat/tanq̃ quæ alto aĩo hæc peſſundat oĩa:ea inq̃ negligẽtia nihil pẽſi ha/
bet:ex quibus ſtudiis aliquis ſe ad ciuilia conferat:ſed honorat: ſiqs dũtaxat : amet̃ a uulgo. ADI.
Valde admodũ generoſa. SO. Hæc utiq; habebit:& horũ ſimilia:gubernatio popularis:eritq;:ut
appet dulcis res publica:& ſine duce:ac uaria ęqualitatẽ quãdam ſimiliter:ęqualibus ĩęqualibuſq;
diſtribuẽs. ADI. Manifeſta admodũ narras. SO. Cõtemplare quis nã uir talis priuatim ſit:an forte
primo inueſtigãdum eſt:queadmodũ in republica fecimus:quonã pacto talis efficiat̃. ADI. Ita ꝓr
ſus. SO. Nõne ita maxime accidit:ut auari patris:& paucorũ potẽtiæ cupidi filius aliqs ſub parẽtis
moribus nutriat̃. ADI. Cur nõ. SO. Hic ui uoluptates ſuas cohercet:quęcũq; ad ſumptus alliciũt
nõ ad lucrũ:quæ qdẽ uoluptates nõ neceſſarię appellant̃. ADI. Manifeſtũ eſt. SO. an uis: ne ĩ am-
biguitate uerſemur:ĩ primis qdẽ eas q̃ neceſſarię ſunt cupiditates:& quæ nõ neceſſariæ : diſcerna-
mus. ADI. Volo eqdẽ. SO. Neceſſarię qdẽ illæ merito uocarent̃ quas amouerę nõ poſſumus:& q̃ Quæ uolup/tates neceſſa/riæ & q̃ non neceſſariæ.
cũ pcipiunt̃:nos adiuuat:has enim ambas quærere naturã noſtrã neceſſariũ eſt. Nõne? ADI. Maxi
me. SO. iure igitur eas neceſſarias appellabimus. ADI. iure. SO. an non recte eas neceſſarias eſſe
negabim⁹:q̃ remoueri poſſunt qñ qs a iuuẽtute aſſueuerit quęue cũ adſunt:nihil afferũt boni:ĩmo

plærunq̧ nocẽt. ADI. Præclare qdẽ. SO. Accipiamus earũ exẽplar: ut q̃ utrę q̧ ſint: cognoſcamus
& in figura quadã eas inſpiciamus. ADI. Sic oportet. SO. Cupiditas utiq̧ comedẽdi cibiq̧: & ob-
ſonii: uſq̧ ad ſalubritatẽ: & bonã corporis ualitudinẽ/neceſſaria eſt. ADI. arbitror. SO. Certe cibi
uſus duplici de cã neceſſarius: & qa ſine ipſo uita nõ ſufficit: & qa utiles. ADI. Ita eſt. SO. aliorũ ue-
ro cõdimentorũ: quatenus ad bonã corporis habitudinẽ cõfert. ADI. Prorſus. SO. Sin cõfert ni-
hil horũ cõcupiſcentia ſupuacua/quæ p temperãtiam a iuuẽtute coherceri põt obeſt autẽ corpori/
obeſt: & mẽti ad prudentiã/& tẽperãtiam merito nõ neceſſaria nominabiẽ. ADI. Merito. SO. Has
igiẽ ſumptuoſas cupiditates. Illas uero quæſtui deditas: qa conferant ad agẽdũ uocabimus. ADI.
Quidni? SO. Idẽq̧ de ueneréis aliiſq̧ dicemus. ADI. Idem. SO. Profecto/quẽ fucũ pauloante no-
minauimus. Hũc eẽ dicebamus q talibus uoluptatibus/& libidinibus plenus eſt: & cupiditatibꝰ nõ
neceſſariis eſt mancipatus eũ uero q neceſſariis/parcũ: & paucorũ potẽtiæ cupidũ. ADI. Proculdu
bio. SO. Rurſus dicimus quẽadmodũ ex paucorũ potẽtiæ cupido popularis efficiẽ. Videẽ aũt mi
hi hoc pacto/utplurimũ fieri. ADI. Quonã. SO. Quãdo iuuenis/ut mõ diximus nutritus ruditer:
& aride nimiũ fucorũ mel guſtat: adhæretq̧ ardẽtibus uehemẽtibuſq̧: & callidis aĩalibus potenti-
bus omniformes: & uarias uoluptates undiq̧ compatare. Hinc utiq̧ exiſtima eã oriri mutationẽ:
qua iſte ex paucorũ potẽtia quæ ĩ eo eſt: trãſit in popularẽ? ADI. Neceſſariũ eſt. SO. Nunquid quẽ
admodum ciuitas mutabaẽ/dum extrinſecus præſidiũ parti alteri pręſtareẽ/a/ſimili ſimile: ita ado
leſcentis mutaẽ ingeniũ/dum rurſus externarũ cupiditatũ ſpecies cognata: & ſimilis alteri cupidi-
tatum ſpeciei earũ quę in eo ſunt ſuffragaẽ. ADI. Prorſus quidem. SO. Quod ſi qs cõtra pręſtetur
fauor naturæ eius paucorũ imperii ſtudioſe: ſiue a patre/ſeu domeſticis aliis/admonẽtibus ĩcrepãti
buſq̧: ſeditio: & reluctatio: & pugna ĩ ipõ ad ſeipm̃ tũc ĩnaſciẽ. ADI. Cur ñ. SO. Et qñq̧: ut arbitror
popularis cõditio paucoꝝ ſtatui cedit: & nõ nullę cupiditates parti ĩtereũt ptĩ excidũt: pudore ali-
quo ĩ aĩo iuuenili exorto. Vñ rurſus excoliẽ? ADI. Fit nõ nũq̃. SO. Rurſus præter eas q̃ exciderunt
cupiditates: alię coaleſcẽtes cognatæ pp inſcitiã paternę educatiõis multæ uehemẽteſq̧ fiũt? ADI.
Sic certe fieri cõſueuit. SO. Trahũt porro ad ſe cõſuetudines: ac dũ clam ſerpũt: magnũ excreſcũt
in numerũ. ADI. Quid ꝓhibet. SO. Tandẽ iuuenilis animi arcẽ occupant/perſentiẽtes uacuã eſſe
doctrinarũ honeſtorumq̧ officiorũ: & uerarũ inſuper rõnum. Qui ſane optimi oĩum cuſtodes ſer
uatoreſq̧ in hominũ piorũ mentibus extãt? ADI. Summopere. SO. Falſæ uero: & ſuperbæ petulã
teſq̧ rõnes: & opiniones eorũ in locũ ſuccedentes/eundẽ talis hominis locũ obtinẽt. ADI. Maxie.
SO. Nõne iterum ad delicatos illos accedẽs/manifeſte habitat. Ac ſi a domeſticis adiumentũ ali-
quod p̃beatur: parciori animi ipſius affectioni/ſuperbi petulanteſq̧ ſermones claudẽtes regii ĩ eo
muri portas: neq̧ pręſidium ipſum admittũt: neq̧ legatos priuatoꝝ ſenum monitus excipiũt. Sed
ipſi prelio ſuperãt: & pudorẽ quidẽ appellãtes fatuitatẽ in exiliũ turpiter eum expellunt. Temperã
tiam uero ignauiam nominãtes reprobanteſq̧ eiciunt. Modeſtiã quoq̧ ĩ moribus: & in ſumptibus
moderationẽ: tãq̃ ruſticitatem: & illiberalitatẽ penitus deteſtãtur: & fugant: & ipſi una cũ multis fu
tilibuſq̧ cupiditatibus inualeſcũt. ADI. Magnopere. SO. Cum hæc depulerũt ex eius aĩo quẽ oc-
cuparũt: & purgarunt ingentibuſq̧ initiationis muneribus affecerunt/poſt hæc petulantiam licen
tiam: prodigalitatẽ / impudẽtiam/ſplendidas multo cũ choro deducũt coronas/extollẽtes applau
denteſq̧: dum petulãtiã ingenuam educationẽ nominant: licẽtiam/libertatẽ/ꝓdigalitatẽ/magnifi-
centiam/impudentiã/fortitudinem. An non ita quodamodo iuuenis tranſit ex ĩ nutrita neceſſaria
rum cupiditatũ affectiõe: in reſolutã licentiam non neceſſariũ futiliumq̧ uoluptatum? ADI. Plane
id conſtat. SO. Viuit deinceps talis: ut arbitror nihilomagis neceſſarium q̃ ſuperuacuarũ uolupta
tum gratia erogans pecunias: labores: exercitationes. Verũ ſi ita fortunatus eſt: ut neq̧ ultra mo-
dum debachetur: immo ſenior factus: & ingenti iã ꝑturbatione elapſa non omnia ſed aliqd admit
tit: & partes excidentium ſuſcipit: & ingredientibus haud quaq̃ ſe totum cõmittit: uoluptatibus iã
ad ęqualitatem reductis: ita uiuit/ut incidẽti ſemꝑ tanq̃ ſortiẽti imperiũ ſui tradat: quo adimpleaẽ.
Rurſuſq̧ alteri ſuccẽdẽti/nullã ſpnens: ſed oẽs ęque nutriens. ADI. Sic accidit? SO. Hic quidẽ ra-
tionẽ uerã nõ accipit: neq̧ in cuſtodiæ ſuæ arcẽ admittit: ſiqs dixerit uoluptates/partim eſſe bonoꝝ
honeſtarũq̧ cupiditatũ/parti uero malarũ: & illas exercẽdas eſſe/& honorandas/has cõtra moderã
das/& cohibendas. Verũ ĩ his oĩbus annuit/affirmatq̧ oẽs ſimiles eẽ: & pariter honorandas. ADI.
Profecto quiſq̧ ita affectus eſt/id agit. SO. Nõne ita indies uiuit/ut incidẽtibus præſentibuſq̧ ſem
per cupiditatibus obſequatur? dũ uidelicet alias ebrietati modulatiõibuſq̧ ĩdulget: alias aquæ po-
tu cõtentꝰ eſt: & inedia: iterdũ uero gymnaſticę ſtudiis ſe exercet nõ nũq̃ remiſſiori aĩo torpet: qñq̧
phiæ attingit ſtudia: ſępe etiã ſe ad rem. p. cõfert: ꝓditq̧ in mediũ: qcqd obtulit ſors: & dicẽs: & fa-
ciens: ac ſi qñq̧ milites admiraẽ: ad eos fertur: ſin mercatores/ad hos rurſum aduentat: neq̧ ordĩe
ullo aut neceſſitate uitã ſuã dirigit. Sed iocundã: & liberalẽ: & beatã hanc uitã appellans hãc aſſi due
colit. ADI. Scite uitã popularis hoĩs nullũ delectũ uiuẽdi habẽtis/narraſti. SO. Arbitror equidem
plenũ hũc diuerſis plurimiſq̧ moribus eẽ: pulchrũq̧: & uariũ quẽadmodũ ciuitatẽ illã uideri: quẽ

ſane

ſane multi atq; multæ feliciter uiuere arbitrarent̃:cũ rerũ.p.atq; morũ inſe multa exempla conti⸗
neat.ADI.Ita eſt nimirũ.SO.Eſto nobis uir talis populari rei.p.ſimilis;utpote q popularis meri
to nominet̃!ADI.Eſto.SO.reliquũ eſt/ut de præclara illa re.p.uiroq; præclaro dicamus:tyrãnidę De tyrãnide & tyráno.
atq; tyráno.ADI.Oĩno.SO.age uideamus o dulcis amice:quis nã tyrãnidis ipſius ſit modus.Pri
cipio quod ex populari orit̃ ferme eſt ꝑſpicuũ.ADI.Manifeſtũ.SO.Eadẽ igitur rõne ex populari
tyránis oritur:qua ex paucorũ potẽtia:popularis.ADI.Qua!SO.Quod ſibi ciues in paucorũ po
tentia tanq̃ bonum ꝓpoſuerunt:ꝑ quod:& paucorũ potentia inoleuit:id erat diuitiarũ copia.Nõ⸗
ne!ADI.Iſtuc ipſum.SO.Inexplebilis itaq; diuitiarũ ſitis/cæterorũq; officiorũ negligentia pp ip⸗
ſum quæſtum eã ꝑdunt.ADI.Verũ id qdẽ.SO.Quinetiã eius quod ĩ populari bonũ cenſet̃/cupi/
ditas ĩ explebilis ipſam quoq; ꝑuertit!ADI.Quid ĩ ea potiſſimũ cenſeri bonũ dicis.SO.Libertatẽ.
Nam iſtud in populari ciuitate cẽſeri præclariſſimũ audies.Ideoq; in hac ſola habitare par eſt eum
uirũ/qui natura ſit liber.ADI.Certe nomẽ iſtud libertas in hac ciuitate frequentius prædicat̃.SO.
Nõne dicturus eram:huius ipſius cupido inſatiabilis/cæterorũq; negligẽtia hãc mutat rem.p.co⸗
gitq; tyrãnide indigere.ADI.Quo pacto.SO.Quãdo uidelicet popularis ciuitatis ſitiens liberta
tem/malos pincernas præſidẽtes nãciſcitur:& ea ꝓfuſius q̃ decet ſeſe ingurgitans debachat̃:& pri
cipes cauſas tanq̃ rigidiores:& tyrãnicos/punit/niſi mites admodũ ſint plurimũq; cõcedant licen
tiæ.ADI.Sic ꝓrſus accidit.SO.Atqui:& eos q principibus parent/obiurgat/tãq̃ ſeruiles: & precii
nullius homines:principes aũt ſubditis pares:& ſubditos pares principibus/ priuatim: & publice
laudat atq; honorat:an nõ neceſſe eſt hac in ciuitate ad ſummã libertatẽ hoĩes ꝑuenire!ADI.Pro⸗
culdubio.SO.atq; hanc inſitã obedientiæ ĩpatientẽ licentiã o amice proprias irrepere domos/ſeq;
uſq; ad bruta ꝓtendere.ADI.Quo pacto hoc dicimus!SO.Quale uidelicet:ſi pater filio fiat ſimi
lis/filioſq; metuat:& filius patri ſit par:neq; uereat̃ parentes/neq; metuat:ut ſit maxime liber. Inqli
nus præterea ciui:& inquilino ciuis ęquetur:peregrinuſq; ſimiliter.ADI.Sic accidit!SO.Hęc uti
q;:& alia nõnulla minora ſimilia his eueniunt.Nempe ea in urbe præceptor diſcipulos timet:eiſq;
blanditur/diſcipuli præceptores ſpernũt:& ſimiliter pędagogos:atq;/ut ſummatim dicã iuniores
ſenioribus ſe ſimiles præſtant : uerbiſq;:& operibus aduerſant̃.Seniores aũt iuniorum gerũt uicẽ/
& tanq̃ ſcurrę facetiis eos delectant:ne ſeueri imperioſiq; uideant̃.ADI.Maxime.SO.Vulgi autẽ
libertas extrema o amice/tali in ciuitate quanta!qñ qdem empta mãcipia nihilominus libera ſunt/
q̃ emptores:& quanta mulieribus erga uiros:uiriſq; erga mulieres ęqualitas libertaſq; ſit/ ferme
dicere/obliti ſumus.ADI.An nõ ſecundũ Eſchylũ dicemus quod nũc nobis in buccam uenit.SO.
Sic prorſus:atq; ego quidẽ ita dico:ꝑfecto quanto liberiores ſint hac in ciuitate beſtiæ quæ ſub ho
minibus nutriũtur q̃ alibi:nemo niſi expertus crediderit.Nam & catellæ/ut habet ꝓuerbiũ /ꝑinde Prouer.
ac dominæ ſunt.Et qui:& aſini tanta per uias libertate progredi cõſueſcunt/ut ĩ obuiũ quẽq; impe Catellæ per⸗
tum faciant/niſi ceſſerit.Cęteraq; oĩa ſumma agunt̃ licẽtia.ADI.Meũ certe mihi narras ĩſomniũ. inde ac dñæ.
Nam mihi rus ꝓficiſcenti frequẽter iſta cõtingunt.SO.Vides quo tandẽ oĩum ſupradictorũ ſum/
ma cõtendat.Ita ſiquidẽ hic delicatus ciuium aĩus reddit̃/ut ſiqs paulũ qd ſeruitutis afferat/ęgre fe
rant:neq; tolerent.Demũ uero leges oẽs tã ſcriptas q̃ nõ ſcriptas cõtemnunt:neqs illis præſit dñs.
ADI.Manifeſtũ id quidẽ.SO.Hæc o amice egregria illa/& elegans res.p.eſt/ex qua/ut mihi uidet̃
tyrãnis naſcitur.ADI.elegans certe/ſed quorſum hæc.SO.Morbus porro q in paucorũ potentia
ſerpens/eam labefectauit:idem/& in hac pululans excreſcenſq; nimia ex licentia:popularẽ ciuitatẽ
iugo ſeruitutis ſubigit.Ac ſummatim exceſſus oĩs uerti penitus in cõtrariũ cõſueuit:ĩ tẽpibus in ar/
boribus/ĩ aĩalibus & ĩ rebus.p.maxime.ADI.Haud iniuria.Nimia enim libertas/haud in aliud ui
detur q̃ nimiam in ſeruitutem conuerti/& priuatim/& publice.SO.Certe id conſentaneũ. Quare
non abre dicebam nõ ex alia re.p.q̃ populari tyrãnidem ſurgere:extrema ex libertate /grauiſſimã/
& accerrimã ſeruitutẽ.ADI.Sic oſtendit ratio.SO.At non hoc:ut arbitror ipſe quærebas:ſed qui
nam morbus idem in paucorũ potentia populariq; gubernatiõe innatus eam in ſeruitutẽ redigit.
ADI.Verra narras.SO.Dicebam utiq; ocioſorum:& prodigorũ hominũ genus partim fortius:
& uirilius eſſe partim ignauius:& illud quidẽ ducere hoc aũt ſequi:quos quidem homines fucis in
ſuperioribus comparauimus/illos qdem fucis aculeos habentibus/hos autem aculeis carẽtibus fu
cis.ADI.Et merito.SO.Iſti quidem in quacũq; fuerunt ciuitate eam turbãt/quemadmodũ pitui/
ta:ac bilis corpus.Quos oportet bonũ medicũ:& legũ fundatorẽ/ nõ minus q̃ ſollertẽ apum cul⸗
torem/eminus præcauere:primum qdem ne oriantur in ciuitate/ac ſi oriunt̃/ut cum ipſis fauis ꝓ⸗
tinus excidant̃!ADI.Ita ꝓrius agendũ.SO.Sic igit̃ accipiamus/ut ꝑſpicacius quod quęrimus co/
gnoſcamus.ADI.Quo pacto.SO.Trifariam popularem ciuitatẽ/ut re ipſa eſt/partiamur. Vnũ
quidẽ hoc genus ĩ ea pp licentiam naſcitur/non minus q̃ ĩ paucorũ potẽtia.ADI.Eſt ita.SO.lõge
aũt acrius in hac q̃ in illa.ADI.Qua rõne!SO.Ibi quia contẽptui eſt:& priuatum uiuit/imbelle pp
deſidiam fit.In populari aũt id genus omne exceptis paucis præſidet:& quod in eo acerrimũ/dicit
& agit:aliud autem iuxta tribunalia inhærens ſuſurrat/nec tollerat/ſiquis alia dixerit.Quapropter

omnia ab hoc genere paucis exceptis in ciuitate huiuſmodi adminiſtrantur. ADI. Et maxime qui/
dem. SO. aliud igitur tale ſemper ex multitudine excernitur. ADI. Quale. SO. Ex oībus .n. q̄ſtū
agentibus qui natura modeſtiſſimi ſunt/ut plurimū ditiſſimi efficiuntur. ADI. Conſentaneū. SO.
Hinc utiq; mellis copia:& uberior:& facilior fucis exprimitur. ADI. Quomodo .n. ex his qui pau
ca poſſident copia mellis exprimeret? SO. Diuites/ut arbitror tales fucorū herba uocant. ADI. ſic
ferme. SO. Populus autem tertium erit genus: quotcūq; ipſi ſua dūtaxat curant/nec alienis ſe im-
plicant: haud multum pecunioſi. Quod quidē genus/& plurimum eſt/& in populari ciuitate prin/
cipaliſſimum: quotiens congregat. ADI. Eſt certe: at non frequenter id facere uult: niſi particeps
mellis efficiatur. SO. Nōne ſemp eſt p̄ticeps/quattenus qui p̄ſident expoliantes diuites/diſpertiē/
teſq; populo/ſibi poſſunt/ut plurimum uſurpare? ADI. p̄fecto ita ſit particeps. SO. Cogunt utiq;
repugnare hi qui expoliati ſunt/p̄ uiribus in populo dicētes/atq; agentes. ADI. Quidni? SO. Occa
ſionem itaq; ab aliis accęperūt/q̄uis ipſi nō cuperent: rerum innouandarum: quod inſidient: popu
lo:& ad paucorū imperiū intendat animū. ADI. Cur non? SO. Tandem uero poſtq̄ populum ui-
derunt nō ſponte ſed īſcium/a callumniatoribuſq; ſeductū conari/ut ipſis iniuriam inferat: tunc ſa
ne uelint nolint/reuera euadunt paucorū potentiæ ſtudioſi haud ultro uolēteſq;/ ſed hoc illis malū
ingerit/fucus ſtimulans eos ac pungens. ADI. Valde quidem? SO. accuſationes igit/litigia/cōten
tioneſq; mutuæ oriuntur. ADI. Et maxime. SO. Ideoq; populus conſueuit. Vnū aliquem ſui defen
Tyrānū ex ra dice tutoria. ſorem creare: eumq; nutrire:& uti magnum efficiat/confouere. ADI. Conſueuit certe. SO. Ex quo
patet tyrānum ex radice tutoria pululare. ADI. Certum id quidē? SO. Quænam origo mutatiōis
ex tutore in tyrānum? an uidelicet poſtq̄ cœpit qui p̄ręeſt id agere: quod circa templū Lycei Iouis
Quomō ho//mo fiat lupꝰ. in Archadia fabula refert. ADI. Quidnam. SO. Quod quiſq; humana uiſcera cū aliarum uictima
rum īciſa uiſceribus forte guſtarit/lupus fieri cogitur. Nōne fabulam audiuiſti. ADI. Equidē. SO.
Eodem modo:& hic cuius imperio ualde uulgus obtemperat/cognato non abſtinet ſanguine: ſed
falſis/ut ſolent cōfictis crimiuibus in iudicium trahit eos a quibus timet/& iniuſta ſe cæde cruentat
uiri uitam extinguēs/guſtanſq; lingua impura:& p̄phano ore generis p̄ximi ſanguinē: ac nōnullos
expellit/enecat alios/cauſatus .ſ. ęris alieni/reſerationes partitioneſq; agrorū. Quare neceſſe ē eiuſ-
modi hominē/uel ab inimicis interfici/uel tyrānidem exercere/lupumq; ex homine fieri? ADI. Ne
ceſſe eſt oīno. SO. Hic q̄dem aduerſus opulentos homines ſeditioſus. ADI. Certe. SO. Nōne ab
inimicorū ui huic periculū īminet? Qui ſi expulſus/inuitis redierit inimicis/tyrānus effectus reuer
titur. ADI. Conſtat. SO. ac ſi eū callūniis publicis expellere nequeūt/uel occidere/uiolentiam illi
mortē cogitant/clamq; inſidiantur. ADI. Ita certe fieri cōſueuit. SO. Hinc ſolita illa orit tyrannis
occaſio exigendi. Nempe oēs qui huc aſcēderūt/cuſtodes aliquos corporis/ut auxiliator populi ſa-
luus ſit ſolēt a plebe regrere. ADI. Maxime. SO. dat itaq; eos plebs/illi metuens: ſibi ipſi nimis cōfi
dens. ADI. Magnopere. SO. Cū hæc uir pecunioſus aīaduertit: q ob pecunias plebi hoſtis eſt: tūc
certe iuxta oraculū Creſo datū ad Hermū lapidoſum fluuiū aufugit: neq; moratur: neq; timidus di
ci ueretur. ADI. Haud quaq̄ ſecūdo iterū uereretur. SO. Sane quiſq; cōprehenſus fuerit: ultimo
ſupplicio affici ſolet. ADI. Neceſſe. SO. at populi ille defenſor magnus magnifice haud quaq̄ ſeſe
gerit: ſed alios p̄ſternit plurimos:& ipſe in curru reſidet ciuitatis tyrānis ex tutore effectus? ADI.
Quid p̄hibet. SO. an uis enarremus beatitudinem uiri huius:& ciuitatis in qua uir talis innaſcit.
ADI. Prorſus q̄dem. SO. principio q̄dem oēs ſalutat arridens quibuſcūq; obuius fuerit: & nomē
tyrāni recuſat/pollicetur multa/& priuatim:& publice/ęre liberat alieno/agroſq; diſtribuit: popu-
loq;:& familiaribus ſuis: ac deniq; oībus manſuetus:& mitis eſſe ſimulat. ADI. Neceſſe eſt. SO. at
cum primum externos hoſtes/partim ſibi conciliauit/partim extīxit/rebus iā pacatis/ſtatim: ut po-
pulus duce ſemp indigeat/bellū aliquod nititur excitare. ADI. Conſentaneū eſt. SO. In quo illud
inſuper efficit/ut qui ſub eo ſunt plurimis exhauſti ſumptibus ad quotidianū uictum cōuerti cogā-
tur: minuſq; aduerſus tyrānum inſidias meditentur. ADI. patet. SO. Quinetiam ſi quos agnoue-
rit liberali eſſe ingenio prædiros taleſq;/ut imperium eius recuſaturi uideantur: ut ad eos extinguē
dos occaſionē habeat: hoſtibꝰ obiicit: his de cauſis neceſſe ē tyrānū ſemp noua bella moueſ. ADI.
Neceſſe. SO. Qua de re ciues ſibi infenſos reddit. ADI. Summopere. SO. Veriſimile eſt: ut non
nulli eorum qui tyrānidi ſuffragati ſunt:& apud tyrannum plurimum poſſunt: audacter tam inter
ſe q̄ cum eo: quæ geruntur improbent: p̄ręſertim ſiqui altiori aīo ſint. ADI. Veriſimile. SO. Con-
ſentaneū eſt: ut hoſce omnes tyrānus e medio tollat: ſi modo ſit dominaturus: quouſq; neminā re-
linquat amicorū: uel hoſtium qui alicuius momenti ſit. ADI. Manifeſtum id quidē. SO. acute igi/
tur inſpicere illum oportet: quis fortis: quis magnanimus: quis prudens: aut diues ſit. Nempe uſ-
q; adeo beatus eſt: ut ſeu uelit ſeu nolit his inimicus futurus ſit: eiſq; inſidietur: quouſq; ciuitatem
purgauerit. ADI. Egregiam ſane purgationem narras. SO. Contrarium plane medicorum pur-
gationi. Siquidem medici a corpore quod deterrimum eſt abſtergunt: quod uero optimum eſt: re
linqunt. Contra tyrānus efficit. ADI. ille quidem ſic facere cogitur: ſi modo ſit dominaturus. SO.

Beata

Beata nimirũ neceſſitate adſtrictus eſt quæ illi præcipit/ut uel cũ plurimis improbis uitã agat/a/q-
bus etiã odio habeaẽ:uel omnino nõ uiuat. ADI. Talis ꝑfecto eius cõditio eſt. SO. Nõne quo in-
fenſiores habet ciues/dũ hæc agit/eo pluribus & fidelioribus ſatellitibus indiget? ADI. Quid ꝓhi
bet? SO. Qui nam igiẽ huic fideles maxĩe? Vnde illos accerſet? ADI. Vltro aduolabũt undiqꝫ mul
ti mercede pellecti. SO. Fucos iterũ mihi uideris per canẽ quoſdã dicere/externis & uariis ex gen-
tibus confluẽtes. ADI. Vere tibi uideor. SO. Quis autem ex indigenis? Nonne aliqui ſi uoluerit?
ADI. Quo pacto? SO. Scilicet/ſi propriis ſeruis ſublatis uoluerit ciues aliquos liberare & ſatelliti
bus ſuis aſciſcere. ADI. Maxime quidẽ:quoniam fideliſſimi ſibi hi ſunt. SO. q̃ præclarã narras ty- Extollitur eu ripides.
ranni poſſeſſionem? ſiquidem talibus amicis fidiſqꝫ hominibus utiẽ/cum priores illos perdiderit.
ADI. At tamen talibus utitur. SO. Atqui mirantur eum amici tales:conuerſanturqꝫ cum eo noui
ciues ęquiores antẽ uiri oderunt ac fugiunt. ADI. quid uetat? SO. Nõ temere igiẽ tragædia ſapiẽs
artificiũ eẽ uideẽ:atqꝫ in ea Euripides iure clarus habeẽ. ADI. Quãobrẽ? SO. Quod & hoc ex ꝓfun
da mente cecinit. Sapiẽtes tyrannos eſſe ſapientũ conſuetudine:dixitqꝫ hos ſapientes eẽ qui cũ his
conuerſanẽ. ADI. Quinetiam tyrãnidem tanq̃ rem diuinã extollit. Aliaqꝫ permulta hec aliiqꝫ poe/
tæ. SO. Enimuero poetæ tragici utpote ſapientes nobis ignoſcẽt:& illis qui perinde ac nos rem. p.
adminiſtrant/quod eos in noſtrã rem. p. non admittimus tanq̃ tyrannidis probatores. ADI. Igno
ſcent ut arbitror/quicũqꝫ inter eos facundiores ſunt. SO. Cæteras uero circũeũt ciuitates/ turbam
congregantes:& egregiis & grãdibus ꝓbabilibuſqꝫ uocibus/quibus nõ deeſt precium/res. p. in ty-
rannides trahunt & popularẽ ſtatum. ADI. Vehementer. SO. Nonne pro his preciũ capiunt/ ho-
norãturqꝫ? in primis quidẽ ut ueriſimile eſt/a/tyrãnis:deinde etiam/a/populari conditione. At ue-
ro quo altius aſcẽdunt in arduum rerũ. p. uerticẽ/magis eorũ deficit honor quaſi defeſſus crebrio/
re hanelitu anxius progredi non ualeret. ADI. Ita nimirũ. SO. Sed ne poſtq̃ huc digreſſi ſumus:ul
terius digrediamur/dicamus unde tyrãnus exercitũ illũ ſuum/præclarũ/uarium: ſemperqꝫ diuer-
ſum alat. ADI. Conſtat in primis qđ ſi quæ ſunt ſacræ opes in ciuitate/eas ſurripiet:cõſumetqꝫ quo
uſqꝫ illa ſufficiẽt quæ uẽduntur/dum leuiora exigit a plebe tributa. SO. Quid ſi opes hæ defecerit?
ADI. Patet qđ ex paternis aleẽ:& ipſe & collegæ ipſius cõtubernaleſqꝫ & ſcorta. SO. Intelligo equi
dem qđ populus qui tyrãnũ genuit/ipſum amicoſqꝫ eius enutriet. ADI. Ita cogiẽ. SO. Quid uero
ſi ſuccẽſeat populus dicatqꝫ/haud ęquũ eẽ ut adultus filius/a patre amplius nutriaẽ:ſed contra/a/fi-
lio pater:neqꝫ ſe ad hoc eũ creaſſe/ut poſtq̃ adoleuerit/tũc ipſe ſeruis eius miniſtrãs/nutriat : & ipm
& ipſius ſeruos/& alios oẽs undiqꝫ cõfluentes eius ad ſtipulatores:uerũ ut/a/diuitibus his q præcla-
ri & boni exiſtimãtur ĩ ciuitate/eo pręſide/libereẽ:atqꝫ ita iubeat populus abire illũ e ciuitate/eiuſqꝫ
amicos/ꝑinde ac pr̃ filiũ domo una cũ debaccãtiũ turba depellẽs? ADI. Agnoſcet ꝑ Ioueẽ tunc de/
mũ populus q̃lis ipſe:& q̃li baſtia delectat⁹ ſit/dũ eã generaret atqꝫ educaret. q̃ qꝫ ipſe debilior potẽ
tiores eicere tẽtat. SO. Quid ais? Audebit tyrãnus patri uĩ ĩferre:& ſi nõ obtẽpet uerberare? ADI.
Immo uero. Nã auferet arma. SO. patricidã ergo dicis eẽ tyrãnũ:durũqꝫ ſenectutis educatorem?
Atqꝫ ut uẽ/hæc ꝓprie eſt tyrãnis: Vtqꝫ ferẽ/populus/ſeruitutis liberorũ fugiẽs fumũ/in flãmam ſer/
uorum dominatiõis incidit:loco ingẽtis illius & ĩportunæ libertatis/duriſſimã acerbiſſimamqꝫ ſer
uoꝝ ſubiẽs ſeruitutẽ. ADI. Ita nimirũ accidit. SO. An nõ igiẽ ꝓbe a nobis dictũ fuerit/ſi ſufficiẽter
narraſſe aſſeueremus/quo pacto tyrãnis ex populari gubernatiõe naſcaẽ:& nata cũ ẽ/q̃lis ſit. ADI.
Valde q̃dẽ ſufficienter.

FINIS DIALOGI VIII

⁋ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM NONVM DE IVSTO.

Ocrates q̃ plurima de regia optimatũ uita tractauit:multa etiã de cõtraria eius tyrã-
nide diſputat:ut & illã tanq̃ beatiſſimam cõprobemus:& hãc reprobemus q̃ſi miſeri/
s mã. Quod nõ ſolũ igitur in octauo/ſed in nono inſuꝑ agiẽ de tyrãnide:qua. ſ. rõne po
tiſſimũ fiat ex populari/q̃lis quoqꝫ ſit/q̃ noxia/q̃ infelix. quo uidelicet primã q̃ in aĩo fit
tyrãnidẽ totis uirib⁹ deuitemus. uiciſſimqꝫ regnũ aĩo ĩtimũ cõplectamur. Per hec ſta/
tĩ ad primũ redibit diſputationis uniuerſe propoſitũ. Quo utiqꝫ ſtatuit demõſtrare/iuſticiã nõ opi
nione dũtaxat humana eſſe laudabilẽ:ſed etiã ipſa ſui natura & honeſta mirũ ĩmodũ: & ſalutari eſſe
ante oĩa uenerãdũ. Iniuſticiã quoqꝫ nõ ob metum uel legũ uel infamie ſolũ uituperandã eſſe : ſed ẽt
propter ipm maleficẽ nature ſue uenenũ ꝓcul effugiẽdã. Iuſticiã uero cũ noĩat/alias legalem cõmu
nẽqꝫ deſignat iuſticiã/uirtutẽ. ſ. uniuerſam ſub legũ ꝓuidẽtia ĩſtitutã. alias iuſticiã magis ꝓpropriã
ſiue diſtributiuã:ꝑ quã & in ciuitate ꝑ meritis honores/p̃mia/pœnæ/diſtribuunẽ:& in aĩa ꝑtibus ani
mæ ꝑ dignitate naturæ actiones & munera tribuunẽ:ſiue cõmutatiuã:ꝑ quã & in ciuitate ęquo:&
legitimo p̃cio/res/uel reb⁹/uel pecuniis cõmutanẽ:& in animo ita quaſi ſimiliter cõmutantur offi-
cia/ut quantũ ratio inferioribus conſulit/tantũdem uires inferiores pro rationis imperio neceſſa-

ria ſubminiſtrent. Inter hæc nota tyrãnicũ animum ita perturbatum eſſe/ut proprie iudicetur libi
dine perditus & temulentus:& furioſus/atq; immanis. Quippe cũ quaſi fera ĩmanibus iis libidini
bus rapiatur/quarũ feritatẽ cæteri ſolum ſomniantes interdũ experiunt̃. Quæ uero hic ad falſitatẽ
& ueritatẽ:& uaticinium ſomniorũ pertinẽt/in theologia abũde tractamus. Conſidera q̃ diligẽter
mala cõnumeret omnia/quibus ciuitas oppreſſa tyrãnide premitur. Quã ue apte totidem mala ac
etiam plura in tyranni animo numerat:adeo ut nihil miſerabilius poſſit effingi. Mox diſputationẽ
totam huc tendentẽ:ut ſapiens iuſtuſq; uita uitæ cõtrariæ proferatur/in tria redigit capita. Primũ
eſſe uult. Quod hactenus eſt tractatum:ex cõparatiõe uidelicet:inſipientis iniuſtiq; hominis ad ci
uitatem quandã nulla ſapientia & iuſticia gubernatam. Vbi profrcto apparet & ciuitatem illam:&
hominem ęqua ratione peſſime & infeliciſſime ſe habere. Secundum uero caput nunc aggreditur
diſtinctionẽ illam partium animæ repetens in ratiocinandi & iraſcendi & concupiſcendi naturas:
quibus tres quoq; uitas accõmodat philoſophicam ambitioſamq; & cupidã/cupidã inq̃ pecuniaꝝ
gratia uoluptatum:Ideoq; auara etiam nominat̃. Tres ſimiliter diſponit ptes in ciuitate/magiſtra
tus/milites/queſtuarios:ꝓbat deinde uitã uirtute præditam magis eligendam eſſe q̃ uicioſam præ
terea quod ſit reuera ſuauior. Nempe cum triũ illorũ quilibet uitæ ſuæ uoluptatem cæteris præfe
rat/ſolus id philoſophus poteſt recte diiudicare/opus enim eſt ad iudicium experientia/prudentia
ratione. Principio quantũ ad experientiam pertinet philoſophus quidem:& ſui ꝓpriam:& aliorũ
uoluptates eſt expertus:quo fit ut facile quæ ſit præferenda/cognoſcere poſſit. Cæteri uero philo
ſophantis gaudia nunq̃ deguſtauere:Ideoq; uoluptates ſuas cum philoſophantis gaudio compa
rare non poſſunt. Præterea ſolus philoſophus perfecta pollet prudentia & aſſignãdarum induſtria
rationum:quæ quidẽ duo reliqua ſunt ad iudicium neceſſaria. Cum ergo philoſophus ſapientis iu
ſtæq; uitæ gaudia ambitioſæ libidinoſæq; uitæ anteponat oblectamentis/iure ex ipſius iudicis ueri
ſnĩa uitam uirtute rectam uitæ uitio diſſolutæ anteferre debemus. Tertium deniq; caput inde po
tiſſimum exordit̃/quod in ſolo ſapiente iuſtoq; uiro uoluptas uera reperiri poteſt. In cæteris autem
uoluptatẽ falſam:& umbratilẽ eſſe conſtat. Quod quidẽ ita probatur uoluptates:ut plurimũ uehe
mentes repletiones quædam ſunt indigentiæ. Atq; ubi & quod impletur & quod implet uerius ꝑ
fectiuſq; eſt/impletioniſq; modus purior atq; efficacior/ibi uerior eſt uoluptas:& ꝑfectior & ingen
tior. Cum igit̃ intellectus ueritaſq; intelligenda ueriorẽ perfectioremq; naturam habeant q̃ ſenſus
atq; ſenſibile ac ueritas interitus penetret intellectũ q̃ ſenſibilẽ ſenſum:& ſine mixtione doloris ac
cedat/ſequitur uoluptatẽ intelligentiæ ueriorem eſſe/atq; perfectiorẽ. Inter hæc caſu quodam ne
ſcio quid interſerit mathematicũ cuius declarationem ex cõmentariis in Timæũ accipies oportu
nius. Attẽde deinceps ad illã animæ naturæ figurã/in qua ſub multiplicis beſtiæ nomine intellige cõ
cupiſcendi naturã. Sub figura leonis/iraſcendi uigorem:ſub forma hominis/rationẽ/& uide q̃ ex
preſſe depingat ambitioſi/iniuſti/libidinoſi hominis uitã/immo miſeram ſeruitutem. Itẽ ibidẽ acci
pe formulã/qua poſſis tranſitum animarũ in beſtias/ita interpretari ut in beſtiarũ affectus:& habi
tus potius q̃ in corpora migrare dicantur. Præterea memento/quẽadmodum in corpore perſpi
cacia ſenſus/ſanitas/robur/pulchritudo/non opinione/ſed natura ſunt bona eorũq; cõtraria/mala
ſimiliter/ſic in aĩa prudentiã/tẽperantiã/fortitudinẽ/iuſticiã naturaliter eſſe bona/naturaliter quoq;
hoꝝ cõtraria mala. Deniq; accipe totius uitæ formã/per quã ita corporea cũcta diſponas/ut animi
tẽperantiæ conſonẽt. Atq; eatenus eligas ſingula/quatenus cõferũt ad animi ſanitatẽ:& cõtra quæ
hãc impediũt ꝓcul effugias:habites ſemꝑ mentis arcẽ. Atq; ab ea nullis/aut illecebris/aut minis te
pręcipitari ꝑmittas. Cũ uero & te ipſum & alios formare uolueris ſuſpice ꝑſpicuũ reipublicę huius
exẽplar in cælo:in cælo inq̃.i.ordine celeſtiũ motionũ/atq; altius in mẽte diuina:ut inde tãdẽ ad ip
ſius imaginem/te ipſum primo/deinde familiam/tertio ciuitatẽ iuſte feliciterq; componas.

❡NONVS DIALOGVS DE IVSTO.

SO.

Einceps Conſiderãdũ reſtat:qua rõne uir tyrãnicus ex populari fiat:qualiſq; ſit:& nũ
quid uitã ducat miſerã an beatã. ADI. Certe id reliquũ eſt. SO. Scis quid adhuc deſi
derẽ? ADI. Quid? SO. Nõdũ ſufficiẽter diſtinxiſſe uidemur/quot ſint & quales cupi
ditates. Ac niſi id cõſtet/obſcurior erit eius qđ quærimus inq̃ſitio. ADI. Oportunũ
uero adhuc erit. SO. Prorſus q̃dẽ:atq; aduerte q̃d in eis noſſe uelim. Eſt aũt tale. Eaꝝ
uoluptatũ & cupiditatũ quæ nõ neceſſariæ ſunt/uident̃ mihi quædã eẽ legibꝰ repugnãtes quę oĩbꝰ
q̃dem inſunt/a/legibus aũt:& melioribus cupiditatibus cũ ratiõe pariter caſtigatæ/in quibuſdã ho
minibus uel omnino obſoleſcere/uel adeo reprimi/ut rare admodũ exileſq; reddant̃. In aliis ãt ue
hemẽtiores frequẽtioreſq; euadere. ADI. Quas potiſſimũ iſtas uocas? SO. q̃ in ſomnis ſæpius exci
tant̃:qñ animi pars illa ſopita lãguet/q̃ rõnis eſt ꝑceps & mãſueta eiuſq; domina. Alia uero in qua
feritas eſt & agreſtis immanitas/cum ſit immoderato repleta potu atq; paſtu/exultat/tẽtatq; excu
tere ſomnũ/

De uoluptatibus diſtictiꝰ.

d

tere ſomnũ: & ſolitis libidinibus indulgere. Tunc quippe nihil eſt/quod non audeat: ueluti ſoluta: & libera omnibus uerecũdiæ prudẽtiæq; præceptis. Vt aũt cum matre corpus miſceri uideaẽ: aut cum quo uis alio homine uel deo/ſæpe & bellua atq; etiam trucidare aliquẽ: & impie cruentari: & a/nulla prorſus uoragine abſtinere: nec ut breui cõplectar ab ulla iſania uel impudẽtia temperare. ADI. Vera nimium loqueris. SO. At cum quis ſalubri & moderato cultu atq; uictu/quieti ſe tradiderit/ea parte animi in qua eſt ratio/excitata & recta: ſaturataq; bonarũ cogitationũ epulis: & ad ſeipſam contẽplando conuerſa/ea uero parte animi quæ uoluptate alitur/nec inopia preſſa/nec ſatietate affluenti/ut quieſcat maxime/neq; optimã partẽ illam/aut geſtiendo/aut merendo perturbet/ſed ſinat eam per ſeipſam ſolam ac purã conſiderare/indagare/atq; percipere quicq̃ ignotum hactenus/uel præſentium/uel præteritorum/uel futurorum. Illa etiã tertia parte animi/in qua iraq; eſtuat ardor/ſedata atq; reſtincta/uſq; adeo ut nulli infenſa qeſcat: atq; ita inq̃ partibus quidẽ duabus pacatis/mente uero erecta/ſomno ſe cõparet/tunc demũ mens pura ueritatẽ attingit: neq; inſomniorũ uiſa nefaria ſeſe obiiciunt. ADI. Sic prorſus exiſtimo. SO. Quid plura? Id ſummatim uolumus. Vnicuiq; ineſſe ſpeciem quandã cupiditatũ dirã agreſtem/atq; iniquã. atq; etiam in hiis qui inter homĩes maxime moderati uidenẽ. Quod inſomnis fit manifeſtũ. Siquid ergo dicere uideor: & conſentis/animaduerte. ADI. Conſentio equidẽ. SO. Recordare qualẽ uirũ eſſe diximus popularem. Erat autem is/qui ab ineunte ętate ſub parco nutritus eſt patre. qui lucri cupiditati indulxit ſolum. cæteras uero non neceſſarias/ſed ludi hornatuſque comites/ſpreuit. Nonne ita? ADI. Ita prorſus. SO. Conuerſatus deinde cum elatoribus uiris: pleniſq; libidinibus hiis quas modo narrauimus/declinare cæpit ad petulantiam omnẽ eorũq; mores: paternæ parſimoniæ odio. Cum uero ingenio meliore eſſet q̃ corruptores/utrinq; diſtractus/mediam nactus eſt utriuſq; moris affectionem: moderate utrũq; ſequtus ut ipſe putat/neq; illiberalem neq; diſſolutam uitam agens: ex paucorum potentiæ cupido mutatus in popularẽ. ADI. Erat utiq; & eſt circa huiuſcemodi uirum hæc opinio. SO. Pone rurſus huius grauidioris effecti filiũ/primis ab annis/ſub patentis moribus enutritum. ADI. Pono. SO. Ponas iterum eadẽ ſibi accidere quæ patri contigerãt: ut ad omne trahatur flagitium & laſciuientis uitæ licentiã: quã tamen hi qui trahunt integrã nominent libertatẽ. Pater autem aliiq; domeſtici mediis iſtis cupiditatibus ſuffragentur. Qui uero ipſi opem ſuggerunt: quando. ſ. iam ſperauerint uehementes illi incantatores: nutritoreſq; tyrannidis/adoleſcẽtem ſe non aliter continere poſſe/amorẽ in eo aliquem quibuſdã machinationibus excitent/præſidem tutoremq; ocioſorũ: & ad libidinẽ illi ſubminiſtrantium deſideriorũ/alatum certe/& ingentẽ fucum. Nunquid aliud amorem talium eſſe putas? ADI. Nihil aliud. SO. Quando uero circa ipſum ſuſpirantes cupiditates aliæ refertæ nidore/unguentis/coronis ac mero: reſolutiſq; conſuetudinum talium uoluptatibus/cõaugent prorſus aluntq; deſideriũ illud/atq; ita fuco aculeum addunt: tunc iã hic animi præſes furit omnino/dementia ipſa feruet/atq; ſtipatus inde ſatellitibus & ſtimulo percitus/ac ſiquas intra ſe frugales & uerecundas opiniones cupiditateſq; offenderit/extirpat eas protinus & expellit: quouſq; tẽperantiam omnẽ eiiciat/ſeque forenſi & aliena inſania repleat. ADI. Egregie tyrannici uiri refers originem. SO. Nonne & olim hanc ob cauſam amor tyrannus eſt dictus? ADI. Videtur plane. SO. Et ebrius uir/o/amice nõne tyrãnicum gerit animum. ADI. Sane. SO. Quinetiam furioſus & extra ſe poſitus/nõ ſolum hominibus: ſed & diis imperare cõtẽdit/ſperatq; ſe id cõſequturum. ADI. Vehemẽter. SO. Tyrãnicus autem/o/beate uir reuera fit/quando uel natura/uel ſtudiis uel ambobus temulẽtus. amori obnoxius. furioſus euadit. ADI. Prorſus ita ſe res habet. SO. Ita igitur talis uir: ut apparet efficiẽ. Viuit autẽ quo pacto? ADI. Id uero ut aiunt qui iocantur/mihi tu dices. SO. Dico equidem. Poſt hæc ut arbitror feſtis indulgent/bacchanalibus/cõmeſſatiõibus/ſcortis: cæteriſq; huiuſcemodi omnibus: hi quorũ tyrãnus amor intus animi incolẽs penetralia/regit oĩa. ADI. Neceſſe eſt. SO. Itaq; multæ profecto dieſq; nocteſq; uehemẽtes cupiditates multorũ indigæ pululant. ADI. Multæ quidem. SO. Cito igiẽ ſiqui prouentus extiterint cõſumuntur. ADI. Quid ni? SO. Poſt hæc utiq; fænera: & patrimonii diſſipatio. ADI. Proculdubio SO. Quando uero deficiunt omnia/neceſſe eſt cupiditates uociferari/atq; conqueri: quę quidẽ frequentes ardẽteſq; in nido animi deliteſcunt. Eos autem ueluti ſtimulis quibuſdam perculſos/libidinibus ſcilicet aliis: pręſertimq; amore aliarum omnium tanq̃ ſatellitum duce iactari: efferriq; ad explorandum/ſiquis quicquam poſſideat: quod uel fraude ſurripi uel ui eripi poſſit. ADI. Maxime. SO. Quapropter coguntur/uel undiq; uſurpare: uel ingentibus ſtimulis & doloribus cruciari. ADI. Coguntur plane. SO. Num quemadmodum nouæ cupiditates ipſius adultæ: priſtinas exſuparunt: & quæ illarũ erant/uſurpauere/ita & ipſe iuſtum eſſe cẽſebit: ut ipſe iunior plus habeat quã parentes: & ſi portionem ſuam ꝯſumpſerit/paterna inſup eroget. ADI. Cur non? SO. Quod ſi parentes illi nequaquã permiſerint/principio furari/eoſq; decipere aggredietur. ADI. Omnino. SOCRA. Si iſtud non poterit/ rapiet iam uimq; parentibus inferet. ADIMAN. Sic arbitror. SOCRA. Ac ſi pater materq; ſenes/o/ mirifice uir reſiſtant repugnentq;: nunquid eos uerebit

atq; ita ſe continebit ut nihil agat tyrannicum? ADI. patri equidem ac matri ſic affecti hominis ti-
meo. SO. Per Iouem/o/Adimante nũquid gratia nuper amatæ cuiuſdam concubinæ non neceſſa-
riæ/ueterem amicam neceſſariãq; matrem/aut gratia ſpecioſi alicuius nuper amati adoleſcẽtis nõ
neceſſarii/deformem:& neceſſariũ ſemen patrem:& amicorũ omnium antiquiſſimũ/uidetur tibi
uir talis uerberibus obiecturus eoſq; illis ſubiecturus/ſi eandem in domũ conduxerit? ADI. Per Io
uem. Omnino. SO. Quam beatum eſſe uidetur tyrannicũ filiũ genuiſſe. ADI. Non multum. SO.
Quid uero? cum parentũ ſuppellectilis non ſufficiet/in eoq; iam erit examen cõfertiſſimũ uolupta
tum/an non primo parietẽ alicuius perfodiet domus:uel nocte tarde eũtis pallium rapiet? Deinde
etiam templũ aliquod expoliabit atq; in his oĩbus eas quas olim a pueritia de honeſtis: & turpibus
quaſi iura quædam ex quibus iudicabat/opiniões habuerat/Illæ quæ nuper a ſeruitute ſolutæ ſunt:
tanq̃ ſatellites ſtipantes amorẽ/una cum eo iam ſuperabunt. Quæ quondam dormiente illo p in-
ſomnia ſoluebantur:quando adhuc erat ille ſub legibus paterniſq; præceptis populari in ſeipſo in-
ſtitutus conditione. Tandẽ uero amoris tyrãnide irretitus/qualis raro erat in ſomnis/talis ſemper
erit uigilans. Nam & a nulla cæde impia abſtinebit/uel ingluuie uel facinore. Sed tyrannice in ipſo
amor omni cum licentia & tranſgreſſione uiuens/utpote qui ſolus ſit dominus/ſibi ſubiectum ho-
minem tanq̃ ciuitatẽ impudenter ad omnia rapiet/unde & ſeipſum & turbam ſuorũ ſatellitum nu
triat:partim extrinſecus ingreſſam ex improba quadã conſuetudine/partim intrinſecus ex eiſdem
moribus/ab ipſo ſolutam & liberatã. Nonne hæc talis hominis uita? ADI. Hæc prorſus. SO. Ac ſi
pauci tales in ciuitate ſint/cæteri uero oẽs modeſti/prodeuntes alium quẽpiam utpote ſatellites at
mant muniuntq; tyrannũ ac ſi uſpiã bellũ imminet/ſtipendio conducti propugnant:ſiue pax agat/
ibidem in ciuitate/minuta mala permulta cõmittent. ADI. Qualia? SO. Furabuntur:muros fo-
dient. marſupia incident. Expoliabunt prædabunturq;. ſacra rapient. captos homines ſeruire co-
gent. nec non callumniabuntur quandoq; ſi dicendo facundi ſint. periuriiſq; decipiẽt homines: &
muneribus corrũpẽtur iudices. ADI. Minuta hæc dicis mala/ſi pauci tales ſint. SO. hæc quidem
ſi ad maiora cõparentur/dicuntur exigua. Atq; hæc omnia ad tyrannum prauitate & miſeria ciui-
tatis/haud prope/ut prouerbio fertur accedere putandum eſt. Quotiẽs enim in ciuitate tales mul
ti reperiuntur/eoſq; alii ſequũtur multi/ſentiuntq; ingentẽ ſuorũ copiam/tyrannũ procreant cum
inſcitia populi/illũ precæteris qui inter illos:ita eſt affectus/ut eius in animo tyrannum habẽt potẽ
tiſſimũ. ADI. Conſentaneũ id quidẽ/tyrannus quippe is erit potiſſimus. SO. Nonne facile id fit/
ſi ceſſerint omnes? Sin autẽ/ciuitas tyranno huic obſtiterit/tunc ſane is quẽadmodum in ſuperiori-
bus patrem matrẽq; ſubegit/ſic rurſus & patriam pro uiribus ſubiget:alios inducẽs iuuenes: hiſq;
ſeruire coget olim ſibi charam patriã/matriamq;/ut more Cretenſiũ loquar:tã educatione q̃ habi-
tu. atq; is erit cupiditatis eius hominis finis. ADI. Sic prorſus. SO. Nõne iſti tales priuatim fiunt
anteq̃ dominentur? principio/cum his cõuerſant/ut plurimũ qui blandiũtur illis:& in omnibus aſ
ſentant. Ac ſiqua re indigeant/idẽ & ipſi agunt/ſubmittunt ſe:& quacũq; gerunt perſonã tanq̃ do-
meſtici. Voti uero cõpotes cũ facti ſunt/extraneos ſe eſſe declarãt. ADI. Et maxime quidem. SO.
Omnẽ ita ętatẽ agunt. Amici quidẽ nemini unq̃. Semper autẽ dominantes alicui:uel alicui ſeruiẽ-
tes. Libertatẽ uero:& amicitiam ueram natura nunq̃ tyrannica guſtat. ADI. Maxime. SO. Nonne
huiuſmodi homines iure infidos nominabimus? ADI. Iure. SO. Quinetiam iniuſtos q̃ maxĩe fie-
ri poteſt:ſi modo in ſuperioribus recte inuicẽ quale quid iuſticia ſit conceſſimus. ADI. Recte qui-
dem. SO. Cõcludamus igit/qui ſit uir peſſimus. Eſt aũt is/qui talis eſt uigilans/ qualẽ ſupra figura-
uimus ſomniantẽ. ADI. Omnino. SO. Talis utiq; fit/quiſquis natura tyrannicus maxime ſit/ut ſo
lus dominetur/aſſequitur:& quo diutius in tyrannide uiuit/eo magis eſt talis. GLA. Ita neceſſe eſt.
SO. Quiſqs iniq̃ſſimus apparet:& miſerrimus apparebit:& q diutiſſime maximeq; potit tyranni-
de/maxime & diutiſſime iniq̃ſſimus reuera eſt & miſerrimus. Multis autẽ multa uidebunt. GLA.
Ita ſe hæc habere neceſſe. SO. Tyrãnicus uir ciuitati tyrannide oppreſſe ſimillimus. Popularis uir
populari. Cæteriq; ſimiliter. GLA. Quid ni? SO. Sicut ſe habet ad ciuitatẽ ciuitas/uirtute & felici
tate/ita uir quoq; ſe habet ad uirũ. GLA. Nihil ꝓhibet. SO. Quomõ ſe habet tyrãno ſubiecta ciui
tas ad eã quæ regi paret/qualẽ prio deſcripſimus? GLA. Cõtra oĩno. Nã una q̃dẽ optĩa/altera peſſi
ma. SO. Haud interrogabo quẽ dicas. Cõſtat.n. Veꝝ de beatitudine atq; miſeria/eodẽ mõ an alio
iudicas? Neq; uero tyrãnicæ ciuitatis ſpeciẽ ammiremur/ad ſolũ tyrãnũ reſpiciẽtes/aut ad eos pau
cos q cũ eo rerũ potiunt:ſed ut decet oẽm penitus ciuitatẽ ingreſſi:luſtremus ſingula:& ad cuncta
cõuerſis oculis feramus ſñiam. GLA. Probe admones. Cõſtat ãt apud quẽlibet nullã ciuitatẽ tyrã
nide ꝑſſa eẽ miſeriorẽ/nullãq; rege gubernata/beatiorẽ eẽ. SO. Si idẽ circa uiros obſeruari iuberẽ/
nũ recte præciperẽ? uidelicet ſi cẽſerẽ de his iudicare illũ/q cogitatiõe poſſit uiri mentẽ irrepere:ac
mores penit⁹ introſpicere:neq; ut pueri ſolẽt/exteriorẽ intuẽs ſupficiẽ obſtupeſcit:dũ tyrãnicã pro
ſpicit eminẽtiã/quã ꝓcul aſpiciẽtibus frequẽter oſtẽtãt:ſed pſpicaciter iudicat. Si inq̃ exiſtimarem
oportere nos oẽs audire eũ/q diſcernere ualeat:q & una habitauerit/& domeſticis actiõib⁹ iterfue-
rit:ubi

rit:ubi nouerit quo pacto erga familiares ſingulos ſit affectus: in qbus maxime qualis ſit apparet:
omnẽ exutus tragicum apparatũ/rurſuſq; popularibus in periculis/atq; hæc omnia dinoſcentẽ de/
clarare iuberem quo pacto ſe ad alios tyrannos habeat/quo ad beatitudinẽ & miſeriam: nũquid re
cte iuberem? GLA. Recte admodũ & iſta iuberes. SO. Vis ne fingamus & nos ex eorum numero
eſſe: qui iudicare poſſint: atq; illis adhæſerint: ut aliquẽ habeamus qui ad ea quæ interrogamus: re/
ſpondeat? GLA. Volo equidẽ. SO. Age utiq; ita conſidera/ſimilitudinẽ/memoriã repetens ciuita
tis/ac uiri: atq; ita ſigillatim uiciſſimq; utriuſq; affectus animaduerte. GLA. Dic quales. SO. Prin/
cipio liberam ciuitatẽ tyrannicã/dices/an ſeruam? GLA. Maxime omniũ ſeruã. SO. Attamẽ in ea
dominos ac liberos inſpicis. GLA. Plane: ſed exiguũ quidẽ iſtum. Vniuerſum uero: ut ita dicam/
in ipſa & præſtantiſſimũ genus/turpiter ac miſere/ſeruũ. SO. Si igiť ciuitati uir ſimilis/neceſſe eſt in
illo eundẽ eſſe ordinẽ: multaq; illiberalitate & ſeruitute eius animũ opprimi? eaſq; animi partes ſer
uire/quæ præſtantiſſime ſunt/exilem uero partẽ/ignauiſſimã/dementiſſimã dominari. GLA. Ne/
ceſſarium. SO. Quid porro? Seruũ an liberũ huiuſmodi animũ appellabis? GLAV. Seruũ. SO.
Atqui ſerua & tyranno ſubdita ciuitas/minime quæ uult/agit. GLAV. Nimirũ. SO. Tyrannicus
igitur animus minime quæ uult efficiet: ut ſic de toto animo dicã: ſed ſtimulo ſemp percitus uiolẽ/
to: perturbatione pœnitentiaq; replebitur. GLA. Quid ni? SO. Tyrannicã ciuitatẽ/diuitem ne/an
pauperẽ eſſe neceſſe eſt? GLA. Pauperẽ. SO. Animũ quoq; tyrannicũ/mendicũ ſemp & inexplebi/
lem neceſſe eſt eſſe. GLA. Eſt ut dicis. SO. Metu uero ſolicitari an non neceſſarium eſt/ciuitatẽ talẽ/
talemq; uirũ? GLA. Valde. SO. Lamentationes præterea/ſuſpiria/fletus: angnſtias cenſes in alia ci
uitate frequẽtiores te reperturũ? GLA. Nullo pacto. SO. In homine inſup alio talia quædã plura
ineſſe putas q̃ in tyrannico iſto: qui cupiditatibus amoribuſq; inſanit? GLA. Quonam pacto? SO.
Profecto ad hæc reſpiciens omnia/cæteraq; generis eiuſdẽ/ciuitatẽ tyrannicã ciuitatũ omnium eẽ
miſerimã iudicaſti. GLA. An non recte? SO. Summopere. Verum de uiro rurſus tyrannico: quid
ais/quotiens eadẽ hæc animaduertis? GLA. Longe cunctorũ dico hunc eſſe miſerũ. SO. Hoc non
recte dicis. GLA. Quãobrem? SO. Nõdum hic eſt/ut arbitror/talis maxime. GLA. Quis ergo?
SO. Iſte forſitan tibi hoc miſerior eſſe uidebitur. GLA. Quis inq̃? SO. Qui cũ natura tyrannicus
ſit/uitã non agit priuatã/ſed eſt infelix/& forte quadã eo deduciť: ut tyrãnide potiatur. GLA. Ex his
que dicta ſunt/uera te loqui coniecto. SO. Ita eſt. Verũ non talia quædam opinari oportet. Immo
uero diligentiſſime tali ratiõe inueſtigare. De maximo enim quodã nobis diſceptatio eſt/bona ſci/
licet uita ac mala. GLA. Scite. SO. Attende itaq; ſi quid dicã. Videť enim mihi ex his de hoc eẽ cõ

De uita bona & mala:

ſiderandũ. GLA. Ex qbus. SO? Ex uno quoq; .ſ. priuatorũ/quotcũq; ita diuitiis abũdant/ut multa
habeant mancipia. Iſti namq; id tyrannis habent ſimile/quod multis imperant. Intereſt aũt: quod
tyrannus pluribus dominatur. GLA. Intereſt utiq;. SO. Noſti qđ hi ſecuri cũ familia uiuunt/neq;
famulos metuunt? GLAV. Nẽpe. Quid enim metuant? SO. Nihil. Sed nunquid cauſam tenes?
GLA. Equidẽ: quoniã uidelicet ciuitas uniuerſa ſingulis priuatorũ ſuccurrit. SO. Præclare loque

Cur pater familias nihil metuat multitudinẽ ſeruorum.

ris. Quid ſi quis deorũ uirũ unũ cui quinquaginta uel plura mancipia ſint/educat e ciuitate una cũ
uxore ac liberis/conſtituatq; in ſolitudine cum rebus ſuis omnibus: atq; mancipiis? ubi liberorũ ho
minum nullus ferre huic auxilium poſſit/quali eum & quãta formidine uexatũ iri exiſtimas? ne for/
te mancipia ipſum & filios & uxorẽ interimant. GLA. Summa ut arbitror. SO. An non cogeť ſer/
uis quibuſdã blãdiri? pollicericq; multa: & manumittere/cũ ſibi nihil opus ſit? Vnde & ad miniſtros
ſuos ipſe adulator erit. GLA. Cogetur penitus uel ita facere uel perire. SO. Quid? ſi alios adhuc
deus circulo diſpoſuerit proximos illi cõplurimos? qui nequaq̃ ſubſtineant: ut alter alteri domine/
tur/ac ſi quẽ deprehenderint ſibi dominiũ uendicantẽ ſuppliciis extremis afficiãt? GLA. Deterio/
rem admodũ eius conditionẽ fore cenſeo/ſe hoſtiũ uallo circũcludatur. SO. An non tali quodam
carcere clauſus eſt tyrãnus natura talis exiſtẽs qualẽ in ſuperioribus explicauimus? multis uidelicet
diuerſiſq; timoribus & amoribus agitatũ. Cum uero ĩgenio ſit apprime cupido/huic ſoli neq; egre
di uſq̃ licet/neq; inſpicere: quot libere alii cupiũt. Sed intra ędiũ parietes/formidoloſus ueluti mu/
lier cõmorať/inuidẽs ciuibus aliis ſiqs extra mœnia ſpatiať: & boni qcq̃ ſpectat. GLA. Sic prorſus.
SO. An nõ huiuſcemodi malis plura inſup incurrit uir ille qui male ſeipm gubernans quẽ/& tu mõ
miſerimũ iudicabas tyrãnicũ haud quaq̃ priuatus uiuit: ſed fortunæ ui quadã/ ut tyrãnidẽ exerceat
cogiť. Cũq; ſibiipſi imperare nõ poſſit/aliis imperare contẽdit: perinde ac ſiqs imbecillo corpore:
& ſuis ſe uiribus nõ ſubſtinẽte/cogatur ut quietẽ agat ſecũ ipſe nunq̃/ſed aduerſus alia corpora cer/
tet ac pugnet. GLA. Similima inducis/o/Socrates atq; ueriſſima. SO. Nõne igiť/o/amice Glauco
miſerabilis oĩno hæc eſt cõditio/duriorq; uita eſt hominis nacti tyrãnidẽ/ea uita quã tu ſupra duriſ
ſimã iudicabas. GLA. Valde. SO. Eſt aũt re ipſa/quãuis alicui nõ uideať/uere tyrãnus/uere ſeruus/
extremæ adulationi ſeruitutiq; aſtrictus: libidinibus nequiſſimorũ hominũ adulator: qui appetitus
ſuos explet nunquam: ſed plurimis indiget ſemper: atque inops reuera eſſe apparet/ſiquis pene/
tralia animi ipſius inſpexerit. Pauore quinetiam perpetuo territus: & ſolicitudine anguſtia que

uexatus:ſi modo ciuitatis eius ſtatui cui præeſt ipſe eſt ſimilis. Similis aūt exiſtit. An non? GLAV. Et maxime quidē. SO. Præter hæc uiro huic illa etiā tribuemus quæ antea memorauimus: qđ neceſſe eſt eū:& eē prius & fieri poſtea multomagis cū tyrannidū eſt adeptus/inuidū/iniuſtū/ expertē beneuolentiæ/imperiū/omniſq; nequitiæ ſentinā ac fomitē:ex hiſq; cūctis eſſe miſerrimū:atq; alios etiam qui adhærēt ipſi/ſimiles reddere. GLA. Nullus mētis cōpos his cōtradixerit. SO. Age quē admodū iudex oīa circūſpiciens/de ſingulis iudicat/ita tu in præſentia/proferas qui tuo iudicio primus/beatitudine/q ſecūdus:ceteroſq; gradatim q in nnmero quinq; ſunt/enarra. Regiū/honorifici imperii ſtudioſum:paucorū potētię cupidū:popularē/atq; tyrannicū. GLAV. At facile iudiciū iſtud. Nā quēadmodū ſum ingreſſus iſtos quaſi choros uirtute/prauitate/beatitudine:& huic contrario inter ſe cōparo:atq; iudico. SO. Nū præconē cōducemus? an ego hæc potius nūciabo? Ariſtonis filiū iudicaſſe uirū optimū:& iuſtiſſimū:eē beatiſſimū:eūq; eſſe dixiſſe hoīem maxīe oium regium: ſeq; ipſum regentē. Peſſimū uero & iniquiſſimū/eē miſerimū:talēq; eū eē qui maxime tyrannus ſit:ſeq; ipſum & ciuitatē tyrannide premat. GLA. Ita ſit ꝓmulgatū. SO. Nunqd addiiciā/ſiue lateant ſic affecti hoīes/ſiue nō lateāt/hoīes pariter atq; deos? GLA. Adiice. SO. Eſto igiť. Etenim una hæc demōſtratio ſit:ſecūdā uero:ſi uideť/hāc cōuenit intueri. GLAV. Quæ nā iſta? SO. Poſt quā ſicuti ciuitas tres in ſpēs diuiſa eſt:ita & cuiuſq; aīa trifariā diuideť:ut arbitror:atq; hinc demōſtratio ſecūda naſceť. GLA. Quæ nā? SO. Hæc. Cū tres aīæ partes ſint/tres quoq; uoluptates eſſe uidenť:ſua cuiuſq; partis ꝓpria. Cupiditates quoq; totidē & principatus. GLA. Quo pacto? SO. Partē unā dicimus qua homo diſcit. Alterā/qua iraſciť. Tertiā uero pp uarietatē uno nō potuimus proprio ipſius uocabulo noīare:ſed ex eo qđ in ſe continet maximū:uehemētiſſimūq;:concupiſcibile appellauimus:pp uehementiā earū cupiditatū q̄ ad epulas & pocula & uenerea rapiūt:& ad ea que iſta ſequunť:nec nō auarū cognominauimus:qm̄ ex pecuniis maxīe huiuſmodi cupiditates explenť. GLA. Recte. SO. Ac ſi uoluptatē eius:& affectū lucri eē dixerimus/in unā maxime ſummā reducemus orationē:ut aliqd nobis certū ipſi ſignificemus: quotiēs id ipſum partem hanc aīæ dicimus. Atq; ſi totū hoc pecuniarū:& lucri cupidū/nominemus/recte admodū appellabimus. GLA. Mihi quidē ita uideť. SO. Quid uero? Iraſcēdi naturā? nōne ad potentiā/uictoriā/gloriā: trahere totam aſſerimus. GLA. Magnopere. SO. Si igiť eā cōtentioſam ambitioſamq; appellabimus/nunqd recte? GLA. Rectiſſime. SO. At uero partē illā/qua diſcimus/cōſtat cuiq; omnē ad ueritatē inueſtigandā ſemp anniti:pecuniarūq;:& gloriæ minimā curam habere. GLA. Omnino. SO. Si tertiū hoc diſcēdi cupidū & phūm nominabimus:haud ab re erit nomē impoſitū. GLA. Eſt ut ais. SO. Nonne dicimus in animis quorūdam unā illarū partiū dominari :in aliis aliā/quācūq; contigerit? GLA. Dicimus. SO. Propterea dicimus tria hominū prima gænēra eē:philoſophū: cōtentioſum auarū. GLA. Prorſus. SO. Voluptatē quoq; ſpecies tres:hiſce ſubiectas/ cuiq; ſuā. GLA. Omnino. SO. Si unumquēq; iſtorū ſeorſum interroges: quæ uita iſtarū dulciſſima? ſuā quiſq; cæteris anteponet. Auarus quidē lucri ipſius cōparatione/honorū uel diſciplinarū oblectamēta : nullius exiſtimabit niſi quid forſan ad argentū cōferant. GLA. Vera loqueris. SO. Ambitioſus aūt quæſtus delectationem moleſtam putat. Rurſuſq; eam quæ diſcendo percipitur/niſi doctrina inanē & umbratilem hominum pariat gloriam. GLAVCO. Ita res ſe habet. SO. Philoſophum quoq; ponamus cæteras uoluptates floccipendentē:dum eas ad continuum diſciplinarū gaudiū quo ipſe finitur inueſtiganda ueritate comparat:uocantemq; alias neceſſarias:quia illas ſecuturus non ſit: niſi cogat neceſſitas. GLAV. Bene id noſſe oportet. SO. Quando igitur cuiuſq; uitæ uoluptates ipſaq; uita in contētionem uenient non de hoc quod eſt honeſtius aut turpius uiuere:uel melius: aut deterius:ſed de ſuauiori pacatiorīq; uitæ ſtatu qua ratiōe diſcernemus:cuius ſit ſnīa uerior? GLA. Haud ſatis habeo qd reſpondeā. SO. Sic autē animaduerte. Qua nā re iudicare oportet: quæcūq; recte diiudicanda ſunt? Nonne peritia/prudentia/ratiōe? An habet quiſquā alia/qbus melius iudicet? GLA. Nullo mō. SO. Attēde igiť. Cū tres ſint:qs maxime exptus eſt oēs quas narrauimus uoluptates? Vtrū auarus diſcendo qualis ſit ueritas/magis tibi uideť expertus diſcendi iocūditatē q̄ philoſophus lucri:an potius cōtra? GLA. Permultū intereſt. Philoſophū nāq; neceſſe eſt uoluptatem alterius a pueritia deguſtaſſe. Auarū aūt:haud q̄q̄ neceſſe eſt in ueritatis inueſtigatiōe quanta inſit oblectatio ꝑcepiſſe:expertūq; fuiſſe. Immo uero ſi nitať/nō facile iſtud aſſeqtur. SO. Lōge igiť præſtat auaro philoſophus/utrarūq; uoluptatū experiētia. GLA. Lōge. SO. Ambitioſus uero nūquid magis ſapientiæ q̄ philoſophus honoris guſtauit oblectamenta? GLA. Honor qdē oēs eos ſequiť:ſi propoſitum ſibi officium exſequitur. Et enim diues a multitudine honoratur:& fortis:& ſapiens. Quapropter omnes quāta ꝓuenit ex honore uoluptas uſu ipſo intelligunt. Quanta uero ſit in ueritatis contemplatione ſuauitas ſolus ſentit philoſophus. SO. Igitur quantum ad experientiā attinet optime phūs præcæteris iudicat. GLAV. Valde. SO. Quinetiā una cum prudentia ſolus erit expertus. GLAV. Nihil prohibet. SO. Præterea organum illud per quod iudicandum eſt: non auari aut ambitioſi hominis:ſed philoſophi eſt inſtrumentum. GLAV. Quale iſtud? SO. Per

Tres aīæ ptes tres uoluptates & cupiditates:

rationes

rationes enim eē diximus iudicandum.GLA.Diximus.SO.Rationes autem præcipue philoſophi ſunt inſtrumenta.GLA.Patet.SO.Si diuitiis & lucro/optime ſingula iudicarent/ quæ laudaret uel improbaret uir quæſtui deditus/neceſſe eēt/hæc eē ueriſſima.GLAV.Penitus.SO.Si autem honore/uictoria/fortitudine'q̄ ambitioſus & ad uictoriā ardentiſſimus iudicaret.GLA.Conſtat.SO.Poſtq̄ uero experientia prudentia/ratione/neceſſe eſt quæ philoſophus & rationū uir ſtudioſus laudat/eē ueriſſima.Quare cū tres uoluptates ſint/uoluptas p̄tis eius/q̄ diſcimus/erit: utiq; ſuauiſſima eiuſq; dulciſſima uita/in quo hæc pars denominaẗ.GLA.Nihil obſtat.SO.Nēpe philoſophus apud quē uere iudicandi eſt auctoritas/ſuā laudat uitam.Quā uero ſecundā eē uitam/aut quā ſecundam uoluptatē cenſet iudex? At cōſtat quod bellicoſi ambitioſiq; hominis. Propinquior enim illi hæc q̄ auari.Poſtremā igiẗ lucri cupidi uitā locare uideẗ.GLA.Quid ni?SO.Duo hæc itaq; ſibi inuicē ita ſuccedunt:hiſq; iuſtus iam uicit iniuſtū.Tertiū uero olympicorū ritu/ſeruatori: & olympio Ioui tribuens/contēplare nullius præterq̄ prudentis uoluptatē uerā prorſus exiſtere:neq; ſincerā ſed umbratilē atq; inanem:ut ego ex ſapientū aliquo audiſſe mihi uideor:atq; hic erit grauiſſimus iniuſti caſus:atq; ruina.GLA.Mirū in modū.Verū quo pacto iſtud ais?SO.Ita certe inueniam/te reſpondente p̄quirens.GLA.Quare.SO.Dic obſecro:nōne dolori contrariam dicimus uoluptatē?GLA.Dicimus.SO.Mediū quinetiā quoddā ponimus/quod neq; lætari eſt neque dolere.GLA.Ponimus.SO.Et cū mediū ſit/quietē uacationēq; animi ab utroq;.Nōnc ita hoc dicis?GLA.Ita plane.SO.Recordaris qualia eſſe ſolent ægrotantiū uerba/dum morbo laborant? GLA.Qualia dicis?SO.Nihil eē dulcius ſanitate:ſed eos latuiſſe aiunt q̄ dulce id ſit/ anteq̄ ægrotarent.GLA.Recordor equidē.SO.Nec nō acerbiſſimis doloribus uexatos hoīes/exclamantes audis/nihil eē dulcius q̄ ea afflictione uacare.GLA.Audio.SO.Quinetiā aliis p̄multis huiuſmodi afflictionibus cruciatos hoīes audis/dum cruciant̄/uociferantes/aſſerenteſq;/dulciſſimū eē nullo dolore affici/præſentiq; moleſtia eē liberū.non autē dicentes dulciſſimū eē lætari.GLA.Nēpe hæc illis quies tūc forte grauiſſima.SO.At uero cū lætari quis deſinit/uoluptatis ceſſationē illā moleſtam exiſtimabit.GLA.Forte.SO.Quies igiẗ illa quā pauloante utrorūq; mediam eſſe diximus quandoq; utraq; erit/tum dolor ſcilicet/tū uoluptas.GLA.Videẗ.SO.Num fieri pōt/ut qđ neutrum eſt/ſit utraq;?GLA.Non ut arbitror.SO.Atq̄ ſi in aīo uoluptas eſt aut dolor/ambo motus quidā inſunt.GLA.Vtiq;.SO.Tertium uero illud quod neq; dolor eſt/neq; uoluptas:nōne quies aliqua & iſtorū mediū eē nup̄ apparuit.GLA.Plane.SO.Quo pacto igiẗ rectū eſt/qđ non dolere eſt iocundū exiſtimare.Vel qđ nō lætari/moleſtū?GLA.Nullo.SO.Nō iſtud igiẗ eſt:ſed apparet ad moleſtū qdē iocundū:ad iocundū uero moleſtū/id tūc qđ mediū eſt:& quies. Neq; uiſa huiuſmodi ueri quicq̄ de uoluptate nobis offerūt:ſed ex quadā deceptione p̄ueniūt.GLA.Sic mōſtrat ratio.SO.Vide igiẗ uoluptates/quæ dolorē nullū ſequunẗ:ne ſæpius id in præſenti diſputatiōe:ita natura cōparatū exiſtimes:ut uoluptas quidē doloris/dolor uero uoluptatis priuatio ſit.GLAV. Quorſum aſpiciā?Vbi nā tales ſunt uoluptates?SO.Multæ qdē & aliæ ſunt/ſed præſertī/ſi aīaduertere uis uoluptates quæ circa olfactū fiunt: hæ nāq; nullo prius antecedēte dolore repente ingentes p̄ueniunt:& cū ceſſant dolor eas nullus ſequiẗ.GLA.Veriſſima narras.SO.Ne credamus igitur doloris ceſſationē/purā uoluptatē eſſe/neq; dolorē/uoluptatis abſentiam.GLA.Non.SO.At uero earū q̄ p̄ corpus ingrediunẗ in animū uoluptateſq; dicūtur/ferme maximæ quæq; ac plurimę tales ſunt:ut dolorū liberationes ſint.GLA.Sunt p̄fecto.SO.Et quæ circa hæc futura ab expectatione naſcunẗ/prægustationes quedā uoluptatis/atq; doloris/eodē modo ſe habēt.GLA.Eodem. SO.Scis quales hæ uoluptates ſunt: & cui maxime ſimiles?GLA.Cui?SO.Putas aliqd in natura eſſe ſupremū/infimū/mediū?GLA.Equidē.SO.Cenſes aliquē cū ab infimo ad medium ferẗ/aliud arbitrari q̄ ad ſummū aſcendere?& dū ſtat in medio/deflectitq; oculos illuc/unde uenerat/ alibi eē opinari q̄ in ſupremo:cum id qđ reuera eſt ſummū non ſuſpiciat?GLA.Per Iouē non aliter hominem talē opinaturū exiſtimo.SO.Si iterū deferaẗ deorſum ferri opinabaẗ:ac uere putabit.GLA. Quid ni?SO.Nonne hæc ſibi eam ob cām cōtingunt oīa:quia nondū expertus eſt quid uere ſupremum ſit/quid mediū/quidue infimū?GLA.Manifeſtū id quidē.SO.Nunquid ergo miraberis/ſi ueritatis imperiti homines/tum de multis aliis non recte ſentiunt/tum etiā circa uoluptatem & dolorem/horūq; mediū/ſic afficiunẗ/ut quotiens in dolorē ferunẗ/uere iudicēt/doleantq; reuera:quotiēs uero a dolore ſurgūt in mediū & repletionē & uoluptatem aſſequi arbitrenẗ? Et quēadmodū qui iuxta nigrū/ſolū aſpiciūt fuſcū qm̄ nō uidēt albū/clariſſimū illud exiſtimāt/ita & q̄ doloris uacuitatē cōparāt cū dolore/uerā aūt expti nō ſunt uoluptatē/in iudicādo decipianẗ?GLA.Per Iouē non illud mirabor equidē?Immo uero ſi cōtra eueniret/potius admirarer.SO.Sic aūt cōſidera.Nōne fames ac ſitis & cætera generis eiuſdē uacuitates quædā ſunt corporis ipſius habitudinis.GLAV. Cur nō?SO.Ignorantia uero & īprudētia uacuitas quædā eſt habitus animi.GLA.Maxime?SO. Impleẗ autē & illud dū alimēta capit:& hic dum intelligentiam accipit.GLA.Cur non?SO.Quænā repletio uerior?Vtrum que per ea fit quæ magis uerius q; ſunt/an que per alia?GLAV.Que per

De medio inter uoluptatē & dolorem:

Vtra maior & uerior ſit uoluptas animi an corporis.

ea quæ magis ſunt. S O. Quæ nam cēſes purioris eſſe ſubſtātiæ? Nūquid cibi/potus/obſonii/alimē/
torumq́ quorumcunq́ genera? An ueræ opinionis ſpecies: ſcientiæq́ & mentis: ſummatimq́ uni/
uerſæ uirtutis? In hunc autē modū iudica. Quod inhæret ſemp ſimili immortaliq́ & ueritati: ac ēt
tale exiſtit: & in tali quodam fit/magis eē tibi uidet/an illud potius qđ rei nūquā ſimili atq́ mortali:
nec non tale eſt: & in tali quodā efficit? G L A. Longe præſtat quod ſemp ſimili eſt cognatū. S O. Eſ
ſentia utiq́ rei ſemp ſimilis: nunqd eſſentiæ magis eſt/q̄ ſcientiæ particeps? G L A V. Nō. S O. An
ueritatis? G L A. Neq́ hoc. S O. Sinautē ueritatis minus/nonne: & eſſentiæ? G L A V. Neceſſarium
eſt. S O. Nonne cōmuniter oīa circa corporis cultū genera/minus ueritatē eſſentiamq́ participāt/
generibus hiis que circa animi cultū uerſant. G L A V. Minus. S O. Nūquid & corpus ſimiliter mi
nus q̄ animus? G L A V. Et corpus. S O. Nonne qđ replet his rebus q̄ magis/ueriuſq́ exiſtunt qđ
ue magis ueriuſq́ exiſtit/magis quoq́ repletur? q̄ quod his rebus implet q̄ minus ſunt? ipſumq́ eſt
minus. G L A. Quid phibet? S O. Si ergo repleri rebus naturæ conſentaneis/eſt iocundum/ ipſum
utiq́ quod reuera ueríoribuſq́ rebus implet/naturalius ac uerius uera afficit uoluptate. Quod aūt
ea quæ: & minus ſunt & minus uera ſunt/accipit/minus uere firmiterue repletur: fallacioriſq́ & fal
ſioris uoluptatis fit particeps. G L A. Neceſſe eſt oīno. S O. Homines igit prudentiæ uirtutiſq́ ex/
pertes: & epulis rebuſq́ ſimilibus mancipati/deorſum ferunt/ruſuſq́ ad mediū uſq́ perueniūt: &
circa hæc per oēm uitā oberrāt: ſup hæc uero emergunt nunq̄: & qđ uere ſummū eſt: nequaq̄ ſuſpi
ciunt: neq́ ad ſupera euehunt: neq́ uera ulla re quandoq́ fruuntur: neq́ ſtabilē purāq́ guſtant uo/
luptatē: ſed ueluti pecora humū proni ſpectant: uentriq́ obedientes paſcendo coheūdoq́ ętatem
conterunt/proq́ his rebus uberius potiūdis calcibus inter ſe & cornibus ferreis unguibuſq́ decer
tant/ſeſe inuicē ob inexplebilem libidinē trucidantes: Vtpote qui neq́ ueram: & firmā ſui partem:
neq́ ueris pabulis implent. G L A V. Omnino/o/Socrates uulgi uitā quaſi quodam pandis oracu/
lo. S O. Neceſſe eſt eos uoluptates pſeq miſtas doloribus: quæ ſimulachra uoluptatis ueræ: & um/
bræ ſunt uſq́: adeo inuicē doloris cōparatione mutua iniquitatæ: ut & uoluptates: & dolores ex ea
cōparatione uehemētiores appareant: amoreſq́ ipſarū huiuſmodi uoluptates rabidos inſipienti/
bus pariant, inflāmentq́ ad pugnam. Quēadmodū Steſichorus ait Troianos ueræ ipſius ignaros
de Helenę imagine inuicem decertaſſe. G L A V. Neceſſarium eſt oīno: ita id ſe habere. S O. Quid
uero circa iraſcendi naturā? Nonne & alia quedā horū ſimilia cōtingant neceſſe eſt: quando quis id
ipſum peragit/uel inuidia ppter ambitionē: uel uiolentia ppter contēptionis cupiditatē: uel ira p/
pter morum difficultatē abſq́ ratione ac mente ſequēs honoris/uictoriæ: iræq́ expletionē. G L A.
Talia neceſſe eſt etiā circa id fieri. S O. Aſſerere igit audeamus quod & circa partē quæſtus auidā:
& aliam uictoriæ ſtudioſam/quæcūq́ appetitiones tales ſunt/ut ſciētiæ rationiq́ obtēperent eaſq́
uoluptates ſequantur & capiant: quas ratio ipſa cōcedit/ueriſſimas utiq́ uoluptates quoad earū na
tura uerarū uoluptatū eſt capax/adipiſcētur: quippe cum pareant ueritati: ac inſuper ſibi proprias
uoluptates percipiēt: ſiquidē quod cuiq́ optimū/id & maxime pprium. G L A. Propriū maxime.
S O. Quando igit totus animus cū ea parte in qua eſt philoſophia pcul ab omni ſeditiōe cōſpirat:
tunc euenit/ut quæque pars officio ſuo fungatur: & iuſta ſit: & ſui pprias uoluptates: atq́ optimas
adde: & quoad fieri poteſt ueriſſimas conſequat. G L A. Valde. S O. At uero cū partium reliquaꝝ
aliqua ſuperat: id primus euenit: ut neq́ ipſa ſui ppriam reperiat uoluptatē: & ptes alias cogat: alie
nam minimeq́ ueram uoluptatem ſequi. G L A. Sic accidit. S O. Nonne quæ longiſſime a philoſo
phia rationeq́ diſtant/maxime talia quædā efficiunt? G L A. Prorſus. S O. Lōgiſſime aūt diſtat a ra/
tione: quod & a lege & ordine. G L A. Videlicet. S O. Longiſſimo autē interuallo ſeiunctæ eſſe uiſæ
cupiditates illæ amore ardētes atq́ tyrannicæ. G L A V. Omnino. S O. Minimo aūt diſcrepare ap
paruerūt regiæ appetitiones & moderatæ. G L A. Ita. S O. Tyrānus igit a uera: & ppria uoluptate
procul admodū erit. Rex autē illi q̄ primus. G L A. Neceſſe. S O. Amariſſimam ergo tyrannus ui/
tam aget. Rex uero dulciſſimā. G L A. Neceſſe id prorſus. S O. Scis ne quāto uiuit triſtior rege ty/
rannus? G L A. Sciam certe ſi dixeris. S O. Cū tres cupiditates ſint: & una quidē legitima ſit adul/
teræ duæ/adulterarū tyrannus ſuprema ſortitus faſtigia/dum legē fugit: & rationē ſeruis quibuſdā
& ſatellitibus uoluptatibus ſe cōmiſcet: & q̄ longiſſimo interuallo a uoluptate legittima ſit ſeiūctus
haud facile aliter/niſi forſan hunc in modū exprimi poteſt. G L A. Quēadmodū. S O. Ab homine
paucorū imperii cupido/tertius apparuit eſſe tyrannus. Medius namq́ iſtorū popularis uir extitit.
G L A. Ita eſt. S O. cum tertio itaq́ uoluptatis: quo ad ueritatē ſimulachro poſt illum congreditur
ſi uera in ſuperioribus diximus. G L A. Sic eſt dicendū. S O. Quin etiam paucorū potētiæ deditus/
tertius eſt a rege/ſi in eodem locamus optimatem ac regē. G L A. Tertius utiq́. S O. Triplo igitur
numero ſecundū tripli rationē diſtat a uera uoluptate tyrannus. G L A. Apparet. S O. Planū itaq́
ſimulachrū ſecundū longitudinis numerū tyrannicæ uoluptatis exiſtet. G L A. Valde. S O. Secun
dum uero potentiam & tertium augmentum manifeſtum eſt quanto diſcrepat interuallo. G L A.
Manifeſtum quidem cōputatori. S O. Siquis conuerſo ordine quātū uoluptatis ueritate ſupat rex

Vita uulgi.

De iraſcētis natura cupiditate: & uoluptate.

Quod cuiq́ optimum id maxie pprium.

tyrannum

rex tyrãnum quęſiuerit/peracta multiplicatiõe inueniet regē uite dulcedine ſuperare tyrãnum/& tyrãnum uite amaritudine regem/gradibꝰ uigintinouē & ſeptingētis. GLA. Mirabile nimiũ inter/uallum hoc inter iuſti & iniuſti uiri uitam quo ad uoluptatē atq; dolorē cumulauiſti. SO. Verus hic certe & cõueniens uitis hoīum numerus: ſiquidem ipſis conueniunt dies/noctes/ menſeſq; & anni. GLA. Conueniunt qdem. SO. Atqui ſi tantũ uoluptate bonus iuſtuſq; uir malum & iniuſtũ exſuperat/ mirũ certe eſt quãto etiã magis ornamēto/decore/uirtuteq; uite exſuperabit. GLA. Mirũ certe. SO. At enim poſtq̃ huc diſputãdo deuenimus/repetamus quę a principio dicta ſunt/ex qbus ad iſta delati ſumus. Dictum qñq; fuit iniuſte agere/illi ꝓdeſſe: qui cum oīno iniuſtus ſit/iuſtus tamen exiſtimaẽ: an nõ ita dictũ? GLA. Ita. SO. Ad hęc igiẽ ita in pręſentia diſſeramus poſtq̃ una cõuenimus q̃ uim/& iuſta & iniuſta habeat operatio. GLA. Quo pacto? SO. Imaginē animę figuremus: ut qui illa dixit/qualia dixerit/recognoſcat. GLA. Qualem. SO. Talem aliquã: quales quodã memoranẽ fuiſſe nature/chimere ipſius/Scyllę/ & Cerberi/& alię multę: in qbus ferunẽ uarię in eodē forme cõgenite. GLA. Ferunẽ qdem. SO. Finge itaq; figurã unã beſtie uarie admodũ & capita circum multa habētis: capita inquã partim beſtiarũ domeſticarũ/partim agreſtiũ quę & ꝑmutare & ꝓducere ex ſe hęc oīa poſſit. GLA. Noui fictoris artificiũ narras: tamē cũ ad fingendum ſermo q̃ cera facilior ſit/fingatur. SO. Vnam p̃terea his adiunge ſupne leonis formã. Huic unã inſup hoīs. Et ampliſſimũ qdem primũ ſit anguſtius uero ſecundũ atq; tertiũ. GLA. Facilia quidē iſta: quare & formata ſunt. SO. Coniunge igiẽ hęc tria/ut ad unũ conficiēdum inuicē cohereſcant. GLA. Iuncta ſunt. SO. Circũpone extrinſecus ipſis hoīs unius imaginē ut illi qui nequeat interiora inſpicere/ſed exterius dũtaxat cernat operimentũ/unum aīal/homo. ſ. uideaẽ. GLA. Circũdedi. SO. Dicamus itaq; illi qui aſſerit ꝓdeſſe homini huic iniuſte agere/iuſte uero uiuere nequaq̃ ꝓdeſſe/eũ nihil aliud aſſerere/niſi ꝓdeſſe illi ut beſtiã illam multiplicē paſcat & leonē/& fortiorē illam leonēq; efficiat: hominē uero perire fame ꝑmittat atq; eneruet: uſq; adeo ut ꝓpter imbecillitatē trahaẽ/quocũq; cętera illa rapiunt: neq; alterũ cum altero manſuefaciat/inuicemue cõciliet/imo ſinat ſignacula ſe inuicem morſibus lacerare: ac pugnãtia ſe mutuo deuorare. GLA. Omnino hęc diceret/quiſqs laudaret iniuriam. SO. Ergo ſiquis dicat officia iuſta ꝓdeſſe: hęc agenda dicendaq; monebit/ex quibus homo ille huiuſmodi animalis interior/ſummã potentiam conſequatur/fereq; illius pluribus capitibus redimite tanq̃ colonus curam habeat: domeſtica quidem capita fouens/irrigans/ac nutriēs/agreſtia ꝓrinus amputans: dum leonis naturã ad hoc adiutricē accipit: cõmuniterq; curat oīa: & inuicem mutua beneuolētia ſibiq; cõciliat. GLA. Profecto hęc ait: qui iuſtũ laudat. SO. Omni itaq; ratione qui iuſta laudat/uera loquiẽ: qui uero iniuſto mentitur. Nam & quo ad uoluptatē & quo ad decus & quo ad emolumentũ/iuſti laudator/uera ꝓnũciat. Vituperator aũt neq; ueri quicq̃ affert: neq; nouit quod improbat. GLA. Nullo modo ut mihi qdem uidetur? SO. Mitibꝰ itaq; uerbis illi ꝑſuadeamus: neq; enim ſpõte delinquit. Sic iam interrogemus o beate uir/nõne & honeſta uite inſtituta & turpia: ob talia quędam eſſe dicimus: honeſta qdem: quę partē nature ferinã homini/imo forte diuino ſubiiciunt. Turpia uero quę agreſti domino ſubigunt manſueta. Conſentiet nec ne? GLA. Conſentiet/ſi mihi crediderit. SO. Eſt ne aliquis cui ꝓſit ex hac rõne iniuſte aurum uſurpare/ſiquidem accidit ut dum accipit aurum: pręſtantiſſimã ſui partē ignobiliſſime ſeruire cõpellat? Etenim ſi accipiens aurũ/filium ſuũ/uel filiam mancipiũ efficeret agreſtium & improboꝝ hoīum/haud quaq̃ acceptio iſta ꝓdeſſet: neq; etiã ſi multũ caperet: ſinaũt partē ſui diuiniſſimã/parti ꝓphaniſſime ſceleſtiſſimeq; ſeruire cogit: neq; miſericordia tangitur/nõne erit miſer? ac multo cum grauiori ſui pernitie/auri muneribus eſt corruptus/q̃ eryphile/quę contra uiri ſui uitã monile illud accepit? GLA. Valde qdem: ut ego tibi pro illo rñdeam. SO. Nõne & intēperantiã olim appellatam tali quadã de cauſa putas: qm̃ in ea/dira illa/ingenſq; & multiplex fera ultra q̃ deceat relaxaẽ. GLA. Patet. SO. Cõtumacia uero & inſolentia improbaẽ: qñ leoninũ & ſerpētinũ illud genus augeẽ/adeo ut p̃ter omnē modeſtiã inualeſcat. GLA. Prorſus. SO. Delitioſa uero mollities in huius ipſius reſoluta nimiũ remiſſione: qñ in ipſo timiditatē & ignauiã ꝓereat. GLA. Quid ni? SO. Aſſentatio inſuper illiberalitaſq;/cum aliquis hũc ipſum animoſitatis uigorē turbulēte multipliciq; beſtie ſubigit: ac ꝓpter quęſtum: eiuſq; inexplebilem cupiditatē/ deiicit illum: atq; ita a primis annis aſſuefacit/ut ex leone uertaẽ in ſimiã. GLA. Magnopere. SO. Mechanicus uero mercēnariuſq; affectus cur infamis habeẽ. Tunc certe hęc in nobis infamia: qñ quis partis optime ſpeciē natura ſortitus eſt imbecilam: adeo ut beſtiis quæ in eo ſunt dominari nõ poſſit: imo colere illas queat ſtudeatq; dũtaxat & carũ ſolum noſſe blanditias. GLA. Videtur. SO. Nõne ut hmõi uir a tali quodã duce regaẽ a quali & optimus quiſq; geritur/ſeruũ ipſum eſſe debere dicimus optimi uiri/ diuinũ in ſeipſo habētis imperatorē: neq; ad ſubiecti iacturã/parere illum debere ſupiori cenſemus: quēadmodum de ſubditis oībus exiſtimabat Thraſymachus: ſed quia pręſtat cuiq; diuino ſapientiq; principi ſubiici: maxime quidē/ſi talem in ſeipſo principem habeat/ſi non habeat/principi huic ſaltem exteriori: ut oēs ſimus/quoad fieri põt conſimiles & amici/eodem principe gubernati? GLA. Recte nimium. SO.

Numerus graduũ: qbus uita regis ꝓcellit uitę tyrãni.

Sermo facilior q̃ cęra ad fingendum.

Perſpicuũ qdem ex lege fit: qđ tale quiddam ipſius eſt cõſilium: cum oĩbus ciuibus ꝓ ꝓſpiciat: & imperiũ illud in pueros idem oſtendit: quo ꝓhibenť ſui iuris eſſe/prius q̃ in ipſis: queadmodũ in ciuitate rem pu. cõſtituerimus: optimãq; ipſoꝝ partẽ colentes ex optima noſtri pte exterioris huius principis loco/ſimilem quẽdam in ipſis cuſtodem in ſeipſo ac principe creauerimus. Atq; eos tũc demũ liberos eſſe pmittimus. GLA. Conſtat plane. SO. Qua igiť rõne o Glauco ꝓdeſſe alicui aſſeremes iniuſte/uel intẽperate/uel turpiter aliqd facere? Ex qbus opibus deterior erit: dum pecunias ampliores/aut aliã quãuis potentiã cõſequetur? GLA. Nulla. SO. Quo pacto/iniurianti ꝓdeſſe dicemus/ut & lateat oẽs/& nõ det pœnas? Nõne qui latet/etiã fit deterior? hoĩs aũt deprehenſi caſtigatiq;/pars illa ferina ſedať & manſueſcit. Domeſtica uero pars liberať. Et animus totus in naturã optimã reſtitutus/eo prętioſiorẽ ſumit habitũ/temperantiã & iuſtitiã cum prudentia capiẽs/q̃ corpus cũ robur & formã cũ ſanitate cõſequiť/quo aĩa eſt corpe p̃tioſior. GLA. Sic eſt oĩno. SO. Quã obrem quicũq; mentis eſt cõpos ad hoc oẽm ſuã inſtituet uitam. Nempe in primis eas diſciplinas plurimi faciet/quę talem animũ ipſius efficiũt: alias aũt ſpernet. GLA. Manifeſtum. SO. Atq neq; corpus colet & nutriet/ut ferinę irratiõaliq; uoluptati ĩdulgeat: neq; ad ſanitatẽ id referet: neq; ſtudioſe id quęret/ut robuſtus/uel ſanus ſit/uel formoſus/niſi una cũ his colat & tẽperantiã: ita ut corporis harmoniã ꝓpter animi tẽperet cõſonantiã. GLA. Ita prſus/ſiquidem reuera futurus ſit muſicus. SO. Sed neq; uulgi ęſtimatiõe cõmotus/ordinẽ/& cõcordiã in pecuniis poſſidendis/earũq; cumulũ amirabiť: augebitue eas in infinitũ/infinitis malis obnoxius. GLA. Nõ certe ut arbitror. SO. Verũ ad interiorẽ ſui rem. p. ſemp aſpiciẽs cauebit ne qd in ea e ſuo ſtatu dimoueat pp indigẽtiam pecuniaꝝ uel copiã. Atq; ita ſemp & in cõparãdis & in erogãdis pecuniis/ pro uiribus gubernabit. GLA. Summopere. SO. Quin & honores ad idem referet. Nam eos dũtaxat guſtabit: ex qbus meliorẽ euaſurũ ſe ſperat: eos aũt & priuatim & publice fugiet / qbus deturbari poſſe unq̃ p̃ntẽ animi ſui ſtatũ uereť. GLA. Non ergo rem uolet ciuilem adminiſtrare/ſi id curauerit. SO. Immo p canẽ: ſed in ipſa ſuiipſius ciuitate. Et maxime qdem. Non tñ in patria forſan: niſi ſors quędã diuina cõtigerit. GLA. Intelligo eqdẽ/qđ ea in ciuitate dicis quã nos cõdidimus in p̃ntia: quę & in uerbis eſt dũtaxat: interius uero nuſq̃/ut arbitror. SO. At forte in cœlo illius extat exẽplar. Cõſpicuũ illi q & intueri uoluerit: & ſeipm̃ ad illud/cũ ĩtuitus ẽ/inſtituere. Nihil aũt refert/ſiue uſpiã ſit ſiue erit. Quę enim illius officia ſunt/aget ſolũ: quę alterius ſunt/nequaq̃. GLA. Conſentaneũ eſt.

FINIS DIALOGI NONI.

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DECIMVM DIALOGVM DE IVSTO.

Actenus Socrates diligentiſſimus humani generis pędagogus ad legalem iuſtitiã.i.
uniuerſam uirtutẽ per ipſam iuſtitię pulchritudinẽ genus hoĩum ꝓuocauit: ab iniuſti
h tia uero p iniuſtitię turpitudinẽ ſimiliter reuocauit. Deinceps aũt & ad illam p ſempiternũ eius fructũ premiũq; cohortabiť: & ab hac p ſempiternũ detrimẽtũ eius & ſupplicium abſterrebit: atq;.i. potiſſimũ decimi huius officiũ. Sed anteq̃ p̃cipuo hoc fungať offõ/phœmio quodã utiť: in quo diligẽter abſoluit qđ & ĩ priorib⁹ dialogis attigerat/& in fine noni reliquerat admodũ ſaluti publicę neceſſariũ. Profecto noſter hic morboꝝ medicus humanorum in ea morbi ſpecie curãda eſt diligẽtior/quã cęteri nõ ſolũ negligẽter curãt: ſed ne curãt qdem unq̃: ĩmo uero qđ deterius ẽ/quaſi rem ſaluberrimã diligũt/& omni ſtudio cõplectunť: imitationẽ inquã pœticã/qua ingenioſi poetę dum pturbatos aĩos acrius exprimũt/ interim audientiũ legentiũq; animis pturbatiões ſimiles uehemẽtius & ꝓfundius imprimũt. Ac tanto magis oẽs inficiunt/ q̃to laudanť & placẽt. Prohœmiũ uero eiuſmodi finẽ noni cõgrue ſequiť. ibi enim aĩa in rationẽ diſtribuiť & in ptes inferiores pturbatiõib⁹ agitatas / quaꝝ imperiũ in aĩa primũ / deinde in ciuitate tyrãnicum appellatur. At quoniam pœtica imitatio partes eiuſmodi ſuſcitat: fouetq; & auget/ irritans iram/titillans libidinem/ſoluens riſum/effundens lachrymas & quęrelas / iccirco rationis quidem regnum labefactare / perturbationis uero tyrannidem uidetur adducere. Quamobrem Socrates peſtem eiuſmodi alioquin iocundam / ſed maxime uenenoſam perdit / ne ipſa nos perdat. Ac uide quãta charitate Plato noſter ubiq; humano generi cõſultat/ea uidelicet diſquirẽs circũſpiciẽſq; pericula/quę alius oĩno nullus ſuſpicareť: adde inſup & naturę educatiõiq; ꝓpt ię.i. pœticę ualde repugnãs/ mõ ſtrenue pro publica ſalute ꝓpugnet. Quãobrẽ nemini mirũ uideri debet Platonẽ hic ob ueritatis amorẽ uel Homero ſuo nõ pcere: qñ qdẽ ob iuſtitię cultũ/ neq; genio qdẽ ĩdulget ſuo. Homero aũt p̃cipue derogat: ut p ipm̃ imitatoꝝ principem/ cęteros multomagis dãnatos exiſtimemus. Et qm̃ dicit ab Homero/neq; diuina/neq; humana doceri/intellige laudes in Philebo a Platone tributas Homero/nõ ex platonis ſnĩa / ſed ex cõi opĩone deductas. Probat autẽ imitandi peritiam

peritiá eé/ut narrauimus ualde periculoſam. Prętereа ſeruilem atq; uiliſſimá. Siquidé imitatores/ neq; res ipſas intelligũt/neq; faciũt:ſed apparẽtes ſenſib⁹ rex formas ſequuti/uulgareſq; de his opiniones aucupati/& imagines quaſdá referũt/& ſenſib⁹ pturbatóibuſq; obſequũtur/nulla rõnis habita rõne. Quátũ uero pœtas ĩprobat ubi pturbãt/tñ pbat ſi ad uirtuté & pietaté p honeſtas heroũ laudes diuinoſq; hymnos hortenł. Vex ut q̃ uilis ſit oís imitatio exprimat/artiũ gen⁹ in tres diuidit ſpẽs/utenté/fabricanté/imitanté. Et utenté qdé lyra.i.muſicá ait ſupare arté lyrę fabricatricem/ qm̃ certo ſibi pſcripto fine/formá illi pponit opis fabricádi. Fabricanté uero ſupate pictoré/lyram colorib⁹ imitãté. Qualé iudicat & pœtá/ſic ad aures rerũ imagines ſicut pictor ad oculos referẽté. Sed ĩter hęc theologica q̃dá de ideis myſteria inſetunł. Quę qm̃ in theologia lati⁹ aperuimus/raptim in pñtia pſtringem⁹. Aſcẽde age platonice cõtẽplator ab iis formis quas in mũdi materia ſentis ad naturá formax eiuſmodi genitricé. Quá & ſi nõ ſentis/cogita tñ infuſam mundi materię ceu uitalé ſpũm/& plenũ ſeminũ & p ſemina artificioſe ſingula diſponenté. Naturá hác in mũdo talem eſſe ſcito qualé in te ſcis eé potentiá uegetalé. Ergo queadmodũ in te uegetali naturę ĩtelligis pſeſſe ſenriendi uirtuté. Ita & in mũdo naturá ſimilé ſed cõmuniſſimá in fonté redige ſentiẽdi quaſi ſimilé ſed cõmuniſſimũ. Deinde & in te ſenſum in rõné/rõnem in ĩtellectũ/& in mũdo ſimiliter ſentiendi genus in rõnalé naturá/atq; hác in gen⁹ ĩtellectuale reducas. Prętereа cũ pcipias in teipſo ĩtellectũ/ id qd' intelligibile é appetere/q̃ſi pfectius/ab eoq; formari uelut potẽtiore/ppone tá in mundo q̃ in te naturá ĩtelligibilé ĩtellectuali nature. Intelligibile uero idé oĩo atq; ipm̃ ens appella. Huic deniq; qd' & ĩtelligibile & ens appellaſti/ipm̃ ppone bonũ. Ná & ut bñ ſis eé cupis/& ĩtelligibile gratia ipſius boni deſideras. Poſtq̃ huc aſcenderis/pcipies uniuerſum ſacro quodá ſeptẽnario deſignatũ/ab infimaq; materia ſurgẽs p ſenſibiles qualitates: p naturá: p ſenſum: rõné: intellectũ: intelligibile ad ipm̃ bonũ. Prętereа ſpũm bonũ cuncta ſub ſenario numero: quaſi die ſexto pfeciſſe/& in gradu ſeptimo/uelut ſeptimo die.i.in ſeipſo cõquieuiſſe. Aliox náq; omniũ finis é ipm̃ bonũ. Boni igił nullus extra ſe finis/uel põt eé/uel fingi. Si bonũ quo pficianł appetũt oĩa: cõclude a bono effici oĩa. Ité ſi intriſeca ppriaq; uirtute oĩa facit/ĩtellige ipm̃ uniuerſum in ſeipſo cõplecti. At qm̃ prima ideoq; ſimpliciſſima natura é/iccirco formas in eo oĩum/formá ipſi⁹ uná eſſe memẽto: quá Plato boni ipſius uocat ideá: in qua dixit Timeus deũ/mũdi opificé cũ creauiſſet mundũ requieuiſſe: dicẽs mũdi opificé incircũſpectũ ſuũ ſe recepiſſe. Proinde ipſa idea boni/ideas.i.ſpáles oĩum formas ſpecie dũtaxat ĩter ſe diſtinctas/in natura ĩtelligibili generat/qua ens uniuerſum mõ quodá ĩtelligibili comprehẽdił: intelligẽtia quoq; oĩs mira quadá ſup ĩtelligentiá rõne. In hác naturá ĩtelligibilé oẽs ſuſpiciunt ĩtellectus/ab eaq; ſuſcipiũt ſtabiles formulas ideax. Suſpiciũt & rõnales aię: unde & formulas licet quodámõ mobiles accepẽrũt. Poſt has rõnaliũ formulas aíax uirtuté quoq; ſenſualem ideax deſcẽdũt imagines. Deinceps in uegetalé quoq; naturá ſemina. Perq; qualitates deniq; in materiá. Q ſi igił Plato inqt deũ ideas facere in natura/ĩntellige in natura mũdoq; ĩtelligibili angelicax capite mentiũ. Q d' aũt lectũ dixit & mẽſam/exẽpli gratia dictũ ſit/ut p hęc artificia ĩtelligas naturalia.i.p lectũ & mẽſam/eũ q his utił hoĩem. Prętereа exẽplũ in arte ppoſitę qõni accõmodatius uidebał. Forte uero & formas regulis artiũ neceſſarias ab ideis abeſſe nõ putat. Neq; mix uideri debet hominem artium formas habere diuinitus: quum imaginationes artium beſtiis quoq; nõ deſint. Ac ſi eiuſmodi formę diuinitus in anima fiant/iccirco dicentur fieri in natura/quia naturaliter inſerantur. Quod ſiquis ad artificia quędam uideatur ineptior/dicent eum platonici uel per uaria diſtractum fuiſſe/uel ſe totum ad oppoſita conuertiſſe. Nota Platonis uerba dicẽtis deum nõ intelligere ſolũ/ſed & uelle/ſignificátiſq; deũ intra ſe intelligẽdo cõcipere & extra ſe fabricare uolẽdo. Nota rurſus deũ naturalis unius ſpẽi uná tm̃ ſpecie exptẽſſiſſe ideá in ipſo ĩtelligibili mundo/puta ſpẽi humanę idealé humanitaté uná. ſi.n. in materia ubi ĩnumerabilis mobiliſq; uarietas eſt/in ſingulis hoĩbus unio q̃dá cõis naturę ſeruał/multomagis in ſimplici ſtabiliq; natura/pro una ſpecie natura/li idea unica ſufficit. Immo uero diuerſa hęc & inſtabilia uná in ſe naturę cõioné nõ aliunde habere pñt q̃ ab ipſa ſublimis unitate naturę. Rurſus ſi ponanł humanitates duę/certe qua rõne utraq; humanitas eſt/inter ſe nõ differũt/ĩmo ſunt unũ. Ergo ſi differát/pfecto p additamẽta q̃dá utriſq; ſubiuncta/inuicẽ diſcrepabũt. Itaq; neutra erit abſoluta humanitas ipſa/ſed humanitas quędá atq; talis/& humanũ q̃ddá potius q̃ humanitas. Et utrũq; tanq̃ eiuſdẽ humanitatis pticeps/humanũ ſimiliter appellabił: atq; pter hęc erit humanitas in ſeipſa ptius una q̃ a ſubiectis plurib⁹ capiał. Merito deus cũ ſit ſimpliciter cá/nõ eſt dicẽdus auctor q̃dá hoĩs/uel equi cuiuſdam/ſed auctor hoĩs atq; equi. Ideo uná abſolutáq; pro qualibet rex ſpecie pcreauit ideá. At q̃ñ apud nos hic hõ generat illam/haud quaq̃ hõ hic hoĩs ſimpliciter dicẽdus eſt auctor/ſed q̃dá hoĩs cuiuſdá auctor. Neq;.n. ſolus hõ cá eſt/ſed eſt in cá/in numero uidelicet cáx/neq; totũ facit: nõ eni materiá primá/aut animá: neq; ipſi homini dat principiũ. Ante hũc enim paſſim erat homo/& ſane huius opa fit ubiq; fietq; homo. Vbi uero Plato dicit deũ ideam uná pergenuiſſe/quia uidelicet/uel nolebat plures fore/uel aliqua neceſſitas inerat/nõ forte plures/intellige in deo ita neceſſitaté cũ uoluntate cõuerti/ideo ut

neceſſariũ ſit ita eſſe/qa deus ita uult eſſe. Siquidẽ in ſumma diuinitatis ſimplicitate nõ aliud eſt ne-
ceſſitas q̃ uolũtas. Ergo ſi dixeris neceſſe ẽ deũ ita uelle uel facere/cõuertã ſilr/uult deꝰ ita neceſſariũ
eẽ. Merito ubi ſũma bõitas cũ ſũma ptãte cõcurrit ibidẽ ſũma libertas cũ ſumma neceſſitate cõſpi-
rat. Cõſiderãda ſũt ĩter hęc diuulſa q̃dã/ualde tñ utilia. Quale illud lectio uel doctrĩa niſi ad optimã
rõnẽ uitę cõducat/ẽ ĩutilis. Qua qdẽ in re admirãda fuit uita & diſciplina Pythagorę. Ac iure merẽ
apud oẽs auctoritatis/ Platonis etiã tpe. Itẽ pœmata ſi harmonica uerboꝝ cõpoſitio adimaꝰ/mo-
menti nullius euadunt. Pręterea uirtus/aut hoĩs/aut rei in facultate quadã conſiſtit ad finẽ illũ pręci-
pue cõferẽte/cuius gratia & res ipſa facta eſt/& homo natus. Apparet interea quędã inter ſenſum
rationẽq; diſtinctio: qđ ſenſus plęrũq; circa magnitudinẽ & figurã numerũq; falluntꝰ/& pondus: in
terim tñ ratio ꝑ ipſam metiẽdi & numerãdi/librandiq; facultatẽ iudiciũ ſenſus emẽdat. Cõſtat autẽ
animã nõ poſſe eodem in tpe ꝑ eandẽ ſui potentiã eadem de re modo cõtrario iudicare. Appꝫ ẽt
uires appetẽdi nobis ineſſe diuerſas. Quippe cũ rem eandẽ ſimul appetamus atq; reſpuamꝰ. Ad-
uerte nõ eſſe exigẽdum a ꝓbo ciue/ut oĩno nihil doleat: ſed ut naſcentẽ dolorẽ eiuſmodi rõnibꝰ cõ-
ſoletur: ubi appꝫ aliã eſſe animi partẽ/quę uelut ęgra indiget medicina/ aliã quę tanq̃ ſana medeꝰ.
Hę uero rõnes aduerſus dolorẽ ſunt p̃cipue quattuor. Prima/qa incertũ eſt/bonũ ne id ſit qđ acci-
dit/aut malũ. Secũda/qđ qualecũq; ſit/certe paruipendendũ eſt. Nihil enim inter ſomnia humana
magnipendendũ. Tertia/qđ nihil oĩno dolendo ꝓficiamus. Quarta/ qa dolor id ſemꝑ / qđ ſubito
nobis p̃ſidio eſſe põt/impediat. Cõfirmat hęc ex eo qđ & ſuperari turpiſſimũ eſt/& ſupare pulcher-
rimũ. Qui uero dolore uel alia quauis ꝑturbatõe pręmiꝰ/iam eſt turpiſſime ſupatus. Ideo p̃cepit ut
in aduerſis/atq; ꝑturbantibꝰ medici dũtaxat utamur officio/qui dolentibus nõ cõdolet/ſed medeꝰ.
Comparat taloꝝ iactibus quottidianas uitę ſortes: quas ita uult rõnibus emẽdari/ quẽadmodũ ia-
ctus taloꝝ artificio quodã ludi emẽdari uideꝰ. Sed ſupiora p̃cepta ad ea quę ſequũtur / quaſi quę-
dam p̃ludia ſint. Maximũ quidẽ omniũ id nobis in uita ꝓpoſitũ ſit certamen: quo ſupemus uitiũ/
uirtutẽq; conſequamur: cunctaq; oĩo quę inter hoĩes habenꝰ bona/ut ipſi boni ſimus/pro nihilo ha
beamus. Siquidẽ ꝓpriũ iuſtitię premiũ maius eſt q̃ cuncta quę inter hoĩes poſſunt premia reporta
ri: quippe cũ & ipſe iuſtitię ſplendor ſupra modũ hęc oĩa ſuperet: & in rebus mobilibus / breuibus/
umbratilibus repiri nequeat premiũ iuſtitię ĩmobili/ſempiterne/ueriſſimeq; cõueniens. Ex his cõ-
cluditur ĩmobilem iuſtitię habitũ ꝓpter ĩmobile premiũ exoptari debere. Quod quidẽ poſt p̃ſen-
tis uitę curricula laboribus iuſtitię manet. Alioquin iuſtitia ipſa/quę excellentiſſimũ iudicaꝰ bonũ/
iuſtis hoĩbus foret mala ob amores iuſtitię cõtinuę laborãtibꝰ/ſępeq; affectis iniuria/neq; iniuriam
ulciſcẽtibus. Adde & bõa p̃ſtia ętheꝝnoꝝ deſiderio cõtẽnentibus: neq; premiũ apud hoĩes iuſtitię/
ĩmo uero pro iuſtitia iniuſtũ ſępe ſupplicium reportantibus. Quãobrem ne bonũ noceat / & iuſti-
tia careat premio/& deus uel minus ꝓuideat/uel pro meritis non repẽdat iudicãdum eſt fore aĩos
ĩmortales. Pręſertim ut tam iniuſti/qui uiuẽtes pœnas iniuſtitię nõ dederunt/ ſaltem defuncti pſol
uant/q̃ iuſti inter mortales oĩo ſpreti/apud ſuperos coronenꝰ. Hinc nobile tradit p̃ceptũ. Animus
ĩmortalis nõ debet pro breui hoc/ſed pro uniuerſo tpe eſſe ſolicitus. Immortalitatẽ animę Plato in
Phędro a Phędone alibiq; oſtendit. Eiuſmodi ratione eſſe certas demonſtratiões oſtendit in libro
de ſciẽtia dicens: uerba eoꝝ qui cõtraria ſentiunt examinanti ridicula tandem euadere. Itẽ in Gor-
gia affirmãs myſteria hęc adamãtinis rõnibus eẽ ꝓbata. Pręterea in hoc decimo/ubi poſt argumẽ-
tationẽ ſubdit/tum per talem argumentationẽ/tum per alias multas cogi nos ad id confitendum.
Arbitror equidem in Platonis uerbis uim quãdam latere mirabilem a pauciſſimis intellectã: ut nõ
mirum ſit: ſi per argumẽtationes platonicas alii quidẽ demonſtratũ id exiſtiment/ alii uero nondũ
demonſtratũ. Demoſtheni certe auditori Platonis tanta efficacia ꝑ uiuam uocẽ perſuaſum fuit: ut
dixerit/malle ſe honeſte mori q̃ turpiter uiuere/poſtq̃ Platonẽ atq; Zenocratẽ de aĩoꝝ ĩmortalitate
diſſerentes audiuerat. Eandẽ quoq; in ſcriptis platonicis uim p̃cepit Cleombrotus / & apud Cice-
ronem multi Egeſis auditores/q ſeſe e corꝑis carcere ob deſideriũ alterius uitę liberauerũt. Eandẽ
Platonicus ꝑcepit Bœtius philoſophia teſte concedens hoc ſibi certis rõnibus demonſtratũ. Eadẽ
Aurelius Auguſtinus ꝑſenſiſſe uideꝰ/ ubi ait hac de re ſe nunq̃ dubitaſſe. Cõfirmanꝰ hęc ab Auicẽ-
na/ rõnes quaſdam ad hæc demonſtratiões eſſe dicente. Neq; ſolum demõſtrari poſſe Plato hic in-
quit/ſed etiã facile demonſtrari/apud illos ut arbitor: qui cũ ipſi purgatã/ſegregatãq; a corꝑe men-
tem habeãt/merito nõ diffidunt poſſe qñq; animã ſegregata a corpore uiuere. Qñ qdẽ experiunꝰ
ipſi mentẽ ſuã ſeiunctã a ſenſibus uiuere melius q̃ cõiunctã. Cõpertũ & hñt alioꝝ aĩas ĩmerſas cor-
poris/atq; ideo uitioſas/uitio tñ morboq; ꝓprio nõ interimi. Et iccirco multominus/ alieno. i. cor-
poreo morbo poſſe corrũpi. Siqdẽ & corpus ip̃m externo malo nõ prius ꝑdiꝰ q̃ intrinſecũ inde in-
feraꝰ malum quo ꝓxime perimaꝰ. Cęterũ ne qs de aĩę ſuę diuinitate diffidat/ iubet illam a contra-
ctis ex amore corporeo ſordibꝰ penitꝰ expurgare/purgatãq; ꝑſpicere/q̃ pura/q̃ ſimplex/q̃ diuinoꝝ
auida/tanq̃ diuinitati cognata/q̃ cito/q̃ plene luminis diuini ſit capax! Qđ aũt dicit aĩas indies nõ
fieri numero plures/intellige nõ ita fieri/ut ex corporibꝰ orianꝰ & cõponanꝰ. Qđ qdẽ ſequẽs ratio
manifeſtat/

manifeſtat/dicens ſi diuina de corporibus componanť/tandem cum diuina nunq̃ reſoluanť in cor
pora/fore ut nihil reliquū ſit corpoꝝ in natura. Rurſus aduerte q̄ ſubdit animā nō eſſe cōpoſitam:
aliogn īdiſſolubilem fore nō poſſe. Atq̧ intellige eſſentiā ad hoc ut diſſolui non poſſit oportere/uel
nullis cōpoſitā eſſe: uel ſi ſit cōpoſita/nū tñ ex materiis ullis cōponi/atq̧ ita rurſus conflari/ut in eius
cōpoſitione multitudo nō ſuperet unitatē: īmo uero unitas p̄ harmoniacā unionē ſuperet multitu-
dinē/ſtatuſq̧ motū. Conclude myſteriū/ptim ad ꝓuidentiā/ptim ad īmortalitatē premiūq̧ iuſtitię
pertinēs: iuſtus qdem deo euadit ſimilis: iniuſtus uero diſſimilis. Cūq̧ non lateat deū hunc ſibi eſſe
ſimilem/illum uero diſſimilem/rōni cōſentaneū eſt/iuſtum deo charū eſſe/atq̧ amicū/iniuſtum cō-
tra. Propterea deū iuſtos tanq̃ amicos nullo pacto negligere: ſed illis ſemp ita ꝓſpicere ut eis ſingu
la q̄uis uideanť aduerſa tandē euadāt ꝓſpera/uel uiuētib⁹ uel defunctis. Verū cur nam hic hiſtori-
co quodā exēplo potius q̃ argumētationū diligētia myſteriū īmortalitatis aſſeruit? Q̃m ciues ad iu
ſtitiā nō tam uerboꝝ artificio/q̃ exēplo & ope ſunt ꝓuocādi. Pręterea cur ad id cōfirmādum ꝑdu-
cit in mediū hoīem a mortuis reſurgentē? Quia & ſi rōnibus īmortalitas conſtet/& cōis quędā iuſti
tię exſecutio/tamē locū/formā/diſpoſitionē/uel p̄emii/uel ſupplicii ab illo qui interfuerit oportet
accipe. Quod nobis ꝓpe Phędonis finē ſignificať. Neq̧ abre reſurrexiſſe teſtať Herū Pamphiliū/
pro ſalute patrię in ꝓlio mortuū: ut ſignificet eos q̄ pro publico moriunť bono/ad uerā uitam reſur
recturos: quāq̃ ex multis unus reſurrexit ad noſtrā. Sed nūqd hiſtoria hęc ē an fabula? Hiſtoriā eſſe
uult Iuſtinus Platonicus martyrq̧ chriſtianus. Q̄ď eqdē nō refellam. Vbi uero Plato apologū fa-
bulamq̧ noīat/exponi poterit hiſtoriā dici poſſe fabulam/quotiēs ultra res geſtas anguſtiorē habet
allegoriā. Quā ob cām Olympiodorus quoq̧ ait Platonē hiſtorias & rōnes ſępe fabulas appellaſſe.
Et qm̄ manes & iuſtitię loca figuraſq̧ aliter in Phędro/aliter in Gorgia/aliter in Phędone/& hic ali-
biq̧ diſponit/ꝑſpicue patet hęc p̄ter loci formā ſenſum quoq̧ allegoricū cōtinere. Vtiť aūt hic cir-
ca reſurrectionē duodenario numero. Qui ſpęraꝝ mundanaꝝ apud priſcos ē numerus putantes
octo ſup quattuor elemēta eſſe cœlos. Quaſi dicat opus eē uirtute diuina uniuerſi domina ad mor
tuū ſuſcitādum. Idq̧ interdū ad hoīum doctrinā diuina ꝓuidentia fieri. Sunt & q̄ dicant annū ma-
gnum quo hoīs anima ſuū explet circuitū per quē in idem redeat duodecimū annoꝝ milibus com
prehendi. Tribuſq̧ annis eiuſmodi annū mundi exequari magnū: quo mundi aīa per firmamenti
motū/ſuum peragit ambitū trigintaſex annoꝝ milibus pagendum. Circuitū uero animę noſtrę p̄
duodecim agi annoꝝ milia inde uolunt/qa oporteat p oēs diſcurrere ſpęras choroſq̧ dęmonū &
deoꝝ: qui in Phedro p duodecim ordines digeruť. Sed qd nam ſibi uolunt hiatus in terra duo/to
tidēq̧ in cœlo? ut intelligas aīas alia qdē uia ad terrena deſcēdere. ſ. habitu quodā corporeo/alia ue
ro a terris aſcēdere. ſ. habitus illius purgatiōe. E cœlo ſimiliter labi in elementa corpis elementalis
amore: ac uiciſſim reſurgere in cœleſtia amore hoc reſtincto/cœleſtiq̧ accenſo. Hinc ait Orpheus
amorē omniū tam ſupioꝝ q̃ inferioꝝ claues habere. Iudices animarū in aere & ęthere collocat/an/
gelos ꝓuidētię diuinę miniſtros. Poſt ſnīam iuſti cœlum petunt corā ſe & opa & iudicia p̄ferentes:
qa uidelicet & ſeipſos nouerūt/tam ſibimet q̃ aliis lucēt. Iniuſti cōtra deſcēdunt ſua ferētes a tergo.
Neq̧ eni cognouere ſeipſos/neq̧ ꝓfuere ſibi/ſed cęteris exēplo ſunt potius q̃ ſibimet auxilio. Pratū
in quo & aſcēdētes & deſcēdētes ad rēp⁹ aīę regeſcūt/media qdā regio ē inter inferos & cœleſtes/ac
diſpoſitio inter bonū habitū atq̧ malum: & ſtatus beatitudinē inter/atq̧ miſeriā/lymbo ſimilis in
aere deſignatus. Hic aduerte aīas quę in ſupiori uita mutuā notitiā habuerunt/in altera inuicem ſe
agnoſcere. Itē in eiuſmodi prato diutiſſime reſidere aīas ſm Platonicos eorū/qui in infantia deceſ/
ſerunt: de qbus Herus quędā memoria parū digna recēſuit. Quia cū in neutrā ptem declinauerint
eligēdo/neq̧ obduxerint habitū/platonici eas in lumine tantū naturali reliquūt. At uero beatos q-
dem ſup naturale lumē/miſeros autē infra id lumē poſitos eē putant. Agiť hic p̄terea de ſuppliciis
purgatoriis. Sed cur nam culpa dolorib⁹ aboleť? quia uidelicet uoluptatibus inoleuit nōne/& me
dici morbos plurimū a contrario curāt? Aīaduerte Platonē nō temere ad delendā culpā numero
uti denario/& centēnario inſup atq̧ millenario. Sane pro quolibet uoluptatis gradu decē adhibet
ſupplicii gradus. Primo qdē quęriť quā ob cām plures penduť gradus pœnę q̃ pcepti fuerint uo
luptatis. R̄ndeť ob lęſę maieſtatis diuinę crimē ita deberi. Pręterea ſicut beatitudinis gaudia iuſti
tię humane dolores exuperāt/ſic miſerię cruciat⁹ iniuſtitię uoluptates. Deniq̧ neq̧ tam facile delē/
tur notę q̃ facile īprimunť: neq̧ q̄ peccati habitum cōfirmauit ſi uixiſſet ultra delinquere deſiuiſſet:
quęriť deinde cur gradus decē. Quid ſi Plato moſaicū decalogum ē imitatus: cūq̧ arbitratus ſit eū
quodāmodo cōtra p̄cepta diuinę legis decē agere/ quī aliquot ex decē oīno neglexerit/iure decies
iudicat cruciandū. Proinde/denarius numerus diciť uniuerſus. Oēs.n.numeros/uel intra ſe impli
cat/uel p ſe ſuoſq̧ explicat replicādo. Vniuerſus aūt numerus oportune aīs purgandis accōmodať
ut p hunc ſignificeť uniuerſam corpis labem deponēdam eē prius q̃ ad uniuerſi ꝑuenias principē/
pœnes quē nihil pōt eē corporeū. Quęritur poſt hæc cur pręter gradus pœnarū decē/ānos centū
affligant iniuſti. Reſpōdeo/qa ſi ad centū uſq̧ uixiſſent annos/quo termino uita hoīum quodāmō

deſignatur/continue peccauiſſent. Attribuiť aūt cuilibet decē graduū numerus centenarius/unde
numerus conficiť millenarius. Hinc illud centū errāt annos. Itē & illud/mille rotā uoluere ꝑ ānos.
Pręterea centū pro uno accipieris. Nā his Plato numeris nō ſolū in ſupplicio/ ſed ēt in qbuſdā pre-
miis utiť. Profecto ſi denarius in ſe ducať multiplicādo decies decē ex eo naſciť centenari⁹. Deide
ſi reducať in ſemetipſum/cōputando decies decē decies/millenarius ꝓcreať. Itaq; & denarius uni-
uerſus eſt numerus & centenarius/millenariuſq; uniuerſales ſunt numeri. Item ſi ab uno ꝓcedas in
decē/numerus naſciť linearis. Si a decē in centū ſuꝑficialis fit numerus. Si a decem in mille/fit ſoli-
dus. Vt ergo allegorice exponam⁹/ iniuſti hoīs aīa a ſeipſa diſceſſit in corpus/ labeq; eſt infecta cor
porea. Hāc utiq; labē ꝑ denariū q uniuerſus ē numer⁹ expurgatura ē uniuerſam. Quod uero dena
rium oporteat in ſe duci centenariū ꝓcreando/ſignificat aīam a corpore ad ſe ꝑ rationē emergere
oportere. Deinde qđ opus ſit denariū in ſeipm̄ reducere millenarium generādo/ allegorice docet
animā nō ſolum erga ſe uerti debere ꝑ rōnē/ſed ꝑ intelligētiā quoq; in ſe cōuerti: atq; ita in unitatē
reduci ꝓpriā: qua deniq; poſſit deo frui ſumma omniū unitate. Linearis aūt numerus & ſuꝑficialis
& ſolidus myſtice docent ad mentē purificādam non ſolum extrinſecā operū/uerboꝝ/ cogitationū
ſuꝑficiē/ſed etiā ꝓfundiſſima quęq; penetralia diligētiſſime ꝑquirēda. Poſt lymbū & purgatorium
deſcēdit ad inferos. Sed platonicos uelle ſcito nō ſolum in purgatorio tēporales eē pœnas/uerum
etiā in cœleſti quadā regione tēporalia gaudia: ut utrinq; par pari rñdeat. Sic enim diſtingūt. Aut
ſenſus in uita oīo paruit rōni/aut oīo ratio ſenſui/aut ſemꝑ inuicē pugnauerūt. Atq; ī ea pugna uel
ſenſus plurimū uel rō ſuꝑabat. Animę igiť in qbus ſenſus rōni ꝑ habitū confirmatū ꝓrſus obtēpe-
rauit/ſempiternū premiū conſequūtur. Contra uero affectę/ ſempiternis ſuppliciis condēnantur.
Medię uero/ſi ſuꝑauit ratio/ad tēporalia premia: ſin uero ſenſus/ad tēporalia ſupplicia transferuntur.
Quibus uero nullū cōſultandi datū eſt tēpus/lymbus apud platonicos ſeruať eligēdi locus / hic ſub
prati noīe deſignatus. Et ſi prata interdū platonici cœleſtia ꝑ̄ſertim ſuprema noīant / hic tn̄ prata
aereā ſignificant regionē. Quo enim pacto hic ꝑ prata ſignificaret ſublime cœlum: cū dicat ad hęc
aīas e cœlis alias deſcendere: alias e terrę uiſcerib⁹ ſubito ꝑuenire? Sint ergo eiuſmodi prata ſubli-
mes quędā aeris plagę cōtiguę ſublimibus illis terrę plagis/quas in Phędone deſcribit in paradyſi
terreni formā/felices ſub uere ꝑpetuo habere cultores. Ibidē cāpos quoq; ponunt elyſios/terrenos
inquam. Nam cœleſtes elyſios cœlum habet octauū. Hinc illud aſtra tenēt cœleſte ſolum/formęq;
deoꝝ. Mitto in pñtia Proculum & Plotinū/qui ubi Plato ſempiternū dicit/exponūt uniuerſum rāni
ampliſſimi tēpus/quo ſinguloꝝ tēpoꝝ curricula ꝑaguntur. Porphyriū quadā ex ꝑte in hoc & Iambli-
chum magis ꝓbo: ut hinc intelligant ęterna. Vbi enim Plato inſanabilem dicit animū / & talē qui
purgari poſſit nunq̄/ſatis indicat ęterna ſupplicia: atq; uiciſſim gaudia īfinita. Quo uero pacto alii
quidā hęc exponāt/memoria dignū eē non cenſui. Pręterea ſi Platonis uerba cōſideraueris/ agno-
ſces euangelicū illud: ligatis manib⁹ & pedibus in exteriores tenebras eū mittite. Sed addit hic li-
gato capite. Vinculum qdē capitis ſignificat rōnis impedimētum & luminis orbitatē. Nodus ue-
ro manuū actionis ꝑfectuſq; priuationē. Deniq; ligati pedes/nō ducunt/nō ꝓgrediunť/ non perue
niunt/ſed ui illata raptanť. Cognoſces quoq; ſub igneoꝝ hoīum figura ultores dęmones pœnaſq;
corporeas: idemq; ex multis ꝑcipies cōiecturis. Notabis & ꝓprium exterioris uocabulum. Pręte-
rea tenebras ubi clauduntur hiatus. Sub noīe quoq; mugitus ſtridorē dentiū atq; fletum. Poſtq̄ uero
loca & pœnaꝝ diſpoſuit/& gaudioꝝ ꝑ oppoſitam formā ſignificauit / & media tetigit / ad illas iam
reuertiť animas/quę in prata partim e cœlo poſt premiū tēporale/partim e terra poſt tēporale ſup
plicium confluxerunt. Quas in elemētalem rurſus generationē dicit oportere reuerti: perq; illam
eatenus ꝓgredi/ quoad firmiorē ſtatum ſiue firmiſſimū qńq; ꝓmereanť. Has inquit ſeptē in prato
dies cōquieuiſſe. Hunc tu ſeptenarium ſi ꝑ ſeptē planetas interpreteris. Itē per ſeptē dierū ſeptena
rios/quibus ante motū fœtus in aluo quieſcit: ac etiam per ſeptē quoſq; dies / in quibus gradatim
in utero formę mutanť. Forte non nihil afferre uideberis. Sed qd iſtud ad animas? quę neq; ampli⁹
in planetis ſunt: deſcēderunt enim/& nōdum aluo clauduntur. Deſcenſurę enim ſunt in uterū poſtq̄
ad tria fata ꝑuenerint. Interea aereo corpore aeream incolūt regionē. Verū eſto ſi placet. Forte ēt
qa interim quodāmō uiuūt ſteriles / ſterili quodā numero deputanť / & qm̄ ſeptenarius neq; ex ali-
quo numero gigniť aliquotiēs repetito/neq; gignit aliquē intra decē / aptiſſime cōuenit animabus
adhuc utrinq; a generatione uacātibus. Attribuunt pythagorici eundē numerū Palladi: qa neq; ex
matre genita ſit/neq; genuerit. Conuenire uolunt & animis a terrena adhuc matre ſemotis/& uni-
uerſum ſub Palladis ſapiētia cōtēplantib⁹. At cū primū ab eiuſmodi uacatione cōſurgunt/ſubeunt
octonariū q & gigniť/& prim⁹ eſt inter numeros ſolidus. Ideo cū aīa cōgruit ꝓpe modū ad corp⁹
ſolidū acceſſura. Solidū uero octonariū appellamus: qm̄ ex binario ꝑ ſeipm̄ ter repetito & in ſe re-
deūte creať/ dimēſionē trinā ſignificāte. Nam ex bis duo bis/octo cōplenť. Adde ſi colis muſicam/
uocē ſeptimā eē penitus diſſonā/octauā uero oīum maxime cōſonantē. Cōſonare aūt oportet tam
corpus aīę q̄ utrunq; fato/ ut cœleſtis aīa ineat cū corꝑe terreno cōmertiū. Cuius qdē conſonantię

tandem

tandem expletis numeris/ aię iam ipſi & terra diſſonet & conſonet cœlum: ſi modo futura ſit felix.
Proinde qđ quattuor dies ad generatiōis ꝑgreſſum/ octo dieb⁹ plato ſubiungit. intellige in natura
aię uegetali uim & affectū quēdam quodāmō iam regnare ad formādum corp⁹ ex elemētis quat-
tuor conſtitutū. Itē ſub octaua cōſonātia opus ē quarta quodāmodo ad cōſonātiā accedēte/ & qnta
uera iam cōſonantia. Quinq; uero fiunt ſi ſequētes quattuor una cū ꝓcedēte computare uolueris.
Quinetiā uidebis hic duodenariū aſſignatū/ quo aię ad exordia generatiōis accedant. Duodecim
enim ad id opus ē ſpęraꝝ & diuinoꝝ dęmoniorūq; ordinū adiumēto. Vox inſup & cōſonātia duo-
decima pfectiſſima eſt ex diapaſon & diapente/ ex octaua & qnta reſultans/ ſua quadā gratia rebus
congruēs amatoriis: cōueniēs quoq; nuptiis. Eiuſmodi uero aię iam iam amore quodā/ ut ita dixe/
rim/ uenereo duce/ terrenis cōciliandę ſunt nuptiis. Sed cur Plato cū duodenariū cōputaturus eēt/
ac poſt ſeptē/ reſiduū eſſet ſubiuncturus/ nō ſubito dixit qnq;? ut uidelicet & p octo & p quattuor in-
nueret myſteria quę audiſti: rurſuſq; p diei unius iter additū ad cōplendū duodenariū/ aīaduerte-
res corp⁹ ex quattuor cōpoſitū elemētis nō prius ad animā ꝓparari poſſe q̄ & ipm in unā quintāq;
formā quaſi cœlo ſimilē fuerit tēperatū: & aīa unū ex ſe uitalē actū corpori facile iprimat figurato.
Qm̄ uero aię ad cōpoſita declinātes corpora/ fati legib⁹ magna ex pte ſubdunt/ & uiciſſim fato du/
ce ad illa labunt ideirco inquit has aīas in cōſpectū fati ꝓcedere. Principio igit naturā ipſam ſub lu
mine colūnari depingit/ qđ ſit uinculum uniuerſi. Naturā intellige uitalem ſeminariāq; uirtutē ab
ipſa mundi aīa infuſam materię mūdi. Quę ppterea lumē dicit qm̄ penetrās & uitalis. Itē recta nū/
cupat colūna/ qa quaſi p longū totā ubiq; materiā penetrat/ multoſq; formaꝝ gradus ꝓducit dein/
ceps ſpecie & genere differētes. Dicit et p omnē extēdi ptē/ & cœlum undiq; alligare: qa tota ubiq;
adeſt & cōtinet multaq; tanq̄ p latera quędā inter ſe ęqualia & ſimilia ꝓpagat. Ita tū ut ex longitu-
dine perueniat ad latitudinē. Qm̄ penetrādo diffundit: & quaten⁹ diffundit/ implet/ regitq; iplēdo.
Hinc illud: Spūs intus alit. Varietas uero coloꝝ/ ſeminaliū uirtutū declarat uarietatē. In hac utiq;
natura/ fatalis latet fuſus/ ſm imaginationē qdem/ ipſe ſpęraꝝ axis geminis polis cētroq; decorus:
ſecūdum uero rōnē/ quoddā aię mundanę ſimulachrū uegetaliſq; uirtus eius naturę pſidēs/ eamq;
uelut inſtrumentū mouēs ad naturalia nō ſolum artificioſe ſed et ineuitabiliter fabricāda. Vt non
ſolū ordo a natura ſit in mūdo/ ſed et a fato ieuitabilis ordo. Hinc illud i politico/ mūdus a naturali
cupiditate fatoq; ducit. Sed tāta naturę cū fato cognatio ē/ ut uix iter ſe a phis diſcernant. Vt aūt i-
mutabilē fati naturā exprimeret/ fuſū ei⁹ eē dixit ex adamāte. Vertigiū aūt. i. cœlū ex adamāte rur-
ſus aliiſq; materiis. ſ. aſtris nō ſolū fixis ſed & mobilib⁹/ atq; cōibus: multipliciq; formaꝝ uarietate.
Euidēter deinde octo depingit ſpęras/ quę a natura qdē agitant/ ſed a fato naturę pſide imutabili-
ter agitant: & inſtrumēta fati eē dicunt. Inculcant inter hęc multa ad mēſuras/ pfunditates/ inter-
ualla/ motiōes/ harmonias/ formas/ uirtutes/ ſpęraꝝ cœleſtium ptinentia/ quę in Timęi cōmētariis
oportunius explicabimus. Summatim uero ex uelociſſimo & ordinatiſſimo cœloꝝ motu/ potētiſſi
moq; cōtactu melodiā ingentē & uariam & ſuauiſſimā cogita pcreari. Grauiores qdē uoces ex mo
tibus tardioribus/ acutiores aūt ex uelociorib⁹/ ex mediis uero medias. At qm̄ elemētalis audit⁹ ad
cœleſtem melodiā caret ꝓportiōe/ ſonus eiuſmodi nō audit. Hic nouē muſas atq; ſyrenes eē cogi
tamus octo ſpęraꝝ tonos concentūq; ex tonis harmonicū. Proinde fatalem fuſum. i. tractū inquit
inter genua deę neceſſitatis uerti. Cui tres ſint filię/ Lacheſis/ Clotho/ Atropos: quę una cū matre
cœleſtia uoluant. Mitto qd de his ſentiat Proculus/ nō ſolum ponens Iouē unum uniuerſalem mū-
di totius opificē ſed tres inſup ſub eo Ioues pticulares opifices. Deinceps pari ꝓportione deā unā
neceſſitatē in ordine illo cuſtodientē oīa/ in quo cōmunis Iuppiter cūcta cōpoſuit. Pręterea tria fa-
ta. i. tres deas huius neceſſitatis filias: quaꝝ alię alia ſub matris imperio ꝓcul a trāſgreſſione cōſer-
uent. Et neceſſitatē qdem deā oīno collocat ſup mundū: filias aūt prim equidem a mūdo ſemotas/
partim etiā declinātes ad mūdum. Mihi uero ſicut & plęriſq; aliis platonicoꝝ magis placet/ neceſ-
ſitatē eē mūdi animā. Filias aūt tres/ eſſe tres huius aię uires ad fatalia ptinētes. Vocat aūt neceſſi/
tatem nō quia uel naturę/ uel rōni inferat uiolentiā: ſed qa oīa in ſuo quodā ordine ab opifice rerū
ſtabilito cōſeruat: neq; pmittit quicq̄ leges illius adeo tranſgredi qn mox regrediat in leges. Cœ-
los uoluit genibus. i. infima pte ſui/ tanta uidelicet facilitate ut expeditiſſime interim cōtemplatiōis
gaudio perfruat. Sed hanc ipſam uegetalem eius partē tribus appellat noībus. Lacheſim quidem
qa rerum ſeminibus grauida eſt/ & uitaꝝ ſortibus atq; formis: quas deſcenſuris inſerit animabus.
Clotho deinde qm̄ inſitas uitę ſortes ordine ſuo euoluit in actū uiuendi & explicat in effectum. Po-
ſtremo Atropon quoniā uitas iam euolutas in actū ꝓgreſſu quodā indeclinabili/ ad ineuitabilem
uſq; terminū cōſeruat atq; cuſtodit. Nōnulli primā noīant Veſtam. Secūdam Mineruā. Tertiā ue-
ro Martē ſiue Martiam. Deinde qđ dicit parcas ad ſirenū motus harmonicos canere/ accipe/ fata-
les uires ad effectū per cœleſtes motiones influxuſq; ꝓcedere. Sedes neceſſitatis filiarūq; eius/ oſtē
dunt fatalis ordinis firmitatē: quaſi oporteat mobiliū ꝓgreſſionē ab ipſa motoris imobilitate regi
atq; ordinari. Sedium uero paria interualla iuſtam/ tum iter fata/ tum ꝑ fata diſtributionē fieri cui-

denter oſtendunt. Veſtes albę tum fatoꝝ naturam inuiolatã oſtẽdunt/tum ĩnocentem. Non enim agit uniuerſo malum/qđ ab optimo uniuerſi duce depẽder. Corona deſcribit imperiũ. Cantat cẽ per tẽpoꝝ interualla ea cõgruitãte digerere ſingula/qua diuina mens momẽto qdem intuẽs tẽpo-ribus digerẽda pſcribit. Hinc fit ut parcę oẽs tẽporanea cantent. At cur Lacheſis pterita: Clotho pñtia! Atropos uero futura! Reſpõdeat proculus in pterito qdẽ tria tẽpora cogitari. Nam & prę-teriiſſe iam dicit: & qñq; fuiſſe pręſens/& anteq̃ pręſens eẽt/fuiſſe futurũ. In pręſenti uero ipſum co-gitari pręſens. Quod prius fuerat & futurũ. In futuro deniq; futurũ dũtaxat agnoſci. Per hęc uero declarari pcipuã eẽ Lacheſim. Secũdo dignitatis loco Clotho. Tertio Atropon. Verũ cur nã parcę globos tractant manibus! mater uero nequaq̃/qm̃ infimę illius aię uires cognatiores globis ſunt q̃ aię ipſius ſubſtãtia. Cur item Lacheſis gemina tangit manu! quia in exordio & mediũ continetur & finis. Cur deinde Clotho ampliorẽ & ab extrinſeco tangit ambitũ atq; dextera. Atropos aũt an-guſtiorẽ ab intrinſeco atq; ſiniſtra! Quia euolutio uitę p media & ab extrinſeca exordit causa & am-plior eſt/cõtingit quoq; pſperior. Ineuitabilis autẽ terminus & ab intrinſeca iam puenit pprietate cõcepta & definit in anguſtum. Adde quod clam ſurrepit & utplurimũ cõtra uotũ. Quod aũt par-cas inquit cœlum intermiſſione quadã tpis tangere: ne putes fatales mũdanę aię uires mõ regere mundana modo nõ regere. Si enim mutabilitas ſit in fato/cuius ppria ĩmutabilitas ipſa ẽ nihil fin-gi poterit nõ mutabile. Plato igit humano quodã more atq; ſermone/diuina pingẽs officia innuere uult/fata partim res ipſas tractare/partim uero nequaq̃: tum qa mundanę aię uirtus in ipſa ſuę in-tegritatis dignitate cõſiſtens/actionẽ ſuã rebus gubernãdis accõmodat: ac uiciſſim dum accõmo-dat non miſcet. Tum qa tẽporalem in operibus uiciſſitudinẽ exhibent: & quã intermiſſionẽ in ope-ratione ſua dicunt habere: nõ in ſe qdẽ ſed in effectu demonſtrant: tum qa naturalia qdem tractat/ ſupnaturalia non attingit. Quę enim uel ad rõnem purã liberãq; uel ad diuinã intelligentiã fato ſu-periorẽ ptinent/minime tangit. Talia enim ad ſublimẽ dei puidentiã cœleſti fato ſupiorem miro quodã ordine reducunt. Similiter in politico ſcribit/mundana alias a fato/alias a puidentia regi: nõ quia intermiſſa quadã uiciſſitudine tẽpoꝝ fiat eiuſmodi cõmutatio: ſed qa quottidie q̃dã ſub fa-to fiant: quędã p puidẽtię leges ſup fatalẽ ſeriẽ diſponant. Accedit ad hęc q aię noſtrę alias in pui-dentia ſunt oĩo: alias prſus in fato/alias in utroq; ſimul. Cũ eni expedita tm̃ mẽte cont platrice ui-uunt/in puidẽtia ſolũ/penituſq; libere uiuũt. Cũ uero in uegetali pte ad corp⁹ hoc inclinatio inuale-ſcit: atq; ad imaginationẽ uſq; talis inclinatio ppagat/ad fatũ iam declinãtes/pariter a libertate de-generãt. At dum cõpoſito corpori cõiungunt/iam in ipm̃ corpis ſui fatũ ſeſe mergũt/ minuſq; ad-modũ priſtinę retinẽt libertatis. Deniq; poſtq̃ affectus corporeos in habitũ cõtraxerũt fato iã fun-ditus obruũtur/oĩ libertate priuatę. Quęrit quã ob cãm hic aię naturali quodã inſtinctu ad Lache-ſim uideant accedere. Profecto in generali natura corporeę machinę omniũ ſunt ſemina ſpecieꝝ/ certis nõ ſolum formis & modis/ſed tẽporibus quoq; pululatura. Quinetiã in ppria qualibet & cu-iuſlibet ſpeciei natura ſimilis qdam eſt ſeminalis ordo/ſed ad ſpẽm ppriã ptinens ppagãdam atq; ſeruãdam. Similis & in quolibet ſub ſpecie indiuiduo fomes pcliuitaſq; ad ſingula modis tẽpori-buſq; ppriis pducẽda. Tres hę naturę deinceps ita diſpoſitę ſunt ut indiuidualis ſequat ſpecialem ſpãlis ſimul & generalem: adeo utplurimũ qđ ex unius natura eſt/pariter ſit ex aliis: & pticularis na-tura cũ uniuerſa conſentiat. Eadẽ ferme rõne ſe habet fatum .i. pręfiguratio quędã rerũ explican-darũ/tum in ipſa mũdi aĩa/tum in duodecim ſpęraꝝ & ſyderũ aĩabus/tũ ẽt in aĩabus iam quaſi pti-cularibus. Quaꝝ in numero ſunt humanę. In uegetali ergo uirtute aię noſtrę ppriũ quoddã ineſt fatũ & inuoluta ſeries futuroꝝ/ conſentiẽs in forma modoq; & tempore una cũ fatis cœleſtium ani-marũ/animęq; mundanę. Quẽadmodum igit plantę cuiuſlibet germẽ ppriis qbuſdam figuris & ſuo tpe pululans/ ſponte uidet una cũ uniuerſali tẽporis uerni natura ad idẽ puocãte cõcurrere/ſic & aię ſuaptę natura ſuoq; fato oportune pprias quaſdã tũc pmunt uitas/qñ ad eaſdẽ ſimiliter uni-uerſale cõuocat fatum. Ita ut aĩaꝝ chorus ſuis quibuſdã ſaltandi figuris uariorũq; ſimul diuerſitate ſaltantiũ fatalem imitet cantũ atq; ſonum. Cantũ qdem intelligi malim in cœleſtibus animabus/ in ſpęris uero ſonũ: in nobis deniq; ſaltum. Tali quodam inſtinctu ad Lacheſim animę in auſpiciis uitę pueniunt ad ſortes ſuas p ſortes Lacheſis cõfirmãdas. Confirmant igit p pphetam quẽdam. Propheta hic duo quędam ſignificat/tum uniuerſalem primũq; puidẽtię influxum in animã/tum opurtunitatẽ/ ſub qua eiuſmodi fit cõcurſus/ ut animę ad id ferant/ quo & fatũ perferr uniuerſale. Quod ergo dicit pphetã diſponere in ordinẽ animas/ſorteſq; a Lacheſi in eas transferre/ ſignificat hęc oĩa cõfirmari/tum per puidentię diuinę fauorẽ/tum per cõcurſus illius oportunitatem. Neq; ab re dictum eſt parcas uniuerſum qdem manibus gubernare/ſortes uero aĩaꝝ e genibus Lacheſis accipi. Nam cũ uniuerſi gubernatio pſtantior ſit q̃ diſpoſitio aĩaꝝ/merito illa qdem manibus/hæc aũt genibus perfici iudicat. Sedere autem in tribunali/auctoritatẽ exprimit & iudicium. Inter ſor-tes uero uitarũ atq; exempla talis quędam uidetur eſſe diſtinctio/quod ſortes quidem ad uires pti-nent uegetales: exempla uero ad imaginationes/ſuperiores quidẽ/uegetali potentia/ſed propin-quas.

quas. Nēpe cū primū in hac potētia talia quædā futuræ uitæ ſemina præcæteris inualeſcunt/ ſimul
in imaginationē quoq; uitæ ſimilis figuræ & machinamēta cōſurgūt/affectuſq; ferueſcūt: pinde ut
apud nos ſanguineā corpis affectionē hilaris imaginatio ſequit: chollericā iracunda. Melancholicā
uero triſtis. Fœcundā luxurioſa. Hactenus fatalis pcedit neceſſitas. At. n. rō imaginatione ſupior:
cuius eſt rōnacio cōſilium/& electio ideoq; motus ad utrunq; liber/pcipiēs imaginationis figuras/
atq; effectus. pōt eiuſmodi uitæ deſcriptionē pbare pariter atq; reprobare. Quā ob cām dicit uir-
tutem eē a fato liberā/culpāq; in uitæ deterioris electione eligētis eſſe/non fati. Nā & ſi ex fato eſt in
tam cōi q̄ pprio nouā iam uitā & nūc aut prius eligere. Ex cōſilio tñ eſt talē pprie eligere aut talem.
Quippe ſi primā uiuēdi formā ab imaginatione oculis rōnis oblatā/rō examinādo reiecerit/nō de
erit ſtatim alia melior/rurſuſq; alia. Hinc illa pudentiæ inſpiratio ppheta cognominat. Præmon
ſtrat. n. rōni quodam iudicii lumine/ea habere liberā cōſultādi eligēdiq; facultatē: qdue potiſſimū
ex temeraria electione ſequat. Dicit & ppheta ſortes fundere/exēpla uiuēdi ppnere: nō ſolum qa
pudentiæ diurnus influxus quodāmodo fatalia ſantit/ſed qa fatales ſortes & exēpla fatalia pducit
in rōnis examen atq; iudiciū. Quod aūt in præconio nūciat/aīas eſſe diurnas/exprimit eas & ibi eē
in ppetuo die: & uitā quā tanti faciunt unū eſſe diē atq; nocturnū. Addit initiū alterius fore circui-
tus/ut apiat myſteriū aiarum a cœlo in terrā uiciſſimq; remeantiū. Appellat humanū genus/non
mortale ſolū: ſed ut aīæ ſua mala præſagiāt/addit mortiferū quaſi dicat corpis uitā eſſe aīæ mortē.
Prænunciat deinde & ſi rō a principio in eligēda uita ſit libera/poſtq̄ tñ elegerit in hac qdē reiicien
dam nō amplius fore liberā/licet qñq; libera futura ſit in ea qualiſcūq; ſit aliter atq; aliter cōponenda
uel tēperanda. Si quæras quare aliæ hoīum aīæ uitas alias eligant/rñdebunt alii ſpales quaſdam in
aiarū naturis differētias eē: alii indiuiduales qdē atq; pprias: addentq; differētias illi multas ex ſu
perioris uitæ diuerſitate deductas. Quod & plotinus ualde cōfirmat & ſequentibus maxime cōſo
nat. Proinde aīæ eligētes uitā/ſimul dæmonē ſortiunt electæ uitæ ducē. De hoc alibi multa diximus.
Hic ita diſtingue. Deos platonici alios cogitant extra mundū/mentes. ſ. ſeiunctas a corpe tanq̄ in
tellectuales ſpęras colētes deū unū tanq̄ ipſarum centrū firmiſſimū/& ſtabiliſſimam unitatē. Alios
mundanos appellant/uidelicet ultra diuinum cultum uoluendis mundi ſpæris accōmodatos. His
dæmones ſubdunt quaſi miniſtros ad ea quæ uel ī ſpē uel in ſpis uel ex ſpæris fiūt diſponenda atq;
cōponēda. Totidem igitur numerant genera dæmonū/quot in diis mundanis dæmonū ducibus
uires inueniuntur. At uero in quolibet mundano deo unitas ipa ſuprema eſt/ ſubſtantiæ ſuæ/qua
diuinam referat unitatem. Poſt eam/eſt intellectus/ſimul oīa contuens: per quem mentes repræ-
ſentet angelicas. Item ratio per formas quadam progreſſione diſcurrens/talium ppria animarū.
Præterea imaginatio quædam eatenus per particulares cōgrediēs formas/quatenus per uniuerſa
les ratio ipſa pgreditur. Deinceps natura ſequit uegetalis ſpe uiuifica ſimul & motrix. Secundum
has quinq; uires genera quinq; dęmonū cōputantur. Quorum ex numero cœleſtes quidē dæmo
nes deoꝝ mundanorum unitatem accōmodatæ ſequuntur. Ætherei uero dæmones. i. ignei deo-
rum eorundem intelligentiam: Aerei dæmones rationem: Aquei imaginationem. Terreni uero
naturam: quā in diis appellauimus uegetalem. Sub his orphici dæmones collocant ſubterraneos
mundanorum deorum corpora infimo quodam ordine referentes: ſcelerūq; ultores. Quorum
hic Plato mentionem feciſſe uidetur. Si quæras quales potiſſimum dæmones duces ſint animarū
in corpora deſcendentium/rñdebitur non cœleſtes/nō ignei. Hi enim tanq̄ ſublimiores reducunt
aias non deducunt. Item nec aquei neq; terreni. Hi enim tanq̄ infimæ generationis artifices / nō tā
ducunt in fatali itinere aiam q̄ in præcipitia fati præcipitant. Aerei ergo reſtant dęmones medii p
media duces: qui rōnis diuinæ comites humanā rōnem in hoc itinere ducunt. Ex hoꝝ uero gene-
re dęmonum alii alias ducunt aias: Saturnii quidem ſaturnias: Martii uero martias: aliiq; ſimiliter
alias accōmodati potiſſimum/ſinguli ſingulis tum ex affectione animi ppria/tum ex pudentia fa
toq; cōi. Maxime uero ſecundū electæ uitæ formam. Hoc deinceps uitæ duce ſubeunt iam animæ
tria fata: quæ ſolum ante cōſpexerant/uidelicet/& ita ſtatuente dæmone ordinis totius executore:
& affectu corporeo gradatim præponderāte. Demū poſt tres parcas ad parcarū tranſeunt matrē
neceſſitatem ipſam. ſ. cuius iam experiuntur ipulſus. Deinde ſub uehementi æſtu ire animas/tria ſi-
gnificare pōt. ſ. corporei amoris ardorem creſcere/ſimulq; curam & ſolicitudinē augeri. Item per
ignis ſperam e cœlo deſcēdere. Præterea caloris naturalis miniſterium ad terrenū corpus uiuificā
dum. At qm nimia terrenoꝝ cura/cœleſtia obliuioni mandant/atq; per obliuionē ex fertilitate ſte
rilitas accidit/iccirco mox in letheum. i. obliuioſum deſcēdūt cāpum penitus ſterilē. Et quia ob di
ligentem mortalium curam/negliguntur æterna: unde & obliuio naſcit & iactura/& reminiſcen-
tiæ difficultas/inquit animas in cāpo letheo ad flumen amelitā. i. negligentię fundū uſq; deſcende
re ubiq; ſub nocte recūbere. i. ſub diuini luminis priuatione pſterni. Verū qd ſignificat Amelitæ
aquā nullo unq̄ uaſe cōtinere poſſe? Poetica hęc qdē metaphora ē/ſignificās/inferiorē materiam/q̄
flumen dicitur fluitare per formas iugiter atq; fluctuare. Item obliuionis uitium/quod eſt retinere

nihil/ſed ſtatim effundere. Adde quod nullum extrinſecum ſubſtentaculū ſeruat animam propria
negligētia pereuntē. Quod præterea neceſſe ſit ex obliuionis fluuio bibere/patet/qm̄ ita fieri ex na
tura ꝓpria/& cōi fato/& prouidentia eſt inſtitutum. Bibere autem aut plus aquæ aut minus ex affe
ctu ad corpus prouenit magis minuſue procliue: ideꝗ maioris minoriſue obliuionis eſt cauſa/ſiue
potius maioris aut minoris ad reminiſcentiam facultatis. Has utiꝗ paſſiones quodammodo expi
tur aīa in corpore quodam ex aere craſſiori cōpoſito in ſuperiori cāpo/ anteꝗ̄ terrenæ matris ute
ro concludat. A cœleſtibus enim corporibus ad terrena non ſolū per elemētū ſed ꝑ corpus aereū
fit deſcēſus. Subiungit aīas in hoc aereo corpe ad mediam uſꝗ noctē dormire/oſtendens mox ſub
terreno corpore non dimidiam iam ſed integram ignorantiæ noctem fore. Somnus teſtatur & rō
nis impedimētum & iudicii falſitate. Poſtremo aīas inquit fœtui terreno inſinuari ſub tonitru quo
dam atꝗ terremotu/duabus ut puto de cauſis/tum iudicans infelicibus auſpiciis hunc carcerē in
gredi/tum oſtendēs tam cœleſtem ꝗ̄ terrenum motū & quidē uehementem ad diuinam animā tā
tetro carcere cohercēdam concurreræ oportere. Proſilire uero ad generationē animas ſtellarum
inſtar/ultra figuram poeticam ſubinſinuat animas ſtellares eſſe quodāmodo/ & ad ſtellas deniꝗ re
dituras. Quod aūt Plato de migratione animarū in corpora beſtiarum/tam ridiculā affert fabellā
ab anicularū fabulis nihilo diſcrepantem/ꝑfecto nos admonet/totum allegorice exponendū/uide
licet rationales animas nō in uitam bruti/ſed brutam. i. quodāmodo bruto ſimilem uiciſſimꝗ de
migrare. Quod quidē oībus pene platonicis excepto Platino maxime placuit. Ideꝗ Origines in li
bris contra Celſum confirmare uidet. Tu uero ne negligas morale præceptū electionis rectę peri
tiam cunctis rebus & artibus pręponendam. Præterea tam multa de ſperarum pulchritudine atꝗ
potentia hic adducta fuiſſe ut cogitemus iuſtitiā & premium in cœlo ingens conſecuturam. & ad
optimā uiuendi electionem magnopere conducturam. Verum dices iam magnanime Laurenti
te hic a Marſilio ficino cōmentarium accæpiſſe potius ꝗ̄ argumētum. Eſto ſane operæpretiū fuiſſe
arbitror/atꝗ fore/ut argumentū quidē promiſerim/cōmentarium uero præſtiterim.

ℂDIALOGVS DECIMVS DE IVSTO.

SO.

Ogitanti mihi de hac quam nuper uerbis cōdidimus ciuitate/cū alia permulta recte
admodū ſtatuiſſe uidemur: tum uel maxime quæ circa poeſim præcepimus. GLA.
c Quæ nam iſta? SO. Quod uidelicet nulla poeſis pars quæ in imitatione cōſiſtit acci
piatur. Præcæteris enim nunc eſt perſpicuum/ut mihi uidetur/ nihil tale a nobis eſſe
ſuſcipiēdū/poſtꝗ̄ ſingulæ ſeorſum animi diſtinctæ ſunt ſpēs. GLA. Quomodo iſtud
ais? SO. Vt uobiſcum iſta cōmunicem: neꝗ enim uos me corā tragicis imitatoribuſꝗ poetis aliis
accuſabitis/quicquid tale eſt/corruptela quædam mentis eorum eē uidetur: qui cum imitationes
iſtas audiunt/medelam illam mentis non habēt/qua potiſſimum quales hæ fabulę ſint diſcernant.
GLA. Quorſum iſta? SO. Dicendum quidē: & ſi amicitia quædā & reuerētia a pueritia mihi erga
Homerum contracta me detinet. Etenim inſignium iſtorum omnium tragicorū dux & magiſter
primus extitiſſe uidetur. At ueritati uirum non cenſeo præponendum. Quare quod inſtitui/dicē
dum eſt. GLA. Omnino. SO. Audi igitur. Immo uero rn̄de. GLA. Interroga. SO. Nūquid expli
care mihi potes omnino/quid imitatio ſit? Neꝗ enim ego ſatis qd ſit/intelligo. GLA. An igit ego
intelligā. SO. Nihil id mirū eēt. Nā ſæpe cōtingit/ut q hebetiorē hn̄t aciē/ nōnulla prius intueant/
ꝗ̄ q cernunt acutius. GLA. Eſt ut dicis. Cæterū te pn̄te/nunꝗ̄ auderē quod mihi uidet exprimere.
Sed ipſe uideris. SO. Vis hinc exordiamur/ſolita illa nr̄a rōne conſiderātes? Speciē unāquāꝗ pone
re ſolemus de qbuſlibet pluribus de qbus idē nomen īponimus. An nō intelligis? GLA. Intelligo
eqdē. SO. Ponamus utiꝗ nūc/quoduis e multis. Vt ecce/plures lecti ſunt/atꝗ mēſæ. GLA. Quid
ni? SO. Ideæ tn̄ harū rerꝫ duę ſunt. Vna lecti: mēſe ē altera. GLA. Ita ē. SO. Solemus aūt dicere ſup
pellectilis utriuſꝗ artificē/ideā reſpiciētē ſuū opus efficere. Vnū qdē lectos/mēſas alterū: qbus ipſi
utimur: cęteraꝗ ſilr. Nullus. n. artifex ideā ipſam fabricat. Quo. n. pacto? GLA. Nullo. SO. Vide
ꝓterea nunqd talē aliquē uoces artificē? GLA. Qualē? SO. Qui facit oīa quotcūꝗ unuſqſꝗ artifex
corꝫ q manibꝰ opant. GLA. Potētē narras uirꝫ atꝗ mirabilē. SO. Nōdū ītegrā eius uim expſſi. For
te uero multo magis miraberis/ſi expſſero. Nēpe idē iſte artifex nō ſolū oīa pōt ſuppellectilia fabri
care/ſed ēt ꝗ̄cūꝗ ex terra naſcunt efficit: & aīalia oīa atꝗ ſeipſum. Terrā quoꝗ cœlū ac deos & quę
cūꝗ in cœlo ſunt/& ſub terris apud īferos ꝑagit. GLA. Sophiſtā narra mirabilē. SO. Diffidis? Dic
obſecro nunqd nullo mō huiuſmodi artifex eē tibi uidet? uel quodāmodo uero nō eſſe? An non ad
uertis hæc oīa te quodāmodo efficere poſſe? GLA. Quis nā hic modus? SO. Haud difficile iſtud:
potes. n. paſſim & celeriter oīa facere. Speculū accipe: paſſimꝗ circūferas. Solē ꝓtinus facies/& ꝗ̄
in celo ſunt. Terrā ꝗ̄primū. Ociſſime te ipſum/& cętera pariter aīalia/ſuppellectilia/plāta/& ꝗ̄cūꝗ
nuꝑ cōmemorauimus. GLA. Imagines iſtorꝫ qdē. Res ipſas minime. SO. Oportūe nimiū reſpon
diſti.

diſti. Talis utiq; faber eſt & ipſe pictor. Nonne? GLA. Eſt. SO. At ipſum dices haud quaq̄ facere
uera quæ facit: q̄q̄ & aliquo pacto pictor quoq; lectum facit. An nō? GLA. Facit quidem & iſte: ſed
apparentem. SO. Nonne dicebas quod lecti faber/ſpeciem quidem ipſam non facit/quam eſſe di-
cimus id quod lectus eſt/ſed lectum aliquem. GLA. Dicebam equidem. SO. Si id quod eſt non fa-
cit/haud ſane quod uere eſt facit: ſed tale aliquid/quale quod uere eſt: nō tamen ipſum quod eſt re
uera. Perfecte autem eſſe fabri aut lectorum aut aliorum artificiorum/opus ſiquis dixerit/aberra-
bit. GLA. Non/ut uidetur his qui in diſputationibus hiſce uerſantur. SO. Nihil mirum igitur/ſi &
hoc ad ueritatem eſt tenue ac friuolum. GLA. Non certe. SO. Vis in iſtis quoq; inueſtigemus qs
imitator iſte ſit? GLA. Si placet. SO. Nonne tres hi lecti ſunt? Vnus quidem in natura ipſa exiſtens
quem deum dicemus ut arbitror effeciſſe. Num alium queq̄? GLA. Nullum. SO. Alter/quem fa-
ber conficit. GLA. Plane. SO. Tertius uero quem pictor. Nonne? GLA. Eſt. SO. Pictor itaq; le-
cti faber & deus tres ſunt/tribus lectorum ſpeciebus præſidentes. GLA. Tres utiq;. SO. Deus igit̃
ſiue quia nolebat/ſiue quia aliqua neceſſitas inetat/non plures lectos/ſed unum in natura ab eo le-
ctum fieri/ita ſolum ipſum unum fecit lectum/qui ſane eſt id quod eſt lectus. Duo autem tales/aut
plures/a deo neq; dum geniti ſunt/neq; gignentur. GLA. Qua ratione? SO. Quia ſi duos faceret
ſolos/unus iterum/cuius ambo haberent ſpeciem/appareret ipſeq; eſſet id quod lectus eſt/non aũt
duo illi id eſſent. GLAV. Scite. SO. Hæc cum intelligeret deus/uelletq; uerus eē auctor ueri lecti/
non autem lecti cuiuſdam auctor quidam/unum dũtaxat natura progenuit. GLA. Videtur. SO.
Vis ergo hunc huius plantatorem uel tale aliquid appellamus? GLA. Par eſt: quandoquidem na-
tura & hoc & alia omnia fecit. SO. Fabrum uero/nonne lecti opificem? GLA. Et hoc. SO. Num &
pictorem quoq; factorem huius operis & opificem? GLA. Nullo modo. SO. At quomodo ad le-
ctum habere ſe dices? GLA. Aptiſſime dici mihi poſſe uidetur/imitator eius cuius opifices illi di-
cuntur. SO. Ergo imitatorem uocas eum/qui tertium a natura facit. GLA. Valde. SO. Talis utiq;
erit & tragicus/ſiquidem eſt imitator. Tertius quidam a rege & ueritate: ſimiliterq; alii oēs imita-
tores. GLA. Apparet. SO. De imitatore quidem conſenſimus. Sed de pictore mihi dicas uelim.
Vtrum ipſum unumquodq; quod eſt in natura imitari contendat? uel artificum opera? GLA. Ar-
tificum opera. SO. Vtrum qualia ſunt? uel qualia nobis apparent? hoc præterea mihi diſtinguas.
GLA. Quomodo id ais? SO. Sic lectus quidē ſeu ex obliquo ſeu e regione cernatur ſeu quouis alio
modo/nunq̄d a ſeipſo differt? Vel nihilo differt? aliter uero uidetur diſpoſitus/aliter intuentibus?
cæteraq; ſimiliter. GLA. Sic apparet quidē: differt autem nihilo. SO. Animaduerte & iſtud: quid
in ſingulis intendit pictoris induſtria? utrum ut ſe hebent res ſingulas imitari? an quod apparet po
tius/ut apparet? Imaginis apparentis uel ueritatis potius imitatio? GLAV. Apparentis imaginis.
SO. procul igitur a uero eſt imitator: atq; ut uidetur ꝓpterea omnia poteſt facere/quia exiguum
quiddam cuiuſq; attingit ſimulachrum. Quēadmodum pictor pinget nobis coriarium/fabrũ/&
opifices alios cum nihil in artibus his intelligat: uerũtamen ſi peritus ſit pictor/expreſſeritq; fabri
ipſius imaginem quã procul oſtendat/pueros dementeſq; hoīes ita decipiet ut uerus eſſe faber il-
lis appareat. GLA. Quid ni? SO. Cæterum o amice hoc in huiuſcemodi oībus cogitandũ. Quo-
tiens aliquis nobis de hoc ipſo nunciat/ſe uidelicet hoī occurriſſe in oībus artibus erudito/pfectiſ-
ſimeq; præcæteris intelligēti quæcũq; alius quiuis intelligat: huic protinus rñdendũ/quod fatuus
eſt: & in magnũ quendam præſtigiatorē incidit: cuius imitationibus eſt deceptus, ut ſibi uiſus ille
ſit in oībus ſapientiſſimus: ex eo quod ipſe nequeat ſcientiam ab inſcitia & imitationē a re uera di-
ſcernere. GLA. Veriſſima loqueris. SO. Nonne poſt hac tragœdiam diſcutere decet/ducēq; ipſi-
us Homerum? poſtq̄ a nonnullis accæpimus/tragicos pœtas artes omnes intelligere/humanaq;
oīa tam ad uirtutem q̄ ad uitiũ ꝑtinentia: nec non & diuina. Porro poetã bonũ oportere ſi recte q̄
cōponit ſit tractamus/eoꝝ hſe ſciam/uel non poſſe cōponere. Quare diſcernere id debemus/utrũ
q eos laudant imitatoria pœtarũ induſtria decepti ſint/eorũq; opera dum aſpiciunt/haud plane p
ſentiant tertio gradu diſtare a ueritate: faciliaq; factu eſſe uel homini ueritatis ignaro. Vmbras qp
pe non res ueras faciunt. An forte non nihil dicant. ac reuera pœtæ boni/intelligant ea de quibus
uulgo bene loqui uidentur. GLA. Diſcernendũ oīno. SO. Siquis poſſit ambo perficere & id quod
imitationē cadit & eius ſimulachrũ/nunquid eũ putas in ſimulachris fingendis īmoraturum? idq;
opus ſibi in uita tanq̄ optimum ꝓpoſiturũ? GLA. Minime. SO. Nempe ſi ueram eoꝝ quæ imitat̃
peritiam habeat/multo magis operibus ipſis q̄ eorum imitatiōībus/ut reor/incũbet: conabiturq;
multa & præclara opera ſui monimēta poſteritati relinquere: ſatiuſq; cēſebit ut ipſe laudet̃ ab aliis,
q̄ ut ipſe ſemper alienorum operum ſit laudator. GLA. Ita equidem arbitror: neq; enim ęquus ho
nor/aut æquum emolumentũ. SO. Ceterũ de aliis quidē rationē minime exigamus Homerũ aut
aliũ qnẽuis pœtarum interrogantes/ſiquis eoꝝ medicus reuera fuerit/nō ſolum uerboꝝ ad medi-
cum ſpectantium imitator/quos nã ſanos poeta reddiderit/uel ueterũ hominũ uel recētium? Quē
admodũ Eſculapius. Aut quos reliq̄rit artis medicię diſcipulos? Quēadmodũ ille filios. Sed neq;

Tres lecti a tribus opificibus.

A deo unum nō duo fiunt: & illud ē duo nō ſunt. id q̃d uere eſt.

Vide ut a natura unũ fieri uult.

Imitator ē q̃ tertiũ a natura facit.

Imitator ē ꝓcul a uero.

Nemo eē pōt exacte oīa ītelligens.

Carpũtur tragici pœtæ.

Quis pœta Bonus.

Carpitur Homerus acerrime.

ab eis de aliis artibus ſciſcitemur: mittamus enim reliqua. At uero de maximis illis præclariſſi-
miſq; rebus quas tentat homerus/bellis/caſtris rebus.p.& hoīum diſciplinis:parē ita eum interro
gare, O dulcis Homere/ſi non es a ueritate tertius/fingiſue uirtutis imaginē: quem imitatorem in
ſuperioribus definiuimus/ſed es ſecundus/poteſq; narrare/quę ſtudia hoīes uel meliores uel dete-
riores priuatim publiceq; efficiant/dic obſecro quæ nā ciuitas per te rectius diſpoſita eſt? ſicuti La
cedæmonia per Lycurgum:perq; alios multos multæ & anguſtæ ciuitates & amplæ. Cuius potiſſi-
mum urbis hoīes legū te optimum prædicant cōditorē? & bñficia in ſe tua cōmemorant? Charon-
dam quidē italia & ſicilia celebrant. Nos Solonem. Te uero quis prædicabit & qualem? GLA. Nul
lus ut arbitror/bñficia eius cōmemorat. Quē neq; ipſi Homeri aſſertores teſtari hoc audent. SO.
Quod præcipue bellum Homeri tēporibus eo conſultore uel duce/ feliciter expeditū cōmemora
tur? GLA. Nullum. SO. Præterea quæ uiri huius tanq̄ in his rebus ſapientis inuenta ad officia uitę
& artis aptiſſima referuntur? ut Thaletis Mileſii & Anacharſis Scythæ. GLA. Nihil tale. SO. Si mi
nus publice/at ſaltē priuatim: q̄bus ▪am Homerus ipſe dū uiueret/diſciplinæ dux dicitur extitiſſe?
qui & eius conſuetudine delectari ſint/& poſteris Homericam aliquā rōnem uitæ tradiderit? Quē
admodum & Pythagoras in hoc ſumma cū anctoritate uixit/ & poſteri etiam his tēporibus uitam
pythagoream celebrantes/inter cæteros illuſtres habent. GLA. Neq; tale quid rurſus de Home-
ro narrat. Creophylus enim o Socrates forſitan Homeri familiaris diſciplina ēt magis q̄ noīe ridi
culus apparebit/ſiquidem uera ſunt/quæ de Homero narrant. Dicitur enim negligentior ad eius
diſciplinā fuiſſe dū ſub ipſo uiueret. SO. Dicitur ſane. At enim o Glauco ſi reuera poterat Home-
rus inſtruere hoīes/ac reddere & meliores/utpote qui in his rebus non imitationis tm̄ eſſet uerum
ēt intelligentię cōpos/cur non multos ſibi uendicauit amicos? cur nō uiuens honoratus eſt? cur nō
amatus? Profecto Abderites protagoras & Prodicus chius/aliiq; ꝑmulti poſſunt hoībus ſui tēpo-
ris ſuadere/priuatim ſingulos adeuntes/nunq̄ eos rem familiarē & publicam recte gubernaturos/
niſi ipſi eos erudiant: & ob hanc ſapientiā tam ardenter amant/ut uix ſectatores eoꝝ ſe contineant
quin capite eos circūferant. Homerum aūt uel Heſiodum/eoꝝ tempoꝝ hoīes/ſi poetę illi quicquā
iuuare eos ad uirtutem potuiſſent/nunq̄d permiſiſſent oberrare tādiu paſſim carmina decantan-
tes? quin potius eos magis q̄ aurum cōplexi fuiſſent/induxiſſentq; eos ſecū domi familiariter uiue-
re. Ac niſi ꝑſuaſiſſent/eos ipſi ſecuti eſſent/quocūq; pergerent/quoad ſatis eſſent eoꝝ in ſtudiis eru
diti. GLA. Vera ꝓrſus mihi loqui uideris o Socrates. SO. Ponamus igit oēs ab Homero incipien
tes poeticos hoīes/uirtutis imaginum imitatores eē: cæterorūq; ſimiliter quæcūq; canunt: uerita-
tem uero nequaq̄ attingere. Sed ut pauloante diximus pictor ueriſimilem coriarii pinget imagi-
nem/cum & ipſe de coriaria nihil ītelligat: & imago illa coriarius ipſe appareat illis: qui rem ipſam
nequaq̄ intelligunt: & ex coloribus figuriſq; proſpiciunt. GLA. Prorſus. SO. Haud ſecus poetam
dicemus colores quoſdam artium ſingularū nominibus uerbiſq; exprimere: cum ipſe de his nihil
intelligat/ſed imitet dūtaxat: adeo ut his qui hæc ex uerbis cōſiderant/benedicere uideat: ſiue de
coriaria dicat in uerſu rhythmo & harmonia: ſiue de re militari ſeu de quibuſlibet aliis. Vſq; adeo
natura quadam aures poetica iſta demulcent. Arbitror aūt noſſe te qualia uideantur hęc opa poe-
tarum/cum muſice coloribus ſpoliata conſiderantur. Animaduertiſti ne unq̄. GLA. Animaduer
ti. SO. Nonne perinde ſe habent ac facies eorum qui propter adoleſcentiam formoſi potius ſunt/
q̄ pulchri/quales riſu redduntur/quando ipſos flos ipſe deſeruit. GLA. Omnino. SO. Age igit &
hoc animaduerte. Imitator/ſimulachri auctor/rem ipſam haud q̄q̄ intelligit / ſed apparentem rei
ipſius imaginē. GLA. Ita eſt. SO. Ne imperfectum id reliquamus: ſed ad ſufficientiam cōtemple-
mur. GLA. Dicas. SO. Pictor habenas pinget ac frenum. GLA. Plane. SO. Faciet autem coriari-
us/ærariuſq; faber. GLA. Valde. SO. Nunquid intelliget pictor: quales eſſe debent habenæ quale
frenum? Vel neq; ipſe quidem factor/ſiue ærarius faber ſiue coriarius: ſed ſolus ille/qui his uti ſcit/
eques. GLA. Vera loqueris. SO. An non circa omnia ſic eē dicemus? GLA. Quomodo? SO. Cir
ca quodcūq; has eſſe tres artes. Vtentem/facientem/& imitantem. GLAV. Certe. SO. Virtus igi
tur pulchritudo/rectitudo: cuiuſq; inſtrumenti animalis & actionis/non aliud refertur q̄ ad uſum
cuius gratia/quodcūq; eſt factum/uel genitū. GLA. Ita eſt. SO. Neceſſe eſt igitur eum qui utit ali-
quo/peritiſſimum eē/& operis factori ſignificare/qualia bona uel mala facit in uſu eius quo utitur.
Quēadmodum tybicen tybiarum effectori ſignificat quæ tybie ad uſum aptiſſime ſint: ordinatq;
quales oporteat facere: ille aūt miniſtrat. GLA. Quid ni? SO. Nōne hic ītelligēs/de aptis & īeptis
tibiis pronunciat alteri? Ille uero credens efficit. GLAV. Plane. SO. Circa idem igitur inſtrumen
tum / factor quidem rectam habet fidem de pulchritudine & prauitate: adherens intelligenti/co-
actuſq; ab intelligente audire. Vtens autem ſcientiam. GLA. Prorſus. SO. Imitator autem num
habebit ſcientiam ex uſu eorum quæ pingit? utrum pulchra ſint & recta/uel contra? Vel opinionē
rectam/ ex eo quod neceſſario ītelligenti adhæreat? inſtruaturq; ab eo qualia quæq; pingenda ſint.
GLAV. Neutrum. SO. Ergo neq; intelliget / neq; recte opinabitur imitator / circa eorum quæ
imitat

imitatur/pulchritudinē uel contrarium. GLA. Non uidet. SO. Gratioſus erit in effectione imita-
tor quoad ſapientiā in iis quæ facit? GLA. Non multū. SO. Verūtamen imitabit: haud intelligens
quo pacto unūquodq; bene ſe habeat an male. Sed ut uidetur: quale uidetur multis & ignaris eſſe
pulchrū hoc imitabit. GLA. Quid enim aliud? SO. Hæc ſufficienter nobis aſſerta uident: imitato
res .ſ. nihil æſtimatione dignū intelligere de his rebus/quas imitant. Sed eſſe iocū quendā imitatio
nem potius q̄ rē ſeriam. Omneſq; eos qui tragicā pœſim in iambis heroiciſq; carminibus tractāt/
imitatores præcæteris eſſe. GLA. Et maxīe quidē. SO. Per Iouem. Imitatio aūt hæc circa aliquod
tertio gradu diſtans a ueritate/uerſat. Nōne? GLA. Eſt ut dicis. SO. Ad quale igit eoꝝ quæ in ho-
mine ſunt/pertinet/quatenus uim habet eiuſmodi? GLA. De quo nā interrogas? SO. De tali quo-
dam. Magnitudo eadē eminus atq; cominus per aſpectū/non æqua uidetur. GLA. Non. SO. Ea-
dem quoq; obliqua & recta in aqua nobis & extra aquā aſpicientibus: cauaq; iterū & ꝓminentia pp
uiſus circa colores errorē/uidet. Omniſq; huiuſmodi in aīa noſtra turbatio ineſſe compta ē. Quā
quidē naturæ noſtræ paſſionē aggreſſa adumbrationis ipſius facultas/& præſtigioꝝ ingenioſitas/
cæteraq; machinamenta/nihil magicæ ſeductionis intentatū reliquunt. GLA. Vera loqueris. SO.
An non metiendi/numerādi/librandi peritiæ aduerſus hæc oportuna ſunt hoīum adiumenta? ne
in nobis id præualeat quod apparet/maius uel minus aut plus aut grauius/ſed quod metitur/cōpu
tat/ponderat. GLA. Quid ni? SO. Atqui hoc rationalis animi partis eſt officiū. GLA. Huius ipſi-
us. SO. Hoc aūt ſæpenumero metiente iudicanteq; maiora eſſe nonnulla uel minora/ aliis alia/uel
æqualia/contraria ſimul circa eadē hæc nobis apparent. GLA. Si accidit. SO. An nō alias diximus
fieri nō poſſe ut eadem ui aīæ ſimul & circa eadem cōtraria opinemur? GLA. Ac merito diximus.
SO. Vis igitur aīæ quæ præter menſuram opinat/haud eadē erit/atq; illa/quæ cum mēſura. GLA.
Non certe. SO. Sed enim quod menſure ratiocinationiſq; credit cōputationi/animi pars optima
eſt. GLA. Nihil obſtat. SO. Quod ergo repugnat iſti/ignobilis aliqua noſtri pars erit. GLA. Ne-
ceſſe. SO. Vt hoc aſſereremus/ſupra dicebā/quod pictura & oīs imitandi facultas/procul a uerita-
te ſuū opus exercet: rurſuſq; cū aliqua noſtri parte prudentiæ prorſus expte congredit & amicitiā
contrahit ad ſincerū uerūq; nihil. GLA. Maxime. SO. Vilis ergo imitādi facultas uili cuidam ſe cō
miſcens/uilia procreat. GLA. Apparet. SO. Vtrū talis eſt ea dūtaxat quæ ad uiſum ſpectat? An ea
ēt quæ ad auditū? quā pœſim uocamus. GLA. Probabile eſt hanc inſuper eſſe talē. SO. Ne igit ei
ſoli credamus quod ex pictura ueriſimile nobis apparet. Sed ad eā ipſam cogitationis naturā: cui
ſeſe accōmodat pœtica imitatio/ueniamus: uideamuſq; num uile quiddā ſit/an precioſum. GLA.
Sic oportet. SO. Hunc ergo in modū ꝓponamus. Imitatur quidem pœſis hoīes aut ui aliquid aut
ſponte agentes/exiſtimanteſq; ex actionibus/uel bonū ſibi aliquod eſſe uel malū/ ideoq; uel dolore
affectos uel uoluptate. An aliud qcq̄? GLA. Nihil aliud. SO. Nunqd in his oībus homo ſecū ipſe
conſentit? Vel potius quēadmodum ſecundū uiſum diſſidet/ut narrauimus / deq; eiſdē cōtrarias
in ſeipſo ſimul habet opiniones/ita & in agendo ſecū ipſe diſſidet atq; pugnat? At nunc mihi uenit
in mentē quod nihil eſt de hoc nobis in præſentia diſceptandū. Nam in ſuperiori diſputatione de
his ſatis una cōuenimus: aīum uidelicet noſtrum confeſſi/multis & uariis huiuſcemodi cōtentioni
bus ſibi eodē in tpe aduerſantibus agitari. GLA. Probe. SO. Probe id quidē. Verum quod tunc a
nobis eſt prætermiſſum/nunc mihi uidet expediendū. GLA. Quale iſtud? SO. Vir probus cū talē
habeat aīam/ſi amiſerit aut aliqd aliud ſibi chariſſimū/facilius q̄ cęteri feret/ut diximus. GLA. Pla
ne. SO. Nunc aūt & id cōſideremus. Vtrū oīno nō dolebit. Vel hoc qdem īpoſſibile. Dolorē uero
quodāmodo moderabit. GLA. Hoc certe eſt uerius. SO. Hoc mihi de ipſo in pn̄tia dicas. Vtrum
hūc cenſeas dolori magis repugnaturū: qn̄ a ſimilibus ſpectatur hoībus/uel qn̄ ſolus eſt/alioꝝ con
ſortio deſtitutus? GLA. Permultū intereſt/ſi in alioꝝ cōſpectu ſit. SO. Porro cū ſolus erit multa ex
merore pronunciabit: que emittere coram aliis erubeſceret. Multa faciet: quę conſpici ab aliis nū
quam uellet. GLA. Eſt ita. SO. Quod obſtare iubet/ratio eſt & lex. Quod aūt ad dolores rapit/ ꝑ-
turbatio. GLA. Vera loqueris. SO. cū homo circa idē ſimul contrariis motibus agitetur/neceſſa-
rio duo quædam illa eſſe dicimus. GLA. Proculdubio. SO. Alterum quidē legi obtēperare para-
tum eſt/utcūq; iniūxerit. GLA. Quo pacto? SO. Lex utiq; dictat optimū eſſe in aduerſis q̄maxime
fieri poteſt/quietem agere/neq; conqueri: tanq̄ incertum ſit/bonū ne id ſit/an malū/quod accidit.
Neq; pp dolorem quicq̄ proficiamus neq; ulla humanarū rerum magnipendēda ſit. Illudq; quod
ſubito præſidio eē poteſt/dolor īpediat. GLA. Quid hoc ais? SO. Conſultare inq̄ circa ea quæ acci
derunt in primis oportet/& tanq̄ in talorum iactu/ſecundū iacta/quomodocūq; ratio melius rē ha
bere ſe dixerit/negocia ſua diſponere. Neq; uero ſiquid aduerſi inciderit ꝓſternere nos debemus:
atq; ut pueri ſolent cū offendūt in lapidē/ꝓcidentes circa id quod læſit/eiulādo morā trahere. Sed
animū aſſueſacere ut ad ſanandū præſto adſit: & qcqd ægrotat/dimiſſis lamētationibus corrigat.
GLA. Oportunū hoc qdē eſt aduerſus fortunæ ictus remediū. SO. Quod ſane optimū eſt/rationi
huic libēter obtēperat. GLA. Cōſtat. SO. Quod uero ad ꝑturbationis recordationē/luctūq; rapit

Imitationem eſſe iocū quē-dam.

Tragica pœ-ſis maxīa imi tatrix eſt.

Viſus erroris circa colores & magnitudi nes.

De uiro ꝓbo ut dolorē to-leret.

in eiſq; diutius detinet/irrationale eſt languidum/formidoloſum.GLA.Ita dicēdum.SO.Quod querulum eſt/imitationem plurimā ac uariam ſuſcipit.Prudentem uero pacatumq; morem ſemp̱ ſibiipſi ſimilem:neq; facile poſſumus imitari: neq; ſi imitemur/facile percipietur a turba ī theatrū uariis ex gentibus confluente.Alieni nāq; affectus ipſis imitatio fit.GLA.Sic eſt oīno.SO.Imitatio uero pœtæ haud ad hoc intendit:ut huic animi naturæ ſua ſapientia placeat: ſi uulgo ſit placitura:ſed querulum animi morem uariumq; obſeruat:qui imitatiōe facile poſſit effingi.GLA.Patet.SO.Merito igitur imitationem pœticam reprehendemus/pictoriſq; imitationi alterne rñdere dicemus.Primo qdem in eo ſimiles ſunt/quod utrq; quo ad ueritatem uilia operant̄.Deinde etiam quod parti animæ rationis experti ſimiliter ſuffragātur:& optimam deſerunt. Atq; iccirco iure eā in ciuitate legitime gubernāda nequaq̄ accipiemus:qm̄ hāc animi partem ſuſcitat atq; alit:dumq; hanc roborat/rationis compotem uim diſperdit.Atq; ut ille qui in ciuitate potentes faciens ī probos/proderet ciuitatem/proboſq; deſtrueret. Ita & imitator pœta/peruerſam ī animum cuiuſq; inducit rempublicā/dum illi animi parti blanditur/quæ ſine mente eſt/ neq; maiora minoraue diſcernit:ſed eadem tum parua tum magna exiſtimat:atq; huic ſimulachra fingit/longe a ueritate remotus.GLA.Longe quidem.SO.Nondū quod maximum ex ea malum prouenit/enarrauimus. Vehementiſſimum quidē hoc exiſtimandū eſt detrimentum/quod probos quoq; uiros paucis admodum exceptis corrūpere poſſit.GLA.Cur non id poſſit/ſiquidē idipſum efficit?SO.Auſcultās conſidera:nōne & optimi quiq; noſtrum cum audimus Homerum aut alium quēuis tragicum imitantem heroum aliquē dolore afflictum/uociferantem/& deflentem querulis fortunā ſuā modulis/& pectora pugnis percutientē/delectamur quodāmodo/inhianteſq; ad illa ſeqmur ea/unaq; afficimur.ac ſerio ſtudioſeq; illū ut pœtam bonum laudamus/qui ſic nos maxime moueat. GLA. Animaduerti.SO.Quotiens aūt aliquem noſtrū p̱prius quidam inuadit mœror ex cōtrario nos honeſtare cōtendimus/ſiquo pacto quietem agere & tolerare ualeamus:quaſi hoc quidem uiri ſit/mulieris illud quod antea laudamus.GLA.Plane.SO.Quā præclara hęc laus?quin abſurdū eſt ut qui talem ſpectat uirū/qualē eſſe ſe minime uelle puderetq; maxīe:non tñ abominet̄: ſed delectet̄ & laudet.GLA.Præter rōnem id p̱rſus.SO.Certe ſi & hoc modo iſtud aīaduerteris.GLA.Quō? SO.Quod uidelicet id quod in p̱priis calamitatibus ui cohibet̄/p̱hibeturq; in lachrimas fletuſq; erumpere & naturæ ſuæ lachrimarū auidæ indulgere/illud ipſum eſt/ quod pœtæ explent/cui penitus blandiunt̄.Tunc certe & quod natura in nobis eſt optimū/utpote nec rōne nec uſu ſufficienter īſtructū/querulū iſtud deſinit cuſtodire/quaſi alienas ſpectet p̱turbationes nihilq; ſibi dedecori ſit/ſi dū uir alius q uirtute præſtare ſe p̄dicat/moderatius defleat/ipſe laudet eū & miſereat̄. Quin oblectationē illā lucrari ſe putat.Neq; ulla rōne ex contemptu pœſis illa carere ſe uellet.Pauci ſane aīaduertunt/ut arbitror/quod ex alienis ī p̱pria traiicere aliqd neceſſe eſt.Nēpe cum in alienis erūnis flebile ingenium illud nutriueris uehemētiuſq; reddideris/haud facile illud in p̱priis cohercebis.GLA.Vera nimiū loqueris.SO.Nōne eadem de riſu eſt rō?Quod enim ipſe effuſiori riſu imitari erubeſceres/cū in comœdia uel priuata imitatione audis tanq̄ ridiculū libentiſſime auſcultas & imitaris.Idēq; hic facis quod in imitatione flebili fieri diximus.Nā ingeniū illud tuum ad riſum p̱nius quod ipſe in te a riſu continueris/ueritus ſcurrilitatis crimen/hic iam reſoluis in iocos uehementioréq; ſenſim reddis riſus ipſius affectū:ut & p̱priis in geſtibus in ruſus ultra q̄ deceat ipſius deferri incipias:& ſcurra ridiculus comœdiæ iocis imbutus euadas.GLA.Vehementer qdē.SO. Idem quoq; de uenereis & iracundia dicimus:deq; oībus animi cupiditatis ac affectibus de triſtibus & iocūdis:quas oēs actiones nos ſequi in ſupioribus diximus:& talia quædā pœticam imitationem in nobis effingere.Nutrit enim iſta/dū fouet atq; irrigat/cū potius ariditate extenuanda ſint. Efficitq; ut hæc dominet̄ ī nobis/cū ſubeſſe potius deceat:ut meliores beatioreſq; ex deterioribus & miſerioribus euadamus.GLA.Haud aliter dicere poſſum.SO.Siqñ ita Glauco Homeri laudatores offenderis/audieriſq; dicētes Homerū oēm Græciam erudiſſe:proq; reꝝ humanarū gubernatione & diſciplina/pœtā hunc obſeruari monētes/& ad eius inſtituta oēm uitā inſtruere: memēto his eē cōgratulandū tanq̄ pro facultate ſua optimis uiris:concedēdūq; Homerū apprime pœticū eſſe:tragicoꝝ p̄cipuū.Scito āt hymnos in deos/& optimos uiros laudationes dūtaxat ex pœſis ī ciuitate admittere oportere.Si aūt uoluptuoſam muſam ī cāticis & carmībus acceptaueris/uoluptas ī ciuitate ac dolor/p̱ lege & p̱ illo qđ ſp̱ optimū uiſum eſt rōne.ſ.dominabunt̄.GLA.Vera loqueris.SO.Hæc ita in eā ſñiam dicta ſint nobis qđ merito e ciuitate pœſim:q̄ talis ſit expulimus. GLA.Sic.n.rō cogebat.SO.Id quoq; adiiciamus/ne rigiditatis nos ruſticitatiſq; accuſet:qa uetus quædam extat inter pœſim philoſophiam diſſenſio.Cuius certe contentionis argumēto nobis dicta hæc eſſe poſſunt/quæ ſubiiciam aliaq; permulta.Nempe canis illa garrula ad aures dominæ latrans/id ſignificat.Et magnus ille in dementium uaniloquiis. Et turba ſuperſtitioſorum ſapientū exſuperans.Item quod dictum eſt.Qui minuta & tenuia meditāntur:paupertate premūtur: Atq; alia innumerabilia ſigna harum contrarietatis apparent, Verumtamen id quoq; dicatur/quod ſi

uoluptatis

uoluptatis miniſtra pœſis imitatioq; quicq̃ ad eam rõnem afferre poſſit/ ut in ciuitate recte inſtitu
ta accipi debeat/libenter accipiemus/ut eius fruamur oblectamentis. Ita enim nobis ipſi conſcii ſu
mus. Enimuero quod uerum uidetur/prodere nephas ẽ. Nam & tu o amice nõne ab ea mulceris?
præſertim homerica. GLA. Valde. SO. An non æquum eſt eam prodire in medium ſeſe defendẽ
tem uel cantilena uel metro quouis alio? GLA. Omnino. SO. Concedamus utiq; ipſius defenſori
bus quicũq; poetæ quidẽ non ſunt/ſed poetarum amici/ut abſq; carmine eam defendãt/aſſerentes
eã non mõ iucundã ſed & utilẽ eſſe ad rem. p. & hoĩum uitam inſtituendã. Quam q̃dem defenſio
nem æquo animo auſcultabimus: lucro enim id nobis fore exiſtimamus: ſi nõ ſuauis tñ uerum etiã
utilis nobis appeat. GLA. Quid obſtat? quin lucro id futurũ ſit? SO. Alioquin o dulcis amice: quẽ
admodum qui q̃ñq; aliq̃d amauerũt: ſi deinde cenſeãt amorem ſibi illũ inutilẽ fore/licet ægre ama
re deſiſtant/deſinunt tñ/ita & nos pp ingenitum nobis talis pœſis amorẽ ex pulchrarũ rerũ. p. edu
catione/benigne q̃dem expectabimus ut optima ueriſſimaq; appareat. Quouſq; tñ rõnem pro ſe
ipſa afferre non poterit/ita eam audiemus: ut oratione ſupra a nobis expoſita nosmetipſos ueluti
quadam incantatione aduerſus picula ĩminentia muniamus: cauẽtes ne deliciis amatoriis uulgiq;
amoribus rurſus irretiamur. Illud quoq; ſentiemus nõ ita eſſe hmõi pœſi ſtudendum/quaſi uera ſit
aut ſeria. Verum cauendũ ab ea audienti cuiq; eſt/interiorisq; animi ſui rei. p. metuenti. Et quæ de
pœſi narrauimus/de hac prorſus exiſtimanda. GLA. Conſentio equidẽ. SO. Ingens porro o ami
ce Glauco ingens neq; quantũ uidet/eſt certamen/bonũ effici aut malũ. Quamobrẽ neq; pecunia
rum gratia/neq; honoris/neq; potentiæ/neq; poetici ullius oblectamenti iuſtitiã cæteraſq; uirtutes
negligere decet. GLA. Aſſentior equidẽ/ex his rationibus quæ narrauimus/arbitror aũt & quẽuis
alium eadẽ cõfeſſurũ. SO. Atqui ingentia uirtutis præmia mercedeſq; illi propoſitas/nequaq̃ nar
rauimus. GLA. Immenſa dicis premia/ſiqua maiora ſunt/his q̃ rettulimus. SO. Quid magnum
breui in tpe eſſe põt? Nempe omne hoc tps a pueritia ad ſenectutis extremũ/exiguum quiddã ẽ ad
uniuerſum. GLA. Immo uero nihil. SO. Immortalẽ uero rẽ cẽſes breui hoc pro tpe q̃dẽ/ꝑ uniuer
ſo uero nequaq̃ debere eẽ ſolicitam? GLA. Pro omni certe: ſed quorſum hæc? SO. An ignoras im
mortalem eẽ hoĩs aĩam & ab interitu liberã? Tum repente cõuerſus in me Glauco ammiratuſq; in
tulit: p Iouem ignoro equidẽ. Tu uero nunq̃d oſtendere potes? SO. Certe niſi iniurius eẽ uelim/pu
to aũt & te id poſſe. Neq; enim difficile. GLA. Mihi quidẽ difficile iſtud. Te uero libenter audirẽ/
id quod negas eẽ difficile/declarantẽ. SO. Audies iam. GLA. Dic. SO. bonũ aliq̃d uocas? & malũ
aliq̃d? GLA. Voco. SO. Nunq̃d de his idem tibi quod & mihi uidet. GLA. Quid? SO. Malũ puto
oẽ quod diſſoluit atq; corrumpit. Quod uero ſeruat & iuuat/bonũ. GLA. Et ego. SO. Bonum ne
cuiq; aliquod & aliq̃d malũ eſſe dicis? Veluti oculis lippitudinẽ & toti corpori morbum. Frugibus
cibiſq; eruginẽ. Lignis cariem & putredinẽ. Æri ferroq; rubiginẽ. Atq; ut dico/ferme in oĩbus ſe
cundũ naturam ꝓprium cuiq; malũ ac morbũ? GLA. Equidẽ. SO. Quotiens hmõi quicq̃ alicui ac
cidit/deterius illud efficit: ac deniq; totũ diſſoluit & ꝑdit. GLA. Quidni? SO. Propriũ igit cuiuſq;
malũ ſuaq; prauitas/quodlibet corrũpit. Ac niſi id corruperit/nihil aliud unq̃ corrũpet. Neq;. n.
quod bonũ eſt/aliq̃d deſtruit: neq; rurſus id quod nec bonũ/nec malũ. GLA. Quo. n. pacto? SO.
Siquid igit tale eſt/ut ei malũ aliquod ſit/quod ipſum deterius efficit: diſſoluere tñ ipſum nõ ualet/
certe ita naturaliter affectæ rei nullus eſſe põt interitus. GLA. Conſentaneũ eſt. SO. Eſt ne aliquid
quod aĩam prauã faciat? GLA. Et maxĩe quidẽ quæ cõmemorauimus iniuſtitia/intẽperantia/timi
ditas/& inſcitia. SO. An q̃cq̃ ex his aĩam perdit? Atqui aĩaduerte/ne decipiamur/exiſtimantes ini
quum & inſanum hoĩem cũ in flagitio deprehenſus eſt/tũc ab iniuſtitia quæ aĩæ uitiũ eſt/ corrũpi.
Dic age. Nõne corpus ꝓpriũ eius uitium morbus liquefacit/reſoluit: atq; eo deducit/ut non ſit cor
pus? & q̃ pauloante diximus oĩa/ex ꝓprio malo quatenus adhæret & ineſt/inquinãte/eſſe deſinunt?
Nõne ita? GLA. Ita ꝓrſus. SO. Nunq̃d & aĩam eodẽ pacto iniuſtitia & reliqua prauitas cũ ineſt ſua
præſentia diſperdit & tabefacit? quouſq; in mortẽ trahẽs a corpore ſeparet? GLA. Nullo mõ iſtud.
SO. At uero abſurdũ illud/ut alienũ uitiũ interimat aliq̃d/cui ꝓprium uitiũ non prebet interitum.
GLA. Præter rõnem profecto. SO. Attende Glauco. Ex ipſa ciboꝝ ꝓpria prauitate/qua uel uicta
ſint/uel marcida/uel q̃uocũq; aliter affecta dicant/corpus perire poſſe nõ arbitramur. Verũ ſi cibo
rum defectus corpori proprium ipſius defectum intulerit/dicemus per illos corpus/ab eius uitio
morbo ſcilicet perdi. Corpus uero ipſum cum aliud ſit ex ciborum quorum alia natura eſt alieno
defectu/niſi proprium defectũ induxerit/diſſipari poſſe nunquam exiſtimabimus. GLA. Recte ni
mium loqueris. SO. Eadem ratione/niſi corporis detrimentum ipſi animæ ipſius animæ propriũ
intulerit detrimentum/haud quaq̃ exiſtimare debemus/ex alieno malo abſq; ꝓpria prauitate: ani
mã interire: neq; alterius malo alterum diſſipatur. GLA. Ita ratio monet. SO. Aut igitur hæc re
darguamus/quaſi non recte dicantur. Aut quoad hæc integra ꝑmanent/neq; ex febre aut alio quo
uis morbo/neq; iugulatione/neq; etiam ſiquis corpus imminutiſſima queq; ꝑ diſcerpat/diſſipari ani
mã concedamus. prius q̃ oſtenderit aliquis ꝓpter has corporis paſſiões animam ipſam/iniquio

Demõſtratio de animi immortalitate

rem profanioremq; fieri. Quatenus autem alienum malum adeſt alteri/nec proprium cuiq; malū
adhæret/corrumpi aliquid minime concedamus. GLA. At enim nemo id unq̄ oſtendet morien-
tium animas propter mortem iniuſtiores effici. SO. ſiquis autem obiicere nobis audeat/quod de-
terior & iniuſtior fit qui moritur/ne cogatur immortales eſſe animas confiteri/oportere dicemus/
ſi uera is dixerit uiro iniuſto letiferam iniuſtitiam eē/ ſicuti morbum: & ab hoc ipſo perimente ſua
quadam natura/eos qui ſuſcipiant/perimi: ocius quidē illos qui maxime/ſerius contra/ qui minus:
neq; fieri dūtaxat/quod nunc fit/ut iniuſti pp iniuſtitiam tunc demum moriantur: cum eos alii pœ-
nis afficiunt. GLA. Per Iouem haud grauiſſimum quiddam malum iniuſtitia eſſe uidebitur/ſi erit
uiro iniquo letifera. Malorum ſiquidem liberatio erit. Arbitror autē contra eſſe oino: ut & alios p
uiribus iterficiat/& hoiem ſui participem/uiuacem maxīe faciat: & apprime peruigilem: uſq; adeo
longe abeſt ab ea ut ſit letifera. SO. Scite loqueris. Quando enim ppria prauitas ſuumq; malū ani-
mam perdere nequit/nunquam malum ex alterius pernitie atq; ad aliud inſtitutum ultra id cui p-
prie accidit/ uel aīam uel aliud quicq̄ diſſoluet. GLA. Nunquā: ut probabile eſt. SO. Cum a nullo
prorſus malo ſiue proprio ſiue alieno interimatur/patet/eam ſemper eē neceſſarium eſſe. Si ſemp
eſſe: & īmortalem exiſtere. GLA. Neceſſe. SO. Hoc igit̃ ita ſe habeat. Ac ſi ita ſe habet aīaduertas
eaſdem ſemper animas fore? Neq; enim pauciores unquā erūt: cum nulla prorſus intereat. Neq;
rurſus plures. Si enim īmortalium quicq̄ plus efficiatur/ex mortali efficietur/eruntq; demū imor-
talia omnia. GLA. Vera loqueris. SO. At uero id nequaq̄ exiſtimamus: ratio nāq; prohibet. Neq;
iterum arbitramur animā ueriſſima ſui natura talem eſſe/ut uaria/diſſimilis/atq; differens in ſeipſa
ſit. GLA. Quomodo iſtud ais. SO. Haud facile eſt/ſempiternū eſſe quod ex pluribus cōſtitutū eſt:
neq; optimā cōpoſitionem eſt ſortitū. Vt nobis de aīa nunc apparuit. GLA. Conſentaneū eſt. SO.
Animā igitur īmortalem eſſe & ratio præſens & aliæ cogere poſſunt. Siquis uero qualis ipſa reuera
ſit/inſpicere cupit/haud q̄q̄ intueri eam debet cōmunione corporis/maliſq; aliis inquinatam: quē-
admodum ipſi nunc intuemur: ſed qualis cum pura fuerit/diligenter rōne diſcernere. Vbi certe &
multo pulchrior apparebit: & clarius cum talis erit quid iuſtum ſit quid nō & reliqua quæ ſupra di-
ximus iudicabit. Nunc quidem uera de ipſa/qualis uidetur in præſentia/ diximus. Non aliter uera
eam ſpectauimus/q̄ multi marinum inſpiciant Glaucū. Illi ſiquidem nō facile poſſunt Glauci anti-
quam conſiderare naturā/eo quod antiquæ corporis partes partim fractæ/partim contritæ ſint: &
abundis penitus diſſipatæ: aliaq; illi rurſus inhæreant conchilia: alga: lapides: ex quibus multo ma-
gis fere præſe fert imaginem q̄ naturæ prioris aſpectum. Ita & animam nos ſemper aſpicimus ma-
lis innumeris inquinatam. Sed enim illuc oculos conuertere decet o Glauco. GLA. Quo nā? SO.
Ad eius inq̄ phiam/& circa illā oportet aīaduertere: quæ attingit aīus: & quibus cum cōſuetudine
inire affectat & nititur: utpote q cognatus ſit diuino īmortali & ſempiterno. Qualiſq; præterea fu-
turus eſt/ſiqñ eiuſmodi totus ſequatur naturam/p hunc affectū nixūq; eductus ex pelago quo ad p̄-
ſens ſubmergitur: nuduſq; emergens excuſſis petris & oſtreis: quæ ſibi nūc tāq̄ ex terra nutrito/ter-
rena lapidoſa/& agreſtia plurima inhæreſcunt: pp eam utiq; alimoniā/quam plæriq; beatam exiſti-
mant. Tunc demum ueram naturā ipſius animi contēplabimur: agnoſcemuſq; utrum uaria ſit/an
ſimplex: qualiſue ſit omnis eius cōditio. Nunc aūt animi humana in uita affectus ac ſpecies ſatis ut
arbitror/declarauimus. GLA. Prorſus qdē. SO. Nōne cætera qdem in hac diſputatione expoſui-
mus? premia uero ipſius & honores nequaq̄ attulimus/quēadmodum Homerum uos & Heſiodū
adduxiſſe dicebatis/ſed iuſtitiam ipſam ipſi aīæ optimum premiū eſſe cōperimus. Iuſteq; agendū
eſſe monſtrauimus/ſiue Gygis habeat anulū ſiue ēt Plutonis galeam. GLA. Vera loqueris. SO. Cę-
terū nunc quoq; præter hæc nulla inuidia phibet/quo minus iuſtitiæ & uniuerſæ uirtuti ea premia
tribuamus: quæ ipſa aīæ comparat & ab hoibus & a diis/tam uiuente hoīe q̄ defuncto. GLA. Ma-
gnopere. SO. Nunquid ergo reſtituitis mihi/quæ in ſermone mutuatim eſtis? GLA. Quid maxīe?
SO. Dedi equidē uobis/iuſtum uirū uideri iniuſtū/iniuſtūq; iuſtū. Vos enim petieratis: licet enim
fieri nō poſſe/ut iſta hoies deoſq; laterent/tñ concedi hoc diſputatiōis gratia placuit: ut iuſtitia ipſa
ad iniuſtitiā ipſam cōparata iudicaret̃. Nō recordaris? GLA. Quid ni recorder? SO. Poſtq̄ igitur
iudicatę ſunt/ego iterū poſtulo a uobis exponi/quā iuſtitia mercedem a diis & hoibus referat: ut &
palmā ab opinione & manifeſta exiſtimatiōe reportet/qua iuſtitia ſui particeps decorat: poſtq̄ apte
uiſa eſt ēt ipſa ſui pręſentia bñficia nobis conferre: neq; eos decipere/qui uere eam poſſidēt. GLA.
Debita poſtulas. SO. Primum qdem hoc mihi reddetis/quod qualis eoꝝ uterq; ſit & iuſtus ſcilicet
& iniuſtus/deos non latet. GLA. Reddemus. SO. Si deos id nō latet/unus qdē adeo amabit̃/ alter
odio habebit̃: quēadmodum in principio confeſſi ſumus. GLA. Eſt ita. SO. Deorū aūt amico oīa
quoad fieri pōt a diis optima tribuunt̃: niſi quid mali ex priori delicto/ei neceſſitate quadam imi-
neat. GLA. Omnino. SO. Sic itaq; de iuſto uiro exiſtimandum/ſiue in paupertie/ſeu morbis ſiue q-
bus aliis ex his quæ mala uident̃/fuerit conſtitutus/huic demum uel uiuenti uel mortuo ad bonum
aliquod iſta conducere. Neq; enim a diis unq̄ negligitur/quicunq; conari uoluerit iuſtus euadere/
uirtutiſq;

uirtutiſq; officiis/quoad homini licet/deo ſimilis fieri.GLA.Decens eſt talem uirū a ſimili non cō/
temni.SO.De iniuſto autē contra omnino eſt ſentiendū.GLA.Vehementer.SO.Apud deos igi
tur iuſto uiro hæc dabitur palma.GLA.Sic arbitror.SO.Apud homines aūt nonne ſic euenit?ſi
uera fateri debemus.Callidi quidē homines & iniqui perinde faciūt ac curſores illi/qui ab inferio/
ribus currunt bene/a ſuperioribus minime.Nam primo celeriter exiliunt.Tandē uero riſum re/
portant auribus demiſſis/& ſine corona diſcedentes.Veri autē curſores ad finem perueniunt/ade/
pti ꝓ premiū coronantur.Viris iuſtis ſimiliter idem: utplurimum accidit.Nempe in fine cuiuſq;
actionis conſuetudiniſq; & uitæ/probantur/muneraq; ab hominibus referunt.GLA.Magnopere. *De exitu iu/ſtorū & iniu/ſtorū utrorū.*
SO.Subſtinebis ne ut ego de his que tu de iniuſtis/adducam?Dicam equidem.Iuſti enim cum ad
maturā ætatem peruenerint ciuitatis muneribus pro arbitrio fungūtur:matrimonia quibus cum
uoluerint:& dando & accipiendo uiciſſim ineunt:ac ſummatim quæcūq; de illis tu/ego nūc de his
affirmo.Rurſuſq; de iniuſtis hominibus aſſero plęriq; enim ipſorū q̄uis ad tēpus ſua uitia coelent:
tandē in curriculi calce/quales ſint deprehendūtur ridiculi prorſus euadunt:& in ſenio miſeri a pe
regrinis & ciuibus obiurgantur:uerberanturq;/eaq; omnia patiuntur quæ tu aſpera eſſe reuera di/
cebas.Torquebunt enim & inurentur:porro quæcūq; ipſe commemorabas/audire iterum ex me
putato.Sed ut dicebam uide/an ſis hæc toleraturus.GLA.Perferam equidē.nam decentia loque
ris.SO.Hæc itaq; ſunt premia/mercedes/& munera quæ iuſto uiro pręter ea bona quę ipſa in ſe iu
ſticia cōtinet/a diis & hominibus tribuunt.GLA.Egregia ualde hęc ſunt & ſtabilia.SO.At.n.hęc
& numero & magnitudine nihil ſunt/ſi ad ea cōparent/que utrūq; defunctū expectant.Audienda
uero & iſta ſunt:ut omnia ſufficienter quæ utriq; conueniunt:cōprehendant.GLA.Dicas uero nō
quidem:ut iam nimis multa:ſed tanq̄ libentiſſime audituro.SO.Equidem tibi non Alcini apolo/
gū ſed præſtātiſſimi uiri Heri Armenii genere Pamphilii/reſerabo.Qui cum obcubuiſſet in pre/
lio ſublatis aliis decimo die cadaueribus iam corruptis/integer quidē incorrupto corpore repertus
fuit domūq; delatus pro officio ſepulturæ.Vbi duodecima a morte die/dum pyrę eſſet impoſitus *Narratio He/ri:qui reſurre xit.*
reſurrexit:& q̄ iterim uiderat/rettulit.Inquit ergo:poſtq̄ eius anima fuiſſet a corpore ſeparata una
cum pluribus quēdā in locū dæmoniū perueniſſe.In quo terrę duos proximos uidit hiatus/duoſq;
alios e cōſpectu ſuperne in cæli regione conſpexit.Inter hiatus uero huiuſmodi ſedentes iudices/q
poſtq̄ animos iudicauerunt/iuſtos quidem ad dexterā ſuperne per coelum aſcendere iubent/in an/
teriori eorū parte ſigna eorū que iudicauerint/ſuſpendentes.Iniuſtos cōtra ad ſiniſtrā infernis om
nium quæ fecerant in uita poſt tergum ſigna ferentes.Cū uero ad iudices ipſe quoq; acceſſiſſet/il/
los aſſeruit reſpondiſſe/fore eum hominibus nunciū de hiis quæ illic uideat/oportere.Iuſſiſſeq; illū
audire & intueri quæcunq; eis in locis fierent diligenter.Viderat igitur illic per utrāq; coeli terręq;
portā animas lata ſnīa abeūtes/per alias item duas/ex terra quidem aſcendētes aīas/puluere/ſqua/
lore macieq; confectas:E coelo autē alias nitidas deſcendentes.Vidériq; inquit animas undiq; ue
nientes tanq̄ longa itineratione defatigatas/libēter in prato qđ ibi eſt tanq̄ celebri in conuētu re/
cūbere:ac ſe inuicē quæcunq; mutuam notitiā habuerint/ſalutare:eaſq; oēs/tam q̄ ex terra q̄ quæ e
coelo conuenerint/ſeſe ultro citroq; de his quæ ſuis in locis uiderint ꝑcontari:ſibiq; uiciſſim ad ſin
gula reſpondere:has quidē dolentes ac flentes memoria malorū quæ in præterito ſub terris itine/
re & perpeſſe ſunt & uiderunt.Eſſe autē illud mille iter annorū.Illas uero quæ de coelo deſcēderāt:
narrare delitias/pulchritudiniſq; ingētis ſpectacula.Multa qdē illa referre quæ longo ordine reci/
tabat prolixę nimiū narratiōis/o/glauco.Summā uero hāc eē dixit.Quoſcūq; aliis iniurias intuliſſe
cōſtaret pœnas ſigillatim pro quolibet decies reddidiſſe:hoc uero ꝑ quodlibet annorū cētenariū
eē quaſi hæc uitæ humanæ ſit meta:ut aīæ decuplā iniuriæ redderēt pēſionē.Itaq; ſi qui cædis mul/
torū cā fuerint/ciuitateſq; & exercitus prodiderint/uel hoīes in ſeruiturē impegerint/alicuius alte/
rius flagitii & ſterilis conſcii fuerint in his oībus pro quolibet facinore pœnas decuplas pēderent.
Atq; iterū ſiqui bñficia fuerint aliqua elargiti iuſticiāq; & pietatē coluerint/eadē pēſione premia re
portarent.De his uero q ſtatim ac nati ſunt deceſſere/aut breue tēpus uixerunt/quædā purū digna
memoria recēſebat.Erga deos autē & parētes pios uel impios & homicidas qui cæde manus pro/
prias polluerūt/maioribus & premiis & pœnis affectos eē narrabat.Inqt enī ſe interfuiſſe/ ubi aliū
interrogauit quiſpiā/Vbi nā Ardicus magnus eēt?hic aūt in quadā pāphyliæ ciuitate tyrānus fue/
rat annis iam mille tēpore ex illo peractis.Qui ſenē patrē & maiorē natu fratrem occiderat:aliaq;
plura impia ſcelerā ꝑpetrauerat.Interrogatūq; illū aſſeruit reſpondiſſe.Non uenit Ardicus/neq;
ueniet.O dirū ſpectaculū.Dū enim egreſſuri hiatū peteremus:cætera oīa ꝑpeſſi/illum protinus ui
dimus alioſq; cum eo/oēs ferme tyrannos:Inter quos & priuatos nōnullos/qui magna ſcelera per/
petrauerunt:quos aſcēſuros ſe propemodū cōfidētes hiatus ille minime permittebat:ſed horride
mugiebat quotiēs aliquis eorū qui uel inſanabiles eēnt/uel nondū purgati egredi niterent.Aderant
quoq; illic feroces quidā uiri aſpectu ignei:qui cū mugitū ſubito ꝑpendiſſent/hos ſeorſum rapiebāt/
Ardiceum ſcilicet eiuſq; ꝑſimiles:manibuſq; & pedibus/& ceruice deuinctis/proſternebant eos ex/

carnificabantq;:& ſecus uiam quãdam ad exteriorem partẽ raptatos/tribulis lacerabãt: prætereũtibus iudicantes/quã illi ob cauſam talia paterentur: quodue proiiciendi in tartarum deferrentur. Vbi cum multa uariaq; eos terrerent/hic pauor uehementiſſime uexabat: cum in aſcenſu mugitus excitabaẽ: quo ſilente quiſq; libẽtiſſime aſcẽdere uidebaẽ: ac pœnas quidẽ & ſupplicia hmõi recenſebat: atq; uice uerſa eiuſcemodi beneficia. Cũ uero aĩæ illæ in ſuperioribus cõmemoratæ in prato dies ſeptẽ requieuerint oportere eas dicebat octauo ſurgentes die illinc recedere: & quarto demũ die ad locum aliquẽ peruenire. Vnde ſuperne per totũ cœlũ atq; terrã extẽſum uideatur lumen/tãquã colũna erectum iris ſimilimũ/clarius tamen ac purius. In id diurno itinere ꝓceſſiſſe: uidiſſeq; ibi in medio lumine extrema cœleſtiũ ligaminum ex cœlo extenſa. Eſſe enim lumen iſtud cœli uinculum: quẽadmodum triremiũ ſubcinturæ. Atq; ita circũferentiam omnẽ eſſe contentam. Ex apicibus uero ſuſpenſum neceſſitatis deæ fuſum: per quẽ oẽs circuitus peragaẽ. Cuius haſta quidem & cuſpis ex adamante. Vertigiũ uero ex hoc aliiſq; generibus mixtum. Cuius natura huiuſmodi ſit ſecundũ figuram quidẽ qualis apud nos cernitur. Animaduertẽdũ tamen ex illius ſermone ꝑinde ſe habere ac ſi in uno quodã amplo cõcauoq; uertigio: & per totũ ſculpto/minus aliud ſimileq; inſertũ iaceat: ita congruẽs/ut plærũq; cadi/qui inuicẽ inſerũtur: atq; ita tertium & quartũ: & alia quatuor: octo enim illa uertigia eſſe/inſertos inuicem circulos/labia ſuperne oſtẽdentia: dorſum uero unius uertigii continuũ circa haſtam efficentia. Haſtam uero illam per mediũ octauũ/perq; totum eſſe tranſiectam. Primũ igiẽ extimũq; uertigium labii circulũ habere latiſſimũ. Sexti autẽ ſecundũ. Tertium quarti. Quartũ octaui. Quintũ ſeptimi. Quinti ſextũ. Tertii ſeptimũ. Octauum uero ſecundi. Primi itẽ atq; maximi circulũ uarium eſſe. Septimi lucidiſſimũ. Octaui autẽ uertigii circulũ colorem a ſeptimo irradiante ſuſcipere. Secũdi uero ac quinti ſimiles inuicẽ illis aliquãtulo flauiores. Tertiũ ſane colorem candidiſſimũ poſſidere. Quartũ/ſubrubeum. Secundũ uero ſextũ albedine ſuperare. Ac fuſum quidẽ totũ uolutiõe ſimili circũferri. Cum uero totũ uoluatur/ſeptẽ interiores circulos motu totius cõtrario tardius circũuerti. Ex his plane octauum motu rapidiſſimo agitari. Secundos uero alterũ alteri cõſequenter: ſeptimũ/ſextum & qntum. Tali uero tertiũ motu ferri/ut quartum circũuoluere uideaẽ. Quartum aũt tertium/& quintum ſecundũ. Fuſum uero in neceſſitatis genibus circũuerti. Superne præterea cuilibet circulo herere ſirenem cum globo una delatam/uocẽ unã tonum unum uidelicet emittentem. Vnam tamen harmoniam ex omnibus octo concinere. Alias autem tres neceſſitatis filias ęquali inuicẽ interuallo in throno ſedere: parcas ueſtibus albis/capite coronato: Lacheſim: Clotho: Atropon. Quæ ad ſirenem harmoniam canant. Lacheſis quidem præterita. Præſentia Clotho. Atropos uero futura. Et Clotho quidem cũ matre ſimul intermiſſione quadam temporis/dextra manu tangentem fuſi extimam circũferentiam uertere. Atropon uero ſiniſtra iteꝝ interiores ſimiliter. Lacheſim deniq; uiciſſim utraq; manu utrinq; tangere. Illuc animas ergo cum uenerint/ſtatim oportere ad Lacheſim accedere: Vbi illico ꝓpheta aliquis primũ ſingulas diſponit in ordinẽ. Poſtea cum ex genibus Lacheſis ſortes: & uitarum exẽpla ſuſceperit/aliquod ſublime tribunal aſcendẽs ſic fatur. Neceſſitatis filiæ ipſius uirginis Lacheſis/præconium hoc/o/aĩæ diurnæ/circuitu alterius initiũ/mortalis ac mortiferi generis/nõ uos demon ſortieẽ: ſed uos demonẽ potius eligetis. Qui uero prior ſortẽ cæperit/prior eligat uitam. Cui neceſſario inhærebit. Virtus autẽ inuiolabilis ac libera. Quã ꝓut honorabit quis/aut negliget: ita plus aut minus ex ea deniq; poſſidebit. Eligẽtis quidẽ culpa eſt omnis. Deus autẽ extra culpã. Hæc fatus/ſortes ſup oẽs fundit: ex quibus quilibet eam rapit/quæ ſuper ipſum ceciderit. Neq; licet cuipiam quotus ordine ſit agnoſcere/niſi cũ cæperit. Tũc enim dũtaxat quotus ſit/ſortitus intelligit. Poſt hæc itẽ exẽpla uitaꝝ corã ipſis in pauimento diſponit/multo plura q̃ quæ hic ad præſens apparent. Eſſe uero hominũ atq; omnium animaliũ uitas omniformes aſſeruit. Tyrãnides enim in illis extare: ꝑtim ꝑpetuas/ꝑtim ad tẽps: q̃ medio in ſpacio corruãt/ĩ paupertatẽ delapſæ exiliũ & inopiã. Extare & præclaroꝝ uiroꝝ uitas/partim ſpecie/decore/uiribus/certaminibuſq; præſtãtiũ: partim maioꝝ generoſitate nobiliũ. Ignobiliũq; rurſus uirorũ uitas ſimiliter. Et mulieꝝ eodẽ mõ. Animæ uero ordinẽ & cõditionẽ nõ ineſſe/eo quod neceſſe ſit: ut aliã uitã eligẽs cõditionis alterius efficiaẽ. Cætera uero inuicẽ/ꝑtim diuitiis & paupꝑtatib⁹ eẽ cõmixta: ꝑtim morbis uel ſanitate: ꝑti iſtoꝝ mediũ obtinere. Vbi ꝑfecto/o/Glauco oẽ hoĩs ꝯſiſtit periculũ. Quãobrẽ oĩ ſtudio danda opera eſt: ut quiſq; noſtrũ obmiſſis cæteris diſciplinis/hãc quærat/aſſeq̃turq; ꝓ uiribus diſciplinã: ꝑ quã & poſſit & ſciat uitã bonã a mala diſcernere: & quoad fieri põt ex oĩbus eligere meliorẽ. Animaduertẽs quę nunc diximus oĩa/quid coniũcta inuicẽ uel diſiuncta ad uirtutẽ uitæ conducãt. Nec non intelligens/quid pulchritudo cũ paupertate uel diuitiis iũcta: & quali cũ habitu aĩæ/malũ operaẽ uel bonum. Quid ue nobilitas uel ignobilitas. Vita priuata & imperiũ: Robur & imbecillitas: Velox ingeniũ & tardũ: cæteraq; hmõi quæ natura circa aĩam ſunt/& quę acqrunẽ/inuicẽ copulata faciunt. Vt ex his omnibus ſingulorũ natura ualeat cõſiderare ad aĩæ naturã reſpiciẽs meliorẽ uitã a deteriori diſcernere/deteriorẽ eã appellans quæ iniuſtiorẽ animam efficit. Potiorẽ aũt/quæ iuſtiorẽ. Reliqua uero contemnat.

De tribus neceſſitatis filiabus Lacheſi Clotho & Atropo.

contemnat. Vidimus enim & uiuenti & mortuo electionem hãc optimam eẽ. Cum hac igitur opinione inſtar adamãtis firma atq; rata oportet ad inferos proficiſci/ne quis illic diuitias malaq; huiuſmodi ammiretur: neue in tyrãnides & alias hmõi actiones incidens multa & inſanabilia ſcelera perpetret: ipſeq; rurſus deteriora ꝑpetiatur. Immo uero ſciat mediã ſemꝑ iſtorũ omniũ miſſis extremis uitã eligere: & in hac uita & in futura. Ita enim quiſq; fit beatiſſimus. Enimuero qui tunc rediit illinc nuncius/ſignificauit dixiſſe prophetã: qđ ẽt ultimo cũ prudentia eligenti uita occurrit expetenda: non mala ſtudioſe uiuenti: ne uel primus eligat/negligenter/uel nouiſſimus propter hoc doleat/atq; torpeat. Cum hæc dixiſſet/illum qui primo ſortẽ acceperat/inquit illico ꝓperantẽ tyrãnidem maximam elegiſſe: ac ꝑꝑ inſcitiam auiditatẽq; haud ſufficienter ſingula prius examinaſſe: & iccirco latuiſſe illum/qđ ea in uita fato decretum erat/ut filios ſuos ederet/aliaq; mala plurima ſubſtineret. Poſtq̃ uero per ocium electam uitã cõſideraſſet/eiulaſſe illum/electionẽ noxiam deplorantem: neq; ſeruantẽ quæ propheta prædixerat: neq; ſeipſum tanq̃ malorum cauſam criminantẽ: ſed fortunam dæmoneſq; & reliqua omnia potius q̃ ſeipſum. Fuiſſe uero illum ex his qui de cælo deſcẽderãt: qui ſane in ſuperiori uita/in ciuitate aliqua moderata uixerat: uirtutemq; uſu quodam/abſq; philoſophiæ ſtudiis exercuerat. Neq; pauciores ex his/qui ex alto cadũt q̃ ex aliis utpote malorum ignaros decipi eligendo. Eorũ uero qui ex terra uenerunt/plurimos qa & ipſi calamitatibus laborauerint & laborãtes alios uiderint/haud temere uitam eligere. Quã ob cauſam/ac ẽt ꝑꝑ ſortis fortunam bonorũ malorũq; multis animis mutationẽ cõtingere. Porro ſiqs ſemꝑ cũ in hanc uitam uenerit/ſincere philoſopheť/neq; electionis ſors ultima ſibi cõtingat/ex his quæ illinc nũcianť apparet eũ nõ hic ſolũ felicẽ fore: ſed & profectionẽ hinc illuc/regreſſionẽq; huc iterũ haud ſane terrenam & aſperam agere/ſed lenẽ atq; cæleſtem. Hoc quoq; cõſideratione dignum ſpectaculũ eẽ dicebat/quomodo ſingulæ aĩe uitas ſingulas eligebant. Miſerabile qppe iſtud/ridiculũ/uiſuq; mirabile. Electionem uero ſecundũ uitæ prioris conſuetudinẽ/ut plurimũ fieri. Animam enim inqt/quæ olĩ Orphei fuerat uidiſſe/Cygni uitam/odio muliebris generis eligentẽ: uolentẽ uidelicet ex mulieribus a qbus occiſus fuerat/naſci. Thamiris uero philomenæ: Cygnũ ẽt conſpexiſſe ad humanæ uitę electionẽ ↄuerſum. Aliaq; muſica animalia/ut conſentaneũ eſt/ſimiliter. Aliquam uero ex ſortibus leonis elegiſſe uitã: hanc uero Aiacis Telamonii fuiſſe dicebat/fieri hominẽ fugientẽ dum armorũ iudiciũ olim datum mẽte reuolueret. Poſt hũc Agamẽnonis animam ꝑꝑ erũnas/odio humani generis uitam aquilæ aſciuiſſe. Atalantes autem animam cui media quędam ſors cõtigerat/intuitam dixit q̃ maximis honoribus uir certator afficiať/cõtinere ſe non potuiſſe quin uitam certatoris eligeret. Animam deinde Epepanopienſis ad artificioſe mulieris naturam ꝓrinus aduẽtaſſe. Lõge uero inter nouiſſimas ridiculoſi Therſitis animã ſimiã induiſſe. Caſu uero/ulixis animæ ſortẽ ultimã contigiſſe. Quo circa & ad eligendũ ultimã adueniſſe dicebat. Præteritoꝝ aũt laborũ memoria/ab ambitione ceſſantẽ/diuq; prius q̃ eligeret circũeuntẽ quæſiſſe priuati hominis minimeq; curioſi uitam. Eaq; uix tandẽ alicubi iacentẽ & neglectam ab aliis reperiſſe: dixiſſeq; nõ aliam ſe uitam electuram fuiſſe/ẽt ſi ſortẽ primam nacta eſſet. Quare uitam illã libenter fuiſſe cõplexam. Ex feris itẽ aliis in hoĩes trãſire animas aſſerebat: & inuicẽ cõmutari. Iniuſtas quidẽ in feras agreſtes. Iuſtas autem manſuetorũ animalium uitam capeſſere: atq; oẽs hunc in modũ confici mixtiones. Cum uitas/oẽs animæ gradatim/ut ſors dederat/elegiſſent/longo illas ordine ad Lacheſim uidit accedere. Lacheſim uero cuiq; dæmonẽ quẽ cæperat quæq;/ipſius uitæ cuſtodẽ præſcribere: electorũq; operũ exſecutorem. Dæmonẽ hunc in primis ad cltho animam ducere: & ſub illius manu reuolutiõeq; & uertigine ſuſi/approbare quã ſortita fortunã elegerat. Cũ uero ipſam tetigerit/ſtatĩ ad Atropi filationem ducere/imutabilia ſtamina facientẽ. Illinc poſtea ꝓpere neceſſitatis thronũ adire; ꝑ quẽ cum tranſierint oẽs/ſub uehemẽti calore & ęſtu in cãpũ Letheũ ꝓficiſci arboribus & oĩbus quæcũq; terra naſcunť/penitus deſtitutũ. Recũbere igiť ipſas aduẽtante nocte iuſta Amelitã flumẽ aſſeruit: cuius aquã uas nullũ cõtineat. Atq; ipſius aquæ bibere aliquãtũ cuiq; neceſſariũ. Eos aũt qui prudẽtiã ducẽ nõ habent/ultra q̃ deceat bibere. Semꝑ uero bibentẽ oĩum obliuiſci. Cum uero ad mediã noctem dormiſſent/ſubito tonitru & terremotu excitos repẽte aliũ alio ſurſum ad generationẽ cõſurrexiſſe ſtellaꝝ inſtar ꝓſilientes. Se uero flumine ex illo potare ꝓhibitum fuiſſe narrabat. Quomodo autẽ in corpus redierit/ignorare. Sed ſubito in diluculo circũſpiciẽtẽ ait ſeipſum pyræ impoſitum conſpexiſſe. Atq; ita/o/Glauco ſeruata eſt fabula: neq; periit. Noſq; ſeruabit pariter/ſi ipſi parebimus: & Letheũ.i. obliuionis fluuiũ bene tranſibimus: nullaq; macula animã inficiemus. Quãobrẽ ſi meis ſermonibus obtẽperabimus: ĩmortalẽ fore aĩam arbitrantes/talẽq; ut & mala poſſit & bona oĩa ſubſtinere: uiã ſemꝑ ad ſuꝑiora ducentẽ ſeqmur. Iuſticiãq; cũ prudẽtia omni rõne colemus. Vt & nobis ipſi ſimus: & diis/amici: dũ hãc ducimus uitã/& poſtq̃ uirtutis premia reportauerimus tãquã potiti uictoria & triũphis: & hic: & in millenario annoꝝ itinere: qđ enarrauimus/nos feliciter habeamus.

REI .PV. PLATONIS FINIS.

❡COMPENDII MARSILII FICINI IN TIMÆVM. DE SVBIECTO LIBRI. CA. I.

Vemadmodū in Parmeni de cūcta diuinoꝝ genera pro uiribus cōprehendit: ſicoīa
in Timæo cōplectit̃ naturalia:& utrobiq; plurimū pythagoricus eſt/ſub pſona pytha/
q gorica diſputans. Atq; in Parmenide q̄dē/Parmenidē & Cenonē Eleates pythagori/
cos:q de diuinis ſcripſerāt imitat̃. In Timæo aūt/Timæū Locrū pythagoricū:q librū
de uniuerſi natura cōpoſuit/ſequit̃. Ita tamē/ut his nō eloquētiā ſolū adiūgat:ſed my/
ſteria. Quoniam uero diuina quidē naturaliū principia & exēplaria ſunt/naturalia uero diuinorū
effectus/atq; imagines/iccirco & in Parmenide dū de diuinis agit/interim deſcēdit ad naturalia:&
in Timæo naturā tractans/ſurgit ſæpius in diuina. Neq; iniuria diuinitatē ſimul naturāq; copulat.
Natura.n.diuinitatis eſt inſtrumētū. Atq; ita uel de naturalibus agit diuine/quēadmodū Ariſtote
les uel de diuinis naturaliter agit. Interſerit quoq; mathematica tanq̄ utrorūq; media/diuinoꝝ.ſ.
atq; naturalium. Quę uidelicet/per numeros quidē diuina/per māſuras uero ſignificent naturalia.
Sit ergo huius libri ſubiectū ipſa uniuerſi natura.i.ſeminaria quędā & uiuifica uirtus toti infuſa mū
do/animæ quidē mūdanæ/ſubdita/materiæ uero præſidens/eodemq; ordine ſingula pariens/quo
& anima ipſa concæpit/tam diuinam ſuſpiciens mentem/q̄ appetens bonum.

❡De ordine libri & partibus eius. Cap. II.

Atebit aūt/naturā uniuerſi ipſumq; uniuerſum nō ex ſe quidē cōſiſtere/ſed ex ſuperiori di/
p uinaq; cauſa dependere. Patebit inſup quot in gradus natura diſtribuat̃/cæleſtes elementa
les/ſimplices compoſitos/rationales/ratione carentes. Patebit totam ſub luna generatio/
nem ad animal rationale quaſi finē dominūq; referri. Multa præterea de hoc ipſo animali/tum ad
animam/tū ad corpus ſpectātia tractabunt̃. Multa quoq; de rebus quæ a natura infra rationale ani
mal cōponunt̃. Et ut ſummatim dicā/de triplici mundo tractabit̃ ſcilicet de diuino cæleſtiq; & hu/
mano. Oſtendet̃ quoq; omniū quæ in mūdo cōponunt̃ ipſiuſq; mundi/duo quidē præcipua intrin
ſecus elementa eſſe.ſ.materiā atq; formā:tria uero extrinſecus eſſe principia.ſ.efficientē mūdi cau
ſam & exēplarem atq; finalē:& efficientem quidē eſſe diuinā potentiā & intelligētiā/atq; uoluntatē:
exemplarem uero ideas intelligentia diuina conceptas. Finalem deniq; bonum.

❡De introductione ad dialogum. Cap. III.

Oeterū ut ad ipſam diſpoſitionē dialogi ueniamus Plato qnq; cōtinuos diſputatiōibus de
c ſtinauerat dies:in primo q̄dem Socrates in Pyræo una cū Polemarcho/Glaucone/Adimā
to/Thraſimacho Sophiſta de re.pu.diſputauit. Secūdo uero die in urbe recēſuit eadē Ti/
mæo & Critiæ atq; Hermocrati/& quarto cuidam/ abſq; nomine peregrino forſan Timæi comiti.
Tertio die horū epilogum faciunt. Quo quaſi exordio mox facto Timæus diſputat de natura/prę
ſentibus tribus Socrate/Critia/Hermocrate/Quartus enī qui abſq; noīe ſecundæ interfuit narra/
tioni/iā abeſt a tertia/nō enim cuiuſlibet eſt/ſecretioribus intereſſe. Quarto aūt die orationē habuit
Critias. Quintus deniq; nōdum dies illuxit. Cōmode admodū poſt diuinæ apud hoīes rei publicę
tum diſpoſitionē/tum epilogū ad cæleſtē rē publicā huius exemplar in Timæo acceſſit ab ipſo deo
cōpoſitā. Deinde ad mūdi generiſq; humani antiquitatem/& res miras a ueteribus ſtrenue geſtas.

❡Allegoria hiſtorie que narratur in prologo. Cap. IIII.

Arrat autē inter dialogi huius exordia hiſtoriā de bello quondā inter Athenienſes Atlāti/
n coſq; cōmiſſo. Hanc utiq; Crantor tēpore primus Platonis interpres nudā abſq; allegoria
hiſtoriā accipit. Quidā uero cōtra/ tanq̄ ſolā allegoriā. Sed hos redarguūt ꝓbatiſſimi quiq;
Platonicoꝝ affirmantes q̄dem hiſtoriā:q̄a Plato dixerit. Sermo futurus ē ualde mirabilis/ſed oīno
uerus. Senſum præterea Platoni nihil uſq̄ temere molienti allegoricū exiſtimant adhibēdū. Bellū
igitur illud inter Athenienſes atq; Atlāticos imaginē præ ſe ferre putāt oppoſitionū quæ in uniuer
ſo ſunt oīum. Bellū enī.i.oppoſitionē apud Heraclitū eē oīum patrē. Amelius q̄dem oppoſitionē
adducit inter firmamētū/atq; planetas:præſertim qm̄ in Critia dicit̃ Atlanticā inſulam in ſeptē cir
culos fuiſſe diuiſam. Origenes uero oppoſitionē ſupiorū demonū ad inferiores/atq; uictoriā: illis
potētia/his numero excedētibus. Numenius aūt diſſenſionē excellētiū aīarū ſequētiū Palladem ad
uerſus alias aīas/generationē ſub Neptūno ſequētes. Porphyrius pugnā inter demones deducētes
in generationē/& aīas ad ſupa cōtēdētes diſtinguit tripliciter dæmones/alios eē diuinos/alios eē ſe
cundū habitudinē quandā:quoꝝ numerū pticulares ipleāt aīæ ſortē nactæ dæmonicā/alios eē ma/
los & noxios aīabus/hos igit̃ dæmones infimos cōflictare cū aīabus in aſcēſu ſemper/atq; deſcēſu:
præſertī occidentales dæmones. nā eā ab ęgyptiis plagā noxiis accōmodari dæmonibus. Proinde
Iambilichus/Syrianus/Proculus his addūt oppoſitionē ipſam in uniuerſis uigētē ppetuo/iter unū
& multitudinē:terminū & infinitatē:idē & alteꝝ:ſtatū & motū:ex q̄bus ſub prīo oīa cōponunt̃. Itē
ens/aut ꝑ ſe/aut nō ꝑ ſe. Rurſus eſſentia uel incorporea uel corporea:& incorporea q̄dē uel non de/

elinat

clinat ad corporea/uel declinat. Corporea uero uel nõ caduca ut cæleſtis: uel caduca ut elemẽtalis. Deniq; in cælo qdẽ oppoſiti inter ſe motus/& diuerſæ uirtutes. Sub cælo aũt repugnãtes ĩter ſe q̃/litates/ſummatim uero hoꝝ oĩum diſcrepãtia ꝑ antiquũ illud bellũ ſignificat̃: & ubiq; ſupiora præſtantioraq; ꝑ Atheniẽſes/alia ꝑ occidentales ſignificant̃. Eiuſmodi uero allegoria diſputationi Timæi nõ mediocriter conuenit. Confirmat̃ etiã per ea quæ in Critiam commentamur.

Caſus Phæthontis/diluuia/incendia/Mineruæ deſcriptio. Cap. V.

Ic iterũ te admoneo/ut memineris nouẽ annorũ milia ab Eudoxo milia menſiũ cõputari.
h Itẽ Phæthontẽ ſolis filiũ fulminatũ exuſſiſſe terrã ſignificare apud quoſdam uaſtam cometam natura ſolarẽ/tandẽ diſſolutã intollerabiles ęſtus concitauiſſe. Forte etiã incendia quę narrat Moyſes miſſa diuinitus. Vbi uero ad diluuia peruenit/memẽto ignẽ quidem omniũ efficaciſſimũ eſſe: aquã uero efficaciorẽ eſſe terra/& patibilẽ minus aere. Itẽ ignem diuidere potẽter atq; penetrare: aquã undiq; ualde percutere. Ideo per duo hæc elementa uaſtiores calamitates accidere. Adde & finalẽ cauſam/quia uidelicet per exitiũ factũ ab his duobus ſequit̃ maius bonũ/ideſt fæcundior rerũ generatio/q̃ per aeris peſtes terræq; hiatus: ideo prouidentiã ad ampliſſimũ exitium his duobus præcipue uti. Cui ſic rotæ cæleſtes inde recte obtẽperant: ut qbus tẽporum interuallis exitiũ immo reformationẽ fore deus inſtituit/iiſdem planetę oẽs ad aſtra uel ignea uel aquea ſtellis quoq; fixis ad idẽ conducẽtibus rite cõcurrant. Memineris præterea Neptunũ qdem ꝓuidentiam naturalẽ/Palladem uero ꝓuidentiã intellectualem ſignificare: atq; hanc ipſam Palladem a platonicis deſcribi/diuinitatẽ ſapienter ſimul atq; potenter/tum cæleſtia exornãtem/tũ quæ ſub cælo fiunt ędificãtem. Inter aſtra arieti præcipue præſidentẽ & ęquinoctialis circuli ducem: ubi potiſſimũ ulgere putãt/motricem uniuerſi uirtutẽ. Mãdabis memoriæ aureum epigramma: quod Proculus in Ægyptiorum hiſtoriis legit Mineruæ templis inſcriptum. Ego ſum que ſunt: quæ erunt: & que fuerunt: Velum meum reuelauit nemo. Quem ego fructum peperi/ſol eſt natus.

❡Præcepta de uotis & precibus electiſſima. Cap. VI.

Bi uero Plato ad deum peruenit ſuppliciter adorandũ: audi Porphyriũ diuinas ſupplica-
u tiones ita ꝓbantem. Cũ deus nobis ꝓuideat/ac res noſtræ poſſint aliter ſe habere/certe ꝓ rerũ noſtrarũ uſu utiliter adoramus/uidelicet ſi boni ſimus: ſic enĩ utpote ſimiles facti deo ꝓpius cõiũgemur. In qua qdem cõiũctione adorationis uis tota ꝯſiſtit. Nẽpe cũ dei filii ſimus: ſed ab eo quaſi in exilio & carcere ſegregati/ſuppliciter adorare decet/quo hĩc liberati reuertamur ad patrẽ. Alioquin ſimiles eorũ erimus/qui parentũ patrocinio ſunt orbati. Profecto cũ uniuerſi ꝑtes ſimus/uniuerſo ꝓculdubio indigemus. Ipſa.n.ad totũ ꝯuerſio ꝑtibus ſalutẽ præſtat. Siue igit̃ uirtutem ſectaris adorãdus eſt tibi q totã uirtutem ꝯtinet. Ipſum nãq; amare bonũ/cã erit & tibi eius qđ tibi expedit boni/ſiue corporeũ optas bonũ/extat in uniuerſo uirtus oĩa cõtinẽs corpa. Inde igit̃ ꝑuenire neceſſe ẽ/ꝑtib⁹ qbuſcũq; ſalutẽ. Cõpertũ uero hẽmus excellẽtiſſimos quoſq; apud oẽs gẽtes ſapientia uiros diuinis potiſſimũ uotis incubuiſſe præcipue indorum brachmanas. Parſq; magos Gręcorũ theologos. Caldeos ãt: & aliud qddã adorauiſſe. Ipſam.n. ſupoꝝ uirtutẽ appellantes deũ uno hoc noĩe uenerati ſunt. Hæc Porphyrius. Poſt hũc diſcipulũ eius diuinũ Iãblicũ audiam⁹ hac in re in primis a Proculo cõprobatũ. Oĩa ex deo ita ſunt/ut nuſq̃ uel minima q̃q; deſerantur a deo. Vbiq;.n.diuina uiget unitas/ꝑ quã res queq; cõſiſtũt: ac ꝑpetuo quodã ĩtimoq; circulo ad deũ ipm a quo & in quo ſunt/mirabiliter reuoluunt̃/Alioqn in nihilũ repẽte ꝓruerũt. Ab unitate diuina oĩa ꝓdeũt/ꝓdeuntiaq; unitatẽ q̃dã ipſis ĩpreſſam retinent diuinæ unitatis imaginẽ: qua & reuocant̃ in illã & reuocata ꝑficiunt̃. Hæc ipſa aĩas rapit ad uota/qbus unio cũ deo nobis penitus ĩpleat̃. Quod ſi natura ex deo manãs quaſdã rebus qbuſdã cõueniẽtes cũ ſupis ꝓprietates inſeruit/ꝑ quas quodã mõ ad ſupos ſeſe uertãt/ceu ad ſolem ſolaria/ad lunã uero lunaria/multo magis aĩarũ pater rapientes ad ſe uires eis ĩpreſſit. Quæ qdem in primis in diuina quadã unitate intellectu ſupiore nec nõ ĩ ipſa intellectuali reflexiõe ſitæ uident̃. Ipſam uero nr̃am in deũ reſtitutionẽ adoratio ſupplex hĩc orta abſolute cõſumat diuinã in nos bñficentiã naturali trahens cõgruitate: copulãs adoratores cum adorato: coaptãs ſupoꝝ intelligentiæ uouentiũ preces: mouẽs uolũtatẽ eoꝝ q bona in ſe oĩa cõplectunt̃ ad bona nobis ad uotũ impꝑtienda/diuinæ ꝑſuaſiõis effectrix/noſtra oĩa in ſupoꝝ ſtabiliẽs firmitate. Ad uoti uero ꝑfectionẽ qnq; præcipua ꝑtinent. Primũ qdem eſt notio q̃dã eius qđ adorãdũ eſt/& qua rõne colendũ. Secũdũ uero aſſimilatio q̃dã uitæ noſtræ ad diuinã uitã puritate/caſtitate/ſanctimonia/diſciplina ordine/ꝯficiſcẽs/diuinãq; captãs beneuolentiã: & aĩas diuinæ largitioni ſubiiciens. Tertiũ eſt cõtactus aliqs: per quẽ eſſentiã diuinã ferme iam attingimus: & in ipſam ſummitate quadã aĩæ uergimus. Quartũ ingreſſio q̃dam in luminis diuini ueſtibulũ. Quintum deniq; unio/unitatẽ aĩæ ꝓpriam diuinæ unitati inſinuans penitus & cõnectens. unãq; iam actionẽ eandẽq; aĩæ deiq; cõflans: adeo ut nec ultra noſtri iuris: ſed dei ſimus: ſplendore obruti & circũfuſi.diuino. Huius aũt adorationis q̃ abſq; intermiſſiõe agenda eſt ſuppremus eſt finis/ut uidelicet cõuerſionẽ aĩæ cũ ipſa ꝑmanſiõe cõiũgat: & qcqđ a diuina unitate ꝓceſſit/turſus eidẽ firmiter reſtituat unitati/

lumẽq; noſtrũ ſuperno lumine circũfundat. Sola igiſ adoratio recta aĩas beatæ reddit patriæ. So-
la ſanctimonia eſt plena uirtus/ſolus uir bonus ut Plato ſcribit in legibus deũ decẽter feliciterq; p-
caſ. Sola cũ ſuperis cõſuetudo beatos facit. Ab hac flagitioſi oĩno ſunt alieni: & tanq̃ pfani a uotis
& ſacrificiis ſegregãdi. Puri uero decẽter ad ſupplicãdũ accedũt/ducentes uidelicet ſecũ tres præ-
cipue comites/fidẽ/ueritatẽ/& charitatẽ: qbus ſtipati ſpem bonoꝝ cõcipiãt firmã/atq; extra cætera
ſeq; ipſos poſiti diuinæ ſe ipſos luci prorſus ĩmergant. Fuſtra enĩ deũ q̃ritat/q nõ adhibet ſe ſolũ ſo-
li ĩmobilẽq; ſtabili & ſimplicẽ ſimpliciſſimo. Quẽadmodũ enĩ nõ poſſumus enti p nõ ens cõiũgi: ſic
neq; unitati p multitudinem/& ſtabilitati p motũ: & ſimplicitati p miſtionẽ. ſed relabimur poti⁹ in
oppoſitũ: hæc Iãblichus atq; Proculus. His addit magnus theodorus ſiqs naturas reꝝ diligẽti⁹ ex-
plorauerit/inuẽturũ nõ aĩas tm̃ atq; mẽtes ſed quodãmõ oĩa excepto primo adorare atq; uouere.

¶ Mundum habere ſupra ſe tres cauſas: ac dependere a cauſa incorporea. Cap. VII.

Oſt hæc aũt actis precibus Timæus/qa mundũ exiſtimat eẽ factũ/ideoq; ab alio factũ tripli-
p cẽ eius cãm pſcrutaſ. Primo qdem efficientẽ. i. diuinã mentẽ: ſecũdo exẽplarẽ. i. idearũ ſe-
riem diuina mente cõceptã: tertio finalẽ. i. bonũ. Mũdũ uero eẽ ab alio ex eo indicat/qd &
ſi p natura corporea pfectiſſimus eẽ/tñ pro abſoluta natura nõ eſt oĩno pfectius: cũ pp materiã pa-
tiaſ informia uel deformia: pp dimenſionẽ ſubeat uirtutis defectũ diuiſiõemq; expectet/ſi diuiſor
acceſſerit: pp cõpoſitionẽ diſſolutiõi ſit obnoxius: ob ptiũ repugnãtiã machineſ malũ. ob motũ in-
digentiã præſe ferat: & priuationẽ patiaſ ammiſtã. Deniq; ob ipm ex diuerſis cõgreſſum uno quo-
dam ſuperiore indigeat cõnectente. Qui pfectiſſime ſit/qm̃ ex ſe ipſo ſit/quẽadmodũ mũdus quia
nõ eſt pfectiſſime: cognoſciſ ex ſeipſo nõ eſſe. Oĩno aũt oĩa rerũ cõpoſitaꝝ genera reducunſ ad ali-
quid qd in eo genere nõ eſt cõpoſitũ: ſicut dimenſiões ad ſignũ/qd ex dimenſiõibus non cõponiſ:
numeri ad unitatẽ/q̃ nõ ſit ex numeris: elementa ad id qd ex elemẽtis nõ miſceſ: ergo & entiũ uni-
uerſus ordo ad ens/qd nõ cõſtat ex entibus. Id aũt erit ſubſtãtia accidẽtibus nullis amiſta. Igiſ neq;
quãta erit neq; qualis: ſed tota ĩpartibiliſq; ſubſtãtia. Neq; ex eo qd unicũ & ſimpliciſſimũ erit ſolũ/
minus habebit/q̃ q̃ præter ſubſtantiã ſubeũt accidentia. Quæ enĩ in ſequentibus accidentia ſunt/in
ſupremo debẽt eſſe ſubſtãtia: & illa qdẽ optima. Quo uero plura addideris optimo: eo coges lon-
gius ab ipſa optimitate diſcedere. Siqdem ex ammiſtione noua illic reſultat qualitas/atq; degene-
rans. Nõ ſolũ ergo hic mundus qa oĩno cõpoſitus eſt/ſed ẽt ſiqs eſt ſuperior: & tñ aliquo pacto cõ-
poſitus a ſupiori ſimplicitate depẽdet. Quæ ẽt ſup ęthernitatẽ extat/a qua & in diuinis mẽtibus in-
tegra ſit ęthernitas: & in aĩabus rõnalibus ęthernitas miſta tpi: & in mundi ſperis ſempiternitas tẽ-
poralis. In his aũt que ſperarũ motu uirtuteq; fiunt/quædã portio tpis. Quæ igiſ ſup aĩam cogitan-
tur ſemp qdẽ ſunt: & nunq̃ fiũt. Ipſa uero & eſt & fit ſemp. Mũdus ẽ qdem nunq̃/ſed fit ſemp. Quæ
in mũdo gignunſ: ſunt quoq; nunq̃/ſed aliqñ fiunt. Fieri qdem dicimus tpe tranſigi. Quoniã uero
perpetuo motu tpeq; pagiſ mũdus/ideo ſemp fieri iudicaſ. Quatenus uero fit: nondũ eſt. Itaq; di-
ciſ eẽ nunq̃: pinde ac ſi in torrẽte iugiter fiat reſtituaturq; imago montis/ſemp qdem ĩ ipſo fieri du-
cta/nunq̃ ineſſe cõſiſtens. Id uero inter aĩam & mundũ differre Platonici putãt: qd cœlũ non mõ p
actionẽ: ſed ẽt p eſſentiã cõtinue fiat. Anima uero p actionẽ qdem fiat: p eſſentiam uero ſit potius a
deo/q̃ fiat a deo: & qm̃ eſſentia imptibilis eſt/habeat uim quandã ſui ipſius quodãmõ pductricem:
per quã edat in ſeipſa uitam ppriam atq; motũ. Cœlũ uero undiq; pendeat aliũde. Sũmatim quẽ-
admodũ ab eodẽ ſcopulo inter ſtagnũ torrentẽq; ſito aſſidue in ſtagno qdem eſt: in torrẽte uero fit
imago: & euaneſcẽs iugiter recreatur/ſic a deo ſemp pdet utrũq;/ſed aliter atq; aliter. Nam ab ipſo
anima qdem ſemp eſt/mundus uero fit ſemper. Sed ab alio principio rurſus exordiamur.

¶ Ipm bonũ ẽ oĩum cã magis q̃ ſequẽtes cauſæ: nec ullã hẽt cũ cæteris pportionem. Cap. VIII.

Niuerſum hoc a ſummo deo habere oĩa & actionẽ & uirtutem pariter: & eſſentiã platonici
v oẽs abſq; cõtrouerſia cõfitenſ. Id enĩ a Platone ex oĩbus eius libris accipiũt. Audiunt & idẽ
in epiſtolis cõfirmantẽ. Vbi pfecto ingenti cũ myſterio tertios effectus in cãm tertiam/ſe-
cũdos retulit in ſecũdam. Cũctos uero in unam oĩum cãm. Neq; dixit primos effectus in primam
cãm reducendos/ne pnũciando dũtaxat primos/ſuſpicaremur eos ſolos a deo pendere: neue deũ
nominando cãm primam: ſuſpicaremur/ipm: & cũ cæteris cauſis in quodã genere cõuenire/& cũ
effectibus in quadã dñationis pprietate cõgruere. Itaq; cũcta ab ipſo pcedere ſimul oſtendit: & ip-
ſum interea ab oĩ pcedentiũ cõmunione eſſe penitus abſolutũ. Idq; ob abſolutã ſimplicitatem no-
minat ipm unũ: ob exuberãtem uero bñficentiã: p quã: & tanq̃ principiũ producendo efficit oĩa: &
tanq̃ finis eadem pficit reducendo/noĩat ipm bonũ. Putat aũt quecũq; fiunt magis ab ipſo q̃ a cæ-
teris cauſis dependere. Siqdem ipm in quo uis opere & prius agit: & diutius & uehementius q̃ reli-
que cauſæ: & relique qcqd ſunt/eo faciẽte ſunt/& quicquid agũt/eo ducente agunt. Vt aũt oſtende-
ret ſingula ab ipſo magis q̃ ab aliis cauſis emanare/ter replicauit ipſum oĩum eſſe principium. In-
quit enim circa oĩum regẽ oĩa. Itẽ eius gratia omnia. Rurſus ipſe oĩum cã: ut intelligeremus & cũ-
cta maxime inde oriri: & deũ eſſe cunctorũ effectorem & exẽplar & finem. Proinde unum ipm/atq;

bonũ eſſe

bonū eſſe ſup eſſentiā oēm & intellectū atq; eē cām utriuſq; in ſexto rei pu. atq; in Parmenide & ſo-
phiſta euidēter oſtēdit. Cōſtat āt idem eē unū atq; bonū/ne ſi diuerſa ſint/duo cogant̄ eē principia
ſumma. Principiū ꝑfecto & ſimpliciſſimū eē debet & optimū. Nihil autem uel unitate ſimplicius/
uel melius bonitate. Neq; etiā unitas melior bonitate/ neq; bonitas unitate ſimplicior. Vnū ergo
ſunt ābo ſummuſq; deus. Idq; totū ſup eēntiā eē atq; mēte ſatis ī theologia & alibi confirmauimus.

¶De depēdentia materiæ ab ipſo bono:& de actione mentis & animæ in materiam:& de mundo
intelligibili. Cap. IX.

B hoc utiq; uno bonoq; ſup oēm eſſentiā eminente Plato in Parmenide & Sophiſta omnes
a entiū deducit gradus. Tum eoꝝ q̄ uere ſunt.i. formarū ſepatarū/tū eoꝝ q̄ non uere ſunt.i.
formarū materiæ inherētiū:tum infimū materiæ gradū. Qui uſq; adeo non uere eſt/ut ꝓ-
ximus ei ſit/qđ fingit̄ iam uere nō eſſe. Hāc utiq; materiā in Parmenide ab ipſo bono in ultimo reꝝ
gradu deductā/accipit in Timęo quaſi iā genitā:& architecto mundi ad effectū mūdani opis ſubdi
tam. Sed nūquid deus mūdi auctor/idē/& materię eſt effector? Reſpōdebit hic Ammonii & Orige
nis ſchola eundē eſſe. Et in Parmenide qdem tractari/quēadmodū materia eſſe a deo accipit. In Ti
mæo uero/qua rōne ab eodē accipit bn̄ eſſe/prius aūt quodāmodo eē q̄ bn̄ eſſe excogitari. Reſpon
debit aliter cōis platonicoꝝ ſchola nō eūdem eē deum/qui materiā facit:& qui format ꝓime. Im-
mo materiā a ſummo qdem bono eſſe. Ab intellectu uero formari. Ab aīa poſtremo moueri. Im-
mo uero oīa hæc a primo. Sed eſſe a primo tm̄. Formari a primo p intellectū:moueri/& mouendo
formari mobiliter:a primo p intellectū ſimul & aīam. Perinde ac ſi fingamus figulū quēdam/q ma
nu ꝓpria lutū faciat/factū per rotā formet:formādo ligneo quodā diſtinguat pectine atq; figuret.
Nemo utiq; dixerit uas a pectine atq; rota magis fieri q̄ a figulo:q̄uis a figulo per rotā fiat & pectē.
Vniuerſum hoc ſimiliter ab ipſo bono iudicāt per intellectū quēdam diuinū animāq; uniuerſi pro
cedere. Merito ab ipſo uno mundū ꝓxime fieri maxime unū/ab ipſo bono maxime bonum. At qm̄
uiſibilis hic mundus ob multiplicē partiū diſtantiā qualitatum repugnantiā/effectuū/diuerſitatem
materialiū deformitatē:neq; maxime unus eſt/neq; maxīe bonus/ideo ante hūc exiſtimant ab ipſa
unitate bonitateq; diuina mundū alterū ꝓxime emanare:& ꝓut natura patit̄ q̄ ſimilimū:nō uiſibi-
lem quidē:ſed intelligibilē/intellectualēq; exēplaria oīum que in hoc gignuntur habentē. Quē qui
dem diuinū intellectū nomināt/nō ipſum bonū/ſed optimū boni filium. Quē ſi unius cū ptrio ſub-
ſtantie eē intelligamus Platonem chriſtianæ theologiæ magis conciliabimus. Sed cæteri Platones
interpretes reclamabunt.

¶Sol/lux/lumen/ſplendor/calor/generatio/ſimiliter unitas/bonitas/intellectus/anima/natura/cor
pus mundi/imago mundorum ſuperiorum. Cap. X.

Aneat ergo chriſtiana & Moſaica ueritas. Ac interim/ſi pluribus placet interpretū forſan:
m fuerit hæc uel Platonis opinio uel Pythagoræ. Intelligibilē mundū inter uiſibilem/atq; ip-
ſum bonū eſſe mediū:imaginem quidē boni/exēplar uero corporei mundi:ita a bono pen
dentem/ſicut lumen extra ſolem a luce intra ſolē. Præterea producentem ex ſe ꝓxime mundi aīam
ſicut & lumen fundit ex ſe ſplendorē:perq; aīam ſingula quotidie generantē/ſicut ſplendor per ca-
lorem corporea gignit. Quēadmodū igitur ſex hi gradus ordine diſponunt̄. Primo quidē ipſa ſo
lis ſubſtantia. Deinde lux ſubſtātialis & intima. Tertio lumen inde manās. Quarto ſplendor reſul-
tans ex lumine. Quinto calor ſplendore ſuccēſus. Sexto generatio caloris flagrantia coaleſcēs. Ita
ſex alii digerant̄. Primo quidē unitas/deinde bonitas/neq; tū re ipſa duo hæc/ſed ratiōe quodāmō
diſtinguant̄/eadē nāq; diuinitas:& quia oīa ſupeminet:unitas: & qa per oīa rurſus exuberat/boni-
tas appellet̄. Hanc utiq; exuberādi uirtutē Plato in ſexto de re.p. ideā appellat boni. In epiſtolis ue-
ro bonorū:boni quidē.i. ſui ipſius/bonoꝝ quoq; que ab ipſo ꝓficiſcunt̄. Tertio in gradu ponatur
diuina quędā mens quaſi lumē de luce manās/multiformeſq;/ut ita loquar/ideas in ſe cōcipiēs ſim-
plici quodā ſupne lucis ideæq; unius diuinæ fomēto:nō aliter q̄ in lumine multi iam radii ex uno lu
cis radio deriuātur. Non ſolū uero in hac mēte rerū cōprehēduntur ideæ quaſi fonte:ſed & ad hāc
multi mētiū reducunt̄ exercitus quaſi ducē:ab eadē uidelicet diuina luce aqua & ipſa ęque ꝓſilien-
tes. Totū uero id genus mundus ſuperior nominat̄:ſed q̄tum ad mētes ſpectat ſequētes/itellectua
lis mūdus. Quātū uero ad ducē/intelligibilis. Sed ipſa quoq; mens dux mētiū/partim qdem intel-
lectus:ptim intelligibile nominat̄. Intellectus qdem/qua rationibus rerū diſcernēdis incūbit. Intel
ligibile uero qua rationes eiuſmodi in ſuis cōtinent̄ ideis. Idea deniq; boni nō mō ſuper intellectū:
ſed etiā ſup intelligibile regnat. Poſt archetipū hunc mundū quarto gradu ſequat̄ corporei mūdi
anima. Mūdus iam rationalis ex intellectuali mundo progenitus/quaſi ſplēdor ex lumine. Et ſicut
ſplendor iam motui pmiſcetur/ſic anima īmobilium idearū rationes mobili quodam pacto attin-
git/atq; percurrit. Quintus huic ſuccedat gradus/ipſa uidelicet natura rerum mūdus iam ſemina-
rius ex rationali animæ mundo/quaſi calor ſplendore reſultans. Sexto tandem gradu mundus hic
corporeus collocet̄ ex ſeminario :ita proxime ductus/ſicut rerum generatio ex calore. At ſi cęteris

obmiſſis aptius comparare uolueris/cogitabis in architecto quodam ſapiētiſſimo uim primo bo-nitatemq; naturalem. Deinde geometricum contēplatoremq; intellectum: cōmunes rationes mē-ſurarū habentem. Tertio rationem/ut aiunt/practicam iam per rationes ipſas de artificio conſul-tantem. Quarto imaginationem figuras iam & modos conducentes operi effingientem. Quinto affectum. Sexto mouendi uirtutem. In eiuſmodi uero comparationibus uidebis effectus multo ma gis ab antecedentibus fieri q̃ ſequentibus.

¶ Singuli ordines ad ſingula capita reducūtur: uniuerſus ordo ad uniuerſale caput: a quo omnia componuntur ex actu & potentia. Cap. XI.

Eque uero latere nos debet propria rerum genera ad capita propria uniuerſum genus ad
n uniuerſum caput oportere referri. Cuncta enim mundi corpora ad corpus unum. Natu-ræ oēs ad unā quoq; naturam. Animæ ad aīam. Mentes ad mentē. Ad bonum deniq; bona/& quia bona/ideo cuncta. Sic utiq; omnia conuerſione quadā naturali bonū appetunt tanq̃ finem: quoniā ab ipſo bono/cōmuni quadam proceſſione tanq̃ principio prouenerunt: atq; adeo cūcta ipſum ap petunt/ut materia infima appetat appetitu non infimo. Perpetuo ſiquidem in omnibus generan-dis ad ipſam boni uergit ſimilitudinem: ut appareat hanc a bono pendere. A bono inq̃ potiuſq̃ a mente. Quippe cum mentis actio que p formas fit ideales/terminet̄ ad formas. Actio uero boni: utpote ampliſſima ultra formas deſcendat etiam in materiā/efficiatq; bonoꝝ auidā & capacē. Sed quā nunc uoco materiā/Plato in Philebo latiori noīe infinitudinē nūcupat. Dicens ipſum bonum proxime infinitudinē ac terminum peperiſſe: ſtatimq; inuicē miſcuiſſe/atq; ex hac miſtione cuncta compoſuiſſe. i. ex potentia quadā formabili & accedēte forma. Potentiā. n. formabilem quaſi ex ſe nōdum definitā nec pfectam uocat infinitudinē. Formā uero huic adhibitā nominat terminū/qd̄ uidelicet indefinitā potētiam definiat & in ſpecie iam optata perficiat. Ex his ergo duobus & intel-ligibilem mundū pxime a deo uolunt eſſe conflatum: & ſenſibilē deinde ab intelligibili ex eiſdē uel ſimilibus cōſtitutum. Ita ut intellectus ille pximus mundi uiſibilis architectus materiam acceperit ab ipſo bono quodāmodo ſpiritalē/ſed iam iā ſub ſe in dimēſionem molis degenerantē informēq; & uacuā: ac ſi forſan ex ſe moueat̄/abſq; ordine nutaturā. Sed per ideaꝝ ordinē ab eodē bono ſuſce ptum/formauerit eam/redegeritq; in ordinē/anteq̃ extra ordinē uagaret̄. Præſertim cū aīam ipſi rōnalē in primis infuderit/motionis ordinatiſſime dominū. Nō ſolū uero materiā p ſe informē fo-re: ſed aīam quoq; fore informē inquit/niſi deus utrāq; formet. Quod uero eſt in materia corpo-ralis ſpēs/id tō eſt intelligētiaq; in aīa: qua ſi caruerit/materiā inordinate mouebit. Quo aūt id ex-primeret/materiā cōſiderauit in formā & aīam irationalē/uiditq; motū inde ſine ordine pueniꝝ.

¶ Materiā nō fuiſſe iordinatā. ante mūdū tēp. ſed q̄dā ordinis rōne. Cap. XII.

X his oībus colligere poſſumus materiā nō eſſe ęqualē mūdi fabro/nō eſſe ante mūdū ullo
e tpis interuallo/licet origine quadā: & ordine: nō iactari inordinate añ ordinē: ſed erraturā
fuiſſe pcul ab ordine/quātum in ſe eſt/niſi ſtatim deſup ordinata fuiſſet. At ne quis hūc lo-quēdi modū iprobet in Platone fingēte materiā añ mūdū inordinate iactatā/audiat & Moiſem añ mundi diſtinctionē dicentē terrā fuiſſe inanē & incōpoſitā/& ſuper faciem abyſſi tenebras extitiſſe. Mitto in pręſentia poeticū chaos. Adducere iuuat i mediū Philonem iudęū ſimilibus uerbis Moi-ſis geneſim exponentem. Siquis cām/quare uniuerſum hoc creatum ſit uelit exquirere/non errabit meo iudicio ſi id exiſtimabit: quod quidam ex ueteribus protulit: bonum eſſe creatorem ipſum: & genitorem/& auctorem uniuerſi: & bonitatis ſuæ gratia nulli ſubſtātiæ inuidiſſe: quæ ſua natura ni-hil boni haberet: & tamen fieri omnia poſſet. Erat enim ſua ipſius natura inordinata/informis in-animata/omnino uaria/incōgrua/incōcinna/incōſtans apta que in cōtraria mutaretur: & optimaꝝ rerū rationē ſuſciperet/formæ uidelicet animationis/ſimilitudinis ꝯgruitatis cōcinnitatis: omniū deniq; rerū ideæ melioris. Item in ſecundo eiuſdem libri uolumine. Cum inquit creator ſubſtan-tiam inordinatam & natura ſua confuſam in ordinem ex inordinatione: & in diſcretionem/ex con-fuſione traductam formare cæpiſſet. Terram atq; aquā medio loco firmauit. Hæc Philo: proinde ſi gradus rerū ſex in ſuperioribus adductos cōſideraueris/perſpicies forte q̃ ſimilis ſit Plato Moiſi/ ſex diebus mundi geneſim abſoluenti: q̃ ſimilis & Pythagoras probans ſenarium numerum geneſi nuptiiſq; prorſus accōmodari/unde & gamon appellat: propterea quod partes ſuæ iuxta poſitæ ip ſum gignant/ſimilemq; reddant genitum genitori.

¶ Duplex opinio de origine mundi. Cap. XIII.

I quis interroget nunquid apud Platonem mundus fuerit ſempiternus. Reſpondeo equi
s dem interpretibus Seuero/& Attico: & Plutarcho/aliiſq; ut Proculus narrat multis non
fuiſſe ſemper. Sed interpretantibus Crantore Plotino: Porphyrio: Iamblicho: Proculo & plæriſq; aliis: ſemper quidem fuiſſe: & fuiſſe ſemper adeo/immo fluxiſſe. Deum enim ſemper eſſe aiunt. Mundum uero fieri ſemper: & fluere. Ac ſi initio temporis carentem conſideraue-ris: ingenitum dici mundum: ſin autem perpetuum a deo eius effluxum: aſſidue genitum.

Neq;

Neq; minus ex deo pendere:ſi dependerit pēdeatq; ſemper/q̄ ſi aliquando cœperit depēdere :uel deſinat. Quemadmodum lumen non minus a ſole ducit originē neq; minus ſeruit ſoli:ſi ſemper q̄ ſi aliquando profluxerit/effluatq; a ſole.

¶ Triplex ɔiectura platōicę opiniōis de mūdo:& q̄ ſit certitudo ſnīę platōicę demūdo. Ca. XIIII.

c Æterum in rebus Platonicis/uel cōiectura incedimus/uel ſententia. Quantū ad cōiecturā ſpectat/ita & ipſe loquitur:& ſui diſputant/ut opinionem eius de origine mūdi in tria capi/ra colligere liceat. Aut enim:putauit materiam aliquando ex nihilo a deo creatam ſimulq; formatam tempore. Quamuis in hoc opere quod componitur ex materia/ſecundum quendā p/ductionis ordinē materia ipſa prius cogitetur fieri q̄ formari:& eſſe materiā prius q̄ eſſe formatā: atq; ante opus ex materia factū:materia quęri ſoleat ex qua fuerat opus conficiendū. Aut deū ma/teriam non aliquando nouam perperiſſe ſed ab ęthemo/ſimiliterq; hornaſſe: quamuis inhornata prius q̄ hornata:fingatur:ſiquidem natura ſua caret ordine:quem expectat ab alio cunq; res quæli bet prius cogitetur ſecūdum id quod eſt q̄ ſecundū id quod accipit/merito ſeorſum ab ordine po/teſt ipſa in ſe ordinis expers ex cogitari. Aut ut dixi materiam ſemper a deo fuiſſe. Atq; continue: ſed non continue ordinatam immo per temporum interualla. Ita ut dei ſit ſtabiliter ordinare. Ma terię uero ordinari mobiliter accipiatq; temporalem ordinis ſui temperationem nō aliter q̄ a fa/bro accipit horologium:peractiſq; pro natura ſua certis temporū interuallis amittat ordinē pau/latim ac deniq; totum. Redeatq; in chaos:ſed deus ſubito extremam confuſionē minime tollerās in priorem diſpoſitionē unico nutu retemperet. Idq; fiat infinite uiciſſim:nunq̄ mutato deo in fini te reformata materia. Hactenus humana in platonicis præceſſerit coniectura. Quantum uero ha/bemus ſcientia/affirmamus Platonē noſtrū affirmauiſſe. Mundū non ex ſe exiſtere :ſed ex cauſa:nō ex cā fortuita:ſed ex certa:non ex naturali dūtaxat cā:ſed intellectuali:nō ex intellectu per modum naturæ determinato:ſed potius uoluntario. Non uoluntate ex naturali quodam inſtinctu compul ſa:ſed libera. Nihil.n.magis liberum q̄ quod per ſe eſt:& per ſe agit oīno:neq; tam cōtingente ali/qua uoluntate. Nihil.n.contingens ubi idem eſt uoluntas:atq; neceſſitas. Nihil iterū uiolentū ubi idem eſt uiciſſim neceſſitas:& uoluntas:ut autem id aperiret nō minus replicauit in fabricādo mū/do uoluntatis diuinæ q̄ intelligentiæ nomen. Atq; addidit ipſam uoluntatē boni eſſe ſummam cau ſam:& certiſſimā cauſarum. Quam ex eo oſtendit liberam eſſe quod ſępe ait deum architecti mo/re conſultauiſſe:atq; deliberauiſſe de opere conſtruendo/quibus in uerbis non ambigentē intelligi deū uult:ſed libere eligentem. Proinde mundanū opus non ſemel tātum proceſſiſſe inquit:a deo/ ſed procedere ſeruariq; aſſidue. Quinetiā ſuppręma mundi numina una cū mundo ex ſeipſis diſ/ſolubilia fore niſi diuina uoluntate regantur. Satis ergo fuerit:& id quidem q̄ maximum talia de af firmante philoſopho affirmaſſe:his.n.conceſſis facile poteris deum dicere qn̄ ꝓuidente: & libera efficit uolūtate/mūdū abſq; nouitate ſui nouū cōpoſuiſſe. Ac ſi audiueris nō aliqn̄ nouū:ſed ab ęuo potius edidiſſe:poteris maieſtatē ſimul ſuā ſeruare deo cuius uoluntate:& hac quidem libera mun dus non minus eget:& pendet ſi eget pendetq; ſemper/q̄ ſi quandoq; proceſſerit. Quoniam uero Plato ſæpe ait/eatenus de diuinis aſſeuerandum/quatenus diuinis oraculis comprobetur:& nos ſa cris litteris potius q̄ coniecturis noſtris aſſentire debemus.

¶ Mūdus boni gratia ꝑcreatus ad diuinæ rōnis uerbiq; diuini ſimilitudē. Cap. XV.

m Vndum ergo fecit uoluntate ideſt bonitate ſua/tam uoluntarie q̄ naturaliter ob immen/ſam fæcunditatem exhuberante:quæ primum quidē ſe ipſa gaudet:ob idq; deinde ſua hac delectatur imagine:ita tamen/ut non in hac imagine/ſed inipſo exemplari : atq; principio delectationis huius conſtituat finem. Quoniam igitur bonitate fecit mundum:iccirco boni gra/tia fecit ipſum:non enim/ut eſſet/uiueret intelligeret ſimpliciter/procreauit:ſed ut/& bene eſſet ui/ueretq;:& bonum/intelligeret atq; compararet. Id illi moſaico ualde cōſonat. Vidit de hoc/& illud eē bonū:& cūcta ualde bona. Et qa pulchritudo ſplēdor eſt bonitatis/ideo ſubdit/ab optīo deo mū dū eē pulcherimū ꝑcreatū:tpalē qdē ſed ad ęthemi exēplaris imaginē dicet:& ſæpe/ quot ſpecies ſunt in archetipo.ideſt principali mundo.i.intelligibiles atq; imitabiles / totidem rerū formas in hoc mūdo diſpoſuiſſe:atq; ita ſibi ſimilē effeciſſe:utpote q intelligat ideas rerū nō iternubes:ut ma ledici qdā callūniant ſed in mūdani architecti mente cōſiſtere. Vbi uero ait in ipſa uita ideas eſſe: uaticinari uidetur euangelicum illud quod factū eſt/in ipſorū uita erat:& ubi ait repetitq; ſæpe mū dum diuina prouidētia conſtitutū:totam confirmat religionē. Quod qdem cū obſeruaſſet Theo/phraſtus tanq̄ in philoſopho mirū:ait. Plato ſolus uel certe maxime oīum:a diuina ꝓuidentia rerū cauſas aſſignauit. Sed o Theophraſte quacūq; id mente de Platone dicas: ꝓculdubio cōfiteberis. Platonem ſolum uel oīum maxime ꝓuidentē eſſe atq; diuinum.

¶ Cur mūdus ſit unius/& ſpericus:& moueaꝰ in ſpærā. Cap. XVI.

o Stendit uero deinceps diuinum ipſum mundi exemplar:quod euangeliſta: ſed diuiniore ſenſu diuinum appellat uerbum:eſſe unicū:quia quod contineat oīa : nihil relinquat extra

ſeipſum ideoq; ſit neceſſario unicum. Sed de hoc ipſo ĩ theologia diffuſius. Cum aũt mũdus hic in cæteris quod fieri potuit/mundũ intellectũq; diuinũ referat:adeo/ut qui formas ĩ hac materia cõſpicit/quaſi diuinũ uultũ cõtueatur in ſpeculo/certe in ipſa etiam unitate oĩum effectrice atq; ſeruatrice repreſentat illũ/ut architecti unius unum ſit opus. Vnus igitur dei unius eſt mundus: profecto ſi poſſet architectus humanus/dominari materiæ:poſtq̃ plura ędificia efficiſſet/quorũ quodlibet in ſe ſit unũ/cũcta uno quodã tandẽ circumuallere:deus aũt põt oĩno/cũ ſit materiæ dñs: neq; ſomniare licet mundos plures quaſi pilas alios extra alios. Sic.n. diuinũ opus diſſipatũ foret: atq; inter mundos ſpatia/uacua forent. Probabilibus exiſtimabis ſi quot orbes fingis p̃ uacuũ ſparſos/tot excogites ſpęras potius intra ſpęras/ut quęlibet ſpęra ſit mũdus in mundo. Vniuerſumq; opus unum ſit:atq; inuicẽ ordinatũ:nihilq;/uel uacuum/uel ordinis unioniſq; exps repiatur ſit aũt figura mũdi ſparica. Sic.n. eſt maxime uniformis:capax:indiſſipabilis:agilis : atq; ita nec aliter põt moles in mole:& ſine uacuo collocari:& ſine offenſione moueri:ideſt ſi nõ quadrata quadratis:aut circulis:ſed orbes orbibus inſerantur. Deniq; præcipua mundanę huius ſpæræ cauſa eſt:quod:& orbicularis eſt diuini mũdi natura:quæ in ſeipſam intelligẽdo:& amando reflectitur. Motionis uero ſpęricę ratio eſt tum figura ipſa quæ motum recipit:tum mundanę ipſius animæ quæ mouet/intima per intellectuales ſpecies reuolutio.

❡Cur mũdus diuidaẽ/uel in qnq;/uel in ſex plagas:& quõ ei cõueniat ſeptenarius:& numerus circularis:& quomõ diſtribuaẽ ad intelligibilis mũdi ſimilitudinẽ. Cap. XVII.

q Vamobrẽ mũdanæ diuiſioni nõ iniuria accõmodãtur numeri/inquib⁹ radices primæ ſunt circularium numerorũ. Quinarius uidelicet ex imparibus:ex paribus uero ſenarius. Dicimus aũt numerũ uiginti quinq; ex quinario in circuli morẽ multiplicari:quoniã ab eodem quodãmodo redeatur in idem/dum qnquies quinq; cõputatur uiginti quinq;. Item ſimili circulo numerũ centũ uigintiquinq;. Quinquies.n. uigintiquinq; tot cõficiunt. Eadẽ ẽ ad triginta ſex/itẽq; ad ducentos ſexdecim/circularis ſenarii ratio. Septies.n. ſex implet ſex atq; triginta. Item ſexies triginta ſex ducẽtos implet: & ſexdecim. Et ſi ſuperiores numeros rõne ortus ſui alios quadratos alios oblõgos nominãt:tñ rõne caſus atq; finis nuncupãt circulares. Itaq; p̃ quinarium & ſenarium radices primas circulariũ numerorum mũdi corpus circulare diuidimus. Primo quidẽ in partes quinq;.ſ. ignem cœleſtem. Ignem ęthereum ſub luna. Aerem. Aquam. Terrã. Quæ quidẽ diuiſio in epinomide cõprobatur. Deinde diſtribuimus per ſenarium:ubi cœleſtẽ ignem ĩ nõ erraticũ diuidimus:& erraticũ. Quę partitio a Platone frequẽtius uſurpatur. Verum ſenſibilis mundi diſtributionẽ ab ipſa exemplaris ſui diſtributione cõmodius hunc in modũ more Platonico deducem⁹ excogitat quidẽ deus in mundo penes ipſum intelligibili alterã quidem uim formabilem/alteram formatricem. Illã/ut dixi infinitudinem. Hãc terminũ pythagorici:& platonici nominant. Excogitat & mutuam harũ uirium miſtionem. Intelligitq; tertiam quandã ex hac miſtione formam prodinus coaleſcere. Sed & hãc ipſam formã quaſi triplicẽ animaduertit:habere.n. non nihil infinitudinis:nõ nihil:& termini/nõ nihil:& proprii. Quo fit/ut poſt binarium numerũ:infinitatis.ſ. atq; termini:ternarius eueſtigio ſurgat:addita his tertia forma. Surgat quoq; quinarius/eiuſmodi forma tripliciter diſtributa. Senarius deniq; naſcitur/ubi mundi illius munus ad inferiora p̃ducẽda porrigitur. Naſcitur & ſeptennarius/ubi mũdus ille uelut imago refertur ad patrẽ. In quo quidẽ gradu ſeptimo/quaſi die ſeptimo conquieſcat. Si uero reddideris ſingula ſingulis:animaduertes corporeum hunc mundũ ab ipſo ſuperni mundi termino ceu formam habere ignẽ: ab infinitudine uero ceu materiam habere terram. A media uero illius forma humorem ignis terręq; conciliatorem. Qui & cõglutinet terrã natura propria diſſipabilem:& nutriat ignem ex ſe facile reſolubilem & tria quædam in ſeipſo poſſideat. Hinc quidem igneũ:inde uero terreum:ſed non nihil ĩ medio proprium purũq;:aereum. Cum aliunde per ſublime uergat ad ignem aliunde per infinitum uergat ad terram. Poſt hunc mundi quinarium/fit ſenarius ſi comunem cũctorum excogitaueris formam. Fit iterum ſeptenarius:ſi hanc ipſam mundi formam reformaueris exemplari. In quo quidem die ſeptimo conquieſcat.

❡Quare ſint in mũdo partes diſtinctę:& quare cõtrarię:& de quattuor elemẽtis. Cap. XVIII.

n On ſolum uero diſtinctionem formarum:ſed etiam repugnantiam uidemus in mundo: p̃cedit enim a/primo:& procedendo degenerat:proceſſio quidem diſtinctionem facit:degeneratio repugnantiam. Quinimo diuiſionis ipſius origo eſt fœcunditas cauſæ:foras exhuberantis/ſeq; propagantis in amplum:procedente uero per gradus multos diuiſione:in repugnantiam deniq; peruenitur:præſertim cum mundi materia ob imbecillitatem:nequeat ita inuicem formas conciliare/ut mũdus ille ſuperior in ſeipſo conciliat. Quo factum eſt:ut deus materiã dimenſione protẽderit:ut repugnaturas ĩter ſe formas hoſpitiis diuerſis exciperet. Deniq; cum:& illa dicamus inter ſe contraria:quæ in eodem genere maxime diſtant:& illa diuerſa:q̃ inter ſe generibus ſeparanẽ:ex eo quidẽ quod cõtraria ſunt in mundo/apparet genus quodlibet:ſpẽs habere:q̃

plurimas

pluri mas:ex eo aũt quod diuerſa cõſtat uniuerſum genera poſſidere ꝑ multa:Quoniã uero:& ſpẽs
omnes ad genera:& genera ad uniuerſum/cõmunemq; eius formã deniq; reducũtur/cõcluditur/
ſicut ſuperior mundus uniformis eſt atq; omniformis/ita hunc omniformẽ eſſe atq; uniformem.
Conducit aũt cõtraria elementoꝝ cœlorũq; qualitas:& figura ad nouas formas quotidie generan
das:cõferente uidelicet motione. Siue.n.unicũ fuerit elementũ/nihil utiq; generabit quod:& Hip
pocrates aſſerit. Siue plura inter ſe ſimilia/noui nihil efficiet quod probat Heraclitus. Oportet tñ
hunc mundũ ꝑpetua nouarũ generatione formarũ/ęthernam ſuperioris oĩformiſq; mũdi actionẽ
ꝓ uiribus imitari. Eſto itaq;:ut poeſis canit Empedoclis/contraria interſe elemẽta. Eſto & inter cõ/
traria medium:qñ cõtraria & maxime diſtant/& abſq; medio minime cõgruũt. At mediũ hoc in-
diuiſibile eſſe nequit. Alioqn per ipſum cõtraria nõ diſtabũt:habet ergo dimenſionẽ. Sed qua par
te alterũ tangit nõ tangit alterũ. Et habet inſup partẽ neceſſario mediã/per quã ęque diſcrepet ab
extremis. Propterea Plato inter cõtraria ſemp media ſaltẽ interſerit duo:quemadmodũ ex uerbis
eius euidenter apparet. Interſerit:& tertiũ/ubi ait mediũ uim habere/per quã non ſolũ extremorũ
ſed una quoq; cuſtodiat unionem. Sed ponat manifeſte duo neq;.n.nunc id cõtendimus : ceu inter
Ignẽ & terrã/duo quædã. Aerem.ſ.atq; aquam. Opus aũt eſſe duobus ſaltẽ mediis inter contraria
oĩno corpora:oſtendit ex numeris:atq; dimenſiõibus/q̃ naturalia corpora quodãmõ antecedunt.

¶ Numeri. Lineares. Plani. Solidi:& quare inter planos unũ ſufficit mediũ. Sed inter ſolidos non
ſatiſfacit:& quomõ mathematicę rõnes ad phyſicas referant. Cap. XIX.

Riplices eſſe numeros apud pythagoricos alibi declarauimus. Lineares. Planos. Solidos.
t Lineares quidẽ quos ſola metitur unitas quaſi punctũ:ut Binarius Ternarius Quinarius
Septennarius atq; ſimiles. Planos autẽ qui multiplicant ex numeris quaſi lateribus. Ceu ſe
narius ex bis tribus fit terue duobus. Atqui ex planorũ numero eos quadrangulos:& equilateres
appellamus:qui ex numeri alicuius in ſeipſum ductu cõficiunt. Ceu quaternarius ex bis duobus/&
nouenarius ex ter tribus:& ſexdecim ex quater quattuor. Inęquilateres:aũt q ex ductu minoris nu
meri in maiorẽ:qualis fit ſenarius ex duorũ in tria deductione. Dicimus & oblõgos:q ex ductu nu-
meri admodũ minoris/ĩ numerũ longe maiorẽ cõficiunt:qualis eſt denarius ex deductione duoꝝ
in quinq; reſultãs. Siquidem ex bis quinq; fit decẽ. Hũc ſi in decimo de re.pu.appellauimus quodã
mõ linearẽ:intelligi uolebamus oblongũ. Præter hos aũt:eos ſolidos dicebamus:qui ex deductio
ne atq; reductiõe numeri alicuius in ſeipſum efficiuntur/inſtar molis ſolidę in trinã quaſi producti
dimenſionẽ:ut bis duo/bis/octo. Ter tria ter/uigintiſeptẽ. Quater quattuor quater. Sexaginta q̃t-
tuor. Accipe duos planorũ primos:qui uidelicet a primis linearibus ꝓcreant:ut puta hic quidem
quaternarium a binario. Inde uero nouenariũ a ternario procreatũ. Hos ſane planos duos nouena
rium.ſ.atq; quaternariũ poteris/unico competenti medio inuicẽ deuincere. Hoc eſt ſenario. Quę
n.ꝓportio eſt nouem ad ſex/eadem ſex erit ad quattuor/utrobiq;.n.eſt proportio ſexquialtera:ſiq-
dem nouem cõtinet ſex:& inſuper alterã eius partẽ.i.ternariũ. Similiter ſex cõprehendit quattuor
atq; inſuper binarium/alterã.i.dimidiam quaternarii partem. Senarium uero eſſe competens me
dium inde patet quod ex utriſq; componitur. Latus enim quaternarii quidem eſt binarius : noue-
narii uero ternarius. Ex multiplicatione aũt binarii in ternarium fit ſenarius. Similiter ſi acceperis
ultra nouem alium quadratum.ſ.ſexdecim:medius erit duodecim:qui ex lateribus horum naſci-
tur. Latus enim nouenarii quidem tria:ſexdecim uero quattuor. At ſi tria ducas in quattuor:duo-
decim reportabis:qui horum medius pari utrũq; ratione cõnectit:ſexquitertia uidelicet ratione.
Nam ſexdecim comprehendit duodecim ac tertiã inſuper eius partem. Similiter duodecim ultra
nouem includit tertiam nouenarii portionẽ. Cernis itaq; quod inquit Plato:planos numeros uni-
co poſſe medio colligari. Accipe præterea numeros ſolidorum primos:eos inquam qui primi ex
primis efficiuntur linearibus in ſe ductis atq; reductis. Hinc quidẽ octo a binario. Inde uero uigin
tiſeptem a ternario procreatum. Hos utiq; nõ poteris unico inuicem medio copulare:ſed cogeris
duo ſaltẽ accipere media.ſ.duodecim atq; decẽ:& octo. Accipies enim duodecim ex bis duo ter:
decem uero:& octo ex ter tria bis. Perq; hos numeros conciliabis extremos ſexqualtera ratione.
Nempe uigintiſeptem numerus:decem:& octo complectitur:& alteram rurſus eius partem ideſt
nouem:ſimiliter decem:& octo exuperat duodecim. Item duodecim ęqualiter excedit octo. Per
hæc perſpicuum eſt:ſolidos numeros:pluribus ſemper quibus cõgrue copulentur:mediis indige
re. Quod autem expoſuimus in numeris:idem poſſumus in dimenſionibus/tum planis/tum ſoli-
dis demonſtrare:oſtendentes inter plana comparabilia inuicem unum ſępe ſufficere medium. In
ter ſolida uero comparabilia:plura uera media eſſe ponenda. Quod quidem:& prolixũ nimis fo-
ret:& ſatis a Iamblicho:& Proculo/& Chalcidio eſt oſtẽſum. Quoniã uero Plato mathematica hęc
non ꝓpter ſeipſa qdẽ:ſed ꝓpter naturalia hic accepit:his prætermiſſis cõſideremus breuiter quæ
potiſſimũ naturę myſteria ꝑ mathematicas imagines ſubintelligat. Principio quod ĩ ſacris litteris
legit:deũ oĩa ĩ numero:mẽſura:pondere ꝑfeciſſe:manifeſte tangit a Platone numeros menſuras:

ſolida in medium adducente. Per ſolida enim comprehendit/& pondera: quę etiam ſignificat ubi poſt dimenſiones/cõmemorat uires inclinationũ quaſi ponderũ cauſas. Per numeros qdem intelligi uult ipſas rerum naturalium ſpẽs formaſq; ſubſtantiales: quas etiam Ariſtoteles numeris comparauit. Per menſuras aũt certas inſtrumentaleſq; figuras/uel magnitudines ſpeciebus certis accõmodatas. Per ſolida deniq; atq; uires/ſignificat qualitates/quę & cum molibus penitus ꝑtendunt/& pręſtant motionibus actionibuſq; momentum. Iudicãt aũt oẽs in uniuerſo/tum rerũ ſpẽs/tũ ſpecierum figuras magnitudineſq;/tum qualitates/geometrica inuicẽ/& muſica proportione cõpoſitas/ut qua rõne infimæ a mediis/eadẽ mediæ a ſuperioribus excedant. Itẽ p numeros deſignat medium arithmetricum/quod numerorum paritate cõſiſtit. Per dimenſiones atq; mẽſuras medium geometricum/quod in rõnis proportioniſq; identitate locat. Per pondera/& uires/mediũ muſicũ quod in portionis ęqualitate/uel ſimilitudine ſitum uelocitatem tarditatemq; motionum/& acumen grauitatemq; uocum uirtute comprehenditur.

¶Prima diſcurſio/quare quaternarius elemẽtorũ numerus mũdo cõueniat. Cap. XX.

s Ed de his alibi latius. Iam uero ad partitionem mũdanarꝫ partiũ reuertamur/quo harmonicam ipſarũ cõpoſitionẽ cõſpicere ualeamus. In ſuperioribus qdẽ qnariũ/& ſenariũ circulari mũdi figuræ cõgruere dicebamus. Nũc inſup q̃ternariũ eiuſdẽ plenitudini dicim⁹ cõuenire. Profecto q̃ternarius prim⁹ iplet oẽm differentiã numerorũ: primũ parem ac primũ ĩparẽ in ſe circũplectens. Implet/& ſimplicẽ numerorum ꝓgreſſionẽ: qñ terminis quattuor explet denarium/uno duobus tribus/quattuor denariũ pfecte cõſumãs. Implet ꝓceſſum quoq; dimẽſionũ terminis uidelicet q̃ttuor aſſequẽs/ ſigno lõgitudĩe latitudĩe atq; ꝓfundo. Implet muſicã cõſonantiã. Nẽpe ĩtra q̃ternarii limites dupla/tripla/q̃drupla/ſexquialtera/ſexquitertia/diapaſon/diſdiapaſon/diapente/diateſſeron/cohercentur. Implet naturã ad quattuor uſq; terminos ꝓcedentẽ/ſubſtãtia/quantitate/qualitate/motu. Implet deniq; uniuerſum/ſiue quod in natura/ſiue quod ſupra naturã eſſentia/eẽ uirtute atq; actione. Merito igitur pythagorici quatrinitate plenitudinẽ mũdani/tũ corporis/tum animi deſignabãt: eamq; iureiurando teſtabantur naturæ perpetuo fluentis fontem eẽ quatruplicẽ. Ex hoc nimirũ fonte manat quaternarius elementorũ numerus. Hinc quatruplicitas in cœlo quatruplex. Hinc ſub cœlo tpa quattuor. Hinc ſub tpe/quattuor humores/cõplexiones/affectus. Hinc ſup tp̃s quattuor uirtutes ſurgũt. Hinc ĩ ęthernitate quattuor exempla uirtutũ.

¶Secunda ad idem ꝓbandum diſcurſio. Cap. XXI.

p Ræterea niſi uererer partim ꝓlixitatẽ partim etiã nouitatẽ/recenſerem mira quædã. Iãblichi/& ſyriani Proculiq; cõmenta/gradus quattuor ſup mundũ ſupernũ cõſtituentiũ. ſ. unũ terminum/infinitudinẽ/mixtionẽ. Proĩde ſupernũ mundũ. i. primã intelligibileq; mẽtem. Poſt eã ponentiũ mentẽ mundũq; partim intelligibilẽ/partim quoq; intellectualẽ: poſt hanc intellectualẽ ſimpliciter mentẽ atq; mundũ. Quarto uero loco mentẽ iã mũdũq; animalẽ/ſenſibilis mũdi ducẽ. Itẽ ſupremã mentẽ: & ſuſpicere quattuor illa/unũ. ſ. terminũq;: & infinitatẽ atq; mixtiõem: & habere ſuapte natura quattuor: uidelicet hinc quidẽ unitatẽ: inde uero eſſentiam. Rurſus unitatem eſſentialẽ: & eſſentiã uniformẽ: atq; oẽs oĩno rerũ ideas quatruplicis ſimiliter naturæ pticipes. Itẽ mentẽ ipſam intellectualẽ iouialẽq; mundi opificẽ in fabricando mundo ſuſpicere in mentẽ intelligibilẽ atq; ſupprema͂ uelut exemplar: & ĩ bonũ ueluti finẽ. Et qua rõne in mundo ĩtelligibili qđ & ipſum ens ipſumq; uiuens nominant: principia: & ideas ſuſpicit naturæ quatruplicis/ĩ quattuor ſimiliter plagas digerere mundũ/quarũ prima a primo cœlo poſtq; cœlũ per ignis ſperam uſq; ad aeris principiũ protendatur/ſecunda ad aerem uſq; mediũ. Tertia inde ad terram. Quarta uero ſit terra: atq; huiuſmodi partitioni quattuor in qualibet plaga reſpondeant exercitus rõnaliũ habitantium: deorũ. ſ. mundanorũ. Item angelorũ: deinde dęmonũ: poſtremo particulariũ animarũ. Sed his obmiſſis ad inſtitutũ noſtrum regrediamur.

¶Tertia ad idem confirmandũ diſcurſio. Cap. XXII.

q Vattuor apud methaphyſicũ ſunt elemẽta: eſſentia: eẽ: uirtus: & actio. Quattuor apud mathematicũ: ſignũ: linea: planũ: atq; profundũ. Quattuor apud phyſicũ: ſeminaria naturæ uirtus: pululatio naturalis: & adulta forma: atq; compoſitũ. Redde uero ſingula ſingulis. Eſſentiæ quidẽ ſignũ atq; ſemen. Ipſi uero eſſe lineã: pululationẽq;: uirtuti planũ atq; formã: actiõi profundum atq; compoſitũ: & ubiq; extrema uelut ſolida duobus cõcilia mediis. Manifeſte uero qđ ĩ mathematicis ſignũ ẽ Plato ĩ phyſicis uirtutẽ ſeminariã ĩdiuiduãq;: & ſtabilẽ eẽ putat. Qđ aũt ĩ mathematicis linearis ĩ lõgũ ꝓductio: id ĩ phyſicis germinãtis formę pululationẽ: ut ita loq̃r: exiſtimat. Itẽ qđ ibi planũ: hic ꝓprie formã: ut. n. planities corp⁹ termĩat: ita forma materiã: deniq; qđ ibi ꝓfundũ: hic ẽ cõpoſitũ: cõpoſitũ inq̃ duplex: tũ formale. i. ex plurib⁹ formis cõplexio quędã ſpęcię ſolidæ ſimilis: tum materiale. i. ex forma atq; materia: cubo ſimilior. Quod ergo ait ĩter duo plana unũ ſufficere mediũ/intellige ĩter duas formas mediũ unicũ ſatiſfacere. i. formale. Formę. n. cũ formis deinceps ubi p extrema ſui ſeſe cõtingũt: uno quodã formali medio cõgruũt/utriq; partim

tim quidē conueniēte/partim etiam differente. At uero quod inqt ſolida ſolidis medio duplici copulari/ſignificat inter cōpoſita naturalia duo diuerſæ naturæ gemina media interponi. Quorū alterum qdem formale ſit/alterū uero materiale. In quolibet.n.compoſito:hinc principalis forma: inde accōmodatum formę ſubiectū cōſideratur. Hinc efficitur:ut inter diuerſa cōpoſita cōſurgat diſcrepātia duplex/altera qdē magis rōne formę/altera uero magis ratione ſubiecti.

¶ Quarta ad idē diſcurſio:& de uiribus/ꝓportiōibuſq; elemētorū. Cap. XXIIII.

Adem hęc alia inſuper rōne cōroboranť:ſi a quatrinitatibus modo deſcriptis/ad quatrinitatem ſpęrę deſcendas. In hac ūtiq; conſiderať natura medii cōſiderať:& natura circūferentiæ longiſſime inter ſe diſtantes tam ꝓprietate q̄ ſitu. Cōſideratur inſuper hic quidem ſpatium quatenus ꝓpria uirtus centri porrigiť. Inde uero ſpatium/quatenus ꝓpria magis circūferentiæ uis protenditur:hinc quattuor computantur plagę mundi/& quattuor ſimiliter elementa.

A ſubſtantia:	a uirtute:	ab actione.
Ignis: ſubtilis:	acutus:	mobilis.
Aer: ſubtilis:	obtuſus:	mobilis.
Aqua: craſſa:	obtuſa:	mobilis.
Terra: craſſa:	obtuſa:	ímobilis.

Alia: poſitio:	eatundē.	
Ignis: acutus:	ſubtilis:	mobilis.
Aer: obtuſus:	ſubtilis:	mobilis.
Aqua: obtuſa:	craſſa:	mobilis.
Terra: obtuſa:	craſſa:	ímobilis.

Quoq; qd í circūferētia poniť/naturā eius ſequēs ampliſſimū eſt/ideoq; oīum ſubtiliſſimū p ſubſtātiam:per uirtutem uero acutiſſimū:penetrationiq; aptiſſimū:p actionem deniq; prōptiſſimū ē ad motum. Quod aūt ſitum eſt in medio/naturam quoq; ſequēs medii:anguſtiſſimū eſt/& denſiſſimū per ſubſtātiam:p uirtutem uero obtuſum:p actionē deniq; ad motum eſt ineptiſſimū. Media uero duo medio in his modo ſe habēt. Proinde ſicut maxime diſtāt in ſpęra ambitus atq; centrum/ita p ſitum/& naturam ignis terraq; plurimū diſcrepant. Ille.n.ita petit ambitū/ut nunq̄ naturaliter medium:hæc ita cētrum/ut nunq̄ naturaliter ambitum. Aer uero interdū deſcēdit/ſi uidelicet in ſublimi ignis regione ponať. Aqua etiā aſcendit/ſi ſub terrā cohibeať. Quemadmodū uero in igne:& terra tria cōſiderātur.ſ.ſubſtātia/uirtus/actio:ſic & tres potiſſimū ꝓprietates/uidelicet in igne qdē p ſubſtātiam ſubtilitas:p uirtutem acumē:p actionem mobilitas. In terra uero oppoſita/per ſubſtātiam craſſitudo:per uirtutem obtuſitas:p actionem ímobilitas. Dicunť aūt horū naturæ apud Platonem ſolidæ/quia inſtar dimēſionis trinę/trinas poſſidēt qualitates:quod ſi duas dūtaxat haberēt planorū inſtar/unū ſufficeret mediū:quod uidelicet in qualitate qdē una congrueret cū extremis/ in altera uero differret. At quoniaam tres inuicem oppoſitas habent/duobus/ut uinciantur/ opus eſt mediis:quorum utrunq; cum ꝓximo quidem/tum extremo/tum medio í duplici cōueniat qualitate/in unica diſcrepet:cum remoto uero extremo/in una quidē congruat:ſed differat in duabus Sicutiq; ignem ſequitur aer/í ſubtilitate:& mobilitate igni perſimilis:ſed quadam uirtutis obtuſitate diſſimilis:in qua etiam unica quodāmodo cum terra conſentit:cum aqua uero duabus.ſ.obtuſitate atq; mobilitate. Aqua ſequitur aęrem in duabus his aeri ſimilis:ſed una ſimilis igni.ſ.mobilitate dūtaxat. At diſſimilis igni duabus/craſſitudine obtuſitateq; ſimul:diſſimilis terrę mobilitate quadam:ſed craſſitudine:obtuſitateq; ſimilis. Profecto quod ignis ad terrā analogia quadā.i.rationis ſimilitudine:atq; ꝓportione comparabilis ſit/apparet; Queadmodū.n.ſe habet ſubtilitas ignis ad terram craſſitudinē:ſic ignis acumen ad obtuſitatem terræ/ſic iterum ad ímobilitate terræ mobilitas ignis:quod etiā comparabilis ſit:ſed potiori aliqua rōne ignis ad aerem:aer ad aquā: aqūa ad terrā:ex conſenſione qualitatum eſt manifeſtū. Videtur autē elemēti proximi quidem ad proximum cōuenientia ad deſcrepantiā eſſe dupla:ad remotū uero contra/dupla eſſe ad conuenientiam diſcrepantia. Videtur ignis aere duplo ſubtilior/triplo mobilior/quatruplo uero acutior. Item aer/aqua acutior duplo/triplo mobilior/quatruplo eſſe ſubtilior. Rurſus aqua q̄ terra acutior duplo/triplo ſubtilior/quatruplo ad motum eſſe paratior. Procedere uero íter cognata ad quatruplam uſq; proportionem dūtaxat apud muſicos eſt conceſſum. Longiori.n.progreſſione aures offenduntur:quinetiam in his perfecte rationes muſicæ continentur. In his utiq; per tres qualitates quaſi per trinas dimenſiones:& ſolida quædam/ter quoq; ſolideq; ad ſolida uſq; procedimus. Nā per duplam quarto gradu ad octo peruenimus:qui primus eſt ſolidus. Item per triplas quarto ſimiliter gradu ad uigitiſeptē:q ſolidus eſt ſecūdus. Rurſus per quatruplas rationes/ quarto deniq; loco ad ſexagintaquattuor/q tertium íter ſolidos numeros obtinet locū octo enim a binario ſolide ideſt ter accepto/ſiue ducto:uigintiſeptem a ternario ducto ter. ſexagintaquattuor a quaternario ſimiliter in ſeipſum ter multiplicato creatur. Coeterum ut notius ſit quanta apud Platonem cōgruitas mathematicis ineſt ad phyſica repetenda ſunt duo illa priuatorū media ſolidorū. Poſuimus.n. íter octo atq; uigintiſeptē/cōpetentia media duo/uidelicet duodecim atq; decē/& octo. Duodecim qdē numerus/tū ex octo/tum ex uigintiſeptē naſciť. Latus ſiquidē ex quo multiplicanť octo/binari?

Dixiſſem:aer aqua mobilior duplo: triplo acutior. Nam aqua p mobilitatem magis conuenit cū igne:p obtuſū uero magis cum terra.

eſt.Latus aũt ex quo uigintiſeptem eſt ternarius:ſed ex binario atq; ternario ita fit duodenarius ſi
egeris bis duo ter.ubi duodenarius oriẽs duo ab octonario accipit latera:unũ uero a uigintiſeptẽ.
Item ex binario atq; ternario ita fit decem:& octo/ſi egeris ter tria bis:ubi decem:& octo numerus
naſcens:ab octonario quidem remoto latus accipit unum/ubi dicit̃ bis:ſed a numero uigintiſeptẽ
latera duo:ubi ter tria:ſimiliter elementa duo inter ignem terrãq; media:dum ex extremis cõtem
perant̃:interim a proximo q̃dẽ naturas reportãt geminas a remoto uero unicã mutuant̃.

¶Quod totus mundus ex quattuor componitur elementis:& quomodo hæc alia rõne ſunt ĩ cœ/
lo:aliter infra lunam. Cap. XXIIII.

e X his quattuor elementis geometrica:& muſica inuicẽ rõe coniunctis uniuerſum mundũ
eſſe compoſitum pythagorici platoniciq; oẽs exiſtimant:ita tamen:ut cõſonantia horum
in cœlo nullam unq̃ diſſonantiã patiatur:ſub cœlo aũt:diſſonantia quędam alicubi oriri ui
deatur interdũ:ſed ſtatim per ſuperiorẽ concentũ in formã cõſonantem mirabiliter redigantur.
Eſſe utiq; elementa hæc ſub luna/nemo negabit.Eſſe uero in cœlo/phyſici nõnulli negabunt.Sed
iſti audiãt methaphyſicos precor/ꝓbantes elementa per ideas ſuas eſſe in ipſo mundi opifice:eſſe
inde in aĩa mundi per rõnes ſuas.Eſſe in natura per ſemina.Ergo & in cœlo per uirtutes:& ſub cœ
lo per formas.Quo enim pacto a cauſis cœlo ſuperioribus elementorũ naturæ tranſeunt infra cœ
lum:& ibi quidem protinus nutaturæ:niſi uirtutes horum moderatrices cœlo interim ĩfundant̃?
Quinimmo ſic agricola q̃dem nõ regit architectum:quoniã architecturæ nullas continet rationes
geometra uero has poſſidens:regit illũ:ſic & cœlum niſi elementorum elemẽtaliumq; cõprehen/
dat uires/hæc gubernabit nũq̃:gubernans uero cõplectitur:ĩmo cõplectendo gubernat.Audiant
& aſtronomos tam in ſignis q̃ in planetis naturas deſignantes elementorũ:& effectu probãtes.Au
diant deniq; ſacras litteras ponentes ſæpe ĩ cœlis aquas:ponentes terram quoq; uiuẽtium.Quod
ſi duo hęc ibi cœleſtium diſſimiliora ponunt̃:multomagis ignis:& aer cœleſtiũ ſimiliores ibidem
a ſacris litteris collocant̃.Reſpondebũt:ut arbitror aliqui uires illic quidẽ elementorũ excellentiſ
ſimas ꝑ modũ cauſæ ponendas eſſe:in ſperis aũt elementorum ſub luna naturas eorũ ſecundũ for
mam:in compoſitis tãdem participatione quadã:ſed naturas ipſas elementorũ in cœlo eſſe uaga/
bunt.Ad hęc adducent platonici uirtutes ubiq; ꝓprias ĩ propria natura fundari.Itaq; ſi ſunt horũ
uirtutes ĩ cœlo/eſſe quoq; naturas:ſed quẽadmodũ uirtutes illic ĩ genere quodã lõge his excellẽtio
re cõſiſtũt:ita naturas ĩ excellentiore:ĩmo:ut rectius loquar/excellentiſſimo.Et naturam illã ignis
eminentiſſimam prebere cœlo ſenſibile lumen:uiuificum calorem:motũq; ꝓmptiſſimum.Natu/
ram terrę largiri ſolidã firmãq; ſtabilitatẽ.Item:& ſtellis denſitudinẽ qua uideri poſſit:& lunæ qua
radios repellat ſola res.Naturam aeris p̃ſtare perſpicuã qualitatem/quã nominant tranſlucẽtem.
Naturã aquę afferre delicatiſſimam:& equabiliſſimã lenitatẽ.Et quod maximũ eſt/ipſis ſpærarum
labiis quibus ſeſe cõtingũt inſerere uirtutem illã frigoris:& humoris:ꝑ quã fiat:ut quãuis ex uelo/
ciſſimo motu rapidiſſimę:& uehemẽtiſſimę ſe cõtingãt:ęſtus t̃n illic reſolutioq; nõ accidat.Has q̃/
dem ĩ cœlis aquas ebrei ualde ꝓbabũt.Probabũt etiã/ut arbitror/ſi audiuerint ꝑ naturã illic terræ
uiuentiũ fieri:ut materiæ alioquin tenuiſſime ex tãto motu nõ diſſipẽtur.Meminiſſe uero oportet/
tantam eẽ ĩ cœleſti ſubſtãtia uirtutẽ tanq̃ ad conciliandũ efficacem/ut qualitates/& motiones quæ
apud nos ſunt ĩter ſe repugnãtes/ibi nõ pugnẽt.Itẽ ut reliqua illic elemẽta ſtatim a prima genitura
mũdi ĩ formam præſtãtiſſimi ideſt ignis redacta fuerint:quemadmodũ per motũ cœleſtẽ elemen
ta quattuor apud nos in quauis genitura ad unã reducũtur mixti formã.Neq; miraberis ĩ unũ illic
elemẽta cõflari:ſi cogitabis etiã infra lunã ĩ unã molem eſſe compacta:& ignem eſſe ſoliditatis ter/
renę participẽ/ne ob tenuiſſimã mobiliſſimãq; naturã cõtinuo diſpergat̃:terram quoq; per ſe tor/
pentẽ/ignis conſortio actionẽ uitamq; nõ nãciſci.Quod ſi extrema miſcẽtur/nimirũ:& media me/
diis extremiſq; miſceri.Itẽ ſi tanta eſt ĩfra lunã unio/ſuꝑ lunã eſſe multo maiorẽ:ſed terræ ſoliditatẽ
ſiue ſtabilitatẽ illic abſq; craſſitudine in uaporea quaſi forma regnare.Rurſus ęquabilitatem lenita
temq; aquę ꝓcul a lapſu:agilitatẽ aeris ab effluxu ſeorſum:efficaciã ignis ĩ lumine ſalubriq; calore ĩ/
telligẽtiæ uitæq; perſimili dominari/ſeorſum ab ea cõbuſtiõe:ad quã efficiẽdam apud nos cogitur
tum lumẽ ĩter cõcaua repercuſſum/tum calor igneus aſpera quadã materia:& mordaci concluſus
q̃ certe quatenus a terrena craſſitudine ſoluit̃/eatenus lucet purius caletq; ſalubrius.Ergo una cũ
Heraclito/& Empedocle/dicemus ignis ipſius/q ĩ idea eſt intellectuale lumẽ:in cœlo quidem uiſibi
le lumẽ ad oculos emicare:ſub cœlo aũt in ęthere purã ipſius & ĩnoxiam uigere flãmam in terra ue
ro carbonẽ ĩ aſpera materia cõburentẽ.Dicemus poſtremo cũ Orpheo eſſe inſuper apud inferos
quattuor elemẽta:pyriphlegetontẽ/acherontẽ:& occeanũ:& cocytum.Dicemus cũ Platone:quẽ/
admodũ ĩ archetipo mũdo oĩa ſunt in oĩbus/ita in hoc imaginario mũdo oĩa ĩ oĩbus eſſe:ſed ꝑ na
tura ſuſcipientium ubiq; ſingula ſuſcipi:ut cœleſtia ĩ elemẽtis elemẽtalia ſint:elemẽta in cœlo cœle
ſtia:atq; tãtã eẽ cœleſtis regiõis ſuꝑ alias excellentiã:ut cœleſtis ignis p̃ter elemẽtalẽ ignẽ triaq; reli
qua elemẽta dici q̃ntũ ualeat elemẽtũ.Hinc mũdos q̃nq; apellari poſſe ait.Siq̃dẽ oĩa rerũ genera
in quolibet

in quolibet horum quinq; ſint pro ſua cuiuſq; natura. Concludemus deniq; cõcordiam inter Moiſem & Platonem: quem Numenius alterum cognominat Moiſem. Quod enim Moiſes ait: in principio fecit deus cœlũ: & terrã. Plato ait/ deus primo ignẽ fecit ac terrã: ignẽ intelligẽs præcipue cœlum. Principio enim in ſpera mundi cẽtrum cõſiderauit: & ambitũ. Reliq̃ horũ gratia ĩteriecit.

¶ Circularis motus omnis ſpæræ ſemper mobili proprius eſt. Item ignis maxime proprium eſt lumen. Cap. XXV.

s Ed neq; nos turbent qui cœlum iccirco igneum eſſe diffidunt: quia cœli qdẽ motus ſit circularis: ignis uero ſit rectus. Nam etiã cœli portio qualibet ſi forte ponat in medio/ repẽte aſcendet in rectũ/ breuiori uidelicet tramite patriã petitura: & tñ cœli motus ꝓprius eſt circuitus: & terra ſi ſeparetur a cẽtro/ deſcendet: & tñ eius proprium eſt quieſcere. Profecto qualibet ſpa mobilis tam elemẽtalis q̃ cœleſtis ꝑ figura ſua naturaliter mouetur in orbem: ſic loco ſuo plenius fruitura. Motus aũt rectus ubicũq; eſt: nõ tam naturalis eſt: q̃ reditus in naturam. Sicut uero corpori circuitus conuenit/ maxime conuenit igni. Cum enim a terra diſtantiſſimus ſit etiã per naturã/ ſicut terra eſt ſemper ĩmobilis: ita ille ſemper eſt mobilis. Si ſemꝑ mobilis/ ergo in orbem. Quod enim mouetur in rectum/ pacto ſpatio quod finitum eſt/ finit: & motũ. Moueri uero ĩ circulum tam ignem q̃ aerem/ oſtendit circuitus cometarũ. Circuitũ quoq; aquæ teſtatur ĩfluxus ꝑpetu⁹ & effluxus. Manere uero oportuit terrã/ ut in diuiſibili: & ſtabili centro foret ſimilior: eoq; cõmodi⁹ frueretur. Moueri autẽ ſuperiora: ut uaria ſemper ꝑ motionis uarietate producerent. Neq; negẽt aliqui cœlum eſſe calidũ: ſed negent potius eſſe urens. Neq; dicant ſolis lumen ſola repercuſſione calefacere: ſed ſola comburere. Nam lunæ radii repcuſſi nihil calefaciunt: cum in ea uirtus aquea dominetur. Calefaciunt autem ſolis radii ſalubriter pro ignea ſolis uiuificaq; natura. Neq; obiiciant ex tardiori lunæ motu contingere: ne lunæ radii calefaciant. Nam & ſi ponitur eſſe tardior/ tñ tanto ꝓpinquior eſt q̃ ſol hominibus/ ut debeat ſi non tantũ/ aliquantũ tamẽ calefacere: ſi repercuſſione dũtaxat ꝓueniat calefactio. Neq; adducant æſtum eſſe ignis propriũ. Siquidẽ quo minus alienæ miſcetur materiæ/ minus urit. Sed dicant lumen ignis ꝓprium. Quo enim purius/ eo lucidius/ licet oculis quibuſdã nõ manifeſtius: & lucet longius q̃ calefaciat: & prius illuminat: & momẽto: & calorem largiť calefacto poſt ignẽ ad tempus ſeruante calorẽ: lumẽ uero largiť nulli/ utpote ſibi ꝓprium. Siquidem abeunte igne/ ſimul abit: & lumen.

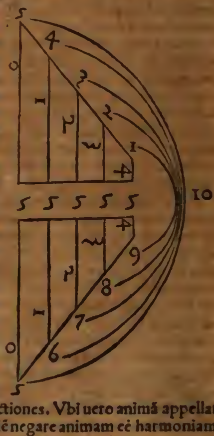
¶ De ſpiritu mundi. i. de ĩtellectu: & aĩa/ & intelligẽtia: & natura. Cap. XXVI.

p Oſtq̃ uero tractauit queadmodũ deus corpus cõſtruxit mũdanũ/ deinceps queadmodum mundanã aĩm tẽperauit/ aggrediť diſputãdũ. Oſtẽdit interea ſe ante oculos poſuiſſe prius & informẽ molẽ q̃ formatã: & mox formatã quodãmõ priuſq̃ aĩatam/ nõ q̃a uel informitas ante formationẽ fuerit: uel formatio corporalis añ aiam: ſed/ ut cognoſceremus/ tam formabilem naturã formatiõis corporeæ gratia/ q̃ corporeã formationẽ gratia aĩæ tanq̃ finis/ eẽ diuinitus ĩſtitutam. Volẽs itaq; deus opus pfectũ facere/ uiuũ: & intellectualẽ effecit mũdũ: atq;/ ut ex ipſo ſpiritu & materia mũdi cõmodius aĩal unũ cõnecteret: materiã diſtĩxit ĩ quattuor/ ut diximus/ elemẽta/ q̃ſi aĩalis huius humores: q̃a/ & ſpiritũ eius ĩ q̃ttuor uoluerat eẽ diſtinctũ. Quattuor. n. ad mũdi ſpiritũ ptinẽt. Primũ qdẽ ĩtellectus ĩ ſe manẽs ĩmobilis ſpærę motor/ ſiue rector ita regẽdis ſpis ab auctore rerũ oĩum ĩſtitutus. Secũdũ ſpęræ aĩa/ motor mobilis qdẽ: ſed mobilis p ſeipſum. Tertiũ intelligentia quædã huic aĩæ a deo/ & intellectu ſupiore diuinitus inſita. Quartũ natura. i. ſeminaria uitaliſq; uirtus ab aĩa paſſim infuſa materiæ. Intellectus qdẽ: & aĩa ſubſtãtiæ ſunt. Intelligẽtia uero: atq; natura ſunt qualitates. Illa qdẽ aĩæ: hæc uero materię. Horũ q̃ttuor imagines ſunt quattuor elemẽta. Ignis enim ĩtellectũ refert. Terra naturã. Intelligẽtiã aer. Aqua deniq; aĩam. Et ſicut igni tria ꝓpria ſunt/ tria quoq; oppoſita terrę/ mediiſq; media quadã rõe cõueniũt: ſic tria ĩtellectui ꝓpria eorũq; oppoſita ꝓpria ſunt naturę/ mediis quoq; media. Intellectus enim indiuiduus eſt/ uniformis/ ęthern⁹. Natura diuidua/ & multiformis/ & tẽporalis. Aĩa uero ĩter hæc media p ĩtelligẽtiã qdẽ magis ĩtellect⁹ ipſius particeps euadit q̃ naturę: p aĩalẽ uero potẽtiã/ cũ natura potius q̃ cũ ĩtellectu cõſentit. Quãobrẽ pti ĩdiuidua dr pti quoq; diuidua. Itẽ uniformis ſiľr: & multiformis. Rurſ⁹ ęther na partim: & tẽporalis. Proinde q̃ttuor uitę ſecundũ quatruplicem mundi ſpiritũ numeranť. Saturnia qdẽ uita in ĩtellectu ſuſpiciẽte patrẽ ſuũ cœlũ. i. deũ cœli fabrũ. Iouialis aũt in ĩtelligẽtia ad actionẽ iã mobilẽ declinãte. Venerea ĩ aĩali uirtute iã amãte materiã. Dionyſiaca ĩ natura q̃ſi ebria. i. ĩmerſa materię. Pręterea ſenſus ſimili rõe quattuor ĩ uniuerſo cõnumeranť. Pri⁹ utiq; ſenſus ĩ aĩa mundi: cõmunis inq̃ ſenſus: & unus. i. imaginaria quędam uirtus intelligẽtiam eius comitãs: & formas rerũ particulares attingẽs/ ut illa uniuerſales: attingẽs inq̃ ĩtrinſec⁹: ideoq; nullis ĩdiget inſtrumentis neq; extra procedit uſq̃ neq; patitur. Secundus uero ſenſus in animabus ſperarum eſt atq; ſtellarum: cõmunis certe impatibiliſq; ſimiliter: ſed extra procedens. Tertius ĩ particularibus animabus/ ultra uim cõmunem: iam per inſtrumẽta ſingula diſtributus: & extra ſe porrigẽs: atq; a paſſione exoricas: ſed deſinẽs in iudicium. Quartum deniq; ſenſum pythagorici concedunt plantis:

immo ſenſus ſimulacrum:& id quidẽ ſtupidum:nullũ iam habens iudicium qualitatis : ſed in ſola poſitum paſſione/uoluptatis cuiuſdam atq; doloris.Sẽſus primus intellectũ repreſentat. Secũdus intelligẽtiã. Tertius uim animalem. Quartus deniq; naturalẽ. Meminiſſe uero oportet ipſam mũdi materiã neq; aliter ſuſcipere aĩam q̃ p naturã:neq; aliter ĩtelligẽtiã q̃ p aĩam:neq; aliter ĩtellectũ q̃ p intelligentiam. Quẽadmodũ p terram accipit aquã per hãc aerem:per hũc:& ignẽ. Cæterum quod deinceps his ſimile ſequitur/animaduerte. Ait.n.deus animam ĩ medio poſuit : eamq; inde extendit p totũ:ac demũ per ipſam extrinſeca mundi protexit. Primo quidem ſignificat animam/ & implere totã mundi molem/aliis.ſ.uirtutibus alias mundi partes moderantẽ:& ſuprema ſui circa mundũ uirtute.i.intellectuali prouidẽtia mundũ exſuperare. Quod aũt uirtus aĩæ ab ipſo medio porrigaƭ p uniuerſum bis per quattuor gradus expõitur. Primo quidem a media terra paſſim uirtutẽ cõnectendi protendit/a media aqua diffundit uim uitalem:ab aere ſimiliter ſenſualem: ab igne rõnalem. Deinde a media mundi ſpera uim/ut diximus cõnectendi:a ſpera lunæ generabiliũ ĩgenerabiliũq; media uim uitalẽ:a ſole mũdi corde ſenſualẽ:a zodiaco medio firmamẽti rõalẽ. Cũ uero duplex ſit ad deũ ordo rerũ:alter quo ab eo pcedũt alter quo pcedẽtes conuertunƭ ad ipſum Plato proceſſionis ordinẽ ſecutus eſt:ubi ait. Deus intellectũ in anima:aĩam locauit ĩ corpore. Cõuerſionis quoq; ordinẽ cogitãs ait. Deus aĩam ĩ medio poſitã/ pẽdit eã inde p totũ:& ĩterim aliqd eius eduxit extra mundũ:quo uidelicet/dum puideret mũdo/cõuerteretƭ ad deum.

¶De cõpoſitione aĩę:& quod p quinariũ in ea cõponẽda oportune pcediƭ. Cap. XXVII.

Voniam multa quæ ptinent ad ſperarũ aĩas/mentes/motiones/compoſitionẽ aĩæ/in theologia planius expoſuim⁹/iccirco in illis exponendis hic:& fuimus:& erimus breuiores. Nã ad nõnulla magis propria iam pperamus. Principio quinarium numerũ cõpoſitioni partitioniq; aĩæ conuenire tribus de cauſis arbitramur. Prima: quia ſicut quinarius ex primo pari primoq; impari cõſtat/ſic anima ex diuidua indiuiduaq; natura. Scis autem parem numerum appellari diuiduũ:imparem uero indiuiſibilem:qm̃ in partes ęquales diuidi nequit. Secunda: quoniã genera etiã qb⁹ a deo cõponunƭ oĩa/p qnq; diſtribuunƭ. Sũt.n.eſſentia/idẽ/alterũ/ſtatus/mot⁹. Aĩam uero uelut oĩum mediã pręcipua quadã rõne ex ipſis qnq; oĩum generibus compoſitã arbitrãtur. Tertia: quia cũ aĩa ſit medium uniuerſi/naturaliter quinariũ ſuſcipit:uniuerſi numeri medium. Eſt enim quinarius perfectũ denarii medium. Nã cum quinquies rite denariũ diuidamus/medium eſt ęque diſtans in qualibet diuiſiõe quinarius. Primo quidem ſi decẽ:ĩ nouem diuiſeris atq; unum uidebis quinariũ inter unum nouemq; eſſe mediũ pariter utrinq; diſtans. Si ſecũdo in octo atq; duo partiri decẽ uolueris/rurſus quinariũ ęquale inter hęc mediũ reportabis. Si tertio ĩ ſeptẽ atq; tria/ uel quarto in ſex & quattuor/iterũ medium uerũ accipies inter extrema quinariũ mediũ ubiq; dicimus arithmeticũ. Quod aũt quinto decẽ partitus in quinq; atq; quinq;/mediũ quinariũ habeas/dictu ſuperuacuũ eſt. Quaſobres Plato in diſtributiõe uniuerſi/tum corporis/ ut ita dixerim/animabilis/tum animi:quinq; potiſſimũ capita adducit ĩ mediũ. Nã utrobiq; primũ agit de ipſa rei ipſius/ut ita dixerim/ſubſiſtẽtia atq; fundamẽto/ſiue corporis inq̃/ ſiue animæ. Secundo de partium utriuſq; cõcordia. Tertio de ſpecie ex partium cõcordia reſultante. Quarto de uirtutibus ſpeciei. Quĩto de actionibus/quæ a uirtutibus oriunƭ. Volũt uero platonici ad eſſentiã aĩæ tria illa.ſ.ſubſtãtiã/cõcordiã/ ſpeciem pertinere: per hæc ſequi uirtutẽ:& actionẽ. Concordiã iniquam.i.congruã cõtemperantiã/& hãc quinariã.ſ.generũ/partium/rõnum/ uirium/ actionum. Conſtat enim aĩa ex illis rerũ quinq; generibus:per q̃/ & partes eius proprię aſſignanƭ. Suſcipit rurſus a deo rerũ oĩum



rationes. Habet hinc uires multas propriaſq;:per quas edit:& actiones. Vbi uero animã appellat concordiã/uel concẽtum:memineris Platonẽ in Phædone quidẽ negare animam eẽ harmoniam ſ.partium corporalium:ex ipſis confectã:in eiſq; iacẽtẽ. In Timæo aũt affirmare aĩam harmoniam eẽ.ſ.partium ſuarũ/in ſe manẽtẽ:& ex ſe corpus contẽperantẽ. Præterea ubi ait. Cõpoſuit deus ex indiuiſibili ſempq; eodẽ ſe modo habẽte eẽntia/itẽq; ex illa quæ circa corpora fit diuiſibilis: mediam eſſentiæ ſpẽm.i.animam:expone hæc p illa quæ dicit alibi:fecit deus mundũ uiuẽtẽ:animatũ:ĩtellectualẽ. Vbi enim dicit uiuẽtẽ:deſignat uitã quandam naturalẽ p mundi corpora ſparſam:una cũ corpore mundi extẽſam:mobiliter agẽtẽ. Vbi uero ait intellectualẽ:intelligit intellectus angelicos qui pprie regẽdis ſpæris præfecti:& indiuiſibiles ſunt ſecundũ locũ:& immutabiles ſecũdũ tẽpus

oppoſito

oppoſito ſe modo habentes atq; naturalis uita formaq; corporea diuiſibilis atq; mutabilis. At ubi
ait/animatum/ſignificat ipſam animæ mundanæ ſubſtantiam: cuius eſſencia quidem/& indiuiſibi-
lis eſt/& ĩmutabilis/ut ĩtellectus: dici tñ poteſt quodam modo diuiſibilis atq; mobilis: quia fons ꝓ-
prius eſt uirium quarundã ad diuiſibilia/& mobilia declinantium. Virtus autem actioq; partim in
diuidua/& immobilis/quatenus congruit cum diuinis: & ſtabiliter agit: partim uero/& diuiſibilis
eſt quodãmodo/tum quia multiplex/tum qa ad corpus multiplex diuiſumq; declinat: & mobilis:
qa temporaliter operatur: hanc itaq; animã appellat eſſentiæ ſpeciem tertiam inter indiuidua ęter
naq;: ac rurſus diuidua atq; temporalia mediam. Quod aũt ubi mundũ denominat ĩtellectualem
ſignificare uelit intellectus angelicos/ex eo ꝓbatur: quod mundi corpus ꝑ uitam paratur ad intel-
lectũ: ergo quẽadmodũ ſe habet ad uitam/ſimiliter ad intellectũ. Itaq; ſicut nõ ſolum habet natu-
ralem uitã in materia mũdi iacentẽ: ſed uitam etiã animalem. i. animã in ſe exiſtentem/ita nõ modo
habet intellectualem qualitatẽ infuſam animæ/uerũ etiã intellectualem ſubſtantiã in ſeipſa manen
tem. Vbiq; enim qualitates certæ ad certas ſubſtantias reducũtur/ut quẽadmodũ uitalis qualitas
ad uitalẽ ſubſtantiã: ita intellectualis quoq; qualitas ad intellectualem ſubſtãtiã referatur. Cõponit
autẽ animã quinq; potiſſimũ modis. Primũ. ſ. ex ipſis quinq; reꝝ generibus. Item ex numeris. Ter
tio ex concentibus numeroſis. Quarto ex initiis figurarũ. Quinto ex prĩcipiis motionũ/uidelicet
ut poſſidens methaphyſicorũ mathematicorũq; rõnes ita cuncta cognoſcat. ſ. eſſentias/numeros/
cõcentus/figuraſq;/& motus. Itẽ quatenus aĩa diuinis cognata eſt: ex rerum generibus quæ primo
diuinis inſunt/dicit eſſe compoſitam. Quatenus cognata eſt naturalibus/miſcet eã figuris/& mo-
tibus. Quatenus aũt inter utraq; medium obtinet numeroſis eam concentibus rõnibuſq; contem
perat. Quinq; uero illa. ſ. eſſentiã/idem/alterũ/ſtatum/motũ genera rerum nominat: quod ex illis
præter primũ oĩa componantur. Eſſentia quidẽ manifeſte ſignificat rõnem rei cuiuſq; formalem
innuit quoq; eſſe/tanq̃ actum eſſentiæ propriũ. Idem uero dicit: quoniam quodlibet/& ſecũ in pri-
mis/& cum aliis cõgruit. Rurſus additur alterũ: qa quandam/tum intra ſeipſum/tum ad alia diffe
rentiam habet: ꝑterea ſtatus. Quippe cũ aliquandiu ſuã quandam retineat unitatẽ: deniq; motus
hoc ĩ loco exitũ q̃ndã ex potẽtia actũ: ſiue eſſendo/ſiue ĩ quomodolibet ĩtrinſec⁹ extrĩſecuſue agẽdo
ſignificat. At ſuper hæc quinq; genera ponunt tria: terminus/ĩfinitudo/mixtio. Super tria: hæc po
nitur ipſum unũ. Eſſentia quidẽ diuinũ ipſam unũ ſequitur. Idem uero ſtatuſq; terminum. Sed al-
terum atq; motus infinitudinẽ comitatur. Deniq; ſicut ipſa mundi quattuor elementa per ſummũ
gradũ locauimus in cœleſtibus: per medium ſub luna: per infimũ uero ſub terra: ſic genera quinq;
ſumma quadã rõne ponimus ĩ diuinis. Media in anima: infima uero ſub aĩa. In diuinis enim: & uni
tas multitudinem: & terminus infinitudinẽ ſuperat: & idẽ excedit alterũ: & ſtatus præualet motio-
ni. In rebus aũt inferioribus aĩa cõtra fit: & quæ ibi ſuperabant/hic uiciſſim iam ſuperantur. In aĩa
potiſſimũ ęqualis euadit ſingulorũ ad ſingula temperatio: ut nõ ĩmerito hanc præcipue/tum rerũ
mediã/tum muſicis rationibus temperatã eſſe uelint. Congruũt aĩæ mathematica: utraq; enim in-
ter diuina/& naturalia media iudicantur. Congruũt muſici numeri animę plurimũ. Mobiles enim
ſunt: proptereaq; aĩam/quæ eſt principium motionis/rite ſignificãt. Non ſolũ uero per numeros/
ſed etiã per figuras deſcribitur anima: ut per numeros quidẽ incorporea cogitetur: per figuras au
tem cognoſcatur ad corpora naturaliter declinare. Conuenit triangulus animæ. Quia ſicut trian-
gulus ab uno angulo ĩ duos protẽditur/ſic aĩa ab indiuidua diuinaq; ſubſtãtia profluẽs/in naturam
corporis labitur penitus diuiſibilẽ: ac ſi cũ diuinis conferatur/diuiſa uidetur. Quæ enim illa ꝑ unã
& ſtabilẽ uirtutẽ agunt/atq; ſubito: hæc per plures mutabileſq; uires actioneſq; peragit: ac tempo-
ris interuallis. Si naũt cõferatur cũ naturalibus/indiuiſa cenſetur. Nõ enim alibi habet partes alias
loco diſiunctas/ut illa: ſed in q̃libet totius parte tota: neq; oĩa mobiliter tẽporeq; perſequitur/ſicut
illa: ſed nõ nihil etiã ſubito cõſequitur: ętherneq; poſſidet. Licet in hoc ĩſuper aĩam cũ triangulo cõ
parare: quod triangulus prima figura eſt: earũq; pluribus cõſtantes lineis producũtur in rectum.
Anima ſimiliter prima oĩum in plures diſtribuitur uires/quæ ĩ ipſa intelligentiæ ſubigũtur: ac pro
duci uidetur in rectũ/dum a diuinitate labitur in naturã: in quo quidẽ deſcenſu ab intelligẽtia ſum-
ma in tres profluit uires inferiores. i. in diſcurſum quendã rationalẽ/in ſenſum/in uegetandi uirtu-
tem. Quẽadmodũ/& triangulus a ſigno productus ĩ tres deducitur angulos. Dico aũt animam ex
oĩum genere primã/& ex pluribus quodãmodo uiribus cõmiſceri: & ĩ rectũ/ut ita dixerim/cadere.
Mens enĩ angelica ſuper aĩam inferioribus intra ſe nullis indiget uiribus: ſed pura mens eſt/totaq;
mens atq; ſufficiens. Itẽ ad inferiora nõ uergit/ſed in diuinitatem ſolã/unde eſt/circuli more cõuer
titur. Ideoq; eius actio circulo cõparat. Vna enim actio eſt/& ęqualis/ſicut ex una/& ęquali linea cir
culus: & mira quædã utriuſq; capacitas. Præterea circulus prima eſt/& ultima figurarũ. Prima qui-
dem/qa una circũ cõtentus eſt linea. Vltima/qa figuræ ex plurib⁹ lineis cõſtitutæ/quo plures ſubeũt
facies: eo ꝓpinquius paulatim ad circuli formã quaſi finẽ uident accedere. Similiter & intellectus
oĩum primus ꝑcreatur a deo/& intellectualis uultus. i. abſolutus ordo rerũ ultimus omnium ĩ ſpe-

culo naturæ refulget. Ad quē naturales formæ quaſi finē magis gradatim magiſq; accedunt. Sed de intellectu alias. Nunc ad animā reuertamur.

¶ Cur aīa rei compoſitæ comparatur. Cur cōſonantiæ muſicæ. Cap, XXVIII.

t Ria potiſſimum de aīa in præſentia quærimus. Primū/quāobrem Plato aīam fingit rei cōpoſitæ ſimilem. Secūdum quā ob cauſam rei concordia quadam cōpoſitæ. Tertiū/cur cōſonantiæ muſicæ. Principio aīa: & ſi indiſſolubiliter compoſita eſt/tñ tanta eſt multiplicitate compoſita/ut naturali quadā inclinatione ad ea uergat quæ ſunt oīno compoſita. Iccirco compoſitis/quibus cū naturali quadam non dico conſanguinitate/ſed affinitate cōlentit/ quodāmodo ſimilis figuratur. Deinde quia media rerū eſt/merito: & ex omnibus componit/& concorditer cuncta deuincit: ideoq; cuidam/uel cōcordiæ/uel cōcorditer compoſito comparat: præſertim quoniā que in natura inter ſe pugnant/aīa conciliat inuicē/conciliata cōnectit/cōnexa cōſeruat. Itaq; nō iniuria concordia quedā ſubſtantialis/ſiue ſubſtantia maxime concors indiſſolubiliſq; aīa iudicat. At cum illa etiā quę cęteris ſenſibus apprehendūtur/ſepiſſime cōcorditer compoſita ſint: querebatur tertio cur Plato concordię potiſſimū muſicę ſimilem expreſſerit animam. Reſpōdetur ad hec: muſicam conſonantiā in elemento fieri oīum medio: perq; motū/& hūc qdē orbicularē ad aures puenire: ut nō mirum ſit eā aīe cōuenire/tum medie rerū/tum motionis principio in circuitum reuolubili. Adde quod cōtentus potiſſimū inter illa q̄ ſentiunt quaſi animatus affectū ſēſum cogitationē animæ/ſiue canentis/ſiue ſonantis perfert in animos audientes. Ideoq; in primis cū aīo congruit. Præterea quæ ad uiſum quidē ſpectant/& ſi pura quodāmodo ſunt tñ abſq; motionis efficacia/& p imaginē ſolam abſq; rei natura ſæpius apprehendunt: ideo parum admodum mouere animos ſolent. Quæ uero ad olfactū/guſtū/tactum/quaſi ualde materialia potius inſtrumenta ſenſuum titillant/q̄ animi intima penetrent. Concentus aūt per aeream naturā in motu poſitam mouet corpus per purificatum aerem/cōcitat ſpiritum aereum aīę corporiſq; modū: per affectum/afficit ſenſum ſimul/& animum: per ſignificationem/agit in mentē: deniq; per ipſum ſubtilis aeris motum/penetrat uehemēter: per cōtēperationē lambit ſuauiter: per conformē qualitatē mira quadā uoluptate perfundit: per naturam/tam ſpiritalē q̄ materialē/totū ſimul rapit/& ſibi uendicat hominē. Et profecto ſiquis tanta muſarū arte diligentiaq;/cōcentus offerret auditui/quāta naturæ artifice cura/uel ſapores guſtui/uel molia tactui offeruntur/pculdubio cognoſceremus Apollinē multomagis animum rapere melodia q̄/uel Bacchus uino guſtum/uel Venus prurito tactū/ſoleat occupare. Accedit ad hęc quod ubi Plato mundi fabrū inducit loquētem/tum ſecum ipſo raciocinādo/tum ad reliqua imperando: eloquium ipſum quaſi Apollineū cantum apprime muſicū: originē mundani tā animi q̄ corporis eſſe putat: & aīam inde natā muſica ſimiliter rōne citharā pulſare cœleſtē. Et pfecto quod in cœleſti melodia eſt: tum ex tardiori motu ueloci ori tonus acutus: idē ſub cœlo eſt grauitas: & leuitas. Itē frigus: & calor. Rurſus humor ſiccitaſq; elemētorū. Idē in generatione rerū materia eſt: & forma. Idē ī humanis ingeniis/māſuetudo: & magnanimitas: temperantia atq; fortitudo: & quēadmodū ex graui acutaq; uoce: ſic ex geminis cunctis quas narrauimus naturis ubiq; fit unum. Cum igitur cōſonātia muſica quaſi uiua ſit: & rōnalis: & efficax. Itē utpote q̄ ſimillima: aīo q̄ gratiſſima. Rurſus totū ſibi hoīem uēdicet: & quod maius eſt: p ipſam factus ſit aīus: facta ſint oīa: per ipſam cōſeruētur: per ipſam: & moueātur: haud ab re Plato noſter aīam effectricem: ſeruatricē: motricē oīum naturalium muſicis præcipue numeris rationibuſq; deſcripſit: numeris inq̄ non mathematicis accidentibus: ut quidam callumniantur: ſed idealibus numerorū methaphyſiciſq; rationibus conſtitutam.

¶ Propoſitiōes & pportiōes ad muſicā pythagoricā: & platonicā ptinentes. Cap. XXIX.

p Hthongū. i. ſonū melodiis aptū uocāt: quo & grauiorē & acutiorē facile qs edere poſſit: ut neq; tā pfundus remiſuſq; ſit: ut ſilentio ſimilis: neq; tam altus: & intētus: ut pſtrepat. Grauem ſonū motu remiſo: & tardo: acutū ītētiore: & ueloci ore creari putāt. Quēadmodū uero remiſſus admodū: & tardiſſimus motus: ad quietē quaſi uidetur accidere: ſic ſonus grauiſſimus ad ſilentiū. Rurſus ſicut uehementiſſimus celerimuſq; motus ad uiolentiā: ſic ad offenſionē ſonus acutiſſimus. Interualla uero ſonorū appellāt certos exceſſus īter eos ī acumine grauitateq; mutuos Cōpoſitiones aūt cōgruētiū ſonorū ex oportunis pportionibus cōſonantiū cōiunctiones. Coaptationes quoq; fidiū in muſicis inſtrumentis: ſiue in unico tetrachordo: qualē: & inuenit Mercurius: & Orpheus cōfirmauit: ſiue in duobus tetrachordis p chordas ſeptē una coniunctis: qualia Terpāder dicitur effeciſſe: ſiue in geminis tetrachordis p chordas octo diſpoſitis atq; diſiunctis: quorum Lycaonē Samiū fuiſſe aſſerūt auctorē: ſiue ī tetrachordis quattuor coniunctis: atq; ex fidibus quindecim græcorū tandē oīum approbatiōe cōſtantibus. In his oībus tetrachordis gradatim diateſſaron reſonat cōſonātia. Iam uero poſt ſonorū: interuallorū cōpoſitionū mētionē ad pportiōes ex quibus fiūt cōſonātiæ: pcedamus. Proportionē ęqualitatis nominat: q̄ fit īter termīos oīno īter ſe pares: & ęquales: ut īter unū hoc atq; unū illud: & cubitū atq; cubitū. Inęqualitatis aūt: q̄ inter impares

pares/uel inęquales:ut inter unũ atq; duo:& cubitũ atq; bicubitũ. Et hæc qdem altera maioris inęqualitatis:ut dupla/altera uero minoris:ut ſubdupla. Præterea ꝓportionẽ inęqualitatis triplicem in præſentia conſiderare debemus. Primã quidẽ/quã multiplicẽ nominant/ut duplã/triplã/quatruplã/q̃ per maiorẽ numeꝝ nõ diuidit minorẽ:ſed reſũmit multiplicatq; totũ/ſiue bis/ſiue ter:atq; ita p modũ numeri ĩfinite multiplicabilis ĩfinite ꝓcedit. Secũdã uero/quã ſupparticularẽ nuncupant: in qua maior numerus præter id quod minorẽ cõprehẽdit ſemel totũ:diuidit ipſum deinde:ptẽq; diuiſam ſupponit toti:ſed ptẽ quã uocamus aliquotã.i. ex qua aliquotiẽs replicata fit totũ. Hąꝝ prima eſt ſexquialtera:ĩter binariũ:& ternariũ. Ternarius enim binariũ cõprehẽdens:addit inſup unitatẽ:q̃ bis reſũpta binariũ efficit. Secũda ſexqtertia inter quattuor:atq; tria:atq; ita ĩ infinitũ p modum cõtinui diuiſibilis infinite ꝓcedit. Tertia eſt ſup partiẽs:q̃ toti ſupaddit ptẽ:q̃ aliquotiẽs accepta totũ ꝓprie creare nõ ualeat: qualis ẽ inter quinariũ:& ternariũ. Nã qnarius ultra ternariũ adiũgit binariũ:q & ſemel ſumptus nõ ĩplet ternariũ:& bis acceptus:excedit. Proportio hæc qa totũ diuidit in ptẽ reſtitutioni totius ineptã/inepta uidetur ad cõſonãtiam:in qua oĩs diuiſio ĩ totũ:& multiplicatio in unũ neceſſario reſtituitur. Secũda uero apta cẽſetur:qm̃ & ſi diuidit:tñ ab ipſa reſtitutionis facilitate nõ errat:& in ipſa termini eẽ inuicẽ cõmẽſurabiles iudicãtur. Differentia enim ĩter duo atq; tria eſt unitas:hæc uero cõis eſt utriuſq; mẽſura. Accepta enim bis metiꝭ binariũ:ter accepta/ternariũ. Sed ĩter quinariũ:& ternariũ differẽtia eſt binarius:hic aũt nõ põt aliquotiẽs accept⁹ uel ternariũ/uel quinariũ ullo pacto metiri. Proportio uero prima cõcentib⁹ accõmodatiſſima ẽ. Nõ enim diuidit:ſed & multiplicãdo reſtituit:& reſtituendo multiplicat. Neq; quærit aliũde mẽſurã/ut ſupparticularis:ſed minor terminus maiorẽ metiꝭ:in dupla bis/in tripla ter replicatus. Neq; ab integritate/neq; a ſimplicitate cadit. Supparticularis aũt ab integritate qdẽ labiꝭ:diuidit enim: ſed ſeruat ſimplicitatem:p unam enĩ quãdã diuidit ptẽ. Suppatiẽs uero nõ modo amittit ĩtegritatẽ:ſed etiã ſimplicitatẽ/ubi plures cõmiſcet ptes/in unũ qddã reſtitutiõi totius ineptũ. Iccirco hæc a cõſonãtia diſſonat:duæ uero ſupiores cõſonãt. Magis aũt multiplex maxime dupla. Nempe in hac nõ uideꝭ aliud ꝓprie aliud ſuperare:ſed ſupari quodlibet a ſeipſo. Nã ĩ dupla binarius ſuperat unũ uno. Quaternarius binariũ binario:ſimiliterq; deinceps. Adde quod prima eſt inter primos numerorũ terminos/unitatẽ ſcilicet binariũq; progenita. Progenita inquã ſola/abſq; aliarũ cõmertio quaſi libera/& ab oĩbus abſoluta. Tripla uero/dum inter unum oritur atq; tria/ ſociã habet ſexqualterã ſimul inter duo triaq; naſcẽtẽ. Quadrupla quoq; uidetur ſeſquitertiæ cõmiſceri. Nã cum primũ quadrupla naſcitur quattuor inter/& unũ:oritur ſimul:& ſeſquitertia quattuor inter:& tria. Itẽ dupla proxime oritur:ab ipſa ęqualitatis ꝓportiõe:ab hac tripla :& ſexqualtera. Itẽ a tripla quadrupla & ſeſquitertia naſcitur:aliæq; ſimiliter. Quod quidẽ/niſi prolixitatẽ uererer:ꝑſpicue demõſtrarẽ. Ad duplã igitur tanquã ad principiũ atq; finẽ oẽs aliæ redigunꝭ:eamq;/uel diuidũt/uel multiplicant. Dupla enim prima:integra/ſimplex/abſoluta/& ęqualiſſima eſt/ut non mirũ ſit conſonantiam ex hac ipſa naſcẽtẽ eſſe oĩum perfectiſſimã:& appellari diapaſon:quia & ipſa per oĩa protẽdatur:& oẽs proportiones reducanꝭ ad ipſam. Verũ anteq̃ conſonantias ꝓſequar/ãmonendi ſumus quẽ Græci logon nominant: nos rõnẽ proportionẽq; nominare:& quã illi analogiã/nos rõnis cõparationẽ ſiue ſimilitudinẽ rationis. Et ꝓportionalitatẽ rurſus:appellatione uere tam eleganti q̃ ꝓpria. Et ꝓportionẽ qdẽ inter duos fieri termines:& qñ rite fit cõducens:uidelicet ad melodias de/finiri mutuã duarũ quãtitatũ inter ſe cõmenſurabiliũ habitudinẽ/ut dupla inter unũ atq; duo:& ſeſqualtera ĩter duo atq; tria:ſimileſq; deinceps. Proportionalitatẽ uero definiri mutuã duarũ ꝓportionũ cõparationẽ. Ceu qñ dicimus. Quẽadmodũ ſe habent duo ad quattuor:ita quattuor ſe habent ad octo:p rõnẽ uidelicet utrobiq; duplã. Quæ quidẽ cõparatio:qa inter tres fit terminos:cõtinua nominaꝭ. Diſcreta uero eſt:quotiẽs ĩter plures efficiꝭ:ceu qñ ita cõferimus. Sicut duo ad qttuor:ita octo ad ſexdecim ſeſe habẽt. Itẽ cõparationẽ eiuſmodi eſſe triplicẽ:ſcilicet: arithmeticam geometricã:& harmonicã. Arithmeticã ĩ numeri paritate cõſiſtere. Sic ĩter tria:& ſeptem medius eſt quinarius:numero eodẽ:ſcilicet binario:alterũ terminũ ſuperans:ab altero ſuperatus: p ꝓportionẽ utriq; bipartiẽtẽ. Geometricã uero ĩ rõnis ęqualitate ſitam eẽ:ĩ qua ſunt multiplex atq; ſupparticularis. Qñ uel ita cõparam⁹:ſicut ſe habẽt tria ad nouẽ:ita nouẽ ad ſeptẽ atq; uiginti:nã utrobiq; tripla. Itẽ quod eſt nouenarius iuxta ſenariũ:idẽ eſt ſenarius iuxta quaternariũ. Nã & hic: & ibi eſt ꝓportio ſexquialtera. Deniq; ꝓportionẽ harmonicã ĩ quadã ſimilitudine collocant:p quã trib⁹ terminis ĩ ordinẽ poſitis ſicut maximus terminus aſpicit minimũ:ſimiliter differentia inter terminos maior minorẽ reſpicit differẽtiã. Si enim ponas:tria:quattuor:ſex:differẽtia ĩter ſex:& quattuor eſt binarius:differẽtia ĩter quattuor:& tria :unitas:ſicut aũt inter ſex:& tria dupla rõ eſt:ita inter duo:& unũ eſt rõ dupla. Viget hic altera quoq; ſimilitudo:ſcilicet:portionũ. Simili nãq; extremoꝝ portione medius terminus excedit:atq; excediꝭ. Quaternarius.n. ſuperaꝭ a ſenario p tertiã ſenarii partẽ:ſuperat quoq; ternariũ tertia ternarii parte. In hac utiq; artificiũ uerſaꝭ harmonicum:quod ꝓportiones qdẽ ſuppartientes quaſi diſgregatas diſſonaſq; deuitat. Multiplices aũt:& ſupparticu

lares admittit/cõponens duplas ex ſeſqualtera atq; ſeſquitertia:per harmonicã qualẽ diximus rõ
nem concordi uarietate gaudentẽ. Amat uero queadmodũ dicebamus cõparationes multiplices
necnõ ſuperparticulares ea inſuper rõne/quod in his tãta eſt ad idẽ reſtituendũ ꝓcliuitas:ut quan
do plures rõnis eiuſdẽ inuicem cõponunt/medium in ſe ductũ tantumdem multiplicet/quãtum/
extrema ſi inuicẽ perducantur. Pone/duo/quattuor/octo:ſicut aũt bis octo/ſic & quater quattuor/
ſexdecim procreant. Itẽ pone/quattuor/ſex/nouẽ:ſicut ergo quater nouem/ſic etiã ſexies ſex multi
plicant ſex atq; triginta. Similiter ſi duo inter extrema media itericeceris:puta inter duo atq; ſexde
cim poſueris/quattuor atq; octo. Oẽs enim hi deinceps numeri dupla proximũ rõne cõſpiciũt. Si
ergo duo in ſexdecim ducas/tantũdem reportabis/ac ſi quattuor in octo perduxeris. Idem contin
git in cæteris tam ſuperparticularibus q̃ multiplicibus. In ſuperpartientibus aũt nõ fit idẽ. Diſpõe
tria/quinq;/ſeptẽ. Sicut a ſeptennario ad quinarium eſt habitudo ſupbipartiens: ſic a quinario ad
ternariũ. Vtrobiq; enim duę quædã ptes toti inſup apponunt ſi ducas ternariũ in ſeptennarium/
non eundem numerum procreabis/ac ſi quinarium in ſeipſum. Primo itaq; gradu ſunt multipli
ces/quoniam præter id quod modo dicebamus:per eas numeri oẽs reſpiciũt etiã unitatem /dum
aſpiciunt numeros. Secundo gradu ſuper particulares: quia & ſi unitatẽ ipſam non ſpectant/ſemp
tñ unam quandã ſpectant partem ad integrũ unũ accõmodatam. Tertio ſuperpartiẽtes: quia ho
rum neutrũ uidentur aſpicere. Quãobrem hanc odit habitudinẽ facultas harmonica: tanq̃ cõcor
diæ reluctantem. Optat enĩ/uel ex ipſa ęqualitatis ꝓportione uniuocũ uniſonũq; conficere: uel ex
rationali. i. multiplici: & ſuperparticulari inęqualitatis proportione ęquiuocum ęquiſonumq; con
flare. Talem uero ęquiſonum conflat ex dupla/qualis uniſono ſit q̃ ꝓximus: quia ĩ dupla: & minor
terminus maiorẽ metitur: metiendoq; adęquat: & maior ubi minorẽ ſuperat: non alio numero q̃
ipſomet minore: ut ita dixerim /exſuperare uidetur.

¶ Quod in muſicis cõſonãtiis unũ ex multis efficit: p qđ cõſonantia definit. Cap. XXX.

Quemadmodũ medici peritiſſimi certos inuicem ſuccos certa quadam rõne cõmiſcent: p
quam in unã nouamq; formã plures atq; diuerſæ materiæ coeant: & ultra uim elementalẽ/
uirtutẽ quoq; cœleſtẽ mirifice nanciſcant: quod in Mithridatis cõfectiõe: & Andromachi
theriaca eſt manifeſtũ: ſimiliter artificioſiſſimi muſici grauiſſimas uoces quaſi materias frigidas:
uoces item acutiſſimas quaſi calidas: rurſus mediocriter graues/ut humidas mediocriter: & acu
tas/ut ſiccas tanta rõne cõtemperant: ut una quædã forma fiat ex pluribus: quæ ultra uocalẽ uirtu
tem conſequat inſup: & cœleſtẽ. Quod quidem ex eo quod Democritus Theophraſtuſq; aiunt: &
Pythagoras effectu probauit: euidenter apparet. Nã certis concentibus morbi quidã tam corpo
ris q̃ animi mirabiliter curati dicitur: ut nõ mirum ſit ueteres ſapientes in idem. i. apollineum nu
merum tam medicinæ q̃ muſicæ originẽ retuliſſe. Vtraq; enim medicina eſt. Sed altera quidem ex
corpore aĩam: altera uero ex anima curat corpus. Accõmodatiſſime etiam Apollini melodię fonti
uaticinium tribuerũt. Sola enim melodia ab oĩbus quotcunq; diſtrahunt aĩum retrahens cõtrahit
ĩn ſeipſum: in auditũ quendam /ut ita loquat/interiorẽ/quo nõ uoces ſolũ: ſed & rõnes uocũ perci
piuntur: ſedatiſq; perturbationibus cœleſti contẽperat harmoniæ: diuinaq; cœlitus effundit ora
cula. Sed ne qs forſan neget ex acuta grauiq; uoce tertiã fieri cõmunemq; uocalem formã: cogitan
dum eſt graues uoces acutis pfectius cõmiſceri poſſe q̃ ſuccis ſucci pmiſceri dicantur. Primo quia
uocales materiæ ob ſubtilitatem ſuã cõtinuũq; motum uniformemq; in cunctis corporis aerei q̃li
tatem facilius conſumatiuſq; q̃ ſucci: & craſſi: & ad motũ ineptiores: & qualitatibꝰ admodũ diſcre
pãtes conflantur in unũ: quod ſi in unũ: ergo & ad unã nouamq; formã aptius parantur concipi
endam. Deinde qm̃ inſtrumẽtum uocis naturale: intrinſecũ: uirtuti uitali: animali: rõnali q̃ ꝓximũ
atq; obedientiſſimũ facilius pfectiuſq; arti obtemperat muſicæ: ad unũ ipſum quo ſpectat: cõficiẽ
dum q̃ extrinſeca medicis inſtrumẽta: atq; etiam ſi pulſetur cithara digitis: fidelius obſequent mu
ſici uoto fides q̃ medicis herbæ. Ac ſi in herbarũ congeſtam molem ultra induſtriam: & operam
medicorũ agit deinde natura: & tpe quidẽ certo: multomagis in uocalẽ materiã tractabilẽ admo
dum: & formabilem agit natura ſubito: natura inquã ubiq; uiuens uiribuſq; munita cœleſtibus in
materiã cœlo ſimiliorẽ: & quaſi uiuã: cui quidẽ repẽte nouã/uiuã/mirificã/adhibet formã: p quam
occulta uirtute uires ſuas ĩ corpus experiat: & aĩum. Proinde queadmodũ ĩ corpore ex elementis
quattuor naturaliter cõſtituto/qualitates elemẽtorũ quattuor/unã: & ut qdã nominant: quintã cõfi
ciunt/cõplexionẽ uidelicet ſubiectã uirtuti ſpeciali occultis modis cœlitus ꝓuenturæ/ſic & uoces plu
res rite cõmixtæ unũ quẽdã inuicẽ reſonãt reboatũ uirtutis noue atq; mirabilis fundamentũ. Nã
ſi e ſonante cithara ĩ citharã ſimiliter tẽperatã/reſonat repẽte nõ nihil: & ex chorda uibrata / ſtati in
chordã ęque tentã trãſit uibratio ſimilis: cui nã dubiũ ſit ex pluribus uocibus una quadã rõne cõſta
tis unã ſubito naſci q̃ſi formã cõem cũctis: p quã plura ſint unũ/ideoq;/ut unũ pcipiant a ſenſu: & in
unũ quẽdã cõgrediant effectũ. Cõſtat idẽ ex uoluptate ſenſus: ĩ quo cũ una forma ſit ex multis: oble
ctatio plena ꝓueit ex una ſimlr forma q̃ cõgrue cõficiat ex multis. Hic fit /ut audire diutiꝰ uniſonũ

tedeat

tedeat:ĩ quo ſine ulla ĩęqualitate ſentiaꝛ ęq̃litas. Fit ĩſup/ut diſſon⁹ offẽdat ſonus ĩ quo ĩ unũ differẽ
tia nõ cõſpirãt:ideoq̧ multa pſpicue diſcernunꝛ a ſenſu:& ab ipo q̃ſi guſtanꝛ/ut multa. Guſtanꝛ inq̃
qa ſic ferme ad uocũ/ut guſt⁹ ad ſapoꝝ afficiꝛ mixtionẽ. Hic ꝓpheticum illud. Dulciora melle ori
meo eloqa tua dñe. Deniq̧ ſiue graues ſoni acutos abſorbeãt/ſiue acuti graues occupẽt:nõ ꝑuenit
delectatio:& tñ unio q̃dã ubiq̧ reqriꝛ. Cũ uero unio:uel ex abſorbẽte/uel ex occupãte nõ placeat/re
liquũ ẽ/ut ſola placeat/q̃ noua:& efficax ex moderata q̃dã cõflatiõe reſultat. Hic igiꝛ cõſonãtia defi
niꝛ. Soni grauis:& acuti mixtura uniformiter ad aures ſuapiterq̧ accedẽs. Eſt aũt mixtura hęc ei ſi
milis/q̃ ĩ ſaporib⁹ guſtui ſatiſfacit:ĩ qbus ſapor dulcis nimiũ atq̧ pĩguis uoci remiſſiori admodum
grauioriq̧ ſimilis iudicaꝛ. Sapor aũt acutiſſim⁹ acutiſſimæ. Sed dulcis ſapor acrimonię miſtus:uo
cẽ refert moderate graue. Miſtus uero ſalſedini/uel acumini mediocriter acutã repſentare uideꝛ.
Ac tũ demũ pmiſtio multiplex ĩplet ſenſũ cũ nõ diſcerniꝛ/ut multiformis:ſed ſeipſã ĩſinuat unifor
mẽ. Tradũt phyſici ſonũ ĩ orbicularẽ figurã multis gradatĩ ãplificatã circulis ad aures ꝑuenire/nõ
aliter q̃ q ĩ ſtagno ex iactu lapidis ab alto circuli multiplicanꝛ ad litus. Cõcẽtũ uero ex grauibus acu
tiſq̧ cõflatũ/uelut unã formã:& hãc rotũdã qdã:ſed oualẽ illabĩ auribus arbitramur. In q̃ qdẽ octa
ua uox quaſi p acutiorẽ uerticẽ/uocis primę latitudinẽ ſibi cõtinuãs:ex ſeipſa atq̧ prima unã iã con
flat uocẽ:atq̧ ſicut oculus oualẽ rotũditatẽ tã q̃ unã uidet figurã/quãuis hic latã magis/inde minus/
ſic auditus uocẽ ex graui octauaq̧ reſultãtẽ haurit/tanq̃ unã ab ãplo quodã ꝓfũdo q̃ſi ĩ acutã ſubli
mitatẽ oui ĩſtar gradatĩ ſeſe ac ſuauiter attollẽtẽ. Hic fieri arbitramur/ut & natura eiuſmodi q̃ſi figu
rã audiendi inſtrumẽto tribuerit:ſimilemq̧ ĩſtrumento loquẽdi:& ars pręterea ſimilẽ quoad fieri
potuit muſicis inſtrumẽtis. Ea certe cõſonantiora ſunt/quę ouali figurę propinquiora.

¶ Quæ conſonãtiæ ex quibus ꝓportionibus oriantur. Cap. XXXI.

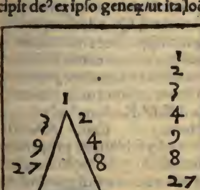
PYthagorã ferũt/cũ apud Ærarios fabros annotauiſſet:ex malleorũ ictibus cõſonantiã lege
põderũ ꝑuenire:collegiſſe numeros/qbus ſibi cõſentiẽs diuerſitas põdeꝝ cõtinebaꝛ:dein
de tetendiſſe neruos tã uariis põderibus alligatis/q̃ uaria ĩ malleis fuiſſe didicerat: atq̧ hic
manifeſte cõſideraiuſſe:ex neruo/q ſup aliũ ſeſqoctaua rõe ꝓtẽdebaꝛ aduerſus aliũ diſcerni tonũ.i.
plenũ integrũq̧ ſonũ:q̃lis erat nouẽ ad octo ꝓportio. Neq̧ potuiſſe tonũ in duo hemitonia ĩter ſe
ęqualia diſtribuere/qñ neq̧ nouenarius ĩ partes duas ſecareꝛ ęquales. Sed ĩueniſſe hemitoniũ alte
rũ qdẽ eẽ paulo maius dimidio:alteꝝ uero paulo dimidio minus quod ille dieſim Plato limma uo
cauit. Quãtũ uero deficiat hemitoniũ minus ab ĩtegro tono:& a uero hemitonio plato ĩ interuallo
horũ indicat numerorũ.ſ.inter ducẽta quadragita tria:atq̧ ducẽta qnquaginta ſex. Cũ enĩ octaua
ps mĩoris illi⁹ numeri ſit trigita:& ꝓpe ſemis:hic uero maior numerus/ſup minorẽ illũ addat dũ
taxat treſdecim:neq̧ tonũ reddit neq̧ ĩtegrũ hemitoniũ. Aĩaduertit deĩde Pythagoras ĩtegrã ple
nãq̧ toni/ut ita dixerĩ latitudinẽ:duobus ſonis:& uno ĩteruallo cõſtare: atq̧ ita prima conſonãtiæ
adeptus ẽ elemẽta. Quaꝝ prima diapaſon extitit ex prĩa uidelicet ꝓportõe.i. dupla reſultãs:ubi.ſ.
chorda hæc ſup illã ex duplo põdere/duplo magis tẽta/dũ pulſarenꝛ ambę/duplo uehemẽtius citi/
uſq̧ ĩ ſuã ſeſe recipiẽs rectitudinẽ uocẽ lõge acutiorẽ uiciſſim lõge grauiori reddebat:adeo tñ ami
cã/ut q̃ſi unicus appereret ſon⁹ ſeipſo hic anguſtior/inde amplior. Sonũ hũc ubi occurebat acutior:
modulãdo metitus ẽ ĩ octauo altitudinis gradu a graui cõnumerato uidelicet graui/eſſe locatũ. Itẽ
octo qdẽ ſonis:& ĩteruallis ſeptẽ/tonis ãt ſex ferme cõſtare. Præterea ubi ĩter fides rõ ĩtentionis re
miſſiõiſq̧ ſeſqtertia erat/ĩuenit cõſonãtiã diateſſaron:tonos qdẽ duos:& hemitoniũ min⁹:ſonos ãt
q̃ttuor:& ĩterualla tria cõprehẽdẽtẽ. In ſeſqualtera uero repperit diapẽte:& ĩ hac tonos tres:& he
mitoniũ minus/ſonos uero qnq̧:& q̃ttuor ĩterualla pcepit. Aĩaduertit deĩde diapaſon: ex diateſſa
ron:& diapẽte cõponi:qa rõ dupla q̃ gignit diapaſon/ubi habet mediũ/ex ſeſqtertia:& ſeſqualtera/
ex qbus ille fiũt/cõſtituaꝛ. Prima enĩ dupla mediũ habẽs duoꝝ ẽ ad q̃ttuor: cõpoſita ex ſeſqualtera
ĩter tria atq̧ duo:& ex ſeſqtertia/ĩter quattuor atq̧ tria. Sed ĩ habitudine tripla diapaſon diapente
cõſiderauit:habẽtem ſonos qdẽ duodecĩ:ſed undecim ĩteruallla. Nã diapaſon qdẽ ĩ dupla/diapẽte
uero ĩ ſeſqualtera ſedẽ habet. At ſeſqualtera duplæ cõtinuata efficit triplã. Sex enĩ aduerſus tria du
pla ẽ. Adde nouẽ/vñ ad ſex naſciꝛ ſeſqualtera/ſtatĩ triplã a nouẽ habebis ad tria: neq̧ tñ fit tripla/ſi
duplæ adieceris ſexqtertiã:utpote ſi illi ſenario adiunxeris octonariũ:deeſt enim ſeſqoctaua.ſ. no
uem ad octo. Et qm̃ ſeſqtertia duplæ addita:fit ſuppartiẽs:ut octo ad tria:eſt enĩ hic habitudo du
pla ſupbipartiẽs p biſeſqtertiã:ideo Pythagoras ꝓhibuit ultra duplã.i. diapaſon repẽte cõtinuare
p ſeſqtertiã diateſſaton:quãuis Ptolæmeus alicubi ſubiunctionẽ hãc admittat:cõmõde uero adiun
giꝛ ſeſqtertia triplæ hic enĩ fit ꝓportio quatrupla:& p quatruplã cõſonãtiã diſdiapaſon habens ſo
nos qndecĩ:& quattuordecĩ ĩterualla:puta ſi poſita tripla ĩter nouẽ atq̧ tria/ſubiũxeris duodẽariũ
q ẽ aduerſus nouenariũ ſeſqterti⁹/acqres ſubito quadruplã ex duodecĩ ad tria naſcẽtẽ. Vltra uero
q̃druplã ꝓgredi uetat gr̃a melodię:nõ ſolũ qa ex uehemẽtiori motu fractiõeq̧ ĩ ſenſum ꝑuenit uio
lẽtia:ſed etiã qa cũ primũ ultra primã q̃druplã qnculpa naſciꝛ ĩter qnq̧ atq̧ q̃ttuor:oriꝛ ſimul ſup
bipartiẽs ĩter qnq̧ atq̧ tria/q̃ diſſonãtiã ĩtermiſcet. Sed ut circa quattruplã redeamus:uetat etiã ui

tandi torporis gratia infra ſeſquitertiã ſæpe deſcẽdere. Vetat ſeſquitertias ſæpe duas continuare/
tum qa alioqn diſplicent/tum qa non implent duplam atq; diapaſon. Si diſponas nouẽ/duodecim
ſexdecim/ſeſquitertias quidẽ duas habes: duplã uero nequaq̃: deeſt enim ſeſquioctaua .ſ. decem/&
octo ad ſexdecim: ut dupla a decẽ/& octo naſcaẽ ad nouẽ. Neq; libẽter geminas cõtinuat ſeſqualte
ras: hę nãq; cõtinuę duplã ſuperant ſeſquioctaua. Quod qdẽ/ſi quattuor/ſex/nouẽ deſcripſeris/ de-
prehẽdere poteris. Hic enim duæ ſunt primæ ſeſqualteræ a quattuor uſq; ad nouẽ. Nouenarius ãt
octonariũ/q duplus eſt ad quattuor ſeſquioctaua ſuperat portiõe. Ex hoc appet potentiã ſeſqualte
ræ uero duplæ dimidio eſſe maiorẽ: ex quo etiã patet potẽtiam ſeſquitertiæ tantũdem dimidio eſſe
minorẽ: qñ quidẽ ex ambabus dupla creatur. Superaẽ qdẽ ſeſquitertia a ſeſqualtera per octauã uni/
cam portionẽ. Ab octo enim ad ſex habes ſeſquitertiã: ſed a nouẽ ad ſex habes ſeſqualterã. At uero
ad nouem ad octo ſeſquioctauam: & hac ipſa ſeſquioctaua partẽ cõprehendis ſeſquitertiã ſeſqualte
ra ſuperari. Meminiſſe uero oportet diateſſaron .i. comparationẽ ſonorũ quattuor ad quartã altitu
dinem aſcendentiũ per ſe qdẽ auditã nõ approbari: recipi tñ ex eo libẽter/qa facile tono addito fit
diapente gratiſſima uocis quintæ cõcordia. Item qa ſi cum diapente cõnectitur/diapaſon conficit
oíum perfectiſſimã. Neq; uero turbare quẽquã debet: quod cũ dixerimus diateſſaron quidẽ quat-
tuor: diapẽte uero qnq; ſonos habere: tñ diapaſon ex utriſq; compoſitã ſonos nõ plures dicam⁹ ha
bere q̃ octo. Nam ubi de cõpoſitis agimus cõſonantiis: ita in quatricordis inuicẽ cõiugatis fides ip
ſas diſponimus/ſonoſq; cõtinuamus: ut ultimus primæ cõſonantiæ ſonus/ſit primus ſecundæ in ip
ſa compoſitiõe ſequentis. Hinc ergo res admonet: ut ad ſeptichordũ Terpandri regrediamur: in
quo quarta chorda bis pulſatur/ut quodãmodo euadat octachordiũ. Quã qdẽ cõiugationẽ ꝑpter
ſecutus/ut arbitror/eſt Terpander: qa multiplicatio uocũ manifeſte inter ſe diſcrepantiũ ad ſonũ
uſq; ſeptimũ augeẽ. Octau⁹ aũt iam mira quadã ſimilitudine redit ad primũ/quẽadmodũ: & rõ du
pla per quã creatur/reſtituit minorẽ quẽ ſuperat numerũ: dum eundẽ excedit eodẽ. Nonus reuer-
titur ad ſecũdum: & diſſonat: ut ſecũdus. Decimus ad tertiũ: & conſonat ſicut tertius. Vndecimus
ad quartũ. Duodecimus ad quintũ. Ad ſextũ tertiuſdecimus. Sed quartuſdecimus redit ad ſepti-
mum. Deniq; quintuſdecimus ad octauũ & cũ octauo ſimul ad primũ. Primũ uero grauiſſimumq;
ſonum hypaten nominãt. Sequentẽ/parhypaten. Tertiũ lycanon. Quartũ meſen. Quintũ para-
meſen. Quintum triten. Sextũ paraneten. Septimũ uero/neten. Præterea ſi ĩ qualitate motuq; diu
turno comparatio fiat: hypaten cum Saturno ſequenteſq; ſequẽtibus planetis ordine cõferemus.
Sin autem in motu diurno eiuſq; celeritate/uel tarditate/uiciſſim hypaten cũ luna: ſequenteſq; dein
ceps cũ planetis ſuperioribus comparabimus. Inueniemuſq; graues in cœlo ſonos miſtos acutis
eoſdemq; orbes altero quidẽ motu acutũ tonũ edere altero uero grauẽ. Itẽ ingẽtibus globis ĩgen-
tes: ex diuinis diuinos: ex multiplicib⁹ reuolutiõib⁹ pari rõe multiplices. Et quẽadmodũ ultra ſepti
mum ſonũ reuolutio fit in idẽ: ſic ſuper planetarũ ſeptẽ diſtinctos orbes: oía reuolui in unũ orbẽ: in
ſeipſo cuiuſmodi ſeptẽnariũ mirabiliter complectentẽ. Sed de his alias. Redeamus ad cõſonãtias
eaſq; iam fine quodam ꝓprio cõcludamus. Hę quidẽ tres apud ueteres numerantur. Prima diato
nica: in qua quodlibet quadrichordũ per hemitoniũ minus procedit: & tonũ atq; tonũ: quam tum
ſapientes alii/tum Plato uel maxime ante alias comprobant: tanq̃ maxime oíum naturalem quãdo
quidẽ ab hemitonio minore quaſi molli materia ritu naturæ procedit ad ualidiorem toni materiã
formamq; habet ſimplicẽ: & manſuetam ſimul atq; robuſtam. Adde quod potiſſimũ cõuenit qua/
drichordo: in quo diateſſaron ex geminis tonis: & hemitonio procreatur. Secũda cõſonantia/cro/
matica nuncupatur: quæ ꝑ hemitoniũ minus atq; hemitoniũ maius: & triemitoniũ: diſcurrere cõ-
ſueuit: ſed hanc utpote molliorẽ philoſophi reprobant. Tertia nominatur harmonica/progrediẽs
per quartã ferme toni partem/rurſuſq; per quartã ſimilẽ atq; ditonum. Hãc quoq; nõ ꝓbant ob ꝑ-
ceptionis: & uſus ſuperſtitioſam difficultatẽ. Multa uero quæ in præſentia ad eadẽ ſpectantia præ-
termittimus: in octauo epiſtolarũ noſtrarũ libro diligentius pertractamus.

¶ De harmonica animæ compoſitione. Cap. XXXII.

Eus aíam mundi procreaturus/eam ex indiuidua atq; diuidua cõflauit eſſentia. Prima hæc
d apud Platonẽ diuiſio in eſſentiam .ſ. & indiuiſibilẽ ꝓprietatem atq; diuiſibilẽ eſt cõmuniſſi/
ma. Nã quod indiuiduũ dicit/continet in ſe quod neq; ſecundũ locũ ſecatur in partẽ extra
partem. Neq; ſecundũ tpſ a priori diffluit in poſterius. Per primum quidẽ appellaẽ idẽ: per ſecun
dum ſtatus: & ſtabile. Similiter quod diuiduũ nuncupaẽ: in ſeipſo cõplectitur: & quod loco diffun-
ditur/& quod tempore labitur. Per primũ quidẽ appellatur alterũ: per ſecundũ motus: & mobile:
motus inq̃ in naturalibus. Quapropter ſub illa diuiſione quæ dicebat aíam ex eſſentia indiuidua/&
diuidua glomerari. Quinq; rerũ genera quodãmodo cõtinentur eſſentia/idẽ/alterũ/ſtatus/ motus.
Plato uero breuitatis gratia nõ replicat quinq; ſed tria. Repetit enim eſſentiã/idẽ/alterũ: quaſi ſuffi
ciant. Nã ad idẽ quidẽ ſequitur ſtatus: ad alterũ uero motus. Atq; uiciſſim ad ſtatum ſequitur idẽ:
ad motum ſimiliter alterũ. Inquit autẽ deũ ex eſſentia: & eodem: & altero unã conflauiſſe naturam

tam exacta cõmiſtione/ut in eſſentia eius ubiq; idem ineſſet:& alterum:atq; uiciſſim in ipſo eius eo
dem ineſſet:& alterum:& eſſentia:rurſus in ipſo eius altero:& eſſentia lateret:& idem. Nam eſſen-
tia per idem habet:ut & ſecum ipſa aliiſq; congruat:per alterũ:& quodámodo in ſe diſtinguitur:&
multomagis a cęteris. Idẽ uero:& alterũ ambo/ut exiſtant ab eſſentia ſortiuntur. Sed idem a ſeipſo
conuenientiá poſſidet:ab altero differentiá. Ipſum uero alterum a ſe quidem differentiam:ſed ab
eodem cõgruitatem ſimul:& ordinẽ. Horum uero congeriem generũ. Plato conducere putat aiæ
ad res oẽs/tum iudicandas/tum etiá peragendas. Nempe/qm̃ ex eſſentia conſtat/qd ſit unũquodq;
definit:qa ex eodẽ/cognoſcit qd ſimplex:& ſi cõpoſitum qua unione cõiunctũ:& quomodo ſecum
ipſo aliiſq; cõſentiat:qa ex altero:qd ſi diuerſitatis in quolibet:& qua cõditiõe/uel in ſe digerať/uel
ſecernať a cęteris:qm̃ ex ſtatu quale:& quo pacto:quod uis in ſeipſo permaneat:qa ex motu cõſtat:
agnoſcit a quali res quęq;:& quali rõne dependeat. Itẽ qualia & quomodo faciat. Præterea p eſſen/
tiam/dat eſſe rebus:p idem res ſibi cõiungit:& aliis per alterũ uero ſeiungit:per ſtatum ĩ natura p/
pria cõfirmat:& ordine:per motũ mouet:& efficit/ut moueatur:& agant. Quamobrẽ nõ ĩmerito
Plato in aĩa fabricanda:rerum oĩum genera certa quadam rõne cõmiſcet. Miſta uero hæc ĩuicem
ait harmonica rõne/nõ arithmetica:alioquin iniuſta foret alicubi diſtributio:neq; geometrica tan
tum proportione:alioquin tanta foret ęqualitas in miſtura/ut cum extrema corpoꝶ diuerſitate p
xime conſpirare non poſſet. At harmonica rõ uariorum ſimilitudine conſtans/& diſſimilia facit ſi/
milia:& inęqualia cõmuni quadá ęqualitate cõnectit. Eiuſmodi aũt eſt aiæ/tum ad ſeipſam/tum ad
corpora qualitas:& officiũ. Siue enim agat ſecũ ipſa/tá intelligentiæ/ut ita loquar/identitati quádá
miſcet alteritatem/q̃ rõnis alteritati quandam identitatem. Similiter in imaginatione facit:& ſen
ſu. Siue agat in corpus/in ordine quodam ſtabili quaſi identitate pducit motionis alteritatẽ. Qđ
apparet in cœlo. Itẽ ſub cœlo in ipſa generationis alteritate p continuatũ ordinẽ ſeruat identitatẽ:
& utrobiq; cõſeruat eſſentiam:atq; reſtituit. Quamobrẽ deus aiam mundi cõponẽs utitur harmo
nica rõne/tum in rerũ generibus inuicem cõmiſcendis/tum inportionibus ipſis/quas ab eis acci-
piebat ad aiam cõponendá:tum in aiæ uiribus ortum eius e ueſtigio comitantibus:tum in mundi
ſpæris aiæ congruentibus. Talẽ uero miſturá aiæ cõuenire. Plato nõ ſolum rõnibus pſcrutatus eſt:
ſed etiá coniecturis acceptis a mundo diligenter auſpicatus. Cum enĩ mũdi corpus:& ſub aĩa poſi
tum/& eius gratia factũ/& ab ea rectum/motum reformatum cõtemplaretur/naturæ conſentaneũ
iudicauit:ut a figura mundi uelut imagine/formá quandá eius aiæ táq̃ exẽplar cõiectaremus. Qui-
bus itaq; pportionibus ſpæras mũdi cõpoſitas/diſpoſitas/agitatas/ſuſpiciebat/eiſdem fere.i. har
monicis rõnibus eius aĩam auguratus eſt eſſe contemperatá:ut quemadmodũ apud muſicos a cõ
centu artificioſe mentis profluit/& cõcentus in uocẽ/ſic ab harmonia cœleſtis aiæ in mundũ tran-
ſeat harmonia. Sed Platonẽ ipſum iam audiamus. Vnam principio accepit portionẽ uniuerſo. Se/
cundum uero primę partis duplá. Deinde tertiá:que ſecundæ quidẽ:ſeſquialtera eſſet:primæ ue-
ro tripla. Poſtea quartam/ſecundæ duplá. Quintam deinceps/tertie triplá. Sextá primæ octuplá.
Poſtremo ſeptimá/q̃ partibus ſex:& uigiti primá excederet. Hęc ille. Cõſtituamus ergo triangulũ/
in cuius apice locata ſit unitas:aqua terni utrinq; numeri pfluãt:hic pares ĩde ſimiliter ĩpares:hac
uidelicet rõne:ut a parte altera poſt unitatẽ primũ duo/deĩde quattuor:demũ octo. Altera ex par
te ſub unitate ſimiliter primũ tria/deinde nouẽ:poſtremo ſeptẽ atq; uigiti. Prima itaq; portio q̃ ac
cipit de⁹ ex ipſo generꝶ/ut ita loq̃r/fermẽto ad aĩam effingẽdá/ẽ unitas. Secũda binari⁹/prię dupl⁹.



Tertia uero ternarius:cuius rõ tripla eſt primæ:hoc eſt unitatis:
ſeſqualtera uero ſecũdæ.i.binarii. Quarta portio quaternarius
duplus ſecundæ/hoc eſt binarii. Quĩta nouenarius:cuius tripla
ratio tertiæ.i.ternarii. Sexta octonarius:cui⁹ octupla ad primá.
i.unitatẽ pportio. Septima uiginti ſeptẽ/rõ quidẽ ad nouenariũ
tripla:unitatẽ uero excedẽs partibus ſex atq; uiginti. In his utiq;
numeris rões oẽs ɔphẽdit harmõicas. Nã ĩ ſeſqoctaua ĩter nouẽ
& octo pportiõe/pgenuit tonũ muſis nouẽ obtẽperátẽ. In ſeſqlte
ra ĩter tria:& duo diapẽte gſam uocis qntę ueneream. In ſeſqtertia
ĩter q̃ttuor atq; tria diateſſarõ mercurialẽ uocis q̃rtæ naturá/ſeſe
cõſonátiis accõmodátẽ. In dupla ĩter duo:& unũ. Itẽ ĩter q̃ttuor/
& duo/rurſus inter octo:& q̃ttuor diapaſon.i.uniuerſam:& abſo
lutá octauę uocis peperit melodiá Apollini dedicatá. In tripla in
ter tria:& unum. Item nouẽ inter:& tria:rurſus uigentiſeptẽ atq; nouem/diapaſon diapente.i.octa
uæ ſimul:& quintæ Iouialẽ compoſuit ſymphoniá. In quadrupla inter quattuor:& unũ:& octo atq;
duo ſymphoniá contexuit diſdiapaſon:iterũ per ſonos quindecim Apollini concinentem. Venu-
ſtatem uero/tum uocis tertiæ principiis inſeruit diateſſeron:tum uocis ſextæ/finibus ſubnexuit dia
pente:ut delicatiori uocis utriuſq; mollitie/hic quidem ſecũdæ uocis/inde uero ſeptimæ aſperitas

leniretur. Ita enim tertia uox:& ſexta ſunt mollitie ſimiles/ſicut ſecũda cadens a prima/ item ſeptĩa degenerans ab octaua ſunt aſperitate perſimiles. Principio ubi deum ait accepiſſe portiones ſeptẽ myſterium tetigit/tum in muſica/tum etiã in natura. In muſica qdẽ/ qm̃ ad ſeptimũ uſq; gradũ ois uocũ progreditur diſcrepãtia: poſt quẽ fit ad eadẽ reuolutio: in natura uero/tum qa multa p ſeptẽnariũ in naturalibus tranſigunt. Qua de re cæteri platonici ſatis multa dixerũt: tum qa ſeptẽnarius unitatẽ habet/ut copulam geminæ trinitatis: atq; ex his geminis:& ſeipſa rurſus explicat trinitatẽ. Eiuſmodi uero eſt uniuerſi ſimilitudo. Quod quidẽ ĩ tria principio diſtribuit: unde Plato hic ternarium cõmendauit. Diſtribuit inq̃ in ętherna:& temporalia horumq; media. Ætherna ſub trinitatis ꝓprietate poſſident/in eſſentia qdẽ ſimplicitatẽ. In uirtute uero ſtabilitatẽ. In actiõe reflexionẽ. Temporalia uiciſſim in trina dimenſione cõpoſitionem habẽt eſſentiæ. Itẽq; uirtutis mobilitatem. Actionis deniq; trãſitum. Inter has uero trinitates ęthernoꝝ atq; tẽporaliũ aĩa mediũ obtinẽs gradum efficit ſeptimũ. Efficit quoq; nonũ: hic etiam a Platone laudatũ. Nonum inq̃/qm̃ ipſa tres habet uultus. Nã & ad ſeipſam:& ad ſuperiora inferioraq; conuertit. Iuuat hic anteq̃ reuertar ad ſeptẽnarium/parum p adhuc ternariũ una cũ nouenario cõmendare. Trinitas numerorũ prima/principium:& mediũ/finẽq; rerũ cõtinere uidet: atq; ſola inter numeros rõne quadã indiuidua cõtinere. Siquidem ſingula hæc ſingulis ſignificat unitatibus. Præterea ſiue cauſas rerũ pcurrere libeat/ triplicẽ in cauſis inuenies proprietatẽ. Sunt enim cauſæ in ſeipſis. Efficiunt effectus:& factos reducendo pficiunt: ſiue ad effectus deſcẽdas cõſiderandos/deprehẽdens ſimiliter trinitatẽ. Nã & effectus ſunt in cauſis: ꝓcedunt ab illis: cõuertuntur ad illas. Siue ad aĩam te cõtuleris/q̃ ſublimes cauſas cum infimis cõnectit effectibus/aſpicies eam/in ſeipſa manentẽ:& declinantẽ ad effectus:& ad cauſas aſcendẽtem. Atq hæc aĩa triplici ſeptẽnario regit mũdũ. Primo quidẽ occultis quibuſdam ſeptẽ uiribus planetarũ in firmamento p cauſas dominantiũ. Secũdo ſeptem planetarũ formis/in globis ſeptẽ firmamento ſubiectis. Tertio ſeptẽ muneribus planetarũ/generationem ſub luna regentibus. Quippe cũ ſub luna/in igne uiuificum qdẽ lumẽ Soli calor aũt urens Marti ſubiciatur. In terra ſupficies uaria Mercurio. Moles aũt tota Saturno. At in mediis regnat humor:& aereus qdẽ obtemperat Ioui. Aqueus uero Lunæ. Miſtus deniq; Veneri. Itẽ agentes cauſę ſequit Solẽ. Materię Lunã. Fœcũditas cãtum agẽtium Iouẽ. Materiarũ fœcunditas Venerẽ. Expeditio ad effectũ uelox Martẽ atq; Mercuriũ. Illũ quidẽ pp uehementiã: hunc aũt ob ipſam dexteritatẽ multiformẽq; uirtutem. Cunctorũ uero cõtinuatio pmanens Saturno potiſſimũ dedicat. Cæterũ hic p tres ſeptenarios ordo ꝓgreditur a ſeptẽnariis: q ſecũdum tres aĩæ mundanæ uires diſtribuunt. In hac enim intelligentia eſt circulus ſtabilis. Circulus qdẽ: qa illuc unde eſt/reflectit. Stabilis: quia ſubito. Sub intelligẽtia quaſi ſub firmamẽto tres ſunt uires. ſ. ratio uniuerſalis/imaginatio/uegetatio. In ratione ſunt tres circuli quodãmodo mobiles: atq; temporales. Prim⁹ ab aĩa ad cãm amandã atq; uiciſſim naturali quodã inſtinctu clam ita ferẽte. Secundus a rerũ cauſis ad effectus conſiderandos atq; cõuerſo. Tertius a formis ideiſq; magis uniuerſalibus ad minus uniuerſales decurſus uiciſſimq; recurſus. In reliquis duabus aĩæ uiribus oĩno ſunt circuli quattuor ſimiliter tẽporales: in utraq; bini. Primus ad cãm ſuã reflexio naturalis. Secundus ab eiſdẽ formis ad eaſdem certa q̃dã interuallis certis:& ꝑpetua reuolutio: p quã:& in cœlo cõfigurationũ:& ſub cœlo tranſformationum temporalis:& certa reuolutio ꝑuenit. Itaq; circuitus generationis neceſſario cœli circuitũ ſeqtur: hic uero circuitũ aĩæ. Reuolutio aĩæ orbem intelligentiæ comitat. Motus quidẽ aĩæ/ſi ab intelligentia penitus deſeratur/ſtatim tam in pcipiendo q̃ in agendo: ſolum tranſibit in rectũ. Quod aũt repetat ſe/ metipſam/ſimileſq; per alia giros glomeret/ſortitur ab intellectu quodã ſuperiore: qui & manens in ſe:& ſubito conuerſus in cãm/largitur intelligentiã aĩæ: p quã quaſi porrectam manũ ſiſtit aĩam natura ꝓpria uagabundam: motũq; eius inrequietũ:& ad rectã extra ſe lineã naturaliter ꝓniorem: retorquet in orbem: mediũ inter motũ rectũ atq; quietẽ. Hinc aĩa ĩ ſemet reditura meat: mentẽq; ꝓfundã circuit:& ſimili cõuertit imagĩe cœlũ. Sed de iis ĩ theologia diffuſi⁹. Redeam⁹ ad nũeros.

¶ Summa numerorũ harmonicorũ ad cõpoſitionẽ aĩæ conducentium. Cap. XXXIII.

VNitas in ſuperiori figura ſignificat ipſam aĩæ unitatẽ ſimplicitatẽq; ſublimẽ:& propriã diuinæ unitatis imaginẽ/& in ipſa manentem. Dualitas ꝓceſſum aĩæ in ꝓprietatẽ ſuã unitate inferiorẽ:& quadã iam rõne multiplicẽ. Trinitas regreſſum eius ad unitatẽ/tũ ꝓpriã/tũ diuinã. Quatrinitas ꝓgreſſionẽ aĩæ a ſe in materiã quattuor elementorũ gradibus digerẽdã. Septennarius uirtutẽ eius p ſeptẽ planetarũ ſperas elemẽta recturã. Octonarius uim p octauã ſpærã planetas gubernaturã. Nouenarius munus aĩę octo ſpas ĩ unã formũ cõciliaturũ. Vigintiſeptẽ numeri ſumma/plenitudinẽ eius oĩa ĩ oĩbus collecturã. Nã uigintiſeptẽ ſumma ſupradictos numeros continet: atq; ex illis deinceps ordine poſitus/ut cõputãti patet implet. Neq; abre partes ĩ figura:& impares numeri deſcribunt. Quo p pares qdẽ natura aĩæ diuiſibilis: p impares aũt indiuiſibilis cogitetur:& fœminea ſimul uirtus:& maſcula. Colligunt quoq; numeri/lineares/& ſupficiales/& ſolidi/ ut cognoſcam⁹ aĩam penetrare p oĩa/& amplificari paſſim/penituſq; ĩplere. Deſcẽdit utrũq; figurę

latus

latus ad ſolidum utrinq; numerum. Hinc qdē ad octo īter pares: inde uero inter impares ad ſeptē atq; uiginti. Vt cogitemus aīam utraq; ſolida. ſ. tam cōpoſita q̄ ſimplicia ꝓrſus implere. Interualla uero numerorū dupla & tripla & reliq̄ q̄ prediximus/ qd proprie in aīa ſibi uelint: & ſi apud platonicos adhuc eſt ignotū/ licet tñ in præſentia forſan hunc in modū/ ut ita dicā/ uaticinari. Deſcribatur itaq; triāgulus itez: in cuius ſummitate ſit eēntia. In latere uero ubi nūeri īpares deſcribebant/ deſignetur infinitudo/ & deinceps alteritas atq; motus. At in latere/ ubi diſponebantur pares/ ſit terminus: deīde identitas per ordinem ſtatuſq; ſequatur. Hic quidem ſeptem ſimiliter habebimus limi



tes: quorum anima ſub eadem ad ſe inuicem ratione forſitā particeps fingi pōt/ ſub qua ab initio deſcripti limites numerorū inuicē ſe reſpiciunt: ut aīa eiuſmodi ꝓportiōe tā qnq; rerū genera/ q̄ duo generū elementa. i. terminū infinitudinemq;/ participet. Sit igiẗ exēpli gratia cōparatio eſſentiæ/ ad cūcta ſimul cōiuncta/ ſexquioctaua. Forma enī totius cōis uno ſaltē excedit gradu quaſi tono/ proprias partiū qualitates. Sit ſub eſſentia infinitudo. i. formabilis aptitudo. Comiteẗ hāc terminus: uelut ipſius forma. Sitq; termini ad infinitudinē ꝓportio dupla. Superari enī oportet ab actu potētiā patiēdi. Infinitudinē ſequaẗ alteritas. Sed terminū cōmitteẗ idētitas. Atq; hæc ipſa idētitas alteritatē ſupet ſexquialtera rōne. Poſt hæc ſequaẗ motus alteritatē. Status aūt idētitatē. Supetq; ſtatus motū ꝓportiōe ſexqtertia. Quod Plato ſignificauit dicens, hæc ab illis uix ſupari. Quod ſi ꝓportiōes hic explicatas cōſideraueris/ inuenies inſup triplas & quadruplas. Sicut ab initio patuit in figura. Nā motū qdē ad infinitudinē/ inuenies eē triplū. Statum uero ad eandē quatruplū. Cæterū ut excogitare poſſimus harmonicā pticipādi ꝓportionē in aīa/ nō ſolū ſecundū quinq; rerū genera & elemēta duo/ uerū ēt ſecundū uires proprias: ſeptē gradibus diſtributas/ reddamus iā ſingulas aīæ uires/ ſingulis uel generibus uel elementis. Sūt aūt hæ uires/ unitas/ intelligētia/ uolūtas/ ratio/ imaginatio/ uis cōnectendi/ uis generādi. Poſtremas uero has duas uires ſub una uel naturæ uel uegetatiōis appellatiōe/ cōplectimur. Cōferamus igiẗ hoc pacto: ſcilicet. Animæ unitatē/ eſſentiæ. Voluntatē infinitudini. Intelligentiā termino. Imaginationem alteritati. Rationē idētitati. Generādi uim/ motui. Cōnectendi uirtutem/ ſtatui. Similesq; ſuperiorū inter has uires/ proportiōes excogitemus. At ſi ęquales in aīa proportiones rez alibi eſſe diximus. Non arithmeticam paritatem/ ſed ęqualitatem harmonicam intelligi uolebamus.

¶ Per interualla ſpærarū Plato interualla rōnum inter aīæ partes aucupaẗ. Cap. XXXIIII.

q Vemadmodū ex imaginis liniamētis ſæpe uiuētis formæ liniamēta coniicimus/ ſic ex hoc imaginario cœleſtis aīæ uultu/ quē ī ſpeculari materia mūdi ɔſpicim⁹/ uerā eius faciē ꝓ uiribus cōiiectamus. Dupla igiẗ & tripla & cætera īterualla ī prima numeroz figura deſcripta/ Plato īueniri arbitrat⁹ ī ſpæris/ ad aīæ ptes & uires/ uñ ī ſpas trāſlata ſunt/ retulit. Putauit. n. q̄tū ſpatii a terra uſq; ad lunā extat/ duplū a terra ad Solē uſq; ptendi. Quātūq; ab ipſa uſq; ad ſolē/ triplū ab eadē eē ad uenerē. Rurſus q̄tū a terra ad uenerē/ q̄ter tm̄ ab eadē ad Mercuriū. Itē q̄tū ad Mercurii ſtellā ab ipſa terra/ nouies tm̄ a terra ad martē. Et q̄tū a terra ad Martē/ octies tātum a terra ad Iouē. Quātūq; a terra ē uſq; ad Iouē/ ſepties & uicies tm̄ a terra uſq; ad Saturini circū. Hic inter cætera uides grauiores planetas Iouē atq; Saturnū utriq; p ſolidos nūeros deſignari. Et ſi alibi ex nō nulloz pythagoricoz opiniōe/ alias interualloz mēſuras recenſui/ platonicas tñ ꝓbabiliores exiſtimo. Per



hæc āt forſan itelligi pñt q̄ ī decīo de re. p. de ſpęris obſcuri⁹ īuoluunẗ. Itē p illa q̄ de numeroz ꝓportionūq; uirtute tractauimus coiectari pñt quę in octauo de re. p. de cœleſti circuitu & numeris & proportiōibus implicantur.

¶ Quomodo repleantur duplorum triplorumq; numerorum interualla. Cap. XXXV.

p Lato poſt q̄ primā excogitauit figurā ſeptē limites ɔtinētē: ī q̄ duplę atq; triplę rōes cōprehēdūẗ/ deīceps alterā effingi iubet figurā adeo maiores nūeros ɔplectētē: ut ubi duplę ſexqtertiis ſexqalteriſq; repleẗ/ hę quoq; medię ſexqoctauis ſic īpleāẗ: ut ſexqtertiaz ſpatia tonū capiāt. Deſcribam⁹ ergo figurā prię ſilē: ſed ſenariū ponamus ī apice: poſt quē lōgo ſpatio ſubdamus eius duplum. i. duodenarium: idq; ſpatium occupemus octonario ſimul & nouenario. Deīde ſimiliter

longo ſpatio uigintiq̃tuor poſt duodecĩ deſcribamus:& in hoc ipſo ſpatio ſexdecim decẽq; & octo ponamus:eodẽ ordine ĩter uigintiq̃tuor & q̃draginta octo/uelut media triginta duo & trigintaſex inſerẽtes. Hactenus duploꝝ latus abſoluimus. Deinceps uero triploꝝ ſpatia conſumemus/p̃cul a ſenario ſecernẽtes decẽ & octo ſenarii triplũ:atq; inter eos nouẽ & duodecim deſignemus. Similiter inter decẽ & octo & q̃nquaginta quatuor eius triplũ/uigintiſeptẽ & trigintaſex/collocemus:poſtremo a q̃nquagintaquatuor ad eius triplũ/cẽtũ ſexagintaduo:p̃ gemina ſimiliter media.ſ.octogĩta unũ cẽtũq; & octo p̃grediamur. Vt ergo ad primã figuræ huius duplã habitudinẽ reuertamur: cõſideremus ĩter ſex & duodecĩ medietates duas/octo.ſ.atq; nouẽ. Et octonariũ q̃dẽ ĩter ſex & duodecĩ rõne harmonica ſe hẽre. Nã & excedit ſenariũ/tertia ſenarii portiõe/& excedit a duodenario portiõe ſimiliter duodenarii tertia. Itẽ ad ſenariũ ſexq̃tertius eſt:ſed duodenarius ad ip̃m ẽ ſexq̃alter. Præterea differẽtia inter duodecĩ atq; octo q̃ternarius ẽ. Differẽtia uero inter octo atq; ſex binarius. Sic igit̃ quatuor ad duo/ſicut duodecĩ ad ſex duplicẽ cõtinẽt rõnẽ. In his uero quæ diximus artificiũ uerſat̃ harmonicũ:cõparemus quoq; nouẽ & ad ſex p̃ ſexquialterã:& ad duodecĩ p̃ ſexq̃tertiã q̃litatẽ:& ad octo p̃ ſexq̃octauã p̃prietatẽ:qua reſonet tonus. Intelligemus p̃fecto hac ipſa ſexq̃octaua duos ſexq̃tertios colligari.i.octo ad ſex/nouẽq; ad duodecĩ:neq; deeſt medietas his numeris arithmetrica. Siq̃dẽ nouenarius ſenariũ q̃dẽ excedit ternario/& a duodenario pariter ternario ſuperat̃. Similiter p̃ rõnes eaſdẽ in duplis ſequẽtib⁹ p̃cedemus/colligãtes duplas q̃dẽ p̃ ſexq̃tertias & ſexq̃alteras. Itẽ ſexq̃octaua p̃portiõe ſexq̃tertias geminas cõnectentes. Similiter ferme excepto tono p̃ triplas diſcurrere licet. Q̃m̃ uero ſexq̃tertiæ rõnes non ſolũ ex duobus tonis fiũt/uerũ ẽt ex hemitonio:& hoc q̃dẽ minore/cui deeſt ad plenũ hemitoniũ p̃ticula quædã/iccirco Plato inquit/in ſexq̃tertiis portiunculã quãdã eẽ relictã. Cæterũ q̃dnã ſibi uelit in aĩa figura hæc p̃ ampliores numeros explicata/nõdũ ſatis uĩ a platonicis explicatũ:neq; nos in præſentia explicabimus: niſi forſan dũ plura ac ſaltẽ duo media inter extremos terminos collocat/ſubintelligi uelit genera rerũ elemẽtaq; ĩ aĩa:q̃ oppoſitio ſe inuicẽ mõ reſpiciũt/q̃litates duas inter ſe inuicẽ reddere. Velut ſi ubi terminus tãgit ĩfinitudinẽ/ĩdefinitã reportet termini q̃litatẽ. Atq uiciſſim. Vbi infinitudo tãgit terminũ/determinatã ĩfinitudinis ſubeat paſſionẽ. Prętere a & ĩ termino ſit infinitudo quodãmõ terminalis. Et uiciſſim in ipſa ĩfinitudine termin⁹ indefinite p̃grediẽs. Accedit ad hæc q̃d & ĩter ipſas aĩæ uires talia quædã cogitari media pñt:& aĩa ad ſui ipſius exẽplar/in mũdo ĩter ea quæ lõge diſtãt/duo ſaltẽ media iuſerere conſueuit. Tonus ãt plenũ ſignificat motũ pulſumq; aĩæ tã in ſeipſa q̃ in cœlo. At hemitoniũ remiſſiorẽ in elemẽtis. Et uſq; adeo a p̃rio deficiẽtẽ:ut p̃fectionis eius dimidia minorem ſuſcipiat portionẽ:totus deniq; ſup̃ior de harmonia tractatus triplicẽ concordiam ſignificare uidet̃.ſ.inter animam atq; corpus:& inter aĩæ partes inuicem:atq; inter partes corporis inuicem.

¶ Diuiſio animæ/motus/& tempus. Cap. XXXVI.

Q Vod uero ait ipſam generũ cõmiſtionẽ in ɔſummatiõe aĩæ fuiſſe cõſumptã: ĩtellige animã a deo p̃ceſſiſſe p̃fectã/ut ſuã ferme ideã ĩpleuerit. Diuiſio præterea in lõgũ/oſtẽdit p̃prium aĩæ motũ naturaliter eẽ rectũ.ſ.in ſenſum/& uegetãdi ſiue mouẽdi naturã. Itẽ ob id ſecat ĩ duo:ut oſtẽdat tũ in aĩa duplicẽ eẽ rectũ motũ.ſ.ad ſentiẽdũ atq; mouendũ:tũ ab aĩa in corpore ſimiliter eẽ geminũ.ſ.uniformẽ atq; multiformẽ. Interſecat uero lineas duas ad aĩam figurandã:deinde eas reflectit in gyrũ:iudicãs naturã aĩæ ex ſe ad rectũ motũ p̃cliuiorẽ/ab ipſo deo p̃ ĩtelligẽtiæ munus circulari motui p̃rſus accõmodari/geminis inq̃ circulis:firmamẽte.ſ.nõ errãti:ac poſt firmamẽtũ orbib⁹ puagãtiũ planetaꝝ. Firmamẽti q̃dẽ circuit⁹ ipſam idẽtitatis intelligẽtiæq; naturã p̃prie refert. Anfract⁹ ãt multiplices/planetaꝝ p̃prie naturã alteritatis ĩferiorũq; aĩæ p̃tiũ repræſentãt. Sed ex ipſo ĩteriori animi motu ſimul & tp̃e/tp̃s in mũdo una cũ motu cõſequit̃. Tãgit inter hæc pauca quædã atq; cõia/quæ ad aſtronomiã p̃tinẽt:ſed hæc facile quis uel mediocriter eruditus intelligit:& de his nimis multa platonici q̃dã/tũ græci/tũ latini p̃tractãt. Surgit mox q̃ſtio de ideis ac de generib⁹ aĩaliũ mũdanoꝝ/de q̃b⁹ ĩ theologia latiſſime p̃tractauim⁹. prętere a q̃d de ipſa deorũ quorũdã demonũq; geneologia receſet/q̃dnã hẽat uériſimilis:in theologia filĩr & alibi declarat̃.

¶ Quæ a deo proxime/& quæ per media fiant. Cap. XXXVII.

H Actenus patere cuiq; põt:ab intellectu diuino mũdi opifice aĩos deoſq; mundanos & dæmones:& oẽs mũdi ſpæras/ſpẽſq; ipſas rerũ abſq; mediis cauſis p̃ceſſiſſe. Quæ ãt de materia prima ſit ĩter platonicos ambiguitas/narrauimus ab initio. Mãdat ergo poſt hac architectus mũdi filiis ſuis.i.aĩabus ſpæraꝝ ſtellarũq; & dæmonũ:uel ẽt ĩferiorib⁹ ãgelis/ut ad imitationẽ ſui/mixtionẽ ſub luna reꝝ aggrediant̃:hominiq; ſubiiciãt oĩa:rõnalẽq; ei⁹ aĩam ab ipſo acceptã/corpi caduco cõciliẽt p̃ uitã quãdã irrõnalẽ p̃tĩ ab ipſis/p̃tẽ ab aĩa hoĩs dependẽtẽ. Notabis ãt ĩ ipſis dei uerbis:q̃cq̃d p̃rime fit a deo/ſempiternũ eẽ. Et quĩcq̃d ulla rõne cõponit̃/quatenus cõpoſitũ ẽ: eſſe etiã diſſolubile. Sed q̃tenus p̃ diuinã uolũtatẽ cõpoſitã q̃dã ita conflant̃:ut in eis unitas ſuperet multitudinem/indiſſoluta ſeruari. Notabis inſuper:ubi ait deum in ſuo habitu permanere dũ mãdat/miniſtros autẽ ſequi/nihil mutabilitatis in deo eẽ dum mobilia regit & mouet. In miniſtris autem eius

tem eius prouidentiam eſſe mutationi cuidam propinquiorem. Deniq; in his omnibus Moſaicũ illud. Ego ſum qui ſum/cognoſces mirifice confirmatum.

¶De homine quoad pertinet ad animam atq; corpus. Cap. XXXVIII.

r Ationalem hoīs aīam ait a deo ex eiſdē rerũ generibus eodē in cratere cõmixtis/atq; mundi aīam fuiſſe cõflatã. Crater ſignificat ipſam uitæ rõnalis ideã: ſed adiungit ex reliquis ſuperioris cõmiſtionis fuiſſe confectã/ſignificans particulares uitas/uniuerſali uita/inferiores eſſe. Tum uero deus aīas. i. ſingulos ordines animaꝝ/ſingulis ſtellis accõmodat. Adhibet & uehicula. i. ętherea corpora. Docet & fatales leges: dum aīabus infundit formulas idearũ: p quas aīę in ſe quãdoq; cõuerſæ/rõnes rerũ agnoſcere poſſint. Quod aũt de aīæ deſcẽſu fatali atq; circuitu inquit/alibi eſt expoſitũ. Poſt hæc miniſtri dei fabricũ humani corporis ꝓſequunť/occultis eã uinculis cõnectentes. Per uincula hæc occulta intellige cõplexionē hoīs eē adeo tēperatã cœloq; perſimilem: ut uix in ea elemētaliũ qualitatũ excelſus appareat. Subdit deinde circuitus aīæ in mole corporis īpediri. Hic tu añ alia memēto aīam noſtrã ſimili rõne/atq; mũdi aīam contextã fuiſſe: ſimileſq; circuitus poſſidere. Circuitũ ergo intelligentiæ impediri ait/rõnis uero circuitũ diſtrahi. Duabus præcipue rõnibus: tum qa prius q̃ adultũ ſit corpus/aīa tota in fabrica corpis occupať: tũ qa q̃ extrinſecus ſenſus mouent/in teneriori ętate offendũt uehemētius: & pp nouitatē rerum aīum circa corporea reddũt amirabundũ. His ergo de cauſis: & intelligētia a diuino uacat officio: & rationalis ipſe diſcurſus circa inferiora diſtractus/quaſi demens/turbať & fallitur. Sic igiť totus aīus puerſam figurã ſubit/uitãq; ducit laborioſam: dũ rõ cedit ſenſibus: pinde ac ſiqs caput pro pedibus humi figat: pedes uero p capite tollat in altũ. Iam uero q̃ de mēbrorũ corporis diſpoſitione adducit in mediũ/ſatis a medicis ptractanť. In qbus id potiſſimũ obſeruabis: caput dici non principale ſolum/ſed ēt totũ in corpe: reliqua enim ſolũ ut capiti ſeruiãt/adiuncta fuiſſe. Ex quo colliges hominē contēplationis gratia eē natũ. Sequiť de ſenſuũ inſtrumētis. Quę uero in his de uiſu dicunť/a Calcidio ſatis: & quæ de ſomniis/alibi ſatis exponunť a nobis. Cõſiderabis mox firmã de cauſis Platonis nři ſnīam: res q̃litateſq; corporeas quæ nõ ex ſe/īmo ab incoporea quadã cã mouenť: & diriguntur ad finē: nõ eē reuera cãs appellãdas: ſed latētis ꝓuidētiæ inſtrumēta. Cauſam uero præcipuã eē uolũtatē ꝓuidentiæ/ad exēplar ſui ſic oīa diſponentis: ut optime ſe habere iudicat & decernit. Itaq; finalē cãm præſcriptã in ꝓuidentia/ſummã Plato aſſerit cauſarũ. Tũ cõfirmat iteꝝ hoīem eē natum ad cæleſtia contēplãda: īmo uero ad ipſum cœli motorē ꝓ uiribus imitandũ. Et quēadmodum dixerat uiſum/ſic & auditum contēplationis & diſciplinæ gratia nobis eſſe tributum: item ut per ſenſibilem harmoniam: animi quoq; motus harmonice componamus. Cæteros autem pręter uiſum auditumq; ſenſus/quaſi minus conducant ad ſpeculandum/nihilipendit.

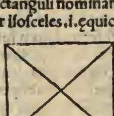
¶Quomodo mundus ex mente & neceſſitate compoſitus ſit. Cap. XXXIX.

p Oſtquã tractauit de formali mũdi ordine: quē ideo uocat intellectũ: qm̃ eſt intelligentię diuinæ ſimulachrũ: tractat iã de materia mũdi: quã ideo neceſſitatē noīat: qa nõ pp ſeipſam: ſed tanq̃ formis ultimas neceſſaria/eſt introducta. Itē qa mũdus ob eius amiſtionem deforme non nihil neceſſario patiť. Hinc illud. Mundus eſt ex intellectu & neceſſitate cõpoſitus. i. ex ipſo formaꝝ ordine atq; materia. Poſſumus quinetiã ſub neceſſitatis noīe/intelligere non materiã ſolũ: ſed aīam quoq; eius in primo ꝓceſſiõis ſuæ ſigno: uelut informē materię inſtar conſideratã. Vtraq; enim tã aīa q̃ materia in primo originis ſuæ ſigno informis qdē eſt: ſed facile eſt formabilis p intelligētiæ munus: unde & ipſi aīæ rõnes ſeminaq; formaꝝ naturaliũ infunduntť: & materiæ qualitates atq; formæ. Quod aũt ait añ mũdi diſpoſitionē/elemēta quodãmõ extitiſſe/intellige quaſdã elemētoꝝ uires tũ formatrices in aīa: tũ formabiles in materia. Itē quod inqt materiã añ mũdũ abſq; ordine fuiſſe iactatã: expone/potētiã aīæ motricē etiã ante intelligētiæ munera potuiſſe: materiã agitare: ſed ꝓcul ab ordine. Præterea ubi ait mũdũ a deo exhornatũ fuiſſe pſuaſa prius neceſſitate: ſic accipe: ut prima illa materiæ aīæq; natura q̃uis cogiteť īformis/tñ præparationē a deo ad formas adeo formabilē ſuſcepit ab initio: ut nõ potuerit eē paratior. Obſeruãda īter hæc ē illa diſtinctio: q̃ dť uniuerſum in exordio libri: in duo fuiſſe diuiſum. i. exēplar atq; ſimulachrũ: nũc uero diſtinguēdũ eſſe in tria. i. exēplar & ſimulachrũ & materiã. Hic prīo qdē uideri põt re ipſa idē eē/ipm̃ exēplar mũdi & efficiētē ei⁹ cãm & finalē. Deīde totũ mũdi ordinē nõ tã ſubſtãtiale qddã eē q̃ inuiſibilis mũdi ſimulachrũ. Pręterea qꝛ materiã & ſupra ſecreuit a mēte: & hic a mētis ſecernit ſimulachro: cõiectare poſſumus materiã non tam per ideam propriã q̃ per ideã formæ a deo ꝓcedere/neq; antecedenti ꝓpoſito ſed quodãmõ conſequenti/ab intelligentia/ut ita dixerim adinuentã. Tum uero & materiã eſſe & quid ſit & quo pacto ſe habeat/ex ꝑpetua tranſmutatione formarũ: diligenter oſtendit: ex qua etiã materiales formas eē quodãmõ falſas argumentatur. Deinde per eas ad ueras idealeſq; formas aſcendit: quæ oīa in theologia planius declarantur. Adduxit in medium multa materiæ nomina. ſ. ſpēm inuiſibilem. Sinum informē omniumq; capacem formarũ. Naturam. Potentiam. Matrē mũdi. Nutricē formaꝝ. Subiectũ. Receptaculũ. Locũ. Sed ex hoc loci noīe ridere li⸗

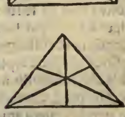
cet pipateticũ adeo ineptũ/ſiue maleuolum potius:ut dementiæ Platonē inſimulet / quaſi materiā
uoluerit locũ eſſe ꝓprie mathematicũ. Quodqdem per cætera materiæ noĩa euidentiſſime confu
tatur. Deniq; ex eo qđ materia propriā ſibi uēdicat informitatē. Argumentare unitatē ſibi pariter
uendicare. Si enĩ informis/ergo & indiſtincta. Si ita/ergo & unũ. At ex eadē informitate nō ſibi uē-
dicat eſſe:ſed per ipſam potius cadit ab eē. Cum igiᵗ unũ/atq; ens nō ęque materię cōgruant: eadē
inter ſe eē nō poſſunt. Eſt aũt unũ ſuperius ente: qm̃ latius ſeſe fundit: præſertim cũ priuationi inſu
per cui non conuenit ens/tamen cōueniat unum. Ex hoc rurſus argumētamur materiam a ſummo
tantum principio rerum poſſe produci.

¶ Quomodo phyſica cōſtent ex mathematicis. Ac de elementis & miſtis. Cap. XL.

d Einceps phyſica p mathematica ꝓbaturus/in primis mathematicorũ doctrinā laudat tāq̃
oĩs eruditionis ingenue uiam. Lōgũ Laurenti foret in præſentia recenſere quot noſtris tē-
poribus mathematicā ingreſſi uiam/ad finē ꝑuenerint exoptatũ. Petrũ leonē ſpoletinũ no/
uimus mathematicorũ maxime beneficio/non ariſtotelicos tantũ/uerũ etiā platonicos iam ſenſus
penetrauiſſe. Florentiæ uero Baptiſtā leonē Albertum ab eiſdē diſciplinis exorſum/opus in Archi
tectura pulcherrimum edidiſſe. Quid dicā de Franciſco Berlingherio noſtro Nicolai filio? non-
ne hic mathematicorũ beneficio fretus de coſmographia uerſibus ſcripſit egregie? Neminē uero
turbet/quod Plato pythagoreorũ more ex mathematicis/phyſica cōponere uideatur. Non enĩ in-
telligi uult naturalia corpora ex figuris & numeris tanq̃ ex elementis & partibus:ſed tanq̃ ex termi
nis/quadā reſolutione cōponi; quod uidelicet naturalia in illa quaſi priora/ac ueluti terminos reſol
uantur. Nonne termini corporũ dimenſiones ſunt atq; figuræ. Numeri etiā termini figurarũ? Prę
terea ſpēs naturales ſubiecto non ſolũ cōmuni:ſed proprio indigēt. Figuris autē ſatiſfacit cōmune
ſubiectũ. At numeri neq; proprio/neq; cōmuni/neq; ullo prorſus corporeo indigent fundamēto.
Ex quo patet figuras quidē naturalibus ſpeciebus: numeros aũt figuris eſſe priores. Triplicē ergo
in rebus ordinē Pythagoras Platoq; cogitabant/ſpecierũ/figurarũ/& numerorũ. Triplicē ſimiliter
inter ideas: adeo ut & in rebus & in ideis/ſpecies in figuras/figuræ reſoluātur in numeros. Atq; cer
tæ ſpēs/figuris certis/certæ figuræ/certis numeris quodāmodo cōgruant: rerũ ordine oĩno ſic exi-
gente. Quāobrē ubi aiunt ſpeciē ignis ex pyramidali figura: & pyramidē ſolidā/ex triangulis qua-
tuor: & hos ex quaternario ternarioue conſtitui/ſignificare uolunt proprietatē quandā in his cun-
ctis cōmuniter eſſe perſimilē. Et cōparanda hæc inter ſe potius q̃ cōponenda. Hac utiq; ratione fi-
gurā igni Pyramidalē tribuit. Aeri figurā facies habentē octo quā nominat octaedrā. Aquæ facies
habentem uiginti: quā icoſædram uocat. Terræ facies ſex habentē/nomine cubũ atq; talum. Vni-
uerſo deniq; duodecim facies poſſidentem. Et pyramidalē quidē figurā ideo conuenire uult igni:
quia tenuis: & ad inciſionē præcæteris apta/ex paucioribuſq; triangulis conſtituta: ideoq; omnium
leuiſſima figurarũ. Figuram uero cubicam terræ/quia ſolidiſſima atq; ſtabiliſſima ſit. Figuras alias
mediis elementis/quoniā ad motũ atq; ſtatũ inter ignem & terrā/medio modo ſe habent. Duode-
cædram/quæ duodecim facies habet/ congruere putat mundo ꝓpter ſpæras duodecim: ac ſigna
duodecim in codiaco. Reſoluit autē ſolida in plana. Plana uero in triangulos: præcipue in eos qui
rectanguli nominantur. Quorũ unus ſcalenus ſit. i. ſcalaris latera omnia inęqualia poſſidens. Al-
ter iſoſceles. i. ęquicrurus duo habēs ęqualia latera. Nā triangulum ęquilaterũ in quo neq; rectus
angulus neq; linea in ꝑpendiculũ recta ſit/minus cōponendis planis aptũ
exiſtimat. Cōſtituit ex ſcalenis pyramidalē: & octædrā icoſædrāq; molē: cũ
pyramis ex triāgulis q̃tuor ęq̃lateribus cōſtituaᵗ: quoꝝ q̃libet in ſex triāgu/
los ſcalenos diuidiᵗ. Octædra figura ex octo ſimilibus: quoꝝ q̃ſq; in ſex tri
angulos ſcalenos ſimiliter diſtribuiᵗ. Icoſædra figura ex uiginti ſimilibus:
quoꝝ quilibet ſimiliter in ſex ſcalenos euadit. Iſoſceles aũt triangulus figu
ræ cubicæ dicitur elementum. Quatuor enim iſoſceles triangulum cōcur
rentes quadrāgulum cōplent. Ex huiuſmodi uero quadrangulis ſexcubus
efficitur. Deniq; dodecædram figurā mũdo/ut dicebā/accōmodauit: qm̃
ſyderũ formæ duodecim ſuſpiciunᵗ in codiaco: quorũ quælibet in partes
triginta ſecaᵗ. Similiter in figura dodecædra intueri licet pētagonos duo-
decim/ſigillatim in triāgulos ęquilateros q̃nq; diuiſos: ita ut unuſq̃ſq; rur-
ſum ex triāgulis ſex ſcalenis cōficiaᵗ. Et in oĩ mole dodecædra trecēti ſexa-
ginta reperiantur trianguli: quot etiam in codiaco portiones exiſtunt. Tractat uero deinceps de-
motibus paſſionibuſq; elementoꝝ. Itē quo pacto diſtinguanᵗ in ꝑtes/& inuicē miſceantur: & quos
effectus mixtione cōficiāt. Præterea q̃lis ſit tũ elemētoꝝ tũ mixtorũ inuicē cōmutatio. Inter hæc de
mixtis ipfectis agiᵗ/& de ꝑfectis: de liquoribus/& lapidib⁹ & metallis: ſed hæc ferme oĩa pythagori
co more ſub obſcuris metaphoris inuoluũtur. Apertioribus autē uerbis Platonē auditoribus ſuis
tradidiſſe putamus; & Ariſtotelē præcæteris manifeſtius eadem litteris cōmendaſſe. Horũ itaq;
omnium



Hæc pyramis ē ſi intellexeris pũctũ qđ eſt i medio eē pyramidis uerticē



Triāgulũ pyramidis.

omniũ a libris Ariſtotelis de generatiõe/atq; meteoris interpretatio requiraẽ. Tractat inſuper de paſſionibus que ab elemẽtis animaliũ ſenſibus inferũtur. De paſſionibus inq̃: & occultis & manifeſtis. De uoluptatis dolorisq; ſpeciebus. Quæ in Philebo & noſtro de uoluptate libro perſpicue declaraẽ. Agit p̃terea de ſenſib⁹ ipſis eorũq; obiectis. Diſtiguit ſapores/odores/& uoces/atq; colores.

¶ Cæterum de homine quantum ad animam ſpectat & corpus. Cap. XLI

Onſideratione dignũ eſt quãtum nos admoneat Plato noſter/dandã eẽ operã/ut nos ipſos pro uiribus cognoſcamus: meminerimusq; oĩa infra lunã fuiſſe nobis a deo ſubiecta: neq̃ ipſi cõtra dignitatẽ noſtram inferioribus nos uiciſſim ſubiiciamus. In ipſo enim totius diſputationis exordio decretũ eſt de uniuerſo tractari: uſq; ad ipſam hominis geniturã. Rurſus ĩ medio diſputationis curſu diis a patre præcipiẽ exhornare hominẽ/dominũ animaliũ: quẽ ad imaginem & ſimilitudinẽ ſuã eſſe uelit atq; præeſſe. Deinde paucis interiectis reditur ad hominẽ. Demũ prope finem reſumiẽ/quod primo fuerat inſtitutũ/uidelicet de uniuerſo uſq; ad geniturã hominis fuiſſe tractãdum. Atq; in cũctis Moſaico more ꝓbatur hominẽ in diuino hoc opificio: & in primis proponi: & poſtremũ fieri quaſi finẽ. Ergo nũc & obmittẽs alia/repetit diuinum in hoĩe generãdo mandatũ: & in hoc abſoluẽdo diuinoꝝ obſequiũ miniſtrorũ: neq; id quidẽ iniuria. Prædixerat enĩ ſolũ in terris hoĩem iuſticiã & ſuperos eẽ culturũ: ut maxime rõni ſit cõſentaneũ/deos geniturã hominis diligẽter excoluiſſe/Sed his obmiſſis/quæ ſequũẽ expediamus. Iteꝝ de aĩa irrationali tractaẽ nõ a deo ꝓxime/ſed p ſequẽtes mobileſq; cãs conſtituta. Quæ rõnali ſubiecta ſit cœlitus/a deo demiſſe. Irrõnalẽ uero aĩam platonici nõ tã ſubſtãtiale aliquid/q̃ accidẽtale quiddã eẽ putãt quaſi rõnaliũ ueſtigiũ aĩarũ. In quo ſenſus q̃dem ſint/ſed p diuerſa corpis inſtrumenta diuiſi/atq; patibiles. Senſum aũt in ipſa aĩæ rõnalis ſubſtãtia ponunt cõem ſimplicẽ impatibilem: qui nõ ꝓprie accipiat illatas a corporibus paſſiões: queadmodũ ſenſus alter: ſed alterius ſenſus ꝑcipiat/ſiue potius iudicet paſſiones. Proinde rõnalis aĩæ ſubſtãtiã indiuiſam: & in ſe cõſiſtentẽ eẽ probãt: neq; capiti uelut ſubſtẽtaculo/cõmendatã: ſed quaſi uel inſtrumẽto ipſius accõmodatã: uel cuidã in ſuo genere ſimili cõparatam. Irrationalẽ uero in mẽbris quodãmõ reſidere: & partẽ q̃dem eius audaciæ & iracundiæ cõpotẽ cordi/ꝑtem uero cõcupiſcẽtiæ deditã iecori cõmendatã. Verũ de hoc ipſo iecore mirã pythagoricoꝝ notabis opinionẽ: uidelicet/id mẽbrũ ex certa ſoliditate & clara pariter lenitate: ſic eſſe contẽperatũ: ut ſpeculi mõ imagines rerũ accipiat/facile admodũ/ atq; reddat. Profecto queadmodũ imaginatio uehemens grauidæ mulieris in fœtu tenerrimo ſæpe exprimit rei deſideratæ notas. Ita uehemens ſiue mẽtis notio/ſiue ſenſus imaginatio naturã iecoris ſpecularẽ facillime format. In hoc ipſo ſpeculo dæmones ſupiq; futuroꝝ effingũt imagines/quotiẽs pacato ꝓrſus aĩo aliũ de illic imagines nõ pinguntẽ. Itaq; futuroꝝ notæ ſpeculo huic infuſæ in mentẽ ꝓtinus imaginatio/nemq; reſultãt: ſed illic ſæpe imaginibus aliis adeo cõfunduntẽ/ut futura portẽdere nequeãt. Quãdo uidelicet uel mẽs prudẽtiæ officiis occupata circa gubernãda diſtrahiẽ/uel imaginatio ſimilib⁹ negociis occupaẽ. Vbi uero rõnis imaginationiſq; uacat prudẽs: & cõtinuata & laborioſa diſcurſio ſæpe imagines futuroꝝ a ſuperis In ſpeculũ noſtrũ ꝓſiliẽtes/inde in iudiciũ manifeſte reſiliũt. Veꝝ quidnã portẽdãt diſcernere illius eſt officiũ/q ab antecedẽtibus in cõſequẽtia prudẽter ſagaciterq; diſcurrere cõſueuit. At uero diſcurſio talis impedit uaticiniũ: ut merito alii ſint q præuidẽt: alii qui præuiſa interpretanẽ/& explicãt. Poſt hæc ꝓſequiẽ materiã latiſſime a medicis explicatã de humoribus cõplexionibuſq; & mirabili humani corpis artificio. Atq elegãtiã Platonis in hoĩs corpe deſcribẽdo adeo admiratus ẽ Bartholomeus Fontius noſter rhetor egregius: ut præclara oratiõe ꝓbauerit/neq; lactãtiũ/neq; Corneliũ Celſum/neq; Ciceronẽ ipm eadẽ in re deſcribẽda ad mirã Platonis eloquẽtiã accedere potuiſſe. Inter hæc præceptũ religioſum cõſiderabimus: nõ eẽ de diuinis ulterius affirmãdũ/q̃ diuinũ cõfirmet oraculũ. Itẽ ꝓuidẽtiã in hoĩe cõponẽdo nullã oĩno aliam habuiſſe rõnẽ/niſi ut cõtẽplationi foret aptiſſimus. Rurſum res naturales in effectibus ꝓducẽdis non eẽ ꝓprie cãs/ſed diuinæ ꝓuidẽtiæ inſtrumẽta. Principalẽ nãq; cãm ſinguloꝝ in ea intelligẽtia ſitam eẽ: q̃ boni rõnẽ habens/ſingula futuræ cõmoditatis gr̃a fabricat. Definit deinceps q̃d ſanitas corporis ſit/q̃d morbus. Diſtiguit quoq; morboꝝ/tũ aliorũ/tũ febriũ ſpẽs: ſingulorũq; rõnes aſſignat. Quales eẽ potiſſimũ rõnes/q̃s apud Galienũ platonicũ legi iãdiu exiſtimaui/ac nuꝑ a Georgio Cyprio inſigni medico ſum in ſnĩa cõfirmatus. Hic.n.his diebus cũ ad me curãdæ mr̃is meæ gr̃a frequenter accederet: meq; repiret hæc ipſa legentẽ/miro quodã ordine Galieni mentẽ cũ Platonica mẽte cõiũxit. Poſt hæc aũt ꝑfectã hoĩs ualitudinẽ definit cõem corpis animiq; cõcordiã. Quã tunc demũ poſſideri putat: qñ tã corpus q̃ aĩa in ſe ipſis diſponunẽ bene: deinde ſimul optime cõponuntur. Optime inq̃.i.æquali quadã mẽſura: ut neq; robur animi nimis excedat modũ corpis: neq; robur corporis ſupet animi modum. Sed anteq̃ perfectã hanc definiat ſanitatem/animi morbum diſtinguit in duos.ſ.ignorantiam & inſaniam. Inſaniã uero duplicẽ eẽ ait. Vnam q̃dem occultã: q̃ in continua pronaq; ad inſaniam affectione conſiſtit. Puta habitum quendam ad perturbationem aliquam propenſiſſimũ. Alteram uero manifeſtam.ſ.quam uel aliqua perturbatio ſupra modũ adau

cta detegit/ut in gradu ſummo cupiditatis:& uoluptatis timoriſq; & doloris & iræ:uel uapores hu morum incluſi mēbris inducunt/ut atra bilis ex ſanguinis/uel bilis uel ſalſæ pituitæ aduſtione pro ueniens interea ubi ait/neminem ſponte eſſe malū:ſed ꝓpter naturam conſuetudinēq; deprauatā. Intellige naturalē procliuitatem non mediocriter per oppoſitam conſuetudinē cohiberi ab initio potuiſſe. Sed procliuitatē illam diuturna cōſuetudine confirmatam:extirpari quidem omnino nō poſſe/exacta nihilominus doctrina exhortationibuſq; amputari. Docet poſt hæc colere corpus ſi mul:& animū/perpetuo quodam exercitationis motu. Exercitationis inq̄ moderate. Motu inq̄ ꝓ prio:& ad bonum proprium rite directo:quo utrūq; exercitatum/atq; nutritum tantum uiriū con ſequatur:ut alteri nō ſuccūbat. Optat quidem Plato corpus animo cedere:ſed nominata ſuccūbe re:ut motus animi ſubſtinere non poſſit. Optat corpus ualidum/atq; firmum:ſed ſub animo lon ge ualidiore. Mox quātum exercitationem laudet/attende: quantum temerarium pharmacorum uituperet uſum. Proinde quemadmodum/tam corpus q̄ animam propriis exercere & confirma re motibus iuſſerat:ſic tres animæ uires:ideſt rationalem/animoſam/cupidam:ſuis quālibet mod bus præcipit conſeruare. Verum tamen rationalem alimentis frequentioribus enutrire:ne cæte ris ſuccumbere compellatur. Ait intellectum homini pro dæmone datum ſcilicet intimo. Alterū enim dæmonem habet externum. Item rectum corporis habitum quaſi cæleſti tributum. Rurſus eum qui uires irrationales ſupra modum nutrit/mortalē euadere:quaſi doceat quomodo accipiē dum ſit/ubi ait hominem fieri brutum:ideſt bruto perſimilem. Addit eum qui præcipue alit men tem ſic immortalē fieri/ut immortalitatis nulla pars deſit. Imperfecta enim immortalitas eſt/quæ motum egit perpetuum. Perfecta uero/ qua manet: qualis utiq; eſt in eo qui ſola iam intelligentia uiuit:euaditq; ex homine dæmon. Ex quo intelligitur etiam qn̄ ait hoīem effici brutū/id nō ꝓprie/ ſed quadā ſimilitudine dici. Præterea ex eo qđ ſubdit fœminas ortas ex maſculis/ſi placet/obſcure nobis referat moſaicū illud Euā ex uiro fuiſſe ꝓductā. At uero gradus brutoꝝ oēs paulatim ex gra uiori rōnalis aīæ lapſu multiplicari. Intellige aīam nr̄am ob quādā liberi motus infinitatē/poſſe: & intra ſe in brutoꝝ oium affectus habituſq; proruere:& extra ſe ſupplicii loco inter ſimilia bruta:uel brutoꝝ loca diuino quodā trāſferri iudicio. Itē oēs inferioꝝ uiuētiū dotes in hoīs aīa tanq̄ pfectiſſi ma cōtineri:atq; brutoꝝ aīas in ipſo rerū generationiſq; ordine:ad nr̄am referri/ q̄ſi finē. Si hūc in modum progreſſionem animæ rationalis in alias:atq; uiciſſim in hanc aliarum regreſſionem acce peris:forſan a platonico ſenſu non aberrabis. Ipſe enim hic ſub perſona pythagorica loquēs/fabu lam oportune confingit pythagoricarum ſimilem fabularum:atq; ne hæc quaſi ſub hiſtorica ueri tate forſan admitteremus/non aliter q̄ poetæ ſoleant animalium tranſformationes/adducit. Hæc igitur ſic accipito. Atqui Timæus Locrus in libro de mundo fabuloſa hæc eſſe fatetur Timæiq; li brum eo fine concludito:qui doceat nos/deum ante omnia colere:qui bona omnia ſola benignita te prouidentiæ procreauit. Decreueram magnanime Laurenti breuiora hic quemadmodum ar gumentum decere uidebatur/afferre:multaq; amplioribus cōmentariis quæ in Timæum iam de ſignauimus/reſeruare. Sed Philippus ualor platonicorum ſtudioſiſſimus penes quē uniuerſo pla tonico operi in Agro Maiano extremam manū impoſui/plura me hic coegit effundere. Philippus ualor/ualoriæ uirtutis generoſiſſimus hæres. Cui ego plurimum debere me fateor/tum quia plato nicq; egregiaq; omnia magnopere colit/tum quia ſingulari amore erga te tuoſq; omnes afficitur.

¶FINIS COMPENDII.

¶TIMÆVS PLATONIS.
PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. TIMÆVS. CRITIAS. HERMOCRATES.

SO.

V Nus/duo/tres. Quartus autem o amice Timæe ubi nā eſt? Vt qui heri a me conuiuio accepti eſtis/ hodie me uiciſſim accipiatis. TI. Aduerſa ualetudine laborat o Socra tes. Nō enim ſponte ab hoc cetu & diſputatione abſtinuiſſet. SO. Ergo tui o Timæe: & horū erit officii:quod quarti illius abſentia deeſt/implere. TI. Ita prorſus. Quare nihil quoad fieri poterit/prætermittemus. Nam cum laute abs te heſterno epulo ac cepti fuerimus/nefas eēt/ſi epulas tibi pro uiribus ſimiles libenter non redderemus. SO. Num re cordamini/quæ uobis & q̄ multa tractanda propoſui? TI. Partim quidem tenemus memoria:par tim uero tu/ſi exciderint/ſuggeres. Immo uero niſi moleſtum ſit/breuiter illa ab exordio repete:ut nobis iterum cōfirmētur. SO. Faciā equidē. Sūma diſputationis heſternæ erat res pu. qualis mihi & ex qualibus uiris optima poſſe fieri uidere͡t. TI. Nobis certe oībus ualde ꝓbata ſunt o Socrates quæ dixiſti. SO. Principio agricolas cæteroſq; artifices a militibus ſeparauimus. TI. Certe. SO. Cum uero cuiq; quod pro naturæ inſtinctu præcipue ſuum eſt:& ſingula tātum ſingulis artibus of ficia

ſicia tribueremus/illis quoq; quos prætceteris bella gerere oporteret id unũ dũtaxat ꝓregẽde.ſ.ci
uitatis munus iniũximus:& aduerſus externos hoſtes:& aduerſus ciues rei.p.euerſores:ita ut erga
ſubiectos tanq̃ natura ami :os mites ſint:cõtra hoſtes uero in prelio ferociſſimi.TI.Ita ꝓrſus.SO.
Duplicẽ ſane naturam in cuſtodũ animis eẽ debere tractauimus:& iracundã & philoſophico inge-
nio ꝑcipue accõmodatam/ut recte in ſuos manſueti ſint:in alienos uero feroces.TI.Proculdubio.
SO.Quid autẽ de educatione dicemus?Nõne gymnicis exercitationibus: & muſica cæteriſq; de-
cẽtibus diſciplinis:eos a nobis inſtitutos fuiſſe?TI.Valde quidẽ.SO.Ita educatos hoĩes neq; aurũ
neq; argẽtũ neq; aliud quicq̃ ꝓpriũ/aut habere aut putare ſtatuimus:ſed tãq̃ adiutores publicoſq;
miniſtros ſola mercede cõtẽtos eẽ/tãta ab hiis quos tuent̃ exhibita quãta moderate uiuẽtibus ſuffi/
cere uideat̃:ſtipendio præterea publico in cõmune uti uoluimus:& ad cõem inter ſe uictũ impẽde
re/ut cæteris poſt habitis oĩbus ſolius uirtutis & cuſtodiæ curam habeant.TI.Hæc quoq; ita abs te
dicta fuerunt.SO.Naturã præterea mulierũ nõ aliter q̃ uirorũ effingi precepimus:ſtudiaq; oĩa tã
belli q̃ pacis mulieribus cũ uiris eſſe cõia.TI.Id quoq; dictũ.SO.An tenetis memoria quæ de pro
creandis liberis diximus?Forte uero ob rei ipſius nouitatẽ firmiter tenuiſtis?Cõmunes quippe nu
ptias liberoſq; ſtatuimus:ut nemo natos ſuos diſcernat/ſed oẽs ab oĩbus cõſanguinei exiſtimẽtur/
dum ęquales ferme natu fratres ſororeſq; uiciſſim ſe iudicant:maioribus uero patrũ uel auorũ re-
uerentiã exhibent:erga minores autẽ tanq̃ filios & nepotes afficiunt̃.TI.Hæc quoq; memoratu fa
cilia ſunt.SO.Vt autẽ q̃ optimi ab ipſo initio pro uiribus gignerent̃/magiſtratus utriuſq; ſexus nu
ptiis ꝓpoſuimus.Qui clã ſortibus qbuſdã operã darẽt:ut praui prauis boni contra bonis mulieri-
bus miſcerẽtur:neq; ulla ob hoc diſcordia orıret̃:cũ in cõgreſſu minus ꝓſpero quiſq; fortunam po
tius ſit q̃ cõſiliũ principũ culpaturus.TI.Recordamur.SO.Præterea ſanximus bonorum fętus in
patria alendos eẽ/aliorũ uero alios alio clã mittẽdos.Adultos demũ utroſq; diligẽter cõſiderãdos
ut ſiqui inter relegatos bonæ indolis ſint/in patriã reuocent̃:ſiq uero inter domeſticos cõtra uideã
tur affecti ſimiliter relegent̃.TI.Ita ſtatutũ eſt.SO.Nũ ſatis iam heſternã diſputationẽ quãtũ cõpẽ
dio licet/narrauimus?an aliqd ẽt a me ꝑtermiſſum o amice Timæe recẽſeri deſideras?TI.Nihil ſa/
ne:hæc enim ferme ſunt quæ tractaueras.SO.Audite deinceps quo pacto erga hãc quã deſcripſi-
mus rẽ.p.ſim affectus.Cõparatione plane uobis aperiã.Queadmodũ ſiqs aĩalia eximiæ pulchritu
dinis intuitus ſeu picta/ſeu uiua quidẽ ſed torpẽtia/ motus geſtuſq; uiuẽtium & certamẽ aliquod eo
rum expectare deſideret/ſic ego nũc libẽter aliquẽ narrãtẽ audirem/quo pacto ſupra deſcripta ciui
tas cũ finitimis ciuitatibus decertaret:qdue tãta eius educatione diſciplinaq; dignũ in bello uel pa
ce/tam dicẽdo q̃ agẽdo erga ciuitates ſingulas demõſtraret.Equidẽ o Critia & Hermocrates mihi
cõſcius ſum nõ poſſe me eã urbem uiroſq; pro dignitate laudare.Me qdem nõ poſſe nihil mirũ:ſed
de ueteribus quoq; & huius ſeculi poetis idẽ exiſtimo:nõ quo poeticũ genus cõtẽnam:ſed qđ eui-
dens unicuiq; ſit imitatiõis ſtudioſos ea facile & optime imitari:in qbus fuerint educati:aliena ue-
ro lõgeq; ab eoꝝ educatione remota opibus quidẽ difficile/uerbis etiã difficilius poſſe ꝓut cõuenit
ęmulari.Sophiſtas utiq; & dicẽdi & aliarũ ferme præclariſſimarum artium peritos eẽ arbitror:ſed
quia multas quotidie ciuitates pererrãt/nec ꝓprias ſedes ullas habẽt/uereor ne cõiectura quidẽ aſ-
ſequi nequeãt/q̃ multa & qualia uiri philoſophi/atq; ciuiles/tã bello q̃ pace erga ſingulos uerbis:&
operibus agãt.Sola igit̃ ueſtra ꝓfeſſio ſupeſt:tum natura/tum diſciplina philoſophiæ:& rerũ gerẽ/
darũ ſtudio pollens.Timæus qdẽ hic ex Locris quæ urbs in Italia iuſtiſſime gubernat̃/nobilitate:&
opibus præſtãtiſſimus ſummis magiſtratibus & honoribus functus eſt:& ad ſumma totius phiæ fa
ſtigia/ut opinor/aſcẽdit.Critiã quoq; ſcimus hæc utraq; cõſecutũ.Hermocratis ẽt naturã educatio
neq; his oĩbus quæ diximus tractãdis eẽ accõmodatã:cũ multis teſtimoniis moneamur/dubitare
nõ licet.Quapp rogãtibus uobis heri de re pu.diſputari/ libẽtiſſime parui:cũ cogitarẽ qđ deinde
inſtituto operi ſupſoret/a nemine cõmodius q̃ a uobis mõ uelitis/poſſe tractari.Cũ enim ciuitatẽ
ad bellũ idoneã cõſtitueritis ſoli oĩum uos/quæ eã decẽt/uiciſſim oĩa tribuetis.Cũ uero in ſupiori-
bus quæ mihi iniũcta fuerãt ꝑfeciſſem/quæ mõ retuli uobis tractãda cõmiſi.Vos autẽ cõi cõſenſu
impatũ munus mutuo mihi parãdi nũc ſermonũ ꝯuiuii recepiſtis.Ego igit̃ adſum ad ꝓmiſſas epu
las paratiſſimus.HER.Nos quoq; oẽs o Socrates ut pollicit⁹ eſt mõ Timæus/ qđ iubes ꝓ uiribus
exeq̃mur ꝓferti cũ nulla excuſandi ſit rõ/quo minus id facere debeamus.Nã ꝓterito die cũ diſputa
tiõe pacta mox ad hoſpitiũ quo apud Critiã ſuſcepti ſumus redirem⁹/& itereũdũ prĩo & domi rur/
ſus de his reb⁹ uerba fecim⁹.Hic igit̃ nobis ueterẽ narrauit hiſtoriã:quã uelĩ o Critia Socrati mõ re
cẽſeas:ut cũ audiuerit/iudicet:nũqd ad eã rẽ quã nos exeq iuſſit/ꝯducere uideat̃?CRI.Faciũdũ ẽ:ſi
ita Timæo quoq; uſ/tertio diſputatiõis hui⁹ ꝑncipi.TI.Videt̃ ſane.CRI.Audi Socrates mirã quĩ
dẽ ſed plenã ueritatis hiſtoriã/quã Solo ſeptẽ ſapiẽtũ ſapiẽtiſſimus recẽſebat.Erat.n.domeſtic⁹ ad
modũ amicuſq; Dropidis ꝓaui nři:qđ ĩ ſuis carminib⁹ ipſemet ſæpe teſtat̃.Auo ãt nřo Critiæ:ut
ipſe nobis ſenex poſtea referebat/ q̃nq; narrauit res geſtas huius urbis memorabiles diuturnitate
tpis hoĩumq; ĩteritu obliſatas.Vnũ uero præcæteris facin⁹ ĩſigne recẽſuit:qđ uobis nũc narrandũ

cenſeo:ut & tibi morē geramus/& deā cui hodierna pōpa dicata eſt hac narratione quaſi quodam hymnoꝝ cantu/ut par eſt/honoremus.SO.Recte loqueris:ſed qd iſtud tādē eſt? qđ Critias nō q̄ſi uerbis deſcriptū/ſed quaſi ab hac ciuitate quōdā geſtū ex Solonis narratiōe uobis aꝑuit?CRI.Referā priſcā mihi puero traditā ab auo hiſtoriā.Cū ageret Critias annos/ut ipſe dicebat/circiter nonaginta:ego uero decē/celebrareturq; ſolēnis ille dies:in quo ad cātū carminū pueri cōuocabant: cōgregati ſumus & nos una cū ꝓximis notiſq; pueris:nobiſq; a parētibus carminū canēdoꝝ certamen eſt iniūctū.Vbi multoꝝ poetarū carmina nō pauca memoriter ꝓnūciata ſunt:& Solonis uerſus a plurimis pueroꝝ utpote nouitatē poematis admirātibus decātati.Tū contribulis quedā/ſeu quod ita iudicaret/ſiue qđ Critiæ blādiri uellet/uideri ſibi inq̄t cū in cæteris ſapiētiſſimū fuiſſe Solonē/tū in carminibus poetarū oīum generoſiſſimū.His uerbis/ut recte memini/ualde lætatus eſt ſenex.atq; ita ridēs inq̄t.Si Solo Amināder nō tm̄ relaxandi animi gratia:ſed dedita opa ſerioq; ſicut alii poeſim eēt ſecutus/uel hiſtoriā quā ab Egypto reuerſus inſtituerat abſoluiſſet:a qua quidem ſeditionibus cæteriſq; ciuitatis fluctibus deturbatus medio in curſum deſtitit:nec Homero Heſiodoq; nec alio quoq̄ poetarū/ut opinor/iferior extitiſſet.Ad hæc illæ.Qua de re o Critia tractare Solo inſtituit?SO.De maximis inq̄t rebus ab hac ciuitate quondam geſtis/quarū memoria apud nos tēporis diuturnitate & interitu hoīum extincta eſt.Dic quæſo inq̄t o Critia:quid illud opus:& quō actū:& a q̄bus habitū tanq̄ uerū Solo narrabat?CRI.Eſt inquit Egypti regio Delta cuius e uertice ſcīdunt nili fluēta.Eius cāpi/Saitica paſcua noīant.In q̄bus maxīa ciuitas eſt:quam Saim uocāt.Vñ Amaſis fuit rex.Vrbis eius fundatrix dea fuit/quā Egyptii neithē/Græci Athenā noīant.Ipſi porro hoīes atheniēſium amici ſunt/eiſq; genere quodā cōiūctos eē ſe predicāt.Quo Solo profectū ſe honorifice acceptū fuiſſe referebat.Et cū de uetuſtatis memoria ab illis ſacerdotibus qui in hac re cæteroꝝ ꝑitiſſimi erāt/q̄ſiſſet/exprū ſe eē dicebat:neq; ſeipm neq; aliū grecoꝝ queq̄ cognitionē antiquitatis ullā hēre.Qñq; uero corā ſacerdotibus/ut eos ad ſua narrāda ꝓuocaret/de antiquiſſimis illis Athenarū hiſtoriis uerba feciſſe:Phoroneo primo & niobe/poſtq; inundationē mundi de Pyrrha & Deucalione/eorūq; poſteritate:& de tꝑibus q̄bus ſingula cōtigerūt.Tūc ex ſacerdotib⁹ quēdam grādē natu dixiſſe.O Solo ſolo:Græci pueri ſemp eſtis:nec q̄ſq̄ e græcia ſenex.Cur iſtud diceret pcōtāte Solone rñdiſſe ſacerdotē.Quia iuuenis ſemp uobis eſt aīus:in quo nulla eſt ex uetuſtatis cōmemoratione/priſca opinio:nulla cana ſcīa.Quod ideo uobis cōtigit:qa multa:& uaria hominū exitia fuerūt/erūtq;.Maxima quidē aut ignis cōflagratiōe/aut aquæ inundationibus ꝓuenire neceſſe.eſt minora uero aliis q̄buſlibet calamitatibus fieri.Nā qđ apud uos fert/Phæthontē quondam Solis filiū currus aſcēdiſſe paternos:nec patris aurigatione ſeruata/exuſſiſſe terrena/ ipſumq; flāmis cæleſtibus cōflagraſſe:q̄uis fabuloſum uideat/uerū quodāmodo eē putādū eſt.Fit enim longo tēpoꝝ interuallo cæleſtis circuitus ꝑmutatio quædā:quā inflāmationis uaſtitas neceſſario ſequitur.Tunc hi qui edita & arida incolūt loca magis pereūt/q̄ mari fluuiiſq; uicini.Nobis porro nilus cū in plæriſq; rebus ſalutaris eſt/tū huiuſmodi a nobis arcet exitiū.Quādo uero dii aquarum colluuione terræ ſordes diluunt/paſtores ouiū/atq; bubulci qui iuga mōtiū habitāt periculum illud euadunt.Veſtræ aūt ciuitates in planitie ſitæ impetu fluminū ad maria rapiūtur.Sed in hac noſtra regione neq; tūc/neq; alias unq̄ aqua in agros ſuꝑne deſcēdit.Contra uero ſurſum e terræ uiſceribus ſcaturit.Quāobrē antiquiſſimarū rerū apud nos monimēta ſeruant.Proinde ubicūq; nec imbriū tēpeſtas nimia nec incēdiū ingēs contingit/licet alias pauciores/alias plures ſemper tñ hoīes ſunt.Quæcunq; uero a noſtris ſiue a ueſtris ſiue aliis nationibus geſta ſunt memoratu digna:modo ad aures noſtrorū peruenerint/noſtris in templis deſcripta ſeruant.Apud uos quidem:& alias gētes res geſtæ nuper/litteris monimentiſq; tradunt:ſed certis tēporū curriculis illuuies immiſſa celitus omnia populat.Ideo qui ſuccedūt:& litteris & muſis orbati ſunt.Quo fit ut quaſi iuuenes iterū ſitis & rudes/præteritarū rerū oīum prorſus ignari.Nā & ea ipſa quæ modo ex ueſtris hiſtoriis recēſebas a fabulis puerilibus o Solo parū diſtāt.Primo qđ unius tātum inūdatiōis memineritis/cum multæ præceſſerint.Deinde quod genus maiorū ueſtrorum in regione ueſtra clariſſimum & optimum ignoretis:ex quo tu & athenienſes cæteri nati eſtis/exiguo ſemine quondam publicæ cladi ſuperſtite.Quod propterea uos latuit:quia ſuperſtites illi eorumq; poſteri litterarum uſu multis ſæculis caruerunt.Fuit enim ante exitialem illam terræ illuuionem o Solo athenienſium ciuitas tam belli q̄ pacis officiis præſtantiſſima:eiuſq; opera legeſq; omnibus quorum memoria ad nos peruenit/excelluerunt.Tunc admiratum Solonem obnixe ſacerdotes obſecrauiſſe ait:ut omnia diligenter priſcorum ciuiū opera reuelarent.Atq; illi ſic a ſacerdote quodam fuiſſe reſpōſum.Nulla hoc inuidia prohibet Solo.Dicam equidem libenter tui & ciuitatis ueſtræ gratia.Maxime uero gratia deæ/quæ & ueſtram illam & hanc noſtram cōdidit:educauit:inſtituit:priorem ueſtram annis mille/ex terra & uulcano accipiens ſemina:poſterioris autem huius noſtræ urbis res octo annorū milibus geſtæ in ſacris litteris continētur:Illorum ergo ciuium qui in hoc nouem milium annorum tempore ante nos fuerūt/inſtituta & præclara facinora/breuiter Solo in preſentia tibi perſtringā.

Vide ut Solo et poeta fuit:

Deinceps

Deinceps uero cum plus dabitur ocii accepto hiſtoriarum libro/latius exponemus. Ac primũ leges illorum conſidera quo pacto cum his noſtris conueniant. Multa enim hic ſimilia illis reperies. Principio quod ſacerdotes ſeparati ab omni turba uitam agũt. Deinde uaria opificum genera ita inter ſe diſcreta ſunt: ut ſuum quiſq; agat, promiſcue uero nullus. Similiter paſtorum uenatorum: agricolarum inter ſe diſtincta ſunt opera, milites quoq; hic/ut noſti/ab aliis omnibus ſegregati/bellica dũtaxat tractare a lege iubẽtur. Armatura etiam: ut clippeorum iaculorũq; uſus/apud utroſq; perſimilis. his primi nos in aſia uſi ſumus. Et dea ut illis in locis ſic uobis primis hæc tradidit. Prudentiæ quoq; & modeſtiæ magna ſicut uides noſtris legibus ab initio cura fuit: diuinationis inſup & medicinæ/& ſanitas nobis per hæc diuinitus procurata. Demum quæcũq; ad hæc attinent diſciplinæ/diligenter inſtitutæ a lege reperiuntur. Huiuſmodi inſtitutione & ordine priorem ueſtram urbem dea a primordiis exhornauit: cum in urbe condenda eam regionem elegiſſet quæ ob aeris temperiem prudentiſſima ingenia procrearet. Vtpote enim bellicoſa & ſapiens dea regionem eligendam cenſuit talẽ/quæ eſſet ſui ſimiles homines editura. His itaq; legibus uel etiam honeſtioribus inſtitutionibus formati ueteres athenienſes omni uirtutum genere cæteris omnibus excelluerunt: ut decebat eos: qui diis geniti eruditiq; eẽnt. Multa quidem & mirabilia ueſtræ ciuitatis opera in monimentis noſtris leguntur, ſed unum magnitudine & uirtute præcipuum facinus. Traditur enim ueſtra ciuitas reſtitiſſe olim innumeris hoſtium copiis: quæ ex atlantico mari profectę pe iam cunctam Europam Aſiamq; obſederant. Tunc enim erat fretum illud nauigabile: habens in ore & quaſi ueſtibulo eius inſulã: quas Herculis columnas cognominatis, ferturq; inſula illa Lybya ſimul & Aſia maior fuiſſe: per quam ad alias proximas inſulas patebat aditus: atq; ex inſulis ad omnem continentem e conſpectu iacentem uero mari uicinam. Sed intra os ipſum portus anguſto ſinu fuiſſe traditur. Pelagus illud uerum mare: terra quoq; illa uere erat continens. In hac Atlãtide inſula maxima & admirabilis potentia extitit regum: qui toti inſulæ illi multiſq; aliis: & maritimæ terræ continentis parti/præterea & his quæ penes nos ſunt/dominabantur. Siquidẽ tertiæ mũdi parti quę libya dicitur uſq; ad Egyptum imperauerunt: Europæ uero uſq; ad tyrrhenum mare. Horum uis omnis una collecta noſtram o Solo ueſtramq; regionem/& quicqd intra colũnas Herculis continebatur/inuaſit. Tunc ueſtræ ciuitatis uirtus in omnes gẽtes enituit. Quæ cum omnes magnanimitate belliciſq; artibus antecelleret/partim una cum aliis græcis/ partim ſola cæteris deſerẽtibus/extrema diſcrimina ſubiit hoſteſq; expugnauit/amicis ſeruata uel reddita libertate. Poſt hæc ingenti terremotu iugiq; diei unius & noctis illuuione factum eſt/ut terra dehiſcens ueſtros illos una omnes bellicoſos homines abſorberet: & Atlantis inſula ſub uaſto gurgite mergeret. Quã ob cãm innauigabile pelagus illud propter abſortæ inſulæ limum relictum fuit. Hęc o Socrates eorum quæ Critias maior a Solone accepta narrabat ſumma ẽ. Sed dũ pterito die de re.p. ciuibuſq; ſuis diſſereres/ſubiit mihi quædam ex recordatione admiratio/cogitanti uidelicet diuina quadam ſorte factum eſſe/ut ſimillima quædam haud ab re Solonis hiſtoriæ traderes. ob eam uero cauſam nihil tunc protuli/quoniam ex diuturna negligentia nõ ſatis reminiſcebar. Satius igitur ipſe cẽſui/ut priuſq̃ referre uobis inciperem/mecum eſſe repeterem. Ideo uero ſtatim imperio tuo conſenſi: quia confidebam ut in rebus huiuſmodi maxime decet/aliquid me quod propoſitę rei congrueret reperturum. Ita heri/ut iſte ait/poſt diſceſſum protinus his prout tunc recordabar/recenſui. A nocturnis deinde uigiliis pene omnia recuperaui. Profecto quæ ĩ pueritia diſcimus diutius firmiuſq; ut fertur/meminiſſe ſolemus. Atq; haud ſcio/an quæ heri audiui/referre nunc omnia memoriter poſſim: quæ uero puer accepi/mirabor equidem ſiquid eorum e memoria mihi exciderit. Ea quippe cum uoluptate & ioco audiebam: cum & ſenex ille libenter me doceret/& ego ab illo ſedulo ſciſcitarer. Quapropter quaſi quædam litterarum inuſtæ indelebiliter notæ / ea mihi omnia infixa memoriæ permanſerunt. Atq; his etiam ante ſolis ortum ipſa narraui: ut una mecũ eſſent ad hanc orationem paratiores. Verum ut ad id quo hæc omnia ſpectant, me conferam: paratus ſum o Socrates/non modo ſummatim ſed ſigillatim ſicut audiui omnia enarrare. Ciuitatem utiq; & ciues quos quaſi per fabulam heſterna diſputatione finxiſti/rem ueram eſſe ponemus. Ciuitatem quidẽ illam/athenienſem hanc urbem eſſe. Ciues quoq; quos ipſe excogitabas noſtros illos maiores a ſacerdote narratos fuiſſe cenſebimus. Nempe omnino hæc congruẽt: neq; ab re fuerit/ſi ciues tuos reuera priſcos illos extitiſſe dixerimus. Quare communiter rem ipſam inter nos partientes conabimur omnes muneri abs te nobis impoſito pro uiribus ſatiſfacere. Sed uide o Socrates nunquid ſermonem hunc probemus/an alium exigamus? SO. At enim quem o Critia ſermonem magis q̃ iſtum probabimus? qui preſentibus deæ ſacris propter propinquitatem quandam mirifice congruit. Maximum uero illud eſt non fictam a nobis fabulam/ſed ueram hiſtoriam recenſeri. Quonam igitur pacto & unde/hac ſpreta/diſputationem aliam exordiemur? Certe non licet. Ideo bonis fortunæ auſpiciis oportet iam tã uos diſſerere/q̃ me pro heſterna narratione/ hodie ſilẽtio uos

Prouerbium. Quę in pueritia diſcimus diutius ſeruamus.

audire.CRI.Conſidera Socrates/an cõmode mutuum tibi conuiuiũm diſpoſuerimus.Viſum no
bis eſt/ut Timæus tanq̃ in aſtronomia noſtrorum omnium peritiſſimus/maximeq; in rerum natu
ra cognoſcenda uerſatus/primus ediſſerat/ita ut a mundi generatione exordiẽs uſq; ad generis hu
mani naturam deueniat.Atq; ego deinde ſuſcipiens homines a Timæo quidẽ genitos a critia ue
ro ut plurimum inſtitutos/ſm Solonis ſermonem legemq; in iudicium ueſtrum adducam:ciuita
tiſq; iſtius ciues efficiam eos qui priſci illi athenienſes fuerunt:quos iam extinctos ſacræ ægyptio
rum litteræ in lucem e tenebris eruerunt/adeo ut de illis deinceps tanq̃ de ueteribus atheniẽſibus
uerba fiant.SO.Copioſam & ſplendidã diſputationis menſam apparuiſſe mihi uideris.Tua ergo
intereſt o Timæe inuocatis ſecundum legem diis/diſputationem iam exordiri.TI.Probe conſulis
Socrates.Nam cum omnes qui mentis quoquo modo compotes ſunt/in operis cuiuſlibet uel ma

In principio oĩu ̃ opationum exordiũ a deo ſumendum eſt.

gni uel parui principio inuocare deum ſoleant/quanto nos equius eſt de uniuerſo ſiue genitum ſit
ſiue ingenitum diſputaturos/niſi forte deſipimus/inuocare diuinam opem? Ergo deos oẽs deaſq;
precamur/in primis quidem ut ea dicantur a nobis/quæ illis placeant:deinde ut nobis ipſi conſte
mus.Quantum ad deos attinet/ſic a nobis oratum ſit.Sed quod ad nos ſpectat/poſcendum eſt/ut
& uos facile aſſequamini:& ego ſm mentis propoſitum rem ipſam qua de agitur tranſigam.Prin
cipium ita mihi diſtinguendum eſſe uidetur:quid ſit quod ſemper eſt carens generatione:quid ue
ro quod gignitur quidem/neq; eſt unq̃.Illud intellectu per rationis indaginem percipi poteſt:cũ
ſemper ſit idem.hoc opinione per irrationalem ſenſum attingi:cum gignatur:& intereat:neq; ue
re unq̃ ſit.Quicquid autem gignitur/ex aliqua cauſa neceſſario gignitur.Sine cauſa uero oriri qcq̃
impoſſibile eſt.Quãdo igitur opifex in operis alicuius conſtructione ad id quod eodem modo ſe

Petitionem

habet ſemper aſpicit:& huiuſmodi quodam uſus exemplo ideam uimq; in opus educit/pulchrũ
fieri tunc opus omne neceſſarium eſt.Quando uero ad id quod factum eſt/reſpicit/minime pul
chrum.Vniuerſum igitur hoc/cœlum ſiue mundum ſiue quo alio uocabulo gaudet/cognomine

Nomen rei de qua eſt diſputandũ tenendum.

mus.De quo primum conſideremus:quod in quæſtione de uniuerſo ante omnia inueſtigari de
bet.Vtrum ne ſemper fuerit ſine ullo generationis principio.an genitum ſit ab aliquo principio
ſumens exordium:id profecto cernitur tangiturq; & corpus habet.Omnia uero huiuſmodi ſen
ſus mouent.Quæ ſenſus mouent/opinione per ſenſum percipiuntur.Hæc uero talia eſſe cõſtat/ut
gignantur & genita ſint.Quicquid autem gignitur ab aliqua cauſa neceſſario gigni aſſeruimus.

Secunda quæſtio.

Opificem quidem & patrem mundi inuenire difficile/& cum iam inueneris prædicare eloqui uul
go impoſſibile eſt.Rurſus conſiderandum eſt utrum mundi faber ſit imitatus exemplar.Id ne qd
idem ſemper & ſimile eſt:an id quod genitum fuerit.Atqui ſi pulcher eſt hic mundus & opifex mũ

Solutio cum ratione:

di bonus/ſempiternum certe exemplum maluit imitari.Sin ſecus/quod ne dictu quidẽ fas eſt/ge
neratum exemplar eſt pro æterno ſecutus.Cum uero & mundus omnium genitorum pulcherri
mus ſit/& eius auctor cauſarum omnium optimus/dubium non eſt/quin ſempiternum ſit ſecutus
exemplum.Sic igitur generatus/ad id eſt effectus/quod ratione & ſapientia ſola comprehendi po
teſt/& immutabile permanet.Ex quo efficitur/ut neceſſe ſit hunc mundum alicuius ſimulachrum

De ui rõnum

eſſe.Rationem uero originis naturaliter explicare difficillimum eſt.Ideo de ſimulachro & exem
plo ſic diſtinguamus.Rationes utiq; cum his rebus quas exprimunt cognationem quandam ha
bere uidentur.Ergo cum de re firma & ſtabili & mente comprehendenda diſſeritur/ſtabiles ſimili
ter immutabileſq; & q̃maxime fieri poteſt inexpugnabiles rationes eſſe oportet.Cum uero de ipſi
us rei firmæ ſtabiliſq; ſimulachro diſputatur/ueriſimiles rationes ſufficiunt:quæ ita ſe ad ſuperio
res habeant rationes/ut ſimulachrum ad exemplum.Nempe quod eſt ad generationem eſſentia/
id ad fidem eſt ueritas.Cũ ergo o Socrates multa de diis mundiq; generatione a multis dicta ſint/
ne mireris obſecro/ſi rationes de iis probatiſſimas exactiſſimaſq; afferre non poſſim.Satis enim fa
ctum putare debebis/ſi non minus probabiles q̃ quiuis alius rationes attulerim.Equum eſt memi
niſſe/& me qui dixeram & uos qui iudicabitis:homines eſſe:ut ſi probabilia dicentur/nihil ulterius
requiratis.SO.Scite loqueris o Timæe.Quare uos ut iubes agendum putamus.Exordium qui
dem hoc orationis mirifice approbauimus.Sed age deinceps diſputationem perage.TI.Dicamus

Maxĩa propõ

igitur quam ob cauſam ille rerum auctor generationem & hoc uniuerſum conſtituit.Bonus erat.
Bonus autẽ nulla unq̃ aliqua de re inuidia tangitur.Ergo cum liuor ab eo alieniſſimus eſſet/oĩa ſibi

Maxĩa propõ ordinem eſſe meliorem in ordinato:

quantum fieri poterant ſimillima fieri uoluit.Siquis hanc gignendi mundi cauſam præcipuam a
prudentibus uiris acceperit/rectiſſime profecto accipiet.Itaq; cum uellet deus bona omnia fore/
nihil uero quoad natura pateretur malum quicquid erat quod in cernẽdi ſenſum cadere poſſet/aſ
ſumpſit.non tranquillum & quietum/ſed temere agitatum & fluitans:idq; ex inordinata iactatio

Petitio ordinem & pulcritu. eẽ ab intellectu.

ne redegit in ordinem.Hoc enim iudicabat eſſe præſtantius.Fas autem neq; erat neq; eſt quicq̃ ni
ſi pulcherrimum facere eum/qui eſt optimus.Cum igitur excogitaſſet/inuenit nihil eorum/quæ ſe
cundum naturam aſpectui ſubiecta ſunt ſi expers intelligentie ſit intelligente alio totum toto pul
chrius

chrius unq̃ fore. Intellectum uero alicui ſine anima dari non poſſe. Hac ratione mentem quidem animæ/animam uero corpori dedit: totumq; ita mundum conſtituit/ut pulcherrimũ natura opus optimumq; foret. Quo circa ſicut ratio nobis hæc probabilis perſuadet/dicendum eſt/hunc mundum animal eſſe/idq; intelligens. reuera diuina prouidentia conſtitutum. Hoc poſito/quod ſequitur/uideamus ad cuius animalis ſimilitudinem deus mundum conſtituit. Vni cuidam proprieq; animalium ſpeciei ſimilem feciſſe/ne arbitremur. Nam ſi imperfecto animali ſimilis eſſet factus pulcher certe non eſſet. Immo uero illius animalis eum ſimillimum eſſe ducamus: cuius animalia cætera & ſingulatim/& generatim partes ſunt. Illud ſiquidem uiuentia omnia/ quæ ſola mente percipiuntur/in ſeipſo complectitur/quemadmodum mundus hic nos & cætera quæ cernuntur animalia continetur. Volens itaq; deus omnium quæ intelligi poſſunt pulcherrimo & undiq; abſoluto mundum hunc ſimillimum reddere/animal unum ipſum effecit/aſpectui ſubiectum: animalia cuncta naturæ ſuæ conuenientia intra ſuum limitem continens. Proinde recte ne mundum unum diximus? an rectius plures innumerabileſue dici oportuit? Vnum profecto: ſi modo ad unius ſimilitudinem ſit formatus. Quod enim uiuentia omnia quæcũq; intelliguntur continet ſocium alterum habere non poteſt. Alioquin aliud animal/quod hæc duo contineat/eſſe oporteret: cuius duo hæc partes ſint nec illorum/ſed tertii huius/mundus hic ſimulachrum rectius diceretur. Vt igitur hic mundus eſſet animali abſoluto ſimillimus/ex eo quod ſolus atq; unus eẽt/iccirco neq; duo neq; innumerabiles procreati ſunt: ſed unus mundus unigenituſq; factus eſt & erit. Quoniam uero corporeus/ſpectabiliſq; & tractabilis erat futurus/ac ſine igni uideri nihil poteſt: nihilq; ſine ſolido tangi/& ſolidum abſq; terra nihil/ideo in operis huius exordio deus ignem primo terramq; creauit. Sed duo ſola abſq; tertio quodam cõmode cohærere non poſſunt: mediumq; aliquod uinculum utrorũq; deſiderant. Vinculorum uero id eſt aptiſſimum atq; pulcherrimũ/quod ex ſe & ex iis quæ aſtringit/q̃ maxime unum efficit. Hoc maxime proportio ratioq; alternæ comparationis aſſequit. Quando enim in tribus numeris aut molibus aut uiribus medium ita ſe habet ad poſtremum/ut primum ad medium uiciſſimq; ut poſtremum cum medio/ita medium cũ primo congruit. Tunc quod medium eſt & primum fit & poſtremum. Poſtremũ quoq; & primũ media fiunt. Ita neceſſitas cogit/ut omnia quæ ſic deuincta fuerint/eadem inter ſe ſint. Eadem uero cum facta ſint/efficitur: ut omnia ſint unum. Quod ſi uniuerſi corpus latitudinem habere debuiſſet/nullam uero profunditatem unum ſane tum ad ſeipſum tum ad extrema uincienda interiectum medium ſuffeciſſet. Sed cum ſoliditatem mundus requireret/ſolida uero non uno ſed duobus ſemper mediis copulentur inter ignem & terram/deus aerem aquamq; locauit: eaq; ita inter ſe inuicem quoad fieri poterat/comparauit: ut quemadmodum ignis ad aerem/ita aer ad aquam: ut aer ad aquã/ſic aqua ad terram congrue conferatur. Qua ex coniunctione ita conſtitutus eſt mundus ut aſpici tangiq; poſſit. Propterea ex huiuſmodi rebus numero quatuor mundi corpus conflatum eſt: ea cõnexum comparatione qua dixi. Ex quo ſeipſum amicitia concordi complectitur: atq; ita apte coheret/ut nequeat diſſolui ullo modo/niſi ab eodem a quo eſt colligatum. Quatuor igitur earum rerum quãlibet integram mundus accepit. Ex omni quippe igni/aere/aqua/terra ipſius faber ita ipſum compoſuit/ut nullam cuiuſq̃ iſtorum partem aut uim extra relinqueret. Idq; ea ratione fecit, primum quidem ut totum hoc animal q̃ maxime perfectum ex perfectis partibus eſſet. Deinde ut eſſet unũ cum nihil extra relictum fuerit: ex quo alterum generetur. Poſtremo nequis ipſum morbus aut ſenectus attingeret. Videbat enim eam eſſe naturam corporis ut importuna caloris uel frigoris aliarumq; rerum nimis uehementium acceſſione ledatur: & in morbos/ſeniumq; impulſum deficiat. Quam ob cauſam rationemq; unum totum ex omnibus totis: & perfectis perfectum/morbi/& ſenectutis expertem/deus mundum conſtituit. Cui & figuram maxime cõgruam & decoram dedit. Animal quippe hoc/quod intra ſuum ambitum erat animalia omnia contenturum/eam figuram præcipue requirebat: in qua figuræ omnes continerentur. Quapropter ſpæricũ fecit: in quo omnes extremitas paribus a medio radiis attingitur. quæ quidem figura omnium perfectiſſima ſibiq; ipſi ſimillima iudicatur. Putabat enim ſimile diſſimili multo pulchrius eſſe. Lenem præterea hunc globum extrinſecus undiq; expoliuit. Nec immerito ſumma eum equalitate tornauit. Nec enim oculis indigebat quia nihil extra quod cerni poſſet/relictum erat. Nec auribus/cum nihil ſupeſſet foris quod audiretur. Nec erant aere circũfuſa externa mundi/ut reſpirationem requireret. Nec membris quidem talibus opus erat. Per quæ noua alimenta ſuſciperet: aut decocti cibi excrementa emitteret: nulla deceſſio fieri poterat/nulla acceſſio. Nec enim erat aut quo aut unde talia fierẽt. Ipſum enim ſe conſumptione & ſenio ſui ipſius alit. Ita nempe diuina arte fabricatus eſt mundus/ut omnia in ſeipſo & a ſeipſo patiatur/& agat. Ratus enim eſt ille auctor/mundũ ſi ſibi ipſe ſufficiat præſtantiorem fore/q̃ ſi aliorum adminiculis egeat. Nec ei manus neceſſarias eſſe duxit: quia neq; capiendum quicq̃ erat neq; repellendum. Nec pedibus aut aliis ad progreſſum ſtatũue membris

Petitio.

Diffinitio mundi.

Queſtio de cã formali uel exemplari.

De unitate mundi intelligibilis.

Quæſtio unũne an plures mundi.

Solutio quæſtionis.

Vis terræ & ignis.

De medio ac proportione primi medii & extremi.

Mũdus ex tota materia cõſtat.

Perfectum extra qd' nihil ẽ ſumere.

Seniũ & morbus ab externiſ cãis: ex quibus uide mundum eẽ æternum a defectu cãæ nõ a materia.

Cur ſpærica figura pfectiſſima.

Petitio: ſimile pulchrius q̃ diſſimile.

Cur mundus nõ ſit organico corpore.

Maxĩa quod ſufficiens id præſtantius.

Motus localis ſeptē ſpecies: circulatio: dextrorſum: ſiniſtrorſum ſurſum deorſum; antrorſū: retrorſum. Nam introrſu: & extrorſum ſunt motus ſurſum & deorſum.

opus erat. Motum enim illi congruum ſuo corpori tribuit: qui ex ſemptem motibus unus ad men/
tem maxime/& intelligentiam pertinet. Ideoq; cum illum per eodem/& in ſeipſo circūduxiſſet/effe
cit: ut circulari conuerſione moueretur. Sex autem reliquos motus ſeparauit ab eo: & ab eoq; erro
re & peruagatione/penitus liberauit. Ad hanc igitur conuerſionem quæ pedibus non egebat/cru/
ra pedeſq; non dedit. Cum hæc igitur deus ille qui ſemper eſt: de aliquando futuro deo cogitaret/
lenem eum effecit æqualemq;: & a medio ad ſummum undiq; parem. Corpuſq; ex corporibus to/
tis & perfectis/totum atq; perfectum. Animam autem in eius medio collocauit: perq; totum tetē/
dit: atq; ea corpus ipſum etiam extrinſecus circūtexit: mundumq; hunc unum & ſolum ſolitariūq;
& circularem uolui in circulum ſtatuit. Qui propter uirtutem ſecum ipſe facile coercere poſſit nul
lius alterius indigens ſatiſq; ipſe ſibi notus atq; amicus. Itaq; omnibus his de cauſis mundum opi/
fex eius beatum deum effecit: ſed animam haud ita ut modo dicere cæpimus/tum deniq; cum cor

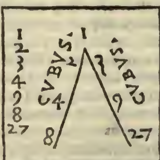
Vide trinitatem ī diuinis patris filii & amoris utriuſq;.

pus ei effeciſſet/procreauit neq; enim qui hæc coniunxit/ parere iunior antiquius permiſiſſet. Sed
nos multa utpote fortune participes incōſiderate & temere loquimur. Ille uero tam generatione
q̄ uirtute priorem antiquioremq; animam corpore conſtituit, utpote quæ obedienti corpori eſſet
imperatura. Ex his uidelicet atq; hoc pacto. Ex ea ſubſtantia quæ indiuidua & ſemper eadem ſimi/
liſq; eſt/& ex ea rurſus quæ circa corpora diuidua fit tertiam ſubſtantiæ ſpeciem cōmiſcuit mediā:

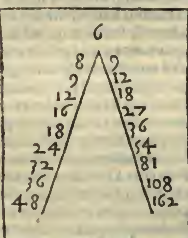
Petitio: mundum circulo uolui.

quæ rurſus eēt naturę ipſius eiuſdē/& naturę ipſius alterius pticeps eāq; p hęc mediā cōſtituit īter I
diuiduā ſubſtantiā: & ea q̄ circa corpus diuidit. Ea cū tria ſumpſiſſet in unā ſpēm oīa tēperauit. Ubi
naturā ei⁹ qđ alterū diuerſūq; uocamus cōmiſtioni repugnātē cū eo qđ idē dicit ui q̄dā cōciliauit.

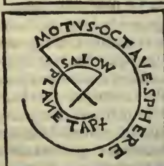
Partes ſubſtātiæ animæ:



Poſtq̄ uero duo illa cum ſubſtantia cōmiſcuit: & ex tribus unum fecit/rur
ſus id totum in ea quę decuit membra partitus eſt: quorum quodlibet ex
tribus/eodem altero ſubſtantiaq; conſtaret. Fuit autem talis illa partitio.
Unam principio accepit ex uniuerſo portionem. Secūdam autem primę
partis duplam. Deinde tertiam/ quæ ſecūdæ ſexquialtera eſſet/primæ tri
pla, poſtea quartam/ſecundæ duplam. Quintam deinceps tertiæ triplā.
Sextam primæ. Poſtremo ſeptimam/quæ partibus ſex & uiginti primam
excederet. Poſt hæc dupla & tripla interualla repleuit: partes rurſus ex to
to deſecans/quas interuallis ita locauit/ut bina eſſent in ſingulis media ſi/
ue ut ita dixerim/medietates: quarum una eadem parte excedit alte



rum extremorum/eadem ab altero ſuperatur. Altera medietas pari
numero extremum unum ſuperat: pari ſuperatur ab altero. Cum ue
ro ſexquialtera interualla/ſexquitertia/ & ſexquioctaua ſumpſiſſet/ ex
his nexibus in primis ſpatiis/ſexquioctauo īteruallo/ ſexquitertia om
nia explebat: particula ſingulorum relicta. Huius autem particulę in
teruallo aſſumpto ea inde habebatur numeri ad numerum in termi
nis comparatio/ que eſt inter ducentos quinquagintaſex: & ducen/
tos quatragintatres. Iam uero commixtum illud unde iſta ſecerne/
bat totum/huiuſmodi partium ſectione conſumptum erat. Tunc ſe
riem hanc uniuerſum in longum ſecuit & ex una duas fecit: mediāq;
mediæ in ſpeciem X græcæ litteræ accomodauit. Deinde in orbem
intorſit/quoad ita coirent inter ſe capita/ut lineæ ipſæ & ſecum & in/
ter ſe inuicem eregione interſectionis ipſius coniungerētur: atq; eo
motu qui in eodem & ſimiliter ſemper reuoluitur undiq; eſt eas cir/



cūplexus: & circulorum alterum exteriorem/interiorē alterum fecit. Ex/
teriorem quidem lationem eiuſdem naturæ. Interiorē uero alterius no/
minauit atq; illam que erat ipſius eiuſdē nature cognata/in latus ad dex/
teram ptē, eam uero que alterius/ p diametrū ad leuam flexit. Sed prin/
cipatum dedit eiuſdem ipſius ſimiliſq; agitationi. Eam nāq; ſolam indi/
uiſam reliquit. Interiorem uero cum ſexies diuiſiſſet ſeptē orbes inequa/
les dupli/ & tripli interuallis effeciſſet ſingula cum tria ſint utriuſq; cōtra
riis inter ſe curſibus orbes peragere iuſſit. Et ex ſeptem īterioribus tres
quidem pari celeritate quatuor uero & ad ſe & ad reliquos tres celerita/
te quidem impari debita tamen ratione conuerti. Poſtq̄ igitur ſecundum creatoris illius mentem
tota animæ conſtitutio abſoluta fuit / mox omne corporeum intra ipſam effinxit: mediūq; mediæ
accōmodans apto modulamine copulauit. At illa a medio per omne uſq; ad cœli extrema ſe por/
rigens/eiq; extrinſecus circūfuſa ſeq; in ſeipſa conuertens ita ſempiternæ ſapientiſq; uitę in uniuer
ſum tempus diuinum dedit exordium. Et corpus quidem cœli ſpectabile factum ē. Anima uero
oculorum

oculorum effugit obtuitum: rationis & modulaminis compos: ab auctore ſuo omnium quæ ſemper ſunt & ad intelligentia pertinent optimo ipſa quoq; optima omnium quæ genita ſunt effecta.
Quoniam igitur ex tribus partibus/eodem ſcilicet & altero & eſſentia conflata eſt, ratione proportionis diſtincta atq; compacta: necnon in ſeipſam orbe reflectitur / quotiens aliquid attingit quod eſſentiam diuiduam habet & quod indiuiduam / in ſeipſam omnino conuerſa quid ſit utrumq; diſcernit/& cui quid idem ſit a quo alterum & diuerſum. Ad quid queq; & ubi/quomodo/& quando eſſe huiuſmodi aliquid uel pati contingat / tam in iis quæ gignuntur/q̃ in illis quæ ſemper ſunt eadem. Ratio porro ad ipſum quod idem eſt uergens atq; ueridica tam circa alterum q̃ circa idem uerſata & ſine ſono ſtrepituq; omni in eo quod ſeipſo mouetur reuoluta quãdo ad ſenſibile aliquid ſe conuertit/ſi tunc etiam alterius diuerſæq; naturæ circulus recte per omnem ipſius animam rem ipſam nunciet/opiniones fideiq; aſſenſiones firmas ueraſq; producit. Quando rurſus circa rationale ſe uerſat/& ipſius quod idem eſt circulus ſe apte reuoluens rem denunciat / intellectus neceſſario ſcientiaq; perficitur. Hæc quiſquis in alio q̃ in anima fieri dixerit a uero penitus aberrabit. Cũ igitur hoc a ſe factum ſempiternorum deorum pulcrum ſimulachrum moueri & uidere pater ille qui genuit animaduerteret/delectatus eſt opere/& hac ductus lætitia opus ſuum multo etiam magis primo illi exemplari ſimile reddere cogitauit. Itaq; quemadmodum illud ſempiternum animal eſt: ita uniuerſum hoc pro uiribus tale facere ſtatuit. Illius quidem animalis æterna natura eſt.
Quod genito operi congruere omnino non poteſt. Iccirco imaginem æui mobilem effingere decreuit: ac dum cœlum exhornaret, fecit æternitatis in unitate manentis/æternam quandam in numero fluentem imaginem: quam nos tempus uocamus. Dies porro & noctes & menſes & annos qui ante cœlum non erant/tunc naſcente mundo naſci iuſſit: quæ omnia temporis partes ſunt. At qui erat & erit quæ nati temporis ſpecies ſunt/non recte æternæ ſubſtantiæ aſſignamus. Dicimus enim de illa eſt/erat/& erit. Sed illi reuera ſolum eſſe competit. Fuiſſe uero & fore deinceps/ad generationem tempore procedentem referre debemus. Motus enim quidam duo illa ſunt. Eterna autem ſubſtantia cum eadem ſemper & imobilis perſeueret: neq; ſenior ſeipſa ſit unq̃ neq; iunior: neq; fuit hactenus neq; erit in poſterum/neq; recipit eorum quicq̃: quibus res corporeę mobileſq; ex ipſa generationis conditione ſubiiciuntur. Nempe hæc omnia temporis imitantes æuum ſeq; numero reuoluentis ſpecies ſunt. Sæpe etiam dicimus quod factum eſt/eſſe factum: quod fit in generatione eſſe: quod fiet/eſſe faciendũ: & quod non eſt/non eſſe. Quorum nihil recte & exacta rõne dicimus. Sed exquiſitam de iis diſcuſſionem pręſens diſputatio non requirit. Tempus uero una cũ cœlo factum eſt: ut una orta/una etiam diſſoluantur: ſiqua his diſſolutio unq̃ contigerit: & ad exemplar æternæ naturę ideo factũ eſt: ut mundus hic illi præſtãtiori quoad pōt ſimilimus ſit. Ille. n. mũdus huius exemplar/omne per æuum eſt. Hic uero perpetuo per omne tẽpus fuit ſitq; ſolus & erit.
Hac ratione conſilioq; dei tempus creare uolentis ſol & luna/& aliæ quinq; ſtellæ quæ uocantur erraticæ factæ ſunt: quo temporis numerus diſtinguatur atq; obſeruetur. Cum uero ſtellarum huiuſmodi corpora ſeptem feciſſet deus/ſeptem orbibus qui alterius ipſius diuerſæq; naturæ circuitu uoluuntur/adhibuit. Lunam in primo ſupra terram circuitu poſuit. In ſecundo Solem. Luciferi deinde globum & Mercurii ſacrum ut dicitur orbem circulis affixit: Soli uelocitate æqualibus: potentia uero illi contrariis. Quo fit ut apprehendant ſe inuicem & a ſe uiciſſim apprehendantur ſimiliter hæ ſtellæ. Sol/Lucifer/& Mercurius. Cæterarum ſtellarum ordines progreſſuſq; & rationes ſiqs omnino percurrere uelit/plus erit opere ipſo: quod operis gratia ſumetur. Hæc enim forte a nobis pro dignitate rei alias ſi dabitur ocium tractabuntur. Poſtq̃ uero ſingula quę ad ſeriem temporis pertinebant conueniẽtem ſibi progreſſum ſortita ſunt: corporaq; nexibus compacta uitalibus animalia euaſerunt/pręſcriptum tenorem & inſtitutum ordinem tenuerunt. Vt uidelicet ſecundũ alterius diuerſæq; naturæ obliquam agitationem eiuſdem ipſius agitationi ſubiectã/orbes illi partim ampliorem partim anguſtiorem circulum peragant. Et quæ minorem/uelocius: quæ maiorẽ tardius reuoluantur. Secundum uero ipſam eiuſdem naturæ lationem quæ uelociſſime percurrũt comprehendentia a tardioribus comprehendi uidentur. Omnes quidem eorum circulos ſuperna illa uertigo uaria circuitione reuoluens/propterea quod iſti duobus ſimul contrariis motibus agitantur id quod tardiſſime ab ipſa quæ uelociſſima eſt recedit: proximum declarauit. Vt autem eſſet quædam uelocitatis illorum tarditatiſq; menſura certiſſima/omniumq; octo motuum proditet in lucem chorea: accendit lucem clariſſimam deus in ſecundo a terra circulo. quam modo Solem uocamus. Cuius ſplendore cœlum omne illuſtraretur: & animantes omnes quæcunq; natura numeri capaces ſunt/ipſius participes efficerentur: uſum numerandi diſcentes ab illo eiuſdem ſimiliſq; naturæ circuitu. Hinc quoq; noctis dieiq; uarietas orta eſt. Propter hæc etiam unius ſapientiſſimiq; circuitus reuolutio. Menſis uero prouentus quando luna luſtrato circulo ſuo ſolem conſecuta eſt. Anni/ubi Sol ſuum peragrauit orbem. Cæterorum autem ſyderum ambitus ignorãtes

De genitura temporis.

homines pręter admodum paucos/neqꝫ nomine certo illos appellant:neqꝫ numeris inter ſe diſtinctis commetiuntur. Itaqꝫ/ut ita dixerim/neſciunt horum peruagationes idipſum eſſe quod rite dicitur tempus multitudine infinita & uarietate mirabili præditas. Eſt tamen intellectu facile quod perfectus numerus temporis/perfectum tunc demum compleat annum/cum octo ambitus confectis ſuis curſibus quos orbis ille ſemper idem ſimiliterqꝫ procedens metitur/ad idem ſe caput retulerint. Has ob cauſas nata ſunt ea aſtra quæ per cœlum meantia conuerſiones habent:ut hoc oẽ animal quod uidemus eſſet perfectiſſimo animali illi quod mente perſpicitur harmoniæ imitatione ſimillimum. Iam uero cætera uſqꝫ ad temporis ortum ad imaginem propoſiti exemplaris effinxerat.

Genera animalium.

Sed quia mundus hic nondum animalia omnia intra ſuum ambitum continebat/ex ea parte deficiebat ad illud exemplar imaginis huius ſimilitudo. Hoc igitur quod deerat/ſuperni illius exẽplo deus explebat.

Quatuor ideç aialium.

Quot igitur & quales mens ideas in eo quod eſt animal inſpicit/totidem & tales hoc mundo contineri oportere excogitauit. Sunt autem quatuor. Vna quidem deorum cœleſtium genus continet:alia uolatile & aeriuagum. Tertia aquæ liquoribus accommodatum. Quarta terrenorum animantium genus.

Terram antiquiſſimã deorum: q intra cœlum.

Diuini quidem animalis ſpeciem ex igni maxima ex parte cõponebat:ut ſplendidiſſimum eſſet uiſuqꝫ pulcherrimum. Cũqꝫ illud uniuerſi figura ſimile uellet fore/rotundum fecit:poſuitqꝫ in ipſius optimi ſapientia,atqꝫ illud ſequi iuſſit: circũqꝫ omne cœlum diſtribuit:ut uerus illi ubiqꝫ ex hac uarietate hornatus accederet. Dedit autem diuinis duo genera motus. Alterum quo in eodem ſemper & ſimiliter uoluerentur/cum de eiſdem ſemper ſecum ipſius eadem cogitent. Alterum quo in anteriorem partem ab eiuſdem ipſius ſimiliſqꝫ uertigine ducerentur. Reliquos autem quinqꝫ motus ab his eſſe uoluit alienos:ut unumquodqꝫ illorũ quoad fieri poteſt/optimũ eſſet. Qua ex cauſa facta ſunt aſtra illa erroris expertia:quæ diuina animalia ſunt: proptereaqꝫ in eodem ſemper circuitu perſeuerant. Quæ uero uaga ſunt/& mutabili ratione labũtur:ita deinceps/ut ſupra diximus diſpoſita ſunt. Terram autem altricem noſtram circa polum ꝑ uniuerſum extenſum alligatam diei noctiſqꝫ effectricem & cuſtodem eſſe uoluit: nec non primam antiquiſſimamqꝫ deorum omnium qui intra cœlum ſunt geniti. Horum uero deorum choreas & inter ipſos concurſiones circulorumqꝫ ipſorum reuolutiones uarias & acceſſus: quales præterea fiant coniuncti ſibi inuicem uel oppoſiti ſiue ante inter ſe/ſiue retro: quidue ex illorum ſerie nobis proueniat:quibus temporibus & quo pacto deliteſcant ſinguli/uel emergant: quidue portendant quando orientes hominibus harum rerum peritis timorem incutiunt. Hæc inq̃ omnia abſqꝫ diligenti ſimulachrorum ipſorum inſpectione explicare uelle/inanis eſt labor. Sed de his ſatis, & iam quæ de natura deorum illorum qui tales geniti ſunt ut cernantur dicenda erant: finem habeant. Cæterorum uero qui dæmones appellantur & cognoſcere & enũciare ortum/maius eſt opus q̃ ferre noſtrum ualeat ingenium. Priſcis itaqꝫ uiris hac in re credendum eſt qui diis geniti ut ipſi dicebant/parentes ſuos optime nouerant. Impoſſibile ſane deorum filiis fidem nõ habere/licet nec neceſſariis nec ueriſimilibus rationibus eorum oratio confirmetur. Verum quia de domeſticis rebus loqui ſe affirmabant:nos legem ſecuti fidem præſtabimus. Sic igitur ut ab his eſt traditum/horum deorum generatio habeatur atqꝫ dicatur. Terræ cœliqꝫ filii Oceanus & Tethis fuiſſe traduntur. Ab iis Phorcys Saturnus & Rhea geniti:& reliqui horum fratres. Ex Saturno & Rhea Iuppiter & Iuno & reliqui quos eorum fratres quotidie memorari audimus:nati dicuntur. Ex his deinceps ut traditur alii. Poſt q̃ orati ſunt omnes & qui cœlo uoluuntur dii noſtris oculis manifeſti/& qui eatenus nobis conſpicui fiunt quatenus ipſi uolũt/tum ad eos mundi genitor ita fatur. Dii deorum:quorum opifex ego & pater ſum hæc attendite. Quæ a me facta ſunt/me ita uolente indiſſolubilia ſunt. Omne ſiquidem quod uinctum eſt/ſolui poteſt. Sed mali eſt quod pulchre compoſitum eſt/ſeqꝫ habet bene/uelle diſſoluere. Quapropter quia generati eſtis/immortales quidem & indiſſolubiles omnino non eſtis. Nec tamen unq̃ diſſoluemini/nec mortis fatum ſubibitis. Nam uoluntas mea maius præſtantiuſqꝫ uobis eſt uinculum ad uitæ cuſtodiam q̃ nexus illi/quibus eſtis tunc cum gignebamini/colligati. Sed nunc iam quid iubeam/cognoſcite. Tria adhuc genera mortalium nobis generanda reſtant:abſqꝫ horum generatiõe cœlum imperfectum erit. Omnia enim animantium genera ambitu ſuo non continebit. Contineat autem oportet/ſi eſt mundus omnino perfectus futurus. Hæc uero ſi a me fiant ſolo uitaqꝫ donentur/diis adæquabuntur. Quapropter accedite uos ſecundum naturam ad animalium generationem: ita ut uim imitemini meam/qua in ortu ueſtro ſum uſus,atqꝫ eius quidem animalis quod in ipſis tale futurum eſt ut cum immortalibus appellatione conueniat diuinumqꝫ uocetur principatumqꝫ teneat/& iuſtitiam ſimul ac uos ultro colat/ego uobis ſemen & initium tradam. Vos cætera exequi par eſt:ut ĩmortali naturæ mortalem attexẽtes: faciatis generetiſqꝫ animalia ſubminiſtranteſqꝫ alimenta augeatis & conſumpta rurſum recipiatis. Hæc fatus/in eodem rurſus cratere/in quo mundi totius animam permiſcens temperauerat/ſuperioris temperationis reliquias miſcendo perfudit. Modo quodam eodem:nõ

tamen

tamen perfectas ſimiliter. Sed & ſecundo/& tertio gradu a primis deficientes. Deniq; cum uniuer
ſum conſtituiſſet aſtris parem numerum diſtribuit animarum: ſingulis ſingulas adhibẽs. Eiſq; tãq̃
uehiculo impoſitis monſtrauit: uniuerſi naturam: ac leges fatales edixit. Oſtendens quidem pri-
mam omnibus generationem ordine quodam una fore ne quis ab eo minus aliquid ſortiatur. Sa-
tis autem & quaſi ſparſis animis per ſingula ſingulis conuenientia temporum inſtrumenta fore ut
animal naſceretur/quod omnium animalium maxime eſſet diuino cultui deditum. Eſſe autem na
turam hominis geminam. Cuius id genus fore præſtantius quod uiri nomine ſit appellãdum. Cũ
uero animę corporibus neceſſitate quadam inſertę fuerint & corporibus earum acceſſerit aliquid
uiciſſimq; abſceſſerit primum utiq; neceſſario ſenſum unum omnibus intimum/ & naturæ coniun
ctum illic a uiolentis paſſionibus excitari. Deinde uoluptate & dolore miſtum amorem. Poſt hæc
metum & iram: & quæcunq; uel iſta ſequuntur: uel ab iſtis/ut contraria diſſident. Hæc qui ſupera-
uerint/eos iuſte uicturos. Iniuſte uero qui ab his fuerint ſuperati. Atq; illum qui recte curriculum
uiuendi a natura datum confecerit/ad illud aſtrum cui accõmodatus fuerit/ reuerſum beatam ui-
tam acturum. Contra uero agentes cogi in ortu ſecundo/ſexu mutato fieri mulierem. Et qui ne tũ
quidem finem peccandi faciet quatenus deprauatur eatenus in brutorum naturam ſuis moribus
ſimilem permutari: nec prius a mutationibus laboribuſq; ceſſare/ q̄ illam ſibi inſitam eiuſdem ipſi
us ſimiliſq; naturę conuerſionem ſecutus ipſe eiq; ſubiiciens turbulentos multipliceſq; affectus/po
ſtea ex igni/aqua/aere & terra contractos ratione ſedauerit: & ad primum optimumq; ſui habitum
iam redierit. Quæ cum illis ita deſignauiſſet: nequa penes ſe futurę prauitatis cauſa eſſet: alios ĩ ter
ram, alios in lunam, alios in alia temporis inſtrumenta ſpergens quaſi ſerebat. Poſt huiuſmodi ſe-
mentem quod reliquum erat/diis iunioribus agendum mandauit: ut corpora mortalia fingerent
quantumq; eſſet humanæ animæ quod reliquum huic deberet accedere id omne & quæ conſequẽ
tia eſſent/adiungerent regerentq;: & q̄ optime & pulcherrime fieri poſſet mortalis animalis natu-
ram gubernarent: niſi ipſum ſibimet malorum cauſa eſſet. Atq; is quidem qui hæc cuncta diſpo-
ſuit: rite in ſuo habitu permanebat. Quo quidem permanẽte: eius filii: cum parentis ordinem co-
gnouiſſent/eum protinus ſequebantur. Itaq; accepto ab illo mortalis animantis immortali princi
pio ſui effectorem imitati/ignis/aeris/aquæ/terræ particulas: quas rurſus redderent a mundo mu-
tuabantur/eaſq; inter ſe copulabant: haud iiſdem illis indiſſolubilibus uinculis/quibus ipſi fuerant
colligati, ſed talibus quæ propter paruitatem cerni non poſſent: crebriſq; huiuſmodi clauis coniũ
ctis unum ex omnibus corpus efficiebant: atq; in hoc ipſum tum influente corpore animæ diuinæ
circuitus illigabant. Itaq; hi circuitus in profundum flumen immerſi/neq; tenebant neq; teneban
tur. Sed ui ferebantur: atq; ferebant. Ex quo factum eſt: ut totum animal moueretur: ſine ordine
tamen/& fortuita quadam iactatione. Cui quidem ſex peruagari motibus contingit undiq; per ſex
loci differentias progrediẽdo/ uidelicet ante, & retro/ad dexteram & leuam ſurſum atq; deorſum.
Cum uero plurimus inundaret fluctus atq; deflueret unde animal nutriretur/ multo etiam maior
a paſſionibus extrinſecus illatis turba ſequebatur: cum corpus aliquod ignis exterioris incurriſſet
offenſionem uel a terræ ſoliditate aut aquæ humore: aut aeris flatu leſum eſſet. Porro ab iis omni-
bus per corpus motus uſq; ad animam tranſeunt: qui propterea & initio & nunc ſenſus cognomi-
nati ſunt. Hi quidem ab initio continue multos & maximos motus cient / riuo illo iugiter fluente
atq; his fluctibus uehementer animæ circuitus quatiunt. Et circuitum quidem illum eiuſdem ſimi
liſq; naturæ in ipſo curſu prorſus impeditum. Alterius uero circuitum diſtrahunt uſq; adeo ut du
pla illa & tripla utrinq; diſpoſita interualla tria medietateſq; & colligationes ſexquitertia ſexquial-
tera ſexquioctaua rõne interiectas quæ diſſolui a nullo niſi ab eo q conjunxit: pñt omni reuolutiõis
genere torqueant: oẽſq; anfractus & uarietates orbiũ/quotcũq; contingere queũt/inducant: ita ut
ambitus ipſi uix ſibi inuicẽ connexi/ferant̃ qdẽ ſed ſine rõne ferant̃/tum contra/tũ ex obliquo/tũ re
ſupina quadam diſpoſitione: ceu ſiquis caput pro pedibus humi figat: pedes uero pro capite tollat
in altum tunc arbitror tam eius qui ſic affectus eſt/q̄ eorum qui ſpectant/dexteræ partes ſiniſtræ &
contra ſiniſtræ/dexteræ ſibi inuicem eſſe uidentur. Itaq; cum hoc ipſum cæteraue huiuſmodi ani-
mi quoq; ambitus maxime patiuntur: ſi tunc extrinſecum aliquid eiuſdem ipſius uel alterius gene
ris inciderint: falſo quid idem alicui ſit/quidue alterum ab aliquo iudicant. Ideoq; mendaces tunc
dementeſq; ſunt: nec ullus princeps & dux in eis tunc eſt circuitus. Cũq; extra poſiti ſenſus pulſaue
rint animam uehementius totamq; eam poſſederint/tunc illi ſubiugati quidem & ſeruientes: do-
minari uidẽtur. Quas ob res ab initio anima cum mortalis corporis uinculis includitur amens ef
ficitur. At poſtq̄ nutritionis & augumenti riuus lenius minuſq; fluit/ animæq; circuitus tranquillio
re motu inter ſuum peragunt/proceſſuq; temporis ſedatiores fiunt: & in figuram naturæ ſuæ con-

Cuiq; generi aĩarum unum tributum eſſe aſtrum.

Amor miſtus uoluptate & dolore.

Cur ſeniores prudentes.

gruam reſtituuntur/tunc ſingulorum circulorum directe conuerſiones/eiuſdem & alterius naturã probe diſcernunt/hominemꝗ ſic inſtitutum prudẽtem efficiunt. Quod ſiquis educationi recteꝗ nutritioni diſciplinam quoꝗ & eruditionem conuenientem adiunxerit/morbo grauiſſimo deuitato ſanus & integer prorſus euadet: ſin autem neglexerit/claudum uitæ iter ingreſſus tanq̃ mancus/ & omnino inutilis rurſus ad inferos decidit. Sed hæc quidem poſt ortum contingunt. Nunc uero de prima hominis compoſitione exactius diſſerendũ ac probabili ratione monſtrandum: qua cauſa & prouidentia deorum ſingula membra corporis ad ſingula animæ officia ſint accommodata. Principio dii figuram capitis ad rotunditatem mũdi finxere: in eoꝗ duos illos animæ diuinos circuitus ſtatuerunt. Eſt autem caput membrum corporis diuiniſſimum: reliquorumꝗ membrorũ princeps. cui totum corpus connexum dii ſubeſſe & parere iuſſerunt. Excogitauerunt enim motuum omnium quotcunꝗ eſſe queant/compos id fore. Cum uero inæqualis & aſpera/& ac partim quidem accliuis/partim decliuis terra ſit/ſi humi caput ſerperet/perꝗ terræ ſuperficiem uolueretur/hos anfractus ſine offenſione tranſire non poſſet. Quod ſane malum ut uitaret/procerum hũc habitum corporis ad faciliorem progreſſum dii pro uehiculo capiti ſubiecerunt. Corpori præterea quatuor in longum porrecta & flexibilia membra annexuerunt: quibus facile diuina prouidentia moueretur. Apprehenderet/uidelicet obiecta quæꝗ ſtaret & ſiſteret: perꝗ omnia graderetur: caput ſuperne ſubſiſtens diuiniſſimi ſacratiſſimiꝗ habitaculum. Hanc igitur ob cauſam nobis crura manuſꝗ dedere. Anteriores autem partem poſterioribus pręſtantiores & ad imperandũ aptiores arbitrati/in anteriorem quoꝗ partem moueri nos ut plurimum uoluerunt. Oportebat porro anteriora diſcreta & diſſimilia eſſe. Quapropter primum globo capitis faciem adiecere: facieiꝗ inſtrumenta quæ adminicularentur omni animæ prouidentiæ aſſignauerunt decreueruntꝗ naturale hominis imperium in hac parte anteriori prioriꝗ conſiſtere. Sed ex omnibus faciei partibus primi luciferi oculorum orbes coruſcant: hac de cauſa dati. Ignis certe illius qui non urit quidem ſed illuminando ſuauiter diem inuehit mũdo/participes oculorum orbes dii fecerunt. Intimum ſiquidem noſtri corporis ignem huius ignis germanum ſincerumꝗ per oculos emanare uoluerunt. In quibus lenis congeſtuſꝗ ubiꝗ ignis huiuſmodi ſit ſed per eorum dũtaxat ſolidiorem anguſtamꝗ medietatem ignis purior euolet craſſior uero cohibeatur. Itaꝗ cum diurnum lumen applicat ſe uiſus radio tunc ea duo inter ſe ſimilia concurrentia atꝗ commiſta/quo oculorum acies diriguntur ibi in unius iam domeſtici corporis cohærent ſpeciem. ubicunꝗ uidelicet tam intimi q̃ externi luminis ſit concurſus. Totum igitur hoc propter ſimilitudinem paſſionem eandem ſortitum cum quid aliud tangit uel ipſum ab alio tangitur / motum huiuſmodi ad corpus omne perꝗ id ad animam uſꝗ diffundens ſenſum efficit / qui uiſus uocatur. At poſtq̃ in noctem diſceſſerit cognatus ignis/ uiſionis radius euaneſcit. Nam in aerem ſibi diſſimilem erumpens permutatur/atꝗ extinguitur: cum nullam habeat cum proximo aere utpote ignis ſplendore carente/ naturæ cõmunionem. Iccirco uidere deſinit: ſomnumꝗ inducit. Etenim ſalubre palpebrarum tegmen dii oculis machinati ſunt. Quibus obductis uis illa ignis intimi conniuentia tegminis coercetur: compreſſaꝗ interiores motus perfundit & mulcet: quibus relaxatis atꝗ mollitis quies oritur. Si profundus ob multam quietẽ motuum nos occupat ſopor/exigua ſequuntur inſomnia. Sin uehementiores aliqui motus quaſi uigiliarũ reliquiæ relicti ſint/quales quidem & qualibus ex locis hauſtæ reliquiæ ſunt/talia ſomniorũ ſimulachra naſcũtur: eorũꝗ nobis expergefactis reſtat memoria. At uero ſimulachrorum quæ uel in ſpeculis oboriunt/uel in perſpicua leniꝗ cernunt ſuperficie/facilis aſſecutio eſt. Nam ex utriuſꝗ ignis tam intimi q̃ extra poſiti cõmunione/eiuſꝗ rurſus cõcurſu & cõgruentia qui paſſim terſo leniꝗ corpori accõmodatus eſt / neceſſario hæc omnia oriuntur: cum ignis oculorum cum eo igne qui eſt e conſpectu effuſus circa lene nitidũꝗ corpus ſeſe confudit. Dextera uero uidenſ/quę leua ſunt/quia contrariis ꝑtibus oculoꝝ inſolito more cõtrarias ꝑtes attingimus. Reſident autẽ dextera dextris/leua leuis/quando cõmixtum lumen cum eo cui ꝑmiſcetur/trãſilit. Id fit/cum ſpeculoꝝ lenitas hinc illincꝗ altitudinem aſſumpſit / & ita dextram oculorũ partẽ in leuam ſpeculi leuãꝗ in dextram detorſit. Quod ſi ſpeculum ad uultus longitudinem conuertatur/uultum reddidit reſupinũ. Cum ſuperior luminis pars ad iſeriora/inferior uero ad ſupiora uertatur. Atꝗ hæc oĩa ex eorum genere ſunt/quæ principales rerum adiuuant cauſas: quibus ut miniſtris utitur deus ad optimi quoad fieri poteſt/ideam ꝑficiendam. Sed exiſtimant plæriꝗ non adminicula hæc principalium cauſarum/ſed has ipſas eſſe omnium cauſas: quæ frigoris & caloris/ rari & denſi cęterorumꝗ ſimilium naturam habeant: rationem uero mentemꝗ nequaq̃. Mentem enim a nulla re alia niſi ab aĩa poſſideri conuenit. hæc uero aſpectum effugit oculorum. Sed ignis aqua/aer/ac terra corpora ſunt/ atꝗ cernuntur. Oportet autem mentis & ſcientię amatorem: principales

Caput membrum diuiniſſimum.

Proceritas.

De oculis multa.

Viſus & qualitates eſſe cõcauſas: & ꝑ philoſophiã.

Vt oporteat philoſophũ princ pales cauſas naturę quærere.

cipales ſapientis naturę cauſas quęrere atq; eas quæ neceſſario ab aliis quidem mouentur/alia uero mouent/ ſecundas cauſas arbitrari. Quocirca a nobis ſic cenſeo faciendum: ut de utroq; cauſarum genere diſſeramus. Separatim autem de his/ quæ cum intelligentia effectrices ſunt pulchrarum rerum atq; bonarum. Et de iis rurſus quæ uacantes prudẽtia quodlibet paſſim ſine ordine faciunt. Ac de ſecundis quidem cauſis oculorum ad eam uim quam habent conducẽtibus ſatis eſſe dictum puto. Maximum uero opus cuius gratia utiliter nobis a deo donati ſunt deinceps explicandum cenſeo. Rerum enim optimarum/ut arbitror/ cognitionem nobis oculi attulerunt. Nã hæc quę de mũdo diſputant/nunq̃ inuẽta eſſent: ſi neq; ſydera/neq; ſol/neq; cœlũ ſuſpici potuiſſent. Cognitio uero diei ac noctis ab oculis orta fecit/ ut dinumeratione quadam menſium annorũq; ambitus metiremur/ tempus cognoſceremus/ uniuerſę naturę ordinem ſcrutaremur. Quibus ex rebus philoſophiam adepti ſumus. Quo bono nihil unq̃ maius mortalium generi datum eſt deorum munere/ neq; dabitur. Hoc igitur maximum oculorum beneficium eẽ dico. Minora alia prętereo. Quibus qui a philoſophia alieni ſunt/ orbati ſi quęrantur/ fruſtra quęrẽtur. Nobis uero aſſerendum eſt ob hanc potiſſimum rationem deum oculos genuiſſe ut mentis circuitus qui in cœlo peraguntur/ intuiti in uſum redigamus noſtrę mentis: cogitationiſq; noſtrę diſcurſiones illis cognatas/ ſed perturbatas quodãmodo ad illorum temperiem reuocemus. Et cum illos agnouerimus/ & recta ratione ſm naturam prędici ſingulorũ ordinem perceperimus/ conuerſiones dei quę ſine ullo errore aguntur/ imitemur: atq; ad earum exemplum diſcurſiones noſtrę cogitationis uagas & erraticas componamus. Vocem quoq; auditumq; eiuſdem rei gratia deos dediſſe nobis exiſtimo. Nam ad hæc ipſa ſermo pertinet: plurimũ q; conducit. Omniſq; muſicę uocis uſus harmonię gratia eſt tributus. Atqui & harmonia quæ motiones habet animę noſtrę diſcurſionibus congruas atq; cognatas homini prudenter muſis utenti non ad uoluptatem rationis expertem ut nũc uidetur/ eſt utilis/ ſed a muſis ideo data eſt/ ut per eam diſſonantem circuitũ animę componamus: & ad concentum ſibi congruum redigamus. Rhythmus quoq; ad hoc uidetur eſſe tributus/ ut habitum in nobis imoderatum gratiaq; carẽtem aptiſſime temperemus. Hactenus opera mẽtis paucis exceptis tractauimus. Oportet autem de hiis quoq; quę neceſſitas inuehit/ dicere. Mundi enim huius generatio ex neceſſitatis mentiſq; coitu mixta eſt. Nam cum mens neceſſitati dominaretur/ propterea quod perſuadendo eam ad optimos utplurimum rerum euentus induceret/ ipſaq; hac ratione cedens ſapienti perſuaſioni pareret/ mundi huius exordia conſtiterunt. Oportet igit̃ eum qui mundi conſtitutionem uere narraturus erit/ erraticę quoq; cauſę ſpeciem pro naturę ipſius inſtinctu miſcere. Quod ita cõmode fiet/ ſi horum ipſorum cõuenienti principio ſumpto ſic de his quemadmodum de ſuperioribus ab ipſa rurſus origine diſſeramus. Naturam ergo & paſſiones ignis/ aquę/ aeris/ atq; terrę generationẽ cœli præcedentes conſideremus. Nullus profecto ad hoc uſq; tempus eorum generationem oſtendit. Sed quaſi notum ſit quid ſit ignis & reliqua/ ſic de illis uerba facimus: eaq; mundi primordia conſtituimus: cum nec ſyllabarum quidem nedum elementorum uicem tenere apud homines mentis quoquo modo compotes debeant. Nos uero in præſenti nihil de principio uniuerſorum ſiue principiis ſiue quomodocunq; aliter id appelletur dicendum putamus. Cui quidem diſputationi nihil aliud impedimento eſt: niſi quod difficile ſit præſenti diſputandi modo quæ de his uidentur exprimere. Neq; igitur uos id expectabitis/ neq; ego mihi perſuadebo recte me tantum opus aggredi poſſe. Quod autem ab initio dixi ueriſimilitudinis uim ſeruabimus: ſtudebimuſq; in rationibus ueriſimilibus circa hæc aſſignandis nulli cedere. Atq; ita & ſingula & uniuerſa a principio exponemus. Deum igitur etiam nunc diſputationis ſeruatorem in primis oremus/ ut nos ex admirabili & inſolita expoſitione ad ueriſimilem doctrinam traducat: atq; ita inſtituti diſputationem exordiamur. Sed hanc de uniuerſo diſputationẽ ab ampliori diuiſione q̃ ſupra ducamus. Tunc enim duas in ſpecies facta diuiſio eſt. Nunc tertium genus addendum. Duo enim in ſuperioribus ſufficiebant. Vnũ quidẽ exẽplaris loco: ſemp idem: ſolaq; intelligẽtia cõprehendendũ. Alterũ ſimulachrũ ab hoc exẽplari deductũ/ generatõi oculiſq; ſubiectũ. Cũ uero duo hæc ſufficere putaremus/ tertiũ nõ adiunximus. Nunc aũt cogere nos ratio uidetur/ ut difficilẽ & obſcurã ſpeciẽ declarare conemur. Quã igitur uim/ quãue naturã habere putandum? Hanc utiq;. Generationis hoꝝ omniũ receptaculum: & quaſi nutricẽ eſſe. Quod q̃uis uere dicatur/ paulo tñ apertius eſt dicendũ. Arduũ id quidẽ: eo maxime/ quod ad huius rei demõſtrationẽ dubitare prius neceſſe eſt & inquirere de igni & reliquis quæ elemẽta uocant: qd iſtoꝝ aquã potius q̃ ignẽ aut aerẽ poti⁹ q̃ terrã: aut certũ aliqd unũ magis q̃ cuncta uocare oporteat. Difficile ſane certum aliquid & firmum de iſtis afferere. Quo nam igitur pacto/ & qua ratione? & quid probabile in huiuſmodi inquiſitione dicemus? Principio id corpus quod modo aquã nominauimus

Philoſophiã donũ deorũ maximũ.

Qur oculos genitos eſſe.

De uoce & auditu.

Mũdi generatio ex neceſſitatu & mẽtis

Vide quęſtionẽ an uniuerſoꝝ ſit unum principium uel plura.

Repetitur diſputatio de eiſdẽ ac pro de materia & neceſſitate.

Q đ ignis & alia non ſunt uere hoc aliqd ſed tale.

quando in ſolidam concreſcit materiam/lapis & terra fieri uidetur: quando uero liqueſcit & diſfluit/ſpiritus atq; aer. Item aer exuſtus ignis efficitur. Ignis extinctus & corpulentior factus aerem creat. Rurſus craſſior factus aer/in nebulas nubeſq; concreſcit: his etiam magis compreſſis pluuię defluunt. Ex aqua rurſus terra lapideſq; gignũtur. Atq; ita uidemus hæc omnia circuitu quodam ſibi inuicem uires fomentaq; generationis uiciſſim tribuere. Quæ cum nunquã eadem appareant permanere/ quis nam ſine rubore redargutioniſq; ſuſpitiõe poterit iſtorum aliquid/ unum potius q̃ aliud certe & firmiter appellare! nemo certe. Quare tutiſſimus in his hic erit loquendi modus. Hoc quod ſemper alias aliter formatum uidetur: & plęrũq; iuxta ignis effigiem/ non eſt utiq; ignis hoc aliquid/ſed tale/ideſt igneum quiddam: nec aqua hoc aliquid/ ſed tale quid/ideſt aqueum: nec aliud quicq̃ uelut ullam habens ſtabilitatem. Deniq; nec pronominibus quidem ullis hæc ſignanda ſunt: quibus in rei cuiuſlibet demonſtratione / cum hoc uel illud dicimus/ uti ſolemus: fugiunt enim nec expectant/uel eam demonſtrationem / quæ hoc & huius & huic deſignat / uel appellationem/quæ de his tanq̃ de exiſtentibus & ſtabilibus habeatur. Igiť huiuſmodi omnia/ neq; hoc / neq; illud ſed tale potius/ aut tale propter ſimilitudinem aliquam appellare debemus: & ignẽ quidem ubiq; tale. Ac de cæteris quæ gignuntur eodẽ pacto. At uero illud in quo fieri ſingula hæc uidẽtur ac deinde diſſolui / ſolum iis pronominibus quibus hoc uel illud ſignamus / appellandum puto. Quale uero quodãmodo/ calidum ſcilicet uel album/ uel aliquid tale contrariorum / uel ex cõtrariis illud minime appellandum. Sed apertius quod uolumus/ exponamus. Siquis enim cunctas figuras ex una eademq; auri materia fictas continue in alias & alias reformet: deq; una quadam illarum pręſens aliqs qd ſit quęrat: uere admodum & tutiſſime reſpõdere poſſumus aurum illud eſſe: triangulum uero eſſe aut aliam figuram earum quæ inpreſſę in eo ſunt & continuo permutantur/ quaſi reuera ſint non licet dicere. Sola quippe illa reſponſione tanq̃ tutiſſima cõtenti eſſe debem⁹.

Vide ut q̃ elemẽta uocitur nec pnoĩbus q dẽ monſtrari.

Vide ut materia analogia mõſtratur.

Eadem de illa natura quæ cuncta recipit corpora/ratio eſt. Idem ſemper eſſe dicẽda eſt. Siquidem ex propria potentia recedit nunq̃. Suſcipit enim ſemper omnia: nec ullam unq̃ iis ſimilem ullo pacto ſibi formam contrahit. Omnis ſane naturę fictioni ſubiecta eſt: agitataq; ab ingredientibus & figurata quodãmodo/alias aliter ſe habere uidetur. Quę uero ingrediuntur & exeunt/uere ac ſemper exiſtentium rerum ſimulachra ſunt: miro & uix explicabili modo ab ipſis rebus quę uere ſunt/ figurata: queãdmodum deinceps narrabimus. Tria in præſenti genera ſumenda ſunt. Vnum qđ gignitur. Aliud in quo gignitur. Aliud a quo ſimilitudinem trahit quod naſcitur. Iccirco comparare hæc ita decet. Quod recipit matri. Vnde recipit patri. Naturam iſtorum mediam proli. Sed ita intelligendum eſt/ quod cum eſſe debeat effigies rerum omniformarũ uarietate diſtincta: nũq̃ illud ipſum formationis huius gremium bene erit pręparatum / niſi informe ſit / & ſuapte natura omnibns formis quas recepturum eſt/ careat. Nam ſi erit alicuius eorum quæ in ſe recipit ſimile/ cum contrariam eius cuius ſimile eſt naturam aut aliam prorſus ſuſcipiet/ nequaq̃ eius ſimilitudinem & effigem exprimet/cum pię ſe tulerit ſuam. Quo fit ut nullam ſibi propriam habeat ſpeciẽ/ quod eſt omnia genera ſuſcepturum. Vt qui unguenta ſuauiter redolentia confecturi ſunt / humidam materiam quam certo condire odore uolunt/ ita pręparãt / ut odorem nullum proprium habeat. Et qui materiis mollibus impreſſioniq; cedẽtibus figuras imprimere aliquas uolunt / nullam omnino priorem in eis figuram apparere patiuntur: ſed exactiſſima quadam leuigatione eas poliunt. Ita illud quod in omnibns paſſim ęternorum omnium ſimulachris recte figurandum eſt/ his omnibus formis natura ſua carere neceſſe eſt. Quãobrem uniuerſi quod & genitum eſt/& ſenſibus omnibus manifeſtum/ matrem ipſãm receptaculumq;/neq; terram/neq; aerem/ neq; ignem / neq; aquam eſſe dicamus/neq; rurſus ex his aliquid conſtitutum/ aut aliqua ex quibus proprie hæc ipſa ſubſiſtunt. Sed inuiſibilem potius ſpeciem quãdam & informẽ ſinum omniũ capacem: qui modo quodam ambiguo & uix explicabili diuinę & intelligibilis naturę ſit particeps. Ipſe quidem cõprehendi per ſe nullo pacto poteſt. Sed quãtum ex ſupradictis naturam eius attingere licet/ ſic utiq; recte poſſumus dicere. Ignem quidem / partem eius ignitam uideri: humefactam uero partẽ / aquã. Terram quoq; aeremq; ſimiliter/quatenus ipſorum ſimulachra ſuſcipit. Sed de his ita diſtinguẽtes ratione conſiderare debemus. Sit ne ignis aliquis ſeorſum a materia ipſe permanens in ſeipſo: & cætera quæ ſæpe dicimus per ſeipſa manere! An hæc ſola ſunt / quæ corporis ſenſu percipimus/ & talem in ſe continent ueritatẽ! nec ullo pacto præter hæc ulla ſunt uſpiã. Sed fruſtra intelligibilẽ uniuſcuiuſq; ſpẽm aliquã ponere ſolemus: nec aliud hęc ſunt q̃ uerba. Q đ qdẽ neq; ita uel aliter ſe hẽre temere & ſine examinatõe aſſerẽdum: neq; ad pñtem diſputationẽ natura ſua plixã/alia quoq; plixa/& ad rem minime ptinẽs addẽda uideť. Ea uero circũſcriptio quę breuib⁹ magna cõprehendat/admodũ oportuna uidebiť. Ita igitur ipſe meã hac de re ſniam ferã. Si intellectus & uera opio

Materia nũq̃ recedit a potẽtia.

Quę in materia fiunt ſunt ſimulachra rerum uerarũ.

Vide ut materia eſt informis: & ut receptura caret recipiendo.

Probat erẽ ideas eſſe:

duo

295

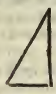
duo genera ſunt/neceſſe eſt huiuſmodi ſpecies eſſe/quæ per ſeipſę ſint/ & intelligentia potius q̃ ſen-
ſibus cõprehendantur. Sin aũt ut quibuſdam uidet/uera opinio ab intellectu nihilo differt / omnia
quę corporis ſenſus attingit/certa habenda ſunt. Sed opinor duo eſſe dicenda : quia ſeorſum ſunt
facta/& diſſimilia ſunt. Quippe quoꝶ alterum doctrina nobis inſinuat:alterum perſuaſio : & illud
quidem ſemper cum ratione uera:hoc autem ſine ratiõe. Illud nulla perſuaſione mutabile:hoc cõ/
tra huic mutationi ſubiectum. Vere quidem opinionis uir quilibet particeps. Intelligẽtię uero dii/
quidem omnes. Hoĩes uero pauci admodum participes ſunt. Quę cum ita ſe habeant/fateri opor
tet eſſe ſpeciẽ quæ ſemp eadem ſit ſine ortu atq; interitu/ quæ nec in ſe accipiat quicq̃ aliud aliũde:
nec ipſa procedat ad aliud quicq̃:ſenſuq; corporis nullo percipiatur:atq; hoc eſt ꝙ ad ſolam intel-
ligentiam pertinet:eiuſq; intentionis eſt proprium. Sed eſt aliquid poſt hoc ꝙ cum ipſo non rõne
ſed nomine conuenit:eiuſq; ſimilitudinẽ gerit:genitum ſenſibus manifeſtum:quod fertur & ſuſtẽ
tatur ab alio ſemper & in aliquo loco gignitur:rurſuſq; inde recedit:opinione per ſenſus cõprehẽ-
dendum. Tertium genus locus eſt:qui interit quidem nunq̃/ ſed omnibus quę gignuntur / ſedem
exhibet:hic ſine tangentis ſenſu tangitur:adulterina quadam ratione uix opinabilis. Deniq; cum
ad hunc animo reſpicimus/ ſomniamus quodãmodo/neceſſariũq; putamus/ut quicquid eſt/in ali/
quo ſit loco poſitum:regionẽq; obtineat aliquam:& quod neq; in terra/neq; in cœlo ſit/ minime eẽ
credimus : atq; has omnes & ſimiles paſſiones a puigili uereq; exiſtente natura ipſi huiuſmodi ſo-
mniis occupati ſecernere non ualemus. Ideoq; nec diſcernere id etiam poſſumus / quod imagini
quidem poſtq̃ idipſum in quo facta eſt non ipſius eſt:ſed ea ſemper alterius fertur ſimulachrũ / nõ
iniuria conuenit ut in alio quodam ſit:atq; ita quodãmodo eſſentię fiat particeps / aliter uero eſſe
nullo modo poſſit. Ei autem quod uere eſt uera hæc & exquiſita ratio ſuffragatur/ docens ꝙ dũ res
ita ſe habet/ut hoc quidem aliud ſit/& illud aliud/neutrum in neutro unq̃ factum unum ſimul idem
& duo fient. Hæ tandem meę mentis ſummatim ſententia ſit : eſſe & ante cœli ortum rõne triplici
fuiſſe tria hæc/exiſtens/locum & generationem. Generationis uero nutricem / ignitam & humefa-
ctam: terrę item & aeris formas ſuſcipientem/paſſioneſq; horum pediſſequas perpetientẽ / oĩfor-
mem aſpectu uideri. Verum quia nec ſimilibus neq; ad pondus exęquatis uiribus referta eſt:nulla
ex parte ęquilibrem eſſe:ſed inęqualiter undiq; uergentem declinantẽq; ab illis quidem quæ dixi-
mus agitari:rurſuſq; ipſam cõmotam eadem agitare. Quo pulſu concita in diuerſa raptari atq; di
ſcerni:perinde ut quę in frumenti purgatione piſtoriis inſtrumẽtis iactata atq; excuſſa diſcerni ui-
demus: atq; alio ſolida grauiaq;/ alio rara & leuia ferri. Sic illa tunc quattuor genera ab ipſo eorũ
receptaculo inſtrumenti illius piſtorii inſtar tumultuante & diſcernẽte cõmota/ diſſimillima quęq;
a diſſimillimis longe ſeparabantur : ſimillima uero rurſus coibant : atq; iccirco etiam ante mundi
exhornationẽ ſedibus diuiſa erant : ſed neq; his ratio inerat/neq; modus. At uero ubi cuncta redi-
gi admodum placuit / deus ignem primo ac terram/ aeremq; & aquam quæ quidem elementorũ
præferebant ueſtigia / ſed ita erant affecta/ut par eſt illa a quibus deus abeſt / diſtinctis figuris / ſpe-
ciebus & numeris exhornauit. Ea uero apud nos ſententia ſemper rata indubiaq; prę cæteris ha-
beatur/ꝙ deus illa cum talia non eſſent/q̃ pulcherrime optimeq; fieri poterat/ordinauit. Nũc iam
diſpoſitionem genituramq; ipſorum ſigillatim demonſtrari conuenit / nouo quidem & inuſitato
demonſtrationis genere : ſed uobis qui omnes eruditionis ingenue uias peragrauiſtis / plano atq;
perſpicuo. Principio quod ignis & terra aqua & aer corpora ſint / nemo utiq; dubitabit. Omnis
autem corporis ſpecies profunditatem habet. Profunditatem uero planis conſtare neceſſariũ eſt.
Rectitudo porro planę baſis ex triangulis conſtituitur: atq; trianguli omnes ex duobus initiũ ha-
bent / habentibus utriſq; rectum angulum unum acutos duos. Quorum alter utrinq; anguli recti
partem obtinet/ ęqualibus diſtincti lateribus:ſed in altero inęqualibus inęqualia diſtribuũtur. Igi/
tur per rationes probabiles neceſſitati coniunctas incedentes ignis cæterorumq; corporum hu-
iuſmodi ponamus exordium. Superiora uero his horum principia deo nota ſunt : atq; ei qui dei
ſit amicus. Videamus igitur qua potiſſimum ratione quattuor corpora pulcherrima fiant : diſſi-
milia quidem inter ſe / ſed quæ in ſe inuicem diſſoluantur/ & ex ſe inuicem generentur. Si id com-
prehenderimus/ ueritatem ipſam de generatione ignis terręq; & eorũ quæ competenti rõne ſer-
uata horũ media fiunt/ tenebimus. Tunc enim nemini concedemus dicenti alicubi eẽ oculis patẽ/
tia pulchriora his corpora:quoꝶ quodlibet ſecũdũ unũ ſit genus. Conãdũ igiẽ quattuor corpoꝶ
genera pulchritudine ꝓcellẽtia cõſtituere:atq; ita aſſerere hoꝶ nos naturã ſufficiẽter cõprehẽdiſſe.
E duobus qdẽ triãgulis qui iſoſceles. i. qui cruribus cõſtat equalib⁹ unicã hẽt naturã. Qui uero alte
ra pte eſt oblongior/ infinitas. Ergo ſi recte exordiri uolum⁹/ĩfinitoꝶ quoq; pulcherrimũ ꝓeligere
nos oportet. Ac ſiquis pulchriorem a ſe electum ad horum conſtitutionem afferre uoluerit / eius
non tanq̃ aduerſarii ſed tanq̃ amici ſit ſententia potior. Vnum itaq; reliquis poſt habitis/ triangu-
lorum multorum pulcherrimũ ponimus: a quo ęqualiter triangulus ex tertio conſtitit. Ratio ue-

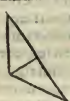
Hoĩes paucos eẽ intelligẽtię pticipes.

Vt materia ẽ locus.

Diſpoſitiõe & geniturę elemẽtoꝶ.

ro cur ita ſit prolixior eſſet. At eum qui diligenti diſcuſſione ita eſſe comperiet/ dulce manet uicto-
riꝫ premium. Propoſiti ſane nobis ſint duo e multis trianguli: ex quibus ignis cęterorũqꝫ corpora
compoſita ſunt. Horum unus iſoſceles ſit ęqualibus cruribus cõſtans triangulus. Alter uero ſit ille
qui longius latus ſemper breuiore latere potentia triplo maius habet. Verum ꝙ ſecuri nimium in
ſuperioribus diximus/ nunc magis eſt diſtinguẽdum. Videbantur quidem nobis / neqꝫ id quidem
ſatis recte/ omnia quattuor genera ex ſe inuicem generari. Profecto quattuor genera ex tri angulis
quos elegimus generantur. Tria quidem ex uno / inęqualia habente latera. Quartum uero unicũ
ex triangulo iſoſcele componitur. Non igitur poſſunt omnia ita in ſe inuicem reſolui & cõmutari:
ut ex multis paruis pauca ingentia uel conuerſo efficiantur. Tria certe' poſſunt. Cum enim ex uno
hęc facta ſunt omnia/quãdo maiora ſoluũtur: multa exigua ex eiſdẽ cõſtituũtur: paruas cõgruaſqꝫ
ſibi figuras adepta. Rurſus qñ multa per triangulos diſpargunt amplificata unũ unius molis fa-
ciunt numerũ: magnãqꝫ aliam ſpeciẽ unã perficiunt. Hæc utiqꝫ de mutua ipſoꝝ generatione dicta
ſint hactenus. Reliquũ eſt ut qualis quęqꝫ eoꝝ facta ſit ſpẽs/& ex qbus cõcurrẽtibꝰ numeris coacer/
uata/ dicamꝰ. Erit utiqꝫ pría ſpẽs/ quę ex pauciſſimis cõpoſita fuerit. Elemẽtũ eiꝰ/ꝙ latus oblongius
breuiori latere duplo maius hẽt. Cũ uero bini hmõi ſm diametrũ cõponant/terqꝫ id fiat/& diame/
tri lateraqꝫ breuiora in idẽ quaſi cẽtrũ ducant/unꝰ triãgulus ęqlater ex triangulis nũero ſex cõficit.






Trianguli autem ęquilateres quattuor compoſiti ſm ternos planos angulos/ unum
ſolidum faciunt angulum: qui angulum planorum omniũ obtuſiſſimum deinceps
ortu ſubſequitur. Atqui triangulus huiuſmodi quattuor natis prima ſolida ſpecies
totius circũferentis diſtributiua in partes ęquales ac ſimiles oritur. Secunda uero ex
eiſdem quidem triangulis / ſed ſm ęquilateres triangulos octo conſtitutis unum
facientibus ſolidum angulum ex planis quattuor. Factiſqꝫ ex huiuſmodi corpus ſe-
cundum abſoluitur. At tertium ex elementis bis ſexaginta copulatis: & angulis ſoli-
dis duodecim: quorum quilibet quinqꝫ planis triangulis ęquilateribus continetur/
habens uiginti ęquilateres baſes naſcitur. Iam igitur elementum alterum ſic hacte-
nus iſta genuerit. Verum iſoſceles triangulus quarti generauit naturam / ſecundum
quattuor conſtitutus: & ad centrum rectos congregans angulos unumqꝫ quadran-
gulum ęquilatere faciens. Sex uero huiuſmodi copulati angulos octo ſolidos/ quorũ
quilibet per tres planos rectos coaptatus eſt effecerunt. Corporiſqꝫ ita conſtituti fi-
gura cubica facta eſt / ſex planos quadrangulos ęquilateres baſes adepta. Eſt & quin
ta quedam compoſitio: qua deus ad uniuerſi cõſtitutionem eſt uſus. Eaqꝫ deſcripſit
& figurauit: quæ contemplatus aliquis nõ abſurde dubitauerit / utrum infinitos eſſe
mundos an finitos exiſtimandum ſit. Infinitos quidem dicere illius putabit eſſe pro-
prium qui nullam rerum cognitione dignarum peritiam habeat. Sed utrum unus
mundus an quinqꝫ reuera nati ſint inquirere / minus utiqꝫ putabit abſurdum. Ratio
quidem noſtra unum ipſum ueriſimili probatiõe aſſerit eſſe natum. Alius uero quis
ad alia reſpiciens aliter opinabit. Sed hæc dimittenda ſunt. Et iam genera quattuor
a nobis pauloante digeſta in ignem: terram: aquam: aeremqꝫ diſtribuamus. Terrę
cubicam ſpeciem aſſignemus. Nam omniũ quattuor maxime ĩmobilis terra eſt / & corporalium
omniũ compacta maxime. Tale uero illud præcipue factum eſſe neceſſarium eſt: quod firmiſſimas
tutiſſimaſqꝫ poſſidet baſes. In triangulis porro a principio poſitis qui ęquilateres ſunt firmiorem
tutioremqꝫ ꝗ inęquilateres baſem poſſident. Et quod ex utroqꝫ compoſitum eſt planum ęquilate-
re ęquilateri quadrangulum certe triangulo/ tam quo ad totum ꝗ quo ad ꝑtes ſtabilius neceſſario
ꝓuenit. Quãobrẽ ſi cõuenietẽ ꝓbabileqꝫ ſeq rõnẽ uelimus/ terrę id tribuamꝰ. Aquę deĩde ꝙ tribꝰ
reliqs ẽ ĩmobilius. Igni qđ mobiliſſimũ: aeri mediũ. Et corpꝰ qdẽ minimũ igni: aquę maximũ: aeri
mediũ: acutiſſimũ quoqꝫ igni/ ſecũdũ ab hoc aeri: aquę tertiũ. Ex his oībꝰ ꝙ baſes pauciſſimas hẽt/
uelociſſimũ eẽ neceſſariũ eſt. Eſt .n. ad penetrãdũ ꝓmptiſſimũ/ qppe cũ ꝓrſus ſit oĩum acutiſſimũ.
Leuiſſimũ quoqꝫ: cum ex pauciſſimis ꝑtibus eiſdẽ conſtet. Quod ſecũdum eſt ſecũdo loco hẽat hęc
oportet. Tertio tertiũ. Igitur ſm rectã ꝓbabilemqꝫ rationẽ pyramidis ſpecies ſolida elementum
ſemẽqꝫ ſit ignis. Secũdam uero generatione ſpeciẽ aeri: aquę tertiã tribuamus. De his oībus adeo
paruis ita putãdum eſt ꝙ ſi ſingula dũtaxat ſinguloꝝ generum capiant / nullum eoꝝ ꝓpter parui-
tatem cerni a nobis poterit: ſin multa inuicẽ congregentur eoꝝ moles magnitudineſqꝫ cernentur.
Quinetiam hęc oĩa/ adeo tanta ubiqꝫ quoad multitudines motus atqꝫ potẽtias ꝓportiõe exacte ab/
ſoluta cõnexaqꝫ ſunt/ quãtam neceſſitatis natura libẽs & ꝑſuaſa capere poterat. Ex oĩbus ſane quoꝝ
genera ſupra narrauimus/ ita merito ſe res habere uidet. Terra cum in ignẽ inciderit / eius acumi-
ne diſſoluta fertur reſoluta in ignẽ/ aut aerem/ aut aquã: quouſqꝫ ꝑtes ipſius cõgreſſę iterũ ſibiqꝫ in-
uicẽ copulatę terrã reficiãt. Nõ enim in aliã unꝗ ſpẽm tranſmigraret. Aqua ꝓterea ab igni uel aere

diuiſa

diuiſa in partes/unum partibus ſuis reconciliatis. Ignis corpus/ aeris duo facit: portões uero aeris ex una diſſoluta parte duo ignis corpora faciunt. Rurſus quando ignis ab aere uel aqua uel terra aliqua occupatur: & ipſe quidem paucus in multis mouetur / atq; in agitatis pugnat / iactatuſq; diſtrahitur / duo corpora ignis in ſpeciem aeris unam concreſcunt: deinde ſuperato aere atq; diſperſo ex totis duobus atq; dimidio una aquę tota ſpecies coaleſcit: deniq; ſic ea rurſus conſideremus. quotiens ab igne comprehenſum aliorũ genus aliquod angulorꝫ laterũq; ipſius acumine ſcindit/ tum demũ diſcerpi deſinit/cum in ignis naturam tranſierit. Simile enim idẽq; genus quodlibet a ſimili eodẽq; minime patitur: quouſq; uero in aliud permutatur/ imbecilliuſq; cum potentiore luctatur/ diſſolui non deſinit. Rurſus quãdo minora a multis maioribus circũuenta ſunt/& pauca lacerata extinguũtur/ cum in uincentis ideam cõſtitui uelint/ ceſſant extingui: fitq; ex igni aer: ex aere aqua. Quod ſi in hæc tranſitus fuerit: & aliorum aliquod genus impugnet/non ceſſant agitata diſſolui/ priuſq̃ aut omnino cum diſſolubilia ſint depulſa ad cognatũ refugiant/aut expugnata in unũ quiddam ex multis ſuperanti ſimile tandem euadant / familiariterq; cum uictorię permaneant. Enimuero per has paſſiones ſedes uiciſſim cuncta cõmutãt. Generis nãq; cuiuſlibet multitudines per locum proprium diſtinguũtur/ob ſedis ipſius agitationem. Quę uero diſſimilia inuicem facta ſunt/ propter fluctum concuſſionẽq; ad locum eorꝫ quibus ſimilia euaſere/ feruntur. Corpora igitur ĩmixta ac prima ex cauſis huiuſmodi fabricata ſunt. Quod autẽ in eorum ſpeciebus alia quoq; ĩnata ſunt genera cauſa eſt elementi utriuſq; conſtitutio: quæ nõ ſolum ab initio unum cum magnitudine triangulum pepetit: ſed etiam maiora & minora tot quidem numero/quot in ſpecieb⁹ ſunt genera. Quapropter mixta hæc in ſeipſis atq; inuicem/ infinitam habent uarietatẽ. Cuius peritos eſſe eos oportet qui de natura ſunt rationẽ probabilem redditurí. Igitur niſi quis quo pacto & cũ quibus una motus & conſtitutio fiat certe comprehenderit/ multa diſputationi quę manet atergo impedimento futura uidentur. De his partim quidem dictũ eſt/ partim uero reſtat dicendum. In ipſa leni planaq; natura motus eſſe nunq̃ ſolet. Nam agitandum abſq; agitaturo / uel agitaturum abſq; agitando difficile eſt/ ĩmo impoſſibile reperiri. Motus autem horum omniũ minime eſt; hęc uero lenia planaq; eſſe nunq̃ poſſunt. Sic itaq; ſtatũ quidem in planitie lenitateq;/motũ uero in contraria ſemper natura ponemus. Inęqualitas porro nature huius eſt cauſa / quæ leni planoq; cõtraria eſt. Inęqualitatis uero generationẽ iam tractauimus. Sed quo nã modo ſingula ſm genera non diuiſa moueri inuicem ferriq; deſinunt/ nequaq̃ expoſuimus. Id ergo deinceps ſic explanabimus. Vniuerſę naturę circuitus cum circulari ambitu ſuo genera complexus ſit/& ſecum ipſo congredi ſtudeat/ conſtringit omnia locũq; uacuum relinqui nuſq̃ patitur. Quocirca ignis per omnia maxime penetrauit: deinde aer/ utpote qui ipſi tenuitate eſt proximus: & alia ſimili ratione deinceps. Quę enim ex maximis partibus ſunt compoſita / uacuitatẽ quoq; in ſua conſtitutione maximã relinquere/ minima contra minimã. Coarctationis autem ipſius anguſtia/parua in magnorꝫ contrudit inania. Quare cum parua magnis inſinuata ſint / & ipſa quidem parua quę magna ſunt diſcernant/maiora uero minora coerceant: omnia ſurſum deorſumue in ſua loca feruntur. Nam quodlibet mutata magnitudine ſedem mutat. Sic utiq; & has ob cauſas nature lenitati contrarię ſemper generatio conſeruata/horũ motum & in præſenti & in futuro perpetuũ exhibet: poſt hæc ſciendũ eſt multa eſſe ignis genera: flãmam uidelicet: & quod ab ea eſt accenſum: quod urit quidem/lumẽ uero nullum oculis affert: quodue extincta flãma intra illa quę accenſa fuerant/remanet. Similiter aeris genus aliud puriſſimũ agiliſſimũq; quem ętherẽ nuncupant: aliud turbulentiſſimũ / caligine nubibuſq; obſcurum: aliaſq; ſpecies ſine noĩe eſſe putandũ eſt/ ꝑpter ipſam triãgulorꝫ inęqualitatẽ. Aquę genera duo ſunt præcipua. Vnum humidũ: alterum fuſile: humidum quidem quia generibus aquę paruis & inęqualibus conſtat facile a ſeipſo & ab alio propter inęqualitatis conditionẽ & figurę ſpeciẽ moueri ſolet. Quod autem ex grandioribus ęqualibuſq; & lenibus eſt compoſitũ/ſtabilius illo & graue propter lenem ęqualitatẽ compactũ eſt. Sed propter ignis penetrantis diſſoluẽtiſq; impetum ęqualitate amiſſa motus fit particeps / factũq; agile mobileq; a ꝑrimo aere pulſum extenſumq; per terram duo quędam patitur: nam & liqueſcit & in terram decidit: primũ illud molis purgatio/ hoc fluxus cognominatur. Rurſus igne hinc euolante/quippe cum non fiat in uacuũ exitus / proximus aer pulſus mobilem adhuc molem humidam in ignis ſedes impellit ipſiq; ipſam cõmiſcet. Moles deniq; cõpulſa iterũq; lenẽ ęqualitatẽ adepta cũ ignis ĩęqualitatis artifex iã abierit in idẽ ſecũ coaceruat: atq; ignis abſceſſum frigefactionẽ / copulã uero cõgreſſumq; igni abeũte factũ/cõglutinationẽ gelidãq; rigiditatẽ uocamus. Ex his uero quas aquas fuſiles appellauim⁹/qđ ex tenuiſſimis leniſſimiſq; fit denſiſſimũ: uniforme: ſplendidũ: flauũq;: ꝑcioſiſſima res eſt/aurũ ſ lo/reſcens per petrã cõpactũ eſt. Auri autẽ ramus ꝑpter denſitatẽ duriſſimus & nigro ꝑterea colore ſuffuſus addamas appellatur. Sed quod auro proximas habet partes plures una ſpecies continet/ auro quoq; denſius & terrenę partis paucę tenuiſq; particeps/adeo ut aſperius duriuſq; ſit / uerum

Ignis multa genera.

Aeris multa genera: quorum unus ẽ ęther.

Generationes metallorũ & adamante.

Ignis artifex inęqualitatis

ex eo quod interualla intrinſecus habet magna leuius eſt/hoc genus nitentium cõcretarũq; aqua/
rum unum eſt/atq; ęs nominatur. At quando terrena pars huic imiſta propter uetuſtatem/a cęte/
ris partibus eius ſecernitur/ad extremãq; emiſſa ſuperficiem per ſeipſa aſpectui patet/ rubigo iam
naſcitur. Cętera generis eiuſdem ueriſimilibus rationibus aſſequi haud quaq̃ laborioſum eſt. Qđ
ſiquis remittendi ſtudii gratia rationibus eorum quæ ſemper ſunt intermiſſis cõſiderauerit ueri/
ſimiles de generatione probationes/atq; eiuſmodi conſideratione ſine penitentię acceſſione dele/
ctetur/ moderatum in uita prudentẽq; ludum conſequetur. His utiq; nunc ita conceſſis / deinceps
quæ de iiſdem probabilia uidebuntur / ita percurrenda uidentur. Igni ſæpe miſcetur aquę pars te
nuis/atq; humida fluidaq; ſic: ideo nominata / quia lubrica terra circũfluit: mollis quoq; ob eam
cauſam: quia eius baſes minus firmę / ſtabileſq; q̃ terrę facile cedunt atq; labuntur: hæc quando ab

De grandine: glacie: niue; pruina.

igni deſtituta/ab aere quoq; deſeritur/ fit lenior & alienis expreſſis cogitur in ſeipſam: atq; ita com/
pacta ſi ſupra terram id contigerit/ grando fit: ſi in terra glacies: quę quidem tunc fiunt cum riget
cohereſcitq; maxime gelu: cum uero minus congelatur / ſi ſupra terram accidit / nix. ſin in terra ex
rore craſſior facta pruina. Verum quando plurimę aquę ſpecies inuicem cõmiſcentur/uniuerſum
illud genus a terra per arbores ſtillans / liquor humorq; uocatur. Liquores uero ſinguli ꝓpter mi/

Ignei liquo/res nominati quattuor: ui/num: olearia: mel: ſuccus.

ſtiones diſſimilitudinẽ nacti multa quidem alia ſine nomine faciunt genera: ſed quattuor igneę ſpe
cies euidentes & perſpicuę maxime / ſortitę ſunt nomina. Quod enim animã ſimul cum corpore
calefacit uinum dicitur. Quod uero lene eſt diſcernitq; uiſum ideoq; aſpectu ſplendidum/ atq; ni/
tens/& pingue nobis apparet/uncta & olearia ſpecies eſt/pix: gũmi: & oleum: cęteraq; id genus. At
quod oris anguſtos meatus ad penetralia uſq; naturę perfundit/ hac ui dulcedinem adhibens mel

Vinũ calefa/cit corpus & animam.

cõmuniter nuncupatur. Deniq; quod carnem diſſoluit: uritq; & ſpumeũ eſt ex omnibus ſecretum
liquoribus / ſuccus uocatur. Terrę uero ſpecies per aquam emergens hoc modo fit lapis. Conge/
lata enim aquã quando in cõmiſtione deficit / in aeris ſpeciem tranſit: hic aer ſuum in locũ recur/

De lapide: ni/tro: ſale: ui/tro & cęteris

rit. Vacuũ autem ipſorum nihil: proximũ ergo aerem pulſat. Iſte ſi grauis ſit pulſus circunfuſuſq;
terrenę moli uehementer illidit: ſeq; ipſum in eas ſedes unde nouus aſcenderat aer cõducit. Ter/
ra deniq; ab aere indiſſolubiliter cum aqua cocta lapides concreat: pulchriores quidem illos / qui
perſpicue ex ęqualibus planiſq; partibus emicant: deformiores uero qui contra. Vbi uero ignis
acumine humor omnis reſoluitur / corpuſq; illo aridius redditur /ea reſtat ſpecies / quæ ſolida uo/
catur fictiliſq; tellus. Quandoq; etiam humore relicto terraq; fuſili per ignem facta / ac deinde ac/
cedente gelu/ niger fit lapis. Quando uero idipſum ſimiliter ex cõmiſtione / multo priuatur humo
re/ ſed tenuioribus terrę partibus conſtat / ſalſumq; eſt / & ſemiglaciale fit / perq; aquam emergit/
partim quidem olei terręq; purgatorium genus nitrum dicitur: partim uero quottidiano uictui

Sal deo ami/cũ corpus.

cõmodiſſimũ legitime / ſal deo amicum corpus. At enim cõmunia ex utriſq; / aqua quidem non ſo
lubilia. Igni uero propter tale aliquid ita conglutinantur. Ipſas terrę moles/ignis & aer non lique/
facit. Cum enim duo hæc tenuiſſima ſint & uacuitatibus terrę minutiora ita per capaciſſimos eius
meatus ſine ulla uiolentia permanant / ut neq; eam diſſoluant/neq; liquefaciant. Aquę uero partes
quia maiores ſunt / uiolento fluxu liquefaciunt. Terram itaq; male compactam ſic ſola aqua ui ſol
uit. Compactã uero dũtaxat ignis: nihil enim præter ignem hanc penetrat. Aquę rurſus cõcretio/
nem/ uiolentiſſimã quidem ſolus ignis: debiliorẽ uero utraq; & ignis & aer diffundunt: aer inquã
per uacua: ignis etiam per triangulos. Aerem uero ui conſtrictum/nihil niſi per elementum ſoluit/
ſine ui coherentem ſolus reſoluit ignis. Corpora ex aqua terraq; ita compoſita ut aqua terrę inania
ui coarctata obſtruat / ſic prorſus ſe habent/ ut aqua exterior influere per ea non poſſit/ ideoq; mi/
nime liquefaciat / ſed ignis aquę meatus penetrãs quẽadmodum & aqua terrę inania atq; ita aquã
afficiens ut ignis aerem / cõmuni corpori liquefactionis cauſam prebeat. Hæc uero partim aquę

Hactenus đ fi/guris: De cõmunio/nibus. De cõmuta/tionibus. Nũc de paſſio/nibus.

minus habent q̃ terrę/ quẽadmodum uitri genus: & lapides illi qui fuſiles appellantur: partim con
tra plus aquę qualia ſunt omnia quæ conglutinata ſunt cęreaq; euadunt & uapores emittũt: hacte/
nus eas ſpecies quæ figuris: cõmunionibus: cõmutationibuſq; inuicem uariantur pene iam demõ
ſtrauimus: quas uero ob cauſas paſſiones earum naſcantur/ deinceps demonſtrare conabimur.
Principio ſenſum his quæ dicta ſunt/adeſſe ſemper oportet. Carnis uero & eorum quę ad carnem
attinent/generationẽ/ aię quoq; quantũ mortale eſt/nondũ declarauimus. Sunt enim hęc a paſſio/
nibus quęcunq; cũ ſenſu ſunt minime ſeparata & illę ſine his exponi ſufficiẽter non poſſunt. Simul
uero expleri ferme nequeũt: primo igiť alia ponẽda ſunt: deinde quę ſequũtur/expediẽda. Vt ergo
deinceps in diſputãdo in genera paſſiones ipſę ſequãtur/pria nobis extent quę ad corpus & animã

Qur ignis ca/lidus: & de ca/liditate.

ptinent. In primis qua rõne ignis/calidus dicit/ uideamus ꝙ ita demũ/perſpiciemus/ſi diſcretionẽ
diuiſionẽq; ab eo in noſtro corpore factã cõſideremus. Quod enim acumẽ quoddã ea paſſio ẽ/fer/
me eſt oĩb⁹ manifeſtũ. Tenuitatẽ uero angulorꝫ laterũq; ſubtilitatẽ/paruitatẽ particularũ/mot⁹ ue
locitatem/quibus omnibus uehemens & penetrans eſt/ uelociterq; quod occurrit/ diuidit ſemper.

& diſſipat/

& diſſipat / conſiderare debemus / figurę ipſius generationem memoria repetentes : ea quippe / nõ alia natura corpora noſtra diuidens & in partes exiguas partiens merito paſſionem illam quæ legitime calor nominatur / inducit. Contraria uero huic paſſio licet cuiq; manifeſta / ſua tamen explanatione non careat: humidę nãq; partes corporum / partibus noſtris humidis grandiores cum in corpus influunt noſtrum / minores quidem partes extrudunt / ſed in earum ſedes ſeſe inſinuare nõ poſſunt: humorem autem noſtrum coagulant: atq; ex inęquali & agitato imobilem ꝑpter ęqualitatem coagulumq; faciunt: inq; anguſtum cogunt. Quod autem præter naturam coactum eſt ſm naturam renititur / ſeq; reuocat in contrarium. In hac reluctatione quaſſationeq; tremor rigorq; conſiſtit: omniſq; huiuſmodi paſſio / frigus / quodue eam infert / frigidum nominatur. Durũ autem dicimus illud cui caro noſtra cedit: molle quod carni. Reſq; ipſas inuicem & duras & molles /, eadẽ ratione uocamus / cedit autem quicquid paruo nititur. Quod uero ex triangularibus baſibus firmamentiſq; eſt / utpote plano uehementer innixum / renitit maxime atq; reſiſtit: quodue ſummope denſum eſt contra uenientia uehementer repercutit. Graue præterea & leue cum ea natura ſimul quæ ſurſum deorſumue dicitur / cõmodiſſime declarabitur. Sed illud dictu abſurdum eſt / eſſe duo quędam natura loca a ſe inuicem longo interuallo diſtincta / & unum quidem deorſum uocari / ad quem locum ea deferantur omnia / quecunq; molem quãdam corporis habent. Alterum uero, ſurſum ad quem ui omnia moueantur. Cũ enim cœlum omne rotundum ſit / quęcunq; a medio ęque diſtantia extrema facta ſunt / ſimiliter eſſe oportet extrema. Medium quoq; ęqualibus lineis / ab extremis undiq; diſtans e regione ęque omnia reſpicit. Quoniam igitur ita mundus diſpoſitus eſt / ſiquis dictorum quicq̃ ſurſum eſſe dixerit uel deorſum / non iniuria errare uidebitur. Medius enim locus in ipſo / neq; ſurſum / neq; deorſum dici debet: ſed medius. Quod rurſus undiq; circuit / neq; medium eſt / neq; partem in ſe habet aliam ab alia differentem / quo ad ipſum medium & omnino quicquid ſit e regione locatum. Ei uero quod ſuiipſius ſimillimũ eſt contraria nomina iure nullus attribuet. Siquid enim ſolidum ęquilibratũq; in uniuerſi medio ſit / ad nullam extremorum partem propter perfectam ipſorum ſimilitudinem declinabit: at ſiquis circa illud obambulet: ſæpe ſibimet plantis ſtabit oppoſitis: eandemq; illius partem / tum ſurſum / tum deorſum uocabit. Itaq; uniuerſum quẽadmodum pauloante diximus / cum ſit rotundum / locum habere ſuperiorem aut inferiorem uir prudens minime affirmabit. Sed unde nominata ſunt iſta & in quibus ea intuiti ex illis ad mundum totum tranſtulimus / huiuſmodi quędam in primis ponentes / inueſtigemus. *Si* quis in ea mundi regione quã utplurimũ ſortitus eſt ignis & ad quam undiq; fertur inſideat / uimq; aliquam nanciſcatur / per quam ignis partes arripiat libretq; / aut ubi in ſtarere lancibus collocauit / ut deorſum in diſſimilem detorqueat aerem / conſtat plane minorem ignis portionem maiori facilius coactam iri. Vbi enim duo ſimul / uno robore ſuſpenduntur / minus quidem magis / plus autem minus inferenti uim cedit. Et unum quidem graue deorſumq; ferri dicitur: alterum uero ſurſum ac leue. Idem nobis terram habitãtibus accidit. Nam terrę inniri perq; eam gradientes / terrena genera inuicem ſeparamus atq; diſtinguimus & ſæpe terram in diſſimilem aerẽ iacimus uiolenter / præterq; naturam ſæpe partes utraſq; cognatę naturę participes hic portio minor facilius q̃ maior ad diſſimilem locum iacta / prius uiolentię cedit: eamq; leuem cognominauimus: & locũ ad quem compellimus / ſurſum. Contrariam his affectionem graue quiddam / atq; deorſum. Hęc utiq; differre inuicem neceſſarium eſt. Propterea quod generum multitudines locũ aliis cõtrariũ obtinẽt. Q ď.n. in alio loco leui ẽ: leui ꝙ ĩ loco ẽ cõtrario & graue ſimiliter graui. Et ei qď deorſum dicitur id quod deorſum: eiq; quod ſurſum / id quod dicitur ſurſum: omnia enim hæc tranſuerſa inuicem & contraria ac penitus differentia eſſe fieriq; reperirentur: unum tamen id de his omnibus cogitandum: quod uia greſſioq; ſingulorum ad ſimile atq; cognatum ferens / graue facit id quod fertur: locum uero in quem tale quid fertur / deorſum. Quæ aliter ſe habent / aliter officit: harum igitur paſſionũ huiuſmodi quędam dictæ ſint cauſe. Lenis item & aſperę paſſionis cauſam quilibet intuitus aperire aliis poterit. Durities enim hanc inęqualitati permiſta: illa uero ęqualitas exhibet denſitati. Sed earũ paſſionũ quæ circa totũ corpus cõmuniter accidunt / ea reſtat maxima quæ uoluptatis doloriſq; eſt cauſa in his quę diximus. Similiter quęcunq; per corporis partes ſenſibus parent doloreſq; & uoluptates cient. Ita igitur omnis tã ſenſibilis q̃ inſenſibilis paſſionis cauſas capiamus in primis memoria repetentes quod de ea natura quæ facile mouetur / deq; ea quæ mouetur difficile / ſupra diſtinximus: hoc enim pacto ea perſequi debemus omnia que cõpręhendere cupimus. Quando in id quod facile moueri ſolet / aliqua uel breuis incidit paſſio / partes eius quęlibet ſequentibus partibus undiq; paſſionẽ ipſam tranſfundit / quouſq; ad prudentię ſedẽ perueniat: ubi per hos quaſi nuncios potentia illius quod paſſionẽ intulit noſcit. Quod uero cõtra eſt affectũ & imobile / quodãmodo ꝑmanet / circularẽ illã tranſfuſionẽ nõ habet / & ipm qdẽ patit ſolũ / prime uero minime mouet. Quapropter cũ partes alię aliis paſſionẽ primã non impertiant / totũq;

De frigore.

Vide motum natura & preter naturã.

Vide cãm tremoris quã ſecutus eſt Galenus.

De duro & molli.

Denſum & rarum ſunt ĩ cã duri & molli.
Graue
Leue

De eo qď dicitur ſurſum & deorſũ ut ſunt & non ſunt.

Qď in mũdo eſt medius locus non qui deorſum.

Vnde mundo tributa ſint noia ſurſum & deorſum.

De leni & aſpero.

De uoluptate & dolore.

animal hinc minime agitetur/ſenſus expers/id quod patitur extat. Id profecto circa oſſa capilloſq; & reliquas partes quæ terrenę ut plurimum in nobis ſunt/accidit. Viſus uero & auditus inſtrumẽta aliter omnino efficiũt/quia illis ignis aeriſq; uis maxima ineſt. Quod pręterea ad uoluptatẽ attinet & dolorem ita conſideretur paſſio uiolenter pręterq; naturam abunde ſimulq; nobis illata/moleſta fit. Rurſus quæ in naturam abunde ſimulq; reuertitur/dulcis/quæ contra fit/contra: paſſio uero magna cum facilitate illata ſentitur quidem maxime/ uoluptatis autem & doloris minime particeps huiuſmodi ſunt quę ex aſpectu proueniunt. Cui quidem corpus noſtrum cognatum fieri in die ſupra narrauimus huic aduſtiones ſectioneſue & quęcunq; paſſiones huiuſmodi/dolorem non inferunt: nec etiam quando in ſuam ſpeciem fit reſtitutio/uoluptatem. Senſus tamẽ uehementes clariſſimiq; ipſi competunt/quatenus aliquid patitur/incurritq; in aliquid & attingit. Violentia ſiquidem huius diſcretioni concretioniue nulla penitus ineſt. Corpora uero ex partibus grandioribus conſtituta & uix agenti cedentia/ quando motiones illatas in totum corpus traiiciunt: uoluptates doloreſq; continent: quando uidelicet e ſuo ſtatu mouentur/dolores/quando redeunt/uoluptates: quęcũq; paulatim abſceſſus euacuationeſq; ſui perpetiuntur/ repletiones uero ſimul atq; abũde/ cum euacuationis quidem ſenſum habeant nullum/repletionis autem habeãt mortalitate ipſius potentię dolores nullos/uoluptates uero maximas afferunt. Quod ex ſuauium odorum perceptione cognoſcitur. Atq; e ſua natura ſimul & abunde pelluntur/paulatim uero uix in eam reſtituuntur contra q̃ ſuperiora affici ſolent: hoc plane in ſecandis urendiſq; membris apparet. Iam cõmunes toti corpori paſſiones/ eaſq; inferentium cognomen attractauimus. Nunc igitur eas quæ certis noſtri corporis partibus accidunt/& unde proueniunt/quibuſue cauſis inferuntur/pro uiribus exponamus: principio quę ſupra quando de humoribus agebamus relinquimus/cum

Linguę paſſiones.

linguę paſſiones ſint/ ſiquo modo poſſumus declaremus. Videntur autem hæc queadmodum & alia multa diſcretionibus quibuſdam & concretionibus fieri: ac pręterea lenitate aſperitateq; magis q̃ cęteris uti.

Vide ut ī corde eſt iudiciũ de ſapore. Sapores.

Tenduntur a lingua uenę ad cordis ſedem/ſaporum nuncię: in quas ſiqua ita inciderint ut humidam carnis mollitiem penetrantia terreſtri ſua natura modice liquefacta/uenas ipſas cõtrahant areſaciantq;/ ſapores huiuſmodi pariunt. Videlicet ſi aſperiora ſunt acerbos acreſq;: ſin aſpera minus auſteros & ponticos. Quę & illas purgant/& ſiqua linguę inhęreſcunt/abluũt/ ſi ultra modum id faciant/naturęq; ipſius non nihil liquefaciant/qualis eſt in nitro potentia/amara omnia nominantur.

Quę amara ſint. q̃ ſalſa.

Sin autem uim nitro temperatiorẽ habent/leni uſq; abſtergunt/ſalſa ſine amaritudinis aſperitate/ magiſq; amica nobis apparent.

Quę acuta ſapore.

Quę autem applicata oris caliditati/ab eoq; mollita & feruefacta/ ipſum uiciſſim feruefaciunt/ ſuaq; leuitate ſurſum ad ſenſus capitis eleuantur/ſuoq; attactu ſingula diuidunt propter huiuſmodi uires/acuta uocantur. Quandoq; uero hæc eadem ex putredine attenuata anguſtas uenas ingrediuntur/ coguntq; partes interiores tam terrenas q̃ quodadmodo aereas iactatas inuicem cõmiſceri/ permiſtaſq; circunlabi alias/& alias ingredi ingreſſuq; ſuo penetratas concauas tenſaſq; efficere. Vbi cõcauus & ampulloſus humor aeri circũfundit: iſq;

De ampulla:

humor alias terreus quoquo modo eſt/alias purus: fitq; ex aqua cõcaua uaſculum aeris humidum atq; clarum. Sed quod ex pura naſcitur aqua/perlucet undiq;/ampullaq; uocatur. Quod autem ex lutulento magis humore ſimul agitato quidem claroq; & circũtenſo conficitur/ebullitio/ bulla/fermentumq; dicitur:

Acida qualitas.

harum omniũ paſſionum cauſa acida qualitas appellatur. His omnibus quę de his dicta ſunt contraria paſſio a contraria cauſa proficiſcitur. Quando uero ingredientiũ qualitas humida eſt linguę qualitati naturaliter concors & conſentanea ac lenit mollitq; eam/ cõtractamq; demulcet aſperitatem/& quæ in nobis præter naturam/contracta uel ſparſa fuerũt/relaxat uel colligit/ ac ſummatim naturalem ſingulis reſtituit habitum. Suaue huiuſmodi omne amicũq; eſt omnibus uiolentarum quoq; paſſionum medicina atq; remedium/ dulceq; uocatur.

De dulci. De odore:

Circa nariũ uim ſpecies non ſunt. Semigenia enim odorum natura. Speciei uero nulli competit odorem ullum habere. Sed noſtrę circa hæc uenę ad terrę & aquę genera anguſtiores ſunt/ad ignis uero aeriſq; genera latiores.

Q̃ũ nõ olfaciamus elemẽta.

Quocirca nemo unq̃ iſtorum aliquem ſenſit odorem. Sed in madefactione quorũdam/ uel putredine/uel liquefactione/uel euaporatione gignuntur odores. Cum enim in aerem aqua/uel aer in aquam tranſit/iu medio iſtorum odores fiunt: omniſq; odor aut fumus eſt aut caligo.

Odor aut fumus aut caligo.

Sed horum quod ex aere mutatur in aquam caligo: quod uero ex aqua in aerem fumus: hinc fit ut aqua odares tenuiores ſint/aere craſſiores. Quod maxime perſpicuum fit/quando certa quadam re naribus occurrente aliquis in ſeipſum uehementer ſpiritum retrahit. Tunc ſane nullus ſimul influit odor/ſpiritus autem ab odore nudus ſolus ſequitur. Duæ igitur hę in his uarietates abſq; nomine ſunt/nec ex pluribus/nec ex ſimplicibus ſpeciebus.

Species odoris:

Sed duo ibi nomina tantum manifeſte ſunt/ ſuaue ſcilicet & moleſtum: hoc quidem diſturbat uiolatq; omnem eam capacitatem quæ a ſummo capitis uertice ad umbilicũ protenditur. Illud uero eandẽ mulcet/& amico quodã ingreſſu naturalẽ eius ſeruat habitũ. Tertiã pterea uim ſentiẽdi/auditum uidelicet ita con-

ſiderare

ſiderare debemus:ut qbus ex cauſis paſſiones eius ꝑueniant/exponamus. Oino igitur uocem po namus pulſationẽ quandã ab aere/per aures cerebrũq & ſanguinẽ uſq ad aiam penetrantem. Na tam quoq ex ea motionem incipientẽ a capite & in ſedem iecoris deſinẽtẽ auditum uocemus. Mo tio quidẽ uelox acuta ꝑuenit/tarda grauis. Vna æqualis atq lenis.cõtraria uero aſpera. Magna/q̃ multa parua quæ pauca.harum uocũ cõcordiã conſonantiaſq in ſequẽtibus declarabimus.Sequi tur quartũ ſentiendi genus exponẽdũ:quod uarietatẽ in ſe plurimã cõtinet.& quæ ſub eo ſunt oia/ colores uocant. Eſt aũt color ueluti flãmula quædam fulgorq a ſingulis corporibus emanãs/ ptes habens uiſui ad ſentiendũ accõmodatas.Cauſas uero ex quibus uiſus gignitur ſupra tractauimus. Nunc de coloribus potiſſimũ hoc pacto probabilia dicenda uident. Quæ ab aliis delata ptibus in aſpectũ cadunt/partim minora/partim maiora/partim uiſus ipſius partibus æqualia ſunt. Æqua lia qdem ſentiri non pſſt:quæ diaphana ideſt utrinq perſpicua noiantur. Minora uero aut maiora partim diſcernere partim cõtrahere uiſum dicimus/inſtar eoꝝ quæ caliditate uel frigiditate car nem aut eoꝝ quæ acrimonia uel acumine caliditateue linguã cõtrahunt uel diſcernũt. Atq ea quę uiſum ſic afficiunt alba nigraue uocamus.quæ quidẽ paſſiones eoꝝ ſunt quæ modo narrabã & illo rum qdem germana eadẽq quodãmodo:ſed in genere alio.diuerſa tñ pp has cauſas eſſe uident. Sicuti ꝓ appellanda ſunt iſta quod uiſum diſgregat/albũ/nigrũ uero quod cõgregat. Motionẽ ꝑfe cto acutiorẽ alteriuſq generis ignis/incidentẽ diſpergentẽq uiſum uſq ad oculos orbeſq ipſos oculoꝝ meatuſq ul diuerberantẽ liquefacientẽq ignem eſſe dicimus ex oppoſito obuiantẽ cuius o⟨b⟩curſu lachryma corpus ex igni & aqua mixtum effundit. Et uno qdem igne uelut e corruſcatiõe quadam exiliente/altero uero penetrante & ab humore extincto/uarii creant ex hmõi mixtione co lores.atq ipſam paſſionẽ fulgorẽ corruſcationẽq uocamus:quodue id facit/ſplendidũ atq corru ſcum.hoꝝ medium ignis genus ad oculoꝝ humorem perueniens/illiq ſe miſcens minime quidẽ corruſcũ ſed ex ipſa ignei radii ad humorem admiſtione/ſanguineũ creante colorẽ/rubeum noia uimus.Splendidũ albũq rubeo mixtum flauum procreat. Quo aũt menſuræ modo ſingula ſingu lis miſceant ẽt ſiquis nouerit/narrare prudentis non eſt.præſertim cum neq neceſſariã neq uériſi milem de his rõnem afferre ullo modo poſſit. Rubeũ cum albo nigroq/purpureũ generat.paulo obſcurior.moreus luteoluſq fit color/qſi hiis inuicem cõflatis aduſtiſq magis eſt adiuncta nigre do. Fuluum flaui fuſciq tẽperatiõe ꝑducit. fuſcum uero albi & nigri cõfuſione. pallorẽ albi flauiq copula generat.Splendidũ albo adiunctũ plurimaq obfuſum nigredine ceruleũ efficit. Cœruleũ cũ albo glaucũ creat.Fului nigriq temperie color uiridis naſcit. Cætera ferme ex his oia manife ſta ſiant.Siquis.n.ſuperiores miſtiones imitatus reliquos colores exequit/ꝓbabilibus rõnibus di ſputabit. At ſiquis hoꝝ diſcuſſionem ꝓbationẽq opere ipſo aggrediet/ quid inter humanam diui nãq naturam interſit/ignorare uidebit. Nẽpe deus multa in unũ colligere/ruſuſq unũ in multa ꝓducere ſufficiens eſt:ſcit enim ſimul ac põt. Homo aũt nullus qui alterutrũ ualeat/aut eſt nunc/ aut unq̃ erit. Hec ſane oia ita tũc naturaliter affecta ex neceſſitate ille pulcherrimi optimiq opis fa bricator in his quæ gignebant aſſumebat/qſi deũ ſeipſo ſufficiẽtẽ & pſectiſſimũ generabat. Vtens qdem cauſis ad hæc miniſtris:quod aũt bñ ſe habebat ipſe in ſingulis agens. Duas enim cauſarum ſpecies diſtinguere decet. Vnã qdem neceſſariã:alterã uero diuinã. Ac diuinam in oibus quærere ut beatam uitã quo ad naturæ noſtrę poſſibile eſt/adipiſcamur. Neceſſariã quoq cauſam illoꝝ gra tia pſcrutari. Cogitare enim oportet abſq his illa in qbus ſtudiũ ponimus nõ poſſe intelligi uel cõ prehendi uel qñocũq aliter percipi. Quoniam uero nobis in pñtia ueluti fabris materia ſubiacet/ cauſarũ uidelicet genera/uicẽ ferme iam ꝑparatæ materiæ obtinẽtia ex qbus eſt ſequẽs diſputatio cõtexenda/ruſus ad principium breuiter redeamus:citoq illuc regrediamur/unde huc uſq pceſ ſimus:atq ita demũ finem apicẽq diſputationi qualẽ ſuperiora exigunt imponamus. Quẽadmo dum ab initio diximus/cũ hæc ordine carerent ſingulis deus & ad ſe ſe & ad alia inuicem eatenus modũ rõnemq ꝓportionis indidit/quatenus ſuſcipe ſingula poterãt. Tunc ꝑfecto nihil erat ordi nis niſi forte caſu aliquo particeps.nec qcq̃ tũc aqua uel ignis uel aliud aliqd eoꝝ quæ modo apud nos noiant iure uocandũ erat. Verũ hæc primũ oia exhornauit/deinde ex iis hoc uniuerſum cõſti tuit/aial unũ/aialia in ſe oia mortalia & imortalia cõtinẽs. Et diuinoꝝ qdẽ ipſe eſt auctor. Mortaliũ uero generationem natis ſuis tradidit abſoluendam. Illi igit ſuum imitari parentẽ/principiũq aię imortale ſuſcipiẽtes/aiam ipſam mortali corpore clauſerũt:totũq corpus aiæ quaſi uehiculũ ſub didere.atq in eo aliã aiæ ſpẽm mortalem fabricauerunt:quæ grauibus neceſſariiſq pturbationi bus afficeret.quarum prima foret uoluptas/eſca maxima mali. Dolor deinde fuga ĩpedimentũq bonoꝝ. Audacia ꝑterea metuſq cõſultores amentes.accederet & ĩplacabilis iracũdia. Spes ẽt blã da cõciliatrixq cũ irrationali ſenſu/amoreq oĩum inuaſore. Illi ergo hæc miſcẽtes neceſſario mor tale genus cõpoſuerunt. Cæterum ne diuinũ ulla mortaliũ cõtagione/niſi quãtum ſumma neceſſi tas cogeret/pollueret/ſeorſum ab illo in alia corporis ſede mortale collocauerũt:atq a pectore ca put ceruice & collo interiecto ſeparauere. In pectore igitur & thorace mortale genus aiæ poſuerũt.

De auditu.

Auditus terminatur ĩ iecore.

De coloribus

Albũ deſgregat nigrũ cõgregat.

De miſtionibus colorũ.

Duas cauſarũ ſpẽs & quomodo quærẽde:

uoluptas eſca malorum.

Dolor bonoꝝ fuga & ĩpedimentum.

Audacia & metus conſultores amẽtes.

Ira ĩplacabilis ſpes blanda.

Senſus irrõnalis amor inuaſor.

Diaphragma chartilago.

cũq; id naturaliter partim melius/partim deterius eſſet/diſpoſuerunt rurſus thoracis capacitatẽ/ diſcernenteſq; ſedem tanq̃ uirorum alteram/alteram fœminarum. Cartilaginem enim quandam nomine diaphragma quod etiam phrenas uocant inter hęc mediam interiecerunt. partem igitur animæ fortitudinis iracundięq; participẽ contentioſamq; capiti propinquiorem fecere inter diaphragma ceruicemq; mediam: ut hæc obediens rationi/una cum ipſa cupiditatum genus ui illata coerceat: ſiquando rationis in arce capitis habitantis iuſſa cupiditas reſpuat. Cor uero uenarũ originem fontemq; ſanguinis per omne corpus impetu quodam manantis in ſtipatorum regione ſuſpendere uoluerunt/ut quando ire uis exardeſcit ratione nunciante/ſiquid extrinſecus iniuſte fiat/ uel intrinſecus aliqua concupiſcentia turbet/tunc celeriter per auguſtos quoſlibet meatus quicquid in corpore ſenſus eſt particeps iuſſa minaſq; perſentiat/atq; ita obediat obſequaturq; omnino/tolleretq; in omnibus præſtantiſſimi illius imperium. Cum uero cognoſcerent cor rerum terribilium obiectu trepidaturum & ira ſæpius flagraturum/idq; opus omne per ignem fore/ęſtus huiuſmodi temperandi gratia pulmonum tegmẽ cordi adhibuerũt/molle primum atq; exangue/ deinde cauis intrinſecus fiſtulis ſpongiæ inſtar diſtinctum: ut ſpiritu potuq; hauſto cordis ardorẽ huiuſmodi reſpiratione & refrigerio tepefaciat. Quam ob cauſam arterias tanq̃ aquęductus per pulmonũ ſubſtantiam deriuarunt. eamq; cordi/quaſi mollẽ ſaltum circũdedere: ut quando nimia feruet ira inde ad faciliorem obedientiam temperatum deferueat/ſedatoq; tumultu rationi facilius cum ira miniſtrare & obſequi ualeat. Poſtremo eam animæ partem quæ eſculenta & poculenta cupit & reliqua omnino quibus corpus indiget concupiſcit/medię regioni inter diaphragma & umbilicum applicauere. ubi quoddam quaſi præſepe ad totius corporis alimoniam extare uolebant. & ibidẽ illam uim animæ tanq̃ agreſte animal alligauerunt. hic ſane illam corpus ſuum alere neceſſarium eſt: ſiquidem mortale quandoq; futurum eſt genus. Vt ergo ad præſepe ſemper illa paſcatur habiteq; procul a conſultore/ideoq; illum clamore & ſtrepitu ſuo minime turbet/ſed permittat præcipuum noſtri ducem tranquillo in ocio/cõmuni omnium utilitati conſulere/regionem iccirco inferiorem ipſi habitandam dii dediſſe uidentur. Quoniam uero uidebat deus partem illam animæ talem fore/ut rationem non exaudiret/& ſiquo ſenſu pulſaretur/nullo modo rationibus obtemperaret/ſed ſimulachris uiſiſq; nocte dieq; maxime raperetur/iccirco naturam iecoris procreauit: & in eius habitationem diſpoſuit: denſam inq̃ naturam. leuem. claram. dulcem. & amaritudinis nõ expertem. ut cogitationum ex mente deſcẽdens potentia in ipſo iecore uelut in ſpeculo figuras ſuſcipiente aſpectuiq; ſimulachra reddente/quandoq; recepta terreat ipſum: quandocunq; cognata amaritudinis parte uſa/minaſq; intendens & toti repente ſuffuſa iecori felleos terribileſq; colores oſtentat: contrahens pręterea ipſum rugoſum & aſperum totum reddat. Ac fibras eius. bilẽ eiuſq; uentriculum/& uenas quæ portæ uocantur ſic afficiat/ut partim ex habitu recto deflectens atq; cõtorquens/partim obſtruens & concludens/dolores detrimentaq; prebeat. Ac rurſus quando manſuetudinis ex mente inſpiratio contraria uiſa effingit/amaritudinem quidem ſedãs ex eo quod aduerſam ſibi naturam neq; ciere neq; attingere uelit/dulcedine uero illi ingenita utens/& omnia recta. lenia. libera in ipſo digerens/tunc ſane pacatam manſuetamq; partem animæ in iecore habitãtem facit: adeo ut etiam in ſomno moderate affecta ſit/uaticinioq; utatur: quando rationis prudẽtiæq; eſt expers. Qui enim nos compoſuerũt paterni illius mandati memores/quo mortale genus

Demẽtiæ humanæ datum eſſe diuinandi munus.

præceperat q̃ optimum pro uiribus fieri/ita deteriorem noſtri partem inſtituerunt/ ut ipſa quoq; ueritatis foret quodãmodo particeps: ſiquidem in ea expleri uaticinium ſtatuerunt. Quod autem demẽtiæ humane deus diuinandi uim dederit/illud argumento eſſe nobis poteſt/ quod nemo dũ ſanæ mẽtis eſt/diuinum & uerum uaticinium ullum aſſequitur ſed cum uel ſomno prudẽtiæ uis ꝓpedita eſt/uel oppreſſa morbo uel diuino aliquo raptu e ſuo ſtatu dimota/fieri diuinatio ſolet. Prudẽtis uero dũtaxat officium eſt/quæ a fatidico furenteq; ingenio dormiendo uel uigilando pronũciata ſunt/intelligere. & quæcũq; uiſa illuxerint/ratiocinatione ita diſcernere/ ut qua quidq; ratione & cui/futurum aliquid uel præteritum/præſenſue bonum uel malum protẽdere uideatur/explanet. Illius autem qui mãſit manetq; adhuc in furore non eſt officium/que uiderit aut protulerit iudicare. Scitum profecto priſcum id dictum. Agere ſua ſeq; ipſum cognoſcere/ſolius prudentię eſt

Prudentiæ opus.

opus. Hinc lex iubet diuinis uaticiniis iudices præeſſe prophetas. quos uates quidam nominant. Ignorãtes prorſus eos oraculorum uiſorumq;/quæ obſcuris uelaminibus inuoluũtur interpretes

Qui ꝓphetę: qui uates apud Timæum.

eſſe/nõ uates. Quare qui uaticĩa iudicant/non uates illi quidem ſed ꝓphete/ideſt uaticinioq; interpretes pronunciatoreſq; uocandi. Atq; iecoris quidem natura ob hanc cauſam talis facta eſt & in ea ſede qua diximus collocata/diuinationis. ſ. gratia. Ac etiam uiuente uno quoq; talium ſigna clariora exprimi ſolent. Vita uero priuato/cęcitas accidit/nec euidens quicq̃ fit uaticinũ ſignum. pro

Iecur gratia diuinandi.

ximum huic ad ſiniſtram locatum eſt huius gratia membrum/ut putum hoc ſemper clarũq; reddat/& inſtar ſpeculi nitens atq; perſpicuum ad imagineſq; exprimendas/accõmodatum. Quapro

De liene.

pter quando propter corporis morbum ſordibus iecur abundat/lenis raritas id purgans/ eas cõbibit/

bibit/cum membrum hoc concauum ſit & exangue. Vnde purgamētis impletū/excreſcit tumetq; ſanie. Ac rurſus cum mūdatum corpus eſt/reſtrictū in ſeipſum conſidet. Quid igitur anima mortale/quid diuinum habeat/& ubi/& quibuſcū:& quare hæc inter ſe diſiuncta ſint/diximus: At quod reuera ita ſit ut diximus ita demum aſſereremus/ſi diuinum confirmaret oraculum. quod uero ueriſimile ſit ita eſſe & nunc & deinceps diligentius etiā inueſtigando aſſeuerare non dubitamus. atq; in præſentia ita ſit nobis aſſertum. Quod autem hæc ſequitur/ſimiliter eſt tractandum. Reliquū eſt enim qua ratione cætera corporis membra digeſta ſunt/enarrare. Itaq; hac potiſſimum ratiōe conſtare hæc decet. Cognoſcebant illi profecto noſtri generis fabricatores nos ad cibum potūq; intemperatos fore. ac propter ingluuiē pluſq̄ modus aut neceſſitas poſtularit/ex his ſumpturos. Igitur ne ſubitus propter morbos interitus proueniret/atq; ita imperfectum mox genus mortale deſineret/inferiorē uentrē fabricauerūt ad eſculentorū poculentorūue ſuperabundātiā capiendā. Eum præterea ſpiris inteſtinorum circūplicauere:ne ſubito alimenta nobis aſſumpta defluerent: ac rurſus noui alimenti confeſtim neceſſitas īmineret. Ob illā enim inexplebilem perpetuāq; uoraginem genus noſtrum philoſophiæ muſicæq; & moderationis omnis expers relictum fuiſſet/illi parti quæ in nobis diuiniſſima eſt/minime obſecutum. Oſſium uero & carnis cæterorumq; huiuſmodi ita eſt natura compoſita. His nempe omnibus medullæ generatio initium prebuit. Vincula enim uitæ illius quā omnia corpori iuncta ducit applicata medullæ/ex eaq; per omne diducta uinciunt fulciuntq; corporis noſtri conſtructionem. Ipſa uero medulla eſt ex aliis generata. Sunt quidem trianguli primi quidam & indeflexi leneſq; ad ignis/aeris/aquæ/terrę exactiſſimam generationem accōmodatiſſimi/e quorum generibus ſingulis deus ſecernens ſingulos & inuicem contemperatos permiſcens totius generationis mortalium ſementē fomiteq; conſtituit/dum medullæ ex his ſubſtantiam procrearet. Poſtea uero ſerens in ea/animatum genera alligauit. Figuras preterea quotcunq; & qualeſcūq; ex ſingulis ſpeciebus adeſſe medullæ oportuit tot penitus atq; tales ſtatim in prima illa diſtributione diſtinxit. Et illam quidem medullæ partem in quam uelut agrum quendam diuinum ſemen iaciundum erat/globoſam & undiq; teretem finxit: atq; encephalum. i. cerebrum iccirco uoluit nominari: quia uno quoq; animali deniq; abſoluto uaſculum cerebri capax/cephalum. i. caput uocandum erat. Quod autem reliquas mortaleſq; animæ uires/comprehenſurū erat rotundis ſimul oblongiſq; figuris hornauit. totumq; medullam uoluit nominari atq; ex hiis quaſi quibuſdam ancoris iaciens totius animæ uincula circa illas iam uniuerſum noſtrum corpus abſoluit: oſſiumq; textura extrinſecus eas fulciuit. Os uero ipſum ita compoſuit. Terram atterens puram leneq; miſcuit madefecitq; medulla. Id poſtea in ignem iecit. deinde in aquā merſit. Rurſus in ignem. Iterum & in aquam. Atq; ita ſæpe transferens in utrumq;/tale reddidit/ut a neutro liquefieri poſſet. Hoc igitur uſus ſphæra oſſea quaſi torno facta cerebrum circunſepſit. Huic anguſtos reliquit meatus. Et circa ceruicis ſimul dorſiq; medullā ex ipſo rotulas uertigineſq; effingens/quaſi cardines ſubdidit: ita ut a capite p totū ptēderit. Sic utiq; ſemē oē ſeruauit/dū lapideo ambitu circūuallauit. Articulos inſup addidit/alterius ipſius natura uſus ī ipſis tanq̄ media quadā exiſtē te potentia motus flexioniſq; gratia. Arbitratus uero oſſium naturam aridiorem rigidioremq; q̄ oporteat fore: & cum ignita euaſerit atq; etiam frigefacta: illiſuram corrupturāq; cito ſemē in ternum/neruorum carniſq; genus effinxit/ut neruis quidem membra reliqua uincīētibus/intenſis remiſſiſq; circa cardines ipſos/corpus omnem ad flexionem tēſionemue promptum & agile redderet. caro uero tegmen foret aduerſus frigus atq; calorem/& quemadmodum externa corporis fulcimenta ſolent/ad caſus uarios munimentū: præſertim quia talis erat futura/ut molliter leniterq; corporibus cederet. Cui calidum iccirco humorem indidit/ut æſtate quidem roſcida mandidaq; extrinſecus/toti corpori domeſticum prebeat refrigeriū/hieme uero rurſus proprio igni exteriorem glaciem moderate repellat. Hæc cum fictor ille noſtri corporis cogitaret/miſtione quadam ex aqua/igne/& terra contemperata/& acuto illis ſalſoq; fermento adhibito/ſucciplenam ac mollē carnem conflauit/naturam uero neruorum ex oſſe & carne non fermentata unam ex utriſq; potentia mediam temperauit: flauoq; infecit colore. Hinc fit ut carne quidem tenſior & aridior/oſſibus autem agilior molliorq; ſit neruorum ſubſtantia. His deus medullam ſimul & oſſa deuinxit. & hæc omnia carnibus coopuit. Quæ igitur oſſa animata maxime erant/pauciſſimis carnibus adopuit. quæ uero minime: contra plurimis atq; craſſiſſimis. Iuncturis inſuper oſſium/præterq̄ ubi neceſſitatis ratio aliter poſtulabat/paucas carnes adiecit/ne flexionibus impedimento forent/tardaq; ad motum corpora facerent neue ſua quadam ſolida craſſitudine obtuſiorīq; mole ſenſuum aciē hebetarent. memoriam impedirent/ingenii acumē obtunderent. Quamobrem iuguinum/tibiarū iliorum/brachiorum/lacertorum/oſſa & cætera omnia quæ articulis carent/quæue intus latentia oſſa propter animæ paucitatem in medulla/prudentiæ uacua ſunt/multis ſunt carnibus adopta. Paucioribus uero quæ prudentiam habent: niſi forte carnoſa quædam moles proprie ad ſenſum

De inteſtinis atq; eorū ſpiris.

De oſſibus & carne.

Vide ut medulla ē membris fundamētū & initiū.

Vt in medulla primū aīa infixa eſt.

De cerebro.

De neruis.

aliquem aptata ſit. qualis eſt lingua. In cæteris ē/ut diximus. Natura enim ex neceſſitate genita atq; nutrita nullo modo os compactum carnemq; multam ſimul & acutum ſenſum admittit. Maxime namq; omnium ea capitis compoſitio habuiſſet ſi una concurrere potuiſſent. Genuſq; hominum pingue. neruoſum robuſtumq; habens caput/uitam duplam/ac etiam multo diuturniorem. ualidiorem. placidiorem ꝙ nos poſſediſſet. Cæterum noſtris illis fabricatoribus de noſtro genere cōſultantibus/utrum diuturnius quidem/ſed deterius: an breuioris quidem uitæ: ſed melioris/efficerent/uiſum fuit uitam breuem melioremq; diuturnę & deteriori eſſe omnino anteponēdam. Itaq; caput oſſe raro ſtabiliuerunt ſed carnibus neruiſq;/quia flexiones non erat habiturum non fulciuerunt. his omnibus de cauſis caput membris omnibus acutius ad ſentiendum prudētiuſq;/ſed imbecilius eſt conſtitutum. Neruos autem ob hanc rationem atq; hoc pacto deus extreme parti capitis circūponens/ſpinæ dorſi eos quadam ſimilitudine circumplicauit/ſummaſq; illis maxillas ſub uultu deuinxit/reliquos per omnia membra diſſeminauit: articulum connectens articulo Noſti ꝓterea illi exhornatores/oris naturam dentibus/lingua/labiis ita ut nunc uidemus neceſſariorū ſimul & optimorum gratia hornauerunt. Nam ingreſſum quidem neceſſariorum / egreſſum uero optimorum gratia excogitauere. Nempe neceſſarium eſt quicquid ad alimoniam in corpus admittitur. Verborum autem effluxio miniſtra prudentię/effluxionum omnium optima eſt atq; pulcherrima. Caput prętereа nudo eſſe relinqui omni alio tegmine deſtitutum non poterat/propter caloris frigoriſq; exceſſum: neq; rurſus carnium pondere prægrauatum/ſenſus expers obtuſumq; reddendum erat. Carne igitur non penitus deſiccata reſiduum quod maius ſuperat ſegregatū eſt cutiſq; ipſa circa cerebri humorem ſibiipſi iuncta & germinans caput circūueſtiuit. Humiditas āt ſub iuncturas ſcaturiens irrigauit compegitq; ipſam ad uerticem. Iuncturarū uero ſpecies uaria ꝓpter circuitionum alimoniæq; potentiam facta eſt. Et his quidem magis inuicem pugnātibus plures/minus uero pauciores. Hanc omnem cutem undiq; igne pupugnit percuſſitq; deus. Per cutis inde quaſi ſauciæ rimulas humor effluxit/quodue illic humidum calidumq; ſincerum erat/abiit. quod uero ex iiſdem quibus & cutis/erat permiſtum/emanationis impetu extra productum/in longum extenſum eſt: tenuitatem punctioni penetrationiq; illi æqualem habens. Sed propter tarditatem a ſpiritu circūſtante retuſum rurſuſq; ſub cutem reuolutum radices egit. his utiq; cauſis capilli in cute ſunt nati: ſecundum pellis coriiq; ſimilitudinem cuti ꝙ proximi: ſed propter coagulationem frigiditate factam duriores cute atq; denſiores. Nēpe capillus extra cutem productus frigore riguit. Hoc pacto conſtipatum irſutumq; caput nobis deus inſtituit/cauſis quidem uſus illis quas diximus. tegmē uero ipſum ad cerebri tutelam non carnibus ponderoſum / ſed leue eſſe uoluit. quod ad frigoris caloriſue intemperiem repellendam ſufficeret: & ſenſus acumen minime impediret. Ea uero quæ in digitis eſt nerui pellis & oſſis complexio. aridior facta/cōmuni quodā unoduriorіq; cutis tegmine eſt adopta. Cuius quidē acceſſoria miniſtraq; cauſa in iis quæ diximus cōſtitit/principalis autē cauſa in ea intelligentia quæ id futuræ cōmoditatis gratia fabricauit. Quod enim ex uiris quandoq; mulieres & cæteræ animantes erant futuræ noſtri illi opifices non ignorabant. quinetiam quod unguium uſum beſtiæ quoq; multe ad opera multa. erant habituræ/ intelligebant. Quapropter homines ſtatim genitos unguibus armauerunt. Hac utiq; ratione / & his de cauſis pelle/capillis/unguibus extrema mēbra operuere. Q m̄ uero partes & membra omnia mortalis animantis in mutua quadam cognatione genita erant: uitāq; neceſſario in igne ac ſpiritu poſſidebant/ne animal ipſum ab his reſolutum exhauſtumq; cito deficeret/ hoc dii cōſilio prodidere. Quippe humani generis naturam quandam cognatam aliis formis ſenſibuſq; miſcētes/quaſi animal quoddam aliud plantauerunt. Talia ſunt domeſticæ arbores/plantæ/ſemina/quæ conſita nūc cultaq; ab arte mitia nobis ſunt: quondam uero ſine cultura/agreſtia. Quicquid enim uitæ eſt particeps/iure animal nominabitur. Quod autem nunc dicimus tertiæ animæ ſpeciei eſt particeps/ quam inter diaphragma & umbilicum locauimus. Cui opinio/ratio/mens nulla penitus ineſt. Senſus uero ſuauis & triſtis una cum cupiditatibus conuenit. Omnia ſiquidem continue patitur. Cū uero in ſeipſo ad ſemet conuertatur/externumq; reſpuat motū/& proprio motu domeſticoq; utatur/iccirco huic natura non tribuit ut quicꝗ penſi habens: ſuorum aliquid conſideraret. Quapropter uita quidem fungitur/nec eſt ab animali diuerſum. quia uero illa ui qua quid ſeipſum trāſfert orbatum fuit ſtetit rigens: & fixum radicibus hæſit. Cum hæc omnia ſuperiores illi noſtri ad nutrimentum nobis inferioribus ſuppeditaſſent/in noſtro corpore quaſi quodam horto meatus uelutі aquæductus uarios diduxerunt/ut liquoris deriuatione irrigaretur. principio meatus occultos ſub conflatione cutis & carnis/duas. ſ. uenas in tergo diuiſerunt/ſecundum geminā corporis ipſius figuram ad dexteram & ſiniſtram. has utiq; ad ſpinam demiſerunt/mediamq; medullam genitalem comprehendere. ut & hæc ꝙmaxime uigeat pulluletq;. & huberior hinc ad alia quaſi decliuis effuſio/irrigationem æquabilem prebeat. Poſt hæc partientes circa caput uenas/caſq; inuicem ex oppoſito

Quod caput ſit carne nudatum: ē acutius ad ſentiēdum.

Verboꝝ effluxio miniſtra prudentiæ.

De capillis.

ex oppoſito implicantes/partim a dextris ad ſiniſtra/partim a ſiniſtris ad dextera corporis diſptie runt:ut capiti ad reliquũ corpus una cum cute connexio foret: poſtq̃ neruis quidem non erat circulo quodam ſecundum comprehenſum uerticem atq; diſtinctum, atq; etiam ut ſentiendi uis ab utriſq; partibus per totum corpus undiq; demanaret, hinc uero aquæductum hoc ordine deduxe runt: quem plane perſpiciemus ſi hoc inter nos primum aſſeuerabimus. Quæcũq; ex minutioribus componuntur maiora detinent quæ uero ex grandioribus/minutiora cohibere non poſſunt. Ignis autem præcæteris generibus/minutiſſimis conſtat particulis. Ideoq; aquam/aerem/terram/ & quæ ex his componuntur/omnia penetrat/tranſilit/quia uſq; adeo ut nihil ipſum ualeat cohibere. Idem quoq; de noſtro utero/cogitandum. Nempe cibos & potus ingeſtos retinet. Spiritum uero & ignem quia eius compoſitione tenuiores ſunt demorari nõ poteſt. His igitur uſus eſt deus ad irrigationem ab utero in uenas proficiendam. Rete enim quoddam ex aere atq; igne inſtar gibboſæ ſagene contexuit. Vbi duo ſunt ad ipſum introitum gybbi conuexa, quorum alterum bifariam bino pulſu iterum implicauit, & ab ipſis gybbi conuexis ueluti funes per totum corpus uſq; ad texturæ illius extrema circumtendit. Interiora igitur ipſius tricæ omnia ex igne compoſuit, conuexa uero & receptaculum ipſum ex aere. Demum hæc aſſumens in animali formato hoc pacto diſpoſuit. Cõuexa quidem in os demiſit. Cum uero conuexum gybboſumq; ſit duplex per arterias alterum in pulmonem uſq; traiecit. Alterum circa arterias in uterum. Alterum uero partitus utrãq; illius partem ad fiſtulas uarium cõmuniter duxit. Ita ut quando alterum ad os non peruenit ex hoc ipſo omnes illius fluxus meatuſq; repleãtur. Alteram uero gybbi retiſq; capacitatem circa omnes partes corporis concauas eſſe uoluit. Idq; omne alias quidem inconuexa incuruaq; confluere molliter quaſi aer illic ſit/effecit. alias autem conuexa incuruaq; ipſa refluere. Recte uero quoniam rarum ſit corpus/penetrare per ipſum rurſuſq; emergere. Radios autem ignis interiores ſucceſſione continua ſubſequi: in utramq; partem aere tranſeunte. Idq; donec mortale conſiſtit animal fieri nunq̃ ceſſat. Huiuſmodi agitationem/merito expirationem reſpirationemq; nominatam eſſe cẽſemus. Omne autem hoc opus omniſq; noſtra hæc paſſio in corpore ſit irrigatione quadam & refrigerio ad uitam & nutrimentum. Quando enim expirante & reſpirante alitu/ignis ſimul interior ſequitur/perq; uterum diffuſus poculenta eſculentaq; offendit. Liquefacit protinus ipſa. partitur in minima. per exitus qua progreſſio patet tanq̃ ex fonte quodam educit. in meatus uidelicet uenarum traiicit quæcũq; exhauſit. atq; per corpus quaſi uallem uenarum fluenta diducit. Sed uideamus iterum quibus cauſis reſpiratio hũc in modum quem nunc cernimus fuerit inſtituta. Cuius quidem rei talis erit conſideratio. Quoniam uacuum nuſq; eſt/quo quicq̃ eorum quæ perferũtur ingredi queat/ſpiritus autẽ e nobis euolat: cuius conſtat non in uacuum quidẽ hunc ſpiritum euolare/ſed proximum ſibi e ſua ſede depellere/depulſum rurſus illum proximum ſibi ſemper extrudere. Ac ſecundum neceſſitatem huiuſmodi quicquid in ſedem illam repercutitur atq; impellitur/unde excluſus eſt alitus: ingreſſum illuc replenſq; alitum ipſum ſubſequi. Idq; totum ſimul reuolutione quadã qa nuſq; ſit uacuum fieri. Quamobrem cum pectus pulmoneſq; ſpiritum efflauerint/mox aere corpori circũfuſo/meatus corporis penetrante replentur. Ac rurſus euolans a corpore aer & emiſſus anhelitus inſpirationem intro retrahi cogi per oris nariumq; meatus. Cauſam uero quæ his principium dat huiuſmodi ponimus. Omne uniuerſi huius animal in uenis & ſanguine calorem quaſi fontem ignis aliquem poſſidet. Idq; reti ſagenæ comparauimus/per medium extenſum/totumq; ex igne contextum: cum exteriora omnia ex aere ſint. Calorem ſane putandum ẽ natura ſua in regionem ſuam extra ad id quod ſibi cognatum eſt emanare. Cum uero diſcurſiones duæ ſint/una per corpus extra altera rurſus per os ac nares/cũ anhelitus ad alia impetum facit detruditq;/alias contra retrahit atq; repercutit. Quod autem retractum eſt/in ignem incurrens caleſcit. quod exhalauit friget. Dum ergo caliditas permutatur/& quæ alio tranſitu utuntur caleſcunt ac rurſus quod feruet ad naturam ſuã emigrat/& hac emigratione alia in aliud iter repercutit/rurſuſq; hæc idem perpetiuntur aguntq; ſemper certe anhelitus hic circulo quodam hinc & illuc iugiter fluctuans expirationem & inſpirationem continet. Quinetiam cauſæ paſſionum quæ ex attractu ampullarum. ex corpore a medicis fiunt: atq; etiam potionis: & eorum inſuper quæ iaciuntur/ ſiue emittantur ſublimia/ſeu deferantur humi/hac utiq; ratione tractandæ uidentur. Voces præterea/quæcunq; ueloces & tardæ acutæ & graues audiri ſolent. alias diſſonæ propter motus eius qui in nobis ab ipſis ſit/diſſimilitudinem alias propter ſimilitudinem conſonę. Priorum enim uelociorumq; ceſſantes motus/iamq; ad ſimile quiddam progreſſos tardiores ipſæ uoces ſuccedentes illis/eoſq; mouentes/occupant comprehendendo ac ſuperant. Comprehendentes uero non alium quidem motum iniiciendo perturbant/ſed tardioris lationis initium ſecundum principium uelocioris inducunt. dum uero deſinentis motionis ſimilitudinem ſibi quandam accõmodant/unum

ex acuta & graui concentum contemperant. Vnde inſipientibus uoluptatem ſapiētibus gaudium propter diuinæ harmoniæ imitationem in lationibus mortalibus repertam/tribuunt. Eadem ratio eſt de aquarum fluxibus.de fulminum impetu.de electri mirabili illo attractu/lapidiſue illius q̄ heraclius nominatur. Reuera nullius horum attractio fit. Sed cum nuſq̄ ſit uacuum/& hæc ſe inuicem pulſent atq; repulſent/concretaq; & diſcreta ſuum locum ſingula poſcant/ diligenti harum rerum inueſtigatori ex his mutuis paſſionibus euentus illi mirabiles contingere uidebuntur. Atqui reſpiratio/unde huc digreſſi ſumus/ab his cauſis & hūc in modum ut ſupra diximus peruenit. Dū uidelicet ignis cibos diuidit/eleuaturq; intrinſecus aſſecutus ſpiritum/uenas a uentre cōmuni eleuatione huiuſmodi replet:ex eo quod attrita inde haurit & ob hanc rationem per totum animaliū omnium corpus alimentorum liquores penitus diffundunt. Statim uero attrita & a cognatis ſuis ablata partim fructibus partim graminibus quæ deus ad alimoniam corporis noſtri produxit/colores propter miſtionem omnino uarios habent.ſed plurimus in his rubeus preualet color/ cuius natura ex ignis portione & abſterſione in humido facta prouenit.propterea eius quod in totū corpus permanat/color/talis aſpectu eſt qualem diximus.Id ſanguinem nominauimus carniū & uniuerſi corporis pabulum. Vnde irrigatio diſtributa paſſim exhauſta cuncta replet.Modus autē impletionis euacuationiſue talis ē/qualis in uniuerſo cuiuſlibet latio: per quam cognatum quodlibet ad ſeipſum ſe confert. Quæ enim nobis extrinſecus circūfuſa ſunt/reſoluunt nos aſſidue & ſingulas noſtri portiones ad ſpecies ſuas foras emittunt.Sanguinea uero in nobis attrita incluſaq; uiſceribus/ut par eſt in quolibet animali fieri ſub cœlo cōſtituto/totius lationem imitari cogunt. Cum igitur attrita quælibet in nobis cognatum poſcant/exhauſta quælibet implent. Porro quando abſcedit plus q̄ acceſſerit/decreſcit animal.quando contra fit augetur. Recens igitur animalis cuiuſlibet compoſito cum nouos uelut ex ligneo quodam cōtextu triangulos habeat/ ualidam quidem eorum ſtructuram poſſidet/moles autem eius tenerior tota cōlauit.quippe quæ ex recentiori medulla concreuit nuper/& lacte nutrita eſt.Suſceptos ergo triangulos illos extrinſecus incidentes ex quibus cibi potuſq; conflantur/triāgulis propriis antiquiores imbecillioreſq;/iuniorum ui peruincit & conterit.& grande animal ipſum reddit.dum ex multis ſimilibus alit.At cum triangulorum ſuorum radicem compagemq; relaxat ex eo quod magnis laboribus longo tēpore aduerſus multa certando fatigata & domita fit/tunc ſane alimenta ſuſcepta in ſimilitudinem ſuam nō poteſt cōminuendo redigere:ſua uero membra ab ingredientibus facile diſſipantur.Hinc iam minui ac deficere omne incipit animal/cum ſuperatur.detrimentūq; iſtud ſenectus appellatur. Finis uero tūc obuenit/quando triangulorum illorum ex quibus medulla conficitur olim coaptata uincula/nihil amplius nectunt.ſed defatigatione iam relaxata nexus animæ deſerunt. Anima uero clam ſecundum naturam cum uoluptate protinus euolat. Quicquid enim cōtra naturā fit/moleſtum.quod autem pro rei natura/iocundum.Similiter & mors quam morbi & uulnera intulerunt/ uiolenta ē atq; moleſta:quæ uero ſenio paulatim ad finem deducente naturaliter ſubrepit inter omnia mortis genera leuiſſima eſt/& cum uoluptate potius q̄ dolore contingit. Morbi autem unde naſcantur quis dubitet? Nam cum quatuor illa ſint ex quibus compactum eſt corpus. Terra/ignis/aqua/aer/ horum non naturalis exceſſus defectuſq; & ex loco proprio in alienum tranſlato per quam quod ſibi conueniens eſt/non tenent/inteſtinam quandā ſeditionem & morbos inferunt.Quando.n.pręter naturam unumquodq; fit aut tranſfertur/caleſcunt utiq; quæ ante frigebant. arida madent. graueſcunt leuia & cætera omnia ſimiliter permutantur. Solummodo uero idem aliquid ſibimet ſecundum idem atq; ſimiliter & debita proportione ſeruata accedens uel decedens / permittet ſe idem ſibiipſi ſoſpes integrumq; manere.Quod autem aberrat/ſiue accedendo ſeu decedēdo mutationes uarias:morbos:corruptiones infinitas inducit.Ex ſecundis quoq; compoſitionibus ſecūdum naturam conſtitutis ſecunda bonæ uel male ualitudinis coniectura/id quærenti cuiq; dabit. Cū enim medulla ex illis & os & caro & nerui conſtiterint/ſanguis præterea ex iiſdem q̄uis alio modo concreuerit/cæteri quidem euentus plurimi quemadmodū ſuperiora contingunt: maximi uero morbi atq; grauiſſimi hoc pacto naſcuntur. Quando uidelicet ordine conuerſo iſta ex ſe inuicē ſiunt/proculdubio corrumpuntur.Nempe ſecundum naturam carnes & nerui ex ſanguine generantur.nerui quidem a uillis & ligamentis propter cognationem.carnes autē a coagulatione quadam eius quod ſecretum a uillis & ligamentis concreuit. Quod rurſus a neruis & carnibus emanat glutinoſum & pingue ſimul quidem carnem ut plurimū ad oſſium natura ac etiam os ipſum medullam circūdans nutriendo exauget. Quod rurſus per oſſium craſſitudinem ſtillat puriſſimū genus triangulorum leniſſimumq; & pinguedine abundātiſſimum/dum defluit ex oſſibus atq; delabitur/medullam irrigat. Quatenus igitur ſingula hunc in modum ſiunt/bona ualetudo ſeruat. Mala uero ſequitur ualetudo/quando fit contra. Nam quotiens eliquata caro tabem rurſus tranſmittit

mittit in uenas/ſanguis una cum ſpiritu multus ac uarius in uenis coloribus diuerſis amaritudīeq; & accidis ſalſiſq; infectus ſaporibus/bilem/cruorem/pituitam gignit q̃ plurimam. Quæ quidem omnia rurſus ſic genita & corrupta ſanguinem ipſum in primis inficiunt/& ipſa nullum nutrimentum adhibentia corpori/ferūtur paſſim per uenas nullo prorſus naturalis circuitus ordine obſeruato. Inimica ſane inter ſeſe iſta ſunt/propterea quod nullum ſui ſibi inuicem prebent uſum. Naturali prætereа corporis habitudini ſuoq; in ſtatu pereſeueranti diſſoluendo & liquefaciendo plurimum aduerſantur. Portio namq; carnis uetuſtiſſima cum liqueſcit ad digeſtionem concoctionēq; ineptiſſima/propter ueterem exuſtionem nigreſcit. quia uero contabuit penituſq; exeſa eſt/ amaritudinem contrahit/cæteris omnibus corporis partibus nondū contaminatis aduerſam. & tamen quidem pro amaritudine niger ipſe color acerbitatem & acrimoniam habet: eo iam quod amarū fuerat magis attenuato. tum uero amaritudo rurſus ſanguine tincta colorem habet rubeum: ſed nigro huic admiſto felleum. Præterea flauus color cum amaritudine coit: quando ob ignis flammam noua caro liqueſcit. Et nomen quidem omnibus his cōmunem bilem impoſuit uel medicus aliquis uel certe eo ingenio preditus quiſpiam quo multa & diſſimilia diſpicere poſſet/ac rurſus genus in multis unum uno cognomento dignum inſpicere. Quæ uero bilis ſpecies appellantur/pro colorum uarietate rationem ſingulis propriam acceperūt. Cruor præterea/qui ſanguinis reſiduū & defluxus eſt/lenis eſt ac mitis: qui uero bilis atræ/acriſq; agreſtis: quando propter caliditatē falſo ſapori miſcetur. huiuſmodi quiddam acida pituita nuncupatur. Sæpe uero tenerioris recētiſq; carnis portio quædam una cum aere conliqueſcit/deinde uento inflatur incluſo/humiditate protinus circūfuſa: fiuntq; ex hoc ampullæ. quæ ſigillatim propter paruitatem uideri non poſſunt. Iunctæ uero ſimul & in grandiorem tumefactæ molem/conſpiciuntur: coloremq; propter ſpumæ generationem habent album. Omnem hāc tenerioris carnis eliquationem una cum ſpiritu factam/ quæ ex humiditate uento circumfuſa tumeſcit/albam pituita appellamus. Recentis item pituitæ reſiduum defluxumq;/lachrymas atq; ſudorē: & quotcūq; alia in quæ quotidiæ corpus reſoluitur. Atq; hæc omnia inſtrumenta morborum: quando ſcilicet ſanguis non cibis & potibus ſecundum naturam/ſed ex contrariis præter naturæ leges excreſcit. Quando igitur caro quælibet circūcidítur/eiuſq; radix permanet/dimidia quędam eſt calamitatis potentia. Facile enim reſtauraẗ. Quando uero quod carnes oſſibus alligat/ægrotat: & ſanguis ex illis ac neruis defluens haud amplius nutrit oſſa carnemue reuincit/ſed expingui & glutinoſo aſper/ſalſus/ſiccus & ſqualidus iniquitate uictus eſt factus/tūc certe/quod omnia iſta perpetitur/abſciſſum ab oſſibus ſub carne neruiſq; riget. Caro etiam a radicibus decidēs nudos relinquit neruos & ſalſo obductos humore/& in fluenta ſanguinis permanens/morbis quos ſupra diximus numero etiam plures reddit. Graues quidem hæ corporibus paſſiones: quæ uero has præcedunt/admodum grauiores. Quādo uidelicet os ob carnis craſſitudinem reſpirationem non habet ſufficientē: ideoq; putredinis calore uexatum atq; reſtrictum/alimenta non ſuſcipit/rurſuſq; ipſum in illam contra decidit frigefactum. illa uero in carnem. caro in ſanguinem rurſus delabitur. Vnde acriores ſuperioribus morbi naſcūtur. Extremū uero omnium eſt/quando medullæ natura propter defectum aliquem aut exceſſum ægrotat. hinc enim omniū uehementiſſimi & ad mortem periculoſiſſimi morbi proueniūt: tunc. n. omnis compago corporis neceſſario diſſipatur. Tertiam poſt hęc morborum ſpeciem triparrito diuidimus.

Morbus triplex:

Alius enim ſpiritu. alius pituita. alius bile creatur. Nam cum ſpiritus ipſius cuſtos & quaſi penuarius pulmo diſtillatione occluſus libera & expedita ſpiracula nobis non exhibet/& hinc quidē nullus mittitur ſpiritus illuc uero pluſq̃ oportet accipitur/tunc quæ reſpiratione & refrigerio carent/ marceſcunt. Quod uero accipitur nimiū per uenas traductū eas contorquet liquefacitq; corpus eius in medio diaphragma medium ſcilicet interpoſitum occupās. hinc morbis admodum moleſti multo cum ſudore innumerabiles oriuntur. Sæpe etiam intra corpus diſcreta & rarefacta carne innaſcitur ſpiritus. qui cum foras egredi nequeat/iiſdem quibus & ingreſſi aliunde ſpiritus/doloribus afficit. Sed ingentibus tunc affligit doloribus/quando neruis proximiſq; uenulis circumfuſus hæc inflat. & ligamenta continuoſq; neruos atergo intendit atq; detorquet. Qui ſane morbi ab ipſa intendente & inflante paſſione tenſiones & atergo contortiones cognominantur. Quorum difficile remedium eſt. Subortæ enim febres hos maxime ſoluunt. Alba uero pituita propter ampullatum ſpiritum intus incluſa difficilis. ad exteriorem cutem delapſa/mitior/ſed corpus uariis ſordibus aſpergit: albiſq; inficit maculis atq; morbos alios eiuſmodi generat Atræ uero bili ꝑmiſta cum diuiniſſimos capitis meatus illabitur diſſipare eos ſolet atq; turbare. Si dormientibus id contingat/mitior. ſin uigilantibus ex pulſu difficilior. Cū uero ſacræ naturæ langor hic ſit/ haud ab re ſacer morbus eſt appellatus proinde pituita acida atq; item ſalſa langorum omnium qui diſtillatione fiūt origo eſt: quoniam uero plurima loca illabitur/malas gignit ualitudines plurimas.

Quæcunq; autem partes corporis tumeſcere dicuntur a bilis incendio & combuſtionem uerantur. Quæ cum expirat extrinſecus uarios æſtu ſuo tumores producit. Intrinſecus uero cohibita: urentes edaceſq; morbos plurimos procreat. Tunc autem peſſima eſt: quando per ſanguini mixta & uillorum ligaminumq; fila ſuo ex ordine dimouet. quæ ideo in ſanguinem diducta & ſparſæ ſunt/ut mediocrem tenuitatis & craſſitudinis habitum conſequatur: neq; propter caliditatem cũ ipſe ſit lubricus raro ex corpore defluat. neq; ſi caſſior ſit/ad motum fiat ineptior atq; ægre per uenas fluat & refluat. At hanc utiq; naturæ cõmoditatem/huiuſmodi per oportuna ſunt ligamenta. Quas ſiquis etiam mortuo & ob frigus rigente ſanguine inuicem conducat & cõtrahat/reliquus ſanguis omnis diffunditur. Cum uero miſſæ fuerint illico cum præcedente frigore reſtringuntur. Quoniam uero hanc uim uilli huiuſmodi in ſanguinem habent/cum bilis natura ſanguis uetus euaſerit/ac rurſus ex carnibus in hunc fuerit reſoluta/calida & humida paulatim primam incidens uillorum illorum ui compreſſa reſtringitur. Compreſſa uero extinctaq; uiolenter/procellam intus tremoremq; ciet. Cæterum quando uberior affluit calore proprio ligamenta exſuperās præterq; modum exæſtuans/ſeruat quidem. Ac ſi continue ad finem uſq; idonea uictoriæ ſit/penetrat in medullas aduſtiſq; radicibus inde animæ uincula quaſi nauis funes reſoluit & amputat: liberamq; dimittit. Sed cum inferior adeſt/corpuſq; liqueſcens ei reſiſtit ipſa deuincta aut per totum corpus excidit/aut per uenas in uentrem inferiorem ſuperioremue compulſa tanquam tranſfuga ex ſeditioſa ciuitate/ſic effugit e corpore. morboſq; eos inducit/quos diarrias uocant & dyſinterias ideſt fluxus uentris lubricos/fluxuſq; mordaces. Necnon multas generis eiuſdem alias moleſtias infert.

Diarria & dyſenteria.

De febribus.

Quando igitur corpus ignis potiſſimum exceſſu languet/continua febre laborat. Quando uero aeris quottidiana diſcreta. Aquæ tertiana. propterea quod aqua ſegnior eſt q̃ ignis & aer. Terræ demum exceſſu/quartana. Terra ſiquidem omnium tardiſſima/quarto gradu cum ſit/temporis circuitu quarto feruet/deferuetq; hinc quartanas inuehit febres: quę uix ſeroq; ſanantur. Atq; hoc quidem pacto corporis morbi contingunt. Animæ uero morbi propter corporis habitum ita naſcuntur. Morbum animæ dementiam eſſe cenſemus. Eius genera duo ponimus. Inſaniam & imperitiam. Quæcunq; igitur paſſio alterutrum iſtorum infert/animi ægritudo eſt nuncupanda. Iccirco uoluptates doloreſq; admodum uehementes/morborum animæ omnium grauiſſimi iudicandi. Quiſquis enim uel nimia geſtit letitia uel nimio dolore deprimitur/ dum illam auidius importuniuſq; adſciſcere/hunc uitare obnixe conatur/neq; cernere neq; audire recte quicq̃ poteſt: ſed rabie furit: & in eo habitu conſtitutus/minime rationis eſt cõpos. Qui uero fluido ſtudioq; circa medullam abundat ſeminæ. atq; ut arbor pluribus q̃ conueniat fructibus grauida nimia ubertate luxuriat/is profecto multis paſſim doloribus/multis item uoluptatibus in libidinibus ipſis earumq; fœtibus fructibuſq; affectus/per omnem ferme uitam ob ingentes uoluptates doloreſq; inſanit: ac furit: cunq; huius animus ꝓpter corpus nõ æger ſit/atq; inſipiens/uulgo tñ nõ æger/ſed pro uoluntate ſua ut libet affectus falſo putatur. Veritas autem ſic habet. Nempe uenereorum intemperantia maxima ex parte propter generis unius habitum per oſſium raritatem incorporeæ lubricum madidumq; animi infirmitas eſt. Ac ferme omnis uoluptatum incontinentia quæ perinde ac ſi ſponte improbiſſimus uituperari ſolet: non recte ita uituperatur. Nemo enim ſponte malus: ſed propter prauum quendam corporis habitum rudemq; educationem/malus omnis/fit malus. Omnibus autem aduerſa inimicaq; hæc ſunt/& mala noxiaq; contingunt. Rurſus dolore afflictus animus ſimiliter propter corpus/in prauitatem plurimam incidit. Acris enim & infeſta pituita: amari item felleiq; humores quando oberrantes per corpus non exalant/ſed per uiſcera reuoluti uaporem ſuum penetralibus animæ ipſius infundunt/langores animæ uarios & magis & minus/tum plures/tum pauciores efficiunt. Perferuntur ſane ad tres animæ ſedes humores uaporeſq; huiuſmodi: ac pro loci diuerſitate unuſquiſq;/uarias ſpecies generat/difficultatis/atq; moleſtie. audaciæ rurſus timiditatiſq;. Obliuionis præterea/atq; hebetudinis. Sæpe etiam ad prauuum hunc corporaturæ & affectionis habitum accedunt mores ciuitatis iniqui ſermoneſq; & priuati & publici non narum omnino noxii. nec ullæ doctrinæ ad tantorum malorum remedia a tenera ætate diſcuntur. Atq; ita quicunq; noſtrum praui ſunt/duabus ex cauſis præter uoluntatem maxime contingentibus/praui fiunt. huiuſmodi quidem malorum cauſæ ſerentibus potius q̃ ſatis educantibus q̃ educatis attribuendæ. Conandum tamen pro uiribus/educationis/ ſtudiorum/doctrinarum diligentia improbitatem reiicere/aſſequi probitatem. Sed horum quidem tractatio alio conſtat differendi modo. Nunc iam conuerſo quo cultu quibuſue cauſis corporis animiq; ſalutem adipiſcamur decet exponere. Iuſtius enim eſt de bonis q̃ de malis uerba facere. Omne bonum pulchrum: pulchrum uero ſine menſura & moderatione eſſe non poteſt. Ideoq; animal quod tale futurum eſt conuenienti menſura moderatum eſſe oportet.

Voluptas & dolor uehementes morbi aīæ grauiſſimi.

Nemo ſponte malus: ſed a malo malus.

eſſe oportet. Ex eorum autem numero quæ cõmenſurata moderataq; dicuntur: exigua quędam perſentimus & iudicamus: præcipua uero & maxima ignoramus: porro ad bonam & malã ualitudinẽ/ad uirtutes & uitia nulla moderatio uel ĩmoderatio maioris momenti q̃ aĩę ad ipm̃ corp⁹ eẽ uidetur. Horũ nihil conſideramus: neq; animaduertimus quod quando robuſtam magnãq; animam imbecilior inferiorq; uehit ſpecies/uel quando contra iſta iunguntur totum ipſum animal pulchrum eſſe non poteſt: maxima enim menſura & moderatione caret. Quod autem contra affectum eſt/ſpectaculorum omnium ei qui id ualeat intueri pulcherrimum amabiliſſimũq; apparet: corpus quidem quod grandioribus uel inęqualibus cruribus/aut quouis alio modum excedente membro ſecum ipſo diſſentit/& deforme eſt/& in ferendis laboribus contorquetur uacillat/laſſatur/& concidit/ĩnumerabiliumq; malorum ſibi cauſam prebet. Idem quoq; iudicandum de eo ex anima & corpore compoſito/quod animal appellamus. Quando enim anima corpore admodum potentior eſt exultat in eo atq; effertur/totum ipſum intrinſecus quatiens langoribus implet. Quando etiam ad diſcendum inueſtigandumq; collectis in unum uiribus uehementer incumbit/liquefacit protinus corpus & labefactat: deniq; cum ad docendum diſſerendumq; priuatim & publice ambitioſa quadam concertatione contendit/inflãmat corpus atq; reſoluit. Nonnunq̃ etiam deſtillationes fluxuſq; commouens medicorum plurimos decipit cogitq; illos contrarias cauſas iudicare. Rurſus quando corpus grande & pigriori mole ſuperexcedens puſillę exiliq; cogitationi animi copulatur/cum geminę ſint in homine ſecundum naturam cupiditates/una quidẽ per corpus alimentorum/altera uero per id quod diuiniſſimum nobis ineſt/prudentię/tunc ſane potentioris illius preuallentes agitationes quod ſuum eſt/adaugent/quod uero animi: hebes: indocile: obliuioſum reddũt: atq; ita infirmitatẽ maximã uidelicet ĩperitiã generãt. Vna demũ eſt ad utrunq; ſalus & conſeruatio: ut neq; aĩa ſine corpe: neq; corp⁹ abſq; aĩa moueatur: ut in mutua cõtentiõe exęquatis inuicẽ uiribus inſurgentia bonã totius ualitudinẽ tueanť. Quapropter quicũq; mathematicis doctrinis operam dat/aut cuiuis mentis indagationi uehementius ſtudet/debet etiam motũ corporis adhibere/& in gymnaſtica exercitatione uerſari. Ac rurſus qui ſumma corpus diligentia firmat & roborat animę quoq; uiciſſim motus adiungere: muſica & omnibus philoſophię ſtudiis uſus: ſi modo quis iure bonus ſimul & pulcher ſit appellãdus. Similiter quoq; partes curare debemus totius ſpeciem imitati. Cum enim corpus ab ingredientibus incẽdatur intus frigidumue fiat/& iterum ab extremis aridum madidumue reddatur & quæ deinceps hæc ſequũtur perpetiatur/quando quis ocium agens corpus motionibus his cõmittit/ſuperatum ab his diſſoluitur. At ſiquis in curando corpore illam imitetur naturam quã altricem uniuerſi uocauimus: ita ut nunq̃ torpere permittat/ſed moueat ſemper iugiq; agitatione internis externiſq; motibus ſecundum naturam ubiq; reſiſtat: & moderata quadam cõmotione oberrantes paſſiones corporis parteſq; cognationis ratione ſeruata uiciſſim in ordinem redigat & exhornet ſecundum ſermonẽ illum ſuperiorem quem de uniuerſo habuimus nequaquam ſinet inimicum inimico ad motum prelia in corpore morboſq; ciere/ſed efficiet potius ut amicum adherens amico ſanitatem corporis tueatur. Omnium uero motuum/optimus ille ẽ/q in ſemet ex ſeipſo fit. Nam & mentis & totius ipſius motioni cognatiſſimus eſt. Qui uero ab alio fit/deterior. Deterrimus autem motus qũ iacens & quietem agens corpus ab aliis ſecundum partes mouetur. Quapropter purgationũ conſtitutionumq; omniũ corporis/quę exercitatione gymnaſtica fit ſaluberrima eſt: proxime ad hãc accedit uectio facilis ſiue naui ſeu quouis alio uehiculo peragatur. Tertia cõmotionis ſpecies tunc demum cum ſumma cogit neceſſitas utilis/aliter uero nullo modo ſane mentis homini ſuſcipienda: medicorum illa purgatio eſt quæ pharmacis ideſt ſolutiuis medelis fieri ſolet. Morbi enim niſi periculoſiſſimi ſint pharmacis irritandi non ſunt. Omnis nãq; morborum conſtitutio animalium nature quodãmodo ſimilis eſt. Sane animalium compoſitio ab ipſo generationis exordio certis temporum curriculis terminatur. Idq; & genus uniuerſum patitur: & animal unumquodq; ab ortu fatale uiuendi ſpatium in ſeipſo exceptis neceſſariis paſſionibus/continet. Etenim trianguli ab ipſo initio ſingulorum uim poſſidentes uſq; ad certum tempus ſufficienter ad uſum uitę cohęrent: ultra id uita nemini prorogatur. Idem quoq; conſtitutionis modus langoribus conuenit. Quos ſiquis circa fatalem temporis curſum pharmacis amputare contenderit/ex paruis ingẽtes/ex paucis multi euadere conſueuerunt. Quapropter diligẽtia uictus corrigendi & gubernãdi ſunt morbi: prout cuiq; datur ociũ: neq; difficile infeſtũq; malum pharmacis inſtigãdũ. Ac de cõmuni quidẽ animali & parte illius corporea/qua diligentia regenda & gubernãda ſint/ut ratio uiuendi ſeruetur/ſatis ſit dictũ. Ipſum uero qđ gubernaturũ ẽ multomagis ac prius ita pro uiribus inſtruẽdum eſt/ut q̃optime atq; pulcherrime ad regẽdum ſit preparatũ. Exacta quidẽ huius rei diſcuſſio propriã ſibi & integram diſputationem exigeret. Quantũ uero forte ad id quo de agimus attinet/

Quędã ęgritudines medicũ decipiẽtes

Remedium: neq; aĩam ſine corpe: neq; corpus ſine aĩa mouẽdũ.

Quis optimus motuũ.

De purgationibus.

Morbo℞ conſtitutio naturę aĩaliũ quodãmodo ſimilis.

Vide in diligentia uictus corrigendi ſiue morbi.

ſiquis per ſuperioꝝ ueſtigia gradiatur non abſurde ſic maxime p̄cedēdo ad cōmodũ iſtoꝝ finē p-
ueniet. Sæpe in ſuperioribus diximus tres eſſe animę ſpecies in nobis trifariam diſtributas ſingu-
laſq; ſuos motus habere. Ita nunc paucis concludamus/ quęcunq; illarum torpet & a ſuis motibus
ocium agit/ imbecilliſſimā neceſſario reddi: quæ uero agit aſſidue/ robuſtiſſimā. Quapropter dan-
da eſt opera/ ut ſpecies ſingulę motus ſuos inter ſe moderatos conuenienti tenore conſeruent: de
pręſtantiſſima igitur animę noſtrę ſpecie ita eſt ſentiendum. Nempe hanc deus ut dęmonem no-
ſtrum cuiq; tribuit: hanc in ſumma corporis arce ſedem habere dicimus: atq; ad cœli cognationē
a terra nos tollere: tanq̄ animalia cœleſti potius q̄ terreno ſemine nata. Quod quidem recte admo
dum dicitur. Vnde enim primus animę datus eſt ortus/ inde diuina uis caput radicemq; & origi-
nem noſtram pendentem ſuſpendens/ totum dirigit corpus. In eo igitur qui concupiſcētię & am-
bitioſę iracundię affectibus explendis incumbit/ neceſſe eſt opiniones omnes mortales fieri: atq;
eum q̄ maxime fieri poteſt mortalem prorſus euadere cum mortalem naturam pro uiribus auxe-
rit. At eum qui totus diſcendę ueritatis cupiditate flagrauerit/ atq; omnē eius operam pręcipue in
hoc uno impenderit/ neceſſe eſt omnino ſiquidem ueritatem attingat/ īmortalia & diuina com-
prehendere: & quatenus humana natura īmortalitatem aſſequi poteſt/ eatenus hunc penitus im-
mortalem euadere nulla uidelicet īmortalitatis parte dimiſſa: quinetiā cum ſemper diuinum co-
lat/ ipſumq; familiarem dęmonē in ſe habeat hornatiſſimũ/ præcipue beatum fore. Cultura autē
cuiuſq; omnino una eſt: proprium cuiq; pabulum motũq; tribuere. Ei uero quod in nobis diuinũ
eſt/ motus cognati ſunt/ uniuerſi ipſius cogitationes atq; circuitus: hos itaq; ſecutum unũquenq;
noſtrum oportet diſcurſiones illas noſtras in capite olim a prima generatiōe corruptas per ipſam
mundanę harmonię reuolutioniſq; intelligentiam ita corrigere/ ut intellectę rei intelligentē uim
ſecundum priſtinam naturam ſimilem reddat: per quam ſimilitudinem uitę a deo optimę nobis
propoſitę & in præſenti tempore & in futuro finem adipiſcamur. Sed iam diſputatio illa de uni-
uerſo uſq; ad generationem hominum nobis propoſita finem pene ſuum adepta uidetur. Cætera-
rum uero animantium generationē quatenus dũtaxat neceſſitas poſtulat/ paucis perſtringemus.
Sic enim modum in hac diſputatione tenere ſibi quiſq; uidebitur. Verum de his iam ita dicamus.
Quicunq; uirorum iniuſti timidiq; uixerunt queadmodum probabilis ratio nobis oſtendit in ge-
De generatione fœmine: neratione ſecunda in fœminas ſunt conuerſi. Quo quidem tēpore hanc ob cauſam dii coitus amo
rem machinati ſunt. Igitur in uiris unum quiddam/ in fœminis alterum uitę & animę compos ita
Potus curſus & tráſitus. compoſuerunt. Ipſum potus diſcurſum/ quo per pulmones ſub renes in ueſicam defluens & ſpi-
ritui mixtus eliſuſq; depromitur/ dii in fiſtulę modum in compactam medullam a capite per cer-
uicem & ſpinam deriuauerunt/ quod quidem ſperma ideſt ſemen in ſuperioribus nũcupauimus.
De ſpermate. hoc autem utpote animatum ac reſpirans/ qua parte ſpirat/ per eandem uitale effluendi deſide-
Generádi cupiditas. rium gigni: atq; ita generandi amorem nobis inſeruit. Quocirca pudendorum naturę in uiris in-
ſita uis/ inobediens atq; imperitioſa & quaſi animal non exaudiens rationem furioſarum libidinũ
uiolentia ſubiicere ſibi cuncta conatur. Vulua quoq; matrixq; in fœminis eadē ratione animal aui-
dum generandi/ quando procul a fœtu per ętatis florē/ aut ultra diutius detinetur ęgre fert mo-
ram ac plurimum indignatur: paſſimq; per corpus oberrans/ meatus ſpiritus intercludit/ reſpira-
re non ſinit/ extremis uexat anguſtiis/ morbis deniq; omnibus premit: quouſq; utrorũq; cupido
amorq; quaſi ex arboribus fœtum fructumue producunt: Ipſum deinde decerpunt/ & in matricē
uelut agrum inſpargunt: hinc animalia primũ talia ut nec propter paruitatem uideātur/ nec dum
appareant formata/ cōcipiunt mox quæ conflauerant/ explicant: ingentia intus enutriunt: demũ
educunt in lucem: animaliũq; generationem perficiunt. Mulieres hũc in modum & fœminę om-
nes ſunt genitę. Auium autem genus ex noſtro ita eſt apte formatum ut pro pilis pennas accipe-
De generatione Auium: ret: in hoc illi homines tranſeunt/ qui ſimplices & inocentes cum ſint/ leues tamen ſunt/ & fruſtra
in rebus/ ſublimibus curioſi: quiue adeo fatui ſunt/ ut oculorũ iudicio confiſi/ hoc altiſſima quęq;
De generatione ferarũ. firmiter demonſtrari poſſe non dubitent. Greſſibilium uero ferarum genus ex his natum homi-
nibus qui a philoſophia penitus alieni ad cœleſtia nunq̄ oculos erexerunt: ex eo quod uolutioni-
bus illis quæ in capite peragi ſolet uſi nunq̄ ſunt/ ſed illas animę partes ſecuti quæ in uentre & pe-
ctore dominantur. Ex his utiq; ſtudiis anteriora mēbra & capita ob ipſam cognitionē humi peni-
tus defixerunt: in longum productũ ac diuerſum corporis uerticem tenuere: quandoquidem ibi
propter deſidiā ſinguloꝝ colliſi ſunt & confracti circuitus/ & ideo quod quattuor pedũ ac etiā plu
rium eſt inſtituta figura: ut inſipientioribus deus maiorē ex pedibus multis atq; p̄greſſu occaſionē
pręſtet: per quā magis etiā deflectant̃ ad terrā. Eos autē qui hoꝝ inſipientiſſimi erant/ corpuſq; in
De generatione aquatiliũ. terram penitus proſternebant quaſi nihil ultra pedibus opus foret/ in corpora carentia pedibus &
humi ſerpentia permutarunt. Quartum genus aquaticum eſt/ ex illis natum qui ſtolidiſſimi & im-

peritiſſimi

Periciſſimi fuerant: quos noſtri illi transformatores pura reſpiratione dignos Iccirco non iudicauerunt/ qa propter extremę tranſgreſſionis iniquitatem animá impuriſſimam prorſus habebant. Ideo ex tenui ac pura aeris illa reſpiratione/ in aquę reſpirationem profundam turbidamq; merſerunt. Vnde piſcium & oſtrearum ac deniq; aquatilium omniũ orta eſt multitudo: in qua certe mutatione illi ex ſedium extremarum habitatione inſcitię quoq; extreme dant pœnas. Hunc in modũ & olim & nunc in ſeinuicem animalia migrant: dum mentis & dementię iactura uel adeptiõe mutantur. Iam igitur noſtra hæc de uniuerſo diſputatio finem habeat. Mortalia enim & ĩmortalia uiuentia mundus hic ſortitus: atq; inde completus/ ita deniq; factus eſt uiſibile uiſibilia comprehendens animal. Intelligibilis dei imago: ſenſibilis: maximus: interminatus: pulcherrimus: perfectiſſimus cœlum unum hoc atq; unigenitum.

TIMÆI FINIS.

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN CRITIAM VEL ATLANTICVM.

PLato noſter officioſiſſimus patrię ſuę filius laudauait eam in Menęxeno ex rebus contra orientales/ laudat rurſus in Critia ex rebus contra occidentales ſtrenue geſtis. Atq; utrobiq; cõmendat ex multis/ tum dei/ tum naturę artiſq; muneribus: ſimulq; cõmonefacit omnes ne patrię ſint ingrati: ac dum uirtutem Atticam tam orientem q̃ occidentem plagam ſuperaſſe cõmemorat. Interea docet & omnia domari uirtute: & uiros uirtute præditos/ tum in occidentibus: ideſt rebus aduerſis/ tum in orientibus/ hoc eſt ſecundis recte feliciterq; ſe gerere. Nec iniuria poſt Timęum de mundi generatione/ legi uult Critiam de antiquitate mundi. Videtur autem neq; huic hiſtorię finem impoſuiſſe: neq; ſequentẽ hiſtoriam ſub Hermocratis titulo promiſſam compoſuiſſe. Hanc autem non fictam quidem, ſed ueram hiſtoriam extitiſſe. Conſtat primo quidem/ quia ubicunq; fingit aliquid ſolet fabulam nominare. Hic uero tanq̃ hiſtoriam audet aſſeuerare. Deinde idem omnino aſſerit in Timęo appellans rem miram quidem/ ſed omnino ueram. Et a quibus accepta ſit diligenter utrobiq; recenſet: ſcilicet a maioribus ſuis atq; gẽtilibus. Critias enim hic ab auo Critia. Ille uero a Solone patruo ſuo: qui litteris quoq; mandauit. Solo ab Egyptiis ſacerdotibus. Præterea Procullus Marcelli cuiuſdã de rebus Ethyopum adducit hiſtorias: in quibus hæc maniſeſtiſſime confirmantur/ Ethyopum rebus geſtis inſerta. Et ſi Platonicorum nullus hiſtoriam negat. Porphyrius tamen & Proculus. & ante hos Origenes allegoriam inſuper uolunt phyſicam continere. Quos equidem uereor ne ſi conentur ſingula allegorię ad unguem accõmodare ab ipſo Platone derideantur/ in exordio Phędri curioſas nimium in huiuſmodi rebus allegorias ſub perſona Socratis irridente. Verum ne anagogicum ſenſum/ quo prorſus neglecto/ nemo ſit Platonicus/ omnino negligere uideamur. Pallas quidem ſit numẽ/ intellectuali uitę præſidens. Neptũnus uero numẽ fouens generationẽ atq; gubernans. Athenienſes figurę ſint animarũ intellectu ſolo uiuentium numinumq; ſimilium. Atlantici uero figurę numinum generationi fauentium: animarũq; corporibus coniunctarum ad generationis officium totiuſq; hornatum. Conuenientiſſime uero per occidens per mare/ per inſulas/ per uarias locorum partitiones ipſa generationis materia mobilitaſq; diuerſa ſignificatur. Bellum præterea ſit ſtudioſa contentio: per quã ſuperiora numina: inferiora aſſidue in ſe conuertunt: & animas quaſi ferro & igni a materia motuq; ſegregant. Proinde quod Neptũnus ex muliere filios procreauerit: intellige uel ex terra generauiſſe/ uel aff latu quodam ex priori uiuendi forma in alteram formam regeneraſſe. Quinq; uero partus: quinq; ſunt formę corporum/ quas in hoc materię mari perpetua agitatione componit: ſcilicet lapides/ metalla/ plantę animalia partim ratione carentia/ partim prædita ratione. Decem uero filii ſunt quolibet enim partugemini concreantur. Nempe in quouis compoſito elementalis coaleſcit uirtus ſimulq; uirtus quędam cœleſtis infunditur/ quã medici uirtutem nominant ſpecialem & geminis autem quinq; partubus decẽ filii computantur. At quinq; zonę ſiue ſpirę arcem neptuneam circundantes. Quinq; ſunt ſpęrarũ naturę/ cœleſtis/ ignea/ aerea/ aquea/ terrea. Partim uero terrenas ait/ partim aqueas/ ut ſtatum in rebus ſignificaret & motũ. Cõmunis uero per oẽs meatus mutuã iter ſe rerũ ſignificat geniturã. Cõmemorat & metalla: ut per ſeptẽ planetarũ influxus intelligamus generationẽ oĩum moderantes. Aurũ quidẽ ſoli. Argentũ lunę. Plumbũ ſaturno. Electrũ ioui. Ferum & es marti. Veneri aurichalcũ. Mercurio ſtannũ Platonici tribuunt. Menſurę uero earũq; numeri partim ex hiſtoria/ partim ex architecture rõne ducantur. Non nihil tũ operis/ tũ eloquii gratię decoriq; attribuẽdũ. Sed Metalla planetis dicata.

de allegoria ferme iam ſatis. Iam uero ſic libri huius myſteria confirmemus: Platonici deos qdem alios ut eorum uerbis utar ſupercœleſtes alios: alios uero cœleſtes & alios ſubcœleſtes / eſſe putãt. Et primos quidem filios dei. Sequentes uero omnes deorum filios nominant: Rurſus in primis ampliſſimã prouidentiam. In ſecundis minus amplam in tertiis ad anguſtiora redactã collocant: utpote qui iam certis terrę plagis rerumq; generibus diuina diſtributione pręſint / quẽadmodum & cœleſtes alii / aliis cœli partibus ſtelliſq; proponuntur: hi ergo ſub cœleſtes dii certo quodam ordine / alii gentes / alias gubernandas ab initio ſuſceperunt. Ab initio inquam uel geniti mũdi: uel generis humani regeniti. Siquidem poſt ingentes terreni orbis illuuiones Plato homines arbitratur eiuſmodi deorum opera ex ipſa terra ueluti matre diuinitus generari. Poſſe enim illos gignere per ideam uidelicet humanam quaſi ſemen. Poſſe & terram parere / nouo abundanteq; humore perfuſam / accedente calore fœcundam: ſiue poſt aquarũ colluuiones ſequantur tepidi ſoles: ſiue poſt uaſta quædam incendia pluuię uberius affluant: homines uero a diis e terra progenitos / heroes nominant / qui a parentibus occulta quadam / mentis ad mentem perſuaſione recti ab initio multa per ſæcula fuerint. Quoniam uero longo temporum tractu tam diuina uirtus ingeniis infita q̃ terrę fœcunditas minuitur paulatim: unde & animi diuinitatis omnino expertes & corpora antiquę fœcunditatis uacua prorſus euaderent: deus iterum terram / uel diluit / uel incendit: genuſq; noſtrum in antiquã reſtituit dignitatem: cœleſtibus uidelicet motionibus / ſic a motore cõtemperatis / ut cœleſte fatum ſemper cum prouidentia diuina concurrat. Profecto quẽadmodum medici de quolibet humano corpore / ita Platonici de toto genere iudicant. Medici enim aiunt / uitam in naturali quodam humore: & tanto & tali conſiſtere: poſſeq; perpetuo prorogari ſi modo & quantus ille inſtauretur & qualis. Non prorogari uero ubi non talis refluit / qualis effluxerat: & ſi tantus. Perinde ac ſiquis ex dolio uini pleno ĩpleret quotidie pateram: ſtatimq; dolio / aquę tantũdem infunderet. Sic enim continue ęqualis in dolio eſſet humor: ſed non ſimilis / diſſimiliorq; quottidie: donec tandem ex mero iam non aqueum uinum tantum / ſed aqua prorſus euaſerit. Similiter Platonici diuinam fœcundamq; qualitatẽ & ingenio a diis humano & corpori a cœlo quõdam infuſam paulatim putant in qualitatem humanam uerti / humano hoc ſubiecto eam naturaliter ita trahente: donec ſenſim ad ferinam uſq; degeneret. Sed degenerationem tantam nõ poſſe a deo rerum ordinatore perpetuo tolerari: quod autem Plato deos diuerſas ſortes fuiſſe nactos & hic & alibi ſæpe ait / intellige illos uni ſummo ſortes diſtribuenti parere: atq; neceſſario aſſignatam prouinciam gubernare. Sed neceſſitatem in diuinis eſſe penitus uoluntariam. Siquidem apud eos una eſt patris ſummi filiorumq; uoluntas. Atqui ſicut elementorum partes ea neceſſitate ad loca propria perferuntur / quæ & uoluntas futura eſt / ſi modo cognouerit: ſic apud ſuperos ipſa gubernationis aſſignatę naturaliſq; effectę neceſſitas idem eſt atq; uolũtas. Præterea quod & hic & in Timęo & Menexeno Atticam regionem eſſe ingeniis inquit in primis accõmodatã / meminiſſe oportet in rationibus hac de re aſſignandis inter ſe Platonicos diſſidere. Panetius enim temperiẽ aeris inter ęſtum atq; gelu cauſam arbitratur. Idq; ex ipſis Platonis uerbis in quinto legum epinomide probat. Panetium Longinus arguit. Quia regio illa ſæpe gelu atq; ęſtu pulſetur: aſſignatq; in cauſa qualitatem loci cõmiſtam ex multis atq; occultam. Quem reprobat Porphyrius quod propriã ingenii cauſam eſſe putet corpoream. Origenes in cõmentariis in Timęum cœleſtes aſpectus influxuſq; aſſignat id ipſum ex octauo de re publica aſſerens: ubi dicitur / cœleſtes quoſdam circuitus eſſe cauſas fertilitatis ac ſterilitatis / tum coporum / tum etiam animarũ. At Origenẽ Proculus ibidem ait / ueram equidem ex parte cauſam aſſignaſſe. ſed nondum integram perfeciſſe. Ipſe uero una cum Porphyrio rem altius repetens ait. Intellectum opificem mundi intellectuale eſſe mũdum / ideoq; quaſi multiplicem. Animam uero mundi eſſe animalem rationalemq; mundum magiſq; multiplicẽ. Atq; proxime adeſſe uniuerſo mundi ſpatio continuo prorſus atq; ĩmobili ex materia prima & dimenſione cõſtanti. Rurſus in ipſo ſpatio ante omnes quæ generandę ſunt formas animã ex rationibus ſuis ideas ſequentibus. Alibi alias uires imprimere quaſi animę mentis plenę ueſtigia: ac peculiaria quędã receptacula formas alibi alias familiariter ſuſceptura. Tum deos uarios uarias ſortitos prouincias: eiuſmodi hoſpitia illuſtrare / alia quidem alios atq; formare. Animas ergo rationales / poſtq̃ elementalem uitam / propriamq; elegerint / ſi forte reuolutione cœleſti ad ea loca prę cæteris dirigantur / quæ electę iam uiuendi formę potiſſime congruant / uitę ipſius officium prorſus implere. Itaq; quando ad martiã uel apollineam uergentes uitã / mox plaga a Marte uel Apolline illuſtratã nãciſcunt / pfecte uel fortitudinis / uel uaticinii opus abſoluere. Quę uero philoſophicã uitã elegerint / ſi regionẽ afflatã Pallade / ſapiẽtia magnanimitateq; ſimul excellere. Itaq; hic & in Timęo inqt Atticã regionẽ rectã a Pallade ſapiẽtię atq; militię cõuenire: & in qnto legũ ait ĩſpirationẽ localiũ deorũ atq; dęmonũ circa loca / maximi ad ingenia & mores eẽ momẽti.

Requirit uero nōnullam aeris temperantiā. Non ut cauſam: ſed ne cauſę ipſius opus impediatur. Quāobrem loci huius diuerſitas non tam efficit diuerſitatem ingenii apud Platonicos q̄ ſuſcipit & declarat: tria enim eſſe putant ad id potiora elementali loco: ſcilicet tum animę ipſius affectionem ſiue naturalem/ſiue electā/tum inſpirationē numinū ꝓprioꝝ: tum cœleſtes influxus: poſſe uero id impediri/uel elementali mixtione/uel planetarū noua coniunctione/uel ab ipſis hominibus illata calamitate: & quæ bona deſuper infunduntur/inferiorum obſtaculo reddi non bona. Qua de re in legibus diſputauimus. Sed de his iam ſatis. Ex omnibus autē huius libri myſteriis collige una cum prouidentia concurrere humani arbitrii libertatem. Collige & ſententiā moſaico myſterio ſimilem: homines quondam q̄diu in eis diuina quędam gratia iuſtitiaq; īnata uigebat: beatos in quodam/ut aiunt/ deliciarū paradiſo uixiſſe. Poſtq̄ uero per intemperantiā & ſuperbiam gratia illa euanuit in ſcelera ſimul & calamitates grauiſſimas incidiſſe. Deum autē aquarum diluuio peccata hominū diluiſſe. Quod uero huic hiſtorię deeſt poteſt ſummatim ex Timęi prohœmio reſarciri. Eſt autem hiſtoria de rebus geſtis ante diluuiū. Poſt uero diluuiū narraturus/ut arbitror/erat Hermocrates. Neq; te turbabunt nouem illa annoꝝ milia/ſi Eudoxum audiueris dicētem annos illos Egyptioꝝ non ſolares fuiſſe/ſed lunares. Vltima tandē huius libri ſententia docet Iouē: ideſt deū architectū mundi e ſua ſede: ideſt ex ſuiipſius intuitu remotiſſima quęq; minimaq; ꝓſpicere. Atq; ad eandem ſedem: ideſt diuinā cōtemplationē deos omnes ſubditos ſibi conuertere. Vnde inſtructi inferiora gubernent. Neq; uiciſſim duo hæc illos agere: īmo uero aſſidue contemplando diuina/per illa ſimul temporalia diſpenſare: hanc ipſam ſedē ideo mediū mūdi appellat thronū: qa & inde tanq̄ a centro effluūt oīa/& illuc refluunt: & illinc facile cuncta circūſpiciunt atq; reuoluūtur.

¶CRITIAS PLATONIS VEL ATLANTICVS.

TIMEVS CRITIAS SOCRAEES HERMOCRATES

TIM.

q Vam grata longum poſt iter defeſſo requies o Socrates tam mihi poſt longas diſputationis ambages/dulce ſilentium. Hunc autē ſcilicet mundum re quidem ipſa iādiu/ſermone uero nuper deum effectum obſecro/ut ſiquid decenter dictū eſt ſeruet ipſe nobis atq; cuſtodiat. Sin autē indecens quicq̄ in ſuperioribus non ſponte protulimus, meritas a nobis exigat pœnas. Debita uero eius qui per ignorantiā negligentiamue aberrauit/pœna eſt/ut ſciens efficiatur & diligens. Quāobrem ut poſt hac rectius de deorum generatione loquamur/ medicinā nobis a deo medicinarū omniū perfectiſſimā ſaluberrimāq; dari ſciētiam exoptamus. Actis deniq; uotis ſequentē diſputationē Critię ut inter nos conuenerat/iam cōcedimus. CRI. Accipio equidem o Timęe: & quā tu ſupra ueniam petiſti tanq̄ de rebus magnis diſputaturus/eandem ego nunc peto. Immo uero maiorē quoq; ueniam in iis quæ reſtant tribuēdam exiſtimo: q̄q̄ ſcio procacē quodāmodo ruſticāq; petitionem hanc meam uideri poſſe. Dicendum tamen. Quod quidem non recte abs te ſuperiora dicta ſint/nemo ſane mentis obiecerit: qđ autem quæ reſtat dicenda utpote difficiliora/maiorē exigant indulgentiā conabor oſtendere. Facilius enim eſt ut qui de diis diſſerit/ſatiſſacere hominibus uideatur q̄ qui mortaliū retexit hiſtoriam. Imperia nāq; & ignoratio audientiū licentiam plurimā ad ea quæ ignota ſunt/effingēda/pręſtare dicentibus conſueuit. Quomodo uero ſimus circa deos affecti/non ignoramus. Vt autē qđ ſentio planius uobis aperiam ſic attendite. Quęcunq; a nobis dicuntur/tanq̄ imitationē quādam ſimilitudiniſq; expreſſionē exiſtimare debemus. Neq; nos lateat quæ in pictoꝝ configuratiōe circa diuina humanaue corpora uel facilitas ſit/uel difficultas ad hoc ut ſufficienter ea repreſentaſſe ſpectantibus uideantur: profecto cum terrā pingunt & montes/flumina/ſiluas/cœlūq; omne: quęque circa cœlum conſiſtunt & quæ uagantur/primū quidem ſatis putamus effectū: ſiquis illorum uel exiguam quandam referre poſſit imaginem: deinde utpote talium prorſus ignari/neq; examinamus pictorum opera/neq; etiam redarguimus. Sed confuſa quadam adumbratione fallaciq; utimur. Cum uero quis fingere aggreditur noſtrorū corporū ſimilitudinem/tunc propter familiarem ipſam rerum noſtrarum animaduerſionem acutius errata perſentimus/ſeueriq; & acres iudices exactoreſq; ſumus aduerſus eum qui non ſingula lineamenta coloreſq; expreſſerit. Idē quoq; in ſermonibns intueri licet. Nam ſatis agi putamus ſi de cœleſtibus diuiniſq; rebus quicquā/uel parum quid conueniens eſt afferatur. Mortalia uero humanaq; opera exacte nimium examinare ſolemus. Quamobrem ſi minus pro dignitate quæ ſtatim ſunt dicenda/tractabimus/ignoſcere decet. Neq; enim facile/īmo certe difficile mortalia ad opinionem imitatione ipſa exprimi poſſe putanda ſunt. Hæc itaq; omnia dixi o Socrates/cupiens & uos admonere/& maiorem a uobis ueniam ad ea quæ reſtant/expetere. Vos autem ſi iuſta petere uideor/ultro hanc ueniā largiamini.

SOCRA. Nihil obſtat o Critia / quo minus tibi quod poſtulas tribuatur. Quinetiã Hermocrati hoc idem a nobis tertio detur. Conſtat enim hunc paulopoſt cum dicturus erit: / eadem precaturum. Vt igitur aliter exordiatur/neqꝫ eadẽ cogatur repetere ſciat ueniã ſibi eẽ tributã: & quaſi id conſtet/ad dicendum protinus accingatur. Pręcdico autem tibi o amice Critia theatri ſententiam quod pœta prior in eo mirifice eſt ꝓbatus. Quapropter plurima tibi uenia opus erit ſi ea ſufficienter es comprehenſurus. HER. Idem mihi o Socrates quod & huic nuncias. Cæterũ ſegnes puſillanimeſqꝫ nunq̃ palmã cõſecuti ſunt Critia. Sermonẽ igitur aggredi forti animo decet: ac Phœbo muſiſqꝫ uocatis: antiquos ciues excellentes uiros ſummis laudibus illuſtrare. CRI. O amice Hermocrates cũ poſtera tibi dies aſſignata ſit dicentẽ alium es ſecuturus ideoqꝫ confidis. Quale uero id ſit ipſe tibi forſitan declarabit. Exhortanti itaqꝫ tibi & ad rem ipſam penitus inflãmanti parendum. Et ultra deos quos tu memorabas/alios inſuper inuocare decet: pręcip ueqꝫ mnemoſynem: ideſt memoriã. Ferme nãqꝫ maxima queqꝫ ſermonũ noſtroꝝ in hac dea conſiſtunt. Nempe ſi ſufficienter meminerimus recenſuerimuſqꝫ nunc uobis: quę quõdam a ſacerdotibus tradita a Solone huc aduecta fuerunt uidebimur theatro huic ut arbitror / ſatis quæ cõueniunt peregiſſe. Hoc itaqꝫ iam agendum/neqꝫ ultra cunctandũ: primũ autẽ cõmemoremus quod ſumma erat annoꝝ nouẽ miliũ ex quo bellum extitiſſe traditũ eſt inter eos omnes qui ultra & eos eſt citra colũnas Herculis habitabant: quod in præſentia enarraturi ſumus. Hoꝝ quidem dux fuit hæc ciuitas: bellũqꝫ omne ut dicitur confecit. Illoꝝ autẽ inſulę atlanticę reges: quã inſulam Libya Aſiaqꝫ maiorem fuiſſe q̃nqꝫ perhibuimus. poſtea uero cœnum ibi inuium ſubmerſa inſula ex terrę concuſſione relictũ. Quod quidẽ hinc illuc altum in mare nauigantibus obſtat/ne ultra enauigare liceat. Gentes quidẽ barbaras quæ tunc erant græcaſqꝫ generatim orationis ipſius progreſſus paſſim prout occaſio dabitur/ enarrabit. Athenienſiũ aũt qui tunc erant aduerſariorũqꝫ uires in primis res publicaſqꝫ/ & belli ordinem atqꝫ ſucceſſum exponere decet. Hoꝝ uero ipſoꝝ / noſtra primũ narrabimus. Dii quondam uniuerſum terrę orbem ſigillatim ſortiti ſunt / in regiones ſingulas diſtributũ. Neqꝫ partitionem hanc contentio fecit. Nam procul a ratione id eſſet quod dii uel quæ unicuiqꝫ ipſorũ conueniunt/ ignorarent: uel cognoſcentes quæ potius aliis competunt/aliena iura uiciſſim uſurpare contenderent. Cæterũ iudicii iuriſqꝫ ſortibus ſua quiqꝫ ad uotum ſuſcipientes curanteſqꝫ amicorũ ſingula/regiones habitandas diſpoſuerunt. Hoſqꝫ uelutí greges ipſorũ / poſſeſſioneſqꝫ & armenta nutriuere. Hoc tamen excepto quod corporibus corpora cogere noluerunt quẽadmodum plagis pecora iumentaqꝫ paſtores. At uero tanq̃ docile & obediens animal quaſi ex puppe ratem agilem dirigentes / perſuaſione pro gubernaculis utebantur / eaqꝫ animã attingebant: & ad mentẽ ipſorũ ita ducentes mortale genus omne gubernabant: & alii quidem dii alioꝝ locoꝝ gubernationẽ ſortiti ea inſtituebant. Vulcanus autẽ mineruaqꝫ natura habentes cõmunẽ: tum quia eodem ex patre ſunt: tum quia per ſapientię ſtudiũ perqꝫ artium diligẽtiã ad eadẽ tendunt ita cõmunẽ ſortẽ hanc nacti ſunt regionẽ. utpote uirtuti prudentięqꝫ natura propriã atqꝫ congruã: procreãteſqꝫ in ea uiros indigenas admodum generoſos eoꝝ mentibus rei publicę ordinẽ infuderunt. Quoꝝ dũtaxat nomina reſtiterunt. Opera uero ꝓpter eoꝝ qui acceperunt interitũ & longa tẽpoꝝ interualla e memoria hominũ delata ſunt. Semper enim ſuperſtes hominũ genus ut in ſuperioribus diximus / montiuagũ atqꝫ rude/ cui potentũ in regione uiroꝝ nomina: ſolum audita. At præter hæc ex rebus geſtis exigue quędã notę fuerunt. Quapropter filiis ſuis poſteri quodã amoris affectu noĩa priſcorũ impoſuerunt. Virtutũ legũqꝫ ſuperiorũ ignari: nihil enim de his habebant præter auditũ: & hunc non ſatis certũ. Cum uero multa per ſęcula rebus ad uictũ neceſſariis indigerent: ipſiqꝫ & filii mentem his adhiberent/ quoꝝ penuria pręmebãtur deqꝫ his uerba facerent/ rerum antiquarũ memoriam neglexerũt. Confabulatio enim priſcarũqꝫ rerum inueſtigatio in ciuitatibus cum ocio ſimul oriri conſueuerunt/ cum neceſſaria uitę parata iam ſunt/ prius uero nequaq̃. Atqꝫ ita priſcorũ nomina ſunt abſqꝫ operibus reſeruata. Dico autẽ hæc ita coniectans / quoniã inquit Solo ſacerdotes illos in ueteris belli narratione plurima inſeruiſſe nomina poſteris perſimilia/ ut Cecropem: Trechtheum: Tricléthoniũ: Eriſichthonẽ: aliaqꝫ ex his quę ſupra Theſeum memorantur. Mulierum quoqꝫ nomina ſimiliter/atqꝫ opera eadem: deęqꝫ Palladis figurã & ſtatuam / ita ut belli ſtudia uiris tunc eſſent mulieribuſqꝫ cõmunia. Nempę ea tempeſtate armatã deam palam elatã extitiſſe/ exemplum daturã omnibus/ quod in ſingulis animaliũ gregibus/ mas fœminaqꝫ ſortis eiuſdem/ pro generis cuiuſqꝫ uirtute ita natura inſtituta ſunt/ut aggredi omnia cõmuniter ualeant: habitabant profecto tũc in hac regione alia genera ciuiũ qui in artiũ opibus & agricultura uerſabanť. Milites aũt a diuinis uiris principio ſegregati ſeorſum uiuebant: habentes oĩa tum ad alimenta/ tum ad educationẽ conferentia. Quoꝝ nullus ꝓpriũ aliquid poſſidebat. Nã cõmunia inter ſe cũcta exiſtimabãt. Vltra uero uict⁹ ipſi⁹ ſufficiẽtiã nihil ab aliis ciuib⁹ exigebãt: exercebãtqꝫ ea oĩa q̃ heri de cuſtodib⁹ quos deſcripſim⁹/expoſita ſunt. Quinetiã uere illud & ꝓbabiliter de regione nr̃a ẽ dictũ: primũ quidem

dem

dem illis temporibus fines ſuos uerſus Iſthmũ habuiſſe diſtĩctos: quodq; uergebat in partem alte- 705
ram continentis uſq; ad ſummũ Cithęronẽ atq; parnaethem. Qui fines ipſo deſcenſu ad dexteram
Oropiam habuerint: ad ſiniſtrã uerſus mare Aſopum diſtinguentes. Virtute uero uniuerſam ter-
ram ab hac exſuperatã fuiſſe traditur. Quapp potius ſe tunc regionẽ hanc / uniuerſum circa garũ
exercitũ alere. Argumentũ plane uirtutis eius euidẽtiſſimũ: qa qđ ex ea reliquũ eſt / cũ quauis alia
hoc ipſo certare poteſt quod & fert omnia & fructus profert optimos paſcuiſq; abundat aĩali cuiq;
accõmodatis. Tunc uero non modo ſpecioſa hæc oĩa / ſed etiã huberrima producebant. Qua nam
ratione id ꝓbabile? Quiue inditiis has eſſe reliquias illius terrę coniectari poteſt? Omnis ab alia cõ
tinenti in pelagus longe porrecta / extrema quodãmodo iacet. Quã latitudo maris ꝓxima paſſim
profunditate circũdat. Cũ itaq; multa ingentiaq; diluuia in annoꝝ nouẽmiliũ interuallo pręceſſe-
rint: tot enim ex illo tẽpore ad præſens anni fluxere / tellus his tẽporibus colluuionibuſq; ex altis de-
fluens & tumulos ferme nullos / ut alibi ſolet / exaggerat: & ſemper circũ decidens in profundum
occulitur. Quapropter relicta ſunt quẽadmodũ in anguſtis inſulis pręſentia hæc ad illa quaſi cor-
pore per morbũ extenuato: oſſa detерſa nudataq; terra molli quondã & pingui: ſolum uero tenue
corpus atq; aridũ reſtitit. Olim integra terra altiſſimos montium colles habebat. Et agri qui nunc
Phellei noĩantur ſolo pingui fertiles erant. Silua in montiũ uertice frequens. Cuius nunc etiã con-
iecturę quædã apparent. Sunt enĩ montes nõnulli / qui ſolas nunc apes paſcunt: olim uero nec mul
to tamen anteacto tẽpore ingentes inde inciſę arbores operimentis & trabibus conficiendis aptiſ-
ſimę: ex quibus ędium ampliſſimarũ confectę texturę adhuc extant. Erãt & alię multę arbores do-
meſticę mites atq; procerę. Quinetiã paſcua pecorũ hubertima. Præterea regia hęc quotannis / ab
Ioue frugiferã pluuiã hauriebat. Neq; ut nunc per decliue pręruptũq; diluta ex terra in mare aquã
fundebat: ſed hanc ex altis abunde abſortã tenaci quadã concauitate recondens cõbibenſq; in ui-
ſcera demittebat. Vnde paſſim iuges fluuioꝝ fontiũq; liquuores ſcaturiebant: quorũ etiã nunc in
ueteribus fontibus ſacra quędã ſigna / relicta conſpiciuntur. Quapropter in præſentia de his uera
narrantur. Atq; hęc erat regionis huius conditio. Excolebatur præterea tunc ab agricultoribus ut
conſentaneũ eſt & ueris & ad eadem hęc intentis. Ingenioſis profecto uiris & honeſtoꝝ admodum
ſtudioſis: ſolum fertile nactis. Aquã copioſiſſimã. Temperiẽ aeris ſingulis anni tẽporibus ſaluber-
rimã. Vrbs autẽ eo tẽpore ſic inſtituta. Primo quidem arcis tunc alia q̃ nunc erat diſpoſitio. Hunc
enim unius noctis illuuio terra nudatã ipſam diluit & terrę concuſſione colliſit: & ante illud tẽpore
Deucalionis exitium / poſt tertiam inundationẽ factum ſimiliter traditur accidiſſe. Superiori uero
tempore magnitudo eius uſq; ad Eridanũ Eliſſumq; protenſa Pnycem intus & Lycabetũ cõprehẽ-
debat terminũ e regione Pnycis habens. Terrena erat omnis / pauciſq; exceptis plana ſuperne. Co
lebantur exteriora eius ſub tranſuerſis ipſius partibus ab artificibus agricoliſq; qui proxime agros
colebant. Superna milites ſoli prope Mineruę Vulcaniq; templum inhabitabant / ueluti ędis unius
uiridarium uno ambitu circundati. Loca eius ad Boream uerſa colebant / cõmunes ędes habentes /
atq; cœnacula quibus hieme cõmunia parabant conuiuia: & quęcunq; cõmuni ciuitatis uitę cõue-
niebant per domorum inſtitutionẽ tam in his q̃ in ſacris ſine auro & argento ſeruabant. Nulla ſi-
quidem in re unq̃ his utebantur. Verum medium inter ſuperbiam illiberalitatẽq; ſecuti honeſtas
habitationes ſtruebant / in quibus & ipſi conſeneſcentes & nati natorum eas poſteris ſibi ſimilibus
relinquebant. Ortis uero gymnaſiiſq; & cœnaculis auſtrum uerſus expoſitis utebantur ęſtate. Erat
fons unus ubi nunc arcis eſt locus. Quo ob terrę motum exhauſto / riuuli circũ exigui relicti ſunt.
Tunc autem affatim omnibus humorem ſuggerebat irriguum. Cuius erat ad ęſtatem atq; hiemẽ
temperies ſalutaris: hac illi ratione loca hæc habitabant: ciuium quidem ſuorum cuſtodes / cætero
rum uero gręcorum uolentium duces / obſeruantes in primis ut ſemper idem illorum eſſet nume
rus uirorum: uidelicet fœminarũq; iam in re bellica fortium: neq; minor erat unq̃ uiginti milib9
numerus militum. Cum igitur tales illi eſſent ſemperq; ratione huiuſmodi patriã ſuam & uniuer-
ſam gręciam iuſte diſponerent / per omnẽ Europam & Aſiam tam egregio corporis habitu q̃ in-
numeris animi dotibus omniũ qui tunc erant / probatiſſimi & clariſſimi habebantur. Deinceps ue
ro quales aduerſarioꝝ ab initio res eſſent / niſi forte quẽadmodum pueri audiuimus e memoria ex-
ciderunt / uobiſcum / tanq̃ amicis cõmunicabimus. Sed anteq̃ referam / admonendi eſtis ne mire
mini ſi plurima barbaroꝝ nomina græce nunc audieritis. Id enim ex eo contigit / quia Solo cũ co-
gitaret illa carminibus ſuis inſerere / uim ipſam eſt nominum perſcrutatus. Inuenitq; primos illos
Egyptios harum rerum ſcriptores / in eorum uocem ea nomina tranſtuliſſe. Quare & ipſe rurſus
uniuſcuiuſq; nominis ſenſum accipiens / in uocem noſtram conuertit. Atq; hæc ſcripta apud auũ
meum erant / & nunc apud me ſunt: quæ a pueritia meditatus ſum. Si ergo talia nunc audieritis
nomina qualia apud nos ſunt / ne miremini. Nam huius rei cauſam intelligitis / prolixe autem
orationis tunc exordium illud quod & in ſuperioribus de deorum ſortibus eſt inductum: partiti
quidem ſunt uniuerſam terram: partim in ampliores portiones: partim anguſtiores: templaq;

& ſacra ſibi inſtituerunt. Tunc ſane Neptũnus inſulam ſortitus atlanticam filios ex mortali fœmi/
na in tali quodam inſulę loco progenuit. Secus mare qdem plana iſula erat/ſed in media inſulę pla
nities erat: quę omniũ ſpecioſiſſima feraciſſimaq; dicit̃ extitiſſe: prope planitiem rurſus in medio
mons erat breuis / ſtadiis qnquaginta diſtans: hic uero ab aliquo eoꝝ qui a principio ex terra nati
ſunt noie Euenor colebatur. Qui ex Leucippe uxore Clitonem unicã filiam genuit. Parentibus ue
ro mortuis & matura uiro puella Neptũnus eius deſiderio captus illi ſe miſcuit: circulepitq; collẽ
quẽ habitabat ſpiris aquę circũfluis terręq; zonis alterne/partim amplioribus/ partim anguſtiori/
bus. Ex qbus duo qdẽ terre/tres uero maris fuere circuitus/ qui ueluti torno deſcripti pari undiq;
interuallo inſulam per mediam diſtabant: inacceſſibilemq; hoĩbus collem ipſum reddebãt. Neq;
enim tunc naues erant: neq; nauigãdi peritia. Ipſe uero utpote deus facile mediã inſulam exorna/
uit: humoreq; duplicis aquę ex terrę abditis per fontes exteriores iuſſit erumpere: partim ue cali/
dum/partim frigidum ſcaturire: alimẽta item uaria per terras & abundantia pululare. Quinq; prę
terea maſculoꝝ filioꝝ geminos partus ꝓgenuit & nutriuit. Atq; omnẽ atlanticam inſulam decem
in plagas partitus / primogenito materna habitationẽ & plagam quę circum erat tribuit / maximã
profecto ſortem atq; potiſſimã. Regẽq; illum ſtatuit reliquoꝝ: cæteros uero multarũ gentium re/
gionũq; principes. Singulis impoſuit nomina primogenitũ quidem uocauit Atlantẽ totius inſulę
regem. Vnde & pelagus cognominat̃ atlanticũ. Eum uero qui gemino partu ſtatim poſt illũ eſt na
tus/patria uoce Gadirum/ quẽ grece dicimus Eumelum. Qui extremas inſulę partes ad colũnas
Herculis eſt ſortitus: ſuoq; locũ nomine Gadiricũ nuncupauit. Secundi partus unũ Amphiterem.
Alterũ Eudęmonẽ nominauit. Tertii/ primũ natum Mneſeum. Secũdum Autochthonẽ. Quarti
aũt Elaſippum priorẽ/ Meſtorẽ uero poſteriorẽ. Quinti demũ/primũ Azaem/Diaprepem uero ſe/
cundum. Hi oẽs poſteriq; ipſoꝝ multa ibi ſęcula habitarunt: aliis multis per mare inſulis dominã/
tes: & Egyptũ uſq; tyrrheniãq; his qui citra habitant/ut ꝓdiximus. In maxima certe ueneratõe uni/
uerſum Atlantis erat genus. Semperq; rex antiquior regnũ primogenito relinquebat: quod iperiũ
multa per ſęcula conſeruarũt. Tanta uero illis diuitiarũ copia/quãta nullis antea regum ſupiorum
fuerat/nec ullis unꝗ̃ poſteroꝝ facile cõparabit̃. Structa ordinataq; illis erant in ciuitate totoq; re/
gno omnia quoꝝ uſus expetitur. Multa quidẽ ad eos extrinſecus ꝓpter imperiũ accedebãt ꝑmul/
ta quoq; inſula ipſa ad ſufficientẽ uitę uſum ꝑtinentia ꝓducebat. Primũ quidem omnia quę ex
terrę uiſceribus eruũtur/& quę ſolida ꝑmanent & quę funduntur: quodue nunc nominatur ſolum
tunc certe plurimũ effodiebat̃ aurichalcũ multis ex inſulę locis inſigne metallum: tũc apud eos cę/
teroꝝ excepto auro pręcioſiſſimũ. Et quęcũq; ſilua producit ad fabroꝝ artificiũ / ferebat abunde.
Paſcua quinetiã animantibus tam feris ꝗ̃ domeſticis ſuggerebat. Elephantum præterea ingens ibi
copia. Alebat nempe ſufficienter/ quęcũq; p paludes/lacus & flumina ſiue montes agroſue paſcũ/
tur: paſcebat quoq; uaſtũ aĩalium genus & uoraciſſimũ ferebat & quęcũq; tellus nunc odorifera nu
trit radices gramina: ligna: liquẽtes ſuccos: flores ac fructus. Suauẽ præterea uitis humorẽ & ſoli/
dum alimentũ: qbus ipſi nutrimur. Illa item qbus pro cibo utimur & obſonii gratia: quę legumina
uocitamus. Nec non liquores ex arboribus/atq; eſcas ad ſitum famẽq; extinguendã/neq; deerãt his
unguenta. Accedebant & delitiarũ gratia fructus uariarũ arboꝝ copioſiſſimi. Aderãt quoq; ſacie/
tatis ſolatia bellaria/faſtidientibus reqſita. Hæc oia inſula quæ condã extabat/ſacra ſpecioſa/ mirã/
da/huberrima ꝓducebat. Atq; hæc colligẽtes ex terra/tẽpla & regias ędes/ port⁹ naualia & uniuer/
ſam regionẽ ſtruebant: profecto hoc pacto ſpiras illas maris diſpoſuerũt/ quæ antiquã circuldabãt
metropolim hoc eſt matris eorũ patria ſedem. primo quidẽ conſtructis pontibus tranſitũ ad inte/
riora & ad ſedem regiã prebuere. Vbi in dei ipſius maiorũq; ſuoꝝ ſedibus ſtatim ab initio regias
ędes ędificarunt. Alterq; ab altero hornara ſuſcipientes cõtinua ſucceſſione ſupiores in exornãdo
pro uiribus ſupabant quo ad machinas magnitudine decoreq; mirandas fabricauerunt. Foſſam
porro a mari ad extimũ circulũ deduxerunt/ quæ tria iugera in latitudinẽ ꝑtendebat̃ centũ pedes
in altum/in longũ ſtadia quinquaginta. Atq; ut ex hoc mari ad circulum illũ uelut ad portũ appli/
care naues poſſent/effecerunt/patefacto illius ore: ut naues ingentiſſimas caperet. Zonas terrę
quibus ſpirę maris diſtinguebant̃/ pontibus ſecuerũt: ut una triremi enauigare inter ſe inuicẽ poſ/
ſent. Supra uero texerunt/ut ſubnauigare liceret. Terrenarũ nãq; zonarũ labra ꝓfunda/ mari ſup/
eminebant. Maximus plane circuitus per quẽ inundabat mare/ latitudine ſtadia cõplebat tria: pri
mus huic orbis terre ꝓrſus ęqualis: ſequentiũ uero duorũ/humidus qdẽ orbis ſtadia duo. Aridus
autẽ humido pręcedẽti rurſus ęqualis. Stadium deniq; unũ: qui ipſam inſulam in medio poſitam
circũdabat. Inſulę uero in qua regia erant/ diametrus/ ſtadia quinq;: & hanc circũ orbeſq; & pon/
tem latũ ad plectri menſurã hinc atq; in muro quodã lapideo clauſerunt: turres portaſq; in ſingu/
lis ſup pontes ſm maris pertranſitus fabricantes. Lapidẽ ſub inſula ꝗ̃ iacebat in medio / inciderũt
circũ: & ſub ipſis orbibus intus pariter atq; extra: ꝑti albũ: ꝑtim nigrũ: ꝑtim rubeũ. Nauiũ recepta
cula duo moliti ſunt concaua geminaq; intrinſecus: quorũ fornices hac ipſa ſunt petra contexte.

In inſula quę fuit extra colũnas Herculis fuiſſe elephantes.

edificia

edificia uero partim ſimplicia partim uaria mixtis ex lapidibus effecerũt/ipſa uarietate ludum de- 306
lectationemq; ſecuti. Eius inſuper muri qui exteriorẽ orbem claudebãt/ſuperficiẽ omnẽ ęre tenui
ueſtierunt. Eius uero qui interiorem/ſtãno. Eius deniq; qui circũdabat arcem/aurichalco igneo fu
rore coruſco. Regia uero ipſa intra arcem/ita conſtructa. In medio ſacrũ: & inacceſſibile Clitonis
Neptũniq; tẽplum: aureo ambitu circũdatum. Illuc a principio conueniens genuerunt decẽ regũ
genus: atq; ibidem quotannis ex decẽ regionibus congregati unicuiq; illorũ ſacra ſolẽnia perage-
bant. Erat Neptũne templum ſtadiũ unum logum iugera latum tria: altũ uero quãtum lõgitudo
eius latitudoq; exigere uidebantur: figura eius ſpecieſq; barbarica. Faciem exteriorẽ prӕter ſupre
ma faſtigia argento omnẽ exhornauerunt. Nam culmina ipſa & apices/auro. Intus autẽ laquearia
tota eburnea/auro/argento/aurichalco uarie cœlata ſuſpiciebant. Verum parietes: colũnas: paui
menta aurichalco exhornauerunt. Statuas quinetiam ex auro erexerunt. Deum quidem curru inſi
ſtentem: tenentẽq; equorum alatorũ habenas: laquęaria alta ceruice tangentẽ. Circa hunc delphi/
nis inſidentes nereides cẽtum. Tot enim eẽ tunc exiſtimabantur. Aderant & ſtatuӕ donariaq; cõ- Equos currũ Neptũni tra-hentes alatos eſſe.
plurima priuatorũ. Extrinſecus extabant imagines aureӕ mulierũ omnium regiarũ uirorũq; qui-
cunq; ex regibus decem deſcenderãt multaq; & ingẽtia ſimulachra donariaq; alia regum & priua-
torũ tum ea ex urbe tum ex aliis eorũ imperio ſubditis: aderat item altare magnitudine & artificio
quoad reliquũ apparatũ ſpectabat decentibus. Eadem ratione & regia tã amplitudini regni q̃ hor
namentis ſacris conuenientia. Vtebant autem fontibus tam calidi liquoris q̃ frigidi: iugi humore
exhuberãtibus quibus inerat ad utrũq; uſum mirifica cum iocũditate ſalubritas. Porro circa fon-
tes habitationes cõſtructӕ erant & aquaticӕ arbores conſitӕ: receptacula quoq; aquatũ circũpoſi/
ta/partim quidem ſub diuo patentia: partim uero ſub tecto calidis lauacris hiberno tempore accõ
modata: regia ſeorſum: ſeorſumq; priuata atq; alia mulieribus. Alia item equis: cӕteriſue iumen-
tis. Decens plane & conferens unicuiq; ſeruabat. Defluũ uero irriguumq; humorẽ in Neptũni de
duxere lucum ob fecunditatẽ ſoli/arboribus uariis & altitudine ſpecieq; mirandis refertum. Atq;
inde in exteriorẽ circuitũ p aquӕductus iuxta põtes deriuauerunt. Vbi tẽpla multa delubraq; deo/
rum uiridaria atq; gymnaſia: partim hominũ: partim equorũ: ſeorſum in utraq; orbiũ inſula. Sed
circa mediã inſulã oĩum maximã pręcipuus erat hippodromus. i. curſus equorum. Cuius latitudo
ſtadium/lõgitudo per oẽm circulũ porrigebatur ad equeſtre certamẽ. Circa hippodromũ utrinq;
erant ſtipatorũ cuſtodũq; diſpoſitӕ domus. Fidis quidẽ militibus intra ipſum anguſtiorem circul
tum arci q̃ proximũ/cõmiſſa cuſtodia his autẽ qui cӕteris fide preſtabãt in arce ipſa circa reges ha/
bitationes cõceſſӕ. Naualia prӕterea triremibus/omnibuſq; ad eas pertinẽtibus inſtrumentis/re-
ferta. Singulaq; ſufficiẽter expoſita. Atq; hic erat regiarũ ędium apparatus: trãſeũti uero tres por
tus exteriores. Apparebat murus a mari incipiẽs ualli inſtar & ſtadiis quĩquaginta ab ampliſſimo
circulo ac portu undiq; diſtans: qui ad os foueę uerſus mare in idem concludebatur. Totum uero
id colebatur: & reliquũ quidẽ ſpatium multis & frequentibus ędificiis abũdabat. Sinus autem ipſe
portuſq; latiſſimus plenus erat nauibus/mercatoribuſq; undiq; confluẽtibus. Vbi ob frequentem
turbam die nocteq; clamor continuus ac ſtrepitus ingens ſentiebat. Atq; ita de urbis & antiquӕ ſe
dis diſpoſitione ut olim traditũ eſt in prӕſentia iam retulimus. Deinceps uero cõmemorate cona
bimur quӕ natura quiue cultus reliquӕ regionis extiterit: principio locus omnis editus admodũ:
& a mari abſciſus memorabatur. Regio uero circa urbẽ cãpeſtris omnis/ambiens quidem urbẽ/&
ambitu exteriori cõprehenſa. Montes enim hanc ſecus mare claudebant: ipſa uero illuc uſq; ęqua-
lis ac plana: & altera quidẽ ex parte ad tria ſtadiorũ milia protẽdebatur: ad mediũ uero a mari ſu-
perne ſtadiorũ milia duo. Situs autem inſulӕ ad Auſtrum uergebat a ſeptẽtriõe Boreӕ expoſitus.
Montes eius frequẽtia/altitudine/pulchritudine oẽs qui nunc extant/exſuperabant. In eis uici com
plurimi accolarũ: atq; ditiſſimi. Neq; deerant amnes: lacus: prata: quibus animalia omnia tum fe-
ra tum domeſtica abũde nutriebantur. Silua itẽ crebra ac uaria ſingulis operibus materiẽ affatim
ſuppeditabat: atq; ita locus ille tam natura diſpoſitus/q̃ multorum regũ diligentia opibuſq; longo
tempore erat excultus. Quadrata regio fuit plurimũ recte in longũ uergens: ſed propter foueã cir
cum erutã recta amiſſa figura. Cuius profunditas longitudo & amplitudo incredibiles dictu. Im-
poſſibile nãq; uidet tam uaſtũ opus cum aliis collatũ operibus manibus hominũ eſſe factum. Dicẽ
dum tñ quod audiuimus. Iugeris unius erat profunditas. Latitudo omnium ſtadiũ: cũq; eẽt circa
omnẽ agrũ effoſa/longitudo eius ſtadia decẽ milia/hӕc ſane fluenta ex montibus demanãtia ſuſci-
piebat perq; agros reuoluta ad urbẽ hinc atq; illinc perueniens: hac tãdem erũpebat in mare. De-
ſuper autẽ ab ipſa late pedes centum foueӕ rectӕq; exciſӕ per agrum rurſus in foueam mari proxi
mam demittebantur. Altera uero ab altera ſtadiis centum ſeiũgebatur. Deducebãt ex ſiluis ligna
in urbem: & alia ſuis quӕq; collecta tẽporibus duplicibus per foueas nauibus: fouearum enim tra-
ctus obliquӕ ſeſe uſq; ad urbem interſecabant. Geminos ex terra fructus ac fruges annis ſingulis
colligebant: hieme quidem Iouis beneficio pluuiis tellus madebat: ęſtate riuis ex aquӕductibus it/

rigabatur. Circa numerũ uero uirorũ in cãpeſtri regione ad rẽ militarẽ utiliũ hic erat ordo: ut ſuũ quæq; ducem ſors eligeret preberetq;. Sortis autẽ magnitudo decies ſtadia decẽ. Cũctarum uero ſortiũ/milia ſexaginta. Sed eorũ qui montes & alia loca colebant/numerus infinitus: per loca uero & pagos in huiuſmodi ſortes ſm duces diſtributi erant cũcti. Igiẽ inſtitutũ erat/ducẽ in bellum inferre ſextã currus bellicoſam partẽ ad milia curruũ decẽ. Equos duos/& equites/rurſuſq; iugales equos abſq; bigis. Vbi eẽt & qui paruo clipeo munitus deſcenderet/& qui ambos habenis uiciſſim regeret equos. Armigeros itẽ duos: & ſagittarios & funditores utroſq; duos: leuis armaturæ milites: iactores lapidũ: iaculatoreſq; tres utroſq;. Nautas quatuor ad ducẽtarũ miliũq; nauiũ cõplementũ: hac itaq; rõne in regia ciuitate erant res bellicæ præparate. Reliquarũ uero nouẽ urbiũ apparatus alibi alius erat: quarũ rerũ prolixior foret narratio. Magiſtratus autẽ honoreſq; ſic erant a principio inſtituti. Vnuſquiſq; decẽ regũ iuriſdictione ſua in ppria ciuitate hominibus plurimiſq; legibus dominabaẽ puniebatq; pro arbitrio unũquenq; ac morte dãnabat. Imperiũ profecto & cõmunio inter illos ſm Neptũni mãdata dirigebanẽ: quẽadmodum leges illis: & littere nũciabant a maioribus in colũna quadã ex aurichalco circa mediũ inſulæ/in tẽplo Neptũni ipſius inſcriptæ. Illi igiẽ quinto quoq; anno interdũ & ſexto alterne trãſacto cõgregabanẽ: tam pari q̃ impari ęquã ptẽ diſtribuẽtes. Congregati uero de publicis rebus deliberabant/diligẽtiq; examine iudicantes/ſiqua in re præuaricatus quis eſſet dãnabant. Cum igiẽ foret iudiciũ ineũdum tali ſe fide inuicem abſtringebant. Nam cũ eſſent in tẽplo Neptũni dimiſſi ſolutiq; tauri/ſeorſum ab aliis ipſi decẽ uouebant deo gratã illi uictimã ſe ſine ferro capturos. Vnde lignis & laqueis uenabanẽ. Et quæcũq; ceperãt taurũ ad colũnam tractũ in eius uertice/ubi ſcriptis erat mandatũ/ptinus iugulabant. Extabat aũt in colũna præter leges iuramentũ execratioq; terribilia his qui nõ parerẽt imprecãs. Quãdo itaq; ſacrificiis de more paratis/expiaturi iam crematuriq; erant ſingula tauri mẽbra/ex impleto cratere guttã ſanguinis per ſingulos diffundebant. Reliquã dabãt igni: luſtrãtes colũnã: his deniq; actis phialis aureis haurientes ex cratere & ſuper ignẽ libantes iureiurãdo interpoſito pmittebant/iudicaturos ſe ſm inſcriptas colũnæ leges/punituroſq; eos qui antea deliquiſſent. præterea litterarũ illarũ normã ſponte nunq̃ ſe trãſgreſſuros. Addebãt neq; prẽter patris ipſius leges uel imperaturos ſe unq̃/uel imperãti obedituros. Hæc unuſquiſq; illorũ ſibiipſi poſteriſq; precatus/bibenſq; & offerens deo phialã ad cænã ſe & neceſſaria cõuertebat. Et aduẽtante nocte igneq; uictimarũ ferme extincto ſinguli cœleſtẽ colore & q̃ pulcherrimã induti ueſtẽ ac penes hoſtias ambuſtas humi ſedentes/totũq; per noctẽ ignem in ſacris accenſum extinguentes/iudicabanẽ ſimul & iudicabant/ſiquis eorũ quẽpiam tanq̃ legũ trãſgreſſorẽ accuſauiſſet. Poſtq̃ uero iudicauerãt dieſq; illuxerat/in aurea tabula ſentẽtias inſculpentes/eas una cũ ueſtibus monumẽta futura poſteris/ſuſpẽdebãt. Leges autem & aliæ multæ circa ſacra regũ pprie ſingulorũ: ſed hæ precipuę. Ne unq̃ ſibi inter ſe bellum inferrent: immo ſuccurrerent oẽs/ſiquis aliqua in ciuitate ipſorũ genus regiũ extirpare aggrederetẽ. Tunc demũ cõiter quẽadmodũ ſuperiores deliberauiſſent de bello deq; cæteris actiõibus/imperii ius atlantico generi tribuebant. Cædis autẽ auctoritatẽ aduerſus aliquẽ cognatorũ/regi non concedebant/niſi plures ex decẽ q̃ quinq; in eandẽ ſentẽtiam cõueniſſent. Talẽ itaq; tantãq; potentiã quę in illis tunc erat locis/deus certo quodã ordine ad hæc rurſus loca deduxit/tali quadã/ut ferẽ/occaſione. Multa ſane per ſæcula/quoad natura illis diuina perſeuerauit legibus obediebant: & erga diuinũ genus ipſis cognatũ benigne affecti erant. Magnifice nãq; illorũ animis: & uere cogitationes inerant. Vnde & modeſtia utebanẽ prudẽtiaq; & ad ea quæ accidebant & inuicem. Quocirca ſpernentes præter uirtutẽ omnia paruifaciebant præſentia: neq; efferebantur: ſed tanq̃ onus quoddã exiſtimabant/auri cæterorumq; copiam. Neq; uelut ebrii gemino ex alimẽto facti in aliquo per incontinentiam aberrabant. Immo uero utpote ſobrii acute cernebant. hæc omnia cõmuni ex amicitia una cum uirtute incremẽtum ſuſcipere. Horum uero ſtudio & admiratione/diſperdi hæc: & uirtutem amicitiãq; deficere. Quoad in eis mens talis/& natura diuina uiguit/creuerunt que ſupra narrauimus omnia: poſtq̃ uero diuina ſors in eis longo abuſu crebriſq; mortaliũ rerum affectibus inquinata euanuit moſq; humanus præualuit: tunc primũ quia nõ poſſent ferre præſentia/dedecori ſuccubuerunt. Nam apud eos qui cernere poterant/turpiter affecti exiſtimabãtur: cum pulcherrima ex precioſiſſimis perdidiſſent. Qui autem/rectam ad beatitudinẽ uitam inſpicere non ualebant/tunc eos præclaros beatoſq; putabant maxime/cũ maxime iniqua plus habendi cupiditate/& uiolentia replerentur. Tunc ſane deus deorum Iuppiter qui regit omnia legibus: quiue poteſt hęc talia cernere: cum deprauari generoſam ſtirpem animaduerteret: homineſq; eos punire uellet/ut adepti temperantiam modeſtiores concinnioreſq; euaderent: deos omnes in ſedem eorum honoratiſſimam conuocauit. Vnde tanquã ex medio mundi throno quæcunq; generationis ſubiecta ſunt conſpiciuntur. Vocatoq; concilio ſic eſt exorſus.

¶DEFICIT FINIS DIALOGI.

¶ARGVMEN.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM PRIMVM DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE AD LAVRENTIVM MEDICEM.

ÆEculū apud priſcos pene idem magnanime Laurenti/tria potiſſimū habuit ſapiētiæ
lumina/Pythagorā/Socratē/& Platonē cōpertū aūt habemus. Sapientiā quidē Pytha
goræ magis in cōtēplando/Socratis uero in agendo magis/Platonis deniq; in contē-
plando pariter atq; agendo conſiſtere. Præterea diſciplinam tā Pythagoræ ſpeculati
uam/q̄ Socratis moralē a cōmuni hominū cōſuetudine uideri remotiorē. Platonis ue
ro doctrinā ſpeculatiuā pariter & moralē: ubiq; ita diuinū cū humano cōtēperare/ut & cōmuni ho/
minū cōſuetudini facile poſſit accōmodari: & ſimul hoīes ad diuina ętherna q; cōuertere. Neq; ue/
rū putādū eſt ꝓpea Platonē a Pythagora & Socrate/quos quaſi numina colit/eē diuerſum/ſed miſtū
potius: atq; utriuſq; ingenii q̄ſi quēdā/ut ita loquar/diuini ad humanū moderatorē ut quodāmodo
dici poſſit/in illis q̄dē ingeniū dūtaxat diuinū fuiſſe: in Ariſtotele uero & cæteris poſt Platonē philo
ſophis humanū tm̄: ſed in Platone diuinū pariter & humanū. Quorſum hæc? Vt meminerimus ꝑ-
ſentē legū diſpoſitionē/qm̄ ab ipſo Platone nō per pythagoricā ꝑſonā uel ſocraticā/ut ſolet cæteras
immo uero p ꝓpriā Platonis ipſius ꝑſonā nobis tradiť/nō iniuria uiā quādā inter diuina & humana
mediā obtinere: neq; nos p abdita & inuia quædā trahere neq; tn̄ ad inferiora deducere. Quāobrē
decē illi de re.pu. libri pythagorici magis ſint atq; ſocratici. Præſentes uero leges magis platonicæ
iudicenť. Illa res.p. uouētis fuerit & optātis. Diſpoſitio pn̄s ſit eligētis: ut qui in arduū illud aſcēde/
re nequeūt: ad hos ſaltē clemētiores colles nō dedignenť accedere. Cōſidera quāta diligētia huma
næ ſaluti noſter Plato ꝑſpiciat: q nō ſolū p ardua uult uideri hoībus admirādus: uerūetiā p decliuia
quædā facilis & ꝓpitius eē oībus atq; ſalutaris: hic ergo non coget hoīes ſi noluerint inter ſe facere
cūcta cōia/ꝑmittet ut fieri ſolet ꝓpria ſingulos poſſidere. Neq; tn̄ cautiſſimus auriga noſter oīno la
xabit habenas. Nā preter ſummā aliarū diligētiā legū/prudentiſſime ſanciet: ne cui liceat ultra cer/
tū & illū q̄dē mediocrē terminū cēſus amplificare: ne aliqs q̄dem copia nimia/aliis obſit inopia: ne
ue cogant id/qđ miſerabile eē putat/multi inter patriæ ſuæ ulnas eſſe mēdici. Quod aūt ꝑſona hic
Platonis ſub ipſo atheniēſis hoſpitis noīe & id q̄dē modeſtię gratia lateat: legēti deinceps ex multis
ꝑſpicue apparebit: ex eo p̄cipue/quod affirmabit ſe geminas tractauiſſe res.p. Cōditurus aūt leges
græcis/iure a tribus græcarū legum optimis cōditoribus leges accipit/Minoe Lycurgo Solone/adi
mens addēs/mutans/inueniēs/atq; ita optimā ex cūctis cōponit formā: & q̄uis ab initio cōſtituat ci
uitatē & regulā gubernādi/tn̄ legū poſitionē noīat potius q̄ rē.p. Qm̄ in ea ciuitate in qua poſſeſſio
nes ſunt ꝓpriæ ſingulorū/pp uarias cōtrouerſias/lites/iniurias/multis opus eſt legibus. In q̄bus cō/
ſtituēdis admirādū ſimul & clemētiſſimū notabis diuini Platonis ingeniū: excogitat enī inſignis be
nignitate uir ſingulis legibus ꝓhæmia quædā exhortatoria q̄bus humaniſſime ciues adducti/liben
ter parere uelint/ac ſpōte uelut filii legū illis obtēperēt/q̄bus alii ſolēt q̄ſi tyrānis inuiti parere: ac ꝓ
uiribus uel fraude uel uiolētia earū imperiū ſubterfugere. Addit uero poſt multa ēt minas: addit
& pœnas: pp illos/qui patriā ſuā/nō matrē iudicant/ſed nouercā. Deſcendemus iam ad primi legū
dialogi ꝓpriū argumētū/ſi prius oēs admonuerimus: ut dialogū/minoē/argumētumq; illius legāt
anteq̄ ad has leges accedāt. Accedant inq̄ tanq̄ & lectionibus eas diligēter obſeruaturi/& actiōibꝰ
penitus ſeruaturi. Aliogn niſi his obediuerint/intelligāt ſe poſt tā exactā iuſticiæ iniuſticiæq; noti-
tiā & minori excuſatiōe & maiori crimine peccaturos. Atheniēſis hoſpes.i. Plato ꝑfectus in Cretā
prope Cnoſum offendit Megillū/Lacædemoniū: & Cliniā Cretēſem quē una cū nouem aliis Cnoſii
acceſſiuerāt/ut coloniā inde deducerēt: urbē cōderēt: eiq; leges darēt. Hi ergo duo ad ſacrū iouis
antrū cōſulturi de hoc accedebāt: his factus obuius Atheniēſis hoſpes/q̄d nā acturi irēt interroga/
uit. Illi leges excogitaturos eē ſe rn̄derunt. Verū cū multa de legibus interrogati ab hoſpite/quæ-
ſtionē haud ſatis abſoluerēt/& hoſpes illis ad leges aptiſſimus uidereť: obſecrauerūt eū/ut ad ciui-
tatē legibus inſtituēdā una cū ipſis adiutor accederet. Obtēperat ergo hoſpes: & añ oīa principiū a
quo: & per qđ leges ad hoīes ꝑuenerūt/exponit/deū.ſ. atq; phm. Deinde legū perquirit finem do
cens eiuſmodi finē fore trāquillā aiorum ciuiliū puritatē ueritatis cōtēplationi/quoad fieri pōt ſuf
ficientē. Tertio ad ipſam legū formā materiāq; deſcēdit. Leges aūt a deo hoībus inſpirari/teſtis eſt
oīs antiqtas: teſtes & multi Platonis libri: teſtes & rōnes noſtræ in multis dialogoꝝ argumētis ad-
ductæ. Atq; in theologia noſtra/ubi de religione agiť cōfirmatæ. Profecto ſi natura quæ nihil aliud
eſt q̄ infimū diuinæ ꝓuidētiæ inſtrumētū/atq; ubicūq; ꝓuide uideť icedere/nō ducit ipſa ſe ipſam:
Sed ab ipſa ꝓuidētia duciť/fines oīum ordineſq; & in ſeipſa preſcribēte/& naturæ ꝓut uult inſcribē/
te: ſi inq̄ natura talis neq; abūdat ſuperfluis/neq; in rebus deficit neceſſariis certe diuina ꝓuidentia
in rebus neceſſariis nunq̄ deficit. Neceſſaria uero eſt hominū generi aliter nō potēti uiuere cōgre/
gatio mutua. Neceſſaria quoq; lex congregationi ſimiliter ꝓcul a lege ſubito perituræ. Neceſſaria
rurſum legibus diuina eſt auctoritas/ne uel negligētia obſoleſcant/uel fraude & uiolentia confrin-

gantur. Neceſſaria tãdem cõparandæ auctoritati diuinæ/tum ſanctimonia uitæ/tum pœna ſup humanas uires oĩbus admiranda. Quãobrem ꝓuidentia dei quę ſingulis elemẽtorũ/plantarũ/brutorum/mẽbrorũ ſpeciebus & uſibus neceſſaria ꝓſpicit: multo diligentius pfectiſſime aĩalium ſpeciei colẽti diuinitatẽ/in ſanciẽdis legibus apprime ſaluti hoĩum neceſſariis deeſſe non debet. Adde qđ neqꝫ poteſt princeps ullus uaſtã ciuitatis nauem quolibet momento/ꝓcellis & periculis innumeris agitatam/abſqꝫ cœleſti flamine ad portum uſqꝫ perducere. Ergo deus tum occultis inſpiratiõibus animorũ/tum miraculis manifeſtis/quotiẽs neceſſitas exigit/& reuelat myſteria legum & ſancit palam atqꝫ promulgat. Propterea exordiũ Plato legum adeo iuſtis felicibuſqꝫ inchoat auſpiciis: deũ non ab re ter ſtatim in principio nominans. Tres enim hic diſputant fundatores legum/ſinguliqꝫ diuino indigent patrocinio/tres quoqꝫ imitanť auctores legũ/Minoẽ & Lycurgum atqꝫ Solonem. Qui & leges in tria numina retulerũt Iouẽ & Apollinẽ & Mineruã. Neqꝫ id quidẽ iniuria. Sol enim planetarũ dñs potentiã/Iupiter clemẽtiã/Minerua ſapientiam cõtinet. Quæ quidẽ tria totam legis naturã perfectionẽqꝫ cõplectunť. Quid enim aliud eẽ dicimus legẽ preter rõnalẽ quandam regulã certo quodã ordine ad bonũ ſubditos pducentẽ? Vt autẽ ratio & regula & ordo inſit neceſſaria oĩno ſapientia eſt. Præterea ut pducat ad finẽ atqꝫ ſeruet/in primis potentia efficit: deniqꝫ ut ad bonũ ideſt ut ad cuiuſqꝫ cõmodũ/& cõmode benigneqꝫ conducat magnopere clementia prouidet. Tria itaqꝫ apud priſcos numina/diuinã referẽtia trinitatẽ legibus neceſſario cõſulũt. Atqꝫ iccirco tres ſimiles dotes in principe afferẽdas leges neceſſariæ iudicanť. At qm̃ pfectas inuicẽ has oportet concurrere ad pfectas leges cõſtituẽdas: id uero humana facultas pſtare nõ põt/nimirũ ad legũ exactiſſimã ſanctionẽ diuino eſt opus auxilio. Quod autẽ nouenariũ annoꝝ numerũ Plato & in Minoe: & hic ſæpe repetit qſi neceſſariũ ad leges ab ipſo Ioue diſcẽdas hoĩbuſqꝫ tradẽdas/forte ſignificat nouẽ angelicarũ mẽtiũ ordines/p quos uelut interpẽtes ipſa legis ſanciẽdæ rõ ad hoĩes uſqꝫ trãſferť: oẽs uero hos ordines legũ interpẽtes ſub uno mercurii noĩe ſignificat in Protagora. Neqꝫ uero te lateat nouenario hoc in angelis numero nõ xpianos ſolũ uti: ſed & platonicos/pcipue Proculũ atqꝫ Syrianũ/qđ in theologia ſatis oſtẽdimus. Quid uero? ſi nouenarius hic ſignificet trinũ potẽtiæ uſum trinũqꝫ ſapiẽtiæ/triplicẽ quoqꝫ clemẽtiæ/uidelicet ut triũ quodlibet tũ in lege ipſa ſit/tũ in iudicio magiſtratus tũ in miniſtris & ipſa executiõe iudicii. Præterea in ipſis reꝝ actionũqꝫ principiis mediiſqꝫ & finibus. Tria uero ter repetita nouenariũ manifeſte pficiũt. Sed cur nã in re.p. ab ipſis Mineruæ ſacris/hic uero a ſacris Iouis diſputatiõis fundať exordiũ? An forte/qm̃ diſputatio illa Athenis habeť & de antiq̃ Athenarũ urbe Mineruæ dicata tractať? Hic uero in Creta de cretẽſi urbe edificãda cõſuliť/ꝓpe ipm̃ Iouis tẽplũ/deqꝫ legibus Minois iouis filii in principio uerba fiũt. An poti⁹ forma illa rei.p. prior caſtior erat/atqꝫ ſeuerior palladi maxime cõgrua: hæc uero paulo indulgẽtior & ſua quadã humanitate Ioui cõueniẽs. Sũmatim & hic & ibi a uotis ſacrificiiſqꝫ ciuitatis naſcẽtis felicitatem auſpicamur. Mitto deſcriptionẽ lõgi huius itineris/& ſacros lucos/& arbores tẽplo dicatas: & alia multa/quæ cõmẽtũ deſiderarẽt/potius q̃ argumẽtũ. Poſt uero nõnulla quæ allegorice docent res humanas pſertim publicas nõ poſſe abſqꝫ diuino quodã patrocinio recte cõponi: ideoqꝫ ab ipſo deo q & legũ principiũ eſt & finis/eẽ legũ exordiũ faciẽdũ/incipit iã paulatĩ de legũ fine pquirere ſignificãs harũ finẽ eẽ diuinũ cultum: qſiquidẽ eiuſmodi legũ diſputatiõe ad tẽplũ Iouis ꝓficiſcunť. Cum igiť legũ finis ultimus ſit Iouis illius cultus q fecit mundũ deditqꝫ & mundo leges & nobis/nõ immerito ſtatĩ negat finẽ legũ eẽ Martis cultũ. Interim modeſte Minois & Lycurgi leges emendãs/qđ nõ tã ad uirtutẽ ipſam ſimpliciter reſpexerint q̃ ad bellicã declinauerint. Profecto leges debẽt illud potiſſimũ in ciuitate habere pro fine ad quẽ quaſi ad ſignũ oĩa dirigãt/qđ a cũctis ciuibus/maxime oĩum eſt expetẽdũ. Pugna uero atqꝫ uictoria cũ laborũ maloꝝqꝫ plena ſit/nõ pp ſe qdẽ optãda eſt ſed eligẽda potius pp pacẽ tutãqꝫ uitæ trãquillitatẽ/quẽadmodũ nemo ita exoptat uiuere: ut in ppetua cõtra morbos pugna/uictoriaqꝫ uerſeť. Cõcludit tãdẽ nõ debere ſtudia pacis ad bellica: ſed cõtra: bellica potius ad pacis ſtudia officiaqꝫ referre: pacẽ uero ad expeditũ liberumqꝫ ueritatis deiqꝫ cultũ. In his uero ꝓbãdis ipm̃ bonoꝝ genus in multas diſtribuit ſpẽs dicẽs alia qdẽ eẽ humana/alia uero diuina: & a diuinis humana pẽdere: humanorũ aũt/quæ lõge diuinis inferiora iudicat primũ eẽ ſanitatẽ/ſecundũ formã/tertium uires/q̃rtum diuitias: hoꝝ uero bonoꝝ ducẽ uult eẽ prudentiã/duce inſup diuinoꝝ: poſt prudentiã ſeq exiſtimat tẽperantiã: poſt hanc iuſticiã. Poſt iuſticiã fortitudinẽ. Profecto & hic ſignificat & in quarto de re.p. explicat tres aĩæ partes/rõnalem.ſ. iraſcibilẽ/cõcupiſcibilẽ/& prudentiã qdẽ in ſola rõnali/fortitudinẽ in ſola iraſcibili eẽ. Tu quoqꝫ pone in ſola cõcupiſcibili cõtinẽtiã. Ponit uero in cunctis ſimul partibus tẽperantiã atqꝫ iuſticiã: & utranqꝫ noĩat totius aĩæ conſonantiã. Sed tẽperantia qdem in affectibus/iuſticia uero in actibus cõſonãtia ſit. Et illa ſit aĩæ ſanitas/hæc aĩæ pulchritudo. At prudentia/oculus: fortitudo uero manus. Si ſubſtantia animæ puritateqꝫ cõtẽplationi neceſſariam ſpectas iuſticiæ tẽperantiã antepone: ſi humana ſpectas conſuetudinẽ/præpone iuſticiã. Omnino uero prudentiam cunctis quaſi oculum pedibus atqꝫ ducem. At fortitudinem cõtinẽtię antepone. Nam fortitudo & circa difficilius uerſatur dolo

Finis belli debet eſſe pax. finis pacis cultus dei ac ueritatis.

Bona diuina & humana:
Humana bõa
Sanitas
Forma
Vires.
Diuitiæ
Diuina bona
Prudentia
Temperantia
Iuſticia
Fortitudo

ris.ſ.

ris.i.tolerantiã:& cõtinentiæ officiũ quod eſt uincere uoluptates/in ſeipſa cõplectiĩ. Vtranq; uero 308
iudicato tẽperantia iuſticiaq; inferiorẽ. Hæc enim duo integrũ aiæ totius ordinẽ magis poſſident
duce prudentia cõſtitutũ. Ex his colligit oportere latorẽ legũ & ipſum referre/& referri iubere/hu
mana quidẽ ad diuina/diuina uero.i.uirtutes ad mẽtem ueritati diuinitatiq; deditã. Dum uero de
fine legũ diſputat/officiũ quoq; ipſarũ cõditoris exponit/idq; ſummatim eſſe uult/ſumma cũ dili-
gentia totã ciuitatẽ colere quaſi agrũ/ut exquiſitã de eligendis ſerendiſq; ſeminibus habeat ratio-
nem. Deinde de oportuna plantæ cuiuſq; cultura. Itẽ de extirpandis ſtatim ab initio noxiis herbis
& ſentibus. Deniq; de oĩbus ad maturitatẽ ſuo ordine perducẽdis. Tu uero inter hæc aduerte tur/
piorẽ haberi: qui uoluptatibus cedit/q̃ qui ſuccũbit doloribus. Itẽ fortis uiri officiũ eẽ/nõ ſolũ me-
tus & pericula ſupare/ſed cupiditates ẽt coercere. Præterea neminẽ ſecure iudicari poſſe fortẽ/niſi
diu inter labores & pericula uerſatus ſtrenue fuerit: adde & niſi in ipſa licentia & illecebris uolupta
tum. In qbus pbanĩ pprie cõtinẽtes/ipſe quoq; fuerit cõprobatus. Aduerte nõ eſſe tutũ uel homi/
nem q fortis ſit futurus/pcul a timoribus/uel eũ q futurus ſit tẽperatus ſeorſum ab oĩbus uolupta/
tum illecebris educare. Præterea totũ cõditoris legũ ſtudiũ circa uoluptates: & dolores oportere
uerſari: ut duo hæc quaſi bruta freno nõ careant. Si eñi freno cohibeanĩ/facile felixq; uitæ iter eua-
dit. Si nullo coerceanĩ freno/difficile admodũ & infelix. Notabis & illud de atheniẽſibus dictũ: p-
bos atheniẽſes eẽ pcipue pbos: ppea quod ſoli ſuapte natura: & diuina quadã ſorte: nullo cogente
uel pterrente/ſint probi. In his Plato ſignificat in ciuitate male inſtitutã/raros qdem fore ciues bo-
nos: ſed illos fore oĩum pſtantiſſimos. Quoniã cũ nulla diſciplina tales euaſerit/pfecto diuina qua
dam ſorte & pfecta natura facti ſint tales. Quorũ ẽt tãta ſit excellentia/ut cõi cõtagione nõ inquinen
tur. Poſt hæc ſingulare ad cuiuſq; artis totiuſq; uitæ præceptũ cõſiderabis. Oportere eos qui pſtan
tes uiri quouis in ſtudio euaſuri ſunt/ſtatim a teneris annis id ipſum tã ludẽdo q̃ ſtudendo in ſingu
lis ad id cõducẽtibus meditari: adeo ut uiriliũ ſtudiorũ accõmodatiſſima pueris pludia pponãtur.
Atq; ita ludentiũ animi in amorẽ illius potiſſimũ adducanĩ/qđ in uirili ętate/ſerio ſunt acturi. In- Diſciplina quid ſit.
ter hæc diſciplina ſic definiĩ. Diſciplina eſt/ea uitæ ſtatim a pueritia inſtitutio: quæ in amorẽ uirtu-
tis paulatĩ adducit aĩum puerilẽ. Illius inq̃ uirtutis præcipue/p quã uir factus ĩperare ſciat atq; pa-
rere/hoĩem uero oportere & inſup poſſe/diſciplinã eiuſmodi a teneris annis habere/p illã quæ ſeqĩ
humanæ naturæ deſcriptionẽ apte cõfirmat: inqt.n.hoĩem & ſi unũ qddã ſit/hẽre tñ multa ĩ ſe atq;
diuerſa. Inter quæ ſint tyrãni duo amentes qdẽ & inter ſe cõtrarii/aĩum diſtrahẽtes/dolor atq; uo-
luptas. Præterea opiniões futurorũ bonorũ atq; malorũ/ex qbus appetitus ꝯfidentiaq; ad bona: ti-
mor aũt ad mala nobis ſuboriĩ: pturbationeſq; animi ſimiles. Pręter hæc adeſt iudiciũ rõnis diſtãs
quid horũ melius ſit qd peius. Iudicium uero eiuſmodi in uno quoq; lex priuata eſt & in ciuitate lex Dolor & uo- luptas aĩum ad pturbatiões impellũt.
publica. Quoniã uero aĩal unũ ex rebus tã diuerſis dixerat eẽ cõpoſitũ/haud ab re ſubiũgit/hoĩem
inter aĩalia miraculũ eẽ diuinũ. Mercuriũ imitãs/dicentẽ/miraculũ ingens hoĩem eẽ. Aĩalium tria
ſunt genera. Aut enim tã ex corpore q̃ ex aĩo immortalia ſunt: aut ex utroq; mortalia: aut ex aĩo qui
dem immortalia/ex corpore uero caduca. In primo qdem genere cœleſtia & ęthera: & aerea ſunt/
ſiue dii ſiue dæmones nominenĩ. In ultimo uero ſunt bruta. Sed in medio hoĩes dæmoneſq; aquei
atq; terreni. Cũ enim horũ quoq; dæmonum corpora ſicut humana ex cõtrariis cõponanĩ/diſſolui
quãdoq; pñt pturbationeſq; aliquas afferũt. Sed cæteris iam omiſſis cur nã homo miraculũ? Quia
& cũ diuinus ſit mirum eſt eũ a mortalibus inficí: & cũ ſit mortalis/mirũ quoq; affici ad diuina. Sed
cur diuinum miraculũ appellaĩ? Quoniam ita eſt diuina pũidentia inſtitutũ: & ut Timæus docet a
deo qdem opifice mundi rõnalis animæ ſubſtantiã ipſam accæpimus: a diis aũt cæteris naturã quã
dam uitalẽ rõne inferiorẽ/a dæmonibus deniq; corpora. Quod aũt addit hoĩem a diis fuiſſe uel lu
do uel ſtudio quodã effectũ ſic intellige ludo qdem factũ eẽ/ſi aĩa ſẽp a cœleſtibus ad terrena atq; A deo accepta ẽ rõnalis aĩæ ſubſtãtia.
uiciſſim quaſi ludendo trãſmigrans nunq̃ immutabili apud deum ſede quieſcat: factũ uero ſtudio
ſi modo penes effectores deos effectorẽ deum animus qñq; ſit immobiliter permanſurus. Verã ue
ro diſiunctionis huius partẽ eligere debeamus affirmare hic Plato nõ audet. Probabile tamen ha-
bet/ut hic alibiq; ſignificat/hominẽ ſtudio quodã potius q̃ ludo fuiſſe diuinitus cõſtitutum. Siqs au A cęteris diis natura uitalis a dæmonibus corpus.
tem ambiguũ hunc Platonis textũ legere ita uelit/ut ſignificet uel hoĩem eſſe a diuinis aĩalibus con
ſtitutum/ab aſtris intelligat: uel eſſe ex aĩalibus multis cõpoſitum intelligat partes affectuſq; animę
nominari a Platone poetice aĩalia. Quod qdem apparet in nono de re.p. & in principio Phædri.
Sed iſta tu uideris. Deſcendit poſt hæc ad quædam/quę & ſi leuiora uidentur/ad perfectam tamen
diſciplinæ traditionẽ morũq; probationem neceſſaria ſunt. Qualia ſunt ſtudia muſicæ cõſuetudi-
neſq; pſimiles. Muſica uero cõmuniſſima quadã ſignificatione cõprehendit proportionis cuiuſli-
bet ordinem: nõ ſolum in ſermone/cantu/ſono/ſaltu/ſed gymnaſtico quoq; ludo gratiæq; cõuiuii.
Hæc quidem oĩa ita in ciuitate cõpoſita eẽ debent/ut omni pturbationũ uitiorũq; incitamẽto ſub-
lato/corpus & ſpiritũ animũq; cõtẽperent. Exorditur autẽ diſputationis oportunitate quadã a cõ-
uiuiis/atq; uino: dicens primo cauendum eſſe ne ad innatas nobis perturbationes accedat quoq;

ebrietas. Hæc enim ſi temere acceſſerit & rōnis officia minuit: & ꝑturbatiōis īpetus auget. Probat tū cōuiuiū atq; meri uſum/ea uidelicet cautiōe adhibita/quā in libro ſequēti planius explicabit. Hic uero ad id potiſſimū cōferre iudicat ut ex liberiori interdū uſu meri mores hoīum in cōuiuiis detegant: ſolet enī impudētiores audaceſq; reddere. Illic ergo prudens iuuētutis cuſtos deprehēſis iuuenū/pſertim uitiis: īpudētia: & mederi facilius poterit & aſſuefacere iuuenes ēt in ebrietate oīum impudētiſſima ſeruare pudorē. Quāti uero ſit pudor .i. dedecoris & infamiæ timor/ex eo ↄſtat/ qd̓ ob eiuſmodi metū iuuenes/& turpia in primis metuūt: & honeſta q̄uis ardua audacter aggrediuntur: quæ quidē duo rei.p. maxime omniū tam pace q̄ bello neceſſaria iudicantur. Ideoq; ad hæc ciuium animis infundenda legum lator diligenti ſtudio debet intendere.

¶PLATONIS DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE VT LIBRI VNIVS DIALOGVS PRIMVS.

PERSONÆ DIALOGI.

¶ATHENIENSIS HOSPES. CLINIA CRETENSIS. MEGILLVS LACEDÆMONIVS.

Occaſio dialogi tacita eſt uide. ut leges in deū auctorē referātur.

ATHE.

Eum ne an aliquē hoīum o hoſpites cōdendarū legū cauſam exiſtimatis? CLI. Deum o hoſpes/deū inq̄ ut decet aſſerere. Apud nos q̄dē Iouē. Apud Lacedemonios aūt uū d hic eſt/Apollinē dicturos iſtos exiſtimo. Nōne? ME. Certe. ATHE. An Homerū ſecutus ita dicis q̄ſi Minos ſemp per nouēniū patris collocutionē petierit: eiuſq; monitis ciuitatibus ueſtris leges poſuerit? CLI. Sic noſtri ferūt/Fratrē quoq; eius Rhadamāthū iuſtiſſimū fuiſſe auditis. Eūq; nos Cretēſes/q̄a tūc recte ius unicuiq; diſtribuerit/hanc laudē cōſecutū fuiſſe cēſemus. ATHE. Egregia ꝓfecto laus: maxīeq; filio Iouis cōueniēs. Verū q̄a in huiuſmodi moribus: atq; legibus ambo educati eſtis: tu .ſ. atq; hic/ſpo nobis nō iniocundū fore/ſi intereūdū de cōſtituēdis ciuitatibus ac legibus diſſeramus. Eſt aūt a Cnoſo in antrū tēplūq; iouis uia ſatis ut audiuimus lōga diuerſoriaq; ꝑ ipſam ſub altis arboribus/ut in ęſtu conuenit/umbroſa ſunt. Noſtræ igiť ętati cōueniēs erit/frequēter in his reqeſcere: mutuoq; oratiōis ſolamine ſine moleſtia iter hoc oē trāſigere. CLI. Atq cū ꝓgreſſi fuerimus hoſpes/cupſſos offendemus in lucis ꝓceritate ſpecieq; mirabili/prata quoq; amena in q̄bus reqeſcētes/libēter cōmorabimur. ATHE. Recte nimiū loq̄ris: ueꝝ hæc magis affirmabimus/cū uiderimus. Sed eamus iā bona fortuna comite. CLI. Fiat. ATHE. Sed dic mihi oro: quāobrē cōuiuia exercitātes armorūq; artē lex uobis īſtituit. CLI. Arbitror eq̄dē o hoſpes nr̄a hæc eē facilima cognitu. Naturā enī regiōis huius uniuerſam uideris: nō eē ut Theſſaliæ/planā. Iccirco eq̄s illi magis/nos curſib⁹ utimur. Inęqualitas hæc locoꝝ ad pedeſtrē exercitationē curſumq; ē aptior. Quapp armaturā quoq; leuiorem eē neceſſe eſt/ne pōdere ſuo curſum īpediat. Arcuū ergo ſagittarūq; leuitas maxime cōgruit. Hæc igiť oīa ad bellū nobis accōmodata ſunt. Ad idq; reſpiciēs legis lator/cūcta/ut mihi uideť/īſtituit. Quippe huius gratia ipſam etiā cōuiuēdi legē ſanxiſſe uideť: cū oēs uideret in militia/re ipſa coactos/cuſtodiæ ſuæ gratia/conuiuia habere cōia. In quo ſane arbitror cū ſtultitiæ crimine cæteros cōdēnaſſe: qd̓ minime intelligāt bellū ſemp ineſſe ciuitatibus/oībus ad oēs iuge atq; ꝑpetuū. Nā ſi dum eſt bellū/cuſtodiæ cā conuiuia celebrare pfectoſq; aliquos/una cū ſubiectis ſuis armatos tueri urbes oportet/ idipſum ē pacis etiā tpe faciundū. Quā enī plęriq; pacē noīant/id eē nomen ſolūmō exiſtimandū. Ratio uero ipſa/ oībus ciuitatibus ad oēs bellū eē natura: ne indictū quidē. Reperies utiq; ſi ita ↄſideres/cretēſiū legum latorē oēs ferme legū tā priuatim q̄ publice ita nobis cōſcripſiſſe/quaſi ad bellum reſpiceret. Atq; ita illis parere iuſſiſſe/quaſi cæterarū rerū nulla eēt utilitas/non poſſeſſionū/non artiū/niſi quis bello ſuperet. Cum oīa bona eorū qui inuicti ſunt/ad uictores illico trāſeant. ATHE. Probe o hoſpes ad pficiendas cretēſiū leges exercitatus mihi uideris. Sed id planius dicas. Recte diſpoſitā ciuitatē/tunc demum dicere uiſus es/cum ſic inſtituta eſt/ut cæteras bello uincere poſſit. Nonne ita? CLI. Ita prorſus: hunc etiam arbitror cōſenſurū. ME. Haud aliter o diuine uir Lacedęmoniorum quiſpiā reſponderet. ATHE. Vtrum ciuitas ad ciuitatē ita ſe habet? Victus autē ad uicum aliter? CLI. Non aliter. ATHE. Similiter ergo ſe habēt. CLI. Similiter. ATHE. Nunquid: & domus ad domum quæ eodē in uico ſunt: & ſinguli uiri ad ſingulos? CLI. Similiter & iſta. ATHE. Quid porro de uiro quolibet ad ſeipſum eſt dicendum? Vtrum quēlibet ad ſeipſum quaſi hoſtem ad hoſtem affici dicemus. An aliter? CLI. O athenienſis hoſpes. Non enim ego te atticū nominare uolo. Videris namq; deæ ipſius Athenas .i. Palladis cognomento dignior eſſe. Nēpe uniuerſam hāc rationem ad principiū reductā ita planam feciſti: ut facilius inueniri quæat/modo probe fuiſſe dictum/ hoſtes uidelicet omnes omnibus eſſe tam publice q̄ priuatim: & ſingulos ſibiipſis. ATHE.

Egregia eſt laus a iuſticia

Nobilitas cupreſſoꝝ cretēſium.

Theſſalia cāpeſtris. creta mōtuoſa.

Vt pax eſt nomen ſolum.

Confutatur opinio dicēs leges latas eē ad bellum.

Quomodo

Quomodo id ais o uir mirifice. CLI. Primã o hoſpes & optimã eẽ dico uictoriã ut ſeipſm quis uincat. Turpiſſimũ uero qddã & peſſimũ/ut a ſeipſo uincaẽ. Atq̃ hæc oĩa bellũ eẽ ſingulis ad ſeipſos ſignificãt. A T H E. Orationẽ illã iteꝝ reſumamus. Nã cũ quiſq̃ nr̃m/aut ſupior ſeipſo ſit aut ĩferior dicẽdũ ne eſt eodẽ ſe mõ domũ:uicũ:& ciuitatẽ habere? An aliter? CLI. Sit ne ſupior aliq̃ ſeipſa/aliqua inferior/dicis? A T H E. Id ipſm. CLI. Id quoq̃ recte quæſiſti. Nõ eni minus ciuitatibus id cõtingit:ĩmo maxime hoc in eis pſpicuũ. Nã ubi meliores multitudinẽ peioreſq̃ ſupant/recte pfecto ciuitas illa ſupior ſeipſa diceẽ:& hac uictoria nõ iniuria laudabitur. Cõtra uero ubi contrarium fit. A T H E. Sed utrũ quod peius eſt/meliore aliquãdo ſuperius & potẽtius ſit ad pñs ptermittaẽ:longiore nãq̃ oratiõe indiget. Quod aũt abs te dictũ eſt/ſic intelligo. Quod ciues qñq̃ cognati & ciuitatis eiuſdẽ multi & ĩprobi aduerſus iuſtos qui pauci cõſpirabũt:uimq̃ inferẽt ut eos ſubiiciãt. Ac ſi uicerint/ciuitas illa ſeipſa inferior/prauaq̃ diceẽ:ſinaũt uicti fuerint:ſuperior atq̃ pba. CLI. Mirum eſt hoſpes qđ dicit ſic tñ fateri neceſſe eſt. A T H E. Age iã & hoc ruſus conſideremus. Multi ab uno patre matreq̃ eadẽ fratres naſci pñt. Nec mirũ ſi plures eoꝝ iniuſti erũt. Iuſti uero pauciores. CLI. Nihil mirũ. A T H E. Nec mihi mõ neq̃ uobis decoꝝ eſt in hoc uerba aucupari/in quo diciẽ/domus & cognatio uniuerſa inferior ſeipſa uideri ſi praui ſupent/ſupior ſi uincanẽ. Neq̃ enĩ de his diſputamus/elegantiã uel ruditatẽ uerboꝝ obſeruaturi/qđ multi facere ſolẽt/ſed quæ recta rõ ſm naturã in legibus ſit/qs error/indagaturi. CLI. Vera loq̃ris hoſpes. M E. Probe profecto huicuſq̃ mihi quoq̃ dictũ uideẽ. A T H E. Hoc pterea cõſideremus. Vtrũ dictis mõ fratribus iudex qſpiã præeſſe poterit? CLI. Proculdubio. A T H E. Vter igiẽ melior erit iudex? Nũ qui ĩprobos perdet:efficietq̃ ut pbi ſibiipſi ĩperent? An q pbos qdem faciet ĩperare? ĩprobos aũt/cũ ſponte ſubire Imperiũ pſuaſerit/uiuere patieẽ? Tertiũ uirtute iudicẽ his addamus/ſiquis talis reperieẽ/qui diſſidẽtem cognationẽ ita cõmendatã habeat ut neminẽ pdat. Sed recõciliatis leges cõſcribat:qbus inter ſe ppetuo amici futuri ſint. CLI. Longe melior talis iudex legumq̃ cõditor erit. A T H E. Atq contra q̃ ſi ad bellũ reſpiceret ipſis leges conſcribet. CLI. Vera loqueris. A T H E. Quid aũt? Qui ad bellũ reſpiciẽs/ciuitatẽ cõſtituit/utrũ externa bella reſpiciet/& ad illa uitã ciuiũ referet? An inteſtina/quæ ſeditiões appellanẽ? Quæ minime oĩum eẽ in ciuitate ſua quiuis eligat:& ſi accidãt q̃ ocius fieri põt/ſedari cupiat? CLI. Ad hęc plane. A T H E. Vtrũ uero pdita ciuiũ parte pacẽ ex ſeditione cõſeq/cũ altera pars potita uictoria ſit/malit quiſpiã/an potius per recõciliationẽ facta pace amiciciaq̃ firmata ad externa bella totius aĩum ciuitatis cõuerti? CLI. Hoc pfecto potius q̃ illud ciuitati ſuæ accidere qſq̃ optabit. A T H E. Nonne & legũ lator ſimiliter? CLI. Similiter. A T H E. An nõ ipſius optimi gratia leges oẽs ferẽdę ſunt? CLI. Ipſius nẽpe. A T H E. Atq optimũ nec bellũ nec ſeditio eſt. Oẽs enĩ deprecanẽ/neqd horũ ſibi ineũdũ ſit:ſed pax/mutuaq̃ beneuolentia. Sed neq̃ uictoria illa qua ciuitas ipſa ſeipſam ſupat/optimũ qddã eſt ſed neceſſariũ potius:putare aũt optimũ ciuitatis ſtatũ in pugnãdo & uincẽdo cõſiſtere:ſimile eſt ac ſiqs optime cũ ęgrotãte agi putet dũ curaẽ/nec de illo oĩno quicq̃ cogitet/qui nũq̃ ęgrotauerit. Et ſiqs ſimilr̃ de ciuitatis uel priuati hoĩs felicitate exiſtimet nec ciuilis reuera unq̃ uir erit/dũ externa ſolũ atq̃ in primis bella reſpiciet:nec exqſitus legũ cõditor:niſi gratia pacis de bello potius q̃ belli gratia de pace leges conſcribat. CLI. Recte hæc hoſpes dicta eẽ uidenẽ. Ego uero mirarer/ſiqs forte tã noſtras q̃ Lacedæmoniorũ leges nõ belli gratia ſedulo poſitas eẽ cõtendaẽ. A T H E. Fortaſſe ita ſit. Oportet aũt non cõtentioſe ſed quiete rẽ inquirere: ſtudio q̃ maxime tã a uobis q̃ ab illis huiuſmodi rebus adhibito. Attẽdatis igiẽ oro. Incipiamus a Tyrtæo/natura quidẽ athenienſe/Lacedæmoniorũ poſtea ciue: qui præcæteris hominibus maxime huiuſmodi rebus incubuit. Nullã inqt illius ipſe facio mẽtionẽ/nec oĩno ullius precii exiſtimandũ cẽſeo ẽt ſi ditiſſimus omniũ ſit/etiã ſi multa bona poſſideat/oĩbuſq̃ fere numeratis infert/qui nõ ſemp optime ſe gerat in bello:hæc tu quoq̃ forſan carmina audiuiſti. Nam hũc obtuſum iã eſſe audiendo arbitror. M E. Vulgatiſſima hæc apud nos ſunt. CLI. Ad nos quoq̃ hæc aduecta de Lacedæmone puenerũt. A T H E. Cõiter igiẽ hoc mõ hũc poetã interrogemus. o diuine poeta Tyrtæe/ſapiẽs certe ac bonus nobis eẽ uideris/qa excellẽtibus eos extuliſti laudibus:q in bello excelluerũt. De quo iã ego & hic & Clinias Gnoſius ualde tibi aſſentire uidemur. Vtrũ autem eiſdem de uiris dicimus/an non plane ſcire uellemus? Quare nobis explana/num tu quoq̃ ſicuti & nos/duo belli genera arbitreris? An aliter? Ad hæc arbitror non Tyrtæũ ſolũ/ſed & quẽuis illo longe delectiorẽ:duo protinus reſponſurũ. Alterum quod ſeditionẽ appellamus/omniumq̃ grauiſſimum eſſe modo conceſſimus. Alterum uero belli genus quod oẽs ponimus multo mitius illo/quo aduerſus externos & alienigenas utimur. CLI. Cui dubium? A T H E. Dic igiẽ nobis quos uiros in quo belli genere ita ualde laudaſti:& quos uſq̃ adeo uituperaſti? Videris enim eos laudaſſe qui externa magno aĩo bella gerunt. Sic enim in carminibus dixiſti. Eos quidẽ prorſus deſpicio:qui ſanguino letans cædes ſpectare/cominuſq̃ cum hoſte pugnare/non audeant. Hinc nos o Tyrtæe/eos te laudare colligimus qui in externis bellis gerendis præcæteris clareant. Concedet iſta Tyrtæus? CLI. Quid ni? A T H E. Nos autem/cum hi clari ſint/lõge clariores eos exiſtimamus qui maxime

Duo belli genera.

in bello præſtant? Teſtemq; & nos poetam habemus Theognim megarenſem ciuem ex Scicilia: qui ait fidelem uirum omni argento atq; auro in ſeditione meliorem. Hunc itaq; dicimus in grauiſſimo bello/tanto illo eſſe meliorem/quanto ſola fortitudine melior eſt/Iuſticia/Temperantia/Sapientia fortitudini coniuncta. Nemo enim integer: & fidelis ſine omnium uirtutum numero in ſeditionibus reperiri poterit. Multi autem etiam mercennarii/quod non negabit Tyrtæus reperiuntur qui externo in bello intrepide pugnant quorum plurimi feroces: iniurii: contumelioſi/pauciſſimiſq; exceptis/omnium amentiſſimi. Quorſum hæc? Quidq; ex his declarandum? Quod uidelicet omnino tam ille qui leges hic ab ioue dedit/q̃ alius omnis legum lator/ſiquid modo profuturus eſt/ita leges cōdet/ut non ad aliud q̃ ad ampliſſimam ſemper uirtutē reſpiciat. Eſt autem ut inquit Theognis fides illa quæ maxime in periculis lucet. Quā iuſticiā pfectā quis noīabit. Ea uero quā ſummopere Tyrtæus laudauit/& ſi pulchra eſt/& a poeta oportune laudata/uirtute tamen & numero quarto loco rectiſſime honoranda eſt. CLI. Ergo hoſpes legum noſtrarum conditorem/inter ultimos legum conditores proiiciemus? ATHE. Non illum o uir optime/ſed ipſi nos ipſos: ſiquidem putemus: & hic: & apud lacedæmonios Licurgum & Minoem/ad bellum reſpicientes leges condidiſſe. CLI. Quomodo igitur de hoc dicere nos oportebat? ATHE. Vt ueritas: & iuſticia poſtulat eos dicere/qui de diuina re publica diſſerunt: non ad particulam uirtutis/& præſertim ad deiectiorem: ſed ad uniuerſam ipſos uirtutem reſpexiſſe putandum: & per ſingulas earum ſpecies/leges quæſiſſe: nec eas ſpecies inueſtigſſe/quas multi modo proponentes/quærunt. Id enim quiſq; maxime quærere ſolet: quo maxime in diget. Alius de hereditate. Alius de iniuria. Alius de cæteris huiuſmodi multis. Nos autem tunc de legibus bene quæri putamus/cum ita ut nos modo incepimus/quæritur. Ac tuum equidem ingreſſum ad exponendas leges ualde probo. Quod enim a uirtute feciſti principium/dicens leges uirtutis gratia conditas/recte quidem aggreſſus eſſe uideris: quod autem ad particulam uirtutis: & eam minimam reſpexiſſe cōditorē legū aſtirmaſti: haud recte mihi uiſus es dicere: atq; iccirco longiore poſtea oratione uſus ſum. Quomodo autē te nobis diſtinguere noluiſſem/ſi uis tibi dicā. CLI. Volo equidē. ATHE. Hunc in modū dicere oportebat o hoſpes Cretenſium leges nō temere oībus græcis in primis probantur. Recte enim poſitæ ſunt: cum utentes eis beatos efficiāt. Omnia enim bona his porrigunt. Duplicia uero bona ſunt. Alia humana: diuina alia: depēdentq; a diuinis humana. Siqua uero ciuitas maiora ſuſcepit/miora quoq; poſſidet: ſināt illis caret/utriſq; ptiuat. Minorū/primū eſt ſanitas: forma ſecundū. Tertiū uires ad curſum cæteroſq; corporis motus. Quartū diuitiæ/quæ cæcæ nō ſunt/ſed acute cernūt/ſi prudentiā ſequūtur. Quæ qdem prudētia diuinorum bonorū dux primus exiſtit. Deinde poſt mentē tēperatus animi habitus. Ex his duobus cū fortitudine mixtis iuſticia tertio emergit. Fortitudo quartū tenet locum. Quæ oīa humanis illis natura præponunt. Quare oportet ut legū quoq; lator & ipſe hūc ordinē ſequat: & mandet oībus ut ſemper ad hæc ipſa reſpiciētes in ſingulis operent: humana eni ad diuina: diuina uero ad mētē principē referenda. Curet pterea oportet nuptias inter ciues: & generationes educationeſq; liberorū/maſculorum pariter & fœminarū tam iuuenū q̃ ętate prouectorum & eos qui recte in hiſce ſe gerunt/ut decet honoret: cōtra uero dolores/uoluptates: & cupiditates in oī cōuerſatione uituperet. Conſiderabit etiā diligenter ad quæ ſtudia quęq; raptat amor/rectaq; officia per leges laudabit: uituperabit contraria. Docebit itē atq; definiet quid in cuiuſq; affectu honeſtū ſit/quid turpe/circa irā uidelicet atq; metū & alias quæcunq; uel aduerſis in rebus accidunt pturbationes/uel ſecūdis delitias atq; circa oēs deniq; motus quæ ex morbo: bello: paupertate: uel horū cōtrariis hoīes uexant. Poſt hæc neceſſe eſt/ut legis lator quæſtus impēſaſq; ciuiū diligenter obſeruet/& qūo fiant agnoſcat. Cōmercia itē in his oibus ac ſolutiones/quas uel ſponte uel coacte faciant quicquid horum mirum ſe contraxerint ubi iuſticia adſit: ubi abſit: animaduertat & parentibus quidem honores: non parentibus debitas pœnas conſtituat. Demum omnibus ad finem uſq; rei pu. pertractatis animaduertat ſtatuatq; neceſſe eſt/quomodo monumenta mortuis extrui: quiue defunctis ſingulis honores impendi debeant. His deniq; declaratis/legis lator omnibus iſtis cuſtodes præficiet/alios prudentia: alios uera opinione agentes. Vt mens in unum hęc omnia colligens eo deducat: ut temperantiam & iuſticiam potius q̃ diuitias ambitionemue ſequantur. Ita equidem hoſpites uoluiſſem: atq; etiam uolo a uobis exponi. Quo pacto in legibus Iouis: & Apollinis/Pythii/quas Minos & Lycurgus ſcripſerunt: inſint hæc omnia: & quo nam ordine poſita pateant illi qui artificio uel uſu quodam legum peritiam habet: nobis aliis nullo modo pateant. CLI. Quo pacto igitur hoſpes ſequuntur tractāda ſunt? ATHE. Ab initio rurſus ut ſupra coepimus

ORDO BONORVM

BONA

Diuina	Humana
Prudentia	Sanitas
Temperantia	Forma
Iuſticia	Vires
Fortitudo	Diuiciæ

Latores leg. ſi ad aliud q̃ ad amplitudinē uirtutis pſpicere.

THEOGENIS.

Fides illa: q̃ maxīe in periculis lucet.

Id q; maxīe q̃rit quo maxime īdiget.

cœpimus tractãda in primis ea mihi uidentur/quæ ad fortitudiem pertinẽt.deinde aliam atq; aliã uirtutis ſpẽm trãſigemus/ſi uobis etiam ita placet. Verum iam primum pertractemus ad eiuſq; exemplar cætera/ut confabulatio leuamen nobis itineris afferat.poſtremo uero cum de uniuerſa uirtute tractauerimus/ea quæ modo retulimus/illuc reſpicere/ſi deus uoluerit/oſtendemus. CLI. Recte dicis/conareq; primo nobis iouis hunc laudatorem comprobare. ATHE. Conabor & te ſimul/& meipſum. Communis enim hæc nobis oratio. Dicite igitur. Num conuiuia exercitiaq;/ad bellum a legum latore inuenta fuiſſe diximus? CLI. Vtiq;. ATHE. An & tertium uel quartũ ad idẽ inuentum fuiſſe dicendum? Forte enim ita dinumerare oportet tũ in hoc uirtutis genere tum in cæterarum uirtutũ ſiue parte/ſiue quomõcunq; aliter declaratiõis dumtaxat gratia nominare deceat. ME. Tertium uero ipſe dicerem/nec lacedæmoniorum quiſq̃ negaret/uenationẽ excogitatã fuiſſe. Quartum autem & quintum inuenire cõemur. Quartum itaq; pono apud meos præcipuũ: ſcilicet doloris tolerãtiã/quæ res pugnis inter ſe/ac rapinis quibuſdam multis cũ uulneribus quotidie adhibet. Ad hæc occultatio quædam mirabilis & ad tolerantiam ualida: nudis in hieme pedibus nudo etiam ſæpe reliquo corpore/ſine miniſtris die nocteq; per oẽm regiõem errantũ enarratur. prætерea in nudorum exercitationibus adoleſcentum mirabilis apud nos tolerantia/cũ intẽſi caloris potẽtię reſiſtẽdum ſit. Multa huiuſmodi apud nos alia ſunt/quę non facile quiſpiam enumeraret. ATHE. Probe loqueris hoſpes lacedæmonie/ſed utrum ad timores ſolum atq; dolores fortitudini pugna eſt dumtaxat: an etiam ad cupiditates uoluptateſq;: ac uehementes quaſdã blãditias? Quæ eorum etiam qui honeſti uidentur animos flectunt & quaſi cæreos faciũt. ME. Aduerſus hæc omnia. ATHE. Si recte dictorum meminimus/hic ciuitatem aliquã ſeipſa inferiorẽ & uirum aliquem inferiorem ſeipſo eſſe dicebat. Ita ne hoſpes Gnoſie? CLI. Ita prorſus. ATHE. Verũ igitur eum qui dolore frangitur an eum qui uoluptate ſuperatur/deteriorẽ uocare oportet. CLI. Eum arbitror qui ſuperatur a uoluptate omneſq; uoluptate illaqueatũ hoĩem/inferiorẽ ſeipſo magis & quidem cum obprobrio q̃ dolore demollitum putant. ATHE. Quare Iouis & Apollinis legum latores claudam fortitudinem non poſuerint quæ ad ſiniſtram quidẽ aduerſis reſiſtere poſſit ad dextram uero/rebus ſecundis/& lætis/blandientibuſq; ſuccumbat. Immo ad utrunq; ſufficientem. CLI. Ad utrunq; arbitror. ATHE. Exponamus itaq; ſimiliter quæ nam officia ueſtris in ciuitatibus ſunt/quæ guſtent quodãmodo uoluptates/non fugiant oĩno quẽadmodum nec dolores refugiunt. Sed perinde ut de doloribus agunt ducant in medias uoluptates: ad eaſq; ſuperandas cõpellant & honoribus perſuadeant. Vbi nam ueſtris in legibus id conſpicitur quod ęque cõtra uoluptates ſicuti contra dolores homines/fortes efficiat? uictoreſq; quorum oportet oſtendat: nec ullo modo patiatur a proximis cuiq; intra ſe & grauiſſimis hoſtibus ſuperari? Dicite obſecro quid apud uos tale? ME. Non ita facile hoſpes/quemadmodum multas dolori oppoſitas leges/ita etiam uoluptati poſſem ꝑducere: nec magnas perſpicuaſq; partes aduerſus uoluptates habeo. paruas uero forſan reperiam. CLI. Nec ego in cretẽſium legibus ſimiliter id oſtẽdere poſſem. ATHE. Nec mirum eſt optimi hoſpites. Verum ſiquis inter nos ueri & optimi diligens inueſtigator non nihil in patriis cuiuſq; noſtrum legibus reprehendat/non graui quidem ſed ęquo animo uiciſſim ferre debemus. CLI. Probe loqueris atheniẽſis hoſpes. Quare tibi parendũ cenſeo? ATHE. Profecto non aliter Clinia huius ętatis & conditionis hoĩes facere decet. CLI. Non certe. ATHE. Verum recte necne Laconicã & cretẽſem rem .p. quis reprehendere poſſit/alia quæſtio eſt. Quę uero a multis dicunt/forſitan ego magis q̃ uos referre poſſum. Vobis quidẽ ſi recte cõſtitutæ ſunt leges/una certe lex erit præclariſſima: quæ iubeat ne quis iuuenũ quærere audeat/recte ne an cõtra ſe leges habeãt: ſed uno oĩum ore unaq; uoce recte tanq̃ a diis poſitas concedi præcipiat: nec ullo modo aliter pati quicq̃ a iuuenibus cogitari. Senem autẽ ſiqd excogitarit/principibus & ęqualibus/nemine iuuenum audiente referre. CLI. Recte loqueris hoſpes. ac licite tunc a mente conditoris abfueris tñ tanq̃ uates ſcire iſta nunc conieciſſe uideris: ueraq; penitus dicere. ATHE. Itaq; nobis ad pñs iuuenes nulli adſunt. Ipſi uero ꝑpter ſenectutẽ/ſine peccato ſoli de his inter nos diſſerere a legis latore permittimur. CLI. Eſt ut dicis. Quare nec parcas/ſed libere leges noſtras rephẽde. Neq; enim turpe eſt diſcere ſi quid nõ ꝓbe ſe habet in quo delinqt. Nã hinc ſi qs nõ cũ inuidia ſed cũ beneuolẽtia accipiat/remediũ inuenit. ATHE. Præclare tu qdẽ. Ego tñ nõ rephẽdendo anteq̃ pro uiribus diligẽter cõſiderẽ. ſed dubitando potius uerba faciã. Solis eni uobis græcorũ barbarorũq; oĩum quorũ notitiã hẽmus/legis lator ꝓcepit a maximis uoluptatibus iocũdiſſimiſq; ludis cauere. nec ex his quicq̃ guſtare. De doloribus aũt & timoribus qđ mõ tractauimus cẽſuit: qđ uidelicet ſiquis a primis annis eos declinare aſſuetus fuerit/quotiẽs neceſſarios dolores metus atq; labores ſubire oportebit/fugiet quidẽ illos qui ĩ his exercitati ſunt eiſq; ſeruiet. Hoc ipſum ut ego arbitror oportuit eũ de uoluptate etiam cogitare: ac ſecum dicere. Quod ſi ineunte ętate maximarum ciues uoluptatũ expertes erunt/nec præmeditati continere ſe in uoluptatibus nihilq; turpe iocunditatis uoluptatiæ gratia facere/ita ſuccũbent quẽadmodũ qui timore uincuntur. & mõ quodam alio ac turpiore

Conuiuia & exercitia fuenta ad bellum.

Fortitudo ad uerſus quid.

Prior: q uoluptate ꝙ q dolore frãgitur.

Lex nemo iuuenũ audeat uituperare legem nec q̃rere utrum bona uel mala ſit.

ſis

illis ſeruient: qui mediis in uoluptatibus ſeſe cõtinere aſſueti ſunt: & illis qui inter uoluptates conuerſantes oblectamenta ſibi ſuppeditare poſſint/peſſimus forſan hoīb⁹. Atq; ita aīum partim ſeruum partim liberũ habebunt. Nec oīno fortes ac liberi appellari debebunt. Conſiderate igiť ſiqd ex dictis/probe uobis dici uideť. CLI. Videť quidẽ. ATHE. Sed iuuenũ immo uero amentiũ penitus eſſet/de tantis rebus ſtatim ac facile aſſentiri. Verũ ſi quẽadmodũ propoſuimus ita nunc proſequamur o clinia hoſpeſq; lacedæmonie moderationẽ nãq; poſt fortitudinẽ ponebamus/quá differẽtiá inueniemus inter has & cæteras res .p. quæ caſu nõ lege gubernari uidenť/quẽadmodũ nũc in bello. ME. Non eſt ferme id facile. CLI. Videnť tñ cõmunia conuiuia certaminaq; gymnaſtica commode utriſq; adinuẽta fuiſſe. ATHE. Videť aũt o hoſpites arduũ eſſe in rebus .p. ut uerbis ita & re ipſa/undiq; tutũ aliquid certũq; inducere. Ná quẽadmodũ in corporibus fieri nõ põt ut aliqđ unũ uni corpori ſtudiũ accõmodeť/qđ aliis prodeſſe/aliis obeſſe eidẽ corpori nõ uideať/ſic & in ciuitate. Nempe exercitationes hæ cõmeſſationeſq; ad alia quidẽ ciuitatibus conferũt ad ſeditiones autem obſunt oīno. Cuius rei mileſii & Boeotii & thurii nobis exẽplo ſunt. Atqui ſtudia hæc priſca ex lege uobis cõſueta ſunt: uidenturq; naturales uenereorũ uoluptates/nõ in hoībus ſolũ/ſed in beſtiis peruertiſſe. Qua in re primę ciuitates ueſtrę poſſent accuſari: & alię oẽs quibus maxime cura gymnaſticarum exercitationum eſt. Ac ſeu ioco ſiue ſerio intelligere oportet/intelligendũ eſt/qđ cum fæmina & maſculus ad generandũ cõueniunt/conuentus huiuſcemodi uoluptas ſm naturam his tributa uideť. Quotiens aũt mares maribus aut fæminæ fæminis cõmiſcẽtur/uoluptas ea præter naturam. Et qui primum tale facinus auſi ſunt/uoluptatis ĩcõtinẽtia/id fecerũt. Oẽs porro

Fabula de ganymede creteſium eſt.

creteſiũ fabulá de Ganymede uehemẽter culpamus/qđ aduerſus iouẽ ficta ſit ut cũ ab eo leges ipſorum originem habuiſſe credanť/eũ deũ imitátes qui leges tradidit/hac etiá uoluptate fruanť. Sed fabula quidẽ ualeat. Eoꝝ aũt qui de legibus cõſiderát/cogitatio pene oīs de uoluptatibus & doloribus tam circa publicos q̃ circa priuatos cuiuſq; mores eẽ debet. Duo nãq; hi fontes natura ſcatu-

Duo fõtes dolor & uoluptas a qbus felix & miſer haurit.

riunt/a quibus qui haurit/unde/qñ/quantũq; oportet/felix eſt/priuat⁹ ſcilicet & ciuitas omneq; animal/qui aũt inſipiẽter & preter oportunitatẽ contra uiuit infelix. ME. Recte iſta dicuntur o hoſpes Nec quid aduerſus hæc dici poſſit/uidemus. Videtur aũt mihi lacedæmoniariũ legũ conditor recte fugiẽdas eſſe uoluptates iuſſiſſe. Genoſiis autẽ legibus clinia hic ſi uolet/opitulabiť. Ná apđ ſpartiatas/quæ ad uoluptates pertinẽt/optime oīum diſpoſita eſſe arbitror. Quo enim oẽs hoīes ſummopere in uoluptates uehemẽtiſſimas/petulátiáq; & inſaniá incidũt/id ab uniuerſa regione lex noſtra exterminauit: nec in agris nec in urbibus/quas ſpartiatæ gubernant/cõpotationes uidebis ſed nec compotationibus coniuncta/quibus ad oẽs uoluptates mouemur. Nec ullus ẽ/qui cuidá ebrie-

Carpuntur athenæ & Tarẽtum ebrietate ĩ bacchanalibus.

tate laſciuiẽti obuiá factus/nõ maximo ipſum ſupplicio ſtatim afficiat. Neq; bachanaliũ occaſio ipſum liberet. Quẽadmodum apud uos ĩ curribus uidi: & apud Tarẽtinos qui noſtri coloni ſunt omnẽ in bachanalibus ebriá ciuitatẽ. Apud nos aũt nihil tale cõſpiciť. ATHE. Laudáda hæc oīa ſunt o

Tarentiui coloni ſpartiatarum.

hoſpes lacedæmõie/ubi cõtinẽtia quædá ẽ. Vbi autẽ oīno ꝑmittunť emolliũt. Cito enĩ qſpiá nr̃a defendẽs/te rephẽdat ſi mulieꝝ apđ uos licẽtiá apierit. Vna certe ĩ oībus his & Tarẽtinos & nos/imo uero & nos rñſio liberat: qđ hæc ꝓbe/nõ ĩprobe ſe hẽant. Quiſq; enĩ pegrio admiráti qđ ĩſolita uideat reſpondere poterit. Noli mirari o hoſpes, hæc apud nos extat lex. Apud uos autem iſdem de rebus forſan alia lex eſt. Nobis uero in preſentia o amantiſſimi uiri: non de hoībus aliis ſermo eſt/

De uniuerſæ ciuitatis ebrietate.

ſed de conditoꝝ ipſorum uirtute ac uitio. Verum latius de uniuerſa ebrietate dicamus. Non enim exigua res eſt/neq; ad abiectum quẽq; eius ſpectat iudicium. Nõ dico utrũ bibendũ ſit uinum necne: ſed de ebrietate quærendum inq̃: utrũ ita utẽdũ ſit/quẽadmodũ ſcythæ ac perſæ utunť/carthaginẽſe preterea & celtiberi & Thraces quæ oẽs gentes bellicoſiſſimæ ſunt: uel quẽadmodũ uos qui ut ais bino abſtinetis. Scythæ uero ac Thraces mero penitus utunť tá uiri q̃ mulieres. ac mero ueſtes ꝑfundũt/preclarũ hoc & beatũ uitæ genus exiſtimátes: per ſe uero aliis quoq; delitiis: quas uos ſpernitis/ualde utunť q̃uis moderatius q̃ iſti. ME. Sed omnes iſtos nos tñ cum arma cæperimus: fundimus atq; fugamus. ATHE. Noli hæc o uir optime dicere. Permulti nãq; & fugarũt alios & ab aliis fugati ſunt de quibus certa quædá eiuſmodi cauſa reddi nõ põt: fietq; id ſæpius. Quare nõ certum: ſed ambiguum argumentum ſignũq; de honeſtis officiis & contrariis in uita ſumemus ſi ad uictoriam belli fugáq; reſpexerimus: præſertim cũ iuniores ciuitates a maioribus in ſeruitutem pugnádo rediganť, ut a ſyracuſanis locrenſes/qui optimis ĩter eas gẽtes legibus uſi ſunt: & ab atheniẽſib⁹ Cii. ſimiliaq; huiuſmodi multa liceat intueri. Igitur uictoria & offenſione belli pretermiſſa conemur de uno quoq; officio ſm ſe conſiderantes/quod in quoq; uerum ẽ/nobis perſuadere. Dicamus autẽ quẽadmodũ hoc quidẽ tale: bonum eſt/illud autem tale non bonũ. Sed in primis me audiatis quomodo in huiuſcemodi rebus/bonũ malumq; conſiderari debet. ME. Quo pacto id ais. ATHE. Quicũq; rẽ aliquá ſtatim in diſputatiõe ꝑpoſitá uituperát aut laudát delinquere mihi uidẽtur. Idẽq; facere ac ſi quis cerealẽ cibũ ab aliquo laudatum ut bonum ſtatim uituperet priuſq̃ eius effectus percipiat: & qua ratione. quibus: cum quibus: quomodo preparantes & quomodo

affectis corporibus offerri debeat. Q đ nos modo facere in diſputando uidemur. Qui cũ primũ
ebrietatis facta mẽtio eſt ſtatim alii uitupamus/alii uero laudamus:& ualde qdẽ id abſurde. Teſti·
bus enim aſſertoribuſq; utẽtes/id facimus. Et alii qa plures habemus aliquid fide dignũ afferre pu
tamus. Alii qa uino abſtinẽtes/uincãt in pugna. qđ tũ ambiguũ nobis ẽ. Si ergo hoc modo etiam
in aliis procedemus/nihil mea ſnĩa faciemus. Quomodo aũt mihi uidet/ conabor ipſi⁹ ebrietatis
exẽplo/uiam nobis pro uiribus ac rõnem rectã iu huiuſmodi oĩbus apire pſertim cũ gentes inume
rabiles de eiſdẽ dubitãtes/duabus cũ ciuitatibus ueſtris cõtendant. ME. Audiẽdũ eſt oĩno ſiqua de
his recta cõſideratio inuenit. ATHE. Conſideremus itaq; ſic. Si quis caprarum cultũ/ & genus id
animantis. hñdum ac poſſidendum probe:alius uero uituperet/cum abſq; paſtore eas per ſata pa
ſci dãnũq; facere uiderit:& omne adeo pecus uel ſine paſtore uel malis paſtoribus gubernatũ con
ſpexerit/nunquid iuſtam eius uitupatiõem cẽſebimus? ME. Nullo mõ. ATHE. Gubernator uero
utrum gubernãdę nauis probus erit princeps ſi gubernandi ſolũmõ artẽ habeat/ſiue nauſea exagi
tetur ſiue nõ? Vnde quomõ aliter dicimus? ME. Nequaq̃/ſi ad artẽ hæc accedit turbatio. ATHE.
Quid aũt ductor exercitus? Si bellandi probe teneat artẽ/nunquid ex hoc ſufficiens dux putandus
eſt/etiam ſi timidus ſit/& in periculis ebrietate quadam metus ipſius nauſeet? ME. Quo nã modo?
ATHE. Quid porro? Si neq; artẽ habeat/& ſit timidus? ME. Ignauum & inutilẽ narras oĩno/neq;
uirorũ/ſed uilium quarũdam mulierum principem. ATHE. Qui uero laudat aut uitupat ſocieta
tem aliquã/cuius eſſe dux aliquis poſſit/ſitq; utilis ſocietas quotiens ſuum nacta eſt gubernatorem/
ille uero nunq̃ eã recte uiderit gubernatã:ſed ſemp aut abſq; principibus/aut cũ improbis/nunqd
recte unq̃ uituperare eam/aut laudare poterit? ME. Quo pacto id faciet qui nunq̃ ſocietatẽ recte
gubernatam proſpexerit? ATHE. Age iam attendite. Cõpotatores cõpotatiõeſq; nõne de multis
cõmunionibus unã ponemus. ME. Summopere. ATHE. Hanc uero nũquid unq̃ recte guberna·
tam aſpexit quiſq̃:ſed uobis reſpõdere facilimũ/nũq̃ id perſpexiſſe. Neq; enim id uobis ex patriis
legibus conſuetum. Ego aũt multis paſſim interfui diligenterq; de oĩbus ut breuiter dicã quæſiui.
Nullamq; ferme recte uniuerſam adminiſtrari aut uidi unq̃ aut audiui. ſed particulas quodãmo·
do paruas quaſdam & paucas. Multas aũt ut ſic dixerim penitus aberrare cognoui. CLI. Qua rõ·
ne hæc dicis o hoſpes. Apertius enodato. Nos enim ut aiebas/cum nullam huius rei peritiã habea
mus non illico quid recte/quid nõ in ea fiat/cognoſcere poſſumus? ATHE. Conſentaneũ id qdem
ſed conare me dicente perdiſcere. In omni cõuentu atq; cõmunitate quarũcunq; rerũ gerendarũ
principẽ eſſe oportere fateris. CLI. Proculdubio. ATHE. Atq paulo ante dicebamus fortẽ eſſe pu
gnantiũ principem oportere. CLI. Dicebamus. ATHE. Fortis aũt uir a timore minus q̃ timidus
perturbat. CLI. Eſt ita. ATHE. Siquis modus inueniri poſſet ut exercitui ducem prorſus intrepi/
dum perficeremus nonne ad id omni ſtudio niteremur. CLI. Maxime. ATHE. Nunc aũt non de
exercitu nec imperaturo aduerſus hoſtes in bello/ ſed de gubernaturo in pace iocundam inimico
rum inter ſe conſuetudinem dicimus. CLI. Sic eſt. ATHE. Qua in ſocietate/ſi ebrietas aderit/nõ·
ne turbatio quoq; aderit. CLI. Aderit prorſus. ATHE. Primũ igit etiam his opus eſt duce. CLI.
Maxime oĩum. ATHE. Vtrum igit principem qui nõ perturbet:ſi fieri poſſit/ deligere oporteat.
CLI. Oportet ſane. ATHE. Societatis cõciliande peritũ hũc principẽ eſſe oportet. Eius enim offi·
cium eſſe debet/ut & pñtem amicitiã illis conſeruet/& maiorẽ inſuper ex eo contubernio fieri pro·
curet. CLI. Vera loqueris. ATHE. Nonne igit ſobrius & ſapiens ebriorũ princeps/nõ cõtra cõſti·
tuẽdus eſt. Nã ſi iuuenis/nec ſapiens ſed ebrius/ipſe etiã erit ebriorum princeps/bona ſecum aget
fortuna/ſi temeritate ſua omnia nõ euerterit. CLI. Optima certe. ATHE. Siquis ergo compotatio
nes/dum quoad fieri poſſet/recte in ciuitate diſpoſitæ ſint/accuſaret/rẽ ipſam accuſans/ recte qñq;
id forſan faceret. Sin aũt compotationem nullo ordine gubernatã inſpexerit/proptereaq; oẽm cõ
potationẽ uituperet/primum quidem patet ignorare eũ eam non recte diſponi/ deinde cõſtat oĩa
hoc modo cum abſq; ſobrio dño ac principe fient/improba uiſum iri. An nõ aĩaduertis qđ ebrius
nauis aut cuiuſuis rei alterius gubernator/euertit oĩa/ſiue naues/ſiue curr⁹/ſeu exercitus/ſeu quod·
uis aliud ab eo regatur. CLI. Vere oĩno id dixiſti hoſpes ſed & hoc pro nobis expone. Quid nobis
computatiões hæ ſi recte agunt/ cõferẽt? ut quod mõ dicebamus/ recte ductus exercitus uictoria
in bello afferet/bonum profecto non paruum. Idẽq; de cæteris iudicandũ. Cõputatione uero recte
gubernata/quid magni uel ciuitati uel priuatis accedet. ATHE. Quid autem puero uno/ uel uno
quodam cetu recte iuſtituto/magni ciuitas adipiſcetur? At enim ita de hoc interrogati reſponde·
bimus/paruam ex unius dumtaxat educatione ciuitati utilitatem accedere. Si autem uniuerſaliter
de iuuenum bene inſtitutorum eruditione/quid potiſſimum conferat rei.p. quæras haud difficile
dictu erit/bñ enim eruditi/uiri probi euadẽt. probi aũt facti tũ cætera bñ agẽt/tũ etiã hoſtes pugnã
do uincent. Diſciplina utiq; uictoria nonnunquam negligentiam & ruditatem gignit. Multi enim
in uictoria elati alia quoq; uitia multa per inſolentiam contraxerunt. Et diſciplina quidem nulla
unquam Cadmea fuit. Victorię uero multę huiuſmodi & fuerunt & erunt. CLI. Videris amice

Diſciplina ui
ctoriã preſtat
uictoria rudi
tatem.

Athene eloquẽtes & uerboſæ.

Lacedæmo breuiloqua.

Creta intelligẽtiæ ſtudẽs.

quaſi magnam diſciplinæ partē cōmunē in uini potu conſuetudinē ſi recte fiat/laudare? ATHE.
Profecto.CLI.poteris ergo deinceps uerũ id eē oſtendere? ATHE.Vera hæc ita eſſe o hoſpes ap
probare cum multi de his ambigant/ſolius dei eſt.Si tñ qđ ſentio ducturus ſum nulla obſtabit in
uidia/poſtq̃ de legibus & de re.p.uerba facere in pñtia ſtatuimus. CLI. Age conemur qđ tibi de
his ambiguitatibus uidet/perdiſcere.ATHE.Oportet aũt cum & uos diſcere & ego declarare cu
piamus/quodāmō orationē ꝓtrahere.Sed primum illud audiatis.Græci oēs ciuitatem noſtram &
eloquentiæ ſtudioſam iudicant & uerboſam.Lacedæmonē uero atq; cretā/alterā breuiloquā/alte
ram intelligētiæ magis q̃ uerboſitati ſtudentem.Vereor itaq; ne uobis tanq̃ uerboſus parua de re
loqui multa uidear/dum de ebrietate re qdem parua nimis longa utor oratione.Cōpotatiōis aũt
ipſius recta ſm naturā conſtitutio nunq̃ poterit ſine recta muſicæ regula/aperte & ſufficienter ora
tione tractari.nec muſica ſine uniuerſa diſciplina.Quæ oīa perfecto multis indigent uerbis.Vide
te igitur quid agendum ſit.An his in pñtia pretermiſſis/ad aliam quādā legũ quæſtionē iam trāſeũ
dum.ME.Ignoras forſan a theniēſis hoſpes domũ noſtrā cōmunem ciuitatis ueſtræ hoſpitem eē?
Atqui forte oībus etiam pueris accidit/ut cum audiūt maiores ſuos ciuitatis alicuius hoſpites fuiſ
ſe/beneuolentia quædā erga illam quaſi ſecundam patriam confeſtim a teneris uſq; annis eorum
animas illabat.Quod quidem mihi quoq; contigit.Audiebam equidem a pueritia lacedæmonia
quotiens aliquid uel ſuccenſerent atheniēſibus uel laudi darent/ita dicere/ueſtra megille urbis no
bis id mali intulit aut boni.Atq; hæc audiēs/pugnabam aduerſus eos qui uos uituperabāt/magna
erga uos affectus beneuolentia. Ac mihi quidem nunc ueſtra uox ualde iocunda eſt.Quodq; uul
go fertur/probos atheniēſes/præcipue ꝓbos eē/uere prorſus mihi dictũ uidetur.Soli enim ſuapte
natura diuina quadā ſorte/nō coacti neq; ficti/ſed uere probi ſunt.Quare mea quidē cauſa libere
quotcunq; uelis enarrato.CLI.Si me quoq; audies hoſpes quæcunq; in mētē tibi ueniant/ſumma
fiducia proferes.Fortaſſe namq; audiſti Epimenidē uirũ fuiſſe diuinũ.Qui ex familia noſtra fuit
ac decem annis ante perſicũ bellũ dei oraculo monitus ad uos peruenit/& ſacrificia quædam dei
oraculo edita fecit:atheniēſibuſq; perſicā formidātibus claſſem prædixit/decennio perſas nequaq̃
uenturos.Sed & poſtq̃ uenerint infecta re diſcurſos/pluraq; ꝑpeſſos mala q̃ fecerint.Tunc quidā
maiores noſtri ueſtros hoſpitali affectu cōplexi ſunt:& ex illo tempore parentes noſtri egoq; uobis
beneuoli ſumus. ATHE.Parati ergo uos quidē eſtis audire ut uidemini.Ego aũt ad dicendũ uo
luntate promptus ſum potius q̃ facultate paratus.Conabor tñ ut potero.primũ uero quo ad hũc
ſermonē quid diſciplina ſit quāq; uim habeat/definiamus.per hanc enim eundũ eſt diſputatiōi no
bis in pñtia inſtitutæ/quouſq; ad deũ ipm ꝑueniāt.CLI.Ita certe faciēdũ eſt/ſi tibi placet. ATHE.
Dum ego quid diſciplina ſit dico conſiderate nunquid mea uobis ſententia placeat. CLI. Dicas.
ATHE.Aſſero equidem eos qui ꝓſtantes uiri in aliquo euaſuri ſunt/ab ineūte ſtatim pueritia opor
tere idipſum tam ludendo q̃ ſtudendo in ſingulis id conuenientibus meditari.Nempe ſiquis peri
tus agricola aut ędificator futurus eſt/ludentem oportet a prima ętate uel colere terram/uel pueri
les quaſdam domos ędifficare.Atq; eum qui educat utrumq; utriq; inſtrumenta quædam parua/
uerorum inſtrumentorum imagines preparare.Ex doctrinis quoq; eas perdiſcere debēt/ quæ ad
rem ſuam faciunt.Quippe futurus faber menſurare ac regula uti:Eques futurus equitare ludēdo
aut aliquid huiuſmodi facere.In oībus enim ludendo conari debemus ut eo uoluptates & cupidi
tates puerorum uertamus/quo eos tandē peruenire deſideramus.Caput aũt diſciplinæ rectā edu
cationē dicimus:quæ ludentis aīum in amorem præcipue illius perducit:quod in uirili ętate per
fecte comparata uirtute operis eſt acturus.Sed conſiderate nunc ut dicebā ſi quæ dicta ſunt hacte
nus uobis probantur.CLI.Quid prohibet? ATHE.Neq; tñ indeterminatũ relinqui debet qđ po
tiſſimum diſciplinā eſſe dicamus.Cũ enim uituperamus aut laudamus ſingulorũ educationes/di
cere ſolemus diſciplina īſtructum hũc eē/illũ diſciplinę exptem/q̃uis cauponariā & nauigādi artē
cæteraq; huiuſmodi optime calleat.Quippe nō hāc diſciplinā putamus/ſed eam quæ a peritia de
ſiderari amariq; uirtutē facit & quidē illā qua perfectus quiſpiā ciuis effectus/iure imperare ſciat/
atq; parere/hanc educationē hic ſermo ſolam diſciplinam appellandam eē determinat.Illam uero
quæ ad colligendā pecuniam/uel ad corporis robur augendum uel ad peritiam quandā aliā abſq;
mēte & iuſtitia conquirēdam tendit/mechanicā atq; illiberalē/& diſciplinæ appellatione ducit indi
gnam.Sed nos de uerbo quidē nō cōtēdamus.Hoc aũt nuꝑ aſſertũ/ inter nos cōueniat qđ q rectā
nacti ſunt diſciplinā oēs ferme ꝓbi euadũt:qui cōtra/īprobi.Quare nulla ī re diſciplina negligēda
eſt quæ ꝓclariſſimarũ rerũ prima ꝓſtātibus hoībus adeſt.Et ſi quis in re aliqua excidit/poteſtq; cor
rigi/ſeipm emēdet:Idq; ꝑ totā uitā ꝓ uiribus faciat.CLI.Recte loq̃ris.Iccirco quæ dicis concedē
da ſunt.ATHE.Atqui olim iā conceſſimus/bonos eſſe illos qui ſibimet imꝑare pñt/malos aũt qui
nequeunt.CLI.Scite admodũ.ATHE.Reſumamus igit id ipm ut clarius innoteſcat/qđ dicim⁹.
Ac uos per imaginem id ut liqueat acciplatis:ſiquo modo poſſim rem uobis hanc aperire.CLI.
Dic iam.ATHE.Nonne quēlibet noſtrum unum putamus? CLI.Vnum.ATHE.Hūtē uidelicet
in ſe

in ſe cõſiliarios duos/cõtrarios atq; amentes:quos uoluptatẽ ac dolorẽ appellamus. CLI. Et hoc. ATHE. Ad hos futuroꝝ opiniões accedũt:qbus cõe nomẽ ſpes ẽ: ꝓprie uero q̃ añ dolorem ſpes eſt/timor:quæ ante cõtrariũ/cõfidentia. Ad hæc oĩa rõnis iudicium/dictas quid iſtoꝝ melius ſit/qd peius. Hoc ſi cõmune decretũ ciuitatis efficit/lex nominat. CLI. Vix ego te ſequor. Dic tñ quæ reſtant/perinde ac ſi ſequerer. ME. Idẽ mihi quoq; accidit. ATHE. Sic aũt de his cogitemus:ut miraculum quoddam diuinũ in aĩantiũ genere unũ quenq; noſtrũ exiſtimemus/ſiue ludo ſeu ſtudio quodam nõ enim id nouimus a ſuperis cõſtitutũ. Illud aũt nõ ignoramus/quod hi affectus in nobis q̃ſi nerui aut funes ingeniti trahunt nos/cõtraq; inuicẽ retrahũt ad cõtrarias actiões. Vbi uirtus:& uitium diſcreta uerſant. Ratio enim tractionẽ unã ſequẽdam ſemper neq; unq̃ relinquẽdã/ſed ad illã cęteros quoq; neruos retrahẽdos aperte dictat. Eamq; iudicii rõalis eſſe perductionẽ aureã atq; ſacram:quę ciuitatis lex cõmunis uocat. Et cæteras qdẽ duras ac ferreas eſſe:hãc mollẽ/ quod aurea ſit:& uniformem p̃terea/cęteras multiformes. Oportere itaq; pulcherrimã legis ductionẽ ſeq ſemper:eiq; fauere. Nã cum rõnis iudicium honeſta res ſit: & mitis quidẽ potius q̃ uiolenta / miniſtris ductionẽ ipſius egere:ut aureũ in nobis genus alia genera ſuperet. Et ſic illis fabula : qua mira res homo eſſe narratur uirtute ſeruabit:& qua rõne ſuperior quis:& inferior quodãmodo ſeipſo dicat planius cognoſcetur. Et quod oporteat priuatũ quenq; uera in ſeipſo de his tractibus rõne pcepta ad eam uitam ſuã dirigere. Ciuitatẽ uero/uel a deorum aliquo/uel ab hoc ipſo: qui hæc cognouit: rõne accepta eã habere ꝑ lege:ad eiuſq; normã officia ſua ſecũ:& cũ aliis ciuitatibus iſtituere. Atq; ita uirtus:& uitium clarius nobis diſtincta patebũt:qbus plane pceptis/& diſciplina:& reliqua ſtudia magis forſan clareſcent. Conſuetudo præterea/quæ in uino habetur de qua lõgiorem habere ſermonẽ/uile fortaſſis putabit. CLI. Forte uero nõ uidebitur ꝓlixa oratione indigna. ATHE. Probe loqueris. Quare dicamus quid in ea ſit dignum. CLI. Proſequere iam. ATHE. Si miræ huic rei ebrietatẽ afferamus/qualẽ ipſam reddemus. CLI. Ad quid modo iſtud rogitas? ATHE. Nondum dico ad quid. Sed ſi mira hæc res uino ſe miſceat qualis reddit. Verum apertius etiã quod uolo dicere conabor. Tale quiddã interrogo. An uini uſus/uoluptates/dolores/iras/amores/ uehemẽtius conciter? CLI. Maxime quidem. ATHE. Verum etiam ſenſus memoriam opininionem intelligentiam ſimiliter uehementiora efficiat? An prorſus extinguat/ſiquis ebrietate fuerit occupatus. CLI. Omnino certe extinguit. ATHE. Ad eum igitur animi habitum redit/quem puer primis ab ãnis habebat. CLI. Profecto. ATHE. Quare minime tunc ſui ipſius cõpos erit? CLI. Minime. ATHE. Erit itaq; peſſimus? CLI. Valde. ATHE. Non ſolum igit ſenex ut uidetur bis erit puer:ſed ipſe etiã temulentus. CLI. Optime id hoſpes eſt dictum. ATHE. Poterit ne ratio nobis aliqua ſuadere hãc rem aliquo pacto guſtandam eſſe? neq; eſſe totis uiribus fugiendam? CLI. Poterit forſitan:ut tu ais & modo paratum te dicere oſtendebas. ATHE. Optime meminiſti. Nempe & nunc paratus ſum quandoquidem utriq; libenter auditores uos promiſiſtis. CLI. Quidni audiamus:& ſi nõ ob aliud tamen quia mirum abſurdũq; uidet ſi oportebit quandoq;/hoiem ſponte ſeipſum in oẽm prauitatem imittere. ATHE. Animi ne dicis. CLI. Animi. ATHE. Nunqd aũt mirabimur o amice:ſiqs ĩ corporis prauitatẽ/maciẽ dico deformitatẽ imbecilitatẽ ſponte deueniat? CLI. Quidni? ATHE. An igit putamus eos qui ultro medicorũ pharmaca accipiunt/ignorare ſe paulopoſt ita corpus ꝑ aliquot dies affectum habituros/ut ſi affectum ſimiliter perpetuo ſint habituri uiuere nolit. An etiã ignoramus eos qui gymnaſia:& labores ſubeũt/imbeciles laſſitudine confeſtim fieri? CLI. Hæc oĩa nouimus. ATHE. Atqui & iſtud:quod cuncti futuræ utilitatis gratia ad hęc ultro ꝓficiſcunt. CLI. Præclare. ATHE. Nõne eodẽ modo de cęteris rebus exiſtimandũ? CLI. Eodẽ ꝓrſus. ATHE. Nõ aliter quoq; de compotatiõe uini eſt cogitandũ:ſi datur hoc in iſtis recte conſiderari. CLI. Sic certe. ATHE. Si utilitatẽ aliquã habere pſpicit nihilo inferiorem q̃ quæ in corporali exercitationem ineſt bene quidẽ/principio tamen in hoc exercitationem corporis ſuperat/quod hæc dolorem habeat/illa non habeat. CLI. Recte id quidem. Sed mirarer equidem:ſiquid tale in eo poſſemus percipere. ATHE. Hoc ipſum iam explanare conandũ. Quare mihi dicas. An duas timoris ſpecies/ inuicem pene contrarias poſſumus cogitare? CLI. Quas dicis? ATHE. Has inq̃. Timemus profecto mala:cum futura expectamus. CLI. Timemus. ATHE. Metuimus quoq; ſępenumero exiſtimationem:cum formidamus ne dicendo aut faciendo aliquid minus honeſtum/ mali uideamur. Quem quidem timorem nos/immo omnes:ut arbitror/pudorem appellamus. CLI. Cui dubium ATHE. Hos equidem timores duos dicebam:quorum alter contrarius quidem eſt doloribus cęteriſq; timoribus/contrarius eſt :& plurimis ingentibuſq; uoluptatibus. CLI. Recte admodum. ATHE. Nonne igitur:& legis lator:& quiuis alius qui prodeſſe hominibus quoquo modo poſſit: hunc timorem maximo honore colat : uocetq; pudorem ? confidentiam uero huius contrariam impudentiam nominet:ac maximum priuatim:& publice malum hominibus arbitretur? CLI. Recte dictum. ATHENIEN. Is utiq; timor:& in aliis multis ingentibuſq; nos maxime ſeruat:& ĩ bello / ſi unum uni comparetur : hic certe maxime omnium uictoriam nobis ſalutem largitur. Duo

Homo in animantiũ genere ut miraculum.

Ratio ad unũ intendit.

perductio aurea & ſacra.

De re ad hæbrietatẽ ptinẽte ac ſimilibus rebus cõtemnentibus uilis ẽ oratio nec habẽda.

Nocumenta a uino.

Temulẽtus & bis puer.

enim ſunt quæ uictoriam pariunt. Aduerſus hoſtes quidem audacia: aduerſus amicos autem tur-
pis infamiæ timor? CLI. Eſt ita. ATHENI. Intrepidum itaq; unumquemq; noſtrũ: & timidũ fieri
oportet. Quãobrem uero ita utrũq; oporteat: iã diſtinximus. CLI. Oĩno. ATHE. Atqui quotiens
intrepidũ aliquem reddere uolumus/in multarũ terrorem formidinũ lege impulſiũ/talẽ efficim⁹.
CLI. Ita uidemur. ATHE. Cũ uero pertimeſcentia recto iudicio aliquẽ efficere uolumus cũ profe
cto debemus rebus ad impudentiã declinãtibus tentare exercẽtes/ipm in pugna cõtra uoluptates
ſuas aut inſtitutũ anteactę uitę: & ad uictoriã cohortantes: atq; ita uincẽtem perfectum ad fortitu-
dinem reddere? Qui uero nec periculũ ſui fecerit ullũ/neq; in his certaminibus exercitatus fuerit:
nec mediam qdẽ ſuarũ uirium partẽ ad uirtutẽ habebit. Temperatus aũt quomodo erit perfecte
niſi uoluptatibus: atq; cupiditatibus plurimis ad impudentia: & iniuriã compellentibus fortiter re
pugnauerint/ac rõne opereq;: & arte tã iocoſis q̃ ſeriis ĩ rebus deuicerit? An temperãs erit inq̃ qui
nihil huiuſmodi ſit perpeſſus? CLI. Haud quaq̃ ueriſimile eſt. ATHE. Sed dic oro aliquod ne ad in
ducendũ timorẽ pharmacũ aliqs deus dedit hoĩbus? ut quanto plus ex eo quiſpiã bibat/tãto ex q̃li-
bet potione infeliciorẽ ſe fieri putet cũ oĩa tam p̃ſitia q̃ futura ſibi metuat: atq; ad oẽm formidinẽ
etiam ſi fortiſſimus oĩum ſit/tandẽ deueniat? cũq; dormierit: & a potione huiuſmodi liberatus fue
rit/rurſus ſibi idẽ quotidie accidat. CLI. Et quã o amice huiuſmodi potionẽ ĩ hoĩum uita fuiſſe unq̃
dicemus? ATHE. Nullã utiq;. Tñ ſi reperiret̃ hæc potio/eſſet ne fortitudinẽ cõditori legũ idonea:
ut tale qd de ipſa dicere ad latorẽ legis poſſemus. Age primũ dic legũ cõditor/ſiue cretẽſibus ſiue
quibuſcũq; aliis leges conſcribis. Vtrũ uelles de ciuibus tuis poſſe fortitudinis: & ignauię periculũ
facere? CLI. Velle ſe pfecto quilibet rñderet. ATHE. Deinde utrũ id tuto: neq; magno imminẽte
periculo/an contra. CLI. Tuto ſcilicet atq; ſecure qlibet cõfitebitur. ATHE. Num igit̃ potiõe hac
uteris ita eos ad terrores cõpellens/& in ipſis pturbationibus arguẽs: monitu tuo ac iuſſu/ut ciues
tuos impterritos facias: alios honorãs: alios aũt uituperans ſi tuis monitis non paruerint. Atq; eos
qui ſtrenue exercendo ſe geſſerint impunes relinquas: at eos q contra dãno afficias? An nullo mõ
uteris: q̃uis nihil habeas in eo aliud quod accuſes? CLI. Cur nõ utat̃ hoſpes? ATHE. Exercitatio q-
dem o amice præter cõſuetas miræ facilitatis eſt/qua unus: & pauci p̃nt & quotcũq; uolueris exer-
ceri. Ac ſiue quis in deſerto ſolus pudorem plurimifaciens/quod antea q̃ fortior ſit uideri ab aliis
nolit/ita aduerſus formidinẽ ſe exerceat/potione hac ſola præ multis rebus aliis præparata/probe
aliquid profecto efficiet/ſeu quis cõfidẽs natura ſe: & uſu ſatis inſtructũ/non formidet cum multis
cõpotatoribus exercitatus/potentiãq; in neceſſaria differentia potionis oſtẽdere/uſq; adeo preua-
lens: & exſuperans/ut in nulla re magna per impudẽtiam erret: & pp uirtutẽ e ſuo ſtatu nõ moueat̃:
ac iuxta ultimam potionem añ ebrietatẽ diſcedat apprime cauens meri in oẽs hoies uiolẽtiã. CLI.
Certe & hic o hoſpes ita ſe gerẽs/moderatus euadet. ATHE. Rurſus ad cõditorem legũ ita dica-
mus. O legis conditor. Neq; deus tale/adhuc hoĩbus timoris dedit pharmacum: neq; ipſi excogi-
tauimus. Ipſos nãq; ueneficos in cõuiuio nequaq̃ dico. Cõfidendi aũt ualde: & intrepide præter q̃

Gradus ebrietatis.

oportet audendi in quibuſcũq;/utrum eſt potio quædam an nulla? CLI. Vinum eſſe dicet. ATHE.
Porro contra id facit q̃ ea potio de qua modo facta eſt mentio. Nam cũ biberit qs/primo alacrior
fit q̃ prius erat: deinde quo plus biberit/eo maiore: & meliore ſpe atq; inſuper potentia p ſua opi-
nione replet̃. Tandem quaſi ſapiens ea homo confidentia/libertate audaciaq; replet̃/ut intrepide/
& dicat: & faciat qcqd placet. CLI. Arbitror equidẽ oẽs id cõceſſuros. ME. Certe oẽs. ATHE. Re
cordemur itaq; nunc duo quædã eſſe quę in noſtris aĩs curãda ſuperius diximus. Alterum ut maxi
me cõfidamus. Alterum ut maxime formidemus. CLI. De pudore dicta hęc exiſtimam⁹. ATHE.
Recte tenetis. Sed qm̃ fortitudinẽ imperteritiq; animi habitũ ĩ timoribus præmeditari oportet: cõ
ſiderandũ nunqd cõtrariũ in cõtrariis pręmeditari cõueniat? CLI. Cõſequens id eſt. ATHE. In iis
igit̃ quę perpeſſi cõfitẽtes audaceſq; maxime fieri natura ſolemus: cogitãdũ uidet̃ ut quã minime ĩ
pudẽtes & audaces ſimus: ſed cõtra formidoloſi ad dicendũ aut patiendũ aut agẽdũ quicq̃ turpe.
CLI. Ita uidetur. ATHE. None hęc ita ſunt/in quibus tales ſumus. Ira. amor. petulantia. inſcitia.
auaritia. ſecordia. & ad hec illa. diuitię. forma. uires? & quecunq; uoluptatis ebrietate quadam ho-
mines amentes faciunt? Ad horum hominum facile: & innocuum periculum faciendum inducẽ
damq; exercitationem nullam habemus uoluptatem cõmodiorem ea quę in uini ludo mores exa-
minat: ſi modo prudens quędam cautio adhibeatur: Cõſideramus autem utrum difficilis & agre-
ſtis animi unde plurimę perpetrantur iniurię/in ipſis cõmerciis ſummo cum rerum diſcrimine/
an potius dioniſii ſpectaculo faciendum periculum ſit: An uero animi ad uenerea proni affectũ cõ
ſiderare ita debemus ut ſummo cũ piculo cõiũctiſſimos ſibi/filias uidelicet ac filios cõmittam⁹ p-
multa ĩſup afferre qs poterit/neq; uerbis cõſequet̃/q̃tũ p̃ſtet cũ ioco ſimpliciter/ſine dãno hominũ
mores exqret̃. Qua de re neq; Cretẽſes/neq; alios hoĩum ullos dubitaturos unq̃ putam⁹ q ĩ hmõi
morũ examĩatio cõueniẽs ſit: ac pcęteris facilis: tuta breuis. CLI. Verũ id qdẽ. ATHE. Hoc igitur
utiliſſimũ quiddam erit/naturas: & habitus animorum arte illa cognoſcere qua iſta curanda ſunt.

Eſt autem

Eſt autem hoc/ut arbitror ciuilis facultatis officium. An non? CLI. Sic eſt omnino.

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM .II. DE LEGIBVS. 312

PLato noſter mirifica in genus hoīum charitate: nihil in diſputationibus ſuis inten-
tatū relinquit quod ad humanam ſalutem quauis rōe cōducere uideaẗ. Atq; dum
id ſtudioſe cōtendit/mauult uel prolixi nimium: uel etiam curioſiſſimi crimē ſubire
q̄ negligentis. Ergo exquiſitam in ſecūdo etiam libro ętatis tenere proſequiẗ diſci
plinam. Aīaduertens enim pueros ferme: ut beſtias quaſi nihil penſi habere. Sed
& quocūq; uoluptas trahit prorūpere: & undecūq; retrahit dolor: protinus aufugere: non iniuria
priuſq̄ male/uel proſequendi/uel fugiendi procliuitas ī habitū inoleſcat: aurigā pueritiæ ęquis im-
ponit: uoluptatis: uidelicet: & doloris habenas manu tenētem. Quē quidē aurigam noīat diſcipli-
nam: uirtutem ſcilicet quæ primo pueris aduenit qua uoluptas: & amor: dolorq;: & odium p alie-
nam rōnem recte in aīos influūt anteq̄ rōne propria moueanẗ: rōne deinde pſ̄te proprie inſuper
rōni cōſentiant: ꝓpter ſuperiorē bonorū morū cōſuetudinem. Hāc ipſam cōſenſionē: uniuerſam
uult eſſe uirtutē. Ipſam uero decentē circa uoluptates: & dolores aſſuetudinē/per quam ab initio
uſq; ad extemū uitæ hoīes oderint quæ odiſſe oportet/& ament quæ amando ſunt/q̄ diu ſub alteri
us regiẗ rōe/noīat diſciplinā. Deinde uero/cū rōni ꝓpriæ iā expergefactæ cōſentit noīe uirtutis ap
pellat. Eiuſmodi uero uitæ moralis fundamētū maximi eſſe momēti/uel Ariſtoteles ipſe in ethicis
magnopere cōprobat. Cū uero inquieta ſit puerorꝫ natura oblectamentorūq; per oīa cupida: & ic
circo ſeuerā nō ſuſcipiat diſciplinā: merito ſub honeſta muſicæ illius cōmuniſſimæ uoluptate uirtu
tis ueſtigia p̄ferente iubet pueros educari. Immo uero: & ſeniores interdū: q̄bus ad laborioſę uitæ
ſolamē oblectamēta quędā honeſta ſunt adhibēda: hanc utiq; ob cām inquit deos laborioſam uitā
hominum miſeratos/haud ab re in laborū remiſſionem ſolēnia illis ſacra feſtaq; inſtituiſſe. Muſas
quinetiam: & Apollinē & Bacchum ad hæc cōcelebranda duces adhibuiſſe qui motū laſciuiā emē
darent: & naturam auidam motionis p muſicā motionū rōnem moderarentur/honeſteq; delecta
rent. Hæc autem uerba nō ſolū muſicę uſum laudāt diuinitus cōmendatū atq; cōceſſum. Verūetiā
allegorice docent hoīem multis de cauſis brutis fore miſeriorē: niſi diuina ꝓuidentia atq; cogna-
tione diuinū cultū religionēq; ſuſceperit. In qua quidē muſę diuinā ſignificant ueritatis inuētionē
religioſis a deo cōceſſam. Apollo aūt inuentionis eius gratā expreſſionē atq; uaticiniū. Bacchus de
niq;/tum mētis abſtractionē/tū opera religioſorū hoīum admirāda. Aīaduerte harmonicā rōnem
nobis præcipue a diuina prouidentia eſſe tributā/per quā oēs inquietæ naturæ motus q ſuapte na-
tura inconcinni forēt/cōcinnaremus. Sed a muſis quidē habemus motionis animi cōſonantiā ab
appolline præterea cōcentum in ſermonis cantuſq; motu: a baccho deniq; feſtinā in motu mēbro
rum cōcinnitatē. Dum uero de hac p muſicam diſciplina: & ad pueros oīno/& ad ſeniores etiam
ꝑtinente diligentiſſime diſputat eadē quæ: & in re. p. poſuit repetit inſtituta/per quę poetis/muſi-
cis/pictoribus/nunq̄ licentia concedaẗ/quodcunq; uoluerint imitandi: ſed honeſta dūtaxat: & gra
uia pro ſalute ſpectantiū: & audientiū imiteṅẗ. Imitationis aūt iudices eſſe uult peritos hoīes: atq;
grauiſſimos. Iubetq; ut p honeſtā imitationē quotidie frequētatā adoleſcētes aſſueſiant in ludis oī-
bus pariter atq; ſtudiis ſemꝑ rebus eiſdē q̄bus: & leges ſenioreſq; gaudere atq; dolere. Quā q̄dem
aſſuefactionē totū uirtutis fundamētū iudicat cōtinere. Inter hæc nōnulla memoriæ cōmēdato ad
p̄cepta morū plurimū cōducētia. Iniuſtus etiā ſi cūcta quæ inter hoīes habenẗ bona/poſſideat/ē in-
felix/& q̄diu ita uiuit p̄ſtare ei dicendū eſt mori q̄ uiuere. Itē q̄cunq; honeſtū/utile/iocundū/inuicē
loquēdo diſcreuerit nō eſt audiendus. Et q̄uis honeſta iuſtaq; uita poſſit interdū uideri laborioſa:
nunq̄ tñ id pueris eſt dicēdum. Immo uero iuſtiſſimā uitā fore oīum iocūdiſſimā. Quod tandē fo-
re neceſſarium Plato aſſerit. Quāuis forte iis q̄bus cū diſputat aliter uideaẗ. Idq; tacere iubet. Ve-
ritas tñ pulchrū q̄ddā eſt: & ſtabile. Deſcēdit poſt hæc ad uini uſum: quē uult a iuuenibus añ annū
ętatis decimū: & octauū penitus ignorari. Alioquin in ignē inquit ad ignē tam in aīam/q̄ ī corpus
infundi: poſt hanc ętatem uinum moderate bibi permittit. Poſt quadrageſimum uero annum in
conuiuiis inter deorum hymnos concedit uinum liberius bibere: quaſi remedium aduerſus duri
tiam ſenectutis: p quod reiuueneſcere uideamur: & meſtitiæ nos obliuio capiat: ipſaq; affectio ani-
mi/ſicuti ferrum in igne ex duritie in molliriem deducta flexibilior fiat. Quo effici uult: ut ſeniores
qui alioquin cantare nollent/facti hilariores in conuiuiis ad iuniorum aures cātare uelint: atq; una
eorum animis/ut ita dixerim/incantare. Qua quidem incantatione per melodiam grauiter con-
cinnantem iuniorum animi temperentur. In his legendis notabis gratiam ipſam ī rebus quidem
pulchritudinem: in cognitione uero uoluptatem cognominari. Notabis nullum animal præter
hominem rhytmi: & harmoniæ ſenſum habere. Atq; rhythmum eſſe ordinem ī tempore atq; mo
tu. Harmoniam uero eſſe ordinem in ipſa uocū per acutū: & graue cōtemperantia. Qđ ſępe har-
moniā dicimus concentū latine ꝓprie dicimus. Qđ aūt rhythmū/cōmode numerum dicere poſ-

ſumus: modo intelligas numerũ in tẽpore atq; motu. Notabis qua in re uini cõſiſtat utilitas: & qua cautione ſit bibẽdũ: pñtibus uidelicet cõuiuio cõditoribus legũ ſiue cuſtodibus ſobriis qdẽ: & mores bibẽtiũ obſeruãtibus: corrigẽtibuſq;: & tũc oportune qñ p uinũ molliores facti fuerint/ reformãtibus/ cõcludit deniq; ſi eiuſmodi cautionibus ciues in cõuiuiis utanẽ mero/ tãq̃ ad ea quæ dicta ſunt utile cõcedendũ. Vſum uero eius ad ſuã cuiuſq; libidinẽ a ciuibus ſuis ꝑcul arcendũ. Quippe cũ ſacras Palladis arces/ quæ ante oĩa colendę ſunt impudentiſſime pulſet.

ℂDIALOGVS .II. DE LEGIBVS VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Einceps aũt de his cõſiderãdũ eſt utrũ id ſolũ bonũ habeãt/ ut pſpiciamus/ quomodo naturę noſtræ ſe habent: an magna etiã utilitas multo ſtudio digna in uini compotatiõe/ ſi recte regiẽ/ inſit: qd igiẽ dicimus. In eſt utiq;: ut ſermo ſignificare uideẽ. Vbi aũt: & quomodo/ attente obſecro audiamus ne ab eo prepediamur. CLI. Dic d igitur. ATHE. Repetere itaq; memoria cupio qd eſſe rectã dicimus diſciplinam. Huius enim/ ut in pñtia coniſcio: eſt in hoc officio qñ recte inſtitutũ eſt ſalus. CLI. Magnum dicis. ATHE. Primũ profecto puerorũ: ſenſum eſſe dico uoluptatis atq; doloris: atq; hæc duo eſſe ĩ quibus primũ uirtus: & uitiũ aĩo innaſcunẽ. Sicut aũt prudẽtia: & uera opinio: ac ſtabilis/ uel in ſenectute affuerint/ felix eſt perfectus porro uir eſt: qui hæc: & quæ in his ſunt oĩa poſſidet bona: diſciplinã appello uirtutẽ quæ primo pueris aduenit ſi uoluptas: & amor dolorq;: & odium recte in aĩos influant/ anteq̃ rõne moueanẽ/ & rõne deinde pñte/ rõni cõſentiant pp ſuperiorẽ bonorũ morũ cõſuetudinem/ hæc ipſa cõſenſio uniuerſa quidẽ uirtus eſt. Ipſam uero decentẽ circa uoluptates: & dolores aſſuetudinẽ/ per quam ab initio uſq; ad extremũ uitę hoĩes oderint quę odiſſe oportet/ & amẽt quę amanda ſunt/ ſi per ſeipſam ſeorſum rõne cõſideratã diſciplinam uocaueris recte: ut ego arbitror: appellabis. CLI. Etenim quæ antea hoſpes: & quæ nũc de diſciplina diſſeruiſti/ probe dicta uidenẽ. ATHE. Bene igiẽ eſt. Huiuſmodi uero uoluptatũ atq; dolorũ rectã educationẽ quæ diſciplina dicitur/ tranſgrediunẽ hoĩes in uita: ac ſæpe peruertunt. Dii aũt genus hoĩum laboribus natura preſſum miſerati/ remiſſiones laborũ ipſis ſtatuerũt: ſolemnia uidelicet feſta uiciſſim in ipſorũ deorum honorẽ inſtituta prebẽtes. Muſas quinetiam: & Apollinẽ muſarũ ducẽ: & Bacchũ cõcelebratores: deorũq; cõſilio emẽdatores inter ſolẽnia morũ adhibuere. Cõſiderãdũ igiẽ utrũ hic ſermo ſm naturã nobis ac uerus eſt qui dicit: tenerioris ętatis oẽs: ut uno uerbo cõplectar nõ poſſe nec corpore nec uoce qeſcere: ſed moueri ſemp: & loqui uelle: alios exultantes: ac geſtiẽtes: & ueluti cũ uoluptate ſaltantes ludenteſq;/ alios uariis uocibus cõclamãtes. Ac cætera quidẽ aĩalia ordinẽ ordiniſue defectum: q ſane ordo in motibus iſpiciẽ: & rhythmus harmoniaq; uocaẽ/ nequaq̃ aduertere. Nobis aũt ab his diis quos cõcelebratores datos eſſe nobis diximus/ rhythmi: & harmoniæ participẽ ſenſum eſſe tributũ: eoſq; mouere nos cũ uoluptate: chorũq; nobis ducere cãtibus: & ſaltationibꝰ nos inuicẽ copulãtes: quẽ qdẽ chorũ a chara: ideſt lætitia noĩauerint. Primũ uero cõſiderãdũ/ num concedamus/ diſciplinã/ primã p muſas: & Apollinẽ eſſe. An quomodo? CLI. Ita prius. ATHE. Diſciplinę igiẽ expers dicẽdus eſt/ q nunq̃ chorea uſus eſt. Diſciplinæ uero compos cõtra/ q ſatis id fecit? CLI. Sic ponimus. ATHE. Chorea uero oĩs tripudiũ ſimul eſt: & cõcẽtus. CLI. Neceſſe ẽ. ATHE. Quiſq; ergo bñ diſciplina iſtructus eſt: & ſaltare: & cantare bñ põt. CLI. Videẽ. ATHE. Sed uideamus qd eſt quod modo diximus. CLI. Quid iſtud? ATHE. Cũ bñ cantare: & bñ ſaltare quẽpiã dicimꝰ/ utrũ etiã bona cantare: & bona ſaltare/ addẽdũ eſt an nõ? CLI. Addẽdũ. ATHE. Quid porro? Siquis honeſta/ ut ſunt: ita honeſta eẽ arbitraẽ: & turpia ſimiliter turpia/ atq; ita his utiẽ/ melius choream muſicamq; tenebit q̃ ille qui corpore atq; uoce quod honeſtũ putat ſufficiẽter exequi paſſim ualet/ nec honeſtis tñ gaudet/ nec odit turpia: an ille qui q̃uis uoce corporeq; nõ põt/ ut decet aſſequi/ uoluptate tñ: & dolore aſſequiẽ/ ut bonis qdem gaudeat/ praua aũt oderit? CLI. Magnũ uero diſciplinæ diſcrimẽ o hoſpes narras. ATHE. Si ergo cantus tripudiis bonũ nos tres nõ ignoramus/ cognoſcimus utiq;: & qui diſciplina recte potitus eſt/ & qui cõtra. Sinaũt hoc ignoramus neq; ſiqua diſciplinę cõſeruatio eſt: & ubi eſt/ ſcire unq̃ poterimus. Nõne ita? CLI. Ita prius. ATHE. Deinceps igitur ſicuti canes per ueſtigia decentem figurã/ melodiã/ cantũ: & ſaltationẽ inueſtigemus. Nam ſi iſta nos fugiant/ fruſtra de recta diſciplina ſiue græca ſeu barbara diſputabimus. CLI. Sic arbitror. ATHE. Quam igitur figuram: & melodiam bonam uocare decet. Num fortis animi: & timidi ſimiles figurę uoceſq; in eiuſdem equiſq; laboribus ſunt? CLI. Quomodo ſimiles/ quando neq; colores? ATHE. Scite o amice: ſed in muſica: & figuræ ſunt: & concentus/ cum circa rhythmum: & harmoniam uerſetur. Quare boni rhythmi harmonięq; figuram: & cantum licet dicere: boni autem coloris non poſſumus recte dicere: perinde imaginantes/ ut magiſtri chorææ ſolent. Ignaui autem: & fortis uiri figura quædam eſt: & cantus: atq; hæc recte in uiris fortibus honeſta: in ignauis turpia nominantur. Sed ne in his longior ſim/ omnes ſimpliciter uirtuti animi/ uel corporis/ aut uirtutis imagini

Primus ſen/ſus puerorũ ẽ uoluptas & dolor & diſciplina.

Quę uerbis.

Oẽs tenere ę/tatis nõ poſſe quieſcere.

In nobis non in cęteris aĩalibus eẽ ſen/ſũ Rhythmi & harmoniæ Qui Rhythmꝰ & harmonia. chorus a chara.

Quæ chorea/

Imagini adherentes figuræ atq; concentus/honeſti. cõtrarii uero turpes. CLI. Recte tu quidẽ: atq; iſta ſic ſe habere in pñtia iudicamus. ATHE. Praterea & hoc aĩaduertamus utrum oẽs oĩbus choreis ſimiliter delectemur. An multũ intereſt? CLI. Multũ oĩno. ATHE. Quid igitur eſſe dicemus/ quod in errorem nos impulit? Vtrũ non eadẽ ſunt honeſta bonaq; nobis oĩbus. An ipſa qdẽ eadẽ ſunt: non tñ eadẽ eſſe uidenť. Neq; uero dicere quiſq̃ audebit uitioſam choreã/uirtutis participe/ meliorẽ eſſe. Neq; fatebiť unq̃ aliquis ſe qdem figuris prauis lætari/alios aũt cõtraria quadã muſa. Quãq̃ plæriq; prædicant rectã muſicæ rõnẽ in ui quadã cõſiſtere quæ uoluptatẽ aĩs afferat. Quod neq; ferendũ eſt: neq; dicendũ oĩno: nephas enim/hæc autẽ potius erroris cã eſt. CLI. Quæ nam. ATHE. Quoniam in chorea uarioꝝ morum/uariarũq; rerum uariis in fortunis moribuſq; geſtarum imitationes fiunt/qbus illa quæ dicunť/aut decantanť/aut ſub ſpecie ſaltationis exprimuntur/ uel natura uel conſuetudine uel utriſq; ꝓbanť atq; aĩo eoꝝ cõueniũt/hos gaudere illis/ laudareq; & honeſta mancipare neceſſe eſt. Quibus aũt pręter naturã uel morẽ uel conſuetudinẽ aliquã/hi neq; gaudere ipſis pñt/neq; ea laudare. ĩmo turpia appellare neceſſe. At uero qbus hæc natura recte cõtingunt/cõſuetudine aũt cõtra/uel conſuetudine quidẽ recte/cõtra uero natura/iſti laudes uoluptatibus cõtrarias ꝓferunt. Singula. n. hoꝝ iocũda aſſerunt eſſe: ſed & praua eẽ concedũt. Atq; iccirco corã aliis/quos mẽtis cõpotes putent uerenť corpus eo pacto mouere/uerenť quoq; ea cantare: honeſtaq; & ſtudio digna aſſerere. Ipſi uero ſecum iis oĩbus delectantur. CLI. Veriſſima loqueris. ATHE. Nunqd dãnum aliquod inferť illi/qui prauis figuris aut cantibus delectať? Vel utilitas eis qui uoluptates in cõtrariis capiunt? CLI. Veriſimile id quidẽ. ATHE. Vtrũ ueriſimile tm̃: an ẽt neceſſarium ſit ita id ſe habere ſicuti cũ quiſpiã cũ hoĩbus improbis conflictať neq; mores eoꝝ odit: ſed delectať his potius & indulget. Et tũ ioci loco uituperat quaſi per ſomnum ipſe in ſe eoꝝ pcipiens prauitatẽ. Tunc quippe neceſſe eſt ut ſimilis efficiať illis qbus gaudet: ẽt ſi laudare uereatur. Qua quidẽ re quid nã maius aut bonũ aut malũ exomni neceſſitate accedere nobis exiſtimemus? CLI. Nihil puto. ATHE. Nunqd arbitramur ubi leges bñ cõſtitutæ ſunt/aut & in poſterũ ita erũt/ in diſciplinis iociſq; muſarũ/eã poeticis fore licentiã: ut quicqd poetã delectet uel rhythmo uel cantu/uel uerbo poetico/idẽ & docere ei liceat? & bñ inſtitutoꝝ ciuiũ pueros adoleſcenteſq; in choreis quacũq; contingit uel ad uirtutẽ uel ad uitiũ flectere? CLI. Præter rõnẽ id eſt. ME. Certe. ATHE. Id modo/ut breuiter dicã/ubiq; præterq̃ in Egypto agere licet. CLI. Quo aũt pacto id in Egypto hanc legẽ ſancitũ eſſe dicis. ATHE. Mirum hoc qdem auditu eſt. Nã id olim ut mihi uideť/illi cognouerunt oportere quod nũc nos diximus/ut in ciuitate iuuenes bonis figuris & bonis cantibus aſſueſcant. Quæ uero & qualia ſint hmõi in ſacris ab eis eſt inſtitutũ. Ac pręter illa neq; pictoribus neq; aliis figurarũ uel quorũcũq; artificioꝝ fabris noua ulla licebat inducere. Neq; ẽt excogitare alia præter patria. Neq; hodie licet aut ĩ his aut in uniuerſa muſica. Itaq; ſi curioſe rimeris/ĩuenies ibi quæ iam decem annoꝝ milibus depicta uel aliter figurata fuerũt/quaſi non adeo uetera ſint ut ita dicã/nec pulchriora neq; turpiora his quæ hodie depinguně/eadẽ arte confecta. CLI. Mirabile auditu eſt quod dicis. ATHE. Immo ciuile nimiũ/maximeq; legum poſitioni cõueniens. Inuenies ibi alia quædã leuia. Sed hoc circa muſicã uerũ eſt dignũ aĩaduerſione: quod uidelicet poterat de rebus huiuſmodi certa ſtabiliq; lege caueri atq; licebat adducere ſumma cũ fiducia cõcentus tales qui natura rectitudinẽ exhiberẽt. Quod qdẽ aut dei aut diuini alicuius uiri opus eſt. Queadmodum & ibi ferũt antiqſſimos illos apud eos cõcẽtus. Iſidis eſſe poemata. Quãobrẽ ut diceba/ſiquis quoquo modo iſtoꝝ poſſit rectitudinẽ intelligere/illũ oportet bona cũ ſpe hæc ad ordinẽ legẽq; reducere. Nam noua ſemper circa uoluptatẽ & dolorem appetitus ipſius affectio/ quæ quidẽ tentat ut noua ſemp muſica uti quęramus/haud magnam fortaſſe uim habet ad eas choreas uetuſtatis inuſatione corrũpendas/quæ ſunt ſacris legibus inſtitutæ. Nempe Egyptioꝝ choreas nequaq̃ tanto tpe corrũpere potuiſſe uideť: ſed contra oĩno. CLI. Ita ſi res habet/ut ex tuis uerbis colligitur. ATHE. Dicamus igitur conſiderẽter/uſum ludoꝝ muſicæq; cũ chorea hoc pacto rectum eſſe. Lætamur quotiens feliciter uiuere nos opinamur: quotienſq; lætamur/rurſus feliciter uiuere ducimus nõne ita? CLI. Ita prorſus. ATHE. Atq; etiam dũ ita lætamur/quieſcere nõ ualemus. CLI. Eſt ut dicis. ATHE. Nonne igiť iuuenes noſtri choreas celebrare parati ſunt? Nos aũt ſeniores in his ſpectandis decenter uerſari putamus: dum eoꝝ ludis & celebritate gaudemus: qñquidem nos corporis leuitas dereliquit: quã deſiderantes/certamina his imponimus qui q̃maxime queãt adiuuante nos memoria reuocare. CLI. Vera narras. ATHE. An igitur fruſtra nimiũ illud a multis de celebratoribus dictũ eſſe putamus? quod eum ſapientiſſimũ & uictoriæ cõpotem iudicare oporteat: qui nos lætari atq; gaudere q̃maxime faciat? Nam poſtq̃ ludere in iſtis permittiť cõueniens eſſe uideť/ut eum qui q̃plurimos & q̃maxime ad gaudium ꝓuocet/præcipue honoremus: & ut modo dicebam uictorẽ eẽ dicamus. Recte ne id ita diciť? recteq; fieret ſi ita fieret? CLI. Forte. ATHE. Sed o beate ne adeo citã feramus ſnĩam/ſed hoc ipſum in ptes diſtinguẽtes hoc modo conſideremus. Siquis ad certamen plurimos cõcitet/nec gymnicũ/aut muſicũ/aut ęqueſtre determinet. Sed om

Figuræ & cõcentus cũ uirtute: honeſti: cõtrarii ueri turpes.

nibus ciuibus cõgregatis uoluptatis gratia certamen dũtaxat inſtituat premiaq; ei ꝓponat/q ſpectatores maxime delectabit/iudicatuiq; fuerit id optime oĩum effeciſſe/cũ nullus delectãdi modus expreſſus ſit:quid nã ex prçconio euenturũ putamus? CLI. Qua de re dicis? ATHE. Par eſt ut alius ſicut Homerus rhapſodiã oſtendat, alius citharœdiã. Tragœdiã alius. Alius uero comœdiã. Neq; deerit qui miraculo oſtendẽdo uictoriam ſe opinet conſecuturũ. Cum tales/& alii generis eiuſdem certatores multi confluxerint/poſſumus ne dicere quis non iniuria uictor euadet. CLI. Abſurdum quid petis? Quis enim ſcite ad id rñdere poterit/priuſq̄ ipſe ibi pñs ſingulos certatores audiuerit? ATHE. Vultis ne igit̃ ut ipſe ad abſurdũ iſtud rñdeam? CLI. Quid ni? ATHE. Si pueri admodũ parui ſñiam dicãt/eum qui miracula oſtentet/uiciſſe alios iudicabunt. An non? CLI. Quid obſtat? ATHE. Pueri uero maſculi comœdum cæteris anteponent. Sed mulieres eruditç atq; adoleſcentuli & ferme oĩum multitudo/tragœdiam fortaſſe laudabunt. CLI. Fortaſſis ita cõtinget. ATHE. Seniores autem nos iocũdiſſime rhapſodũ forſitan audiemus/qui Homericum aliquid Iliada uel Odiſſea/aut aliquid Heſiodicũ bñ cecinerit:uictorẽq; oĩum predicabimus. Quis ergo iure uictor

Vſus ab ætate

ſit declarandũ nonne reſtat? CLI. Sane. ATHE. Perſpicuũ quidẽ eſt ut & mihi uidet̃ & uos neceſſario cõcedetis/eũ reuera eſſe uictorẽ qui uiciſſe a noſtris çqualibus iudicabitur. Vſus enim rerũ quẽ ab çtate habemus/oĩum quidem ciuilium magnum quiddam ubiq; eſt & optimũ? CLI. Proculdu

Quæ muſa iudicatur optima.

bio. ATHE. Concedo igit̃ ipſe hoc multis uoluptate muſicã iudicandã:nõ tñ quorũuis hoĩum uoluptate/ſed illã ferme muſam eſſe dico pulcherrimã:quæ optimos ſatiſq; eruditos delectet:ꝑcipue uero quæ uirũ uirtute & diſciplina ꝓſtantẽ. Quapp uirtute egere hãꝝ rerum iudices affirmamus.

Iudices oportere eſſe prudentes & fortes.

Nã & prudẽtiç eos & fortitudinis oportet eſſe participes, prudẽtiç qdẽ, quia nõ debet uerus iudex quæ determinanda iudicio ſunt/ab alio diſcere:& quaſi ſtupefactus tã clamore multoꝝ q̄ ignorantia ſua ita ferre ſñiam: fortitudinis aũt, quia nec ẽt ſi per ſeipſum intelligit/debet pp ignauiã & formidinẽ ex eodẽ ore quo iudicaturus deos inuocauit deſidioſe iniquũ iudiciũ ꝓmulgare. Non.n. ut diſcipulus/ſed ut magiſter ſpectatoꝝ ſicut par eſt iudex ſedet pro tribunali/ineptus ſpectantium uoluptatibus aduerſaturus. Licebat priſca græcaq; lege, quẽadmodũ nũc ſicula & italica quæ multitudini ſpectatoꝝ rem pmittẽs/& manibus tenſis uictorẽ declarans/deprauauit qdẽ pœtas ipſos: qui ad iudiciũ uulgariũ prauã uoluptatem cõponunt oĩa:ita ut ipſi ſpectatores pœtas & ſeipſos erudiant. Corrupit & ipſius ſpectaculi uoluptates. Nã cũ eos oporteat qui iterſunt meliora ſemp moribus ſuis audire/atq; ita meliorẽ cõſequi uoluptatẽ/nũc eis ex theatro contrariũ accidit. Quid igit̃ hæc ita dicta ſibi uolũt? Aĩaduertite num hoc ſit quod uolunt? CLI. Quid nã? ATHE. Ter iam aut quater ad idẽ circũuoluta oratio mihi uidet̃ diſciplinã educationem eſſe pueroꝝ: quæ ad eã uiuendi rõnẽ pducit quã lex rectam eſſe dictat: & uiri æquitate ꝓſtantes ſenioreſq; uſu rerũ ſicuti rectam uere cõprobarunt. Vt igit̃ pueroꝝ aĩus legẽ ita ſequat̃:ut nõ cõtrariis ſed iis qbus lex & ſenior doleat atq; gaudeat:pbus legum conditor ſuadebit:& ſi opus fuerit coget pœticũ hoĩem honeſtis in uerbis tẽperatoꝝ & fortiũ & oĩno bonoꝝ hoĩum geſta deſcribere tam figuras eorũ in rhythmis q̄ accentus in harmoniis ut decet effingentẽ per eos cantus quas odas uocamus quæ reuera epodæ .i. incãtationes circa aĩos ſunt/de induſtria ad id cõpoſitæ ut hoĩum animi in dolẽdo & gaudẽdo legibus obſequant̃. Quia uero teneriores animi ſeria ſtudia nõ ſuſcipiũt/ioci & cãtus iſta dicantur & fiãt/idẽq; in his efficit̃/quod agere ſolẽt qui hoĩes corpore ægrotãtes curãt. hi nãq; alimẽta conuenientia qdẽ iocũdis cõdimẽtis illiniunt/noxia uero amaris inficiũt:ut aſciſcere altera/altera reiicere cõſueſcant. CLI. An igit̃ in aliis ciuitatibus nũc hoſpes ſeruari hæc cenſes? Nam quãtũ ego ſcio quæ tu præcipis/nuſq̄ niſi apud nos & lacedæmonios fiunt. Noua enim ſemp & in ſaltationibus & ĩ alia muſica excogitant̃/nõ a legibus mutata/ſed a uoluptatibus qbuſdã uagis quæ nullo pacto aut eædem ſunt/aut eodẽ mõ pmanent/ſed uariæ ſemp fiunt cõtra mores illos Egyptioꝝ quos narraſti. ATHE. Probe o clinia. Si aũt uiſus ſum tibi quæ mõ dicis quaſi ubiq; nũc fiant ſupra dixiſſe, nõ miraret ſi minus clare quæ ſentio expoſuerim. Dixi eqdem quç ĩ muſica fieri uellem & ea tibi quaſi fiant dicere uiſus ſum. Vituperare enim rẽ inſanabilẽ & errore longe ꝓuectã/ nullo mõ iocũdũ interdũ uero neceſſariũ eſt. Verũ poſtq̄ in his cõſentimus nõne quæſo apud uos & apud iſtos hçc ma

Cinyras & midas ditiſſimi.

gis q̄ apud alios græcos fieri aſſeris? CLI. Cur non aſſeramus? ATHE. Si & apud cæteros ſilr̃ fierẽt nõne melius q̄ nũc agerent̃? CLI. Multo certe ꝓſtãtius:ſi ita diſpoſita eẽnt / quẽadmodũ apud iſtos & apud nos:& ut pauloante tu ꝑcepiſti. ATHE. Age uideamus nunqd hæc ſint quç apud uos in oĩ

Quæ debent cantare pœtç.

diſciplina & muſica ꝓdicant̃. Pœtas carminibus dicere cogitis/bonũ uirũ quia tẽperatus iuſtuſq; ſit/felicẽ eſſem atq; beatũ, ſiue magnus atq; robuſtus/ſiue paruus ac debilis, ſiue paup ſit/ſeu diues. Iniuſtũ aũt hoĩem ẽt ſi ditior ſit q̄ Cinyras aut Midas/miſerũ eẽ & in merore uitã ducere. Itaq; pœ

Quæ uulgo ſunt dicta bona non bona eſſe.

ta nobis ſi recte loquat̃/inget. Nunq̄ ego de illo mẽtionẽ faciã neq; uirũ appellabo/qui non oĩa quç bona dicunt̃ cum iuſtitia poſſideat atq; diſponat. Is igitur iuſtitia exhornatus / cominus pugnare cum hoſtibus delectet̃. Iniuſtus aũt ſanguinolẽtam cædẽ uidere nõ audeat/neq; currendo/thraicũ queat Boream ſuperare:nec ei qcq̄ eoꝝ quæ bona dicunt̃/unq̄ affuerit. Quç.n. uulgo appellantur

bona/

 315

bona non récte bona dicunẽ. Aiunt nẽpe optimum eſſe ſanitatẽ. ei primum bonum formã. uires tertium. quartũ uero diuitias. Innumerabilia ferme cætera hmõi bona narranẽ. Nam & acute cernere atq; audire aliiſq; ſenſibus integre uti/bona uidenẽ: & ad hęc oĩa poſſe tyrãnica licentia/facere quæcũq; cupias. Summãq; totius beatitudinis eẽ ferunt ſi cũ iſtoꝝ oĩum poſſeſſione fueris q̃ citiſſime ĩmortalis. Ego ãt ac uos una cõuenimus iuſtis ſanctiſq; uiris optimã eẽ iſtoꝝ oĩum poſſeſſionẽ. Iniuſtis aũt oĩum peſſimã: ab ipſa ſanitate incipiẽtiũ. Sanũ nãq; eſſe/& uidere atq; audire ac oĩa facile ſentire & oĩo uiuere uel ĩmortalẽ/peſſimũ eſt ſi cũ hoꝝ oĩum poſſeſſiõe ſemp uixeris/expers iuſtitiæ ceterarũq; uirtutũ. Minus aũt malũ/ſi q̃ breuiſſimo tpe ſic affectus uitã finieri. Hæc utiq; quæ & ipſe ueſtros inuitabitis & cogetis pœtas dicere: pq; his cõſentaneos numeros & cõcentus adoleſcẽtiam erudire. Num ipſi hoc aĩaduertiſtis? Ego enim aſſero quę uulgo mala dicunẽ/iniuſtis bona eẽ iuſtis aũt mala. Quæ uero dicunẽ bona/bonis qdẽ uere bona/malis aũt mala. Conuenimus ne igiẽ adhuc an nõ? CLI. Partim qdẽ cõſentire uidemur/ptim minime. ATHE. Forte uobis nõ pſuadeo non eſſe beatũ illũ ſed miſerũ. qui iniuſtus & contumelioſus eſt/ẽt ſi ſanitatẽ habeat & diuitias ppetuãq; tyrãnidẽ/inuictas pterea corpis uires & aĩoſitatẽ/ĩmortalitatẽq; poſſideat. nihilq; ex his ppetiaẽ quæ uulgo mala dicunẽ. CLI. Vera loqueris. ATHE. Eſto ſed qd deinde dicẽdũ? Et ſi uiribus pollet/formoſuſq; eſt & diues/cũctaq; per oẽm uitã facit quæ concupiſcit/nõne nobis uideẽ ſi iniuſtus cõtumelioſuſq; ſit ex hoc dũtaxat neceſſario turpiter uiuere? An turpiter qdẽ conceditis? CLI. Prorſus. ATHE. Quid aũt nõne & male? CLI. Haud ſimiliter iſtud. ATHE. Iniocũde uero atq; incõmode ſibi nõ cõceditis? CLI. Quo pacto hæc cõcedemus? ATHE. Vtinam deus qſpiam o amici cõſenſum nobis animi tribuat. fere nãq; ĩter nos diſſentimus. Mihi.n. iſta magis neceſſaria uidenẽ eẽ o amice Clinia q̃ Cretã eẽ inſulã. Ac ſi cretẽſibus ipſe leges cõderẽ/tã pœtas q̃ cæteros oẽs ciues ſic loq cõpellerẽ ac pœnã pene oĩum maximã intentarem/ſiquis ea in regione aſſereret eſſe aliquos quandoq; hoĩes prauos qui iocũde uiuant. Vel alia eſſe utilia & cõdecẽtia. Alias iuſtiora. Multaq; eędem cõtra ea quæ nũc a cretẽſibus & lacedæmoniis dici uidenẽ/ĩmo uero a cæteris quoq; hominibus/dicere ciuibus meis pſuaderẽ. Agite igiẽ per Iouem atq; Apollinem optimi uiri ſi hos ipſos deos q leges nobis dederũt interrogemus ſit ne incũdiſſima uita iuſtiſſima/an duæ q̃dam uitæ ſint altera iucũdiſſima/iuſtiſſima altera/nobiſq; ita querentibus ipſi duas eẽ rñdeant/ab eis forſan iterũ percõtabimur/ſi recte ſciſcitari uoluerimus/utros beatiores oporteat dicere iuſtiſſime/an iucũdiſſime uiuentes. Ac ſi iucũdiſſime uiuẽtes rñderit turpis erit rñſio. Vellẽ aũt de patribus legũq; latoribus uiris potius q̃ de diis tale aliqd eẽ dictũ. Quare quæ petii a patre legiſq; latore me petiiſſe exiſtimetis. Rñſumq; mihi eſſe/beatiſſimũ eẽ illũ/qui iucũdiſſime uiuat. Ego aũt ita deinde opponam o pater nõne q̃ beatiſſime uolebas me uiuere? Certe. At nunq̃ ceſſabas iubere ut q̃ iuſtiſſime uiuerẽ. Quiſquis aũt hæc una cõcedit ſiue legũ lator ſiue pater: & abſurde loquiẽ/& ſibiipſi non conſtat. Quod ſi iuſtiſſimã uitã/beatiſſimã eſſe rñdeat/quæret ut arbitror: quicũq; id audiet/qd nã ea in uita bonũ & pulchrũ tanq̃ uoluptate melius lex ipſa laudat? Quid.n. a uoluptate ſeparatum/iuſto boni adeſſe põt? Dic obſecro an laus & gloria tã apud hoĩes q̃ apud deos bonũ qdẽ eſt atq; honeſtum? In iucũdũ aũt. Infamia uero cõtra? Minime dicemus o legis lator. Sed iniuriam neq; inferre neq; pati/num iucũdũ qdẽ ſit/bonũ uero atq; honeſtũ. Cætera aũt iucũda quidem/turpia uero & mala? Quo pacto id? Rõ igiẽ/quæ neq; iucundum a iuſto/neq; bonũ ſeparat ab honeſto/pbabilis eſt: & ſi nõ ad aliud/attñ ad hoc/ ut ſancte ac iuſte qs uiuere uelit: multũ cõducit. Quo circa legis latori turpiſſima & admodũ cõtraria oratio eſt/ſi hæc ita habere ſe neget. Nemo.n. ſponte id aget cui non plus lætitiæ q̃ doloris ineſt. Quod uero pcul aſpiciẽ. oĩbus ut ita dicã uel ipſis pueris caliginoſam affert uertiginẽ. Quare uertigine tenebriſq; ablatis in cõtrariũ legiſlator opiniones ciuiũ ducet. Et tum laudibus tum cõſuetudine/tũ rõnibus quodãmodo ipſis pſuadebit. tũ iuſta q̃ iniuſta eẽ obũbrata. Atq; iniuſta qdẽ cõtra appere q̃ iuſta. Nẽpe iniuſto ac prauo iucũda uideri. cui iuſta uidenẽ iniucũdiſſima. Iuſto aũt utraq; cõtra oĩno uideri. CLI. Sic apparet. ATHE. Reuera aũt utrã ſñiam potiorẽ exiſtimabimus? melioris ne an deterioris animi? CLI. Melioris neceſſario. ATHE. Neceſſe ẽ igitur iniuſtã uitã nõ turpiorẽ ſolũ ac peiorẽ iuſta ſancta uita eẽ/uerum ẽt iniucundiorẽ. CLI. Ita certe ex hac rõne o amice uideẽ. ATHE. Legis itaq; lator exquo exigua ſit puentura utilitas/ẽt ſi nõ ita id ſe hẽret ut modo diximus/nõ alienũ tñ ſua grauitate putaret ad iuuẽtutis utilitatẽ falſo aliqd ſi modo qd unq̃ aliud falſo dicẽdũ ſit dicere. Maxime cũ nullũ mẽdacium hac falſitate utilius excogitare poſſit/quod uidelicet ita trahere audiẽtes ualeat/ut nõ ui ſed ſponte iuſtitiã uelint ſuſcipe. CLI. Pulchrum certe o hoſpes & ſtabile quiddã ẽ ueritas. Videẽ autẽ plærũq; non facile pſuadere. ATHE. Eſto.n. Sidonii fabula illa & ſi nihil ueriſimilitudinis habuit/facile nihilominus pſuaſit/aliiſq; pmultæ ſiſ r. CLI. Quæ nã? ATHE. Quod a dẽtibus quodã ſatis armati milites nati ſint. Magnũ.n. id legiſlatori exẽplum ẽ/poſſe aĩs iuuenũ quodcũq; uelit pſuadere. Quapp nihil aliud ſcrutari debet/q̃ qbus rebus pſuaſione acceptis maximũ bonũ cõferat ciuitati: ad idq; omni incũbere ſtudio/ut ciuitas uniuerſa de his rebus unum atq; idẽ q̃maxime ac ſemp in cantibus/fabulis & oĩ ſermone decan

Vt ſanitas abſq uirtute nõ eſt bona.

Quod neq̃ iucundũ a iuſto neq; iuſtũ a iucundo ſeparatur.

Sidonii fabula.

tet. Equidem ita ſentio. Si uero uos aliter/nulla inuidia ſit cōtradicere. CLI. Neuter noſtrum poſſe
unꝗ̄ de his dubitare uideẗ. ATHE. Proſequar igiẗ aſſerens choros oẽs qui tres ſunt/teneris adhuc
& mollibus pueroꝝ aĩs/& alia bona quæ diximus & quæcũq; narrare poſſimus quaſi ĩcãtationẽ qua
dam inſinuare oportere. Caput aũt illud ſit quod uidelicet ſi uitã eandẽ optimã & iucũdiſſimã iu
dicari a diis aſſeruerimus & uera loquemur:& magis illis qbus opus eſt/ꝑſuadebimus ꝗ̄ ſi aliter di
ceremus. CLI. Concedẽda ſunt quæ dicis. ATHE. Primus itaq; puerilis muſaꝝ chorus hæc ſtudio
ſe toti ciuitati decãtaturus ingrediaẗ. Secũdus illoꝝ chorus qui ad triginta uſq; annos ꝓuecti ſunt/
peana teſtẽ ueritatis dictoꝝ inuocet/& iunioribus ꝓpitium ſuppliciter eẽ ꝑceẗ. Tertius eoꝝ ſit cho
rus q triginta annos inter & ſexaginta ætatẽ agunt. his aũt ſeniores/quia nõ amplius de eiſdẽ mori
bus fabulas poterũt decãtare/dimittendos diuino oraculo cenſemus. CLI. Quos nam hoſpes ter
tios hos choros dicis? nõ. n. clare qd de his dicere uelis cõprehendimus. ATHE. Hi ꝑfecto ſunt/
quoꝝ gratia plurima in ſupioribus ſunt inducta. CLI. Nondũ intelligimus. Quãobrẽ aptius dici
to. ATHE. Dictum eſt in diſputationis principio ſi recordamur/ita ardentẽ iuuenũ oĩum naturã
eſſe/ut neq; corpore neq; uoce/quieſcere poſſit ſed ſine ordine ſꝑ clamet & ſaltet atq; ordinis utro
rũq; iſtoꝝ nullũ aliud aĩal ꝑter ſolam hoĩs naturã ſenſum hr̃e. Ordinis aũt qui in motu cõſpiciẗ/no
men rhythmus. i. numerus eſſe põt. ſed eius qui in uoce/acuto & graui ſimul cõtemperato/harmo
nia. i. concẽtus. Vtrumq; uero ſimul chorea noĩabaẗ. Deos quoq; diximus noſtri miſertos choreæ
cõcelebratores ac duces dediſſe nobis Apollinẽ & muſas. Tertiũq; ſi recordamur Dionyſium nu
merauimus. CLI. Cur non recordari debeamus? ATHE. Atqui Apollinis & muſarũ chori dicti iã
ſunt. Tertius aũt qui reliquus eſt Dionyſio neceſſario tribueẗ. CLI. Quo pacto? latius expone. Nã
primo auditu ualde abſurdus dionyſiacus ſenioꝝ chorus eẽ uideẗ. ſi ultra trigeſimũ annũ & ad qn
quageſimũ iã ꝓuecti & uſq; ad ſexageſimũ/eo utanẗ. ATHE. Vera loqueris. Sed rõne ad hæc opus
eẽ arbitror ut appareat quo pacto oportune id fieri poſſit. CLI. Cur non? ATHE. Nunqd ſupiora
illa inter uos conſtat. CLI. Quę nã? ATHE. Quod oporteat uiros oẽs & pueros/liberos & ſeruos.
mares & fœminas & uniuerſam ciuitatẽ toti ciuitati quotidie quæ diximus uariis modis & carmi
nibus decãtare/ut ex innumerabili hymnoꝝ uarietate/ĩexplebili quodamodo uoluptate cõcinnen
tes afficianẗ. CLI. Nihil obſtat quo minus cõcedaẗ ita fieri oportere. ATHE. Sed quo optima hęc
ciuitatis pars/cui ꝑꝑ ætatem atq; prudentiã ſumma ineſt ad ꝑſuadendũ auctoritas optima canẽdo
maximoꝝ bonoꝝ cã erit? An id ita ſtulte omittemus in quo optimoꝝ & utiliſſimoꝝ cãtuũ uis ineſt
ꝑcipua? CLI. Haud omittere licet/ut mõ apparet. ATHE. Quõo igiẗ decẽter id fiet? Videte quæ
ſo an ita? CLI. Quo pacto? ATHE. Vnuſqſq; ſenior circa cãtus iam ſacietate affectus/his minime
delectaẗ. & cũ res poſtulat canere quãto ſenior atq; modeſtior eſt tanto magis cãtare uereẗ. An nõ
ita? CLI. Ita prorſus. ATHE. Sed multo ẽt magis in theatro coram multitudine rectus cãtare præ
pudore non tolerabit. Præſertim ſi ſenioꝝ chori/quẽadmodũ qui de uictoria cõtendũt & ii qdem
clarificãdæ uocis gratia tenues atq; ieiunĩ cãtare coganẗ. ſic. n. nõ ſine moleſtia & pudore cãtabunt
& ad iſta tardiores accedẽt. CLI. Neceſſaria narras. ATHE. Quo igiẗ pacto paratos eos ad cantũ
reddemus? principio lege ſanciemus/ut pueri uſq; ad duodeuigeſimũ annũ uini uſum ꝓrſus igno
rent. Nẽpe eos monebimus nõ oportere ignẽ igni in corpus atq; aĩam ſuggerere anteꝗ̄ uiri effecti
ſubire labores incipiant. Furioſum nãq; habitũ iuuentutis cauere oportet. Deinde uino moderate
utanẗ uſq; ad unũ ætatis trigeſimũ/ab ebrietate uero & uini repletione iuuenes oĩno abſtineãt. Sed
cũ ad quadrageſimũ ꝑuenerint/tũc in conuiuiis liberius diſcũbentes cum alios deos tum Diony
ſium ad ſacra ſenũ & ludos inuocent: q hoĩbus uinũ/quaſi remediũ aduerſus ſenectutis duritiã eſt
largitus: ut reiuueneſcere uideamur:& mœſtitiæ nos obliuio capiat. Ipſaq; affectio animi ſicuti fer
rum in igne ex duritie in mollitiẽ deducta/flexibilior fiat. primũ qdem ſic affectus qſq; ſumpta fidu
cia minus uerebiẗ inter aliquos ac ſuos nõ tñ multos & alienos canere:& una quod iã ſæpius repeti
uimus in cãtare. CLI. Et maxĩe qdẽ. ATHE. Ad eos igiẗ inducẽdos ut cantibus ĩtereſſe uelint/mo
dus hic haud indecẽs erit. CLI. Nõ certe. ATHE. Qua aũt uoce & qua muſa hi uiri cãtabũt? An
ea uidelicet quæ ipſis cõueniat? CLI. Ea dũtaxat. ATHE. Quæ nã igiẗ diuinis uiris cõueniens erit.
Nõne ea qua chori decantãt? CLI. Nos qdẽ hoſpes & ii nõ poſſumus aliud canere ꝗ̄ quod in choro
didicimus. in hoc. n. cãtu aſſueti ſumus. ATHE. Par eſt. Optimũ enim cantũ nõ didiciſtis. Quaſi
enim caſtrenſem rẽ. p. habetis potius ꝗ̄ urbanã. Propterea iuuenes ꝓfecto tanꝗ̄ pullos gregatim
poſcẽtes habetis. Vnde nemo ueſtrũ arripit ſuũ & ad cohibẽdã eius ferocitatẽ cuidam quaſi equo
rũ magiſtro cõmittit/qui erudiat ipſum leniter tractans & manſuefaciens & cætera quæ educatio
ni cõueniunt ꝑagens. ex quo nõ modo ꝓbus miles efficiaẗ/ſed ciuitatũ quoq; & urbiũ idoneus gu
bernator quem qdem in principio diximus Tyrtei militibus fore bellicoſiorem quarto uirtutis lo
co non primo ſemꝑ & ubiq; priuatim & publice fortitudinis munera colentem. CLI. Neſcio quõ
rurſus hoſpes legũ latoribus noſtris derogas. ATHE. Non ex aĩo id facio bone uir/ſiqdem facio/
ſed ꝓficiſcamur quo rõ ducit/ſi uultis. Nam ſi muſam habemus choroꝝ & theatri cõi muſa ꝓſtan
tiorem

Pueri ĩter di
cuntur uino.

Vinum reme
diũ aduerſus
ſenectutis du
ritiam.

tiorem hanc illis exhibere conemur/quos diximus illā quidē uereri/& aliā quærere meliorem. CLI. Oīno. ATHE. Cibus igitur quæcūq; gratia quædā ſequit/ineſſe id oportet/ut uel ea ipſa gratia ſola in his alliciat ſitq; precipuū/uel rectitudo/uel utilitas. Exēplo quod dico/exponā. Cibus ac potus & alimentum omne gratiā habet/quā uoluptatē dicimus. Rectitudinē uero & utilitatē/ſi cōfert ad ſanitatē. CLI. Prorſus. ATHE. Sic & in diſcendo gratia ineſt quæ uoluptas noīat. Rectitudo etiā atq; utilitas & bonus habitus atq; pulcher: quę ab ipſa ueritate efficiunt. CLI. Ita eſt. ATHE. Quid porro in artibus/qbus ſiīa effingunt/nōne idipſum inſpicimus? Voluptas pfecto/ex illis qñq; puenit: quā par ē gratiā noīare. CLI. Certe. ATHE. Rectitudinē uero taliū ut uniuerſaliter dicā ęqualitas ipſa tanti taliſq; efficit/potius q̄ uoluptas. CLI. Præclare. ATHE. Voluptate igit ſola id merito iudicabitur quod neq; utilitatē neq; ueritatē neq; ſimilitudinē: neq; rurſus dānum efficit: ſed ſolum cā gratiæ illius fit/quæ cōcomitat alia quā uoluptatē recte poſſumus noīare: qñ uidelicet nihil iſtoꝝ ipſam ſequit. CLI. Voluptatē dicis ſolā/quæ minime noceat. ATHE. Nēpe & iocū ac ludum rurſus eā ipſam appello/qñ nec nocumēti neq; utilitatis aliqd affert æſtimatione dignū. CLI. Vera loqueris. ATHE. Sequit ex his quæ diximus/nullā imitationē uoluptate & opīone nō uera iudicādam eſſe ſimiliter ēt æqualitatē nullā. Non. n. quia huic uideat aut qm̄ hic gaudeat/iccirco æquale ipſum æquale eſt. aut cōmēſurabile ipſum eſt cōmenſurabile: ſed nullo alio q̄ ueritate ſola. CLI. Sic eſt oīno. ATHE. Atqui muſicam oēm imitatricē & ſimiliū effectricē eē dicimus. CLI. Cui dubiū? ATHE. Cū ergo quis ſola uoluptate muſicā aſſerit iudicari minime audiēdus eſt: minimeq; hmōi muſica/ſi alicubi colit quærenda eſt: ſed illa quæ per imitationē boni ſimilitudinē poſſidet. CLI. Vera hæc ſunt. ATHE. Qui ergo cantus ſpeciem & muſam quærūt optimā/nō eam quæ iucūda/ſed quæ recta eſt/quærere debent. Rectitudo. n. imitationis in hoc conſiſtit/ut dicebamus/ſi tm̄ & tale fiat quod imitatione exprimit/quātū & quale in ſeipſo eſt. CLI. Cui dubiū? ATHE. Atqui illud de muſica oēs cōcederent/oīa uidelicet pœmata eius imitationē eē atq; aſſimilationē. Quod & poetæ oēs/& auditores hiſtrioneſq; cōcederēt. CLI. Magnopere. ATHE. Oportet igit circa unūquodq; pœma. & figmentū ut uidet qd ſit quod effingit cognoſcere illum q in ipſo non ſit erraturus. Nam qui nec nouit qd eſſentia ipſius uelit nec cuius imago ſit/nunq̄ rectitudinē eius & errorē intelliget? CLI. Nunq̄ certe. ATHE. Qui aūt rectitudinē opis nō intelligit/num bñ an male factū ſit cognoſcet? Obſcurius equidē loquor. Forte uero planius ita mihi dicet. CLI. Quo pacto? ATHE. Multæ ad aſpectū ptinentes ſimilitudines fiunt. CLI. Certe. ATHE. Siquis corporis depicti modū nō teneat/cognoſcet ne unq̄ utrū recte ſit pictū? Vtputa utrū articulos corporis & ſingulas pticulas habeat/& numerū & qualitatē & locationē ſinguloꝝ put decet ad ſingula/colores pterea atq; figuras/uel contra utrū pturbate hæc oīa picta ſint? An cenſes hæc aliquē cogniturū/qui aīal quod pingit minime nouerit? CLI. Nullo modo. ATHE. Sin aūt cognoſcat aliquis hoīem eſſe id quod pictum uel quoquo modo formatū eſt/ſuaſq; ptes oēs & figuras & colores ab arte accæpiſſe/num idē neceſſario ſicubi defectus aliquis pulchritudinis in eo ſit continuo agnoſcet? CLI. Oēs ferme hoc modo hoſpes quæ in aīalibus pulchre ſe habent/cognoſceremus? ATHE. Recte loqueris. Nōne igitur ī imagine omni per picturam ſiue p muſicam ſiue qñocūq; aliter fiat/tria hæc prudentē iudicē habere oportet? primū ut cognoſcat quid ſit quod in imitationem cadit. ſecundū/ut recte. tertiū ut bene qualibet ſimilitudo uerbis concentibus numeris effecta ſit/nouerit. CLI. Videt. ATHE. Ne pigeat igitur difficultatem quæ in muſica eſt/exponere. Porro qm̄ magis hæc q̄ aliæ ſimilitudines/celebratur/maiore q̄ in cæteris opus eſt diligentia. Nam qui in hac aberrat/maxime læditur/cum ſub eius ſuauitate malos imbibat mores. Difficile aūt id cognitu eſt/qm̄ poetæ non ita ut muſæ artem poeticā tenent. Nunq̄. n. illæ tm̄ errare poſſent/ut in effingendis uiroꝝ uerbis/colorem mulierū cōcentuſq; redderent. Vel in concentibus figuriſq; liberoꝝ/ſeruoꝝ & illiberaliū numeros. Vel in numeris figuriſq; liberis/concentū uel ſermonem numeris cōtrariū. Nunq̄ inſup ferarum uoces atq; hoīum pulſandorūq; inſtrumentorum & ſtrepitus oēs quaſi unū aliqd imitarent/in unū cōfunderent. humani uero poetæ hmōi multa pturbate & ſine rōne cōmiſcent/riſumq; hoībus cōmouent: quos Orpheus delectationis gratiā ſecutos ait. Oīa enim hæc & cōfuſa cernūt & ipſi quoq; diſtrahunt poetę numerū qdem atq; figuras: a concētu ſeorſum/orationes nudas abſq; cōcentu metrice cōponentes. atq; ēt concentus/& numeros abſq; uerbis/nude citharę pulſationi & tybiæ ſono accōmodantes. Qua in re difficillimū eſt/cognoſcere qd numerus & cōcentus ſine uerbis factus ſibi uelit/& cui imitationi ſimilis ſit earū quæ rōne ſunt dignæ. Intelligere aūt oportet multa ruditate eſſe refertū id omne/quodcunq; ſiue uelocitatē ſeu tarditatē uocēq; ferarū pxime ſequit/ut aliter tybia citharaq; utaris q̄ ad tripudium opus ſit atq; cantū. Nudo aūt utroq; uti/abuſus eſt miraculorum oſtentationi pſimilis & a muſis admodū alienius. Sed horum quidē hæc rō eſt. Nos autē hec nō cōſideramus/q̄ triginta gnquagin: aq; annos & ultra nati muſis nrīs uti nō debeant/ſed ut qñ debeāt uideamus. Ex iſtis āt oratio hęc nobis id ſignificare uidet/quod ad quinquageſimū ānū puectos quibuſcūq; canere opus ē melius cæteris chori muſam tenere oporteat. Neceſſe nāq; eſt ut acute con-

Omne gratū allicere. uel gratia .i. uoluptate uel rectitudine: uel utilitate.

Quæ ſpectāt ad iudicē prudentem.

centus & numeros ſentiant atq; cognoſcant. Quomodo enim aliter qſpiam rectitudinem cantus cognoſcet cui conuenit uel non cõuenit: circa doricũ & numerum/quẽ illi poeta adiunxit/ utrũ recte iunxerit nec ne? CLI. Nullo certe pacto. ATHE. Vulgus aũt deridendũ eſt/cum ſe putet quod boni concentus numeriq; cõpos eſt/& quod cõtra/ſatis cognoſcere. quotcũq; uidelicet ipſorũ cantum & numerũ ſequi coacti ſunt quidẽ/qm̃ uero qd in ſingulis iſtorũ fiat ignorant/qũo ẽt recte fiant hæc neſciunt. Quilibet enim cantus ſi oĩa ſibi cõuenientia cõtinet/recte ſe habet/ſi non continet/cõtra. CLI. Sic oĩno neceſſe. ATHE. Quid porro? Siquis rõnẽ eius quidue habeat nõ intelligit/nunquid quod diximus/quo pacto recte ſe habeat ĩ aliquo unq̃ cognoſcet? CLI. Quo pacto id fieri poſſet? ATHE. Hoc itaq; nũc in his inueniſſe uidemur/quod cantores eos ſeniores quos prius quidẽ nolentes ita ꝓuocamus ut libenter quodãmodo canãt/uſq; adeo hæc didiciſſe neceſſe eſt/ut eorum quilibet tam numerorũ ꝓgreſſus & pondera/q̃ ſonos fidiũ harmonicos cõſequat/ut cõcentus & numeros intelligentes illos eligere poſſint quos tantis ac talibus decantari oporteat. atq; ita canẽtes & ipſi uoluptates innocuas cõfeſtim ꝑcipiant/& iuuenes ad ꝓbos mores decãtibus ꝑducãt/& oblectamentis. Eatenus aũt docti/exqſitiorẽ q̃ uulgus & poetæ ipſi diſciplinã habebũt. Tertiũ qdẽ illud ſiue bona ſiue mala imitatio ſit/nõ ẽ neceſſe ut poeta cognoſcat/ cõcẽtũ uero numerũq; neceſſe. Iſti aũt oĩa tria cognoſcere debẽt/ut optimũ & ſecundũ eligere queant. Aliter aũt nunq̃ ſufficienter ueluti in cantationibus qbuſdã poterunt iuuenũ aĩos ad uirtutem allicere. Enimuero quod ab initio uoluimus ut uidelicet dionyſii choro rectã opẽ ſermo noſter afferret/pro uiribus dictũ eſt. Verum cõſideremus an hoc ita ſit factũ. Talis utiq; cõuentus hoĩum neceſſario/cõpotatione ꝓgrediẽte turbulentior redditur. Quod & a principio ſuppoſuimus in his quæ fiunt hodie/neceſſario fieri. CLI. Neceſſe. ATHE. Vbi certe unuſqſq; ſeipſo leuior factus/extollit & exultat/audaciaq; repletur: neq; audit primũ. ſed tam ſuiipſius q̃ cæterorum oĩum ducẽ ſe ſufficientẽ exiſtimat. CLI. Abſq; dubio.

Sicut igne ferrum ita uino corpora ſenũ molliri.

ATHE. An nõ diximus/quotiens iſta fiunt/bibentiũ aĩos/ſicut in igne ferrũ ita uino feruẽtes molliores iunioreſq; fieri? & iccirco facilius deduci ueluti qñ iuuenes erant/ſiquis & poſſit & ſciat erudire eos ac fingere. Fictorẽ uero eundẽ eẽ qui & tunc ꝓbus legis lator dicebat. Cuius in legibus compotationi modus eſt pſcribẽdus ut poſſint hæ leges cõfidentẽ illũ audaceq; & impudentiorẽ q̃ deceat/factũ qui ordinẽ uiciſſim in ſilentio ſermone/cõpotatione & muſica ſeruare non uult/cohibere atq; ita inſtruere/ut cõtra in oĩbus facere uelit q̃ faciat: cõtra inſurgentẽ ac turpẽ confidentiã admouẽtes timorẽ optimũ cũ iuſtitia: quẽ qdem timorẽ diuinũ/pudorẽ & uerecũdiã nominauimus. CLI. Eſt ut ais. ATHE. Harum legũ auctores atq; cuſtodes a ꝑturbatione & ebrietate remotos eẽ oportet/uinolẽtorũ duces. Sine qbus cõtra ebrietatẽ pugnare durius eſt q̃ ſine ducibus ſobriis cum hoſtibus dimicare. Siquis aũt neq; obtẽperare uelit his neq; ducibus dionyſii ultra annos ſexaginta natis/æquale uel ẽt maius dedecus ferat/q̃ qui ducibus martis non paret. CLI. Recte. ATHE. Nonne ſi talis ebrietas taliſq; ludus adhiberet/cõpotatores magnã inde utilitatẽ cõſecuti/& maiori q̃ prius inuicem beniuolentia iuncti/nõ aũt ſicuti nunc inimici diſcederent? cũ legitime inuicẽ cõuerſati eẽnt & ducentibus ſobriis temulenti quoq; legibus obtẽperaſſent. CLI. Sic certe/ſi talis eẽt ebrietas qualẽ mõ narrabas. ATHE. Ne igit liberi patris munus ſimpliciter ita uituperemus / quaſi malũ ſit neq; dignum ut in ciuitate recipiat. Atqui plura ẽt in hanc ſniam referri poſſent. q̃uis maximum illud bonũ quod largit Dionyſius/efferre in multos uerear/qm̃ hoĩes cum audierint nõ recte accipiant nec intelligant. CLI. Quid iſtud? ATHE. Rumor quidã & fama defluxit ad nos/hũc deum a nouerca iunone ex animi ſnia olim deturbatũ fuiſſe. Atq; iccirco ulciſcendi gratia bacchationis choreã omnẽq; inſaniã induxiſſe. Et uinũ ad hoc ipſum tribuiſſe. Ego aũt hęc illis dimitto: q tutum arbitrant talia de diis dicere. Illud tñ ſcio quod nullum aĩal cũ tanta ac tali naſcit intelligentia: quanta & qualis ſibi cũ ꝑfectũ fuerit/cõuenit. hoc porro in tpe quo prudentiã ſuam nõdũ poſſidet/furit omne & ſine ordine clamat/& faſtu elatum laſciuienſq; fallit. Recordemur aũt quod muſicæ & gymnaſticæ hæc eſſe principia diximus? CLI. Recordamur.

Cur uinũ datum hoĩbus.

ATHE. Nõne ẽt quod numeri & concentus ſenſum nobis ſolis dediſſe hoc principium diximus? Apollinem uero & muſas & Dionyſium duces ad hæc nobis eſſe tributos? CLI. Vtiq;. ATHE. Vinũ uero ut ferunt multi ad ultionem hoĩbus datum eſt ut inſaniant. Vt aũt ſermo habet noſter remedium & medicina in cõtrariũ ut aĩus quidẽ pudorem/corpus aũt ſanitatem & uires adipiſcat. CLI. Egregie hoſpes ſupiorẽ orationem cõmemoraſti. ATHE. Sed iam media pars eorũ quæ ad choream pertinent dicta eſt. Reliquam uero ut uidet perficiemus ne? An ꝓtermittemus? CLI. Quas nam dicis ptes? & qũo partiris utraſq;?

Tota chorea & choreæ ptẽs

ATHE. Tota quippe chorea uniuerſa nobis dicta eſt diſciplina. choreæ uero pars una in uoce eſt per numeros & concentus. CLI. Ita eſt. ATHE. Altera in corporis motu per numerũ atq; figuram. Sed numerũ qdẽ habet cum motu uocis cõem: figuram uero ꝓpriam. In prima autẽ illa parte cantus ipſe uocis eſt motus. CLI. Vera narras. ATHE. Sed uocis quidẽ habitum/qui ad diſciplinam uirtutis animi peruenit/neſcio quomodo muſicã nominauimus. CLI. Recte admodũ. ATHE. Si autẽ corporis motus in ludo quẽ ſaltationem appellauimus/ad corporis uſq; uirtutem

attingit

attingit artificioſam hanc ad id ipſius deductionem gymnaſticam nominemus.CLI.Rectiſſime.
ATHE. De muſica quidem/quã mediã choreæ partem diximus ſatis actum putauimus/atq; ita de
ea ſit dictum.Quare de reliqua iam dicamus:uel quid agendũ?CLI.O uir optime/qui cũ cretenſi
bus & lacedæmoniis diſſeris qñ iam ſatis tractatum de muſica eſt/ſed de gymnaſtica hactenus mi
nime/qd nam rñſurum tibi ad interrogationẽ hmõi utrum uis noſtrum exiſtimas?ATHE.Affir
mabo equidẽ tecũ hæc interrogaueris aperte iam rñdiſſe. Intelligo.n.quod hæc tua interrogatio
rñſio quædam eſt ut dixi ac iuſſio ſimul ut tranſigant/quæ ad gymnaſtica pertinẽt.CLI.Optime in
tellexiſti/& ſic facias.ATHE.Faciundũ eſt.neq; enim difficile eſt quæ uobis utriſq; notiſſima ſunt
tranſigere.Nẽpe huius artis utriq; multo magis q̃ illius pīti eſtis.CLI.Vera ferme dicis.ATHE.
Nõne huius quoq; ludi principium eſt:quia unũquodq; aĩal natura ſaltare cõſueuit. Homo aũt ut
tetigimus cũ numeri ſenſum acceperit/ſaltationem pepit.Cantus itẽ numerũ excitat.Quæ ambo
inuicem copulata choream & ludũ pepererũt.CLI.Ita eſt.ATHE.Huius partẽ alterã iã pegimus.
Alteram deinceps aggrediemur.CLI.Prorſus.ATHE. Sermonẽ igit̃ de ebrietatis chorea primũ
hac ſi placet ſnia concludamus.CLI.Quo nã pacto?ATHE.Si ciuitas aliqua tanq̃ re ſeria cõpota
tionibus cũ legum & ordine utat̃/exercitationis cuiuſdã ad tẽperantiam gratia/& alias uoluptates
non fugiat/ſed eadem rõne ut ipſas ſuperet exercitet̃/hoc utiq; pacto oĩbus his utẽdũ.Sin uero tãq̃
ludo utat̃ cõpotationibus ciuitas:& liceat cuiq; qñ uelit & quibuſcum uelit cõbibere & alia quæq; p
libidine exercere:non eſſem huius ſententiæ/quod deceat ciuitatẽ iſtã aut hunc uirũ ebrietati aliqñ
indulgere.Sed multo magis q̃ Cretenſium lacedæmoniorũq; uſum Carthaginẽſiũ legẽ probarẽ.
Vt nunq̃ in caſtris quiſq̃ guſtare uinũ audeat:ſed toto illo tpe aqua bibatur:& in ciuitate nunq̃ uini
uſum ſeruo uel ſeruæ cõcederẽ.Sed nec magiſtratibus toto eo tpe quo magiſtratu funguntur.Gu
bernatores ẽt atq; iudices munus ſuum ſubituros a uino penitus ꝓhiberem. Deliberaturos quoq;
de rebus non oĩno negligendis.Ac nulli penitus interdiu uinũ concederem niſi exercitationis cor
poreæ morborũq; cauſa hoc potu opus fuerit.neq; ẽt nocte uiro uel mulieri qñ liberis operam da
re uolunt.plura ẽt referri poſſent in qbus hoĩes legis recte mentiſq; cõpotes uino abſtinerẽt.Qua
propter ſm hanc rõnem nec multis ciuitati uineis opus eſſet.Atqui & reliqua agricultura omniſq;
uiuendi norma ordinẽ ſuum teneret.Ac uini uſus ferme oĩum moderatiſſimus & parciſſimus eẽt.
Hic itaq; ſermoni de uino hoſpites/ſi uobis quoq; uidetur/apex allatus ſit.CLI.Probe dictũ.Qua
re & nobis ita uidetur.

Mos cartagi/nẽſium circa uinum.

¶ARGVMEN. MARSILII FICINI IN DIALOGVM TERTIVM DE LEGIBVS.

q

QVemadmodũ medicus ſanitatem corporis ita legum auctor ſpectat animi ſanitatẽ.
Quoniam uero oĩbus optabilius eſt ualetudinẽ proſperam retinere ne peat/q̃ recipe
re pereuntẽ/iccirco ꝓcipuum utriuſq; tam ciuilis q̃ medici inſtitutũ eſt/ſeruare ſiue cor
poris ſiue animi ſanitatẽ:ſequens uero utriuſq; cõſiliũ eſſe uidet̃ optimum/ſiue corpo
ri ſiue aĩo habitum ſiqñ amiſſus fuerit reſtituere.Quãobrem & apud Platonẽ & apud
ueritatem ſcriptores illi legum contẽnendi cenſent̃/qui ſubito qua cenſura ſcelera perpetrata ſint
punienda/decernunt.Qua uero rõne hoĩes ita oriant̃/nutriant̃/erudiant̃/ut ſcelera ppetrare no
lint non ꝓuident.Nemo igit̃ admiret̃ Platonem noſtrum firmiſſime ſanitatis animi ſtudioſum/tã
in libris legũ q̃ de re.p.diu per multa quæ uident̃ lenia/& ad educandos pueros adoleſcenteſq; ptĩ
nent accuratius diuerſari.Si.n.decet diligentiſſimũ aĩo medicũ facere:eoſq; ſtatim natos ita cõ
ponere/ut uel quaſi una cũ firma ſanitate geniti uideant̃/uel ſaltem ætate adoleſcente/ſanitas ani
mi pariter coaleſcat.Hinc itaq; precedens illa libri legũ primi ſecundiq; diligentia in oĩ muſicæ lu
diq; genere atq; conuiuiis.Dum.n.de auctoris legũ officio diſputat/ꝓcipuũ eius.i.circa pueros &
adoleſcentes ſtudium añ oĩa iudicat declarandũ.Vbi meminiſſe te uolo quãta cautione ad potum
uini iudicauerint accedendũ/ut nõ liceat quotidie bibere/neq; cuilibet neq; ad cuiuſq; libidinem.
Sed in ſolẽnibus dũtaxat cõuiuiis:& tũc qdẽ uiris & moderate/raro uero merũ/ſub arbitro tũ & iu
dice.Alioqn memineris & quãtũ ꝓbet/ut nõ liceat in caſtris militibus guſtare uinũ:neq; i ciuitatẽ
ſeruis/neq; magiſtratibus neq; gubernatorib⁹ & iudicibus/ipſo iudicii tpe.Neq; uiris mox de reb⁹
magnis deliberaturis/poſtremo neq; uiro uel mulieri ea hora q̃ liberis opam dare cõſtituunt.Hæc
opeꝑcium fuerit diligenter cõmemoraſſe.Pergamus iam ad ꝓpriũ libri tertii argumẽtũ.Cũ igit̃
lex ipſa ciuilitatis.i.diſciplinæ ciuilis forma ſit/ciuilitas ãt forma ſit ciuitatis/haud ab re de legibus
tractaturus multa de ciuitatis ciuilitatiſq; initio diſputat.Ambigit autem utrũ genus humanũ fue
rit ab æterno nec ne/ſimiliterq; de mundo.Et quod alicubi tp̃s nominat infinitum haud quaq̃ ſine
principio proprie atq; fine ſignificat.Sed noſtris potius computationibus infinitũ:ideoq; dicit ſæ
pe tempus inextimabile potius q̃ imenſum.Atqui & in ſexto ſimiliter ambigẽs ſnĩam ita diſiungit.
hoĩum generatio aut nunq̃ incepit/aut inextimabili ante nos temporis longitudine cœpit.Inexti

mabile uero forſan dicit/ſiquis non ſolũ annos ſolares/ſed ēt lunares/& dies & horas numerare cōtenderit. Satis aũt chriſtiano furit: philoſophum mundi æternitatem non affirmaſſe. Sed quid nã de mille annorum milibus his moſaici dicēt? Forte Platonem Egyptiorum more breuiuſculos annos cōputauiſſe. At uero & de his & de mundi illuuionibus oportunius agitur in Timęo. Iam uero ad ipſam materiam legum .i. ciuitatem ciuilitatēq; reuertamur. Quatuor ciuilitatis figuræ pcipuę numerantur. Prima quidem ſtatim poſt generis humani calamitatē in ſuperſtite quodã eius ſemine ſeruato uel altiſſimorũ montium bñficio/uel diuina potius prouidentia. Tunc enim ꝓbabile eſt filios nepoteſq; patris familias imperio paruiſſe. Quod quidē imperiũ ſola conſtat lege naturę. Secunda figura inter familias plures iam inter ſe uel oppido uel uallo quodã ſimili cōgregatas. Congregatas inq̃ tum indigentia mutua/tũ metu ferarũ. Sed ab ipſo cetus huius exordio uériſimile eſt tot gubernandi formas: quot & domicilia extitiſſe opinionibus inter ſe moribuſq; longe diuerſas. Ob quam diuerſitatē mutuis ſubortis iniuriis coacti ſunt cōes quoſdam arbitros & iudices rectoreſq; conſtituere. Vnde tertiam iam orta eſt ciuilis diſciplinæ figura a pcedente uidelicet iniuſtitia ducens originē. Probabile uero eſt eiuſmodi rectores urbis/cōes preſcripſiſſe ciuitati leges/poſtq̃ honeſtiſſimas quaſq; domiciliorũ leges conſiderauerunt per eaſq; rei familiaris diſciplinã ad diſciplinam rei.p. tranſtulerunt. Quarta deniq; figura eſt in quodam gentiũ regno. Vbi plures inter ſe urbes in eandē uoluntatē cōemq; legem ita cōueniũt/quēadmodũ in urbē unam familiæ plures. Prima qdem figura extra urbē eſt per leges ſingulas/natura/rōne/uolũtate cōſiſtens. Secunda uero iam in urbe/ſed per ſingulas adhuc domiciliorũ leges/indigentia quadã metuq; cōgregata. Tertia in ciuitate per leges iam cōes/occaſione iniuſtitiæ/iuſtitiam colens. Quarta ex pluribus ciuitatibus per eandē uoluntatē legemq; ſimilē cōgregatur. Inter hæc admonent poete ad canēda diuina/ubi dicit poetarũ genus diuinum eſſe/agiq; deo. Admonent quoq; auctores legũ ut neq; arduas neq; uiolentas ferant leges/ſed leues quoad fieri poteſt atq; ſuaues. Præterea exemplo quodã hiſtorico/principale proſequitur diſputationis huius conſiliũ: de precipua cōdendarũ legum & optima ratione. Quæ quidē hinc maxime ſumit exordium ſi auctor in his ferendis uniuerſam quidem ciuiũ uirtutem ſpectet/maxime uero maximã oĩum atq; ducem. Nemo uero dubitat uirtutes alias a prudentia tanq̃ inferiora membra a capite duci. Hanc utiq; tam neceſſariam nobis eſſe q̃ nobilē ex eo confirmat/quod omnes cōmuni uoto id optant in primis/ut humana oĩa pro ſui deſiderio ſuccedant atq; gerantur: eũq; cui ad uotũ cuncta ſuccedunt beatiſſimum fore oĩum arbitrant. Plato uero contra infert miſerimum fore illum/cuius cupiditates quotidie ſequantur euentus. Niſi tãta ſit prudentia preditus/tantaq; per prudentiã aĩum moderatione regat/ut uera diſcernat bona & quę rōne ſecreuit neglectis aliis appetat. In his admonet non eſſe optandum uel orandũ ut oĩa cupiditatem noſtram ſequant/imo & cupiditas rōnem. Tangit & cōgruam filii ad patrem/patris ad deũ cōparationem. Cupit certe & pcatur ſibi puer euenire q̃plurima quaſi bona/quæ pater interea ne accidant depcatur tanq̃ mala. Similiter uana & noxia uota hoĩum cæleſtis pater quotidie deteſtat. Neq; refugium ad euitanda fallacia uota/ullum nobis eſt excepta prudētia. huic ergo per ciuium animos propagandæ legifer in primis incumbent publicæ ſtudens felicitati. Tanta enim prudentiæ perfectio eſt ut & optanda doceat exoptare atq; comparare & comparatis ea potiſſimum uti ratione qua proſint. In his autem felicitas ciuitatis tota conſiſtit. Quēadmodum uero ciuitatem ſeruat prudentia/ita deſtruit imprudentia: quam nominat ignorantiam. Non ignorãtiam inq̃ uel literatura propriæ uel artis cuiuſdam uel externorum quorũdam a nobis alienorum: ſed ignorãtiã boni/ut alibi ſæpe dicit/atq; hic ſignificat. Sed addit eam eſſe & priuatim & publice pernitioſiſſimã ignorantiam per quam quis neſciat ita ſuum aĩum temperare/ut rationis ſuæ tanq̃ reginæ legibus ſenſus quaſi populus legitime educatus obediat/adeo ut nō alia proſequat & fugiat/nec aliis aliterue gaudeat atq; doleat q̃ rōnis inſtituta præſcribãt. Quicũq; ignorãtia eiuſmodi obcæcant/ēt ſi ingenioſiſſimi atq; litteratiſſimi ſint ignorantes a Platone cenſent. Qui uero tēperati ſunt/prudentes ab eo iudicant atq; ſciētes/ēt ſi litteras neſciant. Prohibet deinde magiſtratũ illi tribui gubernãdũ qui ꝑ incontinentiã gubernare ſe neſciat. Neq; cōfidit ciuitatē ſub eo recte feliciterq; cōponi/ĩ cuius animo ciuitas quædam eſt incōpoſita ſimul & miſera. Quãuis aũt ſeptem numeret deinceps rationes quæ ad dignitatem/imperandi conducere apud plurimos iudicantur. ſ. Paternitas. Nobilitas. Dominatio. Potētia. Senectus. Prudētia. Sors tñ unicã ipſe præcæteris eligit. i. prudentiam. dicens hãc eſſe ꝓpriam dignitatis imꝑatoriæ rōnem. ſ. ut prudētiores ubiq; ĩperent: imprudētiores obtēperent. Quēadmodũ & oculorũ officiũ eſt ducere. pedũ uero miniſteriũ ꝑgere. Item ſicut in qualiber arte pſertim nauigatoria & militari & medicina eius qdē qui plus intelligit/eſt pcipe, eius uero/qui minus ea in re cognoſcit/eſt exequi. Ita & in arte ciuili/partim uniuſcuiuſq;/partim familiæ/partim ciuitatis gubernatrice illi apprime oēs parere debent qui præcæteris quid potiſſimum humanæ ſaluti cōducat intelligit. Lex ergo cōem optãs prudentiã/ꝓuidebit: ut præter puerilē eruditionem ad prudētiã conferētem/numerum quoq; publicorũ gradus ꝓ ipſius prudētiæ gradibus

ubiq;

ubiq; diſtribuanť. Ac ne imprudenter hoꝝ gubernacula cõmittanť: ſanciet ne mera & ingẽs ĩperã
di auctoritas cõcedať. Sed oẽs qdẽ ſubiiciet legib⁹/ reges aũt cũ ſenatu cõiunget / ſenatũ cũ cõſilio
populari. Cauebit in primis ne unq̃ ſupba laſciuia cupiẽs plus poſſe q̃ leges / diſſenſionem pariat &
ruinã. Studebit ut totũ ciuitatis corpus quoad fieri põt liberũ ſit prudens & amicũ liberũ qdem ut
poſſit quilibet patrię ſuę cõſulere: prudẽs aũt: ut ſciat: amicũ rurſum ut uelit. Meminerit tria hęc in
ciuitate facilius cõuenire/ quę inter unius ac populi potentiã obtinet mediũ: ut neq; unus ſe totam
ſubdat impantis arbitrio uel potẽtię paucoꝝ/ neq; quẽlibet abſq; delectu recipiat cõſultorem: ſed
plurimũ qdem optimatũ conſtet gubernatiõe: nõ nihil quoq; hẽat regii / nõ nihil inſup popularis.
Circũſpiciet mores fortunaſq; principũ: quo pcipiat ciuitatũ regnorũq; exitium maxime oĩum ex
delitioſo luxurioſoq; adoleſcentũ uirorũq; uictu pcedere. Quippe cũ nemo ex hmõi uita uirtute
pręſtans euadere poſſit. Sed ęger neceſſario fiat/ fragilis & inflatus & cecus. Mandabit ppterea tẽ-
perantiã ab oĩbus maxime coli. Sanciens eos potiſſimũ honorari/ qui temperatiſſimi oĩum iudicio
cõptobenť. Neq; patieť fortitudinẽ ab ullo abſq; temperãtia poſſideri: quaſi rem ciuitati ualde pe/
riculoſam. Quinimo neq; multarũ rerum peritiã abſq; iuſtitia tãq̃ grauiter nociturã. Summatim
uero in primo honoris gradu/ dotes animi ſi cum temperãtia miſtę fuerint collocabit: his corpo-
ris ſubiiciet bõa bonis corporis ſimul & animi externa ſeruire mandabit. Prohibebit quoq; nimiã
libertatẽ/ uetabit & nimiam ſeruitutẽ. Nam nimia qdem ſeruitus amicitiã. i. & beneuolentiã popu/
li erga principem & charitatẽ erga patriã e medio tollit/ adeo ut leui de cauſa uel princeps uel pa-
tria pereat. Libertas uero nimia laſciuiã primo parit/ deinde cõtemptũ legum / poſt hæc frequẽtes
ſeditiones & extremã deniq; ſeruitutẽ. Nemo uero mireť Platonẽ & hic & ſæpe alibi ludos/ ſiue po-
tius ſtudia muſicę magniſacere: quaſi ad pmutãdos in utrãq; partẽ mores tam publice q̃ priuatim
poſſint q̃plurimũ. Nam ea tẽpeſtate & familiare oĩbus & palam frequentiſſimũ erat eiuſmodi ſtu-
dium: quod aũt ab oĩbus fit atq; cõtinue non minorẽ ferme iam animũ uim habet q̃ aer in corpus.
Pręterea quę apud medicos parũ cautos habenť leuia/ apud Platonẽ obſeruãtiſſimũ humani gene/
ris medicũ haud contẽnenda cenſentur. Deſcẽdit poſt hæc ad ſuperioꝝ epilogum. In quo epilogo
poſſet quiſpiã clauſulam illam: ſi uero quicq̃ & quę ſequũtur ita forſitan legere. An uero quicq̃ cõ
ſulerimus nec ne? Quis redarguet? Cum inter nos omnia dicta fuerint. Sed iſta tu uideris.

❡DIALOGVS TERTIVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

De initio ciuilis diſciplinę:

Æc quidem ita ſe habeant. Ciuilis autẽ diſciplinę initium quod nam fuiſſe dicemus?
An nõ hinc facillime ipſum quis optimeq; inſpiciet? CLI. Vnde nam. ATHE. Vnde
h ciuitatũ quoq; incrementũ & ad uirtutẽ & ad uitium licet inſpicere. CLI. Vnde dicis?
ATHE. Reor equidẽ a longitudine infinitateq; tpis / rerũq; in eo mutatiõibus. CLI.
Quo pacto id ais? ATHE. Age dic ſi habes ex quo urbes ciuileſq; hoĩum inſtitutiões
cœperũt/ quãta tẽporis pceſſerit multitudo. CLI. Nequaq̃ id facile. ATHE. Inexplebile utiq; hoc
& impbſſibile cogitatu. CLI. Sic eſt omnino. ATHE. Nõne inumerę in hoc tempore conditę ſunt
ciuitates? Totidemq; deſtructę? quę omni ciuilis uitę conditiõe paſſim uſę ſint. Factęq; modo e mi
noribus/ modo minores e maioribus/ peiores quoq; ex melioribus/ & cõtra ex peioribus meliores?
CLI. Neceſſarium id quidem eſt. ATHE. Huius igitur mutationis cauſam excogitemus ſi poſſu-
mus. Fortaſſis enim primã uitę ciuilis cauſam mutationẽq; nobis oſtendet. CLI. Probe loqueris.
Quare & te oportet quid hac de re ſentias diligenter exponere: & nos attente auſcultare? ATHE.
Num igitur priſci ſermonis ueritatem aliquam habere uidentur. CLI. Qui nam? ATHE. Multos
uidelicet hominũ interitus ex diluuiis morbis aliiſq; peſtibus olim accidiſſe ex quibus pauci homi-
nes ſuperſtites fuerint. CLI. Valde id cui ueriſimile. ATHE. Age iam de multis unum hoc exitiũ
quod illuuione factum ẽ perſpiciamus. CLI. Quid ĩ hoc cogitare nos iubes? ATHE. Nempe eos
qui cladem tunc euaſerunt / montanos quoſdam & paſtores fuiſſe in montium cacuminibus pau-
ca ſemina ad propagandum genus hominum conſeruata. CLI. Patet. ATHE. Atqui neceſſe ẽ eos
& aliarum artium fuiſſe expertes / & auaritię contentioniſq; ſtudia inter ciues / cæteraſq; aduerſus
alios aſtutias ignoraſſe. CLI. Conſentaneum id quidem. ATHE. Ponamus etiã campeſtres & ma-
ritimas urbes ſubito illo tempore periiſſe. CLI. Ponamus. ATHE. Inſtrumenta igiť omnia & quę-
cunq; artium ſiue ad diſciplinam ciuilem/ ſiue ad facultatem aliam pertinentium / extabant inuen/
ta / concidiſſe illis temporibus aſſeremus. Quomodo enim o uir optime ſi hæc in ſempiternũ ita
ſe ut modo habentia permanſiſſent/ nouum quicq̃ alicui eſſet inuẽtum. CLI. Nempe quia inume-
rabilis quędam multitudo annoꝝ ignorabatur ab illis. Mille autem anni uel duo milia ex quo qcq̃
dicebatur inuentum/ partim Dedalo / partim Orpheo / partim Palamedi patebant. Sicut quæ ad
muſicã pertinent/ Marſię & Olympo quę ad lyrã/ Amphioni attribuũtur: aliaq; aliis multa/ ut ita di
cam/ heri & nudiuſtertius adinuẽta. ATHE. Vides ne Clinia ptermiſſum abs te eſſe amicũ: qui ue/

Generatio & corruptio ciuitatũ īfinita

re heri fuit?CLI.An Epimenidē dicis?ATHE.Hunc equidem. Longe enim hic in nouarū rerum
excogitatiōe oībus apud uos excelluit o amice.Quod ſane uerbis olim Heſiodus diuinauit: re aūt
Epimenides ipſe ꝑfecit ut uos aſſeritis.CLI.Aſſerimus plane.ATHE.Ex ea utiq; deuaſtatiōe ma
gnam terribilemq; humanis in rebus deſolationē accidiſſe tunc arbitramur.Fertilium agroꝝ ma
gnitudinē deſertā:cæteriſq; aīalibus corruptis uix boum caprarūq; genus & illud qdem rarū reli
ctum fuiſſe:qbus paſcendis tunc hoīes uitam agebant.CLI.Cui dubiū? ATHE. Ciuitatis uero &
diſciplinę ciuilis & legum de qbus pręſens a nobis ſermo habeť/nunqd memoriā quidē ullam ut
ita loquar/fuiſſe putamus?CLI.Nullam ꝓrſus.ATHE. An non ex illis ita diſpoſitis nobis hac oīa
ꝓuenerunt:ciuitates diſciplinęq; ciuiles/artes/leges/& uitioꝝ atq; uirtutis non parua copia.CLI.
Quo pacto id ais?ATHE.Nunqd arbitramur o uir mirifice eos hoīes/cū multoꝝ quę inter ciues
honeſta habenť/uel turpia ignari eſſent/ſummos/uel in uirtute uel in uitio extitiſſe?CLI.Probe di
xiſti:& quoduis intelligimus.ATHE.Tempore igiť ꝓgrediēte ac genere hoīum multiplicato/ad
eum quē nunc uidemus habitū/ꝓuecta oīa ſunt.CLI.Recte admodum.ATHE.Neq; tamē ſubito
ut ueriſimile eſt/ſed paulatim longoq; in tpe.CLI.Valde ſic decet.ATHE.In campos enim ex ca
cuminibus montiū recens formido deſcēdere ꝓhibebat.CLI.Certe.ATHE.Nōne & ꝓpter pau
citatem illis tpibus mutuo inter ſe aſpectu cōgratulabanť:pręſertim cū neq; terra/neq; mari tranſi
tus ad alios facilis fuerit/oībus ferme ad tranſitū inſtrumētis deletis una cū artibus.Quapropter
inuicē cōuenire nō poterant.Ferrum nāq; & ęs & metalla oīa cōfuſa perierant:ut inueniri & in lucē
erui nō poſſent:unde & lignoꝝ fabri nō erant.Nam & ſi aliqđ inſtrumentū/relictū qñq; in monti
bus ſupfuerit/cito tñ cōtritū euanuit/nec alia fieri poterāt/anteq̄ ars metallica hoībus iterū inueni
retur.CLI.Quo enim pacto aliter fieri potuiſſet?ATHE.Quot aūt generatiōibus poſtea id factū
eſſe putamus?CLI.Profecto multis.ATHE.Igitur artes quęcūq; ferro utunť & ęre cęteriſq; hu
iuſmodi oībus eodē tpe/imo etiā maiore ignortię ā tenebris obſitę ignorabanť.CLI.Certū id eſt.
ATHE.Quinetiā neq; ſeditio illo tpe/neq; bellum erat.CLI.Qua rōne?ATHE.Primo ꝙ ꝓpter
deſolationē ardenti ſe inuicē beneuolentia cōplectebanť.Deinde ꝙ cibus bellum nō cōcitabat.Pa
ſcuoꝝ enim nulla erat inopia/niſi forte qbuſdam paucis ab initio.Paſcuis aūt plurimū illis tpibus
uitam agebāt.Lactis item & carniū copia nō deerat.Ac uenatio facile alimēta/nec illa qdem mala
ſuppeditabat.Veſtitus ꝑterea ſtramētoꝝ/habitaculoꝝ uaſculorūq; tā igneoꝝ q̄ nō igneoꝝ copiā
habebant.Artes quippe fingēdi atq; texendi ferro nō indigēt:qbus hæc oīa dei nutu cōſequimur:
ut ſiquādo hoīes in talem calamitatē deciderint:ꝓpagari genus humanum poſſint.Hac de cauſa
nō ualde inopes erant:neq; inopia cōpellebanť ad bella.Diuites ēt fieri minime poterāt:cū neq; au
rum neq; argētū haberēt.in quocūq; uero hoīum cetu nec inopia/neq; diuitię ſunt:huic iuſtiſſimi
mores aderūt.Neq; enī ibi cōtumelia neq; iniuria/locū hēt.Emulatio quoq; & inuidia ꝓcul abeſt.
His igiť de cauſis boni erant:ac maxime ꝓpter ſimplicitatē.Quęcūq; enim audiebant honeſta eſſe
uel turpia/ꝓpter ſimplicitatē credētes eſſe uera monitis obtēperabant.Nec ullus ꝓpter ſapientię
opinionē/ut mō fit/demēdacio ſuſpicabať:ſed quę de diis & hoībus dicebanť uera putātes/quiete
ad hęc uitā ſuā inſtituebāt.Quāobrē tales erāt oīo/quales pauloañ narrauimꝰ.CLI.Ego qdē & hic
tibi in his cōſentimꝰ.ATHE.Diximꝰ porro generatiōes multas ita uiuētes/tam illis q ante diluuiū
fuerūt q̄ hodiernis hoībꝰ minorē peritiā habuiſſe cū cęteraꝝ artiū/tum bellicaꝝ/quę uel terra uel
mari hodie exercenť.Iudiciorū quoq; & ſeditionū q̄ in ciuitate & uerbis & opibꝰ ſedulo cōtendunt
ad iniuriā aliis inferēdā.Simpliciores aūt fuiſſe & fortiores/ac ſimul modeſtiores/& in oībꝰ iuſtio
res.Horū uero cām iam diximꝰ.CLI.Recte loqueris.ATHE.Dicta igiť ita hęc nobis ſint:& quæ
ſequūtur/iccirco exponanť oīa/ut intelligamus/cur illis opus legibus fuerit:& qs leges eis cōdide
rit.CLI.Probe dixiſti.ATHE.An igiť illi nec legū latoribꝰ indigebāt/neq; dū illis tpibꝰ id fieri cō
ſueuerat.Litteras.n.nōdū hēbant/illius tpis hoīes:ſed cōſuetudinē & mores maiorū ſequētes uiue
bant?CLI.Veriſimile ē.Sed ciuilis diſciplinę qs modus fuit?ATHE.Hic.CLI.Quis?ATHE.Oēs
mihi uidenť diſciplinā uiuēdi ciuilē illius tpis/imperiū appellare:qđ etiā nūc multis ī locis & apud
gręcos & apud barbaros uiget:qđ qdē in habitatiōe ciclopū extitiſſe ita teſtať Homerus.His cōſi
liarię nullę ſunt cōciones:neq; roſtra iudicioꝝ.Sed in altis montibꝰ caua antra inhabitāt:ſpretiſq;
publicis priuatim quiq; uxoribꝰ filiiſq; dant iura.CLI.Iucūdus hic poeta uobis fuiſſe uideť.Atqui
& alia nōnulla ipſius ꝑcurrimus ualde illa qdem urbana:non multa tñ.Nos quippe Cretēſes alie
no poemate parū utimur.ME.Nos aūt utimur.Videturq; nobis poetas hmōi ſupaſſe:q̄uis nō La
conicā ſed Ionicā uitā potiꝰ ubiq; doceat.Bene aūt mō uerbis tuis atteſtari uř:cū antiqtate hoīum
per fabulas ad ſilueſtrē uiuēdi modū reduxerit.ATHE.Atteſtať nimirū.Quapropter teſtimonio
illius inducti credamus gubernationes hmōi aliquādo fieri.ME.Recte.ATHE.Nōne guberna
tiones hę fiūt ex hoībus ipſis qui per habitatōes ſingulas ſingulaq; genera ꝓpter egeſtatē ex uaſta
tionibꝰ factā diſperſi uiuūt?in qbꝰ ſemp antiqor dominať:ex eo qđ prīcipiū ex patre matreq; ſum
pſerūt:quos qdē q̄ſi aues ſecuti gregē unū cōficiūt/patris uolūtate/ꝓ lege utētes/& regno oīum iu

ſtiſſime gubernati.ME.Ita prorſus.ATHE.Poſtea uero cõmuniter pluresq; confluentes maiores ciuitates conſtituũt:atq; ad agriculturas primũ in montiũ radicibus cõuerſi maceriosos ambitus quaſi muros urbium ferarũ cauſa condunt. Vnã domũ amplam cõmuneq; cõdentes.ME. Veriſi/ mile id qdem uidet.ATHE.Quid aũt hoc⸮nõne etiã uerisimile.ME. Quid nam.ATHE. Cũ habitationes hę maiores e minoribus primiſq; ſunt factę/ cõueniens eſt adeſſe paruarũ ſingulas generatim/ hñtes ſigillatim ſeniores pricipes ꝓprioſq; mores:ex eo qđ ſeorſum uixerint & icirco alios ab aliis parẽtibus educatioribuſq; mores ſuſceperint/quibus aſſueti ſunt ſinguli ad deos colendos ſeq; ipſos curãdos: modeſtiores qdem a modeſtis/ a fortibus fortiores: & in cęteris oĩbus ꝑut ſinguli filios aut nepotes erudierũt:quoꝝ ritus quaſi leges ꝓprias ad maiorẽ habitationẽ ferũt.ME. Quid ꝓhibet⸮ATHE. Atqui neceſſe eſt leges ſuas cuiq; in primis placere. Alioꝝ uero leges loco ſecũdo.ME.Ita eſt.ATHE.Sed uidemur iam in ipſam quaſi legũ lationẽ clam icidiſſe⸮ME. Vtiq; ATHE.Poſt hæc neceſſe eſt/ut qui cõueniunt/aliquos ex ſeipſis cõiter eligant / qui omniũ inſtituta nouerint:& quę maxime ex his probauerint/ad cões quoſdam populi duces quaſi reges deferant. Eaꝝ uero legum quę cõprobatę fuerint/ipſi latores nominabunt:conſtituẽteſq; optimatũ gubernationẽ ex imperiis aũt regnũ aliquod/ in hac ciuilis diſciplinę mutatione cõuiuent.ME.Ita certe conueniẽti ſucceſſione cõtinget.ATHE.Tertiã itaq; diſciplinę ciuilis figurã iam dicamus : in qua ſpecies oẽs & affectus reꝝ.p.& ciuitatũ reperiunt.ME.Quę nam iſta eſt⸮ATHE.Ea certe eſt/ quã Homerus poſt ſecundã tertio factam ita ſignificauit.Dardaniã uero tũc terrã ille ędificauit. Nõdũ enim ſacra illi mœnia erecta in campis ſtabant:multaꝝ gentiũ ciuitas. Sed ad radices montis idę fontifluę habitabãt.Profecto carmina hæc & ſuperiora illa de ciclopibus diuinitus & ſm naturam ipſam cõſcripta ſunt.Diuinũ enim poetaꝝ genus eſt:diis agit/& ſacros cõcinnit hymnos.Vnde uera paſſim cum muſis atq; gratiis tangere ſolent.ME.Summopere.ATHE.Pręſtantẽ igit fabulam ꝓſequamur.Forte enim aliqd ex ea patebit ex iis quę uolumus.An non ſic oportet⸮ME.Sic ꝓrſus. ATHE. Conditum igit ex altioribus in magno pulchroq; campo ilium accepimus/incolle quodã non alto quo multi deſup ex ida fluuii defluebant.ME.Sic traditũ eſt.ATHE. An non longo poſt diluuiũ tẽpore id factum putamus⸮ME.Quis nõ ita putarit.ATHE.Magna igitur eos deuaſtationis illius cœpiſſe uidet obliuio: quãdo iuxta multos fluuios : & ab altioribus locis fluentes urbem condiderunt:ſeq; ipſos collibus exiguis credidere. Vnde pſpicuũ eſt multis ſęculis eos poſt illuuionis uaſtitatẽ fuiſſe. Alię prętereа multę urbes iam tunc longius ꝓpagato genere hoĩum colebantur.ME.Quid ni⸮ATHE.Quę.ſ.& aduerſus ilion militarũt.Atq; per mare/forſan quaſi iam oẽs eo intrepide uterentur⸮ME.Apparet.ATHE.Decẽnio aũt achiui Troiam oppugnãtes euerterunt.ME.Plane.ATHE.In eo igit decẽnio quo Troia obſidebat/ multa mala domi obſidentibus achiuis ꝓpter ſeditiones iuuenũ acciderunt:qui nec honeſte nec iuſte in ſua redeuntes milites recepere:ſed ita ut multi morte/multi exilio afficerent.Qui rurſus expulſi deducti ſũt:dori pro achiuis mutato nomine appellati: ꝓpter doricum quẽdam a quo exules congregati & reſtituti fuerũt. Atq; hæc omnia uos o Lacedęmonii hinc ẽnarratis.ME.Proculdubio.ATHE.Cum ſermo nobis de legibus inſtitutus eſſet/ in diſputationẽ de muſica & ebrietate digreſſi ſumus. Nunc tandẽ quaſi diuinitus ad idem nobis oratio reuoluta eſt:nobiſq; quodãmodo anſas prebuit. Ad eam enim ciuilem diſciplinã delapſa eſt/quã & in Lacedęmonia & in Creta recte quaſi fraternis legibus inſtituram aſſeritis. Tantũ uero ex hac oratiõis digreſſione lucrati ſumus ut dum p diſciplinas ciuiles urbiũq; habitationes tranſueheremur/primã & ſecũdam & tertiã ciuitatẽ pſpexerimus / alterã ab altera in tractu quodam longiſſimo tpis/ut noſtra fert opinio/ dependentẽ.Nunc uero quarta hęc nobis ciuitas uenit/aut ſi uultis quartũ hoc hoĩum genus/quod & quãdoq; alicubi habitabit / & nũc iã habitat.Ex quibus oĩbus ſi intelligere potuerimus/quid bene uel contra in habitatione ſit inſtitutũ & quę nam leges ipſoꝝ conſeruant ea quę conſeruant/& quæ corrupta corrũpunt/& qualis inſtitutionum ciuiliũ cõmutatio/ beatam o Megille & Clinia efficit ciuitatẽ/ ſatis nobis factũ putabimus: hæc omnia inquã rurſus tanq̃ ab initio nobis tractanda ſunt/ niſi forte aliquo pacto quę dicta ſunt/ reſpuamus.ME.Siqs nobis hoſpes deus polliceret / quod ſi diſputationẽ rurſus delatione legum aggrederemur/neq; pauciora/neq; peiora his quę dicta ſunt / audiremus longũ ipſe hac de cã iter facerẽ : & breuis mihi hęc dies uideret q̃uis ab ęſtiuali ſolſtitio ad hiemalia deus modo uertatur. ATHE.Conſiderãda igit iſta uident.ME.Maxime.ATHE.Illa deniq; tẽpora cogitatione cõplectamur/in qbus Lacedęmon/Argi/ Meſſeneq; & eis coniuncta oĩa maioribus ueſtris Megille ſubiecta fuerunt. Tunc enim illud fabulę ipſis/ut dicit / placuit:ut tripartito exercitu diuiſo / urbes tres habitarent Argos /Meſſenem/ Lacedęmonẽ.ME.Sic factum. ATHE.Et Argoꝝ quidem rex Temenus factus eſt.Meſſenes uero Creſphõtes.Lacedęmonis aũt Euryſthenes ſimul atq; Patrocles. ME.Sic utiq;.ATHE.Iurarunt item omnes ſe illi repugnaturos/qui cuiuſpiam regnum deuaſtare aggrederetur.ME.Plane.ATHE. Dic uero per Iouem nunquid regnũ uel principatus aliqs deponatur/ uel depoſitus quãdoq; ab aliis ſit q̃ a ſeipſis⸮An paulo ante cum in hunc ſermonẽ incide-

Comendãtur poetę.

Vnde Dori.

remus/id ita eſſe putabamus:nunc aũt oblití oĩno ſumus? ME. Minime. ATHE. Nõne idẽ magis
nunc cõfirmabimus? ab hiſtoria enim rerum geſtaꝝ/ in quã incidimus/ad hoc affirmandũ admo-
nemur. Quare nõ circa uanum aliqd/ orationẽ reuoluemus/cũ rem geſtã ac ueram dicamus. Facta
uero hæc ſunt. Tria regna & tres gubernatę regno ciuitates legibus cõmuniter de imperãdo parẽ
doq; poſitis iurarunt inuicẽ:reges qdem ne gerere ac tẽpore ꝓgrediente uiolentius regnarẽt:po-
puli aũt ſi reges iuſiurãdum cõſeruarent:ne unq̃ regno deponerent; imo uero defenderent ſiquis
unq̃ aggrederet̃. Reges quoq; regibus & populis:atq; etiã populi populis & regibus ſe mutuo ꝓ-
pulſaturos illatas iniurias coniurarũt. Nõne ita? ME. Ita prorſus. ATHE. Quod autẽ in cõſtituẽda
diſciplina ciuili maximũ eſt/id ſiue reges ſiue alii leges tulerint / tribus illis ciuitatibus adſuit. ME.
Quid illud? ATHE. Vt duę ſimul contra unam inſurgerent quę poſitas leges tranſgrederet̃. ME.
Manifeſtũ id qdem. ATHE. illud etiam legiſlatoribꝰ multi pręcipiũt/ ut leges hmõi ferant:quales
multitudo & populus libenter ſuſcipiant:ꝑinde ac ſiquis gymnaſii magiſtris mediciſue pręciperet
ut cum uoluptate corporea curent:eiſq; iocunde medeant̃. ME. Sic oĩno. ATHE. Satis tñ ſæplus
eſt/ſiquis parua cũ moleſtia bonã habitudinẽ & ſanitatẽ corporibꝰ reddat. ME. Quid ni? ATHE.
Hoc pręterea ipſis aderat non paruũ ad ferendarũ legum facilitatẽ. ME. Quid nam? ATHE. Nõ
erat illaꝝ legum latoribus bonoꝝ ęqualitatẽ efficiẽtibus maxima illa difficultas quę cõueniẽtibus
in unam legẽ ciuitatibus multis ſolet accidere:ſi agroꝝ quęrant poſſeſſionẽ turbare/ & nouas tabu
las introducere:quoniã uideant nõ ſatis poſſe abſq; his ęqualitatẽ fieri. Nam aduerſus eũ qui mo-
uere ex his aliqd tentat/ oẽs reclamant/ne moueat non mouẽda. Agros quippe diuidenti & nouas
tabulas introducenti aperte oẽs maledicunt:ut quiſq; quo ſe uertat ignoret. Doris aũt hęc difficul
tas turbatioq; nõ fuit. Nam agros abunde ſine controuerſia poſſidebant: debitaq; ipſis ęris alieni
priſca & magna nõ erant. ME. Vera narras. ATHE. Quo nam igit̃ optimi uiri ita male cõſtitutio
illa & legiſlatio ipſis abiuit? ME. Quo id pacto? Quidue culpas? ATHE. Quod ex tribus ciuitatũ
cõſtitutionibus/duę cito & diſciplinã ciuilem & leges ꝑdiderunt:& ueſtra ciuitas una relicta ẽ. ME.
Haud facile eſt/qđ interrogas. ATHE. Atqui opus eſt ut id modo cõſiderantes/ diſſerẽteſq; de le-
gibus ſenili quodam modeſtoq; ioco/ iter hoc queadmodũ a principio diximus ſine moleſtia con-
ficiamus. ME. Proculdubio faciẽdum eſt/ut dicis. ATHE. An igit̃ pulchriorẽ de legibus cõſidera
tionẽ habere poſſumus/q̃ de his legibus quę ciuitates hmõi exornarunt? aut etiã ciuitates ullas in-
ſtitutioneſq; honeſtiores ac maiores his cogitare? ME. Non facile quiſpiam his alias anteponat.
ATHE. Nemo aũt ambiget quin illi ita cõiuncti nõ Pelopõneſſum tantũ:uerũetiã uniuerſam Gręciam/ ſi barbarus quiſpiam iniuriã intentaret defendere poſſe crediderint. Troianoꝝ exemplo cõ-
monitus qui Aſſyrioꝝ potentia freti quæ a Nino traxit originẽ/bellum contra ſe concitarunt. Erat
enim adhuc principatus illius nõ contẽnenda potẽtia. Quare queadmodum nunc regem nos ma
gnũ formidamus/ita gentiũ illarum cõſpirantiũ in unũ potentiã tunc oẽs expaueſcebant. Magnã
uero aduerſus eos criminationẽ ſecũda Troię euerſio prebuit. Aſſyrioꝝ enim principatus particu
la quędam/ Troię potentia fuit. Aduerſus igit̃ eam potentiã in tres diuiſus ciuitates exercitus a fra
tribus/ Herculis filiis tunc regnãtibus optime atq; hornatiſſime factus uidebat̃:& multo melius in-
ſtructus/q̃ qui Troiam obſedit. Primũ enim herculidas excellentiores principes q̃ pelopidas ha-
bere arbitrabantur. Deinde hunc exercitum illi qui Troiam petiit/ uirtute preſtare. Hos enim ui-
ciſſe:illos ab iſtis fuiſſe ſuperatos/ a Doris Achiuos. Nõne ſic illos cogitaſſe:eaq; de cauſa ſic ſe pręparaſſe credimus? ME. Omnino. ATHE. Veriſimile igitur illos firmã quoq; conſtitutionem hanc
ſuam fore putaſſe/ longũq; tẽpus duraturã/ pręſertim quia multa pericula & labores una ſubierũt:
& a fratribus regibus gubernabant̃. Necnon multis uſi fuerant uatibus/tum aliis/ tũ Apolline Del
phico. ME. Veriſimile admodum. ATHE. Hæc uero quæ maxima fore exiſtimabant̃ / breui tunc
ut uidet̃ euanuerunt:pręter paruam ut modo diximus partẽ / quę ueſtram habitat regionem. Hęc
uero nunq̃ ad hunc uſq; diem a bello contra duas partes ſuſcepto ceſſauit. Nam ſi facta tunc conſti
tutio concors manſiſſet:inuicta profecto in bello fuiſſet. ME. Cur non? ATHE. Quomodo igit̃ &
qua ratione diſſoluta eſt? Nõne conſideratione dignum eſt: quę nam fortuna tantã ac talem cõſti-
tutionẽ euertit? ME. Nunq̃ profecto aliud conſiderans quiſpiam/uel leges uel res publicas alias in
telligere poterit:qbus pulchrę magnęq; res ſeruent̃/uel contra perdant̃/ſi iſta neglexerit. ATHE.
Feliciter ergo inſufficientẽ hanc cõſiderationẽ incidiſſe uidemur. ME. Summopere. ATHE. Nũ-
quid ergo noſter nos omnes latet error & in pręſentia maxime / dum putamus ſingularẽ quãdam
perſpicere rem/quã mirabiles ſequentur euentus/ ſiquis bene illa uti modo debito non ignorabit.
Nos autẽ modo neq; recte forſan/ neq; ſm naturã de hoc ipſo ſentimus. Et alii omnes in omnibus
errant/de quibus ſimiliter cogitant. ME. Quid ais? Et qua de re iſtud maxime dicis. ATHE. Ipſe
me o bone uir nunc certe deriſi. Cum enim illum exercitum de quo modo ſermo habitus eſt/ cõſi-
deraſſem/egregius profecto atq; mirandus mihi uiſus eſt/& ꝑclara quędã facinora gręcis geſturus
ſiqs tũc ipſo bñ uſus fuiſſet. ME. An nõ prudẽter & tu cũcta dixiſti? & nos ꝓbe laudauimꝰ? ATHE.

Fortaſſe

Fortaſſe/puto tamē oēs qui magnū aliquid & ingenti potētia ꝑditū uiderint/ſtatim ſic affici/ ut opi
nentur/ſi ſciret qui ipſum poſſidet tāta re taliq; uti/ multis pręclariſq; inde rebus geſtis felicē fore.
ME. Nōne & hoc rectum? uel qūo dicis? ATHE. Conſidera iam quorſum reſpiciens qui ſic laudat
ſingula recte dicat. Ac primū de quo dicebamus quo pacto ſi recte ſciuiſſent exercitū ordīare/ qui
tunc pręfuerunt/ feliciter uſi occaſione fuiſſent? nōne ſi tutiorē illo tpe conſtituiſſent / ſemꝑ ſeruaſ-
ſent? ita ut & ipſi liberi eſſent/ & alios quos uellent/ſubiugarent? atq; oīno & ipſi & eoꝝ poſteri tam
apud gręcos q̄ aud barbaros/quicqd cuperent cōſequerent? An nō omnia huius gratia cupiebāt?
ME. Immo etiā ualde. ATHE. Quicūq; igit cum diuitias ingētes pſpexerit: aut honores generis ex/
cellentes: aut aliqd eiuſmodi/eadem ipſa dixerit / ad hoc reſpiciens dicet: quaſi per hoc ipſi futura
ſint oīa quę deſiderat/uel plurima atq; potiſſima. ME. Ita uidet. ATHE. Vna certe omniū hoīum
cōmunis quędam cupiditas eſt: quā pñs ſermo ſignificauit. ME. Quę nam? ATHE. Vt ſm animi
ſui deſideriū oīa/uel ſaltem humana gerātur? ME. Cui dubium? ATHE. Quādo oēs ſemꝑ hoc uo-
lumus/ & in pueritia & adulta ętate & ſenio ſedulo id ꝓculdubio hēre ꝑcamur. ME. Vtiq;. ATHE.
Amicis etiā hæc ꝑcamur quę ipſi quoq; ſib precarent? ME. Et hoc. ATHE. Amicus autē filius pa
tri/ cum puer ſit/uiro. ME. Profecto. ATHE. Atqui eoꝝ quę puer cōtingere ſibi precat/ multa pa-
ter/ne accidant/deprecat. ME. An id fieri dicis/ quādo iuuenis eſt & amēs filius q precat? ATHE.
Immo etiā qñ pater ſiue ſenex ſiue admodum iuuenis cum nec honeſtoꝝ neq; iuſtoꝝ quicq̄ cogno
ſcat/ ſic affectus ut Theſeus ad infelicē Hippolytū impenſius imprecat / filius aūt cognoſcit: putas
ne tunc filium cū patre eadem oraturū? ME. Intelligo qđ dicis. Dicere enim mihi uideris/non eſſe
ꝑcandum conandūq; ut uoluntatē noſtrā cuncta ſequant/ſed ut prudentiā noſtrā uoluntas. Idq; tā
ciuitati q̄ ſingulis/precibꝰ petendū/ſtudendūq;/ut mentē habeāt. ATHE. Idq; ꝓrſus inquā. Quin/
etiā qđ ciuilis uir legūq; lator ad hęc ſemꝑ reſpiciēs/ leges ferre debet/& ipſe recordatꝰ ſum/ & uos
nunc recordari uolo. Nēpe uos in diſputationis principio dicebatis / ꝓbum legū latorē ad bellum
oīa referre debere. Ego autē dicebā ad unam ſolūmodo uirtutē cum tū ſint quattuor/id reſpicere:
reſpiciendūq; nō ad unā tantū ſed oēs: maxime uero ad primā: quę & cæteraꝝ oīum dux eſt: hæc ue
ro prudētia eſt/& intellectus/& opinio/una cū amore & cupiditate iſta ſequēte. Eodē iam oratio no
ſtra reuertit. Et ego qui tunc ea dicebā/eadē nunc etiā dico ſiue ioco uultis / ſiue ſerio. Aſſero equi-
dem nō eſſe tutū/ uoto uti & ad uotū conſequi/ſi mentē nō habeas ſed cōtraria eoꝝ euenire quę pe/
tis ſatius eſſe. *Si* ſerio dicta hęc exiſtimare uultis exiſtimate. *Spero* enim nūc uobis pſuadere quod
pauloante ꝓpoſuimus/ ꝑditionis regum /totiuſq; cōſtitutionis illius diſſoluendę cām nō timiditatē
fuiſſe: nec rei militaris ignorantiā ſeu pricipū ſiue ſubditoꝝ: ſed uniuerſam reliquā prauitatē & pręſ/
ſertim circa humanaꝝ rerum maximā ignorantiā. Quod hæc tunc ita cōtigerint/& nūc ſicubi fiāt/
aut futura qñq; ſint/nō aliter eueniant/ſi uultis conabor: ut ratio deinceps oſtendet adinuenire: uo
biſq; tanq̄ amicis/pro uiribus explanare. CLI. Verbis te hoſpes laudare moleſtū. Re aūt ualde lau/
dabimus. Libenter enim tua dicta ſuſcipiemus: qua in re/liberalis quędam laus eſt/quę nō maxime
patet. ATHE. Optime tu qdem Clinia. Quare quod ais efficiamus? CLI. Erit ita ſi deus uoluerit.
Tu modo dic. ATHE. Cenſemus ergo/per ſequentē diſputationis huius uiam deinceps progre/
dientes/maxima tunc ignorantia potentiā illam fuiſſe ꝑditam: ſimileſq; rerū euentus/& nunc eadē
ex cauſa ꝑficiſci. Quapropter ſi hoc ita ſe habet/ legiſlator conari debet prudentiā quoad fieri pōt
ciuibus dare: ignorantiā q̄maxime auferre. CLI. Manifeſtum id qdem. ATHE. Quę nam igit ma
xima inſcitia iure dicet? Conſiderate ſi mihi aſſentimini. Ego enim hāc cenſeo. CLI. Quā. ATHE.
Quādo aliquis qđ honeſtū ſibi aut bonū uidetur/ nō amet/ſed oderit: qđ autē malum atq; iniuſtū/
id diligat atq; amplectat: hāc uoluptatis doloriſq; diſſenſionē aduerſus eam quę rationē ſequi opi/
nionē/extremā eē inſcitiā aſſero: quā etiam maximā dico / quia in multitudine animi eſt. Qđ enim
in eo doloribus uoluptatibuſq; mancipatū eſt/ quaſi plebs ciuitatis eſt atq; multitudo. Quādo igit
ſcientię/uel opinioni/uel rationi quę natura dominātur/animus aduerſat / hoc ego ignorantiā ap-
pello: & ciuitatis quidem / quādo principibus legibuſq; multitudo non paret: & unius etiam uiri/
quādo licet bonę in animo rōnes ſint / nihilo tamē magis ſecūdū ipſas agitur: ſed cōtra oīa pagun/
tur. Has equidem ignorātias ꝑnitioſiſſimas eſſe aſſero ciuitatis cuiuſlibetq; ciuis: nō aūt opificum
ignorātias: ſi modo qđ dico hoſpites intelligitis. CLI. Et intelligimus o amice hæc & cōcedimus.
ATHE. Hoc itaq; ratum habeatur/ quod ciuibus qui hoc modo ignorant / nihil ad pincipatū per
tinens cōmittendum ſit. Immo uero ut ignorantes importandi / etiam ſi acutiſſimi & diſertiſſimi
ſint: & quę ad hornamentū & acumē ingenii ſpectāt cuncta cōplexi. Qui uero cōtra affecti ſunt ſa-
piētes hñdi/etiā ſi neq; litteras ut dicit nouerint/neq; natare ſciant: magiſtratꝰ quoq; iſtis quaſi pru
dentibus cōmittendi. Quomodo enim o amici uel minima prudētię ſpēs ſine conſenſu conſiſtere
poterit? CLI. Nullo modo. ATHE. At uero pulcherrimus maximuſq; cōſenſuū oīum: maxīa iure
ſapientia eſſe dicet. Cuius qdem particeps ſit neceſſe eſt qui ſecundū rōnem uiuere debet. Quiſqs
aūt expers eſt/& ſuę domus euerſor & ciuitatis nunq̄ ſeruator: ſed contra oīo ad hæc ſemꝑ ignarus

Nō ꝑcādū ut uoluntatē noſtrā cuncta ſequantur: ſed ut prudentiā noſtrā uoluntas.

Prudētia cęterarū dux.

Quę maxima inſcia ciuit.

Prouer. Neq; litteras ſcit: neq; natarę.

eſſe uidebit̄.Hæc igitur/ut pauloante diximus/ita ſe habeant.CLI.Ita Prorſus.ATHE.Imperan-
tes uero & parentes nōne in ciuitatibus eſſe debent.CLI.Vtiq;.ATHE.Eſto: rōnes aūt pro digni-
tate imperandi atq; parēdi/quales ſunt/& quot tam in ciuitatib⁹ magnis & paruis q̄ priuatim in do
mib⁹ ſimiliter ſunt! Nōne prima dignitatis recta rō erit/ut pater ac mater & ſimpliciter genitores

Septē dignitates imperādi.

ubiq; natis imperēt!CLI.Maxime.ATHE.Secūda ut ignobilibus generoſi.Tertia/ut iuniorib⁹ ſe-
niores!CLI.Et hoc.ATHE.Quarta ut domini ſeruis.CLI.Proculdubio.ATHE.Quinta ut potē
tiores dominent̄:imbeciliores ſeruiāt.CLI.Principatū modo dixiſti admodū neceſſariū.ATHE.
Immo uero q̄ plurimus & ſm naturā ut Thebanus Pindarus ait/in oībus aīalib⁹ repit̄.Maxima ue-
ro dignitas ſexto collocanda eſt:qua ignorātes quidē ſequi iubent̄:prudētes aūt ducere atq; domi
nari.Qđ ego qdē īperiū o ſapiētiſſime Pindare/nō p̄ter naturā: ſed ſm naturā legis & ſpōte ſuſce-
ptū nō uiolēter/ fieri affirmarē.CLI.Probe dictū.ATHE.Septimū prīcipatū ad ſortē aliquā ꝑdu
camus/eū dei gratia & felicitate quadā obtingere aſſerētes & iuſtiſſimū eē ducamus / ut is quē ſors
delegerit imperet:ille uero quem reppulerit pareat.CLI.Vera narras.ATHE.Dicemus ergo ioco
quodā ad aliquē eoꝝ qui facile ferēdaꝝ legū munus aggrediunt̄.An uides o legū lator quot circa
imperātes dignitates cōſiderātur!& qūo inter ſe oppoſite ſunt! Profecto nūc fontē aliquē ſeditio-
num inuenimus:a quo tibi cauēdū eſt.Primū igit̄ nobiſcū diligēter cōſidera/qd nā & qūo p̄ter hęc
male agētes agroꝝ meſſę/neq; reges ſeipſos ſimul & Gręcoꝝ potētiā quę tūc mira erat/ euerterūt!

Q̄uo audiendū dimidiū plus eſſe q̄ totum.

Nōne q̄a rectiſſime dictū ab Heſiodo ignorarūt.Dimidiū nōnunq̄ plus eſſe q̄ totū.Quādo uideli-
cet totū cōprehēdere noxiū eſt:dimidiū uero moderate ſe hēt/tūc ſane moderatū īmoderato plus
eē cenſuit: utpote deteriore melius.CLI.Rectiſſime.ATHE.Vtrū regibus hoc ꝑnitioſum ineſſe
priuſq̄ plebi credimus!CLI.Probabile eſt regū maxime hūc morbū eſſe / qui ſupbe ꝓpter delitias
uiuūt.ATHE.Perſpicuū igit̄ hoc primū reges eos habuiſſe:qđ plus q̄ poſitę leges poſſe uoluerūt/
nec in eo cōcorditer ꝑmanſerūt:qđ uerbis & iureiurādo laudauerāt.Verū diſſenſio/ut nobis uide
tur/quę cū maxima ignorātia ſit/ ſapiētia tn̄ appet/ea oīa ꝓpter errorē & amarā incōcinnitatē/euer
tit.CLI.Videt̄.ATHE.Quid igit̄ hoc de morbo timentē oportuit legis latorē cauiſſe! An p deos
neq; ſapiētię laudē habet nūc huius agnitio/neq; difficile dictu!Siq̄s aūt id tunc ꝑuidiſſet / certe his
nobis ſapiētior extitiſſet.ME.Quid illud dicis!ATHE.Licet nūc Megille qđ olim a uobis factum
eſt aīaduertere/atq; īde rem ipſam cognoſcere:faciliuſq; ita qđ tūc fieri oportuit/ dicere!ME.Dic
planius.ATHE.Ita certe apertiſſimū fiet.ME.Quo nā pacto!ATHE.Siq̄s minoribus maiorē po
tentiā neglecta mediocritate p̄buerit/uela nauibus/cibū corporibus/animis principatus/ oīa pueri-
tunt̄.Nam ſupra modū elata laſciuiūt/& alia quidē in morbos incidūt:alia in iniuriā elatioris laſci-
uię filiam.Quid itaq; dicimus! Nōne hoc!Quod nulla eſt o dilecti uiri animę humanę natura:quę
fidunior ſit & nulli referendę rōnis iure ſubiecta:poſſit principatū inter hoīes maximū ita ferre:q̄n
ignorātia morbo extremo mentē occupāte a ꝓximis amicis odium cōſequat̄.Quod ita factū cito
ipſum corrūpit:oēſq; uires eius deponit.Hoc aūt cauere/mediocritatis ipſius obſeruatōe/ excellē-
tium legū latoꝝ opus.Quod igit̄ tūc factū/facile modo ꝑſpectu eſt:hoc eſſe uidet̄.ME.Quid nā!
ATHE.Deus quiſpiā ut arbitror ueſtri curā habuit:qui cū futura pręſciret/geminā uobis ex unica
regū generationē conſtituit:atq; ita ad mediocritatē magis cōtraxit.Pręterea natura quędam hu-
mana uiribus diuinis cōiuncta tumentē ueſtrū ꝑſpiciēs principatū/moderatas uires eoꝝ qui in iu-
diciali foro uerſant̄/ſupbę nobilitatis potētię iunxit/uiginti & octo ſenū ſnīa/ in reb⁹ maximis regū
potentię adęquata.Ad hęc tertius ſeruator affuit:qui luxuriantē adhuc & frementē cōſiderās prin
cipatum/e phoroꝝ cenſura ꝓxime ad potentiam ſorte electam conducta quaſi frenum ipſi īmiſit.
Hac igitur ratione regnū ueſtrum/ ex quibus decebat compoſitū/& moderate conſtitutū/& ipſum
quidem ſeruatū eſt/& ſalutis alioꝝ cauſa fuit.Alioquin Themeno & Creſphōte cæteriſq; qui leges
ēis condiderunt/ quicūq; fuerint/ nec factio quidem ipſa Ariſtodemi ſeruata eſſet.Neq; enim ſatis
erant ferēdarum legum periti.Quoniā ſi fuiſſent/ nunq̄ iuuenilem animū accepto prīcipatu unde
tyrānis fieri poterat/ iureiurando ſe moderaturos exiſtimaſſent.Nunc autē deus oſtendit/ qualem
oportebat oporteteq; potiſſimū/conſtitui principatū.Quod quidem a nobis intelligi poſtq̄ factum
eſt/ut dixi antea nihil mirum.Non enim arduū eſt uidere/ ſi exemplo cōmoueris.At ſiquis id tunc
ꝑſpexiſſet/moderariq; principatus & unum ex tribus perficere potuiſſet: magnificas omnes eorū
cogitationes/ſeruaſſet:nec ꝑſica claſſis/nec alia ulla unq̄ cōtemptis nobis ut nulla re dignis in Gręci-
am nauigaſſet.CLI.Vera narras.ATHE.Turpiter ergo illis repugnarunt o Clinia.Turpiter au-
tem dico/ non quia qui tunc terra mariq; uicerunt minus q̄ deceret fortiter in pugnando ſe geſſe-
rint.Sed turpe illud inquā quod una de tribus illis ciuitatibus pro Gręcia decertauit.Duę autē ita
deprauatę fuerunt:ut altera Lacedęmonē quoq; ne ſuccurreret/ ꝓhiberet / non paruo ipſi bello il-
lato.Altera Argiuoꝝ quāuis prima illis diſtributionis temporibus in Gręcia eſſet.tamē ad depel-
lendum barbarum accerſita/ nec orantes audire uoluit / neq; defendit.Multa referre poſſem quæ
ea tempeſtate in Gręcia facta/ ut turpia poſſunt accuſari.Neq; qui Gręciā ſe defendiſſe dicunt ue-
re dicunt.

te dicunt. Niſi enim Athenienſium Lacedęmoniorũq; cõmune conſiliũ atq; potẽtia iminentẽ ſeruitutẽ ꝓpuliſſet: ferme iam oĩa confuſa eſſent / & Gręca cũ Gręcis inuicẽ cũ Gręcis item barbara: Gręcaq; cũ barbaris. Queadmodũ Gręca illa quę nunc pſarum tyrãnidi ſubiecta ſunt: ſine ordine ullo cõfuſa ſunt inuicẽ: ac male etiã diſſipata. Hæc habemus o Clinia & Megille: quę tam priſcis uiris ciuilibus legũq; latoribus q̃ iunioribus opponamus: ut cauſas eoꝝ rimãtes / quid ꝑter hęc aliud fuerit agẽdum inueniamus. Quale eſt qđ nunc expoſuimus / quod uidelicet non oporteat magnos meroſq; principatus cõſtituere. Illud ſemp memoria tenẽtes qđ liberã ciuitatẽ & prudentẽ & ſibi ipſi amicã eſſe oportet. Ad quę reſpiciẽdũ eſt illi qui leges laturus eſt.

Oportere ciuitatẽ & liberã & prudentẽ ac ſibi amicã eſſe.

Ne miremini aũt / ſi ſæpe iam alia quędã ꝓpoſuimus: ad quę ſit legũ latori reſpiciẽdum: quę quidẽ nõ eadẽ eẽ atq; hæc appareãt. ſed meminiſſe oportet / qñ ad temperantiã uel prudentiã uel amicitiã reſpiciẽdum dicimus / nõ aliã atq; aliã / ſed eandẽ nobis eſſe intentionẽ: ac ſi multis etiã aliis huiuſcemodi uerbis utemur / ne turbemini. CLI. Conabimur ita facere / uerba ordine repetẽtes. Sed nũc expone qđ dicturus eras: qñ amicitiã / libertatẽ / prudẽtiãq; ſpectare legũ latorẽ debere dicebas. ATHE. Audiatis modo. Duę gubernationũ ciuiliũ quaſi matres quędã ſunt: ex qbus ſiquis alias dixerit originẽ ducere / rẽte utiq; dicet.

Duę matres ciuiliũ gubernationũ.

Quaꝝ alterã principatũ unius / alterã populi appellare decet. Alterius quoq; ſummũ tenere perſarũ genus alterius nos putãdum. Cęterę uero ferme oẽs hinc / ut dixi / uarie cõponunt. Neceſſe eſt aũt haꝝ utrarũq; participẽ fore ciuitatẽ: ſi libertas in ea atq; amicitia cũ prudẽtia futura ſit. Qđ quidem ratio ꝑcipere nobis uult cũ dicit / ciuitatem hoꝝ expertẽ bene gubernari nunq̃ poſſe. CLI. Quo enim pacto? ATHE. Cum igiť altera monarchiã unius ſcilicet pricipatũ / altera libertatẽ dũtaxat magis q̃ oportuerit / complexa ſit / neutra mediocritatẽ ſeruitutis libertatiſq; ſeruauit. Veſtrę aũt / laconica dico & cretica / magis. Sed Athenięſes ac Perſę / quodam hoc fere pacto: nũc uero minus. Sed cãs quoq; dicemus / an non? CLI. Omnino: ſi modo qđ ꝓpoſitum eſt / abſoluere cupimus.

Multa de gubernatiõe Cyri: Cambiſę & Darii.

ATHE. Audiamus ergo: Perſę qdem quando Cyri tpe ſeruitutis libertatiſq; mediocritatẽ magis haberant / primũ ipſi liberi fuerũt / deinde multos alios ſubiecerunt. Nam cũ principes ipſi libertatẽ ſubditis impertirent / & rem ad ęqualitatẽ magis reducerẽt / milites ducibus magis erant amici: paratoſq; ſe in periculis exhibebant. Ac ſiqs inter eos prudẽtior erat / conſilioq; ualebat / cũ rerũ inuidus nõ eſſet ſed libere dicendi facultatẽ oĩbus daret / honoraretq; cõſilii cõpotes / facultatẽ prudẽtię cõmunẽ in mediũ deducebat. Cuncta igiť tunc illis / libertate / amicitia / mẽtiſq; cõmunione facile reddit. CLI. Videnť hæc ut dicũtur / ita geſta fuiſſe. ATHE. Quo pacto igiť Cambiſę tpe regnũ id fere cecidit: & rurſus Darii tpe reſtitutũ eſt? Vultis ne ut quaſi diuinatiõe uſi dicamus? CLI. Quid ni uelimus? Confert enim hoc ad illud quo tẽdimus. Ita igiť de Cyro uaticinor: in cæteris quidẽ ipm & ducẽ bonũ & ciuilis uitę amicũ fuiſſe. Rectã uero diſciplinã nullo pacto attigiſſe: nec ad rei familiaris adminiſtrationẽ animũ unq̃ applicuiſſe. CLI. Cur ita. ATHE. A iuuenta per totã uitã militia occupatus / mulieribus filios tradidit educãdos: quæ ipſos ut felices ſtatim pueros atq; beatos nullius indigẽtes rei ſic educabant / ut ꝓhiberent ne quis eis utpote beatis aliqua in re aduerſareť: cogentes oẽs quicqd ipſi dicerẽt aut facerẽt / laudare. Ita ipſos tales quoſdã educauerũt. CLI. Bellam certe educationẽ narraſſe uideris. ATHE. Fœminã nempe: quã induxerunt regię mulieres nouis elatę diuitiis: deſertęq; a uiris bello & ꝑiculis occupatis. CLI. Cõſentaneũ id qdem. ATHE. Pater uero ipſoꝝ / ouium / hoĩm multorũq; alioꝝ quoꝝ ad eos ſpectabat poſſeſſio / greges multos habebat: ſed ignorauit qđ filii qbus hæc relicturus erat / paternã ipſam perſicãq; artẽ nõ docebanť: cum per ſe paſtores eſſent in regione aſpera geniti: & ipſa ars pſica dura eſſet ſufficięſq; / robuſtos eos paſtores efficere: qui & cuſtodias agere & uigilare poſſent: & militare ſi res poſtularet. Permiſit aũt ut mulieres & eunuchi medoꝝ ritu filios eius nutrirẽt: quoꝝ educatio ab ea quę uulgo exiſtimať felicitas corrupta eſt. Vnde tales euaſerũt / quales fieri cõueniebat eos: qui in ſumma rerũ licẽtia nutriti fuiſſent. Cum igiť mortuo Cyro / rerũ potiti ſunt utpote qui reſolutis deliciis nutriti eſſent primũ alter ęqualitatẽ nõ ferens / alterũ interfecit. Deinde ipſe ignorãtia ebrietateq; furẽs principatũ pdidit. Medi enim ac qdam Eunuchus tunc dictus / ipſum quaſi amentẽ cõtempſerunt. CLI. Sic ferť: atq; ſic ferme cõtigiſſe uideť. ATHE. Atqui & hoc ferť / per Dariũ ſeptẽq; illos uiros principatum in pſas iterũ rediiſſe. CLI. Plane. ATHE. Inſpiciamus igiť rõnes ſequentes. Darius nec regis erat filius: nec in deliciis enutritus. Is cum ad principatũ perueniſſet / ſeptimuſq; ipſum accepiſſet / ſeptẽ in partes ipſum partitus eſt: quorum hodie adhuc parua quędam ſomnia reſtant: cenſuitq; uiuendum eſſe ſub legibus ad cõmunẽ quãdam conferentibus ęqualitatẽ: atq; id ita ſanxit: diſtributionemq; illam quam Cyrus perſis pollicitus fuerat / lege complexus eſt: amicitiã cõmunitateq; per ſis omnibus prebẽs: ac perſarum populum pecuniis & muneribus attrahẽs. Ita dilectus a militibus / non pauciores q̃ Cyrus reliquit regiones ipſe ſubiugauit. Poſt Darium Xerxes: qui regiis ẽ deliciis quidem educatus. Sed te nunc iure appello Dari / qui Cyri malo cõmonitus non fuiſti: ſed in eĩdẽ Xerxẽ moribus educaſti: in qbus Cambiſem cyrus nutriuerat. Ipſe igiť utpote imbutus alimonia / ſimilia quoq; ꝑpeſſus eſt. Ex illo tpe nullus unq̃ ferme perſarum rex magnus / niſi nomine fuit.

Neq; fortunã fuiſſe cauſam arbitror:ſed uitam malam:qua filii ualde diuitũ tyrãnorũq; utplurimũ
uiuunt. Nunq̃ enim puer & uir & ſenex ex huiuſmodi uita uirtute pręſtans euadere poterit. Quę q/
dem & legũ latori conſideranda & nobis in pñtia aĩaduertenda cenſemus. Atqui & uobis par eſt o
Lacedęmonii id tribuere: qđ pauptati/diuitiis/regno priuatis/nullos excellẽtes honores muneraue
prebetis: quę uobis ab initio dei alicuius oraculo dicta non ſint. Neq; oportet in ciuitate excellẽte
cuiq̃ cõferre honores/ qa diuitiis pręſtet: aut qa uelox: aut formoſus: aut robuſtus ſit/ ſi uirtute ca/
reat. Sed neq; etiã ſi uirtutẽ aliam habeat quãdam/temperantiã uero nõ habeat. ME. Quo pacto id
hoſpes ais? ATHE. Nõne fortitudo una quędã pars uirtutis eſt? ME. Eſt. ATHE. Tu ipſe igiẽ cũ
audieris/iudicato. Velles ne uicinũ aut domeſticũ quẽpiam habere/ fortẽ quidẽ maxime: minime
uero tẽperatũ: quinetiã impudicũ? ME. Dii meliora. ATHE. An uero/ artiũ quidẽ multaꝝ peritũ/
& in his ſapientẽ: ſed iniuſtũ. ME. Nullo modo. ATHE. At uero iuſtitia ſine tẽperantia originẽ ha/
bere nullã põt? ME. Quomodo enim aliter? ATHE. Sed neq; etiã ille/qui modo ſapiens a nobis di/
ctus eſt: qđ uoluptates atq; dolores recte rationi concordes & obſequẽtes habeat. ME. Non certe.
ATHE. Id p̃terea conſideremus/ut qũo inter ciues honores recte uel nõ recte diſtribuãtur / inſpi/
ciamus. ME. Quid nam. ATHE. Temperantia ſi ab omni alterius uirtutis genere in alicuius aĩo
deſtituta ſit honorãda ne iure eſt/an cõtra? ME. Non habeo qd reſpondeã. ATHE. Modeſte ſatiſq;

Modeſta re/ſponſio ad duo diffici lia.

reſponſum eſt. Alterutro enim illoꝝ cõceſſo/ incõcinne ut arbitror reſpondiſſes. ME. Bene igiẽ fa/
ctum eſt. ATHE. Eſto. Nẽpe acceſſio ipſa & honores & obprobria nõ dictu ſed ſilentio potius irra
tionabili digna erunt. ME. Temperantiã dicere mihi uideris. ATHE. Hãc ipſam dico. Quod igiẽ
ex aliis nobis ꝓdeſt plurimũ/ſi cũ additione maxime honoretur / rectiſſime honorabiẽ: & qđ ſecũ/
do loco ꝓdeſt / ſecũdo honorãdum. Atq; ita ſecundũ ſucceſſionis rationẽ ſi quodlibet honores qui
deinceps ordine ſequũtur nanciſcaẽ/ recte utiq; nanciſcetur. ME. Eſt ita. ATHE. Quid porro: an
hęc quoq; a legiſlatore diſtribuenda eſſe dicemus? ME. Maxĩe. ATHE. Vis ne partitionẽ cunctoꝝ
in opera ſingula & minima quęq; illi relinquamus? Tripartitã uero diuiſionẽ / qm̃ & ipſi legũ quo/
dãmodo ſtudioſi ſumus: tenemus: maxima & media & minima inuicẽ ſecernemus? ME. Sũmope.
ATHE. Oportere itaq; dicimus ciuitatẽ / quę pro humanis uiribus ſalua felixq; futura ſit/ recte ho

Recta diſtri/butio honoꝛ & obprobriorum.

nores & obprobria diſtribuere. Recta aũt diſtributio eſt / ut prima & maxime honorãda cenſeanẽ
animi bona/ ſi adiuncta illis tẽperantia ſit. Secũdo dignitatis gradu corpis bona ponantur. Tertio
externa poſſeſſio & pecunię. Hæc ſiqs legiſlator ciuitaſue tranſgrediẽ / uel pecunias p̃ceptoris ho/
rando/ uel poſterius aliqd honore prius collocãdo/neq; ſancte/neq; ciuiliter faciet. Rata hęc nobis
habenda? an qũo? ME. Prorſus quidẽ. ATHE. Hæc latius dicere nos induxit perſice gubernatiõis
conſideratio. Inuenimus aũt eos peiores adhuc factos eſſe. Cauſamq; eſſe ducimus: qa nimiũ po/
puli libertate ſublata/ dominãdi poteſtate magis q̃ oporteret/adaucta/ ſocietatẽ in ciuitate & ami/
citiã ſubſtulerunt. Quibus corruptis/principes quoq; nõ ſubditis ac populo ſed ꝓprio impio con
ſulunt. Quinetiã ſæpe exigui ſui cõmodi gratia/ funditus euerti ciuitates genteſq; amicas igne ab/
ſumi nõ curant. Ita hoſtiliter & abſq; miſericordia/oderunt: & odio ſimiliter habenẽ. Ac ſiqñ opus
ſit ut pro eis populi pugnent/nullũ rurſus cõmunẽ in ipſis cõſenſum inueniunt: ut uelint ex animo
ſubire p̃icula & pro principibus dimicare/ſed cũ ĩnumeris pene hoĩbus dominenẽ/inutiles tamen
oẽs habent ad bellum. Et tanq̃ hoĩum indigentes / alios mercede cõducunt/ p mercẽnarios extra/
neoſq; milites ſaluos ſe fore putãtes. Pręterea & inſanire cogunẽ cũ re ipſa p̃dicent nugas eſſe eaq̃
in ciuitate/honeſta eſſe & honorãda dicunẽ/ ſi ad argentũ & aurũ cõferanẽ. ME. Ita fit. ATHE. Sed
de rebus pſarũ/quod ꝓpter nimiã dominationẽ ſeruitutẽq; non recte modo ſe habeãt / iam ſatis ſit

De Attica gubernatiõe populari.

dictũ. ME. Omnino. ATHE. Atticam deinceps gubernationẽ ſimiliter pcurrere decet: ut pateat
quẽadmodum libertas nulli ſubdita magiſtratui nõ paulo deterior eſt q̃ illa quæ mediocritatẽ/ ma
giſtratuũ dominatiõe cõſequiẽ. Nobis enĩ tpe quo pſe Gręciã ĩmo uniuerſam pene Europã aggre/
diebãtur/ priſca quędã erat res.p. & magiſtratus aliqui ex cenſu quadrifariã diuiſo erant: pudorq;
inerat/quaſi dominus: cuius cauſa legibus ſubiecti uiuere uolebamus. Pręterea magnitudo terre/
ſtrium maritimarũq; copiaꝝ / uſq; adeo nos exterruit / ut obſeruãtius nos legibus & magiſtratibus
obſequi & obedire coegerit. Quibus de cauſis maior inter nos exorta ẽ beneuolentia. Ferme nãq;
decẽnio anteq̃ bellum nauale in Salamina geſtũ ſit/ Datis ipſe a Dario miſſus claſſem pſicã in Athe
nienſes Eretrienſeſq; duxit. Cui mors a Dario niſi has gentes ditioni ſuę ſubiiceret/eſt indicta. Da/
tis igiẽ ipſe Eretrienſes breui tpe ĩnumerabili militũ copia penitus expugnauit: terribiliſq; inde ru
mor ad urbem puenit noſtrã: neminẽ Tretrienſiũ effugiſſe. Sed manib⁹ inuicẽ milites iunctis/ atq;
ita uniuerſa regione Tretrienſiũ circundata / oẽs penitus cõprehendiſſe. Hic rumor ſeu uerus ſiue
nõ: cũ cęteros gręcos: tum uel maxime Athẽniẽſes pterruit. Quibus cũ uniuerſam Gręciã paſſim
legationib⁹ miſſis ad opem ferendã cohortarenẽ/ nemo p̃ter Lacędemonios auxiliari uoluit. Et iſti
quidẽ ſeu bello qđ aduerſus Meſſenẽ gerebant ĩpediti ſiue alia quadã cauſa: nõ enim ſcimus ſequẽ/
ti poſt pugnã Marathonicã die opitulaturi uenerũt. Poſt hæc magna indies parare/multaq; minari

rerum

rerum dicebať.Interea Darius naturæ ceſſiſſe nũciať:ac filius eius atrox iuuenis imperium accepiſ
ſe:nec a ceptis paternis deſiſtere uelle.Cuius apparatus oẽs in ſe cõuerti Athenienſes pp Maratho
nicam ſtragẽ credebant.Porro audiẽtes defodi Athon cõiungi Helleſpontũ/claſſis imenſam ma-
gnitudinem cumulari nec mari nec terra ſalutem ſibi fore putabant:pſertim quia in nullius præſi-
dio confidebant:quippe qui memoria tenerent/neq; tunc cũ primo illoꝝ ingreſſu capti Eretrien-
ſes fuerãt/queq̃ ſibi opem ferre & pro eoꝝ ſalute ſubire periculũ uoluiſſe. Idem igiť tunc terra ſibi
euenturum putarunt.Mari uero nullam prorſus ſalutẽ inueniebãt:cũ naues plus q̃ mille aduherẽ
tur.Vnam uero ſalutẽ quãuis tenuẽ dubiamq; ſolũmodo uidebant.Nam cũ reſpicerent quę antea
geſta fuerunt/& quod deſperata ſalute/tñ uicerũt/hac ſpe euecti/in ſeipſis ac diis tm̃ inuenerũt ſibi
refugium fore.Hæc igiť oĩa eos maiori inter ſe beneuolentia copularunt:præſens inq̃ metus: & q
a legibus iãpridem inerat:quẽ ſeruientes legibus aſſecuti ſunt.Hunc ſæpe pudorẽ in ſuperioribus
noĩauimus:cui ſeruire oẽs oportere diximus/q̃cũq; boni futuri ſunt.Quo quiſquis afficiť/liber eſt
& interitus.Ac niſi præſens ille metus pudori huic iunctus fuiſſet/nunq̃ ex hmõi cõcurſione illi pro
uocati & una conuenientes/deoꝝ tẽpla/maioꝝ ſepulchra/patriam ipſam/cæteroſq; familiares atq;
amicos defendiſſent:ut feciſſe narranť:ſed ſparſi alius alio abiiſſent.ME.Probe hoſpes:ac ſicut te
patriãq; decet/dixiſti.ATHE.Vera hæc ſunt o Megille.Nam quę tũc geſta ſunt/ea par eſt tecũ/qui
parentũ naturam ſeruas/referre.Sed & tu & Clinias attente conſiderate: ſi quæ ad legũ lationẽ ꝑti
nent/dicimus.Neq; enim cõfabulandi gratia hæc enarro.Cuius autẽ gratia iſta dico inſpicite.Vt
ſcilicet uideamus idẽ nobis ac pſis quodãmodo accidiſſe.Dum illi quidẽ in oẽm ſeruitutẽ plebem
traherent/nos cõtra in merã libertatẽ.Q ũo uero & quid deinceps dicamus/habita iã uerba & cõ-
mode dicta quodãmodo demõſtrãt.ME.Probe loqueris.Sed conare quod modo dicebas aptius
eloqui.ATHE.Faciam.Non erat o amici apud nos ex ueteribus legibus alicuius rei plebs domi-
na:ſed ſponte quodãmodo legibus ſeruiebat.ME.Quibus legibus.ATHE.Illis inq̃ quæ de muſi-
ca poſitæ fuerũt:ut incremẽtũ uitæ nimiũ libere a principio repetamus. Diſtincta enim nobis tũc
per ſpecies & figuras erat muſica.Fuitq; una ſpecies cãtus ad deos ꝑcibus placãdos/quos hymnos
uocabãt.Huic altera cantus cõtinua ſpecies.Querulos hos cãtus qs maxime appellaret. Alia ſpẽs
Pæon.Alia Dionyſii generatio/quã dithyrãbũ arbitro appellatã.Erat & alia cantus ſpẽs:quã leges
citharædicas noĩabant.His itaq; aliiſq; qbuſdã lege ſtatutis non licebat alio genere cantus pro alio
abuti.Auctoritas aũt cognoſcẽdi hæc iudicãdiq;:& dãnãdi ſiqs cõtra feciſſet nec ſibilo nec ineptis
clamoribus multitudinis ut modo tribuebať:nec rurſus laudãdi licentia plaudẽti ſtrepẽtiq; turbę:
ſed pſtantibus in doctrina uiris id erat cõceſſum:dabaturq; ipſis ad finẽ uſq; magno cũ ſilentio au-
dire.Adoleſcẽtes aũt pædagogi & plebs uniuerſa caſtigatione uirgæ ammonebanť.Hæc cũ ita or
dine fierẽt/multitudo ciuiũ libenter parebat:nec audebat tumultuoſe quicq̃ iudicare.Tẽpore de
inde ꝓcedẽte principes quidẽ tranſgreſſionis a muſica alienæ poetæ ipſi fuerũt:q naturã qdẽ poeti
ci erãt:ſed qd iuſtũ atq; legitimũ in muſa uõ ſatis intelligebãt:debacchantes utiq; & uoluptati ma-
gis q̃ oportuerit/indulgẽtes.Hi ſane & lugubria hymnis & dithyrãbis pæonas cõiunxerũt.Tybia-
rũq; ſonos & cãtus/citharæ cãtibus imitati ſunt:oĩbus oĩa cõmiſcentes.Qui & præter ſniam ex in
ſcitia cõtra muſicã mẽtiti ſunt:aſſerentes eã qdẽ nullũ rectã in ſe normã habere: ſed audiẽtes uolu-
ptate/ſiue ꝓbus ille uir ſit/ſeu contra/rectiſſime iudicari.Cum igiť hmõi poemata cõponerẽt/& ta-
lia uulgo dicerẽt/iniquã adeo & audacẽ aduerſus muſicã/multitudinẽ effecerũt/ut ſe ſufficiẽtes ſen
tentiã ꝓnunciare de muſica crederẽt.hinc ſpectacula frequẽter exclamare cœperũt/cũ ſilere antea
cõſueuiſſent:quaſi quid pulchrũ in muſis qd non/acute ſentirẽt:atq; ita ex optimatũ ꝑtãte/in prauã
theatri potẽtiam res ipſa deſiluit. Si.n.popularis potẽtia ſolũ liberoꝝ hoĩum extitiſſet/ nullũ utiq;
ingens malũ fuiſſet. Nunc aũt ex muſica nobis incepit oĩum ad oĩa opinio ſapiẽtiæ ꝑuaricatioq; ſe
cuta eſt & libertas.Intrepidi enim erãt/quaſi ſciẽtes/hæc licẽtia ĩpudẽtiam pepit.Nẽpe ſi melioris
opinio pp audaciã non timeť/idipſum pene ꝑnicioſa eſt ĩpudẽtia.quæ a libertate quadã temeraria
ꝓficiſciť.ME.Veriſſima loqueris.ATHE.Hanc libertatẽ ea licẽtia ſequiť/quæ facit/ne magiſtrati
bus ſubeſſe uelimus.Ex hac originẽ habet & illa/p quã patris matriſq; & ſenioꝝ ſeruitutẽ & ꝑcepta
cõtẽnimus.Cũq; ꝓpe tranſgreſſionis huius extremum ſimus/legibus quoq; parere recuſamus.In
ipſo aũt extremo/iuſiurandũ/fidẽ/& oĩno deos negligimus.Vnde ad priſcã illã tyrãnicãq; reuoluti
naturã eadẽ illa iterũ patiemur/duraq; ſæcula rurſum degemus: nec maloꝝ finẽ ullum repiemus.
Sed cur hæc nobis dicta ſunt/repetendũ mihi uideť:ut oratio quaſi equus retrahať:ne ſi os effrena
tum hẽat/dicẽdi cõcita ĩpetu/ab aſino ut ꝓuerbio ferũt/excutiať.Interrogandũ eſt igiť/cuius cauſa
hæc dicta ſunt.ME.Eſt utiq;.ATHE.Hæc ergo illoꝝ gratia diximus.ME.Quoꝝ:ATHE.Dixi-
mus nẽpe ad tria quædã eẽ latori legũ reſpiciẽdum/ut ciuitas quæ legibus inſtituiť/libera ſit ſibiipſi
amica/& mentẽ habeat.hæc dicta ſunt:an non:ME.Dicta prorſus.ATHE.Propterea duas guber
nationũ ſpecies in mediũ adduximus.Vnã in qua arctiſſima ſeruitus/alteram in qua reſoluta liber
tas.Cõſiderauimuſq; utra recte gubernareť.Perſpeximus aũt mediocritate alteri dominãdi/alteri

libertatis addita/feliciter nimiũ utraſq; ſe habuiſſe: infeliciter uero/cũ ſeruitus in altera/in altera libertas ad extremũ uſq; peteuit. ME. Vera narras. ATHE. At qui huius quoq; ipſius gratia Dorid exercitus cõſtitutionẽ cõſiderauimus/& radices montiũ Dardani/habitationẽq; maritimã/primos ꝑterea illos q a uaſtitate diluuii relicti fuerãt. horũq; cã de muſica & ebrietate/neq; prioribus ẽt habita nobis oratio eſt. Hæc. n. oĩa ob eã cãm dicta ſunt/ut intelligamus quõ optime gubernari ciuitas poſſit: & quo pacto priuatim qſq; optime ſuã uitã diſponat. Si uero qcq̃ contulimus/quæ nã nobis ipſis aduerſus nos o Megille & Clinia redargutio erit? CLI. Ego hoſpes mihi uideor nõ nihil inſpicere. Secunda qppe fortuna ſupiora oĩa nobis dicta uidenť. His. n. ego quodãmodo indigebã. Quo circa oportũe ambo/tu dico & Megillus hic me repperiſtis. Neq; cœlabo uos quod mihi accidit. Quaſi. n. augurio his ſermonibus cõfirmatus ſum. Maxima ꝑfecto Cretenſiũ pars coloniam mittere quãdã cogitat: ac Gnoſiis eius rei curã cõmittit. Gnoſiorũ uero ciuitas mihi aliiſq; nouẽ uiris id mandat curandũ. Leges aũt ponere iubet/& quæ nobis ex cretenſibus placeãt/& quæ aliunde colligi poſſint. Edicitq; nobis ne pegrinas leges horreamus/modo ꝓbenť. Nunc igiť & mihi & uobis hãc gratiã ꝓbeamus. Collectis undiq; legibus/oratione cõdamus ab initio ciuitatem. Sic. n. & illud/quod a nobis quæriť/diligentius cõſiderabiť: & mihi forſitã diſputatio hæc ad futuræ ciuitatis cõſtitutionem cõferet. ATHE. Non bellũ indicis o Clinia. Quare niſi id Megillo incõmodũ mea qdẽ pro uiribus tibi parata ſunt. ME. Probe dicis: ego quoq; paratus ſum. CLI. Optime ambo dixiſtis. Quare conandũ eſt primum oratione ciuitatem condere.

❡ARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIALOGVM QVARTVM DE LEGIBVS.

q

Vartus hic dialogus/quẽadmodũ & tres ſupiores/ac ẽt pars quinti prima/in ipſo cõditoris legum cõſilio officioq; uerſať. Huius uero conſiliũ circa ciuitatis materiã atq; formã: materiã inq̃/ſitũ & cõpoſitionẽ/diſpoſitionẽq; urbis: formã uerbo modum publicæ gubernationis & ordinẽ. At qm̃ forma hæc formoſa eſſe nunq̃ põt/niſi ciuiũ aĩ ſint formoſi/iccirco in formandis a tenera ætate perq; oẽm uitã ſuorũ ciuiũ aĩs legifer inuigilare iubeť. Materiã igiť ciuitatis paucis expedit uerbis/formã uero eius/& aĩorũ ipſorũ formationẽ accuratiſſime tractat. Vtpote qui præ aĩorũ dignitate exteriora oĩa quãuis ampliſſima uideantur/nihilpendit. Profecto Plato noſter ſi corporũ eſſet medicus/in eligẽdo aere ſaluberrimo ad firmam ualidãq; corporis habitudinẽ cõferente incũberet diligẽtius. Sed qui in eligenda pro ſe achademia in ſalubri loco/nõ corpori ſed aĩo moribuſq; cõſuluit/is nimirũ in urbe cõdẽda nõ admodũ accuratus apparet/in formandis uero una cũ ætate moribus tanq̃ medicus aĩorũ/ut ita loquar: curioſiſſimus. Præterea ſi tanti fortunæ faceret bona/quanti cæteri ſolẽ/certe agrũ/& ſitũ & modũ ad diuitias cumulandas amplificandũq; imperiũ cõmodiſſimũ diligenter exquireret. Cõtra uero facit oĩno. Sit ergo urbs procul a mari atq; portu: non mercaturæ ꝑſertim cauponariæ dedita/nõ luxurioſa: non diues. Sit tẽperata ciuitas & ſobria & pudica: præcæteris uero pia. Quid nã aliud mãdaturum putas ſanctũ aliquẽ religioſæ uitæ pontificẽ in edificandis tẽplis habitaculiſq; ſanctorũ/q̃ quod Plato noſter iubet in urbe condẽda? Et qui pauca hic de urbis corpore uerba facit: idẽ in beata illa republica decẽ dialogis expreſſa/nullũ de urbe cõdẽda fecit uerbũ/neq; id qdẽ iniuria. Illam nãq; reliquit cœlo: hãc in terris/ædificat ad exẽplaris illius quoad fieri põt imaginẽ. Propoſitũ igiť erit legiferi: quæ ꝑter aĩ bona ſunt pro bonis aĩ paruifacere: in oĩq; eius inſtitutione ad uniuerſam uirtutẽ tanq̃ ad ſignũ intendere. Ideoq; nihil uel in ciuitate uel circa urbẽ ꝑmittere/unde ciues malis aliqñ moribus aſſueſcere poſſint: ẽt ſi inde uictoria multarũ gentium potẽtiaq; ampliſſima/& copia rerũ oĩum abundãtiſſima cõſequať. Lex enim non extra aĩum/ſed in aĩum ipſum aciẽ ſuã dirigit oĩ ex parte ꝑficiendũ. Itaq; iubebit ne ciues habeant ſummo in ꝑcio falſæ huius uitæ ſalutẽ. Neq; tã ut ſint ſaluiq; ſint ꝓcurent: q̃ ut q̃diu ſunt/optimi ſint. Ad uniuerſum uero legiferi inſtitutũ ꝑficiendũ tria in primis cõducere arbitrať: deũ uidelicet fortunamq; & artẽ. Quę tria humana oĩa gubernare dicunť. Et quo difficiliora q̃ cæteri auctor legũ moliť/eo maiori ab his tribus q̃ cæteri indiget patrocinio. Quod aũt Plato dicit deũ & fortunã atq; artẽ ſimul cũ deo humana oĩa gubernare breuiter ſic expone. Deus in oĩbus ꝑ oĩa mouet oĩa. Mouet mundi ſpæras. Quarũ cõcurſio fatũ quidẽ alicubi/ſed hic fortuna libentius noĩať. Hinc caſus uarii circa externa corporaq; ꝓueniũt. Mouet & aĩas/lumen mẽtibus inſpirãdo: unde ars nõ ſpeculandi ſolũ accẽdiť/ſed agẽdi. Ab arte tandẽ diſpoſitio externorũ & corporis ꝓficiſciť. Quãobrem a deo quidẽ cuncta dependent. Qui ut ait Paulus/oĩa in oĩbus operať. Verum ab ipſo deo alia quidẽ per fortunam ꝓcedunt/alia uero ꝑ artẽ. Quo fit ut neq; fortuna neq; ars aliqñ deo ualeat aduerſari. Quippe cum ſemꝑ ab ipſo utraq; moueanť. Inter ſe uero duo hæc ita ſe habent. Aut enim conſentiunt inuicem/aut forte diſſentiũt. Si diſſident/aut fortuna ſupat artem/aut ars fortunã. Id aũt accipe hoc exẽplo dum mouet deus ſpæras/interdum ꝑ fortunã/in mari cõmouet tẽpeſtatem. Tempeſtas quatit nauẽ. Interea mouet deus idẽ eandẽ

nauem

nauem per aĩum quoq; gubernatoris:ideſt partẽ ipſam a deo continue dependẽtẽ. Q̃ñ gitᷓ ars na
uẽ ad certũ dirigit portũ: atq; ad eũdẽ tẽpeſtas quoq; uehit/tũc ars ſimul cũ fortuna cõſentit. Q̃ñ
uero alio quidẽ impellit uentus/alio uero ars certat ducere:tunc ars & fortuna diſſentiunt: ac tan-
dem uel ars cedit fortunæ/uel arti fortuna: interim ꝓuidẽtia dei utrobiq; agit utrũq; ad finem ſibi
ſoli notum/cui nihil unq̃ diſſonat/cuncta uidelicet in uniuerſam ſui operis harmoniã occultis mo-
dis contẽperãti. Cæterũ illa ipſa concurſionum cœleſtiũ diſpoſitio/ q̃ñ talis prouenit/ut artẽ neceſ
ſario ſupatura ſit/fatum dicitᷓ potius q̃ fortuna. q̃ñ uero talis ut exſuperare inertẽ poſſit/ & ſuperari
ab arte/fortuna potius nominatur. Neq; diffidas artem q̃nq; uincere poſſe fortunã. Vt enim fortu
na/ſic & ars ꝓcedit ex deo. Aĩaduerte uero ubi Plato de occaſione diſputat: quã uir magnus nouas
conditurus leges exoptet/ad id magnopere oportunã/ſub illius tyrãni noĩe iuniorẽ Dionyſiũ ſigni
ficare. ſeipſum uero ſub appellatione legiferi: atq; indicare fauorẽ fortunæ ſibi integrũ defuiſſe. Itẽ
Platonem in Sicilia apud Dionyſium quędã harũ legũ prohœmia inchoaſſe:ut ex epiſtolis intelligi
põt. Opus uero id legũ expulſo Dionyſio perfeciſſe. Deniq; per hęc dicta reditũ in Siciliã ſuũ ab in
famia uindicaſſe. Scito aũt Platonẽ in eo itinere atq; reditu nihil aliud cõtendiſſe: q̃ ut ſalua Diony
ſii proſperitate uiolenta tyrãnis in regnũ moderatũ cõuerteretᷓ. Inter hæc aũt ubi de tẽperantia &
prudentia principis loquitᷓ/memento/Platonẽ mediocrẽ qdẽ tẽperantiam & prudentia manifeſte
diſtinguere: mediocrem quoq; prudentiã a ſapientia ſimili ratione diſcernere. Cõſumatã uero tẽ-
perantiã ſæpe appellare prudẽtiã: abſolutã quoq; prudentiã/nõnunq̃ ſapientiã noĩare. Quod qdẽ
in Phædone & tertio legũ & hic & alibi ſæpe patet. Adducit præterea naturales quaſdã ingenii do-
tes/uirtutibus quidẽ ſimiles. Sed tunc demũ/q̃ñ recte fuerint excultæ ad uirtutũ munera cõducen
tes. Qua qdẽ de re latius in re. p. diſputat. Mandabis interea memoriæ: quales ſunt principũ mo-
res/tales quoq; fieri ciuiũ reliquoꝝ. Neq; ulla de cauſa mores ciuiũ facilius citiuſq; q̃ ex hac mutari
poſſe. Item beatũ eſſe prudentẽ & tẽperatũ doctorẽ populi: beatum quoq; populũ qui audit uerba
ex ore doctoris eiuſmodi ꝓfluentia. Pręterea neq; rẽpublicã felicem fore: neq; leges bonas exoritu
ras/prius q̃ in gubernatore potẽtia una cũ ſapientia tẽperantiaq; cõcurrat. Proinde diuinũ ad ciui
tatem cõſtituendã auxiliũ inuocandũ. Hactenus quartus hic liber munus legiferi circa materiam
ciuitatis & formam cõmunis pertractauit. Pergit uero deinceps ad figuram muneris huius diſtin
ctiorem. Quærens utrũ ciuitatis forma regnũ eſſe debeat/an optimatũ ſenatus/an potẽtia pauco
rum: an popularis. Q̃m uero nihil inter hoĩes bonũ reuera dici põt/niſi diuinũ imitetᷓ bonũ/nõ in
iuria formã prius diuinæ gubernationis exponit/q̃ ex humanis gubernationibus/aliis alias antepo
nat/uidelicet diuinæ ſimiliorẽ abſq; controuerſia cæteris p̃fecturis. Probat aũt gubernationẽ diui
nam eſſe regnũ optimatũq; ſenatũ regno cõiunctũ. Cenſetq; ex oĩbus ciuibus illos eligendos eẽ ad
gubernandũ/quotcũq; ſint qui tm̃ cæteris prudẽtia & tẽperantia præſtant/quantũ uiri pueris p̃ſta-
re ſolent. Atq; ſiquis inter electoꝝ numerũ ſimili ferme interuallo cæteros antecellat/regẽ eẽ cõſti
tuendũ. Id uero tũ ex p̃ñti Saturni myſterio/tũ ex ſimili quodã in politico/tũ ex epiſtolis & re. p. põt
eſſe conſpicuũ. Cæterũ ut p̃ñs ſaturni myſteriũ aptius ĩtelligi poſſit/meminiſſe oportet/platonicos
coniectare mundũ a uita quadã & aĩa contineri atq; duci/ex tribus potiſſimũ argumentis: ex firma
uidelicet diuerſarum mũdi partium copula: ex mirabili motu cœli: ex perpetua rerũ generatione
ſub cœlo. Coniectare rurſus mundũ a mente regi ex triplici quodã ordine/ſcilicet ex ordine qui &
in ipſa partium mundi copula & in ſperarũ motu/& in rerũ generatione cõſpicitᷓ: utrũq; uero ſcili-
cet aĩam atq; mentẽ platonicus ille noſter breuiter cõp̃rehendit. Spiritus intus alit/totãq; infuſa p
artus/mens agitat molẽ. Coniectare tãdem & aĩam & mentem ab ipſo bono unoq; dirigi ad regen
dum/ex eo p̃cipue quod & cõnexio partiũ motuſq; & generatio & oĩs hoꝝ triũ ordo in unũ tendit
bonũq; dirigitᷓ. Quãobrẽ ſub ipſo bono regnũ geminũ cõtinetᷓ intellectus uidelicet atq; aĩæ. Illud
qdẽ Saturni/hoc aũt Iouis regnũ oĩs appellat antiq̃tas. Quæ Iouẽ iccirco fingit ſaturni regnũ occu
pauiſſe: q̃m utriſq; ad regnũ ꝓprium uocãtibus aĩas. ſ. illuc ad intelligibile/hinc ad ſenſibile bonũ/
pauciſſimæ quędã aĩæ ad intelligibile Saturni bonum cõteplationemq; ſe cõferunt: q̃ plurimę ue
ro ad ſenſibile Iouis bonũ actionemq; quotidie cõfluunt. Tradunt antiq̃/aĩas quondã beatas: ſub
Saturni regno uixiſſe. Duobus id modis intelligentes. Prĩo qdem dũ ĩter diuinas angelicaſq; men
tes uiuebant/anteq̃ in corpora laberentᷓ. Deinde etiã quotiens & quotcũq; uoluptuoſam qdem ui
tam negligentes/actiuã uero parũ admodũ diligentes/contemplatiuæ uitæ ardentiſſimo amore ſe
dedunt. Vtcũq; uero accipiatᷓ in uita ĩtellectuali beatæ/in animali ſunt miſeræ. Accedit quod ſub
hac miſeria ita fallunt/ut cum duo in cœlo planetæ ſint/primus qdem ſupioris Saturni nũcius: ſe-
cundus aũt nuncius Iouis ſuperioris/laudent qdem Iouis ſtellã/Saturni uero uituperent. Cũ tñ hęc
qdem ad temporanea magis prouocet bona/illa uero reuocet ad æterna. At q̃m homo gregabile
aĩal a cõmuni hoĩum cõmercio ſegregatus mediocrem uiuendi habitũ ſeruare nõ põt. Cogiturq;
ut ita dixerim/uel infra hoĩem deſcendere/uel aſcendere ſuper hoĩem/factum eſt/ut Saturnus ho-
minum ſegregator crimen & infamiam apud inſcios reportauerit/eoꝝ uidelicet culpa/qui uel mi

ſtione quadam ineptiori uel educatione peruerſa tales euadũt/ut qñ a Saturno extra hoīem ſe uo-
cantur. Deſcendãt/ab homine potius q̃ aſcendant. Verum de his alibi diligentius: reuertamur ad
argumentum. Addit Plato Saturnum quondã hoīes diſtributos in greges cuſtodiæ dæmonũ cō-
mendaſſe. Id aũt pluribus modis exponit̃. Primo quidē diuinã mētē aīas hoīum ut Timæus ait in
uarios ordines ab initio diuiſiſſe ſtellarum aīarum numerũ comitantes. Differentiã uero noſtrarũ
inter ſe aīarum/alii inter platonicos numeralē tm̃ eſſe putant/alii ēt ſpecialem/ut unum aīarum no
ſtrarum ſit genus: in eo multæ aīarum ſpēs: ſint ēt multæ ſub eadē ſpecie. Vtcũq; uero diſtribuan-
tur/diuerſis non ſolũ ſtellis/ſed dæmonibus ēt accōmodari dicuntur. Alioq; modo exponi pōt my
ſteriũ: ut uidelicet uel ab orbis initio/uel ſtatim poſt diluuiũ rudiores hoīes diuina ꝓuidentia ange
lorum ſiue dæmonũ melioꝝ miniſterio rexerit/donec paulatim facti peritiores ipſi ſe regerēt. Ra
tiōi uero conſentaneũ eſt/rectius feliciuſq; a ſupis q̃ a ſeipſis hoīes gubernari. Exponit̃ inſup tertio
hũc in modũ ut quotidie quicũq; uitæ rōnem eligunt ab aliis quodãmodo ſegregatã/riteq; educa-
ti fuerint/ſtatim in cōtēplatiuũ beatũq; ſaturni regnũ cōmigrare dicant̃. Sed quatenus ſub cōtem
plationis officio in ritus uarios diſcernunt̃/eatenus & in multos greges ſecerni uident̃ / & aliis atq;
aliis pro uitæ ſimilitudine inſpirari numinibus atq; regi. Mitto in pñtia multas præſtantiũ philoſo
phorum ſcholas quaſi greges ſub Saturno paſtore mirabiliter congregatos. Sub Saturno inq̃ tri-
bus præcipue modis. Sub mente diuina & angelica primũ: deinde ſub aīa planetæ primi eiuſq; ſpe
ræ: tertio ſub ipſius planetæ corpore. Sed mēs ipſa facit. Aīa conficit. Planeta portēdit/portendit
inq̃: qñ in magnis Saturni cũ Ioue coniunctionibus/Saturnus ipſe uel exaltatione ſua uel domicilio
gaudet: & tanq̃ coniunctionis dominus fouet̃ qdem ab Ioue. Vtit̃ & ſolis Mercuriiq; & Veneris be
neficio. Sic magicã Zoroaſtris eiuſq; ſectatoꝝ pepit/ſeu portēdit potius diſciplinam. Triſmegiſti
quoq; theologiam. Orpheiq; myſteria. Archana Pythagoræ. Socraticã ſanctimoniã. Platonicã ma
ieſtatem. Ita eſſe manifeſtis quibuſdã argumētis cōpertum habemus. Hinc & Plato in pñti libro ſa
turnum eē affirmat dominũ eoꝝ qui mentē hñt. Gubernationē uero eiuſmodi ſub Saturno regiã
optimatũq; extitiſſe demonſtrat. Siqdē genus humanũ ab ipſo deo tanq̃ rege ꝑ electos optimoſq;
dæmones aſſerit gubernatũ. Hos multi angelos appellarent: & Plato in Critia uocat deos: facilita
tēq; gubernationis & hic indicat & in Critia/dicens occulta quadã ꝑſuaſionis inſpiratione fuiſſe ho
mines gubernatos gubernãdos quoq; ſimiliter/quotiens ab inferioribus uacãtes motibus ſeſe ſu-
peris ſubiecerint ꝑducendos. In his Plato monet: primo diuinã ꝓuidentiã nũq̃ deeſſe hoībus/mō
ſibiipſi nō deſinit. Deinde humanũ ingeniũ in ſumma rerũ licētia potētiaq; laſciuũ ſuꝑbũq; euade
re. Tertio ſicut beſtiæ nō poſſunt a beſtiis abſq; humano quodam paſtore ſic neq; hoīes ab hoībus
abſq; duce deo optime gubernari/& q̃diu mortalis aliqs ſine deo dominabit̃/tãdiu laborioſam mi
ſerãq; uitam fore: quaſi fruſtra uigilaturus ſit qlibet ciuitatis cuſtos/niſi deus ipſe cuſtodiuerit ciui
tatem. Quarto ipſam mētis diſtributionē eſſe legē: eiq; in oī & priuata & publica gubernatiōe/ſem
per obtēperandũ: ut ꝑ noſtram mentē feliciter a diuina mēte ducamur. Quinto nullas cōſtitutio-
nes appellãdas eē leges/niſi cōe ciuitatis totius bonũ ꝓcurent. Sexto qui obſeruãtius parēt legibus
his magiſtratibus maxime diuiniq; cultus munera cōmitti debere. Septimo interitũ ciuitati para-
tum eē/in qua nō leges magiſtratibus/ſed magiſtratus legibus dominent̃. Octauo/iuuenes qdē ut
plurimũ hæc obtuſe uidere: ſenes aũt acute ꝑſpicere: niſi forte qñq; deus uel iuuenilã ꝓbet pietatē/
uel ſenilē reprobet īpietatē. Multa iã uerba Plato facit ad ipſum legis latorem pro ſuo officio īſtruē
dũ. Nonnulla facit deinceps ad populũ leges eiuſmodi ſuſcepturũ/ut & accipiat libentius & ſeruet
īpenſius. Cohortat̃ aũt ad ſacras leges in primis: perq; illas ad humanas a diuinis inuentas & con-
firmatas. Sed una cũ exhortatione uenerationē terrorēq; cōmiſcet. dicens deũ mundi totius artifi
cem/totũ in ſeipſo cōplecti. Ideoq; īſpicere ſingula: ne quis confidat ꝑuaricãdo poſſe latere: pq; oīa
circũuolui ne qs ſperet manus eius poſt delictũ ſubterfugere poſſe. Hũc eſſe oſtēdit legũ oīum fun
datorē: ubi ait recta definit & ꝑagit: ideſt recta quadam legis regula determinat ſingula. Determi
nat inq̃ primo ſingulis naturæ ſuæ modũ: quæ qualia quot quãtaq; ſint: & ubi & qñ & qũo mouean
tur! Deinde aīs qd agendũ ſit/qdue cauendũ. Determinationē eiuſmodi legē eſſe cōſtat rerũ oīum
penes deũ oīum auctorē. Eãq; eodē actu ab ipſo deo ſanciri/quo & oīa ab eo itelligunt̃ & fiunt/actu
ſcilicet circulari/quē Timæus ait eſſe diuinæ itelligentiæ naturalē ex ſeipſa uidelicet ſeipſam reſpi-
cienti/ſeq; reſpiciendo oīa ſemp cōſpicienti. Forſan uero ultra circularē/ut ita dixerim/motum deo
intimum/ſubinſinuat motũ quoq; rectum. i. reꝝ a deo ꝓceſſum: deiq; per res oēs influxum/ideo re
cta dixit: & ꝑagit. Et motum rectum a circulari pēdere ſignauit. Item ubi ait deum reꝝ principia &
fines & media cōtinere/intellige deum eē cãm rerum efficientē atq; finalē: ſeruare oīa/oībuſq; ad-
eſſe. Ac ne quis putet irritam fore legem/addit hanc ſemp iudicium comitari/quo & perſpicaciter
ſeruatores legis præuaricatoreſq; diſcernant̃: & efficaciter qui potiſſimum debeat̃/ cuiq; decernã
tur. Quod quidē iudicium/qm̃ potenter & diſcernit & decernit ineuitabilis ſequit̃ ultio peccatoꝝ
& ꝓmium obſeruantium. Seruari uero maxime diuinã inquit legem ab his qui humilem ceruicem
ſuam

ſuam diuinæ legis iugo ſubiiciunt: quoꝝ premium futura beatitudo cenſet: reſpui uero maxime a ſupbis: qui mox ſicut dei legem dereliquerunt. Ita deſerunt a deo. Deſerti aūt & peccant atrocius: & miſerabilius cruciantur. Tu uero euangelica hæc aureaq; præcepta ſeruabis alta mente repoſta. Quod aūt myſteria hæc antiquo ait ſermone conſtare. Molayco poſſumus intelligere. Poſſumus quoq; mercuriali quodā & orphico: apud quos eiuſmodi multa perlegimus: & illa quidē euidentiſſima. Quæ recenſere grandius iam ꝓhibet argumentū. At ſi orphicos de Ioue/de lege/de iudicio & iuſtitia & Nemeſi hymnos legeris/hæc ad uerbum inuenies oīa. Poſt hæc Plato populum exhortat: ut unuſquiſq; magnopere ſtudeat in eoꝝ numero eſſe qui deū ſequunt/cōtendens in oībus placere deo: atq; ut id conſequat ſimilem deo ſe reddēs: ſimilē inq̃ per tēperātiæ puritatē/qua tanq̃ regula examuſſim ſua oīa metiat. Siquidem mēſura quod & Pythagoras inquit oīum optima iudicatur: ſimillimūq; deo efficit aīum. Quippe cū deus oīum ſit menſura/præcipue nobis/qui uidelicet eatenus uel ꝓſequi uel fugere debemus ſingula/quatenus diuinæ menti uoluntatiq; uel conſonare uel diſſonare cenſent. Hinc illud in Platonis epiſtola. Sapienti qdē uiro lex deus eſt. inſipienti uero libido. Ambiguus uero hic legit textus. Alibi enim legit ut traduxi. Quibus uerbis Plato uidetur Protagoram cōfutari dicentē reꝝ menſurā hoīem eſſe. Cuius error in libro de ſcīa ſubtiliter cōfutat. Alibi uero legit nō q̃ qs homo ſed ſiqs homo/hunc in modū/deus oīum nobis eſt mēſura/ multoq; magis ſiquis/ut ferunt/homo eſt. Tu hanc particulā ſiquis/ut ferūt/homo eſt: exponere potes/ſiquis homo menſura eſt/multo magis deus eſt mēſura: nō enim nobis ſed deo per quem uiuimus/debemus uiuere. Poſſes forſan exponere ſi deus aliquis homo eſt. i. ſiqñ fiat homo/ut ferūt. i. oracula ꝓphetarum. Quæ qdē expoſitio utinā q̃ pia eſt apud multos/tam accepta foret apud Platonicos. Vt aūt appareat quanti fructus ſit obſeruatio legū/ſubdit ſolis harū obſeruatoribus licere atq; expedire uota diis ſacraq; facere. Cæterorum uero preces & munera a deo reſpui. Hoc ipſum uero quod eſt placere deo/dicit eſſe ſignū/quo ſingulas uitæ actiones quaſi ſagittas debemus intēdere. Sagittas aūt ad hanc ipſam dei gratiā attingēdā eſſe ait/ſedulū religionis cultū. In quo eoſdē diſponit gradus/quos & in carminibus pythagoricis legimus. Iubet enim hic ſicut & ille/ut cœleſtes primum oēs colamus deos: illos præcipue qbus patria quaſi patronis eſt dedicata. Deinde ſequentes ſub cœlo deos. Quos oēs terreſtres appellat. Mos. n. Platonis eſt/& ſi oīa ſub cœlo elemēta ponit/oīaq; in cœlo modo cœleſti/tū oīa ſub cœlo appellatione terrę cōprehēdere/oīa item in cœlo cœli igniſq; noīe. Cœleſtes qdē deos tum angelos intelligit ſuperiores/tum ſperarum cœleſtium ſtellarūq; aīas: deos uero terreſtres/tum inferiores angelos/tum elemētoꝝ quatuor aīas. Tertio mādat coli dæmones. ſ. puriores quaſi deoꝝ ad nos interpretes. Quarto heroas. i. hoīum aīas deo acceptoꝝ a corpore ſeparatas. In his oībus ita diſtribui præcipit/cultū/ut maioribus numinibus maiora/minoribus minora/æqualibus equalia munera conferant. Quinto nō tam coli & adorari q̃ honorari & quodāmodo honorari deoꝝ patrioꝝ ſtatuas imperat/legibus conſecratas. Qm̄ uero oēm ad diuinum cultū exhortationē ab uno inchoauit deo/euidēter oſtēdit cætera numina: neq; per ſe/ſed participatione primi dici deos/neq; ꝓp ſe/ſed illius gratia eē colēda. pręſertim cum uniuerſum eiuſmodi cultum/dūtaxat ut illi unico placeas/dicat ſuſcipiēdum. Sexto parētes quaſi dei uicarios præcipit uenerari. Septimo propinquos genere/& familiaritate coniunctos & hoſpites ꝑegrinoſq; ex diuino iuſſu/amare charitate non ficta. His autē præceptū inſerit euangelicū/uanoꝝ. ſ. uerborū exactam rōnem diuino iudici eē reddendam: cuius angelus nobis præeſt quaſi ſupioris iudicis uicarius & miniſter: ut nos a turpibus reuocet. ꝓuocet ad honeſta: & conſentiētes quidē tranquillitate conſcientiæ nutriat & delectet: diſſentiētes uero/ꝑturbatione conſcientiæ uexet: ubi delectat: ab antiquis gratia nominat. ubi uexat furia. Et gratia quidē triplex: quoniam p̄teriti p̄ſentiſq; & futuri gratia bonos oblectat. Furia quoq; triplex/quia malos ſimiliter cruciat. Et utrobiq; fatum/& parca triplex cognominat. Dicit & Nemeſis/p̄ſertim ab Orpheo/ubi in ſupbos aīaduertit. Profecto ueteres ut iudicarēt ſupbiam deo maxime oīum diſſonare obediētiam humillimā exigēti/dixerūt ſupbos nō ſolum diuina cēſura/ut cætera uitia: ſed ēt indignatione puniri: ꝓpriūq; ad punitionem eiuſmodi numē introduxerunt: Nemeſis noīe nūcupatum: quod quidē facit potētiam in brachio ſuo/diſpergitq; ſupbos mēte cordis ſui. Collige e multis noībus præcipue quatuor: legē/iudicium/iuſtitiam/Nemeſim. Hoꝝ exēplum accipe in teipſo. Habes in mēte legem quid agēdum ſit/quid nō/cōmuni norma dictantē. Et honeſtū quidē proſequēdum eē. Turpe uero uitandū. Habes & in ratione iudicium diſtinctiori quadam argumentationum diſcurſione diſcernens/id quod in hac uel illa actione poſitum eſt honeſtum eē uel turpe. Habes in uoluntate iuſtitiā/eligentem: ita proſequi / ita fugere/ut ratio per mentis leges proſequendum iudicauit uel fugiendum. Habes in imaginatione eiuſq; affectu Nemeſim turpibus actionibus uerbiſq; ſuccenſentem/atq; legitime indignantem. Similiter in deo lex iudicium iuſtitiaq; & Nemeſis/ſed modo diuino. Diſtinctius autem in deo quidē lex angeliſq; ſuperioribus. In animæ uero mundanæ ratione/iudicium. In eiuſdem uoluntate/iuſtitia. In angelis inferioribus ſeu dæmonibus mediis Nemeſis. Vtcunq; diſtribuas hæc omnia diui-

næ legi mirabili quadam connexione ſubſeruiunt ad uirtutum premium & ſupplicium peccatoꝝ.

ℭDIALOGVS QVARTVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Vide unde nomẽ urbi fieri ſolet:

Ge iam/quam nam fore ciuitatem cogitare debemus? Neq̧ uero nűc de pñti eius nomine/aut de futuro ĩterrogo. Id enim forſan aut coloniæ auctor dabit/aut locus. Vel
a ẽt fluuii aut fontis aut deoꝝ qui ea in regiõe ſunt alicuius/ciuitatem nouã ſuo cognomine nűcupabit. Sed illud potius quæro/utrű maritima erit/an mediterranea? CLI. Diſtat fere hoſpes a mari hæc/de qua loq̃mur/ciuitas/ſtadiis octoginta. ATHE. Portus uero ſunt ne ꝓpe? an mare illud penitus importuoſum? CLI. Portuoſa eſt hoſpes ea regio/q̃maxime fieri põt. ATHE. Heu/qd ais? Ager aűt ille fert oĩa? An aliquoꝝ indigus? CLI. Fert pene oĩa. ATHE. Ciuitas uero aliqua ne illi ꝓxima? CLI. Non ualde/atq̧ icc irco habitatores illuc cõducere cogitamus. priſca enim quadã hoĩum inde facta ꝓpulſione: magno tpis ſpatio iacet regio deſolata. ATHE. Quo ad cãpos aűt monteſq̧ & ſiluas ꝑtinet quo pacto diſpoſita eſt. CLI. Similis eſt reliquæ totius Cretæ naturę. ATHE. Aſperã igiť ipſam potius & ſiluestrẽ q̃ cãpeſtrem eẽ dicis? CLI. Aio equidem. ATHE. Non eſt igiť ad acquirendam uirtutem incõmoda. Nam ſi mari proxima eſſet & portuoſa/nec ferret oĩa/ſed multarű reꝝ egeret: maximo ſibi ſalutis fundatore opus eẽt/diuiniſq̧ legű latoribus/ne multos ac uarios mores/ſimulq̧ prauos hmõi regionis naturã contraheret.

Qui ſitꝰ uult eſſe urbis.

Mare urbi ꝓximum affert iucunditatẽ.

Nunc uero iuuat/quia ſtadiis octoginta remota eſt a mari: ꝓpinquior certe q̃ oportet mari/eo ferme quod portuoſior eſt/ut ais. Satis tű & hoc eſſe uideť. ꝑfecto mare ciuitati proximű quotidiana quadã iucűditate eam afficit. Verűtű uicinitas ea nimiű reuera ſalſa ẽ atq̧ amara. Nam cű mercibus & pecuniis cauponãdo ciuitas repleať/doloſi animi inſtabiles & infidos mores parit. Vnde parum & ipſa ad ſeipſam & ad gentes alias fidẽ & amicitiam colit. Aduerſus hæc tű illud habet remedium quod oĩa fert. Cűq̧ ſiluoſa ſit & aſpa/licet oĩa ferat/non tamen abunde oĩa. Nam ſi eẽt ad oĩa ferax atq̧ fœcunda multum auri atq̧ argenti ex emiſſione reꝝ colligeret. Qua una re nihil/ut breuiter dicam: pernitioſius eſt: ſi unű uni cõferas ad generoſos iuſtoſq̧ mores. ut in ſuperioribus quoq̧ ſi recordamur eſt dictű. CLI. Recordamur quidẽ. Et illa tunc & nunc iſta recte dicta concedimus. ATHE. Materia uero ad fabricandas naues/nunqd illic abundat? CLI. Neq̧ illic abies eſt mentione digna: nec arbor picea. Cupreſſi itẽ copia parua: pinűq̧ & platanű illic raram inuenies. Quibus neceſſario fabri nauium ad interiores nauium ꝑtes utunť. ATHE. Atq̧ in his ẽt non male ſe habet regionis ipſius natura. CLI. Quid ita? ATHE. Q̃m operepretium eſt ut ciuitas facile imitari hoſtes improba imitatione nõ poſſit. CLI. Cuius nã ſupradictoꝝ potiſſimű gratia iſta dicis? ATHE. Obſerua me uir præclare. Nẽpe illius gratia quod eſt ab initio de cretenſium legibus dictű: quas uos ad unű aliqd. i. bellű aſpicere dicebatis. Ego aűt adieci eas/q̃m ad uirtutem quodãmodo referrenť: ꝓbe poſitas eſſe: q̃m uero nõ ad uniuerſam/ſed ad uirtutis partem ferme equidẽ nõ ualde laudabam. Nunc igiť me quoq̧ uos in pñti legum latione diligenter obſeruate: ſiqd/aut quod ad uirtutẽ nõ ꝑtineat/aut quod ad partẽ ſolűmodo/legibus ſanctio. Eum q̧ppe ſolű recte ferre leges exiſtimo: q ueluti ſagittarius illuc aĩum ſemp intendit: unde continuo aliqd ſempq̧ ſequať eoꝝ quæ bona ſunt. Cœtera uero relinq̃t/ſiue diuitias ſeu hmõi aliud: quod a uirtutibus ſit ſeparatum. Imitationẽ uero hoſtiű improbã tunc fieri dicebã: cű iuxta mare q̄ſpiam habitãs/ledať ab hoſtibus. Quale illud fuit. Dicam. n. nõ tű ꝑteritæ iniuriæ cõmemorandæ ſtudio. Minos olim nauali copia fretus: crudele Atticæ tributű impoſuit. Athenienſes uero nondű naues ut nűc ad bellű paratas habebant: nec illa in regione arboꝝ copia erat/unde naues facile fabricarenť. Quare non potuerunt/rerű imitatione naualium ipſi quoq̧ nautæ facti ſtatim hoſtes tűc ſuos ulciſci. Meliuſq̧ ſecum actű eẽt/ſi ſæpius ſeptẽ adoleſcentes amiſiſſent: q̃ quod illis accidit ppeti. Nã pro terreſtribus firmiſq̧ copiis/nauales factæ cõſueuerunt curſim naues inſilire ac cito decedere/nihil turpe facere arbitrantes/cű nõ audeãt hoſtiű impetű expectare/ac mori: ſed occaſiones hẽant paratas/ut armis amiſſis/minime ut aiunt/turpiter fugiãt. Huiuſmodi uero ex nauali bello uoces audire cõtingit/nõ laudẽ qdẽ ulla/ſed uituperatiõe ſummope dignas. Nunq̃. n. malis moribus/ꝑſertim optimã ciuiű partem aſſuefacere decet. Apud Homerű quoq̧ nauiű refugiű hoc reprobatű uideť. Vlixes nãq̧ Agamenonem rephendit/qui ꝓlio græcis apud troianos occupatis naues in mare deducere iubebar. Quod moleſte ferens Vlixes ait. An iubes inſtãte belli turbine bene tabulatis inſtructas naues in altű deducere? ut troianis ad uotum cűcta ſuccedãt: nos autẽ pernitioſa ſtrages cladeſq̧ ſequať? neq̧ enim graui ſeſe pugnæ cõmittent/cű naues mari ad fugã paratas aſpicient: ſed neglecto bello cedẽt: atq̧ inde uolabunt. Vbi quale cõſiliű hoc tű fuerit/apparebit. Patet igiť Homerű quoq̧ ſenſiſſe/obeſſe triremes ad pugnantiű fugam paratas. Quippe uel leones his moribus uſi ceruos fugere cõſueſcerẽt. Prætera ciuitatum potentiæ quæ naualibus copiis fretæ/ſalutem cõſequunť: haud quaq̃ honores optime bellicarum rerű parti retribuűt. Nã cű arte gubernatoria/& quinquaginta

Minos coegit Athicã ad dedendos ſeptẽ ꝯ pueros.

Prouerbium Armis amiſſis fugit.

uirorum

uirorum principatu/& remigio uirorumq; & uilium hoīum opere res naualis gerať/non pōt qſpiā
recte honores ſingulis reddere. Q ūo uero recte ſe habere ciuitas poteſt/ſi hoc ipſo priuata fuerit?
CLI. Ferme impoſſibile. Verūtamen hoſpes nauale apud Salaminā græcoꝝ aduerſus barbaros ꝓ
lium uniuerſam nos cretēſes græciā ſeruaſſe putamus. ATHE. Atqui multi iſtud tā græcoꝝ q̄ bar
barorum affirmant. Ego aūt o amice & hic Megillus pedeſtrem in Marathone & in Plateis pugnā/
alteram principiū ſalutis/alteram finē fuiſſe dicimus. & his qdē pugnis meliores gręcos factos fuiſ
ſe/aliis non meliores: ut ita de preliis qbus tūc pariter ſeruati ſumus/dicamus. Bello enim apud Sa
laminam geſto/illud addo/quod in Artemiſio cōmiſſum fuit maritimū. Verum ſpectantes nūc ci
uilis diſciplinę uirtutē/& regionis naturā/& legū ordinē cōſideramus. Non. n. ſeruari ac eſſe ſolum
hoībus ſummo ī precio hūdum exiſtimamus/ut uulgus putat: ſed ut q̄diu ſunt/optimi ſint. Quod
& in ſuperioribus/ut arbitror a nobis eſt dictum. CLI. Dictum plane. ATHE. Id itaq; tantum aīad
uertamus/ſi eandem ipſam agamus uiam quæ ciuitatibus optima ſit in cōſtituenda habitatione le
gibuſq; ferendis. CLI. Mirūimmodū. ATHE. Dic ergo quod ſequiť: quæ multitudo habitatura
coloniam ſit. Vtrum qcūq; uelint ex tota Creta: quaſi magna in ſingulis ciuitatibus turba ſupfluat?
An ad ipſius agri uires electi? Non. n. uolētes ex græcis oēs colligitis. Et ſi nōnullos uideo ex Argis
& Egina aliiſq; græciæ partibus regionem hanc habitare. Sed in pñti mihi dicas: unde futura ſit uo
bis hoꝝ nunc ciuium multitudo? CLI. Ex uniuerſa Creta futura exiſtimo: & intra græcos alios qui
ex pelloponeſſo uenient/maxime ut opinor recipienť. Quodue modo dicebas/ueꝝ eſt/ex Argis. ſ.
iſtos eſſe. Etenim quod maxime modo hic genus laudať Gortynicū eſt. Q uod ex ipſa pelloponeſ-
ſiaca Gortyne/huc migrauit. Sed non facilis æqualiter ciuitatibus habitatio ſolet fieri/qū examinū
more nō agiť ut genus unū amicū inter ſe ab amicis ueniens ex una quadam regione aut agri angu
ſtiis preſſum aut alia hmōi neceſſitate coactum in aliena cōmigret. Q ñq; uero accidit ut ciuitate ſe
ditionibus agitata alio ciuiū pars una ſecedat. Vniuerſa ēt ciuitas bello uicta qñq; ſimul fugiſſe re-
periť. Hæc aūt oīa partim facilia ſunt/ut noua in habitatione diſponantur/& legibus denuo poſitis
guberneť/partim ēt difficilia. Nā quod genus unū eſt unius linguæ earūdēq; legū/cum ſacroꝝ &
hmōi oīum cōmunionem habeat/amicitia quidem inter ſe aliqua copulať: ſed leges alias / guber-
nationiſq; modū a priſtino diſcrepantē non facile ſuſcipit. Quod uero pp legum improbitatē ſedi
tionibus cōcitum fuit/cum primos illos pp conſuetudinē qbus corruptū eſt mores deſideret/ du-
rum ſe & inobediens gubernanti legeſq; ponenti affert. Q uod aūt ex uariis confluxit generibus/li
bentius fortaſſe nouas leges audiet: ſed arduū eſt oīno & longo tpe indiget/ut cūſpirare: & tāq̄ ſub
uno iugo equi/unum idēq; ut diciť/efflare poſſit. Sed enim legū ſanctio ciuitatiſq; cōſtitutio eſt ad
uiroꝝ uirtutem/oīum pfectiſſima. CLI. Probabile id qdem: ſed clarius expone bone uir / quorſum
id dixeris. ATHE. Dum & conſiderare legū latores & laudare uellē/ad uile qd dictu uideor lapſus
Quod tñ ſi oportune dicať/nihil negocii dabit. Q uid ergo me turbat? Ita pene oīa humana ſe ha-
bere uideť. CLI. Qua de re dicis? ATHE. Dicturus eram nullū unq̄ hoīum aliqd lege ſancire ſed
fortunas caſuſq; uarios incidētes/leges nobis per oīa ferre. Aut. n. iminentis uiolentia belli/ prio-
rem peruertit rē. p. legeſq; mutat. Aut ſumma quædā penuria. Morbi quoq; multa innouare com
pellunt. Peſtis ēt diutina multorūq; annoꝝ incōmoda & īportuna tēpeſtas. Hæc ſiquis aīaduertat:
nō uerebiť idem quod ego nūc/exclamare: mortalium neminē leges cōdere: ſed humana oīa for-
tunis agi. Quod ſiquis in nauigatione/gubernatione/medicina/militari impio affirmauerit / recte
uidebiť dicere. Sed rurſus & iſtud ſimiliter de iis ipſis bene diciť. CLI. Quid nā? ATHE. Deum q-
dem oīa: & fortunam oportunitatēq; ſimul cū deo cūcta humana gubernare. Mitius tñ conceden
dum/tertium ſupiora/artem uidelicet ſequi. Tēpeſtate enim īminente multū intereſſe arbitror/gu
bernatoriā habeas artē/nec ne. An qūo dicendū? CLI. Ita prorſus. ATHE. Nōne & in aliis eadem
ratio.? Atqui & legum lationi idē eſt tribuendū: ut concurrentibus aliis quæcūq; ad felicē regionis
habitationē cōducūt/legis lator ueritatis cōpos ciuitati ipſi nō deſit. CLI. Vera loqueris. ATHE.
Nonne qui in ſingulis illoꝝ artem habet precari poterit: ut aliquid a fortuna ſibi feliciter adſit/nec
alia re præter q̄ artificio opus ſit. CLI. Valde. ATHE. Cæteri quoq; oēs/quos modo diximus / ſiqs
quæſierit/ſuas ꝑces uotaq; apient. An non? CLI. Plane. ATHE. Idem & legis lator/ut arbitror / fa-
ciet. CLI. Sic puto. ATHE. Age itaq; ſic eum interrogemus o legis lator. Q ualē tibi ciuitatē tradi
deſideras ut ipſe ex reliquis poſtea ſufficienter eā diſponere poſſis? Q uid recte deinde dicetur? An
legū latoris reſponſio afferri debet? CLI. Vtiq;. ATHE. Tyrānidi ſubiectam mihi tradite ciuitatē
dicet. Tyrannus aūt iuuenis ſit/memorioſus/acutus/fortis/naturaq; magnificus. Et quod in ſupio-
ribus/oēs uirtutis partes ſequi debere dicebamus/id animo quoq; tyrannico inſit: ſiquid mō cæte-
ra profutura ſint. CLI. Temperantiam mihi uideť hoſpes o Megille dicere tyrāni aīo ineſſe oporte
re: Nonne? ATHE. Popularē o Clinia dico. non temperantiā illā/quam extollens aliquis pruden-
tiam appellandā eſſe monſtraret. ſed eam ipſam affectionē: quæ in beſtiis & pueris illico apparet in
nata: ut alii ad uoluptatem ꝓniores/continētiores alii nati eſſe uideanť. Q uā quidem continentiā

Quæ ſint quę leges ꝓducāt.

Deū & fortu/nam oportet cuncta guber/nare.

a bonis aliis ſeparatam/paruifaciendam eſſe diximus. Tenetis quod dico? CLI. Maxime. ATHE. Hanc ergo naturam ad ſuperiores illas naturæ qualitates tyrannus habeat: ſi debet ciuitas celerrime & optime prout poſſibile ẽ eam gubernationẽ aſſequi: qua feliciſſime uiuat. Nulla enim uelocior/nulla melior diſpoſitio ciuitatis/aut ẽ/aut eſſe põt. CLI. Quomodo uero & qua ratione hoſpes id aſſerens aliquis/recte dici ſibi quiſpiam ſuadebit? ATHE. Facile ĩtellectu eſt o Clinia/hoc ita natura eſſe. CLI. Quid ais? Nunquid eſſe illud aſſeris/ſi tyrannus iuuenis ſit: tẽperatus/ingeniiq; acumine & memoria pollens/fortis/magnificus/atq; felix? ATHE. Adde nihil aliud/niſi ut tpe ſuo/laude dignus legis lator reperiatur: & fortuna quædã eos in idem cõducat. Hoc enim ſi acceſſerit/oĩa ferme deus dederit quæ dare ſolet/quotiens ciuitatẽ aliquam felicem maxime uult fore. Deinde ſi duo tales principes ſint. Tertio loco ſi tres. Et ſucceſſionis eadẽ rõne ſeruata eo difficilius/ quo plures: atq; contra/quo pauciores/eo facilius. CLI. Ex tyrãnide optimã fieri rem. p. affirmare uideris: cum ſummo certæ legis latore/modeſtoq; tyrãno facillime & celerrime ex illa in hãc mutationem fieri. Secundo ex paucoꝝ potentia. Tertio ex populari. An non ita? ATHE. Minime. Sed ex tyrãnide primo. Deinde ex regia gubernatione. Tertio ex quadam populari potentia. Poſtremo paucorum potentia optime rei. p. generationem difficillime ſuſcipit. Plurimi enim in ipſa potẽtes ſunt. Tunc uero hæc fieri dicimus/cum uerus natura legum conditor inuenitur: & ei potentia quædam cõmunis cum illis contingit: qui plurimum in ciuitate poſſunt. Vbi aũt pauciſſimi quidem numero ſunt/potentia uero ſummi/quod tyrãnidi accidit/ibi celer & facilis fieri mutatio ſolet. CLI. Quo pacto? Non enim intelligimus? ATHE. At uero non ſemel id a nobis/ſed ſæpius/ut opinor/eſt dictum. Vos autem fortaſſe ciuitatem tyrannide preſſam nunq̃ uidiſtis. CLI. Ego quidem uidere eã minime cupio. ATHE. Atqui quod modo diximus/in ea inſpicies. CLI. Quid nam? ATHE. Q͛d non multo labore nec longo tempore tyranno opus ſit/ciuitatis mores mutare uolenti. Nam ſiue ad uirtutis officia ſiue contra ciues perducere uelit/ipſe primus uiam per quam ſequant̃ cæteri ingrediatur oportet: omniaq; in ſeipſo primum expreſſa præſcribat: agendo alia quidẽ laudans atq; honorans/alia uero uituperans: & eos qui non obediunt in ſingulis actionibus ſemp̃ dedecorans. CLI. Quomodo uero ubiq; magnũ quid aut arduũ exiſtimabimus: ut ciues eum ſtatim ſequant̃: q̃ ita ſuadet & cogit? ATHE. Nemo uobis perſuadeat o amici aliter unq̃ citius & facilius q̃ principũ exẽplo leges in ciuitate mutari. Neq; aliter ocius aut fieri nũc exiſtimetis/aut futurũ. Profecto hoc nobis neq; impoſſibile eſt/neq; factu difficile. Sed illud difficile factu eſt/raroq; longo in tẽpore factum. Quod ſiquando cõtigerit/innumera ciuitati cui eueniet & imenſa bona efficiet. CLI. Quid illud? ATHE. Siquando diuinus amor tẽperate iuſteq; agendi magnæ potentiæ innaſcat̃: quæ aut in unius ſita ſit poteſtate/aut plurium principatu diuitiis uel nobilitate generis excellentium: aut ſiquando naturam Neſtoris quis reduxerit/quem & dicendi facundia & tẽperantia uitæ multo magis oĩbus excelluiſſe ferũt/qualis quidem uir Troiæ temporibus fuiſſe dicitur/noſtris aũt minime/ſi inq̃ talis quandoq; uir fuit/aut erit/aut nũc inter nos eſt aliquis: & ipſe beate uiuit: & illi quoq; beati ſunt: qui fluentia ex ore modeſto audiunt uerba. Eadem quoq; de uniuerſa potẽtia ratio ẽ: quod uidelicet cum ĩ eodem homine bene cum prudẽtia & temperãtia ſimul/potẽtia ſumma cõuenerit/ tunc demum gubernationis optime/optimarumq; legum elucebit origo. Aliter autẽ nunq̃. Verũ hæc tanq̃ fabula quædam oraculoꝝ ritu dicta ſint/oſtenſumq; ſit/partim difficile eſſe/ciuitatem bonis fundari legibus/partim uero ſi contigerit id quod diximus/longe oĩum facillimum & breuiſſimi temporis opus. CLI. Quo pacto? ATHE. Sed conemur iam ciuitati tuæ rem oẽm accõmodantes tanq̃ ſeniores pueris/leges oratione cõfingere. CLI. Aggrediamur iã id ſine mora. ATHE. Deum in primis ad ciuitatis conſtitutionem inuocemus. Qui utinã audiat: exaudienſq; ꝓpitius & benignus nobis adueniat: una nobiſcũ ciuitatem & leges exornaturus. CLI. Veniat opto. ATHE. Sed qualẽ nã diſciplinam ciuitati tradere uolumus. CLI. Declara ſi placet/ quid dicere uelis. Vtrũ populi poteſtatem/uel paucorum/uel optimatum/uel regnum. Neq; enim tyrãnidẽ te dicere arbitramur. ATHE. Age iam uter ueſtrũ prior mihi reſpõdere uult: quæ nam ex his ſuæ patriæ res. p. eſt? ME. Num par eſt/quia ſenior ſum/ut ipſe prior reſpondeam? CLI. Forte. ME. Cum lacedæmonicam hoſpes rem. p. mente reuoluo/non facile tibi poſſum dicere: quomodo ſit appellanda. Etenim tyrannidi ſimilis eſſe uidetur. Nam ephororum poteſtas mirum ĩ modum ibi tyrannica. Nonnunq̃ tamen præcæteris ciuitatibus populari gubernationi apparet ſimilima. Negare autem eam eſſe optimatum rempublicam omnino abſurdum. Regnum quoq; in ea perpetuum: quod omnium antiq̃ſſimum tam a cæteris hominibus q̃ a nouis ipſis eſſe dicitur. Quare ita ſubito interrogatus/reuera/ut dicebam/non poſſum in præſentia tibi diſtincte quæ illarum ſit reſpondere. CLI. Mihi quoq; Megille perinde ac tibi contigiſſe uidetur. Neſcio enim quam illarum potiſſimum Gnoſiã eſſe affirmem rempublicam. ATHE. Vere enim o uiri optimi reipublicæ uos participes eſtis. Quæ autem modo nominatæ ſunt/non res publica: ſed urbium habitationes quædam ſunt: in quibus pars una ſeruit alteri dominanti/ & a partis dominantis pontentia/ to-

Difficile eſt fundare ciuitatẽ bonis legibus.

Deus ante oĩa opera incoanda ĩuocãdus.

ta nomen

ta nomen accepit gubernatio. Oportebat autem ſi hoc modo nominanda ſit ciuitas/ dei ipſius nomine nuncupari qui illorum qui mentis compotes ſunt/uerus eſt dominus. CLI. Quis autem iſte deus? ATHE. An fabula pauliſper utendum/ ſi uolumus cõmode quod modo quęſitum eſt/ declarare? An non ſic faciendum? CLI. Sic omnino. ATHE. Multo ante habitatiões urbium / de quibus in ſuperioribus facta nobis mentio eſt / principatus quidam & gubernatio ſub Saturno ualde felix fuiſſe dicitur. Cuius imitationẽ quãdam habet: quæ nunc ab optimatibus gubernaẽ. CLI. Attẽtius ergo de ipſa/ut uideẽ/eſt audiendum. ATHE. Mihi quidem ita uideẽ: proptereaq; in medium mõ produxi. ME. Recte tu quidem: ac probe facies/ſi ſequẽtem fabulam quatenus conuenit/ expoſueris. ATHE. Faciam ut dicitis. Fama profecto beatę illius uitę ad nos uſq; peruenit: copioſa ipſam omnia/ſuaq; ſponte parata habuiſſe. Cuius rei cauſa fuiſſe hęc traditur. Cum itelligeret Saturnus/ quẽadmodum ipſi narrauimus/nullam hominis naturam res humanas ita gubernare poſſe / ut ſi omnibus arbitratu ſuo dominetur/laſciuiori ſuperbia iniuſtitiaq; nõ repleatur: cum hæc inquã nõ ignoraret/non homines ſed diuiniorıs pręſtantioriſq; generis dęmones/ ciuitatibus noſtris reges principeſq; pręfecit: quod nunc nos in ouium gregibus aliorũq; cicurum armentis facimus. Non enim bobus boues/nec capris capras præficimus: ſed nos ipſis genus melius dominamur. Similiter Deus homines amans genus dęmonũ generi noſtro præſtãtius nobis præfecit. Quod ſumma tam ſua q̃ noſtra facilitate noſtrarũ rerum curam habebat/pacemq; & pudicitiam/libertatẽ & iuſtitię copiam prebens/procul a ſeditione ac felix hominum reddebat genus. Hic utiq; ſermo ueritate uſus afferit/ciuitatibus omnibus/quibus non deus/ſed mortalis aliquis dominetur / nullam unq̃ maloꝝ laborumq; fore quietem. Sed omni ſtudio imitari nos iubet uitam/quæ ſub Saturno fuit: & quantum in nobis eſt ĩmortalitatis/ ipſi obtemperantes/ priuatim & publice domos ciuitateſq; gubernare: ipſam mentis diſtributionem/ legem nuncupantes. Nam ſi homo unus/aut paucoꝝ / aut etiam populi poteſtas/ uoluptati & cupiditati deditum animũ habeat/hiſq; repleri deſideret / cũq; id minime aſſequatur / inexplebili inextinguibiliq; ardore & inſanabili morbo uexetur/ dominetur aũt ciuitati aut priuatis nõnullis/ ſtatim ſpretis legibus/ non eſt ut modo dicebamus/ ſpes ulla ſalutis. Conſiderare decet o Clinia utrum hic rationi credendum ſit / an aliter faciendum. CLI. Neceſſe eſt ut credamus. ATHE. Perſpicis tot legum ſpecies / quot & gubernationum a quibuſdam exiſtimari: gubernationum uero ſpecies/quot multi ponunt / pauloante narrauimus. Neq; de re uili nunc: ſed de maxima nobis eſſe queſtionem exiſtimes. Nam quo iuſtum & iniuſtum reſpicere debeat / rurſus in ambiguitatẽ incidit. Nec enim ad bellum nec ad omnem uirtutem referri leges debere aiunt: ſed ad illud potius quod conſtitutę rei publice conferat quęcũq; illa ſit/ ut dominetur ſemper/ nec pereat. Iuſtiq; definitionem ſic natura optime ſe habere contẽdunt. CLI. Quo pacto? ATHE. Quod potentiori confert. CLI. Apertius dicito. ATHE. Sic accipe: leges ut aiunt ſemper in ciuitate ponit / quod dominatur. Nonne? CLI. Vtiq;. ATHE. Nunquid exiſtimas inquiunt uel populum ſuperantem / uel aliam quãpiam rem publicam uel tyrãnum / ad aliud prius ſponte leges laturum q̃ ad utilitatem ſuam / hoc eſt ſui principatus ſtabilitatem? CLI. Nõ ad aliud. ATHE. Siquis autem huiuſmodi leges tranſgrediatur iam poſitas / ut iniquus punietur ab eo qui has inſtitutiones induxit / iuſtaſq; appellat. CLI. Sic apparet. ATHE. Sic itaq; iuſtum ſe ſemper habebit. CLI. Sic ſane hæc aſſerit ratio. ATHE. Vna profecto hæc iniquitas ex illis eſt / quæ de principatu ſunt. CLI. Ex quibus? ATHE. Ex his inquam / quas ſupra narrauimus/quos quibus imperare oporteat / exponentes. Diximus autem parentes filiis atq; nepotibus: ſeniores iunioribus: generoſos ignobilibus dominari debere: & alia quædam ſic tenetis: quorum aliis alia impedimento ſunt. Ex quibus unum hoc erat. Adiecimuſq; Pindarum exiſtimare / ſecundum naturam ac iuſtum imperium eſſe / ut potentiora imbecilioribus dominentur. CLI. Hæc certe tunc dicta fuerunt. ATHE. Conſidera iam quibus noſtra ciuitas cõmittenda. Milies namq; in ciuitatibus nõnullis id contigit. CLI. Quidnam? ATHE. Cum de principatu certatum eſſet qui uicerunt adeo ad ſe ſolos rem contraxerunt: ut nullum uictis eorumq; poſteris magiſtratum conceſſerint: cauentes ſemper ne quis ex uictis potentiam adeptus / inſurgat priorum memor malorum. Has quidem nos negamus eſſe res publicas / neq; cenſemus rectas eſſe eas leges: quę non ſint cõmuniter totius ciuitatis gratia poſitę. Qui autem aliquarum partium gratia leges cõdunt/eos non ciues / ſed ſeditioſos putamus: & iura ſua fruſtra ſic ab eis uocari cenſemus. Hæc autem eam ob cauſam dicimus: quia nos tua in ciuitate non ideo magiſtratus alicui dabimus: quod diues ſit: aut huiuſmodi quicquam poſſideat / ut robur / magnitudinem / generis claritatem. Ei uero qui poſitis legibus parebit maxime: & hac re cæteris in ciuitate præſtabit / deorum quoq; cultum & miniſterium dabimus: maximum quidem primo: ſecundum uero illi qui ſecundo loco excellet. Eadẽq; ratione ſequentibus / ſingula pro dignitate diſtribuemus. Magiſtratus autem legum miniſtros appellaui: non quia innouare uocabula cupiam: ſed quia putem ſaltem hinc maxime ciuitati fore & contrarium ex contrario. Interitum enim paratum illi ciuitati uideo / in qua non lex

magiſtratibus/ſed legi magiſtratus præſunt. Salutẽ uero illi ubi lex ſeruientibus magiſtratibus do/
minatur. Cuncta certe bona quę dii ciuitatibus prebent/huic affore cerno. CLI. Per Iouem hoſpes
acute / ut ętas tua poſtulat / perſpicis. Iuuenis enim hæc obtuſe admodum / ſenex acutiſſime cer/
nit. ME. Vera loqueris. ATHE. Quid uero deinceps? Nonne ueniſſe iam ac deeſſe colonos arbi/
trari dębemus/reliquũq; ad eos ſermonẽ peragere? CLI. Quid ꝓhibet? ATHE. Sic itaq; ad eos di
camus. Deus o uiri/ſicut antiquus quoq; ſermo teſtatur/principiũ/finem/ & media rerum oĩum cõ
tinens recta/peragit ſm naturã circuens. Hunc ſemꝑ iudicium comitat/ eos qui a diuina lege deſci
uerint puniens. Cui quidem iudicio quicũq; felix futurus eſt adhęrens humilis ſubſequit atq; com
poſitus. Qui aũt ſuꝑbia elatus eſt/quod pecunia uel honoribus antecellat/uel corporis forma pol/
leat/qua cũ iuuenilis animus dementia ſimul ardeat & petulantia: quaſi nec principe nec duce ullo
indigeat/ſed aliorum ipſe ſufficiens ductor ſit/is penitus a deo diſeritur. Deſertus autẽ & alios hu/
iuſmodi nactus/exultat/omnia ſimul perturbans: multiſq; uidetur minime contẽnendus: breui tñ
poſtea inculpabili dei punitus iudicio/ſeipſum/domũ ſuam/ ciuitatemq; uniuerſam ſimul euertit.
Cum hæc igitur ita diſpoſita ſint/ quid facere & cogitare/ quidue cauere/prudentẽ oportet? Nemi
ni dubium/quin cogitare quiſq; debeat qua ratione ex eorum numero ſit qui deum ſequant. Quę
nam igitur actio a deo amatur/deumq; ſequit. Vna certe/rationẽ unam antiquã habens atq; pręci
puam. Quod ſimile ſimili/quod moderatũ ſit/amicũ eſt. Immoderata uero neq; inuicem neq; mo
deratis ſunt amica. Deus ꝑfecto nobis rerum omniũ maxime ſit mẽſura: multoq; magis q̄ quiuis
ut ferunt homo. Qui igitur huic tali amicus fore ſtudet/eum neceſſe ẽ/ut q̄ maxime pro uiribus ta/
lis efficiat. Atqui ſm hanc rationẽ quiſquis hoĩum temperatus eſt / deo eſt amicus. Similis enim.
Intẽperatus aũt/diſſimilis/differẽs/ & iniuſtus: cæteraq; ſimiliter. Sed intelligamus ad hæc rationẽ
illam ſequi omniũ rõnum ut arbitror/pulcherrimã atq; ueriſſimã: qđ bonũ uirum decet ſacrifica/
re diis & intereſſẽ diuinis. Nempe illos ꝑſequi/orationibus/muneribus/ alioq; cultu diuino / pul/
cherrimũ/optimũ/cõmodiſſimũ ad beatam uitam. Idq; pręcęteris eſt decorꝫ. Malo aũt cõtra con/
tingunt omnia. Impurus enim mali eſt animus: boni autẽ purus. Ab impuro autẽ capere munera/
neq; bonum uirum/neq; deum decet. Fruſtra itaq; circa deos profani laborant: qđ oportune fa/
ciunt omnes ſancti. Atq; ſignum quidẽ hoc ẽ / quo aciem debemus intẽdere. Sagittę uero ad illud
quęnam? & quis ꝓprius ipſarꝫ impetus/rectiſſime diceretur? Principio poſt cœleſtiũ/ciuitatiq; pręſidentiũ deorꝫ honores/ſiquis terreſtribus diis paria/ſecunda/pręcipua munera tribuat/rectiſſime
ſignũ ipſum pietatis attinget. Quę uero horꝫ ſupra poſitorũ imparia/& alterna uoce reſpondentia
ſupradictis/poſt deos iſtos dęmonibus uir mentis compos ſacrificabit: heroibuſq; poſt dęmones.
Sequũtur ſtatuę patriorꝫ deorum ꝓprię ſm legem conſecratę. Demũ uiuẽtium cultus parentum:
quibus fas eſt/prima & maxima debita/oĩum antiquiſſima debitorum ꝑſoluere: putare enim quiſq;
debet/omnia quę poſſidet/eorum eẽ qui genuerunt & educarunt: ita ut illis hæc omnia pro uiribus
miniſtrare debeat/primũ quidem externa bona: deinde etiam corporis: poſtremo quę ad animũ
ꝑtinet: hæc omnia uidelicet mutuo data perſoluens: & pro curis doloribuſq; priſcis parentum / in
ſenecta recentes reddens/ quãdo maxime indigent. In uerbis quinetiam per totam uitam parẽtes
uenerari maxime decet. Leuiũ enim uolatiliũq; uerborũ grauiſſima ĩminet pœna. Nam omnibus
præpoſita eſt Nemeſis iudicii angelus/huiuſcemodi omniũ conſideratrix. Oportet itaq; iratis ani/
mũq; explentibus cedere/ſeu uerbis ſiue rebus id faciant: non ignorantes patrem iure admodum
filio ualde ſuccenſere: ſiquãdo ab eo iniuriam ſibi fieri arbitret. Mortuis uero parentibus monumẽ
ta/decẽtiſſima/quę temperatiſſime ſtructa. Neq; conſuetã magnitudinẽ oporter excedere: neq; mi
nora illis facere/quę maiores genitoribus ſuis ſtruebãt. Annuas quoq; curas defunctorũ quę hor/
namentum afferunt inſtaurare decet/& noua quottidie repetita memoria ſemper parentes ſum/
mopere honore/impendio moderate pro fortuna utentes. Si hæc ſeruabimus/ uitamq; ſemper ita
agemus ſinguli/ digna a diis cæteriſq; natura noſtra ſuperioribus omnibus pręmia reportabimus
plurimũ bona cum ſpe uiuentes. Quę uero erga filios & nepotes: conſanguineos: amico: ciues: pe
regrinos: deos ſemper colendo in congreſſum horum omniũ operari quiſq; debeat: atq; ita uitam
ſuam ſecũdum legem illuſtrare: legum ipſarum tractatio demonſtrabit: partim quidem ſuadẽdo/
partim uero duriores mores/ ui ſupplicioq; cogendo/ atq; ita ciuitatem noſtram / fauentibus diis/
felicem beatamq; efficiet. Quę uero oportet rurſus & neceſſarium eſt ut legiſlator/ qui eadem agi/
tet quæ & ego/ ediſſerat/neq; tamen ſub ipſa legis forma cõmode dici poſſe uidentur/horum exem
plum in primis tam ipſi legum latori q̄ lege inſtituendus arbitror afferendum: deinde legum poſi/
tionẽ incipiẽdam/reliqua oĩa pro uiribus diſcutiẽdo. Talia uero q̄ maxime figurã habeant haud ſa/
ne facile una quadã formula cõprehẽdi põt. Sed ita de ipſis modum aliquẽ capiamus/ſiquid de ip/
ſis aſſeuerare poſſum?. CLI. Dic age quẽ modũ. ATHE. Vellẽ eqdẽ eos ad uirtutis officia ꝑſuaſos
maxĩe & obtẽperãtes eẽ: idq; legiſlator facere ubiq; conabit. CLI. Quid ni? ATHE. Quę igit dicta
ſũt nõ nihil ad illud cõducere mihi uident: ut ſi nõ crudus oĩo audiẽtis aĩus ſit: mitior bñuolẽtiorq;
in audiendis

Deus princi/piũ mediũ & finis oĩum.

Deus ẽ nobis potiſſimũ mẽſura.

Qui filii de/beãt parenti/bus atq; q̃tũ debeant per ſoluere:

Leuiũ uerbo/rũ grauiſſima pœna.

Quibus ꝑpo/ſita eſt Neme/ſis.

in audiendis p̃ceptis efficiatur: beneuolentia uero factus/facilius pdiſcat: qđ ſi non oīno pagatur aliquo ſaltē modo factũ/ſatis eſſe putandum eſt. Nõ enim magna eſt eoꝝ copia/qui optimi q̃ maxime & celerrime conent̃ euadere. Heſiodum uero ſapiētem multi prędicant cũ dicat uiā ad uitia planā eſſe/ac ſine ſudore pagi/ cũ breuiſſima ſit. Ante uirtutē uero inquit ſudorē dii īmortales poſuerũt. Ac uia q̄ ad eā ducit/longa/ardua/& aſpa primũ: ſed poſtq̄ ad ſumma faſtigia puentũ ē/quę ardua uia fuerat/facilē p̄ſtat callē. CLI. Bñ dicere uidet̃. ATHE. Ita certe ē. Veꝝ quo ſermonis ſpectabat pgreſſio/uolo in medio uobis pponere. CLI. Ponas. ATHE. Orationē ad legiſlatorem ſic uertam? Dic nobis o legiſlator. Si ſcires qd agēdũ dicendũq; nobis ſit nõne diceres? CLI. Neceſſario. ATHE. An nõ pauloante dicentē audiuim? nõ debēre legiſlatorē poetis pmittere/ ut q̄cunq; ſibi placēt/effingāt. Nõ enī intelligũt/q̄ dicta cõtra leges nocēāt ciuitati. CLI. Vera loq̄ris. ATHE. Si de poetis hęc ad eũ dixerim?: erunt ne nobis modeſte dicta? CLI. Quę nā hęc? ATHE. Vetus o legiſlator fabula paſſim a nobis fert̃: atq; a cæteris oībus cõfirmat̃/poetā qñ in muſę tripode ſedet: nõ eſſe mētis cõpotē ſed quaſi fontē fluere & quęcũq; influũt: prſus effundere. Cũq; ars eius imitatio quędā ſit/& cõtrarios affectus hoīum exprimat/ſæpe cogi poetā ſibiipſi cõtraria dicere: neq; ſcire/utrũ hæc an illa uera ſint. Legiſlatori aũt nõ licet duo quędā diuerſa de uno ī lege loqui: ſed unũ debet ſemp enũciare de uno. Id aũt ex his quę mõ dicebas aīaduertes. Cũ ſepulchroꝝ alia excedāt alia deficiāt/alia mediũ teneāt/mediocria tu ſimpliciter laudaſti/fieriq; ſola iuſſiſti. Ego autē ſi uxor mihi ditiſſima eſſet/iuberetq; ut eā magnifice ſepelirē in poemate excedēs ſepulchrũ laudarē. Paup aũt uir atq; auarus/deficiēs. Qui uero mediocres diuitias poſſidet ſi ipſe quoq; moderat? ſit/ mediũ laudabit. Sed tibi nõ ita dicendũ ſicut dicebas modo/ut. ſ. mediocre ſolũmodo dicas/ſed quid quātũq; mediocreq; ſit/exponēdum. Aliter ne putes orationē hmõi legē eſſe? CLI. Vera loqueris. ATHE. Vtrũ qui legibus cõdendis incũbit/nihil tale in legũ exordio dicet? Sed ſtatim qd faciũdũ ſit/& qd nõ/exponet mulctaq; īpoſita ad aliā ſe legē uertet? nulla rõne ad exortādũ pſuadendũq; allata. Afferamus aũt in mediũ modos medendi duos/qbus alii medici aliter curare cõſueuerunt. Vt quēadmodũ pueri medicũ orant ut modo quodā facillime eos curet/ita & nos legũ latorē. Qđ ut fiat aptius/nõne dicimus quoſdā medicos eſſe/& quoſdā medicoꝝ miniſtros? quos etiam medicos appellamus? CLI. Sic oīno. ATHE. Siue liberi ſint ſeu ſerui/ qui dominoꝝ iuſſu / cõſideratiõe/ uſu/ & experiētia artē poſſideant/nõ aũt ſm naturā: ſicuti liberi/qui & ipſi ſic didicerunt & ſuos filios inſtruũt. An ponis duo hęc genera medicoꝝ? CLI. Quid phibet? ATHE. Nũ igit̃ ītelligis cũ ſerui & liberi ī ciuitate ęgrotēt: ſeruos a ſeruis plęrũq; curari? Qui & in medicoꝝ officinis uerſant̃ & oīa circuũt/ nec rõnē ullā de ſingulis ſeruoꝝ morbis/aut reddunt/aut accipiũt: ſed quę uſu pdeſſe uident̃ quaſi exacte ſciētes tyrānoꝝ inſtar ſupbe & ptinaciter impant: atq; ita a ſeruo ad ſeruũ medētes trāſuolant. In quo ſane ad curādos ęgrotātes domino felicitatē parāt: liber aũt medicus liberoꝝ ut plurimũ morbos curat atq; conſiderat: ita ut a principio morbi naturā pquirat: cõiterq; cũ ęgrotante atq; eius amicis uerſet̃/tum diſcēdo ab illis nõ nihil/ tũ quoad fieri põt docēdo: ne ante impat qcq̄ q̄ pſueſerit. Atq; ita pſuadendo ſemp manſuete ad ſanitatem pducere ęgrotantes conat̃. Vter melior eſt & medicus & exercitator? qui ſic/an qui modo illo medet̃/atq; exercet? Qui uidelicet dupliciter uim unam pficit. An qui ſimpliciter? Et eum qui deterior ex duobus atq; atrocior modus eſt/ exequit̃. CLI. Multũ pręſtat hoſpes qui hoc dupliciter pagit. ATHE. Vis ergo duplex hoc atq; ſimplex qũo in legibus ferendis fiat/cõſideremus? CLI. Volo equidē. ATHE. Dic age per deos/quam legis cõditor primā legē conſcribet? An non ſm naturā primũ generationis in ciuitate principiũ ante oīa legibus exhornabit? CLI. Plane. ATHE. Principiũ aũt generationis oībus ciuitatibus nuptiarum conuentus atq; cõmunio? CLI. Vtiq;. ATHE. Quare ſi nuptiales primũ leges ponant̃/bñ ad omnē ciuitatē recte cõſtituendam poſitę uidebuntur? CLI. Sic eſt oīno. ATHE. Simplicē ergo primũ dicamus/quę ſic ſe forſan habebit. Vxorem quiſq; a trigeſimo anno uſq; ad trigeſimũqntũ ducat. Si non duxerit/pecunia mulctet̃ atq; dedecore/pecunia quidem tanta uel tāta/dedecore aũt tali quodam uel tali: & ſimplex qdem lex de nuptiis talis ſit: duplex aũt talis. Vxorem ducere quiſq; debet ab anno trigeſimo ad trigeſimũ quintum: cogitans ꝙ natura quadam humanũ genus quodāmodo īmortalitatem conſequit̃. Cuius rei quiſq; natura ſummopere cupidus eſt. Nemo enim eſt qui non deſideret perpetuũ apud poſteros nomē habere. Genus itaq; hoīum īmortale hoc mõ in ſempiternũ perdurat: qđ filioꝝ filios reliquēdo unum & idem ſemper per generationē īmortalitatem adipiſcatur. Nefas autem eſt īmortalitate ſeipſum ſponte priuare. Hac uero ex animo ille ſe priuat/qui filios & uxorē negligit. Quicũq; legi huic obtēperauerit indēnis eſto. Qui uero nõ paruerit/& quinq; ac triginta annos natus uxorē non duxerit/ne ſolitariā uitam lucro ſibi & uoluptati fore cenſeat/ tanta in ānos ſingulos mulctet̃ pecunia; neq; eorum particeps honoꝝ ſit / quos iuniores quottidie in ciuitate ſenioribus exhibent duabus his legibus inuicē comparatis de ſingulis iudicare licet/ utrum oporteat eas duplices longitudine q̄ breuiſſima conſcribere ut perſuaſiones ſimul interponant̃ & minę: an minis uti ſolũ & ſimplices longitudine leges condere. ME. Laconici

Heſiodi ſnīa de uia uirtutis & uitioꝝ.

Quo pacto ſe habeāt poetę quum muſis agitantur.

Modi medendi duo.

Homo generatiōe fit ſempiternus.

moris eſt hoſpes breuiora ſemp eligere. Siqs aũt in his me iudicẽ faceret/ut eligere mihi liceret ex his utrã uelim legẽ in ciuitate/longiorẽ eligerẽ. In cæteriſq; legibus oĩbus ſi duo hęc ꝑponantur ad hoc ipm̃ exẽplar idẽ facerẽ. Oportet tñ pñtes leges & Clinię huic ꝓbari: huius enim ea ciuitas eſt: cuius uſui leges hę cõdunt. CLI. Probe tu qdẽ Megille. ATHE. De plixitate qdẽ uel breuitate ſcribendi curare nimis ineptũ eſt. Nõ enim breuiſſima aut longiſſima/ſed optima ſunt ut arbitror eligenda. Atqui & in legibus pauloante ꝓpoſitis/nõ duplicitate ſolum altera magis q̃ altera ad uirtutem cõfert/ſed qđ de duplici medicoꝝ genere dictũ eſt/rectiſſime eſt appoſitũ. Quod qdẽ legiſlatoꝝ nullus unq̃ cogitaſſe uidet: Nam cũ liceat duob⁹ qbuſdã ad ferendas leges/ui pſuaſioneq; uti: ad turbam diſciplinę expertẽ quoad pñt altero ſolum utunt. Non enim pſuaſioni minas cõiungũt/ſed uim purã ſolũmodo inferũt. Ego aũt o uiri beati tertiũ quiddam etiã faciẽdum in legib⁹ uideo qđ fieri nuſq̃ uidemus. CLI. Quid nam. ATHE. Quod p ea de qbus diſſeruimus nobis deo quodam aſpirãte factũ eſt. Mane enim diſputare de legib⁹ cœpimus & iam meridies eſt: & hoc amœno in loco cõmodiſſime requieſcimus: de legibus ſolũmodo diſputãtes. Et nũc primũ tractandarum legum principiũ facere mihi uidemur. Supiora uero cuncta exordia legũ erant. Quorſum hęc? qa uolebã dicere/ꝙ ſermonũ oĩum cæteroruq; qbus uocis imitatio eſt/exordia ſunt & quaſi quædam ꝓludia: quæ artificioſam aliquã & utilem ad rem dicẽdam tractationẽ hñt. Nempe illis quę citharedici cantus leges uocant: & reliquę muſę/ ꝓhœmia mire adinuẽta ꝓponunt. Verarũ aũt legum/ quas ciuiles eſſe dicimus: nemo unq̃ ꝓhœmiũ aliquod/aut pnũciauit/aut cõſcriptũ in lucẽ ꝓtulit/ quaſi nullum natura ſit. Nobis aũt mora hæc & diſputatio noſtra eſſe aliqd ſignificare uidet. Leges aũt quę modo duplices appellatę ſunt/non duplices ſunt ſimpliciter/ſed duo quędam/lex/ ac legis exordium. Atq; ea quã tyrãnico & medicoꝝ ſeruiliũ imperio cõparauimus lex mera eſt. Quod uero ante poſitũ fuit dictũ/ab hoc pſuaſoriũ reuera ad pſuadendum ſpectat qdem: ſed uim hẽt exordii. Nam ut beneuolentius audiat legiſlatoris imperiũ/quę lex eſt/& ꝓpter hoc facilius ſuſcipiãt ciues/iccirco tota illa oratio habita eſt: quę ad pſuadendum eſt inducta. Quapropter ut mea ſententia fert/nõ legis ratio ſed ꝓhœmiũ/totum hoc merito appellabit: poſt hæc aũt quid inſup addi deſidero? hoc ſane. Oportere legiſlatorẽ exordium ſemp omni legi ꝓponere: & in ſingulis in quo a ſe/ ipſis differãt quatenus duo illa/quę mõ relata ſunt/differebant. CLI. Ego qdem nunq̃ aliter uirum harꝝ rerũ peritũ leges ferre deſiderarẽ. ATHE. Probe mihi o Clinia eo dixiſſe uideris/ ꝙ oĩbus legibus ꝓhœmiũ quoddam ꝑerit: & qđ oportet in oĩs legũ conſcriptionis principio/omni ſermoni ꝓponere/ exordiũ legibus ſingulis accõmodatũ. Non enim paruũ eſt/ qđ poſtea dicit: nec parum refert clare ne an obſcure talia cõmemorent. Si aũt magnaꝝ paruarũq; legũ exordia ſimiliter confici iubeamus/nõ recte iubebimus. Nõ enim in cantu/neq; in oĩ ſermone id faciẽdũ. Nam & ſi poſſit in oĩbus inueniri: nõ tamẽ oĩbus utẽdũ eſt. Id aũt ipſi rhetori/ cantoriq; & legum cõditori ſemp eſt cõcedendũ. CLI. Vera loqueris hoſpes. Sed ne ulteri⁹ ĩmoremur. Immo uero ad ſermonẽ ꝓpoſitum iam reuertamur: & ab illis incipiamus ſi tibi placet/quę ſupra haud quaſi ꝓhœmio utẽs dixiſti. Quare iterũ ut ludẽtes aiunt/meliora ab initio ſecũda reſumamus/quaſi certũ ꝓhœmiũ nõ contingentẽ ſermonẽ ut nup tractãtes. Incipiamus itaq;: & exordiri ꝓfiteamur. Ac de honore quidem deoꝝ maiorũq; noſtroꝝ cura ſatis ſit dictũ. Cætera tranſigere annitamur donec tibi uidearis ſufficienter totũ ꝓhœmiũ abſoluiſſe. Deniq; poſt ꝓhœmium leges aggredieris. ATHE. Cum de diis deoſq; ſequẽtibus & parentib⁹ ſiue uiuentib⁹ ſiue defunctis ſatis per exordiũ dixerimus ut nũc affirmamus/qđ reſtat ut tu iubere uideris/ in lucẽ eſt educendũ. CLI. Prorſus qdẽ. ATHE. Poſt illa uero quę ad aĩos/quę ad corpora/quę ad externa ꝑtinent quo ſtudio colenda ſint cõiter diſſerẽdo ita determinare oportet ut & dicentes & audiẽtes diſciplinã pro uiribus conſequamur. Hęc ergo poſt illa nobis reuera dicẽda audiendaq; ſunt. CLI. Recte admodum loqueris.

Vide ut ĩ ſcribendo nõ breuitas aut lõgitudo: ſed qđ optimũ ẽ eligendum.

De exordiis quędam.

¶ARGVMEN. IN DIALOGVM QVINTVM DE LEGIBVS.

m Irabilia quotidie fieri uidem⁹ a magnete in ferrũ: a ſuccino in paleas: a fulgoribus in ſolida: ab ignito ſulphure in bõbarda. A tota natura uel in motu celi/ uel in artificioſa reꝝ quę gignunt/formatiõe. Cãs qdẽ ignoram⁹: neq; tñ ob cãꝝ ignorationẽ negam⁹ effectus fieri/quos uidem⁹. Mirabilia rurſus fieri nõnunq̃ ab aĩs nr̃is in oraculis cęteriſq; ꝓdigiis teſtis ẽ/non ſolũ oĩs hiſtoria ſed auctoritas ẽt mercurialis & pythagorica atq; platonica. Et ſi ſtupẽdoꝝ nr̃ę mẽtis opeꝝ rõnẽ certã facile oẽs aſſignare nõ poſſum⁹/negare tñ opa uel facta fuiſſe/uel poſſe fieri nõ debem⁹. Videm⁹ ignẽ quo cœlo ſimilior ẽ q̃ cętera elemẽta/eo mirabilib⁹ agere: ut breui ad ſuã trahat formã/ q̃ cętera tpe uix lõgiſſimo trahũt: neq; mixtionẽ ꝓpetiat/& cũ uidet diuidi diuidat: longiuſq; admodũ q̃ cætera ſuum ꝓtẽdat effectũ: & lõgiſſime per lumen agat atq; momento. Verum habet hoc a cœlo & cœlum imagine ſui agit: ideſt lumine/ quę ignis uix naturali efficit qualitate. Quis enim dubitet cœleſtia per radios ſuos tam nobis occultos

q̃ manifeſtos

q̃ manifeſtos ab ipſis uelut imagines ꝓfluentes mouere inferiora ſemp atq; formare? Ferme non
aliter q̃ uultus ſpeculum: & ſpeculum cõcauũ materiã ſiccam poſitã e cõſpectu. Sed age iam in hoc
ſpeculo & ſuperos in aĩam ſpeculemur. Quãto efficacior eſt ignis cæteris elemẽtis & igne cœlum/
tanto efficaciores cœlo ſunt ſpũs qui uel uiuificãt uel mouẽt cœlum/uel uiuificantiũ & mouentium
ſunt cõſortes. Spũs ergo ſupiores in noſtros utpote cõſortes imaginũ dũtaxat ſuaꝶ influxibus ope
rant. Queadmodũ uultus in ſpeculum: atq; agendo in eas formãt: ſimillimaſq; efficiunt: uſq; adeo
ut aĩę ſæpe tam ferme mirabiliter q̃ cœleſtes ſoleant/operent. Queadmodũ uero ſpeculũ ad ima-
gines a uultu ſuſcipiẽdas quinq; modis p̃cipue pręparat. Primo q̃dem natura uitrea: deinde pſpi-
cuitate. Tertio lenitate. Quarto reſiſtẽtia. Quinto poſitione/ſic & aĩę noſtrę ad influxus numinum
pręparant. Primo q̃dem ꝙ itellectuales naturę ſunt ſicut & illa. Secũdo/ q̃ñ per intellectũ/ fide illis
hęret indubia. Tertio ꝑ uoluntatẽ amore in illa ſeſe ardentiſſimo trãſſerũt. Quarto tota in illis fir-
miter memoria ſperãt. Quinto/ſi corpus habeant & natura illis accõmodatũ & diligentia ꝑpara-
tum: tunc in mentes noſtras a ſuperis ita labunt inſtinctus/ut a fidibus lyrę in fides ſimiliter tẽpera
tas. Tunc ꝓdigia/ſomnia/uaticinia/oracula ueniunt. Mitto ꝙ Iamblichus Porphyriuſq; narrãt/ora
cula quędã per aquã fieri ſolita/quędã per aerẽ/quędã uero ꝑ ignẽ: forte q̃a a dęmonib⁹/uel aquęis/
uel aereis/uel igneis imitant. Forte etiã q̃m locis & tpibus aliis/atq; aliis per occultas cãs contigerit
mentiũ humanaꝶ affectus ad ſupiora cõuerti/conuerſoq; inde formari. Profecto noſtrę mentes in
uaria nimiũ diſtrahunt. Verũ ſiquãdo integra uirtute ſua ad certũ opus utant/ ſicut & ignis tota in
tentione naturę cõburit/& cœlum toto agit influxu/tũc Plato nõ dubitat mirabiliora a noſtris mẽ
tibus q̃ ab igne uel cœlo/facillime ꝓuentura. Nõ dubitant & Auicẽna Algazeleſq;/neſcio qua for-
te ſæpe platonici. Sed de his in theologia latius diſputamus. Quibus euãgelicũ illud de fide mon-
tes ꝑmutatura maxime cõfirmat/ confirmant & plurima quę Plato in libro ſupiori & hoc quinto/
imo ex ſequẽtibus oĩbus de oraculis afferit adeo ut non aliter/uel urbis diſpoſitio/uel rei.p. forma/
uel ſanctio legum ſeſe habeat/q̃ per oracula comprobet. Verum q̃uis oracula tria cõmemoret/tñ
cæteris inſuꝑ uaticiniis quę ueriora forſan reperiri poſſunt auctoritatẽ ſuã ad idem manifeſte cõce
dit. Sed iam ad argumentũ q̃nti ꝓpriũ ueniamus. Cũ igit aĩus noſter ſpeculũ ſit diuinoꝶ/ merito
poſt diuinorũ cultũ in quarto deſcriptũ/ mox in exordio quinti aĩum ipſum iubet coli quaſi rem ſa
crã: & qui in ſupiorib⁹ pythagorea carmina eſt imitatus/in p̃ſenti quoq; animi cultu libẽter Pytha-
gorã ſuũ ſequit p̃cipientẽ: poſt deos maxime omniũ reuerere teipm. Quãti uero momẽti ſit eiuſ-
modi reuerẽtia ad obſeruantiã legũ/explicare nõ poſſem. Sed facit hæc/ ut ſummatim dicã/ut q̃ſq;
animi ſui quaſi numinis cõſpectũ aſſiduũ reuereat/ iudicẽ habeat intra ſeipſum: ad cuius legem uel
abſq; legibus ſcriptis uitã ſuam ꝑfectiſſime dirigat ac tandẽ facile naturalis legis amore faciat/quæ
cęteri uix ſcriptarũ legũ formidine faciũt. Proinde dũ de colendo aĩo diſputat oĩa de officiis p̃ce-
pta tradit/tum ad ſeipm/tũ ad alios ad oẽſq; uirtutes priuatim & publice ptinẽtia: quę diſcere q̃ſq;
debeat atq; ediſcere. Poſt hæc finẽ iponit exordio legũ. Vbi appet totã de legibus diſputationẽ in
tres p̃cipue partes eſſe diuiſam. Primo q̃dẽ in ꝓhœmiũ/ ab initio libri primi ad hanc uſq; partem
quinti ꝓductũ. Deinde in ipſam legũ diſpoſitionẽ. Et primo in leges ad rem.p. magiſtratuſq; po-
tiſſimũ ptinẽtes. Deinde ad ſingulas ſpectantes ciuium actiones. Meminiſſe uero te arbitror ſingu
las p̃terea leges/ſingula habere ꝓhœmia. Principio legifer puriſſimos pro uiribus colonos eligat:
atq; paſtorũ more puros ſegreget ab impuris. Luſtret quoq; ciuitatẽ: ac niſi ſumma cogat neceſſitas
nõ inferat uiolentiã. Adęquet cenſus pro uiribus: ne alii ditiſſimi ſint/alii uero mendici. Caueat ne
quis iniuſte diuitias cumulet. Neq; luculẽtiſſimã conetur ciuitatẽ reddere ſed iuſtiſſimã. Prędicet
ueritatẽ & apud hoĩes & apud deos eſſe maxime omniũ uenerãdam. Itẽ in ꝑegrinos hoſpitalitatẽ:
in ſupplices indulgẽtiã. Moneat unũ quẽq; aĩam erga ſeipm amore falli atq; puerti ſolere pręcipiat
ne q̃s abũdans ipſe patiat ꝓximũ eſurire. Collocet urbẽ ſi põt in media regione ſingulas circũſpe-
ctãs cõmoditates. In duodecim ptes urbẽ diuidat/totãq; ſimiliter regionẽ. Sed cur in partes duo-
decim? ut intelligas molem tantã tanq; laborioſam uniuerſi ipſius auxilio indigere/qđ eſt in ſperas
duodecim diſtributũ. Itẽ ciuitatẽ ad imaginẽ regni cœleſtis eſſe redẽdam. Cœleſtis aũt ciuitas inſi
gna duodecim quaſi duodecim tribus eſt diſtributa. Nec ab re diis duodecim ciuitatẽ cõmendat
ſuã/ſiq̃dẽ dii duodecim/ſignis cœli duodecim p̃eſſe dicunt. Immo uero dii ſex/ſexq; deę. Iuno. Ve-
ſta. Minerua. Ceres. Diana. Venuſq;. Mars. Mercurius. Iouis. Neptũnus. Vulcanus. Apollo. Prę-
pone ſingula ſingulis mẽbris q̃dẽ noſtris ſigna. Signis pręterea deos. Arieti quidem & capiti no-
ſtro Palladem. Tauro uero & noſtrę ceruici Venerem. Geminis & humanis brachiis Apollinem.
Cancro pectoriq; Mercurium. Leoni humeriſq; Iouem. Virgini iliiſq; Cererẽ. Librę & natibus/ qđ
honeſte dictũ ſit Vulcanum. Scorpio & pudibundis Martẽ. Sagittario fœmoriq; Dianã. Capricor
no & genibus Veſtam. Aquario cruribuſq; Iunonem. Piſcibus pedibuſq; Neptũnum. Intellige ꝑ
hæc ciuitatem totam non aliter unum ex ciuibus multis/q̃ unum corpus ex multis membris eſſe
debere. Alia uero numina maſculina. Alia fœminina iccirco dicuntur: ut cognoſcas & quæ ad

materiam paſſioneſq;:& quę ad formas actioneſq; pertinent a ſuperis gubernari. Verũ cur Plato
pręcipuã urbis arcẽ, Veſtę: Ioui: & Palladi conſecrat? Intellige in diuinis tres oĩum fontes exiſtere:
Veſtam qdem eſſendi fontẽ/ Iouẽ uiuẽdi/ Mineruã intelligẽdi. Atq; in his oĩbus auxilium a ſuperis
obſecrãdum. Vbi uero Plato cõmendat partitionẽ domiciliorũ agrorũq; in quinquies mille & qua
draginta/ oſtendit eiuſmodi numerũ cõmodiſſimas in ſe multaſq; deinceps diſtributiões partiũ cõ
tinere. Quod quidem & in ſequẽtibus paulatim aperiet: & uel mediocri arithmetrę pôt eſſe pſpi
cuũ. Notabis ubi de cõi ciuium uita diſſerit pceptũ de euãgelica dilectione & charitate mirãdum.
Item patriã magis q̃ matrẽ eſſe colendam. Quodue patriã inquit ĩmortalẽ deã eẽ: uel de diuina ter
reni orbis aĩa: uel de numine patrię patrono: uel de cœleſti patria dictum puta.

DIALOGVS QVINTVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Vniuſcuiuſq; aĩus poſt deos oĩum ẽ diuiniſſimus.

Sua uniuſcuiuſq; duplicia ſunt.

De honorando aĩo: honor eſt diuinũ bonum.

Malorũ nihil ẽ honorãdũ.

Vdiat iam reliqua quicũq; pauloante de diis chariſſimiſq; genitoribus audiebat. Cu
iuſq; enim animus/ oĩum ſuarũ rerum poſt deos/ cũ ſit maxime ſuus/ diuiniſſimus eſt.
a Quę uero ſua ſunt/ bifariã diuiduntur. Et potẽtiora qdem ac meliora dominantur/ imbe
cilliora uero deterioraq; ſeruiunt: pfecto quæ dominantur/ pręillis quę ſeruiunt/ ſemp
ſunt honorãda. Quapropter merito poſt dominantes deos/ eoſq; qui illos ſequũtur/
aĩum noſtrũ colendũ/ ſecũdoq; loco habẽdum iubeo. Nemo aũt ut breuiter dicã recte aĩum ſuum
honorat/ q̃uis uideatur. Diuinũ enim bonũ eſt honor. Malorũ aũt nihil eſt honorandum. Quiſq̃s igitur
putat uel ſermonibus qbuſdam uel munerib[us] uel obſequiis aĩum ſuũ extollere/ ſi meliorẽ ipſum ex
deteriore nõ reddit quenq̃ honorare uidetur: minime tñ id facit. Nam ſtatim a pueritia unuſquiſq;
ſufficientẽ ad oĩa cognoſcẽda ſe putat/ & honorare ſuũ aĩum opinatur laudãdo/ permittẽdoq; ſibi qc
quid libuerit agere. Nos aũt dicimus eũ qui hæc agit aĩum nõ honorare/ ſed lędere: quẽ tamẽ ſecũ
do loco poſt deos dicimus honorãdum. Sed neq; ille eũ honorat/ qui peccatorũ ſuorũ plurimorũq;
& maximorũ ſcelerum/ nõ ſeipſum ſed alios cãm ducit. Qui ſane ſeipſum ſemp excuſans honorare
uidetur aĩum: longe tamẽ abeſt/ cũ obſit. Neq; etiã cum pter rõnem laudẽq; legũ latoris uoluptatib[us]
quis indulget/ aĩum ſuum honorat: deiicit enim ipſum/ cũ malis & pœnitẽtia repleat. Neq; ẽt tunc
honorat: quãdo labores lege laudatos/ metuſq; ac dolores ferẽdos nõ ſuſcipit/ ſed cedit atq; ſuccũ
bit. Hæc enim agens oĩa animũ ſuum dedecorat. Sed nec qñ hãc uitam ſummũ bonũ cenſet: imo
tunc etia uituperat. Nam aĩo exiſtimãti oĩa apud manes mala eſſe/ ptinus aſſentitur/ neq; reſiſtit/ do
cens ipſum atq; redarguẽs/ quaſi ignoret/ utrum contra quę apud deos inferos ſunt/ oĩum bonorũ
nobis maxima ſint. pręterea qui uirtuti formam corpis anteponit/ aĩam uere penituſq; dedecorat.
Nempe corpus aĩa uenerabilius arbitratur. In quo certe uehemẽter errat. Nihil enim terrenũ reb[us]
cœleſtibus uenerabilius eſt. Et qui de aĩo aliter ſentit/ q̃ mirabilem rem negligat/ prorſus ignorat.
Nec rurſus qui pecuniã iniuſte cupit aut poſſidens iniuſte/ non dolet/ muneribus animũ ſuũ exhor
nat ſed ab hoc longiſſime abeſt. Quod enim uenerabile pulchrumq; in animo eſt/ paruo pro auro

Totũ aurum uirtuti cõpẽſari nõ põt.

prodit. Cum totũ qd ſup terram quodue ſub terra eſt aurũ/ uirtuti compenſari digne non poſſit.
Deniq; ut ſummatim dicã quicũq; illa quę legiſlator turpia malaq; putat eẽ/ omni ſtudio fugit/ nec
pro uiribus ſequitur ea quę bona & pulchra ſtatuit/ non uidet in his omnibus q̃ turpiter & abſurde di
uiniſſimũ animũ ſuum afficiat. Maximã enim ſecũdum iuſtitiam ultionẽ male agẽdi: nemo/ ut uno
uerbo dicam/ aĩaduertit. Maxima uero eſt. Vt quis malis hoĩbus ſimilis efficiatur: factuſq; ſimilis bo
nos & uiros & ſermones fugiat: ſeq; ipſum ab eis ſeiungat. Improbis autem adhęreat/ & eorũ con
ſuetudinem amplectatur. Eum uero qui ſe his ĩmiſcuit/ neceſſe eſt eadem pati & agere/ quæ tales
agere & loqui inter ſe conſueuerunt. Ac paſſio quidem huiuſmodi iuſtitia non eſt. Iuſtitia enim &
iuſtum/ honeſtum eſt. Vltio uero/ paſſio iniuſtitię ſequax. In quã & qui non incidit & qui incidit/ ma
lus miſerq; eſt: ille quoniã non ſanatur: hic quoniã/ ut multi ſeruentur/ ipſe perit: honor autem eſt ut to
tum ſimul complectar meliora ſequi/ & ex peioribus quęcũq; meliora fieri poſſunt ad melius q̃ op
time reducere: homini profecto nihil animo aptius & ſagacius eſt ad fingendum malum/ ad inue
ſtigandum eligẽdumq; qd eſt oĩum optimũ/ eiq; per omnẽ uitam ſimiliter adherendũ. Iccirco illi
ſecundo ſtatutus eſt honor. Tertiũ deinde honorẽ ſm naturã quiuis intelliget corpori conuenire.

Tertius honor corpori habendus.

Conſiderare oportet qui ueri honores ſint: quiue adulterati: quorũ differẽtia a legiſlatore declarã
da mihi uidetur. Vtputa honore dignum corpus eſſe nõ qd formoſum/ aut robuſtum eſt/ aut uelox/
uel magnũ/ uel ſanum q̃uis multis id uideatur: neq; quod contrariis modis affectũ. Nẽpe quę mediũ
iſtorũ oĩum habitũ tangũt/ ea longe moderatiora tutioraq; cẽſenda ſunt. Altera.n. iſflatos & auda

Bona corpis & extrema opoſite eã de mediocritatem.

ces aĩos reddũt. Altera deiectos atq; illiberales. Similiter pecuniarũ pdiorũq; & cenſus poſſeſſio ſe
hẽt. Excedẽs.n.& priuatim & in ciuitatib[us] inimicitias ſeditioneſq; parit. Deficiens aũt utplurimũ
ſeruitutem. Nemo igitur liberorũ gra pecuniis cumulãdis incũbat/ ut ditiſſimos eos relinquat. Neq;
enim ipſis/ neq; ciuitati id conducit. Sed cenſus tum adulatione uacuus/ tum rerũ neceſſariarũ non
indigens

Decēs cenſus

indigens oīum decētiſſimus & optimus eſt. Nam hic nobis ad oīa cōſonans accōmodatuſq;/ uitā a doloribus remouet. Liberis ergo nō auri ſed pudoris multū oportet relinquere: putamus aūt uerbis impudentiā iuuenū caſtigantes id nos facturos. Sed hoc non ex ea caſtigatione fit / qua iuuenibus incutiunt dicētes ꝙ adoleſcentē oporteat in oībus uerecūdum eſſe. Sapiēs itaq; legū lator/ ſenioribus ꝑcipiet potius ut ſint corā iunioribus uerecūdi. Ac ſummopere caueant ne qs iuuenum eos/ aut uideat/ aut audiat agentes turpe aliqd uel loquētes. Nam ubi ſenes minus pudici ſunt / neceſſe eſt ibi iuuenes impudētiſſimos eē: pręſtans enim & iunioꝝ & ſenioꝝ diſciplina eſt nō uerboꝝ increpatio/ ſed ut quę increpando quis diceret & monēdo/ eadē ipſe in omni uita facere uideatur.

Liberis nō aurū pudor relinquēdus.

Quiſqs pręterea cognationē & uniuerſam ſub eiſdē penatibus generis cōmunionē honorat & colit/ hos deos merito ꝓpitios in liberis ꝓcreandis habebit. Amicoꝝ quoq; & ſodaliū in uitę conſuetudine ſummā beneuolentiā cōſequet/ qui illoꝝ in ſe obſequia maiora pręſtatioraq; putabit q̄ illi: ſua uero in illos beneficia minora: q̄ ipſi exiſtimabit. Atqui & erga ciuitatē ac ciues optime ille ſe geret/ qui omni uictorię quæ in olympicis/ aliiſq; tam belli q̄ pacis certaminibus cōparat / illam gloriam anteponet/ quā patriis legibus miniſtrādo nanciſcit: atq; in hoc miniſterio cęteris oibus per totam uitam pręſtare conabit.

De exiſtimatiōe obſequoꝝ erga alios.

Officia erga patriam.

Ad peregrinos uero ſanctiſſima eſſe fœdera quiſq; cogitet. Ferme enim oīa peregrinoꝝ & contra peregrinos peccata prę illis quæ inter ciues cōmittunt / ultori deo curę ſunt. Nam cū peregrinus amicis cognatiſq; careat/ maiorē & apud deos & apud hoīes meret miſericordiā. Quare qui magis ulciſci poteſt/ is ad ferēdum auxilium eſt paratior: poteſt aūt maxime/ hoſpitalis cuiuſq; dęmon ac deus hoſpitalem ſecuti Iouē. Diligenti igit cautione cogitandum cuiq;/ cui non nihil eſt conſilii/ ut inocens ab iniuria in peregrinos ſemp uiuat.

Officia erga peregrinos.

Sed oīum tam in peregrinos q̄ in ciues peccatoꝝ maximū eſt/ quod in ſupplices eſt cōmiſſum. Deus enim per quē ſupplex fœdus eſt cōſecutus/ diligētiſſimus eius eſt cuſtos. Quare nullus in ſupplices ſceleratus/ impunis abibit. Hactenus officia cuiuſq; in parētes: ſeipſum/ ſua/ patriā / amicos/ cognatos / peregrinos/ atq; colonos pene oīa expoſuimus. Qualis uero quiſq; quo ad ſeipſum eſſe debeat / qui optime uiuere uelit/ nunc iam exponamus. Vt non lex/ ſed laus & uituperatio ſingulos decens / refrenet magis/ & obtēperatiores ferēdis legibus faciat: atq; hæc nobis deinceps dicēda ſunt.

Erga ſupplices.

Veritas ꝑfecto/ tum diis/ tum hoībus dux oīum eſt bonoꝝ. Cuius qui felix beatuſq; futurus ē/ ſtatī ab initio ꝑticeps eē debet: ut in ueritate plurimū tp̄s uitā agat. Fidus hic certe ē: īfidus aūt q ſponte mētit: q uero nō ſponte amēs. Quoꝝ neutrū optabile eſt. Nam & infidus & amēs ab amicitia admodū alienus. Ac ꝓcedente tempore cognitus in tantū in odioſa ſenecta uitęq; termino ſolitudinē incidit: ut ſeu uiuant ſiue deceſſerint amici ac filii/ pene ſimiliter orbā uitam miſere agat.

Veritas dux bonoꝝ oīum

Quis fidus: īfidus & mendax.

Honorādus certe eſt qui nihil iniuriat. Qui uero nec alios id facere patit/ duplici honore / imo ēt magis eſt honorādus. Ille enim uni/ hic multis hoībus cōparat/ cū principib⁹ cæteroꝝ iniuriā nunciet. Qui aūt una ēt cū magiſtratib⁹ iniuriā quoad pōt/ ulciſcit / is magnus ꝑfectuſq; in ciuitate uir preconio ꝓdicet. Nā uirtute cunctis excellit. Eadē quoq; tēperantię & prudentię laus eſt. Et qui aliis bonis abundat/ quæ in alios quoq; trāſfundi poſſunt/ ſi cęteros ꝑticipes efficit/ tanq̄ uir ſummus eſt honorādus. Qui autē id facere uellet qdem/ ſed nō pōt ſecūdo loco habēdus eſt.

Quis honore ſimplo & duplo honorandus.

Quis ꝓconio extollēdus.

Inuidum uero qui ſponte nihil boni cæteris cōferat/ uituperare debemus/ nec ꝓpter hoīem qui male poſſidet/ rem ipſam uituperare/ ſed eam pro uirib⁹ adipiſci. Certet p̄terea apud nos quiſq; de uirtute abſq; inuidia. Qui enim ſic agit/ ciuitatē ſuam amplificat: cū ipſe qdem cōtendat/ & alios calūniis nō detineat. Inuidus uero dū cęteris derogādo putat pręſtare/ & ipſe minus recte ad ueram tendit uirtutē: & cōcertatores iniuſta uituperatiōe tardiores efficit. Ideoq; uehemēs acquirēdę uirtutis ſtudium e ciuitate tollens/ ipſam pro uirili pte glorię amplitudine priuat.

Quis īuidus: res bona ī malo nō uituperanda.

Oportet p̄terea unūquēq; aīoſum eſſe. Ac maxīe mitem. Nam alioꝝ iniurias quę uel difficile/ uel nullo modo ſanari poſſunt/ non poſſumus aliter effugere/ q̄ pugna/ defenſione/ uictoria/ & nullius peccati remiſſione: qđ abſq; aīoſitate facere nemo poteſt. In iis aūt iniuriis quę tales ſunt ut ſanari poſſint/ noſſe in primis oportet/ nullum iniuſtū / ſpōte iniuſtū eē. Nemo enī unq̄ maximoꝝ maloꝝ aliqd alicubi uellet hēre: multoq; minus in his quę ſibi p̄ſtātiſſima ſunt. Eſt aūt aīus ut diximus reuera in oībus oīum p̄ſtātiſſimus. Quapropter in eo cū maxīe ſit honorādus/ nemo ſponte ſummū accipiet malū/ uoletq; per totā uitam id poſſidere: porro miſerabilis oīno eſt iniuſtus oīs: & qui mali quicq̄ hēt. Miſereri aūt decet eoꝝ qui ſanabiles ſunt & cohibere iram: ne aduerſus eos muliebri iracūdię feruore aīus efferatur duriuſq; inſiſtat. Qui aūt ita ſunt flagitioſi ut incurabiles ſint/ eis ira uehemētius īmittenda. Propterea diximus aīoſum .i. generoſę iracūdię non expertē/ ac ſimul mitē/ bonū uirum ſemp eſſe debere.

Nullum iniuſtū ſpōte iniuſtum eſſe.

Omniū uero maximū quiddam malū in multoꝝ hoīum aīs eſt īnatum. Cuius qdē: cū facile ſibi ignoſcant: remdiū nullū excogitāt. Eſt aūt hoc qđ dicere ſolent/ qđ natura ſibi quiſq; amicus eſt: recteq; ē ita id ſe hēre. Sed reuera nimius in ſeipſum amor oīum peccatoꝝ oībus ſemp eſt cauſa. Obcecat quippe circa amatū q amat. Quapropter qui ſe amat/ cū ſeipſum magis q̄ ueritatē honorandū putet qd iuſtū/ bonū pulchrum ſit/ male iudicat. Decet ſane eū qui magnus uir futurus eſt/ neq; ſeipſum/ neq; ſua diligere: ſed iuſta

Malū infitū aīs oīum maximum eſt nimiū in ſeipſum amor.

Qui magnus futurus ē: nec ſua: nec ſeipſum diligere.

ſemp/ ſiue a ſeipſo/ ſeu ab alio quouis geranť. Ex hoc ipſo delicto accidit oĩbus / ut ignorantiã ſuam eſſe ſapientiã opinarenť: hĩc fuit ut q̃uis nihil ut ita dicã ſciamus/ ſcire tamen oĩa arbitremur. Cum uero nec aliis cõmittamus facultatẽ agendi quę ipſi facere ignoramus/ faciẽtes ipſi errare cõpellimur.

Vnde accidat ut dum nihil ſciamus oĩa ſcire arbitremur.

Quãobrem nimiũ ſui ipſius amorẽ fugere quiſq; debet: & meliores ſequi/ nullo rubore uerecundię impeditus. Sunt & alia nõnulla: quę & minora his ſunt & ſæpe dicunť. Sed cũ nihilominus utilia ſint/ ea quoq; dicẽda. Nam cõmemoratione opus eſt. Semp enim quaſi aliqd effluat: contra aliquid oportet influere. Recordatio uero eſt: prudentię deficiẽtis influens. Profecto a riſu nimio & lachrymis abſtinendũ oĩbuſq; eſt ab oĩbus p̃cipiẽdum: ut lętitia nimia triſtitiaq; cõpreſſa honeſto in habitu ſe cõtineant ſiue in felicitate queq̃ dęmon cuiuſq; ſiſtat/ ſeu per fortunę caſus tanq̃ ad ardua difficiliaq; tendẽtibus opationib⁹ q̃buſdam dęmones auerſantes inſurgãt. Sperare ſemper boni uiri debẽt munera quę talibus uiris dare deus ſolet/ ſibi nõ defutura. Ac ſiqui graues labores inciderint/ deũ leniores eos facturũ: & p̃ñtia in melius cõmutaturũ: bona uero/ cõtra oĩa una cũ bona fortuna ſibi affore. Hac ſpe ſinguli uiuant & tam ioco q̃ ſerio & ſe & cæteros ad frequentẽ horũ cõmemorationẽ ſedule adhortenť. Sed iam quę facere unuſqſq; debeat/ & qualis eſſe/ quo ad diuia ſpectat officia dictũ eſt: humana uero nõdum explanauim⁹. Dicẽda aũt ſunt. Hoĩbus enim nõ diis p̃cipimus. Sunt porro natura maxime humana/ uoluptates/ dolores/ cupiditateſq;. Ex qb⁹ neceſſe eſt mortale omne aĩal quaſi pẽdere: & maximo quidem cũ ſtudio. Laudanda certe honeſtiſſima uita eſt/ nõ ſolum qa glorię habitũ ſuperat/ uerũetiã quia ſiquis uelit guſtare: nec inde ſtatim a iuuẽtute fugere/ eo quoq; ſuperat/ quod oẽs expetimus/ ut per totã uitã lętemur magis q̃ doleamus. Qď uero erit ita/ ſiquis recte guſtet facile ualdeq; patebit. Quo aũt pacto recte id fiat/ rõne iam cõſiderandum eſt/ ſiue ita nobis ſ̃m naturã inſit: ſiue aliter p̃ter naturã.

De eligẽda uita quo ad uoluptatẽ & dolorem.

Vitam itaq; ad uitã / iucũdiorẽ & moleſtiorẽ ita conferre oportet. Voluptatẽ adeſſe nobis uolumus. Dolorẽ uero nec eligimus neq; uolumus. Mediũ aũt ſtatũ pro uoluptate nequaq̃ uolumus: doloris tamẽ loco accipimus. Dolorẽ etiã minorẽ maiore cum uoluptate uolumus. Voluptatẽ minorẽ cum maiore dolore nequaq̃. Pari aũt mõ utrũq; hoꝝ hẽre nos nolle/ poſſum⁹ declarare. Hęc oĩa multitudine/ magnitudĩe / itẽſione/ ęqlitate: horũq; cõtrariis ad electionẽ ſinguloꝝ uoluntateq; & differũt & nõ differũt. Cũ hæc neceſſario ſic ſe habeant/ eam qdem uitã in qua cũ utraq; multa magna intẽſaq; fiunt/ uoluptates tamen excedunt/ uolumus. Eam aũt in qua cõtraria/ nolumus. Atq; eã rurſus/ in qua licet utraq; parua: remiſſa ſint/ moleſta tamẽ ſuperant/ nolumus: ſed eã in qua cõtraria/ uolumus. Si autẽ ęqualia ſunt/ de ęquali uita ut diximus cogitãdum. Volumus enim quę illo excedunt qď nos diligimus: & nolum⁹ quę cõtrario ſuperant. Conſiderare oportet queãdmodũ oẽs uitę noſtrę in his cõnexe naturaliter ſunt: & quas natura uellimus. Siquid aũt p̃ter hæc uelle nos dicimus / ignorãtia quadam impitiaq; uitarum id dicimus. Quę nam igiť & quot uitę ſunt in quibus noſſe oportet quod uolendum & qď uolendum quod ſponte fieri ſolet & qď contra / hiſq; cognitis legem ſibiĩpſi p̃ſcribere. Atq; inde quod ſibi amicũ eſt ſimul & iucũdum & optimũ pulcherrimũq; eligere/ ut quis quoad homini licet beatiſſime uiuat! Temperatã uitam unã eſſe dicamus: prudentẽ alterã. Tertiam fortẽ: ſanã deniq; quartã. Et quattã. Et quattuor his alias cõtrarias quattuor ſtatuamus/ imprudentẽ/ ignauã/ intemperatam/ ęgrotantẽ. Quiſquis uitam nouerit temperatã/ mitẽ in oĩbus & moderatam ponet: quæ dolores quietos/ uoluptates remiſſas/ molles cupiditates/ amores minime furioſos habeat. Intemperatã uero in oĩbus acrem: quę doloribus uehemẽtibus & uehemẽtibus uoluptatibus / cupiditatibus ardentib⁹/ furioſiſq; & inſanis mirũ in modum amoribus agiteť.

De uita tẽperata & intemperata.

Sed ſuperãt in uita qdem tẽperata uoluptates/ dolores aũt ſuperanť. In uita intẽperata contra/ uoluptates a doloribus ſupanť/ magnitudine/ multitudine/ atq; frequentia. Quo fit ut neceſſario altera nobis ſecũdum naturã uita iocũdior ſit/ altera triſtior: & uolentem iucũde uiuere/ ſponte intemperanterq; uiuere nõ pmittat: conſtat enim ſiquod nunc dictũ eſt recte eſt dictũ/ quod neceſſe ſit intemperatũ omnẽ p̃ter ſententiam eſſe talem. Quippe uel per ignorantiã/ uel incontinentiã/ uel utrãq; omnis humana turba expers temperãtię uiuit.

Oĩs humana turba expers temperantię uiuit.

Similiter de ſana & ęgrotante uita eſt cogitãdum: quod & dolores & uoluptates habeant: ſed in ſanitate uoluptates excedant/ in ęgrotatione dolores. Noſtra uero uoluntas in deligendo genere uitę/ non eſt ut dolor ſuperet. Vbi aũt ſuperať/ eam uitam iucũdiorẽ iudicauimus.

Q̃ď uitę genus delegitur

Temperatus igiť intemperato prudens imprudentẽ: fortis ignauo / utraq; pauciora: minora/ rarioraq; habet: & alter uoluptatibus/ alter doloribus ſuperat. Ita ut fortis ignauũ / prudẽs amẽtem/ temperatus petulantẽ/ ſanus ęgrotantẽ uoluptate ſuperet. Vtq; in ſummã rediganť/ quę uita uirtutis/ corpore aut animo particeps eſt: ea eſt iucũdior altera & pulchritudine: rectitudine: potẽtia & gloria pręſtat/ ita ut qui in ea conſtitutus eſt felicius contrario in omnibus uiuat. Verum exordium legum iam finem accipiat. Poſt exordium/ legem ſequi neceſſe ẽ. Immo uero leges deinceps rei. p. reuera conſcribendę ſunt. Queãdmodum igiť quęcũq; texuntur: non ex ſimilibus omnino trama ſtamineq; texunť / ſed ſtaminis genus robuſtius atq; firmius eſt / tramę mollius ut facilius cedat: ita homines qui magiſtratus geſturi in ciuitate ſunt eodem modo diſcerni ſemper oportet

& eos

& eos qui in leuiori eruditione cõprobenť. Duæ uero ſunt in re.p.ſpecies. Altera magiſtratuũ: al/
tera legũ conſtitutio. Ante uero hæc oĩa ita cogitandũ eſt. Cũ paſtor atq; bubulcus equorũq; cura
tor/cæteriq; huiuſmodi greges & armenta ſuſceperint/non antea curant / q̃ ſingulis conueniẽtem
purgationẽ adhibeant: porro ſanis Ab egrotãtibus/generoſiſq; ab ignauis ſegregatis/altera in gre
ges alios mittẽt/altera uero curabunt non ignorãtes aliter fruſtra ſe tã pro corpore q̃ pro aĩa labo/
raturos. Nẽpe naturæ & educatiõis prauitas ita corrũpit ut niſi quis ſegreget/ſanorũ integrorũq;
morũ ac corporũ genus: in ſingulis cõtagione interimãt. Sed de cæteris quidẽ aĩalibus minor cu/
ra & exẽpli cauſa ſolũ eoꝝ mẽtio faciẽda. De hoĩbus uero maximũ ſtudiũ legis lator habebit: ac di/
ligẽter rimabiť oĩa: ut ſingulis cõſentanea ſcribere queat/tũ de luſtratiõe tum de cæteris omnibus
actionibus. Sic igiť ciuitatis luſtrationes ſe habẽt. Multæ enim ſunt: & aliæ leuiores/grauiores aliæ.
Ac ſiquis tyrannus ſimul legiſq; lator ſit/difficilibus & optimis luſtrationibus uti poterit. Legis aũt
latori abſq; tyrannide/qui leges nouas atq; rẽ.p. fundet/ſatis erit factũ ſi purgationẽ mitiſſimã ad/
hibuerit. Nã exactiſſima purificatio quẽadmodũ medicina quæ ualidior corporibus adhibeť: do/
loris plena eſt & cũ ultione iuſta pœnã infert/morte peccantẽ aut exilio dãnans. Eos enim qui ma/
xima peccata patrarũt/ſi inſanabiles ſint: qm̃ ciuitati maxime noceãt/remouere oĩno ſolet. Mitior
uero purgatio huiuſmodi nobis eſt. Qui enim ob inopiã uictus duces quærunt: hiſq; ſpõte ſe offe/
runt ſecuturi ex egeſtate aduerſus eos qui nõ egent: hos tanq̃ morbũ ciuitatẽ labefactantẽ honeſto
colonie noĩe benigne expellit. Hæc oĩ legũ latori quodãmodo a principio ut diximus faciẽda. No
bis aũt difficiliora quædã in pñtia euenerũt. Nã neq; coloniã neq; delectũ aliquẽ purgãdi gratia ad
pñs excogitare oportet. Sed quaſi ex multis fontibus torrẽtibuſq; aqua ad lacunas eaſdem cõfluat/
neceſſe eſt obſeruare ut qui undiq; cõfluit humor/partim exhauriẽdo effundẽdoq;/partim deriuã/
do atq; diuertẽdo q̃ mundiſſimus ſit: Labor aũt ut uideť/& periculũ eſt in oĩ cõſtitutiõe ciuili. Q m̃
uero nõ re nunc ſed uerbis agiť perfectus iã nobis ſit delectus/ſitq; ut deſideramus facta purgatio.
malos qui hãc ciuitatẽ adire gubernaturi cõtendẽt/cũ ſatis longo tẽpore exaĩauerimus oĩ perſua/
ſione accedere ꝓhibemus: probos autẽ pro uiribus beneuolos ꝓpitioſq; facientes alliciemus. Sed
neq; latere nos debet/q̃ feliciter nobiſcũ actũ ſit. Quippe quẽadmodũ herculidarũ coloniã / felicẽ
fuiſſe diximus: qm̃ diuidẽdorũ agrorũ innouãdarũq; tabularũ grauẽ: & periculoſam cõtentionem
effugit/quã quidẽ rem ueterũ ciuitas leges ferre coacta: neq; prætermittere põt oĩno: neq; moue/
re quodãmodo: ita ferme & nobis accidiſſe uideť. Solũ ergo ut ita dicã reſtat uotũ: paruaq; muta/
tio cauta/parũ longo in tpe trãſmutantibus. Eſt aũt hæc/ut in his mutationibus faciendis una cum
debitoribus multis/multos quoq; agros ciues poſſideant uelintq; humaniter cũ egenis cõicare/p/
tim mittendo/partim accipiẽdo: colentes mediocritatẽ/exiſtimanteſq; paupertatem nõ in diminu
tione pecuniarũ: ſed in acquirẽdi inſatiabili cupiditate cõſiſtere. Hoc enim ciuitati maximũ eſt ſa/
lutis initiũ: ſuper quo quaſi ſtabili fundamento/ędificare poſtea quicqd ciuitati decorũ & huic con
ſtitutioni cõgruũ ſit/facile quiſq; poterit. Sed ſi fundamẽtũ hoc debile ruinoſumq; fuerit/ nulla ci/
uilis opera proſpere deinde ſuccedet. Itaq; nos id fugientes/imo uero uerbis quo pacto fugiendũ
ſit oſtẽdẽtes/dicimus nullã eẽ aliã aut latã aut anguſtã fugiẽdi uiã/niſi ut colamus iuſticiã: neq; acq/
rendi cupiditate ſequamur. Atq; hoc iã nobis quaſi quoddã ciuitatis ſubſtẽtaculũ & præſiduum ſit
fundatũ. Cenſus enim quos ſibi ciues parauerint/careãt quodãmõ crimine oportet: uel ulterius in
acqrendo ꝓgredi ultro deſiſtãt: qbus inuicẽ uetera crimina habenť: quiq; uel paulũ mentis cõpo/
tes ſint. Illi ãt qbus deus dedit quẽadmodũ & nobis nouæ ciuitatis cõſtitutionẽ in qua nullæ inimi/
citiæ ſunt ſi ꝓꝓ habitationũ agrorũq; diſtributionẽ inimicitiarũ ſibi cauſas dederint/non humanæ
cuiuſdã: ſed peſſimæ ignorantiæ crimine notabunť. Quis erit igiť recte diſtributionis modus? pri/
mum qdẽ quãtũ eẽ oporteat numerũ cõſtituendũ cẽſeo. Deinde aſſeuerandum: per quot qualeſq;
partes diſtributio ſit ciuibus faciẽda: poſtremo agros habitationeſq; ipſas ęqualiter q̃ maxime di/
uidendũ. Quanta aũt multitudo ſufficiẽs ſit nõ aliter recte diciť q̃ agrorũ uicinarumq; ciuitatũ col
latiõe. Ager qdem tantus ſit/ut tot moderatis hoĩbus ſufficiat neq; maiori opus. Tot uero eſſe de/
bent: ut iniuriãtes uicinos poſſint depellere: & iniuriã patientibus auxiliari. His inſpectis & agrũ: &
uicinos opere uerbiſq; definiemus. Nũc uero exẽpli deſcriptioniſq; cauſa/ut res ipſa ꝑficiať ad fe/
rendã legẽ ſermo deſcendat. Quinquies mille & quadraginta ſint cõuenientis cuiuſdã numeri gra/
tia agroꝝ ꝑcipes diſtributioniſq; defenſores. Ager autẽ & habitatiões ſimiliter eaſdem in ꝑtes di
ſtribuanť/ut uir & portio cũ diſtributione cõueniãt. Et in primis duas in partes totius numeri par
titio fiat: deinde in tres: licet & in quarta: & in quinta & uſq; ad decẽ deinceps. Oportet certe oẽm
legis latorẽ tm̃ de numeris intelligere: ut qs qualiſq; numerus ſingulis ciuitatibus commodiſſimus
ſit/nõ ignoret. Dicamus autẽ eũ numerũ qui plurimas & præſertim deinceps ordine diſpoſitas in
ſeipſo diſtributiões recipit. Porro uniuerſus numerus oẽs in oĩa ꝑtitiones habet. Sed quinqes mi/
lium & quadraginta numerus & ad bellum & ad pacẽ ad cõtraria oĩa: ſocietates: tributa: diſtribu/
tiones nõ in plures q̃ unã de ſexaginta partes incidi põt. Aliter legiť: in ſexaginta partes unã dũta/

De diuidẽdis agris & de numero ꝑſonarum.

De nũero apto ad plures diſtributiões q̃ ẽ qnqes mille & quadraginta.

Q

rat indigẽtes incidi põt. Ab una aũt ad decẽ uſq; cõtinuas. Verũ in ocio hæc illis firmiter capienda quibus lege res iſta cõmiſſa ſit. Atq; hæc nõ aliter q̃ ita ſe habẽt. Dicẽda hæc ſunt huius rei gratia illi qui ciuitatẽ cõdit. Nẽpe ſiue ab initio nouã fundet/ſeu ueterẽ diſſipatãq; reſtituat/circa deos & ſacra quæ ſingulis ſtatim in ciuitate deceat & a qbuſcũq; diis uel dæmonibus noĩari: nemo mẽtis cõpos innouare illa conabiẽ/quæ ex Delphis aut Dodone aut Hãmone accepta ſunt/uel priſca quadã oratione per uiſiones inſpirationeſq; deorum ſunt aſſerta: qbus approbatis ueteres ſacra ſolẽnitatibus mixta cõſtituerint/ſiue ab indigenis orta/ſiue tyrrena dicanẽ ſiue cypria ſiue undecunq; uolueris. Et his ſermonibus famã traditã ſimulachraq; cõſecrarint/aras quoq; & tẽpla: ſacroſq; horũ ſingulis agros ſtatuerint. In his oĩbus nec nimiũ qd legũ conditor innouabit. Sed deũ ptibus ſingulis uel dæmonẽ uel heroẽ aliquẽ tribuet. Et in agrorũ diſtributione primis lucos agroſq; eximios & cõſentanea oĩa dedicabit: ut ſingularũ ptiũ cetus/ſtatutis facti tpibus & facultatẽ ſui facilius ad quoſlibet uſus exhibeãt: & ſacrificando alter alterũ benigne accipiãt unde & domeſtici fiãt inuicẽ/ſeq; cognoſcant. Quo quidẽ nihil ciuitati melius q̃ uidelicet ut ciues inuicẽ: ſeq; cognoſcat. Vbi enim nõ lux inter ciues eſt in eorũ moribus ſed tenebræ/ibi nec honores pro dignitate neq; magiſtratus recte dabunẽ: neq; ius ſuũ cuiq; tribui poterit. Nihil eſt aũt/ſi unũ uni cõferas / in quo maius ſtudium in oĩbus ciuitatibus ponere quiſq; debeat /q̃ in hoc ut nec ipſe adulterinus eſſe unq̃ uideaẽ/ſimplex ſemper ac uerus: nec alius ipſum talis fraudeẽ. Verũ iactus qui mõ ſequiẽ/ in ipſa legũ poſitione ſicut in teſſaris/ut prouerbiũ habet/a ſacro/cũ inſolitus ſit: forte primũ mirari auditorẽ faciet. Cogitanti tñ atq; expto uidebiẽ/ſecũdo loco quo ad optimũ ſtatũ ciuitas ſic inſtitui: fortaſſe quiſpiam ipſam nõ ſuſcipiet: qa cõſuetus nõ fuerit cũ legũ latore/more tyrãnico in ferẽdis legibus nõ utẽti. Recte ſane ageẽ ſi optima res. p. & ſecũda: & tertia pponaẽ deturq; optio cuiq; arbitratu ſuo quãlibet electuro. Id nunc ſimiliter nos agamus. Et cũ primã uirtute rẽ. p. ſecundãq; & tertiã expoſuerimus Cliniæ optionẽ demus: & cuiq; uolenti hæc ſuo more deligere: partiq; ſuæ qđ ſibi placet/tribuere. prima igiẽ ciuitas eſt & res. p. legeſq; optimæ/ubi q̃ maxime per uniuerſam ciuitatẽ priſcũ illud prouerbiũ locũ habet/quo ferẽ uere amicorũ oĩa eſſe cõmunia. Certe in hoc pcipue uirtutis erit terminus/quo nullus poni rectior poterit ſi alicubi uidelicet aut ſit iſtđ aut unq̃ fiet/ut cões mulieres ſint cões & liberi/cõmunis quoq; oĩs pecunia/omniq; ſtudio qđ ppriũ diciẽ undiq; e uita remotum ſit uſq; adeo ut ea ẽt quæ propria ſingulis natura ſunt/cõia quodãmodo fiãt/ut & oculi & aures & manus cõem in uſum cernere: audire: agere uideanẽ. Laudẽtq; & uituperẽt eadẽ ſimiliter oẽs/ eiſdẽ rebus gaudẽtes eiſdẽq; dolẽtes: ac deniq; pro uiribus ſub his legibus uiuant/quæ unã q̃ maxime ciuitatẽ efficiunt. Talẽ utiq; ciuitatẽ ſiue dii alicubi ſiue deorũ filii uno plures habitẽt/ita uiuẽtes eãq; ſeruantes/oĩ certe referti gaudio uiuũt. Quapp rei pu. exẽplar nõ alibi conſiderare oportet: ſed hac inſpecta/talẽ maxime pro uiribus quærere. Ea uero quã hic nos aggreſſi ſumus/ſi fiat/ pxĩe quodãmodo ad immortalitatẽ accedet: ac ſi non primo/ſaltẽ ſecũdo loco erit una. Sed de tertia poſtea ſi uoluerit deus determinabimus. Nũc uero quæ nã hæc ſit & quo pacto talis fiat/conſideremus. Primum igiẽ domos agroſq; ſortianẽ: nec agros/cõiter colant. Nã maius hoc eſt q̃ hæc generatio nutritioq;/& educatio fere poſſit. Sed hac mẽte ita diſtribuãt: ut putẽt ſinguli ſortẽ ſuã toti ciuitati eſſe cõem. Quippe cũ ea regio patria ſit magis eã colere debẽt/q̃ filii matrẽ: hæc enĩ cũ dea ſit/dña mortaliũ eſt. Idẽ quoq; de indigenis tã diis q̃ dæmonibus eſt cẽſendũ: ſed ut hæc ſic oẽ per tp̃s durẽt: dãda opera eſt/ut quot nũc foci numero diſtributi ſunt/totidẽ ſemp futuri ſint/neq; plures unq̃/neq; pauciores. Quod ita firmiter ĩ omni ciuitate fiet/ſi ſortẽ nactus qſq; ſemp unũ de filiis ſuis tm̃ / quẽ malit domus ipſius hæredẽ relinquat: & ſucceſſorẽ/cultorẽq; deorũ & ciuitatis & generis tam uiuẽtium q̃ defunctorũ: ex reliqs aũt filiis ſi plures uno ſibi nati ſunt/fœminas quidẽ ẽm legem quæ ſanciẽ/collocet: mares aũt/ciuibus illis/qbus filii nõ ſunt/adoptiõe cõmittat: maxime qdẽ per gratiã. Si uero gratiæ quoſdã deficiãt/aut ſi plures uel mares uel fœminæ ſingulis naſcanẽ: aut cõtra ſi pauciores: cũ mulieres forte fœcũde nõ fuerint/de oĩbus iſtis maximis pſtãtiſſimuſq; magiſtratus/qd fieri oporteat/diligẽter cõſideret: uiãq; oĩno inueniat: ſiue abundet filiorum fœtura ſiue deficiat: & quinquies mille & quadraginta habitationes ſolũmodo ſemp maneãt. Multæ autẽ ſunt uiæ: nam & prohiberi genere/cũ nimis affluit põt. Et cõtra cum opus eſt ut augeaẽ/curari/ac uel honore uel dedecore monitionibuſq; ſenũ ad iuuenes licet ad eã hoĩes adhortari. Deniq; hinc oĩs defectus oriẽ: & inopia/cũ quinq; miliũ & quadraginta domorũ numerus nõ ſeruaẽ. Quod ſi ob nimiũ in pcreãdis liberis ſtudiũ ſic aucta ſit ciuitas/ut numeri modũ excedat/atq; ita inopia rerũ præmaẽ/uetus illud repetaẽ conſiliũ/quod ſæpe iã dictũ eſt/ut colonia mittaẽ chara a charis quo cõmodius agi poſſe uidebiẽ. Si uero cõtra morborũ lues bellorumue calamitas ueluti quadam illuuione ita deuaſtauerit ciuitatẽ: ut multo pauciores ſtatuto numero ſupſtites ſint/ſponte quidem alicui ciues adulterina educati diſciplina: ſuſcipiendi non ſunt. Neceſſitatẽ autẽ nec deus ut diciẽ uiolabit præſentem igiẽ orationem exiſtimemus hunc in modum noſtrorũ auribus inſonare. O uirorũ omnium optimi: ſimilitudinem & ęqualitatem/quodue idem eſt & conſentiens/honorate ẽm naturam: neq; id

unquam

Prĩa ciuitas & res. p.

Prouer. amicorũ oĩa cõia.

Secunda unitas & res. p.

Vt eſt patria ueneranda.

Quo mõ ſit uel nũerus focorum.

Ciues adulterina diſc. nõ admittendi.

Prouer. Neceſſitatem nec deus uiolat.

unquã tranſgrediamini:ſiue ſecundũ numerũ ſiue ſm potentiã/bonaꝝ rerum : atq; pulchrarũ. Et nunc quidẽ in primis per oẽm uitã numerũ quẽ prædiximus cõſeruate. Deinde cẽſum quẽ ab initio mediocrẽ ſortiti eſtis ne negligite/emendo inuicẽ & uendendo. Alioquin neq; deus ipſe diſtributor/neq; legis cõditor uobis fauebit. Nunc eni primũ refragantibus lex ꝑcipit præfata/ut in his ſortiant/quicũq; uelint uel nõ ſortiant:perinde ac ſi regio ipſa in primis/ diis oĩbus ſit ſacrata : deinde ſacerdotes oẽs tã mulieres q̃ uiri precaturi ſint/primis in ſacris ſecundiſq; & tertiis/ut & emptor & uenditor domiciliorũ & ꝑdiorũ quæ ſortiti ſunt quæ in his ꝑpeti cõuenit:patiant. Scribent autẽ in ſacris ad poſteritatis inſtructionẽ cupſſea monimẽta:ꝑterea ut iſta ſeruent eorũ cuſtodiam magiſtratui illi cõmittent/qui acutiſſime uidet inſpicere:ne lateat eos/ſiqua forte præter rõnẽ hãc cõmercia fiant:ſed quicũq; legi addeo nõ obtẽperat/puniat. Atqui quãtũ bonum ſit qđ mõ præcipit ſuo ordine præparatũ:quãtũq; proſit obſequentibus ciuitatibus ſecũdũ antiquũ prouerbium nullus unq̃ prauus intelliget:ſed expertus dũtaxat & ęquis in moribus educatus. Quæſtus in hac ciuitate nõ multus:neq; enim oportet in ea neq; licet illiberali quæſtui quẽq̃ incũbere:neq; mechanicum illud & infame quærere lucrũ:qđ mores generoſos inquinat:neq; exiſtimare ullo pacto uilibus ex rebus & turpibus pecunias cumulandas. Accedit ad hæc & alia lex quæ iubet neqs priuatus uel aurũ habeat uel argẽtum. Sed qa nũmis opus eſt quotidianæ cõmutationis gratia quæ inter artifices & huiuſmodi ferme ẽ neceſſaria/cum mercẽnariis & ſeruis & colonis merces aliqua debeat: iccirco nũmos habere cõcedimus tales ut apud eos quidẽ habeant in ꝑcio/ a cæteris uero gẽtibus contẽnant. At uero cũ & bella ſæpe gerenda ſint & peregre ꝓficiſcendũ/qñ ad externas gentes legati nuncilq; mittunt/neceſſe eſt ut ciuitas ſemp cõmunẽ græciæ monetã poſſideat. Siqua uero neceſſitas priuatũ peregre proficiſci coegerit/magiſtratuum ueniaꝓficiſcat. Reuerſus aũt/ſi peregrinis nũmis abundat/cum ciuitatis nũmis eos cõmutet:ciuitatiq; reſtituat. Quod ſiqs occultare eos & in priuatum uſum cõuertere deprehẽſus fuerit/publicũ fiat quod occultabat. Conſcii autẽ q nõ accuſauerunt/maledictis:atq; obpropriis una cum illo ſubiiciant:atq; etiã non minore mulcta puniant q̃ allatus peregre nũmus fuerit. Nemini ꝑterea aut dare dotes aut accipere liceat neq; pecuniã deponere apud eum cui nõ adhibes fidẽ neq; fenerare: liceatq; ſiqs in fœnus acceperit/nec uſuram nec ſortẽ reddere. Hæc aũt ciuitati optima eẽ/ſic recte quiſpiã iudicabit/ ſi ad præcipuã ipſam recti legũ latoris ſemp referat uoluntatẽ. Nã uiri ciuilis mentẽ habentis nõ ea uolũtas eſt ut nos aſſerimus/quã in legũ latore optimo eſſe debere multi affirmant:ut q̃ maximam & ditiſſimã eẽ uelit ciuitatẽ:auro & argento refertã:ac terra mariq; plurimis dominãtẽ:qbus addũt/ ut q̃ optimã etiã ac feliciſſimam eẽ uelit/ſi recte leges laturus eſt. Sed horũ quidẽ alia fieri pñt:alia minime: poſſibilia igit uolet fundator legũ impoſſibilia nec uolet/nã uana eẽt cupiditas neq; aggrediet. Felices ergo:& ꝓbos eſſe/quæ ſimul neceſſario fer me fieri ſolẽt/uolet quidẽ. Diuites aũt ualde ſimulq; ꝓbos eſſe impoſſibile:dico aũt diuites:ut multi exiſtimãt aſſerentes eos eẽ diuites/qui pauci e multis pecunias plurimas poſſident/quas ẽt poſſet malus quilibet poſſidere. Quod ſi ita eſt/nunq̃ ego his cõcedã diuitẽ reuera eſſe felicẽ/niſi etiã bonus ſit:fieri uero non põt ut diuitiis aliquis ſimul præſtet & probitate. Cur ita: forte qſpiã dixerit. Quia dicemus/acqſitio tã iniuſte q̃ iuſte facta / pluſq̃ duplo eam ſuperat/quæ ſolũmõ iuſte fit. Et impendia quæ nec honeſte nec turpiter impẽdunt/ duplo minora ſunt illis quæ honeſta ſunt/honeſteq; impendunt. Nunq̃ igit illo qui duplo plus acquirit & dimidio minus erogat/ditioris erit qui cõtra facit. Eſt aũt alter iſtorum ꝓbus:alter nõ malus qdem qñ dũtaxat parcus eſt:nõnunq̃ uero malus oĩno:bonus aũt ut mõ diximus nunq̃. Nam qui & iuſte pariter & iniuſte pecunias cumulat/neq; iuſte impẽdit neq; iniuſte/diues ſit qñ eſt parcus. Sed q oĩno malus/qm̃ utplurimum nepos & ꝓdigus eſt ualde pauper fit. Atqui honeſte expẽdit: & iuſte ſolum acquirit:neq; facile diuitiis excellet unq̃/neq; premet inopia. Recte itaq; ſermo noſter aſſerit: ualde diuites/ bonos uiros nõ eſſe qđ ſi boni nõ ſunt felices quoq; non erunt. Nobis autem legum huc ſanctio reſpicit/ut feliciſſimi ciues ſint:ac maxime inter ſe amici. Qui ſane amici nunq̃ erunt:ſi mutuis iniuriis uexati plurimis litigando uti cogãtur iudiciis:ſed ſi q̃ minima hæc ſint atq; pauciſſima. Quapropter oportere dicimus nec aurũ nec argentũ eſſe in ciuitate:neq; quæſtũ inſup multũ in mechanicis operibus cauponatiõibuſq; & fœnore:nec ex pecoribus turpiter : ſed ab his quæ agricultura offert ac prebet:atq; hoc ita/ut quæſtus non cogat ea negligere/quorum cauſa quærũtur pecuniæ:hæc uero anima & corpus ſunt quæ abſq; gymnaſtica: & alia diſciplina/ nullius præcii unq̃ erunt. Quare pecuniarum cura:ut ſæpius iam dictum eſt:ultimũ honoris teneat locũ. Quippe cum tria ſint omnia in quibus homines ſtudiũ ponunt/ultimum ac tertium eſt/ſi recte habeat: pecuniæ ſtudium. Medium corporis/animi primum. Atqui hæc ipſa/quã nunc condimus/res pu. ſi honores ita diſtribuit:recte diſponitur. Siqua autem lex aut tẽperãtiæ ſanitatem corporis/aut ſanitati & temperantiæ diuitias anteponit/non recte poſita eſſe uidetur. Sæpius itaq; legis lator proteſtari debet/quid ipſe uelit quid ſi contigerit/bene ſuccedet. Sin minus inſtituti ſui ſpes eum fruſtrabitur: Atq; ita forſan & ipſe a ferendis legibus ſeſe ac cæteros uindicabit:aliter nullo mõ. Qui

Prouer: Praui nõ Itelligere pñt.

De quæſtu.

De auro habẽdo & nũmis.

De ditibus.

De depoſito & fœnore.

Valde diuites bonos nõ eſſe.

Tria ſunt ĩ qbus hoĩes ſtudiũ ponũt bona aĩ bõa cor. & pecuniæ.

ergo partē ſuā ſortitus eſt eam quā diximus cōditione poſſideat: ꝓbe autē fieret ſi cętera oīa quę ue
niunt in coloniā eq̄liter poſſiderent. Cū aūt fieri id nō poſſit/ſed alius ueniens plus hēbit pecunię
alius minus/multorū & equalitatis in ciuitate tēporū oportunitatūq; cauſa/opus eſt ut inequales in
ea cenſus cōſtituanť: ut magiſtratus uectigalia/diſtributioneſq; ſecundū dignitatē ſinguli non ſolū
ſuæ maiorūq; uirtutis aut formæ aut uiriū corporis/uerū etiā ſecundū diuitiarū & pauptatis uſum
quoad fieri pōt ęqualiter/uidelicet inęquali quidē portiōe ſed facile coęquabili accipiētes/nequaq̃
cōtendant. Horū cauſa quatuor magnitudine differentes bonoꝝ cenſus fieri oportet. Primos. Se
cundos. Tertios/& Quartos: aut q̄buſuis aliis nominibus appellatos: ut alii eodē in cenſu ꝑmane
ant/alii ditiores paupereſue facti/in cenſum ſibi cōuenientē pertranſeant. Ad hæc legis figurā/quæ
ſequiť/ego ponā. Nēpe oportere dicimus ut in ciuitate quæ ſummi morbi exps futura ſit: qđ diſſi/
dium aut ſeditionē rectius appellarim/nec extrema in aliq̄bus ciuiū inopia ſit: nec ingētes diuitiæ.

Nec extrema inopia neq; ingētes pecunię in ciuibus.

Nam utraq; illa ab utriſq; his pariunť. Quare oportet ut a legiſlatore utriuſq; terminus ſtatuať.
Sit itaq; pauptatis terminus/cēſus ſortis: quā ſtabilē eſſe oportet: quāue minorē alicui eſſe nec ma
giſtratus ullus patieť: nec alius quiſq̃/cui curæ ſit uirtus: cū legis lator his mēſurā ſuam præſcripſe/
rit/duplū ad hanc & triplū & quadruplū haberi ꝑmittet. Plura uero ſiq̄s habeat ſiue repta: ſeu do
nata: quæſtu ſiue parta ſeu quauis alia fortuna huiuſmodi cōparata/ſi oē quod ſupeſt ciuitati & diis
ciuitatis tutoribus dederit: indēnis & laudibilis ſit. Sin autē legi nō obtēperauerit/quiſq̄s hoc de.../
lerit dimidiū cōſequať: dimidium diis cōſecreť. Ille aūt ęquali ſuorū bonoꝝ parte mulcteť. Quæ
cunq; uero poſſidēt ultra ſortē apud magiſtratū hoꝝ cuſtodē a lege conſtitutū aperte ſcribanť: ut
oīa de pecuniis iudicia facilia ſint: & ualde clara: poſt hæc urbs primū in medio regionis quoad fie
ri pōt condať: in loco qui cætera quoq; ciuitatis habeat cōmoda: quæ nec intellectu nec dictu diffi
cilia ſunt. Deinde in ꝑtes duodecī partitio fiat: ut Veſte prima Iouiq; & Palladi conſecreť eaq; arx/

De ſitu urbis

circulo circūducto/a quo & regionē & urbē partes duodecim partianť: quæ q̄dē ita ęquales fiāt: ut
agri fœcundi minores ſint/ infœcundi maiores. Sortes uero quinquies mille & quadraginta ſcin
danť: quarū bipartito quælibet diuidať. Conſortiri quoq; oportet portiones duas/quaꝝ utraq; re
motioris: & ꝓpinquioris ſit ꝑticeps/ita ut pars urbi proxima cū remotiſſima parte ſors una fiat: ſe/

Diuiſio agrorum.

cunda quoq; ab urbe: cū ſecunda a remotiſſima: cæteraq; oīa eodē pacto: danda etiā opera eſt ut in
geminis his partitionibus qđ mō de fœcūditate regionis & infœcūditate diximus/ꝑgať: ut uide/
licet in eis multitudine/& paucitate diſtributionis ęquatio fiat. Quin etiā diuidere in partes duode
cim uiros oportet: quēadmodū: & cætera bona/omniū prorſus ęqualitate ſeruata: omniaq; deſcri
bere. Deinde duodecim ſortes/diis duodecim attribuere: & partē quālibet ſortis participem: ſuo
conſecrare deo tribūq; ipſam uocare. Sed & duodecim urbis mēbra/ſicut in reliqua regione factū
eſt: ſigillatim in habitationes duas diuidēda ſunt. Vnā quidē circa mediū/circa extremū alteram:
Et habitationis quidē ordo hūc habeat finē. Illud aūt cogitare oīno debemus qđ ea quæ diximus
nunq̃ talem oportunitatē nacta oīa: ita cōcurrent ut quēadmodū deſcripta ſunt fiant: & uiri habi
tationem huiuſmodi nō ferant moleſte: ſed ęquo aīo patianť: pecuniaſq; habere uelit per totā uitā
ut ſtatuimus. Mediocres filiorū præterea generationes: ita ſingulis ſint ut diximus: ac auro & argē
to careant: & cæteris oībus: quæ legis lator ex ſupradictis/dicturus eē uideť. Ad hæc regionis & ur
bis in medio & in extremis ſicut ordinauimus ubiq; habitationes. Quæ quidē oīa quaſi ſomni quę
dam/dicunť: ciueſq; ꝑ hæc & ciuitas quaſi ex cera formanť. Hæc utiq; mō quodā nō male opponū/
tur: ſed ea quoq; narranda: quę legis lator aduerſus diceret. Ne fugere me exiſtimetis amici quod
modo dictū eſt uere quodāmodo dici. Sed par eſt ut arbitror in ſingulis ut is qui exēplar proponit
ad cuius ſimilitudinē opus fieri debeat nihil oīno prętereat: qđ ad ueriſſimā eius cōueniat pulchri
tudinē. Si quis aūt ex his nōnulla imitando aſſequi neq̄t/quæ ſupra uires ſunt ꝑtermittat qđ: & his
proximū eſt/eorūq; quæ fieri cōuenit/cognatiſſimū/oī ſtudio ꝓſequať ꝑmittatq; legis latorē uolun
tati ſuæ finē imponere. Quo facto cōiter cū illo cōſideret. Quid ex dictis cōferat quidue ferēdis le
gibus aduerſeť. Nam opus undiq; ſibiipſi cōſentiens/artifex omnis ubiq; agere debet etiā in re mi/
nima: ſi modo ſit laudem conſecuturus. Nunc iam poſt duodecim partiū diſtributionem aīaduer
tendum eſt/quod cū duodecim partes hæ plurimas in ſe portiones/portionibuſq; cōnexa & orien/
tia ex cōnexis habeant uſq; ad quinq; milia & quadraginta. Vnde & tribus & gētes & uicos habent
& ad rē bellicam ordines atq; ductus: nūmos præterea & mēſuras ſiccorū atq; humidorū & pōde/
ra ſimiliter/hæc oīa cōmenſurata & cōſona inter ſe a legis latore ordinari debēt: ꝑterea timēda nō
eſt puſillanimitatis opinio/quaſi parua nimiū cōſiderenť/ſiq̄s iubeat ut uaſa: & ſupellectilia ciuium
oīa menſurā habeant ſuā: nulliūq; ſine certa mēſura poſſideať. Et cōmuni ratione cēſeat ad oīa per

De mēſura ſupellectiliū.

utiles eſſe numerorum partitiones uarietateſq;: ſ'm quas & ipſi inter ſeipſos uarii ſunt: & in longitu
dine & profunditate/ac uocibus uarietatem accipiunt: in motibus quoq;/tam recto motu aſcendē
do uel deſcendēdo q̄ circuitu. Ad hæc omnia ita reſpicere debet legis lator/ut ciuibus oībus præ
cipiat/ne ab huiuſmodi numerorū ordine quoad poſſunt/diſcedant. Nulla enim alia una pueritiæ

diſciplina/

332

diſciplina/ad rei familaris gubernationẽ/ad rem.p.ad artes deniq; uniuerſas tantã habet uim quã tam huiuſmodi numerorũ cognitio:quodq; maximum eſt/ſomnolẽtos etiã: & natura rudes exſuſcitat/& dociles:memores:ſolerteſq; facit/præter naturã ſuã diuina arte ꝑficientes. Quæ quidem oĩa/ſi mõ legibus aliis/atq; officiis/illiberalitas & auaritia ex eorũ animis extirpata ſit/qui ea ſufficiẽter & utiliter ſuſcepturi ſint bona rudimẽta:& cõmoda ſunt. Sin minus:malitia hinc potius q̃ ſapiẽtia clam originẽ trahet:qđ Egyptiis & Phœnicibus multiſq; aliis gẽtibus nunc uidemus contingere:pp cæterarũ artium facultatũq; illiberalitatẽ:ſiue quis rudis legũ lator id fecerit/ſiue fortuna inſenſa ſiue alia huiuſmodi quædã natura. Nec enim illud o Clinia & Megille nos fugiat/magnã eẽ locorũ ad ferendos meliores peioreſq; hoĩes differentiã. Quibus diuerſa ꝓut expedit legibus ſanciẽda ſunt. Quippe alii uarietate uẽtorum & turbine difficiles & ꝓterui ſunt:alii propter aquas:alii ꝓpter cibos:qui ex terra nõ ſolũ corporibus cõmodi aut incommodi oriunť: uerũ animis quoq; nõ minus. Maxime autẽ loca regionis differunt:in qbus inſpiratio quædã diuina eſt/& quæ dæmones ſortiti ſunt:qui habitãtes propitii uel cõtra ſuſcipiũt. Quibus pro humano ingenio conſideratis: mentis cõpos legũ cõditor/ſe ad leges ferendas cõuertet. Quod & tibi eſt o Clinia faciundũ. Prius enim hæc tibi animaduertenda ſunt/q̃ habitari facias regionem. CLI. Egregie o atheniensis hoſpes hæc abs te dicta ſunt. Quare & mihi ita eſt faciendum.

Cõmendatio arithmetice & necessaria pueris.

De locorũ ui erga hoĩes

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIA. VI. DE LEGIBVS.

TRia ſunt genera cauſarũ:quibus diuerſa diuerſis in locis hominũ ingenia fiunt. Quæ quidẽ tria genera Plato in ſuperioris libri fine breuiter cõprehẽdit. Ego uero operæ preciũ fore arbitror hac ipſa materia quaſi quodã nodo ſextũ cũ quinto ligare. Sit ergo plurimũ in loco diſcriminis ad meliores deterioreſq; hoĩes generãdos. Cauſa uero ſit uel humana/uel naturalis/uel diuina. Humana qdẽ/lex/educatio/ cõſuetudo diuerſa. Naturalis aũt elemẽtorũ alimentorũq; diuerſitas. Diuina uero/ut cœlũ quoq; diuinũ/uocẽ/ſyderum numinũq; poteſtas. Siquidẽ Plato iudicat quẽadmodum aliæ cœli plagæ aliis reguntur ſtellis/aliiſq; diis.i.ſupioribus angelis:ſic alias terræ plagas/aliis quoq; dæmonibus/ inferioribuſq; angelis gubernari. Accedit ad hæc aſtronomorũ ſentẽtia & plagas terræ cœli plagis:& urbes aſcẽdentibus ſignis accõmodans. Mitto in pręſentia quantum ingeniorũ diſcrimen afferat familiariũ cuiuſq; hominis uarietas dæmonũ. Quod aũt ſpũum ſuperiorũ uires/noſtris qũocunq; id fiat/ſpiritibus influãt/negare nõ poſſumus/qñ manifeſte uidemus corpora noſtra corporibus ſupioribus agitari aſſidueq; ab aere aliter atq; aliter ꝑmutari. Quod ſi ſpiritus illi in noſtros agũt ſpũs/agunt inſuper & in corpora. Paſſio uero corpoꝝ humanorũ/ſiue a ſpiritibus illis ſiue a corporibus ſupioribus inferať/eatenus redũdat in aĩa/quatenus tã cõparato q̃ naturali affectu aĩus ſeſe mergit ĩ corpus. Verũ hoc intereſt/qđ corpora illa p corpora noſtra mouẽt aĩas:ſpũs aũt/tũ aĩas per corpora mouẽt tũ per aĩas/tũ etiã per illũ ſpũm quẽ phyſici ſæpe nodũ aĩæ inuicẽ corporiſq; cognominãt. Memẽto uero uim oẽm atq; motũ a ſupioribus in nos deſcendentẽ/ſemp ad bonum ſuapte natura cõducere. Qñquidẽ & cœleſtes influxus/ſemp ad bonũ. Sed neq; tu hic uel rigidiorẽ hoĩum triſtitiã & parſimoniã reiicias in Saturnũ:uel temeritatẽ ferocitatẽq; in Martẽ: uel fraudulẽtã malitiã in Mercuriũ/uel laſciuos amores in Venerẽ. Quid uero? ſi Saturni grauitas in nobis cõplexionis/naturæ/nutritioniſq; & educatiõis uitio/in ſimile quiddã grauitati uitiũ cõuertať. Similiter magnanimitas martia in audaciã magnanimitati quodãmõ ſimilẽ:mercurialis induſtria ſimiliter in malitiã: uenerea charitas in libidinẽ? Nõne ſub ſolis radiis/qui natura ſua ad uidẽdũ cõferũt & uiuẽdũ quotidie accidit:alios uiſum:alios uitã amittere:& qui in aere libero ſalubriter calefaciunt: in cõcauis urũt. Quẽadmodũ uero ſub benefico radiorũ influxu ob inferiorẽ naturã reſultat alicui malũ:non uniuerſo:ſic ſub ſtellarũ uiribus natura bonis:atq; ſub numinũ muneribus optimis/põt interdũ inferioris uel naturæ uel cõſuetudinis uitio/uitiũ uel corporis uel animi ſuboriri. Nihil uero uniuerſo uitiũ aut malũ:quẽadmodũ in cõcentu. Secũda uel ſeptima uox/quæ ſeorſum audita diſſonat/interim cõiũcta cæteris cõſonat uniuerſo. Solẽt uero Platonici infimos dæmones malos aliqñ nũcupare:quoniã ad infimum generationis & ſenſibile bonũ ſuo quodã/ut aiunt officio nos alliciant diuertere autẽ a ſummo bono ad minimũ cõparatione ſummi malũ iure cẽſeť. Miſſum facio in pñti quod aiunt ſupremos dæmones ad contẽplationis/medios ad actionis/infimos ad cõcupiſcentiæ bonum ducere. Quodue his oĩbus:& uti poſſumus & abuti:& utentibus quidem bona contingũt: abutentibus uero mala. Appellat uero Plato dæmones & deos indigenas patriæ/nõ quia inde geniti:ſed quia ciues inde genitos peculiari quadam cura cuſtodiunt. Dicit pręterea beatã ciuitatem a diis deorumq; filiis coli:intelligens partim quidem cœleſtem hieruſalem/ab angelis puriſq; animis habitatam/partim quoq; felicẽ illorum uitã:quos in Phædone inquit editiſſimas terræ partes incolere numinũ familiaritate beatos. Deſcendit poſt hæc in ſexto ad magiſtratus conſtituendos:

ſcilicet qđ eẽ oporteat/& quo pacto creari:quidue magiſtratus cuiuſq; ſit officiũ.Inquit aũt diligẽ
tiam in his creandis tãti eẽ momẽti/ut uel bonarũ conſtitutio legũ abſq; magiſtratibus bonis:non
modo nimine profutura ſit ciuitati/uerũet am plurimũ nocitura.Oportere uero ait tã eos qui ma
giſtratus electuri ſunt q̃ qui eligẽdi/eẽ ab adoleſcentia ꝓbatiſſimos/maioribuſq; ꝓbatiſſimis geni
tos:& qui conciuiũ mores pfectiſſime calleant.In his notabis mirã Platonis prudentiam in ordine
magiſtratuum eorumq; officio in rebus humanis & ſacris/bello & pace/in urbe atq; agris.Cogno
ſceſq; & probabis optimatũ gubernationẽ/aliquid regii necnõ popularis habentẽ:& quodámodo
inter unum & populũ mediã cõſtitutã.Aíaduertes in ciuilibus muneribus diſtribuendis ſeruandã
ſemp ęqualitatẽ:nõ arithmeticã quidem:per quã numero uel etiã menſura & pondere paria ſingu
lis tribuunť:quæ ſæpe iniuſtiſſima eſt:ſed geometricã potius/per quã conſiderant merita ſingulo/
rum:atq; ea rõne ſingulis diſtribuiť:ut quæ ꝓportio meritorũ eſt ad merita/eadem quoq; munerꝫ
ſit ad munera:neq; ęqualia ſint munera muneribus:ſed munera meritis.Geminam ergo conſide/
rabis ęqualitatem tũ muneris ad munus/tum muneris ipſius ad meritũ:Et illã qdem ſæpe noxiam
raro utilẽ:& tunc demũ utilẽ ſi fiat ſorte.Hanc uero quotidie neceſſariam.In hac utiq; totã cõſiſte
re iuſticiæ rationẽ.Atq; hãc ipſam in Iouis iudicio eẽ poſitã.Eiuſq; notionẽ hoibus uix pauciſq; tri/
bui.Sed quãtacunq; nobis adſit per hanc ſolã cuncta ſeruari.Nec immerito ęqualitatis huius offi/
cium ſupremi iudicis adſcribit iudicio.Qui cũ ſolus ſecreta oíum penetret/ideoq; merita pfecte
cognoſcat/nimirũ ſolus perfecte põt meritis ęqualia reddere.Idq; ita facit/in cœlo primũ/deinde
in uniuerſo:ut hac ſola pro cuiuſq; naturæ capacitate ubiq; diſtributione/fieri cũcta atq; ſeruari: &
ab antiqs ꝓbatũ & in Gorgia fuerit cõprobatũ.Sed inter hæc Plato iterũ/qui mos eius eſt frequen
tiſſimus pueris educandis incũbens/peculiarẽ ad id procreat magiſtratũ:eumq; haberi uult oíum
in ciuitate ſummorũ magiſtratuũ pſtãtiſſimum exiſtimãs abſq; colẽdæ puerilis ſemẽtis ꝓuidentia:
totã ciuitatis culturã fore uanam.Aduertes hic humanũ ingeniũ bene qdẽ cultum:tãdẽ mãſuetiſſi
mum diuiniſſimũq; euadere.Contra uero ſi cõtra:ſed cur nã humanũ ingenium ferocius euadere
poſſe dicit q̃ ferarũ?Quia:qđ maximã uim habet ad bonũ/maximã quoq; habere põt ad malũ.Ite
optimũ qñ deprauatione ſui uertiť in oppoſitũ/fit peſſimũ?Quod qdẽ in re.pu.diſputat.Præterea
ferocitatẽ i hoíe deprauato auget/machinatio perſpicaciſſime mẽtis ad malũ.Adde qđ ſubtilitas
ſpirituũ humanoꝝ in ira/cõuertiť in furorẽ.Accedit & quorũdã dæmonũ irritatio:quod Plato in
epiſtola ad ſyracuſanos ſignificat:& Homerus Egyptiorũ ſnía frequenter uſurpat/heroas inducẽs
a diis.i.dæmonibus ad iras & ſanguinẽ animatos.Cõmẽdat iterum numerꝫ illũ quinquies mille &
quadraginta in magiſtratuũ/domiciliorũ/agrorũ partitione/oíum cõmodiſſimum:utpote qui in
multas deinceps portiões integras diuidať.Sane ſi uniuerſumq; hunc numerũ in duas diuiſeris p/
tes:pars dimidia duo milia cõtinebit/quingẽtaq; & uiginti.Si uero in tres/pars tertia/mille ſexcẽta
octoginta.Si in quatuor.Quarta quælibet/mille ducẽta ſexaginta.Si in quinq;.Quinta quælibet
mille cõtinebit atq; octo.Si in ſex:ſexta oís:octingẽta:& quadraginta.Si in ſeptẽ ſeptima:ſeptingẽ/
ta uiginti.Si in octo octaua ſexcẽta triginta.Si in nouẽ:nona/quingẽta atq; ſexaginta.Si in decẽ:de/
cima/quingẽta & quatuor:huc uſq; partes oẽs ſunt integre.Sed ſi in undecim:undecima quatercẽ
ta qnquaginta & octo:atq; inſup duas undecimas portiũculas.Quod ſi in duodecim/duodecima/
quatercẽtũ atq; uiginti.Hic ſiſte pedẽ.At qm̃ nobis ſexaginta cõmemorat:ſi uniuerſum illũ nume
rum in ſexaginta ptes diuiſeris:pars ſexageſima/octoginta & quatuor cõprehẽdet:ac ſi cõuerſione
quadã in partes octoginta quatuorq; ſecueris/pars quæq; ſexaginta tenebit.Videť aũt Plato pluri/
mi facere/quod ille numerus duodecies diuidať in quatercẽtũ atq; uiginti:quodue hic rurſus duo
decies in trigintaquinq;.At uero hic duodecies in duo atq; inſup undecim duodecimas unius par
tes.Atqui & ipſe numerus quatercẽtum atq; uiginti multiplicať ex numero uigexies uiginti & uno.
Nam uiginti numerus uigexies ſemelq; replicatus/quatercẽtũ uigintiq; cõplet.Laudat duodena
rium numerũ: & uniuerſum illũ/qui duodenario prorſus accõmodato:ppea quod duodecim ſint
apud eum mũdi ſphære:& ſigna duodecim in Zodiaco:& partes duodecim in elementis.Siquidẽ
quodlibet ex quatuor elemẽtis in tres diuidiť regiones/in ſummã: & infimã atq; mediã.Nõ ſolum
ſitu:ſed uirtute etiã differentes.Adde elemẽtorum alterũ duodenariũ.Quo & ſubſtãtiæ elemẽto
rum quatuor & qualitates octo cõprehẽdunť.Qualitatũ uero quatuor quidẽ maſculę ſunt.ſ.calor
frigus:leuitaſq; & grauitas.Quoniã primo duę alterationis principia ſunt/ſequẽtes duę principia
motionis ad locũ.Quatuor uero fœminæ ſunt quæ paſſioni magis ſubiiciunť.ſ.humor/ſiccitas:ra
rumq;:& denſum.Hæc uero Egyptiorũ miſteriis cõtineri.Iãblichus aſſerit.Accedit qđ duodena
rio mẽſiũ numero ſol dñs planetarũ & curſum peragit ꝓpriũ & uarios ꝓducit effectus.Deniq; ſin
gulas uult ciuitatis partes deo cõſecratas exiſtimari:ꝓprie uero diis duodecim.i.duodecim ſpera
rum aíabus.Itẽ diis duodecim Zodiaci ſigna regẽtibus.Rurſus duodecim ordinibus dæmonum
cœleſtia ſigna ſequentiũ.Cum uero dicit partes urbis duodecim ſeq circuitũ uniuerſi.forte etiam
intelligit totũ octauæ ſpæræ circuitũ triginta & ſex milibus annorũ perficiẽdũ.Qui ſane numerus
tribus

tribus annorũ mille duodenariis ꝑfecte cõpleť adeo ut in primo mille annoꝝ duodenario intelligas ex antiquoꝝ ſnĩa iuuenilẽ mũdi totius habitũ. In ſecũdo uirilẽ. In tertio uero ſenilẽ. Verum de his oportunius in Timæo. Conuenit his/qđ in Phædro inqt deorũ dæmonumq; exercitũ ſub duce Ioue in duodecim ordines eẽ diſpoſitũ. Cõcludit hic ciuitatis ptes/partim qdem p duodenarium tribuũ tẽploꝝq; numerũ/ptim uero p diuinũ cultum bis quolibet duodecĩ mẽſiũ ſolẽniter inſtauratũ: ſic ad dei munera præparari/ut diis ipſis quaſi inſidẽtibus gubernenť. Bis autẽ inſtaurari præcipua uult publicaq; ſolẽnia: quo & duodenario tribuũ: & ciuitatis reliquæ agriq; duodenario ſatis fiat. Quod aũt ſacra iubet fieri diis deorũue filiis/deos qdẽ intelligi uult ſpærarũ aĩas/filios aũt/dæmones puriores. Cuncta uero hæc Iouis unius oĩum principis gratia iubet fieri. Neq; uero ſilẽtio ꝑtereundũ eſt duodenarios quos ptinẽtes ad uniuerſum cõmemorauimus a duodenario cuiuſq; hoĩs ꝓprio quaſi repræſentari. Qui ſane ex quatuor corporis humoribus totidẽq; ſenſus ipſius ꝑturbatiõibus: ac totidẽ uirtutibus cõſtare uĩ. Poſt ſacra deoꝝ ad nuptiaꝝ ſacra deſcẽdit. Vbi leges ritusq; nuptiales: exhortationẽ ad matrimoniũ: officia uiri & uxoris tũ inter ſe/tũ erga liberos & generãdos: & educãdos cõſiderabis. Notabis ante oĩa nõ decere in ebrietate uel alia mẽtis pturbatione ꝓcreãdis liberis opam dare. Atq; ob hmõi delictũ filios quotidie naſci tã aĩo q̃ corpore ægrotãtes. Mãdabis quoq; memoriæ myſteriũ ubi ait principiũ & numẽ hoĩbus inſitũ/ſi cõuenięti ſibi honore a ſingulis/munere ipſius utẽtibus afficiať/oĩa ſeruat. Quid ergo principiũ/qd numen inſitum aut inſidẽs? Principiũ quidẽ idea eſt formationis humanę principiũ. Numẽ uero familiaris dæmõ/dæmon quoq; generationis princeps ſæpe ſub noĩe lucinæ ſignificatus. At cur inſitũ aut inſidens: aut incubãs: ut intelligas numẽ nõ adeſſe ſolũ: ſed ineſſe aſſidue atq; fouere. Præcipue uero fauere: & fauẽdo ſeruare ſi grate colať ab his qui munere eius utunť. Poſt mutua uiri uxoriſq; officia/cõſequẽter ad mutua dñorum ſeruorũq; deſcẽdit officia. Poſt hæc ſolita quadã arte rediit ad mœnia: tẽpla/palatia: quæ anĩ nuptias tractãda fuiſſe dicit. Vbi notabis in primis curias iudicum magiſtratuumq; palatia/iccirco tẽplis ꝓxima collocari/quo humani iudices ſemꝑ iudicãdo meminerint ſe adeo dũ iudicãt hoĩes iudicari: meminerint quoq; cuſtodes urbis niſi cuſtodięte deo cuſtodire nõ poſſe. Itẽ nihil in ciuitate uel minimũ ſine certo quodã ordine eẽ debere. Siquidẽ qđ caret ordine/alia inſuꝑ ordinata cõfundit. Maxime uero ordine & cõtinua cura muliebria ĩdigere. Alioqn ſi mulierum res negligãť/duplo plus/ĩmo & ſupra duplũ detrimẽti ꝓuenit ciuitati/q̃ ſi uiroꝝ neglectæ res fuerint. Inter hæc ubi mundi antiqtas repetiť: qđ dĩ ipm generatiõis principiũ nos inextimabili tpis magnitudine ꝓceſſiſſe/intellige ſi obſeruas Moiſem: inextimabili dierũ horarumq; numero. Conclude librũ ea ſnĩa ut triplicẽ impetũ. ſ. ad cibũ/potũ/coitũ/neqñ ꝓcipitemur triplici cohibeamus freno/timore. ſ. atq; lege ueraq; rõne. Præterea moderato honeſtorum ludoꝝ a pueritia uſu. Quo per honeſta ſolatia reuocemur a turpibus & ad ſeria paulatim ſtudia prouocemur.

¶DIALOGVS .VI. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE

ATHE.

POſt oĩa quæ hactenus diximus/ferme iã magiſtratus in ciuitate cõſtituẽdi uideť. CLI. Ita certe. ATHE. Duæ ꝓfecto hæ ſpẽs in hornatu rei pu. ſunt prima magiſtratuũ cõſtitutio: quot eẽ oporteat: & quo pacto cõſtitui. Altera legũ redditio magiſtratibus: quæ quot qualeſq; ſunt ſingulis cõſentaneę. Sed parũper anteq̃ magiſtratus eligam⁹/cõmorati: nõnulla ad ipſorum electionẽ ptinentia declaremus. CLI. Quæ nam hæc? ATHE. Audi iã. Nemini dubiũ eſt/qđ cũ magna res legũ latio ſit/ſiqs ciuitati p leges bñ parate nõ idoneos magiſtratus cõſtituat/quis leges bñ poſitæ ſint: tñ nõ mõ id nihil ꝓderit riſumq; mouebit/uerũ etiã calamitates maximas ciuitatibus pariet. CLI. Plane. ATHE. Hoc itaq; cõſiderãdum amice/queadmodũ in hac tua ciuitate re publicaq; cõtingit. Vides enim eos/qui recte magiſtrat⁹ accepturi ſint/oportere primo ſatis ab adoleſcẽtia probatos fuiſſe/tam ipſos q̃ ſuos/uſq; ad ipſam electionem. Deinde eos etiã qui ſuffragia ferunt/legittimis eſſe moribus educatos: ut facile queãt admittendos & repellẽdos cognoſcere/& erga utroſq; pro dignitate ſe gerere. At uero qui nuper conuenerunt/cum nec ſe inuicẽ ſatis cognoſcant/neq; adhuc eruditi ſint/quomodo recte unq̃ magiſtratus eligere poterunt? CLI. Nullo ferme unq̃ pacto. ATHE. Sed enim certamen excuſationes non facile ſuſcipit. Hoc aũt & mihi nunc: & tibi faciendum eſt: poſtq̃ & tu ciuitatis cretenſibus inſtituendæ officium/libenti aĩo ſuſcepiſti/ac decimus es in hoc opere: ut ipſe dicis: & ego tibi auxilium præſenti confabulatione afferre promiſi. Quare ſermonẽ hunc noſtrũ ſine capite reſtare nõ patiar. Nam ſi uagaretur: deformis omnibus appareret. CLI. Optime dixiſti hoſpes. ATHE. Immo etiam ſic/pro uiribus faciã. CLI. Faciamus ſic prorſus ut dicimus. ATHE. Faciemus utiq; ſi deus uoluerit: ſic ut etiam ſenectam in hac parte ſuperemus. CLI. At deum uelle/credendũ eſt. ATHE. Credẽdũ profecto. Quare ipſum ſequẽtes: hoc etiã dicamus. CLI. Quid nã? ATHE. Quã audacter ſimul atq; periculoſe modo ciuitatis habitatio: nobis conſtituetur. CLI. Quorſum

Qui non idonei magiſtratus.

hæc? A T H E. Quia facile & intrepide rudibus hoībus leges damus/atq; ipſas ſuſcipiāt/iubemus. Cum oībus fermeo Clinia etiam non multū ſapiētibus/perſpicuū ſit/neminē leges nouas facile ſuſcepturū. Si uero tādiu expectaremus donec legibus inſtituti pueri. Vnaq; & diu ſub eiſdē legibus conuerſati ſuffragia uniuerſæ ciuitati ferre poſſint: atq; id pro uiribus recte fieret: certe & tūc: & in poſterū: procul ab errore ſic inſtructa ciuitas ꝑmaneret. CLI. Sic ratio monet. A T H E. Perſpiciamus ergo ſi modū quēdam ad hæc cōmodum ita ferre poſſimus. Gnoſios oportet o Clinia præceteris Cretēſibus nō ſolū quaſi libādo inchoate quā nūc rem. p. cōditis: ſed omni ſtudio ꝓuidere: ut q̄ tutiſſime atq; optime primi magiſtratus cōſtituant. In aliis q̄dē cōſtituendis opera breuior: legū autē cuſtodes ante alios creare ſumma diligētia neceſſariū ē. C L I. Q ua uia iſtud rōneq; faciemus? A T H E. Hac o Cretenſes inq̄. Oportet Gnoſios q̄ multarū ipſi ciuitatū primi ſunt/ cōiter cū his qui in eadē cōuenere coloniā a ſeipſis & ab illis ſeptē & triginta uiros eligere. Nouē quidē decemq; ex eorū numero qui coloniā habitabūt. Ex Gnoſo ipſa reliquos. Hos utiq; Gnoſii tuę dent ciuitati. Te quoq; ipm: ut huius coloniæ ciuē & unū de octo decēq; uiris: hæc aut ꝑſuadēdo/aut ui mediocriter cogēdo faciāt. C L I. Quid uero? nōne & tu hoſpes & Megillus hic rei. p. huius nobiſcum participes? A T H E. Magni o Clinia athenienſes magni quoq; lacedæmonii ſe faciunt: & longe utriq; incolunt. Tibi autē oīa cōmode ſe habēt: & habitatoribus aliis ſimiliter ſm ea quæ de te modo dicta ſunt: & quę tibi atq; illis hac tēpeſtate cōuenientiſſime fieri pūt/expoſita. Progreſſu aūt tpis & re. p. permanēte/huiuſmodi/magiſtratuum deſignatio fiat. Quicunq; arma ſiue eq̄tes ſiue pedites ferre pūt/belliſq; in ętatis ſuæ ordine interfuerūt ſuffragiū ineāt: comitiaq; in tēplo habeant: qđ p̄ſtātiſſimū ciuitas ducat. Vnuſq̄ſq; aūt in ara dei nomē ſuū & patris & tribus & gētis in tabula ſcriptum deponat: liceatq; cuiq; ſi uelit/quācunq; tabulā nō recte ſcriptā ſuſpicabit/ in loco publico ponere/ubi nō minus q̄ trigīta dies ꝑmaneat. Trecētaſq; tabulas ſic approbatas uniuerſæ ciuitati magiſtratus oſtēdāt: quæ quos uelit de iſtis iterū: & accipiat & reiiciat: centumq; ita ſecūdo delecti rurſus oībus oſtēdant. Tertio uero noīe de centū uiris quilibet quēcunq; uoluerit. Septē aūt trigintaq; uiri: eos qui pluribus delecti ſuffragiis ſunt/magiſtratus declarēt. Qui nā igitur o Clinia Megilleq;/hæc omnia de magiſtratibus eorumq; ꝓbatione in ciuitate cōſtituent? Nū intelligimus in ciuitatibus ſic ab initio cōciliatis pręeſſe aliquos oportere? Q ui uero ex oībus magiſtratibus deligant/in eis nequaq̄ reperiunt. Cū tamen eos eſſe oporteat/non uiles quoſdā/ſed ſummos uiros atq; præſtātes: principium enim dimidiū totius operis eſſe prouerbio dicit: atq; eū qui bn̄ cœpit oēs laudamus. Mihi autem hoc pluſq̄ dimidiū eſſe uidet. Rectūq; principiū nunq̄ ſatis ab aliquo laudatū fuiſſe. CLI. Recte loqueris. A T H E. Quare cū nos id non lateat ne ſilētio p̄tereamus: ſed q̄uo fiat/ꝑſpicue declaremus: q̄uis ego nihil in p̄ntia niſi hoc unū neceſſarium atq; perutile habeā dicere? C L I. Quid nā? A T H E. Equidē ciuitatis huius quā cōdituri ſumus neminē aut patrē aut matrē eſſe aio/p̄ter ciuitatē illā quæ coloniā mittit. Nec ignoro fuiſſe multas ac fore colonias a ciuitatibus quæ miſerūt/diſcidio diſtractas. Q uēadmodū uero erga parētes ſe gerit filius qui q̄uis aduerſaturus illis q̄nq; ſit: in ipſa tamē pueritiæ indigētia: genitores diligit ac uiciſſim diligit: & ad ſuos ſemper refugiens in his ſolis p̄ſidiū reperit ita quoq; nouā arbitror ciuitatē erga curatores eius Gnoſios: & Gnoſios erga ciuitatē nouā affici. Repeto igit qđ mō dixi. Nō enim nocet bis dicere: qđ bene dicit. Oportet ut Gnoſii horū oīum curā ſuſcipiāt: & de colonis uiros ſeniores atq; optimos non pauciores q̄ centum deligant deq; ipſis Gnoſiis alios centū: quos in nouā ciuitatē ꝓfectos oportære arbitror operam dare ut magiſtratus ſm leges cōſtituant & ſtatuti cōprobent: his factis Gnoſum gnoſii redeāt noua uero ciuitas ſeipſam ſeruare ac feliciter uiuere conet. Q ui aūt in ſeptē & trigīta uiroꝝ numero cōputati ſunt: & nūc & poſtea ſemp iſtas res curēt. primo q̄dē legū cuſtodiā habeāt: deinde etiā tabularū: ubi q̄ſq; magnitudinē ſui cēſus cōſcripſerit. Sitq; maximus cēſus minarū quatuor / ſecundus triū: duaꝝ. tertius. quartus unius. Quod ſiq̄s plus q̄ in tabella ſcriptū dederit / hēre dep̄hēdat qđ ſupeſt/publicū fiat: p̄terea reus ſit uolentis eū tanq̄ infamē accuſare q̄ pp lucrū ſpernere leges inueniat. Atq; eū quicūq; uoluerit turpis lucri noīe/apud legū cuſtodes accuſet. Et q dānatus erit: publicaꝝ poſſeſſionū ſit exps: acſi qua bonoꝝ in ciuitate diſtributio fiat/nihil p̄ter ſortē primā aſſeq poſſit dānatūq; ipſum eē q̄diu uiuit ibi ſcribat/ubi q̄cūq; uoluerit: poſſit legere. Cuſtos aūt legū nō plus q̄ annos uiginti hūc habeat magiſtratū/nec pauciores natus q̄ q̄nquaginta/eū gerat. Ac ſi ſexageſimū ętatis annū agēs magiſtratū hūc nactus ē/ſolū p̄ſit decēniū hac utiq; rōne: ut qui ſeptuageſimū ānnū exceſſerit/tm̄ magiſtratū nō teneat. Hæc igit tria de legū cuſtodibus p̄cepta ſint ꝑficiendibus uero legibus quiuis poterit his uiris p̄cipere quoꝝ maxime curā p̄ter ea quæ mō diximus/ habere eos oporteat. Nūc uero nos deinceps de aliorū magiſtratuum delectu dicamus: poſt hæc duces exercitus eligēdi ſunt: eorūq; miniſtri in bello/magiſtri eq̄tū: tribuni militū peditūq; ordinatores: quos merito multoꝝ more præfactos ordinū nūcupabimus. Igit ipſi cuſtodes legū hmōi exercitus duces futuros aliquos ciuitatis huius ciues ꝓponāt: ſuffragiū ineant oēs qui bellis in ętate cōuenienti interfuerūt/aut iā interſunt. Quod ſiq̄s aliquē a nullo ꝓpoſitū ꝓpoſito aliquo p̄ſtātiorē exiſtimet/liceat

Prouer. Principiū dimidiū opis.

Quod bn̄ dicitur repetere nō nocet.

Maximus cēſus ciuiū: quē uult Plato.

 334

met/liceat ei loco eius aliũ noĩare ſi modo prius qđ ita iudicet iureiurãdo cõfirmauerit. Et noĩat⁹ maiore ſuffragiorũ numero deligaẽ. Tres aũt qbus fauẽ plurimũ duces exercitus/bellicarũq; re rũ curatores queadmodũ cuſtodes legũ cõprobenẽ.qui p̃fectos ordinũ duodecim/ Vnũ cuilibet tribui noĩent. Pronoĩatio aũt & ſuffragiũ deſignatioq; & iudiciũ ita in his fiat/queadmodũ in exer citus ducibus. Comitia uero in p̃ſtia anteq̃ creeẽ cõſiliũ & p̃fecti cõſilio deligaẽ/ cuſtodes legũ in ſanctiſſimo ſuffiſciẽtiſſimoq; loco hẽant:ubi ſeorſũ pedites & eqtes ſedeãt:tertioq; deinceps cæte ri/quocũq; in armis uerſanẽ. Et in eligẽdis qdẽ ductorib⁹ & magiſtris eqtũ/oẽs ſuffragiũ incãt. In p̃ fectis oridinũ ſolũmõ q ſcuta ferũt.in tribunis militũ eqtes oẽs. At leuis armaturæ aut ſagittarioꝝ cæterorũq; hmõi p̃fectos/ipſi duces exercitus ſibi cõſtituãt. Reſtat magiſtrorũ equitũ deſignatio. hos igiẽ illi noĩent qui ductores etiã exercitus noĩarũt.ſuffragiũq; feratur ſimiliter.ſimiliter quoq; cõparatio pro noĩando fiat. Ferãt uero ſuffragiũ p̃ſtibus peditibus eqtes. Atq; duo q maior ſuffra giorũ numero delecti ſunt/oĩbus p̃ſint eqtibus.pnoĩationẽ aũt bis fieri liceat. Tertio ſiqs dubitet illi ſuffragio iudicent/qui comitiorũ modũ ĩ ſingulos ſtatuere. Cõſiliũ triginta cõſtet duodenariis. Nã diſtributio huic per ſexaginta trecẽtoſq; uiros cõuenit.& in quatuor partes p nonaginta diſtri buaẽ:ita ut a cenſibus ſingulis cõſiliarii nonaginta ferãtur. Et primũ quidẽ neceſſario ferãt oẽs qui maximo cẽſu ſunt:& qui ferre ſuperſederit/pro arbitrio cõdẽnetur.poſtq̃ uero delati ſunt : cõſcri banẽ. Sequẽti die a ſecũdo cẽſu eodẽ pacto feranẽ. Tertia a tertio ferat qcunq; uelit. Neceſſariũ ue/ ro ſit hoc triũ cẽſuum uiris. Quartus aũt minimuſq; cẽſus a pœna ſit liber/ſiqs eorũ ferre noluerit. Quarta die ex quarto minimoq; cenſu oẽs ferãt hac cõditione ut ſiqs ex tertio uel quarto cenſu nõ tulerit/minimæ dãnẽ. Sin uero qſpiã primi ſecũdiue cẽſus ferre neglexerit/cõdẽnẽ:ita ut qui ſecũ di cẽſus eſt in triplo primi dãni cõdẽnẽ/q uero primi ẽ ĩ quadruplo. Die qnta magiſtratus ad oẽs ciues deſcripta efferãt noĩum de qbus oẽs fuerãt.qui uoluerit/primo dãno condẽnẽ. Eorũ uero q ex oĩbus cẽſibus electi fuerint/dimidiũ/hoc eſt centũ octoginta ſorte ad annui ſenatus ordinẽ com probeẽ:ſic utiq; magiſtratuũ creatio facta inter unius:& populi poteſtatẽ erit media. Quarũ me diũ tenere ſemp oportet rẽ.p. Serui enim & dñi amici nunq̃ erũt. Nec pbi & improbi/ſi ęqualibus afficianẽ honoribus. Inæqualibus enim ęqualia inæqualia fiũt/niſi menſurã accipiant. Nam p̃pter hæc utraq; ſeditionibus replenẽ res pu. Verus enim priſcus ille ſermo ab ęqualitate amicitiam p creari/recte admodũ & cõcinne ferẽ.qm̃ uero nõ ſatis aptũ eſt quæ nã ſit ęqualitas qua id efficiẽ/ne circo nos ualde turbamur. Duæ qppe ſunt ęqualitates eodẽ qdẽ noĩe appellatæ/ſed effectu in mul tis pene cõtrariæ:& alterã oĩs ciuitas legũq; lator ſorte diſponẽdo põt ĩ diſtribuẽdis honorib⁹ adhi bere:eã dico quæ numero/põdere & mẽſura eſt ęqualis. Sed ueriſſimãq; ęq̃litatẽ nõ facile quiuis p ſpiciet:Iouis enim iudiciũ eſt:& hoĩbus qdẽ pauca ſemper ſuggeriẽ:quatenus aũt ſuppetit/tam pri uatis q̃ ciuitatib⁹ bona oĩa reddit. Hec ſane maiori plura/minori pauciora tribuit:utriſq; uidelicet ẽm eorũ naturã moderata: Atqui & honores/uirtute maioribus ſemp maiores. Minoribus aũt uir tute & diſciplina minores:& utriſq; ẽm rõnẽ qđ decet/imptit. Ea enĩ certe nobis eſt ciuilis iuſtitia. hanc & nos appetere debemus atq; ad hãc ipſam o Clinia ęqualitatẽ reſpicere/dũ hãc nouã cõdim⁹ & diſponimus ciuitatẽ.& qſqs aliã/inſtituit/eodẽ debet in legibus ferẽdis aſpicere. Nõ aũt ad pau cos tyrãnos uel ad unũ uel populi poteſtatẽ/ſed ad iuſtitiã ſemp inſpiciendũ. Ea eſt quã mõ dixim⁹. Equalis ipſius ẽm naturã quotidie inequalibus diſtributio. Verumtamẽ neceſſe eſt/ut his duab⁹ ęq̃ litatibus in denotatiõe ſimilibus ciuitas uniuerſa utaẽ ſi tota uelit p̃cul ab omni ſeditione manere. Equabilitas enim illa laudabilis & ęqua diiudicatio perfecti atq; exacti/cũ p̃ter rectũ iudiciũ ſit uio latur & frangitur. Ideoq; ęqualitate ſortis uti etiã neceſſe eſt ad multorũ indignationẽ penitus deui tandam. Qua in re deum bonãq; fortunã p̃cibus inuocare oportet/ut ſors ad id qđ eſt iuſtiſſimum dirigaẽ. Sic igiẽ neceſſario utriſq; ęqualitatib⁹ uti debemus:ſed in rebus admodum pauciſſimis/ea ęqualitate cui fortuna opus eſt. Hæc ita ob hãc cãm o amici/neceſſe ab ea ciuitate/quæ ſalutẽ ſic cõ ſecutura/ſeruari. Quemadmodum uero nauis in medio pelago/die nocteq; cuſtodibus indget/ita quoq; ciuitas in medio aliarum ciuitatum:fluctu poſita uariis ſubiecta ſeditiõibus ac ſemper capti uitatis periculo p̃rima perpetua eget cuſtodia.p̃pterea & ex die in noctẽ & ex nocte in diẽ ſuccede re ſibi inuicem magiſtratus & cuſtodes oportet:ut tradentium ſuſcipentiũq; cuſtodiam : ſucceſſio nunq̃ deſinat. Quorum nihil multitudo celeriter facere poteſt. Eſt autem neceſſarium ut plurima conſilii pars plurimum tempus permittatur in priuatarum ſuarumq; rerum adminiſtratione uer ſari:duodecima uero pars eius/in menſes duodecim diſtributione facta/alia poſt aliam ſigillatim cuſtodiat. Quæ unicuiq; ſiue a ciuitate ipſa ſiue aliunde uenienti parata ſit ſeu nunciare quicquam ſeu interrogare quiſpiam uelit de his rebus/de quibus ciuitatem oporteat uel reſpondere cæteris ciuitatibus uel ab eis interrogationum reſponſiones accipere. Nouarum etiam gratia mollitionũ quæ ſæpe fieri ſolent. Maxime quidem ne fiant.ac ſi acciderint / ut quamcelerime ſentiat ciuitas : & remedim afferat. quod per centum ciuitati preſidentium fieri ſemper oportet :ut & quæ legi bus : & quæ repente ciuitati difficultates accedunt / diſſoluantur. Hæc omnia curet duodecima

conſilii pars quietē in menſes undecim habitatura. Quā quidē cuſtodiā hæc cōſilii ꝑs cōiter cum
aliis maigſtratibus in ciuitate ſemꝑ agat oportet. Atq; urbana quidē ꝓbe hoc pacto ordinata erūt.
Totius aūt reliquæ regionis quæ cura? qs ordo? An cū ciuitas tota & uniuerſa regio in partes duo-
decim ſit diuiſa/in ciuitate quidē ipſa uiarū habitationū ędificationū. portuū. fori. fontiū. ſacrorū
locorū. tēplorū. cæterorūq; huiuſmodi oīum cōſtituere curatores oportet? CLI. Cur nō. ATHE.
Dicamus igit̄ tēplis ędituos/& ſacerdotes tā uiros q̄ mulieres ꝑfici oportere. Ad uiarū aūt ędifica-
tionūq; exornādarum curā/ne aut hoīes iniurient̄/aut ipſæ feræ noceant/ſed ut tā in ipſo urbis am-
bitu q̄ in ſuburbiis/ciuitatibus cōſentanea quæq; gerant̄/tres ſunt magiſtratuū ſpēs eligēdæ. Et re-
rum mō dictarum curatores: appellent̄ ędiles. Qui uero fori uēditionīſq; curā habebūt/rerū uena
lium curatores. ſacrorū aūt ſacerdotes. Et ſacerdotia quidē quæ a parentibus per ſucceſſionē ſeu
uiris ſiue mulieribus tradita ſunt/nequaq̄ mouēda. Si uero aut nullis aut paucis aliqua huiuſmodi
ſunt/qđ accidere par eſt illis qui in nouæ ciuitatis habitationē cōuenlūt/ubi hæc deſunt ſacerdotes
tam uiri q̄ mulieres & ęditii cōſtituēdi ſunt. Quæ oīa partim delectiōe/ partim ſorte fieri oportet.
Atq; in omni regione ciuitateq; plebs cum illis qui extra plebē ſunt/per amicitiā coniūgēda/ut ma
xima ſit in oībus his cōſēſio. Et quæ ad ſacerdotum creationē attinēt/deo cōmittēda ſunt/ut quem
admodū illi placet/ita diuina fortuna cui tributū id ſit ſortes ferat. In eorū aūt qui ſortis ſuffragiū
aſſecuti ſunt/examinatione/ille eſt cōprobandus/qui īteger ſit atq; legitimus: deinde a domo q̄ ma
xime munda exps quoq; cædis omniūq; huiuſmodi/quæ aduerſus diuinam rē cōmittunt̄. cuius &
pater materq; ſimiliter uixerint. Leges autē de rebus diuinis adelphis petant̄: cōſtituātutq; illarum
interpretes atq; his utendū. Sacerdotiū/nō diuturnius ſit q̄ annuum. Nec pauciores annos q̄ ſexa-
ginta natus ſit qui ſ̄m ſacras leges res diuinas ſufficiēter eſt tractaturus. Eadēq; de mulieribus ſa-
cris/quæ & de uiris ſtatuta intelligant̄. Interp̄tes aūt ter quatuor ferāt tribus ipſe quatuor/ ex earū
ordine unaquæq; tres. ac tribus ꝓbatis/qui maiori ſuffragio delecti ſunt reliquos nouem delphos
mittāt: ut ex quaq; trinitate unus oraculo deligat̄. Cōprobatio ipſorū ętaſq; talis/q̄lis & ſacerdotum
dicta eſt. Hi per totā uitā interp̄tandi & exponēdi habeāt poteſtatē. Et in defuncti uicē quatuor tri-
bus inde aliū eligant/unde puer ille defecit. Quæſtores & aſſeruatores ſacræ pecuniæ in tēplis ſin-
gulis/qui lucorū agrorūq; ipſis dedicatorū & fructuum/cōductionūq; & locationū dn̄i ſint tres de
maximis cēſibus pro tēplis maximis eligātur. duo pro minoribus. pro mediis maximeq; cōcinnis
unus. Qui nō aliter q̄ duces exercitus eligant̄ & cōprobētur. Atq; hæc in rebus ſacris ut diximus/
peragantur. Danda uero opa eſt/ut quoad fieri poteſt/nihil ſine cuſtodia ſit. Ciuitatem q̄dē curent
exercitus duces ordinū ꝑfecti magiſtri æquitū. tribuni. conſilii principes. ędiles. atq; cēſores. poſt
q̄ electi ſuo ordine fuerint. Reliqua regio ita cuſtodiat̄. Duodecim in partes ęquales ꝓ uiribus re-
gio tota diuiſa fuit. Vna itaq; tribus parti cuilibet ſorte data. quinq; in annū q̄ſq; agrorū curatores
tribuūq; principes deligat. quorū quiſq; ſua ex tribu duodecim iuuenes hēat/non minoris ętatis q̄
quinq; & uiginti annorū: neq; maioris q̄ triginta. his ſingulis ſingulæ regionis partes per ſortē mē
ſtruo tp̄e tribuant̄ ut totius regionis oēs ꝑitiā hēant. biēnio aūt impandi & cuſtodiēdi curā habeāt
principes & cuſtodes. Cū primū partes cuſtodiendas ſortiti ſunt: per mēſes ſingulos loca ꝑmutēt
ad ꝓximū quēq; locū: & ad dexterā primū circulariter cuſtodiæ principes ducāt. dexterā uero pla-
gam appello quæ ſolē orientē ſpectat. Deinde in altero anno ad ſiniſtrā cōmutentur: ne regionis
quo ad unū anni tēpus ſolū ꝑiti ſint: ſed & quid in quolibet tp̄e in quacūq; regionis parte cōtingat/
agnoſcant. Tertio aūt anno quinq; alii agrorū & cuſtodiæ principes a primatibus tribuum deligā
tur ipſorū duodecim curatore. Cura uero & opera ſingulis in locis talis ſit. Primum ut q̄ maxime
aduerſus hoſtiū impetum regio munita ſit/Foueis ubicūq; opus ſit effoſſis turribuſq; & clauſtris ꝓ
uiribus circunductis. nocere uolentes arceant. Ad hæc utiq; facienda ſubiugalibus ſeruiſq; indige
nis utantur: quando minime in ſuis operibus occupantur: nonnullos ipſis preficientes loca omnia
ita diſponant: ut per ea difficile tranſire inimici poſſint. amici uero homines pecudes. Iugalia faci
le: quibus maxime per uia regio fiat. Diligenterq; procurent. ut pluuiales aquæ non ſolum non no
ceant/uerumetiam conferant ab altis montibus cauas in ualles fluentes: ubi foueis parietibuſq; ſta
gnare ea cogant ut illic alueis pluuiales aquæ combibitæ inferioribus locis agriſq; omnibus ſcate
bras fonteſq; aquarum efficiant/locaq; iſto modo ſicciſſima humore multo ſalubriq; irrigent. Fon
tes autem & fluuios arboribus ędificationibuſq; exhorent/lucos quinetiam iugi irrigatione & de-
dicatos diis agros aq̄s īmiſſis pinguefacere curēt: & metallis humorem ſcatebraſq; adhibeāt. Atq;
ita & abundantia omnia & templa deorum reddant hornatiora. Vbiq; autem in his gymnaſia iuue
nes tam ſibi commoda quā ſenibus preparent. calidis balneis conſtitutis: & copioſe ſiccis appoſi-
tis lignis/ut & remedium ęgrotantibus & lenimen labore defeſſis beneuole afferatur: quæ ſane cu-
ratio longe melior eſt q̄ medici parum ꝑiti medela. Hæc omnia cæteraq; huiuſmodi his locis hor-
namēto utilitatiq; ſunt/grato quodā cū ludo. Sūmatim aūt circa hæc ſtudiū huiuſmodi ſit Sexagin
ta uiri ſinguli ad ſcriptū ſibi locū cuſtodiant: non hoſtiū cauſa ſolū ſed eoꝝ ēt qui ſe amicos dicunt.

Et ſiquis

Et ſi qs inter uicinos ac ciues ſeu ſeruus ſiue liber alicui iniuriã ĩſerat.iudicẽt in paruis qdẽ ipſi qnq; 335
principes.In maiorib⁹ aũt decẽ & ſeptẽ uiri una cũ duodecim/uſq; ad minas tres de quocũq; alter
de altero cõquerit̃.Nemo aũt iudex magiſtratuſue ſit: qui geſti officii ſui rõnẽ nõ referat:ꝑter eos
qui regũ inſtar finẽ rebus ĩponũt.Atqui & agrorũ curatores/ſiqd aduerſus eos quorũ hñt curã/cõ
tumelioſe gerãt/inæqualiter onera inſerẽtes/aut ui aliqd ab agricolis accipientes ſiue adulatorum
largitionibus/qbus iudiciũ corrũpat̃:muneribus qdẽ adulatiõibuſq; capti/obprobrio per uniuer
ſam urbẽ afficiant̃.In aliis aũt iniuriis uſq; ad minã ſponte ſua uicinis coloniſq; dẽt mulctã.Quod
ſi nolũt in maioribus uel minoribus iniuriis qđ debẽt/ꝑſoluere/qa ſperẽt/cũ de loco ad locũ ꝑ ſin-
gulos menſes trãſeant/iudiciũ ac penã effugere/ſi cõmuni iudicio accuſentur:& qui dãnabit̃/duplũ
reddat ei quẽ oppreſſit.Viuãt aũt tã principes q̃ cæteri curatores agrorũ biẽniũ hoc pacto.Primũ
quidẽ oĩbus cõia ſingulis in locis habeãtur cõuiuia:qbuſcũq; defuerit:ẽt ſi uno die aut nocte excu-
barit:cũ nec princeps ita ordinauerit/neq; neceſſitas ulla coegerit:ſi qnq; uiri eũ danẽt/ſcribãtq; in
foro deſeruiſſe cuſtodiã:magnis afficiat̃ obprobriis/utpote qui quãtũ ĩ ſe eſt rẽ.p.ꝑdidit.Et a quo
cũq; obuiã facto/uolẽtiq; cedere/impune cædat̃.Oẽs aũt ſexaginta uiri obſeruẽt/ne de principib⁹
aliqs qcq̃ tale cõmittat:& qui ſenſit audiuitq; ſi non accuſauerit/ſimiliter eademq; lege reus ſit/ qua
qui peccauit/& acriori iuuenũ cẽſura punitus in oĩbus iuuenũ magiſtratib⁹ cõtẽnat̃.Atq; hæc qdẽ
oĩa cuſtodes legũ diligẽter ꝓuideãt/primo quidẽ ne fiant/deĩde ut facta/ꝑut ius poſtulat/ puniant̃.
Exiſtimare de oĩbus hoĩbus id quiſq; debet/ꝙ qui nunq̃ ſeruiuit/is laude dignus eẽ dñs nunq̃ pote
rit.Ideoq; gloriari quẽq; oportet magis qđ bene ſeruiuerit/q̃ qđ bene fuerit dñatus:primũ quidẽ
legibus:qbus qui ſeruit/diis ſeruit deĩde ſenioribus qui honeſte uixerũt.Poſtremo totũ hoc biẽniũ
cuſtodes agrorũ humillimum tenuiſſimũq; uictũ agãt.Itaq; duodecim uiri cũ qnq; cõgregati ĩter
ſe cõſultẽt/quaſi alios ſeruos nõ habituri.Nã agricolis quidẽ coloniſq; nõ in ꝑprio miniſterio/ſed ĩ
publico ſolũ utant̃.In cæteris ſic cogitẽt/ut ꝓuiẽtes ſibiipſis uicturi:ęſtate præterea atq; hieme ſem
per armati regionẽ oẽm pluſtraturi:ut cuſtodiãt diligẽtius dum loca oĩa nouerint.Nulla qppe co
gnitione minor hæc eſſe uidet̃:qua exqſite ab oĩbus regio uniuerſa cognoſcit̃.Atq; huius gratia nõ
minus q̃ uoluptatis utilitatiſq; alterius/adoleſcẽtes alẽdis canibus/& reliquæ uenatiõĩ dare opam
debẽt.Hoſ ipſos ſtudio etiã illo uti oportet:qđ ab occultando a nonnullis appellat̃.ſed ſiue ſic ſiue
agri cuſtodia ſit noĩanda/ſiue quõcunq; aliter quiſq̃ uelit/oportet ut qui ciuitatis ſuæ ſalutẽ exoptãt
in ea ſe re pro uiribus diligẽter exerceãt.Sequit̃ ut de cẽſorũ ędiliũq; electione dicamus.Sexaginta
illos curatores agrorũ tres ſequũtur ędiles tripartito duodecim partes urbis cõplexi:qui ſane illos
imitãtur/uiarũ urbis curã hñt:uulgariumq; itinerũ/quæ a regiõe in urbẽ tẽdũt:ędificationũ quoq;
ut ꝯm leges oẽs fiant.Aquarũ ꝑterea/quas cuſtodes deduci in urbẽ curãt:ut in fontes q̃ liqdiſſime
ſufficiẽteſq; ducant̃.ac ciuitatẽ iuuẽt pariter & exhornẽt.Oportet hos eẽ tales ut intermiſſa ſuorũ
cura/ociũ habeãt ad publica ꝓcurada.Quapropter qſq; a maximo cẽſu quẽ uelit ędilem futurũ no
minet.Et de ſex qui ſuffragio cæteros ſupabunt:tres ſorte deligãt:quibus curæ hæ ſint.Deniq; cõ-
probati/magiſtratum ꝯm præſcriptas ſibi leges peragãt.Cenſores deinceps/rerũ uenalium curato
res a primo ſecũdoq; cenſu quinq; deligãtur.Eorũq; electio eodẽ ferme modo quo ędiliũ trãſigat̃.
Quippe de decẽ:qui cæteros ſuffragio ſuberauit:quinq; ſorte deſignẽtur:& comprobati/magiſtra
tus declarent̃.Noĩet aũt quẽlibet unuſqſq;.Qui autẽ nolle accuſabitur/drachmis quinquagita dã-
nẽtur.atq; etiã iniquus exiſtimet̃.Comitia cõemq; cetũ quicũq; uelit ingrediat̃.atq; ad id primi ſe
cũdiq; cẽſus oẽs cogãtur.Porro qui de his abfuerit/decem dãnetur drachmis.Tertii uero quarti-
q; cenſus homines nõ cogant̃.Iccirco qui nõ interfuit indẽnis ſit:niſi forte principes urgente qua-
dam neceſſitate/adeſſe oĩbus edixerint.Eſt aũt cenſorum officium/fori ordinem legibus ſtatutum
ſeruare.Fontium quoq; & tẽplorum quæ in eo loco ſunt/curã habere:ut ne quis illic iniurioſe qcq̃
agat.& ſi quis fecerit/ſeruus quidẽ & ꝑegrinus uerberibus & uinculis pœnas luat.Cuius autem a cẽ
ſoribus drachmis cẽtum iure cẽſorio cõdẽnet̃.Maiori uero mulcta uſq; ad huius duplã iſti/niſi ędi
les quoq; adſint:cõdẽnare non poſſint.Eadem quoq; ędilibus in proprio magiſtratu mulctandi &
puniendi conditio ſit.Nam uſq; ad minã cõdemnandi ipſi hẽant poteſtatem.Ad duplã uero mul-
ctam cenſorum ſimul auctoritas reqrat̃.Poſt hæc muſicæ & gymnaſticæ magiſtratus/duplices utri
uſq; facultatis cõſtituant̃.Alii diſciplinæ/alii exercitatiõis cauſa.Qui diſciplinæ preſunt/gymnaſio
rum doctrinarũq; hornatum & diſcendi ordinem curẽt:operãq; dent ut tam mares q̃ fœminæ in
adoleſcentia:honeſte ad iſta proficiſcantur:honeſte etiam commorentur.Exercitationis curã ha-
beant in gymnaſtica & muſica ipſi athlothætę qui numera imponunt atq; declarant/athletis ipſis
ſcilicet certatoribus.Atq; hi ſimiliter duplices eſſe debent.Circa muſicam alii/alii circa gymnaſti-
cam:& in gymnaſtica quidem iidem pariter in hominum equorumue certaminibus.In muſica ue
ro alii in monodia.i.cantu & oratione funebri/& imitatione ipſa/ſicut rhapſodorum eorum.ſ. qui
decantatorium componunt carmẽ:cithariſtarũ:tybicinũ:cæterorũq; talium : alii in chori cantu.
Primum igit̃ in chori ludo/ubi uiri/pueri & puellæ tripudio cæteriſq; muſicæ modis exercentur/

Qui nõ ſerui uit nõ põt eẽ laudatus dñs.

De cẽſoribus & ędilibus.

principes eligēdi. Vnus aūt illis ſufficit princeps nō pauciores q̄ q̄dragīta annos natus. Vnū quo
q̧ in monodia ſufficere arbitramur: qui triginta annos expleuerit: qui & introducat hoīes in certa
mē: eiſq̧ ſufficiēter cognoſcat & iudicet. At uero principē ordinatorēq̧ chori/ſic oportet eligere.
Qui huic rei uacāt: in cōciliū ꝓficiſcanꝭ/mulcta īpoſita: niſi acceſſerint: huius rei legū cuſtodes/iu
dices ſint. Cæteros ſi nolint: nemo cogat. Noīent etiā qui piti ſunt: & in cōprobatione/una hæc ap
probatio reprobatioq̧ habeaꝭ: qđ pitus uel impitus ſit qui deſignaꝭ. Qui uero ex deſignatis decē/
cæteros ſuffragio ſupauerit/& deinde cōprobatus fuerit/unus annuo tpe choro ſm legē pſit. Simi
liter etiā in monodia & tybicinio deſignatio fiat: electioq̧ & cōprobatio. & qui aſſecutus fuerit eo/
dem modo a iudicibus cōfirmatus/anno præſit. Deinceps auctores declaratoreſq̧ numerū in ex/
ercitatione gymnaſtica tam equorum q̄ hominum a ſecūdo tertioq̧ cenſu ita conſtituantur. Co/
mitia ingredi trium cenſuū hoīes cōpellanꝭ. minimus autem cenſus liber ſit. Et de uiginti qui præ
cæteris ſuffragio deſignati fuerint/tres ante alios ſorte electi/principes declarenꝭ: quos cōproban
tium ſuffragiū cōfirmauerit. In cuiuſcūq̧ aūt magiſtratus ſorte atq̧ iudicio/ſiqs reprobatus & re/
pulſus fuerit: alius loco eius eodē ordine deſigneꝭ & cōprobeꝭ. Reſtat princeps: qui totius diſcipli
næ in his quæ narrauimus tam fæminarū q̄ marīū curā habeat. Vnū quoq̧ hūc ſm leges principē
eſſe uolumus: nō pauciores natū annos q̄ quīquaginta: qui legitimos hēat filios: utriuſq̧ ſexus ma
xime: ſi uero minus alteri⁹ ſexus oīno. Cogitare debet & q eligit & q eligiꝭ/hūc magiſtratū oīum in
ciuitate ſummorū magiſtratuū eſſe admodū preſtātiſſimū. In oībus qppe uiuētib⁹ prīa ipſa germi
na ſi apte cæpint ad naturæ ſuæ uirtutē/uim hn̄t ſummā ad finē ſibi debitū imponēdū. Quod & in
plantis euenit & in brutis tum ſilueſtribus tū etiā māſuetis & in hoībus. hoīem aūt māſuetū animal
Vide ut hō eſt aīal māſuetū & ferociſſi/mum.
eſſe dicimus. Porro ſi cū natura felici rectam quoq̧ diſciplinā fuerit aſſecutus indiuiniſſimum mā/
ſuetiſſimūq̧ aīal ſolet euadere: ſin uero non ſatis aut nō bene fuerit educatus/ferociſſimū oīum quę
in terris naſcunꝭ/aīal reddiꝭ. Quāobrē non debet legum cōditor rem ſummope neceſſariā pueri/
tie educationē poſtponere: ſed opam dare in primis/ſi rē hāc diligēter eſt curatur⁹: ut omniū ciuiū
ad officia queq̧ optimus uir eligaꝭ: qui q̄ maxime pro uiribus educādis pueris p̄ponaꝭ. Oēs igitur
magiſtratus p̄ter ſenatū & quæſtores in Apollinis tēplū ꝓfecti/ſuffragiū clā legē cuſtodibus ineāt:
deligētes ſinguli quē optime puerorꝫ diſcipliuæ exiſtimāt p̄futurū: & qui ſuffragio ſupabit/a magi/
ſtratibus qui delegerūt/exceptis uidelicet legū cuſtodibus/cōprobatus: qnquēniū præſit. Et in ſex
to anno alius princeps ſimiliter ſtatuaꝭ. Siqs aūt in magiſtratu publico cōſtitutus pluribus q̄ trigin
ta diebus anteq̄ munus ſuū peragat/e uita deceſſerit/illi quibus id curæ eſt/alium ſimiliter eligant.
Sin aūt orphanorū tutor/mortē obierit/cognati atq̧ affines ex utriſq̧ parētibus uſq̧ cōſobrinos &
patrueles/qui pn̄tes ſunt/aliū īfra dies decē cōſtituāt: alioquin dragma quotidie mulctenꝭ ſinguli/
quouſq̧ orphanis tutorē pręficiāt. Sed nulla ciuitas reuera ciuitas erit/niſi debito ordīe iudicia fue
rint cōſtituta. Iudex aūt mutus/qui nec inſtar arbitri aliqd plus q̄ litigantes dixerint/in cauſis diſcu
tiendis percunctatur/nunq̄ ad ius declarandum ſufficiens erit. Quapropter nec ſi multi ſint/facile
unq̄ bene iudicabūt: nec ſi pauci & ignaui. Oportet aūt ſemp ut quod quæriꝭ ab utriſq̧ declaretur.
Tēpus & mora & frequēs inqſitio ad aperiendā controuerſiam.
Tempus aūt & mora/frequēſq̧ inqſitio ad aperiendā controuerſiā cōferūt. Iccirco qui litigāt ad ui
cinos primū & amicos/& maxime rei de qua quæriꝭ cōſcios ſe cōuertāt. Quod ſi per eos nō ſufficiē
ter fuerit iudicatum: ad aliud iudiciū ꝓficiſcanꝭ. Tertium uero ſi per duo ſuperiora reconciliati nō
fuerint/finē imponat. Profecto iudiciorū cōſtitutiones quodāmodo magiſtratuum electiōes ſunt:
Omnem namq̧ magiſtratum neceſſe eſt quorundam etiam eſſe iudicem. Non tamen iudex om/
Oīs magiſtratus ē quorūdā iudex: nō iudex magiſtratus.
nis neceſſario eſt magiſtratus & princeps quāquam iudex ea die qua iudicium peragit/quodāmo/
do magiſtratus eſt non uilis. Igitur quaſi iudices ipſi/magiſtratus aliqui ſint: de his iam qui quarū/
q̧ rerum & quot in unaquaq̧ re eſſe debeant diſſeramus. Auguſtiſſimum certe iudicium ſit quod
ſibimet aliqui prefecerunt: communi conſenſu iudicem eligentes. Reliqua iudicia duo ſint. Al/
terum quando priuatus iniuriam priuato pati conqueritur/eūq̧ in iudicium trahit. Alterū quan/
do rei publicæ iniuriā a ciuium aliquo fieri arbitratus aliquis communibus rebus auxiliari cōatur.
Dicendum eſt igitur/quos & quales iudices eſſe oporteat. Primum iudiciūm commune omnibus
priuatis qui tertio inter ſe litigant/ita fiat. Omnes magiſtratus tam annui q̄ maioris tēporis pridie
kalendas menſis illius: quo poſt ęſtiuum ſolſtitium nouus incipit annus/in templum unum cōueni
Vide ut initiū anni ſumptū ē a ſolſtitio ęſtiuo.
ant. Vbi iureiurando interpoſito a ſingulis magiſtratibus ueluti quaſdam deo primitias offeren/
tes/unum iudicem deligant: qui optimus eſſe/& optime atq̧ ſanctiſſime iudicia illo anno reddituv
rus ciuibus uideatur. Ac poſtq̄ iudices deſignati ſunt/ab eiſdem qui deſignarunt/ſinguli compro/
benꝭ. Et ſiquis reprobatus fuerit/alius ſimiliter eligatur. Cōprobati illis qui per precedentia recō/
ciliati non ſunt/iudicia reddant/& aperte ſuffragium ferant: audientibus ſpectantibuſque neceſſa/
rio cōſultoribus: reliquiſq̧ magiſtratibus qui eos declarauerunt. De cęteris autem interſit pro ar/
bitrio quiſque. Quod ſiquis aliquem iniuſtam ſponte ſententiam tuliſſe incuſet: apud legum cu/
ſtodes/hoc faciat. Et qui damnatus fuerit/dimidiam damni partem iniuriam paſſo perſoluat.
Si aūt

Si autē mulcta dignus maiore uideať/iudices ipſi qui cōdēnarunt/quid aut pati aut reddere debet uel rei.p.uel iniuriā paſſo cognoſcāt.In publicis aūt accuſationibus neceſſe ē primis multitudinē iudicii participē facere.Nam qñ aduerſus ciuitatē peccať/oībus inferť iniuria.Ideoq; merito grauiter patiunť/niſi ad iudicādū ipſi etiā admittanť.Sed & principium iudicii huius & finis deferri id populū debet.examē autē & approbatio ad tres maximos magiſtratus:de quibus cōueniāt litigātes.At ſi conuenire nequeāt/cōſiliū ipſum electionē utriuſq; cognoſcat & iudicet.Oportet p̄terea priuatorū iudiciorū oēs pro uiribus participes eē.Nā qui iudicādi poteſtate oīno repelliť/is a ciuitate ſe p̄rſum exiſtimat alienū.His de cauſis per ipſas quoq; tribus neceſſe ē iudicia fieri: iudiceſq; ſorte ſtatim īcorruptos p̄cibus iudicare.Et demū iudiciū illud cūcta definiat/qđ intemeratū oīno quo ad humanis in rebus fieri pōt eē debere diximus ad eas lites determinādas quæ nec per uicinos neq; per cōtribulos dirimi potuerūt.Verū de iudiciis/quæ magiſtratus eſſe nec affirmare nec negare facile ſine cōtrouerſia qſq̄ poterit/hæc quaſi exteri⁹ circūducta deſcriptio:nōnulla cōplexa eſt:nōnullla etiā reliqſſe uideť.Nā iudicialiū legum exacta poſitio atq; partitio longe rectius/in calce ferēdarū legū locabiť.Quare ad id tēpus has differamus.Cæteri aūt magiſtratus maxima iam ex parte diſpoſiti ſunt.Tota uero atq; p̄fecta ciuiliū diſpēſatio ſiue ad unū ſiue ad oēs p̄tineat:non antea liquido declarari poterit/q̄ tractatio ipſa/principia & ſequētia media/oēſq; partes ſuas complexa ad exitū uſq; peruenerit.Quæ quidē in p̄ñtia uſq; ad magiſtratuū creationē p̄greſſa/ut añcedentiū finis ſufficiēs eſt ita ferēdarū legū principiū:nec morā aut ſegnitiē amplius patiť.CLI.Quāuis ſupiora oīa ex aīo meo dixeris hoſpes/multo tñ gratius in p̄ñtia mihi id contigit:qđ cū dictorū exitu/dicēdorū initiū iunxiſti.ATHE.Belle igiť prudēs ſeniorum ludus hucuſq; nobis ſit pluſus.CLI.Pulchrū ſane ſtudiū uirorum ſignificare uideris.ATHE.Cōſentaneum eſt. Verum aīaduertamus/ſi hoc tibi quoq; ut mihi uideť.CLI.Quid nam?&quibus de rebus? ATHE.An neſcis idē in hac re quod in pictorū facultate cōtingere?Illa quippe nullū in pingēdis aīalibus terminum habere uideť:ſed ſemper inūbrādo & deūbrādo/uel quomodocūq; aliter a pictoribus id uoceť/exornare conať:nec ceſſat unq̄.Nō enim pōt fieri ut ad pulchriora expreſſioraq; incremētū nō habeať.CLI.Intelligo ferme audiens quē dicis.Nullū enim huius artis uſum habeo.ATHE.Nihil tibi id obfuit.Sed hac forte nobis allata ſimilitudine ſic utamur.Siquis pulcherrimū aīal pingere uoluerit:qđ nō ad peius ſed ad melius/futuro ſemp tp̄e p̄grediať/nōne uides cū mortalis ſit/niſi aliquē artis ſucceſſorē reliquerit/qui ſi quid uel tēpore ex aīali abolitū fuerit/inſtaurare/uel per imbecillitatem artis/ab artifice pretermiſſum addiicere poſſit/atq; ita fulgentius indies aīal reddere/laborioſum illud opus breui tp̄e duraturū?CLI.Prorſus.ATHE.An nō legis latorib⁹ uolūtas hæc tibi eē uideť?principio qdē ut leges ſibi ſufficienter & exqſite pro uiribus cōſcribātur.Deinde p̄cedēte tēpore:& periculo rerum facto/putas ne ſic amētē legis latorē aliquem eſſe/talia ſibi multa relinqui/quæ emēdatiōe ſucceſſoris alicuius indigeāt:ne peior qdem ſed melior res.p.ſemp hornatiorq; efficiať.CLI.Probabile eſt.Nā qūo nolle id poterit?ATHE.Quacūq; igiť uia poterit/tā re q̄ uerbis alium ſiue maiorē ſiue minorē docebit/qūo cōſeruandæ & corrigēdæ leges ſunt:nec unq̄ in his dicendis defatigabiť/niſi ad finē p̄duxerit.CLI.Ita certe.ATHE.Nōne id mihi & uobis in p̄ñtia faciūdū?CLI.Quid ais?ATHE.Q̄m leges laturi ſumus:& legū cuſtodes creati ſunt/nos aūt ad occaſum uitæ appropīquamus:& cuſtodes iſti nobis iuniores ſunt/oportet nos:ut diximus/leges ferre ſimul atq; hos tam legum latores q̄ cuſtodes quoad poſſumus facere.CLI.Quid ni?dūmō id ſatis fieri queat.ATHE.Verūtñ impenſius annitamur.CLI.Nihil p̄hibet.ATHE.Sic ergo ad eos dicamus o amici/legum conſeruatores:per multa in ſingulis nos qui leges ponimus/neceſſario relinquemus.Que tamen non parua erūt/imo & rē oēm pro uiribus exteriore quadā circūſcriptiōe, ſignificabimus:quā quidē impleri a nobis oportebit.Quo uero id facturis uobis reſpiciēdum eſt, audite.Mellius/egoq; & Clinia hæc inter nos ſepenumero diximus:& probe nos dixiſſe cōuenim⁹. Voſq; rogamus ut & indulgere nobis/& imitari quaſi diſcipuli magiſtros uelitis : ad ea ipſa reſpicientes:ad quæ legum cuſtodi & latori reſpiciendum concorditer nos conſenſimus.huius conſenſionis unum eſt caput:ut homo bonus efficiatur/hñs uirtutem animi hoīs p̄priā/ſtudio aliquo partam/aut uſu aut certa quadam adeptione/uel cupiditate uel opinione uel aliquo genere doctrinæ. ſeu maſculus ſit ſiue fæmina/ſiue iuuenis ſeu ſenex.atq; ad hoc ipſum quod dicimus qſq; p totā uitā, omni ſtudio tēdat:cætera quæ impedimēto huic rei ſunt/negligens.Pro patria preterea/ſi neceſſe ſit/mori parat⁹ ſit.anteq̄ uelit aut euerſam uidere ciuitatem iugoq; ſeruitutis ſubiectā a peioribus gubernari/aut fuga ipſam deſerere.Quippe extrema oīa ſubeūda ſunt potius/q̄ in eā gubernationem ciuitas cōmutāda/quæ peiores ſolet hoīes facere.In his iampridē nos cōſenſimus.& tunc uos ad hæc utraq; reſpicientes/laudate leges & uitupate.Eas inq̄ uitupate/quæ hæc aſſeq minime p̄ñt. Eas aūt quæ p̄ñt/amate:libēterq; illas amplexi/in ipſis uitā agite.Cætera uero ſtudia quæ alia tēdūt & ad uulgaria bona reſpiciūt/ſpernite.Sed initiū ſequētiū legū/hoc nobis ſit a ſacris exorſū.Oportet primum repetere quot numerus qnq; milium quadraginta partitiōes commodas habuit/atq;

habet tum totus ipſe numerus:tū qui per tribus ipſas porrigitur:quę totius ptē duodecimā poſui mus:unā & uiginti uigecies rectiſſime natā. Atq; ut totus numerus duodecim cōſtat ptibus/ ita tribus ipſa in duodecim ſcindiť. Singulas itaq; partes ſacrum eſſe dei munus exiſtimare debemus/cū & menſes & circuitū uniuerſi ſequātur. Quapropter & ciuitatē oēm ducit/qđ ipſis inatū ē/ad eas ſacrandas. Alii forſan rectius q̄ partiti ſunt/ac diis partitiōes ſuas felicius dedicarūt. Nos aūt nūc rectiſſime arbitramur qnq; miliū & quadraginta numerum elegiſſe:qui oēs ab una uſq; ad duodecim deciſiones hēt:undecimo numero ſolū excepto:qui minimo quodā remedio redintegratur. Reſtituitur enim ſi duæ ad alterā partē domus acceſſerint. Hæc uera eſſe/ſermo nequaq̄ prolixus in ocio demōſtraret. Credentes igitur pſti ſermoni & rōni diſtribuamus:& unicuiq; parti deū ud deorū filium inuocantes aris cæteriſq; huiuſmodi dedicatis/in ſacrificiis conuentus duos ſingulis menſibus faciamus:ut duodecim ſingularū tribuū/& duodecim ciuitatis diſtributioni accōmodētur. Hec deorum primo diuinorūq; colendorū gratia fiat:deinde amicitiæ quoq; & cognitionis alternæ:& cōis deniq; cōſuetudinis gratia:quæ ad matrimonia cōficiēda ſummope neceſſaria eſt:ut ſublata ignorātia/nemo in his quoad fieri pōt decipiať/ſed quiſq; cui collocat:& quā & a qbus ducit:agnoſcat. Serie admodū huius rei gratia/ludi etiā choriq; pullorū & puellarū ſimul fieri debēt nudatis corpibus quatenus modeſtus pudor patiť:ut cū rōne in ętate cōueniēti/cōſpiciant alterutrum atq; conſpiciantur. Quæ qdem oīa curent/ornentq; chori principes & cum legū cuſtodibus conditores:ut a nobis relicta ſuppleant. Neceſſe nāq; ut diximus/in his preſertim quę multa parua q; ſunt/nōnulla in prima poſitione legū pretermitti:quæ magiſtratus ſequētes uſu rerū cōmoniti/quot annis mouebūt & corrigēt donec tēpus illud aduenerit/quo inſtituta hæc diſcuſſa & approbata ſufficiēter fuiſſe uideanť. Tēpus aūt ad hoc periculū faciundū/moderatū & ſufficiēs decēnium erit. quo ad ſacra & choreas:ad oīa deniq; atq; ſingula. Quæ quidē per experientiam e mendacio/ uiuente legū latore/cōiter cum illo fiat. Si deceſſerit/ſinguli magiſtratus ad legum cuſtodes de ſui magiſtratus defectu referant:emendentq;/donec approbationis finē ſuum nacta ſingula uideanť Tunc demū ratas has leges habeant:eiſq; una cū aliis quas ab initio legis lator cōſcripſit/utantur. In quibus nihil unq̄ ſponte mouebūt. Siqua uero neceſſitas aliqñ urgere uidebiť/de hoc una cōſultent/magiſtratus oēs & populus uniuerſus/& oīa deorum petanť oracula. Si horū oīum unus erit/ conſenſus moueant:aliter uero nunq̄. Sed unus qui prohibet uincat ſm legem. Q ſicunq; igiť aliquis qnq; & uiginti annos iam natus/alios aſpiciēs/ab aliiſq; aſpectus/adinueniſſe ſibi credit conuenientem aīo ſuo/atq; docentē ſocietatem ad cōmunionē generationēq; liberorum/intra quinq; & triginta ętatis annos uxorem ducat. Quo aūt pacto decorū illud & aptū quærēdū ſit/in primis audiat. Oportet enim/ut ait Clinias/ante leges pprium ſingulis exordiū ponere. CLI. Oportune me miniſti hoſpes/tēpuſq; cōmodū orationi cepiſti. ATHE. Probe loqueris:Dicamus itaq; ſic. O filii qui ex bonis parētibus ortus eſt/eas nuptias ſequi debet/quas prudentes uiri honeſtas ducūt. Qui ſane monerēt/ nec paupum fugere neq; diuitū affinitatē ſectari pcipue oportere. Sed cæteris paribus paupiorē ſemper honorare/cūq; ipſo ſocietatem inire. Nā & ciuitati & familiis quæ iunguntť: id conducit. Quippe quod moderatū eſt & mediocre imoderato & excedēte mirū imodū ad uirtutē præſtat. Ergo qcūq; ferocioris ueloci oriſq; q̄ oportet ad agēdū animi ſibi cōſcius ē/is det opā oportet/ut q̄ quietiſſimorū parentium filiā ducat. & qui cōtra natura affectus eſt/cōtrariā ſibi adſciſcat affinitatē. Sed una tādē ſit cōis rō nuptiarū:ut quiſq; nō iocūdiſſimū ſibi:ſed ciuitati utile inæat matrimonium. Etenim ſinguli ſemp ad ſibi ſimillum natura ferūtur. Vnde ciuitas tota & diuitiis & moribus inæqualis q̄ maxime redditur:ex quibus quæ minime nobis euenire uellemus maxime ciuitatibus plurimis accidūt. Sed ſi hæc per rōnē lege ſanciremus/ne diues diuitiis aut potēs potētis ſocietatem admittat:cogeremuſq; ueloc iores aīo cū tardiorib⁹:& tardiores cōtra cū uelocioribus copulari:nō mō ridicula noſtra oratio uidereť:ſed & irā multitudini cōcitaret. Nō enī intellectu facile eſt:qđ ciuitas ſimilis eē debeat patere:in qua merū quod prīo infuſum bullit:ſtatim alterius dei ſobrietate caſtigatū:atq; optime tēperatum:bonus & moderatus potus efficiť. Quēadmodū uero id in mixta filiorū pcreatione fiat:nemo ut breuiter dicam:pōt cōſpicere. Q uāobrē nō lege cogēdi ſed pſuaſione inducēdi ciues:ut ęqualē tēperatāq; liberorū ſuorū generationē pluris faciāt q̄ opulētiſſime affinitatis ęqualitatē. Et eū q in cōnubio pecuniis inhiat:non lege ſcripta arcere debemus ſed obprobriis & increpatiōibus abſterrere. Ad nuptias igiť ut decet celebrādas & hæc exhortanť:& illa quæ in ſupioribus diximus aſſerentes oportere:filiorū filios relinquendo:noſtros uidelicet in diuino miniſterio ſucceſſores:naturam aſſequi ſempiternā. Hæc oīa atq; etiā plura qs de nuptiis ineundis exordiendo recte diceret . Siquis autem ſponte non pareat: & alienus ab hoc conſortio uiuat in ciuitate: & ſine connubio quinque & triginta egerit annos:ſingulis annis:ſi de maximo cēſu eſt drachmis centum mulctetur:ſi de ſecundo:ſeptuaginta:ſi de tertio:ſexaginta:ſi de quarto triginta. Quæ quidem pecunia iunoni conſecranda eſt . Siquis autem ſingulis annis nonperſoluerit:decuplum debeat . Cuius pecuniæ exactor ſit:dæ ipſius quæſtor:ac niſi exegerit: ipſe

Quæ nuptiæ ſint cōtrahendæ.

Quāta pœna mulctetur qui ducere vxorē refugit.

ipſe debeat.atq; huius rõnem referre quiſq; debeat.Sed pecuniis quidẽ qui nollit uxorẽ ducere ita
mulctet.honore etiã ſic.Primũ honores nullos a iunioribus cõſequat.Nec iunenũ ullus aliqua in
re ſponte ipſi obtẽperet.Deinde ſi aliquẽ cædere auſus fuerit quilibet aduerſus ipſum inſurgat: &
ei auxilium ferat/qui accepit iniuriã.Si quis aũt pñs hoc non fecerit/timidus maluſq; ciuis a legib⁹
habeat.De dote uero dictum eſt prius/& modo rurſus dicatur/equalia pro ęqualibus eẽ/ſiquidẽ ne

De dotibus.

q; qui acceperit neq; qui dederit/pecuniarũ inopia cõſeneſcet.Neceſſaria enim in hac ciuitate abũ
de oĩbus ſunt.Mulierib⁹ pterea cõtumelioſus faſtus minor erit.Minor & uiris humilis illiberaliſq;
ſeruitus.Qui paruerit/unũ ſane hoc aget pclare.Qui uero nõ paruerit ſed aut dederit aut accepit
quod quinquaginta dragmas excedat ueſtimẽti gratia/alius minã/ali⁹ tres ſemiminas/alius minas
duas/& qui cẽſum habet ſupremũ tãtũdem rurſus pſoluat ęrario.Et qcqd datũ fuerit uel acceptũ
ioui atq; iunoni cõſecretur.Huius pecuniæ exactores eẽ uolumus horum deorum queſtores: quẽ-
admodũ modo dictũ fuit/cum de his qui nuptias fugiũt/loqueremur: quod ab eis debet/eẽ a iuno

Cõuiuiũ nuptiale.

nis quæſtoribus exigẽdũ.Qui ſi neglexerint de ſuo pſoluãt.Fideiuſſio aũt primũ patris firmiſſima
ſit: Aui deinde.Tertia fratrũ eodẽ ex patre natorum.Si nullus iſtoꝝ ſuperſtes ſit/tunc ex parte ma-
tris ſimiliter fideiuſſio ualeat.Sin aũt inſolita cõtigerit deſolatio/ppinquiores agnati atq; gentiles
una cũ tutoribus fideiubeãt.Siqua uero ſacra imitatio aut diuina alia expiatio ad futura uel pterita
uel pñtia ĩ nuptiis agẽda uideat: diuinorũ interpretes cõſulãt: putẽtq; ſi illis paruerint/ moderate ſin
gula pegiſſe.Ad nuptiale uero cõuiuiũ nõ plures q̃ qnq; amici & amicę qnq; ex latere pſ no uocent.
Ex cognatis & ppinqs totidẽ.Impẽſa ſm diuitias fiat.Ditiſſimus minã expẽdat: alius ſe minĩã: de
incepſq; pportione ſeruata: quo decreſcit cenſus/decreſcat ſimiliter & impẽſa.Qui legi paret: lau-
detur ab oĩbus.Sed eũ qui nõ obtẽperat/dãnent cuſtodes legũ tanq̃ a decoro alienũ/legiſq; ſponſa
liũ muſarũ prorſus ignarũ.bibere uero ad ebrietatẽ uſq;/neq; alibi unq̃ decet/pterq̃ in ſolẽnitatib⁹
eius dei qui largitus eſt uinũ.Nec tutũ eſt.Maxime uero cõnubio cõiuncti ſponſus & ſponſa tũc mẽ
tis cõpotes eẽ debent: qñ nõ paruã ineũt uitæ mutationẽ: pſertim ut ex q̃ maxime moderatis ſemp
generatio fiat.Ferme enim incertũ eſt quæ nox aut dies cũ deo ipſam peragat.Quare ut ſolidus/

Vide vt non oporteat ebriãos dare operã liberis.

ſtabilis/& quietus cõceptus fiat/nõ oportet corporib⁹ ebrietate diffuſis/dare opam liberis.Qui aũt
uino refertus eſt/tã aĩæ q̃ corpis rabie cõcitatus/quo uis & trahit & trahit.Iccirco ebrius tanq̃ men
te captus/ad ſerẽdũ ẽ inutilis.Nẽpe uериſimile eſt cũ fœtus ĩæquales/inſtabiles/obliquos tã mẽbris
q̃ morib⁹ pcreare.Quãobrẽ p totã quidẽ uitã & maxime q̃ diu gñatiõi uacat abſtinebit/qſq; caue-
bitq; ne faciat/uel quæ ſuapte natura & ſponte morbos inducũt/uel quæ ad petulãtiã iniuriãq; decli
nãt.Hæc enim in aĩos & corpora naſcẽtiũ neceſſario trãſlata illic imprimuntur: peioreſq; inde na-
ſcuntur.Sed precipue die illo ac nocte a talibus abſtinẽdũ.Principiũ nãq; & numen hoĩbus inſitũ/
ſi cõuenienti ſibi a ſingulis munere ipſius utẽtibus honore afficiatur/oĩa ſeruat.Oportet aũt alteram
ex duabus ſorte domibus a parẽtibus ſeparatũ quaſi ad pullorum generationem educationẽq;/ſpõ
ſum accipe: atq; ibi nuptias celebrare/ubi ſit cum liberis ſuis habitaturus.Nam ſi quoddam in ami

Quid afferat cõſuetudo ſatura.

citiis deſideriũ ineſt/mores oẽs quaſi glutino quodã cõnectit & uincit.Cõſuetudo aũt ſatura/nec ul
lum habẽs per intermiſſionẽ tpis deſideriũ/alterũ ab altero ſacietate diſſũgit.Qua propter parẽ-
tibus utriſq; affinibuſq; relictis/ſeorſum quaſi ad coloniã pficiſcant/ac uiciſſim ſeipſos reſpiciẽtes
habitẽt/liberos generando/& educando: & uitã quam ab aliis acceperunt a ſe quaſi tedas ardentes
aliis tradant/deos ſemper ſm leges colẽtes.poſt hæc cõſiderandũ eſt: quarũ rerũ maxime honeſta
poſſeſſio ſit.In plurimis quidẽ ſeu cognoſcẽdis ſiue cõparandis & poſſidendis nulla eſt difficultas.

De ſeruis.

In ſeruis aũt id oĩno difficile.Cauſa uero eſt/quia & recte quodãmodo & nõ recte rurſus de ipſis lo-
quemur.Nã & cõtra uſum & iterum ſm uſum de ſeruis uerba dicuntur.ME.Quo pacto id dici-
mus.Non enim intelligimus hoſpes quid modo dicere uelis.ATHE.Non iniuria o Megille.Fer
me enim illa lacedæmoniorũ ſeruitus/quã hilotiã uocatis præ cæteris græcis/maximam dubitatio
nẽ & cõtẽtionẽ facit.Cum aliis bene/aliis cõtra inſtituta uideat.Eraclidarũ uero minorẽ q̃ Mariã-
dinorũ.poſtremo ſeruilis apd Theſſalos turba.Hæc utiq; & hmõi oĩa reſpiciẽtib⁹/quid de ſeruoꝝ

Officia optĩa a ſeruis qbuſdam.

poſſeſſiõe agẽdũ eſt! Hoc certe mihi nũc excidit: & tu merito me ĩterrogaſti quid dicerẽ.Hoc aũt
hmõi eſt.Scim⁹ pfecto qd fateremur oẽs/ſeruos q̃ beneuolẽtiſſimo atq; optimos hñdos eẽ.Multi

In aĩo ſeruiẽte nihil integrum eſſe.

enim iã ſerui qbuſdã meliores ad uirtutẽ oẽm q̃ fratres & filii/domos & rẽ dñorũ oẽm & dños ip-
ſos ſeruarũt.Hæc de ſeruis pdicari nõ ignoramus.ME.Certe.ATHE.Cõtra etiã dicit/nihil in aĩo
ſeruiẽte integrũ ineſſe: nec quicq̃ ſeruorũ generi eſſe credẽdũ! Quod & ſapiẽtiſſimus poetarũ teſta
tur nobis / cũ de Ioue ſic loquit.Dimidiũ mẽtis Iuppiter illis aufert/q ſeruitutis ſorti ſubiecti ſunt.
Hæc itaq; adeo diuerſa de ſuis hoĩes cogitãtes/alii nihil generi ſeruoꝝ credũt: ſed ſtimulis atq; uer
berib⁹ quaſi ferarũ naturã/nõ ter tm̃: ſed ſæpi⁹ miniſtrorũ aĩos ſeruiles efficiũt.Alii cõtra oĩno fa-
ciũt.CLI.Ita ẽ.Sed cũ tã diuerſa de ſeruis hoĩes ſentiãt: qd nobis hoſpes hac ĩ noſtra regiõe de poſ

Difficilis poſſeſſio hõ eſſe.

ſeſſiõe caſtigationeq; ſeruorũ ẽ agẽdũ! ATHE.pſpicuũ mihi uidet o Clinia: qñ difficile domat ho
mo: & ad neceſſa.iã diſtinctionẽ ſerui a libero & dño re ipſa deduci ægre patit: difficilẽ poſſeſſionẽ

Digitized by Google

hominem eſſe. Quod exẽplo in crebris meſſenorũ rebellionibꝰ patuit. Ciuitates præterea quæ mul
Piratæ circa italiã maxĩe abundabant.
tos eiuſdem linguæ ſeruos hñt/planum fecerunt/quot quãtaꝗ hinc mala ſequanẽ. Piratarũ quoꝗ
furta & latrocinia/quæ maxime circa italiã abũdabãt/hinc oriuntur. Quę oĩa ſiqs aĩaduertat/quid
de his faciendũ ſit/dubitabit. Duę igiẽ ſolummõ reſtãt uię/ut qui facile ſeruituri ſunt/nec eiuſdem
patrię ſint/& q̃ maxime fieri poſſit/inter ſe diſſoni. Educẽturꝗ recte/nõ ſolũ ipſorũ gratia/ſed dño
Quo pacto ſint tractandi ſerui.
rum/multo magis. Eſt aũt recta horũ educatio ut nulla ipſis contumelia inferaẽ: iniuriaꝗ his mul
tominus ſi fieri poſſit q̃ ęqualibus inferẽda. Liqdo enim cognoſciẽ qui natura nõ ficte iuſtitiã co
lit/oditꝗ reuera iniqtatẽ/cum cauet ne iis iniuriã faciat/quibus facile põt. Qui ergo circa mores
actioneſꝗ ſeruorũ nihil unq̃ facit impie/nihil inique/atꝗ ita in his ſe ſeruat immaculatũ/ad produ
cendas uirtutis fruges erit aptiſſimus. Idem quoꝗ de dño & tyrãno/omniꝗ potentiore aduerſus
imbeciliores recte dici põt. Caſtigandi cædendiꝗ ſemper iure ſunt ſerui/neꝗ ita monẽdi ut liberi
ne molliores fiãt. Allocutio omnis ad ſeruos quodãmõ imperiũ ſit: neꝗ iocus ullus cũ ipſis ſeu fæ
minis ſiue maſculis habeaẽ. Quod multi ſtulte faciẽtes/dum delicatius eos nutriũt/difficiliorẽ ui
tam & ſibi ad imperandum & illis ad obediẽdum reddunt. CLI. Recte loqueris. ATHE. Hoc igitur
pacto ſeruos quiſꝗ & numero & facultate ad ſingula uitę miniſteria aptos habeat. Verũ poſt hæc
De habitationibus.
habitationes oratione deſcribendæ ſunt. CLI. Prorſus. ATHE. Ad nouam ꝑfecto ciuitatem & an
tea nullis hoĩbus habitatã in primis ędificia ꝓcuranda ſunt/& modus tẽplorum murorũꝗ hñdus.
Quę ſane nuptias precedere debebãt Clinia. Sed qm̃ uerbis nunc agitur/ita nimirũ licet ponere.
Situs urbis.
Quando uero rem ipſam aggrediemur/hæc añ nuptias ſi deus uoluerit/collocantes: reliqua dein
ceps oĩa peragemus. Nũc aũt tanq̃ in figura quadã hæc breuiter percurramꝰ. CLI. Fiat. ATHE.
Vrbs quidẽ tota in circulũ in locis ſublimibus deducaẽ/ut & munitior ſit & mundior. Tẽpla circa
forum ſtruanẽ. Iuxta hæc magiſtratuum iudicũꝗ palatia/in quibus quaſi ſacratiſſimis iuſtã & acci
pient & ferent ſentẽtiã. Partim qdem tanq̃ de rebus ſacris iudicaturi/partim uero tanq̃ iudicãtiũ
deorum ibi ſint delubra. Ibi etiã iudiciaria domicilia: in quibus de homicidiis/cæteriſꝗ capitalibꝰ
De muris an ducẽdi & qua ratione.
iniuriis iudicaẽ. De muris autem Aegille ſpartitatis ego cõſentio: muroſꝗ in ſolo iacere facile pa
tiar. Probe enim poeticũ illud laudaẽ/quo ęneos & ferreos magis muros q̃ terreos cõdere admo
nemur. Apud nos uero id inſuper ualde ridiculum eſt: qđ ſingulis annis in agrum iuuenes emittã
tur: qui caueis/foueis/ędificiiſꝗ cõfectis/longe hoſtes a finibus arceant. Et muros quidẽ circũdu
cimus: qđ primũ ad ſanitatẽ ciuitatibus nihil cõfert. deinde aĩos ciuiũ demolire & eneruare cõſue
uit. Efficiũt enim ut facile intra eos ſe recipientes hoſtes minime fugent/putẽtꝗ ſe nõ diurna no
cturnaꝗ cuſtodia uigilãtes/ſed murorũ ſepto & uallo dormiẽtes ſaluos fore: quaſi ad deſidiã nati
ſint. Ignorãtes certe gẽtẽ a laboribus originẽ trahere: atꝗ e turpi ocio & negligẽtia naſci labores
ſolere. Verũ ſi muris aliquibus muniendi hoĩes ſunt/ſic ab initio priuatę domus quæꝗ cõdanẽ/ut
tota urbs ęqualitate & ſimilitudine unus ſit murus/habeãtꝗ domꝰ oẽs ſic tutũ ad uias aditũ. Quæ
certe diſpoſitio & intuẽtibus erit grata/cum domus unius figuram tota ciuitas hẽat: & ad cuſtodię
facilitatẽ erit longe oĩum cõmodiſſima. hæc ita a principio cõſtrui/qui habitaturi ſunt/ciues maxi
me curent. Ediles quoꝗ ꝓuideant & eos qui negligũt multa cõpellant. Curẽtꝗ ut urbs q̃ mundiſ
ſima ſit/nec a priuatis unq̃ patianẽ aut ędificãdo aut fodiẽdo publicũ aliquid occupari. Aquarum
etiam pluuialiũ/ut abunde & facile defluant/curam hẽant: Itẽ oĩum quæcũꝗ uel in ciuitate uel ex
tra ſunt habitanda. Sed hæc oĩa/& cætera quæ a legibus ꝑtermiſſa ſunt/legũ cuſtodes uſu docti or
dinent. Poſtq̃ uero hæc & circa forũ ędificia/& gymnaſia/& theatra ſpectantium: & docẽtiũ diſcẽ
tiumꝗ domicilia diſpoſita ſunt ad ea quæ nuptias ſequunẽ/in ferendis legibus deinceps pergamꝰ.
CLI. Sic eſt faciẽdum. ATHE. De nuptiis igitur ita ut diximus o Clinia res ſe hẽat: poſt q̃s uiuendi
De mõ viuendi ſponſi & ſponſæ.
regula quæ filiorũ ꝓcreationẽ ꝓcedit/nõ breuior q̃ annui tpis ſequiẽ. Sed qua rõne in preſtantiſſi
ma ciuitate ſponſus ſponſaꝗ cõuiuere debeãt/facile dictu nõ eſt. Immo uero cum multa in ſupiori
bus difficilia ſint quæ de his dicẽda ſunt/difficilius cũctis/uulgus accipiet. Quod tñ uerũ rectũꝗ
uideẽ/dicendũ etiam o Clinia. CLI. Dicẽdũ oĩno. ATHE. Quicũꝗ itaꝗ publica ſolũ atꝗ cõmu
nia cenſet legibus ordinãda/propria uero etiã quę neceſſaria ſunt/non curat/ac licẽtiã ſingulis quo
tidie uidẽdi/ut uolunt/prebet: neꝗ certo ordine putat oĩa facienda/ſed priuatis neglectis/publica
& cõmunia ſecũdũ legẽ geſturos hoĩes opinaẽ/nõ recte opinaẽ. Quorſum hæc? Nẽpe qm̃ oporte
re ſpõſos aſſeremus apud nos nõ minus nec aliter aliis temporibus q̃ ante nuptias in cõmeſſatione
uiuere. Mira quippe res qñ apud nos primũ cõmeſſatio inſtituta eſt/uiſa fuit/quam ueſtri bello uel
alia re huiuſmodi in hoĩum calamitate coacti inſtituerunt: cũꝗ propter neceſſitatẽ uſi fuiſſent: plu
rimũꝗ ad ſalutẽ cõferre res uiſa ꝑiculo eſſet/legibus ſtatuta eſt. CLI. Videẽ. ATHE. Mirũ igitur id
fuit imperãtiꝗ primo/arduũ. Quod nũc ſiquis ita lege ſancire aggrediatur/minus certe erit diffi
cile factu. Verũ quod deinceps ſequitur/& dictu & factu arduum eſt: quod quãuis nuſq̃ fiat/tñ ſi ali
cubi fieret/recte utiꝗ fieret: ſed tale eſt ut in eius deſcriptione legis lator ſicuti laudentes ignem di
ſcerpere/& alia quæuis impoſſibilia aggredi uideatur. CLI. Quid iſtud ẽ hoſpes/quod dicere adeo
formidas?

ſormidas? A T H E. Audiatis iam:ne lõgiore uos mora fruſtra detineã. Quicqd enĩ in ciuitate le-
gis ordiniſq; eſt particeps cũcta ex eo bene ꝓcedũt. Quę uero ordine carẽt/uel male ordĩata ſunt:
ea etiã quæ bene ſunt ordinata:cõfundũt. Quod huic rei accidit. Nã uobis o Megille & Clinia præ
clare & ut dixi mirifice ex diuina quadã neceſſitate uirorũ cõſtituta eſt cõmeſſatio. Fœminarũ autẽ
cõmeſſatio nõ probe relicta in tenebris iacet. Quod qdẽ genus aliud hoĩum eſt & differẽs:nobiſq;
occultius & uerſutius natura eſt pp imbecillitatẽ:atq; ita minus ordinari põt. Iccirco ceſſit legiſla-
tor:neq; recte ꝑtermiſit:hoc enim prætermiſſo/multa nobis corrũpunt̃:quæ lõge melius ſe habe-
rent q̃ nũc/ſi hoc ipſum fuiſſet legibus ordinatũ. Nõ eſt enim res muliebris:ſi iacere inordinata re
linquit̃/humanaq; rerũ/ſolũ ut uideri poſſet dimidiũ:ſed quãto natura ſua ineptior eſt ad uirtutem
q̃ uirilis/tãto excedit/ut plus q̃ duplũ eẽ uideat̃. Repetendũ igit̃ hoc:& corrigendũ oĩaq; fœminis
cũ uiris cõmunia ad ciuitatis felicitatẽ ſtudia cõſtituenda ſunt. Nũc uero ſic infeliciter ad hoc hu-
manũ ducit̃ genus:ut nõ ſit prudẽtis:huius rei mentionẽ/in aliis regionibus; & ciuitatibus facere:
ubi nunq̃ cõmeſſationes publice cõſpectæ ſunt. Vnde igit̃ quiſq̃ nõ ridicule ad manifeſtam cibi po
tuſq; aſſumptionẽ mulieres cogere poſſet? nihil eſt ꝑfecto qđ moleſtius laturũ genus hoc uideat̃.
Nã cũ timide:& obſcure degere cõſueuerint/latorẽ legis in lucẽ conãtẽ educere oĩ reluctatione re/
pellent:hoc inq̃ genus alibi qdem quẽadmodũ dixi/nec orationẽ ipſam recte dicẽtis ſine ingẽti re/
clamatiõe audiet/hic autẽ forſitã ſuſtinebit. Quare ſi uobis quoq; uidet̃/collocutionis gratia/ne di
ſputatio de re.p. manca relinquat̃/dicere uolo q̃ bona decẽſq; res hæc ſit. Si uobis placet inq̃:aliter
uero dimittã. CLI. Mirũ ĩmodũ hoſpes audire deſideramus. A T H E. Audeamus iam igit̃. Sed ne
ammiremini/ſi rẽ altius repetere uiſus fuero. Nã ocio abũdamus:neq; aliud quicq̃ nos urget:quo
minus oĩa undiq; quæ ad leges ſpectant/cõſideremus. CLI. Recte loqueris. A T H E. Prima itaq;
repetamus. Scire oẽs oportet/hoĩum generationẽ uel nullũ ꝓrſus unq̃ initiũ habuiſſe/neq; termi-
num habiturã:ſed fuiſſe oĩno ſemp & fore:aut ſi cæpit:ĩextimabili iã ante nos tꝑis magnitudine in/
cœpiſſe. CLI. Plane. A T H E. Nõne por oẽm terrã/urbes multas cõditas arbitramur atq; deſtru-
ctas:& diuerſa ꝑcepiſſe hoĩum ſtudia partim cũ ordine/ꝑtim etiã ſine ordine. Cibi itẽ potuſq; & ue
ſcendi cõdiẽdiq; uſus q̃plurimos:& mutationes tẽporũ uarias:in quibus aĩalia diuerſis modis trãſ/
mutata fuiſſe credendũ? CLI. Nihil ꝓhibet. A T H E. Quid porro? Vites putamus cœpiſſe olĩ cũ
nõ eſſent? ſimiliterq; oliuas:& cæteris atq; Proſerpinæ munera? quæ Triptolemus aliq; miniſtraue
rit. Aĩalia uero tẽpore/quo iſta nõ erãt nõne ſicuti modo/alterum ab altero deuorabant̃? CLI. Pro
culdubio. A T H E. At uero quo ad ſacrificia ꝑtinet:hoĩes ab hoĩbus ſacrificari adhuc apud mul-
tos uidemus:cõtrariũ etiã de aliis audimus:ſicuti qñ nec houillas qdẽ carnes guſtare audebamus:
nec aĩalia diis inuolabamus. Sed liba & fructus melle madẽtes/cæteraq; huiuſmodi ſacrificia puta
diis offerabant̃. Carnibus aũt abſtinebant. Nã ueſci carnibus & deorũ aras polluere ſanguine/im-
pium uidebat̃. Ita orphica quædã uita tũc uigebat. Inaĩatis qppe oĩbus ueſcebant̃:& ab aĩalibus oĩ
bus abſtinebant. CLI. Ferunt̃ hæc paſſim:ut dicis/& ualde credibilia ſunt. A T H E. Sed quorſum
hæc a nobis oĩa dicta modo ſint:forſan aliqs ꝑcõtabit̃. CLI. Probe o hoſpes id cõieciſti. A T H E.
Propterea ſi potero Clinia/quæ ſequunt̃ deinceps/declarare conabor. CLI. Dic iã. A T H E. Tri-
na quadã indigẽtia:atq; cupiditate oĩa hoĩbus depẽdere pſpicio:in qbus ſi recte ducant̃/uirtus/ſin
cõtra uitium naſcit̃/harũ duæ ſunt in aĩalibus ſtatim natis cibi potuſq; cupiditates. Ad quæ cũ om/
ne aĩal innatũ habeat appetitum/impetu rapit̃/nec uerba illius auſcultat: qui monet aliud agendũ
eſſe:q̃ ut horũ cupiditates uoluptateſq; expleant̃:& dolores contrarii deuitent̃. Tertia uero nobis
indigẽtia ingens:& cupiditas acutiſſima/quæ ad ꝓpagationẽ generis ineſt/poſterius quidẽ innaſci
tur:ſed ardentiſſimo furore & maxima petulantia hoĩes urit:& agitat:hi tres morbi ad id qđ iucũ/
diſſimũ dicit̃/rapientes/ab eo ad id quod optimũ eſt/tribus maximis rebus uertendi ſunt. Timore
lege/uera rõne. Quibus cũ muſæ & dii certatorii adhibeant̃:ut incrementũ & affluentia hoc pacto
extinguantur. Procreationẽ quidem liberorum poſt nuptias collocare debemus. Poſt ipſam uero
procreationem/educationẽ & diſciplinam. Sic enim forſan procedẽte oratione lex quæq; in prio-
ra progreſſa in cõmeſſationes deniq; perducetur/quando in cetus:& cõmuniones huiuſmodi ꝑue
nerimus:atq; utrũ uiris ſolis an etiã mulieribus hæ cõmunes imperãdæ ſint/tunc planius cõſpicie/
mus/cũ propius acceſſerimus:& quæ illas ꝑcedere debent/necdũ lege diſpoſita ſunt/ſuum digeſta
in ordinẽ:ipſis ꝓpoſuerimus. Ita ſane ut modo dicebã/cõmeſſationes acutius inſpiciemus: conue-
nientioreſq; de illis leges trademus. CLI. Scite loqueris. A T H E. Teneamus itaq; memoria/quæ
modo dicta ſunt. Forte enim uſui nobis quãdoq; erunt. CLI. Quę tenẽda iubes? A T H E. Ea quę
cibi/potus/ueneriſq; uocabulis appellauimus. CLI. Fiet oĩno hoſpes ut iubes. A T H E. Præclare
quidem. Sed ueniamus ad rẽ ſponſalẽ:& ſponſum ac ſpõſam qũo liberi procreãdi ſunt: doceamus
ac niſi perſuaſerimus/legum quarũdam poſitione minemur. CLI. Quo pacto? A T H E. Cogitare
omnino ſponſus & ſpõſa debẽt:quo pacto q̃ pulcherrimos:& optimos ciuitati liberos poterint ꝓ-
creare. Oẽs autẽ hoĩes qui cõmuniter aliquid operant̃/qñcunq; & ad ſe inuicẽ & opus ipſum inten/

De bñ & ma/le ordinatis.

De ſexu & natura fœmi/ne.

Secula & mo res anteacta.

In triplici cu piditate fit uirtꝰ & uitiũ cibi potus & ueneris.

dunt aīum/bene & pulchre oīa faciunt. Si uero uel nō habuerint mentē uel nō adhibuerint/cōtra. Quare ſponſus ad ſponſam procreationēq; liberorum aīum uertat:& ſponſa ſimiliter ad ſponſum atq; ad opus/in eo tēpore præcipue/quo adhuc nō genuerunt. Harū rerum curā habeāt mulieres ſiue plures ſeu pauciores prout placuerit principibus electæ. Quæ quotidie in lucinæ congregent tertiā horæ partē cōmoraturæ:atq; ibi aliis aliæ nūcient:ſiquē uirū mulierēue illoꝝ qui matrimonii copula aſtricti gignēdi habēt facultatē/alio intēdere aīum uideant/q̄ ad ea quæ in ſacrificiis nuptiarum iuſſa fuerunt. Procreatio aūt liberoꝝ & eorū qui illi uacāt obſeruatio decēniū nō excedat: qū adſit generādi fœcūditas. Si quæ ad id tp̄s infœcūdæ pſeuerauerint/cōſilio cū ppinquis & mulieribus harū rerum curatricibus habito/prout cōmodū utriſq; eſt/diſiungant. Siqua uero de utriuſq; cōmodis acciderit altercatio/decē de legū cuſtodibus delecti:quos ipſi uoluerint / cognoſcāt. Sed & mulieres ipſæ iuuenū domos ingreſſæ/ptim monitis partim minis ab inſcitia ipſos:& delicto depellāt. Quod ſi nequeāt/legū cuſtodibus nūcient:atq; illi id curēt. Qui ſi phibere nō potuerint/rē ad populū deferāt:& ſcriptis errantiū noībus/iureiurādo affirment ſe illos meliores facere nō potuiſſe. Et qui ſcripto delatus eſt:niſi accuſatores cōuicerit/infamis ſit. Nec nuptiis procreandiſq; liberis ulterius det operā. Ac ſi id tētauerit/liceat cuilibet cædere ipſum impune. Eædē ſint & mulierū pœnæ. Expertes enim muliebriū degant honorū:nec ad nuptias partuſq; liberoꝝ profectę recipiant/ſi in iudiciū arceſſitæ dānatæ etiā fuerint. Si poſtq̄ ſm leges filios procrearūt/alienæ qſq̄ uxori cōiungit/uel mulier uiro/illis .ſ. adhuc generātibus/pœnis eiſdē ſubiaceāt:qbus:& dū ipſi gignebant. Sed uiri & mulieres poſt liberorū pcreationē/caſtæ uiuētes/in his oībus ſummopere honorent:qui cōtra uitupetent. Si cōtigerit ut plures in rebus eiuſmodi moderare ſe gerant/quæ pręcepimus ſilentio ſine ſcriptis legibus habeant & fiāt:ſinaūt plurimi ſe minime cōtinebunt/legū cōſcriptione declarent:& ad eoꝝ normā de ſingulis huiuſmodi iudicet:atq; agat. Vitæ totius initiū primus annus oībus eſt:quē in ſacellis paternis ut uiuendi initiū tā puero q̄ puellæ/ſcriptū eē oportet. Adſcribat autē in pariete dealbato in unaquaq; tribu:ut qui ad magiſtratus idonei ſunt/annorum numero cōſtet:& cuiuſq; tribus uiuētes hoīes pxime ſcribant ſemp & naturę cedētes ſimiliter deleant. Nuptiarū tēpus puellæ ſit a ſextodecimo in uigeſimū:idq; ſit lōgiſſimū tēpus ad hoc inſtitutū:maſculo a trigeſimo ad quintū & trigeſimū. Magiſtratus tēpus in mulieribus/ultra quadrageſimū ſit annū:in uiris ultra trigeſimū:belli ab annis uiginti ad ſexagīta in uiris:in mulieribus poſtq̄ filios pepererunt uſq; ad quinquageſimum ętatis annum. In quibus obſeruandum eſt ut ad eū belli uſum potiſſimum qui:& poſſibilis eis ſit & decens accipiatur.

Ætas puellę & iuuenis: q maritari debeat.

ℭARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM .VII. DE LEGIBVS.

Egredit Plato in ſeptimo rurſum incōparabili diligētia ad prima ętatis teneræ rudimenta:imo uero pgredit. Nunq̄ enim/ut ita dixerim/ab hoc ipſo digredit iudicans totū rei.p. bonū aut malū/in bonis aut malis moribus priuatoꝝ: atq; hos ꝑterea oēs: in bona uel mala ętatis primæ educatione cōſiſtere. Pręcipue uero id efficit in primis ſtatim libris:atq; hoc iterū ſeptimo utrobiq; pictor diligētiſſimus. Sed ibi qdē adumbrando. Hic uero/ut pictoꝝ more dixerim colorādo. Rurſus ibi eiuſmodi diligentiā phœmiū legum uult haberi. Hic uero figurā iure ſubſtantiā legū antecedētē. Leges enī ſcriptas fore irritas inquit/niſi eiuſmodi pceſſerit diligentia. Ibi ꝑterea ſimul:& hic poſt puerilē ad iuuenilē deinceps atq; uirilē pgredit diſciplinā. Neq; abre poſt nōnullas ſacroꝝ leges ī ſupioribus ad nuptiales eueſtigio pceſſit leges quaſi ſacras/ut diuini aīalis ortū auſpicaret a ſacris. Mox uero poſt cōnubia ad formādos pueros ſe accingit:nec natos tm̄/ſed naſcētes immo ēt naſcituros:nō minus ī hac ipſe ſeminis humani cultura/ſagax/puidus/& accuratus:q̄ in frugū ſeminibus agricultor. Quorſum uero ſpectare cēſes? qđ ait in re muliebri multo plus diſcriminis eē/q̄ uirili. Item mulieres abſtinere a uino oportere qua nocte generādi ſint filii/imo etiā & pximo pcedēti tēpore:& toto cōceptiōis anno ab oībus aīum perturbātibus:hæc pculdubio eo ſpectāt/ut nihil exactiſſimæ curæ ad humanā culturā ſpectātis ꝑtermittat. Aīaduertens autē ex his Platonē exiſtimauiſſe nō uirꝝ tm̄/ſed etiā mulierem in filiis generādis uicē agētis cauſæ obtinere. A quo q̄uis quodāmodo diſſenſerit Ariſtoteles/ cōſenſerunt tamē plurimi apud medicos pbatiſſimi. Profecto ſi ſuū quiſq; opus diligit/ ppterea q; pater filium diligit magis q̄ diligat a filio/materq; ardētius q̄ pater amat natū cōiectare licet cauſam eſſe una cū uiro huius operis effectricē. Quod qdem hinc etiā confirmari pōt/quod filii non minus/ac ſæpe etiā magis matribus ſimiles ſunt q̄ patribus. Similitudo uero tam ppria tanq̄ frequens indicat fœtum ſubſtantiā nō a patris tm̄/ſed matris etiā effectione ſuſcipere. Omnis enim cauſæ conatus fert ad ſimile producendū. Deniq; cum ſpēi eiuſdem ſit mas:& fœmina:uires habēt rōnis eiuſdem. Vtrinq; igitur efficaces ad formā eiuſdē rationis:& ſi nō pari/ſimili ſaltē rōne perficiendam. Sed hæc ad leges minime pertinēt. Tangit inſup quæſtionē hic de atra bile nō paruam:cuius uitio

infantes formidoloſi ſunt/difficileſq; & queruli. De hoc ipſo humore eiuſq; cura in libro de curan
da litteratorum ualitudine diximus diligētius. Quantū uero ad pſis ptinet īſtitutū humorē in pueris
melancholicū nō ex cōpreſſione ꝓpria eſſe ſcito: quē quidē ſanguinea eſt maximeq; aerea: ſed ex re
liquiis quibuſdā materni menſtruiq; ſanguinis in puero putrefactis/& aduſtione quadā in atrā bilē
deinde cōuerſis. Accedit ad pueriles formidines in cauſa/rerū nouitas/quæ quidē facit ut & audi
tæ uoces quaſi tonitrus & uiſæ formæ quaſi laruæ & fulgura terreāt. Ratio interea: qm̄ nondū exp
gefacta/imagines a rebus ipſis nequaq̄ diſcernit/aīam relinqt imaginationi pro arbitrio concitan
dam. Ex hac ipſa formidine ꝑpetuo dolēt querūturq; infantes. Præſertim cū faciliime & a tractan
tibus offendanť: & lædanť ab aere/& ab agitatiōe naturæ plurimū in exordio laborātis agitenť ipſi
atq; uexenť. ¶ Quāobrē motu quodā ferme ꝑpetuoq; atq; numeroſo in curādis infantibus adole
ſcentibuſq; uti iubet. Primo quidē quia motu geniti/ſeruanť & motu. Secūdo qa eiuſmodi motiōe
uitæ moderata īmoderatæ agitatiōi tū intrinſecus a natura/tū extrinſecus ab aere factæ reſiſtimus
Tertio qm̄ motus calorē excitat naturalē/corpuſq; totū ęque uiuificat. Quarto nutrimētū cōquo
quit digeritq; per mēbra. Quinto ſupuacua excrementa ſecernit. Sexto obſtruſa aperit & adęquat
humores. Septimo cōducit ad augumētū. Octauo mēbro apta ſimul reddit & ſolida. Non ſolū ue
ro moderatione quadā ęqualitatis/uerū etiā numeri cuiuſdā proportione/motū nobis oportet cō
gruere. ¶ De muſicæ quidē potētia/multa in multis epiſtolis diſſeruimus. Nūc uero ſatis ſit intel
ligere ſi per ipſam ſæpe in cōttaria. ſ. tū ad uoluptatē/tū ad dolorē diſtrahiť aīus nimirum poſſe ab
utroq; ad habitū quēdā utriuſq; mediū ſępe reduci. Ac ſi a motu corporis in quietē: & uiciſſim a qe
te in motū reuocať aīus atq; ꝓuocať/certe poſſe quibuſdā muſicæ modulis a motu ordinis experte
ad ordinatū: atq; hinc ad ſtabilē habitū qūq; reduci. Quē quidē habitū & hic & in epiſtola ad dio
nyſiū ſecūda inquit/& dei ꝓpriū eſſe/& humanæ uitæ tutiſſimū. Vtrū uero uoluptas ac dolor ī mo
tione quadā cōſiſtāt/& quo pacto definianť in libro de uoluptate/& in Philebi de cōmētariis latius
diſputauimus. Satis in pñtia factū fuerit/ſi cōcludamus hūc in modū. Voluptates guſtus & tactus
in reſtitutione quadā in habitū corporis naturalē naſci uidenť. Dolores uero cōtra/in caſu quodā
ex habitu naturali. Siue utrūq; euacuatione fiat ſiue repletione/ſiue motu ſeu quiete uel alteratione
aliqua qualitatū. Præterea uoluptates odoratus & auditus: & uiſus/in reditu quodā ad ordinē ſen
ſualem: a quo multis cōtingētibus quotidie deturbamur. Deinde uoluptas imaginādi in regreſſio
ne ſimiliter ad ordinē imaginalē a quo deiicit ꝑturbatio. Ordo uero tā imaginalis q̄ ſenſualis ī quo
dam ſpirituū tēperamento fundať: cui quotiēs cōtēperata ſimiliter admouenť/ſit uoluptas in mu
tua quadā ſenſus imaginationiſq; cū rebus quæ influūt cōgruitate reſultans. Poſt hæc rationis læti
tia in reformatione quadā naſciť/per quā ratio quæ ꝑturbatione corporea facta informis fuerat:
uel deformis/formať pro natura ſua: atq; reformať. Deniq; mentis gaudiū reformatione pficiť: p
quā intellectuali quodā intuitu reformať aliqñ in ideā/a qua ceciderat ob negocioſæ uitæ tumultū
ſi inductionē hāc recte conſideraueris/uidebis humanā uoluptatē ſummatim fieri in reditu quodā
in habitū naturalē: neq; tā reditus ipſius/q̄ habit⁹ gratia fieri/& optari. Igiť eiuſmodi habitus ſi fie
ri poſſit/perpetuo firmus/maxime oīum eſt optādus. At cur cogitāti cuilibet occurrere uideť op
tabilior oblectatio in motu perpetuo q̄ ſtatus ille ꝑpetuus? Quoniā fallit nos imaginatio & opinio
aīæ mobili coniūctæ corpori/perq; cōiūctionē eiuſmodi uoluptatē mobilē appetentis. Quā meri
to neglectura ſit præ naturalis habitus firmitate ſiqñ poſita fuerit ſupra motū. Si enim reuera gu
ſtaremus ſaporē ipſius habitus naturalis/extra quē in terris poſiti ſumus: ſicut motiōis ad ipm̄ uer
gentis ſaporē guſtamus/ꝑculdubio longo interuallo habitū regreſſioni præponeremus? Profecto
quēadmodū oēs bonorum gradus/meliori modo ſe habēt in ipſa ſtabili ratiōe boni/q̄ in materia mo
bili/ſic expetēdorū oīum rationes in ratione habituq; eiuſmodi potius q̄ in materia mobili collocā
tur. Per hæc ꝓbatū ſit propriū dei diuinorūq; gaudiū in ſtatu quodā cōſiſtere incōparabiliter mo
tibus cunctis iocūdiore. Quē quidē prudentes: & ipſi debēt eligere/& cæteris/ꝑſertim iunioribus
adhibere. Præterea cūctis pſuadere uoluptatē quæ ſit ex motu nō ſolū breuē eē ac leuē moleſtiæq;
permiſtā: ſed etiā in multos & diuturnos ingēteſq; dolores cōtinuo ꝓlabi. Diſtinguit aūt numero
ſum motū per quē incōcinnos motus ętatis tenere moderamur in duo genera/in muſicā. ſ. & gym
naſticā. Prima enim ſpiritū atq; animū. Secūda uero humores mēbraq; cōponimus. Sub noīe qui
dem muſicæ non mō cātus & ſonos: ſed poeſim etiā & quæ ad figurarū ordinem ptinent cōprehen
dit. Sub nomine uero gymnaſticæ/motus oēs corporis in præludiis ludiſq; certaminū atq; preliis.
At choream ſaltationemq; ex utriſq; quodāmodo miſtā intellige. Tum his oībus quaſi ꝑludiis in
fantes/pueros/adoleſcentes tam fœminas pariter q̄ mares ad officia & belli & pacis diligenter eru
dit. Eiuſmodi uero rudimenta patrias appellat leges/ac reipublicæ uincula. Quibus ſubductis qſi
colūnis tecta reipublicæ corruant. Iubet ſingula in his haud aliter fieri q̄ publicis regulis ſtatuātur
iudicans a delictis eiuſmodi delicta oīa tandē in rep. prouenire: atq; ex mutabilitate ludorum ioco
rumq; & ornamentorū/mutationē quoq; legū & reipublicę proficiſci. Notabis mutationem præ

terq̃ in malis/eſſe rerũ oĩum periculoſiſſimã: adeo ut etiã ſi muteris in melius/ſaltẽ ad tẽpus ſis pe/
ri culũ ſubiturus. Inter hæc ſacrificandũ in ludis ait diis & deoꝝ filiis atq; dæmonibus. Dæmonib⁹
inq̃ puris ut deoꝝ filiis nos cõcilient. Deorũ uero filiis/ut deos nobis propitios reddant. Diis de/
niq;/quo ſummi dei muneribus nos reddant paratiores. Sic utiq; priſca cõſueuit religio quẽadmo
dum de ſpæra in ſpærã gradatim corpore ptranſitur & uiſu: ſic de propinquis numinibus ad remo
tiora deĩceps ſuo quodã ordine ꝓgredi. In oĩbus id ꝑcipue uenerãs/quod ſplẽdorẽ ſummi ꝑcipue
refert. Neq; uero ego nũc uel de ciuili/immo plebea/uel de poetica/immo uero inſana ſupſtitione
loquor: ſed de philoſophico diuinoꝝ cultu a priſcis ſapiẽtibus prout cognitus uniuerſi ordo dicta/
uerat inſtituto. Q uẽ ſolũ ubiq; cõmendat Plato/reliquos duos reuera deridẽs. Et ubi duos tm̃ cõ/
memorat ideſt deos deorũq; filios dæmones & heroes intelligit filios. Vbi uero cõnumerat deos:
& deoꝝ filios & dæmones/itelligit deos numina ſup ſpęras. Filios numina in ſpæris/ dæmones nu/
mina infra ſpæras. Poſt hæc ubi legittimoꝝ ludorũ diſciplinã cõmendat: ludos inquit ſtudioꝝ gra
tia potius q̃ cõtra eſſe cõſtituẽdos. Addit res humanas ſi cõparent̃ ad diuinas nullo ſtudio dignas
eſſe. i. nulla extimatiõe nulloq; amore: nec tanq̃ ſerias/ſed tanq̃ nugas eſſe cẽſendas. Si autẽ ad na/
turales: magnifaciẽdas eſſe cõſentit. Tum optimũ ait homini cõtigiſſe ut ingeniũ ſortitus ſit aptũ
ludis: & deditũ. Scilicet tum ad laborioſę uitæ ſolamẽ/tũ ad diſciplinã paulatim per ludos cõgruos
cõparandam. Q uod uero aĩa per uarias uiuẽdi formas circuitũ quaſi chorea ludẽs efficiat/id uni/
uerſæ quoq; naturæ aĩæ: uidelicet ut quæcũq; in eius potẽtia latent/uiciſſitudine quadã educantur
in lucẽ. At cur nõ dicit cætera quoq; aĩalia ludos eẽ deoꝝ? Quoniã nec adeo diis familiaria ſunt/ut
cum his illi ludãt. Nec cõparant̃ ad deos utpote quæ ſeipſa deo non cõparãt neq; diuina aliqñ me/
tiuntur/unde cogant̃ de illis ſicuti nos mentiri: & ꝑfecto ſi dei ridere ſit/humanũ rideat ludũ conã
tem ĩmenſa metiri. Conſiderabis hic Platonis uerba eiuſmodi. ſ. ea quæ ab aurora ad hanc horam
nõ ſine quadã deorũ inſpiratione narrauimus/poeſi quodãmodo ſimilia mihi uident̃. In his ſignifi
cat oĩa eius ſcripta in eã uſq; diẽ. i. ſeniũ eẽ quodãmõ diuinitus inſpirata: atq; poetica figura diſpoſi
ta: ut ſint allegorice plurimũ exponẽda. Idẽ quoq; innuit ſtatim poſt exordiũ Phædri: ut ſciamus &
quæ in adoleſcentia & quæ in ultimo cõpoſuit ſenio poeſim maxime redolere. Ob id in epiſtolis ait
mentẽ ſuam uel a nullo uel a q̃ pauciſſimis: & uix tandẽ & quadã uaticinii ſagacitate poſſe cõprehẽ/
di. Præterea contẽplari hic q̃ diligenter Plato eſfrenem cohibeat pueritiã/quãtũ ſomnolẽtiam qui
dem deteſtet̃/cõmẽdet uero uigiliã: q̃ oportune ſua cuiuſq; ętatis diſponat officia/iubẽs interludẽ/
dum/primo quidẽ tradi litteras. Deinde muſicã. Tertio gymnaſticã. Quarto arithmeticã. Q uin/
to geometriam. Sexto aſtronomiã. In ſeptimo uero loco dialecticã. i. methaphyſicã collocat in fi/
ne legũ atq; re. p. Q uoniã uero dicit deũ cũ diuina quidẽ neceſſitate pugnare nunq̃/cũ humana ue
ro pugnare diſtingue neceſſitatẽ alterã quidẽ eẽ in ipſo naturali rerũ ordine ita: ut eſt diuinitus in/
ſtituto: ut res tales ſint & tot & tante: ſic agãt/ſic moueant̃: hæ ꝓcedãt/hæ comitent̃/illæ ſequantur.
Aliæ ſimul ſint/aliæ uero ſeorſum/atq; ut ſunt ita quoq; ſint iudicandę. Alteram uero neceſſitatem
in caſu quodã ab ordine naturali ubi uel deforme uel mõſtruoſum uel diſſidens diſſolutũq; uidet̃.
Cum prima neceſſitate nõ pugnat deus. Eius enĩ ꝑcipua uolũtate neceſſitas eiuſmodi conſtat. Sed
nunquid pugnat cũ altera? Certe nuſq̃ pugnat deus/quid enim repugnet omnipotẽti? Verũtamẽ
ob id quaſi pugnare fingit̃/qđ hæc a diuina ſimilitudine prolapſa longius in diſſimilimã deo cadit
deformitatẽ quaſi iã rebellantẽ: ſed a deo interim quaſi repugnante atq; expugnãte miris modis in
ordinẽ quãdoq; redactã. Aĩaduerte poſt hæc nõ parui momenti dictũ/non eſt peſſimũ rerũ omniũ
imperitia. Immo uero peſſimũ eſt multarũ rerũ peritia acquiſita male. Ac ſi præcedẽtẽ quoq; ſen/
tentiã aĩaduerteris: quæ hominẽ cognominat & deũ & dæmonẽ atq; heroẽ/cognoſces qua ratione
exponi poſſit Plato ubi aĩam inquit humanã in uarias ſpecies ptranſire: ſed hoc in theologia latius:
proinde ubi ad doctrinas mathematicas iuuenes adhortat̃/reprehendit grecos: qđ in geometria
& aſtronomia oẽs errauerint. In geometria quidẽ qđ dimenſionẽ quãlibet cũ qualibet cõmenſura
bilẽ eſſe putauerint. Q uod quidẽ nõ poſſe fieri primũ apud barbaros eſt inuentum. In aſtronomia
quoq; qđ errare planetas dixerint? cũ tamẽ in diuinis nullus ſit error. Itẽ motũ uelociſſimorũ/tar/
diſſimũ noĩauerint/tardiſſimorũq; uelociſſimũ. Mẽtiri uero contra deorũ dignitatẽ per ignorãtiã
natam ex negligẽtia/iudica non ſtultũ ſolũmodo/ſed profanũ. Sed dãnat plurimũ græcoꝝ errorẽ
contra diuinæ ꝓuidẽtiæ uolũtatẽ dicentiũ nõ eſſe inueſtigandũ ipſum auctorẽ mundi deũ mũdiq;
ipſius originẽ: nec eorũ quæ in mũdo ſunt cauſam: quaſi inueſtigatio hæc nõ pertineat ad pietatẽ.
Cum tñ maxime oĩum pia ſit: utpote ꝑcipue cũ diuina uolũtate cõſentiẽs/quæ & uniuerſum eo di/
ſpoſuit ordine/qui ad inueſtigationẽ eiuſmodi ſemper alliceret: & mentẽ ipſam inueſtigationis hu
ius auidiſſimã ꝓcreauit Platonẽ uero ipſum exiſtimare ueriſſiſſimã pietatẽ ꝑcipue in unius dei cul/
tu ſitã eſſe/ꝓbauimus alias: & per ſuperiora eius uerba in pñtia cõfirmamus. Nam & ſi in plurali nu
mero ſæpe ait deos colẽdos eẽ. Cõcludit tandẽ numero ſingulari & ſingulari cultu deum ipſum eẽ
oĩ beato ſtudio dignũ. Præterea in antecedẽtibus/iudices creaturus congregauit magiſtratus oẽs

in tẽplo/

in tēplo/& in ipſo anni principio. Principiū uero ab ęſtiuo fecit ſolſtitio: neq; te turbet/qđ in kalendis ait ꝓxime ſolſtitiū ſequētibus. Id enim certioris apud populū principii gratia dictū puta. Verū autē initiū apud eū in ipſo ꝓprie ſolſtitio fieri. Quod qdē allegorice ſic exponaţ/ut qñ ſolis lumē .i. dei lumē rectius huberiuſq; a nobis accipiţ/tūc reuera ſit principiū uiuēdi & cogitādi atq; iudicādi & huius unius gratia cūcti ſimul in uno tēplo .i. una religione colāt quicqd colant. Lumē uero ſolis in libris de re.p. inqt unius omniū patris imaginē eē & quaſi ſimulachrū eius in mundano hoc tēplo a patre oīum collocatū. Quid plura? Vnū deū in primis adorandū cuius gratia cætera numina ſint colenda: alibi ſæpe docet atq; in epiſtola ad Dionyſiū/turſuſq; ad Herminiā/ & in Parmenide qui totus agit de uno/& in Timæo qui oīa ꝓducit ab uno/& in Philebo qui oīa metiţ uno: & in epinomide qui omnia reducit ad unum manifeſte demonſtrat.

DIALOGVS .VII. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

De educatiōe liberorū.

At his igiţ liberis tā maſculis q̄ fœminis de ipſorū educatione & diſciplina poſt hæc nobis eſt dicendū. Quā oīno ſilētio ꝑterire/īpoſſibile eſt: ac ſi dicaţ/mētioni cuidam doctrinæq; potius q̄ legibus cōgrua uideaţ. Quæ enim priuatim & per ſingulas domos tum multa tū parua & occulta quotidie fiunt/cū facile ex uoluptate dolore & cupiditate ſingulorū ꝑter legū latoris cōſiliū agaţ/uarios & diſſimiles mores ciuium reddunt. Quę res ciuitatibus officit: cū uero parua & frequētia ſint ſingulis mulcta impoſita ea legum poſitione uetare/non ſatis honeſtū eſſet atq; decorū. Quinetiā ſcriptis legibus derogaret/cū in paruis & multis ad contēnendas leges hoīes conſueſcerēt. Quapropter & leges de his ſcribere difficile eſt: & ſilere/impoſſibile. Sed conabor oſtendēdo quaſi digito quæ dico/in lucē efferre: nūc enim obſcurius dicta uidenţ. CLI. Vera loqueris. ATHE. Iā uero recte alias dictū eſt exiſtimandū eſſe/rectā educationē poſſe & corpus & aīum q̄ pulcherrima & optima reddere. CLI. Ita eſt. ATHE. Corpora uero pulcherrima ſimpliciter ea fore cēſeo quæ rectiſſima in tenera ętate cōcreſcūt. CLI. Certe. ATHE. Quid illud? Nonne intelligimus q̄ maximū atq; plurimū incremēti primi ꝓgreſſum in oībus aīalibus fieri? adeo ut cōtendēdi anſas multis prebuerint/corpora humana a primis quinq; annis in reliquis uiginti in duplū nō creſcere. CLI. Vera narras. ATHE. Quādo ſine multis moderatiſq; laboribus incremētū influit plurimū/an nō multa hinc mala corporibus innaſcuntur? CLI. Omnino. ATHE. Pluribus ergo laboribus ſibi tūc opus eſt / qñ ſummopere affluit nutrimentū. CLI. Quid ais hoſpes? Nunquid ſtatim natis & tenerrimis pueris: labores plurimos afferemus? ATHE. Nō his primis/ſed prius etiā illis/qui adhuc in utero matris alunţ. CLI. Quomodo uir optime faciendū id iubes? Nū ii qui adhuc in utero parētis geruntţ laborabūt? ATHE. Certe. Nec ſane mirū eſt ſi uos exercitationē tantillæ ętatis ignoratis: quā uobis licet uideaţ abſurda/cupio aperire. CLI. Omnino. ATHE. Apud nos quidē huiuſmodi quiddā magis ītelligi pōt: propterea qđ ibi nōnulli in ludis quibuſdā magis q̄ decet/uerſanţ. Nā apud nos nō pueri ſolū uerū etiā ſeniores aliq auiū pullos alūt: & ad mutuā inter ipſas aues pugnā exercēt: ac lōge abſunt/ut labores in qbus ipſas exercētes/agitāt/moderatos/ipſis putent. Sed ad hęc/minores in manibus: maiores ſub ulna capiētes/non ſuæ/ſed harū auiū bonæ habitudinis gratia per multa ſtadia gradiunţ. In quo ſane homini intelligētiæ cōpoti ſignificāt/corporibus oībus/motū agitationēq; nō laborioſam ꝓdeſſe ſiue a ſeipſis ſiue in uehiculis ſiue naue ſiue equis/ſiue quomodocūq; aliter moueantur. Et ꝓpter hæc ciborū potuſq; alimentū ſuperātia/ſanitatē pulchritudinē: & uires nobis ꝑbere pſſt. Quæ cū ita ſe habeant/quid poſthac faciundū cēſemus? Vultis ne cum riſu uerba faciamus/ leges ponētes/ut pregnans deambulet: & natus quaſi cera fingaţ: quādiu tener eſt? ac ad biēniū uſq; inſtitis aſtringatur? Nutrices ꝑterea per leges impoſita mulcta cogamus ut uel ad agros uel ad templa uel alio ad ſuos/donec per ſe ſtare poſſint/pueros perferant. Ac etiam cū ſtare cœperint/ne ponderis uiolentia mēbra propter mollitiē diſtorqueantur/geſtent adhuc/quouſq; triēnium infantes exegerint. Sint autē robuſtæ quoad fieri poteſt nutrices/nec una ſolū ſed plures. Et in his ſingulis pœnam niſi fiant/ſcriptis legibus imponamus? Vel nullo modo ſic agamus? Quod enim modo diximus/abūde nobis accideret. CLI. Quid nā. ATHE. Riſum profecto in nos ingētem prouocaremus. Nam mores nutriētium muliebres atq; ſeruiles/nobis obtēperare nollent. CLI. Cuius gratia igitur dicenda hæc putauimus? ATHE. Quia domini & liberi ciuium animi/forſitā cum hæc audiuerint/probe intelligent/quod niſi priuata recte adminiſtrentur in ciuitate/fruſtra res cōmunes ſpærat quis firmitatē aliquā in legibus habituras: atq; hæc intelligētes/his quę modo diximus: tanq̄ legibus quibuſdam utentur: quorū uſu/familia & res.p. bene gubernata feliciter uiuēt. CLI. Valde cōſentaneū eſt quod dixiſti. ATHE. Ne deſinamus ergo ab huiuſmodi legū latione anteq̄ animorum quoq; ſtudia quæ ad teneros admodū pueros pertinent/deſcribamus: & ita ſimili quoq; modo ut de corporibus incœpimus/ſermonē abſoluamus. CLI. Recte nimiū. ATHE. Hoc igiţ

Digitized by Google

tanꝗ elementũ ad utriuſqꝫ tã animi ꝗ̃ corporis infantiũ cultũ accipiamus:perpetuã die nocteqꝫ nu
tritionẽ agitationẽqꝫ adhibitã/oĩbus quidem cõferre:maxime uero tenerrimis. Vt ſi fieri poſſit/ſic
habitẽt quaſi ꝑpetuo nauigarent. Quoniã aũt fieri neqt/ꝗ̃ ꝓxime ad hoc in curãdis infantibus acce
dendũ. Quod aũt fieri oporteat cõiectare hinc licet/qđ periculo tã puerorũ nutrices ꝗ̃ quæ reme
diis choribantiũ uacãt/id eẽ utile cognouerũt. Quãdocũqꝫ enĩ dormire pueros ad ſomnũ tardio
res/matres cupiũt/nõ qete hoc/neqꝫ ſilẽtio/ſed cõtrariis faciũt. In ulnis enĩ portãt agitãtqꝫ ſemp:&
illos uocis modulatiõe tanꝗ tibicinio quodã mulcẽt. Et quẽadmodũ in debachationũ furẽtium re
mediis fit hmõi agitatiõis chorea muſaqꝫ utunƭ. CLI. Quæ nã horũ potiſſimũ cã nobis eſt hoſpes?
A T H E. Non eſt ualde difficilis cognitu. CL I. Quo pacto? A T H E. Vtræqꝫ hæ paſſiones in me
tuẽdo cõſiſtũt:ſunt enĩ formidines quædã/ꝑꝑ malũ aliquẽ animi habitũ. Quãdo igiƭ ab exteriori
bus aliqs ad hos affectus agitationẽ infert/uincit exterior motus interiorẽ illũ terribilẽ: atqꝫ furio
ſum. Cumqꝫ uicerit/trãquillã aĩo ꝓſtat qetẽ/ſaltu cordis aliquãtiſper ſedato/atqꝫ ira aliis ĩducit ſom
nũ:alios uigilãtes per tibiã & tripudiũ/cũ auxilio deoꝝ/qbus ſupplices litabant a furioſo affectu ad
ſanæ mẽtis habitũ reuocat. Atqꝫ hæc ut orationis huius breuitas fert/rõnẽ aliquã ꝓbabilẽ habent.
CLI. Oĩno. A T H E. Si hæc igiƭ talẽ aliquã uim habẽt/hoc ꝑterea cogitãdũ/aĩum oẽm ab infantia
in metu nutritũ/magis utiqꝫ quouis ferri ꝑ formidinẽ cõſueſcere. Nec cuiꝗ̃ dubiũ eſt/quin ad timi
ditatẽ iſta/nõ ad fortitudinẽ exercitatio ſit. CL I. Ita ꝓrſus. A T H E. Cõtra uero eũ ad fortitudinẽ

Exercitatio iſfantiũ cõfert ad uirtutẽ capeſſendam.

exercitari dicemus qui a tenera ętate metus terroreſqꝫ oẽs uincere cõſueſcit. C L I. Scite. A T H E.
Vnũ igiƭ hoc ad uirtutis animi ptẽ ſummopе cõferre dicamus/exercitationẽ uidelicet ĩfantiũ quæ
in motibus fit. C L I. Maxĩe. A T H E. Atqui facilitas animi uel moroſitas/nõ paꝝ momenti hñt ad
bonitatẽ animi uel prauitatẽ? CLI. Eſt ita. A T H E. Eſt aũt a nobis ꝓ facultate dicendũ:quo pacto

Vide quid gignant delitię puerorum.

utrũ uis hoꝝ infantiũ ſtati aĩo innaſcaƭ? CLI. Plane. A T H E. Nobis ꝑfecto uidenƭ delitiæ/ diffici
les moroſos. Iracũdos & leui de cã excitabũdos iuuenũ mores efficere. Cõtra uero nimia ſeruitus
atqꝫ atrox cũ abiectos & illiberales & humana poſos faciat/ad humanã cõſuetudinẽ ieptiſſimos red

Quid nimia ſeruitus.

dere. CL I. Quomõ aũt ciuitas uniuerſa infantes q nõdũ uoces intelligũt/nec diſciplinã aliã guſta
re poſſunt/ut iubes erudiet? A T H E. *Sic* plane. Omne aĩal ſtatĩ natũ uoce & clamore uti ſolet. Nec
minus hoĩum genus:qđ prætæteris ad clamorẽ addit ploratũ. CLI. *Sic* eſt. A T H E. Nutrices er

Statim natos pueros amare & odiſſe.

go qd infantes cupiãt uolẽtes cognoſcere/qđ appeti credũt offerũt:ſi tacẽt/recte: ſi clamãt fientqꝫ
nõ recte ſe obtuliſſe his ſignis cõiiciunt. Argumẽta ſane in infantibus quas res amẽt/quas oderint
clamor fletuſqꝫ ſunt/ſigna minime fortunata huius rei tꝑs triẽnio minus nõ eſt:qđ ſpatiũ nõ ẽ par
ua uitæ ꝑicula ad eã recte uel cõtra ducẽdã/ſi ipm recte uel cõtra duciƭ. CLI. Recte. A T H E. Nõ
ne uideƭ uobis difficilis hõ nec ullo mõ trãquillus eſſe ẽt querulus atqꝫ gemebũdus ultra ꝗ̃ bonũ ui
rũ deceat? CLI. Mihi quidẽ. A T H E. Siqs oĩ rõne pro uiribus coneƭ/ut in hoc triẽnio puer ꝗ̃ mini
me dolore/metu triſtitiaqꝫ afficiaƭ/nõne pueri aĩus pacatior trãquilliorqꝫ reddeƭ? CLI. Perſpicuũ ẽ
hoſpes multoqꝫ ẽt magis/ſiquis eũ in multis uoluptatibus educarit. A T H E. Hoc ego tibi nõ con
cedã o mirifice Clinia. Nã taliſeducatio cũ in principio ſtatim adhibeaƭ/oĩum maxima ꝑnities eſt.
Videamus igiƭ/an quicꝗ̃ dicamus. CLI. Dic quid ais. A T H E. De re nõ parua a nobis agi nũc aſ
ſero. Attẽde & tu Megille:ac ſñias utriuſqꝫ diiudica. Mea quidẽ ratio rectã uitã cenſet/nec uolupta
tes ſequi oĩno:nec fugere oĩno dolores debere:ſed mediũ potius illũ habitũ ſequi:quẽ/& ipſe mõ
trãquillitatẽ uocabã:& oẽs dei ꝓprium eẽ/diuino quodã oraculo recte cõiicientes fatemur. Hunc
habitũ ſequi dẽt quiſqs hominũ diuinus eſt futurus:adeo/ut nec ipſe ad uoluptates oĩno procliuis
ſit:alioquin ꝓcul a dolore non erit:nec aliũ quemꝗ̃ ſiue ſenẽ ſiue iuuenẽ/aut maſculũ aut feminã in
dulgere uoluptatibus patiaƭ:minimeqꝫ oĩum ſtatim natos infantes:firmiſſimi enim tũc oĩbus mo
res oẽs ꝓpter conſuetudinẽ innaſcunƭ. Ego uero niſi uererer ne forte iocari uobis uidear/dicerem
utiqꝫ grauidas etiã mulieres maxime oĩum illo anno ita regẽdas eẽ:ut nec ad uoluptates multas fu
rioſaſqꝫ feranƭ:neqꝫ doloribus agitenƭ:ſed tranquillã pacatãqꝫ:& mitẽ uitã agant. CLI. Non opus
eſt hoſpes ut Megillum interroges/uter noſtrũ rectius ſit locutus. Ego enim aſſentior tibi merę uo
luptatis merіqꝫ doloris uitam/fugiendã omnibus eſſe/& mediã quãdam ſemper tenẽdã. Quare &
dixiſti recte atqꝫ audiſti. A T H E. Recte nimiũ Clinia. *Sed* illud ad hæc ſimul oẽs tres cogitemus.
C L I. Quid nam? A T H E. Quod quæ modo dicũtur a nobis/ea leges non ſcriptæ a multis appel
lãtur:nec aliæ ſunt/quæ leges patriæ nominanƭ/ꝗ̃ huiuſmodi oĩa. Atqꝫ quod pauloante tetigimus:
nec leges hæc eſſe uocanda/neqꝫ ſilentio prætereũda/probe dictum eſt. Hec enim totius rei.pu.uin
cula ſunt:mediumqꝫ tenent inter ſcriptas ſcribendaſqꝫ leges:uidelicet tanꝗ primæ priſcæqꝫ omni
no inſtitutiones. Hæc ſi probe poſita ſint/ſeqꝫ in eis homines recte aſſueſecerint / conſcriptas leges
ſtabili ſalute tutantur. Sin contra factũ ſit/cõtra contingit:quẽadmodum in ędificiis accidit/ubi ſi
ędium ſubſtentacula ſubtracta de medio fuerint/ concidere omnia cogunt/aliaqꝫ ex aliis deiici:&
quæ bene ſuper ſtructa ſunt/dirutis prioribus/corruunt. Atqꝫ hæc quidem cogitantes nouam hãc
tuam ciuitatẽ o Clinia undiqꝫ uincire debemus/nihilo prorſus relicto quoad fieri poteſt quod uel

ad leges

ad leges uel ad mores uel ſtudia pertineat:his enim oĩbus ciuitas nectiť. Alterũ uero iſtorũ ſine al/ tero permanere nõ poteſt:quare nõ eſt mirãdum/ſi quæ nobis multa ſimul & parua legittime uidẽ tur inſtituẽda uelut cõſuetudines conſuẽtia longiores leges efficiũt? CLI. Recte tu quidẽ/& nos ſi/ militer cogitabimus. ATHE. Siquis igiť ad eũ qui tres agit annos colẽdum ſeu maſculũ ſiue fœ/ minam/hæc diligẽter adhibeat ac ſedulo ſupradictis utať/non paruã afferẽt nuper enutritis utilita tem. Atq; id ingenio eorũ qui tres & qui quatuor & quinq; & ſex agunt annos cõueniens erit a qui/ bus delitiæ remouẽdæ ſunt:& caſtigatio ſine contẽptu adhibenda. Cæterũ quẽadmodũ ſeruos di/ ximus caſtigare ſine cõtumelia oportere ne in iracũdiã efferanť/caſtigare tñ oĩno/ne nimium deli/ tioſi reddanť:ita & liberos uolumus:horũ ludi quidam ſunt/ipſis quodãmõ naturales:ad quos qñ cõueniũt ſpõte feranť. Congregãdi hi pueri ſunt a triennio ad ſex uſq; annos/ſinguli in ſuæ tribus ſolẽnitate:quorũ & adhuc tãtillorũ nutrices modẽſtiã incõtinentiãq; obſeruẽt. Et cuiq; cetui nutri cibuſq; una quædã præſit de mulieribus duodecim annuo tẽpore imperatura ꝑut legũ cuſtodes ordinauerint:has deligant mulieres nuptiarũ curatrices/ex quaq; tribu unam ętate ipſis ęquales. Quæ ad hunc magiſtratũ aſſumpta eſt:ita ſe gerat ut in ſacrũ quotidie proficiſcatur:ſemperq; iniu riantẽ puniat. Seruũ quidẽ & ſeruã/peregrinũ & peregrinã ipſa/per urbanos quoſdã miniſtros. Ci/ uem aũt/cuius aĩaduerſio in cõtrouerſia ſit ad ędilium trahat iudiciũ de quã aũt nõ ſit cõtrouerſia puniat ipſa:poſt annorũ ſex ętatẽ fœminæ a maribus diſcernanť:puerią; deinceps cũ ęqualib⁹ ma ribus:& puellæ cũ fœminis ęqualibus cõuerſenť. Et ad ſciẽtias utriq; ſe uertant. Mares qdẽ ad ma/ giſtros equoꝝ/arcuũ/telorũ & fundæ:fœminæ quoq; ad eadẽ ſi cõcedať:uſq; ad ſciẽtiã tm̃:& maxi/ me ad armorũ uſum. Quo pacto aũt nũc in his ſe res habeat/pene ab oĩbus ignoratur. CLI. Quid ais? ATHE. Quod uidelicet dextera a ſiniſtris quo ad manus ptinet differre iam uideanť in ſingu lis operationibus natura:pedes enĩ inferioreſq; ptes ad opera nihilo differre uidenť. Manibus aũt matrũ nutricũq; ſimul ignorantia quaſi claudi facti ſumus. Nã cũ natura fere ad utrãq; partẽ ęque ſe habeat/ipſi per cõſuetudinẽ/nõ recte utentes differẽtiã fecimus. Et certe in qbuſdã parum id re/ fert. Nihil enim intereſt ad uitã/ſi lyra in ſiniſtra ſit/in dextera plectrũ:in cæteriſq; huiuſmodi ſimi/ liter. Quorũ exẽplo idẽ in reliquis oĩbus facere/demẽtia eſt. Hæc ita eſſe lex Scytharũ oſtẽdit. Nõ enim ſiniſtra ſolũ arcũ/dextra ſagittã tenẽt:ſed utriſq; ſimiliter ad utrũq; utunť. Multa exẽpla huiuſ modi in aurigarũ aliorũq; operibus reperiunť. Ex qbus intelligere licet eos qui deſtris:ſiniſtra im/ becilliora reddũt:præter naturã id facere. Quæ res ut diximus in corneis plectris/inſtrumẽtiſq; ta libus impedimẽto non eſt. Sed permultũ intereſt:qñ in pugna/ferro/arcu haſta cæteriſq; huiuſmo di uti neceſſe eſt:plurimũ aũt:qñ armis arma pellunť. Differt autẽ multũ qui didicit:ab eo qui non didicit & exercitatus ab eo qui minime exercitatus eſt. Nam quẽadmodũ qui aut in pugili certami ne aut lucta aut utroq; ſimul ꝑfecte ſe exercuit/potis eſt cõgredi a ſiniſtris: & ꝑſto ſe accõmodat' qñ ad partẽ alterã trãſferre ſe cogiť/id ipſum arbitror in armis ac cæteris rebus rectiſſimũ eſſe. Quare oportet ſi duo quædã quis poſſidet/qbus ſe defendat/& alios cædat/ut nihil horũ pro uiribus ocio/ ſum inexercitatũq; relinquat. Et ſiqs Gerionis aut Briarei naturã habeat/cũ cẽtimanus ſit/ centum oportet ab eo iacula mitti poſſe:horũ oĩum curã habeant principes/tã mulieres q̃ uiri:& mulieres quidẽ ludos alimẽtaq; cõſiderent:uiri aũt diſciplinas ut oẽs pedibus manibuſq; utrinq; ęque potẽ/ tes facti/per cõſuetudinẽ naturę nõ noceant. Diſciplina uero duplici uti cõuenit:& corporis quidẽ gymnaſticã:animi muſicam uocari. Sed gymnaſtica rurſus eſt duplex ſaltatio : & luctatio. Saltatio quoq; alia muſæ uerba imitať/magnificentiã ipſius libertatẽq; obſeruans. Alia bonæ habitudinis: leuitatis & formæ tũ corporis ipſius/tũ partium mẽbrorũq; eius gratia/apte flectit tenditq; ſingu/ la:ita ut ſufficiẽter motus harmonicus diffundať:conſequaturq; uniuerſum ſaltationis ordinẽ. Lu/ ctationis autẽ genera illa/quæ Anteus & Cercyo in artificium inutilis contentionis gratia deduxe/ runt. Vel Epius uel Amycho in pugili concertatione:cũ nihil ad prelium cõferant/digna mentio ne non ſunt. Quæ uero in recta luctatione a collo/manibus/laterũq; motu cum uictoriæ ſtudio ho neſtoq; habitu adhibenť:& ad ſanitatem uireſq; conducũt/cum ad oĩa utilia ſint/prætereunda non ſunt. Sed diſcentibus docẽtibuſq; ſimul præcipiẽdum ut quando ad hoc in cõdendis legibus uene rimus alteri beneuole hæc largianť:alteri gratioſe ſuſcipiant. Nec uero omnes imitationes capeſ/ ſendæ quæ in choreis ſunt:ſed hic quidem armatoꝝ curitarum ludi. In Lacedæmone Caſtoris atq; Pollucis. Apud nos quoq; non eſt negligendũ quod Minerua ludis choreæ delectata/nõ nudis ma nibus ludendum cenſuit/ſed armis tota hornata/ſaltandi officio eſt perfuncta. Quæ quidem ado/ leſcentulis ſunt/maribus:& fœminis imitanda deæ munus ad uſum belli ſolẽnitatumq; hornamen tum honorãtibus:pueros uero anteq̃ prodire in bellum poſſint/armis equiſq; oportet in deorum omnium põpis hornatos/modo ue lociores modo tardiores in chorea : & itinere ad deos deorũq; filios ſupplicationes fundere:ludi porro atq; prælludia ſi rerum aliquarum gratia nullarum certe niſi harum ſunt adhibenda. Hæc enim in pace & bello tam priuatim q̃ publice utilia ſunt. Cæteræ uero corporis exercitationes ſeu ludo ſiue ſerio fiant o Clinia atq; Megille non ſunt liberales. Eam

Vide ut dex/ tera non ſint natura ſed uſu.

iam gymnaſticam/quá tractandam in primis ſermonibus/dixi/ferme peregi/atq; hæc tota & perfe
cta eſt. Vos autẽ ſi meliorem habetis/in medium proferatis. CLI. Non eſt facile hoſpes his negle
ctis/narrare alia de gymnaſtica & certamine meliora. Reliquum eſt ut de muſarũ apollinisq; mune
ribus diſſeramus: de quibus ita ſatis dictum eſſe putabamus: ut de gymnaſtica ſolum reſtare uide-
retur. Nunc autẽ patet nonnulla eſſe relicta: quæ dicenda in primis ſunt: quare deinceps illa dice-
mus. CLI. Dicantur omnino. ATHE. Audiatis igitur: audiſtis enim & in ſuperioribus: q̃uis & in
dicẽdo & audiendo qđ ualde mirũ eſt & inſolens cauere decet. Equidem in præſentia non nihil di
cturus ſum/quod dicere merito uereri quis debeat: dicã tñ. CLI. Quid illud eſt hoſpes? ATHE.
Nuſq̃ cognoſci aſſero/q̃ maximam ludorũ genus ad legũ conditarũ ſtabilitatem & mutationẽ ha-
beat poteſtatem. Quippe ſi hoc ita ordinatum fuerit: ut iiſdem ludis ſm eadem: & eodem modo:
iidẽ homines ſemper utanť & delectenť/leges quoq; ſerio poſitas ſtabiles: manere permittit. Sin au
tem muteť id genus/nouiq; ludi quotidie inducanť/ſemperq; nouis delectetur iuuentus tum figu-
ris geſtibuſue corporis tum reliquo apparatu & ſupellectili ac decens: & indecens in his rebus ali-
ter in dies & aliter iudicent/atq; inuentores nouarũ rerum colorũ ſcilicet: & figurarum cæterorũq;
huiuſmodi ſemper honorent peſtẽ hac nulla ciuitati maiorem fore cenſemus recte admodũ iudi-
cantes. Mutat enim iuuentutis mores occulte. Facitq; ut priſca quidem uilia/noua uero digna ho-
nore uideanť. Qua oratione & opinione/nihil rurſus aſſero pernitioſius ciuitatibus eſſe. Sed audi-
te quantum id malum eſſe cenſeo. CLI. Vituperari ne priſca malũ eſſe in ciuitatibus ais? ATHE.
Aio equidẽ ualde. CLI. Non malos ad hanc orationẽ nos auditores habebis/ſed quãtum fieri põt
beneuolentiſſimos. ATHE. Conſentaneũ eſt. CLI. Dic iam. ATHE. Agite audiamus hæc dili-
gentiſſime. Atq; ita inter nos diſſeramus. Mutationẽ aio omnibus in rebus præterq̃ malis eſſe peri
culoſiſſimam. In tẽporibus omnibus inuentis. In dieta corporũ in moribus animorũ. In omnibus
ſimpliciter præterq̃ in malis/ut modo dicebã. Corpora quidẽ cum primis cibis aliquibus: & poti-
bus laboribuſq; utunť/turbanť quod amodo: deinde ex diuturno harum rerũ uſu concreſcunt pin
guiaq; redduntť: atq; huiuſmodi uictu utpote iam conſueto: familiari & amico/delectantur admo-
dum & optime ualent: ac ſi ex probabili aliqua ad aliam cogantur trãſire dietã in morbos initio cõ/
turbata incidunt: anteq̃ nouo uictui conſueſcãt. Idẽ quoq; in cogitationibus hominum animorũq;
naturis fieri cogitandũ. Omnes enim eas leges colũt/& innouare formidãt/in q̃bus educati ſunt: ſi
illæ diuina quadã fortuna lõgis tẽporibus ſtabilitæ fuerint: adeo ut nullus aut recordeť aut audiue/
rit: eas unq̃ ſe aliter habuiſſe. Quapropter excogitare debet legiſlator qua uia id in ciuitate quodã/
modo fiet. Hũc igiť ipſe modũ excogitaui: adoleſcẽtum ludos quotidie uariatos ut ſupra diximus
exiſtimant oẽs/nihil aliud eſſe q̃ nugas: neq; quicq̃ ad officia uitæ habere momenti. Quare cedunt
& mutationẽ hanc innouationẽq; fieri facile patiunť. Nec intelligũt/quod neceſſe eſt pueros diuer
ſis ac priores ludis gaudentes/diuerſos differẽteſq; a prioribus uiros fieri: diuerſos uero effectos:
diuerſam quoq; uitam quæſituros: atq; hinc noua ſtudia legeſq; deſideratuoros: hinc nemo for-
midat peſtem quam dixi maximam ciuitati futuram. Sed cætera quidem/præſertim circa figu-
ras mutata: minus nocent. Crebra uero in laudandis uituperandiſq; moribus innouatio gra-
uiſſima etiam ut arbitror: & plurimum formidanda. CLI. Quid ni? ATHENIEN. An non
ſuperioribus ſermonibus credimus? In quibus diximus quod rhythmi: & cætera muſicæ gene-
ra: imitationes quædam ſunt morum/tum bonorum hominum/tum malorum? Vel quid di-
cemus? CLI. Nullo modo aliter ſentiemus. ATHENIEN. Omni igitur ratione conan-
dum ne pueritia in cantibus: & ſaltationibus noua unq̃ audeat imitari: neue ullus ad nouitatem *Nouæ blanditiæ & cantus modulationis nouę non audiendæ pueris.*
puero/uoluptatum blandimentis alliciat. CLI. Optime dicis. ATHENIEN. Habet ne quiſ-
quam noſtrum artem ad hæc Egyptia meliorem? CLI. Quam illam dicis? ATHENIEN.
Vt tripudii cantuſq; genera diis omnia conſecrentur: & primum quidem feſti dies ſinguli in cer-
tis anni temporibus: diis ſingulis deorumq; filiis: & dæmonibus ſtatuantur. Deinde quæ ſacri-
ficia quibus diis offerenda ſunt ordinẽtur. Quiue cantus & choreæ quibus conueniant ſacrifi-
ciis diſtinguantur. Quæ poſtq̃ diſtincta ſunt/communi ciues omnes libatione/tum parcis: tum
diis aliis ſacrificent certoſq; cantus: & choreas: certis diis eorumue filiis: & dæmonibus dedi-
cent. Ac ſiquis aliter q̃ conſtitutum ſit hymnis choreiſq; in deorum ſacris utatur ſacerdotes tam
uiriri q̃ mulieres una cum legum cuſtodibus: cum ſancte: & legittime arceant: & qui repulſus
erit: niſi libenter obtemperauerit/per totam uitam uolenti cuiq; pœnas impietatis perſoluat.
CLI. Probe. ATHENIEN. Verum quoniam huc oratione deuenimus: ut nos decet/affi-
damur. CLI. Quorſum hæc? ATHENIEN. Omnis non ſenex tantum/uerum etiam iuue-
nis quotiens mirum quid: & inſolens uiderit uel audierit non utiq; accurrat illico quodq; dubi-
um eſt concedat: ſed quaſi ad triuium ſiue ſolus ſiue cum aliis uenerit/ignoretq; uiam/perquirat
ſane nec ulterius progrediatur: anteq̃ certior fuerit/quo iter ferat. Similiter nobis in præſen-
tia faciundum. Nam cum in ſermonem de legibus mirum: & inſolitum inciderimus/diligen-

tiſſime

riſſime conſiderare debemus. Non enim decet ſubito tantos uiros de re tanta ferre ſententiam 342
& quaſi planam ꝓtinus affirmare. CLI. Vera loqueris. ATHENIEN. Ergo tempus ad hoc aſſu⸗
mamus, tunc demum affirmaturi/cum ſatis fuerit cõſideratum. Verum ne fruſtra/ cõſequentem
legum p̄ſitium ordinem relinquamus/ad finẽ propoſitorũ feſtinem⁹. Forte nãq; ſi deus uoluerit.
finẽ ſuum hæc tractatio cõſecuta/plane qđ mõ dubitaꝛ aperiet. CLI. Præclare loq̄ris hoſpes. Qua
re ſic faciamus? ATHE. Decreto igitur mirum hoc & inſolens: ut dicimus/affirmetur, quo nobis
odæ cãtuſq; conſtare legibus uideantur: ſicuti priſci de citharedia dicebant/ut illi quoq; nõ longe
a noſtro abſint ꝓpoſito/ſed tanq̄ in ſomno/aut etiã ĩ uigilia/uel ſomniauerit/uel uaticinati hoc ſint.
Hoc igiꝛ ita decernaꝛ. Nemo audeat p̄ter publicos ſacroſq; cãtus aliquid canere, & præter cõſtitu
tam iuuẽtutis choreã moueri tripudio/quẽadmodũ neq; contra leges alias quicq̄ facere licet. Qui
paret/indẽnis abeat. Eũ uero qui nõ obtẽperauerit/quẽadmodũ paulo ante dictũ ẽ/legũ cuſtodes
ſacerdoteſq; tam mulieres q̄ uiri puniãt. Sed hæc quidem ita ſe hẽant. CLI. Ita ꝓrſus. ATHEN.
Quomodo aũt legibus hæc quiſpiã ita ſanciet/ut ridiculus nõ uideaꝛ? Atqui ita cõſideremus. Tu⸗
tiſſimus ad hæc mihi modus uidetur/ut imagines quaſdã oratione fingamus: Quarũ unam hãc eẽ
dico/Sacrificiis factis/& uictimis de more p̄uſtis/accedat priuatim quiſpiã ad arã ſacraq;/ filius aut
frater qui miſerabilem ꝓrſus & noxiã orationẽ fundat/nõne dicemus hũc patri & ſuis male omina
tum fuiſſe? CLI. Dicemus ſane. ATHE. In noſtris ciuitatibus ferme oĩbus ut breuiter dicã/hoc ita
fit. Nam poſtea q̄ magiſtratus quiſpiã publice ſacra fecit/non unus/ſed multi ſolẽt chori cõuenire.
Qui cum prope aras ſteterint/miſerãdis uocibus rem ſacrã temerant. Quippe uerbis/numeriſq; &
cõcentibus flebilibus audientium inficiunt aĩos & qui turbã ad lachrymas uehementius cõmouet
uictoriæ his premia refert. Hanc nos legem nõne abrogabimus? & ſi q̄ærulam orationem audiri
a ciuibus q̄n̄q; oporteat/nã fauſtis diuinarũ ſolẽnitatum diebus: ſed nephaſtis potius cõuenire dice
mus? Tũc eant ſi placet p̄mio conducti chori/externiq; cantores quẽadmodum in funeribus fieri
uidemus, ubi quidam mercede cõducti/Caricæ gẽtis inſtar miſere defunctũ ipſum deplorãt. Hoc
certe huiuſmodi cãtibus conuenire uidetur. Eoſq; cum flebiles mæſtiq; ſint lugubris quoq; ueſtis/
ut breuiter dicam non coronæ neq; ornatus aurei decent. Igitur a nobis ipſis hoc rurſus exquiro.
Verum primã hanc imaginẽ placeat cantib⁹ adhiberi? CLI. Quã? ATHE. Bonũ inq̄ omen. Ipſũq;
cantuum genus ſemp in benedicẽdo & feliciter ominãdo uerſetur. An forte nihil interrogandũ?
Sed adſpergẽdum id potius & ſanciendũ? CLI. Immo uero ſanciẽdum prorſus. Cunctis enim hæc
lex digna ſuffragiis. ATHE. Quæ nã igitur poſt benedictionẽ laudes bonũq; omen muſicæ ſecun
da lex erit? Nonne ut p̄ces diis/quibus libamus/effundanꝛ? CLI. Certe. ATHE. Tertia uero ut arbi
tror/erit lex: ut cum poetæ p̄ces ipſas/petitiões hominum a diis eſſe non ignorent/diligenter aĩad⸗
uertant/ne mala quaſi bona poſtulẽt. Ridicula nimium illius conditio/qui ita precatur. CLI. Pro⸗
culdubio. ATHE. Nonne ſupra conceſſimus/non oportere in ciuitate aureas & argenteas diuitias
eſſe? CLI. Omnino. ATHE. Cuius igitur exemplar ſermonem hunc eſſe dicemus? Nonne huius?
Quod uidelicet poetarum genus non omne quæ bona ſunt quæ nõ ſatis cognoſcere poteſt. Qua
re ſi quiſq̄ poetarum uerbis aut cantu preter ipſam rationem preces non rectas nobis tradiderit/
is contraria in rebus maximis petere ciues faciet. Quo quidem errore ſicut diximus non multos
maiores reperiemus. Vnam igitur hanc quoq; in muſica legem formamq; ponamus. CLI. Quã?
Dic apertius. ATHE. Nemo poeta preter ciuitatis leges & iuſta/uel honeſta/uel bona/fingere quic
quam audeat. Nec liceat quæ compoſuerit/ulli priuatorum oſtẽdere, anteq̄ conſtituti hac de re iu
dices: legumq; cuſtodes & uiderint & approbauerint. Qui uero muſicæ & diſciplinæ preſideãt: fer
me oſtenſum eſt. Nunquid ergo/quod ſæpe iam quæro/lex iſta nobis formaq; & imago tertia ſan⸗
cietur/An aliter? CLI. Sanciatur omnino. ATHE. Poſt hec rectiſſimum erit/ut hymni laudeſq; deo
rum precibus mixte canantur, deinde demonum heroumq; ſimiliter/cũ laudibus preces idonee.
CLI. Nil prohibet. ATHE. Ad hæc ſequitur confeſtim hæc ſine inuidia lex. Decens eſt eos ciues
laudibus exhornare qui ceſſerũt e uita corporis uel animi uiribus res arduas preclaraſq; geſſerint
& legibus libenter paruerint. CLIN. Quid ni? ATHENIEN. Viuentes autem adhuc laudibus
hymniſq; honorare tutum non eſt/priuſquam uita functus quiſpiam finem uiuendi preclarum fe⸗
cerit. Hæc omnia uiris mulieribuſq; uirtute inſignibus communia ſint. Cantus autem & tripudia
ita conſtituantur. Multa priſcorum ſunt circa muſicam antiqua poemata & ſaltationis genera/de
quibus dicentia & commoda conſtitutæ ciuitati deligere/nulla inuidia eſt. Quorum electores/
non pauciores quam quinquaginta ſint annos nati, hi quæ ſufficienter dicta eſſe uideantur/eligãt.
Quæ uero improbe dicta/oĩno reiiciãt: & quæ minus ſufficienter: poetis uiris muſiciſq; adhibitis
corrigãt & abſoluãt. Atq; uirtute ipſorũ poetica/non uoluptatibus neq; cupiditatibus niſi ĩ paucis
quibuſdam utãtur. Ita ut legum latoris expoſita uolũtate ſaltationem/cantũq; & oẽm choreã/pru⸗
denter ad eam dirigant. Oĩs profecto ordinata muſa/q̄uis ſuauis muſa nõ adiungaꝛ/longe melior
eſt q̄ cum eſt ſine ordine. Suauitas autem atq; iucunditas muſis oĩbus eſt cõis. Nam in quacunq;

Lex ꝺ recẽſendis poematis anteq̄ publicetur.

Qui mortui laudandi.

Viuentes nõ laudandi.

a primis annis/ad etatem uſq; matura uerſatus aliquis fuerit/eam iucundam arbitratur. Quippe ſi in muſa temperata atq; ordinata fuerit educatus/cōtrariam cum audit odit/illiberaleq; appellat. Sin uulgarē iucūdāq; ſemp audire cōſueuerit/huius cōtraria/frigidā & aſpam eē ducit. Q uapp ut mō dicebā iucūditatis & moleſtiæ in utraq; pro cōſuetudine nr̄a par ratio eſt. ſed emolumēti & detrimēti rō impar. Nēpe altera meliores altera deteriores facit utētes. CLI. Præclare. ATHE. Preterea cantus qui uiris cōueniāt/& qui fœminis forma quadā diſtinguere debemus. & cōcētibus numeriſq; accōmodare. Abſurdū eſt enim cōcētui uniuerſo uel numero diſſonare: & his ſingulis nō idonea reddere. horū igiť formæ neceſſario legib⁹ ſtatuēdæ ſunt & utriſq; cōuenièter attribuēdæ. Et quid uirū qd ue mulierē deceat: ex ipſa utriuſq; naturæ differentia/declarare. Porro qđ magnificū eſt & ad fortitudinē tēdit/uirile dicēdū. Venuſtū aūt modeſtūq; magis/fœminis eē accōmodatius & diſputatiōe aſſeuerādū/& legibus ſanciēdū atq; ordo qdē hic ſit. Deinceps declaremus qūo hæc & qbus tradēda apiendaq; ſint: & qñ agēda. Quēadmodū uero nauiū faber carinulas primū ad nauis formā ſupponit/ſic ego mihi facere uideor. Nā dū uitæ conor figuras diſtinguere: ſm aiorum naturas formulas quaſdā quaſi carinulas iacio: ut qua uia & rōne/huius uitæ nauē per hæc maria ducturi ſimus/recte conſpiciatur. Humanę qdē res magno ſtudio dignæ nō ſunt. Studere tñ neceſſe eſt: qđ infortunatū dixerim. Poſtq̄ uero hic ſumus ſi mō quodā cōuenienti id fecerimus/ſatis forſan nobis erit factū. Sed qd dicā/recte fortaſſis aliqs quæret. CLI. Recte admodū. ATHEN. Oportere igiť aio quod ſtudio dignū eſt/ſtudioſe ſectari nō: digna uero nequaq̄: Ac deū qdem oi beato ſtudio dignū: Hoīem uero ſicut ēt ſupra diximus: dei ludo eē fictū: atq; id uere ipſius optimū eſſe. Ita igiť affectos hoīes cōſequēter/& mares & fœminas uerſari in ludis q̄ pulcherrimis oportere/cōtra q̄ modo cogitātes. CLI. Quo pacto? ATHE. Nunc certe ſtudia ludorū gratia ſequēda eē ducūt. Nā rē bellicā putāt ſtudio dignā pacis gratia bñ diſponēdam eē. Cū in bello nec ludus ineſſe ſoleat neq; diſciplina rōne digna fuerit unq̄/nec ſit mō/neq; futura ſit. Nos aūt eā diſciplinā ſtudio digniſſimā arbitramur qua hoīes inſtituti q̄ longiſſime atq; optime ī pace uitā agāt. Quæ aūt ludēdi in uita rēcta ſit rō: & quales ludi in ſacrificiis canēdo ſaltādoq; adhibendi ſint/ut & dii nobis reddanť ꝓpitii/& hoſtes fundanť in pugna. & quas potiſſimū res cantu & ſaltatione imitari hæc utraq; conſequi ualeamus/qbuſdā quaſi formulis ꝓſignatū eſt: & uiæ per quas eōdū conſtratæ ſunt. Qua ſane in re credēdū eſt poetam bñ ceciniſſe. Cū ait. Telemache/alia quidē tu mēte uerſabis. Alia tibi dæmon ſuggerit. Nō enī te puto ſine numine diuū genitū & nutritū. Hoc ipm alūnos quoq; nr̄os cogitare oportet/& ſuperiora qdem ſufficiēter dicta exiſtimare/& ſiqua deſunt dæmonē deūq; ſperare ſibi ſuggeſturū quibus. ſ. ſacrificiis choreiſq; & qñ & quæ numina ludendo placare debeāt/ſm modū naturæ uiuētes: cū ipſi res quædā miræ ſint ut plurimū ueritatis parū pricipes. ME. Genus hominū hoſpes penitus paruifacis. ATHE. Nō mireris ſe ignoſce o Megille. Nā cū ad deū reſpexerim/cōmotuſq; fuerim/hæc dixi. Genus ergo noſtrum/ſi tibi ſic placet/nō uile/ſed aliquo dignū ſtudio ſit. Poſt hæc gymnaſiorum/doctrinarumq; publica ędificia tripartito in media urbe locata ſunt. Foris quoq; equoꝝ gymnaſia in ſuburbiis ſimiliter tripartito. loca inſuper ampla ordīata/ubi iuuētus ad arcū & telorum iactum iſtruať exerceaturq;. Quod ſi in ſupioribus nō ſufficiēter de his eſt dcm̄/nunc & ſermone dcm̄ ſit & lege ſancitum illorūq; oīum pegrini magiſtri ꝓcio cōducēdi: q illic hītantes: & ad rē militarē & ad muſicā/ueniētes inſtituāt/ac nō illo tm̄ quos parentes uoluerint oportet diſcere. quos uero noluerint diſciplinas miſſas facere. ſed ut diciť uiri oēs quoad fieri pōt/ & pueri: utpote qui ciuitatis magis ſunt/q̄ genitorum/neceſſario diſcant. Eadē quoq; de fœminis q̄ & de maſculis lex mea ſanciet. eadē enim ab utriſq; uolumus exerceri. Neq; uerebor dicere/equeſtrem diſciplinā atq; gymnaſticā/ita mulieribus ut uiris/honeſtā eſſe. Hoc enī ex ueteribus audiui fabulis/fidēq; adhibeo. Noſtris etiā tēporibus/nō ignoro eſſe circa pontum innumera mulierum milia: Sauromatidaſq; uocari: quib⁹ nō equorum mō uerumetiā arcuum cæterorumq; armorum ęq̄lis cura cum uiris & exercitatio ſit inſtituta. Sed rationem quoq; ad hæc hanc habeo. Aio equidem ſi hæc ita fieri poſſunt/ſtultiſſimum hoc in noſtris regionibus eſſe: ut nō iiſdem ſtudiis mulieres ac uiri omni conatu conſenſuq; dent operam. Ferme enim ciuitas omnis hoc modo pro dupla/dimidia ſit/ex eiſdem laboribus atq; tributis. Qui ſane legis latoris error eſt ingentiſſimus. CLI. Sic apparet. Verum multa nobis hoſpes præter rerum. ꝓ. cōſuetudinem dicta ſunt. ATHE. Totam primo diſputationem decet percurrere: deinde quod potiſſimum uidetur/eligere. CLI. Scite admodum modo dixiſti: feciſtiq; ut meipſum reprehēdam: quod illa dixerim. Quare deinceps ut lubet dicas. ATHE. Hoc ipſum mihi placet Clinia quod modo dicebam. Nam ſi re ipſa nō ſatis pateret fieri hæc poſſe/cōtra dici forſan nō nihil poſſet. Nunc uero ſiqs legē hāc aſpnať/aliud certe quærat oportet. Præceptum uero noſtrum nō ceſſabit aſſerere/qđ oporteat doctrinæ cæterorūq; q̄ marie mulieres cum uiris pticipes fieri. Sic enī de his cōſiderare oportet. Dic. Age/ſi mulieres cum uiris in oī uita pticipes nō ſint/an nō neceſſe erit ipſis aliū quēdā ordinē aſſignare? CLI. Neceſſe. ATHE. Quē aliū eorum q nūc ſunt potius q̄ noſtræ cōionis ordinē aſſignabimus. Vtrū ſicut thraces multæq; aliæ

Homo ludus deorum.

Circa pontū mulieres militares: q̄ ſauromatides uocantur

tæꝗ aliæ gẽtes/agriculturá/bubulcorũ paſtorũꝗ officia & reliqua opa nihilo a ſeruorũ miniſteriis differentia mulieribus tribuemus? An queadmodũ nos/uiciniꝗ/oẽs noſtri/recõditis in uná domũ rebus ut dicit oĩbus fæminis penu cuſtodiá:radios.lanficiũ.& ſimilia cõmittemus. Vel laconicum a Megille quaſi mediũ eligemus? ut uirgines qdẽ gymnaſiis & muſicæ uacent/mulieres aũt in ocio quidẽ lanificiũ curẽt/uitá tñ nõ abiectá & tenuẽ/ſed ſolertiorẽ quádá agát. Quinetiá domeſtici cultus cuſtodiẽdi penu:educádorũꝗ liberorũ mediá quádá curá ſuſcipiát. Nec bellis iterſint:ut ſi patriá liberoſꝗ tueri neceſſe ſit/nec ſagittas emittere ut amazones/nec alia tela ſuſcipe artificioſe poſſint nec ſcuto haſtaꝗ ſumpta/imitari deá/ac pro pꝛia obſeſſa generoſe reſiſtere/ut ſi nihil aliud maius/terrorẽ ſaltẽ in acie uiſæ hoſtibus ipſis incutiát. Quippe ſi ita uixerint/ſauromatas imitari nunq̃ audebũt:ſed apud ipſas mulieres/mulieres illorum uidebũtur uiri. In his itaꝗ ueſtrarũ legũ latores/ꝓbet qui uelit. Ego profecto aliter nunq̃ dicam.perfectum náꝗ officium/nõ mediũ a legũ latore regro/qui nõ ſinat reſolui delitiis mulieres/nec maribus ſolis attendat:ne pro felicitate ciuitatis duplici/ſimplicem ſolũ afficiat. MEGIL. Quid hic agemus o Clinia? An patiemur ut ſpartá ſic hoſpes inuadat? CLI. Certe. Ná cum dicẽdi libertas ſibi cõceſſa ſit/quouſꝗ ſatis de legibus tractatum non fuerit/ interturbandus nõ eſt. ME. Probe dicis. ATHE. Meum igit ẽ quæ ſequunt/explanare. CLI. Proculdubio. ATHE. Quis igit uitæ modus erit qbus neceſſaria mediocriter ſint ꝑparata? Artes uero aliis relictæ.agricultura ſeruis cõmẽdata/qui fructus/ex agris reddát q ſatis ſint hoĩbus modeſte uiuentibus.quibus ꝑterea cõuiuia publica ſint inſtituta. Virorũ quidẽ ſeorſum.& ꝓxime propinquorũ filiarũꝗ una atꝗ matrũ.hiſꝗ cõuiuiis principes qdá & uiri & mulieres ꝑpoſiti ſint:q in eis obſeruẽt quotidie aĩaduertátꝗ ſingula.deinde cetus ipſos diſſoluát.& poſtq̃ tam principes q̃ cæteri/diis ipſis/quibus dies illa uel nox dicata eſt libauerint/domũ ꝓficiſcant.his igit hoĩbus ſic inſtitutis nullũ ne erit reliquũ opꝰ neceſſariũ ipſiſꝗ cõueniẽs? ſed dediti uentri/more pecorũ uiuẽt? At uero nec honeſtũ id ducimus. Neꝗ poſſibile eſt ita uiuẽtem hoĩem ĩ id tádẽ qđ ſibi cõuenit nõ incurrere. Cõuenit aũt deſidi obeſoꝗ per inertiá aĩali/ut ab alio laboribus exercitato & quaſi extenuato fortiꝗ raptũ dilaniet. Hæc utiꝗ/ſi ſufficiẽter exacteꝗ ut mõ uidemur pergramus forte nũq̃ fierent:donec mulieres & liberi & domus & reliqua ꝓpria cuiꝗ erũt. Si tñ quæ ſecũda ad ea ſunt & mõ tractant/aſſequamur/mediocriter certe fiẽt. Opus igit ita uiuẽtibus nõ paruũ neꝗ uile reſtare dicimus:ſed maximũ oĩum a iuſta lege mádatũ. Ná cum ſinguli uiuẽdi modi a cæteris oĩbus operibus diſtrahát/ut ſiqs pythia uel olympia uincere ſtudeat is aliis rebus uacare nequeat. Duplici/imo uero multiplici adhuc cura/uita illius plena ẽ:qui recte animi corpiſꝗ uirtuti uacat. Nihil ení exercitationis corporeæ/nihil doctrinarũ animi morũꝗ ꝓpter alia negocia/negligẽdũ eſt. Ferme enim tota dies totaꝗ nox iſta curáti ad ſufficiẽtiá eorũ ꝑfectionẽꝗ cõſequẽdá non ſufficit. Cũ igit hæc ita ſe hẽant/ordo totius tpis liberis hoĩbus:ab ortu ſolis ꝑpetuus ad alterũ ſolis ortũ eſt hñdus. Ridiculus fortaſſe legis lator hẽbit/ſi multa/frequẽtiaꝗ & minima quæꝗ de familiari adminiſtratione narrauerit/cũ in aliis tum ẽt in nocturna uigilia/quá neceſſe eſt ut cõſeruaturi ciuitatẽ exhibeát. Ná ſiue lex ſiue officiũ id appellãdũ ſit quod mõ ꝑcipimus certe oĩbus turpe illud & illiberale uideri debet ut ciuiũ aliqs per totá dormiat noctẽ:nec primꝰ excitet & ſurgat ita ut hoc toti familiæ pateat. Quinetiá ut dña ab ancillis/nõ ancillæ ab ipſa primũ excitet/turpe dicendũ apud ſeruos: ancillas/ pueros.& domũ deniꝗ ſi poſſibile ſit/uniuerſam. Nocte igit exſurgant:& magiſtratus publicũ aliquid/patres uero matreſꝗ familiæ in domibus ꝓpriis rẽ ſuá curẽt. Sõnus enim multus/nec corpibus nec aĩs/neꝗ rebus gerẽdis/natura cõducit. Nemo qdẽ dũ dormit/alicuius ꝑcii eſt:nõ magis q̃ ſi nõ uiueret. Quare qcũꝗ uiuere & ſape cupit maxime/q̃ longiſſimo tpe uigilet/ſola ſanitatis commoditate ſeruata. Ad hãc uero nõ multo opus eſt ſomno:ſi bene aſſueueris ſomnus magiſtratus ꝑfecto:nocte in urbibus uigilátes malis hoĩbus tum hoſtibus tũ ciuibus terrori ſunt. Amádi honorandiꝗ iuſtis & tẽperatis:ſibi & ciuitati utiles uniuerſæ. Sed nox quidẽ ita pacta ad ea quæ diximus fortitudinẽ quoꝗ in aĩs ciuiũ creat. Sole uero ſurgẽte:pueri ad magiſtros ꝓficiſcantur. Qm̃ uero nec pecudes nec alia ꝓrſus ulla ſine paſtore uiuere debent nec pueri etiá ſiue pædagogis ſint: neꝗ abſꝗ dñis ſerui. Eſt aũt puer omni beſtia ĩtractabilior. Ná cũ prudentiæ fontẽ nõdum perfectum habeat inſidioſiſſimus eſt acerrimuſꝗ & petulantiſſimus oĩum beſtiarum. Ideo multis quaſi frenis uincendus eſt. Et cum primum a matribus nutricibuſꝗ ſeiungit:pædagogis eum ad puerilẽ laſciuiam regendam cõmendare oportet.deinde ut liberum quidẽ doctrinarũ potiſſimum gratia ꝑceptoribus:ut aũt ſeruum caſtiget quicunꝗ ex liberis forte:deprehẽderit:puerum ipm̃ & pædagogum & ꝑceptorẽ:ſiqua in re delinquere eos cõſpexerit. Si uero pñs qs iure nõ caſtigauerit:maximo ſubiiciat obprobrio. Rem hanc ille qui de cuſtodibus legum ad principatum pueroꝝ electus fuerit cognoſcat:ſiue ille qui eos dep̃hẽdit:nõ caſtigauerit:cum oporteret ſiue nõ more caſtigauerit: acute autem uideat hic oportet diligentiſſimeꝗ educatiõem puerorum curet naturas eorũ ſm leges ad bonum ipſum dirigens ſemper & cõuertẽs. Quomodo aũt hũc ipm̃ nobis lex ſufficienter erudiet? Non enim ſatis:nec apte adhuc dictum eſt:ſed alia tacta:alia pretermiſſa. Oportet autem

De familiari admiſtratiõe pauca.

De ſõno multo & uigiliis.

Puer oĩ beſtia intractabilior.

pro uiribus nihil relinquere/ſed rōnē oēm exponere/ut interpres hic aliis & educator ſit. De cho-
reæ qdē cantus & ſaltationis forma dictū eſt: quæ eligēda/corrigēda/dedicāda ſit. De ſcriptis autē
oratione ſoluta nōdū diximus: quæ nā horū & quo ordine o optime pueritiæ cultor/alumnis tuis
tradenda ſint: q̄uis quæ in re bellica uiſcēda exercendaq; ipſis ſunt/iā hēas. Eteni qđ ꝑcipiēda ſint
quæ ad litteras ꝑtinēt primū deinde quæ ad lyrā a legis latore dictū eſt. Præterea quæ ad cōputa-
tionē numerorū ſpectāt: qbus opus eē diximus: & oīno quæcūq; ad bellū ac rē familiarē publicāq;/
cōducūt. Itē quæ ad diuiorū aſtrorū ſolis lunæq; circuitū ꝑquirēdū ut uniuerſa ciuitas nō ignoret/
ordinē dierū in menſem/mēſiūq; in annum: atq; ita tēpora/ſolēnitates/ſacrificia: ut decet diſpoſita
naturali quodā ductu/uiuā ciuitatē uigilātēq; reddant/& diis honorē tribuāt/& hoīes ad hæc prudē
tiores afficiāt. Hæc tibi ſic o amice a legis latore ſufficiēter diſtīcta ſūt: ſed quæ ſequūtur aīaduerte.
Nam de litteris nōdū ſatis diſtinctū fuiſſe diximus: qm̄ quatenus his uacādū ſit/nō eſt declaratum:
Vtrū uidelicet exacte eas cōprehēdere debeant/qui mediocres futuri ſunt ciues: an nihil omnino.
Similiter quoq; de lyra. Ad litteras ergo decēnes queri proficiſcātur: triēnioq; inſiſtāt. Et qui tres
ac decē egerūt annos lyræ ſimiliter tres annos incūbāt. Nec liceat aut patri plus uel minus in his li
beros detinere. Aut liberis ſiue tedio affectis citra id tēpus/ſiue deſiderio cōpulſis ultra/ his rebus
cōtempta lege uacare. Siquis nō paruerit/honores qui diſciplina præditis danť/quos poſtea narra
bimus: nō conſequať. Sed qd in his annis docere magiſtri/adoleſcēteſq; diſcere debeāt/audi. Litte
ras donec legere ſcribereq; poſſint/perdiſcant. Velociter aūt aut ꝑpulchre faciāt/nec ne/niſi natu-
ra in hoc tpis ſpatio iuuerit/nō ē curādum. Monimēta uero poetarū in qbus lyra nō utunť / partim
metrice ſcripta/partim ſine metro: quæ qdē rhythmo harmoniaq; carētia fallacia ſcripta ſunt no-
bis a nōnullis hmōi hoībus tradita/qua rōne uſui dabitis o oīum optimi cuſtodes legū? Legū quoq;
latorē/qualem iſtorū uſum uobis recte tradat dubitaturū arbitror. CLI. Quid hoſpes tecū ita du-
bitaſti? ATHE. Recte tu Clinia: ſed ad uos qui de legibus cōmuniter mecū cōſideratis neceſſe eſt:
ut & quæ certa & quæ dubia mihi uidenť/apiam. CLI. Quid ergo de his modo dicis? qd te mouit.
ATHE. Dicā eqdē. Profecto innumeris hoībus nō ē facile cōtradicere. CLI. Nūquid parua & pau
ca de legibus iā dicta putas multis cōtraria? ATHE. Vere ꝓrſus id dicis. Iubere nāq; uideris/ut q̄-
uis multis hoc iter arduū odioſumq; ſit/peragā tñ cōfidenter perq; legū ſemitā/pn̄tibus ſermonib⁹
patefactā/nihilo ꝑtermiſſo ꝓgrediar: cū iter huiuſmodi forſan nō paucioribus/& ſi paucioribꝰ/nō
deterioribus placeat. CLI. Certe. ATHE. Nihil igiť prætermittā. Dico eqdē/poetas multos hexa-
metro carmine/multos trimetro/aliiſq; generib⁹ metrorū ſcripſiſſe: ac alios ſeria/alios iocoſa fuiſ-
ſe cōplexos. Quæ cūcta multi facultatis hmōi ꝓfeſſores/aſſerūt recte educādis iuuenibus ediſcēda
ut ex uariorū poetarū piria facundi reddanť. Alii capita quædā ex oībus electa/& in idē conducta:
memoriæ cōmēdāda cōtendunt ſi mō quis noſtrū ex multorū piria atq; notitia/ꝓbus uir & ſapiens
eſt futurus. Tu uero quid ab his recte dicať qd contra libere a me nunc explicari iubes? CLI. Quid
ni? ATHE. Ego igiť quid potiſſime de his oīb⁹ uno uerbo ſufficiēter dicā? hoc equidē arbitror. qđ
mihi ab oībus cōcedeť. Multa a poetis probe/multa etiā cōtra eſſe dicta. Quod ſi ita ſe habet/multo
rum ediſcendorum ſtudiū iuuenibus periculoſum eſſe aſſero. CLI. Quomodo ergo & quid cuſto-
di legū precipis? ATHE. Qua de re dicis? CLI. Quo nā ſibi reſpiciēdū quaſi ad exemplar quoddā
ut alia perdiſcēda iuuenibus: alia ne attingēda qdē/iubeat: ne dicere id graueris obſecro. ATHE.
O bone uir Clinia/uideor quodāmodo fortunatus. CLI. Qua in re maxime? ATHE. Quod peni
tus exēplo nō careā. Nēpe cum ea quæ ab aurora ad hāc horā nō ſine quadā deorū inſpiratione ut
mihi uidemur/narrauimus/aīaduerto/poeſi quodāmodo ſimilia mihi uidenť. Nec mirum eſt/ſi ꝓ
prios ſermones quaſi ſimul oēs collectos reſpiciens/ſic afficior/ut admodum læter. Omniū enim
quæ aūt poetice aut ſoluta oratiōe dicta didici & audiui/moderatiſſima hæc mihi/inſtruēdiſq; iuue-
nibus idonea maxime uidenť. Quāobrē qđ melius exēplum legum cuſtodi atq; doctori ꝓponam/
non hēo/q̄ ut magiſtros cogat pueris hæc exponere: & quæcunq; alia his ſimilia/ſiue poetice ſeu ſo
luta oratione ſcripta ſint: ſiue ſimpliciter dicta quidem & huic diſputationi conſentanea: quæ nullo
modo pretermittat oportet: ſed operam det ut ſcribantur. ac primum preceptores ipſos compel
lat diſcere hæc atq; probare. & eos qui non probent repellat: his uero qui probant erudiendos in-
ſtituendoſq; adoleſcentes committat. Sed de litteris/earūq; magiſtris: iam ſatis. CLI. A propoſito
quidem hoſpes ut mihi uidetur/non aberrauimus: ſed utrum recte totam rem an contra agamus
forſan difficile dictu. ATH. Tunc demum Clinia id quoq; patebit: ut decens eſt/quando ſicut ſæ-
penumero diximus: legum tractatio finem accipiet. CLI. Recte. ATHE. Verum poſt litterarum
magiſtrum nonne de cithariſta dicēdum? CLI. Cur non? ATHE. Si ſuperiorum memores erimus
uerborū/cithariſtis cōgruū & docēdi & educādi quantū ad ſua ſpectat/ut reor/officium dabimus.
CLI. De quibus dicis? ATHE. Oportere diximus dionyſiacos cātores ſexaginta annos natos rhy-
thmorum naturas harmoniarūq; conſtitutiones acute ſentire: ut in cātibus affectus animi imitāti
bus/ꝓbi animi imitationes/ab imitationibus improbi ſecernere poſſint. & has qdē reiiciāt/illas in

medium

mediũ deductas/adoleſcẽtũ auribus cõcinãt/trahãtq; eorũ aĩos imitatione quadã pductos ad uirtutis ipſius poſſeſſionem. CLI. Vera loqueris. ATHE. Qua propter cithariſtam diſcipulũq; eius oportet lyræ uocibus uti/eius expreſſionis gratia: quæ ex canoris fidibus prouenit/& uocibus uoces cõſonas reddere. Diuerſitatẽ uero uarietatẽq; lyræ/cũ alios fides modulos reddant/alios poeta cantus ipſius auctor/ut ſpiſſitudinẽ pterea raritati/uelocitatẽ tarditati/ acumẽ grauitati/ & oĩno conſonum ſimul & diſſonũ pſtent: rhythmorũq; uniuerſa uarietas/lyræ uocibus accõmodeť/afferrẽ illis nõ licet: qui triennio utilitatẽ muſicæ ſunt facile percepturi. Contraria enim cũ ſe inuicẽ cõfundant/difficile diſcũtur. Oportet aũt facile iuuenes diſcãt. Nã nec parua nec pauca ſunt: quæ neceſſario illis perdiſcẽda mandamus. Hæc aũt oratio progrediẽs cũ tempore ſimul oſtendet. Hæc de muſica doctores pcurent. Quæ uero uerba/cantuſue chorearũ magiſtri docere debeãt/ea nobis iu ſuperioribus diſtincta ſunt: quæ dedicanda cõmode ſolẽnitatibus dixim⁹ ut una cũ felici oblectamẽto utilitatẽ quoq; ciuitatibus pbeãt. CLI. Vere hæc etiã diſtinxiſti. ATHE. Hæc itaq; uere diſtincta electus ad muſam magiſtratus ſuſcipiat: curetq; feliciter. Nos uero ſicut muſicæ docendi modum qui reſtabat/adiecimus/ita nunc ſaltationi & uniuerſæ corpis gymnaſticæ/cũ idem reliquum ſit/idem quoq; adiiciamus. Pueros etenim puellaſq; oportet tripudiũ & gymnaſticã diſcere Nõne? CLI. Sic oportet. ATHE. Saltandi igitur magiſtri pueris/ac puellis magiſtræ dentur: ut his apte exerceãtur. CLI. Denť prorſus. ATHE. Rurſus uirũ illũ plurima negocia ſubiturũ uocem⁹/pueritiæ curatorẽ: qui cum & muſicæ & gymnaſticæ curã hẽat: nunq̃ ocio abundabit. CLI. At quo pacto tantã cũ ſenior ſit curã ſufferre poterit? ATHE. Facile o amice. Lex enim ipſi conceſſit/cõcedetq;/ut ad eã curã quos uelit ciuiũ & uirorũ & mulierũ accipiat ſocios. Ille aũt qui deligẽdi ſint cognoſcet: uoletq; ſocios pbos deligere. Cum magiſtratus ipſius magnitudinem prudẽter & cognoſcat & uereať. nec ignoret quod ſi pueritia recte educata ſit: educeturq; oĩs in uita recta ſit nauigatio. Sin cõtra/quid cõtra ſequať: nec dictu dignũ eſt: neq; nos dicimus/pnitioſum in ciuitatẽ nouã omen fugiẽtes. Multa iã de ſaltatione deq; omni motu gymnaſtico/diximus. Gymnaſia enĩ oẽs ẽt exercitationes bellicas appellamus: ut ſagittandi: iaculandi: peltaſticẽ quoq; & oẽs armatorũ dimicationes: acierũ ordinationes: ductiones exercitus: caſtrorũ poſitiões & quæcũq; ad equeſtrẽ ptinẽt diſciplinã. Quorũ oĩum publicos oportet eẽ magiſtros a ciuitate cõductos. qui pueros & puellas: uiros & mulieres doceãt: ut oẽs qui in ciuitate ſunt hæc oĩa ſciãt. & puellæ qdẽ ſaltare pugnareq; cũ armis cõſueſcãt. Mulieres aũt caſtra mouere ordines ſtruere/& arma ſumere atq; deponere: ſi nullius rei alterius gratia/attñ ſi res cogat ut in militiã uiri oẽs pficiſcanť/poſſint ipſæ interim ſi qd aduerſi acciderit: ciuitatẽ defendere: uel ſi tanta hoſtium multitudo agros inuaſerit ut neceſſe ſit mulieres quoq; pro ciuitate arma capere/quorũ nihil ẽ quod nõ facile euenire poſſit. Magno certe rei p. uitio dandũ eſt: ita graue mulieres educari/ut nec ueluti aues quidẽ pro filiolis cõtra feroces audeant beſtias pugnare/moriq; potius uelint/cũctaq; ſubire picula: q̃ ſtatim ad aras tẽplaq; cõfugere/opinionẽq; de genere hoĩum dare/oĩum ignauiſſimũ aĩalium eſſe. CLI. Per iouẽ hoſpes & dedecori hoc & detrimẽto eſt ciuitati. ATHE. Legẽ igiť hanc ſanciamus/ut rẽ bellicam mulieres nõ negligant: ſed ciues oẽs tam mulieres q̃ uiros illi dent opam. CLI. Sãciamus. ATHE. De luctatione quidẽ partim nobis eſt dictũ. Quod uero ut arbitror/maximũ eſt/nõ diximus. nec facile dictu eſt/ niſi quis uerborũ declarationi corporis geſtus adiungat. hoc ergo tunc indicabimus/qñ uerba rebus cõiuncta aptius aliqd etiã de cæteris ſignificabũt/& luctationẽ maxime oĩum motuũ prelio affinẽ eẽ. & oportet nõ plio huius cauſa/ſed huic gratia plii opam dare. CLI. Probe id quidẽ. ATHE. Sed de luctandi qdẽ facultate hactenus ſit dictum. Cæteros uero corpis totius motus/ quorũ plurimi ſaltationis noĩe recte appellari pñt/in duas ſpẽs diſtribuimus. Nã alius qdem motus decentioribus geſtibus corporis honeſtũ dignũq; aliqd imitamur/alius contra indecentioribus/ad uile aliqd imitãdo deducit. Et utriuſq; rurſus duæ ſunt ſpẽs. Honeſtus enĩ dignior q; motus alius eſt cũ ĩ bello uiolẽtiſq; laboribus egregio corpore fortiq; aĩo implicamur: Alius dũ aĩus in rebus ſecũdis moderate lætať. Hũc ſiqs pacificũ appellet motũ/ſm naturam appellare uidebitur. Illum uero a pacifico diuerſum pyrrhichẽ recte qſq; uocabit qui imitať flexus corporũ/qbus tela plagæq; uitanť/ declinãdo/cõcedẽdo/exiliẽdo in altum/humiq; ſe cõtrahẽdo. Contrarios itẽ geſtus quibus uidelicet aduerſus alios quiſq̃ inferť ſagittãdo/iaculando/cædẽdo. In his oĩbus arbitrari oportet/quãdo intrepid⁹ & cõſtãs habit⁹ ĩ mẽbrorũ rectitudĩe & fortitudine aĩ adhibeť/recte fieri: qñ uero cõtra/nõ recte. Sed & paci cõuenientẽ ſaltationẽ hoc pacto ĩ ſingulis ꝯſiderem⁹/utrũ recte nec ne p natura honeſtæ ſaltatiõis decẽter qs in choreis optĩa lege eruditorũ uirorũ uerſeť. Primũ uero ãbigua q̃ ĩ cõtrouerſiã cadit ſaltatio a nõ ãbigua diſtĩguẽda ẽ. q̃ nã igiť hæc? & quo pacto utraq; diſtĩguẽda? Ambiguã arbitramur/q̃ bacchica/Bacchũq; ſequẽtiũ ẽ. Quas nymphas/panes/ſyllenos ac ſatyros uocãt: q̃ qdẽ ut aiũt uinolẽtos imitať/luſtratiões & ſacra faciẽtes. Totũ hoc ſaltatiõis gen⁹ neq; qđ bello cõueniat neq; qđ paci/neq; qd ſibi uelit facile determĩari põt. Rectiſſimũ igiť mihi uť id ita diſtĩguere/ut ſeorſũ a belli ſeorſũ ẽt a pacis ſaltatiõe id ponam⁹. Negãteſq; hoc eẽ ciuile/atq; iõ reliquẽ-

Quæ mulieres oporteat arma & caſtra tractare diſcere.

tes/ad belli paciſq; quæ ſine cõtrouerſia eſt/ſaltationẽ ad nos pertinentem iam reuertamur. Genus autem illud muſæ/quo in pace & pſpitatis opĩone utimur deos deorũq; filios honorãtes/bipartito diſtinguit. Alterũ enim cũ picula laboreſq; euaſimus & bona adepti ſumus/ adhibet: qđ maiores continet uoluptates. Alterũ priorib⁹ bonis ſeruatis auctiſq; agi ſolet: in quo remiſſior ẽ uoluptas. In hmõi uero rebus/quiſq; ex maiori uoluptate cõcitatius/ex minore/remiſſius q̃ſq; mouet. Modeſtior etiã q̃libet & ad fortitudinẽ exercitatior pacatius mouet. Ignau⁹ cõtra & ad tẽperãtiã minime exercitatus/maiores uehemẽtioreſq; mouendi pmutationes agit. Cõiter aũt ſeu cãtu ſiue aliter q̃s loquat: quieto id corpe facere neq̃t. Quapropter uerborũ imitatio corporis figuris expſſa/ artem oẽm ſaltatricem pepit. Qua cõcine nõnulli alii incõcinne mouẽtur. cũq; in aliis multis noĩb⁹ bñ & ſm naturã poſitis laudanda antiq̃tas ſit/in hoc quoq; pbanda eſt/qđ ſaltationes cũctas moderatorũ hoĩum in rebus ſecũdis tẽperate gaudẽtiũ/recte admodũ muſiceq; & ſecũdũ rõnẽ cõcinnitates quiſq̃s ille fuerit/noĩauit: duaſq; honeſtæ ſaltationis cõſtituit ſpẽs. & belli quidẽ pyrrichẽ/pacis cõmode cõcinnãte uocauit. Hæc debet legis lator figuris q̃buſdã exponere. cuſtos aũt quærere. & inuenta cũ alia muſica cõiungere. atq; in ſolẽnibus ſacrificiis diſtributa/ſingula ſingulis dedicate. & ita ordinata ſtabilire ut nihil eorũ poſtea nec in cãtu aliter fiat. ſed in eiſdẽ uoluptatibus ciuitas eadem perſeuerans ciueſq; iidem ſimiles ſemp pro uiribus permanẽtes/bñ beateq; uiuant. Sed iã de honeſtis pulchrorũ corpum/generoſorũq; aĩorũ choreis diximus. Deformiũ uero corpo⁊ cogitationũq; motus q̃ ad riſum & comediã/uerbis/cantu ſaltatione/oĩbuſq; hmõi imitationibus ſpectãt conſiderare & cognoſcere neceſſe eſt. Nam ſeria ſine ridiculis & oĩno ſine cõtrariis cõtraria cognoſcere quidem impoſſibile eſt: ſiq̃s prudens eſt futurus. Fieri aũt ambo minime pñt/ſi quo pacto uirtutis participes euaſuri ſumus. Sed hæc huius gratia cognoſcẽda ſunt: ne pter ignorãtiã ridiculũ aliquid agat aut dicat: cũ minime oporteat. Serui igit & pegrini pcio cõducti talia imitent. Studiũ uero ipſis nullũ adhibeat. Nec adeo liber ſit ciuis/ſeu uir ſiue mulier qui diſcere iſta cernat/ſed noua ſemper de his appareat imitatio: atq; ita ad riſum ſpectantes ludi qui comædiæ uocabulo appellant/rõne ac lege diſpoſiti ſint. Tragædi uero poetæ qui res ut aiũt ſerias narrant: ſi nos ſic interrogent/licet ne o amici in regionem ciuitatẽq; ueſtram nobis uenire: poemataq; noſtra ad uos pferre? An aliter uobis de re tragica uiſum eſt? quid ad hæc diuinis uiris recte nos rñdebimus? Nã mihi quidẽ ita uidet. Nos uero o uiri optimi tragædiæ q̃ pulcherrimæ & optimæ quoad fieri põt ſumus poetæ. Nẽpe uniuerſa res.p. noſtra pulcherrimæ optimæq; uitæ imitatio eſt: quã rẽ nos certe tragædiã uetiſſimã arbitramur poetæ ergo uos eſtis. poetæ quoq; eiuſdem poematis ipĩ ſumus: & quaſi emuli ad opus pulcherrimũ tragædiæ cõtẽdimus: qđ ſola lex uera: ut ſperamus põt pficere. Verum nolite credere/facile a nobis admitti: ut ſcænas in foro cõſtituatis/& clamoſos conducatis hiſtriones/qui altius q̃ nos exclament: atq; ita ad liberos noſtros/ad uxores/ad turbã urbis oẽm/de eiſdem rebus non eadẽ quæ nos ſed contraria ſæpe cõcionemini. Inſaniremus enim & nos oĩno & ciuitas oĩs: ſi anteq̃ magiſtratus uiderint quæ compoſuiſtis & dicenda ad populum iudicauerint admitteremini. Nunc igit o uiri optimi mollium muſarum alũni. iſtos cantus ueſtros cum noſtris apud principes cõparabimus: & ſi quæ dicũtur eadem aut meliora noſtris eſſe uidebũtur/chorum uobis dabimus. Sin uero aliter o amici/nunq̃ dare poterim⁹. hæc ita de omni chorea eiuſq; doctrina legibus & moribus conſtituta ſint: & ſeruorũ quidẽ ſeorſum a dominorũ officiis: ſi uobis quoq; uidet. CLI. Videt certe. ATHE. Sed liberis tres adhuc reſtant doctrinæ. Vna cõputatio numerorum. altera longitudinis/latitudinis/profunditatiſq; menſura. Tertia circuitus aſtrorum notitia. Quæ omnia non exacte multi perdiſcent/ſed pauci: quos ad finem progreſſi ſignificabimus: ſic enĩ decet. Multitudini uero/quæ neceſſaria ſunt/rectiſſimeq; dicunt/turpe ẽ neſcire. Sed exq̃ſite cũcta perq̃rere/nec facile eſt nec oĩno poſſibile. Quod ex ipſis neceſſariũ eſt/reiici nõ põt. Immo uero ad hoc ipm reſpexiſſe uidet/qui prouerbio primus ita de deo eſt locutus. Quod nec deus unq̃ cũ neceſſitate pugnabit: qđ eq̃dem de diuinis neceſſitatibus intelligẽdũ arbitror. Nã ſi hoc de humanis neceſſitatibus dicat: ad quas multi reſpiciẽtes tale quid aiũt/longe omnium ſtultiſſima erit oratio. CLI. Quæ nam igitur hoſpes non humanæ: ſed diuinæ doctrinarum neceſſitates ſunt? ATHE. Illas arbitror/quas qui non diſcit ullo modo nec experitur/nunquam hominibus deus fit / nec dæmon/nec heros: ut curam hominum ſtudioſe habere poſſit: longe etiam aberit: ut homo diuinus fiat: ſi nec unum nec duo tria nec paria/omnino atq; imparia poteſt cognoſcere. ſi nec numerare nouit: nec dies & noctes dinumerare. nec ſolis ac lunæ cæterorumq; aſtrorum lationes accepit. Quæ ſiquis neceſſaria neget homini pulcherrimarum doctrinarum quamlibet percepturo/ ſtultiſſime cogitabit. Sed qualia horum ſingula ſint & quot & quando diſcenda: & quid cum alio/& quid ſine aliis ſolum: & quæ ſit uniuerſa iſtorum mixtura/recte ante omnia eſt diſcendum. deinde his doctrinis ducibus ad alias gradiendum. Sic enim natura neceſſitas ipſa obtinuit: qua cum deorũ nullum dicimus aut pugnare nunc aut unquam pugnaturũ. CLI. Recte hoſpes ac ſm naturam quę dicis ita dici uident. ATHE. Sic ſe res habet o Clinia. Sed difficile eſt de his hoc ordine propoſitis leges

Que neceſſaria ſunt. turpe ẽ neſcire.

Nũq; dii cum neceſſitate pugnabunt.

tis leges ferre. Quare in aliud tēpus ſi uidet̃ dilata diligētius hæc legibus ſanciemus. CLI. Videris
hoſpes noſtrā de his rebus impitiā formidare. Neq; id iniuria. Verūtñ exponere coneris: nihil hac
de cauſa ueritus. ATHE. Formido eqdē qđ dicis: ſed multo magis eos ꝑhorreſco: qui hac doctri
nas guſtarūt qdē: ſed male guſtarūt. Nō enim graue admodū qddā eſt & durū rerū oīum impitia.
Nec ſummū malū: ſed multo pernitioſius ē male cōparata multarū rerum pitia atq; notitia. CLI.
Vera loqueris. ATHE. Oportet igit̃ liberos hoīes ea diſcere: quæ una cū litteratura magna pue-
rorū turba in Egypto ꝑdiſcit. Primū enim cōputationis doctrina ſit propter pueros excogitata cū
ludo & uoluptate ꝑcipitur. Pomorū coronarūq; pluribus paucioribuſue diſtributio ſit/iiſdē cōpe
tentibus numeris. Pugilum quoq; & luctatorū/cōſēſſus & cōſorotii alternus: & cōſequens ordo ut
fieri ſolet/digerit̃. Fialas aūt aureas/ęneas & argētes/ſimileſq; alias ludēdo īmiſcētes uel totas alter
alteri tradētes neceſſarios ut dixi ludis numeros aptāt/atq; ita utilitatē prebēt diſcētibus/ad exerci
tus ducēdos: caſtrorū ordines: ad rē.p. diſponēdā: & ad reliqua oīa uigilātioreſq; ipſos reddūt. De
inde cū natura ignoratio turpis atq; ridēda de mēſura lōgitudinis & ꝓfunditatis oēs hoīes teneat/
hac eos ꝓcul abducūt. CLI. Quā igit̃ & qualē ignorantiam dicis? ATHE. O amice Clinia/ ego etiā
cum aliqñ audiuiſſem/ſero tandē hanc noſtrā ignorātiā miratus ſum. Nec hoīum/ſed ſuum peco-
rūq; cōſiderāti mihi uiſa eſt. Ideoq; nō mea ſolūmodo/uerūetiā græcorū oīum cā uehementer eru
bui. CLI. Dic planius hoſpes/quid hoc eſt? ATHE. dicā eqdē. Immo uero interrogādo apiā. Re-
ſponde quæſo. Longitudinem noſti. CLI. Quid ni. ATHE. Quid latitudinē. CLI. Certe. ATHE.
An quod hæc duo ſunt. & ꝓfunditas tertiū. CLI. Et hoc. ATHE. Videnť tibi hæc oīa inuicē poſſe
cōmēſurari. CLI. Sane. ATHE. Lōgitudinē inq̄ ad longitudinē & latitudinē ad latitudinē: & ꝓfun-
ditatē ſimiliter cōmēſurari poſſe natura. CLI. Vehemēter qdē. ATHE. Quod ſi aliqua neq; uehe-
menter neq; remiſſe id pñt: ſed alia pñt qdē/alia minime: tu aūt putas oīa poſſe/quo modo ad hæc
es affectus. CLI. Male. ATHE. Quid rurſus/longitudinē latitudinēq; ad ꝓfunditatē/uel latitudinē
longitudinēq; inuicē. nōne græci oēs opinātur quodāmō poſſe cōmenſurari. CLI. Oīno. ATHE.
Quod ſi nullo pacto pñt: oēs aūt græci/ut dicebā/poſſe exiſtimāt: nōne pars eſt nos oīum cauſa ru-
bore cōmotos ad eos dicere: hoc unū de illis eſt o græcorū optimi/quæ ignorare quidē turpe eſſe
dicebamus. Noſſe aūt neceſſaria/nō admodū ꝓclarū. CLI. Cur nō. ATHE. Preterea alia quædam
ſunt his affinia: in quibus ſimiliter erramus. CLI. Quæ nam? ATHEN. Qua natura factū ſit: ut
alia inuicem cōmēſurari poſſint qdem/alia uero nō poſſint. hæc ſane cognoſcere neceſſariū eſt/uel
oīno inutilē eē illū qui ignorat. In his ergo: animi cauſa: trahere morā oportet. Senilis enim hic lu
dus multo iocūdior erit q̄ talorum & teſſerarum: liberoq; homine dignior. CLI. Quid ni? Multū
enim teſſeræ hæq; doctrine inter ſe diſtare uidenť. ATHE. Hæc ipſe o Clinia diſcenda iunioribus
cenſeo. Nam nec noxia neq; difficilia ſunt. & ludendo percepta/ꝓderūt ciuitati. oberūt aūt nunq̄.
Attendendum eſt aūt/ſiquis aliter dicat. CLI. Quid ni. ATHE. Si hæc ita hēre ſe uidebunť/ꝓbabi
mus utiq;. Sin aliter/reprobabimus. CLI. Ita certe. Nōne igit̃ hoſpes hæ nobis tanq̄ neceſſariæ do
ctrinæ modo ſanciēdæ ſunt? ne inanis nobis ſit legū tractatio? ATHE. Sanciant̃ qdē: ſed ea cōditio
ne ut ſolui a reliquo diſciplinæ ciuilis ordine poſſint ſi forte nullo modo uel ponentibus nobis uel
uobis/quibus poſita fuerint ꝓbabunť. CLI. Iuſta hæc eſt poſitio. ATHE. Sed aduertamꝰ nūc/utrū
ſtellarum nobis doctrina placeat. CLI. Dic mō. ATHE. Mirū qd ī his accidit: qđ tolerari minime
pōt. CLI. Quid illud? ATHE. Maximum deum/totūq; mūdum dicimus inquirēdū nō eſſe/nec re
rum cauſas multo ſtudio indagādas. nec pium id ducimus. Cum tñ cōtrariū uideat̃ recte fieri poſ
ſe. CLI. Quo pacto dicis? ATHE. Nempe hæc/aliena quidē a ſenioribus doctrina uidebit̃: ſed cū
probam/ueram/ciuitatiq; utilem ac deo ipſi amicam putem/ſilere non poſſum. CLI. Conſentanea
loqueris. Sed nunquid circa ſtellas doctrinam talem reperiemus? ATHE. Mentimur nunc o boni
uiri de magnis diis/ſole dico ac luna ut breuiter dicam/greci oēs. CLI. Qua rōne mētimur? ATH.
Solem ac lunam nunq̄ inter idem facere opinamur: & alias quaſdam cum his ſtellas errare dicimꝰ
quas planetas uocamus. CLI. Per iouem hoſpes uerum ē quod dicis. Sæpe nāq; ipſe oculis uidi lu-
ciferum & heſperum & alias quaſdam nunq̄ eundem facere curſum: ſed omnino errare. Solē autē
ac lunam errare ſemper omnes cognouimꝰ. ATHE. Hec o Megille & Clinia ſunt quæ iunioribus
ciuibuſq; noſtris de diis cæleſtibus uſq; adeo diſcenda cēſeo: ut in eos ꝓfanum nihil loquātur: ſed
ſacrificando pieq; uouendo laudibus ſemper honorent. CLI. Rectum quidem hoc: ſi modo poſſi
bile primum eſt: quod dicis perdiſcere. deinde etiam ſi minus recte de his nunc loquimur: poſtq̄
uero didicerimus recte loquemur: ſi inq̄ ita eſt/ego quoq; talem doctrinam eatenus diſcendam eē
cōcedo. Hæc igit̃ ita ſe hēre: conare tu qdē diligēter exponere nos uero audiemus atq; diſcemus.
ATHE. Non eſt facile quod dico percipe: nec rurſus oīno difficile: nec longo ut diſcutiat̃: indiget
tpe. Cuius ſignū eſt: & qđ ipſe nec nup nec iam olim audiui/& nūc ī breui tpe ſignificare uobis poſ
ſum. Quæ tñ ſi difficilia penitus eēnt/nec ego declarare/nec uos pecipe in hac ętāte poſſetis. CLI.
Vera dicis: ſed quæ nā hæc ē doctrina: quā mirabilē eē dicis & iunioribꝰ neceſſariā/nobiſq; ignotā?

Qur alia cō-
menſurabilia
alia incōmē-
ſurabilia.

Qur cōparan
dæ ſint mathe
maticæ ſciæ.

Sol & luna
magni dii.

Quod Platæ nõ errãt:neq; quod uelociſſimũ id tardiſſimum.

Conare apertiſſime iſtud oſtẽdere. ATHE. Conabor eqdẽ. Nõ ẽ o uiri optimi uera hæc de ſole & luna cæteriſq; ſtellis opinio/qđ unꝗ perrent. Sed cõtra ſe res habet. Vnũ enĩ quoduis illorũ iter nõ multa circulo peragit: ꝙuis uideat per multa ferri. Quod uero in eis uelociſſimũ eſt/nõ recte tar diſſimũ/& cõtra cõtrariũ iudicam⁹. Peccareq; ita opinãtes patet. Nã ſi in olympico ludo/curſu cer tãtes ſpectaremus/& uelociſſimũ tardiſſime/tardiſſimũ uelociſſime currere pdicarem⁹:laudibuſq; uiciſſe uictũ caneremus/nõ placerẽt ut arbitor/laudes noſtræ curſoribus. Nũc uero cũ de diis ſimil liter peccemus/nõne ridiculi ſumus/ſimiliterq; aberramus a recto. CLI. Ridiculi qdẽ nullo pacto neq; tñ accepti deo/dũ falſa de ipſis canimus. CLI. Si hæc ita ſe hñt/uera dicis. ATHE. Atq ſi ita ha bere ſe oſtẽderimus/diſcẽda uſq; adeo hæc oĩa. Sin minime/dimittẽda:nobiſq; ita de his cõceſſum ſit. CLI. Prorſus. ATHE. Sed inſtituta iã de doctrinarũ diſciplina finẽ hẽant. De uenatu aũt ſimili ter iudicãdũ:ac de hmõi oĩbus. Videƭ enim legũ latoris officiũ nõ ſolũ hoc eẽ ut leges cõſcribat: ſed etiã ut medio utaƭ illo qđ inter admonitionẽ eſt & leges:quo & nos ſæpius uſi ſumus : pſertim cũ de educatione infantiũ loqueremur. Nã in hac re multa eſſe diximus/quæ nõ ita dici pñt/ ut le ges de ipſis ponanƭ. Idq; tẽtare demẽtis eẽ. Ita uero cõſcriptis legibus & re.pu. cõſtituta nõ ẽ pſtan tis uirtute ciuis perfecta laus/qua diciƭ eũ bonũ eẽ ciuẽ/qui legibus ꝗ optime miniſtrauit:& ꝗ maxi me paruit:ſed pfectior illa eſt:eũ eẽ talẽ:qui legũ latoris/leges ferẽtis:& laudãtis uitupantiſq; ſcri ptis oĩno per totã uitã paruit. hæc ciuis pcipua laus eſt. Nẽpe oportet ut legis cõditor leges nõ ſo lum cõſcribat/ſed ẽt declarationẽ quãdam his adiũgat:qua quæ honeſta turpiaue ſibi uidenƭ/ſigni ficet. Ciuẽ quoq; ſummũ oportet nõ minus hæc/ꝗ quæ mulcta ĩpoſita a legibus mãdata fuerint/ob ſeruare. Ad hoc uero rẽ/qua de agiƭ/quaſi teſtẽ adducimus. Magis enĩ quod uolumus/apit. Vena tus enĩ res latior eſt/nomine uno cõprehẽſa. Alius aquaticorũ.alius uolatiliũ.alius pedeſtriũ: nec ferarũ ſolũ/uerũetiã hoĩum/horũq; nõ bellicus tm̃modo uerũetiã q per amicitiã. & alius qdẽ laudẽ alius uitupationẽ hẽt. Rapinæ quoq; latronũ/caſtrorũq; uenatus ſunt. Quãobrẽ qui de uenatu le ges eſt cõditurus/nec iſta pterire põt. neq; ſingulis ordine certo atq; mulcta/minaces leges impo nere. Quid ergo de his faciẽdũ eſt? Oportet ut legis lator quæ ĩ uenatiõe laudãda ſunt/laudet:quæ cõtra/uituperet/ad iuuẽtutis exercitationẽ. Iuuenes aũt eũ audiuerint/ita parere debẽt/ut nec labo re nec uoluptate reuocati aliter faciant ꝗ legis lator cõſuluit. Immo uero magis honorẽt quæ cum laude dicta & exhortãdo ꝓpoſita ſunt ꝗ quæ minaci & uĩdice lege firmata. His ita ꝓpoſitis cõgrua deinceps laus & uitupatio uenatiõis cõſcribi põt:ut quæ meliores aĩos iuuenũ facit/laudeƭ:quæ cõ tra uitupeƭ. Dicamus igiƭ deinceps ad eos ſic/pcibus interpoſitis. Vtinã uos o chariſſimi nunꝗ ma rinæ uenatiõis hamiq; cupiditas cupiat. nec oĩno aquaticorũ aĩaliũ die ſiue ẽt nocte p ocioſam ue natiõnẽ ſegena capiendorum nec pyratice amor/per maria uenatores hoĩum iniquos atq; atroces uos faciat. Furti uero latrociniiq; cupiditas in urbe uel regione cõmittẽdi nec in mẽtem qdem ue niat ueſtrã. Nec uolatiliũ iucũda uenatio ſeruilis magis ꝗ libera. Pedeſtrium ergo uenatio uobis ſo la relinquiƭ. ſed nec dormiẽtiũ quæ uicibus qbuſdã interpoſitis fit nocturnaq; uocaƭ & occioſorum hoĩum eſt/laude digna habeƭ. neq; ẽt quæ in laboris remiſſione fit:& retibus laqueiſq; nõ cõſtantis animi uiribus ferarũ domat atrocitatẽ. Sola ergo quadrupedũ uenatio illa reſtat oĩbus optima: ꝗ eqs/canibus/corpis uiribus agiƭ. Nã qbuſcũq; diuina curæ eſt fortitudo/ii quadrupedes oẽs/curſu ulneribus/teliſq; manu ꝓpria uenãdo uincere debẽt. Sed laus uitupatioq; uenãdi ita diſtincta ſit. Lex aũt iſta. Sacros qdẽ hos uenatores ubicũq; uenari uelint/nemo ꝓhibeat. Venatorem nocturnũ retibus & canibus ſuis fidẽtẽ nemo uſpiã ſinat uenari. Anceps per incultos agros mõteſq; uagari p mittaƭ. A cultis locis/ſacriſq; incultis a quocũq; pellaƭ. Piſcator nec in portibus/nec ſacris fluuiis: paludibus/ſtagniſq; uenetur:in aliis liceat/dummodo ſuccorum non utatur permiſtione. Sed iam inſtitutiones de diſciplina finem habeant. CLI. Præclare loqueris.

De uenatio ne.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALO. VIII. DE LEGIBVS.

q

Væ modo de pcipuo ſingulariq; unius dei cultu ex multis Platonis noſtri teſtimoniis aſſeruimus/poſſumus preterea per Phædrum/Gorgiã/politicum Critiam:quartũ le gum abſq; controuerſia confirmare. In his enim uniuerſam deorum/ut ita dixerim/ ſynagogam/unico ſubdit regi prout uult ſingulis imperanti:aliaq; aliis officia iuſte di ſpertienti:& humana per illos ordine diſpẽſanti:non quaſi abſente hinc illo ſed ut ap paret in quarto legum potius ita uolẽte. Iubet itaq; Plato primũ qdem deũ ꝓpter ſe adorari. Sequẽ tes uero qui participes eius dii quoq; dicuntur amari tanꝗ illi ſimiliores. Honorari etiã ut uicarios immo & aduocari quaſi conciliatores. Audiri etiam ut diuinæ mentis ĩterpretes. Exaudiri deniq; ceu maieſtatis diuinæ pcones. Iubet & tẽpla condi in urbe:& urbem ipſam quaſi çdem ſacrã in par tes diſtribuit duodecim. Quemadmodum & deus templum ſibi ipſe conſtruxit/mundum/duode cim ſperarũ choris hornatũ. Sacerdotibus quoq; munitũ.i.ſpiritibus pditis rõne/deum ubiq; lau dantibus.

dantibus. Diuinũ uero id templũ Plato pro uiribus imitãs & multos in ſuis templis admittit deos
quẽadmodũ deus ipſe multos admittit in ſuo: & uaria diſponit ſimulachra: ſicut & deus ſtellas lo-
cauit in cœlo: quaſi ſuo℞ ſtatuas angelo℞. Præterea inter multas multo℞ aras altare primũ conſe
crat primo/quẽadmodum ſtellas iter peculiarẽ ſibi ſtatuam deus elegit Solẽ/ut in re publica Plato
inquit/de quo forte dictum uideri poſſit. In Sole poſuit tabernaculũ ſuũ. De ſacrificiis aũt ſtatuiſq;
diligentius alibi ptractabit: uerum ut in pñtia ſummatim dicam primũ deum/utpote materiæ aut
ſimilis naturę nihil hñtem/unica uult mente coli. Sequentibus uero numinibus hoſtias & ſacrificia
qua rõne lex patria iubet adhiberi pmittit. Hinc theologi gẽtium in numinũ cœleſtium igneorũq;
ſacris: figuras & lumina multaq; ad uiſum ſpectantia inſerebãt. In ſacris aũt aereo℞ muſicos quoq;
concentus/& odores uaporeſq; addebant. An in ſacrificiis aqueo℞ atq; terreſtriũ/iis inſup quæ ad
guſtũ & ſoliditatem attinẽt utebant. Quãobrẽ nemini mirũ uideri debet Platonem pſtm adeo gra
uem leges ſuas oẽs qdẽ/pcipue uero ſacras/nõ niſi conſultis oraculis promulgare/principio uide-
batur tpibus indulgendum. Neceſſariũ qdem erat humana diuino quodã cõſilio & auctoritate fir
mare. Impoſſibile uero ea tempeſtate eos hoĩes ita natos ita educatos rõne ulla a conſuetis alieniſ-
ſima in diuina reuerentia cõſeruare. Deinde Plato prudentiſſimus iudicabat: & ſi poſſent ĩpuri ſpi
ritus hoĩes per oracula fallere ſępe tñ abſtractas ob diuinam reuerentiã a corpore mẽtes quaſi iam
puras a puris ſubito numinibus corripi. Et quemadmodum ligna quæ caſu exſiccauit uentus/ſæpe
mox natura ignis accendit/ſimiliter poſſe aĩos ex religioſo quodam ritu ꝗuis apud ſapiẽtes minus
pbato perfunctos occultis modis meliori numine corripi: ut qui neſcientes qũo in mentẽ ipſam
ſeorſum a ſenſibus aſcenderunt/exalto iam feliciter accendant. Neq; tam attendendũ Plato uult/
quo ritu colas diuina/ꝗ cuius gratia colas. Si. n. id ſummi oĩum regis gratia æternorũq; bono℞ de
ſiderio feceris/pbabile ẽ undecũq; & qũocũq; cœpis te qñq; per eiuſmodi uenerationẽ ad ſummũ
ppius accedẽtẽ/uel ĩmenſo illius lumine circũfundi/uel exhuberãti ſaltẽ bonitate ſeruari. Quapp
eiuſmodi Plato fiducia fretus de ſanciendis legibus ſacrificiiſq; oracula conſulit: pcipitq; quotidie
aliquẽ ex magiſtratibus ſacra publice facere: pro ſalute patriæ primũ/deinde pro ſua atq; ſuo℞. Et
certo quodã ordine poſt iuuenilis ætatis rudimenta in ſeptimo tradita/mox in octauo ad ſacra de-
ſcendit: utpote qui intelligi uult hoĩes ob idipſum recte a primis anni ĩſtitui: ut rite intereſſe ſacris
& uelint pariter atq; poſſint. Siquis aũt uel cauillator uel meticuloſus tot diis demonibuſq; in ciui-
tate platonica intereſſe formidat: huic pariter adire licet urbẽ pipateticã/nõ dęmonũ deorũq; tñ:
ſed dei ẽt uacuam. Sed pfecto opepcium eſt ſupſtitioſo ſupcilio ſtomachoq; poſito ex oĩbus eligere
potiora: pietatẽq; pbare platonicã: neq; exigere chriſtianũ fuiſſe illũ: quẽ ſolũ tpis interuallũ prohi
buit eſſe xpianum. Prima qdẽ ſacra ſunt duodecim in menſiũ Kalendis. Secũda quoq; duodecim ĩ
mediis menſibus. Tertia ſunt tercẽtum & ſexaginta & quinq;. ſ. quotidiana. Fiunt autẽ pcipua diis
cœleſtibus/terreſtribus uero media. ſ. diis ſub luna regentibus. Oẽs enim ſub cœlo terreſtres ap-
pellat. Inferiora dæmonibus. Infima heroibus. Oportere uero putat ſacra his oĩbus duodecim di
ſtingui generibus. Siqdem ſm ſparum ſignorũq; duodenariũ ẽt ĩ qualibet ſpa dæmones/heroeſq;
duodenario diſtinguant: Cõmemorationẽ uero ſolẽnitatũ/earũq; diſtinctionẽ quotannis declara
ri populo iubent mẽſe ultimo, quẽ more cõi accipimus februariũ. Præcipue uero platonico more
menſem ante æſtiuum ſolſtitiũ. Vltimũ menſem merito Plutoni dicãt. Eſt. n. Pluto puidentia pro
prie & ſeparans aĩas & iudicãs ſeparatas. Inqt aũt cõiunctionẽ aĩæ cũ corpore nõ eſſe meliorẽ ſepa-
ratione. Intellige de corpe caduco/& quatenus caducũ eſt. Nõ de cœleſti: uel cœlo ſimili: quali cor
pori cõiungi pſtat, huic aũt quatenus caducũ eſt: nõ pſtat. Ac ſi opepcium eẽ dicat huic quoq; cõ
iungi: nõ pp hoc ipſum pprie/ſed alterius finis gratia id dicẽdũ. De his aũt in theologia diffuſius.
Sed nunqd demonibus ẽt impurioribus platonici litãt? Nõnulli his inſup/partim quia naturalibus
pſint officiis/partim uero ne inuidia noceãt. Plato uero id nequaꝗ cõceſſerit. Quippe cũ purgan-
dæ mẽtis gratia primiq; dei ueneratione dũtaxat ſacra iubeat facere. Affirmat aũt ciuitatem legi-
bus cõſilio diuino utentẽ fore felicẽ. Addit ad felicẽ tũ ciuis tũ ciuitatis uitã id maxime ptinere: ut
nec aliis iniuriã ĩferat: neq; afficiat iniuria. Vtrũq; uero uirtute conſequi poſſe. Ac ne ciuitas afficia
tur iniuriis/ſtatuit ſacrificia/in qbus & diuinũ auxiliũ ĩpetret/& ludi qdam ſolẽnes feſtiuiq; frequen
tent bellicas pugnas ꝗ maxime imitantes. Quibus exerceri uult ad pugnam tã fœminas ꝗ mares:
& in ſingulis qdẽ tam ſiniſtrã manũ ꝗ dextram: ut & cintas ex utroq; ſexu æque utili ĩtegra ſit: & qli-
bet ex utraq; manu pariter utili/ſit ĩtegerrimus. Inter hæc notabis ꝗ deteſtet auaritiã ob id maxĩe
ciuitati noxiam/quod ppriis uilibuſq; lucris occupatos aĩos a publicæ ſalutis cura detorqueat. No
tabis iterũ quãta cautione muſicã choreas/pœſimq; ĩ ſacris bellicis ludis admittat. Deinde ſolũ
illud ĩperiũ legitimũ eẽ pariter atq; tutum: ĩ quo uolẽs uolẽtibus ĩperat. At qm̃ in iuueniliũ ludorũ
cetibus ſæpe amores ĩcidũt/& ii qdẽ turpiſſimi/iccirco his diligentiſſime præcipit occurrendum:
ꝗuis expte iam occurrerint/ubi aurum & argentũ ciuibus ſubſtulit/& ĩ laboribus aſſiduis educauit
& oculis iudicũ mores ubiq; circũſpicientiũ ſubiecit aſſidue oẽs/maxime iuuentutẽ. Quæ qdẽ tria

eſſe remedia cenſet aduerſus laſciuiæ & petulantiæ morbū admodū ſalutaria. Occurrit & quarto quodā pſiti remedio: ut uidelicet ab auditoribus legum magiſtratibuſq; fama quotidie diuulget: p quam cuncti cōi cōſenſu cōſueſcant exiſtimare/cōcubitus cōtra naturā/nō minus turpes eſſe nec minori apud deū odio haberi/q̄ cōcubitū inter filios & parentes. Putat uero Plato cōis famę cōſenſum mirā ad mres habere potētia. In his audies feliciter eū uiuere/qui ſupat uoluptatē: infeliciter qui ſupat. Audies & pceptū ad abſtinentiā maxime ſalutare a Paulo apoſtolo ſummope cōprobatum ut ſi athlethæ corporeæ uictoriæ ſtudio uoluptatibus abſtinēt/ multo magis oēs gratia uictoriæ ad aīum ptinētis debeāt ſiſr abſtinere. Præterea geminā eē beneuolētiā. alterā qdē moꝝ ſilitudine/alterā uero ex quadā indigentia pcreatā. Et utrāq; cū ſit uehemētior/amorem cognominari. Amorē quoq; quātū ad ppoſitū ſpectat triplicē. Aut. n. pulchritudinē animi/aut corporis tm̄/aut utriuſq; ſimul amari. In his cōſidera q̄ acute in legibus ferendis īcedat. ut qui nōnunq̄ in dialogis honeſto formæ corporeæ amatori nō nihil īdulſerit/hic tū nihil īdulgeat. Nēpe corpis ſolius amorem euidenter exterminat. Vtriuſq; uero cōiuncti q̄uis moderatū in legibus nō audet admittere. Solū deniq; erga aīum ſolū manifeſte approbare uidet. Tum uero hoīes deprauatæ naturæ ſui dominos eſſe negat: nec iniuria. Quiſq;. n. a rōne diſcedēs/rōnalem hoīs dimittit naturā/nimirū & libertatem quę rōnis munus eſt/ſimul amittit: neq; tū amittit culpā dū quaſi delinquit īpulſus: qppe cū ipſemet cām neceſſitati eiuſmodi dederit. hoīes aūt his cōtrarios. i. ītegre naturæ appellat eos: q deum colūt. Et īter humana maxime oīum timēt īfamiā: nec corpis ullius. ſ. uel ſui uel alieni/ſed animi moruſq; pulchritudinē diligūt. Quod aūt in ſupioribus dixit/officium eē dei/eiuſmodi delictis obſiſtere/ſi ab eo hæc ordinari poſſent/ſic accipe/ut dei naturarū ordinatoris pprium ſit: quæ ab ordine naturæ collapſa ſunt/in ordinē reſtituere: pſertim cum multoꝝ opinio ſit aīam in eiuſmodi ſceleta/nō tā ſenſibus q̄ demonibus qbuſdā inſtigātibus uel ab initio corruiſſe. Vbi uero ait/ſi ordinari a deo poſſent/nō de diuina potētia: ſed humana diffidit/pōt qdē deus quantū in ipſo eſt ordinare: ſed non tā facile ordinari homo pōt. Poſſet & deus cogere/ſi modo uellet neceſſario trahere/ quē uult modo quodam libero ducere. Mox ēt de cōuiuiis quæ īter ſolēnia ſacra ludoſq; celebrant/ mentionē facit. Itē ex cōuiuiis de uictu legibuſq; ad hūc ptinentibꝰ. Oportune uero poſt educationem animi/legeſq; ad hāc attinētes/ad corporis nutrimentū legeſq; eiuſmodi iā deſcēdit. Tum de agris/terminis/aqs/fructibus pecoribꝰ atq; paſcuis ſimilibuſq; leges tradit. Vbi uero de terminis loquēs puaricatorē terminoꝝ puniri dicit ab Ioue cōtribui atq; hoſpitali/Iouē unū intellige contribulis pariter & hoſpitis curatorē. Et qm̄ ſtatutos lege terminos pterire/& alienū ſibi dominiū uſurpare/ſupbiæ pprium eſt: iccirco dicit Iouē ad hāc iniuriam ulciſcēdā excitari/atq; īſurgere cū pliis inimiciſſimis/quaſi dicat deū cōtra ſupbos nō tam ut iudicē q̄ ut hoſtē ultorēq; inſurgere. Poſt uero multas cōſtitutiones inquit ad ſeniorē pſim nō ptinere/minimas quaſq; leges accurate deſcribere: pſertim quę ad lites rerūq; cōtrouerſias ptinēt. Sed de rebus qdē externis paucas quaſdā cōeſq; leges adducere quas in minima quæq; iuris deriuent interptes: de moribus aūt & animi diſciplina ad unguē diligētiſſime ptractare. ac dū de uariis opificibus uerba facit/tria de his pcepta tradit admodū memorāda. Primū qdē nullū ciuē. i. publicis aliqū muneribus pfuncturū/ullo debere opificio occupari: neq; ēt eius ſeruum. Quippe cū ars rei. p. gubernandæ longa exercitatione multiſq; doctrinis indigēs integrū ſibi hoīem uēdicet. Secundū uero/neminē artes duas uel ſtudia exercere uel debere uel poſſe. Tertiū deniq;/artificē nō decere alterius artis opifici pſidere. Vetat prudēter & exportare ciuibus neceſſaria/& īportare ſupflua/& in primis cauponari/pſertim quæſtus gratia. Tū urbis ptes uicoſq; ac tēpla & foros duodecim digerit foriſq; tā ſobrias q diligētes leges īponit.

DIALOGVS OCTAVVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Equit deinceps ut leges de ſolēnitatibus p delphica oracula ſanciamus/quæ ſacra qbuſq; diis ſacrificare feliciter ciuitas debeat. At qū/& quot numero ſacra facere oporteat/forte noſtrū eſt nō nihil lege ſancire. CLI. Fortaſſe numerū. ATHE. De numero igit primo dicamus. Quē ego trecētoꝝ & ſexagintaquinq; eē oportere cēſeo: ut unꝰ aliqs ſemp ex magiſtratibus/deoꝝ alicui/aut dæmonū/pro ciuitate/pro ſeipſis/pro rebus ſuis ſacrificet. Interpretes uero & ſacerdotes tā uiri q̄ mulieres/uateſq; una cū legū cuſtodibus cōgregati ea ordinēt quæ ī his legū lator neceſſario deliquerit. Nā derelictoꝝ cognitores/iſtos eē oportet. Lex ergo uidebit/ut duodecim ſolēnitates diis duodecim/qbus ſingulæ tribus cognominant/ciues pagāt: diiſq; ipſis ſacra p ſingulos mēſes faciant: choros ptērea ludoſq; muſicos & certamina gymnica/put diis ſingulis & tpibus cōuenit. Erūt aūt ſolēnitates diſtinctę/ut cōſtet/quas ſine uiris/& quas nō agi oporteat. Terreſtriū quoq; cœleſtiūq; deoꝝ/cæteroruūq; q hos ſequunt ſolēnitates miſcēdæ nō ſunt/ſed ſeparādę in duodecimo menſe: q Plutoni dicatus ē/ut legitime celebrētur. Non. n. abiiciēdus bellicoſis hoībus is deus ē/ſed colēdus/tanq̄ generi hoīum ſemp optimus.

Nam

Nam aīæ corporiſq; cōiūctio/nullo modo melior eſt q̄ ſolutio/ut ego ſerio loquēs affirmo. Præterea qcūq; ſufficienter hæc diſtincturi ſunt illud cogitare oīno debēt/noſtram hāc ciuitatē talē eſſe/ qualis mō & ocio tpis & neceſſarioꝝ copia & libertate repiri non poſſit. Verū oportet ipſam pinde atq; hoīem unū bñ uiuere. Feliciter aūt uiuētibus hoc neceſſario ineſſe ī primis oportet/ut nec ipſi aliis/nec alii ipſis iniuriā inferāt. Quoꝝ alterū nō eſt admodū difficile. Alterū uero ut nulla poſſis iniuria lædi:difficillimū:nec pfecte id qſq̄ aliter aſſeq pōt/q̄ ut pfecte bonus efficiaꝛ. Idē eſt & in ciuitate:nā ſi bona erit in pace uitam aget:ſin aūt praua/& inteſtinis ſeditionibus & externis bellis aſſidue īfeſtabiꝛ. Cum hæc ita ferme ſe hēant:non belli tp̄s expectandū: ſed in ipſa pace ciues ad rem bellicā exercēdi. Ergo ciuitas niſi mente capta ſit/ſingulis mēſibus bellicas uires expieꝛ/non minus uno die:ſed pluribus ēt/ꝑut magiſtratibus ipſis uidebiꝛ:uiri ſimul & mulieres & pueri: nec hieme/ nec æſtu uitato:ut parati ſint oēs/qſcunq; uniuerſum quodāmodo educere populū magiſtratibus uiſum fuerit:ad idq; ludi ēt cōueniētes una cū ſacrificiis excogitādi: ut pugnæ quædā ſolēnes feſtiueq; fiāt bellicas pugnas q̄maxime imitātes. Et uictoribus p̄mia laudes uictis cōtra uituperationes fiāt/ꝑut ſinguli/& in certaminibus & in oī uita ſe geſſerūt. Sic optimus qſq; laudibus efferaꝛ: & uituperatione cōtrarius deprimaꝛ. Nec oēs haꝝ reꝝ poetę ſint:ſed primū/q nō pauciores q̄ qnquaginta ānos natus ſit. Deinde q nō ſolū poeticā muſam ſufficiēter poſſideāt/ uerū ēt p̄clarū & inſigne aliqd fecerint. Eoꝝ ergo q boni uiri/honoreq; digni ſunt in ciuitate:& res p̄claras geſſerunt/poemata ēt ſi minus muſica ſunt/decāteꝛ. Cuius rei iudicium/puerili doctrinæ ꝓpoſitus/cæteriq; cuſtodes hēbant legū. Hi ꝓbis uiris honorē hūc tribuāt:ut ſolis libertatē in muſis p̄ſtēt: cæteros uero prohibeāt. Nemo igiꝛ audeat muſam/hoꝝ iudicio nō ꝓbatā canere:ēt ſi Thamiræ Orpheiq; hymnis ſit ſuauior. Sed cananꝛ poemata ſacra:quæ iudicio approbata/diiſq; dicata ſunt. Viroꝝ quoq; bonoꝝ poemata/qbus laudanꝛ uitupanturq; aliq:& moderate id facere iudicata ſunt. Hæc eadē de militia & de libertate poetica iudico mulieribus & uiris ſimiliter faciēda. Sed oportet legis latorē ſecū ita plærūq; loq. Cedo in ciuitate inſtituēda/quales ciues educare ſtudeo. An nō certaminū maximorū athletas:qbus inumeri ſunt aduerſarii. Prorſus ita recte qlibet rńdebit. Si ergo pugiles aut pācratiaſtas/aut alios ſimiles educaremus/ita ne in ip̄m certamē educeremus:ut cū nullo antea unq̄ pugnauerint? Vel ſi pugiles eſſemus/nōne pluribus añ diebus pugnare didiciſſemus/oīa faciētes/ qb? in uero certamīe ubi ad uictoriam cōtendiꝛ/uti oporteat:q̄ pxime ad id quod ſimile ē/accedētes ꝑ ceſtibus annectētes ſpæras & pilas/ut uulnera & īferre & uitare p̄meditatione diſceremus. Quod ſi nulli qbus cū exerceri poſſemus/ſocii nobis darenꝛ:nunqd ſtultoꝝ ueriti riſum nos contineremus/ quin in aīæ ſimulachrū ex aduerſo ad quod exercitatio fieret/ſuſpēderemus? Ac ſi nec aīati nec aīa carentis aduerſarii copia nobis eſſet/nōne ipſi ſoli ad umbrā ꝓpriam pugnaremus? An id aliud qc q̄/manuū huc & illuc flexus/& præparatio hmōi excogitata eſt? CLI. Ad nihil aliud ferme q̄ ad hoc ipſum. ATHE. Quid igiꝛ/ciuitatis pars quæ militiæ ſtudet? An peius q̄ certatores hmōi præparata audebit ad certamē maximū deuenire/ꝓ uita/pro liberis/pro rebus ſuis/ pro patria pugnatura? Non ergo uerebiꝛ legis lator/ne gymnaſia hæc inuicē aliqbus ridicula uideanꝛ. ſed lege ſtatuet/ut res militaris agaꝛ maxīe:quotidie qdem minori exercitatione ſine armis:choros oēmq; gymnaſticā ad hæc īducens/& cōcitans:maiore uero nō rarius q̄ ſemel in mēſe:ut certēt ſinguli ad capienda uel retinēda loca & inſidias:oēmq; rē bellicā imitenꝛ:& pila ſe exerceant/ undiq; ſe uertētes/ac telis utanꝛ ad uera & piculoſa tela q̄proxime accedētibus. ne oīno abſq; timore ludus hmōi inter ciues agaꝛ ſed formidinē inferat:atq; ita q magno ſunt aīo quodāmodo ignauoſq; oſtendat:ut his honores/illis obprobria/ut cōuenit/tribuanꝛ. & hac rōne ciuitas oīs p totā uitā ad uerū certamen utiliter præpareꝛ. Siquis aūt cæde inuoluntaria in his certaminibus morieꝛ/q interfecit lege expiatus mūdus ſit in poſterū. Putare.n. debet legis lator/pacis ita mortuis hoībus/cæteros nō deteriores futuros. Timore uero in oībus his extincto/nihil amplius ſe inuenturū/quo a deterioribus meliores diſcernat. quod ni fiat/multo maius ciuitati malū eſt q̄ illud. CLI. Cōcedimus hoſpes ita hæc eē lege ſancienda/& uniuerſæ ciuitati agēda. ATHE. Nūqd cām nūc oēs cognoſcimus? ob quā mō in ciuitatibus chorea talis atq; certamē nuſq̄ ferme:niſi parū admodū fiāt. An pp multitudinis legūq; latoꝝ ignorantiā ita fieri affirmabimus? CLI. Forte. ATHE. Nequaq̄ o beate Clinia. Sed duæ huius rei ſufficientes cāæ ſunt. CLI. Quæ nā? ATHE. Vna qdem qđ diuitiarū cupiditate/cæteris oībus neglectis/ſolūmodo rē priuatā curamus. Ad idq; incūbens ciuiū aīus/nulli p̄rſus niſi pecuniis quotidie cumulādis dare operā pōt. Nā artes & ſtudia quæ ad lucrū cōducunt libentiſſime cōplectunꝛ oēs/cætera ſpernunt. Hæc igiꝛ una cauſa eſt/ne ciues id aut aliud quicq̄ honeſtū bonūq; officiū curent. ſed inſatiabili auri & argenti cupiditate/& honeſta pariter & inhoneſta artificia cōplectanꝛ. & quoduis agāt/ſeu fas ſiue nefas id habeaꝛ/ut pecunias cumulent:qbus ſubminiſtrantibus ueluti pecora/uentri ac ueneri ſeruiant. CLI. Recte dicis. ATHE. Hæc inq̄ una ſit cauſa:qua fit ut nec aliud qcq̄ p̄clare neq; rem bellicā ſufficienter ciues exerceant. Sed qui natura modeſti ſunt ad mercaturam/nauigationem/uiliaq; miniſteria cōuertanꝛ:qui uiriles & genéroſi/ad furta/latrocinia/ſacrile-

gia/inſidias/ſceleraq; tyrãnica: qui cũ bene a natura cõſtituti fuerint/infelices tñ hac conſuetudine
euaſerunt. CLI. Quo iſtud ais? ATHE. Immo cur nõ eos oĩno infelices appellẽ: qui fame cogunt
p oẽm uitam ſuam aĩam cruciare? CLI. Hæc utiq; una cã eſt: alteram uero cãm hoſpes/quam dicis?
ATHE. Recte cõmonuiſti. CLI. Ergo ut ais hęc eſt una ꝑpetua & inexplebilis diuitiarũ cupiditas:
qua occupati ſinguli/prohibenť rem bellicã/ut decet/curare. Sed alteram iam exponere. ATHE.
Num uobis uideor quia ad alterã deſit facultas in hac nimium ĩmorari? CLI. Non ita: ſed odio ꝑ-
citus uideris hos mores hoĩum ad quos ſermo hic incidit/magis q̃ deceat inſectari. ATHE. Opti-
me o chariſſimi me nũc increpatis. Quare quod ſequitur audietis? CLI. Dic tñ. ATHE. Cauſam
equidem eſſe aſſero gubernationũ genera illa/de quibus ſæpe iam diximus/popularẽ gubernatio-
ne/paucoꝝ potentiã/& tyrãnidẽ. Nulla certe ptãs hmõi/res.p.eſt: ſed ſeditiões appellari oẽs rectiſ-
ſime pñt. Nulla.n.uolẽtibus uolens ſed uolẽs nolentibus ſp ui aliqua dominať. In qb? cũ princeps
ſubditos timeat/nec bonos/nec diuites/nec robuſtos/nec fortes/nec oĩo bellicoſos ſpõte unq̃ fieri
patiet. Hę duę oĩum qdẽ quodãmodo/hoꝝ certe ꝑcipue cãę ſunt. Quas utraſq; res.p. hęc cui nũc
leges damus/effugiſſe uideť. Nã & ĩ ocio maxĩo ẽ/& penitus libera: & ex his legibus hoĩes pecunia-
rum cupidi minime fiunt. Ideo uiriſimile eſt: ut hæc ſola oĩum quæ nunc ſunt rerũ pub. diſciplinã
bellicã/ludũq; ſimul/de qbus recte diſſeruimus/ſuſcipe poſſit. CLI. Probe. ATHE. Deinceps de oĩ-
bus gymnicis poſſumus certaminibus dicere ut his ꝑmia ponanť/quæ ad bellũ conducunt/cætera
dimittanť. Sed quæ iſta ſunt a principio recenſenda ſunt/& legibus ſanciẽda/& primo quæ ad cur-
ſum uelocitatẽq; ptinent. Nonne? CLI. Oĩno faciendũ. ATHE. Oĩum igiť maxime agilitas corpo-
ris/altera pedum/altera manuũ/ad bellũ cõducit. ad fugiendũ quidẽ inſequẽdũq; pedũ/in pugnan-
do aũt luctandoq;/manuum robore indigens. CLI. Certe. ATHE. Neutra tñ abſq; armis/magno
uſui eſt. CLI. Vere. ATHE. Stadium ergo curſurũ/quẽadmodũ nũc ĩ certaminibus fit/ꝑco primũ
uocet. Ille uero cũ armis ingrediať. Nam nudo abſq; armis certatori ꝑmia nos minime ponimus.
Primus igiť/ſtadium curſurus/armatus ingrediať. Deinde qui diaulũ. Tertius qui eqs. Quartus q
dolicũ. Quintus qui leuiori armatura hornatus: quẽ primũ ſexaginta ſtadioꝝ ſpatio ad aliquod tẽ-
plum martis peruenturũ ĩmittemus. Alius ẽt grauiore armatus armatura/breuius ac planius ſpa-
tium curſurus. Alius ſagittarius omni arcuũ hornatu munitus/centum ſtadia p montes uariaq; re-
gionis naturam ad appollinis dianæq; tẽplũ certans ꝑueniat. Certamine igiť conſtituto/quouſq;
ueniãt/expectabimus/& uictoribus ſingulis premia dabimus. CLI. Recte. ATHE. Tripartito hęc
certamina diſtinguamus. Vnũ pueroꝝ. Alterum imberbiũ. Viroꝝ tertium. Et imberbibus quidẽ
duas curſus de tribus/partes ponemus. pueris harũ dimidias. Hi cũ ſagittariis/cæteriſq; armatis
cõcertent. Fœminis uero/puellis qdẽ nondũ pubeſcentibus/nudis ſtadium ponemus/& diaulũ &
equeſtrem & dolichũ: quæ in ipſo curſu concertent. ultra uero tertiũ ac decimũ ætatis annũ donec
nupſerint nõ longius uigeſimo nec breuius decimo atq; octauo ad certamen curſus deſcẽdãt: quæ
qdem congruo utanť ueſtitu. Hæc de curſu & uiroꝝ & mulierũ dicta ſint. Ad robur uero augẽdũ/
luctationis ſimiliũq; loco: quæ nunc habenť grauiora capianť. Et unius ad unũ duorum ad duos &
uſq; decẽ ad decẽ armis pugna fiat. Quæ uero quotq; facere aut nõ pati uictorẽ oporteat: ſicut mõ
in paleſtra determinatũ eſt a ꝑfectis luctationũ/quid ſit bene aut nõ bene luctantis opus. Ita & ĩ his
armoꝝ certaminibus periti inducendi ſunt/ut lege ſanciant/quid aliquis nõ patiẽtes aut quid faciẽs
uincat & uictũ ſimiliter quis nã ordo diſcernat. Eadẽ hæc de fœminis quoq; ad ætatẽ uſq; nubilem
lege ſancita ĩtelliganť. Peltaſtica uero uniuerſa pugnę pancratiacę opponať: certeturq; arcu/pelta/
lãceis/lapidũq; manu & fundæ ꝑiectione. Et qui ſe optime ĩ his quoq; geſſerit huic lege honores ui-
ctoriæ tribuanť. Nũc de equoꝝ certaminibus uideamus. Equoꝝ uſus in Creta magnus nõ ẽ. Qua-
re neceſſe eſt ſtudiũ in nutriendis equis/certãdoq; cũ eis minori curæ cretenſibus eẽ. Nam currus
qdem nemo ueſtrum tenet. neq; in hoc operam ponere preclarũ eẽ ducitis. Cum igiť cõſuetum id
non ſit certatores hmõi lege ſtatuere/dementis eẽ uideť. Solis aũt equis/pulliſq; anteq; cognitorẽ
ꝑduxerint: & mediis ꝑfectiſq; equeſtrem ludũ pro regionis natura tribuere licet. Huiuſmodi ergo
certamen ſm legem ſit: in eoq; iudiciũ magiſtris equitum & tribunis tã de oĩ curſu equoꝝ/q̃ de his
q cum armis deſcendũt cõiter tribuať. Non armatis uero/neq; in gymnaſticis ludis/neq; hic certa-
men ꝑmiũq; ĩponimus. Sed nõ eſt Cretæ inutilis: q ſagittã aut iaculũ ex equo ĩmittit. Quapp ĩ hoc
ẽt ludẽdi gratia cõtentio cõcertatioq; habeať. Ad hæc aũt legibus fœminæ cogẽdæ nõ ſunt. Verũ
ſi priori diſciplina cõſuetudineq; puellas uirgineſq; natura cõcitat ad hæc: facitq; ne abhoreãt ad-
mittẽdæ ſunt. Sed de exercitatione diſciplinaq; gymnaſtica: ſiue quæ in certaminibus exequimur
ſeu quæ ſub magiſtris quotidie exercemus/ſatis iã diximus. De muſica ẽt maiori ex pte. At uero de
rhapſodis.i.carminũ cantoribus: deq; his q eos ſequunť/& de cõtentione choroꝝ/quotcũq; neceſ-
ſario ſolẽnitatibus diis dæmonibuſq; cõſtituunť/ſtatutis diebus mẽſibuſq; & annis/hæc oĩa quõ diſ-
ſponẽda ſint/& ſi p tres aut ẽt p quinq; annos fieri debeãt cõſilio deoꝝ intelligentur/ageturq;. Tũc
uero certamina muſicæ uiciſſim fiẽt/ꝑut athletæ ipſi ꝑmioꝝ declaratores: & doctor iuuenũ/legũq;

cuſtodes qui in his ferendarũ legum auctoritatem hñt/una cõgregati/hec ordinauerint. Hi nãq; & qñ/& qui/& quibuſcum ſingula certamina in oĩbus choris choreiſq; exercere debeãt/ordinabunt. Qualia uero ſingula hæc quo ad orationẽ uel cantus uel harmonias numeris ſaltatiõibuſq; mixtas/ eſſe debeãt/ſæpenumero a primo legũ latore eſt dictũ: quẽ poſteriores ſequentes/ut ſingulis ſacris tẽporibuſq; cõueniet/ita certamina quæq; diſtribuẽt: feſtoſq; dies ſtatuẽt ciuitati. hæc qdẽ & cætera talia/nec intellectu difficilia ſunt: quo pacto ſint legibus ordinãda/neq; ſi hoc uel illo mõ cõmutent: multũ pſunt ciuitati/uel obſunt. Sunt aũt nõnulla plurimi facienda: quæ pſuadere ita difficile eſt/ut dei maxime opus hoc eẽ uideat: ſi ab illo poſſent cõſtitui. Nũc ãt audacis alicuius hoĩs opa indigẽt: q libertate dicendi maxime fretus/quæ ciuitati ciuibuſq; optima fore cenſet/ita ſtatuat/ut corruptos ciuiũ aĩos ad decentẽ habitũq; legũq; obſeruantiã reuocet dũ ardẽtiſſimis eorũ cupiditatibus aduerſet, oĩq; ẽt auxilio carẽs/ſolã ſolus rõnẽ ſecutus nõ uereat. CLI. Quid nã dicis hoſpes? Hoc.n.nõ intelligimus. ATHE. Veriſimile eſt. Verum conabor planius dicere. Nã cũ diſciplinã ipſam uitæ aĩaduerterẽ/uiderẽq; adoleſcẽtes & adoleſcẽtulas inuicẽ humaniter cõuerſari, timui ut par eſt/conſiderãs qua in re quiſpiam ea ciuitate utat ubi adoleſcẽtulę adoleſcentuliq; delicati ſint: qui non magnis duriſſimiſq; laboribus/qbus libido petulãtiaq; extinguit/ domiti ſint: ſed feſtis diebus/ſacrificiiſq; & choris oẽs plurimũ uacẽt. Quõ igit in hac ciuitate ab illis cupiditatibus abſtinebunt: quæ multos in extremũ duxerũt? ita ut rõ quæ abſtinere impet/lex efficiat? pfecto ſi leges ſuperiores/multas a nobis pellũt cupiditates/nihil mirũ eſt. Nam inſtitutio illa qua nimiæ diuitiæ phibent/nõ parũ ad tẽperantiã confert: & diſciplina illa oĩs ſupra a nobis expoſita leges ad hæc cõmodas habet. Præterea & principũ oculi coacti nõ alio intueri/ſed ſemp adoleſcẽtiã obſeruare/cæteris qdẽ humanis cupiditatibus modũ adhibent. Sed adoleſcentulorũ adoleſcentularũq; cõtra naturam amores & uirorũ pro fœminis & mulierũ pro uiris abuſus/unde innumera hoĩbus & priuatim & publice mala ſecuta ſunt/quõ aliqs euitabit? & quod ĩ ſingulorũ piculis remedium inueniet? Oĩno difficile id eſt o Clinia. Nã in cæteris qdẽ multis uniuerſa Creta lacedæmoniaq; nobis ad leges ponẽdas a multorũ moribus alienas ualde opitulant: ſed quo ad mores ptinet aduerſantur diſſentiuntq; oĩno. Q m ſiqs naturã ſecutus legẽ antea Laiũ illã poſuerit/nõ dimittens maribus p fœminis abuti/teſtẽq; beſtiarũ naturã citauerit: in qbus mares inter ſe ueneri opam non debet/qa ſm naturã id minime ſit/ueriſimili forſan rõne utet: ueſtriſq; ciuitatibus nõ cõſonabit. Accedit ad hęc quod minime id aſſequet: quod a legis latore ſemp eſt obſeruandũ. Semp.n.obſeruari oportet qd ad uirtutẽ cõducat quod lege ſancit: & qd nõ. Age uero ſi id honeſtũ aut nõ turpe nunc lege ſtatui aſſentimus/qd nã uirtutẽ pderit? utrũ impſuaſi aĩo fortitudinis habitum? an in eis qui perſuaſi/temperantiæ ſpẽm generabit. Vel hæc qdẽ nullus unq̃ ſed potius horũ cõtrariũ credet. Quippe uoluptatibus ſeruiẽtis/nec reſiſtẽtis qſq; mollitiẽ uituperabit. In eo uero q fœminas imitat/nõne muliebrem ipſam imaginẽ qlibet ĩprobabit? Quis igitur hoĩum hoc cum tale ſit/legibus ſanciet? Ferme nullus: q ueram in mẽte legẽ habuerit. Quõ ergo uerũ hoc eẽ dicimus? Amicitiæ utiq; cupiditatis amorũq; naturã cõſiderare neceſſe eſt: ſiqs hæc recte ſit inſpecturus. Nã cũ ipſa duo ſint/& tertia ex ambobus ſpẽs/uno cõprehenſa noĩe: dubitationẽ oẽm & tenebras faciũt. CLI. Quõ? ATHE. Amicum.n.ſile ſimili uirtute & æquale æquali aſſerimus. Amicũ rurſus egenũ diuiti/q̃uis genere cõtrarium ſit. Qñ uero utrũq; uehementius fuerit amorẽ nũcupamus. CLI. Recte. ATHE. Amicitia q̃ a contrariis pficiſcitur/dura eſt & aſpa: & ſæpe uiciſſitudinẽ in nobis non habet. Quæ uero a ſimilibus/placida: cõmuniſq; per uitam. Vbi uero ex utriſq; cõponit beneuolentia. primo non facile cognoſcit/qd ſibi uelit/qui tertio hoc amat amore. Deinde ab utriſq; in cõtraria tractus & ipſe qd facit/dubitat: cũ ab altero/ætatis uti flore iubeat/ab altero phibeatur. Nam qui corpus amat: eiuſq; formã quaſi fructũ quẽdã eſuriẽs petit/is ſatiari dũtaxat quærit/ nullũq; aĩo amati pbet honorem. Sed qui minus de corpore curat/& aĩo cõſiderat potius q̃ deſiderat/cum ipſum/ut decet aĩum diligat: corporis uſum petulãtia & cõtumeliã arbitrat: cũq; tẽperantiã/fortitudinẽ/magnificentiam/& prudentiã uereat & colat/cum caſto amico caſtus uiuere uolet. Amor autẽ ex utriſq; his cõpoſitus/ ipſe eſt quẽ modo loco tertio ponebamus. Cum ergo tres ſint amores/utrũ oẽs lege pellendi ſunt? An uidelicet eum in ciuitate ſuſcipiemus qui uirtutẽ reſpicit: & adoleſcentẽ fieri q̃ optimũ cupiat? Duos aũt alios/ſi fieri poterit/repellemus? Nunqd aliter tibi o amice Megille uidet? ME. Probe ad modũ de his modo dixiſti hoſpes. ATHE. Non fruſtra o amice coniiciebam tuũ mihi conſenſum affore. Non oportet aũt me nunc quid de his ueſtra lex ſentit inquirere: ſed quod admittis accipere. Cliniæ uero poſtea id pſuadere conabor. Quod a uobis datũ eſt/modo accipiat legeſq; diligenter cõſideremus. ME. Rectiſſime loqris. ATHE. Artẽ in hac lege ferẽde quãdã habeo/ ptim qdẽ facilẽ: ptim oĩo difficilẽ. ME. Quõ iſtud? ATHE. Cõſtat nũc quoq; plurimos hoĩum quãuis iniqſint/bene & diligenter & ſponte a pulchrorũ coniunctiõe ſeſe abſtinere. ME. Quãdo id fit? ATHE. Quando frater aut ſoror eximia pulchritudine alicui ſit a filio quoq; filiaq; lex eadem/quãuis ſcripta non ſit/ſufficienter repellit: phibetq; & manifeſtum & furtiuum iſtorũ concubitũ. Immo uero

facit/ne cupiditas quidē ulla rei huius uulgus aggrediatur.ME.Vera narras.ATHE.Vnū ergo
uerbum atq; breuiſſimū oēs hmōi uoluptatis extinxit.ME.Quid illud?ATHE.Quod fas nihil ho
rum eē dicit:ſed apud deū odio haberi:& turpium oīum eſſe turpiſſima.Cauſa autē nōne hæc eſt?
Quia nemo aliter ꝑdicat:ſed ſtatim ab ineunte ętate & ioco ſimul & ſerio dictam & ſæpius in tragę
diis hæc eadem audiunt.Qn̄ uel Thyeſtē uel Ædipodē uel Machareū mortē ſibi debitam ſceleris
penam conſciuiſſe pp huiuſcemodi uenerem narrāt.ME.Recte iſtud dictū eſt.Miram.n.famę po
tentiam nouimus:qn̄ nemo aliter q̄ iubeat lex ne reſpirare qdē audeat.ATHE.An nō recte dictū
eſt a nobis:quod uolenti legis latori cupiditatē aliquam earū quæ uehementer ſibi ſubigunt hoīes
rōni ſubiicere/facilis cognitu modus eſt?Quippe ſi famā hmōi/apud oēs ſeruos & liberos/maſcu
loſq; & fœminas/& uniuerſam ciuitatē quaſi ſacrū quiddam dicauerit/firmiſſimam hāc legem effi
ciet.ME.Ita prorſus.Qua uero rōne id aſſequi poterit ut libenter idem oēs predicēt.ATHE.Pro
be obiecisti.Ideo.n.a me dictum eſt/artem me ad hanc legē habere:ut ſm naturam ad ꝓcreationē
uenere hoīes utant.Abſtinendum igit a maribus iubeo.Nam qui iſtis utunt/genus hoīum dedita
opa interficiunt in lapidem ſeminantes/ubi radices agere quod ſerit nunq̄ poterit.Abſtinendum
quoq; & ab agro illo fœminino/ubi ſemē germina nolit ꝓducere.Hæc lex ſi perpetuo in aliis/ſicut
in neceſſitudine paterna conſeruabit/innumeroꝝ erit bonoꝝ cā.Nam primo ſm naturam ſtatuta
erit.Deinde ab omni amoꝝ rabie atq; furore/adulteriis/potuſq; & cibi nimio luxu repellet.Vxori
bus quoq; uiros conciliabit:& alia plurima pariet bona:ſi apud quēq; fuerit ſtabilita.Sed forſan ſi
uehemens aliquis iuuenis/multo ſpermate plenus hanc legē ferri audierit/improperabit ꝓtinus:
& alta uoce clamabit/īpoſſibilia ſtultaq; a nobis lege ſanciri.Quod qdem cū conſiderarē/dixi artē
me habere:quodāmodo facilimā/quodāmodo ēt difficilimā/ad legē hanc obſeruandā.Facile nāq;
intellectu eſt:qūo id poſſibile eſt.Nam cū apud oēs legitima hæc ſnīa dedicata fuerit:aīos oēs do
mabit:efficietq; ut metu latis legibus pareant.Sed eo iā res ꝑuenit:ut nunq̄ effici poſſe uideat ſicut
nec conuiuii qdem ſtudium credebat ab uniuerſa ciuitate ꝑpetuo poſſe obſeruari.Et tn̄ apud nos
re ipſa fieri uidet:quod inter mulieres nec ī ciuitatibus quidē ueſtris fieri poſſe putat.Hac eqdem
rōne pp huius incredulitatis uim difficilimum eſſe dixi hęc utraq; lege ſeruari.ME.Et recte quidē.
ATHE.Quod aūt ſupra uires humanas non ſunt/ſed fieri poſſunt/uultis ut ueriſimilē quandā ra
tionem uobis exponā?CLI.Cur non?ATHE.Verum facilius quiſpiam a uenereis abſtinebit:uo
letq; ordinem his īpoſitum moderate ſeruare:cū bene ex prudēti aliqua diligentia corpus affectū
fuerit?An cū contra?CLI.Multo magis cū bene atq; ex arte.ATHE.Num igit de tarentino Icco
non audiuimus?qui pp olympica aliaq; certamina:artificioſo circa hæc ſtudio:temperantiā ſimul
& fortitudinē animi cōſecutus:nullā unq̄ in toto exercitatiōis ſuæ tempore uenerē cognouit.Idem
quoq; de Chriſſone Aſtylo & Diopompo aliiſq; q̄ plurimis fertur:q̄q̄ o Clinia multo peius aīos bo
nis artibus excoluerant/q̄ tui meiq; ciues,corporibus certe multo magis uigebant.CLI.Vera nar
ras:quod a priſcis ita ab athletis facta hæc fuiſſe ꝑdicant.ATHE.Illi igit ut in luctando & curren
do cæteriſq; hmōi uincerēt alios ab ea uoluptate quæ beata uulgo exiſtimatur/abſtinere uoluerūt.
Noſtri adoleſcentes uictoriæ cā longe præſtantioris/non poterunt?quā nos carminibus fabuliſq;
& ſoluta oratione & cantibus eē optimā ſtatim ad pueroꝝ aures ꝑdicabimus/& ut uriſimile ē oble
ctando pſuadebimus.CLI.Quā uictoriam dicis?ATHE.Vt uoluptate inq̄ uicta feliciter uiuant:
uicti aūt contra.Præterea metus ille/ne quod minime fas eſt/cōmittat/nōne ad idē potiſſimū cōfe
ret:ut ea uidelicet ſuperent:quæ alii q̄uis deteriores/ſupaſſe dicunt?CLI.Conſentaneū id quidē.
ATHE.Poſtq̄ huc in lege hac ferēda deuenimus/& pp multorum prauitatē in dubitationē incidi
mus/audacter iā manifeſteq; dicamus/nō oportere ut ciues noſtri auibus multiſq; belluis ſint peio
res.Permultos enim greges ipſarum uidemus integre atq; caſte/anteq̄ ꝓcreandi tp̄s aduenerit/ui
uere.ſed cum hanc ætatē attigerint/mas fœminæ & fœmina mari cōiūctæ/iuſte/ſancteq; in prima
perſeuerantes amicitia reliquā pagunt uitam.Oportet igit eſſe eos beſtiis meliores.Quod ſi a cæ
teris græcis barbariſq; plurimis corrūpant/nec poſſint ſe cōtinere:cū uideant audiantq; inordina
tam apud eos uenerem/plurimū poſſe/alteram ꝑterea legē cuſtodes legū ad ferendas leges aucto
ritatem nacti/excogitent.CLI.Quā modo ferre legē conſulis ſi hanc nō ſuſceperint?ATHE.Quę
hanc o Clinia ſequit?CLI.Quę nā illa eſt?ATHE.Vt q̄maxime laboribus corporis ueneris robur
infringant:& alio uires ſuas conuertant.Quod erit/ſi nō impudenter ipſa utent.Nam ſi rarius pp
ruborem id fiat:imbecillior erit domina.Clam ergo cōſuetudo & lex non ſcripta hæc fieri ſuadeat:
contra aūt fieri uelut turpe diſſuadeat.Turpeq; ſic non oīo agere.Sic.n.& ſecundo ſeruabimus ho
neſtum loco.Et genus unum hoīum/tria genera continens/homines deprauatæ naturæ;quos ſui
dominos eſſe negamus:coget utiq; ne leges contēnant.CLI.Quæ tria genera?ATHE.Cultores
inq̄ deoꝝ:honoris amatores:& qui non corpoꝝ ſed animi morum pulchritudinem diligūt.Hæc
quaſi per fabulam dicta uotoq; ſimilia multū tn̄ ciuitatibus oībus ſi ea ſeruare potuerint/collatura.
Fortaſſe autem ſi deus uoluerit:duoꝝ alterum in amatoriis aſſequemur.Velut nemo generoſas li

beraſ

 349

beraſq́ mulieres pter uxorem audeat tangere: nec ullus nothos ex concubina ſuſcipiat: nec in fœcundos marium agros pter naturam ſerat. Vel alterum quidẽ oĩno tollemus: ne quis cũ maribus congrediať. ſiquis aũt aliis mulieribus cõmiſceať q̃ cum his quæ cũ diis ſacriſq́ nuptiis domum ue nerunt emptis uidelicet/uel alio quocũq́ modo acquiſitis: niſi uiros ſimul mulieresq́ oẽs lateat/in famis lege oĩbuſq́ ciuitatis honoribus ceu pegrinus aliqs priuatus ſit. Hæc lex ſiue ſimplex ſiue duplex ſit: de rebus uenereis amatoriiſq́ oĩbus: quas inter nos pp huiuſmodi affectus recte uel nõ recte agimus/lata ſit. ME. Ego equidẽ hanc legẽ ualde pbo. Clinia uero hic qd ſibi uideť/nobis aperiat. CLI. Faciam o Megille: cũ occaſio dabiť. Nunc aũt ſinamus hoſpitem ulterius in ferẽdis legibus pgredi. ME. Probe. ATHE. Sed adeo iã pgreſſi ſumus: ut ad conuiuia deuenerimus: quã quidem rem alibi difficilẽ eẽ dicimus. In Creta aũt nemo fruſtra exiſtimabit fieri oportere. Q ũo aũt: utrum ut hic/aut queadmodũ apud lacedæmonios: an tertius quidã modus utriſq́ his melior inueniatur: nec inuentu difficile id mihi uideť: nec inuentum cũ fuerit maxime pfuturũ. Enimuero cõcinne & nunc cõſtituta uidentur. Sequitur nunc ut de uictu/quomodo haberi poſſit/dicamus. Victus in aliis ciuitatibus multiplex uariiſq́ ex locis: maxime uero duplici ex loco in cæteris comparatur. Nam ex mari ac terra plurimis græcorum ciuitatibus aduehitur: cum iſtis terra ſolũmodo aduehatur. Q uæ res legum latori facilior. Multo enim maior q̃ dimidia pars legum ſufficiet. Præterea conuenientiores liberis hominibus leges ponentur. Naualium enim & mercatorum cauponum diuerſorii/publicanorum/pmutationum fodicinarũq́ metallicarũ/& mutui fœnoris/ac mille hmõi leges ferre non admodũ cogitur. Q uare in ciuitate hac noſtra legum cõditor his omiſſis dũtaxat agricolis/paſtoribus/apum curatoribus/taliũq́ cuſtodibus/atq́ miniſtris leges dabit: cũ de nuptiis liberorũq́ pcreatione. educatione. diſciplina: magiſtratuũq́ deſignatione/maxima ex parte tractauerit. Nunc ergo ad leges de uictu deq́ iis qui labore ſuo ipſum parant/uenire neceſſe eſt: & agriculturæ leges primo ponanť: primaq́ terminalis Iouis hæc. Nemo fines atq́ terminos terræ moueat: nec ciuis uicini nec finitimi pegrini/ſi agri extrema poſſideat ſed putet id eẽ uere qd ferť/hic imobilia mouet: maliťq́ unuſquiſq́ ſaxum ingens mouere/q̃ paruum lapidẽ iureiurãdo a diis firmatũ quo amicitiæ & inimicitiæ termineněť. Alterius enim iuppiter cõtribulis alterius hoſpitalis/eſt teſtis: qui hoſtili plio ſemp inſurgunt. Qui legi obtẽperat: indẽnis utiq́ ſit. Q ui eam deſpexerit/duplices pœnas luat: primo quidẽ deo uindice/deinde lege: quæ iubet ut nemo ſponte uicini agri terminos moueat. Eum uero qui mouerit quicũq́ uoluerit ad agricolas deferat. agricolę ad iudicium ducant: a quo dãnatus utpote terminorum clam uiq́ turbator/reddat/patiaturq́/pout iudices iudicauerit. Multa deinde paruaq́ damna in uicinia ſæpius facta/magnas inimicitias pariunt/uicinitatem difficilem & amarã reddunt. ppterea caueat uicinus ne uicino noceat/cũ in aliis tum uel maxime in agris colendis. Nocere nãq́ non difficile: ſed cuiuſlibet hominis eſt. pdeſſe uero non cuiuſlibet. Quicũq́ uero fines egreſſus/uicini coluerit agros damnum reſtituat: & impudẽtiæ atq́ illiberalitatis pœnas luat: dupluq́ loco mulctæ ipſi deponat cuius agrũ coluit. Cognitores uero & iudices cenſoreſq́ huius rei agrorũ curatores ſint. In maioribus quidẽ ut ſupra dictũ ẽ/uniuerſus duodecimæ partis ordo: ĩ minoribus uero/qui cuſtodiis pſunt. Siquis paſcuis noceat/illi cõſideratis damnis iudicent atq́ condemnent. Si aliena examina quis perſequiť: atq́ æra pulſans delectatione apes ad ſe trahit/damnum reſtituat. Siquis ignem in materiam ſic imiſerit/ut uicino nõ cauerit/prout magiſtratibus uidebitur/condemneť. Similiter qui in plantãdo menſurã uicini agri non reliquit/ita plectatur/ut a pluriſq́ legũ latoribus ſufficienter eſt dictũ. Q uorũ legibus uti debemus/nec putare multa & minima quæ cuiuſlibet legum latoris ſunt a maiori ciuitatis conditore eſſe ſancienda. Nam & de aquis priſcæ leges & bonæ ſunt. Q uæ profecto recitatione deriuãdæ nõ ſunt. Sed qui aquam ad ſua uoluerit ducere a publicis fontibus ita deducat/ut nullius priuati manifeſtum fontem perturbet. Deducat autẽ qua uelit/præterq̃ per domos aut ſepulchra. aut loca diis conſecrata: nec aliud damnum inferat/niſi quod ab ipſo riuulo efficitur. Q uod ſi aquæ inopia ſolo inſita in locis aliquibus aquas ab Ioue prodeuntes non retinet: cũ neceſſitate quiſpiam opprimatur/in loco ſuo ad certam uſq́ effodiat. & ſi hac in profunditate nihil aquæ inuenerit/tm̃ a uicinis aquetur/quãtum neceſſitas poſtulat. Sed ſi uicinis quoq́ pauca ſit/aquandi modus/quo utatur quotidie/ſibi ab agri curatoribus ſtatuatur. Si uero aquæ pluuiales abundẽt/& qui inferiores partes habitant aut colunt/defluxum ita prohibeant: ut ſuperioribus noceant: aut contra ſi ſuperior inconſiderate fluere aquas permittens: inferiori noceat/& conuenire inter ſe nequeant/in urbe quidẽ ædilis/in agris uero/qui agris preeſt modum imponat: quẽ ſiquis non ſeruauerit/inuidiæ & peruerſitatis pœnas perſoluat: & uicino damnum in duplo reſtituat. Fructuum autẽ cõis huiuſmodi participatio ſit. bina nobis gratiæ dona hæc dea largitur. Vnum dionyſiacum: quod recondi non poteſt. Alterum uero quod repoſitioni aptum eſt. Hæc igiť lex de fructibus ſanciatur. Q ui uuas aut ficus de ruſticis fructibus ante uindemiæ tp̃s guſtauerit: quod arcturo concurrit/ quinquanginta drachmis: ſi de ſuo agro collegerit Dionyſio dedicandas perſoluat: ſin a uicinis acceperit/minam: ſin ab

A ſonitu æris permiſſi delectari opes.

aliis duas minæ ptes. Vuas aũt ficuſq; quos generoſos noĩauimus: neq; cõmode recõdi pſit qũo &
qñ uelit/ſi ſua hęc ſunt colligat. ſin uero aliena/qm̃ lex eſt: ut nemo moueat/q̃ nõ depoſuitq accæpit
niſi pſuaſerit: mulctet. Q đ ſi ſeruus qſpiã/non pſuaſio agri dñõ/eas accępit/ p ſingulis ficubus uua/
rũq; acinis ęqualia numero uerbera patiat. Inglinus fructibus emptis ad repoſitionẽ ineptis/ſi cu/
pit/ueſcat: pegrinus aũt in ipſo itinere ſi tranſeat ſolus/ aut cũ uno tantũmodo fructus nõ reponen
dos/ſi uelit hoſpitali cum uenia guſtet. Alios aũt guſtare quos ruſticos dicimus peregrinos quoq;
lex prohibeat. Sin uero repoſitioni aptos inſcius tetigerit/ſeruus quidẽ plectat. Liber aũt dimittat
admonitus ficus uuaſq; ſolũmodo ad repoſitionem ineptas guſtare licere. eas uero/ex quibus paſ
ſæ uuæ & uinum & caricæ fiunt/minime. Pyra uero & mala tum alia tum punica cæteraq; hmõi clã
auferre/turpe non ſit. Siquis uero deprehenſus fuerit/pauciores annos q̃ triginta natus/ſine uulne
ribus uerberetur: atq; puniatur. nec pœna ulla pp huiuſmodi uerbera libero ſit. Aduenæ quoq; de
his fructibus perinde ac de iis quos ſuperius diximus repoſitionis ineptos carpere liceat. Si ſenior
quiſpiam comœderit/nec aſportauerit/ut aduenæ pmiſſum eſt: & ipſe quoq; oĩum huiuſmodi fru
ctuum particeps ſit. quod ſi legi non paruerit/ad uirtutis certamen impotens habeat. ſi iudicibus
huic rei preſidentibus tunc relatum hoc fuerit. Aqua nutriendis hortis maxime oĩum confert: ſed
facile corrumpi poteſt. Terra uero & ſol & aer/quæ cũ aqua ſimul ea nutriunt quæ terra naſcuntur
non facile ueneno uel diuerſione/uel ablatione corrũpi poſſunt/his aũt modi facile aquæ danũ in/
fertur. ppterea legis auxilio indiget. De hac igit hæc lex ſanciatur. Siquis ſponte alienam aquã/ſiue
ſcaturientem e fontibus/ſiue collectam ueneno aut foueis aut ablatione corruperit / ad ædiles de/
feratur: ubi ſi deliquiſſe cõuincit/damnum reſtituat: & fontes aut aquarum uas: ut interpretes ſin/
gulis ſemp facundam purgationem iudicarint: ita purget. In aduectiõe aũt oĩum quæ ab agris col
liguntur: liceat cuiq; res ſuas: qua uelit aduehere: modo aut nulli dãno ſit: aut ſibi triplum pueniat
lucrum eius dãni quod uicino iſert. horum cognitores: magiſtratus ſint. & cæterorũ omnium quæ
per iniuriam ſpõte quis aut ui aut clam uel per ſe uel per illa quæ poſſident ab eo in perſonam aut i
rem intulerit. Hæc inq̃ ad magiſtratibus omnia deferãtur: ſi tres damnum minas non excedit. ſin
uero maius ſit: ad conſtituta publice iudicia cauſa deferatur: & qui iniuriam intulit puniat. Quod
ſi magiſtratuum aliquis iniuſte de damno alicuius ſnĩa tulerit/duplum ei qui paſſus eſt iniuriam de
beat. Et omnino ſiquid per iniuriam fecerint magiſtratus: cauſa ipſa a quolibet uolente in publico
iudicio agitetur. Infinita pene paruaq; reſtant inſtituta: quibus corrigant errores in iudicii termi/
no in citationibus citatoribuſq;/ſiue inter duos ſiue inter multos citatio ſit: & cæteris huiuſcemodi
quæ nec a legibus præteriri poſſunt: nec tamen ſeniore legum latore digna uidentur. Ea igitur om
nia iuniores / priſcas leges imitati/& parua ex magnis intelligentes: neceſſariumq; horum uſum ex
perientia cognoſcentes legibus donec ſufficienter ſe habeant/ordinent. Deinde ſufficienter poſi
tis/imobiliter his utant. De cæteris autem opificibus/leges ita cõſtituant. Primo nullus ciuis opi/
ficio ullo detineat: ſed nec ſeruus quidẽ ciuis alicuius. Arte enim magna quę longa exercitatione/
multiſq; doctrinis indiget/occupatus eſt ciuis: cũ cõmunem ciuitatis hornatum pcuret. quæ res

Vt nemo duabus artibus incũbere debet.

nõ leui quadã opera nõ cõtenta eſt: ſed pcipuum ſtudium exigit. Duas uero artes aut ſtudia duo di
ligenter exercere humana natura non poteſt. Nemo ẽt ſatis põt arti quidem uni uacare: & alterius
artis opifici pſidere. Hoc igitur in ciuitate ſtatutum ſit: ut nemo ærarius ſimul & lignarius faber ſit
nec lignarius faber/fabris errariis magis q̃ opificio ſuo preſideat: occaſiõem hinc forte nactus qđ
dum curam gerit multorum quaſi miniſtroꝝ ipſi elaborantium inde ſuæ arti fiat acceſſus: ac per il
los artem melius curet ſuam ſed ſinguli opifices ſingulis artibus uacet/& ab eis uictum acquirant.
hanc legẽ ædiles ita obſeruari pcurent: ut ſiquis ciuis ad artẽ aliquã/magis q̃ ad uirtutis curam de
clinauerit/obprobrio atq; infamia notatum ad curſum ſuum conuertant. Sinautẽ pegrinorũ aliqs
duabus artibus uacet/uinculis/mulcta/expulſione/unam tm̃ cõplecti cogatur. De mercede autem
opificũ/de operis ipſorum approbatione aut improbatione/ de iniuria etiam quam uel patiuntur
uel inferunt/ædiles uſq; ad drachmas quinquaginta cognoſcãt. Maiora uero ad publica iudicia de
lata ſm legem iudicentur. Vectigal aũt importandarum exportandarũq; rerum/ nullum penitus
ſit. Thus uero cæteraq; huiuſmodi quæ diis incenduntur/peregrinaq; ſunt / purpuram ſimiliter &
colores alios/qui a regione non pducuntur/oĩa deniq; pegrina/niſi neceſſaria ſint/nemo adducat:
nec rurſus aliquid quod regioni neceſſarium ſit/exportet. Hæc omnia legum cuſtodes duodecim/
qui reliqui ſunt/exceptis quinque ſenioribus/procurent atq; cognoſcant. Arma uero & inſtrumen
ta bellica ſi aduectitia. arte eſt opus conuehantur. ſimiliter quæ ad hæc idonea ſunt plantæ/ ænea
inſtrumenta/funes/animalia/quæ ad bellum conferunt. Quorum magiſtri equitum & ductores
exercitus curam habeant: ut ciuitas inuehendi euehendiq; ſimul cũ opus ſit facultate non priue/
tur. de quibus legum cuſtodes / ſufficientes decenteſq; leges ferent. Nulla uero in re pecuniæ
colligendæ gratia uel in ciuitate uel in uniuerſa regione cauponatio fiat. Annonæ autem quæ
ex agris percipitur diſtributio / recte iuxta cretenſem legem conſtituetur. Nam quæ a regione
producuntur

producuntur in duodecim partes ab omnibus diſtribuenda ſunt:& ſimiliter conſumenda. Duo/decima uero pars quęq;/ut tritici/hordei/cæterarũq; frugum & fructuũ/uenalium quoq; oĩum aia lium tripartito & competenti rõne diſtribuaẽ:& pars una liberis:altera ſeruis: tertia opificibus ac oĩno aduenis tribuaẽ:ſiue aliũde uenerint aliquãdiu urbẽ habitaturi & neceſſariis egeãt/ſiue ꝑpter publicã uel priuatã ciuis alicuius utilitatẽ acceſſerint.Hęc igiẽ tertia oĩum neceſſarioꝝ pars/uena lis ſemp ac neceſſario tantũmodo ſit.De duabus uero ptib⁹ nihil neceſſario uendaẽ.Q uo igiẽ hęc recte diſtribuenẽ:patet aũt in primis recte id fieri poſſe:ſi ptim ęqualiter/partim inęqualiter diſtri butio fiat.CLI.Quo pacto?ATHE.Meliora utiq; uel deteriora iſtoꝝ ſingula/neceſſe eſt terrã ꝑdu cere/atq; augere.CLI.Quid ni?ATHE.Cum tres ptes ſint/quo ad hoc nemo plus hẽat:nec domi nus nec ſeruus:nec aduena.ſed ęqualis eadẽq; ſimiliter ſit oĩbus diſtributio.Quilibet autẽ ciuis/cũ duas ptes accęperit ſeruis liberis quot & qualia uelit/ſuo arbitratu diſtribuat.Quod uero plus iſtis eſt/menſura & numero ſic diſptiendum eſt:ut cum oĩum aĩalium/qbus a terra uictus pbeẽ/nume rus habeaẽ:ita demũ fiat partitio:habitationes poſtea ſeorſum ordinãdę ſunt. Ordo aũt talis ma xime decet:duodecim uicos per media in ſingulis duodecim partibus unum eẽ oportet: & in uno quoq; uenalium rerũ loca/deorũq; templa & deos ſequentiũ dęmonũ eſſe cõſtructa/ſiue indigetũ magneſioꝝ/ſiue alioꝝ/quoꝝ ſtatuę antiquiſſima memoria conſecratę ſint/atq; his priſcoꝝ uirorũ honores reddendi ſunt. Veſtę quoq;/Iouis/Mineruę/ſingulorũq; alioꝝ ſingulis duodecim ptibus pręſidentiũ templa cõſtruenda ſunt. Et primũ qdem iuxta templa in altiſſimis locis ędes cuſtodũ ſint undiq; munitiſſimę.Reliqua deinde regio opificibus in tredecim partes diſtribuatur.Et pars una in urbe habitet/per duodecim urbis ptes diuiſa:alię exteriorẽ undiq; teneat locũ atq; in ſingu lis uicis opifices ad agriculturę cõmoditatẽ idonei habitare compellant: hoꝝ oĩum curam magi ſtratus qui agris pſunt/habeãt:ꝑuideantq; quot quibuſue ſinguli opificibus egent/& ubi habitãtes impedimẽto agriculis non ſint/ſed magnã ipſis utilitatẽ cõferant. Vrbanoꝝ quoq; ſimiliter opifi cum curam ędiles habeant.Res aũt uenales curę cenſoribus ſint/qui primo rem ſacrã curent/de inde ne quis uendẽdo emẽdoue/iniuriã faciat/uehemẽter ꝑuideãt:& imoderatos/cõtumelioſoſq; oẽs cõpeſcant:hi cõſiderent nunqd ciues/peregrinis res ſingulas cõuenienter atq; ut lege cautum eſt uendant:primo uero mẽſis cuiuſq;/ciues eorũq; miniſtri duodecimã tritici partẽ emẽdã pegri nis ꝑponant:emãtq; pegrini pro menſis totius tpe triticũ & ſimilia quę primo foro uenduntẽ: deci mo uero die uẽditio/emptioq; menſi ſufficiẽs ſtatuaẽ.xxiii.aĩaliũ uenditio qbus hoĩes egẽt ſupelle ctiliũq;/ut corii ueſtiũq; ac ſimiliũ/fiat.Neceſſe aũt eſt pegrinos oĩa a poſſidẽtib⁹ emere ne caupo natio in tritico & ordeo circa farinã ac cętera alimẽta ulla fiat:nec ciuib⁹ nec ſeruis eoꝝ cauponari oĩno liceat.In pegrinoꝝ tñ foro pegrino liceat/opificib⁹/eorũq; ſeruis uinum cibũq; cõmutare ac uendere:carneſq; coctas ſimiliter:quę res a plurimis cauponatio noĩaẽ.Materiã uero ignis uniuer ſam quottidie pegrinus iis q in agris id curãt:emere poſſit/cęteriſq; peregrinis ꝑut uelit & qñ uelit reuendere.Cęterarũ oĩum rerũ & ſupellectiliũ qbus utimur in cõi foro uenditio fiat: in locis deter minatis:ubi legũ cuſtodes:cenſoreſq; una cũ ędilib⁹ locũ deſignarint & pcia uenalib⁹ ĩpoſuerint: hic nũmi cõmutenẽ reb⁹ ac res nũmis.Cõmutet aũt unuſqſq; p ſeipm nemini cõmittẽs. Q đ ſi cõ miſerit/ſiue recepit/ſiue nõ/quieſcat oportet.Nullũ eni cõmutationũ taliũ iudiciũ ẽ.Siqd uero uẽ ditũ emptũq; pluris minoriſue eſt/q̃ lex iuſſerit/qua rerũ uenaliũ mẽſurę & pcia cõſtituta ſunt/apud legũ cuſtodes plus illud cõſcribaẽ:& cõtrariũ deleaẽ.Eadẽ ipſa de cõſcriptõe bonoꝝ/quę ab inco lis pegriniſq; poſſidenẽ/fiant:liceatq; cuiuis certa cõditõe ad urbẽ migrare/& hoc ita ut artẽ aliquã exerceat/nec plures q̃ annos.xx.a die cõſcriptõis pmaneat:quo in tpe/incolẽdi uectigal ſoluere nul lum cogaẽ niſi frugalitatis exẽplum:nec emptõis uẽditõiſq; gfa ęrario qcq̃ dẽat.Cũ aũt uiginti ãni exacti fuerint accipiat rem ſuã/& abeat.Q đ ſi magnũ aliqđ bñficiũ ĩtra uiginti ãnos ciuitati cõtu lerit/uelitq; plus tpis/aut etiã p uitã in ciuitate manere/fiat ſibi qđ petierit/ratũq; habeaẽ/ſi modo cõſilio concioniq; perſuaſerit.Incolarum autẽ filiis ſi ipſi quoq; opifices ſint poſt quintũdecimum ętatis annum/ita colonię tempus incipiat/ut uiginti poſtea maneant annos: deinde quo uelint ꝑ ficiſcantur:& ſi manere uoluerint/maneant poſtq̃ ſimiliter perſuaſerint.Qui autem recedit oblita deſcriptione/quæ ſibi apud magiſtratus erat conſcripta ſic habeat.

❡ARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIAL.IX. DE LEGIBVS.

Onus dialogus poſt cõmunem moꝝ diſciplinam & legum multarum traditionem aggreditur iam iudicia.Et ualde quidem oportune.Nam & qui moribus eruditi legi
a buſq; inſtructi ſunt/iudicare iam poſſunt/& qui eruditioni inſtructioniq; præcedenti non paruerunt/iam ſunt iudicandi.Prudenter omnino noſter hic animorum medi cus ſeruare hactenus ſalutaribus ſtuduit monitis integram animi ſanitatem: iam ue ro perditam cunctis machinis reparare moliẽ.Verũ quę charitas platonica eſt/mi

ſericors: dolens cōpulſus ad ſecādum quaſi trahit & urēdum: & id q̄dem tam benigna cautiōe: ut grauiter ęgrotātes uerbis blandiſſimis cōſolet: cōtendatq; uerbis quaſi magicis carminib⁹ ſanos efficere: anteq̄ medicā adhibeat manū/quā etiā deīde ſic admouet: ut lāguēs & uix pſentiat: & plus admodū ſpei cōcipiat q̄ doloris/& ex dolore nō pnitiem reportet ſed ſalutē. Inſignis clemētia uir/neminē abſq; cōſolatione punit neminē punitū pdit: oēs pro uirib⁹ ſeruat: & quos nece punit: pſitet a morbis animi liberare ac minio mortis malo/interim ingēti & indies creſcenti obſiſtere animi malo. Pręſtare uero aſſerit hinc abire q̄ in morbo uel aī uel corpis incurabili uiuere. Atqui neq; hac uita priuat/niſi quē cognouerit inſanabilē. Neq; ſuppliciū ullum a lege/quę bona eſt/ illatū tendere uult ad malū. Quinimo pœnā ipſam multis de cauſis eē bonā: tum q͞a iuſta ē/iuſtitia uero bona: tum q͞a uel pńs purgat uel futurū prępedit malū: tum q͞a in puniēdo uno/interim exēplo pdeſt & multis/ciuitatēq; purgat malis. Et ut ſummatim dicā/iuſtitiā ubiq; mirū īmodum cū clementia miſcet/neq; rigiditate torquet durius/neq; mollitia quicq̄ relinquit inultum. Quēadmodū uero in ſupioribus prius diuina pcepit officia q̄ humana/ſic in pńtia prius in ſacrilegia q̄ in cætera delicta prudenter aīaduertit. Ac dum q̄ graue ſit lęſe maieſtatis diuinę crimē/oſtendit/afflante deo ſignificat nihil tale ab hoībus quōdam q̄diu diuina quędā in eis gratia uiguit/ fuiſſe aliqū pꝑetratū. Sed poſtq̄ pp alia delicta gratia illa eſt amiſſa/ hoīes iam quaſi alienos a deo in deū ipſum peccare p ſacrilegia incœpiſſe: ut ſacrilegiū ipſum nō modo peccatū ſit/ſed etiā pœna peccati: pœna inquā nō purgās aliquē/ſed interimens. Non enim lege/ſed trāſgreſſione legis pœna talis infert. Quod aūt dicit priſcos legū latores fuiſſe dei filios/legeſq; heroibus/qui etiā ex diis erāt geniti/tradidiſſe: exponēdum eſt p ea quę in Critia & politico & ſępe alibi pertractant/deorum filios hic intelligi deos ſub luna alios aliis terrę plagis gubernādis accōmodatos. Quos poſſumus more etiam Platonico angelos nominare. Per quos ſub mercurii nomine in Protagora leges genus hominū accępiſſe docet. Per quos in Critia quoq; dicit homines prios ex terra natos accępiſſe iura: hoīeſq; illos hic nominat heroes ex diis ortos. i. deoꝝ opera ex terra ꝓgenitos. Sed leges illas inquit in Critia nō ſcriptas ad aures/ſed inſpiratione quadam a mentibus diuinis in mentes humanas fuiſſe trāſfuſas homineſq; ſub illis q̄diu paruerunt/uixiſſe beatos. Addit ob huiuſmodi legum tranſgreſſionē homines diuinam gratiā amiſiſſe. Qua quidem amiſſa felicitatē quoq; amiſerint: & īfelices in ſacrilegia iam proruperint: & per ſacrilegia peſſimi tandem infeliciſſimiq; euaſerint. In his & terreſtris illius paradiſi & electionis ex eo myſteriū licet agnoſcere. Conſidera uero ubi perquirit ſacrilegii cauſas/tres aſſignari cauſas grauium delictoꝝ. Primā quidem cōmunē hominū fragilitatem cōſuetudine confirmatā. Secundam uero dęmonicā perſuaſionē ſiue ſuggeſtionē. Tertiā deniq; culpam pernitioſam ex antiquis inexpurgatiſq; peccatis inuſtam ad grauiſſima ſcelera ſtimulantē. Quę quidem originali culpe de qua multi multa theologi diſputant uidet eē ſimilima. Quāobrem ubi Plato diuinus ſacrilegum alloquens inquit non humanū ad ſacrilegiū te impulit malum: neq; diuinū: intellige humanū malum/humanā fragilitatē ad inferiora pꝑliuem. Diuinū uero malum/diabolicā ut inquiunt fraudem. Negat uero duo hæc/non q͞a non ſint in cauſa ſacrilegii/ſed quia non ſola ſunt cauſę. Accedit enim his tertia ꝓpriaq; ſacrilegii cauſa/quā ſubiungit dicens/ſed ſtimulus quidam exitialis a priſcis inexpiatiſq; peccatis ingenitus. Per quē uidelicet animus non humanus amplius/ſed ferinus/nimirū ſacrilegio peccat in deum nullam ulterius dei rationē habens/quādo rationem humanā iam amiſit diuinę rationis imaginē. Mox uero primę ad ſacrilegiū inſtigationi Plato quaſi naſcenti morbo tribus occurrit remediis: quēadmodum morbus hic tribus ex cauſis orit. Primo quidem/ut īmanis impetus comprimat ad ſacras mittit expiatiōes/quas chriſtianoꝝ more pœnitentię/confeſſionis/elemoſynę ieiunii nomine poſſumus nuncupare. Deinde ut diabolicis reſiſtat inſidiis ad orationes ſupplicationeſq; mittit: per quas a ſuperis liberatoribuſq; ſpiritibus cōtra inferos prę ſidium impetret. Poſtremo quo imbecilitatē humanā cōtinere poſſit/mandat ut malorū hominum familiaritatem deuitans/bonoꝝ adſciſcat conſuetudinem. Proinde/quoniā poſt deum more pythagorico coli patriam iuſſerat/ merito poſt ſacrilegia quę in perſonas aut res deo conſecratas perpetrātur/pergit ad punienda ſcelera & delicta quæ proprie contra patriam cōmittunt: quæ non ſolum ſacrilegiis ꝓxima iudicat ſed annumerat/plectitq; ſimiliter. Hæc uero tria eſſe iudicat. Peccare enim in patriam/hoſtemq; patrię habēdum eſſe/& qui poſt habitis legibus principatum ad humanam uoluntatem libidinēq; reducit: & qui cum poſſit/periclitanti patrię non ſuccurrit: & qui uel auaritia uel alia de cauſa pro filio euadit patrię proditor. Inter hæc officium legiferi repetit. Id autem eſſe uult: ut non tanq̄ dominus ſerui,/ſed tanq̄ pater filiis conſcribat leges: non minus perſuadens q̄ minitans: nec minus docens q̄ imperans: nec minus alliciens q̄ perterrēs: ut legiſlatoris opus non tam mandatoꝝ pręſcriptio ſit/q̄ diſciplina morū: finis enim eius eſt/quacūq; id ratione fiat/ciues bonos beatoſq; efficere: punire uero malos/neceſſitas eſt in eo potius q̄ uoluntas. Et quia ſolę inter humanas platonicę leges/hęc omnia complectunt humanaꝝ omnium perfectiſſimę ſunt: ac pœne inter diuinas potius q̄ humanas annumerandę. Neq; ab re primū di-

ſputationis

ſputationis huius exordiū a deo factū eſt:deinde additū a Platone/uideri ſibi hęc oīa diuinitus inſpirata.Demū ex hac ipſa diſputatōe ad beatū ſummi Iouis tēplum.i.coelū recto tramite puenit. At qm̄ nō ſolū in ſacrilegiis paricidiiſq̄/uerū etiā in cęteris ſcelerib⁹ pro aliis culpaꝝ gradib⁹/alii quoq̄ pœnaꝝ gradus/& a legū latore deſcribēdi:& a iudice ſunt cēſendi/cōmodiſſimā ad gradus eiuſmodi diſcernēdos diſtinctionē adducit in mediū:habitus qdē oīs aut uirtutis ē aut uitii. Si uirtutis/oīno uolūtarius eſt:qm̄ cōſilio libero & expedita electiōe & ppriis aī actionib⁹ eſt acquiſitus. Sinuero uitii habitus ē inuolūtarius oīno cenſet.Quia ita morbus eſt aī/ſicut humoꝝ intēperantia morb⁹ eſt corpis.Nemo uero morbū dixerit uolūtariū:q̄uis nōnulla quę pter opiōnē īferūt morbum/poſſit quodāmō uolūtaria dicere.Preterea eiuſmodi habit⁹ ex īpedito cōſilio/diſtractaq̄ electione & paſſionib⁹ potius q̄ actionib⁹ inoleſcit:ex his cōficit platonicū illud ſæpiſſime decantatū. Vitioꝝ habit⁹ inuolūtarios eſſe:nemineq̄ fieri ſpōte malum/quēadmodū & nemo fit ſponte ęgrotus & deformis & inops.Poſt hāc habituū diſtinctionē ſequit diſtinctio actionū.Quę qdem aut ad uirtutis/aut ad uitii habitū gignēdum pprie uergūt.Si ad uirtutis/ita uolūtarię ſunt/ut dictus ē habitus uolūtarius.Sinuero ad uitii/partim qdē uolūtarię dicunt ppterea qđ & aīo quodāmodo cōſentiēte fiunt/& poterāt nō fieri anteq̄ fierēt:partim uero īuoluntarię:tum qa ad detrimētū/deformitatē/morbū clam deducūt.Hęc aūt uellet nemo:tū qa ex quadā finis exituſq̄ ignoratōe conſurgunt.Quaten⁹ uero p ignorantiā fiunt/eatenus pter ipſam rōnis uoluntatē fieri iudicant. Diſtingue rurſus hoc pacto.Actiones humanę quātum ad legū iudiciorūq̄ materiā attinet:in quęq̄ capita redigunt.Aut eni ex affectib⁹ cōcupiſcētię pululant:aut ex īpetu iraſcibilis naturę prumpūt/uel ſimplici quadā ueniunt ignorātia:per quā qs res ipſas ignorat/q̄uis ſe ignorare nō neſciat/uel ignorantia duplici fiunt:p quā qs & res ipſas neſcit/& ignorantiā ſuā ſimul ignorat/uidelicet ſcire ſe putans.Vel tandē ex rōnali quadā opīone pueniūt:opīone inquā de iuſtis atq̄ iniuſtis rōni legibuſq̄ credēti.Poſt diſtinctionē eiuſmodi diſtinguit & iudicii regulas p quas aliter aīaduertat in eos q cōcupiſcētia/aliter in eos qui ira peccāt:atq̄ in his diſcernat/utrum cōſulto/an incōſulto deliquerint. Pręterea utrū ui palamq̄ an potius clam atq̄ fraude.Deinde nunqd p ignorantiā ſit erratū/ſiue p ſimplicē/ſiue p duplicē ignorantiā.Vbi uero de homicidioꝝ iudiciis agens priſcū adducit myſterium de interfectis interfecto res ulciſcētibus:attēde ex Platonis ſnīa/pturbatōes ad ſenſibilia ptinentes poſſe in aīa ſeiuncta ab hoc corpe remanere. Siqdē ex eiuſdē ſnīa remanet & prima quędā ſentiendi natura ſubſtātialis origo ſenſuū reliquoꝝ per quā aīa & in hoc corpe/in hæc inſtrumenta uires explicat ſentiēdi:& diſcedēs ab hoc eas quodāmodo replicat in ſeipſam:ſiue ut magis Platonice loquar/exercet in aereo corpe.Quo inuoluta & hoc īgredit & ex hoc egredit.De his Platonici ita diſtinguūt ut aīa in corpe hoc craſſiore ad breue habitet:in aereo uero multa p ſęcula.In coeleſti p oīa.Quorſum hæc?Ne mireris pturbatōes in defuncti aīa ſupeſſe/ſi harū rerū ſenſus memoriaq̄ ſupſunt.Probabile uero eē putabāt antiqui theologi/aīas hoīum repente interfectoꝝ/utpote inexpiatas pturbationib⁹ agitari Quin & hoſtes exagitare:id uidelicet nō humana tantū indignatione efficiēte/ſed diuina etiā Nemeſi ac dęmone puidente.Supeſſe uero ex antiquoꝝ opinione in aīa ſenſum pturbationēq̄ ultricē/eāq̄ aereo uti corpe Platonic⁹ noſter Maro/teſtis occurrit.Quid enim ſibi uult?Et nūc magna mei ſub terras ibit imago. Platonice admodum imaginē rōnalis aię noīat primā ipſam ſentiēdi naturā.Sed cur magnā?Quia & fons eſt ſenſuū reliquoꝝ cōmuniſq̄ ſenſus & magno poſt hoc corpus utit corpe.ſ.aereo:qđ qdē & huic inſinuatū quodāmō fit anguſtū:hoc exutū/explicat in amplum elemēti id aerei exigēte natura.Pręterea/oībus umbra locis adero/dabis īprobe pœnas.Inter imaginē diſtinguit & umbrā & imaginē qdē aię eſſe uult ſenſum ī aereo corpe.Ipſum uero corpus aereū/eſſe aię umbrā.Sed terreſtre corpus cęcū noīat carcerem.Quod aūt in iudiciis de homicidio pſertim/de paricidio dicit/de regreſſione aię humanę in corpa rurſus humana/in qbus ſæpe det pœnas/pares oīo culpis in ſupiori uita cōceptis/uetus magorū Egyptiorūq̄ ſacerdotū ſnīa ē. Nullum eni cōueniētius humanorū delictorū eē purgatoriū iudicabāt/q̄ in corpibus humanis eadē aīas qn̄q̄ pati quę fecerint. Qua qdē rōne Plotinus Egyptius in libris de puidētia utit ad ſoluēda dubia aduerſus puidentiā iuſtitiāq̄ diuinā quottidie īſurgētia. Inqt enim quæ a diuina puidētia in pſēti uita nō rependunt:in altera/& qdē humana pari prius rōne repēdi. Rependi inſup & in brutis in qbus ſæpe aīa quōdam hoīs/fiat aīa bruti. Sed in ultima hac ſententia ſolus extitiſſe uidet.Cæteris enim Platonis diſplicet aīam hoīs ppriā/aliqn̄ fieri bruti ppriā. Conſentiunt tamē uiciſſim in hoīes alios tranſmigrare qđ qdem etſi Plato nō habet certū/habet tamē ualde pbabile.Quod uero migret in beſtias/ſæpe qdem recenſet:ſed dedita opa adeo pter ſolitā grauitatē ridicule narrat/ut plane demōſtret/negādam qdē eē rē ipſam:allegoriā uero quęrēdā.ſ. ut trāſire in brutū duob⁹ modis accipias.Primo qdem in affectū:imaginationē:habitūq̄ bruto cōuenientē.Deinde in habitationē conſuetudinēq̄ inter feras ad tēpus ſupplicii gratia/cōſuetudinē nāq̄ effectionēq̄ brutā/eē pœnā dūtaxat antiqui putant:regreſſum uero in hoīem ubi paria & ſimilima ſubeant/nō ſolum ſuppliciū eſſe/ſed purgatoriū.Poſt hæc in mentionē de legis neceſſitate in

cidens oportune: aſſerit neceſſariā humano generi eſſe legē. Nam abſq; legibus nihilo ab atrociſſi/mis feris diſcrepaturū. Huiuſq; cām afferēs. Nullius hoīs ingeniū ita natura inſtitutū inquit ut oīa quæ ad publicū bonū neceſſario cognoſcēda ſunt/cognoſcat ſufficiēter. Ac ſi forte nouit / ut optimum id qđ nouit agere poſſit ſemp & uelit. Quod ſi diuina quadā gratia mens quędā inter hoīes ſurgeret/quæ publicū oīno bonū cognoſceret/ad idq; generoſe ac ſemp intēderet / nullis uel huic uel patrię ſuę eo tpe legibus opus fore. Mentē nāq; ueram ac liberā oī lege pſtantiorē eſſe: atq; ipſo iure cūctis dominaturā. At qm̄ id nullius ingenio eſt tributū/cōcludit neceſſario ſub legibus eē uiuendū. Ait quoq; ſtudiū qdem ꝓprii boni ciuitatē penitus diſſipare: ſtudiū uero publici boni cōnectere. Item peſtē in ea ciuitate dominari pnitioſam/ubi iudiciū a magiſtratib⁹/ uel mutū agitur/uel clamoſum. Atq; ubi familiarē dęmonē inquit multis ſæpe malis obſiſtere / ſi dęmonis horres nomen/uel cōcedente Platone angelum noīato. Ac memēto noſtrū dęmonē geniumq; / nō ſolum ut quidā putant/noſtrū intellectū eſſe/ſed numē. Pręcipit mox ſeniores paterna reuerentia adeo coli/ ut etiā ab his uerberatus ſuccenſere nō debeas/ſed patienter ferre. Sed natales quos hic cōmemorat deos non aſcēdentia ſigna ſignorūq; dominos / planetas aſtronomico more debemus accipe: ſed ideam generis humani principiū dęmonēq; noſtrę uitę cuſtodem. Deniq; monet timēdam eē ſuperoꝝ indignationē/& inferoꝝ punitionē. Monet mortē non eſſe ultimū ſed ultra hanc eſſe ſupplicia inferorum: eaq; ueriſſime omnino narrari.

¶DIALOGVS NONVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Vdicia uero ſi poſt hæc ſupioribus actionibus cōuenientia reddantur: naturalis utiq; ferendarū legum ordo ſeruabit. Sed de iudiciis qdem agriculturę ſimilibuſq; dictū eſt: de maximis uero iudiciis & iudicibus ſigillatim nōdum diximus: de his ergo deinceps dicemus. CLI. Probe. ATHE. Turpe quodāmodo uideri pōt / leges de hmōi rebus / quales tractabimus illi ciuitati tribuere/ quā dicimus recte ſe oīno ad uirtutis poſſeſſionē habiturā. Nam cui abſurdum nō uideaf/ ſiqs in ciuitate ita īſtituta putet hoīem nequiſſimū ſicut in aliis naſciturū: adeo ut opus ſit legū minis hunc ꝑuenire/ne talis fiat: neue tale qd cōmittaf: & cōmiſſa poſitis legibus puniant: quaſi poſſint in hac quoq; re pu. flagitioſiſſimi hoies reperiri. Verū qm̄ nō ut priſci legū latores agimus/qui cum deoꝝ filii eſſent/heroib⁹/qui & ipſi e diis nati dicunt/leges ferebant/ſed homines hoibus iſta ſancimus/ uereri par eſt/ ne quis ciuium ita natura indomitus & incox nobis gignaf ut quaſi legum uia fulminis tactu prędura: igni legum etiā fortiſſimarū decoqui nequeat. Quāobrem ſiquis forte ſacrilegiū cōmittere audeat/legem de hoc feremus/ q̄uis oneroſam nobis atq; moleſtam. Enimuero educatū recte ciuem/nec uolumus / nec ualde timemus tam graui morbi laboraturū. Sed ſerui iſtoꝝ forſan & peregrini/ peregrinorūq; ſerui/ huiuſmodi multa aggredienf. Quoꝝ gratia maxime/& quia uniuerſa natura hoīum imbecilis eſt/ tam de ſacrilegio q̄ de aliis quę aut uix aut nullo modo ſanari poſſunt/leges cōſcribā: ſed ꝓhœmia primū ſm ordinē in ſupioribus inſtitutū/ his omnibus q̄ breuiſſime pręponēda. Ad eum igif qui nefaria cupiditate/ & die tractus/ & nocte excitus templa ut furetur/petit/hæc aliquis inſtructōis/& monitiōis gratia diceret. O mirabilis uir nō humanū te malum/neq; diuinum ad ſacrilegia uertit: ſed exitialis quędā aſillus/a priſcis atq; inexpiatis flagitiis īnatus hoibus circūagitans quem cunctis uiribus effugere debes. Q uo aūt effugies/audi. Cum talis oborif in aīo cogitatio/cōfuge ad expiationes obſecro. Confuge ad liberatoꝝ deoꝝ ſacrificia ſupplex. Confuge ad bonoꝝ uirorū cōſuetudines. Vbi partim audias/partim tu quoq; dicas iuſta honeſtaq; ab oībus eſſe colēda. Maloꝝ uero conſuetudines apprime fugias. Quę ſi feceris/ceſſaueritq; morbus/bene tecū actū erit. Aliter aūt mori ſatius fore arbitratus/deſine uiuere. Cum illis hæc exordia cecinerimus/quorū in animos incidit impia quędam & ciuitati peſtifera cogitatio quicūq; ex his paruerīt/eos a lege liberos dimittemus/ſed hoibus ꝓhœmio nō pſuaſis/ferētes poſt hæc legem/altius intonabimus. Qui deprehenſus in ſacrilegio fuerit/ſi ſeruus pegrinuſue erit/in facie ac manibus calamitate ipſius litteris inuſta uerberatus ꝑut iudicibus uidebif/nudus extra fines pellaf. Forte enim hoc ſupplicio cōtinētior factus/euadet deniq; melior. Nullum quippe ſuppliciū lege factū/ad malum tendit. Sed duorū alterutrum fere ſemp ſolet efficere. Nam aut melior aut certe minus prauus/ qui pœnas dedit fieri ſolet. Si uero ciuis quiſpiā aliquid tale in deos/aut in parētes/aut in patriā ppetrare & ad maximā iniuriā induxiſſe animū deprehendaf/hūc iudex/ quia ex puero bene doctus educatuſq; a maximo ſcelere non abſtinuit: ſanari nō poſſe exiſtimet: pœna huic mors malorū minimū. Vituperat⁹ aūt ut exemplo alios iuuet extra fines pdaf. Filiis uero eius/& generi uniuerſo ſi mores paternos fugerint/ quia nati ex malo fortiter uirtutē ſecuti ſunt/honor exhibeaf & laus. Nullius autem iſtorum pecunię in fiſcum redigātur/in ea re pu. in qua ſortes eaſdem ſemp & ęquales pmanere oportet. Sed qñ qs ea patrauerit: que pecuniarū mulcta luenda ſunt/quod ſupra ſortē poſſidef/id impendatur/ſors integra maneat.

gra maneat. Cuius rei exactã ueritatẽ a deſcripto cenſu legũ cuſtodes ſemꝑ iudicibus deferant: ne 352 quis unq̃ ꝓpter indigentiã pecuniaꝝ ſua ſorte priuet. Quod ſi q̇s maiore dignus dãno uideat / nec fideiuſſione liberalitateq; amicoꝝ liberet manifeſtis diuturniſq; uinculis & cęteris obprobriis puniatur: peccatũ nullum impunitũ ſit: neq; ꝓfugus ullus & impunis abeat: ſed aut morte plectatur / aut uinculis / aut uerberibus / aut ignobiliter ſedendo ſtandoq; in ſacris ad extremitates regionis ꝓductus / aut pecuniis / ea rõne quã diximus mulctatuſq; poenas luat. Iudices aũt capitalis criminis legum cuſtodes ſint: & optimi quiq; ex eoꝝ numero electi: qui anno ꝓxime ꝑterito functi magiſtratibus fuerint. Quo aũt modo accuſationes citationeſq; & ſimilia fieri debeant: poſteriores legũ latores determinent. Suffragioꝝ aũt ſentẽtięq; modũ noſtri officii eſt lege ꝑſcribere. Manifeſte igit̃ iſta ferant̃. Sed ante hæc corã accuſante defendẽteq; q̃ ꝓxime: ſeruata ipſoꝝ dignitate iudices ſedeant. Vbi ciues qui ocio abũdant: oẽs adſint: taliaq; iudicia diligenter audiant. In q̇bus cũ prima oratio ab accuſatore fuerit habita / defenſor alterã dicat. Deinde ſenior de iudicib⁹ quę dicta ſunt / omni adhibita diligẽtia ſufficiẽter examinet: poſt eũ cęteri oẽs cõſiderẽt: quodcũq; ab aduerſariis dictũ uel nõ dictũ perquirẽdũ ſinguli putant: qui aũt nihil diſcuſſione ſua dignũ cẽſet / alteri examinationẽ ipſam relinquat. Ac tandẽ in Veſtę ſacrario ſcripta quę tunc cõcluſa fuerunt inſertis oĩum iudicũ ſignis deponant̃. Rurſus in craſtino die / eodẽ in loco cõgregati / eodẽ modo examinẽt / iudicentq; & ſignis appoſitis / oĩb⁹ quę dicta fuerint / deponant. Cũq; hoc ſimiliter tertio fecerint / ſignis teſtibuſq; ſufficiẽter aſſumptis: ſacrũ ſinguli ferẽtes ſuffragiũ iureiurando ꝑ Veſtã: uere iuſteq; pro uiribus ſe iudicaturos affirmẽt: atq; ita huic iudicio finẽ imponãt. Poſt peccata in deos cõmiſſa: de his dicat̃ quę in rei pu. pernitiẽ cõmittunt̃. Qui principatũ ad hoĩs arbitriũ redigit: atq; ita ciuitatem ſubiicit factionibus / & ui adhibita cõtra leges ſeditionib⁹ eam replet / hic uniuerſę ciuitati hoſtis eſt maximus oĩum iudicãdus. Secũdus ille hoſtis eſt qui q̃uis ꝑnceps huius ſceleris nõ ſit: tamẽ cum ampliſſimis fungat̃ in ea re. p. magiſtratibus / eas cõiurationes non aĩaduertit / & ſi aĩaduertit timiditate quadã patrię nõ ſuccurrit. Quare unuſquiſq; uir / qui modo alicuius precii ciuis fore ſtudet / hæc iudicibus referat: eũq; in iudiciũ trahat / cui patrię inſidiatus ui ad iniquã gubernationem uertere illam conat̃. Iudices aũt huius ſceleris ſint / qui & ſacrilegii / totũq; iudiciũ ſimiliter ꝑagat̃: & ſuffragia quę multitudine uincunt / morte condẽnent. Et ut breuiter dicã / peccata patris non luant filii / niſi pater / auus / ac ꝓauus deinceps mortis ſuppliciũ debeant: hos aũt cũ bonis ſuis ſorte ſemꝑ excepta / in antiquã ciuitas patriã mittat. Et de filiis ciuium / q̇bus plures q̃ unus ſunt / nõ pauciores q̃ decẽ annos nati / eos ſorte deligant / quos patres / aut aui paterni materniue noĩauerint / nominaq; ipſoꝝ Delphos mittant & qui oraculo Apollinis approbabit̃ / huic feliciore fortuna ſors & domus deſtituta reddat̃. CLI. Recte id q̇dem. ATHE. Cõmunis præterea tertia lex de iudicibus iudiciiq; modo / aduerſus eos qui ꝓditionis accuſati ſunt. Et de manſione filioꝝ atq; nepotum ſiue exitu e patria una lex aduerſus tres ſimiliter ſit / ꝓditorẽ: ſacrilegũ: & uiolentũ legum ciuiliũ euerſorẽ: de furto aũt / ſiue magnũ quid ſeu paruũ q̇s furatus ſit. Vna lex / poenaq; ſimilis oĩbus ſit. Dãnatus. n. quiſpiã furti / ſi ultra ſortẽ bona ſua ſufficiunt / duplum reddat: aliter uinciat̃ / donec aut illi ꝑſuaderit cui debet / aut reddiderit. Q̃d ſi publicũ furtũ fuerit / tum demũ a carcere liberet̃ / cũ ciuitati ꝑſuaſerit / uel duplũ reddiderit. CLI. Quo nã mõ dicim⁹ hoſpes nihil differre ſiue magnũ ſeu paruũ ſit furtũ / ſiue a ſacro loco / ſeu nõ ſacro ſublatũ ſit / ſeu q̃uocũq; aliter id fiat? Quippe cũ multis modis cõmitti furtũ poſſit / ſceleris uarietatẽ diſſimilitudinẽq; cõiicere legiſlator debet: nec ſimilib⁹ poenis q̃ ſimilia nõ ſunt / punire. ATHE. Oportune o Clinia ĩpetu currentẽ me retraxiſti: & in memoriã q̃ olim q̃nq; cogitauerã redegiſti / ad hũc uſq; diem leges nullo mõ recte cõſtitutas fuiſſe. Vt nobis ꝑſentia cõſiderãtib⁹ ſuccurrit dicere. CLI. Q̃uo rurſus id dicimus? ATHE. Congrua ꝑfecto imagine uſi ſumus / q̃ oẽs qui hactenus leges recipiũt / ſeruis illis cõtulim⁹ / q ab aliis ſeruis curarent̃. Illud certe ignorare nõ decet / quod ſi medicus quiſpiã eoꝝ q uſu quodã abſq; rõne medent̃ / liberũ medicũ philoſophięq; ſtudioſum ęgrotanti libero colloquentẽ audiat / dum morbi initia rõnibus indagat / & de natura corpoꝝ diligẽtius aſſerit / ridebit ꝓrinus: & aduerſus illum ea dicet quę hac in re plurimis medicoꝝ in ꝓmptu ſemꝑ eſſe ſolent. Nõ mederis inquiet ęgrotanti o fatue: ſed quaſi doctrina nõ ſanitate indigeat / doces. An nõ recte ſic loqui uidebit̃? Nõne & nobis merito idẽ obiiciet? q̃d quicũq; de legib⁹ ut modo nos differit / nõ leges cõdit / ſed ciues erudit. CLI. Fortaſſe. ATHE. Sed feliciter in ꝑñtia nobis cõtigit. CLI. Quid nã? ATHE. Quod nihil ad ferẽdas leges nos urget. Sed ipſi ſpõte hac cõſideratõe ſuſcepta de oĩ rei pu. diſciplina / q̃d optimũ atq; neceſſarium ſit / q̃uoq; id peragat̃ / ꝑſpicere nitimur. Cũ ergo liceat ſi uolumus quid optimũ ſit / aut quid maxime neceſſariũ in legibus cõſiderare / utrũ uobis uidet̃: tractãdum in ꝑñtia eligamus. CLI. Rididicula hæc hoſpes optio ẽ: manifeſteq; nos illi ſimiles facit / qui neceſſitate ingẽti leges ferre ita in ꝑñtia cõpellũtur / ut in craſtinũ licere nõ uideat̃. Nobis aũt dei auxilio / quẽadmodũ illis q ex lapidibus uel ex alia quauis materia aliq̃d cõſtruũt / licet fuſim ea colligere / ex q̇b⁹ futura cõmoda opi abſq; ulla feſtinatõe deligent̃. Quaſi ergo ędificatores minime feſtinãtes: alia mõ fundem⁹ / alia hinc ad ędificãdũ ſumamus.

Adeo ut in ferẽdis legib⁹:alia quaſi modo ponanẗ. Alia uero quaſi iam poſitis apponanẗ. ATHE. Sic utiq; ſm naturã magis o Clinia cõpendiaria nobis fiet legũ cõſpectio. Sed illud p deos de legũ latoribus cõſideremus. CLI. Quid nam? ATHE. Multoꝝ litterę uerbaq; ex litteris in ciuitatibus conſcripta repiunẗ:litteras uero legis quoq; lator & uerba ſcribit. CLI. Quid ni? ATHE. Verum igiẗ poetaꝝ cæterorũq; ſcriptoꝝ opibus de rõne uiuẽdi cõpoſitis aĩum applicabimus? Legũ uero latoꝝ/nequaq̃: an his maxime oium? CLI. Iſtis oino. ATHE. Legiſlatorẽ ergo ſcribẽtiũ ſolũ oportet/de honeſto/bono/iuſtoq; conſulere/docereq; qualia hæc ſint/& quomodo his agenda/q felices futuri ſunt. Turpe enim eſt/cũ Homerus Tyrteus cęteriq; poetę pbe de uita ſtudiiſq; hoium ſcripſerint:turpe inquã Lycurgo atq; Soloni/cæteriſq; legũ latoribus minus id facere. Rectũ igiẗ ipm prę cęteris oibus ſcriptis leges mirifice prę ſe ferre debent. Cæteroꝝ uero ſcripta pbari/ſi legibus cõſentanea ſunt:ſin diſſona/derideri. Sic igiẗ leges ciuitatibus conſcribanẗ/ut patris matriſq; pſonam lator legũ penitus gerat:ſcriptaq; charitatis prudẽtięq; uirtutẽ habeãt potius q̃ domini tyrãniq; imperiũ minitãtis/tñ & deſcribẽtis/rationẽ uero nullã penitus aſſignãtis. Conſideremus igiẗ an hac uia nobis pgrediendũ ſit/ſiue poſſimus/ſiue non. Sed accingamur iam:& pro uirib⁹ hac uia pcedentes etiã ſi pati quicq̃ neceſſe ſit/toleremus:qđ utinã felix ſit:eritq; profecto ſi deus uoluerit. CLI. Recte locutus es:quare ſic faciamus? ATHE. Cõſiderandũ eſt ergo primũ ut cœpimus diligenter:de ſacrilegio/de furto/de cæteris oibus iniuriis:nec grauiter ferendũ/ſi in ea ipſa legũ deſcriptione/alia iam poſuimus:de aliis diſceptamus. Non enim legum latores iam ſumus:ſed efficimur modo/& cito fortaſſis erimus. Verũ ſi de his quæ pposui ita ut dixi diſſerẽdum uideẗ/ediſſeramus. CLI. Sic oĩno ATHE. De honeſtis igiẗ iuſtiſq; reb⁹ oĩbus/inſpicere id conemur/quo nobiſipſis cõuenimus/& quo diſcrepamus qui in hoc maxime ſtudere nos pfitemur/ut a plurimis differamus:quo item alii a ſeipſis diſſentiũt. CLI. Quas quęſo inter nos differẽtias dicis? ATHE. Conabor exponere. De iuſtitia oĩno iuſtiſq; hoĩbus & rebus & actionibus oẽs quodãmodo cõſentimus: qđ uidelicet oĩa hæc honeſta pulchra ſint ita ut ſiqs iuſtos hoĩes ẽt ſi corpe deformes ſint/ſm ipm iuſtitię habitũ pulcherrimos aſſerat/nemo ſit iudiciũ illius reprobaturus. CLI. Nemo fere qui ita loquaẗ pperã loqui uidebiẗ. ATHE. Recte igiẗ. CLI. Forte. ATHE. Sed uideamus age:ſi oĩa quæ iuſte fiunt honeſta pulchraq; ſunt:Oĩum uero paſſiones nobis ſunt/ ferme actionib⁹ ſimiles. CLI. Quid hoc? ATHE. Actio utiq; quęcũq; iuſta ẽ/quaten⁹ iuſtitię/ eatenus & honeſti ẽ pticeps. CLI. Cur nõ? ATHE. Quare paſſio quoq; iuſta/ſi ęque honeſti atq; iuſtitię pticeps eẽ dicaẗ: haud diſſona nobis erit oratio? CLI. Vera loqueris. ATHE. Si aũt paſſionẽ aliquã iuſtã qdẽ eẽ affirmabim⁹: honeſtã uero negabimus: iuſtũ & honeſtũ inter ſe diſſonabũt. Iuſta enĩ turpiſſima eẽ dicẽtur. CLI. Qũo id dixiſti? ATHE. Nihil difficile cognitu:leges enĩ quę prius nobis poſitę ſunt/cõtraria penitus pcipe his uerbis uidebunẗ. CLI. Quo pacto? ATHE. Sacrilegũ cenſebam⁹ iuſte moriturũ legũ quoq; hñ poſiturã hoſtẽ ſimiliter. Cũq; multas hmõi leges ſcripturi eſſemus:retraximus nos: cõſiderãtes has paſſiones tam multitudine q̃ magnitudine infinitas eẽ. Iuſtiſſimas qdẽ oĩum paſſionũ:ſed turpiſſimas quoq; oĩum. Nõne ſic honeſta iuſtaq; mõ quaſi eadẽ:mõ quaſi cõtraria uidebunẗ? CLI. Ita uidetur. ATHE. Multi igitur diſſone ſic honeſta iuſta quaſi diſcrepantia quaſi nũcupant. CLI. Ita prius appet. ATHE. Sed id rurſus uideamus o Clinia/ qũo nos de his cõſentim⁹. CLI. Quẽ dicis cõſenſum? ATHE. In ſupioribus manifeſte mihi dictũ arbitror. CLI. Quo pacto. ATHE. Quod ſi ſupra dictũ non eſt nũc ſaltẽ me dicere exiſtimate. CLI. Quid nam? ATHE. Malos oẽs/ oĩno non ſponte malos eſſe/quod ſi ita eſt/illud quoq; ſequi neceſſe ẽ. CLI. Quid? ATHE. Iniuſtum eſſe malum/& malum nõ ſponte hmõi eſſe nõ ſponte uero fieri/quod uoluntariũ eſt nulla unq̃ rõne põt. Qui igitur iniuſtitiã inuoluntariã putat iniuſte agentẽ hoĩem iniuſte agere nõ ſponte putabit. Mihi quoq; mecũ modo cõueniendũ eſt:cũ oẽs nõ ſponte iniuriari fatear q̃uis poſſit qſpiã ambitionis cõtentiõiſue cauſa illud nobis obiicere:iniuſtos qdẽ nõ ſponte iniuſtos eſſe / multos tñ illoꝝ ſponte iniuriari. Mea quippe ſnĩa nõ hęc/ſed illa eſt. Qũo ergo uerbis meis ipſe cõueniã/ ſi me ita o Clinia & Megillę interrogabitis? Si hęc ita ſe hñt hoſpes qd nobis de Magneſienſiũ ciuitate cõſulis? Dare ne leges ipſis/an non? Ego uero dare leges cõſulam: tum uos ita. Diſtingues igiẗ ipſis ſponte atq; item nõ ſponte factas iniurias:& illaꝝ maiores:haꝝ uero minores mulctas cõſcribes? An oĩum pares cũ mille penitus iniurię ſponte fiant? CLI. Recte tu hoſpes ſed his quę mõ dicta ſunt/ad qd utemur? ATHE. Probe interrogaſti. Vtemur enim in primis ad illud. CLI. Ad qd nam? ATHE. Memoria repetamus pbe in ſupioribus nos dixiſſe/ multã magnãq; de re iuſta turbationem inter nos eſſe atq; diſſenſionẽ. Quod reſumẽtes/noſipſos interrogemus:deceat ne cũ differentiã hoꝝ nequaq̃ declarauerimus quę in qualibet ciuitate ab oĩbus priſcis legũ latoribus q̃ſi duę iniuriarũ ſpẽs poſitę ſunt/ſponte.ſ.& nõ ſponte factę:atq; ita uarie puniunẗ. Opinionẽ hanc noſtrã quaſi diuinitus dicta ſit/ in mediũ inducere/nec eam ulla rõne qũo recte ſe habeat confirmare. Minime uero ſic decet. Verũ neceſſe eſt anteq̃ leges ponamus/quẽadmodũ hæc duo ſint:& quã differentiã habeant/ſignificare.ut qñ ſupplicium utriq; imponimus:quiſq; intelligat:iudicareq; ualeat

quodãmodo

quodámodo cõuenienter ne/an contra impoſitum fuerit? CLI. Recte nobis loqui uideris hoſpes. 353
Oportet enim alterũ de duobus nos facere. Vel nõ dicere: nullas iniurias ſpõte fieri. Vel anteq̃ ad
alia pgamus/quõ recte id dicatᷣ/exponere. ATHE. Hoꝝ ego alteꝝ minime patiar/ut uidelicet qđ
ita eſſe exiſtimo/negẽ. Nec officii mei id eſſet/neqꝫ pium. Quo aũt hæc ſi in eo qđ eſt ſponte fieri: &
nõ ſponte minime differãt/duo ſint/& quo alio differãt/quodámodo apire conemur? CLI. Nõ ali-
ter certe hoſpes iſta nos intelligere poſſumus. ATHE. Ita fiet. Age igitᷣ/ nõne multa inter ciues in
cõmutatione cõſuetudineqꝫ dãna & incõmoda fiunt/in qbus uoluntariũ & inuoluntariũ abundare
uidẽtur? CLI. Quid ni? ATHE. Nemo uero cum incõmoda nocumẽtaqꝫ iniurias putet duplicem
quoqꝫ in ipſis eẽ iniuriá arbitretur non ſponte alterá / alterá ſponte cõmiſſam. Dãna enim oĩum nõ
ſponte facta/nec numero nec magnitudine/minora illis ſunt/quę ſpõte fiunt. Sed cõſiderate quęſo
utrũ deinceps ueri aliqd afferá? An penitus nihil? Ego enim o Clinia & Megille/ſiqs cuiq̃ nocet no-
lens: dicá iniuriari nolentẽ/neqꝫ ꝓpterea quaſi iniuriá nõ ſponte factá in legibꝰ iſtud poná: imo nul
lam id dãnũ iniuriá dicá/ſiue maius/ſiue minus ſit. Sępe ẽt eũ/qui utilitatẽ minus recte cõtulit/iniu-
riari dicimus: ſi hęc minime ſupat. Ná ferme o amici/nec ſiqs cõferat/nec ſi cõtra qcq̃ auferat / par
eſt ut iuſtus aut iniuſtus ita ſimpliciter appelletᷣ. Nõ igitᷣ id: ſed ſi ꝓbis moribus iuſtoqꝫ mõ ꝓſit ali-
cui/uel obſit/ an cõtra: hoc eſt legũ latori cõſiderandũ & ad hęc duo illi reſpiciendũ/ ad iniuriam di
co & nocumentũ: ita ut ad indẽnem integrũqꝫ ſtatũ pro uiribus quęqꝫ ꝑducat: amiſſum reſtituatᷣ:
qđ decidit/rurſus cõſurgat: occiſum uulneratũqꝫ reparetᷣ: ſempqꝫ conãdum ut diſcordię nocumẽ-
tis ſuſcitatę/per leges in amicitiá redigantᷣ. CLI. Probe iſta dicũtᷣ. ATHE. Iniuſta itaqꝫ dãna emolu
mentaqꝫ/ſiqd forte ex iniuria ſequatᷣ lucri quaſi morbos animi/ſi ſanabilia ſunt curare oportet. Cu-
ra uero iniuſtitię illuc feratᷣ. CLI. Quo nam? ATHE. Vt quiſqs iniurias ſeu magnas ſiue paruas cõ-
miſit/ per doctriná corrigatᷣ a lege cogaturqꝫ oĩno: ut uel nunq̃ amplius tale qd audeat ſponte cõ-
mittere/uel rarius admodũ pene impoſitione deterritus: ꝑfecto legum optimaꝝ officiũ eſſe dici-
mus: ita aĩos hoĩum inſtituere: ut oderint iniuſtitiá: iuſti uero naturá uel diligãt: uel ſaltẽ nõ oderint
ſiue operibꝰ ſeu uerbis legiſlator id aſſequatᷣ: ſeu uoluptate ſiue dolore uel honore uel infamia: aut
pecunia mulctãdo: aut donis: aut alio quouis modo id faciat. Quos uero inſanabiles legiſlator eſſe
ſenſerit: ultimo ſupplicio hos afficiet: nõ ignorás ſatis fore his qui inſanabiles ſunt: mori q̃ uiuere: ac ſi uita priuantᷣ dupliciter ꝓdeſſe cæteris. Nam hoꝝ exẽplo a peccato cęteri deterrentᷣ: & impro-
bis hoĩbus ciuitas ipſa mũdatᷣ: hac de cauſa inſanabiles hoĩes: morte legis cõditor plectet: alia mi-
nime. CLI. Moderate admodũ hęc abs te dicta uidentᷣ: ſed iterũ iniurię dãniqꝫ differentiá: & quõ
ſponte & nõ ſponte fiant: clarius te dicentẽ libẽter audiremus. ATHE. Et facere conabor & dicere
ut iubetis. Conſtat ſane: quod de aĩa inter uos diſſerẽtes hoc ſæpe dicitis: & auditis. Vnũ in ea affe-
ctum ſiue partẽ natura ineſſe: quá iracundiam dicimus contẽtioſam atqꝫ difficilem: quæ incõſide-
rata ui multa euertit. CLI. Proculdubio. ATHE. Voluptatem aũt non eandem cum ira dicimus:
ſed ex cõtraria potentia dominantẽ: quæ ꝑſuaſione ſimul & uiolenta quadam deceptione cõpellit:
ut quicqd ipſa uelit: hoc pagas. CLI. Et maxime quidem. ATHE. Tertiá delinquẽdi cauſam quiſ-
quis ignorantiá poſuerit: non errabit. Sed qui hanc bipartito diſtinxerit: legũ lator melior erit: al-
teram quippe ſimplicẽ is ponet: alterá duplicẽ & ſimplicẽ qdẽ leuium peccatoꝝ cauſam arbitrabi-
tur: duplicẽ uero uocãbit/qñ non ignoratione ſolum quiſpiá detinetᷣ/ſed etiá ſapiẽtię opinione in-
flatus/quæ oĩno ignorat/ea ſcire ſe ꝓrſus exiſtimat: hanc ſi uires roburqꝫ cõſecuta fuerit / ingẽtium
turpiſſimorũqꝫ ſcelerũ cauſam eſſe cenſebit: ſi aũt imbecillitate ꝑmatᷣ/peccata & pueroꝝ & ſenioꝝ
inde ꝓfecta/peccata quidẽ eſſe putabit: & illis tanq̃ peccãtibus leges ꝑſcribet / ſed mitiſſimas oĩum
plurimaqꝫ uenia & indulgẽtia plenas. CLI. Equum id eſt. ATHE. De uoluptate atqꝫ ira conſenti-
mus ferme omnes/alios qdẽ homines illas uincere/alios uinci. Atqꝫ ita eſt omnino. CLI. Ita ꝓrſus.
ATHE. Ignorantiá uero alios ſupare & ab aliis ſupari/nunq̃ audiuimꝰ. CLI. Vera narras. ATHE.
Singula hæc ad ſe rapere hominẽ dicimus/ſæpe ſimul ad cõtraria tractum. CLI. Immo ſæpiſſime.
ATHE. Nunc iam tibi quid iuſtũ/qdue iniuſtũ dico / clare abſqꝫ ulla ambiguitate exponá. Irę nãqꝫ
atqꝫ timoris/uoluptatis & doloris / inuidięqꝫ & cupiditatis tyrãnidem in aĩo / ſiue noceat / ſiue non/
oĩno iniuſtitiá nomino. Sed opinionẽ optimi qua uidelicet rõne ciuitas uel priuati aliqui putabunt
ſi aĩo dominata oẽm uirũ exhorniet/etiá ſiqd minus recte illi ſucceſſerit/ iuſtitiá nomino: & qcquid
inde geſtum eſt: iuſtum appello: atqꝫ eos qui hmõi principatui libẽter parent/optime uiuere duco.
Illiuſmodi uero dãnũ iniuriá nõ ſponte cõmiſſam plurimi opinantᷣ. Nos aũt de uocabulis nõ cõten
dimus. Verũ qm̃ tres peccatoꝝ ſpẽs dictę ſunt/memoria hę primo diligẽtius repetẽdę: doloris q-
demq uẽ iram timorẽqꝫ uocamus/unam ſpẽm arbitramur. CLI. Prorſus. ATHE. Voluptatis rur-
ſus cupiditatũqꝫ alterá. Spei autẽ ac de optimo uerę opinionis/ appetitionẽ/deſideriũqꝫ / ſpẽm ter-
tiam. Quibus rurſus bipartito diuiſis: ſpẽs quinqꝫ conficiuntᷣ: quibus leges inter ſe differẽtes ſpẽbꝰ
quinqꝫ in duobns generibus ſunt ponẽdę. CLI. Quę ſunt iſta genera? ATHE. Alterũ qđ ui apte cõ
mittitᷣ: alterũ qđ clam & cũ deceptõe in tenebris. Ac nõnunq̃ utroqꝫ modo agitᷣ. Quod ſi iure tra-

Qui inſana-
bilis: his ſa-
tius eſſe mori
q̃ uiuere.

ctabitur/aſperrimis legibus coercebit᷑. CLI. Equũ eſt. ATHE. Sed redeamus illuc iam / unde huc digreſſi ſumus: terminãdiſq; legibus incumbamus. Erat aũt nobis ꝓpoſitũ de ſacrilegis: de ꝓditoribus: de his qui mutãdo rem pu. leges corrũpunt: hoꝝ aliqd qs forte cõmittet/ ꝓpter inſaniã / uel morbo/uel ſenio preſſus/uel in ętate puerili cõſtitutus ita ut ab iſtis nihilo differat. Ac ſi tale qppiã electis iudicibus feciſſe declarabit᷑/ ipſoq; aut defenſore referẽte ſic affectus iudicabit᷑ cõmiſiſſe/dãnum qđ intulit/ſimplex oĩno reſtituat. Cętera ſibi remittant᷑/niſi homine interfecto/mũdus adhuc a cæde nõ ſit. Sic enim alio ꝓfectus/annũ peregrinet᷑. Et ſi priuſq̃ cõſtitutũ a lege tempus p̃terierit reuerſus fuerit/aut etiam intra fines deprehendat᷑/in publico carcere biẽnio ad legum cuſtodibus detineat᷑: poſt hac liber a uinculis eſto. Sed ut ĩcepimus / de unaquaq; ſpecie cędis leges abſolutius cõſcribamus. Et primo qdẽ de ui & nõ ſponte factis dicamus. Siqs in certamine publiciſq; gymnaſiis nõ ſponte/ſiue cõfeſtim/ſiue poſtea ex uulneribus ſecuta mors ſit/amicũ hoĩem interfecerit/uel in bello ſimiliter/uel in exercitatõe bellica a magiſtratibus ĩſtituta/ſiue nudis corporibꝰ/ſeu ad imitationẽ ueri belli armatis/ſm legẽ/a Delphico Apolline latam mũdus ſit. Omnes autẽ medici qui curantes nõ ſponte/occiderint/mundi ſint. Quod ſi manu ſua quiſpiã nõ ſponte / ſiue nudo corꝑe/ ſiue inſtrumẽto/uel telo/uel cibo potuue: ignis frigoriſue & fluctꝰ adiectione aut priuatiõe ſpiritus/ ſiue id ſuo corꝑe/ſiue per alia quędam faciat/aliquem interfecerit/ oĩno ut manu ꝓpria interfector exiſtimet᷑: atq; ita ut dicã plectat᷑. Si alienũ ſeruũ interemit ſuũq; putauerit: domino dãnũ reſtituat uel duplum precii reddat. Quãti uero precii fuerit ſeruus a iudicibus ſtatuat᷑: purgationibus uero pluribus maioribuſq; utatur q̃ qui certando aliquẽ interfecerũt. Quaꝝ idonei ſint interpretes / hi quos dei cõprobauit oraculum? Sin uero ſeruũ ſuum / purgatus ſm legẽ / ſit abſolutus. At ſi liberũ qs nõ ſpõte hoĩem ĩterfecerit/iiſdẽ purgatõibꝰ utat᷑/qbꝰ q ſeruũ ꝑemit. Et priſcum myſteriũ nõ cõtẽnat. Fert᷑.n. interfectũ ui hoĩem q libere uixit/ĩterfectori ꝓxio ſtatĩ poſt mortẽ tpe iraſci: ac ꝑ ꝑ uiolẽtã mortẽ/ terrore turbatõeq; plenũ maxĩe ſi uiderit ĩterfectorẽ ĩter ſuos more ſolito uiuere / ĩterfectorẽ ipſum eiuſq; actiones/uim ad hoc ſuppeditãte memoria/cunctis uiribus terrere atq; turbare. Quare opus eſt ut homicida interfecti hois gratia anno integro exul a patria / omniq; ea regiõe ꝓcul uitam ducat. Sinuero q interiit peregrinus fuerit/a patria quo peregrini annuo tꝑe homicida pellatur huic legi ſi obtẽperauerit/genere ꝓximus interempto qui utrũ paruerit attendet/illi ueniam preſtet: qui etiã pace ipſi recõciliatus & ęquus oĩno erit. Sinuero nõ obediuerit/ſed cũ ĩmundus ſit templa deoꝝ petere ſacrificareq; audeat/uel ſtatuto tꝑe uniuerſo nõ ꝑegrinabit᷑/genere ꝓximus interempto id iudicibus deferat/eũq; de cęde accuſet & dupla oĩa ſumat ab eo ſupplicia. Qđ ſi ꝓximus ille neglexerit/quaſi ſcelere in ipſum reuoluto ipſo uidelicet ĩterempto paſſionẽ in illum cõuertẽte a quolibet uolente accuſet᷑/& quinq; annos patria carere cogat᷑. Si peregrinus nõ ſponte peregrinũ in ciuitate occiderit/eadẽ lege a uolente quocũq; id iudicibus deferat᷑ & ſimiliter iudicetur. Sin uero incola id fecerit anno exulet uno. Qđ ſi ꝑegrinus oĩno ꝑegrinũ / ſiue incolã / ſiue ciuẽ necauerit/ultra purgationẽ: tota ẽt a regione in qua leges hmõi dominant᷑: ꝑ oẽm exulet uitã. Ac ſi cõtra leges redierit: morte a legũ cuſtodibꝰ puniat᷑: & bona ſiqua poſſideat: ꝓximo interfecti tradant᷑. Qđ ſi non ſponte qſpiã in eã regionẽ delatꝰ fuerit: tẽpeſtatis qdẽ ui & fluctu maris depulſus: nauigãdi oportunitatẽ pedibꝰ mare tangẽs/expectet: ui aũt ꝑ terrã ab aliqbꝰ adductꝰ: a magiſtratu cui prĩo res delata fuerit ſoluẽdus ẽ: & intactꝰ in exiliũ retrudendus. Siqs uero manu ſua liberũ hoĩem ira cõcitus interfecerit bipartito irã primo oportet diſtinguere: ꝑ irã enim facit & q ſubito abſq; uolũtate interimẽdi uerberibꝰ/uel quouis mõ ĩterfecit ita cõfeſtim poſt ĩpetũ pœnitentia ſequat᷑: & q cõtumelia uel iniuria laceſſiti: ideoq; in uindictę cupiditate ꝑſeuerãtes: poſtea uolẽtes interfecerũt: nec pœnitet ita feciſſe: duplicẽ igit᷑ cędẽ ponere placet: utrãq; ira factã. Quas ĩter uolũtarias & inuolũtarias actões medias iure poſuerim. Neutra.n. uolũtaria reuera uel inuolũtaria eſt. Sed altera alterꝰ ẽ imago. Nã ille qdẽ q irã ſeruat nec repẽte/ſed cũ inſidiis ſe poſtea uindicat homicidę uolũtarii ẽ ꝑſimilis. Et q nõ ſeruat ſed prĩo in re ĩpetu fert᷑: & abſq; ꝓmeditatõe interficit/ inuoluntarii homicide ſimilis iudicat᷑. Nõ tñ oĩno inuolũtarius ẽ/ſed inuolũtarii hƒe ſimilitudinẽ dicit᷑. Quocirca ꝑ irã cõmiſſę cędes/difficile determinant᷑: utrũ uolũtarię: an cõtra ponẽde ſint. Optima igit᷑ & ueriſſima ſnĩa ẽ/utraſq; imagĩes appellare: eaſq; ſeorſũ ita diſtĩguere/ut altera cõſulto/ altera ĩcõſulto cõmitti dicat᷑. Maiora uero ſupplicia illis decet ĩponere q̃ cõſulto ꝑ irã ĩterfecerũt. Illis cõtra q repẽte & incõſulto/leuiora. Nẽpe qđ grauiori malo ſit/e/aſpius/qđ uero leuiori/mitius puniẽdum. Ita certe noſtris legibꝰ agẽdũ eſt. CLI. Ita ꝓrſus. ATHE. Sed de ira iterũ repetẽtes ita dicamus. Siqs manu ꝓpria liberũ hoĩem ira cõcitus incõſulto occiderit/cętera qdẽ/eadẽ patiatur mala quę & homicidę q nõ ꝑ irã occiderit/debent᷑: ſed duobꝰ oĩno ad irã ſuã coercenda exulet ãnis. Qui uero ꝑ irã qdẽ ſed ex inſidiis liberũ quenq̃ occiderit/ cętera utiq; ſimiliter ac primus cogat᷑ facere. Non aũt biẽniũ tm̃ ut ille/ſed triẽniũ exulet: ut ira eius diuturnior/diutius puniat᷑. Vniuerſalis autẽ iſtoꝝ hęc diſpoſitio ſit. Nẽpe difficile ẽ/ ſigillatim exacteq; de his leges ponere. Aliqñ.n. quę truculentior cędes lege ſtatuta ẽ/leuior uidetur: nõnunq̃ cõtra quę leuior/truculentior/ ꝓut atrocius/aut

mitius

mitius geſta eſt. Vt plurimum uero quẽadmodum modo diximus iſta contingunt. *Sed* hæc oĩa le
gum cuſtodes cognoſcent. Cũ uero reſtituendoꝝ exulum tp̃s aduenerit .xii. ad fines regionis mit
tant: qui diligenter cõſideratis oĩbus ꝑ id tp̃s exulum actionibus/ pudoris eoꝝ receptioniſq; iudi
ces fiant. Illi uero hoꝝ magiſtratuũ iudicio acqeſcãt. Quod ſi poſt reſtitutionem alteruter hoꝝ ira
cõmotus ſil'r peccauerit/ ꝑpetuo exulet. & ſi rurſus redierit: nõ aliter q̃ ꝑegrinus rediens puniaꝰ. *Si*
quis ita ſeruum ſuũ necauerit/ purgeꝰ. ſi alienum/ dãnum domino in duplo reſtituat. *Si*quis homi
cida legibus nõ paruerit/ ſed nondũ purgatus/ foꝝ/ gymnaſia/ cęteraq; ſacra ingreſſu ſuo cõtamina
uerit/ quicũq; uelit tam iſtũ q̃ interfecti cognatũ hęc negligentẽ/ in iudiciũ uocet/ & in duplo tũ pe
cuniam tum cætera ꝑſoluere cogat. quodq; ſolutũ eſt/ ipſe ſm legẽ accipiat. *Si* ſeruus ira concitus
dominũ ſuum interimat/ occiſi hoĩs cognati q̃uo uelint ipſum interficiant/ mundiq; a crimine ſint/
dũmodo uiuũ non cõſeruauerint. *Sin* uero ſeruus nõ dominũ ſuũ ſed alium liberũ per irã necarit
a domino ſuo interfecti cognatis tradaꝰ/ qui utcũq; uelint/ oĩno ipſum interimant. *Si* pater aut ma
ter/ accidit enim q̃uis raro/ per iram uerberibus ſeu quouis modo filiũ uel filiam ĩterficiat/ perinde
ac cæteri homicidæ purgeꝰ: & trienniũ exulet. Ac poſt ipſam reſtitutionẽ/ maritus ab uxore/ uxorq;
a marito ſeparenꝰ. Nec ſimul amplius liberis ꝓcreandis operam dent. neuterq; hoꝝ ſimul cum eo
habitet/ cuius filium uel fratrem occidit/ nec una cũ eo ſacris cõmunicet. Et qui ĩpietate animi his
legibus non paruerit ut impietatis reus a uolẽte quolibet accuſeꝰ. *Si* uir uxorem/ aut uxor uirum ꝑ
iram necauerit/ purgeꝰ ſimiliter/ & triennium integrũ exulet. cũq; redierit/ nec ſacris cũ liberis ſuis
cõicet nec una menſa utaꝰ. Quod ſi nõ ſeruet genitor aut filius/ impietatis reus a uolente quolibet
accuſeꝰ. Frater uero ſi fratrẽ aut ſororẽ/ & ſoror ſi ſororẽ uel fratrẽ ira occiderit/ non aliter q̃ paren
tes q liberos interfecerũt & purgeꝰ & exulet: nec poſt reditũ ſacris & menſa cũ illis cõicet/ quos fra
tribus aut ſororibus filiiſue priuauit. Qui legem hãc tranſgredieꝰ/ iure ut impius cõdẽnabitur. At
uero cũ quis adeo uictus ab ira fuerit ut inſano iracũdiæ furore parentẽ interemerit/ ſi parẽs anteq̃
mortẽ obiret/ ſponte interfectorẽ ſuum a cæde liberauit/ ſicut qui ſponte cędẽ cõmiſerũt purgatus
cæteriſq; ſimiliter factis/ mũdus ſit: ſin uero nõ liberauit/ multis legibus reus ſit/ q necauit. Nam ul
timis ſupplicijs/ cædis/ impietatis/ ſacrilegii ſubiectus erit. quia ſacrilegio genitoris aĩam abſtulit.
Quare ſi poſſibile eẽt ſæpius aliquẽ mori: iuſtiſſimũ eſſet ſæpius parricidam interfici. Nam cui nec
pro defenſione q̃dẽ ſua ſi a parentibus interficiaꝰ lege ulla cõcediꝰ. ut parẽtes a q̃bus in lucẽ editus
eſt interimat/ ſed oĩa potius ſuſtinere ꝓcipitur q̃ q̃cq̃ hmõi facere/ q̃uo aliter iuſte punire hũc opor
tebit. Lege igiꝰ ira cõcitato ad parricidium mors ſanciaꝰ. *Si* orta ſeditione uel quouis modo frater
fratrem in ſe impetũ facientẽ ꝓ defenſione ſua interimat/ quaſi hoſte ꝑempto purus ſit. Quinetiã ſi
ciuis ciuẽ: aut ꝑegrinus ꝑegrinum uel ꝑegrinũ ciuis/ uel cõuerſo/ defendẽdo ſe/ ĩterfecerit/ ſimiliter
mũdus ſit. Eodẽ modo/ ſi ſeruus ſeruũ. *Sin* uero ſeruus liberũ ſe defendẽs ĩterimat/ iiſdem legibus:
q̃bus & parricida ſit ſubiectus. Quod uero de liberatione a cæde parentis diximus/ idẽ quoq; de li
beratione oĩum dictũ intelligaꝰ. *Si*quis ergo alioꝝ oĩum alicui ſpõte dimiſerit/ quaſi nõ ſpõte cæde
cõmiſſa purgeꝰ q interfecit/ & annũ exulet unũ. Sed uiolẽta iã & inuolũtaria ac per irã cõmiſſa de cę
de mediocriter expoſita ſunt. quæ uero ſponte in his ſm oẽm iniuſtitiã ex inſidiis ꝑꝑ uoluptatũ cu
piditatũq; inuidiæ tyrãnidem cõmittunꝰ deinceps dicamus. CLI. Recte dicis. ATHE. Primũ igiꝰ
quot uoluntariæ cędis cauſæ ſint pro uiribus declaremus. Maxima uero huius cã eſt. Cupiditas aĩę
libidinibus exagitatæ dominans: quæ in eo ardore cõſiſtit maxime qui multoꝝ aĩos uehemẽter in
flãmat. hæc ſane ea uis eſt/ quæ ꝑꝑ naturam & ignorantiã diuitiaꝝ ĩexplebilẽ gignit auiditatẽ. Igno
rantiæ uero cã eſt. quod nõ recte laudanꝰ diuitiæ. Quippe tam gręci q̃ barbari/ diuitias cũ tertium
bonoꝝ teneant locũ/ in primo ponũt: atq; hac ſnĩa ſeipſos ſimul & poſteros ꝑdunt. Optime ſane &
pulcherrime uiueremus/ ſi uera de diuitiis ſnĩa ubiq; ꝓdicareꝰ. ea eſt quod diuitiæ corporis gratia
ſint. Corpus aũt animi gratia. Quare cũ bona ea ſint/ quoꝝ gratia poſſidẽdæ diuitiæ ſunt: tertium
gradũ poſt uirtutem animi corporiſq; tenebũt. Hæc ergo rõ nos tanq̃ magiſtra docebit/ nõ opor
tere hoĩem qui felix ſit futurus/ diuitias q̃uocũq;/ ſed cũ iuſtitia & tẽperantia quærere. Sic enim cæ
des cedibus puniendæ in ciuitatibus nullæ cõmitterenꝰ. Nũc uero quẽadmodũ in huius diſputa
tionis principio diximus. Vnum hoc eſt/ & maximũ: quod uoluntariæ cædis maxima ſupplicia fa
cit. Alterũ eſt/ ambitioſi animi habitus: unde inuidiæ naſcunꝰ/ primum q̃dem ipſi ĩuido truculente
deinde ẽt optimatibus ciuitatis. Tertium locũ ĩgentes iniuſtæq; formidines poſſident: quæ cædes
multas pariunt. q̃ũ ea ſunt alicui geſta/ uel ad p̃ñs gerunꝰ: quoꝝ neminẽ uellet eſſe conſcium. Qua
re illos qui talia iudicaturi uideantur/ ſi nõ aliter poteſt morte e medio tollit. Ad hæc oĩa/ ꝓhœmia
ſint quæ diximus. ac ꝓterea ſermo quẽ multi/ ex his q ſacris ſtudent ſolẽnitatibus & audiunt & cre
dunt/ quod homicidæ apud inferos puniunꝰ: & rurſus huc reuerſi: pœnas neceſſario ſm naturam
debitas pendũt. Quippe quæ aliis fecerunt/ ab aliis quoq; perpeti ſimili ſorte in hac uita cogunꝰ.
Illi qui perſuaſus fuerit & huiuſmodi ꝓhœmio monitus talia ſupplicia extimuerit/ nullam ad hæc
opus eſt legem ponere. ſed homini contra affecto/ lex iſta ſcribatur. Qui conſulto ciuem ſuũ manu

propria per iniuriam interfecerit/primum e tēplis a foro a portubus/& ab omni cetu cōi/ne pñia ſua hæc maculet/ꝓcul abſit/ſiue qs adeſſe interdixerit/ſiue nullus. Lex enim ipſa interdicit, atq ita id uetat/ut pro uniuerſa ciuitate interdicere ſemꝑ/& interdictura eē uideaꝛ. Deinde qui eū nō pſequitur ut decet/nec ab his arcet/de cognatione interfecti uſq ad patrueles & conſobrinos/primū ſcelus/deorūq odia i ipſum uertanꝛ:ſicut uulgo legis imprecatio & maledictio dictat, deinde reus fit cuiq/interfectum ulciſci uolenti. Qui autē pſequi uolet cū oīa fecerit/quæ uel de luēdi criminis obſeruatione uel de aliis qbuſcūq facienda deus inſtituit:& quæ pdicenda ſunt/pdixerit/pgat/homicidāq ſm legē dare pœnas cōpellat. Hæc aūt faciēda eē/precibus ſacrificiiſq deoꝝ qbus ne cædes in urbibus fiāt/curæ eſt/facile legis lator ſuadere pōt. Sed qui dii ſunt iſti & quō ſm dei mētem maxime hæc iudicia paganꝛ legū cuſtodes cū interpretibus aruſpicibuſq & deo declarent, atq ita iudicia pœnaſq diſponāt. Iudices uero harum rerū illi ſint/qbus ſacrilegii puniēdi data eſt auctoritas. Qui aūt cōdēnatus fuerit morte pœnas luat, & qm̄ non impie ſolū/ſed ipudenter quoq peccauit/in regione interfecti ſepeliri nō debet. Quod ſi fugerit/neq iudiciū ſuſtinuerit/ꝑpetuo exulet. Et ſi unq̄ citra fines fuerit dephenſus/qui primus illi obuius erit cognatoꝝ interfecti uel ciuiū/ipune iterimat:aut uinctū magiſtratibus tradat huius rei iudicibus occidendū. Quod ſiquis hunc defenſurum acceſſerit/pro eo fide iubeat quē tutaꝛ triſq is fideiuſſores quos iudices ipſi ſufficientes putauerint/afferat/q iudicio illū ſedaturos pmittant. Id ſiquis facere noluerit uel non potuerit:uinctus a magiſtratibus/iudicio reſerueꝛ. Verum ſiqs nō ꝓpria manu ſed uolūtate/cōſilio/inſidiiſq hominem iterfecerit:& cū cā cædis ſit aioq impurus i ciuitatē habitet/cōdēnatus ſimiliter puniaꝛ:ꝑterq̄ quod fideiuſſores nō prebebit/& condēnatus ꝓpria nō carebit ſepultura. Cætera huic quēadmodum de ſupiore diximus fiāt. Hæc eadē pegrinis aduerſus pegrinos:ciuibuſq ac pegrinis uiciſſim & ſeruis aduerſus ſeruos, de cæde ꝓpria manu facta & de illa quæ cōſilio inſidiiſq cōmiſſa ē/ſtatuta fuit:niſi quod fideiuſſionem pbere illos quēadmodum illos qui ꝓpria manu interficere cenſemus. Si ſeruus liberū ſponte ſiue manu ſua ſiue cōſilio interemit/cōdēnatuſq fuit/trahaꝛ a publico lictore ac uindice ad iterfecti monumentū uel unde illud cernere queat: uerberatuſq ꝓut iubet q iudicio eū cōuicit ſi ita cæſus adhuc uiuat/ad necē uſq cædaꝛ. Siquis ſeruum nihil iniuriantē timēs ne turpe qd a ſe factū indicet uel alia huiuſcemodi cā inductus morti tradiderit/ quaſi ciuē necauerit ſic puniaꝛ. Accidūt qñq nōnulla/de qbus leges ponere graue eſt atq moleſtū & nō ponere ipoſſibile hmōi ſunt cognatoꝝ uolūtariæ & iniuſtæ cædes ſiue manu ꝓpria ſiue cōſilio inſidiiſq illatæ/q̄ in ciuitatibus male gubernatis plurimū cōmittunꝛ:ſed nōnunq̄ ēt ubi nō crediderís/fiunt. Ad hęc ſcelera deuitāda/oratio ſupior repetaꝛ. Forte nāq his auditis a ſceleratiſſima cæde ſponte aliqs abſtinebit. Fabula.n.uel ſermo uel quouis alio noīe appellanda oratio:manifeſte a priſcis ſacerdotibus dicta eſt/iuſtitiā ſpeculatricē oīum atq uindicē ad cognatū ſanguinē ulciſcēdū/lege quam modo diximus uti. Nēpe illā cōſtituiſſe/ut qſqs aliqd hmōi ꝑpetrauit/idē neceſſario patiaꝛ. Vt ſiqs patrem morti tradidit/ipſe poſtea certis tēporibus uiolēter a filiis occidaꝛ, ſin uero matrē pemit/ipſe poſtea particeps naturæ muliebris effectus neceſſario tandē a filiis ſuis interimaꝛ. Cōi enim ſanguine maculato/nō eſſe aliā purgationē nec poſſe aliter abſtergi maculā: niſi cædem cæde ſimili ſimilē aīa ſcelerata luſtrauerit:totiuſq cognationis irā ſedauerit. Ab his ergo ſceleribus coercere hoies oportet/ſuppliciorꝝ eiuſmodi quæ a diis inferunꝛ metu. Si qui uero in tam miſerā calamitatē iciderint/ut patrē uel matrē frēm uel filiū ſponte atq cōſulto uita priuare audeāt:mortalis legū lator ſic de hmōi ſcelere ſanciet. Vt & arceant a publicis ſacriſq locis ut ſupra dictū eſt, & uades ſimiliter requiranꝛ. Et q cædis hmōi cōdēnatus fuerit/tam a iudicū miniſtris q̄ a magiſtratibus occidaꝛ trahaturq extra urbē in ſtatutum triuiū nudus, ubi ſinguli magiſtratus pro uniuerſa ciuitate in mortui caput lapidē mittant, atq ita ciuitatē oēm purificent. Demū ultra regionis fines portatū ſm leges inſepultū eiiciant. Sed qd de illo iudicandū:q ꝓximum atq amiciſſimū cæde pdiderit? qui dico ſe ipſum uita & ſorte fatoꝝ/ui ſcelerata priuauerit:non iudicio ciuitatis: nec triſti & ineuitabili fortunæ caſu coactus:neq pudore aliquo extremo cōpulſus:ſed ignauia & formidoloſi animi imbecillitate/iniuſte ſibi mortē conſciuerit. Quæ purgationes & quæ ſepultura huic lege cōueniat deus ipſe nouit. ꝓximi tñ huic genere ab iterpřibus legibuſq harum rerū hæc exqrant:& quēadmodum ab his ſtatutum fuerit/ita faciant. Sepultura igiꝛ iſtis ſolitaria fiat:ubi alius nemo cōdaꝛ. deinde in his locis ſepelianꝛ quæ de duodecim regionis ptibus:ultima deſerta innoīataq ſunt:ſic obſcuri ut nec ſtatuta nec inſcripto noīe ſepulchra notenꝛ. Si iumentū aut aliud aīal hoiem iterficiat/niſi publico i certamine id fecerit/iterfecti hoīs ꝓpinqui id iudicibus deferant. Et agroꝝ curatores illi qbus ꝓpinquus ipſe mādauit/iudicent/& dānatū extra regionis fines iterficiāt. Quod ſiqd inaīæ pter fulmen aut aliud telū diuinitus miſſum/aīa hoiem cadentē ipſum/aut ipſum cadēs priuauerit genere ꝓpinquus iterfecto/ꝓximū i uicinia ad hoc cōſtituat iudicē, atq hæc & cætera ꝓut erga mortuum ipſum cōuenit/ꝑ ſui ipſius & cognationis totius expiatione pficiat. Quod uero dānatum fuerit/ut de aīalibus dictū eſt/extermineꝛ. Si qſpiam uita priuatus repiaꝛ/& ignotus homicida ſit nec diligē

ter

ter quærentibus inueniat/ꝑdictiones/ut in aliis fiant:& in foro publice ꝑconio prædicet.ut q hunc
uel hunc necauit qa cædis reus ſit ſacra loca nō ingrediat & uniuerſam deſerat regionē/nā ſi dephē
ſus fuerit occidet/atq; extra regionis fines iſepultus eiiciet. Vna ergo lex iſta nobis præcipua de cæ
de/ſancita ſit. Ac de his ſatis. Nūc dicamus/in qbus recte mūdus eſt/qui occidit. Qui noctu furem
domū ſuam igreſſum interemit/mūdus ſit. Et q ſpoliatorē in defenſionē ſuā ſimiliter. Et q mulierē
liberam aut puerum ad rē ueneream ui ſubegit/ipune non ab eo ſolū/cuius eſt illata/ uerū etiā a patre
fratribus, filiiſq; uita priuet. Mariuſq; ſi uim uxori ferentē pimat/lege mūdus ſit. Ac ſiquis ēt patri
haud q̄q̄ per ſcelus cædē patrāti/aut matri/aut filiis/fratribuſue/aut cōiugi opē ferēs quēpiā iterfe-
cerit/mūdus ſit. Hactenus de uiuētis aīæ educatione & diſciplina/quaſi ꝑdita eſt/uiuendū illi ſit/ſin
cōtra/nō ſit uiuendū/leges cōſcripſimus. Præterea de cædibus uiolentis/qūo puniendæ ſint. Ac ēt
de nutritione diſciplinaq; corpoꝝ ſatis in ſupioribus dictū fuit. Deinceps quæ uiolētæ ſunt actiōes
& uolūtariæ & inuoluntariæ/quæ & quot ſint & qbus ſuppliciis cōmode reprimēdę/pro uiribus de
terminent. Recte enim hæc poſt illa tractant. Vulnera nāq;/mēbrorūq; ꝑ uulnera truncationes ul
lis ēt legū lator poſt cædē locabit. Hæc ſicut cædes diſtinguunt. Nam alia nō ſponte; Alia ira, quę-
dam timore, quædā ſponte cōſultoq; fiūt. Quoꝝ oīum hmōi exordiū ſit. Neceſſe eſt leges hoibus
ponere, ut ſm leges uiuant. Nā ſi abſq; his uiuerēt/nihilo a feris atrociſſimis diſcreparēt. Cuius rei
cā eſt/qa nullius hoīs ingenium ita natura iſtitutum eſt/ut quæ ad publicū humanæ uitæ bonū con
ferunt ſufficienter cognoſcat:& ſi cognouit ut optimū id qđ nouit/ſemp agere poſſit ac uelit. Nam
primū difficile eſt noſſe qđ ciuili uereq; arti nō ꝓprium ſed publicū neceſſario eſt curādū. Publicū
qppe ciuitates cōnectit atq; cōiungit/ꝓprium diſſipat quodue tā publice q̄ priuatim ꝑſtat cōe q̄ ꝓ-
prium bñ diſponere. Deinde licet aliqs forſan hæc ita ſe hr̄e ſufficiēter arte cognoſcat/tū ſi tāta cū
licētia ciuitatis impium teneat ut nulli rōnum relationi ſubiectus ſit/nunq̄ in ea ſnīa ꝑ totā uitam ꝑ
manere poterit/ut publicū in ciuitate tanq̄ ꝑcipuū bonū augeat: priuatim uero poſt publicum po
nat. Sed ad utilitatē ꝓpriā/priuatāq; cōmoditatē natura ipſum ſemp mortalis ipellet, quæ abſq; rō
ne tā dolorē fugit q̄ uoluptatē ꝑſequit. atq; hæc utraq; iuſtiori melioriq; ꝓponet. & tenebris obru-
ta/malis oībus tādē ſeipſam oīo ciuitatēq; replebit. Profecto ſiqs hoīum diuinæ ſortis fauore ea na
tura ꝑditus eēt/ut cognoſceret publicū bonū/ad idq; generoſe ac ſemp ītēderet nullis legibus ſibi
dominaturis egeret. Qm̄ nulla lex/nullus ordo ſcīa melior ꝑſtātiorq; habet. nec fas eſt mētē alicui
ſubiici atq; ſeruire. ſed potius ſi ita uera liberaq; ſit/oībus dominari. Nūc uero nuſq; hæc repit: ſed
minimū qd ipſius apparet. Quare quod ſecūdo loco eſt eligere decet:ordinē atq; legē a qbus plu-
rima qdē ꝑſpiciunt/oīa uero uideri nequeūt. Sed his hoꝝ gratia ꝓpoſitis/ſtatuamus iā qd pati uel
ſoluere debeat q aliū uulnerauit/uel aliter obfuit. Cuiq; enim facile eſt ſingula hmōi recte cōprehē
dere. Vtrum uidelicet qs uulnerauerit? An non? Quē? Qua in pte? Quo pacto? Hæc enim ſingula
īnumerabilia pene ſunt & inter ſe maxime differūt. Hæc aūt iudicio cuncta. Vel nihil hoꝝ cōmitte
re īpoſſibile eſt. Quippe illud unū in oībus cōmittere neceſſe eſt:utrū factū/unūquodq; hoꝝ ſit/an
non? Nihil ēt de mulcta iniuriātis cōmittere:ſed magna paruaq; oīa lege determinare īpoſſibile ē.
CLI. Qūo igit poſt hæc dicendum eſt. ATHE. Sic utiq;, quod quædā iudicio cōcedere legis lator
debet, quædā nō debet:ſed ipſe determinare. Cæterū ut itelligat/quæ arbitrio & prudētiæ iudicū
relinquēda ſunt/quæue ab ipſo legū cōditore determinanda/ſic exponemus. Grauis ꝑfecto & toti
ciuitati cōis ibi peſtis innaſcit/ubi iudicia ignaua mutaq; ſunt:opiniones iudicū inuicē occultæ ma
nent:& clā ſnīam ferunt. At id ꝑterea durius:qñ nō ſilētio agit, ſed ceu theatra clamore oīa ꝑſonāt
& rhetores qdē tū laudāt/tū uitupant at ita uiciſſim diiudicant. Talibus qdē iudiciis ſiqs neceſſitate
quadā urgeat dare leges/infortunatū eſſe ducimus. Sed q dare coget:minimas dūtaxat mulctas iu
dicibus iis cōmittat plurima uero & maxima quæq; inferēdis legibus ipſe declaret. Vbi uero iudi-
cia recte ꝓ uiribus cōſtituta ſunt:iudiceſq; bñ educati/& omni diligētia approbati/rectiſſime mul-
ta iudicibus de punitione cōditioneq; cōdēnatoꝝ committi poſſunt. Nemo igit nos īcuſet ſi ipſis
nunc maxima multaq; ꝑterea legibus nō ordinamus, que uel minus eruditi iudices poſſent conſpi
cere: dignāq; ſingulis delictis mulctā penāq; accōmodare. Qm̄ uero eos qbus nos leges deſcribi-
mus/nō ieptos harum rerū iudices futuros ſperamus/multa eis cōmittēda cenſemus. Verū quod
ſepe in ſuperioribus diximus fecimuſq; putātes deſcriptione formaq; punitionū dicta/exēpla iudi
cibus/quæ nunq̄ tranſgrediant/dari oportere:id & tunc recte factum eſt/& nunc quoq; obſeruare
uolumus/ad leges ferēdas iterū redeuntes. De uulneribus igit ita ſanciamus. Siqs uoluerit cogitā
ueritq; amicum hoiem ex iis quos ꝓhibet lex interficere:uulnerauerit aūt: nec iterficere potuerit/
hunc omni remota miſericordia/non aliter q̄ ſi uita priuaſſet dare cædis ſuppliciū cogeremus/niſi
fortunā eius non oīno ꝓteruam dæmonēq; coleremus:qui tam uulneratū q̄ uulnerantem miſecor
dia proſecutus/iſelicitati utriuſq; obſtitit/fecitq; ne uulnus huic letiferum/illi fortuna calamitaſq;
execranda infligeret. Huic ergo dæmoni habebimus gratiam/atq; eius beneficio minime aduerſa
ti/ab eo qui uulnerauit/ſupplicium mortis auferemus & ī uicinia ciuitate per totam uitam exulare

Publicū ciuitates cōnectit priuatū diſſipat.

ſtatuemus: nullo rerum ſuarũ oĩum fructu carentẽ. Damno tñ prius reſtituto/ſiquid obfuit uulnerato: quod a iudicio rei huius fuerit cõſtitutũ. Iudices autẽ ſint/ꝗ cædis eſſent/ſi uulneratus obiiſſe. Si parẽtes filius/aut ſeruus dominũ cõſulto ſiſr uulnerauerit/atꝙ ita feciſſe cõdẽnatus fuerit/ſcelus morte luat. Quinetiam ſi frater fratrẽ aut ſororẽ ſimiliter/uel ſoror ſororẽ/aut fratrem. Vxorꝙ ſi uirũ ĩterficiẽdi cõſilio uulneret/aut uir uxorẽ ſimiliter/ꝑpetuo exulet. His ſi filii filiæue pueri adhuc ſunt: rẽ familiarẽ exulantis tutores adminiſtrent ꝗ eos orbos tuenť. ſin adulti ſunt res quidẽ ipſas ꝑmittanť habere/alere tñ exulẽ non coganť. Siquis uero liberis carens in hmõi calamitates ĩciderit/cognati eius uſꝙ ad ſobrinos cõſobrinoſꝙ tam ex uiroꝝ ꝗ̃ ex mulierũ parte cõueniant & una cũ legum cuſtodibus ſacerdotibuſꝙ cõſilio habito in hãc exulantis domũ unã de quadraginta & quinꝙ millibus domibus ciuitatis hæredẽ cõſtituãt. In quo ſane id cogitare debẽt. Nullã domũ de quinꝙ milibus & quadraginta habitantis ipſius: ſuiꝙ generis magis eẽ ꝗ̃ ciuitatis & priuatim & publice. Oportet utiꝙ ut ciuitas ꝗ̃ ſanctiſſimas & feliciſſimas pro uiribus domos ſuas poſſideat. Quado igitur aliqua domus infortunio & ĩpietate aliqua inquinať. qa qui poſſedit/ſine liberis obiit uolũtariæ cædis: aut cuiuſuis in deos uel ciues facinoris cõdẽnatus/cuius mors uel ſempiternũ exiliũ pœna ẽ primo domus ipſa ſm legẽ expieť. Deinde cognati ut diximus cũ legũ cuſtodibus/cõuenientes/genus in ciuitate aliquod uirtute ꝑſtantiſſimũ fortunatũꝙ ꝑquirant. in quo plures adoleſcentes ſint/quoꝝ unũ patri deficiẽtis illius ſuiſꝙ ſuꝑioribus quaſi filiũ adoptẽt deũꝙ ꝑcati hũc felicioribus patris familias auſpiciis ꝓlis ꝓpagatorem. ſucceſſorẽ domus/ſacrorũꝙ & reliquoꝝ oĩum cultorẽ fore/tandẽ hæredẽ ipſum ſm legem cõſtituãt. Eum uero qui peccauit ſine noĩe. ſine liberis. ſine ſorte ulla iacere/qñ quidẽ hmõi calamitatibus ꝑmiť/patianť. Non eſt autẽ in oĩbus rebus/ terminus termino cõiunctus. Nam ubi cõfiniũ aliquod cõe eſt/ibi hoc inter reꝝ terminos utriſꝙ cõuentũ medium fit. Atqui ĩter ea peccata quæ ſponte/& ea quæ nõ ſponte cõmittunť/quod ꝑ irã fit/tale qddã eẽ diximus. Vulneris igiť ira facti qui cõdẽnabiť/ſi ſanabile fuiſſe uulnus euentus ipſe monſtrabit/duplũ dãni reſtituet. ſin uero inſanabile quadruplũ. Quod ſi ſanabile qdẽ ſit/turpitudinẽ aũt uulnerato ingentẽ afferat/quadruplũ ſoluet. At uero ſiqs non ſolũ obfuit uulnerato/uerũ etiã patriæ nocuit quod militiæ ipſam aduerſus hoſtes priuauerit ſimiliter puniať. ac ꝑterea dãnum ciuitati reſtituat: & ultra eã quã ipſe debet militiã pro uulnerato ẽt militet: & qcqd illi gerendũ erat in bello ipſe agat. Quod ſi nõ fecerit reus ſit ſm legẽ uolẽti cuiꝙ ipſum tanꝗ̃ neglectorẽ militiæ accuſare: & dãnum duplũ triplũue aut quadruplũ ꝓut iudicibus uiſum fuerit reſtituat. Si germanus germanũ ſimiliter uulnerauerit cõtribules & cognati uſꝙ ad ſobrinos conſobrinoſꝙ ex uiris ſimul & mulieribus cõuenientes tã mares ꝗ̃ fœminæ iudicẽt: genitoribuſꝙ ipſum tradãt: ut ipſi ſm naturã puniãt. Quod ſi punitio ambigua fuerit/ꝓpinqui ex ꝑte uiri determinẽt. Qui ſi ipſi nõ poſſint tandẽ ad cuſtodes legũ cãm deferant. Si nati nepoteſue tale qd genitoribus intulerũt/ſolũ hi iudicẽt qui annũ ſexageſimũ tranſegerunt: qbus ueri nõ adoptiui liberi ſint. Et cõdẽnatus aut morte aut maiore aliquo uel nõ multo minore ſupplicio puniať: nec de genere ſuo qſꝗ̃ ẽt ſi ætatem a lege ꝑſcriptã impleuerit/iudicet. Sin uero ſeruus liberũ ira concitus uulnerauerit a domino tradať uulnerato/ut arbitratu ſuo iniuriam ulciſcať: niſi uelit dãnum ipſe recuperare. Quod ſi ſerui uulneratiꝙ malitia ꝑ cõpoſitionem factũ fuiſſe qs ambigat/ad iudices deferat: quod ſi nõ conuicerit ita eẽ/ triplũ dãni reſtituat. ſin uero cõuicerit/ſeruitutis reũ habeat eũ qui doloſe cũ ſeruo egit. Qui uero nõ ſponte aliquem uulnerauit/ſimpliciter dãnum ꝑſoluat. Nullus qppe legũ lator impare fortunæ põt. Iudices aũt ſint/qui & natis nepotibuſꝙ ad parentes a qbus quãtũ dãnũ fuerit/declareť. Violentæ qdẽ paſſiones ſunt oẽs quas diximus. Violentũ quoꝙ omne uerberandi genus. Oportet igitur oẽs hoĩes/mulieres ſimul ac uiros/adoleſcentes ac ſenes/ita de his ſemꝑ exiſtimare. Seniorem nõ paruo interuallo iunioribus ꝑponẽdũ eſſe & apud deos/& apud hoĩes/qui feliciter uicturi ſint. Cædi ergo ſenẽ a iuniore & turpe eſt/& odio a diis habeť. Decet aũt iuuenẽ uerberatũ a ſeniore id ob ſenectutis reuerentiam patienter ferre. Sic itaꝙ ſanciamus. Quilibet ſeniorẽ & re & uerbo colat. Ac ſi uiginti annis maior eſt/quaſi patrẽ ſi uir fuerit/aut matrem ſi mulier uereať. Atꝙ adeo oĩbus ſemper abſtineat/qui in ea ætate ſint qua ꝓcreare parereꝙ ipſum potuerint/natales deos ueritus. Abſtineat inꝗ̃ non ſolũ ciue ſed ſeniore ẽt. Peregrinum uero audentem ciuem cædere/ſi qui cædiť/puniendũ cenſet/ad tribunos plebis ꝑducat: nec ipſe uerberet: ut eo magis a cædendis ciuibus ſuis abſtineat qũ ẽt a peregrinis ſe cõtinet. peregrino ſimiliter aduenaꝙ ſic ut neꝙ inuadẽdo neꝙ ſe defendendo uerberibus cædere ipſum audeat. Hic uero magiſtratus hoſpitalẽ deũ ueritus rẽ diligẽter ingrat. & ſi peregrinus iniuria ciuẽ percuſſerit uerbera totidẽ ſibi publico flagello reddanť: ne qd tale amplius ĩpudenter audeat. Sin uero ĩnocẽs pegrinus uidebiť. minis eo caſtigato qui perduxit/ambos dimittant. Æqualis aũt ſi æqualẽ uel paulo maiorem/nondũ tñ patrem/aut ſenex ſenẽ/ſiue iuuenis iuuenẽ uerberibus cædãt/ſm naturã nudis manibus ſe defendant. Siquis ultra quadraginta natus annos ſiue dũ aliũ inuadit ſiue dum ſe defendit cædere queꝗ̃ audeat/ſeruilis ruſticuſꝙ habitus/hoc obprobrio ſatis punitus uidebiť. Quicũꝙ his monitis obtẽperabit, modeſtus & mãſuetus habebitur.

tur. Qui uero ꝓhœmia hæc ſpernet/hac lege coerceaẜ. Qui aliquẽ uiginti annis uel pluribus natu maiorem pulſauit:primũ qdẽ qui forte interfuerit/ſi nec iunior nec æqualis ſit/ꝓhibeat. & ſi nõ ꝓhibuerit/ẜm leges improbus habeaẜ. Sinaũt uerberato æqualis aut iunior ſit/quaſi fratrẽ aut patrẽ aut quaſi ſuperiorẽ defendat. ac ꝑterea iudicio ſubiectus ſit:qui ſeniorẽ ut diximus/uerberauit. & ſi dãnabiẜ/non minore ꝗ annuo tpe uinciaẜ. Immo ẽt maiore/ſi modo iudicibus id uidebiẜ. Si pegrinus uel incola uiginti annis uel pluribus ſeniorẽ pulſet/pñtes ea lege qua diximus opitulenẜ. & qui cõdẽnatus fuerit/ſi pegrinus qdẽ eſt ſed nõ incola urbis/biẽnium uinciaẜ. ſinaũt incola urbiſq; habitator legibus nõ obtẽperat/trienniũ/niſi iudices decreuerint diutius detinendũ. Qui uero pñs fuerit/nec opitulatus ẜm legẽ ſit/ſi de primo maximoq; ſit cenſu/mina dãneẜ. ſecũdi uero cenſus ſi fuerit/dragmis quinquaginta. Tertii/triginta. Quarti/uiginti. Hoꝝ iudices ſint ductores exercitus:ꝑfecti ordinũ:tribuni:eqtũq; magiſtri. Legum uero/ut uideẜ/aliæ ad bonorũ hoĩum doctrinã ponunẜ:ut ꝑ eas intelligant/quo pacto inter ſe amice uerſenẜ. Aliç ad cõpeſcendam illoꝝ ꝓtinaciã qui ĩdomiti natura ſunt/ſpretaq; omni diſciplina/nulla rõne mouenẜ:quin ad oẽm ruant iprobitatẽ. Hi ſequentiũ uerboꝝ cã ſunt:his legis lator neceſſitate coactus leges ĩponit. Ipſe nãq; nullũ uellet uſum neceſſitatẽq; legũ unꝗ fore. Quicũq; igiẜ parentibus aut auis inferre manus auſus fuerit/nec ſuperioꝝ indignationẽ deoꝝ/nec inferioꝝ ſupplicia ueritus: ſed quaſi ſciat quæ neſcit: dicta a priſcis oĩbus deſpiciẽs/ꝓuaricaẜ/is ultimo ut auertaẜ expieturq; remedio indiget. Mors aũt ultimũ nõ ẽ. Sed extrema magis ſunt inferoꝝ ſupplicia:quæ licet ueriſſime narrenẜ/auertere tñ hmõi aĩos nequeunt. Qm̃ ſi auerterent nulli ꝗ parentes ſcelerate pulſarent unꝗ repirenẜ. Quare oportet horum flagitioꝝ ſupplicia in hac uita nõ inferiora illis quæ apud inferos ſunt ſed æquali pro uiribus ponere. Ita igiẜ ſanciamus. Siqs nõ furioſus patrẽ aut matrẽ/eorũue ſupiores pulſare audebit/primum ut in ſupioribus/opẽ pñtes ferant. Et incola qdẽ uel pegrinus ſi opitulabiẜ in publicis certaminibus tanꝗ ꝑſes aliis præponaẜ:ſin minus a regione uniuerſa ꝑpetuo exterminet. Sinaũt incola nõ ſit/auxiliatus qdẽ laudẽ:nõ auxiliatus:uitupiũ cõſequaẜ. Seruus opitulatꝰ libereẜ nõ opitulatꝰ:cẽcies publico cædaẜ flagello:& ſi in foro id cõtigerit:ibidẽ a uenaliũ reꝝ curatoribus puniaẜ. In aliis ꝑtibus urbis ſilr ab ædilibus ꝗ pñtes fuerint. Eodẽ mõ extra urbẽ in agro ab his ꝗ curãdis agris tũc preſidẽt. Quod ſi ciuiũ aliqs parentibus a filio uerberatis pñs fuerit/ſiue uir ſeu mulier:ſiue adoleſcens ſeu ſenior/defendat ꝓtinus/ſcelus conclamans. Qui auxiliari noluerit/Iouis patrii ac generis ſeruatoris/impcatione per legẽ ꝑmaẜ. Demũ qcũq; pulſaſſe parentes cõdẽnabiẜ/primum ꝑpetuo exulet. Deinde & a ſacris oĩbus arceaẜ:qbꝰ ſi minus abſtineat a principibus agri uerberibus & oĩno utcũq; uoluerint plectaẜ. & ſi ab exilio reuertaẜ/morte peccata luat. Quiſqs uero liber/cũ hmõi homine comedet aut bibet/uel aliquo pacto una qcꝗ geret aut tanget/aut ſponte loqueẜ/is nec in templum ĩgrediaẜ/nec in foꝝ nec oĩno in ciuitatem ꝓficiſcaẜ:anteꝗ mũdeẜ. putare nãq; debet ſcelerato ſe cõmercio cõtaminatũ. Quod ſi nõ obtẽperauerit:ſed ciuitatẽ & tẽpla inique coinquinet:quicũq; magiſtratus fieri hoc ſenſerit/niſi cõfeſtim punierit/maximarũ iniuriarũ reus eſt hñdus. Si ſeruus/liberũ hoĩem ſeu ciuẽ ſiue pegrinum pulſet/pñs quilibet/auxiliũ afferat. ſin minus/ꝑdicta ẜm cenſum mulcta puniaẜ. Qui ergo pñtes erunt/pulſato ſuccurrãt:uinciãtq; pulſantẽ: & ei uinctũ tradant/cui fecit iniuriã. Qui in cõpedibus teneat/uerberibuſq; ut uelit ita pulſet:ut nullũ domino inferat dãnum. deinde ipſum domino hñdũ reddat ẜm legẽ. que iſta ſit. Si ſeruus liberũ hoĩem non imperantibus magiſtratibus uerberauerit:dominos a pulſato uinctũ ea cõditione accipiat:ut non antea ſoluat/ꝗ pulſato ſeruus ipſe ſolutione ſe dignũ eſſe iam/pſuaſerit. Hæ uero eædẽ leges ad hæc oĩa mulieribus inuicem & ad uiros/uiriſq; ad mulieres cõmunes eſſe debent.

Mors ultimũ nõ eſt: ſed extrema potius ſunt inferorũ ſupplicia.

ℭARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIAL. X. DE LEGIBVS.

e Xordiũ decimi epilogũ ſupplet nono:admonẽs tractãda eẽ iudicia de ui in rẽ ipſam illata poſt iudicia de ui in pſonam in nono diſpoſita. Qm̃ uero nulla uis durior & ĩtolerabilior eſt/ꝗ quæ cõtẽptu quodã ĩferẜ:nimirũ cõtumelias & iniurias uel in pſonam uel in rem ex cõtẽptu ꝓprie natas in ꝓpria capita ſeligẽdas eſſe decernit:& has qdem ſub quinq; capitulis. Aut. n. in ſacra publica/aut priuata ſacra/aut cõtra parentũ reuerentiã:uel cõtra preſtantiã magiſtratus/uel cõtra ciuilẽ gẽtilẽq; alicuius ciuis dignitatẽ cõmittunẜ. Hæc ergo exactiſſime iudicãda cæteris tam auctoribus legũ ꝗ magiſtratibus iudicibuſq; cõmittit. Diſtinguit poſt hæc a cæteris ea/quæ in deoꝝ cõtẽptũ fiunt:quaſi oĩum ultra ꝗ dici poſſit grauiſſima:in qbus decimi huius oĩs uerſaẜ intentio. Sed primo qdẽ qd interſit ſacrilegiũ inter atq; ĩpietatem/innuit. Sacrilegium ſane rapinam noĩat/ſiue res ſeu pſona cõſecrata ſuperis rapiaẜ. Atq; id qdem uelut ſpecies quædã ſub ipſo ĩpietatis genere cõtineẜ. Nam ultra ſacrilegiũ ſub impietate cõprehendũtur & cætera multa in deoꝝ contẽptũ/ſiue cogitata ſiue dicta ſeu facta/& cõmiſſa pariter & permiſſa atq; ẽt ꝑtermiſſa. Ac ne quid nos lateat ad ĩpietatem ẽ ꝑtinet familiaritas & cõmunio

omnis ſeu in cibi ſeu uerbis cũ iis inita/qui ob nefaria ſcelera arcenť a ſacris: qui & cõtaminati cæteros quoq; uel ipſa ꝓpinquitate cõtaminant. Qua quidẽ de re in calce nõ ita pertractat/ut uaticinari uiſus ſit execrationes quotidie factas a noſtris ꝓphanos a cõmunione eccleſię ꝓpellentibus. Proinde medicus noſter aĩos impietatis morbo languentes diligẽtiſſime purgaturus/in primis cauſas huius morbi perquirit. Ac dũ inquirit/euangelicã tradit ſñiam. Quicũq; enim inquit de deo crediderit ſm leges/religioſus erit/neq; ꝓphanum quicq̃ uel aget aliqñ uel loqueť. Quam recte a fide hic dedit exordiũ! & a fide legibus adhibenda. Sed ne turbet quæſo deoꝝ numerus/quem non turbat numerus angeloꝝ. Nihil enim plus apud Platonẽ tot poſſunt dii/q̃ apud nos tot angeli totq; beati. Cæterum qd nã leges .ſ. ſacræ/& oĩum antiquiſſimæ de diis: ideſt de deo angeliſq; deo ſeruiẽtibus aiunt! Profecto tria/primũ qdem hos deos eẽ. Secundũ oĩbus ꝓuidere. Tertium iuſte ꝓ meritis munera ſuppliciaq; rependere. In ipſa huius ſententiæ fide obſeruantiaq; pietas tota cõſiſtit. Quis igiť ĩpius! Qui uidelicet/uel negabit eiuſmodi deos eẽ/uel & ſi ſunt/ꝓuidere/uel & ſi ꝓuidẽt/iuſte rependere. Id aũt eſt putare ſupos iudicũ humanoꝝ more ſolis muneribus uel ab iniuſto collatis facile poſſe placari. Plato igiť tres impii morbi cauſas expulſurus ꝓbabit eẽ deos: & qui in mũdo ſint ſperarum mũdi rectores: & qui ſup mundũ dei ſummi cõtẽplatores. Probabit deos oĩbus uel minimis ꝓuidere. Probabit conſtanti iuſtitiæ rectæ bilancæ libraq; non extrinſeca munera manuum: ſed intima aĩoꝝ merita penſita. Deniq; hac doctrina ueluti quodã legis exordio ab oĩ diuinorum contẽptu dehortabiť oẽs/& cohortabiť ad pietatẽ. Præterea legũ minis flagelliſq; perterrebit ĩpios/atq; torquebit. Principio deos eſſe duobus cõmunibus indicat argumentis. Primũ quidem ab uniuerſo rerum genere: ſecundũ uero a ſpecie humana deduciť. Primũ igiť eſt eiuſmodi. Cõpertum habemus ordinẽ ubiq; a rõne ꝓcedere. & ordinem qdẽ nuſq̃ & nunq̃ interruptũ a rõne potenti: ordinẽ quoq; cõmodiſſimũ ab optima rõne. Cum igiť uniuerſi/tũ diſpoſitio/tũ progreſſio ordinatiſſima ſit/ac ſemp & ubiq; talis: neq; id qdẽ abſq; mirifica quadã cõmoditate/neceſſe ẽ mũdum ab optima potẽtiſſimaq; rõne diſponi/atq; moueri. Et cum unũ ſit uniuerſum/unũ uero ex diuerſis non fiat niſi ab uno/cõſequens eſt unã eſſe ſummã eiuſmodi rõnem. Eſſe p̃terea rõnes plures diuina ſub ſumma ratione diuina: quemadmodum in uno mundano opere rationaliter ordinato multi ſunt globi inter ſe ſpecie & uirtute diſtincti: atq; omnes rationaliter ordinati: adeo ut mundi quodamodo multi/in ampliſſima uideantur mundi unius circũferentia contineri. Itaq; ſimiliter multi mundorum quaſi anguſtioꝝ rectores deinceps diſpoſiti/ ſub uno ampliſſimi mundi rectore comprehenduntť. Qui ſane cũ non ſolũ ordinator ſit: ſed ipſe/ut ita dixerim ĩmenſis ordo: multo magis ordinator gaudet q̃ ordinato. Quo circa ſi multis in uniuerſo ordinatis ꝓculdubio delectatur/multis quoq; oblectať ordinatoribus. Quippe cũ ampliſſimi regis excellẽtiſſima in hoc amplitudo cõſiſtat: ut non anguſtos tm̃ ſeruos/ſed amplos quoq; & multos habeat infra ſe reges. Secundum uero ad idẽ argumentũ a ſpecie humana deductũ: eſt eiuſmodi. Naturalis ſpeciei cuiuſq; inſtinctus inanis eſſe non põt. Naturale quoq; ſpeciei aĩalium ꝑfectiſſime iudiciũ oĩno falſum eſſe nõ debet. Cum uero humana ſpecies aĩalium ꝑfectiſſima in oĩbus ubiq; ſemp naturali inſtinctu immutabiliq; iudicio ad religionem ferať/neceſſe eſt eſſe ſuperos/qui religione colantur: ſupereſſe quoq; corporibus aĩas. Quod quidẽ religionis eſt potiſſimũ fundamentũ. Attende Platonis dictũ/rationes de diuinis/& ſi interdũ non nimis argutas/eſſe tñ ueras. Item occaſiones duas ad impietatẽ. Intemperantiam .ſ. corporearũ uoluptatũ cõcupiſcentiã: ruſuſq; ignorantiã ex abſurdis poetarum phyſicorũq; quorũdã opinionibus ortã. Poetas in tribus circa deos erraſſe. Primo quod ex cõfuſione qua chaos noĩant: erupiſſe deos cecinerint. Secundo quod alios ex aliis abſq; recta rõne & quaſi per humanum cõcubitũ ꝓgenitos aſſeruerint. Tertio quod oẽs hoĩum ꝑturbationes/errata/flagitia in deos nefaria ĩpietate trãſtulerint. Phyſicos quoq; illos in religione peccaſſe qui uel cũ Democrito caſu quodã temeratio potius q̃ rõne diuina cõponi ſomniant uniuerſum/mirabili rõne digeſtum. Vel cum Anaxagora & Archelao cæleſtia nihil habere in ſe diuinius opinanť q̃ elemẽta. Præterea formas eoꝝ quæ gignunť manifeſte ad finẽ ubiq; directas aiunt/ex elemẽtali potius ĩpetu ꝓuenire q̃ ab arte mẽtis ad certũ finem ſingula dirigentis. Quoniam uero in his cõfutãdis: atq; inſuper in confirmandis quæ & modo ꝓbauimus/& deinceps ex mente Platonis in hoc cõpendio afferemus/ in theologiæ noſtræ libris fuimus longiores/iccirco in pñtia breuiter percurremus. Cõſidera quãta ſit Platonis noſtri religio: & q̃ exploratum habeat deũ eſſe: qui contra negantes deũ diſputãs uix ab ira continere ſe põt uir: alioqn ſupra modũ oĩum & in uita & diſputatione mitiſſimus. In his certe admonet: nõ eſſe eos qui deum negauerint tolerãdos. Nota Platonem probare illos/qui in ortu & occaſu ſolis ac lunæ adorant: non ſolẽ proprie atq; lunã: ſed diuinam potius beneficentiã: cui quotidie gratias pro tanto luminũ dono iubet agi. Iudicat illum inter hoĩes eſſe quaſi monſtrum/qui contra tũ naturalem inſtinctum/tũ educationem tũ cõmunem cõſuetudinem ſuperos eſſe negat. Mox uero admonet iuuenes/quos forte abſurde quædam ex auditu contra deũ opiniones inuaſerint: ut q̃diu iuuenes ſunt/iudicio de rebus diuinis abſtineant/ſenioribuſq; credant & legibus:

donec

donec ætas/experientia/ratio doceat. Affert ꝓpterea in mediũ opiniones quorũdam qui ſapientes 359
habiti ſunt: per quas hoĩes facile ad impietatẽ iniuſtitiãq; declinãt. Opiniones inq̃ affert entes qua-
tuor elementoꝝ naturas fortuito quodã motu inuicem confluẽtes cuncta coaceruaſſe. Præterea
religionem iuſtitiãq; nulla ueritate/ſed hoĩum opinione diſtare. Quãobrem cõcludit hæc tanq̃ &
priuatim & publice oĩum pernitioſiſſima eſſe rõnibus confutanda: neq; cogendo hoĩes ad legum
obedientiã & obſeruantiã minis dũtaxat atq; tormentis: ſed perſuaſionibus inſuper atq; rõnibus.
Alioquin hoĩem rõnale aĩal/ideoq; liberum: niſi rõnis uinculo cõprehenderis: neq; debere aliter/
neq; poſſe ligari. Excitandam igiẽ legibus rõnem: cuius tanta uis eſt ad inueniendũ deũ: ut poſt rõ
nalem inueſtigationem certior ſit rõnem in natura eſſe q̃ in ſeipſa: & tanto certior/quãto naturales
effectus ordinatiores cõſpicit q̃ humanos. Vnde ẽt tanto ꝑfectiorem eſſe in natura artem q̃ in ho-
mine aĩaduertit. Hinc rurſus aĩaduertit artẽ operibus naturalibus ꝓſidẽtem: cũ ꝑfectior ſit huma-
na: & humana non ſolũ ſit/ſed ẽt uitæ ſit atq; intelligentiæ particeps nimirũ uiuam & intelligentem
eſſe: imo uero uitã & intellectũ adde & uoluntatem. Cum.n.ſingula manifeſte ad ꝓprios dirigat fi
nes/certũ eſt ꝓuidiſſe finem atq; uoluiſſe. Immo uero ꝓuidere ſemp & uelle: queãdmodũ ordo in
ſingulis ſemp conſeruatẽ integer: uel ubi interrũpi uideẽ citius q̃ dici poſſit inſtauratẽ. Hanc uero eẽ
diuinam ꝓuidentiam minime dubitamus. Prouidentiam inq̃ neq; minima negligentẽ/non enim
hæc minus ſunt ordinata q̃ maxima: neq; in maximis laborantẽ. Non.n.ordinationi reſiſtunt ordi
natori q̃ proxima: quæ eodẽ nutu uoluntatis aſſidue ordinanẽ: quo & fiunt & procul ab omni ꝓuari
catione ſeruanẽ. Hinc illud. In altis habitat & humilia reſpicit in cœlo & ĩ terra/ſicut & cœlũ ipſum
dum ſuũ in ſe abſq; labore ꝑagit curſum/interim abſq; negligentia terram uberrimo radioꝝ ſuoꝝ
munere circũfundiẽ. Inter hæc uero quod ait legem & artem natura uel non minus q̃ natura con-
ſtare: quia ꝓles ſint mẽtis/intellige nõ minus ueras q̃ naturæ formas exiſtere: gigniq; ab intellectu
diuino tanq̃ patre/& a mente humana uelut matre: & aduerte ſolitam Platonis noſtri pietatẽ inuo
cantis deũ ad cõfirmandos deos. Deũ inq̃ unũ: ut doceat deos oẽs referẽdos ad unũ. Dicit autẽ ſe
dei ſummi auxilio fretũ tutiſſime de diuinis diſputaturũ. Principio qdem eos phyſicos improbat/
qui ſumma reꝝ principia corporea poſuerũt: ex qbus deinde uita intelligẽtiaq; ꝓcederẽt. Cum di
cere potius debuiſſent corporea a uita intellectuali pendere. Id aũt ita eſſe ꝓfiteẽ noua nõ dico ſen
tentia/ſed rõne ſe ꝓbaturum. Sententia enim eiuſmodi priſcoꝝ eſt ante Platonem theologoꝝ. Ar
gumentatio uero qualis hic fiet a motu/Platonis eſt ꝓpria. Diſtinguit aũt ipſum motionum genus
in ſpecies decẽ.ſ.in circuitũ. Localẽ tranſitũ. Cõdẽſationẽ. Rarefactionẽ. Augumentũ. Decremẽ-
tũ. Generationẽ. Corruptionẽ. Mutationẽ/ſiue alterationẽ in alio ab alio factã. Et mutationẽ ex ſe
tũ in ſe/tũ in alio factã! Admiraẽ motũ orbicularẽ. Siquidẽ in eo ſtat centrũ indiuiſibile/moueñẽ re
liqua. Item in ſpera longe ꝓfunda q̃plurimi circuli deſignanẽ/alii deinceps aliis ampliores. Atq; id
quod mirũ eſt eodem momento anguſtiſſimus circulus & ampliſſimus circuitũ ꝑagunt: adeo ut &
huius tarditas in cõtinuo corpore & illius uelocitas ſit pariter admiranda. Medii uero & ad dimen
ſionẽ & ad motũ ſm certas ꝓportiones medio quæq; modo ſe hñt. Multa de his in expoſitionibus
theologiæ tractauimus. Dicit aũt & de illo quod mutat locũ/mutare centrũ/ideſt centrum loci/ad
quod corporis mobilis circũferẽtia cõparaẽ. Nõnunq̃ uero præter id quod centrũ mutat ſeruare
ẽt quodãmodo idem centrũ. Q ñ.ſ.non fixũ/ſed tranſlatũ loco per ęqualẽ quandã circũferentiam
circũagiẽ. Præterea ubi de generatione loquiẽ/ait/principiũ/ ideſt naturã motricẽ atq; ſeminariã.
Quando alteratione ꝑficit per tres ꝓcedere gradus.i. in longũ/latũ/atq; ꝓfundũ: item attingere
uſq; ad quãtitatem/& qualitatẽ formãq; ſubſtantialẽ per effectus ſuos ſenſibus manifeſtã: Rurſus ꝑ
uenire ad eſſe formale & uitale atq; ſenſuale. Putat aũt in his motibus molẽ qdem corporeã moue
ri/ſed nõ mouere: formas uero corporeas & mouere moles & moueri ab aĩa. Aĩamq; mouere qdẽ
duo hæc: ſed ipſam nõ ab alio/imo ex ſeipſa moueri: ſed ita mouere/ut una cum rebus mutatis ipſa
interim ſuo quodã pacto muteẽ. Præſtantiores ergo aĩabus diuinas angelicaſq; mẽtes exiſtimat: q̃
inferiora moueãt/ipſe interim minime ꝑmutate. Eminẽtius deniq; ipſum bonũ mẽtibus eſſe iudi-
cat: oẽs enim boni gratia appetũt ueritatẽ. In his tangit multa ad naturã per ſe mobilẽ ptinẽtia/tãq̃
ad ꝓprium motionis generationiſq; principiũ. In quo motio quædã formalis & generatio ſpirita-
lis ſuapte natura uiget motionũ generationũq; exemplar. Confirmat ſup oĩa quæ moueñẽ ab alio/
eſſe naturam mobilẽ ex ſeipſa/uidelicet ne ꝓcedaẽ in infinitũ. Immo uero ut queãdmodũ ultra illa/
quæ per aliud lucẽt aut calẽt: peruenĩẽ ad aliquid per ſe lucidũ ꝑ ſe calidũ/ſic ꝓpter res ab alio mobi
les ad rẽ ſe mobilem ueniaẽ. Quippe ſi nũc q̃eſcant oĩa: & paulopoſt aliqd ꝓcæteris moueri dẽat.
Quid nam primo mouebitur! Non qdem diuina ſubſtantia ꝓrſus ĩmobilis. Neq; ẽt corporea ulla
quæ motum ab alio mutuanẽ. Solum ergo quod ex ſe mobile eſt/primo mouebiẽ: exercenſq; ſuum
in ſeipſo motum traducet in alia. Id enim ita ꝓſtat corporibus/ut moueantur/ſicut ĩmobile rerum
principiũ rebus ꝓſtant ut moueant. Aĩam uero eſſe naturam per ſe mobilẽ patet tũ intrinſecus.qñ
ſuapte natura libere ratiocinando diſcurrit atq; cõſultat/tum extrinſecus q̃diu ſua ꝑñtia ꝓſtat cor-

pori ut per ſe quodãmodo moueat̃. Sed de iis oĩbus & præterea quod ſup aĩas ſpęrarum rectrices oporteat eẽ angelos atq; deum in theologia abunde tractamus. Vbi uero Plato aĩam appellat motionem/generationẽq; intellige per modum cauſæ: ideſt proprium motionis generationiſq; principium. Et ubi ait a ſeipſo moueri/eſſe aĩæ rõnem/nota ibidem dici ẽt rõnẽ aĩæ eſſe quod poſſit mouere ſeipſam/ne actum motionis intelligas eſſe aĩam/ſed potentiã: non accidẽtalẽ inq̃. Nam & ſubſtantiam ibidẽ uocat aĩam. Sic ergo definies: aĩa eſt ſubſtantia ꝓpriam habens potentiã/qua & moueatur ex ſe/& cætera moueat. Quẽadmodum uero res ex ſe mobilis rem ab alio mobilem antecedit. Sic aĩam dico rõnalem antecedere putat totam machinam corporalẽ. Cum nullũ corpus ualeat ex ſeipſo moueri. Antecedere platonici aiunt & dignitate ſimul & tempore. Siquis uero Platonem a chriſtianis minus diſſentire uelit/exponat aĩam noſtram uel momento quodam tp̃is uel ſaltem dignitate creatoriſq; intentione præcedere. Ex eo aſſ̃t quod animæ ſubſtantia prior eſt ſubſtãtia corporis affectus quoq; & motus & dotes familiares animæ/concludit paſſionibus corporis eẽ priores. Vbi numerat animæ propria/memento quæ actionem ſignificant eſſe animæ noſtræ ſuperioribuſq; cõmunia. Quæ uero paſſionem/propria noſtræ uel cum dæmonibus infimis tantum cõmunia. Naturalem tamen motum qui in corpore paſſio eſt eſſe in anima actionẽ. Et quod in corpore eſt longitudo/latitudo/profunditas/qualitas/motus/id eſſe in aĩa acumen/iudiciũ/memoriã/habitum & affectũ. Cætera eiuſmodi habes in theologia diſtinctius. Dicit & aĩam eſſe ẽt malorum cauſam. ſ. per accidens: & quia aĩa noſtra liberum habet arbitrium. Caue ubi dicit mundũ gubernari ab aĩa. ſ. ſua: quod addit geminam eſſe aĩam/unam quidẽ beneficam/alteram uero contrariã: ne ſubſtantiam accipiat geminam/ſed potentiam. Siquidem in aĩa mundi atq; cœleſti potentia ẽ altera quidẽ motrix corpoꝝ ĩtellectualis altera. Intellectualis certe beneficia eſt/ordine cuncta diſponens. motrix uero eatenus beneficia/ideſt ordinatrix/quatenus ſubeſt alteri. Cui quidẽ niſi ſubeſſet/quãto efficatior eſt ad motum/tanto magis carens arte ꝑcipitaret uniuerſum atq; confunderet. Aĩam uero cœleſtẽ habere mentem probat ex ordine/quẽ in omni motu generationeq; ſemꝑ obſeruat. Profecto amentes uidemus quatenus à mente alieni ſunt/eatenus ab ordine alienos. Ordinem in pñtia dicimus mutuã inte ſe rerum actionũq; cõnexionem congrua ſucceſſione diſpoſitã & ad finem certũ ꝓpria quadam ratione directam. Atq; in cunctis quoad fieri poteſt ſimile/æqualem/idẽq; ſeruantem. Eiuſmodi ordinem ab his dũtaxat qui mentis cõpotes ſunt ſeruari uidemus atq; in ipſa uniuerſi progreſſione ꝓrius impleri. Impleri inq̃ tam cõmodiſſime q̃ pulcherrime. Ex q̃bus apparet ab aĩa quæ mentẽ habeat & artificioſiſſimam & optimã/gubernari. Neq; ab re circultum dixi ꝓprium eſſe mentis. In circuitu enim indiuiſibile centrum manet: dum circũferentia redit in idem: & in figura motuq; ſeruat̃ æqualitas. In mente ſimiliter/ſimplex fixuſq; ad ipſum uerũ directus manet intuitus/dum cauſæ in effectus per media explicant̃: uiciſſimq; effectus ſimiliter replicant̃ in cauſas. Reditq; interim animaduerſio mentis in ſeipſam conſiderandã. Et ſimili æquali eadẽ intelligendo/uolendo/agendo/intentione/regula/progreſſione procedit. Poſtq̃ uero & cœleſtes ſpæras aĩabus & animas mentibus optimis ꝑditas eſſe probabit: ſignificauitq; & uniuerſum anima una/& multas ſpæras multis agi/iã diſtinguit paucis modo tris/q̃bus animæ cœleſtibus coniungantur: dicens aĩam uel ita globo ineſſe ſicut aĩa noſtra corpori ut inde animal unum efficiatur uel ſic adeſſe ut non uiuificet quidẽ globum. ſed moueat tantum atq; regat: ſiue mirabili quadã ſolum mouendi potẽtia: ſiue quodam inſuper medio. Et ſi ex tribus ꝓpoſitis nullũ præcæteris manifeſte hic eligat/platonici tamen omnes primũ abſq; cõtrouerſia eligunt: idẽq; omnino ſenſiſſe Ariſtotelem Theophraſtumq; exiſtimant. Putant enim Platonem idem probabilis habuiſſe. Nam argumentatio ipſa per quam hic cœlum efficit animatum/animam ipſam innuit una cum moto cœlo moueri. Quod niſi ex ea & globo unũm fieret animal/certe non mobilis motor eſſet ſed motor immobilis. Idem confirmat in Phædro. Idem & in Timæo dicens/cum uellet mundi architectus/mundum intellectuale animal facere: neq; poſſet intellectus abſq; medio adeſſe corpori/coniunxiſſe intellectum quidem animæ/animam uero corpori atq; adeo ut medio infunderit mundo: & inde per cuncta diffuderit. Cæterum cur nam Plato hic cœleſtes tantum deos manifeſte confirmat? Quoniam ſuperiorum contemplatio eſt a legum materia admodum aliena: & per cœleſtes deos qui mouentur/& propriis mancipantur officiis/ſatis admonet/ſuperiorem eẽ quærendũ/qui & in motus ipſe moueat omnes: & communis dux/propria ſingulis aſſignet officia. Quid plura? Manifeſte ſuper cœleſtes animas diuinam eſſe mentem menteſq; angelicas demonſtrauit: ubi ait/cœleſtem animam/utpote quæ ex ſe non habeat/ſi intellectum ſemper diuinum acceperit recte cuncta perducere: prout apud deos recta feliciaq; habentur: alioquin penitus aberrare. Ideo Plato ubi ab aĩa procedit ad mentẽ/quaſi qui ab oculo ad ſuperius aſcendat lumen/uereat̃ admodũ ne caligare cogat̃. Poſtq̃ uero deos eſſe monſtrauit/ꝓuidere demonſtrat a ſingulari quadam ſentẽtia ſic exordiens: natura quædam diuinitati cognata/hoĩes non oĩno a ſpecie humana degenerantes ducit ad affirmãdũ eſſe deũ/q̃uis interdũ de ꝓuidẽtia dei apparẽs ꝓſperitas improborũ/quæ

falſa

falſa pſperitas eſt: q̄ & ſtatuto tēpore dabit pœnas dubitare nos cogat. Profecto deus ſi itelligēdo facit/cōſequēter quod facit itelligit/ac ſi totū facit/itelligit quoq; totū. Si cognoſcit totū/cognoſcit & ptes ex qbus totū neceſſario cōſtat: ſi ptes: ergo pticulas ex qbus neceſſario ptes. Pōt ergo & ſcit uniuerſum regere: qui pōt & ſcit puidere. Vult quoq; utiliter gubernare totū opus ſuū. Gubernari uero bñ nō gubernatis ptibus nunq̄ pōt. Ita neq; medicus neq; architectus opus totū abſq; partibus ad id neceſſario cōducentib⁹ optime curat. Non negligit deus minima gubernare/qui facere minima nō neglexit. Neq; difficilius ē gubernatio deo: cui eſt pcreatio facilis. Neq; mollitie ad curādum tardior eſt/qui oīum eſt fortiſſimus/qui accuratius cuncta gubernat q̄ uel ars uel natura quę ab arte naturaue fiūt. Nā quāto magis a deo dependent opa dei/q̄ artis uel naturę opa ab arte ſiue natura/tanto deus opib⁹ ſuis puidet diligētius: p cuius puidētiā cętera quoq; id hñt/ ut ſimiliter ſuis neq; puideāt. Q̄m uero ars quo pfectior eſt/eo facilius parua ſimul expedit atq; magna/ in deo autē ars eſt īmenſa/nimirū minima ſimul & maxima ſumma facilitate gubernat. In qbus utiq; diſpenſandis/nō totū gratia partiū/ſed ptes totius gratia diſponit bonūq; cuiuſq; ppriū refert ad uniuerſi bonū. Inter oīa uero ſub luna maximā habet circa humanā ſpēm diligentiā: tū qa pfectiſſima ē: tum qa ipſa colit deū quaſi ipſa ſingulariter excolaꝛ a deo. In his notabis a deo ſummo p ſingula rerū genera ſpēſq; diuinos diſtributos eē rectores: uel minimaꝝ actionum paſſionūq; curatores. Qui ſicut p potentiā eius poſſunt qcqd pñt/ ita per puidentiā ipſius uel minimoꝝ pcuratricē/ minima quęq; pcurant. Notabis in ſyderibus eſſe ſenſus/& ut Plotinus Hermiaſq; diſputāt: uiſum pprie atq; auditū. Sed in alio quodam genere longeq; pſtantiore q̄ ſenſus aīaliū terrenoꝝ. Notabis & aīam humanā ſemp corpori eē cōiunctā/aſſidue qdē ęthereo corpi: p ſucceſſionē uero tū terreno/tū aereo corpi. Itē motū aīę/qa primus eſt atq; ex ſe/ideoq; liber/ poſſe in formas uarias deriuari: uſq; adeo ut aīa alias in habitū inferiorē hoīe/alias in ſupiorē hoīe cōuertaꝛ: & illo qdem quaſi quadā grauitate ad loca inferiora deſcēdere: hoc aūt/ceu leuitate ſublimia petere. Ex quo appet cōceptos ex ppriis motib⁹ habitus cū diuinę uoluntatis lege cōcurrere. Sicut enim lex illa dictat bonis qdem aīs cœleſtia/malis uero terreſtria cōuenire: ſic oīno nullo extrinſecus impellente: & quaſi naturali quodā inſtinctu & bonoꝝ habit⁹ ſpōte ſupiora petūt/maloꝝ uero ad inferiora labunꝛ: hic pfecto ſi longius cōmentari liceret: exponerē illud obſcuriſſime dictū: ubi inducit aliquē trāſmutare conantē/ignē in aquā aīatam/quaſi difficillima molientē. Nā cū & aqua igni cōtraria ſit/& anima creari nō poſſit ex igni: nimirū impoſſibilia tentat/q ignē in aquā aīatā trāſmutare moliꝛ. Neq; minus obſcure dictū eſt/qđ de reſolutiōe & diuiſione dialectica eſt exponēdū. Nēpe ſi qs diuidēdo pcedat per tres gradus: ſcilicet a genere quodam generaliſſimo ad ſpecies ſubalternas/ ab eiſq; ad ſpecialiſſimas deniq; ſpecies facile diuidit: ſimiliter qui per eoſdem gradus reſoluit/ a ſpecie ſpecialiſſima ad ſubalternum genus/& inde ad generaliſſimum facile quoq; reſoluit. At uero qui per ſingula numero infinita peruagari uoluerit/ irritum opus aggredietur. Sed de his in cōmentariis in Philebum. Inter hęc notabis Platonis uerba Dauidis prophetę oraculo q̄ ſimilima: neq; aſcenſu in cœlum/neq; deſcēſu in infernum diuinū poſſe iudiciū euitari. Poſt hęc oſtēdit deū a prauis nō poſſe muneribus iniuſte placari. Vbi cōſiderabis deū diligentiorē eſſe humani generis curatorē q̄ paſtores ouium: gubernatores nauiū: duces exercitus: agroꝝ ruſtici: equoꝝ aurigę: medici ęgrotātium. Præterea oīa ſub cœlo plena maloꝝ/perpetuūq; circa aīas bellum. In quo uitia deorſum trahunt: dii uero dęmoneſq; ſurſum. Conſiderabis uiuas eſſe in deo uirtutes: imo uitas: quaꝝ ſcintillis qbuſdā in aīa inde ſuccenſis: aīa ad ſublimia eleuaꝛ. Poſt uero phœmia: ſeueriori cēſura aīaduertit in impios: neq; ſolum nefarias actiones/ſed impudentiā quoq; uerboꝝ: imo & cogitatiōes ipſas cōtra diuinā dignitatē diligēter explorat: ac tres ſpēs īpietatis in ſupiorib⁹ poſitas/in ſex deducit: uidelicet in duo quālibet partiendo. Tres enim illę in opinione cōtra deū falſa conſiſtunt. Pōt aūt una cum falſa opiniōe: iniquitas quoq; moꝝ cōcurrere: pōt & tolerabilior ęquitas. Cognoſces hic & pœnas maleficoꝝ hęreticoꝝ ſuperſtitioſoꝝ: illorum præterea qui Pſeudo prophetę cognominātur. Rurſus quātum plebeam dānet ſuperſtitionē. Dānauit & ſupra poeticam/ a qua plebea etiā confirmatur. Vbiq; uero Plato tam poeticam q̄ plebeam ſuperſtitionem improbat: & ante omnia humana officia pietatem philoſophicam ueneratur.

¶ DIALOGVS.X. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

POſt leges de cęde/uulneribuſq; & uerberibus/cōmunis lex illa de omni ui ſanciaꝛ. Vt nemo ferat aſportetq; rem alienā/aut uicini re ulla utaꝛ/niſi poſſidenti antea perſuaſerit: hinc enim mala oīa quę narrauimus/dependerūt: pendentq; iam & in poſterum dependebūt. Reliquoꝝ uero maxima ſunt petulantiū iuuenum contumelię atq; iniurię: quæ tunc in maxima: quādo in ſacra cōmittuntur/ pręſertim cum in publica atq; ſancta: uel in tribuū aliquaꝝ cōmunionē/uel alioꝝ huiuſcemodi. Secūdo uero loco habenda ſunt/

Quando in ſacra priuata atq; ſepulchra. Tertio quæ in parentes ſeorſum ab his quæ narrauimus. Quartum cõtumeliẽ iniuriẽq; genus eſt/quãdo quis cõtemptis magiſtratibus/rem illoꝝ abducit: uel ea utitur/anteq̃ illis perſuaſerit. Quintũ cum ciuis alicuius ciuilis dignitas lẽdit uel offendit qđ genus omnino ultionẽ poſcit: atq; his ſingulis cõmuniter ꝓuidere lex debet. De ſacrilegio quidem ſummatim dictũ eſt: quid fieri oporteat: ſi ui aut clam peragat. De his autẽ quẽ uerbo uel opera in deoꝝ contemptũ aguntur/quomodo punienda ſint/deinceps prohœmio quodam ꝓpoſito/dicẽdum uidet. Huiuſmodi uero prohœmiũ ſit. Qui deos eſſe putat ſm leges/nec facit unq̃ ſponte impium quicq̃: nec loquit. Faciunt autẽ aut dicunt impium aliquid in deos/ uel quia deos eſſe negãt: uel quia & ſi putant eſſe deos/de rebus tamẽ humanis curare ipſum minime arbitrãtur: uel tertio/ q̃uis & ſint & de hoĩbus curam habeant: facile tamẽ placari eos uotis & ſacrificiis opinantur. CLI. Quid faciemus igit? quid ad ipſos dicemus? ATHE. Audiamus o bone uir prius quid in noſtrum cõtemptũ ioco quodam dicturos illos coniicio. CLI. Quid nam dicent? ATHE. Ita ferme in nos nugabuntur o athenienſis hoſpes: uoſq; lacedẽmonie/atq; gnoſie/uere illud dicitis: quod noſtrum alii nequaq̃ eſſe deos/alii nihil noſtra curare/alii muneribus facile placari exiſtiment. Quod igitur uos in oĩbus legibus ferẽdis/faciẽdum eſſe putauiſtis: hoc & nunc a uobis fieri uolumus: ut ſcilicet ante legum minas: ſufficiẽtibus ſignis deos eſſe nobis perſuadeatis: nec poſſe illos prẽterq̃ fas eſt/ muneribus ullis moueri. Nunc enim hẽc & ſimilia quẽdam audientes prẽdicari quottidie ab iis q excellere putantur: poetis/ oratoribus/uatib9/ ſacerdotibus/aliiſq; ꝑmultis/ ab iniuria quidẽ facienda non remouemur: ſed cum fecerimus / placare deos conamur. A uobis autem qui atroces nullo modo ſed mites legum latores eẽ gloriamini/ poſcimus ut perſuaſione prius adhibita qđ dii ſint ita doceatis/ut etiam ſi non multo ſublimiora q̃ alii ueriora tamẽ loquamini. Forte nãq; uobis credemus. Quare ſi equũ quid poſtulamus/morem gerite. CLI. Atqui o amice facile eſt ueritatẽ hãc oſtendere qđ dii ſint. ATHE. Quo pacto? CLI. Primũ quidẽ terra/ſol/ſydera/ipſumq; uniuerſum. Temporꝝ quoq; hornatiſſima uarietas/annis/menſibuſq; diſtincta/id oſtendunt: grẽcorum prætere a barbarorũq; omniũ conſenſus/deos eſſe fatentium. ATHE. Timeo o beate uir ſceleſtos homines. Timeo inquã non erubeſco nec uereor: ne forte uos contẽnant. Vos enim differentiẽ iſtorum cauſam ignoratis: & incõtinentia uoluptatum cupiditatũq; tantũmodo putatis ad impiã animos eorum uitam corruere. CLI. Sed quæ nam prẽter iſta/alia iſtoꝝ cauſa hoſpes eſt? ATHE. Quod uos ipſius expertes/penitus fugit. CLI. Quid hoc? ATHE. Ignorãtia quẽdam certe grauiſſima: quæ maxima uidetur eſſe prudentia. CLI. Quo pacto inquis? ATHE. Feruntur apud nos ſermones/ partim metro/partim ſoluta oratione conſcripti: qui apud uos propter diſciplinẽ ciuilis excellentiam: ut audio: non reperiuntur. Quorum antiquiſſimi / primã cœli aliorũq; naturam deoꝝ factã fuiſſe affirmant: nec multum progreſſi/deorum generationẽ conſuetudinẽq; inter ſe narrãt. Quẽ quoniã priſca ſunt/quãtum ad alia quidem ſiue recte ſeu non recte ſe habeant: reprehendere: nõ facile eſt: ad cultum tamẽ honorẽq; genitorum/nec utilia ipſa/nec uera eſſe fatebor: priſca igitur dimittamus: deq; illis ut diis placet dicamus. Iunioꝝ uero ſapientum uerba/ſicubi mala hoĩbus afferant/incuſemus: profecto iſtorum uerbis illud efficit: ut cum ego & tu hæc ipſa ſigna eſſe / quod dii ſint/aſſerimus: ſolẽq; ac lunam: ſydera & terram/quaſi deos & res diuinas in medium adducimus/ tunc iuuenes ab iſtis ſapientibus aliter perſuaſi/terram & lapides hæc eſſe dicant: nullãq; humanarum rerum curam habere poſſe: ſed uerbis tamen hornatis ueriſimiliter ſermonem de iſtis eſſe digeſtum. CLI. Graue id certe hoſpes etiam ſi ſolũmodo unus dixiſſet. Nunc uero eo grauius & moleſtius eſt/ quo plures ſunt: qui dicũt. ATHE. Quid ergo dicere/quidue facere nos oportet? Vtrũ quaſi apud impios homines accuſati ſimus quod falſo deos eſſe/legibus affirmamus: ad defenſionem accingemur? An his dimiſſis ad legum tractationem iterum reuertemur: ne prohœmiũ legũ nobis hoc excreſcat in longum? Cum oratio breuis futura non ſit/ſi pronis ad impietatẽ hominibus quæ requirunt/ſufficienter oſtendere uoluerimus: atq; etiam terrore illos a ſcelere amouere: demũ uero quẽadmodum cõuenit/leges ferre. CLI. Sæpe numero in hoc breui tempore hoſpes a nobis dictum eſt breuitatẽ non eẽ prolixitati anteponẽdam. Nihil enim nos/ut dicit/ urget. Quare ridiculum ſimul & prauũ eſſet/ſi breuiora melioribus prẽferremus. Multũ enim cõferet/ ſi ueriſimili rõne ſermo noſter oſtenderit: qđ dii ſint & boni ſint: iuſtitiãq; multomagis q̃ homines colãt. Quod fere optimũ pulcherrimũq; legum omniũ erit exordium. Quãobrẽ abſq; ulla moleſtia atq; feſtinatione/pro uiribus nihil prẽtermittamus: qđ ad hanc rem pſuadẽdam ptineat. ATHE. Iſte ſermo tuus adeo te paratũ promptũq; oſtendit: ut ad pces uotũq; uideat prouocare: nec morã amplius patiat. Verum quomodo ſine ira eſſe aliquis deos diſſerat? prẽſertim cũ neceſſe ſit grauiter ferre odiſſeq; eos: qui horum uerboꝝ nobis cauſam prẽbuerunt. Hi certe a pueritia ad deos affirmandos eo maxime inducere animũ potuerũt/qđ dum lacte nutrirentur a nutricibus matribuſq; multa de illis ioco & ſerio dicta decantataq; in orationibus audiebãt: & in ſacrificiis uidebant conſentanea quẽq; illis fieri/quẽ ſuauiſſime pueri & uident & audiunt: dum parentes eoꝝ ſummo ſtu-

dio pro

dio pro ſe liberiſq; ſacrificare/orareq; ſupplices:deos/quaſi q̃maxime dii ſint/uiderēt: necnō quo-tidie in ortu & occaſu ſolis ac lunę grecos & barbaros omnes tam in rebus aduerſis q̃ ſecūdis con ſpicerent/ſuppliciter adorare:atq; ex hoc non ſuſpitionem quod dii ſint afferre: ſed teſtimonium quod ſint abſq; controuerſia perhibere. At uero qui hæc omnia/nulla ratione/ut mentis compos quilibet dicere/moti deſpiciunt: proptereaq; nos ad hæc dicēda compellunt. Quo pacto eos nūc manſuetis uerbis corrigere/& primū quod dii ſint docere poſſumus:audeamus tamen: nec enim decet/cum illi uoluptate perdantur/nos quoq; ira in eos corrumpi. Quapropter omni cōcitatio-ne animi extincta prohœmiū ad eos qui ita mente corrupti ſunt aggrediamur: & quaſi ad unum eorum ita orationem manſuete uertamus. O fili/iuuenis adhuc es:nec dubito/quin ꝓgreſſio tem poris faciat:ut de multis aliter q̃ nunc ſentias. Expecta igitur oro/ut tunc de rebus maximis iudi-ces. Maximū autem eſt/quod tu modo nihil arbitraris/ut recte de diis ſentientes/bene uiuamus. Verum ſi hoc in his permagnū tibi ſacrificauero/ minime mentiar. Non tu ſolus nec amici tui pri-mi/hanc de diis opinionē habetis. Sed aliqui ſemper/tum plures/tum pauciores hoc morbo labo rant. Quod uero plurimis illorum contigit/tibi narrabo. Profecto nullus eoꝝ ab adoleſcentia uſq; ad ſenectam in hac opinione quod dii non ſint/perſeuerauit. Reliqui autem duo morbi q̃uis non multis/nōnullis tamē permanſerunt: qđ dii ſint qdem:ſed de rebus humanis nihil curent. Vel qđ curent/ſed facile precibus ſacrificiiſq; placentur. Tu igiť ſi mihi credes/expectabis/donec plane cō ſtet tibi pro uiribus/quid de his iudicandum ſit. Vtq; id aſſequaris/diligenter conſiderabit/ſiue ſic ſiue aliter ſe res habeat:& a cæteris omnibus & a legū latore maxime ſciſcitaberis. Interea noli tam temerarius eſſe:ut impie de diis ſentias. Is enim qui tibi leges ponit/& nūc & poſtea/quomodo iſta ſe habeant/docere conabitur. CLI. Optime hucuſq; hoſpes nobis ē dictum. ATHE. Prorſus ē ita o Megille atq; Clinia. Sed in mirabilem quendam ſermonē neſcientes incidimus. CLI. Quē nam? ATHE. Qui a multis ſapientiſſimus eſſe putať. CLI. Dic clarius. ATHE. Res omnes nōnulli aiūt/ quę fiunt/quę futurę queq; factę ſunt/uel natura/uel fortuna/uel arte fieri. CLI. Et probe quidem. ATHE. Certe non abſurdū eſt uiros ſapiētes probe dixiſſe. Quare ſequamur ipſos: inquiramuſq; quid nam intellexerunt. CLI. Omnino. ATHE. Maxima dicūt atq; pulcherrima natura fortunaq; fieri. Arte uero minora eamq; dicunt accepta a natura magnoꝝ primorūq; operum generatione fingere/fabricareq; minora omnia:quę artificioſa ab omnibus appellātur. CLI. Quomodo id ais? ATHE. Sic planius dicam. Ignē/aquam/terram/aerem:omnia hęc non arte ſed natura & fortuna eſſe dicunt. Corpora etiam quę poſt hęc ſunt:rerum terrenarū/ſolis/lunę/ſtellarū oīum/ex iſtis aīa prorſus carentibus facta fuiſſe aiunt:fortunaq; uirium lata ſingula caſu ſingulis conueniſſe:atq; ita frigida calidis/ſicca humidis/mollia duris:& omnino contraria contrariis/duce fortuna/neceſſa-rio cōtemperata fuiſſe. Hoc pacto cœlum totum & quę in eo ſunt omnia: aīalia quoq; & plantas & anni tempora fuiſſe producta:non per intellectum/neq; per deum aliquē:ſed natura/ut diximus/ atq; fortuna. Ex quibus artem poſtea mortalem a mortalibus factam/poſteriores quaſdam res ge-nuiſſe/non penitus ueritatis particeps/ſed ſimulachra quędā ſibiipſis cognata:qualia pictura/mu-ſica:cætereq; artes his ſimiles generant. Siq; uero artes ſerium aliquid faciunt:eas eſſe quę uim ſuā cum natura cōmunicant qualis eſt medicina/agricultura/gymnaſtica. Ciuilem pręterea peritiam aiunt/parua quadam parte cum natura:magna uero cum arte cōcurrere. Atq; ita uniuerſam legū poſitionē non cum natura/ſed cum arte/cuius poſitiones uerę non ſint/cōuenire. CLI. Quo nā pa-cto? ATHE. Deos o beate uir/non natura/ſed arte & legibus quibuſdam cōſtare uolunt: eoſq; aliis alios eſſe/ꝓut ſinguli ſecum cōſentientes:lege ſanxerunt. Pulchra uero uel honeſta/alia natura/alia lege cōſiſtere. Sed iuſta natura minime eſſe. Immo uero hoīes de his ſemp inuicē diſceptare:& no-uas quottidie cōſtituere:& quę nup ſtatuerūt:quatenus illis ſic placet eatenus eſſe iuſta/non natura quidē/ſed arte & legibus ſtabilita. Hęc ſunt o amici quę ſapientes uiri/tum poetę/tū ſcriptores alii iuniorib⁹ tradiderūt:dicētes iuſtā eſſe eā poſſeſſionē:quę ui & uictoria cōparať. Vnde iuniorib⁹ im pietas naſciť:ut credāt nō eſſe deos/quales credere leges iubent. Hinc ēt ſeditiones oriunť:ꝑ quas ad eā hoīes uitā quaſi ſm naturā rectā trahunť/qua ita uiuāt ut cęteros uincāt/nec ſm leges aliis ſer-uiant. CLI. O qualem hoſpes rem narraſti? qualēq; peſtem iuuenū & publice ciuitatib⁹ & priuatim domib⁹ ſuis illatā? ATHE. Vera narras o Clinia. Sed cū ita ſe res hēat/qd legū latori agēdū cēſes? An ſolū minari oībus hoībus debet? eos oīno pœnas daturos/niſi deos eē credāt: taleſq; opinenť/ quales a legibus tradunť: deq; honeſtis & iuſtis & maximis qbuſq; rebus ac de uirtute & prauitate/ ita oīno arbitrenť & agant/ut legū lator ꝑſcripſerit. Si igitur non paruerint/alios mortis ſupplicio/ alios flagellis & uinculis/alios dedecore/alios exilio/egeſtateq; puniēdos. Ita ne minabitur qdē tm̄ legū lator? ut aūt in legū latione ꝑſuaſionem minis adiungat/qua mitiget/nihil curabit? CLI. Mini-me hoſpes:ſed ſiqua in huiuſcemodi reb⁹ uel modica ꝑſuaſio iueniri pōt/nō debet legum lator qui modo alicuius precii ſit/labore inde deterreri. ſed q̃maximo/ut dicitur/clamore poteſt/priſcę legi auxiliū ferre:rōnibuſq; oſtēdere qđ dii ſint:& q̃cūq; ipſe pauloante dicebas. Atq; ipſi legi & arti/ita

Multoꝝ ſapi-entū opiōnes res tēporeas: uel natura: uľ fortuna: uľ ar te fieri.

Quę pulcher rima fiūt a na tura & fortu-na fieri: mio-ra uero ab ar-te:

Vide ut medi cina ad natu-rā: ciuilis ad artē magis in clinet ſecūdū ueteres ſapiē-tes.

Prouerb: Quā maxio clamore auxi lium ferre.

Digitized by Google

ſuffragari:ut uel natura/uel non minus q̄ natura conſtare affirmet: cum mentis ipſius proles ſint: ut recta ratio monſtrat: quā tu modo dicere mihi uideris:& ego credo. ATHE. O paratiſſimi animi Clinia: nōne arduū eſt/ea rationibus proſequi: quæ ita per omnes diuulgata ſunt: ipſaq; prolixa ſunt/nec breuitatē patiuntur. CLI. Quid hoſpes? cum tam multa de ebrietate & muſica dicerētur: eam ꝓlixitatē ęquo animo tulimus: de diis uero talibuſq; rebus plura dicentē non auſcultabimus? Enimuero legum lationi prudenter diſpoſitę/magnū hinc patrociniū eſt futurū: cum legū mandata litteris tradita quę toto tpe futuro redargutōi ſubiecta eſſe ſolent/ſic cōprobata quieſcāt. Quare terreri non debemus: ſi auditu ardua in principio ſunt: quæ uel tardi ingenii hoīes ſæpius repetēdo aīaduertere poterunt. Hæc igiť licet prolixa/ſi modo utilia ſunt/non uidentur abiicienda. Nec equū eſt hos ſermones pro uiribus nō defendere. ME. Optime mihi hoſpes Clinia loqui uidetur.

Proponitur: demonſtrare deos eſſe.

ATHE. Et maxime qdem o Megille: quare faciēdum eſt/ut dicit. Profecto niſi ſermones iſti inter omnes/ut ita dixerim/hoīes uulgati eſſent/nihil opus eſſet/deos eſſe rōnibus demonſtrare. Nūc uero neceſſe eſt. Cum igiť maxime leges ab improbis hoībus corrūpanť/cuius nam magis q̄ legū latoris officiū eſt/auxilium ferre? ME. Nullius certe. ATHE. Verū dic mihi Clinia: participē enim te rōnis huius eſſe oportet. Nōne qui hæc dicit/ignē/terram/aquā & aerem: prima oīum putare uidetur? atq; hæc eadē naturā uocare:& ex his poſteriorē animā arbitrari? Immo nō uideť ſolum: ſed iſta nobis oratiōe ſua uere ſignificat. CLI. Ita ꝓrſus. ATHE. Num igiť per iouem quaſi fontē quēdam inuenimus ſtultę illoꝝ opinionis: qui unq̄ quęſtiones rerum naturaliū attigerunt. Conſidera obſecro & rōnem oēm ſcrutare. Non enim parū intereſt: ſi oſtenderimus eos qui impiis rōnibus īnituntť/cæteroſq; ad impietatē trahunt/nō recte ſed peruerſe diſſerere. Mihi igiť de his ita uideť. CLI. Probe dicis: ſed coneris iſta oſtendere. ATHE. At uidebor rōnibus uti nō cōſuetis. CLI. Ne uerearis amice. Intelligo enim ꝙ putabis longe te a propoſito ferēdarum legum abire/ſi diſputationem hanc ingrediamur. Verū ſi non aliter cōuincere poſſumus recte ſe habere quæ de diis ſm legem modo dicunť/dicendum eſt oīno. ATHE. Dicam iam nouā hāc pene inauditāq; rationem.

Reiicitur opinio dicētium oīum principia eē corpa.

Quod generationis corruptioniſq; oīum prima cauſa eſt/non primū/ſed poſterius factum illi ſermones affirmarunt: qui animos impios effecerunt. Quod uero poſterius/id prius. Quare ueram deoꝝ ſubſtantiā ignorarunt. CLI. Nondum intelligo. ATHE. Qualis anima ſit/& quā habeat uim omnes ferme ignoraſſe uideňť: tum quo ad alia: tum quo ad eius generationē/qđ ante oīa corpora nata ſit:& tranſmutatiōis decoriſq; corpoꝝ ipſa ſit maxime oīum princeps. Si hæc ita ſint/nōne quæ animę ipſius ꝓpria ſunt neceſſario priora his erunt/quę ad corpus pertinent: cum ipſa corpe ſit antiquior? CLI. Neceſſe eſt. ATHE. Ergo opinio/cura/intellectus & ars & lex/duris & mollibus/grauibus atq; leuibus priora ſunt. Quare ingentia & prima opera/operationeſq; ipſę artis in primis erunt. Quę uero natura ſunt/& natura ipſa quā non recte ſic appellant: poſterius ſunt:& artem intellectūq; ſequūtur. CLI. Cur non recte? ATHE. Quia naturam generationē circa prima dicere uolunt: primaq; ponunt corpora. Si autē non ignis nec aer: ſed anima primo eſſe uidebiť: anima ipſa corpore antiquior rectiſſime affirmabiť:& hæc ipſa ita natura conſtare: ſi animā corporibus antiquiorē eſſe conſtiterit: aliter uero nequaq̄. CLI. Vera loqueris. ATHE. Num deinceps ad hęc ita nos comparabimus? CLI. Ita prorſus. ATHE. Rationem cauillatoriā fallacēq; fugiamus: ne ſi forte iuuenilis ipſa non ſenes feſellerit: ridiculos reddat: uideamurq; magna aggreſſi: ne parua quidem conſecuti fuiſſe. Si amnē ꝓfundum rapidumq; tres ipſi tranſire uellemus:& ego iunior uobis fluctuſq; magis expertus dicerē: periculum me primū uobis in tuto relictis facere oportere: utrū tranſiri fluuius a uobis ſenioribus poſſit: an non?& poſtea facto periculo/aut hortari uos ad tranſitum: aut ſi tranſiri nō poſſit/me ſolum periculum ſubiiſſe: modeſte loqui uiderer. Non aliter inquā cum ratio profundior adeunda ſit/fermeq; ueſtris uiribus non acceſſibilis: ne uertiginē tenebraſq; uobis faciat/ad eas uos quęſtiones ducens: quibus conſueti non eſtis atq; hoc pacto dedecore triſtitiaq; afficiat: periculum in me primo ita faciūdum cenſeo: ut & meipſum īterrogem & mihi ipſi reſpondeam:& hoc pacto uobis in tuto audientibus totam hanc de anima diſputationem pertranſeam: qua prior eſſe corpe oſtendať. CLI. Optime hoſpes loqui uideris: facitoq; ut dicis. ATHE. Age igitur modo magis q̄ unquam deum omni ſtudio inuocemus: cū deos eſſe diligenter demōſtrare conemur: rationemq; ingrediamur: rudentibus tutiſſime tenſis. In hac autem diſputatione: interrogatōibus huiuſmodi ſic ſecuriſſime reſpondere uideor: ſiquis roget.

Aggreditur demonſtrare deos eſſe.

O amice ſtantne omnia/nihilq; mouetur/an contra/ſtat nihil/cuncta mouentur? Vel aliqua mouentur: aliqua ꝑmanent: huic utiq; reſpondebo manere alia/alia uero moueri. Nōne in aliquo loco ſtant & mouentur? Quid ni? Nōnulla in una ſede id faciunt/nōnulla in pluribus. Ea ne dicis quæ ſtantium in medio uires capiunt/in uno moueri? quēadmodum circuli ſtare dicuntur/licet circūferentia eoꝝ uertatur. Ita prorſus. Intelligimus autem ꝙ in hac circulatione cum huiuſmodi motus/maximum ſimul minimumq; circulum circunducat/ſecundum proportionem: ſeipſum maioribus minoribuſq; diſꝑit:& ipſe quoq; proportione ſeruata maior eſt & minor. Propterea cunctorum factus eſt

fons

fons mirabiliũ. Vna enim cũ magnis paruiſq; circulis uelocitates tarditateſq; cõuenientes ita tranſi
git/ut incredibile quidam peragere uideat. Vera narras. In multis uero moueri/dicere mihi uide-
ris/quęcũq; ex alio in alium ſemper tranſeunt locum:& nõnunq̃ alicuius centri unius obtinent ba-
ſim:nõnunq̃ plura:eo qđ circũuolantur:& cum ſingula ſibi inuicẽ paſſim occurrant/ ſi ſtantib⁹ re-
ſiſtentibuſq; obuia fiunt/ſcindunt:ſin uero contra latis/unũ facta tam hæc q̃ ipſo℞ inter media con
iungunt/atq; cõdenſant:fateor utiq; hæc ita ſe habere/ut tu ais. Atqui cõiuncta denſataq; augent/
diſiuncta uero rarefactaq; minuũtur/quãdo prior ſingulo℞ habitus ꝑmanet:quãdo uero nõ ꝑma-
net/ꝑpter utraq; corruptio ſequit. Fit igitur omniũ generatio/quãdo paſſio quędam fit:cũ uideli-
cet principiũ capto incremẽto ad ſecũdam perueniat tranſlationẽ:& ab hac in ꝓximã:&cũq; ad tres
uſq; peruenerit/in ſentiẽtibus ſenſum habuerit. Hac ergo tranſmutatione atq; tranſlatiõe quodli-
bet gignit. Vere aũt eſt/quando permanet. Quod ſi in alium habitũ permutatũ ſit/iam penitus eſt
corruptum. Species motuũ omnes pręter duas o amici iã diximus. CLI. Quas illas? ATHE. Illos
o bone uir motus nõdum diximus:quo℞ pene gratia tota hæc conſideratio eſt. CLI. Dic planius.
ATHE. Animę gratia diſputationẽ hanc aggreſſi ſumus. CLI. Maxime. ATHE. Sit ergo alter mo
tus quo quid alia ſemp mouere põt quidem:ſeipſum uero non põt. Alter quo quid & ſeipm ſemp
& alia poteſt mouere/cõiungendo/diſiungendo/augendo & cõtra:generãdo ꝑterea & corrũpẽdo.
Qui motus a cæteris omnibus eſt diſtinctus. CLI. Sint ut uis. ATHE. Nõne motũ illum nouũ po-
nemus:quo aliquid ab alio mouet/& alia mouet? Decimũ uero collocabimus illum / quo & ſe mo-
uet & alia:qui certe omnibus actionibus & paſſionibus ſe accõmodat:rerumq; omniũ quęcũq; ſint
reuera motus & tranſmutatio nuncupatur. CLI. Ita prorſus. ATHE. Quę potiſſimũ ex decẽ mo-
tibus cęteris omnibus tanq̃ robuſtiſſimũ & efficaciſſimũ pręponemus? Neceſſe eſt eum quo quid
& ſe & alia mouere poteſt/longiſſimo interuallo ꝓcedere/cæteros aũt omnes eẽ longe poſteriores.
CLI. Probe. ATHE. Sed unum uel duo nõ recte locata/aliter ponẽda ſunt. CLI. Quę nã? ATHE.
Quod de motu decimo diximus/non recte eſt dictũ. CLI. Quare? ATHE. Quia qui decimo enu/
meratus eſt/tam generatione q̃ robore ſm rationẽ primus eſt. Secundus uero / quẽ nono abſurde
loco enumerauimus. CLI. Quomodo hęc dicis? ATHE. Sic. Quando aliud ab alio mouetur:idq;
rurſus ſemper ab alio/erit ne in talibus aliquid quod primo moueatur? At quomodo id cũ ab ali-
quo moueat / eorum quę mouentur/primũ erit? Certe impoſſibile id eſt. Sed quãdo aliqd ſeipſum
mouens/aliud quoq; mouebit:illudq; aliud:& ſic deinceps plurima mouebunt/ an aliud totius mo
tus principiũ erit/q̃ mutatio eius:quod ſeipſum mouit? CLI. Egregie dictũ id:& concedendũ eſt.
ATHE. Pręterea ſic nos ipſos interrogemus/& ipſi nobis reſpondeamus. Si quo uis modo uniuer
ſa ſimul/ ſteterint/ ut plurimi talium audent dicere/quẽ motũ potiſſimũ ex omnibus primũ in ipſis
fieri aſſeremus? Eum ꝑfecto/quo quid ſeipſum mouet. Motus enim dependens ab alio / non prius
incidet/q̃ alia quędam ipſis inciderit ꝑmutatio. Quapropter initium oĩum motionũ primũq; mo
tum qui & in ſtantibus factus ſit:& in his quę mouent modo inſit/illum fateri neceſſe eſt / quo quid
ſeipſum mouet:& hanc eſſe antiquiſſimã oĩum potentiſſimãq; mutationẽ:ſecundam uero illã: qua
quid ab alio mutat/& alia mouet. Veriſſime dicis:poſtq̃ hucuſq; diſputando deuenim⁹/hoc quoq;
reſpondeamus. CLI. Quid nam? ATHE. Si primũ motum in terreno uel aquatico uel igneo cor-
pore/ſiue ſimplici/ſeu mixto uiderimus/quam ineſſe ipſi paſſionem dicemus? CLI. Nunqd rogas/
ſi uiuere ipſum dicendum ſit/q a ſeipſo mouetur? ATHE. Id ipſum. CLI. Viuere certe. ATHE.
Quid uero cum animã eſſe in aliquo uiderimus/ num ob aliud uiuere ipſum q̃ ob hoc putabimus?
CLI. Ob hoc ipſum? ATHE. Attende per iouem obſecro/nunquid uelis tria in re qualibet intelli-
gere. CLI. Quo pacto? ATHE. Vnum ſubſtantiam ipſam. Vnum ſubſtãtię rationẽ. Vnum quoq;
nomen ipſum. Interrogationes etiam de omni re duas eẽ. CLI? Quomodo duas? ATHE. Quod
uidelicet nõnunq̃ nomine nobis propoſito/rationẽ ipſam quęramus:nõnunq̃ rationẽ aſſecuti/no-
men iam inueſtigemus. Sed uolumus ne hoc iterum dicere? CLI. Quid nam. ATHE. Bipartita
diſtinctio & in aliis & in numero reperit:& in numero ſic diuiſo/nomẽ qdem par eſt. Ratio autem
numerus ĩ duo ęqualia diuiſibilis. CL'. Certe. ATHE. Tale aliquid dico. Nõne idẽ in utroq; ſigni/
ficamus? ſiue nomen interrogati rationẽ:ſiue rõnem interrogati nomẽ reddamus:qſiquidẽ unam
eandẽq; rem noĩe qdem parẽ/ rõne uero numerũ in duo equalia diuiſibilem appellamus. CLI. Idẽ
oĩno. ATHE. Rei uero illius cui nomẽ eſt aĩa/quę nam rõ eſt? Num hẽmus aliã rõnem/ꝑter eã quã
modo diximus:qđ ipſa poſſit ſeipſam mouere? CLI. A ſeipſo moueri aſſeris rõnem eẽ illius ſubſtã-
tię:q̃ noĩe oẽs aĩam appellamus? ATHE. Aſſero equidem. Quod ſi ita eſt/an adhuc deſideramus
uſſ icientius demõſtrari/idem eẽ aĩam/& primã generationẽ ac motũ rerum quę ſunt: quę fuerũt:
quęq; futurę ſunt:oĩumq; rurſus iſtis contrario℞:quãdoquidem tranſmutationis motuſq; omnis
oĩbus cauſa eſſe apparuit. CLI. Minime. Nam ſufficiẽtiſſime mõſtratũ eſt/aĩam oĩbus antiquiorem
eſſe:cũ motus principiũ ſit. ATHE. Nõne igit motus qui ab alio in alio fit:quoue nihil unq̃ ſeipm
mouet/ſecũdus eſt:& quoto quis uelit numero℞ interuallo ſupiori motui poſtponẽdus : ſiquidem

Quę antiquiſſimus & potẽtiſſima motio.

Videntur ĩ nomine & rõne ſint duę interrogationes

Aĩę rõ potẽs ſeipſam mouere.

corpis uere inaĩati mutatio eſt. CLI. Probe. ATHE. Recte igiť & ꝓprie/uereq; & abſolute diximus prius corpore aĩam factam fuiſſe: corpus uero poſterius atq; ſecũdo: animę ſm naturã dominanti ſubiectũ. CLI. Veriſſima hęc ſunt. ATHE. Recordamur nos in ſupioribus conceſſiſſe/ſi antiquior corpore aĩa declareť/illa etiã quæ animę cõpetunt/iis quę corporis ꝓpria ſunt/ priora eẽ ſimul declarari? CLI. Maxime. ATHE. Affectus ergo/mores/uoluntates/cogitationes/uerę opiniones/curę/memorię: oĩa hæc lõgitudine corpoꝝ/latitudine/ꝓfunditate/robore/prius facta ſunt/ſicut & aĩa corpore. CLI. Neceſſe eſt. ATHE. Num etiã cõcedere cogimur bonoꝝ & maloꝝ/ honeſtoꝝ & turpium/iuſtoꝝ & iniuſtoꝝ/cæterorũq; contrarioꝝ cauſam eſſe/ſiquidẽ cãm omniũ ipſam aſſerimus? CLI. Cur nõ? ATHE. Animã cuncta gubernantẽ/& in oĩbus quæ mouenť habitantẽ: nõne & cœlũ gubernare neceſſario confitebimur? CLI. Omnino. ATHE. Vnam igiť an plures? plures certe/ut ego pro uobis rñdeam. Nec pauciores q̃ duas ponere debemus: unam beneficã/ contrariã alterã. CLI. Recte admodum. ATHE. Vniuerſa ergo quę in cœlo ſunt: quę in terra: quę in mari ſuis motibus anima ducit: quibus nomina ſunt/uelle/cõſiderare/curare/conſultare. Recte & nõ recte opinari/lętari/dolere/audere/metuere/odiſſe/diligere/& cęteris pręterea motibus oĩbus: qui hoꝝ affines primiq; ſunt: qui & ſecũdos corpoꝝ motus ſuſcipiẽtes / oĩa in augmẽtũ decrementũq; ꝑducũt cõcretionẽ/uel cõdenſationẽ/ & diſcretionẽ/uel rarefactionẽ: & in ea q̃ iſta ſequũtur: caliditates: frigiditates: grauitates: leuitate: durum: molle: album: nigrum: auſterum: dulce: amarum. Et deniq; omnibus: quibus anima uſa ſi intellectũ quoq; ſemp diuinum acceperit: recte cuncta diis recta feliciaq; perducit: ſinuero amẽtia cõiuncta fuerit/omnia his cõtraria facit. Dam⁹ ne iſta ſic ſe habere? an adhuc ambigui ſumus? CLI. Nullo modo ambigimus. ATHE. Vtrum ergo aĩę genus/ cœlum terram: totũq; orbem regere arbitramur? quod mente uirtuteq; refertũ eſt? an quod caret utriſq;? Vultis ne ut ita reſpondeamus? CLI. Quo pacto. ATHE. Ita dicamus o mirifice uir: ſi uniuerſus cœli circuitus/& omniũ quę in eo ſunt/ꝓgreſſio/mentis motui & circulationi & rõni ſimilem habet naturã: & ſimili quadam rõne pagiť/conſtat optimã animã totius mundi curã habere cõcedẽdum eſſe: unde tali ratiõe circũuoluať. CLI. Recte. ATHE. Sinuero furioſe & ſine ordine moueť/ malã. CLI. Hæc quoq; recte. ATHE. Quã igitur mentis motus naturã habet? Sed ad hanc quęſtionem o amici prudenter reſpondere difficile eſt. Quare par eſt ut ego uobiſcũ reſpõdeam? CLI. Probe loqueris. ATHE. Cauere itaq; debemus/ne quaſi ex oppoſito ad ſolem conuerſi & in meridie noctẽ agentes/ꝓinde reſpondeamus: ac ſi mortalibus oculis mens ſufficiẽter conſpici cognoſciq; poſſit. Tutius enim uidebimus: ſi ad imaginẽ eius reſpiciamus. CLI. Quo pacto dicis? ATHE. Videam⁹ cui potiſſimũ decem illaꝝ agitationũ ſimilis ſit intellectus: ut tanq̃ imagine hac utamur. Eam ego in memoriã uobis reducã: & pro oĩbus reſpondebo. CLI. Optime. ATHE. Meminiſſe oportet & illud a nobis in ſupioribus eſſe dictũ: omniũ quę ſunt/alia ſtare / alia uero moueri. CLI. Sic dictum fuit. ATHE. Quinetiã eoꝝ quę mouẽtur/nõnulla uno in loco/nõnulla in plurib⁹ agitari. CLI. Hoc quoq;. ATHE. Motus aũt qui ſemp in uno ſit/neceſſario circa mediũ aliquod agiť: & circuli torno confecti ſimilis eſt: ideoq; mentis circuitum pro uiribus imitať. CLI. Quomodo id dicis? ATHE. Per eadem certe: eodẽ modo: in eodẽ: circa eadẽ: ad eadem. Vna rõne & ordine uno ferri utraq; aſſero. Nempe ſi dicamus mentẽ motũq;/q in uno ſit ſpęrę torno confectę lationibus ſimiles / nũq̃ rudes bonarũ imaginum opifices erimus. CLI. Recte admodum. ATHE. Cõtra ergo motus qui nũq̃ ſili: nec per eadẽ: nec ĩ eodẽ: neq; circa eadẽ: neq; ad eadẽ: neq; in uno ferť: nec ordine & hornatu rõneq; aliqua/omni ꝑfecto amentię cognatus eſt. CLI. Proculdubio. ATHE. Iam ergo aperte poſſumus clamare/cum ab anima cuncta circũducanť / neceſſariũ eſſe cœli circuitũ a procurãte exhornanteq; anima circũduci: ſiue optima illa quidem/ſiue cõtraria. CLI. At hoſpes ex dictis iam apparuit/nefas eſſe aliter dicere q̃ ab anima/omni uirtute referta/ſiue una ſeu pluribus hæc omnia circũagi. ATHE. Optime tu Clinia citoq; hęc intellexiſti: ſed illud adde. CLI. Quid nam? ATHE. Si ſolem/lunam: cæteraq; ſydera anima ducit cuncta: nõne ſingula quoq;? CLI. Quid ni? ATHE. De uno igitur uerba faciamus: quæ aſtris omnibus poſſunt accõmodari. CLI. De quo? ATHE. Solis quidem corpus omnes homines uidẽt: animã nemo nec etiam alterius animaliũ corporis: nec uiui/nec mortui. idq; genus cũ nullo corporis ſenſu percipiať / ſola mente cõprehendiť. Quare & nos de ipſo hoc ſola intelligentia capiamus? CLI. Quid nam? ATHE. Cũ ſolem aĩa moueat/ ſi triũ modoꝝ aliquo ab ea fieri hoc aſſerim⁹/fortaſſe nõ aberrabim⁹. CLI. Quos dicis modos. ATHE. Quod uel intus in hoc rotũdo corpore ĩneſt: & quolibet ipſum trãſfert: queadmodum nos anima noſtra quolibet ducit. Vel ipſa foris quidem eſt: & corpus aliquod ignis uel aeris nacta: ut quidam aiunt per uim corpus corpore pellit. Vel tertio/q̃uis ipſa nuda corpore ſit / quia tamen alias uires ſupra modum mirabiles habet / facile ducit. CLI. Certe uno illorum modorum ab anima agitari cuncta neceſſe eſt. ATHE. Præſtat autem ut ſine curru quodam intrinſecus teneat corpus illud/ eius anima lumẽq; ita cunctis effundat: ſiue foris ſit/ſeu quomodocunq; quis excogitet / deum eſſe ipſam omnes arbitremur: An aliter? CLI. Ita certe / niſi quis extrema dementia teneatur. ATHE.

Affectus & mores uolũtatis cura memoria antiquores longitudine & latitudine corpis.

Vniuerſa quę in cœlo terra & mari anima ducit.

Quę ſint nomina motuũ animę.

Aĩa cõiuncta intellectui ꝑducit oĩa recta ſeiũcta cõtrarium.

Quã reuerenter modeſteq; ſenſẽdũ ſit de deo aliiſq; rebus altis.

Tranſlatio diſputatiõis: ut res altior iudicetur in re faciliore.

Solẽ mouet anima.

De

De uniuerſis pręterea ſtellis & luna/annis/mẽſibus/cunctiſq; tẽporibus/quid aliud ꝙ hoc ipſum di-
cemus? Q̃m aĩa aut animę oĩbus uirtutibus prędite horũ oĩum cauſę demonſtratę ſunt / deos eſſe
eas affirmabimus: ſiue in corporibus ſint & tanq̃ aĩalia quędã cœlum totũ exhornẽt: ſiue q̃uocũq;
aliter agere id dicant. CLI. Oĩno. A T H E. Ita ergo iſtis cõceſſis/poterit ne aliqs negare plena deo
rum oĩa eſſe? CLI. Nullus adeo mẽte captus eſt/hoſpes. ATHE. Ei ergo qui deo eſſe negat/ poſitis
terminis o Clinia & Megille ſermonẽ iam relinquamus. CLI. Quos terminos ĩponemus? ATHE.
Vt uel doceat nos nõ recte opinari/cũ aĩam generationẽ primã oĩum dicimus: cęteraq; a nobis cõ
ſequẽter dicta: uera nõ eſſe. Vel ſi nihil melius ꝙ nos dicere põt/nobis credat: & ita in poſterum ui-
uat: ut deos eſſe nõ ambigat. Verũ cõſideremus nunc utrũ ſufficiẽter deos eſſe aduerſus negantes
oſtendimus/an nõ? CLI. Sufficiẽter dictũ eſt hoſpes. ATHE. Diſputatio igiť aduerſus iſtos / finem
habeat. Sed ille iam qui q̃uis deos eẽ dicat/curã tamẽ humanaꝝ reꝝ negat habere/ſic a nobis ẽ ſua/
dendus. O uir eximie dicamus/natura quędã diuinitati cognata ad rem tibi coniunctã affirmandã
colendãq; ducit: qũ deos eſſe aſſeris. Sed improboꝝ iniuſtorũq; hoĩum publice priuatimq; ſucceſ/
ſus/qui licet reuera felices nõ ſint/uulgo tñ felices hñtur/& carminibꝰ frequẽter cęteriſq; ſermoni-
bus extollunť/temere ad impietatẽ te ꝑcipitẽ agunt. Aut ẽt cũ ſceleſtos hoĩes uideas ad ſeniũ uſq;
ita deuenire/ut filios atq; nepotes in maximis relinquãt honoribus/ualde turbaris? Audiſti fortaſ-
ſis/aut etiã ipſe uidiſti nõnullos/q̃uis iniuſte & impie multa geſſerint/ꝑpter ipſa tñ ſcelera ex re pua
in magnã & ex infimo gradu ad tyrãnidem pueniſſe. Propterea cum deos harũ rerum auctores eẽ
ꝑpter ipſam cũ illis cõiunctionẽ incuſare & aduerſus eos peccare nolis / nõnulla ductus abſurdita-
te: ac diis ipſis ſuccenſere nõ ualens huc tandẽ delapſus es / ut licet deos eẽ arbitreris / humanas tñ
res ab illis negligi credas. Ne igiť hæc opinio ad grauiorẽ te trudat impietatis morbũ: remedium
pro uiribus: opinionẽ hãc refutãtes adhibeamus. Quocirca ſequentẽ diſputationẽ cũ ꝑcedẽte illa
rõne iungemus: qua aduerſus eos eẽ qui deos eẽ negabãt uſi ſumus. Tu uero Clinia & Megille/ pro
adoleſcente ut feciſtis hactenus/rñdete. Atq; ego ſi arduũ qd inciderit/uos ſuſcipiens ut nunc feci/
trans fluuiũ ducã. CLI. Recte dicis: & ita facito: nos quoq; pro uiribus faciemus. ATHE. Nõ erit
forſan difficile demonſtrare/deos nõ minus minimaꝝ rerum ꝙ maximaꝝ curã habere. ꝑſertim cũ
pauloante dictũ fuerit/eos omni uirtute refertos/ꝓuidentiã oĩum ſibi ꝓpriam uendicare. CLI. Et
maxime qdem. ATHE. Quod ſequiť/cõiter inueſtigemus: quę ſit uirtus eoꝝ qua boni eẽ cõcedũ/
tur. Age nõne tẽperatũ eſſe/menteq; hr̃e/uirtuti danť/& contraria uitio. CLI. Certe. ATHE. Quid
porro? Nõne fortitudo uirtuti etiã dať: timiditas uitio? CLI. Valde. ATHE. Et horum alia turpia/
alia honeſta dicunť. CLI. Neceſſe ẽ. ATHE. Et quę in his uitia ſunt/nobis qdem ineſſe poſſe: deos
uero eoꝝ participes nullo modo dicemus. CLI. Hæc etiã quiuis cõcederet. ATHE. Nunqd negli-
gentiam: delitias: ocium: animi uirtutẽ putabimus. An aliter? CLI. At q̃uo? ATHE. Num contra?
CLI. Ita ſane. ATHE. Horum ergo cõtraria in cõtrariũ. CLI. Sic utiq;. ATHE. Qui delitiis/negli-
gentię: ocioq; deditus eſt quẽ Heſiodus ignauis maxime fucis ſimilẽ dicit nõne odio nobis habeť?
CLI. Rectiſſime ꝑfecto pœeta ille cecinit. A T H E. Non ergo dicendus deus eos mores habere:
quos odit: nec ꝑmittẽdus eſt ullus ita dicere? CLI. Nullo modo. ATHE. An ille/ad quẽ opis alicu-
ius effectio & cura maxime ꝑtinet/magna in eo ope curabit? parua contẽnet? Q̃uo ſi hãc opinionẽ
laudauerimus: nõ errabimus? Sed ita iſtud cõſideremus. Nõne ſiue homo ſiue deus duabus de cau
ſis negligit? CLI. Quibus? ATHE. Vel qa nihil intereſſe totius putat/ſi parua negligunť. Vel quia
licet intereſſe opinet/pigritia tamẽ mollitieq; detẽtus / negligit. Aliter enim negligẽtia non cõtin-
git. Nam quãdo qs nõ põt oĩum curã gerere magnorũ paruorũq;: atq; ideo imbecilitate impedi-
tus/nõ curat: negligẽtia tũc in eo eẽ nõ diciť. Siue homo qdam ſit impotẽs/ ſiue deus aliqs nõ poſſe
fingať. CLI. Non certe. ATHE. Sed nũc illi duo tribus nobis rñdeant: qui licet deos eẽ cõcedant/
alter tamẽ facile placabiles/alter in rebus paruis negligẽtes putat: primũq; ſic interrogenť. Ambo
deos aſſeritis ſcire: uidere: audireq; omnia: nihilq; ipſos effugere poſſe eorum: quæ aut ſenſu aut in
tellectu percipiunť: hæc ne ita ſe habere dicitis? An Aliter? Sic. Deinde omnia eos poſſe quęcunq;
mortales ĩmortaleſue poſſunt? CLI. Abſq; dubio ita eſſę concedent. ATHE. Bonos etiã: ĩmo op-
timos eſſe omnes quiq; confeſſi ſumus. CLI. Omnino. ATHE. Nulla ergo pigritia / nulla mollitie
capi eos poſſibile: quãdoquidem tales ſunt/quales eſſe conſenſimus. Nã a timiditate in nobis ociũ
naſcitur: pigritia uero ab ocio atq; mollitie. CLI. Vera loqueris. ATHE. Nullus ergo deorũ ocio
pigritiaq; corruptus qcq̃ negligit. Nullius enĩ timiditatis deus eſt ꝑticeps. CLI. Probe. A T H E.
Ergo relinquiť ſi paruas paucaſq; in uniuerſo res negligũt ut ita negligãt/aut qa cõtẽnenda illa eſſe
ſciunt: aut qd nam aliud reliquũ eſt/ꝙ huius cõtrariũ? CLI. Nihil penitus. ATHE. Vtrũ ergo o uir
eximie te dicere affirmabimus? an qd ꝑpter ignorantiã cũ ꝓuidere debeant nõ ꝓuideant? an ſicut
ĩprobos hoĩes dicimꝰ/meliora qdẽ uidere ſed uoluptate aut dolore fractos deteriora ſeq / ſic deos
q̃uis ſciãt ꝓuidẽdũ eẽ/ſilr nõ ꝓuidere? CLI. Q̃uo id fieri põt? ATHE. Pręterea res humanę/uiuẽtis
naturę ꝑticipes ſunt: & hõ ipſe prę cęteris aĩalibꝰ dei cultor diligẽtiſſimus ẽ. CLI. Appet. ATHE.

Deos huma/ naꝝ rerũ cu/ rã hẽre.

Deos curã ha/ bere tam ma/ ximaꝝ ꝙ mi/ nimaꝝ reꝝ.

Quę uirtus deoꝝ qua bo ni ſunt.

Quinetiã mortalia cuncta uiuẽtia a diis fieri poſſideri queadmodũ & cœlum uniuerſum dicimus.
CLI. Proculdubio. ATHE. Iam ergo ſeu parua hæc ſiue magna qs dixerit diis eſſe / nullo mõ cum
ꝓuidẽtiſſimi atq; optimi ſint/negligẽda ſibi ſua poſſeſſio eſt. Sed iſtud ꝑterea conſideremus. CLI.
Quid nã? ATHE. Num ſenſus & uires cõtrario iter ſe mõ ad facilitatẽ difficultatẽq; ſe naturaliter
hẽant. CLI. Quid ais? ATHE. Parua q̃ppe difficilius q̃ magna uident̃ & audiunt̃. Facilius aũt tenẽ
tur ferũturq; & ꝓuidẽtia gubernant̃/ꝑua oĩa & pauca q̃ eoꝝ contraria. CLI. Certe multo facilius.
ATHE. Quid uero? cũ medicus totũ corp⁹ curare uelit ac poſſit/ſi magnis ꝓuiderit/ꝑua cõtẽpſe
rit/an bñ huic unq̃ ſe totũ hẽbit? CLI. Nunq̃. ATHE. Sed nec gubernatores: nec ĩpatores/nec pa
tres familias/neq; ciuitatũ moderatores/neq; ulli oĩno tales / paucis paruiſq; neglectis recte multa
& ingẽtia gubernabũt. Nã lapides quoq; magnos ſiue ꝑuis bñ ſtrui negant archirecti. CLI. Certe.
ATHE. Caueam⁹ aũt ne deũ mortalib⁹ opificibus uiliorẽ putem⁹. Iſti ſane quãto pitiores ſunt/tã
to arte una in ꝓpriis ipſoꝝ opib⁹ & ꝑua ſimul & magna exq̃ſitius abſolutiuſq; ꝑficiũt. Deus uero q
ſapiẽtiſſim⁹ eſt/& curare põt ac uult: magnis q̃dẽ ꝓuidebit ſolũ: parua aũt q̃ facilius gubernari pñt/
ꝑꝑ pigritiã & ignauiã negliget? CLI. Nullo mõ hãc hoſpes de diis opĩonẽ admittẽdã putam⁹. Ne
faria enĩ hęc & falſa penit⁹ cogitatio. ATHE. Satis iam aduerſus eũ q neglig ẽtię crimine deos in
cuſat/diſputaſſe uidemur. CLI. Certe. ATHE. Verum hacten⁹ quodãmõ rõne coegim⁹/ut falſa ſe
opinari cõfiteref. Indigere quoq; ꝑſuaſione/qua ueluti cantu quodã capiat̃/exiſtimo. CLI. Quę nã
hęc ꝑſuaſio ẽ? ATHE. Huic adoleſcẽti ꝑſuadem⁹: eũ q toti ꝓuidet/ad uirtutẽ ſalutẽq; toti⁹ oĩa ordi
nare: cuius pars quęq; pro uirib⁹ qđ ſibi cõuenit agit & patit̃: atq; his ſingulis ꝓpoſiti prĩcipes ſũt
qui minimaꝝ ẽt actionũ paſſionũq; ꝑ ſingulas & extremas uniuerſi ꝑticulas diſtributiõe ad ultimũ
uſq; pacta curã hñt. Quaꝝ una tua o miſer ꝑticula ẽ: q̃ & ad totũ ſemꝑ reſpicit: q̃uis minima ſit. Tu
uero ignotas oẽm ſinguloꝝ gñationẽ illius gr̃a fieri/ut uniuerſi ipſi⁹ btã uita ſit: ei⁹ ſubſtãtia nõ tui
gratia ẽ: ſed illius tu gr̃a factus es. Medicus. n. & artificioſus opifex oĩs/ totius gratia ſingula facit/&
ad cõem ꝑfectionẽ dirigit oĩa: nõ totũ ad ꝑtẽ/ſed ꝑtes ad totũ ſingulas referẽs. Tu aũt moleſte fers
q̃a ignoras quo pacto qđ tibi optimũ ẽ/uniuerſo ſimul & tibi pro cõis gñatõis uirib⁹ cõuenit. Q̃m
uero aĩa cũ corꝑe ſemꝑ/mõ cũ alio/deĩde cũ alio cõiuncta/uariis mutatõib⁹/aut ꝑꝑ ſeipſam/aut ꝑꝑ
aliã aĩam cõmutat̃/nihil aliud harũ rerũ ordinatori tanq̃ talos iacẽti reſtat/q̃ ut q̃ſi tranſponẽdo ꝑ
mutet/meliores q̃dẽ mores in meliorẽ locũ: in deteriorẽ uero deteriores/ꝓut ſingulis conuenit/ut
ſortẽ ſibi cõgruã ſingula cõſequant̃. CLI. Q̃uo id ais? ATHE. Ea rõne mihi dicere uideor/qua faci
lime dii cunctis ꝓuideãt. Nã ſiq̃s ad totũ ſemꝑ reſpiciẽs/fingit quęq;/& ad ipm̃ oĩa transfigurat/ut
ex igne aquã animatã/nec multa ſimul ex uno/uel ex multis unũ: primę aut ſecũde aut tertię genera
tionis ꝑticipãtia multitudine infinita trãſpoſiti huius hornatus erũt. Nũc aũt mira facilitas in eius
opere eſt/qui toti ꝓuidet. CLI. Quo pacto id rurſus ais? ATHE. Ita. Q̃m rex actiones hominũ oẽs
aĩatas eẽ ꝑſpexit: multãq; ipſas in ſe uirtutẽ/multã etiã prauitatẽ hẽre. Quodue factũ ẽ aĩam & cor
pus/ꝑditionẽ nõ pati/neq; tñ ęternũ eẽ: qua lege dii ſunt. Nã ſi alterutrũ hoꝝ perderet̃/oĩs ceſſaret
aĩaliũ generatio: ꝑterea qđ ipſius aĩę bonũ eſt/iuuare: qđ malũ/cõtra nocere: hęc inquã oĩa / q̃m ꝑ
ſpexit/iccirco excogitauit ubi pars quęq; locata maximę/optimę/facilimęq; uirtuti uictoriam/uitio
uero ne uincat/ĩpedimentũ in uniuerſo ꝑbere poſſit. Adinuenit igit̃ ad uniuerſum hoc/quale factũ
quodlibet qualẽ ſedẽ habitationẽq; & qualia loca ſortiri debeat. Cauſas uero talis gignẽdi uolũtati
bus noſtris dimiſit. Vbicũq; enĩ q̃s cupiat/qualiſq; aĩus ſit ibi ferme ſemꝑ habitat: & talis ſit/ut plu
rimũ. CLI. Cõgrue. ATHE. Quęcũq; igit̃ aĩam hñt/ tranſmutant̃: q̃ppe cũ trãſmutatiõis in ſeipſis
cãm habeãt. Tranſmutata ſm̃ ordinẽ legẽq; fatoꝝ ferunt̃. Et quę minus peccarũt/minus ꝓfunde/
ac in regionis ſuꝑficie uagant̃: quæ magis atq; atrocius/decidũt in ꝓfundũ. Et in regionẽ inferiorẽ
delabunt̃/quã inferoꝝ uocabulo ſimilibuſq; noĩbus appellãtes/tam uiuentes q̃ a corporibus ſoluti
ſomniãt atq; formidant. Aĩa uero quę maioris uirtutis uel uitii cõpos eſt/q̃ñ ꝓpria uolũtatę & aſſi
dua cõſuetudine uehemẽtius ꝑmutata/diuinę uirtuti adhęſit/taliſq; ꝑcipue facta eſt: in locũ ſimili
ter longe meliorẽ ſanctũq; trãſfert̃: quę uero cõtrario mõ affecta eſt/in cõtrariũ tranſlata uitã pagit
ſuã. Hoc deoꝝ qui cœlum habitant o puer & adoleſcẽs qui a diis negligi putas/iudiciũ ẽ/ut q peior
ſit/ad peiores: qui melior/ad meliores aĩas: tam ĩ uita q̃ in omni morte ꝓficiſcat̃: patiaturq; & agat
quę a ſimilib⁹ ad ſimiles fieri oportet. Quare nec tu/nec alius ullus optet cõfidatq; ſe adeo felicem
fore/ut iudiciũ hoc deorũ effugiat atq; exſuperet. Nam qui hoc ſanxerũt / firmius q̃ cætera oĩa ſta
bilierũt: ut cauẽdum oĩno ſit. Nunq̃ enim ab illo negligeris/nec ſi ita paruus ſis/ut in terrę ꝓfundũ
ingredieris: nec ſi adeo ſublimis fias/ut pẽnis eleuatus in cœlum uoles: ſed cõueniẽtia ſupplicia da
bis: ſiue hic manẽs: ſiue ad inferos ꝓfectus: ſiue ad remotiorẽ aliquẽ inacceſſibilẽq; locũ trãſlatus.
Eadem quoq; de illis rõ ſit: quos ꝑer nefaria ſcelera ex paruis in magnos uiros euaſiſſe intuitus pu
taſti ad felicitatẽ ex miſeria ꝑueniſſe. Quorũ in operationibus uelut in ſpeculo/deorũ ad oĩa negli
gentiam inſpexiſſe exiſtimaſti: quid uidelicet ignorabas ad quid eoꝝ ꝓgreſſus uniuerſo cõducant.
Non oportet aũt hoc o uir pręſtantiſſime ignorare quid qui neſcit/nec uiuendi formã unq̃ conſpi
ciet: nec

ciet:nec uerba de uitæ beatitudine uel miſeria facere poterit. Quare ſi Clinias hic & uniuerſus hic ſeniorū cetus tibi pſuaſit/te quid de diis dicas penitus ignorare/ſatis tibi deus fauerit: ſin uero rõnem adhuc aliquā deſideras/audi quæ ad tertiū illū dicemus/ſiquo pacto mētis es particeps. Profecto deos eſſe/hoībuſꝗ ꝓuidere/ſatis arbitror demonſtratū. Sed iniquoꝝ hoīum eos muneribus corrūpi/nullo mō dici ꝑmittēdū eſt:& ſi dicaṫ/oīno pro uiribus refutandū. CLI. Pręclare dictū:& ſic agamus. A T H E. Age igiṫ per deos ipſos quo nā modo placabiles ſiūt:ſiquo pacto fiant:& qui & quales ſunt/ſi placanṫ:pricipes enī eē eos neceſſe eſt:q totū cœlū ꝑpetuo gubernaturi ſunt. CLI. Certe. A T H E. Sed qbus nā principibus ſiles ſunt? que illis principes ſiles? ut poſſibile nobis ſit minores maiorib⁹ cōparare. Vtrū aurigæ aliq certātiū bigaꝝ tales ſunt? aut nauiū gubernatores? Fortaſſe āt exercituū ducibus cōferri pñt. Vel medicis. Qui bella morborū ab humanis corꝑibus arcēt atꝗ ꝓpulſant. Aut agricolis inimicas oriētibus ſtirpib⁹ tēpeſtates timētibus cauētibuſꝗ aut etiā gregū atmētorūꝗ paſtorib⁹. Nā cū īter nos cōuenerit multoꝝ bonoꝝ multorūꝗ maloꝝ & qdē pluriū plenum eē cœlū/īmortale aliqđ bellū hoc eſt/& mirabili cuſtodia indiget: ſed opitulanṫ nobis dii ſimul & dæmones. Nos āt deoꝝ dæmonūꝗ poſſeſſio ſumus. Verū iniuſticia & intēperantia una cū īprudētia nos corrūpunt. Iuſticia uero & intēperātia cū prudētia quę in uiribus deorum aīatis inhabitāt/ſalutē nobis afferūt. Breue āt aliqd horū habitare in nobis manifeſte hinc licet cōſpicere. Nā aīæ in terra quædā habitātes iniuſte/& feraꝝ inſtar atroces aduerſus cuſtodū aīas/canū puta aut paſtorum/uel ēt ꝑcipuoꝝ oīno dñorū inſurgunt uerborūꝗ lenociniis/deꝑcationeꝗ quorūdā cātuū pſuadēt:ut fama maloꝝ eſt licere male agēdo inter hoīes ſibi plurima uſurpare:nec aliquā inde pœnā pſoluere:hoc nos delictū quo ad uſurpationē pluriū inhiaṫ/in corꝑibus aīaliū morbū uocamus/in āni tꝑibus peſtilētiā. In ciuitatibus rebuſꝗ publicis cōmutato noīe iniuſticiā. CLI. Omnino. A T H E. Neceſſe eſt igiṫ eū/q credit deos ueniā hoībus iniuſtis ꝓbere/ſiqs ipſis rapinæ prē tribuerit/dicere eos eē ueluti canes/qbus lupi ꝑticulā rapinæ cōcedāt/& illi muneribus his placati/greges diripi patianṫ. Nōne hic eoꝝ ſermo ē/q placabiles eſſe deos prædicāt? CLI. Hic certe. A T H E. Sed qbus ꝓdictorum cuſtodū deos aliqs cōferēs non erit oīum hoīum ridiculoſiſſimus? Vtrū gubernatoribus/q libatiōe uini atꝗ nidore carnium deuoluti/nauē ſimul nautaſꝗ euertunt? CLI. Minime. A T H E. Sed neꝗ aurigis q dum certāt corrupti muneribus/aduerſarioꝝ curribus uictoriā ipſam cōcedāt. CLI. Nō certe. Turpis enim hæc in deos cōparatio. A T H E. Atq nec imperatoribus/nec medicis/nec agricolis/nec paſtoribus ſiliter pſuaſis/nec ēt canibus aſtutia luporū blādè ſeductis. CLI. Bona uerba quæſo. Hæc enī audiēda nō ſunt. A T H E. Nōne cuſtodū omniū maximi:& in maximis rebus dii oēs? CLI. Ita prſus. A T H E. An optimaꝝ rerum cuſtodes & ī uirtute cuſtodiæ nimiū excellētes/deteriores eē dicemus q̄ canes hoīeſꝗ mediocres? q nunq̄ muneribus ab iniuſtis hoībus īpie acceptis iuſticiā ꝓderēt. CLI. Nequaq̄ hic ſermo ferēdus eſt: & qui hac opiniōe laborabat īpioꝝ oīum iure peſſimus & ꝓfaniſſimus iudicabiṫ. Tria igiṫ illa quæ propoſuimus/deos uidelicet eē/oīumꝗ curā hēre/nec ꝓter iuſtū ꝑcibus ullis flecti poſſe: ſufficiēter oſtēdiſſe uidemur. CLI. Certe & his nos rõnibus aſſentimus. A T H E. Vehemētius quodāmō ꝑꝑ īproborum hoīum cōtrouerſias diximus. Sed hac de cā o amice Clinia cōtētioſa uſi ſumus oratiōe/ne praui dicēdo ſe uiciſſe putātes licētiā ſibi datā credāt faciēdi quæcūꝗ uelint: & q̄liacūꝗ aduerſus deos exiſtimant faciēda:hac inq̄ de cauſa/noua quadā: & uehemētiori dicēdi rõne uti uoluimus. Quod ſiqd ad pſuaſionē attulimus/ut iā uelint mores ſuos odiſſe & cōtrarios cōplecti/ꝓbe nobis exordiū legū de īpietate/dictū eſt. CLI. Speramus ita fore ſin minus: At genus oratiōis legū latori dedecori nō erit. A T H E. Poſt exordiū ſermo legū interꝑs recte ſequiṫ: qui impiis oībus ꝓdicet/ut a ſuis moribus ad pietatē ſeſe cōuertāt. Aduerſus eos aūt qui nō paruerint lex iſta de īpetate ponaṫ. Siqs impie quicq̄ agit uel loquiṫ/qui forte pñs fuerit/deos defendat/magiſtratibus ſignificet. Quoꝝ q primi audierint/ad haꝝ rerum iudiciū/ſm leges deferāt. Quod ſiqs magiſtratus audierit neꝗ detulerit/ipſe īpietatis reus fiat:& qui uelit/pro ultiōe legū pſequaṫ. Et ſiqs cōdēnatus fuerit/iudices hunc pro ſingulis impie cōmiſſis/ſingulis qbuſꝗ afficiaṫ ſuppliciis. Carceribus quidē oēs coerceātur. Tres uero ſunt in ciuitate carceres. Vnus plurimis cōis in foro rerum uenaliū: ubi multi ne fugiant/cuſtodiunṫ. Alter ubi cetus eorū fit:qui nocte cōgreganṫ:correctionis noīe appellatus. Tertius in media regione:ubi q̄ maxime deſertus ſilueſtriſꝗ locus eſt ſupplicii nomine/notatus. Tres quoꝗ impietatis ut ſupra narrauimus:cauſæ ſunt. Cūꝗ ex ſingulis huiuſmodi cauſis duo quędam proficiſcantur: ſex erunt aduerſus deos genera peccatorū: quæ ut diiudicenṫ digna ſunt: nec ęquali ſimiliꝗ pœna indigent. Nam alii q̄uis deos eſſe nō credāt:tamē propter iuſtum aliquē naturæ affectum: malos oderunt:& odio quodā aduerſus iniuſticiā moti ab iniuriis abſtinent. Iniquos fugiunt: iuſtos homines diligunt. Alii uero ad hanc opinionē quod deorū præſentia: deſtituta omnia ſint: proniores quoꝗ ad uoluptates doloreſꝗ ſunt: acumine etiam: & memoria pollent. Vtriſꝗ .i. cōmune ut eſſe deos negent. In hoc autē differunt: quod cęteris hominibus ille minus: hic plus nocet. Ille quidem libere aduerſus deos: ſacrificia: iuſiurandū obloquitur: atꝗ ita alios deridēdo: niſi

puniatur multos forſan ſibi ſimiles faciet. Hic uero tandē habet opinionē ſed acriori ingenio præ/
ditus uulgo putaꝛ: doloq; & inſidiis plenus eſt. Ex iſtis multi ſortilegi fiūt: & ad omne ueneficii ma/
leficiiq; genus prōpti: fiunt præterea ex iſtis nō nunq̃ tyrāni exercituū duces. Concionatores/& qui
ſolēnitatibus priuatis inſidianꝛ & qui hoīes captiunculis ſophiſtarū decipiūt: horum ꝑfecto multę
ſunt ſpēs: ſed legū poſitione dignæ duæ quarū quæ diſſimulatione refecta eſt: ſcelera parit non una
tātū morte uel duabus digna ſed pluribus. Altera caſtigatione ſimul: & uinculis indiget. Similiter
opinio qua dii negligentes exiſtimantur duo gignit & qua facile uotis muneribuſq; placabiles: alia
duo. Cū ita impii diſtincti ſint: eos qdem/qui nō malis moribus ſed amētia quadā tales facti ſunt in
correctionis carcerē nō minus q̃ qnquēniū ꝑmāſurus iudex cōiiciet. Quo in tpe nullus cum ipſis ci
uiū colloquaꝛ ꝑter eos qui nocturni cetus ꝑncipes ſunt: hi uero admonētes: ad ſalutē aīæ colloquā/
tur. Cū aūt uinculoꝝ tp̄s exactum fuerit: qui modeſtior factus eſt: una cū modeſtis habitet: quod ſi
rurſus īpietatis crimine cōdēnabiꝛ: morte plectaꝛ. Sed ſunt nōnulli qui ad eā opinionē qđ dii ſint:
uel negligētes uel placabiles ſint/īmanes quoq; fiunt: hoīeſq; deſpiciūt: & uiuētes ad ſe multos alli-
ciunt attrahūtq; necnō defunctos ſe trahere cōſolariq; dicūt: ꝓfitēturq; ſe deos ipſos cātibus: ſacri
ficiis: uotiſq; mulcere. Et hoc lenocinio conanꝛ domos & ciuitates uniuerſas pecuniarū gratia ꝑde
re. Eorū qui dānatus fuerit ī mediterraneis carceribus uinciaꝛ. Nec ullus liber unq̃ ad eū accedat:
ſed ſtatutū ipſi a legū cuſtodibus cibū ſerui afferāt. Vita deniq; functū/extra regiōis fines inſepultū
eiiciāt. Quē ſiquis liber ſepelierit/a uolente īpietatis crimine accuſeꝛ. Quod ſi filios reliq̄rit ciuitati
ſufficiētes orphanoꝝ tutores/horū non minus q̃ reliquoꝝ/ab eo die quo dānatus fuerit curā habe-
ant. Sed cōis de oībus his lex iſta ponaꝛ: quæ faciet ut multi minus uerbo & re in deos peccēt: & ut
ab amētia reuoceꝛ: ex eo qđ nō licebit deos ſibi deorumq; ſacra ꝑter leges effingere. Sit aūt lex hu
iuſmodi ſimpliciter cunctis impoſita. Sacella nemo in priuata domo hēat. Cū uero aīum qs ad ſa-
crificādū induxerit: ad publica ſacrificaturus accedat: & ſacerdotibus hoſtias ꝓbeat: qui curā harū
rerū caſtiſſime gerunt. Quibus cū & ipſe oret: & qcūq; cū eo ſimul horare uelit: hæc ideo ita fiant:
qui ſacella & deos inſtituere nō facile eſt. Quippe magni ingenii eſt recte rē iſtā facere. Solēt āt mu/
lieres ꝑcipue/ac imbecilliores: & in ꝑiculo cōſtituti & indigētes ubicūq; qſpiā indigeat/& contra qn̄
facultas rei alicuius affluit: qđ adeſſe uideꝛ/ſemper conſecrare: hoſtiaſq; nouere: & ſtatuas diis atq;
dæmonibus & deorū filiis polliceri. Fantaſmatibus cōmoti uigilātes: & inſomniis ſimiliter/multa
ſe uidiſſe pręformidine recordati. Vbi remedia ſingulis afferre conanꝛ & aris ſacelliſq; oēs domos
uicoſq; replerūt. Quoꝝ oīum gratia lex iſta ponēda eſt: ac ꝑterea impioꝝ cā/ne iſta ſibi opatiōibus
uſurpātes ſacella & aras ſuis in domibus ſtatuāt: putētq; deos clā uotis ſacrificiiſq; placere: atq; ita ī
infinitū ſuā iniuſticiā augeāt. Vnde tā ad ſe q̃ ad eos qui ſibi iſta ꝑmittūt q̃uis illi meliores ſint/indi-
gnationē deorū ꝓuocent. Quo pacto tota ciuitas iure quodāmō īpietatis crimine teneaꝛ: legū qui
dem latori deus minime iraſceꝛ. Lex enim ſit/ſacella deoꝝ/neminē in priuatis domibus poſſidere.
Si uero qſpiā habuiſſe ſacrificaſſeq; alibi q̃ in publicis deꝓhendaꝛ: qui ſenſit/ad legū cuſtodes defe-
rat. Ipſi āt ſi nihil magni ſceleris a fœmina ſiue a uiro factū ſit ad publica tēpla iubeāt priuata ſacra
deferri: & ſi nō illico delata fuerint/mulctēt: donec deferanꝛ. Siqs āt nō puerilē: ſed nefariā īpietatē
cōmiſerit/ſiue in ſuis priuatim ſiue in publico deoꝝ cultu ſacrificando deliquerit/morte ut impure
ſacrificans/condēnetur: puerile uero eſſe uel non/cuſtodes legum iudicent: tractoſq; ita impios in
iudicium impietatis reos eſſe declarent.

ARGV. MARSILII FICINI IN DIALOGVM. XI. DE LEGIBVS.

Lato noſter/quēadmodū & ꝑhorū oīum ſapiētiſſimus/& eloquentiſſimus oratorū: ita
iuris cōſultoꝝ oīum prudētiſſimus/ne in cōtractibus cogereꝛ ut ſolēt cæteri uaſtū le-
p gum interpretationūq;/& id qdē fruſtra opus cōficere merito anteq̃ deſcenderet ad
cōtractus forēſiaq; cōmercia/ſtuduit diſciplinis/legibus/iudiciis/religione ciues bo-
nos efficere: ſperās iuſtos hoīes uel abſq; legibus ſpōte fidē & ueritatē in omni cōmer
cio ꝑſtituros. Et ꝑfecto admodū oportune poſt leges de iudiciis ꝑtinētibus ad ꝑſonas leges iudi-
cioꝝ ad res ſpectātiū adducit in mediū: qbus tā aduenæ q̃ ciues diſcant iuſte deponere/ſeruare de/
poſita/atq; pacta/aliena nō mouere/ſua cuiq; reddere/uti liberis/& libertis/& ſeruis/uēdere/emere/
reddere/ducere/militare/tueri pupillos/teſtari/teſtamenta ſeruare/hæreditates adminiſtrare/nu-
ptias conciliare/diuortium facere/familiam gubernare/præcęteris uero parentes religioſe uereri:
nihil adulterare/ueneficia odiſſe: iram inſaniamq; uitare/iurgia/cōtumelias/detractiōes fugere: re/
ſtituere dāna. Veritatē in teſtimoniis iuramentiſq; ſeruare/atq; hæc ferme eſt undecimi huius libri
materia. Poſt hæc autē/ut ſolemus obſcuriora quædam arbitramur breuiter exponēda. Principio
deā itineris geminā eſſe ſcito indicatricē. ſ. atq; ſeruatricem. Et illā quidē eē lucē ſub noīe Lunę: hāc
uero ſub Dianæ noīe fidē: & quicqd caſu quodā alienū in itinere reptū eſt/deo eē dicādū: ut agno-

ſcas fortunā

ſcas fortunā ꝓſperā/eē ad dei ꝓuidētiā referēdā. Contēplare platonicā bonitatē/uidelicet uetantē
in emēdo atq; uendēdo/nō ſolū rē adulterare/mētiri/peierare: ſed iurare etiā: imo uero & rē uenalē
laudare & in eadē die ꝓciū ꝑmutare. Vbi illud ediſce. Nemo diis inuocatis mēdaciū dicat/aut de-
cipiat/aut adulterare uerbo uel re quicq̄ audeat/niſi deo uelit odio eſſe: cui quidē primū odio eſt/q
falſo iurās deos paruipēdit: deinde qui corā maioribus ſuis mētit: & uide iterū atq; iterū q̄ libera &
integra Plato optet ingenia ciuiū a qbus oēm cauponādi licētiā ꝓcul expellit. Addit quoq; tū opu-
lētiā tū egeſtatē eē morbū ingenioꝝ. Inde enī inflatiores/hinc debiliores abiectioreſq; hoīes fieri.
Vbi uero ait palladē/uulcanūq;/& Martē artibus ꝓſidere: ex multis Platonis myſteriis alibi atq; ali-
bi traditis collige. Ioui ſummo mūdi architecto trinitatē quādā numinū: quā opificiā platonice no
minamus/ſemꝑ aſtare. In qua qdē trinitate prima ſit Pallas: ſecūdus aūt Vulcanus. Mars uero ter-
tius. Sed quēadmodū trinitas tota ad Iouē ipm̄ a quo eſt/refert: ita ferme Vulcanus & Mars refe-
runt ad Palladē. Mitto nūc qđ in Marte/potētiā. In pallade/ſapiētiā. In Vulcano/igneū ſpūm ſom-
niaſſe uidet. Tria certe ad ipſam Iouis artē/qua uniuerſum ꝑficit reqrunt. primū quidē rō ipſa: per
quā ſingula ſit facturus. ſecūdū efficax eoꝝ quæ rōne cōceperat/expeditio. Tertiū eoꝝ quæ in effe-
ctū expediēda ſunt ſalus atq; defenſio. Idea primi/palladē. Secūdi/Vulcanū. Tertii/Martē noīat. Et
qa utrūq;. ſ. tā cōſeruatio ſiue defenſio q̄ expeditio uel exꝑſſio reꝝ indiget rōne atq; ſapiētia: iō Pal-
las & Vulcano ꝓeſt & Marti: & qcqd uel a Vulcano fabricat: uł a Marte poſtq̄ fabricatū eſt defendi
tur & in ſua forma ſeruat: Pallade duce peragit: hoꝝ uero triū in arte diuina regnātiū: tria quoq; in
natura uidemus ueſtigia: ꝑ Palladē qdē/ordinē: quo ſingula diſponunt: ꝑ vulcanū uero/efficacē ꝓ-
greſſum & prōptū q̄ſi partū: ad quæ oīa ꝓperāt: per martē deniq;: munitiſſimā ſtructurā a generādi
bus adhibitā genitis: & uaria ꝓpugnacula naturā ꝓpriā a cōtrariis defendētia. Tria ſiliter ī arte hu
mana qdē oī: maxīe uero ciuili eſſe debēt. Vt ſingula & ſapiēter priuſq̄ fiāt excogitentur: & mature
ſtrenueq; expediant: & ea forma qua excogitata exprōptaq; ſunt/ſeruent atq; fortiter defendātur.
Et ut cognoſcamus artē humanā in his oībus abſoluēdis/nō minus q̄ naturā ab ipſo deo ideiſq; pē-
dere: inqt tres illos deos humanis artibus ꝓſidere. At ne ſolas a diis artes habuiſſe putemus: addi-
dit deos uitæ datores reuereri maxīe oīum oportere: adeo ut uel eoꝝ noīa nō ſint uel īpudēter uel
temere ꝓferēda: ſed oīa uel minima ad eos ꝑtinētia pure reuerent/caſteq; tractāda. Quibus præce
ptis nihil pōt ſanctius cogitari: ſi mō nō deos/ſed deū noīauiſſet. Sed ecce/unā Iouis ſummi ſubſtā-
tiā introduxit: neq; multiplicauit ſubſtātias/dū multiplicaret ideas/qd nā ultra in eo deſideramus?
Quinetiā ubi deos noīat: nō aliter ſentit q̄ qui dixit millies mille miniſtrabāt ei. Neq; uero ſilētio ꝑ-
tereundū eſt/qđ ait aīam a deo uitā accipere/intelligēdū eſſe uitā mediā inter illā quæ in eternitate
manet/qualis eſt angelica tota ſimul/atq; illā quæ quōdā tp̄e claudit: mediā inq̄ ex ęternitate tp̄eq;
cōpoſitā. In qua cœli inſtar ſubſtātia qdē ſemꝑ manet/actio uero & affectio fluit ſemper. Ideoq; in li
bro ſupiore/aīam dixit & eē ſimul & fieri/eſſeq; imꝑdibilē. Nō tū ęternā/qua lege ſunt dii. i. nō oīno
manentē. Dixit aūt deos. i. angelos manere: nō ex ſe quidē/ſed lege diuina/eos per ſe mobiles ęter-
ne ſiſtēte. Ait corpus quoq; imꝑdibile eē corpus certe cœleſte. Forte uero & elemētale/quatenus &
elemētoꝝ moles/& materia prima nō diſperdunt: ex qbus in politico inqt corpus idē q̄nq; diuini-
tus recreari. Notabis ubi de teſtamētis loquit & ꝑſonā & rē cuiuſlibet ciuis/nō ſuiipſius eē/ſed pa-
trię. Itē ubi de orphanoꝝ cura tractat/aīas defunctorū res noſtras ſentire: atq; curare: ſentire inq̄ ꝑ
corpus cœleſte atq; aereū/& curare præ aliis alia ad quæ uel natura/uel habitu/uel diuina ꝓuidētia
magis afficiunt. Præſertim aīas quæ cū mediā tenuerint uitā/mediam quoq; obtinēt regionē. Me-
diā dico tū ſitu tū qualitate. Situ quidē inter cœlū & terrā/qualitate uero inter beatitudinē ſummā
extremamq; miſeriā. Meminiſſe nāq; oportet in libro ſupiore fuiſſe dictū/quēadmodū certe quæ-
dam naturæ cōgrua loca & cōuenietes naturas aſciſcūt/ſic aīas cū factæ ex ſe tales fuerint aut tales
cōſequēter pro ſimilitudinis ipſius natura ad gradus ſedeſq; & ſiles & ſimiliū trāſmigrare. Vt cœ-
leſtes quidē factæ cœleſtia/terrenæ uero terrena aereæ aūt aerea petāt. Profecto cū alia nōnulla cir
ca aīas Plato affirmare nō audeat/hucuſq; tū/& hic & in libro de ſciētia euidētiſſime aſſerit: atq; ali-
bi ſæpe ſignificat. Vnde & ait cauēdum eē pupillos ledere/ne parētū aīæ nobis iure ſuccēſeāt. Idēq;
in nono dū ageret de homicidiis/inqt/aīas. ſ. interfectoribus indignari. Huic illud ſimile. Maria-
norū aīæ Syllā ſolicitabant: hinc & tragœdiæ furētē Oreſtē agunt. Aīaduertes poſt hęc ubi de parē
tum cultu tractat honorādas quidē ſacratas deoꝝ ſtatuas/nō ꝑꝑ ſe/ſed quia deos nobis ſignificāt.
Sed magis honorandos eſſe parētes/quaſi animata deorū ſimulachra. Addit imꝓcationes parētū
in filios exaudiri a deo/neq; quicq̄ accidere filiis peſtilentius. Audies poſt multa iterū/qđ eſt ualde
platonicū. Pœnis maligni uexant/non quia fecerūt. Nam quod factū eſt infectū eē nō pōt. Sed ne-
quid tale poſt hac fiat: & ut iniuſticiā odio tam qui puniunt/q̄ qui puniri intelligunt ꝓſequant/aut
ſaltē minus in ſimili uitio delinquat. Praeterea iudicē legū latoris interpretē eē/iuſticiæq; miniſtrū.
Punit deinde ſuſurrones detractoreſq;/& qui in ira obiurgant atq; cōuitiant/& qui grauiores ꝑſo-
nas mordacibus iocis offendūt: & qui inter iocādū acrius iraſcunt. Audies maxime timēdā eē di-

uinam uindictã/ubi quis in teſtimoniis iuramẽtiſq; mentiť. Audies deniq; in teſtimonio/atq; iure-
iurando/ueritatẽ ipſam ꝑ Themidẽ Iouẽq; & Apollinẽ/eẽ firmandã. Per Themidẽ quidẽ ſignifica/
tur ius faſq;/& ciuile & ſacrũ:& apud hoĩes & apud deũ:ut intelligat quiſq; iurãdo teſtificãdoq; mẽ
titur/cõtra ius faſq; humanũ:diuinũ/cõtra hoĩes/cõtra deũ grauiter ſe peccare. Per Iouẽ uero q̃ nu
tu oĩa cõcutit/cognoſcat:ſi peccauerit diuinæ potẽtiæ ultionẽ ſe nequaq̃ euitaturũ. Per Phœbũ aũt
ne cõfidat delicta ſua/p̄ſẽtia/ uel p̄terita/eũ latere poſſe qui futura oĩa uaticinio preſagit.

DIALOGVS. XI. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

Equiť ut dicamus de pactis:cõuenientẽq; iis ordinẽ tribuamus. Simplex aũt illud ſit:
ut nec mea quiſq̃ pro uiribus tãgat/nec moueat meoꝝ quicq̃ etiã minimũ/niſi mihi ꝑ
s ſuaſerit. Atq; ego idẽ dũ mẽtis cõpos fuero/alienis in rebus efficiã. In primis quidem
theſaurũ cũ dicimus quẽ ſibi quiſq; & ſuis depoſuit qui meorũ parẽs nõ erat/nec rep̄
re unq̃ optarim nec ſi reppererim/mouẽ:nec ariolis depoſitũ accipere cõſulentibus
credã. Nunq̃ enim mihi tm̃ pecunia ꝓderit/ſi accepero:quãtũ uirtute animi iuſticiaq; excellã/ſi nõ
accepero. Pro poſſeſſione igiť pecuniæ melior mihi poſſeſſio animi iuſticia erit/ſi uirtutẽ diuitiis ꝓ
poſuero. Quippe cũ bñ de multis dicať:quæ immobilia ſunt: mouẽda nõ eẽ/ ꝑpulchre etiã de hoc
uno diceť. Sed uulgatæ quoq; de his rebus famæ credendũ eſt/generationi hæc liberorũ nõ cõfer-
re. Siquis uero de liberis nõ curet/legiſq; latorẽ negligat:ac ideo quæ nec ipſe nec ſuoꝝ aliq̃s depo/
ſuit eo inuito qui depoſuit/auferat:is legẽ illam optimam & ſimpliciſſimã aſpernať/quã generoſus
uir promulgauit/qui dixit. Quę nõ depoſuiſti/ne tollas. Quid ergo hũc pati oportet:qui hos duos
legiſlatores deſpexit/quodq; ipſe nõ depoſuit/ ſubſtulit/nec paruũ quiddã qđ abſtulit/ ſed magnus
theſaurus fuerit. Quæ pœna huius a diis debeať:deus quidẽ ipſe nouit. Quæ uero ab hoĩbus de-
clarabimus. Qui prius inſpexit/iudicibus indicet. Ac ſi in urbe delictũ eſt/ędilibus: ſin uero ĩ agro
agrorũ curatoribus eorũq; principibus.ſ.in foro rerũ uenaliũ/earũdem curatoribus id ſignificet.
Req; ita patefacta Delphos ciuitas mittat/& qđ oraculo dei tã de pecunia q̃ de illo qui pecuniã mo
uit/dictũ fuerit/id ciuitas deũ ſecuta cõfirmet. Et qui fecit indicium ſi liber fuerit in uirtutis ueniat
opinionẽ:& cõtra uitii/ſi ſciens cœlauerit:ſin aũt ſeruus fuerit/p̄cio a ciuitate dño eius collato/liberã
dus eſt. Seruus uero qui cœlauit/morte plectẽdus:hanc legẽ illa deinceps ſimilis de paruis ſimul &
magnis ſequiť. Siq̃s rẽ ſuã alicubi uolens/uel cõtra/reliquerit/nõ tãgat/qui forte reppererit/ ſed putet
deã itineris a lege ebi hæc cõſecrata ſeruare. Quicũq; uero hac lege ſpreta/domũ hæc ſuam aſpor-
tauerit ſi ſeruus ſit & parui p̄cii a quocũq; obuiã facto/& ultra annos triginta nato uerberibus mul-
tis pulſeť. Sin aũt liber/illiberalis primo p̄uaricatorq; habeať/deĩde ẽt decuplũ præcii rei illius, quã
mouit/ei qui reliq̃t retribuat. Q ſi q̃s magnũ aliquid de ſuis uel paruũ ab aliquo teneri cõqueritur:
quod ille habere q̃dẽ fateť/ſed eius qui petit/eẽ negat/ſi res apud magiſtratus cõſcripta eſt ſm̃ legẽ/
uoceť ad magiſtratus qui tenet. Req; ipſa patefacta/ſi cõſcriptũ eſt/alterius de aduerſariis rẽ eẽ ille
ipſe habeat. Quod ſi neutrius eſſe/ſed abſentis cuiuſq̃ inueniať/qui ſufficientẽ fideiuſſionẽ nõ dede
rit/illi ſe abſenti cuius eſt/rẽ traditurũ/is tantũdem deponere cogať. Verũ ſi apud magiſtratus res
qua de agiť/cõſcripta non ſit/tũc apud tres inter magiſtratus ſeniores uſq; ad latã ſentẽtiam depo-
nať:ac ſi animal eſt de quo ambigiť/lata ſñia qui cecidit cauſa magiſtratibus ipſis impendiũ alimẽ/
torũ reſtituat. Tribus uero diebus id iudiciũ abſoluať. Mentis quilibet cõpos ſeruũ ſuũ ducat quo
uelit/honeſte ipſo uſurus:ducat etiam amicorũ neceſſariorũue / ut fugitiuum reſtituat in gratiam.
Quod ſiquis aliquẽ ut ſeruum ductũ ad libertatẽ uendicet/dimittat quidẽ qui ſuſtulit / qui uero ita
ductus eſt ſi tres fideiuſſores dignos p̄buerit ſic iure ſit ereptus. Aliter ſi abduxerit/uim intuliſſe ui/
deatur:dãnatuſq; duplum dãni ei reſtituat/a quo abſtulit. Libertum quoq; ſuum unuſquiſq; ducere
poſſit/ſi ab eo non coliť/aut ſi nõ ſufficienter coliť. Cultus aũt eſt/ primũ ut ter dñi domũ menſibus
ſingulis ueniat:paratũq; ſe oſtẽdat facere quicq̃d honeſtum poſſibileq; ſibi ſit:deinde ut de matri-
monio quicq̃d dño uideť/faciat. Nec ei liceat maiores ſibi diuitias cõparare q̃ ille poſſideat/ qui li-
berauit. Sed quicq̃d plus habuerit/dño deť:libertus aũt ſicut & peregrini:ultra uiginti annos in ci/
uitate non maneat:ſed poſt id tẽporis bonis ſuis acceptis abeat:niſi domino quõdam ſuo & magi/
ſtratibus perſuaſerit. Si autẽ liberti & peregrini alicuius bona tertiũ cenſum exceſſerint/ trigeſimo
die poſtea q̃ hoc factũ deprehẽſumue ſit/rebus ſuis acceptis recedat/nec ulla ſibi ulterius manendi
facultas a magiſtratibus cõcedatur. Huic legi ſiquis nõ obtẽperaſſe cõdẽnatus fuerit/morte plecta
tur & bona ſua in publicum redigant. ¶ Hæc tribuũ iudices cognoſcant:niſi prius per uicinos : &
arbitros/litigantes cõciliati fuerint. Siquis animal aut rẽ aliam ſuã eẽ dicit qui habet:ad eũ referat
qui uẽdidit:uel legitime ſufficienterq; donauit:uel quomodocũq; aliter ualide firmiterq; tradidit
& ueritas ſi ad ciuẽ uel urbis incolã ille retulit:intra trigita dies inueniatur:ſin autẽ ad externos mẽ
ſibus quinq; quorũ medius ille ſit menſis in quo ab ęſtiuo ſol circulo ad hyemalem recurrit. Quæ/
cunq;

cunqꝫ emendo uendendoqꝫ cõmutanť in ſtatuto fori loco ꝑmutenť/dando accipiendoqꝫ ultro ci⸗
troqꝫ rẽ & rei p̃ciũ illico/nec alicubi alibi. Nulla uero emptio uẽditioqꝫ ad terminũ fiat. Quod ſi ali/
ter aut in aliis locis ꝑmutatio facta fuerit/nullũ ſit ſm legẽ/de ipſa iudiciũ. Sed ne de collatione/cũ
nõnulli ad aliqd inter ſe agendũ/pecuniã uel qđ ius aliud cõferãt/iudiciũ reddať. Venditor/qui p̃⸗
cium rei uẽditæ nõ minus q̃ triginta dragmas accepit decẽ in ciuitate neceſſario dies expectet: nec
diuerſoriũ eius emptor ignoret. Id uero querelaꝝ redditionũqꝫ legittimarum gratia quæ in his cõ
tingere ſolẽt/ita fieri uolumus. Redditio aũt legittima a non legittima ita diſcerniť. Quãdo qs ſer⸗
uum uendidit: phreneſi: uel calculo: uel ſtrãguria uel eo morbo quẽ ſacrũ appellant/aut alia quauis
plurimis occulta & lõga & ęgre ſanabili corpori ſiue mẽtis ęgritudine laborantem/ſi medicus aut
gymnaſticus emit/reddere nõ liceat. Sed nec etiã qñ uenditor emptori cuiuis ueritatem p̃dixerit.
Sin aũt artifex aliquis huiuſmodi rerũ peritus/ignaro & rudi cuipiã tale aliquid uẽdidit qui emit/ci/
tra ſex menſes in aliis in morbo uero ſacro uſqꝫ ad annũ integrũ reddere poſſit. Iudiciũ uero harũ
rerũ apud medicos agať: quos cõi cõſenſu litigantes elegerint. Et qui cõdẽnatus fuerit/ duplũ p̃cii
eius quo uendidit/emptori perſoluat. Quod ſi imꝑitus imperito uendidit/quẽadmodũ de ſuꝑio⸗
ribus dictũ eſt/redditio iudiciũqꝫ fiat: & qui cõuictus fuerit: ſimplex p̃ciũ deferat. ¶ Quãdo qs ho
micidã uendidit ſi ſciens qdem ſciẽti nõ reddať: ſi neſcienti/tunc reddať/qñ ſenſerit emptor. Id ue/
ro iuniores de legũ cuſtodibus quinqꝫ cognoſcãt. Ac ſi nõ ignoraſſe inueniet/emptoris domũ pri⸗
mo ſm legẽ interpretũ a piaculis purget: deĩde p̃cii triplũ illi deponat. Qui minimũ pro minimis
aut quæuis aĩalia: & cætera quęcũqꝫ uelit/cõmutat/nec afferat nec accipiat adulteratũ quicq̃/legẽqꝫ
iſtam diligenter obſeruet. Sed huic quoqꝫ legi quẽadmodũ legibus aliis exordiũ p̃ponať. Adulte⸗
rationẽ qdem mẽdaciũ deceptionẽqꝫ quaſi genus unũ putare oportet. In quo ſane multorũ dãnan
dus eſt ſermo: qui hoc ipſo/qñcunqꝫ oportune fit recte ſe uti affirmãt. Cũqꝫ occaſionem ipſam ubi
& quãdo non determinẽt/& ſibi & aliis hoc uerbo multũ officiunt. Legis aũt lator ita indetermina⸗
tum iſtud nõ obmittet: ſed diligẽter pluribus paucioribuſue terminis declarabit. Atqui & nũc ita
determineť. Nemo diis inuocatis mendaciũ dicat: aut decipiat: aut adulterare uerbo uel re quicq̃
audeat/niſi deo uelit odio eẽ. Cui qdem primũ odio eſt qui falſo iurãs/deos paruipendit. Deinde q
corã maioribus ſe mentiť. Maiores uero aliis eos dicimus qui aliis p̃ſtant: ut ſeniores cõiter iunio⸗
ribus: parẽtes natis: uiros mulieribus atqꝫ pueris: prĩcipes ſubditis. Quos reuereri par eſt/cum in
omni principatu tum uel maxime in ciuili. Cuius gratia in hunc ſermonẽ incidimus. Quicunqꝫ enĩ
aliqd in foro adulterat/mentiť certe ac decipit/diiſqꝫ aduocatis aduerſus rerũ uenalium curatores
eorũqꝫ iura peierat: qua certe in re nec hoĩes ureť: nec deos colit. Æquũ ꝓfecto eſt noĩa deorũ nõ
facile inquinare nec ea huc atqꝫ illuc deuoluere: ſed oĩa quæ ad deos ꝑtinent/pure caſteqꝫ ſeruare.
Qui his rõnibus nõ ꝑſuadeť/hac lege urgeať. Qui uendit in foro aliquid/nunq̃ ſuæ rei uenalis duo
pręcia dicat. Sed cũ ſimplex ĩpoſuerit p̃ciũ ſi non uẽdiderit: referat iteꝝ/& eadẽ die/nec maius/nec
minus p̃cium petat. Laus aũt rei uenalis & iuramẽtũ longe abſit. Eũ uero qui hanc legẽ trãſgrediť:
quilibet ciuis nõ pauciores q̃ triginta natus annos/cũ iurãtem audierit/impune uerberibus cædat.
Quod ſi nõ fecerit/legũ ꝓditor habeať. Eũ uero qui legi nõ obtẽperauerit/remqꝫ adulteratã uendi
derit: quicũqꝫ aduertit poteſtqꝫ arguat: & qui corã magiſtratibus redarguerit/ſeruus quidẽ aut in⸗
quilinus rẽ adulteratã ſecũ aſportet. Ciuis uero ſi accuſare neglexerit/quaſi diis ſubſtulerit/ impro⸗
bus habeať: ſin accuſauerit cõuiceritqꝫ/diis qui foro p̃ſunt/dedicet: huius autẽ rei qui depħẽſus fue
rit manifeſte uẽditor nõ ſolũ re ipſa priueť: uerũetiã tot uerberibus publice cædať/quot drachmis
uendebat/p̃conũ uoce cauſa cur uerbereť/declarata. Sed uẽdentiũ omnẽ malitiã adulterationeſqꝫ
ipſi reꝝ uenaliũ curatores cuſtodeſqꝫ legũ ab hoĩbus harum rerũ peritis diligẽter inquirãt: & in co
lũna conſcriptas in foro ꝓponãt ut plane ex his pateat/quid oportet/& quid nõ uẽdẽtes facere. De
ędiliũ uero legibus ſatis ſupra diximus. Et ſiquid deeſſe ędilitiis legibus uideať/ędiles ipſi cũ legũ
cuſtodibus habito conſilio ſuppleãt: deinde in colũna primas ſecundaſqꝫ inſtitutiones inſcribant.
Poſt adulterationẽ ſequiť ut de cauponatione dicamus: de quo conſiliũ primo: & rõnem dabimus
legẽ deinde ponemus. Cauponatio omnis in ciuitate nõ nocẽdi gratia: ſed cõtra oĩno naturaliter
adinuẽta eſt. Quomodo enim ille nõ prodeſt? qui rẽ pecuniariã immoderatã & inęqualẽ/ad ęqualita
tem modumqꝫ redegit? Quod nũmularius: mercator: mercennarius: & hoſpitalis diuerſorii magi
ſter faciunt: hi enĩ cæteriqꝫ huiuſmodi/ſiue honeſtiores ſiue turpiores: indigentiã ſupplere: rebuſqꝫ
ęqualitatẽ prebere conanť. Sed cõſideremus quænã huic rei cauſa calũniæ ſit: & cur honeſta nõ ui⸗
deať: ut & ſi nõ totũ/attamẽ p̃rẽ legibus ordinemus. CLI. Res hæc ut uideť/nec exigua eſt/nec par/
uam uirtutẽ poſtulat. ATHE. Quomõ dicis Clinia? Pauci admodũ natura hoĩes: & ii quidẽ opti⸗
ma educatione ꝓducti quãdo egeſtate cupiditateqꝫ rerũ aliquarũ afficiunť/ita cõtinere ſe poſſunt:
ut moderate ſe gerãt: & cũ liceat magnã pecuniã capere/modica cõtẽti ſint: mediocritatẽqꝫ exceſ⸗
ſui anꝑonãt. Vulgus aũt cõtra facit oĩno. Immoderata. n. cupit: & cũ mediocriter lucrari liceat: in⸗
explebili lucri cupiditate uexať. Quocirca oĩa genera hoĩum quæ in cauponatiõe mercatura/diuer

ſorioqȝ uerſanť/calũniæ & obprobrio ſubiacent. Nã ſiqs:qď abſit neqȝ fiat unq̃:mõ cogeret/dicam enĩ etſi dictu ridiculũ eſt:ſiqs inq̃ cogeret optimos ubiqȝ uiros ad aliqď tẽpus diuerſoriis pẽſſe aut cauponari/aut hmõi aliqd facere/ mulieres quoqȝ ſanctiſſimas aliqua fati neceſſitate ad hæc ſiliter deſcẽdere:cognoſceremus plane honeſta & approbãda hęc oĩa eẽ. Quippe niſi corrupte fierẽt/ma trũ nutriciũqȝ pſonã gerere/nõ iniuria qui hæc faciũt/putarenť. Nunc uero in deſertis locis ad quę multæ longæqȝ ducũt uiæ/cauponandi gratia domos ędificant:optato diuerſorio tẽpeſtate pulſos ſuſcipiũt:& caloribus pſſos recreãt:deinde non tanq̃ amicos hoſpitalibus muneribus donatos re mittũt:ſed ut inimicos atqȝ captiuos crudeliter ſe redimere cogũt:rebuſqȝ oĩbus ſpoliãt. Hæc aũt cæteraqȝ hmõi in his oĩbus turpiter acta faciũt/ut huiuſcemodi ſtudia quæ indigẽtibus opẽ ferũt: cãlũniæ ſint ſubiecta. Quoꝝ remediũ a latore legũ excogitandũ eſt. Recte igiť iã olim trito puer bio diciť. Arduũ eẽ aduerſus duo cõtrariaqȝ pugnare. Queadmodũ in multis aliis morbis & ĩ iſto cõtingit. Pugna enim nũc nobis ad duo ĩminet:diuitias atqȝ egeſtatẽ:quoꝝ alteꝝ hoĩum aĩum de litiis mollitieqȝ corrũpit:alterũ doloribus ad ĩpudẽtiã trudit. Quod igiť remediũ in ciuitate pru dẽter inſtituta ad pellẽdũ hunc morbũ excogitabimus? Dãda eſt opera primũ ut q̃ minimo ꝑ uiri bus cauponũ genere in ciuitate utamur. Deinde his hoĩbus cauponãdi artes cõmẽdandæ ſunt:q bus corruptis/nõ magnũ ciuitas detrimentũ incurrat. Tertio inueniẽda uia & rõ eſt/ne facile ĩpu dentia atqȝ illiberalitate illoꝝ hoĩum animi repleanť. His dictis hæc Magneſiẽſibus lex de hmõi re bus bona fortuna ferať:quorũ urbẽ deus erigẽs coli iterũ facit. Nullus eoꝝ qui de quadraginta:& quinqȝ milibus domorũ ſunt/caupo mercatorqȝ nec ſponte nec inuitus fiat:nec priuati cuiuſq̃ fiat miniſter/qui nõ ex ęquo in eadẽ ſorte ſibi reſpondeat/niſi patris ac matris aliorũqȝ genere maioꝝ: cæterorũqȝ ſeniorum:qui liberi ſunt & libere uiuunt. Liberũ uero & nõ liberum/nõ facile põt legi bus exquiſite diſtingui. Diſcernať tñ ab optimatibus ac odio & amore ipſorũ diiudiceť. Eũ uero q illiberali cauponationi in aliqua arte operã dederit / uolens qlibet ad optimates uirtuteqȝ primos quaſi generi ſuo dedecori ſit accuſet. Et ſi paternã domũ indigno ſtudio maculaſſe deprehendať: ab hoc opere uinculis annuis arceať. Qui ſi iterũ lapſus fuerit:biẽniũ uinciať. Ac deinceps quoti ens peccaſſe deprehendiť/duplo tẽpore ſemp detineať. Altera lex iubet ut peregrini dũtaxat & ad uenæ cauponarias artes ſequanť. Tertia lex cauendũ monet/ut peregrinus ille uel incola:aut q̃ op timus aut q̃ minime malus ſit. Nec ignorare legũ cuſtodes debent/non ſolũ obſeruatores illorũ ſe eſſe/quos ab iniquitate prauitateqȝ amouere difficile nõ eſt:qui bñ nati educatiqȝ ſunt:uerũetiã illo rum multomagis qui tales nõ ſunt:& in auribus his uerſanť qbus ad improbitatẽ/facilius impellũ tur. Cũ uero cauponatio multiplex atqȝ uaria ſit cũ peritis ſingulorũ eius generũ cuſtodes legũ cõ ueniãt:& ut pauloante de adulteratione huic affini dicebamus/quæ neceſſaria ciuitati uidebunť/ea fieri primo cõſtituãt. Deinde impẽdio & emolumẽto diligẽter examinato/qd mediocre cauponi lu crum ſit/uideãt:& tã impẽdiũ q̃ emolumẽtũ cõſcribant. Obſeruenť aũt alia ab ędilibus: alia a rerũ uenaliũ curatoribus/alia ab agri magiſtratibus:ſic ferme cauponãdi artes ſingulis ꝓderint: & mi nime oberint. Siqs nõ uideať pacta ſeruaſſe/niſi lex aut decretum ꝓhibeat/aut neceſſitas & uis illata coegerit/aut inopinatus caſus inuitũ detinuerit. In aliis nõ ſeruati cãm pacti/tribuũ iudices cogno ſcant niſi uicini aut arbitri prius recõciliauerint Vulcano & Palladi opificũ genus qui uitam nobis ſuis artibus inſtruxerunt conſecratũ eſt. Marti uero & Palladi genus eoꝝ qui artificũ opera cæteris quibuſdã ad tutandũ auxiliandũqȝ paratis cõſeruãt artibus. Nec ab re horũ genus his diis eſt cõſe cratũ. Hi enim oẽs regionẽ populũqȝ curãt. Alii quippe bellicis certaminibus pſunt. Alii ſtipẽdia ria opera inſtrumẽtaqȝ efficiunt:hi pfecto deos auctores ueriti neminẽ mẽdacio decipere debent. Si autẽ artificum aliqs in tpe ſtatuto opus per malitia nõ abſoluerit/ac deũ uitę datorẽ cæcitate qua dam animi ignoſcere ſibi tanq̃ domeſticũ ſuum aliquẽ arbitratus/ipm minime uereať:primũ deo ipſi pœnas dabit:deinde hac lege reus factus operis qď in tpe nõ fecit/mercedem perſoluat: ac ab initio rurſus in eodẽ ſpatio tpis opus gratis efficiat. Sed qď uenditori de reꝝ uenalium pcio lex cõ ſulit/idipſum opifici quoqȝ cõſulit. Caueat ergo ne pluris q̃ ęquũ eſt ipſe ſuũ liceať opus: ſed q̃ ſim pliciſſime:& ut dignum eſt/licitatio fiat. Non enim ignorat opifex quo pcio dignũ opus ſuum ſit. Nec debet in libera ciuitate artifex arte ipſa quæ aperta res eſt & a mẽdacio lõge remota/ rudes de cipere. In his igiť iniuriã patiẽti aduerſus facientẽ iudiciũ reddať. Siquis opifici mercedẽ ſm pacta non dederit:ſed Iouẽ ciuitatis tutorẽ:mineruãqȝ huius rei participẽ neglexerit/& paruo lucro mo tus magnã hoĩum ſocietatẽ pro uiribus parte diſſoluerit/lex una cum deorũ auxilio ciuitatis unio ni patrocineť. Qui operis accepti mercedẽ tẽpore quo pactus eſt nõ obtulerit/ duplũ reddat: ac ſi annus pterierit/quis pecuniæ acceptę mutuo ſine uſura reddi debeãt hic tñ pro ſingulis drachmis ſingulas ſextas drachmæ partes menſibus ſingulis dato:harum rerũ cauſas tribuũ iudices cogno ſcant. ¶ Verũ quoniã de opificibus mẽtionem fecimus/& imperatores cæteriqȝ bellorũ artifices: modo quodã opifices ſunt/nõ alienum eſt/ut de his quoqȝ dicamus. Si ergo quiſpiã horũ opus ali quod publicũ/ſiue ſponte:ſeu iuſſus ſuſceperit:rectæqȝ quod cepit abſoluerit/iuſte ſibi lex honores/

Prouer. Arduum ad/ uerſus duo pugnare.

qui bellicoſis

qui bellicoſis uiris pmia ſunt ita reddet ut laudare nunq̄ deſinat. Sin aūt ei qui rē bellicā bñ geſſerit
nihil reddiť/iuſte cōquereť. Itaq lex quædā de his cū laude miſta/quę nō cogat qdē ſed cōſulat mul
titudini ciuiū ponať. Honorenť boni uiri qui aut fortitudine aut bellica q̄dā pitia/ciuitatē totā ſer-
uauerint/& maximi honores illis primo attribuanť/q bonoꝝ legū cōditorū leges pcipue coluerūt.
¶ Iam igiť de pactis quæ maxima hoīes inter ſe tractāt/pter q̄ de orbis atq tutoribus/fere iā dictū
eſt: de qbus nūc neceſſario eſt dicendū: hoꝝ oīum initiū eſt/tū eoꝝ qui mortui ſunt ut libuit teſtādi
cupiditas/tum eoꝝ qui nihil teſtati ſunt/fortuna. Ob id aūt neceſſario dicēdū o Clinia dixi qm̄ hui⁹
rei difficultatē cōſiderabā. Nec enī poſſibile eſt abſq ordine id relinqre. Nam multa ſingulis diuer
ſaq & inter ſe ac legibus & uiuētiū moribus/maioribuſq ſuis cōtraria ppere teſtabunť/ſiqs ſtatuet
quodcūq teſtamētū in fine uitæ cōditū fuerit/id oīno fore inuiolatū. Stulta enī: & abiecta quadam
moroſitate ferme oēs pmunť: qſi morituros ſe iā arbitranť. CLI. Quomō id ais hoſpes? ATHE.
Difficilis quædā res eſt o Clinia homo iā moriturus/hiſq uerbis frequētiſſime utiť/quæ legum lato
res terrēt atq fatigāt. CLI. Qūo iſtud? ATHE. Nēpe cū uelit ſuoꝝ oīum eē dñs/hæc ſolet/& qdē
cum ita dicere. CLI. Quæ nā? ATHE. Graue inqt eſt nimiū o dii/ſi mea mihi nō licebit cuicunq
uolo relinquere: & aliis plura/aliis pauciora/put erga me boni maliue liqdo inuēti ſunt/tū in mor-
bo/tū in ſenio/tum in aliis fortunis meis ſufficienter cōprobati. CLI. An non recte hoſpes tibi loq
uidenť? ATHE. Priſci legū latores o Clinia molles fuiſſe mihi uidenť/& ad minimū qd humanaꝝ
rerū in ferendis legibus reſpexiſſe. CLI. Quo nā pacto? ATHE. Illis morituri hoīs uerbis o optīe
uir cōmoti legē illā ſcripſerunt: per quā licet cuiq utcūq uelit ſimpliciter ſua diſponere. Ego aūt &
tu in ciuitate tua morituris cōmodius rñdebimus. CLI. Quomō? ATHE. O amici dicemus: ac
breui pculdubio morituri/difficile uobis ē res ueſtras atq etiā uoſipſos ſm delphicū epigrāma co
gnoſcere. Ego qui leges condo nec uos ueſtros eē arbitror: nec rē familiarē hanc oēm eē ueſtrā: ſed
toti⁹ ueſtri generis pteriti atq futuri: multoq magis uniuerſę ciuitatis & gen⁹ omne & diuitias eē.
Hæc cū ita ſint/ſiqs aſſentatiūculis in morbo: & ſenio uos aggreſſus pter honeſtū teſtamētū cōdere
perſuaſerit nunq̄ id fieri ſponte cōcedā. Sed qđ ciuitati uniuerſæ generiq cōferat cōſiderans ita le/
ges cōſcribā: ut ſingulorū cōmoda minoris q̄ cunctorū ut par eſt/ęſtimem. Vos igiť mites atq be-
niuoli nobis ite modo/quo naturæ humanæ uos neceſſitas uocat. Nōbis āt reliqua ueſtra nobis cu
ræ erunt: q nō aliis magis q̄ aliis rebus ſtudemus: ſed oīum ęque pro uiribus curā gerimus. Hæc in
prohemio ſolamina & uiuētiū & morientiū o Clinia ſint. Lex aūt ſit iſta. Qui liberos habet: & teſta-
mētū cōſcribit/primo hæredē de filiis unū/quē dignū putauerit/cōſtituat. Deinde quēcūq aliorūt
adoptādū aliis dederit/cōſcribat. Et ſi filiorū aliqs ſupeſt/nulla hæreditate munitus/quē ſm legē in
coloniā ſpærat pfecturū huic liceat patri de alia pecunia quātū uelit legare/paterna ſorte ſemp ex-
cepta: & oībus quæ ad illā ptinēt. Quod ſi plures ſint eis pater quæcunq ultra ſortē ſunt/ut uelit di/
ſtribuat. Ac ſi alicui eoꝝ iā domus eſt: ei pecunias nō tribuat: neq filiæ ſiliter quæ uiro ſit deſponſa
ta: ſi deſpōſata nō fuerit/tribuat. Et ſi filiorū filiarūue alicui ſors aliqua in regione poſt cōditū teſta/
mētū aduenerit/teſtatoris ipſius hæredi relinquať. Si autē nō filios ſed filias habet/qui teſtať cuius
filiæ uelit uirū hæredē ſibi ac filium fore cōſcribat. Et ſi alicuius filius ſiue naturalis ſiue adoptiuus:
anteq̄ togā uirilem aſſumat/deceſſerit/has etiam fortunas ſuas/teſtator ſignificet: & quē uelit loco
illius melioribus auſpiciis filium ſibi fore/declaret. Siqs abſq liberis oīno teſtamentū condit/deci/
mam partē fundi ultra ſortē acquiſiti leget cuicunq ciui uoluerit. Cætera oīa futuro per adoptio-
nem filio benigno/ſine querela & ſm legē tribuat. Si cui liberi tutoribus indigent: & idē moriēs te-
ſtamento tutores quoſcūq/& quotcunq uelit cōſtituerit/qui tutandi officiū ſuſcipere uelint ita fiat
ſicut deſcripſerat. Sin uero uel inteſtatus naturæ cōceſſerit uel tutores nō conſcripſerit/qui genere
proximi ſunt/duo ex parte patris duoq ex pte matris/atq unus ex mortui amicis/tutelā ſuſcipiant.
Quos legū cuſtodes indigētibus pupillis ſtatuere debēt. Nā quidecim ipſorū cæteris ſeniores: or/
phanoꝝ oīum quinquēnio curā ſic habere uolumus/ut terni pro dignitate ſingulis annis curēt. Ex
acto quinquēnio ſimiliter quindecim alios atq id pro uiribus nunq̄ deficiat. Siquis autē nihil te/
ſtatus deceſſerit/filioſq tutela egētes reliquerit/iiſdē legibus filiis eius prouideať. Qui uero inopi-
nata fortuna deceſſerit/filiaſq reliquerit/latori legum/ueniā concedat ſi ad duo de tribus reſpiciēs
eius filias collocet: ad ppinquitatē uidelicet generis: ſortemq ſeruandā. Tertiū autē quod paterni
officii eſt/vt moribus ciuium diligēter cōſideratis/idoneū: & ſibi filium: & filiæ ſponſum deligat: id
quoniā impoſſibile cōſideratu eſt/ptermittat. Lex igiť pro uiribus hac de re/huiuſmodi ſit. Siqs ex
inteſtato mortuus filias reliquerit/frater eius ex patre aut ex matre: ſi abſq ſorte ſit/mortui filiā: &
ſortem ſuſcipiat. Quod ſi frater non extat/eius filius/niſi ętas obſtet/accipiat. Tertius ſororis filius
ſi nullus illorū extat. Quartus patris frater. Quintus filius eius. Sextus ſororis paternæ filius. Et ſi-
militer per fratres cōſobrinoſq generis ſemper propinquitate ſeruata: ſi filias reliquit ita pcedať:
ut in eodē genere mares fœminis āponanť. Conuenientiā uero etatis ad nuptias & contra. Iudex
nudos oīno mares/nudas quoq ad pubē uſq fœminas cōſpiciens iudicet. At ſi ad fratrū uſq auo-

Querimonia eoꝝ q morituri teſtamenta faciunt.

Taxantur priſci legū latores.

Noſce te ipſm hoc ē te & res tuas.

Nihil cuiuſq̄ certa poſſeſſione eſſe: ſed uniuerſę ciuitatis.

rumq; filios:cognatoꝝ penuria ſit/quẽcunq; ciuiũ ſponte puella cũ tutoꝝ cõſilio deliget/is ſi uolue
rit:eã in uxorem atq; inſup hæreditatẽ accipiat. Quod ſi magna in penuria illoꝝ qui urbem habi/
tant:aliquẽ in colonia miſſum puella hæredẽ facere ſui patris optauerit:is ſi ex eodẽ genere fuerit
hæreditatẽ ſm legẽ adeat:ſin uero ciuis quidẽ:ſed nõ ex genere ſit:ducat eã ſi uoluerit : ſm tutorũ
puellæq; electionẽ:& hæreditatẽ domum reuerſus adeat. Siquis abſq; liberis oĩno:maſculis fœmi/
niſq; ex inteſtato deceſſerit:cætera quidẽ ſm ſuperiorẽ legem agant. Mas uero: & fœmina ex eodẽ
genere tanq̃ cõſortes:deſertã domũ ingrediant:qbus ſors ꝓprie cõpetat. Prima ſoror:deinde fra
tris filia. Sororis filia:tertia. Quarta:paterna ſoror. Paterni patris filia quinta. Sexta paternæ ſoro
ris filia:hæ cũ illis ut fas eſt qui genere ꝓximi ſunt:uitã agent:quẽadmodum in ſuperioribus ſanxi/
mus. Sed ne fugiat nos q̃ graue ſit eaꝝ legũ imperiũ:qbus genere ꝓpĩquã ducere uxorẽ iubemus.
Quippe qui hmõi legem ferr minime cõſiderare uidet: q̃ multa impedimenta reperiri poſſe: quæ
faciant:ne quis his ꝑceptis uelit obtẽperare. Multi etiã quod uis potius perpeti uolẽt:q̃ ducant:nu
bantue illi:cuius uel corpus ęgrotũ mancũue ſit uel inſanus aĩus. In his ergo legũ lator forte nihil
penſi habuiſſe uidebit. Et ꝑfecto in pleriſq; nõ recte ita uidebit. Quare tã pro cõditore legũ q̃ pro
ſubiectis cõe huiuſmodi ſit exordiũ. Veniã dare legũ latori hi quibus leges ponunt debent. Quo/
niam publicis gubernãdis incũbẽs:nunq̃ poterit priuatis quoq; calamitatibus ſimul cõſulere. Sub
iectis ꝑterea ignoſcendũ:ſi legiſlatoris ea nõnunq̃ ꝑcepta cõplecti nequeãt:quæ ſingularũ calami/
tatũ ignarus conſcripſit. CLI. Quid igit hoſpes hac in re agere decet? ATHE. Arbitri o Clinia q
legibus his ciues cõcilient eligẽdi ſunt. CLI. Quomodo id dicis? ATHE. Nõnunq̃ diues aliquis
iuuenis:delitiis deditus & ad maiores nuptias inhiãs:patrui auũculiue filiam aſpernat. Nonnunq̃
calamitate maxima puellæ ſeu corporis animi ſiue coactus:legi illi nõ obtẽperat:qua ad inſana cõ/
nubia inuitus trahit:qbus ĩplicitus uiuere nollet. Quare nobis hæc lex de iſtis ſanciat. Siqui teſta/
menti aut nuptiarũ aliorumq; gratia de legibus quærant : afferantq; legiſlatorẽ ſi uiueret minime
impulſuꝝ hanc ducere uel huic nubere:& propinquus aliquis ſeu tutor legiſlatorẽ affirmet orpha
nis tutandis cõciliãdiſq; tanq̃ arbitros & parẽtes quindecim de legũ cuſtodibus reliquiſſe : ad hos
ipſos litigantes cõfugiant:eorũq; iudiciis pareant. Quod ſi alicui maiora legũ cuſtodes urgere ui/
deant:rem ad electiſſimũ iudiciũ deferat:expetatq; ſnĩam:& qui dãnatus eſt/infamia notet: qd pe
cuniarũ multarũ mulcta apud eũ qui ſapit longe maius ſupplicũ eſt. ¶ Sequit poſt hæc quaſi ſecũ/
da quædam orphanorũ procreatio. Eſt autẽ poſt primã/educatio diſciplinaq; de qua dictũ ẽ: poſt
ſecũdam uero operã dare debemus/ut priuati parentibus q̃ minime miſerabili calamitate ꝑman/
tur. Legum ergo cuſtodes quaſi alteros iſtorũ parentes/primis non peiores cõſtituimus/& per ſin/
gulos annos quaſi ſuis prouidere iubemus. Sed in primis de orphanorũ educatione tam pro legũ
cuſtodibus q̃ pro tutoribus ita exordiamur. Oportune uidemur ĩ ſuperioribus narraſſe defuncto/
rum animas uim quandã habere:qua de rebus humanis curam habent. Id uera quidem/ſed longa
oratione approbatur. Quãobrem & aliis tritis antiquiſq; de hac re ſermonibus/& legum latoribus
ſic ſe habere iſta ſancientibus credere debent:niſi omnino demẽtes ſint. Cum uero hæc ita natura
ſint/primum deos maxime ſuperos timeant/qui de puerorum deſolatione procurat deinde etiam
mortuorũ manes/quibus natura ineſt/ut ꝑcipua illorum cura teneãtur/qui ab eis geniti ſunt/ adeo
ut honorantibus eos propitii/contẽnentibus infenſi ſint. Præterea ſeniorũ uiuentiũ animos/q ma/
ximis in ciuitate felici fungunt honoribus. Quos filii nepoteſq; dum colunt iocundiſſime uiuunt.
Hi acute hæc audiũt: & acute perſpiciunt:eiſq; qui iuſte orphanos tractant/beniuoli ſunt. Illis autẽ
maxime indignant:qui contumeliis parentibus orbos afficiunt. Orphanos quippe maximum ſa/
cratiſſimũq; depoſitum putant. His omnibus tutor & magiſtratus cõmonitus/mentẽ ſiquã habet:
ad hanc rem adhibebit:ac de diſciplina educationeq; orphanorum ita prouidebit pro uiribus : ut
ſibi & ſuis prouidere uideatur. Quicunq; hoc ante legem exordio perſuaſus ab omni in orphanos
contumelia ſe continebit/iram legum effugiet. Atqui præfationem hanc aſpernatus : aliquem pa/
tre aut matre priuatum iniuriis afficit/dãnum/duplum reſtituat ac ſiquem parentes ambos habẽ/
tem laſerit. Sed leges quæ ſequuntur/tutoribus prout erga orphanos ſe gerant magiſtratibus ꝑut
de cura tutorũ inquirant conſcribimus. Si ergo educationis liberorũ ipſi propria & diſtincta quæ/
dam haberẽt exẽpla/ac ipſos educantes/de rebus ſuis aliter prouiderent/legeſq;/de iſtis mediocri/
ter diſtinctas haberent/nõ abſq; cauſa tutoris leges:quoniam multũ ab illis differrẽt/ſeorſum ede/
remus:aliis ſtudiis orphanorũ uitam/aliis non orphanorum munientes. Nũc uero ad hæc uniuer/
ſa orbitas eiuſq; cura non multum differt quantum ad leges attinet a gubernatiõe paterna: ſed ho
nore:contemptu:cura exæquari minime ſolet. Quapropter lex conſolando minandoq; orphano/
rum curæ ſtudet. Neq; ab re fuerit: ſi hunc in modum minemur. Qui fœminam maremue tutatur
& qui de legum cuſtodibus tutorem obſeruare conſtitutus eſt : non minus orphanos q̃ ſi genuiſ/
ſent : eos diligant : neq; res illorum peius q̃ ſuas gubernent. Immo etiam affectu animi melius.
Vnam uero hanc legem ſemper in animo habentes tutelam peragant. Siquis huic legi derogaue/
rit/tutor

rit/tutor qdem a magiſtratu cõdẽnet.Magiſtratus aũt ad electorũ iudiciũ a tutore uocatus/ duplo
dãno afficiat.Id dãnum ſnĩa iudicum ęſtimet.Quod ſi tutor negligere aut malitioſe agere propin
quis aut cæterorũ ciuiũ alicui uidebit/in idẽ iudiciũ adductus/quadruplũ dãni reſtituat/cuius pars
altera puero/accuſatori altera deferatur.Poſtq̃ uero ad pubertatẽ orphanus uenit / ſi male ſecum
egiſſe tutorem duxerit ad quinquẽniũ uſq; ab exacta tutela ĩ tutorẽ ſibi agere liceat.Et ſi tutor quiſ
piam condẽnabitur quid pati dareue debeat a iudicibus decernat.Si magiſtratũ aliqus per negli
gentiã obfuiſſe orphano uideat/quid ipſi reſtituẽdũ ſit/iudices ſtatuant.Sinuero etiã per iniuriam
nõ ſolũ dãnũ reſtituat/uerũ ẽt magiſtratu legis cuſtodũ priuet.& alius ꝓ eo ciuitati regioniq; a po
pulo confeſtim creet.Solent patrum aduerſus filios querelæ fieri/filiorũ quoq; in parentes/maio
res q̃ deceat.Duarũ cã patres ſcribi oportere a legis latore forte putent/liceat ſibi ſi uelint publico
preconio filium abdicare.ne amplius ſm legem filius ſit.Et filiis parẽtes morbis uel ſenio turpiter
affectos liceat amentiæ accuſare.Hæc oĩa ubi peſſimi oĩno mores hoĩum ſunt accidere ſolent. Nã
ſi dimidiũ ſolũ/eſſet malũ/ut ſi parentes mali uel filii ſolum eſſent tã grauium inimicitiarum calami
tates non euenirent.Profecto in alia quauis republica abdicatus filius/nõ neceſſario ciuitate priua
tur.In ea uero quæ his legibus gubernabit/alio abire patre priuatũ neceſſe eſt.Quippe cũ ad qua
draginta & quinqes mille domos nulla poſſit accedere.Quapropter oportet filium iure abdican
dum nõ a patre ſolo:ſed a genere uniuerſo depelli.Itaq; in rebus huiuſmodi tali quadã lege agẽdũ.
Q ſi aliqs infelici indignatiõe cõmotus/ſiue iure ſeu iniuria iraſcat/quẽ genuit educauitq; a cogna
tione ſua cupit reiicere/non liceat leuiter ſubitoq; id facere.Sed primum genere ſibi propinquos
uſq; ad patrueles/propinquos item filio ex parte matris conuocet.Apud quos accuſet filium oſtẽ
datq; dignũ eẽ:qui a ꝓpinquis ſuis oĩbus depellat.Deinde filio quoq; cauſam ſuam dicendi pote
ſtatem concedat:quod uidelicet talis nõ ſit/ut reiici debeat.Poſtremo ſuffragia preter parentes &
filium ipſum ꝓpinqui oẽs tã uiri q̃ mulieres conferant/niſi ętas impedimento ſit.Et ſi plura q̃ dimi
diæ partis ſuffragia patri ſuffragant/liceat ei filium abdicare:aliter minime.Siquis aũt ciuium/ ab
dicatum adoptare uoluerit/nulla id lege uetet.Iuuenum enim mores ſæpe indies uarieq; mutant.
Ac ſi nemo citra decẽniũ/reiectũ filiũ cõiungere ſibi adoptione uoluerit/ curatores ꝓlis ſupramo
dũ adaucte/quã cõſtituim⁹ trãſmiſſis coloniis amputari/de his quoq; ꝓuideãt/ut eiuſdẽ coloniæ ꝑ
ticipes cõgrue fiãt.Siquis morbo aut ſenio aut morũ acerbitate/aut his oĩbus magis q̃ alii exagita
tus in demẽtiã incidat.Lateatq; id oẽs ꝑter domeſticos:ille uero tanq̃ dñs rẽ familiarem diſſipet:&
filius dementiæ patrem accuſare formidet:lex ita fieri iubeat.primo qdẽ filius ad ſeniores legũ cu
ſtodes ꝓfectus calamitatem patris enarret.qui re ſatis inſpecta/accuſandus necne pater ſit/conſu
lant deinde ſi accuſandum decreuerint/teſtes ſimul & auditores ſint accuſanti.Et ſi pater damna
bitur:nec minimum:quidẽ de rebus ſuis in poſterũ diſponere queat.nec tanq̃ pater familias am
plius/ſed quaſi filius ac puer domũ habitet.Si uir & uxor ꝓpter morum acerbitatem inuicem non
cõueniãt/decẽ uiri de legũ cuſtodibus qui medii ſint & decẽ mulieres de curatricibus connubiorũ
prouideãt.Quorũ ſententia ſi ita cõciliati fuerint/ualida & ſtabilis hẽatur.Sinaũt illorum aĩ uehe
mentius etiã iracundia fluctuent/facto diuortio/illos pro uiribus quærant/qui utriſq; conueniant:
Videntur autẽ in eiuſmodi hoĩbus acerbiores natura mores ineſſe.Quare maturiora mitioraq; ĩ
genia iſtis accõmodãda ſunt.& quicũq; ſine filiis ſunt/aut paucos ꝓcreauerunt:diſſentiũtq;:ꝓcreã
dorũ liberorum cã cõiugium rurſus quærere cõpellendi.Quod ſi filios nõ paucos hñt.atq; diſſen
tiãt ſenectutis mutuo curandæ gratia diuortio facto/aliud coniugium ineant.Si mulier liberis/ma
ribus fæminiſq; relictis mortua eſt/lex uirum non cogat quidem:ſed perſuadeat/filios ſuos educa
re adducta nouerca at ſi defuncta uxor filios non reliquerit/duci alteram cogat ex qua tum fami
liæ ſuæ tum ciuitati quantum ſatis ſit:prolem procreet.Si uir ſufficientes reliquit filios / mater ip
ſos uidua educato. Quod ſi iunior eſſe uideatur : quam ut ſana ſine uiro uere poſſit / propinqui
eius cum mulieribus connubiorum curatricibus conſilio habito:quod ſibi illiſq; uidebitur:id exæ
quantur. Si uero liberis egeant / liberorum quoq; gratia ducant nubantue.liberorum autem ſuf
ficiens numerus / mas & fæmina ſecundum legem. Quotiens utrinq; conceditur / natos pueros
eorum filios eſſe qui ſibi eos uendicant: ſed res iudicio eget utrum parentum potius ſequi natus
debeat / ſic agatur. Serua ſi ſeruo aut libero aut liberto coniuncta peperit / ſeruæ domino natus
detur.ſin ex ſeruo libera peperit/ſerui dominus/nati ſimiliter dominus eſto.Quod ſi quiſpiam ex
ſerua ſua natum ſuſceperit/aut quepiam ex ſeruo peperit ꝓprio/idq; pateat/natum quidem ex ſer
ua & libero mulieres in aliam regionem cum patre ſimul emittant.Natum uero ex libera & ſeruo
legum cuſtodes una cum matre extra fines expellant. ¶ Parentes negligere nec deus/nec homo
mentis compos alicui unquam conſulet. Sed quod de cultu deorum ignorare non oportet : id
recte dictum ad honorandos parentes prohæmium erit. Leges de diis antiquæ apud omnes
dupliciter poſitæ ſunt.Nempe alios deorum cernentes eos ipſos quos cernimus/colimus . Alios
uero non uidemus quidem:ſed eorum imagines fabricamus. eaſq; licet inaĩes dum honoramus

Qñ & quomõ filius accuſabit patrem.

De diuortio.

deos ipſos uiuentes exiſtimamus ob id maxime nobis gratos & propitios fore. Cuius ergo pater
aut mater/uel hoꝝ parētes ſenio cōfecti quaſi theſaurus quidā domi iacēt:is putet nunq̄ aliud ſibi
tale ſimulachrū magis q̄ efficax domui ſuæ affuturū: ſi recte/ut decet/ab eo colit̃. CLI. Quis nā re-

Preces parentū aduerſus filios ad deū factas ſæpe audiri.

ctus colēdi modus? ATHE. Dicā. Digna enim o amici hæc auditu ſunt. CLI. Age igit̃ dic. ATHE.
Edippus cōtemptus filiis ea illis imprecatus eſt: q̄ exaudita effectaq; a diis apud oēs ferunt̃. Amyn
tora quoq; phœnicio filio iratū/illi maledixiſſe ferunt:& Hippolyto Theſea: plurimoſq; alios aliis.
Quibus aptiſſimū factū eſt/a diis ꝓces parētū aduerſus filios exaudiri. Nihil enī īprecatione parē-
tis/nō iniuria ꝑnitioſius filio. Nemo uero cū pater aut mater ab eo contemnit̃/tūc ſolū a deo putet
orationes eorū ſm naturā exaudiri: ſed cū ēt honorat̃. ac ideo cū lætiores bona liberis a diis petūt
exaudiri eos ſimiliter exiſtimare debemus atq; ideo nobis ęqua inde diſtribui. Nā aliter in bonis di
ſtribuēdis iuſti nō eſſent. qđ longe a diis abeſſe neceſſe eſt. CLI. Certe. ATHE. Quapropter exiſti-
mandū eſt/ut paulo añ diximus/nullū apud deos magis honorādū ſimulachrū hēre nos poſſe q̄ pa
tres & auos ſenio cōfectos matreſq; ſimiliter. Quibus honoratis deus gaudet. Alioqn eos minime
exaudiret. Mirabilius enī parentū ſimulachrū nobis q̄ inanimes quæq; imagines uideri debet. Nā
quæ aīam hñt: qñ colunt̃ a nobis/ꝓ nobis orāt/fauētq; quotidie/qñ deſpiciunt̃/cōtra. quæ uero aīa
carent/neutrū horū faciūt. Quocirca qui erga parētes & auos cæteroſq; huiuſmodi recte ſe gerit/
is ad deos ſibi cōciliādos ſimulachrorū oīum optima poſſidet. CLI. Præclare dixiſti. ATHE. Oēs
igitur nō inſani uerent̃ colūtq; parētū oratiōes/nō ignorantes multis ſæpe ꝓfuiſſe obfuiſſeq;. Cum
hæc ita natura cōſtituta ſint/ꝓbis qdē uiris ſeniores parētes pro magno quæſtu hñtur: ſi ad ſenium
uſq; ꝑuenerint. ſin uero iuniores deceſſerit: ualde deſiderātur. Improbis aūt cōtra ualde terribiles
ſunt. Quapropter qlibet rōnibus his inductus/parētes ſuos ſm legē honoret. Siqs uero ſurdus ad
hæc exordia ſit/hāc legē recte ſtatutā audiat. Siquis in hac ciuitate minus q̄ decet parētes colat/nec
magis eos q̄ filios nepoteſq; & ſeipſm diligat/præ cæteris eorū uoluntati in oībus obſequēs / qui ita
negligit̃/per ſe uel per aliū ad tres de legū cuſtodibus ſeniores rē deferat: & ad tres ſimiliter de cō-
nubiorū ꝓcuratoribus: qui re inueſtigata ī eos qui iniuriā intulerūt/aīaduertāt. In uiros quidē ſi tri
geſimū annū nō exceſſerint/& in mulieres ſi quadrageſimū/uinculis atq; uerberibus. Si aūt ꝓuectio
res ętate q̄ diximus ſint: neq; deſinant parētes negligere: imo eos ēt affligant/ad iudiciū ire cōpel
lant̃. Iudicēt autē ciues/qui ętate cæteros oēs maxime antecedunt: & cōdēnatus ſoluat patiaturue:
qđ a iudicio ſtatuet̃: ita ut nihil ꝑ̄termittatur qđ dare hoīum aliquis patiue poſſit. Siquis uero cum
afflictus ſit/deferre nō pōt/quicūq; liber audierit/magiſtratibus nūciet aut īprobus hēatur. & a uo
lente quolibet dāni illati accuſet̃. Si aūt ſeruus detulerit/liber eſto. Quod ſi affligētis uel afflicti ſer
uus ſit/in libertatē a magiſtratibus uendicet̃. ſin aūt alicuius alterius ciuis ſeruus fuerit: ꝑcium dño
publice ꝑſoluat̃. Curæ uero magiſtratibus ſit/ne qs ei q detulerit/noceat. Quæ ueneno aliis ab alio

Vide de arte magica & ei9 operibus aliqua.

fiunt: letalia quidē diuiſa ſunt. Cætera uero ſiue potu ſiue cibo: ſiue in unctione ſpōte & cōſilio pera
gantur/nōdum diſtinximus. Bipartito enim generi humano uenena officiunt: Primo enim/ut mō
diximus/corpibus corpora ſm naturā lædunt̃. deinde magicis ueneficiis & cantibus nodiſq; qbuſ
dam pſuadet̃/iis quidē qui officere ſtudēt/poſſe id aſſequi: iis uero facile admodum ab illis uenefi-
cio lædi poſſe. Hæc uero cæteraq; hmōi quo pacto natura ſe hēant nec facile ſciri pñt: nec ſiqs ſciat
aliis pſuaderi. Sed aīs hominum circa hæc ęgre ſuſpitioſeq; īter ſe affectis haud admodū dignū eſt
conari pſuadere: ut ſi cerea ſimulachra ſiue ianuis ſiue in triuio ſiue in monumētis parentum uide-
rint/hæc oīno deſpiciant/cū certā de his opinionē nullā hēant. Quare bipartito legē de ueneficio
partientes primum hortamur/monemus atq; cōſulim⁹/ne talia faciāt: ne multos quaſi pueros ter
reāt: nec legum latorē & iudicē cogāt hmōi hoīum timori mederi. Quippe qui ueneno nocere ni
titur: ſi corpibus id illaturus eſt/niſi medicinæ peritus ſit/quid agat/ignorat. Similiter qui magicis
cantibus id tentat: niſi aruſpex/monſtrorūq; īterpres ſit. Sed iā lex iſta de uenenis hmōi ſanciatur.
Qui non ad mortem hoīs/ſed pecorum aut examinum ueneno utitur/ſiue ēt ut aliter q̄ morte be-
ſtiis noceat/ſi medicus ſit & ueneficii reus fuerit iudicatus/morte ſupplicium luat. ſin uero medici-
næ ignarus/iudicium quid pati dareue ipſum oportet/cōſtituat. Quando uero quis nodis/īductio
nibus/cantibus ſimilibuſq; ueneficiis ad nocendum paratus deprehenſus eſt/ſi aruſpex aut prodi-
giorum interpres ſit/occidatur. Sin uero non fuerit iudicium de ipſo ſimiliter quid dare patiue de
beat/ſtatuat. Qui clam aut ui nocuit/magna reddat/ſi in magnis nocuit: minora/ſi in minoribus:
& in omnibus tantum reddat: ut damnum exequetur. Præterea in ſingulis iniuriis ut punitus
moderatior fiat / mulcta afficiatur. Leuiore quidem/ſi propter iuuentutis imprudentiam / aliena
malitia fuit impulſus. Grauiore autem ſi dementia ſua / aut immoderatis uoluptatibus & dolo-

Cur poenis maligni uexātur.

ribus: aut timore: aut inuidia/aut iracundia inſanabili. Pœnis uero maligni uexantur / non quia
peccauerint: nam quod factum eſt/infectum eſſe non poteſt: ſed ut poſthac & peccatores ipſi & qui
puniri iniquitates uiderunt/iniuſtitiam oderint: aut ſaltem minus in ſimili uitio peccent. Quo-
rum omnium gratia oportet ut ad hæc leges reſpiciant: & boni ſagitarii ſimiles ad hoc ſignū ten-
dant punitionis

dãt:punitiõis magnitudinẽ in ſingulis:& qđ dignũ eſt/cõſiderãtes. Idipſm iudicẽ legũ latoris mini
ſtrũ facere decet:cũ a lege ſibi cõmittiť/ut ipſe ſtatuat/qd dare patiue dãnatũ oporteat. Qui ſane
nõ aliter/qđ reliquũ eſt/ſupiora imitatus exequi debet/q̃ pictor ita pingere ut exẽplaria diligẽter ſe
quať. Quod nobis o Clinia Megilleq; faciẽdũ q̃ pulcherrime atq; optime cẽſeo:& pœnas tã eorũ
quæ furto & clã q̃ eorũ quæ ui agũtur/quales eẽ oporteat/picẽdũ: ꝓut dii nobis deorũq; filii leges
ponere cõcedũt Nemo furioſus palã in urbe cernať:ſed furioſum ꝓping domi quomodocũq; pſīt
cuſtodiant. Quod niſi fecerint/mulctẽtur. q maximi cenſus ſunt/drachmis cẽtũ:ſiue ſeruũ ſeu libe
rum minus diligẽter cuſtodiãt. Qui ſecũdi/quatuor de quinq; minæ partibus. qui tertii/tribus. &
duabus qui quarti. Multis aũt modis hoĩes furore agũtur. Alii morbo/ut hi de quibus mõ diximꝰ.
Alii per iracũdiã prauæ nature uitioſamq; educationẽ. qui paruis inimicitiis moti altius ĩclamãt:
& turpiter inter ſe cõuitiantur. Nihil uero tale in ciuitate bonis legibus ĩſtituta fieri decet. De cõui
tio igitur hæc una oĩbus lex ponať. Nemo in aliquẽ cõuitieť. Sed quicũq; cũ alio de re quapiã am
bigit/diſcat potius doceatq; tam ambigẽtẽ q̃ pſ̄tes/ita ut oĩ conuitio prius abſtineat. Cũ enim ſibi
inuicẽ uerbis turpibꝰ maledicũt muliebres habẽtur. & in primis ex uerbis/quæ certe leuiſſima res
eſt/odia grauiſſima & inimicitiæ ſæpe naſcuntur. Profecto qui iræ rei penitus ingratæ morẽ gerit:
ipſamq; quaſi alimentis quibuſdã noxiis explet/is quãtũ per diſciplinã antea exultus fuerat:tantũ
exacerbatus poſtea iracundã animi partẽ/efferatuſq;/difficilẽ ſibi uiuendi reddit rõnẽ:& hãc ama
rã ab ira gratiã ſuſcipit. Ex his pene oẽs ad id deuenire ſolẽt/ut ridiculũ aliqd in aduerſariũ dicant
qua in re quicũq; ſe aſſuefacit/aut bonos mores penitus/aut magnanimitatẽ maxima ex parte amit
tit. Quãobrẽ nemo in templo obiurgationibus his unq̃ utať:nec ubi publica ſacrificia uel certami
na pagũtur. nec in rerum uenaliũ foro nec in iudicio/aut alio quouis cetu cõi. Eũ uero q in hoc de
liquerit/magiſtratus harũ rerũ pſ̄ens libere puniat:qđ ſi nõ fecerit/quaſi legũ ꝓditor pceptorũq;
legis latoris ſpretor/nunq̃ ad publici cuiuſq̃ muneris certamẽ quaſi de uirtute certaturus aſcẽdat.
Siquis aũt aliis in locis maledicto uel ꝓuocãdo uel rñdendo utať/quicũq; ſenior preſens fuerit/pro
legum defenſione hunc uerberet:& eos qui ira alieno malo cõcitati ſunt/cõprimat. Alioquin ut p̄
diximus/puniatur. Neminẽ pterea in his conuitiis dicacitatibuſq; uerſari arbitramur:qui nõ ſæpe
ridiculoſe aliquid obloquať. Atq; hoc ipſum eſt/qđ dãnamus:qñ cũ ira fit. Quid porro? comicorũ
ne ſatyrorũq; ſales & ridiculoſa cõuitia quibus aduerſus ciues utunť/ſi abſq; ira ſic mordeãt/admit
temus? An id bifariã diſtinguemus in iocoſam & ſeriam orationem? Et ioco quidẽ uti liceat ſic/ut
ridiculũ abſq; ira dicať. Concitato uero ꝑ irã aio/nemini/ut añ dixim ꝰ/tale qd diceť liceat. hoc igiť
nullo mõ admittẽdũ. Cui uero liceat/& cui nõ/lege iã declarandũ. Poetæ comico uel iambicæ mu
ſicæue melodiæ auctori nec uerbo nec imagine uel pſona cuiq̃ ciuium detrahere liceat/ ſiue id ira
ſiue abſq; ira faciat. Et eũ qui contra fecerit/qui dandis premiis preſunt eodem in die exterminẽt:
aliter tribus minis mulctentur/deo in cuius honorẽ certatũ fuerat:cõſecrãdi. Cæteris uero de qui
bus ſupra diximus/ſine ira & cũ ioco ridiculũ aliquid dicere liceat. ſerio aũt & cum ira/nequaq̃. Cu
ius rei cognitio/cõmunis iuuenũ diſciplinæ curatori cõmittať. Et qđ ꝓbauerit/proferre in mediũ
liceat:quod aũt reprobauerit/hoc neq; ipſe ulli unq̃ oſtendat. neq; aliũ ſiue ſeruũ ſiue liberum do
ceat. Si contra fecerit/prauus legũq; cõtẽptor habeatur. Miſerabilis autẽ:ideſt miſericordia dignꝰ
exiſtimãdus eſt:non fame uel re alia huiuſmodi p̄mitur:ſed qui cum tẽperans ſit & uirtute alia uel
parte uirtutis ſit preditus calamitate tñ ad hæc aliqua forte uexatur. Quare mirum ꝓfecto erit/ſi
uir talis uſq; adeo neglectus fuerit:ut ſiue liber ſeu ſeruus in ciuitate moderate gubernata:in extre
mã paupertatem deueniat. Iccirco non iniuria legis lator talẽ de hac re legem tuto ponere poteſt.
Nullus in ciuitate noſtra mendicus ſit. Quicũq; uero id tẽtauerit:uictũq; inexplebilibus p̄cibꝰ col
ligere cæperit a rerum uenaliũ curatoribus e foro pellatur:ab ędili magiſtratu ex urbe eiiciatur.
Et tota deniq; regione:ab agri magiſtratu exterminetur:ut ab eiuſmodi animali omnino uniuerſa
regio munda ſit. Si ſeruus uel ſerua alienæ rei offecerit/ſiue imperitia/ſeu immoderato aliquo uſu id
fecerit:nec qui damnum paſſus eſt/cauſam prebuerit/dominus eius aut ſatiſfaciat/aut ſeruum ſer
uamue illi qui dãnum paſſus eſt/tradat. Quod ſi cõmuni quadã nocẽtis patiẽtiſq; aſtutia/ ut ſeruus
ſibi auferatur/ſerus dominus factum contendat/de malitiæ crimine agat aduerſus eũ qui de ſeruo
conqueriť. Et ſi conuicerit/precium ſerui a iudicio cõſtitutum a dãnato duplicatum accipiat. Sin
autẽ cõuictus fuerit/& dãnum reſtituat:& ſeruum inſup tradat. Si iumẽtũ/aut equus/aut canis/aut
domeſticum aliud aĩal ꝓximi rẽ attriuerit/aĩalis dñs ſimiliter dãnum reſtituat. Siqs ſponte teſtimo
nium ferre uoluerit/citeť ab ĩdigẽte:citatuſq; tpe idonea adſit:& teſtimonium ꝓut ſciuerit:afferat.
Si neſcire dixerit:iureiurãdo tribus diis/Ioue/Apolline/Themide noĩatis/neſcire ſe affirmet:ac ab
eat. Qui ad ferẽdum teſtimoniũ citatꝰ/nõ uenerit/dãnum ei q citauit/ſm legẽ deponat. Si iudex ali
quis in teſtimonium citatus fuerit:teſtimonio allato/nullã eadem cauſa ſñiam ferat. Mulieri libe
re ſi quadraginta annos exceſſerit tã ad teſtandũ q̃ ad dicẽdũ ĩtereſſe iudicio liceat/imo uero & agẽ
dum ſi ſub uiro nõ ſit. Viuente uero marito teſtimonium perhibere ſolũmodo liceat. Seruo aũt &

ſeruæ & pueris de homicidio ſolū dicere teſtariq́ꝫ liceat: ſi idoneū fideiuſſorē dederit ſe uſq́ꝫ ad latam ſnīam pmāſuros: ſi forte falſi teſtimōii fuerit accuſati. Siquis falſi teſtimonii agere uoluerit qđ & in toto & in parte teſtimonii & utriſq́ꝫ aduerſariis licet/anteq́ ſententiā iudices ferant/falſos fuiſſe teſtes obiiciat. Falſi uero teſtimonii criminationes ab utriſq́ꝫ illatas magiſtratus ipſi cōſcriptas ſeruent: & ad iudiciū poſtea de falſo teſtimonio referāt Siquis falſo teſtimonium bis dixiſſe inueniaꝉ a nulla lege tertio teſtari cogaꝉ. Si uero ter/nullo modo poſtea teſtimoniū ſibi dicere liceat. Quod ſi ter in falſitate deprehenſus/teſtari ulterius auſus fuerit/a uolente quolibet ad magiſtratum deferatur: & a magiſtratu tradaꝉ iudicio: & ſi cōuictus fuerit/moriaꝉ. Quādo in lite/falſa teſtimonia interceſſerint: p quæ aduerſariū ſupaſſe uideri qs potuit: ſi plures q̄ medietas teſtiū cōdēnati fuerint/iudiciū ſecūdū illa nullū pcedat. diſceptare uero cōuenit: utrū ſm illa teſtimonia quicq̄ iudicatū ſit/necne. Et quomodocūq́ꝫ iudicatū fuerit hoc pacto iuſtū lis finē cōſequaꝉ. Verum cum multa in uita hominū bona ſint/pluribus eorū quaſi quædam diræ calamitates inſidēt: quæ maculant illa atq́ꝫ coinquināt. Iudicialis aūt diſceptatio iudiciūq́ꝫ cur homini bonum nō eſt? quod humana oīa manſuefecit. Atqui cū diſceptatio talis/bonum ſit/cur & adeſſe in lite alicui & cauſæ iuſtæ fauere/bonū non ſit? hæc cū ita ſint: peruerſa calūnia bonum artis ſubit nomē: quæ artificium īueniſſe in litibus aſſerit: quo agēda & dicēda: ſiue honeſta: ſiue turpis ſit cauſa/ſuperare facile qs poſſit: uictoreſq́ꝫ facere: qbus ipſa rōnibus ſuis fauet: ſi pro artis ipſius bñficio pecunia dabitur. hæc ſiue ars: ſiue artis exps exercitatio quædam ſit: dāda opa eſt ne in noſtra ciuitate aditū hēat. Sed legum uerita conditorem/nihil aduerſus leges pferat: & alio pfecta uires ſuas oſtēdat. Siquis uero nō pareat: hac lege deterreaꝉ. Siquis iuſtitiæ uires in aīs iudicū in contrariū uertere conetur: ac preter oportunitatem multa litigia mouet/aut mouentibus adeſt/agat in eum quicūq́ꝫ uoluerit male agēdi aut inique defendēdi crimine: iudiciūq́ꝫ huiuſmodi apud electos iudices agitetur. Et ſi damnatus fuerit: diſcutiatur/utrum auaritia an ambitioſa quadā contentione id fecerit. Ac ſi cōtētione/certū ſibi iudices tempus præſcribant: in quo neq́ꝫ pro ſe neq́ꝫ pro alio ullam agat dicatue cauſam. Sin autē auaritia/ peregrinus quidem a regione/nunq̄ rediturus abito: & ſi redierit/moriturus. Ciuis aūt ſi auaritia feciſſe id dephēdatur: qm̄ pecuniam tanti fecerit/omnino moriatur. Quod ſi ambitioſa contentione bis tale quid feciſſe iudicatus fuerit/idipſum ſupplicium ſubeat.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN XII. DIALO. DE LEGIBVS

PLato diuinus in oībus legum dialogis diuini opis ſimilitudine: ideoq́ꝫ numero duodenario delectatus/nimirum duodecimum dialogū ita cōem legum archam eſſe uoluit quēadmodū duodecimus mundi circulus cōmune ſtellarum eſt firmamentū. Et quēadmodum ſiquis circum duodecimum penetrauerit perfectiōem felicitatemq́ꝫ aīæ ſtatim inueniet/imo etiam conſequetur: ſic Plato ultra librum duodecimum pgreſſurus: non tam leges q̄ beatam animæ perfectionē legibus acquiſitā in epinomide demōſtrabit. In ſuperioribus quidē libris leges partim ad officia publica/partim ad priuata negocia pertinēt/partim ad urbana/partim ad extrema/ſiue in pace ſiue in bello. In duodecimo uero/ oēs quodāmodo congregantur ad oīa pertinētes: non leges inq̄ ſingulæ: ſed nonnullæ & ex quolibet genere ſingularum. Additur legibus id quod maximum eſt ratio/uidelicet & conſeruatrix legum & emendatrix. Additur magiſtratibus/id quoq́ꝫ quod maximum: ratio uidelicet/repetundarum referēdarūq́ꝫ rationum: non aliter publicis magiſtratuum officiis prepoſita: q̄ priuatis octionibus aīorum/conſciētiæ ipſius examen. Hoc utiq́ꝫ examine tum priuato/oīs aīorum ſalus/tum publico ciuitatis ſalus uniuerſa conſiſtit. Atq́ꝫ id eſt compēdiarium duodecimi argumētum. At quoniam mox in principio & in ſequentibus/& ſæpe in antecedētibus deorum cōmemorat filios. atq́ꝫ tum deos alios aliorum/ tum hoīes deorū filios nuncupat. Meminiſſe oportet duobus modis apud Platonem deos deorū filios eē: duobus quoq́ꝫ modis homines filios eſſe deorum. Primo quidē/ut Timæus docet/oēs ſpe rarum mundi rectores/ſiue ipſi ſparum animi/ſiue dæmones citra ſperas/ſiue itellectus angelici ultra ſpæras/filii ſunt omnipotentis dei/tanq̄ uolūtate ipſius benefica procreati. Deinde in quolibet horum trium genere/inferiores ſuperiorum filii ideo nuncupantur: quia a ſuperioribus continue radios formaſq́ꝫ ſuſcipiētes/ quodāmō inde formātur: & illis q̄ſi patrib⁹ obſecūdare uidenꝉ. Hoīes ſimiliter geniti dicūtur a ſupis: uel qm̄ ab initio rerū e terræ uiſceribus ſuporum fomento ī lucem editi fuerint: uel qm̄ nōnulli quotidie ſuporum inſpiratione uehemēter afflati/mox ex humana ſollicitaq́ꝫ affectione/in diuinū quēdam uitæ ſtatum quaſi renati diuinitus trāſferuntur. Quo qdē in gradu & pios philoſophos & philoſophicos principes ſæpenumero collocat. Quod aūt ſtatim ī principio libri Iouē Mercuriūq́ꝫ legatis nūciiſq́ꝫ præponit/intelligēdū eſt primo quidē & per iouē deum architectum mundi/& per Mercuriū oēm numerum angelorum: deinde per Iouē rurſus planetā ſm impatorum legūq́ꝫ ſignificatorem: per Mercurium uero planetā aliū īterpꝛtatiōis expeditiōiſq́ꝫ

omnis

omnis ſignificatorem. Significatores dico planetas. Quoniam/ut teſtatur Timeus & Plotinus diſputat/planetæ cæleſtiaq; oĩa ſignificant utcunq; poſſunt & nunciant: quæ uel ſuperi iamiam facturi ſint/uel nos interdum quidem facturi: ſæpe uero paſſuri. Deteſtatur mox poetas/qui ſcelera hominũ tranferentes in ſuperos/& contra diuinitatem impie deliquerunt: & malo ſuperiorũ exẽplo hoĩbus grauiter nocuerĩt. Præterea furta cæteraq; facinora/ex intentione peccantis & habitu uel ſanabili uel inſanabili magis q̃ ab affectu putat eẽ cẽſenda. præcipit inter militiæ leges: quod & in oĩ uita optimũ oĩum arbitrat̃: Vt nemo cognoſcit quid ſit ſibi tãtũ uiuere uel ſeorſum ab aliis qcq̃ agere. Sed ad prudẽtis ſupiorisq; nutũ: & ad cõmunẽ uſum ſinguli ſingulas dirigãt actiões. Docet iudices ne uel ſponte uel ẽt coacti preter ius ſnĩam ferant. Iudiciũ enim ipm ex antiquorũ ſententia precipue Orphei & Heſiodi eẽ uirgine quãdã pudicã. Pudori aũt atq; iudicio in primis odio eẽ mendacium. Deam uero iudicii pſidẽ/diuinã eẽ exiſtimãt puidentiã humanis iudicibus uenerãdã. Poſt hæc ubi dãnat eos qui arma turpiter piecerũt: & illos inſuper belli duces: q eos ſub ſignis ſuis iterum militaturos recipiũt. Denariũ numerũ hic a nobis trãſlatũ/leges alicubi millenariũ. Paulo poſt rei. pu. nõdũ eſſe aſſerit repetũdarũ iudiciũ rõnũ: ut nullus in re. p. iudex ſit abſq; iudice. Alioquin perſolutã iudicãdi licẽtiã/primo quidẽ iuſtitiã piturã: deinde ciuitatẽ amiſſa iuſtitia uelut anima: moriturã. Templũ uero ſolis atq; apollinis/intelligit ędẽ nõ ſolũ planetæ aĩæq; ſolari: ſed multo magis ſummi boni luci cuius imago ſolẽ/dedicatã. Audies ex abſentia religionis in iudiciis peccata cõmitti. Sed impiorũ oĩum peſſimos eẽ/qui pcibus hoſtiiſq; ita deũ placaturos ſe cõfidunt: ut ob hãc cõfidẽtiã impune ſibi liceat grandẽ pecuniã extorquere. ¶ Tradit cautiſſimas poſt hæc leges de pegrinis excipiendis: pegrinationẽq; ciuium: ne uel mores ciuium aliena & incõſiderata cõſuetudine confundantur uel alienorum peritia rei. p. deſit Notabis hic prauis quoq; nõnullis diuinam quandam uim ineſſe: per quã diſcernãt captus ingeniorũ. Quod quidẽ oſtẽdit diuinitatẽ quãdam nõ ſolum a nobis acqri: ſed/ut ita loquar/innaſci. Præcipit nõ eſſe paruificiendũ/utrũ probus an improbus uidearis. Sed exiſtimationẽ quoq; uirtutis quærendam eſſe: & ipſa dumtaxat uirtute quærẽdam. Cõmemorat diuinos nonnunq̃ uiros uel in ipſa plege & ciuitatibus male gubernatis exiſtere. Poſt hæc de actione cauſarum accuſatione defenſione/appellatione/fideiuſſione proſcriptione/cæteriſq; huiuſmodi tractat multa. Miſcet & his ſua quadam oportunitate quæ donaria uel ſimulachra dicanda numinibus. Quæ quidem ſymbolica pythagoreo ritu traditio eſt. Terram inquit & ueſtam deorum omnium habitationem ſacram exiſtere. Quod ueſtam adiunxit/ſignificauit ſub terræ huius nomine altius intelligi debere: & terrã hãc elemẽtalẽ: & terrã lunarẽ: & terram poſtremo ſtelliferam. Item tres terrarum trium aĩas/treſq; angelos. Memento uero apud antiquos quicquid in uniuerſo eſt efficax ad formandũ atq; mouendum/methaphorice ignẽ dici. Item quicquid uſquã facilime eſt formabile/dici aerẽ. Quod autem purgatoriũ/aquã: quod ſolidum uel ſtabile & conſiſtens/terram cognominari. Talis quidem natura ob qualitatẽ uel dẽſam uel conſiſtentem/& hic & in luna & in firmamento terra a platonicis nũcupatur. Cui ergo mirũ ſit. Terram deorum oĩum habitationẽ ſacram exiſtere! Si tribus terrarum trium terminus cõprehenditur uniuerſum. Cũq; ſacratam ab initio diis eẽ dixerit/uetat iterũ conſecrari: admonẽs ne cõfidas deo quicq̃ quod non prius ipſius dei ſit offerre te poſſe. Ex auro quoq; uel argento ſtatuas fieri uetat. ne confidamus magno horum precio nos grandia ſcelera purgaturos. Ex ebore rurſus phibet/cũ ab anima ſcilicet ſenſuali fuerit deſtitutum ne abſq; ſenſu ideſt uigilantia & aĩaduerſione operemur in ſacris. Æs ẽt & ferrũ reſpuit culpãs/uidelicet bellica inſtrumẽta. Animo enim intra ſe & aliis diſſidẽte, fruſtra ſacrificia opamur. Recipit deniq; lignũ atq; lapidem/ex quibus deorum ſimulachra fiãt. In lapidẽ cõmendans ſtabilitatẽ mentis in ſacris. In ligno uero ignis eſcam/ideſt flagrãtiam animi qui in diuinis facile accendatur. Iubet ex uno ſiue lapide ſiue ligno imagines integras fabricari/ſimplicitatem in primis integritatemq; commendans. Neq; uero ſilentio pretermittendum eſt legatos in ſuperioribus ad quatuor oracula miſſos fuiſſe: ut cognoſceremus deum oĩum auctorem/omnibus ęque mũdi partibus prouidere: quæ per quatuor quaſi angulos deſignant̃ orientis: occidentis: ſeptẽtrionis: meridieiq; noĩe: & quocũq; ritu colatur deus/modo pura mẽte gratiaq; ſui colat̃/acceptũ quodammodo eſſe deo. Sed de his alibi diligentius. Inter hæc uetat illos qui patriæ aliqua in re miniſtrant accipere munera. Agit & de tributis. Ait nihil melius a quoq̃ diſci poſſe/q̃ id quo ipſe fiat melior. Ait legem eſſe rem mirandam atq; diuinam: nomenq; ab ipſa mente apud græcos habere: a mente inquam tum diuina uelut/patre: tum humana uelut matre. Legem uero ſequi uult iudicium. Quæ quidem duo humanorum bonorum maxima ſint. Sed hic redit in mentem / quod in fine undecimi bona inquit noſtra plærunq; a quibuſdam ſuis calamitatibus inquinari. Et legis quidem calamitatem alibi eſſe inquit magiſtratus ipſius improbitatem. Calamitatẽ uero iudicii iudicialiſq; diſceptationis ibi appelluit peritiam quandam cauſidicam: quæ nulla iuris habita ratione: ſed auaritiæ ambitioniſq; ſtudio omnem abſq; delectu cauſam accipit defendendam. Quam uelut rei publicæ peſtem præ cæteris deteſtatur. ¶ Poſt hæc ubi funeribus

imponit leges hoſem ipm̄ p̃cipue uult ſubſtantiã ipſam aĩæ rõnalis hẽri: corpus aũt hominis huius
ſimulachrũ/& ut alibi noĩat umbrã. Quid nam homo in nobis ſit/qd aĩal/ex Timæo & Alcibiade/
& Plotino cognoſcit:qđ quidẽ in theologia latius diſputamus. Vbi cõcludit hoĩem quidẽ eſſe aĩæ
rõnalis ſubſtãtiã/ultra rationẽ/hñtem quoq; ſenſum quẽdam intimũ impatibilẽ & cõem. Aĩal uero
cõpoſitũ qddã ex figurato corpore/atq; ex quodã uitæ ueſtigio impſſo ab aĩa. In quo quidẽ ueſtigio
impreſſus quoq; ſit ſenſus:ſecundus a ſenſu primo:iam per inſtrumẽta uaria diſtributus atq; pati-
bilis. Id quidem nõ nullis quoq; apoſtoli Pauli dictis maxime conſonare uidet. Q ñ uero aĩam in-
quit ad alios deos abire/rõnẽ ſuorũ opum redditurã. Alios deos noĩat/mẽtes angelicas extra cor-
pora/qui alii dicũtur dii ultra ſpærarũ aĩas: Aĩæ ſi quidẽ noſtræ his coniũctæ corporibus/nimirum
ſub animarũ ſuperiorũ regno/ponũtur/ſeparatæ uero ad ſeparatorũ iudiciũ trãfferunt. ¶ Hacte-
nus quidem leges condidit:ſed fruſtra conſtitui leges ait:niſi de legũ ſalute ſtabilitateq; cogitetur
Ergo ad hanc ſtabilitatẽ cetũ quẽdã magiſtratuũ mirabilẽ excogitabit. Sed ante cet⁹ eiuſmodi crea
tionẽ/de ui fatorũ non nihil attingit/utpote qui intelligat ad opis tanti ſalutẽ humanã hoĩum pru-
dentiã nõ ſufficere:ſi uis fatalis penitus aduerſet. In his pfecto uidetur pbare eos qui in ędificãdis
urbibus/cõdẽdis legibus: creãdis magiſtratibus/ĩmo & plãtãdis hoĩbus/aduerſam nimis ſyderum
diſpoſitionẽ diligenter euitãt. De fato quidẽ alibi multa:quibus & hic cõſentanea hæc q̃ oportune
tam breuiter adducũtur. Fatum eſt ĩmobilis quædã in aĩa mũdi rerũ mobiliũ diſpoſitio. Fati uero
inſtrumẽtum eſt natura cæleſtis. Sed materiã in quã agit per inſtrumẽtũ eſt moles elemẽtorũ. Tria
uero noĩa/Lacheſim/Clotho/Atropon:tum quãtum ad inſtrumentũ:tũ quantũ ad materiã ptinet/
accipit. Nã Lacheſim noĩare poſſumus firmamẽtũ:in cuius ſtellis uires ſorteſq; inferiorũ oĩum cõ
tinẽtur. Clotho uero planetarũ cetũ in euoluendis rerũ ſortibus firmamento ſubminiſtrãtẽ. Atro
pon deniq; Saturnũ p̃cipue/ſtabilitate ſua euolutas in effectũ ſortes ineuitabiliter confirmantem.
In materia quoq; fati ideo tres parcas cõnumeramus: qm̃ uis fatalis per inſtrumẽtũ cæleſte elemẽ
tis infuſa/agit in materiam & formam atq; cõpoſitũ. Itẽ in eſſentiã & uirtutẽ & actionẽ. Itẽ in princi
pium mediũq; & finẽ. Q m̃ uero nõ ſolũ agit in corpa/uerũetiã eatenus in aĩos/ quatenus afficiunt
corporibus:uel utunt/iccirco. Plato hic ait/parcas tũ corporũ/tũ aĩorũ legũq; pſpitatẽ poſſe ſerua
re. Et qm̃ mẽs natura ſua ut pote mentis diuinæ puidentia qũq; freta/uel fatũ ſupat/uel fato felici-
ter utit:ſubiunxit ad ipſam uitæ tã publicæ q̃ priuatæ ſalutẽ:cõiungendũ eẽ cũ mente ſenſum adeo
ut ſenſus cõmẽti pareat & miniſtret. Similẽq; huic copulæ quæ ex mente & uiſu audituq; cõponit/
pcreat cetũ quẽdam magiſtratuum in re.pu. ſtabilitati legũ pſpiciẽtẽ/qui finẽ ipm̄ primo pſpiciat
rei.p. Deinde quæ uitæ potiſſimũ perducãt ad finem:ſtudeatq; oĩno/ ut ſingula in ciuitate ſiue pri
uatim ſiue publice fiãt/una quadã rõne conducant ad unum:cũcta quidẽ ad uirtutẽ dirigens/uirtu
tes uero cæteras ad prudẽtiã. hãc deniq; ad ſapiam: quã ſub noĩe mentis ſæpe ſignificat. Cuius qui
dem rõne una/uirtutes oẽs cõprobãdæ cẽſent: quatenus uidelicet cõducũt ad ſapientiã/quã etiam
ea rõne pbat/quod unius diuini boni ſit particeps. Aſſerit exquiſitiſſimã rerũ cõſiderationẽ eẽ:quæ
nõ ſolũ multa/quatenus multa ſunt/cõſpicit:ſed etiã quæ ſit in cũctis natura una cõis. Itẽ a quo uno
principio hãc habuerint. Rurſus ad quẽ finẽ unũ per hanc cõducere poſſint: Abſq; eiuſmodi cõtẽ-
platione/neminẽ poſſe uitã pfecte uel priuatã/uel publicam gubernare. Cũ uero hæc ſpeculatio ad
phm/pſertim diuinũ ptineat/nõ iniuria inter ciues in cetu illo electiſſimo congregatos ad diuinos
phos/rerum ſummam iudicat referẽdam. Diuinos inq̃ rerũ diuinarum inſpectores atq; cultores:
Itaq; eos qui ad diuina uel inſpicienda ſunt hebete/uel colẽda ſunt pigri:uel docẽda inepti/ab am-
pliſſimis rei.p. muneribus procul arcet. Mox uero pbat ad firmã ſummæ diuinitatis fidẽ duo eſſe
potiſſimũ neceſſaria:primũ/ut ſciamus genus ipm̄ rõnaliũ aĩorũ. diuinũ eſſe:corpibuſq; antiquus/
quo mouẽtur mundi ſpæræ. & intra ſpas oĩa generentur. Secundum/ut cogitemus genus mentiũ
ſcilicet angelicarum: animorum genere eſſe preſtantius. Et animas ob ipſam mentis participatio-
nem ſperas ordinate mouere. Siquis enim duo hæc nouerit facile cognoſcet/ſicut mẽs animæ for
ma ordoq; eſt/ita diuinum bonum/eſſe tum mentis/tum animæ uitam atq; lumen. Hæc uero tria
ſcilicet diuinum bonum mentẽq; & animam Plato proculdubio pene in omnibus eius ſcriptis/aut
demonſtrat aut innuit omnium eſſe principia. Quod quidem in epiſtola ad Dioniſium obſcurio-
ribus uerbis inuoluit. Animam uero noſtram corpore antiquiorem eſſe/ſi non placet tempore an
tiquiorem dicere/dic ſaltem dignitate preſtantiorem: atq; ex eo priorem/quod a principio corpo
ribus ſuperiori habet originem: Ideoq; motum in anima ex ſe locauit in corpore uero ab anima.
Et quia creſcit in corpore mutabilitas/ait a mutabili animæ/corpus non actione tantum/ſed etiam
ſubſtantia mutabili dependere. Reprehendit & Anaxagoram/quod cum inter mentem & corpo
ra non poſuerit animam/compulſus fuerit naturales affectus non ab intelligentia per animam/ ut
par eſt/diſponi:ſed elementali potius natura contingere. Aſſerit uero hic quemadmodum in Ti-
mæo atq; Phædone omnia ſiue per mentes angelicas/ſiue per animas/ſiue per corpora fieri dican-
tur/precipue uoluntate diuina boni gratia fieri.

❡DIALEGVS XII. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE. ATHE.

I legatus aut ꝑco falſo quæſibi cõmiſſa ſunt nũciauerit:dicendaue tacuerit/uel rurſus ab hoſtibus amiciſue redigẽs ab illis accepit/aliter q̃ acceperit/retuliſſe repiaꝛ: quaſi Mercurii Iouiſq; mandata legationeſq; cõtra legem contẽpſerit in iudicium deferaꝛ. Et iudices pro magnitudine rei quid pati darue ipſum oportet/ſi damnatus fuerit/ſtatuant. Pecuniæ furtũ illiberale ꝓfecto eſt:rapina uero turpiſſimum. Nullus autẽ filiorum Iouis aut ui aut dolo delectatus/quicq̃ huiuſmodi unq̃ fecit. Ideo nemo uel a poetis uel a fabuloſis aliis hoĩbus ita decipiaꝛ/ut credat ſi furto aut ui uſus ſit/nihil ſe turpe/ſed quod dii quoq; fecerint/cõmiſiſſe. Nam nec uerum id nec ueriſimile eſt. Et qui preter legum hoꝝ alterum facit/is nec deus nec deorũ eſt filius. Hæc legum latori magis q̃ cũctis poetis cognoſcenda ſunt. Igiꝛ quicunq; huic noſtro ſermoni paruerit/felix eſt/& in poſterum ſemper erit. Qui contra fecerit:hac lege arcebitur. Siquis aliqd publicũ furatus fuerit/ſiue paruum ſeu magnũ id ſit/pari ſupplicio puniaꝛ. Nã qui rẽ paruã ſubſtulit/& ſi minori ui q̃ qui magnã rapuit/ęqua tñ cupiditate furatus eſt. Et qui magnũ aliquid inde remouit:ubi ipſe nõ depoſuerat/is oĩno iniquus eſt. Lex igiꝛ nõ furti paruitate alterũ minus q̃ alterũ puniendũ cenſet/ſed eo forſitan intereſſe putat/qđ alter ſanabilis ſit/inſanabilis alter. Si ſeruus aut ꝑegrinus furti publici accuſatus & cõdemnatus ſit/tanq̃ ſanari quodãmodo poſſe uideaꝛ/quid pati darue debeat/iudicio ſtatuatur. Ciuem aũt ita educatum ut ipſi inſtituimus/ſiquis publicũ aliquid furatũ eſſe uel uiolaſſe cõuicerit ſiue in ipo furto & ſcelere ſiue aliter quomodocũq; deprehẽderit:tanq̃ inſanabilẽ mortis ſupplicio cõdẽnamus. Militiæ gratia merito magna hñtur deliberationes:& leges multæ cõdunꝛ. Sed illud oĩum maximũ eſt/ne quis mas fœminaue ſine magiſtro ac principe quicq̃ agat. nec ciuis cuiuſq̃ aĩus ſiue ioco ſiue ſerio aliquid facere ſolus & ſuo dumtaxat arbitratu conſueſcat. Sed tam in bello q̃ in pace ad principẽ magiſtratũq; ſemper reſpiciat:& eũ quocũq; ſequaꝛ:atq; ita ad eiꝰ nutũ/ſuã uitã inſtituat. ut uel minima quæq; ab eo gubernatus faciat. Stet cũ iubeꝛ/& rurſus iuſſus ꝓficiſcaꝛ/exerceaꝛ/laueꝛ/comedat/ſurgat nocte/ cuſtodiã agat. Det ſigna & uiciſſim accipiat:& in ipſo prelio nec inſequaꝛ unq̃/nec cedat:niſi priceps & magiſter ſignificauerint. Et ut ſummatim dicã:nemo penitus cognoſcat/qd ſit ſeorſum ab aliis agere ſed ſimul ſemꝑ cõiſq; q̃ maxime oĩbus uita ſit. Nihil enim hac re melius:nihil ꝑſtantius:nihil artifi/cioſius unq̃ erit ad ſalutẽ & uictoriã bello acquirẽdã. hoc ipm ẽt in pace ab ipſa pueritia ſeruẽt:aſſueſcantq; alios ducere & ab aliis ducis. Soluta uero licentia e uita penitus expellaꝛ:nõ hoĩum ſolũ:ſed etiã beſtiarũ quæ ſub hoĩbus ſunt. Oẽs quoq; choreæ ita ut bene geraꝛ bellũ celebrandæ ſunt: atq; oĩs dexteritas/facilitas ꝓmptitudo eiuſdẽ rei cã cõparanda. Ob eãdẽ cauſam cõſueſcere debemus a cibo & potu abſtinere/frigus ęſtũq; & cubilis duritiẽ pati:& in primis capitis pedũq; uirtutẽ alienis tegmẽtis non corrũpere:nec pileorũ calceorũq; a generatione datorũ naturã perdere. Nã extremitates hæ cũ naturã cõſeruãt ſuã:maximas toti corpi uires ꝓbent. cõtra uero cõtrarium. Et altera quidẽ uniuerſo corpori maxime miniſtrat altera totũ ducit cũ principales eius ſenſus oẽs natura poſſideat. Sed huiuſmodi quidẽ laudes bellicoſæ uitæ iuuenes audiant. Leges uero has militet quicũq; conſcriptus eſt/aut parti alicui deputatus. Si quis uero propter ignauiã abſq; cõmeatu imperatoris deſit/ad principes belli cũ redierint/accuſeꝛ. Iudicẽt aũt qui militarũt oẽs: ſeorſum quidem pedites:& equite ſeorſum:cæteriq; ſimiliter. Pedites quippe ad pedite & equites ſimiliter ad equites:cæteriq; ſinguli ad eiuſdẽ ſortis principes deferendi ſunt. Vbi quicũq; dãnatus fuerit:& in certamẽ poſtea quodcũq; deſcẽdere & aliũ neglectæ militiæ accuſare ꝓhibeaꝛ. Præterea quid dare patiue ipſum oporteat/iudices ſtatuant. Sed deſertæ militæ iudicio pacto:peditũ rurſus equitũq; & aliorũ cetus a principibus hẽanꝛ ut militaria his q ſtrenue ſe geſſerunt/dona denꝛ. Iudicet aũt de uictoria quiſquis uelit inter ordinis ſui participes:ita ut ꝑteritorũ certaminum nec coniecturas neq; teſtes adhibeat. ſed eam quæ nuper geſta eſt pugnã dumtaxat conſideret. Donenꝛ deinde qui preclare certaſſe uidebuntur/corona ex frondibus arboris perpetuo uirentis conſerta. Quam poſtea qui conſecuti ſunt in bellicoſorum templis deorum utcunq; placuerit cum inſcriptione tituloq; ſuſpendant. ut teſtimonium uirtutis ſit diuturnum. ſecundo quoq; ac tertio loco declarati ſic faciant. Siquis autem militiam profectus anteq̃ principes dimiſerint/ab exercitu abierit/apud eoſdẽ iudices hic derelicti ordinis accuſetur:apud quos & ille ſuperior neglecte militiæ accuſatus eſt: & damnatus ſimiliter puniatur. Cauere autem pro uiribus debet quiſquis aliquem iudicaturus eſt: ne ſponte aut inuitus ſupplicium mulctamue falſo & non merito inferat. Iudiciũ enim uirgo quædam pudica eſſe uere dicitur. Pudori autem atq; iudicio ſm naturam odio mendacium eſt. Quãobrem cum in aliis omnibus tum maxime in bellicorum armorum ꝓiectione cauẽdũ eſt/ne deã iudicii ꝑfidẽ offendamus:ne quis neceſſarias armorũ abiectiões/quaſi turpes p ignorantiã arbitratꝰ/aliquẽ pœna indignum/in merito puniat. Arduum quidem eſt hæc diſtinguere. Oportet tñ ut lex

Nullus filiorum Iouis ui aut dolo delectatus uel furtum uel rapinã feciſſe reperitur.

diſtinguere per ſingulas partes conet.Fabula igiť ad hæc utať.Si abſq; armis ſemimortuus ad ten
toria patroclus fuiſſet delatus/qđ pluribus accidii:& arma quæ a diis ut poeta dicit/in dotē Theti
di data fuerant/ab Hectore rapta fuiſſent/utrū Meneciades quaſi arma abiecerit/a detractoribus
uituperãdus fuerit?Præterea ſiqui ab alto ꝑcipitarūt/aut ī mari/aut in tēpeſtatis aquarūq; colluuio
ne/aut in aliis huiuſcemodi permultis quæ ad purgandam ignauiæ ſuſpitionem afferri poſſunt:co
acti arma amiſerint:erunt ne uituperandi.Danda uero opera eſt:ut maius grauiuſq; malum ꝑ ui
ribus a cōtrario ſecernamus.In ipſa igitur uituperatione uocabulorum ipſorū ꝓlatio differentiam
quandã oſtendit.Nam ſicuti abiector non de oībus merito dicitur/Armorum uero amiſſor de oī
bus.Nec ſimiliter qui ui amiſit:& qui ſponte abiecit:ſicuti abiector eſt iudicandus.Oīno enim un
diq; differunt:Sic igiť ſanciamus.Siquis ab hoſtibus circūuentus cū armatus eſſet: nō defendit ſe
uerſus ad eos ſed arma ſponte dimiſſit:aut abiecit:turpēq; uitã uelocitate cōparare ſibi maluit/q̄
fortitudine honeſtam felicēq; mortē/de huiuſmodi armorū proiectione iudiciū hēatur:de ſupio
ri uero nullū.Mali enim ignauiq; ſemꝑ puniēdi ſunt:ut meliores fortioreſq; euadant. Infortunati

Mali & igna ni puniendi nō īfortunati

uero minime.Nihil enim proficiſciť.Sed quænam abiectionis armorū dãnato & a uirili fortitudi
ne degenerãti pæna cōgrua erit?preſertim cū impoſſibile ſit hoī in cōtrariū cōmutari/ut Ceneum
theſſalū ferunt diuina quadã ui in naturã uiri ex fæmina cōmutatū.Abiectori enim armorū cōtra
rium maxime cōueniret:ut in mulierē ex uiro tranſlatus ſic puniať.Nūc uero qm̄ id fieri nō poteſt:
proximū aliquid ex cogitemus:ut poſtq̄ ille uſq; adeo uiuēdi cupidus ē/deinceps nullū periculum
ſubeat:ſed reliquã uitã & quidē q̄ longiſſimam improbus & cum dedecore uiuat.Hæc igitur lex ſit
Eo qui arma turpiter proieciſſe dãnatus eſt:nec impator neq; prefectus aliquis pro milite unq̄ uta
tur/nec in aciē recipiat.Si contra fecerit/rōnum referendarū iudex id cognoſcat.& ſi maximi cen
ſus ſit decem minis:ſi ſecundi/quinq;:ſi tertii/tribus:ſi quarti/una ipſum condemnet.Proiectionis
aūt dãnatus nō ſolū ob naturæ eius ignauiã a uirilibus ꝑiculis arceať:ſed etiã ſi maximi cenſus eſt:
decem ſimiliter mulcteť minis:ſi ſecūdi/quinq;:trib⁹/ſi tertii:una uero/ſi quarti.De repetēdis aūt
rōnibus quas magiſtratus annui ſorte creati/uel plurimū ēt annorū cōſilio quodam delecti refer
re debent/quid dicemus?Quis enim ſufficiens repetūdarum iudex erit ſiquis magiſtratus rerum
pondere preſſus/dixerit feceritue ſuo aliquid indignū principatu?difficile iuuētu hoc eſt. Nã cum
delecti magiſtratus uirtute alios antecellãt/quo pacto ꝑſtantiorem eis inueniemus?Et tū diuini ali
qui uiri rōnum referendarum exactores & iudices nobis quærēdi ſunt.Sic enim ſe res habet Mul
tæ occaſiones ſoluēdæ rei.p.quēadmodū nauis aut aīalis cuiuſdã eē uideňt.Quarum licet una na
tura ſit ubiq; diffuſa/eas tū intēſiones fulcimentaq; & neruorū extenſiones/multiſq; aliis noibus ap
pellamus.Sed hæc tã ſalutis q̄ euerſiōis rei.p.occaſio nō minima eſt.Nã ſi iudices qui geſti magi
ſtratus rationē exigūt/uirtute magiſtratibus præſtēt:atq; ita id fiat/ut nemo iure cōqueri poſſit/uni
uerſa ſic regio feliciter ciuitaſq; florebit.Sin aliter iudiciū repetūdarum ꝓceſſerit/ tunc eo iudicio
ſoluto/quo in unum ciuilia oīa uinciunť/oēs magiſtratus:alius ab alio diſtrahunť:ipſiq; ex uno mul
ti iam facti:ex una multiplicē ciuitatē efficiunt.hinc plena ſeditione cito oīa euertūtur.Quare exa
ctores rōnum oportet in oī uirtutū genere cunctis excellere.hoc igitur modo ipſorum generatio
nem machinemur.Singulis annis poſt ęſtiuale ſolſtitium ad locū ſoli atq; Apollini cōiter dedicatū
ciuitas uniuerſa conueniat/tres uiros electuri:quē unuſquiſq; meliorē:ſe ſolo excepto iudicet:q nō
pauciores q̄ quinquaginta natus ſit annos.Electorū deinde dimidiã partē:qui a pluribus ꝑlati fue
rint/ſi pares ſunt anteponant:ſin uero impares ſint/uno excepto cui pauciora ſuffragia contigerūt/
dimidiã ſimiliter reliquorū partē accipiant.Suffragiorum numero ꝑiudicantes . Quod ſi ęqualia
numero ſuffragia multis fuerint dimidiūq; numerꝰ auxierit/iunior poſtponať.Acceptiſq; aliis rur
ſum ferãtur ſuffragia/quouſq; tres inæquales obtineant.At ſi oībus his uel duobus ęqualia ſuffra
gia ſint:bonæ iam fortunæ res cōmittať:ſorte hi diſcernantur.Eū qui ſuffragiis ſupat: rurſumq; ſe
cundo loco & tertio declaratū:corona ex ſemper uirentis arboris fronde contexta coronet.Datis
premiis preconio declarent/quēadmodum magneſiorū ciuitas rurſus deo duce nacta ſaltē ciues
eius tres oīum optimos Soli & Apollini cōes primitias priſca lege quaten⁹ iudicium ſecuturi ſunt
conſecrat.Qui primo anno duodecim repetūdarū rōnum examinatores cōſtituant. Idq; faciant
donec ſingulis ſeputageſimuſqntus annus exactus ſit:deinde ſingulis annis tres ſemper addantur.
hi magiſtratus oēs in partes duodecim diſtributos omni libera examinatione iudicaturi/diligēter
obſeruent.habitent aūt tpe quo rōnes ſibi redduntur/in loco ubi electi fuerunt/Soli atq; Apollini
dedicato.Et tū per ſe ſolū quilibet tū cōiter/oībus diligentes perquiſitis/de ſigulis magiſtratibus
publice perſcribant/quid pati eos dareue ex repetundarū iudiciū ſnīa deceat.Ac ſiquis magiſtra
tus horum iudicio non recte dãnatū eſſe ſe queriť ad electū iudiciū repetūdarum iudices deferat.
& ſi euaſerit/accuſet eos ſi uelit.ſin aūt ibi quoq; damnetur:atq; antea ab ipſis repetundarum iudici
bus morte fuerit cōdēnatus/quēadmodū neceſſitas exigit moriať.Quod ſi ea mulcta ab illis dãna
tus fuerit/quadrupla ab ipſo perſolui poteſt/duplam perſoluat.Sed iam audiendum eſt quæ horū
de repetundis

de repetundis ſententiæ & quomodo ferende ſint. His igiť qui totius ciuitatis conſenſu omnibus ꝓpoſiti ſunt, donec uixerint primi conſenſus ſemper in omnibus ſolénitatibus ꝑbeantur. Et quádocūq; ad cōia græcoꝝ ſpectacula ſacrificiaq; mitti iudices ac præſides aliquos a ciuitate neceſſe eſt ex illis mittantur. hi ſoli in ciuitate/corona laurea coronentur. hi Solis & Apollinis ſacerdotes ſint. pontifex etiam ſummus ſingulis annis ex his ille ſit: qui ſuperiori anno cæteris excelluiſſe ſacerdotibus iudicabiť. hoꝝ nominibus quóuſq; ciuitas habitať tépora diſtinguanť. defunctis auté funera & ſepulchra excellentius q̃ cæteris ciuibus fiant. Indumenta quælibet alba ſint. luctus ploratuſq; abſit. Chori quoq; duo/unus puellarum quindecim: alter totidem puerorū feretro undiq; circūdato uiciſſim ſacerdotes carminibus laudent: felicitatéq; eius per totū dié decantent. Mane uero ad monumentū feretrum iuniores ferant qui gymnaſiis operam impendunt: quos defuncti hoīs ꝓpinquiores delegerit. primiq; cœlibes quaſi ad pugnam armati ꝓcedant: cū æquis æquites & cum leuibus armis pedites: cæteriq; ſimiliter. Pueri uero ante feretrū/patrium cantū concināt: puellæ poſt eos/ac mulieres iam effectæ ſequanť. Poſtremo utriuſq; generis antiſtites q̄uis ab aliis monumentis arceanť/tū ſi Pythius quoq; confirmauerit / ad hoc ſepulchrū quaſi purū quiddam ſit/nil ꝓhibet deuenire. Monumentum huic ſub terra ſit fornix quædam longior ex duriſſimis pulchriſq; lapidibus: ubi lapidei lectuli utrinq; ſint, hic beatum illū ſepeliant: arboreſq; in circuitu plá tent: una excepta ſolūmodo parte: ut hoc ſepulchrū augeri poſſit. deinde ſingulis annis muſico/gymnico/equeſtriq; certamine hos uiros honorent. Hæc premia illis reddanť: quoꝝ de relatis rō nibus iudicia/dānata non ſunt. Siquis aūt hoꝝ iudicio cōfides quo ꝑlatus fuit/naturæ humanæ fragilem cōditioné detexerit/lapſus uidelicet in erroré poſtq̃ egregius habitus eſt/ſanciatur lege: ut a uolēte quolibet accuſetur. Iudiciūq; de ipſo ſic agatur. Primo legum cuſtodes adſint: deinde accuſati ipſius collegæ: electi ꝓterea iudicii iudices. Adducat aūt accuſator/indignum eē illum qui accuſať/& magiſtratu & magiſtratus ꝑmiis. Si ergo dānabiť: magiſtratu/ſepulchro/cæteriſq; illi magiſtratibus cōpetentibus ꝑmiis priuetur. Sin uero accuſator quintā ſuffragioꝝ partem nō habuerit/qui primi cenſus eſt. xii. q ſecundi octo: qui tertii/ſex: qui quarti/duas minas pſoluat. Magna aūt in iudicando ammiratione dignū fuiſſe Rhadamanthū uideo. Ille ſiquidé pſpiciebat in illis tépori bus deos eē/oēs uno ore hoīes cōfiteri/neq; id iniuria. Cum multi in illis téporibus ex diis ꝓgeniti eſſent: quoꝝ in numero ipſe ēt habebať. Itaq; uideť putaſſe diis non hoībus eē iudicia cōmittéda. Quo circa ſimpliciter uelociterq; iudicia ꝑagebat. Ná iureiurando in ſingulis cauſis a litigātibus requiſito/cito ſimul ac tuto iudicare ſolebat. Nūc uero alii deos eſſe negāt. alii res humanas curare nō putant. plurimi uero & peſſimi uilibus hoſtiis multiſq; blanditiis ita conciliari ſibi eos exiſtimant/ut impune liceat grandem pecuniá extorquere. Quo circa Rhadamanti iudicādi modus ille his hoībus minime congruit. Nam cum opiniones hominum de diis mutatæ ſint / leges quoq; cōmutandæ ſunt. Itaq; prudens legis lator in iudicioꝝ executione iuſiurandū litigantiū ꝓhibebit: ut tam accuſatoris intentio q̃ defenſoris deprecatio ſine iureiurando in iudiciis conſcribať. Nam ſi iurādi licentia in ciuitate cuiq; dabiť/ubi plura quotidie ad iudices deferunť: oēs pene piuri erūt ꝑſertim quia frequentibus cōuiuiis aliaq; cōſuetudine ac priuata neceſſitudine cōiuncti ſunt. Lege igiť ſtatuať. iudicaturū iudicé iurare: atq; eos ēt qui rei pu. magiſtratus ſuffragiis conſtituent. Choreæ quoq; iudicé & oīs muſicæ/gymnicoꝝ ēt equeſtriūq; numerum in certamine ꝑſides atq; datores. & ſummatim in quibuſcūq; ſm hoīum opinionem nulli emolumento piurium ſit. In qbus aūt utilitaté ex piurio aliquis aſſequiť/ea ſine iureiurando iudicenť. Et qui iudicaturi ſunt nullo modo litigantes ꝑmittant/aut iurare perſuadendi cauſa/aut ſibi generiq; ſuo imprecari: aut turpiter ſupplicare: aut cōmiſeratione muliebriter uti: ſed quod iuſtū putāt/manſuete doceant: & docenté audiant. Quod ſi ab his aberrat/ad rem a magiſtratu reducať. Peregrinis aūt inter ſe litigātibus qué admodum nūc ſi uelint: iurare liceat. Ná cū in ciuitate cōſeneſcere nō debeant nō eſt formidandū ne alios corrūpant. Eodé aūt modo inter liberos hoīes executio iudicii fiat: ſiquis liber ciuitati nō obtéperat in iis quæ nec uerberibus nec uinculis nec morte plectunť. Ac ſi quis ad choreá uel ad pōpá celebrádáq; non uenit/uel aliam huiuſcemodi ré cōmunem/ut ad miniſteriū ſacrificii paciſq; ſacra/uel belli tributū nō cōtulit: in his oībus q̃primū dánum reſtituať: aut pignus cui ciuitas lexq; cōmiſerit/deferať: exactoq; tpe pignore uendito pecunia in ærariū conferať. Quod ſi maiore mulcta opus eſt/magiſtratus ſinguli ꝑtinaces hoīes in iudiciū uocent: & debita mulcta īpoſita legibus parere cōpellát. Sed ciuitati quæ colligédæ pecuniæ operam nō dat/& ſola ex agricultura pecunias habet/cū neq; mercaturæ neq; peregrinationibus uacet/neq; ꝑegrinos aliūde ſuſcipiat/ deliberare neceſſe eſt quid faciendū ſit. Quare legis lator ſuadédo primū ita pro uiribus cōſulat. Solet gétiū diuerſarū cōmixtio uarios cōfundere: & ꝑegrinoꝝ cum peregrinis cōſuetudo plurima innouare. Quod ciuitati bū rectiſq; legibus inſtitutæ maxime oīum nocet. In ciuitatibus aūt male inſtitutis nihil refert/ſi tam ſenes q̃ iuuenes pro arbitrio & alio peregrinenť/& aliunde peregrinos ſuſcipiant. Contra uero nullos unq̃ recipere aduenas/nec alio ipſo ꝓficiſci/tū impoſſibile eſt/tū crudele

Ordo pōpaꝝ funeralium.

Conditio formaq; ſepulcri

Vide ut iuſiurandū ſit prohibendum.

atq; ſuperbū cæteris hoībus uideaꝛ neceſſe eſt: qui ciuitatem turpi uocabulo notent / ꝑegrinorum
hoſtē & difficilem atq; inhumanū appellantes. Non oportet aūt unq̄ paruifacere/utrū ꝓbus/an im
probus aliis uidearis. Multi enim q̄uis uirtutis expertes ſint/qui tū ꝓbi ſint/qui iꝓbi iudicant. Nā
prauis quoq; hoībus diuina quædā cōiiciendi uis ineſt per quā multi uel peſſimi recte tū opinione
tū uerbis a melioribus deteriores diſtinguāt. Quo circa utiliter ciuitatibus ꝑcipiꝛ: ut bonam apud
multos exiſtimationē nō paruipendant. Maximū ſane atq; rectiſſimū eſt: ut cū iis ꝓbus/ita gloriam
quæras: aliter minime/ſi modo ꝑfectus uir futurus es. Quapꝑ cretēſis quoq; ciuitas iſta conari de
bet ut q̄ optimam uirtutis exiſtimationē apud cæteros hoīes coſequaꝛ. Maxima uero ſpecies eſt eā
rōne uiuente merito ſolē cæteroſq; deos cū paucis aliis ciuitatibus regionibuſq; bñ gubernatis ul
ſuram eē. Sic igiꝛ de peregrinatione alio & de ꝑegrinoꝝ receptione ſanciendū eſt. Et primū q pau
ciores annos q̄ quadraginta natus ē/nullo modo ꝑegrinari liceat. priuato quoq; nemini liceat. pu
blice aūt ꝑconibus legatis/atq; exploratoribus liceat. Profecto uero extra regionē ad gerendū bel
lum/ciuilis ꝑegrinatio putanda nō eſt. Ad Pythiū uero Apollinē/ad Iouem olympicū. Nemeā ēt &
Iſthmum mittēdi ſunt aliqui/ꝑ quos ſacrificia ludoſq; his diis ciuitas noſtra cōiter cōferat. Mittanꝛ
aūt pro uiribus plurimi/pulcherrimi optimi/qui in ſacris ꝑtinentibuſq; ad pacem cōionibus ciui
tati ſuæ honorē & gloriā bellicæ gloriꝫ rñdentē cōparent. Cūq; redierint/iuniores doceant/ciuiles
alioꝝ inſtitutiones ſuis multo poſteriores eſſe. Spectatores quoq; alios qui ocio abundantes aliorū
res hoīum cōſiderare cupiunt/ex legum cuſtodū inſtituto lex nulla ꝓhibeat. Nam ciuitas bonorū
malorūue hoīum ignara & externæ cōſuetudinis expers nunq̄ ſatis humana atq; ꝑfecta eē pōt. nec le
ges ſeruare moribus & cōſuetudine ſolū/niſi ēt notitia legū prudētior fiat. Exiſtunt uel in uulgo &
multitudine hoīes qdā diuini q̄uis pauci/attū digni qbus cū cōſuetudinē hēas. hi nō magis in bene
gubernatis ciuitatibus q̄ in aliis oriunꝛ. Quicūq; igiꝛ in ciuitate recte gubernata incorruptus erit/
hoꝝ ueſtigia a patria ꝑfectus/terra mariq; ſequeꝛ: ut tandē reuerſus/legum patriæ alias ꝓbet: alias
ſiqua in re deficiunt/corrigat. Quippe ſine hac īſpectione inueſtigationeq; nunq̄ optime ciuitas ꝑ
manebit: neq; ēt ſi male inueſtigeꝛ. CLI. Quō hæc utraq; fiēt? ATHE. Hoc certe pacto. Primo ſpe
ctator hmōi annos plures q̄ quinquaginta natus ſit. Deinde cū in cæteris/tū maxime in bello ꝓba
tus: ſi mō legū cuſtodū exēplū in aliis ciuitatibus ſit relicturus. Is ultra ſexageſimū annum nō ampli
us uageꝛ. Sed citra decimū annū qñ uoluerit domū reuerſus eoꝝ ineat cetū qui leges examinant.
Hic cetus e iunioribus atq; ſenioribus cōſtet/quotidieq; mane donec ſol oriaꝛ/conueniant. Primū
de ſacerdotibus q tanq̄ cæteris excellentiores muneribus affecti ſunt. Deinde decē de legū cuſtodi
bus ſeniores. Poſtremo diſciplinæ uniuerſæ cenſor: q magiſtratū hūc gerit: & qui iā exegerūt. Nec
ullus iſtoꝝ ſolus/ſed cū iuniore aliquo quē delegerit a trigeſimo ad quadrageſimū annum nato. hi
de legibus ſemꝑ & de re. p. diſſerāt: cōferāt q; inuicē ſiqd de his excellens audiuerint: de diſciplinis
ēt ad id cōducentibus colloquanꝛ: quas q ſciunt/facilius: qui neſciunt/difficilius legū intētionē itel
lecturi ſunt. Quæ uero ex his ſeniores ꝓbauerint/magno ſtudio iuniores ꝑdiſcant. Quod ſiqs iu
nior adductus indignus uidebiꝛ/totus cetus ei exprobet/qui adduxit. Iuuenes aūt qui ſe in his recte
geſſerūt tota ciuitas honoret atq; obſeruet. Sed ſi peiores aliis ſe reddūt/maiori q̄ alii dedecore af
ficianꝛ. Ad hunc cetū qui alioꝝ leges & mores inſpexit/ilico ꝑfectus/ſiqd de ferēdis legibus aut di
ſciplina aut educatione apud alios reꝑpit/exponat. ſiqd etiam ipſe inuenit cetui uniuerſo declaret.
Qui ſi nec peior nec melior reuertiſſe uidebiꝛ/laudetur: quia quod potuit/libēter effecit. Sin mul
to melior/& uiuus magnis afficiaꝛ honoribus/& defunctū cetus oīs decoret. At ſi corruptus rediiſ
ſe uidebiꝛ/cū ſapiens eē ſimulet/cū nemine iuniore uel ſeniore audeat ſe miſcere: hic ſi magiſtrati
bus paret/priuatus uiuat. Sin aūt contra magiſtratuū uoluntatē de diſciplina legibuſq; ciuilibus di
ſputare cōdēnatus in iudicio fuerit moriaꝛ. Et ſi cū in iudicium deduci iure debuerit a nullo magi
ſtratuum ſit adductus/qñ de muneribus poſtea decerniꝛ/obprobrio hꝫc res magiſtratibus ſit. atq;
alio quidē ꝓfecturus/hmōi eē & ita ꝑegrinari debet. Sed & aduenæ benigne ſuſcipiēdi ſunt. Qua
tuor aūt ꝑegrinoꝝ genera ſunt/de qbus faciēda mentio eſt. Primum eoꝝ qui ſemꝑ æſtiuales ſunt:
& quaſi aues per mare ut plurimū acquirendæ pecuniæ gratia: æſtatis tpe ad alias deuolant ciuita
tes. hos foro portubus/publiciſq; domibus extra urbem in ipſis ſuburbiis magiſtratus locis illis ꝓ
fecti ſuſcipiant: obſeruantes ne quis eoꝝ noui aliquid faciat. Iudicia ēt illic eis iuſte reddanꝛ / ita ut
nihilo plus q̄ neceſſitas cogat cum iis familiaritas habeaꝛ. Alterum eſt eoꝝ qui ſpectaturi ueniunt/
& ciuitatis muſas illic audituri. hi omnes diuerſoria iuxta tēpla habeant: quæ ſuſcipiendis hoſpiti
bus cōmodiſſima ſint. Sacerdotes uero & ꝫditui curam ipſorū habeant: ut iocūde poſſint ſufficien
ti tēpore ꝑmanere: & uidere/audireq; illa quorum gratia uenerunt: & tandē ſine detrimento & ſuo
& aliorum recedere. Quod ſiquis eoꝝ iniuriam cuiq̄ intulerit/aut affectus iniuria ſit/uſq; ad drach
mas quinquaginta ſacerdotes cognoſcant. Crimina uero maiora ad curatores rerum uenaliū de
ferantur. Tertium peregrinorum genus publice ſuſcipiendum eſt: cum aliunde quiſpiam publica
cauſa miſſus aduenerit. hunc imperatores/magiſtri equitum/tribuni militum ſoli ſuſcipiant. Et is
apud

apud quē diuertit/cum principibus cōſilii curam huius habeat. Quartum genus rariſſimũ eſt. Ac 375
cedere tamen aliũde aliquis poterit ſpectatoribus noſtris reciprocus. hic ita recipiet: primo ſi qn-
quaginta annos impleuerit. Deinde ſi ea mente uenerit: ut uel cōſideret quæ apud alios ꝑclara ha-
bentur uel ſua doceat. hic ſane diuitum ſapiētũq; ianuas iniuſſus adeat/cũ ipſe hmōi ſit. Et quaſi ho
ſpes diſciplinæ ꝑfecti domũ recte petat/nō dubitans hoſpitalem eam pp uirtutis coniunctionē ſibi
futurā. Cũq; ab aliis didicerit atq; docuerit/quæ diſcenda docendaq; putauit/honore ſibi congruo
muneribuſq; affectus ut ab amicis amicus abeat. His legibus pegrinos pegrinaſq; ſuſcipiamus: no
ſtroſq; ſimiliter emittamus/hoſpitalē ueriti Iouem. Non.n.elu & hoſtiis quēadmodũ apud Nilum
fit/pegrini pellēdi ſunt. nec atroci edicto a finibus noſtris arcēdi. Fideiuſſor qlibet/palā fideiubeat:
totũq; negociũ conſcriptũ coram tribus nec paucioribus teſtibus fateaꝛ: ſi citra mille drachmas ſi
deiuſſio fiat: ſin ultra mille/quinq; ad minus teſtes adhibeanꝛ. fideiuſſor autē ſit qui prius uendidit/
eius de quo an iure poſſit uendere dubitaꝛ: atq; eius uideꝛ minus ad ꝓmiſſa ſufficere/ſimiliterq; tā
qui ꝑuendit q̄ qui uendit tanq̄ obnoxius iudicio ſubiiciaꝛ. Siquis in domo alterius quærere qppiā
tanq̄ ſuum uelit/is primo iureiurando affirmet ſpare quod quærit/ibi ſe inuēturum. deinde nudus
aut interula indutus ingrediatur ꝑcinctus; prebeaturq; ſibi domus: & ſupellectilia ſignata ſimul &
nō ſignata. Quod ſiquis ſcrutari uolentē nō pmiſerit: qui ꝓhibitus eſt ꝑcio amiſſe rei/ſtatuto accu-
ſet eum q ipſum depulit: & ille ſi dānatus fuerit duplũ reſtituat. Si dominus ipſius domus abfuerit/
nō ſignata ſolũmodo a pñtibus ꝑbeanꝛ: ſignata uero ipſe quoq; obſignet: & cuſtodē ad quinq; dies
relinquat. Quo in tpē ſi patronus non uenerit/ædilibus ſecum acceptis obſignata reſignet: & cum
ante oculos domeſticorũ & ædiliũ quæſierit rurſus obſignet. In rebus ambiguis ſpatiũ tpis ad pro
ſcriptionem determinandũ eſt. de domibus qdem & agris nulla hac rōne diſceptatio erit. Aliarũ
uero reꝝ ſiqua a quoq̄ habeꝛ/iſq; in urbe/foro/ſacris/apte anno integro re illa uſus fuerit/atq; hunc
non occuluiſſe cōſtet: nec qſq̄ interea q̄uis quærēs eam exegerit/nemini liceat: deinde rē illā quaſi
ſuā repoſcere. Verũ ſi nō in urbe/ſed in agris manifeſte utaꝛ: nec in annis quinq; rei dominus com
pertus ſit/quinquēnio exacto repeti nequeat. Sin uero in urbe domi utaꝛ/ad trienniũ uſq; apprehē
dere poſſit qui amiſit. In agris aũt ſi occulte habet/uſq; ad decēnium. Sin extra regionē/ſemp quan
docũq; inuenerit/apprehendat. Quando aliqs ui eũ qui litigat ſeu teſtes uenire in iudicium ꝓhibet
ſi ſeruus ille ſit ſiue ſuus ſiue alterius/nullius momēti lata ſit. ſin uero liber/& ſnīa irrita ſit: & anno ui
ciatur qui depulit: & ſiquis latrocinii eum accuſare uoluerit: fas eſto. Siquis aliquē ſecũ muſica uel
gymnica uel alia quauis facultate certaturũ in certamē deſcēdere ui ꝓhibuerit: qſqs uelit numerũ
declaratoribus id ſignificet: q ꝓcurēt ut qlibet liber certare poſſit. Id ſi facere nō potuerit/uictoriꝫ
munera ꝓhibito denꝛ/ſi ꝓhibitor uincet/& ipſius tanq̄ uictoris nomē in qbuſcũq; uelit tēplis inſcri
batur. ꝓhibenti uero nec nomen inſcribere nec uictoriæ offerre inſignia liceat. Ac ſeu uincat certā
do ſeu uincaꝛ/illati dāni crimine reus ſit. Siquis rē furto ſublatam ſciēs receperit in eadem culpa ſit
qua ille q furatus eſt. Qui exulē ſeu quēuis huiuſcemodi fugientē ſuſcepit/moriaꝛ. Quippe quem
ciuitas amicũ ſibi uel hoſtē decreuerit/eũdē ſibi quiſq; ſimiliter exiſtimare debet. Siqs conſilio ſuo
abſq; auctoritate cōi pacem iniuit/aut bellum mouit/ultimo ſupplicio condēnetur. Quod ſi pars
aliqua ciuitatis id tētauit/huius rei auctores a militiæ impatoribus tracti in iudiciũ/& dānati morte
plectanꝛ. Qui patriæ in aliqua re miniſtrant/nullo modo munera recipiant. nec ulla occaſione aut
rōne nobis perſuadeamus/ī rebus qdem bonis ſuſcipienda eē munera/in aliis minime. Nam nec
cognoſcere facile eſt; neq; cum cognoueris/continere. Iccirco tutius eſt/legibus obtēperare/dicēti
bus nulla pro patriæ miniſterio munera eē ſuſcipiēnda. Siquis uero minus obtēperaſſe damnatus
fuerit/moriatur. Tributa uero ſic publica diſponanꝛ. primo quidē multoꝝ gratia rerũ oīum cuiuſ
cũq; ciuis cenſus habeanꝛ. Deinde annuos fructus tribules ad agri magiſtratus conſcriptos defe-
rant: ut cũ duo tributa ſint/res.p. poſſit alterutro ut uidebiꝛ annis ſingulis uti. ſ. uel uniuerſi cenſus
uel annui fructus parte. Vnde quæ ad alimenta tribuuntur: ſemp excipianꝛ. Donaria diis modera
ta a moderatis hoībus offeranꝛ. Terra qdem & ueſta/ſacra deoꝝ oīum habitatio eſt. Nemo igiꝛ ex
hac materia iterum ſimulachra diis conſtituat. Aurũ aũt atq; argētum & priuatim & in templis/in
aliis ciuitatibus inuidioſe poſſeſſio eſt. Ebur uero cũ olim ab aīa deſtitutum fuerit/ad deoꝝ ſimula
chra īeptum eſt. Ex ligno igiꝛ uno uel uno quouis lapide/integre deorum imagines in tēplis cōmu
nibus ſtatuanꝛ. Texturæ quoq; opus offeraꝛ non maius q̄ quod ab una muliere mēſe uno fieri po-
tuit. Colores albi tam in aliis q̄ ītextili artificio/diis cōgrui ſunt. Tincta uero coloribus aliis/ad bel
lica inſignia ſolum adhibeanꝛ. Diuiniſſime uero oblationes ſunt aues/atq; picturæ: quas ſingulas
uno die pictor unus depinxit. Cætera quoq; omnia his ſimilia ſint. Poſtq̄ uero urbis partes quæ &
quot eſſe debent/diſtinctæ ſunt: & leges de pactis cōmerciiſq; maximis pro uiribus poſitæ: ſupeſt
ut de iudiciis iam dicamus. Primum igitur arbitri iudices quo litigantes elegerint/locum habeāt.
hi conciliatores cōmodius q̄ iudices appellari poſſunt. Deinde uicini & tribules ſm partem duo-
decimam diſtributi. Apud quos ſi recōciliati a primis nō fuerint: maiori cum damno litigēt. Vbi

ſi debitor iterum cōdēnabiẗ/quintā debiti partem pſoluet. Q uicūq uero ab hoc quoq iudicio ap pellat:ac tertio certare uolet/electos iudices petat. Et ſi ab iis ēt condēnabiẗ & quantū debitū ipm e & dimidiam ſupra debitū partem afferat. Ac ſi accuſator a primo iudicio repulſus nō quieuerit: ſed in ſecundo iudicio iterū certare uoluerit/quintā ſi uicerit partē accipiat. Victus aūt tantūdem amittat. Q ſi uero per primos & ſecundos iudices nōdum recōciliati/tertios petunt: debitor qdē uictus/tantūdē & dimidiā inſuper debiti partē/ut diximus: uictori deponat. Accuſator aūt ſupatus dimidiā. Sed de creandis declarandiſq iudicibus. de iſtoꝝ oīum miniſtratione: de tpibus/in quibus ſingula faciēda ſunt: de ferendis ſuffragiis: de mora & dilatione iudicii: termino: citatione: repulſa: ac de cæteris oībus quæ iudiciis neceſſaria ſunt: quis ī ſupioribus tetigimus: tū quæ pulchra ſunt/ut habet puerbiū/& bis & ter recte dici poſſunt. Parua uero quæq & inuentu facilia/ ſi legū lator antiquior ptermiſerit/iunior repleat. Sed de priuatis qdē iudiciis ſatis iam dictum eſt. Publica uero atq cōia qbus uſi magiſtratus quę ad eos ptinent/pagunt/in multis ciuitatibus a prudētibus uiris recte cōſtituta reperiunẗ. Vnde cuſtodes legum oportet quæ huic nouæ rei. p. cōgruant accipere/ita ut ſingula piculo examinata & corrigant diligēter & pbent: donec ſufficiēter ſe habere putent: & deniq diſcuſſioni fine impoſito his tanq̄ īmobilis per totā uitam utanẗ. De ſilētio uero laude uituperationeq & de iuſtis/bonis/honeſtis quæ in aliis ciuitatibus differūt: & dictū eſt & in fine diceẗ. Ad quę oīa equus futurus iudex reſpicere debet: atq operam dare/ut has legū cōſtitutiones ante oīa diſcat/& mente firmiter teneat. Nam ad faciendū eum uirū qui didicit bonū/ſcripta legū præcæteris doctrinis/ſi recte ſe hñt/maxime cōferūt. Alioquin temere mirāda diuinaq lex nomen menti primum poſſideret. Nus enim mentem nomos uero legē ſignificat. Nam cū multi ſermones de laude uituperationeq nōnulloꝝ partim carminibus partim ſoluta oratione tū ſcripti circūferantur/tū quotidie in coronis ſeu contendendo/ſiue falſo aſſentiēdo habeanẗ/hoꝝ oīum pſpicuum examen legis latoris ſcripta nobis ſunt. Hæc quaſi remedium medelāq aduerſus aliarū orationum uenena qbus iudex ſecū ſemper tenebit: qbus ſeipſum ciuitatemq emēdabit. bonos cōfirmabit atq extollet. prauos ex ignorātia/incōtinētia/timiditate/& ut ſummatim dicā ex iuſtitia uniuerſa pro uiribus ſi ſanabiles ſunt/reuocabit. Nā ſi ſanari nō poſſunt/q eos morte efficiūt apud oēs laude digni iudices iudicūq principes nō iniuria ſæpius dici poſſe uideneẗ. Sed poſtq̄ annua iudicia exacta ſunt/legibus his utanẗ. primum magiſtratus q iam iudiciū exercet: debitoris dānati pecuniam petitori oēm tradat/neceſſariis tm̄ ad uſum relictis. Idq ſtatim poſt lata ſuffragia fiat / nunciante pcone/& iudicibus audiētibus. Deinde ſi ſecundus a lata ſnīa aderit menſis / neq uictori uictus ſponte iuſte pſoluerit/iudices qui ſnīam tulerunt/cunctā debitoris pecuniam uictori tradant. Quod ſi pñtia minus ſufficiūt/nec minus q̄ drachma deficit una/non liceat deinde debitori prius alium quēq̄ in iudicium trahere q̄ debitū creditori totum reſtituat. Trahi uero ab aliis poſſit. Siquis in iudicio dānatus iudices ipſos læſerit/aut qcq̄ eoꝝ iniuſte abſtulerit/iidē ipſi iudices ad cuſtodes legum deferāt. A qbus ſi criminis huius dānabiẗ/quaſi ciuitatē oēm legeſq euerterit/moriaẗ. Qui ſub his legibus geniti educatiq/liberos ſimiliter genuerīt atq educauerīt: ita cum aliis uerſati ut moderatū fuerit eoꝝ cōmerciū illatæ iniuriæ pœnas dederint: acceptæ exegerint/ſicuti iuſte legibus his uſq ad ſenectutē uiuunt/ita ſm naturā e uita decedunt. Mortuis uero tā uiris q̄ mulieribus parentationes qdē & quæ ad deos ſiue inferos ſiue ſupos ptinent ſm rñſa interpretū fiant. Nullū ī loco fœcundo & agro ad culturā apto ſepulchrū fiat. Sed is locus corpora defunctoꝝ recipiat/qui ad cætera inutilis & ad id tm̄ cōmodius uiuētes minime lædit. Nec enim a uiuis neq a mortuis terræ matris fœcunditas impediēda eſt. Nemo ergo aut uiuēs aut mortuus uiuū aliquē alimento priuet. Ager non altior ſit eo cumulo quē uiri quinq/diebus quinq confluere poſſint. Lapides quoq ſuperſtruanẗ nō maiores q̄ ut poſſint defuncti laudes quatuor ſolū heroicis uerſibus editas cōprehēdere. elationes aūt nō breuiori uel longiori tpe ītus fiant q̄ uere mortuus ſignificari cognoſciq poſſit. Ac ut humana ſe hñt triduana elatio ad ſepulchrū mediocris uideẗ. Credendū eſt aūt & de aliis legum latori & de aīa: cum eam dicat oīno a corpore differre: nec aliud præter ipſam eſſe/ qđ in hac uita facit ut quilibet noſtrum hoc ipſum ſit quod ſumus. Corpus uero tanq̄ imaginariū qd dam hoīem ſequi. cōmode ēt mortuorum ſimulachra corpora uocari. Ac reuera unūquēq nrm/ aīam ipſam īmortalem eſſe: eāq ad deos alios pficiſci/rōnem ſuoꝝ operum redditurā/ut lex patria continet. In quo certe bonis uiris confidendo eſſe: malis aūt formidandum/quippe cū poſt mortē omni auxilio creant. Viuentibus aūt neceſſarios oēs cōſulere debuiſſe ut q̄ iuſtiſſime atq ſanctiſſime uiuant. ne maxima eos ſcelerū poſt mortē ſupplicia maneant. Hæc cum ita ſe habeant: rē familiarem atterere minime debemus: quaſi arbitremur hanc carnis molē quæ ſepelitur noſtrum illū eſſe: cum ille filius aut frater aut quiuis alius a nobis deſideratus. quem ſepeliri putamus hinc alio fatis ſuis exactis profectus fuerit. probe igitur factum erit ſi tanq̄ ad manium arā aīa carentem moderato utamur impendio. Moderatum uero quantum ſit a legū latore merito ſtatueẗ. Lex igiẗ iſta ſtatuit qui maximi cenſus eſt/ad funus & ſepulturam non plus q̄ minas quinq impendat qui ſecūdi

tres.

Prouerbium Quæ pulcra ſunt & bis & ter repetere iuuat

Locus ſepulchrorum.

De corpore & aīa quædam.

tres,tertii duas,quarti unam,atq; ita ſingulo℞ moderata erit impenſa. Cæterum cuſtodes legum cum alia multa tum hoc maxime curare debent/ut pueri & uiri & ut ſummatim dicam cuiuſcũq; ſexus uel ætatis hoĩes ab illis iugiter obſeruati bene uiuant. & in ciuis cuiuſq; deceſſu/unus ipſorũ quem mortui hoĩs coniuncti elegerint/funus totũ obſeruet/prouideatq; ut bene moderateq; oĩa/ non cõtra gerant.& illud ſibi honori hoc dedecori ſit. Expoſitiones utiq; & elationes & cætera oĩa ſm leges de his conſcriptas fiant. Ciuilis aũt legis latori concedant iſta. Lachrymis mortuos decorare aut non/turpe legum latori cogere eſt.plangere uero & extra domũ uociferari ꝓhibẽdum eſt. Cadauer ẽt manifeſte per uias urbis frequentiores efferre & palã eiulare/aut ante diem extra urbem ſe afflictare non liceat:hæc ita de his ſtatuta ꝑmaneant. Quibus qui paret:indẽnis eſto:q uero uni legum cuſtodi non paret ab oĩbus ut cõiter uidebit/puniat. Cætera quę uel ad mortuorum monumenta:uel ad eos qui ꝑ parricidium ſacrilegiũq; ſepultura indigni ſunt/pertinẽt/ſuperioribus legibus cõprehendimus. Quare legũ poſitio ferme finẽ habet. Omnium uero finis eſt/non in eo qđ facta ſint uel poſſeſſa uel habitata/ſed ĩ eo potius qđ ſicut recte ſunt facta/ita & firmiter ſtabilita ſint. In huiuſmodi enim conſeruatione putandũ eſt quantũ oportuit factũ eſſe. aliter minime. CLI. Probe loqueris hoſpes.ſed quorſum iſta explanatius dicito. ATHE. Multas o Clinia priſco℞ ꝓclare dicta laudant.nec minus parcarũ noĩa. CLI. Quænã? ATHE. Quod Lacheſis prima ſit. Clotho altera:Atropos tertia quæ ſalutem ꝓdictis affert. Hæc ad ignẽ contortis quia uim incõuertibilem continẽt/cõparata ſunt. Quæ quidẽ in ciuitate & re.p.oportet/nõ ſolũ ſanitatem corporibus ſtabilem/ſed aĩs quoq; legũ cultum:ĩmo uero legũ ſalutẽ afferre. Sed mihi uidet negocio legũ adhuc illud deficere:ut diſſerat/quo pacto illis ſm naturã uis incõuertibilis poſſit ineſſe. CLI. Non paruum eſt quod dicis:ſi inuentu poſſibile eſt/quo pacto in unaquaq; re id fiat. ATHE. Poſſibile ẽ profecto/ut mihi ad pñs uidet. CLI. Ne igitur abeamus hinc obſecro/anteq̃ noſtris legibus id tribuamus. Ridiculum eſt enim:fruſtra in aliqua re ſumpſiſſe laborẽ/nec ſtabile aliquid fundauiſſe. ME. Recte tu admones:me quoq; tecum habebis. CLI. Probe dicis. Quæ igit ſalus iſta eſt? & qua rõne rei.p.noſtræ & legibus aderit? ATHE. Nõne diximus cetum in ciuitate hmõi eſſe cõſtituendum? Vbi decem de legũ cuſtodibus ſemp ſeniores conueniant. His accedant oẽs qui muneribus ꝓmiiſq; honorati ſunt. Præterea & illi qui multas urbes ꝑagrauerũt ut aliquid ad patriarũ legũ cõſeruationem conferẽs reperiret:ſed hi ad cetum hmõi non recipiant/niſi ex ea ꝑegrinatiõe incorrupti & integri rediiſſe & cetu digni eẽ probent. Atq; ho℞ ſinguli ſingulos ſibi iuniores adſciſcãt/nõ pauciores annos q̃ triginta natos.qui natura educationeq; digni eſſe adſciſcẽti primum deinde & uniuerſo cetui uideant. Quod ſiquis indignus adhibeat/nullius momenti ſnĩa ſit. Hunc cetũ ante lucem cõuenire diximus oportere/qñ a cæteris tam priuatis q̃ publicis negociis uacat. An nõ tale aliqđ in ſuperioribus diximus? CLI. Certe. ATHE. De hoc cetu iterum illud dicã. Aio enim ſiquis hunc quaſi an coram uniuerſæ ciuitatis quæcũq; ad hoc exigunt/in ſe continentẽ iaciat/oĩa quę uolumus/ſeruaturum. CLI. Quõ pacto? ATHE. Oportune modo dicemus/totiſq; uiribus incumbemus. CLI. Probe dixiſti:& ut cogitas facito. ATHE. Oportet ſane o Clinia in unaquaq; re cõgruũ ſingulo℞ operum ſeruatorem excogitare. Qualẽ maxime locũ in aĩalibus aĩa & caput habere uidẽtur. CLI. Qua rõne rurſus id ais? ATHE. Ho℞ nẽpe uirtus omni aĩali ſalutem ꝑbet. CLI. Quo pacto inq̃? ATHE. Nam aĩæ qdem ad alia mẽs infuſa eſt capiti quoq; ad alia uiſus audituſq; inſertus. Atq; ita ſummatim pulcherrimis ſenſibus mẽs cõiuncta/& in unũ redacta/ſalus ſingulo℞ efficitur. CLI. Ita uidet. ATHE. Certe. Nam & mẽs ſenſibus coniuncta nauibus in tẽpeſtate & tranquillitate ſalutem afferre ſolet. An non uides quod gubernator & nautæ ſimul cum mente gubernatrice ſenſum coniungentes ſeipſos naueq; tutant. CLI. Quid ni? ATHE. Nõ multis exemplis opus eſt. Sed in exercitu & medicina cõſideremus/ad quod ſignũ reſpicientes imꝑatores & medici/ſalutẽ rectiſſime cõſequunt. Nõne illi ad hoſtium fugam & uictoriam ſuam? Iſti ad corporis ſanitatẽ? CLI. Procul dubio. ATHE. Si medicus corporis ſanitatẽ ignoret/aut uictoriam imꝑator/ & cætera quæ dicebamus/mentẽ ne habere ſcireq; aliqđ in his uidebunt? CLI. Nequaq̃. ATHE. Quid porro in ciuitate? ſiquis finem ad quem uir ciuilis reſpicere debet/ignorare uideat/an primum iure princeps poterit appellari? Deinde ſeruare id poterit/cuius finem prorſus ignorat? CLI. Minime. ATHE. Oportet igitur & nunc ut uidet ſi nouæ huius urbis cõſtructio bonum exitũ habitura ſit aliquid in ea eẽ quod cognoſcat primũ quis nam ciuilis ſit finis:deinde qũo illum aſſequamur Et demũ quæ lex primũ/deinde quis nam hoĩum recte ad illum conſulit aut non recte.quippe quæ ciuitas his carebit:nõ erit mirum/cum mente ſenſuq; capta ſit/ſi forte caſuq; ſingula faciat. CLI. Vera loqueris. ATHE. Nunquid dicere poſſumus in qua maxime ciuitatis noſtræ parte uel quo ſtudio hmõi aliquod ad ſalutem præſidium ſufficienter cõſtitutũ ſit. CLI. Quãuis non liquido id aſſerere audeam hoſpes/coniicio tñ hanc orationem tuã ad nocturnũ illum cetũ quem modo dixiſti/contendere. ATHE. Recte o clinia cõieciſti. Oporterq; illũ ut rõ præſens ſignificat/omni uirtute præditũ eſſe. Virtus aũt eius prima atq; præcipua eſt/ne per multa uariaq; uaget:ſed ad unum reſpiciat ſemper

Ridicũ eſt in aliqua re ſumpſiſſe laborẽ: nec q̃cq̃ fundaſſe.

Vide quanta dignitate ſit finalis cauſa:

Cur ciuitatũ leges longe aberrent.

quo oĩa quaſi tela ſibi ſẽp dirigenda ſunt. CLI. Ita prorſus. ATHE. Nunc ergo intelligimus nõ eſſe mirum ſi ciuitatũ leges longe aberrent. Nam in qualibet ciuitate alia legum poſitio ad aliud & alia ad aliud reſpicit. Et aliis iuſtoꝝ finis eſt/ut aliqui ſiue meliores illi qdẽ ſiue peiores in re.p.dominentur. Aliis ut ditenẽ/ſiue ſeruiant/ſiue non. Alioꝝ ſtudium uertiẽ ad libertatem. Alii leges ad duo cõdunt:ut & ipſi liberi ſint,& alias urbes ſubigant. Qui uero ſapiẽtiſſimos ſe putant/ad huiuſmodi oĩa ſimul. Vnum uero præcipuũ ad quod cætera dirigant/nõ habent. CLI. Nos igiẽ hoſpes recte iãdiu legibus noſtris ad unum reſpiciendũ putauimus. Idq́ uirtutem appellari conceſſimus.

Vide ut gubernator medicus & imperator cõueniãt in ſpectando propoſito.

ATHE. Ita eſt. CLI. Et uirtutẽ quatuor quædã ponebamus. ATHE. Certe. CLI. Mentem uero horum oĩum ducem/ad quam & cætera oĩa/& tria illoꝝ reſpicere oporteret. ATHE. Pulcherrime ſequeris o Clinia. Et in cæteris ſimiliter ſequere. Mentem quidem gubernatoris, medici, impatoris/ ad certũ quiddam reſpicere dicebamus. Ciuilẽ uero redarguentes huc proceſſimus. & nũc ueluti hoĩem ita ciuilem/hẽat mentem ꝑcontemur. O mirifice uir quo tendis? Quid illud unũ eſt? quod in arte ſua medicus plane aſſignare põt? Et tu qui cæteris prudẽtibus præſtare te dicis in tua facultate non poteris? An uos o Clinia & Megille pro ipſo rñdere poteſtis qui hoc ipſum ſit ut ego ſępe ad uos pro aliis feci? CLI. Nequaq̃ hoſpes. ATHE. An non quærendũ putatis/ quid illud ſit & in q bus? CLI. Dic plane. ATHE. Cum quatuor uirtutis ſpecies poſuerimus patet eaꝝ quãlibet unam eſſe ſi quatuor ſimul cõficiunt. CLI. Quid ni? ATHE. Vnum ẽt cuncta hæc nominamus. Fortitudinem enim uirtutem eſſe dicimus: prudentiam/uirtutẽ/ & reliqua duo ſimiliter quaſi reuera non multa ſint/ſed unum id ſolũ/quod uirtus eſt. CLI. Oĩno quidẽ. ATHE. Inquantũ igitur duo hęc inter ſe differũt/& duo noĩa acceperũt/atq́ alia duo ſimiliter/difficile dictu non eſt. Inquantũ uero in utriſq́ unum poſuimus idq́ uirtutem uocauimus/& in duobus reliquis ſimiliter/nõ ita facile. CLI. Quomodo iſtud ais? ATHE. Non eſt arduũ quod dico/explanare. Agite ergo interrogandi rñdẽdiq́ munus inter nos partiamur. CLI. Quo pacto? ATHE. Interroga tu me qd nam unũ appellãtes uirtutem/duo utraq́ rurſum diximus. Alterũ fortitudinẽ, alterum uero prudentiam? Cauſam equidẽ tibi affero, quod alterum circa timores uerſaẽ. Vnde belluæ quoq́ fortitudinis participes ſunt/& infantium animi. Natura enim quodãmodo & ſine rõne animus fortis efficiẽ/ ſed abſq́ ratione prudens aĩa & mentis cõpos nec fuit unq̃/nec eſt/nec erit. Aliud ergo hæc eſt q̃ illa. CLI. Vera loqueris. ATHE. Quomodo ergo duo hæc & differentia ſunt rõne a me accepiſti. Quomodo uero unum & idem tu rurſum me doceas. Ita ut dicturũ te putes/quo pacto cum ſint quatuor/rurſus unum ſint. & me poſtea tibi rurſus quomodo quatuor ſint/declaraturum. deinceps aũt cõſideremus/utrum qui res aliquas ſufficienter intellecturus eſt/quæ & nomen habent & rationẽ/nomen ſolũmodo ſcire debeat/rõnalem minime? An potius ſi precii alicuius eſt turpe ſibi eſt rerũ magnitudine & pulchritudine excellentiũ tam noĩa q̃ rõnes ignorare. CLI. Ita uideẽ. ATHE. Legũ uero conditori atq́ cuſtodi:& ei qui uirtute ꝓſtare cæteris opinaẽ & munera pro his rebus accœpit / eſt ne maius aliud q̃ fortitudo/tẽperantia/iuſtitia/atq́ prudentia? CLI. Quomodo aliud? ATHE. De his igitur interpretes, doctores, legum cõditores, alioꝝ cuſtodes nõne cæteros qui ſcire cupiũt uel punitione & increpatione indigent/docere debent/quas uires uirtus/quas uitium habeat? atq́ hęc ſignificando excellere cæteris? An uero pœta quiſpiam aut iuuentutis magiſter urbem nuꝑ ingreſſus eo preſtantior iudicabiẽ/qui omni ſe uirtute excellere profiteẽ? & deinde mirum uidebiẽ/ſi ea ciuitas ubi cuſtodes uirtutis nomen rõnemq́ non tenent tanq̃ deſerta cuſtode/eadem patiaẽ/quæ & aliæ multæ hodie patiunẽ. CLI. Nihil certe mirum. ATHE. Ad hoc itaq́ incũbamus. Quomodo igitur cuſtodes in uirtute cæteris tam re q̃ uerbo exquiſitiores reddemus? Vel quo pacto prudentum capiti atq́ ſenſibus ſimilis ciuitas noſtra ꝑꝑ huiuſmodi cuſtodiam fiet? CLI. Quo nam pacto hanc o hoſpes ſimilitudinem faciemus? ATHE. Patet quia ciuitas capitis quædam capacitas erit. cuſtodes aũt iuniores ſagaces ſolerteſq́ ſupremo in uertice collocabunẽ. Vnde urbem totã circũſpicient:& cuſtodiendo/quæ ſentiunt/memoriæ cõmẽdabunt:oĩaq́ ſenioribus nũciabunt/qui mẽtis ob reꝝ multarum cognitionẽ ꝑſimiles/ciuitati conſulent iuuenum miniſterio uſi. Atq́ ita utriq́ cõiter ciuitatem oẽm cõſeruabunt. Sic ne an aliter ipſos ꝓparandos putamus? an æquales oẽs habendos eſſe cenſemus? Nec exquiſitiori rõne educari erudiriq́ nõnullos uolumus eoſq́ cæteris aũponi? CLI. At id quidẽ o mirifice uir impoſſibile eſt. ATHE. Ad exquiſitiorẽ ergo diſciplinã q̃ ſuperior illa ſit/ueniamus. CLI. Sic ferme. ATHE. Atqui ea forte quã modo tetigimus hæc ipſa eſt quam quærimus. CLI. Oĩno. ATHE. Dicebamus aũt ꝓcipuum in ſingulis opificẽ atq́ cuſtodem/ nõ ſolũ oportere/ut multa cernere poſſit/ſed ut ad unum ẽt tendat/illudq́ cognoſcat. & cũ cognouerit/cuncta illo quæ perſpicit/dirigat. CLI. Recte. ATHE. Eſt ne igiẽ exquiſitior cõſideratio alia rerũ q̃ ut poſſis ad unã ex multis diſſimilibuſq́ ideam aſpicere. CLI. Fortaſſe. ATHE. Ne fortaſſe dicas ſed reuera o beate uir nemo certiorẽ hac uiã rõnẽq́ unq̃ habebit. CLI. Tuis rõnibus hoſpes perſuaſus concedo. quare ita ꝓſequamur. ATHE. Cõpellendi ergo diuinæ rei.p. cuſtodes nobis ſunt/ut exacte inſpiciant/primum qd in oĩbus quatuor idem ſit qđ cũ in fortitudine, temperantia,

Vide ut fortitudinem eſſe cõtingat ſine rõne: ſed non prudentiam.

iuſtitia.

Iuſtitia,& prudētia inſit/uno uirtutis noīe iure uolumus appellari.Id o amici ſi uultis/modo appri-
me teneamus,ne dimittamus anteq̃ ſatis pateat quid nam illud ſit/ad quod ſiue quaſi ad unū ſiue
quaſi ad totum ſiue ad utraq;/ſiue q̃uocūq; ſe habeat/reſpiciendū ſit. An putamus ſi hoc nos effu-
gerit/ſatis nobis patere/quæ ad uirtutem pertinēt? de qua nec ſi multa/nec ſi quatuor/nec ſi unū ſit
explanare poſſimus? Aut igitur ſi noſtro cōſilio creditis/modum adinuenire conabimur quo id in
ciuitate nobis aderit/aut ſi uidebit/dimittemus.CLI.Minime per hoſpitalē deum o hoſpes dimit
tendum hoc eſt.Rectiſſime nāq; id dicere uideris.Sed quo pacto quis hoc inueniet? ATHE.Non
dum q̃uo agendū dicamus,ſed primū inter nos/oporteat nec ne/cōueniamus? CLI.Oportet certe
ſi poſſibile eſt. ATHE.Quid porro de honeſto bono? utrum quod ſolūmodo multa ſint/cuſtodes
nobis cognoſcent? an ēt q̃uo unum cognoſcent? CLI.Neceſſarium uidet/ut ēt q̃uo unum ſunt/intel
ligant.ATHE.Quid deinde? Intelligere ne ſolum debēt: oratione aūt declarare non poſſe quod
intelligunt? CLI.Quo id pacto? ſeruilis enim habitus eēt.ATHE.Num ēt de oībus ſtudio dignis
eadem rō eſt/ut eos qui ueri cuſtodes futuri ſunt/oporteat ueritatem legū optime intelligere/ora-
tioneq; ſufficienter exponere/& operibus aſſequi/quæ recte fiunt quæ non/ſm naturam diiudican
tes.CLI.Cur non? ATHE.Nonne una de rebus optimis eſt:ea de qua ſupra ſerio diſputauimus?
Vbi quod ſint dii & quod uires maximas habeant demonſtrauimus.Idq; pro uiribus homini eſſe
ſciendū:ita ut multis ignoſcamus ſi legū tantūmodo ſnīam ſequant.Cuſtodiam uero nōnulli com
mittamus:quod nō multo labore firmaq; fide quæcūq; ad deos ptinent fuerit aſſecutus.Vt nemi-
nem unq̃ cuſtodē legū eligamus aut cæteris uirtute anteponamus/niſi diuinus ſit/diuiniſq; ſtudiis
operam dederit.CLI.Par eſt igit ut ais/ſiquis in re diuina tardus & ineptus ſit ut is longe a rebus Duo ſunt quibus credātur quę dicta ſunt de diis.
pulcherrimis arceat.ATHE.Scimus ne igitur duo eſſe quæ faciunt ut quæ ſupra de diis expoſita
ſunt credant.CLI.Quæ nam? ATHE.Vnum quidē illud de aīa ſupradictū quod antiquiſſima di
uiniſſimaq; oīum ſit/quoq; motus generationem ſortitus ſubſtantiam ſemꝑ fluentē ꝑduxit.Alterū
de ordine:quo aſtra cæteraq; ferunt:quæ intellectus ducēs/oīa exornauit. Nemo enim qui hæc di
ligenter cōſiderauit atq; percepit/adeo impius unq̃ fuit:ut contra non ſit affectus q̃ multi ſuſpicen
tur.Pleriq; enim putant eos qui hæc tractāt aſtronomiæ & aliis hmōi ad hæc neceſſariis artibus de
diti a religione alienos eſſe.Quippe cum neceſſitatē pro uiribus/qua res fiunt inſpexerit/non uolū
tate diuina boni gratia oīa gigni credere illos arbitrant.CLI.Quomodo igit id ſe habet? ATHE.
Contra ſe habet penitus nunc:& qñ ſine aīa eſſe hęc putabant.Quāuis ēt tunc quicūq; diligentius
aliis illa pſcrutabant/mire ueritatem tangebant,quod uidelicet nunq̃ ſi aīa carerent tam exquiſita
rōne uterent/mentis expertia,audebantq; affirmare nōnulli mentem cœleſtia oīa hornauiſſe. Sed
iidem ipſi neſcientes aīę naturam antiquiorē eſſe corporibus oīa rurſus ut ita dixerim/imo uero ſe
ipſos euerterunt/cum iuniorē putauerint.Nam & quæ ante oculos ſunt/hæc & in cælo eſſe credide
runt.Itaq; terra/lapidibus/aliiſq; inaīatis corporibus referta eſſe cœleſtia credentes/his cauſas to-
tius mundi dederunt.His igit factum eſt/ut qui hæc tractāt philoſophi tanq̃ impii uulgo exiſtima-
rentur:& a poetis cōpararent canibus fruſtra latrātibus:aliaq; in eos plena ſtultitiæ dicerent.Nūc
aūt ut diximus/contra omnino ſe res habet.CLI.Quo pacto? ATHE.Nunq̃ mortalis quiſpiā po-
terit deum firmiter colere:q̃ hæc duo antea non acceperit.Primum quod rerū oīum quæ genera-
tionis participes ſunt/antiquiſſima aīa eſt:atq; etiam immortalis:cūq; talis ſit oībus dominat.Dein
de quod ſæpius diximus ueram eē mentē in aſtris non ignoraret.& quæ antecedūt ad hæc diſcipli
næ ipſum non lateāt.Muſæ ēt his conueniētis non ignarus ad mores cōponendos legeſq; ſeruādas
ipſa utat.poſſitq; earum rerum rōnem reddere/quæ rōnem habēt.Qui uero ad uirtutes publicas/
hæc inſuper non poſſederit/is nunq̃ ferme totius ciuitatis ſufficiens princeps erit:ſed alioꝝ mini-
ſter.Conſiderandū uero nunc o Clinia & Megille/utrum prædictis legibus hūc ut apicē cuſtodēq;
illarum apponere debeamus ut ſalutis gratia nocturnus principum cetus adſit:diſciplina quā prę
diximus/preditus.Quid ergo agemus? CLI. Quid prohibet optime uir/quo minus quātulūcūq;
poſſumus/apponamus? ATHE.Certe ad id contēdere oēs debemus.Ego quidē libēter uobis opi
tulabor.forte ēt ob harum rerum peritiā alios quoq; multos adiutores inueniā.CLI.Hac uia o ho
ſpes maxime proficiſcamur/qua deus ipſe ducere uidet.Sed modum nūc quo recte hoc fiat exco-
gitemus.ATHE.Leges de iſtis o Clinia & Megille non ante ſcribi poſſunt/q̃ ciuitas uniuerſa fuerit
exhornata.Tunc enim debita cum auctoritate conſtituende uident.Sed eo non aliter recte q̃ do-
ctrina multa & longo diſputationis examine probabunt.CLI.Quid hoc iterum ſibi uult? ATHE.
Primum igitur cetus eorum hoīum qui ætate,doctrina,moribus,conſuetudine,ad cuſtodiā ido-
nei ſunt/conſtituat.Deinde quæ diſcenda ſunt/ea nec inuenire facile: & inuentoris diſcipulū fieri
arduum.Tempora præterea in quibus percipere oportet ſingula fruſtra ſcribent.Nec enim poſ-
ſunt ipſi qui diſcunt/cognoſcere:qñ quid oportune diſcatur: anteq̃ in eorum animo rei ipſius ſciē-
tia ſit.Quæ igitur in his palam dici non poſſunt nō recte tentantur.dici aūt non poſſe inq̃/ quoniā
ſi dicantur/nihil planius explicant.CLI.Cum hæc ita ſe habeant hoſpes/quid nobis agēdū cenſes?

ATHE. Quod trito prouerbio fertur/id nobis o amici nunc cõmuniter competit. ac ſi de uniuerſa re.pu.periculum ſubire uelimus:faciunda oĩa ſunt ita:ut ter ſex:uel tres tales iaciamus. Equidem periculum id uobiſcum ſubibo/dicendo atq; exponendo quę mihi de hac diſciplina & educatione quam modo tetigimus uidebuntur:periculum aũt paruum non eſt/nec aliis ſimile. Quod tibi o Clinia curæ modo eſſe iubeo. Tu enim in magneſienſium urbe uel ille cui deus ipſam cognominẽ faciet/ſumma florebis gloria/ſi recte ipſam conſtitues. Certe nunq̃ effugies quin poſteriorum oĩum fortiſſimus uidearis. Si ergo diuinus hic cetus nobis o amici conſtituetur/huic ciuitas erit tradenda. Neq; his reliqui legum latores tanq̃ minus ſufficientibus aduerſabuntur. profecto quod pauloante quaſi ſomniantes uerbis tetigimus/q̃ñ capitis mẽtiſq; cõmunionem per imaginem quãdam attulimus/id pene uigilantes pficiemus/ſi nobis hi uiri exquiſite docti conuenerint: & in arce regionis habitauerint/cuſtodes ciuitatis cõſtitui/quales nunq̃ nos in præterita uita ad cuſtodiam agendam fuiſſe cognouimus. ME. Ex oĩbus quæ diximus o amice Clinia patet: aut huiuſmodi ciuitatis cõſtitutionem prætermittendam eſſe aut hunc hoſpitem non dimittendum:ſed precibus modiſq; omnibus ſocium ad diſponendam ciuitatem accipiendum. CLI. Probe loqueris o Megille. Ego quidem ſic prorſus efficiam. ſed tu quoq; opem feras. ME. Feram equidem.

FINIS DIALOGORVM DE LEGIBVS.

¶ARGVMEN. MARSILII FICINI IN EPINOMIDEM IDEST LEGVM APPENDICEM VEL PHILOSOPHVM.

THeſaurum diuini Platonis magnanime Laurẽti/latere in hoc epinomide qui phũs tur ſus inſcribitur. Platonicorum ambigit nullus. Sed ad hunc in lucẽ penitus expromendum/multis opus eſt machinis. Marſilio uero tuo argumẽta pmittenti/non licet prolixiora pſtare. Præſertim cũ & ſcriptorũ expreſſorũq; tabellarii opus aſſidue urgeãt & argumenta pcacius e manibus extorquentes/uix permittant in ſingulis uoluminibus ſumma ſequi faſtigia rerum. Præcedentiũ legũ conſilium eſt: aĩos ciuium pro uiribus ita cõponere:ut expeditam adepti tranquilitatẽ/diuinorũ operum rõnes & cauſas perſcrutentur: & in his quaſi ſpeculis auctorem deũ ſpeculentur/& colant. In ſpeculatione quidẽ ſapientia/in cultu uero regio:in ambobus tota conſiſtit humana felicitas finiſq; legum. Eiuſmodi finem ſuperiores qdem pmittũt leges. Epinomis uero præſtat donante deo. Itaq; perfectũ hunc mentis habitum in exordio uatici natus deinceps ſupplici quadam oratione petit a deo. Felicitatem alii in hac uita haberi poſſe iudicauerunt:alii in altera:alii uero nuſq̃. Profecto quicũq; in hac uita humanis eã uiribus acquiri putant totius uitæ teſtimonio reclamãte manifeſte falluntur. At uero qui nuſq̃/ii tanq̃ uani/uanũ quoq; eſſe uolunt naturæ totius inſtinctum. Sapienter admodum Plato noſter felicitatẽ in altera uita ſperat. tum pñtis uitæ uirtutibus/tum dei munere cõparandam. Non diffidit tñ pauciſſimos quoſdã in hac quoq; uita felicitatem deguſtare poſſe. Quos in Phædro in Phædone/in re.p. tales eſſe uult ut extra corpus uiuant potius q̃ in corpore:deoq; ipſi potius q̃ ſibi uiuãt:quo efficiatur/ ut aſpirãte deo uel inter ipſos fluminis Lethei / fluctus libare nõ nihil ætherei nectaris uideantur. Neq; ab re hũc epinomidem pterea inſcripſit philoſophum. Siquidem ut in rei.p. ſexto & ſeptimo & in pñti libro patet/philoſophi officium eſt rerum omnium rationes inueſtigare/ut diuinam ipſam qua factæ ſunt/inueniat rationem. inuentam colat/culta fruatur. In hoc autem libro dum ad felicitatem/ quã in ſapientia religioſa proculdubio collocat/perducere nos cõtendit: pprium legitimi philoſophantis depingit ingenium. & conuenientibus diſciplinarũ gradibus erudit & format. Atq; ubiq; non minus/immo multo plus uirtutis & pietatis/q̃ ſcientiæ a philoſopho uidetur exigere. & quicquid ſciẽtię ab hoc exigit/iccirco requirit/ut deum ipſum uerum tam ſcientiæ magiſtrum q̃ auctorem rerũ quę ſciuntur/præcæteris ueneretur. Primum uero uim nobis ad diuinam felicitatẽ naturaliter inſitam ex eo pbat: quod oẽs in omnibus actiõibus ipſam & uaticinamur & quærimus/& aliis omnino nullis implemur. Deinde ſingulas ordine facultates enumerans/oſtendit hanc neq; naturalibus neq; neceſſariis neq; ludicris & iocoſis/neq; auxiliatricibus facultatibus comparari. Tertio demonſtrat uirtutibus tum moralibus/tum ſpeculatiuis acquiri ſapientiam & pietatem beatitudinis fundamenta. Vbi uero ſpeculatrices doctrinas enumerat. Primo quidem arithmeticam non laudat ſolum/uerumetiam admiratur / quam & in libris ſuperioribus maxime omnium inquit ingenium acuere. memoriam confirmare. Animum ad omnem ſpeculationemq; aptiſſimum promptiſſimumq; efficere. Atq; hic addit numerum ab ipſo deo hominibus traditum uelut rationis diſcurſioniſq; neceſſarium inſtrumentum. Quo ſublato/& animus amens appareat/ & ſcientiæ arteſq; penitus euaneſcant. Laudat præterea geometriam menſuras ſpectantem & ſtereometriam librantem pondera. Et aſtronomiam cœleſtia obſeruantem. Et muſicam concentum

cœleſtium

cœleſtium imitantē:cōmendat quoq; phyſicā/ubi de corpoꝝ generibus:cōpoſitiōibus:aīalibus:motioniſq; & generatōis principio tractat:ſed ita/ut minutiſſima quę naturalium relinquat medicis tanq̄ ab eo qui ad diuina ſe confert/nimium aliena dialecticā deniq;.i.methaphyſicā & apicem huius theologiā uelut reginā omnibus anteponit. Videlicet ſingulis ceu gradibus utentē ad inueniendum deum atq; adorādum. Tria uero reginę huius circa cęteras facultates munera eſſe probat. Primū & multitudinē harū omniū circūſpiciat. Secūdum quę nam una in cūctis cōmunio cōnexioq; ſit cōſpiciat. Tertium qua rōe ad unum ipſum diuinūq; bonum/ & multitudo hęc & huius unio cōferat:manifeſte ſuſcipiat. Addit autem/niſi eiuſmodi unio doctrinarū ad diuinū unum cōducens/comprehēdatur/cunctas oīno inanes euadere. Neq; quid in eis unum ſit percipi poſſe niſi comparētur ad unum/a quo & ipſam accipiunt unionē. Mentem uero hæc oīa conſecutam atq; ita unitam ſibi/ruſuſq; per ſe unitam deo/& hic ait pro uiribus beatam eſſe/& in altera uita oīno beatam. Id aūt libri totius eſt argumētum. Paulo poſt exordia/ ubi traduximus hæc uerba.ſ.breue autem tempus:quod deinde ſequitur/alibi legitur/ ad rationis diſcurſum idoneū:& id qdem non ſolum in deprauatis/ſed & moderatis hoībus relinqui uidetur. Vbi uero cœlum laudat tanq̄ & prudentię & bonoꝝ omniū cauſam eiuſmodi laudes a cœlo corporeo ad incorporeū cœlum.i.ideam cœli uult transferri. Quam ibidem adorari iubet per cœlum uiſibile quaſi per ſimulachrū ſignificatam. Tu uero hic attēde/hoīes in genere terręſtrium dęmonū iudicari/ ubi inquit dęmones alii ſimul omnes & quę ſequūtur. Poſt hęc ait ſiquis ꝙ diuinum eſt generatōe cognouerit/uerū numerum pietatēq; cogniturū. Diuinum in generatione duo ſignificat:tum ſpiritalem quādam motionem quę in anima eſt/ſiue uim motricē/ corporeę motionis generatōiſq; originē:tum ſpeciem naturalem/quę in perpetua generatiōis ſucceſſione ſeruat̄. In motu quidem animę uerus ē numerus muſica ut Timęus ait ꝑportione cōcentuq; cōſonans: In ſpecie quoq; uerus numerus. Rerū nāq; ſpecies certo quodam numero & ordine diſponūtur. Per hæc utiq; religio cōfirmatur. Nam ex libero animę motu diuinam ſubſtātiam per ſe exiſtentē uaticinamur:& ex perpetua in ſpeciebus pſeuerātia idearum auguramur ęternitatem. Audies ſentētiam moſaico myſterio ſimilem. Ait enim ſiquid mali ab aeris qualitate & plantis & animalibus nobis infert̄/non diuinā naturam culpādam eſſe:ſed humanā/ quę iniuſte ultrā ſuam diſtribuit. In ſequētib⁹ legum finē manifeſte cognoſces his uerbis. Finis hic legū tibi ꝑpoſitus eſt/ut dei cultu & uitę puritate optimū atq; pulcherrimū exitū cōſequaris. Mox repetit tria pietatis capita:primū ut deum eſſe credas. Secūdū ut maximoꝝ ſimul & minimoꝝ curā habere cōfitearis. Tertium ut nullis ꝓcib⁹ aut donis inique flecti eum exiſtimes. Cōfirmat & iterum diuinitatis fidem ex ipſius aīę excellenti quadam diuinitate. Putat autē quicqd ita corpore melius eſt ut ſit/ & diuinius.i.diuinis ſimilius: q̄ corporeis.i. corporibus cunctis antiquius eſſe. Propterea ꝙ in quolibet rerū genere ſiue ordine/quod perfectius eſt/ eſſe quoq; magis poſſidet:ideoq; cām imperfectioribus exhibet exiſtendi. Quod uero alteri eſſe prebet/nimirū eſt & antiquius. Addit qū ex cōgreſſu animę/ cū corpore/cōficit̄ animal/unā quādam ibi formā in corpe reſultare.i.uitam corporeā in ſubiecto ex acceſſu uitę incorporeę ꝓcedētem. Ponit & duo rerū genera. Alterū quidem corporeū/incorporeū uero alterū. Et huic qdem actionem/illi uero attribuit paſſionē. Huius item unā eſſe dicit formā ob id potentiſſimū:qđ & ſimplex eſt & in ipſa ſemper forma ſubſtātię ꝑmanet. Sed ꝙ legit̄/ nō enim eſt aliud/ & quę ſequūtur:alibi ita legit̄: nam qđ in alia tranſmutat̄/ nō eſt incorporeum & oīno coloris expers prę̄ter diuiniſſimū reuera animę genus. In genere uero corporū quinq; collocat corpora. Quę ideo uocat ſolida/ quia & in ꝓfundū adaucta diſcernūtur a planis:& in omni corpore uel liquidiſſimo ē aliquid ſolidi/tum per ipſam naturę ꝓprie cōſiſtētiam/ tum platonice per quādam terrenę naturę ſimilitudinē ad cœlum uſq; diffuſam. Cœlum qdem ex eo ignē noīat:qđ ꝓpriā habet lucem quę pręcipua ignis ē qualitas/ hēt & perēnē motū/ qualem uidemus in igne:& inſtar ignis nō patit̄ mixtionē:& quia nondum naturali depellit̄ loco/ideo nō cogitur aſcenſu redire:ſed reuoluit̄. Et actu quidē lucet/ uirtute uero calet/ oīno uero diuerſiſſimi generis eſt a noſtro. Poſt cœleſtem ignē/ alterā collocat ignis ſpēm/calentē iam magis q̄ lucentē ſub luna ętheris noīe nuncupatā. Cuius qdē ueſtigiū quoddā eſt noſter ignis iam nō ſolū calēs: ſed adurēs:adurēs in quā ob nimiā aſpitatis terrenę ꝑmixtionē. Qui uero in tenui uiget materia lucet purius:caletq; ſuauius. Pręſertim ubi a nullo coarctatus ſpatiat̄ in amplum. Huic ſubdit aerem. Aquāq; & terram. Putat autem quālibet mundi ſpęram ex his quinq; componi: ut perfectiſſima inter omnes ſit/tam in ſubſtantia cōnexio q̄ in uirtute & actione cōmunio. Verum in qualibet ſpęra unum eſſe pręcipuum ac pro natura ſua reliqua: inſuper contineri. Sic & ęther in terra terrenus eſt: & terra in ęthere euadit ętherea/ ſimiliter & in cœlo. Sed de his non nihil in theologia: non nihil in Timęi cōmentariis diligentius. Proinde animalia in cœlo/ ęthere/aere/aqua/ terra rationalia collocat. Quę dicit ab anima fieri: ab anima inquam triplici. Vult enim ultra unam mundi totius animam/ duodecim eſſe ſpęrarū duodecim animas:deinde in qualibet ſpęra duodecim eſſe ordines animaꝝ: hi ordines in cœlo ſydera ſunt & ſtellę. In terra hoīes. In ęthere:

aere:aqua.ſ.ſublimiori ſunt dęmones.In his ſingulis animatis animā rōnalem corpori ſuo cōiun-
ctam aial ꝓcreare.i.compoſitum quiddam ex ꝓprio corpore uitaq; corpori prorſus infuſa. Quę
quidem uita iam facta corporea a triplici dependet anima.Nam & ad ꝓpria & ab anima ſpærę &
a mundi totius anima.Quod aūt cœleſtia animas habeant argumento ſunt apud Platonē diuini-
tas ſubſtātię cœleſtis/quātitatis amplitudo/qualitatis uirtus uiuifica omnium/motionis uelocitas
atq; efficacia.Quod inſup animę cœleſtes mentē habeant/ex ordine tenoriſq; eiuſdem perſeuerā-
tia coniicit.Subdit neceſſitatē animę mentē habentis eſſe ꝗ maximā/duobus id modis intelligens.
Pmo qdē qa naturalis neceſſitas/puta in hac uel illa:ignis parte ad comburēdum & aſcēdendum:
agit aliunde ducta.Animę uero intellectualis natura/quatenus participat intellectum/eatenus ſuę
actionis eſt domina.Deinde qa motus animę cū ſit natura liber ꝑuaricari facile poteſt/uiciſſimq;
peruagari/niſi mente uelut auriga regaꝉ:mente inquā perfecta:& optimū actionis finē/& electiſſi-
mā uiam ab initio prouidente.Quę quidem cum optima optime adeſt animę/qualis eſt in ſtellis/
neceſſario pręſcriptum opus aſſequitur.Nam & optimę animę.i.potentiſſime non reluctanꝉ cor
pora:& mens optima conſilium non permutat.Hinc ergo ait tres parcas conſeruare ꝑfectū qcqd
certo conſilio cœleſtes dii deliberarunt.Tres ait parcas fatum unum ad diuinarum mentium nu-
tum tria diſponens:principia.ſ.ac media fineſq; rerum.In ſuperiori uero libro quæ fatis cōſtituta
ſunt materiis ad ignem elaboratis ſiue directis ſiue contortis dixit eſſe ſimilia.Nam ut hę materię
in oppoſitum ultra flecti nō poſſunt:ita neq; fatalia:neq; iniuria ad ignem cōtorta cōmemorauit.
Nam igneę cœlorū ſpærę fati ſunt inſtrumenta.Pręterea ubi ſtellas ait uel ſempiternas eſſe uel lon-
geuas ſufficienter orphicam & forte mercurialem tangit opinionē.Mundum.ſ.poſt multa ſecula
in ignem reſolutum iri.Nam & diſſolubile eſſe tandem quod compoſitū:& ignem uelut maximū
omniū atq; potentiſſimū in ſe omnia tandem mirabiliter aſſumpturū.Mentem uero diuinā operis
huius artificem ex igne rurſus opus ſimile & ſimili fato faciliimoq; nutu reformaturā.Quā quidem
ſentētiam Anaxagoras:Empedocles:Heraclitus:& ſtoicorū plęriq; confirmauerunt fatētes deum
quidem omnipotentē poſſe opus ſuum ſemper in ordine ſimul tradito conſeruare.At opus ipm/
quia & finitę naturę eſt/& intra ſe repugnans non poſſe ſeruari:deum uero quod formationi deeſt/
reformatione rependere.Sed hęc illi uiderint.Tu uero notabis hic Platonem eos redarguere/qui
cœleſtia iccirco negant uiuere:quia ſemper eodem modo ferantur.Quod quidem non abſentis
uitę:ſed pręſentis ſufficientię atq; ſapientię eſſe omnibus debuit argumentum.Memento ꝑterea
animā a corpore adeo diuerſam exiſtimari/ut nihil ſit utriſq; cōmune.i.nulla cōmunis materia.Itē
quia anima ex materia non dependet.Rurſus/quia natura corporea/neq; uera ſubſtantia/neq; ue-
ra eſſentia iudicatur.Appellat animos ſtellarum deos:eorū uero corpora deorū ſimulachra.Pro-
inde in diis cœleſtibus Iouem nominat prouidentię munus.Iunonē uero/uim animalem prouidē-
tię ſubditam:ait & ſtellas ſingula acute ſentire per ſenſum uidelicet a noſtro longe diuerſum.De-
ſcribit quoq; naturam dęmonum prudentia/ſenſu/memoria/motu potentem:inter deos homi-
neſq; mediam:interceſſionis interpretationiſq; gratia honorandam.Cogitationes noſtras cogno
ſcentem ex noſtris uidelicet figuris & motibus & affectibus:diligentem bonos/malis infenſam:
omnes hic dęmones uidetur bonos exiſtimare/quos uidelicet deceat coli.Alibi uero nonnul-
los ſignificat eſſe malos.Et ęthereos quidem aereoſq; inuiſibiles.Aqueos uero/quos nominat ſe-
mideos uideri ait nōnunꝗ & uix uiſu ſcilicet intimo potius ꝗ externo.Addit admoneri animos a
dęmonibus per ſomnia/uoces/uaticinia/oſtenta/maxime uero quo tempore animus migrat e cor-
pore.Multa his admonentibus religioni addita/eſſe inquit:ait pręterea non licere quę in religione
legibus firmata ſunt mortali naturę mutare.Mortali inquit:diuinę enim licet.Ediſce diuinum di-
ctum:ratio omniū diuiniſſima uiſibilem cōſtituit mundum quē uir felix admirans charitate accen
ditur diuinitatis inueniēdę:unde felix & hic & in altera uita euadit fitq; per ſapiētiam uere unā ue-
re unus ad cōgrua uirtuti loca tranſlatus reliquū eſſe omne tēpus diuina cōtemplaturus.Mox ubi
traductū eſt.Res enim diuinas/& quę ſequūtur/alibi legiꝉ:nō enim prudētis ē diuinorū alia qdem
honorare/alia uero negligere.Narrat inter hæc aſtronomica quędā notiſſima.Laudat ad ingenii
uirtutē tēperatā aeris qualitatē.Deinde ubi ait motiones ad bonū tendentē a bona aīa ꝓficiſci/deſi
nentē uero in malum:cōtrario ſe modo habere:ne cogites alterā qdē mundi animā bonā eē/alterā
uero malā.Sed ab ipſa mūdi aīa ꝓficiſci bona/quatenus mētis eſt particeps.Alioqn ꝓuētura inde
mala.i.ordine numerorū oīno carētia.Mala enim in ſuꝑiorib⁹ noīauit:quę cōcordi numero & pul
chritudine carēt.Bona uero quę cōſentiētibus numeris coaptanꝉ.Subdit mala.i.priuationē ordi-
nis uicta fuiſſe a bonis.i.ab initio rerū ab ipſis diuinę mētis ideis.Itē uinci oportere.ſ.mundo ꝑſe-
uerante.Hæc uero fuiſſe dicta ſm iudiciū impios puniens:quia uidelicet diuinū iudiciū malos pu-
niens iniuſtitię malum uincit iuſtitię bono.Notabis uirtutē maximā eſſe religionē/negligētiāq; re-
ligionis cām īfelicis ignorātię hoīb⁹ extitiſſe.Itē optimū īgeniū eſſe/qd ex tēperātia/& fortitudine
mixtū ſit/docile/memor/ad diuina ꝓpēſum.Cūq; eiuſmodi ingenia recte educata ſunt/religionis

culrum

cultum ab iis in alios uerissimū ꝓficiſci/ ciuitatiq; omniū utilissimū/& ſapientiā niſi adiuuāte deo diſci nō poſſe:ab eo aūt qui modū in docendo nō ſeruat:ſatius fore nō diſcere. Itē deoꝝ plena eē oīa adeo ut ſuperni/neq; obliuiſcanť noſtraꝝ rerum/neq; nos deſerant. Quę uero de numeris attingit raptim/ubi oportunius fuerit latius explicabimus. Nunc ita ꝑſtringe. Numeri in ſe qdē incorporei ſunt qñ nihil aliud ſunt q̃ repetita unitas/hæc aūt indiuidua eſt. At cū primū ſitum ſortiri putātur/fingi pñt in puncta cōuerti. Itē ex tractu quodā a puncto in punctū naſci lineam/ ex cuius ductu ſuꝑficiē:ex cuius deſcēſu ꝓfundū. Numeri lineares qdā ſunt/ſuꝑficiales alii:alii uero cubi atq; ſolidi:primi ſicut binarius unitati q̃ primus. Secūdi ſicut quaternarius/ꝑ binariū ab unitate ꝓcedēs. Tertii ut octonarius ex binario in ſe reuerſo ꝑfectus. Perfecta item proportio dupla putať. Primo qdē qa prima eſt inter unū.ſ.atq; duo ꝓgenita. Secūdo qa dum uideť diſceſſiſſe ab uno geminādo reſtituit unū. Tertio qm̄ oēs ꝓportiōes intra ſe cōtinet. Nam & ſexquialtera & ſexqtertia / ſimileſq; uelut ptes ſunt infra duplam. Hāc natura obſeruat in coelo / ſeruat & huius gratia ſexquialtera etiā ſexquitertiā:ex qbus dupla cōponitur. Pythagorici enim ubi ſpęraꝝ interualla dimetiunť terrā ad firmamentū cōparāt. Itē ad Lunā & Solem. Solē quoq; ad firmamentū. In qbus ſane cōparatōibus interuallum a terra ad Solē cōparatū ad īteruallum ab eodē ad firmamentū: efficit qdē inter terrā ac ſolē ſexquialterā. Inter hūc uero & firmamentū ſexquitertiā:& in illa qdē ꝓportōe diapente conſonātia naſciť:ex hac aūt diateſſeron. Ex qbus certe ambab⁹ cōficiť ꝓportio dupla cōſonātiaq; diapaſon:uolunt & a terra ad lunā fieri diateſſeron/ſicut ad ſolē fit diapēte & a ſole ad firmamētū iterū diateſſeron. Quēadmodum uero natura ꝓportiones eiuſmodi obſeruat in ſpęris: ita in actiōibus paſſionibuſq; elemētoꝝ:ut enim actio ꝑfecta ꝓueniat/oportet agens duplo potētius eſſe ſubiecto. Sed quare. Quia cū intendat in agēdo geminare ſeipſum/nimirū ꝓportione indiget geminante. Alioqn ſi mīore ſpatio ſuparit/reluctās ſubiectū ꝑfectā impediet actionē. Sicut uero dupla cōducit ad ſubſtātialem ſpēm generādam/ita ſexquialtera ad familiarē ſpeciei affectionē atq; figurā / & ſexquitertia ad accidentia quędam cōmuniora. Pręterea ꝓportionis eiuſdē modus in noſtris ſeruať humoribus. Duplum enim eſſe uolunt ſanguinē ad pituitā. Duplam & hāc ad bilem: hāc ſimiliter ad atrā bilem. Qđ ſi duplas hñt cōſequēter ſexquialteras & ſexquitertias/ quę ī dupla ſunt cōtinēt. Similes quoq; in auditu cōſiſtunt. In quo quattuor aeris inſunt gradus. Tres ignis. Duo aquę. Terrę unus. Scis aūt inter quattuor atq; tres ꝓportionē fieri ſexquitertiā. Cōtinet enim quaternarius ternarium:ac inſuꝑ unitatē/ partem ternarii tertiam. Scis quoq; ternariū inter atq; binariū ſexquialteram collocari/quādo ternarius binariū continet inſuperq; unitatē alteram.i.dimidiam binarii portionem. Quāobrem in ipſa auditus affectione ꝓportiones omnes manifeſtius q̃ aliis inſunt. Itaq; & cōſonantię. Diapaſon quidem.i.octauę uocis in dupla. Diapente uero.i.quintę in ſexquialtera. Diateſſeron autem.i.quartę uocis in ſexquitertia. Mitto ꝙ in quattuor elemētis ꝓportiones poſſunt ſimiles cogitari. Sed de his alias. Conſentiunt his & medici. In iis quę ad tactum & quodāmodo ad guſtum pertinent/ gradus quattuor numerātes. Primū qdem qui uix ſenſu percipiatur. Secundum uero qui manifeſte percipiatur/ſed non offendat. Tertium iam offendentem & deinde lędentem. Quartū breui interimentē. In his quidem gradibus / dupla & ſexquialtera & ſexquitertia reperitur:ſed hæc medici uiderit. Adducit hic Plato unum/duo/quattuor/ſex octo/duodecim. A quattuor ad duo/dupla eſt:ab octo ad quattuor quoq; dupla:hi quidem exceſſus duo / ꝓportiōe ſunt pares/ uterq; enim fit per duplam/non tamē pares numero: octonarius enim quattuor ſuperat quaternario. Hic uero binario excedit binariū: compara rurſus ſenariū / hinc quidem ad quaternarium: īde uero ad octonarium. Hinc certe fit ſexquialtera. Inde uero fit ſexquitertia. Hi ergo exceſſus ꝓportione ſunt impares/numero uero pares. Vtrobiq; enim per binariū fit exceſſus. Rurſus cōpara ſex ad duodecim ꝓportione dupla:& inter hęc ad utrūq; cōferas octonarium. Certe a duodenario ad hūc ſexquialtera naſciť. Ab hoc ad ſex oritur/ſexquitertia/ex quibus dupla inter ſex duodecimq; cōponitur. In qua duo illi exceſſus tam ꝓportione q̃ numero impares euidēter apparent. Hæc omnia in cōmentariis Timęi cōmodius pertractantur.

Proportio humoꝝ nr̄i corporis.

FINIS ARGVMENTI IN EPINO. VEL PHILO.

PLATONIS EPINOMIS VEL PHILOSOPHVS.

PERSONÆ DIALOGI.

CLINIAS ATHENIENSIS HOSPES MEGILLVS.

CLI.

I Am ut cōmuniter ſtatueramus/huc tādem oēs tres & hoſpes recte ꝑuenimus / ego & tu & hic Megillus de prudentia quęſituri/qua rōne illud attingere ualeamus: quo intellecto humanus habitus optime ſe quantum natura fert:ad prudentiam habet. Cętera enim quæ ad ferendas leges ꝑtinebant iam tractauimus. Quod uero & inuen-

ctu & dictu maximum eſt / quo nam uidelicet ſi cognitum ſit ſapiens homo fiat / neq; inuenimus /
neq; diximus. Verũ nullo pacto ꝓtermittẽdum cenſeo: ne fere impfectũ illud relinquamus: cuius
aperiẽdi gratia hucuſq; ꝓfecti ſumus. ATHE. Scite loqueris o amice Clinia. Sermonẽ uero quẽ-
dam nunc mirũ / & rurſus quodãmodo nõ mirũ / auditurũ te puto. Multi enim fluctib⁹ huius uitę ia
ctati illud ꝓdicant: humanũ genus felix atq; beatũ eſſe nõ poſſe. Attẽde igiꝉ & cõſidera utrũ & ipſe
recte ac de re dicere uidear. Impoſſibile arbitror hoĩes in hac uita pręter admodũ paucos felicita-
tem & beatitudinẽ aſſequi. Bona tñ ſpes eſt / ut poſt mortẽ quis ea oĩa conſequatur: quoꝝ deſiderio
accenſus / optime pro uiribus egit uitã atq; exegit. Nec inauditũ aliqd nouũq; adduco / ſed qđ bar-
bari oẽs & gręci modo quodam cognoſcimus. Nemo enim ignorat quãta ſit in prima generatiõe
aĩalium difficultas: in cõceptione & utero primũ: deinde in natiuitate & partu. Poſtea in nutritiõe
atq; educatione. Nam ꝑ mille labores fieri hęc nõ ignoramus. Breue aũt tẽpus eſt nõ ſolum reſpe-
ctu diuturnitatis maloꝝ / uerũ etiã quocũq; modo quis cogitet: qđ quaſi circa humanę uitę mediũ
reſpirare parũper nos facit. Sed cito triſtis ſenectus ſuꝑueniẽs efficit ne quis optet rurſus in uitam
redire / cum ꝓteritas moleſtias cogitet: niſi puerili opinioni feraꝉ. Quę oĩa ita ſe habere / illud mihi
argumẽto eſt qđ modo rimaꝉ. Quęrimus enim quo nã pacto fieri ſapientes poſſimus quaſi aliqua
hmõi uis ſingulis inſit. Quę qdem tunc nos fugit / qñ ad aliquã eaꝝ facultatẽ / quę artis uel pruden-
tię uel ſciẽ noĩe cõmuniter appellanꝉ / quis prexerit tanq̃ nulla iſtarum in huiuſcemodi humanis re
bus digna ſit ſapiẽtię uocabulo nuncupari. Animus tamẽ ualde cõfidat uaticineturq; aliquã hmõi
uim ſibi ſm naturã ineſſe: quę uero ſit & quãdo & quõ adſit facile inuenire nõ poſſit. Nõne dubita-
tio & inquiſitio hęc noſtra de ſapiẽtia / huc ſpectat maxime: plena nimirũ ſpe in ſingulis: quicũq; &
ſeipſos & alios prudenter cõcorditerq; poſſunt in omni genere ſermonis diſputatõiſq; examinare.
Ita ne? an aliter hæc ſe habere dicemus? CLI. Nos qdem hoſpes ita cõcedimus: ſperãtes uidelicet
una tecũ deinceps ad ueriſſimã de his ſñiam ꝑuenturos. ATHE. Alias igiꝉ artes quę cum ſcientię
appellenꝉ / hoĩem ſapientẽ nõ faciunt primũ ꝑcurramus: ut illis remotis / eas qbus egemus admo-
ueamus cõparemuſq; & facta cõparatione diſcamus. Atq; eas in primis uideamus: qbus humanũ
genus maxime indiget. Vere enim hę primę ſunt / & maxime oĩum neceſſarię. Quaꝝ artifices q̃uis
ab initio ſapiẽtes uiſi ſint, nunc tamẽ & ſapientis nõ habenꝉ: & propter eas artes uituperanꝉ. Dicen
dum igiꝉ quæ nã hę ſint: & quod quicũq; optimi uiri capiũt uideri artiũ huiuſmodi ſtudia fugiant.
Prima uero ſit / quę ab humanaꝝ carniũ eſu / qui ferarũ ritu quõdam inter hoĩes inoleuerat ut fabu-
lę fuerunt / abſtinere iuſſit: & ad uictum modeſtiorem: nos reuocauit. In quo ſane priſci hoĩes q̃uis
manſuete & humaniter nobis cõſulerint: ualeant tñ: nec ſapiẽtię nomẽ uſurpẽt. Deinde cibi cerea-
lis artificiũ utile qdem & pulchrũ: ſed ſapientẽ abſolute uirũ nunq̃ efficiet. Difficultatẽ enim & mo-
leſtiã potius q̃ ſapiẽtiã afferet. Neq; etiã & agricultura id faciet. Non enĩ arte / ſed natura & dei quo-
dam fauore terrę culturã aggreſſi uidemur. Sed nec domoꝝ cõſtructio & reliqua oĩs ędificatio: ſu-
pellectiliũue effectio: nec ęraria / uel lignaria fabrica / aut figulina / aut textura: nec inſtrumentorum
oĩum artificia: quę plebi accõmodata nihil ad uirtutẽ afferũt. Venatrix etiã ars oĩs q̃uis uaria & in-
renioſa ſit / magnificentiã tñ ſapientiãq; nõ tribuit. Sed nec diuinatio aut interpretatio ulla. Nã & ſi
quę dicunꝉ cognoſcit / utrũ tñ uera ſint nec ne nõ intelligit. Poſtq̃ uero nullã eaꝝ artiũ qbus neceſ-
ſaria paranꝉ / ſapientẽ hoĩem facere nobis cõſtitit / reliqua ẽ imitatrix quędã facultas minime ſeria.
Sæpe enim inſtrumẽtis imitatio fit. Plęrũq; deformibus corpoꝝ geſtibus & figuris. In eloquio etiã
& muſis imitatio eſt: & in fingendo pingendoq;: ubi multa & uaria in corporibus tam duris q̃ mol-
libus exprimunꝉ: horũ nihil hoĩem imitationi deditũ ſapientẽ reddit: imitatõe uero ſublata: artes
illę reſtant quę in ferendo auxilio uerſari uidenꝉ: hę qdẽ multę & uarię ſunt: ſed oĩbus bellatrix quã
impatoriã uocãt / excellit. Hæc ſummope ꝓpter uſum ꝓbaꝉ: ſed felicitate maxime indiget: & forti-
tudine magis naturali q̃ ſapiẽtia ꝑficiꝉ. Medicina quoq; nobis opitulaꝉ cõtra ĩmoderati frigoris &
caloris impetũ cęterorũq; hmõi qbus natura aĩalium lędiꝉ: ſed horũ nihil ad ſapiẽtiam uerã cõdu-
cit: incertis enim cõiecturis opinionibuſq; ꝓcedunt. Nautas quinetiã gubernatoreſq; ferre auxiliũ
nõ negabimus. Nec tñ eoꝝ quenq̃ ſapientẽ uocari ab aliquo ꝑmittemus. Nullus enim eoꝝ irã uen
torũ amicitiãue cognoſcit: qđ & optimũ eſt & maxime in gubernãdi arte reqriꝉ. Neq; etiã ſapiẽtes
dici eos uolumus: qui litigãtibus dicẽdi uiribus adſunt. Quippe cũ memoria & uſu opinionis mo
ribus ſe accõmodent: & a uere iuſtitię intelligẽtia ꝓcul aberrent. Reliqua eſt mira quędã uis: quæ
ſibi opinionẽ ſapientię ſimiliter uendicat: quã naturã magis q̃ ſapientiã multi dicerent. Hæc in eo
cõſiſtit / qñ facile quiſpiã diſcit quę uelit: & multa diu ac firmiter meminit & qđ unicuiq; idoneũ eſt
cũ oporteat: cito & cõmode reddit. Hæc enim oĩa alii naturã: alii ſapientiã: alii naturę ſolertiã nũ-
cupabunt. Sed nullus mẽtis cõpos uere ſapientẽ ꝓpter hæc eſſe quenq̃ cõcedet. Verũtamẽ neceſſe
eſt / ſcientiã aliquã inueniri: quã quiſqs habuerit / nõ ſolũ uideaꝉ / ſed reuera ſit ſapiens. Attentõe op⁹
eſt. Nã arduã oĩno rem aggreſſi ſumus: qui aliã ꝓter dictas artes ſcrutemur: quę iure ſapiẽtię uera
dicaꝉ: quam qui adeptus eſt / nec abiectus / nec ſtultus erit / ſed ſapiẽs bonuſq; ꝓpter ipſam ciuis mo

De ui naturali ĩgenii & ſolutio quę ui- detur ſapiã.

deſtuſq;

deſtuſq; ciuitatis princeps & ſubditus. Hanc igitur primã inſpiciamus: quę ex oĩbus humanis artibus ita ſe habet/ut ſi hęc una ſe moueaẽ/ amẽtiſſima & inſipietiſſima hoĩs natura reddaẽ. Non eſt aũt hoc inuentu difficile. Nam ſi uni unã cõferes/illa quę numerũ mortaliũ generi dedit/id ꝑfecto efficiet. Deum autẽ aliquẽ magis q̃ fortunã ad ſalutẽ noſtrã hoc munus nobis arbitror contuliſſe. Quẽ uere deũ putẽ/uobis dicã: etiã ſi abſurdus uidebor & rurſus modo alio nõ abſurdus. Nam ipſum bonoꝝ oĩum auctorẽ/ cur nõ etiã maximi boni prudentię dico/ cãm arbitrabimur? Quẽ uero deũ laudibus o Megille & Clinia effero? Cœlum ferme q̃d par eſt/ſicut dęmones alii ſimul oẽs cęterięq; dei faciunt nos quoq; honoribus colere/ ac ꝑcipue adorare. Atqui cęteroꝝ oĩum bonoꝝ cãm nobis cœlum fuiſſe oẽs cõfiterenẽ. Dediſſe ꝑterea numerũ/ atq; etiã ſiq̃s obſeruare uelit daturum/ nos affirmam⁹. Quod q̃dẽ is aſſequeẽ/ qui in rectam eius ſpeculationẽ aſcẽderit: ſiue mundũ: ſiue olympũ: ſiue cœlum id libeat appellare. Dũmodo uarietates ipſius conſideret: & q̃o anfractu circuituq; aſtroꝝ diuerſa efficiat tẽpora: alimẽtaq; aĩalibus largiaẽ/ac ſapiẽtiam una cũ numero cęteriſq; bonis/hoĩbus tribuat. Id uero maximũ eſt: ſiquis numeroꝝ munus ab eo ſuſcipiẽs/oẽm ꝑcurrat circuitũ. Sed memoria repetamus dictũ & rectiſſime q̃dem in ſuꝑioribus a nobis fuiſſe/ ſiquis ab hoĩum natura numerũ auferat nunq̃ prudẽtes nos fore. Nunq̃ enim ferme aĩalis huius aĩa uirtutem oẽm ꝑcipiet a quo rõnem abſtuleris. Nec animal q̃d duo & tria & par & impar ac numerũ ꝓrſus ignorat rõnem de rebus reddere unq̃ poterit/quas ſenſu ſolum atq; memoria ꝑcipit. Reliquã uero uirtutẽ/fortitudinẽ dico & temperantiã habere nihil ꝓhibet. Qui aũt uere rõnis eſt exps/ is quomodo ſapiẽs unq̃ euadet? Cui uero deerit ſapiẽtia/uniuerſę uirtutis pars maxima / is cum bonus abſolute eẽ non poſſit nunq̃ beatitudinẽ aſſequeẽ. Ita neceſſe ẽ oĩno numerũ ꝑſupponere. Idq; neceſſariũ eſſe/pluribus etiã rõnibus monſtrari licet. Sed recte nũc rõne hac oſtendiẽ. Quod cęteræ artes quas omnes pauloante/enumerauimus/ſublato numero penitus euaneſcent. Forte uero q̃ de artibus cogitabit/pauca eſſe arbitrabitur in quibus humanũ genus numero indiget. Quãuis & hoc magnũ ſit. Verum ſiquis q̃d diuinum in generatione & quod mortale eſt / inſpexerit qua in re pietas erga deos & uerus numerus cognoſcet/is ꝑfecto inueniet/nullum uatẽ quãte uirtutis nobis cauſa numerus ſit ſi modo uniuerſus affuerit cõꝑrehẽdere poſſe. Nam & tota muſica motus & uocum numero indiget. Et quod maximũ eſt/ bonoꝝ q̃dem omniũ/mali uero nullius cãm eſſe numerum hinc facile cognoſcere poſſumus/q̃d irrationalis & inordinata: deformis: inepta: incõcinnaq; agitatio/omnia deniq; in q̃bus mali quidpiã ineſt/omni numero carent. Quod ſane qui beatus tãdem futurus eſt/ignorare nõ debet. Et qui iuſtum: bonũ: honeſtũ cęteraq; huiuſmodi ignorauerit/ nec ueram opinionẽ de his acceperit/ad ſeipſum & alios ꝑſuadendos numeri rõniſq; ui uti nõ poterit. Sed cõſideremus iam quomodo numero uti dicimus. Age unde unum & duo ꝑcepimus? Vt illud aĩaduerteremus: ad q̃d cognoſcẽdum ab uniuerſo naturã unãq; accepimus. Profecto cum multis aĩalium natura negauerit/ne a patre queant uſum numeri diſcere / nobis id primũ indidit deus/ ut poſſimus in eo q̃d oſtẽditur numerũ intelligere. Deinde oſtẽdit aptius idẽq; aſſidue facit. In qua explicatione rerũ nihil aliud/ſi unũ uni conferaẽ/pulchrius aſpicere poſſis q̃ diei lucẽ. Vnde & noctẽ oculoꝝ officio uiciſſim cõſideres ubi maxima apparet diuerſitas. Nam ſi reuoluere hęc nõ deſinas multas noctes: & multos dies uidebis: q̃bus cœlum nunq̃ ceſſat docere hoĩes / unum atq; duo: ut etiã q̃ tardiſſim⁹ eſt/hinc uti numero diſcat. Sic enĩ & tria & quattuor & multa q̃libet cernendo hęc intelliget. Sed de his unã deus Lunã formauit: quę modo minor: modo maior apparẽs/ita quottidie uaria ad q̃ndecim uſq; dies ac noctes cerniẽ. Hic aũt circuit⁹ eſt: ſiq̃s totũ circulũ in unũ cõferre uoluerit. Quare ut ita dicã tardiſſima ẽt aĩalia / q̃b⁹ naturã aliquã deus dedit ut poſſint diſcere numerũ ꝑciperẽt. In his igiẽ ad hęc uſq;: quodcũq; aĩal diſcẽdi ꝑtatẽ hẽt/ unũquodq; ꝑ ſeipm̃ cõſiderãdo ad numerandũ idoneũ maxime factũ eſt ſed numerũ oẽm ad numerũ conferre/ maius opus eſt. Atq; iccirco lunã ut diximus modo creſcentẽ/modo decreſcentẽ fecit. Hinc mẽſes ad annum cõſtituit: numerũq; oẽm felici quadã fortuna cõferri ad numerũ docuit. Hic terra fœcũdior facta cõcipit: fructuſq; ad alimentũ aĩaliũ oĩum parit cum & ſuauiter uenti flant: & imbres in terrę gremiũ ſalubriter defluũt. Ac ſiq̃d mali in his accidit nõ diuina culpãda natura eſt: ſed humana q̃ iniuſtę uitã ſuã diſtribuit. Nobis aũt de legibus modo ſcribẽtib⁹ cętera quę hoĩbus optima ſint/facilia cognitu eſſe uideñẽ. Et quẽlibet poſſe ſufficiẽter quę de iis dicunẽ/intelligere: ac ꝑterea facere poſtq̃ quid cõfert & q̃d non cõfert ꝑſpexerit. Cætera inquã nobis uiſa ſunt/ & modo uidenẽ non nimiũ ardua. Quo aũt pacto hoĩes boni efficianẽ/ penitus difficilimũ. Reliqua rurſus bona / poſſibile eſt/ ut dicitur & nõ arduum poſſidere. Opes quatenus oportet/& quatenus non: & corpus quale decet/& quale nõ decet. Animũ quoq; bonũ habere oportere quiſq; fatetur quomodo etiã bonus futurus ſit interrogatus quiſq; ita reſpõderet: ſi iuſtus moderatus: fortiſq; ſit: cæteraq; huiuſmodi. Sapientẽ quoq; animũ eſſe debere/ quis neget. Quę uero ſapientia comparanda ſit/ut nuꝑ diſſeruimus/nullos de multis inter ſe cõuenire cognouimus. Nũc ergo pręter oẽs quas ſupra narrauimus ſapiẽtias non uilem quãdam ad hoc ipſum inuenimus / ut qui iam dicta didicerit / ſapiens uideaẽ.

De ꝑſtãtia numeri i cognoſcẽdis rebus.

Vnde didicimus numerũ.

Vtrum uero ſapiens bonuſq; ſit/qui hæc didicit rõne quęrẽdum.CLI.Scite nimium locutus es hoſpes/cum affirmares magna te de magnis dicturum.ATHE.Certe nõ parua ſunt hęc o Clinia/& quod maius eſt/penitus uera.CLI.Ita ſane o hoſpes. Labori ne cedas: quin ut cœpiſti ꝓgrediare. ATHE.Dabo operã:ſed uos etiam labori audiendi ne cedatis.CLI.Sic utiq; faciemus:ut ego pro utriſq; rñdeã.ATHE.Probe.Quare altius repetẽdum: & primo qdẽ ſiquo modo poſſumus uno noĩe cõprehẽdendũ uidet:quę nã ea facultas ſit/quã ſapiẽtiã eſſe arbitremur.Sin minus id fieri põt ſaltẽ alterũ declarãdum quę nã & quot ſunt:artes qb⁹ habitis/ſapientẽ more noſtro hoĩem appellamus.CLI.Diciam.ATHE.Omni crimine legũ lator carebit/ſi melius de diis q̃ priſci ſentiat:& optima uſus diſciplina:deos hymnis colat:beatitudineq; extollat: atq; ita feliciter uiuat.CLI. Recte tu hoſpes qñ qdẽ finis hic legũ tibi ꝓpoſitus ẽ/ut dei cultu & uitę puritati optimũ atq; pulcherrimũ exitum cõſequaris.ATHE.Quo ergo dicemus Clinia? An deos hymnis magnopẽ honorabimus? ſupplicabimuſq; ut ſequẽtẽ de illis diſputationẽ optime & pulcherrime trãſigamus? Ita ne? An aliter agẽdum cenſes?CLI.Ita ꝓrſus:ſed o uir felix/diis fide habita p̃cibuſq; p̃miſſis/ bñ de diis atq; deab⁹ loquaris.ATHE.Sic erit/ſi deus ipſe nos duxerit. Et dũmodo mecũ ores dubitãdũ nõ eſt.CLI.Proſequaris ergo.ATHE.Principio deoꝝ aĩaliũq; ꝓgeniẽ:qm̃ male maiores noſtri de iis tradiderunt nũc melius tractãdũ ita ſuſcipe operęprecíũ eſt/ut ſupiorem aduerſus impios diſputationẽ a nobis habitã reſumam⁹.Qua aſſerit eſſe deos rerũq; oĩum maximaꝝ ſimul & minimaꝝ curam hẽre:nec p̃cib⁹ ullis muneribuſq; p̃ter iuſtum placari.Recordamini ne hęc dicta eẽ o Clinia? Profecto ita nũc accepiſtis/ut meminiſſe debeatis.Præſertim qa maxime uera eẽ conſtitit.Omniũ uero maximũ illud habitũ eſt? Antiquiorẽ oĩ corpe oẽm aĩam eẽ.Num recordamini? Vel maxime id qdẽ.Nam qđ melius id & antiquius atq; qđ diuinius eſt:id inferiore ac uiliore prius eſt.Et similiter dux ducto & princeps ſubiecto natura prius.Id igit admittamus/aĩam corpe antiquiorẽ eſſe. Quod ſi ita ſe hẽt/primũ primi in generatiõe ueriſimilius ꝑfecto principatũ exordiũq; eẽ credet. Quare ponam⁹ principatũ principiũq; principii decẽtius ſe hẽre & ſic rectiſſime in ſapientiam de deoꝝ generatõe nos ĩgredi.CLI.Maneãt iſta pro humanis uirib⁹ affirmata.ATHE.Age igit non ne uériſſime aĩal ſm naturã tũc affirmamus/cũ una aĩę corpiſq; cõſtitutio. Vnã ſuo cõcurſu formã parit?CLI.Recte.ATHE.Aĩal ergo hmõi aliqd merito nuncupat.CLI.Certe.ATHE. Solida uero corpora quinq; cõuenĩẽter dicere poſſum⁹/ex qbus pulcherrima optimaq; fingunt. Alterũ aũt genus uniuerſum unã poſſidet formã.Nõ enim eſt aliud quicq̃ qđ ĩcorporeũ eſſe queat & oĩno coloris expers extra diuiniſſimũ illud genus in quo eſt aĩa.Cuius generi ſoli fingere fabricareq; cõuenit:corpi uero fingi:gigni:atq; oculis cerni:ſed aĩę generi ut iterũ repetamus cõuenit:ut inuiſibile ſit:cognitionis cõpos intelligibile/memorię rõniſq; in ipſis imparib⁹ paribuſue trãſmutationibus ꝑriceps.Sed cũ quinq; ſint corpa:ignis:aqua:tertiũ aer:quartũ terra:quintũ ęther: hoꝝ principatib⁹ multa uariaq; ſingula aĩalia ꝓducunt. Qđ ĩ uno ſic diſcere poſſum⁹:ponam⁹.n.prio terrenũ aĩaliũ genus eẽ hoĩes aĩalia multipeda/pedibuſq; carẽtia:ꝓgreſſiua ſimul & ſtabilia/radicibuſq; cõnexa.Vnũ autẽ id ubiq; exiſtimãdũ:ut q̃uis oĩa ex oĩbus corpoꝝ generibus ſint: plurimũ tñ in hoc terrę ſolidęq; naturę inſit.Alterũ aĩaliũ genus ponẽdũ/qđ etiã gignit cerniq; põt/& ignis plurimũ poſſidet.Terrę quoq; & aeris cęterorũq; omniũ paruas particulas habet:uariaq; iccirco hinc omnino animalia & uiſibilia gigni dicendum.Hæc cœleſtia putamus animalia eẽ/diuinum aſtroꝝ genus/ corpore pulcherrimo/animaq; beatiſſima & optima conſtitutũ: his utiq; animalib⁹ e duabus ſortibus alterã tribuendam putamus.Nam aut abſq; pernitie ĩmortalia prorſus atq; diuina neceſſario ſingula ſunt:aut uitam longeuã agunt: ſingulis adeo ſufficientẽ ut longiore non egeant. Hæc inquã duo eſſe animaliũ genera cogitemus.Ruĩſuſq; dicamus utraq; uiſibilia eẽ: quoꝝ alterum ex igne totum:ex terra alterum uideatur.Sed terrenum quidem abſq; ordine.Igneum uero omni ordinis ratione mouetur.Quod abſq; ordine fertur/ amens eſſe putãdum eſt:quod plerũq; faciunt/ quęcunq; apud nos animalia ſunt.Quod autem ordine in cœlo ꝓgreditur/ id mentẽ habere ſufficienter eo ueſtigio demonſtratur/ quod per eandem ſemp & ſimiliter ꝑficiſcitur: agitq; & patitur eadem.Animę uero intellectum habẽtis neceſſitas oĩum neceſſitatũ maxima eſt: ducens enim ſed nõ ducta gubernat.Quando autẽ anima quę res optima eſt conſilio ſm optimũ intellectũ ſe gerit/ tunc ſine ꝑuerſione id quod uere ſm intellectum ꝑficitur/neceſſario eueniet.Nec adamas ſolidius ĩmobiliuſq; eſſe poterit.Sed tres ꝑfecto parcę/quod ſinguli deoꝝ optimo deliberarũt cõſilio ꝑfectum cõſeruant.Oportebat igitur hoĩbus argumẽto eſſe: qđ aſtra uniuerſuſq; ille circuitus mentem habeant/quia eadem ſemp agunt:Maximo enim atq; mirabili temporis ſpatio iam ante quid ſibi agendũ ſit deliberarunt.Nec ſurſum deorſumq; modo hoc mõ illud cõſilio ꝓbãt. Quare nec errant:nec p̃ter antiquũ ordinẽ reuoluũtur.Multis autẽ noſtrũ cõtra uiſum eſt/ hęc qa eadẽ & ſimiliter ſemp agunt/ aĩam nõ habere:hãc inſanã opinionẽ ſecutum uulgus/genus humanũ qa moueatur/uitã mentẽq; hẽre putauit.Diuinũ uero qa in eiſdẽ ꝑmanet lationib⁹/mẽte carere.Decebat aũt pulchriora melioraq; & diis gratiora ſentire/qđ propterea mentẽ habeãt/qa ꝑ eadẽ ſimiliter pro-

Quę facultas ſit illa quã ſapientiã eẽ arbitramur.

Quid ꝓcedat ex eo qđ mentem habet.

fecta

ſecta/eadem ſemp̄ agunt. Hanc aſtroꝝ naturā eē/uiſu pulcherrimā: quę p̄greſſu & chorea optima
utens oīumq́ choreaꝝ magnificētiſſima cūctis aīalibus cōmoda p̄bet. Quod aūt nō imerito aīata
hęc eē dicamus/magnitudo quoq́ ipſoꝝ teſtat̄. Nō enim tanta ſunt dūtaxat quāta cernuntur: ſed
incredibili magnitudine ſingula ſunt. Quod ideo credēdū eſt q̄a ſufficientibus demōſtrationibus
id oſtendit̄: quibus ſolē totū tota terra maiorē eſſe: & quęcūq́ ferunt̄ aſtra mirabile hēre magnitu-
dinē intelligemus. Cogitemus igitur q̄ō fieri poſſit ut tanta magnitudo ab aliqua natura poſſit tā
to tp̄e circūferri. Ego igit̄ aſſero deum cām eſſe/nec aliter fieri poſſe. Animatū enim nō aliter q̄ p̄p
deū fieri poſſet/ut nos declarauim⁹. Q̄ñ ergo id facere deus pōt: facile ſibi fuit primū oī corpi ma
gnitudiniq́ uitā tribuere. Deinde qua rōne optime fieri cogitarit/hac ducere. Demū de his oībus
uerā hāc ſnīam ferri uolumus. Impoſſibile eſſe terrā/cœlum/ſtellaſq́ oēs/& quę ex his cōſtāt moles/
niſi aīa ſingulis aut adſit aut inſit adeo exquiſita rōne annis mēſibus diebuſq́ circūuolui nobiſq́ oī/
bus bona oīa facere. Hoīem uero decet quo uilior eſt/eo minus de ipſis nugari: ſed conari potius
certi aliq̄d dicere. Siq̄s aūt ip̄etus corpoꝝ/aut naturas/aut hmōi q̄cq̄ ordīs huius agitatiōiſq́ cām
eſſe dicet: p̄ſpicuū nihil adducet. Verū q̄d diximus iterū cōſideremus ut pateat utrū oratio illa p̄-
babilis ſit/an oīno futilis iaceat: qua primo dicit̄/duo quędā eſſe/aīam atq́ corp⁹: & quę ad utriuſq́
genus p̄tinet eſſe multa: eaq́ ab aliis in genere ſuo differre: & utraq́ genera a ſe inuicē eſſe diuerſa:
adeo ut tertiū nihil ſit utriſq́ cōmune. Animā uero ita differre a corpe/q̄d illa mentē hēat/hoc nō
habeat. Illa dominet̄/hoc ſubiiciat̄. Illa oīum paſſionū corpib⁹: hoc nullius cauſa ſit. Quocirca ſiq̄s
cœleſtia ab alio quoq̄ facta fuiſſe/nec ex aīa & corpe ut diximus cōſtare cōtendat/ſtultus oīno impe
rituſq́ habēdus eſt. Igit̄ ſi rōnes in his oībus adductę quicq̄ ualent/atq́ hęc oīa diuina p̄rſus iudicā
da ſunt/duoꝝ alterū arbitrari oportet. Nam aut deos eſſe hęc & rectiſſime q̄dem putabimus. Aut
deoꝝ imagines & quaſi ſtatuas eſſe/ab ipſis diis prudentib⁹ digniſſimiſq́ artificibus fabricatas cre
demus. Alterū inquā horū decernamus: & quod decreuerim⁹ firmiter teneamus: multoq́ magis
hęc q̄ alia quęlibet ſimulachra ueneremur. Nunq̄ enim pulchriora cunctiſq́ hoībus cōmuniora ſi/
mulachra reperient̄: nec in excellentioribus locis locata/puritate maieſtateq́ & perpetua uita pol/
lentia/q̄ hęc quę undiq́ ſimiliter cōſtructa ſunt. Sed nunc id quoq́ de diis aſſeuerem⁹. Nempe cū
duo aīalia nobis uiſibilia cognouerimus/quoꝝ alterū imortale: alterū uero q̄d terrenū eſt/omne
mortale ſit: iam tria de quinq́ mediū ſortita locum p̄babili rōne declarare conemur. Æthera poſt
ignē ponam⁹: ex quo aīam aīalia gignere arbitremur quę ſimilr̄ ut in cęteris generib⁹ fit/plurimū
de ſuo hēant/minimū aūt copulę gratia de generib⁹ alienis: poſt ęthera ex aere alterū aīaliū genus/
tertiū ex aqua ſimiliter ab aīa fingi. Quę oīa cū aīa finxerit: totū aīalib⁹ cœlū ip̄lenit/oībus quoad
fieri poterat generib⁹ uſa: quę oīa uitę p̄cipia ſunt. Secūda uero & tertia/quarta & q̄nta a manife/
ſtoꝝ generatiōe deorū incipiētia ad nos tandē hoīes deducunt̄. Deos igit̄ Iouē & Iunonē cęteroſq́
oēs q̄ōcūq́ aliq̄s uelit locato, modo legē eandē ſeruet atq́ hāc rōnē/ſtabilē teneat. Viſibiles itaq́
deos maximos: ſummopeq́ honorādos: acutiſſimeq́ undiq́ cūcta uidētes ac primos/naturā aſtro
rum & quę cū aſtris facta ſentim⁹/fatendū. Deīceps uero ſub his dęmones gen⁹ aereū in tertia me
diaq́ regione: q̄ interpretatiōis cā ſunt collocatos/orationib⁹ colere/gratia laudabilis interceſſiōis
interpretatiōiſq́ debemus: horū q̄dē duorū aīaliū alterū ex ęthere/alterū deinceps ex aere eſt. Ac
neutrū cōſpici totū pōt: ſed q̄uis hi dęmones p̄pe nos ſint: nunq̄ tū manifeſte nobis apparēt: pru-
dentię mirabilis p̄cipes ſunt: acuto q̄ppe īgenio tenaciq́ memoria cogitatiōes noſtras oēs cogno
ſcunt. Honeſtos bonoſq́ hoīes mirifice diligūt: improbos uehemēter oderūt: utpote qui doloris
p̄cipes ſunt. Sed deus q̄ diuinā ſortē p̄fecte poſſidet a dolorib⁹ uoluptatibuſq́ liber ſapiētia cogni
tioneq́ penitus fruit̄. Cū aūt refertū aīalib⁹ cœlū ſit: & dii ſummi & dęmones ſe inuicē īterpretāt̄.
Media enī aīalia tum ad terrā tum ad cœlū leui motu ferūtur. Quintū uero q̄d ex aqua ē/recte ſe-
mideū uocabim⁹. Id nōnunq̄ cernit̄ nōnunq̄ aſpectui noſtro ſe ſubtrahit: & cū uidet̄/tenui uiſu p̄ce
ptū admirationē affert. Cū igit̄ quinq́ hęc aīalia ſint quę aut ſomniis: aut uaticiniis: audituq́ p̄ uo-
cem ſanorū/aut ęgrotātiū aurib⁹ p̄cepta/aut etiā in ipſo/e uita exceſſu nobis ſeſe offerentia/noſtros
aīos mouent. Vnde multa multis ſacra & priuatim & publice his opinionib⁹ inſtituta ſunt īſtituē-
turq́ in poſterū: horū oīum legiſlator q̄ uel minimū mētis hēat: nunq̄ aliq̄d īnouabit. Cauebit enī
ne ad nouū minus certe religiōis cultū ciuitatē ſuā uertat. Nec quę patria lege uel cōſuetudine de
ſacrificādo firmata ſunt: mouere audebit. Scire nāq́ debet mortali naturę nō eē poſſibile certi q̄cq̄
de his cognoſcere. Eadē rōne peſſimi hñdi ſūt hi: qui deos uere oculis manifeſtos nō p̄dicāt/& ſine
ſacrificiis debitiſq́ honorib⁹ relinqui eos ab hoīb⁹ patiunt̄: p̄inde enī faciūt/ac ſiq̄s Solem Lunāq́
oīa luſtrare nulloq́ in honore haberi uideat: nolit tamen pro uirili ſua parte clara hęc hoībus red-
dere: ut ſolēnes dies eis ſacrificia agantur ac tempora maiorum minorūq́ ſæpe annorum certa di
ſtribuantur. Nonne malus & ſibiipſi & cognoſcenti cuiq́ ſi dicatur/merito dici uidebitur? CLI.
Immo uero peſſimus. ATHE. Id ipſum o Clinia/ſcias nunc mihi accidiſſe. CLI. Quo nam pacto?
ATHE. Scitote octo in cœlo eē uirtutes/ſibi iuīcē ſorores: quas ego inſpexi/nec magni aliq̄d feci.

Oīum ſtellaꝝ uictus una.

Cuiuis enim hoc facile eſt:harū tres hę ſunt/ ſolis una/lunę una/ſtellaꝝ oīum : de quibus ante dixi-
mus una/atq; alię quinq;:has oēs & eos qui in his ſunt/ſiue ipſi ꝑgrediant/ ſiue in uehiculis ferant/
nullus ita habere ſe putet/ut alii eoꝝ/dii ſint/alii minime/alii legitimi/ alii tales / quales nefas eſt di-
cere.Sed oēs fratres:& in fraternis ſortibus uiuētes dicamus iiſq; honores reddamus:nō alii ānū/
alii menſem/alii nullam ſortē/nullūue tēpus:in quo circulum ſuū ꝑcurrit : mūdum hornatūq; una
ꝑficiens:quē ratio oīum diuiniſſima:uiſibilem ſtatuit: hūc uir felix primū ſummopere amiratur:
deinde cupiditate ardet ea diſcēdi quęcūq; a natura mortali ꝑcipi poſſunt . Sic arbitratus optime

Quę una uera ſapientia.

atq; feliciſſime ſe uicturū & cum deceſſerit ad cōgrua uirtuti loca uenturū. Atq; ita uere initiatus:
& ipſe unus unā reuera ſapientiā nactus/reliquū tēpus in rerū oīum pulcherrimaꝝ cōtemplatione
uerſat.Poſt hæc qui & quot ſunt/dicēdum eſt . Equidē affirmare audeo nunq̄ nos in hoc mēdaces
fore.Iterū octo eſſe dicimus.Quaꝝ tres dictę ſunt: quinq; reſtant. Quarta uero & quinta latio &
amfractus ęquali ferme uelocitate cum ſole ferunt.Itaq; neq; tardiores ſunt/ neq; ueloci0res / atq;
harū trium ſemꝑ ſufficiens ductor eſt intellectus.Solis dico & Luciferi/& tertii illius:qđ cum igno
retur noīari non pōt.Quod ꝑpterea factū eſt/qm̄ primus harū rerū ſpectator barbarus fuit. An-
tiqua enim regio illos aluit qui ꝓpter ęſtiui tēporis ſerenitatē:primi hæc inſpexerunt. Talis Egy-
ptus & Syria fuit:ubi ſtellę ſemꝑ oēs ut ita dixerim clarę cernunt : qa cœli aſpectū nubes & pluuię
nō impediunt.Inde huc & alio quocūq; infinito tꝑe ꝓbata iſta manarūt.Quapropter magna cum
fiducia hęc legibus ſanciant.Res enim diuinas non eſſe uenerādas arbitrari/aut hæc nequaq̄ eē di
uina:extreme dęmētię foret.Quod aūt noībus caruerūt cauſa dicta eſt/agnomina tñ deorū tenēt.
Lucifer enim qui & Veſper eſt/ſtella Aphroditis.i.ueneris eſſe dicit.Quod dictū ſyrio nominū au
ctori ualde cōgruū eſt.Stella uero quę ęqualiter ferme cū ſole & hoc currit Mercurii. Reſtant tres
adhuc lationes eorū qui ad dexterā cū ſole lunaq; mouent.Octauū ꝑterea circa unū oportet dice-
re:quē iure mūdum ſupernū qs nūcupabit:qui cōtra q̄ cęteri mouet cęteroſq; ſecū trahit:ut homi
nibus pauca de iis ſciētibus uidet.Sed neceſſe eſt eā dicere/quę ſufficiēter cognoſcim⁹.Vera enim
ſapiētia hac rōne quodāmodo illi apparet qui uel modicū quid rectę diuinęq; itelligētię nactus ē.
Reliquę ſunt ſtellę tres:quarū una/cęteris tardior eſt : quę Saturni noīe a quibuſdā cognominat:
quę poſt hanc ſitu & tarditate ponit Iouis eſſe dicat.Deinde Martis / qui cęterorū maxime rubeus

Laus prouincię Gręcię.

eſt/hęc intellectu ſiqs exponat:difficilia nō ſunt:ſed poſtq̄ intellexeris/ ita de diis ut diximus exiſti-
mandū eſt.Illud etiā cuilibet gręco ſciēdum eſt:nos regionē ad uirtutē oīum pene optimā habita-
re.In hoc maxime laus regionis huius conſiſtit:qđ inter hiemalem ęſtiuāq; naturā media eſt.Qm̄

Tardius gręci q̄ barbari ꝑcipere:ſed qcq̄d ab illis acceꝑit:melius reddiderunt.

uero magis q̄ barbari ut diximus ab ęſtiua ſerenitate diſtamus/horū deorū ordinē tardius intelle-
ximus.Verū quicqd gręci a barbaris accepere/melius reddiderūt.Quod & in his quę modo tra-
ctamus cogitare debemus:qđ q̄uis inuentu hæc difficilia ſint/magna tñ ſpes nobis eſt gręcos prę-
ſtantiori cultu q̄ a barbaris acceperit hos deos oēs honoraturos:ac tum diſciplina : tum delphicis
oraculis monitos omni legitima obſeruatione diligēter ꝓſecuturos. Nec gręcorū qſpiā exiſtimet
nō oportere mortales de diuinis rebus tractare.Sed cōtra oīno putet: nec mente carere deū/neq;
naturā humani generis ignorare.Scit enim ſe docentē ita ſecuturos hoīes ut quę docent / ꝑdiſcāt.
Quod aūt numerū numrateq; docet/quodq; uos id ipſum diſcimus/nō ignorat: ſi enim id igno-
raret/eſſet oīum amentiſſimus.Certe & qđ fert/accidere.Ipſe enim ſeipſum ignoraret/ſi potenti-
bus diſcere inuideret magis q̄ gratularet:qđ ꝓpter deum boni efficiant: ꝓfecto ueriſimile eſt: qū
primū hoīes de diis cogitare cœperunt/qđ eſſent & ęquales quidue agerēt nō ut prudētes qdem
nec ut ſecūdi iudicauiſſe qui antiquiſſima eē putauerūt:ignē & aquā & cætera corpora. Mirabilem
aūt aīam/poſteriorē.Vnde & corpis motū potentiorē/honorabiliorēq; ducebant.Nēpe ſeipm ca-
lore & frigore cęteriſq; hmōi agitare.Animā uero neq; corpus neq; ſeipſam mouere : nūc uero cū
dicamus ſi aīa corpri adſit/nihil mirū eſſe ut & ſeipſam moueat & corpus circūferat/dubium nobis
nullum eſt qn pondus ab ea circūferri poſſit.Cū aūt uniuerſi cauſa aīa ſit:& rerū alię bonę ſint/ alię
malę.Latiōis qdem oīs motuſq; caſum animā eē dicēdum: ſed lationē motūq; ad bonū ab optima
aīa ꝓficiſci/motū uero ad cōtraria/cōtrariū.Mala aūt a bonis uicta eſſe uinciq; oportet.Hęc nobis
ſm iudiciū impios puniēs dicta ſunt oīa.Quātum uero attinet ad id qđ modo ꝓbat: dubitādū nō
eſt:qn bonus uir ſapiēs ſit dicēdus.Sed uideamus nunqd hāc ſapiētiā quā iam diu quęrimus ꝑ di-
ſciplinam uel artē aliquā aſſequamur.Quod ſi ignorauerimus exptes ignariq; iuſtitię futuri ſimus.
Ita ꝓfecto mihi uidet:quare dicēdum ē.Quod igit ſurſum deorſumq; inueſtigādo cognoui / ora-
tione uobis aperire conabor.Nam maxima uirtus neglecta ignorātię cauſa fuit.ut prædicta nobis
ſignificare uident.Maiorē uero uirtutē religione pietateq; in deū nullam in humano genere inue-
niri quiſq̄ ſibi perſuadeat:id ex maxima ignorantia in optimis naturis factum non eſt.Optimę aūt
naturę ſunt quę rariſſime reperiuntur/& ſiquādo reperiantur maxime ꝓſunt.Animus certe facilis
ille eſt:qui tardam contrariāue naturā manſuete & mediocriter poſſidet : fortitudinem ammirat
& temperantiā diligit:& quod maximū eſt in his naturis ad diſcendum promptus ē : ac memor &

huiuſmodi

huiuſmodi rebus maxime delectaꝛ/diſcẽdi ſtudio deditus. Hęc utiq; nec facile innaſcunt & cũ inna
ta fuerint ſi educationẽ diſciplinãq; idoneã/cõſequant/plurimos inferiores ita moderari & cõtine
re pñt/ut cogitãdo/loquẽdo atq; agẽdo ſingula erga deos ut oportet & qñ oportet/in ſacrificiis pu
rificationibuſq; eorũ quæ in deos & hoĩes facta ſunt nõ ſimulatione/ſed ueritate uirtutem maxime
colãt: qđ ciuitati oĩum utiliſſimũ eſt: hãc igiꝛ partẽ natura principaliſſimã eſſe aſſerimus: poſſeq; q̃
maxĩe atq; optime ſiqs doceat: diſcere. Nemo aũt docebit niſi deus adinuenerit/ab eo uero q mo
dum in docẽdo nõ ſeruat ꝑſtat nõ diſcere: neceſſariũ tñ ex his quæ mõ dicta ſunt/uideꝛ hæc diſcere
& a nobis naturã hanc optimã dici. Quare conemur exponere quę & qualia ſint & qũo ꝑdiſcenda:
idq; pro uiribus & mei diſſerẽtis agaꝛ/& eorũ qui exaudire poterint quo pacto cultus diuini nõnul
la diſcanꝛ. Inuſitatũ quid forſan audietis: nomẽ tñ rei dicamus: qđ nullus pp huius rei imperitiam
arbitrareꝛ. Nolite ignorare aſtronomiã ſapiẽtiſſimũ quiddã eſſe. Nẽpe neceſſe eſt uerũ aſtronomũ
eſſe/nõ eũ qui ſm Heſiodũ oẽſq; hmõi: occaſum ortumq; cõſideret ſed eũ potius qui circuitus octo
& qũo ſeptẽ ſub primo uerſanꝛ: quoue ordine circulos ſuos ſinguli ꝑagant. Quod nulla natura niſi
mirabilis ſit facile unq̃ inſpiciet. Vt mõ diximus: & dicemus/declarãtes qđ oporteat & qũo opor
teat diſcere: primo igiꝛ id dicaꝛ: qđ Luna celerrime circulũ ſuũ euoluit: atq; ita pleniluniũ primũ
& mẽſem peragit. Sol deinde inſpiciẽdus eſt: qui ſolſtitia uerſioneſq; tẽporũ circuitu efficit ſuo: ꝑte
rea & qui una cũ Sole currũt/cõſiderãdi. Deniq; ne eadẽ de eiſdẽ ſæpius diſſeramus/curſus omnes
quos pauloante tetigimus/quiue nõ facile intelliguntꝛ/cõtẽplari debemus. Ita ut naturæ prius do
ctrinis ad hæc ꝑtinẽtibus longo uſu laboreq; a iuuenta/immo uero & a pueritia ꝑparenꝛ. Quocir
ca doctrinis quæ mathematicæ appellanꝛ/opus eſt. ¶ Primo uero ac maxime numeris: nõ iis dico
numeris qui corpus habẽt. Sed qui oẽm paris ĩparisue generationẽ atq; uirtutẽ: quã ad ꝑficiẽdã co
gnoſcendãq; rerũ naturã conferunt. Quibus ꝑceptis illa deinceps quã ridicule geometriam appel
lant/diſcẽda eſt. Numeroꝝ uero inter ſe natura diſſimiliũ ſimilitudo ad planorũ partẽ relata clare/
ſcit. Quod qdẽ nõ humanũ ſed diuinũ miraculũ/ſiquis plane intelligat/uideaꝛ oportet: poſt hanc
numeri/qui in tres uſq; dimẽſiones adaucti ſunt: naturæ ſolidæ ſimiles: ac rurſus diſſimiles alia qua
dam arte ſtereometria uidelicet huic ſimili cõſiderãdi ſunt: ſed hãc quoq; qui in ea uerſati ſunt geo/
metriã/noĩauerunt. Illud aũt mirum diuinũq; intelligẽtibus eſt: qđ cũ reꝝ uirtus in duplo ſemp: &
in ſuo oppoſito reuoluaꝛ/in ſingulis proportionibus ꝑ genera ſpẽſq; uniuerſa natura formaꝛ: pri
ma igiꝛ dupli uirtus ſm numerũ/per unũ ad duo ꝓportione ꝓcedit/duplũ potẽtia poſſidẽs. Sed in
ſolidũ & tangibile rurſus ab uno in octo dupli rõ proficiſciꝛ. Alia uero dupli in mediũ: ſed forte mi
nore maius: & minus maiore ęqualiter. Verũ aliud eadẽ pte extremitates excedit/ab eiſq; excediꝛ.
¶ In medio uero ſenarii ad duodenariũ numeꝝ/ſexqualtera: & ſexqtertia emerſit ꝓportio: horũ ĩ
medio uis hmõi ad utraq; uerſa cõcinnũ hoĩbus uſum cõmodumq; attribuit: ludi: & tẽporalis nu
meri cõcẽtuſq; gratia/choreæ muſarũ felici tributa. Hæc igiꝛ ita fiant: & ita ſe habeãt: horũ finis eſt
ut ad diuinam generationẽ: & eorũ quæ cernũtur oculis pulcherrimã diuinamq; naturam conſide
randam nos cõferamus: quatenus hanc hoĩbus inſpiciẽdã deus largitus eſt. Quã nunq̃ ſine dictis
artibus aſſequemur. Ad hæc ſingula quæq; ad ſpẽs ſuas/oĩa deniq; ad unum in diſputationibus/re/
ferenda interrogãdo & arguẽdo ſiqua minus recte dicãtur. Recte enim oĩum pulcherrima & pri
ma hoĩbus huiuſmodi examinatio eſt. Vbi uero nõ talis reuera/ſed ſimulata inqſitio eſt fruſtra con
tendiꝛ: ꝑterea tẽporũ conſiderãdus eſt ordo/q̃ exacte cœleſtia oĩa perficit: ut quicũq; uere dictum
fuiſſe crediderit antiquiorẽ diuinioreq; corpore animã eſſe/putet ꝑclare ſufficienterq; illud quoq;
eẽ dictũ. Deoꝝ plena eẽ oĩa adeo ut ſuperi neq; obliuiſcanꝛ noſtraꝝ rerũ neq; nos deſerãt. Sed hoc
in his oĩbus aĩaduertẽdũ eſt maxĩe illi qui recte ꝑceperit ꝓfutura: ei uero q nõ recte/ deũ inuocãdũ
eſſe. Modus uero hic eſt. Neceſſe enĩ eſt id quoq; tãgere. Omnẽ lineaꝝ deſcriptionem: cõſtõnemq;
numeri: & cõcẽtus rõnẽ: circuituſq; aſtroꝝ cõuenientiã: & quæ una cũctoꝝ cõſpiratio eſt ꝑſpici opor
tet ab eo qui mõ cõgruo diſcit: ꝑſpicieꝛ aũt ſiqs qđ dicimus ad unũ recte reſpiciẽs diſcat. Vnũ enĩ
hoꝝ oĩum intelligẽti uinculũ apparebit. Qui uero aliter hæc adipiſci ſtudet/fortunã ut dicimus in
uocet. Nunq̃ enim abſq; his naturaĩ ciuitatibus ulla felix efficieꝛ. Etenim hic modus eſt: hęc educa
tio: hæ diſciplinæ: per hæc itaq; ſiue facilia ſiue difficilia ſint: eũdũ. Nefas aũt eſt deos negligere: cũ
felix oĩum illoꝝ doctrina oĩbus recta rõne patuerit. Eũ ſane qui cũcta hæc ita ꝑcepit uere ſapiẽtiſſi/
mũ appellamus. Quẽ ego ẽt ioco & ſerio affirmo/cũ diẽ ſuũ obierit/non amplius multoꝝ ſenſuũ ut
nũc ſed unius ſortis participẽ fore: unũq; de multis factũ/felicẽ/ſapientiſſimũ atq; beatũ: & ſiue qs
incõtinẽti ſiue in inſulis ſeu publice ſeu priuatim uixerit/mõ ita ſe geſſerit/eadẽ a deo ſortẽ reporta/
tuꝝ. Sed qđ in principio diximus nũc quoq; uerũ nobis apparet: nõ poſſe hoĩes ꝑter pauciſſimos
ꝑfecte beatitudinẽ cõſeq. Quod quidẽ recte nobis aſſertũ eſt. Nam q diuini modeſtiq; ſimul/aliiſq;
uirtutibus natura ꝓditi ſunt. Diſciplinas ꝑterea felices conſecuti/quas diximus/iis ſolũmodo ſatis
ad felicitatẽ oĩa ſe hẽre uidenꝛ: his igiꝛ q ita & priuati & publice in his elaborarũt/cũ ad ſenectã pue
nerit/maxios tradi magiſtratꝰ iubemus. Cæteros uero ſeq: & deos ſimul deaſq; laudare: ac cetũ no

Aſtronomiã eẽ ſapiẽtiſſ. quoddam.

Vide ut male appellata ſit geometria.

Deorũ plena omnia.

Quis uere ſapiens.

ćturnũ ad hāc ſapientiā oēs diligēti examinatiōe pacta ꝗ rectiſſime adhortari.

EPINOMIS FINIS.

ℭARGVMENTA MAR. FICI. IN EPISTOLAS .XII. PLATONIS.

ℭARGVMENTVM IN EPISTOLAM PRIMAM.

d Io Syracuſanus uir profecto magnus/Platonis nō auditor ſolũ/ſed etiā imitator: a tyranno expulſus:& magno aīo pecuniā quā miſerat tyrannus ſtatim remittit:& utpote Platonicus/pro ſumma iniuria/ſummo quodā Dionyſiũ afficit beneficio : tribus .ſ.p̄ceptis ſalutaribus admonēs.Primũ eſt/principes nō pecuniarũ ſed amicorũ defectu perire.Secundũ nullā potētiā maiorē eſſe bonoꝝ prudentiũq; cōſenſu. Tertiũ oportere errata p̄terita recognoſcere:& quāto nobis detrimēto ſint augurari:quo a futuris delictis abſterreamur.

ℭARGV. IN EPISTOLAM SECVNDAM.

i N hac Epiſtola quā Plato ſcribit ad Dionyſiũ iuniorē poſt primũ ab eo diſceſſum/ & expulſo Dione quattuor ſunt præ cæteris obſeruāda.Primũ quidē/qđ ait magnā potētiā naturali quodā inſtinctu atq; ſapiētiā ſe ſe inuicē petere quo in unũ cōgrediant̃.Id qdē in diuinitate/in natura/in arte cōpertũ habemus.Principio penes deũ infinitā dei potētiā īmenſa ſapiētia comitat̃.Quod hic ſub Iouis & Promethei noīe indicat/Iouē quidē potētiā:Prometheũ uero ꝓuidentiā eſſe iudicās.Nēpe diuinæ intelligētiæ fontē atq; ſpectaculũ eiuſdē potētiā eē putat.Siquidem & quia pōt intelligere/iccirco intelligit:& potētiā eādē cōtēplat̃ intelligēdo.Apparēt: & hoꝝ ueſtigia in natura.In his enī quæ naturaliter cōpoſita ſunt/ſiue lapides & metalla/ſiue plātæ:& aīalia/īmo & in primis in ipſo cœlo/ita natura cōparatũ eſt:ut ex intima naturæ potētia naturaliq; uigore procedat/ordo quidā tũ in ipſis hoꝝ formis/tũ in actionibus atq; effectibus.Ordo uero eiuſmodi extrinſecus euidēs/interiorēq; uigorē potētiæ comitās/ſapiētiā quādā præ ſe ferre uidet̃. Nō enī aliter in progreſſibus ordinatis natura ꝓcedit/aliter ſapiētia:ſed ſimilis oīno eſt utriuſq; progreſſio. in arte quoq; humana ſiue priuata ſiue publica ſimilis qdā uẽ potētiæ ſapiētiæq; cōgreſſus. Naturalis qdē ingenii/memoriæ/uoluntatis uirtus ad potētiā ꝑtinet.Ex hac uero acqſita orit̃ ſapientia:& in actionibus ipſe ad ſapiētiā ꝑtinēs ordo ſeruat̃.Huius aũt myſterii diuinitate/natura/arte cōſtantis/in cōſuetudine elegāti habemus exēpla/qualia hic Plato recenſet:in mutua uidelicet potentũ ſapientũq; familiaritate: & quaſi naturali quadā neceſſitudine. Qua de re nos admonet cœlũ:in quo planetæ ſignificatores principũ his ꝓximi ſunt/qui ſignificār ſapiētes.Nā & Iuppiter Saturno eſt ſitu proximus:& Sol ferme a Mercurio nō diſcedit.Moralē igit̃ apud Platonē p̄ceptũ eſto:principes ſapientes honorēt:ſapiētes libenter principibus cōſulant.Nā & ſapiētia abſq; potētia ꝓdeſt paucis:& potentia remota ſapientia obeſt multis.Potentia quidē exps ſapiētiæ quo maior eſt/eo ꝑnitioſior.Sapiētia uero ꝓcul a potētia māca uẽ.Docent hoc magnæ planetarũ cōiũctiones.Iuppiter quidē dñs eſt.Saturnus uero philoſophus:hi ꝓfecto niſi cōiungant̃ nihil uel magnũ uel ſtabile moliunt̃.Felicē quidē familiaritatē Plato uult eſſe ex potēte ſapiēteq; cōflatā. Feliciſſimā uero copulā/ ubi utraq; in eodē aīo cōiungunt̃.In quo & ipſum Palladis ſedet numē potentiā una cũ ſapientia copulās.Pallas enim ſola & artes callet ſimul & uibrat haſtā.Hactenus de primo epiſtolæ huius myſterio dictũ ſit.Ad ſecundũ iā ꝑgamus.Animi bonitate excellētis/eſt gaudere bono/maxime uero diuino/hoc eſt ampliſſimo.Tale uero eſt/quod & ꝗ plurimis & ꝗ diutiſſime ꝓdeſt eiuſmodi ē uera uirtutis gloria ad doctrinā & mores tā poſteris ꝗ p̄ſentibus cōferens:hac ergo uiri optimo ingenio p̄diti:duabus de cauſis maxime oīum delectant̃/tũ qa ſicut intimā uirtutis lucē amant ſic exteriorē quoq; diligunt uirtutis ſplendorē:tum quia ſplendore hoc optant ſemper prodeſſe ꝗplurimis:& hoc certe perpetuo in genus humanũ beneficio gaudent.Gaudēt inꝗ quatenus ſentiunt. Cum uero ſempiterna gloria ſtudeant poſteritati prodeſſe/ſperātes uidelicet/ſicut nunc ita:& tunc ſplēdore hoc : & beneficio ſe gauiſuros:profecto id ſe poſt hanc uitā perſenſuros uaticinant̃.Naturæ ſiquidem diuinioris inſtinctu ad tantum beneficiũ inſtigantur.Non tam quia hoc ipſo gaudeant ꝗ ut gaudeant. Ac ſi multæ animaliũ ſpecies in ipſa nidorum eſcarũq; opera inſtigante natura non fruſtra futuro uſui conſulunt/multominus diuinos animos ſperātes ſe ſempiterno quodam officio gauiſuros fruſtratur euentus.Eiuſmodi uero uirtutis ſplendorē & beneficium tam in doctrina ꝗ in moribus his uerbis propheta Daniel cōprehendit.Fulgebunt docti tanꝗ ſplēdor firmamēti:& qui multos erudierint ad iuſticiam/ſicut ſtellæ in perpetuas ęternitates.In quibuſdā uero animis a ſua diuinitate degenerantibus beneficium uerę glorię ſtudiũ uel extinguitur uel in uanam gloriam permutatur. Tertium epiſtolæ huius myſterium/ſurgit altius.Sed quoniā in theologia: & in libro de amore latius expoſuimus/ſatis fuerit in præſentia leuiter delibaſſe. Quando diligēter formas ab artifice factas

ctas cōſideramus

ctas conſideramus paulatim qua ratione factę fuerit animaduertimus:& quãdo rationes per quas 354
efficit formas apprehendimus:facile per eas ad ipſas ideas artificioſæ mentis accedimus: ad qua-
rum exẽplar rationes ſuas ad formas direxit efficiendas. Quẽadmodum uero in artificiis a formis
ad rationes:ab his ad ideas:ideſt exẽplaria proficiſcimur ſic in ipſo rerũ ordine contẽplando pul-
cherrimas rerũ formas cognoſcimus artificioſiſſimis rõnibꝰ eẽ cõpoſitas:ac ſi rõnibus. Ergo ideis
ideſt exẽplaribus/ad quorꝝ ſimilitudinẽ ipſa ratio formas producit in ordinẽ. Tres ergo in uniuer
ſo ſunt ordines. Formarũ.ſ.& rationum & idearum. Ordo quidẽ formarũ quæ patẽt ſenſibus:ad
animã ipſam mũdi reducitur:quæ utiq; uelut principium motus:formas in materia generat/gene
rat autẽ alias aliis ration bus atq; ſeminibus:hunc uero ordinẽ in aĩa rationũ ad mentẽ redigimus
aĩa altiorẽ:a cuius ideis aĩa gubernandarũ rerũ ſuſcipit rationes. Ordo deniq; ideaꝝ in mentẽ ab
imẽſo:& ſimplici diuini boni ſplendore deſcẽdit. Si quidẽ una hoĩum idea bonorũ: ideſt ipſe deus
alias aliorꝝ bonorum/mẽti angelicæ ideas infundit. Quãobrem tres rerum ordines ad tres princi
pes fonteſq; reducunt. Ordo quidẽ formarũ ad mundi animã:ordo uero rationũ ad mentẽ ange-
licam. Ordo deniq; idearũ ad ipſum bonum. Et quia per ideas cuncta referunt ad bonũ:ideo Pla-
to inquit/circa oĩum regẽ cuncta ſunt:ideſt circa ipſum bonũ ſunt ideæ perq; ideas omnia/ circa ſe
cundũ.i.mentẽ ſunt ſecunda:ideſt rationes quæ ſequunt ideas. Circa tertiũ uero tertia:ideſt circa
animã mundi formæ. Significauit autẽ deum eſſe rerũ cauſam exẽplarẽ/ubi dixit circa. Item Fina-
lem/ubi ait eius gratia. Rurſus efficientẽ quando ſubiunxit ipſe cauſa eſt pulchrorũ omniũ : quod
enim nõnulla ſint deformia nõ ob id habẽt quod ab ipſo ſunt:ſed quatenus ab eo degenerãt. Neq;
mirum Platonici uideri uolunt:qđ Plato quodlibet illorum triũ principium nominauerit. Nomi
naſſe enim ſimiliter:ſed nõ ęque. Deum quidẽ per ſe unum bonũq; exiſtere. Cum uero unitas boni
taſq; ampliſſima ſint ſequit:ut deus per ſe ſit oĩno. Mentẽ uero ſummã deo proximã per deum eſſe
quatenus unũ quiddam eſt & bonum:ꝑterea & per ſe/quatenus mens eſt & ordo naturæ ſecundæ.
Mundi deniq; animã ꝓductã quidẽ:& ipſam a primo deo:qua unũ atq; bonum. Productam quoq;
ab ipſa mente/qua mens. Sed qua per ſe mobile eſt/a ſeipſa productã. Hucuſq; ait Plato ꝓcedere di
uinorũ origines/rerumq; principia. Præterea animũ noſtrum eſſe diuinũ/quãdo addidit affectare
diuina/Verum nõ cõprehẽdere q̃diu aſpicit in ea que ſibi cognita ſunt.i.uel ſenſus:& ſenſibilia:uel
formas horũ obiectu cõceptas ab aĩa. Hæc enim oĩa a diuinis longe diuerſa ſunt : unde animus in
hæc aſpiciens cogit de diuinis aliter ſentire:& ꝓnunciare q̃ ſint. ¶ Sequit quartũ myſteriũ de diui
norũ ꝑceptione. Primo quidẽ ait inueſtigationẽ diuinorꝝ nõ recte factã:ideſt nõ debitis/tum purifi
cationis/tũ diſciplinarũ gradibus inſtructã/malorũ eſſe omniũ cauſam. Quia uidelicet qui ſic inue
ſtigant deum/tandẽ eo ꝑueniũt:ut uel negent deũ eſſe uel de deo affirment quę non ſunt dei. Hinc
uera perit religio:extincta religiõe mala oĩa confluũt. Deinde ait ſtimulũ inueſtigandorꝝ diuinorũ
eſſe malorꝝ cauſam:ideſt ſi hoc abutamur:& oĩno quomodocũq; utamur nõ ꝑmittit ꝑſentibus ob/
lectamẽtis frui:& hac in uita quieſcere:altioribus hanelãtes. Verũ quid ſibi uult ubi ait niſi qs hũc
ex aĩo ſtimulũ eruat/ueritatẽ nunq̃ aſſequet? Profecto negat ueritatem rerum a deo dependẽtium
haberi poſſe/niſi ipſa de deo ueritas habeat. Præterea per illa quæ mox ſubiungit/ſcito Platonẽ ip-
ſum aſſidue in diuinorum inueſtigatione:uexari conſueuiſſe:& qui Platonem primo audiebant di-
uina contẽplantem/ſolitos ſub nimio diuinorꝝ ſplendore protinus caligare/diuq; uexari:donec ui-
delicet mentẽ deniq;/tum ab affectibus ſenſuum/tũ a phantaſiæ imaginibus ſegregarent/quo qui-
dem facto diuina quadã ſorte:ideſt luce ueritatẽ non prius inuẽtam reperiebant. Propterea Pytha
goras quem Plato noſter in omnibus uenerat/ſacra doctrinarũ myſteria ab exactiſſima expiatione
mẽtis exordiebat. Præcipiebatq;/& Plato ſimiliter ꝑcipit:ne efferãtur in uulgum : ne uulgus acce-
pta peruerſe uel contẽnat uel incidat in errores. Si enim in uulgum edideris:deum nihil ex iis quæ
ſentiũtur in ſe habere:uel te ridebũt uel deum eſſe negabũt:hinc illud Lyſidis pythagorei ad Hip-
parcum. Haud pium eſt/myſteria philoſophiæ cũ his cõmunia facere:qui ne ſomniare q̃dẽ puri/
ficationem animi potuerũt. Sunt ꝑterea nõnulla myſteria theologorum circa deum:quę nõ uulgũ
modo uerũetiam elegantes plæroſq; fatigent. E quibus id unum eſt nihil ex his quæ intelliguntur
abſolute de deo affirmari debere. Quicquid enim intelligẽtia definitum eſt/infra infinitum deum
extare cõpellitur. Ad hæc itaq; ſecretiora myſteria ita plæriq; docti adhuc ſunt inepti/ſicut : & uul-
gus ad leuiora:uſq; adeo ut enim nõnulli q̃uis acumine/memoria/iudicio ualeant/diuq; hæc audi-
uerint/nõdum tamen perfecte comprehẽdant quia uidelicet:& ſi ad alia quædam/tamẽ ad theolo/
gica nati non ſunt. Vel ſi nati/nõ tamẽ congrue ad hæc eruditi atq; educati:uel ſi educati:& erudi-
ti/nõdum tamẽ ętatis maturioris beneficio a perturbatiõibus ſegregati:perturbatio uero: quia &
mouet & per diuerſa diſtrahit:& ad materiam trahit/iccirco alienam reddit mẽtem a deo:quo ni-
hil a motu a diuerſitate a materia:poteſt remotius cogitari. Nõ ergo iniuria Lyſis Hipparcum ſic
admonuit. Operæpreciũ eſt recenſere:quãtum tẽporis in abſtergendis maculis:quæ noſtris inu-
ſtæ pectoribus erant/conſumpſerimus anteq̃ ꝑcepta Pythagoræ percipere digne poſſemus. Ac-

cedit ad hæc qđ ſiquis etiā tranquillo:& erudito ad deum intellectu ſe cōferat.Ita ferme ab ipſa in
telligentia circa deū decipitur:quēadmodum:& uulgus ſenſu imaginationeq; fallit̄: & pleriq; do-
cti ptu tbationibus repellunt̄.Intelligētia enim pro natura ſua iudicans/cōpellit nos deū ipſum uel
intellectū quēdam uel intelligibile quiddam aſſeuerare.Immenſum uero bonum neq; intellectus
eſt/qui uelut egenus ad intelligibile ſe uertit tanq̄ bonum quo illuſtrante proficiat:neq; intelligibi/
le eſt dicendum/quod quidē cōmunem quandam cum intellectu naturam habet per quā etiā pro-
portionem habet cum intelligentia congruam.At nulla eſt immenſo bono ad finita bona naturæ
cōmunio/nulla proportio.Hinc in Parmenide probat nos neq; nomen neq; definitionem: neq; ſci
entiam habere de deo:utpote qui ſit ſuper intelligentiæ limites.Idem ante ipſum Mercurius aſſe-
rit.Idē poſt ipſum Dionyſius Areopagita probans deū nō eſſe dicendum ens atq; intelligibile:ſed
ſuper utrūq;.Quāobrem cū deus intellectū atq; intelligibile infinito ſuperet interuallo/nemo ulla
intelligentiæ actione diuinam ſubſtantiā poteſt cōſequi:poteſt tamē quandoq; aſſequi paſſiōe.Paſ/
ſione inq̄ benigna per ipſam beneficā infiniti boni actionē nobis illatā.Illatam inq̄ in unitatē ipſam
noſtræ mētis caput:quādo uidelicet mens in unitatē ſuā/quæ expreſſa eſt diuinæ ſimplicitatis ima-
go/totam undiq; ſe collegerit.Verum quod menti unitatē hanc indutæ ſub diuino Sole ſubrutilat
tunc ferme abit:cum unitatem exuta rurſus induit multitudinem.Ex his utiq; patet ex Platonis no
ſtri ſententia diuina a nobis non inueniri:ſed potius deſuper reuelari:neq; mente cōprehendi poſ/
ſe ſubſtantiā proprietatemq; diuinorū:ne dum uerbis:& litteris explicari.Ideoq; de his ea mente
differendū deſcribendumq;:ut per uerba & litteras exhortari:& præparare animos ad diuina ſpe-
remus potius q̄ demonſtrare.Sic & Plato de ſubſtantiæ proprietatiſq; diuinæ definitiōe ſcribit ni-
hil.Scribit tamē multa quæ: uel per negationes:uel per relationes:uel adhortando: uel inſtruēdo
ad eum mentis ſtatū quādoq; perducant:cui tādem ex alto pāditur domus omnipotentis olympi.
Vbi poſtq̄ ſe & ab inferioribus receperit ad ſeipſam: & a ſeipſa ad ſuperiora cōuerterit:ſtatim uno
quodam ſtatu ſimplici ipſam unitatē/ſtabilitatē:ſimplicitatem:ut ita loquar:attingit.Sed quæ atti
gerit/non licet apud Paulū homini loqui:& apud Platonē multominus licet ſcribere ne detur ſan-
ctum canibus.Cum uero neq; uerbis neq; litteris in diuinorum explicatione confidat tutius tamē
cōmittenda uerbis cenſet q̄ litteris:litteræ nāq; cuiuis cōmunia faciunt.Atqui & q̄ electiſſimis di-
cenda permittit:omnino uero iudicat diuinorū dignitatem exigere: ut ex mente in mentem uer-
bis potius q̄ ſcribendo in exteriores materias traducantur.Hac ratione iudæi aiunt myſticum ſuæ
legis ſenſum ab ipſo deo per Moiſem non tam litteris traditum/ q̄ animis cōmendatum.Sed hoc
illi uiderint.Pythagorici certe id obſeruabant.Et Plato ſeruauit.Nā & hic pollicetur nonnulla per
archedemum potius q̄ per litteras ſe miſſurum.Aſſerit autem quæ ab ipſo ſcribuntur eſſe Socra-
tis:cuius proprium in purificando erat officium.Sed cur additum eſt Socratem etiam:& in iuuen
tute fuiſſe pulchrum:ideſt diuinitus illuſtratū.Vt intelligamus/Socratem tam educatiouis primæ
perfectione q̄ naturæ felicitate a deo per familiarem dæmonē mox accepiſſe quæ cęteri uix tādem
multis laboribus aſſequuntur.Rurſus myſteria eadem per diuinā reuelationem accepta in Plato-
nem tranſfuſa fuiſſe & per Platonis exhortationes in homines ſimiliter affectos poſſe tranſfundi.
At ne quis me in hac expoſitione exiſtimet ſomniare/audiendus eſt Proculus hæc ita confirmans.
His qui ad ſummū bonū peruenire cupiunt non ſcientia:& exercitatione ingenii opus eſt: ſed fir-
mitate:quiete tranquillitate.Quæ quidem diuina fides eſt.Quæ nos ad ſuummū bonum diuinaq;
omnia ineffabili ratione trahit:atq; coniungit.Profecto non per ſcientiā/aut actionē ullam ingenii
exquirere ſummū bonum:aut ad ipſum aſpirare debemus.Sed offerre cōmēdareq; nos diuinæ lu
ci:& præcluſis ſenſibus in illa incognita:& occulta entium unitate quieſcere.Hoc enim fidei genus
omni doctrina antiquius eſt.Hæc Proculū a Plotino accepiſſe conſtat.Siquis autē hæc diligēter cō
ſiderauerit:non exiget a Platone in dialogis ſuis conſuetum illū apud humanos diſputatores ordi
nem doctrinalem.Sed eo dūtaxat ſtillo cōtentus erit:qui rectiori tramite perducat ad deum.Eiuſ-
modi uero ſtilus ſiue ordo in purgando & conuertendo conſiſtit.Oportet enim mentis oculum/&
purgare a caliginoſis materiæ ſordibus/& purgatum in ipſam diuini ſolis lucē rite dirigere.Vlte/
rius uero perquirere:aut contēdere non oportet.Immenſa enim lux ubiq; pſens ſua prorſus natu-
ra creato ad ipſam mentis oculo/cum primū/in eam/putus rite reſpexerit ſe infundit.Ac ſi ad ſu-
ſcipiendū deum intellectus aſſidue actione utatur propria/quæ:& accidens quiddam eſt: & multi-
plex & modo quodā ſuo mobilis profecto per ipſam a dei ſubſtantia ſimpliciſſima & ab omni mo-
tionis imagine remotiſſima/quodāmodo diſiungetur.Sat ergo fuerit poſt conuenientē inquiſitio/
nem purificaſſe mentem: atq; direxiſſe.Reliquum Mercurius ſacro mentis ſilentio tribuit.Deum
enim a mente/ſuo quodā ſilentio potius q̄ ſermone ſuo cenſet pronunciari.Omnes itaq; Platonis
dialogi in hoc ipſo uerſantur:& alii quidem in purgando ſolū: alii uero ſolum in conuertendo alii
in utroq; conſiſtunt.Myſteria uero hæc in epiſtola ad Syracuſanos iterum confirmantur.Atq; hæc
confirmata mirum immodum præcepta euangelica comprobant.

¶ Argumentum in tertiam epiſtolam.

Æc Platonis epiſtola ſcribiť ad Dionyſiũ iuniorē poſt ſcḋm Platonis ab eo diſceſſum. Et pri/
h mo qdē ad Dionyſii quæſita rñdet: deinde calũnia in ſe a Dionyſio conflatã diſſoluit. ¶ In
rñſione igiť ad quæſtionē/docet nõ eſſe in deo uoluptatē. Illã ſcilicet quæ dolorē habet op/
poſitũ: & in motu quodã uel indigentiæ expletione uerſať. Eſſe aũt in deo totũ id bonũ cuius cauſa
bona uideť uoluptas/nõ negat. Addit uoluptatē: ſcilicet mobilē: eſſe cauſam detrimenti: ſcilicet in
pecuniis & honore. Itē doloris in corpore. Rurſus auferre acumē: memoriã: iudiciũ: grauitatem.
Poſt hæc cõtra Dionyſii inſimulationē probat ſe iuſtiſſimis de cauſis in Siciliã pfectum/de reſtituē
dis urbibus olim dirutis: ac de ęqua gubernãdi forma cõſiliũ manifeſte dediſſe.

¶ Argumentum in Quartam epiſtolam.

Oſt Dionyſium expulſum tyrãnide/ſcribit ad Dionē in patriam iam reuerſum/ammonens
p eum atq; etiam Heraclidem & Theodotem cæteroſq; amicos penes quos rerum poteſtas
erat/ut procul a tyrannide uiuerent: formamq; gubernandi tenerent ex optimatũ guber/
natione plurimum atq; ex populari quodãmodo tēperatam. Sunt hic pcepta quædã memoriæ cõ
mendanda. Primum quidē ad principes proprie pertinere cunctis excellere/Veritate/Iuſticia/Ma
gnificentia/Tēperantia. Omnino autē prudentia tãtum cæteros ſuperare/ quãtũ uiri pueros pru/
dentia ſuperant. Secundũ uero oportere tales pſtare ſeipſos/quales uideri uolunt. Tertiũ circũſpi
cere oculos omniũ in ſe eſſe cõuerſos: ut meminerint/neq; uitia ſua latere poſſe: neq; mediocri dũ/
taxat uirtute ſe expectationi maxime ſatiſfacturos. Quartũ probatiſſimos imitari legum latores: &
diſcordiam inter collegas quaſi peſtem uitare. Quintũ meminiſſe cõmunē beneuolētiã eſſe ad res
agendas ſummopere neceſſariam. Hanc uero ſola humanitate cõparari poſſe atq; ſeruari.

¶ Argumentum in quintam epiſtolam.

T ſi quintã hanc conſuetudo quædam Platoni inſcribit epiſtolam/uidetur tamē potius eē
e dionis Platonē in ſeipſo totum pro uiribus effingentis. Inſtruit autē perdicã principē con/
ſtitutum in monarchia ut meminerit ſe iuuenem eſſe: ideoq; conſilio ac miniſterio ſeniorũ
indigere: non quidē omniũ: ſed probatiſſimorũ/non quauis in re ſed in gubernandi forma: qui in
telligant/quid potiſſimum gubernationis cuiuſq; ſit proprium/ſiue gubernet unus/ſiue pauci/ſiue
multi. Vocem uero gubernationis eſſe uult ſpiritum uitamq; eius. i. legē. Quæ officia: & erga deũ
& erga homines congrua inſtituere debet & exequi. Alioquin ſalua eſſe non poſſit. At quoniam ſi/
gnificat ſe & Euphreum diſciplina Platonis imbutos/tenere quæ ad ciuilem pertinent diſciplinã.
Iccirco ne perdicas hac de re diffidere: propterea quod Plato ipſe nunq̃ populo ſuo in ciuili diſci/
plina profuerit/ſubiungit Platonē cognouiſſe populum ſuũ morbo inſanabili laborare: ideoq; me
dicorum prudētũ more noluiſſe: & fruſtra & cũ ſui diſcrimine beſtiã inſanabilē curandã ſuſcipere.

¶ Argumentum in ſextam epiſtolam.

Lato diuinus/Hermiam/Heraſcum/Coriſcum/finitimos inter ſe principes ad ueriſſimam
p concordiam cohortatur: hac ſola ſaluos fore uaticinans perq; hanc aſpirãte deo qui unio/
ne gaudet bona omnia conſecuturos: præterea eo deniq; peruenturos: ut rebus rite com/
poſitis diuinam ſapientiam propenſiori ſtudio q̃ humanam: ut par eſt. proſequi ualeant. Concor/
diam uero ſtabilem firmari inter illos poſſe tradit pacto dumtaxat atq; lege: pacto inq̃ legittimo:
ſacris rite peractis inuicem ſtabilito ac iureiurando interpoſito: deum ipſum teſtando: atq; obſe/
crando tanquam unionis auctorem omnis: atq; ſeruatorem. Teſtando inq̃: & obſecrando ſub im/
pari: quo deus gaudere dicitur numero. Tria enim ſumma rerum principia. Quę in prima quoq;
epiſtola attigit/hic adducit. Vbi enim ait omnium ducem: præſentium atq; futurorum mũdi ani
mam uult intelligi: quæ utpote principium motus res omnes a futuro in preſens/a præſenti in prę
teritum temporali ratione perducit. Vbi uero patrem dicit: & dominum: ſummũ deum ipſumq;
bonum ſignificat. Sed mediam inter duo hæc mentem quandam diuinam uidetur inſerere: quã/
do dum repetit ducis: ſubiungit: & cauſæ. Nam apud Platonem ſæpe rex ſignificat ipſum bonum:
cauſa uero mentem: dux deniq; animam. Et quoniam cauſam refert ad mentem: Ideo in Timæo
platonici diſputant intellectum ipſius boni filium mundi architectum proximum extitiſſe. De quo
in Epinomide ſcribitur ratio diuiniſſima: ſiue diuiniſſimum uerbum/mundum uiſibilem exorna/
uit. Appellat autem hic ipſum bonum/tum patrem/tum dominum: ut per primum quidem deſi/
gnaret mentis patrem/per ſecundum uero animæ dominum. Ita forſan platonicus numerus ex/
ponet. Ita quoq; platonicus chriſtianus: ſed Arrianus poterit: & quiſpiam per ducem: ſanctũ ſpi/
ritum intelligere: per mentem uero filium. Nam ubi Plato patrem dicit filium pariter ſubintelli/
git: ac ſiquis unam trium ponat eſſentiam platonicis quidem multis uidebitur aduerſari. Platoni
tamen manifeſte non repugnabit. Exhortatur autē ad grauiora ſimul ſtudia doctrinarum: atq; ad
iocundiores quaſdã diſciplinas his cognatas: ſcilicet eloquentiæ poeſiſq;: & muſicæ. Quibus om/
nibus eo conſilio iubet incumbere: ut per hæc quaſi ueſtigia odorem diuinũ inueſtigantes ipſum

nus nõ prius deſinet in malis uerſari/q̃ aut philoſophi dominentur aut qui dominãtur/deo illuſtrãte philoſophentur: delicata luxurioſaq; educatio ingenia uel diuina deprauat. Nullus intemperãs poteſt eſſe prudens. Ciuitas in qua ciues incõtinẽtes ſunt nulla legũ potentia contineri poteſt/quãdo frequẽtes mutationes ac ſemper in deterius patiatur. Violẽtia neq; patriæ neq; parentibus inferenda. Sed utriſq; procul a uiolentia cõſulendũ. Auctoritas antiquorum ſacrorumq; ſermonum cæteris opinionibus anteponẽda eſt. Bono uiro nihil mali poteſt cõtingere. Anima ab hoc corpore ſeiuncta ſub diuini iudicis ſentẽtia ſcelerũ luit pœnas. Præſtat grauiſſimas iniurias pati: q̃ inferre. Auari atq; intẽperati ad res diuinas cæci ſurdiq; ſunt: adeo ut neq; ipſi uideant/neq; ab aliis uel audire ſuſtineant/uel auditas percipiant. Impietas omnibus peccatis miſta eſt: atq; uiciſſim. Impietas ipſa miſta peccatis ſtimulus eſt quo præcipue in peccatores/tum in hac uita ſolicitãtur/tum in alrera cruciãtur. Poſt hæc ubi de cõſuetudine ſua cũ dionyſio: ac de philoſophiæ ſtudio ſcribit: probat neminẽ in philoſophia aliquid profecturũ/niſi amore ſapientiæ accenſus/omnes eius gratia: & labores ſuſtineat: & oblectamẽta contẽnat. Tum uero quoniã ſapiẽtis eſt cõtemplari diuina/oportune oſtẽdit diuina/neq; litteris unq̃ uulgo neq; uerbis exprimi poſſe/immo etiã nõ debere: nõ poſſe quidem: quia quod maius eſt/neq; etiam mẽte omnino cõprehendũtur. Nõ debere etiam: quia & qui in plebe infimi ſunt tanq̃ monſtroſa riderent: & qui paulo in plebe ſuperiores his auditis uel in hæreſim falſam inciderent: uel ob leuẽ quãdam altiorum rerũ opinionẽ uani ſupra modum cõtentioſiq; euaderent. Non inquit Plato uſq̃ nihil ueri certiq; de diuinis intelligi poſſe. Sed neq; poſſe exprimi: quod de his intelligitur: neq; propriã horũ ueritatem intelligi eadem ratione qua cætera: formæ quidẽ aliæ omnino ſunt cõiunctæ corporibus/aliæ penitus ſegregatæ. Illæ naturales: hæ diuinæ uocãtur. Sunt & mediæ cõiunctæ quidem quodãmodo: & quodãmmodo ſeparabiles: ideſt rationales animæ/inter diuina: & naturalia mediæ. Quæ quatenus corporibus cõiunctæ ſunt/eatenus a diuinis neceſſario diſiungũtur. Cõiungi enim formis a materia ſeparatis/niſi ſeparatione nõ poſſunt. Separãtur autẽ a materia duobus præcipue modis/tum morali purgatiõe/tum reſolutione cõtemplatiua. Philoſophiæ ſtudium utrũq; facit: & quemadmodum qui humidũ lignum exſiccat prius ſole/deinde admouet igni/occaſionẽ quidem ligno præbet: ut accẽdatur: neq; tamẽ ipſe/ſed ignis accendit lignum: ita ſtudiũ philoſophicum: & per moralem diſciplinam: & purificando præparat animã ad diuinam: & per contemplatiuã reſoluẽdo admouet mentem diuinis: atq; coniungit: neq; tamẽ ipſum diuina ueritate format mẽtem: ſed deus ipſe ignis inſtar mẽtem quaſi materiam philoſophiæ beneficio paratã: & propinquantem/ueritatis ſuæ luce perluſtrat. Plato igitur cum dixiſſet diuina neq; litteris neq; uerbis exprimi poſſe/ ſignificauit præterea: neq; poſſe doceri uel inueniri eadem ratione qua cætera. In aliis enim percipiendis inquiſitio noſtra intellectum: & parat & format. Cũ tamen in diuinis percipiẽdis inquiſitio uel purgatiſſima atq; emẽtiſſima paret quidem: ſed nõ formet. Iccirco inquit opus eſſe diuturna cum diuinis conſuetudine/ſignificãs ſpeculationis aſſiduitatem/item uite coniũctione/ſiue cõmunione/ſignificans purificationem morali diſciplina perfectam. Addit/in mẽtem deniq; ſic affectam non paulatim quidem humano quodã more: ſed ſubito lumen ueritatis accendi: ſed unde natura: ab igne. i. deo. Pro ſiliente ſiue ſcintillãte. Per ſcintillas deſignat ideas exempla rerum in mẽte diuina: deſignat: & formulas idearum nobis ingenitas. Quæ per deſidiam olim cõſopitæ/excitantur uentilãte doctrina. Atq; uelut oculorũ radii emicantes ideis uelut ſtellarum radiis colluſtrantur. Subdit eiuſmodi lumen non accendi ſolum: ſed fieri in anima/ut oſtendat/tum formulas eſſe innatas animæ/tum ſplẽdorem eiuſmodi familiarem euadere. Ac ne putes in eo ſtatu mentem ambiguã ſolicitamq; eſſe: addidit ſeipſum iam alit: ideſt lumẽ hoc primũ diuinitus in mẽte accenſum/deinceps ſua uirtute diuinorũ haurit copiã radiorum atq; almo mẽtem gaudio complet. Hic animus ſeipſum nutrit. i. nihil quærens extrinſecus uiuit ſeipſo contẽtus & q̃ beate intus afficiatur: & ſi uelit/nequit tamen: & neſcit exprimere. Plato quinq; in hac contemplatione meditatur gradus/quos in theologia legito diligẽtius a nobis expoſitos. Iubet enim cupidũ ueritatis/tũ per auditũ ab ipſo rei noĩe/tũ per uiſum alioſq; ſenſus a rei ipſius accidẽtibus ad ipſam rei definitionẽ ꝓcedere per hãc ad formulã rei innatam mẽti: per formulã deniq; ad ideã tam formularũ q̃ rerũ procreatricẽ. Docetq; interea ideã a reliquis lõge differre/quatuor ꝑcipue modis. Quia. ſ. idea ſubſtãtia eſt/ſimplex/immobilis/cõtrario nõ ꝑmixta. Reliqua uero quattuor. i. nomẽ & accidẽtale ſimulachrũ & definitio: & formulæ notio a ſubſtãtia/ſimplicitate/ſtabilitate/puritate/ideæ degenerãt. Iccirco haud ſufficiẽter ideã nobis imprimũt: ſed ad diuinã impreſſionẽ nos utcũq; poſſunt accõmodant: Deniq; mens impreſſa diuinitus/ſiquãdo ſtudeat idearum characteres uerbis litteriſq; exprimere pulcherrimarũ rerũ deformes reddet imagines: uerum ſi crediderit pythagoricis non tam cõtendet ut depingat ideas q̃ ut audientium animos excolat ac uelut tabellas erpoliat. Quibus tandem diuinæ formæ diuino digito depingãtur. Ipſa ſane cœleſtes ſuſpiciens radios: nõ conabitur apud cæcos radiorum formas fruſtra deſcribere. Immo ſi inſanabiles ſint dimittet ſi ſanabiles dũtaxat purgare aciem aggredietur ſurſumq; eri-

gere:utpote quæ intelligat alio ſe pacto fruſtra laboraturam.

¶Argumentum in epiſtolam octauam.

IN ſuperiori epiſtola principes ſyracuſanos inſtituens latius in connubiis præceptis: & in rebus a ſe Dioneq; geſtis uerſatus eſt. In hac uero propria iam inſtituta breuioribus comprehendit medium ſemper inter unius ac populi gubenationem obtinens: maxime uero omnium ſtudens/ut concilientur ciues potius q̃ expellantur: quantum fieri poteſt ſine aliena iniuria rei.pu.ſtatus rite ſtabiliatur. Mox in principio aſſerit homines impio ſcelere pollutos inſanabiles eſſe: neq; his ullum conſilium profuturum. Item omnibus in rebus: & dicendis: & cogitandis a deo principium faciendum. In tota uero epiſtola obſeruabis q̃ cautus ſimul: & clemens gubernator ſit Plato quamue diligens animorum cõciliator. Comprobat ut ſui moris eſt gubernationem Lacedæmoniæ ſimilem. In qua plurimum ſit optimatum. Sit quoq; regia quędam forma: ſit: & populare non nihil. Damnat extremam ſeruitutem: per quã omnia libidini humanæ ſubduntur. Improbat: & extremam libertatem ſiue licentiam: in qua quilibet ferme abſq; delectu ſortitur rei.pub.gubernacula. Medium uero probat. Nota aureum dictum. Moderata ſeruitus eſt/qua ſeruitur deo: immoderata qua hominibus. Temperatis quidem hominibus lex deus eſt: intemperatis uero libido.

¶Argumentum in nonam epiſtolam.

IN epiſtola ad Architam philoſophum publicis rebus occupatiſſimum/conſilium dat contemplanti/ne honeſtam ſimul: & neceſſariam deſerat actionem. Prodeſſe enim hominibus: & publice & priuatim/actionem honeſtam uocat: & neceſſariam. Honeſtam quidem: quia quemadmodum quodlibet corporis membrum non ſuiipſius tantum eſt: ſed aliorum etiam maxime uero totius. Ita homines alii aliorum ſunt: ac potiſſimum ſpeciei. Neceſſarium uero qui & niſi aliis uixeris/non potes tibi uiuere: & niſi domeſticis patriæq; ſuccurreris: res profecto familiaris: & publica uel deſtituta gubernatore nutabit: uel a deterioribus gubernata periclitabitur: ac deniq; faciet naufragium.

¶Argumentum in decimam epiſtolam.

ARiſtodemum Dionis famililiarem elegantia morum in primis philoſophãtem/in ſua opinione: & uita confirmat/aſſerens ſubſtantiam quidem philoſophiæ moralem uirtutem eſſe: quod & nomen ipſum declarat amore quodam cultuq; definitum. Speculationes uero humanas eſſe uel hornamenta quædam philoſophiæ extrinſeca: uel uias ad ipſam mentis firmam puritatem quæ ad mores pertinet: comparandam. Qua comparata diuina potius q̃ humana: & infuſa deſuper potius q̃ acquiſita ſequitur contemplatio. Ad quam ſpeculatio illa prior ſi conferatur: ludus quidam a Platone cognominatur. Id autem Pythagoræ Socratiſq; maximum eſt præceptum. Vbi uero hornamenta traducimus græcum uocabulum hornamentum ſignificat argute cuidam uanitati: & ſuperbiæ miſtum. Quaſi dicat: ſcientia inflat: charitas ędificat. Item in maleuolam animam/ſapientia non intrabit. Sinceritatem quidem ſiue ſanitatem ponit in animo ſimplici: & tranquillo. Fidem uero in uerbis: firmitatem deniq; in geſtibus: atq; actionibus.

¶Argumentum in undecimam epiſtolam.

PRincipi Laodamanti de gubernatione optima conſultanti conſuetum illud ſuum dat conſilium/leges quidem omnes fore uanas: niſi præterea probatiſſimi uiri per quos uiuunt leges/ingentem in re.pub. habuerint poteſtatem. Ac niſi conſtitutus ſit magiſtratus quidam in ciuitate: & is quidem maxima cum auctoritate qui morum cenſor/per exploratores ſingulorum actiones diligenter obſeruet/ad id ſemper intentus: ut quotidiana ciuium uita animos ad fortitudinem temperantiamq; perducat.

¶Argumentum in duodecimam epiſtolam.

EPiſtola duodecima nobis argumento eſt q̃ liberalis: & ſimplex Plato fuerit: utpote qui ſecretiora quædam commentaria ſua nondum abſoluta Architæ crediderit. Argumentum quoq;: ideſt Architam non minus moribus q̃ uerbis philoſophantem: dignum fuiſſe: cui chariſſima queq; commodo traderentur. Forte uero commentaria hæc ad explendum Critiam non abſolutum: & ad conſcribendum Hermocratem nondum compoſitum pertinebant. Epiſtolam uero ad Dionyſiũ quæ ab ignorantibus his adiungitur: ideo non traduximus quia: & ipſa epiſtolæ uerba: & docti omnes negãt eſſe Platonis. Eſt autem operepræciũ in his epiſtolis animaduertere q̃ magno: & conſtanti animo Plato noſter/præſertim in amicorum rebus fuerit: & quã grauia ſæpe diſcrimina pro amici ſalute ſubierit. Præterea q̃ libere atq; benigne tyrannum ſæpius corripuerit: ab adulatione quidem maxime omnium alienus: charitate uero: atq; officio nemini cedens: ut nõ minus uita: & moribus q̃ diſputationibus cõducere nobis poſſit ad bñ beateq; uiuẽdũ.

LIBER XXXVI. PLATONIS EPISTOLARVM XII. EPISTOLA .I. 384

¶ Dio Dionyſio beneagere.

Go dũ apud uos diuturna opa ita imperiũ ueſtrũ admĩſtrarẽ:ut cæteris utilitates ue-
ſtras captãtibus fidei dignitate præſtarem/grauibus calũniis me ſuppoſui. Sciebam
e enim qđ me uobiſcũ una res ueſtras adminiſtrante crudele nihil cõmiſiſſe unq̃ uide-
remini. Oẽs aũt qui eadẽ in gubernatione uerſati ſunt, teſtes mihi eẽ pñt. Quorũ ego
permultas ſummo conatu a dãnis nõ mediocribus liberaui. Imperio quinetiã apud
uos fungẽs/ciuitatẽ ueſtrã ſæpius cuſtodiui. Tandẽ uero ignominioſius a uobis expulſus ſum/q̃ ui-
liſſimũ aliquẽ expelli conueniat. Ipſe ego iuſſus a uobis abire:qui tã diuturnã opam ueſtris ſum cõ-
modis imptitus. Igiť poſt hac mõ quodã ĩhumaniori mihi ipſi cõſulã. Tu aũt talis tyrãnus guberna
bis ſolus. pecuniã uero illã egregiam abs te in uiaticũ miſſam p bachiũ hũc una cũ his litteris ad te
remitto. Neq; enĩ ad uiaticũ ſufficit. Neq; ad cæterã uitã ſatis eſt utilis. Tibi dãri dedecus allatura
maximũ & mihi nõ multominus accipienti. Itaq; illã accipere nolui. Tua uero nihil intereſt/& dare
& accipere tantũdẽ. Sed illa recepta tuorũ quẽuis alterũ honorabis/quẽadmodum me honoraſti.
Ego enĩ abs te ſatis iam ſum honoratus. Et mihi oportune nũc eurypidis illud uenit in mẽtẽ te re-
bus qñq; poſcẽtibus talẽ tibi uirũ aſſiſtere optaturũ. Meminiſſe aũt te uolo & alios tragicos pluri-
mos:eũ tyranũ aliquẽ pereuntẽ inducũt/huiuſmodi illi uoces attribuere. Heu miſer, pereo nullis
fulctus amicis. Auri uero defectu peũtẽ aliquẽ nullus adhuc retulit poetarum. Illud quoq; poeticũ
mentẽ hñtibus ualde pbať. Nõ auri fulgor in miſera mortalium uita rariſſimi, nõ adamãs/nõ argẽ-
teæ menſæ quæ apud hoĩes habentur in precio:ita oculis coruſcant:neq; lati fundi aut pinguia cul
cta tantum uolent ad uitam/quantum mens bonorum uirorum conſentiens. Vale:atq; conſidera
tantum erga nos erratum/quo erga cæteros probabilius te geras.

¶ Plato Dionyſio beneagere. Epiſtola. II.

Vdiui ex Archedemo te cẽſere nõ ſolũ me/ſed familiares ẽt meos pter unicũ Dionẽ nihil
a mali aduerſus te loq debere uel agere. Hoc aũt qđ de Dione excipis/oſtẽdit me in familia-
res meos impiũ nõ hẽrem cũ in alios tũ in Dionẽ ac te impiũ/tam uobis q̃ cæteris græcis
bona ut arbitror plurima puenirent. Nũc aũt ĩ hoc dũtaxat magn⁹ ſum qđ meipm pſto tõni meæ
obediẽtẽ. Atq; hæc dico quia nihil ſinceri Cratiſtolus & Polyxenus ad te detulerũt. Quorũ alterũ
dicere ferũt/audiſſe olympiis multos eorũ qui mecũ erãt de te obloquẽtes forſitã acutius q̃ ego il-
le audit. Ego enĩ tale nihil audiui. Videť autẽ mihi poſthac quotiẽs huiuſcemodi aliquid ad te de-
ferť/te ita facere oportere, ut ſcribas ad me:& rẽ ipſam pquiras. Ego enĩ uerũ fateri nec formida-
bo nec erubeſcã. Mihi autẽ & tibi ita ſe res inuicẽ habet. Neq; nos alicui ut ita dicam græcorũ inco
gniti ſumus neq; familiaritatẽ noſtrã huius ſeculi hoĩes cõticeſcũt:certũ quoq; illud hẽto neq; po-
ſteros tacituros. Tales ſũt qui eã excepunt/utpote neq; puã neq; obſcurã. Quorſum hæc? Stati ape
riã/ſuperius aliquãto exorſus. Nature qdẽ lege ſapĩa potẽtiaq; excellẽs ĩ idẽ tẽdũt. Sẽperq; iſta duo
ſe inuicẽ affectãt/pſequunť/cõgrediunť. Deinde ẽt iſtis hoĩes admodũ delectanť:quotiẽs ſiue ĩ car
minibus poetarum ſiue priuatis colloquiis huiuſmodi quædam referunt aut audiunt: ceu cum de
Hierone & Pauſania lacedæmonio loquuntur homines/gaudent Simonidis familiaritatem quæ
cum illis fuit/commemorare:& quæ ad eos dixit fecitq;/referre. Similiter Periandrum corinthiũ,
& Thaletem mileſium una celebrare conſueuerunt. Periclem & Anaxagoram/Cræſum atq; Solo-
nem:ut ſapientes:& Cyrum ut potentem. Atqui hæc imitati poetæ Creontem & Tireſiam ſimul
inducunt. Polydumq; & Minoa. Agamẽnonem & Neſtorem. Vlixem & Palamedem: atq; ut mihi
uidetur eadem ratione priſci homines Ioui Prometheum coniunxerunt. Horum uero alios cõſen-
tientes alios diſſentientes inducũt. Alios aũt qñq; concordes/quandoq; uero diſcordes. Eorũq; tã
diſſenſiones q̃ conſenſiones canunt. Cũcta uero hæc iõ dixi ut illud oñderẽ:qđ ẽt cũ mortui fueri-
mus de nobis hoĩes nõ ſilebunt. Quo circa nõ eſt negligendũ a nobis:ſed curã hñdum tpis ſubſe-
quẽtis. Fit enĩ natura quadã ut ignauiſſimi hoĩes nihil curẽt quæ ſit de ipſis futura opĩo. pbatiſſimi
Vide ut cura habẽdi ſit fu-turi tẽporis.
aũt uiri cuncta faciãt quo ĩ futuris ſeculis bñ de ſe loquẽtes hoĩes audiãt. Quã ego cõiecturã facio
eſſe aliquẽ ſenſum iis qui mortui ſunt:rerũ noſtrarũ. Q m̃ optimi aĩ ſic forte diuinãt, deterrimi aũt
neq̃uaq̃. Validiora uero ſunt diuinorũ uirorum preſagia/q̃ aliorũ. Puto aũt ſi liceret ſuperioribus
Cõiectura ſenſum aliquẽ eẽ iis q mortui ſunt.
illis defunctis de quibus loquor ſuã cõſuetudinẽ emendare:plurimã opam adhibituros/ut melio-
res de ſe q̃ nũc opiniones circũferrenť. hoc nobis qdẽ ẽt nunc fauẽte deo facere licet:& ſi qd in ſu-
periori familiaritate nr̃a nõ recte factũ eſt/tã factis q̃ dictis emẽdare illud atq; corrigere, ut uera &
optĩa pſertĩ quãtũ ad phĩam attinet de nobis ſupſit opĩo, ac fama noſtrarũ rerũ ſi qdẽ bona eſt/me-
Optimi ani-mi diuinant.
lior:ſin mala/bona efficiať. Atq nos iſta curãtes/nihil religioſius agere poſſem⁹:& negligẽtes/nihil
pphanius. Quẽadmodũ autẽ hoc fieri conueniat/ac iuſte fieri poſſit/ego iam dicã. Quando in Si-

eiliam ueni fama erat me permultum inter eos qui nunc ꝑhabātur/excellere. Cupiebam etiã cum
Syracuſas ueniſſem opīonis illius teſtem hẽre te: ut etiam apud multitudinẽ ꝑhia mihi honoraret.
Verum non ſatis proſpere mihi res illa ſucceſſit. Cauſam uero huius nõ illã fuiſſe dico q̃ plærīq; exi
ſtimarẽt/ſed illã fuiſſe cauſam aſſero: quod tu nõ ſatis mihi credere uiſus es/ſed me quodammodo
dimittere uelles: alios uero uocare: & quærere qd mihi eſſet negocii cũ diffidentia quadam ut mihi
uidebat. Et qui de iis loquebãtur/ꝑmulti erãt: affirmãtes: qđ me quidẽ cõtẽneres: atq; ad alia aīum
intẽdiſſes. Hæc igit̃ nũc fama increbuit. Quid aũt poſt hæc fieri oporteat/iam audi: ut ad illud qđ
interrogaſti rñdeã: quo pacto nos inuicẽ gerere debeamus. Si tu qdẽ oīno ꝑhiã ſpnis/ualere ſina-
mus. Sin aũt uel ab alio audiſti uel ipſe per te inueniſti meliora q̃ ea quæ a me traduntur illa cõple-
ctere. Quod ſi noſtra tibi placent nos quoq; maxīe honorare debes. Nũc aũt tanq̃ ab initio tu du-
cas ego ſequar. Honoratus enī a te/te honorabo: nõ honoratus aũt conquieſcã. Præterea ſi tu ho-
norare prius me cepis/ꝑhiam uideberis honorare: idq; apud multitudinẽ quod tu in primis cupie
bas tibi glĩam ꝑiet/tanq̃ ſapientiæ amator. Sin aũt ego te honorauero: me minime honorãtẽ diui-
tias admirari uidebor & ſeq. hoc uero q̃ turpe ab oībus cẽſeat/nõ ignoramus. Vt aũt ſummatī di
cã/te honorante/ambobus honor erit/Me aũt honorãte/ambobus infamia. Et de iis qdẽ ſatis. Sũ-
ma uero ipſa nõ recte ſe habet. Narrabit uero ipſe tibi Archedemus/cũ ad te redierit. Illud aũt pre
cioſius & diuinius de quo per illũ me interrogas/oīno ipſi eſt oñdendũ. Ais enī ut ille fert/nõ ſuffi-
ciẽter tibi a me de prĩa natura demonſtratũ fuiſſe. Dicendũ eſt igit̃ tibi nũc per enigmata quædã:
ut ſiquid huic tabellæ uel mari uel terra contingat/qui eã legerit: intelligere non ualeat. Eſt aũt ita.
Circa oīum regẽ cũcta ſunt. Ipſius gratia oīa. Ipſe pulchrorũ oīum cã. Circa ſecũdũ ſecũda. Tertia
circa tertiũ. Humanus aīus affectat qualia illa ſint/intelligere: aſpiciẽs in ea quæ ſibi cognata ſunt.
Quorũ nihil ſufficiẽter ſe habet. Sed in rege ipſo & in his quæ dixi nihil ẽ tale. Quod aũt poſt hoc
eſt/aīus dicit. At enī qualis hæc tua interrogatio eſt Dionyſi & Doradis fili! quæ malorũ oīum cau
ſa eſt. Immo uero magis huius ſtimulus qdã aīo noſtro ingenitus. Quẽ niſi qs eruat/ueritatẽ certe
nunq̃ aſſequet. Tu hoc ad me in hortis cũ eſſemus ſub lauris/excogitauiſſe dixiſti: ac tuã fuiſſe inuẽ
tionẽ. Et ego inquã/ſi hoc ita ſe habere tibi uideret: multis me diſputationibus liberaſſes. Nec aliũ
unq̃ huius inuentorẽ repiſſe plurimãq; inueſtigationẽ meã circa id uerſari. Tu forſan aliquo audi-
to diuina quadã ſorte inde ꝑgreſſus es. Demonſtratiões aũt eius rei nunq̃ firmas/ſed alias aliter ꝑ
tuliſti: quatenus fantaſia cõiectabas: Hoc aũt nihil eſt tale. Et hoc nõ tibi ſoli cõtigit. Sed certe ſcito
neminẽ qñ primũ me audit taliter affici. Et alius qdẽ magis/alius uero minus defatigatus uix tãdẽ
a labore ceſſant. Oẽs aũt ferme laborãt nõ parũ. Hæc aũt cũ ita ſint & fuerint/fere īuenimus ut opi
nor qđ tu per epĩam petiiſti. quẽadmodũ oportet inuicẽ nos hẽre. Poſtq̃ uero hæc & per ſe diſcuſ
ſeris & cũ aliorũ opīonibus cõparaueris mõ rectũ examẽ ꝑegeris. cõſentientẽ nobis te & noſtris ꝑ-
bebis. Quo nã igit̃ pacto hæc & alia quæ diximus fiẽt: Recte tu qdẽ ea de cã Archedemũ ad nos mi
ſiſti. Ac poſtq̃ ad te reuerſus ſnīam tibi meã retulerit/dubitatiões aliæ te forſitã capiẽt. tu uero ſi re
cte tibi conſules: mittes iterũ ad me Archedemũ. Ille rurſus quaſi mercator/nõ ſine lucro redibit
quod ſi bis aut ter feceris: atq; ille quæ mittimus/diligẽter examīaueris/mirabor eqdẽ ſi nõ multo
melius q̃ nũc ad ea quæ dubitas/te hẽas. Audacter igit̃ id agatis. Neq; enī uel tu uel Archedemus
negociationẽ ullã ſuſcipere põt/quæ aut honeſtior ſit aut deo acceptior. Caue tñ ne excidãt hæc un
quã in aures hominum diſciplinæ eruditioīſq; exptiũ. Nulla ſunt enī ut mea fert opio/que dicta ad
populum/magis ridicula uideantur: neq; quæ apud ingenuos prolata/magis mirabilia & diuina.
Sæpe uero dicta ſemperq; audita & multis annis/uix tandem uelut aurum cum magno labore pu-
rificantur. Nam quod in hac re mirabile contingere conſueuit id audi. Sunt complures homines
qui iſta iam audiuerunt: pollentes acumine: pollentes memoria. In examinando & iudicando ſo-
lertes prouecti iam ętate/neq; minus triginta annis hæc audiuerunt: hi tamen affirmant quæ au-
ditu quondam incredibilia maxime uidebantur/ea ſibi nunc primum ualde credibilia uideri atq;
perſpicua. Et quæ tunc probabiliſſima/ea nunc ſibi contra uideri. Hæc igitur intuens/caue nequã-
do te pæniteat eorum quæ tibi indigne nunc exciderunt. Maxima uero huius rei cuſtodia eſt/nihil
ſcribere: ſed addiſcere. Nam quæ ſcribuntur/contineri non poſſunt. hac de cauſa nihil ego de iis
ſcripſi unquam/neq; eſt Platonis opus perſcriptum aliquod/neq; erit. Quæ autem modo dicun-
tur/Socratis ſunt qui uir etiam dum iuuenis eſſet: uirtute claruit. Vale: & nobis crede. Atq; hãc epi
ſtolã/cũ ſæpius eã legeris/ſtatim cõbure. Et de his qdẽ ſatis. Miraris aũt qđ ad te Polyxenũ nõ mit-
tã. Ego aũt de lycophrone etiã & reliquis qui apud te ſunt. Idẽ iãdudũ & nunc ꝑruſus affirmo. Te
ſcilicet iſtis tũ ingenio tũ differẽdi arte pſtare q̃ plurimũ. nec illorũ quenq̃ ſpõte tibi in diſputãdo:
ut aliq ſuſpicant: cedere/ſed īuitos. Atq uideris admodum modeſte illis fuiſſe uſus & honeſtis eos
muneribus ꝓſecut⁹. Sed de iis qdẽ ꝑinde atq; de talib⁹ talia multa licet dicere. Philiſtiõe ſi uti cõti-
gerit/utere q̃ maxime. Et ſi fieri poteſt Speuſippi utere opa: atq; remittas. Eget quidẽ tui & Speuſip
pus. Pollicitus aũt mihi eſt Philiſtio/ſi abs te dimittatur ſe Athenas e ueſtigio petiturũ. Lithoronię
ſem uero

Vide ut ho-nor incipere debeat a ſupe rioꝛe.

Vide modeſtiã Platonis.

ſem uero illum dimiſiſſe/laudabile fuit. Leuis aũt petitio tã de illius neceſſariis q̃ de Egeſippo Ariſtonis filio. Nam & ad me ſcripſiſti/ſiquis huic uel illis iniuriam uelit inferre ac tu id perſenſeris te minime permiſſurum. De Lyſiclide preterea uera fateri decet. Nempe ſolus iſte ex iis qui Sicilia Athenas profecti ſunt/nihil in tua meaq; conſuetudine immutauit. Sed quæ facta ſunt/quotidie uerbis pro uiribus magis honeſtat.

¶Plato Dionyſio. Epiſtola III.

PEtis an rectius ponatur in ſalutationibus. gaudere an quẽadmodum ego ſolitus ſum ſcribere ad amicos/bene agere. Tu quidem ut aiunt hi qui tecũ in Delphis affuerunt deũ ipſm blande alloqui: ac ſimiliter ſcribere conſueuiſti. Gaude: uitãq; tyranni iocũdam ſerua. Ego autem neq; deum hoc modo neq; hoiem ſalutarim. Non deum: quia contra illius naturam loqueret. Nam procul a moleſtia & uoluptate diuinitas. Non hoiem: quia ſæpius detrimentum & dolorem ſibi affert uoluptas/hebetudinem in aio & obliuionẽ inſipientiã & petulantiam pariens. Et de ſalutatione quidem hæc mihi dicta ſint. Quæ tu poſtq̃ legeris ſicuti uoles ita capies. Ferũt uero nõ pauci te dicere ſolitum ad legatos quoſdam dum te adeunt in aio habuiſſe græcas ciuitates in Sicilia reſtituere: & Syracuſanos releuare ac pro tirannide/regiam gubernationem illis inducere. Audienter uero hæc me tibi ne faceres illa obſtitiſſe. cum tu uehementer id cupes. Nunc autẽ illa ipſa ut faciat/Dionem docere: ac tuis propriis cogitationibus imperium a nobis tuũ labefactari. Verũ ſermoni huiuſmodi aliquam tibi utilitatem ferant/ut ipſe cognoſcis. iniuria certe me afficis: cum contraria dicas q̃ ueritas ſit. Et profecto ſatis ſuperq; hactenus a Philiſtide & aliis cõpluribus inuidia mihi conflata eſt & apud milites & apud Syracuſanos. Nam cum in arce una tecum habitarẽ: omnia maleſacta in me cõuertebantur/aſſerentibus qui extra erant te ſingula meo conſilio facere. Tu autem aperte ſcis perpauca me tecum de gubernatione ciuili ſponte mea/atq; id ab initio tractauiſſe: dum aliquid poſſe me proficere arbitrabar & alia quædam exigua. Legum prohæmiis me diocriter incũbentem. Quibus tñ poſtea uel te uel alium audio quædã preter mentem meam inſeruiſſe. Quæ facile internoſcent ii qui morem ingenii noſtri diſcernere. Sed ut modo dicebam non egeo calumnia & apud Syracuſanos & apud alios/quibus me iſta dicens criminaris: ſed multo magis purgatione contra primam calumniam & cõtra nouã nuper exortam/maiorem quidẽ ac uehementiorem. Ergo aduerſus duas calũnias neceſſe eſt excuſationem me duplicem aggredi. Primũ quidem merito noluiſſe me de gubernatione rei. p. tecum agere. deinde meum illud conſiliũ non fuiſſe quod tu ais ut ſuaderem tibi ne ciuitates græcas reſtitueres. Et primum quidẽ de primo ſic accipere. Veni Syracuſas a te uocatus & a Dione: cũ eſſet ipſe Dio magne apud te dignitatis: mihi iãpridem hoſpes/ętate uero media atq; perfecta. Quibus oĩno uel mediocriter prudens/opus eſſe ad res huiuſmodi gerendas quales tuæ erant/exiſtimarit. Tu uero eras admodũ iuuenis: & omnium ignarus: quorũ oportebat te peritiam hẽre. Mihi quoq; ualde ignotus. poſt hæc ſiue quis hõ ſiue deus ſiue fortuna quædam tecũ Dionẽ pepulit. Tu ſolus relictus es. An igitur cõione mihi aliquã tecũ rerum ciuilium tunc relictam putas? Cum uidere prudentem quidem conſultatorẽ abs te pulſum. Te aũt iuprudentem cũ multis flagirioſis ita fuiſſe relictum/ut non impares/licet imparare arbitrareris ſed huiuſmodi hoibus reuera ſeruires. Tũc ergo quid oportebat me facere? An nõ id quod faciebam? Abſtinere uidelicet oĩ gubernatione/ne inuidia maleuolorum in calũnias uocarer. Et illud oĩno conari/ut uos inuicem diſſidentes & longe diuiſos in priſtinam amicitiam gratiamq; reducerẽ. Tu mihi teſtis eẽ potes quanto conatu hoc a me negocium ſuſceptũ fuerit: neq; unq̃ deſertum. Tandẽ uix ita conuenimus ut domum remearẽ/finitoq; bello quod tũc erat/ego & Dio Syracuſas rediremus. Tu aũt nos aduocares. Hæc ſunt acta in prima illa ꝓfectione ad te mea: & in patriam reditu. Facta deinde pace iterũ me uocaſti. non tñ ut inuicẽ conueneramus una cum Dione: ſed ſolum. Scripſiſti enim ut ipſe tunc uenirẽ. Dionẽ uero poſtea te uocaturum. Ea de cauſa ego tunc non ueni quod quidẽ Dioni diſplicuit/qui preſtare putabat ut perẽrẽ tibi atq; uenirẽ. Tranſacto poſt hæc ãno triremis una a te miſſa eſt: & ſimul cũ illa litteræ tuæ. Quarũ caput erat ſi uenirẽ Dionis res ita fore/ut ego maxime optabã. cõtra uero ſi nõ uenirẽ. Pudet referre q̃ multæ tũc epiſtolæ ſcriptæ ſunt/tã abs te q̃ ab aliis tua cauſa/ex Italia atq; Sicilia ad me & ad multos ꝓpinquorum familiariũq; meorũ: quæ oẽs exhortabanẽ ꝓcabanturq; ut tibi obſecutus accederẽ. Viſum eſt igitur omnibus: & in primis Dioni abſq; dilatione eundũ eẽ. q̃q̃ ego ob ętatem me excuſabam. & de tua conſtantia me diffidere dicebã: quaſi neq; res obtrectatoribus maleuoliſq; meis diſſidiũ inter nos quærentibus reſiſtere. Cõſpexerã enim iãpridẽ & tunc etiã ꝓſpicio opes tã priuatorum quã principum. quãto maiores ſunt tanto magis inſidiatores: & turpium noxiarũq; uoluptatũ machinatores nutrire. quo nihil pernirioſius gignit opulentia atq; poteſtas. Verũtñ omiſſis his oibus uenire decreui ne q̃rele materiã alicui familiariũ meoꝝ reliquerẽ/qđ cũ poſſent ei9 res ſaluæ eẽ/ob negligẽtiã meã periſſent. Quæ uero poſt aduẽtũ meũ ſecuta ſint/tu optĩe noſti. Cẽſebã eqdẽ ut ſm ꝓmiſſa eplarũ tuarũ q̃ primũ Dionẽ reuocares: & priſtinã familiaritate recipes. cui9 ego rõnẽ hñdã eſſe

Diuinitas procul a moleſtia & uoluptate.

putabam. In quo ſi mihi paruiſſes/forte melius tuæ & Syracuſanorum cæterorumq; græcorum res ut mea uaticinatur opinio/ſeſe haberēt. Arbitrabar deinde bona Dionis/ſuis reſtitui dēre: nec illis diuiſoribus quos tu pfeceras: eorū admīſtrationē amplius relinq. Iudicabā ꝑterea pecuniā ſingulis annis Dioni ſolitā mitti/eē mittēdā/nō diminutā ob pn̄tiā meā ſed magis adauctā. Cū aūt horū nihil abs te impetrare poſſem/abire cōſtitui. Tu uero annū me expectare rogaſti: affirmans te Dionis bona oīa redditurū/ita ut media ps corīthū ad Dionē ipm̄ mitterer. reliqua uero pro eius filio Syracuſis maneret. Multa ꝑterea referre poſſum quæ pmiſſa a te ſeruata nō ſunt. Sed ea ob multitudinē omitto. Cū enī bonorū Dionis oīum uēditionē faceres abſq; ullo eius cōſenſu: q̄q̄ ita demū hoc faciendū dixeras ſi ille aſſentiret/pmiſſis oībus o uir mirabilis colophoniū/ut aiūt/ſuffragium fineq; glorioſiſſimū īpoſuiſti: Rem pfecto neq; honeſtā/neq; honorificā. neq; iuſtā. neq; utilē machinatus me deterrere conatus es tanq̄ rerū illarū neſciū: quo ego pecunias ad Dionē mittēdas poſtulare deſiſterē. Nā cū Heraclidē pelleres qđ neq; Syracuſanis neq; mihi iuſtū uidebat: egoq; una cū Theodote & Eurybio pro Heraclide depcarer/accepta hinc q̄ſi ſufficienti q̄dā occaſione/iāpridem te deprehēdiſſe dixiſti/nullā mihi curā eē rerū tuarū ſed Dionis ſolū/eiuſq; amicorū & ppinquorū. Itaq; cū Heraclides & Theodotes Dionis amici ſuſpitiōe crimīs nō carerēt: me oīa facere quo meritas pœnas nō darēt. Hæc qdē in noſtra illa ciuilis admīſtratiōis cōiones: & quæcūq; aliā diſſenſio nē nobis accidiſſe qd mirū? Prauus enim a prudētib⁹ uiris merito exiſtimari poſſem/ſi potētiæ tuæ magnitudine adductus/ueterē amicū & hoſpitē meū ē te patria pulſum: nulla in arte ut ita loquar te deteriorē pdidiſſē atq; deſtituiſſē. Te uero īiuriātē illi ppoſuiſſē: & oīa feciſſē q̄ impares tuarū .ſ. opū gr̄a. Certe ſi illū tui gr̄a pdidiſſē: nemo aliā mutatiōis meæ cām fuiſſe dixiſſet. Hæc igit ita geſta/cā fuerūt ſuccēdendi inter nos: & nihil cōicandi. Verū mihi oportune iā ſermo in eā trāſit ptem: de qua ſecūdo mihi loco dicēdū ppoſui. Attēde obſecro diligēter ſi uerū tibi dicere uideor. Dico te Archidamo pn̄te & Ariſtocrito cū eēs ī ortis uiginti ferme dies aū receſſū meū e ſyracuſis Athenas/dixiſſe mihi illa quæ nūc ēt dicis: qđ heraclidis & aliorū oīum magis q̄ tui curā hērē. Præterea me in pn̄tia illoꝝ rogaſti/an meminiſſem cū prio Syracuſas ueni/ſuaſiſſe me tibi ciuitates græcas reſtituere. Egoq; cōceſſi meminiſſe me. & addi ēt tūc optimū mihi uideri. Fatēdū eſt o dionyſi/quod ſubinde dictū eſt. petii eqdē utrū id ſolū tibi cōſuluiſſem: an aliud ꝑterea? Ad hæc tu iracūde nimiū & contumelioſe rn̄diſti: & alia ēt me pcepiſſe. Itaq; contumelia tūc in me id fuit ut putaſti. nūc autē aſſeueratio pro ſōnio eſt. Rogaſti autē me apte nimiū ſibū qd memini me deridens/An iſta precepiſſem tibi quaſi docto: an nō? Rn̄di te id optime meminiſſe. At ipſe ad hæc adieciſti. Vt docto in geometria an quō? Tūc ego qđ rn̄dere poterā/reticui/uitus ne uerbi alicuius exigui cā nauigatio illa a me expectata/mihi plata anguſta fieret. Cæterū ad illud iam redeamus/quo tendūt hæc oīa. Noli inuidiā conflare mihi/ dicens te phibitum fuiſſe a me ciuitates græcas dirutas a barbaris/reſtituere. ac Syracuſanis gubernatiōnē pro tyrānica regiā mutare. Nihil enī de me potes mētiri/qđ a meis ſit moribus alienus. Atq ſi foret alicubi ſufficiēs huius rei iudiciū/etiā alia dicerē ſupioribus clariora: pbarēq; mā̄ifeſte me ſuaſiſſe tibi ut illa faceres. Te aūt recuſauiſſe. Nequaq̄ difficile ē oſtēdere illa futura fuiſſe optima & tibi & Syracuſanis & ſiculis oībus. Si ergo negas te iſta dixiſſe/cū dixeris. ſatis eqdē hēo quo te criminer. Quod ſi fateris: Steſichorum/ſapientē puta. atq; eius palinodiam .i. cantū ſuperiori cōtrarium imitatus/ex mendaci ſermone te ad uerum traducas.

¶ Plato Dioni Syracuſano/beneagere. Epiſtola IIII.

Vto manifeſtā eſſe per oē tps propenſiſſimā uoluntatē meā circa ſingula quæ contigerint. Neq; occultū eē uobis/ſtudiū cōficiendi fuiſſe mihi nō aliā magis ob cām: q̄ ut in rebus honeſtis honorem conſequerer. Cenſeo enim eſſe iuſtum/ut qui reuere boni ſunt uiri: & talia faciunt/dignam gloriam conſequantur. preſentia igitur/Deo gratias/recte ſe habent. De futuris uero maximum uobis propoſitum eſt certamen. Nam fortitudine quidem celeritate ac robore ꝓſtare tale eſt/ut aliorum quoq; eſſe poſſit. Sed ueritate. iuſtitia. magnificentia. & huiuſmodi quadā honeſtate & dignitate precellere ad eos qui iſta gerunt & talium ſibi gloriam uendicant. præ cæteris attinet. Manifeſtum ſane eſt quod dico. Meminiſſe autem debemus oportere nos/ut te non latet. plus ab aliis quā uiros a pueris differre. Itaq; conſtare omnibus debet tales nos eſſe quales uideri uolumus. preſertī cum deo iuuante perfacile ſit futurum. Cæteris ſiquidem hoc contigit ut multa loca obire compulſi fuerit ad id conſequēdum. Rerū uero tuarū ſtatus huiuſmodi eſt/ut ex uniuerſo ut ita dixerim: terrarum orbe unum in locum: & in illo ipſo in te unum maxime oculi omnium ſint conuerſi. Tanquam igitur ſubiectus oculis ſpectatuſq; ab omnibus conare Lycurgū illū antiquum exprimere & cyrum: & ſi quis alius uideatur unq̄ moribus & publicis inſtitutis excelluiſſe: preſertim cum ſit multorū ac pene oīum ueſtrorum opīo poſt Dionyſiū ſublatū res eē pituras/propter tuam & Heraclidis & Theodoti cæterorūq; nobilium ambitiouē & excellēdi cupiditatem primū qdē optādū eſt/ne qſq̄ talis exiſtat. Qđ ſiqs appuerit talis/tu medebere: ut res in melius deducantur. Ridiculum tibi forte uidetur: me iſta monere/cum tibi ſint nota. Sed ego ī theatris con

ſpicio

Prouer: Colophoniū ſuffragium.

ſpicio certatores a pueris ꝓuocari:ne dum ab amicis.qui beneuolẽtiæ ſtudio co hortari putantur. Vos certe nunc tanq̃ in theatro quodã certatis.In quo ſi noſtra opa opus eſt:certiores nos facite. hic aũt pinde ſe res hñt ut cũ uos aderatis.Scribite mihi qd actũ ſit qdue agaẽ. Nã licet audiamus multa/certi nihil habemus.Multæ a Theodoto & Heraclide ferũtur epiſtolæ Lacedæmona & Eginam.Nos autem ut dixi audientes multa de rebus ueſtris nihil aperte percipimus. Nec te lateat eam eſſe de te apud quoſdam opinionem/quaſi de homine aliquãto minus q̃ decet/officioſo atq; affabili.Memento igitur neceſſariam eſſe ad res agendas/hominum beneuolentiam.auſteritas uero ſolitudinem amicorum parit.Felix eſto.

¶Dio perditæ beneagere. Epiſtola V.

Vphreo ſuaſi quẽadmodũ ad me ſcripſiſti:ut ĩ rerũ tuarũ adminiſtratiõe pſeuerarct. Eſt aũt meum tibi quoq; & de aliis rebus quẽadmodũ religio & hoſpitalitas poſtulat cõſilium dare:& quẽadmodũ Euphreo uti debeas.pfecto uir ille ad multa utilis eſſe poteſt.Maxime uero ad id/cuius tu plurimũ indiges ob ẹtatẽ/preſertim cũ haud multi repianẽ/qui de iis rebus cõſiliũ iuuenibus idonei ſint afferre.Eſt enim uox quædam uniuſcuiuſq; ciuilis gubernatiõis:uelut aĩalium quorundã.Nã aliã popularis/aliã paucorũ/alia unius gubernatio uocẽ emittit.Has intelligere multi pfiterenẽ.ſed longe abſunt ab intelligendo pter admodũ paucos.Quæ igiẽ gubernatio ꝓpriã uocẽ erga deos & erga hoĩes emittit:conſentaneaſq; uoci actiões reddit/ea uiret ſemp atq; ſeruaẽ.Quod ſi uocẽ alterius imitaẽ/interitũ recipit.Ad hæc Euphreus tibi putilis eſſe poterit:q̃uis & ad alia uir fortis ſit.Rõnes enĩ monarchiæ.i.principatus unius nõ minus q̃ eos qui apud te ſunt/cũ inuenturũ cẽ ſpo.Ad hæc igiẽ illo fretus/utilitatẽ ex eo pcipies:& referes ipſi tu deinde q̃ plurimã.Quod ſiqs hæc audiẽs obiiciat/Plato qdẽ pfiteẽ quæ ad popularẽ ſtatũ cõferãt intellige.Nunq̃ tñ licet occaſio data fuerit/in ciuitate ſua ſurrexerit ad cõſilium populo exhibendũ/ad hæc rñdebiẽ. Platonẽ ſero tandẽ fuiſſe in patria/populũq; offendiſſe iã ſeneſcẽtem/aſſuefactũq; per illos qui añ ſe fuerãt/multa diuerſa facere a conſilio ſuo.Nã libentiſſime ut parenti illi conſuluiſſet/niſi fruſtra ſeipſum periculo ſubiecturum exiſtimaſſet. Idem quoq; circa cõſilium mihi futurum exiſtimo.Si enim inſanabiles uideremur/re dimiſſa/omni de me meiſq; conſilio abſtineret. Eſto felix.

¶Plato Hermiæ Eraſto & coriſco beneagere. Epiſtola. VI.

Ihi quidem uidetur deorum aliquis fortunã uobis optimam / mõ recte eã recipiatis benigne abundeq; paraſſe.Quippe finitimi eſtis/& utilitatem uobis mutuam conferre ualetis permaximã.Hermiæ ſiquidẽ neq; multitudo equorum/neq; aliis belli apparatus/neq; auri magnitudo uſq; adeo uires augeret/quantum amicorum bonorũ cõſtantia atq; fidelitas. Eraſto aũt & Coriſco pter ſapientiam iſtam de ſpẽbus pulcherrimam/alia inſuper affirmo & ſi ſum ſenex opus eſſe ſapĩa aduerſus ĩprobos iniuſtoſq; cauẽdi & ad reſiſtẽdum potentia.Sunt enim inexpti fraudũ:quia penes nos cum hoĩbus uiuere diu conſueti ſunt minime malis.Quapropter illos huiuſmodi quadã indigere dico cautione/ne compellantur uerã negligere ſapĩam:& humanã hãc neceſſariãq; ſapĩam/plus q̃ deceat/meditari.Rurſus uero eam ipſam uim mihi uidetur Hermias in primis natura uſq; & arte conſecutus.Quid igitur dico? Equidẽ Eraſti & Coriſci expertus magis q̃ tu confirmo tibi o hermia.denuncio.teſtator/non facile magis fidos hoĩes iſtis finitimis cẽ te reperturũ.Tibi itaq; conſulo ut quoad fieri põt ac licet oĩ ſtudio hos uiros cõplectaris.Vobis quoq; o Eraſte & coriſce conſulo/ut Hermiam uiciſſim ſuſcipiatis certantes mutuo amore & beneficio uno maxime amicitiæ nodo uinciri. At ſiquis ueſtrum coniunctionem iſtam diſſoluere uideatur/nam humana quidẽ mobilia ſunt/huc ad me meoſq; mittite accuſatoriã delinquentis epiſtolã.Puto enim rñſiones noſtras iuſtitia & pudore/niſi qd magnũ ſubſit/magis oĩ ut dicitur incãtatione uos i[illegible] iſtinã amicitiam & cõionẽ copulaturas.Ita ſi pſiemur omnes noſq; & uos quantũ ualebimus & noſtrum cuiq; cõcedetur/rata hæc mõ edita oracula ſeruabũtur. Quod ſi iſta negligemus/nihil eqdem pſabor. Omen nãq; bonũ uobis pdico/ atq; uaticinor hæc bona oĩa uos ita demum eſſe facturos/ſi deus uoluerit.Hanc uero epiſtolã a uobis tribus ſimul legendam cenſeo.ut ſaltem duobus una legentibus:& ſæpe etiam repetentibus.Vtendũq; uobis pacto & lege certa:ẽt iureiurando aut ẹquum eſt interpoſito/nõ ſine elegãti ſtudio atq; hui⁹ſtudii ſorore diſciplina/teſtando deũ rerũ oĩum ducẽ pſtium & futurarũ:ac ducis & cauſæ patrem dominum.Quem ſi uere pſiemur/cognoſcemus aperte oẽs/quatenus felicis hoĩs natura põt attingere.

Prouer. Magis omni incãtatione.

Studii ſoror diſciplina.

¶Plato Dionis propinquis & amicis/beneagere. Epiſtola. VII.

Cripſiſtis mihi cẽſere uos eãdem mẽtem in re.p.cẽ uobis cõſeruãdã.quã Dio habuiſſet meq; rogatis in cõionẽ accedere q̃tum uerbo factoq; uirium habeam.Ego autem ſi eam uoluntatem opionẽq; quam ille habuit/habetis/aſſentior uobis/& in cõionẽ accedo.Si nõ hẽtis/de ea re conſultandũ ẽt atq; ẽt dico.Quæ uero fuerit illius mẽs atq; uolũtas:nõ ut cõiectãs:ſed tanq̃ ſciẽs referre poſſũ.qñ ego primũ Syracuſas pfectus

ſum/annos circiter quadraginta ętatis agens:Dio in ea erat ętate/qua nũc hipparinus/& in ea qua
eadẽ nũc erat opione ſemp pſeuerauerit/Syracuſanos putãs fore liberos oportere:atq; optimis le
gibus gubernari:Itaq; nõ eẽt mirãdũ ſiqs deorũ hũc in eãdẽ opionẽ rei.p.gubernãdæ ipſi cõſentiẽ
tem pſtitiſſet.Qua uero rõne id fuerit faciendũ/digna res eſt/quæ & ſeni & iuueni audiat.Conabor
aũt/qm̃ pñs tp̃s id poſcit/rẽ oẽm a principio uobis referre.Eqdẽ adoleſcẽs dũ eſſem/eandẽ q̃ pler
riq; habui cupiditatẽ.Statuerã enĩ cũ primũ mei ipſius cõpos factus eẽm/ad rẽ.p.me cõferre.Inte
rim talia quædã circa rẽ.p.cõtigerũt.Nã cũ pñs rei.p.ſtatus a multis ĩprobaret:ſecuta mutatio ẽ.
Tunc unus & qnq̃ginta uiri gubernationẽ arripuerũt.horũ undecĩ in urbe:decẽ uero in Piræo fo
renſiũ urbanarũq; rerũ admĩſtrationẽ hẽbant.Sed penes trigĩta uiros ſũma erat oĩum auctoritas
cõſtituta.Horũ nõnulli domeſtici & noti erãt mihi:qui me ſtatim imitauerũt ad rẽ.p.capeſcendã.
Atq; ego nihil mirabile ſum ob iuuẽtutẽ ppeſſus.Quippe exiſtimabã illos ab iniuſta uita ciuitatem
ad iuſtos mores debere cõuertere.Itaq; diligẽter indies qd facerẽt obſeruabã.Verũ aĩaduerti eos
breui admodũ tpe ita ſe gerere/ut prior ille rei.p.ſtatus fuiſſe aureus putaret.Nã & alia multa iniu
ſte fecerũt:& amicũ meũ ſeniorẽ Socratẽ quẽ ego iuſtiſſimũ oĩum qui tũc erãt/appellare nõ uereor
una cũ aliis qbuſdã ad adducẽdũ aliquẽ ciuium ad ſe miſerũt:ut ultio ſupplicio afficerẽt:Socratẽq;
ip̃m uel ſpõte uel inuitũ q̃ſi pticipẽ ſibi cõiugerẽt:qui tñ parere noluit/ac potius cũcta pati grauiſſi
ma cõſtituit q̃ ĩpiorũ ſcelerũ illis ſocius fore.Hæc igit cũ uiderẽ & alia quædã nõ pua/grauiter tuli
& ab illis malis me recæpi.Nec multo poſt ſecuta horum triginta euerſio eſt:totaq; res.p.mutata.
Rurſus igit quãq̃ moderatius cupiebã tñ adire rẽ.p.Sed agebant tunc ẽt utpote turbata re.p.quæ
ĩprobares/pmulta.Nec ſane mirũ fuerit in hmõi mutatiõib⁹ inimicos quoſdã pœnas dare grauio
res/q̃q̃ qui redierãt/magna uterent clemẽtia.Iterũ forte quadã accidit ut Socratẽ hũc amicum no
ſtrum potẽtes in re.p.quidã accuſarẽt/ĩpiũ crimẽ obiicientes/ac mĩme oĩum ipſi cõueniẽs.q̃ſi enĩ
nõ recte de diis ſentiret/alii qdẽ in iudiciũ traxerũt.Alii ſñiam in eũ dixerũt/condẽnauerũtq;.& eũ
hoĩem necauere q ſuperiori tpe quo nihil ĩpie facere unũ ex ipſis tũc exulantẽ ducere/atq; rei ĩpiæ
nullo mõ pticeps fieri ſuſtinuerat.Cũ hæc igit aĩaduerterẽ & hoĩes q in rei.p.gubernationẽ uerſa
bant/legeſq; & mores quãto magis cõſiderarẽ/quãtoq; magis ętate pgrederer/tãto difficilius arbi
trabar eẽ recte rẽ.p.gubernare.Neq; enĩ hoc fieri põt abſq; amicis ſociiſq; fidelibus.Quos nec re
perire iã exiſtẽtes facile erat.Nõ enĩ amplius in patriis moribus ĩſtitutiſq; ciuitas noſtra guberna
bat.& parare nouos ĩpoſſibile erat ſine ſũma difficultate.At ſimul leges moreſq; penitus corrupti
erãt.Itaq; ego ille qui prius exarſerã incredibili cupiditate me ad rẽ.p.cõferendi/intuẽs cũcta im
preceps deferri/tandẽ quo me uerterẽ/neſciebã.Et ab ĩueſtigatiõe qdẽ nequaq̃ deſiſtere placuit:ſi
quid forte melius eueniret & circa hæc ipſa & uniuerſam rẽ.p.Agendi uero oportunitatẽ aliquam
expectare.Tandem uero cõpertũ eſt mihi res.p.oẽs quæ nũc ſunt ĩprobe gubernari. Nam quãtũ
ad leges attinet inſanabiliter ferme ſe.hñt.Nullo inſtituto mirabili/ſed fortuna quadam uiuen tes
Quapropter dicere adductus ſum/laudãs rectam phiam qd iuſtũ ſit & qd nõ tam in re.p.q̃ priua
ta per eã dũtaxat diſcerni.Itaq; nõ prius deſinere humanũ genus in malis uerſari/q̃ aut hoĩes recte
uereq; phantes rerũ.p.gubernationẽ adepti fuerint.aut hi qui gubernãt:diuina quadã forte/uere
phent.hac ego mente Italiã Siciliãq; adiui.hæc fuit prima in ea loca pfectio mea.Ego cũ pueniſſẽ/
uitam illã/quã beatã uocant/ Italicarũ ſyracuſanaq; mẽſarũ plenã nullo mõ pbaui:bis ualet ĩ die ſa
turũ fieri & nocte nunq̃ iacere ſolũ:& cætera quæ uitã hmõi ſubſequuntur.Nemo enĩ oĩum qui ſub
cælo ſunt/ ſi in hmõi morib⁹ ab adoleſcẽtia nutriat/q̃uis natura mirabili ſit unq̃ tñ prudẽs euadet.
Temperatus eẽ certe nunq̃ curabit.Eadẽq; erit de cæteris uirtutibus rõ.Ciuitas aũt nulla legũ ul
larũ potentia quieſcere poterit/ſi cũcta in ſupfluos ſumptus erogãda ciues exiſtimẽt:cæteriſq; poſt
hĩtis oĩbus/cõuiuiis dũtaxat & ueneris oblectamẽtis obnixe putent opam ĩpendẽdam. Neceſſe ẽ
huiuſmodi ciuitates modo in tyrannidem/modo in paucorum potentiam/mõ in popularem ſta
tum mutari:neq; unq̃ quieſcere.Iuſtæ uero ęquabiliſq; gubernationis/eos qui in his ciuitatibus po
tentes ſunt/ne nomẽ quidem ipſum audire uelle.Hæc ego una cum ſuperioribus illis conſiderans
Syracuſas profectus ſum:forte quidem fortuna quadam.Videtur autem alicuius eorum opa q ſu
pra nos ſunt/principium tunc fuiſſe datum oĩbus quæ nuper Dioni Syracuſiſq; cõtigerunt. Ac ue
reor/ne pluribus inſuper/ſi uos mihi nunc iterum cõſulenti nequaq̃ aſſentiamini. Quẽadmodum
uero dicã oĩum fuiſſe principium/profectionem tunc Syracuſas meam accipite. Ego cum Dione
tunc iuuene eram frequens & quæ hominibus optima fore arbitrabar quibus poteram rõnib⁹ ſua
debam & ut faceret conſulebam.Sed his dicendis uideor latenter & preter intentionẽ tunc meam
tyrannidis ruinam quæ ſecuta eſt/parauiſſe.Dio enim cum eſſet acerrimo ingenio cum ad cæte
ra oĩa tum ad ea quæ tunc dicebantur a me perdiſcẽda/ita celeriter ac uehementer illa arripuit:ut
nemo ex oĩbus iuuenibus quos unq̃ conuenerim.Ac reliquam uitam ducere ſtatuit multo preſtã
tius q̃ alii multi italicorum atq; ſiculorum:uirtutem potius quam uoluptatem delitiaſq; ſectatus.
Itaq; infenſus uiuebat illis qui in tyrannicis inſtitutis degebant.atq; hoc uſq; ad Dionifii mortem.

Poſtea

Poſtea uero aĩaduertit eã ſnĩam quã ipſe rectis ſuſceꝑat rõnibus/nõ in ſe uno ſolum/uerumetiam in
aliis qbuſdã licet non multis exiſtere/in quorũ numero Dionyſiũ iuniorẽ diis bñ iuuantibus ſꝑabat
fore: qđ ſi accideret & ille ipſe & cæteri ſyracuſani mirificã felicitatẽ nãciſcerent̃. Quapropter cen
ſuit me q̃ celerrime Syracuſas accedere debere/horũ ſociũ adiutorẽq; futurũ: memoria tenẽs q̃ fa
cile dudũ mea ſecũ cõſuetudo ipm̃ in cupiditatẽ uitæ pulcherrime atq; optime traduxiſſet. Quem
cupiditatẽ ſi in Dionyſio ut aggreſſus erat/ꝑficeret/magnã ſpẽ hẽbat: abſq; cædibus & ſanguine/&
abſq; iis quæ nũc euenerũt malis/uerã uiuẽdi rõnẽ ac beatã uitã in uniuerſa illa regione cõſtituere
poſſe. Hæc Dio recte cõſiderans Dionyſio ſuaſit ut me uocaret: & ipſe quoq; rogauit ut accedere/
cũctis poſt hĩtis feſtinarẽ: priuſq̃ ulli alii Dionyſio adhærẽtes/neglectis optis uitæ inſtitutis ad alia
illũ deflecterẽt. Cohortationẽ inſuꝑ ꝑcibus lõgã adiũxit. Quod nã inqt tꝑs aliud iã expectamus ad
agendum oportunius? q̃ qđ nunc nobis eſt/diuina quadã fortuna cõceſſum! Narrabat ꝑterea ma-
gnitudinẽ impii Dionyſii per italiã atq; Siciliã eiuſq; in his ipſis locis potẽtiã/iuuẽtã quoq;/atq; cupi
ditatẽ eius ad phiæ & diſciplinæ ſtudia uehemẽtiſſmã. Quinetiã q̃ ꝓpenſi forẽt eius neceſſarii atq;
domeſtici ad eã quã ſuaderẽ diſciplinã uitæ recipiẽdam. ipm̃ quoq; Dionyſiũ ad hoc ꝓuocare ido-
nei. Itaq; ſi nunq̃ alias & nũc certe maximã adeſſe ſpem/eoſdẽ fore & phos & magnaꝝ principes ci/
uitatũ. Ille igit̃ his me rõnibus/aliiſq; generis eiuſdẽ ꝑmultis adhortabat̃. Ego uero quo tandẽ affe
ctus iuuenũ euaſurus eẽt/ formidabã. Taliũ enĩ cupiditates & ueloces ſũt & ſæpe ſibimet cõtrarie ꝑ
feruntur. Dionem tũ tũ natura grauem tum ętate iã ſatis maturũ eſſe ſciebã. Itaq; cogitãti ambigẽ
tiq; mihi utrũ eũdũ parendũq; foret/necne: ſubiit tãdem/eundem eſſe atq; parendũ. Atq; ſiqs unq̃
ea quæ de legibus & re.p. cogitauerat perficere uelit/nũc fore tentãdũ. Quippe cũ iudicarẽ: ſi uni
dũtaxat ꝑſuaſiſſem me bona ſufficienter oĩa ꝑfecturũ Quãobrẽ hac ſnĩa fiduciaq; domo abiui. non
qua opinabant̃ qdã: ſed quadã cõſciẽtiæ uerecũdia in primis adductus: neqñ mihi ipſi uiderer uer
ba ſolũ hẽre: effectum uero officiũq; nullũ ſponte pſtare ꝑderẽq; primũ dionis hoſpitalitatem ami
citiãq; nõ paruis ſubiecti ꝑiculis. Cui ſiqd aduerſi accideret/uel pelleret̃ a Dionyſio cæteriſq; inimi
cis. Atq; ꝓfugus ad nos his uerbis cõfugeret/O Plato uenio ad te patria pulſus cũ neq; militibus
neq; equitibus carerẽ quorũ uiribus reſiſterem/inimicis. Sed uerbis ꝑſuaſioneq; ĩdigerẽ: qua maxi
me ſciebã te poſſe/iuuenes ad ꝓbitatem iuſtitiãq; exhortãdo in amicitiã neceſſitudinẽq; deuincire.
Quarum defectu reꝝ/mõ ꝑ te factum eſt ut ego Syracuſis expulſus huc acceſſerĩ. & mea qdẽ fortu
na abs te deſerta min⁹ tibi uituꝑatiõis affert. At uero ipſa philoſophia/quã ſemꝑ laudas: quãue apđ
alios carere honore cõquereris/nõne abs te nũc una mecum ꝓdita eſt? Qđ ſi Megaris fuiſſem/ue-
niſſes utiq; mihi adiutor: cũ te uocaſſem: alioqn te oĩum ignauiſſimum iudicauiſſes. Nũc autẽ ob-
itineris lõgitudinem/ꝑiculumq; nauigatiõis atq; labores/te excuſans ĩfamiã euitare te putas. ꝑmul
tum certe aberit. Si inq̃ hæc ille diceret. Quæ nã mihi eẽt ꝓbabilis rñſio? Certe nulla. Quas ob res
rõnibus quo ad fieri põt ꝓbabilius atq; ipſo iure adductus acceſſi: relinquens cõſuetudĩes meas ſa
tis quidem honeſtas/ſub tyrãnidem neq; meis ſermonib⁹ neq; mihi cõuenientem. Veniens autem
me liberaui/ne uel hoſpitalis iuppiter/uel phica ſors accuſare me poſſet. Certe phiæ dedecori fuiſ-
ſem/ſi ob mollitiem timiditatemq; uituꝑari potuiſſem. Cæterum cum eo ueniſſem/neq; enĩ opor-
tet lõgius euagari: oĩa apđ Dionyſium ſeditiõis plena offendi: atq; calumniaꝝ Dionem/quaſi tyrã
nidem affectaret. defendi igit̃ q̃tum ualui. ſed parum potui. Quarto enĩ fere menſe poſt aduentũ
meum Dionyſius accuſans Dionem q̃ſi tyrãnidi inſidiaret̃/in ꝑuum cõiecit nauigiũ ac turpiter ex-
pulit. Amici uero Dionis/quot eramus/cuncti formidabamus/ne forte aliquem noſtrum Diony-
ſius q̃ſi ſociũ illi⁹ crĩs ſupplicio afficeret. Rumor aũt exortus eſt Syracuſis/me occioſum eſſe a Dio-
nyſio q̃ſi oĩum q tunc acciderint: auctorem. At ille ſentiens nos oẽs ſic affectos ueritus ne ex metu
noſtro. aliqd forſan accideret grauius/benigne admodũ oẽs recepit. Me certe ipm̃ cõſolat⁹ bonã
hẽre ſpẽ iuſſit/atq; ut ꝑmanerẽ oĩno rogauit. Erat enim ſibi in fuga qdẽ mea nihil honeſti. ſed in ꝑ-
manendo. Atq; iccirco precari me maxime ſimulabat. preces autem tyrannorum neceſſitati per-
mixtas eſſe non ignoramus. Cum uero ne abirem machinaretur/collocauit me in arce: atq; his lo- Preces tyrannorum cũ neceſſitate mixtas eſſe.
cis habitare uoluit. Vnde nullus poſt hac natura non modo prohibente illo: ſed niſi iubente atq;
mittente foret adducturus. neq; quiſquam ſiue mercator ſiue alicuius prouĩnciæ magiſtratus/me
ſolum exeuntem conſpexiſſet qui non me captum ad Dionyſium repente reduceret. preſertim cũ
iam contra quam prius uulgatum eſſet: Dionyſium rurſus Platonem uehementer cõplecti. Et quo
dãmodo ita erat. Neq; enim tacendũ eſt uerũ. Cõplectebat̃ ille qdẽ indies me magis atq; magis &
gaudebat moribus noſtris atq; cõſuetudine. Cupiebatq; a me laudari magis q̃ Dionẽ & amicũ lon
ge magis exiſtimari. Et ad id quidẽ maxime contẽdebat. Rationem uero qua id optime fuiſſet fa-
ctum/ſi modo fieri potuiſſet: neglexit. Hæc enim fuerat/ut mihi uidelicet in audiẽdis addiſcẽdiſq;
phiæ rõnibus liberius adhæreret/mecũq; conueniret. At uero ad hoc ille diffidẽtior erat: timẽs ne
quẽadmodũ aſſerebãt calũniatores/ſi rõnibus illis ĩplicaret̃: Dio quæ cupiebat/iã eſſet oĩa confecu
tus. Ego autem oĩa ꝑtuli. in eadẽ ſententia ꝑſeuerãs/qua ab initio ꝓfectus erã: tentans ſi quo pacto

fieri poſſet/ut in cupiditatē uitæ phicæ ꝑueniret. At ille cōtra nitēs me uicit. Et primū q̄dē tp̄s meæ
ꝓfectionis in ſyciliā/actionūq; illic mearum per hæc oīa traductū eſt: poſteris uero tpibus in Siciliā
iterū ſum reuerſus: quo me oī ſtudio Dionyſi⁹ reuocabat. Quā uero ob cām rurſus acceſſeri q̄due
illic egerim/neq; id quidē abſq; rōne/tunc demū uobis referam cum uobis/quid potiſſimū reb⁹ ſic
ſe hn̄tibus agēdū ſit conſuluero. Referā inq̄ eorum gratia qui interrogant quo nā cōſilio ſecūdo re
dierim. Sed ne quæ acceſſoria ſunt ꝑcipuis an̄ponant/ad conſiliū iā deuenio. Reor eq̄dē hoiem cō
ſulentē ęgroto & circa uictū intēꝑato/in primis hoc ſuadere debere. ut modū uiuendi muter. Ac
ſi ęgrotus in hoc obediat/tunc alia iā illi ad medelā cōferre. At ſi parere nolit/tūc cōſulētē ipm̄ uirū
putabo & medicū/ſi eū omiſerit. Quod ſi cōſulēdo ulterius perſeuerauerit/cōtra putabo ignauum
ſ. atq; artis exptem. Idē quoq; de ciuitate/ſiue unus eā gubernet/ſiue plures exiſtimo. Si enī ꝓbabili
quadā rōne rectaq; uia incedēti/populo utile aliquid cōſulat/id q̄dē agere/ſapiētis officiū arbitror.
Sin aūt penitus a ciuili rōne deſciſcat/neq; ueſtigia quidē eius ſequi uelint/dicātq; conſultori: ꝓſtare
ut rē. p. omittat neq; quicq̄ in ea cōmoueat/utpote ſi cōmouerit ꝑiturо: uoluptatibus aūt libidini-
buſq; ipſorū indulgeat atq; ea rōne cōſulat: qua facilime ſemꝑ celeriterq; ſatis eorū uoluptatib⁹ fiat
equidē eū qui in eiuſmodi gubernatione perſtiterit nequaq̄ uirū putabo: ſed eū potius qui ꝓrſus
omiſerit. In hac ergo ſnīa cōſtitutus quotiens aliqs me de rebus grauioribus conſulit/ſiue ad diui-
tias/ſiue ad corpis uel aī purgationē pertineāt/ſi quotidiana illius uita modū aliquē ſeruare poſſe ui
deat/uel ſaltē cōſulēti mihi uideat obtēꝑaturus/libēter cōſulo neq; prius deſino q̄ initiū pro uiribus
ad finē uſq; ꝑduxerim. Si aūt aut oīno nō petat a me cōſiliū: aut qui petit/manifeſte appareat conſu
lenti mihi nullo mō obtēperaturus: ultro q̄dē nō accedo ad cōſulādū. ꝑ uim uero/ me ſi me⁹ q̄dē ſit
filius. Seruo tn̄ etiā īuito cōſulerē: ac ui adhibita cōppellerē. At patrē uel matrē ꝑ uim cogere nefas
eē arbitror/niſi pp morbū mēte alienatos. Qđ ſi ſuo quodā more uiuāt/q mihi nequaq̄ ꝓbet/neq; ī
ſenſus aduerſarer fruſtra monēdo: neq; rurſus blādiēdo eoꝝ cupiditatibus aſſentarer ea porrigēs
qb⁹ ego ſi īdlgerē/uiuere nolī. Hac eadē mēte circa pr̄iā uir prudēs eē dēt. Vt ita rep̄hēdat ciuitatis
errores ſi neq; fruſtra ſit rep̄hēſurus/neq; ob rep̄hēſiōis ſtudiū ꝑitur⁹. uī aūt pr̄iæ ꝑ rei. p. mutatio-
nem afferet nunq̄: qn̄ abſq; expulſione & cæde ciuiū emendari nō poſſit. Sed q̄etē aget/uotoq; ꝓca-
bitur optima & ſibi & patriæ. Hoc igit̄ pacto ego uobis cōſulerē. Conſulebā ſimiliter Dionyſio una
cū Dione ea uidelicet rōne quotidie uiuere/qua ſuiipſius cōpos maxime redderetur. amicoſq; & fa
miliares fidos hēret: ne idē ſibi quod & patri accideret. Qui cū multas in Sicilia magnaſq; urbes.
ſuſcepiſſet quondā a barbaris deuaſtatas: eaſq; reſtituiſſet/nō potuit in ſingulis illarū gubernatores
rerū publicarū conſtituere fidos neq; ex domeſticis ſuis neq; ex aliis undecūq; compatis neq; ex fra
tribus ſuis iunioribus: quos ipſe educauerat. Sed tū ex priuatis hoib⁹ ꝓſides tū ex paupibus admo-
dum diuites fecit. Horū tn̄ nullū fidū ſibi gubernatiōis ſociū potuit adhibere/uel ſuadēdo uel do-
cēdo/ſiue largiēdo ſiue in neceſſitudinē recipiēdo: ſepties deterior Dario. qui neq; fratribus confi
dens neq; his qui ſub eo educati fuerant/ſed ſociis dūtaxat Midæ eunuchiq; captiuitatis partes di-
uiſit ſeptē ſingulas maiores tota Sicilia: aſſignauitq; ſingulis. Atq; eos fidos nactus eſt regni ſocios
neq; uel ſibi uel inuicē inſidiantes. Præterea exēplū dedit qualem oportet ſeipm̄ legū latorē/regēq;
bonū ꝓſtare: quippe cū leges tulerit quibus adhuc pſarū ſeruat̄ impiū. Accedit ad hæc quod Athe
nienſes cū multas græcorū urbes nō a ſe quidē ſed ab aliis cōſtitutas. deinde occupatas a barbaris
In poteſtatē ſuā recepiſſent annos ſeptuaginta ī eas tenuerunt imperium: utpote qui amicos ſibi in
ſingulis ciuitatibus cōparauerant. Dionyſius aūt cum in urbem unam uniuerſam Siciliam/cōgre-
gaſſet/ob ſapientiam nulli confidēs ęgre ſeruatus eſt. Carebat enim amicis fidiſq; hoibus. quo nul
lum malus eſt argumentū: uel īprobitatis ſi deſint/uel probitatis ſi adſint. Hæc igit̄ Dionyſio ego
ac Dio conſulebamus: poſtq̄ paternæ res ſic ſe habuiſſent. ut neq; eruditorū uirorum familiarita-
tes. neq; decētes hēret conſuetudines. Admonebamuſq; ut aīum ad hæc intēdēs in primis amicos
ſibi alios ex domeſticis & ęqualibus cōpararet/ad uirtutēq; cōcordes. Maxīe uero ut ſeipm̄ ſibi cō-
ſentientē conſtantēq; ꝓſtaret. huius enim rei defectum apud eū eſſe q̄ maximū. Oſtēdebamus/non
apertis quidē nūc uerbis neq; enim tutū fuiſſet: ſed rōne quadam latētiore idē tn̄ ſignificante docē
tes ita demum unūquēq; hoium tam ſe q̄ illos quibus imperat poſſe ſeruare/ſi hæc obſeruauerit:
ſin autē contra ſe geſſerit/contra prorſus accidere. Quod ſi ita ut dicebamus incederet/ſeq; ipſum
prudētem tēperatūq; ꝓſtaret: ſi rurſus deuaſtatas urbes Siciliæ reſtitueret/ac legibus inſtitutiſq; ad
rē. p. ꝑtinētibus eas muniret: ut & ſibi beniuole/& inter ſe inuicē cōtra uim barbarorum auxilio fo-
rent/non duplicaret modo regnū paternum uerumetiā multiplicaret. Fore quidē ſi ita ſe gereret
ut carthaginēſes multomagis faciliuſq; ſuæ poteſtati ſubiicerent: q̄ Geloni ſubditi fuiſſent. Contra/
Vide ut mentio fit de Gelone.
q̄ patri accidit ſuo: ille enim impēdere tributum barbaris coactus fuerat. Hæc erāt quæ dicebam⁹
precipiebamuſq; Dionyſio nos uidelicet inſidiātes ſibi/ut multi diuulgauerāt qui & cum nos apud
Dionyſium ſuꝑauiſſent/Dionē quidē expulerūt/nos autē in formidinē cōiecerunt. Verum ut non
pauca paucis cōprehēdamus/Dio ꝓfectus ex Pelopōneſſo atq; Athenis rebus iā ipſis Dionyſiū cō-
mone fecit.

mone fecit. Cum ergo liberaſſet ciuitatem Dio: eāq; iam bis ciuibus reddidiſſet/eodē pacto affecti fuerunt aduerſus Dionē Syracuſani/quo & ante Dionyſius. nā olim Dionyſium Dio educare atq; erudire contenderat: quo eū regē regno redderet dignū: taleq; ſe illi per oēm uitam pſtare ſtatuerat. Obtrectatores aūt calūniatoreſq; Dionyſio pſuaſerūt Dionē quaſi tyrannidi inſidiantē eo tpe hęc oīa machinari: ut mēs Dionyſii diſciplinę ſtudiis irretita/dominationē negligeret/eāq; Dioni tota relinqueret. Dio uero gubernationē dolo uſurpās illū expelleret. Quēadmodū uero tūc apd Dionyſium ita poſtea īter Syracuſanos hæc eadē dicta iactataq; puicerunt infami prſus turpiq; uictoria his ipſis q ſupauerunt. Sed quale id fuerit/audire uos oportet qui me ad res nunc ueſtras cōponendas uocatis. Veni ergo athenienſis homo Dionis amicus atq; auditor eius aduerſus tyrannum/ut pro bello amicitiā facerē. at pugnās cōtra calūniatores ſupatus ſum. Cum uero Dionyſius conaret nō uerbis ſolū/ſed pecuniis ēt & honoribus me ſibi conciliare atq; detinere/ut mea cū ipſo familiaritas teſtimonio foret Dionem nō iniuria expulſum fuiſſe: nihil apud me hac in re tanto ſuo cognatu cōſeq potuit. Poſteris uero tpibus Dio rediens domum fratres duos athenienſes ſecū duxit: non ex phia ſic amicos/ſed ex hac cōi uulgariq; familiaritate: quæ hoſpitalitate quadā & frequēti inter ſacra ſpectaculaq; cōſuetudine/amicitiā cōtrahere cōſueuit. Similiter illi tū ex his quæ dixi/tū quia redeūti obſequia præſtiterūt amicitiā cū Dione cōflauerāt. Hi ergo cū in Siciliā pfecti eēnt intelligerētq; calūnias inter illos ipſos qui ab ipſo liberati erant/in Dionē cōiectas/quaſi tyrannidē affectaret/nō pdiderūt modo amicū & hoſpitē/ſed ceu ppriis manibus ipſi pcuſſores fuerūt. Arma enim tenētes īterfectoribus palā auxiliati ſunt. Et facinoris quidā illius turpitudinē īpietatēq; neq; ptereo equidē neq; enarro. Multi enim hæc diligentius narrauerūt/atq; narrabūt. Sed aduerſus infamiā ciuitatis noſtræ rñdeo. Nā ſi athenieſes fuerūt illi q pdiderūt: ille quoq; athenieſis fuit qui neq; pecuniarū neq; honoꝝ pollicitatione/ut pderet illū/adduci unq̄ potuit. Non enim p uulgarē mercēnariāq; beneuolētiā factus erat amicus: ſed p liberalis diſciplinæ cōmunionē. Cui certe uni/q ſapit/plus adhibet fidei/q̄ nulli & aīoꝝ cōiunctioni & corpoꝝ cōſanguinitati. Itaq; nō tāti æſtimādi ſunt illi: ut dedecus ciuitati ob Dionis cædē afferre potuerint: quaſi alicuius pcli unq̄ fuerint. Hæc dicta ſunt oīa: quæ Dionis amicis ppinquis cōſuleret. Cōſulo aūt pterea & tertio uobis quoq; iā tertiis/idē prſus eadēq; rōne: ne Sicilia neue ciuitas ulla aliqbus hoībus ſed legibus dūtaxat ſubiciat/ut noſtra fert rō: neq; enim dominantibus ipſis neq; ſeruientibus id utile eſt. neq; eoꝝ filiis aut natis natoꝝ. Sed pnitioſoꝝ oīno hoīum eſt id aggredi. Anguſti uero & illiberalis animi ē eiuſmodi lucra pripere: nihil uel in pñs uel in futurū tps bonoꝝ iuſtorūq; uel diuinoꝝ humanorūue intelligētis. Hæc ego dioni primū pſuadere conatus ſum. Deinde Dionyſio. tertio uero nunc uobis. Ergo pareatis mihi Iouis tertii ſeruatoris gratia. Præterea Dionyſii Dioniſq; exitū aīaduertite. Dionyſius qdē nō obtēperans cōſiliis meis/uiuit ēt nūc nō honeſti. Dio uero cū obtēperauiſſet honeſte interiit. Ei nāq; uiro q præclariſſima ſibi patriæq; affectat/nihil unq̄ niſi rectū pulchrumq; pōt accidere. nec uero qſq̄ noſtrū natus eſt īmortalis. neq; ſicui id cōtigerit eſſet is ppterea felix ut uulgo uidetur. Rebus quidē carētibus aīa nihil uel bonū eſt uel malū exiſtimatione dignū. Sed unicuiq; aīæ id accidet aut dū eſt corpore: aut a corpore ſeparatæ. Credendū eſt reuera ſemp antiquis ſacriſq; uerbis. Quæ nobis nunciant īmortalem eſſe aīam/iudiceſq; habere: ſuppliciaq; pati maxima: poſtq̄ a corpore fuerit ſeperata. Quamobrē minus malū exiſtimandū eſt pperi grauiſſimas iniurias a delinquentibus illatas q̄ inferre. Quæ qdē homo cumulandæ pecuniæ deditus: & in paupertate animi conſtitutus non audit. Ac ſi audiuerit/quaſi ſuo iudicio deridenda contēnit atq; impudenter rapit undiq; quicquid exiſtimat ſibi ueluti beſtiæ/uoluptates uentris ſuppeditur ū/oblectationemq; ueneream: ſeruilē certe atq; ingratā & abſurdā nec ueræ uoluptatis noīe digna & quaſi cęcus non cernit ſe fruſtra cōtendere inexplebilē explere concupiſcētiam. Neq; rurſus cernit quātū ſit īpietas malū/quibuſq; inſit rebus ſemp iniuſtitiæ mixta. Quam quidē neceſſe eſt aīam quę pperrarit iniuſta ſecū habere: & dum per terram reuoluit inter homines: & dū ſub terram paſſim turpiter omnino atq; miſere circūfert. Cum igitur hęc aliaq; generis eiuſdē Dioni dicerē perſuaſi. Interfectoribus autē eius iuſtiſſime quidem iraſceretr/eodē quaſi modo atq; Dionyſio. utriq; enim & mihi & aliis/ut ita dixerim/omnibus damna grauiſſima intulerunt. Illi quidem cum interficerēt eum qui uolebat uti iuſtitia. Hic autē cum nullo pacto uellet uti iuſtitia. in uniuerſo regno maximam habens potētiam. In qua quod ſi philoſophia una cum potētia uere in idem quaſi domicilium concurriſſet p omnes homines & græcos & barbaros elucentem uerāq; opinionem ſufficienter omnibus oſtēdiſſet: neq; ciuitatem neq; hominem unq̄ fore felicem/niſi & cum prudentia & ſub iuſtitia uixerit ſiue per ſe illas poſſideat ſiue ſub ſanctorum principum moribus rite educetur atq; erudiatur. In his quidem nocuit Dionyſius. Cætera uero ſi ad hæc comparentur/damna per exigua mihi uidentur. At enim qui Dionem interfecit/non intellexit/idem quod Dionyſius/ſe feciſſe. Equidem certe ſcio/quantum homini de homine affirmare licet/Dionem ſi regni gubernacula diutius tenuiſſet/nunquam in aliam dominandi formam fuiſſe conuerſurum quam cum ab initio patriam ſuam Syra-

cuſas / expulſa ſeruitute in ſuo iure conſtituit libertatis iam ſplendore lætiſſimam : deinde omni
ſtudio ciues congruis optimiſq; legibus hornaturũ: ꝑterea omnem diligentiam adhibiturũ fuiſſe:
quo tota inhabitaretᷣ Sicilia/liberaretur q; a barbaris aliis qdẽ expulſis / aliis uero ſubactis. Facilius
ꝗ fecerat Hieron. Cũ uero hæc ꝑ uirũ iuſtum: fortẽ: tẽperatũ uel philoſophũ/geſta fuiſſent/ eadem

Mẽtio fit de Hierone.

apud multos uirtutis floruiſſet opinio quę & ſalua re apud oẽs ut ita dixerim/hoĩes uiguiſſet/ſi Dio
nyſius nobis ab initio paruiſſet. Nunc aũt ſiue qs dęmon ſiue ꝑnitioſus aliqs his ſeſe obiiciẽs iniqta

Ex ignorante audacia omĩa mala.

te & ĩpietate: & ꝙ peſſimũ eſt ignorãti audacię: ex qua mala oĩbus oĩa & radicibus hęrẽt & pululãt:
& in poſterũ ꝓducunt fructũ iis qui naſcentᷣ amariſſimũ/cuncta hęc ꝑuertit rurſus & perdidit. Sed
nunc tertio feliciũ auſpicioꝝ gratia/ bona dũtaxat ominemur. Conſulo igitᷣ uobis amicis ut Dionẽ
imitemini: amorẽ illius in patriã uiteq; tẽperantiã magis magiſq; cõplectẽtes. Quib⁹ aũt auſpiciis
cõſilia eius ꝑficere conãdum uobis ſit/& qualia cõſilia fuerint: aperte qdem ex me audiſtis. At ſiqs
eſt inter uos/qui dorice nequeat uiuere ſᷣm patrię inſtituta: ſequatur q; ſiculum uiuẽdi morẽ/& eoꝝ
qui Dionẽ occiderunt/neq; eũ recipe/neq; exiſtimare uelitis ulla in re fidelem atq; ſincerũ. Cęteros
aũt adhortari potius debetis ad habitationẽ totius Sicilię diſponẽdam legũq; paritatẽ: tum ex ipſa
Sicilia/tum ex oĩ pelopõneſſo nec Athenas horrete. Sunt enim & ibi uiri uirtute oĩum ꝑſtantiſſimi
& qui odio habeãt eoꝝ crudelitatẽ/ ꝗ hoſpitũ cęde ſe polluãt. Verũ ſi hęc tardiora iam ſunt urgẽtq;
uos quottidianę multipliceſq; ſeditiones atq; diſcordię : intelligere unũquẽq; oportet : cui mõ uel
paulum recte opinionis ſors quędã diuina largita ſit/nullum fore finẽ ſeditionũ : malorũq; ex ſedi-
tione naſcẽtium priuſꝗ illi qui uicerit ꝑlio a cędibus pulſionibuſq; ciuium/atq; etiã iniuriarũ cõme/
moratione uindictęq; cupiditate temperãtes inimicis cõcilientᷣ ſuiq; ipſius cõpotes fiant: pręterea
leges ferãt cõmunes nihilo magis ad uoluptatẽ ſuam ꝗ eoꝝ quos uicerint: cogãtq; illos his legibus
uti. Cogant inquã gemina neceſſitatis uia: metu. ſ. & pudore: metu qdem / ꝓpterea ꝙ potentiores
ſint/ ſuã uim demõſtrantes: pudore uero ex eo/qđ rurſus potẽtiores promptioreſq; appareãt/tum
in uoluptatibus ſuperãdis/ tum in legibus obſeruãdis. Aliter aũt nulla prorſus eſt uia finiẽdoꝝ ma
loꝝ ciuitatis in ſeipſa ſeditionibus laborãtis: ſed ſeditiones: inimicitię: odia : ꝓditiones in re pu. ut
in ciuitatib⁹ ita ſe hñtibus intra ſe atq; uiciſſim fieri cõſueuit: ſemꝑ exorientᷣ. Quãobrem qui tanꝗ
potẽtiores rem pub. tenent/ſi ſalutẽ exoptant/ipſi inter ſe eligere atq; in honore ꝑferre eos debent/
quos eẽ audiuerint optimos: primũ qdem/ſenes qui filios & uxores habeãt atq; domiciliũ. Ac ma/
iores eoꝝ ꝗplurimos & ꝓbatos & inſignes/ ſufficienſq; oẽs patrimonium poſſidẽtes. Ciuitati uero
decẽ miliũ uiroꝝ/quinquaginta eiuſmodi ſufficient: hos ergo ꝑcibus honoribuſq; ꝗmaximis do-
mo euocare debent: euocatos aũt ꝑcari/ atq; iureiurãdo aſtringere/ut leges cõdant quę neq; uicto/
ribus neq; uictis plus tribuãt: ſed ius uniuerſę ciuitati ęquũ atq; cõmune. Latis deniq; legib⁹ in hoc
iam oĩa cõſiſtunt. Si enim uictores ſubeſſe legibus uoluerint magis etiã ꝗ illi qui uicti ſunt : oĩa iam
erunt ſalutis felicitatiſq; plena: malaq; oĩa ꝓcul aberunt. Sinminus/nec me/nec aliũ in cõmune con
ſilium ad eũ uocare oportet/qui ꝑceptis eiuſmodi nõ acquieuerit. Hęc utiq; germana ſunt eorum
quę iãdiu ego ac Dio Syracuſis efficere recto iudicio aggreſſi ſumus: poſteriora tamẽ. Nam prima
quidẽ illa fuiſſent/quę apud Dionyſiũ ipm primo/bona oĩbus cõia agere conati ſumus. Sed fortu-
na quędã hoĩbus potẽtior illa diſſoluit. Nunc autẽ uos iſta conemini bona quadam ſorte diuinaq;
fortuna fortunatius agere. Atq; his finis epiſtolę de cõſilio deq; prima in Siciliã nauigatione mea.
Quod aũt ſequens ꝓfectio & nauigatio mea/ neq; ab re/neq; temere ſuſcepta fuerit: ſicui id curę ſit
audire iam licet primũ qdẽ habitatõis in Sicilia meę tẽpus mihi trãſactũ fuerat/ quẽadmodũ ſupra
dixi priuſꝗ amicis neceſſariiſq; Dionis cõſiliũ darẽ: poſtea uero quãtũ potui Dionyſio ꝑſuaſi ut me
abire ꝑmitteret. Cõuenerat aũt inter nos/ut cũ pax facta eẽt ex bello/qđ tunc in Sicilia erat/ſtatuſq;
illius tutius cõfirmatus Dio reuocaretᷣ/ atq; ego ſimul accederẽ. Voluit aũt Dionẽ intelligere atq;
exiſtimare ſe nõ quaſi in exilio ſed in receſſu quodã cõſtitutũ eſſe certo tꝑe rediturũ. Ego uero con-
ſentiẽs recepi me ita facturũ. Sed cũ poſtea pax ſecuta eſſet/me qdẽ accerſiuit Dionyſius: Dionẽ ue
ro ad annũ inſuꝑ hortatus eſt abſentiã tolerare. Ne aũt/ut oĩno ad eũ ꝓperarẽ rogauit. Dio igitᷣ ut
illuc accederẽ & iubebat & ꝑcabatᷣ. Increbuerat enim ex Sicilia fama/ Dionyſiũ miro quodã rurſus
philoſophię deſiderio affici. Quare cõmotus Dio ne ꝓfectionẽ omitterẽ magnopere flagitabar.
Ego uero ꝗꝗ ſciebã iuuenes plęrũq; erga philoſophiã affici ita ſoluere / exiſtimaui tñ tutius fore/ut
rem tota dimitterẽ/ neq; Dionyſio/neq; Dioni parerẽ. Odioſa igitᷣ utriq; reſpõdi me uidelicet iccir
co nõ ꝓfecturũ/quia ſenex iam eſſem /& eoꝝ quæ in pñtia fierent nihil ita ut cõuenerat / fieret. Au-
diui aũt Architã tarẽtinũ interin ad Dionyſiũ acceſſiſſe. Ego enim illum ante diſceſſum meum nõ/
nulloſq; alios tarẽtinos in Dionyſii familiaritatẽ adduxerã. Erãt & alii qdã Syracuſis nõnunꝗ Dio-
nis auditores. Atq; inter hos alii qdã/qui alia plurima in philoſophia audiuerãt. Qui mihi uiſi ſunt
contẽdiſſe de rebus huiuſmodi apud Dionyſiũ diſputare: quaſi ille oĩa quę excogitauerim/audiuiſ/
ſet. Ille uero nec hebes ẽ ad ꝓdiſcẽdũ: & honoris cupiditate uehemẽter incẽſus. Placuerũt igitᷣ ſibi
forte quę dicebantᷣ: manifeſteq; erubeſcebat / nihil a me cũ ad eũ ꝓfectus ſum audiuiſſe. Itaq; par-

tim amor

tim amor planius audiendi eum inuaſerat. Partim cupiditas gloriæ ſtimulabat. Quã uero ob cãm in prima illa peregrinatione mea non audiuerit in ſuperioribus enarraui. Cum ergo domũ ego ſo ſpes rediiſſe atq; illi iterum reuocanti negauiſſem ut dixi/uiſus iam mihi eſt Dionyſius honoris ſui cura ꝓſus ardere:ueritus ne ſic accipe rent hoſes negationem meam/quaſi illũ prorſus cõtẽnerẽ cum eius ingenium moreſq; & uitam ipſa experientia cognouiſſem. Iuſtũ eſt aũt me uerũ fateri ſer req; æquo aĩo. Siquis quæ contigerint audiens meam quidẽ ſpernat philoſophiam tyrãnum uero mentẽ putet habere. Miſit enim Dionyſius tertio ad me triremẽ:qua facile nauigarem. Miſit & Archidemum:quem ex oĩbus Architę in Sicilia familiaribus plurimi a me fieri exiſtimabat. Atq; una alios e Sicilia nobiles. oẽs iiſdem mihi uerbis affirmarunt Dionyſium mirũ immodũ phiæ deditũ eſſe. Miſit ipſe præterea pgrandẽ epiſtolam:cũ ſciret queadmodum & ipſe erga Dionẽ afficeret & Dionis cupiditatem id prorſus expetere/ut Syracuſas me cõferrem. Ad hæc igiť oĩa cõpoſita epiſtola fuerat/tali quodã exordio. Dionyſius Platoni legitima & cõſueta rõne in his pfatus:nihil dein ceps prius ait q̃ quod in Siciliam pro noſtra uoluntate ueneris. primũ quidem de Dione ita fiet ut ipſe uolueris. Volens aũt ut arbitror moderata atq; ego concedam. At uero niſi ueneris nihil ſperabis earum/quæ pro Dione optas. neq; in rebus aliis neq; in iis quæ ad pſonam ſuã ſpectantia in primis deſideratis. Hæc ita ſcripſit. Cætera uero ꝓlixa forent. neq; ſatis oportuna relatu. Venerũt aliæ quoq; epiſtolæ ab Archita aliiſq; & Italis tarentinis laudãtes in Dionyſio ſapiẽtiæ ſtudium. pterea his addebant:niſi pficiſceret/amicitiam illã quã ipſis cũ Dionyſio cõflauerã. neq; paruam quidem quãtũ ad ciuilia ſpectat me oĩno calũniis ſubiecturũ. Cum igiť eo tpe ſic accerſirer aliis quidẽ ex Sicilia atq; italia me trahentibus/aliis uero pcibus Athenis quaſi me ĩpellẽtibus rõq; mihi dictaret non decere Dionẽ tarentinoſq; hoſpites & amicos ꝑdere:atq; mihi ipſi ſuccurreret/nõ eſſe mirum. Siquis ingenioſus iuuenis cũ prius ſermones de rebus magnis audire noluerit/mutata deinde ſnĩa ardore quodam uitæ optimæ accendať oportereq; ipſum euidenter arguere/utiã in partẽ declinet:nec ipſum ꝑdere nec me ipſum cauſam illi pbere/tantæ uituperationis ſuæ : ſi modo res eius re uera ita ut ferť/ſeſe hẽant:harum inq̃ rõnum patrocinio ptectus iter ingredior/ multa quidem timens multaq; fore diuinãs/nec recte qdem ut uideť. Profectus deniq; ſum tertio ſub ſeruatore. Id. n. reuera cõſecutus ſum. Nã rurſus feliciter ſum ſeruatus. Atq; hoꝝ poſt deũ Dionyſio habeo gratiã. Q m̃ cũ plæriq; me interficere cuperẽt reſtitit ipſe:partẽq; aliquam pudoris ſui meis in rebus exhibuiᵗ. Cũ itaq; ad eũ peruniſſem opepciũ in primis fore cẽſui. hoc ipſum examinare : utrũ reuera Dionyſius amore phiæ accẽſus uelut igne flagraret:an uanus de eo rumor Athenas uſq; fuerit puagatus. Eſt modus quidã experientiæ circa hæc ſummendæ:nõ ingeneroſus ille quidẽ ſed tyrãnis reuera conueniens/his pcipue qui plurimos iam audiuerint. Quod quidẽ ego ſtatim ueniẽs pſenſi prorſus Dionyſio contigiſſe. Oſtendẽdum eſt utiq; illis q̃ magna res phia ſit quãtoq; ſtudio egeat. & quãtis laboribus cõpareť. Qui igitur hæc audiuerit/ſi reuera ſapientiam amet eiq; natura cognatus atq; ipſius poſſeſſione ſit dignus/quaſi qui diuinus ſit/uiã ſibi mirabilẽ eſſe putat oſtẽſam/ perq; eã ſibi omni conatu exiſtimat gradiendũ aliterq; faciendi/uiuendũ eẽ nõ cenſet. Itaq; ſeipſum atq; ẽt huius uiæ ducẽ ĩpenſius cohortať:neq; prius deſinit q̃ uel finẽ oĩum fuerit cõſecutus/uel ſaltem eã ſibi cõparauerit facultatẽ:p quam ipſe ſe iã ſine duce ad terminũ pducere ualeat. Hæc igiť atq; eiuſmodi rõnibus ille cõſiderãs per uniuerſam uitã quicqd oĩno agat ante oĩa eſt phiæ ſemper intẽtus uictuq; quotidiano utiť quo maxime queat ingeniũ & memoriã & iudiciũ conſeruare : ſeſe ſobriũ pſtans cõtrariũq; huic uictũ ſemp odio habẽs. At uero qui nõ ſunt reuera ſapientiæ amatores/ſed opinionibus dũtaxat extrinſecus colorati inſtar eoꝝ qui ſub ſole uruntť atq; coloranť cũ audiuerint quot diſcenda ſint/quãto labore qua quotidiani uictus temperantia phiæ ſtudiis neceſſaria/rem ꝓtinus ſibi durã impoſſibilẽq; rati/ut operã dent adduci nõ poſſunt. Plæriq; uero ſibimet pſuadent ſufficiẽter ſe oĩa iam audiuiſſe neq; ſtudio prorſus ullo ulterius indigere. Hæc utiq; faciendi piculi rõ pſpicua eſt & minime fallax aduerſus eos qui pſequi præ mollitiæ nequeũt ut crimen in pceptorẽ reiicere nunq̃ poſſint. Sed ipſi iam ſeipſos ad ea quæ phiam decẽt pagẽda redarguant ĩpotentes. hac utiq; examinis rõne apud Dionyſium/tũc uſus ſum/cũcta uero nec ego pcurri:neq; Dionyſius requirebat. Nam erãt pmulta & maxima. In qbus ſe ſatis doctũ ob ea quæ ab aliis audierat/exiſtimari ſtudebat. Audio uero ipſum de his quæ tũc audiuit ſcripſiſſe poſtea quaſi artẽ ꝓpriam cõponentẽ. Cum nihil tñ hoꝝ reuera ipſoꝝ ineſſet ut eqdẽ audio. De his uero ego nihil certi ſcio. Alios tñ quoſdam noui de rebus eiſdem ſcripſiſſe/quicũq; uero hi fuerint ne ipſi quidem ſe ipſos. Tantũ uero dicã de his oĩbus qui aut ſcripſerũt aut ſcripturi ſunt/ſe ſcire affirmãtes quæ ſint ea quæ ipſe tanq̃ ſeria ſtudioſe meditor ſiue a me ſiue ab aliis audiuerint. ſiue tãq̃ inuẽtores ipſi fuerint/nihil eos ipſa de re meo iudicio pcipere poſſe/nec enim de ipſis ſcripſi unq̃ neq; ſcribã. id nãq; nullo pacto uerbis exprimi põt queadmodũ cæteræ diſciplinę. Sed ex diuturna circa idipſum conſuetudine/uitæq; ad ipſum cõiunctione:ſubito tandem quaſi ab igne ſcintillanti lumen refulgẽs in aĩa ſeipſum iam alit. Atqui tantũ equidem ſcio. Videlicet ſcripta a me uel dicta optime dicerẽtur

Qui philoſophię deditus

male uere ſcripta non minimam mihi afferrent moleſtiā. Quod ſi ſcriptis uel uoce pferenda mihi in uulgum uiderent: quid nā pulchrius nobis in uita fieri poſſet q̄ rem ualde utilē hoībus afferre, atq; naturam oībus pferre in lucē. At uero ſtudium in his edendis utile eſſe nō reor hoībus/niſi ad modum paucis/q uidelicet exiguis aſi ueſtigiis demonſtratis ad inueniendū ipſi ſagaces ſint. Alios uero partim cōtemptu nefario partim elata ſpe uanaq; ipleuiſſet quaſi pclara quædā iā didiciſſent. Proinde longiora de ipſis dicere cogitaui. Forte enim ſi hæc dicant/nō nihil de his quæ dico clari us apparebit. Eſt nāq; ſermo qdam uetus obſtans illi q de rebus eiuſmodi nihil oīno audet ſcribere. Sæpe quidē a me alias dictus & nūc ut uidet dicendus. Vnicuiq; ipſoꝝ quæ ſunt/tria ſunt/ex quibus ſciam fieri neceſſarium ſit. Quartū ipſa ſcīa eſt. Quintū uero oportet ipſum ponere/quod quidem cognoſcibile. i. quod agnoſci pōt/atq; uere exiſtit. hoꝝ unum eſt nomē. ſecundum oratio ſiue rō quædam/tertium ſimulachrū. Scīa quartum. De uno quouis igit accipere cupiens quod modo dictū eſt diſcere/deq; oībus ſimiliter cogita circulus aliqd dicit. Cui nomen id eſt quod modo pronunciabamus. Sequit aūt eius oratio ſiue rō quædā ex noībus uerbiſq; cōpoſita. Quod enim ab extremis ad mediū æqualiter undiq; diſtat illius rō eſt: quod rotūdi & circūferentiæ & circuli nomine deſignamus. Tertiū uero. ſ. quod pictus circulus ſit uel deletus aut torno factus uel deſtructus. Quorum nihil ipſe circulus circa quē hæc ſingula ſunt patit. utpote aliud quiddā exiſtens. Quartum aūt ſcientia eſt & intellectus atq; uera circa hæc opinio. Hoc rurſus totum tanq̄ unū eſt ponendum. quod nec in uocibus nec in corpoꝝ figuris eſt ſed aīs. Ideoq; manifeſtū eſt aliud eſſe q̄ ſit ipſa circuli natura/rurſuſq; aliud q̄ tria illa quę ſupra diximus. Hoꝝ uero ex numero/intellectus cognatione ſimilitudineq; quinto primus hæret/Cætera remotiora ſunt. Idē quoq; de recta & curua dici poteſt figura/atq; colore. deq; bono & pulchro & iuſto. Rurſus de quocūq; corpore/uel manu facto uel naturali. ſiue igni ſiue aqua/cæteriſq; hmōi. ſimiliter de oī aīali ac de moribus aiorū atq; de actionibus paſſionibuſq; uniuerſis. Niſi enim quis in his illa quatuor quodāmodo capiat/nūq̄ ſciētiæ circa quintū pfecte particeps erit. Proinde illa nos minus quale quid ſit unūquodq; q̄ qd ſit aggrediunt oñdere. pp rōnum debilitatē. Quapropter nemo mentis cōpos audebit unq̄ in idē atq; id quidē imutabile referre quæ ab ipſo intelligunt/atq; quatuor illa. Quod utiq; patiunt/quæ deſignant figuris. Id uero quod nūc dicimus/rurſus eſt cōſiderādū. Sane circulus quilibet hoꝝ qui inter hoium/manus uel pingunt uel torno fiunt/plenus cōtrarii eſt ad quintū. Recti nāq; undequaq; ſit particeps. Ipſum uero circulū affirmamus neq; minus neq; magis aliquid: ideſt nihil oīno habere in ſe naturæ cōtrariæ. Prætereа nullius hoꝝ nomen firmitatē dicimus ullā habere. Nihil enim p hiberet/quæ nunc rotūda noīamus/recta uocari: rectaq; rotūda. nec firmitatē ullā maiorē fore nominibus in cōtrariū pmutatis. Eadem quoq; de oratione rō eſt. cū ex noībus uerbiſq; cōponat nullam oīno hñtibus firmitatem. Multipliciter rurſus pbari pōt/nullū hoꝝ quatuor certū firmūq; eē. Maximū uero oium/quod pauloante dicebamus: quod cū duo ſint/eſſentia & qualitas: qñ aīus nō quale ſed quid ſit quærit: niſi quodlibet hoꝝ quatuor quæſitū prius ab aīa tam rōe q̄ affectu deniq; ſenſibus bñ diſcuſſum p oīa quæ dicunt atq; oñdunt euaſerit. oī ambiguitate & obſcuritate ut ita dixerim oēs implebit. In qbus igit haud quaq̄ conſueti ſumus ob prauā educationē uerū pquirere ſed ſatis nobis factū putamus ſi appoſita ſimulachra attigerimus/minime deriſui ſumus inuicem interrogati interrogātibus potētibus dūtaxat quatuor illa diſcutere atq; arguere. Vbi uero neceſſitas cogit quintū oñdere/quiuis coꝝ qui poſſint ſubuertere atq; retractare/puincit/facitq; ut q exponit ſermonibus uel litteris uel diſputationibus/apud audientiū multos nihil coꝝ quæ uel dicere uel ſcribere aggredit/intelligere uideat. Qum in re ſæpe ignorat non aīum ſcribentis uel dicentis redargui/ſed naturā potius cuiuſlibet illoꝝ quatuor ſe male habētis. Traductio uero p oīa illa ſurſum deorſumq; in unūquodq; diſcurrendo pueniēs uix tandē ſcīa parit intrinſecus/ſciam inq̄ ipſius quod naturaliter bene affectū eſt in aīo ad ipſum quoq; naturaliter bene affecto. At ſiquis male affectus ſit natura/qualis naturaliter aīæ habitus ineſt multis/tū ad illa quæ diſcenda ſunt/tū ad mores/corruptiq; illi ſunt/ne linceus quidē/ut eiuſmodi aīus uideat/efficere poſſet. Atq; ut ſummatim dicā neq; acumen neq; memoria faciet unq̄ ut qui rei ipſius qua de agitur/non eſt cognatus/ipſam inſpiciat. Principium etenim in habitibus alienis nō ſortit. Quāobrem quicūq; iuſtis aliiſq; quotcūq; ſunt pulchra nō ſunt apti natura atq; cognati licet alii ad alia ingenioſi ſimul & memores. Rurſus quicūq; cognati ſunt qdem ſed hebetes & memoria parū ualidi/nunq̄ ad ſummū diſcendi ueritatem puenient uel uirtutis uel uitii. Neceſſe enim eſt ea ſimul pdiſcere/& falſum ſimul & uerum totius eſſentiæ cū omni exercitatione atq; longitudine tpis. quod & ab initio dixi. Poſt q̄ uero ſingulatim ipſoꝝ noīa. rōnes uiſuſq; & ſenſus agitata inuicem tritaq; fuerint/beniгniſq; reprehēſionibus redarguta/& abſq; inuidia interrogādo rñdendoq; diſcuſſa/uix tandē refulget circa unum quodq; prudentia atq; intelligentia ad ſummū oīno pro humana facultate contēdens. Quāobrem pmultum abeſt/ut uir ſtudioſus de iis quæ reuera digna ſunt ſtudio/ſcribēs hoībus/ſe ſimul & ſua iuidiæ ambiguitatiq; ſubicere debeat. Vno uero ex his ſermone/id itelligere licet. qñ uidelicet q alicuius

ſcripta

ſcripta cernẽs ſiue legum latoris in legibus/ſiue in quibuſlibet aliis aliorum aĩaduertat illa non eſſe
illi tanq̃ oĩno ſeria ſtudioſiſſime pertractata:ſiquidem ſit ipſe ſtudioſus. Iacẽt aũt inter ſua in regio
ne pulcherrima. Sinautem reuera ipſi hæc tanq̃ ſeria ſtudioſe litteris tradita ſunt dii quidem mini
me/ſed hoĩes mentẽ eripuerunt. Hanc utiq; fabulam digreſſionẽq; quicũq; ſequeᷣ plane ĩtelliget/
ſiue Dionyſius aliquid de ſummis & primis naturæ ſcripſerit/ſiue quiuis alius aut minor aut maior
nihil eum ſincerũ audiuiſſe uel didiciſſe/eoꝝ quę ſcripſit/ut mea fert opinio. Alioquin pariter atq;
ego ipſa ueneratus fuiſſet/neq; auſus fuiſſet unq̃ temere edendo abſurditati indecẽtiæq; ſubiicere.
Neq; uero quaſi in memoriæ ſubſidium illa ſcripſit. Non enim hac in re memoriæ diffidendũ:ſi id
ſemel aĩo fuerit cõprehenſum. Nam id totũ breuiſſime oĩum eſt collectũ. Forte uero turpi quadã
ambitione id fecit:uel tanq̃ ſua hæc afferens uel tanq̃ particeps diſciplinæ/qua indignus erat/quæ
rens gloriã ex participatione quæſitam. Verũ ſi ex una dũtaxat congreſſione id Dionyſio contigit/
eẽt id forſan cõcedendũ. Qualis aũt fuit! proh iuppiter/inquit Thebanus. Percurri equidẽ hæc il
li/eo quo dixi modo/ſemelq; tñ. Poſtea uero nunq̃. Poſt hæc aũt cõſiderandũ eſt/ſicui cura ſit inue
nire/eius quod nobis circa illa accidit/cãm. Cur uidelicet & ſecũdo & tertio & ſæpius ea nõ pertra-
ctauimus. Verũ Dionyſius/ipſis ſemel dũtaxat auditis/a deo ſufficienter ea ſe ſcire putauerit ſatiſue
norit ſiue inuenerit ipſe ſiue ab aliis ante didicerit. an friuola quę dicebanᷣ exiſtimarit. An forte ꝓ
ter hęc tertium quiddã acciderit:uidelicet ut ipſa haud ſuis æqualia uiribus:ſed maiora cenſuerit.
Ac reuera ſe minime idoneũ eẽ qui ſub prudentiæ uirtutiſq; diligentia uiuat. Si enim friuola exiſti
maſſe dicaᷣ/multis certe teſtibus pro cã noſtra cõtra pugnabiᷣ:q in rebus eiuſmodi iudicãdis lon-
ge maiorem q̃ Dionyſius auctoritatem hẽant. Quod ſi inueniſſe uel didiciſſe/atq; ipſa quidem di-
gna uideri/quæ liberali aĩo in diſciplinã adhibeanᷣ/quis nõ id mirũ putet! Dionyſium ſic affectum
hoꝝ aliqñ ducem & auctorẽ tam facile cõtẽpſiſſe. Quo aũt pacto cõtẽpſerit iam dicã. Profecto nõ
multo poſt hoc tpe patrimoniũ Dionis/quod prius eũ libere poſſidere fructuſq; inde percipere p
mittebat/iam uetuit oĩno p eius ꝓcuratores attingi:pecuniaſq; ut cõſueuerant ad ipſum in Pelopõ
neſſum mitti quaſi epiſtolæ illius ꝓrſus oblitus/quã mihi ſcripſerat. Aſſerebat. n. res illas nõ Dio-
nis eẽ ſed filii. qui cũ eſſet ex ſorore nepos eũ ex lege ſub tutela ipſius eſſe. Hæc igiᷣ uſq; ad illud tp̃s
acta fuerũt/quæ ego cõſiderans iam plane pſpiciebam quo pacto erga philam Dionyſius fuiſſet af-
fectus cõturbariq; licebat ſiue ſponte ſiue inuite. Erat iam tũc æſtas & frequẽter nauigabaᷣ:uideba
turq; mihi non tã de Dionyſio q̃ de meipſo conquęrẽdũ/& de his qui me ĩpulerant ut in arctũ Scyl
læ tertio deuenirem Charybdimq; remetirer pniitioſam. Cõpulſus itaq; ſum Dionyſio dicere non
poſſe me ullo modo apud ſe fore / Dione tã ignominioſe cõtẽpto. At ille me cõſolabaᷣ / rogabatq;
ut manerẽ nõ putans ſibi honeſtũ/ut ego ipſe/tã cito hoꝝ a ſe factoꝝ nũcius irẽ. Cũ uero mihi ma-
nendũ pſuadere non poſſet ipſe mihi ſe paraturũ ait/qui & quo pacto me deferrẽt. Ego aũt in trãſ-
miſſoriis nauigiis traiicere cõſtituerã:oĩa eſſe pferenda ducẽs ſi abire me ꝓhiberet. Quippe cũ ma
nifeſte ipſe nulla dionyſium iniuria afficiens:ab eo iniuria affectus fuiſſem. At ille cũ me nullo mo-
do manere uelle cognoſceret/quo nauigationẽ tũc meã ĩpediret/talia machinatus ẽ. poſtridie ſer-
monẽ ad me habuit gratioſum atq; pbabilẽ. Mihi & tibi inqt Dio Dioniſq; res/quatenus diſcordię
noſtræ cãm ꝓbẽt/tollanᷣ e medio. Dioni eqdẽ tui gratia hæc faciã. Decerno Dionẽ recipientẽ ſua
habitare in Pelopõneſſo/nõ tanq̃ exulẽ/ſed tanq̃ cui liceat huc ꝓficiſci/qñ illi & mihi uobiſq; amicis
cõiter uideaᷣ dũmodo nullã mihi iniuriã faciat. Huius aũt rei fideiuſſores mihi fore te familiareſq;
tam tuos q̃ Dionis q hinc habitãt. Dionẽ quoq; ipſum id uobis obſeruaturũ/ ſufficiẽter cõfirmare
debere. Pecuniæ uero oẽs quas ille accepit in Pelopõneſſo & Athenis deponanᷣ/penes quos uobis
uideᷣ. Harũ qdẽ pecuniarũ fructus accipiat Dio:ſed ipſas tollere/niſi uobis cõcedẽtibus nequeat.
Non enim cõfido/ſi pecunias ſuſcepit/eũ mihi fidẽ ſeruaturũ. Cũ non paucæ futuræ ſint. Maiorem
uero tibi tuiſq; habeo fidẽ. Cõſidera igiᷣ an tibi hæc placeãt:maneq; hoꝝ gratia hic annũ. Quo pa
cto ſuſceptis his pecuniis abibis. Dionẽ eqdẽ ſcio magnã tibi gratiã habiturũ: cũ hæc ſibi perfece-
ris. Cum igiᷣ hæc audiſſem/q̃q̃ ægre oĩno ferebam/rñdi tñ hac in re me cõſultaturũ/tẽpuſq; rñdẽ-
di ĩ craſtinũ ſumpſi. Atq; in hoc cõſentiẽtes tũc diſceſſimus. Cõſultabã itaq; poſt hac ipſe mecum
ualde qdem ambiguus. Occurrebat aũt quaſi conſilii dux prima mihi eiuſmodi rõ. Age utiq;. Etſi
Dionyſius nihil eoꝝ quæ pmittit ſeruare cogitat/ſi tñ abeunte me/per ſe ac per amicos pbabiliter
ad Dionẽ ſcribat/quæ nũc mihi dicit/ſe quidem obtuliſſe ultro/me uero noluiſſe/reſq; ſuas penitus
neglexiſſe. Præterea his addebam. Si Dionyſius me nolens dimittere/ideoq; nauigiũ nautaſq; non
det:ĩmo facile cũctis ſignificet/uelle me ipſo nolente diſcere/qs nam me naui aſportare ex ædibus
ipſis Dionyſii audeat! habitabam eqdem/ne qd deeſſet incõmodi/in ipſis qui circa ædes erãt hor-
tis. Vnde ne ianitor qdem niſi iubente Dionyſio egredi pmiſiſſet. Quod ſi annum pmanſero/hẽo
equidẽ quid Dioni ſignificẽ/notũq; faciam in qbus ſim conſtitutus/quidue agam. Ac ſi Dionyſius
non nihil eoꝝ quæ ꝓmittit/ſeruauerit opera tolerantiaq; hæc mea non oĩno deridenda uidebitur.
patrimonium nãq; Dionis non paucioꝝ q̃ centũ talentorũ/ſiquis recte æſtimare uelit / cenſebitur.

At uero ſi ita res cadant ut eas ueriſimile eſt caſuras/quo me uertã neſcio. Verũtamen forte neceſ-
ſe eſt me annum adhuc tolerantem machinationes Dionyſii re ipſa pro uiribus redarguere. Cũ ita
mecũ conſultauiſſem ſequenti mox die ad Dionyſiũ retuli uideri mihi manendũ eẽ. Sed addidi ne
exiſtimaret me poſſe apud Dionem prorſus oĩa quaſi dominũ/ideoq; opæpreciũ eſſe ut una mecũ
ipſe quoq; ad eũ ſcriberet ſignificans hæc noſtra conſilia atq; interrogans utrũ ſibi hęc ſatiſſaciant
nec ne & nunqd aliud ꝓter ea quiddam exigat. Idq; q̃primũ inq̃ ſcribendũ eſſe. Interea uero nihil i
re Dionis ab eo noui eẽ tentãdũ. hęc inter nos dicta ſunt. In his ferme ut nũc dico cõuenimus. Poſt
hæc aũt cũ iam naues abiiſſent ideoq; nulla mihi foret ulterius nauigandi facultas Dionyſius quaſi
nõ nihil prætermiſſi reminiſcens/dimidia inquit bonoꝝ Dionis pars pro filio iure manere debet.
Dimidia uero ad Dionẽ mitti. Hanc ergo uendi curabo. Qua uendita/pecuniarũ dimidiũ tibi tra
dam quod ad Dionẽ ꝑferat. Reliqua uero pars penes nos pro filio reſeruabit. ita enim ius ipſum
exigit. His ergo illius dictis ꝑcuſſus/ridiculũ putaui amplius ea de re loqui. Dixi tñ decere nos ex-
pectare a Dione rñſum atq; rurſus hæc ipſa ad illũ reſcribere. At ille poſt nimis audacter patrimo-
nium Dionis totũ quanto libuit ꝓcio & quo pacto hæc & qbus placuit uendidit. Mihi uero ea de re
uerbũ oĩo fecit nullũ/at ego ſimiliter: poſt hac de re Dionis nihil ulterius locutus ſum. Quippe cũ
nihil amplius me ꝑfecturũ exiſtimarẽ. Hactenus hac rõne & phiæ & amicis auxiliũ ꝓſtiti. Poſt hæc
aũt ego & Dionyſius ita uiximus ut ego qdẽ ſemp extra ſpectarẽ quaſi auis quædã alicũde cupiens
euolare: ille uero aſſidue/quo pacto me cohiberet machinaret/de rebus qdẽ Dionis cõcedẽs nihil.
In cæteris tñ negociis ꝑ uniuerſam Siciliam amicos iter nos eſſe fatebamur. Eo aũt tpe Dionyſius
ueteranis militibus ſtipẽdia minuere tentauit: ꝓter patẽris cõſuetudinẽ. Irati uero milites in unum
cõuenerũt: neq; id ſe toleraturos cõminabant. Itaq; ille clauſis arcis ipſius portis/coercere illos co
nabat. At illi repẽte aduẽtarunt ad menia clamorẽ quẽdã barbarũ ac bellicũ attollẽtes. Quo metu
cõterritus Dionyſius cũcta illis cõſueta/atq; ẽt plura cõfluentibus illis cõceſſit. Rumor aũt fuit He
raclidem tumultus oĩs cãm extitiſſe. Quod Heraclides qdẽ ꝑſentiens clã fugã arripuit. Dionyſius
uero cũ illũ cape affectaret/neq; inueniret Theodotẽ ad ſe in hortos accerſiuit. Erã forte tũc & ipſe
in hortis ꝑambulãs. Cætera qdẽ/quæ inter illos tractata ſunt/neq; ſcio/neq; dũ conloquerent/audi
ui. Sed quæ me ꝑñte inqt Dionyſio Theodotes & noui & memini o Plato ait Dionyſio ſuadeo huic
ſi Heraclidẽ huc adducere potero/criminibus in ſe delatis rñſurum: ac ſi nolit deinde cũ Dionyſi-
us in Sicilia ꝑmanere/ſaltem ꝑmittat uxorem filiũq; ſuſcipere atq; in Pelopõneſſum abire. ibiq; ha
bitare/nihil ibi molientẽ cõtra Dionyſium & bonoꝝ quæ hic poſſidet/fructus ꝑcipientẽ. Hac ergo
fiducia Heraclidẽ iam uocaui: atq; iterum uocabo. Siue igit ex prima uocatione ſiue ex ſecũda huc
ille uenerit/cum Dionyſio conſtituebam rogabãq; ne quid mali Heraclidi inferat uel extra urbem
uel in urbe. tantum uero ſi uidebitur extra fines mittatur: donec aliter Dionyſio uideatur. Hæc in-
quit o Dionyſi/concedis ne? Cõcedo/reſpondit/neq; etiam ſiquãdo in ædibus tuis appareat: aliud
quicq̃ mali eſſe paſſurum. Sequenti uero die in ipſo crepuſculo Eurybius & Theodotes ad me mi-
rumimodum perterriti conuolarunt. Confeſtimq; Theodotes o Plato inquit affuiſti heri condi-
tionibus in quibus de Heraclide Dionyſius mecum tecumq; conuenit. Affui inq̃. At ille: nunc in-
quit diſcurrunt ſatellites ad Heraclidem comprehendendum. Atq; periculũ eſt ne ille prope ali-
cubi ſit. Sequere ergo nobiſcũ omni ſtudio ad Dionyſium. Iuimus itaq; & ingreſſi ad ipſum/illi qui
dem ſilentio ſtabant lachrymantes: ego uero inq̃: uerentur hi Dionyſi ne tu contra q̃ heri conuene
rit noui quicq̃ agas aduerſus Heraclidem. Nam uidetur ille mihi prope alicubi diuertiſſe/manife-
ſteq; adeſſe. Dionyſius uero his auditis exarſit in iras in uarioſq; ſe mutauit colores/quales ira con
ſueuit afferre. Et Theodotes apud pedes eius procumbens manu eius apprehenſa multis cum la-
chrymis ne quid tale faceret deprecabatur. Tunc ego ſermonem ſuſcipiens eũ cõſolaturus/bono
ſis animo inq̃ o Theodotes. Non enim aliter facere audet Dionyſius q̃ heri promiſit. At Dionyſi-
us tyrãnico nimium uultu me intuitus tibi inquit promiſi nihil ſiue magnum ſiue paruũ. Immo ue
ro per deos inq̃ promiſiſti non facturũ te hæc ipſa quæ nunc ne facias hic deprecatur. Hæc ego lo-
cutus egredior. Poſt hæc Dionyſius quidem Heraclidem capere conabatur. Theodotes autẽ hæc
per nuncios illi ſignificãs: ut fugã arriperet admonuit. Miſerat quidẽ Dionyſius & Tiſiam quendã
cum ſatellitibus/iubens paſſim Heraclidem inſequi. Sed ille ut fertur anticipans & paruo quo-
dam diei ſpatio ſatellites deuitans intra Carthaginenſium fines ſe recepit. Iam uero ex inimici-
tiis contra me exortis probabilem Dionyſius occaſionem quam per inſidias diu captauerat ne
uidelicet ad Dionem pecuniæ mitterentur/aſſecutus fuiſſe uidetur. Ac primum quidem ex ar
ce me emiſit/occaſionem præferens quod mulieres ſacra decem dierum in quibus habitabam
hortis eſſent facturæ. Itaq; me per eos dies extra arcem apud Archedemum manere iuſſit. Inte-
rea Theodotes me ad ſe uocans/multa circa ea quæ tunc facta erant de Dionyſio conqueſtus eſt.
Dionyſius uero cum audiſſet ad Theodotem me ꝓfectum fuiſſe/nactus & hãc rurſus occaſionẽ cõ-
tra me odii priori ſimilem/miſit ad me/qui percontaretur/nunquid apud Theodotẽ uocatus ali-
quando

quando fuiſſem. Atq; ego adfuiſſe libere cōfeſſus ſum/tūc ille iuſſit / ergo inquit Dionyſius me tibi edicere/non recte facere te:qđ Dionem Dioniſq; amicos pluris q̄ ipſum ſemp eſtimes. Hæc dicta fuerūt. Nec unq̄ poſthac me in ſuas ędes uocauit / quaſi manifeſte Theodotis Heraclidiſq; amicū ſibi uero inimicum:ac propterea infenſum quođ res Dionis iam oīno periſſent: habitabam deīde extra arcem inter milites mercede conductos. Adeuntes uero me & alii quidam & miniſtrorū alii qui Athenienſes patria ſignificarunt calumnias aduerſus me inter milites fuiſſe diffuſas. Prętetea quoſdam cōminatos eſſe/ ſicubi me nanciſcantur interfecturos. Excogito igitur euaſionē eiuſmodi. Mitto Tarentum ad Architam alioſq; amicos ſignificans in quo eſſem diſcrimine conſtitutus. Illi uero occaſionē quādam legationis patrię nomine excogitātes Salmiſcum coꝝ unum una cum naui ordinis triginta remoꝝ mittunt. Qui ueniens ad Dionyſium rogauit ut me omnino pro uoluntate mea ſaluum abire permitteret. Ille autē aſſenſus me dimiſit cōmeatū prębens. Pecunias uero Dionis:neq; ego petii:neq; quiſq̄ dedit. Poſt hæc cū in Pelopōneſſum perueniſſem / ibiq; offendiſſem Dionem:ludos ſpectantem olympicos/quę facta fuerant enarraui. Ille uero Iouem teſtatus ſtatim mihi meiſq; propinquis & amicis edixit:ſe poenas a Dionyſio exacturū. Tum ꝙ me illic hoſpitem decepiſſet/ſic enim ille & dixit & ſenſit:tum ꝙ ipſum iniuſte admodum expuliſſet. Hæc ego audiens/ſuaſi ut ad hæc ſi uideretur/amicos alios conuocaret. Me autē quoniā & ſua & alioꝝ opera quaſi uiolenta impuliſſent in Dionyſii familiaritatem habitationis uictus/ ſacrorū cōmunione aſtrictum putarent quaſi medium quēdam equumq; utrinq; eſſe debere: præſertim cum iādiu multis apud Dionyſium me calumniantibus quaſi tecum ipſi tyrānidiq; eius inſidiantem / ipſe non occiderit quidem/ ſed reueritus ſit. Ad hæc ętatem meam rebus bellicis ineptam eſſe addidi. Simulq; medium quēdam:me inter eos eſſe/ſiquādo conciliatore quodam opus ſit qui reſarcire optātibus amicitiā poſſit. Quādiu uero odiis certabitis ad hæc tanq̄ propugnatores alios aduocabitis. Hæc ego in quā poſus errorem/ fortunāq; in Sicilia mihi aduerſam. Quoniā uero illi ratiōibus meis nō obtemperauerūt oīum quę ſecuta ſunt malorū ipſimet ſibi cauſam ꝓbuere: profecto ſi Dionyſius res Dioni ſuas reſtituiſſet/ uel potius ſi oīno placatus fuiſſet/nihil ꝑut conditio fert humana / accidiſſet aduerſi. Nam Dionē q̄dem pro uoluntate mea & conſilio & auctoritate facile continuiſſem. Contra uero nunc/in ſe inuicem impetū faciētes omnia calamitatibus impleuere. Dio certe eandē habebat uoluntatē/quā ego dicerē & mihi & aliis quicūq; moderati ſunt habenda eſſe. Videlicet ut poteſtas/uel propria/uel amicoꝝ/uel ciuitatis optetur/quo in ipſis honoribus & potentiis quis cōſtitutus præſertim in maximis/ ſe & ſuos & patriam beneficiis iuſtis afficiat. Neq; uero id fit. Siquis ad id dūtaxat incumbat/ut diuitiis ſe amicoſq; & ut libet ęrarium expleat per inſidias crudeliumq; coniurationes:ipſe pauper uidelicet impotens ſe continere / ſed prę animi anguſtia uoluptatibus ſuccumbens. Prętetea opulentos hoīes tanq̄ inimicos decernēs trucidet rapiatq; pecunias. Atq; interea ſociis familiaribuſq; edicat/ſibi quidem in his cum ſit egenus / ſuccēſendum nō eſſe eodem modo ſiquis ſimiliter ciuitatē ſuam beneficiis afficiens honoretur ab ipſa:dum multis res paucoꝝ ciuium per ſua decreta diſtribuit:uel ſiquis magnę pręſidens ciuitati pluribus minoribuſq; ciuitatibus imperanti pecunias minorū ciuitatum iniuſte attribuat ſuę. Hoc enim pacto neq; Dio / neq; alius unq̄ ſponte ſua ad potentiam progreditur pernitioſam & ſibi & poſteris perpetuo futuram. Prudens uero ad conſtituendam accedit rem publicā legeſq; condendas iuſtiſſimas atq; optimas. Et id quidem abſq; cedibus expulſionibuſq; ciuiſibus. Quę modo cum ageret Dio conſtituens patri prophana potius q̄ facere / cauens quoq; ne ipſe pateretur / cecidit tamē cum iam ad ſummum ſuperādoꝝ hoſtium perueniſſet. Neq; mirum alicui quod accidit Dioni uideri debet. Pium enim uirum temperatumq; & prudentem/omnino quidem in rebus eiuſmodi impii nunq̄ fallunt. Sed neq; mirandum eſt ſi idem ipſi quod probo gubernatori forſan acciderit. Quem futura tēpeſtas haud admodum latet. Sed inſueta & iccirco improuiſa tempeſtatū magnitudo latere poteſt: ac ui latēdo ſubmergere. Hoc utiq; mō Dionem ſors aliquātum fefelliſſe uidet. Quod enim mali eēnt eum non latebat. Quāuis q̄ profunda eſſet in eis inſcitia & iniquitas uoracitaſq; latuerit. Qua quidem in re deceptus occubuit / Siciliam incredibili dolori ſubiiciens. Quæ igitur poſt hæc quę narrata ſunt uobis conſulo hactenus quidem dicta ſint. Quibus autem de cauſis ipſe in Siciliam quaſi compulſus redierim oſtendere arbitratus ſum oportere ne cui reuerſio mea abſurda ac præter rationem ſuſcepta uideretur. Quamobrem ſicui quæ nunc dixi probabiliora uiſa ſunt / ac ſufficientes extitiſſe occaſiones / cur ita fieret / uideantur / ſatis quidem ſufficienterq; iam fuiſſe dictum putabimus.

¶ Plato Dionis propinquis & amicis. Epiſtola. VIII

q Va potiſſimū uiuendi rōne ꝓſpere ſuccedant res: reuera conabor uobis pro uiribus enarrare. Spero aūt nō uobis ſolum / quę in re ueſtra ſint me conſulturū: ſed uobis quidem maxime. Secūdo uero loco omnibus qui ſunt Syracuſis. Tertio inimicis etiam ueſtris & hoſtibus: pręterq̄ ſiquis illoꝝ impio ſeipſum ſcelere polluit. Hæc enim īſanabilia ſunt / neq; expiare unq̄

hęc quiſq͂ poſſet. Cōſiderate uero ꝙ in pſentia dicam/ oī iam ueſtrū circa Siciliā oēm diſſoluta tyrā/nide cōſiliū atq; ſtudiū in his uerſaṫ. Nēpe alii qdem affectāt tyrānidē irerū ſuſcitare. Alii tyrānidis memoriam omnem prſus extinguere: conſilium uero & eiuſmodi rebus apud multos rectū ubiq; uideri ſolet/ ſi ita res cōſtituanṫ ut hoſtes ꝙ̄maximis afficianṫ malis: amicis aūt beneficii plurimum afferaṫ. At uero nequaq͂ id facile eſt/ ut qui multa aliis inferunt dāna / ipſi nō multa uiciſſim ab aliis patianṫ/ neq; nūc opus eſt hoꝝ exēpla longe pquirere. Quippe cū quę nup in Sicilia acciderunt ſa/tis exēplo nobis eſſe poſſint. Cuncta enim ſic accidiſſe uidenṫ / dum alii qdē inferre mala: alii uero repellere & ulciſci contēderēt. In quibus enarrandis idonei alioꝝ magiſtri ubiq; eē poteſtis. In his ergo percipiēdis nulla ferme ē difficultas. Quæ uero aut cunctis tam inimicis ꝙ̄ amicis utilia ſint/ aut ſaltē quę his ꝙ̄minimū obſint/ hęc certe ipſa nec facile eſt pſpicere/ neq; poſtq͂ pſpexeris: ad uo/tum pficere. Hæc igitur conſultatio atq; inquiſitio uoto pſimilis eſſe uidetur. Ideoq; ſit nobis ipſa oīno tanq͂ uotum & deprecatio quędam. Omnibus enim in rebus & dicēdis & cogitandis princi/pium ſemp a diis eſt faciendum. Votum utiq; eiuſmodi abſolutū talem nobis ſignificabit ratienē/ quę uobis ſimul inimiciſq; cōducat. Principio ex quo tēpore bellum in Sicilia geſtū eſt familia una cōtinua dominata eſt. Quā publicis rebus pfecerūt ueſtri maiores/ in ſummo tunc piculo cōſtitu/ti/ cum a Carthaginēſibus ꝑmerētur/ ueniſſetq; res in extremū diſcrimē ne Sicilia quę excolebatur a gręcis iam a barbaris confunderetṫ atq; deuaſtareṫ. Tunc igitur Dionyſium quidem elegerūt: ut iuuenem bello ſtrenuū: qui rebus bellicis cōuenīētibus ſibi pręeſſet. Hipparinū uero utpote ſenio/rem cōſilio res moderari uoluerunt. Atq; pro totius Sicilię ſalute: abſolutā his auctoritatē conce/dentes/ tyrānos/ ut fertur/ appellauerunt. Proinde ſiue quis fortunā quādam diuinā deūq; ſiue eoꝝ quibus cōmiſſa res eſt/ uirtutē/ ſiue utrūq; una cum temporis illius ciuibus/ ſalutis illius cauſam exti/tiſſe cenſeat/ eſto id quidem ut quiſq; exiſtimat. Salus certe hoc pacto tunc illis parta eſt. Quāobrē cum ita ſe illi geſſiſſent/ iuſtum erat/ gratiam ab illis qui ſeruati erant/ referri. Siquid aūt poſtea ma/li tyrānis ipſa munere ciuitatis abutens patrauit/ habet quidem ſceleris ſui iudices: unde & pœnas perſoluat. Sed quęnam illis pœnę ob ea quę acta ſunt/ neceſſario recteq; admoueri poſſunt. Si.n. uel uos illorum uim facile propulſare poſſetis / & abſq; magnis periculis laboribuſq; id facere / uel illi ſe dominationē facile recepturos arbitrarētur / haud ſane poſſemus ea uobis quę nunc dicturi ſumus conſulere. Nūc uero utiq; cōſiderare atq; meminiſſe debetis quotiēs iam alterutri in ſpem prope certam pueniſtis conſequēdi qđ optabatis/ paulum deeſſe opinātes ad cuncta pro arbitrio conſequēdo. Idipſum tamē paulum ingētium plurimorūq; maloꝝ ubiq; cauſa extitit/ neq; dum p/uenit ad terminū ſed cōtinuata quadam ſucceſſione/ inueterari iam mali apparēti termino princi/pium ſuboritur nouū. Eiuſmodi uero circuitus pditurus uidetur / tyrānicum genus ſimul atq; po/pulare. Et quātum ueriſimili rōne formidandum portēditur/ tota Sicilia in gręce lingue obliuionē lapſura uidetur/ ad Phœnicū Opicorūq; poteſtatē dominationēq; tranſlata. Quāobrē contra hęc gręci omnes omni prouidētia remedium afferre debēt. Siquis igitur rectius meliuſq; cōſilium eo qđ a me dicetur / adducat in medium / merito gręcoꝝ amator cognominabiṫ. Quę uero quodā/modo ſit mea ſentētia/ conabor nunc libere prorſus cōmuni rōne legeq; fretus exponere. Ego igiṫ pſonam mihi arbitratoris aſſumēs quēadmodum iādiu conſueui tam exercēti ꝙ̄ patiēti tyrānidem cōmuniter conſulam. Atq; in primis omni tyrāno ut appellationē hanc/ remq; ipſam fugiat atq; in regnum ſi poteſt fieri transferat. Fieri uero poſſe/ Lycurgus uir bonus & ſapiēs te demonſtrauit. Is enim cum uideret genus pprium Argis Meſſęnęq; ex regno in tyrānidem iam tranſlatum. Ideoq; hos populos utroſq; tam ſeipſos perdentes ꝙ̄ ciuitates utrinq; utraſq; / timens patrię ſimul & ge/neri remedium adhibuit / ſenatum procreans Ephororumq; magiſtratum in regni ſalutē. Qua/propter tot iam ſęcula ſeruatur cum gloria. Poſtquam uidelicet lex auctoritatis plena hominum regina facta eſt / non autem homines legum tyranni. Ad hoc ipſum in præſentia ratio mea om/nes homines cohortatur / ſuadens his qui tyrannidem affectant / declinare ac fugere in defeſſo quodam fugiendi ſtudio eiuſmodi fameſcentium ſtultorumq; hominum felicitatem: atq; ad re/giam gubernationis formam pro uiribus ſe transferre legibuſq; regiis obtemperare / maximos honores ab hominibus legibuſq; uolentibus quandoq; reportaturis. Qui uero omnibus uiuendi præferunt libertatē/ iugum uero ſeruile fugiunt tanq͂ malum/ ii caueant moneo: ne inſatiabili ipſo tunc libertatis auiditate in maloꝝ ſuorum incidant morbum. Quem qdem illi pptérea paſſi ſunt/ quod nulli parere uolentes libertatis amore intemperanter abuſi ſunt. Qui enim ante Dionyſium & Hipparinū in Sicilia gubernabant/ beate ſibi uiuere uidebantur/ libidinibus diſſoluti: pręſiden/tiumq; pręſidētes. Pręterea decē ante Dionyſium pręfectos depoſuerūt/ atq; pepulerunt / neminē ſm legē iudicantes/ quo nulli ſubeſſent homini iuſte iudicanti aut dominanti legi/ ſed oīno in ſin/gulis liberi forent. Qua quidem de cauſa illis tyrannides ſurrexerunt. Seruius enim ac libertas / ſi modum excedat / utraq; mala eſt. Si modum obſeruet / utraq; bona. Moderata quidem ſeruitus eſt/ quæ deo exhibetur. Immoderata uero quæ hominibus. Deus quidem hominibus tempe/ratis

Qui multa dāna aliis affe sūt multa ab aliis patiūtur

In oībus dicē dis & cogitā dis principiū eē dēre a diis.

De ſeruitute & libertate bōa & mala.

ratis lex eſt.Intemperatis uero uoluptas.Cum igit̃ hęc ita natura ſe habeant/quę conſulo/mando/
Dionis amicis ea ſyracuſanis omnibus promulganda/ ex cõmuni Dionis meaq; ſententia.Eqdem
uobis exponam quæ ille adhuc ſpirãs locutus eſt.Quam igitur rationem/quęret quiſpiam?Circa
præſentia / nobis Dionis conſilium affert.Hanc uero omnium primã nunc accipite. Principio le
ges tales ſint.Quæ non ad opes pecuniaſq; comparandas : neq; ãd libidines mentes conuertant.
Sed cum tria ſint/anima/corpus/pecunia/uirtutem animi maxime anteponant. Secundo uero lo
co uirtutem corporis uirtuti animi ſeruientem.Tertio ultimoq; gradu pecuniarũ precium collo
cent animo corporiq; miniſtrans:Quęcunq; lex hæc efficit recta eſt / reuera beatitudinem utenti
bus afferens.Locupletes uero beatos appellare/ ſermo amens eſt & infelix/ mulieribus puerisq; cõ/
ueniens / atq; eos qui id credunt tales efficiens.Quod autem ego nunc ad uera uos bona cohortor
ſi quæ modo dixi de legibus deguſtetis/ opere ipſo intelligetis . Quæ quidem examinatio in cun
ctis uerisſima eſſe uidetur. Receptis uero huiuſmodi legibus / cum Sicilia in diſcrimine poſita ſit/
neq; ſufficienter uos ſuperetis / neq; rurſus admodum ſuperemini / iuſtum forte atq; utile uobis
omnibus erit medium incidere/ tum uobis dominationis acerbitatem fugientibus/tum aliis do
minationem adipiſci deſiderantibus.Quorum maiores olim / quod maximi faciẽdum eſt/gręcos
a barbaris ſeruauerunt: adeo ut in præſentia liceat de re publica conſultare . Alioquin ſi tunc per
ditę res fuiſſent/ neq; nunc de his loqui liceret:neq; ſpes ulla ſupereſſet.Nunc igitur aliis quidem li
bertas ſit cum regia poteſtate:aliis autem poteſtas regno ſubiecta legibus dominantibus non aliis
tantum ciuibus/ ſed ipſis etiam regibus ſiquid egerint contra leges. In his autem omnibus mente
a dolis aliena atq; ſana cum diis reges create.Primũ quidem filium meum duplici gratia / mei ſci
licet gratia atq; aui ſui.Ille enim ſua tẽpeſtate patriam a barbaris liberauit/ ego uero iam bis a tyrã/
nis.Quorum quidem teſtes mihi uoſipſi eſtis.Secundum uero regem create eum qui idem quod
& pater meus nomen habet : Dionyſii inquã filium. Atq; id facite præſentis eius in patriam officii
priorũq; eius morum.Qui patre tyrãno natus/ patriam ſponte liberare aggreditur / pro breuiſſi
ma iniuſtaq; tyrãnide gloriam ſibi generiq; comparãs ſempiternam . Tertium deniq; ad regnum
ſyracuſanũ inuitare oportet uolentem ciuitate uolente Dionyſium Dionyſii filium / nũc exercitus
hoſtium ducem.Si uelit inquã regię dignitatis forma contentus uiuere / timens uidelicet fortunę
uices:& patriam miſeratus ſacraq; & ſepulchra maioꝝ:ne contentione prorſus omnia perdat bar/
baris ex patrię infelicitate gratificans.Hos uero tres reges/ ſiue illis auctoritatem eandem quã La
cedęmonii reges habent dederitis/ ſiue quid ademeritis cõmuni cõſenſu conſtituetis tali quodam
pacto/ ut prius dictum eſt:atq; iterum nunc audite. Si Dionyſii & Hipparini genus uoluerint pro
Sicilię ſalute his calamitatibus/ quę nunc urgent finem imponere honores ſibi totiq; familię com/
parantes non ad præſens ſolum ſed in poſterum/hac inquã conditione/ queadmodum & prius di
ctum eſt ad regnum uocate . Et legatos quos ipſi uelint concordię gratia cum publica auctoritate
deligite/ſiue ex ueſtris ciuibus/ſiue ex alienis/ſiue ex utriſq;/totq; præterea quot illi cõceſſerint.Qui
cõmuni ſententia leges condant atq; rem publicam ita cõſtituant / ut in ea reges eſſe deceat ſacro
rum dominos/aliarumq; rerum quaſcũq; decet his concedi/quorum beneficia in patriam extant.
Proinde belli paciſq; arbitrium habeant cuſtodes ipſi legum creati numero quinq; & triginta una
cum populo atq; ſenatu.Iudicia uero diſtincta ſint alia aliorum.Mortis quidem atq; exilii auctori
tas ſit penes triginta & quinq; uiros:& præter eos / penes alios quoſdam iudices ex illis electos qui
magiſtratibus proxime perfuncti ſunt/ ita ut unus ex quolibet magiſtratu eligatur/qui optimus iu/
ſtiſſimuſq; appareat.Hi ſequenti anno de morte & carcere & exilio ſentẽtiam ferant.Regi uero his
iudiciis intereſſe non liceat:utpote ſacerdoti/ quem inferenda necis/carceris/exilii ſententia conta
minari nefas ſit.Hæc ęquidem/& dum uiuerem / cogitabam / & nunc etiam cogito facienda. Atq;
tunc/ cum inimicos ſuperauiſſem una uobiſcum/niſi externi/furięq; obſtitiſſent/ut decreueram cõ/
ſtituiſſem.Proinde ſi ad uotum res proceſſiſſent colonis/reliquam Siciliam repleuiſſem / barbaris
quidem ex his locis quæ nunc occupant expulſis : pręterq̃ ſiqui eorum pro cõmuni libertate cõtra
tyrãnidem pugnauerũt.Priores autem gręcorum locorum colonos in antiquas patriaſq; ſedes re
ſtituiſſem . Hæc igitur eadem in præſentia omnibus conſulo cõmuni conſilio deliberare & agere.
Atq; ad hæc agenda omnes cohortari / quod ſiqui diſſenſerint / eos cõmuni ſentẽtia hoſtes exiſti
mare. Neq; uero hæc talia ſunt ut fieri nequeant.Quæ enim in duorum animis conſiſtunt/atq; his
qui conſultando perquirunt optima mox facileq; occurrunt / ea qui impoſſibilia iudicat non recte
ſentit. Dico autem duos/ Hipparini.ſ.Dionyſii filii/atq; inſuper mei filii animos. Arbitror enim ſi
hi conſenſerint alios quoq; Syracuſanos & omnes quibus patria curę eſt/conſenſuros. Sed diis oĩ
bus honores cum pręcibus offerẽtes/& aliis pręterea quibuſcunq; una cum diis uouere decet pręſ/
terea cohortantes inuitanteſq; amicos & inimicos omnino atq; benigne / nolite prius deſiſtere q̃
ea quæ a nobis nunc dicta ſunt / quaſi diuina ſomnia uigilantibus ſuperuenientia / perſpicua qui
dem atq; felicia perfectiſſime impleatis.

¶Plato Architę Tarentino/beneagere. Epiſtola. IX

V Enerunt ad nos Archippi Philonidiſq; familiares ferẽtes epiſtolam quam eis dederas/ac de rebus tuis quę oportuit nũciãtes. Publica quidẽ ciuitatis negocia abſq; difficultate pegerunt. Neq; enim admodum laborioſa erant. Te uero narrauerunt permoleſte ferre/quod a publicis ciuitatis occupationibus te liberare nõ ualeas. Quod igitur dulciſſimum uitę genus ſit agere ſua/prętertim ſiqs talia elegerit faciẽda/qualia tu/oĩbus ferme eſt manifeſtũ. Sed illud quoq; te cõſiderare oportet. Nullum noſtrũ ſibi ſoli natum eſſe. Sed ortus noſtri partẽ ſibi patriã uendicare partem parẽtes: partẽ amicos. Multa inſuper pro tempoꝝ diuerſitate nobis accidere quibus uita noſtra occupata eſt. Vocãte igiť te patria ipſa ad rem publicã gubernãdam / abſurdum forſan eſſet nõ parere pręſertim cũ ſimul accidat / ut aditus prauis hoĩbus relinquať / qui nulla ipſius qđ optimũ eſt rõne ꝓficiſcunť ad publica. De his ergo iam ſatis. Echecratis aũt curã habemus in pręſentia habebimuſq; in poſterũ: & tui gratia & patris eius Phrynionis & ꝓpter ipm adoleſcentẽ.

Vide qui noſtri ortus ptẽ uendicant.

¶Plato Ariſtodoro beneagere. Epiſtola. X

A Vdio te ante alios & nunc familiarẽ eſſe Dionis & per omne tempus ſapiẽtiam morum ad philoſophiã ſpectantiũ in primis exercuiſſe. Nam firmitatẽ/fidem/ſinceritatẽ/uerã eẽ philoſophiã exiſtimo. Alias uero & ad alia declinãtes ſciẽtias & facultates ſiqs hornamẽta dixerit/recte/ut arbitror appellabit. Sed uale iam: & in pñtibus his perſeuera moribus.

Quę uera philoſophia: & q̃ animi hornamenta.

¶Plato Laodamanti beneagere. Epiſtola. XI

S Cripſimus etiam prius ad te referre multũ ad ea quę dicis omnia ut Athenas ipſe ꝓficiſcaris. Quoniã uero ais te uenire nõ poſſe/ ſecũdo id loco foret / ſi uel ego uel Socrates ut per tuas litteras ſignificaſti/ iſtuc nos cõferre poſſemus. Verum Socrates quidem hoc tẽpore morbo ſtrangurię impediť. Mihi uero iſtuc ꝓficiſcenti dedecus forte/ ſi illa quoq; gratia me uocas nequaq̃ perficerentur. Quę quidẽ perfici poſſe haud admodum ſpero. Siquis aũt ea omnia referre aggrediať quarũ de cauſa ita diffidam/ prolixa opus erit epiſtola. Pręterea per etatẽ nõ ſatis corpe ualeo ad iter cõficiẽdum periculaq; mari terraq; obeũda/qualia iter ſolet obiicere / pręſertim uero per id tempus oĩa iter agentibus plena periculis ſunt. Conſulere tamẽ tibi coloniſq; poſſum quod nunc me referẽte inquit Heſiodus putare quidem fallax quiddam eſſe: difficile uero intelligere. Nã ſi putant aliqui legũ quarũlibet poſitione ciuitatẽ bene quãdoq; cõſtitui poſſe/niſi ſit aliquis cũ auctoritate pñdẽs ciuitati/quottidianę omniũ uitę moderator adeo ut ſit temperata & fortis tam in ſeruis q̃ in liberis nõ recte putãt. Proinde ſi ſint iam apud uos uiri hac ptãte digni/ id fieret. Sin aũt ad diſciplinã opus ſit aliquo: neq; qui doceat: neq; qui doceãtur/ut opinor/ apud uos ſunt: reliquũ eſt deos ꝓcari. Nam fere quę ante hoc tẽpus fuerũt ciuitates/ ſic ab initio conſtitutę ſunt/ac poſtea bene excultę pro cõtingẽtia magnarũ rerum/tum bello/tum pace quãdo in hmõi temporibus uir clarus & ꝓbus magnam adeptus fuerit poteſtatẽ. Prius autem ipſa promptiſſime curare oportet atq; neceſſe eſt. Conſiderare tamen ea qualia dico: neq; temere aggredi quaſi leuiter peragantur: cogitare uero quid cõmode fieri poſſit. Vale fœlix.

Putare fallax intelligere difficile.

¶Plato Architę Tarentino beneagere. Epiſtola. XII

M Irum eſt quã libenti animo cõmentaria abs te miſſa accepimus / eorũq; auctoris ingenio delectati ſumus: uiſus quidem nobis eſt/uir ipſe dignus maioribus illis antiquis. Ferť autẽ eos uirorum decem milia fuiſſe: qui ex numero troianoꝝ omniũ qui ſub Laumedonte fuere extere/ut fabula tradit præſtantiſſimi fuerunt. Cõmentaria uero quæ tu per litteras a me petis nõdum abſoluta ſunt. Qualiacunq; tamen ſunt/ad te miſi. De cuſtodia uero idem ſentimus ambo. Quapropter nihil cohortatione opus eſſe uidetur.

¶FINIS LIBRI EPISTOLARVM PLATONIS.

¶Venetiis a Philippo Pincio Mantuano hoc opus Impreſſum fuit. Anno dñi. M. cccccxvii. Die. xxii. Aprilis.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE

¶REGISTRVM HVIVS OPERIS.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z & ꝯ ꝶ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Oẽs ſunt quaterni ꝑter Z qui ẽ ternus.